
AKWUKWỌ
NKE
MOMON

OZIZI
NA
OGBUGBA-
NDỤ NILE

OLA
PEI NKE
OKE
ONỤ-AHỊA

AKWUKWỌ NKE MOMON

IGBA-AMA OZỌ NKE JISUS KRAIST

OZIZI NA OGBUGBA-NDỤ NILE

NKE NZUKỌ NKE JISUS KRAIST

NKE NDI-NSỌ UBỌCHI-IKPEAZU A

OLA PEL NKE OKE ONU-AHIA

E BIPUTARA SITE N'AKA

NZUKỌ NKE JISUS KRAIST

NKE NDI-NSỌ UBỌCHI-IKPEAZU A

SALT LAKE CITY, UTAH, USA 2006

Ikike Iwu © 2007 site n'aka Onye Isi Intellectual Reserve, Inc.

Ikike nile ka e dokwara

Printed in the United States of America 8/2007

19932007

Translation of the Book of Mormon, Doctrine and
Covenants, and Pearl of Great Price
Igbo

IHE NILE DI N'IME AKWUKWỌ A

Akwukwọ nke Mọmọn

Ozizi na Ogbugba-ndụ nile

Ọla Pel nke Oke Ọnụ-ahịa

Nduzi Gaa na Akwukwọ-nsọ nile

Ime ka a Mata

Ndepụta n'Usoro a Bii Dii nke Isi-okwu nile

Nhọta nile sitere na Ntughari Asụsụ nke Bible nke
Joseph Smith Mere

Akụkọ Nzukọ-nsọ n'Usoro Oge na Ebe nile, na Ihe-omume
nile

Map nile na Foto nile nke Bible

MKPIRISI NILE NA OKWA NILE DỊ N'IME NDEDATA UKWU AKWUKWỌ NA NDUZI GAA N'AKWUKWỌ-NSỌ NILE

Testament Ochie		Testament Ọhụrụ		Akwwkwọ nke Mọmọn	
Jen.	Jenesis	Mat.	Matiu	1 Nif.	1 Nifai
Ọpụ.	Ọpupụ	Mak.	Mak	2 Nif.	2 Nifai
Lev.	Leviticos	Luk	Luk	Jekọb	Jekọb
Onoḡụ.	Onụ-Ọgugu	Jọn	Jọn	Inos	Inos
Deut.	Deuteronomi	Ọlndoz.	Ọlụ Ndi-ozì	Jarọm	Jarọm
Josh.	Joshua	Ndi Rom	Ndi Rom	Omnai	Omnai
Ndikp.	Ndi-ikpe	1 Ndi-Kọ	1 Ndi Korint	OkwMọm.	Okwu n'ile
Rut	Rut	2 Ndi-Kọ	2 Ndi Korint		nke Mọmọn
1 Sam.	1 Samuel	Ndi-Gal.	Ndi Galesia	Mosa.	Mosaia
2 Sam.	2 Samuel	Ndi-Efe.	Ndi Efesos	Alma	Alma
1 Ndez.	1 Ndi-eze	Ndi-Fil.	Ndi Filipai	Hil.	Hilaman
2 Ndez.	2 Ndi-eze	Ndi-Kọl.	Ndi Kọlọsi	3 Nif.	3 Nifai
1 Ihem.	1 Ihe-emere n'Ubọchị	1 Ndi-Tes.	1 Ndi Tesalo- naịka	4 Nif.	4 Nifai
	Ndi-eze	2 Ndi-Tes.	2 Ndi Tesalo- naịka	Mọm	Mọmọn
2 Ihem.	2 Ihe-emere n'Ubọchị			Ita	Ita
	Ndi-eze	1 Tim.	1 Timoti	Moro.	Moronaị
Ezra	Ezra	2 Tim.	2 Timoti	Ozizi na Ọgbugba-ndụ nile	
Neh.	Nehemaia	Taiṭos	Taiṭos	OznQd.	Ozizi na Ọgbụ- gba-ndụ nile
Esta	Esta	Ndi-Hib	Ndi Hibru		
Job	Job	Jemes	Jemes	IQU—1	Ima Okwa nke Ụlọ-ọrụ—1
Abụoma	Abụ Oma	1 Pita	1 Pita		
Ilu	Ilu	2 Pita	2 Pita	IQU—2	Ima Okwa nke Ụlọ-ọrụ—2
Ekl.	Eklisiastis	1 Jọn	1 Jọn	Ọla Pel nke Oke Ọnụ-ahịa	
Abụ-abụ.	Abụ nke abụ	2 Jọn	2 Jọn	Moses	Moses
Aisa.	Aisai	3 Jọn	3 Jọn	Abr.	Abraham
Jer.	Jeremaia	Jud	Jud	JS—Mat.	Joseph Smith— Matiu
Abụak.	Abụ-akwa	Mkpu.	Mkpughe		
Ezik.	Ezekiel			A—JS	Akụkọ— Joseph Smith
Dan.	Daniel			Ndep. Ok	Ndepụta nke Okwukwe
Hosea	Hosea				
Joel	Joel			NAJS	Ntughari Asụsụ nke Joseph Smith
Emos	Emos				
Obad.	Obadaia			NGAN	Nduzi Gaa na Akwwkwọ- nsọ nile
Jona	Jona				
Majka	Majka				
Nehum	Nehum				
Hab.	Habakuk				
Zef.	Zefanaia				
Hag.	Hagai				
Zek.	Zekaraja				
Mal.	Malakai				

HIBRU. Otu ntughari asụsụ n'abia n'usoro sitere n'asụsụ
NB (Nke Bụ)Otu nkwa nke akpala-okwu nile na okwu nile siri ike.
M-Q (Ma-Qbụ)Na egosi na okwu nile na abia n'usoro na-eso ime ka mpụtara
okwu ochie doo anya.

AKWUKWO NKE MOMON

IGBA-AMA

OZO

NKE

JISUS KRAIST

AKWUKWỌ NKE MỌMỌN

NKỌWASI E DERE SITE

N'AKA NKE MỌMỌN

N'ELU EPEKELE

E WETARA SITE N'EPEKELE NILE NKE NIFAI

Ya mere, ọ bụ na mkpirisi akukọ-ndekota banyere ndi Nifai, na kwa ndi Leman—E degaara ndi Leman, ndi bu ndi foduru bu nke ulo nke Israel; na kwa ndi Juu na Jentaibu—E dere n'udi iwu-nso, na kwa site n'ike nke muo ibu-amuma na nke nkpuke—E dere ma rachie, ma zookwara ya Onye-nwe, ka a ghara imebi ha—Ka ha putakwa site n'onyinye na ike nke Chineke, maka nsughari-okwu di n'ime ya—A rachiri site n'aka nke Moronai, ma zookwara ya Onye-nwe, ka ha puta kwa mgbe oge ruru site n'aka ndi Jentaibu—Nsughari-okwu di n'ime ya site n'onyinye nke Chineke.

Na mkpirisi eweputara site n'Akwukwo nke Ita kwa, nke bu akukọ-ndekota nke ndi Jared, ndi gbasiri n'oge Onye-nwe gwakotara asusu ha, mgbe ha nori n'ewu ulo-elu towa iji garuo eluigwe—Nke ga-egosi ndi foduru nke ulo nke Israel otutu nnukwu ihe Onye-nwe meworo nye ndi nna ha; na kwa ka ha nwee ike imata ogbugba-ndu nile nke Onye-nwe, na achupughi ha ruo mgbe nile—Na kwa ime ka ndi Juu na ndi Jentaibu kwenye na Jisus bu KRAIST ahụ, CHINEKE MGBE EBIGHI-EBI, na-egosi onwe ya mba nile—Ma ugbua, oburu na e nwere ndehie ha bu nghotahie nke mmadu; ya mere, a katokwala ihe nile nke Chineke, ka e wee nweta gi n'udi ndi na-enweghi ntupo n'ochie ikpe nke Kraist.

Ntughari-asusu nke mbu ya site n'epekele

nile n'Asusu Bekee sitere

n'aka Joseph Smith Nta

Mbiputa Asusu Bekee nke mbu e biputara na

Palmyra, New York, USA, n'afọ 1830

IME KA A MATA

Akwụkwọ nke Mọmọn bụ ukwu akwụkwọ-nsọ nke a ga-atụ-Anyere Bible. O bụ akụkọ-ndekọta maka mmekọrịta Chineke na ndị nile bi na Amerika mgbe ochie ma ihe dị n'ime ya bụ uju nke ozi-oma mgbe nile na-adigide.

Akwụkwọ nke e dere site n'aka ọtụtụ ndị-amụma mgbe ochie site na mụọ nke ibu-amụma na nkpuhe. Okwu ha nile, e dere n'elu epekele ọla edo, ka e ñomiri ma gbuo na mkpirisi site n'aka onye-amụma onye mụrụ maka ihe mere n'oge gara aga, aha ya bụ Mọmọn. Akụkọ-ndekọta a na-enye nkọwasị banyere mba abụọ toliteworonu. Otu si Jerusalem n'afọ 600 tutu amụọ Kraịst, ma e mesịa kewa ụzọ mba abụọ amara dika ndị nke Nifai na ndị nke Leman. Nke ọzọ buworo ụzọ bia oge Onye-nwe gwakọtara asụsụ nile n'ụlọ-elu Towa nke Babel. Ndị a ka a maara dika ndị Jared. Mgbe ọtụtụ puku afọ gasiri, e bibiri ha nile ewezuga ndị Leman, ma ha bụ isi ndị nna nna ndị India Amerika.

Nke kachasi n'ihe mere e deputara n'Akwụkwọ nke Mọmọn bụ ije-ozī nke Onye-nwe Jisus Kraịst n'onwe ya, jere n'etiti ndị Nifai nwa ntinti oge o siworo n'onwu bilie. O na-akọwa ozizi nile nke ozi-oma ahụ, gosikwa atumatụ nke nzoputa, ma gwa ndị mmadụ ihe ha na-ahaghi ime ka ha wee nweta udo n'ụwa nke a na nzoputa ebighi-ebi n'ụwa nke na-abia.

Mgbe Mọmọn dechaworo ihe odide ya, o wee were nkọwasị ahụ nye nwa ya nwoke Moronai, onye tinyere mkpuru okwu ole na ole bụ nke aka ya ma zoo epekele ahụ n'ugwu Kumora. Na mkpuru ụbọchị 21 nke onwa Septemba, n'afọ 1823, otu Moronai ahụ, mgbe o nọ n'otuto nke onye biliteworo n'onwu, putakwutere Onye-amụma Joseph Smith, wee kuziere ya maka akụkọ-ndekọta mgbe ochie ahụ na nsughari a ga-asughari ya n'asụsụ Bekee.

Mgbe oge ruru epekele nile ahụ ka e nyere Joseph Smith, onye tughariri ha site n'onyinye na ike nke Chineke. Akụkọ-ndekọta ahụ ka ebiputaworo ugbua n'otutu asụsụ dika mgbakwunyere ama ọhuru na Jisus Kraịst bụ Okpara nke Chineke di ndu na kwa na ndi nile ga abiakwute ya ma rube isi na iwu na emume-nso nile nke ozi-oma ya, a ga-azoputa ha.

Gbasara akụkọ-ndekọta nke a, Onye-amụma Joseph Smith siri: "A gwara m umunne ahụ na Akwụkwọ nke Mọmọn bụ akwụkwọ a kachasiri dezīe edezi n'ụwa, buru kwa isi oke-nkume nke okpu-kpe chi anyi, na mmadụ ga-abia Chineke nso site na inogide n'usoro iwu ya, kari site n'akwụkwọ ọbula ọzọ."

Tinyere Joseph Smith, Onye-nwe hoputara mmadụ iri na otu ọzọ, ihu epekele ọla-edo ahụ n'onwe ha na ka ha buru ndi aka-ebe puru iche maka ezi-okwu na idi nsọ nke Akwụkwọ nke Mọmọn ahụ.

Ama ha dere-edede ka e tinyekwara n'ebe a dika "Igba-ama nke ndi-aka-ebe Mmadu Atọ" na "Igba-ama nke ndi-aka-ebe Mmadu Asatọ."

Anyị na-akpọ mmadu nile nọ ebe nile oku ka ha guo Akwukwo nke Mọmọn, ka ha tugharia uche ha n'ozidi n'ime ya, ma e mesia ka ha juo Chineke, Nna nke Mgbe Ebighe-ebi, n'aha nke Kraist ma akwukwo ahụ o bu ezi-okwu. Ndi nile ga-eso nkuzi a, ma juo n'okwukwe ga-enweta igba-ama nke ezi-okwu na idi nsọ ya site n'ike nke Mụọ Nsọ (Hụ Moronai 10:3–5.)

Ndi nke nwetara aka-ebe a di nsọ site na Mụọ Nsọ ga-amata kwa site n'otu ike ahụ na Jisus Kraist bu Onye-nzọputa nke uwa, na Joseph Smith bu onye-mkpughe na onye-amuma ya n'oge ikpeazu ndi a, na Nzuko nke Jisus Kraist nke ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a bu ala-eze nke Onye-nwe e hiwere n'elu uwa ozọ kwa, iji kwado maka obibia nke ugboro abuo nke Mesaja ahụ.

 IGBA-AMA NKE NDỊ-AKA-EBE MMADỤ ATO

Ka mba nile, ebo nile, asụsụ nile, na mmadụ nile mata, bụ ndị ọrụ a ga-abịaru aka: Na anyị, site n'amara nke Chineke Nna, na Onye-nwe anyị Jisus Kraịst, ahụwo epekele ahụ bụ ebe e dere akụkọ-ndekọta a, nke bụ akụkọ-ndekọta nke ndị Nifai, na kwa ndị Leman, bụ ụmụnne ha, na kwa ndị Jared, ndị si n'ụlọ-elụ Towa ahụ nke e kwuru maka ya. Ma anyị ma kwa na a tughariri ha site n'onyinye na ike nke Chineke, n'ihị na olu ya agwawo anyị ya; ya mere, anyị ma n'ezị okwu na aka ọrụ a bụ ezi okwu. Ma anyị na-agbakwa ama na anyị ahụwo ihe nkanye ndị a nke dị n'elu epekele; na-egosịwo kwa anyị ya site n'ike nke Chineke, ma ọbughị nke mmadụ. Ma anyị na-ekwuputa n'okwu anya-udo, na mụọ-ozị nke Chineke rịdatara site n'elu-igwe, na o wetara ma dota n'anya anyị, na anyị lere ma hụ epekele ndị ahụ, na ihe nkanye dị n'elu ha; ma anyị matara na ọ bụ site n'amara nke Chineke Nna, na Onye-nwe anyị Jisus Kraịst, ka anyị hụrụ ma gbaa-ama na ihe ndị a bụ ezi okwu. Ma ọ bụ oke ihe itụn'anya anyị. Otu o sila dị, olu nke Onye-nwe nyere anyị iwu ka anyị gbaa-ama maka ya; ya mere, n'irube isi nye iwu nke Chineke, anyị na-agba ama ihe ndị a. Ma anyị matara na ọbụrụ na anyị e nwee okwukwe n'ime Kraịst, anyị ga-asachapu uwe anyị ọbara nke mmadụ nile, ma buru ndị a ga achọta na-enweghị ntupọ n'iru oche ikpe nke Kraịst, ma ga-ebinyere ya ebighi-ebi n'elu-igwe nile. Ka nsọpuru diri Nna, na Ọkpara, na Mụọ Nso, nke bụ otu Chineke. Amen.

OLIVER COWDERY
DAVID WHITMER
MARTIN HARRIS

IGBA-AMA NKE NDI-AKA-EBE MMADU ASATO

Ka mba nile, ebo nile, asusu nile, na mmadu nile mata, bu ndi oru a ga-abiaru aka: Na Joseph Smith Nta, onye ntughari-asusu nke oru a, egosiwo anyi epekele ndi ahụ nke e kwuworo okwu maka ha, nke yiri ọla-edo; na mpekele akwukwo ole nile dika Smith ahụ a na-ekwu okwu ya tughariworo, anyi bituru ha aka anyi; ma anyi hukwara nkanye ndi ahụ di n'elu ha, nke ha nile nwere udi aka oru ndi mgbe ochie, na udi aka oru akpachapuru anya ruo. Ma nke a ka anyi na-agba ama ya n'okwu anya udo, na Smith ahụ e kwuru maka ya egosiwo anyi ha, n'ihi na anyi ahụwo ma bulite kwa, ma mata n'ezikwu na Smith ahụ a na-ekwu maka ya enwetawo epekele ndi a nke anyi kwuworo maka ha. Ma anyi dere aha anyi nye ndi uwa, iji gbaa aka-ebe nye ndi uwa maka ihe anyi hụworo. Ma anyi ekwughị okwu ugha, Chineke na agba aka-ebe maka nke a.

CHRISTIAN WHITMER
JACOB WHITMER
PETER WHITMER NTA
JOHN WHITMER

HIRAM PAGE
JOSEPH SMITH UKWU
HYRUM SMITH
SAMUEL H. SMITH

IGBA-AMA NKE ONYE-AMUMA JOSEPH SMITH

Okwu nile nke onwe ya nke Onye-amuma Joseph Smith kwuru maka ọbịbịa nke Akwụkwọ nke Mọmọn bụ ndị a:

“Na mgbe anyasị nke . . . ụbọchị nke iri abụọ na otu nke Septemba [n’afọ 1823] . . . m wee were onwe m gaa n’ekpere na arịrịo nye Chineke Puru Ime Ihe nile. . . .

“Mgbe m ka nọ na-akpọku Chineke, m wee chọputa ihè ka ọ na-enwubata n’ime ụlọ m, nke gara n’iru na-abawanye ruo mgbe ọnụ-ụlọ ahụ jupụtara n’ihè karịa etiti ehiehie, mgbe otu oge ahụ otu onye putara ihè n’akụkụ àkwà-ura m, na-eguzo n’ime ikuku, n’ihi na ụkwụ ya emetughị ala-ụlọ.

“O yi uwe mwuda na-ekesighi ike nke idi-ocha ya mabigara mma oke. O bụ idi-ocha nke kariri ihe ọbụla nke uwa nke m hụworo mgbe ọbụla; ma-ọbughịkwanu na m ga-ekwere na-enwere ike ime ihe nke uwa ọbụla ka ọ mabiga mma oke n’idi-ocha na-amuke amuke. Aka ya abụọ gba-otọ, na kwa ogwe-aka ya nile, ntakiri ihe ruo n’elu nkwo nkwo aka ya; otu ahụ, kwa, ka ụkwụ ala ya gba-otọ, dika ogwe ụkwụ ya nile, ntakiri ihe ruo n’elu nkwo nkwo ụkwụ ya. Isi ya na olu ya gba kwa otọ. Enwere m ike ichọputa na o nweghi uwe ozo o yi ma-ọbughị uwe mwuda nke a, n’ihi na o ghere oghe, otu m nwere ike ihu baa n’obi ya.

“Ọbughị nanị na uwe mwuda ya di ocha dibiga ya oke, mana ozuzu onwe ya di ebube karịa ihe e nwere ike ikowadaru ala, mbara-iru ya n’ezi-okwu dika amuma mmiri. Ime-ulo ahụ nwubigara ihè oke, mana ọ mụkeghi ebe ọ di ukwu dika nso nso gburu gburu onwe ya. Mgbe m legidere ya anya na mbu aturu m egwu; mana egwu ahụ hapuru m ngwa-ngwa.

“O wee kpoo m aha m sikwa m na ya onwe ya bu onye-ozizi e zitaara m site n’iru nke Chineke, na aha ya bu Moronai; na Chineke nwere oru maka m nke m ga-arụ; nakwa aha m ka a ga-enwe maka ihe oma na ihe ojoo, n’etiti mba nile, ebo nile, na asusu nile, ma-ọbụ na-aga-ekwu ma ihe oma na ihe ojoo gbasara ya n’etiti mmadu nile.

“O wee si na o nwere akwukwo nke e debere maka nchekwa, e dere n’elu epekele ola-edo, na-enye nkwasị maka ndi bibuuru na kontinenti nke a, na ebe ha siri bia. O sikwara na uju nke Ozi-oma mgbe nile na-adigide di n’ime ya, dika Onye-nzoputa nyefere n’aka ndi ahụ biiri na ya mgbe ochie;

“Nakwa, na-enweere okwute abuo di na uta ola-ocha—na okwute ndi a, nke e kedoru n’epekele nchekwa-obi, mejuputara ihe a kpoo Urim na Tumim—e debere maka nchekwa ya na epekele ndi ahụ; na na-inwe na iji okwute ndi a ruo oru bu ihe mejuputara ndi *Ohu-uzo* na mgbe ochie ma-ọbụ oge nile gara-aga; na Chineke kwadobe kwara ha maka itughari asusu nke akwukwo ahụ.

“Ozọ, ọ gwara m, na mgbe m nwetara epekele nile ndị ahụ nke o kwuworo maka ha — n’ihi na oge ahụ nke a ga-eji nweta ha ezubeghi — Ekwesighi m igosi ha mmadụ ọbụla, ọbụghị epekele-nchekwa obi ahụ tinyere Urim na Tumim; nani ndị ahụ a ga-enye m iwu igosi ha; ọburu na m e mee ya na a ga-ebibị m. Mgbe mụ na ya na-akparịta ụka banyere epekele nile ahụ, ọhụ ahụ ka e kpughere nye uche m na e nwere m ike ihu ebe ahụ nke e debere epekele nile ahụ maka nchekwa, na hụ ha nke ọma na ido-anyan nke na m matara ebe ahụ ọzọ mgbe m gara leta ya.

“Mgbe mụ na ya kwuchara m wee hụ ihè ahụ dị n’ime ụlọ ahụ ka ọ malitere ichikọta ọnụ nso nso gburugburu onye ahụ nke nọrọ na-agwa m okwu, ọ gakwara n’iru ime otu a ruo mgbe ime ụlọ ahụ a hapụkwara ya n’ochịchiri, ewezuga nani gburu gburu ya, mgbe otu ntabi anya m wee hụ, ihe dika oghere ka o meghere baa n’ime elu-igwe, o wee rigoro ruo mgbe na-ahughị kwa ya anya, ma a hapuru ime ụlọ ahụ dika ọ dībuuru tutu ihè nke elu-igwe nkea a bata.

“Edinara m ala n’elu akwa na-eche banyere otu ihe ọhụhụ ahụ, na-enwe oke itụ-n’anya n’ihe nke a gwaworo m site n’ọnụ nke ọnye-ozị a puru ichè; mgbe n’ime etiti ntughari uche m, achoputara m na mberede na ime-ụlọ m malitere ọzọ inweta ihè, ma na nwa oge kwa, dika ọ di ọnye-ozị nke elu-igwe ahụ nọkwa ọzọ n’akuku akwa m.

“O malitere, ma kọọ kwa ọzọ otu ihe ndị ahụ nile nke o mewororị na nleta ya nke mbụ, na-enweghi mgbanwe dīkarisiri nta; nke mgbe o mesiri, o mere ka m mara maka nnukwu ikpe nile ndi nke ga-abiakwasị uwa, na-eji ntogbo n’efu sitere n’ụnwu, mma-agha, na ajọọ ọrịa; na ikpe ndi a di mwute ga-abia n’elu uwa n’ogbo nke a. Mgbe ọ kochasiri ihe ndi a nile, ọ rigoro kwa ọzọ dika o mewororị na mbụ.

“N’oge nke a, ihe ndi a adiwo oke omimi n’uche m na ụra gbafuwororị site n’anya m, na m dinara ka onye e gweriri egweri n’ime itunanya n’ihe m huworo na nwo kwa. Mana olee idi ukwu nke mgbagwoju anya m di mgbe m huru otu ọnye-ozị ahụ ọzọ n’akuku akwa m, nukwa ya ka ọ na-akoghari ma-ọbụ kwugharia ọzọ nye m otu ihe ndi ahụ dika ndi nke mbu; tinye kwa otu ido-aka na nti nye m; na-agwa m na Setan ga-agba mbọ inwa m onwunwa (n’ihi onodu idi ogbenye nke ezi na ụlọ nke nna m), inweta epekele nile ahụ n’ihi iji nweta akụ na ụba. Nke a ka o gbochiri m ime, na-asị na m gariri aghara inwe ihe nlekwasị anya ọzọ na-inweta epekele nile ahụ kama iji nye Chineke otuto, na m agaghị ekwe ka ebum n’uche ọbụla ọzọ si n’ime m ruo ọrụ kari kwa nke ahụ bu nke iwu ala-eze Ya; ewezuga nke a enweghi m ike inweta ha.

“Mgbe nleta nke atọ nke a gasiri, ọ rigoro kwa n’elu-igwe dika na mbu, ma a hapukwara m ọzọ itughari uche n’elu ọ puru ichè

nke ihe m ka mụtara site n'ihe mere; mgbe na-etufughị oge; onye-ozi nke elu-igwe ahụ rigosiworo site n'ebe m nọ nke ugboro atọ, oke okụkọ wee bee akwa, m wee chọputa na chi ọbụbọ adiwo nso, ya bụ na mkparịta-ụka anyị ewereworị abalị ahụ nile.

"E mesia nwa mgbe nta m wee bilie site n'akwà m, na dika m si na-eme a gara m iru-oru nile ndi di mkpa nke ubochi ahụ; mana na-igba mbọ iru-oru dika n'oge ndi ozo, achọ putara m n'ume m gwusiri nke mere na m enweghi ike iru oru kpam kpam. Nna m, onye mu na ya na-aruko oru, chọputara n'onwere ihe na-esogbu m, o wee gwa kwa m ka m laa n'ulo. M wee malite ila na-enwe nzube i gawa n'ulo; mana mgbe m na-agba mbọ igafe ogige esi aputa n'ime ubi ebe anyi nọ, ume m wee gwusia kpam kpam, m wee daa kwa n'ala na-enweghi enyem-aka, na nwa oge a noduru m na-amataghi maka ihe obula.

"The mbu nke m nwere ike icheta bu otu olu na-ekwu okwu nye m, na-akpo m aha. M wee lelie anya elu, hu kwa otu onye-ozi ahụ kwa ka o na-eguzo n'ofe isi m, ebe ihe gbara ya gburu gburu dika na mbu. Mgbe ahụ o kogharị kwara m ihe nile ahụ nke o kowoororị m n'abalị nke gara aga, nye kwa iwu ka m gakwuru nna m gwa kwa ya maka ohu ahụ na iwu-nso nile nke m nataworo.

"Erubere m isi; m wee laghachikwuru nna m n'ubi, kogharị-kwaara ya ihe nile ahụ. O zaghachiri m na ihe a sitere na Chineke, wee gwakwa m ka m gaa mee dika e nyeworo m iwu site n'ake onye-ozi ahụ. Ahapuru m ubi ahụ, wee gaa kwa n'ebe onye-ozi ahụ gwara m na epekele nile ahụ di e debere ha, na n'ih i mputa ihe nke oma nke ohu ahụ nke m hụworo banyere ya, amatara m ebe ahụ ozugbo m rutere ebe ahụ.

"Nso nso ruo onumara Manchester, na ogbè Ontario, New York, ka otu ugwu nke buturu ibu na-eguzo, bu kwa nke kachasi idi elu kari nke obula na agbata-obi ahụ. Na mpaghara odida anyanwu nke ugwu a, n'ebe na-adighi anya site n'elu ya, n'okpuru otu okwute nke buturu ibu ka epekele nile ahụ dina, e debere ha n'otu igbe okwute. Okwute a di agbidigbi dikwa gburugburu n'etiti nke akuku elu ya, na girigiri kari na ebe nile nke nkọ onu ya nke mere na mpaghara etiti ya ka a na-ahụ anya n'elu ala, mana nkọ ya gburu gburu ka e jiri aja kpochie.

"Mgbe m wepusiworo aja ala ahụ, m wee weta osisi mgba nke m fanyere n'okpuru nkọ nke okwute ahụ na site n'itinye ya obere ume wee bulite ya elu. M wee leba anya n'ime ya, n'ebe ahụ n'ezie a huru m epekele ahụ nile, Urim na Tumim ahụ, na epekele nchekwa-obi, dika onye-ozi ahụ kwuru. Igbe ahụ nke ha di n'ime ka a kpuru site n'inyibe kota okwute onu n'ime ihe dika simente eji nyakota ha onu. N'ike ime igbe ahụ ka e nyibere okwute abuo akufere akufe, n'elu otu okwute ndi a ka e nyibere epekele nile ahụ, na ihe ndi ozo nile so ko ha.

“A gbara m mbọ ka m weputa ha, mana e gbochiri m site n’aka onye-ozị ahụ, ọ gwakwara m ọzọ n’oge maka iweputa ha ihè e rubeghi, ọ gaghi kwa eru, ruo afọ anọ site n’oge ahụ; kama ọ gwara m na m ga na-abia ebe ahụ kpom kwem n’otu afọ site n’oge ahụ, na ya ga kwa na-ezute m ebe ahụ, na m ga-aga n’iru na-eme otu ahụ ruo mgbe oge ahụ ga-abia maka inweta epekele nile ahụ.

“N’ikwekorita, dika e nyeworo m n’iwu, agara m n’ogwugwu nke afọ ọbula, n’oge ọbula kwa a huru m otu onye-ozị ahụ ebe ahụ, natakwa nkuzi na akonuche site n’aka ya na mkparita-uka ọbula anyi nwere, gbasara ihe Onye-nwe na-aga ime, na otu na usoro a ga-esi duzie ala-eze ya n’ubochi ndi-ikpe-azu.

* * * * *

“N’ikpe-azu oge rutere maka inweta epekele nile ahụ, Urim na Tumim ahụ, na epekele nchekwa obi ahụ. N’ubochi nke iri abuo na abuo nke onwa Septemba, n’afọ otu puku, nari asato na iri abuo-na asaa, mgbe m gara dika m na-eme n’ogwugwu nke afọ nke ọzọ n’ebe ahụ e debere ha maka nchekwa, otu onye—ozị nke elu-igwe ahụ kwa nyefelitere ha n’aka m jiri inye iwu nke a: na ha ga-abu ihe diiri m ilekota; na ọ buru na m ga-ahapu ha na-enweghi ikpachapuru ha anya, ma-ubu site na nleghara-anya nke m, na-aga-ebebu m; kama na m ga-eji igbasi mbọ nile ike chekwaa ha, ruo mgbe ya, onye-ozị ahụ, ga-akpo maka ha, e kwesiri ka e chekwaa ha.

“Achoputara m n’oge na-eteghi anya ihe mere m jiri nata iwu ndi ahụ siri ike idebe ha na nchekwa, na ihe mere na onye—ozị ahụ kwuru si na mgbe m mere ihe a turu anya n’aka m, na ya ga-akpo maka ha. N’ihi na-oteghi anya a matara na m ji ha ka e tinyere nnukwu ume n’oru inapu ha n’aka m. Udi aghugho ọbula nke e nwere ike ichoputa ka e tinyere n’oru maka ebum n’uche ahụ. Mkpagbu ahụ wee di ilu kara ma taa akpu kara n’oge mbu, igwe ndi mmadu ndukwara na nche akwusighi akwusi inweta ha site n’aka m ma uburu na ọ ga-ekwe mee. Mana site n’amamihe nke Chineke, ha nogidere na nchekwa n’aka m, ruo mgbe m rusiri site na ha ihe ahụ a choro n’aka m. Mgbe, dika nkwekorita nile siri di, onye—ozị ahụ kporo maka ha, e nyefelitere m ya ha; o ji kwa ha na nchekwa nke ya ruo ubochi nke abuo nke Mee, otu puku afọ, nari asato na iri ato na asato.”

Maka nkwa zuru ezu, hu Joseph Smith—History [Joseph Smith—Akuko] nke di n’Ola Pel nke Oke Onu-ahia, na *History of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints* [Akuko nke Nzukọ nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a] volum 1 site n’isi 1 ruo 6.

Akuko-ndekota mgbe ochie ka e weputara site n’ala dika olu ndi na-ekwu okwu site n’uzuzu, ma atughariri ya n’asusu ndi agba ohuru site n’onyinye na ike nke Chineke dika aka ebe igba-ama Di-nso e biputara nke mbu nye ndi uwa n’asusu Bekee n’afọ 1830 dika THE BOOK OF MORMON.

AKWUKWỌ NKE MỌMỌN

Akwukwọ nke Mọmọn bụ akukọ-ndekọta dị nsọ banyere ndị mgbe ọchịe bi n'Amerika, ma a kanyere ya n'elu ọtụtụ mbara igwe. Ụdị epekele igwe anọ ka e kwuru maka ha n'ime akwukwọ ahụ n'onwe ya:

1. *Epekele nile nke Nifai*, nke dị ụdị abụọ; ndị Ntakiri Epekele, na ndị Nnukwu Epekele. Nke mbụ kara lekwasị anya n'odide ihe nke ọmọ na ije-ozị na ozizi nke ndị-amụma, ebe nke ikpeazụ ka e jiri dekarịa akukọ ihe nke ọwa ndị ahụ ọ gbasara (1 Nifai 9:2–4). Site n'oge Mosaja, otu o sịla dị, epekele ndị nnukwu ahụ kwa gbakwunyere ihe nke ọmọ ndị dị kwa ezi mkpa.
2. *Epekele nile nke Mọmọn*, nke ihe dị n'ime ya bụ akukọ mkpirisi si n'aka Mọmọn site n'Epekele ndị Nnukwu nke Nifai, nwere ọtụtụ nkọwa. Epekele ndị a kwa nwere n'ime ha ịga n'iru nke akukọ si n'aka Mọmọn na mgbakwunye si n'aka nwa ya nwoke Moronai.
3. *Epekele nile ndị nke Ita*, nke gosiri akukọ nke ndị Jared. Akukọ-ndekọta a ka e gburu na mkpirisi site n'aka Moronai, onye tinyere nkọwa nke onwe ya ma chikọta akukọ-ndekọta ahụ ya na akukọ ozuru-ọha n'okpuru isi okwu "Akwukwọ nke Ita."
4. *Epekele nile nke Bras* e wetara site n'aka ndị nke Lihai si na Jerusalem n'ime afọ 600 tupu amụọ Kraist. Ndị a bu n'ime ha "akwukwọ ise nke Moses, . . . Na kwa akukọ-ndekọta nke ndị Juu site na mmalite, . . . gbada ruo na mbido ọchịchị nke Zedekaja, eze nke Juda; Na kwa ibu-amụma nile nke ndị-amụma dị nsọ" (1 Nifai 5:11–13). Ọtụtụ nñomi sitere n'epekele ndị a, nñmiri Aisaja na ndị ọzọ bụ ndị-amụma si na Bible na ndị na esighị na Bible, pụtara n'ime Akwukwọ nke Mọmọn ahụ.

Akwukwọ nke Mọmọn ahụ ihe dị n'ime ya bụ isi akukọ iri na ise ma-ọbụ nkewa, ihe e jiri mara ha ma e wezuga otu, bụ akwukwọ, a gụrụ aha nke onye kachara dee ya. Akukọ nke mbụ (akwukwọ isii ndị mbụ, kwusiri na Ọmnai) bụ ntughari-asụsụ si n'Epekele ndị Ntakiri nke Nifai. N'etiti akwukwọ ndị nke Ọmnai na Mosaja bụ nke ntinye a akpọrọ Okwu nile nke Mọmọn. Ntinye a jikọtara akukọ-ndekọta ahụ a kanyere n'elu Epekele ndị Ntakiri ya na mkpirisi edemede nke Mọmọn banyere Epekele ndị Nnukwu.

Akukọ kacha ogologo, site na Mosaja ruo Mọmọn, isi 7, ma achikọta ha, bụ ntughari-asụsụ nke igbu na mkpirisi nke Mọmọn gburu ya n'Epekele ndị Nnukwu nke Nifai. Akukọ mmechi ahụ, site na Mọmọn isi 8, ruo na ngwụcha ukwu akwukwọ, ka a kanyere site n'aka nwa Mọmọn nwoke bụ Moronai, onye mgbe o dechaworo

akuko-ndekota nke ndu nna ya, gburu akuko-ndekota nke ndi Jared na mkpirisi (dika Akwukwo nke Ita) ma e mesia o tinye akuku ndi a na-akpo Akwukwo nke Moronai.

N'ime ma-obu ihe dika 421, mgbe a mwororo Kraist, Moronai, bu onye ikpeazu na ndi-amuma Nifai ndi mutara akuko gbasara ihe gara aga, rachiri akuko-ndekota di-nsa ahụ ma zoo ha nye Onye-nwe, ka e wee weputa ha n'oge ikpeazu, dika olu nke Chineke buru uzọ gbaa ama site n'onu ndi-amuma ya mgbe ochie. N'ime 1823 mgbe a mwororo Kraist otu Moronai a, buzi onye e siworo n'onwu kulite, gara leta Onye-amuma Joseph Smith ma e mesia o nyefee epekele ahụ a kanyere ihe n'aka ya.

AKWUKWỌ NKE MỌMỌN

<i>Aha</i>	<i>Ọnụ Ọgụgụ Iru-akwukwọ</i>
Akwukwọ Mbụ nke Nifajị	1
Akwukwọ nke Abụọ nke Nifajị	63
Akwukwọ nke Jekọb	144
Akwukwọ nke Inọs	167
Akwukwọ nke Jarom	170
Akwukwọ nke Ọmnajị	172
Okwu nile nke Mọmọn	175
Akwukwọ nke Mosajị	178
Akwukwọ nke Alma	254
Akwukwọ nke Hilaman	460
Nifajị nke Atọ	508
Nifajị nke Anọ	579
Akwukwọ nke Mọmọn	584
Akwukwọ nke Ita	607
Akwukwọ nke Moronajị	646

AKWUKWỌ MBỤ NKE NIFAI

ỌCHỊCHỊ NA IJE-OZI YA

Nkọwasị nke Lihai na nwunye ya Saraia, na ụmụ nwoke ya anọ, ndị aha ha bụ, (malite na nke okenye) Leman, Lemuel, Sam na Nifai. Onye-nwe ọrọ Lihai aka na ntị ka o si n'ala Jerusalem pụọ, n'ihị na o buuru ha amụma gbasara ajoọ-omume ha, ha wee chọọ ibibi ndụ ya. O wee gaa njem mkpuru ụbọchị atọ n'ime ọzara, ya na ezi na ụlọ ya. Nifai wee kpọrọ ụmụnne ya ndị nwoke laghachi n'obodo Jerusalem inweta akukọ-ndekọta e dekọrọ banyere ndị Juu. Nkọwasị maka ahụhụ ha. Ha kpọrọ ụmụ-ada Ishmel ka ha buru ndị nwunye ha. Ha chikọrọ ezi na ụlọ ha wee si n'ala ahụ pụọ baa n'ime ọzara. Ahụhụ na mkpagbu ha n'ime ọzara ahụ. Ụzọ ha siri gaa njem ha. Ha wee bjaruo nnukwu mmiri nile. Ụmụnne Nifai wee nupụ-isi imegide ya. O wee mechie ha ọnụ, ma wuo ụgbọ mmiri. Ha wee guọ aha ebe ahụ Uju. Ha wee gafee nnukwu mmiri ahụ banye n'obodo e kwere na nkwa, na ihe ndị ọzọ. Nke a bụ dika nkọwasị Nifai siri di; ma-ọbụ ikwu ya n'uzọ ọzọ, mụ, bụ Nifai, dere akukọ-ndekọta a.

ISI 1

Nifai wee malite ide akukọ-ndekọta banyere ndị ya—Lihai wee hụ ọhụ ogidi ọkụ ma guọ kwa n'akwukwọ nke amụma—O wee too Chineke, gbaa ama gbasara ọbibi nke Mesaia, wee buo amụma mbibi nke Jerusalem—Ndị Juu wee na-esogbu ya. Ihe dika n'afọ 600 tutu amụọ Kraịst.

MỤ, “Nifai, ebe a mụrụ m site ^bn'ezi ^cnne na nna, ya mere ^dakuziri m ihe n'udị mmụta nke nna m; ebe ọ bụ na ahụwo m ọtụtụ ^emkpagbu n'ụbọchị ndụ m nile, otu o sila di, ebe ọ

bụ na onye agoziri agozi n'anya Onye-nwe n'ụbọchị ndụ m nile ka m bụ; e, ebe ọ bụ na m mata-ra idị mma na ^fihe omimi nile nke Chineke, ya mere e depụtara m ^gakukọ-ndekọta a n'usoro dika m si mee n'ụbọchị m nile.

2 E, ana m edepụta akukọ-ndekọta a ^an'asụsụ nke nna m, nke ihe di n'ime ya bụ omumụ ihe nke ndị Juu na asụsụ nke ndị Ijpt.

3 Amakwa m na akukọ-ndekọta nke m na-edebụ ^aezi okwu; E ji kwa m aka m depụta ya; E dekwara m ya dika m si mara.

4 N'ihị na o wee ruo na mma-lite nke ^aafọ mbụ nke ọchịchị

[1 NIFAI]

1 *a* NGAN Nifai, Nwa-

nwoke nke Lihai.

b Ilu 22:1.

c OznQd. 68:25, 28.

NGAN Ndị Nne na Nna.

d Inọs 1:1; Mosa. 1:2–3.

NGAN Kuzie, Onye

Nkuzi.

e NGAN Ihe Isi-ike.

f NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

g NGAN Akwukwọ-nsọ nile.

2 *a* Mosa. 1:2–4;

Mom 9:32–33.

3 *a* 1 Nif. 14:30;

Mosa. 1:6; Ita 5:1–3; OznQd. 17:6.

4 *a* NGAN Usoro Oge na Ebe nile na Ihe-

omume nile—n'afọ 598 tutu amụọ Kraịst.

nke ^bZedekaiya, eze nke Juda, (ebe ọ bụ na nna m, Lihai biri na ʼJerusalem ụbọchị ya nile); N'ime afọ ahụ kwa ọtụtụ ^andi-amuma putara, na-eburu ndi mmadu amuma na ha kwesiri icheghari, ma-ọbụ ebibie obodo-ukwu ʼJerusalem.

5 Ya mere o wee ruo na nna m, ^aLihai, ka ọ na-aga, na-ekpere Onye-nwe, e, ọbuna jiri ^bobi ya nile, n'ih i ndi nke ya.

6 Ma o wee ruo ka ọ na-ekpere Onye-nwe, e wee nwe ʼogidi ọkụ nke nọdurụ n'elu okwute n'iru ya; o wee hụ ma nụ kwa otutu ihe; ma n'ih ihe ndi ọ hụrụ ma nụ kwa, o wee ma jijiji, tụọ kwa egwu nke ukwu.

7 Ma o wee ruo ka ọ laghachiri n'ulo nke ya na Jerusalem; o wee luo onwe ya n'elu akwa ụra ya, ebe Mụọ na ihe ndi ọ hụrụ ʼjidesiri ya ike.

8 Otu ọ bụ na Mụọ e jidesiwo ya ike, o wee daa n'ura nke ʼohu, ruo ka ọ hụrụ ebe ^belu-igwe meghere, o wee chee na ya hụrụ Chineke nọdurụ n'och-eze ya, e jiri igwe ndi mụọ-oz i a napughi iguta ọnu gbaa ya gburu-gburu n'onodu nke ibu abụ na ito Chineke ha.

9 Ma o wee ruo ka ọ hụrụ Otu onye ka ọ na-aridata site n'etiti elu-igwe, ma ọ hụrụ na ebube nke ʼidi ocha ya kariri nke anyanwu nke etiti ehie.

10 O wee hụ kwa ʼiri na abuo ozo na-eso ya, ndi idi ocha ha kariri nke kpakpando di n'elu.

11 Ha wee ridata ruo n'elu iru nke ụwa; nke mbu wee bia guzoro n'iru nna m, wee nye ya ʼakwukwo, wee si ya guo.

12 Ma o wee ruo ka ọ na-agu ya, o wee juputa na ʼMụọ nke Onye-nwe.

13 O wee guo, na-asi: Ahuhu, ahuhu, ga-adiri Jerusalem, n'ih i na ahwo m ʼihe aru gi nile! E, otutu ihe ka nna m guru banyere ^bJerusalem — na o kwesiri ka e bibie ya, na ndi nile bi n'ime ya; otutu ga-ala-n'iyi site na mma-agma, otutu kwa ka a ga ʼadokpuru n'agma baa n'ime Babilon.

14 Ma o wee ruo mgbe nna m gusiwo ruo ma hụ kwa otutu nnukwu ihe di itu-n'anya, o wee tikuoro Onye-nwe otutu ihe; dika: nnukwu na itu-n'anya ka oru gi nile di, O Onye-nwe Chineke Puru Ime Ihe nile!

4b 2 Ihem. 36:10;

Jer. 52:3-5;

Omnai 1:15.

c 1 Ihem. 9:3.

d 2 Ndez. 17:13-15;

2 Ihem. 36:15-16;

Jer. 7:25-26.

NGAN Onye-amuma.

e Jer. 26:18;

2 Nif. 1:4;

Hil. 8:20.

5a NGAN Lihai, Nna

nke Nifai.

b Jemes 5:16.

6a Ọpụ. 13:21;

Hil. 5:24, 43;

OznQd. 29:12;

A—JS 1:16.

7a Dan. 10:8;

1 Nif. 17:47;

Moses 1:9-10;

A—JS 1:20.

8a 1 Nif. 5:4.

NGAN Ohu.

b Ezik. 1:1;

Qlndoz. 7:55-56;

1 Nif. 11:14;

Hil. 5:45-49;

OznQd. 137:1.

9a A—JS 1:16-17.

10a NGAN Onye-oz i.

11a Ezik. 2:9.

12a OznQd. 6:15.

13a 2 Ndez. 24:18-20;

2 Ihem. 36:14.

b 2 Ndez. 23:27; 24:2;

Jer. 13:13-14;

2 Nif. 1:4.

c 2 Ndez. 20:17-18;

2 Nif. 25:10;

Omnai 1:15.

Oche-eze gi di elu n'elu igwe nile, ma ike gi, na idi mma gi, na ebere gi zuru ndi nile bi n'elu uwa; ma n'ih na i nwere obi ebere, i gaghi ekwe ka ndi "na-abiakwute gi laa n'iyi!

15 Otu a ka asusu nna m siri di n'ito Chineke ya; n'ih na mkpuru-obi ya nuri odu, obi ya nile juputakwara, n'ih ihe ndi o huro, e, ndi nke Onye-nwe gosiworo ya.

16 Ma ugbua, mu, Nifai, anaghi edecha nkwas nile ndi nke nna m deworo, n'uju, n'ih na o dewo otutu ihe ndi nke o huro n'ohu na kwa na nro; o dewo kwa otutu ihe ndi nke o buru "na amuma wee gwa kwa umu ya, bu nkwas nke m na-agaghi edecha n'uju.

17 Ma a ga m ede nkwas banyere ihe mu onwe m mere, n'ubochi nke ndu m. Ma lee, ana m ede na "mkpirisi bakukondekota nke nna m, e dere n'elu epekele nke m deworo n'aka m; ya mere, mgbe m desiworo akukondekota nke nna m na mkpirisi ka m ga-edede nkwas banyere ndu nke m.

18 Ya mere, o ga-adi m mma ka unu nile mara, na mgbe Onye-nwe gosiworo nna m, Lihai, otutu oke ihe, gbasara "mbibi nke Jerusalem, lee o soro ndi mmadu ah wee gaa wee malite "na-eburu ha amuma, na ekwu-

putakwara ha gbasara ihe ndi o huro ma nu kwa.

19 Ma o wee ruo na ndi Juu "kwara ya emu n'ih ihe ndi o gbara ama megidere ha; n'ih na o gbara ama n'ez okwu, ajo-omume na ihe aru ha nile na-eme; ma o gbara ama na ihe ndi o huro ma nukwa, na kwa ihe ndi o gutara n'akwukwo ah, gosiri n'ezie maka obibia nke ^bMesaia, na kwa mgbaputa nke uwa.

20 Ma mgbe ndi Juu nuru ihe ndi a, ha were iwe megide ya; e, obuna dika o si wee ha n'ebe ndi-amuma mgbe ochie no bu ndi ha "chupuworo, tukwa okwute, gbuokwa ha; ma ha wee chookwa ndu ya, ka ha wee wepu ya. Ma lee, mu, Nifai, ga egosi unu na ^bobi ebere nke Onye-nwe ka a na-enye ndi nile o hoputaworo, n'ih okwukwe ha, ime ka ha buru dike obuna ruo n'ike nke nnaputa.

ISI 2

Lihai wee kporo ezi na ulo ya baa n'ime ozara n'akuku Oke Osimiri Uhie—Ha wee hapu aria ha—Lihai wee chuo aja nye Onye-nwe ma kuziekwara umu ya ndi nwoke idebe iwu-nso nile—Leman na Lemuel tamuru megide nna ha—Nifai rubere isi na-ekpekwa ekpere n'okwukwe; Onye-nwe gwara ya

14a Alma 5:33–36;
3 Nif. 9:14.

16a 1 Nif. 7:1.

17a 1 Nif. 9:2–5.

b 1 Nif. 6:1–3; 19:1–6;

2 Nif. 5:29–33;

OznQd. 10:38–46.

18a 2 Nif. 25:9–10;
OznQd. 5:20.

b NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.

19a 2 Ithem. 36:15–16;

Jer. 25:4;

1 Nif. 2:13; 7:14.

b NGAN Mesaia.
20a Hil. 13:24–26.

b Alma 34:38;
OznQd. 46:15.
NGAN Ebere,
Obi-ebere.

okwu, e wee hoputa ya ka o chitwa umunne ya. Ihe dika n'afọ 600 tutu amuo Kraist.

Ma lee, o wee ruo ka Onye-nwe gwara nna m okwu, e, obula na nro, wee si ya: Ngozi na-adiri gi Lihai, n'ih ihe ndi i meworo; na n'ih na i kwesiri ntukwasi-obi ma gwa kwa ndi a ihe m nyere gi n'iwu, lee, ha choro "iwepu ndu gi.

2 Ma o wee ruo ka Onye-nwe nyere nna m "iwu, obuna na b'no, ka o 'kporo ezi na ulo ya puo baa n'ime ozara.

3 Ma o wee ruo na o "rubere isi n'okwu nke Onye-nwe, ya mere, o mere dika Onye-nwe nyere ya n'iwu.

4 Ma o wee ruo na o pukwara baa n'ime ozara. Ma o hapukwara ulo ya, na ala nke nketa ya, na ola-edo ya, na ola-ocha ya, na ihe oke-onu-ahia ya, ma o dighikwa ihe obula o ji puo, ma obughi nani ezi na ulo ya, na ihe oriri, na ulo-ikwu, ma "baa n'ime ozara.

5 Ma o wee gbadata site n'oke ala di nso n'ikpere mmiri nke "Oke Osimiri Uhie; o wee gaa njem n'ime ozara, n'oke-ala ahụ di nso karịa n'Oke Osimiri Uhie; o gara nọọ njem n'ozara, ya na ezi na ulo ya, nke ndi so n'ime ya bu, nne m Saraia, na umunne

m ndi nwoke ndi torom bu, b'Leman, Lemuel na Sam.

6 Ma o wee ruo ka o garala njem mkpuru ubochi ato n'ime ozara, o wee manye ulo-ikwu ya na "ndagwurugwu n'akuku osimiri nke mmiri.

7 Ma o wee ruo na o jiri "okwute wuo bebe ichu aja, wee choro Onye-nwe aja, ma nyekwa Onye-nwe Chineke anyi ekele.

8 Ma o wee ruo na o kporo aha osimiri ahụ, Leman, ma o kwobakwara n'ime Oke Osimiri Uhie; na ndagwurugwu ahụ di nime okè-ala nile ahụ di nso n'onu mmiri ahụ.

9 Ma mgbe nna m huru na mmiri nile nke osimiri ahụ kwobara n'isi mmiri Oke Osimiri Uhie, o wee gwa Leman okwu, na-asị: O o di m ka asị na i ga-adị ka osimiri a, wee na-aga n'iru na-eruba n'isi mmiri nke ezi-omume nile!

10 Ma o wee gwa kwa Lemuel okwu: O o di m ka asị na iga-adị ka ndagwurugwu a, guzosie ike, na-agbanweghi agbanwe, na akwaa-akwuru n'idebe iwu-nso nke Onye-nwe.

11 Ugbuga ihe a ka o kwuru n'ih ike-ekwe-nku nke Leman na Lemuel; n'ih na lee, ha tamuru "ntamu n'otutu ihe megide b'na ha, n'ih na o bu onye-na-ahụ ohu, tinyere na o kpoputara

2 1a 1 Nif. 7:14.

2a 1 Nif. 5:8; 17:44.

b NGAN Nro.

c Jen. 12:1;

2 Nif. 10:20;

Ita 1:42;

Abr. 2:3.

3a NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

4a 1 Nif. 10:4; 19:8.

5a 1 Nif. 16:14;

OznOd. 17:1.

b NGAN Leman.

6a 1 Nif. 9:1.

7a Opu. 20:25;

Deut. 27:5-6.

b Jen. 12:7-8;

Opu. 24:4;

Abr. 2:17.

c NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n'ekel.

11a 1 Nif. 17:17.

NGAN Ntamu.

b Ilu 20:20.

c 1 Nif. 5:2-4.

ha site n'obodo Jerusalem, i hapu ala nke nketa ha, na ola-edo, na ola-ocha, na ihe oke-onu-ahia ha, ka ha bia laa n'iyi n'ime ozara. Ma nke a ka ha kwuru na o meworo n'ih i echiche nzuzu nke obi ya.

12 Ma otu a Leman na Lemuel, bu ndi kacha buru okenye, tamuru megide nna ha. Ma ha tamuru n'ih na ha "aghogha mmeko nke Chineke ahụ onye kere ha.

13 O bughikwa na ha kwetara na Jerusalem, bu nnukwu obodo-ukwu ahụ, na-enwere ike "ibibi ya dika ndi-amuma siri buo ya n'amuma. Ha dikwa ka ndi Juu ndi nke no na Jerusalem, ndi chorọ iwepu ndu nna m.

14 Ma o wee ruo, nna m jiri "ike gwa ha okwu na ndagwurugwu Lemuel, ebe o juputara na Muo, ruo mgbe aru ha nile mara "jijiji n'iru ya. O wee kpuchie ha onu, na ha enweghikwa ike ikwu ihe obula megide ya; ya mere, ha wee mee ka o gwara ha.

15 Ma nna m wee biri n'ime ulo ikwu.

16 Ma o wee ruo na mu, Nifai, ebe m ka bu nwata, nke ukwu, otu o sila di ebe m buru ibu, gbasie kwa ike, ma nwe kwa ochicho imata "ihe omimi nile

nke Chineke, ya mere, ebekuru m Onye-nwe; ma lee o biara leta m, mee kwa ka "obi m di nro na m "kwenyere okwu nile nke "nna m kwusiwo; ya mere, e nupughi m isi megide ya dika umunne m nwoke ndi ozọ.

17 Ma wee gwa Sam okwu, ime ka o mata ihe ndi nke Onye-nwe gosiri m site na Muo Nso ya. O wee ruo na o kwenyere ihe m kwuru.

18 Ma lee, Leman na Lemuel ekwetaghị n'okwu nke m; ebe o bu na o "wutere m n'ih isi-ike nke obi ha, ebekuru m Onye-nwe n'ih ha.

19 Ma o wee ruo ka Onye-nwe gwara m okwu, si: Ngozi na-adiri gi, Nifai, n'ih "okwukwe gi, n'ih na ichosiwo m ike, n'obi umeala.

20 Ma o buru na unu ga-edebe iwu-nso m nile unu "ga-eme nke oma, a ga-edugakwa unu "n'ala e kwere na nkwa; e, obuna ala nke m kwadooro unu; e, ala a hororo karia ala ndi ozọ.

21 Ma o buru na umunne gi ga-enupu isi megide gi, a "gabepu ha site n'ebe Onye-nwe no.

22 Ma o buru na i ga-edebe iwu-nso m, a ga-eme gi "onye-ochichi na onye-nkuzi n'ebe umunne gi no.

23 Ma lee, n'ubochi ahụ ha

12a Moses 4:6.

13a Jer. 13:14;

1 Nif. 1:13.

14a NGAN Ike.

b 1 Nif. 17:45.

16a NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

b Abuoma 8:4;

Alma 17:10;

OznQd. 5:16.

NGAN Mkpughe.

c 1 Ndez. 18:37;

Alma 5:7.

d 1 Nif. 11:5.

e NGAN Nna Na-anwu Anwu; Onye-amuma.

18a Alma 31:24;

3 Nif. 7:16.

19a 1 Nif. 7:12; 15:11.

20a Josh. 1:7;

1 Nif. 4:14;

Mosa. 1:7.

b Deut. 33:13-16;

1 Nif. 5:5; 7:13;

Moses 7:17-18.

NGAN Ala e Kwere na Nkwa.

21a 2 Nif. 5:20-24;

Alma 9:13-15; 38:1.

22a Jen. 37:8-11;

1 Nif. 3:29.

ga-enupu isi megide m, M “ga-abụ ha ọnụ ọbuna ọbubu-ọnụ iwe, ha agaghị kwa enwe ike ebe mkpuru-afọ nke ị nọ ma ọbughị na ha ga-enupu isi megidekwa mụ n’onwe m.

24 Ma ọ bụrụ na ha enupu isi megide m, ha ga-abụ “ihe otiti nye mkpuru-afọ nke ị, b’ikwalite ha n’uzọ nile nke ncheta.

ISI 3

Umụ ndikom Lihai wee laghachi Jerusalem iweta epekele bras—Leban wee jụ inyepu epekele ndi ahụ—Nifai kwalitere ma gbaa kwa ụmụnne ya ume—Leban wee zuru akụ na ụba ha chọkwara igbu ha—Leman na Lemuel tiri Nifai na Sam ihe, mụọ ozi wee baara ha mba. Ihe dika n’afọ 600 ruo 592 tutu amụọ Kraịst.

MA o wee ruo na mụ, Nifai, laghachiri site n’ikparịta ụka mụ na Onye-nwe, ruo kwa n’ulo ikwuu nke nna m.

2 Ma o wee ruo na ọ gwara m okwu si: Lee a rowo m “nrọ, n’ime nke Onye-nwe nyeworo m iwu ka ị na ụmụnne ị nwoke laghachi Jerusalem.

3 Ma lee, Leban ji akuko-ndekota edekoro gbasara ndi Juu, jirikwa “akuko-agburu nke ezi na ulo ndi nna nna m ha, ma a

kanyere ha n’elu epekele nile nke bras.

4 Ya mere, Onye-nwe enyewo m iwu-nsọ na ị na ụmụnne ị ndi nwoke ga-eje n’ulo Leban, choo akuko-ndekota ahụ ma wedata ha n’ime ozara ebe a.

5 Ma ugbua, lee ka ụmụnne ị ndi nwoke na-atamu, na-asị na ihe siri ike ka m choro n’aka ha; ma lee ọ bughị m choro ka ha mee ya, kama ọ bụ iwu-nsọ nke Onye-nwe.

6 Ya mere gaa nwa m, Onye-nwe ga-agozi ị n’ihi na “i tamughi.

7 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, gwara nna m si: “A ga m eje mee ihe ndi ahụ Onye-nwe nyere n’iwu-nsọ, n’ihi a ma m na Onye-nwe anaghị enye umu nke mmadu b’iwu-nsọ, ma obughị na ọ ga-edozi uzọ ha ga-esi mezuo ihe ndi ahụ o nyere ha n’iwu-nsọ.

8 Ma o wee ruo na mgbe nna m nuru okwu ndi a obi toro ya uto nke ukwuu, n’ihi na ọ maara na Onye-nwe agoziwo m.

9 Ma mụ, Nifai, na ụmụnne m ndi nwoke malitere njem anyi n’ime ozara, jirikwa ulo ikwuu anyi, iji gbago obodo ahụ bụ Jerusalem.

10 Ma o wee ruo ka anyi ruru obodo Jerusalem, mụ na ụmụnne m wee kparita ụka.

11 Ma anyi wee “fee nza—

23a Deut. 11:28;
1 Nif. 12:22–23;
OznQd. 41:1.

24a Josh. 23:13;
Ndikp. 2:22–23.
b 2 Nif. 5:25.

3 2a NGAN Nro.
3a 1 Nif. 5:14.

6a NGAN Ikwado ndi
Ndu nile nke Nzuko.

7a 1 Sam. 17:32;
1 Ndez. 17:11–15.
NGAN Okwukwe;
Irube-isi, Nrube-isi,
Rube-isi.
b NGAN Iwu-nsọ nile

nke Chineke.
c Jen. 18:14;
Ndi-Fil. 4:13;
1 Nif. 17:3, 50;
OznQd. 5:34.
11a Neh. 10:34;
Qlndo. 1:26.

onye n'ime anyị ga-aba n'ime ụlọ Leban. Ma o wee ruo na nza ahụ mara Leman; Leman wee baa n'ụlọ Leban, ya na Leban wee kwurita ụka ka o nọdurụ ala n'ụlọ ya.

12 Ma o wee juo Leban maka akuko-ndekota ahụ e dere n'elu epekele bras, nke ihe e dere n'ime ya bụ "akuko-agburu nke nna m.

13 Ma lee, o wee ruo na iwe were Leban, o wee tupu Leman ezi site n'ebe o nọ; o choghikwa inye Leman akuko-ndekota ahụ. Ya mere, o siri ya: Lee i bụ onye-ori, agakwa m egbu gi.

14 Ma Leman wee si n'ebe o nọ gbalaga, wee koo ihe Leban me-
woro anyị. O wee wute anyị nke ukwu, umunne m wee choo ilaghachikwute nna m n'ime ozara.

15 Ma lee, agwara m ha si: Ebe Onye-nwe na-adị ndụ, anyị onwe-anyị na-adị kwa, anyị agaghị alaghachikwuga nna anyị n'ime ozara ahụ wee ruo mgbe anyị mezuworo ihe nke Onye-nwe ziworo anyị mee.

16 Ya mere, ka anyị buru ndi kwesiri ntukwasi-obi n'idebe iwu-nso nile nke Onye-nwe; ya mere, ka anyị gaa n'ala nke "nketa nna anyị; ma lee, o hapuru ola-edo na ola-ocha, na akụ na ụba di iche iche. Ma ihe nile ndi a ka o mere n'ihi biwu-nso nile nke Onye-nwe.

17 N'ihi na o maara na a "ga-ebibiriri Jerusalem, n'ihi ajoo omume nke ndi ahụ.

18 N'ihi na lee, ha "ajuwo okwu nke ndi-amuma. Ya mere, o buru na nna m ga-anọ n'ala ahụ mgbe benyeworo ya ri iwu ka o si n'ala ahụ gbapu, lee, ya onwe ya ga-anwukwa. Ya mere, o di mkpa ka o si n'ala ahụ gbapu.

19 Ma lee, o bu amamihe n'ime Chineke ka anyị ga-eweta "akuko-ndekota ndi a, ka anyị wee doziere umu anyị asusu nke nna anyị ha.

20 Na kwa ka anyị wee "doziere ha okwu ndi nke sitere n'onu nke ndi-amuma nile di-nso, bu ndi e nyeworo ha site na Muo na ike nke Chineke, site na mgbe uwa malitere; obuna gbada ruo oge ugbua.

21 Ma o wee ruo na n'udi asusu a ka m rioro umunne m, ka ha nwe ntukwasi-obi n'idebe iwu-nso nke Chineke.

22 Ma o wee ruo ka anyị garuru ala nke nketa anyị, anyị chikotakwara "ola-edo anyị, na ola-ocha anyị, na ihe oke-onu ahia anyị.

23 Ma mgbe anyị chikotaworo ihe ndi a, anyị wee gaakwa ozo n'ulo Leban.

24 Ma o wee ruo ka anyị bakwugara Leban, ma chookwa ka onye anyị akuko-ndekota ahụ nke a kanyere n'elu "epekele bras, nke obu n'ihi ya ka anyị ga-eji wee nye ya ola-edo anyị, na ola-ocha anyị, na kwa ihe oke-onu-ahia anyị nile.

25 Ma o wee ruo na mgbe

12a 1 Nif. 3:3; 5:14.

16a 1 Nif. 2:4.

b 1 Nif. 2:2; 4:34.

17a 2 Ihem. 36:16-20;
Jer. 39:1-9;

1 Nif. 1:13.

18a NGAN Nnupu-isi.

b 1 Nif. 16:8.

19a Otnai 1:17;
Mosa. 1:2-6.

20a NGAN Akwukwo-nso
nile—Akwukwo-nso
nile ka a ga-eche kwa.

22a 1 Nif. 2:4.

24a 1 Nif. 3:3.

Leban hūrū akū na ūba anyī, na o buru ibu karīa, o wee nwe “agūū ibukorō ya, nke mere ka ọ chūpū anyī n’ūlō ya, wee zie ūmū-oru ya ka ha gbuo anyī, ka onwe ike nweta akū na ūba anyī.

26 Ma o wee ruo na anyī gbanahūrū ūmū-oru Leban, nke mere na anyī hapūrū akū na ūba anyī, ma o wee daba n’aka nke Leban.

27 Ma o wee ruo na anyī gbabara n’ime ọzara, ūmū-oru Leban agbafeghī anyī, ma anyī zokwara n’oghere dī n’okwute.

28 Ma o wee ruo na Leman weere m iwe, weekwara nna m; Otu a kwa ka ọ dī Lemuel, n’ihi na ọ ñara ntī n’okwu Leman. Ya mere Leman na Lemuel gwara anyī ọtūtū “okwu ọjọọ, bụ ūmūnne ha nwoke ndī ntakīrī, wee tie kwa anyī mkpara.

29 Ma o wee ruo ka ha na-eti anyī mkpara, lee, “mūọ-ozī nke Onye-nwe bīara guzoro n’iru ha, ma o wee gwa ha okwu na-asī: Gīnī mere unu jī na-eti nwanne unu nke ntakīrī mkpara? Unu amataghī na Onye-nwe ahọpūtawo ya ka ọ burū ^bonye ọchīchī unu, ma nke a bụ n’ihi ajọọ-omume unu? Lee unu ga-eje kwa Jerusalem ọzọ, Onye-nwe ga-arara Leban nye n’aka unu.

30 Ma mgbe “mūọ-ozī ahū gwachara anyī okwu, o wee puọ.

31 Ma mgbe mūọ-ozī ahū pūworo, Leman na Lemuel wee malite kwa “itamu, na-asī: O lee otu ọ ga-esī kwe omume na Onye-nwe ga-arara Leban tinye n’aka anyī? Lee, ọ bụ nwoke gbasīrī ike, o nwekwara ike inye iri mmadū ise iwu, e, o nwekwara ike igbu iri mmadū ise: Mgbe ahū gīnī mere ọ gaghī egbu anyī?

ISI 4

Nifai wee gbuo Leban dika Onye-nwe nyere ya n’iwu-nsọ, o wee nwetakwa epekele bras ahū site n’uzọ aghughọ—Zorom wee horo isonye ezi na ulọ Lihai n’ime ọzara ahū. Ihe dika n’afọ 600 ruo 592 tutu amụọ Kraịst.

MA o wee ruo ka m gwara ūmūnne m okwu sī: Ka anyī gbago kwa nū Jerusalem ọzọ, ka anyī nwekwa nū “okwukwe siri ike n’idebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe; ma lee, o siri ike karīa mmadū nile bi n’ūwa, gīnī ga-eme ka ọ ghara ^bisi ike karīa Leban na iri mmadū ise ya, e, ma-ọbū karīa ọtūtū iri puku mmadū?

2 Ya mere, ka anyī gbago nū; ka anyī “sie ike dika ^bMoses; n’ihi na n’ezie ọ gwara mmiri nile nke ‘Oke Osimiri Uhie okwu ha wee gbakọọ n’otu akūkū na akūkū nke ọzọ, ndī nna anyī ha

25a NGAN Anya-ukwu.

28a 1 Nif. 17:17-18.

29a 1 Nif. 4:3; 7:10.

NGAN Mūọ-ozī nile.

b 1 Nif. 2:22.

30a 1 Nif. 16:38.

31a NGAN Ntamu.

4 1a NGAN Agbamume,

Mgbamume;

Okwukwe.

b 1 Nif. 7:11-12.

2a Deut. 11:8.

b NGAN Moses.

c Opu. 14:21;

1 Nif. 17:26;

Mosa. 7:19.

wee gafee n'ala akorọ site na ndokpu n'agha, ma ndi agha Fero, soro ha, mmiri wee rie ha n'ime mmiri nile nke Oke Osimiri Uhie.

3 Ugbuga lee unu ma na nke a bu ezi-okwu; ma unu makwa na "muo-ozu agwawo unu okwu; ginị mere unu ji na-enwe obi abuo? Ka anyi gbago; Onye-nwe ga-anaputa anyi, dika o siri zoputa nna anyi ha, o nwekwara ike ibibi Leban, dika o siri mee ndi Ijipt.

4 Ugbuga a mgbe m kwuworo okwu ndi a, oke iwe ka na-ewe kwa ha, otu o sila di ha gakwara n'iru na-atamu; otu o sila di, ha so kwara m gbago ruo mgbe anyi no n'ezu mgbidi Jerusalem.

5 Ma o bukwara n'abalị; m wee mee ka ha zoo onwe ha n'ezu mgbidi ahụ. Ma mgbe ha zosiri onwe ha, mu, Nifai, mipuru baa n'ime obodo-okwu ahụ ma cheekwa iru n'ulo Leban.

6 Ma "Muọ wee na-edu m, n'ihia na 'amaghi m ihe m ga-eme na mbu.

7 Otu o sila di agakwara m n'iru, ma mgbe m na-abiaru nso n'ulo Leban, m wee hu otu nwoke, ma o dakwara n'ala n'iru m, n'ihia na o nubigara mmara oke.

8 Ma mgbe m biaruru ya nso m wee hu na o bu Leban.

9 M wee hu "mma-agma ya, m

wee seputa ya n'obo ya; ma ebe njide aka ya ka e jiri ola edo mee, aka odu di na ya mara mma nke ukwu, m wee hu na iru ya ka e jiri igwe kacha oke-onu-ahia mee.

10 Ma o wee ruo na Muo "kwawite m igbu Leban; Ma m kwuru n'ime obi m: O nwebeghi mgbe obula m kwafuru obara mma. M wee laa azu, o di m ka m ghara igbu ya.

11 Ma Muo ahụ wee si kwa m ozu: Lee, "Onye-nwe aranyewo ya n'aka gi. E, amatakwara m na o choworiji iwepu ndu nke mu onwe m; e, o gaghi kwa ana nti n'iwu-nso nile nke Onye-nwe; o bukwara ari anyi.

12 Ma o wee ruo na Muo gwakwara m ozu si: Gbuo ya, n'ihia na Onye-nwe aranyewo ya n'aka gi;

13 Lee, Onye-nwe "na-egbu ndi bujo-omume ka ebun-n'obi ezi-omume ya nile wee puta ihu. O ka mma na otu onye nwuru kari na mba ga-ala azu ma laa n'iyi nekweghi ekwe.

14 Ma ugbuga, mgbe mu, Nifai, nworo okwu ndi a, m wee cheta okwu nke Onye-nwe gwara m n'ime ozara, na-asị na: "O burara na mkpuru-afu nke gi ga-edebe buwu-nso m nile, ha ga-eme nke oma n'ime ala e kwere na nkwa.

15 E, ma echekwara m na ha enweghi ike idebe iwu-nso nile

3a 1 Nif. 3:29-31; 7:10.

6a NGAN Muo Nso;
Kwalite Muo,
Nkwawite nke Muo.

b Ndi-Hib 11:8.

9a 2 Nif. 5:14;
OznQd. 17:1.

10a Alma 14:11.

11a 1 Sam. 17:41-49.

b 1 Nif. 3:26.

13a 1 Nif. 17:33-38;
OznQd. 98:31-32.

b NGAN Ajo, Ajo
Omume.

c Alma 30:47.

14a Omnai 1:6;

Mosa. 2:22;

Ita 2:7-12.

b NGAN Iwu-nso nile
nke Chineke.

c 1 Nif. 2:20.

d 1 Nif. 17:13-14;
Jekob 2:12.

nke Onye-nwe dika iwu nke Moses, ma obughi ma enyekwara ha iwu ahụ.

16 Ma amakwara m na "iwu ahụ ka e dere n'elu epekele bras.

17 Ma ozọ kwa, m wee mata na Onye-nwe aranyewo Leban n'aka m n'ihi nke a—ka m nwe ike inweta akuko-ndekota ahụ e dere dika iwu-nsọ ya nile siri di.

18 Ya mere erubere m isi n'olu nke Muo ahụ, wee jide isi Leban site n'agiri isi ya, wee jiri "mma agha ya gbupu ya isi.

19 Ma mgbe m jiworo mma agha ya gbupu ya isi, m wee were uwe mwuda nke Leban yiri n'aru nke m; e, obuna ha nile; ma m wee were kwa ngwa-gha ya kee n'ukwu.

20 Ma mgbe m mesiworo nke a, m wee ga n'ebe Leban na-ehekwa ihe ndi di mkpa, ma mgbe m na-aga n'ebe ahụ, lee, ahuru m "oru nke Leban onye ji otughe uzọ eji akpoghe ebe nhekwa ihe ndi di mkpa ahụ. M wee jiri olu Leban nye ya iwu, si ya soro m gaa n'ulo nhekwa ihe di mkpa ahụ.

21 Ma o wee chee na m bu nna ya ukwu, Leban, n'ihi na o huru uwe mwuda na kwa mma agha ahụ m kere n'ukwu.

22 Ma o wee gwa m okwu gbasara ndi okenye ndi Juu, ebe o maara na ha na nna ya ukwu, Leban, soro puo n'abali ahụ.

23 Ma m wee gwa kwa ya okwu dika m bu Leban.

24 Ma m wee gwakwa ya na m

ga-eburu ihe ahụ e dere ede, nke e dere n'elu "epekele bras, wegara umunne m ndi torom, ndi no kwa n'ezi mgbidi ahụ nile.

25 Ma m wee si kwa ya soro m.

26 Ma ebe o chere na m na-ekwu maka umunne nke nzu-ko-nsọ, na-ehekwa na m bu Leban ahụ n'ezie bu onye nke m gbuwororiji, ya mere o soro m.

27 Ma o gwara m okwu otutu mgbe gbasara ndi okenye ndi Juu ahụ, dika m na-apu igakwuru umunne m, ndi no n'ezi mgbidi ahụ.

28 Ma o wee ruo mgbe Leman huru m, nnukwu egwu turu ya, otu a kwa ka o di Lemuel na Sam. Ha wee si n'ebe m no gbalaga; n'ihi na ha chere na o bu Leban, na o gbuwo m wee na-achokwa iwepu ndu ha.

29 Ma o wee ruo na a kporo m ha oku, ha wee nu olu m; ya mere, ha kwusiri igbara m oso.

30 Ma o wee ruo na mgbe oru Leban huru umunne m aru mara ya jijiji, o wee choo igbafu site n'ebe m no laghachi obodo ukwu nke Jerusalem.

31 Ma ugbua mu, Nifai, ebe m bu nwoke gbara dimkpa, buru kwa onye nwetara nnukwu "ume n'aka Onye-nwe, ya mere e jidesiri m oru Leban ike, ka o ghara igba oso.

32 Ma o wee ruo na m gwara ya okwu si na oburu na o gagege nti n'okwu m nile, ebe Onye-nwe na-adu ndu, na ebe m di kwa ndu, obuna otu ahụ

16a NGAN Iwu nke Moses.

18a 1 Sam. 17:51.

20a 2 Nif. 1:30.

24a 1 Nif. 3:12, 19-24;

5:10-22.

31a Mosa. 9:17;

Alma 56:56.

ọbụrụ na ọ ga-ege ntị n'okwu anyị nile, anyị ga-ahapụrụ ya ndụ ya.

33 Ma agwakwara m ya okwu, “*ñuoro ya iyi, na okwesighi itụ egwu; na ọ ga-abụ kwa nwoke nwere onwe ya dika anyị ma ọbụrụ na ọ ga-esoro anyị gbada n'ozara.*

34 Ma m wee gwakwa ya okwu, si: N'ezie Onye-nwe nye-re anyị “*iwu-nsọ ka anyị mee ihe a; ọ bụ na okwesighi ka anyị di uchu n'idebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe? Ya mere, ọbụrụ na ọ ga-ekwe gi igbada n'ime ozara ebe nna m nọ, i ga-enwekwa onọdụ n'etiti anyị.*

35 Ma o wee ruo na egwu puru “*Zorom n'anya n'okwu ndi ahụ m kwuru. Ugbua Zorom bu aha oru ahụ; o wee kwe nkwa na ya ga-agakwu nna m n'ozara ahụ. E, o wee ñuokwara anyị iyi na ya ga-anonyere anyị site n'oge ahụ gaa n'iru.*

36 Ugbua anyị chosiri ike ka ọ nonyere anyị n'ih ihe a, ka ndi Juu wee ghara ima ihe gbasara mgba pu anyi n'ime ozara, ka ha ghara ichu anyi osọ ma gbuo kwa anyi.

37 Ma o wee ruo na mgbe Zorom “*ñuwooro anyi iyi, egwu kwusiri itụ anyi gbasara ya.*

38 Ma o wee ruo na anyi ewerewo epekele bras ahụ kpọrọkwa oru Leban, wee hapu baa n'ime ozara ahụ, wee garuo n'ulo ikwu nna anyi.

ISI 5

Saraja wee kpesa mkpesa megide Lihai—Ha abuo wee ñuria oñu maka nlotu nke umu ha—Ha wee chuo aja—Ihe di n'epekele bras ahụ bu ihe odide nile nke Moses na ndi-amuma—Epekele ndi ahụ choputara na Lihai si n'agburu nke Josef—Lihai wee buo amuma gbasara mkpuru-afọ nke ya na otu aga esi chekwa epekele nile ahụ. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na mgbe anyi bia-ruworo ozara ahụ biakwuru nna anyi, lee, oñu juputara ya obi, otu a oñu juputakwara nne m, “*Saraja obi karija, n'ih na n'ez i okwu, o ruwo uju n'ih anyi.*

2 N'ih na o cheworiji na anyi anwuo n'ime ozara ahụ; n'ih na o mewokwa mkpesa megide nna m, na-asị ya na ọ bụ onye na-ahụ ọhụ; si: Lee, i siwo n'ala nke nketa anyi duputa anyi, ma umu m ndi nwoke anoghi kwa, anyi wee na-ala n'iyi n'ime ozara.

3 Ma-ọbụ ụdị okwu di otu a ka nne m jiri na-ekpesa mkpesa megide nna m.

4 Ma o wee ruo na nna m gwar ya okwu, si: A ma m na m bu “*onye na-ahụ ọhụ; n'ih na ọbụ ru na m ahughị ihe nke Chineke n'ohụ, अगरaghị m ama idi mma nke Chineke, kama m ga-ara anogide na Jerusalem, ma*

33a NGAN Iñu-iyi.

34a 1 Nif. 2:2; 3:16.

35a 1 Nif. 16:7;

2 Nif. 5:5–6.

NGAN Zorom, Ndi

Zorom.

37a Josh. 9:1–21; Ekl. 5:4.

NGAN Iñu-iyi.

5 1a NGAN Saraja.

4a 1 Nif. 2:11.

b 1 Nif. 1:8–13.

NGAN Ohu.

sorokwa ụmụnne m ndị nwoke laa n'iyi.

5 Ma lee, enwetawo m "ala e kwere na nkwa, n'ime ihe ndị nke m na-añurị ọñụ; e, ma ^bamakwa m na Onye-nwe ga-anaputa ụmụ m ndịkom site n'aka Leban, ma kpoghachikwara anyị ha n'ime ọzara a.

6 O bu ụdị okwu di otu a, ka nna m, Lihai, jiri na-akasi nne m, Saraia obi gbasara anyị, mgbe anyị gawara njem n'ime ọzara ahụ gbagọ n'obodo Jerusalem, iga weta akukọ-ndekota nke ndi Juu.

7 Ma mgbe anyị laghachiri n'ulo ikwu nna m, lee, ọñụ ha zuru oke, akasikwara nne m obi.

8 Ma o wee kwuo okwu na-asị: Ugbua amaara m n'ezikwu na Onye-nwe enyewo di m "iwu ka o gbaba n'ime ọzara; e, ma amakwa m n'ezikwu na Onye-nwe echekwaworiji ụmụ m, ma naputakwa ha n'aka Leban, ma nye kwa ha ike nke ha ga-eji ^bmezuo ihe nke Onye-nwe nyeworo ha n'iwu. N'udị asusu di otu a ka o kwuru.

9 Ma o wee ruo na ha ñuriri ọñụ nke ukwu, ma chuo kwa "aja na onyinye nsuru oku nye

Onye-nwe; Ha wee nye Chineke nke Israel ^bেকে.

10 Ma mgbe ha nyeworo Chineke nke Israel ekele, nna m, Lihai, weere akukọ-ndekota nile bu ndi a kanyere "n'epekele bras nile ahụ wee guo ha site na mmalite.

11 Ma o wee hụ na ihe di n'ime ha bu "akwukwo ise nke Moses dere, nke bu nkowasi banyere okike nke ụwa, na kwa Adam na Iv, ndi bu nne na nna mbu nke anyi;

12 Na kwa "akukọ-ndekota banyere ndi Juu, site na mbido wee ruo na mmalite ochichi nke Zedekaija, bu eze Juda;

13 Na kwa ibu-amuma nile nke ndi-amuma di nsọ, site na mbi-do, wee ruo na mmalite ochichi nke "Zedekaija; na kwa otutu ibu-amuma ndi nke ekwuwo site n'onu ^bJeremaija.

14 Ma o wee ruo na nna m, Lihai, choputakwara n'elu "epekele bras ahụ akukọ-agburu nna ya ha; ya mere, o matara na ya si na agburu nke Josef: e, obu-na ^bJosef onye bu nwa "Jekob, nke ^derepuru n'ala Ijpt, na onye, aka nke Onye-nwe "chekwara, ka o wee nwe ike ichekwa nna ya, Jekob, na ezi na ulo ya, site n'ila n'iyi nke unwu.

5a 1 Nif. 2:20; 18:8, 22-23.
NGAN Ala e Kwere na Nkwa.
b NGAN Okwukwe.
8a 1 Nif. 2:2.
b 1 Nif. 3:7.
9a Mosa. 2:3;
3 Nif. 9:19-20.
NGAN Iwu nke Moses.
b NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n'েকে.

10a 1 Nif. 4:24, 38; 13:23.
NGAN Epekele Ola Bras nile.
11a 1 Nif. 19:23.
NGAN Pentatuk.
12a 1 Ithem. 9:1.
NGAN Akwukwo-nsọ nile.
13a 2 Ndez. 24:18;
Jer. 37:1.
b Ezra 1:1;
Jer. 36:17-32;

1 Nif. 7:14; Hil. 8:20.
14a 1 Nif. 3:3, 12.
NGAN Epekele Ola Bras nile.
b 2 Nif. 3:4;
Alma 10:3.
NGAN Josef, Nwa-nwoke nke Jekob.
c NGAN Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak.
d Jen. 37:29-36.
e Jen. 45:4-5.

15 E “dupụtakwara ha site na ndọkpụ n’agha na kwa site n’ala Ijpt, site n’aka otu Chineke ahụ chekwara ha.

16 Ma otu a ka nna m, Lihai, si chọputa akụkọ-agbụrụ na ezi na ụlọ ndị nna ya. Ma Leban bụ kwa agbụrụ “Josef, ya mere, ya na ndị nna ya debere akụkọ-ndekọta ahụ.

17 Ma ugbua mgbe nna m hụrụ ihe ndị a nile, o wee juputa na Muo, o wee malite ibu amuma gbasara mkpuru-afọ nke ya—

18 Na epekele bras ndị a kwe-siri igazụ mba nile, ebo nile, asụsụ nile, na ndị mmadụ bụ mkpuru-afọ nke ya.

19 Ya mere, o siri na epekele bras ndị a “ekwesighi imebi emebi; ma obughi kwa n’oge gamechu ha ozọ. Ma o bukwara amuma otutu ihe gbasara mkpuru-afọ nke ya.

20 Ma o wee ruo na ruo ugbua mu na nna m debeworo iwu-nsọ nile nke Onye-nwe nyeworo anyi.

21 Ma anyi enwetawo akụkọ-ndekọta ahụ Onye-nwe nyere anyi n’iwu, wee guo kwa ha, chọputa kwa na ha masiri anyi; e, obuna nke di “oke-onu-ahia nye anyi, nke mere ka anyi bwe ike ichekwa iwu-nsọ nile nke Onye-nwe ka o rute umu anyi.

22 Ya mere, o bu amamihe n’ime Onye-nwe ka anyi buru

ha, dika anyi na-aga njem n’ime ozara, cheekwa iru n’ala e kwere na nkwa.

ISI 6

Nifai wee dee maka ihe nile nke Chineke—Ebum-n’obi Nifai bu ime ka ndi mmadu kwere ma biakwutekwa Chineke nke Abraham ka a zoputa ha. Ihe dika n’afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua mu, Nifai, anaghi ede ihe gbasara akụkọ-agbụrụ nke nna m ha “n’akụkọ-ndekọta m nke a; o dighikwanu mgbe ozọ m ga-edede ihe banyere ya n’elu b’epekele ndi a m na-edede; n’ihi na edewo ya n’akụkọ-ndekọta nke di n’aka ‘nna m; ya mere, anaghi m ede ya n’oru m nke a.

2 N’ihi na o zuworo m isi na anyi bu agburi nke “Josef.

3 Ma o dighi m mkpa ikpachapụ anya n’ide nkwasị nile nke nna m n’uju n’ihi na agaghi ede ha n’elu “epekele ndi a, n’ihi na achoro m ohere nile a, ka m nwe ike ide ihe nke Chineke.

4 N’ihi na uju nke ebum-n’obi m, bu ka m nwe ike “mee ka umu mmadu kwere, ma b’biakwute kwa Chineke nke Abraham, na Chineke nke Aisak na Chineke nke Jekob, ka a zoputa ha.

5 Ya mere, anaghi m ede ihe

15a Opu. 13:17–18;
Emos 3:1–2;
1 Nif. 17:23–31;
OznQd. 103:16–18;
136:22.

16a 1 Nif. 6:2.

19a Alma 37:4–5.

21a NGAN Akwukwo-nsọ

nile—Afo-ojuju
(uru) nke
akwukwo-nsọ nile.

b 2 Nif. 25:26.

6 1a 2 Nif. 4:14–15.

b 1 Nif. 9:2.

c 1 Nif. 1:16–17; 19:1–6.

2a 1 Nif. 5:14–16.

3a Jekob 7:27;
Jarom 1:2, 14;
Omni 1:30.

4a Jon 20:30–31. Hu ibe
akwukwo aha
Akwukwo nke
Momon.

b 2 Nif. 9:41, 45, 51.

ndị nke “na-atọ ụwa uto, kama ihe na-atọ Chineke na kwa ndị na-abughị nke ụwa.

6 Ya mere, m ga-enye mkpuru-afọ m iwu-nso, ka ha gharakwa ide ihe n’epekele ndị a, bụ ihe na-abughị ihe ga-abara umu nke mmadu uru.

ISI 7

Umu Lihai ndi nwoke wee laghachi Jerusalem ma wee kpoo Ishmel na ezi na ulo ya oku ka ha soro ha na njem ha—Leman na ndi ozo wee nupu isi—Nifai wee gbaa umunne ya ume ka ha nwe okwukwe n’ime Onye-nwe—Ha kere ya agbu wee tuo atumatu mbibi ya—A zoputara ya site n’ike nke okwukwe—Umunne ya wee rio mgbaghara—Lihai na ndi otu ya churu aja na onyinye nsure oku. Ihe dika n’afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua achoro m ka unu nile mata, na mgbe nna m, Lihai, “buchaworo amuma gbasara mkpuru-afọ ya, o wee ruo na Onye-nwe gwakwara ya okwu ozo si na o kwesighi na ya, Lihai, na o ga-akporo ezi na ulo ya gaa n’ime ozara nani ha; kama umu ya ndi nwoke kwesiri ikporo ndinyom dika ‘nwunye, ka ha nwe ike zulitere Onye-nwe mkpuru-afọ n’ala ahụ e kwere na nkwa.

2 Ma o wee ruo na Onye-nwe nyere Lihai “iwu si ya na mu, Nifai, na umunne m, kwesiri

ilaghachi n’ala Jerusalem, wee kpota Ishmel na ndi ezi na ulo ya n’ime ozara ahụ.

3 Ma o wee ruo na mu, Nifai, kpokwara umunne m “ozo laghachi n’ime ozara igbago ruo Jerusalem.

4 Ma o wee ruo na anyi gbago-ro ruo ulo Ishmel, o wee buru na anyi natara iru oma n’anya Ishmel, nke mere na anyi gwara ya okwu nile nke Onye-nwe.

5 Ma o wee ruo na Onye-nwe mere ka obi Ishmel na kwa nke ezi na ulo ya di nro, nke mere ka anyi na ha bilie njem gbada n’ime ozara ahụ ruo n’ulo-ikwuu nna anyi.

6 Ma o wee ruo ka anyi na-aga njem n’ime ozara, lee, Leman na Lemuel, na umuada Ishmel abuo, na kwa “umu nwoke Ishmel abuo na ezi na ulo ha, wee nupu isi imegide anyi; e, imegide mu, Nifai, na Sam, na nna ha, Ishmel, na nwunye ya, na umuada ya ato ndi ozo.

7 Ma o wee ruo n’ime nke nnu-pu isi, ha chosiri ike ilaghachi n’ala Jerusalem.

8 Ma ugbua, mu, Nifai, ebe “owutere m n’ihi imesi-ike nke obi ha, ya mere agwara m ha okwu si, e, obuna gwa Leman na kwa Lemuel: lee unu bu umunne m ndi okenye, ma olee otu obi unu jiri sie ike otu a, wee kpuo kwa isi n’ime obi unu, na unu ga-achọ na mu, bu nwanne unu nke ntakiri, ga-agwa unu okwu, e, ma buuru unu ihe ima-atu?

5a 1 Ndi-Tes. 2:4;
OkwMqm. 1:4.
7 1a 1 Nif. 5:17–19.
b 1 Nif. 16:7.

c NGAN LUO Alulu,
Olulu Di na
Nwunye.
2a 1 Nif. 16:7–8.

3a 1 Nif. 3:2–3.
6a 2 Nif. 4:10.
8a Alma 31:2;
Moses 7:41.

9 O lee otu unu siri ghara iñanti n'okwu nke Onye-nwe?

10 O lee otu unu siri "chefuo na unu ahụwo mụọ-ozī nke Onye-nwe?

11 E, ma olee otu unu siri chefu oke ihe ndi nke Onye-nwe meworo anyi, site "n'inaputa anyi n'aka Leban, na kwa na anyi ga-enweta akuko-ndekota ahụ?

12 E, olee otu unu siri chefu na Onye-nwe nwere ike ime "ihe nile dika ochicho ya siri di, maka umu nke mmadu, ma oburu na ha nwere 'okwukwe na ya? Ya mere, ka anyi nwe okwukwe n'ebe o no.

13 Ma oburu na anyi nwere okwukwe n'ebe o no, anyi ga-enweta "ala ahụ e kwere na nkwa; ma unu ga-amata n'odiniri na okwu Onye-nwe ga-emezu gbasara 'mbibi nke Jerusalem; n'ih na ihe nile Onye-nwe kwuworo gbasara mbibi nke Jerusalem ga-emezuri.

14 Ma lee, Mụọ nke Onye-nwe ga-akwusi inonyere ha n'oge na-adighi anya; n'ih na lee, ha "ajuwo ndi-amuma, ma 'Jere-maia ka ha tubaworo n'ulo mkporo. Ma ha achowo kwa iwepu 'ndu nke nna m, nke mere na ha achupwo ya n'ala ahụ.

15 Ugbua lee, asi m unu na oburu na unu ga-alaghachi Jerusalem, unu ga-esokwa ha laa n'iyi. Ma ugbua, ebe unu

nwere nhoro, gbagonu n'ala ahụ, ma chetanu okwu nke m na-agwa unu, na oburu na unu agaa, unu ga-alakwa n'iyi; n'ih na otu a ka Mụọ nke Onye-nwe kwalitere ma m kwuo.

16 Ma o wee ruo na mgbe mu, Nifai gwaworo umunne m okwu ndi a, ha wesoro m iwe. Ma o wee ruo na ha jidere m, ma lee, oke iwe were ha, ha wee "kee m agbu, n'ih na ha choro iwepu ndu m, ka ha wee hapu m n'ime ozara ahụ ka anu ohia rie anu m.

17 Ma na o wee ruo na e kpere m ekpere nye Onye-nwe, na-asi: O Onye-nwe, dika okwukwe nke m nwere n'ebe i no, biko naputa m n'aka umunne m; e, obuna inye m ume ka m wee "dobisia agbu ndi a e jiri kee m.

18 Ma o wee ruo na mgbe m kwuworo okwu ndi a, lee, agbu ndi a e kere m n'aka na ukwu, topusiri ma m wee guzoro n'iru umunne m, ma gwakwa ha okwu ozo.

19 Ma o wee ruo na ha wekwaara m iwe ozo, ha wee choo kwa ijide m; ma lee, otu n'ime "umuada Ishmel, e, na kwa nne ya, na otu nwa nwoke Ishmel, rioro umunne m, nke mere ka obi ha di nro; ha wee kwusikwa mbọ ha na-agba iwepu ndu m.

20 Ma o wee ruo na o wutere ha, n'ih ajuo-omume ha, nke mere na ha kporo isi ala nye m,

10a Deut. 4:9;
1 Nif. 3:29; 4:3.

11a 1 Nif. 4.

12a 1 Nif. 17:50;
Alma 26:12.

b 1 Nif. 3:7; 15:11.

13a 1 Nif. 2:20.

NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

b 2 Ndez. 25:1-21;

2 Nif. 6:8; 25:10;

Omnai 1:15;

Hil. 8:20-21.

14a Ezik. 5:6;

1 Nif. 1:18-20; 2:13.

NGAN Nnupu-isi.

b Jer. 37:15-21.

c 1 Nif. 2:1.

16a 1 Nif. 18:11-15.

17a Alma 14:26-28.

19a 1 Nif. 16:7.

ma rịo kwa m ka m gbaghara ha ihe ha meworo megide m.

21 Ma o wee ruo na n'ezikwu, ejiri m obi m nile "gbaghara ha ihe nile ha meworo, ma m wee gbaa ha ume ka ha kpee ekpere rịo Onye-nwe bụ Chineke ha mgbaghara. Ma o wee ruo na ha mere otu ahụ. Ma mgbe ha kpesiwororo ekpere rịo Onye-nwe, anyị wee malitekwa njem anyị ọzọ chee iru ebe ụlọ-ikwu nna anyị dị.

22 Ma o wee ruo na anyị bjaruru ụlọ-ikwu nna anyị. Ma mgbe mụ na ụmụnne m na ezi na ụlọ Ishmel bjaruworo n'ụlọ-ikwu nke nna m, ha wee nye Onye-nwe bụ Chineke ha "ekele; wee b'chọ aja na onyinye nsure oku nye ya.

ISI 8

Lihai hụrụ ọhụ nke osisi nke ndu — O wee rachaa mkpuru ya wee chookwa ka ndi ezi na ụlọ ya mee otu aka ahụ — O hụrụ okporo igwe, ụzọ di wara-wara ma di kwa mkpafa, na igirigi ochichiri nke kpuchiri ndi mmadu — Saraia, Nifai, na Sam wee rachaa mkpuru-osisi ahụ, ma Leman na Lemuel juru aja. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na anyị kpokotara ụdị mkpuru-osisi di iche iche n'ụdị ọbula, na mkpuru-akuku

ubi n'ụdị ọbula, ma kwa mkpuru-akuku nile nke mkpuru-osisi ndi ọzọ n'ụdị ọbula.

2 Ma o wee ruo n'oge a nna m nọ n'ime ọzara, ọ gwara anyị okwu na-asị: Lee, "arọwo m nrọ; ma-ọbụ asugharia ya, ahụwo m b'ohu.

3 Ma lee, n'ih ihe nke m hụrụ, ekwesiri m inuri onu n'ime Onye-nwe n'ih "Nifai na kwa Sam; N'ih na o kwesiri ka m buru n'obi na ha, na kwa otutu mkpuru-afọ ha, ka a ga-azoputa.

4 Ma lee, "Leman na Lemuel, egwu na-atusi m ike maka unu; n'ih na lee, ọ di m ka m hụrụ na nrọ m, ochichiri na ọzara di egwu.

5 Ma o wee ruo na ahuru m otu nwoke, ma o yi "uwe nwuda ọcha; o wee bia guzoro n'iru m.

6 Ma o wee ruo na ọ gwara m okwu, wee si m soro ya.

7 Ma o wee ruo na mgbe m na-eso ya, m wee hụ onwe m ka m nọ n'ochichiri n'ala togboro n'efu ma di kwa egwu.

8 Ma mgbe m jeghariwororo otutu oge n'ime ochichiri ahụ, m wee malite ikpere Onye-nwe ka o meere m "ebere, dika iba uba nke ebere Ya nile siri di.

9 Ma o wee ruo mgbe m kpesiwororo ekpere nye Onye-nwe, m wee hụ nnukwu obosara "ala.

10 Ma o wee ruo na m hụrụ "osisi, nke b' mkpuru ya di mmasi ime mmadu obi utu.

21a NGAN Gbaghara.

22a NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n'ekere.

b 1 Nif. 5:9.

8 2a NGAN Nrọ;

Mkpughe.

b 1 Nif. 10:17.

NGAN Ohu.

3a 1 Nif. 8:14-18.

4a 1 Nif. 8:35-36.

5a A—JS 1:30-32.

8a NGAN Ebere,

Obi-ebere.

9a Mat. 13:38.

10a Jen. 2:9;

Mkp. 2:7; 22:2;

1 Nif. 11:4, 8-25.

NGAN Osis nke Ndu.

b Alma 32:41-43.

11 Ma o wee ruo na m garuru rachaa "mkpuru si na ya; m wee hu na o di utu nke ukwu, kariya ndi nile m rachatuworo mbu. E, m wee hu na mkpuru osisi ahụ di ocha, kariya ^bocha nile m hutuworo.

12 Ma mgbe m na-aracha mkpuru-osisi a, o mejuputara muo m n'oke "onu kariyi akari; ya mere, a malitere m ^bichosike na ezi na ulo m ga-eso kwa rachaa ya, n'ihu na a matara m na o 'di mmasi kariya mkpuru-osisi ndi ozo.

13 Ma mgbe m lere anya gburu-gburu, na eleghi-anya, m nwere ike chota ezi na ulo m kwa, m wee hu "osimiri nke mmiri; ma o na-ekwo ekwo, ma o di kwa nso n'osisi nke a m no na-aracha mkpuru ya.

14 M wee lee ka m hu ebe o si n'ekwoputa, m wee hu isi ya, agamitu ntakiri: ma n'isi ya ebe ahụ ahuru m nne gi, Saraja, na Sam, na Nifai; ma ha guzokwara dika ha amaghi ebe ha ga-eje.

15 Ma o wee ruo na m feere ha aka; ma etikwara m mkpu si ha biakwute m, bia ma rachaa mkpuru osisi ahụ, nke di mmasi kariya mkpuru osisi ndi ozo.

16 Ma o wee ruo na ha biakwutere m wee rachaa mkpuru osisi ahụ.

17 Ma o wee ruo na achosiri m ike na Leman na Lemuel ga-abia soro rachaa kwa mkpuru osisi

ahụ; ya mere, elepuru m anya n'ebe isi osimiri ahụ di, na eleghi anya enwere m ike ihu ha.

18 Ma o wee ruo na m huru ha, ma ha ekweghi "ibiakwute m iracha mkpuru-osisi ahụ.

19 Ma ahuru m "okporo igwe, ma o gbatiri n'akuku osimiri ahụ, wee ruo n'osisi ahụ m guzoro n'akuku ya.

20 Ma ahukwara m "uzo di wara-wara ma di kwa mkpafa nke soro okporo igwe ahụ bia, wee ruo n'osisi ahụ m guzoro n'akuku ya; ma o wee gabiga kwa isi mmiri ahụ, wee chee iru na nnukwu obosara ^bala, nke di kwa ka a ga-asị na o bu uwa.

21 Ma ahuru m igwe mmadu anapughi iguta onu, nke otutu n'ime ha na-enufe na-aga n'iru, ka ha wee nweta "uzo mkpafa ahụ gara n'ebe osisi ahụ m guzoro n'akuku ya di.

22 Ma o wee ruo na ha gakwara n'iru, wee malite iga n'ime uzo mkpafa nke gara n'osisi ahụ.

23 Ma o wee ruo na "igirigi ochichiri gbachiri; e, obuna nnu-kwu igirigi ochichiri, nke mere na ndi ahụ malitere gawa n'uzo mkpafa ahụ furu uzo, na ha site kwara ebe ozo wee kpafuo ma gafuo.

24 Ma o wee ruo na a huru m ndi ozo ka ha na-enufe na-aga n'iru, ma ha biaruru wee jide isi okporo igwe ahụ, ma ha na-enukwa na-aga n'iru site n'igirigi

11a Alma 5:34.

b 1 Nif. 11:8.

12a NGAN Onu.

b Alma 36:24.

c 1 Nif. 15:36.

13a 1 Nif. 12:16-18;

15:26-29.

18a 2 Nif. 5:20-25.

19a Abuma 2:9;

Mkpu. 12:5;

NAJS, Mkpu. 19:15;

1 Nif. 8:30; 11:25;

15:23-24.

20a Mat. 7:14;

2 Nif. 31:17-20.

b Mat. 13:38.

21a NGAN Uzo.

23a 1 Nif. 12:17; 15:24.

ochichiri ahụ, jidesie kwa okporo igwe ahụ ike, ọbuna wee ruo mgbe ha putara wee rachaa "mkpuru osisi ahụ.

25 Ma mgbe ha rachaworo mkpuru osisi ahụ ha wee legħaria anya dika aga-asị na "ihere mere ha.

26 Ma m wee legħaria kwa anya wee hụ, n'ofe osimiri nke mmiri ahụ, "nnukwu na obosara ụlọ; ma o guzokwara dika ọ di n'ikuku, n'ebe di elu karịa ala.

27 Ma o juputakwara na mma-du, ma ndi okenye ma umuntakiri, ma ndi nwoke ma ndi nwanyi; ma uwe ha mara mma nke ukwu; ma ha no kwa "n'udị ikwa emu ma na-atu kwa ndi biaruworo osisi ahụ ma na-aracha mkpuru ya aka.

28 Ma mgbe ha "rachaworo mkpuru osisi ahụ 'ihere mere ha, n'ih i ndi ahụ na-akpari na-akwa kwa ha emu; 'ha wee daba n'uzo mkpafa nke asi esola, wee fuo.

29 Ma ugbua mu, Nifai, anaghi ekwuputa "okwu nile nke nna m kwuru.

30 Mana, n'igbu ihe odide m na mkpirisi, lee, o huru igwe mma du ozo na-enufe na-aga n'iru; ma ha biara wee jisie isi "okporo igwe ahụ ike; ma ha nukwara ka ha na-aga n'iru, ma oge nile ha na- ejidesie kwa okporo igwe ahụ ike, wee ruo

mgbe ha biaruru wee daa n'ala ma rachaa mkpuru osisi ahụ.

31 Ma o wee hukwa "igwe mma du ndi ozo na-achoghari kwa uzo igaru nnukwu na obosara ulo ahụ.

32 Ma o wee ruo na otutu mma du rugburu n'ime "isi miri ahụ di omimi; ma otutu fukwara site n'anya ya, na-akpaghari n'uzo ha na-amaghi.

33 Ma otutu ka igwe mma du ahụ di bu ndi bara n'ime ulo ahụ ha na-amaghi. Ma mgbe ha bara n'ime ulo ahụ ha turu m aka n'onodu "ikwa emu, na kwa ndi ahụ na-aracha mkpuru osisi ahụ; ma anyi anaghi ha nti.

34 Ndi a bu okwu nke nna m: N'ih i na ka ha ra bu ndi "nara ha nti, ha nile adapuworij.

35 Ma "Leman na Lemuel arachaghi mkpuru osisi ahụ, otu a ka nna m kwuru.

36 Ma o wee ruo mgbe nna m kwuworo okwu nile nke no ma-obu ohu ya, nke di otutu, o wee si anyi, n'ih ihe ndi a o huru n'ohu, egwu na-atu ya nke ukwu maka Leman na Lemuel; e, egwu turu ya na aga achupu ha site n'ebe Onye-nwe no.

37 Ma o gwasikwara ha ike dika "nna nwere ihun'anya, ka ha gee nti n'okwu ya, na eleghi anya, Onye-nwe ga-emere ha

24a 1 Nif. 8:10-12.

25a Ndi Rom 1:16;

2 Tim. 1:8;

Alma 46:21;

Mom 8:38.

26a 1 Nif. 11:35-36; 12:18.

27a NGAN Mpako.

28a 2 Pita 2:19-22.

b Mak. 4:14-20; 8:38;

Luk 8:11-15;

Jon 12:42-43.

c NGAN Ngonari
Okwukwe.

29a 1 Nif. 1:16-17.

30a 1 Nif. 15:23-24.

31a Mat. 7:13.

32a 1 Nif. 15:26-29.

33a NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

34a Opu. 23:2.

35a 1 Nif. 8:17-18;

2 Nif. 5:19-24.

37a NGAN Ezi na Ulo;

Ndi Nne na Nna.

ebere, ghara ichupu ha; e, nna m kwusaara ha ozi-oma.

38 Ma mgbe o gwachara ha ozi-oma, ma buokwara ha amuma gbasara otutu ihe, o wee gwa ha ka ha na-edebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe; ma o kwusiri igwa ha okwu.

ISI 9

Nifai wee dee uzọ akuko-ndekota abụọ—Nke obula n'ime ha ka a na-akpo epekele nke Nifai—Ndi nnukwu epekele ka e dere akuko ihe nke uwa; ndi ntakiri bu ebe e dere akuko ihe ndi di nsọ. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

MA ihe nile ndi a ka nna m huru, ma nukwa, ma kwuo kwa, oge obi n'ime ulo-ikwuu di na "nda-gwurugwu nke Lemuel, na kwa otutu nnukwu ihe ndi ozo, ndi ana-enweghi ike ideputa n'elu epekele ndi a.

2 Ma ugbua, dika m kwuoro gbasara epekele ndi a, lee ha abughi epekele ahụ nke m deputara nkowasi ndi m n'uju ya; n'ihia na "epekele ndi nke m de- woro nkowasi ndi m n'uju ka m nyere aha nke Nifai; ya mere, a na-akpo ya epekele nke Nifai, bu aha mu onwe m; ma epekele ndi a kwa ka ana-akpo epekele nke Nifai.

3 Otu o sila di, enwetawo m iwu-nsọ nke Onye-nwe na m

kwesiri ime epekele ndi a, n'ihia "mkpa di iche o di na e kwesiri ikanye nkowasi gbasara ^bije- ozi oma ndi m.

4 N'elu epekele ndi nke ozo bu ndi nke nnukwu ka a ga akanye nkowasi nke ochichi ndi eze, na kwa agha nile, na ndoro-ndoro nile di n'etiti ndi m; ya mere ihe e dere n'epekele ndi a kara buru ihe gbasara ije- ozi ahụ; ma "epekele ndi ozo kara buru ihe gbasara ochichi ndi eze na agha nile a luru na esem-okwu di n'etiti ndi m.

5 Ya mere, Onye-nwe enyewo m iwu ka m dee epekele ndi a maka "ihe nke ya onwe-ya ma, nke mu onwe m na-amaghi.

6 Ma Onye-nwe "maara ihe nile site na mmalite; ya mere, o na-edozi uzọ o ga-esi mezuo olu ya nile n'etiti umu nke mmadu; ma lee, o nwere ^bike nile imezu okwu ya. Ma otu a ka o di. Amen.

ISI 10

Lihai wee buo-amuma na ndi Babilon ga-adokpuru ndi Juu n'agha—O wee kwuo maka obibia n'etiti ndi Juu nke Mesaja, Onye-nzoputa, Onye-mgbaputa—Lihai wee kwuo kwa maka obibia nke otu onye ga-eme Nwa-aturu Chineke baptism—Lihai wee kwuo maka onwu na mbilite n'onwu nke

9 1a 1 Nif. 2:4–6, 8,
14–15; 16:6.

2a 1 Nif. 19:2, 4;
Jekob 3:13–14;
OkwMom. 1:2–11;
OznQd. 10:38–40.
NGAN Ekpele nile.

3a OznQd. 3:19.
b 1 Nif. 6:3.

4a Jekob 1:2–4;
OkwMom. 1:10.

5a 1 Nif. 19:3;
OkwMom. 1:7;
Alma 37:2, 12, 14.

6a 2 Nif. 9:20;
OznQd. 38:2;
Moses 1:6, 35.
NGAN Onye Puru
Ima Ihe nile.
b Mat. 28:18.

Mesaia — O jiri mkposasi na mkpokota nke umu Israel tunyere osisi olive — Nifai wee kwuo maka Okpara nke Chineke, onyinye nke Muo Nso, ya na mkpa o di ime ezi-omume. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

MA ugbua mu, Nifai, na-aga n'iru inye nkowasi ihe m me-
woro n'elu "epekele ndi a, na
ochichi na ije-ozu m; ya mere,
n'iga n'iru na nkowasi m, m ga-
ekwubiri ntakiri okwu gbasara
ihe nile nke nna m, na kwa nke
umunne m.

2 Ma lee, o wee ruo ka nna m
kwusiri okwu gbasara "nrọ ya,
na kwa igba ha ume ka ha lusia
olu ike, o gwara ha okwu
gbasara ndi Juu —

3 Ma mgbe ebibisiworo ha,
obuna obodo-ukwu ahụ bu
"Jerusalem, ma ^bdokpuru kwa
otutu ha n'agha wee gaa
"Babilon, dika oge Onye-nwe siri
di, ha ga ^aalaghachi kwa ozọ,
e, obuna ikpoghachi ha azu site
na ndokpu n'agha; ma mgbe a
ga-akpoghachi ha azu site ndo-
kpu n'agha, ha ga-enwetakwa
ala nke nketa ha.

4 E, obuna "nari afọ isii site na
mgbe nna m hapuru Jerusalem,
^bonye-amuma ka Onye-nwe

Chineke ga-ewelite n'etiti ndi
Juu — obuna "Mesaia, ma-obu,
n'ikwu ya n'uzo ozọ, Onye-
nzoputa nke uwa.

5 Ma o kwukwara okwu gbasara
ndi-amuma, lee ka otutu
mmadu "gbaworo ama maka ihe
ndi a, gbasara Mesaia bu onye
nke o kwuworo maka ya, ma-
obu Onye-mgbaputa nke uwa.

6 Ya mere, mmadu nile "furu
efu ma noro n'onodu ndi dara
ada, ma ga-anogide n'onodu
a ma obughi ma ha dabere
n'Onye-mgbaputa a.

7 Ma o kwukwara okwu
gbasara "onye-amuma ga-ebu
Mesaia uzo bia, idozi uzo nke
Onye-nwe —

8 E, obuna o ga-agakwa tie
mkpu n'ozara: "Dozienu uzo
nke Onye-nwe, meekwanu ka
uzo ya guzozie; n'ih na o nwere
onye guzoro n'etiti unu onye
unu na-amataghi; ma o dikwa
ukwu karja m, onye nke m na-
etorughi itopu eriri akpukpo-
ukwu ya. Ma otutu okwu ka nna
m kwuru gbasara ihe nke a.

9 Ma nna m siri na o ga-eme
baptism na "Betabara, n'ofe
Jodan; ma o kwukwara na o ga-
eji mmiri ^bmee baptism, obuna
na o ga-eji mmiri mee Mesaia
ahu baptism.

10 1a 1 Nif. 9:1-5; 19:1-6;

Jekob 1:1-4.

2a 1 Nif. 8.

3a Esta 2:6;

2 Nif. 6:8;

Hil. 8:20-21.

b 2 Nif. 25:10.

NGAN USORO Oge na

Ebe nile na Ihe-

omume nile—n'afọ

587 tutu amuo Kraist.

c Ezik. 24:2;

1 Nif. 1:13;

Omnai 1:15.

d Jer. 29:10; 2 Nif. 6:8-9.

4a 1 Nif. 19:8;

2 Nif. 25:19;

3 Nif. 1:1.

b 1 Nif. 22:20-21.

c NGAN Mesaia.

5a Jekob 7:11;

Mosa. 13:33;

Hil. 8:19-24;

3 Nif. 20:23-24.

6a NGAN Qdida nke

Adam na Iv.

7a 1 Nif. 11:27;

2 Nif. 31:4.

8a Aisa. 40:3;

Mat. 3:1-3.

9a Jon 1:28.

b NGAN Jon O Me

Baptism.

10 Ma mgbe o jiworo mmiri mee Mesaia ahụ baptism, ọ ga-ahụ na gbaa-ama na ya emewo "Nwa-atụrụ nke Chineke baptism, bụ onye ga-ebupụ mmehie nile nke ụwa.

11 Ma o wee ruo mgbe nna m kwusiworo okwu ndị a o wee gwa ụmụnne m okwu gbasara ozi-oma nke aga-agbasara n'etiti ndị Juu, na kwa gbasara "ila-azụ b'n'ekweghi ekwe nke ndị Juu. Ma mgbe ha 'gbuworo Mesaia ahụ, nke ga-abia, na mgbe egbuworo ya, ọ "ga-esi kwa na ndị nwurụ anwụ bilie, ma gosi kwa onwe ya, site na "Mụọ Nso, nye ndi Jentailu.

12 E, ọbuna nna m kwuru ọtụtụ okwu gbasara ndi Jentailu ahụ, na kwa gbasara ụlọ nke Israel, na a ga-eji ha tonyere "osisi olive, nke aga-agbajipụ ngalaba ya wee b'fesasia ya n'elu iru nile nke ụwa.

13 Ya mere, ọ sirị na ọ ga-adị mkpa na a ga-eji otu obi duba anyị "n'ala e kwere na nkwa, wee ruo mgbe a ga-emezu okwu nke Onye-nwe, na anyị ga-agbasasi n'elu iru nile nke ụwa.

14 Ma mgbe ekposasiri ụlọ nke Israel a "ga-ekpokota kwa

ha ọzọ; ma-ọbụ, na mkpirisi, mgbe ndi b'Jentailu nabataworo uju nke ozi-oma ahụ, ndi bụ ngalaba 'osisi olive ahụ n'ezie, ma-ọbụ ụfọdụ nke ụlọ nke Israel, ka a ga-akpobata kwa, ma-ọbụ bia na mmata nke ezi Mesaia ahụ, Onye-nwe ha na Onye-mgbaputa ha.

15 Ma n'udị asusu di otu a ka nna m jiri buo-amuma ma gwa kwa ụmụnne m okwu, na kwa ọtụtụ ihe ndi ọzọ ndi m na-agaghi ede n'akwukwo a; n'ih na edewo m ụfọdụ n'ime ha m chere di mkpa ka m dee "n'akwukwo m nke ọzọ.

16 Ma ihe nile ndi a, m kwuru maka ha, bụ ndi e mere n'oge nna m bi n'ulo-ikwuu, nke di na ndagwurugwu Lemuel.

17 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, ka m nworu "okwu nile nke nna m, gbasara ihe ndi ọ huru b'n'ohu, na kwa ihe ndi o kwuru site n'ike nke Mụọ Nso, bụ ike nke o nwetara site n'okwukwe o nwere n'Okpara nke Chineke—ma Okpara nke Chineke bụ "Mesaia ahụ nke ga-abia—Mụ, Nifai, chosikwara ike ka m hụ, ma nụ, ma mata gbasara ihe ndi a, site n'ike nke Mụọ Nso, nke bụ

10a NGAN Nwa-atụrụ nke Chineke.

11a Jekob 4:14-18.

b Mọm 5:14.

c NGAN Jisus Kraist; Mkpogide n'Obe.

d NGAN Mbilitte n'Onwu.

e NGAN Mụọ Nso.

12a Jen. 49:22-26;

1 Nif. 15:12;

2 Nif. 3:4-5;

Jekob 5; 6:1-7.

NGAN Osis Olive;

Ubi Vine nke

Onye-nwe.

b 1 Nif. 22:3-8.

NGAN Israel—

Mkposasi nke Israel.

13a 1 Nif. 2:20.

NGAN Ala e Kwere

na Nkwa.

14a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

b 1 Nif. 13:42;

OznOd. 14:10.

c Jekob 5:8, 52, 54, 60, 68.

15a 1 Nif. 1:16-17.

17a Inos 1:3;

Alma 36:17.

b 1 Nif. 8:2.

c NGAN Mesaia.

^donyinye Chineke nye ndị nile
^ena-achọsị ya ike, ma ^fmgbe
 ochie ma kwa mgbe ọ ga-egosi-
 pụta onwe ya n'iru ụmụ nke
 mmadụ.

18 N'ihị na ọ ^adị otu a, ụnyahụ,
 taa, na ruo mgbe nile; ma e
 doziworo mmadụ nile ụzọ site
 na ntọ-ala nke ụwa, ma ọburu
 na ha ga-echegharị wee bia-
 kwute ya.

19 N'ihị na onye ọbụla nke
 chọsiri ike ga-achọta; na ^aihe
 omimi nile nke Chineke ka a ga-
 ekpughere ha, site n'ike nke
^bMụọ Nsọ, dika ọ dị ugbua ka ọ
 dị kwa na mgbe ochie, ma otu
 ọ dị mgbe ochie ka ọ ga-adị
 kwa n'oge na-abia abia; ya mere,
^cuzọ nke Onye-nwe na-adị otu
 gburugburu ebighi-ebi.

20 Ya mere, cheta, O mmadụ,
 na n'ihie nile i na-eme ka a ga-eji
 kpe gi ^aikpe.

21 Ya mere, ọburu na unu
 choro ime ihe ọjọọ n'ubochi nile
 nke ^amnwale unu, mgbe ahụ a
 ga-achoputa na unu ^bruru inyi
 n'iru oche-ikpe nke Chineke;
 ma ọ dighi ihe ọbụla ruru inyi
 nwere ike ibinyere Chineke;
 ya mere, a ga-achupu unu ruo
 mgbe nile.

22 Ma Mụọ Nsọ na-enye m
 ike ka m kwuo ihe ndi a, ghara
 igonari ha.

ISI 11

*Nifai wee hụ Mụọ nke Onye-nwe
 ma e gosiri ya n'ohụ osisi nke
 ndi—O wee hụ nne nke Okpara
 Chineke ma mata ihe gbasara iwè-
 data onwe ala nke Chineke—O wee
 hụ baptism, ije-ozu, na mkpogide
 n'obe nke Nwa-aturu Chineke—
 O wee hụkwa okpukpo na ije-ozu
 nke Ndi-ozu Iri na Abuọ nke Nwa-
 aturu ahụ. Ihe dika n'afọ 600 ruo
 592 tutu amụọ Kraist.*

N'ihị na o wee ruo mgbe m
 chosiworo ike imata ihe ndi
 nke nna m hụworo na ebe m
 kwere na Onye-nwe nwere ike
 ime ka m mata ha, ka m noduru
 ala ^ana-atughari uche n'ime obi
 m Mụọ nke Onye-nwe wee
^bburu m puo, e, n'elu ^cugwu di
 oke elu, nke m na-ahutubeghi
 mbu, na nke m na-azotubeghi
 ukwu n'elu ya mbu.

2 Ma Mụọ ahụ siri m: Lee, gini
 ka i choro?

3 M wee si: A choro m ka m hụ
 ihe ndi ahụ nna m ^ahuru.

4 Ma Mụọ ahụ wee si m: I
 kwere na nna gi huru ^aosisi ahụ
 nke o kwuworo maka ya?

5 Ma a siri m: E, i matara na ^am
 kwere okwu nile nke nna m.

6 Ma mgbe m kwuworo okwu
 ndi a, Mụọ ahụ wee tisie mkpu

17d NGAN Mụọ Nsọ.

^e Moro. 10:4–5, 7, 19.

^f OznQd. 20:26.

18a Ndi-Hib 13:8; Mọm

9:9; OznQd. 20:12.

NGAN Chineke,

Chi-ukwu.

19a NGAN Ihe Omimi nile
 nke Chineke.

^b NGAN Mụọ Nsọ.

^c Alma 7:20;

OznQd. 3:2; 35:1.

20a Ekl. 12:14;

2 Nif. 9:46.

NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

21a Alma 34:32–35.

^b 1 Ndi-Ko 6:9–10;

3 Nif. 27:19;

OznQd. 76:50–62;

Moses 6:57.

11 1a OznQd. 76:19.

NGAN Ntughari
 Uche.

^b 2 Ndi-Ko 12:1–4;

Mkpu. 21:10;

2 Nif. 4:25;

Moses 1:1.

^c Deut. 10:1; Ita 3:1.

3a 1 Nif. 8:2–34.

4a 1 Nif. 8:10–12;

15:21–22.

5a 1 Nif. 2:16.

ike, na-asị: Hosana dīrī Onye-nwe, Chineke nke kachasị elu; n'ihī na ọ bụ Chineke nke "uwa nile, e, ọbuna karịa ihe nile. Ma ngozi na-adīrī gị, Nifai, n'ihī na i^bkwere n'Okpara nke Chineke kachasị elu; ya mere, i ga-ahụ ihe ndị a i chọworo.

7 Ma lee ihe a ka a ga-enye gị "n'ihē iriba ama, na mgbe i hụworo osisi ahụ nke mīrī mkpuru nke nna gị dere ọnu, i ga-ahụ-kwa nwoke si n'elu-igwe narịdata, ma-ọbụ ya ka i ga-agbara aka ebe; ma mgbe i hụsiworo ya, i^bga-agba aka ebe na ọ bụ Okpara nke Chineke.

8 Ma o wee ruo na Mụọ ahụ siri m: Lee! Ma e lere m wee hụ otu osisi, ma ọ dị ka "osisi ahụ nke nna m hụworo; ima mma ya dị ukwu karịa, e, karịa mma nile; ma ọcha ya kariri^b ọcha nke snoo nke na-efesasi.

9 Ma o wee ruo mgbe m hụworo osisi ahụ, m wee si Mụọ ahụ: A hụrụ m na i gosiwo m osisi ahụ nke di "oke-ọnu-ahia karịa ihe nile.

10 Ma ọ siri m: Gini ka i choro?

11 Ma a siri m ya: Ka m ghota ihe ihe ndi a "putara—n'ihī na a gwara m ya okwu dika mma-du si ekwu okwu; maka na a huri m na ọ di^bn'udi mmadu; ma otu o sila di, a matara m na ọ bụ Mụọ nke Onye-nwe; ma ọ

gwara m okwu dika mmadu si agwa ibe ya.

12 Ma o wee ruo na ọ siri m: Lee! Ma e lere m dika m na-ele kwasị ya anya, ma a hughị m ya; n'ihī na o siwo n'ebe m nọ puo.

13 Ma o wee ruo na m lere wee hụ nnukwu obodo-ukwu nke Jerusalem, na kwa obodo-ukwu ndi ozo. Ma a huri m obodo-ukwu Nazaret, ma n'ime obodo-ukwu "Nazaret a huri m^bnwa agboghọ na-amaghị nwoke, ma ọ mara mma karịa di kwa ọcha.

14 Ma o wee ruo na a huri m "elu-igwe nile ka o meghere; ma otu mụọ-ozī wee rịdata ma guzoro n'iru m; ma o wee si m: Nifai, gini ka i hụworo?

15 Ma a siri m ya: Nwa agboghọ na-amaghị nwoke, mara oke mma ma di ọcha karịa umu agboghọ na-amaghị nwoke ndi ozo.

16 Ma ọ siri m: I matara iwe-data onwe ala nke Chineke?

17 Ma a siri m ya: A ma m na ọ huri umu ya n'anya; otu o sila di, a maghi m ihe ihe nile putara.

18 Ma ọ siri m: Lee, "nwa agboghobia na-amaghị nwoke ahụ i huri bu^bnne nke Okpara nke Chineke, dika na anu aru.

19 Ma o wee ruo na ahuru m na Mụọ nke Onye-nwe kpuru ya; ma mgbe akpupworo

6a Ọpụ. 9:29;

2 Nif. 29:7;

3 Nif. 11:14;

Moses 6:44.

b NGAN Kwere,
Nkwenye.

7a NGAN Iriba-ama.

b NGAN Igba-ama,

Ogbugba-ama.

8a 1 Nif. 8:10.

b 1 Nif. 8:11.

9a 1 Nif. 11:22-25.

11a Jen. 40:8.

b Ita 3:15-16.

13a Mat. 2:23.

b Luk 1:26-27;

Alma 7:10.

NGAN Meri, Nne
nke Jisus.

14a Ezik. 1:1;

1 Nif. 1:8.

18a Aisa. 7:14;

Luk 1:34-35.

b Mosa. 3:8.

ya n'ime "Mụọ na nwa oge, mụọ-ozị ahụ wee gwa m okwu, na-asị: Lee!

20 Ma e lere m ma hụ nwa-agbogho na-amaghị nwoke ahụ ọzọ, ka o ku "nwa n'aka ya abụọ.

21 Ma mụọ-ozị ahụ siri m: Lee "Nwa-atụrụ nke Chineke, e, ọbuna ^bOkpara nke 'Nna nke Mgbe Ebighi-ebi! I matawo ihe ^dosisi nke nna gi hụrụ putara?

22 Ma a zara m ya, si: E, ọ bụ "ihụ-n'anya nke Chineke, nke wuputara onwe ya n'ebe nile n'ime obi nile nke ụmụ nke mmadụ; ya mere, ọ bụ ihe kwe-siri onwunwe karịa ihe nile.

23 Ma ọ gwara m okwu, si: E, na nke karịchara "obi uto nye mkpuru-obi.

24 Ma mgbe o kwusiwo okwu ndi a, o wee si m: Lee! Ma e lere m, ma a hụrụ m Okpara nke Chineke ka ọ "na-agaghari n'etiti ụmụ nke mmadụ; ma a hụrụ m otutu ndi dara n'ala n'ukwu ya ma fee ya.

25 Ma o wee ruo na a hụrụ m na "okporo igwe ahụ nke nna m hụworo, bụ okwu nke Chineke, nke dubara n'isi ^bisi mmiri nile nke ndụ, ma-ọbụ ruo 'n'osisi nke ndụ; nke mmiri ya bụ ihe na-anọchite ihu-n'anya nke Chineke; ma a hụkwara m na

osisi nke ndụ buri ihe na-anọchite ihu-n'anya nke Chineke.

26 Ma mụọ-ozị ahụ gwara m okwu ozo: Lee ma hụ "iwedata onwe ala nke Chineke!

27 Ma e lere m ma hụ "Onye-mgbaputa nke uwa, bụ onye nna m kwuworo okwu maka ya; ma a hụkwara m ^bonye-amụma ahụ nke ga-edozi uto tupu ọ bịa. Ma Nwa-atụrụ nke Chineke gara n'iru ma o wee 'mee ya baptism; ma mgbe e mesiworo ya baptism, a hụrụ m elu-igwe nile ka o meghere, ma Mụọ Nso rịdatara site n'elu-igwe wee ndụ n'elu ya n'udi nke "nduru.

28 Ma a hụrụ m ka ọ na-agaghari na-ekwusa ozi-oma nye ndi mmadụ, "n'ike na nnukwu otuto; ma igwe mmadụ nile gbakotara inu okwu ya; ma a hụrụ m na ha chupuru Ya site n'ebe ha nọ.

29 Ma a hụkwara m "iri na abụọ ndi ọzọ na-eso ya. Ma o wee ruo na Mụọ kpopuru ha site n'iru m, ma ahukwaghị m ha.

30 Ma o wee ruo na Mụọ-ozị ahụ gwara m okwu ọzọ, na-asị: Lee! Ma e lere m, ma a hụrụ m elu-igwe ka o meghere ọzọ, ma a hụrụ m "ndi-mụọ-ozị na-arịdatakwute ụmụ nke mmadụ; ma ha kwusaara ha ozi-oma.

19a Mat. 1:20.

20a Luk 2:16.

21a NGAN Nwa-atụrụ nke Chineke.

b NGAN Jisus Kraịst.

c NGAN Chineke, Chi-ukwu—Chineke Nna ahụ.

d 1 Nif. 8:10;

Alma 5:62.

NGAN Osis nke Ndụ.

22a NGAN Ihunanya.

23a NGAN Oñu.

24a Luk 4:14–21.

25a 1 Nif. 8:19.

b NGAN Mmiri Ndụ.

c Jen. 2:9;

Alma 32:40–41;

Moses 4:28, 31.

26a 1 Nif. 11:16–33.

27a 2 Nif. 25:13.

b Mat. 11:10;

1 Nif. 10:7–10;

2 Nif. 31:4.

c NGAN Baptism, Mee Baptism.

d NGAN Ihe Iriba-ama nke Nduru.

28a Oz n'Od. 138:25–26.

29a NGAN Onye-ozị.

30a NGAN Mụọ-ozị nile.

31 Ma ọ gwara m okwu ọzọ, na-asị; Lee! Ma e lere m ma, a hụrụ m Nwa-atụrụ nke Chineke ka ọ na-agaghari n'etiti ụmụ nke mmadụ. Ma a hụrụ m igwe mmadụ ndị na-aria ọrịa, na ndị nwere nsogbu nke ọrịa dị iche iche, na nke "ajọọ-mụọ nile ma mụọ ^bnile na-adighi ọcha; ma mụọ-ozị ahụ kwuru okwu ma gosi m ihe nile ndị a. Ma a 'gworo ha site n'ike nke Nwa-atụrụ nke Chineke; ma ajọọ-mụọ ahụ nile na mụọ na-adighi ọcha ahụ nile ka a chupuru.

32 Ma o wee ruo na mụọ-ozị ahụ gwara m okwu ọzọ, si: Lee! Ma e lere m ma hụ Nwa-atụrụ nke Chineke, ka ndị mmadụ kpoo ya; e, Okpara Chineke nke mgbe nile na-adigide ka ụwa "kperie ikpe; ma a hụrụ m na-agba ama.

33 Ma mụ, Nifai, hụrụ na e buliri ya n'elu "obe ma ^bgbuo ya n'ihie mmehie nile nke ụwa.

34 Ma mgbe e gbusiri ya a hụrụ m igwe mmadụ nile nke ụwa, ka ha gbakoro ilu ọgụ megide ndi-ozị nke Nwa-atụrụ ahụ, n'ihie na otu a ka e siri kpoo iri na-abuo ahụ site n'onu mụọ-ozị nke Onye-nwe.

35 Ma igwe mmadụ nke ụwa gbakotara; ma a hụrụ m na ha no na nnukwu na obosara "ulo, dika ulo nke nna m hụrụ. Ma mụọ-ozị nke Onye-nwe gwara m okwu ọzọ, si: Lee ndi ụwa

na amamihe ha; e, Lee ulo nke Israel agbakotawo ilu ọgụ megide ndi-ozị iri na abuo nke Nwa-atụrụ ahụ.

36 Ma o wee ruo na a hụrụ m ma gbaa ama na nnukwu na obosara ulo ahụ bu "mpako nke ndi ụwa; ma ọ dara, ma odida ahụ buru ibu kara. Ma mụọ-ozị nke Onye-nwe gwara m okwu ọzọ na asị: Nke a ga-abu mbibi nke mba nile, ebo nile, asusu nile na ndi mmadụ, ndi ga-alu ọgụ megide ndi-ozị iri na abuo nke Nwa-atụrụ ahụ.

ISI 12

Nifai wee hụ n'ohu ala e kwere na nkwa; ezi-omume ahụ, ajọ-omume, na odida nke ndi bi n'ime ya; obibia nke Nwa-atụrụ nke Chineke n'etiti ha; otu ndi Na-eso Uzọ Iri na Abuo na Ndi-ozị Iri na Abuo ga-esi kpee Israel ikpe; na onodu enweghi mmasi na iru-inyi nke ndi na-ala azu site n'ekweghi ekwe. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

Ma o wee ruo na mụọ-ozị ahụ gwara m si: Lee, ma hụ mkpuru-afọ nke gi, na kwa mkpuru-afọ nke ụmunnne gi. Ma e lere m ma hụ "ala ahụ e kwere na nkwa; ma a hụrụ m igwe ndi mmadụ nile, e, obuna dika onu-ogugu ha ọ di otutu dika aja di n'ime oke-osimiri.

31a Mak. 5:15–20;
Mosa. 3:5–7.
NGAN Ekwensu.
b NGAN Mụọ—Mụọ
Ọjọọ nile.
c NGAN Gworo,
Ogwugwo nile.

32a Mak. 15:17–20.
33a Jon 19:16–19;
Mosa. 3:9–10;
3 Nif. 27:14.
NGAN Obe.
b NGAN Aja
Mgbaghara Mmehie,

Ichu Aja Mgbaghara
Mmehie.
35a 1 Nif. 8:26; 12:18.
36a NGAN Mpako.
12 1a NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

2 Ma o wee ruo na a hụrụ m igwe mmadu nile gbakoro ilu agha, otu megide ibe ya; ma a hụrụ "agha nile, na asiri nile nke agha nile, na oke ogbugbu nile nke mma agha n'etiti ndi m.

3 Ma o wee ruo na a hụrụ m otutu ogbo ka ha gafere, site n'udi agha nile na ndoro-ndoro nile di n'ala ahụ; ma a hụrụ m otutu obodo-ukwu, e, obuna na agutaghi m ha onu.

4 Ma o wee ruo na a hụrụ m "igirigi nke ochichiri n'elu iru nke ala e kwere na nkwa; ma a hụrụ m amuma nile, ma a nuru m egbe-elu igwe nile, na ala oma jijiji nile, na udi mkpotu nsogbu nile; ma a hụrụ m ala ahụ na nkume nile, na ha na-ekewasi, ma a hụrụ m ugwu nile ka ha na-atughari na agbarisi; ma a hụrụ m obosara ala nke uwa, ka ha gbawasiri; ma a hụrụ m otutu obodo-ukwu ka ha 'miri n'ime ala; ma a hụrụ m otutu ka ha gbara oku; ma a hụrụ m otutu ndi nke tughariri daa n'ala, n'ih i oma jijiji ahụ.

5 Ma o wee ruo ka m huchara ihe ndi a nile, a hụrụ m "igirigi nke ochichiri ka o gafere n'elu iru nke uwa ahụ, ma lee, a hụrụ m igwe mmadu nile ndi na-adabeghi n'ih i nnukwu ikpe di egwu nke Onye-nwe.

6 Ma a hụrụ m elu-igwe nile ka o meghere, na "Nwa-aturu

nke Chineke ka o na-aridata site n'elu-igwe; ma o gbadatara ma gosi ha onwe ya.

7 Ma a hukwara m ma na-agba ama na Muo Nso dakwasiri "iri na abuo ndi ozọ; e wee chie ha echichi nke Chineke, ma hoputa ha.

8 Ma muo-oz i ahụ gwara m okwu, si: Lee ndi na-esozu iri na abuo nke Nwa-aturu ahụ ndi a hoputara ikwusa ozi-oma nye mkpuru-afọ gi.

9 Ma o wee si m: I chetara "ndi-oz i iri na abuo nke Nwa-aturu ahụ? Lee ^bha bu ndi ga-ekpe agburu iri na abuo nke Israel ikpe; ya mere, ndi-oz i iri na abuo nke mkpuru afọ gi ka ha ga-ekpe ikpe; n'ih i na unu bu ndi si n'ulo nke Israel.

10 Ma ndi-ozizi "iri na abuo ndi a i hụrụ ga-ekpe mkpuru-afọ gi ikpe. Ma, lee, ha bu ndi ezi-omume ruo mgbe nile; n'ih i na o bu maka okwukwe ha n'ime Nwa-aturu nke Chineke ka ^buwe ha na-enwu ocha site n'obara ya.

11 Ma muo-oz i ahụ gwara m okwu si m: Lee! Ma e lere m, ma hụ "ogbo ato gafere n'ez i-omume; ma uwe ha di ocha dika nke Nwa-aturu nke Chineke. Ma muo-oz i ahụ wee si m: E mere ka ndi a di ocha n'ime obara nke Nwa-aturu ahụ, n'ih i okwukwe ha nwere na ya.

2a Inos 1:24;

Mom 8:7-8.

NGAN Agha.

4a Hil. 14:20-28.

b 1 Nif. 19:10.

c 3 Nif. 8:14.

5a 3 Nif. 8:20; 10:9.

6a 2 Nif. 26:1, 9;

3 Nif. 11:3-17.

7a 3 Nif. 12:1; 19:12-13.

9a Luk 6:13.

b Mat. 19:28;

OznQd. 29:12.

NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

10a 3 Nif. 27:27;

Mom 3:18-19.

b Mkp. 7:14;

Alma 5:21-27;

13:11-13;

3 Nif. 27:19-20.

11a 2 Nif. 26:9-10;

3 Nif. 27:30-32.

12 Ma mụ, Nifai, hụkwara ọtụtụ n'ime "ogbo nke anọ ndị gafere n'ezì-omume.

13 Ma o wee ruo na a hụrụ m igwe mmadụ nile nke ụwa ka ha gbakọtara.

14 Ma mụọ-ozì ahụ wee sị m: Lee mkpụrụ-afọ gị, na kwa mkpụrụ-afọ nke ụmụnne gị.

15 Ma o wee ruo na e lere m ma hụ ndị mmadụ nke mkpụrụ-afọ m ka ha gbakọtara n'igwe "na-eme gide mkpụrụ-afọ nke ụmụnne m; ma ha gbakọtara ilu agha.

16 Ma mụọ-ozì ahụ wee gwa m okwu, na-asị: Lee isi miri nke "mmiri ruru inyi nke nna gị hụrụ; e, obuna ^bosimiri ahụ nke o kwuru maka ya; ma omimi ya bụ omimi nile nke 'ala mụọ.

17 Ma "igirigi nke ọchịchiri bụ ọnwunwa nile nke ekwensu, nke ^bna-ekpu isi n'anya, ma ga-emechi obi nile nke ụmụ nke mmadụ, ma na-edufu ha baa n'ime 'uzọ nke sara mbara, ka ha laa n'iyi ma fuo.

18 Ma nnukwu na obosara "ulọ ahụ nke nna gị hụrụ, bụ ^bechiche nke efu nile ya na 'mpako nke ụmụ nke mmadụ. Ma nnukwu na ^doke ọlulụ di egwu kewara ha; e, obuna okwu nke 'ikpe ziri ezi nke Chineke

ebighi-ebi, na Mesaija ahụ bu Nwa-atụrụ nke Chineke nke Mụọ Nsọ na-agba ama banyere ya site na mmalite ụwa wee ruo ugbua, na site ugbua ruo mgbe nile.

19 Ma mgbe mụọ-ozì na-ekwu okwu ndi a, e lere m ma hụ na mkpụrụ-afọ nke ụmụnne m nwere ndorọ-ndorọ megide mkpụrụ-afọ m, dika okwu nke mụọ-ozì ahụ siri di; ma n'ihì mpako nke mkpụrụ-afọ m, na "onwunwa nile nke ekwensu, m wee hụ na ^bike mkpụrụ-afọ nke ụmụnne m kariri nke mkpụrụ-afọ m.

20 Ma o wee ruo na e lere m, ma hụ mkpụrụ-afọ nke ụmụnne m na ha emeriwọ mkpụrụ-afọ m; na ha jeghariri n'igwe n'elu iru nke ala ahụ.

21 Ma a hụrụ m ha ka ha gbakọtara n'igwe; ma a hụrụ m "agha nile na asiri agha nile n'e-titi ha; na n'ime agha nile na asiri agha nile a hụrụ m ọtụtụ ogbo ka ha gafere.

22 Ma mụọ-ozì ahụ siri m: Lee ndi a "ga-ala azu n'ekweghi ekwe.

23 Ma o wee ruo na e lere m, mgbe ha laworo azu n'ekweghi ekwe, ha ghoro ndi "oji, na-eweghi mmasi, ^bndi ruru inyi, juputara na "ino nkiti na udi ihe aru nile di icha icha.

12a Alma 45:10-12;

Hil. 13:5, 9-10;

3 Nif. 27:32;

4 Ne. 1:14-27.

15a Mọm 6.

16a NGAN Inyi, Iru-inyi.

b 1 Nif. 8:13; 15:26-29.

c NGAN Ala-muọ.

17a 1 Nif. 8:23; 15:24;

OznQd. 10:20-32.

b NGAN Ngonari

Okwukwe.

c Mat. 7:13-14.

18a 1 Nif. 8:26; 11:35-36.

b Jer. 7:24.

c NGAN Mpako.

d Luk 16:26;

1 Nif. 15:28-30.

e NGAN Ikpe-ziri-ezi.

19a NGAN Nwaa,

Onwunwa.

b Jarom 1:10;

OkwMọm. 1:1-2.

21a Mọm 8:8; Moro. 1:2.

NGAN Agha.

22a 1 Nif. 15:13;

2 Nif. 26:15.

23a 2 Nif. 26:33.

b 2 Nif. 5:20-25.

c NGAN Inọ Nkiti,

Nọ Nkiti.

ISI 13

Nifai wee hụ n'óhù nzukọ nke ekwensu ka ehiwere n'etiti ndị Jentailu, nchọputa na iwere ọchịchị ala Amerika, ofufu nke ọtụtụ akụkọ dī mfe nghota na oke mkpa n'ime Bible, ihe sotere ọnọdu nke ndị Jentailu igonari okwukwe, mwetaghachị nke ozi-oma ahụ, ọbịbia nke akwukwo-nsọ nke ubo-chị ikpe-azu, na mwulite elu nke Zaijón. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amụọ Kraịst.

MA o wee ruo na mụọ-ozī ahụ gwara m okwu, si: Lee! Ma e lere m ma hụ ọtụtụ mba na ala-eze.

2 Ma mụọ-ozī ahụ siri m: Gini ka i huri? Ma a siri m: A huri m ọtụtụ mba na ala-eze.

3 Ma o siri m: Ndi a bu mba nile na ala-eze nile nke ndi Jentailu.

4 Ma o wee ruo na a huri m n'etiti mba nile nke "ndi Jentailu nhiwe nke "nnukwu nzuko.

5 Ma mụọ-ozī ahụ siri m: Lee nhiwe nke otu nzuko nke kachasi buru ihe ruru aru kari-cha nzuko ndi ozọ nile, nke "na-egbu ndi-nsọ nke Chineke, e, ma na-emesi ha ike ma kee ha agbu, jiri "udọ igwe manye ha, ma wedata ha n'ime ndokpu n'agha.

6 Ma o wee ruo na a huri m "nnukwu nzuko ruru aru nke a;

ma a huri m "ekwensu ahụ na o bu onye chọputara ya.

7 Ma a hukwara m "ola-edo, na ola-ocha, na akwa-silk nile, na akwa-uhie nile, na omaricha akwa linen akpara nke oma, na udi akwa oke-onu-ahia obula; ma a huri m ọtụtụ ndi akwu-nakwuna.

8 Ma mụọ-ozī ahụ wee gwa m okwu, na-asī: Lee ola-edo ahụ, na ola-ocha ahụ, na akwa silk nile ahụ, na akwa uhie nile, na omaricha akwa linen akpara nke oma, na uwe oke-onu-ahia, na ndi akwunakwuna, bu "ochicho nke nnukwu nzuko ruru aru nke a.

9 Na kwa maka otuto nke uwa ka ha ji "na-ebibi ndi-nsọ nke Chineke, ma wedata ha n'ime ndokpu n'agha.

10 Ma o wee ruo na e lere m ma hụ ọtụtụ mmiri; ma ha kewara ndi Jentailu site na mkpuru-afọ nke umunne m.

11 Ma o wee ruo na mụọ-ozī ahụ siri m: Lee iwe Chineke di oku abiakwaswo mkpuru-afọ nke umunne gi.

12 Ma e lere m ma hụ otu nwo-ke n'etiti ndi Jentailu, ndi a kpoputara site na mkpuru-afọ nke umunne m n'akuku ọtụtụ mmiri; ma a huri m "Mụọ nke Chineke, na o ridatara ma dakwasī nwoke ahụ; ma o gara n'iru n'elu ọtụtụ mmiri ahụ, obuna ruo na mkpuru-afọ nke

13 4a NGAN Ndi Jentailu.

b 1 Nif. 13:26, 34;
14:3, 9-17.

5a Mkpu. 17:3-6;
1 Nif. 14:13.

b Jer. 28:10-14.

6a OznQd. 88:94.

NGAN Ekwensu—
Nzukọ nke ekwensu.
b 1 Nif. 22:22-23.

7a Mọm 8:36-38.
8a Mkpu. 18:10-24;

Mọm 8:35-38.

9a Mkpu. 13:4-7.
12a NGAN Kwalite Mụọ,
Nkwalite nke Mụọ.

umunne m, ndi no n'ala nke e kwere na nkwa.

13 Ma o wee ruo na a huru m Muo nke Chineke ahụ, na o dakwasiri ndi Jentailu ozo; ma ha gara n'iru si na ndokpu n'agha puo, n'elu otutu mmiri ahụ.

14 Ma o wee ruo na a huru m otutu "igwe mmadu nke ndi Jentailu n'elu bala e kwere na nkwa; ma a huru m iwe oku nke Chineke, ka o biakwasiri mkpuru-afu nke umunne m; ma e 'kposasiri ha n'iru ndi Jentailu ma gbuo ha.

15 Ma a huru m Muo nke Onye-nwe, ka o biakwasiri ndi Jentailu ahụ, ma ha mere nke oma ma "nweta ala nke nketa ha; ma a huru m na ha di ocha, ma di ocha karịa ma bmaa mma, dika ndi nke m tutu 'egbuo ha.

16 Ma o wee ruo na mu, Nifai, huru na ndi Jentailu ndi gaworo n'iru iputa na ndokpu n'agha mere onwe ha umeala n'iru Onye-nwe, ma ike nke Onye-nwe nonyeere "ha.

17 Ma a huru m na nne ha ndi Jentailu ka achikotara onu n'elu mmiri ahụ, na n'elu ala ahụ kwa, ka ha luso ha agha.

18 Ma a huru m na ike Chineke nonyere ha, na kwa na iwe oku nke Chineke biakwasiri ndi nile achikotara onu imegide ha n'agha.

19 Ma mu, Nifai, huru na ndi

Jentailu bu ndi siworo na ndokpu n'agha puta ka "anaputara site n'ike nke Chineke site n'aka mba ndi ozo nile.

20 Ma o wee ruo na mu, Nifai, huru na ha mere nke oma n'ala ahụ; ma a huru m "akwukwo, ma ha na-ebughari ya n'etiti onwe ha.

21 Ma muo-ozu ahụ siri m: I matara ihe akwukwo a putara?

22 Ma a siri m ya: A mataghi m.

23 Ma o siri: Lee o si nonu onye Juu puta. Ma mu, Nifai, huru ya; ma o siri m: "Akwukwo a nke gi onwe gi na-ele anya bu bakuko-ndekota nke 'ndi Juu, nke ihe di n'ime ya bu ogbugbandu nke Onye-nwe, nke o me- woro nye ulu nke Israel; ma ihe ozo di kwa n'ime ya bu otutu ibu-amuma nke ndi-amuma di nsu; ma o bu akuko-ndekota dika ihe nkanye ndi ahụ di n'elu "epekele bras, e wezuga na ha adighi oke otutu; otu o sila di, ihe di n'ime ha bu ogbugbandu nile nke Onye-nwe, nke o me- woro nye ulu nke Israel; ya mere, ha di oke-onu-ahia nye ndi Jentailu.

24 Ma muo-ozu nke Onye-nwe siri m: I huwo na akwukwo ahụ siri nonu onye Juu puta; ma mgbe o siworo nonu onye Juu puta ihe di n'ime ya bu uju nke ozi-oma nke Onye-nwe, bu onye ndi-ozu iri na abuo na-agba ama maka ya; ma ha na-agba ama

14a 2 Nif. 1:11;
Mqm 5:19-20.
b NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.
c 1 Nif. 22:7-8.
NGAN Israel—
Mkposasi nke Israel.

15a 2 Nif. 10:19.
b 2 Nif. 5:21.
c Mqm 6:17-22.
16a OznQd. 101:80.
19a 2 Nif. 10:10-14;
3 Nif. 21:4;
Ita 2:12.

20a 1 Nif. 14:23.
23a 1 Nif. 13:38;
2 Nif. 29:4-12.
b NGAN Akwukwo-
nsu nile.
c 2 Nif. 3:12.
d 1 Nif. 5:10-13.

dịka ezi-okwu nke dị n'ime Nwa-atụrụ nke Chineke.

25 Ya mere, ihe ndị a nile na-aga n'iru site n'aka "ndị Juu n'ịdị ọcha wee ruo ndị ^bJentailū, dịka ezi-okwu ahụ nke dị n'ime Chineke.

26 Ma mgbe ha gasiri n'iru site n'aka ndị-oziri iri na abụọ nke Nwa-atụrụ ahụ, site na ndị Juu wee "ruo ndị Jentailū, ị na-ahụ nhiwe nke ^bnnukwu 'nzukọ ahụ rụrụ arụ, nke rụrụ arụ karịa nzukọ ndị ọzọ nile; ma Lee, ha "ewepụwo site n'oziri-oma nke Nwa-atụrụ ahụ ọtụtụ akụkụ ihe ndị ^edị mfe nghọta na oke mkpa; na kwa ọtụtụ ogbugba-ndụ nke Onye-nwe ka ha wepụworo.

27 Ma ihe nile ndị a ka ha me- woro ka ha wee gbanwe ezi ụzọ nile nke Onye-nwe, ka ha wee nwe ike kpuchie anya nile ma mee ka obi nile nke ụmụ nke mmadụ nile di ike.

28 Ya mere, ị hụwo na mgbe akwụkwọ ahụ gaworo n'iru site n'aka nnukwu nzukọ ahụ rụrụ arụ a, na e nwere ọtụtụ ihe dị mfe nghọta na oke mkpa ndị ewepụworo site n'akwụkwọ ahụ, nke bụ akwụkwọ nke Nwa-atụrụ nke Chineke.

29 Ma mgbe e wepụworo ihe ndị a dị mfe nghọta na oke mkpa, ọ gara n'iru ruo mba nile nke ndị Jentailū; ma mgbe ọ gaworo n'iru rute mba nile nke

ndị Jentailū, e, ọbuna gafee ọtụtụ mmiri ahụ nke ị hụworo ya na ndị Jentailū ndị gara n'iru puo na ndokpu n'agha, ị hụwo— n'ihị ọtụtụ ihe dị mfe nghọta na oke mkpa ndị a nke e wepụwo- ro n'ime akwụkwọ ahụ, ihe ndị a dị mfe nghọta nye nghọta nke ụmụ nke mmadụ, dịka ịdị mfe nghọta nke dị n'ime Nwa-atụrụ nke Chineke ahụ—n'ihị ihe nile ndị a nke e wepụworo site n'oziri-oma nke Nwa-atụrụ ahụ, ọtụtụ ndị kariri akari na-azọhie ụkwụ, e, nke mere na Setan nwere nnukwu ike n'arụ ha.

30 Otu o sila dị, ị na-ahụ na ndị Jentailū bụ ndị siworo na ndokpu n'agha puo, ma bụrụ ndị e buliteworo elu site n'ike nke Chineke karịa mba ndị ọzọ nile, n'elu iru nke ala a hōrō karịa ala ndị ọzọ nile, nke bụ ala nke Onye-nwe Chineke jiworo gbaa- ndụ ya na nna gi na mkpuru- afọ ya kwesiri inwe dịka "ala nke nketa ha; ya mere, ị hụrụ na Onye-nwe Chineke agaghị ekwe na ndị Jentailū ga-ebibi kpam kpam ^bngwakọta mkpuru-afọ gi, bụ ndị bi n'etiti ụmụnne gi.

31 Ọ bughị ma ọ ga-ekwe na ndị Jentailū "ga-ebibi mkpuru- afọ nke ụmụnne gi.

32 Ọ bughị ma Onye-nwe Chineke ọ ga-ekwe na ndị Jentailū ga-anogide ruo mgbe nile n'ajoọ ikpu-isi, nke ị hụworo ha

25a 2 Nif. 29:4–6;
OznQd. 3:16.
NGAN Ndị Juu.
b NGAN Ndị Jentailū.
26a Mat. 21:43.
b 1 Nif. 13:4–6;
14:3, 9–17.
c NGAN Ngọnarị

Okwukwe—Ngọnarị
okwukwe nke nzukọ
ndị mbu na-eso ụzọ
Kraist.
d Mọm 8:33;
Moses 1:41.
e 1 Nif. 14:20–26;
Ndep. Ok 1:8.

30a NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.
b Alma 45:10–14.
31a 2 Nif. 4:7; 10:18–19;
Jekob 3:5–9;
Hil. 15:12;
3 Nif. 16:8–9;
Mọm 5:20–21.

nọ n'ime ya, n'ih ihe di mfe nghota na oke mkpa bu akuku ozi-oma nke Nwa-aturu nke "nzuko ahuru ru ru aru jichiri, nke nhiwe ya bu nke i huworo.

33 Ya mere, otu a ka Nwa-aturu nke Chineke kwuru: A ga m e mere ndi Jentailu ebere, ruo mgbe m ga-eleta ndi nke ulo nke Israel foduru na nnukwu ikpe.

34 Ma o wee ruo na mo-ozi nke Onye-nwe gwara m okwu, si: Lee, ka Nwa-aturu nke Chineke kwuru, mgbe m letaworo "ndi nke ulo Israel foduru — ma ndi nke a foduru nke m na-ekwu okwu ha bu mkpuru-afu nke nna gi — ya mere, mgbe m letaworo ha n'ikpe, ma gbuo ha site n'aka nke ndi Jentailu, ma mgbe ndi Jentailu ^bga-azohie nnukwu nzohie kara, n'ih ihe di mfe nghota na oke mkpa kara bu akuku nke "ozi-oma nke Nwa-aturu nke nzuko ahuru ru ru aru jichiworo, nke bu nne nke ndi akwunakwana, otu a ka Nwa-aturu ahuru kwuru — A ga m e mere ndi Jentailu ebere n'ubochi ahuru, nke ga-eme na m ^dga-ewetara ha, n'ike nke m, ozi-oma m buru ibu, nke ga-ad i mfe nghota na oke mkpa otu a ka Nwa-aturu ahuru kwuru.

35 N'ih i na, Lee, ka Nwa-aturu ahuru kwuru: M ga-egosiputa

onwe m nye mkpuru afu gi, ma ha ga-ele otutu ihe nke m ga akuziri ha, nke ga-ad i mfe nghota na oke mkpa; ma mgbe e bibisiworo mkpuru-afu gi, ma laghachi-azu site n'ekweghi ekwe, na kwa mkpuru-afu nke umunne gi, lee, "ihe ndi a ka a ga-ezoli, ka ha puta ozu nye ndi Jentailu, site n'onnyine na ike nke Nwa-aturu ahuru.

36 Ma n'ime ha ka a ga-ele "ozi-oma m, ka Nwa-aturu ahuru kwuru, na ^boke nkume m na nzoputa m.

37 Ma "ngoz i na-adiri ha bu ndi ga-ach iweputa ^bZaion m n'ubochi ahuru, n'ih i na ha ga-enwe "onyinye na ike nke Mo Nso; ma o buru na ha "nogide ruo ogwugwu, a ga-ebuli ha elu n'ubochi ikpezuru, ma a ga-azoputa ha "n'ala eze mgbe nile na-adigide nke Nwa-aturu ahuru, ma onye obula ^fga-ekwusa udo, e, ozi nile nke oke onu, lee otu ima mma ha n'elu-ugwu ahuru ga-ad i.

38 Ma o wee ruo na a huru m ufodu nke mkpuru-afu nke umunne m, na kwa "akwukwo nke Nwa-aturu nke Chineke, nke siworo n'onu nke ndi Juu puta, na o sitere n'onu ndi Jentailu ruo ^bndi nke foduru na mkpuru-afu nke umunne m.

39 Ma mgbe o putara ruo ha, a

32a NGAN Ekwensu—
Nzuko nke ekwensu.

34a NGAN Josef, Nwa-
nwoke nke Jekob.

b 1 Nif. 14:1–3;

2 Nif. 26:20.

c NGAN Ozi-oma.

d OznQd. 10:62.

NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

35a 2 Nif. 27:6; 29:1–2.

NGAN Akwukwo nke
Momon.

36a 3 Nif. 27:13–21.

b Hil. 5:12;

3 Nif. 11:38–39.

NGAN Oke-nkume.

37a OznQd. 21:9.

b NGAN Zaion.

c NGAN Onyinye nke

Mo Nso.

d 3 Nif. 27:16.

NGAN Nogide.

e NGAN Ebube Selestial.

f Aisa. 52:7;

Mosa. 15:14–18;

3 Nif. 20:40.

38a 1 Nif. 13:23;

2 Nif. 29:4–6.

b Mom 5:15.

huru m “akwukwo ndi ozo, ndi putara site n’ike Nwa-aturu ahụ, site na ndi Jentailu ruo ha, ruo ^bn’itughari obi nke ndi Jentailu na ndi nke foduru na mkpuru-afọ nke umunne m, na kwa ndi Juu ndi gbasasiri n’elu iru nile nke uwa, na akuko-ndekota ahụ nke ndi-amuma na nke ndi-ozi iri na abuo nke Nwa-aturu ahụ bu ‘ezi-okwu.

40 Ma muo-ozi ahụ gwara m okwu, si: “Akuko-ndekota ikpeazu ndi a, nke i huporo n’etiti ndi Jentailu, ^bga-ehiwe ezi-okwu ‘nke mbu, nke bu nke ndi-ozi iri na abuo nke Nwa-aturu ahụ, ma o ga-eme ka a mata ihe ndi ahụ di mfe nghota na oke mkpa bu nke a napuwo ha; ma o ga-eme ka a mata ya n’ebo nile, asusu nile, na ndi mmadu nile, na Nwa-aturu Chineke bu Okpara nke Nna nke ebighi-ebi, na “Onye-nzoputa nke uwa; ma na mmadu nile gariri abia-kwute ya, ma-obu agaghi azoputa ha.

41 Ma ha ga-abiariri dika okwu nile nke ga-esi n’onu nke Nwa-aturu ahụ puta; ma okwu nke Nwa-aturu ahụ ka a ga-eme ka a mata n’ime akuko-ndekota ahụ nke mkpuru-afọ gi, na kwa n’ime akuko-ndekota ahụ nke ndi-ozi iri na abuo nke Nwa-aturu ahụ;

ya mere, ha abuo ka a ga-ehiwe “n’otu; n’ihi na e nwere ^botu Chineke na otu “Onye-ozuzu aturu gburu-gburu uwa nile.

42 Ma oge na-abia mgbe o ga-egosi onwe ya nye mba nile, ma nye ndi “Juu na kwa nye ndi Jentailu; ma mgbe o gosiworo onwe ya nye ndi Juu na kwa nye ndi Jentailu, mgbe ahụ o ga-egosikwa onwe ya nye ndi Jentailu na kwa nye ndi Juu, ma ndi ^bikpe-azu ga-abu ndi mbu, ma ‘ndi mbu ga-abu ndi-ikpe-azu.

ISI 14

Muo-ozi wee gwa Nifai maka ngozi nile na obubu onu nile ga-adakwasị ndi Jentailu — E nwere nani nzuko abuo: Nzuko-nsọ nke Nwa-aturu Chineke na nzuko nke ekwensu — Ndi-nsọ nke Chineke na mba nile a na-esogbu ha site n’aka nnukwu nzuko ahụ ruu aru — Onye-ozi Jon ga-edegbasara ogwugwu uwa. Ihe dika n’afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

Ma o ga-eru mgbe, na o buru na ndi “Jentailu ga-aña nti nye Nwa-aturu nke Chineke n’ubochi ahụ o ga-egosiputa onwe ya nye ha n’okwu, na kwa ^bn’ike, na omume kwa, ruo

39a NGAN Akwukwo-nsọ nile—Akwukwo-nsọ nile e buru n’amuma ga-abia.
b Ezik. 37:15–20;
2 Nif. 3:11–12.
c 1 Nif. 14:30.
40a 2 Nif. 26:16–17; 29:12.
NGAN Akwukwo nke Momon.
b Momon 7:8–9.

c NGAN Bible.
d Hu ibe akwukwo aha Akwukwo nke Momon. Moses 1:6.
41a Ezik. 37:17.
b Deut. 6:4;
Jon 17:21–23;
2 Nif. 31:21.
c NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.
42a OznQd. 90:8–9;

107:33; 112:4.
b Jekob 5:63.
c Luk 13:30;
1 Nif. 15:13–20.
14 1a 3 Nif. 16:6–13.
NGAN Ndi Jentailu.
b 1 Ndi-Tes. 1:5;
1 Nif. 14:14;
Jekob 6:2–3.

n'iwepurū ha 'okwute mkpobe-
ukwū ha nile—

2 Ma ghara imesi obi ha ike me-
gide Nwa-atūrū nke Chineke, a
ga-agūnye ha n'etiti mkpūrū-
afō nke nna gi; e, a ga "agūnye
ha n'ime ulō nke Israel; ma ha
ga-abū ^bndī a gōziri agozi n'elu
ala e kwere na nkwa ruo mgbe
nile; a gaghī akpōdata kwa ha
ōzō n'ime ndōkpū n'agha; ma
ulō nke Israel agaghī enwe kwa
mgbagwōju-anya ōzō.

3 Ma nnukwu "olulu ahū, nke
e gwuworo maka ha site n'aka
nnukwu nzukō ahū rūrū arū,
nke e hiwere site n'aka ekwensu
na umū ya, ka o wee nwe ike
dupū mkpūrū-obi umū nke
mmadū gbada n'ala mūō—e,
nnukwu olulu ahū nke egwu-
woro maka mbibi umū nke
mmadū ga ejupūta na ndī gwu-
ru ya, ruo na mbibi ha nile
kpam kpam, ka Nwa-atūrū nke
Chineke kwuru; ō bughī mbibi
nke mkpūrū-obi, ma ō bughī
ilufu ya n'ime ^bala mūō ahū
na-enweghī ōgwūgwū.

4 N'ihī na lee, nke a bū dīka
ndōkpū n'agha nke ekwensu
siri dī, na kwa dīka ikpe ziri ezi
nke Chineke siri dī, ga-emeso
ndī nile ga-alū ōlū ajōō-omume
na ihe arū n'iru ya.

5 Ma o wee ruo na mūō-ozī ahū

gwara mū, Nifai okwu, na-asī: I
hūworī na ōburū na ndī Jentaīlū
echegharīa ō ga-adīrī ha mma;
ma ī matakwarā gbasara ōgbū-
gba-ndū nile nke Onye-nwe nye
ulō nke Israel; ma ī nūwokwa
na onye ōbūla "na-echegharighī
ga-alārīrī n'iyi.

6 "Ya mere, ahūhū na-adīrī ndī
Jentaīlū ma ōburū na ha ga-eme-
si obi ha ike megide Nwa-atūrū
nke Chineke ahū.

7 N'ihī na oge na-abīa, ka Nwa-
atūrū nke Chineke kwuru, mgbe
m ga-arū "nnukwu na oke ōrū
dī ītū-n'anya n'etiti umū nke
mmadū; ōrū nke ga-adī ruo
mgbe nile na-adigide, n'otu aka
ma-ōbū nke ōzō—na ime ka ha
tūgharīa-obi nye udo na ^bndū
ebighi-ebi, ma-ōbū nye nnapūta
nke ha ruo n'imesi-obi ha ike
na ikpu-isi nke echiche ha nile
ruo mgbe a ga-ewedata ha n'ime
ndōkpū n'agha, na kwa baa na
mbibi, ma na nke arū ma na nke
mūō, "dīka ndōkpū n'agha nke
ekwensu siri dī, nke m kwuwo-
ro maka ya.

8 Ma o wee ruo na mgbe mūō-
ozī ahū kwusīrī okwu ndī a, o
wee sī m: I chetara "ōgbūgba-
ndū nile nke Nna nye ulō nke
Israel? A sīrī m ya, E.

9 Ma o wee ruo na ō sīrī m: Lee,
ma hū nnukwu nzukō ahū rūrū

1c Aisa. 57:14;

1 Nif. 13:29, 34;

2 Nif. 26:20.

2a Ndī-Gal. 3:7, 29;

2 Nif. 10:18-19;

3 Nif. 16:13; 21:6, 22;

Abr. 2:9-11.

^b 2 Nif. 6:12; 10:8-14;

3 Nif. 16:6-7; 20:27.

3a 1 Nif. 22:14;

OznQd. 109:25.

^b NGAN Ōmūma Ikpe

Okū Ala-mūō;

Ala-mūō.

5a NGAN Chegharia,

Ncheghari.

6a 2 Nif. 28:32.

7a Aisa. 29:14;

1 Nif. 22:8;

2 Nif. 27:26; 29:1-2;

OznQd. 4:1.

NGAN Mweghachi

nke Ozi-ōma.

^b NGAN Ndū

Ebigh-ebi.

^c 2 Nif. 2:26-29;

Alma 12:9-11.

8a NGAN Ōgbūgba-ndū
nke Abraham.

arụ, nke bụ nne nke ihe arụ nile, nke onye-nchọpụta ya bụ "ekwensu.

10 Ma ọ siri m: Lee e nwere nani "nzukọ abụọ; nke mbụ bụ nzukọ-nsọ nke Nwa-atụrụ nke Chineke, ma ^bnke ọzọ bụ nzukọ nke ekwensu; ya mere, onye ọbụla na-esonyeghi nzukọ nke Nwa-atụrụ nke Chineke sonyere nnukwu nzukọ ahụ, nke bụ nne nke ihe arụ nile; ma-ọbụ onye "akwụnakwuna nke ụwa nile.

11 Ma o wee ruo na e lere m ma hụ onye akwụnakwuna nke ụwa nile, ma ọ nọduru n'elu ọtụtụ "miri; ma ^bo nweere ike ọchịchị n'elu ụwa nile, n'etiti mba nile, ebo nile, asụsụ nile, na mmadụ nile.

12 Ma o wee ruo na a hụrụ m nzukọ-nsọ nke Nwa-atụrụ nke Chineke, na ọny-ogugu ya di "ole na ole, n'ih i ajọ-omume na ihe arụ nile nke akwụnakwuna ahụ onye nọduru n'elu ọtụtụ mmiri; otu o sila di, a hụrụ m na nzukọ-nsọ nke Nwa-atụrụ ahụ, bụ ndi nsọ nke Chineke, nọ kwa n'elu ^biru nile nke ụwa; ma ọnọdu ha nwere n'elu ụwa di ntakiri, n'ih i ajọ-omume nke nnukwu akwụnakwuna ahụ bụ onye m hụrụ.

13 Ma o wee ruo na a hụrụ m na nnukwu nne nke ihe

arụ nile ahụ kpọkọtara igwe mmadụ n'elu iru nke ụwa nile, n'etiti mba nile nke ndi Jentailu, "ilusọ Nwa-atụrụ nke Chineke ọgụ.

14 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, hụrụ ike nke Nwa-atụrụ nke Chineke, na ọ dakwasiri n'elu ndi nsọ nke nzukọ-nsọ nke Nwa-atụrụ ahụ, na n'elu ndi ọgbugba-ndu nke Onye-nwe, ndi gbasasiri n'elu iru nile nke ụwa; ma ngwa-ogụ ha ji bụ ezi-omume na "ike nke Chineke n'ime nnukwu otuto.

15 Ma o wee ruo na a hụrụ m na oke iwe Chineke ka ọ "wukwasiri n'elu nnukwu nzukọ ahụ ruru arụ, nke mere na e nwere agha nile na asiri agha nile n'etiti ^bmba nile na ebo nile nke ụwa.

16 Ma ka a malitere inwe "agha nile na asiri agha nile n'etiti mba nile nke nne ihe arụ nile ahụ nwere, mụ-ọzi ahụ gwara m okwu, si: Lee oke iwe nke Chineke abiakwasiwọ nne nke ndi akwụnakwuna; ma Lee, i n'ahụ ihe ndi a nile—

17 Ma mgbe "ubochi ahụ ruru na ^boke iwe ọkọ Chineke ga-awukwasị n'elu nne nke ndi akwụnakwuna, nke bụ nnukwu nzukọ nke ihe arụ nke ụwa nile, nke onye-nchọpụta ya bụ ekwensu ahụ, e mesia, n'ubochi

9a 1 Nif. 15:35;
OznQd. 1:35.
NGAN Ekwensu.

10a 1 Nif. 22:23.
b 1 Nif. 13:4-6, 26.
c Mkpu. 17:5, 15;
2 Nif. 10:16.

11a Jer. 51:13;
Mkpu. 17:15.

b OznQd. 35:11.

12a Mat. 7:14;
3 Nif. 14:14;
OznQd. 138:26.

b OznQd. 90:11.

13a Mkpu. 17:1-6; 18:24;
1 Nif. 13:5;
OznQd. 123:7-8.

14a Jekob 6:2;

OznQd. 38:32-38.

15a OznQd. 1:13-14.

b Mak. 13:8;
OznQd. 87:6.

16a 1 Nif. 22:13-14;
Mom 8:30.

17a NGAN Ubochi Ndi
Ike-azu.

b 1 Nif. 22:15-16.

ahụ, ‘orụ nke Nna ga-amalite, n’idozi ụzọ maka imezu “ogbụ-gba-ndụ ya nile, nke o meworo nye ndị ya bụ ndị nke ụlọ nke Israel.

18 Ma o wee ruo na mụọ-ozị ahụ gwara m okwu si: Lee!

19 Ma e lere m ma hụ otu nwo-ke, ma o yi uwe mwūda ọcha.

20 Ma mụọ-ozị ahụ siri m: Lee “otu n’ime ndị-ozị iri na abụọ nke Nwa-atụrụ ahụ.

21 Lee, ọ ga-ahụ ma dee ihe nile ndị nke fọdurụ; e, na kwa ọtụtụ ihe ndị meworo.

22 Ma ọ ga kwa ede gbasara ogwugwu nke ụwa.

23 Ya mere, ihe ndị ọ ga-edeziri-ezi bụrụ ezi-okwu; ma lee, e dere ha n’ime “akwukwọ ahụ nke i hụrụ si n’ọnụ nke ndị Juu na-apụta; ma-ọbụ n’oge akwukwọ ahụ siri n’ọnụ ndị Juu pụta, ihe ndị e dere di mfe nghota na e nweghi ntupọ, na ọke mkpa na idi mfe nghota nye mmadu nile.

24 Ma lee, ihe nile “onye-ozị nke Nwa-atụrụ ahụ ga-edebụ ọtụtụ ihe ndị nke i hụworo; ma lee, ndị nke fọdurụ ka i ga-ahụ.

25 Ma na ihe ndị i ga-ahụ site ugbua i gaghi ede ha; n’ihi na Onye-nwe Chineke echiwo onye-ozị nke Nwa-atụrụ nke Chineke ahụ echichi ka o wee “dee ha.

26 Na kwa ndị ọzọ ndị biwo-

rọrji, ha ka o gosiworo ihe nile, ma ha edewo ha; ma “arachiri ha ka ha pụta n’idi ọcha, dika ezi-okwu ahụ nke di n’ime Nwa-atụrụ ahụ, mgbe oge di Onye-nwe mma zuru, nye ụlọ nke Israel.

27 Ma mụ, Nifai, nūrụ ma gbaa aka-ebe, na aha nke onye-ozị nke Nwa-atụrụ ahụ bụ “Jón, dika okwu nke mụọ-ozị ahụ siri di.

28 Ma lee, mụ, Nifai, e gbọchiri m na m ga-edebụ ihe ndị nke fọdurụ n’ihe ndị m hūrụ ma nū; ya mere, ihe ndị m deworo e zuworo m; ma e dewo m nani akukụ ntakiri n’ihe ndị m hūrụ.

29 Ma a gbara m ama na a hūrụ m ihe ndị “nna m hūrụ, na mụọ-ozị nke Onye-nwe mere ka m mata ha.

30 Ma ugbua, a na m eweta okwu m n’isi njedebe gbasara ihe ndị m hūrụ mgbe a kpọrụ m n’ime mụ; ma ọbụrụ na edeghi m ihe nile nke m hūrụ, ihe ndị m deworo bụ “ezi-okwu. Ma otu a ka ọ di. Amen.

ISI 15

Mkpuru-afọ nke Lihai ga-enweta ozi-oma ahụ site n’aka ndi Jentailu n’ubochi ikpeazu ndi a—Mkpokota nke Israel ka e jiri tunyere osisi olive nke a ga-anyakodo kwa ngalaba o jiri puta uwa ozo — Nifai wee

17c 3 Nif. 21:7, 20–29.

NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

d Mqm 8:21, 41.

NGAN Ogbugba-ndu
nke Abraham.

20a Mkp. 1:1–3;

1 Nif. 14:27.

23a 1 Nif. 13:20–24;

Mqm 8:33.

b 1 Nif. 13:28–32.

24a Ita 4:16.

25a Jón 20:30–31;

Mkp. 1:19.

26a 2 Nif. 27:6–23;

Ita 3:21–27; 4:4–7;

OznQd. 35:18;

A—JS 1:65.

27a Mkp. 1:1–3.

29a 1 Nif. 8.

30a 2 Nif. 33:10–14.

kōwa ọhụ ahụ gbasara osisi nke ndụ ma kwuo okwu maka ikpe ziri ezi nke Chineke n'ikewapụ ndị ajoy omume site na ndị ezi-omume. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amụọ Kraịst.

Ma o wee ruo na mgbe mụ, Nifai a kpopuworo m n'ime mụ, ma hụ ihe nile ndị a, a laghachiri m n'ụlọ ikwu nke nna m.

2 Ma o wee ruo na a hụrụ m ụmụnne m, ma ha na-arurita ụka otu na ibe ya gbasara ihe ndị nke nna m gwaworo ha.

3 N'ihị na n'ezị-okwu ọ gwara ha ọtụtụ nnukwu ihe, ndị siri ike "nghota, ma ọbụghị ma mmadụ juru Onye-nwe; ma e be ha bụ ndị obi ike, ya mere ha atụkwasighi Onye-nwe obi ka o si kwesi.

4 Ma ugbua mụ, Nifai, nwere mwuta n'ihị idi-ike nke obi ha, na kwa, n'ihị ihe ndị m hụworo, ma mata na ha ga-emezuri n'enweghi mgbochi n'ihị ajoy-omume nke ụmụ nke mmadụ.

5 Ma o wee ruo na ume gwurụ m n'ihị mkpagbu m nile, n'ihị na e chere m na "mkpagbu m di ukwu karịa ihe nile, n'ihị mbibi nke ndị m, n'ihị na a hụwo m ọdida ha.

6 Ma o wee ruo na mgbe m nwetaworo "ume, a gwara m ụmụnne m okwu, choọ ka m mata ihe kpatara irurita ụka ha.

7 Ma ha sirị: Lee, anyị enwe-

ghị ike ighota okwu ndị nke nna anyị kwuworo gbasara ngalaba e jiri pụta ụwa nke osisi olive ahụ, na kwa gbasara ndị Jentailu.

8 Ma a siri m ha: "Unu ajuwo Onye-nwe?

9 Ma ha sirị m: Anyị aka-eme-ghị otu ahụ; n'ihị na Onye-nwe anaghị eme ka anyị mata ihe di otu a.

10 Lee, a sirị m ha: Olee otu o siri buru na unu anaghị edebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe? Olee otu o siri buru na unu ga-ala-n'iyi, n'ihị "isi-ike nke obi unu?

11 Unu anaghị echeta ihe ndị ahụ Onye-nwe kwuworo? — Ọburu na unu ghara imesi obi ike, ma "juo m n'okwukwe, kwe-re na unu ga-enweta, jisie ike n'idebe iwu-nsọ m nile, n'ezie ihe ndị a nile ka a ga-eme ka unu mata.

12 Lee, a si m unu na ụlọ Israel ka e jiri tunyere osisi-olive, site n'onu Mụ nke Onye-nwe nke di n'ime nna anyị; ma lee, anyị ewezugabeghi onwe anyị site n'ụlọ nke Israel, ma-ọbụ na anyị abughị "ngalaba nke ụlọ nke Israel?

13 Ma ugbua, ihe nke nna anyị na-egosi gbasara nnyakota nke ngalaba e jiri pụta ụwa site n'uju nke ndị Jentailu, bụ, na n'oge ikpeazu, mgbe mkpuru-afọ anyị "ga-alaworij azu n'ekwe-ghị ekwe, e, mgbe ọtutu afọ

15 3a 1 Ndi-Ko 2:10-12;
Alma 12:9-11.

5a NGAN Ihe Isi-ike.
b Inos 1:13; Mm 6:1.

6a Moses 1:10;
A—JS 1:20, 48.

8a Mosa. 26:13;

Alma 40:3.

NGAN Ekpere.

10a NGAN Ngonari
Okwukwe.

11a Jemes 1:5-6;
Inos 1:15; Moro. 7:26;
OznQd. 18:18.

NGAN Rio (Juo).

12a Jen. 49:22-26;
1 Nif. 10:12-14; 19:24.

NGAN Lihai, Nna
nke Nifai.

13a 1 Nif. 12:22-23;
2 Nif. 26:15.

gasiworo, ma ọtụtụ ọgbọ oge
^bMesaia ahụ ga-egosipụta n'ụdị
 mmadụ n'anya ụmụ nke mma-
 dū, mgbe ahụ ka uju nke ʿozī-
 ọma nke Mesaia ahụ ga-abia
 n'aka "ndị Jentailū, ma site n'aka
 ndị Jentailū wee ruo mkpuru-
 afọ anyị ndị nke ọduru —

14 Ma n'ubochi ahụ ka "mkpu-
 ru-afọ anyị ndị nke ọduru ga-
 amata na ha bụ nke ụlọ nke
 Israel, ma na ha bụ ^bndị ọgbu-
 gba-ndū nke Onye-nwe; ma
 mgbe ahụ ka ha ga-amata ma
 bia 'n'omuma nke nna-nna ha,
 na kwa na omuma nke ozi-oma
 nke Onye-mgbaputa ha, nke a
 kuziri ndị nna ha site n'aka ya;
 ya mere, ha ga-abia n'omuma
 nke Onye-mgbaputa ha na isi-
 okwu ihe nile nke ozizi ya, na ha
 ga-amata otu ha ga-esi biakwute
 ya ma buru ndị azoputara.

15 Ma mgbe ahụ n'ubochi ahụ
 ha-agaghị añurị ọñụ ma were
 otuto nye Chineke ha nke mgbe
 nile na-adigide, "nkume ha na
 nzoputa ha? E, n'ubochi ahụ, ọ
 bụ na ha agaghị enweta ike na
 ozuzu ahụ site n'ezì ^bosisi vine?
 E, ọ bụ na ha agaghị abia n'ime
 ezi ogige nke Chineke?

16 Lee, a si m unu, E, a ga-eche-
 takwa ha ọzọ n'etiti ụlọ nke
 Israel; a "ga-anyakota ha, ebe
 ha bụ ngalaba e jiri puta ụwa

nke osisi olive ahụ, n'ime ezi
 osisi olive ahụ.

17 Ma nke a bụ ihe nna anyị
 na-egosì; ma ọ na-egosì na ọ
 gaghi emezu ruo mgbe e kpos-
 siri ha site n'aka ndị Jentailū; ma
 o gosiri na ọ ga esi n'aka ndị
 Jentailū bia, na Onye-nwe ga-
 gosì ike ya n'ebe ndị Jentailū
 nọ, n'ihì otu ihe mere na a
 "ga-aju inabata ya na ndị Juu;
 ma-ọbụ n'ụlọ nke Israel.

18 Ya mere, nna anyị ekwughị
 okwu gbasara mkpuru-afọ anyị
 nani, ma kwa nke ụlọ nke Israel
 nile, na-arụtụ aka na ọgbugba-
 ndū nke a ga-emezu n'ubochi
 ikpeazu: bụ ọgbugba-ndū Onye-
 nwe meworo nye nna anyị
 Abraham, na-asì: N'ime "mkpu-
 ru-afọ gị ka ebo nile nke ụwa
 ga-enwe ngozi.

19 Ma o wee ruo na mụ, Nifai,
 gwara ha ọtụtụ okwu gbasara
 ihe ndị a; e, a gwara m ha okwu
 gbasara "mkpoghachị nke ndị
 Juu n'oge ikpeazu.

20 Ma a gughariri m nye ha
 okwu nke "Aisaia, onye kwuru
 okwu gbasara mkpoghachị nke
 ndị Juu, ma-ọbụ nke ụlọ nke
 Israel; ma mgbe a kpoghachisiri
 ha, ha a gaghi enwekwa mgbagwo-
 ju-anyanya ọzọ, ma ha aga-
 ghi-agbasasi ọzọ. Ma o wee ruo
 na e kwuru m ọtụtụ okwu nye

13b NGAN Mesaia.

c NGAN Ozi-oma.

d 1 Nif. 13:42; 22:5-10;

OznQd. 14:10.

NGAN Ndị Jentailū.

14a 2 Nif. 10:2;

3 Nif. 5:21-26; 21:4-7.

b NGAN Ọgbugba-ndū
 nke Abraham.

c 2 Nif. 3:12; 30:5;

Mom 7:1, 9-10;

OznQd. 3:16-20. Hụ

kwa ibe akwukwo

aha Akwukwo nke

Momom.

15a NGAN Oke-nkume.

b Jen. 49:11;

Jon 15:1.

16a Jekob 5:60-68.

17a NGAN Mkpogide
 n'Obe.

18a Jen. 12:1-3;

Abr. 2:6-11.

19a 1 Nif. 19:15.

NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

20a 1 Nif. 19:23.

umunne m, nke mere na ha dajuru, ma mee onwe ha ^bumeala n'iru Onye-nwe.

21 Ma o wee ruo na ha gwara m okwu ozọ, si: Gini ka ihe a gosiri nke nna anyi huru na nro? Gini ka "osisi ahụ gosiri bu nke o huru?

22 Ma a siri m ha: O bu ihe nochitere anya "osisi nke ndu ahụ.

23 Ma ha siri m: Gini ka "okporo igwe ahụ putara bu nke nna anyi huru, nke dugara n'osisi ahụ.

24 Ma a siri m ha na o bu "okwu Chineke; na ndi obula ga-aña nti n'okwu Chineke, ^bma jisie ya ike, ha agaghị ala n'iyi; obughị ma 'onwunwa na akụ nile "na-enwu oku nke "onye iro ahụ o ga-enwe ike karia ha nke na ha ga-ekpu isi, ka e wee dupu ha ruo mbibi.

25 Ya mere, mu, Nifai, kwalitere muo ha ka ha "naa nti n'okwu nke Onye-nwe; e, a kwalitere m muo ha site n'ume nile nke mkpuru-obi m, ma jiri ogugu-isi nile nke m nwere, ka ha nwe ike gee nti n'okwu Chineke ma cheta idebe iwu-nsọ ya nile oge nile n'ihe nile.

26 Ma ha siri m: Gini ka "osimiri nke mmiri ahụ gosiri nke nna anyi huru?

27 Ma a siri m ha na "mmiri nke nna m huru bu ^biru inyi; ma ebe o bu na uche obi ya ka e lomiri n'ihe ndi ozọ nkea mere na o hughị iru inyi nke mmiri ahụ.

28 Ma a siri m ha na o bu "olulu di egwu, nke kewara ndi ajo-omume site n'osisi nke ndu ahụ, na kwa site na ndi-nsọ nke Chineke.

29 Ma a siri m ha na o bu ihe nnochite anya nke "ala muo ahụ di egwu, nke muo-ozu ahụ gwara m na akwadoworo maka ndi ajo-omume.

30 Ma a siri m ha na nna anyi kwa huru na "ikpe ziri ezi nke Chineke kewakwara ndi ajo mmadu site na ndi ezi-omume; na ihe ahụ dika ihe nke oku na-enwu enwu, nke narigo elu rue Chineke ruo mgbe nile na mgbe nile ma onweghi ogwugwu.

31 Ma ha siri m: Ihe a o putara ahuhu nke aru n'ubochi nile nke "mnwale, ma-obu o putara onodu ikpeazu nke mkpuru-obi mgbe aru ^bna-anwu anwu nwusiri, ma-obu o na-ekwu maka ihe nile nke na-anwu anwu?

32 Ma o wee ruo na a siri m ha na o bu ihe nnochite anya nke ihe nile nke aru ma nke muo; n'ihia na ubochi ga-abia na a ga-ekpe ha ikpe "n'oru ha nile, e, obuna oru nile ndi a ruru

20b 1 Nif. 16:5, 24, 39.

21a 1 Nif. 8:10-12.

22a 1 Nif. 11:4, 25;

Moses 3:9.

23a 1 Nif. 8:19-24.

24a NGAN Okwu nke Chineke.

b 1 Nif. 8:30;

2 Nif. 31:20.

c 1 Nif. 8:23.

NGAN Nwaa,

Onwunwa.

d Ndi-Efe. 6:16;

OznOd. 3:8; 27:17.

e NGAN Ekwensu.

25a OznOd. 11:2; 32:4; 84:43-44.

26a 1 Nif. 8:13.

27a 1 Nif. 12:16.

b NGAN Inyi, Iru-inyi.

28a Luk 16:26;

1 Nif. 12:18;

2 Nif. 1:13.

29a NGAN Ala-muo.

30a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

31a Alma 12:24; 42:10; Hil. 13:38.

b Alma 40:6, 11-14.

32a NGAN Oru nile.

na arụ na-anwụ anwụ n'ụbọchi mnwale ha nile.

33 Ya mere, ọburụ na ha "ga-anwụ n'ime ajọọ-omume ha, ha ga-abụ ndị a ga ^bekewapụ kwa, maka ihe nile ndị bụ nke mụọ, bụ nke gbasara ezi-omume; ya mere, a ga-eweta ha ka ha guzoro n'iru Chineke, ka ^cekpe ha ikpe maka ^dorụ ha nile; ma ọburụ na orụ ha na-aburị iru inyi, ha ga-abụ ndị ^eruru inyi; ma ọburụ na ha bụ ndị ruru inyi ọ ga-abụ na ha agaghị ^febi n'ime ala-eze nke Chineke; ọ burụ na ọ dị otu a, ala-eze nke Chineke ga aburiri kwa ebe ruru inyi.

34 Ma lee, a si m gi, ala-eze nke Chineke "erughị inyi, ma onweghi ihe ọbula ruru inyi ga-aba n'ime ala eze Chineke; ya mere a ga-enweriri ebe ruru inyi e doziri nye ihe nke ruru inyi.

35 Ma e nwere ebe e doziri, e, ọbuna ebe di egwu nke "ala mụọ ahụ nke m kwuworo, ma ^bekwensu bụ onye-nkwadobe ya; ya mere ọnọdụ ikpezụ nke mkpuru-obi nke ndi mmadu ga-ebi n'ala-eze Chineke, ma ọbụ ekewapụ ha n'ih i "ikpe ziri ezi ahụ nke m kwuworo.

36 Ya mere, ndi ajọọ-omume ka achupuworo site na ndi

ezi-omume, na kwa site "n'osisi nke ndu, nke mkpuru ya dikariri oke mkpa na-adị kwa ^bmmasị kari mkpuru-osisi ndi ọzọ nile; e, ọ bụ ihe ^ckachasi ^donyinye nile nke Chineke. Ma otu a ka m gwara umunne m okwu. Amen.

ISI 16

Ndi ajọọ-mmadu weere ezi-okwu ahụ ka ihe siri ike—Umụ nwoke Lihai wee lụọ umụ-ada Ishmel—Liahona ahụ na-eduzi ha ụzọ n'ime ọzara—Ozi nile si n'ebe Onye-nwe nọ ka e dere n'elu Liahona site n'oge ruo n'oge—Ishmel wee nwuo; ezi na ulọ ya na-atamu n'ih i otutu mkpagbu. Ihe dika n'afọ 600 ruo 592 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na mgbe mụ, Nifai, gwasiworo umunne m okwu, lee ha si m: I gwawo anyi ihe siri ike, kari ka anyi nwere ike inagide.

2 Ma o wee ruo na a si m ha na a ma m na-ekwuwo m ihe siri ike megide ndi ajọọ mmadu, dika ezi-okwu ahụ siri di; ma ndi ezi-omume ka m kpeworo ikpe ziri-ezi, ma gbaa kwa ama, na a ga-ebuli ha elu n'ubochi ikpezuz; ya mere, "ndi-ikpe mara

33a Mosa. 15:26;

Moro. 10:26.

b Alma 12:12–16; 40:26.

c NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.

d 3 Nif. 27:23–27.

e 2 Nif. 9:16;

OznQd. 88:35.

f Abuoma 15:1–5;

24:3–4;

Alma 11:37;

OznQd. 76:50–70;

Moses 6:57.

34a NGAN Inyi, Iru-inyi.

35a 2 Nif. 9:19;

Mosa. 26:27.

NGAN Ala-muo.

b 1 Nif. 14:9;

OznQd. 1:35.

c NGAN Ikpe-ziri-ezi.

36a Jen. 2:9;

2 Nif. 2:15.

b 1 Nif. 8:10–12;

Alma 32:42.

c OznQd. 6:13.

d OznQd. 14:7.

NGAN Ndu Ebigh-ebi.

16 2a Jon 3:20;

2 Nif. 33:5;

Inos 1:23;

Hil. 14:10.

NGAN Ikpe Omuma

nke Muo.

na-ewere ^bezi-okwu ahụ ka ihe siri ike, n'ihl na o 'gbutawo ha ruo n'etiti.

3 Ma ugbua umunne m, oburu na unu bu ndi ezi-omume ma jikere I na nti n'ezi okwu ahụ, ma tinye uchu n'ime ya, ka unu wee na a "ga n'ikwu-oto n'iru Chineke, mgbe ahụ unu agaghị atamu n'ihl ezi-okwu ahụ, na asi: I na-ekwu ihe siri ike megide anyi.

4 Ma o wee ruo na mu, Nifai, gbara umunne m ume, site n'ume m nile, ka ha na-edebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe.

5 Ma o wee ruo na ha mere onwe ha "umeala n'iru Onye-nwe, nke mere na e nwere m onu na nnukwu olile anya n'ebe ha no, na ha ga-aga n'uzo nile nke ezi-omume.

6 Ugbua, ihe nile ndi a ka e kwuru ma mee n'oge nna m biri n'ulo ikwu di na ndagwurugwu nke o kporo Lemuel.

7 Ma o wee ruo na mu, Nifai, kporo otu "nwa-ada nke Ishmel ka o buru 'nwunye m; na kwa, umunne m ndi nwoke kporo site na umuada Ishmel ka ha buru ndinwunye ha; na kwa "Zorom kporo isi nwa-ada Ishmel ka o buru nwunye ya.

8 Ma site otu a nna m emezuwori iwu-nsọ nile nke Onye-nwe ndi nke enyeworo ya. Na kwa, mu, Nifai, ka Onye-nwe goziworo karisja.

9 Ma o wee ruo na olu nke Onye-nwe gwara nna m okwu n'abali, ma nye ya iwu na n'echi ya o ga amalite njem ya n'ime ozara ahụ.

10 Ma o wee ruo na dika nna m na-ebili n'ututu, ma ga n'iru n'uzo ulo ikwu ahụ, na nnukwu itu n'anya nye ya, o wee hu n'elu ala "bol di gburu-gburu nke aka olu ya di itu n'anya; ma-obu kwa ezigbo bras. Ma n'ime bol ahụ e nwere mkpisi ikuku ogho abuo; ma otu na-atu aka n'ebe anyi ga-esi gaa n'ime ozara ahụ.

11 Ma o wee ruo na anyi chikotara ihe nile obula anyi kwesiri ibu baa n'ime ozara ahụ, na ihe oriri foduru ndi nke Onye-nwe nyeworo anyi; ma anyi werekwara mkpuru-osisi n'udi obula anyi nwere ike ibute baa n'ime ozara ahụ.

12 Ma o wee ruo na anyi werekwara ulo-ikwu anyi ma bilie ije n'ime ozara ahụ, gafee osimiri Leman ahụ.

13 Ma o wee ruo na anyi gara njem ogologo ubochi anọ, o foduru ntakiri ka oburu ofe ndida-ndida owuwa anyanwu, ma anyi runyere ulo ikwu anyi ozo; ma anyi kporo aha ebe ahụ Sheza.

14 Ma o wee ruo na anyi weere uta anyi nile na aku anyi nile, ma banye n'ime ozara ahụ igbutere ezi na ulo anyi ihe oriri, ma

2b Ilu 15:10;
2 Nif. 1:26; 9:40;
Hil. 13:24–26.
c Qlndoz. 5:33;
Mosa. 13:7.
3a Oznd. 5:21.

NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharja.
5a 1 Nif. 16:24, 39; 18:4.
7a 1 Nif. 7:1.
b NGAN Luo Alulu,
Olulu Di na Nwunye.

c 1 Nif. 4:35;
2 Nif. 5:5–6.
10a Alma 37:38–46.
NGAN Liahona.

mgbe anyị gbutechara ihe oriri maka ezi na ụlọ anyị nile, anyị wee laghachị ọzọ n'ebe ezi na ụlọ anyị nọ n'ime ọzara, ruo n'ebe ahụ bụ Sheza. Ma anyị gaba-kwara ọzọ n'ime ọzara ahụ, sorokwa otu ụzọ ahụ, na-aga n'akụkụ kacha mma ịmị mkpụrụ nke ọzara ahụ, nke dị n'oke-ala nile dị nso "Oke Osimiri Uhie.

15 Ma o wee ruo na anyị gara njem ogologo ọtụtụ ụbọchị, na-egbuta ihe oriri n'ụzọ, jiri ụta anyị nile na akụ anyị nile na okwute anyị nile na eriri-ébè anyị nile.

16 Ma anyị soro "ntuzi-aka ụzọ nke bọl ahụ, nke duru anyị na-aga n'ebe kachasi mma ịmị mkpụrụ nke ọzara ahụ.

17 Ma mgbe anyị gaworo njem ogologo ọtụtụ ụbọchị, anyị rụnyere ụlọ ikwu anyị na nwa ogologo oge, ka anyị zuo ike ọzọ ma nweta ihe oriri nye ezi na ụlọ anyị.

18 Ma o wee ruo na dika mụ, Nifai, gara igbute ihe oriri, lee, a gbajiri m ụta m, nke e jiri ezigbo "igwe mee; ma mgbe m gbajiworo ụta m, lee, ụmụnne m were iwe n'ebe m nọ maka mmebi nke ụta m, n'ihi na anyị enwetaghị ihe oriri.

19 Ma o wee ruo na anyị laghachikwutere ezi na ụlọ anyị na-ejighi ihe oriri, ma ebe ọbụ na ike gwurụ ha nke ukwu, site na njem ha, ha tara nnu-kwu ahụhụ maka e nweghị ihe oriri.

20 Ma o wee ruo na Leman na Lemuel na ụmụ Ishmel ndị nwoke malitere ịtamụ karịa, n'ihi ahụhụ nile na mkpagbu nile ha n'ime ọzara ahụ; na kwa nna m malitere ịtamụ megide Onye-nwe bụ Chineke ya; e, ma ha nile nọ na mwute karịa, nke mere na ha tamuru megide Onye-nwe.

21 Ugbuga o wee ruo na mụ, Nifai, ebe ọbụ na m nọ na nsogbu mụ na ụmụnne m n'ihi nmebi nke ụta m mebir, na kwa ụta ha tufuworo eriri-ọdụdọ ha, ihe wee malite isi ike karịa, e, nke mere na anyị enweghị ike inweta ihe oriri.

22 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, gwara ụmụnne m nwoke okwu ọtụtụ okwu, n'ihi na ha emesiwokwa obi ha nile ike ọzọ, nke mere na ha "kpesara mkpesa megide Onye-nwe bụ Chineke ha.

23 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, meputara ụta site n'osisi, ma site na mkpisi osisi guzoro kwem, akụ; ya mere, e jikere m onwe m n'ijide ụta na akụ, n'ijide eriri-ébè na ijide ọtụtụ okwute. Ma a siri m "nna m: O lee ebe m ga-eje inweta ihe oriri?

24 Ma o wee ruo na ọ "jutara n'aka Onye-nwe, n'ihi na ha ewedatawọrị onwe ha n'ihi okwu m nile; n'ihi na e kwuuru m ha ọtụtụ ihe site n'ike nile nke mkpụrụ-obi m.

25 Ma o wee ruo na olu nke Onye-nwe bjaruru nna m, ma

14a Oznd. 17:1.

16a 1 Nif. 16:10, 16, 26;

18:12;

Alma 37:38–46.

18a 2 Sam. 22:35.

22a Ọp. 16:8;

Onogu. 11:1.

23a Ọp. 20:12;

Mosa. 13:20.

24a NGAN Ekpere.

a tara ya "ahuhū n'ezie n'ihī ntamu ya megide Onye-nwe, nke mere na e wedatara ya n'ime omimi nile nke mwute.

26 Ma o wee ruo na olu nke Onye-nwe siri ya: Lekwasị anya na bọl ahụ, ma lee ihe ndi e dere.

27 Ma o wee ruo na mgbe nna m hụrụ ihe ndi e dere n'elu bọl ahụ, ọ tūrụ egwū ma maakwa jijiji karia, na kwa ụmūnne m ndi nwoke na ụmū Ishmel ndi nwoke na ndi nwunye anyi.

28 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, hūrụ ntụ-aka nile di n'ime bọl ahụ, na ha na-arū ọrụ dika "okwukwe na ume na ina nti nke anyi nyere ha.

29 Ma e dekwara n'elu ha ihe odide ọhūrū nke di mfe ọgụgụ, nke nyere anyi "nghota gbasara ụzọ nile nke Onye-nwe; ma e dere ya ma na-agbanwe ya site n'oge ruo n'oge, dika otu okwukwe na ume nke anyi nyere ya ha. Ma otu a ka anyi siri hụ na site na ^bihe ntakiri ka Onye-nwe na-esi eweputa nnukwu ihe nile.

30 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, gara rigo n'elu ugwu, dika ntụzi-aka nke e nyere site na bọl ahụ siri di.

31 Ma o wee ruo na e gburu m anụ ọhia, nke mere na enwetara m ihe oriri maka ezi na ụlọ anyi nile.

32 Ma o wee ruo na a laghachi-ri m n'ụlọ ikwuu anyi, buru anụ ndi ahụ m gbuworo; ma ugbua,

mgbe ha hūrū na m e wetawo ihe oriri, lee nnukwu ọñū ha nwere! Ma o wee ruo na ha mere onwe ha umeala n'iru Onye-nwe, ma nye ya ekele.

33 Ma o wee ruo na anyi mali-tere njem anyi ọzọ, na-aga ọfọdūrū ntakiri ka ọ būrū otu ụzọ dika na mmalite; ma mgbe anyi gaworo njem ọtūtū ụbọchi anyi ronyere ụlọ ikwuu anyi ọzọ, ka anyi wee nọrọ nwa oge na adighi anya.

34 Ma o wee ruo na "Ishmel nwūrū, ma e liri ya n'ebe a na-akpo Nahom.

35 Ma o wee ruo na ụmū-ada nile nke Ishmel ruru uju karia, n'ihī ọnwū nke nna ha, na n'ihī "mkpagbu ha nile n'ime ọzara ahụ; ma ha tamuru megide nna m, n'ihī na ọ bụ ya kpọputara ha site n'ala Jerusalem, na asi: Nna anyi anwūwo, e, ma anyi awaghariwo hienne n'ime ọzara, ma anyi atawo ahuhū oke mkpagbu, agū, akpiri-ikpōnkū, na ike ogwūgwū, ma mgbe ahuhū ndi a nile gasiri, anyi ga-anwūri n'ime ọzara a site na agū.

36 Ma otu a ka ha tamuru megide nna m, na kwa megide m; ma ha chosiri ike ilaghachi Jerusalem ọzọ.

37 Ma Leman siri Lemuel na kwa ụmū nwoke nke Ishmel: Lee, "ka anyi gbuo nna anyi, na kwa nwanne anyi nwoke, Nifai, onye meworo onwe ya ^bonye

25a Ita 2:14.

NGAN Taa-Ahuhū,
Na-ata Ahuhū.

28a Alma 37:40.

NGAN Okwukwe.

29a NGAN Nghota.

b 2 Ndez. 5:13;

Jemes 3:4;

Alma 37:6-7, 41;

OznQd. 123:16.

34a 1 Nif. 7:2-6.

35a NGAN Ihe Isi-ike.

37a 1 Nif. 17:44.

NGAN Igbu-mmadu.

b Jen. 37:9-11;

1 Nif. 2:22; 18:10.

ochichi na onye-nkuzi anyi, bu umunne ya nwoke ndi toro ya.

38 Ugbuga, o na-ekwu na Onye-nwe agwawo ya okwu, na kwa na "ndi muo-ozu abiakwutewo ma kuziere ya ihe. Mana lee, anyi ma na o bu okwu ugha ka o gwara anyi; ma o na-agwa anyi ihe ndi a, ma o na-arụ otutu ihe site na nka nke aghughu ya, ka o wee megharia anyi anya, na-eche, mgbe ufodu, na ya nwere ike idufu anyi n'ime ozara nke na-amaghi anyi aru; ma mgbe o dufuworo anyi, o chewo ime onwe ya eze na onye-ochichi nke anyi, na o ga-emeso anyi dika ochichu na mmasi ya siri di. Ma n'udi di otu a ka nwanne m nwoke Leman siri kpasuo ha iwe n'obi.

39 Ma o wee ruo na Onye-nwe nonyere anyi, e, obuna olu nke Onye-nwe biara gwa ha otutu okwu, ma o tara ha "ahuhu karia; ma mgbe a tasiri ha ahuhu site n'olu nke Onye-nwe ha chifuru iwe ha, ma ha cheghariri site na mmehie ha nile, nke mere na Onye-nwe gozikwara anyi ozu site n'ihe oriri, nke mere na anyi alaghi n'iyi.

ISI 17

*Nifai ka e nyere iwu ka o wuo ugbo mmiri—Umunne ya guzoro me-
gide ya—O wee ri o ha site n'ikoghariri ha akuko mmekorita nke
Chineke na umu Israel—E meju-
putara Nifai n'ike nke Chineke—*

*E kweghi ka umunne ya metu ya
aka, ka ha ghara ikponwu dika ah-
hia kporo nku. Ihe dika n'afu 592
ruo 591 tutu amuo Kraist.*

Ma o wee ruo na anyi malitekwara njem anyi ozu n'ime ozara; ma anyi gara njem ihe dika akuku owuwa-nyanwu site n'oge ahụ gaa n'iru. Ma anyi gara njem ma gafee oke ntara m ahuhu n'ime ozara ahụ, ma ndinyom anyi muru umu n'ime ozara ahụ.

2 Ma nnukwu ngozi nke Onye-nwe no n'aru anyi, nke mere na mgbe anyi na-adị ndu site n'iri "anu ndu n'ime ozara ahụ, ndinyom anyi na-enye umuaka ha ara nke ukwu, ma gbasie ike, e, obuna di kwa ka ndi nwoke; ma ha malitere na-edi njem ha nile na-enweghi ntamu.

3 Ma otu a anyi huru na iwunsu nile nke Chineke ka a gadebezuriri. Ma o buru na umu nke mmadu "edebie iwu-nsu nile nke Chineke o na-enyeju ha afu, ma nye ha ike, ma hoputa uzu ha ga-eji mezu o ihe nke o nyeworo ha n'iwu; ya mere, o hoputara anyi uzu mgbe anyi na-ebi n'ime ozara.

4 Ma anyi biri ogologo otutu afu, e, obuna afu asato n'ime ozara ahụ.

5 Ma anyi bjaruru n'ala nke anyi kporo Uju, n'ih i nnukwu mkpuru-osisi juputara na ya na kwa mmanu anu ohia; ma ihe ndi a nile ka Onye-nwe jiri aka ya dozie ka anyi ghara ila n'iyi.

38a 1 Nif. 3:30–31; 4:3.

39a NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.

17 2a 1 Nif. 17:12.

3a Mosa. 2:41;
Alma 26:12.

NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.
b 1 Nif. 3:7.

Ma anyị hụrụ oke osimiri ahụ, nke anyị kpọrọ Iriantom, nke bụ ma a sugharia ya, ọtụtụ mmiri.

6 Ma o wee ruo na anyị rụnye-re ụlọ ikwu anyị n'akụkụ oke osimiri ahụ; ma na-agbanyeghi na anyị atawo ahụhụ ọtụtụ "mkpagbu na ihe-isi-ike, e, ọbuna nke mere na anyị enweghi ike ide ha nile, anyị jupụtara n'obi uto oge anyị biaruru n'akụkụ oke-osimiri ahụ; ma anyị kpọrọ ebe ahụ Uju, n'ihi mkpuru-osisi jupụtara ya.

7 Ma o wee ruo na mgbe mụ, Nifai, nọworo n'ala Uju ahụ ruo ogologo ọtụtụ ụbọchị, olu nke Onye-nwe biakwutere m, na-asị: Bilie, ma gbago n'elu ugwu ahụ. Ma o wee ruo na e biliri m ma rigoro n'ugwu ahụ, ma bekuo Onye-nwe.

8 Ma o wee ruo na Onye-nwe gwara m okwu, na-asị: I ga-arụ ụgbọ mmiri, "n'ụdị m ga egosi gi, nke ga-eme na m ga-eburu ndị gi bufee ha mmiri ndia nile.

9 Ma a siri m: Onye-nwe, olee ebe m ga-eje ka m wee nweta ntụ-igwe m ga-agbaze, nke m ga-eji mee ngwa-ọrụ m ji arụ ụgbọ mmiri ahụ n'ụdị nke i gosiworo m?

10 Ma o wee ruo na Onye-nwe gwara m ebe m ga-eje ichota ntụ-igwe, nke m ga-eji mee ngwa-ọrụ.

11 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, kwara ọtụtụ mfụ-ọkụ nke m ga-eji fee ọkụ, site na akpukpo anụ; ma mgbe m meputaworo

otu mfụ-ọkụ, nke ga-eme ka m nwe ihe m ga-eji fee ọkụ, a kụkọtara m okwute abụọ ka m jiri menwuo ọkụ.

12 N'ihi na Onye-nwe adibeghi mgbe o nyere anyị ike imenwu oke ọkụ, n'oge nile anyị na-aga njem n'ime ọzara ahụ; n'ihi ọ siri: M ga-eme ka ihe oriri gi na-atọ uto, ka "unu ghara isi ya esi;

13 Ma a ga m abukwa ihè gi n'ime ọzara ahụ; ma a ga m "edozi ụzọ n'iru gi, ma ọ bụrụ na unu ga-edebe iwu-nsọ m nile; ya mere, ọ bụrụ na unu ga-edebe iwu-nsọ m nile a ga-edu unu chee iru ^bn'ala e kwere na nkwa; ma "unu ga-ama na mụ, bụ onye na-edu unu.

14 E, ma Onye-nwe si kwara na: Mgbe unu ruteworo n'ala nke e kwere na nkwa, unu "ga-amata na Mụ, Onye-nwe, a bụ mụ ^bChineke; ma na mụ, Onye-nwe, napụtara gi n'aka mbibi; e, na mụ dupụtara gi site n'ala Jerusalem.

15 Ya mere, mụ, Nifai, gbaliri ike m idebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe, ma a gbara m ụmụnne m ume baa na ntukwasị-obi na irusi ọrụ ike.

16 Ma o wee ruo na m meputara ngwa-ọrụ site na ntụ-igwe nke m gbazere site na nkume.

17 Ma mgbe ụmụnne m hụrụ na m choro "iwu ụgbọ-mmiri, ha malitere itamu megide m, si: Nwanne anyị nwoke bụ onye nzuzu, n'ihi na ọ na-eche na ọ

6a 2 Nif. 4:20.

8a 1 Nif. 18:2.

12a 1 Nif. 17:2.

13a Alma 37:38-39.

b 1 Nif. 2:20;

Jekob 2:12.

c Opu. 6:7.

14a 2 Nif. 1:4.

NGAN Igba-ama,

Ogbugba-ama.

b OznOd. 5:2.

17a 1 Nif. 18:1-6.

ga-ewuli ụgbọ mmiri; e, ma o chekwara na o nwere ike ịgafe-nnukwu mmiri nile ndị a.

18 Ma otu a ka ụmụnne m kpesara mkpesa megide m, ma ha chọsiri ike ka ha ghara iru ọrụ, n'ihì na ha ekweghị na m ga-enwe ike iwu ụgbọ mmiri; ọbụghị na ha ga-ekweta na m natara ntụzi-aka nke Onye-nwe.

19 Ma ụgbua o wee ruo na mụ, Nifai, nwere mwuta karịa n'ihì isi-ike nke obi ha nile; ma ụgbua mgbe ha hụrụ na m nwere mwuta ha nwere aṅurị n'obi ha; nke mere na ha "ñuriri ọñụ n'ihì m na asị: Anyị maara na ị gaghị enwe ike iwu ụgbọ mmiri, n'ihì anyị maara na inweghị ike ime mkpebi; ya mere, ị gaghị enwe ike iruchapụ nnukwu ọrụ a.

20 Ma ị dị ka nna anyị, onye duhiere onwe ya site "n'echiche nzuzu nke obi ya; e, o dupụtara anyị site n'ala Jerusalem, ma anyị awaghariwo n'ime ọzara ọtụtụ afọ; ma ndinyom anyị arụwo oke ọrụ, ebe ha buru ibu nke ibu nwa n'afọ; ma ha amụwo ụmụ n'ime ọzara ma taa ahụhụ n'ụzọ nile, ma e wezuga ọnwụ; ma ọ gaara aka mma ma asị na ha nwurụ tutu ha esị na Jerusalem pụta karịa na ha tara ahụhụ na mkpagbu nile a.

21 Lee, ọtụtụ afọ ndị a anyị atawo ahụhụ n'ime ọzara, bụ oge anyị nwere i ji nwe ọñụ n'ihè onwunwe anyị na ala nke nketa anyị; e, anyị gaara enwe obi ụtọ.

22 Ma anyị ma na ndị ahụ bi n'obodo Jerusalem bụ "ndị ezi-omume; n'ihì na ha na edebe iwu nile na ikpe nile nke Onye-nwe, na iwu-nsọ ya nile, dika iwu Moses siri dị; ya mere, anyị ma na ha bụ ndị ezi-omume; ma nna anyị ekpewo ha ikpe, ma o duhiere anyị n'ihì na anyị ñara ntị n'okwu ya nile; e, ma nwanne anyị nwoke dị kwa ka ya. Ma n'udi asụsụ a ka ụmụnne m tamuru ma kpesa mkpesa megide anyị.

23 Ma o wee ruo na mụ, Nifai, gwara ha okwu, si: Unu kwere na nna anyị ha, bụ ụmụ Israel, gaara abụ ndị edupụtara site n'aka ndị Ijipt ma ọ bụrụ na ha aṅaghị ntị n'okwu nile nke Onye-nwe?

24 E, unu chere na a gaara eduputa ha site n'ibu-oru, ọbụrụ na Onye-nwe enyeghị Moses iwu na ọ ga "eduputa ha site n'ibu-oru?

25 Ugbua unu matara na ụmụ Israel nọọrọ "n'ibu-oru, ma unu matara na e mere ka ha na-arụ otutụ ^boke ọrụ, nke bụ ibu-àrịrị siri-ike ibu; ya mere, unu matara na ọ bụ ihe dirị ha mma n'ezie, na a ga-akpọputa ha site n'ibu-oru.

26 Ugbua unu ma na "Moses ka Onye-nwe nyere iwu iru nnu-kwu ọrụ ahụ, ma unu matara na site ^bn'okwu ya mmiri nile nke Oke Osimiri Uhie kewara ebe a

19a NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.

20a 1 Nif. 2:11.

22a 1 Nif. 1:13.

24a Ọpụ. 3:2–10;

1 Nif. 19:10;

2 Nif. 3:9; 25:20.

25a Jen. 15:13–14.

^b Ọpụ. 1:11; 2:11.

26a Ọlndoz. 7:22–39.

^b Ọpụ. 14:21–31;

1 Nif. 4:2; Mosa. 7:19;

Hil. 8:11;

OznQd. 8:3;

Moses 1:25.

na ebe ọzọ, ma ha gafere n'ala akorọ.

27 Ma unu ma na ndi Ijpt rugburu n'ime Oke Osimiri Uhi ahụ, bụ ndi-agma Fero.

28 Ma unu ma kwa na e jiri "manna zuo ha n'ime ozara.

29 E, unu ma kwa na Moses, site n'okwu ya dika ike nke Chineke nke di n'ime ya, "tiri okporo na nkume, mmiri wee puta site n'ime ya, ka umu Israel wee tajuo akpiri kporo ha nku.

30 Ma na-agbanyeghi na e duru ha, Onye-nwe Chineke ha, Onye-mgbaputa ha, na-aga n'iru ha, na-edu ha n'ehie ma na-enye ha ihe nile bu ihe ndi "kwesiri na mmadu ga-enweta, ha mesiri obi ha ike ma kpuo isi n'uche ha, ma "mee mkwuto megide Moses na megide Chineke nke ezi-okwu ahụ di ndu.

31 Ma o wee ruo na dika okwu ya siri di "o bibiri ha; ma dika okwu ya si di o "duru ha; ma dika okwu ya siri di o meere ha ihe nile; ma o dighi ihe obula e mere ma obughi site n'okwu ya.

32 Ma mgbe ha gafere osimiri Jodan ahụ o mere ka ha sie ike "ichupu umu nwe ala, e, ruo n'igbasasi ha baa na mbibi.

33 Ma ugbua, unu chere na umu nwe ala, bu ndi no n'ala e kwere na nkwa, bu ndi nna anyi ha chupworo, unu chere na ha bu ndi ezi-omume? Lee, a si m unu, E-e.

34 Unu chere na nna anyi ha gaara abu ndi ahotara kariha ha ma o buru na ha bu ndi ezi-omume? A si m unu, E-e.

35 Lee, Onye-nwe weere "anu aru nile dika otu; onye obula bu onye "ezi-omume ka Chineke na-emere omume "afọ oma. Ma lee, ndi a ajowo okwu nile nke Chineke, ma ha achawo n'ime ajoo-omume; ma uju nke oke iwe nke Chineke abiakwasowo ha; ma Onye-nwe abowo ala ahụ onu megide ha, ma gozie ya nye nna anyi ha; e, o buru ya onu megide ha maka mbibi ha, ma o goziri ya nye nna anyi ha ruo ha inweta ike inweta ya.

36 Lee, Onye-nwe "ekewo "buwa ka o buru ebe "obibi; ma o kewo umu ya ka ha wee nwere ya.

37 Ma o "welitawo mba ndi ezi-omume elu, ma bibie mba nile nke ndi ajoo-omume.

38 Ma o na-eduba ndi ezi-omume baa n'ime "ala di oke-onu-ahia, ma ndi ajoo-omume ka o "na-ebibi, ma bukwara ha ala onu n'hi ha.

28a Opu. 16:4, 14-15, 35;

Ongu. 11:7-8;
Deut. 8:3; Mosa. 7:19.

29a Opu. 17:6;

Ongu. 20:11;
Deut. 8:15; 1 Nif. 20:21.

30a OznQd. 18:18;

88:64-65.

b Opu. 32:8;

Ongu. 14:2-3;
Ezik. 20:13-16;
OznQd. 84:23-25.

31a Onogu. 26:65.

b 1 Nif. 5:15;
OznQd. 103:16-18.

32a Onogu. 33:52-53;
Josh. 24:8.

35a OIndoz. 10:15, 34;

Ndi Rom 2:11;

2 Nif. 26:23-33.

b Abuoma 55:22;

1 Nif. 22:17.

c 1 Sam. 2:30;

Abuoma 97:10; 145:20;

Alma 13:4;

OznQd. 82:10.

36a NGAN Kee, Olike.

b NGAN Uwa.

c Aisa. 45:18;

Abr. 3:24-25.

37a Ilu 14:34;

1 Nif. 4:13; Ita 2:10;

OznQd. 117:6.

38a NGAN Ala e Kwere

na Nkwa.

b Lev. 20:22.

39 O na-achị n'ebe dị elu n'elu-igwe, n'ihị o bụ oche-eze ya, ma elu ụwa nke a bụ "ebe mgba-kwasa ụkwụ ya.

40 Ma ọ na-ahụ n'anya ndị ga-ewe ya ka Ọ bụrụ Chineke ha. Lee, Ọ hụrụ nna anyị ha n'anya, ma ya na "ha gbara-ndụ, e, ọbụ-na Abraham, ^bAisak, na ^cJekọb; ma o chetara ọgbụgba-ndụ ahụ nke o meworo; ya mere, o kpọ-putara ha site n'ala ^dIjpt.

41 Ma o jiri mkpa-n'aka mee ka ihe siere ha ike n'ime ọzara ahụ; n'ihị na "ha nwere obi ike, ọbuna dika unu siri nwee; ma Onye-nwe mere ka ihe siere ha ike n'ihị ajọọ-omume ha. O ziga-ra ^bagwọ ji ọkụ na-efe efe n'etiti ha; ma mgbe ọ tasiri ha arụ o doziri ụzọ aga esi ^cgwọọ ha; ma ọrụ nke ha luru bụ ile anya; ma n'ihị ^desighi-ike nke ụzọ ahụ, ma-ọbụ n'ihị idi mfe ya, e nwere ọtụtụ n'ime ha lara n'iyi.

42 Ma ha mesiri obi ha ike site n'oge ruo n'oge, ma ha ^amere mkwuto megide ^bMoses, na kwa megide Chineke; otu o sila di, unu ma na e duru ha site n'ike ya na-enweghi atụ ruo n'ime ala e kwere na nkwa.

43 Ma ugbua, mgbe ihe ndị a nile gasiri, oge ahụ e ruwo na ha abururwo ndị ajọọ-omume, e, fọdụ ntakiri ka ha chazuo; ma amaghi m ma n'ubochi taa

a choro imebi ha; n'ihị na ama m na ubochi ahụ ga-abia n'eziokwu mgbe a ga-ebibi ha ma ọ bughị nani ole na ole, ndi a ga-adokpuru n'agha.

44 Ya mere, Onye-nwe nyere nna m ^aiwu ka ọ pụọ baa n'ime ọzara ahụ, ma ndi Juu chokwara iwepu ndu ya; e, ma ^bunu chokwara iwepu ndu ya; ya mere, unu bụ ndi ogbummadu n'ime obi unu ma unu dikwa ka ha.

45 Unu "na-agba ọsọ ime ajọ-omume ma na-eji nwayọ echeta Onye-nwe Chineke unu. Unu ahurwo ^bmuo-ozu, ma ọ gwara unu okwu; e, unu anurwo olu ya site n'oge ruo n'oge; ma ọ gwawo unu okwu n'olu nwayọ di ntakiri, ma unu ^ckariri ihe imetu n'obi, na okwu ya nile emetughị unu n'obi; ya mere, o gwawo unu okwu dika olu nke egbe-elu igwe, nke mere ka ụwa maa jijiji dika ọ ga ekewasi.

46 Ma unu ma kwa na site "n'ike nke okwu ya ọ puru ime ihe nile o nwere ike ime ka ụwa gabiga; e, ma unu matara na site n'okwu Ya o nwere ike ime ka ebe nile etikporo etikpo gho ebe di larii, ma ebe di larii ka a ga etikposi. O, mgbe ahụ, gini mere, na unu ga-enwe obi siri ike otu a?

47 Lee, mkpuru-obi m etiwawo

39a Aisa. 66:1;
OznQd. 38:17;
Abr. 2:7.

40a NGAN Ọgbugba-ndu
nke Abraham.
b Jen. 21:12;
OznQd. 27:10.
c Jen. 28:1-5.
d Deut. 4:37.

41a 2 Ndez. 17:7-23.
b Onogu. 21:4-9;
Deut. 8:15;
Alma 33:18-22.
c Jon 3:13-15;
2 Nif. 25:20.
d Alma 37:44-47;
Hil. 8:15.
42a Onogu. 14:1-12.

NGAN Nnupu-isi.
b OznQd. 84:23-24.
44a 1 Nif. 2:1-2.
b 1 Nif. 16:37.
45a Mosa. 13:29.
b 1 Nif. 4:3.
c Ndi-Efe. 4:19.
46a Hil. 12:6-18.

site na mwute n'ihì unu, ma obi m nwere mgbu; Egwu na-atu m ka aghara ikewapu unu ruo mgbe nile. Lee, "Muo nke Chineke juputara m aru, nke mere na aru m ^benwekwaghì ume.

48 Ma ugbua o wee ruo na mgbe m kwuworo okwu ndi a, ha weere m iwe, ma chosie ike ituba m n'ime omimi nile nke oke osimiri ahụ; ma mgbe ha na-abiaru ijide m a gwara m ha okwu, si: n'Aha nke Chineke Puru Ime Ihe nile, e nyewo m unu iwu ka unu "ghara imetu m aka, n'ihì e juputara m ^bn'ike nke Chineke, obuna ruo na nke irepia anu aru m; ma onye obula nke ga-ebitu m aka 'ga-akponwu obuna dika akwukwo kporo nku, ma o ga-adì ka ihe efu n'iru nke ike Chineke, n'ihì na Chineke ga-eti ya ihe.

49 Ma o wee ruo na mu, Nifai, sirì ha na ha kwesiri ikwusi ntamu megide nna ha; o bughi na ha kwesiri ijichi oru ha site n'ebe m no, n'ihì na Chineke enyewo m iwu ka m wuo ugbo mmiri.

50 Ma a sirì m ha: "O buru na Chineke enyewo m iwu ime ihe nile ndi a a ga m eme ha. Oburu na o ga-enye m iwu ka m si mmiri a, buru ala akoro, o ga-abu ala akoro; ma oburu na m ga-ekwu ya, o ga-eme.

51 Ma ugbua, oburu na Onye-nwe nwere nnukwu ike ha otu a, ma o ruwo otutu oru ebube n'etiti umu nke mmadu, ole

otu o ga-esi ghara "ikuziri m, ka m ga-esi wuo ugbo mmiri?

52 Ma o wee ruo na mu, Nifai, gwara umunne m otutu ihe, nke mere na ha nwere mgbagwo-ju-any a ma ha enweghi kwa ike ido ndoro-ndoro megide m; obughi na ha jidere m aka ma-obu bitu m mkpisi aka ha, obuna ruo ogologo otutu ubochi. Ugbua ha anaghi eme nke a ka ha ghara ikponwu n'iru m, "Muo nke Chineke siri oke ike, nke mere na o nwewo ike n'aru ha.

53 Ma o wee ruo na Onye-nwe sirì m: Setipu aka gi ozọ n'ebe umunne gi no, ma ha agaghi akponwu n'iru gi, kama m ga-eme ka ha kuja, otu a ka Onye-nwe kwuru, ma nke a ka m ga-eme, ka ha wee mata na A bu m Onye-nwe Chineke ha.

54 Ma o wee ruo na m setipuru aka m n'ebe umu nne m no, ma ha akponwughi n'iru m; kama Onye-nwe mere ka ha maa jijiji, obuna dika okwu nke o kwuworo.

55 Ma ugbua, ha sirì: Anyi amatawo n'ezie na Onye-nwe nonyeere gi, n'ihì na anyi matara na o bu ike nke Onye-nwe mere ka anyi maa jijiji. Ma ha dara n'ala n'iru m, ma choo "ife m ofufe, ma e nyeghi m ha ohere, na-asì: A bu m nwanne unu nwoke, e, obuna nwanne unu nwoke nke nta; ya mere, fee nu Onye-nwe Chineke unu, ma sopuru nna unu na nne unu,

47a Maiika 3:8.
b 1 Nif. 19:20.
48a Mosa. 13:3.
b 2 Nif. 1:26–27.

NGAN Ike.
c 1 Ndez. 13:4–7.
50a Ndi-Fil. 4:13;
1 Nif. 3:7.

51a Jen. 6:14–16;
1 Nif. 18:1.
52a NGAN Muo Nso.
55a QIndoz. 14:11–15.

ka ^bubochi unu wee di anya n'elu ala ahụ nke Onye-nwe bu Chineke ga-enye unu.

ISI 18

E wuchawo ugbo mmiri ahụ—E kwutere okwu gbasara omumụ nke Jakob na Josef—Ndi otu ahụ wee malite njem iga n'ala nke e kwere na nkwa—Umụ nke Ishmel ndi nwoke na ndi nwunye ha wee sonye na nkwo na Inupu isi—E kere Nifai agbu, ma ugbo mmiri ahụ ka ebughachiri azu site n'ebili mmiri di egwu—A topuru Nifai agbu, ma site n'ekpere ya ebili mmiri ahụ kwusiri—Ndi ahụ wee garuo n'ala nke e kwere na nkwa. Ihe dika n'afọ 591 ruo 589 tutu amụọ Kraịst.

Ma o wee ruo na ha fere Onye-nwe ofufe, ma soro m gaa n'iru; ma anyi रुपutara oru di itu-na-anya site n'iji osisi a kpawara akpowa ruo oru. Ma Onye-nwe gosiri m site n'oge ruo n'oge udi m ga esi ruo oru osisi ndi ahụ maka ugbo mmiri ahụ.

2 Ugbua mụ, Nifai, arughị oru osisi nile ahụ site n'udi omumụ ihe nke mmadu; ma-obughị na ewuru m ya dika ndi mmadu siri mta, kama e wuru m ugbo mmiri ahụ dika Onye-nwe gosi-woro m; ya mere, o dighi n'udi ahụ dika ndi mmadu mataworo.

3 Ma mụ, Nifai, na-agbago n'elu-ugwu ahụ otutu mgbe, ma m ^ana-ekpe kwa ekpere

otutu mgbe nye Onye-nwe; ya mere, Onye-nwe ^bgosiri m otutu nnukwu ihe.

4 Ma o wee ruo na mgbe m wusiworo ugbo mmiri ahụ, dika okwu nke Onye-nwe siri di, umunne m huru na o di mma, ma na oru aka etinyere na ya di mma karịa; ya mere, ^aha mere onwe ha umeala ozọ n'iru Onye-nwe.

5 Ma o wee ruo na olu nke Onye-nwe biakwutere nna m, na anyi ga-ebili ma gbada n'ime ugbo mmiri ahụ.

6 Ma o wee ruo na echi ya, mgbe anyi jikereworo ihe nile, nnukwu mkpuru-osisi na ^aanụ si n'ozara ahụ, na mmanu anu n'uju, na ihe nile ewetara dika Onye-nwe nyere anyi n'iwu, anyi gbadaara n'ime ugbo mmiri, buru ibu anyi na mkpuru-akuku nile, na ihe nile bu ndi nke anyi wetaworo, onye obula dika afọ ole o gbara; ya mere, anyi nile gbadaara n'ime ugbo mmiri ahụ, anyi na ndi nwunye anyi na umu anyi.

7 Ma ugbua, nna m amutawo umu nwoke abuo n'ime ozara ahụ; nke okenye ka a kporo ^aJakob ma nke nwata, ^bJosef.

8 Ma o wee ruo na mgbe anyi gbadasiworo n'ime ugbo mmiri ahụ, ma werekwari ihe nile anyi wetara na ihe ndi e nyere anyi n'iwu, anyi malitere njem n'ime ^ammiri ahụ ma ikuku buuru anyi chee iru ^bn'ala nke e kwere na nkwa.

55b Opu. 20:12;
Mosa. 13:20.

18 3a NGAN Ekpere.
b NGAN Mkpughe.

4a 1 Nif. 16:5.
6a 1 Nif. 17:2.
7a 2 Nif. 2:1.
b 2 Nif. 3:1.

8a 2 Nif. 10:20.
b 1 Nif. 2:20.

NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

9 Ma mgbe ikukụ buruworo anyị ruo ogologo otutu ubochi, lee, umunne m, ndi nwoke na umu nwoke Ishmel na kwa ndi nwunye ha malitere ime onwe ha obi utu, nke mere na ha malitere na-ete egwu, na-abu abu, na ekwu okwu n'enweghi nrube isi, e, obuna na ha chefuru ebe esi nweta ike e jiri kporuta ha n'ebe a; e, ha bulitere onwe ha elu ruo n'enweghi nrube isi karia.

10 Ma mu, Nifai, malitere itu egwu karia ka Onye-nwe ghara iwe iwe megide anyi, tie anyi otiti ihe nke Chineke n'ih i ajo omume anyi, nke ga-eme e loda anyi n'ime omimi nile nke oke osimiri ahụ, ya mere, mu, Nifai, malitere igwa ha okwu n'olu di ezigbo anya-udo; ma lee "ha were iwe megide m, na asi: Anyi agaghi ekwe na nwanne anyi nwoke nke nta ga-abu "onye ochichi nye anyi.

11 Ma o wee ruo na Leman na Lemuel kporo m wee kee m agbu, ma ha mesoro m na nnu kwu mmesike; otu o sila di, Onye-nwe "kwere ka ha mee ya ka o wee gosiputa ike ya, ka ihe o kwuru wee mezuo gbasara ndi ajo omume.

12 Ma o wee ruo na mgbe ha keworo m agbu nke mere na m enweghi ike imeghari aru, "ihe ozi-uzo ahụ, nke Onye-nwe doziworo, kwusiri iru oru.

13 Ya mere, ha amaghi ebe ha ga-anyala ugbo mmiri ahụ, nke

mere na nnukwu ebili mmiri malitere, e, nnukwu ebili mmiri di egwu, ma e "bughachiri anyiazu n'elu mmiri ahụ ruo ogologo ubochi ato; ma ha turu egwu karia ka ha ghara irugbu n'ime osimiri ahụ; otu o sila di, ha atopughi m.

14 Ma n'ubochi nke anu, nke e bughachiworo anyi azu, ebili mmiri ahụ wee malite sie ike karia.

15 Ma o wee ruo na o foduru ntakiri ka e loda anyi n'ime omimi nile nke osimiri ahụ. Ma mgbe e bughachiworo anyi n'elu mmiri ahụ ruo ogologo ubochi anu, umunne m ndi nwoke malitere "ihu na ikpe nile nke Chineke di n'aru ha, ma na ha ga-anwuri ma o bugh na ha cheghariri site n'ajo omume ha; ya mere, ha biakwutere m, ma topu agbu nke di na nkwo nkwo aka m abuo, ma lee ha azaworiri karia; ma nkwo-nkwo ukwu m zakwara hienne, ma nnukwu ka onya di na ya di.

16 Otu o sila di, elekwasiri m Chineke m anya, ma a na m "enye ya otuto n'ogologo ubochi nile; ma a tamughi m megide Onye-nwe n'ih mkpagbu m nile.

17 Ugbua nna m, bu Lihai, agwawo ha rii otutu okwu; na kwa umu nwoke nke "Ishmel; ma, lee, ha kuputara ume mma di ukwu megide onye obula nke ga-ekwu okwu ikwado m, ma nne na nna m ebe ha kaworo

10a 1 Nif. 17:17-55.

b Jen. 37:9-11;

1 Nif. 16:37-38;

2 Nif. 1:25-27.

11a Alma 14:11.

12a 1 Nif. 16:10, 16, 26;

2 Nif. 5:12;

Alma 37:38-47;

OznQd. 17:1.

13a Mosa. 1:17.

15a Hil. 12:3.

16a Alma 36:28.

17a 1 Nif. 7:4-20.

nka, ma ebe ha taworo ahuhu nnukwu ariri n'ih i umu ha, a kpodata ha, e, obuna n'elu akwa-oria ha.

18 N'ih i ariri ha na mwuta di ukwu, na ajo-omume nke umunne m, ndi nwoke, a kpodata ha nso obuna nke ibupu ha n'oge ndu ha igakwuru Chineke ha, e, isi awo ha nile ka o foduru ka e wedata ha idina n'ala ala n'ime uzuzu; e, o foduru obuna ka akpoba ha na mwuta n'ime ala ili bu mmiri-mmiri.

19 Ma Jekob na Josef kwa, ebe ha ka bu umu-ntakiri, ebe ha ka chor nri mmezi aru, nwere mwuta n'ih i mkpagbu nke nne ha; na kwa "nwunye m ya na anya mmiri nile na ekpere nile, na kwa umu m, emeghi ka obi umunne m nwoke di nro ka ha topu m.

20 Ma odighi ihe obula oz o ma obughi ike nke Chineke, nke majara ha maka mbibi, nwere ike ime ka obi ha di nro; ya mere, mgbe ha huru na o foduru ntakiri ka e loda ha n'omimi nile nke osimiri ah, ha cheghariri n'ih e ha meworo, nke mere na ha topuru m.

21 Ma o wee ruo na mgbe ha topuwo m, lee m wee were ihe izi-uzo ah, ma oruru oru dika m siri cho ya. Ma o wee ruo na e kpere m ekpere nye Onyenwe; ma mgbe m kpesiri ekpere, oke ikuku ah kwusiri, ma ebili mmiri ah kwusiri, ma ebe nile dara nnukwu jii.

22 Ma o wee ruo na mu, Nifai, duru ugbo mmiri ah, nke mere

na anyi nyara ugbo oz o chee iru n'ala nke e kwere na nkwa.

23 Ma o wee ruo na mgbe anyi nyaworo ugbo ruo ogologo otutu ubochi anyi rutere "n'ala nke e kwere na nkwa; ma gagharia n'elu ala ah ma runye ulo ikwu anyi nile; ma anyi wee kpo ya ala e kwere na nkwa.

24 Ma o wee ruo na anyi malitere iko elu ala, ma anyi malitere iku mkpuru-akuku nile; e, anyi tinyere mkpuru-akuku anyi nile n'ala, nke anyi wetaworo site n'ala Jerusalem. Ma o wee ruo na ha toro kara; ya mere, anyi nwetara ngozi n'uju.

25 Ma o wee ruo na anyi chotara n'ala e kwere na nkwa, dika anyi na-aga njem n'ime ozara, na e nwere umu anu ohia n'ime oke ohia n'udi obula, ma ehi, ma oke ehi, ma anu dika inyinya, ma inyinya ma ewu, ma ewu ohia, na udi anu ohia obula di iche iche, ndi nke mmadu ga-eri. Ma anyi chotara udi ntugwe di iche iche, ma nke ola-edo, ma nke ola-ocha, ma nke ola-kopa.

ISI 19

Nifai wee mee epekele nke ntugwe ma dee akuko nke ndi ya — Chineke nke Israel ga-abia na nari afo isii site n'oge Lihai jiri hapu Jerusalem — Nifai wee koo maka ahuhu nile na mkpogide n'obe Ya — Ndi Juu ka a ga eleda anya ma kposasia ruo n'ubochi ikpeazu ndi a, mgbe ha ga-alaghachikwute Onye-nwe. Ihe dika n'af o 588 ruo 570 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na Onye-nwe nyere m iwu, ya mere e mere m epekele nile nke ntụ igwe ka m wee kanye n'elu ha akukọ-ndekọta nke ndị m. Ma n'elu "epekele nile ahụ m mere a kanyere m akukọ-ndekọta nke ^bnna m, na kwa njem anyị nile n'ime ọzara, na amụma nile nke nna m; na kwa ọtụtụ ibu-amụma ndị nke m ka m kanyeworo n'elu ha.

2 Ma a mataghị m n'oge m mere ha na Onye-nwe ga-enye m iwu ka m mee "epekele ndị a; ya mere, akukọ-ndekọta nke nna m, na akukọ-agburu nke nna ya ha, ma ọtụtụ ihe mere mgbe anyị nọ n'ime ọzara ka a kanyere n'elu epekele ndị nke mbụ bụ ndị m kwuworo maka ha; ya mere, ihe ndị mere tutu mụ emee ^bepekele ndị a bụ, n'ezie okwu, e kwuru ihe gbasara ya n'uju n'elu epekele ndị nke mbụ.

3 Ma mgbe m mesiworo epekele ndị ahụ dika e si nye m n'iwu, mụ, Nifai, natara iwu-nsọ n'ije-ozu na ibu-amụma nile, akukọ ndị dī mfe nghọta na oke mkpa n'ime ha, ka a ga-eede n'elu "epekele ndị a; ma na ihe ndị e dere kwesiri idebe ka e were kuziere ndị m, onye ga-enwe ala ahụ, na kwa maka ^bebum-n'obi ndị ọzọ bara uru, bụ ebum-n'obi ndị Onye-nwe ma nke ọma.

4 Ya mere, mụ, Nifai, dere akukọ-ndekọta n'elu epekele ndị ọzọ, nke na-enye nkowasi, ma-ọbụ nke na-enye nnukwu nkowasi maka agha nile na ndoro-ndoro nile na mbibi nile nke ndị m. Ma nke a ka m meworo, ma nye ndị m iwu ihe ha ga-eme mgbe m gafeworo; na kwa na epekele ndị a ka a ga-na-enyefe site n'otu ọgbọ ruo n'ọzọ, ma-ọbụ site n'aka otu onye-amụma ruo n'ọzọ, ruo mgbe a ga-anata iwu-nsọ ọzọ site n'aka Onye-nwe.

5 Ma nkowasi maka "ime epekele ndị a ka a ga-enye ma emesia; ma mgbe ahụ, lee, a na m a ga n'iru dika ihe m kwuworo siri dī; ma nke a ka m mere ka ọtụtụ ihe ndị dī nsọ ga-abụ ihe e ^bdebere maka mmata nke ndị m.

6 Otu o sila dī, a naghị m ede ihe ọbụla n'elu epekele ma ọbụghị nke m chere na ọ "dī nsọ. Ma ugbua, ọburu na m dehie, ọbuna ndị ochie dehiakwa; ọ bughị na m ga-agbanari ụta n'ihī ndị ọzọ, ma n'ihī ^badighi ike nke dī n'ime m, dika n'anụ arụ, a ga m ewezuga onwe m n'uta.

7 Maka ihe ndị nke ụfọdụ mmadụ chere na ha bụ nnukwu ihe, ma na arụ ma na mkpuru-obi, ndị ọzọ kpọrọ ya "ihe efu na-azogide ha n'okpuru ụkwụ ha. E, ọbuna Chineke nke Israel ahụ ka ndị mmadụ ^bna-azogide

19 1a NGAN Ekpele nile.
b 1 Nif. 1:16-17; 6:1-3.
2a 2 Nif. 5:30.
b 1 Nif. 9:1-5.
3a Jekob 1:1-4;
3:13-14; 4:1-4.
b 1 Nif. 9:4-5;
OkwMom. 1:7;

OznQd. 3:19-20;
10:1-51.
5a 2 Nif. 5:28-33.
b NGAN Akwukwo-nsọ
nile—Akwukwo-nsọ
nile ka a ga-echekwa.
6a Hụ ibe akwukwo
aha Akwukwo nke

Momom.
NGAN Nsọ.
b Mom 8:13-17;
Ita 12:23-28.
7a 2 Nif. 33:2;
Jekob 4:14.
b NGAN Nnupu-isi.

n'okpuru ụkwụ ha; A si m, zogi-de n'okpuru ụkwụ ha; ma a ga m ekwu n'uzo ozo — ha kporo ya ihe efu, ma ha anaghi ana nti n'olu nke ntuzi-aka ya nile.

8 Ma lee o "na-abia, dika okwu nke muo-ozu, n'ime ^bnari afo isii site na mgbe nna m hapuru Jerusalem.

9 Ma ndi uwa, n'ihia ajoo-omume ha, ga-ekpe ya ikpe ka o buru ihe efu; ya mere ha ga-apia ya utari, ma o ga-ekwe ka o di otu a, ma ha ga-aku ya ihe, ma o ga-ekwe ka o di otu a. E, ha "ga-abukwasa ya asu n'aru, ma o ga-ekwe ka o di otu a, n'ihia ihu-n'anya na obi ebere ya na ogologo ntachi-obi ya n'ebe umu nke mmadu no.

10 Ma "Chineke nke nna anyi ha, ndi ^beduputara site n'Ijipt, site n'ibu-oru, na kwa chekwa ha n'ime ozara, e, "Chineke nke Abraham, na nke Aisak, na Chineke nke Jekob, ^araara onwe ya nye, dika okwu nile nke muo-ozu ahu siri di, dika mma-du, n'ime aka ndi ajoo mmadu,

ka e "bulie ya elu, dika okwu nile nke ^fZinok, na ka a ^gkpogide ya n'obe, dika okwu nile nke Niim, ma ka e lie ya ^hn'ili, dika okwu nile nke ⁱZinos, nke o kwuru gbasara ubochi ato nke ^jochichiri, nke ga-abu ihe iriba ama e nyere maka onwu ya nye ndi ga-ebi na ala ndi bi n'etiti oke osimiri nile, nke ka nke, nye ndi bu nke ^kulo nke Israel.

11 N'ihia otu a ka onye-amuma ahu kwuru: Onye-nwe Chineke n'ezie "ga-eleta ulo nke Israel nile n'ubochi ahu, ufodu n'olu ya, n'ihia ezi-omume ha, ruo na nnukwu onu na nzoputa ha, ma ndi ozo o ji ^begbe-elu igwe nile na amuma nile nke ike ya, site n'ebili mmiri, site n'oku, na site n'anwuru oku, na igirigi nke ^cochichiri, na site mmeghe nke ^dala, na site ^en'ugwu ukwu nile nke a ga-ebuli elu.

12 Ma "ihe nile ndi a n'ezie ga-emezuri, ka onye-amuma ^bZinos kwuru. Ma "okwute nile nke ala ga-agbawasiri; ma n'ihia isu ude nke ala, otutu ndi

8a NGAN Jisus Kraist—
Ibu-amuma nile
banyere omumu na
onwu nke Jisus
Kraist.

b 1 Nif. 10:4;

2 Nif. 25:19.

9a Aisa. 50:5–6;

Mat. 27:30.

10a 2 Nif. 26:12;

Mosa. 7:27; 27:30–31;

Alma 11:38–39;

3 Nif. 11:14–15.

b Opu. 3:2–10; 6:6;

1 Nif. 5:15;

OznQd. 136:22.

c Jen. 32:9; Mosa. 7:19;

OznQd. 136:21.

NGAN Jehova.

d NGAN Aja
Mgbaghara Mmehie,
Ichu Aja Mgbaghara
Mmehie.

e 3 Nif. 27:14.

f Alma 33:15; 34:7;

Hil. 8:19–20;

3 Nif. 10:15–16.

NGAN Akwukwo-nsu

nile—Akwukwo-nsu

nile furu-efu; Zinok.

g 2 Nif. 6:9; Mosa. 3:9.

NGAN Mkpogide

n'Obe.

h Mat. 27:60;

Luk 23:53;

2 Nif. 25:13.

i Jekob 6:1;

Hil. 15:11.

NGAN Zinos.

j 1 Nif. 12:4–5;

Hil. 14:20, 27;

3 Nif. 8:3, 19–23; 10:9.

k 3 Nif. 16:1–4.

11a 3 Nif. 9:1–22;

OznQd. 5:16.

b Hil. 14:20–27;

3 Nif. 8:5–23.

c Luk 23:44–45;

3 Nif. 8:19–20.

d 2 Nif. 26:5.

e 3 Nif. 8:10.

12a Hil. 14:20–28.

b Jekob 5:1.

c Mat. 27:51.

eze nke ala ndị di n'etiti oke osimiri nile ka a ga-akwalite site na Mụọ nke Chineke ka ha tie mkpu sị; Chineke nke okike na-ata ahụhụ.

13 Ma ọbụrụ ma ndị bi na Jerusalem, ka onye-amụma ahụ kwuru, mmadụ nile "ga-esogbu ha, n'ihị na ha ^bna-akpogide Chineke nke Israel n'obe, ma tugharia obi ha n'ebe ọzọ, jụ ihe iriba-ama nile na ihe-ebube nile, na ike na ebube nke Chineke Israel ahụ.

14 Ma n'ihị na ha tughari obi ha n'ebe ọzọ, ka onye-amụma ahụ kwuru, na kwa "leda Onye-Nsọ nke Israel anya, ha ga-na-akpaghari n'anụ arụ, ma laa n'iyi, ma ghọọ ^bihe ima ọsụ na 'okwu gara-aga, ma bụrụ ndị a kpọrọ asị n'etiti mba nile.

15 Otu o sila dī mgbe ụbọchị ahụ ga-abia, ka onye-amụma ahụ kwuru, nke ha ^ana-agaghị kwa atughari obi ha megide Onye-Nsọ nke Israel, mgbe ahụ ka ọ ga-echeta ^bogbugba-ndụ nile ahụ nke ya na nna ha gbaworo.

16 E, mgbe ahụ ka ọ ga-echeta ^aala ndị di n'etiti oke osimiri; e, ma ndị nile bụ ndị nke ụlọ nke Israel, ^bka m ga-achikobata, ka Onye-nwe kwuru, dika okwu nke onye-amụma Zinọs, site n'akukụ anọ nile nke ụwa.

17 E, ma ndị ụwa nile ^aga-ahụ nzoputa nke Onye-nwe, ka

onye-amụma ahụ kwuru; mba nile, ebo, asụsụ na mmadụ nile ka a ga-agozi.

18 Ma mụ, Nifai, edowo ihe ndị a nye ndị m, na e leghị anya e nwere m ike gbaa ha ume ka ha cheta Onye-nwe, bụ Onye-mgbaputa ha.

19 Ya mere, a na m agwa ụlọ nke Israel nile okwu, ma ọbụrụ na ha ga-enwe ike inweta "ihe nile ndị a.

20 Ma lee, e nwere m ọtụtụ ọrụ n'ime mụọ, nke mere ka ike gwụ m, ọbuna na njikọ arụ m nile esighi ike, maka ndị nke nọ na Jerusalem; n'ihị na ọ bụrụ na Onye-nwe enweghi obi ebere, igosị m gbasara ha, ọbuna dika o si nwe ndị-amụma na mgbe ochie, a gara m alakwa n'iyi.

21 Ma n'ezie o gosiri ^andi-amụma nile nke mgbe ochie ihe nile ^bgbasara ha; na kwa o gosiri ọtụtụ gbasara anyi, ya mere, ọ dī mkpa na anyi ma gbasara ha n'ihị e dere ha n'elu epekele bras ahụ.

22 Ugbua o wee ruo na mụ, Nifai, kuziri umụ nne m nwoke ihe ndị a nile; ma o wee ruo na a guurụ m ha ọtụtụ ihe, ndị a kanyere n'elu ^aepekele nile nke bras, ka ha wee mata ihe gbasara ihe-omume nile nke Onye-nwe n'ala ndị ọzọ, n'etiti ndị mgbe ochie.

23 Ma a guurụ m ha ọtụtụ ihe

13a Luk 23:27–30.

b 2 Nif. 10:3.

14a Aisa. 53:3–6;

Mosa. 14:3–6.

b NGAN Ndi Juu.

c Deut. 28:37;

1 Ndez. 9:7;

3 Nif. 16:9.

15a 1 Nif. 22:11–12.

b NGAN Ogbugba-ndụ nke Abraham.

16a 1 Nif. 22:4;

2 Nif. 10:21.

b Aisa. 49:20–22.

NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.

17a Aisa. 40:4–5.

19a Inos 1:16;

Mom 5:12; 7:9–10.

21a 2 Ndez. 17:13;

Emos 3:7.

NGAN Onye-amụma.

b 3 Nif. 10:16–17.

22a 1 Nif. 22:1.

ndị e dere “n’akwukwọ nile nke Moses; ma ka m nwe ike gbaa ha ume n’uju ka ha kwere n’Onye-nwe bụ Onye-mgbaputa ha, a guurū m ha ihe ndị onye-amụma ^bAisaja dere; ‘n’ihi na e jiri m akwukwo-nsọ nile tūnyere anyị onwe-anyị, nke ga-eme ka anyị nweta ^auru na mmụta.

24 Ya mere, a gwara m ha okwu, si: Nūrū nū okwu nile nke onye-amụma, unu ndị bụ ndị fọdurū nke ụlọ nke Israel, “ngalaba nke ekewapūrū-ekewapū; nūrū nū okwu nile nke onye-amụma, nke e dere nye ụlọ nke Israel nile, ma were nū onwe unu tūnyere ha, ka unu wee nwe olile-anyā na kwa ụmūnne unu nwoke bụ ndị esirī n’arū ha kewaputa unu, n’ihi n’ụdị a ka onye-amụma ahū de-
woro.

ISI 20

Onye-nwe wee kpughee ebum-n’obi ya nile nye Israel—A hōputawo Israel n’ime oke oku nke mkpagbu ma ha ga-agapū site na Babilōn—Tulee Aisaja isi 48. Ihe dika n’afọ 588 ruo 570 tutu amụọ Kraịst.

ÑAA ntị ma nūrū ihe a, O ụlọ nke Jekōb, ndị a na-akpọ aha nke Israel, ma ha si na mmiri nile nke Juda pūta, ma-ọbụ site n’ime mmiri nile nke “baptism,

ndị na-añū iyi n’aha nke Onye-nwe, ma na-akpọtū ọnụ maka Chineke nke Israel, ma na ha anaghị añū iyi n’ezi okwu ma-ọbụ n’ezi-omume.

2 Otu o sila dī, ha na-akpọ onwe ha ndị “obodo-ukwu dī nsọ ahū, ma ha anaghị ^badabere onwe ha n’arū Chineke nke Israel, onye bụ Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma; e, Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma bụ aha ya.

3 Lee, e kwuputawo m “ihe ndị mere n’oge gara-aga site na mmalite; ma e ji m ọnụ m kwuputa ha, ma e gosirī m ha. E gosirī m ha na mberede.

4 Ma e mere m ya n’ihi a ma m na “i bụ onye-na-adighi erube isi, ma olu gi bụ agiri igwe, ma iku-anyā gi bụ bras.

5 Ma e siwo m na mmalite kwuputara gi, tutu ya e ruo, e gosirī m gi ha; ma e gosirī m ha na a dighi ama ama i ga-ekwu—“Arusi m emewo ha, na arusi m piri api, na arusi m kpuru akpu nyere ha iwu.

6 I hūwo ma nū ihe nile ndi a; ma i gaghi ekwuputa ha? Ma na egosiwo m gi ihe oheru nile site n’oge a, obuna ihe e zoro ezo, ma i mataghi ha.

7 E kere ha ugbua, ma obughi site na mmalite, obuna tutu ubochi mgbe i na-anubeghi maka ha, e kwuputara ha nye

23a Ọpụ. 17:14;
1 Nif. 5:11;
Moses 1:40–41.

b 1 Nif. 15:20;
2 Nif. 25:4–6;
3 Nif. 23:1.

c NGAN Akwukwọ-nsọ
nile—Afọ-ọjuju

(uru) nke akwukwọ-
nsọ nile.
d 2 Nif. 4:15.

24a Jen. 49:22–26;
1 Nif. 15:12;
2 Nif. 3:4–5.

20 1a NGAN Baptism,
Mee Baptism.

2a Aisa. 52:1.

NGAN Jerusalem.
b NB dabere.

3a Aisa. 46:9–10.

4a NB Israel.

5a NGAN Ife Arusi.

gi, ka ighara ikwu — Lee, a matara m ha.

8 E, ma i nughị kwa; e, i mataghị kwa; e, site na mgbe ahụ ntị gi aka-emegeghegi; n'ihị a ma m na i ga-akpa agwa onye aghughọ, ma a kpọrọ gi "onye-njehie iwu site n'ime akpa nwa.

9 Otu o sila di, "n'ihị aha m ka m ga-eji bugharia iwe m, na n'ihị otuto m ka m ga-eji zere onwe m site n'ebe i nọ, ka m ghara igbubepu gi.

10 N'ihị na, lee, a yochawo m gi, a hoputawo m gi n'ime okporo oku nke "mkpagbu.

11 N'ihị mu onwe m, e, n'ihị mu onwe m ka m ga-eme nke a, n'ihị na agaghị m ekwe ka "aha m buru ihe e meruru emeru, ma "agaghị m enye onye ozo otuto m.

12 Naa ntị n'olu m, O Jekob, na Israel ndi m kpoputara, n'ihị na a bu m ya; a bu m onye "mbu, ma a bu kwa m onye "ikpe-azu.

13 Aka m "atowo kwa ntọ ala nke uwa ahụ, ma aka nri m agbasasiwo elu-igwe nile. A kpọrọ m ha ma ha guzokotara otọ.

14 Unu nile, kpokotanụ onwe unu, ma nuru; onye n'ime ha kwuputaworo ihe ndi a nye ha? Onye-nwe ahụwo ya n'anya; e, ma o ga "emezu okwu ya nke o

kwuputaworo site na ha; ma o ga-eme "Babilon ihe di ya mma, ma aka ya ga abiakwasị ndi Kaldia.

15 Ozo, otu a ka Onye-nwe kwuru, mu, bu Onye-nwe, e, e kwuwo m; e, a kpowo m ya ka o kwuputa, a kpotawo m ya, ma o ga-eme ka o nwee o ga n'iru n'uzo ya.

16 Bianu m nso; E kwughị m na "nzuzo; site na mmalite, site n'oge nke e kwuputara ya ka m kwuru; ma Onye-nwe Chineke, na Muo ya, eziputawo m.

17 Ma otu a ka Onye-nwe kwuru, "Onye-mgbaputa gi, Onye-Nso nke Israel; E zitawo m ya, Onye-nwe bu Chineke gi Onye na-akuziri gi ka inweta uru, Onye "na-edu gi n'uzo ikwesiri iga, e mewa ya.

18 O, o di m ka asi na i nara ntị "n'iwu-nso m nile — mgbe ahụ ka udo gi gaara a dika osimiri, ma ezi-omume gi dika nfehari mmiri nile nke oke osimiri.

19 "Mkpuru-afọ gi kwa diworo ka aja; umu nke afọ gi nile ka mkpuru okwute di ya; aha ya agaraghị abu ihe ebepuru ma-obu ebibiri site n'iru m.

20 "Si nu na Babilon puo, gbapụ nu site n'aka ndi Kaldia, jiri olu nke ibu abu kwuputa nu ya; kwuo nke a, kwuputa ya n'ebe

8a Abuoma 58:3.

9a 1 Sam. 12:22;

Abuoma 23:3;

1 Jon 2:12.

10a NGAN Ihe Isi-ike.

11a Jer. 44:26.

b Aisa. 42:8;

Moses 4:1–4.

12a Mkp. 1:17; 22:13.

NGAN Alfa na

Omega; Onye e Buru
Uzo Muo.

b NGAN Alfa na Omega.

13a Abuoma 102:25.

NGAN Kee, Okike.

14a 1 Ndez. 8:56;

OznQd. 64:31; 76:3.

b NGAN Babilon,

Bebel.

16a Aisa. 45:19.

17a NGAN Onye-
mgbaputa.

b NGAN Kwalite Muo,
Nkwalite nke Muo;
Mkpughe.

18a Ekl. 8:5.

19a Jen. 22:15–19;
Hosea 1:10.

20a Jer. 51:6;

OznQd. 133:5-14.

uwa sọturu; kwuo nū: Onye-nwe agbaputawo ^boru ya nwo-ke Jekōb.

21 Ma “akpiri akpoghi ha nku; o duru ha gabiga ozara ahụ nile; o mere ka mmiri si na ^bnkume gbaputara ha; o tiwakwara nku-me mmiri wee gbaputa.

22 Ma na-agbanyeghi, o mewe ihe ndi a nile, na nnukwu ihe ndi ozọ kwa, “udo agaghi adi ka Onye-nwe kwuru, nye ndi ajọọ-omume.

ISI 21

Mesaja ahụ ga-abụ ihè nye ndi Jentailu na ọ ga-eme ka ndi mkpọrọ nwere onwe ha—Israel ka a ga-eji ike chikọta n’ụbọchị ikpe-azụ nile—Ndi eze ga-abụ ndi nna na-azụ ha—Tulee Aịsaia isi 49. Ihe dika n’afọ 588 ruo 570 tutu amụọ Kraịst.

MA ỌZỌ: Naa ntị, O unu ụlọ nke Israel, unu nile bụ ndi e kewapuru na kwa ndi achupuru n’ihi ajọọ-omume nke ndi ozuzụ aturu, nke ndi m; e, unu nile bụ ndi e kewapuru, bụ ndi gbasasiworo n’obodo nile, ndi bụ ndi nke m, O ụlọ nke Israel. Gee m ntị, O unu “elu ala nile, ma nāa ntị unu ndi mmadu ^bsi ebe di anya; Onye-nwe akpọwo m site na-akpa nwa; site n’afọ nne m ka o kpọworo aha m.

2 Ma o mewe ọnu m dika

mma-agma di nkọ; n’onyinyo nke aka ya ka o zoworo m, ma mee m akụ e tere mmanu; n’ime ọbọ ụta ya ka o zoworo m;

3 Ma wee si m: I bụ “oru m nwoke, O Israel, ndi m ga esi n’ime ha nwe otuto.

4 Mgbe ahụ a siri m, a dogbuwo m onwe m n’olu n’efu, alawo m ume m n’iyi na kwa na ihe na-enweghi isi; n’ezie ikpe m di n’aka Onye-nwe, ma ọru m di n’aka Chineke.

5 Ma ugbua; ka Onye-nwe kwuru—nke “kpuru m site na akpa-nwa ka m buru oru ya nwoke, ka m kpota Jekōb ozọ nye ya—obuna na achikotabeghi Israel, mana a ga m enwe otuto n’anya abuo nke Onye-nwe, ma Chineke m ga-abu ume m.

6 Ma ọ siri: O bụ ihe di mfe na i ga-abu oru m iwelite “agburu nke Jekōb elu, na iweghachi Israel ndi e chekwaworo. A ga m enye kwa gi ka I buru ^bihè nye “ndi Jentailu, ka i wee buru nzoputa m ruo na nsotu nile nke uwa.

7 Otu a ka Onye-nwe kwuru, Onye-mgbaputa nke Israel, Onye-Nso nke ya, ya bụ onye ndi mmadu n’aso aso, ya onye mba nile kpọrọ nnukwu asi, ya oru nke ndi ochichi nile: Ndi eze nile ga-ahụ ma bilie, Okpara eze nile kwa ga-eфе, n’ihi Onye-nwe nke kwesiri ntukwasị-obi.

20b Aisa. 44:1–2, 21.

21a Aisa. 41:17–20.

^b Opu. 17:6;

Onogu. 20:11;

1 Nif. 17:29;

2 Nif. 25:20.

22a NGAN Udo.

21 1a 1 Nif. 22:4;

2 Nif. 10:20–22.

^b OznQd. 1:1.

3a Lev. 25:55;

Aisa. 41:8;

OznQd. 93:45–46.

5a Aisa. 44:24.

6a NGAN Israel—

Agburu iri na abuo nke Israel.

^b OznQd. 103:8–10;

Abr. 2:10–11.

^c 3 Nif. 21:11.

8 Otu a ka Onye-nwe kwuru: N'oge kwesiri ekwesiri ka m nuru olu gi, O elu-ala nile nke oke osimiri, ma n'ubochi nke nzoputa ka m nyewooro gi aka; ma a ga m echekwa gi, ma nye gi "oru m nwoke n'ihe ogbugbandu nke ndi mmadu, ihazi ala ahụ, ime ka inweta ala-nketa nile ndi a togboro n'efu;

9 Ka i nwe ike gwa "ndi mkporo: Gaa n'iru; gawuru ndi no n'ochichiri: Gosi onwe unu. Ha ga-eri n'uzo nile, ma ebe ita ahia-ndu ha ga-adị n'ebe dum di elu.

10 Ha agaghị enwe agụ ma obu akpiri ikpo-nku, obughi ma okpom oku ma-obu anyanwu ga-etigbu ha; n'ih na Onye nwere obi ebere n'aru ha ga-edu ha, obuna site n'otutu isi iyi nke mmiri ka o ga-eduzi ha.

11 Ma a ga m eme ugwu ukwu m nile uzo, na oke "uzo m nile ka a ga-ebuli elu.

12 Ma mgbe ahụ, O ulo nke Israel, lee, "ihe ndi a ga-esi ebe di anya bia, ma lee, ndi a si n'elu elu na ndi si na odida anyanwu; na ndi si n'ala nke Sainim.

13 "Buọ abụ, O elu-igwe nile; ma nwe onu, O elu uwa; n'ih na ukwu ndi no na owuwa-anyanwu ka a ga-ehiwe, ma tiwaputa n'ibu abụ, O ugwu ukwu nile, n'ih na a gaghị etigbu ha ozọ; n'ih na Onye-nwe akasiwo ndi

ya obi, ma nwe obi ebere n'aru ndi ya ana-emegbu emegbu.

14 Ma, lee, Zaiwon asiwo: Onye-nwe ahapuo m, ma Onye-nwe echefuwo m—ma o ga-egosiri na ya emebeghi otu a.

15 N'ih, "nwanyi o nwere ike ichefu nwa ya nke na-anu ara, nke ga-eme na-o gaghị enwe omiko n'aru nwa nwoke nke akpa-nwa ya? E, ha nwere ike ichefu, mana a gaghị m echefu gi, O ulo nke Israel.

16 Lee, akanyewo m gi n'elu "oba nke aka m abuo, mgbidi gi nile no n'iru m oge nile.

17 Umụ gi ga-eme ngwa ngwa megide ndi nile na-ebibi gi; ma ndi na-eme ka "itogboro n'efu ga-esi n'ebe i no puo.

18 Welite anya gi legharia gburu-gburu ma lee; ha nile ka ha "chikotara onwe ha n'otu ebe, ma ha ga-abiakwute gi. Ma ka m na a di ndu, otu a ka Onye-nwe kwuru, n'ezie i ga-eyibe onwe gi ha nile ka uwe, dika ihe e jiri cho mma, ma jiko ha n'otu obuna dika nwanyi-ana-alu-ohuru.

19 N'ih ebe nile e bibiri na ebe nile togboro n'efu, na ala nke mbibi gi, obuna ugbua ga-adị mkpafa n'ih ndi nile ga-ebi n'ime ya; ma ndi ahụ loworo gi ga-anọ n'ebe di anya.

20 Umụ ndi i ga-enwe, mgbe ndi mbu funariworu gi, ga-ekwu

8a 2 Nif. 3:6–15;

3 Nif. 21:8–11;

Mom 8:16, 25.

9a NGAN Nzoputa Maka
ndi Nwuru-anwu.

b 2 Nif. 3:5.

c Ezik. 34:14.

11a Aisa. 62:10;

OznQd. 133:23–32.

12a Aisa. 43:5–6.

13a Aisa. 44:23.

15a NGAN Ndinyom,
Nwanyi.

b Aisa. 41:17;

Alma 46:8;

OznQd. 61:36.

16a Zek. 13:6.

17a 3 Nif. 21:12–20.

18a Majka 4:11–13.

na ntị gi ọzọ: Ebe ahụ dīkarịrị m “wara wara; nye m ebe ka m wee biri.

21 Mgbe ahụ ka “i ga-asị n’obi gi: Onye mụtawooro m ụmụ nile ndị a, ebe ọbụ na ụmụ m efunarịwo m, ma a nọ m ^bnani m, onye-adọkpụrụ n’agha, na-agaghari site n’otu ebe ruo na nke ọzọ? Ma onye mụtaworo ndị a? Lee, a rapurū nani m; ndị a, olee ebe ha nọworị?

22 Otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: Lee, a ga m ewelite aka m nye “ndị Jentailū nile, ma dozie ^busoro ụzọ m gosị ndị mmadụ; ma ha ga-akpọta ụmụ ha ndị nwoke ‘n’aka ha, ma ụmụ ha ndị nwanyị ka a ga-eku n’ubu ha nile.

23 Ma “ndị eze ga-abụ ^bndị nna na-azụ ụmụ nye gi; ma ndị eze-nwanyị ha ndị nne na-azụ ụmụ ha; ha ga-akpọ isi-ala were iru ha kpudo n’ala, ma rachaa uzu-zu nke ụkwụ gi abụọ; ma i ga-amata na M bụ Onye-nwe; n’ihi na ihere agaghị eme ha bụ ndị ‘na-echere m.

24 N’ihi na a ga-ewepụ anụ-ikpa-nri site n’ebe ndị ka ha ike nọ, ma-ọbụ a ga-anaputa “ndị adọkpụtara n’agha n’uzọ ziri ezi?

25 Ma na otu a ka Onye-nwe kwuru, ọbuna ndị adọkpụtara n’agha a ga-anaputa ha, ma anụ-ikpa-nri nke ndị di egwū ka a ga-anaputa; n’ihi na a ga m adọ

ndoror-doror mụ na onye na-adoso gi ndoror-doror, ma a ga m azoputa ụmụ gi.

26 Ma a ga m “enyeju ha afọ bụ ndi na-emegide gi, site n’anụ arụ ha onwe ha; ọbara ha ga-egbu ha dika mmanya na-atọ biribiri; ma anụ-arụ nile ga ^bamata na mụ, bu Onye-nwe, bụ Onye-nzoputa gi na Onye-mgbaputa gi, “Onye bụ Dike nke Jekob.

ISI 22

Israel ka a ga-ekposasi n’elu iru nile nke ụwa—Ndi Jentailū ga-azụ ma were ozi oma nyejuo Israel afọ n’ubochi ikpe-azụ nile—Israel ka a ga-akpọkọta ma zoputa ha, ma ndi ajọ-omume ga-agba oku dika ahiiha kporo nkụ—Ala-eze nke ekwensu ka a ga-ebibi, ma Setan ka a ga-eke agbụ. Ihe dika n’afọ 588 ruo 570 tutu amụọ Kraịst.

Ma ugbua o wee ruo na mgbe mụ, Nifai, guworo ihe ndi a akanyere n’elu “epekele nile nke bras, ụmụnne m nwoke wee biakwute m ma si m: Gini ka ihe ndi a putara nke i guworo? Lee, a ga-aghota ha dika ihe ndi bu nke mụọ, nke ga-emezu dika na mụọ, na abughị nke anụ arụ?

2 Ma mụ, Nifai, sirị ha: Lee “ekpughere ha nye onye-amuma

20a m-ọ siri ike ma-ọbụ mkpafa.

21a NB Zaijōn.

b Aisa. 54:1;

Ndị-Gal. 4:27.

22a Aisa. 66:18–20.

b Aisa. 11:12; 18:3.

c 1 Nif. 22:8;

2 Nif. 10:8–9.

23a Aisa. 60:16.

b 1 Nif. 22:6.

c 2 Nif. 6:13;

OznQd. 98:2;

133:10–11, 45.

24a 1 Nif. 21:25.

26a 1 Nif. 22:13–14.

b Mosa. 11:22.

c NGAN Jehova.

22 1a 1 Nif. 19:22;

2 Nif. 4:2.

2a 2 Pita 1:19–21.

site n'olu nke ^bMụọ ahụ; n'ih na site na mụọ ka a na-eme ka 'ndi-amuma mata ihe nile, ndi ga-abiakwasị umu nke mmadu dika n'anụ aru.

3 Ya mere, ihe ndi a m guworo banyere ha bu ihe gbasara ma "nke aru ma nke mụọ; n'ih na o di ka ulo nke Israel, na nso nso ma-obu ma e mesia, ka a ga 'ekposasi n'elu iru nke uwa dum, na kwa n'etiti mba nile.

4 Ma lee, e nwere otutu ndi chefuwororiji ihe a matara gbasara ndi no na Jerusalem. E, ndi kariji n'ime "ebo nile ka edupuworo, ma ha ^bgbasasiri ma n'iru ma n'azu "n'elu ala nile nke oke osimiri; ma ebe ha no odighi onye n'ime anyi matara, nani na anyi ma na e dupuwo ha.

5 Ma ebe o bu na e dupuwo ha, ihe ndi a ka ebuworo n'amuma gbasara ha, na kwa gbasara ndi nile a ga-ekposasi ma e mesia na kwa gbagwojuo ha anya, n'ih Onye-Nso nke Israel; n'ih na imegide ya ka ha ga-emesi obi ha ike; ya mere, a ga-ekposasi ha n'etiti mba nile ma ndi mma-du nile "ga-akpokwa ha asi.

6 Otu o sila di, mgbe "azuliteworo ha site n'aka ^bndi Jentailu, ma Onye-nwe ewelitawo aka

ya elu n'ebe ndi Jentailu no ma bulie ha elu n'idebe usoro dika ihe nlere anya, ma ha e kuruwo "umu ha n'aka ha, ma umu ha ndi nwanyi ka ha kuruworo n'ubu ha, lee ihe ndi a a na-ekwu maka ha bu nke aru; n'ih na otu a ka ogbugba-ndu nke Onyenwe na nna anyi ha siri di; ma o diri anyi n'ubochi ndi na-abia, na kwa umunne anyi nwoke nile bu ndi ulo nke Israel.

7 Ma o putara na oge na-abia na mgbe e kposasiworo ulo nke Israel nile ma buru ndi a gbagwojuru anya, na Onye-nwe Chineke ga-ewelite mba n'etiti "ndi Jentailu, e, obuna n'elu iru nke ala nke a; ma site na ha ka mkpuru-afu anyi ^bga-agbasasi.

8 Ma mgbe mkpuru-afu anyi gbasasiworo Onye-nwe Chineke ga-aga n'iru iru "oke oru di itu-n'anya n'etiti ^bndi Jentailu, nke ga-abu ihe "oke onu ahia nye mkpuru-afu anyi, ya mere, e jiri ya tunyere ha ibu ndi azuworo site n'aka ndi Jentailu ma buru ndi e kuru n'aka ha na n'elu ubu ha nile.

9 Ma o ga-abu kwa ihe "oke onu ahia nye ndi Jentailu; ma o gaghi abu nye nani ndi Jentailu ma nye ^bndi "ulo nke Israel nile, ruo n'ime ka ha mata "ogbu-

2b NGAN Mụọ Nso.

c NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.

3a OznQd. 29:31-34.

b 1 Nif. 10:12-14;

2 Nif. 25:14-16.

NGAN Israel—

Mkposasi nke Israel.

4a NGAN Israel—

Agburu iri nke Israel
furu-efu.

b 2 Nif. 10:22.

c 1 Nif. 21:1;

2 Nif. 10:8, 20.

5a 1 Nif. 19:14.

6a 1 Nif. 21:23.

b NGAN Ndi Jentailu.

c 1 Nif. 15:13.

7a 3 Nif. 20:27.

b 1 Nif. 13:12-14;

2 Nif. 1:11.

8a Aisa. 29:14;

1 Nif. 14:7;

2 Nif. 27:26.

NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

b 2 Nif. 10:10-11;

3 Nif. 16:4-7;

Mom 5:19.

c 1 Nif. 15:13-18;

3 Nif. 5:21-26; 21:7.

9a 1 Nif. 14:1-5.

b 2 Nif. 30:1-7.

c 2 Nif. 29:13-14.

d Deut. 4:31.

gba-ndu ahụ nile nke Nna nke elu-igwe nye Abraham, na asị: N'ime 'mkpuru-afọ gi ka ebo nile nke ụwa ga-enwe ^fngozi.

10 Ma ọ ga amasi m, ụmụ nne m, na unu ga amata na ebo nile nke ụwa agaghị enweta ngozi nke-ọbụghị na ọ ga "agba ọba-aka ya ọtọ n'anya mba nile.

11 Ya mere, Onye-nwe Chineke ga a ga n'iru igba ọba-aka ya ọtọ n'anya mba nile, n'iweta ọgbugba-ndu ya nile na ozi oma ya nye ndị bu ndi ulọ nke Israel.

12 Ya mere, ọ ga-ewepụta ha ọzọ site na ndokpu n'agha, ma a ga "ekpokota ha baa n'ala nile nke nketa ha; ma a ga-ewepụta ha site n'ebe nzuzo na site ^bn'ochichiri; ma ha ga-amata na 'Onye-nwe bu Onye-nzoputa ha na ^dOnye-mgbaputa ha, 'Onye bu Dike nke Israel.

13 Ma ọbara nke "nnukwu nzu-kọ ahụ ruru arụ, nke bu akwu-nakwuna nke ụwa nile, ga-atughari megide onwe ha; n'ih na ha ^bga-ebuso onwe ha agha, ma mma-agma nke 'aka ha nile ga-adakwasị n'isi nile nke ha onwe ha, ma ọbara nke ha onwe ha ga-egbu ha ka mmayana.

14 Ma "mba nile nke ga-ebuso gi agha, Ọ ulọ nke Israel, a ga-

atughari ha otu megide ibe ya, ma ha ^bga-adaba n'ime olulu nke ha gwuwo iji ma ndi nke Onye-nwe n'onya. Ma ndi nile 'ga-alu ọgụ megide Zaijon ka a ga-ebibi, ma nnukwu akwuna-kwuna, onye jehieworo ezigbo ụzọ nile nke Onye-nwe, e, nnu-kwu nzuko ahụ ruru arụ, ga-atughari daa "n'uzuzu ma ukwu ka odida ya ga-adi.

15 N'ih na lee, ka onye-amu-ma ahụ kwuru, oge ahụ na-abia ọsọ-ọsọ mgbe Setan na-agaghị enwekwa ike ọzọ n'obi nile nke ụmụ nke mmadu; n'ih na ubochi ahụ na-abiaru nso mgbe ndi nile na-afuli elu na ndi ajoo omume ga-adi ka "ahihia kpoo nkụ; ma ubochi ahụ na-abia nke a ^bga-akporiri ha oku.

16 N'ih na oge ahụ na-abia ọsọ-ọsọ mgbe uju nke "oke iwe nke Chineke ga awukwasị ụmụ nke mmadu nile; n'ih na ọ gaghị ekwe na ndi ajoo-omume ga-ebibi ndi ezi-omume.

17 Ya mere, ọ "ga-ehekwa ^bndi ezi-omume site n'ike ya, obuna ma ọ buru na uju nke oke iwe ya ga-abiariri, ma a ga-ehekwa ndi ezi-omume obuna ruo n'iji oku bibie ndi iro ha. Ya mere, ndi ezi-omume ekwesighi

9e NGAN Ọgbugba-ndu nke Abraham.
f Jen. 12:2-3;
3 Nif. 20:27;
Abr. 2:9-11.
10a Aisa. 52:10.
12a NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.
b NGAN Ọchichiri
nke Muo.
c 2 Nif. 6:10-11.
d NGAN Onye-nzoputa.
e NGAN Jehova.

13a NGAN Ekwensu—
Nzuko nke ekwensu.
b 1 Nif. 14:3, 15-17.
c 1 Nif. 21:26.
14a Luk 21:10.
b Aisa. 60:12;
1 Nif. 14:3;
OznOd. 109:25.
c 2 Nif. 10:13; 27:3.
d Aisa. 25:12.
15a Aisa. 5:23-24;
Nehum 1:10;
Mal. 4:1;

2 Nif. 15:24; 26:4-6;
OznOd. 64:23-24;
133:64.
b Abuoma 21:9;
3 Nif. 25:1;
OznOd. 29:9.
NGAN Uwa—Isacha
uwa.
16a 1 Nif. 14:17.
17a 2 Nif. 30:10;
Moses 7:61.
b 1 Nif. 17:33-40.

itụ egwụ; n'ihì na otu a ka onye-amụma ahụ kwuru, ha ka a ga-azọpụta, ọbuna ma ọburu na a ga e ji ọkụ.

18 Lee, ụmụnne m nwoke, a si m unu, na ihe ndị a ga-abia n'oge na-adighi anya; e, ọbuna ọbara, na ọkụ, na igrigi anwuru ọkụ ga-abiariri; ma ọ ga-aburiri n'elu iru nke ụwa nke a; ma ọ ga-abiakwute ụmụ mmadu dika n'anụ arụ ma ọ buru na ha ga-emesi obi ha ike megide Onye-Nsọ nke Israel.

19 Ma lee, onye ezi-omume agaghị ala n'iyi; n'ihì na oge ahụ ga-abiariri mgbe ndi nile na-alu ọgụ megide Zaijón ga-abu ndi e bepuru.

20 Ma Onye-nwe ga-edozi ụzọ nye ndi nke ya n'ezie, ruo n'ime-juputa okwu nile nke Moses, nke o kwuru, na asi: "Onye-amụma ka Onye-nwe bu Chineke unu ga-akpolite nye unu, dika o siri nye m; ya ka unu ga-anuru olu ya n'ihè nile ọbula ọ ga-agwa unu. Ma ọ ga-eru na ndi nile ndi na-agaghị anuru olu onye-amụma ahụ a^b ga-ebeputu ha site n'etiti ndi mmadu.

21 Ma ugbua mu, bu Nifai, na-ekwuputara unu, na "onye-amụma a nke Moses kwuru maka ya bu Onye-Nsọ nke Israel; ya mere, ọ^b ga-ekpe ikpe n'uzo ezi-omume.

22 Ma ndi ezi-omume ekwesị-

ghị itụ egwụ, n'ihì na ha bu ndi na-agaghị enwe mgba-gwoju anya. Ma-ọbụ ala-eze nke ekwensu, nke a ga-ewulite n'etiti ụmụ nke mmadu, bu ala-eze e hiwere n'etiti ha bu ndi no n'anụ arụ—

23 N'ihì na oge ahụ ga-abia ọsọ-ọsọ mgbe "nzuko nile e wuru maka inweta uru, na ndi nile e wuru maka inweta ike n'ebe anụ arụ di, na ndi e wuru maka inweta ^baha oma n'anya nke ndi ụwa, na ndi na-achọ iso ihe efu nile nke anụ arụ, na ihe nile nke ụwa, na ime ajọ-omume di iche iche; e, na nke nke; ndi nile ahụ na-eso ala-eze nke ekwensu bu ndi kwesiri itụ egwụ, na ima jijiji, ma mee "mkpotu, ha bu ndi a ga-ewedatariri ala baa n'uzuzu; ha bu ndi ahụ "ga-erepia dika ahihia kporo nku; ma nke a bu dika okwu nile nke onye-amụma ahụ siri di.

24 Ma oge ahụ na-abia ọsọ-ọsọ mgbe a ga-eduputa ndi ezi-omume dika "ụmụ-ehi nke ọgba ahụ, ma Onye-Nsọ nke Israel ga achiriri n'ebe nile, na ezigbo ume, na ike, na nnukwu otuto.

25 Ma ọ "ga-achikota ụmụ ya site n'akuku anọ nile nke ụwa; ma ọ ga-agu aturu ya onu, ma ha amara ya; ma a ga-enwe otu ogige aturu na otu ^bOnye-ozuzu aturu; ma ọ ga-enyeju aturu ya

20a Jón 4:19; 7:40.

b Oznd. 133:63.

21a Deut. 18:15, 18;

Qlndoz. 3:20–23;

1 Nif. 10:4;

3 Nif. 20:23.

b Abuma 98:9;

Moses 6:57.

23a 1 Nif. 14:10;

2 Nif. 26:20.

NGAN Ndi Nchụ-aja

Aghugho.

b Luk 6:26; Alma 1:3.

c 2 Nif. 28:19.

d 2 Nif. 26:6.

24a Emos 6:4; Mal. 4:2;

3 Nif. 25:2.

25a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

b NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.

afo, ma n’ime ya ka ha ga-achota ‘ebe ita nri-nke-ahihia ndu.

26 Ma n’ihi ezi-omume nke ndi ya, “Setan enweghi ike obula; ya mere, a gaghi atopu ya ruo ohere ^botutu afo; n’ihi na o nweghi ike n’ebe obi nke ndi mmadu di, n’ihi na ha na-ebi n’ezi-omume, ma Onye-Nso nke Israel ‘na-achi.

27 Ma ugbua lee, mu, Nifai, na-asi gi na ihe nile ndi a ga-abjariri dika n’anu aru.

28 Ma, lee, mba nile, ebo nile, asusu nile, na ndi mmadu nile ga-ebi na-nchekwa n’ime Onye-Nso nke Israel ma oburu na ha “ga-echeghari.

29 Ma ugbua mu, Nifai, abia-

wo na njedebe; n’ihi na a choghi m ikwu gaa n’iru ugbua gbasara ihe ndi a nile.

30 Ya mere, umunne m nwoke, o ga-adi m mma ma oburu na unu ga-atughari uche mata na ihe ndi e deworo n’elu “epekele bras nile a bu ezi-okwu; ma ha na-agba-ama na mmadu ga-eruberiri isi n’iwu-nso nile nke Chineke.

31 Ya mere, unu ekwesighi iche na mu na nna m bu nani ndi gbaworo ama, na kwa kuzie ha. Ya mere, o buru na unu ga-erube isi “n’iwu-nso nile, ma nogide ruo ogwugwu, a ga-azoputa unu n’ubochi ikpe-azu. Ma otu a ka o di. Amen.

AKWUKWO NKE ABUO NKE NIFAI

Nkowasi maka onwu nke Lihai. Umunne Nifai ndi nwoke wee nupu isi megide ya. Onye-nwe doro Nifai aka na nti ka o puo baa n’ime ozara. Njem ya nile n’ime ozara na ihe ndi ozo.

ISI 1

Lihai wee buo amuma gbasara ala nke ntobu—Mkpuru-afu ya ka a ga-ekposasi ma tie ihe ma o buru na ha ju inabata Onye-Nso nke Israel—O wee gbaa umu ya ume ka ha yiri ngwa agha nke ezi-omume. Ihe dika n’afu 588 ruo 570 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na mngbe mu, Nifai, biaruworo n’isi ngwucha nke ikuziri umunne m, “nna anyi Lihai kwukwaa-ra ha otutu ihe, ma kwughariara ha, udi nnukwu ihe Onye-nwe meworo ha n’ikpoputa ha site n’ala Jerusalem.

2 Ma o gwara ha okwu gbasara “nnupu isi ha n’elu mmiri ahụ,

25c Abuoma 23.

26a Mkp. 20:2;

Alma 48:17;

OznQd. 43:31; 45:55;

88:110; 101:28.

NGAN Ekwensu.

b Jekob 5:76.

c NGAN Oge Jisus

Ga-abia n’Uwa Chia

Otu Puku Afu.

28a NGAN Chegharia,

Ncheghari; Gbaghara.

30a 2 Nif. 4:2.

31a Mat. 19:17.

NGAN Iwu-nso nile
nke Chineke.

[2 NIFAI]

1 1a NGAN Nke Onye-isi

Ezi na Ulo, Onye-isi

Ezi na Ulo.

2a 1 Nif. 18:9–20.

na ebere nile nke Chineke site n'ihapụrụ ha ndụ ha, nke mere na elodaghị ha n'ime osimiri ahụ.

3 Ma ọ gwakwara ha okwu gbasara ala e kwere na nkwa, nke ha nwetaworo— ụdị obi ebere Onye-nwe nwere n'ịdọ anyị aka na ntị ka anyị gbapụ site n'ala Jerusalem.

4 N'ih na, lee, o kwuru, a hụwo m "Ọhụ, nke m si n'ime ya mata na e bibiwo ^bJerusalem; ma ọ bụrụ na anyị gaara nọrọ n'ime Jerusalem, anyị gaara abụ ndị ^clara n'iyi.

5 Ma na, o kwuru, na-agba-nyeghị mkpagbu anyị nile, anyị enwetawo "ala e kwere na nkwa, ala a ^bhọrọ karia ala ndị ọzọ; ala nke Onye-nwe Chineke jiworo mee ihe ọgbugba-ndụ mụ na ya, kwesiri ibụ ala nke nketa mkpuru-afọ m. E, Onye-nwe ejiwo ala a mee ihe ọgbugba-ndụ nye m, ma nye umụ m ruo mgbe nile, na kwa ndị nile a ga-eduputa site na mba ọzọ nile site n'aka nke Onye-nwe.

6 Ya mere, mụ, Lihai, na-ebu amuma dika ọrụ nile nke Mụọ nke di n'ime m siri di, na "odighi onye obula ga-abia n'ime ala a ma obughi na a kpọtara ndi ahụ site n'aka nke Onye-nwe.

7 Ya mere, "ala a ka e doworo nsọ nye ya bụ onye ọ ga-kpota. Ma ọbụrụ na ha ga-ejere ya ozi

site n'idebe iwu-nsọ nile ahụ nke o nyeworo, ọ ga-abụ ala nke ^bntohapụ nye ha; ya mere, odighi mgbe a ga-ewedata ha ala na ndokpu n'agha; ọbụrụ otu a, ọ ga-abụ n'ih mmebi iwu, n'ih na ọbụrụ na mmebi iwu ga-aba ụba, a ^cga-abụ ala ahụ ọnụ n'ih ha, ma na nye ndi ezi-omume, a ga-agozi ya ruo mgbe nile.

8 Ma lee, Ọ bụ amamihe ka ezobegodi ala a, ka ndi mba ọzọ ghara imata maka ya; n'ih na lee, otutu mba ga-emeri ala ahụ na agha, nke ga-eme ka a ghara kwa inwe ebe maka nketa.

9 Ya mere, mụ, Lihai, enwetawo nkwa, na "obururaa na ndi nile Onye-nwe Chineke ga-akpọtuta site n'ala Jerusalem ga-edebe iwu-nsọ ya nile, ha ga-enwe ^boga n'iru n'elu iru nke ala nke a; ma a ga-edebe ha iche n'ebe mba ndi ọzọ nọ, ka ha wee-nwere ala a n'onwe ha. Ma ọbụrụ na ha ^cga-edebe iwu-nsọ ya nile, a ga-agozi ha n'elu iru ala a, ma odighi onye ga-eme-gide ha, ma-obu napu ha ala ahụ bụ nke nketa ha, ma ha ga-ebi na-enweghi nsogbu ruo mgbe nile.

10 Ma lee, mgbe oge ruru na ha ga-ala azu site n'ekweghi ekwe, mgbe ha nwetasiworo nnukwu ngozi ndi a nile site n'aka nke Onye-nwe—ebe ha matara ihe

4a NGAN Ọhụ.

b 2 Ndez. 24:14–15;
Jer. 44:2; 1 Nif. 1:4;
Hil. 8:20.

c Alma 9:22.

5a NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

b Ita 2:9–10.

c NGAN Ogbugba-ndụ.
6a 2 Nif. 10:22.

7a Mosa. 29:32;

Alma 46:10, 20.

b 2 Nif. 10:11.

NGAN Ntọhapụ.

c Alma 45:10–14, 16;

Mom 1:17;

Ita 2:8–12.

9a 2 Nif. 4:4; Alma 9:13.

b Deut. 29:9.

c NGAN Rube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

gbasara okike nke ụwa, na mmadụ nile, matakwa nnukwu na oke ọrụ ịtụ n'anya nile nke Onye-nwe site n'okike ụwa; ebe e nwere ike e nyere ha ime ihe nile site n'okwukwe, nwere iwunso nile site na mmalite; na ebe a kpọtara ha site n'idi mma ya na-enweghi okè n'ime ala nke a di oke-onye-ahia e kwere na nkwa—lee, A si m, ọburu na ụbọchi ga-abia na ha ga-aju Onye-Nso nke Israel, ezi "Mesaia, Onye-mgbaputa ha na Chineke ha, lee, ikpe nile nke ya ziri ezi ga-abiakwasị ha.

11 E, O ga-eweta "mba ndi ozo tinyere ha, ma o ga-enye ha ike, o ga-anakwara ha ala nile nke onwunwe ha, ma o ga-eme ha ka ha ^bgbasasị ma e tie ha ihe otiti.

12 E, di ka otu ogbo na-agafe ruo n'ozo, a ga-enwe "nkwafu obara, na otutu nnukwu nleta n'etiti ha; ya mere, umu m, o ga-adị m mma ma ọburu na unu ga-echeta; e, o ga-adị m mma ma o buru na unu ga-aña nti n'okwu m nile.

13 O o di m ka a si na unu ga eteta n'ura; teta n'ura di omimi, e, obuna site n'ura nke "ala muo, ma huchapu ^bagbu nke di egwu nke e jiri kee unu, nke bu agbu kere umu nke mmadu, nke bu na a dokpuru ha n'agha gbada

ruo 'olulu ihuju-anya na ahuhu ebighi-ebi.

14 Tetanu! ma bilienu site n'uzuzu, ma nurunu okwu nile nke onye "muru unu onye na-ama jijiji, onye nke unu ga-atogbo anu aru ya n'ala na nso nso a n'oyi otutu na ida juu nke ^bili, site n'ebe odighi onye ije nwere ike ilota; mkpuru ubochi ole na ole foduru ka m gaa 'uzo nke ụwa nile.

15 Ma lee, Onye-nwe "agbaputawo mkpuru-obi m site n'ala muo; A hwo m otuto ya, ma ^baka nke 'ihunanya ya gbara m gburu-gburu ruo mgbe ebighi-ebi.

16 Ma a na m achosike na unu ga-echeta idebe "iwu nile e dere ede na ikpe nile nke Onye-nwe; lee, nke a aburuworu ihe mkpuru-obi m na-echekasi onwe ya site na mmalite.

17 Mkpuru-obi m ka iru uju nyidaworori site n'oge ruo n'oge, n'ihie egwu atwo m, na eleghi anya n'ihie imesike nke obi unu nile ka Onye-nwe Chineke unu ga-aputa n'uju nke "oke iwe ya, biakwasị unu, na a ^bga-ebepu ma bibie unu ruo mgbe nile.

18 Ma obu, na ibu-onye ga-abiakwasị unu mgbe "otutu ogbo gasiwo, ma a ga-eji mma-agma leta unu, na unwu, ma a

10a NGAN Mesaia.

11a 1 Nif. 13:12–20;

Mom 5:19–20.

b 1 Nif. 22:7.

12a Mom 1:11–19; 4:11.

13a NGAN Ala-muo.

b Alma 12:9–11.

c 1 Nif. 15:28–30;

Hil. 3:29–30.

14a NGAN Ndi Nne

na Nna.

b NGAN Onwu nke Aru.

c Josh. 23:14.

15a Alma 36:28.

NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu Aja

Mgbaghara Mmehie.

b Jekob 6:5; Alma 5:33;

3 Nif. 9:14.

c Ndi Rom 8:39.

NGAN Ihunanya.

16a Deut. 4:5–8;

2 Nif. 5:10–11.

17a 2 Nif. 5:21–24;

Alma 3:6–19.

b Mosa. 12:8.

18a 1 Nif. 12:20–23.

ga-akpo unu asi, ma a ga-eduru unu dika uche na ndokpu n'agha nke ^bekwensu siri di.

19 O umu m ndikom, ka ihe ndi a nile ghara ibiakwasi unu, ma ka unu buru "ndi ahoputara na ndi Onye-nwe gosiri iru oma. Ma lee, ka uche ya mee; n'ih na uzọ ya nile bu ^buzọ ezi-omume ruo mgbe nile.

20 Ma O kwuwo na: "Oburu-raa na unu ga-edebe ^biwu-nsọ m nile unu ga-enwe 'ogan'iru n'ala ahụ; ma obururaa na unu agaghị edebe iwu-nsọ m nile a ga-ebepu unu site n'ebe m nọ.

21 Ma ugbua ka obi m wee nweta onu n'ime unu, na kwa ka mkpuru-obi m wee hapu uwa nke a n'obi uto n'ih unu, ka aghara iwedata m na mwuta na iru uju n'ala ili, bilie site n'uzu-zu, umu m, ma burunu ndikom "ndi nwoke, ma nweenu mkpebi ^bn'otu uche na n'otu obi, di n'otu n'ih nile, ka unu ghara igbadata n'ime ndokpu n'agha.

22 Ka a ghara iji obubu-onu nke oke iwe buo unu onu; na kwa, ka unu ghara idaba n'ime ikpasu "Chineke nke na-ekpe ikpe ziri ezi obi ojobo n'aru unu, ruo na mbibi, e, mbibi nke mgbe ebighi-ebi nke mkpuru-obi na aru.

23 Teta, umu m ndi nwoke; yikwasinu "ngwa-ogu nke ezi-omume. Huchapu agbu nile

ahụ nke e jiri kee unu, ma si nu n'ochichiri puta, ma bilie site n'uzuzu.

24 Unu e nupukwala isi ozọ me-gide nwanne unu nwoke, onye nke echiche ya diworo otuto, na onye debeworo iwu-nsọ nile site n'oge anyi hapuru Jerusalem; na onye nke buworori ngwa-oru n'aka nile nke Chineke, site n'ikpopta anyi rute n'ala e kwere na nkwa; n'ih na a si na obughi ya, anyi gaara alaworiji n'iyi site "n'agu n'ime ozara; otu o sila di, unu chorọ ^biwepu ndu ya, e, ma o husiwo anya nke mwute n'ih unu.

25 Ma a na m atu nnukwu egwu na-ama jijiji n'ih unu, ka o ghara ihusianya ozọ; n'ih na lee, unu ebowo ya ebubo na o chorọ ike na ikike iwu iji chiwa unu; mana a ma m na o choghiri ike ma-obu "ikike iwu iji chiwa unu, kama o chowororiji otuto nke Chineke, na odimma nke mgbe ebighi-ebi unu.

26 Ma unu atamuwo n'ih na o na-ekwuputara unu ezi-okwu. Unu si na o jiwo "imesi-ike; unu si na o wesowo unu iwe; ma lee, imesi-ike ya bu imesi-ike nke ike nke okwu Chineke, nke diiri n'ime ya; ma ihe ahụ unu na-akpo iwe buuru ezi-okwu, dika ihe ahụ di n'ime Chineke siri di, nke o na-enweghi ike

18b NGAN Ekwensu.

19a NGAN Hoputaworo (nkwa-aha ma-obu aha).

b Hosea 14:9.

20a Jarom 1:9;

Mosa. 1:6–7;

Alma 9:13–14.

b Lev. 26:3–14;

Joel 2:23–26.

c Abuma 67:6;

Mosa. 2:21–25.

21a 1 Sam. 4:9;

1 Ndez. 2:2.

b Moses 7:18.

22a Oznd. 3:4.

23a Ndi-Efe. 6:11–17.

24a 1 Nif. 16:32.

b 1 Nif. 16:37.

25a Jen. 37:9–11.

26a Ilu 15:10;

1 Nif. 16:2;

Moro. 9:4;

Oznd. 121:41–43.

igbochi, na-igosiputa nke oma gbasara ajo-omume unu nile.

27 Ma o ga aburiri na "ike nke Chineke dinyere ya, obuna ruo na inye unu iwu na unu ga-eruberiri-isi na olu ya. Ma lee, obughi ya, ma-obu ^bMuo nke Onye-nwe nke di n'ime ya, nke 'meghere onu ya n'ikwu okwu nke mere na onweghikwa ike ikpuchi ya.

28 Ma ugbua nwa m nwoke, Leman, na kwa Lemuel na Sam, na kwa umu m ndi nwoke bu umu Ishmel, lee, oburu na unu ga ana nti n'olu nke Nifai, unu agaghi ala-n'iyi. Ma oburu na unu ga ana nti n'olu ya, a na m arapuru unu "ngozi, e, obuna ngozi nke mbu m.

29 Ma o buru na unu agaghi ana nti n'olu ya, a ga m ewepu "ngozi nke mbu m, e, obuna ngozi m, ma o ga-adakwasu ya.

30 Ma ugbua, Zoram, a na m agwa gi: lee, i bu "nwa oru nke Leban; otu o sila di, a kpoputa-wo gi site n'ala Jerusalem, ma a ma m na i bu ezigbo enyi nwa m nwoke, Nifai, ruo mgbe nile.

31 Ya mere, n'ih na i kwesiri ntukwasu-obi, mkpuru-afu gi ka a ga-agozi ha na "mkpuru-afu nke ya, ka ha nwe ike bie n'ogan'iru ogologo oge n'elu ala nke a; ma odighi ihe obula ma obughi ajo-omume n'etiti ha ga-emeru ha aru ma-obu nye nsogbu n'ebe ogan'iru ha di n'elu iru nke ala nke a ruo mgbe nile.

32 Ya mere, oburu na unu

ga-edebe iwu-nsu nile nke Onye-nwe, Onye-nwe edowo ala nke a nsu maka nchekwa nke mkpuru-afu gi ya na mkpuru-afu nwa m nwoke.

ISI 2

Mgbaputa na-abia site n' Mesaia ahu di Nso—Inwere-onwe nke nhoro (ohere ihoro) di mkpa na ndu na iga n'iru—Adam dara ka mmadu wee di—Mmadu nwere ohere ihoro ntahapu na ndu ebighi-ebi. Ihe dika n'afu 588 ruo 570 tutu amuo Kraist.

MA ugbua, Jekob, a na m agwa gi: I bu "nwa mbu m n'ubochi mkpagbu m n'ozara. Ma lee, mgbe i di na nwata i hutororui ahuhu nke mkpagbu na nnu-kwu ihe mwute, n'ih okwu na-enweghi nrube-isi nke umunne gi ndi nwoke.

2 Otu o sila di, Jekob, nwa mbu m n'ime ozara, i matara idi ukwu nke Chineke; ma o ga-agozi mkpagbu gi nile ka ha buru uru gi.

3 Ya mere, mkpuru-obi gi ka aga-agozi, ma i ga-ebi n'udo, gi na nwanne gi nwoke, Nifai; ma ubochi gi nile ka i ga-eji jeere Chineke gi ozi. Ya mere, a ma m na a gbaputawo gi, n'ih ezi-omume nke Onye-mgbaputa gi; n'ih na i hwo nke a na n'ozuzu oge akara aka o ga-abia iweta nzoputa nye umu mmadu.

4 Ma i "hutorui na nwata gi,

27a 1 Nif. 17:48.

b Oznd. 121:43.

c Oznd. 33:8.

28a NGAN Onodu Okpara.

29a Abr. 1:3.

30a 1 Nif. 4:20, 35.

31a 2 Nif. 5:6.

2 1a 1 Nif. 18:7.

4a 2 Nif. 11:3;

Jekob 7:5.

ebube ya; ya mere, a ga-agọzi gi ọbuna dika ha bu ndi o ga-ekwu-sara ozi oma n'anụ arụ, n'ihị na Mụọ ahụ bu otu ihe ahụ, ụnya-hụ, taa, na ruo mgbe nile. Ma emeziri ụzọ ahụ site n'ọdida nke mmadụ, ma nzọputa bu ^bn'efu.

5 Ma akuziwo ruo mmadụ otu o zuuru ha nke ga-eme ka ha "mata mma na njọ. Ma iwu ahụ ka e nyere ụmụ mmadụ. Ma site n'iwu ahụ ọdighi anụ arụ ^bikpe na-amaghi; ma ọbụ, site n'iwu ahụ 'e bepuru ụmụ mmadụ. E, site n'iwu nke arụ e bepuru ha; na kwa, site n'iwu nke mụọ ha n'ala n'iyi site n'ihe di mma, ma buru ndi nọ na nhuju-anya ruo mgbe nile.

6 Ya mere, "mgbaputa na-abia n'ime na site na ^bMesaja di Nso; n'ihị na o juputara na 'amara na ezi-okwu.

7 Lee, o nyewo onwe ya dika "ihe ichu-aja nke mmehie, iza ajuru nke nsotu nile nke iwu ahụ, nye ndi nile nwere obi tiwara etiwa na mụọ nke nche-ghari; ma ọdighi onye ọzọ ọbụla a ga azara ^bnsotu nile nke iwu ahụ.

8 Ya mere, lee otu o si di nnu-kwu mkpa ime ka ndi bi n'ụwa

mata ihe ndi a, ka ha mata na onweghi anụ arụ ọbụla nwere ike ibi n'iru Chineke, "ma ọbụghị site n'ikwesi ekwesi, na obi ebere, na amara nke Mesaja ahụ di Nso, onye togboworo ndu ya dika n'anụ arụ, ma were kwa ya ọzọ site n'ike nke Mụọ ka o nwe ike iweta na mmezu ^bmbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, ebe ọbụ onye mbu ga-ebilite.

9 Ya mere, o bu mkpuru mbu nye Chineke, ebe ọbụ na o "ga-arioro ụmụ nke mmadụ nile aririo; ma ndi kwere na ya ka a ga-azoputa.

10 Ma n'ihị aririo maka "mma-du nile, mmadụ nile na-abia-kwute Chineke; ya mere, ha na-eguzo n'iru ya ka o ^bkpee ha ikpe dika ezi-okwu na 'idi nso nke di n'ime ya. Ya mere, nsotu nile nke iwu nke Onye Nso ahụ nyeworo, ruo na inye ntaram-ahuhu nke na-eso ya, ntaram-ahuhu ahụ nke na-eso ya megidere nke anuri ahụ na-eso ya, iji zaa nsotu nile nke ^daja mgbaghara mmehie ahụ —

11 N'ihị na o diriri mkpa, na a ga-enwe "mmegide n'ihe nile. A si na ọdighi otu a, nwa mbu

4b NGAN Amara.

5a Moro. 7:16.

b Ndi Rom 3:20;

2 Nif. 25:23;

Alma 42:12–16.

NGAN Mee Ka o Zi-ezi,
Nkwado Izi-ezi.

c 1 Nif. 10:6;

2 Nif. 9:6–38;

Alma 11:40–45;

12:16, 24; 42:6–11;

Hil. 14:15–18.

6a 1 Nif. 10:6;

2 Nif. 25:20;

Alma 12:22–25.

NGAN Atumatu nke
Mgbaputa.

b NGAN Mesaja.

c Jon 1:14, 17;

Moses 1:6.

7a NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

b Ndi Rom 10:4.

8a 2 Nif. 25:20; 31:21;

Mosa. 4:8; 5:8;

Alma 38:9.

b 1 Ndi-Ko 15:20;

Alma 7:12; 12:24–25;

42:23.

NGAN Mbilite n'Onwu.

9a Aisa. 53:1–12;

Mosa. 14:12; 15:8–9.

10a NGAN Onye-
mgbaputa.

b NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.

c NGAN Idi-nso.

d 2 Nif. 9:7, 21–22, 26;

Alma 22:14; 33:22;

34:9.

11a OznOd. 29:39;

122:5–9.

NGAN Ihe Isi-ike.

m n'ime ọzara, अगरaghị eweta na mmezu ezi-omume, ọbughị ma ajọọ omume, ọbughị ma idi nsọ ma-ọbụ nhuju-anya, ọbughị mma ma-ọbụ njo. Ya mere, ihe nile kwesiri ka achikota ha ọnu n'otu; ya mere, ọ bụrụ na a ga-enwe otu arụ, ọ ga adiri ka ihe nwurụ anwụ, na-enweghị ndụ, ọbughị ma ọnwụ, ma-ọbụ ire-ure ma-ọbụ ereghị-ure, añuri ma-ọbụ nhuju-anya, ọbughị ma uche ma-ọbụ enweghị uche.

12 Ya mere, ọ ga-akariri mma na ekere ya n'ihe efu; ya mere, a garaghị enwe "ebum-n'obi na ngwucha nke okike ya. Ya mere, ihe nke a ga-achoriri ibibi ama-mihe nke Chineke na ebum-n'obi ebighi-ebi ya nile, na kwa ike, na obi ebere, na ^bikpe ziri-ezi nke Chineke.

13 Ma ọbụrụ na unu ga-asị "na iwu adighi, unu ga-asị kwa na mmehie adighi. Ọ bụrụ na unu ga-asị na mmehie adighi, unu ga-asị kwa na ezi-omume adighi. Ma ọ bụrụ na ezi-omume adighi, añuri adighi. Ma ọbụrụ na ezi-omume adighi ma-ọbụ añuri, o nweghị ntaram-ahụhụ ma-ọbụ nhuju-anya di. Ma ọ bụrụ na ihe ndi a adighi, ^bodighi Chineke di. Ma ọbụrụ na Chineke adighi, anyi adighi, ọbughị ma uwa n'ih i na अगरaghị enwe okike nke ihe nile,

ọbughị ma o nwere ihe ga-eme ma-ọbụ ihe a ga-eme; ya-mere, ihe nile gaarari apu n'anya.

14 Ma ugbua, umu m ndi nwo-ke, a na m agwa unu ihe ndi a maka nrite uru na omumu ihe unu; n'ih i na Chineke di, ma "o kewo ihe nile, ma elu-igwe nile ma uwa, na ihe nile di n'ime ha, ma ihe ndi ga-eme eme ma ndi a ^bga-eme eme.

15 Ma iji mezu "ebum-n'obi ebighi-ebi ya nile n'ime ngwucha nke mmadu, mgbe o kesiworo nne na nna anyi mbu, na anu ohia na anu ufe nke ikuku, ma na nke-nke, ihe nile e kere-ke, ọ ga-adiri mkpa na e nwere otu ihe ga-eguzo megide; ọbuna ^bmkpuru-osisi a 'si erila na mmegide nke ^dosisi nke ndu; otu buri nke di utu ma nke ozo di ilu.

16 Ya mere, Onye-nwe Chineke nyere mmadu ka o jiri aka ya "mee ihe ọ ga-eme. Ya mere, mmadu enweghị ike iji aka ya mee ihe ọ choro, ma ọbughị na otu ihe ^btoro ya akpiri ma-ọbụ nke ozo.

17 Ma mu, Lihai, dika ihe nile ndi m guputaworo, kwesiri iwe-re ya dika na "muo-oz i Chineke, dika ihe e deworo ede, ^besiw o n'elu-igwe daa; ya mere, ọ ghwo 'ekwensu, ebe ọ choro ime ihe di njo n'anya Chineke.

12a OznQd. 88:25-26.
NGAN Uwa—E kere
ya maka mmadu.

^b NGAN Ikpe-ziri-ezi.

13a 2 Nif. 9:25.

^b Alma 42:13.

14a NGAN Kee, Okike.

^b OznQd. 93:30.

15a Aisa. 45:18;

Alma 42:26;
Moses 1:31, 39.

^b Jen. 3:6;

Alma 12:21-23.

^c Jen. 2:16-17;

Moses 3:17.

^d Jen. 2:9; 1 Nif. 15:22,

36; Alma 32:40.

16a 2 Nif. 10:23;

Alma 12:31.

NGAN Ohere-Ihoru.

^b OznQd. 29:39-40.

17a NGAN Ekwensu.

^b Aisa. 14:12;

2 Nif. 9:8;

Moses 4:3-4;

Ab. 3:27-28.

^c NGAN Ekwensu.

18 Ma n'ihì na o siwo n'elu-igwe dapụ, ma buruzie onye nọ na nhuju-anya ruo mgbe nile, ọ "chọkwara nhuju-anya nke ndị mmadụ nile. Ya mere, ọ siri ^bIv, e, ọbuna agwọ ochie ahụ, nke bụ ekwensu ahụ, nke bụ nna nke "okwu ugha nile, ya mere, ọ siri: Rie mkpuru-osisi a si erile, ma i gaghi anwu, kama i ga-adị ka Chineke, "mata mma na njo.

19 Ma mgbe Adam na Iv "riworo mkpuru-osisi a si erila, a chupuru ha site na ogige ^bIden, ka ha na-akọ ala.

20 Ma ha akpoputawo umuaka, e, ọbuna "ezi na ulọ nke uwa nile.

21 Ma ubochi nile nke umu nke "mmadu ka e mere ka ọ di ogologo, dika ochicho Chineke siri di, ka ha nwe ike ^bchegharịa mgbe ha nọ n'anụ aru; ya mere, onodu ha wee buru onodu nke "mnwale, ma oge ha ka e mere ka otowanye ogologo, dika iwunso nile ndi ahụ nke Onye-nwe Chineke nyere umu nke mma-^ddu. N'ihì na o nyere iwunso na mmadu nile ga-echegharị; n'ihì na o gosiri mmadu nile na ha "efuwo, n'ihì njehie nke ndi muru ha.

22 Ma ugbua, lee, ọburu na

Adam ejehieghe, ọ garaghi ada, kama ọ gaara anogide n'ime ogige Iden. Ma ihe nile ndi e kere eke gaara anogide n'otu onodu ahụ nke ha nọ mgbe e kesiri ha; ma ha gaara anogide-riri ruo mgbe nile, ma ghara inwe nsotu.

23 Ma ha agaraghi enwe "umu; ya mere, ha gaara anogide n'onodu enweghi uta, enweghi onu, n'ihì na ha amaghi ahuru obula, emeghi ihe oma, n'ihì na ha amaghi mmehie obula.

24 Ma lee, ihe nile ka e meworo site na amamihe nke ya bu "Onye-maara ihe nile.

25 "Adam ^bdara ka mmadu wee diri; ma mmadu "di, ka ha wee nwee ^donu.

26 Ma "Mesaia ahụ ga-abia n'ozuzu oge akara aka, ka o nwee ike ^bgbaputa umu nke mmadu site n'odida ahụ. Ma n'ihì na a gbaputara ha site n'odida ahụ ha aburuwo ndi "nwere onwe ha ruo mgbe nile, mara mma na njo; ka ha mee ihe ha chorọ ime na-abughi ihe e mere ka ha mee, ma obughi site na ntaram-ahuru nke "iwu na nnukwu na ubochi ikpeazu, dika iwunso nile nke Chineke nyeworo siri di.

18a 2 Nif. 28:19-23;
3 Nif. 18:18;
OznQd. 10:22-27.
b NGAN Iv.
c 2 Nif. 28:8;
Moses 4:4.
d Jen. 3:5; Alma 29:5;
Moro. 7:15-19.
19a Alma 12:31.
NGAN Qdida nke
Adam na Iv.
b NGAN Iden.
20a OznQd. 138:38-39.

21a Alma 12:24;
Moses 4:23-25.
b Alma 34:32.
NGAN Chegharia,
Ncheghari.
c NGAN Inwu Anwụ,
Na-anwu Anwụ.
d Jekob 7:12.
23a Moses 5:11.
24a NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
25a NGAN Adam.
b Moses 6:48.

NGAN Qdida nke
Adam na Iv.
c NGAN Inwu Anwụ,
Na-anwu Anwụ.
d Moses 5:10.
NGAN Onu; Nwoke,
ndi Nwoke.
26a NGAN Mesaia.
b NGAN Atumatu nke
Mgbaputa.
c Alma 42:27;
Hil. 14:30.
d NGAN Iwu.

27 Ya mere, mmadụ nile “nwe onwe ha dika n’anụ arụ; ma ihe nile nke e nyere ha bụ ihe ndị dị mmadụ mkpa. Ma ha ka ọ diiri ʔihorọ ntọhapụ na “ndụ ebighi-ebi, site na nnukwu Onye-ogbugbo nke mmadụ nile, ma-ọbụ ʔihorọ ndọkpụ n’agha na ọnwụ, dika ndọkpụ n’agha na ike nke ekwensu siri di; n’ihi na ọ na-achọ ka mmadụ nile nọdụ n’onọdụ nhuju-anyanya dika ya n’onwe ya.

28 Ma ugbua, ụmụ m ndi nwoke, ọ ga-adị m mma ma asi na unu ga-elekwasị nnukwu “Onye-ogbugbo ahụ anyanya, ma ńaa ntị na nnukwu iwu-nsọ ya nile; ma nwe okwukwe n’okwu ya nile ma horo ndi ebighi-ebi, dika ọchichọ nke Mụọ Nsọ ya siri di;

29 Ma ghara ʔihorọ ọnwụ ebighi-ebi, dika ọchichọ nke anụ arụ na ihe ọjọọ nke di n’ime ya siri di, nke na-enye mụọ nke ekwensu ike ime ka ọ “dọkpuru unu, iwedata unu ruo ʔn’ala mụọ, ka o wee chiwa unu n’alaeze nke ya.

30 Ekwuwo m okwu ole na ole ndi a nye unu nile, ụmụ m ndi nwoke, n’ubochi ikpe-azụ nke mnwale m; ma a horowo m akukụ nke ka mma, dika okwu nile nke onye-amuma ahụ siri di. Ma enweghi m mkpa ọzọ ka-ria ọdịmma mgbe nile na-adigide nke mkpuru-obi unu. Amen.

ISI 3

Josef n’Ijpt huru ndi Nifai n’ohu — O buru amuma maka Joseph Smith, onye ọhụ-uzọ nke oge ikpeazu; maka Moses, onye ga-anaputa Israel; na maka mbiarute Akwukwo nke Mọmọn. Ihe dika n’afọ 588 ruo 570 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua a na m agwa gi Josef, “nwa-ikpeazu m. A mutara gi n’ime ọzara n’ime mkpagbu m nile; e, n’ubochi nile nke nnu-kwu iru-uju m karisiri ka nne gi muru gi.

2 Ma, ka Onye-nwe doo “ala nke a nsọ nye gi, nke bu ala kachasi oke-onu-ahia, maka nketa gi na nketa nke mkpuru-afọ gi na umunne gi, ndi nwoke maka nchekwa gi ruo mgbe nile, ma ọ buru na unu ga-edebe iwu-nsọ nile nke Onye-Nsọ nke Israel.

3 Ma ugbua, Josef, nwa ikpe-azu m, onye m kpọtaworo site n’ime ọzara n’ime mkpagbu m nile, ka Onye-nwe gozie gi ruo mgbe nile, n’ihi na agaghị “ebibi mkpuru-afọ gi kpam-kpam.

4 N’ihi na lee, i bu mkpuru nke ukwu m nile; ma a bu m agburu nke “Josef onye ʔadokpuru ga n’Ijpt. Ma nnukwu ka ogbugbandu Onye-nwe ahụ nile diiri nke o mere nye Josef.

5 Ya mere, Josef n’ezie “huru

27a Ndi-Gal. 5:1;
Moses 6:56.

b NGAN Ohere-Ihorọ.

c NGAN Ndu Ebighi-ebi.

28a NGAN Onye-ogbugbo.

29a Ndi Rom 6:16-18;

Alma 12:11.

b NGAN Ala-muo.

3 1a 1 Nif. 18:7.

2a 1 Nif. 2:20.

NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

3a 2 Nif. 9:53.

4a Jen. 39:1-2; 45:4;

49:22-26;

1 Nif. 5:14-16.

b Jen. 37:29-36.

5a NAJS Jen. 50:24-38;

2 Nif. 4:1-2.

ụbọchị nke anyị. Ma o nwetara nkwa nke Onye-nwe, na site na mkpụrụ nke ukwu ya ka Onye-nwe Chineke ga-ewelite ^bngalaba ‘ezi-omume nye ụlọ nke Israel; ọ bughị ^dMesaia ahụ, kama ngalaba nke a gaara agbajipụ, otu o sila dị, ka e nwe ike icheta ya n’ogbugba-ndụ nile nke Onye-nwe ka e mee ka Mesaia ahụ pụta ihè n’iru ha n’oge ikpe-azụ, na mụọ nke ike, ruo n’iwepụta ha site n’ochịchiri baa n’ihè—e, site na nzuzo nke ‘ochịchiri na site na ndọkpụ n’agha ruo n’inwe-re onwe.

6 N’ihi na Josef n’ezie kwuputara, na-asị: “Onye ọhụ-uzọ ka Onye-nwe Chineke m ga-ekulite elu, onye ga-abụ onye-ọhụ-uzọ nke a họtara ahọtara nye mkpụrụ nke ^bukwu m nile.

7 E, Josef n’ezie siri: Otu a ka Onye-nwe kwuru gwa m: “Ọhụ-uzọ nke a họtara ahọtara ka m ga-ekulite elu site na mkpụrụ nke ukwu gi nile; ma a ga-ebuli ya n’etiti mkpụrụ nke ukwu gi nile. Ma ọ bụ ya ka m ga-enye iwu-nsọ na ọ ga-arurụ mkpụrụ nke ukwu gi nile ọrụ, ụmụ nne ya, ndị nwoke, ndị ga-abụ nnukwu oke ọny ahia nye ha, ọbuna ruo n’iweta ha ka ha mata maka ogbugba-ndụ

nile nke m meworo mụ na ndị nna unu.

8 Ma a ga m enye ya iwu-nsọ na ọ gaghi arụ “ọrụ ọzọ, ma ọbughị ọrụ nke m ga- enye ya iwu iru. Ma a ga m eme ya ka ọ di ukwu n’anya m; n’ihi na ọ ga-arụ ọrụ m.

9 Ma ọ ga-adị ukwu dika “Moses, onye nke m siworo na m ga-ebulite elu nye unu, ka ọ ^bnaputa ndi m, O ụlọ nke Israel.

10 Ma Moses ka m ga-ebulite elu, ka ọ naputa ndi gi site n’ala Ijipt.

11 Ma na Onye-ọhụ-uzọ ka m ga-ewelite elu site na mkpụrụ nke ukwu gi nile; ma-ọbụ ya ka m ga-enye “ike iweputa okwu m nye mkpụrụ nke ukwu gi nile—ma ọbughị n’iweputa okwu m nani, ka Onye-nwe kwuru, kama ma nke ime ka ha kwenye n’okwu m, nke ga-aputawori n’etiti ha.

12 Ya mere, mkpụrụ nke ukwu gi nile “ga-edeghi; ma mkpụrụ nke ukwu nile nke ^bJuda ‘ga-edeghi; ma nke ahụ a ga-edeghi site na mkpụrụ nke ukwu gi nile, na kwa nke ahụ a ga-edeghi site na mkpụrụ nke ukwu Juda, ga-etokota, ruo ^dn’igbagwoju-anya nke ozizi ụgha nile na mbuda-ala nke ndoro-ndoro nile, na ihiwe udo n’etiti mkpụrụ nke ukwu gi nile,

5b Jen. 49:22–26;

1 Nif. 15:12; 19:24.

NGAN Ubi Vine nke

Onye-nwe.

c Jekob 2:25.

d 2 Nif. 6:14;

OznQd. 3:16–20.

e Aisa. 42:16.

6a 3 Nif. 21:8–11;

Mom 8:16.

NGAN Ọhụ-uzọ.

b OznQd. 132:30.

7a NGAN Smith,

Joseph Nta.

8a OznQd. 24:7, 9.

9a Moses 1:41.

b Ọpụ. 3:7–10;

1 Nif. 17:24.

11a OznQd. 5:3–4.

12a NGAN Akwukwo nke

Momom.

b 1 Nif. 13:23–29.

c NGAN Bible.

d Ezik. 37:15–20;

1 Nif. 13:38–41;

2 Nif. 29:8; 33:10–11.

na "iweta ha na /omuma nke ndi nna ha nile, n'ubochi ikpeazu nile, na kwa omuma nke ogbugba-ndu m nile, ka Onye-nwe kwuru.

13 Ma site na-adighi-ike a ga-eme ka o sie ike, n'ubochi ahụ mgbe oru m ga-amalite n'etiti ndi m nile, ruo n'iweghachi gi, O ulo nke Israel, ka Onye-nwe kwuru.

14 Ma otu a ka Josef buru n'amuma na-asị: Lee, ohu-uzo ahụ ka Onye-nwe ga-agozi; ma ndi ga-achọ ibibi ya ga-enwe mgbagwoju-anya; n'ih i nkwa nke a, nke m nwetaworo site n'aka Onye-nwe, site na mkpuru nke ukwu m, ga-emezu. Lee, a ma m nke oma maka mmejuputa nke nkwa a.

15 Ma "aha ya ka a ga-akpo otu ihe dika nke m; ma o ga-abu dika baha nna ya. Ma o ga-adika m; n'ih i na ihe ahụ, nke Onye-nwe ga-eweputa n'aka ya, site n'ike nke Onye-nwe ga-eweruta ndi m ruo na nzoputa.

16 E, otu a ka Josef buru ya n'amuma: A ma m ihe a nke oma, obuna dika m si mara nke oma maka nkwa nke Moses; n'ih i na Onye-nwe asiwo m, A "ga m edokwa mkpuru-afọ gi ruo mgbe nile.

17 Ma Onye-nwe asiwo: A ga m ewelite otu Moses; ma a ga m enye ya ike n'ime okporo; ma a ga m enye ya ikpe e dere ede.

Ma na a gaghi m atopu ire ya, ka o kwuo otutu okwu, n'ih i na a gaghi m eme ya dike n'ikwu okwu. Ma a ga m e "dere ya iwu m, na mkpisi aka nke aka m, ma a ga m emere ya bonye-nkwuputa.

18 Ma Onye-nwe sikwara m: A ga m ewelite mkpuru nke ukwu gi nile; ma a ga m emere ya onye-nkwuputa okwu. Ma mu, lee, a ga m enye ya ka o dee ihe odide nke mkpuru nke ukwu gi nile, nye mkpuru nke ukwu gi nile; ma onye-nkwuputa okwu nke ukwu gi ga-eme ka a mata ya.

19 Ma okwu ndi ahụ o ga-edegabụ okwu ndi di mkpa na amamihe nke m na ha ga-agaru ruo "mkpuru nke ukwu gi nile. Ma o ga-adika a ga-asị na mkpuru nke ukwu gi ebesaworo ha ri akwa bsite n'uzuzu; n'ih i na A ma m okwukwe ha.

20 Ma ha "ga-ebe akwa site n'uzuzu; e, obuna ncheghari nye umunne ha, ndi nwoke obu-na mgbe otutu ogbo gafeworo ha. Ma o ga-eru na akwa ha ga-aga, obuna dika idi mfe nke okwu ha nile siri di.

21 N'ih i okwukwe ha, "okwu ha nile ga-aga n'iru site n'onu m ruo umunne ha ndi nwoke nile ndi nke bu mkpuru nke ukwu gi, ma adighi-ike nke okwu onu ha nile ka m ga-eme ka o sie ike site n'okwukwe ha, ruo

12e Moro. 1:4.
f 1 Nif. 15:14;
2 Nif. 30:5;
Mom 7:1, 5, 9-10.
15a OznQd. 18:8.
b A—JS 1:3.

16a Jen. 45:1-8.
17a Deut. 10:2, 4;
Moses 2:1.
b Opu. 4:16.
19a OznQd. 28:8.
b Aisa. 29:4;

2 Nif. 27:13; 33:13;
Mom 9:30;
Moro. 10:27.
20a 2 Nif. 26:16;
Mom 8:23.
21a 2 Nif. 29:2.

n'icheta ọgbugba-ndu m nke m mere nye ndi nna gi.

22 Ma ugbua, lee, nwa m Josef, n'udi di otu a ka nna m na mgbe ochie jiri "buo amuma.

23 Ya mere, n'ih i ọgbugba-ndu nke a i bu onye-agoziri-agozi; n'ih i na mkpuru-afọ gi ka a na-agagh i ebibi, n'ih i na ha ga aña nt i n'okwu nile nke akwu-kwọ ahụ.

24 Ma otu dike ga-ebilite n'eti-ti ha, onye ga-eme nnukwu ihe oma, ma n'okwu onu ma n'omume, ebe o bu ngwa-oru n'aka nile nke Chineke, nwere okwu-kwe kariri akari, iru nnukwu oru itu-n'anya, ma mee ihe ahụ nke bu nnukwu ihe n'anya nke Chineke, ruo n'ime ka eweta na mmezu nnukwu mwetaghachi nye ulo nke Israel na nye mkpuru-afọ nke umunne gi ndi nwoke.

25 Ma ugbua, ngozi na-adiri gi, Josef. Lee, i di ntakiri; ya mere, naa nt i n'okwu nile nke nwanne gi, nwoke, Nifai, ma a ga-emere gi obuna dika okwu nile nke m kwuwo siri di. Cheta okwu nile nke nna gi mgbe o na-anwu. Amen.

ISI 4

Lihai wee ndumodu ma wee gozie umu na umumu ya—O wee nwuo ma e lie ya—Nifai wee nwe otuto n'idi mma nke Chineke—Nifai wee tinye ntukwasobi ya n'Onye-nwe ruo mgbe nile. Ihe

dika n'afọ 588 ruo 570 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua, mu, Nifai, na-ekwu gbasara amuma nile nke nna m kwuwo maka ha, gbasara "Josef, onye e bugara n'Ijpt.

2 Ma lee, o buru amuma n'ezie gbasara mkpuru-afọ ya nile. Ma "amuma nile o dere, o dighi otutu ndi ka ha di nnukwu. Ma o buru amuma gbasara anyi, na ogbo ndi na-abia n'odin'iru; ma e dere ha n'elu epekele bras ahụ.

3 Ya mere, mgbe nna m biaworo na ngwucha nke okwu gbasara amuma nke Josef, o kporo umu Leman, umu ya ndikom, na umu ya ndinyom, ma si ha: Lee, umu ndi nwoke, na umu m ndi nwanyi, ndi bu umu nwoke na umu nwanyi nke "nwa mbu m, O ga-ad i m mma ma asi na unu ga-enye nti unu n'okwu m nile.

4 N'ih i na Onye-nwe Chineke ekwuwo na: "Obururaa na unu ga-edebe iwu-nsọ m nile unu ga-enwe ogan'iru n'ala ahụ; ma obururaa na unu agagh i edebe iwu-nsọ m nile a ga-ebepu unu site n'ebe m no.

5 Ma lee, umu m ndi nwoke na umu m ndi nwanyi, enweghi m ike igbada n'ime ili m ma obughi na m hapuru "ngozi m n'aru unu; n'ih i na lee, a ma m na oburu na azulite unu b'uzo unu kwesiri iga, unu agagh i ewezuga onwe unu site n'ime ya.

6 Ya mere, oburu na a buru unu onu, lee, a hapuru m ngozi

22a 2 Nif. 3:5.

4 1a Jen. 39:1–2.

2a 2 Nif. 3:5.

3a NGAN Onye e Buru
Uzo Muo.

4a 2 Nif. 1:9.

5a NGAN Ngozi Onye-isi
Ezi na Ulo.

b Ilu 22:6.

m n'arụ unu, na ọbụbụ-ọnu ahụ ka a ga-ewepụrụ unu ma burụ ihe a ga aza "n'isi ndị mụrụ unu.

7 Ya mere, n'ihị ngozi m, Onye-nwe Chineke "agaghị ekwe ka unu laa n'iyi; ya mere, ọ ga-enwe ^bobi ebere n'arụ unu na mkpụrụ-afọ nke unu ruo mgbe nile.

8 Ma o wee ruo na mgbe nna m biaworo na ngwucha nke okwu o na-agwa ụmụ ndị nwoke na ụmụ ndị nwanyi nke Leman, o mere ka ụmụ ndị nwoke nile na ndị nwanyi nile nke Lemuel burụ ndị akpọtara n'iru ya.

9 Ma ọ gwara ha okwu, na-asị: Lee, ụmụ m ndị nwoke na ndị nwanyi, ndị bu ụmụ nwoke na ụmụ nwanyi nke nwa m nwoke nke abụọ; lee, a hapụrụ m unu otu ngozi ahụ nke m hapụrụ ụmụ nwoke na ụmụ nwanyi Leman; ya mere, a gaghi ebibicha unu kpam kpam; ma n'ikpeazu mkpụrụ-afọ unu ka a ga-agozi.

10 Ma o wee ruo na mgbe nna m biaworo na ngwucha nke okwu ọ na-agwa ha, lee, ọ gwara ụmụ nwoke "Ishmel okwu, e, ma ọbuna ezi na ụlọ ya nile.

11 Ma mgbe ọ biaworo na ngwucha nke okwu ọ na-agwa ha, ọ gwara Sam okwu, na-asị: Ngozi na-adiri gi, na mkpụrụ-afọ gi n'ihị na i ga-eketa ala ahụ dika nwanne gi nwoke, Nifai. Ma mkpụrụ-afọ gi ka a ga-agụnye na mkpụrụ-afọ ya; ma i ga-adị ọbuna dika nwanne gi

nwoke, ma mkpụrụ-afọ gi dika mkpụrụ-afọ ya; ma a ga-agozi gi n'ubochi gi nile.

12 Ma o wee ruo mgbe nna m, Lihai gwaworo ezi na ụlọ ya nile okwu, dika o siri metụ ya n'obi na Mụọ nke Onye-nwe nke diiri n'ime ya, o wee bụwanye okenye. Ma o wee ruo na ọ nwurụ, ma e liri ya.

13 Ma o wee ruo na o meghi ọtụtụ ubochi mgbe ọ nwuroro, Leman na Lemuel na ụmụ nwoke Ishmel wesoro m iwe n'ihị mba nile nke Onye-nwe bara.

14 N'ihị na mụ, Nifai, ka a kwagidere igwa ha okwu, dika okwu ya siri di; n'ihị na e kwuworo m ha ọtụtụ ihe, na kwa nna m, tutu onwu ya; ọtụtụ n'ime okwu nile ndi ahụ ka e dere n'elu "epekele m ndi ọzọ; maka akukụ akukọ ndi ọzọ ka mkpa ka e dere n'elu epekele m ndi ọzọ.

15 Ma n'elu "ndi a ka m dere ihe nile nke mkpụrụ-obi m, na ọtụtụ n'ime akwukwọ-nso ndi a kanyere n'elu epekele bras ahụ. N'ihị na mkpụrụ-obi m nwere mmasi n'ime akwukwọ-nso nile, ma obi m ^bna-eche maka ha, ma dee ha maka 'mmuta na nrite uru nke ụmụ m.

16 Lee, "mkpụrụ-obi m nwere mmasi n'ihe nile nke Onye-nwe; ma ^bobi m na-aga n'iru na-eche maka ihe nile ndi m hụworo na ndi m nworo.

6a OznQd. 68:25-29.

7a 2 Nif. 30:3-6;

OznQd. 3:17-18.

b 1 Nif. 13:31;

2 Nif. 10:18-19;

Jekob 3:5-9;

Hil. 15:12-13.

10a 1 Nif. 7:6.

14a 1 Nif. 1:16-17; 9:4.

15a 1 Nif. 6:4-6.

b NGAN Ntughari

Uche; Akwukwọ-

nsọ nile.

c 1 Nif. 19:23.

16a NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n'ekel.

b NGAN Obi.

17 Otu o sila di, na-agbanyeghi nnukwu "idi mma nke Onye-nwe, n'igosi m nnukwu oru itu-n'anya ya nile, obi m tiri mkpu: O 'ogbenye-onu-ntu ka m bu! E, obi m na-eru uju n'ihia anu aru m; mkpuru-obi m nwere mwute n'ihia ajo-omume m nile.

18 A gbawo m gburu-gburu, n'ihia onwunwa nile na mmehie nile nke o diiri mfe "ibuso m agha.

19 Ma mgbe m choro inwe anuri, obi m na asu ude n'ihia mmehie m nile; otu o sila di, a ma m onye m tukwasiworo obi.

20 Chineke m aburuworu ebe ndabere nke m; o duwo m gafee mkpagbu m nile n'ime ozara; ma o chekwawo m n'elu mmiri nile nke nnukwu ebe omimi.

21 O mejuputawo m "n'ihiana-nya ya, obuna ruo n'iwerecha anu aru m.

22 O mewo ka "ndi iro m nwe mgbagwoju-anya, ruo na-ime ka ha ma jijiji n'ebe m no.

23 Lee, o nwo akwa m n'ehihie, ma o nyewo m amamihe site "n'ohu n'oge abali.

24 Ma n'ehihie ka m bawa-nyere n'enweghi egwu n'ime oke "ekpere n'iru ya, e, olu m ka m zipuliteworo elu; ma ndi muo-ozu nile gbadatara kuziere m.

25 Ma n'elu nku nke Muo ya ka "e bupuworo aru m n'elu

ugwu nile di elu kari. Ma anya m ahwo nnukwu ihe nile, e, obuna nnukwu kari n'anya mmadu; ya mere, a gwara m ka m ghara ide ha.

26 O mgbe ah, o buru na a hwo m nnukwu ihe nile di otu a, o buru na Onye-nwe n'iwedata onwe ya nye umu nke mmadu eletawo ndi mmadu n'obi ebere di otu a, "gini mere obi m ga-eji bee akwa, na mkpuru-obi m nogide n'ime nda-gwurugwu nke iru uju, na anu aru m buru ihe lara n'iyi, na ume m daa mba, n'ihia mkpagbu m nile?

27 Ma gini ga-eme ka m "kwe-nye ime mmehie, n'ihia anu aru m? E, gini ga-eme ka m nye 'onwunwa nile efe, ka ajo-onye ah nweta ebe n'ime obi m ibibi "udo m na ikpagbu mkpuru-obi m? Gini mere iwe ji na-ewe m n'ihia onye-iro m?

28 Teta, mkpuru-obi m! a gala n'iru n'iruda n'ala n'ime mmehie, Nuriu onu, O obi m, ma enyekwala ebe obibi ozu maka "onye-iro nke mkpuru-obi m.

29 E wela iwe ozu n'ihia ndi-iro m. A lakwala azu ume m n'ihia mkpagbu m nile.

30 Nuriu, O obi m, ma bekuo Onye-nwe, ma si: O Onye-nwe, a ga m eto Gi ruo mgbe nile; e, mkpuru-obi m ga-anuri n'ime gi, Chineke m, na "nkume nke nzoputa m.

17a 2 Nif. 9:10;
OznQd. 86:11.

b Ndi Rom 7:24.

18a Ndi Rom 7:21-23;
Ndi-Hib 12:1;

Alma 7:15.

21a NGAN Ihunanya.

22a 1 Nif. 17:52.

23a NGAN Ohu.

24a Jemes 5:16;
1 Nif. 2:16.

25a 1 Nif. 11:1;

Moses 1:1-2.

26a Abuoma 43:5.

27a Ndi Rom 6:13.

b NGAN Nwaa,

Onwunwa.

c NGAN Udo.

28a NGAN Ekwensu.

30a 1 Ndi-Ko 3:11.

NGAN Oke-nkume.

31 O Onye-nwe, i ga-anaputa mkpuru-obi m? I ga-azoputa m n'aka ndi iro m? I ga-eme m ka m ma jijiji na mputa-ihè nke "mmehie?

32 Ka emechigide onu uzọ nke ala-muọ mgbe nile n'iru m, n'ih na "obi m tiwara etiwa ma muọ m nwere ncheghari! O Onye-nwe i gaghi emechi onu uzọ nke ezi-omume n'iru m, ka m wee 'gaa ije n'uzọ nke ndagwuru-gwu di ala, ka m wee nogide-sieike n'uzọ ahu di larii!

33 O Onye-nwe, i ga-agba m gburu-gburu n'ime uwe mwuda nke ezi-omume! O Onye-nwe, i ga-eme ka m nwee ebe m ga-esi gbapu n'iru ndi iro m! I ga-eme ka uzọ m guzoro kwem n'iru m! I gaghi edebere m okwute-mkpobi-ukwu n'uzọ m—ma na I ga-ekpochapuru m uzọ m n'iru m, ma e wubichila ogige ahia n'uzọ m, kama uzọ nile nke onye-iro m.

34 O Onye-nwe, a "tukwasiwo m gi obi, ma a ga m 'atukwasi gi obi ruo mgbe nile. A gaghi m etinye 'ntukwasi-obi m n'aka nke anu aru; n'ih na a ma m na obubu-onu diri ya bu onye na-etinye ntukwasi-obi ya n'aka nke anu aru. E, obubu-onu diri ya bu onye tinyere ntukwasi-obi ya na mmadu ma-obu jiri anu aru mere ike ogwe aka ya.

35 E, a ma m na Chineke "ga-emepu-aka n'inye onye obula nke rioro ya. E, Chineke m

ga-enye m, ma-oburu na m 'ario ma oburu na m 'ariohieghe; ya mere a ga m eweli olu m nye Gi; e, a ga m ebeku Gi akwa, Chineke m, nkume nke ezi-omume m. Lee, olu m ruo mgbe nile ga-adalite elu ruo Gi, "nkume m na Chineke m nke mgbe nile na-adigide. Amen.

ISI 5

Ndi Nifai wee wezuga onwe ha site n'ebe ndi Leman no, debe iwu nke Moses, ma wuo temple—N'ih ekweghi-ekwe ha, e bepuru ndi Leman site n'iru nke Onye-nwe, ma a buru ha onu ma buru opipia utari nye ndi Nifai. Ihe dika n'afọ 588 ruo 559 tutu amuo Kraist.

LEE, o wee ruo na mu, Nifai, bere nnukwu akwa nye Onye-nwe Chineke m, n'ih "iwe nke umunne m ndi nwoke.

2 Ma na lee, iwe ha bawanyere megide m, nke mere na ha choro iwepu ndu m.

3 E, ha tamuru megide m, na-as: Nwanna anyi nwoke nke nta chere na o "ga-achi anyi; ma anyi enwewo nnukwu mnwale n'ih ya; ya mere, ugbua ka anyi gbua ya, ka anyi ghara inwekwa mkpagbu ozọ n'ih okwu ya nile. N'ih na lee, anyi agaghi enwe ya ka o buru onye ochichi anyi, nke a bu ihe diri anyi bu ndi toro ya, ichi ndi a.

4 Ugbua, a nagh m ede n'elu

31a Ndi Rom 12:9;
Alma 13:12.

32a NGAN Obi Tiwara
Etiwa.
b NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharja.

34a NGAN Ntukwasi-obi.
b Abuoma 44:6–8.
c Jer. 17:5;
Mqm 3:9; 4:8.
35a James 1:5.
b NGAN Ekpere.

c Hil. 10:5.
d Deut. 32:4.
5 1a 2 Nif. 4:13–14.
3a 1 Nif. 16:37–38;
Mosa. 10:14–15.

epekele ndi a okwu nile nke ha tamuru megide m. Mana o zuworo m i si, na ha choro iwepu ndu m.

5 Ma o wee ruo na Onye-nwe "doro m aka na nti, na mu, ^bNifai, ga-esi n'ebe ha no puo ma gbaga n'ime ozara, na ndi nile choro iso m gaa.

6 Ya mere, o wee ruo na mu, Nifai, kporo ezi na ulo m, na kwa "Zoram na ezi na ulo ya, na Sam, nwanne m nwoke nke toro m na ezi na ulo ya, na Jekob na Josef, umunne m ndi nwoke ndi m toro, na kwa umunne m ndi nwanyi na ndi nile choro iso m gaa ma ndi nile choro iso m bu ndi kwere ^bn'ido aka na nti na mkpughe nile nke Chineke; ya mere, ha nara nti n'okwu m nile.

7 Ma anyi weere ulo ikwu anyi nile na ihe obula nile ndi kwere anyi, ma gaa njem n'ime ozara ruo ogologo otutu ubochi. Ma mgbe anyi gaworo njem ruo ogologo otutu ubochi anyi runyere ulo ikwu anyi nile.

8 Ma ndi m choro ka anyi kpo aha ebe ahụ "Nifai; ya mere anyi kporo ya Nifai.

9 Ma ndi ahụ nile mu na ha so jiri aka ha kpo onwe ha "ndi nke Nifai.

10 Ma anyi chetara idebe ikpe nile, na iwu nile e dere ede, na iwu-nsọ nile nke Onye-nwe

n'ihe nile, dika "iwu nke Moses siri di.

11 Ma Onye-nwe nonyeere anyi; ma anyi mere nke oma kara, n'ih na anyi kpu mkpu-ru-akuku, ma anyi wetara ihe ubi ozo nke di ukwu. Ma anyi malitere izulite igwe anu ulo nile, na igwe ehi nile, na anu nile n'udi nile di iche iche.

12 Ma mu, Nifai, ewetawo kwa akuko-ndekota ahụ e dekoro bu ndi a kanyere n'elu "epekele bras; na kwa ^bbol ma-obu "ihe izi-uzo, nke a kwadoworo nye nna m site n'aka nke Onye-nwe, dika ihe ahụ e dere ede.

13 Ma o wee ruo na anyi malitere ime nke oma kara, na imuba n'ala ahụ.

14 Ma mu Nifai, weereri "mma-agma nke Leban, ma n'udi ya m wee mee otutu mma-agma, adighi ama-ama site n'uzo obula enwe ka ndi a ana-akpo ^bndi Leman ugbua si biakwasị anyi ma bibie anyi; n'ih na a ma m ikpo-asi ha n'ebe m no na umu m na ndi ahụ a kporo ndi m.

15 Ma a kuziiri m ndi m iwu ulo n'udi nile, na iru n'udi osisi nile, na nke "igwe, na nke kopa, na nke bras, na nke igwe anuru-anu, na nke ola edo, na nke ola ocha, na nke ntụ igwe di oke onu ahia, ndi kari akari.

16 Ma mu, Nifai, wuru "temple,

5a NGAN Kwalite Mụo, Nkwali nke Mụo.

b Mosa. 10:13.

6a 1 Nif. 4:35; 16:7;

2 Nif. 1:30-32.

b NGAN Doro-aka-na-nti, Ido-aka-na-nti.

8a Onnai 1:12, 27;

Mosa. 9:1-4; 28:1.

9a Jekob 1:13-14.

10a 2 Nif. 11:4.

NGAN Iwu nke Moses.

12a Mosa. 1:3-4.

NGAN Ekpele nile.

b Mosa. 1:16.

c 1 Nif. 16:10, 16, 26;

18:12, 21;

Alma 37:38-47;

OznOd. 17:1.

14a 1 Nif. 4:9;

Jekob 1:10;

OkwMqm. 1:13.

b NGAN Ndi Leman.

15a Ita 10:23.

16a NGAN Temple, Ulo nke Onye-nwe.

ma e wuru m ya dika ^btemple nke Solomon ma ewezuga na e jighi otutu ihe oke onu ahia nile wuo ya; n'ih na apughi inweta ha n'elu ala ah, ya mere, e nweghi ike iwu ya dika temple nke Solomon, ma udi owuwu ya dika temple nke Solomon; ma aka oru ya mara mma kara.

17 Ma o wee ruo na mu, Nifai, mere ka ndi m buru ndi "na-agba mb, ma na-eji aka ha na-arur.

18 Ma o wee ruo na ha chor ka m buru "eze ha. Ma mu, Nifai chosiri ike ka ha ghara inwe eze, otu o sila di, e meere m ha dika ike m ha.

19 Ma lee, okwu nile nke Onye-nwe emezuwori nye umunne m ndi nwoke, bu nke o kwuru gbasara ha, na mu ga-abu "onye-ochichi nke ha, na ^bonye-nkuzi nke ha. Ya mere, a buruwo m rij onye-ochichi ha na onyenkuzi ha, dika iwu-ns nile nke Onye-nwe siri di, wee ruo mgbe ha chor iwepu ndu m.

20 Ya mere, okwu nke Chineke ka e mejuputara bu nke o gwara m si na: Obururaa na ha "agaghi ana nti n'okwu gi nile, a gabepu ha site n'ebe Onye-nwe no. Ma lee, e ^bbepuru ha site n'ebe Ono.

21 Ma o mewori ka "obubu-onu ah biakwas ha, e, obuna

obubu-onu di ilu, n'ih ajojomume ha. N'ih na lee, ha emesiwo obi ha ike megide ya, nke bu na ha aghoworii okwute; ya mere, ebe ha di ocha, ma ^bdi mma ile anya nke ukwu, na uti ile anya, ka ha ghara ito ndi m akpiri, Onye-nwe Chineke mere ka "akpukpo-arur oji biakwas ha.

22 Ma otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: A ga m eme ka ha buru ndi "na-enweghi ihe mmasi n'ebe ndi gi no, ma obughi na ha cheghariri site na ajojomume ha nile.

23 Ma a ga-abu mkpuru-af nke onye obula "ga-agwakota ha na mkpuru-af ha onu; n'ih na a ga-abu ha onu obuna otu udi obubu-onu. Ma Onye-nwe kwuru ya, ma e wee mee ya.

24 Ma n'ih obubu-onu ha nke biakwasiri ha, ha ghoro "ndi na-enweghi aka oru, juputa na mkpasu-iwe na aghughu, ma na-ach n'ime ozara anu ohia ndi ha ga-egbu.

25 Ma Onye-nwe Chineke siri m: Ha ga-abu ihe ipia utari nye mkpuru-af gi, ime ka ha na-echeta m, ma obururaa na ha agaghi echeta m, ma ana nti n'okwu m nile, ha ga-abu opipia utari nye ha ruo na mbibi.

26 Ma o wee ruo na mu, Nifai, "doro Jekob na Josef ns, ka ha

16b 1 Ndez. 6;
2 Ihem. 3.
c OznQd. 124:26–27.
17a Jen. 3:19;
OznQd. 42:42.
18a Jekob 1:9, 11.
19a 1 Nif. 2:22.
b NGAN Kuzie, Onye Nkuzi.

20a 2 Nif. 2:21.
b Alma 9:14.
21a NGAN Ibu-onu, Ibu Onu nile.
b 4 Ne. 1:10.
c 2 Nif. 26:33;
3 Nif. 2:14–16.
22a 1 Nif. 12:23.
23a NGAN Lu Alulu,

Olulu Di na
Nwunye—Olulu di na nwunye site na okwukwe.
24a NGAN Ino Nkiti,
No Nkiti.
26a Jekob 1:18–19;
Mosa. 23:17.

bụrụ ndị nchụ-aja na ndị nkuzi n'ala nke ndị m.

27 Ma o wee ruo na anyị biri ndụ n'ụdị nke añañi.

28 Ma iri afọ atọ agafeworịi site n'oge anyị, hapurū Jerusalem.

29 Ma mụ, Nifai, edebeworịi akụkọ-ndekota ahụ e dere n'elu epekele nke m nile, nke m me-
woro, nke ndị m rute n'oge ahụ.

30 Ma o wee ruo na Onye-nwe Chineke siri m: Mee "epekele ndi ọzọ; ma ị ga akanye ọtụtụ ihe n'elu ha ndị di mma n'anya m, maka nrite uru nke ndi gi.

31 Ya mere, mụ, Nifai, n'irube isi n'iwu-nsọ nile nke Onye-nwe, gara mee "epekele ndi a n'elu ndi nke m kanyeworo ihe ndi a nile.

32 Ma akanyere m ihe ahụ na-amasị Chineke. Ma o bụrụ na ndi m enwee mmasi n'ihe ndi nke Chineke, ha ga-enwe mmasi n'ihe nkanye m nile ndi di n'elu epekele ndi a.

33 Ma ọbụrụ na ndi m achọọ imata akukū ka mkpa na akukū ndi m ha ga-aguriri epekele m ndi ọzọ.

34 Ma o zuworo m ị si na iri afọ anọ nile a gafeworịi, ma anyi enweworịi agha nile na ndoror ndoror nile anyi na umunne anyi ndi nwoke.

ISI 6

Jekob wee kogharịa akukū ndi Juu: Ndokpu n'agha ahụ baa Babilon na nlotā ha; ije-ozī na mkpogide n'obe nke Onye-Nsọ nke Israel;

inye aka e nwetara site n'aka ndi Jentailu; na mkpotaghachi ndi Juu nke oge ikpe-azu mgbe ha ga-ekwe-nye na Mesaja ahụ. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amụọ Kraist.

Okwu nile nke Jekob, nwanne Nifai nke nwoke, nke ọ gwara ndi nke Nifai:

2 Lee, umunne m ndi m huru n'anya, mụ, Jekob, ebe Chineke kpoworo m, ma chie m echichi n'udi usoro ya di nsọ, ma ebe e doworo m nsọ site n'aka nwanne m nwoke, Nifai, onye nke unu na-elekwasị anya dika "eze ma-ọbụ onye-nchekwa; na onye unu na-adabere maka ize-re mmekpa aru, lee unu ma na mụ agwawo unu okwu kariā maka ọtụtụ ihe.

3 Otu o sịla di, a na m agwa unu okwu ọzọ; n'ihī na a na m achosike maka odimma nke mkpuru-obi unu. E, nchekasi aru m di ukwuu maka unu, ma unu onwe unu ma na otu a ka o diriji site n'oge gara aga. N'ihī na a gbawo m unu ume site na mgbalī m nile, ma akuziworo m unu okwu nile nke nna m; ma a gwawo m unu okwu gbasara ihe nile e dere ede, site n'okike uwa.

4 Ma ugbua, lee, a ga m agwa unu okwu gbasara ihe nile ndi di adi, na ndi ga-abia abia; ya mere, a ga m aguru unu okwu nile nke "Aisaja. Ma ha bu okwu nile nke nwanne m nwoke chosiworo ike ka m gwa unu. Ma a na m agwa unu maka unu onwe unu, na ka unu wee muta ma nye aha Chineke unu otuto.

5 Ma ugbua, okwu nile nke m ga-aguputa bu ndi nke Aisaia kwuru gbasara ulo nke Israel nile; ya mere, a ga-eji ha tunyere unu, n'ih na unu bu ulo nke Israel. Ma e nwere otutu ihe ndi nke Aisaia kwuwo bu ndi a ga-eji tunyere unu, n'ih na unu bu ndi ulo nke Israel ah.

6 Ma ugbua, ndi a bu okwu nile ah: "Otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: Lee, a ga m ewelite aka m nye ndi Jentailu nile, ma dozie ^busoro uzom gosi ndi mmadu; ma ha ga-akpota umu ha ndi nwoke n'aka ha, ma umu ha ndi nwanyi ka a ga-eku n'ubu ha nile.

7 Ma ndi eze ga-abu ndi nna na-azu umu nye gi; ma ndi eze-nwanyi ha ndi nne na-azu umu gi; ha ga-akpo isi-ala were iru ha kpudo n'ala, ma rachaa uzuzu nke ukwu gi abuo; ma i ga-amata na Mb Onye-nwe; n'ih na ihere agagh eme ha bu ndi "na-echere m.

8 Ma ugbua mu, Jekob, ga-ekwutu ihe ole na ole gbasara okwu ndi a nile. N'ih na lee, Onye-nwe egosiwo m na ndi ah noderu na "Jerusalem, bu ebe anyi siri bia, ka e gbuwo ma ^bbupu ha na ndokpu nke agha.

9 Otu o sila di, Onye-nwe ego-siwo m na ha "ga-alaghachi oz.

Ma o gosiwo m na Onye-nwe Chineke, Onye-Nso nke Israel, kwesiri igosiputa onwe ya nye ha n'an aru; ma mgbe o gosiputaworo onwe ya ha ga-apia ya utari ma ^bkpogide ya n'obe, dika okwu nile nke muo-zi ah bu onye gwara m ya siri di.

10 Ma mgbe ha mesiworo obi ha ike ma kpo ekwe ha nku megide Onye-Nso nke Israel, lee, "ikpe nile nke Onye-Nso nke Israel ga-abiakwas ha. Ma ubochi ah na-abia mgbe a ga-eti ha otiti ihe ma nye ha mkpagbu.

11 Ya mere, mgbe a chulaworo ha n'iru ma n'azu, n'ih na otu a ka muo-zi ah kwuru, otutu ka a ga-akpagbu n'an aru, ma a gagh ekwe ka ha laa n'iyi, n'ih ekpere nke ndi nwere okwukwe; a ga-ekposasi ha ma a ga-apia ha utari, ma kpo ha asi; otu o sila di, Onye-nwe ga-emere ha ebere, na "mgbe ha ga-abia n'omu-ma nke ^bOnye-mgbaputa, a "ga-ekpokobata ha oz gaa n'ala nile nke nketa ha.

12 Ma ngozi na-adiri "ndi Jentailu nile, ha bu ndi onye-amuma deworo maka ha, n'ih na lee, oburu na ha ga-echeghari ma ghara ilu ogu megide Zai on, ma ghara ijikota onwe ha nye

6a Aisa. 49:22-23.

^b NGAN Okoloto.

7a Moses 1:6;

OznQd. 133:45.

8a Esta 2:6; 1 Nif. 7:13;

2 Nif. 25:10;

Omnai 1:15;

Hil. 8:20-21.

^b 2 Ndez. 24:10-16;

25:1-12.

NGAN Israel—

Mkposasi nke Israel.

9a 1 Nif. 10:3.

^b 1 Nif. 19:10, 13;

Mosa. 3:9;

3 Nif. 11:14-15.

NGAN Mkpogide

n'Obe.

10a Mat. 27:24-25.

11a 1 Nif. 22:11-12;

2 Nif. 9:2.

^b Hosea 3:5.

^c NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

12a 1 Nif. 14:1-2;

2 Nif. 10:9-10.

^bnnukwu nzukọ nke ahụ ruru arụ, a ga-azọputa ha, n'ihl na Onye-nwe Chineke ga-emezu 'ogbugba-ndu ya nile nke o meworo nye umu ya; ma n'ihl nke a, onye-amuma ahụ edewo ihe ndi a nile.

13 Ya mere, ndi na-alu ogu megide Zaiun na ndi ogbugba-ndu nke Onye-nwe ga aracha uzuzu nke ukwu ha; ma ndi nke Onye-nwe "ihere agaghi eme ha. N'ihl na ndi nke Onye-nwe bu ndi nke ^bna-eche ya; n'ihl na ha ka nokwa na-eche obibia nke Mesaja ahụ.

14 Ma lee, dika okwu nile nke onye-amuma ahụ siri di, Mesaja ahụ ga-ejikere onwe ya ozọ nke "ugboro abuo ka o wee kporghachi ha; ya mere, o ^bga-egosiputa onwe ya nye ha n'ike na nnukwu otuto, ruo na 'mbibi nke ndi iro ha nile, mgbe ubochi ahụ ga-abia mgbe ha ga-ekwere na ya; ma odighi onye obula o ga-ebibi nke kwere na ya.

15 Ma ndi na-ekweghi na ya ka a "ga-ebibi, site ^bn'oku, na site n'ebili mmiri, na site n'ala oma-jijiji, na site n'ikwafu obara, na site 'n'ajoo oria, na site n'onwu. Ma ha ga-amata na Onye-nwe bu Chineke, Onye-Nso nke Israel.

16 "N'ihl na a ga-ewepu anu-ikpa-nri n'ebe ndi ka ha ike no, ma-obu a ga-anaputa ^bndi adokputara n'agha n'uzo ziri ezi?

17 Ma otu a ka Onye-nwe kwuru: Obuna "ndi adokputara n'agha a ga-anaputa ha, ma anu-ikpa-nri nke ndi di egwu ka a ga-anaputa; n'ihl na ^bChineke bu Dike 'ga-anaputa ndi ogbugba-ndu nke ya. N'ihl na otu a ka Onye-nwe kwuru: a ga m ado ndoro-ndoro mu na ndi na-adoso gi ndoro-ndoro—

18 Ma a ga m enyeju ha afo bu ndi na-emegide gi, site n'anu aru ha onwe ha; obara ha ga-egbu ha dika mmanya na-atọ biribiri; ma anu aru nile ga-amata na mu, bu Onye-nwe, bu Onye-nzoputa gi na "Onye-mgbaputa gi, ^bOnye bu Dike nke Jakob.

ISI 7

Aisaja wee kwuo okwu dika Mesaja — Mesaja ahụ ga-enwe ire nke onye nwere mmuta—O ga-agbanyere ndi mmekpa-arụ azu ya—O gaghi enwe mgbagwoju-anyanya—Tulee Aisaja isi 50. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

E, N'IHI na otu a ka Onye-nwe

12b NGAN Ekwensu—
Nzukọ nke ekwensu.

c NGAN Ogbugba-ndu
nke Abraham.

13a 3 Nif. 22:4.

b Aisa. 40:31;
1 Nif. 21:23;
OznQd. 133:45.

14a Aisa. 11:11;
2 Nif. 25:17; 29:1.

b 2 Nif. 3:5.

c 1 Nif. 22:13-14.

15a 2 Nif. 10:16; 28:15;

3 Nif. 16:8.

NGAN Ubochi Ndi

Ikpe-azu.

b Jakob 6:3.

c OznQd. 97:22-26.

16a Aisa. 49:24-26.

b NB ndi ogbugba-

ndu nke Onye-nwe,
dika e dere na
ama-okwu 17.

17a 1 Nif. 21:25.

b NGAN Jehova.

c 2 Ndez. 17:39.

18a NGAN Onye-
mgbaputa.

b Jen. 49:24;
Aisa. 60:16.

kwuru: E wezugawo m unu, ma-òbù chupù unu ruo mgbe nile? N'ìhì na otu a ka Onye-nwe kwuru: Olee ebe ọ̀nù ahia edepụtara maka alùkwaghị m nke nne unu dī? Onye ka m wezugaworo unu nye, ma-òbù onye n'ime ndị m jì ụgwọ ka m resiworo unu? E, onye ka m resiworo unu? Lee, n'ìhì ajọọ-mume nile unu ka unu "rewo-ro onwe unu, ma n'ìhì njehie nile unu ka e wezugaworo nne unu.

2 Ya mere, mgbe m biara, ọ̀dighị nwoke nọ; mgbe m "kpọrọ oku, e, ọ̀dighị onye nọ iza ya. O ụlọ nke Israel, aka m ọ̀dịwo mkpụmkpụ ma olị nke mere na ọ gaghị enwe ike igbaputa, ma-òbù enweghị m ike inaputa? Lee, n'ibasi mba ike m, a na m eme ka ^boke osimiri taa, a na m eme ka ^ciyi ha nile ghọ ọzara na "azụ ha ka ha na-esi isi n'ìhì mmiri ahụ nile atasịwo, ma ha na-anwụ n'ìhì akpịrị ikpọ-nkụ.

3 A na m eyikwasị elu-igwe nile uwe di "ojii, ma a na m eme ^bakwa uwe igba-mkpe ihe mkpuchi arụ ha.

4 Onye-nwe Chineke enyewo m "ire nke ndị nwere mmụta, ka m nwe ike mata otu m ga-esi kwuo okwu n'oge ya nye gị O ụlọ nke Israel. Mgbe ike gwurụ unu ọ na-eteta ụtụtụ kwa ụtụtụ. Ọ na-akpote ntị m inụ ihe, dika ndi nwere mmụta.

5 Onye-nwe Chineke emeghe-wo "ntị m, ma enupughị m isi, ọ̀bughị ma m leghachiri anya n'azụ site n'ebe ọ nọ.

6 E nyere m azụ m "onye-otiti-ihè, ma nti m nile ka m nyere ha bụ ndi na-efopu ntutu-isi. E zopughị m iru m site n'ìhere na ọ̀bubụ asụ.

7 N'ìhì na Onye-nwe Chineke ga-enyere m aka, ya mere agaghị m enwe mgbagwọ-ju-anyà, Ya mere, edoziwo m iru m dika okwute, ma a ma m na ìhere agaghị eme m.

8 Ma Onye-nwe nọ nso, ma Ọ gunyewo m n'onye ezi-omume. Onye ga-adọso m ndoro-ndoro? Ka anyị guzokota. Onye bụ onye-iro m? Ka ọ bia m nso, ma a ga m akutu ya site n'ike nke ọ nọ m.

9 N'ìhì na Onye-nwe Chineke ga-enyere m aka. Ma ndi nile "ga-ekwuto m, lee, ha nile ga-aka nka dika uwe, ma akika ga-erichapụ ha.

10 Onye nọ n'etiti unu na-atụ egwú Onye-nwe, nke na-erube isi "n'olu oru ya, nke na-aga ije n'ochichiri ma o nweghị ihè?

11 Lee, unu nile ndi na-amụnye oku, ndi na-eji icheku oku gbaa onwe unu gburu-gburu, gaa nù ije n'ime ihè nke "okụ na nke icheku oku nke unu mụnyeworo. Nke a ka unu ga-enweta n'aka m—unu ga-edina ala na mwute.

7 1a NGAN Ngonari
Okwukwe.

2a Ilu 1:24–25;
Aisa. 65:12;

Alma 5:37.
b Ọpụ. 14:21;

Abụoma 106:9;
OznQd. 133:68–69.
c Josh. 3:15–16.

d Ọpụ. 7:21.
3a Ọpụ. 10:21.
b Mkpụ. 6:12.

4a Luk 2:46–47.

5a OznQd. 58:1.

6a Mat. 27:26; 2 Nif. 9:5.

9a Ndi Rom 8:31.

10a OznQd. 1:38.

11a Ndikp. 17:6.

ISI 8

N'ubochi ikpe-azu nile, Onye-nwe ga akasi Zaiṣon obi ma chikṣota Israel—Ndi agbaputara ga-abia na Zaiṣon n'etiti nnukwu oṅu—Tulee Aisaja isi 51 na isi 52:1-2. Ihe dika n'afṣo 559 ruo 545 tutu amuṣo Kraist.

ṂAA m ntṣi, unu ndi na-esṣo ẓzo ezi-omume. Lekwasṣi anya na "nkume ahṣ e siri wapṣta unu, na n'oghere nke olulu e siri gwupṣta unu.

2 Lekwasṣi Abraham anya, bu "nna unu, na n'ebe ^bSera nṣ, ya bu onye-mṣtara unu; n'ihṣ na a kpṣro m nanṣ ya, ma gozie ya.

3 N'ihṣ na Onye-nwe ga-akasi "Zaiṣon obi, ṣ ga-akasi mkpo-mkpo ebe ya nile obi; ma ṣ ga-eme ka ^bṣzara ya di ka Iden, ma ṣzara ya di ka ubi nke Onye-nwe. Oṅu na obi ẓto ka a ga-ahṣ n'ime ya, inye-ekele na olu nke ẓda abṣ.

4 Ṃaanṣ m ntṣi, ndi m; ma gee m ntṣi, O mba nke m; n'ihṣ na "iwu ga-esi n'ebe m nṣ pṣta, ma a ga m eme ikpe m ka ṣ na-anṣdu dika ^bihḗ nye ndi mmadu.

5 Ezi-omume m di nso; "nzṣpṣta m na-aga n'iru, ma ogwe-aka m ga-ekpe ndi mmadu ikpe. ^bElu ala-mmiri nile ga-echere

m, ma n'elu ogwe aka m ka ha ga-atṣkwasi obi.

6 Welitenu anya unu lee elu-igwe nile, ma lekwasṣi nṣ ẓwa di n'okpuru; n'ihṣ na "elu-igwe ^bga-apṣ n'anya dika anwuru ṣku, ma ẓwa 'ga-aka nka dika uwe, ma ndi bi n'ime ya ga-anwṣ n'otu ẓdi ahṣ. Ma na nzṣpṣta m ga-adigide ruo mgbe nile, ma agaghṣi akwasṣi ezi-omume m.

7 Naanṣ m ntṣi, unu ndi matara ezi-omume, unu ndi n'ime obi unu ka m deworo iwu m, "unu atṣla egwṣ n'iba mba nke mmadu, ṣbṣghṣi ma unu ga-atṣ egwṣ mkparṣ ha nile.

8 N'ihṣ na akṣka ga-erichapṣ ha dika uwe, ma okpo ga-eri ha dika aji anṣ. Ma na ezi-omume m ga-adi ruo mgbe nile, ma nzṣpṣta m site n'ṣgbṣ ruo n'ṣgbṣ.

9 Teta, teta! Yikwasṣi "ume, O ogwe-aka nke Onye-nwe; teta dika n'ubochi ndi mgbe ochie. Ṣ bu na ṣ bṣghṣi gi bu onye gburu Rehab mma, ma merṣo nnukwu anṣ ahṣ kpṣ ṣku n'ṣnṣ arṣ?

10 Ṣ bu na ṣ bṣghṣi gi bu onye mṣtara osimiri, bu mmiri nile nke nnukwu omimi nke meworo ebe omimi nile nke osimiri ka ṣ ghṣṣo "ẓzo nke ndi agbapṣ-taworo ga-esi gabiga?

11 Ya mere, "ndi agbapṣtaworo nke Onye-nwe ga-alṣta, ma jiri ^bibṣ-abṣ biaruo Zaiṣon; ma oṅu

8 1a NGAN Oke-nkume.

2a Jen. 17:1-8;

OznQd. 132:49.

b Jen. 24:36.

3a NGAN Zaiṣon.

b Aisa. 35:1-2, 6-7.

4a M-ṣ nkuzi, ozizi.

Aisa. 2:3.

NGAN Ozi-ṣma.

b NGAN Ihḗ, Ihḗ nke Kraist.

5a NGAN Nzṣpṣta.

b 2 Nif. 10:20.

6a 2 Pita 3:10.

b HIB ga-agbasasi.

Abṣṣma 102:25-27.

c HIB ree ure.

7a Abṣṣma 56:4, 11;

OznQd. 122:9.

9a OznQd. 113:7-8.

10a Aisa. 35:8.

11a NGAN Gbapṣta,

Gbapṣtara,

Mgbapṣta.

b Aisa. 35:10.

mgbe nile na-adigide na ịdị nso ga-adị n'isi ha nile; ma ha ga-enweta obi uto na oñu, mwute na iru uju ga-agbalaga.

12 "A bu m ya; e, a bu m ya bu onye na-akasi unu obi. Lee, onye ka i bu, na i ga na-atu egwu mmadu, onye ga-anwu-anwu, na nke nwa nke mmadu, onye a ga-eme ka o di ka 'ahihia?

13 Ma i "chefuwo Onye-nwe onye meworo gi, onye setipuworo elu-igwe nile, ma tuo ntọ-ala nile nke uwa, ma i gawo n'iru na-atu egwu ubochi nile, n'ihi onuma nke onye mkpagbu ahụ, dika aga-asị na ojikerewo ibibi? Ma ole ebe oke iwe nke onye-mkpagbu ahụ di?

14 Onye-adokpuru n'agha site n'obodo ya na-eme ngwa-ngwa, ka a topu ya, na ka o ghara inwu n'ime olulu ahụ, ma-obu na achicha ya agaghị ezu-ezu.

15 Ma na A bu m Onye-nwe Chineke gi, onye "mfeghari mmiri ya na-ebigbo; Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma bu aha m.

16 Ma etinyewo m okwu m nile n'onu gi, ma ekpuchiwo m gi na ndo nke aka m, ka m nwe ike ku elu-igwe nile ma tuo ntọ-ala nile nke uwa, ma gwa Zaijon: Lee, unu bu "ndi m.

17 Teta, teta, guzoro oto, O Jerusalem, i nuwo n'aka nke Onye-nwe "iko nke boke iwe

Ya—I nuwo ike-mmanya nke iko nke ima jijiji a pichaputara.

18 Ma odighi onye na-edu ya n'etiti umu nwoke nile o kpoptaworo; obughi ma o nwere nke ga-ejide ya n'aka, n'ime umu nwoke nile o zulteworo.

19 "Umu nwoke abuo ndi a abiakwutewo gi, ndi ga-enwe mwute maka onodu gi—ito-gboro n'efu gi na mbibi, na unwu ahụ na mma agha ahụ—ma site n'aka onye ka m ga-akasi gi obi?

20 Umu nwoke gi, adawo mba, ma ewezuga abuo ndi a; ha na-edina n'isi uzọ nile; dika oke ehi a na-azughi-azu no n'ime ugbo, ha juputara n'oke iwe nke Onye-nwe, iba mba nke Chineke gi.

21 Ya mere, nuru ugbuga nke a, gi onye nwere mkpagbu, na "nnuru-mmanya, ma obughi nke mmanya:

22 Otu a ka Onye-nwe kwuru, Onye-nwe na Chineke gi "nariotara ndi nke ya; lee, anaputawo m site n'aka gi iko nke ima jijiji, ike mmanya nke iko oke iwe m; i gaghi anukwa ya ozọ.

23 Mana "a ga m etinye ya n'aka ndi na-akpagbu gi; ndi siworo mkpuru-obi gi: Rudata isi ala, ka anyi gafee—ma i togbowo aru gi dika ala na dika okporo-uzo nye ha bu ndi gafewororiji.

24 "Teta, teta, yikwasị bume gi, O Zaijon; yikwasị omaricha uwe

11c Mkpu. 21:4.

12a Oznd. 133:47;

136:22.

b Jer. 1:8.

c Aisa. 40:6-8;

1 Pita 1:24.

13a Jer. 23:27.

15a 1 Nif. 4:2.

16a 2 Nif. 3:9; 29:14.

17a Aisa. 29:9; Jer. 25:15.

b Luk 21:24.

19a Mkpu. 11:3.

21a 2 Nif. 27:4.

22a Jer. 50:34.

23a Zek. 12:9.

24a Aisa. 52:1-2.

b Oznd. 113:7-8.

c NGAN Zaijon.

nile gi, O Jerusalem, obodo-
ukwu di nsọ; n'ih na site ugbua
odighi ndi ana-ebighi-ugwu na
ndi na-adighi ocha "ga-abata
n'ime gi ọzọ.

25 Huchapụ onwe gi site
n'uzuzu; bilie, nọdu ala, O
Jerusalem; topu onwe gi site
b'n'agbu nile nke olu gi, O ada-
a-dokpuru-n'agha nke Zaijon.

ISI 9

*Ndi Juu nile ka a ga-achikota n'ala
ha nile nke e kwere na nkwa — Aja
mgbaghara mmehie ahụ na-agba-
puta mmadu site n'Odida ahụ —
Arụ nile nke ndi nwuru-anwu
ga-aputa site n'ili, na muo ha nile
site n'ala muo na site na paradajis
— A ga-ekpe ha ikpe — Aja mgbag-
hara mmehie ahụ na-azoputa site
n'onwu, ala muo, ekwensu ahụ, na
ahuhu agwugh-agwu — Ndi ezi-
omume ka a ga-azoputa n'ala-eze
Chineke — Ntaram-ahuhu nke
mmehie nile ka edoziworo — Onye-
Nsọ nke Israel bu onye-nche onu
uzo ama ahụ. Ihe dika n'afọ 559 ruo
545 tutu amuo Kraist.*

MA ugbua, umunne m ndi m
huru n'anya, a guwo m ihe nile
ndi a ka unu wee mata ihe
gbasara "ogbugba-ndu nile nke
Onye-nwe nke o gbaworo ya na
ulo nile nke Israel —

2 Na o gwawo ndi Juu okwu,

site n'onu nke ndi-amuma ya
nile di nsọ, obuna site na mmali-
te gbada, site n'ogbo ruo n'ogbo,
wee ruo mgbe oge ruru na a ga
"eweghachi ha nye nzuko-nsọ
nke ezi-okwu ahụ na otu nke
Chineke; Mgbe a "ga-achikota
ha baa n'ulo "n'ala nile nke
nketa ha, ma a ga-ehiwe ha n'ala
ha nile e kwere na nkwa.

3 Lee, umunne m nwoke ndi m
huru n'anya, a na m agwa unu
ihe ndi a ka unu wee nura onu,
ma "welie isi unu ruo mgbe nile,
n'ih na ngozi nile nke Onye-
nwe Chineke ka a ga-awukwasi
umu unu.

4 N'ih na a ma m na unu
achowo nnukwu, otutu n'ime
unu, imata maka ihe ndi ga-
abia abia; ya mere a ma m na
unu matara na anu aru anyi
ga-ala-n'iyi ma nwuo; otu o sila
di, "n'aru anyi nile, anyi ga-ahu
Chineke.

5 E, a ma m na unu matara na
n'aru o ga egosi onwe ya nye
ndi no na Jerusalem, bu ebe
anyi siri bia; n'ih na o di mkpa
na o ga-abu otu n'ime ha; n'ih
na o baara nnukwu "Onye-okike
uru na o kwenyere n'onwe ya
ka o ghoo onye mmadu ga-edu
n'anu aru, ma nwuo n'ih
b'nmadu nile, ka mmadu nile
wee noro n'okpuru ya.

6 N'ih na dika onwu gafeta-
woro mmadu nile, i ji mejuputa

24d Joel 3:17.

25a NB Kulite site n'aja
na nodu ala n'ugwu,
na-abu onye a
gbaputara n'ike-azu.
b Oznd. 113:9–10.

9 1a NGAN Ogbugba-ndu
nke Abraham.

2a 2 Nif. 6:11.

NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.
b NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.
c 2 Nif. 10:7–8.
NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

3a NAJS, Abuoma 24:7–10.

4a Job 19:26;
Alma 11:41–45; 42:23;
Hil. 14:15; Momo 9:13.
5a NGAN Kee, Okike.
b Jon 12:32;
2 Nif. 26:24;
3 Nif. 27:14–15.

^aatumatụ obi ebere nke nnukwu Onye-okike ahụ, o kwesiri na a ga-enwe ikike nke ^bmbilite n'onwu, ma mbilite n'onwu kwesiri ibiakwasị mmadu n'ih i 'odida ahụ; ma odida ahụ biara n'ih i n'ehie; ma n'ih i na mma- du aghowo onye dara ada, ^debepuru ha site n'ebe Onye- nwe nọ.

7 Ya mere, o kwesiri ka o buru ^aaja mgbaghara mmehie ^bna- enweghi oke—ma obughi na o ga-abu aja mgbaghara mmehie enweghi oke ire ure a enweghi ike iyikwasị ereghi-ure. Ya mere, 'ikpe mbu nke biakwasiri mmadu kwesiri ka o ^ddigide ruo oge agwugh-agwu. Ma o buru otu a, anu aru a kwesiri idebe n'ala ka o ree ure na ka o turisia n'ime nne ya bu ala, ka o ghara ibilite ozo.

8 O ^aamamihe nke Chineke, ^bobi ebere na ^camara ya! N'ih i na lee, oburu na ^danu aru agaghi ebilite ozo, muo anyi ga-anzi n'okpuru muo-oz i ah u onye si n'ebe Chineke ebighi-ebi ah u n o ^edapu, ma ghoo ^fekwensu, nke na-agaghi ebilite ozo.

9 Ma muo anyi nile ga-adiworii ka ya, ma anyi aghoo ekwensu

nile, ^andi muo-oz i nke ekwensu, ndi a ^bga-emechibido uzo site n'ebe Chineke anyi no, na ino- gide ha na nna nke ^cokwu ugha nile, n'onodu nhuju anya, dika ya na onwe ya, e, onye ah u nke ^dghogburu nne na nna anyi mbu, nke ^emeghariworo onwe ya ruo ibu ^fmuo-oz i nke ih e, ma na-akpasu umu nke mmadu n'ime ^gntugwa nzuzo nile nke igbu mmadu na udi oru nzuzo nile nke ochichiri.

10 O lee otu nnukwu idi mma nke Chineke anyi di, onye-na- akwadoro anyi uzo maka mgbala- laga site na njidesi ike nke ajoo anu ah u di egwu; e, ajoo anu ah u, ^aonwu na ^bala muo, nke m na-akpo onwu nke aru, na kwa onwu nke muo.

11 Ma n'ih i ^auzo-nnaputa nke Chineke anyi, Onye-Nso nke Israel, ^bonwu a nke m kwuworo maka ya, bu nke aru, ga-ewe- puta ndi ya nwuru anwu; onwu nke ah u bu ili.

12 Ma ^aonwu a nke m kwuwo- ro maka ya, nke bu onwu nke muo, ga-eweputa ndi ya nwuru anwu; nke onwu nke muo ya bu ala muo; ya mere, onwu na ^bala muo ga-eweputariri ndi

6a NGAN Atumatu nke Mgbaputa.
b NGAN Mbilite n'Onwu.
c NGAN Odida nke Adam na Iv.
d 2 Nif. 2:5.
7a NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.
b Alma 34:10.
c Mosa. 16:4-5;
Alma 42:6, 9, 14.
d Mosa. 15:19.
8a Job 12:13; Abr. 3:21.

NGAN Amamihe.
b NGAN Ebere, Obi-ebere.
c NGAN Amara.
d OznQd. 93:33-34.
e Aisa. 14:12;
2 Nif. 2:17-18;
Moses 4:3-4;
Abr. 3:27-28.
f NGAN Ekwensu.
9a Jekob 3:11;
Alma 5:25, 39.
b Mkpu. 12:7-9.
c NGAN Ghaa-ugha.

d Jen. 3:1-13; Mosa. 16:3;
Moses 4:5-19.
e 2 Ndi-Ko 11:14;
Alma 30:53.
f OznQd. 129:8.
g NGAN Ntugwa Nzuzo nile.
10a Mosa. 16:7-8;
Alma 42:6-15.
b NGAN Ala-muo.
11a NGAN Onye-nnaputa.
b NGAN Onwu nke Aru.
12a NGAN Onwu nke Muo.
b OznQd. 76:81-85.

ha nwurū anwū, ma ala mụọ ga-eweputariri mụọ ndi ọ dọkpūurū n'agha, ma ili ga-eweputariri arū ndi ọ dọkpūurū n'agha, ma arū ndi a na 'mụọ ndi a nke ụmụ mmadu ka a ga 'eweghachi otu na ibe ya; ma ọ bu site n'ike nke mbilite n'onwū nke Onye-Nsọ nke Israel.

13 O lee ka nnukwu 'atumatu ya ha, nke Chineke anyi! N'ih na n'aka nke ọzọ, ^bparadais nke Chineke ga-eweputariri mụọ nile nke ndi ezi-omume, ma ili ahū eweputa arū nke ndi ezi-omume; ma mụọ ahū na arū ahū ka a 'ga-eweghachi kwara onwe ya ọzọ, ma mmadu nile ga-aghō ndi na-agaghị ere ure, na 'agaghị-anwū anwū, ma ha bu mkpūurū-obi di ndū, nwere 'omuma-ihe 'zuru oke dika anyi n'ime anū arū, ma ọbūghị na amamihe anyi ga-ezu oke.

14 Ya mere, anyi ga-enwe 'amamihe zuru oke maka ^bikpe-omuma nke anyi, na adighi ọcha anyi, na 'igba-otọ anyi, ma 'ndi ezi-omume ga-enwe amamihe zuru oke maka inwe ọñū ha, na ezi-omume ha, ebe 'eyikwasiri ha 'enweghi ntupọ dika uwe,

e, ọbuna i ji 'uwe-mwūda nke ezi-omume.

15 Ma ọ ga-eru na mgbe mma-du nile ga-agafeworii onwū nke mbū a baa na ndū, ebe ọ bu na ha a ghōwo ndi na-anaghi anwū-anwū, ha ga-aputa n'iru 'oche-ikpe nke Onye-Nsọ nke Israel; ma mgbe ahū ka ^bikpe ga-abia, ma mgbe ahū ka a ga-ekperiri ha ikpe dika usoro nke ikpe di nsọ nke Chineke siri di.

16 Ma dika o siri burū ezi-okwu, na Onye-nwe na-adị ndū, n'ih na Onye-nwe Chineke ekwuwo ya, ma ọ bu 'okwu ebighi-ebi ya, nke na-agaghị ^bagabiga, na ndi nile bu ndi ezi-omume ga-abū kwa ndi ezi-omume, ma ndi ruru inyi ga-abū kwa ndi 'ruru inyi; ya mere, ndi ahū 'ruru inyi bu 'ekwensu na ndi mụọ-ozī ya; ma ha ga-apū baa n'ime 'okū mgbe nile na-adigide; a kwado-bere ha; na ahūhū ha ga-adī ka 'odọ okū na nkume okū, nke ire okū ya na-arigoro n'elu ruo mgbe nile na mgbe nile na-enweghi ọgwūgwū.

17 O idi ukwu na 'ikpe-ziri-ezi nke Chineke anyi! N'ih na o na-emezu okwu ya nile, ma

12c NGAN Mụọ.

d NGAN Mbilite n'Onwū.

13a NGAN Atumatu nke Mgbaputa.

b Oznd. 138:14-19.

NGAN Paradais.

c Alma 11:43.

d NGAN Anaghi Anwū Anwū, Anwughī Anwū.

e Oznd. 130:18-19.

f NGAN Zuru-oke.

14a Mosa. 3:25;

Alma 5:18.

b NGAN Ikpe Omuma nke Mụọ.

c Mm 9:5.

d NGAN Ezi-omume, Ime Ezi-omume.

e Ilu 31:25.

f NGAN Enweghi Ntupọ.

g Oznd. 109:76.

15a NGAN Ikpe nke Ikpe-azū.

b Abūoma 19:9;

2 Nif. 30:9.

16a 1 Ndez. 8:56;

Oznd. 1:38;

Moses 1:4.

b Oznd. 56:11.

c NGAN Inyi, Iru-inyi.

d 1 Nif. 15:33-35;

Alma 7:21;

Mm 9:14;

Oznd. 88:35.

e NGAN Ekwensu.

f Mosa. 27:28.

g Mkpu. 21:8;

2 Nif. 28:23;

Oznd. 63:17.

17a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

ha apụtawo site n'ọnyụ ya, ma iwu ya ka a ga-emezuri.

18 Ma, lee, ndị ezi-omume, “ndị-nsọ nke Onye-Nsọ nke Israel, ndị kwenyeworo n'Onye-Nsọ nke Israel, ndị nagideworo ʔobe nile nke ụwa, ma lelịa ihere dī ya, ha ʔga eketa “ala-eze nke Chineke, nke a kwadobere maka ha ʔsite na ntọ-ala nke ụwa, ma ọnyụ ha ga eju eju ʔruo mgbe nile.

19 O ịdị ukwu nke obi ebere nke Chineke, Onye-Nsọ nke Israel! N'ihī na O na-“anaputa ndị nsọ ya site n'aka ajọ ʔbanu ahụ dī egwu bụ ekwensu, na ọnwụ, ʔna ala mọ, na ọdọ ọkụ ahụ na nkume ọkụ, nke bụ ahụhụ agwuagh-agwu.

20 O lee ka nnukwu “ịdị nsọ nke Chineke anyị ha! N'ihī na ọ ʔmazuru ihe nile, ma ọdighi ihe ọbula ma ọbughị na ọ matara ya.

21 Ma ọ biaworo n'ime ụwa ka o wee “zọputa mmadụ nile ma ọburu na ha ga aña nti n'olu ya; n'ihī na lee, o na-ata ahụhụ ʔmgbu nke mmadụ nile, e, mgbu nke ihe nile ekere eke dī ndu, ma ndị nwoke, ndị nwan-nyị, na ụmụ-ntakiri, bụ ndị ezi na ụlọ ʔAdam.

22 Ma ọ na-ata ahụhụ a ka mbilite n'ọnwu ruo mmadụ nile, ka ha nile wee guzoro n'iru ya na nnukwu ụbọchị ikpe ahụ.

23 Ma o nyere mmadụ nile iwu na ha gariri “echeghari, ma ʔmee baptism n'aha ya, nwere okwu-kwe zuru-oke n'Onye-Nsọ nke Israel, ma-ọbụ agaghị azọputa ha n'ala-eze Chineke.

24 Ma ọburu na ha agaghị echeghari ma kwere “n'aha ya, ma mee baptism n'aha ya, ma ʔnogide ruo ọgwugwu, a ga ʔama ha ikpe; n'ihī na Onye-nwe Chineke, Onye-Nsọ nke Israel, ekwuwo ya.

25 Ya mere, o nyewo “iwu; ma ebe ana-enweghi ʔiwu e nyere, e nweghi ntaram-ahuhụ, ma ebe ana-enweghi ntaram-ahuhụ e nweghi amam-ikpe; ma ebe ana-enweghi amam-ikpe, ebere nile nke Onye-Nsọ nke Israel na-agbaputa ha, n'ihī aja mgbaghara mmehie ahụ; n'ihī na a-na-anaputa ha site n'ike nke ya.

26 N'ihī na “aja mgbaghara mmehie ahụ kwuzuru ugwo nke ʔikpe ya ziri-ezi n'aru ndi nile ʔna-enweghi “iwu enyere

18a NGAN Onye-nsọ.
b Luk 14:27.
c OznQd. 45:58; 84:38.
d NGAN Mbuli Elu.
e Alma 13:3.
f NGAN Ndu Ebigh-ebi.
19a OznQd. 108:8.
b 1 Nif. 15:35.
c NGAN Ala-mu. 20a NGAN Ịdị-nsọ.
b Alma 26:35;
OznQd. 38:2.
21a NGAN Nzọputa.
b OznQd. 18:11; 19:18.

c NGAN Adam.
23a NGAN Chegharia,
Ncheghari.
b NGAN Baptism, Mee
Baptism.
24a NGAN Jisus Kraist—
Iwekwasi onwe anyi
aha Jisus Kraist.
b NGAN Nogide.
c NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-mu. 25a Jemes 4:17.
NGAN Iwu.
b Ndi Rom 4:15;

2 Nif. 2:13;
Alma 42:12–24.
NGAN Inye Nkwasi,
Nkwasi, Nwe
Nkwasi.
26a 2 Nif. 2:10;
Alma 34:15–16.
NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.
b NGAN Ikpe-ziri-ezi.
c Mosa. 3:11.
d Mosa. 15:24;
OznQd. 137:7.

ha, na a na-anapụta ha n'aka
ajọọ anụ ahụ dị egwu, ọnwụ na
ala mụọ na ekwensu na ọdọ
ọkụ na nkume ọkụ, nke bụ ahụ-
hụ agwugh-agwu; ma akpọgha-
chị ha nye Chineke ahụ onye
nyere ha "ume-okuku, nke bụ
Onye-Nso nke Israel.

27 Ma ahụhụ na-adiri ya bu onye nwere ^aiwu e nyere, e, nke nwere iwu-nsọ nile nke Chineke, dika anyi, ma buru onye na-ejehie ha, na onye na-ala ubochi nile nke mnwale ya n'iyi, n'ihi na egwu ka onodu ya di!

28 O "atumatu aghughu nke
ajoo-onye ahu! O 'abaghi uru,
na esighi-ike nile, na nzuzu
nile nke umu mmadu! Mgbe ha
'mutaworo akwukwo ha na-
eche na ha "ma ihe, ma ha ana-
ghi ana nti na 'ndumodu nke
Chineke, n'ih na ha na ewezuga
ya n'akuku, na-eche na ha ma
nke onwe ha, ya mere, amamihe
ha bu nzuzu ma o gaghi abara
ha uru. Ma ha ga-ala-n'iyi.

29 Mana imuta akwukwo di
mma ma obu ru na ha ^anaa nti
na ^bndumodu nile nke Chineke.

30 Mana ahuhū na-adiri "oga-
ranya, ndi bara ūba n'ihe nile
nke uwa. N'ihī na maka na ha

bụ ọgaranya ha na-eleda ^bndi
ogbenye anya, ma ha na-esogbu
ndị di umeala n’obi, ma obi ha
nile di n’ebe akụ ha di; ya mere,
akụ ha bụ chi ha. Ma lee, akụ ha
ga-esokwa ha laa n’iyi.

31 Ma ahuhū na-adiri ndi nti-
ike ndi na-agaghi "anu ihe; n'ih
na ha ga-ala-n'iyi.

32 Ahuhū na-adiri ndi-isi na-
agaghi ahū ụzọ; n'ihī na ha
ga-ala kwa n'iyi.

33 Ahuhu na-adiri ndi na-ebi-
ghi ugwu n'obi, n'ih i na mmata
nke ajoyo-omume ha ga-emekpa
ha aru n'ubochi ikpe-azu ahu.

34 Ahuhū na-adiri^a onye okwu
ughā, n'ihī na a ga-atuba ya
^bn'ala muo.

35 Ahuhū na-adiri onye ogbummadu nke na-akpachapu anya
^ana-egbu, n'ihī na o ^bga-anwu.

36 Ahuḥu na-adiri ndi “na-agba akwuna, n’ihi na a ga-atuba ha n’ala muo.

37 E, ahuhụ na-adiri ndi "na-efe
arusi apiri-api, n'ih i na ekwensu
nke ekwensu nile nwere mmasi
n'ebe ha no.

38 Ma, na nke-nke, ahụhụ na-adiri ndi nile na-anwu n'ime mmehie ha; n'ihi na ha "ga-alaghachikwute Chineke, ma lee

26e Jen. 2:7; OznQd. 93:33; Abr. 5:7.	NGAN Onye Ndumodu (aha).	NGAN Ikwu Otu, Kwu-otu; Ghaa-ugha.
27a Luk 12:47-48.	29a 2 Nif. 28:26. b Jekob 4:10.	b NGAN Ala-mu.
28a Alma 28:13. b NGAN Efu, Ihe-efu. c Luk 16:15; 2 Nif. 26:20; 28:4, 15.	30a Luk 12:34; 1 Tim. 6:10; OznQd. 56:16. b NGAN Ogbenye.	35a Opu. 20:13; Mosa. 13:21. b NGAN Isi Ntaram-ahuhu.
d Ilu 14:6; Jer. 8:8-9; Ndi Rom 1:22. NGAN Mpako; Amamihe.	31a Ezik. 33:30-33; Mat. 11:15; Mosa. 26:28; OznQd. 1:2, 11, 14; Moses 6:27.	36a 3 Nif. 12:27-29. NGAN Idi-ocha Mmekorita.
e Alma 37:12.	34a Ilu 19:9.	37a NGAN Ife Arusi. 38a Alma 40:11, 13.

iru ya, ma nogide n'ime mmehie ha nile.

39 O, ụmụnne m nwoke ndi m hụrụ n'anya, cheta idi egwu di n'ime ijehie megide Chineke ahụ di nsọ, na kwa idi egwu nke ikwenye na ndufu nile nke "onye-aghughọ ahụ. Cheta, na itinye-uche ^bn'ihe nke ụwa bu 'onwu, ma itinye-uche n'ihe nke mụọ bu ^dndu 'ebighi-ebi.

40 O, ụmụnne m nwoke m hụrụ n'anya, nye ntị n'okwu m nile. Cheta idi ukwu nke Onye-Nsọ nke Israel. Unu asikwala na mụ ekwuwo ihe siri ike megide unu; n'ih na oburū na unu emee nke a, unu ga-emegide "ezi-okwu; n'ih na ekwuwo m okwu nke Onye meworo unu. A ma m na ezi-okwu ^bna-esi ike megide adighi-ocha nile: ma na ndi ezi-omume anaghi atū ha egwu, n'ih na ha hūrū ezi-okwu n'anya ma o naghī atugharī ha.

41 O mgbe ahụ, ụmụnne m nwoke ndi m hūrū n'anya, "bia-kwute nū Onye-nwe, Onye-Nsọ ahụ. Cheta na ụzọ ya nile bu ezi-omume. Lee, ^buzọ nke mmadū di 'mkpafa, ma na o togboro n'okporo ụzọ guzoro kwe m n'iru ya, ma onye nche nke ^donū-uzọ ama ahū bu Onye-Nsọ nke Israel; ma o naghī enye oru

obula oru n'ebe ahū; ma odighi uzọ ozo ma obughī site n'onu uzọ ahū; n'ih na e nweghī ike ighogbu ya, n'ih na Onye-nwe Chineke bu aha Ya.

42 Ma onye-obula kurū-aka, o bu ya ka o ga-emeghere; ma "onye amamihe, na onye nwere mmuta, na ndi bara ogaranya, ndi ^bna-afuli-elu n'ih omumu ihe ha, na amamihe ha, na aku na uba ha—e, ha bu ndi o na-akpo asi; ma, ma obughī na ha ga atufu ihe ndi a, ma were onwe ha ka 'ndi nzuzu n'iru Chineke, ma wedata onwe ha n'ime omimi nile nke ^dobi umeala, o gaghi emeghere ha uzọ.

43 Ma na ihe nile nke ndi amamihe na ndi na-akpachapu anya ka a "ga-ezonari ha ruo mgbe nile—e, anuri ahū nke akwado-bere ndi nsọ nile.

44 O, ụmụnne m nwoke m hūrū n'anya, cheta okwu m nile. Lee, eyipūwo m uwe m nile, ma ahuchasiwo m ha n'iru unu; A na m ekpe ka Chineke nke nzoputa m na o ga-eji "anya ichota ihe nile ya lee m; ya mere, unu ga amata n'ubochi ikpe-azu, mgbe a ga-ekpe mma-du nile ikpe site n'oru ha nile, na Chineke nke Israel gbara aka-ebe na m ^bhuchapurū ajoj-omume unu site na mkpurū-obi

39a 2 Nif. 28:20–22; 32:8;
Mosa. 2:32; 4:14;
Alma 30:53.
b Ndi Rom 8:6.
NGAN Nke Anu Aru.
c NGAN Onwu nke Muo.
d Ilu 11:19.
e NGAN Ndu Ebighi-ebi.
40a NGAN Ezi-okwu.
b 1 Nif. 16:2;

2 Nif. 28:28; 33:5.
41a 1 Nif. 6:4; Jekob 1:7;
Omna 1:26;
Moro. 10:30–32.
b 2 Nif. 31:17–21;
Alma 37:46;
OznQd. 132:22, 25.
c Luk 13:24; 2 Nif. 33:9;
Hil. 3:29–30.
d 2 Nif. 31:9, 17–18;

3 Nif. 14:13–14;
OznQd. 43:7; 137:2.
42a Mat. 11:25.
b NGAN Mpako.
c 1 Ndi-Ko 3:18–21.
d NGAN Umeala, Idi
Umeala.
43a 1 Ndi-Ko 2:9–16.
44a Jekob 2:10.
b Jekob 1:19.

m, ma na m guzoro n'idi ocha n'iru ya, na ewezugawo m n'obara unu.

45 O, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, tugharianu site na mmehie unu nile; huchapu "u-dogwe nke onye ahụ ga-eke unu agbụ oso-ososo; biakwute Chineke ahụ nke bu nkume nke nzoputa unu.

46 Kwadobe mkpuru-obi unu maka ubochi otuto ahụ mgbe a ga-ekpe ndi ezi-omume "ikpe ziri ezi, obuna ubochi ikpe, ka unu ghara imipu site n'ujọ di egwu; ka unu ghara icheta ikpe-omuma ahụ di egwu n'izu-oke ya, ma buru ndi a ga-akwagide iti-mkp: Nso, nso ka ikpe gi nile di, O Onye-nwe Chineke "Puru Ime Ihe nile—ma na a ma m ikpe-omuma m; E jehiere m iwu gi, ma njehie m nile bu nke m; ma ekwensu enwetawo m, nke na a bu m anu ikpa-nri nye nhuju anya di egwu nke ya.

47 Ma lee, umunne m nwoke, o di mkpa na m ga-emete unu ka unu hu ezi-okwu di egwu si n'ihe ndi a nile? A ga m ata mkpuru-obi unu ahuhu ma oburu na obi unu di ocha? A ga m ekwuputara unu ezi-okwu dika nkwuputa ezi-okwu ma oburu na agbaputara unu na mmehie?

48 Lee, oburu na unu di nso a ga m agwa unu okwu maka idi

nso; mana ebe obu na unu a dighi nso, ma unu na-elekwasị m anya dika onye-nkuzi, o ga-adiriri mkpa na m "ga-akuziri unu ihe mmehie na-eweta.

49 Lee, mkpuru-obi m na-akpo mmehie asi, ma obi m na-enwe anuri n'ime ezi-omume; ma a ga m "eto aha nso nke Chineke m.

50 Bianu, umunne m nwoke, onye obula nke akpiri kporo nku, bianu na "mmiri nile ahụ; ma onye nke na-enweghi ego, bia zuru ma rie; e, bia zuru mmanya na mmiri-ara na-ejighi ego na na-enweghi onu ahia.

51 Ya mere, akwula ego n'ihe nke na-enweghi onu ahia, ma obu "oru aka unu maka ihe na-enweghi ike inye afo-ojuju. Naa m nti nke oma, ma cheta okwu nile nke m kwuworo; ma biakwute Onye-Nso nke Israel, ma rie oriri n'elu ihe na-anaghi ala-n'iyi, na-abughi ma o ga ere ure, ma ka mkpuru-obi unu nwe anuri n'ibu ibu.

52 Lee, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, cheta okwu nile nke Chineke unu; na-ekpere ya mgbe nile n'ehihie, ma nye aha nso ya "ekele n'abal. Ka obi unu furia onu.

53 Ma lee, ka idi ukwu "ogbugba-ndu nile nke Onye-nwe ha, ma lee ka idi ukwu mwedata-onwe-ala ya nile ha n'ebe umu nke mmadu no; ma n'ihidi idi ukwu ya, ma amara

44c Jekob 2:2; Mosa. 2:28.

45a 2 Nif. 28:22;

Alma 36:18.

b NGAN Oke-nkume.

46a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

b NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

c Mosa. 3:25.

d 1 Nif. 1:14;

Moses 2:1.

48a Alma 37:32.

b NGAN Mmehie.

49a 1 Nif. 18:16.

50a NGAN Mmiri Ndu.

b Alma 42:27.

51a Aisa. 55:1-2.

b 2 Nif. 31:20; 32:3;

3 Nif. 12:6.

52a NGAN Ekele, Inye-

ekele, Ju-n'ekele.

53a NGAN Ogbugba-ndu.

na ^bobi ebere ya, o kwewo anyi nkwa na mkpuru-afọ anyi agaghị abụ ihe ebibiri kpam kpam, dika n'anụ arụ, mana, ya ga-edokwa ha; ma n'ogbo di n'iru ha ga-agho 'ngalaba ezi-omume nye ulọ nke Israel.

54 Ma ugbua, umunne m nwoke, a ga m agwa unu okwu kari; mana echi a ga m ekwuputara unu okwu m nile foduru. Amen.

ISI 10

Ndi Juu ga-akpogide Chineke ha n'obe—A ga-ekposasi ha ruo mgbe ha ga amalite ikwere na ya—Amerika ga-abu ala ntọhapu ebe n'adighi eze ga-achi ya—Ka unu na Chineke mee udo ma rite nzọputa site n'amara ya. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

MA ugbua mu, Jekob, na-agwa unu ozọ, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, gbasara "ngalaba ezi-omume a nke m kwuwo-ro okwu maka ya.

2 N'ih na lee, "nkwa nile ndi anyi nwetaworo bu nkwa e kwere anyi dika n'anụ aru; ya mere, dika e gosiworo m ya na otutu umu anyi ga-ala-n'iyi n'anụ aru n'ih ekweghi ekwe, otu o sila di, Chineke ga-emere

otutu ebere; ma a ga-ewetaghachi umu anyi, nke ga-eme ka ha nweta ihe ahụ nke ga-enye ha ezi omuma nke Onye-mgbaputa ha.

3 Ya mere, dika m gwara unu, o ga-adiri mkpa na Kraist—n'ih na n'abali nke ikpe-azu "muo-ozu ahụ gwara m okwu na nke a ga-abu aha ya—^bga-abia n'etiti ndi Juu, n'etiti akuku uwa ndi kara buru ndi ojoo; ma ha 'ga-akpogide ya n'obe—n'ih na otu a ka o masiworo Chineke anyi na o ga-adi, ma odighi mba ozọ n'ua "ga-akpogide "Chineke ha n'obe.

4 N'ih na oburu na oke "oru-ebube nile ahụ ga-eme n'etiti mba ndi ozọ ha ga-echehari, ma mata na o bu Chineke ha.

5 Ma na n'ih "nchu-aja aghughu nile na ajoo-omume nile, ha bu ndi no na Jerusalem ga-akpo ekwe ha nkụ megide ya, ka a kpogide ya n'obe.

6 Ya mere, n'ih ajoo-omume ha nile, mbibi nile, unwu nile, ajoo oria nile, na nkwafo-obara ga-abiakwasị ha; ma ndi nke a na-agaghi ebibi ka a "ga-ekposasi n'etiti mba nile.

7 Mana lee, otu a ka "Onye-nwe Chineke kwuru: ^bMgbe ubochi ruru na ha ga-ekwere na m, na m bu Kraist, mgbe ahụ ka mu na nna ha gbaworo-ndu na

53b NGAN Ebere,
Obi-ebere.
c NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.

10 1a 1 Nif. 15:12-16;
2 Nif. 3:5;
Jekob 5:43-45.
2a 1 Nif. 22:8;
3 Nif. 5:21-26; 21:4-7.
3a 2 Nif. 25:19;

Jekob 7:5; Moro. 7:22.
b NGAN Jisus Kraist—
Ibu-amuma nile
banyere omumu na
onwu nke Jisus
Kraist.
c 1 Nif. 11:33;
Mosa. 3:9;
OznQd. 45:52-53.
d Luk 23:20-24.

e 1 Nif. 19:10.
4a NGAN Oru Ebube.
5a Luk 22:2.
NGAN Ndi Nchu-aja
Aghughu.
6a 1 Nif. 19:13-14.
NGAN Israel—
Mkposasi nke Israel.
7a NGAN Onye-nwe.
b 2 Nif. 25:16-17.

aga-akpōtaghachi ha n'anụ arụ, n'elu ụwa, laghachi n'ala nile nke nketa ha.

8 Ma ọ ga-eru na-aga "achikō-bata ha site n'ogologo mkposasi ha, site na ^bala nile mmiri gbara gburu-gburu nke osimiri, ma site n'akukū anọ nke ụwa, ma mba nile nke ndị Jentaịlụ ga-adị ukwu n'anya nke m, otu a ka Chineke kwuru, 'n'ibuga ha ruo n'ala nile nke nketa ha.

9 "E, ndị eze ndị Jentaịlụ nile ga-abụ ndị nna-na-azụ ụmụ nye ha, ma ndị eze-nwanyị ha nile ga-abụ ndị nne-na-azụ ụmụ; ya mere, ^bnkwa nile nke Onye-nwe dī ukwu n'ebe ndị Jentaịlụ nọ, n'ihī na o kwuwo ya, ma onye ga arụ ụka?

10 Mana lee, ala nke a, otu a ka Chineke kwuru, ga-abụ ala nketa unu, ma ^andị Jentaịlụ ka a ga-agozi n'elu ala ahụ.

11 Ma ala nke a ga-abụ ala nke "ntōhapụ nye ndị Jentaịlụ, ma a gaghị enwe ^bndị eze n'elu ala ahụ, ndị ga-ewelite elu nye ndị Jentaịlụ.

12 Ma a ga m ewusi ala a ike megide mba nile ndị ọzọ.

13 Ma onye ọbụla ^ana-alụ ọgụ megide Zaijōn ga ^bala-n'iyi, otu a ka Chineke kwuru.

14 N'ihī na onye ọbụla welitere eze megide m ga-ala-n'iyi, n'ihī na mụ, bụ Onye-nwe, "eze nke elu-igwe, ga-abụ eze ha, ma aga m abụ ^bihè nye ha ruo mgbe nile, bụ ndị na-anụ okwu m nile.

15 Ya mere, n'ihī nke a, na a ga-emezu "ogbugba-ndụ m nile nke M meworo nye ụmụ nke mmadụ, na m ga-emere ha mgbe ha nọ n'anụ arụ, ọ diriri mkpa na m ga-ebibi ^borū nzuzo nile nke "ochichiri, na nke igbu mmadụ nile, na nke ihe arụ nile.

16 Ya mere, onye ọbụla n'alụ ọgụ megide "Zaijōn, ma Juu ma Jentaịlụ, ma ndị bụ oru ma ndị nwe onwe ha, ma ndị nwoke ma ndị nwanyị, ga-ala-n'iyi; n'ihī na ^bha bụ ndị bụ akwūnakwūna nke ụwa nile; n'ihī na ^andị "na-anonyereghị m ^ana-emegide m, ka Chineke anyị kwuru.

17 N'ihī na a ga m ^aemezu nkwa m nile nke m kweworo ụmụ nke mmadụ, na a ga m emere ha mgbe ha nọ n'anụ arụ—

18 Ya mere, ụmūnne m nwoke ndị m hūrụ n'anya, otu a ka Chineke anyị kwuru: A ga m akpagbu mkpūrū-afọ gị site n'aka nke ^andị Jentaịlụ, otu o sila dī, a ga m eme ka obi ndị Jentaịlụ dī nro, ka ha wee dika

8a NGAN Israel—
Mkpokta nke
Israel.

b 1 Nif. 22:4;
2 Nif. 10:20–22;
OznQd. 133:8.

c 1 Nif. 22:8.

9a Aisa. 49:22–23.

b 1 Nif. 22:8–9;
OznQd. 3:19–20.

10a 2 Nif. 6:12.

11a NGAN Inwere-onwe,
Nnwere-onwe.

b Mosa. 29:31–32.

13a 1 Nif. 22:14, 19.

b Aisa. 60:12.

14a Alma 5:50;
OznQd. 38:21–22;
128:22–23;
Moses 7:53.

b NGAN Ihè, Ihè nke
Kraist.

15a NGAN Ogbugba-ndụ.

b Hil. 3:23.

NGAN Ntugwa
Nzuzo nile.

c NGAN Ochichiri
nke Mụọ.

16a NGAN Zaijōn.

b 1 Nif. 13:4–5.

c 1 Nif. 14:10.

d 1 Nif. 22:13–23;

2 Nif. 28:15–32;

3 Nif. 16:8–15;

Ita 2:9.

e Mat. 12:30.

17a OznQd. 1:38.

18a Luk 13:28–30;
OznQd. 45:7–30.

nna nye ha; ya mere, ndi Jentai-lu ga-abu ndi ^bagoziri agozi ma ^cgunye n'etiti ulo nke Israel.

19 Ya mere, a ga m ^aedo ala a nsọ nye mkpuru-afọ unu, na ndi ahụ a ga-agunye n'etiti mkpuru-afọ unu, ruo mgbe nile, n'ihhi ala nke nketa ha; n'ihhi na o bu ala nhoro kari ala ndi ozo, otu a ka Chineke gwara m, kari ala nile ndi ozo, ya mere, a ga m achọ ka mmadu nile na-ebi n'ala ahụ ka ha na-eke m, otu a ka Chineke kwuru.

20 Ma ugbua, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, ebe anyi huporo na Chineke nke ebere anyi enyewo anyi nnukwu mmata ihe ha otu a gbasara ihe ndi a, ka anyi na-echeta ya, ma wezuga mmehie anyi nile, ma ghara ikwudata isi anyi, n'ihhi na a tufughi anyi atufu; otu o sila di, a ^achupwo anyi site n'ala nke nketa anyi; mana e dugawo anyi ^bn'ala nke ka mma, n'ihhi na Onye-nwe emewo osimiri okporo ^cuzo anyi, ma anyi no ^dn'ala nile mmiri gbara gburu-gburu nke osimiri.

21 Ma nnukwu ka nkwa nile nke Onye-nwe di nye ha bu ndi no n'elu ala ahụ mmiri gbara gburu-gburu nke osimiri; ya mere dika o kwuru, ^aala mmiri gbara gburu-gburu, o ga-enweriri ihe ka nke a, ma ndi bi kwa na ha bu umunne anyi.

22 N'ihhi na lee, Onye-nwe Chineke ^aakporowo site n'oge ruo n'oge site n'ulo nke Israel, dika ochicho na mmasi ya siri di. Ma ugbua lee, Onye-nwe na-echeta ndi nile ekewapuworo, ya mere o na-echeta kwa anyi.

23 Ya mere, nweenu anuri n'obi unu, ma cheta na unu ^anwere onwe unu ^bime ihe unu choro ime — ^cihoro uzo nke onwu mgbe nile na-adigide ma obu uzo nke ndu ebighi-ebi.

24 Ya mere, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, mee nu udo na ochicho nke Chineke, ma obughi nye ochicho nke ekwensu na anu aru; ma cheta, mgbe unu meworo udo unu na Chineke, na o bu n'ime na site ^an'amara nke Chineke ka a ga ^bazoputa unu.

25 Ya mere, ka Chineke kulite unu site n'onwu site n'ike nke mbilite n'onwu, na kwa site n'onwu mgbe nile na-adigide site n'ike nke ^aaja mgbaghara mmehie, ka e wee nabata unu n'ime ala-eze ebighi-ebi nke Chineke, ka unu wee too ya site n'amara nsọ. Amen.

ISI 11

Jekob huru Onye-mgbaputa ya — Iwu nke Moses na-egosi ezigbo-udi nke Kraist ma gosiputa na o ga-abia.

18b Ndi-Efe. 3:6.

c Ndi-Gal. 3:7, 29;

1 Nif. 14:1–2;

3 Nif. 16:13; 21:6, 22; 30:2;

Abr. 2:9–11.

19a 2 Nif. 3:2.

20a 1 Nif. 2:1–4.

b 1 Nif. 2:20.

NGAN Ala e Kwere na Nkwa.

c 1 Nif. 18:5–23.

d Aisa. 11:10–12.

21a 1 Nif. 19:15–16; 22:4.

22a 1 Nif. 22:4.

23a NGAN Ohere-Ihoro.

b 2 Nif. 2:16.

c Deut. 30:19.

24a NGAN Amara.

b NGAN Nzoputa.

25a NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu

Aja Mgbaghara

Mmehie.

Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amụọ Kraịst.

Ma ugbua, “Jekọb kwuru ọtutu ihe ndị ọzọ nye ndị m n’oge ahụ; otu o sila dī nani ihe ndị a ka m meworo ka e ^bdeputa, n’ihi na ihe ndị m deputaworo ezuworo m.

2 Ma ugbua mụ, Nifai, na-edekari okwu nile nke “Aịsaia, n’ihi na mkpuru-obi m na-enwe mmasi n’okwu ya nile. N’ihi na a ga m eji okwu ya nile tūnyere ndi m, ma a ga m ezipugara ha umu m nile, n’ihi na n’ezie o huru ^bOnye-mgbaputa m, dika m hūworo ya.

3 Ma nwanne m nwoke, Jekọb, “ahūwo kwa ya dika m hūworo ya; ya mere, a ga m ezigara umu m okwu ha iji gosi ha na okwu m nile bu ezi-okwu. Ya mere, site n’okwu ^bmmadu atọ, Chineke ekwuwo, a ga m ehiwe okwu m. Otu o sila dī Chineke na-ezita ndi aka-ebe karia ndi a, ma o na-egosiputa okwu ya nile.

4 Lee, mkpuru-obi m na-enwe mmasi “n’igosi ndi m ezi-okwu nke ^bobibia Kraist; n’ihi na, n’ihi nke a ka e nyeworo ‘iwu Moses; na ihe nile nke Chineke nyeworo site na mmalite uwa, nye mmadu, bu igosi ezigbo udi ya.

5 Ma mkpuru-obi m na-enwe kwa mmasi “n’ogbugba-ndu nile nke Onye-nwe nke o gba-

woro ya na nna anyi ha; e, mkpuru-obi m na-enwe mmasi n’amara ya, na n’ikpe ziri-ezi ya, na ike, na obi ebere na nnu-kwu atumatu ebighi-ebi nke nnaputa site n’onwu.

6 Ma mkpuru-obi m na-enwe mmasi n’igosiputa nye ndi m na, “ma obughi na Kraist ga-abia, mmadu nile ga-alariri n’iyi.

7 N’ihi na a si “na odighi Kraist di, odighi Chineke di; ma obu ru na odighi Chineke di, anyi adighi, n’ihi na ^bokike agaraghi adi. Ma na o nwere otu Chineke di, ma o bu ya bu Kraist, ma o ga-abia n’ozuzu oge a kara aka nke ya.

8 Ma ugbua a na m ede ufodu okwu nke Aịsaia, na onye obula n’ime ndi m ga-ahu okwu ndi a ga-ewelite obi ha ma nuri n’ihi mmadu nile. Ugbua ndi a bu okwu nile ndi ahụ, ma unu ga-atunyere ha nye onwe unu na nye mmadu nile.

ISI 12

Aịsaia wee hu temple nke ubochi-ikpeazu, mkpokota nke Israel, na ikpe nke oge Jisus ga-abia n’uwa chia otu puku afọ na udo—Ndi mpako na ajo-omume ka a gaweda ala n’Obibia nke Ugboro Abuọ—Tulee Aịsaia isi 2. Ihe dika n’afọ 559 ruo 545 tutu amụọ Kraist.

11 1a 2 Nif. 6:1–10.

b 2 Nif. 31:1.

2a 3 Nif. 23:1.

b NGAN Onye-mgbaputa.

3a 2 Nif. 2:3;

Jekob 7:5.

b 2 Nif. 27:12;

Ita 5:2–4;

OznQd. 5:11.

4a 2 Nif. 31:2.

b Jekob 4:5;

Jarom 1:11;

Alma 25:15–16;

Ita 12:19.

c 2 Nif. 5:10.

5a NGAN Ogbugba-ndu nke Abraham.

6a Mosa. 3:15.

7a 2 Nif. 2:13.

b NGAN Kee, Okike.

Okwu nke "Aịsaja, nwa nwoke nke Amoz, ^bhuru gbasara Juda na Jerusalem:

2 Ma o ga-eru n'ubochi ikpeazu nile, mgbe a ga ewulite "ugwu nke ^bulo Onye-nwe n'elu ugwu nile, ma a ga-ebulite ya elu kara ^cugwu-nta nile, ma mba nile ga-ekwobakwute ya.

3 Ma otutu mmadu ga-eje na-asi, Bianu, ka anyi gbagoro n'ugwu nke Onye-nwe, n'ulo nke Chineke nke Jekob; ma o ga akuziri anyi maka uzo ya nile, ma "anyi ga-aga n'uzo ya nile; n'ih na site na Zaijon ka ^biwu ahụ ga-esi puta, ma okwu nke Onye-nwe site na Jerusalem.

4 Ma o "ga-ekpe ikpe n'etiti mba nile, ma o ga-abara otutu mmadu mba: ma ha ga akụ mma-agma ha nile n'ime igwe-eji amari ala, ma igwe-eji amari ala ha n'ime mma ntakiri roro arọ eji ebecha ngalaba osisi— mba agaghị ebulite mma-agma megide mba, obughi ma ha ga amuta ilu ogo ozo.

5 O ulo nke Jekob, bianu ka anyi gaa ije n'ihè nke Onye-nwe; e, bia, n'ih na unu nile "akpafusiwo, onye obula n'uzo ajoo-omume ya nile.

6 Ya mere, O Onye-nwe irapụwo ndi nke gi, ulo nke Jekob, n'ih na ha "emejuputawo mkpa ha ozo site na owuwa-anyanwu, ma naa nti n'olu ndi okowa-akara aka dika ndi ^bFilistia, ma "ha na-eme onwe ha obi utọ n'aru umu ndi mba ozo.

7 Ala ha kwa juputara na ola-ocha na ola-edo, obughi ma enwere ogwugwu n'ebe aku ha nile di; ala ha juputakwara na inyinya-ibu, obughi ma enwere ogwugwu diri ugbo ala ha nile.

8 Ala ha juputakwara "n'arusi apiri-api; ha na-efe oru nke aka ha, ihe nke mkpisi-aka ha nile meworo.

9 Ma onye-na-abughi ezigbo mmadu "anaghi erudata ala, ma nnukwu mmadu anaghi-enwe ume-ala, ya mere, agbaghakwarala ya.

10 O unu ndi ajoo-omume, baa nu n'ime nkume, ma "zoo onwe unu n'ime uzuzu, n'ih na itu egwu nke Onye-nwe na ebube nke ibu-eze ya ga akutu unu.

11 Ma o ga-eru na olile-anyanya mpako nke mmadu ka a gaweda ala, ma mbuli-elu nke mmadu ka a ga-ekpu iru n'ala,

12 1a Aịsaja Isi nile nke 2-14 ka e nomiri site na epekele ola bras nile na 2 Nif. 12-24; e nwere ufodu ndi-iche n'okwu mejuputara ya nke e kwesiri imata.
b HIB Khazah, putara o huru". O putara na Aịsaja natara ozi ya site n'otu ohu sitere na - Onye-nwe.

2a Joel 3:17.
NGAN Zaijon.
b NGAN Temple, Ulo nke Onye-nwe.
c OzQd. 49:25.
3a NGAN Jee-ije, Soro Chineke Jegharja.
b HIB nkuzi, ma-obu ozizi.
NGAN Ozi-oma.
4a 2 Nif. 21:2-9.
5a 2 Nif. 28:14; Mosa. 14:6; Alma 5:37.

6a NB E juputawo, jiri nkuzi nile, ihe nile ndi mba ozo kweere dika ezi-okwu. Abuoma 106:35.
b NGAN Ndi Filistia.
c HIB kukoo aka, ma-obu mekoo ogbugba-ndu.
8a NGAN Ife Arusi.
9a NB nye Chineke; o na-akpo isi ala nye arusi nile n'onodu ya.
10a Alma 12:14.

ma nanị Onye-nwe ka a ga-ebuli-elụ n'ime ụbọchị ahụ.

12 N'ihị na "ụbọchị nke Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma na-abịa ọsọ-ọsọ n'elu mba nile, e, n'elu onye ọbụla; e, n'elu ^bndị mpako na ndị na-ebuli onwe ha elu, na n'elu onye ọbụla nke e buliri elu, ma a ga-ewedata ya.

13 E, ma ụbọchị nke Onye-nwe ga-abiakwasị osisi sida nile nke Lebanon, n'ihị na ha dị elu bụrụ ihe ndị ebuliri elu; na n'elu osisi oak nile nke Bashan.

14 Ma n'elu ugwu-ukwu nile, na n'elu ugwu-nta nile, ma n'elu mba nile ndị ebuliworo elu, ma n'elu ndị mmadụ nile;

15 Ma n'elu ụlọ-elụ towa nile dị elu, ma n'elu mgbidi nile ewuru ewu;

16 Ma n'elu ụgbọ-mmiri nile nke "osimiri, ma n'elu ụgbọ-mmiri nile nke Tashish, ma n'elu ihe-ile-anya nile e sere-ese na-enye mmasi.

17 Ma mbuli-elụ nke mmadụ ka a ga-erudata ala, ma ikpa nganga nile nke mmadụ ka a ga-eme ka ọ dị ala; ma Onye-nwe nanị ya ka a ga-ebuli elu "n'ụbọchị ahụ.

18 Ma arụsị-apiri-apị nile ahụ ka ọ ga-akwụsị kpam kpam.

19 Ma ha ga-aga n'ime ọnu

nke nkume nile ahụ, ma n'ime ọgba nile dị n'ime ala, n'ihị na egwu nke Onye-nwe ga-abiakwasị ha, na ebube nke ichi-eze ya ga-akụtu ha, mgbe ọ ga-ebili ihusi ụwa ike di-egwu.

20 N'ụbọchị ahụ mmadụ "ga-atufu arụsị nile nke ọla-ọcha na arụsị nile nke ọla-edo, ndị nke o meworo onwe ya ka ọ na-eke, nye ụmụ oke na ụmụ ụsụ.

21 Ka ha ga n'ime oghere nile nke oke nkume nile, na n'ime elu nile nke mgbawa nkume, n'ihị na egwu nke Onye-nwe ga-abiakwasị ha ma ichi-eze nke otuto ya ga-akụtu ha, mgbe o ga-ebili ihusi ụwa ike di-egwu.

22 Si na "mmadụ wezuga onwe gi, onye iku ume ya dị n'oghere imi ya; n'ihị na n'ime ginị ka a ga-agụnye ya?

ISI 13

Juda na Jerusalem ka aga-ata ahụhụ n'ihị erubeghi-isi ha — Onye-nwe na-ariọ maka ma na-ekpe ndị ya ikpe — Umụada nke Zaijon ka a buri ọnu ma taa ha ahụhụ n'ihị idabere n'ihie nke ụwa — Tulee Aisaja isi 3. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

N'ihị na lee, Onye-nwe, Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma,

12a NGAN Ọbibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.

b Mal. 4:1;
2 Nif. 23:11;
OznQd. 64:24.

16a Ntughari asusu nke Grik (Septuagint) nwere otu akpa okwu nghota ya

na-ezughị ezu nke Hibru na-enweghi, na nke Hibru nwere otu akpa okwu nghota ya na-ezughị ezu. Nke Grik na-enweghi; Kama 2 Nif. 12:16 nwere ha abuo. Abuoma 48:7; Ezik. 27:25.

17a NB n'ubochi ahụ nke obibia nke onye-nwe n'otuto.

20a HIB tufuo.

22a NB Kwusi idabere na mmadụ nke na-anwu anwu, o nwere ntakiri ike itule ka o siri yie Chineke. Moses 1:10.

na-esi na Jerusalem, si kwa na Juda, wepu ihe-ndabere na mkpa-n'aka, ihe-mkpa-n'aka nile nke nri, na ihe-ndabere nile nke mmiri—

2 Nwoke ahụ bu dike, na nwoke nke agha, onye-ikpe, na onye-amuma, na onye na-akpa-chapu anya, na onye ichie;

3 Ochi-agma nye-isi nke iri-ndi-agma-ise, na nwoke a na enye-nsopuru, na onye-ndumodu, na onye-nka-aghughu, na onye okwu-okwu ire nko.

4 Ma a ga m enye ha umu ka ha buru umu-eze ha, ma umuaka ga-achi ha.

5 Ma a ga-achi ndi ahụ ochichi aka ike, onye obula megide ibe ya na onye obula megide agbata obi ya; nwata ga-ebuli onwe ya elu na mpako megide ichie, ma onye-eledara anya megide onye a na-asopuru.

6 Mgbe otu onye ga-ejide nwanne ya nke ulo nna ya, ma wee si: I nwere uwe, buru onye-ochichi anyi, ma e kwela ka "mbibi a bia n'okpuru aka gi—

7 N'ime ubochi ahụ ka o ga-anu iyi, si: A gaghi m abu "onye-ogwo-oria; n'ih na n'ime ulo m odighi ihe oriri ma-obu ihe oyi di ya; emela m onye-ochichi nke ndi ah.

8 N'ih na e "bibio Jerusalem, ma Juda ^badawo, n'ih na ire ha na omume ha nile na-emegide

Onye-nwe, ikpasu anya abuo nke otuto ya.

9 Ngosi mbara iru ha na-agba aka-ebe megide ha, ma na-egosiputa mmehie ha ka o di, obuna dika "Sodom, ma ha agaghi enwe ike izo ya. Ahuhu na-adiri mkpuru-obi ha nile, n'ih na ha ejiwo ihe ojo kwuo onwe ha uguo!

10 Gwa ndi ezi-omume na o "ga-adiri ha mma; n'ih na ha ga-eri mkpuru nke sitere n'omume ha.

11 Ahuhu na-adiri ndi ajoo-omume, n'ih na ha ga-ala-n'iyi; n'ih na uguo oru nke aka ha nile ga-adikwas ha!

12 Ma ndi m, umu-ntakiri bu ndi na-achi ha ochichi aka ike, ma ndinyom na-achi ha. O ndi m, ndi "na-achi unu na-eme ka unu mee mmehie ma bibie uzo nke okporo-uzo unu nile.

13 Onye-nwe na-eguzoro oto "na-rijo arirjo, ma na-eguzoro ikpe ndi nile ikpe.

14 Onye-nwe ga-aba n'ikpe, ya na ndi ichie nile nke ndi ya na "umu ndi eze nile no n'ime ha; n'ih na unu ^berichapuwu "ubi vine na "ngwo-ngwo nke "ndi ogbenye no n'ime ulo unu.

15 Gini ka unu zubere? Unu piarisiri ndi m, ma gwepiasia iru nile nke ndi ogbenye, ka Onye-nwe Chineke nke usuu nile nke ndi-agma kwuru.

13 6a Aisa. 3:6.

7a HIB onye na-ekechi (nke onya), nke bu apughi m igbo mkpa gi nile.

8a Jer. 9:11.

b Abuk. 1:3.

9a Jen. 19:1, 4-7, 24-25.

NGAN Mmekorita
Nwoke na Nwoke, na
Nwany na Nwany.

10a Deut. 12:28.

12a Aisa. 9:16.

13a HIB doo ndoro
ndoro. Maika 6:2;
OznQd. 45:3-5.

14a HIB ndi ochichi,
ma-obu ndi-ndu.

b HIB repjara, ma-obu
rere oku.

c Aisa. 5:7.

d NB jihiere uru.

e 2 Nif. 28:12-13.

16 Nke ka nke, Onye-nwe sirị: N'ihì na ụmụ-ada nke Zaiọn bụ ndị mpako, na-aga ije site n'iseti olu esite na anya nrafu, na-eje "na-arọ-mma ka ha na-aga, na-eme ka ụkwụ ha na-ada ụda —

17 Ya mere, Onye-nwe ga-eme ka okọ isi biakwasị ụmụ-ada nile nke Zaiọn, ma Onye-nwe ga "achọputa ebe nzuzo ha nile.

18 N'ime ụbọchị ahụ Onye-nwe ga-ewepụ ikpa-ike nke ọla ha nile na-ada ụda, na "ihe-ichọ mma isi nile na ^bihe-isi gburu gburu dika onwa:

19 Ihe nkwenye nile na ọla-aka nile, na "akwa mkpuchi olu nile;

20 Okpu nile a choro mma, na ọla-ụkwụ nile, na eriri-isi nile, na mkpọ ihe isi-oma nile, na ihe-ntị nile;

21 Ọla-aka nile, na ọla mkwụ-n'imi nile;

22 "Uwe mgbanwe nke emume nile, na uwe mwụda nile, na akwa mgbokwasị nile, na ntakiri ihe ijide isi;

23 "Enyo nile, na ọmarịcha akwa-linen nile, na ihe mkpuchi-isi na olu nile, na akwa mgbochi nile.

24 Ma ọ ga-eru, n'ọnọdụ isi uto a ga-enwe isi ihe ire ure; ma n'ọnọdụ ihenjisi ukwu ike,

"ndowa; ma n'ọnọdụ agiri-isi edoziri-edozi, nkwochasi-isi; n'ọnọdụ ^bakwa ọma akpara-akpa, ihe-okike nke akwa-mkpe; "ire oku n'ọnọdụ ima mma.

25 Ndikom gi ga-ada site na mma-agma, ma ndi bu dike, n'ime agha.

26 Ma onu-uzo ama ya nile ga-akwa akwa ariri ma ruo uju ma o ga atogboro n'efu, ma o ga-anodu n'elu ala ahụ.

ISI 14

Zaiọn na ụmụada ya ka a ga-agba-puta ma sachaa ha n'ubochi ndi ahụ Jisus ga-achi otu puku afo — Tulee Aisaia isi 4. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

MA n'ubochi ahụ, ndinyom asaa ga-ejide otu nwoke, si: Anyi ga-eri nri nke aka anyi, ma yiri uwe nke aka anyi; nani kwe ka akpokwasị anyi aha gi ka ewepu "ita-uta anyi.

2 N'ubochi ahụ ka "ngalaba nke Onye-nwe ga-ama mma nwee otuto; mkpuru nke uwa ga-adị ezi mma ma kwesi ekwesị nye ha bu ndi si n'Israel gbapu.

3 Ma ọ ga-eru, ndi nile foduru na Zaiọn ma nogide na Jerusalem a ga-akpo ha ndi di nsọ,

16a NB ije ije jiri mkpirisi nzo-ukwu oso oso, oso oso na omume na-esiteghi n'udi okike.

17a HIB gjebe oghe; akpala-okwu putara "tinye ha na ihere."

18a O kwere omume ibu ojogoro ntutu isi. Ndi ji ikike nile anaghi ekwekorita oge nile banyere udi

ihe icho mma nile nke ndinyom e deputara n'ama-okwu nke 18-23.

b NB ihe icho-mma nile e doziri dika gburu gburu nke onwa ohuru.

19a HIB akwa mkpuchi nile.

22a HIB uwe nile na-achake achake.

23a M-ọ uwe nile e si na ha elefe anya.

24a HIB nkiriaka akwa nile.

b M-ọ otu uwe mwuda.
c M-ọ apa igwe di oku (otu akara nke ibu oru).

14 1a NB ihe iriba-ama nke a lughị alulu na a mughị nwa.

2a Aisa. 60:21;
2 Nif. 3:5; Jekob 2:25.

onye ọbụla edebara n'etiti ndị dī ndū na Jerusalem —

4 “Mgbe Onye-nwe ^bga-asa-chapuwọrịi unyi nke ụmụada Zaiōn, ma ga-emechapu wọrịi ọbara nke Jerusalem site n'etiti ya site na mụo nke ikpe-ikpe na site na mụo nke nrechapu.

5 Ma Onye-nwe ga-ekeputa n'elu ebe obibi nile nke ugwu Zaiōn, na n'elu ọgbakọ ya nile, “igwe ojii na anwūrū ọkū n'ehihie na mmuke nke ọkū na-ere ere n'abalị; n'ihī na n'elu ebube nile nke Zaiōn ka nchebe ga-adī.

6 Ma a ga-enwe ebe obibi ga-abū ndo n'ehihie maka okpom ọkū, ma maka ebe “mgbaba, na ebe nchebe maka ebili mmiri na maka mmiri ozuzo.

ISI 15

Ubi vine Onye-nwe ahū (Israel) ga-atogboro n'efu, ma ndi ya ka a ga-ekposasi—Otutu ahuhu ga-abiakwasị ha n'ime ngonari-okwu-kwe na onodu mkposasi ha— Onye-nwe ga-ewelite okoloto ma chikota Israel—Tulee Aisaja isi 5. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

MA mgbe ahū ka m ga-abūrū onye m hūrū n'anya ezi “abū nke onye m hūrū n'anya, metuta ubi-vine ya. Onye m hūrū

n'anya ezie nwere ubi-vine n'ime ugwu na-amī ezi mkpūrū.

2 Ma ọ gbara ya ogige, ma chikoputachaa okwute nile dī ya, ma kuo “osisi vine ndi dī ya mma, ma wuo ụlo-elu towa n'etiti ya, ma mee kwa ebe ipiputa mmanya n'ime ya; ma o lee anya na ọ ga-amita mkpūrū-vine, ma ọ mitara mkpūrū-vine ọhia.

3 Ma ugbua, O unu ndi bi na Jerusalem, na ndi nke Juda, kpee nū ikpe, ariọ m unu, n'etiti mū na ubi-vine m.

4 Gini ka e kwesikwara ime ozọ n'ubi-vine m nke m na-emebeghi n'ime ya? Ya mere, mgbe m tūworo anya na ọ ga-eweputa mkpūrū-vine, o weputara mkpūrū-vine ọhia.

5 Ma ugbua, gaanū, a ga m agwa unu ihe m ga-eme ubi-vine m—“a ga m ewepu ogige ya, ma a ga-erichapu ya; ma a ga m etikpo mgbidi ya, ma ọ ga-abū ebe azodara ala;

6 Ma a ga m ebibi ya; a gaghi akwacha ma-ọbū gwuo ya, ma “ogwu na uke ga-epuputa; a ga kwa m enye igwe ojii nile iwu ka ha ghara bizokwasị ya mmiri.

7 N'ihī na “ubi vine nke Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma bu ụlo nke Israel, ndikom nke Juda bu ihe okuku nke na-atọ ya uto nke ukwu; ma o lere anya bikpe-ziri-ezi, ma lee, ọchichi-

4a NB mgbe Onye-nwe mewororū ụwa ka ọ dī ọcha.

b NGAN Nsacha nile, Sachaa, Sachara.

c Mal. 3:2–3; 4:1.

5a Ọpū. 13:21.

6a Aisa. 25:4;

OznQd. 115:6.

15 1a NB mgbe onye-amuma na-edekota otu ukwe ma-ọbū abū akuko-ilu nke otu ubi vine, na-egosi ebere Chineke na e nweghi nzaghachi nke Israel.

2a Jer. 2:21.

5a Abuoma 80:12.

6a Aisa. 7:23; 32:13.

b Jer. 3:3.

7a NGAN Ubi Vine nke Onye-nwe.

b M-ọ ikpe-ziri-ezi.

aka-ike; n'ọnọdụ ezi-omume, ma lee, iti mkpu akwa.

8 Ahụhụ na-adiri ha bu ndi na ejikota "ulo na ulo, ruo mgbe n'onwekwaghị ebe ga-adi, na a ga-etinye ^bnani ha n'etiti ala ahụ!

9 Na nti nke m, otu a ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru, n'ezie otutu ulo ga atogboro n'efu, ma otutu nnukwu obodo-ukwu agaghị enwe ndi bi n'ime ha.

10 E, oke ala eka iri nke ubi-vine ga amiputa otu "abọ, ma mkpuru-osisi nke homa ga amiputa otu efa.

11 Ahụhụ na-adiri ha bu ndi na-ebili oto n'isi ututu, ka ha wee "gbaso ihe onnunu siri ike, ndi na-aga n'iru ruo abali, ma ^bmma-nya wee nwuo ha oku n'aru!

12 Ma ubo akwara, na une, na egwu otiti na oja na mmaya di n'ihe ogbako-oriri ha nile; mana "ha anaghị echeta oru nke Onye-nwe, obughi ma ha na atule oru nke aka Ya abuo.

13 Ya mere, ndi m agawo n'ime ndokpu n'agma, n'ih i na ha enweghi "mmuta; ma ndi-ana-nye-nso puru n'ime ha, akpiri akpwo ha nku, ma igwe mma-du ha akpwo nku na-enweghi ihe onnunu.

14 Ya mere, ala-muo asawo mbara, ma meghee onu ya otu

na-enweghi atu; ma otuto ha, na igwe ha, na ihe ngosi ha, ma onye nke na-anuri onu, ga arida n'ime ya.

15 Ma nwoke na-abughi ezigbo mmadu ka a ga-eweda ala, ma onye bu dike ka a ga-ewedata, ma anya nke ndi na-eweli onwe ha elu ka a ga-ewedata ala.

16 Mana Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma ka a ga-ebuli elu "n'ikpe, ma Chineke nke di nso ka a ga-asacha n'eziomume.

17 Mgbe ahụ ka umu aturu ga-eri ihe n'udi nke ha, ma ebe bibiwo ebibi nke ndi buru ibu ka ndi obia ga-eri.

18 Ahụhụ na-adiri ha bu ndi na-adokpuru ajo-omume n'eriri nke "ihe-efu, ma na-emehie ^bdika eriri e ji adokpu ugbo-ala;

19 Ndi na-asi: Ka, o "mee ngwa ngwa, ruo oru ya oso-oso, ka anyi ^bhu ya; ma ka ndumodu nke Onye-Nso nke Israel rute nso ma bia, ka anyi mata ya.

20 Ahụhụ na-adiri ha bu ndi "na-akpo ihe ojo-oma, na ihe oma ihe ojo, ndi na-etinye ^bochichiri n'onodu ihe, na ihe n'onodu ochichiri, ndi n'etinye ihe ilu n'onodu ihe uto, na ihe uto n'onodu ihe ilu!

21 Ahụhụ na-adiri "ndi maara ihe n'anya nke onwe ha na ndi

8a Maija 2:1-2.

^b NB I hapu ka nani ya biri. Ndi ogaranya ahụ nwere ala na-ewekoro ubi nile nke ndi ogbenye.

10a Ezik. 45:10-11.

11a Ilu 23:30-32.

^b NGAN Okwu nke Amamihe.

12a Abuoma 28:5.

13a Hosea 4:6.

NGAN Mmata-ihe.

16a NGAN Jisus Kraist—Ikpe.

18a NGAN Efu, Ihe-efu.

^b NB E kegidere ha ha nye mmehie ha nile dika anumanu nile nye ibu ha nile.

19a Jer. 17:15.

^b NB Ha agaghị ekwere na Mesaja ahụ ruo mgbe ha huru ya anya.

20a Moro. 7:14, 18; OznQd. 64:16; 121:16.

^b 1 Jon 1:6.

21a Ilu 3:5-7; 2 Nif. 28:15.

na-akpachapụ-anya n'olile-anya nke onwe ha!

22 Ahụhụ na-adiri ndi di ike n'inu mmanya, na ndikom nwere ume n'igwakota mmanya ndi siri ike.

23 Ndi na-agu ndi ajo-o-mume ka ndi ziri-ezi maka nketa uru, ma "wezuga-agwa ezi-omume nke onye ezi-omume site n'aru ya!

24 Ya mere, dika "oku si erechapu ^bahihia-kporo-nku, na ire oku na-erichapu ^cafuru, mgborogwu ha ga-abu ire ure, ma ifuru ha ga-alali elu dika uzuzu; n'ihia na ha atufuwo iwu nke Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma, ma "lelia okwu nke Onye-Nso nke Israel.

25 Ya mere, "iwe nke Onye-nwe wee di oku megide ndi ya, ma o setipwo aka Ya megide ha, ma tiwo ha ihe; ma uguw nile mara jijiji, ma ozu ha nile ka adokasiri n'etiti uzọ nile. N'ihia ihe nile ndi a iwe ya atugharighi, kama aka ya ka o ka setiputara.

26 Ma o ga-ewelite "okoloto Ya elu nye mba nile site n'ebe di anya, ma o ga-eji ^bopi-onu kpo-kota ha site n'ebe uwa soturu; ma lee, ha ga-eji ike ^cbia osososo; odighi onye ike ga-agwu ma-obu kpo-bie-ukwu n'etiti ha.

27 Odighi onye ga-ero ura

ma-obu rahu ura; obughi ma ihe njisi-ukwu ha ike o ga-atopu, ma-obu eriri akpokpo-ukwu ha o ga-adobi;

28 Ndi aku ha nile ga-adinko, ma uta ha nile ga-arozu, ma ukwu inyinya ibu ha nile ka a ga-aganye dika okwute, ma ukwu igwe ugbo-ala ha nile ga-efeghari n'ike n'ike dika oke ifufe, mbigbo ha ga-adika nke odum.

29 Ha ga-ebigbo dika umu "odum; e, ha ga-ebigbo, ma jide anu-ikpa-nri ha, ma ha ga-eburu ha laa n'enweghi nsogbu, ma odighi onye ga-anaputa.

30 Ma n'ubochi ahia ha ga-ebigbo megide ha dika mbigbo nke oke osimiri; ma oburu na ha lee anya n'ala, lee, ochichiri na iru uju, ma ihia ahia ga-agba ojii n'elu-igwe nile ebe ahia.

ISI 16

Aisaja wee hu Onye-nwe — Mmiehie nile nke Aisaja ka agbagharaworo — A kporo ya ka o buo amuma — O buru amuma maka ojuru nke ndi Juu juru ozizi nile nke Kraist — Ufodu ga-alaghachi. Tulee Aisaja isi 6. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

"N'afọ nke eze Uzaia nwuru, a hukwara m Onye-nwe ka o

23a NB napu ya ihe nile ruru ya n'iwu.

24a Obad. 1:18;
Mal. 4:1–2;
2 Nif. 20:17.

b Joel 2:5;
1 Nif. 22:15, 23;
2 Nif. 26:4, 6;
OznQd. 64:23–24;

133:64.

c Luk 3:17;
Mosa. 7:29–31.
d 2 Sam. 12:7–9.

25a OznQd. 63:32;
Moses 6:27.

26a NGAN Okoloto.

b M-ọ opi onu
mkporohihi, nke

bu ihe iriba ama
mkpokota ahia.

Aisa. 7:18;
2 Nif. 29:2.

c NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.

29a 3 Nif. 21:12–13.

16 a NB ihe dika 750
tutu a muo Kraist.

nọ-ọdu n'ọche-eze, di elu nke ewelitere elu, ma ^buwe-mwuda ya juputara temple ahụ.

2 N'elu ya ka "ndi serafim guzoro; nke obula nwere nku isii; abuo ka o jiri kpuchie iru ya, ma abuo ka o jiri kpuchie ukwu ya, ma abuo ka o ji na-eke efe.

3 Ma otu wee tikuo ibe ya, ma si: Nso, nso, nso, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma di; elu uwa nile juputara n'ebube ya.

4 Ma "okporo nile nke onu-uzo mere mkpotu mgbe ha nuru olu onye ahụ na-akpo oku, ma ime ulo ahụ juputara n'anwuru oku.

5 Mgbe ahụ a sirị m: Ahụhụ na-adiri m! n'ih na "alawo m n'iyi; n'ih na a bu m onye egbugbere-onu ya nile na-adighi ocha; ma a na m ebinyekwara ndi egbugbere-onu ha nile na-adighi ocha; n'ih na anya m abuo ahwo Eze ahụ, bu Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma.

6 Mgbe ahụ otu n'ime ndi serafim ahụ wee fekwute m, jide "icheku na-enwu oku n'aka ya, nke o ji mkpa weputa site n'ebe nchu-aja;

7 Ma o tukwasị ya n'elu onu m, ma si: Lee, nke a emetwo egbugbere onu gi nile; ma "ajoo omume gi ka ebupworo, ma mmehie gi ka asachaworo.

8 Ozo a nuru m olu nke Onye-nwe, ka o na-asị: Onye ka m gazeiga, ma onye ga-ejere anyi?

Mgbe ahụ asiri m: N'ebe a ka m no; ziga m.

9 Ma o wee si: Gaa ma gwa ndi a—Nuru nu n'ezie, mana ha aghotaghi; ma hunu n'ezie, ma ha ahughi.

10 Mee ka obi ndi a buo ibu, ma mee ka nti ha nile di aru, ma mechie anya ha nile—ka ha ghara iji anya ha hu uzo, ma jiri nti ha nile "nu ihe, ma jiri obi ha ghota ihe, ma buru ndi agbanwere ma mee ka a gwo ha.

11 Mgbe ahụ asiri m: Onye-nwe, ruo ole mgbe? Ma o wee si: Ruo mgbe obodo-ukwu nile ga-abu ihe e bibiri na-enweghi onye bi n'ime ha, ma ulo nile na-enweghi mmadu, ma ala ahụ wee buru ihe togboro n'efu;

12 Ma Onye-nwe "ewepusiwo onye obula ebe di anya, n'ih na a ga-enwe nnukwu ebe ahapuru ahapu n'etiti ala ahụ.

13 Ma na a ga-enwe otu uzo n'uzo iri, ma ha ga-alaghachi, ma a ga-eri ha, dika osisi teil na osisi oak, ndi nke ndu na-adu n'ime ha mgbe ha gbusiri akwu-kwo ha; ya mere mkpuru-osisi nso ga-abu "ihe di n'ime ya.

ISI 17

*Ifrem na Siria busoro Juda agha—
Kraist ka a ga amuta site n'afu
nwa-agboghona-amaghi-nwoke—*

1b NB isiakwa ya, ma-ogu nke uwe ala ala ya.

2a NGAN Cherubim.

4a HIB nto-ala nile nke onu-uzo nile mara jijiji.

5a HIB bepụ; n.b. uche zuru oke o nwetara

maka mmehie ya nile na nke ndi ya gweriri ya.

6a NB otu akara nke ime ka o di ocha.

7a NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

10a Mat. 13:14-15.

12a 2 Ndez. 17:18, 20.

13a NB Dika otu osisi, na-agbanyeghi na-agbasiri akwukwo ya nile, ndu na ike imiputa mkpuru ka foduru n'ime ya.

Tulee Aisaja isi 7. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amụọ Kraịst.

Ma o wee ruo na n'ụbọchị nile nke Ahaz nwa nke Jotam, nwa nke Uzaia, eze ndị Juda, ka Rizin, eze ndị Siria, na Pika nwa nke Remalaia, eze ndị Israel, galitere chee iru na Jerusalem ibuso ya agha, ma onweghị ike imeri ya.

2 Ma a gwara ya ụlọ nke Devid, na-asị: Siria ejikọtawo ndị-agma ya na "Ifrem. Ma o meturū ya n'obi, ma obi nke ndị ya, dika oke ifufe siri na-emetu osisi nile nke oke ọhia.

3 Mgbe ahụ ka Onye-nwe gwara Aisaja: Gaa ugbua izute Ahaz, gi na "Sheajashub nwa gi, na nsọtụ nke olulu-mmiri nke elu-elụ ọdọ-mmiri di n'okporo ụzọ nke ama onye-mmezi akwa,

4 Ma si ya: Lezie anya, ma nọrọ "juu; atula egwu, ọbụghị ma obi gi ọ ga-ada mba n'ihị ọdụdụ abụọ ndị a nke ọlọkọ ọkụ na-akwu anwuru ọkụ nile, n'ihị iwe di ọkụ nke Rizin na Siria, na nke nwa Remalaia.

5 N'ihị na Siria, Ifrem, na nwa nke Remalaia, anatawo ndumọdụ ọjọọ imegide gi, na-asị:

6 Ka anyị rigo megide Juda ma kpasuo ya iwe, ma "ka anyị ke-waara ya onwe anyị ma debe eze n'etiti ya, e, nwa nke Tabeel.

7 Otu a ka Onye-nwe Chineke

kwuru: O gaghi eguzo, ọbụghị ma ọ ga-eru.

8 N'ihị na isi Siria bu Damas-kos, ma isi Damaskos, Rizin; ma n'ime iri afọ isii na ise ka a ga ekewa Ifrem ka ọ ghara ibu ndi ọbula.

9 Ma isi nke Ifrem bu Sameria, ma isi nke Sameria bu nwa Remalaia. Ọburu na "unu agaghị ekwe n'ezie agaghị eme ka unu kwusie ike.

10 Nke ka nke, Onye-nwe gwakwara Ahaz ọkwu ọzọ na-asị:

11 Rionu "ihe-iriba ama n'aka Onye-nwe Chineke unu; rio ya ma-ọbu n'ime omimi nile, ma-ọbu n'ebe di elu n'elu.

12 Ma na Ahaz wee si: A gaghi m ario, ọbụghị ma m "ga-anwa Onye-nwe.

13 Ma o wee si: Nuruu ugbua, O ụlọ David; ọ bu ihe ntakiri na unu na-aburu mmadu ike ọgwugwu, ma na unu ga-abu-kwara Chineke m ike ọgwugwu?

14 Ya mere, Onye-nwe n'onwe ya ga-enye unu ihe iriba-ama — Lee, "nwa-agboghọ na-amaghinwoke ga-aturu ime, ma ọ ga amuta nwa nwoke, ma ọ ga-akpo aha ya "Immanuel.

15 Bota na mmanu-anu ka ọ ga-eri, ka o wee mata i ju ihe ọjọọ na ka ọ horo ihe oma.

16 N'ihị na tutu "nwata ahụ amata iju ihe ọjọọ na ihoro ihe oma, ala nke a I kporo-asị

17 2a NB Mpaghara elu elu Israel dum ka a kporo na aha Ifrem, agburu elu elu nke no n'isi.

3a HIB ndi ahụ foduru ga-alota.

4a NB Ka mbuso agha

ahụ ghara itu gi egwu; ndi eze abuo ahụ nwere ntakiri ọkụ foduru.

6a HIB kewasị ya.

9a 2 Ihem. 20:20.

11a NGAN Iriba-ama.

12a NB lee ule, nwale,

ma-ọbu gosi.

14a NGAN Nwa Agboghọ Na-amaghị Nwoke.

b HIB Anyị ka Chineke nonyeere.

NGAN Immanuel.

16a 2 Nif. 18:4.

ga-abụ ihe ^bndị eze ya abụo hapụworo.

17 Onye-nwe “ga-ewetakwasiri gi, na wetakwasị ndị gi, na wetakwasị ụlọ nna gi, ụbọchi ndị na-abiabeghi site n’ụbọchi nke ^bIfrem hapụrụ Juda, eze nke Asiria.

18 Ma ọ ga-eru n’ụbọchi ahụ na Onye-nwe ga-eji “opi-onyị kpọkọta ijiji site n’ebe ala Ijpt sọturu, ma aṅụ site n’ala nke Asiria.

19 Ma ha ga-abia, ma ọ ga-eme ka ha nile bekwasiri na ndagwurugwu nile togboro n’efu, na n’ime oghere nke okwute nile, na n’elu ogwu nile, na n’elu ahijia nile.

20 N’ime otu ụbọchi ahụ ka Onye-nwe ga-eji mma agụba egotara egota, site n’aka ndị ofe osimiri, site n’aka “eze nke Asiria, ^bkpuchaa isi, na aji-ukwu; ma ọ ga-erichapụ kwa àhụ-onyị ahụ.

21 Ma ọ ga-eru n’ụbọchi ahụ, na otu onye ga “azụ otu ehi na aturu abụo.

22 Ma ọ ga-eru, n’onyodu uju mmiri-ara-ehi ha ga-enye, o ga-eri bota; n’ihi na bota na mmanụ-aṅụ ka mmadu nile ga-eri bụ ndị foduru n’ala ahụ.

23 Ma ọ ga-eru n’ụbọchi ahụ, ebe nile ga abụ, ebe e nwere otu puku osisi-vine, onụ ahia ya ruru otu puku “ọla-ọcha,

bụ ndị ga-adiri uke nile na ogwu nile.

24 Akụ na uta ka ndị mmadu ga-eji biaruo n’ebe ahụ, n’ihi na ala nile ahụ ga-agho uke nile na ogwu nile.

25 Ma ogwu nile nke a ga-eji igwe gwuo, ọ dighi egwu obula ga-adị nso n’ebe ahụ n’ihi uke na ogwu; mana ọ ga-abụ maka iziga oke ehi, na maka izo ukwu nke “ehi-nta ndị ozo.

ISI 18

Kraịst ga-adị ka otu okwute nke nkpobi ukwu na nke otu nkume nkpasu-iwe — Chọọ Onye-nwe, obughi ndị amụsụ n’enyonyo — Lekwasị iwu ahụ na ama ahụ anya maka nduzi. — Tulee Aisaja isi 8. Ihe dika n’afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraịst.

NKE ka nke, okwu nke Onye-nwe siri m: Were nnukwu mba-damba akwukwo, ma jiri mkpisi nwoke ji ede ihe dee n’ime ya, gbasara “Maha-shalal-hash-baz.

2 Ma a kpọrọ m “ndị-aka-ebe kwesiri-ntukwasị-obi ka ha dekoọ, Uraia bụ onye nchụ-aja na Zekaraia nwa Jeberekaja.

3 Ma e jekwuru m “onye-amụma-nwanyị ahụ; ma o turu ime ma mụta nwa nwoke. Mgbe ahụ Onye-nwe siri m: Kpọọ aha ya, Maha-shalal-hash-baz.

16b 2 Ndez. 15:30; 16:9.

17a 2 Ihem. 28:19–21.

b 1 Ndez. 12:16–19.

18a m-ọ mkporohihi; nke

bụ ihe iriba ama,

kpọọ. Aisa. 5:26.

20a 2 Ndez. 16:5–9.

b NB Ala ahụ ka ndị mbakpo n’agha ofesi ga-ebelata ndi mmadu juputara na ya.

21a NB Nani ole na ole jidere onwe ha di ndu ga-afodu.

23a m-ọ mpekere nile nke ọla-ọcha.

25a NB aturu ma-obyu ewu nile.

18 1a NB mbibi di nso.

2a NGAN Aka-ebe.

3a NB nwunye ya.

4 N'ihì na lee, "nwa ahụ ^baga-ghì ama ihe ibeakwa, Nna m, na nne m, tutu akụ na ụba Damaskos na 'ibu Sameria akwatara n'agha ga-abụ ihe ewepuru n'irụ eze Asiria.

5 Onye-nwe gwara m okwu ozo na-asì:

6 Ebe ọbụ na ndị a na-ajụ mmiri nile nke "Shiloah na-aga nwayo, ma ñurịa ọñụ n'ime ^bRizin na nwa nwoke Remalaja;

7 Ugbuga ya mere, Lee, Onye-nwe na-ewelite mmiri nile nke osimiri ahụ ka ọ bịakwasi "ha, nke siri ike dị kwa ọtụtụ, ọbuna eze nke Asiria na ebube ya nile; ma ọ ga-arigota n'elu ebe mmiri ahụ nile si eru, ma gafee nsọtụ ya nile.

8 Ma ọ ga "agafe site na Juda; ọ ga-ejubiga oke ma gafee, ọ ga-eru ọbuna ruo n'olu: ma igbasapụ nku ya ga ejuputa mbara ala gi, O ^bImmanuel.

9 "Jikọọ nụ onwe unu ọñụ, O unu ndị mmadụ, ma a ga-agbaji unu na mpekere mpekere; ma gee ntị unu nile ndị mba dị anya; kekọta nụ onwe unu, ma a ga-agbajisi unu na mpekere mpekere; kekọta nū onwe unu, ma a ga-agbajisi unu na mpeke-re-mpekere.

10 Dụritanụ onwe unu ọdụ, ma

ọ ga-abia n'ihe efu, kwuo okwu ahụ, ma ọ gaghi eguzo; "n'ihì na Chineke ñonyere anyị.

11 N'ihì na Onye-nwe gwara m otu a n'aka dị ike, ma kuziere m ka m ghara iga n'uzo ndị nke a, na-asì:

12 Unu asila, "Nchikọta ọñụ, nye ndị nile nke ndị a ga-asì, Nchikọta ọñụ, ọbughị ma unu ga-atụ egwụ ihe ha na-atụ egwụ, ma-ọbụ tọọ egwụ.

13 Doo nū Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agha nsọ n'onwe ya, ka ọ buru onye unu ga "atụ egwụ, ka ọ buru onye unu na-atụ oke egwụ.

14 Ma ọ ga-abụ "ebe mgbaba dị nsọ; ma na ka ọ buru ^bokwute mkpọbe ukwū na oke nkume nke mkpasu-iwe nye ụlọ Israel ahụ nile, ọ ga-abụ igbudu na ọnya nye ndị bi na Jerusalem.

15 Ma ọtụtụ n'etiti ha "ga-akpobe ukwū daa n'ala, ma gbajisia, ma ma n'onya, e wee jide ha.

16 Kechie ihe igba-ama ahụ, rachie "iwu ahụ n'etiti ndị na-esozụ m nile.

17 Ma a ga m echere Onye-nwe, nke "na-ezonari ụlọ nke Jekob iru ya, ma a ga m ele anya ya.

18 Lee, mụ na ụmụ nile ndị Onye-nwe nyeworo m bụ maka

4a 2 Nif. 17:16.

b Aisa. 8:4.

c 2 Ndez. 15:29.

6a Jen. 49:10;

NAJS, Jen. 50:24.

b Aisa. 7:1.

7a NB n'elu elu elu Israel na mbu.

8a NB Asiria ga-abanye kwa Juda.

b NGAN Immanuel.

9a NB mee ụdị

mkpọkọta ọñụ nile.

10a NB Juda (ala nke Imanuel) ka a ga ahapụ.

Abụoma 46:7.

12a NB Juda agagh adabere n'atụmatụ nzuzo ha na ndị ozo maka enweghi mmekpa-arụ ha.

13a NB Diri nsopurū na ume ala n'iru Chineke.

14a Ezik. 11:15-21.

b 1 Pita 2:4-8;

Jekob 4:14-15.

15a Mat. 21:42-44.

16a NB nkuzi nile, ma-ọbụ ozizi.

NGAN Ozi-oma.

17a Aisa. 54:8.

“ihe iriba-ama nile na maka ihe-ebube nile n’Israel sitere n’Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma, Onye na-ebi n’ugwu Zaijon.

19 Ma mgbe ha ga-asị unu: Juo nū ha bụ ndi na-akpọtuta “ndi muo a di mbu mara amara, na ^bndi amusu nile na-enyo na atamu—^co bu na ndi mmadu ha ekwesighi ijuta Chineke ha ka ndi di ndu wee nuru ^dn’onu ndi nwuru anwu?

20 N’iwu ahụ na igba-ama ahụ; ma oburu na “ha ekwughị dika okwua si di, o bu n’ihi na ihè adighi n’ime ha.

21 Ma “ha ga-agabiga ya n’oke mkpa na aguu, ma o ga-eru na mgbe aguu ga-agu ha, ha ga-akpasu onwe ha iwe, ma kocha eze ha na Chineke ha, ma lelie anya n’elu.

22 Ma ha ga-ele anya n’ala ma hu nsogbu, na ochichiri, mgba-chu nke nnukwu aru mgbu, ma a ga-achuba ha n’ochichiri.

ISI 19

*Aisaja wee kwuo dika Mesaja—
Ndi mmadu no n’ochichiri ga-ahu
oke ihè—A muwo otu nwa nye
anyi—O ga-abu Okpara-Eze nke
Udo ma o ga-achi n’oche-eze*

*Devid—Tulee Aisaja isi 9. Ihe
dika n’afọ 559 ruo 545 tutu amuo
Kraist.*

Otu o sila di, mgbachu ya agaghị abụ ụdị o diri n’oge mkpasu iwe ya, mgbe mbu o kpagburu “ala Zebulon ntakiri ya na ala nke Naftalai, ma mesia kwa nye mkpagbu kariri n’uzo Oke Osimiri Uhie n’ofe Jordan di na Galilee nke mba nile.

2 Ndi ahụ jeghariworo “n’ochi-chiri ahụwo nnukwu ihè, ndi ahụ na-ebi n’ala nke onyinyo onwu, ha ka ihè mukwasiworo.

3 I mewa ka mba ahụ baa ụba, ma “mee ka onu ha bawanye ụba—ha na-anu onu n’iru Gi dika onu oge owuwe ihe ubi, na dika ndi mmadu na-anu onu mgbe ha na-eke ihe akwatara n’agma.

4 N’ihi na I gbajiswo nkekota ahụ nke ibu-arụ ya, na mkpa-n’aka nke ubu ya, okporo nke onye-na-achi ya ochichi aka ike.

5 N’ihi na ogu obula nke onye-agma mkpotu mmeghari-anya na-eso ya, na uwe aturu ru n’obara; mana nke a ga-abu nke nsure oku na mmanu oku nke oku.

6 N’ihi na amuworo anyi otu “nwa, enyewo anyi otu nwanwoke; ma ^bochichi ga-adi n’elu

18a NB Aha nile nke Aisaja na umu ya ndikom putara: “Jehova na-azoputa”; “o na-eme anu ji ibe ya eme nri ka o mee ososo”; na “otu onye foduru ga-alota.”
2 Nif. 17:3; 18:3.

19a Lev. 20:6.

b NB ndi mgbasị, ndi

na-agaba afa.
c 1 Sam. 28:6–20.
d M-o na onodu nke.
20a NB n’usoro onye-nke-muo ahụ (nakwa n’ime ama-okwu nile nke 21–22).
21a NB Israel ka a ga-ewere baa n’ime ndokpu n’agma n’ihi na ha anaghi nti.

19 1a Mat. 4:12–16.

2a “A putaghi ihe nke oma” na “ochichiri” ahụ bu ngonari okwukwe na ndokpu n’agma; oke ihe ahụ bu Kraist.

3a Aisa. 9:3.

6a Aisa. 7:14;

Luk 2:11.

b Mat. 28:18.

ubu ya; ma a ga-akpo aha ya, Onye-ebube, Onye-ndumodu, 'Chineke bu Dike, "Nna nke Mgbe nile na-adigide, 'Okpara-Eze nke Udo.

7 Maka mbawanye nke "ochichi na udo ya 'onweghi njedebe, n'elu oche-eze Devid, na n'elu ala-eze ya, ime ka o guzozie, na iwube ya n'ikpe na n'ikpe ziri-ezi site ugbua ga n'iru, obuna ruo mgbe nile. Onunu oku-n'obi nke Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma ga-emezu nke a.

8 Onye-nwe zigara okwu ya nye Jekob ma o wee dakwasi "Israel.

9 Ma ndi nile ga-amata, obuna Ifrem na ndi bi na Sameria, ndi na-ekwu site na mpako na obi ukwu si:

10 Aja-ulọ adasiwo, ma anyi ga-eji okwute aturu atu wuo; osisi sicamo nile ka egbutusi-woro, ma na anyi ga-agbanwe ha ka ha buru osisi sida.

11 Ya mere, Onye-nwe ga-akpota ndi-iro nile nke "Rizin megide ya, ma jikota ndi-iro ya onu;

12 Ndi Sirja n'iru na ndi Filistia n'azu; ma ha ga-eghebe onu ha oghe "richapu Israel. N'ihe ndi a nile 'iwe oku ya alaghachighi azu, ma aka ya ka setiputara.

13 N'ih na ndi ahụ "anaghi atugharikwute ya bu onye na-eti ha otiti ihe, obughi ma ha

na-achọ Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma.

14 Ya mere Onye-nwe ga-ebepu site n'Israel isi na odudu, ngalaba na igu nkwa n'ime otu ubochi.

15 Ochie ahụ, obu ya bu isi; ma onye-amuma ahụ nke na-akuzi nkuzi ugha nile, o bu ya bu odudu ahụ.

16 N'ih na ndi ndu nile nke ndi a na-akpatara ha mmehie; ma ndi ahụ ha na-edu ka ebibiri.

17 Ya mere Onye-nwe agaghi enwe onu n'ebe umu-okorobia ha no, obughi ma o ga-enwe "obi ebere n'ebe ndi-na-enweghi nna nandinyom isi-mkpe no; n'ih na onye obula n'ime ha bu onye-iru-abuo na onye ajo-omume, ma onu nile na-ekwu okwu 'nzuzu. N'ih ihe ndi a nile, iwe oku ya adighi atughari, ma na 'aka ya ka setiputara.

18 N'ih ajo-omume na-ere dika oku; o ga-erechapu uke na ogwu nile, ma o ga-enwu oku n'ime osisi nile di agbidigbi na oke ohia nile, ma ha ga-akwuli elu dika nkwa-elu nke anwuru oku.

19 Site n'oke iwe nke Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma ka ala gbajiri ojii, ma ndi mmadu ahụ ga-adi ka mmanu oku nke oku ahụ; "odighi onye ga-edobe nwanne ya.

20 Ma o ga-apunara n'aka nri

6c Taitos 2:13-14.

d Alma 11:38-39, 44.

e Jon 14:27.

7a NGAN Ochichi.

b Dan. 2:44.

8a NB Ozi amuma ahụ nke na-eso

(ama-okwu nile

8-21) buru otu

ido-aka na nti nye

agburu iri elu elu ahụ, a kpọrọ Israel.

11a 2 Ndez. 16:5-9.

12a 2 Ndez. 17:6, 18.

b Aisa. 5:25; 10:4.

13a Emos 4:6-12.

17a NGAN Ebere, Obi-ebere.

b 2 Nif. 9:28-29.

c Jekob 5:47; 6:4.

19a Majka 7:2-6.

ma aguu ga-agu ya; ma “o ga-eri ihe n’aka ekpe ma ha agaghi enwe afo ojuju; ha ga-eri onye obula anu-aru nke ogwe-aka onwe ya—

21 “Manase, ^bIfrem, na Ifrem, Manase; ha ga-ejikota megide “Juda. N’ime ihe nile ndi a iwe ya atugharighiazu, ma na aka ya ka setiputara.

ISI 20

Mbibi nke Asiria ahụ bu udi mbibi nke ndi ajoo-mmadu n’oge Obibia nke Ugboro Abu—Mmadu ole na ole ga-afodu mgbe Onye-nwe biaworo ozo—Ndi nke Jakob foduru ga-alaghachi n’ubochi ahụ—Tulee Aisaia isi 10. Ihe dika n’afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

AHUHU na-adiri ha bu ndi na-eme iwu, iwu ajoo-omume nile, na ndi na-edede ihe ariri nile nke ha jiri aka ha deputa:

2 I chughachi ndi mkpa na-akpa site “n’ikpe, na inapu ha ihe ruru ha, inapu onodu ndi ogbenye n’etiti ndi m, ka ^bndi-nyom isi mkpe wee buru anu ikpa-nri ha, na ka ha wee zuo ndi na-enweghi nna ori!

3 Ma gini ka unu ga-eme n’ubochi “nleta, na n’itogboro n’efu nke ga-esi n’ebe di anya bia? Onye ka unu ga-agbakwuru maka enye m-aka? Ma ole ebe ka unu ga-ahapu otuto unu?

4 Ewezuga m ha ga-erudata-

isi ala n’okpuru ndi-mkpoo nile, ma ha ga-ada n’okpuru ndi egburu-egbu. N’ihi ihe nile ndi a iwe ya alaghachighiazu, kama aka ya ka setiputara.

5 O onye-Asiria, okporo nke iwe oku m, ma mkpa-n’aka di n’aka ha bu “oke iwe ha.

6 A ga m eziga ya “megide mba iru-abuo, ma megide ndi m na-ewere iwe oku ka m ga-enye ya ike iwere ihe-nkwata nke agha, na iwere anu ikpa-nri ha, na izoda ha ala dika apiti nke uzo nile.

7 Otu obula o si di obughi ebun-n’obi ya, obughi ma obi ya o na-eche otu ahụ; mana n’ime obi ya o bu ibibi na ibepu otutu mba obughi ole na ole.

8 N’ihi na o na-asi: O bu na umu ndikom ndi eze m nile ha abughi ndi eze?

9 Kalno o dighi ka Kakemish? Hemat o dighi ka Apad? Sameria o dighi ka Damaskos?

10 Dika “aka m रुपutaworo ala-eze nile nke arusi nile, ma olee onye arusi ya nile apiri-api karihi ha bu ndi nke Jerusalem na nke Sameria;

11 A gaghi m eme, dika m me- woro Sameria na arusi ya nile, otu aka ahụ mee Jerusalem na arusi ya?

12 Ya mere o ga-eru na mgbe Onye-nwe lusiworo olo o na- alu n’elu ugwu Zaijon na n’ime Jerusalem, a ga m ata “mkpuru-afọ nke ndi obi ukwu ahuhu bu

20a Deut. 28:53–57.

21a NGAN Manase.

b NGAN Ifrem.

c NGAN Juda.

20 2a m-o ikpe ziri ezi.

b NGAN Nwanyi-
isi-mkpe.

3a NB ntaramahuhu.

5a Aisa. 10:5.

6a NB megide Israel.

10a NB aka eze nke

Asiria (ama-okwu
nile nke 10–11).

12a NB itu-onu mpako.

nke eze ndị ^bAsiria, na inya-isi nke ileli-anya n'elu ya nile.

13 N'íhi na "ọ na-así: Site n'íke aka m na site na amamihe m ka m meworo ihe ndị a nile, n'íhi na a bụ m onye na-akpachapụ anya; ma ewepụwo m oke-ala nile nke ndị mmadụ, ma a pụ-narịrị m ha ihe nile ha chekwaworo, ma e wedawo m ndị nile bi n'ime ya dika dike;

14 Ma aka m achoputawo na akụ ndị mmadụ nile dika akwụ-nnunu; ma dika mmadụ na-achikọta akwa nile bụ ndị fọdurụ ka m chikotaworo ala ahụ nile; ma ọdighi onye n'ime ha meghariri nku ya, ma-ọbụ meghee ọnụ ya, ma-ọbụ nyoo enyoo.

15 "Anyike ^bọ ga aja onwe ya megide onye ji ya na-egbu ihe? Mma nkwo ọ ga-ebuli onwe ya elu megide onye na-emeghari ya? Dika aga-así na okporo ga-efeghari onwe ya megide ha bụ ndị na-ewelite ya elu, ma-ọbụ dika a ga-así na mkpa-n'aka ahụ ga-ewelite onwe ya elu dika aga-así na ọ bughị osisi!

16 Ya mere Onye-nwe, bụ Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma, ga-ezita n'etiti ndị ya gbara abụba, idi giri-giri; ma

n'okpuru otuto "ya ka ọ ga amụnye onwunwu nke dika onwunwu nke ọkụ.

17 Ma ihè nke Israel ga-aghọ ọkụ, ma Onye-Nsọ ya ga-abụ ire ọkụ, ma ọ ga-ere ma ọ ga-erechapụ ogwu ya nile na uke ya nile n'otu ubochi;

18 Ma ọ ga-erepịa inya-isi nke oke ọhia ya, na nke ubi ya na-amị mkpuru, ma "mkpuru-obi ma arụ; ma ha ga-adị ka mgbe onye-na-ebu ọkọloto dara mba.

19 Ma osisi nke "fọdurụ n'ime ọhia ya ga-adị ole na ole, nke nwata ga-enwe ike ideputa.

20 Ma ọ ga-eru "n'ubochi ahụ, na ndị Israel fọdurụ, bụ ndị nke gbapuru site ^bn'ulọ nke Jekob, agaghị kwa 'adabere ọzọ n'arụ onye na-etigbu ha, mana ha ga-adabere n'arụ Onye-nwe, bụ Onye-Nsọ nke Israel, n'ezì-okwu.

21 "Ndị fọdurụ ga-alaghachi, e, ọbuna ndị nke Jekob fọdurụ, lakwuru Chineke ahụ di ike.

22 N'íhi na ọbuna na ndị gị Israel ga-adị ka aja nke osimiri, mana ndị nke fọdurụ n'ime ha ga-alaghachi; "mkpochapụ nke akaworo aka ^bga-ejubiga oke n'ezì-omume:

23 N'íhi na Onye-nwe Chineke

12b Zef. 2:13.

13a NB eze nke Asiria (ama-okwu nile 13–14).

15a NB Onye-amụma na-atụle otu eze ahụ siri yie ihe ngwa ọrụ.

b Okwu ọmụmaatụ nile di na ama-okwu a na-aju otu ụdị ajuju

ahụ: Mmadu ọga (ima-atụ, eze ndị Asiria) eme nke ọma megide Chineke?

16a NB eze nke Asiria ahụ (na kwa ama-okwu nile 17–19).

18a NB Asiria ga-efu kpatam kpatam.

19a NB ndị fọdurụ n'ime ndị agha nke Asiria.

20a NB ubochi ndị ikpeazu.

b Emqs 9:8–9.

c NB dabere n'elu.

21a Aisa. 11:11–12.

22a OznQd. 63:34.

NGAN Ụwa—
Ogwugwu nke Ụwa.

b NB Ọbuna mgbe ntaramahụ na-abia ebere di.

nke usuu nile nke ndi-agma
“ga-eme mkpochapu, obuna o
kpebiwo ime ya n’elu ala nile.

24 Ya mere, otu a ka Onye-nwe
Chineke nke usuu nile nke ndi-
agma kwuru: O ndi m bi na
Zaijon, unu atula egwu maka
ndi Asiria; o ga-eji okporo tie
gi, ma o ga-ewelite mkpa-n’aka
ya megide gi, dika “ndi Ijipt
mere.

25 N’ihi na ofoduru nwantinti
oge, ma oke iwe ga-akwusi, ma
iwe m n’ime mbibi nke ha.

26 Ma Onye-nwe nke usuu nile
nke ndi agha ga-apalite, ihe otiti
maka ya dika esi tigbuo “Midian
na nkume nke Oreb; ma dika
okporo ya siri di n’elu osimiri
otu a ka o ga-ewelite ya elu dika
ndi Ijipt mere.

27 Ma o ga-eru n’ubochi ahụ
na “ibu-arọ ya ka a ga-ewezuga
site n’elu ubu gi, na ihe nkedo
ya site n’olu gi, ma ihe nkedo
ahụ ka a ga-ebibi n’ihi ^bmmanu
etere gi.

28 “O bjakwasıwo Aiat, o gabi-
gawo jee Maigron; na Mikdash
ka akwasara ibu ya nile.

29 Ha agabigawo uzọ-nta
ahụ; ha ewerewo ebe ino onọ-
du-abali ha na Giba; Remot
na-atu egwu; Gibeia nke Sol
agbalagawo.

30 Welite olu, O ada nke

Galim; mee ka anu ya na Laish,
O Anatot ewedara ala.

31 Madmena ka ewepuwo;
Ndi bi na Gibim na-achikota
onwe ha ka ha gbapu.

32 Ugbua o ga-anọ na Nob
n’ubochi ahụ; o ga-emeghari aka
ya megide ugwu nke ada Zaijon,
ugwu-nta nke Jerusalem.

33 Lee, Onye-nwe, Onye-nwe
nke usuu nile nke ndi-agma
ga-ebechapu ngalaba nile nke
na-akpata oke egwu, ma “ndi
nile di elu nke ogo ka a ga-
egbuda; ma ndi mpako ka a
ga-eweda ala.

34 Ma o ga-eji igwe gbutusia
ahihia nile nke oke ohia, ma
Lebanon ga-ada site n’aka onye
di ike.

ISI 21

*Ogwe-osisi nke Jesi ahụ (Kraist)
ga-ekpe ikpe n’ezi-omume—Omụ-
ma nke Chineke ga-ekpuchi uwa
n’Oge Jisus ga-achi uwa otu puku
afọ—Onye-nwe ga-ewelite okoloto
ma chikota Israel—Tulee Aisaiia
isi 11. Ihe dika n’afọ 559 ruo 545
tutu amuo Kraist.*

MA “okporo ga-esi ^bn’ogwe-osisi
nke “Jesi puta, ma ngalaba-osisi
ga-eto site na mgborogwu ya
nile.

23a NB kpata mbibi ahụ
enyeworo n’iwu-oku.

24a NB dika ndi Ijipt
mere n’oge nile
nke gboo.
Opu. 1:13–14.

26a Jen. 25:1–2;
Ndikp. 7:25.

27a Aisa. 14:25.

^b NGAN Onye e Tere
Mmanu.

28a NB Oganiru nke igwe
ndi-agma Asiria
gawa Jerusalem ka
a choputara; mgbe
ahụ (ama-okwu nile
33–34) mmeso nke
Onye-nwe megide
ha ka a kwara nke
oma n’udi ya.

33a Hil. 4:12–13.

21 1a OznQd. 113:3–4.

^b OznQd. 113:1–2.

^c Jesi buuru nna
Devid; ntunyere ka
e mere ye ahiri
akuko agburu nke
Okwa-eze Devid
n’ime ya bu nke e
mesiri muo Jisus.
Maika 5:2;
Ndi-Hib 7:14.
NGAN Jesi.

2 Ma “Mụọ nke Onye-nwe ga-abiakwasị ya, bụ Mụọ nke amamihe na nghọta, Mụọ nke ndumọdụ na ịdị-ike, Mụọ nke omuma ihe na nke ịtụ-egwu Onye-nwe;

3 Ma ọ ga-eme ya ịdị uchu na ighọta ọsọ-ọsọ n’egwu nke Onye-nwe; ma ọ gaghi “ekpe ikpe dika anya ya siri hụ, ọbughị ma ọ ga-aba mba dika onunu nke nti ya abuo siri di.

4 Kama ọ ga-eji “ezi-omume kpee ndi ogbenye ikpe, ma baa mba ziri-ezi banyere “ndi di umeala n’obi n’uwa nke a; ma ọ ga-eti uwa ihe otiti site na okporo nke onu ya, na iku-ume nke egbugbere-onu ya ka ọ ga-eji gbuo ndi ajoo-omume.

5 Ma ezi-omume ga-abu ihe-okike n’ukwu ya, ma ikwesintukwasị-obi ga-abu ihe-“okike nke ukwu ya.

6 Nkita-ohia kwa ga-ebi ya na nwa-aturu, ma agu ga-edina ala ya na nwa-ewu, ma nwa ehi na nwa odum na anu gbara-abuba ga-anokota; ma nwata-kiri ga-edu ha.

7 Ma ehi na nnukwu anu na-eri ibe ya ga-atakota nri; umu ha nile ga-edinakota; ma odum ga-ata ahijia dika oke ehi.

8 Ma nwa-na-anu-ara ga-egwu egwu n’elu onu “aju-ala, ma nwa ahụ a napuru ara ga-etinye aka ya n’elu ^bonu ebe obibi nke ajoo-agwo.

9 Ha “agaghi emeru aru ma-obu bibie ihe n’ime ugwu nsọ m nile, n’ihi na uwa ga-ejuputa na ^bomuma nke Onye-nwe, dika mmiri si kpuchie osimiri.

10 Ma n’ime “ubochi ahụ a ga-enwe ^bmgborogwu nke Jesi, nke ga-eguzo dika okoloto nke ndi mmadu; “O bu ya ka “ndi Jentilu ga-achọ; ma izu-ike ya ga-adị ebube.

11 Ma ọ ga-eru n’ubochi ahụ na Onye-nwe ga-esetipu aka ya ozo nke “ugboro abuo inwetaghachi ufodu ndi ya ndi nke ga-afodu, site na Asiria na site n’Ijipt, na site na Petros, na site Kush, na site na Ilam, na site na Shaina, na site na Hemat, na site n’ala nile mmiri gbara gburu-gburu nke oke osimiri ahụ.

12 Ma ọ ga-ewelite “okoloto nye mba nile, ma ọ ga-akpokota ^bndi nile ajuruaju nke Israel, ma “chikota ndi ekposasiri nke Juda site n’akuku ano nke uwa.

13 “Ekworo nke Ifrem kwa ga-arapu ya, ma ndi iro nile nke

2a Aisa. 61:1-3.

3a Jon 7:24.

4a Abuma 72:2-4;
Mosa. 29:12.

b HIB kpebi.

c NGAN Di Nwayo,
Idi Nwayo.

5a M-O ukwu.

8a Otu obere agwo
nwere nsi nke Ijipt.

b Agwo ozo nwere
nsi.

9a Aisa. 2:4.

NGAN Oge Jisus

Ga-abia n’Uwa Chia
Otu Puku Afọ.

b OznQd. 101:32-33;
130:9.

10a NB ubochi ndi
ikpeazu.

A—JS 1:40.

b Ndi Rom 15:12;
OznQd. 113:5-6.

c M-ọ nye ya.

d OznQd. 45:9-10.

11a 2 Nif. 6:14; 25:17;
29:1.

12a NGAN Okoloto.

b 3 Nif. 15:15; 16:1-4.

c Neh. 1:9;

1 Nif. 22:10-12;
OznQd. 45:24-25.

NGAN Israel—
Mkpokota nke
Israel.

13a Jer. 3:18.

Juda ka a ga-ebepu; Ifrem aga-ghị ^bekwoso ‘Juda ekworo, ma Juda agaghi akpasu Ifrem iwe.

14 Mana ha “ga-efekwasị n’u-bu nile nke ndị Filistia n’akukụ odida anyanwu; ha ga-ebibi ndi owuwa-anyanwu n’otu ebe; ha ga-atukwasị aka ha n’elu Idom na Moab; ma umu nke Amon ga-erube isi nye ha.

15 Ma Onye-nwe “ga-ebibi ire nke oke osimiri Ijpt kpm kpm; ma site na oke ifufe ya di ike ka o ga-emeghari aka ya n’elu osimiri ahụ, ma o ga-eti ya ihe otiti n’ime iyi asaa nile ahụ, ma mee ka ndi mmadu gafee n’ala-akoro.

16 Ma a ga-enwe “okporo-uzo diri ufodu ndi nke ya bu ndi ga-afodu, site na Asiria, dika o si di n’Israel n’ubochi nke o rigoputara site n’ala Ijpt.

ISI 22

N’ubochi ochichi otu puku afo n’elu uwa mmadu nile ga-eto Onye-nwe—O ga-ebi n’etiti ha—Tulee Aisaja isi 12. Ihe dika n’afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

MA n’ubochi ahụ i ga-asị: O Onye-nwe, a ga m eto gi; obuna-

di na iwe were gi n’ebe m no, ewezugawo iwe gi, ma i nakasi m obi.

2 Lee, Chineke bu nzoputa m, A ga m “atukwasị-obi, ma ghara itu-egwu; n’ihi na Onye-nwe, ^bJEHOVA bu ume m na abu m; o ghowokwa nzoputa m.

3 Ya mere, n’onu ka unu ga-eseputa “mmiri site n’omimi mmiri nile nke nzoputa.

4 Ma n’ubochi ahụ ka unu ga-asị: “Too Onye-nwe, kpokwo aha ya, kwuputa ihe nile o mere n’etiti ndi mmadu, kwute na aha ya ka ebuliri elu.

5 “Bukuo Onye-nwe abu; n’ihi na o mewo otutu ihe di ezi mma; nke a ka amataworu n’uwa nile.

6 “Beputa akwa ma tie mkpu, unu ndi bi na Zaijon; n’ihi na ukwu ka Onye-Nso nke Israel di n’etiti unu.

ISI 23

Mbibi nke Babilon ahụ bu otu udi nke mbibi ga-adi n’Obibia nke Ugboro Abuọ ahụ—O ga-abu ubochi nke oke iwe na ibo-obo—Babilon (uwa) ga-ada ruo mgbe nile—Tulee Aisaja isi 13. Ihe dika n’afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

13b Agburu nile nke
Juda na nke Ifrem
duru bu ndi iro site
n’akuko (mgbe ihe
omumu nile nke
1 Ndez. 12:16–20
gasiri). N’ubochi ndi
ikpeazu a ga-agwo
idi n’iro a.
Ezik. 37:16–22.

NGAN Ntaji-any.
c NGAN Juda.
14a NB Buso mkpoda nile
nke odida-anyanwu
agha nke buuru ala
Filistia.
15a Zek. 10:11.
16a Aisa. 35:8;
OznQd. 133:27.
22 2a Mosa. 4:6;

Hil. 12:1.
b Opu. 15:2;
Abuoma 83:18.
NGAN Jehova.
3a NGAN Mmiri Ndu.
4a NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n’ekele.
5a OznQd. 136:28.
6a Aisa. 54:1;
Zef. 3:14.

"Ibu-arọ nke ^bBabilon, nke Aịsaia nwa Amoz huru.

2 Welite nū "ọkọlọtọ n'elu ugwu ukwu di elu, welitere nū ha olu elu ^bfeenu aka, ka ha wee baa n'onu uto ama nke ndi a ma ama.

3 E nyewo m ndi m "edoworo nsọ iwu, A kpọwo kwa m ndi nke m di ike, n'ih i na iwe m abiakwasighi ha bu ndi na-anuri-onu n'idi elu nke m.

4 Mkpotu nke igwe mmadu n'ime ugwu ukwu nile dika nke otutu mmadu, mkpotu nke nnu-kwu ogha-aghara nke "ala-eze mba nile ^bachikotara onu, Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma na-akpokota igwe nile nke agha ahu.

5 Ha si mba di anya bia, site n'ebe elu-igwe soturu, e, Onye-nwe, na ngwa-ogu nke iwe oku ya, ibibi ala nile ahu.

6 Tisie nu mkpu ike, n'ih i na ubochi nke Onye-nwe abiarute-wo; o ga-abia dika mbibi sitere n'aka Onye ahu Puru Ime Ihe nile.

7 Ya mere aka nile ga-ada mba, obi mmadu nile ga-agbaze;

8 Ma ha ga-atu egwu; aru ufu na mwute ga-ejide ha; o ga-atu ha n'anya otu onye n'ebe ibe ya no; iru ha nile ga-ad i ka ire oku.

9 Lee, ubochi nke Onye-nwe na-abia, obi ojoo na iwe oku na iwe di egwu, iji mee ka ala ahu togboro n'efu; ma o "ga-ebibi ndi mmehie bi n'ime ya.

10 N'ih i na kpakpando nile nke elu-igwe na mmukas i nile nke ha n'elu agaghi enye ih e ha; "anyanwu ga-agbaji oji n'ije ya, ma onwa agaghi eme ka ih e ya nwuo.

11 Ma a ga m "ata uwa ahuhu n'ih ihe ojoo, ma ndi ajoo-omume n'ih i ajoo-omume; A ga m eme ka mfuli-elu nke ^bndi mpako kwusi, ma aga m ebuda nganga nke ndi di egwu.

12 Aga m eme "mmadu ka o di oke onu ahia karia omaricha ola-edo; obuna mmadu karia ola-edo oma nke Ophir.

13 Ya mere, aga m eme ka elu-igwe nile megharia aru, ma uwa "ga-ar u site n'ebe o no, n'uwe oku nke Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma; ma n'ubochi nke oke iwe ya di egwu.

14 Ma o ga-ad i ka "anu-ohia a na-achu oso, ma dika aturu na-enweghi onye welitere ya; ma ha mmadu obula ga-laghachi-kwuru ndi nke ya, ma gbalaga onye obula n'ime ala nke ya.

15 Onye obula nke na-afuli-elu ka a ga-arufe mma; e, ma onye obula nke a na-ejikota ya na

23 1a NB otu ozi nke mbibi.
b Mbibi nke akuko nke Babilon ojoo e buru amuma ya n'ime Aisa 13 na 14 ka e mere n'udi mbibi nke ikpe-azu nke ajoo uwa dum.
OznQd. 133:5, 7, 14.

NGAN Babilon, Bebel.
2a M-O Okoloto.
NGAN Okoloto.
b NB Fee aka ah u, nye otu ihe iriba-ama.
3a NB Ndi-ns o.
4a Zek. 14:2–3.
b Zek. 12:3.
9a NGAN Uwa—
Isacha uwa.

10a NGAN Uwa—
Ogwugwu nke Uwa.
11a Mal. 4:1.
b OznQd. 64:24.
12a Aisa. 4:1–4.
13a NGAN Uwa—Onodu ikpe-azu nke uwa.
14a M-O Mgbada a na-achu oso nta.

ndi ajọọ-omume ga-ada site na mma agha.

16 Ụmụ ha, ka a ga-akupia irighiri-irighiri n'iru ha; ụlọ ha ka a ga-ebibi ma ndi nwunye ha ka a ga-ebupu.

17 Lee, A ga m apalite ndi Medes imegide ha, ndi na-agaghị ele ọla-ọcha ma-ọbụ ọla-edo anya, ọbughị ma ha ga-enwe mmasị n'ebe ha di.

18 Ụta ha ga-atupia kwa ụmụ okorobia ahụ irighiri irighiri; ma ha a gaghị enwe obi omiko n'ebe mkpuru nke afọ di; anya ha agaghị emere ụmụaka ebere.

19 Ma Babilon, ebube nke ala-eze nile, "ima mma nke ndi Kaldia, ga-adị ka mgbe Chineke kwaturu ^bSodom na Gomora.

20 O dighi onye "ga-ebi kwa n'ime ya ọzọ, ọbughị ma a ga-ebi n'ime ya site n'ogbo ruo n'ogbo: ọbughị ma ndi Arebia ga-amanye ụlọ ikwu ha n'ebe ahụ; ọbughị ma ndi ọzuzu-aturu ha ga-eme ka aturu ha makpuo n'ebe ahụ.

21 Ma "oke anụ ọhia nile nke ọzara ahụ ga-edina n'ebe ahụ; ma ụlọ ha nile ga-ejuputa n'anụ ndi na-etị ajọọ mkpu; ma ikwi-kwi nile ga-ebi n'ebe ahụ, ma ^bewu ọhia ga-agba egwu n'ebe ahụ.

22 Ma oke anụ ọhia nile nke ala nile mmiri gbara gburu-gburu ga-ebe akwa "n'ụlọ ha ndi ahụ togboro n'efu, ma ^bnkita

ọhia nile n'obi-eze ha nile maramma; ma oge ya na-abia nso, ma ụbọchị ya agaghị etowanye ogologo. N'ihị na aga m ebibi ya ọsọ-ọsọ; e, n'ihị na aga m enwe obi-ebere n'ebe ndi m nọ, mana ndi ajọọ-omume ga-ala-n'iyi.

ISI 24

Israel ka a ga-akpokota ma ha ga-enwe ọñụ n'oge ezumike nke oge ọchichi otu puku afọ n'ụwa — Lusifa ka achupuru site n'elu-igwe n'ihị nnupu-isi — Israel ga-emeri Babilon (ụwa). — Tulee Aisaja isi 14. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amụọ Kraist.

N'ihị na Onye-nwe ga-enwe obi ebere n'aru Jekob, ma "roputa-kwa Israel, ma debe ha n'ala nke aka ha; ma ^bndi mba ọzọ ka a ga-etikotara ha, ma ha ga-ara-para n'ụlọ nke Jekob.

2 Ma "ndi ahụ ga-akporo ha ma kpota ha n'ebe ha nọ; e, site n'ebe di anya wee ruo na nsotu nile nke ụwa; ma ha ga-alagha-chi ^bn'ala nile e kwere ha na nkwa. Ma ụlọ nke Israel ga-enwe ha, ma ala nke Onye-nwe ga-abu maka "umu-oru nile na umu-nwanyị na-eje ozi; ma ha ga-adokpuru ha n'agha nye kwa ndi dokpuuru ha n'agha; ma ha ga achị ndi nile chiri ha ọchichi aka ike.

3 Ma ọ ga-eru n'ubochi ahụ na

19a NB Abaghi uru.

b Jen. 19:24–25;

Deut. 29:23;

2 Nif. 13:9.

20a Jer. 50:3, 39–40.

21a Aisa. 34:14–15.

b HIB Oke-ewu, ma-

obu muo ojoo nile.

22a HIB Obi-ndi-eze.

b HIB (Ikekwe) edi

nile, ma-obu nkita

ohia nile.

24 1a Zek. 1:17.

b Aisa. 60:3–5, 10.

2a NB Mba ndi ozo

ga-enyere Israel aka.

b NGAN Ala e Kwere

na Nkwa.

c Aisa. 60:14.

Onye-nwe ga-enye gi "ezumike, site na mwute gi, na site n'itu egwu gi, na site n'ibu oru-ike nke akwanyere gi n'ime ya ka i jee ozi.

4 Ma o ga-eru n'ubochi ahu, na i ga-ewelite ilu a megide eze nke "Babilon, ma si: Lee otu onye-ochichi-aka ike siri kwusi, obodo-ukwu nke ola-edo akwusi!

5 Onye-nwe agbajiwo mkpa-n'aka nke ndi-ajoo-omume, okporo nile nke ndi ochichi nile.

6 Ya bu onye meruru ha aru n'iwe oku site n'iti ha ihe na-esepughi aka, ya bu onye chiri mba nile n'iwe, a na-esogbu ya, ma odighi onye ga-egbochi.

7 Uwa nile ezuwo ike, ma daa juu; ha etipuwu mkpu "abu.

8 E, "osisi fir nile na-añuri n'ih gi, na kwa osisi cedar nile nke Lebanon, na-asi: Site n'oge batogbororo gi n'ala o dighi 'onye-ogbu-osisi biliteworo imegide anyi.

9 "Ala-muo site n'okpuru ka e meworo ka o puoro gi ibiakwute gi n'obibia gi; o na-akpolite 'ndi nwuru-anwu n'ih gi; obu-na ndi nile bu ndi a ma-ama nke uwa; o kulitewo site n'ochi-eze ha ndi eze nile nke mba nile.

10 Ihe nile ha ga-ekwu na-asi

gi: I buruwo onye-na-adighi ike dika anyi? I diwokwa ka anyi?

11 Oke ima mma gi ka e ewe-datarala ala ruo n'ili; adighi anu kwa mkpotu nke une gi ozo; ikpuru ka agbasaworo n'okpuru gi, ma ikpuru ndi a kpuchiri gi:

12 "Lee otu i si daa site n'elu-igwe, O ^bLusifa, nwa nwoke nke ututu! E gbudawo gi n'ala, gi onye mere ka ike gwu mba nile!

13 N'ih gi na i siwo n'obi gi: "Aga m arigoro n'ime elu-igwe, aga m ebuli ochi-eze m elu karia kpakpando nile nke Chineke; aga m anodu kwa n'elu ugwu nke igwe ndi ogba-ko, n'akuku nile nke ^belu elu.

14 Aga m arigoro n'ebe di elu karia igwe ojii nile; aga m adi ka onye-kachasi ihe nile elu.

15 Mana, a ga-eweda gi n'ala muo, n'akuku nile nke "olulu ahu.

16 Ndi na-ahu gi "ga-elekwas i gi anya nke-nke, ma ha ga-atule gi, ma ha ga-asi: Nke a o bu nwoke ahu nke mere ka uwa maa jijiji, nke kwaghariri otutu ala-eze?

17 Ma mee uwa ka o dika ozara, ma bibie obodo-ukwu nile di n'ime ya, ma o megheghi ulo nke ndi mkporo ya?

18 Ndi eze nile nke mba nile, e,

3a Josh. 1:13;

OznQd. 84:24.

4a NGAN Babilon, Bebel.

7a Aisa. 55:12.

8a HIB Osis cypress.

b NB n'onwu.

c HIB onye-ogbu (-osisi) a biabeghi megide anyi.

9a NGAN Ala-muo.

b NB Muo nile a

napuworo aru.

12a OznQd. 76:26.

b HIB Kpakpando ututu nwa nwoke nke chi-obubo. Onye ochichi nke ajo uwa ahu (Babilon) ka a na-ekwu maka ya dika Lusifa, onye ochichi nke ajoo omume dum.

NGAN Ekwensu;

Lusifa.

13a Moses 4:1-4.

b NB Ebe obibi nke chi nile dika okwukwe ndi Babilon siri di. Abuoma 48:2.

15a 1 Nif. 14:3.

16a HIB Chaghari anya na gi na chigha azu n'elu gi.

ha nile, dina n’otuto, onye ọbụla n’ime ha “n’ụlọ nke aka ya.

19 Mana a tupurū gị site n’ili gị dika “ngalaba ihe-arū, na ndị nke fọdurū egbuworo, ndị e ji mma agha dupuo, ndị na-agbada ru ^bn’okwute nile nke olulu ahụ; dika ozu a na azọgide ụkwū.

20 A gaghi ejikọta gị na ha n’o-lili, n’ihi na ibibiwo ala gị ma gbuo ndị gị; “mkpurū nke ^bndị ajọ-omume ka anagaghi enye ugwu.

21 Dozie ebe ogbugbu maka umu ya n’ihi “ajọ-omume nile nke ndị nna ha, ka ha ghara ibilite, ma-ọbụ nwere ala ahụ, ma-ọbụ jiri obodo ukwu nile wujuo iru elu ụwa.

22 N’ihi na aga m ebili megide ha, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru, ma bepụ site na Babilon aha “ahụ, na ndị fọdurū, na nwa nwoke, na ^bnwa nwoke nke nwanne, ka Onye-nwe kwuru.

23 Aga kwa m eme ya “ihe onwunwe nke umu nnunū, na ọdọ nile nke mmiri; ma a ga m eji ^baziza nke mbibi zachapụ ya, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru.

24 Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma aṅwwo iyi, na-asị:

N’ezie dika m cheworo otu a ka ọ ga-esi mezuo; ma dika m zubeworo, otu a ka ọ ga-eguzo.

25 Na m ga-akpota ndị “Asiria n’ime ala m, na n’elu ^bugwu m nile zopịa ya n’okpuru ụkwū m; mgbe ahụ ka “ihe nkedo ya ga-esi n’ebe ha nọ pụọ, ma ibu-arọ ya si n’elu ubu ha nile pụọ.

26 Nke a bụ nzube ahụ nke ezubere n’elu ụwa nile; ma nke a bụ aka ahụ nke esetipurū n’elu “mba nile.

27 N’ihi na Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma ezubewo, ma onye ga-agbanwe ya? Ma aka ya esetipụwo, ma onye ga-achughachị ya azụ?

28 N’ime “afọ nke eze ^bAhaz nwurū ka ibu-arū a dī.

29 Aṅurila ọṅū, gị Palestaina dum, n’ihi na okporo nke onye a tiri gị ihe a gbajiwo; n’ihi na site na mgborogwu agwọ ka agwọ ọjọ ga-esi pụta, ma mkpurū ya ga-abụ agwọ-ofufe dī ọkū.

30 Ma nwa-mbụ nke onye-ogbenye ga-eri ihe, ma ndị mkpa na-akpa ga-edina ala na nche-kwa; ma aga m eji oke unwu gbuo mgborogwu gị, ma ọ ga-egbu ndị gị fọdurū.

31 Tisie ike, O ọny-uzọ-ama; bee akwa, O obodo-ukwu; gị

18a NB ili ezi na ụlọ ya.

19a NB Otu alaka a juru aju, e bechapurū na tufuo.

b NB n’ike nke ya kọpm kwem.

20a Abuoma 21:10–11; 37:28.

b NGAN Ajọ, Ajọ Omume.

21a Ọpụ. 20:5.

22a Ilu 10:7.

b Job 18:19.

23a Aisa. 34:11–15.

b M-ọ aziza.

25a Isi-okwu ahụ gafere na mbuso agha Asiria na ọdịda n’ime Juda, 701 tutu a mụọ Kraist (ama-okwu nile 24–27). 2 Ndez. 19:32–37; Aisa. 37:33–38.

b NB Ugwu nile nke Juda na Israel.

c Aisa. 10:27.

26a NB Emesiari mba nile nke anu-arū ka a ga-akwatu otua.

28a NB Ihe dika 720 tutu a mụọ Kraist, ibu arọ nke a ma-ọbụ ozi nke mbibi ka e buru na amuma banyere ndị Filistia, ebe Juda ga anọ na nchedo.

b 2 Ndez. 16:20.

Palestaina dum, a gbariwo gi; n'ihì na anwuru oku ga-esi n'elu-elu bia, ma odighi onye obula ga-anọ nani ya n'oge nile nke ya a kara aka.

32 Mgbe ahụ gini ka ndi-ozì nile nke mba nile ga-aza? Na Onye-nwe ewusiwo "Zaijon ike, ma 'ndi ogbenye nke ndi ya 'ga-atukwasi ya obi.

ISI 25

Nifai wee na-añuri-onye n'ime ka ihe doo anya—Amuma nile Aisaia buru ka a ga-aghota n'ubochi ndi-ikpe-azu—Ndi Juu ga-alaghachi site na Babilon, kpogide Mesaia ahụ n'obe, ma buru ndi aga ekposasi na ndi a ga-eti otiti ihe—A ga-akpotaghachi ha mgbe ha kwere na Mesaia ahụ—O ga-ebu uzọ bia mgbe o meworo nari afo isi ka Lihai hapuru Jerualem—Ndi Nifai na-edebe iwu nke Moses ma kwere na Kraist, onye bu Onye-Nso nke Israel. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

UGBUA mụ, Nifai, na-ekwu okwu ole na ole gbasara okwu nile ndi m deworo, bu ndi e deworo site n'onu Aisaia. N'ihì na lee, Aisaia kwuru otutu ihe ndi nke siiri otutu ndi m "ike nghota; n'ihì na ha amataghi ihe gbasara udi ibu-amuma di n'etiti ndi Juu.

2 N'ihì na mụ, Nifai, ezibeghi ha otutu ihe gbasara agwa ndi Juu; n'ihì na "oru ha nile bu oru

nke ochichiri, ma omume ha nile bu omume ruru aru.

3 Ya mere, ana m e dere ndi m, degara ndi nile ga-enweta ma emesia ihe ndi a nke m na-edede, ka ha wee mata ikpe nile nke Chineke, na ha ga-abiakwasi mba nile, dika okwu nke o kwuwo siri di.

4 Ya mere, naa nti, O ndi m, bu ndi nke ulo nke Israel, ma gee nti n'okwu m nile; o bu n'ihì na okwu nile nke Asaja edoghi unu anya, otu o sila di ha doro ndi nile bu ndi juputara na "muo nke 'ibu-amuma anya. Mana ana m enye unu amuma, dika 'muo ahụ nke di n'ime m; ya mere, aga m ebu-amuma dika ido-anya ahụ siri di nke noworo n'ime m site n'oge ahụ m si Jerusalem puta mu na nna m; n'ihì na lee, mkpuru-obi m na-enwe mmasi n'ikwu okwu di mfe nghota nye ndi m, ka ha wee muta.

5 E, ma mkpuru-obi m na-enwe mmasi n'okwu nile nke "Aisaia, n'ihì na esi m na Jerusalem puta, ma anya m abuo ahwo ihe nile nke 'ndi Juu, ma ama m na ndi Juu nile na-aghota ihe nile nke ndi-amuma, ma odighi ndi ozọ na-aghota ihe nile ndi a gwara ndi Juu dika ha n'onwe ha, ma obughi na akuziri ha n'udi nke ihe ndi Juu nile.

6 Mana lee, mụ, Nifai, ezibeghi umu m ihe n'udi nke ndi Juu;

32a NGAN Zaijon.

b Zef. 3:12.

c M-o choq ebe

mgbaba n'ime ya.

25 1a 2 Nif. 25:5–6.

2a 2 Ndez. 17:13–20.

4a NGAN Muo Nso.

b NGAN Buo Amuma,

Ibu-amuma.

c 2 Nif. 31:3; 33:5–6;

Jekob 4:13.

5a 1 Nif. 19:23;

3 Nif. 23:1.

b NGAN Ndi Juu.

mana lee, mụ, n'onwe m, ebiwo na Jerusalem, ya mere ama m ihe gbasara mpaghara nile gbara ebe ahụ gburu-gburu; ma ekwu-teworo m ụmụ m ihe gbasara ikpe nile nke Chineke, bụ ndị "mezuworo n'etiti ndị Juu, kwu-tekwaru ụmụ m, dika ihe nile nke Aịsaia kwuworo, ma anaghi m ede ha.

7 Mana lee, ana m aga n'iru n'ibu-amụma nke m, dika o siri "doo m anya; nke mere na ama m na odighi onye ga-ejehie; otu o sila di, n'ubochi nile nke amụma nile nke Aịsaia ga-emezu, ndi mmadu ga-amata n'ezie, n'oge nile mgbe ha ga-emezu.

8 Ya mere, ha "bara uru ihe nye ụmụ nke mmadu, ma onye obula nke na-eche na ha adighi, obu ha ka m ga-agwa n'onwe ha, ma debere "ndi nke m okwu ndi a; n'ih i na a ma m na ha ga-abara ha nnukwu uru 'n'ubochi ikpe-azu; n'ih i na n'ubochi ahụ ka ha ga-aghota ha; ya mere, n'ih i odimma nke ha ka m deworo ha.

9 Ma dika "ebiworo otu ogbo n'etiti ndi Juu n'ih i ajoo-omume, obuna otu a ka ebibiworo ha site n'ogbo ruo n'ogbo dika ajoo-omume ha nile siri di; ma odighi mgbe ebibiworo onye obula n'ime ha ma obughi na e

"buru-uzo gwa ha site n'onu ndi-amuma nile nke Onye-nwe.

10 Ya mere, a gwawo ha rii gbasara mbibi nke ga-abiakwasi ha, ozigbo ahụ nna m hapuru Jerusalem; otu o sila di, ha mesiri obi ha ike; ma dika ibu amuma m "ebibiwo ha, ma obu-ghi ndi ahụ "adokpuuru n'agha baa na Babilon.

11 Ma ugbua nke a ka m na-ekwu n'ih i muo ahụ nke di n'ime m. Ma na-agbanyeghi na akpoguwo ha, ha ga-alaghachi ozo, ma nwere ala Jerusalem; ya mere, aga "akpotaghachi ha ozo n'ala nke nketa ha.

12 Mana, lee, ha ga-enwe otutu agha nile, na asiri agha nile, ma mgbe ubochi ahụ ga-abia na "Onye Nna Mutara Nani ya, e, obuna Nna nke elu-igwe na uwa, ga-egosiputara ha onwe ya n'anụ arụ, lee, ha ga ajụ ya, n'ih i ajoo-omume ha, na isi-ike nke obi ha nile, na ikpo-nku nke ekwe ha nile.

13 Lee, "ha ga-akpogide ya n'obe; ma mgbe e tinyeworo ya "n'ili mkpuru 'ubochi ato, o ga-esi na ndi nwuru anwu "bilie, jiri ogwugwo na nku ya nile; ma ndi nile kwere n'aha ya ka a ga-azoputa n'ala-eze nke Chineke. Ya mere, mkpuru-obi m nwere mmasi n'ibu amuma

6a 2 Nif. 6:8;
Hil. 8:20-21.

7a 2 Nif. 32:7;
Alma 13:23.

8a NGAN Akwukwo-nsọ
nile—Afo-ojuju
(uru) nke akwukwo-
nsọ nile.

b Inos 1:13-16;
Mom 5:12-15;

OznQd. 3:16-20.

c NGAN Ubochi Ndi
Ikpe-azu.

9a Jer. 39:4-10;
Mat. 23:37-38.

b Emos 3:7; 1 Nif. 1:13.
10a 1 Nif. 7:13; 2 Nif. 6:8;

Omai 1:15;
Hil. 8:20-21.

b 2 Ndez. 24:14;

Jer. 52:3-16.

11a Ezra 1:1-4; Jer. 24:5-7.

12a NGAN A Muru
Nani Ya.

13a Luk 23:33.

b Jon 19:41-42;

1 Nif. 19:10.

c Luk 24:6-7;

Mosa. 3:10.

d NGAN Mbilit n'Qnwu.

gbasara ya, n'ihì na a ʼhùwo m ụbọchị ya, ma obi m na-ebuli aha nsọ ya elu.

14 Ma lee ọ ga-eru na mgbe ʼMesaia ahụ siworo n'ọnwụ bilie, ma gosiputara ndị ya onwe ya, nye ndị nile ga-ekwere n'aha ya, lee, Jerusalem ka a ʼga-ebibi ọzọ; n'ihì na ahụhụ na-adiri ha bụ ndị na-aluso Chineke ọgụ na ndị nke nzukọ-nsọ ya.

15 Ya mere, ʼndị Juu ka a ʼga-ekposasi n'etiti mba nile; e, na kwa ʼBabilon ka a ga-ebibi: ya mere, ndị Juu ka ndị mba ọzọ ga-ekposasi.

16 Ma mgbe ekposasiworo ha, ma Onye-nwe Chineke tichaworo ha ihe otiti site n'aka mba ndị ọzọ n'ọtutụ ọgbọ, e, ọbuna site n'ọgbọ ruo n'ọgbọ ruo mgbe a ga-eme ka ha ʼkwere na Kraist, Ọkpara nke Chineke, na aja mgbaghara mmehie ahụ, nke n'enweghị oke n'ihì mma-
dụ nile—ma mgbe ụbọchị ahụ ga-abia mgbe ha ga-ekwere na Kraist, ma fee Nna n'aha ya, n'obi n'enweghị ntupọ na aka dī ọcha, ma ghara ilekwa anya n'iru ọzọ maka Mesaia ọzọ, mgbe ahụ, n'oge ahụ, ụbọchị ga-abia mgbe ọ ga-adiri mkpa na ha ga-ekwere ihe ndi a nile.

17 Ma Onye-nwe ga-edozi aka

ya ọzọ nke ugboro abuo iji ʼkpoghachi ndi ya site n'onodu ofufu na odida nke ha. Ya mere, ọ ga-aga n'iru iru ʼboru di itu-
n'anya na ihe iju anya n'etiti umu nke mmadu.

18 Ya mere, ọ ga-eweputa ʼokwu ya nile nye ha, bụ okwu ndi nke ʼga-ekpe ha ikpe n'ubochi ikpe-azu, n'ihì na a ga-enye ha okwu ndi a maka ime ka ha ʼkwenye na Mesaia ahụ bụ ezi-okwu, onye ha juru aju; ma ruo n'ime ka ha kwenye na ha ekwesighi ile anya ọzọ maka Mesaia ga-abia, n'ihì na odighi ọzọ ga-abia, ma obughi ma-obu ʼMesaia ugha nke ga-aghogbu ndi mmadu; n'ihì na enwere nani otu Mesaia e kwuru maka ya site n'onu ndi-amuma nile, ma Mesaia ahụ bụ nke ahụ ndi Juu ga-aju aju.

19 N'ihì na dika okwu nile nke ndi-amuma siri di, ʼMesaia ahụ na-abia n'ime ʼnari afọ isii site n'oge ahụ nna m hapuru Jerusalem; ma dika okwu nile nke ndi-amuma siri di, na kwa okwu nke ʼmuo-ozì nke Chineke, aha ya ga-abu Jisus Kraist, Ọkpara nke Chineke.

20 Ma ugbua, umunne m, ekwuwo m okwu otu unu ga-aghota ka unu ghara imehie. Ma

13e 1 Nif. 11:13–34.

14a NGAN Mesaia.

b Luk 21:24;

JS—Mat. 1:1–18.

15a NGAN Ndi Juu.

b Neh. 1:8–9;

2 Nif. 10:6.

c NGAN Babilon, Bebel.

16a 2 Nif. 10:6–9; 30:7;

Mom 5:14.

17a 2 Nif. 21:11–12; 29:1.

NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

b Aisa. 29:14;

2 Nif. 27:26;

3 Nif. 28:31–33.

18a 2 Nif. 29:11–12;

33:11, 14–15.

b NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

c 2 Nif. 26:12–13.

d NGAN Imegide Kraist.

19a NGAN Jisus Kraist—

Ibu-amuma nile

banyere omumu na

onwu nke Jisus

Kraist.

b 1 Nif. 10:4;

3 Nif. 1:1, 13.

c 2 Nif. 10:3.

dika Onye-nwe Chineke na-adị ndụ nke “kpọputa ụmụ Israel site n’ala Ijpt, ma nye Moses ike na o kwesiri ^bigwọ mba ndị ahụ nile mgbe agwọ ojoo ahụ nile taworo ha, ma ọburu na ha ga-elekwasị anya ha ‘n’agwọ ahụ nke o weliteworo elu n’iru ha, ma o nyekwara ya ike ka o tie ‘nkume ma mmiri ga-agbaputa, e, lee asị m unu, na dika ihe ndị a bụ ezi-okwu, na dika Onye-nwe Chineke na-adị ndụ, ọdighi ‘aha ọzọ e nyere n’okpuru elu-igwe ma ọbughị Jisus Kraist a, nke m kwuworo okwu maka ya, ebe a ga-esite nwe-ike izoputa mmadu.

21 Ya mere, n’ihi nke a ka Onye-nwe Chineke kweworo m nkwa na ihe ndị a nile m “na-edede ka a ga-edebe ma chekwaa, ma nyefee ya mkpuru-afọ m, site n’ogbo ruo n’ogbo, ka enwe ike mezuo nkwa ahụ nye Josef, ka mkpuru-afọ ya ^bghara ịla n’iyi dika ogologo oge ụwa ga-adigide.

22 Ya mere, ihe ndị a ga-aga site n’ogbo ruo n’ogbo dika ụwa ga-adigide ma ha ga-aga dika ọchịchọ na mmasị nke Chineke siri dī; ma mba nile ndị ga-enwe ha ka a ga-eji ha “kpee ha ikpe

dika okwu nile nke e dere ede siri dī.

23 N’ihi na anyị na-arusi ọrụ ike ideputa, “ikuziri ụmụ anyị, na kwa ụmụnne anyị, ka ha kwere na Kraist, na ime udo n’ebe Chineke nọ; n’ihi na anyị ma na ọ bụ site ^bn’amara ka a ga-azoputa anyị, ‘mgbe anyị mesiworo ihe nile anyị nwere ike ime.

24 Ma, ọbunadi na anyị kwere na Kraist, anyị “na-edebe iwu Moses, ma na-elegide anya n’ikwusike n’ebe Kraist nọ, wee ruo mgbe a ga-emezu iwu ahụ.

25 N’ihi na, ọ bụ n’ihi maka nke a ka e jiri nye “iwu ahụ; ya mere iwu ahụ aghowo ihe ^bnwuru anwu n’ebe anyị nọ, ma e mere ka anyị dī ndụ n’ime Kraist n’ihi okwukwe anyị; mana anyị na-edebe iwu ahụ n’ihi iwu-nsọ nile.

26 Ma anyị “na-ekwu maka Kraist, anyị na-añuri-ọñu n’ime Kraist, anyị na-ekwusa maka Kraist, anyị ^bna-ebu amuma maka Kraist, ma anyị na-edede dika ibu amuma anyị nile siri dī, ka ‘umụ anyị wee mata ebe ha ga-esi wee lee anya maka ^dnsachapụ nke mmehie ha nile.

27 Ya mere, anyị na-ekwu

20a Opu. 3:7-10;
1 Nif. 17:24, 31; 19:10.
b Jon 3:14; 1 Nif. 17:41.
c Onogu. 21:8-9;
Alma 33:19;
Hil. 8:14-15.
d Opu. 17:6;
Onogu. 20:11;
1 Nif. 17:29; 20:21.
e Hosea 13:4;
Qlndoz. 4:10-12;
Mosa. 5:8; Moses 6:52.
NGAN Onye-nzoputa.

21a 2 Nif. 27:6-14.
b Emos 5:15; 2 Nif. 3:16;
Alma 46:24-27.
22a 2 Nif. 29:11; 33:10-15;
3 Nif. 27:23-27.
23a NGAN Nwa-ntakiri,
Umụ-ntakiri.
b Ndi Rom 3:23-24;
2 Nif. 2:4-10;
Mosa. 13:32;
Alma 42:12-16;
OznQd. 138:4.
NGAN Amara.

c Jemes 2:14-26.
NGAN Oru nile.
24a Jekob 4:4-5.
25a NGAN Iwu nke Moses.
b Ndi Rom 7:4-6.
26a Jekob 4:12;
Jarom 1:11;
Mosa. 3:13.
b Luk 10:23-24.
c NGAN Nwa-ntakiri,
Umụ-ntakiri.
d NGAN Nsachapụ nke
Mmehie nile.

gbasara iwu ka ụmụ anyị wee mata inwụ-anwụ nke iwu ahụ; ma ha, site n'ịmata inwụ-anwụ nke iwu ahụ, ga-elekwasị anya na ndụ ahụ nke dị n'ime Kraist, ma mata ihe e jiri nye iwu ahụ. Ma mgbe iwu ahụ mezuworo n'ime Kraist, ka ha ghara imesi obi ha ike megide ya mgbe oge zuru a ga-ewezuga iwu ahụ.

28 Ma ugbua lee, ndị m, unu bụ “ndị na-akpọ-ekwe-nkụ; ya mere, a gwawo m unu okwu otu unu ga-aghọta, na unu enweghị ike ighotahie. Ma okwu nile ndị m kwuworo ga-eguzoro dika ihe ^bigba-ama megide unu; n'ih na ha zuru iji ^ckuziere onye ọbụla ezi ụzọ; n'ih na ezi ụzọ ahụ bụ ikwere na Kraist ma ghara ịgọnarị ya; n'ih na site na ịgọnarị ya unu na-agọnarị kwa ndị-amụma nile na iwu.

29 Ma ugbua lee, a na m agwa gị na ezi ụzọ ahụ bụ ikwere na Kraist, ma ghara ịgọnarị ya; ma Kraist bụ Onye-Nsọ nke Israel; ya mere unu ga-akpọ isi-ala n'iru ya, ma na-efe ya site “n'ike, uche, na ume unu nile, na mkpụrụ-obi unu nile; ma ọbụrụ na unu ga-eme nke a onweghị ihe ga-eme ka achụpụ unu.

30 Ma, ọbụrụraa na ọ ga-adị mkpa, unu ga-edebezu ihe nile asị unu mee na “emume-nso nile nke Chineke ruo mgbe iwu ahụ ga-abụ ihe emezuru emezu bụ nke e nyere Moses.

ISI 26

Kraist ga-ekwusara ndị Nifai ozioma—Nifai wee hụ mbibi nke ndi ya n'oge—Ha ga-ekwu okwu site n'uzuzu—Ndi Jentailu ga-ewulite otutu nzuko ugha na ntugwa nzuzo nile—Onye-nwe wee gbochie ndi mmadu ime nchu-aja aghugho. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

Ma mgbe Kraist “ga-ebiliteworij n'onwu ọ ^bga-egosị unu onwe ya, ụmụ m, na ụmụnne m nwoke ndi m huru n'anya; ma okwu ndi ahụ ọ ga-agwa unu ga-abụ “iwu nke unu ga-eme.

2 N'ih na lee, asị m unu na ahụwo m na otutu ọgbọ ga-agafe, na a ga-alụ otutu nnukwu agha nile na ndoro-ndoro nile n'etiti ndi m.

3 Ma mgbe Mesaja ahụ ga-abiaworij, a ga-enwe otutu “ihe iriba-ama a ga-enye ndi m maka ^bomumu ya, na kwa maka onwu ya na mbilite-n'onwu ya, ma ọ ga-abụ nnukwu na ụbọchị di egwu nye ndi ajọ-omume, n'ih na ha ga-ala-n'iyi, ma ha na-ala n'iyi n'ih na ha chupuru ndi-amuma nile na ndi-nso nile, ma tụọ ha okwute, ma gbuo ha; ya mere akwa nke “ọbara ndi nsọ nile ga-agbagoru Chineke site n'ala megide ha.

4 Ya mere, ndi mpako nile, na ndi na-eme ajọ-omume, ụbọchị

28a Mosa. 3:14.

^b NGAN Igba-ama, Ọgbugba-ama.

^c 2 Nif. 33:10.

29a Deut. 6:5;

Mak. 12:29–31.

30a NGAN Emume-

nsọ nile.

26 1a 3 Nif. 11:1–12.

^b 1 Nif. 11:7; 12:6.

^c 3 Nif. 15:2–10.

3a 1 Nif. 12:4–6.

NGAN Iriba-ama.

^b NGAN Jisus Kraist—

Ibu-amuma nile

banyere omumu na onwu nke Jisus Kraist.

^c Jen. 4:10;

2 Nif. 28:10;

Mom 8:27.

nke na-abia "ga-akpo ha oku, otu a ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru, n'ih na ha ga-adi ka mkpirisi-osisi reforo-erefo.

5 Ma ndi ahụ na-egbu ndi-amuma, na ndi nsọ nile, omimi nile nke uwa "ga-elo ha, otu a ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru; ma bugwu ukwu nile ga-ekpuchi ha, ma ufufe gburu-gburu nile ga-ebupu ha, ma ulo ga-adagide ha ma kurisie ha irighiri irighiri ma gwerie ha ka ha ghoo ntu.

6 Ma a ga-eji egbe-elugwe leta ha, na amuma nile, na ala-oma-jijiji nile, na udi mbibi nile di iche iche, n'ih na oku nke iwe nke Onye-nwe ka a ga-emenwu megide ha, ma ha ga-adi ka mkpirisi-osisi reforo erefo, ma ubochi nke na-abia ga-erechapu ha, otu a ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru.

7 O mgbu ahụ, na nnukwu mgbu nke mkpuru-obi m'ih ntu nke ogbugbu nke ndi m! N'ih na mu, Nifai, ahwo ya, ma o foduru ntakiri ka oregbuo m n'iru nke Onye-nwe; mana a ga m ebeku Chineke m: Uzọ Gi nile "ziri-ezi.

8 Ma lee, ndi ezi-omume ndi na-ana-nti n'okwu nile nke ndi-amuma, ma ghara ibibi ha,

ma lekwasị anya na Kraist na nkwasị ike n'ih ihe iriba-ama nile bu ndi e nyeworo, na-agbanyeghi "nsogbu nile—lee, ha bu ndi bna-agaghi ala-n'iyi.

9 Mana Okpara nke Ezi-omume "ga-aputakwute ha; ma o bga-agwo ha, ma ha ga-enwe udo ha na ya, wee ruo mgbe dogbo ato gafesiworo, ma otutu n'ime dogbo nke ano ga-agafewo n'ezimume.

10 Ma mgbe ihe ndi a nile ga-agafeworji, "mbibi di oso oso ga-abiakwasị ndi m; n'ih na na-agbanyeghi ihe mgbu nile nke obi m, a hwo m ya; ya mere, a ma m na o ga-emezu; ma ha na-ere onwe ha n'ih efu; n'ih na, maka okwukwu-ugwo nke nganga ha na nzuzu ha, ha ga-aghota mbibi; n'ih na maka ha na-ekwenyere ekwensu ahụ ma na-ahoro oru nile nke ochichiri kari ih, ya mere, ha ga-agbadariri b'ala muo.

11 N'ih na Muo nke Onye-nwe agaghi "anogide ya na mmadu oge nile. Ma mgbe Muo ahụ kwusiri inonyere mmadu, mgbe ahụ ka mbibi oso oso ga-abia, ma nke a na-ewute mkpuru-obi m.

12 Ma dika m kwuru gbasara ime ka ndi "Juu bkwenye, na Jisus bu "Kraist ahụ, o ga-adi-kwa mkpa na ndi Jentaibu ga-ekwenye kwa na Jisus bu

4a 3 Nif. 8:14-24; 9:3, 9.

5a 1 Nif. 19:11;

3 Nif. 10:14.

b 3 Nif. 8:10; 9:5-8.

7a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

8a NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.

b 3 Nif. 10:12-13.

9a 3 Nif. 11:8-15.

b 3 Nif. 17:7-9.

c 4 Ne. 1:1-4.

d 1 Nif. 12:11-12;

3 Nif. 27:30-32.

e Alma 45:10-12;

Hil. 13:9-10.

10a Alma 45:9-14;

Mom 8:1-9.

b NGAN Ala-muo.

11a Ita 2:15.

12a 2 Nif. 25:18.

b 2 Nif. 30:7;

Mom 5:14.

NGAN Ndi Juu.

c Mom 3:21.

Kraịst ahụ, bụ Chineke nke mgbe Ebighi-ebi;

13 Ma na ọ na-egosiputa onwe ya nye ndị nile kwere na ya, site n'ike nke "Mụọ Nso; e, nye mba nile, ebo, asụsụ na mmadụ nile, na-arụ ọrụ-ebube nile siri ike, ihe iriba-ama nile, na ihe-ebube nile, n'etiti ụmụ nke mmadụ dika okwukwe ha siri di.

14 Ma lee, a na m eburu gi amuma gbasara "ubochi ikpe-azu nile; gbasara ubochi ndi ahụ mgbe Onye-nwe Chineke ^bga-eweputa ihe ndi a nile nye ụmụ nke mmadụ.

15 Mgbe mkpuru-afọ m na mkpuru-afọ nke ụmụnne m ga-adaghachi-azu n'ekweghi ekwe, ma buru ndi etigburu site n'aka ndi Jentailu; e, mgbe Onye-nwe Chineke ka binyeworo onwe ya gburu-gburu imegide ha, ma were ugwu biakwasị ha ma we-lite ebe aruiri-ike elu megide ha; ma mgbe a ka budataworo ha daruo ala n'ime uzuzu, obu-na ruo na ha-anoghi kwa, ma na okwu nile nke ndi ezi-omume ka a ga-e-de, ma ekpere nke ndi nwere okwukwe ka a ga-anu, ma ndi nile na-adaghachi laa azu n'ekweghi ekwe agaghi echefu ha.

16 N'ih i na ndi a ga-ebibi "ga-agwa ha okwu site n'ime ala, ma olu-okwu ha ga-ad i ala site

n'ime uzuzu, ma olu ha ga-ad i ka nke onye nwere mụọ adi mbu mara amara; n'ih i na Onye-nwe Chineke ga-enye ya ike, ka o wee gbaa-izu gbasara ha, obu-na dika o si n'ime ala; ma olu okwu ha ga-agba-izu site n'uzuzu.

17 N'ih i na otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: "Ha ga-e-de ihe nile ndi a ga-eme n'etiti ha, ma a ga-e-de ma rachie ha n'ime akwukwo, ma ndi ahụ na-alagha-chi azu n'ekweghi ekwe a gagh i enweta ha, n'ih i na ha ^bna-achọ ibibi ihe nke Chineke nile.

18 Ya mere, dika ndi ebibiworo, ebibiworii ha oso-osu; ma igwe ndi ha ndi di oke egwu ga-ad i ka "afuru na-agafe agafe—e, otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: O ga-abu n'otu ntabi-anya, na mberede—

19 Ma ọ ga-eru, na ndi ahụ na-alaz u n'ekweghi ekwe ka a ga-eme ka ha "taa ahuhu site n'aka ndi Jentailu.

20 Ma ndi Jentailu na-ebuli onwe ha elu na "mpako nke anya ha, ma ha ^bakpobiwo ukwu, n'ih i idi ukwu nke 'osisi mkpobi-ukwu ha, ka ha wuliteworo otutu "nzuko; otu o sila di, ha na-eweda ike na ọrụ ebube nke Chineke, ma na-ekwusalite nye onwe ha, amamihe nke onwe ha ^cna mmuta

13a NGAN Mụọ Nso.

14a NGAN Ụbọchi Ndi Ikpe-azu.

b NGAN Mweghachi nke Ozi-oma.

16a Aisa. 29:4;

Moro. 10:27;

Moses 7:62.

NGAN Akwukwo nke Momon.

17a 2 Nif. 29:12.

b Inos 1:14.

18a Mom 5:16–18.

19a 3 Nif. 16:8–9;

20:27–28.

20a NGAN Mpako.

b 1 Nif. 13:29, 34.

NGAN Ngonari Okwukwe.

c Ezik. 14:4.

d 1 Nif. 14:10; 22:23;

Mom 8:28.

e Mom 9:7–8;

2 Nif. 9:28.

nke onwe ha, ka ha wee nweta uru ma ^fgwerie n'elu iru ndi ogbenye.

21 Ma e nwere otutu ulo-nzuko e wuru, ndi na-akpata "ntaji-anya, na esem-okwu, na echiche-ojoo.

22 Ma e nwekwara "ntugwa-nzuzo nile, obuna dika n'oge ochie, dika ntugwa nile nke ekwensu, n'ih na o bu onye choputara ihe ndi a nile; e, onye-nchoputa nke igbu-mmadu, na oru nile nke ochichiri; e, ma o ji eriri di nro na-edu ha n'olu, ruo mgbe o ga-eji eriri siri ike kee ha ruo mgbe nile.

23 N'ih na lee, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, a na m agwa unu na Onye-nwe Chineke anaghi aru oru n'ochichiri.

24 O naghi eme ihe obula ma obughi na o ga-abara uwa uru; n'ih na o "huru uwa n'anya, obuna na o togboro ndu nke ya ka o wee kpota ^bmmadu nile n'ebe o no. Ya mere, onweghi onye obula o nyere iwu ka o ghara iketa oke na nzoputa ya.

25 Lee, o na-etiku onye obula, na-as: Si n'ebe m no puo? Lee, a si m unu, E-e; mana o na-as: "Biakwutenu m unu nsotu nile nke uwa, ^bzuru mmiri-ara ehi na mmanu-anu, na-ejighi ego, na na-enweghi onu ahia.

26 Lee, o nyewo onye-obula iwu ka ha si n'ulo-nzuko nile puo, ma-obu site n'ulo nile nke ekpere? Lee, a si m unu, E-e.

27 O nyewo onye-obula iwu na ha agaghi eketa oke na "nzoputa ya? Lee, a si m unu, E-e; mana o ^bnyewo ya n'efu maka mmadu nile; ma o nyewo ndi Ya iwu ka ha gbaa mmadu nile ume ka ha ^cchegharia.

28 Lee, Onye-nwe o nyewo onye-obula iwu ka ha ghara iketa oke n'idi mma ya? Lee, a si m unu, E-e; kama "mmadu nile nwere ohere otu onye dika ibe ya, ma odighi ndi o na-egbochi.

29 O nyere iwu na a gaghi enwe "nchu-aja aghughu; n'ih na lee, nchu-aja aghughu nile bu na ndi mmadu na-ekwusa ma debe onwe ha ka ha buru ihè nye uwa, ka ha wee nweta uru na ^botuto nke uwa; mana ha adighi achu odigma nke Zaijon.

30 Lee, Onye-nwe egbochiwo ihe nke a; ya mere, Onye-nwe Chineke enyewo iwu-nsu na mmadu nile ga-enwe "afu-oma, afu-oma nke bu ^bihunanya, ma ewezuga na ha ga-enwe afu-oma odighi ihe ha bu. Ya mere, o buru na ha ga-enwe afu-oma ha agaghi ekwe ka onye-na-aruru oru na Zaijon laa n'iyi.

31 Ma na onye-na-aruru oru na "Zaijon ga aruru Zaijon oru; n'ih

20f Aisa. 3:15;

2 Nif. 13:15.

21a NGAN Ntaji-anya.

22a NGAN Ntugwa Nzuzo nile.

24a Jon 3:16.

b 3 Nif. 27:14-15.

25a Alma 5:33-35;

3 Nif. 9:13-14.

b Aisa. 55:1-2.

27a NGAN Nzoputa.

b Ndi-Efe. 2:8;

2 Nif. 25:23.

c NGAN Chegharia, Ncheghari.

28a Ndi Rom 2:11;

1 Nif. 17:33-35.

29a NGAN Ndi Nchu-aja Aghughu.

b OzOd. 121:34-37.

30a Moro. 7:47-48.

NGAN Afu-oma.

b NGAN Ihunanya.

31a NGAN Zaijon.

na ọbụrụ na ha na-arụ maka inweta ^bego ha ga-ala-n'iyi.

32 Ma ọzọ, Onye-nwe Chineke enyewo “iwu na ndi mmadu agaghị egbu mmadu; na ha agaghị ekwu okwu ugha; na ha agaghị ezu ori; na ha agaghị eji aha Onye-nwe bu Chineke ha eme ^bihe efu; na ha agaghị ekwo ekworo; na ha agaghị enwe echiche-ọjọọ; na ha agaghị adọ ndọrọ-ndọrọ onye na ibe ya; na ha agaghị agba akwunakwuna, na ha agaghị eme nke ọbula n’ime ihe ndi a nile; n’ihi na onye ọbula mere ha ga-ala-n’iyi.

33 N’ihi na ọdighi nke ọbula n’ime ajọọ-omume ndi a si n’ebe Onye-nwe nọ bia; n’ihi na ọ na-eme nke di mma n’etiti umu nke mmadu; ma ọdighi ihe ọ na-eme ma ọbughị na umu nke mmadu ghotara ya; ma ọ na-akpọ ha nile ka ha biakwute ya ma keta oke n’idi mma ya; ma ọdighi onye ọ “na-ajụ bu onye na-abiakwute ya, ndi ojii na ndi ọcha, ndi oru na ndi nwe onwe ha, nwoke na nwanyi; ma ọ na-echeta ^bndi na-ekweghi ekwe; ma ‘ha nile di otu udi n’anya Chineke, ma ndi Juu ma ndi Jentailu.

ISI 27

Ọchichiri na ngonari-okwukwe ga-ekpuchi uwa n’ubochi ikpe-azu nile —Akwukwo nke Momon ga-aputa

—*Ndi aka-ebe mmadu ato ga-agba-ama maka akwukwo ahụ —Nwoke nwere mmuta ga-asị na ọ gaghi-enwe-ike igu akwukwo ahụ arachiri-arachi—Onye-nwe ga-arụ ọrụ di ịtụ-n’anya na ihe iju anya—Tulee Aisaia isi 29. Ihe dika n’afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.*

MANA, lee, “n’ubochi ikpe-azu nile, ma-ọbụ n’ubochi nile nke ndi Jentailu—e, lee mba nile nke ndi Jentailu na kwa nke ndi Juu, ma ndi ga-abia n’elu ala nke a, na ndi ga-anọ n’elu ala ndi ọzọ, e, ọbuna n’elu ala nile nke uwa, lee, ha ga-añubiga ajọọ-omume na ihe arụ nile di iche iche oke—

2 Ma mgbe ubochi ahụ ga-abia, ha ga-enwe nleta nke Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma, site na egbe-elu-igwe na site na ala oma-jijiji, na site na nnukwu oke mkpotu, na site na ebili-mmiri, na site na oke ebili mmiri, na site na “ire nke oku nrepia.

3 Ma “mba nile ndi ^bna-alu ọgụ megide Zaijon, na ndi na-enye ya nnukwu nsogbu, ga-adị ka nrọ nke ọhụ abali; e, ọ ga-adiri ha, ọbuna dika onye aguu na-agu nke roro nrọ ma lee, ọ ga-eri nri ma teta ma ọdighi ihe di na ime mkpuru obi ya; ma-ọbụ dika onye akpiri na-akpọ-nku nke roro nrọ, ma lee ọ nburu mmiri ma teta ma lee, ọ dara mba, ma aguu na-agu mkpuru-obi ya; e, ọbuna otu a

31b Jekob 2:17–19;
OznOd. 11:7; 38:39.

32a NGAN Iwu-nsọ nile
nke Chineke.
^b NGAN Ikwuto
Ikwuhie.

33a Qlndoz. 10:9–35,
44–45.

^b Alma 26:37.

^c Ndi Rom 2:11;

1 Nif. 17:35.

27 1a NGAN Ubochi Ndi

Ikpe-azu.

2a Aisa. 24:6; 66:15–16;

Jekob 6:3;

3 Nif. 25:1.

3a Aisa. 29:7–8.

^b 1 Nif. 22:14.

ka igwe mmadụ ndị mba nile ga-adị bụ ndị na-alụ ọgụ megide ugwu Zaijōn.

4 N'ihì na lee, unu nile ndị n'eme ihe ọjọọ, n'odunu ebe unu nọ ma chee echiche, n'ihì na unu ga-eti mkpu akwa, ma kwaa akwa; e, unu ga-añura-anya ma ọbughị site na mmanya, unu ga-abụ ndị na-azọjoghari ụkwụ ma na ọbughị n'ihì ihe ọñññ siri ike.

5 N'ihì na lee, Onye-nwe awụputaworo unu mụọ nke ụra dị omimi. N'ihì na lee, unu emechiwo anya unu nile, ma unu ajụwo ndị-amụma nile; na ndị ọchịchị unu nile, ma ndị ọhụzọ nile ka o kpuchiwo n'ihì ajọọ-omume unu.

6 Ma ọ ga-eru na Onye-nwe Chineke "ga-eweputara unu okwu nile nke si n'otu ^bakwukwọ, ma ha ga-abụ okwu nke ndị rahụwororijị ụra.

7 Ma lee a ga-arachị akwukwọ ahụ "arachi; ma n'ime akwukwọ ahụ ka a ga-enwe ^bmkpughe si n'ebe Chineke nọ bịa, site na mmalite nke ụwa ruo 'n'ogwugwu ya.

8 Ya mere, n'ihì ihe nile ndị "arachijiri arachi, ihe nile ndị arachijiri arachi ka ^bna-agaghị enye n'ubochi nke ajọọ-omume na ihe arụ nile nke ndị mmadụ. Ya mere akwukwọ ahụ ka a ga-ezonari ha.

9 Mana akwukwọ ahụ ka a ga-enye "otu nwoke, ma ọ ga-enye okwu nile nke si n'akwukwọ ahụ, nke bụ ọkwu nile nke ndị rarụwororijị ụra n'ime uzuzu, ma ọ ga-enye ^bonye ọzọ okwu ndị a nile;

10 Mana okwu nile ndị arachijiri arachi ka ọ na-agaghị enye, ọbughị ma ọ ga-enye akwukwọ ahụ. N'ihì na akwukwọ ahụ ka a ga-arachị site n'ike nke Chineke, ma mkpughe ahụ nke arachijiri arachi ka a ga-edebe n'ime akwukwọ ahụ wee ruo mgbe oge Onye-nwe na onwe ya zuru, na ha ga-aputa; n'ihì na lee, ha na-ekpughe ihe nile site na ntọala nke ụwa ruo na nsọtụ ya.

11 Ma ubochi na-abia na okwu nile nke akwukwọ ahụ nke arachiwo ga-abụ ihe a ga-agụ n'elu-ulo nile; ma a ga-agụ ha site n'ike nke Kraist; ma ihe nile ka a "ga-ekpughere umu nke mmadụ ndị biwororijị n'etiti umu nke mmadụ oge nile, na ndị ga-ebi oge nile, ọbuna wee ruo na nsọtụ nke ụwa.

12 Ya mere, n'ubochi ahụ mgbe a ga-enye nwoke ahụ m kwuwo maka ya akwukwọ ahụ, a ga-ezo akwukwọ ahụ site n'anya nke ụwa, ka anya onye ọbula ghara ihu ya ma ọbughị na "ndị-aka-ebe mmadụ ^batọ ga-ahụ ya, site n'ike nke Chineke, tinyere ya bụ onye a

6a Jarom 1:2;

Mom 5:12-13.

b 2 Nif. 26:16-17; 29:12.

NGAN Akwukwọ nke Momon.

7a Aisa. 29:11-12;

Ita 3:25-27; 4:4-7.

b Mosa. 8:19.

c Ita 13:1-12.

8a Ita 5:1.

b 3 Nif. 26:9-12;

Ita 4:5-6.

9a Oznd. 17:5-6.

b A-JS 1:64-65.

11a Luk 12:3;

Mom 5:8;

Oznd. 121:26-31.

12a Deut. 19:15.

b 2 Nif. 11:3;

Ita 5:2-4;

Oznd. 5:11, 15; 17:1.

ga-enye akwukwọ ahụ; ma ha ga-agba ama banyere ezi-okwu nke akwukwọ ahụ na ihe ndị dị n'ime ya.

13 Ma onweghi onye ọzọ ga-ahụ ya anya, nani ma-ọbụ ole na ole dika ọchịchọ nke Chineke siri di, igba ama banyere okwu ya nye umu nke mmadu; n'ihi na Onye-nwe Chineke ekwuwo na okwu nile nke ndi okwukwe ga-ekwu dika o "sitere na ndi nwuru anwu.

14 Ya mere, Onye-nwe Chineke ga-aga n'iru iweputa okwu nile nke akwukwọ ahụ; na n'onyi ndi aka-bebe ole o che-re di ya mma ka o ga-ehiwe okwu ya; ma ahuhu ga-adiri ya bu onye "ga-aju okwu Chineke!

15 Mana lee, o ga-eru na Onye-nwe Chineke ga-agwa ya bu onye o ga-enye akwukwọ ahụ: Were okwu ndi a bu ndi ana-arachighi-arachi ma nye ha onye ọzọ, ka o wee gosi ha onye nwere mmuta, na-asi: "Guo nke a, a na m ario gi. Ma onye nwere mmuta ga-asi: Wetara m akwu-kwọ ndi ahụ na aga m agu ha.

16 Ma ugbua, n'ihi otuto nke uwa na-inweta "uru ka ha ga-ekwu nke a, ma obughi maka otuto nke Chineke.

17 Ma nwoke ahụ ga-asi: Enweghi m ike iweta akwukwọ ahụ, n'ihi na arachiri ya arachi.

18 Mgbe ahụ ka onye-nwere mmuta ga-asi: Enweghi m ike igu ya.

19 Ya mere o ga-eru, na Onye-nwe Chineke ga-enye kwa akwukwọ ahụ ọzọ na okwu nile ndi di n'ime ya n'aka onye ahụ na-enweghi mmuta; ma nwoke ahụ na-enweghi mmuta ga-asi: Enweghi m mmuta.

20 Mgbe ahụ ka Onye-nwe Chineke ga-asi ya: Ndi nwere mmuta agaghi agu ha, n'ihi na ha ajuwọ ha, ma e nwere m ike iru oru nke m; ya mere i ga-enwe ike igu okwu nile nke m ga-enye gi:

21 "Emetukwala aka n'ihe ndi nile arachiri arachi, n'ihi na a ga m eweputa ha mgbe oge nke m zuru; n'ihi na a ga m egosi umu nke mmadu na e nwere m ike iru oru nke m.

22 Ya mere, mgbe i guworo okwu nile nke m nyeworo gi n'iwu, ma nweta "ndi aka-bebe nile nke m kweworo gi na nkwa, mgbe ahụ ka i ga-arachi kwa akwukwọ ahụ ọzọ, ma zoo kwara m ya, ka m wee dokwaa okwu ahụ nile nke i na-aka-agughi, ruo mgbe m ga-ahụ oge dabara adaba na amamihe nke m ikpughe ihe nile nye umu nke mmadu.

23 N'ihi na lee, a bu m Chineke; ma a bu m Chineke nke "oru ebube; ma a ga m ego-si uwa na a bu m ^botu ihe ahụ unyahu, taa, na ruo mgbe nile; ma anaghi m aru oru n'etiti umu nke mmadu ma obughi dika okwukwe ha siri di.

13a 2 Nif. 3:19-20;

33:13-15;

Moro. 10:27.

14a 2 Nif. 28:29-30;

Ita 4:8.

15a Aisa. 29:11-12;

A—JS 1:65.

16a NGAN Ndi Nchu-aja
Aghugho.

21a Ita 5:1.

22a NGAN Ndi Aka-bebe
nke Akwukwọ nke

Momom.

23a NGAN Oru Ebube.

b Ndi-Hib 13:8.

c Ndi-Hib 11;

Ita 12:7-22.

24 Ma ọzọ ọ ga-eru na Onye-nwe ga-asị onye ahụ ga-agụ okwu nile a ga-enye ya:

25 “N’ihi na ndị a na-abịakwu-te m nso site n’ọnụ ha, na site n’egbugbere-ọnụ ha ka ha na ^basọpuru m, ma na ha ewepụwo obi ha nile ebe di anya site n’ebe m nọ, ma egwu ha na-atụ m bụ ihe akuziri site ‘n’ozizi nke mmadụ.

26 Ya mere, a ga m a ga n’iru iru “ọrụ di ịtụ n’anya n’etiti ndị a, e, ^bọrụ di ịtụ n’anya na ihe iju anya, n’ihi na amamihe nke ndị ha maara ihe na ndị nwere mmụta ga-ala-n’iyi, ma nghota nke ndị ha na-akpachapụ anya ka a ga-ezopu.

27 Ma “ahụhụ na-adiri ha bụ ndị na-achosike izonari Onye-nwe ndumodu ha! Ma ọrụ ha nile bụ n’ochichiri; ma ha na-asị: Onye na-ahụ anyị, ma onye na amata anyi? Ma ha na-asị kwa: N’ezie, ịtughari ihe nile isi n’ala ka a ga-ewere dika ^burọ onye-ọkpụ-ite. Mana lee, a ga m egosi ha, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru, na a ma m ọrụ ha nile; N’ihi na, ọrụ, ọ ga-ekwu maka onye mere ya, ọbughị ya mere m? Ma-ọbụ ihe aturu-atu, ọ ga-ekwu maka onye turu ya, o nweghi nghota?

28 Mana lee, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru: A ga m egosi umu nke mmadụ

na-ọfoduru nwa oge nta ka Lebanon tugharia ghoo ala na-amị mkpuru; ma ala ahụ na-amị mkpuru ka a ga-ewere dika oke ohia.

29 “Ma n’ubochi ahụ ka ndi nti chiri ga-anu okwu nile nke akwukwo ahụ, ma anya nile nke ndi kpuru-isi ga-ahụ ọzọ site n’enweghi ihè nke oma na site n’ochichiri.

30 Ma “ndi di nwayo ga-abawanye, ma ^bonu ha ga-abu n’ime Onye-nwe, ma ndi ogbenye n’etiti umu mmadu ga-anuri onu n’ime Onye-Nso nke Israel.

31 N’ihi dika o siri wee anya na Onye-nwe na-adị ndu, ha ga-ahụ na “onye-ahụ di egwu ka ewedatara n’ihe efu, ma onye okwa-emu ka a ga-erechapu, ma ndi nile na-ele anya ajo-omume ka a ga-ebepu;

32 Ma ndi na-eme ka mmadu buru “onye mmehie site n’otu okwu onu, ma sie onya debere onye na-aba mba n’onu ^buzo-ama, ma ‘debe n’akuku onye ezi-omume n’ihi ihe efu.

33 Ya mere, otu a ka Onye-nwe kwuru, onye gbaputara Abraham, gbasara ulo nke Jekob: Jekob agaghi abu onye ihere ga-eme ugbua, ọbughị ma iru ya ọ ga-abuwanye ihe na-achapughi achapu ugbua.

34 Ma mgbe ọ “ga-ahụ umu ya,

25a Aisa. 29:13.

b Mat. 15:8.

c 2 Nif. 28:31.

26a 1 Nif. 22:8;

2 Nif. 29:1-2.

NGAN Nwaghachi

nke Ozi-oma.

b Aisa. 29:14;

2 Nif. 25:17.

27a Aisa. 29:15.

b Jer. 18:6.

29a Aisa. 29:18.

30a NGAN Di Nwayo, Idi

Nwayo.

b Oznd. 101:36.

31a Aisa. 29:20.

32a Luk 11:54.

b Emos 5:10.

c 2 Nif. 28:16.

34a Aisa. 29:23-24.

orụ nke aka m abụọ, n'etiti ya, ha ga-edo aha m nsọ ma doo Onye-Nsọ nke Jekọb nsọ, ma ha ga-atụ egwụ Chineke nke Israel.

35 Ha kwa bụ ndị "mehiere n'ime mụọ ga-abịa na nghọta, ma ndị ahụ tamuru ntamu ga b'amụta ozizi.

ISI 28

Ọtụtụ nzukọ ụgha ka a ga ewulite n'ubochi ikpe azụ nile—Ha ga akuzi ozizi ụgha, na-abaghi-uru, na ozizi iberibe nile—Ngonari okwukwe ga-aba ụba n'ihị ndị nku-zi ụgha—Ekwensu ga akpali iwe oku n'ime obi nke mmadụ—O ga akuzi ụdi nkuzi okwukwe ụgha nile di iche iche. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amụọ Kraịst.

MA ugbua, lee, ụmụnne m nwo-ke, agwawo m unu okwu dika Mụọ ahụ siri kwalite m; ya mere, a ma m na ha ga-emezuri.

2 Ma ihe ndị a ga-edo site n'ime "akwukwọ ahụ ga-abụ ihe b'oke-onu-ahia nye ụmụ nke mmadụ, ma nke ka nke nye mkpuru-afọ nke anyị, nke bụ ndị fọdurụ nke ulọ nke Israel.

3 N'ihị na o ga-eru n'ubochi ahụ na "nzukọ nile ewulitere, ma ha abughị nke Onye-nwe, mgbe otu ga-asị ibe ya: Lee, mụ, a bụ m nke Onye-nwe; ma ndị ozo ga-asị: mụ, a bụ m

nke Onye-nwe; ma otu a ka onye obula ga-ekwu nke wulitegoro nzukọ, ma obughị nke Onye-nwe—

4 Ma ha ga-adọ ndoro-ndoro otu na ibe ya; ma ndị nchụ-aja ha nile ga-adọ ndoro-ndoro otu na ibe ya, ma ha ga-akuzi site na "mmuta nke ha, ma gonorị Mụọ Nsọ, nke na-enye onu okwu.

5 Ma ha "ga-agonorị b'ike nke Chineke, Onye-Nsọ nke Israel; ma ha ga-agwa ndị mmadụ: Naa anyị ntị, ma nuru ozizi anyị; n'ihị na lee 'odighi Chineke nọ taa, n'ihị na Onye-nwe na Onye-mgbaputa arawo orụ ya, ma o werewo ike ya nye mmadụ;

6 Lee, ñaanu ntị n'ozizi m; oburu na ha ga-asị na o nwere orụ ebube aruru site n'aka nke Onye-nwe, ekwekwala ya; n'ihị na ubochi taa o bughị Chineke nke "orụ ebube ndị a; o rusiwo orụ ya.

7 E, ma a ga-enwe otutu ndi ga-asị: "Rie, ñuọ, ma nwee obi uto, n'ihị na echi anyị anwuọ; ma o ga-adiri anyi mma.

8 Ma a ga-enwe kwa otutu ndi ga-asị: Rie, ñuọ, ma nwe obi uto; otu o sila di, tuo egwu Chineke—o "ga-enye ohere imetu mmehie ntakiri; e, kwuo ntakiri b'okwu ụgha, meere onwe gi uru n'ihị okwu sitere n'onu otu onye puta; gwuoro

35a 2 Nif. 28:14;

OznQd. 33:4.

b Dan. 12:4.

28 2a NGAN Akwukwọ
nke Mqmon.

b 1 Nif. 13:34–42; 22:9;

3 Nif. 21:6.

3a 1 Ndi-Ko 1:10–13;

1 Nif. 22:23;

4 Ne. 1:25–29;

Mqm 8:28, 32–38.

4a 2 Nif. 9:28.

5a 2 Nif. 26:20.

b 2 Tim. 3:5.

c Alma 30:28.

6a Mqm 8:26; 9:15–26.

7a 1 Ndi-Ko 15:32;

Alma 30:17–18.

8a Mqm 8:31.

b OznQd. 10:25;

Moses 4:4.

NGAN Ghaa-ugha.

onye-agbata-obi-gi ʿolulu; ɔdighi ihe ɔjoo di n’ime nke a; ma mee ihe ndi a nile, n’ihi na echi ya anyi ga-anwu; ma obuna di na ikpe mara anyi, Chineke ga apia anyi onu utari ole na ole, ma emesia a ga-azoputa anyi n’ala-eze Chineke.

9 E, ma a ga-enwe otutu ndi ga-akuzi n’udi di otu a, “ozizi ugha na abaghi-uru na ozizi biberibe nile, ma ha ga-afuli-elu n’ime obi ha nile, ma ha ga-achọ ebe di omimi ha ga-ezonari Onye-nwe ndumodu ha nile; ma oru ha nile ga-abu n’ochichiri.

10 Ma ʿobara nke ndi nsọ nile ga-ebe akwa site n’ime ala megide ha.

11 E, ha nile esiwo “n’uzo puo; ha abuwu ndi b’ruru inyi.

12 N’ihi “mpako, na n’ihi ndi nkuzi ugha nile, na ozizi okwu-kwe ugha, nzuko ha nile aburuwo ihe ruru inyi, ma nzuko ha nile aburuwo ihe eweliri-elu; n’ihi mpako ha afuliwo onwe ha elu.

13 Ha “na-apunara b’ndi ogbenye ihe ha nwere n’ihi ɔmaricha ebe nsọ ha nile; ha na-apunara ndi ogbenye ihe ha nwere n’ihi ɔmaricha uwe ha na-eyi; ma ha na-esogbu ndi di nwayo na ndi di ogbenye n’obi, n’ihi n’ime ʿmpako ha, ha na afuli elu.

14 Ha na-eyiri “ikpo-ekwe-nku na ibuli-isi-elu; e, ma n’ihi

mpako, na ajo-omume, na ihe aru nile, na akwunakwuna nile, ha nile b’ejehiewo ma obu-ghi ole na ole, bu ndi obi umeala na-eso uto Kraist; otu o sila di, a na-edu ha edu, nke mere na otutu mgbe ha na-emehie n’ihi na a na-akuziri ha site n’ozizi nile nke mmadu.

15 O ndi “amamihe, na ndi nwere mmuta, na ndi bara uba, ndi nke na-afuli onwe ha elu n’ime b’mpako nke obi ha nile, na ndi nile na-ekwusa ozizi ugha nile, na ndi nile na-agba akwunakwuna, ma na-ejehie ezigbo uto nke Onye-nwe, ʿahuhu, ahuhu, ahuhu diri ha, ka Onye-nwe Chineke Puru Ime Ihe nile kwuru, n’ihi na a ga-enuda ha n’ala muo!

16 Ahuhu na-adiri ha bu ndi “na-edebe n’akuku onye-ezi-omume n’ihi ihe efu ma na-akocha nkocha megide ihe di mma, ma si na o baghi uru! N’ihi na ubochi ga-abia na Onye-nwe Chineke ga-abia ngwa-ngwa ileta ndi nile bi n’uwa; ma n’ubochi ahụ mgbe ha b’ga-achazuwo n’ajo-omume ha ga-ala-n’iyi.

17 Mana lee, obu ru na ndi bi n’uwa ga-echeghari site n’ajo-omume ha na ihe aru nile, agaghi ebibi ha, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru.

18 Mana lee, nnukwu nzuko

8c Ilu 26:27;

1 Nif. 14:3.

9a Mat. 15:9.

b Ezik. 13:3;

Hil. 13:29.

10a Mkp. 6:9–11;

2 Nif. 26:3;

Mom 8:27;

Ita 8:22–24;

OznOd. 87:7.

11a Hil. 6:31.

b Mom 8:28–41;

OznOd. 33:4.

12a Ilu 28:25.

13a Ezik. 34:8.

b Hil. 4:12.

c Alma 5:53.

14a Ilu 21:4.

b Aisa. 53:6.

15a Ilu 3:5–7.

b NGAN Mpako.

c 3 Nif. 29:5.

16a Aisa. 29:21.

b Ita 2:9–10.

nke ihe arụ ahụ, nke bụ “akwụ-nakwuna nke ụwa nile, ^bga-atughari daa n’ala, ma nnukwu ka oḍida ya ahụ ga-adị.

19 N’ihi na ala-eze nke ekwensu “ga-amariri jijiji, ma ndi bụ nke so na ya o ga-adiri mkpa na a ga akpalite ha elu ruo na ncheghari, ma-ọbụ ^bekwensu ahụ ekedo ha ‘n’udọ igwe agiri-ga mgbe nile na-adigide ya, ma ha aburū ndi akpasuru iwe, ma laa n’iye;

20 N’ihi na lee, n’ubochi ahụ ka o ga akpalite “iwe oku n’ime obi nile nke umu nke mmadu, ma palite ha n’iwe iwe oku megide ihe ahụ nke di mma.

21 Ma ndi ozọ ka o ga-eme ka ha “dajuo, ma gugupu ha mee ka ha nwe nchedo nke anu aru, na ha ga-asi: Ihe nile adiwo mma n’ime Zaijon; e, Zaijon na-eme nke oma, ihe nile adiwo mma—ma otu a ka ^bekwensu si na-aghogbu mkpuru-obi ha nile, ma jiri nwayo na-eduga ha iba n’ala muo.

22 Ma lee, ndi ozọ ka o ga-ajafu, ma na-agwa ha na onweghi “ala muo di; ma o na-asi ha: a bughị m ekwensu, n’ihi na o dighi nke di—ma otu a ka o na-agbanyere ha izuzu na nti ha nile, wee ruo mgbe o ga-ekedo ha ^bn’udọ igwe ya ahụ di egwu, site n’ebe nke ha na-enweghi nnaputa obula.

23 E, a na-ekedo ha n’onwu, n’ala muo; na onwu, na n’ala muo, ma ekwensu ahụ na ndi nile o jideworo n’ime ya ga eguzoriri n’iru nke oche-eze Chineke, ma a “ga-ekpe ha ikpe dika oru ha nile siri di, n’ebe a ka ha ga-esi baa n’ime ebe ahụ a kwadobeere ha, obuna ^bodo oku na nkume oku, nke bụ ita ahuhu agwugh-agwu.

24 Ya mere, ahuhu na-adiri onye ahụ nke na-enwe obi ruru ala na Zaijon!

25 Ahuhu diri onye na-etị mkpu na-asi: Ihe nile adiwo mma!

26 E, ahuhu diri ya bụ onye ahụ “na-aña-nti n’ozizi nile nke ndi mmadu, ma gonari ike nke Chineke, na onyinye nke Muo Nso!

27 E, ahuhu diri ya bụ onye na-asi: Anyi anatawo, ma anyi “achokwaghi ozọ!

28 Ma na mkpirisi, ahuhu na-adiri ndi nile n’ama jijiji, ma “iwe na-ewe ha n’ihi ezi-okwu nke Chineke! N’ihi na lee, onye obula nke ewulite-woro n’elu ^bnkume ahụ na-anata ya n’obi uto; ma onye obula nke ewulite-woro n’elu ntọ-ala aja na-ama jijiji ka o ghara ida.

29 Ahuhu diri ya bụ onye ga-asi: Anyi anatawo okwu Chineke, ma “anyi ^bachokwaghi

18a Mkpu. 19:2.

b 1 Nif. 14:3, 17.

19a 1 Nif. 22:23.

b Alma 34:35.

c Alma 12:11.

20a Oznd. 10:20–27.

21a Mqm 8:31.

b 2 Nif. 9:39.

22a NGAN Ala-muo.

b Alma 36:18.

23a NGAN Jisus Kraist—

Ikpe; Ikpe nke

Ikpe-azu.

b 2 Nif. 9:16, 19, 26.

26a 2 Nif. 9:29.

27a Alma 12:10–11.

28a 2 Nif. 9:40; 33:5.

NGAN Nnupu-isi.

b Mat. 7:24–27.

NGAN Oke-nkume.

29a 2 Nif. 29:3–10.

b 2 Nif. 27:14;

Ita 4:8.

okwu Chineke ọzọ, n'ihì na anyị enwezuwo!

30 N'ihì na lee, otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: A ga m enye ụmụ nke mmadụ ahịrị n'elu ahịrị, "ozizi n'elu ozizi, ntakiri n'ebe a na ntakiri ebe ahụ; ma ngozi na-adiri ndi na-aña nti n'ozizi m nile, ma na-ege nti na ndumodu m, n'ihì na ha ga amuta ^bamamihe; n'ihì onye ahụ 'na-anabata ka m ga-enye ^akaria; ma site n'aka ndi na-asị, Anyị enwetazuwo, site n'aka ha ka a ga-ewepu obunadi nke ha nwere enwe.

31 Onye aburu onu ka o bu bu onye na-etinye "ntukwasi obi ya n'ebe mmadụ nọ, ma-obu na-eme anu aru ngwa-ogu ya, ma-obu na-aña nti n'ozizi nke ndi mmadụ, ma obughi ma ozizi ha nile ga-abu nke e nyere site n'ike nke Muo Nso.

32 "Ahuhu ga-adiri ndi Jentailu, ka Onye-nwe Chineke nke usuu nile nke ndi-agma kwuru! N'ihì na, na-agbanyeghi a ga m esetipu ogologo aka m n'ebe ha nọ site n'ubochi ruo n'ubochi, ha ga-agonari m; otu o sila di, a ga m enwe obi ebere n'ebe ha nọ, ka Onye-nwe Chineke kwuru, o buru na ha ga-echeghari ma biakwute m; n'ihì na ^baka m esetiputa-wo ogologo ubochi nile, ka

Onye-nwe Chineke nke usuu nile nke ndi-agma kwuru.

 ISI 29

Otutu ndi Jentailu ga aju Akwu-kwo nke Momon ahụ — Ha ga-asị, Anyị achokwaghi Bible ọzọ — Onye-nwe na-agwa otutu mba okwu — O ga-ekpe uwa ikpe site n'akwukwo nile ndi a a ga-edeputa. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

MANA lee, ha ga-adị otutu — n'ubochi ahụ mgbe m ga-aga n'iru iru "oru di itu n'anya n'etiti ha, ka m wee cheta ^bogbugbandu m nile nke m meworo mu na umu nke mmadu, ka m wee setipukwa aka m ozo nke 'ugboro abuo inweghachi ndi m ozo, ndi bu ndi nke ulo nke Israel;

2 Na kwa, ka m wee cheta nkwa nile m kweworo nye gi, Nifai, na kwa nye nna gi, na a ga m echeta mkpuru-afọ unu; na kwa ka "okwu nile nke mkpuru-afọ unu wee site n'onu m ruo mkpuru-afọ unu; ma okwu m nile ^bga-agapu ruo nsotu nile nke uwa, dika 'ihe-nlere-anyan nke ndi m, ndi bu ndi nke ulo nke Israel;

3 Ma n'ihì na okwu m ga-agapu — otutu ndi Jentailu ga-asị: Otu "Bible! Otu Bible! Anyị

30a Aisa. 28:9–13;
OznQd. 98:12.
b NGAN Amamihe.
c Luk 8:18.
d Alma 12:10;
OznQd. 50:24.
31a OznQd. 1:19–20.
32a 1 Nif. 14:6.
b Jekob 5:47; 6:4.

29 1a 2 Nif. 27:26.
NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.
b NGAN Ogbugba-ndu
nke Abraham.
c 2 Nif. 6:14;
21:11–12; 25:17.
NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.

2a 2 Nif. 3:18–21.
b Aisa. 5:26;
2 Nif. 15:26;
Moro. 10:28.
c 1 Nif. 21:22.
NGAN Okoloto.
3a 1 Nif. 13:23–25.
NGAN Bible; Akwukwo
nke Momon.

enwetawo Otu Bible, ma enweghi ike inwe Bible obula ozọ.

4 Ma otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: O ndi nzuzu, ha ga-enwe otu Bible; ma o ga-esi n'aka "ndi Juu puta, ndi ogbugba-ndu m mgbe ochie. Ma olee otu ha si kelee "ndi Juu maka "Bible nke ha natara site n'aka ha? E, gini ka ndi Jentailu na-egosi? Ha na-echeta ufu nile, na oru ike nile, na ihe mgbu nile nke ndi Juu, na mgbalị ha nye m, n'iweta nzoputa nye ndi Jentailu?

5 O unu ndi Jentailu, unu eche-tawo ndi Juu, ndi ogbugba-ndu m mgbe ochie? Ee; ma unu abụ-wo ha onu, ma "kpwo ha asi, ma a chobeghi inweghachi ha. Mana lee, a ga m eweghachi ihe ndi a nile n'isi nke onwe unu; n'ih na mu bu Onye-nwe eche-fubeghi ndi m.

6 Unu ndi-nzuzu, nke ga-asi: Otu "Bible, anyi enwetawo otu Bible, ma anyi achokwaghi Bible ozọ. Unu enwetawo Bible ma obughi site n'aka ndi Juu?

7 Unu amataghi na e nwere otutu mba karja otu? Unu amataghi na mu, Onye-nwe Chineke unu, "kere mmadu nile, na kwa na m na-echeta ndi nile bi "n'elu ala nile nke mmiri osimiri gbara gburu-gburu; na kwa na m na-achi n'elu-igwe nile di n'elu na n'ala di n'okpuru; ma a na m eweputa okwu m nye umu nke

mmadu, e, obuna n'elu mba nile nke uwa?

8 Gini mere unu na-atamu, n'ih na unu ga-anatawanye okwu m? Unu amataghi na igba-ama nke "mba abuo gbara bu "aka-ebe nye unu na m bu Chineke, na m na-echeta otu mba dika nke ozọ? Ya mere, a na m ekwu otu udi okwu nye otu mba dika nke ozọ. Na mgbe "mba abuo ahụ ga-agbakota oso, igba-ama nke mba abuo ahụ ga-agbakota otu aka ahụ.

9 Na a na m eme nke a ka m wee gosiputa nye otutu na a bu m "otu ihe unyahụ, taa, na ruo mgbe nile; ma na a na m ekwu-puta okwu m nile dika o siri masi m. Ma n'ih na ekwuwo m otu "okwu, unu ekwesighi iche na m enweghi ike ikwukwa ozọ; n'ih na oru m agwubeghi; obughi ma o ga-agwu ruo ogwugwu nke mmadu, obughi site n'oge ahụ gawa na ruo mgbe nile.

10 Ya mere, n'ih na unu nwere otu Bible, unu ekwesighi iwere ya dika na o nwetazuru "okwu m nile; obughi ma o kwesiri unu iwere ya na mu emeghi ka ede putawaye ndi ozọ.

11 N'ih na a na m enye "mma-du nile iwu, ma n'owuwa-anya-nwu ma n'odida-anyanwu, ma n'elu-elu, ma na ndida-ndida, ma n'ime ala nile mmiri gbara gburu-gburu nke oke-osimiri,

4a Oznd. 3:16.

b NGAN Ndi Juu.

c NGAN Juda—Osisi nke Juda.

5a 3 Nif. 29:8.

6a 1 Nif. 13:38.

7a NGAN Kee, Okike.

b 1 Nif. 22:4.

8a Ezik. 37:15–20;

1 Nif. 13:38–41;

2 Nif. 3:12.

b Mat. 18:16.

NGAN Aka-ebe.

c Hosea 1:11.

9a Ndi-Hib 13:8.

b NGAN Mkpughe.

10a NGAN Akwukwo-nsọ nile—Akwukwo-nsọ nile e buru n'amuma ga-abia.

11a Alma 29:8.

na ha ^bga-edepụta okwu nile nke m kwuru nye ha; n'ih i na site n'ime 'akwụkwọ nile a ga-edepụta, a ga m ^dekpe ụwa ikpe, mmadụ ọbụla dika ọrụ ha nile siri di, dika ihe ahụ nke e dere ede.

12 N'ih i na lee, a ga m ekwu okwu nye "ndi Juu ma ha ^bga-edepụta ya; na a ga m ekwukwa okwu nye ndi Nifai ma ha ga-edepụta ya; ma a ga m ekwukwa okwu nye agburu ndi ozo nile nke ulo nke Israel, ndi m dupuwo, ma ha ga-edepụta ya; ma a ga m ekwukwa okwu nye 'mba nile nke ụwa ma ha ga-edepụta ya.

13 Ma o ga-eru na "ndi Juu ga-enweta okwu nile nke ndi Nifai, na ndi Nifai ga-enweta okwu nile nke ndi Juu; na ndi Nifai na ndi Juu ga-enweta okwu nile nke ^bagburu Israel nile furu-efu; na agburu Israel nile furu-efu ga-enweta okwu nile nke ndi Nifai na ndi Juu.

14 Ma o ga-eru na ndi m, ndi bu ndi nke "ulo nke Israel, ka a ga-achikota rute ulo, ruo n'ala nile nke onwunwe ha, ma okwu m nile kwa ka a ga-achikota ^bn'otu. Ma a ga m egosi ha bu ndi na-alu ogo megide okwu m na megide ndi m, ndi bu ndi nke 'ulo nke Israel, na a bu m

Chineke, na kwa na emere m ^dogbugba-ndu mu na Abraham na a ga m echeta 'mkpuru-afọ ya ^fruo mgbe nile.

 ISI 30

Ndi Jentaibu e mere ka ha chegharia ka a ga-aganye n'ime ndi ogbugba-ndu—Otutu ndi Leman na ndi Juu ga-ekwenye n'okwu ahụ ma wee di nma ile anya—Israel ka a ga-akpotaghachi ma e bibie ndi ajọ mmadu. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua lee, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, a ga m agwa unu okwu; n'ih i na mu, Nifai, agagh i ekwe ka unu na-eche na unu bu ndi ezi-omume kari ka ndi Jentaibu ga-abu. N'ih i na lee, ma obughi na unu ga-edebe iwu-nsọ nile nke Chineke unu ga-ala kwa n'iyi otu aka ahụ; ma n'ih i okwu nile nke ekwuwo unu ekwesighi iche na ndi Jentaibu ga-abu ndi ebibiri kpam kpam.

2 N'ih i na lee, a si m unu na ka ha ra bu ndi Jentaibu ga-eche-ghari ga-abu "ndi ogbugba-ndu nke Onye-nwe. Ma ka ha ra bu ^bndi Juu na-agagh i echeghari ka a ga-achupu; n'ih i na Onye-nwe na onye obula anagh i agba-ndu

11b 2 Tim. 3:16.

c NGAN Akwukwo nke Ndu.

d 2 Nif. 25:22; 33:11, 14–15.

NGAN Ikpe nke Ikpe-azu.

12a 1 Nif. 13:23–29.

b 1 Nif. 13:38–42; 2 Nif. 26:17.

c 2 Nif. 26:33.

13a Mqm 5:12–14.

b NGAN Israel—Agburu iri nke Israel furu-efu.

14a Jer. 3:17–18.

b Ezik. 37:16–17.

c 1 Nif. 22:8–9.

d Jen. 12:1–3; 1 Nif. 17:40;

3 Nif. 20:27;

Abr. 2:9.

NGAN Ogbugba-ndu nke Abraham.

e Oznd. 132:30.

f Jen. 17:7.

30 2a Ndi-Gal. 3:26–29.

b Mat. 8:10–13.

NGAN Ndi Juu.

ma ọbụghị ya na ndị 'cheghari-ri ma kwere n'Okpara ya, nke bụ Onye-Nsọ nke Israel.

3 Ma ugbua, a ga m ebụ-amụ-ma ole na ole gbasara ndị Juu na ndị Jentaịlụ karịa. N'ihì na mgbe akwụkwọ ahụ nke m kwuworo okwu maka ya ga-apụtaworị, ma buru ihe e depụtara nye ndị Jentaịlụ, ma rachie kwa ya ọzọ nye Onye-nwe, a ga-enwe ọtụtụ ndị "ga-ekwere okwu nile ahụ e dere ede; ma ha ^bga-eburu ha gaa ruo ndị nke fọduru na mkpuru-afọ anyị.

4 Ma mgbe ahụ ka ndị nke fọduru na mkpuru-afọ anyị ga-amata ihe banyere anyị, otu ọbụ na anyị siri na Jerusalem pụta, ma na ha bụ ndị siri na agbụrụ nke ndị Juu.

5 Na ozi-oma nke Jisus Kraịst ka a ga-ekwusa n'etiti ^aha; ya mere, ^ba ga-eweghachi ha baa n'ime 'mmụta nke ndị nna ha nile, na kwa n'ime mmụta nke Jisus Kraịst, bụ nke enwetara n'etiti ndị nna ha nile.

6 Ma mgbe ahụ ka ha ga-añuri ọñụ; n'ihì na ha ga-amata na ọbụ ngozi nye ha site n'aka nke Chineke; ma mkpekere nile nke ọchịchiri ha, ga-amalite ịdasị site n'anya ha nile; ma ọtụtụ ọgbọ agaghị agafe n'etiti ha, ruo mgbe ha ga-abụ "ndị di ọcha na ndị di nma ile anya.

7 Ma ọ ga-eru na "ndị Juu bụ ndị ekposasikwara ^bga-amalite ikwere na Kraịst; ma ha ga-amalite ịbiakọta n'elu iru nke ala ahụ; ma ka ha ra bụ ndị ga-ekwere na Kraịst ga-aghọkwa otu aka ahụ ndị di nma ile anya.

8 Ma ọ ga-eru na Onye-nwe Chineke ga-amalite ọrụ ya n'etiti mba nile, ebo nile, asusu nile, na ndị mmadụ, iwetazu mkpọtaghachi nke ndị ya n'elu ụwa.

9 Ma n'ezì-omume ka "Onye-nwe Chineke ^bga-ekpe ndị ogbenye ikpe, ma baa mba jiri aha-taha maka ndị di 'nwayọ n'obi nke ụwa. Ma ọ ga-etì ụwa ihe otiti site n'okporo nke ọñụ ya; ma site kwa n'ume nke egbugbere ọñụ ya ka ọ ga-eji gbuo ndị ajọọ mmadụ.

10 N'ihì na "oge na-abia ọsọ-ọsọ mgbe Onye-nwe Chineke ga-eweta nnukwu ^bnkewa n'etiti ndị mmadụ ahụ, ma ndị ajọọ mmadụ ka ọ ga-ebibi, ma ọ 'ga-edebe ndị ya, e, ọbuna ma ọbụrụ na ọ ^dga-ebibiriri ndị ajọọ mmadụ site n'ọkụ.

11 Ma ^aezì-omume ga-abụ ihe njisi ukwu ike ya, ma ikwesịntụkwasi-obi ga-abụ ihe njisi ukwu ike ya.

12 Ma mgbe ahụ ka nkịta ọhịa "ga-ebinyere nwa-aturu; ma agụ ga-edinanyere nwa ewu, na nwa ehi, na nwa ọdum, na anụ gbara

2c NGAN Chegharia, Ncheghari.

3a 3 Nif. 16:6–7.

b 1 Nif. 22:8–9.

5a 3 Nif. 21:3–7, 24–26.

b Oznd. 3:20.

c 1 Nif. 15:14; 2 Nif. 3:12;

Mom 7:1, 9–10.

6a Oznd. 49:24; 109:65.

7a 2 Nif. 29:13–14.

b 2 Nif. 25:16–17.

9a Aisa. 11:4–9.

b 2 Nif. 9:15.

c NGAN Dị Nwayọ, Iđi Nwayọ.

10a NGAN Ụbọchị Ndi

Ikpe-azu.

b Oznd. 63:53–54.

c Moses 7:61.

d 1 Nif. 22:15–17, 23.

NGAN Ụwa—Isacha ụwa.

11a Aisa. 11:5–9.

12a Aisa. 65:25.

NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa Chịa

Otu Puku Afọ.

abuba, ga-anokota; ma nwa ntaikiri ga-edu ha.

13 Ma ehi na anu ukwu na-eri ibe ya ga-eriko; umu ha nile ga-edinakota; ma odum ga-ata achara dika oke ehi.

14 Ma nwa na-anu-ara ga-egwu egwu n'onu agwo ojoo, ma nwa anapuworo ara ga-etinye aka ya n'elu ebe obibi agwo ojoo.

15 Ha agaghi emeru aru ma-obu bibie n'ime ugwu-nso m; n'ih na uwa ga-ejuputa na omu-ma nke Onye-nwe dika mmiri nile siri kpuchite osimiri.

16 Ya mere, ihe nile nke "mba dum ka a ga-eme ka ^bamata; e, ihe nile ka a ga-eme ka amata nye umu nke mmadu.

17 O dighi ihe ga-abu ihe nzu-zo ma obughi na a "ga-ekpughe ya; odighi oru ochichiri obula ma obughi na a ga-eme ka eweputa ya n'ihè; ma odighi ihe arachiri arachi n'elu uwa ma obughi na a ga-atope ya.

18 Ya mere, ihe nile ekpughe-woro nye umu nke mmadu, n'ubochi ahụ ka a ga-ekpughepu ha; ma Setan "agaghi enwekwa ike n'ebe obi nile nke umu nke mmadu di ozo, wee ruo ogologo oge. Ma ugbua, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, a biao m na ngwucha okwu m nile.

ISI 31

Nifai wee kwuo ihe mere e jiri mee

Kraist baptism—Ndi mmadu ga-esoriri Kraist, mee baptism, nata Muo Nso, ma nogide ruo ogwu-gwu ka ha nwe nzoputa—Nche-ghari na baptism bu onu uzo n'e-duba n'uzo ahụ di wara-wara ma di kwa mkpafa—Ndu ebighi-ebi na-abiaara ndi na-edebe iwu-nso nile mgbe emesiri baptism. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua mu, Nifai, "ebusiwo amuma m nye unu, umunne m nwoke ndi m huru n'anya. Na agaghi m ede ma obughi nani ihe ole na ole, ndi m ma na ha ga-emeziri; obughi ma m ga-edede ma-obughi okwu ole na ole nke nwanne m nwoke Jekob.

2 Ya mere, ihe ndi m deworo ezuworo m, ma obughi okwu ole na ole nke m ga-ekwuriri gbasara "ozizi nke Kraist; ya mere, a ga m agwa unu okwu otu o di mfe nghota, dika idi mfe nghota nke ibu-amuma m siri di.

3 N'ih na mkpuru-obi m nwere mmasi n'idi mfe nghota; n'ih na n'udi di otu a ka Onye-nwe Chineke si na-arụ oru n'e-titi umu nke mmadu. N'ih na Onye-nwe Chineke na-enye ndi nwere nghota "ihè; n'ih na o na-agwa ndi mmadu okwu dika ^basusu ha siri di, wee ruo na nghota nke ha.

4 Ya mere, o di m ka asi na unu ga-echeta na mu agwawo unu okwu gbasara "onye-amuma

16a OznOd. 101:32–35;
121:28–29.

^b Ita 4:6–7.

17a OznOd. 1:2–3.

18a Mkp. 20:1–3;

Ita 8:26.

31 1a 2 Nif. 25:1–4.

2a 2 Nif. 11:6–7.

3a NGAN Ihè, Ihè nke

Kraist.

^b OznOd. 1:24.

4a 1 Nif. 10:7; 11:27.

NGAN Jon O Me
Baptism.

ahụ nke Onye-nwe gosiworo m, bu onye ga-eme ^bNwa-atụrụ Chineke baptism, onye ga-ebu-pu mmehie nile nke ụwa.

5 Ma ugbua, ọbụrụ na Nwa-atụrụ Nke Chineke ahụ, ebe ọ bụ onye dị nsọ, ga-enwe mkpa ime “baptism nke mmiri, n’imezu ezi-omume nile, O mgbe ahụ, lee otu anyị siri nwe mkpa karịa, ebe anyị bụ ndị na-adighi nsọ, ka emee anyị baptism, e, ọbuna site na mmiri!

6 Ma ugbua, a ga m aju unu, ụmụm m nwoke ndị m hụrụ n’anya, ka o siri bụrụ na Nwa-atụrụ Chineke mezuru ezi-omume nile site n’ime baptism nke mmiri?

7 Unu amataghị na ọ dị nsọ? Ma na na-agbanyeghi idị nsọ ya, o gosiri ụmụ nke mmadụ na, dika n’anụ arụ ọ na-eme onwe ya umeala n’iru Nna ya, ma gbaara Nna ya aka-ebe na ọ “ga-erubere ya isi n’idebe iwu-nsọ ya nile.

8 Ya mere, mgbe e mesiworo ya baptism nke mmiri, Mụọ Nsọ dakwasiri ya “n’oyiyi nke ^bnduru.

9 Ma ọzọ ọ gosiwo ụmụ nke mmadụ wara-wara nke ụzọ ahụ, na mkpafa nke “onụ ụzọ-ama ahụ, nke ha ga-esi baa, ebe ọ bụworo n’iru ha ihe ima atu.

10 Ma o wee gwa ụmụ nke

mmadụ: “Soro nụ m. Ya mere, ụmụm m nwoke ndị m hụrụ n’anya, anyị nwere ike ^biso Jisus ma ọbughị na anyị ga-enwe mmasi idebe iwu-nsọ nile nke Nna?

11 Ma Nna sirị: Chegharia nū, chegharia nū, ma ka emee unu baptism n’aha nke Ọkpara m m hụrụ n’anya.

12 Ma ọzọ, olu nke Ọkpara ahụ biakwutere m, na-asị: Onye ọbula emere baptism n’aha m; onye ahụ ka Nna “ga-enye Mụọ Nsọ, dika o nyere m; ya mere, ^bsoro m, ma mee ihe nile unu hụrụ m mere.

13 Ya mere, ụmụm m nwoke ndị m hụrụ n’anya, a ma m na ọbụrụ na unu ga-esoro Ọkpara ahụ, jiri nzube juru-eju nke obi, na-egosighi iru-abuo ọbula, na-enweghi aghugho n’iru Chineke, mana jiri nzube nke ziri ezi, na-echeghari site na mmehie unu nile, na-agbara Nna aka-ebe na unu di na njikere ibukwasị onwe unu aha nke Kraist, site na “baptism—e, site n’iso Onye-nwe unu na Onye-nzọputa unu baa n’ime mmiri, dika okwu ya si di, lee, mgbe ahụ ka unu ga-enweta Mụọ Nsọ; e, mgbe ahụ ka ^bbaptism nke oku na nke Mụọ Nsọ ga-abia; na mgbe ahụ ka unu ga-enwe ike ikwu okwu ‘n’asusụ nke ndi mụọ-ozu, ma tie

4b NGAN Nwa-atụrụ nke Chineke.

5a Mat. 3:11–17.
NGAN Baptism, Mee Baptism.

7a Jón 5:30.
NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

8a 1 Nif. 11:27.

b NGAN Ihe Iriba-ama nke Nduru.

9a 2 Nif. 9:41;
3 Nif. 14:13–14;
OznQd. 22:4.

10a Mat. 4:19; 8:22; 9:9.
b Moro. 7:11;

OznQd. 56:2.

12a NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ.

b Luk 9:57–62; Jón 12:26.

13a Ndị-Gal. 3:26–27.

b NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ; Oku.

c 2 Nif. 32:2–3.

mkpu otuto nye Onye-Nsọ nke Israel.

14 Ma na, lee, ụmụnne m nwoke ndị m hụrụ n'anya, otu a ka olu nke Ọkpara ahụ si bịa-kwute m, na-asị: Mgbe unu cheghariworu site na mmehie unu nile, ma gbaara Nna aka-ebe na unu dị na njikere idebe iwu-nsọ m nile, site na baptism nke mmiri, ma unu enwetala baptism nke ọkụ na nke Mụọ Nsọ, na nwe ike ikwu okwu n'asụsụ ọhụrụ, e, ọbuna nke asụsụ ndị mụọ-ozị, ma emesịa nke a unu "agonarị m, ọ ^bgaara-akara unu mma na unu amata-ghị m ma ọlị.

15 Ma a-nurụ m otu olu site na Nna na-asị: E, okwu nile nke onye m Hụrụ n'anya bụ ezi-okwu ma kwesị ntụkwasi-obi. Onye ọbula nke na-anogide ruo ọgwugwu, onye ahụ ka a ga-azọputa.

16 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke ndị m hụrụ n'anya, a ma m site na nke a na ma ọbughị na mmadụ "ga-anogide ruo n'ọgwugwu, n'iso ^bụkpurụ nke Ọkpara nke Chineke dị ndụ, a gaghi azọputa ya.

17 Ya mere, na-emenụ ihe nile m gwaworo unu na m hụworo Onye-nwe unu na Onye-mgba-puta unu ga-eme; n'ihi na ọbụ maka nke a ka ejiri gosị m ha,

ka unu wee mata ọnu ọzọ-ama ahụ nke unu ga-esi baa. N'ihi na ọnu ọzọ-ama ahụ nke unu ga-esi baa bụ nchehari na "baptism site na mmiri; ma mgbe ahụ ka ^bnsachapụ nke mmehie unu nile site n'ọkụ na site na Mụọ Nsọ ga-abia.

18 Na mgbe ahụ ka unu nọ "n'uzọ a nke di ^bwara-wara ma di kwa mkpafa nke na-eduba na ndụ ebighi-ebi; e, unu abanyewo site n'ọnu ọzọ-ama ahụ; unu emewo dika iwu-nsọ nile nke Nna na Ọkpara siri di; ma unu anatawo Mụọ Nsọ ahụ, nke "na-agba aka-ebe banyere Nna na Ọkpara, wee ruo n'imezu nkwa ahụ nke o kweworo, na ọburu na unu banyere site n'uzọ ahụ unu ga-anata.

19 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke ndị m hụrụ n'anya, mgbe unu banyeworo n'uzọ a di wara-wara ma di kwa mkpafa, a ga m ajụ ma "emesiwo ihe nile? Lee, a si m unu, E-e; n'ihi na unu abiarubeghi n'ebe di anya otu a ma ọbughị site n'okwu nke Kraịst jiri ^bokwu-kwe nke akwaa-akwuru n'ebe ọ nọ, na "idabere kpam-kpam n'idi mma nke ya, onye bụ dike na nzọputa.

20 Ya mere, unu ga "na-aga n'iru kwudesie-ike n'ime Kraịst, na-enwe ihè nke ^bolile-anya

14a Mat. 10:32–33;
Alma 24:30;
OznQd. 101:1–5.
NGAN Mmehie
Na-enweghi
Mgbaghara.
b 2 Pita 2:21.
16a Alma 5:13; 38:2;
OznQd. 20:29.

b NGAN Jisus Kraịst—
Ima-atụ nke Jisus
Kraịst.
17a Mosa. 18:10.
NGAN Baptism, Mee
Baptism.
b NGAN Nsachapụ nke
Mmehie nile.
18a Ilu 4:18.

NGAN Uzo.
b 1 Nif. 8:20.
c Qlndoz. 5:29–32.
19a Mosa. 4:10.
b NGAN Okwukwe.
c OznQd. 3:20.
20a NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharĩa.
b NGAN Olile-anya.

na-enweghi ntupọ, na 'ihuna-
nya nke Chineke na nke mma-
dụ nile. Ya mere, ọburu na unu
ga-na-aga n'iru, n'eri oriri n'elu
okwu nke Kraist, ma 'nogide
ruo n'ogwugwu, lee, otu a ka
Nna kwuru: Unu ga-enwe ndu
ebighi-ebi.

21 Ma ugbua, lee, umunne m
nwoke ndi m huru n'anya, nke
a bu "uzo; ma 'odighi uzo ozo
ma-obu 'aha enyere n'okpuru
elu-igwe nke mmadu ga-esi nwe
nzoputa n'ala-eze nke Chineke.
Ma ugbua, lee, nke a bu 'ozizi
nke Kraist, ma burukwa nani
'ozizi nke ezi-okwu nke Nna,
na nke Okpara, na nke Muo
Nsọ, nke bu 'otu Chineke, na
enweghi nsotu. Amen.

ISI 32

*Ndi muo-ozu na-ekwu okwu site
n'ike nke Muo Nso — Ndi mmadu
ga-ekperiri ekpere ma nweta mmu-
ta nke onwe ha site na Muo Nso.
Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu
amuo Kraist.*

Ma ugbua, lee, umunne m nwo-
ke ndi m huru n'anya, a na m
eche na unu ga-na-atughari
uche otu obu n'ime obi unu
nile gbasara ihe unu ga-eme
mgbe unu banyeworo site n'u-
zo ahụ. Ma na, lee, gini mere
unu ji na-atughari uche maka
ihe nile ndi a n'ime obi unu?

2 Unu echetaghị na a sirị m
unu na mgbe unu "nwetaworo
Muo Nso, unu puru ikwu okwu
b'asusu nke ndi muo-ozu? Ma
ugbua, olee otu unu ga-esi
kwuo okwu n'asusu nke ndi
muo-ozu ma obuighi site na
Muo Nso?

3 "Ndi muo-ozu na-ekwu
okwu site n'ike nke Muo Nso;
ya mere, ha na-ekwu okwu
nile nke Kraist. Ya mere, a
gwara m unu, b'n'eri nu oriri
n'elu okwu nile nke Kraist;
n'ih i na lee, okwu nile nke
Kraist ga-agwa unu ihe nile
unu kwesiri ime.

4 Ya mere, ugbua mgbe m
kwusiworo okwu ndi a, obu ru
na unu enweghi ike ighota ha,
o ga-abu n'ih i na unu "ajugh
ajuru, obuighi ma unu kuru aka;
ya mere, ewebatagh i unu n'ime
ihe, mana unu ga-alariri-n'iyi
n'ochichiri.

5 N'ih i na lee, ozo, a si m unu
na obu ru na unu ga-abata site
n'uzo ahụ, ma nata Muo Nso
ahụ, o ga egosi unu ihe nile unu
kwesiri ime.

6 Lee, nke a bu ozizi nke Kraist,
ma agagh i enwe kwa ozizi
ozo aga-enye wee ruo mgbe o
"gosiputaworo onwe ya nye
unu n'anụ aru. Ma mgbe o ga
egosiputa onwe ya nye unu
n'anụ aru, ihe nile o ga-agwa
unu ka unu ga-na-eleru anya
na-eme.

20c NGAN Ihunanya.
d NGAN Nogide.

21a Qlndoz. 4:10–12;
2 Nif. 9:41;
Alma 37:46;
OznQd. 132:22, 25.
b Mosa. 3:17.

c NGAN Jisus Kraist—
Iwekwasi onwe anyi
aha Jisus Kraist.
d Mat. 7:28; Jon 7:16–17.
e NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
f 3 Nif. 11:27, 35–36.

NGAN Idi n'Otu.
32 2a 3 Nif. 9:20.
b 2 Nif. 31:13.
3a NGAN Muo-ozu nile.
b Jer. 15:16.
4a NGAN Rjo (Juọ).
6a 3 Nif. 11:8.

7 Ma ugbua mụ, Nifai, agaghị ekwu karia; Mụọ ahụ na-akwụsị m ikwu-okwu, ma a hapụrụ m ka m na-eru uju n'ihì "ekweghị-ekwe, na ajọọ-omume, na amaghị ama, na ikpọ-ekwe-nkụ nke ụmụ mmadụ; n'ihì na ha agaghị achọ mmụta, ma-ọbụ ghotà nnukwu mmụta, mgbe enyere ha ya n'ụ-dị dī ^bmfe nghotà, ọbuna dika ikwe nghotà dika okwu nwere ike idị.

8 Ma ugbua, ụmụnne m nwo-ke ndị m hụrụ n'anya a matara m na unu ka na-atugharị uche n'ime obi unu nile; ma ọ na-ewute m na m ga-ekwuriri okwu gbasara ihe nke a. N'ihì na ọbụrụ na unu ga-aña ntị n'olu Mụọ ahụ nke na-akuziri mmadụ ikpe ekpere, unu ga-amata na unu "ga-ekperiri ekpere; n'ihì na ^bmụọ ọjọọ anaghị akuziri mmadụ ikpe ekpere, kama ọ na-akuziri ya na o kwesighi ka o kpe ekpere.

9 Ma na lee, a si m unu na unu ga "na-ekperiri ekpere oge nile, na adaghị mba; ka unu ghara imere Onye-nwe ihe ọbụla ma ọbụghị na unu ga-ebu ụzọ kpee ekpere nye Nna ^bn'aha nke Kraịst, ka o doo ihe ọbụla unu na-eme nsọ nye unu, ka ihe unu ga na-eme wee buru maka 'odimma nke mkpuru-obi unu.

ISI 33

Okwu nile nke Nifai bụ ezi-okwu — Ha na-agba-ama maka Kraịst — Ndị nile kwere na Kraịst ga-ekwere n'okwu nile nke Nifai nke ga-eguzo dika ihe aka-ebe n'iru oche-ikpe. Ihe dika n'afọ 559 ruo 545 tutu amụọ Kraịst.

MA ugbua mụ, Nifai, agaghị enwe ike idecha ihe nile ndị akuziri n'etiti ndị m; ọbụghị ma m "dị ike n'ide ihe, dika n'ikwu okwu; n'ihì na mgbe mmadụ ji ike nke Mụọ Nsọ ^bna-ekwu okwu, ike nke Mụọ Nsọ na-eburu ya baa ruo n'obi nile nke ụmụ nke mmadụ.

2 Mana lee, e nwere ọtụtụ ndị ga "emesi obi ha ike megide Mụọ Nsọ, na ọ gaghị enwe ọnọdụ n'ime ha; ya mere, ha na-atufu ọtụtụ ihe ndị e dere ede ma na-ewere ha dika ihe efu.

3 Ma mụ, Nifai, edewo ihe m deworo, ma ana m ewere ya dika ihe "oke ọnụ ahia, ma nke ka nke nye ndị m. N'ihì na a na m ^bekpe ekpere esepughị-aka maka ha n'ehihie, ma anya m abụọ na-edede ohiri-isi m mmiri n'abalị, n'ihì ha; ma a na m ebeku Chineke m n'okwukwe, ma a ma m na o ga-anụ akwa nke m.

4 Ma a ma m na Onye-nwe Chineke ga-edo ekpere m nsọ

7a NGAN Ekweghị-ekwe.

b 2 Nif. 31:2–3;

Jekob 4:13.

8a NGAN Ekpere.

b Mosa. 4:14.

NGAN Ekwensu.

9a 3 Nif. 20:1;

OznQd. 75:11.

b Moses 5:8.

c Alma 34:27.

33 1a Ita 12:23–24.

b OznQd. 100:7–8.

2a Hil. 6:35–36.

3a NGAN Akwukwọ-nsọ

nile—Afọ-ọjuju (uru) nke akwuwọ-nsọ nile.

b Inos 1:9–12;

OkwMqm. 1:8.

ka ọ bara ndị m uru. Ma okwu nile nke m deworo na-adighi ike ka a ga-eme ka ha “sie ike nye ha; n’ihi na ọ ^bna-agba ha ume ime ihe ọma; ọ na-eme ka ha mata maka ndị nna ha; ma ọ na-ekwu kwa maka Jisus, ma na-agba ha ume ikwere na Ya, na nọgide ruo n’ogwugwu, nke bu ndu ‘ebighi-ebi.

5 Ma ọ na “ekwu n’olu-ike me-gide mmehie, dika ^bidi mfe na nghota nke ezi-okwu ahụ siri di; ya mere, odighi onye ga-ewe iwe n’okwu nile m deworo ma obughi na ọ ga-abu onye nwere muo nke ekwensu.

6 A na m enwe anuri n’ikwu okwu di mfe nghota; A na m enwe anuri n’ezi okwu; A na m enwe anuri na Jisus m, n’ihi na ọ “gbaputawo mkpuru-obi m site n’ala-muo.

7 E nwere m “afọ-oma maka ndi m, na nnukwu okwukwe na Kraist na a ga m ezute otutu mkpuru-obi n’enweghi ntupo n’oche-ikpe Ya.

8 E nwere m afọ-oma maka “ndi Juu — A si m Juu, n’ihi na a na m ekwu ndi ahụ bu ebe m siri bia.

9 E nwekwara m afọ-oma maka “ndi Jentailu. Mana lee, n’ihi na odighi onye obula n’ime ndi a m

nwere ike inwe olile-anya ma obughi na a ^bga-emere ha udo nyefee Kraist, ma baa n’ime ‘onu-uzo-ama ahụ di mkpafa, ma “na-aga ije n’uzo ahụ di “wara-wara nke na-eduba na ndu, ma na-aga n’uzo ahụ ruo ogwugwu nke ubochi mnwale ahụ.

10 Ma ugbua, umunne m nwoke ndi m huru n’anya, na kwa ndi Juu, na unu nile nsotu nile nke uwa, naa nti n’okwu ndi a nile ma “kwere na Kraist; ma oburu na unu ekweghi n’okwu nile ndi a, kwere na Kraist. Ma oburu na unu ga-ekwere na Kraist unu ga-ekwere ^bn’okwu nile ndi a, n’ihi na ha bu ‘okwu nke Kraist, ma o nyewo m ha; ma ha “na-akuziri mmadu nile na ha kwesiri ime ihe oma.

11 Ma oburu na ha abughi okwu nke Kraist, kpebie nu — n’ihi na Kraist ga-egosị unu, jiri “ike na nnukwu ebube, na ha bu okwu ya, n’ubochi ikpezuzi; ma unu na mu ga-eguzo n’iru n’iru ^bn’oche ikpe ahụ; ma unu ga-amata na o nyewo m iwu ide ihe ndi a nile, na-agba-nyeghi adighi ike m.

12 Ma a na m ekpere Nna ahụ n’aha nke Kraist ka otutu n’ime anyi, ma obughi anyi nile, ga-abu ndi a ga-azoputa “n’ala-

4a Ita 12:26–27.

b Moro. 7:13.

c NGAN Ndu
Ebigh-ebi.

5a 1 Nif. 16:1–3;

2 Nif. 9:40.

b 2 Nif. 31:3;

Jekob 4:13.

6a NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.

7a NGAN Afọ-oma.

8a NGAN Ndi Juu.

9a NGAN Ndi Jentailu.

b NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

c 2 Nif. 9:41.

d NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jeghari.

e Hil. 3:29–30;

OznQd. 132:22.

10a NGAN Kwere,
Nkwenye.

b NGAN Akwukwo
nke Momon.

c Moro. 10:27–29.

d 2 Nif. 25:28.

11a Ita 5:4;

Moro. 7:35.

b Mkp. 20:12;

Moro. 10:34.

12a NGAN Ebube Selestial.

eze ya na nnukwu na ụbọchi ikpeazu ahụ.

13 Ma ugbuga, ụmụnne m nwoke ndị m hụrụ n'anya, ndị nile bụ ndị nke ụlọ nke Israel, na unu nile nsọtụ nile nke ụwa, a na m agwa unu okwu dika olu onye na-ebe "akwa site n'uzuzu: Nodunu mma ruo mgbe nnukwu ụbọchi ahụ ga-abia.

14 Ma unu ndị na-agaghị eke- ta oke n'idi mma nke Chineke, ma sọpuru "okwu nile nke ndị

Juu, na kwa 'okwu m nile, na okwu nile ga-esi n'ọny nke Nwa-aturu Chineke puta, lee, a na m asi unu nodu mma mgbe nile na-adigide, n'ih na okwu ndi a "ga-ama unu ikpe n'ubochi ikpeazu.

15 N'ih na ihe m rachiworo n'elu ụwa, ka a ga-eweputa me- gide unu "n'och e ikpe; n'ih na otu a ka Onye-nwe nyeworo m iwu, ma a ga m eruberiri isi. Amen.

AKWUKWO NKE JEKQB

NWANNE NWOKE NKE NIFAI

Okwu nile nke nkwusa ozi-oma ya nye ụmụnne ya nwoke. O tinyere nwoke onye nke chọworo ikwada ozizi nke Kraist na mgbagwoju-anya. Mkpuru okwu ole na ole gbasara akuko nke ndi Nifai.

ISI 1

Jekob na Josef wee choo itughari obi ndi mmadu ikwere na Kraist na-idebe iwu-nsọ ya nile — Nifai wee nwuo — Ajo-omume wee ju-puta n'etiti ndi Nifai. Ihe dika n'a-fo 544 ruo 421 tutu amuo Kraist.

N'IHI na lee, o wee ruo mgbe iri afọ ise na afọ ise gafe- woro site n'oge ahụ Lihai ha- puru Jerusalem; ya mere, Nifai nyere mu "Jekob, 'iwu gbasara

"epekele ndi ntakiri, ndi obu n'elu ha ka a kanyere ihe ndi a.

2 Ma o nyere mu, Jekob, iwu ka m dee n'elu epekele ndi a ihe ole na ole ndi m chere na ha kachasiri di mkpa; na mu aga- ghi ebitu aka ma obughi na obu na nke-nke, gbasara akuko nke ndi a bu ndi a na-akpo ndi nke Nifai.

3 N'ih na o kwuru na akuko nke ndi ya ka a ga-akanye n'elu epekele ya ndi ozo, ma na m ga- edokwa epekele ndi a ma nyefee

13a Aisa. 29:4;
2 Nif. 26:16.

14a NGAN Bible.
b NGAN Akwukwo nke
Momon.

c 2 Nif. 29:11;
Ita 4:8–10.

15a OkwMqm. 1:11.
[JEKQB]

1 1a NGAN Jekob, Nwa-

nwoke nke Lihai.
b Jekob 7:27.

c 2 Nif. 5:28–33;
Jekob 3:13–14.

NGAN Ekpele nile.

ha na-agbada, nye mkpuru-afom, site n'ogbo ruo n'ogbo.

4 Ma oburu na e nwere ikwusa ozi-oma nke di nso, ma-obu mkpughe nke di ukwu, ma-obu ibu-amuma, na m ga-akanye "isi okwu ha nile n'elu epekele ndi a, ma rutu ha aka otu o si kwe omume, n'ih Kraist, na n'ih ndi nke anyi.

5 N'ih na maka okwukwe na nnukwu nchekasi, e mewo n'ez okwu ka anyi mata gbasara ndi nke anyi, ihe ndi "ga-eme ha.

6 Ma anyi nwetakwara otutu mkpughe, na muo nke nnukwu ibu-amuma; ya mere, anyi matara maka "Kraist na ala-eze ya, nke ga-abia.

7 Ya mere anyi rusiri oru ike n'etiti ndi nke anyi, ka anyi wee tugharia obi ha "ibiakwute Kraist, ma keta oke n'idi mma nke Chineke, ka ha wee baa n'ime "izu-ike ya, na eleghi anya o ga-anu iyi n'oke iwe ya na ha agaghi "aba n'ime, dika n'udi "mkpasu-iwe n'ubochi nile nke onwunwa mgbe umu nke Israel no n'ime "ozara.

8 Ya mere, anyi ga-ekpere Chineke ka anyi wee nwe ike tugharia obi ndi mmadu nile ka ha ghara "inupu-isi megide Chineke, "ikpasu ya iwe, ma na ka ndi mmadu nile wee kwere

na Kraist, ma lekwas anyi n'onwu ya, ma taa ahuhu nke "obe ya ma buru ihere nke uwa; ya mere, mu, Jekob, e werewo ya n'isi onwe m imezu iwu nke nwanne m nwoke Nifai.

9 Ugbua Nifai malitere ime okenye ma o huru na ya "ga-anwuri na nso; ya mere, o "tere otu nwoke mmanu ka o buru eze na onye-ochichi n'etiti ndi ya ugbua, dika ochichi nile nke "ndi eze siri di.

10 Ndi mmadu, ebe ha huru Nifai n'anya karia, ya, ebe o buworo oke onye-nchekwa nye ha, ebe o jiworo "mma agha nke Leban mee ihe mgbochi nke ha, ma ebe orusiworo oru ike n'ubochi ya nile n'ih odimma nke ha —

11 Ya mere, ndi mmadu chosiri ike idota aha ya na ncheta. Ma onye obula nke ga-achi n'onodu ya ka ndi mmadu kporo, Nifai nke abuo, Nifai nke ato, ma otu ahu gaa n'iru, dika ochichi nile nke ndi eze siri di; ma otu a ka ndi mmadu siri na-akpo ha, ha zaa aha obula di ha mma.

12 Ma o wee ruo na Nifai nwuru.

13 Ugbua ndi mmadu na-abughi "ndi Leman bu "ndi Nifai; otu o sila di, a na-akpo ha ndi

4a NB Ihe nile di mkpa e deputara n'usoro, nke na-achi achi.

5a 1 Nif. 12.

6a 1 Nif. 10:4–11; 19:8–14.

7a 2 Nif. 9:41; Omnai 1:26; Moro. 10:32.

b NGAN Izu-ike.
c Onogu. 14:23;

Deut. 1:35–37; Oznd. 84:23–25.

d Ndi-Hib 3:8.

e Onogu. 26:65;

1 Nif. 17:23–31.

8a NGAN Nupu-isi.

b 1 Nif. 17:30; Alma 12:36–37; Hil. 7:18.

c NAJS, Mat. 16:25–26; Luk 14:27.

9a 2 Nif. 1:14.

b NGAN Ite Mmanu.

c 2 Nif. 6:2; Jarom 1:7.

10a 1 Nif. 4:9;

2 Nif. 5:14; OkwMqm. 1:13; Mosa. 1:16; Oznd. 17:1.

13a Inos 1:13; Oznd. 3:18.

b NGAN Ndi Nifai.

Nifai, ndi Jekọb, ndi Josef, 'ndi Zorọm, ndi Leman, ndi Lemuel, na ndi Ishmel.

14 Mana mụ, Jekọb, site ugbua agaghị ejị aha ndi a ekewa ha, ma na aga m "akpọ ha ndi Leman ndi na-achọ ibibi ndi nke Nifai, na ndi nke ha na ndi nke Nifai di na mma aga m akpọ ha 'ndi Nifai, ma-ọbụ 'ndi nke Nifai, dika ọchichi nile nke ndi eze siri di.

15 Ma ugbua o wee ruo na ndi nke Nifai, n'okpuru ọchichi nke eze nke abụọ, malitere ito n'ime-si obi ha ike, ma tinye onwe ha n'ụdi ime ajoyo-omume di iche iche dika nke Devid nke mgbe ochie ichosi otutu "ndinyom ike na enyi ndinyom, na kwa Solomon, nwa ya.

16 E, ma ha malitekwara icho nnukwu ọla-edo na ọla-ọcha, ma malite ibuli onwe ha elu n'ụdi mpako.

17 Ya mere mụ, Jekọb, nyere ha okwu ndi a oge m na-akuziri ha ihe n'ime "temple, ebe m nwetaworo ^biye-ozu m site n'aka Onye-nwe.

18 N'ihia na mụ, Jekọb, na nwanne m nwoke Josef bu ndi nchụ-aja na ndi nkuzi e "dowororiji nsọ nke ndi a, site n'aka nke Nifai.

19 Ma anyi ruzuru "okpukpo-okwu nke anyi nye Onye-nwe, buru n'isi anyi ^borụ nile di n'ime ya, na-aza mmehie nile

nke ndi ahụ n'isi onwe anyi ma ọburu na anyi akuzirighi ha okwu nke Chineke site n'irusi oru nile ike; ya mere, site n'iji ike anyi ruo oru anyi 'obara ha agaghị abiakwasị uwe anyi nile; ma ọbughị otu a, obara ha ga-abiakwasị uwe anyi nile, ma agaghị enweta anyi na-enweghị ntupọ n'ubochi ikpeazu.

ISI 2

Jekọb kwutoro ihu akụ na ụba n'anya, mpako, na adighi ọcha — Ndi mmadu nwere ike icho akụ na ụba iji nyere ndi mmadu ibe ha aka — Jekọb megidere omume nke ilu otutu ndinyom na-enweghi ikike — Onye-nwe na-enwe mmasi n'idi ọcha nke umu nwananyi. Ihe dika n'afọ 544 ruo 421 tutu amuo Kraist.

Okwu nile nke Jekọb, nwanne nwoke nke Nifai, gwara ndi nke Nifai, mgbe Nifai nwusiri:

2 Ugbua, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, mụ, Jekọb, dika ihe diri m nke m no n'okpuru ya nye Chineke, ibulite okwa-oru nke m n'anya udo, ma na m ga-asachapu uwe m nile site na mmehie unu, a bjalitere m n'ime temple n'ubochi nke a ka m wee kwuputara unu okwu nke Chineke.

3 Ma unu onwe unu matara na site na mbu a na m arusi oru ike

13c 1 Nif. 4:35;
4 Ne. 1:36-37.

14a Mosa. 25:12;
Alma 2:11.
b 2 Nif. 4:11.
c 2 Nif. 5:9.

15a OznQd. 132:38-39.

17a 2 Nif. 5:16.
NGAN Temple, Ulo
nke Onye-nwe.
b NGAN Chineke
Kporo, Kporo-okwu,
Okpukpo-okwu.

18a 2 Nif. 5:26.

19a NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.
b OznQd. 107:99-100.
NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.
c 2 Nif. 9:44.

n'ime ọkwa-ọrụ nke ọrụ nke ọkpụkpọ; mana mụ n'ụbọchi taa, ibu na-anya m site n'inwe nnukwu ọchịchọ na nchekasi maka ọdịmma nke mkpụrụ-obi unu karia otu ọ na-adị m na mbụ.

4 N'ih i na lee, ruo ugbua, unu na-enwe irube-isi nye okwu nke Onye-nwe, bụ nke m nyeworo unu.

5 Mana lee, ñaanụ m ntị, ma mata na site n'enyem-aka nke Onye-okike nke elu-igwe na ụwa ahụ kachasi ike, e nwere m ike igwa unu gbasara "echiche unu nile, otu ọ siri buru na unu na-amalite iru-ọrụ n'ime mmehie, bụ mmehie nke putara ihe arụ dī ukwu nye m, e, na buru ihe arụ nye kwa Chineke.

6 E, ọ na-ewuta mkpụrụ-obi m na-eme ka m sula n'ihere n'iru Onye-meworo m, na m ga-agbariri ama nye unu gbasara ajọ-omume nke obi unu.

7 Na kwa ọ na-ewuta m na m ga-eji "nnukwu enweghi-egwu ha otu a na-okwu gbasara unu, n'iru ndi nwunye unu na umu unu, otutu ndi mmetuta n'obi ha dikariri nro na ọcha mme- korita ma dī nro n'iru Chineke, nke bụ ihe dī mmasi nye kwa Chineke.

8 Ma e werewo m ya na ha abialitewo nso inuru "okwu dī mmasi nke Chineke; e, okwu nke na-agwo obi nwere mmeru-arụ.

9 Ya mere, ọ na-anyigbu mkpụrụ-obi m na a ga-akwagide m, n'ih iwu-nsọ siri ike m natawo-ro, site n'aka Chineke, idu unu ọdu dika imebi-iwu unu nile siri dī, ime ka mmeru-arụ nke ndi meruworiri arụ buo ibu, karia ikasi-obi na igwo mmeru-arụ ha nile; ma ndi nke na emerubeghi arụ, karia inwe oriri n'elu okwu dī mmasi nke Chineke, nwere nke-nke-mma piri-onu e debere iji dupuo mkpụrụ-obi ha nile ma meruo echiche ha dī nro arụ.

10 Mana, na-agbanyeghi idi ukwu nke ọrụ ahụ, aga m eme dika "iwu-nsọ nile siri ike nke Chineke, ma gwa unu gbasara ajọ-omume na ihe arụ nile unu, n'iru ndi dī ọcha n'obi, na ndi obi tiwara etiwa, na n'okpuru ndupu nke ile-anya nke Chineke nke Puru Ime Ihe nile.

11 Ya mere, aga m agwariri unu ezi-okwu dika "ikwu-oto nke okwu Chineke siri dī. N'ih i na lee, dika m jutara Onye-nwe, otu a ka okwu ahụ siri biara m, na-asi: Jekob, galite n'ime temple echi, ma kwuputa okwu nke m ga-enye gi inyeru ndi a.

12 Ma ugbua lee, umunne m nwoke, nke a bụ okwu ahụ nke m na ekwuputara unu, na otutu n'ime unu amaliteworiri icho ọla-edo, na ọla-ọcha, na udi "ntu-igwe oke-onu ahia nile, nke dī n'ala nke a, nke bụ ala e kwere na nkwa nye unu na nye

2 5a Alma 12:3;
OznQd. 6:16.
NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
7a OznQd. 121:43.
b NGAN Ezigbo

Omume.
8a Alma 31:5.
10a NGAN Iwu-nsọ nile
nke Chineke.
b 2 Nif. 9:44.
11a 2 Nif. 25:4; 31:2-3.

12a 1 Nif. 18:25;
Hil. 6:9-11;
Ita 10:23.
b 1 Nif. 2:20.
NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

mkpurū-afọ unu, juputara ebe ọ dị ukwu.

13 Ma aka ahụ na-enyezu amụkwasiwo unu amu otu kachasi idi mmasi, na unu enwetawo otutu akụ na ụba; ma n'ihì na ufodu unu enwetawo n'uju karịa nke umunne unu, unu "na-afuli onwe unu elu n'ime mpako nke obi unu nile, ma yikwasị ikpo-ekwe-nkụ na isi mbuli-elu nile n'ihì oke onụ ahia nke uwe unu, ma na-esogbu umunne unu n'ihì na unu na-eche na unu ka ha mma.

14 Ma ugbua umunne m nwoke, unu na-eche na Chineke weere unu dika ndi ziri-ezi n'ime ihe nke a? Lee, asi m unu, E-e. Ma ọ na-ekwuto unu, ma ọ buru na unu nosie-ike n'ime ihe ndi a nile, ikpe ya nile ga-abiakwasiri unu oso-osọ.

15 O ka oburu na ọ ga egosi unu na ya nwere ike dupuo unu, ma jiri otu nle-anya ya, O nwere ike ikuda unu n'uzuzu!

16 O ka ọ zoputa unu site na ajoo-omume na ihe aru nke a. Ma, O ka unu wee gee nti n'okwu nke iwu ya nile, ma ghara ikwe ka "mpako nke obi unu a bibie mkpuru-obi unu!

17 Na-eche nu maka umunne unu nwoke dika onwe unu, ma nwee nu mmetuta unu na mmadu nile ma na-emepu nu aka "n'ihe unu nwere, ka ^bha wee baa uba dika unu.

18 Ma tutu unu achoo "aku

na uba, choo nu ^bala-eze nke Chineke.

19 Ma mgbe unu nwetaworo olile-anya n'ime Kraist unu gawetawo akụ na ụba, ma oburu na unu a choo ha; ma unu ga-achoo ha maka nzube nke "ime ihe-oma—iyibe ndi gbaa oto uwe, na inye ndi agu na agu nri, na idoputa ndi a dokpuru n'agha, na inye ndi oria na ndi na-enwe mmekpa-arụ enyem-aka.

20 Ma ugbua, umunne m nwoke, a gwawo m unu okwu gbasara mpako; ma ndi n'ime unu nyeworo ndi agbata-obi unu mmekpa aru, ma nye ha nso-gbu n'ihì na unu nwere mpako n'ime obi unu, n'ihì ihe nile ndi Chineke nyeworo unu, gini ka unu kwuru maka ya?

21 Unu echeghi na ihe ndi di otu a bu ihe aru nye ya bu onye kere anu-aru nile? Na otu mma-du di mkpa n'anya ya ka nke ozo di. Na anu-aru nile si n'uzuzu; na maka otu njedebe ahụ ka ọ keworo ha, ka ha na edebe "iwu-nso ya nile na na-eto ya ruo mgbe nile.

22 Ma ugbua ana m eweta igwa unu okwu gbasara mpako a n'isi njedebe. Ma oburu na obughi na m ga-agwariri unu okwu gbasara imebi-iwu nke ka njo, obi m ga-anuri onu karịa n'ihì unu.

23 Ma na okwu Chineke na-anyigbu m n'ihì mmebi iwu

13a Mqm 8:35-39.

16a NGAN Mpako.

17a NGAN Inye Ndi

Ogbenye Onyinye,

Onyinye a na-Enye

Ogbenye; Odimma.

b 4 Ne. 1:3.

18a 1 Ndez. 3:11-13;

Mak. 10:17-27;

2 Nif. 26:31;

OznQd. 6:7.

NGAN Uba Aku.

b Luk 12:22-31.

19a Mosa. 4:26.

21a OznQd. 11:20;

Abr. 3:25-26.

unu ndị di oke njoy. N'ih i na lee, otu a ka Onye-nwe kwuru: Ndi a na-amalite na-agbasi-ike n'ajoo-omume; ha anaghi agho-ta akwukwo-nsọ nile, n'ih i na ha na-achọ inye onwe ha mgbanari-uta nke igba akwunakwuna, n'ih ihe ndi e deworo gbasara Devid, na Solomon nwa ya nwoke.

24 Lee, Devid na "Solomon n'ezie nwere otutu 'ndi nwunye na ndi enyi nwanyi bu ihe nke bu ihe aru n'iru m, ka Onye-nwe kwuru.

25 Ya mere, otu a ka Onye-nwe kwuru, e duputawo m ndi a site na ala nke Jerusalem, site n'ike nke ogwe aka m, ka m wee welitere onwe m "ngalaba ezi-omume site na mkpuru nke ukwu Josef.

26 Ya mere, mu bu Onye-nwe Chineke agaghi ekwe na ndi a ga-eme dika ndi nke mgbe ochie.

27 Ya mere, umunne m nwoke, nuru nu olu m, ma naa nti n'okwu nke Onye-nwe: N'ih i na agaghi enwe nwoke obula n'etiti unu ga-enwe ma obughi "otu nwunye; ma enyi nwanyi o dighi nke o ga-enwe;

28 N'ih i na mu, bu Onye-nwe Chineke, na-enwe mmasi "n'idi ocha mmekorita nke ndinyom. Ma akwunakwuna nile bu ihe aru n'iru m; otu a ka Onye-nwe

nke usuu nile nke ndi agha kwuru.

29 Ya mere, ndi a ga-edebe iwu-nsọ m nile, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi agha kwuru, "ma-obu a buo ala onu n'ih i ha.

30 N'ih i na oburu na m achoo, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi agha kwuru, iwelite "mkpuru-afọ nye onwe m, aga m enye ndi m iwu; ma obughi otu a ha ga ana-nti n'ih e ndi a.

31 N'ih i na lee, mu, Onye-nwe, ahwo mwute, ma nu iru-uju nke umuada nke ndi nke m n'ime ala Jerusalem, e, na n'ime ala nile nke ndi m, n'ih i ajoo-omume na ihe aru nile nke ndi di ha.

32 Ma a gaghi m ekwe, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi agha kwuru, na akwa nile nke ezigbo umuada nke ndi a, nke m duputaworo site n'ala Jerusalem, ga-agbagokwute m megide ndi nwoke nke ndi m, ka Onye-nwe nke usu nile nke ndi agha kwuru.

33 N'ih i na ha agaghi edupu na ndokpu n'agha umuada nile nke ndi m n'ih i idi nro ha, ma obughi na m ga-eleta ha n'oke obubu-onu, obuna ruo kwa na mbibi; n'ih i na ha agaghi agba "akwunakwuna, dika ndi nke mgbe ochie, ka Onye-nwe nke usu nile nke ndi agha kwuru.

24a 1 Ndez. 11:1;
Neh. 13:25–27.
b 1 Ndez. 11:1–3;
Ezra 9:1–2;
OznQd. 132:38–39.
25a Jen. 49:22–26;
Emos 5:15;
2 Nif. 3:5;

Alma 26:36.
NGAN Lihai, Nna
nke Nifai.
27a OznQd. 42:22; 49:16.
NGAN Luq Alulu,
Olulu Di na Nwunye.
28a NGAN Idi-ocha
Mmekorita.

29a Ita 2:8–12.
30a Mal. 2:15;
OznQd. 132:61–66.
33a NGAN Inwe Mmetuta,
nke Mmetuta;
Adighi-ocha
Mmekorita.

34 Ma ugbua lee, ụmụnne m nwoke, unu matara na iwu-nsọ nile ndị a ka e nyere nna anyị, Lihai; ya mere, unu amatawo ha rii mbụ; ma unu abiakwute-wo nnukwu amam-ikpe; n'ihhi na unu emewo ihe ndị a nile nke unu na-ekwesighi ime.

35 Lee, unu emewo “ajọọ-omume kariya nke ndi Leman, ụmụnne anyi ndi nwoke. Unu etiwaala obi nile nke ndi nwunye unu di nro, ma tufuo ntụkwasi-obi nke ụmụ unu, n'ihhi omuma-atụ ojọọ unu n'iru ha; na isụ-ude nile nke obi ha na-arigokwute Chineke megide unu. Ma n'ihhi isi ike nke okwu Chineke, nke na-agbadata megide unu, otutu obi nwurụ, adupuru na mmeru-arụ di omimi.

ISI 3

Ndi di ocha n'obi na-anata okwu mmasi nke Chineke—Ezi-omume nke ndi Leman wee kariya nke ndi Nifai—Jekob wee baa mba megide ikwa-iko, aguụ ikwa iko, na mmehie nile. Ihe dika n'afọ 544 ruo 421 tutu amuo Kraist.

MANA lee, mu Jekob, ga-agwa unu okwu bu ndi di ocha n'obi. Lekwasi Chineke anya n'ikwusi-ke nke obi ma kpee ekpere nye ya n'okwukwe kariya-akari, ma o ga akasi unu obi na mkpagbu unu nile, ma o ga ariochitere unu, ma zidata ikpe ziri-ezi n'aru ndi na-achọ ibibi unu.

2 O unu nile ndi di ocha n'obi, welite nu isi unu ma nabata okwu mmasi nke Chineke, ma rie oriri n'elu ihu-n'anya ya; n'ihhi na unu nwere ike, ma oburu na echiche unu kwusiri “ike, ruo mgbe nile.

3 Ma ahuhu, ahuhu, na-adiri unu ndi na adighi ocha n'obi, bu ndi “ruru inyi n'ubochi nke a n'iru Chineke; n'ihhi na ma-obughi na unu cheghariri ala ahụ ka a buru-onu n'ihhi unu nile; ma ndi Leman, bu ndi na-erughi inyi dika unu, otu o sila di aburu ha onu di ike, ga akpagbu unu obuna ruo mbibi.

4 Ma oge ahụ na-abia osọ-osọ, nke bu na ma obughi na unu cheghariri ha ga-enwere ala nke nketa unu, ma Onye-nwe Chineke “ga-edupu ndi ezi-omume site n'etiti unu.

5 Lee, ndi Leman ụmụnne unu ndi nwoke, ndi unu kporo asi n'ihhi iru inyi ha na obubu-onu nke biakwasiri akpukpo-arụ ha, bu ndi ezi-omume kariya unu; n'ihhi na ha “echefubeghi iwu-nsọ nke Onye-nwe, nke e nyeworo nna anyi—na ha ga-enwe nani otu nwunye, ma ndi enyi-nwanyi ha agaghi enwe ma oli, ma a gaghi enwe akwunakwu- na a ga-agba n'etiti ha.

6 Ma ugbua, iwu-nsọ nke a ha na-eluru-anya idebe ya; ya mere, n'ihhi ncheta nke a, n'idebe iwu-nsọ a, Onye-nwe Chineke agaghi ebibi ha, ma na o ga-emere ha “ebere, na otu

35a Jekob 3:5–7.

3 2a Alma 57:26–27.

3a NGAN Inyi, Iru-inyi.

b 1 Nif. 12:23.

4a Omnai 1:5–7, 12–13.

5a Jekob 2:35.

6a 2 Nif. 4:3, 6–7;

Hil. 15:10–13.

ubochi ha ga-aghọ ndi agoziri agozi.

7 Lee, ndi di ha "huru ndi nwunye ha n'anya ma ndi nwunye ha huru ndi di ha n'anya; ma ndi di ha na ndi nwunye ha huru umu ha n'anya; ma ekweghi-ekwe ha na ikpo-asị ha n'ebe unu nọ bu n'ihị ajọọ-omume nke ndi nna ha; ya mere olee otu unu siri kara ha mma, n'anya nnukwu Onye-okike unu?

8 O umunne m nwoke, ana m atụ-egwu na, ma obughi na unu ga-echeghari site na mmehie unu nile, na akpukpo-arụ ha ga-adị ocha kari nke unu, mgbe a ga-akpota unu na ha n'iru oche-eze nke Chineke.

9 Ya mere, iwu-nsọ ka m na enye unu, nke bu okwu Chineke, ka unu ghara ikwu okwu ojọọ ozo megide ha n'ihị nji nke akpukpo-arụ ha; obughi ma unu ga-ekwu okwu ojọọ megide ha n'ihị iru inyi ha; ma na unu ga-echeta iru inyi nke onwe unu, ma cheta na iru inyi ha sitere n'ebe ndi nna ha nọ bja.

10 Ya mere unu ga-echeta "umu unu, otu o siri buru na unu akpasuwo obi ha iwe n'ihị ima-atụ nke unu togoro n'iru ha; na kwa, cheta na unu nwere ike, n'ihị iru inyi unu, wetara umu unu ịla n'iyi, ma wukwasas mmehie ha nile n'elu isi unu n'ubochi ikpeazu.

11 O umunne m nwoke, naa nu nti n'okwu m nile; kpote nu ike nile nke mkpuru-obi unu; meghari ahụ unu ka unu wee "teta n'oke ura nke onwu; ma topu onwe unu site na ihe mgbu nile nke ^bala-muọ ka unu ghara igho 'ndi muo-ozu nye ekwensu, a ga-atuba n'ime odo oku na nkume oku ahụ nke bu ^donwu nke ugboro abuo.

12 Ma ugbua mu, Jekob, kwuru otutu ihe ndi kari nye ndi nke Nifai, na-adọ ha aka na nti megide "ikwa iko na ^baguu ikwa iko, na udi mmehie nile, na-agwa ha ihe nile joro njo na-eso ha.

13 Ma otu uzọ n'ime otu nari ihe gbasara ndi a, ndi maliteworo ugbua idi otutu, a gaghi enwe ike ide ya n'elu "epekele ndi a; ma na otutu n'ime ihe gbasara ha ka e dere n'elu epekele ndi ka ukwu, ma agha ha nile, na ndoro-ndoro ha nile, na ochichi nile nke ndi eze ha nile.

14 Epekele ndi a ka a na akpo epekele nke Jekob, ma e mere ha site n'aka nke Nifai. Ma m na-eme nkwasị nke okwu ndi a nile.

ISI 4

Ndi-amuma nile fere Nna ahụ ofufe n'aha Kraist — Onyinye Abraham nyere Aisak bu n'udi

7a NGAN Ezi na Ulo;
Ihunanya.

10a NGAN Nwa-ntakiri,
Umu-ntakiri.

11a Alma 5:6-9.

b NGAN Ala-muọ.

c 2 Nif. 9:8-9.

d NGAN Onwu nke
Mu.

12a NGAN Ikwa-iko di
n'etiti ndi Na-alughi
Alulu.

b NGAN Ochicho nke
Anu Aru; Ajoo, Ajoo
Omume.

13a 1 Nif. 19:1-4;
Jekob 1:1-4.

*putara ihè nke Chineke na Onye
O muru nani ya—Ndi mmadu
kwesiri ime udo ha na Chineke site
n'Aja mgbaghara mmehie ahụ—
Ndi Juu ga aju okwute nto-ala
ahụ. Ihe dika n'afọ 544 ruo 421
tutu amuo Kraist.*

UGBUA lee, o wee ruo na mu,
Jekob, ebe m kwusaworo ozi-
oma nnukwu nye ndi m n'o-
kwu, (ma enweghi m ike ide
ma-obughi nke ntakiri nke
okwu m nile, n'ih ike nke
ikanye okwu anyi n'elu epe-
kele) ma anyi matara na ihe
nile anyi na-eke n'elu epekele
ga-adigideri;

2 Mana ihe obula anyi dere
n'elu ihe obula ma obughi
n'elu epekele ga-alariri n'iyi
ma puo n'anya; ma na anyi
nwere ike ide okwu ole na ole
n'elu epekele, nke ga-enye umu
anyi, na kwa umunne anyi
nwoke anyi huru n'anya,
nwantinti omuma ihe gbasara
anyi, ma-obu gbasara ndi
nna ha—

3 Ugbua n'ime ihe nke a anyi
na-anuri onu; ma anyi na-arusi
oru ike ikanye okwu ndi a n'elu
epekele, na-enwe olile-anya na
umunne anyi nwoke anyi huru
n'anya na umu anyi ga-anata
ha n'obi nke ekele, ma lekwasị
ha anya ka ha wee muta ihe
n'obi onu na abughi na mwute,

obughi ma-obu na nleli, gbasara
nne na nna mbu ha.

4 N'ih ike n'bu maka nzube
ndi a ka anyi deworo ihe ndi a,
ka ha wee mata na anyi "matara
maka Kraist, na anyi nwere oli-
le-anya nke otuto ya otutu nari
afọ tutu obibia ya; ma obughi
nani anyi n'onwe anyi nwere
olile-anya nke otuto ya, ma kwa
bndi-amuma di nsọ nile ndi no
tutu anyi.

5 Lee, ha kwere na Kraist ma
na-eke Nna ahụ ofufe n'aha ya,
na anyi kwa "na-eke Nna ahụ
ofufe n'aha ya. Ma n'ih ike nzube
nke a anyi na-ekebe "iwu nke
Moses, ebe o "na aruturu mkpu-
ru obi anyi aka n'ebe o no; ma
n'ih ike nke a e doro ya nsọ nye
anyi maka ezi-omume, obuna
dika esi gukorọ Abraham n'ime
ozara ka o na-erube-isi nye iwu
nile nke Chineke n'inyepu nwa
ya nwoke Aisak, nke bu n'udi
putara ihè nke Chineke na otu
"Okpara O Muru Nani Ya.

6 Ya mere, anyi na-achọ ndi-
amuma ahụ, ma anyi na-enwe
otutu mkpughe na muo nke
"ibu-amuma; ma ebe anyi nwe-
taworo "igba ama nile ndi
a, anyi nwetara olile-anya, na
okwukwe anyi aghowo akwa
akwuru, nke mere na anyi n'ez i
okwu nwere ike "inye iwu
"n'aha nke Jisus ma osisi ndi
ahụ e wee mee ihe anyi kwuru,

4 4a NGAN Jisus Kraist.

b Luk 24:25-27;

Jekob 7:11;

Mosa. 13:33-35;

OznQd. 20:26.

5a Moses 5:8.

b 2 Nif. 25:24;

Jarom 1:11;

Mosa. 13:27, 30;

Alma 25:15-16.

NGAN Iwu nke Moses.

c Ndi-Gal. 3:24.

d Jen. 22:1-14;

Jon 3:16-18.

NGAN A Muru

Nani Ya.

6a NGAN Buo Amuma,

Ibu-amuma.

b NGAN Aka-ebe.

c NGAN Ike.

d OIndoz. 3:6-16;

3 Nif. 8:1.

ma-ọbụ ugwu-ukwu nile, ma-ọbụ mfegharị mmiri nke oke osimiri ahụ.

7 Otu o sila dị, Onye-nwe Chineke na-egosi anyị "adighi-ike anyị ka anyị wee mata na ọbụ site n'amara ya, na nnukwu mwedata-onwe nye ụmụ nke mmadụ, ka anyị jiri nwe ike ime ihe ndị a.

8 Lee, nnukwu na ịdị ịtụ n'anya ka ọrụ nile nke Onye-nwe dị. O lee "ekweghi-nchota ka ịdị omimi nile nke ihe omimi nile nke ya dị; ma okweghi omume na mmadụ ga achoputa ụzọ ya nile. Ma ọdighi mmadụ 'matara maka "ụzọ ya nile ma ọbughị na e kpughere ya nye ya; ya mere, ụmụnne m nwoke, elelikwala nkpu nile nke Chineke.

9 N'ihina na lee, site n'ike nke "okwu ya, bmmadụ putara n'elu iru nke ụwa ahụ, bụ ụwa nke e kere site n'ike nke okwu ya. Ya mere, ọbụrụ na Chineke ebe o nwere ike ikwu okwu ma ụwa adị, na ikwu okwu ma e kee mmadụ, O mgbe ahụ gini mere o nweghi ike inye "ụwa iwu, ma-ọbụ ọrụ aka nke aka ya nile n'elu iru ya, dika ọchịchọ na mmasi ya si dị?

10 Ya mere, ụmụnne m nwoke, achola ka unu nye Onye-nwe

"ndumodu, kama chọọ inata ndumodu n'aka ya. N'ihina na lee, unu onwe unu matara na Ọ na-enye ndumodu na b'amamihe, na n'ikpe ziri ezi, na na nnukwu ebere, n'ebe ọrụ ya nile dị.

11 Ya mere, ụmụnne m nwoke ndi m huru n'anya, mee udo n'ebe o no site "n'aja mgbaghara mmehie nke Kraist, bOkpara Ọ Muru Nani Ya, ma unu ga-enweta mbilite n'onwu, dika ike nke mbilite n'onwu ahụ nke di n'ime Kraist siri di, ma ka e gosi unu dika "mkpuru-mbu nile nke Kraist nye Chineke, n'inwe okwukwe, ma nweta ezi-gbo olile-anya nke otuto n'ime ya tutu o gosiputa onwe ya n'anu-aru.

12 Ma ugbua, ndi m huru n'anya, ya atula unu n'anya na m na-agwa unu ihe ndi a; n'ihina gini mere unu anaghi "ekwu maka aja mgbaghara mmehie nke Kraist ahụ, na rute n'omuma zuru oke maka ya, na kwa ka unu rute n'omuma nke mbilite-n'onwu na ụwa nke na-abia abia?

13 Lee, ụmụnne m nwoke, onye nke na-ebu amuma, ka o buo amuma na nghota nke umu mmadụ; n'ihina na "Muọ ahụ na-ekwu ezi-okwu ma ọdighi ekwu okwu ugha. Ya mere, o

7a Ita 12:27.

8a Ndi Rom 11:33-36.

b Oznd. 19:10; 76:114.

NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

c 1 Ndi-Ko 2:9-16;

Alma 26:21-22.

NGAN Mmata-ihe.

d Aisa. 55:8-9.

9a Mm 9:17;

Moses 1:32.

b NGAN Kee, Okike; Nwoke, ndi Nwoke.

c Hil. 12:8-17.

10a 2 Nif. 9:28-29;

Alma 37:12, 37;

Oznd. 3:4, 13.

b NGAN Onye Puru Ima Ihe nile; Amamihe.

11a NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.

b Ndi-Hib 5:9.

c NGAN Mbilite n'Onwu.

d Mosa. 15:21-23; 18:9; Alma 40:16-21.

12a 2 Nif. 25:26.

13a NGAN Muo Nso; Ezi-okwu.

na-ekwu maka ihe nile dika ha di n'ezie, na maka ^bihe nile dika ha ga-adi n'ezie, ya mere, ihe ndi a ka a na-egosiputa nye anyi 'n'udi na-ekwe nghota, maka nzoputa nke mkpuru-obi anyi nile. Mana lee, anyi abughi nani ndi na-agba aka-ebe n'ihe ndi a; n'ih na Chineke kwukwara ha nye ndi-amuma mgbe ochie.

14 Mana lee, ndi Juu buuru ndi "na-akpo-ekwe-nku; ma ha ^bledaworo okwu nile di mfe nghota anyi, ma gbuo ndi-amuma nile, ma chorọ ihe ndi ha na-enweghi ike ighota. Ya mere, n'ih 'isi ha kpuru, bu isi biara site n'ilefe oke ihe nlekwasị anyi, ha diriri mkpa ida; n'ih na Chineke ewepuwo idi-mfe-nghota ya site n'ebe ha no, ma nyefee n'aka ha otutu ihe ndi ha "na-enweghi-ike ighota, n'ih na ha chorọ ya. Ma n'ih na ha chorọ ya Chineke emewo ya, ka ha wee kpobie ukwu.

15 Ma ugbua mu, Jekob, Muo na-edu m ruo n'ibu-amuma, n'ih na a huru m site n'oru nile nke Muo nke di n'ime m, na site na "mkpobi ukwu nke ndi Juu ha ^bga-aju 'okwute ahu nke ha ga-ewukwasị n'elu ya ma nwe ntọ-ala na enweghi mmekpa aru.

16 Mana lee, dika akwukwo-nsọ nile siri kwuo, "okwute a ga-aghọ nke ukwu, na nke

ikpe-azu, na ^bntọ-ala nke nani ya kwesiri ntukwasị-obi, nke ndi Juu nwere ike iwukwasị n'elu ya.

17 Ma ugbua, ndi m huru n'anya, olee otu o ga-esi kwe omume na ndi a, mgbe ha juworo ntọ-ala ahu kwesiri ntukwasị obi, ga-enwe ike "iwukwasị n'elu ya mgbe obula, ka o wee ghoo isi njiko ulo ha?

18 Lee, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, a ga m akowa ihe omimi a nye unu; oburu na mu emeghi otu a, site n'uzo obula, ngharia site n'ikwusi-ike m n'ime Muo, ma kpobie ukwu n'ih oke nchekasi aru m maka unu.

ISI 5

Jekob wee nomie Zinqs n'ih gbasara ogologo akuko itu ilu nke osisi-olive ulo na nke ohia—Ha bu ihe yiri Israel na ndi Jentailu—Mkposasi na mkpokota nke Israel bu ihe ngosi maka o di n'iru—E kwuru n'udi aghugho gbasara ndi Nifai na ndi Leman na ulo nke Israel nile—Ndi Jentailu ka a ga-anyakudo n'ime Israel—E mesia ubi-vine ahu ka a ga-akpo oku. Ihe dika n'afọ 544 ruo 421 tutu amuo Kraist.

LEE, umunne m nwoke, unu echetagh na unu agwo okwu nile nke onye-amuma "Zinqs,

13b OznQd. 93:24.
c Alma 13:23.

14a Mat. 23:37–38;
2 Nif. 25:2.
b 2 Ndi-Ko 11:3;
1 Nif. 19:7;
2 Nif. 33:2.

c Aisa. 44:18;
Ndi Rom 11:25.
d 2 Nif. 25:1–2.
15a Aisa. 8:13–15; 1
Ndi-Ko 1:23;
2 Nif. 18:13–15.
b 1 Nif. 10:11.

c NGAN Nkume-njiko;
Oke-nkume.
16a Abuoma 118:22–23.
b Aisa. 28:16; Hil. 5:12.
17a Mat. 19:30;
OznQd. 29:30.
5 1a NGAN Zinqs.

nke ọ gwara ụlọ nke Israel, na-asị:

2 Naa nụ ntị, O unu ụlọ nke Israel, ma nūrụ okwu nke m, onye-amụma nke Onye-nwe.

3 N'ihì na lee, otu a ka Onye-nwe kwuru, Aga m atụnyere unu, O ụlọ nke "Israel, dika ^bosisi olive-ụlọ, nke mmadụ weere ma zụọ 'n'ubi-vine ya; ma o wee too, ma mee ochie, ma ^amalite ire.

4 Ma o wee ruo na onye nwe ubi-vine garuru ya nso, ma ọ hūrụ na osisi olive ya malitere ire; ma o wee si: Aga m abacha ya, ma gwuo gburu-gburu ya, ma zụọ ya, na eleghi anya o nwere ike ipuputa ụmụ ngalaba ndi di nro, ma ọ gaghi ala n'iyi.

5 Ma o wee ruo na ọ bachara ya, ma gwuo gburu-gburu ya, ma zụọ ya dika okwu ya siri di.

6 Ma o wee ruo na mgbe otutu ubochi gasiri ọ malite ipuputa ihe dika ntakiri, ụmụ ngalaba ndi di nro; mana lee, nke bu isi elu ya malitere ila n'iyi.

7 Ma o wee ruo na onye nwe ubi-vine ahụ hūrụ ya, ma ọ si nwa-oru ya: Ọ na-ewute m na m ga-atufu osisi a; ya mere, gaa ma kuta ngalaba nile sitere "n'osisi-olive ohia, ma wetere m ha; ma anyi ga akupu ngalaba ndi mbu ahụ nke na-amalite ikponwu, ma anyi ga-atuba ha n'ime oku ka ha wee repia.

8 Ma lee, ka Onye-nwe ubi-vine ahụ kwuru, aga m ewepu

otutu umu ngalaba ndi a di nro, ma a ga m anyakudo ha ebe obula ọ soro m, ma o nweghi ihe o mere ma a si na mgborogwu nke osisi a ga-ala-n'iyi, e nwere m ike idokwa mkpuru osisi ahụ nye onwe m; ya mere, a ga m ewere umu ngalaba ndi a di nro, ma aga m anyakudo ha ebe obula ọ soro m.

9 Were ngalaba nile nke osisi-olive ohia ahụ, ma nyakudo ha, "n'onodu ha; ma ndi a ndi m kuputaworo aga m atuba ha n'ime oku ahụ ma kpoo ha oku, ka ha ghara inochi ala nke ubi-vine m.

10 Ma o wee ruo na nwa-oru nke Onye-nwe ubi-vine ahụ mere dika okwu nke Onye-nwe ubi-vine ahụ siri di, ma nyakudo ngalaba nile nke "osisi-olive ohia ahụ.

11 Ma Onye-nwe ubi-vine ahụ mere ka e gwuo gburu-gburu ya, ma bechaa, ma zụọ, na asi nwa-oru ya: Ọ na ewute m na m ga-atufu osisi a; ya mere, ka m nwe ike eleghi anya chekwa mgborogwu ya ka ha ghara ila n'iyi, ka m wee chekwaa ha nye onwe m, e mowo m ihe nke a.

12 Ya mere, gaa n'uzo nke onwe gi, na-eche osisi ahụ nche, ma na-azu ya, dika okwu m nile siri di.

13 Ma ihe ndi a ka m ga "edebe n'ime ime akuku nke nsotu ubi vine m, ebe obula soro m, ọ gbasaghi gi; ma a na m eme ya ka m

3a Ezik. 36:8.

NGAN Israel.

b Ndi Rom 11:17-24.

NGAN Osisi Olive.

c Oznd. 101:44.

NGAN Ubi Vine nke Onye-nwe.

d NGAN Ngonari

Okwukwe.

7a Ndi Rom 11:17, 24.

9a Ndi Rom 1:13.

10a NGAN Ndi Jentailu.

13a 1 Nif. 10:12.

chekwaara onwe m ụdị akụkụ nke ngalaba nile nke osisi ahụ; na kwa, ka m wee debe mkpụrụ sitere na ya maka oge ọrụ, nye onwe m; n'ihì na ọ na-ewute m na m ga-atufu osisi a, na mkpụrụ sitere na ya.

14 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ gara, ma zoo ụdị akụkụ nke ngalaba nile nke osisi-olive ụlọ ahụ na nsọtụ nile nke ubi-vine ahụ, ụfọdu n'otu ebe ma ụfọdu n'ebe ọzọ, dika ọchịchọ na mmasi Ya siri dị.

15 Ma o wee ruo ka ogologo oge gafere, na Onye-nwe ubi-vine ahụ wee si nwa-oru ya: Bịa, ka anyị gbada n'ime ubi-vine, ka anyị wee ruo ọrụ n'ime ubi-vine ahụ.

16 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ, na kwa nwa-oru ya, gbada n'ime ubi-vine ahụ iru ọrụ. Ma o wee ruo na nwa-oru ahụ siri nna ya ukwu: Lee, hụ ebe a; lee osisi ahụ.

17 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ lere ma hụ osisi ahụ nke n'ime ya anyakudoro ngalaba osisi-olive ọhịa ndị ahụ; ma o puputawo ma malite ịmị "mkpụrụ. Ma o wee ruo hụ na ọ dī mma; ma mkpụrụ ya dī ka nke ụdị akụkụ mkpụrụ ahụ.

18 Ma ọ gwara nwa-oru ahụ: Lee, ngalaba nile nke osisi ọhịa ahụ ejidewo ịdị mmiri mmiri nke mgborogwu ya, nke mere na mgborogwu ya eweputawo nnukwu ume; ma n'ihì nnukwu ume nke mgborogwu ya ahụ ngalaba osisi ọhịa ahụ eweputawo mkpụrụ ụlọ. Ugbua ọbụrụ

na anyị anyakudoghị ngalaba osisi ndị a, osisi ahụ gaara ala-n'iyi. Ma ugbua, lee, aga m enweta nnukwu mkpụrụ, nke osisi ahụ weputaworo; ma mkpụrụ osisi ahụ ka m ga-edebe maka oge ọrụ, nye mụ n'onwe m.

19 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ siri nwa-oru ahụ: Bịa, ka anyị ga na nsọtụ nile nke ubi-vine ahụ, ma lee ọbụrụ na ngalaba nke ụdị-akụkụ ahụ nile nke osisi ahụ eweputabeghi nnukwu mkpụrụ kwa, ka m wee debe mkpụrụ sitere na ya maka oge ọrụ, nye mụ n'onwe m.

20 Ma o wee ruo na ha garuru ebe nna ya ukwu zoworo ụdị akụkụ ngalaba nile nke osisi ahụ, ma ọ siri nwa-oru ahụ: Lee ndị a; ma ọ hụrụ nke "mbụ na o weputawo nnukwu mkpụrụ; ma ọ hụkwara na ọ dī mma. Ma ọ siri nwa-oru ahụ: Weputa ụfọdu mkpụrụ osisi n'ebe ahụ, ma debe ha maka oge ọrụ, ka m wee chekwa ya nye mụ n'onwe m; n'ihì na lee, ka o kwuru, ogologo oge a ka m zụworo ya, ma o weputawo nnukwu mkpụrụ.

21 Ma o wee ruo na nwa-oru ahụ siri nna ya ukwu: Olee otu i siri bịa n'ebe a ịkụ osisi a, ma ọbụ ngalaba nke osisi a? N'ihì na lee, ọ bụrụ ebe kachasi na-amighi mkpụrụ n'ime ala nile nke ubi-vine gi.

22 Ma Onye-nwe ubi-vine ahụ siri ya: Adula m ọdu; a matara m na ọ bu ebe ala na-anaghi

ami mkpuru; ya mere, a siri m gi, a zuwo m ya ogologo oge a, ma i huwo na o mitawo nnukwu mkpuru.

23 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ siri nwa-oru ya: Lee anya n'ebe a; lee na m akwwo ngalaba ozo nke osisi ahụ kwa, ma i matara na ala ebe a kara na-amighi mkpuru karịa nke mbu. Ma na lee osisi ahụ. A zuwo m ya ogologo oge a, ma o weputawo nnukwu mkpuru; ya mere, tutukota ya, ma debe ya maka oge oru, ka m wee chekwaa ya nye mu n'onwe m.

24 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ siri nwa-oru ya ozo: Lee anya n'ebe a, ma hu "ngalaba ozo kwa, nke m kworo; lee na azuwo kwa m ya, na o weputawo mkpuru.

25 Ma o wee si nwa-oru ahụ: Lee n'ebe a ma huru nke ikpezazu. Lee, nke a ka m kworo n'ime "ebe ala di mma; ma a zuwo m ya ogologo oge a, ma nani otu akuku nke osisi ahụ weputaworo mkpuru ulo, ma akuku nke ozo nke osisi ahụ eweputawo mkpuru ohia; lee, a zuwo m osisi nke a dika ndi nke ozo nile.

26 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ siri nwa-oru ahụ: Kupu ngalaba nile ndi ahụ na-amighi "mkpuru oma, ma tuba ha n'ime oku.

27 Mana lee, nwa-oru ahụ siri ya: Ka anyi bechapu ya, ma

gwuo gburu-gburu ya, ma zuo ya nwa ogologo oge karia, na eleghi anya o nwere ike weputa mkpuru oma nye gi, ka i nwe ike debe ya maka oge oru.

28 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ na nwa-oru nke Onye-nwe ubi-vine ahụ zuru mkpuru nile nke ubi-vine ahụ.

29 Ma o wee ruo na ogologo oge agafeworui, ma Onye-nwe ubi-vine ahụ siri "nwa-oru ya: Bia, ka anyi gbadaa n'ime ubi-vine ahụ, ka anyi wee ruo oru ozo n'ime ubi-vine ahụ. N'ihia na lee, 'oge ahụ na-abia nso, ma 'nsotu ya na-abia oso-ososo; ya mere, aga m edeberiri mkpuru osisi maka oge oru, nye mu n'onwe m.

30 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ na nwa-oru ahụ gbadaa n'ime ubi-vine ahụ; ma ha biaruru n'osisi ahụ nke a gbajipworo ngalaba udi okike ya nile, ma ngalaba ohia nile ka a nyakudoworo; ma lee "udi mkpuru osisi nile kpugidere osisi ahụ.

31 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ deturu mkpuru osisi ahụ onu, udi nile dika onu-ogugu ya siri di, ma Onye-nwe ubi-vine ahụ siri: Lee, ogologo oge a ka anyi zuworo osisi a, ma e debeworo m onwe m maka oge oru nnukwu mkpuru osisi.

32 Mana lee, n'oge a o weputawo nnukwu mkpuru, ma "onweghi nke obula n'ime ya

24a Ezik. 17:22–24;

Alma 16:17;

3 Nif. 15:21–24.

25a 1 Nif. 2:20.

b 3 Nif. 10:12–13.

26a Mat. 7:15–20;

Alma 5:36;

OznOd. 97:7.

29a OznOd. 101:55;

103:21.

b NGAN Ubochi Ndi

Ikpeazu.

c 2 Nif. 30:10;

Jekob 6:2.

30a NGAN Ngonari

Okwukwe.

32a A — JS 1:19.

nke di mma. Ma lee, e nwere udi mkpuru osisi ojoo nile; ma obaghiri m uru obula, nagbanyeghi oru anyi nile; ma ugbua o na-ewute m na osisi a ga-efunari m.

33 Ma Onye-nwe ubi-vine ahụ sirị nwa-oru ahụ: Gini ka anyi ga-eme osisi ahụ, ka m nwe ike chekwaa ozọ ezigbo mkpuru osisi sitere na ya nye mu n'Onye m.

34 Ma nwa-oru ahụ sirị nna ya ukwu: Lee, n'ihia na nyakudo-ro ngalaba nile nke osisi olive ohia ahụ, ha azuwo mgborogwu ha nile, nke mere na ha di ndu ma ha alabeghi n'iyi; ya mere i huru na ha ka di mma.

35 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ sirị nwa-oru ya: Osi ahụ abaghiri m uru obula, ma mgborogwu si na ya abaghiri m uru, ma oburura na o ga na-eweputa mkpuru osisi ojoo.

36 Otu o sila di, ama m na mgborogwu ya nile di mma, ma maka ebun-n'obi nke m echekwawo m ha; na n'ihia nnu-kwu ume ha nwere, ha ebuwo uzọ weputa, site na ngalaba ohia ahụ nile, mkpuru osisi oma.

37 Ma lee, ngalaba ohia nile ahụ etowo ma "tokaria mgborogwu nile di ya; ma n'ihia na mgborogwu ohia ndi ahụ etokariwo mgborogwu nile di ya, o weputawo nnukwu ajoo mkpuru; ma n'ihia na o weputawo nnukwu ajoo mkpuru i na-ahụ na o na-amalite ila n'iyi; ma o ga acha na nso nso, ka e wee tuba

ya n'ime oku, nani ma anyi ga-eme ya ihe iji chekwaa ya.

38 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ sirị nwa-oru ya: Ka anyi gbada n'ime ime nsotu nile nke ubi-vine ahụ, ma lee ma ngalaba nile nke okike nile eweputawo kwa ajoo mkpuru.

39 Ma o wee ruo na ha gbada-ra n'ime ime nsotu nile nke ubi-vine ahụ. Ma o wee ruo na ha huru na mkpuru nke okike ngalaba nile emebiwo kwa; e, nke "mbu na nke abuo na kwa nke ikpe-azu; na ha nile emebiwo.

40 Ma "mkpuru ohia nke ikpe-azu etokariwo akuku osisi ahụ nke weputara mkpuru oma, nke mere na ngalaba ahụ akponwuwow ma nwuo.

41 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahụ bere akwa, ma si nwa-oru ahụ: "Gini ka m gaara eme karja maka ubi-vine m?

42 Lee, ama m na mkpuru nile nke ubi-vine ahụ, ma ewezuga ndi a, emebiwo. Ma ugbua ndi a ndi weputaworo mkpuru oma mbu emebiwo kwa; ma ugbua osisi nile nke ubi-vine m adighi ihe ha di mma ya ma obughi igbutu ha ma tuba ha n'ime oku.

43 Ma lee nke ikpe-azu a, nke ngalaba ya kponwuworo, a kuru m ya n'ala "ebe di mma; e, obuna nke m horo karja akuku ozọ nile nke ala ubi-vine m.

44 Ma i huwo na m gbudakwara nke ahụ "kpuchiri ala ebe a, ka m wee kuọ osisi nke a n'onodu ya.

45 Ma i huru na otu akuku ya weputara mkpuru oma, ma otu

37a OznOd. 45:28-30.

39a Jekqb 5:20, 23, 25.

40a Mom 6:6-18.

41a 2 Nif. 26:24.

43a 2 Nif. 1:5.

44a Ita 13:20-21.

akukū ya weputara mkpurū ohia; ma n'ihī na akupughī m ngalaba ahū nile ma tūba ha n'ime okū, lee, ha etokariwo ngalaba nke oma nke mere na o kponwūwo.

46 Ma ugbua, lee, na-agbanyeghi nlekota anya nile nke anyi lekotaworo ubi-vine m, osisi ya nile emebiwo, na ha eweputaghi mkpurū oma obula; ma ndi a ka m nweworo olile-anya ichekwa, m gaara eji debe mkpurū ya maka oge orū, nye mū n'onwe m. Ma, lee, ha adiwo ka osisi-olive ohia ahū, ma, ha abaghi uru ma obughi "igbutu ha ma tūba ha n'ime okū; ma o na-ewute m na ha ga-efunari m.

47 Ma gini ka m gaara eme ozo n'ime ubi-vine m? E welatara m aka m, nke mere na m azughi ya? E-e, azūwo m ya, ma e gwuwo m gburu-gburu ya, ma e bechapūwo m ya, ma etinyewo m ya nsi anū; ma e "setipūwo m aka m na ofoturu ka o buru ogo logo ubochi nile, ma 'ogwugwū oge ahū na-abia nso. Ma o na-ewute m na m ga-egbutu osisi nile nke ubi-vine m, ma tūba ha n'ime okū ka ha repia. Onye ka obu nke mebiworo ubi-vine m?

48 Ma o wee ruo na nwa-oru ahū siri nna ya ukwu: O bughi oke mbuli-elū nke ubi-vine gi—ngalaba ha nile ha akabeghi mgborogwū nile ndi di mma ike? Ma n'ihī na ngalaba nile ahū akarawo mgborogwū nile

di n'ebe ahū ike, lee ha toro oso-osō kariā ume nke mgborogwū nile ahū, na-enweta ume nye onwe ha. Lee, a si m, obughi ihe nke a kpatara osisi nke ubi-vine gi jiri mebie?

49 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ahū siri nwa-oru ya: Ka anyi gaa ma gbutuo osisi nile nke ubi-vine ahū ma tūba ha n'ime okū, ka ha ghara ikpuchi ala nke ubi-vine m, n'ihī na e mewo m ihe nile. Gini ozo ka m gaara emere ubi-vine m?

50 Ma, lee, nwa-oru ahū siri Onye-nwe ubi-vine ahū: Hapu ya nwa "ntinti oge.

51 Ma Onye-nwe ya wee si: E, a ga m ahapu ya nwantinti oge, n'ihī na o na-ewute m na osisi nile nke ubi-vine m ga efunari m.

52 Ya mere, ka anyi were ufodu "ngalaba nke ndi a nke m kuworo n'ime ime nsotu nile nke ubi-vine m, ma ka anyi nyakudo ha n'ime osisi ahū bu ebe ha siri bia; ma ka anyi kupu site n'osisi ahū ngalaba ndi ahū nile nke mkpurū ha lukariri n'ilu, ma nyakudo n'ime ngalaba nile nke akukū osisi ahū n'onodu ya.

53 Ma nke a ka m ga-eme ka osisi ahū ghara ila n'iyi, na, ma eleghi anya, e nwere m ike ichekwara onwe m mgborogwū ya nile maka ebun-n'uche nke mū n'onwe m.

54 Ma, lee, mgborogwū nile nke ngalaba udi-okike nile nke osisi ahū nke m kuworo n'ebe

46a 3 Nif. 27:11.

47a 2 Nif. 28:32;

Jekqb 6:4.

b NGAN Ūwa—

Ogwugwū nke Ūwa.

50a Jekqb 5:27.

52a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

nile ọ masiri m ka di ndu; ya mere, ka m wee chekwa ha kwa maka ebum-n'obi m, aga m ewere ufodu ngalaba nke osisi a, ma aga m "anyakudo ha n'ime ha. E, a ga m anyakudo n'ime ha ngalaba nile nke nne osisi ha, ka m wee chekwa mgborogwu nile kwa nye mu n'onwe m, ka mgbe ha ga esiworii ike ka o siri kwesi eleghi anya ha ga eweputa mkpuru oma nye m, ma aga m enwe otuto n'ime mkpuru nke ubi-vine m.

55 Ma o wee ruo na ha webiri site n'osisi nke akuku ahụ nke ghoworo osisi ohia, ma nyakudo ha n'ime nye osisi nke akuku nile, ndi ghowokwara osisi ohia.

56 Ma ha werekwara site n'osisi nke akuku nile ndi ghoworo osisi ohia, ma nyakudo n'ime nne osisi ha.

57 Ma Onye-nwe ubi-vine ahụ siri nwa-oru ya: Akupu! ngalaba ohia nile site n'osisi nile ahụ, ma obughi ndi ahụ kachasi ilu; ma n'ime ha i ga-anyakudo dika ihe ahụ m kwuworo.

58 Ma anyi ga azukwa osisi nile nke ubi-vine ahụ, ma anyi ga-ebechapu ngalaba nile ahụ di ya; ma anyi ga akupu site n'osisi ndi ahụ ngalaba ha chaworo acha, nke ga-alariri n'iyi, ma tuba ha n'ime oku.

59 Ma nke a ka m na-eme ka, eleghi-anya, mgborogwu ahụ ga-eweta ume n'ihu idi mma ha; na n'ihu mgbanwe nke ngalaba nile ahụ, ka ndi di mma wee ka ndi joro njo ike.

60 Ma n'ihu na e chekwawo m ngalaba nile nke okike ahụ na mgborogwu ya nile, na n'ihu na anyakudowo m ngalaba nke okike nile ozo n'ime nne osisi ha, na-echekwawo m mgborogwu nile nke nne osisi ha, na-eleghi-anya, osisi nile di n'ubi-vine m ga-eweputa ozo "mkpuru oma; na ka m wee nwe onu ozo n'ime mkpuru nke ubi vine m, na, eleghi anya, ka m wee nura onu kara na mu echekwawo mgborogwu nile na ngalaba nile nke mkpuru mbu ahụ—

61 Ya mere, gaa, ma kpoo "umu-oru, ka anyi wee rusie boru ike site n'ike anyi n'ime ubi-vine ahụ, ka anyi wee dozie uzọ ahụ, ka m wee weputa ozo mkpuru okike ahụ, bu mkpuru okike nke di mma na nke kachasi di mkpa kara mkpuru osisi ndi ozo.

62 Ya mere, ka anyi gaa ma jiri ike anyi ruo oru nke ikpe-azu a, n'ihu na lee ogwugwu oge ahụ na-abia nso, ma nke a bu nke ikpe-azu nke m ga-ebecha ubi-vine m.

63 Nyakudo ngalaba nile ahụ; malite na ndi "ikpe-azu ka ha wee buru ndi mbu, ma ka ndi mbu wee buru ndi ikpe-azu, ma gwuo gburu-gburu osisi ndi ahụ, ma ndi nke kara aka ma ndi nke nta, ndi mbu na ndi ikpe-azu; ma ndi ikpe-azu ma ndi mbu, ka a zuo ha nile otu ugboro ozo nke ikpeazu.

64 Ya mere, gwuo gburu-

54a 1 Nif. 15:12-16.

60a Aisa. 27:6.

61a Jekqb 6:2;

OznQd. 24:19.

b OznQd. 39:11, 13, 17.

63a 1 Nif. 13:42;

Ita 13:10-12.

gburu ha, ma becha ha, ma tinye ha nsi-anu otu ugboro ozo, nke ikpe-azu, n'ih i na ogwugwu oge ah i na-abia nso. Ma oburu na nnyakudo ikpe-azu nd i a ga-eto, ma weputa mkpuru nke okike ah i, mgbe ah i ka i ga-edoziri ha uzo, ka ha wee too.

65 Ma mgbe ha malitere ito, unu ga-ewepu ngalaba nile nke na-eweta mkpuru di ilu, di ka ume nke idi mma na ibu ha siri di; ma unu agaghi "ewepu nd i ozo di ya n'otu oge ah i, ma odighi otu a mgborogwu nile di na ya ga-esi oke ike maka nnyakudo ah i, na nnyakudo ah i ga-ala-n'iyi, ma osisi nile nke ubi-vine m e wee funari m.

66 N'ih i na o na-ewute m na osisi nile ah i nke ubi-vine m ga-efunari m; ya mere unu ga na-ewepu nd i ozo di ka nd i oma ga na-eto, ka mgborogwu ah i na elu osisi ah i wee hara ahara n'ume, ruo mgbe nd i oma ga-akari nd i ozo, ma nd i ozo e gbutuo ha ma tuba ha n'ime oku, ka ha ghara ikpugide ala nke ubi-vine m; ma otu a ka m ga-azachapu nd i ozo site n'ubi-vine m.

67 Ma ngalaba nile nke osisi okike ah i ka m ga-anyakudo ozo n'ime osisi okike ah i;

68 Ma ngalaba nile nke osisi okike ah i ka m ga-anyakudo n'ime ngalaba nke osisi okike ah i; ma otu a ka m ga-ewetakota ha ozo, ka ha wee weputa

mkpuru okike ah i, ma ha ga-abu otu.

69 Ma nd i ozo ka a "ga-etufu, e, obuna site n'ala nile ah i nke ubi-vine m; n'ih i na lee; nani otu ugboro a ka m ga-ebecha ubi-vine m.

70 Ma o wee ruo na Onye-nwe ubi-vine ah i zipuru "nwa-oru ya; ma nwa-oru ah i gara ma mee di ka Onye-nwe ya nyeworo ya iwu, ma kpota umu-oru nd i ozo; ma ha di ole na ole.

71 Ma Onye-nwe ubi-vine ah i siri ha: Gaa nu, ma "ruo oru n'ime ubi-vine ah i, site n'ume unu. N'ih i na lee, nke a bu oge ikpe-azu nke m ga azu ubi-vine m; n'ih i na ogwugwu oge ah i di nso, ma oge ah i na-abia oso-oso; ma o buru na unu e soro m ruo oru site n'ike unu, unu ga-enwe onu na mkpuru ah i nke m ga-edebere onwe m maka mgbe ah i nke na-abia nso-nso.

72 Ma o wee ruo na umu-oru ah i gara ma ruo oru site n'ike ha nile; ma Onye-nwe ubi-vine ah i rukwara oru, ya na ha; na ha rubere isi n'iwu nile nke Onye-nwe ubi-vine ah i n'ihe nile.

73 Ma e wee malite inwe mkpuru nke okike ozo n'ubi-vine ah i; ma ngalaba nile nke okike ah i malitere ito na ime nke oma kari; na a malitere ikupu ngalaba nke ohia nile na itufu ha; ma ha debere mgborogwu ah i na elu ya ka ha hara n'otu, di ka ume ya siri di.

65a Oznd. 86:6-7.
69a 1 Nif. 22:15-17, 23;
2 Nif. 30:9-10.
70a Oznd. 101:55;

103:21.
b 1 Nif. 14:12.
71a Mat. 21:28;
Jekob 6:2-3;

Oznd. 33:3-4.
b Oznd. 39:17;
43:28-30.
c Oznd. 18:10-16.

74 Ma otu a ka ha ruru ọrụ, site n'ike ha nile, dika iwu nile nke Onye-nwe ubi-vine ahụ siri di, obuna ruo mgbe e wepusi-woro ndi ojoo site n'ime ubi-vine ahụ, ma Onye-nwe ubi-vine ahụ chekwaworo nye onwe ya n'osisi nile aghowokwa nke mkpuru okike; ma ha wee di ka nke "otu aru; ma mkpuru osisi ahụ nile haara n'otu; ma Onye-nwe ubi-vine ahụ echekwaworo onwe ya mkpuru nke okike ahụ, nke dikarisiri ya mkpa site na mmalite.

75 Ma o wee ruo na mgbe Onye-nwe ubi-vine ahụ huru na mkpuru-osisi ya di mma, na n'ubi-vine ya abukwaghi ihe mebiri emebi, o kporo umu-oru ya nile, ma si ha: Lee, n'ih na oge ikpe-azu a ka anyi zuworo ubi-vine m; ma unu huru na e mewo m dika ochicho m si di; ma e chekwawo m mkpuru osisi nke akuku ahụ, na o di mma, obuna dika otu o diri na mmalite. Ma "ngozi na-adiri unu; n'ih na maka na unu anoworiji na-eso m na-arusi ọrụ ike n'ubi-vine m, ma debe iwu m nile, ma weghachitere m ozo ^bmkpuru osisi nke okike ahụ, nke mere na ubi-vine m emebikwaghi emebi, ma ndi ojoo ka e wepusiworo, lee unu ga e soro m nwe onu n'ih mkpuru osisi nke ubi-vine m.

76 N'ih na lee, "ogologo oge

ka m ga-edebe mkpuru osisi nke ubi-vine m nye mu n'onwe m maka oge ọrụ, nke na abia oso-oso; na nke ikpe-azu ka m zuworo ubi-vine m, ma bechaa ya, ma gwuo ya gburu-gburu, ma tinye ya nsi anu; ya mere aga m edebere mu n'onwe m site na mkpuru ahụ, ruo ogologo oge, dika ihe nke m kwuworo.

77 Ma mgbe oge ga-abia na mkpuru ojoo ga-abia ozo n'ime ubi-vine m, mgbe ahụ ka m ga-eme ka ekpokota ndi oma na ndi ojoo; ma ndi oma ka m ga-echekwa nye mu n'onwe m, ma ndi ojoo ka m ga atufusi n'ime onodu nke ya. Ma mgbe ahụ ka "oge ọrụ na ogwugwu oge ga-abia, ma ubi m ka m ga-eme ka e ^bjiri oku repia.

ISI 6

Onye-nwe ga-enweta kwa Israel ozo n'ubochi ikpe-azu ndi a — A ga-erepia uwa site n'oku — Ndi mmadu ga esoriri Kraist igbanari odo oku na nkume oku ahụ. Ihe dika n'afọ 544 ruo 421 tutu amuo Kraist.

MA ugbua, lee, umunne m nwoke, dika m gwara unu na a ga m ebu-amuma, lee, nke a bu amuma m — na ihe nile nke onye-amuma nke a bu "Zinos kwuru, gbasara ulo nke Israel, nke n'ime ya o tunyeere ha osisi

74a OznOd. 38:27.

75a 1 Nif. 13:37.

^b NGAN Israel.

76a 1 Nif. 22:24-26.

NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa Chia

Otu Puku Afo.

77a Mkp. 20:2-10;

OznOd. 29:22-24;

43:29-33;

88:110-116.

^b NGAN Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

6 1a Jekob 5:1.

olive a zuru azu, ga-emezuri n'ezikwu.

2 Ma ubochi o ga-edozi aka ya ozọ nke ugboro abuo "inweta ndi ya ozọ, bu ubochi ahụ, e, obuna oge ikpe-azu, nke bumuru nile nke Onye-nwe ga-aga n'iru 'n'ike ya, "izu na ibecha "ubi-vine ya; ma nke ahụ gasia, fogwugwu oge ahụ ga-abia na nso nso.

3 Ma lee ka ngozi na-adiri ha bu ndi rusiwo ru ike n'ubi-vine Ya; ma obubu-onu diiri ha ndi bu ndi a ga-achupu baa n'onodu nke onwe ha! Ma uwa ka a "ga-erepia site n'oku.

4 Ma lee otu obi ebere Onye-nwe ha n'ebe anyi no, n'ih na o na-echeta ulo nke "Israel, ma mgborogwu na ngalaba nile; na o na-esetipu baka ya abuo nye ha ogologo ubochi nile; na ha bu 'ndi ikpo-ekwe-nku na ndi na-ago ago; mana ka na ra bu ndi na-agaghi imesi obi ha ike ka a ga-zoputa n'ala-eze nke Chineke.

5 Ya mere, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, a na m ario unu n'okwu nke anya udo ka unu chegharia, ma jiri nzube juru-eju nke obi, ma "rapara n'aru Chineke dika o siri rapara n'aru unu. Na n'oge baka ebere ya na-esetipu n'ebe unu

no n'ihè nke ubochi, ghara nu imesi obi unu ike.

6 E, taa, oburu na unu ga-anu olu ya, ghara imesi obi unu ike; n'ih na maka gini ka unu ga "eji-anwu?

7 N'ih na lee, mgbe a zusiwo-ro unu site n'okwu oma nke Chineke ogologo ubochi nile, unu ga-eweputa mkpuru ojo, nke bu na a "ga-egbuturi unu ma tuba unu n'ime oku?

8 Lee, unu ga-aju okwu nile ndi a? Unu ga-aju okwu nile nke ndi-amuma; ma unu ga-aju okwu nile nke e kwuwo gbasara Kraist, mgbe otutu kwuwo gbasara Ya; ma gonari okwu oma nke Kraist, na ike nke Chineke, na "onyinye nke Muo Nso, ma menyuo Muo Nso, ma mee ihe ikwa-emu nnu-kwu atumatu nke mgbaputa, nke edoziwo nye unu?

9 Unu amataghi na oburu na unu ga-eme ihe ndi a, na ike nke mgbaputa na mbilite n'onwu ahụ, nke di n'ime Kraist, ga-eweta unu ka unu guzoro n'ihere na "omuma-ikpe di egwu n'iru boche-ikpe nke Chineke?

10 Ma dika ike nke "ikpe-ziri-ezi, n'ih na a gaghi agonari ikpe-ziri-ezi, unu ga-apuriri gaa n'ime bodo oku na nkume oku

2a 1 Nif. 22:10-12;
OznQd. 110:11.
NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.
b Jekob 5:61.
c 1 Nif. 14:14.
d Jekob 5:71.
e NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.
f 2 Nif. 30:10.
3a 2 Nif. 27:2;

Jekob 5:77;
3 Nif. 25:1.
4a 2 Sam. 7:24.
b Jekob 5:47.
c Mosa. 13:29.
5a NGAN Idi n'Otu.
b Alma 5:33-34;
3 Nif. 9:14.
6a Ezik. 18:21-23.
7a Alma 5:51-52;
3 Nif. 27:11-12.

8a NGAN Onyinye nke
Muo Nso.
9a Mosa. 15:26.
NGAN Ikpe Omuma
nke Muo.
b NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.
10a NGAN Ikpe-ziri-ezi.
b 2 Nif. 28:23.
NGAN Ala-muo.

ahụ, nke ire oku ya na-adighi ekwe mmenyū, na nke anwuru oku ya na-arigo elu ruo mgbe nile, nke odo oku na nkume oku ya bu 'ahuhu 'agwugh-agwu.

11 O mgbe ahụ, umunne m nwoke ndi m huru n'anya, chegharia nu, ma banye site "n'onu-uzo ama di kwa warawara, ma gaa n'iru n'uzo nke di mkpafa, wee ruo mgbe unu ga-enweta ndu ebighi-ebi.

12 O nwee "amamihe; gini ka m nwere ike ikwu ozo?

13 Na ngwucha, ana m asi unu nodu mma, wee ruo mgbe m gazute unu n'iru oche-ikpe mmasi nke Chineke, bu oche-ikpe nke "na-eji oke-egwu na ujo na-eti ndi ajoo-omume ihe. Amen.

ISI 7

Sherom wee gonari Kraist, wee nwe ndoro-ndoro ya na Jekob, wee rio ihe iriba-ama ma nwee ihe otiti site n'aka Chineke—Ndi-amuma nile ekwuwo maka Kraist na aja mgbaghara mmehie ya—Ndi Nifai wee bichaa ubochi ha nile dika ndi mkpaghari, a muru ha n'ime mkpagbu ma akporo ha asi site n'aka ndi Leman. Ihe dika n'afu 544 ruo 421 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua o wee ruo mgbe ufodu afu gafesiworu, otu nwoke wee bia n'etiti ndi nke Nifai, nke aha ya bu Sherom.

2 Ma o wee ruo na o malitere ikwusa okwu n'etiti ndi mma-du, ma na-ekwuputara ha na e

kwesighi inwe Kraist. Ma o kwusara otutu ihe ndi bu otuto n'esighi n'obi nye ndi mma-du, ma nke a ka o mere ka o wee kwatuo ozizi nke Kraist.

3 Ma o rusiri oru ike ka o wee dufuo obi nile nke ndi mma-du, nke mere na o dufukwara otutu obi, ma ya, ebe o matara na mu, Jekob, nwere okwukwe na Kraist onye ga-abia, o choro nnukwu ohere ka o wee biakwute m.

4 Ma o nwere mmuta, nke na o nwere omuma zuru-oke nke asusu nke ndi ahụ; ya mere, o nwere ike ijiri nnukwu otuto n'esighi n'obi, na nnukwu ike ikwu okwu, dika ike nke ekwusu.

5 Ma o nwere olile-anya ikwanye m site n'okwukwe ahụ, na-agbanyeghi otutu "mkpughe ahụ na otutu ihe ahụ nke m huro gbasara ihe ndi a; n'ihina n'ezie a huro m ndi muo-ozu, ma ha eziwokwa m rii ozi. Na kwa, anwo m rii olu nke Onye-nwe na-agwa m okwu n'ezigbo okwu, site n'oge ruo n'oge; ya mere, e nweghi ike ikwaghari m.

6 Ma o wee ruo na o biakwutere m, ma nudi a ka o gwara m okwu, na-asi: Nwanne m nwoke Jekob, a choro m nnukwu ohere ka m wee gwa gi okwu; n'ihina a nwo m ma a ma kwa m na i na-aga nnukwu njem, na-ekwusa ihe i na-akpo ozi-oma, ma-obu ozizi nke Kraist.

10c Oznd. 19:10–12.
d NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

11a 2 Nif. 9:41.
12a Mm 9:28.
13a Alma 40:14.

7 5a 2 Nif. 11:3;
Jekob 2:11.

7 Ma i dufuwo ọtụtụ ndị mma-
dụ nke mere na ha na-agbanwe
ezi ụzọ nke Chineke, ma “ghara
idebe iwu nke Moses nke bụ
ezi ụzọ; ma gbanwe iwu nke
Moses n’ikpere otu ihe nke i
siri na ọ ga-abia ọtụtụ narị afo
n’odịn’iru. Ma ugbugha lee, mụ,
Sherom, na ekwuputara gi na
nke a bụ ikwuhie Chineke; n’ihi
na odighi onye matara maka
udi ihe ndi a; n’ihi na o^bnweghi
ike ikwu maka ihe ndi ga-abia.
Ma n’udi a ka Sherom jiri doso
m ndoro-ndoro.

8 Mana lee, Onye-nwe Chineke
wunyere “Muo Ya n’ime mkpu-
ru-obi m, nke mere na m megha-
riri ya anya n’ime okwu ya nile.

9 Ma m wee si ya: I na-agonari
Kraist ahụ onye ga-abia? Ma o
wee si: O buri na e nwere otu
Kraist ga-di, a gaghị m agonari
ya; Mana ama m na o nweghi
Kraist di, obughi ma o nweworiji
ma-obu o nwere mgbe o ga-di.

10 Ma m wee si ya: I kwenyere
n’akwukwo-nsọ nile? Ma o siri, E.

11 Ma m wee si ya: Mgbe ahụ i
naghị aghota ha; n’ihi na ha n’e-
zie na-agba ama maka Kraist.
Lee, a si m gi na enwebeghi otu
onye-amuma deworo, ma-obu
“buo-amuma, ma obughi na ha
kwuworo gbasara Kraist.

12 Ma nke a abughi ihe nile —
e mewo ka o puta ihè nke oma
nye m, n’ihi na a nwo m ma
hu; ma emekwara ka o puta ihè

nye m site “n’ike nke Muo Nso;
ya mere, ama m na obu ru na
odighi aja mgbaghara mmehie
a churu mmadu nile^bga-efu.

13 Ma o wee ruo na o si ri m:
Gosi m “ihe iriba-ama site n’ike
nke Muo Nso a, nke i matawo-
ro nnukwu ihe maka ya.

14 Ma m wee si ya: Gini ka m
bu na m ga a nwa Chineke ka o
gosi gi ihe iriba-ama n’ihe nke i
mataworo na o bu “ezi-okwu?
Mana i ga-agonari ya, n’ihi na i
bu nke^bekwensu. Otu o sila di
obughi uche m ga-eme; kama
oburu na Chineke ga-akutu gi,
ka nke ahụ buri ihe iriba-ama
nye gi na o nwere ike, ma n’elu
igwe ma n’elu uwa; na kwa, na
Kraist ga-abia. Ma ka uche Gi,
O Onye-nwe, mee, ma obughi
nke m.

15 Ma o wee ruo na mgbe mu,
Jekob, kwuworo okwu ndi a,
ike nke Onye-nwe biakwasiri
ya, nke mere na o dara n’ala.
Ma o wee ruo na azuru ya otu-
tu ubochi.

16 Ma o wee ruo na o gwara
ndi mmadu: Gbakota nu echi,
n’ihi na aga m anwu; ya mere, a
chosiri m ike igwa ndi mmadu
okwu tutu mu anwu.

17 Ma o wee ruo na echi ahụ
igwe-mmadu ahụ gbakotara otu
ebe; ma o wee kwuoro ha okwu
di mfe nghota ma gonari ihe
ndi ahụ nile nke o kuziworo ha,
ma kwuputa Kraist ahụ, na ike

7a Jekob 4:5.
b Alma 30:13.

8a NGAN Kwalite Muo,
Nkwalite nke Muo.

11a Mkpu. 19:10;
1 Nif. 10:5;
Jekob 4:4;

Mosa. 13:33-35;
OznQd. 20:26.

12a NGAN Jisus Kraist.
NGAN Chineke,
Chi-ukwu—
Chineke nke Muo
Nso; Muo Nso.

b 2 Nif. 2:21.

13a Mat. 16:1-4;
Alma 30:43-60.
NGAN Iriba-ama.
14a Alma 30:41-42.
b Alma 30:53.

nke Mụọ Nsọ, na nkwusa-ozị nke ndị mụọ-ozị.

18 Ma o wee gwa ha okwu dī mfe nghọta, na e “duhiewo ya site n’ike nke ^bekwensu. Ma o wee kwuo maka ala-mụọ, na maka mgbe ebighi-ebi, na maka ntaram-ahụhụ ebighi-ebi.

19 Ma o wee sị: Egwu na-atụ m ka ọ ghara ibụ na mụ emewo “mmehie nke na-enweghị mgba-ghara, n’ihi na e kwuworo m Chineke okwu ugha; n’ihi na a gọnarịrị m Kraịst, ma sị na e kwere m n’akwụkwọ-nsọ nile; ma ha n’ezi okwu na-agba-ama maka ya. Ma n’ihi na e jiwo m otu a kwuoro Chineke okwu ugha ana m atụsi egwu ike ka ọ ghara ibụ na ọnọdụ m ga-adị ^begwu; mana a na m ekwupụta-ra Chineke.

20 Ma o wee ruo na mgbe o kwuworo okwu ndị a nile o nweghị kwa ike ikwu karịa, ma o wee “rara mụọ ya nye.

21 Ma mgbe igwe mmadụ ahụ hụworo na o kwuru ihe ndị a dika ọ chọrọ inwụ, ọ tụtụ ha n’anya karịa; nke mere na ike nke Chineke biakwasiri ha, ma ọ “kariri ha nke mere na ha dara n’ala.

22 Ugbuga, ihe nke a masiri m, Jekọb, n’ihi na a riworo m ya site n’aka Nna m nke bi n’elu-igwe; n’ihi na ọ nụwo akwa m ma zaa ekpere m.

23 Ma o wee ruo na udo na ihu-n’anya nke Chineke ka e weghachiri ọzọ n’etiti ndị mma-dụ ahụ; ma ha wee “nyochaa akwụkwọ-nsọ nile, ma ghara kwa iña-ntị n’okwu nile nke ajọọ mmadụ a.

24 Ma o wee ruo na ọtụtụ ọzọ ka a chọputara iji “nwe-taghachi ma weghachi ndị Leman na ọmụma nke ezi-okwu ahụ; mana ha nile bụ ^bnke efu, n’ihi na ha nwere mmasị ‘n’ilụ agha na “ikwafu ọbara, ma ha nwere “ikpọ-asị ebighi-ebi megide anyị, bụ ụmụnne ha. Ma ha chọrọ site n’ike nke aka ha ibibi anyị n’esepughị aka.

25 Ya mere, ndị nke Nifai che-kwasiri onwe ha ike megide ha site na ngwa-agma ha nile, na site n’ike ha nile, na-atụkwasi-obi na Chineke ahụ na “nkume nke nzọputa ha; ya mere, ha ka bụ kwa, ndị nwe mmeri nke ndị iro ha nile.

26 Ma o wee ruo na mụ, Jekọb, malitere ika-nka; ma akukọ-ndekota nke ndị a a na-edebe “n’epekele ndị ọzọ nke Nifai, ya mere, ana m eweta akukọ-ndekota a na ngwucha, na ekwuputa na e dewo m dika m kachasiri mata, site n’ikwu na oge sooro anyị gafee, na kwa ^bndụ anyị gafere, dika na nrọ, ebe anyị bụ ndị nọrọ

18a Alma 30:53.
NGAN Duhie,
Nduhie, Nghogbu.
b NGAN Ekwensu.
19a NGAN Mmehie
Na-enweghị
Mgbaghara.
b Mosa. 15:26.

20a Jer. 28:15-17.
21a Alma 19:6.
23a Alma 17:2.
24a Inos 1:20.
b Inos 1:14.
c Mosa. 10:11-18.
d Jarom 1:6;
Alma 26:23-25.

e 2 Nif. 5:1-3;
Mosa. 28:2.
25a NGAN Oke-nkume.
26a 1 Nif. 19:1-6;
Jarom 1:14-15.
NGAN Ekpele nile.
b James 4:14.

onwe ha na ndi mmadu di nwayo, ndi ngaghari, a chupuru site na Jerusalem, a muru n'ime mkpagbu, n'ime ozara, ma nwe mkporom-asị site n'aka umunne anyi, nke kpata-ra agha nile na ndoro-ndoro nile; ya mere, anyi ruru uju n'ubochi ndu anyi nile.

27 Ma mu, Jekob, huru na aga m agbada n'ala-ili m na nso nso; ya mere, a siri m nwa m nwoke "Inos: Were epekele ndi a. Ma a

gwara m ya ihe nile nke nwanne m nwoke Nifai ^bnyeworo m n'iwu, ma o wee kwe nkwa nrube-isi nye iwu ndi ahụ nile. Ma m wee bia na ngwucha nke ihe odide m n'elu epekele ndi a, nke ihe odide ya diworo ntakiri; ma nye onye-na-agu ya a na m asi ndu mma, na-enwe oli-le-anya na otutu umunne m nwoke ga-agu okwu m nile. Umunne m nwoke, ndunu mma.

AKWUKWO NKE INOS

Inos wee kpesie ekpere ike ma rite uru nsachapu nke mmehie ya nile—olu nke Onye-nwe wee bata n'ime obi ya, na-ekwe nkwa nzoputa maka ndi Leman—Ndi Nifai choro inwetaghachi ndi Leman—Inos wee nwee onu n'ime Onye-mgbaputa ya. Ihe dika n'afọ 420 tutu amuo Kraist.

LEE, o wee ruo na mu, "Inos, Lebe m matara nna m na ^bo bu nwoke ziri-ezi—n'ih na o ^ckuziri m n'asusu ya, na kwa na ^dnzulite na ido-aka na-nti nke Onye-nwe—Ma ngozi na-adiri aha nke Chineke m maka ya—

2 Ma a ga m agwa gi maka "igba-mgba nke m nwere n'iru Chineke, tutu mu enweta ^bnsachapu nke mmehie m nile.

3 Lee, a gara m ichu-nta anu n'ime oke-ohia; ma okwu ndi ahụ nke m nuworo ugboro-ugboro ka nna m na ekwu ya gbasara ndu-ebighi-ebi, na ^aonu nke ndi nsọ nile, ^bmibara ala-ala n'ime obi m.

4 Ma mkpuru-obi m wee ^anwee agu; ma e ^bgburu m ikpere n'ala n'iru Onye-meworo m ma m wee tikuo ya na nnukwu ^cekpere na ariri n'ih mkpuru-obi nke m, na ogologo ubochi nile ka m tikuru ya; e, ma mgbe abali biara e welikwara m olu m elu nke mere na o ruru elu-igwe nile.

5 Ma o nwere "olu biaruru m, na-asị: Inos, mmehie gi nile ka a gbagharaworo gi, ma i ga-adigbozi.

27a Inos 1:1.

^b Jekob 1:1–4.

[INOS]

1 1a NGAN Inos Nwa-nwoke nke Jekob.

^b 2 Nif. 2:2–4.

^c 1 Nif. 1:1–2.

^d Ndi-Efe. 6:4.

2a Jen. 32:24–32;

Alma 8:10.

NGAN Chegharia, Ncheghari.

^b NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

3a NGAN Onu.

^b 1 Nif. 10:17–19;

Alma 36:17–21.

4a 2 Nif. 9:51; 3 Nif. 12:6.

^c NGAN Nsopuru.

^b NGAN Ekpere.

5a NGAN Mkpughe.

6 Ma mụ, Inos matara na Chineke enweghi ike ikwu okwu ugha; ya mere, ikpe-omum m nke mụo ka a zafuworo.

7 Ma a siri m: Onye-nwe, olee otu a na-esi eme ya?

8 Ma o wee si m: N'ih i "okwu-kwe gi n'ime Kraist, onye nke i na-aka-anutughi olu ya ma-obu hutu ya mbu. Ma otutu afọ ga-agafe tutu o ga egosiputa onwe ya n'anụ aru; ya mere, gawa, okwukwe gi ^bazoputawo gi.

9 Ugbuga, o wee ruo na mgbe m nwororo okwu ndi a m wee malite inwe "ochichio maka odimma nke umunne m, ndi Nifai; ya mere, a ^bwuputachara m obi m nile nye Chineke maka ha.

10 Ma mgbe m ka norii na-agba lika lika n'ime mụo, lee, olu nke Onye-nwe batara n'ime "uche m ozọ, na-asị: A ga m eleta umunne gi nwoke dika mgba-li ike ha siri di n'idebe iwu-nso m nile. E ^bnyewo m ha ala nke a, ma o bu ala di nso; ma a gaghi m "abu ya onu ma obughi n'ih ime aru; ya mere, a ga m eleta umunne gi nwoke dika otu m kwuworo; ma njehie ha nile ka m ga-ewedata na mwute n'isi nke onwe ha.

11 Ma mgbe mụ, Inos, nwororo okwu ndi a nile, okwukwe m malitere ibu akwa akwuru

n'ime Onye-nwe; ma e kpere m ekpere nye Ya site n'otutu ogo-logo igba lika-lika nile maka umunne m, ndi Leman.

12 Ma o wee ruo na mgbe m "kpeworo ekpere ma ruo oru site na mgba-li, Onye-nwe siri m: A ga m emere gi dika ^bochichio gi siri di, n'ih okwukwe gi.

13 Ma ugbuga lee, nke a bu ochichio nke m choro n'aka ya—na oburu na o ga-ad i otu ahụ, na ndi m, ndi Nifai, ga-adaba n'ime njehie, ma site n'uzo obula buru ndi "ebibiri, ma ndi Leman agaghi abu ndi e bibiri, na Onye-nwe Chineke ga ^bedokwa akuko-ndekota nke ndi m, ndi Nifai; obuna oburu na o ga-ad i otua site n'ike nke aka nso ya, na a "ga-eweputa ya n'ubochi di n'iru nye ndi Leman, na, eleghi-any a, e nwere ike ^aweruta ha na nzoputa—

14 N'ih na n'oge ugbuga, igba lika-lika anyi nile buru ihe "efu n'idughachi ha n'uzo ezi okwukwe ahụ. Ma ha nuru iyi n'oke iwe na, oburu na o ga-ekwe mee, ha ^bga-ebibi akuko-ndekota anyi nile na anyi, na kwa omenala nile nke ndi nna anyi ha.

15 Ya mere, mụ ebe m matara na Onye-nwe Chineke nwere ike ^aidokwa akuko-ndekota anyi, e bekuru m ya akwa n'esepu-

8a Ita 3:12–13.
NGAN Okwukwe.
b Mat. 9:22.
9a 1 Nif. 8:12;
Alma 36:24.
b 2 Nif. 33:3;
OkwMqm. 1:8;
Alma 34:26–27.
10a NGAN Kwalite Mụo,

Nkwalite nke Mụo;
Uche.
b 1 Nif. 2:20.
c Ita 2:7–12.
12a Mqm 5:21; 9:36.
b Abuoma 37:4;
1 Nif. 7:12; Hil. 10:5.
13a Mqm 6:1, 6.
b OkwMqm. 1:6–11;

Alma 37:2.
c Alma 37:19; Ita 12:22;
OznQd. 3:18.
d Alma 9:17.
14a Jekob 7:24.
b Mqm 6:6.
15a NGAN Akwukwo-nso
nile—Akwukwo-nso
nile ka a ga-ehekwa.

ghị-aka, n'ihì na ọ siwo m: Ihe ọbụla unu ga-ariọ n'okwukwe, kwere na unu ga-anata n'aha nke Kraịst, unu ga-anata ya.

16 Ma e nwere m okwukwe, ma e bekuru m Chineke akwa ka o wee ^achekwaa ^bakụkọ-ndekota nile ahụ; ma mụ na ya gbara ndụ na ọ ^cga-ewepụta ha nye ndị Leman mgbe oge nke ya ruru.

17 Ma mụ, Inos, matara na ọ ga-adị dika ọgbugba-ndụ nke o meworo; ya mere obi m zururijike.

18 Ma Onye-nwe siri m: Nna gị ha achọwo kwa n'aka m ihe nke a; ma a ga-emere ha ya dika okwukwe ha siri di; n'ihì na okwukwe ha diriji ka nke gị.

19 Ma ugbua o wee ruo na mụ Inos, gaghariri n'etiti ndị nke Nifai, na-ebu-amụma maka ihe nile ga-abia, ma na-agba-ama maka ihe nile nke m nūworo ma hukwa.

20 Ma a na m agba ama na ndị nke Nifai chosiri-ike ikpogha-chi ndị Leman n'ezi-okwukwe n'ime Chineke. Ma na ^aorụ anyi nile bu ihe efu; ikpo-asị ha bu ihe e kedosiri ike, ma ihe na-edu ha bu ajoo ndu nke mere na ha enwetaghị ozuzu, ma di egwu, na ^bndi agu-u-ọbara na-agu, juputa ^cn'ife arusi na iru-inyi; anu n'eri ibe ha ka ha ji eme ihe oriri; na-ebi n'ime ulo ikwu, ma na-akpagharị n'ime ozara site n'iyi mkpirisi-uwe

akpukpo-anu n'ukwu ma isi ha burij ihe a kpuchara akpucha ma ime-nka ha di n'ime ^duta ha, na n'ime mma-agha ha na onyike ha. Ma otutu n'ime ha anaghieri ihe ọbụla ma ọbughị anu ndu; ma ha na-achọ esepughị-aka ibibi anyi.

21 Ma o wee ruo na ndi nke Nifai na-ako ala, ma ^azulite udi mkpuru-nke-ubi nile, na nke mkpuru-osisi, na igwe-nke anumanu nile, na igwe nke udi ehi di ichie ichie, na ewu nile na ewu ohia nile, na kwa otutu inyi-nya-nile.

22 Ma e nwere otutu ^andi-amuma kariri akari n'etiti anyi. Ma ndi mmadu a bu ^bndi na-akpo-ekwe-nku, o na-ara ahụ ighota ha.

23 Ma onweghi ihe ọbụla di ma ọbughị oke ^aibasi mba ike, ^bikwusa ozi-oma na ibu-amuma maka agha nile, na ndoro-ndoro nile na mbibi nile, na esepughị-aka ^cichetara ha maka onwu, na agwu-agwu nke mgbe ebighi-ebi, na ikpe nile na ike nke Chineke, na ihe ndi a nile — na-akpalite ha ^desepughị aka ka e debe ha n'itu egwu nke Onye-nwe. A si m odighi ihe ọbụla di ma ọbughị ihe ndi a, na nnukwu idi-mfe nghota kariri akari nke ikwu okwu, ga-edebe ha site n'igbada oso-osọ ruo mbibi. Ma n'udi a ka m na-edede gbasara ha.

24 Ma a huru m otutu agha

16a 3 Nif. 5:13–15;
OznQd. 3:19–20;
10:46–50.
b NGAN Akwukwo nke
Momon.
c 2 Nif. 27:6.

20a Moro. 9:6.
b Jarom 1:6.
c Mosa. 9:12.
NGAN Ife Arusi.
d Mosa. 10:8.
21a Mosa. 9:9.

22a OkwMqm. 1:16–18.
b Jarom 1:3.
23a 1 Nif. 16:2; 2 Nif. 33:5.
b NGAN Kwusaa.
c Hil. 12:3.
d Jarom 1:12; Alma 31:5.

n’etiti ndi Nifai na ndi Leman n’oge njem nke ubochi m nile.

25 Ma o wee ruo na a malitere m ika-nka, ma otu nari afo na iri asaa na iteghete agafeworiji site n’oge nna anyi Lihai “hapuru Jerusalem.

26 Ma m wee hu na a ga m agbada ruo ili m na nso nso, ebe emejuputaworo m n’ike nke Chineke na m ga-ekwusariri okwu ahụ ma buo-amuma nye ndi mmadu a, ma kwuputa okwu ahụ dika ezi-okwu ahụ nke di n’ime Kraist. Ma e kwuputawo m ya n’ubochi m nile,

ma e nwewo m onu n’ime ya kari na ndi nke uwa.

27 Ma a na m aga na nso nso n’ebe “izu-ike m, nke bu mu na Onye-mgbaputa m; n’ihi na a ma m na n’ime ya a ga m ezu-ike. Ma a na m anuri-onu n’ubochi ahụ mgbe aru m ga-eyikwasị anwughianwu, ma ga-eguzoro n’iru ya; mgbe ahụ ka m ga-ahụ iru ya n’inwe mmasi, ma o ga-asị m: Bjakwute m, gi onye agoziri agozi, o nwere ebe e doziri nye gi n’ime otutu ebe obibi nke Nna m. Amen.

AKWUKWO NKE JAROM

Ndi Nifai na-edebe iwu nke Moses, na-ele anya obibia nke Kraist, ma na-eme nke oma n’ime ala ahụ — Otutu ndi-amuma ruru oru idebe ndi mmadu n’uzo nke ezi-okwu. Ihe dika n’afọ 399 ruo 361 tutu amuo Kraist.

UGBUA lee, mu, Jarom, na-edede okwu ole na ole dika iwu nke nna m, Inos siri di, ka e wee debe “akuko-agburu anyi.

2 Ma dika “epekele ndi a di bntakiri, ma dika ihe ndi a nile ka e dere maka nzube nke irite uru nke umunne anyi “ndi Leman, ya mere, o diriri mkpa na m ga-edede ntakiri; mana a

gaghi m ede ihe ndi nke ibu-amuma m, ma-obu nke mkpughe m nile. N’ihi na ginị ka m ga-edede kari nke ndi nna m ha deworo? N’ihi na obu na ha ekpughegi atumatu nke nzoputa? A si m unu, E; ma nke a ezuworo m.

3 Lee, o di mkpa na a ga-arụ nnukwu oru n’etiti ndi a, n’ihi isi-ike nke obi ha nile, na anughi-ihe nke nti ha nile, na ikpuiisi nke echiche ha nile, na “ikponku nke ekwe ha nile; otu o sila di, Chineke di ebere kari n’ebe ha no, ma ruo n’oge a o zachapubeghi ha site n’elu iru nke ala ahụ.

25a 1 Nif. 2:2–4.

27a NGAN Izu-ike.

b NGAN Inwu Anwụ, Na-anwu Anwụ.

c NGAN Anaghi Anwụ Anwụ, Anwughi Anwụ.

d Jon 14:2–3;

Ita 12:32–34;

OznQd. 72:4; 98:18.

[JAROM]

1 1a 1 Nif. 3:12; 5:14.

2a Jekob 3:14;

Omni 1:1.

b 1 Nif. 6:1–6.

c NGAN Akwukwo-nsọ nile—Afo-ojuju (uru) nke akwukwo-nsọ nile.

d 2 Nif. 27:6; Mom 5:12.

3a Inos 1:22–23.

b Ita 2:8–10.

4 Ma e nwere ọtụtụ n'etiti anyị ndị nwere ọtụtụ "mkpughe, n'ihi na ha nile adighi akpọ-ekwe-nkụ. Ma ka ha ra bu ndi na adighi akpọ-ekwe-nkụ ma nwee okwukwe, nwere ^bmmekọrịta ha na Mụọ Nsọ, nke na-ekpughere umu nke mmadu, dika okwukwe ha siri di.

5 Ma ugbua, lee, nari afo abuo agafeworiji, ma ndi nke Nifai na-agbasi ike n'ala ahụ. Ha na-ejisike "n'idebe iwu nke Moses na ^bubochi izu-ike nsọ nye Onye-nwe. Ma ha ^cekwuhieghi; obughi ma ha ^dkwutoro. Ma iwu nile nke ala ahụ siri ike karịa.

6 Ma ha gbasasiri na nnukwu ebe nke iru nke ala ahụ, ma ndi Leman kwa. Ma ha ka n'onu ogugu karịa ka ha ra bu ndi nke Nifai; ma ha huru "igbu mmadu n'anya ma ha na-añu obara nke umu anu-ohia.

7 Ma o wee ruo na ha biara otutu oge imegide anyi, ndi Nifai, n'agha. Ma na "ndi eze anyi nile na ndi ndu anyi nile bu ndi dike n'ime okwukwe nke Onye-nwe; ma ha kuziri ndi ahụ uzọ nile nke Onye-nwe; ya mere, anyi guzogidere ndi Leman ma zachapu ha site ^bn'ala anyi nile, ma malite iwu-si obodo-ukwu anyi nile ike, ma-obu ebe nile obula nke nke-ta anyi.

8 Ma anyi mubara karia, ma gbasasia n'elu iru nke ala ahụ, ma baa uba karia n'ola-edo, na ola-ocha, na n'ihe nile di oke-onu-ahia, ma n'omaricha oru-aka nke osisi, n'iwu ulo, na n'igwe-oru, na kwa n'igwe na ola-kopa, na bras na igwe, na-eme udi ngwa-oru nile n'udi obula iji ko ala, ma ^angwa-ogu nile nke agha—e, arọ piri onu nko, na obọ arọ, na ube-nta onu giri-giri, na ube di mfe ntupu na njikere nile maka agha.

9 Ma otu a ka anyi di na njikere izute ndi Leman, ha emeghi nke oma n'imegide anyi. Ma okwu nke Onye-nwe ka a choputara n'ezi okwu, nke o gwara ndi nna anyi ha, na-asị na: Obururaa na unu ga-edebe iwu-nsọ m nile unu ga-eme nke oma n'ala ahụ.

10 Ma o wee ruo na ndi-amu-ma nile nke Onye-nwe majara ndi nke Nifai, dika okwu Chineke siri di, na oburu na ha edebeghi iwu-nsọ nile ahụ, ma daba n'ime njehie, a ^aga-ebibi ha site n'iru nke ala ahụ.

11 Ya mere, ndi-amuma nile, na ndi nchu-aja nile, na ndi nku-zi nile, gbalisiri ike, na-agba ndi ha ume site n'ogologo-ntachi obi ka ha nwee mgbalị; na-akuzi "iwu nke Moses, na nzube nke e jiri nye ya; na-agba ha ume ^bile anya chee Mesaja iru, ma kwere

4a Alma 26:22;
Hil. 11:23;
OznQd. 107:18–19.
NGAN Mkpuhe.
b NGAN Mụọ Nsọ.
5a 2 Nif. 25:24;
Alma 34:13–14.
b Opu. 35:2.

NGAN Ubochi Izu-ike.
c NGAN Ikwuto
Ikwuhie.
d NGAN Ikwuhie
Chineke, Nkwuhie
Chineke.
6a Jekob 7:24; Inos 1:20.
7a Jekob 1:9, 11, 15.

b OkwMqm. 1:14.
8a Mosa. 10:8.
10a 1 Nif. 12:19–20;
Omni 1:5.
11a Jekob 4:5;
Alma 25:15–16.
b 2 Nif. 11:4;
Ita 12:18–19.

na ya ibia ^aka a ga-asị na ọ bia-worij. Ma otu a ka ha siri na akuziri ha.

12 Ma o wee ruo na site n'ime otu a ha debere ha site n'ibu ndi ^aebibiri n'iru nke ala ahụ; n'ih i na ha mere ka ha ^btaa onwe ha uto site n'okwu ahụ, na-esepughị aka na-akpalite ha icheghari.

13 Ma o wee ruo na nari afo abuo na iri afo ato na afo asato agafeworij—site n'udi agha nile, na ndoro-ndoro nile na nghotahie nile, ruo na ohere nke nnukwu oge.

14 Ma mu, Jarom, anaghi ede karia, n'ih i na epekele ndi ahu di ntakiri. Ma lee, umunne m nwoke, unu nwere ike iga ^an'epekele ndi ozo nke Nifai; n'ih i na lee, n'elu ha ka a kanyere akuko-ndekota nile maka agha anyi nile, dika odide nile nke ndi eze, ma-obo ndi nke ha mere ka e deputa.

15 Ma a na m e nyefee epekele ndi a n'aka nwa m nwoke, Omnai, ka e debe ha dika ^aiwu nile nke ndi nna m ha siri di.

AKWUKWO NKE OMNAI

Omnai, Amarōn, Kemish, Abinadom, Amalakai, nke obula mgbe o ruru ya, na edebe akuko-ndekota nile—Mosaija wee choputa ndi Zarahemla, ndi sitere Jerusalem bia n'ubochi nile nke Zedekaija—Mosaija ka e mere eze ha—Ndi agburu Miulek bi na Zarahemla achoputa-worij Koriantamo, nke ikpe-azu na ndi Jared—Eze Benjamin wee sotebe Mosaija—Ndi mmadu kwesiri inye mkpuru-obi ha dika onyinye nye Kraist. Ihe dika n'afọ 323 ruo 130 tutu amuo Kraist.

LEE, o wee ruo na mu, Omnai, Lebe m nwetaworo iwu site n'aka nna m, Jarom, na m ga-edede ihe ole na ole n'elu epekele ndi a, idokwa akuko-agburu anyi.

2 Ya mere, n'ubochi m nile, O di m ka unu mata na a luru m nnukwu ogo jiri mma-agma ichekwa ndi m, ndi Nifai, site n'idaba n'aka ndi iro ha, ndi Leman. Ma lee, mu n'onwe m bu ajoo-mmadu, ma edebeghi m iwu e dere ede na iwu-nsọ nile nke Onye-nwe dika m kwesiri ime.

3 Ma o wee ruo na nari afo abuo na iri afo asaa na isii agafeworij, ma anyi nwere otutu oge nke udo; ma anyi nwere otutu oge nke agha di mkpa na mkwafu-obara. E, ma na mkpirisi, nari afo abuo na iri afo asato na abuo agafeworij, ma e debewo m epekele ndi a dika ^aiwu-nsọ nile nke nna m ha siri di; ma e nyefere m ha n'aka

11c 2 Nif. 25:24–27;
Mosa. 3:13; 16:6.
12a Ita 2:10.

b Alma 31:5.
14a 1 Nif. 9:2–4.
15a Jekob 1:1–4.

[OMNAI]
1 3a Jekob 1:1–4;
Jarom 1:15.

nwa m nwoke Amarōn. Ma a na m akwụsị n'ebe a.

4 Ma ugbua mụ, Amarōn, na-edede ihe ndị a ihe ọbụla nke m dere, dị ole na ole, n'ime akwụkwọ nke nna m.

5 Lee, o wee ruo na narị afọ atọ na iri afọ abụọ agafeworị, na mpaghara kacha n'omume ọjọọ na ndị Nifai ka e "bibiri.

6 N'ihì na Onye-nwe agaghị ekwe, mgbe o dupụtaworo ha site n'ala Jerusalem ma debe ma chekwaa ha site n'ìdaba n'aka ndị iro ha, e, ọ gaghi ekwe na okwu ahụ nile agaghị abụ ihe na-akwadoghi, nke ọ gwara nna anyị ha, na-asị na: Ọbúruraa na unu agaghị edebe iwu-nsọ m nile unu agaghị eme nke ọma n'ala ahụ.

7 Ya mere, Onye-nwe letara ha na nnukwu ikpe, otu o sila dị, O debere ndị-ezi-omume ka ha ghara ìla n'iyi, ma na ọ napụtara ha site n'aka ndị iro ha.

8 Ma o wee ruo na e nyefere m epekele ndị ahụ n'aka nwanne m nwoke Kemish.

9 Ugbua mụ, Kemish, na-edede ihe ole na ole m na-edede, n'ime otu akwụkwọ ahụ m na nwanne m nwoke; n'ihì na lee, a hụrụ m nke ikpe-azụ nke o dere, na o dere ya n'aka nke ya; ma o dere ya n'ubochi ahụ nke o nyefere ha n'aka m. Ma n'ụdị dị otu a ka anyị na-edebe akụkọ-ndekọta nile, n'ihì na ọ bu dika iwu-nsọ nile nke nna anyị ha siri di. Ma a na m akwụsị n'ebe a.

10 Lee, mụ, Abinadom, abụ m nwa nwoke nke Kemish. Lee, o

wee ruo na a hụrụ m agha hie nne na ndorọ-ndorọ n'etiti ndị m, ndị Nifai, na ndị Leman; ma mụ, na mma-agma nke m, ewerewo ndụ nke ọtụtụ ndị Leman n'ime nchedo nke ụmụnne m nwoke.

11 Ma lee, akụkọ-ndekọta nke ndị a ka a kanyere n'elu epekele nke di n'aka ndị eze, dika ọgbọ nile siri di; ma a mataghi m maka mkpughe ọbụla ma ọbughị nke ahụ e deworo, ọbughị ma-ọbụ ibu-amuma; ya mere, nke ahụ zuworo ka e deworo. Ma a na m akwụsị n'ebe a.

12 Lee, abụ m Amalakai, nwa nwoke nke Abinadom. Lee, a ga m agwa unu okwu di aña gbasara Mosai, onye e mere eze n'ala Zarahemla; n'ihì na lee, ya ebe adoworo ya aka na ntị site n'aka Onye-nwe na ọ ga-agbapụ site n'ala nke "Nifai, ma ndị nile ga-aña ntị n'olu Onye-nwe ^bga-apụ kwa site n'ala ahụ soro ya baa n'ime ọzara ahụ—

13 Ma o wee ruo na o mere dika Onye-nwe nyeworo ya iwu. Ma ha pụrụ site n'ala ahụ gbaba n'ime ọzara, ndị nile nwere ike ñaa ntị n'olu Onye-nwe; ma a na-edu ha site n'otu-otu nkwsa ozi-oma na ibu amuma. Ma a dorọ ha aka na ntị na-esepughị aka site n'okwu Chineke; ma a na-edu ha site n'ike nke aka ya, gafee ọzara ahụ, wee ruo mgbe ha biaruru n'ime ala ahụ nke a na-akpọ ala nke Zarahemla.

14 Ma ha chọputara ndị mma-dụ, ndị a na-akpọ ndị nke

"Zarahemla. Ugbua e nwere nnukwu iñuri oñu n'etiti ndi nke Zarahemla; na kwa Zarahemla ñuri kwara oñu kari, n'ih na Onye-nwe ezitawo ndi nke Mosaja ji ^bepekele nke bras nke ihe di n'ime ya bu akuko-ndekota nke ndi Juu.

15 Lee, o wee ruo na Mosaja choputara na "ndi Zarahemla sitere na Jerusalem puta n'oge ahụ ^bZedekaja, eze nke Juda, e bupuru ya na ndokpu n'agha baa n'ime Babilon.

16 Ma ha gara njem n'ime oza-ra ahụ, ma a kpotara ha site n'aka nke Onye-nwe gafee nnu-kwu mmiri nile ahụ, baa n'ime ala ahụ ebe Mosaja choputara ha; ma ha ebiworii n'ebe ahụ site n'oge ahụ gaa n'iru.

17 Ma n'oge ahụ Mosaja choputara ha, ha adiworii imerime n'onu-ogugu kari. Otu o sila di, ha enweworii otutu agha na ndoro-ndoro di mkpa, ma ha adawokwarii site na mma agha site n'oge ruo n'oge; ma asusu ha agwawala ogwa; ma ha ewetaghị "akuko-ndekota nile obu-la, ma ha gonariji onodu nke Onye-okike ha; ma Mosaja, ma obuladi ndi nke Mosaja, enweghi ike ighota ha.

18 Ma na o wee ruo na Mosaja mere ka a kuziere ha ihe n'asusu ya. Ma o wee ruo na mgbe a kuziwo ha ihe n'asusu nke Mosaja, Zarahemla nyere akuko-agburu nke ndi nna ya, dika

o siri cheta; ma e dere ha, ma obughi n'epekele ndi a.

19 Ma o wee ruo na ndi Zarahemla, na ndi Mosaja, "jikotara onwe ha; ma ^bMosaja ka ahoputara ka o buru eze ha.

20 Ma o wee ruo n'ubochi nke Mosaja, o nwere nnukwu okwute e wetaara ya nke nwere ihe ndi a kanyere n'elu ya; ma o "sughariri asusu ihe nkanye ndi ahụ site n'oninye na ike nke Chineke.

21 Ma ha nyere nkwasị ihe banyere otu "Koriantamo, na ogbugbu nke ndi ya. Ma Koriantamo ka a choputara site n'aka ndi Zarahemla; ma o bi-nyeere ha ruo onwa iteghete.

22 O kwukwara okwu ole na ole gbasara ndi nna ya ha. Ma nne na nna mbu ya biara site "n'ulo elu towa ahụ, n'oge ahụ Onye-nwe wetara ^bmgbagwoju anya n'asusu nke ndi mma ahụ; ma imesi-ike nke Onye-nwe wee dakwasị ha dika ikpe Ya nile siri di, bu nke ziri-ezi; ma "okpukpu ha nile dina ma gbasasi n'ala nke di n'elu elu.

23 Lee, mu, Amalakai, ka a muru n'ubochi ndi nke Mosaja; ma e biwo m wee hu onwu ya; ma "Benjamin, nwa ya nwoke, na-achi n'onodu ya.

24 Ma lee, a huwo m, n'ubochi nke eze Benjamin, agha siri ike na nnukwu ikwafu obara n'etiti ndi Nifai na ndi Leman. Ma lee, ndi Nifai nwetara nnukwu

14a NGAN Zarahemla.

b 1 Nif. 3:3, 19-20;
5:10-22.

15a Mosa. 25:2.

b Jer. 39:1-10; Hil. 8:21.

17a Mosa. 1:2-6.

19a Mosa. 25:13.

b Omnai 1:12.

20a Mosa. 8:13-19.

NGAN Ohu-uzo.

21a Ita 12:1.

NGAN Koriantamo.

22a Ita 1:1-5.

b Jen. 11:6-9;
Mosa. 28:17;

Ita 1:33.

c Mosa. 8:8.

23a OkwMqm. 1:3.

uru karĩa ha; e, nke mere na eze Benjamin chupuru ha site n'ala Zarahemla.

25 Ma o wee ruo na a malitere m ika-nka; ma, ebe m na-enweghi mkpuru-afọ, ma, ebe m matara eze "Benjamin na o bu onye ezi-omume n'iru Onye-nwe, ya mere, a ga m ^benye ya epekele ndi a, na-agba mmadu nile ume ka ha biakwute Chineke, Onye-Nso nke Israel, ma kwere n'ibu-amuma, na mkpughe nile, na n'kwusa ozi nke ndi muo-ozi, na n'onyinye nke ikwu n'asusu di iche iche, na n'onyinye nke isughari asusu di iche iche, na n'ihe nile ndi di 'mma; n'ih na odighi ihe obula di mma ma obughi na o sitere n'aka Onye-nwe bia; ma nke ahụ bu ihe ojoo sitere n'aka ekwensu bia.

26 Ma ugbua, umunne m nwoke m huru n'anya, o di m ka unu "biakwute Kraist, onye bu Onye-Nso nke Israel, ma keta oke na nzoputa ya, na ike nke mgbaputa ya. E, biakwute ya, ma ^bnye mkpuru-obi unu nile dika 'ihe-onyinye nye ya, ma ga n'iru "n'ibu onu na ikpe-

ekpere, ma nogide ruo ogwu-gwu; ma ebe obu na Onye-nwe na-adị ndu a ga-azoputa unu.

27 Ma ugbua a ga m ekwutu ihe ole na ole gbasara onu-ogu-gu ndi nke gbagoro n'ime ozara ahụ ilaghachi ala nke Nifai; n'ih na e nwere ndi bara uba n'onu-ogugu ndi chosiri ike inwere ala nke nketa ha.

28 Ya mere, ha gbagoro n'ime ozara ahụ. Ma onye-ndu ha ebe o bu onye gbasiri ike na dike, na onye na-akpo ekwe-nku, ya mere o butere ndoro-ndoro n'etiti ha; ma ha nile ka e "gbusiri, ma obughi iri ise, n'ime ozara, ma ha laghachiri ozo n'ala nke Zarahemla.

29 Ma o wee ruo na ha kpoo kwara ndi ozo baturu uba n'onu-ogugu, ma were njem ha ozo n'ime ozara ahụ.

30 Ma mu, Amalakai, nwere nwanne nwoke, onye nke sokwara ha gaa; ma ke mgbe ahụ, amataghi m ihe gbasara ha. Ma o foduru nwantinti ka m dina ala n'ime ili m; ma "epekele ndi a ejuwo. Ma abia m na ngwucha nke ikwu okwu m.

OKWU NILE NKE MỌMỌN

Momom wee dee epekele ndi nnu-kwu nke Nifai na nke-nke — O wee debekota epekele ndi nke ntakiri na

epekele ndi nke ozo — Eze Benjamin wee hiwe udo n'ala ahụ. Ihe dika n'afọ 385 mgbe a musiri Kraist.

25a OkwMqm. 1:17–18;

Mosa. 29:13.

b OkwMqm. 1:10.

c Alma 5:40; Ita 4:12;

Moro. 7:15–17.

26a Jekob 1:7; Alma 29:2;

Moro. 10:32.

b NGAN Chuq-aja,

Ichu-aja.

c 3 Nif. 9:20.

d NGAN Ibu-onu,

Obubu-onu.

28a Mosa. 9:1–4.

30a 1 Nif. 6:1–6.

MA ugbua mụ, “Mọmọn, Mebe m chọworo ka m nye-fee akụkọ-ndekọta ahụ nke m nọworo na-eme n’aka nke nwa m nwoke, Moronai, lee a hụwo m, ọfọduru ntakiri ka ọburu mbibi nile nke ndi m, ndi Nifai.

2 Ma ọ bu “otutu nari afọ ka Kraist biaworo ka m nyere ihe akụkọ-ndekọta ndi a n’aka nwa m nwoke; ma a na m ewere na ọ ga-ahụ mbibi nile nke ndi m. Mana ka Chineke mee ka o die ha diri ndu, ka o wee detu ihe ole na ole gbasara ha, na ihe ole na ole gbasara Kraist, na eleghi anya otu ụbọchị ọ ga-abara ha ^buru.

3 Ma ugbua, a na m ekwu ihe ole na ole gbasara ihe nke m deworo; n’ihi na mgbe m deworo na “nke-nke site ^bn’epekele nke Nifai, ruo n’ochichi nke eze Benjamin a, onye nke Amalakai kwuru maka ya, a choro m n’e-titi ihe ‘akukọ-ndekọta ahụ nke e nyefeworo n’aka m abuo, ma a chotara m epekele ndi a, nke ihe di n’ime ya bu nkwasị ntakiri nke a maka ndi-amuma nile, site na Jekob gbada ruo n’ochichi nke eze “Benjamin, na kwa otutu okwu nile nke Nifai.

4 Ma ihe nile nke di n’elu epekele ndi a “na-amasị m, n’ihi amuma nile maka ọbibi Kraist;

na ndi nna m ha matara na otutu n’ime ha ka e mezuworo; e, ma a matakwar a m na ka ha ra bu ihe nile nke e buworo n’amuma gbasara anyi gbada ruo n’ubochi nke a ka e mezuworo, ma ka ha ra bu ndi nke gafere ubochi nke a ga-emezuriri n’ezie —

5 Ya mere, a horo m “ihe ndi a, ka m wee mecha ihe akukọ-ndekọta m n’elu ha, nke ihe foduru n’akukọ-ndekọta m a ga m ewere site ^bn’epekele nke Nifai; ma apughi m ide ‘otu uzọ na nari uzọ nke ihe nile nke ndi m.

6 Ma lee, a ga m ewere epekele ndi a, nke ihe di n’ime ya bu ibu-amuma nile ndi a na mkpughe nile, ma tinyekota ha na ufodu n’ime ihe akukọ-ndekota m, n’ihi na ha bu ihe nke m choro; ma a matara m na ha ga-abu kwa ihe umunne m nwoke choro.

7 Ma a na m eme nke a maka “ebum-n’obi nke amamihe; n’ihi na otu a ka ọ na-agbanwere m izu, dika oru nile nke Mụọ nke Onye-nwe nke di n’ime m siri di. Ma ugbua, a matachaghi m ihe nile; ma na Onye-nwe ^bmatara ihe nile nke ga-abia; ya mere, ọ na-arụ ọrụ n’ime m ime dika ochicho ya siri di.

[OKWU NILE NKE MỌMỌN]

1 1a 3 Nif. 5:9-12;

Mom 1:1-4; 8:1, 4-5.

NGAN Momon,

Onye-amuma Nifai.

2a Mom 6:5-6.

b Oznd. 3:16-20.

3a Oznd. 10:44.

b Oznd. 10:38-40.

c Mosa. 1:6;

Hil. 3:13-15;

Mom 4:23.

d Omnai 1:23.

4a 1 Nif. 6:5.

5a NB Ihe nile na-atọ ya

uto, a kpọturu onu

na ama-okwu nke 4.

b 1 Nif. 9:2.

c 3 Nif. 5:8-11; 26:6-12.

7a 1 Nif. 9:5; 19:3;

Oznd. 3:12-20;

10:1-19, 30-47.

b NGAN Onye Puru

Ima Ihe nile.

8 Ma “ekpere m nye Chineke bu gbasara umunne m nwoke, ka ha nwe ike otu ugboro ozọ bịa n’omuma nke Chineke, e, mgbaputa nke Kraist; ka ha nwe ike otu ugboro ozọ buru ndi a na ^benwe mmasi maka ha.

9 Ma ugbua mu, Mọmọn, na-aga n’iru imechapu ihe akuko-ndekota m, nke m na-eweta site n’epekele ndi nke Nifai; ma a na m eme ya dika mmuta na nghota nke Chineke nyeworo m siri di.

10 Ya mere, o wee ruo na mgbe Amalakai “nyefeworo epekele ndi a n’ime aka abuo nke eze Benjamin, o weere ha ma tinyekota ha ^bn’epekele ndi nke ozọ, nke ihe di n’ime ha bu akuko-ndekota nile nke e nyedataro site n’aka ‘ndi eze nile, site n’ogbo ruo n’ogbo wee ruo n’ubochi nke eze Benjamin.

11 Ma e nyedatara ya site n’eze Benjamin, site n’ogbo ruo n’ogbo wee ruo mgbe ha danyeworo “n’aka m. Ma mu, Mọmọn, na-ekpere Chineke ka e wee chekwaa ha site n’oge a gaa n’iru. Ma a matara m na a ga-echekwa ha; n’ihi na e nwere otutu nnukwu ihe e dere n’elu ha, site n’ime nke a ka a ^bga-ekpe ndi m na umunne ha nwoke ikpe na nnukwu ubochi ikpe-azu ahụ; dika okwu Chineke nke e dere ede siri di.

12 Ma ugbua, gbasara eze Benjamin a—o nwere ihe di ka ndoro-ndoro n’etiti ndi nke ya.

13 Ma o wee ruo kwa na ndi-agma nile nke ndi Leman biara ndida site “n’ala nke Nifai, ilu agha megide ndi ya. Ma lee, eze Benjamin kpokotara ndi agha ya nile, ma o nogidere ha; ma o luru ogu site n’ume nke aka nke onwe ya, jiri ^bmma agha Leban.

14 Ma n’ume nke Onye-nwe ha luru ogu megide ndi iro ha, ruo mgbe ha gbuworo otutu puku n’ime ndi Leman. Ma o wee ruo na ha luru ogu megide ndi Leman ruo mgbe ha chupusiworu ha site n’ala nile nke nketa ha.

15 Ma o wee ruo na mgbe e nwesiworu “ndi Kraist ugha, ma onu ha nile ka emechisiworu, ma nye ha ntaram-ahuhu dika imebi iwu ha nile siri di.

16 Ma mgbe e nwesiworu ndi-amuma-ugha, na ndi na ekwusa ozi-oma na ndi nkuzi ugha n’etiti ndi ahụ, ma ndi a nile ebe ataworo ha ahuhu dika mmebi iwu ha nile siri di; ma mgbe e nwesiworu nnukwu ndoro-ndoro na otutu nnupu-isi puo ruo ndi Leman, lee, o wee ruo na eze Benjamin, site na enye m aka nke “ndi-amuma di-nsọ ndi no n’etiti ndi ya—

17 N’ihi na lee, eze Benjamin buuru “nwoke di nsọ, ma o

8a 2 Nif. 33:3-4;
Inos 1:11-12.

b 2 Nif. 30:6.

10a Omnai 1:25, 30.

b 1 Nif. 9:4.

c Jarom 1:14.

11a 3 Nif. 5:8-12;
Mom 1:1-5.

b 2 Nif. 25:18; 29:11;

33:11-15;

3 Nif. 27:23-27.

13a Omnai 1:12.

b 1 Nif. 4:9; 2 Nif. 5:14;
Jekob 1:10; Mosa. 1:16;
OznQd. 17:1.

15a NGAN Imegide Kraist.

16a Inos 1:22.

17a Alma 13:26.

chiri ndi ya n'ezi-omume; ma e nwere otutu ndi nwoke di nsọ n'ala ahụ, ma ha kwuru okwu Chineke ^bn'ike na n'ikike nke iwu; ma ha jiri nnukwu 'idi nkọ n'ih ikpọ-ekwe-nkụ nke ndi mma—

18 Ya mere, site n'inye aka nke ndi a, eze Benjamin, site n'iru oru jiri ike nile nke aru ya na ike nghota nke mkpuru-bi ya nile, na kwa ndi-amuma nile, wee hiwe udo n'ala ahụ otu ugboro ozo.

AKWUKWO NKE MOSAIA

ISI 1

Eze Benjamin wee kuziere umu ya asusu na amuma nile nke ndi nna ha—Okpukpe-chi na mmepe-anyia ha ka e chekwaworo n'ih ihe akuko-ndekota nile e debere n'epekele nile di ichi ichi—Mosaia ka a hoputara dika eze ma nye oru ilekota ihe akuko-ndekota nile na ihe ndi ozo nile. Ihe dika n'afọ 130 ruo 124 tutu amuo Kraist.

MA ugbua e nweghi kwa ndororondoro ozo "n'ala nile nke Zarahemla, n'etiti ndi nile bu ndi nke eze Benjamin, nke mere na eze Benjamin nwere udo esepughi aka ubochi nile nke foduru ya.

2 Ma o wee ruo na o nwere umu-nwoke ato; ma o kporo aha ha Mosaia, na Hilorum, na Hilaman. Ma o mere ka e wee "kuziere ha ihe ^bn'asusu nile nke nna ya ha, na site na nke a ha ga-aghọ ndi nwere nghota; ma na ha ga-amata gbasara amuma nile nke e kwuworo site

n'onu nile nke ndi nna ha, nke e nyere ha site n'aka nke Onye-nwe.

3 Ma o kuzikwara ha gbasara ihe akuko-ndekota nile ndi a kanyere n'elu epekele nile nke bras, na-asị: Umu m nwoke, o di m ka asi na unu ga-echeta na asi na obughi maka "epekele ndi a, ndi nwere ihe akuko-ndekota nile ndi a na iwu-nsọ ndi a, anyi ga-ataworii ahuhu ^bna-amaghi ama, obuna n'oge ugbua, na-amataghi ihe omimi nile nke Chineke.

4 N'ih na o kweghi omume na nna anyi, Lihai, gaara enwe ike icheta ihe nile ndi a, ikuziri ha umu ya, ma obughi na e nwere enye m-aka nke epekele ndi a; n'ih na ya, ebe a kuziworo ya "n'asusu nke ndi Ijipt, ya mere o nwere ike iguputa ihe nkanye ndi a, ma kuziere ha umu ya, nke bu na site na ya ha ga-akuziri ha umu ha, ma site otu a mezu iwu-nsọ nile nke Chineke, obuna gbada ruo oge ugbua.

5 A si m unu, umu m nwoke,

17b Alma 17:2–3.

c Moro. 9:4;

OznQd. 121:41–43.

[MOSAIA]

1 1a Omnai 1:13.

2a Mosa. 4:14–15;

OznQd. 68:25, 28.

b Mọm 9:32.

3a NGAN Ekpele nile.

b Alma 37:8–9.

4a A—JS 1:64.

asị na ọbụghị maka ihe ndị a, nke e debeworo ma “chekwaa site n’aka nke Chineke, ka anyị nwe ike ^bguo ma ghotā maka “ihe omimi ya nile, ma jide iwunso ya nile oge nile n’iru anya anyị, na ọbuna nna anyị ha gaara ala azu n’ekweghị ekwe, ma anyị gaara adị ka ụmụnne anyị nwoke, ndị Leman, ndị n’enweghị ihe ha matara gbasara ihe ndị a, ma ọbuna anaghị ekwere ha mgbe a kuziri ha ya, n’ihi ^domenala nile nke ndị nna ha, ndị n’ezighị ezi.

6 O ụmụ m nwoke, ọ ga-adị m mma ma asị na unu ga-echeta na okwu ndị a bụ ezi-okwu, na kwa na ihe akuko-ndekota nile ndị a bụ “ezi-okwu. Ma lee, epekele ndị nke Nifai kwa, nke ihe dī n’ime ha bụ akuko-ndekota na okwu nile nke ndị nna anyị ha site n’oge ha hapuru Jerusalem ruo ugbua, ma ha bụ ezi-okwu; ma anyị nwere ike imata maka ibụ ezi-okwu ha n’ihi na anyị nwere ha n’iru anya anyị.

7 Ma ugbua, ụmụ m nwoke, ọ ga-adị m mma ka unu na-echeta “ichosi ha ike, ka unu wee nweta uru na ya; ma ọ ga-adị m mma ka unu ^bna-edebe iwunso nile nke Chineke, ka unu wee “mee nke oma n’ala ahụ dika ^dnkwa nile ahụ nke Onye-nwe kwere ndị nna anyị ha.

8 Ma otutu ihe ndị ozọ ka eze

Benjamin kuziri ụmụ ya ndị nwoke, ndị a na-edeghi n’ime akwukwo a.

9 Ma o wee ruo na mgbe eze Benjamin ruo na ngwucha nke ikuziri ụmụ ya nwoke ihe, na ọ kara nka, ma ọ huru na n’oge na-adighi anya na ya ga-agariri ụzọ nke ụwa nile; ya mere, o chere ya ihe dī mkpa na ya ga-enyefe ala-eze ahụ n’aka otu n’ime ụmụ ya ndị nwoke.

10 Ya mere, o mere ka a kpota Mosaija n’iru ya, ma ndị a bụ okwu ndị ọ gwara ya, na-asị: Nwa m nwoke, ọ ga-adị m mma ka i mee nkwaputa n’ala a nile n’etiti ndị a nile, ma-ọbụ “ndị Zarahemla, na ndị nke Mosaija ndị bi n’ala ahụ, na site na ya a ga-akpokota ha onụ; n’ihi na echi ya a ga m ekwuputara ndị nke m a site n’onu nke m na i bụ ^beze na onye-ochichi nye ndị a, nke Onye-nwe Chineke anyị nyeworo anyị.

11 Ma nke ka nke, a ga m enye ndị a “aha, na site na ya ha ga-adị ichie karịa ndị nile nke Onye-nwe Chineke kpoputaworo site n’ala Jerusalem; ma nke a ka m na-eme n’ihi na ha abururworị ndị na-arusi oru ike n’idebe iwunso nile nke Onye-nwe.

12 Ma a ga m enye ha aha nke a na-enweghị ike ehichapu, ma ọbụghị site na “njehie.

5a NGAN Akwukwo-nsọ nile—Akwukwo-nsọ nile ka a ga-echekwa.
b Deut. 6:6-8.
c NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.
d Mosa. 10:11-17.

6a 1 Nif. 1:3;
2 Nif. 33:10-11;
Moro. 10:27.
7a NGAN Akwukwo-nsọ nile.
b Mosa. 2:22;
Alma 50:20-22.

c Abuma 122:6;
1 Nif. 2:20.
d Alma 9:12-14.
10a Omnai 1:14.
b Mosa. 2:30.
11a Mosa. 5:8-12.
12a NGAN Mmehie.

13 E, ma nke ka nke asị m gi, na ọburu na ndi a Onye-nwe gosiworo iru oma di elu ga-ada-ba n'ime "njehie, ma ghoo ndi ajoo-omume na ndi na-akwa iko, na Onye-nwe ga-enyefe ha, na site otu a ha ghoo ndi ^bna-adighi ike dika umunne ha nwoke; ma o gaghi 'echekwa ha ozo site n'ike ya na-enweghi atu ma di itu n'anya, dika o siworo tutu ruo ugbua chekwaa ndi nna anyi ha.

14 N'ihia na a si m unu, na obu-ru na o setipughiri aka ya n'i-chekwa ndi nna anyi ha, ha gaara adabari n'aka nke ndi Leman, ma ghoo ndi ejiri choo aja nke ikpo-asị ha.

15 Ma o wee ruo na mgbe eze Benjamin biaworo na ngwucha nke ikwu okwu ndi a nye nwa ya nwoke, na o nyere ya ikike gbasara ihe nile a na-eme n'ala-eze ahụ.

16 Ma nke ka nke, o nyekwara ya ikike gbasara ihe akuko-nde-kota nile ndi a kanyere n'elu "epekele nke bras; na kwa epe-kele nke Nifaj; na kwa, ^bmma agha nke Leban, na 'bol ahụ ma-obu nduzi-uzo ahụ, nke duru nna anyi ha gafee ozara ahụ, nke e doziri site n'aka nke Onye-nwe na site na ya a ga-edu ha, onye obula dika mmata na irusi oru ike nke ha nyere ya siri di.

17 Ya mere, otu ha burii ndi na-enweghi okwukwe ha emeghi nke oma obughi ma ha gara n'iru na njem ha, mana a "chughachiri ha azu, ma nweta

enweghi mmasi nke Chineke nye onwe ha; ma ya mere a piara ha ihe opipia nke unwu na nnukwu mkpagbu, ikwalite ha na ncheta nke oru ha.

18 Ma ugbua, o wee ruo na Mosaija gara ma mee dika nna ya nyeworo ya iwu, ma kwu-putara ndi nile ahụ no n'ala nke Zarahemla na site na nke ahụ ha ga-akpokota onwe ha onu, igalite ruo na temple, inu okwu ndi nke nna ya ga-agwa ha.

ISI 2

Eze Benjamin wee gwa ndi ya okwu—O wee gugharia izi-ezi ahụ, akpaghi oke, na ndi nke muo di n'ochichi ya—O wee duo ha odu ijere Eze ha nke Elu-igwe ozi—Ndi na-enupu-isi megide Chineke ga-ata nnukwu ahuhu mgbu dika oku a na-apughi imenyu emenyu. Ihe dika n'afọ 124 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na mgbe Mosaija meworo dika nna ya nyeworo ya iwu, ma mewokwa nkwaputa n'akuku ahụ nile, nke mere na ndi ahụ kpokotara onwe ha onu n'akuku ahụ nile, ka ha wee gbagoo na temple inuru okwu ndi ahụ nile nke eze Benjamin ga-agwa ha.

2 Ma e nwere nnukwu onu-ogugu, obuna di ezi otutu nke ha na-agutaghi ha onu; n'ihia na ha amubawo kariya ma gbasie nnukwu ike n'ala ahụ.

13a Ndi-Hib 6:4–6.

b Hil. 4:24–26.

c OznQd. 103:8–10.

16a Mosa. 1:3.

b 1 Nif. 4:8–19;

OkwMqm. 1:13;

OznQd. 17:1.

c 1 Nif. 16:10.

17a 1 Nif. 18:12–13.

3 Ma ha werekwara “*umụ-mbụ* nke igwe anụ ha, ka ha wee ^bchụọ aja na ‘onyinye-nsure oku nile ^ddịka iwu nke Moses siri di;

4 Na kwa ka ha wee nye Onye-nwe Chineke ha ekele, onye kpọpụtaworo ha site n’ala nke Jerusalem, na onye napụtaworo ha site n’aka nke ndi iro ha, ma ^hhọpụta ndi-ezi-omume ka ha buru ^bndi nkuzi ha, na kwa onye-ezi-omume ka o buru eze ha, onye nke toro ntọ-ala udo n’ala nke Zarahemla, na onye kuziwo ha ⁱidebe iwu-nsọ nile nke Chineke, ka ha wee n̄rĩa ma juputa ‘n’ihunanya n’ebe Chineke na mmadu nile nọ.

5 Ma o wee ruo na mgbe ha biaruru na temple, ha ronyere ụlọ ikwu ha nile gburu-gburu, nwoke obula dika ^aezi na ụlọ ya siri di, nke ndi nọ n’ime ya bu nwunye ya, na umu ya nwoke, umu ya nwanyi, na umu ha nwoke, na umu ha nwanyi, site na nke kachasi okenye gbada ruo na nke kachasi nwata, ezi na ụlọ obula noduru iche, otu site n’ibe ya.

6 Ma ha ronyere ụlọ ikwu ha gbaa-gburu-gburu temple ahụ, nwoke obula nwere ^aulọ-ikwu ya tinyere onu-uzo di na ya chee iru na temple, ka ha wee nodu n’ime ulọ-ikwu ha ma nuru

okwu nile nke eze Benjamin ga-agwa ha;

7 N’ihi na igwe mmadu ahụ, ebe ha di nnoo nnukwu nke na eze Benjamin enweghi ike ikuziri ha nile n’ime ogige nke temple, ya mere o mere ka e wuo ulọ-elu towa, ka site n’ebe ahụ ndi ya ga-anu okwu nile nke o ga-agwa ha.

8 Ma o wee ruo na o malitere igwa ndi ya okwu site n’ulọ-elu towa ahụ; ma ha nile enweghi ike inu okwu ya nile n’ihi nnukwu igwe-mmadu ahụ; ya mere o mere ka e dee okwu nile o kwuru ede ma zipuga ya n’etiti ndi ahụ na-anoghi n’okpuru uda olu ya, ka ha nwe ike nata kwa okwu ya nile.

9 Ma ndi a bu okwu ndi o ^akwuru ma mee ka e dee ede, na-asị: Umunne m nwoke, unu nile ndi kpokotaworo onwe unu onu, unu ndi nwere ike inu okwu m nile nke m ga-agwa unu n’ubochi taa; n’ihi na enyeghi m unu iwu igbagota n’ebe a ^bigwuri egwu n’okwu nile nke m ga-ekwu, kama ka unu wee ^cnaa m nti, ma meghee nti unu nile ka unu wee nuru, na ^dobi unu, ka unu wee ghota, na ^eechiche unu nile ka ^fihe omimi nile nke Chineke wee buru ihe a saghere ka unu hu.

10 E nyeghi m unu iwu

2 3a Jen. 4:4.

b NGAN Chuo-aja, Ichu-aja.

c 1 Nif. 5:9.

d 2 Nif. 25:24;

Alma 30:3; 34:13-14.

4a NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku, Okpokoro-oku.

b Mosa. 18:18-22.

NGAN Kuzie, Onye Nkuzi.

c Omnai 1:12-15.

d Jon 15:10.

e NGAN Ihunanya.

5a NGAN Ezi na Ulo.

6a Opu. 33:8-10.

9a Mosa. 8:3.

b OznQd. 6:12.

c NGAN Naa-nti.

d Mosa. 12:27;

3 Nif. 19:33.

e NGAN Uche.

f NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

igbagota n'ebe a ka unu wee "tuo m egwu, ma-obu ka unu wee na-eche na mu n'onwe m kariiri mmadu na-anwu anwu.

11 Mana adi m ka unu onwe unu, noro n'okpuru udi adighi ike nile nke aru na echiche; mana ahoputawo m site n'aka ndi a; ma e doro m nsọ site n'aka nna m, ma e kwere site n'aka nke Onye-nwe na m ga-abu onye-ochichi nye ndi a; ma e debewo ma chekwaa m site n'ike ya na-enweghi atu, ijere unu ozi site n'ike nile, echiche na ume nke Onye-nwe nyeworo m.

12 Asi m unu na dika emeworo ka m bie ubochi m nile n'ijere unu ozi, obuna ruo n'oge a, na achobeghi "ola edo ma-obu ola ocha ma-obu udi aku na uba obula n'aka unu;

13 Obughi ma e kwere m na a ga-edebe unu n'ulo okpuru nke ndi mkporo, ma-obu na unu game ndi oru otu nye ibe ya, ma-obu na unu ga-egbu mmadu, ma-obu punari, ma-obu zuo ori, ma-obu kwaa iko, ma obughi na m kwere na unu ga-eme udi ajo-omume obula, ma a kuziworo m unu na unu ga-edebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe, n'ihe nile nke o nyeworo unu n'iwu—

14 Ma obuna mu, n'onwe m, "aruwo oru n'aka nke m ka m wee jeere unu ozi, ma na a gaghị ebo unu ibu arọ site n'itu

otutu utu, ma na onweghi ihe obula ga-abiakwasi unu nke siri ike inagide—ma n'ihe nile ndi a nke m kwuworo, unu onwe unu bu ndi aka-ebe n'ubochi taa.

15 Mana, umunne m nwoke, emeghi m ihe ndi a ka m wee tuo onu, obughi ma m na-ako ihe ndi a ka site n'ebe ahụ ka m nwe ike bo unu ebubo, ma na a na m agwa unu ihe ndi a ka unu mata na m nwere ike iza "obi di-ocha n'iru Chineke n'ubochi taa.

16 Lee, a si m unu na n'ih na asiri m unu na ebiwo m ubochi m nile n'ijere unu ozi, a choghi m itu onu, n'ih na a nowo m nani n'ije ozi nke Chineke.

17 Ma lee, a na m agwa unu ihe ndi a ka unu wee muta "amamihe; ka unu muta na mgbe unu no n'ijere "mmadu ibe unu ozi unu no nani n'ije ozi nke Chineke unu.

18 Lee, unu akpowo m eze unu; ma oburu na mu, onye unu kporo eze unu, na-arụ oru "i jere unu ozi, mgbe ahụ o kwesighi ka unu na-arụ oru ijeritara onwe unu ozi?

19 Ma lee kwa, oburu na m, onye unu na-akpo eze unu, onye biworo ubochi ya nile n'ijere unu ozi, ma noworo n'ije ozi nke Chineke, kwesiri inata ekele n'aka unu, o lee otu unu siri kwesi "ikele eze unu nke eluigwe ekele!

10a NGAN Egwu,
Itu-egwu.

12a Qlndoz. 20:33-34.

14a 1 Ndi-Ko 9:18.

15a NGAN Ime Muo.

17a NGAN Amamihe.

b Mat. 25:40;

Jemes 1:27;

OznQd. 42:29-31.

NGAN Ije-ozii.

c NGAN Nwanne

Nwoke, Umunna

Ndi-nwoke; Nwanne
Nwanyị.

18a Mat. 20:26-27.

19a NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n'ekele.

20 A sị m unu, ụmụnne m nwo-ke, na ọburu na unu ga-enye ekele nile na “otuto nke mkpuru-obi unu nwere ike inwe, nye ^bChineke ahụ onye keworo-unu, ma debe ma chekwaa unu, ma meworo na unu ga-añuri ọñu, ma kwewo na unu ga-ebi n’udo otu na ibe ya —

21 Asị m unu na ọburu na unu ga-eje ozi nye ya onye keworo unu site na mmalite, ma ọ na-ehekwa unu site n’ụbọchị ruo n’ụbọchị, site n’igbazinye unu okuku-ume, ka unu wee di ndu ma jeharia ma mee dika “ochi-cho nke onwe unu siri di, ma ọbuna ikwado unu site n’otu nwa-oge-nta ruo na nke ozo — Asị m, ọburu na unu ga-ejere ya ozi site na mkpuru-obi unu nile n’agbanyeghi unu ga-abu ^bumu-oru na-abaghi uru.

22 Ma lee, ihe nile ọ choro n’aka unu bu “idebe ^biwu-nsọ ya nile, ma o kwewo unu nkwa na ọburu na unu edebe iwu-nsọ ya nile unu ga-eme nke oma n’ala ahụ; ma odighi mgbe ọ ‘na-agbanwe site n’ihe ahụ nke o kwuworo; ya mere, ọburu na unu ^dna-edebe iwu-nsọ ya nile ọ na-agozi unu ma mee ka unu mee nke oma.

23 Ma ugbua, na mbu, o kewo unu, ma nye unu ndu unu, nke unu ji ya ugwo ya.

24 Ma nke abuo, O na-achọ ka

unu na-eme dika o nyeworo unu n’iwu; n’ihi na unu mee nke a, ọ “na-agozi unu otu mgbe ahụ, ma ya mere ọ kwuwo unu ugwo. Ma unu ka ji ya ugwo, ma no, ma ga-anọ, ruo mgbe nile na mgbe nile, ya mere, gini ka unu nwere iji tuo onu?

25 Ma ugbua ana m aju, unu nwere ike ikwu ihe ọbula maka onwe unu? Ana m aza unu, E-e. Unu agaghi asi na unu bu ọbuna ruo dika uzuzu nke ala, ma “e kere unu site ^bn’uzuzu nke ala, ma lee, ọ bu onye kere unu, nwe ya.

26 Ma mu, ọbuna mu, onye unu na-akpo eze unu, adighi m mma karja otu unu onwe unu di, n’ihi a bu kwa m nke uzuzu. Ma unu huru na mu akawo nka, ma ọ foduru nwantinti ka m nyeghachi aru a na-anwu anwu n’aka nne ya aja.

27 Ya mere, dika m gwara unu na mu ejeworo unu ozi, “na-aga n’obi ocha n’iru Chineke, ọbuna otu a mu n’oge a emewo ka unu kpokota onwe unu onu, ka e wee huta m onye na-enweghi uta, na ka ^bobara unu ghara ibiakwasị m, mgbe m ga-eguzoro ka Chineke kpee m ikpe n’ihe nile ndi ahụ o nyeworo m n’iwu gbasara unu.

28 Asị m unu na e mewo m ka unu kpokota onwe unu onu ka m wee “sachapu uwe m nile site

20a 1 Nif. 18:16.

b NGAN Chineke, Chi-ukwu.

21a NGAN Ohere-Ihoru.

b Luk 17:7–10.

22a Lev. 25:18–19;

2 Nif. 1:9.

b NGAN Iwu-nsọ nile nke Chineke.

c OznQd. 3:1–2.

d OznQd. 14:7; 58:2–3.

24a NGAN Gozie, Goziri, Ngozi.

25a NGAN Kee, Okike.

b Jen. 3:19;

Jekob 2:21.

27a NGAN Jee-ije, Soro Chineke Jegharja.

b Jekob 1:19.

28a Jekob 2:2.

n'òbara unu, n'oge dika ugbua mgbe ọ fòdurụ m nwantinti iga rida n'ala ili m, ka m wee gaa n'udo, ka ^bmuo m nke na-adighi-anwu anwu wee sonye 'ndi otu-abu nile n'elu n'ibu abu otuto nke Chineke ziri-ezi.

29 Ma nke ka nke, a si m unu na e mewo m ka unu kpokota onwe unu onu, ka m wee kwuputara unu na a gaghi m enwe ike ibu kwa onye nkuzi unu, ma-obu eze unu;

30 N'ih na obuna n'oge a, aru m nile na-ama jijiji kari ebe m na-anwa ike m igwa unu okwu; ma na Onye-nwe Chineke na-akwado m, ma o kwewo ka m gwa unu okwu, ma o nyewo m iwu ka m kwuputara unu n'ubochi nke a, na nwa m nwoke Mosai bu eze na onye-ochichi nye unu.

31 Ma ugbua, umunne m nwoke, o di m ka unu na-eme dika unu na-eme ruo ugbua. Dika unu debeworo iwu-nsọ m nile, na kwa iwu-nsọ nile nke nna m, ma buru ndi meworo nke oma, ma ewe debe unu site n'idaba n'aka nke ndi iro unu nile, obu na otu a, obu ru na unu ga-edebe iwu-nsọ nile nke nwa m, ma obu iwu-nsọ nile nke Chineke nke o ga-enyefe unu, unu ga-eme nke oma n'ala ahụ, ma ndi iro unu nile agaghi enwe ike imegide unu.

32 Mana, O ndi m, kpachapụnụ anya na eleghi-anya ka aghara inwe "ndoro-ndoro ga-adaputa n'etiti unu, ma unu ahoro

irube isi nye muo ojo nke nna m Mosai kwuru maka ya.

33 N'ih na lee, o nwere ahuhu e kwuputara ga-adakwasị onye ga-ahoro irube-isi nye muo ahụ; n'ih na obu ru na o horo irube-re ya isi, ma nogide ma nwuo n'ime mmehie ya nile, onye ahụ na-añu "omuma-ikpe nye mkpuru-obi nke ya; n'ih na o na-nata n'okwukwu-ugwo ya, ntaram-ahuhu mgbe nile na-adigide, ebe o jehieworo iwu nke Chineke ahụ megide ihe nke ya na onwe ya matara.

34 A si m unu, na e nweghi onye obula n'etiti unu ma obu ghi ma ha bu umu-ntakiri unu ndi a na-akuzibereghi gbasara ihe ndi a nile, ma nke na-amataghi na unu ji ugwo ebighi-ebi nye Nna unu nke elu-igwe, inye ya ihe nile nke unu nwere ma buru; na kwa akuziwo ru gbasara akuko-ndekota nile nke ihe di n'ime ya bu amuma nile nke e kwuwo ru site n'onu ndi-amuma di nsọ, obuna gbada ruo n'oge nna anyi, Lihai, hapuru Jerusalem;

35 Na kwa, ihe nile e kwuwo ru site n'onu nna anyi ha ruo ugbua. Ma lee, ozọ, ha kwuru ihe ndi Onye-nwe nyere ha n'iwu; ya mere, ha ziri ezi buru ezi-okwu.

36 Ma ugbua, a si m unu, umunne m nwoke, na mgbe unu matawo ru ma a kuziekwara unu ihe ndi a nile, obu ru na unu ga-ejehie ma gaa na mme-gide nke ihe e kwuwo ru, na

unu ga-ewezuga onwe unu site na Mụọ nke Onye-nwe, na ọ gaghi enwe ọnọdụ n'ime unu iduzi unu n'ụzọ amamihe nile ka unu wee di ngozi, mee nke oma, na nchekwa —

37 A si m unu, nwoke ahụ nke na-eme nke a, onye ahụ na-aputa ihè na “nnupu-isi megide Chineke; ya mere ọ choro irube isi nye mụọ ojoo ahụ ma ghoo onye-iro nke ezi-omume nile; ya mere, Onye-nwe enweghi ọnọdụ n'ime ya, n'ihi na ọ dighi ebi n'ime ^btemple nile na-adighi nsọ.

38 Ya mere ọburu na nwoke ahụ ^aechegharighi, ma nogide ma nwuo onye-iro nke Chineke, ihe nile nke ^bikpe-ziri-ezi di nsọ choro ga-akpote mkpuru-obi ya na-adighi anwu-anwu ka ọ di gara-gara n'uche ^cn'ita uta nke onwe ya, nke na-akpatara ya ila azu site n'ebe nke Onye-nwe no, ma na-emejuputa obi ya n'ita uta, na mgbu, na nnukwu mgbu, nke dika oku na-anaghi ekwe mmenyu, nke ire oku ya na-ala elu ruo mgbe nile na mgbe nile.

39 Ma ugbua a si m unu, na ^aebere enweghi ike izoputa nwoke ahụ; ya mere nsotu mbibi ya bu inagide ahuhu ebi-ghi-ebi.

40 O, unu nile ndi nwoke kaworo-nka, na kwa unu ndi okorobia, na unu umu-ntakiri

ndi nwere ike ighota okwu m nile, n'ihi e kwuwo m okwu di mfe nghota nye unu ka unu wee ghota, a na m ariọ ka unu teta n'ura na ^ancheta nke ọnọdụ ahụ di egwu nke ndi ahụ dabaworo n'ime njehie.

41 Ma nke ka nke, a ga m acho ka unu tugharia uche na ^angozi na ọnọdụ añuri nke ndi ahụ na-edebe iwu-nsọ nile nke Chineke. N'ihi na lee, ^bagoziri ha n'ihe nile ma n'ihe nke aru ma nke mụọ; ma ọburu na ha a nogide ^cn'okwukwe ruo n'ogwugwu a ga-anabata ha n'ime ^delu-igwe, nke mere na ha na Chineke ga-ebi n'ọnọdụ añuri na-enweghi ogwugwu. O cheta, cheta na ihe ndi a bu ezi-okwu; n'ihi na Onye-nwe Chineke ekwuwo ya.

ISI 3

Eze Benjamin wee gaa n'iru n'igwa ha okwu — Onye-nwe nke Puru lme lhe nile ga-ezisa ozi oma n'etiti ndi mmadu n'ulo nke ejiri uru wuo — Obara ga-aputa site n'oghere ntakiri obula mgbe ọ na-achu aja mgbaghara mmehie nile nke uwa — Nani aha ya bu nke site na ya nzoputa ga-abia — Ndi mmadu ga-ewepu mmadu nke anu aru ma ghoo ndi Nso site n'Aja mgbaghara mmehie ahụ — Ntaram-ahuhu nke ndi ajoo-mmadu ga-adi

37a Mosa. 3:12;
Hil. 8:24–25.

NGAN Nnupu-isi.
b Alma 7:21.

38a NGAN Chegharia,
Ncheghari.
b NGAN Ikpe-ziri-ezi.

c NGAN Ikpe Omuma
nke Mụọ.

39a Alma 34:8–9, 15–16.
NGAN Ebere,

Obi-ebere.
40a Alma 5:18.

41a 4 Ne. 1:15–18.

NGAN Oñu.

b NGAN Gozie, Goziri,
Ngozi.

c OznQd. 6:13.

d NGAN Elu-igwe.

ka ọdọ-ọkụ na nkume-ọkụ. Ihe dika n'afọ 124 tutu amụọ Kraist.

MA ọzọ ụmụnne m nwoke, a ga m akpọ ige ntị unu, n'ihl na enwere m ihe ole na ole ọzọ m ga-agwa unu; n'ihl na lee, e nwere m ọtutụ ihe m ga-agwa unu gbasara ihe nke ga-abia.

2 Ma ihe ndi ahụ nke m ga-agwa unu ka e mere ka m mata site n'onyi "onye mụọ-ozl sitere n'ebe Chineke nọ bja. Ma ọ siri m: Teta; ma e tetara m, ma lee o guzoro n'iru m.

3 Ma ọ siri m: Teta, ma nuri okwu nile nke m ga-agwa gi, n'ihl na lee, a bjaara m ikwuputara gi "ozl oma nke oke onu.

4 N'ihl na Onye-nwe anuwo ekpere gi nile, ma o kpewo site n'ezl-omume gi, ma o zitawo m ka m kwuputara gi ka i wee nuri onu; na ka i wee kwuputara ndi gi, ka ha wee juputa kwa n'onu.

5 N'ihl na lee, oge ahụ na-abia, ma ọ dighi anya, mgbe n'ike, "Onye-nwe nke Puru Ime Ihe nile onye na-achi, onye diiri, ma di site mgbe ebighi-ebi nile ruo mgbe ebighi-ebi nile, ga-aridata site n'elu-igwe n'etiti umu nke mmadu, ma ga-ebi n'ulo e jiri uru wuo, ma ga-agaghari n'etiti ndi mmadu,

na-aru nnukwu "oru-ebube nile, dika igwo ndi oria, ikpolite ndi nwuru-anwu, ime ka ndi ngworo gaa ije, ka ndi isi nweta ihu-uzo ha, na ndi ntị chiri ka ha nu ihe, na igwo udi oria nile di iche iche.

6 Ma ọ ga-achupu "ekwensu nile, ma-obu mụọ ojoo nile nke na-ebi n'ime obi nile nke umu nke mmadu.

7 Ma lee, ọ ga-ata ahuhu "onwunwa nile, na ihe mgbu nke aru, b'agu, akpiri-ikpo-nku, na ida mba, obuna karia nke mmadu nwere ike ita, ma obu ghi na ọ bu nke onwu, n'ihl na lee, "obara na-aputa site n'ohere ntakiri nile, oke nnukwu ka "ihe mgbu ya ga-adi n'ihl ajoo-omume na ihe aru nile nke ndi ya.

8 Ma a ga-akpo ya "Jisus Kraist, b'Okpara nke Chineke, "Nna nke elu-igwe na uwa, Onye-okike nke ihe nile site na mmalite, ma "nne ya ka a ga-akpo "Meri.

9 Ma lee, ọ na-abiakwute ndi ya, ka "nzoputa wee biakwasi umu nke mmadu obuna site b'okwukwe n'aha ya; ma obu na mgbe ihe nke a mesiri, ha ga-ewere ya ka mmadu, ma si na o nwere "ajoo-muo, ma ha d'ga-eti ya ihe, ma ha "ga-akpo-gide ya n'obe.

3 2a NGAN Mụọ-ozl nile.

3a Luk 2:10-11.

5a NGAN Jehova.

b Mosa. 7:27;

Alma 7:9-13.

c Mat. 4:23-24;

Qlndoz. 2:22;

1 Nif. 11:31.

NGAN Oru Ebube.

6a Mak. 1:32-34.

7a NGAN Nwaa,

Onwunwa.

b Mat. 4:1-2.

c Oznd. 19:15-18.

d Luk 22:44.

e Aisa. 53:4-5.

8a NGAN Chineke,
Chi-ukwu—Chineke
nke Okpara.

b Alma 7:10.

c Hil. 14:12; 3 Nif. 9:15.

d Mat. 1:16;

1 Nif. 11:14-21.

e NGAN Meri, Nne
nke Jisus.

9a NGAN Nzoputa.

b NGAN Okwukwe.

c Jon 8:48.

d Mak. 15:15.

e Luk 18:33;

1 Nif. 19:10; 2 Nif. 10:3.

NGAN Mkpogide
n'Obe.

10 Ma ọ "ga-ebilite ^bn'ubochi nke atọ site na ndi nwurū anwū, ma lee, ọ na-eguzo "ikpe uwa ikpe; ma lee, ihe ndi a nile ka a na-eme ka ikpe ziri ezi wee bia-kwasị umu nke mmadu.

11 N'hi na lee, ma "ọbara ya kwa ^bna-achū-aja maka mmehie nile nke ndi ahū "daworo site na njehie nke Adam, ndi nwurūoro na-amaghị uche nke Chineke gbasara ha, ma-ọbū ndi mehieworo ^dna-amaghị-ama.

12 Mana ahuhū, ahuhū ga-adiri ya bụ onye matara na ya "nupurū isi megide Chineke! N'hi na nzọputa anaghị abịara ndi di otu a ma ọbūghị ma-ọbū site na ncheghari na okwukwe ^bn'Onye-nwe Jisus Kraist.

13 Ma Onye-nwe Chineke ezipuwo ndi-amuma ya di nsọ n'etiti umu nke mmadu nile, ikwuputa ihe ndi a nye ebo nile, mba, na asusu, na site na ya onye ọbula ga-ekwere na Kraist ga-abia, otu onye ahū ga-enweta "nsachapu nke mmehie ha nile, ma nuri na nnukwu onu kariri-akari, ọbuna ^bdika a ga-asị na ọ biaworiji n'etiti ha.

14 Ma na Onye-nwe Chineke huru na ndi ya bụ ndi na-akpo-ekwe-nku, ma ọ hoputara ha iwu, ọbuna "iwu nke Moses.

15 Ma otutu ihe iriba-ama nile, na ihe-ebube nile, "na udi nile, na onyinyo nile ka o gosiri ha, gbasara ọbibia ya; na kwa ndiamuma di nsọ gwara ha gbasara ọbibia ya; ma na ha mesiri obi ha ike, ma ha aghotaghi na "iwu nke Moses abaghi uru ma ọbūghị na o sitere n'aja mgbaghara mmehie nke ọbara ya.

16 Ma ọbuna ọburu na okwere omume na "umu-ntakiri nwere ike ime mmehie e nweghi ike izoputa ha; ma na a si m unu a ^bgoziri ha agozi n'hi na lee, dika n'ime Adam, ma-ọbū site n'okike, ha na-ada, ọbuna otu ahū ọbara nke Kraist na-achū-aja mgbaghara mmehie ha nile.

17 Ma nke ka nke, a si m unu, na "a gaghi enwe aha ọzọ e nye-re ma-ọbū ọzọ ọzọ ọbula ma-ọbū udi ọzọ ^bnzoputa ga-esi bira umu nke mmadu, nani n'ime na site n'aha nke "Kraist, Onye-nwe nke Puru Ime Ihe nile.

18 N'hi na lee ọ na-ekpe ikpe, ma ikpe ya ziri ezi; ma nwata agaghị ala n'iyi nke nwuru na nwata ya; ma na ndi mmadu na-anu omuma ikpe nye mkpuru-obi nke ha ma ọbūghị ma ha wedatara onwe ha ala ma "diri dika umu-ntakiri, ma kwere na nzoputa diiri, ma di, ma ga-abia,

10a NGAN Mbilite n'Onwu.

b Mat. 16:21;

2 Nif. 25:13;

Hil. 14:20-27.

c NGAN Kpee, Ikpe.

11a NGAN Obara.

b NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu Aja

Mgbaghara Mmehie.

c NGAN Odiida nke

Adam na Iv.

d 2 Nif. 9:25-26.

12a Mosa. 2:36-38;

Hil. 8:25.

NGAN Nnupu-isi.

b NGAN Onye-nwe.

13a NGAN Nsachapu nke

Mmehie nile.

b 2 Nif. 25:24-27;

Jarom 1:11.

14a NGAN Iwu nke Moses.

15a NGAN Jisus Kraist—

Udi nile ma-ọbū

akara nile nke Kraist.

b Mosa. 13:27-32.

16a NGAN Nwa-ntakiri,

Umu-ntakiri.

b Moro. 8:8-9.

17a OIndoz. 4:10-12;

2 Nif. 31:21.

b NGAN Nzoputa.

c NGAN Jisus Kraist—

Iwekwasi onwe anyi

aha Jisus Kraist.

18a Mat. 18:3.

n'ime ma site ^bn'ochuchụ-aja mgbaghara mmehie ọbara nke Kraist, Onye-nwe nke Pụrụ Ime Ihe nile.

19 N'ihl na "mmadu nke udi okike bu onye-iro Chineke, ma o buruworij site ^bn'odida nke Adam, ma ga-abu, ruo mgbe nile na mgbe nile, ma obuighi ma o 'kwenyere na nkwalite nile nke "Muọ Nso, ma wepu ibu mmadu nke anu aru, ghoo 'onye-nso site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraist Onye-nwe, ma diri dika 'nwata, na-adanye, di nwayo, di umeala, nwe ndidi, juputa n'ihu n'anya, di na njikere idanye n'ihe nile nke Onye-nwe huporo na o kwesiri ibiakwasl ya, obuna dika nwa-takiri na adanyere nna ya.

20 Ma nke ka nke, a si m gi, na oge ahụ ga-abia mgbe "omuma nke Onye-nzoputa ahụ ga-agbasa ruo ^bmba, ebo, asusu, na ndi mmadu.

21 Ma lee, mgbe oge ahụ ga-abia, odighi onye a ga-ahụ "na-enweghi uta n'iru Chineke, ma obuighi ma-obu umu-ntakiri, nani site na ncheghari na okwukwe n'aha nke Onye-nwe Chineke nke Puri Ime Ihe nile.

22 Ma obuna n'oge a, mgbe i ga akuziwororij ndi gi ihe nile nke Onye-nwe Chineke gi nyeworo

gi n'iwu, obuna mgbe ahụ ka a ga-ahụ ha na-enweghi ntupo n'iru Chineke nani dika okwu nile nke m gwaworo gi siri di.

23 Ma ugbua e kwuwo m okwu nile nke Onye-nwe Chineke nyeworo m n'iwu.

24 Ma otu a ka Onye-nwe kwuru: Ha ga-eguzoro dika ihe igba-ama doro anya megide ndi a, n'ubochi ikpe; site na nke a ga-esi kpee ha ikpe, onye obula dika oru ya nile siri di, ma ha di mma ma-obu ma ha di njo.

25 Ma oburu na ha di njo a ga-enyefe ha "n'olile-anya di egwu nke ita uta onwe ha na ihe aru nile, nke na-akpatara ha ila-ghachi azu site n'iru Onye-nwe n'ime onodu nke ^bihuju anya na ita ahuhu agwugh-agwu, site n'ebe ha na-agaghi enwe ike ila-ghachi ozu; ya mere ha anuwo omuma-ikpe nye mkpuru-obi nke ha nile.

26 Ya mere, ha anuwo site n'iko nke oke iwe nke Chineke, nke ikpe-ziri-ezi na-enweghi kwa ike ozu igonari ha dika o ga-agonari na "Adam ga-ada n'ihl iri ^bmkpuru-osisi a si erila; ya mere, 'ebere agaghi enwekwa oke n'aru ha ozu ruo mgbe nile.

27 Ma "ntaram-ahuhu ha di ka ^bodo-oku na nkume-oku, nke ire

18b Mosa. 4:2; Hil. 5:9.

19a 1 Ndi-Ko 2:11–14;

Mosa. 16:2–3.

NGAN Mmadu n'Udi Okike.

b NGAN Odida nke

Adam na Iv.

c 2 Ihem. 30:8.

d Moro. 10:4–5.

NGAN Muo Nso.

e NGAN Onye-nso.

f 3 Nif. 9:22.

20a OznOd. 3:16.

b NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.

21a NGAN Inye Nkwasi,

Nkwasi, Nwe

Nkwasi.

25a Alma 5:18; 12:14–15.

b Mom 8:38.

26a Mom 9:12.

b Jen. 3:1–12;

2 Nif. 2:15–19;

Alma 12:21–23.

c NGAN Ebere,

Obi-ebere.

27a NGAN Ikpe Omuma

nke Muo.

b 2 Nif. 9:16; Jekob 6:10;

OznOd. 76:36.

okụ ya na-enweghi mmenyū, na nke anwūrū-okū ya na-arigoro elu ruo mgbe nile na mgbe nile. Otu a ka Onye-nwe nyeworo m iwu. Amen.

ISI 4

Eze Benjamin wee gaa n'iru n'okwu ya—Nzoputa na-abia n'ihi Aja mgbaghara mmehie ahụ—Kwere na Chineke ka a zoputa gi—Dota nsachapụ nke mmehie unu nile site n'inwe okwukwe—Nye ndị ogbenye oke site n'ihe onwunwe unu—Mee ihe nile na amamihe na usoro. Ihe dika n'afọ 124 tutu amụọ Kraịst.

MA ugbua, o wee ruo na mgbe eze Benjamin biaworo na ngwūcha nke ikwu okwu nile nke e nyefeworo ya site n'aka mụọ-ozi nke Onye-nwe, na o lepurū anya ya gburu-gburu n'elu igwe mmadū ahụ, ma lee ha adaworij n'ala, n'ihi na "itū egwu nke Onye-nwe abiakwasịwo ha.

2 Ma ha ahūworij onwe ha "n'onodū nke anū arū onwe ha, ^bobuna idị ntakiri karịa uzuzu nke ala. Ma ha nile tisiri mkpu ike n'otu olu, na-asi: O mee ebere, ma tinye ^cobara aja mgbaghara mmehie ahụ nke Kraịst ka anyi wee nata mgbaghara nke mmehie anyi nile, ma ka e wee sachaa obi anyi nile; n'ihi na anyi kwere na Jisus Kraịst,

Okpara nke Chineke, onye ^dkere elu-igwe n'ūwa, na ihe nile; onye ga aridata n'etiti umu nke mmadū.

3 Ma o wee ruo na mgbe ha kwuwo okwu ndi a Mụọ nke Onye-nwe biakwasij ha, ma ha juputara n'onu, ebe ha nataworo "nsachapụ nke mmehie ha nile, na ebe ha nwere udo nke ^bmụọ, n'ihi 'okwukwe nke kariri akari nke ha nwere n'ime Jisus Kraịst onye ga-abia, dika okwu nile nke eze Benjamin gwaworo ha.

4 Ma eze Benjamin ozọ meghe-re onu ya ma malite igwa ha okwu, na-asi: Ndi enyi m na umunne m nwoke, ndi ebo m na ndi m, a ga m akpokū ige-nti unu ozọ, ka unu wee nū, ma ghotā okwu m ndi nke foduru nke m ga-agwa unu.

5 N'ihi na lee, oburu na mmata nke idi mma nke "Chineke akpotewo unu n'oge a ruo n'imata ihe-efu unu bu, na aputaghi ihe unu na onodu odida unu—

6 A si m unu, oburu na unu abiawo na "mmata nke idi mma nke Chineke, na ike na-enweghi atu nke ya, na amamihe ya, na ndidi ya, na ogologo-ntachi obi n'ebe umu nke mmadū nọ; na kwa, ^baja mgbaghara mmehie nke a kwadoworo site na 'nto-ala nke ūwa, na site na ya nzoputa ga-abijara onye nke ^dga-atukwasị obi ya n'ime

4 1a NGAN Egwu, Itū-egwu.

2a NGAN Nke Anū Arū.
b Hil. 12:7-8.

c Mosa. 3:18;
Hil. 5:9.

d NGAN Kee, Okike.

3a NGAN Nsachapū nke Mmehie nile.

b NGAN Ime Mụọ.

c NGAN Okwukwe.

5a Moses 1:10.

6a NGAN Chineke, Chi-ukwu.

b NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichū Aja Mgbaghara Mmehie.
c Mosa. 15:19.

d Abuoma 36:7;
2 Nif. 22:2; Hil. 12:1.
NGAN Ntukwasị-obi.

Onye-nwe, ma na-arusi-ọrụ ike n'idebe iwu-nsọ ya nile, ma na-aga n'iru n'okwukwe ọbuna ruo n'ogwugwu nke ndụ ya, a na m ekwu maka ndụ arụ na-anwu anwu—

7 A si m, na nke a bu nwoke ahụ onye na-anata nzọpụta, site n'aja mgbaghara mmehie nke a kwadoro site na ntọ-ala nke uwa nye mmadụ nile, nke dirị site "n'odịda nke Adam, ma-ọbụ onye nọ, ma-ọbụ onye nke ga-anọ, ọbuna ruo na nsọtụ nke uwa.

8 Ma nke a bu ụzọ ebe nzọpụta si-abia. Ma "odighi nzọpụta ọzọ di karịa nke a nke e kwuworo okwu gbasara ya, ọbughị ma e nwere ọnọdụ ọbula site na nke mmadụ ga-esi nwe nzọpụta ma ọbughị n'ọnọdụ nile ndi m gwaworo unu.

9 Kwere na Chineke, kwere na ọ nọ, ma na o kere ihe nile, ma n'elu-igwe ma n'uwa; kwere na o nwere "amamihe nile, na ike nile, ma n'elu-igwe ma n'uwa; kwere na mmadụ anaghị ^baghota ihe nile nke Onye-nwe nwere ike ighota.

10 Ma ọzọ, kwere na unu aghaghị "icheghari site na mmehie unu nile ma hapu ha, ma nwe umeala n'onwe unu n'iru Chineke; ma rịọ n'obi ezi-okwu ka ọ ^bgbaghara unu;

ma ugbua, ọburu na unu "kwere ihe nile ndi a huru na unu ^ana-eme ha.

11 Ma ọzọ a si m unu dika m kwuworo na mbu, na dika unu biaworo na mmata nke ebube nke Chineke, ma-ọbụ ọburu na unu amatawo maka idi mma ya ma "detuworiji ihu-n'anya ya ire, ma nataworiji ^bnsachapu nke mmehie unu nile, nke na-ebute udi nnukwu ọñu kari akari na mkpuru-obi unu nile, ọbuna otu a ọ ga-adị m mma na unu ga-echeta, ma oge nile dota na ncheta, idi ukwu nke Chineke, na "adighi ihe unu n'onwe unu putara, na "idi mma ya na ogologo-ntachi-obi n'ebe unu nọ, ndi ekere eke na-etozughị oke, ma wedata onwe unu ala ọbuna n'omimi nile nke "obi umeala, ^fna-akpoku aha Onye-nwe kwa ubochi ma na-eguzosike n'okwukwe ahụ nke ihe ahụ ga-abia, nke e kwuru site n'onu nke muo-ozu ahụ.

12 Ma lee, a si m unu na ọburu na unu mee nke a unu ga na-añuri ọñu oge nile, ma juputa "n'ihunanya nke Chineke, ma oge nile ^bna-edota nsachapu nke mmehie unu nile; ma unu ga-eto n'omuma nke ebube nke ya onye kere unu, ma-ọbụ n'omuma nke ihe ndi ziri ezi na ezi-okwu.

7a NGAN Odida nke Adam na Iv.

8a Qlndoz. 4:12;
2 Nif. 31:21;
Mosa. 3:17.

9a Ndi Rom 11:33-34;
Jekob 4:8-13.
b Aisa. 55:9.

10a NGAN Chegharia,

Ncheghari.
b OznQd. 61:2.

c Mat. 7:24-27.
d 2 Nif. 31:19-21.

11a Alma 36:24-26.

b NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

c Moses 1:10.
d Qpu. 34:6; Moro. 8:3.

e NGAN Umeala, Idi Umeala.

f NGAN Ekpere.
12a NGAN Ihunanya.

b Mosa. 4:26;
Alma 4:13-14;
5:26-35;
OznQd. 20:31-34.

13 Ma unu agaghị enwe uche onye ọbụla imejọ ibe ya, kama ibi "n'udo, na imere onye ọbụla dika ihe ahụ nke ruu ya.

14 Ma unu agaghị ekwe "umu unu ka ha na-aga n'aguu, ma-ọbụ igba ọtọ, ọbughị ma unu ga-ekwe ka ha jehie iwu nile nke Chineke, ma ^blụwa ọgụ ma sewe okwu otu na ibe ya, ma jeere ekwensu ozi, onye bụ onye-isi nke mmehie, ma-ọbụ onye bụ ekwensu nke e kwu-wororịi maka ya site na ndị nna anyị ha, ya ebe ọ bụ onye iro nye ezi-omume nile.

15 Ma na unu "ga-akuziri ha ^biga n'uzọ nile nke ezi-okwu na anya-udo; unu ga-akuziri ha 'ihurita onwe ha n'anya, na ijeritara onwe ha ozi.

16 Na kwa, unu onwe unu "ga-enyere ndị choro enye m aka unu aka; unu ga-ekwe ihe unu nwere nye onye ọ di na mkpa; ma unu agaghị ekwe ka ^bonye-aririọ rịo unu ihe n'efu, ma chupụ ya ka ọ laa n'iyi.

17 Eleghị anya unu "ga-asị: nwoke ahụ ewetaworo onwe ya ọndu ihu-anya nke ya; ya mere agaghị m enye ya site n'ihe oriri m, ma-ọbụ kenye ya ihe m mwere ka ọ ghara ita ahụhụ, n'ihia na ntara m ahụhụ ya ziri ezi—

18 Ma a si m unu, O mmadu onye ọbụla mere nke a onye ahụ

nwere nnukwu ihe kpata ọ ga-iji chegharia; ma, ma ọbughị na ọ cheghariri site n'ihe ahụ nke o meworo ọ ga-ala-n'iyi ruo mgbe nile, ma o nweghi mmasi n'ala-eze nke Chineke.

19 N'ihia na lee, ọ bụ na anyi nile abughị ndi ariri? Ọbughị anyi nile na-adabere n'otu Onye ahụ di, ọbuna Chineke, maka ihe nile nke anyi nwere, maka ma ihe oriri na ihe myikwasi, na maka ọla-edo, na maka ọla-ocha, na maka akụ na ụba nile nke anyi nwere n'udi ọbula?

20 Ma lee, ọbuna n'oge a, unu anoworiri na-akpo aha ya, ma na-arịo maka nsachapụ nke mmehie unu nile, Ma o kwewo ka ọburu na unu rioro n'efu? E-e; Ọ wukwasịwo unu Mụọ ya, ma kpata ka obi unu juputa "n'ofu, ma kpata ka a kwusi onu unu nile na unu enweghi ike ichota onu okwu, oke nnu-kwu ofu ka unu nwere.

21 Ma ugbua, ọburu na Chineke, onye keworo unu, onye nke unu na-adabere maka ndu unu nile na maka ihe nile unu nwere ma buru, na-enye unu ihe ọbula unu rioro nke ziri ezi, n'okwukwe, na-ekwere na unu ga-anata, O mgbe ahụ, unu kwesiri "ikerita nke unu nwere otu onye nye ibe ya.

22 Ma ọburu na unu "kpee nwoke ahụ ikpe onye na-arịo

13a NGAN Onye na Eme Udo.

14a 1 Tim. 5:8;

OznQd. 83:4.

^b NGAN Ndoro-ndoro.

15a OznQd. 68:25–28;

Moses 6:58.

NGAN Kuzie, Onye

Nkuzi.

^b NGAN Jee-ije, Soro

Chineke Jegharia.

^c Mosa. 18:21.

16a NGAN Afo-oma;

Ije-ozii.

^b Deut. 15:7–11;

Ilu 21:13;

Aisa. 10:1–2.

17a Ilu 17:5.

20a NGAN Ohu.

21a NGAN Ije-ozii;

Qdimma.

22a Mat. 7:1–2;

Jon 7:24.

unu aririŋ ka ọ ghara ıla n'iyi ma ma ya ikpe, olee udi nnu-kwu izi-ezi kariŋ akari amam-ikpe unu ga-adi maka ^bijichi ihe onwunwe unu, nke na-abughi nke unu kama nke Chineke, Onye nke ndu unu bu kwa nke ya; ma na unu anaghi ariŋ, ma-ŋbu chegharia n'ihe nke unu meworo.

23 Asị m unu, ahuhu diri onye ahụ, n'ih ihe onwunwe ya ga e soro ya laa n'iyi; ma ugbua, a na m agwa unu ihe ndi a nye ndi ahụ ^abara ogaranya n'ihe gbasara ihe nile nke uwa nke a.

24 Ma ọzọ, a si m ndi ogbenye, unu ndi na-enweghi ma na unu nwere nke zuru unu, ka unu noro site n'ubochi ruo n'ubochi; a na m ekwu maka unu nile ndi na aju inye onye aririŋ, n'ih ihe na unu enweghi; ọ di m ka unu ga-asi n'ime obi unu nile na: A naghi m enye n'ih ihe na enweghi m, ma na ọburu na m nwere a gaara m ^aenye.

25 Ma ugbua, ọburu na unu kwuo nke a n'obi unu, unu ga-anodu n'enweghi uta, ma ọbughi otu a ^aamam-ikpe diri unu; ma amam-ikpe unu ziri ezi n'ih ihe na unu na-enwe anya ukwu n'ih ihe nke unu na-anatabeghi.

26 Ma ugbua, n'ih ihe ndi a nke m gwaworo unu—nke bu, maka idota nsachapu nke mmehie unu nile site n'ubochi ruo

n'ubochi, ka unu wee ^agaa ije n'enweghi uta n'iru Chineke— Ọ ga-adi m mma ka unu ^bna-ekesa ihe unu nwere nye ^cndi ogbenye, onye ọbula dika ihe nke o nwere siri di, dika ^dinye ndi aguu nri, iyinye ndi gbaa ọto uwe, ileta ndi ọria na inyere ha aka ikwusi ihe mgbu ha, ma nke muo ma nke aru, dika ọchicho ha nile siri di.

27 Ma hu na ihe nile ndi a e mere ha na amamihe na n'usoro; n'ih ihe na ọ bughi ihe a chorọ na mmadu ga-agba ^aoso ngwa ngwa karia ka o nwere ume. Ma ọzọ, ọ di mkpa na ọ ga-arusi ọru ike, ka site n'ebe ahụ ọ ga-erita ugwo ọru ahụ; ya mere, ihe nile ka a ga-emeriri n'usoro.

28 Ma ọ ga-adi m mma ka unu cheta, na onye ọbula n'etiti unu na-agbaziri ihe site n'aka onye-agbata-obi ya ga-eweghachi ihe ahụ nke o gbazitara, dika o siri kwere, ma odighi otu ahụ unu ga-eme mmehie; ma eleghi anya i ga-eme ka onye-agbata-obi gi mee kwa mmehie.

29 Ma n'ikpe-azu, e nweghi m ike igwa unu ihe nile site na ndi unu ga-esi na ha mee mmehie, n'ih ihe na e nwere otutu uzọ di iche iche na ihe a ga-eji, ọbuna di oke otutu nke m na-agaghi enwe ike iguta ha onu.

30 Mana nke a ka m nwere ike igwa unu, na ọburu na unu ^aelezighi onwe unu anya, na ^bechi-

22b 1 Jon 3:17.
23a OznQd. 56:16.

24a Mak. 12:44.

25a OznQd. 56:17.

26a NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharĩa.
b Jekob 2:17–19.

c Zek. 7:10; Alma 1:27.
NGAN Inye Ndi
Ogbenye Onyinye,
Onyinye a na-Enye
Ogbenye.
d Aisa. 58:10–11;
OznQd. 104:17–18.

27a OznQd. 10:4.
30a Alma 12:14.

NGAN Nche, Ndi-nche.
b Mak. 7:18–23.
NGAN Echiche nile.

che unu nile, na 'okwu unu nile, na omume unu nile, ma debe iwu-nsọ nile nke Chineke, ma gaa n'iru n'ime okwukwe nke ihe unu nuworo gbasara ọbibia nke Onye-nwe anyi, ọbuna ruo n'ogwugwu ndu unu, unu galariji-n'iyi. Ma ugbua, O mma-du, cheta, ma ghara ila n'iyi.

ISI 5

Ndi-nsọ nile ga-aghọ umu nwoke na umu nwanyi nke Kraist site n'okwukwe—Mgbe ahụ ka a ga-akpọ ha n'aha nke Kraist—Eze Benjamín wee gbaa ha ume ikwu-sike na ibu akwa akwuru n'oru oma nile. Ihe dika n'afọ 124 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua, o wee ruo na mgbe eze Benjamín kwuworo okwu otu a nye ndi ya, o gara ozi n'e-titi ha, na-achosike imata site na ndi ya ma ha kwere okwu nile ahụ nke o gwaworo ha.

2 Ma ha nile wee tie n'otu olu, na-asị: E, anyi kwere okwu nile ahụ nke i gwaworo anyi; na kwa, anyi matara maka ahaghi imezu ha na ezi-okwu, n'ih i Muo nke Onye-nwe nke Puru Ime Ihe nile, nke wetaworo nnukwu "mgbanwe n'ime anyi nile, ma-ọbụ n'ime obi anyi nile, nke mere na anyi enwekwagh i ọchichọ ime ^bihe ọjọọ, kama ime ihe oma esepugh i aka.

3 Ma anyi, n'onwe anyi, kwa, site n'idi mma na-enweghi oke nke Chineke, na mpata-ih e nile nke Muo ya, nwere nnukwu nlekwasi-anya nke ihe ahụ nke gabia; ma ọburu na o di mkpa, anyi nwere ike ibu-amuma maka ihe nile.

4 Ma o bu okwukwe ahụ nke anyi nweworo n'ih e ndi nke eze anyi gwaworo anyi bu ihe wetaworo anyi na nnukwu mmata ihe nke a, nke mere anyi na-añuri nnukwu ọñu kariri akari.

5 Ma anyi di na njikere iba n'ime "ogbugba-ndu anyi na Chineke anyi ime uche ya, na irube-isi nye iwu-nsọ ya nile n'ih e nile nke o ga-enye anyi n'iwu, ubochi nile nke foduru anyi, ka anyi ghara iwetara onwe anyi ^bita-ahuhu agwu-agwu, dika e kwuworo site n'onu "muo-oz i ahụ, ka anyi ghara inu site n'iko nke onuma nke Chineke ahụ.

6 Ma ugbua, ndi a bu okwu nile nke eze Benjamín chosiri ike n'aka ha; ma ya mere o sir i ha: Unu ekwuwo okwu nile ahụ nke m chosiri ike; ma ogbugba-ndu ahụ nke unu meworo bu ogbugba-ndu ziri-ezi.

7 Ma ugbua, n'ih i ogbugba-ndu ahụ unu meworo a ga-akpọ unu "umu nke Kraist, umu ya ndi nwoke, na umu ya ndi nwanyi; n'ih i na lee, n'ubochi nke taa, o ^bmuwo unu n'ime muo, n'ih i na unu na-as i "n'obi

30c Mat. 15:18-20.

NGAN Ikwuto
Ikwuhie.

5 2a Alma 5:14.

NGAN Amuru Ozọ,
Amuru site na

Chineke.

b Alma 19:33.

5a Mosa. 18:10.

b Mosa. 3:25-27.

c Mosa. 3:2.

7a Mosa. 27:24-26;

Moses 6:64-68.

NGAN Umu Ndikom
na Umu Ndiinyom
nke Chineke.

b NGAN Muru.

c NGAN Obi.

unu nile ka a gbanweworo site n'okwukwe n'aha ya; ya mere, unu ka "a mụworo na ya ma unu aghowo "umụ ya ndi nwoke na umụ ya ndi nwanyi.

8 Ma n'okpuru isi nke a, e mere ka unu "nwere onwe unu, ma "odighi isi ozọ nke unu gae si na ya nwere onwe unu. Odighi "aha ozọ e nyere ebe nzoputa si abia; ya mere, o ga-adị mma na unu "ga-ebukwasi onwe unu aha nke Kraist, unu nile ndi baworo n'ime ogbugba-ndu unu na Chineke na unu ga-erube isi ruo ogwugwu ndu unu nile.

9 Ma o ga-eru na onye obula na-eme nke a, a ga-achota ya n'aka nri nke Chineke, n'ih na o ga-amata aha ahụ nke a na-akpo ya, n'ih a ga-akpo ya n'aha nke Kraist.

10 Ma ugbua o ga-eru, na onye obula nke na-ebukwasighi onwe ya aha nke Kraist a ga-akpori ya "n'aha ozọ; ya mere, o ga-achota onwe ya "n'aka ekpe nke Chineke.

11 Ma o di m ka unu cheta kwa, na nke a bu "aha ahụ nke m si na m ga-enye unu nke a na-agaghị ehichapụ ehichapụ, ma obughị site na njehie, ya mere, kpachapụ anya ka unu ghara ijehie, ka aha ahụ ghara ibu ihe ehichapụ n'obi unu nile.

12 Asị m unu, o di m ka unu cheta "idebe aha ahụ e deworo oge nile n'ime obi unu, ka aghara ichota unu n'aka ekpe nke Chineke, ma ka unu nuri ma mata olu ahụ nke a ga-eji kpoo unu, na kwa, aha ahụ nke o ga-akpo unu.

13 N'ih na olee otu mmadu gae si "mata nna ya ukwu onye o na ejerebeghi ozi, na onye o na-amataghi, ma diri anya site n'echiche nile na nzube nile nke obi ya?

14 Ma ozọ, mmadu o ga-ewere anu dika inyinya nke onye agbata-obi ya nwere, ma debe ya? Asị m unu, E-e; o gaghi ekwe obuna ka o taa nri n'etiti igwe-anu ya, ma o ga-achupu ya, ma chufuo ya. A si m unu, na obuna otu a ka o ga-adị n'etiti unu ma oburu na unu amataghi aha ahụ nke a na-akpo unu.

15 Ya mere, o di m ka unu buru ndi kwusiri ike na akwa a kwuru, oge nile na-ejuputa n'oru oma nile, na Kraist, Onyenwe Chineke nke Puru Ime Ihe nile, ga "arachi unu ndi nke ya, ka e wee kpota unu n'elu-igwe, ka unu wee nwe nzoputa mgbe nile na-adigide na ndu ebighiebi, site na amamihe, na ike, na ikpe-ziri-ezi, na ebere nke ya onye "kere ihe nile, n'elu-igwe

7d Mosa. 15:10-11.
NGAN Amuru Ozọ,
Amuru site na
Chineke.
e OznOd. 11:30.
8a Ndi Rom 6:18;
Ndi-Gal. 5:1;
Hil. 14:30.
b Qlndo. 4:10, 12;

Alma 21:9.
c Mosa. 26:18.
d Qlndo. 11:26;
Alma 46:15.
10a Alma 5:38-39.
b Mat. 25:33.
11a Mosa. 1:11-12.
NGAN Jisus Kraist—
Iwekwasi onwe anyi

aha Jisus Kraist.
12a OznOd. 18:23-25.
13a Mosa. 26:24-27.
15a NGAN Qkpukpo na
Nhoputa; Ido-nso.
b Ndi-Kol. 1:16;
Mosa. 4:2;
Alma 11:39.

na n'ụwa, onye bụ Chineke kacha ihe nile elu. Amen.

ISI 6

Eze Benjamìn wee dekọta aha nile nke ndị ahụ ma họtụta ndị nchụ-aja ikuziri ha — Mosaja wee chịa dika eze ezi-omume. Ihe dika n'afọ 124 ruo 121 tutu amụọ Kraist.

MA ugbua, eze Benjamìn chere na ọ dị mkpa, mgbe ọ gwasịwo-ro ndị ahụ okwu, ka o "were aha nile nke ndị ahụ baworo n'ime ọgbugba-ndụ ha na Chineke idebe iwu-nsọ ya nile.

2 Ma o wee ruo na enweghi otu mkpuru-obi, e wezuga umuntakiri, bụ ndị banyeworo n'ime ọgbugba-ndụ ma bukwasiwo onwe ha aha nke Kraist.

3 Ma ọzọ, o wee ruo na mgbe eze Benjamìn biaworo na ngwucha nke ihe ndị a nile, ma doworiji nwa ya nwoke "Mosaja nsọ ibụ onye-ochichi na eze nke ndi ya, ma o nyewo ya riji nkuzi nile gbasara ala-eze ahụ, na kwa ^bhọtutawo ndi nchụ-aja ^cikuziri ndi ahụ, na site na ya ha ga-anụ ma mata iwu nile nke Chineke, na ikpalite ha na ncheta nke ^doñuñu-iyi ahụ nke ha meworo, ọ gbasara igwemmadu ahụ, ma ha laghachiri, onye obula, dika ezi na ulo ha siri di, n'ulo nile nke onwe ha.

4 Ma "Mosaja malitere ichi n'oghotu nna ya. Ma o malitere ichi n'afọ nke iri ato ya, nke mere ha

nile, ihe dika nari afọ anọ na iri asaa na isii site ^bn'oge nke Lihai hapuru Jerusalem.

5 Ma eze Benjamìn diiri ndu afọ ato, ma o nwuru.

6 Ma o wee ruo na eze Mosaja gara ije n'uzo nile nke Onyewe, ma o chotutara ikpe ya nile na usoro-iwu ya nile, ma debe iwu-nsọ ya nile n'ihe nile obula o nyere ya n'iwu.

7 Ma eze Mosaja mere ndi nke ya ka ha na-akọ ala. Ma ya kwa, n'onwe ya, korọ ala, na site na ya o "gaghi abụ ibu-arọ nye ndi ya, ka o mee dika ihe nke nna ya meworo n'ihe nile. Ma enweghi ndoro-ndoro n'etiti ndi ya nile ruo afọ ato.

ISI 7

Amọn wee chọta ala nke Lihai-Nifai, ebe Lihai bụ eze — Ndi nke Lihai nọ n'ibu-oru n'aka ndi Leman — Lihai wee kogharịa akuko ha — Onye-amuma (Abinadai) agbaworiji ama na Kraist bụ Chineke ahụ na Nna nke ihe nile — Ndi nke na-akụ mkpuru iru-inyi na-aghota ufufe gburu-gburu, ma ndi nke na-etinye ntukwasị obi ha n'ime Onye-nwe ka a ga-anaputa. Ihe dika n'afọ 121 tutu amụọ Kraist.

MA ugbua, o wee ruo na mgbe eze Mosaja nweworo udo esepughi aka ruo afọ ato, ọ chosiri-ike imata gbasara ndi ahụ "gbagoro ibi n'ala nke Lihai-Nifai, ma-obu n'obodo-ukwu

6 1a OznOd. 128:8.

3a Mosa. 1:10; 2:30.

b NGAN Chie Echichi, Echichi.

c Alma 4:7.

d Mosa. 5:5–7.

4a NGAN Mosaja, Nwanwoke nke Benjamin.

b 1 Nif. 1:4.

7a 2 Ndi-Ko 11:9.

7 1a Omnai 1:27–30.

nke Lihai-Nifai, n'ih na ndi ya anubeghi ihe obula site n'aka ha site n'oge ha hapuru ala nke ^bZarahemla; ya mere, ha nyere ya nsogbu gwuru ya ike site n'iji ya mee ihe ochi nile.

2 Ma o wee ruo na eze Mosaija kwere na mmadu iri na isii n'ime ndi nwoke ha siri ike ga-agbago ruo n'ala nke Lihai-Nifai ijuputa gbasara umunne ha nwoke.

3 Ma o wee ruo na n'echi ya ha malitere igbago, kpore tinyere onwe ha otu Amon, ebe o bu nwoke nwere ume, ma di ike, na onye sitere n'agburu nke Zarahemla; ma-obu kwa ya bu onye-ndu ha.

4 Ma ugbua, ha amataghi uzọ ha ga-esi ga njem n'ime ozara ahụ igbago ruo n'ala nke Lihai-Nifai; ya mere ha kpaghariiri otutu ubochi n'ime ozara ahụ, obuna iri ubochi anọ ka ha kpaghariiri.

5 Ma mgbe ha kpaghariworu iri ubochi anọ ha biaruru otu ugwu, nke di n'elu-elu ala nke "Shailom, ma n'ebe ahụ ka ha runyere ulo-ikwuu ha nile.

6 Ma Amon kpore umunne ya ndi nwoke ato, ma aha ha bu Amalakai, Hilem, na Hem, ma ha gbadaara n'ime ala nke "Nifai.

7 Ma lee, ha jekwuru eze nke ndi ahụ bu ndi nọ n'ala nke Nifai, na n'ala nke Shailom; ma ndi nche eze ahụ gbara ha gburu-gburu, ma wee duru ha, ma kee ha agbu, ma tinye ha n'ulo mkporo.

8 Ma o wee ruo mgbe ha noworo n'ulo-mkpore ubochi abuo a kporutakwara ha ozo n'iru eze, ma a topuru agbu ha, ma ha guzoro n'iru eze, ma e nyere ha ohere, ma-obu nye iwu, na ha ga-aza ajuru nile ndi o ga-aju ha.

9 Ma o wee si ha: Lee, a bu m "Limhai, nwa nwoke nke Noa, onye bu nwa nwoke nke Zinif, onye bialitere site n'ala nke Zarahemla iketa ala nke a, nke bu ala nke ndi nna ha, onye e mere eze site n'olu nke ndi ahụ.

10 Ma ugbua, achoro m imata ihe kpatara unu atughi egwu ibiaru nso mgbidi nile nke obo-do-ukwu ahụ, mgbe mu, n'onnwe m, nọ mu na ndi nche m n'ofe onu-uzo ama ahụ?

11 Ma ugbua, n'ih nke a ka m kweworo ka e chekwaa unu, ka m wee juta unu, ma obughi otu a, a gara m eme ka ndi nche m meworiji ka unu nwuo. E nyere unu ohere ikwu okwu.

12 Ma ugbua, mgbe Amon huru na e nyere ya ohere ikwu okwu, o gara wee kpoo isi ya n'ala n'iru eze ahụ; ma na mbilite o siri: O eze, a na m ekele ezigbo ekele n'iru Chineke n'ubochi nke a na m ka di ndu, na e nyere m ohere ikwu okwu, ma aga m ejisike kwuo okwu na-atughi egwu;

13 N'ih na a ma m nke oma na oburu na i matara m I garaghi ekwe na m gara eyiri agbu ndi a. N'ih na a bu m Amon, a bu m agburu nke "Zarahemla, ma a gbagotara m site n'ala nke

Zarahemla ijuta ihe gbasara umunne anyi nwoke, ndi Zinif kpoptara site n'ala ahụ.

14 Ma ugbua, o wee ruo na mgbe Limhai nworokwu nile nke Amon, obi toro ya utọ karịa, ma o siri: Ugbua, a ma m n'ezikwu na umunne m nwoke ndi nọ n'ala nke Zarahemla ka di ndu. Ma ugbua, a ga m anuri onu, ma echi a ga m eme na ndi m ga anuri kwa onu.

15 N'ihi na lee, anyi nọ n'ibu-oru n'aka ndi Leman, ma a "na-ana anyi utu nke siri anyi ike inagide. Ma ugbua, lee, umunne anyi nwoke ga-anaputa anyi site n'ibu-oru anyi, ma-obu site n'aka nile nke ndi Leman, ma anyi ga-abu ndi oru ha; n'ihina o ka mma na anyi bu oru nye ndi Nifai karịa na anyi turu utu nye eze ndi Leman.

16 Ma ugbua, eze Limhai nye-re ndi nche ya iwu ka ha ghara kwa ike Amon agbu ma-obu umunne ya nwoke, ma mee ka ha gaa n'ugwu ahụ nke di n'elu-elu nke Shailom, ma kpobata umunne ha nwoke n'ime obodo-ukwu ahụ, na site na ya ha ga-eri, ma nuo, ma zuoro onwe ha ike site n'oru nile nke njem ha; n'ihina ha atawo ahuhu otutu ihe; ha atawo ahuhu agu, akpiri-ikponku na ike-ogwugwu.

17 Ma ugbua, o wee ruo n'echiya na eze Limhai zipuru ozi ima okwa n'etiti ndi ya nile, na site na nke ahụ ha ga-akpokota

onwe ha onu na "temple inuru okwu nile ahụ nke o ga-agwa ha.

18 Ma o wee ruo na mgbe ha kpokotaworo onwe ha onu na o gwara ha okwu otu a, na-asị: O unu, ndi m, welite nu isi unu ma nwe nkasi obi; n'ihina lee, oge ahụ adiwo nso, ma-obu odighi oke anya, mgbe anyi na-agaghị anokwa n'okpuru ndi iro anyi, na-agbanyeghi otutu mgbalị nile anyi, nke buworo n'efu; ma na e nwere m ntukwasị-obi na o ka nwere mgbalị ga-adi ire foduru a ga-eme.

19 Ya mere, welite nu isi unu nile, ma nuri onu, ma tinye ntukwasị obi unu n'ime "Chineke, n'ime Chineke ahụ onye buri Chineke nke Abraham, na Aisak, na Jekob; na kwa Chineke ahụ onye "kpoptara umu Israel site n'ala Ijpt, ma mee ka ha gaa ije gafee Oke Osimiri Uhie n'ala akoro, ma jiri 'manna nyejuo ha afo ka ha ghara ila n'iyi n'ime ozara; ma otutu ihe ndi ozo ka o meere ha.

20 Ma ozo, otu Chineke ahụ kpoptaworo nna anyi ha "site n'ala Jerusalem, ma o debewo ma chekwaa ndi ya obuna ruo ugbua; ma lee, obu n'ihia ajoomume anyi na ihe aru nile ka o wetaworo anyi baa n'ime ibu-oru.

21 Ma unu nile bu ndi aka-ebe n'ubochi taa, na Zinif, onye e mere eze nye ndi a, ebe o bu

15a Mosa. 19:15.

17a 2 Nif. 5:16.

19a Opu. 3:6;

1 Nif. 19:10.

b Opu. 12:40–41;

Alma 36:28.

c Opu. 16:15, 35;

Onogu. 11:7–8;

Josh. 5:12.

20a 1 Nif. 2:1–4.

onye ọ "na-anụkarị ọkụ n'obi iketa ala ahụ nke ndị nna ya ha, ya mere a ghogburu ya site n'aghugho na nka-aghugho nke eze Leman, onye ebe ọ banyeworo n'ime nkwekorita ya na eze Zinif, ma ebe o nyefeworo n'aka ya abuo ihe onwunwe nile nke otu akuku ala ahụ, ma obu obuna obodo-ukwu ahụ nke Lihai-Nifai, ma obodo-ukwu ahụ nke Shailom; na ala ahụ di ya gburu-gburu.

22 Ma ihe nile ndi a ka o mere n'ih i ebun-n'obi nke "iweta ndi a n'ime ino n'okpuru ma-obu n'ime ibu-oru. Ma lee, anyi n'oge nke a na-atu utu nye eze nke ndi Leman, ruo na otu okara nke oka anyi, na achara-barley anyi, na obuna mkpuru oghigha anyi n'udi nile, na otu okara nke ntukwas i nke igwe anu anyi na igwe anumanu nile; ma obuna otu okara nke ihe nile anyi ji ma-obu nwere; eze ah u nke ndi Leman na-anapu anyi ha n'ike ma-obu ndu anyi nile.

23 Ma ugbua, nke a odighi mwute n'odidi? Ma mkpagbu anyi nke a, odighi nnukwu? Ugbua lee, nnukwu ihe kpataa anyi kwesiri iji na-eru uju.

24 E, asi m unu, nnukwu ihe kpataa ha di nke anyi kwesiri iji rie-uju; n'ih i na lee ole n'ime umunne anyi nwoke ka e gbuworo, ma obara ha ka akwafuworo n'efu, ma ihe nile n'ih i ajoo-omume.

25 N'ih i na obu ru na ndi a

adabaghiri i n'ime njehie Onye-nwe agaraghi ekwe na nnukwu ajoo ihe nke a ga-abiakwas i ha. Mana lee, ha achoghi ina nti n'okwu ya nile; mana e nwere ndoro-ndoro daputara n'etiti ha, obuna rue nke na ha kwafuru obara n'etiti onwe ha.

26 Ma "onye-amuma nke Onye-nwe ka ha gbuworo; e, onye Chineke hoputara, onye gwara ha maka ajoo-omume ha na ihe aru nile, ma buo-amuma maka otutu ihe nile ndi nke gaabia, e, obuna obibia nke Kraist.

27 Ma n'ih i na o sir i ha na Kraist bu "Chineke ah u, Nna nke ihe nile, ma si na o ga eyikwas i onwe ya oyi yi nke mmadu, ma o ga-abu ^boyi yi n'udi nke e jiri kee mmadu na mmalite; ma-obu ikwu ya n'uzo ozo, o kwuru na mmadu ka e kere n'udi oyi yi nke "Chineke, ma na Chineke ga-aridata n'etiti umu nke mmadu, ma yikwas i onwe Ya anu-aru na obara, ma gaghar i n'elu iru nke uwa ah u —

28 Ma ugbua, n'ih i na o kwuru nke a, ha mere ka o nwuo; na otutu ihe ndi ozo kariri akari ka ha mere nke wedatara iwe oku nke Chineke n'aru ha. Ya mere, onye ka o na-agbagwoju anya na ha no n'ibu-oru, ma na e tiri ha nnukwu ihe otiti site na nsogbu nile?

29 Ma lee, Onye-nwe asiwo: A gaghi m "enyere ndi m aka n'ubochi nke njehie ha; ma na aga m agbagide uzo ha nile ogige ka

21a Mosa. 9:1-3.
22a Mosa. 10:18.
26a Mosa. 17:12-20.
27a NGAN Chineke,

Chi-ukwu.
b Jen. 1:26-28;
Ita 3:14-17;
OznQd. 20:17-18.

c Mosa. 13:33-34;
15:1-4.
29a 1 Sam. 12:15;
2 Ihem. 24:20.

ha ghara iga n'iru; ma omume ha nile ga-adị ka okwute-mkpọ-be ụkwụ n'iru ha.

30 Ma ọzọ, ọ siri: Ọbụrụ na ndị m ga-akụ mkpụrụ "iru inyi ha ^bga-aghota afurū dī n'ime ufufe gburu-gburu; ma ihe ọ ga-eweta bu nsi.

31 Ma ọzọ, ọ siri: Ọbụrụ na ndị m ga-akụ mkpụrụ iru inyi ha ga-aghota "ufufe ọwụwa-anya-nwū ahū, nke na-eweta mbibi otu mgbe ahū.

32 Ma ugbua, lee, nkwa nke Onye-nwe emezuwu, ma unu ka e tiri ihe otiti ma kpagbuo.

33 Mana ọbụrụ na "unu ga-atughari soro Onye-nwe ma jiri nzube juru-eju nke obi, ma ti nye ntụkwasị-obi unu na Ya, ma jiri uche irusi ọrụ ike jeere ya ozi, ọbụrụ na unu mee nke a, ọ ga, dika ọchịchọ na mmasi nke ya siri dī, a naputa unu site n'ibū-oru.

ISI 8

Amōn wee kuziere ndi nke Limhai—O muru ihe banyere epekele iri abuo na anọ nke ndi Jared—Akuko-ndekota ndi mgbeochie nile ndi obu-uzo nwere ike itughari asusu ha—Odighi onyinye di ukwu karia ihu-uzo. Ihe dika n'afọ 121 tutu amuo Kraist.

Ma o wee ruo na mgbe eze Limhai biaworo na ngwucha nke igwa ndi ya okwu, n'ihī na ọ gwara ha otutu ihe ma nani ole na ole n'ime ha ka m dewo-

ro n'ime akwukwo a, ọ gwara ndi ya ihe nile gbasara umunne ha nwoke ndi nke no n'ala Zarahemla.

2 Ma o mere ka Amōn guzoro oto n'iru igwe-mmadi ahū, ma kwughariara ha ihe nile nke meworo umunne ha nwoke site n'oge nke Zinif gbagoro puo site n'ala ahū obuna ruo oge nke ya n'onwe ya bialitere puo site n'ala ahū.

3 Ma o kwugharikwaara ha okwu ndi-ikpe-azu nke eze Benjamin kuziwo ha, ma kowaara ha ndi nke eze Limhai, ka ha wee ghota okwu nile nke o kwuru.

4 Ma o wee ruo na mgbe o meworo ihe a nile, na eze Limhai gbasara igwe-mmadi ahū, ma mee ka ha laghachi onye obula n'ulo nke aka ya.

5 Ma o wee ruo na o mere ka eweta epekele ndi ahū nke ihe dī n'ime ha bu "akuko-ndekota nke ndi ya site n'oge nke ha hapuru ala nke Zarahemla ahū, n'iru Amōn, ka o wee guo ha.

6 Ugbua, ngwa-ngwa Amōn gusiwo akuko-ndekota ahū, eze ahū juru ya imata ma ọ ga-enwe ike isughari asusu nile, ma Amōn gwara ya na ya enweghi ike.

7 Ma eze ahū gwara ya: Ebe m nwere mwute n'ihī mkpagbu nile nke ndi m, e mere m ka iri anọ na ato n'ime ndi m ga njem n'ime ozara ahū, na site na nke ahū ha ga-enwe ike chota ala nke Zarahemla ahū, ka anyi

30a NGAN Inyi, Iru-inyi.

b Ndị-Gal. 6:7–8;

OznQd. 6:33.

NGAN Owuwe-
ihe-ubi.

31a Jer. 18:17; Mosa. 12:6.

33a Mōm 9:6.

8 5a Mosa. 9–22.

wee rjo ụmụnne anyị nwoke ka ha napụta anyị site n'ibụ-oru.

8 Ma ha furu n'ime ọzara ahụ ọtụtụ ụbọchi, ma na ha nwere mgbalị, ma ha achọtaghi ala Zarahemla ahụ ma laghachiri n'ala nke a, ebe ha gaworo njem n'ime ala di n'etiti ọtụtụ mmiri, ebe ha chọputaworo ala nke juputara na ọkpukpu nile nke ndi mmadu, na nke umu anu ohia, ma e kpuchikwara ya na mbibi nile nke ulo nile n'udi obula, ebe a chọputaworo ala nke ndi mmadu bara uba ka igwe ndi Israel biworo n'ime ya.

9 Ma n'igba ama na ihe ndi nke ha kwuworo bu ezi-okwu ha ewetawo "epekele iri abuo na anọ nke juputara n'ihe nkanye nile, ma ha bu nke ọla-edo n'enwegi ntupo.

10 Ma lee, kwa, ha ewetawo "epekele-nchekwa-obi, ndi nke buru ibu, ma ha bu nke ^bbras na nke ọla-kopa, ma ha dacha ezi-gbo mma.

11 Ma ozo, ha ewetawo mma agha, ihe-njide aka ha alawo n'iyi, ma ihu-mma ha ka e kpu-chitere site na nchara; ma odighi onye obula n'ala anyi nke nwere ike isughari asusu ahụ ma-obu ihe nkanye nile nke di n'elu epekele ahụ. Ya mere a siri m gi: Inwere ike itughari asusu?

12 Ma a si m gi ozo: Imatara maka onye obula nke nwere ike itughari asusu? N'ih na achosi m ike na a ga-atughari akukondekota nile ndi a n'asusu anyi, n'ih na, eleghi anya, ha

ga-enye anyi mmata maka ndi nke foduru nke ndi ahụ e bibi-wororiji, site na ebe akukondekota nile ndi a siri bia, ma-obu, eleghi anya, ha ga-enye anyi mmata maka ndi a e bibiworu; ma a chosiri m ike imata ihe kpatara mbibi nke ha.

13 Ugbua Amon siri ya: Ewere m ike n'ezie gwa gi, O eze, maka otu nwoke nke nwere ike "itughari akukondekota nile ndi a; n'ih na o nwere ebe o nwere ike ilere anya ma tugharia akukondekota nile bu nke oge mgbe ochie; ma o bu onyinye sitere na Chineke. Ma ihe ndi a ka a na-akpo ^bihe ntughari asusu, ma odighi mmadu obula nwere ike ileba anya n'ime ha ma obughi na e nyere ya iwu, eleghi anya na o ga achọ ihe ndi o na-ekwesighi icho, ma o gala-n'iyi. Ma onye obula e nyere iwu ileba anya n'ime ha, onye ahụ ka a na-akpo "ohu-uzo.

14 Ma lee, eze ndi ahụ nke no n'ala Zarahemla bu nwoke ahụ nke e nyere iwu ime ihe ndi a, na onye nwere onyinye nka di elu site na Chineke.

15 Ma eze ahụ siri na onye ohu-uzo bu nnukwu mmadu karia onye-amuma.

16 Ma Amon siri na onye-ohu-uzo bu onye-mkpughe na kwa onye-amuma; ma onyinye nke kari m nke a odighi mmadu obula puru inwe ya, ma obughi na o nwere ike nke Chineke, nke mmadu obula na-enweghi ike inwe; ma na mmadu nwere ike

9a Ita 1:1-2.
10a Ita 15:15.
b Ita 10:23.

13a Mosa. 28:10-17.
b NGAN Urim na
Tumim.

c NGAN Ohu-uzo.

inwe nnukwu ike e nyere ya site na Chineke.

17 Mana onye-ohu-uzo nwere ike imata maka ihe ndi gara aga, na kwa maka ihe ndi nke ga-abia, ma site na ha ka a ga ekpughe ihe nile, ma-obu, n'udi ozo, a ga-eme ka ihe nzuzo nile gosiputa onwe ha, ma ihe ezoro-ezo ga-aputa ihe, ma ihe ndi a na-amatabeghi ka a ga-eme ka a mata site na ha, na kwa ihe nile ka a ga-eme ka amata site na ha nke ma odighi otu a e nweghi ike imata ha.

18 Otu a Chineke akwadowo uzo nile na mmadu, site n'okwukwe, ga-aru nnukwu orube nile; ya mere o ghowo nnukwu uru nye ndi mmadu ibe ya.

19 Ma ugbua, mgbe Amon biaworo na ngwucha nke ikwu okwu ndi a eze ahụ nuri oñu kari akari, ma nye Chineke, ekele, na-asị: N'enweghi obi abuo, "nnukwu ihe omimi di n'ime epekele ndi a, ma ndi nsughari-okwu ndi a kwa n'enweghi obi abuo ka akwadoro ha maka ebum-n'obi nke ikpughe ihe omimi nile di otu a nye umu nke mmadu.

20 O lee otu idi itu-n'anya oru nile nke Onye-nwe di, ma ruo ole mgbe ka o na enwe nnagide n'ebe ndi ya no; e, ma lee otu ikpu-isi na ekweghi itinye aka bu nghota nile nke umu nke mmadu di; n'ihi na ha agaghi achọ amamihe, obughi ma ha chorọ na o ga-achi ha!

21 E, ha dika igwe-anu na

azughi azu nke na-agbafu site n'aka onye-ozuzu-aturu ahụ, ma gbasasia, ma a na-achu ha, ma umu anu ohia wee rie ha.

AKUKO-NDEKOTA NKE ZINIF—
Nkwasi maka ndi ya, site n'oge ha hapuru ala nke Zarahemla ruo oge nke anaputara ha site n'aka ndi Leman.

*Mejuputara isi 9 ruo isi 22
e tinyekotara.*

ISI 9

Zinif wee duru otu igwe mmadu site na Zarahemla iweta ala nke Lihai-Nifai—Eze ndi Leman nyere ha ikike iketa ala ahụ—Enwere ogu dara n'etiti ndi Leman na ndi nke Zinif. Ihe dika n'afọ 200 ruo 187 tutu amuo Kraist.

Mu, Zinif, ebe a kuziworo m n'asusu nile nke ndi Nifai, na ebe m mataworo maka ala nke Nifai, ma-obu maka ala nke nketa mbu nna anyi ha, ma ebe edupworo m dika onye onyotagba-ama n'etiti ndi Leman ka m wee nyoputa ndi-agma ha nile, ka ndi-agma anyi nwe ike biakwasị ha ma bibie ha—ma na mgbe m huru ihe ahụ di mma n'etiti ha a chosiri m ike na ha agaghi abu ndi ebibiri.

2 Ya mere, a doro m ndoro ndoro mu na umunne m nwoke n'ime ozara n'ihi na a chorọ m ka onye-ochichi anyi nweta nkwekọrịta anyi na ha; ma na ebe obu onye di ike na nwoke

aguu-ọbara na-agu o nyere iwu ka egbuo m; ma na a zoputara m site na nkwafulu nke nnukwu ọbara; n'ihia na nna luru ọgu me- gide nna, na nwanne nwoke me- gide nwanne nwoke, ruo mgbe e bibiri ọnu ọgugu nke kariri na ndi-agma anyi n'ime ọzara ahụ; ma anyi laghachiri, ndi n'ime anyi nke a hapuru, ruo ala nke Zarahemla, ikowa akuko ahụ nye ndi nwunye ha na umu ha.

3 Ma na-agbanyeghi, ebe m nwere oke ọnnu oku n'obi iketa ala nke nna anyi ha ahụ, chikotara ndi nile ndi nwere ochicho igbago inweta ala ahụ, ma malite ozo na njem anyi n'ime ọzara ahụ igbago ruo ala ahụ; ma na etiri anyi otiti ihe site n'unwu na ajo mkpagbu nile; n'ihia na anyi ejighi ike na-icheta Onye-nwe Chineke anyi.

4 Otu o sila di, mgbe otutu ubochi gafeworo na mwaghari anyi n'ime ọzara ahụ anyi ru-nyere ulo-ikwu anyi n'ebe ahụ e gburu umunne anyi nwoke, nke di nso n'ala nke nna anyi ha.

5 Ma o wee ruo na a gara m ozo kporo ndi nwoke m anọ baa n'ime obodo-ukwu ahụ, baa gakuwuru eze ahụ, ka m wee mata onodu-obi eze ahụ, na ka m mata ma m nwere ike ibanye mu na ndi m ma nwere ala ahụ n'udo.

6 Ma a gabara m gakuwuru eze ahụ, ma mu na ya gbara-ndu na m nwere ike-inwere ala ahụ nke ndi Lihai-Nifai, na ala ahụ nke Shailom.

7 Ma o nyekwara iwu ka ndi ya puo site n'ala ahụ, ma mu na

ndi m bara n'ime ala ahụ ka anyi wee nwere ya.

8 Ma anyi malitere iwu ulo nile, na iruzi mgbidi nke obodo-ukwu ahụ, e, ọbuna mgbidi nile ahụ nke obodo-ukwu Lihai-Nifai, na obodo-ukwu nke Shailom.

9 Ma anyi malitere ikọ ala ahụ, e, ọbuna jiri udi mkpuru-akuku nile n'udi di ichie-ichie, jiri otutu mkpuru oka, na nke wit, na nke bali, ma tinyere neas, ma tinyere sheum, ma tinyere mkpuru-akuku nke osisi nile n'udi di ichie ichie; ma anyi malitere ibawanye na ime nke oma n'ala ahụ.

10 Ugbuga obu aghugho na oke ako nke eze Leman, "iweta ndi m n'ime ibu-oru, ka o nyepuru ala ahụ ka anyi wee nwere ya.

11 Ya mere o wee ruo, na mgbe anyi biworo n'ala ahụ afo iri na abuo na eze Leman malitere inwe obi ilo mmiri adighi ama-ama ndi m ga-agbasi-ike n'ala ahụ, ruo na ha enweghi ike ika ha ike ma weta ha n'ime ibu-oru.

12 Ugbuga ha bu "ndi ume-ngwu na ndi n'ekpere arusi; ya mere ha chosiri ike iweta anyi n'ime ibu-oru, ka ha wee bie ndu di elu site n'oru nile nke aka anyi; e, ka ha wee meere onwe ha oriri n'elu igwe-anu nke ubi anyi nile.

13 Ya mere o wee ruo na eze Leman malitere ikpalite ndi ya ka ha see okwu ha na ndi m; ya mere a malitere inwe agha nile na ndoro-ndoro nile n'ala ahụ.

14 N'ihì na, n'ime afọ nke iri na atọ nke ọchịchì m n'ala nke Nifai, na mputa na ndịda-ndịda nke ala ahụ nke Shailom, mgbe ndị m n'agba-mmiri na-enye igwe anụ ha nri, na ikọ ala ha nile, ịmerime igwe ndị Leman biakwasiri ha ma malite igbu ha, na iwepu igwe-anụ ha, na ọka nke ubi ha nile.

15 E, ma o wee ruo na ha gbalagara, ka ha ra bu ndi a na-achufeghi, obuna garuo n'ime obodo-ukwu ahụ nke Nifai, ma kpọkọ m maka nchekwa.

16 Ma o wee ruo na m nyere ha ngwa-ogu site n'uta na site n'aro, site na mma-agma, na site na mma-agma roro-aro, na site na nku-nku, na site n'ebè, na site na ụdi ngwa-ogu nile di iche-iche anyi nwere ike imeputa, ma mu na ndi m gara n'iru megide ndi Leman n'ilu agha.

17 E, n'ike nke Onye-nwe ka anyi gara n'iru n'ilu agha megide ndi Leman; n'ihì na mu na ndi m bere akwa di ukwu nye Onye-nwe ka o wee naputa anyi site n'aka nile nke ndi iro anyi, n'ihì na e metere anyi n'ura ruo na ncheta nke nnaputa nke ndi nna anyi ha.

18 Ma Chineke "nuru akwa anyi nile ma zaa ekpere anyi nile; ma anyi gara n'iru n'ike ya: e, anyi gara n'iru megide ndi Leman, ma n'ime otu ubochi na otu abali anyi gburu puku atọ na iri anọ na atọ; anyi gburu ha obuna ruo mgbe anyi chupwororo ha site n'ala anyi.

19 Ma mu, n'onwe m, n'aka

nke m, nyere aka lie ndi ha nwuru anwu. Ma lee, na nnu-kwu mwute na akwa ariri anyi, nari abuo na iri asaa na iteghete n'ime umunne anyi nwoke ka e gburu.

ISI 10

Eze Leman wee nwuo—Ndi ya bu ndi ime ohia ma di egwu ma kwere na omenala ugha nile—Zinif na ndi ya wee nwe mmeri megide ha. Ihe dika n'afọ 187 ruo 160 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na anyi malitere ozo ihiwe ala-eze ahụ ma anyi malitere ozo inwere ala ahụ n'udo. Ma e mere m ka e nwee ngwa-ogu nile nke agha e mere n'udi obula, na site na nke a m ga-enwe ngwa-ogu maka ndi m chere oge ndi Leman ga-abialite ozo ilu ogo megide ndi m.

2 Ma e debere m ndi nche gburu-gburu ala ahụ, ka ndi Leman ghara ibiakwasị anyi ozo n'amaghi ama ma bibie anyi; ma otu a ka m siri chee ndi m na igwe anụ m nile ma debe ha site n'idaba n'aka nke ndi iro anyi nile.

3 Ma o wee ruo na anyi ketara ala ahụ nke ndi nna anyi ruo otutu afọ, e, ruo afọ iri abuo na abuo.

4 Ma e mere m ka ndi nwoke koo ala, ma kuo udi akuku nile di iche-iche na udi "mkpu-ru-osisi nile di iche-iche n'udi obula.

5 Ma e mere m ka ndi nwanyị kuo ogbo, ma dolia, ma ruo oru,

ma ruo udi ɔmaricha akwa linen nile di iche-iche, e, ma “akwa n’udi ɔbula, ka anyi wee kpuchie igba-ɔto anyi; ma otu a anyi mere nke ɔma n’ala ahụ — otu a anyi nwegidere udo n’ala ahụ ruo afo iri abuo na abuo.

6 Ma o wee ruo na eze “Leman nwuru, ma nwa ya nwoke malitere ichi n’onodu ya. Ma o malitere ikpalite ndi ya n’inupu isi megide ndi m, ya mere ha malitere ikwado maka agha, na ibialite n’ibu agha megide ndi m.

7 Ma na e zigawo m ndi-onyoto-ogba-ama gaa gburu-gburu ala ahụ nke “Shemlon, ka m wee choputa nkwardobe ha nile, ka m wee chere ha, ka ha ghara ibiakwasị ndi m ma bibie ha.

8 Ma o wee ruo na ha biakwa-siri elu-elu nke ala ahụ nke Shailon, jiri imerime igwe ha nile, umu-nwoke “ji ngwa-ogu nke b’uta, ma jiri arọ, ma jiri mma-agma nile, ma jiri mma agha roro arọ, ma jiri okwute, ma jiri ebè; ma ha kpuru isi ha nke mere na ha gbaa ɔto; ma ha yiri ihe nkedo ukwu nke akpu-kpo-anu n’ukwu ha nile.

9 Ma o wee ruo na e mere m ka ndi umu-nwanyi na umu-ntakiri nke ndi m ka aga zoo ha n’ime ozara ahụ; na kwa mee ka ndi nwoke kara nka m nile nwere ike ibu ngwa-agma, na kwa ndi okorobia m nile nwere ike ibu ngwa-agma, ga kpokota onwe ha onu iluso ndi Leman agha; ma e debere m ha n’onodu

ha nile, onye obula dika afo ole ogbara siri di.

10 Ma o wee ruo na anyi gbagoro ibuso ndi Leman agha; ma mu, obuna mu, na nka m, gbagoro ibuso ndi Leman agha. Ma o wee ruo na anyi gara “n’ike nke Onye-nwe n’ilu agha.

11 Ugbuga, ndi Leman adighi ihe ha matara gbasara Onye-nwe, ma-obu maka ike nke Onye-nwe, ya mere ha dabere n’elu ike nke onwe ha. Ma na ha buuru ndi gbasiri ike, dika isi ike nke mmadu siri di.

12 Ha buuru “ndi ime ohia, ma di egwu, na ndi akpiri na-akpo-nku maka obara, na-kwere b’n’omenala nke ndi nna ha, nke bu nke a — ikwere na a chupuru ha site n’ala Jerusalem n’ihi ajoo-omume nke ndi nna ha, ma na e mejoro ha n’ime ozara ahụ site n’aka umunne ha nwoke, na e mekwara ha mgbe ha na-aga-fee osimiri ahụ;

13 Ma ozo, na e mejoro ha mgbe ha no n’ala nke “nketa mbu ha, mgbe ha gafesiworo osimiri ahụ, ma ihe ndi a nile n’ihi na Nifai kara nwe okwu-kwe n’idebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe — ya mere Onye-nwe b’gosiri ya iru oma, n’ihi na Onye-nwe nuru ekpere ya nile ma zaa ha, ma buru uzọ na njem ha n’ime ozara ahụ.

14 Ma umunne ya nwoke weere ya oke iwe n’ihi na ha “aghotaghi mmeso nile nke Onye-nwe, ha wekwara b’oke

5a Alma 1:29.

6a Mosa. 9:10–11; 24:3.

7a Mosa. 11:12.

8a Jarom 1:8.

b Alma 3:4–5.

10a NGAN Ntukwasị-obi.

12a Alma 17:14.

b 2 Nif. 5:1–3.

13a 1 Nif. 18:23.

b 1 Nif. 17:35.

14a 1 Nif. 15:7–11.

b 1 Nif. 18:10–11.

iwe megide ya n'elu mmiri nile ahụ n'ihì na ha mechisiri obi ha ike megide Onye-nwe.

15 Ma ọzọ, ha wesoro ya oke iwe mgbe ha ruteworo n'ala e kwere na nkwa, n'ihì na ha siri na ọ wepuwo "ọchịchì nke ndị ahụ site n'aka ha nile; ma ha choro igbu ya.

16 Ma ọzọ, ha weere ya oke iwe n'ihì na ọ hapuru baa n'ime ozara ahụ dika Onye-nwe siri nye ya iwu, ma were "akukọ-ndekota nile nke a kanyere n'elu epekele nke bras ahụ, n'ihì na ha siri na o ^bzuru ha ori.

17 Ma otu a ha akuziwo ụmụ ha na ha kwesiri ikpo ha asi, ma na ha kwesiri igbu ha, ma na ha kwesiri izu na ipunara ha ihe, ma mee ihe nile ha nwere ike ibibi ha; ya mere ha nwere nkporo m asi ebighi-ebi n'ebe ụmụ Nifai nọ.

18 N'ihì otu ihe nke a ka eze Leman, site n'aghugho ya, na nka-aghugho okwu ụgha, na nkwa oma ya nile, ghogburu m, na m kpolitaworo ndi m nke a n'ime ala nke a, ka ha wee bibie ha; e, ma anyi atawo ahuhu otutu afọ ndi a nile n'ala ahụ.

19 Ma ugbua mụ, Zinif, mgbe m kosiwo ihe nile ndi a nye ndi m gbasara ndi Leman, a kpalitere m ha ibu agha jiri ike ha, na-itinye okwukwe ha n'Onye-nwe, ya mere, anyi luso soro ha agha, n'iru na iru.

20 Ma o wee ruo na anyi chupuru ha ọzọ site n'ala anyi, ma anyi gburu ha site na

nnukwu ogbugbu, obuna rue otutu onu ogugu nke na anyi agughì ha onu.

21 Ma o wee ruo na anyi lagha-chiri ọzọ n'ala nke onwe anyi, ma ndi m malitere ọzọ ilekota igwe-anu ha nile, na ikọ ala ha.

22 Ma ugbua mụ, ebe m kaworo nka, nyefere ala-eze ahụ n'aka otu n'ime ụmụ m nwoke; ya mere, agaghì m ekwu karịa otu a. Ma ka Onye-nwe gozie ndi m. Amen.

ISI 11

Eze Noa wee na-achi n'ajoo-omume—O na-anuri n'ime ibi ndu ogba-aghara ya na ndi nwunye ya na ndi iko ya nile—Abinadai wee na-ebu-amuma na ndi ahụ a gaweba ha n'ime ibu-oru—Ndu ya ka Eze Noa na-achọ. Ihe dika n'afọ 160 ruo 150 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na Zinif nyefere ala-eze ahụ n'aka Noa, otu n'ime ụmụ ya nwoke; ya mere Noa malitere ichi n'onodu ya; ma ọ gaghi ije n'uzo nile nke nna ya.

2 N'ihì na lee, o debeghi iwunso nile nke Chineke, ma ọ gara ije n'ochichọ nke obi ya onwe ya. Ma o nwere otutu ndi nwunye na "ndi iko. Ma o ^bmere ka ndi ya mee mmehie, ma mee ihe ahụ ruru aru n'anya nke Onye-nwe. E, ma ha gbara akwunakwuna nile na udi ajoo-omume nile di iche-iche.

15a 2 Nif. 5:3.

16a 2 Nif. 5:12.

^b Alma 20:10, 13.

11 2a Jekob 3:5.

^b 1 Ndez. 14:15–16;

Mosa. 29:31.

^c 2 Nif. 28:15.

3 Ma o kere uto nke otu uto n'uto ise nke ihe nile ha nwere, otu uto n'uto ise nke ola-edo ha na nke ola ocha ha, na otu uto n'uto ise nke "ziff ha, na nke ola-kopa ha, na nke ola bras ha na nke igwe ha, na otu uto n'uto ise nke anu ha nile gbara abuba; na kwa otu uto n'uto ise nke akuku-ubi ha nile.

4 Ma ihe nile a ka o weere iji kwado onwe ya, na ndi nwunye ya nile na ndi iko ya; na kwa ndi nchu-aja ya, na ndi nwunye ha na ndi iko ha; otu a o gbanwewo ihe omume nile nke ala-eze ahụ.

5 N'ihia na o wedawo ndi nchu-aja nile nke edoworo-nso site na aka nna ya, ma doo ndi ohuru nso n'onodu ha, udi ndi buliri onwe ha elu na mpako nke obi ha nile.

6 E, ma otu a a kwadoro ha n'ume-ngwu ha, ma n'ife arusi ha, na n'igba akwunakwuna ha nile, site n'utu nile nke eze Noa bokwasiworo ndi ya; otu a ka ndi ahụ siri ruo oru kariakwa do ajọ-ihe.

7 E, ma ha ghokwara ndi-n'efearusi, n'ihia na a ghogburu ha site n'ihe efu na okwu otuto n'esighi n'obi nile nke eze ahụ na ndi nchu-aja nile; n'ihia na ha na-agwa ha otutu ihe n'esighi n'obi puta.

8 Ma o wee ruo na eze Noa wuru otutu ulo di mma ile anya ma saa mbara; ma o choro ha mma site n'omaricha oru nke osisi, na nke udi ihe oke onu-

ahia nile di iche-iche, nke ola-edo, na nke ola-ocha, na nke igwe, na nke ola-bras, na nke ziff, na nke ola-kopa.

9 Ma o wukwara onwe ya obize sara mbara, na oche-eze n'etiti ya, nke ha nile buuru nke omaricha osisi ma e jiri ola-edo na ola-ocha choo ya mma na ihe ndi ozo di oke onu ahia.

10 Ma o mekwara ka ndi-oru ya na-arụ udi omaricha oru nile di iche-iche n'aru nile nke ime mgbidi nile, nke temple ahụ, nke omaricha osisi, na nke ola kopa, na nke ola bras.

11 Ma oche nile ndi e debere iche maka ndi isi nchu-aja nile, ndi nke di elu kariakwa oche ndi nke ozo nile, ka o choro mma jiri ola-edo na-enweghi ntupo; ma o mere ka e wuo ihe mkpu-chi n'iru ha, ka ha wee debe aru ha nile na aka ha abuo n'elu ya mgbe ha ga-ekwu okwu ugha na okwu efu nile nye ndi ya.

12 Ma o wee ruo na o wuru "ulo-elu towa na nso temple ahụ; e, ulo-elu towa di ezigbo elu, obuna di elu nke na o nwere ike iguzoro n'elu ya ma huzuo ala nke Shailom, na kwa ala nke Shemlon, nke ndi nwe ya bu ndi Leman; ma o nwere ike ilezu anya obuna ruo ala nile gbara gburu-gburu.

13 Ma o wee ruo na o mere ka e wuo otutu ulo n'ala Shailom; ma o mere ka e wuo nnukwu ulo-elu towa n'elu ugwu elu-elu nke ala Shailom ahụ, nke buworo ri ebe nchekwa maka

3a HIB okwu ndi metutara ibe ha, nkija aha,

"na-achake", ngwaa, itukwasị ma-ọbụ epekele jiri ihe ola.

12a Mosa. 19:5–6.

ga-ebeku m akwa, a ga m “eji nwayo nū akwa ha nile; e, ma a ga m ekwe ka ndi iro ha ti-gbuo ha.

25 Ma ma ọbūghị na ha cheghariri n’akwa mkpe na ntụ, ma bekusie Onye-nwe Chineke ha akwa ike, “a gaghi m anụ ekpere ha nile, ọbūghị ma m ga-anaputa ha site na mkpagbu ha nile, ma otu a ka Onye-nwe kwuru, ma otu a ka o nyeworo m n’iwu.

26 Ugbua o wee ruo na mgbe Abinadaị gwaworo ha okwu ndi a ha were oke iwe megide ya, ma chọọ iwepu ndu ya; ma Onye-nwe naputara ya site n’aka ha nile.

27 Ugbua mgbe eze Noa nuworo maka okwu nile nke Abinadaị gwaworo ndi obodo ahụ, o wekwara oke iwe; ma o siri: Onye bu Abinadaị, na a ga-ekpe mu na ndi m ikpe site n’aka ya, ma “obu onye bu Onye-nwe, nke ga-ewetakwasi ndi m udi nnukwu mkpagbu di otu a?

28 Enye m gi iwu ikpota Abinadaị n’ebe a, ka m wee gbuo ya, n’ihi na o kwuwo ihe ndi a nile ka o wee kpalite ndi m n’iwe otu na ibe ya, na ipalite esem-okwu n’etiti ndi m; ya mere a ga m egbu ya.

29 Ugbua anya ndi ahụ “kpu-ru isi; ya mere ha ^bkechiri obi ha megide okwu nile nke Abinadaị, ma ha choro site n’oge ahụ gaa n’iru ijide ya. Ma

eze Noa kechiri obi ya ike megide okwu nke Onye-nwe, ma o chegharighi site na ajo-omume ya nile.

ISI 12

E tinyere Abinadaị n’ulo-mkporo n’ihi ibu-amuma mbibi nke ndi ahụ na onwu nke Eze Noa—Ndi nchu-aja ugha na-eñomi akwu-kwo-nsọ ma na-eme dika ha na-edebere iwu nke Moses—Abinadaị malitere ikuziri ha Iwu Iri nile. Ihe dika n’afọ 148 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na mgbe afọ abuo gasiri ka Abinadaị biara n’etiti ha na mgbanwe udi, na ha amaghị kwa ya, ma malite ibu-amuma n’etiti ha, na-asị: Otu a ka Onye-nwe nyeworo m n’iwu, na-asị—Abinadaị, gaa ma buo amuma nye ndi m, n’ihi na ha emesiwu obi ha ike megide okwu m nile; ha echegharibeghi n’ajo-omume ha nile; ya mere, a ga m “eleta ha n’iwe m, e, n’oke iwe m di egwu ka m ga-eleta ha n’ajo-omume ha nile na ihe aru ha nile.

2 E, ahuhu diri ogbo nke a! Ma Onye-nwe siri m: Setipu aka gi ma buo-amuma na-asị: Otu a ka Onye-nwe kwuru, o ga-eru na ogbo nke a, n’ihi ajo-omume ha nile, a ga-ewebata ha n’ime “ibu-oru, ma a ga-eti ha aka na ^bnti; e ndi mmadu ga-adokpuru ha, ma a ga-egbu ha; ma udele nile nke ifufe, na

24a Maiika 3:4;
Mosa. 21:15.
25a Aisa. 1:15; 59:2.
27a Qpu. 5:2;

Mosa. 12:13.
29a Moses 4:4.
b Alma 33:20;
Ita 11:13.

12 1a Aisa. 65:6.
2a Mosa. 11:21; 20:21;
21:13–15; 23:21–23.
b Mosa. 21:3–4.

nkita nile, e, na anu oha nile, ga-erichapu anu ha.

3 Ma o ga-eru na "ndu nke eze Noa ka a ga-atule uru ya obuna dika uwe mwuda di n'ime ^bokporo oke oku; n'ih na o gamata na m bu Onye-nwe.

4 Ma o ga-eru na m ga-eti ndi nke m a ihe otiti site na nsogbu nile siri ike, e, site n'unwu na site "n'ajoo oia; Ma a ga m eme ka ha ^bna-eti mkpu ogologo ubochi nile.

5 E, ma m ga-eme ka ha nwee "ibu-aroo nile e kedoro n'elu azu ha nile, ma a ga-adokpuru ha na-aga n'iru dika inyinya dara ogbu.

6 Ma o ga-eru na m ga-eziga okpuruku uzu mmiri n'etiti ha, ma o ga-eti ha ihe otiti; ma a ga-eti ha otiti ihe nke "ikuku owu-wa anyanwu, ma ^bumu-ahuhu nile ga-enyekwa ala ha nsogbu, ma richapu mkpuru-akuku ha.

7 Ma a ga-eti ha ihe otiti site na nnukwu ajoo oia — ma ihe nile a ka m ga-eme n'ih "ajoo-omume ha nile na ihe aru nile.

8 Ma o ga-eru na ma obughi na ha cheghari a ga m "ebibi ha kpam kpam site n'elu iru nke uwa, ma na ha ga-ahapu ^bakukondeketa n'azu ha, ma m ga-ehekwa ha maka ndi mba oo nke ga-enwere ala ah, e obuna nke a ka m ga-eme ka m wee choputa ihe aru nile nke ndi a nye ndi mba oo nile. Ma otutu ihe ka Abinada buru amuma ha megide ndi a.

9 Ma o wee ruo na-ha were iwe megide ya; ma ha kporo ya ma buru ya onye ekere-agbu gaa n'iru eze, ma si eze ah: Lee, anyi akpotawo otu nwoke n'iru gi onye buworo amuma ojoo gbasara ndi gi ma si na Chineke ga-ebibi ha.

10 Ma o bukwara amuma ojoo gbasara ndu gi, ma si na ndu gi ga-adi ka uwe di n'ime okporo oku.

11 Ma oo, o si na I ga-adi ka osisi, obuna dika osisi kporo-nku nke ubi, nke anu oha nile kwaturu ma zogide n'okpuru ukwu ha.

12 Ma oo, o si na I ga-adi ka ifuru nke osisi kporo-nku, nke, mgbe o chara nke oma, oburu na ikuku fee, a na-ebufu ya n'elu ala ah. Ma o na-eme dika Onye-nwe kwuworo ya. Ma o si na ihe nile a ga-abia-kwas gi ma obughi na icheghari, ma nke a n'ih ajoo-omume gi nile.

13 Ma ugbua, O eze, ole eke ajoo ihe i meworo, ma-obu ole oke mmehie ndi gi mehieworo, na Chineke ga-ama anyi ikpe ma-obu nwoke nke a ikpe anyi ikpe?

14 Ma ugbua, O eze, lee, ikpe amaghi anyi, ma gi, O eze, emeghi mmehie, ya mere, nwoke nke a ekwuwo okwu ugha gbasara gi, ma o buwo amuma n'efu.

15 Ma lee, anyi siri ike, anyi agaghi abata n'ibu-oru, ma-obu

3a Mosa. 12:10.

b Mosa. 19:20.

4a OznOd. 97:26.

b Mosa. 21:9-10.

5a Mosa. 21:3.

6a Jer. 18:17;

Mosa. 7:31.

b Opu. 10:1-12.

7a OznOd. 3:18.

8a Alma 45:9-14.

b Mqm 8:14-16.

a dọkpuru anyị n'agha site n'aka ndị iro anyị; e, ma i mewo nke oma n'ala ahụ, ma i ga kwa eme nke oma.

16 Lee, n'ebe a ka nwoke ahụ nọ, anyị na-enyefee ya n'aka gị; i nwere ike ịjị ya mee ihe dị gị mma.

17 Ma o wee ruo na eze Noa mere ka a tũba Abinadai n'ime ulọ-mkpọrọ; ma o nyere iwu ka "ndị nchụ-aja nile kpọkọta onwe ha ọnụ ka o wee mee nzu-kọ ya na ha ihe o ga-eme ya.

18 Ma o wee ruo na ha siri eze ahụ: Kpọta ya n'ebe a ka anyị wee jụọ ya ajujụ; ma eze ahụ nyere iwu ka a kpọta ya n'iru ha.

19 Ma ha malitere ịju ya ajujụ, ka ha wee kpasuo ya iwe ka site na ya ha wee nweta ihe ha ga-iji boo ya ebubo; ma na o sara ha na-atughị egwu, ma nagidechaa ajujụ ha nile, e, n'itụ n'anya ha; n'ih i na ọ "nagidechara ha n'ajuju ha nile, ma gbagwojuo ha anya n'okwu ha nile.

20 Ma o wee ruo na otu n'ime ha siri ya: Gini ka okwu ndi ahụ nile putara nke e deworo, na nke ndi nna anyi ha kuziwo-ro, na-asị:

21 "Olee otu ima mma ya siri di n'elu ugwu-ukwu nile bu ukwu abuo nke onye ahụ na-ewetara ha ozi nile, nke na-ekwuputa udo; nke na-eweta ozi nile nke ihe oma, nke na-ekwuputa nzoputa; nke na-asị Zaijon, Chineke Gị na-achị.

22 Ndi-nche gi ga-ewelite olu; n'otu olu ka ha ga-abukota abu onu; n'ih i na ha ga-ahụ anya na anya mgbe Onye-nwe ga-eweta Zaijon ọzọ;

23 Tipu mkpu onu; bukotanu abu onu unu mkpomkpọ ebe nile nke Jerusalem; n'ih i na Onye-nwe akasiwo ndi ya obi, o gbaputawo Jerusalem.

24 Onye-nwe agbawo "ogwe-aka nsọ ya ọtọ n'anya nile nke mba nile, ma nsotu nile nke uwa ga-ahụ nzoputa nke Chineke anyi?

25 Ma ugbua Abinadai wee si ha: Unu bu "ndi nchụ-aja, ma na-eme dika unu na-akuziri ndi a, ma n'ighota mụọ nke ibu-amuma, ma kwa na-achọ imata n'aka m ihe ihe ndi a putara?

26 A si m unu, ahuhu diri unu maka iduhie uzọ nile nke Onye-nwe! N'ih i na oburu na unu ghotara ihe ndi a nile unu akuzibeghi ha; ya mere, unu eduhiewo uzọ nile nke Onye-nwe.

27 Unu etinyebeghi obi unu "n'ighota; ya mere, unu amatabeghi ihe. Ya mere, gini ka unu na-akuziri ndi a?

28 Ma ha siri: Anyi na-akuzi iwu nke Moses.

29 Ma ọzọ ọ siri ha: O buru na unu na-akuzi "iwu nke Moses gini mere unu adighi edebe ya? Gini mere unu jiri tinye obi unu nile n'aku n'uba? Gini mere unu jiri na-agba 'akwunakwuna ma na-emefu ume unu n'ahu ndi

17a Mosa. 11:11.

19a Oz nQd. 100:5–6.

21a Aisa. 52:7–10;

Nehum 1:15.

24a 1 Nif. 22:11.

25a Mosa. 11:5.

27a NGAN Nghota.

29a NGAN Iwu nke Moses.

b NGAN Ikwa-iko.

akwunakwuna, e, ma na-eme ndi a ka ha mee mmehie, nke mere na Onye-nwe nwere ihe kpata o jiri zite m ibu-amuma megide ndi a, e, obuna nnukwu ajoo ihe megide ndi a?

30 Unu amataghi na m na-ekwu ezi-okwu? E, unu matara na m na-ekwu ezi-okwu; ma unu kwesiri ima jijiji n'iru Chineke.

31 Ma o ga-eru na a ga-eti unu ihe otiti n'ihu ajoo-omume unu nile, n'ihu na unu ekwuwo na unu na-akuzi iwu nke Moses. Ma gini ka unu matara gbasara iwu nke Moses? "Nzoputa o nasesi n'iwu Moses bia? Gini ka unu kwuru?

32 Ma ha zara ma si na nzoputa bira site n'iwu nke Moses.

33 Mana ugbua Abinadai siri ha: A ma m na oburu na unu na-edebe iwu-nso nile nke Chineke a ga-anzoputa unu; e, oburu na unu na-edebe iwu-nso nile nke Onye-nwe nyere Moses n'ugwu nke "Sainai, na-asi:

34 "A bu m Onye-nwe Chineke gi, onye ^bkpoptaworo gi site n'ala Ijpt, site n'ulo nke ibu-oru.

35 I gaghi enwe "Chineke ozo n'iru m.

36 I gaghi emere onwe gi arusi obula apiri api, ma-obu udi ihe obula n'elu-igwe n'elu, ma-obu ihe ndi di n'uwa n'okpuru ya.

37 Ugbua Abinadai siri ha, Unu emewo ihe ndi a nile? A si m unu, E-e, unu emebeghi ya. Ma unu "akuziworo ndi a na ha

ga-eme ihe nile ndi a? A si m unu, E-e, unu e mebeghi ya.

ISI 13

E chedoro Abinadai site n'ike di nso—O wee kuzie Iwu Iri nile—Nzoputa anaghi abia site n'iwu nke Moses nani—Chineke n'onwe Ya ga-achu aja mgbaghara mmehie ma gbaputa ndi Ya. Ihe dika n'afọ 148 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua mgbe eze ahụ nworo okwu ndi a nile, o gwara ndi nchu-aja ya: Kpoptu nwoke nke a, ma gbuo ya; n'ihu na o bu gini ka anyi nwere iji ya mee, n'ihu na o bu onye-ara.

2 Ma ha bilitere ma gbalia imetu aka ha nile n'aru ya; mana o guzogidere ha, ma si ha:

3 E metula m aka, n'ihu na Chineke ga-eti unu ihe otiti ma oburu na unu emetu aka unu nile n'aru m, n'ihu na ezibeghi m ozi ahụ nke Onye-nwe zitara m izi; obughi ma m agwawo unu ihe ahụ unu "rioro ka m kwuo; ya mere, Chineke agaghi ekwe na a ga-ebibi m n'oge di ugbua.

4 Mana a ga m emezuriri iwu-nso nile ndi nke Chineke nyeworo m; ma n'ihu na a gwawo m unu ezi-okwu unu na-ewere m iwe. Ma ozo, n'ihu na e kwuwo m okwu nke Chineke unu ekpeto m ikpe na m bu onye-ara.

5 Ugbua o wee ruo na mgbe Abinadai kwuworo okwu ndi a nile na ndi nke eze Noa

31a Mosa. 3:15; 13:27–32;
Alma 25:16.

33a Opu. 19:9, 16–20;
Mosa. 13:5.

34a Opu. 20:2–4.
b Opu. 12:51;
1 Nif. 17:40;
Mosa. 7:19.

35a Hosea 13:4.
NGAN Ife Arusi.
37a Mosa. 13:25–26.
13 3a Mosa. 12:20–24.

anwaghị anwa imetụ aka ha nile n'arụ ya, n'ihì na Mụọ nke Onye-nwe nọ n'arụ ya; ma iru ya "nwuru n'ihè kariri akari, ọbuna dika nke Moses nwuru mgbe ọ nọ n'ugwu Sainai, mgbe ọ na-ekwu okwu ya na Onye-nwe.

6 Ma o kwuru okwu "n'ike na ikike sitere na Chineke, ma o gara n'iru n'okwu ya nile, na-asi:

7 Unu ahụwo na unu enweghi ike igbu m, ya mere e zichawo m ozi m. E, ma a hụrụ m na o "gbuwara unu ruo n'obi unu nile n'ihì na a gwara m unu ezi-okwu gbasara ajọọ-omume unu nile.

8 E, ma okwu m nile mejupụ-tara unu n'ebube na itụ-n'anya, na tinyere iwe.

9 Mana e zichala m ozi m; ma mgbe ahụ ọ dighi kwa mkpa ebe m na-aga, ma ọburu na a zopu-tawo m.

10 Mana ihe ole ndi a ka m gwara unu, ihe unu jiri m mee, mgbe nke a gasiri, ga-adị ka "udi na onyinyo nke ihe ndi nke ga-abia.

11 Ma ugbua a na m aguru unu nke foduru "n'iwu-nsọ nile nke Chineke, n'ihì na a hụrụ m na e deghị ha n'obi unu nile; A hụrụ m na unu amụwo ma kuzie ajọọ-omume n'oge kacha-si na ndu unu nile.

12 Ma ugbua, unu cheta na m siri unu: Unu agaghị emere onwe unu arusi ọbula a piri-api, ma-ọbu oyiyi nke ihe ọbula

nke di n'elu-igwe n'elu ma-ọbu nke ihe nile di n'ụwa n'okpuru ya, ma-ọbu nke di na mmiri n'okpuru ụwa.

13 Ma ọzọ: Unu agaghị akpọ-isi-ala nye ha, ma-ọbu jeere ha ozi; n'ihì na mụ bu Onye-nwe Chineke gi a bu m Chineke ekworo, na-eleta ajọọ-omume nke ndi nna n'arụ umu ha, ruo n'ogbo nke atọ na nke anọ nke ndi na-akpọ m asi;

14 Ma na-emere ọtutụ puku ebere nke ndi na-ahụ m n'anya ma na-edebe iwu-nsọ m nile.

15 Unu agaghị ewere aha Onye-nwe Chineke unu n'ihe efu; n'ihì na Onye-nwe agaghị agụ ya onye-ikpe-na-amaghị nke na-ewere aha ya n'ihe efu.

16 Cheta "ubochi izu-ike, ide-be ya nsọ.

17 Ubochi isii ka unu ga-arụ oru, ma mee oru unu nile;

18 Ma na ubochi nke asaa, ubochi izu-ike nke Onye-nwe Chineke gi, I gaghị aru oru ọbula, gi, ma-ọbu nwa gi nwo-ke, ma-ọbu nwa gi nwanyi, oru gi nwoke, ma-ọbu oru-gi-nwa-nyi, ma-ọbu igwe ehi gi, ma-ọbu ọbia gi nke nọ n'ime ọnu-uzo ama gi nile.

19 N'ihì na "n'ubochi isii Onye-nwe kere elu-igwe na ụwa, ma osimiri, ma ihe nile di n'ime ha; ya mere Onye-nwe goziri ubo-chi-izu-ike, ma doo ya nsọ.

20 "Sopuru nna gi na nne gi, ka ubochi gi nile wee di ogologo n'elu ala ahụ nke Onye-nwe Chineke gi na-enye gi.

5a Ọpụ. 34:29–35.
6a NGAN Ike.
7a 1 Nif. 16:2.

10a Mosa. 17:13–19;
Alma 25:10.
11a Ọpụ. 20:1–17.

16a NGAN Ubochi Izu-ike.
19a Jen. 1:31.
20a Mak. 7:10.

21 I gaghi "egbu mmadu.
 22 I gaghi "akwa iko. I gaghi
^bezu ori.

23 I gaghi "agba ama ugha me-
 gide onye-agbata-obi gi.

24 I gaghi enwe "anya-ukwu
 n'ulo onye-agbata-obi gi, I gaghi
 enwe anya-ukwu n'aru nwunye
 onye-agbata-obi gi, ma-obu oru
 ya nwoke, ma-obu oru ya nwa-
 nyi, ma-obu oke ehi ya, ma-obu
 anu dika inyinya ya, ma-obu
 ihe obula nke bu nke onye-
 agbata-obi gi.

25 Ma o wee ruo na mgbe Abi-
 nadai biaworo na ngwucha nke
 okwu ndi a nile na o siri ha:
 Unu akuziworo ndi a na ga-
 achosike ime ihe nile ndi a ka ha
 wee debe iwu-nsọ ndi a nile?

26 A si m unu, E-e; n'ih na
 oburu na unu emewo ya, Onye-
 nwe agaraghi eme ka m biarute
 ma buo-amuma ojoo gbasara
 ndi a.

27 Ma ugbua unu asiwo na
 nzoputa na-abia site n'iwu nke
 Moses. A si m unu na o di
 mkpa na unu ga-edebe "iwu
 nke Moses ugbua; mana a si m
 unu, na oge ahụ ga-abia mgbe o
^bna-agaghi adi kwa mkpa idebe
 iwu nke Moses.

28 Ma nke ka nke, a si m unu,
 na "nzoputa anaghi abia site
^bn'iwu ahụ nani, ma asina

obughi maka 'aja mgbaghara
 mmehie ahụ, nke Chineke n'o-
 nwe Ya ga-achụ maka mmehie
 nile na ajoo-omume nile nke
 ndi ya, na ha agaghi agbanari
 ilariri n'iyi, na-agbanyeghi iwu
 nke Moses.

29 Ma ugbua a si m unu na
 o diiri mkpa na a ga-enwe iwu
 e nyere umu Israel, e, obuna
 "iwu siri ezigbo ike; n'ih na
 ha buuru ndi na-akpo-ekwe-
 nkụ, na-eme ajoo-omume ^boso-
 oso, ma na-eji nwayo echeta
 Onye-nwe Chineke ha;

30 Ya mere o nwere "iwu e nye-
 re ha, e, iwu nke ime ihe nile na
 nke ^bemume-nsọ nile, iwu nke
 ha ga 'na-edebesi-ike site n'ub-
 ochi ruo n'ubochi, idebe ha na
 ncheta nke Chineke na oru ha
 n'ebe o no.

31 Mana lee, a si m unu, na ihe
 nile ndi a bu "oyiyi nke ihe nile
 ga-abia.

32 Ma ugbua, ha ghotara iwu
 ahụ? A si m unu, E-e, ha nile
 aghotaghi iwu ahụ; ma nke a
 n'ih isi-ike nke obi ha nile; n'ih
 na ha aghotaghi na o nweghi
 onye obula a ga-azoputa "ma
 obughi na o sitere na mgbaputa
 nke Chineke.

33 N'ih na lee, Moses obughi
 amuma nye ha gbasara obibia
 nke Mesaja ahụ, ma na Chineke

21a Mat. 5:21-22;
 Oznd. 42:18.
 NGAN Igbu-mmadu.

22a NGAN Ikwa-iko.
^b NGAN Izu-ori, Ori.

23a Ilu 24:28.
 NGAN Ghaa-ugha.

24a NGAN Anya-ukwu.

27a NGAN Iwu nke Moses.
^b 3 Nif. 9:19-20; 15:4-5.

28a Ndi-Gal. 2:16.
 NGAN Gbaputa,
 Gbaputara,
 Mgbaputa; Nzoputa.
^b Ndi-Gal. 2:21;
 Mosa. 3:14-15;
 Alma 25:15-16.
^c NGAN Aja Mgbaghara
 Mmehie, Ichu Aja
 Mgbaghara Mmehie.

29a Josh. 1:7-8.
^b Alma 46:8.
 30a Opu. 20.
^b NGAN Emume-
 nsọ nile.
^c Jekob 4:5.
 31a Mosa. 16:14;
 Alma 25:15.
 NGAN Akara.
 32a 2 Nif. 25:23-25.

ga-agbaputa ndi ya? E, ma obuna “ndi-amuma nile ndi buworo amuma site na mgbe uwa malitere—ha ekwubeghi kara ma-obu nke ka ntakiri gbasara ihe ndi a?

34 Ha ekwubeghi na “Chineke n’onwe ya ga-aridata n’etiti umu nke mmadu, ma wekwasi onwe ya udi nke mmadu, ma gaa n’iru n’ike di ukwu n’elu iru nke uwa?

35 E, ma ha asibeghi kwa na o ga-eweta “mbilite n’onwu nke ndi nwuru anwu, ma na, ya, n’onwe ya, ka a ga-emegide ma kpagbuo?

ISI 14

Aisaja wee kwuo dika Mesaia—Mweda-ala Mesaia ahụ na ahụhụ nile ka a kowasiworo—O wee mee mkpuru-obi ya ihe ichu-aja nke mmehie ma na-arioro ndi mmehie aririo—Tulee Aisaja isi 53. Ihe dika n’afọ 148 tutu amuo Kraist.

E, OBUNA obughi Aisaja siri: Onye kwereworo akuko anyi, ma onye ka e kpugheere ogwe-aka nke Onye-nwe?

2 N’ihi na o ga-etolite n’iru ya dika osisi di nro, na dika mgborogwu sitere n’ala kporo nku; o nweghi udi ma-obu mma-ile-anya; ma mgbe anyi ga-ahu ya odighi mma ile anya nke ga-eme ka anyi choo ya.

3 Eledara ya anya ma ndi mmadu juru yaaju; otu nwoke nke juputara na mwute, na ikwariri amarawo ya aru; ma anyi zoro dika o siri di iru anyi nile site n’ebe o no; eledara ya anya, ma anyi akpoghi ya mmadu.

4 N’ezie o “buruwo ariri anyi nile, ma buru mwute anyi nile; ma na anyi weere ya dika onye e meriri emeriri, onye Chineke tiri otiti-ihe, ma kpagbuo ya.

5 Mana e meruru ya aru n’ihi “njehie anyi nile, e tiruru ya aru n’ihi ajoo-omume anyi nile; ita nnukwu ahuhu nke udo anyi di n’isi ya, ma n’ihi ufu aru ya a bgwowo anyi.

6 Anyi nile, dika “aturu, akpafuwo; anyi atughariwo onye obula n’uzo nke onwe ya, ma Onye-nwe atukwasiiwo n’elu onwe ya ajoo-omume nile nke anyi nile.

7 A chiri ya ochichi-aka-ike, ma e nyere ya mkpagbu, mana “o sagheghi onu ya; a kpotara ya dika “nwa-aturu jee n’ulo ogbugbu, ma dika aturu n’iru ndi na-akpucha ya aji, dara ogbu, ya mere o sagheghi onu ya.

8 A kpoputara ya site n’ulo mkporo na site n’ikpe-ikpe; ma onye ga-ekwuputa ogbo ya? N’ihi na e kewapuru ya site n’ala nke ndi di ndu; n’ihi njehie nile nke ndi m ka e jiri tigbuo ya.

9 Ma o mere ili ya ya na ndi

33a 1 Nif. 10:5;

Jekob 4:4; 7:11.

34a Mosa. 7:27; 15:1–3.

NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

35a Aisa. 26:19;

2 Nif. 2:8.

14 4a Alma 7:11–12.

b Mat. 8:17.

5a Mosa. 15:9;

Alma 11:40.

b 1 Pita 2:24–25.

6a Mat. 9:36;

2 Nif. 28:14;

Alma 5:37.

7a Mak. 15:3.

NGAN Jisus Kraist.

b NGAN Nwa-aturu
nke Chineke;
Ngabiga.

ajọọ-omume, ma ya na “ndi ọgaranya n’onwu ya; n’ihi na o mebeghi ^bnjo ọbula, ọbughị ma o nwere aghugho ọbula di n’onu ya.

10 Mana o masiri Onye-nwe itiru ya aru; o tinyewo ya na mwute; mgbe i ga-eme mkpuru-obi ya ihe nchu-aja maka mmehie o ga-ahu “mkpuru-afọ ya, o ga-agbatị ubochi ya nile ogologo, ma mmasi nke Onye-nwe ga-eme nke-oma n’aka ya.

11 O ga-ahu nrusi-oru-ike nke mkpuru-obi ya, ma o ga-enwe afọ-ojuju; site n’omuma ya ka nwa-oru m na-eme ezi-omume ga-ekpeputa otutu; n’ihi na o “ga-eburu ajọọ-omume ha nile.

12 Ya mere a ga m ekenye ya oke ya na ndi di ukwu, ma o ga-eke ngwo-ngwo agha ahụ ya na ndi siri ike; n’ihi na o wupu-tawo mkpuru-obi ya ruo onwu; ma a gunyere ya na ndi njehie; ma o buuru mmehie nke otutu, ma “riooro ndi njehie aririo.

ISI 15

Otu Kraist siri buru Nna na Okpara—O ga-ariochite aririo ma buru njehie nile nke ndi ya—Ha na ndi-amuma nile di nso bu mkpuru

afọ ya—O na-eweta na mmezu Mbilite-n’onwu ahụ—Umuntakiri nwere ndu ebighi-ebi. Ihe dika n’afọ 148 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua Abinadai siri ha: O di m ka unu ghota na “Chineke n’onwe ya ga-aridata n’etiti umu nke mmadu, ma o ^bga-agbaputa ndi ya.

2 Ma n’ihi na o “na-ebi n’anu-aru a ga-akpo ya Okpara nke Chineke, ma ebe o debeworo anu aru ahụ n’okpuru nke ochicho nke ^bNna ahụ, ebe o bu Nna na Okpara ahụ—

3 Nna ahụ, “n’ihi na a ^bturu ime ya site n’ike Chineke; na Okpara ahụ, n’ihi anu-aru; otu a wee ghoo Nna ahụ na Okpara—

4 Ma ha bu “otu Chineke, e, ^bNna nke mgbe “Ebighi-ebi ahụ n’ezie nke elu-igwe na nke uwa.

5 Ma otu a anu-aru ebe o ghoro ihe di n’okpuru Muo, ma-obu Okpara ahụ nye Nna, ebe o bu otu Chineke, “tara ahuhu onwunwa, ma o dabaghi n’onwunwa ahụ, kama o hapuru onwe ya ka akwa ya emu, ma ^bpia ya utari, ma chupu ya, ma ndi ya “aju ya.

6 Ma mgbe ihe nile ndi a gasiri, mgbe o rusiri oru-ebube nile n’etiti umu nke mmadu, a ga-eduru ya, e, obuna “dika Aisaia

9a Mat. 27:57–60;
Mak. 15:27, 43–46.
NGAN Josef nke
Arimatia.

b Jon 19:4.

10a Mosa. 15:10–13.

11a Lev. 16:21–22;

1 Pita 3:18;

OznQd. 19:16–19.

12a 2 Nif. 2:9; Mosa. 15:8;
Moro. 7:27–28.

15 1a 1 Tim. 3:16;

Mosa. 13:33–34.

NGAN Jisus Kraist.

b NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.

2a Mosa. 3:5; 7:27;

Alma 7:9–13.

b Aisa. 64:8; Jon 10:30;
14:8–10; Mosa. 5:7;

Alma 11:38–39;

Ita 3:14.

3a OznQd. 93:4.

b Luk 1:31–33;

Mosa. 3:8–9;

Alma 7:10; 3 Nif. 1:14.

4a Deut. 6:4;

Jon 17:20–23.

NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

b Mosa. 3:8; Hil. 14:12;
3 Nif. 9:15; Ita 4:7.

c Alma 11:39.

5a Luk 4:2;

Ndi-Hib 4:14–15.

b Jon 19:1.

c Mak. 8:31; Luk 17:25.

6a Aisa. 53:7.

kwuru, dika aturu n'iru onye na-akpucha ya aji dara ogbu, otu a ka o ^bna-asagheghi onu ya.

7 E, obuna otu a a ga-eduru ya, "kpogide ya n'obe, ma gbuo ya, anu-aru ahụ aburu ihe emere ka o di n'okpuru obuna ruo onwu, ^bochicho nke Okpara ahụ aburu ihe elomiri n'ime ochicho nke Nna ahụ.

8 Ma otu a Chineke wee dobie "agbu nile nke onwu, ebe o ^bmeriworo onwu; wee nye Okpara ahụ ike irio 'aririo maka umu nke mmadu—

9 Ebe o rigoroworo n'elu-igwe, ebe o nwere afo nile nke ebere; ebe o juputara n'omiko n'ebe umu nke mmadu no; ebe o no n'etiti ha na ikpe-ziri-ezi; ebe o dobiworo agbu nile nke onwu, ebe o wereworo n'isi "onwe ya ajo-o-mume ha na njehie ha nile, ebe o gbaputaworo ha, ma ^bmetazuo ihe nile ikpe ziri-ezi choro.

10 Ma ugbua a si m unu, onye ga-ekwuputa ogbo ya? Lee, a si m unu, na mgbe e jiworo mkpuru-obi ya mee ihe-nchu-aja nke mmehie o ga-ahu "mkpuru-afo ya. Ma ugbua ginị ka unu kwuru? Ma onye ga-abu mkpuru-afo ya?

11 Lee a si m unu, na onye obula nworo okwu nile nke

"ndi-amuma nile, e, ndi-amuma nile di nsọ ndi buworo amuma gbasara obibia nke Onye-nwe—A si m unu, na ndi nile naworo nti n'okwu ha nile, ma kwere na Onye-nwe ga-agbaputa ndi ya, ma lekwasịwo anya n'ubochi ahụ maka nsa-chapu nke mmehie ha nile, A si m unu, na ndi a bu mkpuru-afo ya ma-obu ndi nketa nke ^balaeze Chineke.

12 N'ihia na ndi a bu ndi ahụ "o buruworo mmehie ha nile; ndi a bu ndi ahụ o nwuworo n'ihia ha, igbaputa ha site na njehie ha nile. Ma ugbua, ha abughi mkpuru-afo ya?

13 E, ma ndi-amuma ha abughi, onye obula nke megheworo onu ya ibu-amuma, nke na-ada-babeghi n'ime njehie, a na m ekwu maka ndi-amuma nile di nsọ site na mgbe uwa malitere? A si m unu na ha bu mkpuru-afo ya.

14 Ma ndi a bu ha ndi "kwu-putaworo udo, ndi wetaworo ozi nile nke ihe oma, ndi kwu-putaworo nzoputa; ma si Zaijon: Chineke gi na-achi!

15 Ma O lee otu ima-mma n'elu ugwu-ukwu nile ka oba-ukwu ha di!

16 Ma ozọ lee otu ima-mma n'elu ugwu-ukwu nile ka oba

6b Luk 23:9; Jon 19:9; Mosa. 14:7.

7a NGAN Mkpogide n'Obe.

b Luk 22:42;

Jon 6:38;

3 Nif. 11:11.

8a Mosa. 16:7;

Alma 22:14.

b Hosea 13:14; 1

Ndi-Ko 15:55–57.

c 2 Nif. 2:9.

9a Aisa. 53;

Mosa. 14:5–12.

b NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu Aja

Mgbaghara Mmehie.

10a Aisa. 53:10;

Mosa. 5:7; 27:25;

Moro. 7:19.

11a OznQd. 84:36–38.

b NGAN Ala-eze

Chineke ma-obu

Ala-eze Elu-igwe;

Nzoputa.

12a Mosa. 14:12;

Alma 7:13; 11:40–41.

14a Aisa. 52:7;

Ndi Rom 10:15;

1 Nif. 13:37;

Mosa. 12:21–24.

NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.

ukwu nke ndị ahụ ka na-ekwu-
puta udo di!

17 Ma ọzọ, lee otu ịma-mma
n'elu ugwu-ukwu nile ka ọba
ukwu nke ndị ga-ekwuputa
udo ma emesia di, e, site n'oge
a ga n'iru ruo na mgbe nile!

18 Ma lee, A si m unu, nke a
abughi ihe nile. N'ih na O lee
ịma-mma n'elu ugwu-ukwu
nile ka "ọba-ukwu ya nile
di nke na-eweta ozi nile, nke
bụ onye-nchoputa nke ^budo, e,
obuna Onye-nwe, onye gbaputa-
taworo ndi ya; e, ya onye nye-
woro ndi ya nzoputa;

19 N'ih na asi na obughi
maka mgbaputa nke O meworo
nye ndi ya, nke a kwadoro site
na "nto-ala nke uwa, A si m
unu, asi na obughi maka nke a,
umu mmadu nile gaara ^balawo-
rii n'iyi.

20 Ma lee, agbu nile nke onwu
ka a ga-adobi, ma Okpara ahụ
na-achi, ma o nwere ike n'ebe
ndi nwuru-anwu no; ya mere, o
na-eweta na mmezu mbilite
n'onwu nke ndi nwuru-anwu.

21 Ma mbilite n'onwu na-abia,
obuna "mbilite n'onwu nke
mbu; e, obuna mbilite n'onwu
nke ndi biwororiji, na ndi bi,
na ndi ga-ebi, obuna ruo na
mbilite n'onwu nke Kraist—
n'ih na otu a ka a ga-akpo ya.

22 Ma ugbua, mbilite n'onwu
nke ndi-amuma nile, na ndi nile

nke kweworo n'okwu ha nile,
ma-obu ndi nile nke debeworo
iwu-nsọ nile nke Chineke, ga-
aputa na mbilite n'onwu nke
mbu; ya mere, ha bu mbilite
n'onwu nke mbu.

23 A kpolitere ha "ibinyere
Chineke onye gbaputaworo ha;
otu a ha nwere ndu ebighi-ebi
site na Kraist, onye ^bdobiworo
agbu nile nke onwu.

24 Ma ndi a bu ndi ahụ ketara
oke na mbilite n'onwu nke mbu;
ma ndi a bu ndi ahụ nke nwu-
wororiji tutu Kraist abia, n'a-
maghi-ama ha, na-enwetaghi
"nzoputa e kwuputara nye ha.
Ma otu a Onye-nwe na-eweta
mweghachi nke ndi a; ma ha
nwere oke na mbilite n'onwu
nke mbu, ma-obu nwere ndu-
ebighi-ebi, ebe Onye-nwe gba-
putara ha.

25 Ma "umutakiri kwa nwere
ndu ebighi-ebi.

26 Ma lee, ma "tuọ egwu, ma
ma-jijiji n'iru Chineke, n'ih na
unu kwesiri ima-jijiji; n'ih na
Onye-nwe adighi agbaputa otu
n'ime ndi ^bna-enupu isi megide
ya ma "nwuo n'ime mmehie ha
nile; e, obuna ndi nile ahụ la-
wororiji n'iyi n'ime mmehie ha
nile site na mgbe uwa malitere,
ndi siteworo na mkpachara-
anya nupu-isi megide Chineke,
ndi matawororiji iwu-nsọ nile
nke Chineke, ma ha anaghi

18a 3 Nif. 20:40;

OznQd. 128:19.

b Jon 16:33.

NGAN Udo.

19a Mosa. 4:6.

b 2 Nif. 9:6-13.

21a Alma 40:16-21.

23a Abuoma 24:3-4;

1 Nif. 15:33-36;

OznQd. 76:50-70.

b NGAN Onwu nke

Aru.

24a 2 Nif. 9:25-26;

OznQd. 137:7.

25a OznQd. 29:46; 137:10.

NGAN Nzoputa—

Nzoputa nke

Umu-ntakiri.

26a Deut. 5:29;

Jekob 6:9.

b 1 Nif. 2:21-24.

c Ezik. 18:26;

1 Nif. 15:32-33;

Moro. 10:26.

edebe ha; “ndi a bu ndi ‘na-enweghi-oke na mbilite n’onwu nke mbu.

27 Ya mere o bu na unu ekwesighi ima-jijiji? N’ihi na nzoputa anaghi abara onye di otu a; n’ihi na Onye-nwe agbaputa-beghi onye di otu a; e, obu-gh ma Onye-nwe o nwere ike igbaputa ndi di otu a; n’ihi na o gaghi agonari onwe ya; n’ihi na o gaghi agonari “ikpe ziri-ezi mgbe o na-emezu mkpebi ya.

28 Ma ugbua a si m unu na oge ahụ ga-abia na nzoputa nke Onye-nwe ka a “ga-ekwuputa nye mba, ebo, asusu, na mmadu nile.

29 E, Onye-nwe, “ndi-nche gi ga-ewelite olu ha; n’otu olu ka ha ga-abukota abu onu; n’ihi na ha ga-ahụ anya na anya, mgbe Onye-nwe ga-eweta Zaijon ozọ.

30 Tipu mkpu onu, bukotanu abu onu, unu mkpomkpo ebe nile nke Jerusalem; n’ihi na Onye-nwe akasiwo ndi ya obi, o gbaputawo Jerusalem.

31 Onye-nwe agbawo ogwe-aka nsọ ya otọ n’anya nile nke mba nile; ma nsotu nile nke uwa ga-ahụ nzoputa nke Chineke anyi.

site n’onodu ofufu na odida ha—
Ndi no n’any-arụ n’anogide dika odighi mgbaputa di—Kraist naweta na mmezu mbilite n’onwu ruo ndu agwugh-agwu ma-obu omuma-ikpe agwugh-agwu. Ihe dika n’afọ 148 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua, o wee ruo na mgbe Abinadai kwuworo okwu ndi a o setipuru aka ya ma si: Oge ga-abia mgbe ndi nile ga-ahụ “nzoputa nke Onye-nwe ahụ; mgbe mba nile, ebo, asusu, na ndi mmadu ga-ahụ anya na anya ma ^bga-ekwuputa n’iru Chineke na ikpe ya nile ziri ezi.

2 Ma mgbe ahụ ka a “ga-achupu ndi ajoo-omume nile, ma ha ga-enwe ihe ga-akpatara ha itimkpu, na ^bikwa-akwa, na ikwariri, na ita ikikere-eze; ma nke a n’ihi na ha ekweghi ina-nti n’olu nke Onye-nwe; ya mere Onye-nwe agaghi agbaputa ha.

3 N’ihi na ha bu nke “anu aru na-eso ekwensu, ma ^bekwensu ahụ nwere ike n’aru ha; e, obu-na agwo ochie ahụ nke ‘ghogburu nne na nna mbu anyi, nke bu ihe kpatara “odida ha, nke mere mmadu nile jiri ghoo nke anu-arụ; nke mmetuta, ndi na-eso ekwensu, ‘na-ama ihe ojoo site n’ihe-oma, na-ewere onwe ha nye ekwensu ahụ.

4 Otu a mmadu nile “furu efu, ma lee, ha garari efu n’enweghi

ISI 16

Chineke na-agbaputa ndi mmadu

26d Alma 40:19.

e OznQd. 76:81–86.

27a Alma 34:15–16; 42:1.

28a NGAN Oru Mgbasa Ozi-oma.

29a NGAN Nche, Ndi-nche.

16 1a NGAN Nzoputa.

b Mosa. 27:31.

2a OznQd. 63:53–54.

b Mat. 13:41–42;

Luk 13:28;

Alma 40:13.

3a Ndi-Gal. 5:16–25;

Mosa. 3:19.

NGAN Mmadu n’Udi

Okike.

b 2 Nif. 9:8–9.

NGAN Ekwensu.

c Jen. 3:1–13;

Moses 4:5–19.

d NGAN Odida nke

Adam na Iv.

e 2 Nif. 2:17–18, 22–26.

4a Alma 42:6–14.

nsọtụ ma ọbughị na Chineke gbapụtara ndị ya site n'ọnọdụ ofufu na ọdịda ha.

5 Ma cheta na Onye nke na anọgide n'ọnọdụ "anụ arụ nke onwe ya, ma gaa n'irụ n'uzọ nile nke mmehie na nnupụ-isi megide Chineke, ga-anọgide n'ọnọdụ ọdịda ya ma ekwensu ahụ nwere ike nile n'arụ ya. Ya mere, ọ nọ dika a ga-asị na enweghị ^bmgbaputa e mere, ebe ọ bụ onye-iro nye Chineke; na kwa ekwensu bụ onye-iro nye Chineke.

6 Ma ugbua ọbụrụ na Kraịst abiaighi n'ime ụwa, na-ekwu maka ihe ndị ga-abia "dika a ga-asị na ha abiaaworiji, a garaghị enwe mgbaputa.

7 Ma ọbụrụ na Kraịst esighi na ndị nwurụ-anwụ bilie, ma-ọbụ dobisie agbụ nile nke ọnwụ ka ili ghara inwe mmeri, ma na ọnwụ ekwesighi inwe "ihe ọgbugba, अगरaghị enwe mbilite n'ọnwụ.

8 Mana e nwere "mbilite n'ọnwụ, ya mere ili enweghị mmeri, ma ihe ọgbugba nke ^bọnwụ ka e loro n'ime Kraịst.

9 Ọ bụ "ihè ahụ na ndụ ahụ nke ụwa; e, ihè nke agwugh-agwụ, nke na-enweghị ike ime ka o jie oji; e, na kwa ndụ nke

agwugh-agwụ, ka a ghara inwe ọnwụ ọzọ.

10 Ọbuna arụ a na-anwụ-anwụ ga-eyikwasi "anwugh-anwụ, ma ire ure a ga eyikwasi ereghi ere, ma a ga-eweta ya ka o ^bguzoro n'irụ oche-ikpe nke Chineke, ka o ^ckpee ya ikpe dika ọrụ ha nile ma ha di mma ma-ọbụ ma ha di njọ—

11 Ọbụrụ na ha di mma, ruo na mbilite n'ọnwụ nke "ndụ agwugh-agwụ na añurị; na-ọbụrụ na ha di njọ, ruo na mbilite n'ọnwụ nke ^bamam-ikpe agwugh-agwụ, ebe e nyefere ya ekwensu ahụ, onye debe-woro ha n'okpuru ya, nke bụ ọmuma-ikpe—

12 Ebe ha gaworo dika uche na ọchịchọ nke anụ-arụ onwe ha, ebe na-enwebeghị mgbe ha kpokuru Onye-nwe n'oge e setipurụ aka nke "ebere nile n'ebe ha nọ; n'ihì na e setipurụ aka ebere nile n'ebe ha nọ, ma ha anabataghị; ha, ebe a doro ha aka na ntị maka ajo-omume ha nile ma na ha enweghị ike iwezuga onwe ha site na ha; ma e nyere ha iwu icheghari ma na ha enweghị ike icheghari.

13 Ma ugbua, o kwesighi ka unu maa-jijiji ma chegharia site

5a Alma 41:11.

NGAN Nke Anụ Arụ.

b NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.

6a Mosa. 3:13.

7a Hosea 13:14;

Mosa. 15:8, 20.

8a Alma 42:15.

NGAN Mbilite n'Ọnwụ.

b Aisa. 25:8;

1 Ndị-Kọ 15:54-55;

Mọm 7:5.

9a OznQd. 88:5-13.

NGAN Ihè, Ihè nke

Kraịst.

10a Alma 40:2.

NGAN Anaghị Anwụ

Anwụ, Anwughị

Anwụ.

b NGAN Ikpe nke

Ikpe-azụ.

c Alma 41:3-6.

11a NGAN Ndụ Ebighebi.

b NGAN Ọmuma Ikpe

Okụ Ala-mụọ.

12a NGAN Ebere,

Obi-ebere.

na mmehie unu nile, ma cheta na nani n'ime na site na Kraist ka unu ga-enwe nzoputa?

14 Ya mere oburu na unu nakuzi "iwu nke Moses, kuzie kwa na o bu onyinyo nke ihe ndi ahụ nke ga-abia—

15 Kuziere ha na mgbaputa na-abia site na Kraist Onyenwe, onye bu "Nna nke Ebighiebi ahụ. Amen.

ISI 17

Alma kwenyere ma dee okwu nile nke Abinadai—Abinadai tara ahụhụ onwu site n'oku—O buru-amụma oria na onwu site n'oku n'aru ndi gburu ya. Ihe dika n'afọ 148 tutu amụọ Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na mgbe Abinadai kwusiworu okwu ndi a, na eze ahụ nyere iwu na "ndi nchụ-aja nile ga-akporo ya ma mee ka e gbuo ya.

2 Mana e nwere otu onye n'etiti ha onye aha ya bu "Alma, ebe o bu kwa agburu nke Nifai. Ma-obu nwa okorobia, ma o kwere okwu nile nke Abinadai kwuworo, n'ih na o matara gbasara ajo-o-mume nke Abinadai gbara-ama megide ha, ya mere o malitere irio eze ahụ ka o ghara iwe oke iwe megide Abinadai, kama mee ka o puo n'udo.

3 Mana eze ahụ were iwe karịa, ma mee ka a chupu Alma site n'etiti ha, ma zipu umu-oru

ya ka ha chuso ya ka ha wee gbuo ya.

4 Ma na o gbara oso site n'ebe ha no ma zoo onwe ya nke mere na ha achotaghi ya. Ma ya ebe o zoro onwe ya otutu ubochi "dere okwu nile nke Abinadai kwuworo.

5 Ma o wee ruo na eze ahụ mere ka ndi nche ya gbaa Abinadai gburu-gburu ma kpapu ya; ma ha kere ya agbu ma tuba ya n'ulo-mkporo.

6 Ma mgbe ubochi ato gasiri, ebe o tughariworu uche ya na ndi nchụ-aja ya, o mere ka a kpota ya oso n'iru ya.

7 Ma o siri ya: Abinadai, anyi achotawo ebubo ihe ojoo megide gi, ma I di mma inwu.

8 N'ih na I siwo na "Chineke n'onwe ya ga-aridata n'etiti umu nke mmadu, ma ugbua, n'ih nke a a ga-egbu gi ma obughi na I kpoghachiri okwu ojoo nile nke i kwuru gbasara m na ndi m.

9 Ugbua Abinadai siri ya: A si m gi, a gaghị m akpoghachị okwu nile ndi m gwaworo gi gbasara ndi a, n'ih na ha bu ezi-okwu; ma ka i wee mata maka aghaghị imezu-emezu ha, e nyewo m onwe m na mu adabawo n'aka gi.

10 E, ma a ga m ata ahuhu obuna ruo onwu, ma agaghị m akpoghachị okwu m nile, ma ha ga-eguzoro dika ihe igba-ama megide gi. Ma oburu na i gbuo m I ga-akwafu obara "na-enweghi

14a NGAN Iwu nke Moses.

15a Mosa. 3:8; 5:7;

Ita 3:14.

17 1a Mosa. 11:1, 5–6.

2a Mosa. 23:6, 9–10.

NGAN Alma Onye

Okenye.

b Mosa. 26:15.

4a NGAN Akwukwo-nsọ nile.

8a Mosa. 13:25, 33–34.

10a Alma 60:13.

uta ma nke a ga-eguzokwa dika ihe igba-ama megide gi n'ubochi ikpe-azu.

11 Ma ugbua eze Noa no na njikere ka o hapu ya, n'ih na o turu egwu okwu ya; n'ih na o turu egwu na ikpe nke Chineke ga-abiakwas ya.

12 Mana ndi nchu-aja ah welitere olu ha elu megide ya, ma malite ibo ya ebubo, na-asi: O kpariwo eze ah. Ya mere eze ah ka a palitere n'oke iwe megide ya, ma o nyefere ya ka e gbuo ya.

13 Ma o wee ruo na ha kpoo ruo ya ma kee ya agbu, ma jiri nkukpu piarusia ya aru, e, obuna ruo onwu.

14 Ma ugbua mgbe ire-ok ah malitere ire ya, o tikuru ha, na-asi:

15 Lee, obuna dika unu me- woro m, otu a ka o ga-adi na mkpuru-afu unu ga-eme na otutu ga-ata ahuh mgbu nile nke m na-ata, obuna ihe mgbu nile nke "onwu site n'oku; ma nke a n'ih na ha kwere na nzoputa nke Onye-nwe Chineke ha.

16 Ma o ga-eru na unu ga- enwe mkpagbu site n'udi oia nile n'ih ajoy-omume unu nile.

17 E, ma a "ga-eti unu ihe-otiti n'akuku nile, ma a ga-achu ma gbasasia unu ma n'iru ma n'azu, obuna dika anu di egwu si na-achu igwe anu a na azu- ghi-azu.

18 Ma n'ubochi ah a ga-achu nta unu, ma a ga-ejide unu site

n'aka nke ndi iro unu, ma mgbe ah unu ga-ata ahuh, dika m na-ata ahuh, ihe mgbu nile nke "onwu site n'oku.

19 Otu a Chineke "na-abo ob n'aru ndi ah na-ebibi ndi ya. O Chineke, nabata mkpuru-obi m.

20 Ma ugbua, mgbe Abinadai kwuworo okwu ndi a nile, o dara, ebe o taworo ahuh onwu site n'oku; e, ebe e gbuworo ya n'ih na o choghi igonari iwunso nile nke Chineke, ebe o rachiworo ezi-okwu nke okwu ya nile site n'onwu ya.

ISI 18

Alma kwusara ozi-oma na nzu- zo—O kwara ogbugba-ndu nke baptism ma mee baptism na mmiri nile nke Momon—O haziri nzu- ko-nso nke Kraist ma chie ndi nchu- aja echichi—Ha kwadoro onwe ha ma kuziere ndi mmadu ihe—Alma na ndi ya wee gbanari Eze Noa baa n'ime ozara ah. Ihe dika n'afu 147 ruo 145 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua, o wee ruo na Alma, onye gbanariworo umu-oru nke eze Noa, "cheghari site na mmehie ya nile na ajoy-omume nile, ma jeghari na nzuzo n'etiti ndi mmadu, ma malite ikuzi okwu nile nke Abinadai—

2 E, gbasara ihe ah nke ga-abia, na kwa gbasara mbilite n'onwu nke ndi nwuru-anwu, na "mgbaputa nke ndi mmadu, nke a ga-eweta na mmezu site

15a Mosa. 13:9–10;

Alma 25:4–12.

17a Mosa. 21:1–5, 13.

18a Mosa. 19:18–20.

19a NGAN Obo.

18 1a Mosa. 23:9–10.

2a NGAN Gbaputa,

Gbaputara,

Mgbaputa.

^bn'ike, na ntaram-ahụhụ nile, na ọnwụ nke Kraịst, na mbilite n'ọnwụ ya na irigoro baa n'elu-igwe.

3 Ma ka ha ra bụ ndị na-anụ okwu ya ka ọ kuziere. Ma ọ kuziiri ha na nzuzo, ka ọ ghara ibiaru na mmata nke eze ahụ. Ma ọtụtụ kwere okwu ya nile.

4 Ma o wee ruo na ka ha ra bụ ndị kwere ya garuru “ebe nke a kpọrọ Mọmọn, ebe e nwetaworo aha ya site n’eze ahụ, ebe ọ dị n’oke ala nile nke ala ahụ nke ihe jupụtara ya mgbe ọfọdụ ma-ọbụ oge ọfọdụ, bụ anụ-ọhia nile.

5 Ugbugba, e nwere na Mọmọn isi-mmiri nke mmiri dị ọcha, ma Alma gara n’ebe ahụ, ebe na nso nso mmiri ahụ enwere igbidigbi ọhia nke ụmụ nke-nke osisi-jupụtara, ebe o zoro onwe ya n’oge ehihie site n’ọchịchọ nile nke eze ahụ na-achọ ya.

6 Ma o wee ruo na ka ha ra bụ ndị kweere ya gara ebe ahụ inụ okwu ya nile.

7 Ma o wee ruo mgbe ọtụtụ ụbọchị gafeworo, e nwere ezigbo ọnụ-ogugu gbakọrọ ọnụ n’ebe nke Mọmọn ahụ, inurū okwu nile nke Alma. E, ha nile gbakọrọ ọnụ ndị kwere n’okwu ya, inurū okwu ya. Ma ọ “kuziiri ha, ma kwuoro ha ozi-oma ncheghari, na mgbaputa, na okwukwe n’Onye-nwe.

8 Ma o wee ruo na ọ siri ha:

Lee, n’ebe a bụ mmiri nile nke Mọmọn (n’ihi na otu a ka a na-akpọ ha) ma ugbugba, dika unu “chọsiri ike ibata ^bn’otu nke Chineke, na ka a na-akpọ unu ndị nke ya, ma ‘dị na njikere iburita ibu-arọ onye ọbụla nye ibe ya, ka ha wee di mfe;

9 E, ma di na njikere isoro ndi na-eru uju iru uju; e, ma kasie ha obi bụ ndi choro nkasi-obi, na iguzo dika “ndi aka-ebe nke Chineke n’oge nile na n’ihe nile, na n’ebe nile nke unu ga-anọ n’ime ya, ọbuna ruo ọnwụ, ka unu wee nwee mgbaputa site na Chineke, ma ka a ganye unu n’ọnụ-ogugu ndi nke ‘mbilite n’ọnwụ nke mbụ, ka unu wee nwee ‘ndu ebighi-ebi—

10 Ugbugba a si m unu, ọburu na nke a bụ ọchịchọ obi unu nile, gini ka unu nwere megide “ime unu baptism n’aha Onyenwe, dika aka-ebe n’iru ya na unu baworo n’ime ‘ogbugba-ndu unu na ya, na unu gaejere Ya ozi ma debe iwu-nso ya nile, ka o wee wukwasi unu Muo ya n’uju ya nile?

11 Ma ugbugba mgbe ndi ahụ nwororo okwu ndi a nile, ha kuru aka ha n’oni, ma tie: Nke a bụ ọchịchọ nke obi anyi nile.

12 Ma ugbugba o wee ruo na Alma kpọrọ Hiam, ebe ọ bụ otu n’ime ndi mbu, ma gaa ma guzoro n’ime mmiri ahụ, ma tie,

2b NGAN Aja
Mgbaghara Mmehie,
Ichu Aja Mgbaghara
Mmehie.
4a Alma 5:3.
7a Alma 5:11–13.
8a OznQd. 20:37.

b NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist.
c NGAN Omiko.
9a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma; Gbaa-ama;
Aka-ebe.
b Mosa. 15:21–26.

c NGAN Ndu Ebigh-ebi.
10a 2 Nif. 31:17.
NGAN Baptism, Mee
Baptism.
b NGAN Ogbugba-ndu.

na-asị: O Onye-nwe, wụkwasi Muo gi n'aru nwa-oru gi, ka o wee ruo oru a n'idi nsọ nke obi.

13 Ma mgbe o kwusiworo okwu ndi a, "Muo nke Onye-nwe dakwasiri ya, ma o siri: Hiam, a na m^beme gi baptism, ebe m nwere 'ikike site na Chineke nke Puru Ime Ihe nile, dika igba-ama na i baworo n'ime ogbugba-ndu i jere ya ozi ruo mgbe i nwuru dika aru na-anwu anwu; ma ka Muo nke Onye-nwe wukwasị gi; ma ka o nye gi ndu-ebighi-ebi, site na 'mgbaputa nke Kraist, onye o kwadoworo site na 'nto-ala nke uwa.

14 Ma mgbe Alma kwuworo okwu ndi a nile, ma Alma ma Hiam ka e "liri n'ime mmiri ahụ; ma ha biliri ma puta site na mmiri ahụ na-añuri òñu, ebe ha juputara na Muo ahụ.

15 Ma ozọ, Alma kpọrọ onye ozọ, ma banye nke ugboro abuo n'ime mmiri ahụ, ma mee ya baptism dika nke mbu, nani na olighi onwe ya ozọ n'ime mmiri ahụ.

16 Ma n'udi di otu a ka o mere onye obula nke gabara n'ebe nke Momon ahụ baptism; ma ha di n'onu-ogugu nari abuo na mkpuru-obi anọ; e, ma e "mere ha baptism n'ime mmiri nke

Momon ahụ, ma e mejuputara ha^b n'amara nke Chineke.

17 Ma a kpọrọ ha nzuko-nsọ nke Chineke, ma-obu "nzuko-nsọ nke Kraist, site n'oge ahụ gaa n'iru. Ma o wee ruo na onye obula nke e mere baptism site n'ike na ikike nke Chineke a gunyere ya na nzuko ya.

18 Ma o wee ruo na Alma, ebe o nwere "ikike sitere na Chineke, chiri ndi nchu-aja; obuna otu onye nchu-aja nye iri ise obula nke onu-ogugu ha ka o chiri echichi ikwusa ozi-oma nye ha, na^b ikuziri ha gbasara ihe ndi metutara ala-eze Chineke ahụ.

19 Ma o nyere ha iwu na ha agaghị akuzi ihe obula ma obughi ihe ndi ahụ o kuziworo, na nke e kwuworo site n'onu nke ndi-amuma nile di nsọ.

20 E, obuna o nyere ha iwu na ha agaghị "ekwusa ozi-oma obula ma obughi nchehari na okwukwe n'Onye-nwe, onye gbaputaworo ndi ya.

21 Ma o nyere ha iwu na agaghị enwe "ndoro-ndoro otu onye na ibe ya, kama na ha gaele anya n'iru jiri^b otu anya, ebe ha nwere otu okwukwe na otu baptism, ebe ha nwere obi e ji-kotara onu^c n'idi n'otu na n'ihu n'anya otu n'ebe ibe ya nọ.

13a NGAN Muo Nso.
b 3 Nif. 11:23–26;
OznQd. 20:72–74.
c Ndep. Ok 1:5.
NGAN Okwa
Nchu-aja.
d NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.
e Moses 4:2; 5:9.

14a NGAN Baptism, Mee
Baptism—Baptism
site na-ibanye n'ime
mmiri.
16a Mosa. 25:18.
b NGAN Amara.
17a 3 Nif. 26:21; 27:3–8.
NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist.
18a NGAN Okwa

Nchu-aja.
b NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi.
20a OznQd. 15:6;
18:14–16.
21a 3 Nif. 11:28–30.
NGAN Ndoro-ndoro.
b Mat. 6:22;
OznQd. 88:67–68.
c NGAN Idi n'Otu.

22 Ma otu a o nyere ha iwu ikwusa ozi-oma. Ma otu a ha ghoro “umu nke Chineke.

23 Ma o nyere ha iwu na ha ga-edebe “ubochi izu-ike ma debe ya nso, na kwa ubochi nile ha ga-enye Onye-nwe Chineke ha ekele.

24 Ma o nyekwara ha iwu na ndi nchu-aja ahụ ndi o chiwo-ro, ga “aru oru n’aka ha maka nkwardo nke onwe ha.

25 Ma e nwere otu ubochi n’ime otu izu-uka nile nke e weputara iche na ha ga-akpo-kota onwe ha onu ikuziri ndi ahụ, na “ikpo-isi-ala nye Onye-nwe Chineke ha, na kwa, dika mgbe obula ha nwere ike ka ha, kpokota onwe ha onu.

26 Ma ndi nchu-aja ahụ aga-ghi na-adabere n’aru ndi ahụ maka nkwardo ha; kama site n’oru nke ha ka ha ga na-anata “amara nke Chineke, ka ha wee gbasie-ike na Muo, ebe ha nwere mmata nke Chineke, ka ha wee kuzie n’ike na ikike sitere na Chineke.

27 Ma ozọ Alma nyere iwu na ndi nke nzuko-nsọ ahụ ga-ekesa site n’ihe onwunwe ha, “onye obula dika nke o nwere siri di; oburu na o nwere n’uju kariya o ga-ekesa n’uju kariya; ma n’aka nke onye nwere nani nke ntakiri, nani nke ntakiri ka a ga-achọ; ma onye nke na-enwe-ghi, a ga-enye ya.

28 Ma otu a ha ga-enye ihe

onwunwe ha site na mmasi nke onwe ha na ochicho-oma n’ebe Chineke no, Ma nye ndi nchu-aja ahụ nile choro enyem-aka, e, ma nye onye obula choro enye m aka, mkpuru-obi gba oto.

29 Ma nke a ka o siri ha, ebe e nyeworo ya n’iwu site na Chineke; ma ha “gara ije kwu-oto n’iru Chineke, na-enyerita otu onye nye ibe ya, ma nke aru ma na nke muo dika mkpa ha nile na ochicho ha nile siri di.

30 Ma o wee ruo na ihe nile ndi a ka e mere n’ime Momon, e, n’akuku “mmiri nke Momon, n’ime oke-ohia ahụ nke di nso mmiri nile nke Momon; e, ebe nke Momon, mmiri nile nke Momon, oke-ohia nke Momon ahụ, lee otu ima-mma ha siri di n’anya nke ndi ahụ n’ebe ahụ biara na mmata nke Onyemgbaputa ha; e, ma lee otu e siri gozie ha, n’ihi na ha ga-abu abu otuto nye ya ruo mgbe nile.

31 Ma ihe ndi a ka e mere “n’oke nile nke ala ahụ, ka ha ghara ibia na mmata nke eze ahụ.

32 Mana lee o wee ruo na eze ahụ, ebe o choputaworo otu mmeghari aru n’etiti ndi ahụ, zigara umu-oru ya iche ha. Ya mere n’ubochi nke ha na-akpo-kota onwe ha onu inu okwu nke Onye-nwe a choputara ha nye eze ahụ.

33 Ma ugbua eze ahụ siri na Alma na-akpasu ndi ahụ

22a Mosa. 5:5–7;
Moses 6:64–68.

23a Mosa. 13:16–19;
OznQd. 59:9–12.

24a Qlndoz. 20:33–35;
Mosa. 27:3–5;

Alma 1:26.

25a NGAN Fee Ofufe.

26a NGAN Amara.

b NGAN Mmata-ihe.

27a Qlndoz. 2:44–45;
4 Ne. 1:3.

29a NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharja.

b NGAN Qdimma.

30a Mosa. 26:15.

31a Mosa. 18:4.

n'inupu-isi megide ya; ya mere o zipurū ndi-agma ya ibibi ha.

34 Ma o wee ruo na "a gwara Alma na ndi nke Onye-nwe maka obibia nke ndi-agma eze ahụ; ya mere ha weere ulo ikwu ha nile ma kpọrọ ezi na ulo ha nile ma pụọ, baa n'ime ozara ahụ.

35 Ma ha di n'onu-ogugu ihe dika mkpuru-obi nari anọ na iri ise.

ISI 19

*Gidion wee choo igbu Eze Noa—
Ndi Leman wee buso ala ahụ
agma—Eze Noa wee taa-ahuhu
onwu site n'oku—Limhai wee
chia dika eze utu. Ihe dika n'afọ
145 ruo 121 tutu amuo Kraist.*

MA o wee ruo na ndi-agma nke eze ahụ laghachiri, ebe ha chọworo n'efu ihu ndi nke Onye-nwe ahụ.

2 Ma ugbua lee, ndi-agma nile nke eze ahụ di ntakiri, ebe e welatarara onu-ogugu ha, ma a malitere inwe nkewa n'etiti ndi mmadu foduru.

3 Ma onu-ogugu nke ka nta malitere ikuputa ikuku-mmaja nile megide eze ahụ, ma a malitere inwe nnukwu ndoro-ndoro n'etiti ha.

4 Ma ugbua e nwere otu nwoke n'etiti ha nke aha ya bu Gidion, ma ebe o bu nwoke siri ike na onye-iro nke eze ahụ, ya mere o seputara mma aha ya, ma nuo iyi n'oke iwe ya na ya ga-egbu eze ahụ.

5 Ma o wee ruo na o luso eze ahụ ogu; ma mgbe eze ahụ huru na o choola imeri ya, o gbafuru ma gbaa oso ma rigoro n'elu "ulo-elu towa nke di n'akuku temple ahụ.

6 Ma Gidion chusoro ya ma o chorọ irigoro n'elu ulo-elu towa ahụ ka o gbuo eze ahụ, ma eze ahụ leghariri anya gburu-gburu chee iru n'ala nke Shemlon, ma lee, ndi-agma nke ndi Leman no n'ime oke nke ala ahụ nile.

7 Ma ugbua eze ahụ tiputara mkpu na ihe mgbu nke mkpuru-obi ya, na-asị: Gidion, hapu m, n'ihia na ndi Leman abiakwaswo anyi, ma ha ga-ebibi anyi; e, ha ga-ebibi ndi m.

8 Ma ugbua eze ahụ anaghi echegbu onwe ya gbasara ndi ya dika o siri na-eche maka ndu nke onwe ya; otu o sila di, Gidion hapuru ndu ya.

9 Ma eze ahụ nyere ndi ahụ iwu ka ha gbafuo n'iru ndi Leman ma ya n'onwe ya gara n'iru ha, ma ha gbara n'ime ozara ahụ, ha na ndi nwunye ha na umu ha.

10 Ma o wee ruo na ndi Leman churu ha oso, ma chufee ha, ma malite igbu ha.

11 Ugbua o wee ruo na eze ahụ nyere ha iwu na ndi nwoke nile ga-hapu ndi nwunye ha na umu ha, ma gbafuo n'iru ndi Leman.

12 Ugbua e nwere otutu ndi na-ekweghi ihapu ha, kama ga-achọ inodu ma laa n'iyi ha na ha. Ma ndi nke foduru hapuru

ndi nwunye ha na umu ha ma gbafuo.

13 Ma o wee ruo na ndi ahụ nọduru ha na ndi nwunye ha na umu ha mere ka umu-ada oma ha nile ga-eguzo ma rịo ndi Leman ka ha ghara igbu ha.

14 Ma o wee ruo na ndi Leman nwere omiko n'aru ha, n'ih i ma-mma nke ndinyom ha toro ha akpiri.

15 Ya mere ndi Leman hapuru ndu ha, ma kporo ha na ndokpu n'agha ma buru ha laghachi azu n'ala nke Nifai, ma kwenyere ha na ha ga-enwere ala ahụ, n'onodu na ha ga-enyefe eze Noa n'aka nke ndi Leman, ma nyefekwa aku na uba ha, obuna otu okara nke ihe nile ha nwere, otu okara nke ola-edo ha, na ola-ocha ha, na ihe ha nile di oke-onu-ahia, ma otu a ha ga na-akwu utu nye eze nke ndi Leman site n'afu ruo n'afu.

16 Ma ugbua e nwere otu n'ime umu-nwoke eze ahụ n'etiti ndi ahụ a dokpuuru n'agha, nke aha ya bu "Limhai.

17 Ma ugbua Limhai chosiri ike ka a ghara ibibi nna ya; otu o sila di, Limhai anoghi na amaghi-ama nke ajoo-omume nile nke nna ya, ya na onwe ya ebe o bu nwoke ezi-omume.

18 Ma o wee ruo na Gidion zigara ndi mmadu n'ime ozara ahụ na nzuzo, icho eze ahụ na ndi ha na ya no. Ma o wee ruo na ha zuru ndi mmadu n'ozara ahụ, ndi nile ewezuga eze ahụ na ndi nchu-aja ya.

19 Ugbua ha anuworiji iyi n'obi ha na ha ga-alaghachi n'ala nke Nifai, ma oburu na e gbuwo ndi nwunye ha na umu ha, na kwa ndi ahụ ha na ha soro ndu, na ha ga-emegwara, na kwa soro ha laa n'iyi.

20 Ma eze ahụ nyere ha iwu ka ha ghara ilaghachi; ma ha were iwe megide eze ahụ, ma mee ka o taa ahuhu, obuna ruo "n'onwu site n'oku.

21 Ma ha choro ikporo ndi nchu-aja ahụ kwa ma gbuo ha, ma ha gbafuru n'iru ha.

22 Ma o wee ruo na ha choro ilagachi n'ala nke Nifai, ma ha zutere ndikom nke Gidion. Ma ndikom nke Gidion gwara ha maka ihe nile meworo ndi nwunye ha na umu ha; ma na ndi Leman ekwewo ha riji na ha ga-enwere ala ahụ site n'itu utu nye ndi Leman ruo otu okara nke ihe nile ha nwere.

23 Ma ndi ahụ gwara ndi nke Gidion na ha egbuwori eze ahụ, ma ndi nchu-aja ya agbafuworiji site n'ebe ha no baa n'ebe di n'ime ime ozara ahụ.

24 Ma o wee ruo na mgbe ha mechaworo emume ahụ, na ha lagachiri n'ala nke Nifai ahụ, na-anuri onu n'ih na ndi nwunye ha na umu ha e gbughi ha; ma ha gwara Gidion ihe ha meworo eze ahụ.

25 Ma o wee ruo na eze nke ndi Leman "nuru ha iyi, na ndi ya agaghi egbu ha.

26 Na kwa Limhai, ebe o bu nwa nwoke nke eze ahụ. ebe e wereworo ala-eze ahụ nyefee

ya “site n’aka ndị ahụ, ñurū iyi nye eze nke ndị Leman na ndị ya ga-atụ ụtụ nye ya, ọbuna otu ọkara nke ihe nile ha nwere.

27 Ma o wee ruo na Lìmhaj malitere iwu ala-eze ahụ na iwe-ta udo n’etiti ndị ya.

28 Ma eze nke ndị Leman ahụ debere ndị nche gburu-gburu ala ahụ, ka o wee debe ndị nke Lìmhaj n’ala ahụ, ka ha ghara ipụ baa n’ime ọzara ahụ; ma ọ na-akwado ndị nche ya site n’utụ ahụ nke ọ na-anata site n’aka ndị Nifaj.

29 Ma ugbua eze Lìmhaj nwere udo esepughị aka n’ala eze ya ruo afọ abụọ, na ndị Leman akpasughị ha iwe ma-ọbụ chọọ ibibi ha.

ISI 20

Ufodu ụmụada ndị Leman ka ndị nchụ-aja nke Noa tọrọ—Ndị Leman wee buso Lìmhaj na ndị ya agha—Igwe ndị Leman ahụ ka a chughachiri azụ ma mee ka ha daa juu. Ihe dika n’afọ 145 ruo 123 tutu amụọ Kraịst.

UGBUA e nwere ebe dị na Shemlōn ebe ụmụada nile nke ndị Leman na-akpọkọta onwe ha ọnụ ibụ abụ, na ite-egwu, na ime onwe ha obi uto.

2 Ma o wee ruo na o nwere otu ubochi ọnụ-ogugu nta n’ime ha gbakotara ọnụ ibụ abụ na ite egwu.

3 Ma ugbua ndị nchụ-aja nke eze Noa, ebe ihere na-eme ha ilagachi n’obodo-ukwu nke

Nifaj, e, na kwa n’itụ egwu na ndị ahụ ga-egbu ha, ya mere ha anwaghị anwa ilaghachikwu-ga ndị nwunye ha na ụmụ ha.

4 Ma ebe ha biworo n’ime ọzara ahụ, na ebe ha chọputaworo ụmụada nke ndị Leman ahụ, ha dinara ala ma lewe ha.

5 Ma mgbe ha dị nanị ole na ole n’ime ha gbakoro ọnụ ite egwu, ha putara site n’ebe nzuzo ha nile ma kpọrọ ha ma bubaga ha n’ime ọzara ahụ; e, iri abụọ na anọ nke ụmụada nile nke ndị Leman ahụ ka ha bubagara n’ime ọzara ahụ.

6 Ma o wee ruo na mgbe ndị Leman chọputara na ụmụada ha na-efurii efu, iwe were ha n’ebe ndị nke Lìmhaj nọ, n’ihi na ha chere na ọbụ ndị nke Lìmhaj.

7 Ya mere ha zigara ndị-agma ha; e, ọbuna eze ahụ n’onwe ya gafere n’iru ndị ya; ma ha galitere ruo ala nke Nifaj, ibibi ndị nke Lìmhaj.

8 Ma ugbua Lìmhaj achọputawo ha rị site n’ulo-elụ towa ahụ, ọbuna njikere ha nile maka agha ka ọ chọputara; ya mere ọ kpọkọtara ndị ya ọnụ, ma zoo chere ha n’ubi nile ahụ ma n’ime ọhia nile ahụ.

9 Ma o wee ruo na mgbe ndị Leman bialiteworo, nke mere na ndị nke Lìmhaj malitere ida-kwasị ha site n’ebe nche ha nile, ma malite igbu ha.

10 Ma o wee ruo na agha ahụ siri ike karịa, n’ihi na ha luru ọgu dika ụmụ ọdum maka anụ ha ji akpa nri.

11 Ma o wee ruo na ndị

nke Līmhai malitere ichu ndi Leman n'iru ha; ma na ha eru-ghị okara n'onu ogugu dika ndi Leman. Mana ha "luru ogu maka ndu ha, na maka ndi mwunye ha, na maka umu ha; ya mere ha tinyere onwe ha n'ezigbo oru ma dika nkita-ohia ka ha luru ogu.

12 Ma o wee ruo na ha chotara eze ahụ nke ndi Leman n'etiti onu ogugu nke ndi ha nwuru anwu; ma na o nwughị anwu, ebe e meruworo ya aru ma hapu ya n'ala ahụ, oke oso ka ndi ya jiri gbapu.

13 Ma ha kpoo ruo ya ma kechie onya ya nile, ma kpota ya n'iru Līmhai, ma si: Lee, n'ebe a ka eze nke ndi Leman ahụ nọ; ya ebe o nwetaworo mmeru aru adabawo n'etiti ndi ha nwuru anwu, ma ha ahapụwo ya; ma lee, anyi akpotawo ya n'iru gi; ma ugbua ka anyi gbuo ya.

14 Mana Līmhai siri ha: Unu agaghị egbu ya, kama kpota ya n'ebe a ka m wee hu ya. Ma ha kpotara ya. Ma Līmhai siri ya: Gini kpatara unu jiri buru agha bia imegide ndi m? Lee, ndi m emebibeghi "iyi nke m nūuru gi, ya mere, gini mere unu ga-eji mebie iyi unu nūuru nye ndi m?

15 Ma ugbua eze ahụ siri: Emebiwo m inu-yi ahụ n'ihu na ndi gi bupuru umuada nile nke ndi m; ya mere, n'uwe m e mere m ka ndi m buru agha biakwu-te ndi gi.

16 Ma ugbua Līmhai anubeghi ihe obula gbasara ihe nke a; ya mere o siri: A ga m achọ

n'etiti ndi m ma onye obula meworo ihe nke a ga-ala-n'iyi. Ya mere o mere ka e mee nchoputa n'etiti ndi ya.

17 Ugbua mgbe "Gidion nwororo ihe ndi a, ebe o bu ochigha eze, o gara n'iru ma si eze ahụ: A ruo m gi chere, ma emela nchoputa n'etiti ndi a, ma e bokwasila ihe nke a n'isi ha.

18 N'ihu na I chetaghị ndi nchujaja nile nke nna gi, ndi nke ndi a choro ibibi? Ma ha anoghi n'ime ozara ahụ? Ma o bughi ha bu ndi zuruworo umuada nile nke ndi Leman?

19 Ma ugbua, lee, ma gwa eze ahụ maka ihe ndi a nile, ka o wee gwa ndi ya ka ha wee daa juu n'ebe anyi nọ; n'ihu na lee ha na-akwadori ibia megide anyi; ma lee kwa anyi di nani ole na ole.

20 Ma lee, ha na-abia n'igwe otutu onu ogugu; na, ma obughi na eze ahụ mere ka ha daa juu n'ebe anyi nọ, anyi ga-alari-ri n'iyi.

21 N'ihu na okwu nile nke Abinadai o "mezubeghi, nke o buru amuma megide anyi—ma ihe nile ndi a n'ihu na anyi anaghi aña nti n'okwu nile nke Onye-nwe, ma tugharia site n'ajoo-omume anyi nile?

22 Ma ugbua ka anyi mee ka eze ahụ daa juu, ma anyi mezuwo iyi ahụ nke anyi nuworo nye ya, n'ihu na o ka mma na anyi ga-anọ n'ibu-oru karịa na anyi ga atufu ndu anyi nile; ya mere, ka anyi kwusi ikwafu oke nnukwu obara.

23 Ma ugbua Līmhai gwara eze ahụ ihe nile gbasara nna ya, na “ndị nchụ-aja ndị nke gbabaworo n’ime ọzara ahụ, ma bogide ha mbụpụ nke ụmụada ha.

24 Ma o wee ruo na eze ahụ dajurū n’ebe ndị ya nọ; ma ọ siri ha: Ka anyị gaa n’iru izute ndị m, na-ejighi ngwa-ọgụ; ma a na m adurū gị isi site n’iñu iyi na ndị m agaghị egbu ndị gị.

25 Ma o wee ruo na ha soro eze ahụ, ma gaa n’iru na-ejighi ngwa-ọgụ izute ndị Leman. Ma o wee ruo na ha zutere ndị Leman ahụ; ma eze ndị Leman ahụ kpọrọ isi ala n’iru ha, ma rịọ aririọ n’aha ndị nke Līmhai.

26 Ma mgbe ndị Leman hurū ndị nke Līmhai, na ha ejighi ngwa-ọgụ, ha nwere “omiko n’arū ha ma wee daa juu n’ebe ha nọ, ma laghachị ha na eze ha n’udo lawa n’ala nke aka ha.

ISI 21

Ndị Līmhai ka ndị Leman busoro agha ma merie—Ndị Līmhai wee zute Amọn ma nwee mgbanwe okpukpe-chi—Ha wee gwa Amọn maka epekele ndị Jared iri abuo na anọ ahụ. Ihe dika n’afọ 122 ruo 121 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na Līmhai na ndị ya laghachiri n’obodo-ukwu Nifai, ma malite ibi n’ala ahụ ọzọ n’udo.

2 Ma o wee ruo na mgbe otutu ubochi gasiri ndị Leman malitere ọzọ inwe mkpalite iwe

megide ndị Nifai, ma ha malitere ibata n’ime oke-ala nile nke di gburu-gburu.

3 Ugbua ha anwaghị anwa igbu ha, n’ihi iyi ahụ nke eze ha ñworo nye Līmhai; ma na ha ga-eti ha aka na “nti, ma gosi ikike n’ebe ha nọ; ma malite itinye ^bibu-arū n’azū ha nile, ma kpurū ha dika ha ga-eme dika inyinya dara ogbu—

4 E, ihe nile a ka e mere ka e wee mezuo okwu nke Onye-nwe.

5 Ma ugbua mkpagbu nile nke ndị Nifai di ukwu, ma onweghi ụzọ obula nke ha nwere ike iji naputa onwe ha site n’aka ha, n’ihi na ndị Leman agbawo ha ri gburu-gburu n’akuku nile.

6 Ma o wee ruo na ndị ahụ malitere itamu ntamu nye eze ahụ n’ihi mkpagbu ha nile; ma ha malitere ichosike iga megide ha n’agha. Ma ha kpagburū eze ahụ nke ukwu site na mkpesa ha nile; ya mere o nyere ha ohere ka ha mee dika ochicho ha siri di.

7 Ma ha kpokotara onwe ha onu ọzọ, ma yikwasị uwe agha ha, ma gaba imegide ndị Leman ichupụ ha site n’ala ha.

8 Ma o wee ruo na ndị Leman meriri ha, ma chughachị ha azu, ma gbuo otutu n’ime ha.

9 Ma ugbua e nwere nnukwu “iru-uju na ikwa-akwa n’etiti ndị nke Līmhai, nwanyị isimkpe n’eru uju maka di ya, nwa nwoke na nwa nwanyị n’eru uju maka nna ha, ma umunne

ndi nwoke maka ụmụnne ha ndi nwoke.

10 Ugbua e nwere nnukwu ọtụtụ ndinyom isimkpe n'ala ahụ, ma ha tisiri mkpu akwa ike site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, n'ih i na nnukwu egwu ndi Leman abiakwaswo ha.

11 Ma o wee ruo na iti mkpu akwa esepugh i-aka ha nile kpalitere ndi nke foduru na ndi nke Limhai n'uwe megide ndi Leman; ma ha gara ozọ ilu agha, mana a chughachiri ha azu ozọ, ma tufuo ọtụtụ ihe.

12 E, ha gara ozọ obuna nke ugboro ato, ma taa ahuhu n'otu aka ahụ; ma ndi ahụ a na-egbughi laghachiri ozọ n'obodo-ukwu nke Nifai.

13 Ma ha wedatara onwe ha ala obuna ruo na ntụ, tinye onwe ha n'okpuru ibu-arọ nke ibu-oru, na-etinye onwe ha ka e tie ha ihe otiti na ka esekpugharia ha ma n'iru ma n'azu, ma na-ebo ha ibu-arọ, dika ochichọ nke ndi-iro ha siri di.

14 Ma ha "wedatara onwe ha ala obuna n'ime omimi nile nke obi umeala; ma ha tisiri mkpu akwa ike nye Chineke; e, obuna ogologo ubochi nile ka ha be-kuru Chineke ha akwa ka o wee naputa ha site na mkpagbu ha nile.

15 Ma ugbua Onye-nwe "eme-ghi ngwa n'inu akwa ha n'ih i ajoo-omume ha nile; otu o sila di, Onye-nwe nuru akwa ha nile, ma malite ime ka obi ndi

Leman di nro nke mere na ha malitere ibelata ibu-arọ ha nile; ma na Onye-nwe ahughi na o di mkpa inaputa ha site n'ibu-oru.

16 Ma o wee ruo na ha malitere ime nke-oma ntakiri ntakiri n'ala ahụ, ma malite iku mkpuru-akuku n'uju kari, ma igwe anu, ma igwe ehi na inyinya, nke mere na ha ahughi anya site n'aguu.

17 Ugbua e nwere nnukwu onu-ogugu ndi nwanyi, kari ka e nwere nke ndi nwoke; ya mere eze Limhai nyere iwu na nwoke obula ga "eweta ihe onwunwe ya iji kwado 'ndi nwanyi isimkpe nile na umu ha, ka ha ghara inwu n'aguu, ma nke a ka ha mere n'ih i nnukwu nke onu-ogugu ha ndi egbuwororiji egbu.

18 Ugbua ndi nke Limhai nokotara onu n'otu dika o kwere ha mee, ma chekwaa mkpuru-akuku ha na igwe anu ha nile;

19 Ma eze ahụ n'onwe ya atukwasighi onwe ya obi n'ofe mgbidi nke obodo-ukwu ahụ, ma obughi na o kporo ndi nche ya sobe ya, na-atu egwu na ya nwere ike site n'uzo obula daba n'aka nke ndi Leman.

20 Ma o mere na ndi ya ga-eche ala ahụ nche gburugburu, na site n'uzo obula ha nwere ike ikporo ndi nchua-aja ahụ nile ndi ghabara n'ime oza-ra ahụ, ndi zuruworo "umada nile nke ndi Leman, na ndi

14a Mosa. 29:20.
NGAN Umeala, Idi
Umeala.
15a Ilu 15:29;

Mosa. 11:23–25;
OznQd. 101:7–9.
17a Mosa. 4:16, 26.
b NGAN Nwanyi-

isi-mkpe.
20a Mosa. 20:5.

kpataworọ ụdị nnukwu mbibi a ka ọ biakwasị ha.

21 N'ihị na ha chọsiri ike ikpọrọ ha ka ha wee taa ha ahụhụ; n'ihị na ha abatawo n'ime ala nke Nifai n'abalị, ma bupu mkpuru-akuku ha na otutu n'ime ihe ha di mkpa; ya mere ha zoro na-echebiri ha.

22 Ma o wee ruo na e nweghi kwa nsogbu ozọ di n'etiti ndi Leman na ndi nke Limhai, obu-na ruo oge ahụ nke "Amọn na umunne ya nwoke biara n'ime ala ahụ.

23 Ma eze ahụ ebe ọ nwororiji n'ezị nke onu-uzọ nke obodokuwu ahụ, ya na onye-nche ya, choputara Amọn na umunne ya nwoke; ma ebe ọ na-eche na ha bu ndi nchu-aja nke Noa ya mere o mere ka a kpọrọ ha, ma kee ha agbu, ma tuba ha n'ime "ulo mkporo. Ma a si na ha bu ndi nchu-aja nke Noa ọ gaara eme ka e gbuo ha.

24 Ma mgbe ọ choputara na ha abughi, kama na ha bu umunne ya nwoke, ma biawororiji site n'ala nke Zarahemla, o juputara na nnukwu onu kariri akari.

25 Ugbua eze Limhai ezipuwo, tutu obibia nke Amọn, "ntakiri onu-ogugu mmadu bichọ ala nke Zarahemla ahụ; ma na ha enweghi ike ichota ya, ma ha furu n'ime ozara ahụ.

26 Otu o sila di, ha chotara otu ala nke ndi mmadu bituwororiji; e, otu ala nke e kpuchitere "n'okpukpu kpọrọ nku; e, otu ala nke ndi mmadu bitu-

wororiji na nke e bibiwororiji; ma ha ebe ha cheworo na ọ bu ala Zarahemla ahụ, laghachiri n'ala nke Nifai, ebe ha rutewororiji n'oke-ala nile nke ala ahụ n'erubeghi otutu ubochi tutu obibia nke Amọn.

27 Ma ha wetara akuko-ndekota tinyere onwe ha, obuna akuko-ndekota nke ndi ahụ nke okpukpu ha, ha chotaworo; ma a kanyere ya n'elu epekele nile nke ntugwe.

28 Ma ugbua Limhai juputakwara ozọ n'onu n'imuta site n'onu nke Amọn na eze Mosaja nwere "onyinye sitere na Chineke, nke ga-eme ka o nwe ike isughari okwu ụdị nkanye ndi ahụ nile; e, ma Amọn kwa nuriri onu.

29 Ma na Amọn na umunne ya nwoke juputara na mwute n'ihị na otutu n'ime umunne ha nwoke ka e gbuwororiji;

30 Ma kwa na eze Noa na ndi nchu-aja ya e mewo ka ndi ahụ mee oke otutu mmehie na ajo-omume nile megide Chineke; ma ha rukwara uju maka "onwu nke Abinadai; na kwa maka opupu nke Alma na ndi nke soro ya wee gaa, ndi hiweworo otu nzuko-nsọ nke Chineke site n'ume na ike nke Chineke, na okwukwe n'okwu ndi ahụ nke Abinadai kwuworo.

31 E, ha ruru uju maka opupu ha, n'ihị na ha amataghi ebe ha gbalaworo. Ugbua ha gaara ejiko n'obi-uto sonyere ha, n'ihị na ha n'onwe ha

22a Mosa. 7:6-13.

23a Hil. 5:21.

25a Mosa. 8:7.

b Mosa. 7:14.

26a Mosa. 8:8.

28a Omnai 1:20-22;

Mosa. 28:11-16.

30a Mosa. 17:12-20.

b Mosa. 18:34-35.

abaworij n'ime ogbugba-ndu ha na Chineke ijere ya ozi na idebe iwu-nsọ ya nile.

32 Ma ugbua site n'obibia nke Amọn, eze Limhai abawo kwari n'ime ogbugba-ndu ya na Chineke, na kwa otutu ndi nke ya, ijere ya ozi ma debe iwu-nsọ ya nile.

33 Ma o wee ruo na eze Limhai na otutu ndi nke ya chosiri ike ka e mee ha baptism; mana e nweghi onye obu- la n'ala ahụ nke nwere "ikike site na Chineke. Ma Amọn juru ime ihe nke a, na-ewere onwe ya dika nwa-oru na-ekwesighi ekwesi.

34 Ya mere ha ejighi oge ahụ hiwere onwe ha nzuko-nsọ, na-eche Mụọ nke Onye-nwe. Ugbua ha chosiri ike idi obuna dika Alma na umunne ya ndi nwoke, ndi nke gbasaworo n'ime ozara ahụ.

35 Ha chosiri ike ka e mee ha baptism dika ihe aka-ebe na ihe igba-ama na ha di na njikere ijere Chineke ozi jiri obi ha nile; otu o sila di ha setiri oge ahụ ogologo; ma nkwasị maka baptism ha ka a ga "akọ ma emesia.

36 Ma ugbua omumu-ihe nile nke Amọn na ndi ya, na eze Limhai na ndi ya, buuru inaputa onwe ha site n'aka nile nke ndi Leman na site n'ibu-oru.

ISI 22

E mere atumatu nile maka ndi ahụ igbapu site n'ibu-oru ndi

Leman — Ndi Leman ka e mere ka mmanya na-egbu ha — Ndi ahụ gbapuru, lagachi Zarahemla, ma ghoo ndi no n'okpuru ochichi nke Eze Mosaiia. Ihe dika n'afọ 121 ruo 120 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na Amọn na eze Limhai malitere ikparita uka ha na ndi ahụ otu ha ga-esi naputa onwe ha site n'ibu-oru; ma obuna ha mere na ndi ahụ nile ga-akpokota onwe ha onu; ma nke a ka ha mere ka ha wee nweta olu ndi ahụ gbasara ihe ahụ.

2 Ma o wee ruo na ha enweghi ike ichota uzo inaputa onwe ha site n'ibu-oru, ma obughi ikporo umu nwanyi na umu ha, na igwe-anu ha nile, na igwe-anu-manu ha nile, na ulo ikwu ha nile, ma puo baa n'ime ozara ahụ; n'ihia na ndi Leman ebe ha di imerime n'onu-ogugu, okweghi omume na ndi nke Limhai nwere ike iluso ha ugu, na-eche inaputa onwe ha site n'ibu-oru na mma agha.

3 Ugbua o wee ruo na Gidion gabara ma guzoro n'iru eze ahụ, ma si ya: Ugbua O eze, i nawo nti n'okwu m ruo ugbua otutu oge mgbe anyi na-enweri esem-okwu anyi na umunne anyi nwoke, ndi Leman.

4 Ma ugbua O eze, o buru na i hutabeghi m ibu-oru na-abaghi uru, ma-obu o buru na ruo ugbua igewo nti n'okwu m nile n'udi obula, ma ha abaworo gi uru, obuna otu ahụ a choro m ka i gee nti n'okwu m nile n'oge nke a, ma a ga m abu

oru gi ma naputa ndi a site n'ibu-oru.

5 Ma eze ahụ kwere ya ka o kwuo okwu. Ma Gidiyon siri ya:

6 Lee ebe ngafe azụ ahụ, site n'azụ mgbidi ahụ, n'akukụ azụ nke obodo-ukwu ahụ. Ndi Leman, ma-ọbụ ndi nche nile nke ndi Leman, n'abali e mere ka mmanya na-egbu ha; ya mere ka anyi zipu ima-okwa n'etiti ndi a nile ka ha chikota onu igwe-anu na igwe-anumanu ha, ka ha wee chiba ha n'ime ozara ahụ n'abali.

7 Ma m ga-aga dika iwu gi siri di ma kwuo utu mmanya nke ikpe-azụ nye ndi Leman, ma mmanya ga-egbu ha; ma anyi ga-agafe site n'ebe ngafe nzuzo di n'aka ekpe nke ebe izu-ike ha mgbe mmanya ga na-egbu ha na ura.

8 Otu a anyi ga-apu anyi na ndi nwananyi anyi na umu anyi, igwe-anu anyi, na igwe-anumanu anyi baa n'ime ozara ahụ; ma anyi ga-aga njem gburu-gburu ala nke Shailom ahụ.

9 Ma o wee ruo na eze ahụ nara nti n'okwu nile nke Gidiyon.

10 Ma eze Limhai mere na ndi ya ga-achikota igwe-anu ha onu; ma o zigara utu mmanya ahụ nye ndi Leman; ma o zigakwara mmanya ozọ, dika iheonyinye nye ha; ma ha nuru na akwughị ugwo site na mmanya nke eze Limhai zigaara ha.

11 Ma o wee ruo na ndi nke eze Limhai puru n'abali baa n'ime ozara ahụ ha na igwe-anu ha na igwe-anumanu nile,

ma ha gara gburu-gburu ala nke Shailom n'ime ozara ahụ, ma rojie uzọ-ije ha chee iru n'ala nke Zarahemla ahụ, ebe onye-ndu ha bu Amon na umunne ya nwoke.

12 Ma ha ewereworiji ola-edo ha nile, na ola-ocha, na ihe nile di ha mkpa, nke ha nwere ike-ibu, na kwa ihe oriri ha tinyere ha, baa n'ime ozara ahụ; ma ha chusoro njem ha.

13 Ma mgbe ha noworo otutu ubochi n'ime ozara ahụ ha bairuru n'ala nke Zarahemla ahụ, ma soro ndi Mosaia, ma ghoo ndi no n'okpuru ochichi ya.

14 Ma o wee ruo na Mosaia nabatara ha n'onu; ma o nabatakwara akuko-ndekota ahụ nile, na kwa akuko-ndekota ahụ nke ndi nke Limhai choputaworiji.

15 Ma ugbua o wee ruo mgbe ndi Leman choputaworo na ndi nke Limhai apuworiji site n'ala ahụ n'abali, na ha zigara ndi-agma n'ime ozara ahụ ichu ha;

16 Ma mgbe ha chuworo ha oso ubochi abuo, ha enweghi ike ozọ iso okporo-uzọ ha nile; ya mere ha furu n'ime ozara ahụ.

Nkwasị nke Alma na ndi nke Onye-nwe, ndi a chubara n'ime ozara ahụ site na ndi nke eze Noa.

Mejuputara isi 23 na 24.

ISI 23

Alma wee ju ibu eze—O wee

*jee-ozì dika onye isi nchụ-aja—
Onye-nwe wee taa ndị ya ahụhụ,
ma ndị Leman wee merie ala nke
Hilam—Amiulon, onye-ndu nke
ndị nchụ-aja ajọo-omume nke Eze
Noa, wee chịa n'okpuru eze ndị
Leman. Ihe dika n'afọ 145 ruo 121
tutu amụọ Kraịst.*

UGBUA Alma, ebe Onye-nwe dọ-
woro ya aka na ntị na ndị-agma
eze Noa ga-abiakwasị ha, ma
ebe o meworo ka ndị ya mata
maka ya, ya mere ha chikọtara
igwe-anụ ha onụ, ma were site
na mkpuru-akukụ ha, ma pụọ
baa n'ime ọzara ahụ n'iru ndị-
agma nke eze Noa.

2 Ma Onye-nwe gbara ha ume,
na ndị nke eze Noa enweghị
ike ichufe ha ibibi ha.

3 Ma ha gbara ọsọ njem ụbọchị
asatọ baa n'ime ọzara ahụ.

4 Ma ha batara n'otu ala, e,
ọbuna ala mara ezigbo mma ma
nwee ihe mmasi, ala nke mmiri
dị ọcha.

5 Ma ha runyere ụlọ ikwu ha
nile, ma malite ikọ ala, ma ma-
lite iwu otutu ụlọ: e, ha na-agba
mbọ, ma ruo ọrụ karịa.

6 Ma ndị ahụ chosiri ike na
Alma ga-abụ eze ha, n'ihì na ọ
bụ onye nwere ihu-n'anya nke
ndị ya.

7 Mana ọ sirị ha: Lee, ọ dighi
mkpa na anyị ga-enwe eze;
n'ihì na otu a ka Onye-nwe
kwuru: Unu ^aagaghị eweli otu
anụ-arụ karịa ibe ya, ma-ọbụ
otu onye agaghị eche onwe ya

ikari onye ọzọ; ya mere a si
m unu odighi mkpa na unu ga-
enwe eze.

8 Otu o sila di, asi na o kwere
mee na unu ga-enwe ndi ezi-
omume oge nile ibu eze unu o
ga-adị mma ka unu nwee eze.

9 Mana cheta ^aajọo-omume nke
eze Noa na ndi nchụ-aja ya nile;
ma mu n'onwe m ka e ^bjidere
n'onya, ma mee otutu ihe nke
bu aru n'anya nke Onye-nwe,
nke kpataara m ncheghari siri
ike;

10 Otu o sila di, mgbe ^annu-
kwu mkpagbu gasiwo, Onye-
nwe nuru akwa m nile, ma zaa
ekpere m nile, ma o mewo m
ngwa-oru n'aka ya abuo n'iwe-
ta ^botutu n'ime unu n'omuma
nke ezi-okwu ya.

11 Otu o sila di, n'ime nke a
anaghi m eto onwe m, n'ihì na
etozughi m inye onwe m otuto.

12 Ma ugbua a si m unu, unu
enwewo ochichi aka-ike n'aka
eze Noa, ma noduwo n'ibu-oru
n'aka ya na ndi nchụ-aja ya nile,
ma ha ewebatawo unu n'ime
ajọo-omume; ya mere e kere
unu agbu, jiri ^aagbu nke ajọo-
omume.

13 Ma ugbua dika a naputawo-
ro unu site n'ike nke Chineke
site n'agbu ndi a nile; e, ọbuna
site n'aka nke eze Noa na ndi
ya, na kwa site n'agbu nile nke
ajọo-omume, ọbuna otu a a cho-
ro m ka unu ^aga-nogidesike na
^bntohapu nke a nke e siworo
mee ka unu nwere onwe unu,

23 7a Mosa. 27:3–5.

9a Ilu 16:12;

Mosa. 11:1–15.

b Mosa. 17:1–4.

10a OznQd. 58:4.

b Mosa. 18:35.

12a 2 Nif. 28:19–22.

13a Ndi-Gal. 5:1.

b NGAN Ntọhapu.

ma ka unu 'ghara itukwasị nwo-ke obula obi ibu eze nye unu.

14 Ma kwa atukwasila onye obula obi ibu "onye-nkuzi unu ma-obu onye-ozizi-ozima unu, ma obughi ma-obu onye nke Chineke, na-aga n'uzo ya nile ma na-edebe iwu-nsọ ya nile.

15 Otu a ka Alma kuziri ndi ya, na onye obula "ga-ahu onye-agbata-obi ya n'anya dika onwe ya, na a gaghi enwe 'ndoro-ndoro n'etiti ha.

16 Ma ugbua, Alma bu "onye isi nchu-aja ha, ebe o bu onye-nchoputa nke nzuko-nsọ ha.

17 Ma o wee ruo na odighi onye natara "ikike ikwu ozi-oma ma-obu ikuzi ma obughi na o si n'aka ya site na Chineke. Ya mere o doro ndi nchu-aja ha nile nsọ na ndi nkuzi ha nile; ma odighi ndi e doro nsọ ma obughi ndi ezi-omume.

18 Ya mere ha chere ndi nke ha nche, ma "na-azu ha site n'ihe nile gbasara ezi-omume.

19 Ma o wee ruo na ha malitere ime nke-oma karia n'ala ahụ; ma ha kpọrọ ala ahụ Hilam.

20 Ma o wee ruo na ha mubara ma mee nke-oma karia n'ala nke Hilam ahụ; ma ha wuru otu obodo-ukwu, nke ha kpọrọ obodo-ukwu nke Hilam.

21 Otu o sila di Onye-nwe huru mkpa o di "ita ndi ya ahụ-hụ, e, o na-anwale 'ndidi ha na okwukwe ha.

22 Otu o sila di—onye obula

tinyere "ntukwasị-obi ya na ya onye ahụ ka a ga 'ebuli elu n'ubochi ikpe-azu. E, ma otu a ka o di ndi nke a.

23 N'ih na lee, a ga m egosi gi na e wetara ha n'ibu-oru, ma odighi onye nwere ike inaputa ha karia Onye-nwe Chineke, e, ha obuna Chineke nke Abraham na Aisak na nke Jekob.

24 Ma o wee ruo na o naputara ha, ma o gosiri ha ike-ukwu ya, ma inuri onu ha nile diiri ukwu.

25 N'ih na lee, o wee ruo na mgbe ha no n'ala nke Hilam, e, n'obodo-ukwu nke Hilam, mgbe ha n'ako ala gburu-gburu ebe ahụ, lee otu igwe ndi-agma nke ndi Leman no n'oke-ala ahụ nile.

26 Ugbua o wee ruo na umune nwoke Alma gbapuru site n'ubi ha nile, ma chikota onwe ha onu n'obodo-ukwu nke Hilam; ma ha turu nnukwu egwu n'ih mputa nke ndi Leman.

27 Mana Alma gara n'iru ma guzoro n'etiti ha, ma gbaa ha ume ka ha ghara itu-egwu, mana ha ga-echeta Onye-nwe Chineke ha na o ga-anaputa ha.

28 Ya mere ha kwusiri itu-egwu ha nile, ma malite ibeku Onye-nwe ka o mee ka obi nile nke ndi Leman di nro, ka ha wee debe ha, na ndi nwunye ha nile, na umu ha.

29 Ma o wee ruo na Onye-nwe

13c Mosa. 29:13.

14a Mosa. 18:18–22.

15a NGAN Ihunanya.

b 3 Nif. 11:28–29.

16a Mosa. 26:7.

17a NGAN Ikike; Okwa Nchu-aja.

18a 1 Tim. 4:6.

21a Hil. 12:3;

OznQd. 98:21.

NGAN Taa-Ahuhu, Na-ata Ahuhu.

b NGAN Ndidi.

22a NGAN Ntukwasị-obi.

b 1 Nif. 13:37.

mere ka obi nile nke ndị Leman dī nro. Ma Alma na ụmụnne ya nwoke gara n'iru ma nyefee onwe ha n'aka ha ma ndị Leman wee nwere onwunwe ala nke Hila.

30 Ugbua ndị-agma nile nke ndị Leman, ndị soro ndị nke eze Līmhai, efuwōrijī n'ime ọzara ahụ ọtụtụ ụbọchị gara aga.

31 Ma lee, ha achọtawōrijī ndị nchụ-aja nke eze Noa, n'ebe ha kpọrọ Amiulōn; ma ha amatewōrijī inwe ala nke Amiulōn ma malitewo ikọ ala.

32 Ugbua aha onye-ndu nke ndị nchụ-aja ahụ nile bụ Amiulōn.

33 Ma o wee ruo na Amiulōn rịrọ ndị Leman; ma ziga kwa ndị nwunye ha nile, ndị bụ "umụada nke ndị Leman, iriọ umụnne ha nwoke, ka ha ghara ibibi ndị di ha nile.

34 Ma ndị Leman nwere "omiko n'arụ Amiulōn na umụnne ya nwoke, ma ha ebibighi ha, n'ihī ndi nwunye ha.

35 Amiulōn na umụnne ya nwoke sonye ndi Leman, ma ha na-aga njem n'ozara ahụ n'ichota ala nke Nifai mgbe ha chọputara ala nke Hila, nke Alma nwere ya na umūunne ya nwoke.

36 Ma o wee ruo na ndi Leman kwere Alma nkwa na umūnne ya nwoke, na ọburu na ha gagesi ha ụzọ nke dugara n'ala nke Nifai na ha ga-ekwe ha nkwa ndu ha na ntọhapu ha.

37 Mana mgbe Alma gosiwo-

ro ha ụzọ ahụ nke dugara n'ala nke Nifai ndi Leman edebeghi kwa nkwa ha kwere; mana ha debere "ndi nche gburu-gburu ala nke Hila ahụ, iche Alma na umūnne ya nwoke.

38 Ma ndi ọduru n'ime ha gara n'ala nke Nifai, ma ọfodu n'ime ha lagachiri n'ala nke Hila, na kwa kpọrọ tinyere onwe ha ndi nwunye na umu nke ndi nche nile ahụ ndi a hapuwo n'ala ahụ.

39 Ma eze nke ndi Leman ekwenyeworo Amiulōn na o ga-abu onye-eze na onye-ochichi nye ndi ya, ndi no n'ala nke Hila; otu o sila di o gaghi enwe ike ime ihe ọbula megidere ochicho nke eze nke ndi Leman.

ISI 24

Amiulōn wee sogbuo Alma na ndi ya—A ga-egbu ha ma ha kpee ekpere—Onye-nwe wee mee ibu-arọ ha nile ka ha dika ha di mfe—O naputara ha site n'ibu-oru, ma ha laghachiri Zarahemla. Ihe dika n'afọ 145 ruo 120 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na Amiulōn ritara iru-oma n'anya eze ndi Leman; ya mere, eze ndi Leman kwenyere ya na umūnne ya nwoke ka a hopta ha ibu ndi nkuzi nye ndi ya, e, ọbuna nye ndi ahụ nke no n'ala nke Shemlōn, na n'ala nke Shailōm, na n'ala nke Amiulōn.

2 N'ihī na ndi Leman enwere-wo onwunwe nke ala nile ndi a;

ya mere, eze ndị Leman ahụ ahoputawo ndị-eze nye ala ndị a nile.

3 Ma ugbua aha nke eze ndị Leman ahụ bụ Leman, ebe a kpokwasiri ya aha nna ya; ma ya mere a kpọrọ ya eze Leman. Ma ọ bụrụ eze nye otutu onugugu mmadụ.

4 Ma ọ hoputara ndị nkuzi site n'ime umunne Amiulon ndi nwoke n'ala nile nke ndi ya nwere; ma otu a asusu nke Nifai malitere ibu ihe a na-akuzi n'etiti ndi nke ndi Leman nile.

5 Ma ha bu ndi na-adị na mma otu onye na ibe ya; otu o sila di ha amaghi Chineke; obughi ma umunne nwoke Amiulon ha na-akuziri ha ihe obula gbasara Onye-nwe Chineke ha, ọ bughị iwu nke Moses; ma-obu ha kuziiri ha okwu nile nke Abinadai;

6 Mana ha kuziiri ha na ha gadebe akuko-ndekota ha, ma na ha nwere ike ina-edekoriita akwukwo otu onye na ibe ya.

7 Ma otu a ndi Leman malitere ibawanye na akụ n'uba, ma malite izu ahia otu onye na ibe ya ma na-agho ndi ukwu, ma malite ibu ndi aghugho na ndi amamihe, dika amamihe nke uwa, e, ndi di ezigbo aghugho, na-enwe mmasi n'udi ajoo-omume nile na ipunara ihe, ewezuga ma-obu n'etiti umunne nke ha ndi nwoke.

8 Ma ugbua o wee ruo na Amiulon malitere igosi "ikike nye Alma na umunne ya ndi nwoke, ma malite isogbu ya, ma mee ka umu ya sogbuo umu ha.

9 N'ihia na Amiulon matara Alma, na ọ bụwo "otu n'ime ndi nchu-aja eze, ma na ọ bu ya bu onye kwere okwu nile nke Abinadai ma a chupuru ya site n'iru eze ahụ, ma ya mere ọ were oke iwe megide ya, n'ihia na ọ nọ n'okpuru eze Leman, Ma na o gosiri ikike n'ebe ha nọ, ma tinyere ha 'oru, ma tinyere ha ndi-isi-oru.

10 Ma o wee ruo na mkpagbu ha nile karihi ukwu nke mere na ha malitere ibekusi Chineke akwa ike.

11 Ma Amiulon nyere ha iwu na ha ga-akwusi ibe akwa ha nile; ma o tinyere ha ndi-nche icha ha, na onye-obula a ga achota na-akpo aha Chineke a ga-egbu ya.

12 Ma Alma na ndi ya eweliteghi olu ha elu nye Onye-nwe Chineke ha, mana ha "wuputara obi ha nile nye ya; ma ọ matara echiche nile nke obi ha nile.

13 Ma o wee ruo na olu nke Onye-nwe biaruru ha n'ime mkpagbu ha nile, na-asi: Welite isi unu nile ma nwe nkasi-obi di mma, n'ihia na a ma m maka ogbugba-ndu ahụ nke unu me woro nye m; ma a ga m agbandu mu na ndi m ma naputa ha site n'ibu-oru.

14 Ma a ga kwa m eme ka ibuaro nile unu di mfe nke a tukwasiworo n'elu ubu unu nile, na obuna unu agaghi enwe mmetuta mgbu ha n'elu azu unu nile, obuna mgbe unu no n'ibu-oru; ma nke a ka m ga-eme ka unu

wee guzoro dika “ndi aka-ebe nye m ma emesia, ma na unu ga-amata n’ezie na m, Onye-nwe Chineke, na-eleta ndi m na ^bmkpagbu ha nile.

15 Ma ugbua o wee ruo na ibu-arọ nile nke atukwasiri Alma na umunne ya nwoke ka e mere ka ha di mfe; e, Onye-nwe mere ka ha “gbasie ike ka ha wee bulie ^bibu-arọ ha nile n’inwere onwe, ma ha nyere onwe ha n’oñu ma were ‘ndidi ruo n’o-chichọ nile nke Onye-nwe.

16 Ma o wee ruo na okwukwe ha di oke ukwu, na ndidi ha, na olu nke Onye-nwe biakwute-re ha ozọ, na-asị: Nwee ezigbo nkasi-obi, n’ihi na n’echi ya a ga m anaputa unu site n’ibu-oru.

17 Ma o siri Alma: I ga-aga n’iru ndi a, ma a ga meso gi gaa ma naputa ndi a site “n’ibu-oru.

18 Ugbua o wee ruo na Alma na ndi ya n’oge abali chikotara igwe-anu ha nile onu, na kwa ufodu mkpuru-akuku ha; e, obuna n’abali nile ahụ ka ha na-achikota igwe-anu ha nile onu.

19 Ma n’ututu Onye-nwe mere ka “ura di omimi biakwa-si ndi Leman, e, na ndi isi-oru ha no n’ura miri emi.

20 Ma Alma na ndi ya puru baa n’ime ozara ahụ; ma mgbe ha gaworo njem ubochi nile ha runyere ulọ ikwu ha n’otu ndagwurugwu, ma ha kpọọ ndagwurugwu ahụ Alma, n’ihi na o duru ha uzọ n’ime ozara ahụ.

21 E, ma n’ime ndagwurugwu Alma ahụ ha wuputara “ekele ha nye Chineke n’ihi na o me-woro ha ebere, ma mee ka ibu-arọ ha di mfe, ma naputawo ha site n’ibu-oru; n’ihi na ha nọrọ-rii n’ibu-oru, ma odighi onye nwere ike inaputa ha ma obughi Onye-nwe Chineke ha.

22 Ma ha nyere Chineke ekele, e, ndi nwoke ha nile na ndi nwanyi ha nile na umu ha nile ndi nwere ike ikwu okwu welitere olu ha nile elu n’otuto nile nke Chineke ha.

23 Ma ugbua Onye-nwe siri Alma: Mee ngwa ngwa ma kpọ-ro onwe gi na ndi a puo site n’ala nke a, n’ihi na ndi Leman etetawo n’ura ma na-achụ gi; ya mere puo site n’ala nke a, ma a ga m akwusi ndi Leman n’ime ndagwurugwu a ka ha ghara ibia karịa n’ebe a n’ichu ndi a.

24 Ma o wee ruo na ha puru site na ndagwurugwu ahụ, ma were njem ha baa n’ime ozara ahụ.

25 Ma mgbe ha nọworo n’ime ozara ahụ ubochi iri na abuo ha biaruru n’ala nke Zarahemla; ma eze Mosaija nabatakwaru ha n’oñu.

ISI 25

*Ndi agburu nke Miulek bi na Zarahemla wee ghoo ndi Nifai—
Ha matara maka ndi Alma na*

14a NGAN Aka-ebe.
b NGAN Ihe Isi-ike.
15a Mat. 11:28–30.
b Alma 31:38; 33:23.

c Oznd. 54:10.
NGAN Ndidi.
17a NGAN Ndokpu
n’Agha.

19a 1 Sam. 26:12.
21a NGAN Ekele,
Inye-ekele,
Ju-n’ekele.

maka ndị Zinif—Alma wee mee Limhai baptism na ndị ya nile—Mosaia wee nye Alma ikike ihazi Nzuko-nsọ nke Chineke. Ihe dika n'afọ 120 tutu amụọ Kraịst.

Ma ugbua eze Mosaia mere ka a kpọkọta ndị ahụ nile ọnụ.

2 Ugbua enweghị ọtụtụ ụmụ nke Nifai, ma-ọbụ ọtụtụ ndị bụ agburu nke Nifai, dika e nwere na “ndị nke Zarahemla, onye bụ agburu nke ^bMiulek, na ndị nke soro ya bịa n’ime ọzara ahụ.

3 Ma e nweghị ọtụtụ ndị nke Nifai na ndị nke Zarahemla dika e nwere na ndị nke Leman; e, ha adighi okara otu ahụ n’ọnụ-ogugu.

4 Ma ugbua ndị nke Nifai nile ka akpọkọtara ọnụ, na kwa ndị nke Zarahemla nile, ma ha ka akpọkọtara ọnụ n’òtù abụọ.

5 Ma o wee ruo na Mosaia guru, ma mee ka a guo akuko-ndekota nile nke Zinif nye ndị ya; e, ọ guru akuko-ndekota nile nke ndị Zinif, site n’oge ha hapuru ala nke Zarahemla ruo mgbe ha laghachiri ọzọ.

6 Ma ọ gukwara nkwasị nke Alma na ụmụnne ya nwoke, na mkpagbu ha nile, site n’oge ha hapuru ala nke Zarahemla ruo oge ha laghachiri ọzọ.

7 Ma ugbua, mgbe Mosaia biaworo na ngwucha nke iguputa akuko-ndekota nile ndị ahụ, ndị ya ndị noduru n’ala ahụ juputara n’itu-n’anya na obi añuri.

8 N’ihi na ha amaghị ihe ha ga-eche; n’ihi na mgbe ha huru ndị ahụ a naputaworo “site n’iburu-oru ha juputara na oke ọñu kariri akari.

9 Ma ọzọ, mgbe ha chetara maka ụmụnne ha nwoke ndị nke ndị Leman gbuworo ha juputara na mwute, ma ọbuna gbaa ọtụtụ anya-mmiri nke mwute.

10 Ma ọzọ, mgbe ha chetara maka idi mma Chineke nke mgbe ahụ, na ike ya n’inaputa Alma na ụmụnne ya nwoke site n’aka ndị Leman na nke iburu-oru, ha welitere olu ha nile ma nye Chineke ekele.

11 Ma ọzọ, mgbe ha chetara maka ndị Leman ndị, bụ ụmụnne ha nwoke, maka ọndu mmehie na mmeru ha nọ, ha juputara na “ihe mgbu na nnukwu mgbu nke obi maka odimma nke ^bmkpuru-obi ha nile.

12 Ma o wee ruo na ndị bụ ụmụ nke Amiulon na ụmụnne ya nwoke, ndị kporoworo ụmụ ada nke ndị Leman ka ha buru ndị nwunye ha, nwere obi ọjọ na akparama agwa nke ndị nna ha, ma a gaghị akpokwa ha aha ndị nna ha ọzọ, ya mere ha wekwasiri onwe ha aha nke Nifai, ka e wee kpoo ha ụmụ Nifai ma gunye ha n’etiti ndị ahụ a kporo ndị Nifai.

13 Ma ugbua ndị nke Zarahemla nile ka “a gunyere na ndị Nifai, ma nke a n’ihi na ala-eze ahụ adighi onye

25 2a Omnai 1:13-19.

b Hil. 6:10.

NGAN Miulek.

8a Mosa. 22:11-13.

11a Mosa. 28:3-4;

Alma 13:27.

b NGAN Mkpuru-obi—

Onu-ahia nke

mkpuru-obi nile.

13a Omnai 1:19.

enyefeworo ya n’aka, ọdighi ndi ọzọ ma ọbụghị ndi ahụ bu agburu nke Nifai.

14 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Mosaija biaworo na ngwucha nke ikwu okwu na iguputara ndi ahụ ihe, ọ chọsirị ike na Alma ga kwa agwa ndi ahụ okwu.

15 Ma Alma gwara ha okwu, mgbe ha gbakọtara ọnu na nnukwu ọtù nile, ma ọ gara site n’otu ọtù ruo nke ọzọ, na-ekwusara ndi ahụ okwu nchehari na okwukwe n’Onye-nwe.

16 Ma ọ gbara ndi nke Lihai na ụmụnne ha nwoke ume, ndi nile ahụ a naputaworo site n’ibụ-oru, ka ha wee cheta na ọ bu Onye-nwe naputara ha.

17 Ma o wee ruo na mgbe Alma kuziworo ndi ahụ ọtụtụ ihe, ma biawo na ngwucha nke igwa ha okwu, na eze Lihai chọsirị ike na a ga-eme ya baptism; ma ndi ya nile chọsirị ike na a ga-eme kwa ha baptism.

18 Ya mere, Alma gabara n’ime mmiri ahụ ma “mee ha baptism; e, o mere ha baptism n’ụdị ahụ o jiri mee ụmụnne ya nwoke n’ime ^bmmiri nile nke Mọmọn; e, ma ka ha ra bu ndi o mere baptism buuru nke nzuko-nsọ nke Chineke; ma nke a n’ihi okwukwe ha n’okwu nile nke Alma.

19 Ma o wee ruo na eze Mosaija kwenyere Alma ka o wee wuo ụlọ-nzuko gburu-gburu ala Zarahemla nile; ma nye ya

“ike ichi ndi nchụ-aja na ndi nkuzi nile echichi nye ụlọ nzuko-nsọ ọbụla.

20 Ugbua nke a ka e mere n’ihi na e nwere ọtụtụ mmadụ nke mere na ha nile agaghị ekwe nchikọta n’aka otu onye nkuzi; ọbụghị ma ha nile ga-anụ okwu Chineke n’ime otu ọgbakọ.

21 Ya mere ha kpọkọtara onwe ha ọnu n’òtù dị iche iche, a na-akpọ nzuko-nsọ nile; nzuko-nsọ ọbụla nwere ndi nchụ-aja ha na ndi nkuzi ha, na onye nchụ-aja ọbụla na-ekwusa okwu ahụ dika otu esi kuziere ya site n’ọnu nke Alma.

22 Ma otu a, na-agbanyeghi na e nwere ọtụtụ nzuko-nsọ ha nile bu otu “nzuko-nsọ, e, ọbuna nzuko-nsọ nke Chineke; n’ihi na ọdighi ihe ọbụla e kwusara n’ime nzuko-nsọ nile ahụ ma ọbụghị nchehari na okwukwe n’ime Chineke.

23 Ma ugbua e nwere nzuko-nsọ asaa n’ala nke Zarahemla. Ma o wee ruo na ndi ọbụla nke choro ibukwasị onwe ha “aha nke Kraist, ma-ọbụ nke Chineke, ha sonyere nzuko-nsọ nile nke Chineke;

24 Ma a kpọrọ ha “ndi nke Chineke. Ma Onye-nwe wuputara ha Mụọ ya, ma a gozirị ha, ma ha mere nke-oma n’ala ahụ.

ISI 26

Ọtụtụ ndi otu Nzuko-nsọ ahụ ka e dubara n’ime mmehie site n’aka

18a Mosa. 21:35.
b Mosa. 18:8–17.
19a NGAN Okwa

Nchụ-aja.
22a Mosa. 18:17.
23a NGAN Jisus Kraist—

Iwekwasi onwe anyi
aha Jisus Kraist.
24a NGAN Ogbugba-ndụ.

ndi na-ekweghi-ekwe — Alma ka e kwere nkwa ndu ebighi-ebi — Ndi cheghariri ma e mee ha baptism ritara mgbaghara mmehie — Ndi otu Nzuko-nso no n'ime mmehie ndi cheghariri ma kwuputara Alma na Onye-nwe mmehie ha ka a ga-agbaghara; ma o dighi otu a, a gaghi agunye ha n'onu-ogugu ndi Nzuko-nso. Ihe dika n'afọ 120 ruo 100 tutu amuo Kraist.

UGBUA o wee ruo na e nwere otutu nke ogbo ndi na-etolite etolite ndi na-enweghi-ike ighota okwu nile nke eze Benjamin, ebe ha bu umu-ntakiri n'oge o gwara ndi ya okwu; ma ha ekweghi n'omenala nke ndi nna ha.

2 Ha ekweghi ihe e kwuworo gbasara mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu ahụ, obughi ma ha kwere gbasara obibia nke Kraist.

3 Ma ugbua n'ih i ekweghi-ekwe ha, ha enweghi ike "ighota okwu nke Chineke; ma obi ha nile ka e mere ka ha sie ike.

4 Ma ha achoghi ime baptism; obughi ma ha chorọ isonye na nzuko-nso ahụ. Ma ha bu ndi no iche dika okwukwe ha, ma nogide otu a mgbe e mesiri, obuna n'ime "onodu anu aru na mmehie ha, n'ih na ha achoghi ikpoku Onye-nwe Chineke ha.

5 Ma ugbua n'ochichi nke Mosaija ha erughi okara n'onu-ogugu ka ndi nke Chineke; ma n'ih "nghotahie nile di n'etiti

umunne nwoke ahụ ha wee kari n'onu-ogugu.

6 N'ih na o wee ruo na ha ghogburu otutu site n'okwu otuto n'esighi n'obi ha nile, ndi no na nzuko-nso ahụ, ma mee ha ka ha mee otutu mmehie; ya mere o wee di mkpa na ndi ahụ mere mmehie, bu ndi no na nzuko-nso ahụ, kwesiri ka a "doo ha aka na nti site na nzuko-nso ahụ.

7 Ma o wee ruo na a kpotara ha n'iru ndi nchu-aja ahụ, ma nyefee ha ndi nchu-aja ahụ site n'aka ndi nkuzi ahụ; ma ndi nchu-aja ahụ kpotara ha n'iru Alma, onye bu "onye isi nchu-aja.

8 Ugbua eze Mosaija enyewori Alma ikike ilekota nzuko-nso ahụ.

9 Ma o wee ruo na Alma amataghi gbasara ha; mana e nwere otutu ndi aka-ebe megide ha; e, ndi ahụ guzoro ma gbaa ama maka ajoo-omume ha n'uju ya.

10 Ugbua e nweghi ihe di otu a meworo mbu na nzuko-nso ahụ; ya mere Alma nwere mmekpa-aru n'ime muo ya, ma o mere ka a kpota ha n'iru eze ahụ.

11 Ma o siri eze ahụ: Lee, n'ebe a ka otutu no ndi anyi kpotaworo n'iru gi, ndi umunne ha nwoke boworo ebubo; e, ma e jidewo ha n'ime otutu ajoo-omume di iche iche. Ma ha anaghi echeghari site n'ajoo-omume ha nile; ya mere anyi

26 3a NGAN Nghota.
4a NGAN Mmadu n'Udi
Okike.
5a NGAN Ngonari

Okwukwe;
Ndoro-ndoro.
6a Alma 5:57-58; 6:3.
NGAN Doo-aka-na-

nti, Ido-aka-na-nti.
7a Mosa. 29:42.

akpọtawo ha n'iru gi, ka i wee kpee ha ikpe dika ida-iwu ha nile siri di.

12 Mana eze Mosaija sirị Alma: Lee, anaghị m ekpe ha ikpe; ya mere e "nye m ha n'aka gi ka e kpee ha ikpe.

13 Ma ugbua mụọ nke Alma nwekwara mmekpa-arụ ọzọ; ma ọ gara ma juta n'aka Onye-nwe ihe ọ ga-eme gbasara ihe nke a, n'ihị na ọ tụtụ egwu na ọ ga-eme ajọọ ihe n'anya nke Chineke.

14 Ma o wee ruo na mgbe ọ wuputasiworu mkpuru-obi ya nile nye Chineke, olu nke Onye-nwe biaruru ya, na-asị:

15 Ngozi na-adiri gi, Alma, ma ngozi na-adiri ha bu ndi e mere baptism n'ime "mmiri nile nke Mmomon. I na-adị ngozi n'ihị 'okwukwe gi kariri akari n'okwu nile nani nke nwa-oru m Abinadai.

16 Ma ngozi na-adiri ha n'ihị okwukwe ha kariri akari n'okwu nile nani nke i gwaworo ha.

17 Ma ngozi na-adiri gi n'ihị na i hiwewo "nzuko-nsọ n'etiti ndi a; ma a ga-ehiwe ha, ma ha ga-abu ndi m.

18 E, ngozi diri ndi a ndi di na njikere iburu "aha m; n'ihị na n'aha m ka a ga-akpo ha; ma ha bu nke m.

19 Ma n'ihị na i jutawo n'aka

m gbasara onye-njehie ahụ i na-adị ngozi.

20 I bu nwa-oru m; ma a gbara m ndu mu na gi na i wee nwee "ndu ebighi-ebi; ma i ga e jere m ozi ma gaa n'iru n'aha m, ma i ga-achikota aturu m n'otu ebe.

21 Ma onye nke ga-anu olu m ga-abu "aturu m; ma ya ka unu ga-anabata n'ime nzuko-nsọ ahụ, ma ya ka m ga kwa anabata.

22 N'ihị na lee, nke a bu nzu-ko-nsọ m; onye obula e "meworo baptism a ga-eme ya baptism ruo na nchehari. Ma onye obula unu nabatara ga-ekwere n'aha m; ma ya ka m ga 'agbaghara n'efu.

23 N'ihị na ọ bu m "na-ebukwasị onwe m mmehie nile nke uwa; n'ihị na ọ bu m 'keworo ha; ma ọ bu m na-enye onye nke kwere ekwe ruo ogwugwu, onodu n'aka nri m.

24 N'ihị na lee, n'aha m ka a kporo ha; ma oburu na ha "matara m ha ga-abiarute, ma ga-enwe onodu ebighi-ebi n'aka nri m.

25 Ma ọ ga-eru na mgbe "opi nke ugoro abuo ga-ada mgbe ahụ ka ndi "na-amatabeghi m ga-abiarute, ma ga-eguzoro n'iru m.

26 Ma mgbe ahụ ka ha ga-ama-ta na m bu Onye-nwe Chineke

12a OznQd. 42:78–93.

15a Mosa. 18:30.

b Mosa. 17:2.

NGAN Okwukwe.

17a Mosa. 25:19–24.

18a Mosa. 1:11; 5:8.

NGAN Jisus Kraist—
Ikwewasi onwe anyi
aha Jisus Kraist.

20a NGAN Ahoputara;
Nhoputa; Ndu
Ebighi-ebi.

21a NGAN Onye-ozuzu-
aturu Oma.

22a 2 Nif. 9:23.

NGAN Baptism, Mee
Baptism.

b NGAN Gbaghara;

Nsachapu nke
Mmehie nile.

23a NGAN Onye-
mgbaputa.

b NGAN Kee, Okike.

24a Jon 17:3.

25a OznQd. 88:99, 109.

b OznQd. 76:81–86.

ha, na m bu Onye-mgbaputa ha; mana a gaghi a gbaputa ha.

27 Ma mgbe ahụ a ga m ekwuputara ha na odighi mgbe m "matara ha; ma ha ^bga-apu baa n'ime 'okụ mgbe nile na-adigide a kwadobere nye ekwensu na ndi mụo-ozu ya nile.

28 Ya mere a si m gi, na onye nke na-agaghi "anu olu m, onye ahụ ka unu na-agaghi anabata na nzuko-nsọ m, n'ihu na o bu ya ka m na-agaghi anabata n'ubochi ikpe-azu.

29 Ya mere a si m gi, Gaa; ma onye obula jehiere megide m, ya ka i "ga-ekpe ikpe ^bdika mmehie nile nke o meworo siri di; ma oburu na 'o kwuputa mmehie ya nile n'iru gi na mu, ma "chegharia n'ezigbo obi ya, ya ka i "ga-agbaghara, ma a ga m agbaghara kwa ya.

30 E, ma "ugboro ole obula ndi m ^bcheghariri ka m ga-agbaghara ha njehie ha nile megide m.

31 Ma "unu ga kwa na-agbagharitara onwe unu njehie unu nile; n'ihu na n'ezie a si m unu, onye nke na-anaghi agbaghara onye-agbata-obi ya njehie ya nile mgbe o siru na o cheggharia-la, onye ahụ ewetawo onwe ya n'okpuru amam-ikpe.

32 Ugbua a si m gi, Gaa; ma onye obula na-agaghi echeghariri site na mmehie ya nile onye

ahụ ka ana-agaghi agunye n'etiti ndi m; ma nke a ka a ga na-eme site n'oge a gaa n'iru.

33 Ma o wee ruo mgbe Alma nworokwu nile ndi a, o dedara ha ka o wee nwere ha, ma na ka o wee na-ekpe ndi nke nzuko-nsọ ahụ ikpe dika iwu-nsọ nile nke Chineke siri di.

34 Ma o wee ruo na Alma gara ma kpee ndi ahụ na-eme ajo-omume ikpe, dika okwu nke Onye-nwe siri di.

35 Ma ndi obula cheghariri na mmehie ha nile ma wee "kwuputa ha, ha ka o gunyere n'etiti ndi nke nzuko-nsọ ahụ.

36 Ma ndi nke na-agaghi ekwuputa mmehie ha nile ma chegharia site n'ajo-omume ha, ndi ahụ ka a na gunyeghi n'etiti ndi nzuko-nsọ ahụ, ma aha ha nile ka "ehichapuru.

37 Ma o wee ruo na Alma haziri ihe omume nile nke nzuko-nsọ ahụ; ma ha malitere ozọ inwe udo na ime nke-oma karịa n'ihe omume nile nke nzuko-nsọ ahụ, na-aga n'ihika-na'anya n'iru Chineke, na-anabata otutu, ma na-eme otutu baptism.

38 Ma ugbua ihe ndi a nile ka Alma na ndi otu oru ya mere ndi na-elekota nzuko-nsọ ahụ, na-aga na mgbalị nile, na-akuzi okwu nke Chineke n'ihe nile,

27a Mat. 7:21-23.

b Luk 13:27.

c OznQd. 76:43-44.

28a 2 Nif. 9:31;

OznQd. 1:14.

29a NGAN Kpee, Ikpe.

b NGAN Inye Nkwasị,

Nkwasị, Nwe

Nkwasị.

c 3 Nif. 1:25.

NGAN Kwuputa,

Nkwuputa.

d NGAN Cheggharia,

Nchegghari.

e NGAN Gbaghara.

30a Moro. 6:8.

b Ezik. 33:11, 15-16;

Qlndoz. 3:19-20;

Mosa. 29:19-20.

31a 3 Nif. 13:14-15;

OznQd. 64:9-10.

35a NGAN Kwuputa,

Nkwuputa.

36a Opu. 32:33;

Alma 1:24.

NGAN Akwukwo nke

Ndu; Chupu n'Otu.

na-ata ụdị ahụhụ na mkpagbu nile dī iche-iche, ebe a na-esogbu ha site n’aka ndi nile na-abughị nke nzuko-nsọ nke Chineke ahụ.

39 Ma ha doro ụmụnne ha nwoke aka na ntị; ma ha ka a “dọkwara aka na ntị, onye obula site n’okwu nke Chineke, dika mmehie ya nile siri dī, ma-obu na mmehie nile nke o meworo-rij, ebe e nyere ha iwu site n’aka Chineke ^bikpe ekpere esepughị aka, na inye ^cekele n’ihe nile.

ISI 27

Mosaia juru mkpagbu ma nye iwu iha n’otu — Alma nke nta na umu nwoke anọ nke Mosaia wee choo ibi-bi Nzuko-nsọ ahụ — Mụo-ozī wee puta ma nye ha iwu ikwusi ajoyo-uzo ha — Alma ka a kuru ogbu — Mmadu nile ka a ga-amuriri ozo iji nweta nzoputa — Alma na umu nwoke nke Mosaia kwuputara ozi oma. Ihe dika n’afọ 100 ruo 92 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na inye-nsogbu nile nke e mere megide nzuko-nsọ ahụ site na ndi na-ekweghi ekwe biara dī ukwu nke mere na nzuko ahụ malitere itamụ, ma kpesara ndi ndu ha gbasara ihe ahụ; ma ha kpesaara Alma. Ma Alma togboro esem-okwu ahụ n’iru eze ha, Mosaia. Ma Mosaia choro ndumodu n’aka ndi nchụ-aja ya.

2 Ma o wee ruo na eze Mosaia zipuru ima-okwa gburu-gburu ala ahụ nile na o gaghi enwe onye na-ekweghi ekwe “ga-esogbu onye obula bu onye nke nzuko-nsọ nke Chineke ahụ.

3 Ma e nwere iwu siri ike na nzuko nsọ ahụ nile na a gaghi enwe inye nsogbu n’etiti ha, na a ga-enwe “iha n’otu n’etiti mmadu nile.

4 Na ha agaghi ekwe ka mpa-ko ma-obu nganga nye “udo ha nsogbu; ka onye obula ^bwere onye agbata obi ya dika onwe ya, na-arụ oru n’aka nke ha n’onwe ha maka nkwado nke onwe ha.

5 E, ma ndi nchụ-aja ha nile na ndi nkuzi nile “ga-arụ oru n’aka nke ha n’onwe ha maka nkwado nke onwe ha, n’ihe nile ma obughị ma-obu n’oria, ma-obu na nnukwu mkpa; ma n’ime ihe ndi a nile, ha juputara na ^bamara nke Chineke.

6 Ma nnukwu udo malitere idi ozọ n’ala ahụ; ma ndi ahụ malitere idi imerime n’onu ogugu, ma malite igbasa n’obodo ndi ozọ n’elu iru nke uwa ahụ, e, n’elu elu ma na ndida ndida, n’owuwa anyanwu na n’odida anyanwu, na-ewu nnukwu obodo-ukwu nile na onumara nile na n’akuku nile nke ala ahụ.

7 Ma Onye-nwe letara ha ma mee ka ha mee nke oma, ma ha ghorọ ndi dī ukwu na ndi nwere akụ na uba.

39a NGAN Doro-aka-na-nti, Ido-aka-na-nti.
b 2 Nif. 32:8–9.
c NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n’ekele.

27 2a NGAN Inye
Nsogbu, Mkpagbu.
3a Mosa. 23:7; 29:32.
4a NGAN Udo.
b NGAN Were n’Uzo Di

Elu Maka.
5a Mosa. 18:24, 26.
b NGAN Amara.

8 Ugbua ụmụ nwoke nke Mosaja ka a gụnyere n'etiti ndị n'ekweghị-ekwe; na kwa otu n'ime "ụmụ Alma ka agụnyere n'etiti ha, ebe a kpọrọ ya Alma, n'iso aha nna ya; otu o sila dị, ọ ghorọ nnukwu ajọo-mmadu na ^bonye-na-efe arụsị. Ma ọ bụ nwoke nke otutu okwu, ma na-agwa ndị mmadu okwu otuto na-erughị n'obi; ya mere o du-bara otutu mmadu ime ụdị ajọo-omume ya nile.

9 Ma ọ ghorọ nnukwu odachinye ime nke oma nke nzuko-nsọ nke Chineke ahụ; "na-ezupu obi nile nke ndị mmadu; na-ebute nnukwu nghotahie n'etiti ndị ahụ; na-enye onye-iro nke Chineke ohere ime ike ya n'arụ ha.

10 Ma ugbua o wee ruo na mgbe ọ na-agaghari ibibi nzuko-nsọ nke Chineke, n'ihia na ọ na-agaghari na nzuzo ya na ụmụ nwoke nke Mosaja na-achọ ibibi nzuko-nsọ ahụ, na iduhie ndị nke Onye-nwe ahụ, megide iwu-nsọ nile nke Chineke, ma-ọbụ ọbuna nke eze ahụ—

11 Ma dika m gwara unu, dika ha na-agaghari "na-enu-pu-isi megide Chineke, lee, ^bmụo-ozu nke Onye-nwe 'putara, gosị ha onwe ya; ma ọ rịdara n'ụdị dika n'ime igwe oji; ma o kwuru okwu n'ụdị dika ijiri olu nke egbe-elu-igwe, nke mere ka ala ahụ nke ha guzoro n'elu ya maa jijiji;

12 Ma itụ-n'anya ha di oke ukwu, nke mere na ha dara n'ala, ma ha aghotaghị okwu nile nke ọ gwara ha.

13 Otu o sila di o tiri mkpu ọzo na-asị: Alma, bilie ma guzoro ọto, n'ihia gini mere i na-esogbu nzuko-nsọ nke Chineke? N'ihia na Onye-nwe asiwọ: "Nke a bụ nzuko-nsọ m, ma a ga m ewulite ya; ma odighi ihe ga-akwatụ ya, ma obughi njehie nke ndi m.

14 Ma ọzo, mụo-ozu ahụ sirị: Lee, Onye-nwe anụwo "ekpere nile nke ndi ya, na kwa ekpere nile nke nwa-oru ya, Alma, onye bụ nna gi; n'ihia na o kpewo ekpere jiri nnukwu okwukwe gbasara gi ka a kpobata gi n'omuma nke ezi-okwu ahụ; ya mere, n'ihia nke a ka m biaworo ime ka ikwenye maka ike na ike nke Chineke, na ^bekpere nile nke ụmụ-oru ya ga-enwe osisa dika okwukwe ha siri di.

15 Ma ugbua lee, i nwere ike iru ike nke Chineke ụka? N'ihia na lee, olu m ọ maghi ala jijiji? Ma i nweghikwa ike ihu m n'iru gi? Ma e zitara m site na Chineke.

16 Ugbua a si m gi: Gaa, ma cheta ndokpu n'agha nke ndi nna gi n'ala nke Hilam, na n'ala nke Nifaj; ma cheta udi nnukwu ihe nile o meworo ha; n'ihia na ha noro n'ibu-oru, ma ọ "naputawo ha. Ma ugbua a si m gi, Alma, gaa n'uzo gi, ma achokwala ibibi nzuko-nsọ ahụ ọzo,

8a NGAN Alma, Nwanwoke nke Alma.

b NGAN Ife Arusi.

9a 2 Sam. 15:1-6.

11a NGAN Nnupu-isi.

b NGAN Mụo-ozu nile.

c OIndoz. 9:1-9;

Alma 8:15.

13a NGAN Jisus Kraist—
Onye-isi Nzuko-nsọ.

14a Alma 10:22.

b Mọm 9:36-37.

16a Mosa. 23:1-4.

ka e wee zaa ekpere nile ha, ma nke a ọbuna ma ọburu na i ga-achọ n'onwe gi ka a chupu gi.

17 Ma ugbua o wee ruo na ndi a bu okwu ndi ikpe-azu nke muo-ozu ahụ gwara Alma, ma o wee puo.

18 Ma ugbua Alma na ndi ahụ ya na ha no dara ozu n'ala, n'ihu na itu-n'anya ha di ukwu na site n'anya nke ha, ha ahụwo muo-ozu nke Onye-nwe; ma olu ya di ka egbe-elu-igwe, nke mere ka ala maa jijiji; ma ha matara na o nweghi ihe ozu ma ọbuchi ike nke Chineke nke nwere ike ime ka ala maa jijiji ma mee ka o maa jijiji dika o ga ekewasi ekewasi.

19 Ma ugbua itu-n'anya nke Alma diiri oke egwu nke mere na o dara ogbu, na o nweghi ike isaghee onu ya; e, ma o dighi-kwa ike, ọbuna nke mere na o nweghi ike imeghari aka ya abuo; ya mere ndi ha na ya no kporo ya, ma buru ya na-enweghi enye m aka, ọbuna ruo mgbe a togboro ya n'iru nna ya.

20 Ma ha kwughariri nye nna ya ihe nile nke meworo ha; ma nna ya nuriri onu, n'ihu na o matara na o bu ike nke Chineke.

21 Ma o mere ka igwe-mmadu gbakota onu ka ha wee huru ihe Onye-nwe meworo nwa ya nwoke, na kwa maka ndi ha na ya no.

22 Ma o mere ka ndi nchu-aja kpokota onwe ha onu; ma ha

malitere ibu onu, na ikpe ekpere nye Onye-nwe Chineke ha ka o meghee onu Alma, ka o wee kwuo okwu, na kwa na ukwu na aka ya nile ganata ume ha—ka anya ndi ahụ wee meghee ihu ma mata maka ima mma na ebube nke Chineke.

23 Ma o wee ruo mgbe ha buworo onu ma kpee ekpere mkpuru ubochi abuo na abali abuo, ukwu na aka nile nke Alma natara ume ha, ma o bilitere oto ma malite igwa ha okwu, na-ario ka ha nodu n'e-zigbo nkasi-obi.

24 N'ihu na, o kwuru, E chegharwo m site na mmehie m nile, ma a "gbaputawo m site n'Onye-nwe; lee a muwo m site na Muo ahụ.

25 Ma Onye-nwe siru m: Ya atula gi n'anya na mmadu nile, e, ndi nwoke na ndi nwanyi, mba nile, ebo nile, asusu nile na ndi mmadu, a ga "amuriri ha ozu; e, muo ha na Chineke, ^bgbanwee ha site 'nanu aru ha na onodu odida ha, baa n'onodu nke ezi-omume, ebe Chineke gbaputaworo ha, igbo umu ya ndi nwoke na ndi nwanyi;

26 Ma otu a ha ghoo ndi e kere ohuru; ma ma-obuchi na ha mere nke a, "ha agaghi enwe ike n'uzo obula iketa ala-eze Chineke ahụ.

27 A si m unu, ma-obuchi na nke a bu ihe mere, a ga atufu

24a 2 Nif. 2:6–7.
NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.
25a Ndi Rom 6:3–11;

Mosa. 5:7; Alma 5:14;
Moses 6:59.
NGAN Amuru Ozo,
Amuru site na
Chineke.

^b Mosa. 3:19; 16:3.
^c NGAN Nke Anu Aru.
26a Jon 3:5.

ha; ma nke a ka m matara, n'ihina a di m ka a ga atufu m.

28 Otu o sila di, mgbe m waghariṣiwooro gafee oke mkpagbu, na-echeghari ruo nso onwu, Onye-nwe n'obi ebere ahuru n'okwesiri ipunariputa m site "n'ire oku mgbe nile na-adigide, ma a mwo m site na Chineke.

29 Mkpuru-obi m ka a gbaputaworo site n'ime olulu ilu na agbu nile nke ajoo-omume. A nro m n'ime olulu kachasi gbaa ochichi; ma ugbua a na m ahuru oke ihe itu-n'anya nke Chineke. Mkpuru-obi m "nwere ntaram-ahuru nke ahuru ebighi-ebi; mana a punariri m, ma mkpuru-obi m e nweghi mgbu ozo.

30 A juru m Onye-mgbaputa m, ma gonari ihe nke e kwuworori maka ya site na nna anyi ha; ma na ugbua ka ha wee buru-uzo hu na o ga-abia, ma na o na-echeta ihe nile e kere eke nke okike ya, o ga-egosiputa onwe ya nye mmadu nile.

31 E, "ikpere nile ga-egbu n'ala, ma ire nile ga-ekwuputa n'iru ya. E, obuna n'ubochi ikpezu, mgbe mmadu nile ga-eguzoro ka o "kpee ha ikpe, mgbe ahuru ka ha ga-ekwuputa na o bu Chineke; mgbe ahuru ka ha ga-ekwuputa, ndi na-ebi 'n'enweghi Chineke n'uwa, na ikpe nke ntaram-ahuru mgbe nile na-adigide ziri ezi n'aru ha; ma ha ga-ama jijiji, ma maa ririri ma

ribaghachi azu n'okpuru "ile-anya nke anya ichota ihe nile ya.

32 Ma ugbua o wee ruo na Alma malitere site n'oge a gaa n'iru ikuziri ndi ahuru, na ndi ahuru ha na Alma no n'oge mwoziri ahuru putakwutere ha, na-agaghari gburu-gburu gafee ala nile, na-ekwuputara ndi mmadu nile ihe ndi nke ha nworo ma huwo, ma na-ekwusa okwu nke Chineke n'ime nnukwu mkpagbu, ebe a na-enye ha nnukwu nsogbu site na ndi bu ndi n'ekweghi-ekwe, na-enwe otiti ihe site n'aka otutu n'ime ha.

33 Ma na na-agbanyeghi ihe nile ndia, ha nyere nzuko-nsogbu ahuru nnukwu nkasi obi, na-emesi okwukwe ha ike, ma na-agba ha ume n'ogologo-ahuru na nnukwu irusi oru ike idebe iwu-nsogbu nile nke Chineke.

34 Ma anọ n'ime ha bu "umu nke Mosaja; ma aha ha bu Amon, na Eron na Omna, na Himnai; ndi a bu aha nile nke umu nwoke nke Mosaja.

35 Ma ha gara njem n'ala nile nke Zarahemla, na n'etiti ndi nile no n'okpuru ochichi nke eze Mosaja, jiri onunu-oku n'obi na arusi oru ike na-achiozighari mmebi ihe nile nke ha meworo nzuko-nsogbu ahuru, na-ekwuputa mmehie ha nile, ma na-ekwuputa ihe nile nke ha huworo, ma na-akowa ibu-amuma nile na akwukwo-nsogbu nile nye ndi nile choro ige ha nti.

28a 2 Nif. 9:16.

29a Mosa. 2:38.

31a Ndi-Fil. 2:9-11;
Mosa. 16:1-2;

OznQd. 88:104.

b NGAN Jisus Kraist—
Ikpe.

c Alma 41:11.

d NGAN God.

34a NGAN Amon, Nwa-
nwoke nke Mosaja.

36 Ma otu a ha wee buru ngwa-oru n'aka nke Chineke n'iweta otutu n'omuma nke ezi-okwu, e, n'omuma nke Onye-mgbaputa ha.

37 Ma lee ka idi ngozi ha di! N'ih na ha "kwusara udo; ha kwusara ^bozi nile nke ihe oma; ma ha kwusara nye ndi ah na Onye-nwe na-achi.

ISI 28

Um nwoke nile nke Mosai wee gaa ikwusa ozi-oma nye ndi Leman—Ebe o ji okwute ohu-uzo-abu ah, Mosai tughariri asusu epekele nile nke ndi Jared. Ihe dika n'af 92 tutu amuo Kraist.

UGBUA o wee ruo na mgbe "umu nwoke nke Mosai me-woro ihe ndi a nile, ha kporo onu ogugu di ntakiri tinyere n'onwe ha ma laghachikwuru nna ha, eze ah, ma choo n'aka ya ka o kwe ha ka ha, ha na ndi a ha hotaworo, gbagoo ruo ala nke ndi ^bNifai ka ha wee kwusaa ihe ndi ha nworo, na ka ha nyetu umunne ha nwoke, ndi Leman, okwu Chineke ah—

2 Na-eleghi anya ha nwere ike iweta ha n'omuma nke Onye-nwe Chineke ha, ma mee ka ha mata maka ajo-omume nke ndi nna ha; ma na-eleghi anya ha nwere ike gwoo ha "ikpo-asi ha megide ndi Nifai, ka e wee

kpoa kwa ha ka ha nuri n'ime Onye-nwe Chineke ha, ka ha wee buru ndi enyi otu onye na ibe ya, na ka a ghara inwekwa ndoro-ndoro ozo n'ala ah nile nke Onye-nwe Chineke ha nyeworo ha.

3 Ugbua ha choo na a gae kwuputa nzoputa nye ihe nile e kere eke, n'ih na ha enweghi ike "inagide na ^bmkpuru-obi mmadu obula ga-ala-n'iyi; e, obuna echiche nile ndi ah na mkpuru-obi obula ga-ed ndidi "ahuh agwugh-agwu mere ka ha maa jijiji ma ma ririri.

4 Ma otu a ka Muo nke Onye-nwe siri ruo ru n'aru ha, n'ih na ha buuru ndi mmehie "kachasi njo. Ma Onye-nwe huru na o kwesiri ^bn'ebere ya n'enweghi oke idebe ha; otu o sila di ha tara ahuh di ukwu nke mkpuru-obi n'ih ajo-omume ha nile, na-atu egwu na a gachupu ha ruo mgbe nile.

5 Ma o wee ruo na ha roro nna ha otutu ubochi ka ha wee gbagoo ruo ala nke Nifai ah.

6 Ma eze Mosai gara ma juo Onye-nwe ma o ga-hapu umu ya nwoke ka ha gbagoo n'etiti ndi Leman ikwusaa okwu ah.

7 Ma Onye-nwe gwara Mosai: Ka ha gbagoo, n'ih na otutu gae kwere n'okwu ha nile, ma ha ga-enwe ndu ebighi-ebi; ma a ga m "anaputa umu gi nwoke site n'aka ndi Leman.

37a Aisa. 52:7;
Mosa. 15:14–17.
NGAN Kwusaa.
^b NGAN Ozi-oma.

28 1a Mosa. 27:34.
^b Omnai 1:12–13;
Mosa. 9:1.

2a Jekob 7:24.
3a Alma 13:27;
3 Nif. 17:14;
Moses 7:41.
^b NGAN Mkpuru-obi—
Onu-ahia nke
mkpuru-obi nile.

^c Jekob 6:10;
OznOd. 19:10–12.
4a Mosa. 27:10.
^b NGAN Ebere,
Obi-ebere.
7a Alma 19:22–23.

8 Ma o wee ruo na Mošaiā kwe-re ka ha gaa ma mee dika ariřo ha siri di.

9 Ma ha “wegara njem ha n’ime ozara ahū igbago ikwusa okwu ahū n’etiti ndi Leman; ma a ga m enye ^bnkowasi ka o siri mee maka ije ha nile ma emesia.

10 Ugbua eze Mošaiā enweghi onye obula o ga-enyefe ala-eze ahū n’aka, n’ihi na o nweghi nwa ya obula nke ga-ekwe nara ala-eze ahū.

11 Ya mere o weere akuko-ndekota ndi ahū a kanyere n’elu “epekele nke bras, na kwa epekele nke Nifai, na ihe nile ahū nke o debeworo ma chekwaa dika iwu-nsọ nile nke Chineke, mgbe o tughariworo asusu ma mee ka e dee akuko-ndekota nile nke di n’elu ^bepekele nke oia-edo nke ndi Limhai chotaworo, nke e nyere ya site n’aka nke Limhai;

12 Ma nke a ka o mere n’ihi nnukwu nchekasi aru ndi ya; n’ihi na ha chosiri ike otu n’enweghi atu imata gbasara ndi ahū e bibiworo.

13 Ma ugbua o tughariř asusu ha site n’iji “okwute abuo ndi ahū e kedoro n’ime ukwu uta abuo ndi ahū.

14 Ugbua ihe ndi a ka a kwadoro site na mmalite, ma e nyedatara ha site n’ogbo ruo n’ogbo, maka ebum-n’uche nke isughari asusu nile.

15 Ma e debewo ma chekwaa

ha site n’aka nke Onye-nwe, ka o wee choputa nye ihe nile e kere eke ndi ga-enweta ala ahū ajoo-omume nile na ihe aru nile nke ndi ya;

16 Ma onye obula nke ji ihe ndi a ka a na-akpo “ohu-uzo, n’iso omume nke mgbe ochie.

17 Ugbua mgbe Mošaiā tugharihaworo asusu akuko-ndekota ndi a, lee, o nyere nkowasi nke ndi ahū e “bibiri, site n’oge nke e bibiri ha laa azu ruo n’owuwu nke ^bnnukwu ulo-elu towa ahū, n’oge Onye-nwe gwakotara asusu nke ndi ahū ma ha wee gbasasia n’obodo ndi ozo n’elu iru nke uwa nile, e, ma obuna site n’oge ahū laa azu ruo na okike nke Adam.

18 Ugbua nkowasi nke a mere ka ndi nke Mošaiā ruo uju kariā, e, ha juputara na mwute; otu o sila di o nyere ha nnukwu mmuta, n’ime nke ha nuriři oñu.

19 Ma nkowasi nke a ka a ga-edede ma e mesia; n’ihi na lee, o di mkpa na mmadu nile gamata ihe nile ndi e dere n’ime nkowasi nke a.

20 Ma ugbua, dika m gwara unu, na mgbe eze Mošaiā me-woro ihe ndi a, o weere epekele nile nke “bras, na ihe nile nke o debeworo, ma nyefee ha n’aka Alma, onye bu nwa nwoke nke Alma; e, akuko-ndekota nile, na kwa ^bihe nsughari okwu ha nile, ma nyefee ha n’aka ya, ma nye ya iwu na o ga-edebe ma

9a Alma 17:6–9.

b Alma 17–26.

11a NGAN Epekele Oia
Bras nile.

b NGAN Ekpele
Oia-edo nile.

13a NGAN Urim na
Tumim.

16a Mosa. 8:13–18.
NGAN Ohu-uzo.

17a Mosa. 8:7–12.
b Ita 1:1–5.

c Jen. 11:6–9.

20a Alma 37:3–10.
b NGAN Urim na
Tumim.

‘chekwa ha, na kwa debe akụ-
kọ-ndekọta nke ndị ahụ, na-
enyedata ha site n’otu ọgbọ ruo
n’ọzọ, ọbuna dika e siri nyeda-
ta ha site n’oge ahụ nke Lihai
hapurū Jerusalem.

ISI 29

*Mosaia wee tuputa uche ka ahopu-
ta ndi-ikpe n’onodu onye eze—
Ndi eze na-abughị ndi ezi-omume
na-eduba ndi ha n’ime mmehie—
Alma nke ka buru nwata ka a
hoputara onye-isi-ikpe site n’olu
nke ndi ahụ—O bu kwa onye isi
nchụ-aja na Nzuko-nsọ ahụ—
Alma nke ka buru Okenye na
Mosaia wee nwuo. Ihe dika n’afọ
92 ruo 91 tutu amuo Kraist.*

UGBUA mgbe Mosaija meworo
nke a o zipurū ozi gburu-gburu
ala ahụ nile, n’etiti ndi ahụ nile,
na-achọ imata ọchịchọ ha gba-
sara onye ga-abụ eze ha.

2 Ma o wee ruo na olu ndi ahụ
biara, na-asị: Anyị na-achọsike
ka Erọn nwa gi buru eze anyị
na onye-ọchịchị anyị.

3 Ugbua Erọn agbagoworij ruo
n’ala nke Nifai, ya mere eze ahụ
enweghi ike inyefe ala-eze ahụ
n’aka ya; ọbughị ma Erọn ọ ga-
ewekwasị onwe ya ala-eze ahụ.
ọbughị ma o nwere onye n’ime
“umụ nwoke nke Mosaija choro
iwekwasị onwe ha ala-eze ahụ.

4 Ya mere eze Mosaija zipurū
ozọ n’etiti ndi ahụ; e, ọbuna
okwu e dere ede ka o zipurū n’e-
titi ndi ahụ. Ma ndi a bu okwu
nile ndi ahụ e dere, na-asị:

5 Lee, O unu ndi m, ma-ọbụ
umunne m nwoke, n’ihi na e
chere m maka unu n’uzodi-elu
otu ahụ, a choro m ka unu tlee
ihe ahụ nke a kporo unu ka unu
tlee—n’ihi na unu chosiri ike
inwe ^aeze.

6 Ugbua a na m ekwuputara
unu na onye nke kwesiri inwe
ala-eze ahụ ajawo, ma ọ gaghi
ewe kwasị onwe ya ala-eze ahụ.

7 Ma ugbua ọburu na a ga-
enwe onye-ozọ ahoputara n’o-
nodu ya, lee egwu na-atu m
na ndoro-ndoro ga-aputa n’eti-
ti unu. Ma onye matara ma ọbū-
ghi nwa m nwoke, onye nke
nwe ala-eze ahụ, nwere ike tū-
gharia iwe iwe ma dokpuru
ufodu n’ime ndi a tinyere onwe
ya, nke ga-ebute agha nile na
ndoro-ndoro nile n’etiti unu,
nke ga-abu ihe ga-akpata ikwa-
fu nnukwu ọbara na ijehie
n’uzo nke Onye-nwe, e, ma
bibie mkpuru-obi nke otutu
mma.

8 Ugbua a si m unu ka anyi
nwe amamihe ma tlee ihe ndi
a, n’ihi na anyi ekwesighi ibibi
nwa m nwoke, ọbughị ma anyi
kwesiri ibibi onye ozọ ma ọbū-
ru na ahoputa ya n’onodu ya.

9 Ma ọburu na nwa m nwoke
ga-atughari ozọ na mpako ya
na ihe efu ya nile o nwere ike
iwegachi ihe nile ndi o kwuwo-
ro, ma wereghachi ihe kwesiri
ya n’ala-eze ahụ, nke ga-eme
ya na ndi ya ime nnukwu
mmehie.

10 Ma ugbua ka anyi nwe ama-
mihe ma lee anya n’iru maka ihe

ndị a, ma mee ihe nke ga-eweta udo nke ndị a.

11 Ya mere a ga m abụ eze unu ụbọchị m nile fọdụrụ; otu o sila dī, “ka anyị họtụta ^bndị-ikpe, ikpe ndị a ikpe dika iwu anyị siri dī; ma anyị ga-ahazighari ihe-omume nke ndị a ọhụrụ, n’ihi na anyị ga-ahọtụta ndị amamihe ibụ ndị-ikpe, ndị ga-ekpe ndị a ikpe dika iwu-nsọ nile nke Chineke siri dī.

12 Ugbugba ọ ka mma na Chineke kpere mmadụ ikpe karịa mmadụ, n’ihi na ikpe Chineke nile n’ezị ezi oge nile, ma na ikpe nile nke mmadụ anaghị ezi ezi oge nile.

13 Ya mere, ọbụrụ na o kwere omume na unu ga-enwe “ndị ezi-omume ibụ ndị eze unu, ndị ga-ehiwe iwu-nsọ nile nke Chineke, ma kpee ndị a ikpe dika iwu ya nile siri dī, e, ọbụrụ na unu ga-enwe ndị mmadụ ibụ ndị eze unu ndị ga-eme ọbuna dika nna m ^bBenjamin mere nye ndị ya — a sị m unu, ọbụrụ na nke a ga-adị otu a oge nile mgbe ahụ ọ ga-adị mkpa na unu ga-enwe ndị eze oge nile ichi unu.

14 Ma ọbuna mụ n’onwe m arụwo ọrụ jiri ike nile na ike nke mụ ọ nile nke m nwetaworo, ikuziri unu iwu-nsọ nile nke Chineke, na iwube udo gburugburu ala ahụ, ka a ghara inwe agha ọbuna ma-ọbụ ndoro-ndoro, izu ori, ma-ọbụ ipunara ihe,

ma-ọbụ igbu mmadụ, ma-ọbụ ụdị ajọ-omume ọbuna;

15 Ma onye ọbuna meworo ajọ-omume, ya ka m “taworo ahụhụ dika iwu nke o mebiworo siri dī, dika iwu nke e nyeworo anyị site n’aka nna anyị ha siri dī.

16 Ugbugba a sị m unu, na n’ihi na mmadụ nile ezighị ezi ọ dighị mkpa na unu ga-enwe eze ma-ọbụ ndị eze ichi unu.

17 N’ihi na lee, ka nnukwu “ajọ-omume ha nke otu ^bajọ eze kpata ka e mee, e, ma lee nnukwu mbibi!

18 E, cheta eze Noa, “ajọ-omume ya na ihe arụ ya nile, na kwa ajọ-omume na ihe arụ nile nke ndị ya. Lee ụdị nnukwu mbibi biakwasiri ha; na kwa n’ihi ajọ-omume ha nile e webatara ha n’ime ^bibụ-oru.

19 Ma ma ọbughị maka ọndụ ogbugbo nke Onye-okike amamihe-nile ha, ma nke a n’ihi ezigbo ncheghari ha, ha gararị n’enweghi mgbanarị anogide n’ime ibụ-oru ruo ugbugba.

20 Mana lee, ọ naputara ha n’ihi na “ha nwere umeala n’onwe ha n’iru ya; ma n’ihi na ha ^bbekusiri ya mkpu akwa ike ọ naputara ha site n’ibụ-oru; ma otu a ka Onye-nwe na arụ ọrụ jiri ike ya n’ihe nile n’etiti umu nke mmadụ, na-esetipụ aka nke ^cebere nye ha bụ ndị tinyere ^dntukwasị-obi ha na ya.

11a Mosa. 29:25–27.

^b Ọpụ. 18:13–24.

13a Mosa. 23:8, 13–14.

^b OkwMqm. 1:17–18.

15a Alma 1:32–33.

17a Alma 46:9–10.

^b Mosa. 23:7–9.

18a Mosa. 11:1–15.

^b 1 Sam. 8:10–18;

Mosa. 12:1–8;

Ita 6:22–23.

20a Mosa. 21:13–15.

^b Ọpụ. 2:23–25;

Alma 43:49–50.

^c Ezik. 33:11, 15–16;

Mosa. 26:30.

^d NGAN Ntukwasị-obi.

21 Ma lee, ugbua a sị m unu, unu enweghi ike ichutu onye eze ajoo-omume ma obughi site na nnukwu ndoro ndoro, na ikwafu nnukwu obara.

22 N'ih i na lee, o nwere "ndi enyi ya n'ajoo-omume, ma o nadebe ndi nche ya gburu-gburu ya; ma o na-adowasi iwu nile nke ndi chiworo n'ez i-omume tutu ya achiwa; ma o na-azogide n'okpuru ukwu ya iwu-nso nile nke Chineke;

23 Ma o na-eme iwu nile, ma na-ezipu ha n'etiti ndi ya, e, iwu nile n'udi "ajoo-omume nke ya n'onwe ya; ma onye obula nke na erubeghi-isi n'iwu ya nile ka o na-eme ka e bibie; ma onye obula nke nupuru isi megide ya o ga-ezipu ndi-agma ya megide ha n'agma, ma oburu na o nwee ike o ga-ebibi ha; ma otu a onye na-abughi ezigbo eze na-eduhie uz o nile nke ezi-omume nile.

24 Ma ugbua lee a sị m unu, o dighi mkpa na udi ihe aru ndi a ga-abiakwas i unu.

25 Ya mere, horo nu site n'olu ndi a, ndi-ikpe, ka e wee kpee unu ikpe dika iwu nile nke e nyeworo unu site na ndi nna anyi ha siri di, ndi bu ezie, na ndi e nyere ha site n'aka nke Onye-nwe.

26 Ugbua o zughi oha onu na olu nke ndi ah u choro ihe obula na-abughi nke ziri-ezi; ma na o zuru oha na ndi ka ntakiri n'ime ndi ah u icho nke ah u na-akwughi oto; ya mere nke a ka unu ga-achoputa ma mee ya

iwu unu—ime ihe nile unu na-eme site n'olu nke ndi ah u.

27 Ma "oburu na oge bia na olu nke ndi ah u ga-ahoro ajoo-omume, mgbe ah u bu oge nke ikpe nile nke Chineke ga-abiakwas i unu; e, mgbe ah u bu oge o ga-eleta unu site na nnukwu mbibi obuna dika o siworo leta ala nke a.

28 Ma ugbua oburu na unu nwere ndi-ikpe, ma ha anaghi ekpe unu ikpe dika iwu nke e nyeworo siri di, unu nwere ike ime ka e kpee ha ikpe n'aka onye ikpe ka elu.

29 Oburu na ndi-ikpe unu ka elu anaghi ekpe ikpe ziri ezi, unu ga-eme ka onu-ogugu nta nke ndi-ikpe unu kara di ala gbakota onu, ma ha ga-ekpe ndi-ikpe kara di elu ikpe, dika olu ndi ah u siri di.

30 Ma e enye m unu iwu ime ihe ndi a n'egwu nke Onye-nwe; ma a na m enye unu iwu ime ihe ndi a, ma na unu enwela eze; na oburu na ndi a emee mmehie na ajoo-omume ha ga-aza ha n'isi nke onwe ha.

31 N'ih i na lee a sị m unu, mmehie nke otutu mmadu esitewo n'ajoo-omume nke ndi eze ha; ya mere ajoo-omume ha nile ka a na-aza n'isi nke ndi eze ha.

32 Ma ugbua a choro m ka "ahaghi-n'otu nke a ghara idi oz o n'ala nke a, nke ka nke n'etiti ndi nkem a; mana a choro m ka ala nke a buru ala nke "ntohapu, ma "mmadu obula ga-enwe onu na ihe nile ruru ya

22a 1 Ndez. 12:8–14.
23a NGAN Ajoo, Ajoo
Omume.

27a Alma 10:19.
32a Alma 30:11.
b 2 Nif. 1:7; 10:11.

NGAN Ntohapu.
c Alma 27:9.

na ohere ya nile otu aka ahụ, ọburūraa na Onye-nwe huru na o kwesiri na anyi ga-ebi ma keta ala ahụ, e, ọbuna ọburūraa na umu umu anyi ọbula na-anọ n'elu iru nke ala ahụ.

33 Ma otutu ihe ndi ka nke a ka eze Mosaija dere nye ha, na-asaghere ha onwunwa nile na nsogbu nile nke eze ezi-omume, e, ufụ nile nke mkpuru-obi maka ndi ha, na kwa ntamu nile nke ndi ahụ nye eze ha; ma o kowara ha nile nye ha.

34 Ma o gwara ha na ihe ndi a ekwesighi idi; kama ka ibu-arọ ahụ biakwasị ndi ahụ nile, ka onye ọbula wee buru akuku nke ya.

35 Ma o saghekwaara ha nsu-ahia nile ha ruru oru n'okpuru ya site n'inwe onye-eze n'enweghi ezi-omume ka o chia ha;

36 E, ajo-omume ya nile na ihe aru nile, na agha nile, na ndoro-ndoro nile, na ikwafu ọbara, na izu ori, na ipunara ihe na igba akwunakwuna nile, na udi ajo-omume nile nke a na-apughi iguta onu—na-agwa ha na ihe ndi a ekwesighi idi, na ha kpachapuru anya na-emegide iwu-nsọ nile nke Chineke.

37 Ma ugbua o wee ruo, mgbe eze Mosaija zipuwo ihe ndi a n'etiti ndi ahụ e mere ka ha kwenye n'ezi-okwu nke okwu ya nile.

38 Ya mere ha wepuru obi ha n'ichọ eze, ma wee nwe onunu-oku n'obi karịa na onye ọbula ga-enwe ohere ahataha

gburu-gburu ala ahụ nile, e, ma onye ọbula gosiri idi na njikere iza ajuju maka mmehie nile nke onwe ya.

39 Ya mere, o wee ruo na ha kpokotara onwe ha onu n'otu n'otu gburu-gburu ala ahụ nile, itunye olu ha gbasara ndi ga-abu ndi-ikpe ha, ikpe ha ikpe dika "iwu ahụ nke e nyeworo ha siri di; ma ha nwere oke onu n'ih i ntọhapu nke e nyeworo ha.

40 Ma ha gbasiri ike n'ihu n'anya n'ebe Mosaija no; e, ha weliri ya elu karịa onye ọbula ozọ; n'ih i na ha elekwesighi ya anya dika eze ochichi-aka-ike nke na-achọ uru, e, maka uru ahụ bu oke uru nke na-emebi mkpuru-obi; n'ih i na o nagh i ak u na uba n'aka ha, ọbugh i ma o nwere mmasi n'ikwafu ọbara; mana o hiwewo "udo n'ala ahụ, ma o kwenyeworo ndi ya na a ga-anaputa ha site n'udi ibu-oru nile di iche iche; ya mere ha buliri ya elu, e, karịa, na-enweghi atu.

41 Ma o wee ruo na ha roputara "ndi-ikpe ichi ha, ma-obu ikpe ha ikpe dika iwu ahụ siri di, ma nke a ka ha mere gburu-gburu ala ahụ nile.

42 Ma o wee ruo na a hoputara Alma ibu onye-isi-ikpe mbu, ebe o bu kwa onye isi nchu-aja, ebe nna ya nyefeworo okwa ahụ n'aka ya, ma ebe o nyewokwara ya oru gbasara ihe-omume nile nke nzuko-nsọ ahụ.

43 Ma ugbua o wee ruo na Alma "gara ije n'uzo nile nke

39a Alma 1:14.
b NGAN Ntọhapu.
40a NGAN Onye na

Eme Udo.
41a Mosa. 29:11.
43a NGAN Jee-ije, Soro

Chineke Jegharja.

Onye-nwe, ma o debere iwu-nsọ ya nile, ma o kpere ikpe nile ziri ezi; ma e nwere udo esepughị aka n’ala ahụ dum.

44 Ma otu a malitere ọchịchị nke ndị-ikpe gburu-gburu ala ahụ nile nke Zarahemla, n’etiti ndị ahụ nile a na-akpọ ndị Nifaj; ma Alma bụ onye mbụ na onye-isi-ikpe.

45 Ma ugbua o wee ruo na nna ya nwurụ, ebe ọ gbara iri afọ asatọ na abụọ, ebe o biworo

ndụ imejuputa iwu-nsọ nile nke Chineke.

46 Ma o wee ruo na Mosaia nwụkwara, n’ime iri afọ atọ na atọ nke ọchịchị ya; ebe ọ gbara “iri afọ isii na atọ; nke mere ha nile, narị afọ ise na iteghete site n’oge Lihai hapụrụ Jerusalem.

47 Ma otu a ka ọchịchị nke ndị eze nye ndị Nifaj siri gwụchaa; ma otu a ka ụbọchị nile nke Alma siri gwụchaa, onye bụ onye-nchoputa nke nzukọ-nsọ ha.

AKWUKWỌ NKE ALMA

NWA NKE ALMA

Nkwasi nke Alma, onye bụ nwa nwoke nke Alma, onye mbụ na onye-isi-ikpe nye ndị nke Nifaj, na kwa onye isi nchụ-aja nye Nzukọ-nsọ ahụ. Nkwasi nke ọchịchị nke ndị-ikpe, na agha nile na ndorọ-ndorọ nile n’etiti ndị ahụ. Na kwa nkwasị nke agha n’etiti ndị Nifaj na ndị Leman, dika akukọ-ndekota nke Alma, onye mbụ na onye-isi-ikpe siri di.

ISI 1

Nihọ wee kuzie ozizi ụgha nile, wee hiwe otu nzukọ, wee webata nchụ-aja aghughọ, ma wee gbuo Gidiyon—Nihọ ka e gburu n’ihi mmebi iwu ya nile—Nchụ-aja aghughọ na mkpagbu nile wee gbasasịa n’etiti ndị ahụ—Ndị nchụ-aja wee kwado onwe ha, ndị ahụ wee lekota ndị ogbenye, ma Nzukọ-Nsọ ahụ wee mee nke oma. Ihe dika n’afọ 91 ruo 88 tutu amụọ Kraịst.

UGBUA o wee ruo na n’afọ mbụ nke ọchịchị nke ndị-ikpe nile nye ndị nke Nifaj, site n’oge a gaa n’iru, eze Mosaia ebe ọ “gaworo n’uzọ nke ụwa nile, ebe ọ lụworo ezigbo agha, na-eje ije ziri-ezi n’iru Chineke, na-ahapughị onye ọbụla ka ọ chia n’onodu ya; otu o sila di o hiwere iwu nile, ma ndị ahụ nakwere ha, ya mere ọ buurụ ihe ha na-aghaghị ime bụ idebe iwu nile nke o meworo.

2 Ma o wee ruo na n’ime

46a Mosa. 6:4.
[ALMA]

1 1a Mosa. 29:46.
b Jarom 1:5;

Alma 4:16;
Hil. 4:22.

afo mbu nke ochichi nke Alma n'ime oche-ikpe ahụ, o nwere "otu nwoke a kpọtara n'iru ya ka e kpee ya ikpe, otu nwoke buru ibu, ma a ma ya ama maka nnukwu inwe ume.

3 Ma o gagharịworị n'etiti ndi ahụ, na-ekwu ozi-oma nye ha ihe nke o "weere ka o buru okwu nke Chineke, na-eme omume mweda ^bmegide nzuko-nsọ ahụ; na-ekwuputa nye ndi ahụ na onye nchụ-aja obula na onye nkuzi "kwesiri igho onye a ma ama; na ha ^dekwesighi iru oru n'aka ha, kama ha kwesiri inwe nkwardo nke ndi ahụ.

4 Ma o gbakwara ama nye ndi ahụ na mmadu nile ga-enwe nzoputa n'ubochi ikpe-azu, ma na ha ekwesighi itu egwu ma obu ma jijiji, kama na ha gawelite isi ha nile elu ma nrija, n'ihia na Onye-nwe e kewo mma- du nile, ma gbaputawo kwa mmadu nile; ma, n'ikpeazu, mmadu nile ga-enwe ndu-ebi- ghi-ebi.

5 Ma o wee ruo na o kuziri ihe ndi a nke ukwu nke mere na otutu kwenyere n'okwu ya nile, obuna otutu nke mere na ha malitere na-akwado ya ma nye ya ego.

6 Ma o malitere inwe mbuli- elu n'ime mpako nke obi ya, na iyi uwe oke-onu-ahia, e, na obuna o malitere ihiwe otu "nzuko n'udi nke ikwusa ozi- oma ya.

7 Ma o wee ruo ka o na-aga, ikwu ozi-oma nye ndi kwenyere n'okwu ya, o zutere otu nwo- ke bu onye nke nzuko-nsọ nke Chineke, e, obuna otu n'ime ndi nkuzi ha, ma o wee malite idoso ya ndoro-ndoro onu nko, ka o wee dufuo ndi nke nzuko-nsọ ahụ; ma na nwoke ahụ guzogidere ya, na-adọ ya aka na nti site "n'okwu nke Chineke.

8 Ugbua aha nwoke ahụ bu "Gidion; ma-obu ya bu onye bu ngwa-oru n'aka nile nke Chineke n'inaputa ndi nke Limhai site n'ibu-oru.

9 Ugbua, n'ihia na Gidion gu- zogidere ya n'okwu nile nke Chineke o wesara Gidion oke iwe, ma sere mma agha ya ma malite iku ya ihe. Ugbua Gidion ebe o gbaworo otutu afo, ya mere o nweghi ike inagide oku- ku ihe ya nile, ya mere e "gburu ya site na mma agha ahụ.

10 Ma nwoke ahụ nke gburu ya ka ndi nzuko-nsọ ahụ kpogoro, ma a kpọtara ya n'iru Alma, ka e "kpee ya ikpe dika mmebi iwu nile nke o mebiworu siri di.

11 Ma o wee ruo na o guzoro n'iru Alma ma rio maka onwe ya jiri nnukwu atughi egwu.

12 Ma na Alma siri ya: Lee, nke a bu oge mbu nke a na-ewe- bata "nchụ-aja aghugho n'etiti ndi a. Ma lee, ikpe amaghi gi nani maka nchụ-aja aghugho, kama igbawo mbo imanye ya site na mma agha; ma o buru na

2a Alma 1:15.

3a Ezik. 13:3.

b NGAN Imegide Kraist.

c Luk 6:26;

1 Nif. 22:23.

d Mosa. 18:24, 26; 27:5.

6a 1 Nif. 14:10.

7a NGAN Okwu nke

Chineke.

8a Mosa. 20:17; 22:3.

9a Alma 6:7.

10a Mosa. 29:42.

12a 2 Nif. 26:29.

NGAN Ndi Nchụ-aja

Aghugho.

enwere ike imanye nchụ-aja aghugho n'etiti ndi a o ga-apu-ta mbibi ha kpm kpm.

13 Ma i kwafuwo obara nke onye ezi-omume, e, nwoke nke meworo nnukwu ihe oma n'etiti ndi a; ma asi na anyi debe gi obara ya ga-abiakwasị anyi maka "ibo-obo.

14 Ya mere a mawo gi ikpe onwu, dika iwu e nyeworo anyi site n'aka Mosaja, onye-eze ikpe-azu anyi siri di; ma ndi a anakwerewo ya; ya mere ndi a "ga-anogideriri n'iwu ahụ.

15 Ma o wee ruo na ha kpoozo ya; ma aha ya bu "Nihog; ma ha bugoro ya n'elu elu nke ugwunta Mantai, ma n'ebe ahụ a manyere ya, ma-obu o nakweere, n'etiti elu-igwe nile na uwa, na ihe o kuziiri ndi ahụ megidere okwu nke Chineke; ma n'ebe ahụ o tara ahuhu b'onwu ihere.

16 Otu o sila di, nke a ewetaghị n'isi njedeb mgbasa nke nchụ-aja aghugho n'ala ahụ nile; n'ih na e nwere otutu ndi huru ihe efu nile nke uwa n'anya, ma ha gara n'iru na-ekwusa ozizi ugha nile; ma nke a ka ha mere n'ih inweta "uba nile na nkwanye ugwu.

17 Otu o sila di, ha anwaghị anwa "ikwu okwu ugha, oburu na a matara ya, n'itu egwu nke iwu ahụ, n'ih na ndi okwu ugha nile ka e nyere ntaram-ahuhu; ya mere ha mere dika

ha na-ekwusa ozi-oma n'udi ha kwenyere; ma ugbua iwu ahụ agaghị enwe ike n'aru onye obula n'ih b'okwukwe ya.

18 Ma ha anwaghị anwa "izu ori, n'ih ite egwu nke iwu ahụ, n'ih na udi ahụ nwere ntaram-ahuhu, obughi ma ha nwara anwa ipunara mmadu ihe, ma-obu igbu mmadu, n'ih na onye obula nke b'gburu mmadu ka e nyere ntaram-ahuhu ruo onwu.

19 Ma na o wee ruo na onye obula na-abughi nke nzuko-nsog nke Chineke malitere ikpagbu ndi nke no n'otu nzuko-nsog nke Chineke, ma bukwasiworii onwe ha aha nke Kraist.

20 E, ha sogburu ha, ma kpagbuo n'udi okwu nile di iche iche ma nke a n'ih idi umeala ha; n'ih na ha enweghi mpako n'anya nke onwe ha, na n'ih na ha kuziri okwu Chineke, otu na ibe ya, na-ejighi "ego na ahughi onu ahia.

21 Ugbua e nwere iwu siri ike n'etiti ndi nke nzuko-nsog ahụ, na agaghị enwe onye obula, bu nke nzuko-nsog ahụ, ga-ebili ma "kpagbuo ndi nke na-abughi nke nzuko-nsog ahụ, ma na agaghị enwe mkpagbu n'etiti onwe ha.

22 Otu o sila di, e nwere otutu n'etiti ha ndi malitere inwe mpako, ma malite ido ndoro ndoro di oku ha na ndi iro ha nile, obuna ruo n'iku okpo; e,

13a NGAN Obo.

14a NGAN Isi
Ntaram-ahuhu.

15a Alma 1:2.
b Deut. 13:1–9.

16a NGAN Uba Aku; Efu,
Ihe-efu.

17a NGAN Ikwu Oto,
Kwu-oto;
Ghaa-ugha.

b Alma 30:7–12;
Ndep. Ok 1:11.

18a NGAN Izu-ori, Ori.
b NGAN Igbu-mmadu.

c NGAN Isi
Ntaram-ahuhu.

20a Aisa. 55:1–2.

21a NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

ha ga-akụ otu na ibe ya jiri aka-
okpọ ha nile.

23 Ugbua nke a bụ n'ime afo
nke abụọ nke ọchịchị nke Alma,
ma-ọbụ ihe kpatara nnukwu
nsogbu nye nzuko-nsọ ahụ; e, ọ
bụ ihe kpatara nnukwu ọnwụ-
nwa nye nzuko-nsọ ahụ.

24 N'ihia na obi nke ọtụtụ ka e
mesiri ike, ma aha ha nile ka
"ehichapurụ, na echetaghị ha
ozọ n'etiti ndị nke Chineke. Na
kwa ọtụtụ ^bsepurụ onwe ha site
n'etiti ha.

25 Ugbua nke a bụrụ nnu-
kwu ọnwụnwa nye ndị nke
guzosiri ike n'okwukwe ahụ;
otu o sila di, ha bụ ndị kwusiri
ike na akwa akwụrụ n'idebe
iwu-nsọ nile nke Chineke, ma
ha buru ya jiri "ndidi buo
mkpagbu ahụ nke a kwakọtara
n'elu ha.

26 Ma mgbe ndị nchụ-aja nile
hapurụ "orụ ha ikuzi okwu nke
Chineke nye ndị ahụ, ndị ahụ
hapụkwara orụ ha nile inurū
okwu nke Chineke. Ma mgbe
onye nchụ-aja kuziwooro ha
okwu nke Chineke ha nile la-
ghachiri ozọ na mgbalị n'orū
ha nile; ma onye nchụ-aja
ahụ, n'ebulighi onwe ya elu
karia ndi na-ege ya nti, n'ihia
na onye-nkwusa okwu akaghi
onye na-anụ anụ mma, ọbughị
ma onye-nkuzi ọ ka onye-na-
amụ amụ mma, ma otu a ha nile

ha n'otu, ma ha nile ruru orụ,
onye ọbula ^bdika ume ya ha.

27 Ma ha "kere ihe ha nwere,
onye ọbula dika ihe nke o nwe-
re siri di, nye ^bndi ogbenye, na
ndi nọ na mkpa, na ndi ọria, na
ndi a na-akpagbu; ma ha eyighi
uwe oke ọnụ ahia, ma na ha di
ocha maa mma ile anya.

28 Ma otu a ha hiwere ihe nile
nke nzuko-nsọ ahụ; ma otu a
ha malitere inwe udo esepughị
aka ozọ, na-agbanyeghi mkpa-
gbu ha nile.

29 Ma ugbua, n'ihia iguzosi ike
nke nzuko-nsọ ahụ ha malitere
"iba uba kari, na-enwe ihe nile
n'uju ihe ọbula ha choro — igwe
anụ n'uju na igwe anumanu, na
anụ nile gbara abuba n'udi di
iche iche, na kwa uju mkpuru-
akuku-ubi, na nke ọla-edo, na
nke ọla-ocha, na nke ihe ndi di
oke-onu-ahia, na uju nke ^bakwa
silk na ọmaricha akwa linen
agbakoro agbako, na udi akwa
oma nile di iche iche kwesiri
ekwesị.

30 Ma otu a "n'onodu ime nke
oma ha nile, ha achupughị ndi
obula ^bgba oto, ma-obu ndi
agu na-agu, ma-obu ndi akpi-
ri na-akpo nku, ma-obu ndi
na-aria oria, ma-obu ndi a na-
azubeghi azu; ma ha etinyeghi
obi ha nile n'aku na uba; ya
mere ha na emepu aka nye
mmadu nile, ma okenye ma

24a Op. 32:33;
Mosa. 26:36;
Alma 6:3.
NGAN Chupu n'Otu.
b Alma 46:7.
NGAN Ngonari
Okwukwe.
25a NGAN Ndidi.

26a Mosa. 18:24, 26;
27:3–5.
b Mosa. 4:27;
OznQd. 10:4.
27a NGAN Inye Ndi
Ogbenye Onyinye,
Onyinye a na-Enye
Ogbenye.

b Luk 18:22;
Mosa. 4:26;
OznQd. 42:29–31.
29a NGAN Uba Akụ.
b Alma 4:6.
30a Jekob 2:17–19.
b NGAN Ogbenye.

nwata, ma oru ma ndị nwere onwe ha, ma nwoke ma nwanyi, ma ha anoghi n'ime nzuko-nsọ ahụ ma-ọbụ ha nọ n'ime nzuko-nsọ ahụ, na 'enweghi ikpa-oke n'ebe ndi nọ na mkpa nọ.

31 Ma otu a ha mere nke oma ma buru ndi nwere aku na uba di ukwu karja ndi na-abughi nke nzuko-nsọ ha.

32 N'ihia na ndi ahụ na-abughi nke nzuko-nsọ ha tinyere onwe ha n'ime mgbaasi nile, na n'ime "ikpere arusi ma-ọbụ 'enweghi aka-oru, na n'ime 'okwu na-abaghi uru, na n'ime "inwe anya ukwu nile na esem-okwu nile, na-iyi uwe oke-onu-ahia; 'na-ebuli onwe ha elu n'ime mpako nke anya onwe ha; na-akpagbu, ikwu okwu ugha, na-ezu ori, na-apunara ihe, igba akwunakwu-na nile, na igbu mmadu nile, na udi ajoo-omume nile di iche iche; otu o sila di iwu ahụ ka e tinyere na mmanye n'aru ndi nile nke jehiere ya, otu nile o siri kwe mee.

33 Ma o wee ruo na site n'isi otu a na-etinye iwu ahụ n'aru ha, onye obula na-ata ahuhu dika ihe ahụ nke o me-oro siri di, ha wee diri juu karja, ma ha anwaghi anwa ime ajoo-omume obula ma oburu na a matara ya; ya mere, e nwere nnukwu udo n'etiti ndi nke Nifai ruo n'afọ nke ise nke ochichi nke ndi-ikpe nile.

ISI 2

Amlisai wee choo ibu eze ma a juru ya site n'olu nke ndi ahụ — Ndi na-eso ya wee mee ya eze — Ndi Amlisai wee luso ndi Nifai ogo ma e meriri ha — Ndi Leman na ndi Amlisai wee jikota ndi ogo ha nile ma e meriri ha — Alma wee gbuo Amlisai. Ihe dika n'afọ 87 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo n'ime afọ nke ise nke ochichi ha, a malitere inwe ndoro-ndoro n'etiti ndi ahụ; n'ihia na otu nwoke, a na-akpo Amlisai, ebe o bu onye oke aghugho, e, onye amamihe dika na amamihe nke uwa, ya ebe o di n'usoro nke nwoke ahụ nke gburu "Gidion site na mma agha, onye nke e gburu dika iwu ahụ siri di —

2 Ugbua Amlisai a, site n'aghuho ya, dokpuru otutu ndi mmadu nye onwe ya; obuna di oke ukwu nke mere na ha malitere isi nnukwu ike; ma ha malitere igba mbo ihiwe Amlisai ka oburu eze nye ndi ahụ.

3 Ugbua nke a bu ihe di egwu nye ndi nke nzuko-nsọ ahụ, na kwa nye ndi nile a na adokpupubeghi site n'otutu okwu ime ka mmadu kwenye nke Amlisai; n'ihia na ha matara na dika iwu ha siri di na udi ihe ndi a ka a ga-ehiweriri site "n'olu nke ndi ahụ.

30c Alma 16:14;
OznQd. 1:35.

32a NGAN Ifo Arusi.
b NGAN Ino Nkiti,
No Nkiti.

c NGAN Ikwu Ihe Ojoo.
d NGAN Ntaji-anya.
e Jekob 2:13;
Alma 31:25;
Mom 8:28.

NGAN Mpako.
2 1a Alma 1:8.
3a Mosa. 29:25–27;
Alma 4:16.

4 Ya mere, ọburu na ọ ga-ekwe mee na Amlisai ga-enweta olu nke ndi ahụ, ya, ebe ọ buworo onye ajo-omume, "ga-anabi ha ihe nile ruru ha na ohere nile nke nzuko-nsọ ahụ; n'ihia na ọ bu uche obi ya ibibi nzuko-nsọ nke Chineke ahụ.

5 Ma o wee ruo na ndi ahụ kpokotara onwe ha ọnu n'akuku ala ahụ nile, onye ọbula dika uche ya siri di, ma ọ dinyere ma-ọbu o megidere Amlisai, n'otu di iche iche, n'enwe nnukwu iru uka na "ndoro-ndoro di ebube otu onye na ibe ya.

6 Ma otu a ha na-akpokota onwe ha ọnu itunye olu ha nile gbasara okwu ahụ; ma e debere ha n'iru ndi-ikpe ahụ.

7 Ma o wee ruo na olu nke ndi ahụ biara megide Amlisai, mere na e meghi ya eze nke ndi ahụ.

8 Ugbua nke a wetara nnu-kwu ọnu n'obi nile nke ndi na-emegide ya; ma na Amlisai kpalitere ndi ahụ na akwado ya iwe oke iwe megide ndi na-anaghi akwado ya.

9 Ma o wee ruo na ha chikotara onwe ha ọnu, ma doo Amlisai nsọ ka ọ buru eze ha.

10 Ugbua mgbe e mere Amlisai eze nye ha o nyere ha iwu na ha ga-ewelite ngwa agha ha nile megide umunne ha nwoke; ma nke a ka o mere ka o wee manye ha nye onwe ya.

11 Ugbua ndi nke Amlisai ka e gosiri na ha di iche site n'aha nke Amlisai, ebe a na-akpo ha "ndi Amlisai; ma ndi foduru ka a kporo ^bndi Nifai, ma-ọbu ndi nke Chineke.

12 Ya mere ndi nke Nifai matara maka nzube nke ndi Amlisai, ma ya mere ha jikeere izute ha; e, ha jikeere onwe ha jiri mma agha nile, ma jiri mma agha roro aro, ma jiri uta nile, ma jiri aro nile, ma jiri okwute, ma jiri ebè nile, ma jiri udi "ngwa-ogu nile nke agha di iche iche.

13 Ma otu a ha di na njikere izute ndi Amlisai n'oge nke ha na-abia. Ma e nyere ha okwa ndi ochi-agma, na ndi ochi-agma di elu, na ndi-isi ochi-agma, dika ọnu ogugu ha siri di.

14 Ma o wee ruo na Amlisai nyere ndi ya udi ngwa-ogu nile nke agha di iche iche n'udi obula; ma ọ hoputakwara ndi ochichi nile na ndi ndu nile nye ndi ya, idu ha gaa ogu megide umunne ha nwoke.

15 Ma o wee ruo na ndi Amlisai biara n'elu ugwu Amnaihu, nke di n'owuwa-anyanwu nke "osimiri Saidon, nke gafere n'akuku ^bala nke Zarahemla, ma n'ebe ahụ ha malitere ikpasu ogu ha na ndi Nifai.

16 Ugbua Alma, ebe ọ bu "onye-isi-ikpe na onye-ochichi ndi Nifai, ya mere ọ galitere ya na ndi ya, e, ya na ndi ochi-agma ya, na ndi-isi ochi-agma, e,

4a Alma 10:19;
Hil. 5:2.
5a 3 Nif. 11:29.
11a Alma 3:4.

b Jekob 1:13-14;
Mosa. 25:12;
Alma 3:11.
12a Mosa. 10:8;

Hil. 1:14.
15a Alma 3:3.
b Omnai 1:13-15.
16a Mosa. 29:42.

n'isi nke ndi-agma ya nile megide ndi Amlisai n'agma.

17 Ma ha malitere igbu ndi Amlisai n'elu ugwu owuwa- anyanwu nke Saidon. Ma ndi Amlisai nwere ndoro-ndoro ha na ndi Nifai na nnukwu ume, nke mere na otutu ndi Nifai dara n'iru ndi Amlisai.

18 Otu o sila di Onye-nwe nye-re aka nke ndi Nifai ume, nke mere na ha gburu ndi Amlisai n'oke ogbugbu, nke mere na ha malitere igbalaga n'iru ha.

19 Ma o wee ruo na ndi Nifai churu ndi Amlisai oso ubochi ahụ nile, ma gbuo ha n'oke ogbugbu, nke mere na e gburu na ndi Amlisai puku iri na abuo nari ise iri ato na mkpuru-obi abuo; ma e gburu na ndi Nifai puku isii nari ise iri isii na mkpuru-obi abuo.

20 Ma o wee ruo na mgbe Alma na-enweghi kwa ike ichu ndi Amlisai oso o mere ka ndi ya runye ulo-ikwu ha nile na "ndagwurugwu nke Gidion, ndagwurugwu ahụ ebe a kporo ya aha nke Gidion ahụ onye e gburu site n'aka nke ^bNiho na mma agha; ma n'ime ndagwurugwu a ndi Nifai runyere ulo-ikwu ha nile maka abali ahụ.

21 Ma Alma zigara ndi onyotat-ogba-ama ka ha soro ndi foduru na ndi Amlisai, ka o wee mata maka atumatu ha nile na usoro akuko ha nile, nke game ka o chee onwe ya nche maka ha, ka o wee chekwa ndi ya site na mbibi.

22 Ugbua ndi ahụ o zipuwo iche ebe izu-ike ndi-agma nke ndi Amlisai nche ka a kporo Zirəm, na Amno, na Mantai, na Limha; ndi a bu ndi puru ha na ndi nwoke ha iche ebe izu-ike ndi-agma nke ndi Amlisai nche.

23 Ma o wee ruo na n'echi ya ha laghachiri n'ime ebe izu-ike nke ndi Nifai na nnukwu oso-oso, ebe ha nwere nnukwu ihe itu n'anya, ma juputa n'egwu, na-asi:

24 Lee, anyi soro ebe izu-ike nke "ndi Amlisai, ma na nnukwu itu n'anya nye anyi, n'ala Mainon, di n'elu ala nke Zarahemla, n'uzo e si eje ala nke ^bNifai, anyi huru otutu igwe ndi nke Leman; ma lee, ndi Amlisai esorowo ha;

25 Ma ha nokwasiri umunne anyi nwoke n'ala ahụ; ma ha na-agbalaga n'iru ha kporo igwe anu ha, na ndi nwunye ha, na umu ha, chee iru n'obodo-ukwu anyi; ma ma obughi ma anyi mere ngwa-ngwa ha ga-enweta onwunwe nke obodo-ukwu anyi, na ndi nna anyi, na ndi nwunye anyi, ma e gbuo umu anyi.

26 Ma o wee ruo na ndi nke Nifai weere ulo-ikwu ha nile, ma puo site na ndagwurugwu nke Gidion chee iru n'obodo-ukwu ha, nke bu obodo-ukwu nke "Zarahemla.

27 Ma lee, dika ha na-agafee osimiri Saidon, ndi Leman na ndi Amlisai, ebe ha di "otutu n'onu ogugu fodu ntakiri, dika

19a Alma 3:1-2, 26; 4:2.

20a Alma 6:7.

b Alma 1:7-15; 14:16.

24a Alma 3:4, 13-18.

b 2 Nif. 5:8.

26a Omnai 1:14, 18.

27a Jarom 1:6.

o siri dī, ka aja nile nke osimiri nta, biakwasiri ha ibibi ha.

28 Otu o sila dī, ndi Nifai ebe ha nwetara “ume site n’aka nke Onye-nwe, ebe ha kpesiwo ekpere ike nye ya ka o naputa ha site n’aka nile nke ndi iro ha nile, ya mere Onye-nwe nuru akwa ha nile, ma nye ha ume, ma ndi Leman na ndi Amlisai dara n’iru ha.

29 Ma o wee ruo na Alma luso-ro Amlisai ogo jiri mma agha, n’iru n’iru; ma ha dosiri ndoro-ndoro ike, otu na ibe ya.

30 Ma o wee ruo na Alma, ebe o bu onye nke Chineke, ebe a kpalitere ya site na nnukwu “okwukwe, tiri mkpu, na-asị: O Onye-nwe, mee ebere ma debe ndu m, ka m wee buru ngwaro n’aka Gi abuo, izoputa ma chekwaa ndi a.

31 Ugbua mgbe Alma kwuwo-ro okwu ndi a o luru ogo ozo ya na Amlisai; ma e nyere ya ume, nke mere na o gburu Amlisai site na mma-agma.

32 Ma o lusokwara eze nke ndi Leman ogo; ma na eze ndi Leman gbaghachiri azu site n’iru Alma ma ziga ndi nche ya ka ha na Alma luo ogo.

33 Mana Alma, ya na ndi nche ya, luru ogo ya na ndi nche nile nke eze nke ndi Leman ahụ wee ruo mgbe o gburu ma chughachi ha azu.

34 Ma otu a o kpochasiri ala ahụ, ma-obu n’udi ozo akuku mmiri ahụ, nke di n’odi-da-nyanwu nke osimiri Saidon, na-atu-ba aru nile nke ndi Leman ndi e gbuworo n’ime mmiri nke

Saidon, na site na nke a ndi ya ga-enwe uzọ igafee ma luo ogo ha na ndi Leman na ndi Amlisai n’akuku odida anyanwu nke osimiri Saidon.

35 Ma o wee ruo na mgbe ha nile gafeworo osimiri Saidon ahụ na ndi Leman na ndi Amlisai malitere igbalaga site n’iru ha, na-agbanyeghi na onu ogugu ha di imerime nke a na-enweghi ike iguta ha onu.

36 Ma ha gbapuru n’iru ndi Nifai chee iru n’ozara ahụ nke di n’odi-da-nyanwu na n’elu-elu, gafee gbada oke ala nile nke ala ahụ; ma ndi Nifai churu ha oso jiri ike ha, ma gbuo ha.

37 E, e zutere ha n’akuku nile, ma gbuo ma chughachi ha, wee ruo mgbe a chusasiri ha n’odi-da-nyanwu ahụ, na n’elu elu, wee ruo mgbe ha ruworo ozara ahụ, nke a kporo Hermounts; ma-obu akuku ozara ahụ nke juputara na anu ohia na anu ohia nile di egwu.

38 Ma o wee ruo na otutu nwuru n’ime ozara ahụ maka mmeru-aru ha nile, ma anu ohia ojo ndi ahụ erie ha na kwa udele nile nke ikuku; ma okpukpu ha nile ka a chotaworo, ma akwakotawo ha n’elu ala ahụ.

ISI 3

Ndi Amlisai kara onwe ha akara dika ndi-amuma kwuworo—Ndi Leman ka a buworo onu n’ihi nnu-pu-isi ha—Ndi mma du na-eweta obubu-onu ha n’isi onwe ha—Ndi

Nifai wee merie ndi-agma nke ndi Leman ọzọ. Ihe dika n'afọ 87 ruo 86 tutu amụọ Kraịst.

Ma o wee ruo na ndi Nifai ndi a "na-egbughi site na ngwa-ogu nile nke agha, mgbe ha lisiwo-ro ndi egbuworo—ugbua onu-ogugu ndi e gburu egbu aguta-ghi ha onu, n'ih i di ukwu nke onu-ogugu ha—mgbe ha lisiwororiji ndi ha nwuru anwu ha nile laghachiri n'ala ha nile, na n'ulo ha nile, na ndi nwunye ha nile, na umu ha.

2 Ugbua otutu ndinyom na umuaka ka e gbuworo site na mma-agma, na kwa otutu igwe aturu ha na igwe ehi ha; na kwa otutu ubi mkpuru-akuku ha ka e bibiri, n'ih i na otutu igwe mmadu zopara ha n'ukwu.

3 Ma ugbua ole obula nke ndi Leman na ndi Amlisai di bu ndi e gbuworo n'elu akuku mmiri nke osimiri Saidon ka a tubara n'ime "mmiri nile nke Saidon; ma lee okpukpu ha nile di n'ime omimi nile nke oke osimiri ahụ, ma ha di otutu.

4 Ma "ndi Amlisai ka e gosiri dika ndi di iche n'ebe ndi Nifai no, n'ih i na ha betinyeworiji onwe ha ihe nhuba ama jiri uhie n'egedege iru ha nile dika n'udi nke ndi Leman; otu o sila di ha akpuchabeghi isi ha nile dika nke ndi Leman.

5 Ugbua isi nile nke ndi Leman ka akpuchasiri; ma ha "gba oto,

ma obughi akpukpo-anu nke e kere n'ukwu ha nile, na kwa uwe ize ndu ha, nke e kere ha, na uta ha nile, na aku ha nile, na okwute ha nile, na ebè ha nile, na ihe ndi ọzọ.

6 Ma akpukpo aru nke ndi Leman di oji, dika ihe nhuba ama nke e tikwasiri ndi nna ha, nke bu "obubu-onu nye ha n'ih i njehie ha na inupu-isi megide umunne ha nwoke, ndi bu Nifai, Jakob, na Josef, na Sam, ndi ziri-ezi na ndi di nsọ.

7 Ma umunne ha nwoke choro ibibi ha, ya mere a buru ha onu; ma Onye-nwe Chineke tikwasiri "ihe nhuba ama n'aru ha, e, n'aru Leman na Lemuel, na kwa umu nwoke nke Ishmel, na ndinyom nke Ishmel.

8 Ma nke a ka e mere ka mkpuru-afọ ha wee di iche site na mkpuru-afọ nke umunne ha nwoke, ka site na nke ahụ Onye-nwe Chineke ga-echekwa ndi ya, ka ha ghara "igwakota ma kwere "n'omenala nile na-ezighi-ezi ndi ga-eweta mbibi ha.

9 Ma o wee ruo na onye obula nke tikotara mkpuru-afọ ya na nke ndi Leman wetara otu obubu-onu ahụ nye mkpuru-afọ ya.

10 Ya mere, onye-obula nke kwere ka ndi Leman dufuo ya ka a kpore n'okpuru isi ahụ, ma e nwere ihe nhuba ama e tinyere ya.

11 Ma o wee ruo na onye-obu-

3 1a Alma 2:19; 4:2.

3a Alma 2:15.

b Alma 44:22.

4a Alma 2:11.

b Alma 3:13-19.

5a Inos 1:20; Mosa. 10:8;

Alma 42:18-21.

6a 2 Nif. 5:21; 26:33.

NGAN Ibu-onu, Ibu Onu nile.

7a 1 Nif. 12:23.

8a NGAN Luo Alulu,

Olulu Di na

Nwunye—Olulu di na nwunye site na okwukwe.

b Mosa. 10:11-18;

Alma 9:16.

la nke na-ekweghi “n’omenala nke ndi Leman, kama kwere akuko-ndekota ndi ahụ e dere ede ndi e weputara site n’ala nke Jerusalem, na kwa n’omenala nke ndi nna ha nile, nke bu ezi-okwu, ndi kwere n’iwu-nso nile nke Chineke ma debe ha, ka a kporo ndi Nifai, ma-obu ndi nke Nifai, site n’oge ahụ gaa n’iru —

12 Ma o bu ha bu ndi debere akuko-ndekota ndi ahụ nke bu “ezi-okwu maka ndi ha, na kwa maka ndi nke ndi Leman.

13 Ugbua anyi ga-alaghachi ozọ n’ebe ndi Amlisai no, n’ihi na ha kwa nwere “ihe nhuba ama e tinyere ha; e, ha tinyere onwe ha ihe nhuba-ama ahụ, e, obuna ihe nhuba-ama nke uhie n’elu egedege iru ha nile.

14 Otu a okwu nke Chineke ka e mezuru, n’ihi na ndi a bu okwu ndi ahụ nke o kwuru nye Nifai: Lee, ndi Leman ka m buworo onu, ma a ga m etikwasi ihe nhuba ama n’aru ha ka ha na mkpuru-afọ ha wee kewaa site na gi na mkpuru-afọ gi, site ugbua gaa n’iru na ruo mgbe nile, ma obughi na ha cheghari site n’ajoo-omume ha ma “tugharikwute m ka m wee meere ha ebere.

15 Ma ozọ: A ga m etikwasi ihe nhuba-ama n’aru onye ahụ nke ga-agwakota mkpuru-afọ ya na nke umunne gi nwoke, ka e wee buo kwa ha onu.

16 Ma ozọ: A ga m etikwasi ihe

nhuba-ama n’aru onye nke naluso gi ogu na mkpuru-afọ gi.

17 Ma ozọ, asi m onye obula nke si n’ebe i no puo agaghi akpo kwa ya mkpuru-afọ gi ozọ; ma a ga m agozi gi, na onye-obula a ga-akpo mkpuru-afọ gi, site ugbua na ruo mgbe nile; ma ndi a bu nkwa nile nke Onye-nwe nye Nifai na nye mkpuru-afọ ya.

18 Ugbua ndi Amlisai amataghi na ha na-emezu okwu nile nke Chineke mgbe ha malitere itinye onwe ha ihe nhuba-ama n’egedegede iru ha nile; otu o sila di ha aputawo na “nnupu-isi putara ihè megide Chineke, ya mere o diiri mkpa na obubu-onu ahụ ga-adakwasi ha.

19 Ugbua o di m ka asi na unu ga-ahụ na ha wetaara onwe ha obubu-onu ahụ; ma obuna otu a ka onye obula nke “a buru onu na-ewetara onwe ya amam-ikpe nke onwe ya.

20 Ugbua o wee ruo na otutu ubochi agafeghi ka a lusiri ogu nke a luru n’ala nke Zarahemla, site n’aka ndi Leman na ndi Amlisai, na e nwere ndi-agma ozọ nke ndi Leman batakwasiri ndi nke Nifai, “n’otu ebe ahụ nke ndi-agma mbu zutere ndi Amlisai.

21 Ma o wee ruo na o nwere ndi-agma e zipuru ichupu ha site n’ala ha:

22 Ugbua Alma n’onwe ya ebe e “meruru ya aru o galiteghi ogu n’oge nke a megide ndi Leman.

11a Alma 17:9–11.

12a Mosa. 1:6; Ita 4:6–11.

13a Alma 3:4.

14a 2 Nif. 30:4–6.

18a 4 Ne. 1:38.

NGAN Nnupu-isi.

19a 2 Nif. 5:21–25;

Alma 17:15.

20a Alma 2:24.

22a Alma 2:29–33.

23 Mana o zipulitere igwe ndi-
agha megide ha; ma ha galitere
ma gbuo otutu ndi Leman, ma
chupu ndi nke foduru n'ime ha
site n'oke ala nile nke ala ha.

24 Ma ha laghachiri ozu ma
malite ime udo n'ala ahụ, ebe ha
na-enweghi kwa nsogbu ozu na
nwa oge, ha na ndi iro ha nile.

25 Ugbua ihe ndi a nile ka e
mere, e, agha nile na ndoro-ndoro
nile ka a malitere ma kwusi
n'ime afu nke ise nke ochichi
nke ndi-ikpe.

26 Ma n'ime otu afu ka e ziga-
ra otutu puku na iri-iri puku
nke mkpuru-obi nile gaa uwa
ebighi-ebi, ka ha wee ghoro
"okwukwu-ugwo oru ha nile
dika oru ha nile siri di, ma ha di
mma ma-ubu ma ha di njo, igho-
ro anuri ebighi-ebi ma-ubu nhu-
ju-anya ebighi-ebi, dika muo
nke ha horo irubere isi siri di,
ma-ubu ezigbo muo ma-ubu
nke ojoo.

27 N'ih i na onye ubu na-ana-
ta "okwukwu-ugwo n'aka onye
o horo "irubere isi, ma nke a
dika okwu nile nke muo nke
ibu-amuma, ya mere ka o di
dika ezi-okwu ahụ. Ma otu a ka
afu nke ise nke ochichi ndi-ikpe
siri kwusi.

ISI 4

*Alma wee mee otutu puku ndi a
ghanwere baptism — Ajoo-omume
wee bata n'ime nzuko-nsu ahụ, ma*

*oga n'iru nzuko ahụ wee nwee
mgbochi — Nifaiha ka ahoputara
onye-isi-ikpe — Alma, dika onye
isi nchu-aja, tinyere onwe ya n'i-
gbasa ije-ozu ahụ. Ihe dika n'afu 86
ruo 83 tutu amuo Kraist.*

UGBUA o wee ruo n'ime afu
nke isii nke ochichi nke ndi-
ikpe na-achi ndi nke Nifai, e
nweghi ndoro-ndoro ma-ubu
agha "n'ala nke Zarahemla.

2 Mana ndi ahụ nwere mkpa-
gbu, e, akpagburu ha nnukwu
n'ih i "ofufu nke umunne ha
nwoke, na kwa n'ih i ofufu nke
igwe-anu ha na igwe-anumanu
ha, na kwa n'ih i ofufu nke ubi
mkpuru-akuku ha nile, ndi nke
a zopara n'okpuru ukwu ma
nke ndi Leman bibiri.

3 Ma oke nnukwu ka mkpa-
gbu ha nile di nke mere na
mkpuru-obi nile nwere ihe kpa-
tara ha iru uju; ma ha kwere na o
bu ikpe nile nke Chineke e zida-
takwasiri ha n'ih i ajoo-omume
ha na ihe aru ha nile; ya mere a
kpote ha na ncheta nke oru
diri ha.

4 Ma ha malitere ihiwe nzuko-
nsu ahụ n'uju kari; e, ma otutu
ka e mere baptism n'ime mmiri
nile nke Saidon ma e jikotara
ha na nzuko-nsu nke Chineke;
e, e "mere ha baptism site n'aka
nke Alma, onye e doworo nsu
ibu "onye isi nchu-aja nye ndi
nzuko-nsu ahụ, site n'aka nke
nna ya Alma.

5 Ma o wee ruo n'ime afu nke

26a NGAN Oru nile.

27a Mosa. 2:31–33;

Alma 5:41–42.

b Ndi Rom 6:16;

Hil. 14:29–31.

NGAN Irube-isi,

Nrube-isi, Rube-isi.

4 1a Omnai 1:12–19.

2a Alma 2:19; 3:1–2, 26.

4a Mosa. 18:10–17.

b Mosa. 29:42.

asaa nke ọchịchị nke ndị-ikpe nile e nwere ihe dika mkpuru-obi puku atọ na nari ise nke jikọtara onwe ha nye "nzukọ-nsọ nke Chineke ma e mere ha baptism. Ma otu a ka afọ nke asaa nke ọchịchị nke ndị-ikpe siri kwusi nye ndi nke Nifai; ma e nwere udo esepughị-aka n'oge ahụ nile.

6 Ma o wee ruo n'afọ nke asatọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe, na ndi nke nzukọ-nsọ ahụ malitere siwanye ike na mpako, n'ihia akụ na "ụba ha kariri akari, na ọmaricha akwa silk ha nile, na ọmaricha akwa linen ha agbakoro agbakoro, na n'ihia otutu igwe-aturu ha na igwe-ehi nile, na ọla-edo ha na ọla-ocha ha, na udi ihe oke onu ahia nile di iche iche, ndi ha nwetaworo site n'irusi oru ike; ma n'ihe nile ndi a ka ha buliworo onwe ha elu na mpako nke anya ha, n'ihia na ha malitere iyi uwe ndi di ezigbo oke-onu ahia.

7 Ugbuga nke a bu ihe kpatara nnukwu nsogbu nye Alma, e, ma nye otutu ndi ahụ nke Alma "doworo nsọ ibu ndi nkuzi, na ndi nchu-aja, na ndi okenye na nzukọ-nsọ ahụ; e, otutu n'ime ha nwere nnukwu mwute maka ajọ-omume nke ha huru maliteworo idi n'etiti ndi ha.

8 N'ihia na ha huru ma lee n'oke mwute na ndi nke nzukọ-nsọ ahụ malitere inwe mbuli-elu na "mpako nke anya ha, na

itinye obi ha nile n'elu akụ na ụba na n'ihe efu nile nke ụwa, nke mere na ha malitere inwe nleli, otu n'ebe ibe ya no, ma ha malitere isogbu ndi ^bna-ekweghi dika ọchichu na mmasi nke onwe ha siri di.

9 Ma otu a, n'ime afọ nke asatọ nke ọchịchị nke ndi-ikpe, a malitere inwe nnukwu "ndoro ndoro n'etiti ndi nzukọ-nsọ ahụ; e, enwere ^bntaji anya, na esemokwu, na echiche ojoo, na nsogbu nile, na mpako, obuna nke kariri mpako nke ndi na-abughị nke nzukọ-nsọ nke Chineke.

10 Ma otu a ka afọ nke asatọ nke ọchịchị nke ndi-ikpe siri gwuchaa; ma ajọ-omume nke nzukọ-nsọ ahụ bu nnukwu okwute mkpobe ukwu nye ndi na-abughị nke nzukọ-nsọ ahụ, ma otu a nzukọ-nsọ ahụ malitere ida n'oga n'iru ya.

11 Ma o wee ruo na mmalite nke afọ nke iteghete, Alma huru ajọ-omume nke nzukọ-nsọ ahụ, ma o hukwara na "ihe nlere-anya nke nzukọ-nsọ ahụ malitere idu ndi ahụ na-ekweghi-ekwe na-iba site n'otu mpekele mmehie baa n'ozo, si otu a na-eweta mbibi nke ndi ahụ.

12 E, o huru nnukwu ahaghi n'otu n'etiti ndi ahụ, ufodu nabuli onwe ha elu na mpako ha, na-eleda ndi ozo anya, natughari azu ha n'ebe "ndi no na mkpa no na ndi gbaa oto na ^bndi aguu na-agu, na ndi

5a Mosa. 25:18-23;

3 Nif. 26:21.

6a NGAN Ụba Akụ.

b Alma 1:29.

7a NGAN Ikike.

8a NGAN Mpako; Efu, Ihe-efu.

b Alma 1:21.

9a NGAN Ndoro-ndoro.

b NGAN Ntaji-anya.

11a 2 Sam. 12:14;

Alma 39:11.

12a Aisa. 3:14;

Jekob 2:17.

b Mosa. 4:26.

akpīrī kp̄or̄o nk̄u, na ndī n̄o n'or̄ia na mkpagbu.

13 Ugbua nke a bụ nnukwu ihe kpatara ikwa akwa ariri n'etiti ndi ahụ, mgbe ndi ọzọ nọ n'ewedata onwe ha ala, na-enyere ndi choro enye m-aka, aka, dika "inye ihe ha nwere nye ndi ogbenye na ndi choro enye m-aka, na-enye ndi agwu na-agu nri, na-ata ahuhu ^bmkpagbu nile di iche iche, 'n'ih Kraist, onye ga-abia dika muo nke ibu-amuma kwuru;

14 Na-elepu anya maka ubochi ahụ, "na-enwegide nsachapu nke mmehie ha nile; ebe ha juputara na nnukwu ^bonwu n'ih mbilite n'onwu nke ndi nwuru-anwu, dika ochicho na ike na nnaputa nke Jisus Kraist site n'agbu nile nke onwu.

15 Ma ugbua o wee ruo na Alma, ebe o huporo mkpagbu nile nke ndi di umeala na-esochineke, na nsogbu nile nke e kpokwasiri n'isi ha, site n'aka ndi nke ya foduru ma ebe o huru "ahaghi n'otu ha nile, malitere inwe oke mwute; otu o sila di, Muo nke Onye-nwe ahapughi ya.

16 Ma o hoputara otu onye-amamihe onye bu otu n'ime ndi okenye nile nke nzuko-nsọ ahụ, ma nye ya ike dika "olu nke ndi ahụ siri di, ka o wee nwe ike

ime ^biwu nile dika iwu ndi nke e nyewororiji siri di, ma n'itinye ha n'oru dika ajo-omume na mmebi iwu nile nke ndi ahụ siri di.

17 Ugbua aha nwoke a bu Nifaiha, ma ya ka a hoputara "onye-isi-ikpe, ma o noduru n'uche ikpe ahụ ikpe na ichi ndi ahụ.

18 Ugbua Alma enyeghi ya okwa oru nke ibu onye isi nchaja na nzuko-nsọ ahụ, mana o dotara okwa oru nke onye isi nchaja nye onwe ya; ma na o nyefere oche-ikpe n'aka Nifaiha.

19 Ma nke a ka o mere ka "ya n'onwe ya wee gagharja n'etiti ndi ya, ma-obu n'etiti ndi nke Nifai, ka o wee kwusaa ^bokwu nke Chineke nye ha, 'ikpalite ha ^an'icheta oru ha, ma ka o nwe ike idoda, site n'okwu nke Chineke, mpako nile na ahugho na ndoro-ndoro nile nke di n'etiti ndi ya, ebe o na-ahughi uzọ nke o ga-esi nwetaghachi ha ma obughi n'ikwudaru ala site ^an'igba-ama na-enweghi ntupo megide ha.

20 Ma otu a na mmalite nke afọ nke iteghete nke ochichi nke ndi-ikpe nye ndi nke Nifai, Alma nyepuru "Nifaiha oche-ikpe ahụ, ma debe onwe ya nile nye ^bokwa nchaja di elu nke usoro nsọ nke Chineke, nye

13a NGAN Inye Ndi
Ogbenye Onyinye,
Onyinye a na-Enye
Ogbenye.
^b NGAN Ihe Isi-ike.
^c 2 Ndi-Ko 12:10.
14a Mosa. 4:12;
Alma 5:26–35.
NGAN Mee Ka o Zi-ezi,

Nkwado Izi-ezi.
^b NGAN Ohu.
15a Oznd. 38:27; 49:20.
16a Alma 2:3–7.
^b Alma 1:1, 14, 18.
17a Alma 50:37.
19a Alma 7:1.
^b Alma 31:5;
Oznd. 11:21–22.

^c Inos 1:23.
^d Mosa. 1:17;
Hil. 12:3.
^e NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama.
20a Alma 8:12.
^b Mosa. 29:42;
Alma 5:3, 44, 49.

igba-ama nke okwu ahụ, dika mụọ nke mkpughe na ibu-amụma siri di.

Okwu nile nke Alma, Onye Isi Nchụ-aja dika usoro nsọ nke Chineke siri di, zigara ndi ahụ n'obodo-ukwu ha nile na ọnụmara ha nile n'akụkụ nile ala ahụ.

Mejuputara isi 5.

ISI 5

Irite nzọputa, ndi mmadu ga-echeghariri ma debe iwu-nsọ nile, buru ndi a muru ozo, sachaa uwe ha nile site n'obara nke Kraist, di umeala ma wezuga onwe ha site na mpako na ntaji anya, ma na-arụ ọrụ nile nke ezi-omume—Ezi onye-ozuzu aturu na-akpo ndi ya—Ndi nke na-arụ ajoyo-oru bu umu nke ekwensu—Alma wee gbaa ama maka ezi-okwu nke ozizi ya ma nye ndi mmadu iwu ka ha chegharia—Aha nile nke ndi ezi-omume ka a ga-edo n'akwukwo nke ndu. Ihe dika n'afọ 83 tutu amuo Kraist.

UGBUA o wee ruo na Alma malitere "ikwu ^bokwu nke Chineke nye ndi ahụ, mbu n'ala nke Zarahemla, ma site n'ebe ahụ gazuo ala ahụ nile.

2 Ma ndi a bu okwu nile ndi o gwara ndi ahụ n'ime ulo nzuko-nsọ nke e wuru n'obodo-ukwu nke Zarahemla, dika

akuko-ndekata nke ya siri di, na-asị:

3 Mụ, Alma, ebe e "doworo m nsọ site na nna m, Alma, ibu ^bonye isi nchụ-aja na nzuko-nsọ nke Chineke, ya ebe o nwere ike na "ikike sitere na Chineke ime ihe ndi a, lee, asi m unu na o malitere ihiwe ulo nzuko-nsọ ^an'ala ahụ nke di n'oke-ala nile nke Nifai; e, ala ahụ nke a kpọọ ala nke Mọmọn; e, ma o mere umunne ya baptism na mmiri nile nke Mọmọn.

4 Ma lee, asi m unu, a "naputara ha site n'aka nile nke ndi eze Noa, site n'ebere na ike nke Chineke.

5 Ma lee, mgbe nke a gasiri, a kpobataha ha "n'ibu-oru site n'aka nile nke ndi Leman n'ime ozara ahụ; e, asi m unu, ha no na ndokpu n'agha, ma ozo Onye-nwe naputara ha site ^bn'ibu-oru site n'ike nke okwu ya; ma a kpọtara anyi n'ime ala nke a, ma n'ebe a anyi malitere ihiwe nzuko-nsọ nke Chineke n'akukụ nile ala nke a kwa.

6 Ma ugbua lee, asi m unu, umunne m nwoke, unu ndi bu nke nzuko-nsọ a, unu edotawo na ncheta zuru oke ndokpu n'agha nke ndi nna unu? E, ma unu edotawo na ncheta zuru oke ebere ya na ogologo-ahuhu n'ebe ha no? Ma nke ka nke, unu edotawo na ncheta zuru oke na o naputawo mkpuru-obi ha nile site n'ala mụọ?

7 Lee, o gbanwere obi ha nile;

5 1a Alma 4:19.

b Alma 5:61.

3a NGAN Chie Echichi, Echichi.

b Alma 4:4, 18, 20.

c Mosa. 18:13;

3 Nif. 11:25.

d Mosa. 18:4; 3 Nif. 5:12.

4a Mosa. 23:1-3.

5a Mosa. 23:37-39;

24:8-15.

b Mosa. 24:17.

e, ọ kpọtere ha site n'ura miri emi, ma ha tetara nye Chineke. Lee, ha nọ n'etiti ọchịchiri; otu o sila di, mkpuru-obi ha nile ka a munyere oku site n'ihè nke okwu mgbe nile na-adigide; e, e jiri "agbu nile nke onwu, na uto igwe nile nke ala muo gbaa ha gburu-gburu, ma mbibi mgbe nile na-adigide di na-eche ha.

8 Ma ugbua ana maju unu, umunne m nwoke, ebibiri ha? Lee, asi m unu, E-e, ebibighi ha.

9 Ma ozọ ana maju, etijiri agbu nile nke onwu, na uto igwe nile nke ala muo nke gbara ha gburu-gburu, a topuru ha? Asi m unu, E, a topuru ha, ma mkpuru-obi ha gbasara mbara, ma ha buru abu mgba-puta ihu-n'anya. Ma asi m unu na a zoputara ha.

10 Ma ugbua ana maju unu n'udi onodu gini ka e jiri "zoputa ha? E, olee mgbakwasikuwu ha nwere inwe olile-anya maka nzoputa? Gini bu ihe kpata ntopu ha site n'agbu nile nke onwu, e, na kwa uto igwe nile nke ala muo?

11 Lee, enwere m ike igwa unu—nna m Alma o kweghi nokwu nile nke e kwuru site nonu "Abinadai? Ma o bughi onye-amuma di nsọ? O kwughi

okwu nile nke Chineke, ma nna m Alma kwere ha?

12 Ma dika okwukwe ya enwere nnukwu "mgbanwe e mere nobi ya. Lee asi m unu na nke a nile bu ezi-okwu.

13 Ma lee, o "kwusara okwu ahụ nye ndi nna unu, ma nnu-kwu mgbanwe ka e mekwara nobi ha nile, ma ha wedatara onwe ha ala ma tinye bntukwasi-obi ha na "Chineke nke ezi-okwu ahụ di ndu. Ma lee ha nwere okwukwe ruo na "ngwucha ahụ; ya mere a zoputara ha.

14 Ma ugbua lee, ana maju unu, umunne m nke nzuko-nsọ ahụ, "unu aburuwo ndi amuru n'ime muo nke Chineke? Unu anatawo onyinyo ya na mbara iru unu? Unu enwetawo nnukwu bmgbanwe a nobi unu nile?

15 Unu na-enwe okwukwe na mgba-puta nke ya onye "kere unu? Unu na-enwe olile anya jiri anya nke okwukwe, ma hu aru na-anwu anwu bekulitere na anwughi-anwu, na ire-ure a ekulitere n'ereghu-ure, iguzoro n'iru Chineke ka "ekpe ya ikpe dika omume nile nke e meworo n'aru na-anwu anwu siri di?

16 Asi m unu, unu nwere ike itughari uche nye onwe unu na unu na-anu olu nke Onyenwe, na-asi unu, nubochi ahụ:

7a Mosa. 15:8.

b Alma 12:11;

OznQd. 138:23.

10a NGAN Nzoputa;

Atumatu nke
Mgbaputa.

11a Mosa. 17:1-4.

12a NGAN Mgbanwe,
Onye Agbanwere.

13a Mosa. 18:7.

b NGAN Ntukwasi-obi.

c Mom 9:28;

OznQd. 20:19.

d NGAN Nogide.

14a Mosa. 27:24-27;

Alma 22:15.

NGAN Amuru Ozọ,
Amuru site na

Chineke.

b Ndi Rom 8:11-17;

Mosa. 5:2; Moses 6:65.

NGAN Mgbanwe,

Onye Agbanwere.

15a NGAN Kee, Okike.

b NGAN Mbilite n'Onwu.

c NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.

Biakwute m unu ndị a “gòziri-agozi, n’ihi na lee, ọrụ nile nke unu abụwo ọrụ nile nke eziomume n’elu iru nke ụwa ahụ?

17 Ma-ọbụ unu na-atughari uche nye onwe unu na unu nwere ike igwa Onye-nwe okwu ụgha n’ubochi ahụ, ma “sị — Onye-nwe ọrụ anyị nile abụwo rii ọrụ ezi-omume n’elu iru nke ụwa ahụ — ma na ọ ga-azọputa unu?

18 Ma-ọbụ n’uzọ ọzọ, unu nwere ike itughari uche hụ onwe unu ka akpọtara n’iru oche-ikpe nke Chineke jiri mkpuru-obi nile unu juputara na amamikpe na mwute, ebe unu nwere ncheta nke omuma-ikpe unu nile, e, “ncheta zuru-oke nke ajọ-omume unu e, ncheta na unu emeruo iwusọ nile nke Chineke?

19 Asị m unu, unu nwere ike ilekwasi Chineke anya n’ubochi ahụ jiri obi n’enweghi ntupọ na aka di ọcha? Asị m unu, unu nwere ike ileli anya elu, nwere “onyinyo nke Chineke akanyere n’elu mbara iru unu?

20 Asị m unu, unu nwere ike iche maka ibụ ndị a zoputara mgbe unu ranyeworo onwe unu igho ndi no “n’okpuru ekwensu?

21 Asị m unu, unu ga-amata n’ubochi ahụ na enweghi ike “izoputa unu; n’ihi na odighi onye obula a-ga-azoputa ^bma

obughi na uwe ya nile ka a sachapuru ọcha; e, uwe ya nile ka a ga-edebe ọcha ‘n’enweghi ntupọ ruo mgbe a sachara ha site na ntupọ nile, site n’obara nke onye ahụ nke nna anyi ha kwuwo maka ya, onye ga-abia igbaputa ndi ya site na mmehie ha nile.

22 Ma ugbuga a na m ariọ unu, umunne m nwoke, olee otu ọ ga-adị onye obula n’ime unu, ma oburu na unu ga-eguzoro n’iru oche-ikpe nke Chineke, nwere uwe unu nile “obara metoro na udi ^biru inyi nile? Lee, gini ka ihe ndi a ga-agba-ama megide unu?

23 Lee ha agaghi “agba-ama na unu bu ndi ogbu mmadu, e, na kwa na unu bu ndi-ikpe mara n’udi ajọ-omume nile di iche iche?

24 Lee, umunne m nwoke, unu chere na udi onye ahụ nwere ike inweta ebe ọ ga-anodu odu n’ala-eze nke Chineke, ya na “Abraham, ya na Aisak, na ya na Jekob, na kwa ndi-amuma nile di nsọ, ndi asachaworo uwe ha nile ma ha enweghi mmeto, enweghi ntupọ ma di ọcha?

25 Asị m unu, E-e; ma obughi na unu mere Onye-okike anyi onye-okwu ụgha site na mmalite, ma-ọbụ were dika na ọ bụ onye okwu ụgha site na mmalite, unu enweghi ike iwere dika na udi ahụ nwere ike

16a Mat. 25:31–46.

17a 3 Nif. 14:21–23.

18a Ezik. 20:43;

2 Nif. 9:14;

Mosa. 3:25;

Alma 11:43.

19a 1 Jon 3:1–3.

20a Mosa. 2:32.

21a NGAN Nzoputa.

b 1 Nif. 12:10;

Alma 13:11–13;

3 Nif. 27:19–20.

c NGAN Enweghi

Ntupọ.

22a Aisa. 59:3.

b NGAN Inyi, Iru-inyi.

23a Aisa. 59:12.

24a Luk 13:28.

inwe ọ̀nọ̀dụ n'ala-eze nke elu-igwe; mana a ga-achụpụ ha n'ihì na ha bụ "ụmụ nke ala-eze nke ekwensu ahụ.

26 Ma ugbua lee, asị m unu, ụmụnne m nwoke, ọbụrụ na unu enwetawo "mgbanwe nke obi, ma ọbụrụ na unu enwewo mmetụ ibụ ^babụ mgbaputa ihụ-n'anya, aga m ajụ, "unu nwere ike inwe mmetụ di otu ahụ ugbua?

27 Unu agawo ije, debe onwe unu "n'enweghi ụta n'iru Chineke? Unu nwere ike ikwu, ọbụrụ na akporo unu inwu n'oge a, n'ime onwe unu, na unu adiwo ^bumeala zuru oke? Na uwe unu nile ka asachaworo ma mee ka ha di ọcha site n'ọbara nke Kraist, onye ga-abia "igbaputa ndi ya site na mmehie ha nile?

28 Lee, unu eyipụwo "mpako? Asị m unu, ọbụrụ na unu eyipụbeghi unu adighi na njikere izute Chineke. Lee unu ga-ejikere ọso-ọso; n'ihì na ala-eze nke elu-igwe na-abia ọso-ọso, ma ụdi onye ahụ enweghi ndu ebighi-ebi.

29 Lee, asị m, o nwere otu n'etiti unu onye n'eyipụbeghi "ntaji anya? Asị m unu na ụdi onye ahụ anoghi na njikere; ma o di m ka o jikere ọso-ọso,

n'ihì na oge awa ahụ abiawo nso, ma o mataghi mgbe oge ahụ ga-abia; n'ihì na ụdi onye ahụ agaghi achota ya onye-ikpe na-amaghi.

30 Ma ọzo asị m unu, o nwere otu n'etiti unu nke na "akwa nwanne ya nwoke emu, ma-ọbụ nke na-akwakotara ya nsogbu nile?

31 Ahụhụ na-adiri ụdi onye ahụ, n'ihì na o noghi na njikere, ma oge ahụ di nso na o ga-eche-ghariri ma-ọbụ a gaghi enwe ike izoputa ya!

32 E, ọbuna ahụhụ na-adiri unu nile "na-eme ajọ-omume; chegharia, chegharia, n'ihì na Onye-nwe Chineke ekwuwo ya!

33 Lee, o na-ezipu ikpo oku nye "mmadu nile, n'ihì na ^baka ebere nile ka esetipuru n'ebe ha no, ma o na-asị: chegharia, ma aga m anabata unu.

34 E, o na-asị: "Biakwute m ma unu ga-aracha site na ^bmkpuru nke osisi nke ndu; e, unu ga-eri ma nso site "n'achicha na mmiri nile nke ndu na "akwughị ugwo.

35 E, biakwute m ma were ọrụ nile nke ezi-omume bia, ma a gaghi egbutu unu ma tuba unu n'ime oku—

36 N'ihì na lee, oge ahụ adiwo nso mgbe onye ọbula nke "na-amiputaghi mkpuru oma,

25a 2 Nif. 9:9.

26a NGAN Mgbanwe,
Onye Agbanwere.

b Alma 26:13.

c Mosa. 4:12;

OznQd. 20:31–34.

27a NGAN Mee Ka o Zi-ezi,
Nkwado Izi-ezi.

b NGAN Umeala, Idi
Umeala.

c NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.

28a NGAN Mpako.

29a NGAN Ntaji-anya.

30a NGAN Ikwu Ihe Ojoo.

32a Abuoma 5:5.

33a Alma 19:36;

3 Nif. 18:25.

b Jekob 6:5; 3 Nif. 9:14.

34a 2 Nif. 26:24–28;

3 Nif. 9:13–14.

b 1 Nif. 8:11; 15:36.

c NGAN Achicha
nke Ndu.

d 2 Nif. 9:50–51;
Alma 42:27.

36a Mat. 3:10; 7:15–20;

3 Nif. 14:19;

OznQd. 97:7.

ma-òbù onye òbùla nke na-ana-ghị arụ ọrụ nke ezi-omume, onye ahụ nwere ihe kpatara ọ ga-eji kwaa ariri ma ruo uju.

37 O unu ndị na-arụ ọrụ ajọ-omume; unu ndị na-afuli elu n'ime "ihe efu nile nke ụwa, unu ndị kwuputaworo na unu amatawo ụzọ nile nke ezi-omume otu o sila dị unu ^begehiewo, dika 'aturu na-enweghi onye-ozuzu aturu, 'akpwo unu ma ka na-akpo unu, mana unu agaghi 'aana nti n'olu ya!

38 Lee, asi m unu, na "onye-ozuzu aturu oma ahụ na-akpo unu; e, ma n'aha nke ya ọ na-akpo unu, nke bu aha nke Kraist; ma oburu na unu agaghi ^baana nti n'olu nke 'onye-ozuzu aturu oma ahụ, ruo ^an'aha ahụ nke a kpọrọ unu, lee, unu abughị aturu nke onye-ozuzu aturu oma ahụ.

39 Ma ugbua oburu na unu abughị aturu nke onye-ozuzu aturu-oma ahụ, obu "igwe nke onye ka unu bu? Lee, asi m unu, na ^bekwensu ahụ bu onye-ozuzu aturu unu, ma unu bu nke otu ya; ma ugbua, onye ga-agọ-nari nke a? Lee, asi m unu, onye obula nke na-agonari nke a bu 'onye okwu-ugha na ^anwa nke ekwensu.

40 N'ih i na asi m unu na ihe

obula di "mma sitere na Chineke bia, ma ihe obula di njo sitere na ekwensu bia.

41 Ya mere, oburu na nwoke na-amiputa "oru oma nile o na-aana nti n'olu nke onye-ozuzu aturu oma ahụ, ma o na-eso ya; mana onye obula nke na-amiputa ajọ ọrụ nile, onye ahụ na-aghọ ^bnwa nke ekwensu, n'ih i na o na-aana nti n'olu ya, ma na-eso ya.

42 Ma onye obula nke na-eme nke a ga-anatariri "ugwo-oru nile n'aka ya; ya mere, maka ^bugwo-oru ya nile o na-anata 'onwu, dika n'ih e nile gbasara ebe ezi-omume di, ebe ha nwuru anwu n'ebe oru oma nile di.

43 Ma ugbua, umunne m nwoke, o di m ka asi na unu ga-anu olu m, n'ih i na a na m ekwu n'ume nke mkpuru-obi m; n'ih i na lee, a gwawo m unu okwu di mfe nghota nke ga-eme ka unu ghara imehie, ma-obu ekwuwo m dika iwu-nsọ nile nke Chineke siri di.

44 N'ih i na a kpọrọ m ka m kwuo n'udi a, dika "usoro nsọ nke Chineke siri di, nke di n'ime Kraist Jisus; e, enyere m iwu ka m guzoro ma gbaa ama nye ndi a ihe nile ndi e kwuworo site na ndi nna anyi gbasara ihe nile ndi ga-abia.

37a NGAN Efu, Ihe-efu.
b 2 Nif. 12:5; 28:14;
Mosa. 14:6.
c Mat. 9:36.
d Ilu 1:24-27;
Aisa. 65:12.
e Jer. 26:4-5; Alma 10:6.

38a NGAN Onye-ozuzu-
aturu Oma.
b Lev. 26:14-20;
OznQd. 101:7.

c 3 Nif. 15:24; 18:31.
d Mosa. 5:8;
Alma 34:38.

39a Mat. 6:24;
Luk 16:13.
b Mosa. 5:10.
NGAN Ekwensu.

c 1 Jon 2:22.
d 2 Nif. 9:9;
40a Omnai 1:25; Ita 4:12;
Moro. 7:12, 15-17.

41a 3 Nif. 14:16-20.
NGAN Oru nile.
b Mosa. 16:3-5;
Alma 11:23.

42a Alma 3:26-27;
OznQd. 29:45.
b Ndi Rom 6:23.

c Hil. 14:16-18.
NGAN Onwu nke Mwo.
44a Alma 13:6.

45 Ma nke a abughị ihe nile. Unu echeghị na m “matara maka ihe ndị a na onwe m? Lee, a na m agbara unu ama na ama m na ihe ndị a m gwaworo unu maka ha bụ ezi-okwu. Ma olee otu unu siri chee na m matara maka ha ibụ ihe ga-eme eme?

46 Lee, asị m unu e mere ka m “mata ha site na Mụọ Nsọ nke Chineke. Lee, ^bebuwo m ọnụ ma kpee ekpere ọtutụ ụbọchị ka m wee mata ihe ndị a n’onwe m. Ma ugbua a matara m n’onwe m na ha bụ ezi-okwu; n’ihi na Onye-nwe Chineke egosipụtawo m ha site na Mụọ Nsọ Ya; ma nke a bụ mụọ nke ‘mkpughe nke dī n’ime m.

47 Ma nke ka nke, asị m unu na ekpughewo ya otu a nye m, na okwu nile ndị nna anyị ha kwuwo bụ ezi-okwu, ọbuna otu a dika mụọ nke ibu-amụma nke dī n’ime m siri dī, nke bụ kwa site na ngosiputa nke Mụọ nke Chineke.

48 Asị m unu, na ama m n’o-nwe m na ihe ọbụla m ga-agwa unu, gbasara ihe nke ga-abia abia, bụ ezi-okwu; ma asị m unu, na a ma m na Jisus Kraịst ga-abia, e, ọkpara ahụ, Onye Nna mụtara nanị Ya, juputara na amara, na ebere, na ezi-okwu. Ma lee, ọbụ ya na-abia ibupụ mmehie nile nke ụwa, e,

mmehie nile nke onye ọbụla nke guzosiri-ike n’ikwere n’aha ya.

49 Ma ugbua asị m unu, na nke a bụ “usoro nke e siri kpọọ m, e, ikwusara ụmụnne m nwoke m hụrụ n’anya, e, na onye ọbụla nke bi n’ala ahụ; e, ikwusara ndị nile, ma ndị okenye ma ụmụaka ma ndị oru ma ndị nwe onwe ha; e, asị m unu ndị kara nka, na kwa ndị okorobia, na ọgbọ ndị n’ebilite ebilite; e, ibeku ha na ha ga-echeghariri ma buru ndị a ^bmuru ọzọ.

50 E, otu a ka Mụọ ahụ kwuru: Chegharia, unu nsọtụ nile nke ụwa, n’ihi na ala-eze nke elu-igwe na-abia nso ọsọ-ọsọ; e, nwa nke Chineke na-abia “n’ebube ya, n’ike ya, ụdị eze, ike, na ọchịchị. E, ụmụnne m nwoke m hụrụ n’anya, asị m unu, na Mụọ ahụ siri: Lee ebube nke Eze nke ụwa nile, na kwa ^bEze nke elu-igwe ga-amụwaputa na nso-nso n’etiti ụmụ nke mmadụ.

51 Ma kwa Mụọ ahụ siri m, e, ọ kpokuru m n’olu ike, na-asị: Gaa n’irụ ma si ndị a — chegharia, n’ihi ma ọbughị ma unu cheghariri unu enweghị ike iketa ala-eze nke “elu-igwe.

52 Ma ọzọ asị m unu, Mụọ ahụ siri: Lee, edebere “onye-ike na mgborogwu osisi ahụ, ya mere osisi ọbụla nke na-amịtaghị

45a NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama.
46a 1 Ndị-Kọ 2:9–16.
b NGAN Ibu-ọnụ,
Obubu-ọnụ.
c NGAN Mkpughe.
49a NGAN Chineke
Kpọọ, Kpọọ-oku,
Ọkpukpọ-oku; Ọkwa

Nchụ-aja.
b NGAN Amuru Ọzọ,
Amuru site na
Chineke.
50a NGAN Otuto; Ọbibia
nke Ugboro Abuọ
nke Jisus Kraịst.
b Abuoma 24; Mat. 2:2;
Luk 23:2; 2 Nif. 10:14;

OznQd. 38:21–22;
128:22–23;
Moses 7:53.
NGAN Jisus Kraịst;
Ala-eze Chineke
ma-ọbụ Ala-eze
Elu-igwe.
51a NGAN Elu-igwe.
52a Luk 3:9; OznQd. 97:7.

mkpuru-oma a ga ^begbutu ya ma tuba ya n'ime oku, e, oku nke n'enweghi ike irecha erecha, obuna oku na-agaghi enwe ike imenyu emenyu. Lee, ma che-ta, Onye-Nso ahụ ekwuwo ya.

53 Ma ugbua umunne m nwo-ke ndi m huru n'anya, asi m unu, unu ga-enwe ike nagide okwu ndi a; e, unu nwere ike debe n'akuku ihe ndi a, ma "zogide Onye-Nso ahụ n'okpu-ru ukwu unu; e, unu nwere ike ibuli onwe unu elu na ^bmpako nke obi unu nile, e, unu ga-anosiriri ike n'iyi "uwe oke onu ahia na itinye obi unu nile n'ihe efu nile nke uwa, na ^daku n'uba unu nile?

54 E, unu ga-anogide n'iche na unu ka mma otu karia ibe ya; e, unu ga-anogide n'isogbu umunne unu nwoke, ndi wedatara onwe ha ala ma na-aga ije n'usoro nso nke Chineke, site na nke akpobataworo ha n'ime nzukonsa, ebe e "doworo ha nso site na Muo Nso ahụ, ma ha na-eweputa oru nile ndi na-egosi ncheghari —

55 E, ma unu ga-anogide n'itughari azu unu nile nye "ndi ogbenye, na ndi no na mkpa, na n'ijichi ihe unu nwere site n'irute ha?

56 Ma n'ikpeazu, unu nile ndi ga-anogide n'ime ajoo-omume unu, asi m unu na ndi a bu ndi

a ga-egbutu ma tuba n'ime oku ma obughi ma ha mere oso-osocheghari.

57 Ma ugbua asi m unu, unu nile ndi chosiri ike isoro olu nke "onye-ozuzu-aturu-oma ahụ, puta nu site n'etiti ndi ajoo mmadu, ma nodu nu ^biche, ma ebitala ihe ha nile na-adighi ocha aka; ma lee, aha ha nile ka a "ga-ehichapu nke ga-eme na agaghi agunye ndi ajoo-mmadu n'aha nke ndi ezi-omume, ka e wee mezu okwu nke Chineke, nke siriri: Aha nile nke ndi ajoo-omume agaghi agwakota ha na aha nile nke ndi m;

58 N'ihia na aha nile nke ndi ezi-omume a ga-edede ha n'ime "akwukwo nke ndu, ma-obu ha ka m ga-enye nketa n'aka nri m. Ma ugbua, umunne m nwoke, gini ka unu nwere ikwu megide nke a? Asi m unu, oburu na unu kwuo okwu megide ya, odighi ihe o mere, n'ihia na okwu nke Chineke a ga-emezuri ya.

59 N'ihia na o lee onye-ozuzu aturu no n'etiti unu nwere otutu aturu na-adighi eche ha nche, ka nkita-ohia ghara ibanye ma richapu igwe aturu ya? Ma lee, oburu na nkita-ohia banye n'igwe aturu ya odighi achupu ha? E, ma n'ikpe-azu, oburu na o nwere ike, o ga-ebibi ya.

60 Ma ugbua asi m unu na

52b Jekob 5:46; 6:7;
3 Nif. 27:11-12.

53a 1 Nif. 19:7.

b NGAN Mpako.

c 2 Nif. 28:11-14;

Mqm 8:36-39.

d Abuoma 62:10;
OznQd. 56:16-18.

54a NGAN Ido-nso.

55a Abuoma 109:15-16;

Jekob 2:17;

Hil. 6:39-40.

57a NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.

b Ezra 6:21; 9:1;

Neh. 9:2;

2 Ndi-Tes. 3:6;

OznQd. 133:5, 14.

c Deut. 29:20;

Moro. 6:7;

OznQd. 20:8.

58a NGAN Akwukwo
nke Ndu.

onye-ozuzu aturu oma ahụ na-akpo unu; ma oburu na unu ga-ana nti n'olu ya o ga-akpobata unu n'igwe ya, ma unu bu aturu ya; ma o na-enye unu iwu ka unu ghara ikwe nkita-ohia ndo-gbu ibata n'etiti unu, ka a ghara ibibi unu.

61 Ma ugbua mu, Alma, na-enye unu iwu "n'asusu nke onye ahụ nyeworo m iwu, ka unu jisie ike na-eme okwu nile nke m gwaworo unu.

62 Ana m ekwu okwu n'udi iwu nye unu ndi bu nke nzuko-nsọ ahụ; ma nye ndi na-abughị nke nzuko-nsọ ahụ a na m ekwu n'udi ikpo oku, na-asị: Bịa ma ka e mee unu baptism ruo na ncheghari, ka unu kwa wee buru ndi ga-eso keta oke n'iracha mkpuru "osisi nke ndu ahụ.

ISI 6

Nzuko-nsọ ahụ di na Zarahemla ka a sachara ma dozie n'usoro—Alma wee gaa Gidion ikwusa ozi-oma. Ihe dika n'afọ 83 tutu amụọ Kraịst.

Ma ugbua o wee ruo na mgbe Alma kwuchaworo okwu ya nye ndi nke nzuko-nsọ ahụ, nke e hiwere n'obodo-ukwu nke Zarahemla, o "chiri ndi nchu-aja na ^bndi okenye echichi, site 'n'ibikwasị aka ya abuo dika usoro nke Chineke siri

di, ino n'isi na ^dilekota nzuko-nsọ ahụ.

2 Ma o wee ruo na ndi obula na-abughị nke nzuko-nsọ ahụ ndi cheghariri site na mmehie ha nile e "mere ha baptism ruo na ncheghari, ma a nabatara ha n'ime nzuko-nsọ ahụ.

3 Ma ozọ o wee ruo kwa na onye obula bu nke nzuko-nsọ ahụ nke "na-echegharighi site n'ajoo-omume ha nile ma nwee umeala n'onwe ha n'iru Chineke—A na m ekwu maka ndi ahụ bulitere onwe ha elu n'ime ^bmpako nke obi ha nile—ndi ahụ ka a juru aja, ma aha ha nile ka ^cehichapuru, nke mere na aha ha nile agunyeghi ha n'etiti ndi nke ezi-omume.

4 Ma otu a ha malitere idozie usoro nke nzuko-nsọ ahụ n'obodo-ukwu nke Zarahemla.

5 Ugbua o di m ka asi na unu ga-aghota na okwu nke Chineke sara obi mbara nye mmadu nile, nke mere na odighi onye a napuru ohere nke ikpokota onwe ha onu inuru okwu nke Chineke.

6 Otu o sila di umu nke Chineke ka e nyere iwu na ha ga-akpokota onwe ha onu otutu mgbe, ma sonye "n'ibu onu na nnukwu ekpere n'aha nke odimma nke mkpuru-obi nile nke ndi na-amaghi Chineke.

7 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Alma meworo nhazi ndi a nile o

61a Alma 5:44.

62a 1 Nif. 8:10; 11:21–23.

6 1a NGAN Chie Echichi, Echichi.

b NGAN Okenye.

c NGAN Ibikwasị Aka

nile n'Elu.

d Oznd. 52:39.

2a NGAN Baptism, Mee Baptism.

3a Mosa. 26:6.

b NGAN Mpako.

c Opu. 32:33;

Mosa. 26:36;

Alma 1:24; 5:57–58.

NGAN Chupu n'Otu.

6a NGAN Ibu-onu,

Obubu-onu.

puru site n'ebe ha no, e, site na nzuko-nsọ nke di n'obodo-ukwu nke Zarahemla, ma gafee n'elu owuwa-anyanwu nke osimiri Saidon ahụ, n'ime "ndagwurugwu nke Gideon, ebe e nweworo obodo-ukwu ewuru, nke a na-akpo obodo-ukwu nke Gideon, nke di n'ime ndagwurugwu nke a na-akpo Gideon, ebe a kporo ya n'aha nwoke ahụ nke e^bgburu site n'aka nke Nihọ jiri mma agha.

8 Ma Alma gara ma malite ikwuputa okwu nke Chineke nye nzuko-nsọ ahụ nke e hiwere na ndagwurugwu nke Gideon, dika mkpughe nke ezi-okwu ahụ nke okwu ahụ nke nna ya ha kwuworo, ma dika muo nke ibu-amuma ahụ nke di n'ime ya, dika "igba ama nke Jisus Kraist, Okpara nke Chineke, onye nke ga-abia igbaputa ndi ya site na mmehie ha nile, na usoro ahụ di nsọ nke a na-akpo ya aha ya. Ma otu a ka e siri dee ya. Amen.

Okwu nile nke Alma nke o kwuru nye ndi nke no na Gideon, dika akuko-ndekota nke onwe ya siri di.

Mejuputara isi 7.

ISI 7

*Kraist ka a ga-amu site na Meri—
O ga-atopu agbu nile nke onwu
ma buru mmehie nile nke ndi ya—
Ndi nke cheghariri, e mee ha baptism,
ma debe iwu-nsọ nile ga-enwe*

*ndu ebighi-ebi—Iru inyị enweghi
ike iketa ala-eze nke Chineke—Idi
umeala, okwukwe, olile-anya, na
afo-oma ka a chorọ. Ihe dika n'afọ
83 tutu amuo Kraist.*

LEE umunne m nwoke m huru n'anya, ebe m huru na enyewo m ikike ibiakwute unu, ya mere a na m agbali "igwa unu okwu n'asusu m; e, site nonu nke m, ebe m huro na o bu nke mbu m gwaworo unu okwu site nokwu nile nke onu m, mu ebe edebeworo m notu ebe kpam kpam^bnoche-ikpe ahụ, ebe m nweworiri nnukwu oru nke mere na m enweghi ike ibiakwute unu.

2 Ma obunadi na agaraghi m enwe ike ibia ugbua n'oge a ma obughi na oche ikpe ahụ ka e "nyeworo onye ozọ, ichi nono-du m; ma Onye-nwe na nnukwu obi ebere ekwerewo na m ga-abiakwute unu.

3 Ma lee, abiao m ebe m nwere nnukwu olile-anya nile na nnukwu ochicho na m ga-achoputa na unu emewo onwe unu umeala niru Chineke, ma na unu agawo niru n'ikpe ekpere maka amara ya, nke mere na m ga-achoputa na unu enweghi uta niru ya, nke mere na m ga-achoputa na unu anoghi nono-du amaghi nke a ga-ahoro di egwu nke umunne anyi nwoke noro n'ime ya na Zarahemla.

4 Ma na ngozi na-adiri aha nke Chineke, na o nyeworo m imata, e, o nyewo m nnukwu onu ahụ kariri akari nke imata

7a Alma 2:20.
b Alma 1:9.

8a Mkpu. 19:10.
7 1a Alma 4:19.

b Mosa. 29:42.
2a Alma 4:16–18.

na e hiwere ha ọzọ n'ụzọ nke ezi-omume ya.

5 Ma a tụtawasiri m obi, dika Mụọ nke Chineke nke di n'ime m, na m ga-enwe kwa ọñụ maka unu; otu o sila di achoghi m na ọñụ m maka unu ga-abia site na nnukwu mkpagbu na mwute nke m nwetaworo maka ụmụnne nwoke ahụ ndi nke nọ na Zarahemla, n'ihi na lee, ọñụ m na-abia maka ha mgbe ha waghariworo gafee nnukwu mkpagbu na mwute.

6 Ma lee, a tụtawasiri m obi na unu anoghi n'onodu nke oke nnukwu ekweghi-ekwe dika ụmụnne unu nwoke siri noro; atụtawasiri m obi na unu ebuli-ghi onwe unu elu na mpako nke obi unu nile; e, atụtawasiri m obi na unu etinyebeghi obi unu nile na akụ n'uba nile na ihe efu nile nke ụwa; e, atụtawasiri m obi na unu anaghi ekpere "arusi, mana unu na efe ^bChineke ezi-okwu ahụ di ndu, ma na unu na-ele anya maka nsachapu nke mmehie unu nile, jiri okwukwe mgbe nile na-adigide, nke ga-abia.

7 N'ihi na lee, asi m unu e nwere otutu ihe ndi ga-abia; ma lee, o nwere otu ihe nke di mkpa kara ha nile—n'ihi na lee, "oge ahụ adighi anya mgbe Onyemgbaputa ga-adị ndu ma ga-abia n'etiti ndi ya.

8 Lee, asighi m na o ga-abia

n'etiti anyi n'oge nke o ga-ebi n'ulo nso ya na-anwu anwu; n'ihi na lee, Mụọ ahụ asibeghi m na otu a ka o ga-esi mee. Ugbua maka ihe nke a amaghi m; mana ole a ka m matara, na Onye-nwe Chineke nwere ike ime ihe nile nke bu dika okwu ya siri di.

9 Mana lee, Mụọ ahụ agwawo m nke ha otu a, na-asi: Tikuo ndi a, na-asi—"chegharia nụ, ma dozie ụzọ nke Onye-nwe, ma gaa ije n'ụzọ ya nile, nke guzoro kwe m; n'ihi na lee, ala-eze nke elu-igwe di nso, ma Okpara nke Chineke ^bna-abia n'elu iru nke ụwa.

10 Ma lee, "Meri ^bga amụ ya, na Jerusalem nke di 'n'ala nke ndi nna-nna anyi ha, ebe o bu ^dnwa agboghọ na-amaghi nwoke, onye di oke onu-ahia na abo a roputaworo, onye a ga ekpuchido ma ^etuọ ime site n'ike nke Mụọ Nso, ma mụta nwa nwoke, e, obuna Okpara nke Chineke.

11 Ma o ga-agaghari, na-ata ahuhu mgbu nile na "mkpagbu nile na onwunwa nile n'udi obula; ma nke a ka e wee mezuo okwu ahụ nke siri na o ga ebukwasị onwe ya ihe mgbu nile na oria nile nke ndi ya.

12 Ma o ga ebukwasị onwe ya "onwu, ka o wee topu agbu nile nke onwu nke kere ndi ya; ma o ga ebukwasị onwe ya adighi ike ha nile, ka afọ ya

6a 2 Nif. 9:37;

Hil. 6:31.

b Dan. 6:26.

7a Alma 9:26.

9a Mat. 3:2-4;

Alma 9:25.

b Mosa. 3:5; 7:27;

15:1-2.

10a Mosa. 3:8.

NGAN Meri, Nne

nke Jisus.

b Aisa. 7:14; Luk 1:27.

c 1 Ihem. 9:3;

2 Ihem. 15:9;

1 Nif. 1:4;

3 Nif. 20:29.

d 1 Nif. 11:13-21.

e Mat. 1:20; Mosa. 15:3.

11a Aisa. 53:3-5;

Mosa. 14:3-5.

12a 2 Nif. 2:8;

Alma 12:24-25.

NGAN Mkpogide

n'Obe.

nile wee juputa n'ebere, dika n'anụ arụ, ka o wee mata dika n'anụ arụ otu ọ ga-esi ^bnyere ndi ya aka dika adighi ike ha nile siri di.

13 Ugbua Mụọ ahụ "maara ihe nile; otu o sila di Okpara Chineke na-ata ahụ dika n'anụ arụ na ọ ga ^bebukwasi onwe ya mmehie nile nke ndi ya, ka o wee hichapu njehie ha nile dika ike nke nnaputa ya siri di; ma ugbua lee, nke a bu ama ahụ nke di n'ime m.

14 Ugbua asi m unu na unu ga-echeghariri, ma a "mụọ unu ọzọ; n'ih i na Mụọ ahụ siri ọburu na amughị unu ọzọ unu enweghi ike iketa ala-eze nke elu-igwe; ya mere bia ma ka emee unu baptism igosi ncheghari, ka e wee sachaa unu site na mmehie unu nile, ka unu wee nwe okwukwe na Nwa-aturu nke Chineke ahụ, onye na-ebupu mmehie nile nke uwa, onye bu dike n'izoputa na isacha site n'enweghi ezi-omume nile.

15 E, asi m unu bia ma atula ujo, ma wezuga n'akuku mmehie nile, nke "na-esogbu unu oge nile, nke na-ekeda unu ruo mbi-bi, e, bia ma ga nụ n'iru, ma gosi Chineke unu na unu di na njikere icheghari site na mmehie unu nile ma baa n'ime ogbugba-ndu unu na ya idebe iwu-nsọ ya nile, ma gbaara ya aka-ebe maka ya

n'ubochi a site n'iga n'ime mmiri nile nke baptism.

16 Ma onye obula nke na-eme nke a, ma na-edebe iwu-nsọ nile nke Chineke site mgbe ahụ gaa n'iru, otu onye ahụ ga-echeta na asi m ya, e, ọ ga-echeta na asiwo m ya, ọ ga-enwe ndu-ebighi-ebi, dika igba-ama nke Mụọ Nsọ, nke na-agba ama n'ime m siri di.

17 Ma ugbua umunne m nwoke m huru n'anya, unu kwere ihe ndi a nile? Lee, asi m unu, e, ama m na unu kwere ha; ma uto ahụ nke m matara na unu kwere ha bu na ngosiputa nke Mụọ ahụ nke di n'ime m. Ma ugbua n'ih i na okwukwe unu siri ike gbasara ya, e, gbasara ihe ndi nke m kwuworo, nnu-kwu ka onu m di.

18 N'ih i na dika m gwaworo unu site na mmalite, na m nwere nnukwu ochicho na unu anoghi n'onodu amaghi nke a ga-ahoro dika umunne unu nwoke, obuna otu a achoputara m na ochicho m emezuworiji.

19 N'ih i na ahuru m na unu no n'uto nile nke ezi-omume; ahuru m na unu no n'uto nke na-eduga n'ala-eze nke Chineke; e, ahuru m na unu na-eme "uto ya nile ka ha guzokwem.

20 Ahuru m na emewo ka unu mata ya, site n'igba-ama nke okwu ya, na o nweghi ike "iga ije n'uto gbagoro agbago; obughi ma ọ na-agbanwe site

12b Ndi-Hib 2:18; 4:15;
OznQd. 62:1.

13a NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

b Mosa. 15:12.

NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

14a NGAN Amuru Ọzọ,
Amuru site na
Chineke.

15a 2 Nif. 4:18.

19a Mat. 3:3.

20a 1 Nif. 10:19;
Alma 37:12;
OznQd. 3:2.

n'ihe ahụ nke o kwuworo; ọbụghị ma o nwere onyinyo nke itugharị site n'aka nri ga n'aka ekpe, ma-ọbụ site n'ihe ahụ nke ziri ezi ga n'ihe ahụ nke na-ezi-ghị ezi; ya mere, ụzọ ya bụ otu gburu-gburu ebighi-ebi.

21 Ma ọ naghị ebi na "temple nile na-adighi nsọ; ọbụghị ma inyi ma-ọbụ ihe ọbụla nke na-adighi ọcha a ga-anabata ya n'ime ala-eze nke Chineke; ya mere asị m unu oge ahụ ga-abịa, e, ma ọ ga-abụ n'ubochi ikpeazu, na onye ọbụla nke ^bruuru inyi ga-anogide n'iru inyi ya.

22 Ma ugbua ụmụnne m nwoke m hụrụ n'anya, a gwawo m unu ihe ndị a nile ka m wee kpote unu ruo n'inwe mmetuta nke ọrụ unu n'ebe Chineke nọ, ka unu wee gaa ije n'enweghi ụta n'iru ya, ka unu wee gaa ije dika usoro nsọ nke Chineke siri di; nke esiworu n'udi ya nabata unu.

23 Ma ugbua ọ di m ka asị na unu ga-adị "umeala, ma nwee nrube-isi ma di nwayo; esighi ike mmeta; juputa na ndidi na ogologo-ntachi-obi; na-eme ihe nile n'oke; na-agbalisi ike n'i-debe iwu-nsọ nile nke Chineke oge nile; na-ariọ udi ihe ọbụla na-akpa unu, ma na nke mụọ na nke arụ; oge nile na-enyeghachị Chineke ekele maka udi ihe ọbụla unu natara.

24 Ma hụ na unu nwere "okwu-kwe, olile-anya, na afọ-oma, ma

mgbe ahụ unu ga-anogide n'ezigbo ọrụ oge nile.

25 Ma ka Onye-nwe gozie unu, ma debe uwe unu nile n'enweghi ntupọ, ka e nwe ike n'ikpeazu ikpota unu inodu ala unu na Abraham, Aisak, na Jekob, na ndi-amuma nile di nsọ ndi nke biworu site na mgbe ụwa malitere, na-edebe uwe unu nile n'enweghi ntupọ ọbuna dika uwe ha nile na "enweghi ntupọ, n'ala-eze nke elu-igwe ghara ipu kwa ozọ.

26 Ma ugbua ụmụnne m nwoke m hụrụ n'anya, a gwawo m unu okwu nile ndi a dika Mụọ ahụ nke na-agba ama n'ime m siri di; ma mkpuru-obi m na-anuri onu kari, n'ih i mgbalị kariiri akari na nleba anya nke unu nyeworo okwu m.

27 Ma ugbua, ka "udo nke Chineke dakwasị unu, na dakwasị ụlọ unu nile na ala unu nile, ma dakwasị igwe anụ unu na igwe anumanu unu, na ihe nile nke unu nwere, ndinyom unu na umu unu, dika okwu-kwe unu na ọrụ oma nile unu siri di, site ugbua gaa n'iru na ruo mgbe nile. Ma otu a ka m kwuworo. Amen.

ISI 8

Alma wee kwusaa ozi-oma ma mee baptism na Melek — A juru ya aju na Amonaiha ma o hapuru — Otu

21a 1 Ndị-Kọ 3:16–17; 6:19;
Mosa. 2:37;
Alma 34:36.
b 1 Nif. 15:33–35;
2 Nif. 9:16;

Mom 9:14;
OznQd. 88:35.
23a NGAN Umeala, Idi
Umeala.
24a 1 Ndị-Kọ 13:1–13;

Ita 12:30–35;
Moro. 7:33–48.
25a 2 Pita 3:14.
27a NGAN Udo.

mụọ-ozì nyere ya ìwú ká ọ laghachì ma tie nchehgarì nye ndị ya — Amiulek nabatara ya, ma ha abụọ wee kwusaa ozi-oma na Amonaiha. Ihe dika n'afọ 82 tutu amụọ Kraịst.

MA ugbua o wee ruo na Alma laghachiri site "n'ala nke Gidion, mgbe ọ kuzichaworo ndi nke Gidion otutu ihe nke a na-enweghi ike ideputa, ebe a haziworo usoro nke nzuko-nsọ ahụ, dika otu o meworo na mbu n'ala nke Zarahemla, e, ọ laghachiri n'ulo nke onwe ya na Zarahemla izuru onwe ya ike site n'oru nile nke ọ ruworo.

2 Ma otu a ka afọ nke iteghete nke ochichi nke ndi-ikpe siri bia na ngwucha nye ndi nke Nifai.

3 Ma o wee ruo na mmalite nke afọ nke iri nke ochichi nke ndi-ikpe nye ndi nke Nifai, na Alma siri n'ebe ahụ puo ma were njem ya n'ofe n'ime ala nke Melek, n'odida anyanwu nke "osimiri Saidon, n'odida anyanwu n'oke-ala nile nke ozara ahụ.

4 Ma ọ malitere ikuziri ndi na n'ala nke Melek dika "usoro nsọ nke Chineke siri di, site na nke akporo ya; ma ọ malitere ikuziri ndi ahụ n'akuku ala nile nke Melek ahụ.

5 Ma o wee ruo na ndi ahụ biakwutere ya site n'akuku nile nke oke-ala ahụ nke di n'akuku ozara ahụ. Ma e mere ha baptism gazuo ala ahụ nile;

6 Nke mere na mgbe ọ rusiwo

oru ya na Melek o siri n'ebe ahụ puo, ma gaa njem mkporu ubochi ato n'elu-elu nke ala Melek ahụ; ma ọ biara n'obodo-ukwu nke a na-kpo Amonaiha.

7 Ugbua obu omenala nke ndi nke Nifai ikpo ala ha nile, obodo-ukwu ha nile, na onumara ha nile, e, obuna onumara nta ha nile, n'aha onye nke buru uto nwere ha; ma otu a ka ọ di n'ala nke Amonaiha.

8 Ma o wee ruo na mgbe Alma biaworo n'obodo-ukwu nke Amonaiha ọ malitere ikwusa okwu nke Chineke nye ha.

9 Ugbua Setan "ejidewori obi nile nke ndi obodo-ukwu Amonaiha ahụ; ya mere ha enweghi ike ina nti n'okwu nile nke Alma.

10 Otu o sila di Alma "ruru nnukwu oru n'ime mụọ, ^bna-agba mgba ya na Chineke 'n'ikpesi ekpere ike, na ọ ga-awuputa Mụọ ya n'aru ndi ahụ na n'obodo-ukwu ahụ; na ọ ga kwa e kwere ka o mee ha baptism baa na nchehgarị.

11 Otu o sila di, ha mesiri obi ha nile ike, na-asị ya: Lee, anyi matara na i bu Alma; ma anyi matara na i bu onye-isi nchu-aja nye nzuko-nsọ ahụ nke i hiwe-wo n'otutu akuku nile nke ala ahụ, dika omenala gi siri di; ma anyi abughi ndi nke nzuko-nsọ gi, ma anyi ekweghi n'udi omenala nzuzu nile a.

12 Ma ugbua anyi matara na n'ihì na anyi abughi ndi nke

8 1a Alma 2:20; 6:7.

3a Alma 16:6-7.

4a OznQd. 107:2-4.

NGAN Okwa

Nchu-aja nke

Melkizedek.

9a 2 Nif. 28:19-22;

OznQd. 10:20.

10a Alma 17:5.

b Inos 1:1-12.

c 3 Nif. 27:1.

NGAN Ekpere.

nzuko-nsò gi anyị matara na i nweghị ike n'ebe anyị nọ; ma i nyepuwo oche-ikpe ahụ nye "Nifaiha; ya mere i bughị onye-isi-ikpe nye anyị.

13 Ugbua mgbe ndị ahụ kwuwo nke a, ma guzogide okwu ya nile, ma kwaa ya emu, ma bukwasi ya asụ, ma mee ka a chụpụ ya site n'obodo-ukwu ha, o sitere n'ebe ahụ pụọ ma were njem ya chee iru n'obodo-ukwu ahụ nke a kpọrọ Eron.

14 Ma o wee ruo na mgbe o na-aga njem n'ebe ahụ, ebe e jiwooro mwute nyịda ya, na-awaghari na-agafee nnukwu "mkpagbu na ihe mgbu nke mkpuruobi, n'ihị ajọọ-omume nke ndị ahụ ndị nọ n'obodo-ukwu nke Amonaiha, o wee ruo mgbe e jiri otu a nyịda Alma na mwute, lee otu ^bmuo-ozị nke Onye-nwe pụtakwutere ya, na-asị:

15 Ngọzi na-adiri gi, Alma; ya mere, welite isi gi elu ma nuriya onu, n'ihị na inwere nnukwu ihe ga-eme ka i nuriya onu; n'ihị na i nwewo okwukwe n'idebe iwu-nsò nile nke Chineke site n'oge nke i natara ozi mbu gi site n'aka ya. Lee, a bu m ya onye "nyere gi ya.

16 Ma lee, e zitara m inye gi iwu na i ga-alaghachi n'obodo-ukwu nke Amonaiha, ma kwusaa ozi-oma ozọ nye ndi obodo-ukwu ahụ; e, kwusaa ha. E, gwa ha, ma obughị na ha cheghariri Onye-nwe Chineke "ga-ebibi ha.

17 N'ihị na lee, ha na-amu ihe

n'oge ugbua ka ha wee bibie ntọhapu nke ndi gi, (n'ihị na otu a ka Onye-nwe kwuru) nke di iche n'usoro-iwu nile, na ikpe nile, na iwu-nsò nile nke o nyeworo ndi ya.

18 Ugbua o wee ruo na mgbe Alma nataworu ozi ya site n'aka muo-ozị nke Onye-nwe ahụ o laghachiri oso-osọ n'ala nke Amonaiha. Ma o banyere obodo-ukwu ahụ site n'uzọ ozọ, e, site n'uzọ nke di na ndida ndida nke obodo-ukwu nke Amonaiha.

19 Ma dika o na-abanye obodo-ukwu ahụ aguu guru ya, ma o wee si otu nwoke: I ga-enye nwa-oru Chineke di umeala ihe ka o rie?

20 Ma nwoke ahụ sirị ya: Abụ m onye Nifai, ma a matara m na i bu onye-amuma Chineke di nsò, n'ihị na i bu nwoke ahụ nke "muo-ozị sirị n'ime ohu: I ga-anabata. Ya mere, soro m gaa n'ulo m ma a ga m enyetu gi site na nri m; ma a matara m na I ga-abu ngozi nye mu na ezi na ulo m.

21 Ma o wee ruo na nwoke ahụ nabatara ya n'ime ulo ya; ma nwoke ahụ ka a na-akpo "Amiulek; ma o weputara achicha na anu ma dozie ha n'iru Alma.

22 Ma o wee ruo na Alma riri achicha ma afo juru ya; ma o "goziri Amiulek na ezi na ulo ya, ma o nyere Chineke ekele.

23 Ma mgbe o riworo ihe ma rijuo afo ya o sirị Amiulek: Abụ

12a Alma 4:20.

14a NGAN Ihe Isi-ike.

b Alma 10:7-10, 20.

NGAN Muo-ozị nile.

15a Mosa. 27:11-16.

16a Alma 9:12, 18, 24.

20a Alma 10:7-9.

21a NGAN Amiulek.

22a Alma 10:11.

m Alma, ma abụ m “onye isi nchụ-aja nye nzukọ-nsọ nke Chineke ahụ gazuo ala ahụ nile.

24 Ma lee, akpọwo m ka m kwusaa okwu nke Chineke n’etiti ndị a nile, dika mụọ nke mkpughe na ibu amụma siri dị; ma a nọ m n’ala a ma ha enweghị ike inabata m, mana ha “chụpuru m ma ọfọduru ntakiri ka m tugharia azu m nye ala nke a ruo mgbe nile.

25 Mana lee, e nyewo m iwu-nsọ na m ga-atughari ọzọ ma buo amụma nye ndị a, e, na igba ama megide ha gbasara ajọ-omume ha nile.

26 Ma ugbua, Amiulek, n’ihi na inyejuwo m afọ ma kpobata m, i na-adị ngozi; n’ihi na agụụ gurụ m, n’ihi na ebuwo m ọnụ ọtutu ubochi.

27 Ma Alma nọduru ọtutu ubochi ya na Amiulek tutu ọ malite ikwusara ndị ahụ ozi-oma.

28 Ma o wee ruo na ndị ahụ bawanyere karia n’imebiga ajọ-omume nile oke.

29 Ma okwu ahụ biakwutere Alma, na-asị: Gaa; ma kwa gwa nwa-oru m Amiulek, gaa n’iru ma buo-amụma nye ndị a, na-asị—Chegharia nū, n’ihi na otu a ka Onye-nwe kwuru, ma ọbughị na unu “cheghariri aga m eleta ndị a n’iwe m; e, ma agaghị m ewepu iwe m di egwu.

30 Ma Alma gara n’iru, na kwa Amiulek, n’etiti ndị ahụ, ikwuputa okwu nile nke Chineke nye ha; ma ha juputara na Mụọ Nsọ.

31 Ma ha nwere “ike enyere ha,

nke mere na enweghị ike itiba ha n’ulo ọchichiri ndi mkporo nile; ọbughị ma o kwere omume na onye ọbula ga-enwe ike igbu ha; otu o sila di ha egosighi ^bike ha wee ruo mgbe ekere ha agbu ma tunye ha n’ime ulo mkporo. Ugbua, nke a ka e mere ka Onye-nwe wee gosiputa ike ya n’ime ha.

32 Ma o wee ruo na ha gawara ma malite ikwusa ozi-oma na ibu amụma nye ndi ahụ, dika mụọ ahụ na ike nke Onye-nwe nyeworo ha siri di.

Okwu nile nke Alma, na kwa okwu nile nke Amiulek, ndi e kwuputara nye ndi nke nọ n’ala nke Amōnaiha. Na kwa a tūbara ha n’ime ulo-mkpōrō, ma a na-putara ha site n’ike ọrụ ebube nke Chineke nke di n’ime ha, dika akuko-ndekota nke Alma siri di.

Mejuputara isi 9 ruo isi 14 e tinyekotara.

ISI 9

Alma wee nye ndi Amōnaiha iwu ka ha chegharia—Onye-nwe ga-emere ndi Leman ebere n’ubochi ikpe-azu nile—Oburu na ndi Nifai ju ihè ahụ, a ga-ebibi ha site na ndi Leman—Okpara nke Chineke gabia ọso-ọso—O ga-agbaputa ndi cheghariri, e mere baptism ma nwe okwukwe n’aha Ya. Ihe dika n’afọ 82 tutu amuo Kraist.

23a Alma 5:3, 44, 49;
13:1–20.

24a Alma 8:13.

29a Alma 9:12, 18.
NGAN Chegharia,
Ncheghari.

31a 1 Nif. 1:20.
b Alma 14:17–29.

MA ỌZỌ, mụ, Alma, ebe enye-
woro m iwu site na Chineke na
m ga-akpọrọ Amiulek ma ga-
gharia ma kwusaa ozi-oma ọzọ
nye ndị a, ma-ọbụ ndị ahụ
nọ n'obodo-ukwu nke Amōnai-
ha, o wee ruo ka m malitere
ikwusa ozi-oma nye ha, ha
malitere ịdọso m ndorọ ndorọ,
na-asị:

2 Onye ka I bụ? I chere na
anyị ga-ekwere ịgba-ama nke
“otu nwoke, ọbunadi na ọ ga-
ekwusara anyị ozi-oma na ụwa
ga-agabiga?

3 Ugbua ha aghotaghị okwu
nile ha na-ekwu; n'ihị na ha
amataghị na ụwa ga-agabiga.

4 Ma ha sịkwara: Anyị agaghị
e kwere okwu gị nile ma ọbụ
na I ga-ebu amuma na nnukwu
obodo-ukwu a ka a ga-ebibi
“n'otu ụbọchị.

5 Ugbua ha amataghị na
Chineke nwere ike ịrụ ụdị ọrụ
ịtụ-n'anya ndị a, n'ihị na ha
bụ ndị-obi-ike na ndị na-akpọ-
ekwe-nkụ.

6 Ma ha sịrị: “Onye bụ
Chineke, nke na-adighị ezite
^bikike ọzọ ewezuga otu onye
n'etiti ndị a, n'ikwuputara ha
ezi-okwu nke ụdị nnukwu na
ihe ịtụ n'anya ndị a?

7 Ma ha guzokotara ịtukwasi
aka ha n'arụ m; mana lee, ha
emeghị ya. Ma eguzoro m n'a-
tughị egwu ikwuputara ha, e,
agbara m ama nye ha n'atughị
egwu, na-asị:

8 Lee, O unu ndị ajọ-mmadu

na “ogbo njehie, olee otu unu
siri chefuo omenala nke ndị
nna unu; e, lee otu ọsọ-ọsọ unu
siri chefuo iwu-nsọ nile nke
Chineke.

9 Unu anaghị echeta na nna
anyị, Lihai, ka akpọtutara site
na Jerusalem site “n'aka nke
Chineke? Unu echetaghị na ha
nile ka o duuru gafee ọzara ahụ?

10 Ma unu echefuwo oke ọsọ-
ọsọ ugboro ole o naputara ndị
nna anyị ha site n'aka nile nke
ndị iro anyị nile, ma chekwaa
ha site n'ibụ ndị e bibiri ebibi,
ọbuna site n'aka nile nke ụmụn-
ne ha nwoke?

11 E, ma ọbụrụ na ọbughị
maka ike ya na-enweghị atụ, na
ebere ya, na ogologo-ntachi obi
n'ebe anyị nọ, anyị gaara na-
enweghị mgbochi abuworị ndị
ebepurụ site n'iru nke ụwa
ogologo oge tutu o ruo oge di
ugbua, ma n'eleghị anya eti-
nyeworị anyị n'ọnọdu nke
“nhụ-anya agwugh-agwu na
ahụhụ.

12 Lee, ugbua asị m unu na
ọ na-enye unu iwu ka unu che-
gharia; ma ma ọbughị na unu
chegharịrị, enweghị ụzọ unu
ga-esi keta ala-eze Chineke.
Mana lee, nke a abughị ihe
nile—ọ nyewo unu iwu ka unu
chegharia, ma-ọbụ ọ ga “ebibi
unu kpam kpam site n'iru nke
ụwa; e, ọ ga-eleta unu n'iwe
ọkụ ya, ma ^bn'iwe ya di egwu ọ
gaghị elefu anya.

13 Lee, unu echetaghị okwu

9 2a Deut. 17:6.
4a Alma 16:9-10.
6a Qp. 5:2;
Mosa. 11:27;

Moses 5:16.
b Alma 10:12.
8a Alma 10:17-25.
9a 1 Nif. 2:1-7.

11a Mosa. 16:11.
12a Alma 8:16; 10:19,
23, 27.
b Alma 8:29.

nile nke ọ gwara Lihai, na-asị na: “Ọbụrụraa na unu ga- edebe iwu-nsọ m nile, unu ga-eme nke ọma n’ala ahụ? Ma ọzọ e kwuru na: Ọbụrụraa na unu agaghị edebe iwu-nsọ m nile a ga-ebepụ unu site n’ebe Onye-nwe nọ.

14 Ugbua ọ dị m ka asị na unu ga-echeta, na ọbụrụraa na ndị Leman edebeghị iwu-nsọ nile nke Chineke, “ebepụwo ha site n’ebe Onye-nwe nọ. Ugbua anyị na-ahụ na okwu nke Chineke achọputawo ya n’ihe nke a, ma ebepụwo ndị Leman site n’iru ya, site na mmalite nke njehie ha nile n’ala ahụ.

15 Otu o sila dị asị m unu, na ọ ga-aka ikwe ha “nnagide n’ụbọchị ikpe ahụ karịa ikwe unu, ma ọbụrụ na unu nọgide n’ime mmehie nile unu, e, ma ọbuna ikwe ha nnagide n’ụwa nke a karịa ikwe unu, ma ọbughị na unu chegharịrị.

16 N’ihi na e nwere ọtụtụ nkwa ndị e mere ka o “ruo ndị Leman; n’ihi na ọbụ n’ihi ^bomenala nile nke ndị nna ha bụ ihe mere ha inọgide n’onọdụ ‘amaghị ihe ha; ya mere Onye-nwe ga-emere ha ebere ma ^ddọtia obibi ha n’ala ahụ ogologo.

17 Ma mgbe oge ga-eru a “ga-eweta ha n’ikwere n’okwu ya, na imata maka emezighi emezi nke omenala nile nke ndị nna ha; ma ọtụtụ ha ka a ga-azọputa,

n’ihi na Onye-nwe ga-enwe obi ebere nye ndị nile ^bna-akpokụ aha ya.

18 Mana lee, asị m unu na ọbụrụ na unu nọgide n’ajọọ-omume unu n’ụbọchị unu nile agaghị adọti ha ogologo n’ala ahụ, n’ihi na “ndị Leman ka a ga-ezitekwasị unu; ma ọbụrụ na unu echegharighị ha ga-abia n’oge unu na-amataghị, ma a ga-eleta unu site na ^bmbibi kparam; ma ọ ga-abụ dika ‘iwe di egwu nke Onye-nwe siri di.

19 N’ihi na ọ gaghị ekwe na unu ga-ebi n’ime ajọọ-omume nile unu, ibibi ndị ya. Asị m unu, E-e; ọ ga-akara ya mma na ndị Leman “ga-ebibi ndị ya nile a na-akpo ndị nke Nifai, ọbụrụ na ọ ga-ekwe mee na ha ^bga-adaba n’ime mmehie nile na njehie nile, mgbe ha nwetasịworo nnukwu ihè ha otu a na mmụta ha otu a e nyere ha site n’Onye-nwe Chineke ha;

20 E, mgbe ha bụworo ndị egosiworo iru ọma di elu otu a site n’Onye-nwe; e, mgbe egosiworo unu iru ọma karịa ndị mba ọzọ nile, ebo, asusu, ma-ọbụ mmadu; mgbe ha nwetasịworo ihe nile e “mere ka ha mata, dika ọchịchọ ha nile siri di, na okwu-kwe ha, na ekpere ha nile, site na nke diworo, na nke di, na nke ga-abia abia;

21 Ebe eletaworo ha site na

13a 2 Nif. 1:20;

Mosa. 1:7;

Alma 37:13.

14a 2 Nif. 5:20–24;

Alma 38:1.

15a Mat. 11:22, 24.

16a Alma 17:15.

b Mosa. 18:11–17.

c Mosa. 3:11.

d Hil. 15:10–12.

17a Inos 1:13.

b Alma 38:5;

OznQd. 3:8.

18a Alma 16:2–3.

b Alma 16:9.

c Alma 8:29.

19a 1 Nif. 12:15, 19–20;

Alma 45:10–14.

b Alma 24:30.

20a NGAN Mkpughe.

Mụọ nke Chineke; ebe ha kpari-taworo ụka ha na ndị mụọ-ozì, na ebe agwaworo ha okwu site n'olu nke Onye-nwe; ma ebe ha nwere mụọ nke ibu amụma, na mụọ nke mkpughe, na kwa ọtụ-tụ onyinye nile, onyinye nke ikwu okwu n'asụsụ dī iche iche, na onyinye nke ikwusa ozi-oma, na onyinye nke Mụọ Nsọ, na onyinye nke "itugharị okwu;

22 E, na mgbe Chineke "napu-taworo ha site n'ala nke Jerusalem, site n'aka nke Onye-nwe; ebe a zoputaworo ha site n'ụ-nwu, na site n'orịa, na n'ụdị nrịa-nrịa nile dī iche iche n'ụdị ọbụla; ma ha ebe ha gbasiworo ike n'agha, ka a ghara ibibi ha; ebe a kpoputaworo ha site ^bn'ibụ-oru ugboro ugboro, na ebe e edebeworo ha ma chekwaa ha ruo ugbua; ma ebe e meworo ka ha mee nke oma ruo mgbe ha bara ụba n'ụdị ihe nile dī iche iche—

23 Ma ugbua lee asị m unu, na ọbụrụ na ndị a, nataworo ọtụtụ ngozi nile site n'aka nke Onye-nwe, ga-ejehie megide ihe ahụ na omuma nke ha nwere, asị m unu na ọbụrụ nke a bụrụ otu ọ dī, na o bụrụ na ha ga-adaba n'ime njehie, ọ ga-aka "ikwe nnagide nye ndị Leman karịa ha.

24 N'ihì na lee, "nkwa nile nke Onye-nwe ka a dotiri nye ndị

Leman, mana ha abughị nye unu ma ọbụrụ na unu jehie; n'ihì na Onye-nwe o kwebeghi udi nkwa a ọsọ-ọsọ ma nye iwu siri ike, na ọbụrụ na unu ga-enupu isi megide ya na unu ga-abụ ndị ebibiri kpam kpam site n'iru nke ụwa?

25 Ma ugbua n'ihì nke a, ka a ghara ibibi unu, Onye-nwe ezigawo mụọ-ozì ya ileta ọtụtụ ndị ya, na-ekwuputa nye ha na ha ga-agariri n'iru ma tisie mkpu ike nye ndị a, na-asị: "Chegharia nū, n'ihì na ala-eze nke elu-igwe adiwo nso;

26 Ma ọ "gaghi adi ọtụtụ ụbọchị site ugbua Okpara nke Chineke ga-abia n'otuto ya; ma ebube ya ga-abụ otuto nke ^bOnye Nna Mụrụ Nanị Ya, juputara 'n'amara, ahata-aha, na ezi-okwu, juputa na ndidi, ^debere, na ogologo-ntachi-obi, ^einụ akwa ndi nke ya ọsọ-ọsọ na iza ekpere ha nile.

27 Ma lee, ọ na-abia "igbaputa ndi a ^bga-eme baptism baa na nchehari, site n'okwukwe n'aha ya.

28 Ya mere, dozie nu ụzọ nke Onye-nwe, n'ihì na oge ahụ adiwo nso mgbe mmadu nile ga-anata okwukwu-ugwo nke "orụ ha nile, dika otu ahụ ha diworo—ọbụrụ na ha bụ ndi ezi-omume ha ^bga-aghota mkpuru nzoputa nke mkpuru-obi

21a Omnai 1:20;
Mosa. 8:13–19;
28:11–17.

22a 2 Nif. 1:4.
b Mosa. 27:16.
23a Mat. 11:22–24.
24a 2 Nif. 30:4–6;
OznQd. 3:20.

25a Alma 7:9;
Hil. 5:32.

26a Alma 7:7.
b NGAN A Mụrụ
Nanị Ya.
c NGAN Amara.
d NGAN Ebere,
Obi-ebere.

e Deut. 26:7.
27a NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.
b NGAN Baptism, Mee
Baptism.
28a OznQd. 1:10; 6:33.
b Abụoma 7:16.

ha nile, dika ike ahụ na nnapụta nke Jisus Kraịst siri dị; ma ọburu na ha bu ndi ọjọọ ha ga-anata ʻomuma-ikpe nke mkpuru-obi ha nile, dika ike na iba n'oru nke ekwensu.

29 Ugbua lee, nke a bu olu nke muo-ozi ahụ, na-etiku ndi ahụ.

30 Ma ugbua, “umunne m nwoke ndi m huru n'anya, n'ih na unu bu umunne m nwoke, ma unu kwesiri ibu ndi a huru n'anya, ma unu kwesiri iweputa oru nile ndi di mma igosi nche-ghari, ebe m huru na obi unu nile ka emesiworo oke ike megide okwu nke Chineke, ma ebe m huru na unu bu ndi ^bfuru-efu na ndi dara ada.

31 Ugbua o wee ruo na mgbe mu, Alma, kwuworo okwu ndi a nile, lee, ndi ahụ wesoro m iwe n'ih na asiri m ha na ha bu ndi obi ike na ndi “na-akpo-ekwenku.

32 Na kwa n'ih na asiri m ha na ha bu ndi furu-efu na ndi dara ada ha wesoro m iwe, ma choo ijide m, ka ha wee tuba m n'ime ulo mkporo.

33 Mana o wee ruo na Onyenwe ekweghi ha na ha ga-akporo m n'oge ahụ ma tuba m n'ime ulo mkporo.

34 Ma o wee ruo na Amiulek gara ma guzoro, ma malite ikwusa ozi-oma nye kwa ha. Ma ugbua “okwu nile nke Amiulek edeghi ha nile, otu o

sila di ufodu okwu ya nile ka e dere n'ime akwukwo a.

ISI 10

Lihai sitere n'agburu Manase—Amiulek wee kogharĩa iwu muo-ozi nyere na o ga-elekota Alma—Ekpere nile nke ndi ezi-omume mere ka e debe ndi ahụ—Ndi oka-iwu n'ezighi-ezi na ndi-ikpe nile toro nto-ala nke mbibi nke ndi ahụ. Ihe dika n'afọ 82 tutu amuo Kraist.

UGBUA ndi a bu “okwu nile ndi ^bAmiulek kwusara nye ndi no n'ala nke Amonaiha, na-asị:

2 Abụ m Amiulek; Abụ m nwa nwoke nke Gidona, onye bu nwa nwoke nke Ishmel, onye sitere n'agburu nke Aminadai; ma-ọbu otu Aminadai ahụ nke sughariri ihe e dere n'elu aja nke temple, nke e dere site na mkpisi-aka nke Chineke.

3 Ma Aminadai sitere n'agburu nke Nifai, onye bu nwa nke Lihai, onye putara site n'ala nke Jerusalem, onye sitere n'agburu “Manase, onye bu nwa nwoke nke ^bJosef onye e “rebara n'Ijpt site n'aka nile nke umunne ya nwoke.

4 Ma lee, abukwa m nwoke nwere aha-oma na-adighi ntakiri n'etiti ndi nile matara m; e, ma lee, enwere m otutu ebo na “ndi enyi, ma enwetawo kwa m nnu-kwu aku na uba site n'aka nke igba mbọ m.

28c NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

30a 1 Jon 4:11.

b Alma 12:22.

31a 2 Nif. 25:28;

Mosa. 3:14.

34a Alma 10.

10 1a Alma 9:34.

b Alma 8:21–29.

3a Jen. 41:51;

1 Ihem. 9:3.

b NGAN Josef, Nwa-nwoke nke Jekob.

c Jen. 37:29–36.

4a Alma 15:16.

5 Otu o sila di, n'eleghi ihe ndi a nile, odighi mgbe m matawo-ro nnukwu ihe maka uzọ nile nke Onye-nwe, na "ihe omimi ya nile na oke ike itu-n'anya ya. Asiri m odighi mgbe m matawo-ro nnukwu ihe maka ihe ndi a nile; mana lee, aghotahiere m, n'ih na ahwo m otutu ihe omimi ya na ike itu-n'anya ya; e, obuna na nchekwa nke ndu nile nke ndi ya.

6 Otu o sila di, emesiri m obi m ike, n'ih na a "kporo m otutu oge ma achoghi m ^binu; ya mere a matara m gbasara ihe ndi a nile, ma na-achoghi m imata; ya mere agara m n'iru n'enupu-isi megide Chineke, n'ime ajo-omume nke obi m, obuna wee ruo n'ubochi nke anọ nke onwa nke asaa nke a, nke bu afo nke iri nke ochichi nke ndi-ikpe.

7 Dika m na-aga njem ihu ebo di ezigbo nso. lee "onye mwo-oz i nke Onye-nwe putara ihè nye m ma si: Amiulek, laghachi n'ulo nke aka gi, n'ih na I ga-enyeju onye-amuma nke Onye-nwe afo; e, nwoke di nsọ, onye bu nwoke Chineke hoputara; n'ih na o ^bbuwo onu otutu ubochi n'ih mmehie nile nke ndi a, ma agu na-agu ya, ma I ^cga-anabata ya n'ime ulo gi ma nyejuo ya afo, ma o ga-agozi gi na ulo gi; ma ngozi nke Onye-nwe ga-adakwas gi na ulo gi.

8 Ma o wee ruo na erubere m

isi n'olu nke onye mwo-oz i ah, ma laghachi chee iru n'ulo m. Ma dika m na-aga n'ebe ah achotara m "nwoke ah nke mwo-oz i ah siri m: I ga-anabata n'ime ulo gi—ma lee o bu otu nwoke ah nke no na-agwa unu okwu gbasara ihe nile nke Chineke.

9 Ma mwo-oz i ah siri m o bu "nwoke di nsọ; ya mere a matara m na o bu nwoke di nsọ n'ih na e kwuru ya site nonu mwo-oz i nke Chineke.

10 Ma ozo, a matara m na ihe nile maka ndi nke o gbaworo ama bu ezi-okwu; n'ih na lee a asi m unu, na ebe Onye-nwe naadi ndu, obuna otu ah ka o zitatworo "mwo-oz i ya ime ihe ndi a ka ha puta ihè nye m; ma nke a ka o meworo ka Alma nke a ^bbiworo n'ulo m.

11 N'ih na lee, o "goziwo ulo m, o goziwo m, ma ndinyom mu, ma umu m, ma nna m na ndi ebo m; e, obuna ebo m nile ka o goziworo, ma ngozi nke Onye-nwe adakwasiw anyi dika okwu nile nke o kwuru.

12 Ma ugbua, mgbe Amiulek kwuworo okwu ndi a nile ndi ah malitere inwe mgbagwoju anya, ebe ha huru na a "kariri otu onye aka-ebe na agba-ama maka ihe nke e jiri bo ha ebubo, na kwa maka ihe nile nke gabia abia, dika mwo nke ibuamuma nke di n'ime ha siri di.

13 Otu o sila di, e nwere ufodu

5a NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

6a Alma 5:37.

b Oznd. 39:9.

7a Alma 8:20.

b Alma 5:46; 6:6.

NGAN Ibu-onu,

Obubu-onu.

c Qndoz. 10:30–35.

8a Alma 8:19–21.

9a NGAN Nso.

10a Alma 11:30–31.

b Alma 8:27.

11a Alma 8:22.

12a Alma 9:6.

n'etiti ha ndị chere echiche iju ha ajuju, nke ga-abụ na site "n'uzo aghugho nile ha nwere ike ijide ha n'okwu ha nile, ka ha wee chota aka-ebe megide ha, ka ha nwe ike nyefee ha n'aka ndi-ikpe ha nile ka e wee kpee ha ikpe dika iwu ahụ siri di, na ka e wee gbua ha ma-qbụ tba ha n'ime ulo mkporo, dika imebi iwu ahụ nke ha ga-eme ka o dika ma-qbụ gbua aka-ebe megide ha.

14 Ugbua o bu ndi nwoke ahu ndi choro ibibi ha, ndi bu "ndi oka-iwu, ndi e goro n'oru ma-qbụ ndi ahụ a hoputara site n'aka ndi ahụ ilekota iwu ahụ n'oge ikpe ikpe ha nile, ma-qbụ n'oge ikpe ikpe nile nke imebi-iwu nile nke ndi ahụ n'iru ndi-ikpe nile ahụ.

15 Ugbua ndi oka-iwu nile a nwere mmuta na nka nile na aghugho nke ndi ahụ; ma nke a bu ime ka ha nwe ike ka ha wee di nka na aka-oru ha.

16 Ma o wee ruo na ha malitere iju Amiulek ajuju, ka e site n'ebe ahụ ha ga-eme ka o kwugide okwu nile nke onwe ya, ma-qbụ kwugide okwu nile ndi o kwesiri ikwu.

17 Ugbua ha amataghi na Amiulek nwere ike imata maka nzube ha nile. Mana o wee ruo dika ha malitere iju ya ajuju, o "matara maka echiche ha nile, ma o siri ha: O unu ndi ajoo omume na ^bogbo ekwe-ekwe,

unu ndi oka-iwu na ndi iru abuo, n'ihia na unu na-atoo nto-ala nke ekwensu; n'ihia na unu natesi onya nile ijide ndi nsio nile nke Chineke.

18 Unu na-atu atumatu nile "iduhie uzo nile nke ndi ezi-omume, na iwedata oke-iwe nke Chineke n'isi unu nile, qbuna ruo n'ibibi ndi a kpm kpm.

19 E, nke-oma ka Mosaia kwuru, onye bu eze ikpe-azu anyi, mgbe o choro inyepu ala-eze ahụ, ebe o na-enweghi onye qbula o ga-enyefe ya n'aka, na-eme ka a na-achi ndi a site n'olu nile nke onwe ha—e, nke-oma ka o kwuru na qbura na oge ahụ ga-abia na olu nke ndi a "ga-ahoro ajoo-omume, nke ahụ bu, qbura na oge ahụ ga-abia na ndi a ga-adaba n'ime njehie, ha ga-acha maka mbibi.

20 Ma ugbua asi m unu na nke-oma ka Onye-nwe na-ekpe ikpe maka ajoo-omume unu nile; nke-oma ka o na-etiku ndi a, site n'olu nke "ndi muo-ozu ya nile: chegharia nu, chegharia, n'ihia na ala-eze nke elu-igwe di nso.

21 E, nke-oma ka o na-etia, site n'olu nke ndi muo-ozu ya nile na: "a ga m agbadata n'etiti ndi m, jiri ahata aha na ikpe ziri-ezi n'aka m abuo.

22 E, ma asi m unu na asi na obughi maka "ekpere nile nke ndi ezi-omume, ndi nke no ugbua n'ala ahụ, na qbuna

13a Alma 11:21.

14a Alma 10:24;

11:20–21; 14:18.

17a Alma 12:3; 20:18, 32;
OznQd. 6:16.

b Mat. 3:7; Alma 9:8.

c OznQd. 10:21–27.

18a Qlndoz. 13:10.

19a Mosa. 29:27;
Alma 2:3–7; Hil. 5:2.

20a Alma 8:14–16; 13:22.

21a Mosa. 13:34.

22a Jemes 5:16;

Mosa. 27:14–16.

ugbua a ga-eleta unu jiri mbibi kpam kpam; ma na ọ gaghi abụ site ^bn'ide mmiri, dika ọ di ndi ahụ n'ubochi nile nke Noa, mana ọ ga-abụ site n'ụnwụ, na site n'ajọọ ọrịa, na mma agha.

23 Mana ọ bụ site "n'ekpere nile nke ndi ezi-omume ka a na-edebe unu; ugbua ya mere, ọburu na unu ga-achupu ndi ezi-omume site n'etiti unu mgbe ahụ ka Onye-nwe na agaghi edebe aka ya; mana n'iwe ya di egwu ka ọ ga-aputa megide unu; mgbe ahụ a ga-eti unu otiti ihe site n'ụnwụ, na site n'ajọọ-ọrịa, na site na mma agha; ma ^boge ahụ na-abia ọsọ-ọsọ ma ọbughị na unu cheghariri.

24 Ma ugbua o wee ruo na ndi ahụ were iwe megide Amiulek, ma ha tipuru mkpu, na-asi: Nwoke a na-ekwu okwu ọjọọ megide iwu anyi nile ndi ziri ezi, ma ndi ọka-iwu anyi ma ihe ndi anyi hotaworo.

25 Ma na Amiulek setipuru aka ya, ma tikuo ha nke ka nke, na-asi: O unu ndi ajọọ-omume na ogbo ekwe ekwe, ginị mere Setan jiri nwe udi nnukwu njide a n'obi unu nile? Ginị mere unu ga-eji nyefee ya onwe unu ka o wee nwe ike n'aru unu, "imechi anya unu nile, nke mere na unu agaghi aghota okwu nile nke a na-ekwu, dika ezi-okwu siri di?

26 N'ihia na lee, agbawo m ama

megide iwu unu? Unu anaghi aghota; unu si na mu ekwuwo megide iwu unu; ma na emebeghi m ya, ma na ekwuwo m na nkwapo nke iwu unu, ruo na amam-ikpe unu.

27 Ma ugbua lee, asi m unu, na nto-ala nke mbibi nke ndi a ka a na-amalite ito site n'ezighi-ezi nke "ndi oka-iwu unu nile na ndi-ikpe unu nile.

28 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Amiulek kwuworo okwu ndi a ndi ahụ tipuru mkpu megide ya, na-asi: Ugbua anyi matara na nwoke a bu nwa nke ekwensu, n'ihia na ọ gwawo anyi "okwu ugha; n'ihia na o kwuwo okwu megide iwu anyi. Ma ugbua ọ si na ya ekwubeghi okwu megide ya.

29 Ma ọzo, o kwuwo okwu ọjọọ megide ndi oka-iwu anyi nile, na ndi-ikpe anyi nile.

30 Ma o wee ruo na ndi oka-iwu nile tinyere ya n'ime obi ha nile na ha ga-echeta ihe ndi a nile megide ya.

31 Ma e nwere otu n'etiti ha nke aha ya bu Ziezmom. Ugbua ọ bu onye kachasi puta n'ihu "ibo Amiulek na Alma ebubo ihe ọjọọ, ya, ebe ọ bu otu n'ime ndi okachamara n'etiti ha, ebe ọ nwere nnukwu mmekorita ọ na-eme n'etiti ndi ahụ.

32 Ugbua ihe ndi oka-iwu a nile bu n'uche bu inweta uru; ma ha nwetara uru dika ọru nke ha siri di.

22b Jen. 8:21;
3 Nif. 22:8–10.
NGAN Idee Mmiri
n'Oge Noa.

23a NGAN Ekpere.
b Alma 34:32–35.
25a 2 Ndi-Ko 4:4;
Alma 14:6.

27a Luk 11:45–52.
28a Alma 14:2.
31a Alma 11:20–36.

ISI 11

Usoro ego nke ndi Nifai ka a kowa-ra—Amiulek wee nwe ndoro-ndoro ya na Ziezmom—Kraist agaghị azoputa ndi mmadu n'ime mmehie ha nile—Nani ndi ahụ ketara alaeze nke elu-igwe bu ndi azoputara—Mmadu nile ga-ebili n'ime anwu-anwu—odighi onwu di ma Mbilite n'Onwu gasia. Ihe dika n'afọ 82 tutu amuo Kraist.

UGBUA o bu n'ime iwu nke Mosaja na nwoke obula nke bu onye-ikpe nke iwu ahụ, ma-obu ndi ahoputara ibu ndi-ikpe, ga-anata ugwo oru nile dika oge nke ha jere ozi ikpe ndi a kpotara n'iru ha ka e kpee ha ikpe.

2 Ugbua oburu na otu nwoke ji nke ozọ ugwo, ma o choghi ikwu ihe ahụ nke o ji n'ugwo, e kpesara mkpesa maka ya nye onye-ikpe ahụ; ma onye-ikpe ahụ mere ihe e kpebiri n'ikike ya, ma ziga ndi-oru ka a kpota nwoke ahụ n'iru ya, ma o ga-ekpe nwoke ahụ dika iwu ahụ nke e wetara megide ya siri di, ma otu a nwoke ahụ ka a kwagidere ikwu ihe ahụ o ji n'ugwo, ma-obu anapusia ya ihe nile, ma-obu a chupu ya site n'etiti ndi ahụ dika onye-ori ma-obu onye mpunari.

3 Ma onye-ikpe ahụ ga-anata n'ugwo oru ya dika oge ya siri di—otu sinain nke ola edo n'otu ubochi, ma-obu otu sinom nke ola-ocha, nke ya na otu sinain nke ola-edo ha n'otu, ma nke

a bu dika iwu ahụ nke e nyere siri di.

4 Ugbua ndi a bu aha nile nke mpekele ola-edo ha di iche iche, na nke ola-ocha ha, dika uru ha siri di. Ma aha nile ahụ ka ndi Nifai nyere ha, n'ih na ha agbakoghi n'udi nke ndi Juu ndi no na Jerusalem; obughi ma ha na-atu n'udi nke ndi Juu, mana ha gbanwere mgbakọ ha na ihe otutu ihe ha, dika echiche nile na onodu nile nke ndi ahụ, n'ogbo nile siri di, wee ruo ochichi nke ndi-ikpe nile, ha ebe obu na eze Mosaja "hiweworo ha.

5 Ugbua mgbakọ ahụ di otu a—otu sinain nke ola-edo, otu sion nke ola-edo, otu shom nke ola-edo, na otu limna nke ola-edo.

6 Otu sinom nke ola-ocha, otu amno nke ola-ocha, otu ezrom nke ola-ocha, na otu ontai nke ola-ocha.

7 Otu sinom nke ola-ocha na otu sinain nke ola-edo ha n'otu, ma nke obula bu maka otu ntutu bali, na kwa maka otu ntutu nke udi mkpuru-akuku ubi di iche iche.

8 Ugbua otu sion nke ola edo putara ugboro abuo ihe nke otu sinain putara.

9 Ma otu shom nke ola-edo bu ugboro abuo nke uru otu sion.

10 Ma otu limna nke ola-edo bu ihe ha nile putara.

11 Ma otu amno nke ola ocha buru ibu dika sinom abuo.

12 Ma otu ezrom nke ola-ocha buru ibu dika sinom ano.

13 Ma otu ọntai buru ibu dika ha nile.

14 Ugbua nke a bu uru nke ọñụ-ogugu ndi ka ntakiri na mgbako ha—

15 Otu shiblọn bu okara nke otu sinom; ya mere, otu shiblọn bu maka okara otu ntutu nke bali.

16 Ma otu shiblọn bu otu okara nke otu shiblọn.

17 Ma otu lia bu otu okara nke otu shiblọn.

18 Ugbua nke a bu ọñụ-ogugu ha, dika mgbako ha siri di.

19 Ugbua otu antion nke ọla-edo ha ka shiblọn atọ.

20 Ugbua, o bu maka nani ebun-n'obi inweta uru, n'ihi na ha natara ugwo oru ha nile dika oru enyere ha siri di, ya mere, ha kpalitere ndi ahụ n'ogba-aghara nile, na udi inye nsogbu nile na ajọ-omume, ka ha wee nwewanye oru ozo, ka ha wee "nweta ego dika ikpe nile nke e wetara n'iru ha siri di; ya mere ha kpalitere ndi ahụ megide Alma na Amiulek.

21 Ma Ziezmom a malitere iju Amiulek ajuju, na-asị: I ga-aza ajuju ole na ole nke m ga-aju unu? Ugbua Ziezmom bu okachamara "n'aghugho nile nke ekwensu, ka o wee bibie ihe ahụ nke di mma; ya mere, o siri Amiulek: I ga-aza ajuju nile nke m ga-atogboro gi?

22 Ma Amiulek siri ya: E, oburu na o bu dika "Muo nke Onye-nwe, nke di n'ime m siri di; n'ihi na agaghị m ekwu

ihe obula megidere Muo nke Onye-nwe. Ma Ziezmom siri ya: Lee, n'ebe a bu ọntai isii nke ọla ọcha, ma ndi a nile ka m ga-enye gi ma oburu na I ga-agonari onuno nke Onye-kacha-elu.

23 Ugbua Amiulek siri: O gi "nwa nke ala-muo, gini mere i jiri 'n'anwa m onwunwa? I mataghi na ndi-ezi-omume adighi arara onwe ha nye udi onwunwa ndi a?

24 I kwere na odighi Chineke di? Asi m gi, E-e, I matara na e nwere otu Chineke, ma na I "huru ego ahụ n'anya karja ya.

25 Ma ugbua I kwuwo okwu ugha n'iru Chineke nye m. I siri m—Lee ọntai isii ndi a, ndi putara oke uru, a ga m enye gi—mgbe I tinyeworo ya n'obi gi idota ha site n'ebe m no; ma-obu nani ochicho gi na m ga-agonari Chineke nke ezi-okwu ahụ di ndu, ka I wee nwe ihe ga-eme ka ibibie m. Ma ugbua lee, maka nnukwu ihe ojoo nke a i ga-enwe ugwo oru gi.

26 Ma Ziezmom siri ya: I siri na e nwere otu Chineke nke ezi-okwu ahụ di ndu?

27 Ma Amiulek siri: E, e nwere otu Chineke nke ezi-okwu ahụ di ndu.

28 Ugbua Ziezmom siri: Enwere karja otu Chineke?

29 Ma o zara, E-e.

30 Ugbua Ziezmom siri ya ozo: Olee otu I siri mata ihe ndi a nile?

20a Alma 10:32.

21a Alma 10:13.

22a NGAN Muo Nso.

23a Alma 5:41.

b NGAN Nwaa,

Onwunwa.

24a 1 Tim. 6:10;

Taitos 1:11.

31 Ma ọ siri: Otu “muo-ozu emewo ka m mata ha.

32 Ma Ziezmom siri ozọ: Onye ka ọ bu nke ga-abia? Ọ bu Okpara nke Chineke?

33 Ma o siri ya, E.

34 Ma Ziezmom siri ozọ: Ọ ga-azoputa ndi ya “n’ime mmehie ha nile? Ma Amiulek zara ma si ya: Asị m gi ọ gaghi eme ya, n’ihi na ọ gaghi-ekwe mee na ọ ga-agonari okwu ya.

35 Ugbua Ziezmom siri ndi ahụ: Hụ na unu chetara ihe ndi a; n’ihi na ọ siri na e nwere nani otu Chineke; ma na ọ na-asị na Okpara nke Chineke ga-abia, mana ọ gaghi azoputa ndi ya—dika o nwere ikike inye Chineke iwu.

36 Ugbua Amiulek siri ya ozọ: Lee I kwuwo okwu ugha, n’ihi na I siri na m kwuru okwu dika m nwere ikike inye Chineke iwu n’ihi na asiri m na ọ gaghi azoputa ndi ya n’ime mmehie ha nile.

37 Ma asị m gi ozọ na o nweghi ike izoputa ha n’ime “mmehie ha nile; n’ihi na enweghi m ike igonari okwu ya, ma ọ siwo na ọdighi ihe na-adighi ocha ga-enwe ike iketa “ala-eze nke elu-igwe; ya mere, olee otu a ga-esi zoputa unu ma obughi na unu ketara ala-eze nke elu-

igwe? Ya mere, agaghi azoputa unu n’ime mmehie unu nile.

38 Ugbua Ziezmom siri ya ozọ: Obu Okpara Chineke ahụ bu Nna nke Mgbe-ebighi-ebi ahụ?

39 Ma Amiulek siri ya: E, ọ bu ya bu “Nna nke Ebighi-ebi nke elu-igwe ahụ na nke uwa, na ihe nile nke di n’ime ha; ọ bu ya bu mmalite ahụ na ogwu-gwu ahụ, onye mbu na onye ikpe-azu;

40 Ma ọ ga-abia n’ime “uwa bigbaputa ndi ya; ma ọ “ga-ebukwasị onwe ya njehie nile nke ndi kwere n’aha ya; ma ndi a bu ndi ahụ ga-enwe ndu-ebighi-ebi, ma nzoputa anaghi abiara onye obula ozọ.

41 Ya mere, ndi ajoo-omume na-anogide dika aga-asị na “odibeghi mgbaputa obula e mere, ma obughi itopu n’agbu nile nke onwu; n’ihi na lee, ubochi na-abia mgbe mmadu nile bga-ebili site n’onwu ma guzoro n’iru Chineke, ma e kpee ha ikpe dika oru ha nile siri di.

42 Ugbua, e nwere otu onwu nke a na-akpo onwu nke aru; na onwu nke Kraist ga-atopu agbu nile nke onwu nke aru a, ma na ka e wee kulite mmadu nile site n’onwu nke aru aru a.

43 Muo ahụ na aru ahụ a “ga-ejikota ha ozọ n’udi ya zuru

31a Alma 10:7–10.

34a Hil. 5:10–11.

37a 1 Ndi-Ko 6:9–10.

b 1 Nif. 15:33;

Alma 40:26;

3 Nif. 27:19.

NGAN Ndu Na-eyighi Chineke.

c NGAN Ala-eze

Chineke ma-obu

Ala-eze Elu-igwe.

39a Aisa. 9:6.

b Ndi-Kol. 1:16;

Mosa. 4:2.

40a NGAN Uwa.

b Ndi Rom 11:26–27.

c Opu. 34:6–7;

Aisa. 53:5; 1 Jon 2:2;

Mosa. 14:5; 15:12;

OznQd. 19:16–19.

41a Alma 12:18;

OznQd. 88:33.

b Mkpu. 20:12–13;

Alma 42:23.

c NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

42a Alma 12:16.

43a 2 Nif. 9:13;

Alma 40:23.

oke; ma ụkwụ na aka ma njikọ-ahụ ka a ga-eweghachi n'ụdị ya mbụ, ọbuna otu anyị dī ugbua n'oge a; ma a ga- akpọta anyị iguzoro n'iru Chineke, na-amata ọbuna dika anyị matara ugbua, ma nwe ^bncheta doro anya maka ^cikpe-omuma anyị nile.

44 Ugbua, mweghachi a ga-abiaara onye ọbula, ma okenye ma nwata, ma oru ma ndi nwere onwe ha, ma nwoke ma nwan-nyị, ma ndi ajọọ-omume ma ndi ezi-omume; ma ọbuna ọ gaghi adi ihe ha ka otu ntutu isi ha nile ga-efu, mana ihe nile ka a ^aga-eweghachi n'ụdị zuru oke, dika ọ dī ugbua, ma-ọbụ na arụ, ma a ga-akpọta ha ma mee ka ha zaa ajụjụ n'iru oche-ikpe nke Kraist Ọkpara ahụ, na Chineke ^bNna ahụ, na Mụọ Nsọ ahụ, nke bụ ^cotu Chineke ebighi-ebi, ka e ^dkpee ha ikpe dika ọrụ ha nile siri dī, ma ha dī mma ma-ọbụ ma ha dī njo.

45 Ugbua, lee, agwawo m gi okwu gbasara ọnwụ nke arụ na-anwụ anwụ, na kwa gbasara ^ambilite n'ọnwụ nke arụ na-anwụ anwụ. Asị m gi na arụ na-anwụ anwụ ka a ga ^bekulite ^cn'arụ na-anaghi anwụ anwụ, nke ahụ bụ site n'ọnwụ, ọbuna site n'ọnwụ nke mbụ baa na ndụ, ka ^dha ghara inwụ anwụ ọzọ; mụọ ha nile na-ejikọta ha na arụ ha nile, ọdighi mgbe a ga-ekewa

ha ọzọ; otu a ha nile aghọọ ^enke mụọ na anaghi anwụ-anwụ, ka ha ghara ihu ire ure ọzọ.

46 Ugbua, mgbe Amiulek kwu-siri okwu ndi a nile ndi ahụ malitere ọzọ inwe itu n'anya, na kwa Ziezrom malitere ima jijiji. Ma otu a ka okwu nile nke Amiulek siri gwuchaa, ma-ọbụ nke a bụ ihe nile nke m deworo.

ISI 12

Alma wee dọọ ndoro-ndoro ya na Ziezrom—Ihe omimi nile nke Chineke ka a ga-enye nani ndi nwere okwukwe—Ndi mmadu ka a ga-ekpe ikpe site n'echiche ha nile, okwukwe nile, okwu nile, na ọrụ nile—Ndi ajọọ omume ka a ga-ata ahuhụ ọnwụ nke mụọ—Ndu arụ a n'anwụ-anwụ bụ ọnodu mmwale—Atumatụ nke mgbaputa na-eweta Mbilite n'Ọnwụ ahụ ma, site n'okwukwe, nsachapụ nke mmehie nile—Ndi cheghariri nwere oke n'ebere site n'Ọkpara a Mụrụ Nani Ya. Ihe dika n'afọ 82 tutu amụọ Kraist.

UGBUA Alma, ebe ọ hụrụ na okwu nile nke Amiulek edewo Ziezrom juu, n'ih i na ọ hụrụ na Amiulek ejidewo ya ^an'ikwu okwu ụgha ya na igho aghugho ibibi ya, ma ebe ọ hụrụ na ọ malitere ima jijiji n'okpuru ^buche zuru oke maka ikpe omuma ya,

43b 2 Nif. 9:14;

Mosa. 3:25;

Alma 5:18.

^c NGAN Ikpe Omuma
nke Mụọ.

44a Alma 41:12–15.

^b NGAN Chineke,
Chi-ukwu—Chineke

Nna ahụ.

^c 3 Nif. 11:27, 36.

NGAN Chineke,

Chi-ukwu.

^d Mkpu. 20:12–13.

45a Alma 40:23;

OznQd. 88:16.

^b NGAN Mbilite n'Ọnwụ.

^c NGAN Anaghi Anwụ

Anwụ, Anwughi

Anwụ.

^d Mkpu. 21:4;

OznQd. 63:49; 88:116.

^e 1 Ndi-Kọ 15:44.

12 1a Alma 11:20–38.

^b NGAN Ime Mụọ.

o meghere ọñụ ya ma malite igwa ya okwu, na imesi okwu nile nke Amiulek ike, na ikowa ihe nile ndị dị n'ebe anya na-anaghị eru, ma-ọbụ isaghee akwukwọ-nso nile karịa nke ahụ Amiulek meworo.

2 Ugbua okwu nile nke Alma gwara Ziezirom ka ndị nọ gburu-gburu nwere; n'ihị na igwe-mmada ahụ dị nnukwu, o kwuru okwu n'ụdị di otu a:

3 Ugbua Ziezirom, ebe a hụrụ na e nwetawo gi n'ikwu okwu ụgha na igho aghugho, n'ihị na ikwughị okwu ụgha nye ndị mmadu nani mana ikwuwo okwu ụgha nye Chineke; n'ihị na lee, ọ matara "echiche gi nile, ma I na-ahụ na echiche gi nile e mere ka anyị mata ha site na Mụọ ya;

4 Ma I na-ahụ na anyị matara na atumatụ gi bụ atumatụ di ezigbo aghugho, dika aghugho nke ekwensu ahụ, maka ikwu okwu ụgha na ighogbu ndị a ka I nwe ike dunye ha imegide anyị, ikpo anyị aha ojoo ma chụpu anyị —

5 Ugbua nke a bụ atumatụ nke "onye iro gi, ma o gosiwo ike ya na gi. Ugbua ọ di m ka asi na I ga-echeta na ihe m na-agwa gi a na m agwa mmadu nile.

6 Ma lee asi m unu nile na nke a buuru onya nke onye iro ahụ, nke ọ tooro ijide ndị a, ka o wee weta unu n'ime ino n'okpuru ya, ka o wee jiri "udo-igwe ya nile kegide unu, ka o wee keda

unu ruo mbibi mgbe nile na-adigide, dika ike nke ndokpu n'agha ya siri di.

7 Ugbua mgbe Alma kwuwo-ro okwu ndị a, Ziezirom malitere ima jijiji karichaa, n'ihị na e mere ka o kwenye karịa akaria maka ike nke Chineke; ma e mekwara ka o kwenye na Alma na Amiulek matara maka ya, n'ihị na e mere ka o kwenye na ha matara echiche nile na ebun-n'obi nile nke obi ya; n'ihị na e nyere ha ike ka ha wee mata maka ihe ndị a nile dika mụọ nke ibu-amuma siri di.

8 Ma Ziezirom malitere ijutasi ha ike, ka o wee mata ihe karịa gbasara ala-eze nke Chineke. Ma ọ siri Alma: Ginị ka nke a putara nke Amiulek kwuwo gbasara mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, na mmadu nile ga-eblite site n'onwu, ma ndi omume ziri-ezi ma ndi omume n'ezighi-ezi, ma a ga-akpota ha iguzoro n'iru Chineke ka e kpee ha ikpe dika oru ha nile siri di?

9 Ma ugbua Alma malitere ikowadaru ihe ndi a nile ala nye ya, na-asi: E nyere ya otutu imata "ihe omimi nile nke Chineke; otu osila di e debere ha n'okpuru iwu siri ike na ha agaghị enye ^bma obughị dika akuku okwu ya ahụ nke ọ na-enye umu nke mmadu, dika ina nti na mgbalị nke ha nyere ya siri di.

10 Ma ya mere, onye nke "ga-emesi obi ya ike, onye ahụ ganata ^bakuku ka nta nke okwu

3a Jekob 2:5;
Alma 10:17;
OznQd. 6:16.
5a NGAN Ekwensu.

6a Alma 5:7-10.
9a Alma 26:22.
NGAN Ihe Omimi nile
nke Chineke.

b Jon 16:12; Alma 29:8;
3 Nif. 26:8-11; Ita 4:7.
10a 2 Nif. 28:27; Ita 4:8.
b OznQd. 93:39.

ahụ; ma onye nke 'na-agaghị emesi obi ya ike, ya ka e 'nye-woro akụkụ okwu ahụ nke karịrị, ruo mgbe e nyere ya imata ihe omimi nile nke Chineke ruo mgbe ọ matazuru ha.

11 Ma ndị ahụ ga-emesi obi ha ike, ha ka e nyere "akụkụ ka ntakiri nke okwu ahụ ruo mgbe na 'b'odighi ihe ha ga-amata gbasara ihe omimi ya nile; ma mgbe ahụ ekwensu ga-akporo ha na ndokpu n'agha, ma duru ha n'ochichị ya gbada ruo mbibi. Ugbua nke a bụ ihe 'udogwe nile nke 'ala muo putara.

12 Ma Amiulek ekwuwo otu ọ di mfe nghota gbasara 'onwu, na inwe nkulite site n'onodu inwu anwu a ruo n'onodu nke anwughị anwu, na ikpota n'iru oche-ikpe nke Chineke, ka e 'kpee anyi ikpe dika oru anyi nile siri di.

13 Mgbe ahụ oburu na emesiwo obi anyi nile ike, e, oburu na anyi emesiwo obi anyi nile ike megide okwu ahụ, nke mere na a hubeghi ya n'ime anyi, mgbe ahụ ka onodu anyi ga-adigwu, n'ihia na mgbe ahụ anyi ga-enwe amam-ikpe.

14 N'ihia na 'okwu anyi nile ga-ama anyi ikpe, e, oru anyi nile ga-ama anyi ikpe; agaghị enweta anyi n'enweghi ntupo; ma echiche anyi nile ga kwa

ama anyi ikpe; ma n'onodu a di egwu anyi agaghị a nwa a nwa ilelite anya lee Chineke anyi; ma anyi ga-enwe obi-uto ma oburu na anyi nwere ike inye nkume nile na 'ugwu ukwu nile iwu idakwasị anyi 'izo anyi site n'iru ya.

15 Mana nke a enweghi ike idi; anyi ga-abiaruriri na guzoro n'iru ya n'otuto ya, na n'ike ya, ma n'ume ya, udi-eze, na ochichi, ma nakwere-ezi-okwu "n'ihere mgbe nile na-adigide anyi na 'ikpe ya nile ziri ezi; na o ziri ezi n'oru ya nile, ma na o na-emere umu nke mmadu ebere, ma na o nwere ike nile izoputa mmadu nile ndi kwere n'aha Ya ma na-amita mkpuru na-ego si ncheghari.

16 Ma ugbua, asi m unu mgbe ahụ ka otu onwu ga-abia, obuna "onwu nke ugboro abuo, nke bu onwu nke muo; mgbe ahụ bu oge nke onye obula nwuru n'ime mmehie ya nile, dika 'n'onwu nke aru, 'ga-anwu kwa onwu nke muo; e, o ga-anwu dika nye ihe nile gbasara ezi-omume.

17 Mgbe ahụ bu oge nke ntarahuhu ha nile ga-abu dika "odo oku na nkume oku, nke ire oku ya na-arigoro n'elu ruo mgbe nile na mgbe nile; ma mgbe ahụ bu oge nke a ga-eke

10c NGAN Umeala, Idi Umeala.

d 2 Nif. 28:30;
OznQd. 50:24.

11a Mat. 25:29.

b NGAN Ngonari Okwukwe.

c Jon 8:34; 2 Nif. 28:19.

d Ilu 9:18; 2 Nif. 2:29.

NGAN Ala-muo.

12a Alma 11:41-45.

b NGAN Ikpe nke Ikpe-azu.

14a Mat. 12:36; Jemes 3:6;
Mosa. 4:29-30.

b Hosea 10:8;

2 Nif. 26:5.

c Job 34:22; 2 Nif. 12:10.

15a Mosa. 3:25.

b 2 Pita 2:9.

NGAN Ikpe-ziri-ezi.

16a NGAN Onwu nke Muo.

b Alma 11:40-45.

c 1 Nif. 15:33;

Alma 40:26.

17a Mkp. 19:20; 21:8;

Mosa. 3:27.

ha ụdọ-igwe gbada ruo mbibi mgbe nile na-adigide, dika ike na ndokpu n'agha nke Setan siri di, ya ebe o debeworo ha n'okpuru ya dika ochichọ ya siri di.

18 Mgbe ahụ, asị m gi, ha ga-adị ka "enwebeghi mgbaputa e mere; n'ih na agaghi agbaputa ha dika ikpe-ziri ezi nke Chineke siri di; ma ha enweghi ike binwu, ebe ha huru na enweghi kwa ire ure.

19 Ugbua o wee ruo na mgbe Alma biaworo na ngwucha nke ikwu-okwu ndi a nile, ndi ahụ malitere inwe itu-n'anya karịa;

20 Mana e nwere otu Antiona, onye bu onye-isi-ochichi n'etiti ha, bialitere ma si ya: Gini bu nke a i kwuworo, na mmadu gaebilite site na ndi nwuru-anwu ma a gbanwe ya site "n'onodu na-anwu anwu a baa n'onodu anwughi anwu, nke mere na mkpuru-obi agaghi anwukwa ozọ?

21 Gini ka akwukwo-nsọ na-egosị, nke sirị na Chineke debe-re "cherubim na mma-agha ire oku n'owuwa-anyanwu nke ubi nke ^bI den ahụ, adighi ama-ama nne na nna mbu anyi ibanye ma rachaa mkpuru sitere n'osisi nke ndu ahụ, ma di ndu ruo mgbe nile? Ma otu a anyi huru na-

enweghi ohere ga-ekwe-mee na ha ga-ebi ruo mgbe ebighi-ebi.

22 Ugbua Alma sirị ya: Nke a bu ihe nke m na-achọ ikowa. Ugbua anyi huru na Adam ^adara site n'iracha site na ^bmkpuru-osisi a si erila, dika okwu Chineke siri di; ma otu a anyi huru, na site n'odida ya, mmadu nile ghoru "ndi furufu na ndi dara ada.

23 Ma ugbua lee, asị m gi na oburu na o kwere Adam mee "iracha mkpuru sitere n'osisi nke ndu ahụ n'oge ahụ, agara-ghị enwe onwu, ma okwu ahụ gara abụ ihe efu, na-mee Chineke onye okwu ugha, n'ih na o sirị: ^bOburu na i rie i ga-anwuri.

24 Ma anyi na-ahụ na "onwu na-abiakwasị ndi mmadu, e, onwu ahụ nke Amiulek kwuworo maka ya, nke bu onwu nke aru; otu o sila di e nwere ohere e nyere ^bmmadu n'ime nke o nwere ike icheghari; ya mere ndu a ghoru onodu mnwale; oge "ikwado izute Chineke; oge ikwado maka onodu agwugh-agwu ahụ nke anyi kwuworo maka ya, nke bu mgbe mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu gasiworo.

25 Ugbua a si na obughi maka "atumatu nke mgbaputa, nke a toro site na ntọ-ala nke uwa, a

18a Alma 11:41.

^b Mkpu. 21:4;
Alma 11:45;
OznQd. 63:49.

20a NGAN Anaghi Anwu
Anwu, Anwughi
Anwu.

21a Jen. 3:24;
Alma 42:2;

Moses 4:31.

NGAN Cherubim.

^b NGAN Iden.
22a NGAN Qdida nke

Adam na Iv.

^b Jen. 3:6;
2 Nif. 2:15–19;

Mosa. 3:26.
^c Mosa. 16:4–5.

23a Alma 42:2–9.

^b Jen. 2:17.

24a NGAN Onwu nke Aru.

^b 2 Nif. 2:21;

Moses 5:8–12.

^c Alma 34:32–35.

25a NGAN Atumatu nke
Mgbaputa.

garaghị enwe ^bmbilite n'ònwu nke ndị nwurū anwū; mana e nwere atumatū nke mgbaputa a toro, nke ga-eweta mbilite n'ònwu nke ndị nwurū anwū, nke e kwuwo maka ya.

26 Ma ugbua lee, oburu na o kwere mee na nne na nna mbu anyi nwere ike iga n'iru ma rachaa mkpuru sitere "n'osisi nke ndu ha gaara ano n'onodu ihu-ju-anya ruo mgbe nile, na-enweghi onodu nkwardobe; ma otu a ^batumatū nke mgbaputa gaara abu ihe n'enweghi isi, ma okwu nke Chineke gaara abu ihe efu, na-enweghi ihe na-eso ya.

27 Mana lee, o dighi otu ahụ; mana a "hoputara ya nye ndi mmadu na ha ga-anwuri; ma mgbe onwu gasiri, ha ga-abiariri ^bikpe-ikpe, obuna otu ikpe ikpe ahụ nke anyi kwuwo maka ya, nke bu nsotu ahụ.

28 Ma mgbe Chineke hoputaworo na ihe ndi a nile ga-abia-kwute mmadu, lee, mgbe ahụ o huru na o di mkpa na mmadu ga-amata gbasara ihe nile ndi ahụ o hoputaworo nye ha;

29 Ya mere o zigara "ndi mụo-ozu ikparita-uka ya na ha, ndi mere ndi mmadu ihu otuto ya.

30 Ma ha malitere site n'oge ahụ gaa n'iru ikpoku aha ya; ya mere Chineke "kparitara uka ya

na ndi mmadu, ma mee ka ha mata ^batumatū nke mgbaputa, nke a kwadoworo site na 'nto-ala nke uwa; ma nke a o mere ka ha mata dika okwukwe ha siri di na nchehari na oru ha nile di nsọ.

31 Ya mere, o nyere ndi mma-du "iwu-nsọ nile, ha ebe ha jehieworo ^biwu-nsọ mbu nile ndi gbasara ihe ndi bu nke aru, na igho dika chi, "na-amata mma site na njo, na-edebe onwe ha n'onodu "ime ihe, ma-obu ibu ndi e debere n'onodu ime ihe dika ochicho ha nile na mmasi ha nile siri di, ma ha ga-eme ihe ojojo ma-obu ime ihe oma —

32 Ya mere Chineke nyere ha iwu-nsọ nile, mgbe o "meworo ka ha mata atumatū nke mgbaputa, ka ha ghara ime ihe ojojo, ahuhu nke di ya buuru ^bonwu nke ugboro abuo, nke bu onwu mgbe nile na-adigide maka ihe nile gbasara ezi-omume; n'ihu na n'udi a, atumatū nke mgbaputa agaghi enwe ike, n'ihu na oru nile nke "ikpe ziri ezi a gaghi enwe ike ibibi ya, dika idi mma kachasi-elu nke Chineke siri di.

33 Mana Chineke kporo ndi mmadu, n'aha Okpara ya, (nke a ebe o bu atumatū nke mgbaputa nke a toro) na-asi: Oburu na unu ga-echehari ma ghara

25b 2 Nif. 2:8;

Alma 7:12; 42:23.

26a Jen. 2:9; 1 Nif. 15:36;

Alma 32:40.

b Alma 34:8–16;

42:6–28;

Moses 6:59–62.

27a Job 7:1; Ndi-Hib 9:27;

OznQd. 42:48.

b NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

29a Moro. 7:25, 31;

OznQd. 29:42.

30a Moses 5:4–5; 6:51.

b NGAN Atumatū nke

Mgbaputa.

c Mosa. 18:13;

Alma 13:3, 5, 7–8.

31a NGAN Iwu-nsọ nile

nke Chineke.

b Jen. 2:16–17;

2 Nif. 2:18–19.

c Jen. 3:22–23;

Moses 4:11.

d 2 Nif. 2:16.

NGAN Ohere-Ihoro.

32a Moses 5:4–9.

b NGAN Onwu nke Mụo.

c Mosa. 15:27;

Alma 34:15–16; 42:15.

imesi obi unu ike, mgbe ahụ ka m ga-emere unu ebere, site n'Okpara m M mụrụ Nanị Ya;

34 Ya mere, onye ọbụla chegharịrị, na n'emesighị obi ya ike, ọ ga-enwe oke "n'ebere site n'Okpara m M mụrụ Nanị Ya, ruo na ^bnsachapụ nke mmehie ya nile; ma ndị a ga-aba n'ime ^cizu-ike m.

35 Ma onye ọbụla ga-emesi obi ya ike ma ga-eme ajọ-omume, lee, a ñụọ m iyi n'ime iwe ọkụ m na ọ gaghi aba n'ime izu-ike m.

36 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke, lee asị m unu, na ọburu na unu ga-emesi obi unu ike unu agaghị aba n'ime izu-ike nke Onye-nwe; ya mere ajọ-omume unu na-akpasu ya iwe nke mere na o na-ezidatara unu iwe ọkụ ya dika na "mkpasu iwe mbụ ahụ, e, dika okwu ya siri di na mkpasu iwe ikpe-azụ ahụ na kwa nke mbụ, wee ruo na ^bmbibi mgbe nile na-adigide nke mkpuru-obi unu nile; ya mere, dika okwu ya siri di, wee ruo n'ọnwu ikpe-azụ ahụ, na kwa nke mbụ.

37 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke, ebe m huru na anyị matara ihe ndị a nile, ma ha bu ezi-okwu, ka anyị chegharia, ma ghara imesi obi anyị ike, ka anyị ghara "ikpasu Onye-nwe Chineke anyị iwe idodatara onwe anyị iwe ọkụ ya n'ime

iwu-nsọ nke abụọ ya nile ndị a nke o nyeworo anyị; mana ka anyị baa n'ime ^bizu-ike nke Chineke, nke a kwadoro dika okwu ya siri di.

ISI 13

A na-akpo ndi mmadu dika ndi isi nchu-aja n'ih i okwukwe ha kariri akari na oru oma nile—Ha ga-akuzi iwu-nsọ nile ahụ—Site n'ez i-omume a na-asacha ha ma baa n'ime izu-ike nke Onye-nwe—Melkizedek buuru otu n'ime ndi a—Ndi muo-oz i na-ekwuputa ozi oma nile n'akuku nile nke ala ahụ—Ha ga-ekpughe ezigbo obibia nke Kraist. Ihe dika n'afọ 82 tutu amuo Kraist.

MA ỌZỌ, ỤMҰNNE M NWOKE, a ga m ewelite uche unu nile lekwasị oge mgbe Onye-nwe Chineke nyere ụmụ ya iwu-nsọ ndị a nile; ma ọ di m ka asị na unu ga-echeta na Onye-nwe Chineke "chiri ndi nchu-aja nile echichi, dika usoro ya di nsọ siri di, nke buuru n'udi usoro nke Okpara ya, ikuziri ndi mmadu ihe ndi a nile.

2 Ma ndi nchu-aja ahụ nile ka e chiri echichi "n'usoro nke Okpara ya, ^bn'uzọ nke a ga-eme ka ndi ahụ nwe ike mata otu ha ga-esi lekwasị Okpara ya anya maka mgbaputa.

3 Ma nke a bu otu e siri chie ha

34a NGAN Ebere,
Obi-ebere.
b NGAN Nsachapụ
nke Mmehie nile.
c NGAN Izu-ike.
36a Jekob 1:7–8;

Alma 42:6, 9, 14.
b NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.
37a 1 Nif. 17:30;
Jekob 1:8;
Hil. 7:18.

b Alma 13:6–9.
13 1a Abr. 2:9, 11.
2a OznQd. 107:2–4.
b Alma 13:16.

echichi—ebe a “kpọrọ ma ^bkwa-do ha site na “ntọ-ala nke ụwa dika “ebuzọ mata nke Chineke, site n’okwukwe ha kariri akari na orụ oma ha nile; na nke mbụ ihapụ ka ha “họrọ mma ma-ọbụ nja; ya mere ebe ha họtoworo mma, ma na-enwe nnukwu ʹokwukwe kariri akari, a “kpọrọ ha n’okpukpo di nsọ, e, n’okpukpo ahụ di nsọ nke e jiri kwado, na dika, nkwadobe mgbaputa maka ụdi ndi ahụ.

4 Ma otu a akpọwo ha “n’okpukpo nke a di nsọ site n’okwukwe ha, mgbe ndi ọzọ ga-ajụ Mụọ nke Chineke site isi-ike nke obi ha nile na ikpu-isi nke echiche ha nile, mgbe, ọburu na ọbughị maka nke a ha gaara enwe ụdi nnukwu ^bohere nke ụmụnne ha nwoke nwere.

5 Ma-ọbụ na nke-nke, na mbụ ha “guzoro n’otu ebe ha na ụmụnne ha nwoke; otu a ọkpukpo nsọ nke a akwadoro site na ntọ-ala nke ụwa maka ndi nile na-aghara imesi obi ha nile ike, na-adị n’ime na site na aja mgbaghara mmehie nke Ọkpara a mụrụ Nani Ya, onye akwadoro akwado—

6 Ma otu a ebe a kpọrọ ha site n’okpukpo nsọ a, ma chie ha echichi banye n’okwa nchụ-aja

ahụ nke usoro-nsọ nke Chineke, ikuzi iwu-nsọ ya nile nye ụmụ nke mmadụ, ka ha kwa wee baa n’ime “izu-ike ya—

7 Ọkwa nchụ-aja a ebe ọ di n’ụdi usoro nke Ọkpara ya, bụ usoro nke sitere na ntọ-ala nke ụwa; ma-ọbụ n’okwu ọzọ, ebe ọ di “n’enweghi mmalite nke ụbọchi nile ma-ọbụ ngwucha nke afọ nile, ebe akwadoro ya site ebighi-ebi ruo mgbe ebighi-ebi nile, dika ^bebuzọ mata ya nke ihe nile siri di—

8 Ugbua e “chiri ha echichi n’ụdi a—ebe a kpọrọ ha site n’okpukpo di nsọ, ma chie ha echichi jiri emume-nsọ, ma na-ewekwasị onwe ha ọkwa nchụ-aja ahụ nke usoro di nsọ, ọkpukpo nke, na emume-nsọ, na ọkwa nchụ-aja, di n’enweghi mmalite ma-ọbụ ọgwugwu—

9 Otu a ha ghọrọ “ndi isi nchụ-aja ruo mgbe nile, dika usoro nke Ọkpara ahụ, Onye Nna Mụrụ Nani Ya siri di, onye nọ n’enweghi mmalite nke ụbọchi nile ma-ọbụ ngwucha nke afọ nile, onye juputara na ^bamara, ahata-aha, na ezi-okwu. Ma otu a ka ọ di. Amen.

10 Ugbua, dika m kwuru gbasara usoro ahụ di nsọ, ma-ọbụ “okwa nchụ-aja nke a di elu, e

3a OznQd. 127:2.
NGAN Nhọputa;
Ebu-uzọ Chie-echichi.
b OznQd. 138:55–56.
c Alma 12:25, 30.
NGAN Ndụ Tutu e
Nwee Anụ Arụ.
d OznQd. 38:2.
e NGAN Ohere-Ihoro.
f NGAN Okwukwe.
g NGAN Chineke

Kpọrọ, Kpọ-oku,
Okpukpo-oku;
Okwa Nchụ-aja.
4a Ita 12:10.
b 1 Nif. 17:32–35.
5a 2 Nif. 26:28.
6a Alma 12:37; 16:17.
NGAN Izu-ike.
7a Ndi-Hib 7:3.
b NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

8a OznQd. 84:33–42.
NGAN Okwa
Nchụ-aja nke
Melkizedek.
9a NGAN Onye Isi
Nchụ-aja.
b 2 Nif. 2:6.
NGAN Amara.
10a OznQd. 84:18–22.

nwere ọtụtụ ndị e chiri echichi ma ha ghọọ ndị isi nchụ-aja nke Chineke; ma o sitere n'inwe okwukwe ha kariri akari na ^bncheghari, na ezi-omume ha n'iru Chineke, ha, ebe ha hoooro icheghari ma ruo oru ezi-omume karia ila n'iyi.

11 Ya mere a kpoo ha dika n'usoro a di nsọ, ma e "doro ha nsọ, ma ^buwe ha nile ka a sapuru ocha site n'obara nke Nwa-aturu ahụ.

12 Ugbua ha, mgbe e "doworo ha nsọ site na ^bMuo Nso ahụ, ebe e meworo uwe ha ka ha di ocha, ebe ha diworo "ocha na enweghi ntupo n'iru Chineke, enweghi ike ilekwasi "mmehie anya ma o bughị ma-obu "n'ikpo nnukwu asi; ma ha di otutu, nnukwu otutu kariri akari, ndi e mere ka ha ghara inwe ntupo ma baa n'ime izu-ike nke Onye-nwe Chineke ha.

13 Ma ugbua, umunne m nwoke, o di m ka asi na unu ga-adị umeala n'iru Chineke, ma mta "mkpuru na-egosi ncheghari, ka unu wee baa kwa n'ime izu-ike ahụ.

14 E, di nu umeala obuna dika ndi ahụ n'ubochi nile nke "Melkizedek, onye bu kwa onye isi nchụ-aja dika otu usoro nke a nke m kwuworo, onye wekwa-

siri onwe ya okwa nchụ-aja ahụ ruo mgbe nile.

15 Ma-obu otu Melkizedek ahụ onye "Abraham kwunyere ^botu-uzo-n'uzo-iri ya nile; e, obuna nna anyi Abraham kwuru utu otu-ozo-n'uzo iri nke ihe nile o nwere.

16 Ugbua "emume-nso ndi a nile ka e nyere n'udi di otu a, na site otu a ndi ahụ ga-enwe ike ilepu anya legide Okpara nke Chineke ahụ, ebe o bu ^budi dika usoro ya, ma-obu ebe o bu usoro ya, ma nke a ka ha wee lepu anya legide ya maka nsachapu nke mmehie ha nile, ka ha wee baa n'ime izu-ike nke Onye-nwe ahụ.

17 Ugbua Melkizedek a bu eze n'ala nke Salem; ma ndi ya agbasiiwo ike n'ajoo-omume na ihe aru; e, ha nile akpafuwo, ha juputara n'udi ajoo-omume nile di ihe ichi;

18 Mana Melkizedek ebe o gosiiworo nnukwu okwukwe, ma nata okwa nke okwa nchụ-aja dika "usoro di nsọ nke Chineke, kwusara ncheghari nye ndi ya. Ma lee, ha cheghari; ma Melkizedek hiwere udo n'ala ahụ n'ubochi ya nile; ya mere a kpoo ya okpara-eze nke udo, n'ih na o buuru eze nke Salem; ma o chiri n'okpuru nna ya.

10b NGAN Chegharia, Ncheghari.

11a Moses 6:59–60.

b 1 Nif. 12:10;

Alma 5:21–27;

3 Nif. 27:19–20.

12a Ndi Rom 8:1–9.

NGAN Ido-nsọ.

b NGAN Muo Nso.

c NGAN Enweghi

Ntupo.

d Mosa. 5:2;

Alma 19:33.

e Ilu 8:13;

Alma 37:29.

13a Luk 3:8.

14a OznQd. 84:14.

NAJS, Jen. 14:25–40.

NGAN Melkizedek.

15a NGAN Abraham.

b Jen. 14:18–20;

Mal. 3:8–10.

NGAN Ikwa Otu Uzo

n'Uzo Iri, Otu Uzo

N'ime Uzo Iri nile.

16a NGAN Emume-

nsọ nile.

b NGAN Akara.

18a NGAN Okwa Nchụ-aja

nke Melkizedek.

19 Ugbua, e nwere “ọtụtụ tutu o rute ya, na kwa e nwere ọtụtụ mgbe ọ chichara, mana ^bodighi ndi ka ukwu; ya mere, maka nani ya ka ha kpọworo aha karịsịa.

20 Ugbua ọ dighiri m mkpa ikwughari maka nke ahụ; ihe m kwuworo nwere ike izu. Lee, “akwukwo-nsọ nile di n’iru unu; ọburu na unu ^bga-emeghari ha ọ ga-abu na mbibi nke onwe unu.

21 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Alma gwaworo ha okwu nile ndi a, o setipuu ru ha aka ya ma tie na nnukwu olu, na-asị: Ugbua bu oge “ncheghari ahụ, n’ihi na ụbọchị nke nzọputa na-abia nso;

22 E, ma olu nke Onye-nwe, site “n’onu nke ndi muo-ozu, na-ekwuputara ya mba nile; e, na-ekwuputa ya, ka ha wee nwe ozi oma nke oke onu; e, ma ọ na-ekwuputa ozi oma ndi a nile n’etiti ndi ya nile, e, obuna nye ha bu ndi gbasasiri na mba ozo n’elu iru nke uwa; ya mere ha abiakwutewo anyi.

23 Ma a na-eme ka anyi mata ha “n’asusu nile di mfe nghota, ka anyi wee ghota, ka anyi wee ghara imehie; ma nke a n’ihi anyi bu ^bndi-ije n’ala anyi na-amaghi; ya mere, anyi nwetara iru oma di elu, n’ihi na anyi nwere ozi oma ndi a e kwuputara nye anyi n’akuku nile nke ubi-vine anyi.

24 N’ihi na lee, “ndi muo-ozu na-ekwuputa ya nye ọtụtụ n’oge a n’ala anyi; ma nke a bu maka ebun-n’obi nke ikwado obi nile nke umu nke mmadu inabata okwu ya n’oge nke obibia ya n’otuto ya.

25 Ma ugbua anyi na-eche nani inu akuko anuri nile ahụ e kwuputara nye anyi site n’onu nke ndi muo-ozu, maka obibia ya; n’ihi na oge ahụ n’abia, anyi “amataghi otu oso-osọ ya ga-adị. O di m ka n’aha Chineke na ọ ga-abu n’ubochi m; mana ka ọ buru na nso-nso ma-oby ma emesia, n’ime ya a ga m anuri onu.

26 Ma a ga-eme ka “ndi ezi-omume na ndi di nsọ mata ya, site n’onu ndi muo-ozu, n’oge nke obibia ya, ka e wee mezu okwu nile nke ndi nna anyi ha, dika ihe ahụ nke ha kwuworo gbasara ya siri di, nke bu dika muo nke ibu-amuma siri di nke di n’ime ha.

27 Ma ugbua, umunne m nwoke, ọ “na-agu m site n’ebe kachasi ime nke obi m, e, jiri nnukwu nchekasi aru obuna ruo na mgbu, na unu ga-ana nti n’okwu m nile, ma wezuga mmehie unu nile, ma ghara igbu oge ubochi nke ncheghari unu;

28 Mana unu ga-adị umeala n’onwe unu n’iru Onye-nwe, ma kpọkuo aha nsọ ya, ma “chee

19a Hil. 8:18;
OznQd. 84:6–16;
107:40–55.

b OznQd. 107:1–4.

20a NGAN Akwukwo-
nsọ nile.

b 2 Pita 3:16; Alma 41:1.

21a NGAN Chegharia,
Ncheghari.

22a Alma 10:20.

23a 2 Nif. 25:7–8;

31:3; 32:7;

Jekob 4:13; Ita 12:39.

b Jekob 7:26.

24a Alma 10:10; 39:19.

25a 1 Nif. 10:4;

3 Nif. 1:13.

26a Emos 3:7; Luk 2:8–11.

27a Mosa. 28:3.

28a NGAN Ekpere; Nche,
Ndi-nche.

nche ma kpee ekpere esepughi aka, ka a ghara ^binwa unu onwunwa karia ka unu ga-ebuli, ma si otu a Mụọ Nsọ a na-edu unu, na-aghọọ ndi n'eweda onwe ha ala, di nwayo, na-erube isi, nwe ndidi, juputa n'ihu-nanya na ogologo ntachi-obi;

29 "Na-enwe okwukwe n'ime Onye-nwe; na-enwe olile-anya na unu ga-enweta ndu ebighi-ebi; na-enwe ^bihunanya nke Chineke ahụ oge nile n'obi unu nile, ka e wee bulite unu elu n'ubochi ikpeazu ma baa n'ime 'izu-ike ya.

30 Ma ka Onye-nwe nye unu ncheghari, ka unu ghara iwedata oke iwe ya nye unu, ka a ghara ikeda unu site n'udogwe ya nile ruo "ala mụọ, ka unu ghara ita ahụ ^bonwu nke ugboro abuo.

31 Ma Alma gwara ndi ahụ otutu okwu ndi ozo, ndi a na-edeghi n'ime akwukwo a.

ISI 14

Alma na Amiulek ka e tinyere n'ulo mkporo ma tie ha otiti ihe — A kporo ndi kwere ekwe na akwukwo-nsọ ha oku — Ndi a nile e gburu n'ihu okwukwe ha nwere n'ebe Jisus no ka Onye-nwe nabatara n'otuto — Mgbidi nile nke ulo-mkporo ka e tiwara ma ha daa — Alma na Amiulek ka a na-putara, ma ndi na-esogbu ha ka

e gburu. Ihe dika n'afọ 82 ruo 81 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo mgbe o biara na ngwucha nke igwa ndi ahụ okwu, otutu n'ime ha kwere n'okwu ya nile, ma malite icheghari, na nyochaa "akwukwo-nsọ nile ahụ.

2 Mana ndi ka n'ime ha chosi-ri ike ka ha wee bibie Alma na Amiulek; n'ihu na ha na-eweso Alma iwe, n'ihu "idi mfe nghota nke okwu ya nile nye Ziezrom; ma ha sikwara na Amiulek ^bagwawo ha okwu ugha, ma kwuo okwu ozo megide iwu ha na kwa megide ndi oka-iwu ha na ndi-ikpe nile.

3 Ma ha wesokwara Alma na Amiulek iwe; ma n'ihu na ha agbawo ama di ezigbo mfe nghota megide ajo-omume ha, ha choro iwepu ha na nzuzo.

4 Mana o wee ruo na ha emeghi ya; kama ha kporo ha ma jiri agbu siri-ike kee ha, ma kpo-ga ha n'iru onye-isi-ikpe nke ala ahụ.

5 Ma ndi ahụ garuru ma gbaa aka-ebe megide ha — na-agba ama na ha kwuru okwu ozo megide iwu ahụ, na ndi oka-iwu ha nile na ndi-ikpe nile nke ala ahụ, na kwa megide ndi nile ahụ no n'ala ahụ; na kwa gbaa ama na e nwere nani otu Chineke, ma na o ga-ezite Okpara ya n'etiti ndi ahụ, mana o gaghi azoputa ha; ma otutu udi ihe di otu

28b 1 Ndi-Ko 10:13.

c NGAN Di Nwayo, Idi Nwayo; Ndidi.

29a Alma 7:24.

b Oznd. 20:31; 76:116.
NGAN Afọ-oma.

c Oznd. 84:24.

30a NGAN Omuma Ikpe Oku Ala-muo;
Ala-muo.

b NGAN Onwu nke Muo.
14 1a 2 Ndez. 22:8–13.

NGAN Akwukwo-nsọ nile.

2a Alma 12:3–7.

b Alma 10:27.

a ka ndị ahụ gbara ama megide Alma na Amiulek. Ugbua nke a ka e mere n'iru onye-isi-ikpe nke ala ahụ.

6 Ma o wee ruo na Ziezmom nwere itụ n'anya n'okwu nile ndị e kwuwo; ma ọ matakwara gbasara ikpu-isi nke obi ha nile, nke ọ kpatawo n'etiti ndị ahụ site n'okwu ụgha ya nile; ma mkpuru-obi ya malitere inwe "ntaram-ahụhụ site na mmata nke ^bikpe-omuma nke onwe ya; e, ọ malitere inwe ịgba gburu-gburu site na mgbu nile nke ala-mụọ.

7 Ma o wee ruo na ọ malitere itiku ndị ahụ, na-asị: Lee, "ikpe mara m, ma ndikom a enweghi ntupọ n'iru Chineke. Ma ọ malitere ịrịọrọ ha arịrịọ site n'oge ahụ gaa n'iru; mana ha kparịrị ya, na-asị: Ajọ-mụọ o nwetawo kwa gi? Ma ha bụrụ ya onụ-mmiri, ma ^bchupu ya site n'etiti ha, na kwa ndị nile nke kwere n'okwu nile nke Alma na Amiulek kwuwo; ma ha chupuru ha, ma ziga ndikom ka ha tụọ ha okwute.

8 Ma ha kpọkọtara ndị nwunye ha na umu ha onu, ma onye obula kwere ma-obu akuziwo-ro ikwere n'okwu nke Chineke ha mere ka atuba ha n'ime oku, ma ha kwa weputara akuko-ndekota ha nile nke ihe di n'ime ya bu akwukwo-nsọ nile ahụ, ma tuba ha n'ime oku ahụ kwa,

ka e wee kpọọ ha oku ma bibie ha site n'oku.

9 Ma o wee ruo na ha kpọọ Alma na Amiulek, ma buga ha n'ebe a na-egbu ndị kwere na Jisus Kraist, ka ha wee lere mbi-bi nke ndị a na-erepia site n'oku.

10 Ma mgbe Amiulek huru mgbu nile nke ndinyom na umu-ntakiri ndi na-erepia n'ime oku ahụ, o gbukwara ya mgbu; ma ọ siri Alma: Olee otu anyi ga-esi lere ihe nkiri nke a di egwu? Ya mere ka anyi setipu aka anyi nile, ma jiri "ike nke Chineke nke di n'ime anyi ruo oru, ma zoputa ha site n'ire oku nile ahụ.

11 Mana Alma siri ya: Mụọ ahụ kwagidere m na magaghi esetipuri aka m; n'ih i na lee Onye-nwe na-anabata ha n'elu nye onwe ya, "n'otuto; ma o kwere ka ha mee ihe nke a, ma-obu na ndi ahụ ga-eme ha ihe nke a, dika isi-ike nke obi ha nile siri di, ka ^bikpe ikpe nile nke ọ ga-ezitara ha n'oke iwe ya wee zi ezi; ma 'obara nke ndi ^dna-enweghi uta ga-eguzoro dika aka-ebe megide ha, e, ma tisie mkpu ike megide ha n'ubochi ikpe-azu.

12 Ugbua Amiulek siri Alma: Lee, eleghi-anya ha ga-akpo kwa anyi oku.

13 Ma Alma siri: Ka ọ diri dika ochichọ nke Onye-nwe siri di. Mana, lee, oru anyi agwube-

6a Alma 15:5.
b NGAN Ime Mụọ.
7a Alma 11:21–37.
b Alma 15:1.
10a Alma 8:30–31.
11a NGAN Otuto.

b Abụoma 37:8–13;
Alma 60:13;
OznQd. 103:3.
NGAN Ikpe-ziri-ezi.
c NGAN Ogbugbu n'ih
Okwukwe, Onye e

Gburu n'ih
Okwukwe ya na
Jisus Kraist.
d Mosa. 17:10.

ghị; ya mere ha agaghị akpọ anyị ọkụ.

14 Ugbua o wee ruo na mgbe anụ-arụ nile nke ndị ahụ atụbaworo n'ime ọkụ repịara, na kwa akụkọ-ndekọta nile ahụ nke atụbara ya na ha, onye-isi-ikpe nke ala ahụ bịa guzoro n'iru Alma na Amiulek, dika e kere ha agbụ; ma ọ jiri aka ya maa ha ụra na nti ha nile, ma si ha: Mgbe unu hụsiworo ihe ndị a, unu ga-ekwusa ozi-oma ọzọ nye ndị a, na a ga-atụba ha n'ime "ọdọ ọkụ na nkume ọkụ?"

15 Lee, unu ahụwo na unu enweghị ike izoputa ndị ahụ a tūbaworo n'ime ọkụ ahụ; ọbụghị ma Chineke ọ zoputawo ha n'ihia na ha bụurū ndị okwukwe gi. Ma onye-ikpe ahụ kūrū ha ọzọ na nti ha nile, ma jụọ: Gini ka unu na-ekwu maka onwe unu?

16 Ugbua onye-ikpe a nọ dika usoro na okwukwe nke "Niho, onye gburu Gidiōn.

17 Ma o wee ruo na Alma na Amiulek azaghị ya ihe ọbụla; ma ọ kūrū ha ọzọ, ma nyefee ha ndị-ọrụ ahụ nile ka a tūba ha n'ime ụlọ-mkpọrọ.

18 Ma mgbe atūbaworo ha n'ụlọ-mkpọrọ ụbọchị atọ, ọtūtū "ndị ọka-iwu wee bịa, ma ndị-ikpe, ma ndị nchụ-aja, ma ndị nkuzi, ndị bụ nke okwukwe nke Niho; ma ha batara n'ime ụlọ-mkpọrọ ihu ha, ma ha jūrū ha ajujū maka ọtūtū okwu nile; mana ha azaghị ha ihe ọbụla.

19 Ma o wee ruo na onye-ikpe ahụ guzoro n'iru ha, ma si:

Gini mere unu anaghị aza okwu nile nke ndị a? Unu amataghị na m nwere ike inyefelite unu n'ime ire-ọkụ nile ahụ? Ma ọ nyere ha iwu ka ha kwuo okwu; mana ha azaghị ihe ọbụla.

20 Ma o wee ruo na ha pūrū ma gara ọzọ ha nile, mana bịa-kwa ọzọ n'echi ya; ma onye-ikpe ahụ kūrūwara ha ọzọ na nti ha nile. Ma ọtūtū bjarutekwara, ma kuo ha, na-asị: Unu ga-eguzo ọzọ ma kpée ndị a ikpe, ma kwutọọ iwu anyị? Ọbūrū na unu nwere ụdị nnukwu ike ahụ gini mere unu anaghị "anaputa onwe unu?"

21 Ma ọtūtū ụdị ihe di otu a ka ha sirī ha, na-atakwasị ha ikikere eze, ma na-abusa ha ọnụ-mmiri, ma na-asị: Olee otu anyị ga-adị mgbe amara anyị ikpe?

22 Ma ọtūtū ụdị ihe ndị ahụ, e, ụdị ihe di otu a nile di iche iche ka ha gwara ha; Ma otu a ha kwara ha emu ruo ọtūtū ụbọchị. Ma ha jichiri ihe-oriri site n'ebe ha nọ ka agụụ wee guo ha, na mmiri ka akpīrī wee kpọọ ha nkū; ma ha napūkwa-ra ha uwe ha nile nke mere na ha gba-otọ; ma otu a ekere ha jiri ụdọ nile siri ike, ma debe ha n'otu ebe n'ime ụlọ-mkpọrọ.

23 Ma o wee ruo mgbe ha taworo ahuhū otu a ruo ọtūtū ụbọchị, (ma-ọbū n'ụbọchị nke iri na abụọ, n'ọnwa nke iri, n'ime afọ nke iri nke ọchichi nke ndị-ikpe nile nye ndị nke ndị Nifai) na onye-isi-ikpe nye ala nke Amōnaiha ma ọtūtū

n’ime ndị nkuzi ha nile na ndị ọka-iwu nile bara n’ime n’ebe ụlọ-mkpọrọ ahụ ebe Alma na Amiulek e jiri ụdọ nile kee nọ.

24 Ma onye-isi-ikpe ahụ guzoro n’iru ha, ma kụọ ha ọzọ, ma sị ha: Ọbụrụ na unu nwere ike nke Chineke napụta onwe unu site n’agbụ ndị a, ma mgbe ahụ anyị ga-ekwere na Onye-nwe ga-ebibi ndị a dika okwu unu nile siri di.

25 Ma o wee ruo na ha nile gara n’iru ma kụọ ha, na-ekwu otu okwu nile ahụ, ọbuna wee ruo n’onye ikpe-azụ; ma mgbe onye ikpe-azụ gwaworo ha okwu “ike nke Chineke dakwasịrị Alma na Amiulek, ma ha biliri guzoro n’ụkwụ ha.

26 Ma Alma tiri mkpu, na-asị: Ruo ole mgbe ka anyị ga-atagide ahụhụ nnukwu “mkpagbu nile ndị a, O Onye-nwe? O Onye-nwe, nye anyị ume dika okwukwe anyị nke di n’ime Kraist, ọbuna ruo na nnapụta. Ma ha dọbiri ụdọ nile ahụ nke e jiri kee ha; ma mgbe ndị ahụ hụrụ nke a, ha malitere igbafu, n’ihi egwu maka mbibi abia-kwasịwo ha.

27 Ma o wee ruo na oke nnukwu ka egwu ha di nke mere na ha dara n’ala, ma ha erughị ọny-uzọ mputa nke “ụlọ-mkpọrọ ahụ; ma ala masiri jijiji ike, ma mgbidi nile nke ụlọ-mkpọrọ ahụ ka a gbawara abụọ, nke mere na ha dara n’ala; ma onye-isi-ikpe ahụ, na ndị ọka-iwu nile, na ndị nchụ-aja nile, na ndị

nkuzi nile, ndị kụworo Alma na Amiulek ihe, ka e gburu site n’ọdida nke ahụ.

28 Ma Alma na Amiulek pụtara site n’ụlọ-mkpọrọ ahụ, ma ha emerughị arụ; n’ihi na Onye-nwe enyewo ha ike, dika okwu-kwe ha nke di n’ime Kraist siri di. Ma ngwa-ngwa ha pụtara site n’ụlọ-mkpọrọ ahụ; ma “atọpuru ha agbụ ha nile; ma ụlọ-mkpọrọ ahụ adawo rii n’ala, ma mkpuru-obi ọbuna di n’ime mgbidi ahụ, ma ọbughị Alma na Amiulek, ka e gburu; ma ngwa-ngwa ha bjarutere ime obodo-ukwu ahụ.

29 Ugbua ndi ahụ ebe ha nuporo nnukwu mkpotu biara gbakota onu n’igwe imata ihe kpata ya; ma mgbe ha huru Alma na Amiulek na-aputa site n’ulo-mkporo, ma mgbidi nile di ya adawo n’ala, oke egwu turu ha, ma ha gbafuru site n’iru nke Alma na Amiulek obuna dika otu ewu si na-achiri umu ya agbanari odum abuo; ma otu a ka ha siri gbafuo site n’iru Alma na Amiulek.

ISI 15

Alma na Amiulek wee gaa na Saidom ma hiwe otu nzuko-nso—Alma wee guo Ziezrom, onye sonyere Nzuko-nso ahụ—Otutu ka e mere baptism, ma Nzuko-nso ahụ mere nke oma—Alma na Amiulek wee gaa Zarahemla. Ihe dika n’afọ 81 tutu amuo Kraist.

25a Alma 8:31.

26a James 5:10–11;
Mosa. 17:10–20;

OznQd. 121:7–8.

27a Qlndoz. 16:26;
Ita 12:13.

28a Jekob 4:6;

3 Nif. 28:19–22.

MA o wee ruo na Alma na Amiulek ka e nyere iwu ka ha pụọ site n'obodo-ukwu ahụ; ma ha pụrụ, ma pụta ọbuna baa n'ime ala nke Saịdọm; ma lee, n'ebe ahụ ha hụrụ ndị nile ahụ nke pụworo site n'ala nke "Amọnaịha, ndị a ^bchupụworo ma tụtọ okwute, n'ihị na ha kwere n'okwu nile nke Alma.

2 Ma ha kọrọ ha ihe nile nke meworo "ndị nwunye ha na umụ ha, na kwa gbasara ha n'onwe ha, na maka ^bike nke nnapụta ha.

3 Na kwa Ziezmọm dīna n'ọrịa na Saịdọm, n'oke arụ-ọkụ, nke ihe kpatara ya bụ nnukwu mkpagbu nile nke uche ahụ site "n'ajọọ-omume ya, n'ihị na o chere na Alma na Amiulek anọkwaghị; ma o chere na egbuwo ha n'ihị ajọọ-omume ya. Ma nnukwu mmehie nke a, na ọtụtụ mmehie ya ndị ọzọ, tara ya ahụhụ n'echiche wee ruo mgbe ọ karịrị akarị, ebe ọ na-enweghị nnapụta; ya mere ọ malitere irepụta n'elu arụ jiri okpom ọkụ na-ere ọkụ.

4 Ugbuga, mgbe ọ nūrụ na Alma na Amiulek nọ n'ala nke Saịdọm, obi ya malitere inweta agbam-ume; ma o zipurū ozi ngwa-ngwa nye ha, na-achọ ka ha bjakwute ya.

5 Ma o wee ruo na ha gara ngwa-ngwa, na-erube isi n'ozī nke o zitawooro ha; ma ha gabara n'ime ụlọ gakwuru

Ziezmọm; ma ha hūrū ya n'elu akwa-ura ya, n'ọrịa, ebe ọ nọ n'ọrịa site n'oke aru-ọkụ; ma echiche ya kwa karịrị na nnu-kwu nsogbu maka ajọọ-omume ya nile; ma mgbe ọ hūrū ha o setipurū aka ya, ma rịọ ha ka ha gwọọ ya.

6 Ma o wee ruo na Alma sirī ya, na-ejide ya n'aka: "Ikwere n'ike nke Kraist ruo nzoputa?

7 Ma ọ zara ma si: E, e kwere m okwu nile unu kuziworo.

8 Ma Alma sirī: Ọbūrū na i kwere na mgbaputa nke Kraist e "nwere ike igwọ gi.

9 Ma ọ sirī: E, e kwere m dika okwu unu nile sirī dī.

10 Ma mgbe ahụ Alma tikuru Onye-nwe, na-asī: O Onye-nwe Chineke anyī, mere nwoke nke a ebere, ma "gwọọ ya dika okwukwe ya nke dī n'ime Kraist sirī dī.

11 Ma mgbe Alma kwuworo okwu ndī a nile, Ziezmọm "wuliri n'ụkwū ya abụọ, ma malite iga ije; ma nke a ka e mere na nnukwu itū-n'anya nke ndī ahụ nile; ma mmata maka nke a gazuru n'akukū ala nile nke Saịdọm.

12 Ma Alma mere Ziezmọm baptism nye Onye-nwe; ma ọ malitere site n'oge ahụ gaa n'iru ikwusa ozi-oma nye ndī ahụ.

13 Ma Alma hiwere otu nzu-kọ-nsọ n'ala nke Saịdọm ahụ, ma doo ndī nchụ-aja na ndī nku-zi n'ala ahụ nsọ, ime baptism

15 1a Alma 16:2-3, 9, 11.

b Alma 14:7.

2a Alma 14:8-14.

b Alma 14:28.

3a Alma 14:6-7.

6a Mak. 9:23.

8a NGAN Gwọọ,

Ogwugwọ nile.

10a Mak. 2:1-12.

11a Qlndoz. 3:1-11.

nye Onye-nwe ndi ọbụla chọsiri ike ka e mee ha baptism.

14 Ma o wee ruo na ha di otutu; n'ihi na ha biaputara site na mpaghara nile gburu-gburu Saịdom, ma e mere ha baptism.

15 Mana ọburu ma ndi nke no n'ala nke Amọnaiha, ha ka nọgidere n'obi-ike na ndi na-akpo ekwe nku; ma ha echegharighi site na mmehie ha nile, na-ewere ike nile nke Alma na Amiulek dika nke ekwensu; n'ihi na ha no n'okwukwe nke "Niho, ma ha ekweghi na nche-ghari nke mmehie ha nile.

16 Ma o wee ruo na Alma na Amiulek, Amiulek ebe o "hapuoro ọla-edo ya nile, na ọla-ocha, na ihe ya nile ndi di oke onu ahia, ndi di n'ala nke Amọnaiha, maka okwu Chineke, ya, ebe ndi buuru ndi enyi ya otu mgbe ^bjuworo ya ma nna ya ma ndi ebo ya kwa;

17 Ya mere, mgbe Alma hiwe-oro nzuko-nsọ ahụ na Saịdom, ebe o huru nnukwu "nkwusi, e, ebe o huru na ndi ahụ ka a kwusiri dika mpako nke obi ha nile siri di, ma malite ^bime onwe ha umeala n'iru Chineke, ma malite ikpokota onwe ha onu n'ebe mgbaba di nsọ ha nile "ife Chineke n'iru ebe nchaja ha nile, "na-eche nche na-ekpe ekpere esepughi aka, ka a naputa ha n'aka Setan, na site "n'onwu, na site na mbibi—

18 Ugbua dika m kwuru,

Alma ebe o huporo ihe ndi a nile, ya mere o kpoo Amiulek ma bafeta n'ala nke Zarahemla, ma kpoo ya gaa n'ulo nke aka ya, ma lekota ya n'ime mkpagbu ya nile, ma gbaa ya ume n'ime Onye-nwe.

19 Ma otu a ka afọ nke iri nke ochichi nke ndi-ikpe siri gwuchaa nye ndi nke Nifai.

ISI 16

Ndi Leman wee bibie ndi nke Amọnaiha—Zorom wee duru ndi Nifai ruo na mmeri nke ndi Leman—Alma na Amiulek na otutu ndi ozo kwusara okwu ahụ—Ha wee kuzie na mgbe o siworo n'onwu bilie Kraist ga-egosị ndi Nifai onwe ya. Ihe dika n'afọ 81 ruo 77 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo n'afọ nke iri na otu nke ochichi nke ndi-ikpe nye ndi-nke Nifai, n'ubochi nke ise nke onwa nke abuo, ebe enweworo nnukwu udo n'ala nke Zarahemla, ebe ana-enwebeghi agha obula ma-obu ndoro-ndoro ruo ufodu onu-ogugu afọ, obuna wee ruo n'ubochi nke ise nke onwa nke abuo n'ime afọ nke iri n'otu, e nwere itimkpu nke agha a nuru n'akuku ala ahụ nile.

2 N'ihi na lee, ndi-agma nile nke ndi Leman abataworii n'akuku ozara ahụ, n'ime oke-ala nile nke ala ahụ, obuna n'ime obodo-ukwu nke "Amọnaiha

15a Alma 1:2–15.

16a Luk 14:33; Alma 10:4.
b NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

17a Alma 16:21.

b NGAN Umeala, Idi
Umeala.
c NGAN Fee Ofufe.

d NGAN Ekpere; Nche,
Ndi-nche.

e NGAN Onwu nke Mụo.
16a Alma 15:1, 15–16.

ahụ, ma malite igbu ndị ahụ na ibibi obodo-ukwu ahụ.

3 Ma ugbua o wee ruo, tutu ndị Nifai enwe ike ikpokota ndị-agma zuru ichupu ha site n'ala ahụ, ha "ebibiworiji ndị ahụ nọ n'obodo-ukwu nke Amónaiha ahụ, na kwa ufodu nọ gburu-gburu oke-ala nile nke Noa, ma dokpuru ndị ozo n'agma baa n'ime ozara ahụ.

4 Ugbua o wee ruo na ndị Nifai chosiri ike inweta ndị ahụ adokpuruworo n'agma baa n'ime ozara ahụ.

5 Ya mere, onye nke ahoputaworo ibu onye-isi ochi-agma nye ndị-agma nile nke ndị Nifai, (ma aha ya bụ Zorom, ma o nwere umu nwoke abuo, Lihai na Aha)—ugbua Zorom na umu nwoke ya abuo, ebe ha matara na Alma bu onye isi nchu-aja nye nzuko-nsọ ahụ, ma ebe ha nworo na o nwere mụo nke ibu amuma, ya mere ha gakwuuru ya ma choo site n'aka ya imata ma Onye-nwe o choro ka ha gaa n'ime ozara ahụ icho umunne ha nwoke, ndi nke ndi Leman dokpuruworo n'agma.

6 Ma o wee ruo na Alma "jutara Onye-nwe gbasara ihe ahụ. Ma Alma laghachiri ma si ha: Lee, ndi Leman ga-agafe osimiri Saidon na ndida-ndida ozara ahụ, ebe di anya n'ofe oke-ala nile nke ala nke Mantai ahụ. Ma lee, n'ebe ahụ ka unu ga-ezute ha, n'akuku owuwa-anyanwu nke osimiri Saidon, ma n'ebe ahụ Onye-nwe ga-enyefe unu

umunne unu nwoke ndi ndi Leman dokpuruworo n'agma.

7 Ma o wee ruo na Zorom na umu nwoke ya gafere osimiri Saidon ahụ, kporo ndi-agma ha nile, ma zoro ije puo ofe oke-ala nile nke Mantai baa n'ime ndida-ndida ozara ahụ, nke di n'akuku owuwa-anyanwu nke osimiri Saidon ahụ.

8 Ma ha biakwasiri ndi-agma nile nke ndi Leman, ma ndi Leman ka agbasasiri ma chuba n'ime ozara ahụ; ma ha kpoozo umunne ha nwoke ndi nke ndi Leman dokpuruworo n'agma, ma o nweghi otu mkpuru-obi n'ime ha fuworo na ndi adokpuru n'agma. Ma umunne ha nwoke kpotara ha inwere ala nke aka ha nile.

9 Ma otu a afọ nke iri na otu nke ndi-ikpe gwuchara, ndi Leman ebe achupuworo ha site n'ala ahụ, ma ndi nke Amónaiha ka e "bibiri; e, mkpuru-obi obula nke ndi Amónaiha "ebibiri ya, na kwa nnukwu obodo-ukwu ha, nke ha siri na Chineke enweghi ike ibibi, n'ih i di ukwu ya.

10 Mana lee, "n'otu ubochi a hapuru ya ka otogboro n'efu; ma ozu nile ndi ahụ ka nkita nile na anu-ohia nke ozara ahụ doriri.

11 Otu o sila di, mgbe otutu ubochi gasiri aru ha nwuru-anwu ka akwakotara n'elu iru nke uwa, ma e kpuchiri ha jiri ihe mkpuchi n'emighi emi. Ma ugbua oke nnukwu ka isi sitere na ya di nke mere na ndi

3a Alma 9:18.

6a Alma 43:23–24.

9a Alma 8:16; 9:18–24;

Mqm 6:15–22.

b Alma 25:1–2.

10a Alma 9:4.

ahụ abanyeghi inweta ala nke Amonaiha ahụ ruo otutu afo. Ma a kporo ya Otogboro n'efu nke ndi Niho; n'ih na ha bu ndi okwukwe nke "Niho, ndi e gburu egbu; ma ala ha nile togborogidere n'efu.

12 Ma ndi Leman abighikwa ozoz n'ilu agha megide ndi Nifai wee ruo n'afu nke iri na anoz nke ochichi nke ndi-ikpe nye ndi nke Nifai. Ma otu a ruo afu ato ka ndi nke Nifai nwere udo esepughi aka n'ala ahụ nile.

13 Ma Alma na Amiulek gaghariri na-ekwusa nheghari nye ndi ahụ n'ime "temple ha nile, na n'ime ebe mgbaba ha nile di nsor, na kwa n'ime bulon-zuko ha nile, nke a ruru n'udi usoro nke ndi Juu.

14 Ma ka ha ra bu ndi ga-anu okwu ha nile, ha ka ha kwusaara okwu nke Chineke, "n'enweghi ile mmadu anya n'iru esepughi-aka.

15 Ma otu a ka Alma na Amiulek siri gagharira, na kwa otutu ndi ozoz ndi ahoputaworo maka oru ahụ, ikwusa okwu ahụ n'akuku ala ahụ nile. Ma nhiwe nke nzuko-nsor ahụ zuru-oke n'akuku ala ahụ nile, na mpaghara nile gburu-gburu, n'etiti ndi nile nke ndi Nifai.

16 Ma "enweghi ahaghi-n'otu n'etiti ha; Onye-nwe wuputara Muo ya n'elu iru nile nke ala

ahụ ikwado bobi nile nke umu nke mmadu, ma-obu idozi obi ha nile inabata okwu ahụ nke a ga-akuzi n'etiti ha n'oge nke obibia ya—

17 Ka ha ghara imesi obi ha ike megide okwu ahụ, ka ha ghara ibu ndi na-ekweghi-ekwe, ma gaba ruo mbibi, kama ka ha nwe ike nabata okwu ahụ n'onu, ma dika otu "ngalaba ka anyakudo ha n'ime ezi bosisi vine ahụ, ka ha nwee ike baa n'ime izu-ike nke Onye-nwe Chineke ha.

18 Ugbua "ndi nchu-aja nile ahụ ndi gaghariri n'etiti ndi ahụ kwusara ozi-oma megide ikwu okwu ugha nile, na nrafu nile, na ntaji-anya nile, na esem-okwu nile, na echiche ojoo, ikwu okwu ojoo nile, na izu ori, inapu mmadu ihe ya n'ike, ipunara ihe, igbu mmadu, ikwa-iko, na udi ochicho nke anu aru nile, na-ebe na ihe ndi a nile ekwesighi idi otu ahụ—

19 Ikwulite ihe nile ndi ga-abiariri na nso-nso; e, ikwulite "obibia nke Okpara Chineke, ahuhu ya nile na onwu, na kwa mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu.

20 Ma otutu n'ime ndi ahụ jutara gbasara ebe Okpara nke Chineke ga-abia; ma akuziiri ha na o "ga-egosor onwe ya nye ha mgbe o bsiworo n'onwu bilie;

11a Alma 1:15; 24:28-30.

13a 2 Nif. 5:16.

b Alma 21:4-6, 20.

14a Alma 1:30.

16a Mosa. 18:19-29;

4 Ne. 1:3.

b NGAN Obi Tiwara
Etiwa.

17a Jekob 5:24.

b NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.

c Alma 12:37; 13:10-13.

18a Alma 15:13.

b NGAN Duhie,
Nduhie, Nghogbu.

c NGAN Ntaji-anya.

19a NGAN Jisus Kraist—
Ibu-amuma nile
banyere omumu na
onwu nke Jisus
Kraist.

20a 2 Nif. 26:9;

3 Nif. 11:7-14.

b 1 Nif. 12:4-6.

ma nke a ka ndị ahụ nūrụ na nnukwu ọñụ na obi-uto.

21 Ma ugbua mgbe ehiweworo nzukọ-nso ahụ n'akụkụ ala ahụ nile—ebe enwetaworo “mmeri ahụ emeriri ekwensu, na okwu Chineke ahụ a na-ekwusa n'ịdị ọcha ya n'ala ahụ nile, na Onye-nwe na-awuputa ngozi ya nile wụkwasi ndị ahụ—otu a ka afo nke iri na anọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe nile siri gwuchaa nye ndị nke Nifai.

Nkwasị nke ụmụ nwoke nile nke Mosaja, ndị juru ihe nile ruuru ha n'ala-eze ahụ maka okwu Chineke ahụ, ma galite ruo ala nke Nifai ikwusa ozioma nye ndị Leman; ahụhụ ha nile na nnaputa ha—dịka akụkọ-ndekota nke Alma siri di.

Mejuputara isi 17 ruo isi 27 e tinyekotara.

ISI 17

Ụmụ Mosaja ndị nwoke nwere mụọ nke ibu-amụma na nke mkpughe—Ha gara ụzọ di iche iche nke onwe ha ikwuputa okwu ahụ nye ndị Leman—Amon wee gaa ala nke Ishmel ma ghọọ nwa-oru nke Eze Lamonai—Amon wee zoputa igwe-aturu nile nke eze ahụ ma wee gbuo ndị iro ya nile na mmiri nke Sibos. Ama-okwu nile nke 1

ruo 3, ihe dika n'afọ 77 tutu amụọ Kraist; ama-okwu nke 4, ihe dika n'afọ 91 ruo 77 tutu amụọ Kraist; na ama-okwu nile nke 5 ruo 39, ihe dika n'afọ 91 tutu amụọ Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na dika Alma na-aga njem site n'ala nke Gidiyon ndida-ndida, puo gaba n'ala nke Mantai, lee, n'itu-n'anya ya, o “zutere”^b ụmụ nwoke nke Mosaja na-aga njem chee iru n'ala nke Zarahemla.

2 Ugbua ụmụ nwoke nke Mosaja a nọ, ha na Alma n'oge mụọ-ozi ahụ “putakwutere ya mbu; ya mere Alma nūriri ọñụ karịa n'ihu ụmụnne ya nwoke; ma ihe tinyere karịa n'ọñụ ya, ha ka bu kwa ụmụnne ya ndi nwoke n'ime Onye-nwe; e, ma ha agbasiwo ike na mmata nke ezi-okwu; n'ihi ha bu ndi nwoke nwere nghota siri ike ma ha^benyochasiworii akwukwo-nso ike, ka ha wee mata okwu nke Chineke.

3 Mana nke a abughị ihe nile; ha enyeworij onwe ha na ikpe nnukwu ekpere, na “ibu ọñụ; ya mere ha nwere mụọ nke ibu-amụma, na mụọ nke mkpughe, ma mgbe ha^bkuziri nkuzi, ha kuziri jiri ike na ikike nke Chineke.

4 Ma ha anoworij na-akuzi okwu nke Chineke ruo afo iri na anọ n'etiti ndi Leman, ebe ha nweworo nnukwu inweta “ihe ha na-achọ”^bn'iweta otutu na

21a Alma 15:17.

17 1a Alma 27:16.

b Mosa. 27:34.

2a Mosa. 27:11–17.

b NGAN Akwukwo-

nsọ nile.

3a NGAN Ibu-onu,

Obubu-onu; Ekpere.

b NGAN Kuzie, Onye

Nkuzi—I jiri Mụọ

na-akuzi.

4a Alma 29:14.

b NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.

mmata nke ezi-okwu ahụ; e, site n'ike nke okwu ha nile ọtụtụ ka a kpọtara n'iru ebe nchụ-aja nke Chineke, ikpọku aha ya ma 'kwupụta mmehie ha nile n'iru ya.

5 Ugbua ndị a bụ ọnọdu nile ndị biakwutere ha n'iga njem ha nile, n'ihia na ha nwere ọtụtụ mkpagbu; ha tara nnukwu ahụ-hụ, ma n'arụ ma n'echiche, dika agụụ, akpịrị ikpọ-nkụ na ida mba, na kwa nnukwu "irụ ọrụ n'ime mụọ.

6 Ugbua ndị a bụ iga njem ha nile: Ebe ha "hapụworo nna ha, Mosaja, n'afọ nke mbụ nke ndị-ikpe; ebe ha ^bjworo ala-eze ahụ nke nna ha chọsiri ike inyekwasị ha, na kwa nke a bụ obi nile nke ndị ahụ;

7 Otu o sila dị ha pụrụ site n'ala nke Zarahemla, ma were mma-agma ha nile, na arọ ha nile, na ụta ha nile, na akụ ha nile, na ebè ha nile; ma nke a ka ha mere ka ha nwe ike chọtara onwe ha ihe-oriri oge ha ga-anọ n'ime ọzara ahụ.

8 Ma otu a ha pụrụ baa n'ime ọzara ahụ ha na ndị ọzọ ndị ha hōroworo, ịgalite ruo ala nke Nifaj ahụ, ikwusa okwu nke Chineke nye ndị Leman.

9 Ma o wee ruo na ha gara njem ọtụtụ ụbọchị n'ime ọzara ahụ, ma ha buru nnukwu ọñụ ma "kpee nnukwu ekpere ka Onye-nwe wee nye ha oke

nke Mụọ ya ka o soro ha gaa, ma nonyere ha, ka ha wee buru ^bngwa-ọrụ n'aka nile nke Chineke iweta, ma ọburu na o kwere mee, ụmụnne ha ndikom, ndị Leman, n'omuma nke ezi-okwu ahụ, n'omuma nke ajoyomume nke 'omenala ahụ nile nke ndị nna ha, ndị na-adighi mma.

10 Ma o wee ruo na Onye-nwe "letara ha jiri ^bMụọ ya, ma si ha: Nwee nụ 'nkasi-obi. Ma ha nwere nkasi-obi.

11 Ma Onye-nwe sịkwara ha: Gagharja n'etiti ndị Leman, ụmụnne unu nwoke, ma hiwe okwu m; ma unu ga-enwe "ndi-di n'ime ogologo ntachi-obi na mkpagbu nile, ka unu wee gosiputa ezigbo ihe ịma-atụ nile nye ha n'ime m, ma a ga m eji unu mee ngwa-ọrụ n'aka m abụọ ruo n'igbaputa ọtụtụ mkpuru-obi.

12 Ma o wee ruo na obi nile nke ụmụ-nwoke Mosaja, na kwa ndị ahụ nke ha na ha nọ, jiri agbam-ume iga n'iru ruo ndị Leman ikwuputara ha okwu Chineke ahụ.

13 Ma o wee ruo mgbe ha ruteworo n'oke-ala nile nke ala ndị Leman, na ha "kewara onwe ha ma pụọ otu site n'ebe ibe ya nọ, na-atụkwasi-obi n'ime Onye-nwe na ha ga-ezukọ ọzọ na mmechi nke ^bowuwe-ihe-ubi ha; n'ihia na ha chere na nnukwu ka ọrụ ahụ dị nke ha nakwereworo.

4c NGAN Kwuputa,
Nkwuputa.

5a Alma 8:10.

6a Mosa. 28:1, 5-9.

b Mosa. 29:3.

9a Alma 25:17.

NGAN Ekpere.

b Mosa. 23:10;

Alma 26:3.

c Alma 3:10-12.

10a OznQd. 5:16.

b NGAN Mụọ Nsọ.

c Alma 26:27.

11a Alma 20:29.

NGAN Ndidi.

13a Alma 21:1.

b Mat. 9:37.

14 Ma n'ezie o di ukwu, n'ih na ha anakwerewo ikwusa okwu nke Chineke nye ndi a "na-azughị-azu na ndi mesiri obi ha ike na ndi di egwu; ndi nwere mmasi n'igbu ndi Nifai, na izu-ori na ipunara ha ihe; ma obi ha nile ka ha tinyere n'elu aku na uba nile, ma-obu n'elu ola-edo na ola ocha, na okwute nile di oke onu ahia; ma na ha choro inweta ihe ndi a nile site n'igbu mmadu na ipunara ihe, ka ha ghara iru oru maka ha jiri aka nke onwe ha.

15 Otu a ha buuru ndi ume-ngwu, otutu n'ime ha ndi na-eke arusi, ma "obubu-onu nke Chineke adakwasiiwo ha n'ih i bomenala nile nke ndi nna ha; na-agbanyeghi nkwa nile nke Onye-nwe ka esetiri ka o ruo ha n'onodu nke nchehari.

16 Ya mere, nke a bu ihe "kpatara umu nwoke nke Mosai nakwereworo oru ah, na eleghi-anya ha nwere ike ikpota ha na nchehari; na eleghi-anya ha nwere ike ikpota ha n'imata maka atumatu nke mgbaputa.

17 Ya mere ha kewara onwe ha otu site n'ebe ibe ya no, ma gagharịa n'etiti ha, nwoke obula nani ya, dika okwu ah na ike nke Chineke nke e nyere ya siri di.

18 Ugua Amon ebe o bu onye-isi n'etiti ha, ma-obu n'uzo ozo o na-elekota ha, ma o puru site n'ebe ha no, mgbe o "gozisiwo-ro ha dika otu onodu ha nile siri di, ebe o gwaworo ha okwu

Chineke, ma-obu goziwo ha tutu opupu ya; ma otu a ha weere njem ha di iche iche n'akuku ala ah nile.

19 Ma Amon gara n'ala nke "Ishmel, ala ah ebe a na-akpo ya aha umu nwoke nke Ishmel, ndi nke ghokwara ndi Leman.

20 Ma dika Amon banyere ala nke Ishmel, ndi Leman kporo ya ma kee ya agbu, dika o siri buru omenala ha ike ndi Nifai nile dabatara n'aka ha agbu, ma buga ha n'iru eze; ma otu a a hapuru ya na mmasi nke eze ah igbu ha, ma-obu idebe ha na ndokpu n'agha, ma-obu ituba ha n'ime ulo mkporo, ma-obu ichupu ha site n'ala ya, dika ochicho na mmasi ya siri di.

21 Ma otu a Amon ka e bugara n'iru eze ah onye na-achi ala nke Ishmel; ma aha ya bu Lamonai; ma-obu onye agburu nke Ishmel.

22 Ma eze ah juru Amon ma-obu ochicho ya ibi n'ala ah n'etiti ndi Leman, ma-obu n'etiti ndi ya.

23 Ma Amon siri ya: E, achoro m ibi n'etiti ndi a na nwa oge; e, ma eleghi-anya wee ruo ubochi m nwuru.

24 Ma o wee ruo na eze Lamonai nwere nnukwu mmasi n'ebe Amon no, ma mee ka atopu agbu ya nile; ma o wee choo ka Amon kporo otu nwa-ada ya ka nwunye.

25 Mana Amon siri ya: E-e, kama a ga m abu nwa-oru gi. Ya mere Amon ghoro nwa-oru

14a Mosa. 10:12.
15a Alma 3:6-19;
3 Nif. 2:15-16.

b Alma 9:16-24; 18:5.
16a Mosa. 28:1-3.
18a NGAN Gozie, Goziri,

Ngozi.
19a 1 Nif. 7:4-6.

nye eze Lamonai. Ma o wee ruo na edunyere ya n'etiti umu-oru ndi ozo ichie igwe-aturu nile nke Lamonai, dika omenala nke ndi Leman siri di.

26 Ma mgbe o noworo n'ozu nke eze ahụ ubochi atọ, dika o nọ ya na umu-oru ndi Leman ahụ na-agaghari ha na igwe-aturu ha gaa n'ebe mmiri di, nke a na-akpo mmiri nke Sibos, ma ndi Leman nile na-eduta igwe-aturu ha nile n'ebe a, ka ha wee nweta mmiri—

27 Ya mere, dika Amọn na umu-oru nile nke eze ahụ na-eduga igwe-aturu ha nile n'ebe a mmiri di, lee, otu onu-ogugu nke ndi Leman, ndi noworiji ha na igwe-aturu ha na mmiri, guzoro ma gbasasi igwe-aturu nile nke Amọn na umu-oru nile nke eze ahụ, ma ha gbasasiri ha oke nnukwu nke mere na ha gbafuru otutu ebe nile.

28 Ugbua umu-oru nile nke eze ahụ malitere itamu, na-asị: Ugbua eze ahụ ga-egbu anyi, dika o meworo umunne anyi nwoke n'ihu na igwe-aturu ha ka agbasasiri site n'ajoo-omume nke ndikom a. Ma ha malitere ikwa akwa karia, na-asị: Lee, igwe-aturu anyi nile ka agbasasiworiji.

29 Ugbua ha kwara akwa n'ihu egwu na aga-egbu ha. Ugbua mgbe Amọn huru nke a obi ya wee zaa n'ime ya site n'onu; n'ihu na, o kwuru, A ga m ego-siputa ike m nye umu-oru ibem ndi a, ma-obu ike ahụ nke di n'ime m, n'ikpoghachi igwe-aturu nile ndi a nye eze ahụ,

ka m wee nweta obi nile nke ndi oru ibe m nile ndi a, ka m wee duba ha n'ikwere n'okwu m nile.

30 Ma ugbua, ndi a bu echiche nile nke Amọn, mgbe o huru mkpagbu nile nke ndi ahụ o kporo umunne ya nwoke.

31 Ma o wee ruo na o kwagidere ha site n'okwu ya nile, na-asị: Umunne m nwoke, nwee nu obi-uto ma ka anyi gaa choo igwe-aturu ndi ahụ, ma anyi ga-achikota ha onu ma wegachi ha azu n'ebe ahụ mmiri di, ma otu a anyi ga-ehekwa igwe-aturu nile ahụ nye eze ahụ ma o gaghi egbu anyi.

32 Ma o wee ruo na ha gara icho igwe-aturu ahụ, ma ha soro Amọn, ma ha gara oso-osọ jiri nnukwu ime ngwa-ngwa na gafe igwe-aturu nke eze ahụ n'iru, ma kpokota ha onu ozo n'ebe ahụ mmiri di.

33 Ma ndikom ahụ guzoro ozo ichusasi igwe-aturu ha nile; mana Amọn siri umunne ya nwoke: Gbaanụ igwe-aturu ahụ gburu-gburu ka ha ghara igbafu; ma ka m gaa ma luo ogu mu na ndikom a na-achusasi igwe-aturu anyi nile.

34 Ya mere, ha mere dika Amọn nyere ha n'iwu, ma o garuru ma guzoro ilu ogu ya na ndi ahụ guzoro n'akuku mmiri nile nke Sibos; ma ha di n'onu-ogugu obughi ole na ole.

35 Ya mere ha atughi Amọn egwu, n'ihu na ha chere na otu n'ime ndikom ha nwere ike igbu ya dika o siri masi ha, n'ihu na ha amataghi na Onye-nwe ekwewo

Mosajà nkwa na ọ “ga-anapụta ụmụ ya nwoke site n’aka ha nile; ọbụghị ma ha matara ihe ọbụla gbasara Onye-nwe; ya mere ha nwere mmasị na mbibi nke ụmụnne ha nwoke; ma n’ihi nke a ha guzoro ichụsasi igwe-atụrụ nile nke eze ahụ.

36 Mana “Amọn guzogidere ma malite ịtụ ha okwute jiri ébè ya; e, jiri nnukwu ike ọ gbara okwute n’etiti ha; ma otu a o gburu ́bụfọdụ ọnụ-ogugụ n’ime nke mere na ha malitere inwe ịtụ-n’anya n’ike ya; otu o sila dị ha were iwe n’ihi ọgbugbu nke ụmụnne ha nwoke, ma ha emewo mkpebi na ọ ga-ada; ya mere, ebe ha hụrụ na ha enweghị ike ịtuta ya okwute ha nile, ha bjaruru jiri okpiri nile igbu ya.

37 Mana lee, nwoke ọbụla nke welitere okpiri ya ịkụ Amọn, o jiri mma-agma ya gbubipụ aka ha; n’ihi na ọ nagidere ọkụkụ ha nile site n’iji iru mma agha ya kụọ aka ha nile, nke mere na ha malitere inwe ịtụ-n’anya, ma malite igbafu n’iru ya; e, ma ha adighị ole na ole n’ọnụ-ogugụ; ma o mere ka ha gbafuo site n’ume nke aka ya.

38 Ugbuga isii n’ime ha adaworiri site n’ébè ahụ, mana o gbughị onye ọbụla ma ọbụghị nani onye-ndu ha jiri mma agha ya; ma o gbubipurụ ka ha ra bụ aka ha nile nke ewelitere megide ya, ma ha adighị ole na ole.

39 Ma mgbe ọ chụmiworo ha ébè dị anya, ọ laghachiri ma ha nyere igwe-anụ ha nile mmiri

ma kpoghachị ha ebe ịta-ahihia nke eze ahụ, ma mgbe ahụ gaba-kwuru eze ahụ, buru aka nile ahụ nke ebepụworo site na mma-agma nke Amọn, nke ndị ahụ choro igbu ya; ma ebubagaruru ha eze ahụ dika ihe mgba-ama nke ihe nile ndi ha meworo.

ISI 18

Eze Lamonaị wee chee na Amọn bụ Nnukwu Mụọ ahụ — Amọn wee kuziere eze ahụ maka Okike, maka mmekọrịta nile nke Chineke na ndị mmadụ, na maka mgba-puta ahụ nke na-abia site na Kraist — Lamonaị wee kwere ma daa n’ala dika ọ nwụwo. Ihe dika n’afọ 90 tutu amụọ Kraist.

MA o wee ruo na eze Lamonaị mere ka ụmụ-oru ya nile guzoro ma gbaa ama maka ihe nile nke ha hụworo gbasara ihe ahụ.

2 Ma mgbe ha nile gbaworo ama maka ihe nile ndi ha hụworo, ma ọ mụtaworiri maka ikwesị-ntụkwasi-obi nke Amọn n’ichekwa igwe-atụrụ ya nile, na kwa maka nnukwu ike ya n’ilụ ọgụ megide ndi ahụ choro igbu ya, ọ tūrụ ya n’anya kariya, ma si: N’ezie, nke a kariiri otu nwoke. Lee, nke a ọbụghị Nnukwu Mụọ onye na-ezite ụdi nnukwu ntarahụhụ nile n’arụ ndi a, n’ihi igbu mmadụ ha nile?

3 Ma ha zara eze ahụ, ma si: Ma ọ bụ Nnukwu Mụọ ahụ ma-ọbụ otu nwoke, anyi amaghị; ma na nke ha otu a ka anyi matara, na ndi-iro nile nke eze

ahụ nile “enweghi ike igbu ya; obughi ma ha nwere ike ichusa-si igwe-aturu nile nke eze ahụ mgbe o na-anonyere anyi, n’ihi okachamara na nnukwu ume ya; ya mere, anyi matara na o bu enyi nke eze ahụ. Ma ugbua, O eze, anyi ekweghi na otu nwoke nwere nnukwu ike ha otu a, n’ihi na anyi matara na enweghi ike igbu ya.

4 Ma ugbua, mgbe eze nuru okwu ndi a nile, o siri ha: Ugbua a matara m na o bu Nnukwu Muo ahụ; ma o ridatawo n’oge nke a ichekwa ndu unu nile, ka m wee ghara “igbu unu dika m mere umunne unu nwoke. Ugbua nke a bu Nnukwu Muo ahụ nke nna anyi ha kwuworo maka ya.

5 Ugbua nke a bu omenala nke Lamonai, nke o nataworo site n’aka nna ya, na enwere otu “Nnukwu Muo. Na-agbanyeghi ha kwere na otu Nnukwu Muo, ha chere na ihe obula ha mere di mma; otu o sila di, Lamonai malitere itu-egwu karia, jiri egwu na eleghi anya o mewori ihe ojoo n’igbu umu-oru ya.

6 N’ihi na o gbuworiji otutu n’ime ha n’ihi na umunne ha nwoke achusasiwo igwe-aturu ha nile n’ebe ahụ mmiri di; ma otu a, n’ihi na ha a chusasiwo igwe-aturu ha nile e gburu ha.

7 Ugbua o bu ihe ndi Leman a na-eme iguzoro n’akuku mmiri nile nke Sibos ichusasi igwe-aturu nile nke ndi ahụ, na site n’ebe ahụ ha ga-achiri otutu ndi achusasiworo baa n’ala nke

ha, ebe o bu ihe ha na-eme nke mpunara di n’etiti ha.

8 Ma o wee ruo na eze Lamonai juru umu-oru ya nile, na-asị: Olee ebe nwoke ahụ nke nwere Udi nnukwu ike ahụ no?

9 Ma ha siri ya: Lee, o na-enye inyinya gi nile nri. Ugbua eze ahụ enyeworiji umu-oru ya nile iwu, tutu o ruo oge inye igwe-aturu ha mmiri, ka ha wee kwado inyinya ya nile na ugbo-ala ya nile, ma duga ya n’ala nke Nifai; n’ihi na enyeworiji nnukwu oriri eyiri n’ala nke Nifai, site n’aka nna Lamonai, onye bu eze n’ala ahụ nile.

10 Ugbua mgbe eze Lamonai nuru na Amon na-akwado inyinya ya nile na ugbo-ala ya nile o turu ya n’anya karia, n’ihi ikwesi-ntukwasi-obi nke Amon, na-asị: N’ezie enwebeghi nwa-oru obula n’etiti umu-oru m nile nke dirila ikwesi ntukwasi obi dika nwoke nke a; n’ihi na obuna o na-echeta iwu m nile na-edebe ha.

11 Ugbua a matara m n’ezie na nke a bu Nnukwu Muo ahụ, ma a ga m acho ya ka o batakwute m, mana a nwaghi m anwa.

12 Ma o wee ruo na mgbe Amon jikeworo inyinya nile ahụ na ugbo-ala nye eze ahụ na umu-oru ya nile, o bakwugara eze ahụ, ma o huru na mbara iru nke eze ahụ gbanwere; ya mere o choro ilaghachi si n’iru ya puo.

13 Ma otu n’ime umu-oru eze ahụ siri ya, Rabbana, nke bu ma asugharia ya, o si-ike ma-obu nnukwu eze, ebe ha na-ewere

ndị eze ha nile ịbụ ndị siri ike; ma otu a ọ siri ya: Rabbana, eze ahụ choro ka inodu.

14 Ya mere Amọn tughariri onwe ya n'ebe eze ahụ nọ, ma si ya: Gini ka i choro ka m mere gi, O eze? Ma eze ahụ azaghi ya ruo ohere nke otu awa, dika oge nke ha, n'ihi na ọ maghi ihe ọ ga-agwa ya.

15 Ma o wee ruo na Amọn si kwara ya ozọ: Gini ka i choro n'aka m? Mana eze ahụ azaghi ya.

16 Ma o wee ruo na Amọn, ebe o juputara na Mụọ nke Chineke, ya mere ọ matara "echiche nile nke eze ahụ. Ma ọ siri ya: Ọ bụ n'ihi na I nwo na m chekwara umu-oru gi na igwe-aturu gi nile, ma gbuo umunne ha nwoke asaa jiri ebè na jiri mma agha, ma bepụ aka ndi nke ozọ nile, ka m wee chekwa igwe-aturu gi nile na umu-oru gi; lee, ọ bụ nke a kpata oke itu-n'anya gi nile?

17 Asị m gi, ọbụ gini, ka oke itu-n'anya gi jiri di ukwu otu a? Lee, abụ m nwoke, ma abụ m nwa-oru gi; ya mere, ihe ọbula I choro nke di mma, nke ahụ ka m ga-eme.

18 Ugbua mgbe eze ahụ nwooro okwu ndi a nile, ọ turya ya n'anya ozọ, n'ihi na ọ huru na Amọn nwere ike "iguta echiche ya nile; mana na-agbanyeghi nke a, eze Lamonai meghepuru onu ya, ma si ya: Onye ka I bu? Ọbụ gi bụ Nnukwu Mụọ ahụ, onye ^bmazuru ihe nile?

19 Amọn zara ma si ya: Abụghị m ya.

20 Ma eze ahụ siri: Olee otu i siri mata echiche nile nke obi m? I nwere ike ikwu n'enweghi egwu, ma gwa m gbasara ihe ndi a nile; na kwa gwa m site n'ike gini ka I gburu ma bepụ aka nile nke umunne m nwoke ndi chusasiri igwe-aturu m nile—

21 Ma ugbua, ọburu na i ga-agwa m gbasara ihe ndi a nile, ihe ọbula i choro a ga m enye gi; ma ọburu na a choro, a ga m eche gi jiri ndi-agma m nile; mana a matara m na I siri ike karịa ha nile; otu o sila di, ihe ọbula I choro n'aka m a ga m enye gi ya.

22 Ugbua Amọn ebe ọ ma ihe, ma na odighi eme mmadu ihe ọjọ, ọ siri Lamonai: I ga-añantị n'okwu m nile, ọburu na m gwa gi site n'ike gini m mere ihe ndi a nile? Ma nke a bụ ihe m choro n'aka gi.

23 Ma eze ahụ zara ya, ma si: E, aga m e kwere okwu gi nile. Ma otu a ejidere ya site n'aghughọ.

24 Ma Amọn malitere igwa ya okwu "n'enweghi egwu, ma si ya: I kwere na e nwere otu Chineke?

25 Ma ọ zara, ma si ya: Amataghị m ihe nke ahụ putara.

26 Ma mgbe ahụ Amọn siri: Ikwere na e nwere otu Nnukwu Mụọ?

27 Ma ọ siri, E.

28 Ma Amọn siri: Nke a bụ Chineke. Ma Amọn siri ya ozọ: I kwere na Nnukwu Mụọ a, onye bụ Chineke, kere

ihe nile ndị dị n'elu-igwe na n'elu ụwa?

29 Ma ọ siri: E, kwere m na o kere ihe nile dị n'ụwa; mana a mataghị m maka elu-igwe nile.

30 Ma Amọn siri ya: Elu-igwe nile bụ ebe nke Chineke bụ na ndị ọzọ-ozu ya nile dị nsọ.

31 Ma eze Lamonai siri: O dị elu karịa ụwa?

32 Ma Amọn siri: E, ma ọ na-eleda anya lekwasị ụmụ nke mmadụ nile; ma ọ mazuru "echiche nile na nzube nile nke obi; n'ihị na site n'aka ya ka eke-re ha nile site na mmalite ahụ.

33 Ma eze Lamonai siri: E kwere m ihe nile ndị a nke I kwuworo. Ezitara gị site n'ebe Chineke nọ?

34 Amọn wee si ya: Abụ m nwoke; ma "mmadụ na mmalite ka e kere n'ụdị oyiyi nke Chineke, ma a kpọrọ m site na Mụọ Nsọ "ikuziri ndị a ihe ndị a nile, ka e wee weta ha n'omụ-ma nke ihe ahụ nke ziri ezi na ezi-okwu;

35 Ma ọfọdụ nke "Mụọ ahụ bi n'ime m, nke na-enye m "mmụta, na kwa ike dika okwukwe m na ọchịchọ m nile nke dị n'ime Chineke siri dị.

36 Ugbua mgbe Amọn kwuworo okwu ndị a, ọ malitere na okike nke ụwa, na kwa n'okike nke Adam, ma gwa ya ihe nile gbasara ọdịda nke mmadụ, ma "kwugharia ma togbo n'iru ya

akuko-ndekota nile na "akwu-kwo-nsọ nile nke ndị ahụ, nke "ndi-amuma nile kwuworo, ọbuna gbada ruo n'oge nke nna ha, Lihai, hapuru Jerusalem.

37 Ma o kwugharikwara nye ha (n'ihị na ọ bụ nye eze ahụ na nye umu-oru ya nile) njem nile nke ndị nna ha n'ime ozara ahụ, na ntaram-ahuhu ha nile site n'aguu na akpiri ikpo nku, na irusi oru ike ha, na ihe ndi ozo.

38 Ma o kwugharikwara nye ha gbasara nnupu-isi nile nke Leman na Lemuel, na umu nwoke nile nke Ishmel, e, nnupu-isi ha nile ka ọ kooro ha; ma ọ kowadaruru ha ala akuko-ndekota nile na akwukwo-nsọ nile site n'oge ahụ nke Lihai hapuru Jerusalem gbada ruo oge ugbua.

39 Mana nke a abughi ihe nile; n'ihị na ọ kowadaruru ha ala "atumatu nke mgbaputa, nke a kwadoro site na nto-ala nke ụwa; ma o mekwara ka ha mata gbasara obibia nke Kraist, na oru nile nke Onye-nwe ka o mere ka ha mata.

40 Ma o wee ruo na mgbe o kwusiworo ihe ndi a nile, ma kowadaru ha ala nye eze ahụ, na eze ahụ kwere okwu ya nile.

41 Ma ọ malitere itiku Onye-nwe, na-asị: O Onye-nwe, mee ebere; dika uju "ebere gi nke I meworo ndi nke Nifai siri di, meere m, na ndi m.

42 Ma ugbua, mgbe o kwuworo

32a Emos 4:13; 3 Nif. 28:6; Oznd. 6:16.

34a Mosa. 7:27; Ita 3:13–16.
b NGAN Kuzie, Onye Nkuzi—I jiri Mụọ na-akuzi.

35a NGAN Kwalite Mụọ, Nkwali nke Mụọ.

b NGAN Mmata-ihe.

36a Mosa. 1:4;
Alma 22:12; 37:9.
b NGAN Akwukwo-

nsọ nile.

c Qlndoz. 3:18–21.

39a NGAN Atumatu nke Mgbaputa.

41a NGAN Ebere, Obi-ebere.

nke a, ọ dara n'ala, dika ọ nwụ-
rụ anwụ.

43 Ma o wee ruo na ụmụ-oru
ya kpọrọ ya ma bubara ya
nwunye ya, ma dīnaa ya n'elu
akwa-ura; ma o dīnara dika ọ
nwurū anwū ruo ụbọchi abụo
na abali abụo; ma nwunye ya,
na ụmụ ya nwoke, na ụmụ-ada
ya ruuru ya uju, n'udi usoro
nke ndi Leman, na-akwa akwa-
ariri maka ofufu ya.

ISI 19

*Lamonai wee nata ihè nke ndu
mgbe nile na-adigide ma wee hu
Onye-mgbaputa ahụ — Ezi na ụlọ
ya wee daba n'ime onọdu amaghi
onwe, ma otutu ndi na-ahụ ndi
mụo-ozī — Amọn ka e chekwara
n'uzo itụ n'anya — O wee mee
otutu baptism ma wee hiwe otu
nzuko-nsọ n'etiti ha. Ihe dika n'afọ
90 tutu amụọ Kraịst.*

Ma o wee ruo na mgbe ụbọchi
abụo na abali abụo gasiri ha
chọrọ iburu arụ ya ma togbo ya
n'ime ili egwuru na nkume, nke
ha meworo maka ebum-n'obi
nke ili ndi ha nwurū anwū.

2 Ugbua nwunye eze ahụ ebe
ọ nwororo maka ezi aha nke
Amọn, ya mere o zigara ma
chọọ ka ọ batakwute ya.

3 Ma o wee ruo na Amọn mere
dika e nyere ya n'iwu, ma
banyekwuru nwunye eze ahụ,
ma chọọ imata ihe ọ chọrọ ka
ya mee.

4 Ma ọ sirị ya: Ụmụ-oru di m
nile emewo ka m mata na I bụ

“onye-amụma nke Chineke di
nsọ, ma na I nwere ike iru otutu
nnukwu orụ nile n'aha ya;

5 Ya mere, ọburū na nke a di
otu ahụ, a chọrọ m ka I banye
ma hụ di m, n'ihì edinawo ya
n'elu akwa-ura ya nke a mere
ụbọchi abụo na abali abụo; ma
ufodu si na ọ nwubeghi, mana
ndi ozọ na-asị na ọ nwūwo ma
na ọ na-esi ajọọ isi, ma na o kwe-
sirị ka edebe ya n'ime ili; mana ọ
burū maka mụ n'onwe m, n'u-
che m ọ dighi esi ajọọ isi.

6 Ugbua, nke a bụ ihe Amọn
chọrọ, n'ihì na ọ matara na
eze Lamonai nọrọ n'okpuru ike
nke Chineke; ọ matara na “ihè
mkpuchi-iru gbara ọchichiri nke
ekweghi ekwe ka a na-ewepu
site n'echiche ya, ma ^bihè ahụ
nke na-enye echiche ya ihè,
nke bụ ihè ebube nke Chineke,
nke bụ ihè itụ-n'anya nke idi
mma ya — e, ihè nke a ewebata-
wori ọñụ di ukwuu n'ime
mkpuru-obi ya, igwe ojii nke
ọchichiri ebe achusasiworo
ya, ma na ihè nke ndu mgbe
nile na-adigide ka amunyere
n'ime mkpuru-obi ya, e, ọ
matara na nke a akariwo udiri
arụ ya, ma akpọpuru ya n'ime
Chineke —

7 Ya mere, ihe nwunye eze ahụ
chọrọ n'aka ya bụ nani ọchicho
ya. Ya mere, ọ bara ihu eze ahụ
dika nwunye eze ahụ chọworo
ka o mee; ma ọ huru eze ahụ, ma
ọ matara na ọ nwughị anwū.

8 Ma ọ sirị nwunye eze ahụ:
Ọ nwughị anwū, kama ọ na-ara-
hụ ura n'ime Chineke, ma n'echi

ya ọ ga-ebili ọzọ; ya mere unu elikwala ya.

9 Ma Amọn siri ya: I kwere nke a? Ma ọ siri ya: Enwebeghi monye-aka-ebema ọbụghị okwu gi, na okwu nke ụmụ-oru anyi nile; otu o sila di e kwere m na ọ ga-adị dika i kwuworo.

10 Ma Amọn siri ya: Ngozi na-adiri gi n'ihi okwukwe gi kariji akari; asi m gi, nwanyi, enwebeghi udi nnukwu "okwukwe a n'etiti ndi nke ndi Nifai nile.

11 Ma o wee ruo na o chere akwa-ura di ya nche, site n'oge ahụ ọbuna wee ruo oge ahụ n'echi ya nke Amọn hoputaworo na ọ ga-ebili.

12 Ma o wee ruo na o biliri, dika okwu nile nke Amọn siri di; ma dika o biliri, o setipuru aka ya nye nwanyi ahụ, ma si: Ngozi na-adiri aha nke Chineke, ma ngozi na-adiri gi.

13 N'ihi na dika ọ bụ ezi-okwu na i na-adị ndụ, lee, ahụwo m Onye-mgbaputa m; ma ọ ga-abjarute, ma a "ga-amuta ya site ^bn'otu nwanyi, ma ọ ga-agbaputa ụmụ-mmadu nile ndi kwere n'aha ya. Ugbua, mgbe o kwuworo okwu ndi a nile, obi ya zara n'ime ya, ma o wee jiri ọñụ daba kwa ọzọ; ma nwunye-eze ahụ darukwara ala, ebe Mụọ ahụ kara ya ike.

14 Ugbua Amọn ebe ọ hụrụ Mụọ nke Onye-nwe ahụ awuputara dika "ekpere ya nile n'aru ndi Leman siri di, ụmụnne ya

nwoke, ndi buworo ndi kpata oke nnukwu iru uju n'etiti ndi Nifai, ma-ọbụ n'etiti ndi nke Chineke nile n'ihi ajoyo-omume ha nile na ^bomenala ha nile, ọ dara n'ikpere ya, ma malite iwuputa obi ya n'ekpere na inye Chineke ekele maka ihe o meworo ụmụnne ya nwoke; ma "ọñụ karikwara ya ike; ma otu a ha atọ nile ^ddaruru n'ala ahụ.

15 Ugbua, mgbe ụmụ-oru nile nke eze ahụ hụworo na ha adawo, ha malitekwara itiku Chineke, n'ihi na egwu nke Onye-nwe abiakwaswo kwa ha, n'ihi na o bụ ha bụ "ndi guzoroworo n'iru eze ahụ ma gbaara ya ama gbasara nnukwu ike nke Amọn.

16 Ma o wee ruo na ha kpokuru aha nke Onye-nwe, n'ike ha, ọbuna wee ruo mgbe ha nile daworo n'ala ahụ, ma ọbụghị nani otu n'ime ndinyom ndi Leman, onye aha ya bụ Ebish, ebe agbanweworo ya nye Onye-nwe ke mgbe otutu afo, n'ihi ncheta ọhụ di mkpa nke nna ya —

17 Otu a, ebe agbanweworo ya nye Onye-nwe, ma n'emetubeghi ka amata maka ya, ya mere, mgbe ọ hụrụ na ụmụ-oru nile nke Lamonai adawo n'ala, na kwa nne ya ukwu, nwunye eze, na eze ahụ, na Amọn dina-lari n'ala ahụ, ọ matara na ọ bụ ike nke Chineke; ma ebe o chere na nke a bụ ohere ọma,

10a Luk 7:9.

NGAN Okwukwe.

13a NGAN Jisus Kraist—

Ibu-amuma nile
banyere ọmụmụ na

onwu nke Jisus
Kraist.

b 1 Nif. 11:13–21.

14a OznQd. 42:14.

b Mosa. 1:5.

c NGAN Ọhụ.

d Alma 27:17.

15a Alma 18:1–2.

site na-ime ka ndị ahụ mata ihe meworo n'etiti ha, na site n'ihu ihe mere o ga-eme ha ka ha "kwere n'ike nke Chineke, ya mere o gbapuru site n'ulo ruo n'ulo, na-eme ka ndị ahụ mata maka ya.

18 Ma ha malitere ikpokota onwe ha onu n'ulo nke eze ahụ. Ma igwe-mmadu biara, ma n'itu-n'anya ha, ha huru eze ahụ, na nwunye eze ahụ, na umu-oru ha nile dina larịi n'ala ahụ, ma ha nile dinara n'ebe ahụ dika ha nwuru anwu; ma ha hu kwara Amọn, ma lee, o bu onye nke Nifai.

19 Ma ugbua ndi ahụ malitere itamu n'etiti onwe ha; ufodu na-asị na o bu nnukwu ihe ojoo biakwasiworo ha, ma-obu eze ahụ na ulo ya, n'ihu na o kwere-wo ka onye nke Nifai "nogide n'ala ahụ.

20 Mana ndi ozo baara ha mba na-asị: Eze ahụ ewetakwasıwo ulo ya ajoo ihe a, n'ihu na o gburu umu-oru ya nile ndi achusasiworo igwe-aturu ha na "mmiri nile nke Sibos.

21 Ma abakwaara ha mba site na ndi ahụ guzoro na mmiri nile nke Sibos ma "chusasıa igwe-aturu ahụ nile bu nke eze ahụ, n'ihu na ha wesoro Amọn oke iwe n'ihu onu-ogugu nke o gbuworo n'ime umunne ha nwoke na mmiri nile nke Sibos, mgbe o na-ehekwa igwe-aturu nile nke eze ahụ.

22 Ugbua otu n'ime ha, onye "egbuworo nwanne ya nwoke

site na mma agha nke Amọn, ebe o na-eweso Amọn oke iwe kari, miputara mma agha ya ma garuo ka o wee mee ka o dakwası Amọn, igbu ya; ma dika o welitere mma agha ahụ igbu ya, lee, o dara nwuo.

23 Ugbua anyi huru na-enweghi ike igbu Amọn, n'ihu na "Onye-nwe asiwo Mosai, nna ya: Aga m edebe ya, ma o gaadiiri ya dika okwukwe gi siri di—ya mere, Mosai nyefere ya Onye-nwe na 'ntukwası-obi.

24 Ma o wee ruo na mgbe igwe-mmadu ahụ huru na nwoke ahụ adawo nwuo, onye welitere mma agha ahụ igbu Amọn, egwu biakwasiri ha nile, ma ha anwaghi-anwa iweputa aka ha nile ibitu ya ma-obu onye obula n'ime ndi ahụ daworo; ma ha malitere igosi itu n'anya ozo n'etiti onwe ha ihe nwere ike ibu ihe kpata nnu kwu ike nke a, ma-obu ihe ihe ndi a nile nwere ike iputa.

25 Ma o wee ruo na e nwere otutu n'etiti ha ndi siri na Amọn bu "Nnukwu Muo ahụ, ma ndi ozo siri na Nnukwu Muo ahụ zitara ya;

26 Mana ndi ozo baara ha nile mba, na-ası na o bu ajoo-anumanu, onye e zitaworo site n'ebe ndi Nifai no ka o taa ha ahuhu.

27 Ma e nwere ufodu ndi siri na Amọn ka Nnukwu Muo zitara ka o taa ha ahuhu n'ihu ajoo-omume ha nile; ma na o bu Nnukwu Muo ahụ bu ihe na-anonyere ndi Nifai, onye

17a Mosa. 27:14.

19a Alma 17:22–23.

20a Alma 17:26; 18:7.

21a Alma 17:27; 18:3.

22a Alma 17:38.

23a Mosa. 28:7;

Alma 17:35.

b NGAN Ntukwası-obi.

25a Alma 18:2–5.

na-anapụta ha oge nile site n'aka ha nile; ma ha siri na o bu Nnukwu Mụọ a bu onye biworo otutu n'ime umunne ha nwoke, ndi Leman.

28 Ma otu a ndoro-ndoro ahụ malitere idi nko karia n'etiti ha. Ma mgbe ha no otu a na-adọ ndoro-ndoro, "oru-nwanyị ahụ onye meworo igwe-mmadu ahụ ka ha gbakota onu biara, ma mgbe o huru ndoro-ndoro ahụ nke di n'etiti igwe-mmadu ahụ o wutere ya karia, obuna ruo n'anya mmiri.

29 Ma o wee ruo na o gara ma jide nwunye-eze ahụ n'aka, na eleghi-anya o nwere ike kulite ya site n'ala ahụ; ma na ngwan-gwa o bituru ya aka o bilite ma guzoro n'ukwu ya abuo, ma tie mkpu n'olu dasiri ike, na-asị: O Jisus agoziri agozi, onye zoputaworo m site "n'ala mụọ di egwu! O Chineke agoziri agozi, meere ndi a ^bebere!

30 Ma mgbe o kwuworo nke a, o jikotara aka ya abuo, ebe o juputara n'onu, na-ekwu otutu okwu ndi anaghoghi aghota; ma mgbe o meworo nke a, o jidere eze, Lamonaị ahụ n'aka, ma lee o bilitere ma guzoro n'ukwu ya abuo.

31 Ma ya, ozigbo, ebe o huru ndoro-ndoro ahụ di n'etiti ndi ya, garuru ma malite ibara ha mba, na ikuziri ha "okwu nile ahụ nke o nworo site n'onu Amon; ma ka ha ra bu ndi nuru

okwu ya nile kweere, ma agbanwere ha nye Onye-nwe.

32 Mana e nwere otutu n'etiti ha ndi na-achoghi inu okwu ya nile; ya mere ha gawara n'uzo ha.

33 Ma o wee ruo na mgbe Amon bilitere o dukwara ha odu, na kwa umu-oru nile nke Lamonaị mere otu a; ma ha nile kwuputaara ndi ahụ otu ihe ahụ—na obi ha nile ka "agbanweworo; na ha enwekwaghi ochicho ime ^bihe-ogoo.

34 Ma lee, otutu kwuputaara ndi ahụ na ha ahwo "ndi mụo-ozu ma kparita-uka ha na ha; ma otu a ha agwawo ha rii otutu ihe maka Chineke, na maka ezi-omume ya.

35 Ma o wee ruo na e nwere otutu ndi kwere n'okwu ha nile; ma ka ha ra bu ndi kwere e "mere ha baptism; ma ha ghoro ndi ezi-omume, ma ha hiwere otu nzuko-nsọ n'etiti ha.

36 Ma otu a oru nke Onye-nwe malitere n'etiti ndi Leman; otu a Onye-nwe malitere iwuputa Mụọ ya n'aru ha; ma anyi huru na aka ya ka esetipuru ruo "mmadu nile ndi ga-echeghari ma kwere n'aha ya.

ISI 20

Onye-nwe wee ziga Amon Midonaị inaputa umunne ya nwoke a turu mkporo—Amon na Lamonaị zutere

28a Alma 19:16.

29a 1 Nif. 14:3.

^b NGAN Ebere,

Obi-ebere.

31a Alma 18:36–39.

33a NGAN Amuru Ozọ,

Amuru site na
Chineke.

^b Mosa. 5:2;

Alma 13:12.

34a NGAN Mụo-ozu nile.

35a NGAN Baptism, Mee
Baptism.

36a 2 Nif. 26:33;

Alma 5:33.

nna Lamonaị, onye bu eze n'ala ahụ nile—Amọn wee manye okenye eze ahụ ka ọ kwado nhapụ ụmụnne ya nwoke ka ha nwere onwe ha. Ihe dika n'afọ 90 tutu amụọ Kraịst.

MA o wee ruo na mgbe ha hiweworo otu nzuko-nsọ n'ala ahụ, na eze Lamonaị chọrọ ka Amọn soro ya gaa n'ala nke ndị Nifai, ka o wee gosị ya nna ya.

2 Ma olu nke Onye-nwe bjaruru Amọn na-asị: I gaghi agalite ruo ala nke ndị Nifai, n'ihi na lee, eze ahụ ga-achọ ndụ gi; mana i ga-aga n'ala nke Mịdonai; n'ihi na lee, nwanne gi nwoke Eron, na kwa Miulakai na Ama nọ n'ụlọ mkpọrọ.

3 Ugbua o wee ruo na mgbe Amọn nụworo nke a, ọ siri Lamonaị: Lee, nwanne m nwoke na ụmụnne m nwoke nọ n'ụlọ-mkpọrọ na Mịdonai, ma ka m gaa ka m wee napụta ha.

4 Ugbua Lamonaị siri Amọn: A matara m, "n'ike nke Onye-nwe i nwere ike ime ihe nile. Mana lee, aga m esoro gi gaa n'ala nke Mịdonai; n'ihi na eze nke ala Mịdonai ahụ, onye aha ya bu Antiomno, bu enyi m; ya mere aga m a ga-ala nke Mịdonai ahụ, ka m wee kwagide eze nke ala ahụ, ma ọ ga-akpọputa ụmụnne gi nwoke site n'ụlọ mkpọrọ. Ugbua Lamonaị siri ya: Onye gwara gi na ụmụnne gi nwoke nọ n'ụlọ mkpọrọ?

5 Ma Amọn siri ya: E-e odighi onye gwaworo m, ma ọbụghị

Chineke; ma ọ siri m—Gaa ma napụta ụmụnne gi nwoke, n'ihi na ha nọ n'ụlọ-mkpọrọ n'ala nke Mịdonai.

6 Ugbua mgbe Lamonaị nụworo nke a o mere ka ụmụ-oru ya nile kwado "inyinya ya nile na ụgbọ-ala ya nile.

7 Ma ọ siri Amọn: Bia, aga m esoro gi gbada n'ala nke Mịdonai ahụ, ma n'ebe ahụ aga m ariọ eze ahụ ka o wee kpọputa ụmụnne gi nwoke site n'ụlọ-mkpọrọ.

8 Ma o wee ruo na dika Amọn na Lamonaị na-aga njem n'ebe ahụ, ha zutere nna nke Lamonaị, onye bu eze "n'ala ahụ nile.

9 Ma lee, nna nke Lamonaị siri ya: Gini mere i biaghi "n'oriri na nnukwu ụbọchị ahụ mgbe m mere oriri nye ụmụ m ndi nwoke nile, na nye ndi m?

10 Ma ọ sịkwara: Ole ebe ka i na-aga gi na onye Nifai a, onye bu otu n'ime ụmụ nke "onye okwu ugha?

11 Ma o wee ruo na Lamonaị kwughariri ya ebe ọ na-aga, n'ihi na ọ tụtụ egwu ikpasu ya iwe.

12 Ma ọ gwakwara ya ihe nile kpata o jiri nọdụ n'ime ala-eze nke ya, nke mere na ya agakwurughị nna ya n'oriri ahụ nke ọ kwadoworo.

13 Ma ugbua mgbe Lamonaị kwughariworo ihe ndi a nile nye ya, lee, n'itu n'anya ya, nna ya wesoro ya iwe, ma si: Lamonaị, i na-aga inaputa ndi nke Nifai a, ndi bu ụmụ onye okwu-ugha.

Lee, o zuru ndị nna anyị ori; ma ugbua ụmụ ya abiaawo kwa n'etiti anyị ka ha wee, site n'aghugho na okwu ụgha ha nile, ghoghbuo anyị, ka ha wee zuna-ri kwa anyị ihe anyị nwere.

14 Ugbua nna nke Lamonai nyere ya iwu ka o wee gbuo Amọn jiri mma agha ahụ. Ma o nyekwara ya iwu ka ọ ghara iga n'ala nke Mịdonai ahụ, mana ọ ga-esoro ya laghachi n'ala nke "Ishmel.

15 Mana Lamonai siri ya: Agaghị m egbu Amọn, obughi ma m ga-alaghachi n'ala nke Ishmel, mana a ga m a ga n'ala nke Mịdonai ka m wee hapu ụmụmme nwoke nke Amọn, n'ihì na a matara m na ha bu ndi ezi-omume na ndi-amuma di nsọ nile nke ezi Chineke ahụ.

16 Ugbua mgbe nna ya nworo okwu nile ndi a, o wesoro ya iwe, ma ọ miri mma agha ya ka o wee tida ya n'ala.

17 Mana Amọn guzogidere ma si ya: Lee, i gaghị egbu nwa gi nwoke; otu o sila di, ọ "ka mma na ọ ga-ada kara gi, n'ihì na lee, o "cheghariwo site na mmehie ya nile; mana oburu na i ga-ada n'oge ugbua, n'iwe gi, mkpuruobi gi agaghị enwe nzoputa.

18 Ma ozo, ọ di mkpa na i ga-enwe ndidi; n'ihì na oburu na i "ga-egbu nwa gi nwoke, ebe ọ bu nwoke na-enweghi uta, obara ya ga-eti mkpu site n'ala ruo Onye-nwe Chineke ya, ka ibo obo biakwasị gi; ma eleghi anya i ga-atufu "mkpuruobi gi.

19 Ugbua mgbe Amọn gwa-

woro ya okwu nile ndi a, ọ zara ya, na-asị: A matara m na oburu na m ga-egbu nwa m nwoke, na m ga-akwafu obara onye na-enweghi uta; n'ihì na ọ bu gi bu onye choro ibibi ya.

20 Ma o setipuru aka ya igbu Amọn. Mana Amọn nagidere okuku ihe ya nile, ma kwa kida aka ya nke mere na o nweghi ike iji ya mee ihe.

21 Ugbua mgbe eze ahụ huru na Amọn nwere ike igbu ya, ọ malitere iriọ Amọn ka o nwe ike debe ndu ya.

22 Mana Amọn welitere mma agha ya, ma si ya: Lee, aga m eti gi ihe ma obughi na i ga-ekwenye m na a ga-akpoputa ụmụmme m nwoke site n'ulo mkporo.

23 Ugbua eze ahụ, ebe ọ na-atu egwu na ya nwere ike itufu ndu ya, siri: Oburu na i ga-edebe m aga m ekwe nyere gi ihe obula i ga-ari, obuna ruo na okara nke ala-eze ahụ.

24 Ugbua mgbe Amọn huru na ya emesowo ichie-eze ahụ dika o siri choo, ọ siri ya: Oburu na i ga-ekwenyere m na a ga-akpoputa ụmụmme m nwoke site n'ulo mkporo, na kwa na Lamonai ga-ejide ala-eze ya, ma na i gaghị eweso ya iwe, mana kwenye na ọ ga-eme dika ochicho nke onwe ya siri di "n'ihè obula o chere, mgbe ahụ aga m edebe gi; ma obughi otu ahụ aga m etida gi n'ala.

25 Ugbua mgbe Amọn kwuru okwu ndi a nile, eze ahụ malitere inuri onu n'ihì ndu ya.

26 Ma mgbe ọ huru na Amọn

14a Alma 17:19.

17a Alma 48:23.

b Alma 19:12–13.

18a NGAN Igbo-mmadu.

b OznQd. 42:18.

24a Alma 21:21–22.

enweghi ọchichọ igbu ya, ma mgbe ọ hụkwara nnukwu ihu n'anya o nwere n'ebe nwa ya nwoke Lamonai nọ, ọ tūrū ya n'anya karia, ma ọ si: N'ih na nke a bu ihe nile i chọworo, ka m wee hapu umunne gi nwoke, ma kwere na nwa m nwoke Lamonai ga-ejide ala-eze ya, lee, aga m ekwenyere gi na nwa m nwoke ga-ejide ala-eze ya site ugbua ma ruo mgbe nile; ma a gaghị m achikwa ya ozo —

27 Ma agakwa m ekwenyere gi na umunne gi nwoke a ga-akpọtara ha site n'ulo-mkporo, ma gi na umunne gi nwoke ga-abiakwute m, n'ala-eze m; n'ih na a ga m achosike ihu gi. N'ih na eze ahụ nwere nnukwu itu n'anya n'okwu nile nke o kwuworo, na kwa n'okwu nile nke nwa ya nwoke, Lamonai kwuworo, ya mere ọ "chosiri ike imuta ha.

28 Ma o wee ruo na Amon na Lamonai gara n'iru na njem ha chee iru n'ala nke Midonai. Ma Lamonai nwetara nnabata mmasi n'anya nke eze ala ahụ; ya mere umunne nwoke nke Amon ka akpọtara site n'ulo-mkporo.

29 Ma mgbe Amon zutere ha o nwere mwute karia; n'ih na lee ha gba-oto, ma akpukporu ha chighasiri karia n'ih iji eriri nile siri ike kee ha. Na ha ediwo kwa agu, akpiri-ikporu, na udi mkpagbu nile di iche iche; otu o sila di ha nwere "ndidi n'ita ahuhu ha nile.

30 Ma, dika o siri mee, ọ

buru akara-aka ha idabaworiji n'aka nile nke ndi kara nwee obi ike na ndi na-akpo-ekwenku karia; ya mere ha enweghi ike ina-nti n'okwu ha nile, ma ha akpọtawo ha, ma ha akwuwo ha ihe, ma chughariwo ha site n'ulo ruo n'ulo, na site n'ebe ruo n'ebe, obuna wee ruo mgbe ha rutere n'ala nke Midonai; ma n'ebe ahụ a kporo ha ma tuba ha n'ulo-mkporo, ma kee ha "udo nile siri ike, ma debe ha n'ulo-mkporo ruo otutu ubochi, ma anaputara ha site n'aka Lamonai na Amon.

Nkwasi nke ikwusa ozi-oma nke Eron, na Miulakai, na umunne ha nwoke, nye ndi Leman.

Mejuputara isi 21 ruo isi 26 e tinyekotara.

ISI 21

Eron wee kuziere ndi Amalek maka Kraist na aja mgbaghara mmehie ya—Eron na umunne ya nwoke ka aturu mkporo na Midonai—Mgbe anaputaworo ha, ha wee kuzie ihe n'ulo-nzuko chi nile ahụ ma nweta otutu ndi a gbanwere—Lamonai wee kwenye inye ndi ahụ no n'ala nke Ishmel inwere onwe nke okpukpechi. Ihe dika n'afọ 90 ruo 77 tutu amuo Kraist.

UGBUA mgbe Amon na umunne ya nwoke "kewapuru onwe ha n'oke nile nke ala nke ndi

Leman ahụ, lee Erọn weere njem ya chee iru n'ala nke ndị Leman kpọrọ Jerusalem, na-akpọ ya dika ala ahụ nke ebe a mụrụ ndị nna ha nile; ma ọ dị anya na-eji-kọta oke-ala nile nke Mọmọn.

2 Ugbua ndị Leman na ndị Amalek na ndị nke "Amiulon ewuwo otu nnukwu obodo-ukwu, nke a kpọrọ Jerusalem.

3 Ugbua ndị Leman n'onwe ha nwere obi ike zuru ezu, mana ndị Amalek na ndị Amiulon kara nwe obi ike; ya mere ha mere ndị Leman ka ha wee mesie obi ha nile ike, ka ha wee sie ike n'ajọọ-omume na ihe arụ ha nile.

4 Ma o wee ruo na Erọn bịaara n'obodo-ukwu nke Jerusalem, ma mbụ ọ malitere ikwusa ozi-oma nye ndị Amalek nile. Ma ọ malitere ikwusara ha ozi-oma n'ụlọ-nzukọ ha nile, n'ihị na ha ewuwo ọtụtụ ụlọ-nzukọ dika "n'usoro nke ndị Nehọ; n'ihị na ọtụtụ n'ime ndị Amalek nile na ndị nke Amiulon nọ n'ụdị nke usoro ndị Nehọ.

5 Ya mere, dika Erọn bara n'ime otu n'ime ụlọ-nzukọ ha nile ikwusa ozi-oma nye ndị ahụ, ma dika ọ na-agwa ha okwu, lee otu onye Amalek bilitere ma malite idọso ya ndoro ndoro, na-asị: Gini bụ ihe ahụ i gbaworo ama ya? I hụwo "onye mụọ-ozị? Gini mere ndị mụọ-ozị anaghị apụtakwute anyi? Lee ndị a ha abughị ezi-gbo ndị mmadụ dika ndị gi?

6 I kwukwara, ma obughi

na anyi cheghariri anyi ga-alan'iyi. Olee otu i siri mata echiche na nzube nke obi anyi nile? Olee otu i siri mata na anyi nwere mkpa icheghari? Olee otu i siri mata na anyi abughị ndi ezi-omume? Lee, anyi aruwo otutu ebe mgbaba di nsọ, ma anyi na-akpokota onwe anyi onu ife Chineke. Anyi kwere na Chineke ga-azoputa mmadu nile.

7 Ugbua Erọn siri ya: I kwere na Okpara nke Chineke ga-abia igbaputa umu mmadu site na mmehie ha nile?

8 Ma nwoke ahụ siri ya: Anyi ekweghi na i matara udi ihe obula di otu ahụ. Anyi ekweghi n'omenala nzuzu nile ndi a. Anyi ekweghi na i matara "ihe nile ga-abia, obughi ma anyi kwere na ndi nna unu nile na kwa na ndi nna anyi matara gbasara ihe nile nke ha kwuru, maka nke ahụ ga-abia.

9 Ugbua Erọn malitere isaghere ha akwukwo-nsọ nile gbasara obibia nke Kraist, na kwa gbasara mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, ma na "agaghi enwe mgbaputa maka umu mmadu ma obughi na o bu site n'onwu na ntaram-ahuhu nile nke Kraist, na aja mgbaghara mmehie nke obara ya.

10 Ma o wee ruo ka ọ malitere ikowara ha ihe ndi a nile ha wesoro ya iwe, ma malite ikwa ya emu; ma ha achoghi inu okwu nile ahụ nke o kwuru.

11 Ya mere mgbe ọ hụrụ na ha achoghi inuru okwu ya nile,

2a Mosa. 24:1;
Alma 25:4–9.
4a Alma 1:2–15.

5a Mosa. 27:11–15.
8a Jekob 7:1–8.
9a Mosa. 5:8; Alma 38:9.

b NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

o puru site n'ulo-nzuko ha, ma bɔfeta otu onumara nke a na-akpo Anai-Antai, ma n'ebe ahụ o chotara Miulakai ka o na-ekwusara ha okwu ahụ; na kwa Ama na umunne ya nwoke. Ma ha na otutu ndi doro ndoro-ndoro gbasara okwu ahụ.

12 Ma o wee ruo na ha huru na ndi ahụ ga-emesi obi ha nile ike, ya mere ha putara ma bɔfeta n'ime ala nke Midonai ahụ. Ma ha kwusara otutu okwu ahụ, ma ole na ole kwere n'okwu nile nke ha kuziri.

13 Otu o sila di, Eron na onu-ogugu ufodu nke umunne ya nwoke ka a kporo ma tuba ha n'ime ulo mkporo, ma ndi foduru n'ime ha gbapuru site n'ala nke Midonai ruo na mpaghara nile gburu-gburu.

14 Ma ndi ahụ atubara n'ime ulo mkporo "tara ahuhu otutu ihe, ma anaputara ha site n'aka nke Lamonai na Amon, ma e nyejuru ha afo ma yibe ha uwe.

15 Ma ha gakwara n'iru ozo ikwuputa okwu ahụ, ma otu a anaputara ha nke mbu site n'ulo mkporo; ma otu a ka ha taworo ahuhu.

16 Ma ha garuru ebe obula "Mu o nke Onye-nwe duru ha gaa, na-ekwusa okwu Chineke n'ulo-nzuko nile nke ndi Amalek, ma-obu n'ogbakọ nile nke ndi Leman ebe e nwere ike inabata ha.

17 Ma o wee ruo na Onye-nwe malitere igozu ha, nke ukwu nke mere na ha wetara otutu n'omuma nke ezi-okwu ahụ;

e, ha mere ka otutu "kwenye maka mmehie ha nile, na maka omenala nile nke ndi nna ha nile, ndi na-adighi mma.

18 Ma o wee ruo na Amon na Lamonai laghachiri site n'ala nke Midonai ruo n'ala nke Ishmel, nke bu ala nke nketa ha.

19 Ma eze Lamonai ekweghi na Amon ga-ejere ya ozi, ma-obu buru nwa-oru ya.

20 Ma na o mere ka e nwee otutu ulo-nzuko e wuru n'ala nke Ishmel; ma o mere na ndi ya, ma-obu ndi ahụ no n'okpuru ochichi ya, ga-akpokota onwe ha onu.

21 Ma o nuriri onu maka ha, ma o kuziri ha otutu ihe. Ma o kwuputakwara nye ha na ha bu ndi no n'okpuru ya, ma na ha bu ndi nwere onwe ha, na ha nwere onwe ha site na ochichi-aka-ike nile nke eze ahụ, nna ya; n'ih na nna ya ahụ ekwenye woro ya na o nwere ike ichi ndi nke no n'ala nke Ishmel, ma n'ala nile gburu-gburu ya.

22 Ma o kwuputakwara nye ha na ha nwere ike "ntohapu ha n'ikpere Onye-nwe Chineke ha dika ochicho ha nile siri di, n'ebe obula nke ha no n'ime ya, oburu na o bu n'ala nke di n'okpuru ochichi nke eze Lamonai.

23 Ma Amon kwusara ozi-oma nye ndi nke eze Lamonai; ma o wee ruo na o kuziri ha ihe nile gbasara ihe nile bu nke ezi-omume. Ma o gbara ha ume kwa ubochi, jiri irusi oru ike nile;

ma ha ñara ntị n'okwu ya, ma ha nwere ọnụnụ ọkụ-n'obi maka idebe iwu-nsọ nile nke Chineke.

ISI 22

Eron wee kuziere nna Lamonai maka Okike uwa, ọdịda nke Adam, na atumatu nke mgbaputa site na Kraist—Eze ahụ na ndị ezi na ulọ ya nile ka a gbanwere—Okike ala n'etiti ndị Nifai na ndị Leman ka a kowara. Ihe dika n'afọ 90 ruo 77 tutu amụọ Kraist.

UGBUA, dika Amọn ka ji otu a na-akuziri ndị nke Lamonai na-esepughị aka, anyị ga-alaghachị na nkowasi nke Eron na umunne ya nwoke; n'ihina mgbe o siworo n'ala nke Mịdonai puo e "duru ya site na Mụọ gaa n'ala nke Nifai, ọbuna gaa n'ulọ nke eze ahụ nke na-achị ala ahụ nile ma bewezugala nke Ishmel; ma ọ bụrụ nna nke Lamonai.

2 Ma o wee ruo na ọ bawuuru ya n'ime obi-eze, ya na umunne ya nwoke, ma kpọọ isi ala n'iru eze ahụ, ma si ya: Lee, O eze, anyị bụ umunne nwoke nke Amọn, ndị nke I "naputaworo site n'ulọ-mkpọrọ.

3 Ma ugbua, O eze, ọbụrụ na I ga-edebe ndụ anyị, anyị ga-abụ umu-oru gi. Ma eze ahụ siri ha: Bilie, n'ihina aga m ekwe unu nkwa ndụ unu, ma agaghị m ekwe na unu ga-abụ umu-oru m; kama aga m ekwusi ike na unu ga-akuziri m; n'ihina

enwewo m nsogbu n'echiche m n'ihina adighi-aka-ntagide na idi ukwu nke okwu nile nke nwanne unu nwoke Amọn; ma achoro m imata ihe kpatara na ọ bialitebeghi site na Mịdonai soro unu.

4 Ma Eron siri eze ahụ: Lee, Mụọ nke Onye-nwe akpọwo ya n'uzọ ọzọ; ọ gawo n'ala nke Ishmel, ikuziri ndị nke Lamonai.

5 Ugbua eze ahụ siri ha: Gini bụ nke a nke unu kwuworo gbasara Mụọ nke Onye-nwe? Lee, nke a bụ ihe ahụ nke na-enye m nsogbu.

6 Na kwa, gini bụ nke a nke Amọn kwuru—"Ọbụrụ na unu ga-echeghari a ga-azoputa unu, ma ọbụrụ na unu agaghị echeghari a ga-achupu unu n'ubochi ikpeazu ahụ?

7 Ma Eron zara ya ma si ya: Ikwere na e nwere otu Chineke di? Ma eze ahụ siri: A matara m na ndị Amalek na-asị na enwere otu Chineke di, ma ekwewo m ha ka ha wuo ebe mgbaba di nsọ nile, ka ha nwe ike kpokota onwe ha ọnụ ikpere ya. Ma ọbụrụ na ugbua i kwuru na e nwere otu Chineke di, lee aga m "ekwere.

8 Ma ugbua mgbe Eron nuri nke a, obi ya malitere inuri ọni, ma ọ siri: Lee, dika o siri buru ezi-okwu na i na-adị ndu, O eze, e nwere otu Chineke di.

9 Ma eze ahụ siri: Chineke ọ bụ "Nnukwu Mụọ ahụ nke kpọputara nna anyị ha site n'ala nke Jerusalem?

10 Ma Erõn sìrì ya: E, ọ bụ Nnukwu Mụọ ahụ, ma ọ "kere ihe nile ma n'elu-igwe ma n'ụwa. I kwere nke a?

11 Ma ọ sìrì: E, e kwere m na Nnukwu Mụọ ahụ kere ihe nile, ma achọrọ m ka ị gwa m gbasara ihe ndị a nile, ma aga m e "kwere okwu gi nile.

12 Ma ọ wee ruo na mgbe Erõn hụrụ na eze ahụ ga-ekwere okwu ya nile, ọ malitere site n'okike nke Adam, "na-agụ akwụkwọ-nsọ nile nye eze ahụ — otu Chineke siri kee mmadụ n'ụdị oyiyi onwe ya, ma na Chineke nyere ya iwu-nsọ nile, ma na n'ihì njehie, mmadụ adawọrịjị.

13 Ma Erõn kowadaruru akwụkwọ-nsọ nile ala nye ya site na "okike nke Adam, na-edebe ọdịda nke mmadụ n'iru ya, na ọndụ anụ-arụ ha na kwa ^batumatụ nke mgbapụta, nke a kwadoro 'site na ntọ-ala nke ụwa, site na Kraịst, n'ihì ndị nile bụ ndị ga-ekwere n'aha ya.

14 Ma ebe ọ bụ na mmadụ "adawo ọ nweghị ike ikwesị ^binata ugwo-ọrụ ọbụla n'onwe ya; kama ahụhụ nile na ọnwụ nke Kraịst 'kwurụ-ugwo maka mmehie ha nile, site n'okwu-kwe na nchegharị, na ihe ndị ọzọ; ma na ọ na-etibi agbụ nile

nke ọnwụ, na ^dili agaghị enwe mmeri, ma na ihe ọgbugba nke ọnwụ ka a ga elomi n'ime olile-anya nile nke otuto; ma Erõn kowadaruru ihe nile ndị a ala nye eze ahụ.

15 Ma ọ wee ruo na mgbe Erõn kowadarusiri ihe ndị a nile ala nye ya, eze ahụ sìrì: "Gini ka m ga-eme ka m wee nwe ndụ-ebi-ghi-ebi a nke Ị kwuoro maka ya? E, gini ka m ga-eme ka e wee ^bmụọ m na Chineke, i ji foputa ajọọ mụọ a site n'obi m, ma nabata Mụọ ya, ka e wee mejuputa m na ọñụ, nke ga-eme ka a ghara ichụpụ m n'ubochi ikpe-azụ? Lee, ka ọ kwuru, aga m enyepụ 'ihe nile nke m nwere, e, aga m ahapụ ala-eze m, ka m wee nweta nnukwu ọñụ nke a.

16 Ma na Erõn sìrì ya: Ọbụrụ na ị "chọrọ ihe nke a, ọbụrụ na Ị ga-akpọ isi-ala n'iru Chineke, e, ọbụrụ na Ị ga-echegharị site na mmehie gi nile, ma ga-akpọ isi-ala n'iru Chineke, ma kpọkọ aha ya n'okwukwe, na-ekwere na Ị ga-anata, mgbe ahụ ka Ị ga-anata ^bolile-anya ahụ nke Ị na-achọ.

17 Ma ọ wee ruo na mgbe Erõn kwuoro okwu ndị a nile, eze ahụ "kpọrọ isi ala n'iru Onye-nwe, n'ikpere ya abụọ;

10a NGAN Kee, Okike.

11a NGAN Kwere, Nkwenye.

12a 1 Nif. 5:10-18; Alma 37:9.

13a Jen. 1:26-28.

^b NGAN Atumatụ nke Mgbaputa.
^c 2 Nif. 9:18.

14a NGAN Ọdịda nke

Adam na Iv.

^b 2 Nif. 25:23;

Alma 42:10-25.

^c Alma 34:8-16.

NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichụ Aja

Mgbaghara Mmehie.

^d Aisa. 25:8;

1 Ndị-Kọ 15:55.

15a Qlndoz. 2:37.

^b Alma 5:14, 49.

^c Mat. 13:44-46;
19:16-22.

16a NGAN Mgbanwe,
Onye Agbanwere.
^b Ita 12:4.

17a OznQd. 5:24.

e, ọbuna ọ makpuuru onwe ya n'ala, ma ^btisie ike, na-asị:

18 O Chineke, Eron agwawo m na e nwere Chineke di; ma ọburu na enwere Chineke di, ma ọburu na I bu Chineke, I ga-eme onwe Gi ka m mmata gi, ma aga m enyepu mmehie m nile iji mata Gi, ma ka e wee kulite m site na ndi nwuru anwu, ma ka a zoputa m n'ubochi ikpe-azu. Ma ugbua mgbe eze ahụ kwuoro okwu ndi a nile, e tiri ya ihe dika ọ nwuru anwu.

19 Ma o wee ruo na umu-oru ya nile gbara osọ ma gwa nwunye eze ihe nile nke meworo nye eze ahụ. Ma ọ batakwuru eze ahụ; ma mgbe ọ hụrụ ya ka odina dika ọ nwuru anwu, na kwa Eron na umunne ya ndi nwoke guzoro dika a ga-asị na ha burii ihe kpatara odida ya, o wesoro ha iwe, ma nye iwu na umu-oru ya nile, ma-ọbu umu-oru nile nke eze, ga-akporo ha ma gbuo ha.

20 Ugbua umu-oru nile ahụ ahụwọrii ihe kpatara odida nke eze ahụ, ya mere ha anwaghi anwa ibikwasị aka ha n'aru Eron na umunne ya nwoke; ma ha rioro nwunye-eze ahụ aririọ na-asị: Gini mere I jiri nye anyi iwu ka anyi gbuo ndikom a, mgbe lee otu n'ime ha "di ike karia anyi nile? Ya mere anyi ga-ada n'iru ha.

21 Ugbua mgbe nwunye-eze ahụ hụrụ egwu nke umu-oru nile ahụ ọ malitekwara itu egwu

karia, ka aghara inwe ufodu ihe ojoo ga-abiakwasị ya. Ma o nyere umu-oru ya nile iwu ka ha gaa ma kpoo ndi ahụ, ka ha wee gbuo Eron na umunne ya nwoke.

22 Ugbua mgbe Eron hụrụ mkpebi nke nwunye-eze ahụ, ya, kwa ebe ọ matara isi-ike nke obi ha nile nke ndi ahụ, turu egwu eleghi-anya na igwe-mmadi ga-akpokota onwe ha onu, ma e wee nwe nnukwu ndoro-ndoro na nsogbu n'etiti ha; ya mere o setipuru aka ya ma kulite eze ahụ site n'ala ahụ, ma si ya: Guzoro. Ma o guzoro n'ukwu ya abuo, na-enweta ike ya.

23 Ugbua nke a ka e mere n'iru nwunye-eze ahụ na otutu umu-oru ahụ. Ma mgbe ha hụrụ ya ha nwere oke itu-n'anya, ma malite itu-egwu. Ma eze ahụ wee guzogide, ma malite "ikwu-sara ha okwu. Ma o wee kwusaara ha okwu, nke mere na ezi na ulo ya nile ka 'agbanwere nye Onye-nwe.

24 Ugbua e nwere igwe-mmadu gbakotara onu n'ihi iwu nwunye-eze nyere, ma a malitere inwe nnukwu ntamu n'etiti ha n'ihi Eron na umunne ya nwoke.

25 Mana eze ahụ guzogidere n'etiti ha ma gwa ha okwu. Ma e mere ka obi ha dajuru n'ebe Eron no na ndi nke ha na ya no.

26 Ma o wee ruo na mgbe eze ahụ hụrụ na o mewo ka ndi ahụ dajuru, o mere ka Eron na umunne ya nwoke guzoro

17b NGAN Ekpere.

20a Alma 18:1-3.

23a NGAN Onye-ozizi;

Kwusaa; Kuzie,

Onye Nkuzi.

b NGAN Mgbanwe,

Onye Agbanwere.

n'etiti igwe-mmadu ahụ, ma na ha ga-ekwusa okwu ahụ nye ha.

27 Ma o wee ruo na eze ahụ zipurū “ima-ọkwa n’akukū ala ahụ nile, n’etiti ndị ya nile ndị nọ n’ime ala ya nile, ndị nọ na mpaghara nile gbara gburu-gburu, nke nwere oke-ala ọbuna ruo n’oke osimiri ahụ, n’owuwa-anyanwu na n’odida-anyanwu, ma nke ekewaputara site n’ala nke ^bZarahemla site na wara-wara uzọ nke ozara, nke gara site n’oke osimiri nke owuwa-anyanwu ahụ ọbuna ruo oke osimiri nke odida-anyanwu ahụ, ma gbaa gburu-gburu n’oke-ala nile nke ikpere-mmiri ahụ, na oke-ala nile nke ozara ahụ nke di n’elu-elụ n’akukū ala nke Zarahemla ahụ, gafee oke-ala nke Mantai, site n’isi nke osimiri Saidon, na-ekwo site n’owuwa-anyanwu chee iru n’odida-anyanwu—ma otu a ka e siri kewa ndi Leman na ndi Nifai.

28 Ugbua, ndi nke ka buru ndi “ume-ngwu na ndi Leman biri n’ozara, ma biri n’ime ulo ikwuu nile; ma a gbasasiri ha n’akukū nke ozara ahụ nile n’odida-anyanwu n’ala nke Nifai; e, na kwa n’odida-anyanwu nke ala Zarahemla, n’oke-ala di n’akukū ikpere-mmiri, na n’odida-anyanwu n’ala nke Nifai, n’ebe nke nketa mbu ndi nna ha, ma otu a n’ogologo oke-ala n’akukū ikpere-mmiri.

29 Na kwa e nwere otutu ndi Leman n’owuwa-anyanwu

n’akukū ikpere-mmiri ahụ, n’ebe ndi Nifai chubara ha. Ma otu a ndi Nifai foduru ntakiri ka ndi Leman gbaa ha gburu-gburu; otu o sila di ndi Nifai e werewo onwunwe nke akukū ala nile di n’elu elu nke ala ahụ nwere oke-ala n’ozara ahụ, n’isi nke osimiri Saidon, site n’owuwa-anyanwu ruo n’odida-anyanwu, gbaa gburu-gburu n’akukū ozara ahụ; n’elu-elụ, ọbuna wee ruo mgbe ha biaruru ala ahụ nke ha kporo “Uju.

30 Ma o nwere oke n’ala ahụ nke ha kporo o “Togboro n’efu, ebe o di oke elu-elụ nke mere na o biara n’ime ala ahụ nke e nweworo ndi biworo na ya ma e bibiwo ya, maka ndi ^bokpu-kpu ha anyi kwuworo, nke ndi nke Zarahemla choputara, ebe o bu ‘ebe mbu nke ha zobara ukwu.

31 Ma ha biara site n’ebe ahụ gbago n’ime ozara ndida-ndida. Otu a ala ahụ di n’elu elu ka a kporo o “Togboro n’efu, ma ala ahụ di na ndida-ndida ka a kporo Uju, ebe o bu ozara ahụ nke juputara na udi anu-ohia nile n’udi obula di iche iche, nke akukū ya siteworo n’ala elu-elụ bia maka nri.

32 Ma ugbua, o buuru nani “uzo njem otu ubochi na mkpirisi maka onye Nifai, n’ahiri Uju na ala nke O togboro n’efu, site n’owuwa-anyanwu ruo n’oke osimiri odida-anyanwu; ma otu a ala nke Nifai na ala

27a Alma 23:1–4.
b Omnai 1:13–17.
28a 2 Nif. 5:22–25.
29a Alma 52:9; 63:5.

30a Alma 50:34;
Mqm 4:1–3.
b Mosa. 8:7–12;
28:11–19.

c Hil. 6:10.
31a Hil. 3:5–6.
32a Hil. 4:7.

nke Zarahemla ka ọ fọdurụ ntakịrị ka mmiri gbaa ha gburu-gburu, ebe e nwere otu ntakịrị ^bolu-ala n'etiti ala nke dị n'elu-elu na ala nke dị na ndịda-ndịda.

33 Ma o wee ruo na ndị Nifai ebiriwo n'ala nke Uju, ọbuna site n'ọwụwa-anyanwụ ruo n'oke osimiri nke ọdịda-anyanwụ, ma otu a ndị Nifai na amamihe ha, jiri ndị nche ha nile na ndị-agma ha nile, gbachibidoworiji ndị Leman na ndịda-ndịda, na site n'ebe ahụ ha agaghị enwe kwa onwu-nwe nke ala n'elu-elu ahụ, ka ha ghara iwere ala ahụ dị n'elu-elu.

34 Ya mere ndị Leman enweghị kwa ike inwe oke nani n'ala nke ndị Nifai, na ọzara ahụ gbara gburu-gburu ebe ahụ. Ugbua nke a bụ amamihe n'ime ndị nke Nifai—ebe ndị Leman bụ ndị-iro nye ha, ha enweghị ike ikwe mkpagbu ha nile n'aka nile, na kwa ka ha wee nwe mba ebe ha nwere ike igbaga, dika ọchịchọ ha nile siri di.

35 Ma ugbua mụ, mgbe m kwusiworo nke a, na-alaghachikwa ọzọ na nkọwasị nke Amon na Eron, Omna na Himnai, na umunne ha nwoke.

ISI 23

Inwere-onwe nke okpukpe-chi ka a mara okwa ya—Ndị Leman n'ime ala na obodo-ukwu asaa ka a gbanwere—Ha kporo onwe ha ndị Antai-Nifai-Lihai ma mee ka

ha nwere onwe ha site n'obubunu ahụ—Ndị Amalek na ndị Amiulon wee ju ezi-okwu ahụ. Ihe dika n'afọ 90 ruo 77 tutu amụọ Kraịst.

LEE, ugbua o wee ruo na eze ndị Leman ahụ zigara “omuma-okwa n'etiti ndị ya nile, ka ha ghara ibitụ Amon, ma-ọbụ Eron, ma-ọbụ Omna, ma-ọbụ Himnai aka ha ọbughị ma-ọbụ onye ọbula n'ime umunne ha nwoke ndị ga na-agaghari na-ekwusa okwu nke Chineke, n'ebe ọbula ha ga-anọ, n'akukụ ala ha ọbula.

2 E, o zipurụ iwu-ọkụ n'etiti ha, ka ha ghara ibikwasị ha aka ikekota ha, ma-ọbụ ituba ha n'ulọ mkporo; ọbughị ma ha ga-abukwasị ha asụ, ma-ọbụ tie ha ihe, ma-ọbụ tụpụ ha site n'ulọ-okpukpe-chi ha nile, ma-ọbụ pia ha utari; ọbughị ma ha ga-atụ ha okwute, kama na ha ga-enwe onwe ha iba n'ulọ ha nile, na kwa temple ha nile, na ebe mgbaba ha nile di nsọ.

3 Ma otu a ha nwere ike igaghari ma kwusaa okwu ahụ dika ha siri chọọ, n'ihia na agbanwewo eze ahụ nye Onye-nwe, na ndị nile bi n'ulọ ya; ya mere o zigara omuma-okwa ya n'akukụ ala ahụ nye ndị ya, ka okwu Chineke ahụ ghara inwe mgbọchị, kama na ọ ga-aga n'iru n'akukụ ala ahụ nile, ka ndị ya wee kwenye gbasara “ajọọ-omenala nile nke ndị nna ha, ma ka ha wee kwenye na ha nile bụ umunne, ma na ha ekwesighi igbu mmadu,

ma-ọbụ ipunara ihe, ma-ọbụ izu ori, ma-ọbụ ikwa iko, ma-ọbụ ime ụdị ajọ-omume ọbụla.

4 Ma ugbua o wee ruo na mgbe eze ahụ zipuworọ ọkwa nke a, na Erọ na ụmụne ya ndị nwoke gaghariri site n'obodo-ukwu ruo n'obodo-ukwu, na site n'otu ụlọ-ekpere ruo na nke ọzọ, na-ehiwe nzukọ-nsọ nile, ma na-edo ndị nchụ-aja na ndị nkuzi nsọ n'akụkụ ala ahụ nile n'etiti ndị Leman, ikwusa ozi-oma na ikuzi okwu nke Chineke n'etiti ha; ma otu a ha malitere inwe nnukwu ime nke-oma.

5 Ma ọtụtụ puku ka a kpọtara n'omuma nke Onye-nwe, e, ọtụtụ puku ka a kpọtara ikwere "n'omenala nile nke ndị Nifai; ma a kuziri ha ^bakụkọ-ndekota nile na amuma nile e nyedatara ọbuna gbada ruo n'oge ugbua.

6 Ma dika ọ bụ ihe mere eme na Onye-nwe na-adị ndụ, otu a ka ọtụtụ kwere na ọbụ ihe mere eme, ma-ọbụ ka ha ra bụ ndị e wetara n'omuma nke ezi-okwu ahụ, site n'ikwusa okwu nke Amọn na ụmụne ya nwoke, dika mụọ nke mkpughe na nke ibu amuma, na ike nke Chineke na-arụ ọrụ ebube nile n'ime ha—e, asị m unu, dika Onye-nwe na-adị ndụ, ka ha ra bụ ndị Leman kwere na nkwsa okwu ha, ma "agbanwere ha nye Onye-nwe anyị, ^benweghi mgbe ha dapuru ọzọ.

7 N'ih na ha ghorọ ndị ezi-omume; ha togboro ngwa-ogu

nile nke nnupu-isi ha, nke mere na ha alughị kwa ọgụ megide Chineke ọzọ, ọbughị ma-ọbụ megide ụmụne ha nwoke ọbụla.

8 Ugbua, ndị a bụ "ndị ahụ agbanwere nye Onye-nwe:

9 Ndị nke ndị Leman ndị nọ n'ala nke Ishmel;

10 Na kwa maka ndị nke ndị Leman ndị nọ n'ala nke Mịdonai;

11 Na kwa maka ndị nke ndị Leman ndị nọ n'obodo-ukwu nke Nifai;

12 Na kwa maka ndị nke ndị Leman ndị nọ n'ala nke "Shailom, na ndị nọ n'ala nke Shemlon, na n'obodo-ukwu nke Lemuel, na n'obodo-ukwu nke Shimmnailom.

13 Ma ndị a bụ aha nile nke obodo-ukwu nile ahụ nke ndị Leman ndị "agbanwere nye Onye-nwe; ma ndị a bụ ndị ahụ togboro ngwa-ogu nile nke nnupu-isi ha, e, ngwa-ogu ha nile nke agha; ma ha nile bụ ndị Leman.

14 Ma ndị Amalek a "gbanweghi ha, ma ọbughị nanị otu; ọbughị ma e nwere onye ọbụla n'ime ^bndị Amiulon; kama ha mesiri obi ha ike, na kwa obi nile nke ndị Leman n'akụkụ ala ahụ ebe ọbụla ha biiri, e, ma onumara ha nile na obodo-ukwu ha nile.

15 Ya mere, anyị akpọwo aha obodo-ukwu nile nke ndị Leman nke ha cheghariri n'ime

5a Alma 37:19.

b Alma 63:12.

NGAN Akwukwo-nsọ nile.

6a NGAN Mgbawwe, Onye Agbanwere.

b Alma 27:27.

8a Alma 26:3, 31.

12a Mosa. 22:8, 11.

13a Alma 53:10.

14a Alma 24:29.

b Mosa. 23:31–39.

ha ma bịa n'omuma nke ezi-okwu ahụ, ma agbanwere ha.

16 Ma ugbua o wee ruo na eze ahụ na ndị a gbanwere choro ka ha nwee aha, ka e site n'ebe ahụ ha ga-egosị ihe dị iche site n'ebe umunne ha nwoke nile nọ; ya mere eze ahụ choro ndumodu n'aka Eron na otutu ndi nchu-aja ha nile, gbasara aha nke ha ga-akpokwasi onwe ha, ka ha wee buru ndi di iche.

17 Ma o wee ruo na ha kporo aha ha nile "ndi Antai-Nifai-Lihai; ma a na-akpo ha aha nke a ma a na kwaghi akpo ha ndi Leman.

18 Ma ha malitere ibu ndi nwere mgbalị; e, ma ha na ndi Nifai di na mma; ya mere, ha meghere mmekorita ha na ha, ma "obubu-onu nke Chineke esoghikwa ha ozọ.

ISI 24

Ndi Leman biara imegide ndi nke Chineke—Ndi Antai-Nifai-Lihai wee nuriya oñu n'ime Kraist ma ndi muo-ozì letara ha—Ha hooro ita-ahuhu onwu karịa ichekwa onwe ha—Otutu ndi Leman ozọ ka a gbanwere. Ihe dika n'afọ 90 ruo 77 tutu amuo Kraist.

Ma o wee ruo na ndi Amalek na ndi Amiulon na ndi Leman ndi no n'ala nke Amiulon, na kwa n'ala nke Hiram, na ndi no n'ala nke "Jerusalem, ma na mkpirisi, n'ala nile gburu-gburu, ndi a na-agbanwebeghi ma

ha ebukwasibeghi onwe ha aha nke ^bndi Antai-Nifai-Lihai, a kpalitere ha site na ndi Amalek na site na ndi Amiulon ka ha wee iwe megide umunne ha nwoke.

2 Ma ikpo-asi ha wee sie ike karịa megide ha, obuna nke mere na ha malitere inupu-isi megide eze ha, nke mere na ha-achoghi ka o buru eze ha; ya mere, ha bulitere ngwa-agma nile megide ndi nke Antai-Nifai-Lihai.

3 Ugbua eze ahụ nyefere ala-eze ya n'aka nwa ya nwoke, ma o kporo aha ya Antai-Nifai-Lihai.

4 Ma eze ahụ nwuru n'ime otu afọ ahụ nke ndi Leman malitere ime nkwardobe nile maka agha imegide ndi nke Chineke.

5 Ugbua mgbe Amon na umunne ya nwoke na ndi nile ahụ so ya gbagota huru nkwardobe nile nke ndi Leman ibibi umunne ha nwoke, ha biaruru n'ala nke Midian, ma n'ebe ahụ Amon zutere umunne ya nwoke nile; ma site n'ebe ahụ ha biaruru n'ala nke Ishmel ka ha wee nwee "nzuko ha na Lamonai na kwa ya na nwanne ya nwoke Antai-Nifai-Lihai, ihe ha ga-eme iji chekwa onwe ha megide ndi Leman.

6 Ugbua enweghi otu onye n'etiti ndi ahụ nile ndi agbanweworo nye Onye-nwe nke ga-ebuli ngwa agha nile megide umunne ha nwoke; e-e, ha achoghi obuna ime nkwardobe

17a NGAN Ndi
Antai-Nifai-Lihai.
18a 1 Nif. 2:23;

2 Nif. 30:5–6;
3 Nif. 2:14–16.
24 1a Alma 21:1.

b Alma 25:1, 13.
5a Alma 27:4–13.

ọbụla maka agha; e, na kwa eze ha nyere ha iwu ka ha ghara ime.

7 Ugbuga, ndị a bụ okwu ndị nke ọ gwara ndị ahụ gbasara ihe ahụ: E kelere m Chineke ihe ndị m m hụrụ n'anya, na nnukwu Chineke anyị esitewo n'ịdị mma ya zite ụmụnne anyị ndị a, ndị Nifaj, nye anyị ikwusara anyị ozi-oma, na ime ka anyị kwere maka "omenala nile nke ndị ajọọ nna anyị ha.

8 Ma lee, a na m ekele nnukwu Chineke m na o nyewo anyị oke site na Mụọ ya ime ka obi anyị dị nro, nke mere na anyị emeghewo mmekọrịta anyị na ụmụnne anyị nwoke ndị a, ndị Nifaj.

9 Ma lee, a na kwa m ekele Chineke m, na site n'imeghe mmekọrịta nke a e mewo ka anyị kwenye maka "mmehie anyị nile, na maka ọtụtụ igbu-mmada nke anyị meworo.

10 Ma a na kwa m ekele Chineke m, e, nnukwu Chineke m, na o nyewo anyị ohere ka anyị wee chegharia maka ihe ndị a nile, na kwa ọ "gbaghara-wo anyị maka ọtụtụ mmehie anyị ndị ahụ na igbu-mmada nile nke anyị meworo, ma wepu ^bita-uta ahụ site n'obi anyị nile, site n'ịdị mma nile nke Okpara ya.

11 Ma ugbuga lee, ụmụnne m nwoke, ebe ọ bụworo ihe nile nke anyị nwere ike ime (dika anyị bụrụ ndị kachasiri fuo

n'ụmụ-mmada nile) icheghari site na mmehie nile anyị na ọtụtụ igbu-mmada nile nke anyị meworo, na iriọ Chineke ka o "wepu ha site n'obi anyị nile, n'ihị na o bụrụ ihe nile anyị nwere ike ime icheghari nke zuru-oke n'iru Chineke ka o wee bupuru anyị ntupọ anyị—

12 Ugbuga, ụmụnne m ndị m kachasiri hụ n'anya, ebe Chineke bupụworo ntupọ anyị nile, na mma agha anyị nile adiwo ọcha, mgbe ahụ ka anyị ghara imetọ mma agha anyị ọzọ site n'ọbara nke ụmụnne anyị nwoke.

13 Lee, asi m unu, E-e, ka anyị debe mma agha anyị nile ka a ghara imetọ ha site n'ọbara nke ụmụnne anyị nwoke; n'ihị na eleghi-anya, ọbụrụ na anyị ga-emetọ mma agha anyị ọzọ agaghị "asachapu ha ọcha ọzọ site n'ọbara nke Okpara nke nnukwu Chineke anyị, nke a ga awusa maka aja mgbaghara mmehie nke mmehie anyị nile.

14 Ma nnukwu Chineke ahụ emeworo anyị ebere, ma mee ka anyị mata ihe ndị a nile ka anyị wee ghara ịla n'iyi; e, ma o mewo ka anyị mata ihe ndị a nile tutu ha emee, n'ihị na ọ hụrụ "mkpuru-obi anyị nile n'anya dika o siri hụ ụmụ anyị n'anya; ya mere, n'obi ebere ya ọ na-eleta anyị site na ndị mụọ-ozu ya nile, ka e wee mee ka anyị mata ^batumatu nke

7a Mosa. 1:5.

9a Oznd. 18:44.

10a Dan. 9:9.

^b NGAN Ikpe Omuma

nke Mụọ.

11a Aisa. 53:4-6.

13a Mkp. 1:5.

14a NGAN Mkpuru-obi—

Onu-ahia nke

mkpuru-obi nile.

^b NGAN Atumatu nke

Mgbaputa.

nzọpụta ahụ nye anyị na kwa nye ọgbọ nile ndị dị n'iru.

15 O, lee ka obi ebere Chineke anyị dị! Ma ugbua lee, ebe ọ bụworo dika anyị nwere ike ime ka ewepụ ntupọ anyị nile site n'arụ anyị, ma mma-agma anyị nile ka e mere ka ha n'egbuke egbuke, ka anyị zofuo ha ka e wee debe ha igbuke egbeke, dika ihe mgba-ama nye Chineke anyị n'ubochi ikpe-azụ, ma-ọbụ n'ubochi nke a ga-akpota anyị ka anyị guzoro n'iru ya ka ekpe anyị ikpe, na anyị emetobeghi mma-agma anyị n'ọbara nke ụmụnne anyị nwoke site n'oge ọ kuziri okwu ya nye anyị ma mewo ka anyị di ọcha site na ya.

16 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke, ọburu na ụmụnne anyị nwoke choọ ibibi anyị, lee, anyị ga-ezofusi mma-agma anyị nile, e, ọbuna anyị ga-eli ha n'ime ala, ka e wee debe ha n'igbuke egbuke, dika ihe mgba-ama na anyị ejitubeghi ha ruo ọrụ, n'ubochi ikpe-azụ; ma ọburu na ụmụnne anyị nwoke e bibie anyị, lee, "anyị ga-agakwuru Chineke anyị ma a ga-azọpụta anyị.

17 Ma ugbua o wee ruo mgbe eze ahụ bjaruru na ngwucha nke okwu ndi a nile, ma ndi ahụ nile nọkọtara ọnu, ha weere mma agha ha nile, na ngwa-ogu nile nke e jiri kwafuo ọbara mmadu, ma ha "libara ha n'ime ime ala.

18 Ma nke a ka ha mere, ebe ọ bụ n'echiche ha ihe mgba-ama

nye Chineke, na kwa nye ndi mmadu, na ọ "dighi mgbe ọbula ọzọ ha ga-eji ngwa-ogu nile maka ikwafu ọbara mma- du; ma nke a ka ha mere, n'ikwe nkwa na ^bn'igba-ndu ha na Chineke, na karịa ikwafu ọbara nke ụmụnne ha nwoke ha "ga-enyepu ndu nke ha n'onwe ha; ma karịa iwepunara otu nwanne nwoke ha ga-enye ya; ma karịa ibi ndu ha nile n'ino nkiti ha ga-eji aka ha abuo rusie oru ike.

19 Ma otu a anyị huru na, mgbe e wetara ndi Leman a ikwere na imata ezi-okwu ahụ, ha "kwusiri ike, ma ga-ata ahụ- hụ ọbuna ruo ọnwu karịa ime mmehie; ma otu a anyị huru na ha liri ngwa-ogu ha nile nke udo, ma-ọbụ ha liri ngwa-ogu nile nke agha, maka udo.

20 Ma o wee ruo na ụmụnne ha nwoke, ndi Leman, mere nkwardobe nile maka agha, ma bialite ruo n'ala nke Nifai n'ihie ebum-n'obi ibibi eze ahụ, na itinye onye ọzọ n'onodu ya, na kwa nke ibibi ndi nke Antai- Nifai-Lihai site n'ala ahụ.

21 Ugbua mgbe ndi ahụ huru na ha na-abia imegide ha ha putara izute ha, ma "dinaa larii n'iru ha, ma malite ikpoku aha nke Onye-nwe; ma otu a ha no n'ime omume a mgbe ndi Leman malitere idakwasi ha, ma malite jiri mma agha na-egbu ha.

22 Ma otu a n'ezuteghi nguzo- gide ọbula, ha gburu otu puku

16a Alma 40:11–15.

17a Hil. 15:9.

18a Alma 53:11.

^b NGAN Ogbugba-ndu.

^c NGAN Chu-aja,

Ichu-aja.

19a NGAN Okwukwe.

21a Alma 27:3.

na ise n'ime ha; ma anyị matara na a goziri ha, n'ihị na ha aga-wo ibinyere Chineke ha.

23 Ugbua mgbe ndị Leman huru na umunne ha achoghi igbalaga site na mma agha ahụ, obughi ma ha ga-atughari n'aka nri ma-obu n'aka ekpe; ma ha ga-edina ala wee ^alaa n'iyi, ma too Chineke obuna n'ime ihe omume nke ila n'iyi na mma agha ahụ —

24 Ugbua mgbe ndị Leman huru nke a ha ^akwusiri site n'igbu ha; ma ha di otutu ndi obi ha nile ^bkoworo-eko n'ime ha n'ihị umunne ha ndi ahụ ndi daworo n'okpuru mma agha ahụ, n'ihị na ha cheghariri n'ihe ndi ahụ nke ha meworo.

25 Ma o wee ruo na ha tudara ngwa-ogu ha nile nke agha, ma ha achoghi iwere ha ozo, n'ihị na a tara ha ahuhu nke uche n'ihị igbu mmadu nile nke ha meworo; ma ha gbadata obuna dika umunne ha nwoke, na-adabere n'ebere nke ndi ahụ nke welitaworo aka ha igbu ha.

26 Ma o wee ruo na ndi nke Chineke ndi sonyere ha n'ubochi ahụ kariri onu-ogugu ndi ahụ e gbuworo; ma ndi ahụ e gbuwororiji buuru ndi ezi-omume, ya mere anyi enweghi ihe mere anyi ga-eji nwe obi abuo na "azoputara ha.

27 Ma enweghi onye ajoo-mmadu e gburu n'etiti ha; kama

e nwere ihe kariri otu puku ewetara n'omuma nke ezi-okwu ahụ; otu a anyi na-ahụ na Onyenwe na-arụ oru ^an'otutu uto inweta nzoputa nke ndi ya.

28 Ugbua onu-ogugu kariri n'ime ndi nke ndi Leman ahụ nke gburu otutu n'ime umunne ha nwoke buuru ndi Amalek na Amiulon, nke onu-ogugu nke kariri n'ime ha buuru dika ^ausoro nke ^bndi Niho.

29 Ugbua n'etiti ndi ahụ sonyere ndi nke Onyenwe, enweghi ^andi obula bu ndi Amiulek ma-obu ndi Amiulon, ma-obu ndi bu nke usoro nke Niho, kama ha buriji ndi sitere n'agburu nile nke Leman na Lemuel.

30 Ma otu a anyi nwere ike ighota n'udi di mfe, na mgbe ndi mmadu nwetaworo ^aigbama site na Muo nke Chineke, ma enweworiji nnukwu ^bomu-ma nke ihe ndi gbasara ezi-omume, ma mgbe ahụ ha ^aadapuwo banye n'ime mmehie na njehie, ha wee nwe obi-ike karia, ma otu a onodu ha ga-adi ^anjo karia ka a ga-asị na ha amatabeghi ihe ndi a nile mbu.

ISI 25

Ibu agha nile nke ndi Leman wee gbasasia — Mkpuru-afọ nke ndi nchu-aja nke Noa wee laa n'iyi dika Abinadai siri buo amuma —

23a Alma 26:32.

24a Alma 25:1.

^b NGAN Omiko.

26a Mkp. 14:13.

27a Aisa. 55:8–9;

Alma 37:6–7.

28a Alma 21:4.

^b Alma 1:15; 2:1, 20.

29a Alma 23:14.

30a Mat. 12:45.

^b Ndi-Hib 10:26;

Alma 47:36.

^c 2 Nif. 31:14;

Alma 9:19.

NGAN Ngonari

Okwukwe.

^d 2 Pita 2:20–21.

Ọtụtụ ndị Leman ka a gbanwere ma sonyere ndị nke Antai-Nifai-Lihai—Ha kwere na Kraịst ma na-edebe iwu nke Moses. Ihe dika n'afọ 90 ruo 77 tutu amụọ Kraịst.

Ma lee, ugbua o wee ruo na ndị Leman ahụ were iwe karịa n'ihị na ha egbuwọrịi ụmụnne ha nwoke; ya mere ha n̄rụrụ iyi ibo-ubọ n'arụ ndị Nifai, ma ha anwaghị kwa a nwa ọzọ igbu ndị nke "Antai-Nifai-Lihai n'oge ahụ.

2 Mana ha kpọrọ ndị-agha ha nile ma gafee n'ime oke-ala nile nke ala nke Zarahemla, ma dakwasị ndị ahụ nọ n'ala nke Amōnaiha, ma "bibie ha.

3 Ma mgbe nke a gasiri, ha nwere ọtụtụ agha ha na ndị Nifai, n'ime nke achupurụ ha ma gbuo ha.

4 Ma n'etiti ndị Leman e gburu-egbu ka ọ fọdurụ ntakiri ka ọ burụ "mkpuru-afọ nile nke Amiulon na ụmụnne ya nwoke, ndị bụ ndị nchụ-aja nke Noa, ma e gburu ha site n'aka nile nke ndị Nifai;

5 Ma ndị fọdurụ, ebe ha gbalagara baa n'ime ọwụwa-anya-nwụ ọzara ahụ, ma ebe ha puruworu ike na ikike n'aka ha n'ebe ndị Leman nọ, mere ka ọtụtụ ndị Leman wee "laa n'iyi site n'ọkụ n'ihị okwukwe ha —

6 N'ihị ọtụtụ n'ime "ha, mgbe ha taworo ahụhụ nnukwu ntufu na ọtụtụ mkpagbu, malitere

inwe mkpalite na ncheta nke ọkwu nile nke Erōn na ụmụnne ya nwoke kwusaworo ha ọzioma n'ala ha; ya mere ha malitere enweghị kwa ntukwasị obi na "omenala nile nke ndị nna ha nile, na ikwere n'Onye-nwe, ma na o nyere ndị Nifai nnu-kwu ike; ma otu a enwere ọtụtụ n'ime ha agbanwere n'ime ọzara ahụ.

7 Ma o wee ruo na ndị ọchịchị ahụ nile ndị bụ ndị nke fọdurụ n'ime ụmụ nke "Amiulon mere ka e "gbuo ha, e, ndị nile ahụ kwere n'ihe ndị a nile.

8 Ugbua ọgbugbu ndị nke Kraịst mere na ọtụtụ n'ime ụmụnne ha nwoke ka akpasuru iwe; ma a malitere inwe ndoro-ndoro n'ime ọzara ahụ; ma ndị Leman malitere "ichụ nta mkpuru-afọ nke Amiulon na ụmụnne ya nwoke ma malite igbu ha; ma ha gbabara n'ime ọzara nke ọwụwa-anya-nwụ ahụ.

9 Ma lee a na-achụ nta ha n'ubochi taa site na ndị Leman. Otu a okwu nile nke Abinadai ka e wetara na mmezu, nke o kwuru gbasara mkpuru-afọ nke ndị nchụ-aja nile ndị mere ka ọ taa ahụhụ ọnwụ site n'ọkụ.

10 N'ihị na ọ sirị ha: Ihe unu "ga-eme m ga-abụ ụdị nke ihe nile ga-abia.

11 Ma ugbua Abinadai bụ onyembu nke tara ahụhụ "onwu site n'ọkụ n'ihị okwukwe ya na

25 1a NGAN Ndị
Antai-Nifai-Lihai.
2a Alma 8:16; 16:9.
4a Mosa. 23:35.
5a Mosa. 17:15.
6a NB ndị Leman.

b Alma 21:9.
c Alma 26:24.
7a Alma 21:3;
24:1, 28-30.
b NGAN Ogbugbu n'ihị
Okwukwe, Onye e

Gburu n'ihị
Okwukwe ya na
Jisus Kraist.
8a Mosa. 17:18.
10a Mosa. 13:10.
11a Mosa. 17:13.

Chineke; ugbua nke a bu ihe o na-akowa maka ya, na otutu ga-ata ahuhu onwu site n'oku, dika o taworo.

12 Ma o siri ndi nchu-aja Noa ahu nile na mkpuru-afọ ha ga-eme otutu ka e gbuo ha, n'otu udi ahụ e gburu ya, ma na ha ga-agbasasi na mba ozọ ma e gbuo ha, obuna dika aturu na-enweghi onye ozuzu a na-achụ ma na-egbu ha site na ajọ anụ ohia nile; ma ugbua lee, okwu ndi a nile ka a choputara, n'ihia na a na-achụ ha site na ndi Leman, ma a churu nta ha, ma a kugbuo ha.

13 Ma o wee ruo na mgbe ndi Leman huru na ha enweghi ike imeri ndi Nifai, ha lagha-chiri ozọ n'ala nke aka ha; ma otutu n'ime ha gafetara ibi n'ala nke Ishmel na n'ala nke Nifai, ma jikota onwe ha na ndi nke Chineke, ndi bu ndi nke "Antai-Nifai-Lihai.

14 Ma ha "likwara ngwa-ogu ha nile nke agha, dika umunne ha nwoke meworo, ma ha malitere ibu ndi eziomume; ma ha gara ije n'uzo nile nke Onye-nwe, ma ha chetara idebe iwu-nsọ ya nile na usoro-iwu ya nile.

15 E, ma ha debere iwu nke Moses; n'ihia na o di mkpa na ha ga na-edebegodi iwu nke Moses, n'ihia na emezubeghi ha nile. Mana na-agbanyeghi "iwu nke Moses, ha na-ele anya obibia nke Kraist, na-atule na iwu

nke Moses bu 'udi nke obibia Ya, ma na-ekwere na ha ga-edebe 'emume nile a na-ahu anya ruo oge ahụ nke a ga-ekpughe ya nye ha.

16 Ugbua ha echeghi na "nzoputa ga-abia site 'n'iwu nke Moses; kama iwu nke Moses zuru imesi okwukwe ha na Kraist ike; ma otu a ha jidere 'olile-anya site n'okwukwe, ruo na nzoputa ebighi-ebi, na-ada-bere na Muo nke ibu-amuma, nke kwuru maka ihe ndi ahụ nile ga-abia.

17 Ma ugbua lee, Amon, na Eron, na Omna, na Himnai, na umunne ha ndi nwoke nuriri onu karja, n'ihia oga n'iru nke ha nwere n'etiti ndi Leman, na-ahu na Onye-nwe emeworo ha dika "ekpere ha nile siri di, ma na o choputakwara okwu ya nye ha n'ihie nile.

ISI 26

Amon na-enwe anuri n'ime Onye-nwe — Ndi okwukwe ka Onye-nwe na-agba ume ma a na-enye ha omuma ihe — Site n'okwukwe ndi mmadu nwere ike iweta otutu puku mkpuru-obi na ncheghari — Chineke nwere ike nile ma na-aghota ihe nile nke oma. Ihe dika n'afọ 90 ruo 77 tutu amuo Kraist.

MA ugbua, ndi a bu okwu nile nke Amon nye umunne ya nwoke, nke siri otu a: Umunne afọ m ndi nwoke na umunne m

13a Alma 23:16–17.

14a Alma 24:15; 26:32.

15a Jekob 4:5;

Jarom 1:11.

NGAN Iwu nke Moses.

b Mosa. 3:14–15; 16:14.

c Mosa. 13:29–32.

16a Mosa. 12:31–37;

13:27–33.

b 2 Nif. 11:4.

c 1 Ndi-Tes. 5:8–9.

17a Alma 17:9.

nwoke, lee asị m unu, lee nnu-kwu ihe mere anyị jiri kwesi iñurị ọñụ; n'ihị na anyị gaara eche mgbe anyị "malitere site n'ala nke Zarahemla na Chineke gara rii enye anyị oke nnukwu ngozi nile?

2 Ma ugbua, a na m ajụ, olee nnukwu ngozi nile ka ọ nyeworo anyị? Unu nwere ike ikọ?

3 Lee, a na m azachitara unu; n'ihị ụmụnne anyị ndị nwoke, ndị Leman, nọrọ n'ọchịchiri, e, ọbuna n'ime olulu ala mọ gbakariri ọchịchiri, ma na lee "ole n'ime ha ka a kpọtara ihu ihe oke itụ-n'anya nke Chineke ahụ! Ma nke a bụ ngozi ahụ nke a wụkwasiworo anyị, na e mewo anyị 'ngwa ọrụ n'aka nke Chineke iji weputa nnu-kwu ọrụ a.

4 Lee, "ọtụtụ puku n'ime ha na-añurị ọñụ, ma ewebatawo ha n'ime otu nke Chineke.

5 Lee, "ubi ahụ chara-acha, ma ngozi ka unu dị, n'ihị na unu kwabara 'mma iwe ihe ubi ahụ, ma ghọọ site n'ume unu, e, ogologo ụbọchị nile ka unu ruru ọrụ; ma lee ọñụ ọgụgụ nke 'ukwu-ọka unu nile! Ma a ga-ekpokọta ha n'ime ọba-ọka nile, ka ha ghara imebi.

6 E, ebili mmiri agaghị etịda ha n'ụbọchị ikpe-azụ ahụ; e, ọbụghị ma a ga-efopu ha site n'ifufe gburu gburu nile, kama

mgbe "ebili mmiri bịa a ga-ekpokọta ha ọñụ n'ebe ndebe ha, nke mere na ebili mmiri enweghị ike ibanyekwuru ha; e, ọbụghị ma a ga-iji ifufe dị egwu bụga ha ebe ọbala onye iro ahụ choro iburu ha gaa.

7 Mana lee, ha nọ n'aka abụọ nke Onye-nwe nke "owuwe-ihe-ubi, ma ha bụ nke ya; ma ọ 'ga-ekulite ha n'ụbọchị ikpe-azụ ahụ.

8 Ngozi na-adiri aha nke Chineke anyị; ka anyị "bụọ abụ ito ya, e, ka anyị nye aha nsọ ya 'ekele, n'ihị na ọ na-arụ ọrụ ezimume ruo mgbe nile.

9 N'ihị na ọ bụrụ na anyị apụtaghị site n'ala nke Zarahemla, ụmụnne anyị nwoke a anyị huru n'anya ezie, ndị nke hụworo anyị n'anya ezie, gara anọgideriri "n'ikpọ-asị megide anyị, e, ma ha gakwara abụ ndị ana maghị-ama nye Chineke.

10 Ma o wee ruo na mgbe Amọn kwuworo okwu ndị a nile, nwanne ya nwoke Erọn baara ya mba, na-asị: Amọn, egwu na-atụ m na obi-uto gi ebubawo gi n'itu-ọñụ.

11 Mana Amọn siri ya: Anaghị m "etu-ọñụ n'ike nke onwe m, ma-ọbụ na amamihe nke onwe m; kama lee, ọñụ m juru eju, e, obi m jubigara-oke n'ọñụ, ma a ga m añurị n'ime Chineke m.

12 E, a matara m na m bụ

26 1a Mosa. 28:9;

Alma 17:6-11.

3a Alma 23:8-13.

b 2 Ndị-Kọ 4:5;

Mosa. 23:10.

4a Alma 23:5.

5a Jon 4:35-37;

OznQd. 4:4.

b Joel 3:13.

c OznQd. 33:7-11;

75:2, 5.

6a Hil. 5:12;

3 Nif. 14:24-27.

7a NGAN Owuwe-

ihe-ubi.

b Mosa. 23:22;

Alma 36:28.

8a OznQd. 25:12.

b NGAN Ekele, Inye-

ekele, Ju-n'ekele.

9a Mosa. 28:1-2.

11a 2 Ndị-Kọ 7:14.

b OznQd. 18:14-16.

NGAN Ọhụ.

ihe efu; ọburu ma ike m adighi m ike; ya mere agaghi m "etu onu site n'onwe m, kama a ga m etu-onu site na Chineke m, n'ih na site ^bn'ike ya enwere m ike ime ihe nile; e, lee, otutu oru ebube buru ibu ka anyi ruworo n'ala nke a, nke anyi ga-eji nye aha ya otuto ruo mgbe nile.

13 Lee, puku ole n'ime umunne anyi nwoke ka o topuwo site n'ihe mgbu nile nke "ala muo; ma akpotawo ha ^bibu-abu ihu-n'anya nke mgbaputa, ma nke a n'ih ike nke okwu ya nke di n'ime anyi, ya mere anyi enweghi nnukwu ihe mere anyi ga-eji anuri onu?

14 E, anyi nwere ihe mere anyi ga-eji na-eto ya ruo mgbe nile, n'ih na o bu Chineke kachasi elu, ma o topuwo umunne anyi nwoke site "n'udo-igwe nile nke ala muo.

15 E, e jiri ochichiri mgbe nile na-adigide na mbibi gbaa ha gburu-gburu; ma lee, o kpobawo ha n'ime "ihe mgbe nile na-adigide ya, e, n'ime nzoputa mgbe nile na-adigide; ma e jiri uju nke ihu-n'anya ya n'enweghi atu gbaa ha gburu-gburu; e, ma anyi aburuworiji ngwa-oru n'aka ya abuo nke iru nnukwu na oru di itu n'anya nke a.

16 Ya mere, "ka anyi nuri, e, anyi ^bga-anuri onu n'ime Onyenwe; e, anyi ga anuri, n'ih na onu anyi juru eju; e, anyi ga-eto

Chineke anyi ruo mgbe nile. Lee, onye nwere ike inwe onu kara n'ime Onyenwe? E, onye nwere ike ikwu okwu kara maka nnukwu ike ya, na maka "ebere ya, na maka ogologo-ntachi-obi ya n'ebe umu nke mma-du no? Lee, asi m unu, enweghi m ike ikwu akuku nke kachasi ntakiri nke otu o siri metu m.

17 Onye gaara eche na Chineke anyi gaara enwe oke obi ebere nke inaputa anyi ri site n'onodu di egwu, nke mmehie, na nke emeruru emeru?

18 Lee, anyi gaghariri obuna n'iwe, jiri nnukwu mmaja nile "ibibi nzuko-nso ya.

19 O mgbe ah, gini mere o ranyeghi anyi n'aka mbibi di egwu, e, gini mere o meghe ka mma agha nke ikpe ziri ezi ya dakwas anyi, ma ma anyi ikpe ida mba ebighi-ebi?

20 O, mkpuru-obi m, dika otu o siri di m, na-agbafu n'echiche. Lee, o wukwasighi anyi ikpe ziri-ezi ya, kama na nnukwu ebere ya o kpofetawo anyi "n'olulu mgbe nile na-adigide nke onwu na nhuju-anya, obuna ruo na nzoputa nke mkpuru-obi anyi nile.

21 Ma ugbua lee, umunne m nwoke, olee mmadu nke "udi okike nke matara ihe ndi a nile? Asi m unu, odighi onye obula ^bmatara ihe ndi a, ma obughi onye cheghariri.

12a Jer. 9:24; Alma 29:9.

b Abuoma 18:32-40;

Ndi-Fil. 4:13;

1 Nif. 17:3.

13a NGAN Ala-muo.

b Alma 5:26.

14a Alma 12:11.

15a NGAN Ihe, Ihe
nke Kraist.

16a Ndi Rom 15:17;

1 Ndi-Ko 1:31.

b 2 Ndi-Ko 10:15-18;

OznOd. 76:61.

c Abuoma 36:5-6.

18a Mosa. 27:8-10.

20a 2 Nif. 1:13;

Hil. 3:29-30.

21a NGAN Mmadu n'Udi

Okike.

b 1 Ndi-Ko 2:9-16;

Jekob 4:8.

22 E, onye nke “cheghariworo ma na-egosi ^bokwukwe, ma na-eweputa oru oma nile, ma na-ekpe ekpere esepughị aka, na-enweghi nkwusi—udi ndi a ka a na-enye imata ‘ihe omimi nile nke Chineke; e, udi ndi a ka enyere ikpughe ihe nile nke na-adibeghi mgbe ekpughere ha; e, ma a ga-enye udi ahụ iweta otutu puku mkpuru-obi nile na ncheghari, obuna dika e nyeworo anyi iweta umunne anyi nwoke ndi a na ncheghari.

23 Ugbua unu chetara, umunne m nwoke, na anyi gwara umunne anyi nwoke n’ala nke Zarahemla, na anyi na-agalite n’ala nke Nifai, ikwusara umunne anyi nwoke, ndi Leman ozioma, ma ha chirị anyi ochi nleli?

24 N’ihi na ha sirị anyi: Unu chere na unu ga-eweta ndi Leman n’omuma nke ezi-okwu ahụ? Unu chere na unu ga-enwe ike mee ka ndi Leman kwenye maka abughi ezi-okwu nke “omenala nile nke ndi nna ha, ^bndi na-akpo-ekwe-nku dika ha bu; ndi obi ha nile nwere mmasi n’ikwafu obara; ndi jiriworo ubochi ha nile mee ajo-omume kachasi ibe ya; ndi uzọ ha nile buworori uzọ nile nke onye njehie site na mmalite? Ugbua umunne m nwoke, unu chetara na nke a bu asusu ha.

25 Ma nke ka nke ha sirị: Ka anyi welite ngwa ogu nile megide ha, ka anyi wee bibie ha na

ajoo-omume ha site n’ala ahụ, adighi ama-ama ha achufee anyi ma bibie anyi.

26 Mana lee, umunne m nwoke m huru n’anya, anyi biara n’ime ozara ahụ n’ebughi n’obi ibibi umunna anyi nwoke, kama buru n’obi na eleghi anya anyi ga-azoputa ufodu ole na ole n’ime mkpuru-obi ha nile.

27 Ugbua mgbe obi anyi nile dara mba ma anyi chorọ ka anyi tugharia azu, lee, Onyenwe “kasiri anyi obi, ma si: Gaa n’etiti umunne unu nwoke, ndi Leman, ma jiri ^bndidi die ‘mkpagbu unu nile, ma a ga m enye unu mmeri.

28 Ma ugbua lee, anyi abawo, ma noduwo n’etiti ha; ma anyi enweworiji ndidi n’ita ahuhu anyi nile, ma anyi atawo udi ahuhu ino n’uko obula; e, anyi agawo njem site n’ulo ruo n’ulo, na-adabere n’ebere nile nke ndi uwa—obughi n’ebere nile nke ndi uwa nani kama n’ebere nile nke Chineke.

29 Ma anyi abawo n’ime ulo ha nile ma kuziere ha, ma anyi akuziworo ha n’okporo-uzo ha nile; e, ma anyi akuziworo ha n’elu ugwu ha nile, ma anyi abawo kwa n’ime temple ha na ulo-nzuko ha nile ma kuziere ha; ma achupuworo anyi, ma kwaa anyi emu, ma bukwasi anyi onu mmiri, ma kuọ anyi aka na nti abuo; ma atuworo anyi okwute, ma kporo anyi ma kee anyi udo nile siri ike,

22a Alma 36:4–5.
NGAN Chegaria,
Ncheghari.
b NGAN Okwukwe.

c NGAN Ihe Omimi nile
nke Chineke.
24a Mosa. 10:11–17.
b Mosa. 13:29.

27a Alma 17:9–11.
b NGAN Ndidi.
c Alma 20:29–30.
NGAN Ihe Isi-ike.

ma tũa anyị n'ime ụlọ mkpọrọ; ma site n'ike na amamihe nke Chineke azọputawo anyị n'ime ụlọ mkpọrọ; ma site n'ike na amamihe nke Chineke azọputawo anyị ọzọ.

30 Ma anyị atawo ahụhụ ụdị mkpagbu nile dị iche iche, ma ihe a nile, na eleghi anya anyị nwere ike ibụ ụzọ a ga-esi na-puta ụfọdụ mkpuru-obi; ma anyị chere na "onụ anyị ga-ejuputa ma ọburu na eleghi anya anyị nwere ike ibụ ụzọ a ga-esi zoputa ụfọdụ.

31 Ugbuga lee, anyị nwere ike ileghari anya ma hụ mkpuru nile nke ọrụ anyị nile; ma ha dī ole na ole? Asị m unu, E-e, ha dī "otutu; e, ma anyị nwere ike igba-ama maka ibụ ezi-okwu ha, n'ihī ihu-n'anya ha n'ebe umunne ha nwoke nọ na kwa n'ebe anyị nọ.

32 N'ihī na lee, ọ gaara aka mma ha iji ndu ha "chuo aja karịa ọbuna iwere ndu nke onyeiro ha; ma ha ^beliwo ngwa-ogu na nile nke agha n'ime ime ala, n'ihī ihu-n'anya ha n'ebe umunne ha nwoke nọ.

33 Ma ugbuga lee asị m unu, enwewo oke nnukwu ihu-n'anya ha otu a n'ala ahụ nile? Lee, asị m unu, E-e, enwebeghi, ọbuna n'etiti ndi Nifai nile.

34 N'ihī na lee, ha ga-ewelite ngwa agha nile megide umunne ha nwoke; ha agaghi ekwe onwe ha ka egbuo ha. Mana lee

ole n'ime ndi a togbororo ndu ha nile; ma anyi matara na ha agakwuruwo Chineke ha, n'ihī ihu-n'anya ha na maka asi ha kporo mmehie.

35 Ugbuga ọ bu na anyi enweghi ihe mere anyi ga-eji nuri onu? E, asi m unu, odighi mgbe enwere ndi mmadu ndi nwere nnukwu ihe mere ha ga-eji nuri onu dika anyi, site na mgbe uwa malitere, e, ma onu m ebupawo m, obuna ruo n'itu onu n'ime Chineke m; n'ihī na o nwere ike "nile, amamihe nile, na nghota nile; ọ ^bna-aghota ihe nile, ma-obu "Onye ebere, obu na ruo nzoputa, nye ndi ga-echeghari ma kwere n'aha ya.

36 Ugbuga ọburu na nke a bu itu onu, obuna otu ahụ ka m ga-etu onu; n'ihī na nke a bu ndu m na ihè m, onu m na nzoputa m, na mgbaputa m site na nhuju-anya mgbe nile na-adigide. E, ngozi diri aha nke Chineke m, onye na-echeta ndi a, ndi bu "ngalaba nke osisi nke Israel, ma efuworiji site n'aru ya n'ala ozọ; e, asi m, ngozi na-adiri aha nke Chineke m, onye nowororiji na-echeta anyi, ^bndi na-akpaghari n'ala ozọ.

37 Ugbuga umunne m nwoke, anyi huru na Chineke na-echeta "ndi obula, n'ala obula ha ga-anọ n'ime ya; e, ọ na-agu ndi ya onu, ma afọ ebere ya nile zuru n'ụwa nile. Ugbuga nke a bu onu m, na nnukwu inye-ekele m; e,

30a OznQd. 18:15-16.

31a Alma 23:8-13.

32a Alma 24:20-24.

^b Alma 24:15.

35a NGAN Ike.

^b OznQd. 88:41.

^c NGAN Ebere, Obi-ebere.

36a Jen. 49:22-26;

Jekob 2:25; 5:25.

^b Jekob 7:26.

37a QIndoz. 10:34-35;

2 Nif. 26:33.

ma a ga m enye Chineke m ekele
ruo mgbe nile. Amen.

ISI 27

*Onye-nwe wee nye Amọn iwu
idu ndị nke Antai-Nifaj-Lihaj ruo
na nchekwa—N'izute Alma, ọñụ
Amọn wee werechaa ume ya—
Ndi Nifaj wee nye ndi Antai-
Nifaj-Lihaj ala nke Jeshon—
Akpọrọ ha ndi nke Amọn. Ihe dika
n'afọ 90 ruo 77 tutu amụọ Kraịst.*

UGBUA o wee ruo na mgbe ndi
Leman ahụ ndi gaworo n'agha
imegide ndi Nifaj chọputawo-
ro, mgbe otutu mgbalị ha nile
ibibi ha gwuchaworo, na o bu
n'efu ichọ mbibi ha, ha lagha-
chiri ozo n'ala nke Nifaj.

2 Ma o wee ruo na ndi
Amiulek, n'ih i ntufu ha, were
iwe kari. Ma mgbe ha huru na
ha enweghi ike ichọ ibo ubo
site n'aka ndi Nifaj, ha malitere
ikpasu ndi obodo iwe megide
“umunne ha nwoke, ndi nke
^bAntai-Nifaj-Lihaj; ya mere ha
malitere ozo ibibi ha.

3 Ugbua ndi a “jukwara ozo
iwere ngwa-agma ha nile, ma
ha hapuru onwe ha ka egbuo
ha ochicho nile nke ndi iro ha
siri di.

4 Ugbua mgbe Amọn na
umunne ya nwoke huru oru
nke mbibi a n'etiti ndi ha
huchasiri n'anya nke ukwu, na
n'etiti ndi nke huchasiri ha
n'anya nke ukwu—n'ih i na
emesoro ha omume dika ha bu

ndi mụọ-oz i ezitara site n'ebe
Chineke nọ izoputa ha site na
mbibi mgbe nile na-adigide—
ya mere, mgbe Amọn na umun-
ne ya nwoke huru nnukwu oru
nke mbibi a, obi omiko nuru
ha, ma ha “siri eze ahụ:

5 Ka anyi kpokota ndi nke
Onye-nwe a onu, ma ka anyi
gbadaruo n'ala nke Zarahemla
ga kwuru umunne anyi nwoke
ndi Nifaj, ma gbapu site n'aka
nile nke ndi iro anyi, nile ka a
ghara ibibi anyi.

6 Mana eze ahụ siri ha: Lee, ndi
Nifaj ga-ebibi anyi, n'ih i otutu
igbu mmadu nile na mmehie
nile anyi meworo megide ha.

7 Ma Amọn siri: A ga m a ga
ma juta Onye-nwe, ma oburu na
o si anyi, gbada kwuru umunne
anyi nwoke, unu ga-eje?

8 Ma eze ahụ siri ya: E, oburu
na Onye-nwe si anyi gaa, anyi
ga-agbadakwuru umunne anyi
nwoke, ma anyi ga-abu ndi oru
ha ruo mgbe anyi ga-edoziri
ha otutu igbu-mmadu nile na
mmehie nile nke anyi meworo
megide ha.

9 Mana Amọn siri ya: O megid-
dere iwu nke umunne anyi
nwoke, nke nna m hiwere, na a
ga-enwe “ndi oru n'etiti ha; ya
mere ka anyi gbada ma dabere
na ebere nile nke umunne anyi
nwoke.

10 Mana eze ahụ siri ya: Juta
Onye-nwe, ma oburu na o si
anyi gaa, anyi ga-aga; ma odighi
otu a anyi ga-ala-n'iyi n'ala ahụ.

11 Ma o wee ruo na Amọn

27 2a Alma 43:11.

b Alma 25:1.

NGAN Ndi

Antai-Nifaj-Lihaj.

3a Alma 24:21–26.

4a Alma 24:5.

9a Mosa. 2:13;

29:32, 38, 40.

gara ma juta Onye-nwe, ma Onye-nwe siri ya:

12 Kpọpụ ndị a site n'ala nke a, ka ha ghara ịla n'iyi; n'ihị na Setan jisiri aka ike n'obi nile nke ndị Amalek, ndị na-akpasu ndị Leman iwe megide ụmụnne ha nwoke igbu ha; ya mere pụọ gị site n'ala nke a; ma ngọzi na-adiri ndị a n'ogbo nke a, n'ihị na a ga m echekwa ha.

13 Ma ugbua o wee ruo na Amọn gara ma gwa eze ahụ okwu nile ahụ nke Onye-nwe gwaworo ya.

14 Ma ha kpọkọtara ọpụ ndị nke ha nile, e, ndị nke Onye-nwe nile, ma kpọkọta ọpụ igwe-atụrụ ha nile na igwe-anumanu nile, ma pụọ site n'ala ahụ, ma bjarute n'ime ọzara ahụ nke kewara ala nke Nifai site n'ala nke Zarahemla, ma bīafeta nso oke-ala nile nke ala ahụ.

15 Ma o wee ruo na Amọn siri ha: Lee, mụ na ụmụnne m nwoke ga-agaru n'ime ala nke Zarahemla, ma unu ga-anogide n'ebe a ruo mgbe anyị ga-alaghachi; ma anyị ga-anwale obi nile nke ụmụnne anyị nwoke, ma ha ga-achọ ka unu bata n'ime ala ha.

16 Ma o wee ruo na dika Amọn na-agaba n'ime ala ahụ, na ya na ụmụnne ya zutere Alma, n'ofe "ebe ahụ nke ekwuworo okwu gbasara ya; ma lee, nke a bụ nzukọ aṅuri.

17 Ugbua "onụ nke Amọn diri oke ukwu ọbuna na o juru eju; e, elomiri ya n'ime onụ nke Chineke ya, ọbuna ruo ^bn'iwe-

recha ike ya; ma ọ dakwara "ozo n'ala.

18 Ugbua nke a ọbughị onụ kariri akari? Lee, nke a bu onụ nke na-adighi onye na-anata ya ma ọbughị onye nwere ezigbo ncheghari na onye ji obi umeala na-achọ aṅuri.

19 Ugbua onụ nke Alma n'izute ụmụnne ya nwoke di ezigbo ukwu, na kwa onụ nke Erọn, nke Omna, na Himnai; mana lee onụ ha abughị nke ga-akari ike ha.

20 Ma ugbua o wee ruo na Alma duuru ụmụnne ya nwoke laghachi azu ruo n'ala nke Zarahemla; ọbuna ruo n'ulo nke onwe ya. Ma ha gara ma gwa "onye-isi-ikpe ihe nile nke mwororo ha n'ala nke Nifai ahụ, n'etiti ụmụnne ha nwoke, ndi Leman.

21 Ma o wee ruo na onye-isi-ikpe ahụ zipuru okwa n'akuku ala ahụ nile, na-achọ olu nke ndi ahụ gbasara inabata ụmụnne ha nwoke, ndi bu ndi nke Antai-Nifai-Lihai.

22 Ma o wee ruo na olu nke ndi ahụ bīara, na-asị: Lee, anyi ga-enyepu ala nke Jeshon, nke di nọ n'owuwa anyanwu n'akuku osimiri nta ahụ, nke jikoro ala Uju ahụ, nke di na ndida-ndida nke ala Uju ahụ; ma ala nke a Jeshon bu ala nke anyi ga-enye ụmụnne anyi nwoke n'ihe nketa.

23 Ma lee, anyi ga-edebe ndi-agma anyi nile n'etiti ala nke Jeshon na ala nke Nifai, ka anyi wee chekwa ụmụnne anyi

nwoke n'ala nke Jeshon; ma nke a ka anyị na-emere ụmụnne anyị nwoke, n'ihị egwu ha tūrū ibuli ngwa-ogụ megide ụmụnne ha nwoke adighi ama-ama ka ha ghara ime mmehie; ma nnukwu itū egwu ha nke a biara n'ihị ncheghari di mkpa nke ha nwetaworo, n'ihị otutu igbu mmadu ha nile na ajoyomume ha di egwu.

24 Ma ugbua lee, nke a ka anyị ga-emere ụmụnne anyị nwoke, ka ha wee keta ala Jeshon; ma anyị ga-eche ha nche site n'aka ndi iro ha nile jiri ndi-agma anyi nile, n'onodu na ha ga-enye anyi ufodu n'ihe onwunwe ha iji nyere anyi aka ka anyi wee kwado ndi-agma anyi nile.

25 Ugbua, o wee ruo na mgbe Amon nwororo nke a, o lagha-chikwuru ndi nke Antai-Nifai-Lihai, na kwa Alma soro ya, baa n'ime ozara ahụ, ebe ha runyeworo ulo-ikwu ha nile, ma mee ka ha mata ihe ndi a nile. Ma Alma kwa kororo ha "mgbanwe ya, ya na Amon na Eron, na ụmụnne ya nwoke.

26 Ma o wee ruo na o butere nnukwu onu n'etiti ha. Ma ha gbadara n'ime ala nke Jeshon ahụ, ma nwere onwunwe ala nke Jeshon ahụ; ma ndi Nifai kporo ha ndi nke Amon; ya mere e jiri aha ahụ hụba ha ama mgbe emechara.

27 Ma ha no n'etiti ndi nke Nifai, na kwa agunyere ha n'etiti ndi bu ndi nke nzuko-nso nke Chineke. Ma ahubakwara

ha ama n'ihị onunu oku n'obi ha n'ebe Chineke no, na kwa n'ebe mmadu no; n'ihị na ha zuru oke "n'ikwuwa aka oto ma guzoro kwem n'ihe nile, ma ha kwusiri ike n'okwukwe nke Kraist ahụ, obuna ruo n'ogwugwu.

28 Ma ha lekwasiri ikwafu obara nke ụmụnne ha nwoke anya jiri ikpo nnukwu asi; ma enweghi ike igbanwe ha ibulite ngwa-agma megide ụmụnne ha nwoke; ma onweghi mgbe obu-la ha jiri oke egwu lekwasị onwu anya, n'ihị olile-anya ha na echiche ha nile maka Kraist na mbilite n'onwu ahụ; ya mere, elomiwo onwu nye ha site na mmeri nke Kraist meriri ya.

29 Ya mere, ha nwere ike ita ahuhu "onwu n'uzo kachasi sie ike ma nye nnukwu nsogbu nke e nwere ike ikwagide site n'aka ụmụnne ha nwoke, tutu ha ga-enwe ike iwere mma-agma ma obu mma agha roro arọ igbu ha.

30 Ma otu a ha bu ndi nwere onunu oku n'obi na ndi a huru n'anya, ndi nwetara afọ-oma di elu nke Onye-nwe.

ISI 28

Emeriri ndi Leman n'agma di egwu — Iri iri puku nile ka e gburu — Ndi ajoyomume ka e nyefere ino n'onodu ahuhu agwugh-agwu; ndi ezi-omume ga-enweta anuri na-adighi agwu-agwu. Ihe dika n'afọ 77 ruo 76 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na mgbe e hiweworo ndi nke Amon n'ala

nke “Jeshon ahụ, ma hiwekwa otu nzuko-nsọ n’ala nke Jeshon ahụ, ma ndị-agma nke ndị Nifai ka e debere gburu-gburu ala nke Jeshon ahụ, e, n’oke ala nile ahụ gburu-gburu ala nke Zarahemla; lee ndị-agma nke ndị Leman esoroworịi ụmụnne ha nwoke baa n’ime ọzara ahụ.

2 Ma otu a e nwere nnukwu agha; e, ọbuna otu nke a otu o sila dị mbụ n’etiti ndị nile ahụ nọ n’ala ahụ site n’oge Lihai hapurū Jerusalem; e, ma iri iri puku nile nke ndị Leman ka e gburu ma chụsasia n’obodo ọzọ.

3 E, ma kwa e nwere nnukwu ogbugbu n’etiti ndị Nifai ahụ; otu o sila dị, ndị Leman ahụ ka a “chupurū ma chụsasia, ma ndị nke Nifai laghachiri ọzọ n’ala ha.

4 Ma ugbua nke a bụ oge nke enwere nnukwu iru uju na ikwa akwa ariri anurū n’akukū ala ahụ nile, n’etiti ndị nke Nifai nile—

5 E, ikwa akwa nke ụmụ-nwan-nyị isikpe nile n’eru uju maka ndị di ha nile, na kwa nke ndị nna nile n’eru uju maka ụmụ ha nwoke, na nwada maka nwanne ya nwoke, e, nwanne nwoke maka nna ya; ma otu a akwa nke iru uju ka a nūrū n’etiti ha nile, iru uju maka ndị ebo ha ndị e gbuworo.

6 Ma ugbua n’ezie nke a bụ ụbọchị mwute; e, oge nke ide juu, na oge nke nnukwu “ibu onụ na ekpere.

7 Ma otu a ka afọ iri na ise nke

ochichi nke ndi-ikpe nile n’ebe ndi nke Nifai nọ siri gwuchaa.

8 Ma nke a bụ nkwasị nke Amon na ụmụnne ya nwoke, njem ha nile n’ala nke Nifai, ita ahụhụ ha nile n’ala ahụ, mwute ha nile, na mkpagbu ha nile, na “onụ na-enweghi-ike ighota aghota ha, na nnabata na-enweghi mmekpa arụ nke ụmụnne ha nwoke n’ala nke Jeshon. Ma ugbua ka Onye-nwe, Onye-mgbaputa nke mmadu nile, gozie mkpurū-obi ha nile ruo mgbe nile.

9 Ma nke a bụ nkwasị nke agha nile na ndoro-ndoro nile n’etiti ndị Nifai, na kwa agha nile di n’etiti ndị Nifai na ndi Leman; ma afọ nke iri na ise nke ochichi nke ndi-ikpe agwusiwo.

10 Ma site n’afọ nke mbụ ruo na nke iri na ise ewetawo na mmezu mbibi nke otutu puku ndu nile; e, o wetawo na mmezu ihe nlere di egwu nke nkwafulo-para.

11 Ma aru nile nke otutu puku nile ka e lidara n’ime ala, ebe aru nile nke otutu puku “na-ere n’otutu mkwakota n’elu iru ala; e, na otutu puku nile ^bna-eru uju n’ihi ntufu nke ndi ebo ha, n’ihi na ha nwere ihe kpatara ha itu egwu, dika nkwa nile nke Onye-nwe siri di, na e nyefere ha n’o-ndu ahuhu agwugh-agwu.

12 Ebe otutu puku nile nke ndi ozọ na-eru uju n’ezie n’ihi ofufu nke ndi ebo ha, ma na ha na-anuri onụ ma nuri n’oli-le-anya, ma ọbuna mata, dika

28 1a Alma 27:22;
30:1, 19.
3a Alma 30:1.

6a Alma 30:2.
8a Alma 27:16–19.
11a Alma 16:11.

b Alma 48:23;
OznQd. 42:45–46.

“nkwa nile nke Onye-nwe siri dī, na a ga-ekulite ha ibi n’aka nri nke Chineke, n’oṇoḍu aṇūrī na-adighī agwū agwū.

13 Ma otu a anyī hūrū otu nnukwu “ahaghī otu nke mma-dū siri dī n’ihī mmehie na njehie na ike nke ekwensu, nke na-abia site ^bn’atumatū aghughō nile nke o cheputaworo iji jide obi nile nke ndī mmadū.

14 Ma otu a anyī na-ahū nnu-kwu okpukpō oku nke mgbalī nke ndī mmadū irū orū “n’ubivine nile nke Onye-nwe; ma otua anyī na-ahū nnukwu ihe kpata-ra mwute, na kwa nke iṇūrī oṇū-mwute n’ihī onwū na mbibi n’etiti umū mmadū, na oṇū n’ihī ^bihè nke Kraist nye ndū.

ISI 29

*Alma choro iti mkpu ncheghari jiri onunū oku n’obi nke muo-
ozi—Onye-nwe nyere ndi nkuzi
maka mba nile—Alma nwere anuri
n’oru nke Onye-nwe na n’inwe
mmeri nke Amon na umunne ya
nwokene. Ihe dika n’afọ 76 tutu amuo
Kraist.*

O ASỊ na m bụ onye muo-ozi, ma nwere ike inweta ochicho nke obi m, na m ga-enwe ike gagharị ma jiri opi nke Chineke kwuo okwu, n’olu nke ga-ama uwa jijiji, ma tie mkpu nchegharị nye ndi obula!

2 E, ga m ekwuputara mkpu-

ru-obi obula, dika n’olu nke egbe-elu-igwe, ncheghari na atumatū nke mgbaputa, ka ha wee chegharia ma “biakwute Chineke anyi, ka a ghara inwe mwute ozọ n’elu iru nile nke uwa.

3 Mana lee, abụ m nwoke, ma na-eme mmehie n’ochicho m; n’ihī na ekwesiri m inwe afọ-ojuju n’ihe nile nke Onye-nwe nyeworo m.

4 Ekwesighi m inye onwe m ntaram-ahuhū n’ochicho m nile iwu ahū kwusiri ike nke Chineke nke ikpe ziri-ezi, n’ihī na ama m na o na-enye umū mmadū dika “ochicho ha siri dī, ma-obū nke ruo n’inwū onwū ma-obū nke ruo na ndū; e, ama m na o na-enye umū mmadū, e, na-enye ha iwu nke a na-enweghi ike igbanwe, dika ^buche ha nile siri dī, ma ha bụ ruo na nzoputa ma-obū ruo na mbibi.

5 E, ma a matara m na mma na njo abiawo n’iru mmadū nile; onye nke na-amaghī ihe dī mma site na ihe dī njo enweghi uta; mana onye nke “matara ihe dī mma na ihe dī njo, ya ka a ga-enye dika ochicho ya nile siri dī, ma o choro mma na obu njo, ndū ma-obū onwū, oṇū ma-obū ^bmuo nke ikwa mmakwaara.

6 Ugbua, ebe m hūrū na m matara ihe nile ndi a, gini mere m ga-eji choo kari ime nani oru ahū nke a kpoworo m iru?

7 Gini mere m ga-eji choo ka m

12a Alma 11:41.

13a 1 Nif. 17:35.

b 2 Nif. 9:28.

14a NGAN Ubi Vine nke Onye-nwe.

b NGAN Ihè, Ihè nke

Kraist.

29 2a Omnai 1:26;

3 Nif. 21:20.

4a Abụoma 37:4.

b NGAN Ohere-Ihoro.

5a 2 Nif. 2:18, 26;

Moro. 7:15–19.

NGAN Igosiputa Ihe Di Iche, Onyinye nke.

b NGAN Ime Muo.

bụrụ mụọ-ozi, ka m wee-nwe ike igwa nsọtụ nile nke ụwa okwu?

8 N'ih i na lee, Onye-nwe, na-enye "mba nile, site na mba nke onwe ha na ^basụsụ ha, ikuzi okwu ya, e, n'amamihe, ihe nile o ^hurū dī mma ka ha nwere; ya mere anyi hūrū na Onye-nwe na-enye ndunodū na amamihe, dika ihe ahū nke ziri ezi ma būrū ezi-okwu siri dī.

9 A matara m ihe ahū nke Onye-nwe nyeworo m iwu, ma a na m añūrī oñū n'ime ya. Anaghī m "añūrī n'ike nke onwe m, kama a na m añūrī n'ihe ahū nke Onye-nwe nyeworo m n'iwu; e, ma nke a bụ añūrī m, na eleghi anya aga m abū ngwa-ọrū n'aka nile nke Chineke iweta ụfodū mkpūrū-obi na ncheghari; ma nke a bụ oñū m.

10 Ma lee, mgbe m na-ahū otutū ụmūnne m nwoke cheghariri n'ezi-okwu, ma na-abia-kwute Onye-nwe Chineke ha, mgbe ahū ka mkpūrū-obi m juputara na oñū; mgbe ahū ana m echeta "ihe Onye-nwe mewooro m, e, obuna na o nūwo ekpere m; e, mgbe ahū aga m echeta aka ebere ya nke o setipūrū n'ebe m nọ.

11 E, ma echetakwara m ndokpū n'agha nke ndi nna m ha; n'ih i na a matara m n'ezi-okwu na "Onye-nwe naputara ha site n'ibū-oru, ma site na nke a o hiwere nzuko-nsọ ya; e, Onye-nwe Chineke, Chineke nke

Abraham, Chineke nke Aisak, na Chineke nke Jekob, naputara ha site n'ibū-oru.

12 E, a na m echeta oge nile ndokpū n'agha nke ndi nna m ha; ma otu Chineke ahū nke "naputara ha site n'aka nile nke ndi Ijpt naputara ha site n'ibū-oru.

13 E, ma otu Chineke ahū hiwere nzuko-nsọ ya n'etiti ha; e, ma otu Chineke ahū akpōwo m site n'okpukpō dī nsọ, ikwusa okwu ahū nye ndi ya, ma o nyewo m nnukwu mmeri, nke mere na "oñū m juru-eju.

14 Mana anaghī m enwe oñū na mmeri nke nani onwe m, kama oñū m kara juo eju n'ih i "mmeri nke ụmūnne m nwoke, ndi garuwo ala nke Nifai.

15 Lee, ha arūwo ọrū karia, ma ha amiputawo nnukwu mkpūrū; ma olee ka nnukwu ugwo ọrū ha ga-adī!

16 Ugbua, mgbe m na-eche maka mmeri nke ụmūnne m ndi nwoke a mkpūrū-obi m ka anaebupū, obuna ruo n'ikewapū ya site n'arū, dika o siri dī, otu a ka oñū m siri dī ukwu.

17 Ma ugbua, ka Chineke kwenyere ụmūnne m nwoke ndi a, ka ha nwe ike nọdū ala n'ala-eze nke Chineke; e, na kwa ndi nile bụ mkpūrū nke ọrū aka ha nile ka ha wee ghara ipū kwa ọzọ, kama ka ha wee-too ya ruo mgbe nile. Ma ka Chineke kwere ka e mee ya dika okwu m nile siri dī, obuna dika m kwuworo. Amen.

8a 2 Nif. 29:12.
b OzñQd. 90:11.
c Alma 12:9–11.
9a Alma 26:12.

10a Mosa. 27:11–31.
11a Mosa. 24:16–21;
Alma 5:3–5.
12a Qpū. 14:30–31.

13a OzñQd. 18:14–16.
14a Alma 17:1–4.

ISI 30

Korihō, onye-mmegide Kraịst, jiri Kraịst mee ihe ọchị, Aja mgbaghara mmehie ahụ, na mụọ nke ibu-amụma—O na-akuzi na ọdighị Chineke dị, ọdighị ọdida nke mma-dụ dị, ọdighị ntaram-ahụhụ maka mmehie dị, na ọdighị Kraịst dị—Alma gbara ama na Kraịst ga-abia ma na ihe nile na-egosi na e nwere otu Chineke dị—Korihō rịrọrọ ihu ihe iriba-ama ma e mere ka ọ daa ogbu—Ekwensu apụtakwuruworị Korihō dika mụọ-ozī ma kuziere ya ihe ọ ga-ekwu—Korihō ka azo-dara ma ọ nwurū. Ihe dika n'afọ 76 ruo 74 tutu amụọ Kraịst.

LEE, ugbua o wee ruo na mgbe e hiwesiworo “ndị nke Amọn n’ala nke Jeshon, e, na kwa mgbe ^bachupusiworo ndị Leman site n’ala ahụ, ma ndị ha nwurū anwụ ka ndị ala ahụ liri—

2 Ugbua ndị ha nwurū anwụ agughị ha ọnụ n’ihi idi ukwu nke ọnụ-ogugu ha nile; ọbughị ma ndị nwurū anwụ nke ndị Nifai agurū ha ọnụ—ma na o wee ruo mgbe ha lichaworo ndị ha nwurū anwụ, na kwa mgbe ụbọchị nile nke ibu ọnụ, na iru uju, na ekpere gasiworo, (ma-ọbụ n’afọ nke iri na isii nke ọchịchị nke ndị-ikpe na-achị ndị nke Nifai) a malitere inwe udo esepughị-aka n’akukū nile nke ala ahụ nile.

3 E, ma ndị ahụ gbalirị idebe

iwu-nsọ nile nke Onye-nwe; ma ha siri ike n’idobe “emume-nso nile nke Chineke, dika iwu nke Moses siri di; n’ihi na akuziri ha ^bidebe iwu nke Moses ruo mgbe a ga-emezu ya.

4 Ma otu a ndị ahụ enweghị nsogbu n’ime afọ iri na isii nile nke ọchịchị nke ndị-ikpe na-achị ndị nke Nifai.

5 Ma o wee ruo na n’ime mmalite nke afọ nke iri na asaa nke ọchịchị nke ndị-ikpe, enwere udo esepughị aka.

6 Mana o wee ruo na ngwucha nke afọ nke iri na asaa, e nwere otu nwoke biara n’ime ala nke Zarahemla, ma-ọbụ “Onye Mmegide-Kraịst, n’ihi na ọ malitere ikwusara ndị ahụ ozi-oma megide amụma nile nke ndị-amụma nile kwuworo, gbasara ọbibia nke Kraịst.

7 Ugbua enweghị iwu megidere “okwukwe mmadụ; n’ihi na o megidesiri iwu-nsọ nile nke Chineke ike na a ga-enwe iwu nke ga-eweta ndị mmadụ na-ahaghị otu.

8 N’ihi na otu a ka akwukwọ-nsọ kwuru: “Horo nū n’ụbọchị a, onye unu ga-eke.

9 Ugbua ọburū na mmadụ achọ ife Chineke, ọ bụ ohere dirị ya; ma-ọbụ n’uzo ozo, ọburū na o kwere na Chineke ọ bụ ohere dirị ya ife ya; kama ọburū na o kweghị na ya enweghị iwu ita ya ahụhụ.

10 Mana ọburū na o gburu mmadụ a ga-ata ya ahụhụ ruo

30 1a Alma 27:25–26.
NGAN Ndị Antai-
Nifai-Lihai.
b Alma 28:1–3.

3a NGAN Iwu nke Moses.
b 2 Nif. 25:24–27;
Alma 25:15.
6a NGAN Imegide Kraịst.

7a Alma 1:17.
8a Josh. 24:15.
NGAN Ohere-Ihoro.

“n’onwu; ma oburu na o punara mmadu ihe a ga-ata kwa ya ahuhu; ma oburu na o zuru ohi a ga-ata kwa ya ahuhu; ma oburu na o kwara iko a ga-ata kwa ya ahuhu; e, maka ajo-o-mume a nile a tara ha ahuhu.

11 N’ihi na e nwere iwu na ndi mmadu a ga-ekpe ha ikpe dika mmebi iwu ha siri di. Otu o sila di, enweghi iwu megidere okwukwe mmadu; ya mere, a tara mmadu ahuhu nani maka mmebi-iwu nile nke o meworo; ya mere mmadu nile “ha ahata-aha.

12 Ma onye Mmegide-Kraist a, nke aha ya bu Korihō, (ma iwu ahū enweghi ijide ya) malitere ikwusara ndi ahū okwu na agaghī enwe Kraist. Ma n’udi di otu a ka o kwusara okwu, na-asī:

13 O unu ndi e kedara n’okpu-ru olile-anya nzuzu na nke efu, gini mere unu ji na-ebo onwe unu ibu arō jiri udi ihe nzuzu nile ahū? Gini mere unu ji na-ele anya Kraist? N’ihi na odighi onye nwere ike imata maka ihe obula nke na-abia abia.

14 Lee, ihe ndi a nile nke unu na-akpo amuma, nke unu kwuru na enyedatara ya site na ndi-amuma nile di nsō, lee, ha bu omenala nzuzu nile nke ndi nna unu ha.

15 O lee otu unu siri mata maka ibu ezi-okwu ha? Lee, unu enweghi ike imata maka ihe nile nke unu “na-ahughi anya; ya mere unu enweghi ike imata na a ga-enwe otu Kraist.

16 Unu lepuru anya ma si na

unu huru nsachapu nke mmehie unu nile. Mana lee, o bu ihe na-eso echiche ara; ma mkpasasi nke echiche unu nile biara n’ihi omenala nile nke ndi nna unu, nke dupuru unu baa n’ime okwukwe nke ihe nile nke n’a-bughi otu ha di.

17 Ma otutu ihe ndi kariri n’ihe ndi di otu a ka o gwara ha, na-agwa ha na-enweghi ike inwe aja mgbaghara mmehie a ga-eme maka mmehie nile nke ndi mmadu, mana onye obula na-aga n’iru na ndu nke a dika njikwa nke onye ahū ekere eke siri di; ya mere onye obula na-eme nke-oma dika nghota ya siri di, ma na onye obula na-emerī dika ike ya ha; ma ihe obula mmadu mere abughi mmebi iwu.

18 Ma otu a ka o kwusaara ha okwu, na-edufu obi nile nke otutu, na-eme ha ka ha welite isi ha nile n’ajo-o-mume ha, e, na-edufu otutu ndinyom, na kwa ndikom, igba akwunakwuna—na-agwa ha na mgbe mmadu nwuru, nke ahū bu nsotu ya.

19 Ugbua nwoke a gafere n’ala nke Jeshon kwa, ikwusa ihe ndi a nile n’etiti ndi nke Amon, ndi buuru ndi nke Leman otu mgbe.

20 Mana lee ha ma ihe karia otutu ndi nke Nifai; n’ihi na ha kporo ya, ma kee ya agbu, ma buga ya n’iru Amon, onye bu onye isi nchu-aja nye ndi ahū.

21 Ma o wee ruo na o mere ka e bupu ya site n’ala ahū. Ma o bīafetara n’ime ala nke Gidion, ma malite ikwusakwara

ha okwu; ma n'ebe a o nweghi nnukwu mmeri, n'ih i na a kpọrọ ya ma kee ya agbụ ma buruo ya n'iru onye isi nchụ-aja, na kwa onye-isi-ikpe n'ala ahụ.

22 Ma o wee ruo na onye isi nchụ-aja ahụ siri ya: Gini mere i jiri na-agaghari na-eduhie ụzọ nile nke Onye-nwe? Gini mere i jiri na-akuziri ndi a na a gaghi enwe Kraist obula, ka I napu ha inuri-onu ha nile? Gini mere i jiri na-ekwugide amuma nile nke ndi-amuma nile di nsọ?

23 Ugbua aha onye isi nchụ-aja ahụ bu Gidona. Ma Korihọ siri ya: N'ih i na anaghi m akuzi omenala nzuzu nile nke ndi nna unu, ma n'ih i na anaghi m akuziri ndi a ka ha kedagide onwe ha n'okpuru emume nsọ nzuzu nile na ihe-omume nile ndi ededaworo site na ndi nchụ-aja mgbe ochie nile, ipuru ike na ikike n'aka ha, idebe ha n'amaghi ama, ka ha ghara iwelite isi ha nile elu, kama ka ewedata ha dika okwu gi nile siri di.

24 I kwuru na ndi a bu ndi nwere onwe ha. Lee, asi m na ha no n'ibu-oru. I si na amuma mgbe ochie ahụ nile bu ezi okwu. Lee, asi m na i mataghi na ha bu ezi-okwu.

25 I si na ndi a bu ndi-ikpe mara na ndi dara ada, n'ih i nje-hie nke otu onye muru ha. Lee, asi m na ikpe anaghi ama nwa-ta n'ih i ndi muru ya.

26 Ma unu sikwara na Kraist ga-abia. Mana lee, asi m na unu amaghi na a ga-enwe otu Kraist.

Ma unu si kwa na a ga-egbu ya n'ih i "mmehie nile nke uwa—

27 Ma otu a unu na-edufu ndi a n'iso omenala nzuzu nile nke ndi nna unu, ma dika ochicho nile nke onwe unu; ma unu debere ha n'ala, obuna dika o bu i no n'ibu-oru, ka unu wee tinye akpiri unu nile n'ime oru nile nke aka ha nile, na ha anwaghi anwa ilelite anya elu na-atughi egwu, ma na ha anwaghi anwa inwe onu n'ih e nile ruuru ha na ohere nile diiri ha.

28 E, ha anwaghi anwa iji ihe bu nke ha eme ihe eleghi anya ka ha ghara imejo ndi nchụ-aja ha nile ndi na-ebo ha ibu arọ dika ochicho ha nile siri di, ma ewetawo ha n'ikwere, site n'omenala ha nile na nro ha nile na ihe nile gbataha ha n'uche na ohu ha nile na ihe omimi aghughu ha nile, na ha ga, ma oburu na ha emeghi dika okwu ha nile siri di, emejo onye anamaghi-ama, onye ha si na o bu Chineke—onye nke anahutubeghi anya ma-obu mata mbu, onye na-anotubeghi ma-obu o nwere mgbe o ga-anu.

29 Ugbua mgbe onye isi nchụ-aja ahụ na onye-isi-ikpe ahụ huru obi ike ya, e, mgbe ha huru na o ga-ekwuto obuna megide Chineke, ha enyeghi osisa obula n'okwu ya nile; mana ha mere ka e kee ya agbu; ma ha nyefelitere ya n'aka nile nke ndi-oru, ma ziga ya n'ala nke Zarahemla, ka e wee kpota ya n'iru Alma, na onye-isi-ikpe nke

bụ onye-ọchịchị na-achị ala ahụ nile.

30 Ma o wee ruo na mgbe a kpọtara ya n'iru Alma na onye-isi-ikpe, ọ gara n'iru n'otu ụdị ahụ dika o mere n'ala nke Gịdion; e, ọ gara n'iru "ikwuhie Chineke.

31 Ma o bilitere na nnukwu okwu nile "na-eko eko n'iru Alma, ma kwutọọ ndị nchụ-aja nile na ndị nkuzi nile, na-ebo ha ebubo nke idufu ndị ahụ n'ụdị omenala nzuzu nile nke ndị nna ha, n'ihị itinye akpịrị na mgbali nile nke ndị ahụ.

32 Ugbua Alma sịrị ya: I matara na anyị anaghị etinye akpịrị anyị na ọrụ nile nke ndị a; n'ihị na lee arụwo m ọbuna site na mmalite nke ọchịchị nke ndị-isi-ikpe nile ruo ugbua, jiri aka abụọ nke m maka nkwardo onwe m, na-agbanyeghi ọtụtụ njem m nile gburu-gburu ala ahụ ikwusa okwu nke Chineke nye ndị m.

33 Ma na-agbanyeghi ọtụtụ mgbali nile ahụ nke m meworo n'ụlọ nzuko-nsọ ahụ, anatatu-beghi m nke ha ka ọbuna otu "sinaịn maka ọrụ m; ọbughị ma o nwere onye ọbula n'ime ụmụnne m nwoke, ma ọbughị ma-ọbụ n'ọche-ikpe ahụ; ma mgbe ahụ anyị anatawo nani dika iwu siri dī maka oge anyị.

34 Ma ugbua, ọburu na anyị anataghị ihe ọbula maka ọrụ anyị nile n'ụlọ nzuko-nsọ ahụ, uru gini ka ọ baara anyị iru ọrụ n'ụlọ nzuko-nsọ ahụ ma ọbughị

ikwusa ezi-okwu ahụ, ka anyị wee nwee ọñụ nile n'ime "ọñụ nke ụmụnne anyị nwoke?

35 Mgbe ahụ gini ka i na-asị na anyị na-ekwusara ndị a ozi-oma inweta uru, mgbe gi, n'onwe gi, matara na anyị anaghị anata uru? Ma ugbua, i kwere na anyị na-eduhie ndị a eduhie, nke kpatawa ụdị ọñụ a n'obi ha nile?

36 Ma Korihō zara ya, E.

37 Ma mgbe ahụ Alma sịrị ya: I kwere na e nwere Chineke dī?

38 Ma ọ zara, E-e.

39 Ugbua Alma sịrị ya: I ga-agonari ọzọ na enweghi Chineke dī, ma kwa gonari Kraịst ahụ? N'ihị na lee, asị m gi, a matara m na enwere Chineke dī, na kwa na Kraịst ga-abia.

40 Ma ugbua gini bụ ihe aka-ebe i nwere na o nweghi "Chineke dī, ma-ọbụ na Kraịst anaghị abia? Asị m gi na odighi nke i nwere, ma ọbughị nani okwu gi.

41 Mana, lee, enwere ihe nile dika ihe "mgba-ama na ihe ndi a nile bụ ezi-okwu; ma gi kwa nwere ihe nile dika ihe mgba-ama nye gi na ha bụ ezi-okwu; ma i ga-agonari ha? I kwere na ihe ndi a nile bụ ezi-okwu?

42 Lee, a matara m na i kwere, mana a na-edu gi site na mụọ nke okwu ugha, ma ijuwo Mụọ nke Chineke ahụ nke mere na o nweghi ike inwe ọnọdu n'ime gi; kama ekwensu ahụ nwere ike n'ebe i nọ, ma ọ na-ebughari gi, na-aghọ aghughọ nile ka o wee bibie ụmụ nke Chineke.

30a NGAN Ikwhuhie
Chineke, Nkwuhie
Chineke.

31a Hil. 13:22.
33a Alma 11:3.
34a NGAN Ọhụ.

40a Abụoma 14:1.
41a NGAN Aka-ebe.

43 Ma ugbua Kọrìhọ sịrị Alma: O bụrụ na i ga-egosị m "ihe iriba ama, ka m wee kwenye na e nwere Chineke dị, e, gosị m na o nwere ike, ma mgbe ahụ ka m ga-ekwenye n'ezì-okwu nke okwu gi nile.

44 Mana Alma sịrị ya: I nweta-worì ihe iriba-ama zuuru gi; i ga-anwa Chineke gi ọnwụ-nwa? I ga-asị, Gosị m ihe iriba-ama, mgbe i nwere mgba-ama "umụnne gi nwoke ndị a nile, na kwa ndị-amụma nile dī nsọ? Akwukwo-nsọ nile ka a tọgborọ n'iru gi, e, ma ^bihe nile gosịrị na o nwere Chineke dī; e, ọbuna "uwa, na ihe nile nke dī n'elu nke iru ya, e, na ^dmgba-gharị ya, e, na ^euwa ndị ọzọ nile nke na-agbagharị n'udị usoro nke ha na-agba ama na o nwere Onye Okike Kachasị-elụ.

45 Ma na i na-agaghari, na-edufu obi nile nke ndị a, na-agba ama nye ha na enweghị Chineke dī? Ma emesịa i ga agonari aka-ebe nile ndị a? Ma ọ sịrị: E, aga m agonari, ma ọbughị na I ga-egosị m ihe iriba-ama:

46 Ma ugbua o wee ruo na Alma sịrị ya: Lee, A na m enwe mwute n'ihì isi ike nke obi gi, e, na i ka ga-eguzogide mụọ nke ezi-okwu ahụ, ka e wee bibie mkpụrụ-obi gi.

47 Mana lee, ọ "ka mma na mkpụrụ-obi gi ga efu karịa na i ga-abụ ụzọ nke iwedata ọtụtụ mkpụrụ-obi na mbibi, site ikwu

okwu ụgha gi nile na site n'okwu otuto nile nke na-esighi n'obi; ya mere ọbụrụ na i ga-agonari ọzọ, lee Chineke ga-eti gi otiti ihe, na i ga-ada ogbu, na i gaghi emeghee kwa ọnụ gi ọzọ, na i gaghi aghogbu ndi a ọzọ.

48 Ugbua Kọrìhọ sịrị ya: Anaghị m agonari ọdidi nke otu Chineke, kama ekweghi m na enwere otu Chineke dī; ma asikwa m, na i mataghi na enwere otu Chineke dī; ma ma-ọbughị na i gosiri m otu ihe iriba-ama, agaghị m ekwe.

49 Ugbua Alma sịrị ya: Nke a ka m ga-enye gi maka ihe iriba-ama, na a ga "akụ gi ogbu, dika okwu m nile siri dī; ma asị m, na n'aha nke Chineke, a ga-akụ gi ogbu, na i gaghi enwe kwa ikwuputa okwu.

50 Ugbua mgbe Alma kwu-woro okwu nile ndi a, Kọrìhọ ka a kuru ogbu, nke mere na onweghi ike ikwuputa okwu, dika okwu nile nke Alma siri dī.

51 Ma ugbua mgbe onye-isi-ikpe ahụ huru nke a, o setipuru aka ya ma degara Kọrìhọ, na-asị: E mewa ka ikwenye n'ike nke Chineke? N'ime onye ka i chorọ na Alma ga-egosiputa ihe iriba-ama ya? I chorọ na ọ ga-esogbu ndi ọzọ, igosi gi otu ihe iriba-ama? Lee, o gosiwo gi otu ihe iriba-ama; ma ugbua i ga-arụ ụka ọzọ?

52 Ma Kọrìhọ weputara aka ya ma dee, na-asị: A matara m na a dara m ogbu, n'ihì na enweghi

43a Jekob 7:13-21;
OznQd. 46:8-9.
NGAN Iriba-ama.
44a Mosa. 13:33-34.

b Abuoma 19:1;
OznQd. 88:47.
c Job 12:7-10.
d Hil. 12:11-15.

e Moses 6:63.
47a 1 Nif. 4:13.
49a 2 Ihem. 13:20.

m ike ikwu okwu; ma a matara m na ọdighi ihe ọzọ ma ọbughị ike nke Chineke nwere ike iwekwasi m nke a; e, ma a “matara m mgbe ọbula na e nwere otu Chineke di.

53 Mana lee, ekwensu “aghogbuwo m; n’ihi na o ^bbia-kwutere m n’udi nke otu ọmọ-ozu, ma si m: Gaa ma kpotaghachi ndi a, n’ihi na ha nile akpafuwo soro Chineke ana-amaghi ama. Ma o si m: “Onweghi Chineke di; e, ma o kuziri m ihe nke m ga na-ekwu. Ma akuziwo m okwu ya nile; ma akuziri m ha n’ihi na ha masiri ^dechiche nke anu-aru; ma akuziri m ha ọbuna ruo mgbe m nwere nnukwu mmeri, nke mere na n’ezie e kwere m na ha bu ezi-okwu; ma n’ihi nke a eguzogidere ezi-okwu ahụ, ọbuna wee ruo mgbe m wetaworo nnukwu ọbubu-onu a nye onwe m.

54 Ugbua mgbe o kwuworo nke a, o rioro ka Alma kpee ekpere nye Chineke, ka e wee wepuru ya ọbubu-onu ahụ.

55 Mana Alma si ya: Ọburu na e wepuru gi ọbubu-onu a i ga-edufu kwa obi nile nke ndi a ọzọ; ya mere, o ga-adiri gi ọbuna dika Onye-nwe siri choo.

56 Ma o wee ruo na ọbubu-onu ahụ ewepurughị ya Korihō; mana a chupuru ya, ma o gaghariri site n’ulo ruo n’ulo na-ariọ ihe-oriri ya.

57 Ugbua omuma nke ihe meworo Korihō ka agbasara otu

mgbe ahụ n’akuku ala ahụ nile; e, nkwaputa ahụ ka onye-isikpe ahụ zipuru nye ndi nile bi n’ala ahụ, na-ekwuputara ndi nile nke kweregoro n’okwu nile nke Korihō na ha ga-eme ọso-oso chegharia, ma-odighi otu a otu ikpe nile ahụ ga-abia-kwute ha.

58 Ma o wee ruo na ha nile kwenyere maka ajoo-omume nke Korihō; ya mere ha nile ka agbanwere ọzọ nye Onye-nwe; ma nke a tinyere nkwasị n’ajoo-omume n’udi nke Korihō ahụ. Ma Korihō gaghariri site n’ulo ruo n’ulo, na-ariọ ihe-oriri maka nkwardo onwe ya.

59 Ma o wee ruo na dika o na-agaghari n’etiti ndi ahụ, e, n’etiti ndi nke kewapuworo onwe ha site na ndi Nifai ma kpoo onwe ha ndi Zorom, ndi ana-edu site na otu nwoke nke aha ya bu Zorom—na dika o na-agaghari n’etiti ha, lee, a gbada ya ma zoda ya n’ala, ọbuna ruo mgbe o nwuru.

60 Ma otu a anyi huru nsotu nke ya onye na-eduhie uzọ nile nke Onye-nwe; ma otu a anyi huru na “ekwensu agaghi ^bakwado umu ya n’ubochi ikpe-azu, kama o na-eme ọso-oso dokpuru ha gbada ‘ala-muo.

ISI 31

Alma wee duru ndi-ozu ika kpogha-chi ndi Zorom gonariri okwukwe

52a Alma 30:42.

53a Jekob 7:14.

b 2 Ndi-Ko 11:14;

2 Nif. 9:9.

c Abuoma 10:4.

d NGAN Nke Anu Aru.

60a NGAN Ekwensu.

b Alma 3:26–27;

5:41–42;

OznOd. 29:45.

c NGAN Ala-muo.

ahụ — Ndi Zorom ahụ wee gonari Kraist, kwere n'ihe kpatara nhoputa nke ugha, ma na-eke ofufe jiri ekpere nile edoziri-edozi — Ndi-mgbasa ozi-oma nile juputara na Mụọ Nso — Mkpagbu ha nile ka e lomiri n'ime onụ nke Kraist. Ihe dika n'afọ 74 tutu amụọ Kraist.

UGBUA o wee ruo na mgbe nsọtụ Kọrihọ gasiri, Alma ebe o nataworo akukọ nile na ndi Zorom na-eduhie ụzọ nile nke Onye-nwe, ma na Zorom, onye buru onye-ndu ha, na-edu obi nile nke ndi ahụ "ikpo-isi ala nye ̄arusi nile dara ogbu, obi ya malitere ọzọ ̄iria ọria n'ihia ajọ-omume nke ndi ahụ.

2 N'ihia na ọ bụrụ ihe wetara nnukwu "mwuta nye Alma imata maka ajọ-omume n'etiti ndi ya; ya mere obi ya di na mwuta karịa n'ihia nkewapu nke ndi Zorom site na ndi Nifai.

3 Ugbua ndi Zorom akpokọtaworiji onwe ha onụ n'ala nke ha kpọrọ Antionum, nke di n'owuwa-anya nwe ala Zarahemla, nke togboro ofoturu ka ọburu oke-ala nke elu-ala nke oke osimiri ahụ, nke di na ndida-ndida nke ala nke Jeshon, nke di kwa n'oke-ala nke ọzara ahụ na ndida-ndida, n'ime ọzara ahụ nke juputara na ndi Leman.

4 Ugbua ndi Nifai turu oke egwu, na ndi Zorom ga-aba

n'ime nzikorita ozi ha na ndi Leman, ma na ọ ga-abu ihe ga eweta oke ntufu n'akuku nke ndi Nifai.

5 Ma ugbua, dika "ikwusa ̄okwu ahụ nwere nnukwu ike ̄idu ndi ahụ ime ihe ahụ nke ziri-ezi — e, o nweworiji nsonazu kara sie ike n'obi nile nke ndi ahụ karịa mma-agma ahụ, ma-ọbu ihe ọzọ ọbula, nke meworo ha — ya mere Alma chere na ọ di mkpa na ha ganwale ezigbo omume nke okwu Chineke ahụ.

6 Ya mere ọ kpọrọ Amon, na Eron, na Omna; ma Himnai ka ọ hapuru n'ulo nzuko-nsọ di na Zarahemla; mana atọ ndi mbu ahụ ka ọ kpọrọ tinyere onwe ya, na kwa Amiulek na Ziezrom, ndi nọ na Milek; ma ọ kpọrkwara umu ya ndi nwoke abuo.

7 Ugbua nke kachasi okenye n'ime umu ya ndi nwoke ọ kpọroghi ya tinyere onwe ya, ma aha ya bu "Hilaman; mana aha ndi ahụ ọ kpọrọ tinyere onwe ya bu Shiblön na Korianton; ma ndi a bu aha nile nke ndi ahụ soro ya gaa n'etiti ̄ndi Zorom, ikwusara ha okwu ahụ.

8 Ugbua ndi Zorom buru "ndi nghotahie site na ndi Nifai; ya mere ekwusaworo ha riji okwu ahụ.

9 Ma na ha "adabaworiji n'ime nnukwu mmehie nile, n'ihia na

31 1a Opu. 20:5;
Mosa. 13:13.
b 2 Nif. 9:37.
NGAN Ife Arusi.
c Alma 35:15.
2a Mosa. 28:3;
3 Nif. 17:14;

Moses 7:41.
5a Inos 1:23; Alma 4:19.
NGAN Kwusaa.
b Ndi-Hib 4:12;
Jekob 2:8; Alma 36:26.
c Jarom 1:11-12;
OznQd. 11:2.

7a NGAN Hilaman,
Nwa-nwoke nke
Alma.
b Alma 30:59.
8a Alma 24:30.
9a NGAN Ngonari
Okwukwe.

ha anaghị eleru-anyanya idebe iwu-nsọ nile nke Chineke, na usoro-iwu ya nile, dika iwu nke Moses siri di.

10 Obughi ma ha ga-edebe emume nile nke nzuko-nsọ ahụ, iga n'iru n'ekpere na iriọ ariiobi umeala nye Chineke kwa ubochi, ka ha wee ghara idaba n'ime onwunwa.

11 E, na mkpirisi, ha duhiere uzọ nile nke Onye-nwe n'otutu uzọ di iche iche; ya mere, n'ihini nke a, Alma na umunne ya nwoke gabara n'ime ala ahụ ikwusa okwu ahụ nye ha.

12 Ugbua, mgbe ha bataworo n'ime ala ahụ, lee, na mgbagwoju-anyanya ha, ha choputara na ndi Zorom ahụ ewuwo rii ulo-nzuko nile, ma na ha kpokotara onwe ha onu n'otu ubochi n'izu uka ahụ, n'ubochi nke ha kpore ubochi nke Onye-nwe; ma ha fere ofufe n'udi usoro nke Alma na umunne ya nwoke na-ahutu-beghi mbu;

13 N'ihini na ha nwere ebe ewulitere elu n'etiti ulo-nzuko ha, ebe a na-eguzo oto, nke di elu gafee isi; ma n'elu ya ga-enwe ike inabata nani otu onye.

14 Ya mere, onye obula nke chorọ "ife ofufe ga-agan'iru ma guzoro n'elu ebe ahụ, ma gbatipu aka ya nile che iru n'elugwe, ma tie n'olu di elu, na-asi:

15 Nso, Chineke di nso; anyi kwere na i bu Chineke, ma anyi kwere na i di nso, ma na i burii otu muo, ma na-ibu otu muo, ma na i ga-abu otu muo ruo mgbe nile.

16 Chineke di nso, anyi kwere na ikewapuo anyi site n'ebe umunne anyi no; ma anyi ekweghi n'omenala nke umunne anyi nwoke, nke enyedatara ha site n'agwa umuaka nke ndi nna ha; mana anyi kwere na i "hoputawo anyi ibu bumu gi di nso; na kwa i mewo ka anyi mata ya na-agaghi enwe Kraist.

17 Mana i di otu i di unyahu, taa, na ruo mgbe nile; ma i "hoputawo anyi ka e wee zoputa anyi, ebe ndi nile bi gburugburu anyi ka ahoputaworo ha ka atuda site n'uwe oku gi gbada ruo ala muo; n'ihini nso nke a, O Chineke, anyi kelere gi; ma anyi kelekwaru gi na i hoputawo anyi, ka aghara idufu anyi n'udi omenala nzuzu nile nke umunne anyi nwoke, nke na-ekekota ha gbada ruo n'okwukwe nke Kraist, nke na-edu obi ha nile iwaghari n'ebe di anya site n'ebe i no, Chineke anyi.

18 Ma ozọ anyi na-ekele gi, O Chineke, na anyi bu ndi ahoro-oro na ndi di nso. Amen.

19 Ugbua o wee ruo na mgbe Alma na umunne ya nwoke na umu ya ndi nwoke nworo ekpere ndi a nile, o turu ha n'anya na-enweghi atu.

20 N'ihini na lee, onye obula gara n'iru ma nyelite otu ekpere nile ndi a.

21 Ugbua ebe ahụ ka ha kpore Ramiotom, nke, ma asugharia ya, bu ebe nguzo di nso.

22 Ugbua, site n'ebe nguzo a ha nyelitere, onye obula, otu udi

ekpere ahụ nye Chineke, na-ekele Chineke ha na ọ hōrō ha, ma na ọ dufughị ha n'ụdị omenala nke ụmụnne ha nwoke, ma na ezopughị obi ha nile ikwere n'ihe ndị ga-abịa abịa, nke ha na-amaghị ihe ọbụla gbasara ya.

23 Ugbua, mgbe ndị ahụ nyelitesiworo ekele n'ụdị usoro nke a, ha laghachiri n'ụlọ ha nile, na "anaghị ekwu maka Chineke ha ọzọ wee ruo mgbe ha kpọkọtara onwe ha ọnụ ọzọ n'ebe nguzo ahụ di nsọ, inyelite ekele nile n'ụdị usoro ha.

24 Ugbua mgbe Alma hụrụ nke a obi ya di "mwuta; n'ihị na ọ hụrụ na ha burii ndị ajọọ-omume na ndị ekwe-ekwe; e, ọ hụrụ na obi ha nile ka atụkwasi n'ọla-edo, na n'ọla-ocha, na n'ụdị ọmarịcha ngwa ahia nile di iche iche.

25 E, ma ọ hụkwara na obi ha nile ka e "buliri elu nye nnukwu itu ọnụ, n'ime mpako ha.

26 Ma o welitere olu ya elu ruo elu-igwe, ma "tie mkpu, na-asị: O, ruo ole mgbe, O Onye-nwe, ka I ga-ekwe na ụmụ-oru gi nile ga-ebi n'okpuru ebe a n'ime anụ arụ, ihu ụdị oke ajọọ omume a n'etiti ụmụ nke mmadu?

27 Lee, O Chineke, ha "na-etiku gi, ma na obi ha nile ka elomiri n'ime mpako ha. Lee, O Chineke, ha na-etiku gi n'ọnụ ha nile, ebe ha "na-afuli-elu, ọbuna ruo n'idi ukwu, site n'ihe-efu nile nke ụwa.

28 Lee, O Chineke m, uwe di

oke-ọnụ-ahia ha, na ọla ha nile, na "ihe ọrụ ha nile, na ọla nile eji achọ mma nke ọla-edo, na ihe nile ha di oke ọnụ-ahia ndi e jiri chọọ ha mma; ma lee, obi ha nile tükwasiri na ha, ma na ha na-etiku gi ma na-asị—anyị ekele gi, O Chineke, n'ihị na anyị bụ ndi ahọtara nye gi, ebe ndi ọzọ nile ga ala-n'iyi.

29 E, ma ha na-asị na gi emewo ka ha mata ya na a gaghi enwe Kraist.

30 O Onye-nwe Chineke, ruo ole mgbe ka i ga-ekwe na ụdị ajọọ-omume a na enweghi okwukwe ga-adị n'etiti ndi a? O Onye-nwe, i ga-enye m ume, ka m wee die adighi-ike m nile. N'ihị na adighi m ike, ma ụdị ajọọ-omume a n'etiti ndi a na-egbu mkpuru-obi m mgbu.

31 O Onye-nwe, obi m kari na mwute; i ga-akasi m obi "n'ime Kraist. O Onye-nwe, i ga-eme m ka m nwe ume, ka m wee taa ahuhu na ndidi mkpagbu nile ndi a nke ga-abiakwasi m, n'ihị ajọọ-omume nke ndi a.

32 O Onye-nwe, i ga-enye mkpuru-obi m nkasi-obi, ma nye m mmeri, na kwa ndi otu m ndi mu na ha soro na-arụ ọrụ—e, Amọn, na Erọn, na Omna, na kwa Amiulek na Ziezrom, na kwa "umụ m ndi nwoke abụọ—e, ọbuna ndi a nile ka i ga-akasi obi, O Onye-nwe. E, i ga-akasi ha nile obi n'ime Kraist.

33 I ga-ekwe ha ka ha nwe

23a Jemes 1:21–25.

24a Jen. 6:5–6.

25a Jekob 2:13;

Alma 1:32.

26a Moses 7:41–58.

27a Aisa. 29:13.

b NGAN Mpako.

28a Aisa. 3:16–24.

31a Jon 16:33.

32a Alma 31:7.

ume, ka ha wee die mkpagbu ha nile nke ga-abiakwasị ha n'ihі ajọọ-omume nile nke ndi a.

34 O Onye-nwe, i "ga-ekwe-nyere anyi na anyi ga-enweta ihe anyi bu n'obi n'ikpoghachi ha ozo nye gi n'ime Kraist.

35 Lee, O Onye-nwe, "mkpuru-obi ha nile di oke-onu-ahia, ma otutu n'ime ha bu umunne anyi nwoke; ya mere, nye anyi, O Onye-nwe, ike na amamihe ka anyi wee kpota ndi a, umunne anyi nwoke, ozo nye gi.

36 Ugbua o wee ruo na mgbe Alma kwuworo okwu nile ndi a, na o "kuru baka ya abuo n'elu aru ndi nile ahụ ya na ha no. Ma lee, dika o na-akutu ha aka ya abuo, emejuputara ha na Muo Nso.

37 Ma mgbe nke ahụ mesiri ha kewapuru onwe ha otu onye site n'ebe onye nke ozo no, "na-echeghi uche maka onwe ha ihe ha ga-eri, ma-obu ihe ha ga-anu, ma-obu ihe ha ga-eyikwasị n'aru.

38 Ma Onye-nwe kwadobere ha ka aguu ghara igu ha, obughi ma akpiri o ga-akpo ha nku; e, ma o nyekwara ha ume, ka ha ghara ita ahuhu udi "mkpagbu nile obula, ma obughi na elomiwo ya n'ime onu nke Kraist. Ugbua nke a bu dika ekpere nke Alma siri di; ma nke a n'ihі na o kpere ekpere b'n'okwukwe.

ISI 32

Alma wee kuziere ndi ogbenye ndi mkpagbu ha nile meworo obi umeala — Okwukwe bu olile-anyan' ihe nke ana-ahubeghi anya nke bu ezi-okwu — Alma wee gbaa ama na ndi muo-ozі na-akuziri ndikom, ndinyom, na umu-ntakiri ihe — Alma wee tunyere okwu ahụ mkpuru-akuku — A ga-akuriri ya ma zuo ya — Mgbe ahụ o ga-eto ghoo osisi site na nke a ga-esi ghota mkpuru-osisi nke ndu-ebighi-ebi. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

Ma o wee ruo na ha gaghariri, ma malite ikwusa okwu nke Chineke ahụ nye ndi ahụ, na-abanye n'ime ulo-nzukọ ha nile, na n'ime ulo ha nile; e, ma obuna ha kwusara okwu ahụ n'okporo-uzo ha nile.

2 Ma o wee ruo na mgbe a rusiworo nnukwu oru n'etiti ha, ha malitere inweta ihe ha bu n'obi n'etiti "otu ndi ogbenye nke ndi ahụ; n'ihі na lee, a chupuru ha site n'ulo-nzukọ nile n'ihі adighi mma n'anya nke uwe ha —

3 Ya mere ekweghi ka ha bata n'ime ulo-nzukọ ha nile ife Chineke, ebe e weere ha dika iru-inyi; ya mere ha dara ogbenye; e, umunne ha weere ha dika afuru-uzuzu; ya mere ha dara "ogbenye n'ihі nile nke uwa; na kwa ha dara ogbenye n'ime obi.

34a 2 Nif. 26:33.

35a NGAN Mkpuru-obi—
Onu-ahia nke
mkpuru-obi nile.

36a 3 Nif. 18:36–37.

b NGAN Ibikwasị Aka
nile n'Elu.

37a Mat. 6:25–34;

3 Nif. 13:25–34.

38a Mat. 5:10–12;

Mosa. 24:13–15;

Alma 33:23.

b NGAN Okwukwe.

32 2a NGAN Ogbenye.

3a Alma 34:40.

4 Ugbua, dika Alma na-akuzi ma na-agwa ndi ahụ okwu n'elu ugwu Onaída, nnukwu igwe-mmadi biakwutere ya, ndi bu ndi ahụ nke anyi na-ekwu rii maka ha, ndi nke "dara ogbenye n'ime obi, n'ih i da ogbenye ha n'ih nile nke uwa.

5 Ma ha biakwutere Alma; ma onye ahụ nke putakariri n'iru n'etiti ha sir i ya: Lee, "gini ka umunne m nwoke a ga-eme, n'ih na ndi nile na eleli ha n'ih i da ogbenye ha, e, ma nke ka-chasi nke site na ndi nchu-aja anyi nile; n'ih na ha achupwo anyi site n'ulo-nzuko anyi nile nke anyi rusiri oru ike iwu jiri aka nke anyi nile; ma ha achupwo anyi n'ih i da ogbenye kari akari anyi; ma anyi enweghi ebe obula anyi ga-eke Chineke anyi; ma lee, "gini ka anyi ga-eme?

6 Ma ugbua mgbe Alma nuru nke a, o tughariri ya, chee ya iru otu mgbe ahụ, ma o huru n'oke onu; n'ih na o huru na "mkpagbu ha nile n'ez i-okwu emewo ha ob i umeala, ma na ha di na njikere inu okwu ahụ.

7 Ya mere o kwughika okwu oz o nye igwe-mmadi ndi oz o ahụ; kama o setipuru aka ya, ma tikuo ndi nile ahụ o huru, ndi cheghariri n'ezie, ma si ha:

8 A huru m na unu "wedatara obi ala; ma oburu otu ahụ, ngozi na-adiri unu.

9 Lee nwanne unu nwoke asiwo, Gini ka anyi ga-eme? — n'ih na achupwo anyi site n'ulo-nzuko anyi nile, nke mere na anyi enweghika ike ike ife Chineke anyi.

10 Lee asi m unu, unu chere na unu enweghi ike "ife Chineke ma obughi nani n'ime ulo-nzuko unu nile?

11 Ma nke ka nke, aga maju, unu chere na unu agagh i eferiri Chineke nani otu ugboro n'otu izu-uka?

12 Asi m unu, o di mma na a chupuru unu site n'ime ulo-nzuko unu nile, ka unu wee di obi umeala, ma na ka unu weemuta "amamihe; n'ih na o di mkpa na unu ga-amuta amamihe; n'ih na o bu n'ih na achupuru unu, na umunne unu nwoke leliri unu n'ih i da ogbenye unu kari akari, ka e jiri weta unu na mwedatara ala nke obi; n'ih na e wedatara unu inwe obi umeala n'ih na o di mkpa.

13 Ma ugbua, n'ih na a manyere unu amanye inwe obi umeala ngozi na-adiri unu; n'ih na mmadi mgbe ufodu, oburu na a manye ya inwe obi umeala, na-ach o ncheghari; ma ugbua, n'ezie, onye obula nke cheghariri ga-achota ebere; ma onye nke chotara ebere ma "nagide ruo ogwugwu onye ahụ ka a ga-azoputa.

14 Ma ugbua, dika m gwara

4a NGAN Ogbenye—
Ogbenye n'ime muo.
5a Ilu 18:23.
b Alma 33:10.
c Qlndoz. 2:37–38.

6a NGAN Ihe Isi-ike.
b NGAN Umeala, Idi
Umeala.
c Alma 16:16–17;
OznQd. 101:8.

8a Mat. 5:3–5.
10a NGAN Fee Ofufe.
12a Ekl. 4:13.
b Ilu 16:8.
13a Alma 38:2.

unu, na n'ihì na amanyere unu amanye inwe obi umeala unu nwere ngozi, unu echeghi na ha nwere ngozi karià bụ ndị n'ezie nwere obi umeala n'onwe ha n'ihì okwu ahụ?

15 E, onye nke nwere obi umeala n'onwe ya n'ezie, ma chegharia site na mmehie ya nile, ma nagide ruo ogwugwu, onye ahụ ka a ga agozi—e, nwe ngozi kariri nke onye amanyere amanye inwe obi umeala n'ihì ida ogbenye ha kariri akari.

16 Ya mere, ngozi na-adiri ndi na-enwe obi "umeala na-abughi na amanyere ha amanye inwe obi umeala; ma-obu n'okwu ozọ, ngozi na-adiri onye ahụ kwere n'okwu nke Chineke, ma e mee ya baptism na-enweghi ekwe-ekwe nke obi, e, na-ewetaghị ya imata okwu ahụ, ma-obu obuna imanye ya imata, tutu ha ga-ekwere.

17 E, enwere otutu ndi na-asị: Oburu na i ga-egosì anyị "ihe iriba-ama sitere n'elu-igwe, mgbe ahụ anyị ga-amata n'ezie; mgbe ahụ anyị ga-ekwere.

18 Ugbua a na m ajụ, nke a ọ bụ okwukwe? Lee, asị m unu, E-e; n'ihì na oburu na mmadu mara otu ihe o nweghi ihe ga-akpatara ya "ikwere, n'ihì na ọ matawo ya.

19 Ma ugbua, lee otu obubu-onu ya siri karià bụ onye "matarra uche nke Chineke ma ọ naghi

eme ya, karià onye nke na-ekwere nanị, ma-obu nanị nwere ihe mere ọ jiri kwere, ma daba n'ime njehie?

20 Ugbua n'ihè nke a unu ga-ekpebiriri. Lee, asị m unu, na ọ dị n'otu aka obuna dika ọ dị na nke ozọ; ma ọ ga-adiri onye obuna dika oru ya siri di.

21 Ma ugbua dika m kwuru gbasara okwukwe—"okwukwe abughi inwe mmata zuru-oke nke ihe nile; ya mere oburu na unu nwere okwukwe unu ga enwe 'olile-anya ihe nile ndi a 'na-ahubeghi, ndi bu ezi-okwu.

22 Ma ugbua, lee, a si m unu, ma ọ ga-adị m mma ma a si na unu ga-echeta, na Chineke na-emere ndi nile kwere n'aha ya ebere; ya mere ọ na-acho, na nke mbu, na unu ga-ekwere, e, obu-na n'okwu ya.

23 Ma ugbua, ọ na-ezisa okwu ya site na ndi muo-ozì nye ndi nwoke, e, "obughi nanị ndi nwoke ma ndi nwanyi kwa. Ugbua nke a abughi ihe nile; ^bUmuntakiri na-enweta okwu nile a na-enye ha otutu oge, nke na-agbagwoju ndi amamihe na ndi nwere mmata anya.

24 Ma ugbua, umunne m nwoke m huru n'anya, dika unu cho-oro imata site n'onu m ihe unu ga-eme n'ihì a na akpagbu unu ma chupu unu—ugbua achoghi m na unu ga eche na m bu n'obi ikpe unu ikpe nanị dika ihe ahụ nke bụ ezi-okwu—

16a NGAN Umeala, İdi Umeala.

17a NGAN Iriba-ama.

18a Ita 12:12, 18.

19a Jón 15:22–24.

21a Jón 20:29; Ndi-Hib 11.

b NGAN Olile-anya.

c Ita 12:6.

23a Joel 2:28–29.

b Mat. 11:25; Luk 10:21;

3 Nif. 26:14–16;

OznQd. 128:18.

25 N’ihi na-ebughi m n’obi na unu, unu nile ka amanyeworo amanye iwedata onwe unu ala; n’ihi na e kwere m n’ezie na enwere ufodu n’etiti unu ndi ga ewedata onwe ha ala, ka ha noro n’udi onodu obula nile ha nwere ike ino.

26 Ugbua, dika m kwuru gbasara okwukwe — na obughi mmatazu — obuna otu ahụ ka o di n’okwu m nile. Unu enweghi ike imata maka ibu ezi-okwu ha na mbu, ruo izu oke, ihe obula kariri okwukwe bu imatazu ihe.

27 Mana lee, oburu na unu ga-eteta ma kpote ike nke muo unu nile, obuna ruo n’ime ihe nchoputa n’okwu m nile, ma jiri otu mpekele okwukwe, e, obuna oburu na unu enweghi ike ime ihe na-akarighi “ichọ ikwere, ka ochichọ nke a ruo oru n’ime unu, obuna ruo mgbe unu ga-ekwere n’udi nke unu ga-enwe ike nye onodu maka otu akuku nke okwu m nile.

28 Ugbua, anyi ga-atunyere okwu ahụ nye otu “mkpuru-akuku. Ugbua, oburu na unu nye onodu, ka e wee kunye otu ^bmkpuru-akuku n’obi unu, lee, oburu na o bu ezi mkpuru-akuku ma-obu mkpuru-akuku di-nma, oburu na unu atufughi ya site ^dn’ekweghi-ekwe unu, na unu ga-aju Muo nke Onyenwe, lee, o ga-amalite ikolite n’ime obi unu nile; ma mgbe unu ga-enweta mmeghari aru

nkolite ndi a nile, unu ga-amalite ikwu n’ime onwe unu — O ga-aburiri na nke a bu mkpuru-akuku di mma, ma-obu na okwu ahụ di mma, n’ihi na o malitewo ime ka mkpuru-obi m buwanye ibu; e, o malitewo ime ka “nghota m nwee mgba-ama, e, o malitewo ito m uto.

29 Ugbua lee, nke a o gaghi eme ka okwukwe unu bawanye? Asi m unu, E; otu o sila di o torubeghi n’imatazu ihe.

30 Mana lee, dika mkpuru-akuku ahụ na-ekolite, ma na-epuputa, ma malite ito, mgbe ahụ I ga ekwuriri na mkpuru-akuku ahụ di mma; n’ihi na lee o na-ekolite, ma na-epuputa, ma na-amalite ito. Ma ugbua, lee, nke a o gaghi eme ka okwukwe unu sie ike? E, o ga-eme ka okwukwe unu sie ike: n’ihi na unu ga-asi a matara m na nke a bu mkpuru-osisi di mma; n’ihi na lee o puputawo ma malite ito.

31 Ma ugbua, lee, unu matara nke oma na nke a bu mkpuru-akuku di mma? Asi m unu, E, n’ihi na mkpuru-akuku obula na-amiputa “n’udi nke onwe ya.

32 Ya mere, oburu na mkpuru-akuku na-eto eto o di mma, ma na oburu na o naghị eto, lee odi-ghị mma, ya mere a na-atufu ya.

33 Ma ugbua, lee, n’ihi na unu anwalewo ihe-omume eji achoputa ezi-okwu ahụ, ma kuo mkpuru-akuku ahụ, ma o kolitere ma puputa, ma malite ito,

27a Mak. 11:24.

28a Alma 33:1.

b Luk 8:11.

c NGAN Obi.

d Mat. 17:20.

e NGAN Nghota.

31a Jen. 1:11–12.

unu ga-amatariri na mkpuru-akuku ahụ di mma.

34 Ma ugbua, lee, "omuma-ihe unu o zuru oke? E, omuma-ihe unu ezuwo oke n'ihe ahụ, ma ^bokwukwe unu adighi aru oru; ma nke a n'ih na unu matara na okwu ahụ ekolitewo mkpuru-obi unu nile, ma unu matakwar na o pulitawo, na nghota unu malitere inweta mgba-ama, ma ^cechiche unu malitere isa mbara.

35 O mgbe ahụ, nke a o bughị ihe mere eme? Asị m unu, E, n'ih na o bu "ihè; ma ihe obula bu ihè, di mma, n'ih na o na-egosì ihe di iche, ya mere unu ga-amata na o di mma; ma ugbua lee, mgbe unu detuworo ihè a onu omuma-ihe unu ozuwo oke?

36 Lee asị m unu, E-e; obughị ma unu ga-edebe okwukwe unu n'akuku, n'ih na unu etinyewo okwukwe unu n'oru n'iku mkpuru-akuku ahụ ka unu wee nwale ihe omume ahụ eji achoputa ezi-okwu imata ma mkpuru-akuku ahụ o di mma.

37 Ma lee, dika osisi ahụ malitere ito, unu ga-asị: Ka anyi zuo ya na nnukwu mkpachapụ-anya, ka o wee nweta mgborogwu, ka o wee tolite, ma weputa mkpuru nye anyi. Ma ugbua lee, oburu na unu zuo ya na nnukwu mkpachapụ-anya o ga-enweta mgborogwu, ma tolite, ma weputa mkpuru.

38 Mana oburu na unu "lelia

osisi ahụ, ma ghara iche uche maka ozuzu ya, lee o gaghi enweta mgborogwu obula; ma mgbe okpom oku nke anyanwu ahụ biara ma chanwo ya, n'ih na o nweghi mgborogwu o kpownwo, ma unu ga efotu ya ma tufuo ya.

39 Ugbua, nke a abughị n'ih na mkpuru-akuku ahụ adighi mma, obughị ma-obu n'ih na mkpuru-akuku ya agaghị agụ agụ; kama o bu n'ih na "ala unu enweghi ike imita mkpuru; ma unu achoghi izu osisi ahụ, ya mere unu enweghi ike inweta mkpuru ahụ ga-esite na ya.

40 Ma otu a, oburu na unu agaghị azu okwu ahụ, na-elepu anya n'iru jiri anya nke okwukwe na-ele mkpuru di ya, unu enweghi ike ighota mkpuru nke "osisi ahụ nke osisi nke ndu.

41 Mana oburu na unu ga-azu okwu ahụ, e, zuo osisi ahụ dika o na-amalite ito, site n'okwukwe unu jiri nnukwu mgbalị, ma jiri "ndidi, na-elekwasị anya na mkpuru ga-esite na ya, o ga-enweta mgborogwu; ma lee o ga-abu osisi ^bn'epulite ruo na ndu mgbe nile na-adigide.

42 Ma n'ih "mgbalị unu na okwukwe unu na ndidi unu n'okwu ahụ n'izu ya, ka o wee nweta mgborogwu n'ime unu, lee, emesia unu ga-aghota ^bmkpuru ga-esite na ya, nke kachasi idi oke onu ahia, nke di

34a NGAN Mmata-ihe.

b Ita 3:19.

c NGAN Uche.

35a Jn 3:18-21.

NGAN Ihè, Ihè nke

Kraist.

38a NGAN Ngonari

Okwukwe.

39a Mat. 13:5.

40a Jen. 2:9; 1 Nif. 15:36.

41a NGAN Ndidi.

b Alma 33:23;

OznQd. 63:23.

42a NGAN Irusi-oru Ike.

b 1 Nif. 8:10-12.

uto karĩa ihe nile na-atọ uto, na nke di ọcha karĩa ihe nile di ọcha, e, na enweghi ntupo karĩa ihe nile nke na-enweghi ntupo; ma unu ga-eri-oriri n'elu mkpuru nke a ọbuna ruo mgbe afo unu juru, nke bu na aguu agaghi agu unu, ọbughị ma akpiri o ga-akpo unu nku.

43 Mgbe ahụ, umunne m nwoke, unu ga aghoro ugwo oru nile nke okwukwe unu, na mgbalị unu, na ndidi, na ogologo-ntachi-obi, na-echere ka osisi ahụ weputa mkpuru nye unu.

ISI 33

Zinos kuziri na ndi mmadu kwesiri ikpe ekpere ma fee ofufe n'ebe nile, ma na ikpe nile ka e wezugara n'ih i Okpara ahụ — Zinok kuziri na a na-eme ebere n'ih i Okpara ahụ — Moses ewelitewo n'ime ozara ahụ otu ụdi nke Okpara nke Chineke ahụ. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

UGBUA mgbe Alma kwusiworu okwu ndi a nile, ha zigaara ya ozi na-achọ imata ma ha kwesiri ikwere "n'otu Chineke, ka ha nwe ike inweta mkpuru-osisi a nke o kwuworu maka ya, ma-ọbụ otu ha ga-esi wee kuo bmkpuru ahụ, ma-ọbụ okwu ahụ nke o kwuworu maka ya, nke o kwuru na a ga-akuriri n'ime obi ha nile; ma-ọbụ

n'udi ha ga-amalite igosi okwu-kwe ha.

2 Ma Alma siri ha: Lee, unu asiwo na unu "enweghi kwa ike ife Chineke unu n'ih i na a chupuru unu site n'ulo-nzuko unu nile. Mana lee, asi m unu, ọburu na unu chere na unu enweghi ike ife Chineke, unu na-eme nnukwu mmehie, ma unu kwesiri icho "n'akwukwonso nile; ọburu na unu chere na ha akuziworo unu nke a, unu aghotaghi ha.

3 Unu chetara na unu aguworiri ihe "Zinos, onye-amuma mgbe ochie, kwuworu gbasara ekpere ma-ọbụ 'ife ofufe?

4 N'ih i na o siri: I na-eme ebere, O Chineke, n'ih i na i nwo ekpere m, ọbuna mgbe m no n'ime ozara; e, i mere ebere mgbe m kpere ekpere gbasara ndi bu "ndi-iro m nile, ma i tughariri ha nye m.

5 E, O Chineke, ma i meere m ebere mgbe m kpokuru gi n'ime "ubi m; mgbe m kpokuru gi n'ekpere m, ma i nuru olu m.

6 Ma ozo, O Chineke, mgbe m tughariri baa n'ulo m i nuru olu m n'ime ekpere m.

7 Ma mgbe m tughariri baa "n'ulo-nta m, O Onye-nwe, ma kpeere gi ekpere, i nuru olu m.

8 E, i na-emere umu gi ebere mgbe ha kpokuru gi, ka i wee nu ma ọbughị ka ndi mmadu nu, ma i ga-anu olu ha.

9 E, O Chineke, i na-emere m

33 1a 2 Nif. 31:21;
Mosa. 15:2–4.
b Alma 32:28–43.
2a Alma 32:5.
b Alma 37:3–10.

3a NGAN Akwukwo-nso
nile—Akwukwo-nso
nile furu-efu; Zinos.
b NGAN Fee Ofufe.
4a Mat. 5:44.

5a Alma 34:20–25.
7a Mat. 6:5–6;
Alma 34:26.

rii ebere, ma i nūru akwa m nile n'etiti ndi ogbakō-nso gi nile.

10 E, ma i nuwokwa olu m mgbe a "chupūworo m ma ndi-iro m e leliwo m; e, i nūru akwa m nile, ma i wesoro ndi-iro m iwe, ma i letara ha n'iwe gi jiri mbibi di ọsọ-ọsọ.

11 Ma i nūru olu m n'ih i m kpagbu m nile na ikwu ezi-okwu m; ma o bu n'ih i Okpara gi ka i na-emere m ebere otu a, ya mere aga m akpokū gi n'ime m kpagbu m nile, n'ih i na n'ime gi ka ọnū m di; n'ih i na i tughariwo ikpe gi nile site n'ebe m nọ n'ih i Okpara gi.

12 Ma ugbua Alma siri ha: Unu kwere "n'akwukwō-nso nile ndi ahụ nke e deworo site na ndi mgbe ochie ahụ?

13 Lee, ọburu na unu kwere, unu ga-ekwere ihe "Zinọs kwuru; n'ih i na, lee o siri: I tughariwūwo ikpe gi nile n'ih i Okpara gi.

14 Ugbua lee, ụmūnne m nwoke, a ga m ajū ma unu agūwo akwukwō-nso nile? Ọburu na unu agūwo, olee otu unu ga-esi ghara-ikwere n'Okpara nke Chineke ahụ?

15 N'ih i na "edeghi ya na nani Zinọs kwuru maka ihe ndi a nile, mana ^bZinok kwukwara maka ihe ndi a nile—

16 N'ih i na lee, o siri: Iwe naewe gi, O Onye-nwe, n'ebe ndi a nọ n'ih i na ha agaghi aghota

obi ebere gi nile nke i wukwasiworo ha n'ih i Okpara gi.

17 Ma ugbua, ụmūnne m nwoke, unu hūru na onye-amūma mgbe ochie nke abūo agbawo ama maka Okpara Chineke ahụ, ma n'ih i na ndi ahụ achoghi ighota okwu ya nile ha tugburu ya "n'okwute.

18 Mana lee, nke a abūghi ihe nile; ndi a abūghi nani ndi kwuworo okwu gbasara Okpara nke Chineke ahụ.

19 Lee, e kwuru okwu maka ya site n'onu "Moses; e, ma lee otu ^budi ya ka 'ewelitere elu n'ime ozara ahụ, na onye obula nke ga-elekwasi ya anya ga-ad i ndu. Ma otutu lere ma di ndu.

20 Mana ole na ole ghotara ihe ihe ndi a nile putara, ma nke a n'ih i isi-ike nke obi ha nile. Mana enwere otutu ndi e mesiworo obi ha ike nke mere na ha achoghi ile, ya mere ha lara n'iyi. Ugbua ihe mere ha achoghi ile bu n'ih i na ha ekweghi na o "ga-agwo ha.

21 O ụmūnne m nwoke, o buru na enwere ike igwo unu site na nani ileghari anya unu nile na a ga-agwo unu, unu agaghi ele ọsọ-ọsọ, ma-obu o gaakara unu mma na imesi obi unu nile ike n'ekweghi-ekwe, ma di ume-ngwu, na unu agaghi eleghari anya unu nile, ka unu wee ala-n'iyi?

10a Alma 32:5.

12a NGAN Akwukwō-nso nile.

13a Alma 34:7.

15a Jekob 4:4.

b 1 Nif. 19:10;

Alma 34:7.

17a NGAN Ogbugbu n'ih i

Okwukwe, Onye e

Gburu n'ih i

Okwukwe ya na

Jisus Kraist.

19a Deut. 18:15, 18;

Alma 34:7.

b Onogu. 21:9;

2 Nif. 25:20;

Mosa. 3:15.

c Jon 3:14;

Hil. 8:14-15.

20a 1 Nif. 17:40-41.

22 Ọbụrụ otu ahụ, ahụhụ ga-abiakwasị unu; mana ọbụrụ na ọbughị otu a, mgbe ahụ legharia anya unu nile na “malite ikwere n’Okpara nke Chineke, na ọ ga-abia igbaputa ndị ya, ma na ọ ga-ata ahụhụ ma nwuo ịchụ-aja maka mmehie ha nile; ma na ọ ‘ga-ebilite ọzọ site na ndị nwurū-anwū, nke ga-eweta na mmezu “mbilite n’onwū ahụ, na mmadu nile ga-eguzoro n’iru ya, ka ekpe ha ikpe n’ubochi ikpe-azụ na ubochi ikpe ahụ dika ọrụ ha nile siri dī.

23 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke, achoro m ka unu “kuo okwu nke a n’ime obi unu nile, ma dika ọ na-amalite iko-eko ọbuna otu ahụ zuo ya site n’okwukwe unu. Ma lee, ọ ga-agho otu osisi, ^bna-epulite n’ime unu ruo ndu mgbe nile na-adigide. Ma mgbe ahụ ka Chineke ga-emere unu ka ịbu-arọ unu nile wee dī mfe, site n’oñu nke Okpara ya. Ma ọbuna ihe nile a ka unu ga-enwe ike ime ma ọbụrụ na unu chọọ. Amen.

ISI 34

Amiulek wee gbaa ama na okwu ahụ dī n’ime Kraist ruo nzoputa—Ma ọbughị na-achuru aja mgbaghara mmehie, mmadu nile ga-alariri n’iye—Iwu nile nke Moses na-arū aka n’ichu-aja nke Okpara Chineke ahụ—Atumatu ebighi-ebi nke mgbaputa ahụ gbakwasiri ukwu

n’okwukwe na nchehari—Kpee ekpere maka ngozi nile nke aru na nke muo—Ndu nke a bu oge diri ndi mmadu ikwado igakwuru Chineke—Ruputa nzoputa unu jiri-egwu n’iru Chineke. Ihe dika n’afọ 74 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na mgbe Alma kwuoro okwu ndi a nile nye ha ọ noduru odu n’elu ala ahụ, ma “Amiulek biliri ma malite ikuziri ha, na-asi:

2 Ụmụnne m nwoke, echere m na ọ bu ihe na-agaghị ekwe omume na unu no n’amaghị ama maka ihe nile nke e kwuoro gbasara ọbibia nke Kraist, onye nke anyi na-akuzi na ọ bu Okpara nke Chineke; e, amatara m na “ihe ndi a nile na akuziiri unu ha n’uju tutu unu enwe nghotahie site n’etiti anyi.

3 Ma dika unu choro n’aka nwanne m nwoke m huru n’anya na ọ ga-eme ka unu mata ihe unu ga-eme, n’ihi mkpagbu unu nile; ma o kwuwo ihe ole na ole nye unu ikwado echiche unu nile; e, ma ọ gbawo unu ume ruo inwe okwukwe na inwe ndidi—

4 E, ọbuna na unu ga-enwe nnukwu okwukwe dika ọbuna “iku okwu ahụ n’ime obi unu nile, ka unu nwe ike nwalee ihe-omume eji achoputa ezi-okwu nke idi mma ya.

5 Ma anyi ahwo na nnukwu ajuju nke dī n’ime echiche unu nile bu ma okwu ahụ ọ dī n’ime

22a Alma 32:27–28.

b Alma 22:14; 34:8–9.

c NGAN Mbilitte n’Onwu.

d Alma 11:44.

e NGAN Oru nile.

23a Alma 33:1; 34:4.

b Alma 32:41;

OznQd. 63:23.

c Alma 31:38.

34 1a Alma 8:21.

2a Alma 16:13–21.

4a Alma 33:23.

Ọkpara nke Chineke, ma-ọbụ ma a gaghi enwe Kraịst ọbula.

6 Ma unu hụkwara na nwanne m nwoke emewo ka unu mata site n'ọtụtụ ihe ịma-atụ nile, na "okwu ahụ dị n'ime Kraịst ruo nzọpụta.

7 Nwanne m nwoke akpọ-kwasịwo okwu nile nke Zinọs, na mgbaputa ga-abia site n'Ọkpara nke Chineke ahụ, na kwa n'okwu nile nke Zinọk; na kwa o kwughariwo okwu nke Moses, igosi na ihe ndị a nile bụ ezi-okwu.

8 Ma ugbua, lee, aga m "agbara unu ama maka onwe m na ihe ndị a nile bụ ezi-okwu. Lee asị m unu, na a matara m na Kraịst ga-abia n'etiti umụ nke mmadụ, ma bukwasi onwe ya njehie nile nke ndị ya, ma na ọ ^bga-achụ aja mgbaghara mmehie maka mmehie nile nke uwa; n'ihі na Onye-nwe Chineke ekwuwo ya.

9 N'ihі na ọ dị mkpa na a "ga-achụ aja mgbaghara mmehie; n'ihі na dika ^batumatụ nke Chineke ebighi-ebi ahụ siri dị a ga-enweriri aja mgbaghara mmehie a churụ, ma ọdighi otu a mmadụ nile ga-alariri n'iyi n'enweghi nzeta; e, mmadụ nile emesịwo obi ha ike; e, mmadụ nile "adawo ma ha efuwo, ma ga-alariri n'iyi ma ọbughị site na aja mgbaghara

mmehie nke di mkpa na a ga-achuriri.

10 N'ihі na ọ di mkpa na a ga-enwe nnukwu na "aja ikpe-azụ; e, ọbughị iji mmadụ achụ-aja, ọbughị ma-ọbụ iji anumanu, ọbughị ma-ọbụ n'udi nnunu ọbula; n'ihі na ọ gaghi abụ iji mmadụ achụ-aja; kama ọ ga-aburiri nke ^bna-enweghi oke na "aja ebighi-ebi.

11 Ugbua onweghi onye ọbula nke ga-enwe ike iji ọbara ya chụọ aja nke ga-akwu-ugwo mmehie nile nke onye ọzọ. Ugbua, ọburu na mmadụ egbuo mmadụ, lee iwu anyi, nke "ziri ezi, ọ ga-ewere ndu nke nwanne ya nwoke? Asị m unu, E-e.

12 Kama iwu ahụ na-achọ ndu nke onye ahụ "gbuoro mma-
dụ; ya mere ọdighi ihe ọbula nke na-erughị aja mgbaghara mmehie enweghi oke nke gazeu maka mmehie nile nke ndi uwa.

13 Ya mere, ọ di mkpa na a ga-enwe nnukwu na aja ikpe-azụ, ma mgbe ahụ a ga-enwe, ma-ọbụ ọ di mkpa na a ga-enwe, "nkwusi nke ikwafu ọbara; mgbe ahụ ka ^biwu nke Moses ga-emezu; e, ọ ga-abụ ihe emezuru ha nile, isi-okwu na mpekele ọbula, ma ọdighi nke ọbula gaara-agabiga.

14 Ma lee, nke a bụ ihe "iwu ahụ nile ^bputara, akukụ-ntakiri

6a Jn 1:1, 14.

8a NGAN Gbaa-ama.

b NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.

9a Alma 33:22.

b Alma 12:22-33; Moses 6:62.

c NGAN Odida nke

Adam na Iv.

10a Moses 5:6-7.

b 2 Nif. 9:7.

c NGAN Chuo-aja, Ichu-aja.

11a Deut. 24:16; Mosa. 29:25.

12a NGAN Isi Ntaram-

ahuhu; Igbu-mmadu.

13a 3 Nif. 9:17, 19-20.

b 3 Nif. 15:5.

14a NGAN Iwu nke Moses.

b Alma 30:3.

òbùla na-arùtù-aka na nnukwu na 'aja-ikpe-azù ahù; ma nnu-kwu na aja ikpe-azù ahù ga-abù Òkpara nke Chineke, e, enwe-ghì oke na ebighi-ebi.

15 Ma otu a ò ga-eweta "nzòpù-ta nye ndì nile ga-ekwere n'aha ya; nke a ebe ò bù nzube nke aja-ikpe-azù a, iweta afò nile nke ebere, nke na-aka ikpe-ziri-ezi ike, ma na-ewetara ndì mma-dù uzò ha ga-esi nwee okwu-kwe ruo na ncheghari.

16 Ma otu a "ebere nwere ike metazuo ihe nile kwesiri-ime nke 'ikpe ziri ezi chòrò, ma gbagide ha gburu-gburu n'aka nile nke nchekwa, ebe onye ahù na-anaghì enwe okwukwe baa na ncheghari ka a gbara òtò nye òchìchò iwu dum nke 'ikpe-ziri-ezi; ya mere nanì nye onye ahù nke nwere okwukwe baa na ncheghari ka a na-ewe-tara nnukwu na atumatù 'ebi-ghi-ebi nke mgbapùta.

17 Ya mere ka Chineke kwe-nyere unu, ùmùnne m nwoke, ka unu wee malite igosi "okwu-kwe unu baa na ncheghari, ka unu wee malite 'ìkpòku aha nsò ya, ka o wee meere unu ebere;

18 E, tikuo ya maka ebere; n'ìhi na ò bù dike na-nzòpùta.

19 E, wedatanu onwe unu ala, ma na-ekpe ekpere esepughì aka nye ya.

20 Tikuo ya mgbe unu nò n'ubi

ununile, e, maka igwe-atùrù unu nile.

21 "Tikuo ya n'ùlò unu nile, e, maka ezi na ùlò unu nile, ma n'ùtùtù, n'etiti ehìhie, ma n'a-nyasi.

22 E, tikuo ya megide ike nke ndì iro unu nile.

23 E, "tikuo ya megide 'ekwensu ahù, onye bù onye iro nye 'ezi-omume nile.

24 Tikuo ya maka akùkù nile nke ubi unu nile, ka unu wee mee nke òma n'ime ha.

25 Tie mkpu maka igwe-atùrù nile nke ubi unu nile, ka ha wee baa ùba.

26 Mana nke a abughì ihe nile; unu ga-awuputarìri mkpùrù-obi unu nile n'ime "ùlò-nta unu nile, na ebe nzùzò unu nile, na n'ime òzara unu.

27 E, ma mgbe unu na-anaghì etiku Onye-nwe, ka "obi unu nile 'jupùta, esepùtara n'ekpe-re nye ya na-esepughì-aka maka òdìmma nke unu, na kwa maka òdìmma nke ndì gbara unu gburu-gburu.

28 Ma ugbua lee, ùmùnne m nwoke m hùrù n'anya, asì m unu, unu echela na nke a bù ihe nile; n'ìhi na mgbe unu mesì-woro ihe ndì a nile, òbùrù na unu chupù "ndì nò na mkpa, na ndì gba-òtò, ma ghara ileta ndì òrìà na ndì nò na mkpagbu, ma "na-eke site n'ìhe unu nwe-

14c OznQd. 138:35.

15a NGAN Nzòpùta.

16a NGAN Ebere,
Obi-ebere.

b NGAN Ikpe-ziri-ezi.

c Alma 12:32.

d NGAN Atumatù nke
Mgbapùta.

17a NGAN Okwukwe.

b NGAN Ekpere.

21a Abùoma 5:1-3;
3 Nif. 18:21.

23a 3 Nif. 18:15, 18.

b NGAN Ekwensu.

c NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

26a Mat. 6:5-6.

27a NGAN Obi.

b NGAN Ntùgharì Uche.

28a NGAN Ogbenye.

b NGAN Inye Ndì
Ogbenye Onyinye,
Onyinye a na-Enye
Ogbenye.

re, ma ọbụrụ na unu nwere, nye ndị nọ na mkpa—Asị m unu, ọbụrụ na unu emeghi otu n’ime ihe ndị a nile, lee, ‘ekpere unu bụ nke ^aefu, ma ọdighi uru ọbụla ọ ga-abara unu, ma unu di ka ndi-iru-abụọ ndi na-ago-nari okwukwe ahụ.

29 Ya mere, ọbụrụ na unu anaghị echeta inwe “afọ-oma, unu di ka afuru izuzu, nke ndi na-akpu-ola tufuru etufu, (ebe ọ na-adighi uru ọ bara) ma ndi mmadu na-azogide ya n’okpuru ukwu.

30 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke, O ga-adị m mma ka, mgbe unu nataworo ọtụtụ aka-ebe ha otu a, ebe unu huru na akwukwo-nsọ nile na-agba ama maka ihe ndi a nile, unu biarute ma mịta “mkpuru baa na ncheghari.

31 E, ọ ga-adị m mma na unu ga-abiarute ma ghara imesi kwa obi unu ike ọzọ; n’ihi na lee, ugbua bụ oge ahụ na “ubochi nke nzọputa unu; ma ya mere, ọbụrụ na unu ga echeghari ma ghara imesi obi unu nile ike, otu mgbe ahụ ka a ga-emezuputa nnukwu atumatụ nke mgbaputa ahụ nye unu.

32 N’ihi na lee, ndu nke a bụ oge ahụ diri ndi mmadu “ikwadobe ijekwuru Chineke; e, lee ubochi nke ndu nke a bụ ubochi diri ndi mmadu iji ruo ọrụ ha nile.

33 Ma ugbua, dika m gwara unu n’oge gara aga, dika unu nweworo ọtụtụ ndi aka-ebe, ya mere, ana m ariọ unu ka unu ghara “igbu oge maka ubochi ^bncheghari unu wee ruo n’ikpe-azu; n’ihi ubochi nke ndu nke a gasia, nke e nyere anyi ikwadobe maka mgbe ebighi-ebi, lee ọbụrụ na anyi emeghi ka oge anyi ka mma na ndu nke a, mgbe ahụ ka “abalị nke ^aochi-chiri ga-abia n’ime nke anaghị enwe ọrụ a ga arụ.

34 Unu enweghi ike isi, mgbe e wetara unu “n’ihe isi-ike ahụ di egwu, na m ga-echeghari na m ga-alaghachikwuru Chineke m. E-e, unu enweghi ike ikwu nke a, n’ihi na otu mụọ ahụ nke nwetara arụ unu nile n’oge nke unu na-apụ site na ndu nke a, otu mụọ ahụ ga-enwe ike inwere arụ unu nile n’ụwa ebighi-ebi ahụ.

35 N’ihi na lee, ọbụrụ na unu egbuwo oge maka ubochi nke ncheghari unu ọbuna wee ruo ọnwụ, lee, unu aghowo “ndi mụọ nke ekwensu ahụ na-achi, ma ọ ^bga-arachi unu nke ya; ya mere; Mụọ nke Onye-nwe esiwo n’ime unu pụọ, ma o nweghi kwa ọndu n’ime unu, ma ekwensu ahụ nwere ike nile n’ebe unu nọ; ma nke a bụ ọndu ikpe-azu nke ndi ajọ-omume.

36 Ma nke a ka m matara, n’ihi

28c Mat. 15:7–8.

d Moro. 7:6–8.

29a NGAN Afọ-oma.

30a Mat. 3:8; Alma 13:13.

31a Ndi Rom 13:11–12.

32a 2 Nif. 2:21;

Alma 12:24; 42:4–6.

33a Hil. 13:38;

OznQd. 45:2.

b NGAN Chegharia,
Ncheghari.

c Jọn 9:4;

OznQd. 45:17.

d NGAN Ochichiri nke
Mụọ; Ọnwụ nke Mụọ.

34a Alma 40:13–14.

35a 2 Nif. 28:19–23.

b 2 Nif. 9:9.

na Onye-nwe asiwo na ya anaghị ebi n'ime "temple na-adighi nsọ, kama n'ime obi nile nke ^bndị ezi-omume ka ọ na-ebi; e, ma ọ siwo kwa na ndị ezi-omume ga-anọdụ n'ala-eze ya, ha agaghị apụ kwa ọzọ; kama uwe ha nile ka a ga-eme ka ha dị ọcha site n'ọbara nke Nwa-atụrụ ahụ.

37 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke m hūrū n'anya, achọrọ m ka unu na-echeta ihe ndị a nile, ma na unu "ga-aruputa nzoputa unu jiri itụ-egwu n'iru Chineke, ma na unu agaghị agonari kwa ọbibiya nke Kraịst ọzọ.

38 Ka unu ghara "idọ kwa ndọrọ-ndọrọ ọzọ megide Mụọ Nsọ ahụ, kama ka unu nabata ya, ma bukwasị onwe unu ^baha nke Kraịst; ka unu wee wedata onwe unu ala ọbuna ruo na ntụ, ma "fee Chineke, n'ebe ọbula unu ga-anọ, n'ime mụọ na n'ezio-okwu; ma ka unu biri "n'inye ekele kwa ụbọchị, maka ọtụtụ ebere nile na ngọzi nile nke ọ na-awukwasị unu.

39 E, ma ana m ariokwa unu, ụmụnne m nwoke, ka unu "na-eche-nche baa n'ikpe-ekpere esepughị-aka, ka a ghara idufu unu site ^bn'onwunwa nile nke ekwensu, ka ọ ghara inwe ike karịa unu, ka unu ghara ighọ ndị nọ n'okpuru ya n'ụbọchị ikpe-azụ ahụ; n'ihl na lee, ọ

"gaghị akwụ unu ụgwọ ọrụ ihe oma.

40 Ma ugbua ụmụnne m ndi m hūrū n'anya, a ga m ariọ unu inwe "ndidi, ma ka unu na-anagide ụdi mkpagbu nile di iche iche; ka unu ghara ^bikpari ndi ahụ na-achupụ unu n'ihl ida ogbenye unu kariri akari, adighi ama-ama unu-aghọ ndi mmehie dika ha;

41 Kama ka unu nwe ndidi, ma na-anagide mkpagbu nile ndi ahụ, n'olile-anya siri ike na otu ụbọchị unu ga-ezu ike site na mkpagbu unu nile.

ISI 35

Ikwusaa okwu ahụ wee bibie aghughọ nke ndi Zorom—Ha wee chupụ ndi nile gbanwere, ndi sonyere ndi nke Amon na Jeshon mgbe ahụ—Alma wee nodu na mwute n'ihl ajọ-omume nke ndi ahụ. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

UGBUA o wee ruo na mgbe Amiulek kwusiwo okwu ndi a nile, ha wezugara onwe ha site n'igwe mmadu ahụ ma bífeta n'ime ala nke Jeshon.

2 E, ma ụmụnne ya ndi foduru, mgbe ha kwusaworo okwu ahụ nye ndi Zorom, bífetakwara n'ime ala nke Jeshon.

3 Ma o wee ruo na mgbe akukụ nke ndi kara buru ndi a ma

36a Mosa. 2:37;

Alma 7:21;

Hil. 4:24.

^b NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

37a Ndi-Fil. 2:12.

38a NGAN Ndoro-ndoro.

^b Mosa. 5:8;

Alma 5:38.

^c NGAN Fee Ofufe.

^d Abuoma 69:30;

OznOd. 59:7.

NGAN Ekele, Inye-

ekele, Ju-n'ekele.

39a NGAN Nche,

Ndi-nche.

^b NGAN Nwaa,

Onwunwa.

^c Alma 30:60.

40a NGAN Ndidi.

^b OznOd. 31:9.

ama na ndị nke Zoròm tugharị-
kọtaworo uche gbasara okwu
nile ndị ekwusaworo nye ha,
iwe were ha n'ihì okwu ahụ,
n'ihì na o bibiri "aghughò ha; ya
mere ha achoghì ìña ntị n'okwu
nile ahụ.

4 Ma ha zipurù ma kpòkòta
onụ n'akukù ala ahụ nile ndị
mmadụ nile, ma tugharịkòta
uche ha na ha gbasara okwu nile
nke e kwuworo rii.

5 Ugbua ndị ọchịchị ha na ndị
nchụ-aja ha na ndị nkuzi ha
ekweghì ka ndị ahụ mata gba-
sara ọchịchò ha nile; ya mere
ha chọputara na nzuzo uche
nile nke ndị ahụ.

6 Ma o wee ruo na mgbe ha
chọputaworo uche nile nke ndị
ahụ, ndị nke kwadoro okwu
nile ahụ nke Alma na ụmụnne
ya kwuworo a chupurù ha site
n'ala ahụ; ma ha dī ọtutù; ma
ha gafetakwara n'ime ala nke
Jeshon ahụ.

7 Ma o wee ruo na Alma na
ụmụnne ya nwoke kwusaara ha
ozi oma.

8 Ugbua ndị nke ndị Zoròm
were iwe megide ndị nke Amọn
ndị nọ na Jeshon, ma onye-isi
ọchịchị nke ndị Zoròm, ebe ọ
bụ ajọọ mmadụ, zifere ozi nye
ndị nke Amọn na-achò ha ka
ha chupù site n'ala ha ndị nile
gafetara site na ha bata n'ime
ala ha.

9 Ma o kuputara n'ume ọtutù
mmaja nile megide ha. Ma
ugbua ndị nke Amọn atughì
egwu okwu ha nile; ya mere

ha achupughì ha, kama ha
nabatara ndị ogbenye nke ndị
Zoròm ndị gafetakwutere ha;
ma ha "zurù ha, ma yibe ha uwe,
ma nye ha ala nile maka ihe nke-
ta ha, ma ha lekòtara ha dika
ọchịchò ha nile siri dī.

10 Ugbua nke a palitere ndị
Zoròm n'iwe megide ndị nke
Amọn, ma ha malitere imekòrì-
ta ha na ndị Leman na ikpalite
kwa ha iwe iwe megide ha.

11 Ma otu a ndị Zoròm na ndị
Leman malitere ime nkwadobe
nile maka agha megide ndị nke
Amọn, na kwa megide ndị nke
Nifaj.

12 Ma otu a ka afọ nke iri na
asaa nke ọchịchị nke ndị-ikpe
nile na-achì ndị nke Nifaj siri
gwuchaa.

13 Ma ndị nke Amọn purù
site n'ala nke Jeshon, ma gafeta
n'ime ala nke Melek, ma nye
ohere n'ala nke Jeshon maka
ndị-agma nile nke ndị Nifaj, ka
ha wee dọọ ndọrọ-ndọrọ ha na
ndị-agma nke ndị Leman na ndị-
agma nile nke ndị Zoròm; ma otu
a ka agha siri malite n'etiti ndị
Leman na ndị Nifaj, n'ime afọ
nke iri na asatọ nke ọchịchị nke
ndị ikpe; ma a ga-eme "nkòwasi
maka agha ha nile ma emesia.

14 Ma Alma, na Amọn, na
ụmụnne ha nwoke, na kwa ụmụ
nwoke abụọ nke Alma laghachi-
rì n'ala nke Zarahemla, mgbe ha
busiwororì ngwa-ọrụ n'aka
abụọ nke Chineke n'iweta "ọtụ-
tù ndị Zoròm na nchegharì;
ma ka ha ra bụ ndị e wetara na

nchehari a chupuru ha site n'ala ha; mana ha nwere ala nile maka nketa ha n'ala nke Jeshon, ma ha ebuliwo ngwagha nile ichekwa onwe ha, na ndi nwunye ha, na umu ha, na ala ha nile.

15 Ugbua Alma, ebe o nwere mwute maka ajo omume nke ndi ya, e, maka agha nile, na ikwafu obara nile, na ndoro ndoro nile nke di n'etiti ha; ma ebe o jeworo ikwuputa okwu ahụ, ma-obu ezigara ya ikwuputa okwu ahụ, n'etiti ndi nile n'obodo-okwu nile; ma ebe o na-ahụ na obi nile nke ndi ahụ malitere isi ike, ma na a malitere imejo ha n'ih i isi-ike nke okwu ahụ, obi ya nwere mwute kariji akari.

16 Ya mere, o mere ka a kpokota umu ya ndi nwoke nile onu, ka ya wee nye ha onye obu-la "ozi ya, na otu na otu, gbasara ihe nile metutara ezi-omume. Ma anyi nwere nkwasị nke iwu ya nile, nke o nyere ha dika akuko-ndekota nke ya siri di.

Iwu nile nke Alma nyere nwa ya nwoke Hilaman.

Mejuputara isi 36 na 37.

ISI 36

Alma wee gbaara Hilaman ama maka mgbawwe ya mgbe o hụsiworo muo-oz i — O tara ahuhụ mgbu

nile nke mkpuru-obi a mara ikpe; o kpokuru aha nke Jisus, ma e wee muo ya site na Chineke — Onu-uto juputara mkpuru-obi ya — O huru igwe ndi muo-oz i na-eto Chineke — Otutu ndi gbanweworo edetuwo ya ire ma huro dika o detuworo ya ire ma huro. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

"Nwa m nwoke, gee-nti n'okwu m nile; n'ih na a na m anuru gi iyi, na oburura na i ga-edebe iwu-nsọ nile nke Chineke i ga-eme nke oma n'ala ahụ.

2 O di m ka asi na i ga-eme dika m meworo, n'icheta ndokpu n'agha nke ndi nna anyi ha; n'ih na ha nooro "n'ibu-oru, ma odighi onye nwere ike inaputa ha ma obughi ^bChineke nke Abraham, na Chineke nke Aisak, na Chineke nke Jekob; ma n'ezie o naputara ha na mkpagbu ha nile.

3 Ma ugbua, O nwa m nwoke Hilaman, lee, i no n'okorobia gi, ma ya mere, a na m ario gi ka i wee nuru okwu m nile ma muta ihe site n'aka m; n'ih na a matara m na ndi nile ga-etinye ntukwasị-obi ha na Chineke a ga-akwado ha n'ime "mnwale ha nile, na nsogbu ha nile, na mkpagbu ha nile, ma a ^bga-ebuli ha elu n'ubochi ikpeazu ahụ.

4 Ma o gaghi adi m mma ma asi na i chere na m "matara na onwe m — obughi site na nke

15a NGAN Ngonari
Okwukwe.

16a NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.

36 1a Hil. 5:9–14.

2a Mosa. 23:23; 24:17–21.

b Opu. 3:6; Alma 29:11.

3a Ndi Rom 8:28.

b Mosa. 23:21–22.

4a 1 Ndi-Ko 2:11;

Alma 5:45–46.

NGAN Mmata-ihe.

arụ kama site na nke mụọ, ọbụghị site n'echiche nke ^banụ arụ kama site na Chineke.

5 Ugbuga, lee, asi m gi, ọburu na "amughị m ri site na Chineke agaraghị m ^bamata ihe ndi a nile; mana Chineke site n'onu nke mụọ-ozu ya di nsọ, emewo ka m mata ihe nile ndi a, ọbughị site 'n'itozu oke ọbula nke onwe m;

6 N'ih i na agaghariri m mu na umu nwoke nke Mosaja, na-achọ "ibibi nzuko-nsọ nke Chineke ahụ; mana lee, Chineke zitara mụọ-ozu ya di nsọ ka o kwusi anyi n'uzo.

7 Ma lee, o gwara anyi okwu, dika o bu olu nke egbe-elu-igwe, ma ala nile "mara jijiji n'okpuru ukwu anyi; ma anyi nile dara n'ala, n'ih i na ^begwu nke Onyewe biakwasiri anyi.

8 Mana lee, olu ahụ sir i m: Bilie. Ma ebiliri m ma guzoro ọto, ma hu mụọ-ozu ahụ.

9 Ma o sir i m: Ọburu na i choro n'onwe gi ka ebibie gi, achokwala ọzo ibibi nzuko-nsọ nke Chineke.

10 Ma o wee ruo na adara m n'ala; ma o buuru n'ohere nke mkpuru "ubochi ato na mkpuru abali ato ka m na-enweghi ike imeghe onu m, ọbughị ma m jiri ukwu na aka m mee ihe ọbula.

11 Ma mụọ-ozu ahụ gwara m otutu ihe ndi ọzo, ndi nke umunne m nwoke nuru, mana

anughi m ha; n'ih i na mgbe m nuru okwu nile ahụ— Ọburu na i choro n'onwe gi ka ebibie gi, a chokwala ọzo ibibi nzuko-nsọ nke Chineke— a kuru m jiri udi oke egwu na itu-n'anya na adighi ama-ama mgbe ufodu a ga-ebibi m, na m dara n'ala ma anukwagh i m ihe ọzo.

12 Mana enyere m oke "ntaram-ahuhu ebighi-ebi, n'ih i na mkpuru-obi m ka e nyelitere ntaram-ahuhu nke kachasi elu ma nye ya ahuhu site na mmehie m nile.

13 E, echetara m mmehie m nile na ajo-omume m nile nke e jiri maka ya "na-ata m ahuhu site n'ih e mgbu nile nke ala-mu; e, ahuru m na enupwu m isi megide Chineke m, ma na edebeghi m iwu-nsọ ya nile.

14 E, ma egbuwo m rii otutu umu ya, ma-obu n'uzo ozo edufuwo m ha duba ha na mbibi; e, na mkpirisi oke nnu-kwu ka ajo-omume m nile di woro, nke mere na echiche maka ibata n'iru Chineke m tara mkpuru-obi m nnukwu ahuhu site na nnukwu egwu n'enweghi nkowa.

15 O, echere m, na a ga "ama m ikpe nchupu ma m ghoo onye n'adighi kwa ọzo ma mkpuru-obi na aru, na-agagh i akpota m iguzoro n'iru Chineke m, ka e kpe m ikpe site ^bn'ih e nile m mere.

4b NGAN Nke Anu Aru.

5a NGAN Amuru Ozọ,
Amuru site na
Chineke.

b Alma 26:21–22.

c NGAN Itozu-oke,
Ntozu-oke.

6a Mosa. 27:10.

7a Mosa. 27:18.

b NGAN Egwu,
Itu-egwu—Tuo
Chineke egwu.

10a Mosa. 27:19–23.

12a Oznd. 19:11–15.

13a NGAN Ikpe Omuma
nke Mụ.

15a Mkpu. 6:15–17;
Alma 12:14.

b Alma 41:3;
OznQd. 1:9–10.

16 Ma ugbua, mkpuru ubochi atọ na mkpuru abali atọ ka atara m nnukwu ahuhu, obuna jiri mgbu nile nke "mkpuru-obi a mara ikpe.

17 Ma o wee ruo na mgbe a ka norii na-ata m nnukwu ahuhu otu a, mgbe e nyere m "ahuhu site na ncheta nke otutu mmechie m nile, lee, echetakwara m na anuwo m ri ka nna m na-eburu ndi ahụ amuma gbasara obibia nke otu Jisus Kraist, otu Okpara nke Chineke, ga-achụ aja maka mmehie nile nke uwa.

18 Ugbua, dika echiche m jidere uche nke a, etiri m mkpu n'ime obi m: O Jisus, gi Okpara nke Chineke, meere m ebere, mu onye nke nọ "n'ime olulu nke ilu, ma agbara m gburugburu site na budo-igwe nile nke onwu nke mgbe nile nadigide.

19 Ma ugbua, lee, mgbe m chere nke a, echetaghị kwa m mgbu m nile ozọ; e, enyeghi kwa m "ntaram-ahuhu site na ncheta nke mmehie m nile ozọ.

20 Ma o, lee "onu, ma lee ihè itụ-n'anya m huru; e, mkpuru-obi m juputara n'onu nke kariji akari dika mgbu m siri karija.

21 E, asi m gi, nwa m nwoke, na-agaghị enwe ihe obula nke mabigara mma oke na nke nanelu nnukwu ilu di ka mgbu m nile siri di. E, ma ozọ asi m gi,

nwa m nwoke, na n'aka nke ozọ, agaghị enwe ihe obula mabigara mma oke ma di uto dika onu m siri di.

22 E, echere m na m huru, obuna dika nna anyi "Lihai huru, Chineke noduru n'ochie-eze ya, e jiri igwe ndi muo-zi a napughi iguta onu gbaa ya gburugburu, n'onodu nke ibu abu na ito Chineke ha; e, ma mkpuru-obi m chosiri ike ino n'ebe ahụ.

23 Mana lee, ukwu m na aka m nile natara "ike ha ozọ, ma m guzoro n'ukwu m abuo, ma gossiputa nye ndi ahụ na amuwo m site na Chineke.

24 E, ma site n'oge ahụ obuna wee ruo ugbua, aruwo m oru n'esepughi aka, ka m wee weta mkpuru-obi nile na ncheghari; ka m wee weta ha "idetu ire site n'onu kariji akari nke m deturu ire; ka e wee muo kwa ha site na Chineke, ma ka bemejuputa ha na Muo Nso.

25 E, ma ugbua lee, O nwa m nwoke, Onye-nwe na-enye m nnukwu onu kariji akari n'ime mkpuru nke oru m nile.

26 N'ihia na n'ihia "okwu ahụ nke o nyeworo m, lee, amuwo otutu site na Chineke, ma ha edetwo ire dika m detworo, ma ha ahwo anya na anya dika m huroro; ya mere ha matara maka ihe ndi a nile nke m kwuworo maka ha, dika m matara;

16a NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

17a 2 Ndi-Ko 7:10.

18a NB n'ime oke mwute
na ncheghari.

b 2 Nif. 9:45; 28:22;

Alma 12:11;

Moses 7:26.

19a NGAN Ikpe Omuma
nke Muo.

20a NGAN Ohu.

22a 1 Nif. 1:8.

23a Moses 1:10.

b Alma 5:14.

NGAN Amuru Ozọ,

Amuru site na

Chineke.

24a 1 Nif. 8:12;

Mosa. 4:11.

b 2 Nif. 32:5;

3 Nif. 9:20.

NGAN Muo Nso.

26a Alma 31:5.

ma na mmụta nke m nwere si na Chineke.

27 Ma a kwadowo m n'oge mnwale nile na nsogbu nile n'ụdị ọbụla, e, ma n'ụdị mkpagbu nile dị iche iche; e, Chineke anapụtawo m site n'ụlọ mkpọrọ, na site n'enweghị onwe nile, na site n'ọnwu; e, ma etinyere m ntụkwasi obi m nile na ya, ma ọ ka "ga-anapụta m.

28 Ma a matara m na ọ "ga-ebuli m elu n'ụbọchị ikpezazu, ibinyere ya b'n'otuto; e, ma a ga m eto ya ruo mgbe nile, n'ih na ọ "kpọputawo nna anyị ha site n'Ijpt, ma ọ lomiwo "ndị Ijpt n'ime Oke Osimiri Uhie; ma ọ duru ha site n'ike ya baa n'ime ala e kwere na nkwa', e, ma ọ napụtawo ha site n'iburu na ndokpu n'agha site n'oge ruo n'oge.

29 E, ma ọ kpọputawo kwa nna anyị ha site n'ala nke Jerusalem; ma ọ sitewo kwa n'ike mgbe nile na-adigide ya, naputa ha site "n'iburu na ndokpu n'agha, site n'oge ruo n'oge ọbuna gbada ruo n'ụbọchị nke ugbua; ma e dotara m na ncheta oge nile ndokpu n'agha ha; e, ma gi kwa kwesiri idota na ncheta, dika m meworo, ndokpu n'agha ha.

30 Mana lee, nwa m nwoke, nke a abughị ihe nile; n'ih na I kwesiri imata dika m siri mata; na "oburura na unu ga-edebe

iwu-nsọ nile nke Chineke, unu ga-eme nke oma n'ala ahụ; ma I kwesiri imata kwa, na oburura na unu agaghị edebe iwu-nsọ nile nke Chineke a ga-ebepu unu site n'ebe ọ nọ. Ugbua nke a bu dika okwu ya siri di.

ISI 37

Epekele nile nke bras ahụ na akwukwo-nsọ ndi ozo ka e dokwara iweta mkpuru-obi nile na nzoputa — Ndi Jared ka e bibiri n'ih ajoo-omume ha — Inu-iyi nzuzo ha nile na ogbugba-ndu nile ka a gawezugariri site n'ebe ndi ahụ nọ — Nata ndumodu n'aka Onyenwe n'ihe nile unu na-eme — Dika Liahona ahụ siri duo ndi Nifai, otu ahụ ka okwu nke Kraist na-edu ndi mmadu ruo ndu-ebighi-ebi. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

MA ugbua, nwa m nwoke Hilaman, ana m enye gi iwu ka i were "akuko-ndekota nile ahụ nke e "nyeworo m debe na ntukwasị-obi;

2 Ma a na m enyekwa gi iwu ka idebe akuko-ndekota nke ndi a, dika m meworo, n'epekele nile nke Nifai, ma debe ihe ndi a nile nsọ nke m debeworo, obu na dika m debeworo ha; n'ih na ọ bu maka "ebum-n'obi amamihe ka e debere ha.

3 Ma "epekele bras ndi a, nke ihe nkanye ndi a nile di n'ime

27a Abuoma 34:17.

28a 3 Nif. 15:1.

b NGAN Otuto.

c Opu. 12:51.

d Opu. 14:26–27.

29a Mosa. 24:17; 27:16;

Alma 5:5–6.

30a 2 Nif. 1:9–11;

Alma 50:19–22.

37 1a Alma 45:2–8.

b Mosa. 28:20.

2a Inos 1:13–18;

OkwMom. 1:6–11;

Alma 37:9–12.

3a 1 Nif. 5:10–19.

NGAN Epekele Ola

Bras nile.

ha, nke nwere akukọ-ndekota nile nke akwukwọ-nsọ nile ahụ n'elu ha, nke nwere akukọ-agburu nke ndi nna-nna anyi ha, obuna site na mmalite—

4 Lee, ebuwo ya ri n'amuma site na ndi nna anyi ha, na a ga-edebe ha ma nyeda ha site n'otu ogbo ruo n'ozo, ma ka edebe ma chekwaa ha site n'aka nke Onye-nwe wee ruo mgbe ha ga-agaghari ruo mba, ebo, asusu, na mmadu nile, ka ha wee mata maka "ihe omimi nile di n'ime ha.

5 Ma ugbua lee, oburu na edebe ha, ha ga-edeberiri igbuke-egbuke ha; e, ma ha ga-edebe igbuke-egbuke ha; e, na kwa otu a ka o ga-adị epekele nile nke ihe ndi ahụ e dere ede di nsọ di n'ime ha.

6 Ugbua I nwere ike icha na nke a bu "nzuzu n'ime m; mana lee asi m gi, na site n'ihe ndi di ntakiri na ndi di mfe ka a na-esi eweputa nnukwu ihe nile; ma uzo-nta nile n'otutu ihe ima-atu na-agbagwoju ndi amamihe anya.

7 Ma Onye-nwe Chineke na-aruru; site n'iji "ihe ndi ozo dika ngwa-oru iweruta nnukwu na ebum n'obi ebighi-ebi ya nile; ma site n'iji "ihe ndi di ntakiri Onye-nwe na-agbagwoju ndi amamihe anya ma na-eweta nzoputa nke otutu mkpuru-obi.

8 Ma ugbua, oburuwori ama-

mihe n'ime Chineke na ihe ndi a nile a ga-edokwa ha; n'ihi na lee, ha emewo ka "uche ndi a buo ibu, e, ma mee ka ha kwenye n'otutu mmehie nke uzo ha nile; ma weta ha n'omuma nke Chineke ha ruo na nzoputa nke mkpuru-obi ha nile.

9 E, asi m gi, "asi na obughi maka ihe ndi a nile nke di n'ime akukọ-ndekota ndi a, nke di n'elu epekele ndi a, Amon na umunne ya nwoke agaraghi enwe ike ime ka otutu puku ndi Leman ^bkwenye maka omenala na-adighi mma nke ndi nna ha nile; e, akukọ ndekota nile ndi a na okwu ha nile wetara ha ruo na ncheghari; nke ahụ bu, ha wetara ha ruo n'omuma nke Onye-nwe Chineke ha, na iñuri onu n'ime Jisus Kraist Onye-mgbaputa ha.

10 Ma onye matara ma ha ga-abu uzo a ga-esi weta otutu puku n'ime ha, e, na kwa otutu puku nke umunne anyi nwoke ndi Nifai, ndi na-akpo-ekwenku, ndi no ugbua na-emesi obi ha ike n'ime mmehie na ajoo-omume nile, na mmata nke Onye-mgbaputa ha?

11 Ugbua ihe omimi nile ndia e mebeghi ka m mata ha n'uju; ya mere aga m enwe ndidi.

12 Ma o nwere ike izu ma oburu na m siriri nani na edokwara ha maka ebum-n'obi amamihe, bu ebum-n'obi nke Chineke matara; n'ihi na o na-enye "ndumodu

4a NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

6a 1 Ndi-Ko 2:14.

b 1 Nif. 16:28–29;

OznQd. 64:33;

123:15–17.

7a Aisa. 55:8–9.

b 2 Ndez. 5:1–14.

8a 2 Tim. 3:15–17;

Mosa. 1:3–5.

9a Mosa. 1:5.

b Alma 18:36; 22:12.

c NGAN Ozi-oma.

12a 2 Nif. 9:28;

Jekob 4:10.

na amamihe n'ebe ọrụ ya nile dị, ma ụzọ ya nile guzoro kwem, ma ịga njem ya bụ ^botu gburu-gburu ebighi-ebi.

13 O cheta, cheta, nwa m nwoke Hilaman, otu "isi-ike iwu-nsọ nile nke Chineke dị. Ma ọ siri: ^bOburu na i ga-edebe iwu-nsọ m nile i "ga-eme nke oma n'ala ahụ—mana oburu na i debeghi iwu-nsọ ya nile a ga-ebeputu gi site n'ebe o no.

14 Ma ugbua cheta, nwa m nwoke, na Chineke enyewo gi na "ntukwasị-obi ihe ndi a nile, nke ^bdị nsọ, nke o debeworo nsọ, na kwa nke ọ ga-edebe ma chekwaa maka "ebum-n'obi amamihe di n'ime ya, ka o wee gosiputa ike ya nye ogbo ndi nke ga-abia n'iru.

15 Ma ugbua lee, ana m agwa gi site na mụọ nke ibu-amuma, na oburu na i jehie iwu-nsọ nile nke Chineke, lee, ihe ndi a nke di nsọ ka a ga-anapụ gi ha site n'ike nke Chineke, ma a ga-enyefe gi n'aka Setan, ka o wee yochaa gi dika afuru n'iru ikuku ahụ.

16 Mana oburu na i debe iwu-nsọ nile nke Chineke, ma jiri ihe ndi a nke di nsọ mee dika ihe ahụ nke Onye-nwe na-enye gi n'iwu, (n'ih i na i ga-akpokuriri Onye-nwe maka ihe nile obula i ga-eji ha mee) lee, odi-ghi ike obula nke di n'uw a ma-obu ala mụọ nwere ike "inapụ

gi ha, n'ih i na Chineke di ike n'imezu okwu ya nile.

17 N'ih i na ọ ga-emezu nkwa ya nile nke ọ ga-ekwe gi, n'ih i na o mezuwo nkwa nile nke o kwere ndi nna anyi ha.

18 N'ih i na ọ kwere ha nkwa na ya "ga-echekwa ihe ndi a maka ebum-n'obi amamihe di n'ime ya, ka ọ wee gosiputa ike ya nye ogbo nile na-abia n'iru.

19 Ma ugbua lee, otu ebum-n'obi ka o mezuworo, obuna ruo na mweghachi nke "otutu puku nke ndi Leman n'omuma nke ezi-okwu ahụ; ma o gosiputawo ike ya n'ime ha, ma ọ ga kwa na-egosiputa ike ya n'ime ha nye ^bogbo nile na-abia n'iru; ya mere a ga-echekwa ha.

20 Ya mere a na m enye gi iwu, nwa m nwoke Hilaman, ka i nwe mgbalị n'imezu okwu m nile, na ka i nwe mgbalị n'idebe iwu-nsọ nile nke Chineke dika e siri dee ha.

21 Ma ugbua, aga m agwa gi okwu gbasara "epekele iri abuo na anọ ndi ahụ, ka i debe ha, ka ihe omimi nile ahụ na ọrụ nile nke ochichiri, na ^boru nzuzo ha nile, ma-obu ọrụ nzuzo nile nke ndi ahụ nke e bibiwo, ka a ga-eme ka ha puta ihè nye ndi a; e, igbu-mmadi ha nile, na izu-ori nile, na ipunara ihe ha nile, na ajo-omume ha nile na ihe aru nile, a ga-eme ka ha

12b 1 Nif. 10:19;

Alma 7:20.

13a 2 Nif. 9:41.

b Alma 9:13; 3 Nif. 5:22.

c Mosa. 1:7;

Alma 50:20.

14a OznQd. 3:5.

b NGAN NSQ.

c 1 Nif. 9:3–6.

16a A—JS 1:59.

18a OznQd. 5:9.

19a Alma 23:5.

b Inos 1:13;

Mom 7:8–10.

21a Ita 1:1–5.

b NGAN Ntugwa

Nzuzo nile.

pụta ìhè nye ndị a; e, ka i chekwaa "ihe ntughari-okwu nile ndị a.

22 N'ìhi na lee, Onye-nwe hụrụ na ndị ya malitere iru ọrụ n'ọ-chịchiri, e, ime igbu-mmadi nzuzo nile, na ihe arụ nile; ya mere Onye-nwe sirì, ọburu na ha echegharighi a ga-ebibipụ ha site n'elu iru nke ụwa.

23 Ma Onye-nwe sirì: Aga m akwadoro nwa-oru m Gazelem, otu "okwute, nke ga-egbukereputa n'ọchịchiri baa n'ìhe, nke ga-eme ka m chọputa nye ndị m ndị na-ejere m ozi, ka m wee chọputa nye ha ọrụ nile nke ụmụnne ha nwoke, e, ọrụ nzuzo ha nile, ọrụ nke ọchịchiri ha nile, na ajọ-omume ha na ihe arụ nile.

24 Ma ugbua, nwa m nwoke, ihe ntughari-okwu nile ndị a ka a kwadoro ka enwe ike mejuputa okwu nke Chineke, nke o kwuru, na-asị:

25 A ga m "eweputa site n'ọ-chịchiri baa n'ìhè ọrụ nzuzo ha nile na ihe arụ ha nile; ma ma-ọbighi na ha cheghariri aga m ^bebibi ha site n'elu iru nke ụwa ahụ; ma aga m eweta n'ìhè ihe nzuzo ha nile na ihe arụ nile, nye mba nile nke ga-enwere ala ahụ site ugbua gaa n'iru.

26 Ma ugbua, nwa m nwoke, anyị hụrụ na ha echegharighi; ya mere ebibiwo ha, ma rute otu a e mezuwo okwu Chineke; e, ihe arụ nzuzo ha nile eweputawo ha site n'ọchịchiri ma mee ka anyị mata ha.

27 Ma ugbua, nwa m nwoke,

ana m enye gi iwu ka i dota iñu-iyi ha nile, na ọgbugba-ndu ha nile, na nkwekorita ha nile n'ime ihe arụ nzuzo ha nile; e, na "ihe iriba-ama ha nile na ọrụ-ebube ha nile i ga ezonari ha ndị a, ka ha ghara imata ha, ka ọ ghara ibu adighi ama ama ha ga adaba kwa n'ime ọchịchiri ma ebibie ha.

28 N'ìhi na lee, enwere "ọbubu-onu n'ala nke a nile, na mbibi ga-abiakwasị ndị nile ahụ na-arụ ọrụ nke ọchịchiri, dika ike nke Chineke sirì di, mgbe ha chazuworo; ya mere achoro m ka aghara ibibi ndị a.

29 Ya mere i ga-edebe atumatụ nzuzo nile ndị a maka "iñu-iyi ha nile na ọgbugba-ndu ha nile site na mmata ndị a, ma nani ajọ-omume ha na igbu-mmadi ha nile na ihe arụ ha nile ka i ga-eme ka ha mata; ma i ga-akuziri ha ^bi kpọ ụdị ajọ-omume ndị a na ihe arụ nile na igbu-mmadi nile nnukwu asi; ma i ga-akuzikwara ha na ebibiri ndị a n'ìhi ajọ-omume ha na ihe arụ nile na igbu-mmadi ha nile.

30 N'ìhi na lee, ha gburu ndị-amuma nile nke Onye-nwe ndị biara n'etiti ha ikwusara ha okwu gbasara ajọ-omume ha nile; ma ọbara nke ndị ahụ ha gburu bekuru Onye-nwe Chineke ha akwa maka ibo ọbo n'arụ ndị ahụ bu ndị gburu ha; ma otu a ikpe nile nke Chineke biakwasiri ndị ọrụ nke ọchịchiri a na ihe ntugwa nzuzo nile.

31 E, ma ọbubu-onu diri ala

21c NGAN Urim na Tumim.

23a Mosa. 8:13.

25a OznQd. 88:108-110.
b Mosa. 21:26.

27a Hil. 6:22.

28a Alma 45:16; Ita 2:7-12.
29a Hil. 6:25.

b Alma 13:12.

ahụ ruo mgbe nile na mgbe nile nye ndị ọrụ ọchịchiri ahụ nile na ihe ntugwa nzuzo nile, ọbụna ruo mbibi, ma ọbụghị na ha cheghariri tutu ha achazuo.

32 Ma ugbua, nwa m nwoke, cheta okwu nile nke m gwaworo gi; atukwasila atumatụ-nzuzo nile ndị ahụ obi nye ndị a, kama kuziere ha “ikpo-asị mgbe nile na-adigide megide mmehie na ajo-omume.

33 “Kwusaara ha nchehari, na okwukwe n’Onye-nwe Jisus Kraist; kuziere ha idi umeala na b’idi nwayo na iwedata obi ala; kuziere ha iguzogide ọnwunwa nile nke ekwensu, site n’okwu-kwe ha n’Onye-nwe Jisus Kraist.

34 Kuziere ha ka ike ghara igwu ha n’iru ezi ọrụ nile, kama ka ha di nwayo na wedata obi ala; n’ihi na ụdị ndị di otu a ga-achota “ezumike nye mkpuru-obi ha nile.

35 O, cheta, nwa m nwoke, ma mụta “amamihe n’oge okorobia gi; e, mụta n’okorobia gi idebe iwu-nso nile nke Chineke.

36 E, ma “tikuo Chineke maka nkwardo gi nile; e, ka ime ihe gi nile buru imere Onye-nwe, ma ebe ọbula i na-aga ka o buru n’ime Onye-nwe; e, ka echiche gi nile buru ndi e duziri nye Onye-nwe; e, ka a tukwasị ihu n’anya nile nke obi gi n’Onye-nwe ruo mgbe nile.

37 Nata “ndumodu n’aka

Onye-nwe n’ihe nile i na-eme, ma o ga-eduzi gi na mma; e, mgbe i ga-edina ala n’abalị dina-ra ala nye Onye-nwe, ka o wee chekwaa gi n’ime ụra gi; ma mgbe i ga-ebili n’ututu ka obi gi juputa b’ekele nile nye Chineke; ma ọburu na i mee ihe ndi a, a ga-ekulita gi elu n’ubochi-ikpe-azu ahụ.

38 Ma ugbua, nwa m nwoke, enwere m ihe ole na ole ikwu gbasara ihe nke nna anyi ha kporo bọlu, ma-ọbụ ihe-izi-uzo — ma-ọbụ nna anyi ha kporo ya “Liahona, nke bu ma-asugharia ya, ihe-ntuzi-aka; ma Onye-nwe doziri ya.

39 Ma lee, enweghi onye nwere ike iruta ụdị aka-ọrụ nke siri otu a di na-agu aguu mmata. Ma lee, e doziri ya igosi nna anyi ha ụzo nke ha ga-esi gaa njem n’ime ozara ahụ.

40 Ma o ruru ha ọrụ dika “okwukwe ha n’ime Chineke siri di; ya mere, ọburu na ha nwere okwukwe ikwere na Chineke nwere ike ime ka osisi-ikuku-ogho ndi ahụ ga-atu aka ụzo ha ga-aga, lee, e mere ya; ya mere ha nwere ọrụ-ebube nke a, na kwa otutu ọrụ-ebube ndi ozọ e mere site n’ike nke Chineke, kwa ubochi.

41 Otu o sila di, n’ihi na ọrụ-ebube ndi ahụ a ruru ha site “n’uzo nile di nta o gosiri ha ọrụ-itu n’anya nile. Ha diiri

32a 2 Nif. 4:31.

33a NGAN Kwusaa.

b NGAN Di Nwayo,
Idi Nwayo.

c NGAN Nwaa,
Onwunwa.

34a Abuoma 37:4-7;

Mat. 11:28-30.

35a NGAN Amamihe.

36a NGAN Ekpere.

37a Jekob 4:10;
OznQd. 3:4.

b OznQd. 46:32.

38a 1 Nif. 16:10; 18:12;

OznQd. 17:1.

40a 1 Nif. 16:28.

41a Alma 37:6-7.

ume-ngwu, ma chefu o ijiri okwukwe ha na mgbalị ha ruo oru ma mgbe ahụ oru-itu n'anya nile ahụ kwusiri, ma ha agaghị n'iru na njem ha;

42 Ya mere, ha nọgidere n'ime ozara ahụ, ma-obu ha agaghị njem n'uzo guzoro kwem, ma nwee mmekpa-arụ site n'agụ na akpiri-ikpo-nkụ, n'ih i njehie ha nile.

43 Ma ugbua, nwa m nwoke, o di m ka asi na i ga-aghota na ihe ndi a adighi na-enweghi onyinyo; n'ih i na dika nna anyi ha nwere ume-ngwu ina-nti n'ih e izi-uzo a (ugbua ihe ndi a bu nke uwa) ha emeghi nke-oma; obu na otu a ka o di n'ih e nile nke bu nke muo.

44 N'ih i na lee, o di ezigbo mfe ina nti "n'okwu nke Kraist, nke ga aruturu gi aka uzo guzoro kwem ruo anuri ebighi-ebi, dika o diri nna anyi ha ina nti nye ihe-izi-uzo-ahụ, nke ga-atuziri ha aka uzo guzoro kwem ruo ala e kwere na nkwa.

45 Ma ugbua asi m, odighi ihe yiri ihe di n'ih e nke a? N'ih i dika n'ehi-okwu o bu ihe nduzi a kpotara nna anyi ha, site n'iso uzo ya, ruo n'ala e kwere na nkwa, na okwu nile nke Kraist, obu ru na anyi soro uzo ha, ga ebu anyi gafee ndagwurugwu-mwute nke a baa n'ime ala e kwere na nkwa di mma kari.

46 O nwa m nwoke, ekwela ka anyi di "ume-ngwu n'ih i idi mfe nke buzo ahụ; n'ih i na otu ahụ

ka o diri ndi nna anyi ha; n'ih i na otu ahụ ka akwadoro ya nye ha na obu ru na ha ga-ele anya ha ga-adi 'ndu; obu na otu ahụ ka o di nye anyi. Uzo ahụ a kwadoro ya, ma obu ru na anyi ga-ele anya, anyi ga-adi ndu ruo mgbe nile.

47 Ma ugbua, nwa m nwoke, hu na i lekotara ihe nile ndi a di nsọ, e, hu na i lekwasiri Chineke anya ma di ndu. Gakwuru ndi a ma kwuputa okwu ahụ, ma nwee anya udo. Nwa m nwoke, nodu nke oma.

Iwu nile nke Alma nyere nwa ya nwoke Shiblōn.

Mejuputara isi 38.

ISI 38

E sogburu Shiblōn n'ih i ezi-omume—Nzoputa di n'ime Kraist, onye bu ndu na ihe nke uwa—Jikolata onwe gi n'ih e nile metutasi gi ike. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

NWA m nwoke, nye nti n'okwu m nile, n'ih i na asi m gi, obu na dika m gwara Hilaman, na obu ruraa na unu ga-edebe iwu-nsọ nile nke Chineke unu ga-eme nke-oma n'ala ahụ; ma obu ruraa na unu agaghị edebe iwu-nsọ nile nke Chineke a ga-ebepu unu site n'ebe o no.

2 Ma ugbua, nwa m nwoke, atukwasiri m obi na a ga m

44a Abuma 119:105;
1 Nif. 11:25;
Hil. 3:29–30.

46a 1 Nif. 17:40–41.
b Jon 14:5–6;
2 Nif. 9:41; 31:17–21;

OznQd. 132:22, 25.
c Jon 11:25; Hil. 8:15;
3 Nif. 15:9.

enwe nnukwu ọñụ n'ime gi, n'ihì ìkwusi-ike gi na inwe okwukwe gi na Chineke, n'ihì na dika ì maliteworo n'okorobia gi ìchọ Onye-nwe Chineke gi, ọbuna otu a enwere m olileanya na ì "ga-aga n'iru n'idebe iwu-nso ya nile; n'ihì na ngozi na-adiri ya bu onye ^bna-anagide ruo ọgwugwu.

3 Asị m gi, nwa m nwoke, na enwewo m rii nnukwu ọñụ n'ime gi, n'ihì inwe okwukwe gi na mgbalị gi, na ndidi gi na ogologo-ntachi-obi gi n'etiti ndi nke "ndi Zorom nile.

4 N'ihì na a matara m na inoriji n'enweghi onwe nile; e, ma amatakware m na a turu gi okwute n'ihì okwu ahụ; ma ì na-gidere ihe ndi a nile na "ndidi n'ihì na Onye-nwe ^bnonyeere gi; ma ugbua ì matara na Onye-nwe naputara gi.

5 Ma ugbua nwa m nwoke, Shìblon, ọ di m ka asị na ì ga-echeta, na otu ọbula ì ga-esi tinye "ntukwasị-obi gi na Chineke ọbuna otu ahụ ka a ^bga-anaputa gi site na mnwale gi nile, na "nsogbu gi nile, na mkpagbu gi nile, ma a ga-ekulite gi elu n'ubochi ikpe-azu ahụ.

6 Ugbua, nwa m nwoke, achoghi m ka ì chee na m matara ihe ndi a nile n'onwe m, kama ọ bu Mụọ nke Chineke nke di

n'ime m nke na-eme ka m mata ihe ndi a; n'ihì na ọburu na "amubeghi m site na Chineke agaraghi m amata ihe ndi a nile.

7 Mana lee, Onye-nwe na nnu-kwu ebere ya zitara "mụọ-ozì ya ikwuputara m na m ga-akwusiri ọrụ nke ^bmbibi ahụ n'etiti ndi ya; e, ma ahụwo m mụọ-ozì iru na iru, ma mụ na ya kwurịtara okwu, ma ọlu ya di ka egbe-elu-igwe, ma ọ mara ala nile jijiji.

8 Ma o wee ruo na anoro m mkpuru ubochi ato na mkpuru abali ato n'ime ihe mgbu ka-chasi ilu na nnukwu mgbu nke mkpuru-obi; ma odighi mgbe, wee ruo mgbe m tiputara mkpu nye Onye-nwe Jisus Kraist maka ebere, ka m natara "nsachapu nke mmehie m nile. Mana lee, etikuru m ya ma achotara m udo nye mkpuru-obi m.

9 Ma ugbua, nwa m nwoke, agwawo m gi nke a ka i wee mụta amamihe, ka i wee mụta site n'aka m na "odighi ọzọ ọzọ ma-ọbụ otu ọzọ site na nke mmadu ga-esi nwee nzoputa, nani n'ime na site na Kraist. Lee, ọ bu ndu na ^bihè nke uwa. Lee, ọ bu okwu nke ezi-okwu ahụ na ezi-omume.

10 Ma ugbua, otu imaliteworo ikuzi okwu ahụ ọbuna otu ahụ aga m achọ ka ì gaa n'iru

38 2a Alma 63:1-2.

b 2 Nif. 31:15-20;

3 Nif. 15:9; 27:6, 16-17.

3a Alma 31:7.

4a NGAN Ndidi.

b Ndi Rom 8:35-39.

5a Alma 36:27.

NGAN Ntukwasị-obi.

b Mat. 11:28-30.

c Oznd. 3:8; 121:7-8.

6a Alma 36:26;

Oznd. 5:16.

NGAN Amuru Ozo,

Amuru site na

Chineke.

7a Mosa. 27:11-17.

b Alma 26:17-18;

36:6-11.

8a NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

9a Hil. 5:9.

b Mosa. 16:9.

na-akūzi; ma achoro m ka i nwee mgbalị na imeru-ihe-n'oke n'ihe nile.

11 Hụ na i bulighi onwe gi elu nye mpako; e, hụ na I naghi "etu-onu n'ime amamihe nke onwe gi, ma-obu maka nnu-kwu ume gi.

12 Jiri atughi-egwu, kama obu-ghị iwa anya; ma hụ kwa na i jikolatara onwe gi n'ihe nile metutasiri gi ike, ka i wee juputa n'ihunanya; hụ na i wezugara onwe gi n'inọ nkiti.

13 Ekpekwalala ekpere dika ndi nke Zorom nile na-eme, n'ihina i hūwo na ha na-ekpe ekpere ka ndi mmadu nū olu ha, na ka etoo ha n'ihina amamihe ha.

14 Asikwala: O Chineke, a na m ekele gi na anyi di "mma kariya umunne anyi nwoke; kama na-asị: O Onye-nwe, gbaghara ^bezughi-oke m, ma cheta umunne m nwoke n'ebere—e, nakwere ezughi-oke gi n'eziokwu n'iru Chineke oge nile.

15 Ma ka Onye-nwe gozie mkpuru-obi gi, ma nabata gi n'ubochi ikpe-azu n'ime ala-eze ya, inodu ala n'udo. Ugbua gaa, nwa m nwoke, ma kuziere ndi a okwu ahụ. Nwee anyado. Nwa m nwoke, nodu nke oma.

Iwu nile nke Alma nye nwa ya nwoke Korianton.

Mejuputara isi 39 ruo isi 42 e tinyekotara.

ISI 39

Mmehie mmekorita nwoke na nwanyni bu ihe aru—Mmehie nile nke Korianton gbochiri ndi Zorom site n'inata okwu ahụ—Mgbaputa nke Kraist na-egosiputa mmetuta n'izoputa ndi okwukwe ndi biri tutu emee ya. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

MA ugbua, nwa m nwoke, enwere m ihe ole na ole ozo igwa gi kariya ihe m gwara nwanne gi nwoke; n'ihina lee, i hubeghi iguzosike nke nwanne gi nwoke, inwe okwukwe ya, na mgbalị ya n'idebe iwunso nile nke Chineke? Lee, o gosibeghi ihe nlere-anya di mma nye gi?

2 N'ihina i naghị nti ruru otu a nye okwu m nile dika nwanne gi nwoke, n'etiti "ndi nke Zorom. Ugbua nke a bu ihe m nwere megide gi; i gara n'iru n'itu-onu n'ike gi na amamihe gi.

3 Ma nke a abughi ihe nile, nwa m nwoke. I mere ihe ahụ nke nyere m nnukwu nsogbu n'ihina i hapuru ije-ozi ahụ, ma gafee n'ime ala ahụ nke Sairon n'etiti oke-ala nile nke ndi Leman, n'iso "onye-akwuna-kwuna Aisabel.

4 E, o "zupuru obi nile nke otutu; mana nke a abughi igbanari-uta nye gi, nwa m nwoke. I kwesiri ilekotaworiji ije-ozi ahụ bu nke aranyere gi n'aka.

11a NGAN Mpako.
14a Alma 31:16.
b Luk 18:10–14.

39 2a Alma 38:3.
3a NGAN Inwe
Mmetuta, nke

Mmetuta.
4a Ilu 7:6–27.

5 I mataghi, nwa m nwoke, na "ihe ndi a bu ihe aru n'anya nke Onye-nwe; e; kachasi buru ihe aru kara mmehie nile ma obu-ghi ikwafu obara nke ndi n'enweghi uta ma-obu igonari Muo Nso?

6 N'ih i na lee, oburu na i "gonari Muo Nso mgbe o nwe-wororiji mgbe o nwere onodu n'ime gi, ma i matara na i na-gonari ya, lee, nke a bu mmehie nke ^bna-enweghi mgbaghara; e, ma onye obula nke gburu mmadu megide ihe na omuma nke Chineke, odighiri ya mfe inweta 'mgbaghara; e, asi m gi, nwa m nwoke, na odighiri ya mfe inweta mgbaghara.

7 Ma ugbua, nwa m nwoke, O di m ka n'ih i Chineke na i nwe-beghi "amam-ikpe nke mmebi iwu ukwu di otu a. Agaraghi m anogide n'elu mmebi iwu gi nile, inye mkpuru-obi gi ntara m ahuhu, ma o buru na o bughi maka o di-mma gi.

8 Mana lee, i nweghi ike izobe mmebi-iwu gi nile site n'ebe Chineke no; ma ma-obughi na icheghariri, ha ga eguzo dika ihe igba-ama megide gi n'ubochi ikpe-azu ahu.

9 Ugbua nwa m nwoke, O di ka asi na i ga-echeghari ma hapu mmehie gi nile, ma kwusi igaso "ochicho nile nke anu-aru nke anya gi abuo, kama ^bwezuga

onwe gi n'ime ihe ndi a nile; n'ih i na ma obughi na i mere nke a i nweghi ike iketa ala-eze nke Chineke ah u ma oli. O, cheta, ma bukwasi ya onwe gi, ma wezuga onwe gi n'ime ihe ndi a nile.

10 Ma a na m enye gi iwu ka ibukwasi ya onwe gi inwe ndu-modu gi na umunne gi nwoke toro gi n'ih i nile i na-eme; n'ih i na lee, i no n'okorobia gi, ma i nwere mkpa inweta ozuzu site n'aka umunne gi nwoke. Ma na-ana nti na ndumodu ha.

11 Ekwela onwe gi ka edufuo gi site n'ih e efu obula ma-obu ihe nzuzu; ekwela ka ekwensu dufuo obi gi oz o iso ndi ajo-omume akwunakwuna nile ah u. Lee, O nwa m nwoke, nnukwu ajo-omume i wetakwasiri "ndi Zorom, n'ih i na mgbe ha huru ^bomume gi ha enwekwaghi ike ikwere n'okwu m nile.

12 Ma ugbua Muo nke Onye-nwe na-asi m: nye umu gi "iwu ime ihe oma, ma odighi otu a adighi ama ama ha edufuo obi nile nke otutu mmadu ruo mbibi; ya mere a na m enye gi iwu, nwa m nwoke, n'egwu nke Chineke, ka i wezuga onwe gi site n'ajo-omume gi nile;

13 Ka i tugharikwute Onye-nwe jiri echiche, ike, na ume gi nile; ka i ghara kwa idufu obi nile nke ndi obula ime ajo o ihe;

5a NGAN Adighi-ocha
Mmekorita.

6a OznQd. 76:35–36.

^b NGAN Mmehie
Na-enweghi
Mgbaghara.

^c OznQd. 64:10.

NGAN Gbaghara.

7a NGAN Ikpe Omuma
nke Muo.

9a NGAN Nke Anu
Ar u.

^b 3 Nif. 12:30.

11a Alma 35:2–14.

^b Ndi Rom 2:21–23;

14:13;

Alma 4:11.

12a NGAN Iwu-nso nile
nke Chineke; Kuzie,
Onye Nkuzi.

ma kama laghachikwuru ha, ma “nakwere iri mpe nile gi na ihe ojoo ahụ nke i meworo.

14 “Achọsokwala akụ na ụba nile ma-ọbụ ihe efu nile nke ụwa nke a; n’ihi na lee, i gaghi eburu ha nye onwe gi.

15 Ma ugbua, nwa m nwoke, aga m agwa gi ihe ole na ole gbasara ọbibia nke Kraist. Lee, asi m gi, na o bu ya bu onye ga-abia n’ezie ibupu mmehie nile nke ụwa; e, o na-abia ikwuputa ozi-oma nile maka nzoputa nye ndi ya.

16 Ma ugbua, nwa m nwoke, nke a bu ije-ozi ahụ nke akporo gi, ikwuputa ozi oma nile nye ndi a, ikwado echiche ha nile; ma-ọbụ kama ka nzoputa wee biakwute ha, ka ha wee kwado echiche nile nke “umụ ha inu okwu ahụ n’oge ọbibia ya.

17 Ma ugbua aga m eme ka inweretu onwe gi n’echiche n’okwu a. Lee, o na-atu gi n’anya ihe mere aga-eji mata ihe ndi a ogologo oge ruru otu a tutu o ruo. Lee, asi m gi, mkpuru-obi n’oge a o dighi Chineke mkpa dika mkpuru-obi ga-adị n’oge nke ọbibia ya?

18 Odighi mkpa na atumatu nke mgbaputa ahụ a ga-eme ka ndi a mata ya na kwa nye umu ha?

19 Odighi mfe otu aka ahụ n’oge nke a nye Onye-nwe iziga muo-ozi ya ikwuputa ozi-oma

nile ndi a nye anyi dika nye umu anyi, ma-ọbụ dika mgbe oge ọbibia ya gasiworo?

ISI 40

Kraist na-eweta na mmezu mbilite n’onwu nke ndi mmadu nile—Ndi ezi-omume nwuru anwu ga-aga na paradiis ma ndi ajoo-omume n’ochichiri nke ezi ichere ubochi nke mbilite-n’onwu ha—A ga-eweghachi ihe nile na udi ziri ezi na udi zuru-oke na Mbilite n’Onwu ahụ. Ihe dika n’afọ 74 tutu amuo Kraist.

UGBUA nwa m nwoke, nke a bu ihe ole na ole ozo m ga-acho igwa gi; n’ihi na ahuru m na echiche gi no na-esogbu gbasara mbilite n’onwu nke ndi nwuru-anwu.

2 Lee, asi m gi, na enweghi mbilite n’onwu di—ma-ọbụ, aga m asi, n’okwu ozo, na “aru a na-anwu anwu anaghi beyikwasi anwughi anwu, ire ure nke a anaghi eyikwasi ereghire—‘wee ruo mgbe Kraist biasiworo.

3 Lee, o na-eweta na mmezu “mbilite n’onwu nke ndi nwuru anwu. Mana lee, nwa m nwoke, mbilite n’onwu ahụ erubeghi. Ugbua, aga m asaghere gi otu ihe omimi; otu o sila di enwere otutu ^bihe omimi ndi e ^cdebere, na odighi onye matara ha ma obughi Chineke n’onwe ya.

13a Mosa. 27:34–35.

14a Mat. 6:25–34;

Jekob 2:18–19;

OznQd. 6:6–7;

68:31–32.

16a NGAN Ezi na Ulo—

Oru diiri ndi nne na nna.

40 2a Mosa. 16:10–13.

NGAN Anaghi Anwu

Anwu, Anwughi

Anwu.

b 1 Ndi-Ko 15:53–54.

c 1 Ndi-Ko 15:20.

3a NGAN Mbilite n’Onwu.

b NGAN Ihe Omimi nile

nke Chineke.

c OznQd. 25:4; 124:41.

Mana ana m egosị gị otu ihe nke m jisiworo ike jùta n'aka Chineke ka m wee mata—nke ahụ bụ gbasara mbilite n'ọnwụ.

4 Lee, e nwere oge a kara aka na mmadụ nile “ga-apụta site na ndị nwurụ anwụ. Ugbua mgbe oge nke a ga-abia ọdighi onye matara; kama Chineke matara oge ahụ nke e dobere.

5 Ugbua, ma a ga-enwe otu oge, ma-ọbụ nke “ugboro abụ, ma-ọbụ nke ugboro atọ, ka ndị mmadụ ga-apụta site na ndị nwurụ-anwụ, ọdighi ihe o mere; n'ihì na Chineke ^bmatara ihe nile ndị a; ma o zuworo m imata na otu a ka ọ dị—na enwere oge a kara aka na mmadụ nile ga-ebilite site na ndị nwurụ anwụ.

6 Ugbua ọ diriri mkpa na-enwere ohere n'etiti oge ọnwụ na oge mbilite n'ọnwụ.

7 Ma ugbua a na m ajụ ihe ga-abụ ọndụ “mkpuru-obi nile nke ndị mmadụ site n'oge nke ọnwụ a ruo n'oge ahụ e dobere maka mbilite n'ọnwụ?

8 Ugbua ma enwere ihe kariri otu oge a kara aka maka ndị mmadụ ibilite ọdighi ihe o mere; n'ihì na mmadụ nile anaghị anwụ otu mgbe, ma nke a adighi ihe o mere; ihe nile dika otu ụbọchị n'ebe Chineke nọ, ma oge a na-atụrụ ya nani ndị mmadụ.

9 Ya mere, o nwere oge a kara

aka nye ndị mmadụ na ha ga-ebilite site na ndị nwurụ-anwụ; ma e nwere oghere n'etiti oge ọnwụ ahụ na mbilite n'ọnwụ ahụ. Ma ugbua, gbasara oghere nke oge ahụ, ihe ga-abụ ọndụ nke mkpuru-obi nile nke ndị mmadụ bụ ihe ahụ nke m jisiworo ike jụọ Onye-nwe imata; ma nke a bụ ihe ahụ nke m matara maka ya.

10 Ma mgbe oge ahụ biaworo mgbe mmadụ nile ga-ebilite, mgbe ahụ ka ha ga-amata na Chineke matara “oge nile nke e dobere nye ndị mmadụ.

11 Ugbua, gbasara ọndụ nke mkpuru-obi ahụ n'etiti “ọnwụ na mbilite n'ọnwụ—Lee, e me-wo ka m mata ya site na mụ-ozì, na mụ-ozì nile nke mmadụ nile, otu oge ahụ ha puru site na arụ a na-anwụ anwụ, e, mụ-ozì nile nke mmadụ nile, ma ha bụ ndị oma ma-ọbụ ndị ojoo, a ^bna-ewela ha ụlọ nye Chineke ahụ onye nyere ha ndụ.

12 Ma mgbe ahụ ka ọ ga-eru, na mụ-ozì nile nke ndị ahụ mere ezi-omume a ga-anabata ha n'ọndụ “añurì, nke a na-akpọ ^bparadaịs, ọndụ nke ‘ezu-mike, ọndụ nke “udo, ebe ha ga ezu ike site na nsogbu ha nile na nchekasi nile, na mwute.

13 Ma mgbe ahụ ka ọ ga-eru, na mụ-ozì nile nke ndị ajọ-omu-me, e, ndị bụ ndị ojoo—n'ihì

4a Jn 5:28–29.

5a Mosa. 26:24–25;
OznQd. 43:18; 76:85.

b NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

7a Alma 40:21;
OznQd. 138.

NGAN Mkpuru-obi.

10a Qlndoz. 17:26.

11a Luk 16:22–26;
1 Pita 3:18–19; 4:6;
OznQd. 76:71–74;
138.

b Ekl. 12:7; 2 Nif. 9:38.

12a NGAN Ọhụ.

b NGAN Paradaịs.

c NGAN Izu-ike.

d OznQd. 45:46.
NGAN Udo.

na lee, ha enweghi oke ma-ọbụ akukū nke ọmọ nke Onye-nwe, n'ihl na lee, ha ọọọ ajoy ọrụ nile karia nke ọma; ya mere ọmọ nke ekwensu bara n'ime ha, ma were onwunwe nke ọlo ha—ma a ga-achupụ ndi a n'ime "ochi-chiri nke ezi; a ga-enwe b'ikwa akwa, na ikwa ariri na ita ikike-eze, ma nke a n'ihl ajoy-omume nke ha, ebe e duru ha ka ndi a dokpuru n'agha site n'ochi-chi nke ekwensu.

14 Ugbua nke a bu onodu nke mkpuru-obi nile nke "ndi ajoy-omume ahụ, e, n'ochichiri, na onodu nke di egwu, ^bna-atu ujo na-ele anya ikpe di egwu nke oke iwe nke Chineke ga-abia-kwasl ha; otu a ha ga-anogide 'n'onodu nke a, dika ndi ezi-omume n'ime paradajs, wee ruo oge nke mbilite n'onwu ha.

15 Ugbua, o nwere ufodu ndi ghotaworo na onodu nke anuri nke a na onodu nke ihuju anya nke mkpuru-obi nke a, tutu mbilite n'onwu ahụ, bu mbilite n'onwu nke mbu. E, Anabataru m na e nwere ike iwere ya dika mbilite n'onwu, nkulite nke ọmọ ahụ ma-ọbụ mkpuru-obi na nnyefe ha n'aka anuri ma-ọbụ ihuju-anya, dika okwu nile nke ekwuwororij siri di.

16 Ma lee, ozọ ekwuwo ya rij, na enwere "mbilite n'onwu ^bnke mbu, mbilite n'onwu nke ndi nile noworo, ma-ọbụ ọ,

ma-ọbụ ga-anọ, gbada ruo na mbilite nke Kraist site n'onwu.

17 Ugbua anyi echeghi na mbilite n'onwu nke mbu a, nke a na-ekwu maka ya n'udi a, ga-abu mbilite n'onwu nke mkpuru-obi nile ahụ na "nnyefe ha n'anuri ma-ọbụ nhuju-anya. I gaghi eche na nke a bu ihe o putara.

18 Lee, asi m gi, E-e; kama o putara njikotaghari nke mkpuru-obi ya na aru, nke ndi nile site n'ubochi nile nke Adam gbadata ruo na "mbilite n'onwu nke Kraist.

19 Ugbua, ma mkpuru-obi nile na aru nile nke ndi nile e kwu-woro maka ha a ga-ejikoghari ha nile otu mgbe, ndi ajoy-omume na kwa ndi ezi-omume, asighi m; ka o zuo, na asi m na ha nile ga aputa; ma-ọbụ n'ikwu ya n'ozọ ozọ, mbilite n'onwu ha ga-abia "tutu mbilite n'onwu nke ndi nwuru mgbe mbilite n'onwu nke Kraist gasiworo.

20 Ugbua nwa m nwoke, asighi m na mbilite n'onwu ha ga-abia na mbilite n'onwu nke Kraist; mana lee, a na m enye ya dika echiche m, na mkpuru-obi nile na aru nile a ga-ejikota ha, maka ndi ezi-omume, na mbilite n'onwu nke Kraist, na "nrigoro ya n'ime elu-igwe.

21 Mana ma-ọbụ na mbilite n'onwu ya ma-ọbụ mgbe o gasiri, anaghi m ekwu; kama oke a ka m na-ekwu, na enwere

13a NGAN Ala-ọmọ.

^b Mat. 8:12;

Mosa. 16:2.

14a OznOd. 138:20.

^b Jekob 6:13; Moses 7:1.

^c Alma 34:34.

16a NGAN Mbilite n'Onwu.

^b Jekob 4:11;

Mosa. 15:21-23.

17a OznOd. 76:17, 32, 50-51.

18a Mat. 27:52-53.

19a Mosa. 15:26.

20a NGAN Nrigu n'Elu.

“oghere n’etiti ọnwụ na mbilite n’ọnwụ nke arụ ahụ, na ọnọdụ nke mkpụrụ-obi ahụ ^bn’añuri ma-ọbụ na ‘nhuju-anya wee ruo oge a kara aka nke Chineke mgbe ndị nwurụ-anwụ ga apụta, ma ejikotagharia ha, ma mkpụrụ-obi ma arụ, ma ^dakpota ha iguzoro n’iru Chineke, ma ekpee ha ikpe dika ọrụ ha nile siri di.

22 E, nke a na-eweta mweghachi nke ihe ndi ahụ e kwuworo maka ha site n’ọnụ nke ndi-amuma nile.

23 A ga ^aeweghachi ^bmkpụrụ-obi ahụ nye ^carụ, na arụ nye mkpụrụ-obi; e, na ụkwụ na aka nile na njikọ ha a ga-eweghachi ha nye arụ ya; e, ọbuna otu mkpụrụ agiri-isi nke isi ahụ agaghị efu; kama a ga-eweghachi ihe nile n’ezigbo ọnọdụ na okporo-arụ zuru oke.

24 Ma ugbua, nwa m nwoke, nke a bụ mweghachi nke e ^akwuworo maka ya site n’ọnụ nile nke ndi-amuma —

25 Ma mgbe ahụ ka ndi ezi-omume ga-egbukepụta n’ala-eze nke Chineke.

26 Mana lee, “ọnwụ di egwu na-abiakwasị ndi ajoyo-omume; n’ihi na ha na-anwụ n’ihe nile gbasara ihe nile nke ezi-omume; n’ihi na ha adighi-ocha, ma odighi ihe ọbula ^bna-adighi ocha nwere ike iketa ala-eze nke Chineke; kama a ga-achupu ha,

ma nyefee ha n’iketa-oke site na mkpụrụ nile nke ọrụ ha nile ma-ọbụ aka-ọrụ ha nile, nke bụwororiji ihe ojoyo; ma ha wee ñụọ iko mmanya nke di ilu.

ISI 41

Na Mbilite n’Ọnwụ ahụ ndi mma-du ga-aputa n’ọnọdụ nke añuri agwugh-agwụ ma-ọbụ nhuju-anya agwugh-agwụ — Ajoyo-omume adighi mgbe o bu añuri — Ndi nke anu aru no n’enweghi Chineke n’uwa — Onye ọbula na-anata ozo na mweghachi ahụ udi nile na udi omume nile o mutara n’aru na-anwu anwu. Ihe dika n’afọ 74 tutu amuo Kraist.

MA ugbua, nwa m nwoke, enwere m ihe ole na ole m ga ekwu gbasara mweghachi ahụ nke e kwuworo maka ya; n’ihi na lee, ụfọdụ “atughariwo akwukwo-nsọ nile, ma gamie ^bn’ifu ụzọ n’ihi ihe nke a. Ma a hụrụ m na echiche gi enwewo kwa nsogbu gbasara ihe nke a. Mana lee, aga m akowara gi ya.

2 Asị m gi, nwa m nwoke, na atumatu nke mweghachi ahụ bụ ihe di mkpa maka ikpe-zirizezi nke Chineke; n’ihi na o di mkpa na a ga-eweghachi ihe nile n’ezigbo ọnọdụ ha. Lee, o di mkpa ma zi ezi, dika ike na mbilite n’ọnwụ nke Kraist siri di, na mkpụrụ-obi nke mmadu

21a Luk 23:39–43.

b NGAN Paradais.

c NGAN Ala-muo.

d Alma 42:23.

23a 2 Nif. 9:12–13;

Alma 11:40–45.

b NB Mụọ.

OznOd. 88:15–17.

NGAN Mkpụrụ-obi.

c NGAN Arụ.

24a Aisa. 26:19.

26a 1 Nif. 15:33;

Alma 12:16.

b Alma 11:37.

41 1a 2 Pita 1:20; 3:16;

Alma 13:20.

b NGAN Ngonarị

Okwukwe.

a ga-eweghachi ya na arụ ya, ma na “akukū arụ nile a ga-eweghachi ya nye onwe ya.

3 Ma ọ dị mkpa “n’ikpe ziri-ezi nke Chineke na a ^bga-ekpe ndi mmadu ikpe dika ‘orụ ha nile siri di; ma oburu na oru ha nile diri mma na ndu nke a, ma oburu na ochicho nile nke obi ha nile diri mma, na a ga kwa, n’ubochi ikpe-azu ahụ, “eweghachi ha nye ihe ahụ nke di mma.

4 Ma oburu na oru ha nile di njo a “ga-eweghachi ha nye ihe ojoo. Ya mere, a ga-eweghachi ihe nile n’ezigbo onodu ha, ihe nile n’onodu okike ya—^binwu anwu akpolitere n’anwughi anwu, ‘ire ure n’ereghi ure—a kpolitere “n’añuri agwugh-agwu iketa ala-eze nke Chineke, ma obu ruo na nhuju-anya agwugh-agwu iketa ala-eze nke ekwensu ahụ, otu n’otu aka, nke ozọ na aka nke ozọ—

5 Otu ahụ a kpolitere ruo añuri dika ochicho ya nke añuri siri di, ma obu ihe-oma dika ochicho nile nke ihe oma ya siri di; ma nke ozọ ruo n’ihe ojoo dika ochicho ya nile nke ihe ojoo siri di; n’ihi na dika ọ choro ime ihe ojoo ogologo ubochi nile obuna otu ahụ ka ọ ga-esi nwe-ta ugwo-oru ya nke ihe ojoo mgbe abali ga-abia.

6 Ma otu ahụ ka ọ di n’aka nke ozọ. Oburu na o cheghariwo site na mmehie ya nile, ma choo ezi-omume wee ruo ogwugwu nke ubochi ya nile, obuna otu ahụ a ga-akwu ya ugwo oru n’ezi-omume.

7 “Ndi a bu ndi ahụ a gbaputara nke Onye-nwe; e, ndi a bu ndi ahụ nke akpọtara, nke a na-putara site n’abali ochichiri agwugh-agwu ahụ; ma otu a ka ha na-eguzoro ma-obu na-ada; n’ihi na lee, ha bu ^bndi-ikpe nke onwe ha, ma ha ga-eme ihe oma ma-obu mee ihe ojoo.

8 Ugbuga, iwu-okụ nile nke Chineke “enweghi ike igbanwe; ya mere, ụzọ ahụ a kwadoro ya na onye-obula nke choro nwere ike iga ije n’ime ya ma a zoputa ya.

9 Ma ugbuga lee, nwa m nwoke, “anwakwala imejo ozọ megide Chineke gi n’ihe nile nke ozizi, nke i nọ na-etinye ndu gi n’ihe-egwu ime mmehie.

10 Echekwala, n’ihi na ekwuwo ya gbasara mweghachi, na a ga-eweghachi gi site na mmehie ruo n’añuri. Lee, asi m gi, “ajoo-omume adighi mgbe ọ bu añuri.

11 Ma ugbuga, nwa m nwoke, mmadu nile nke nọ n’ime onodu nke “okike, ma-obu aga m asi, n’ime ^bonodu anu aru, nọ n’ime olulu ilu na agbu nile nke

2a Alma 40:23.

3a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

b NGAN Inye Nkwasij, Nkwasij, Nwe Nkwasij; Kpee, Ikpe.

c NGAN Oru nile.

d Hil. 14:31.

4a Alma 42:28.

b 2 Nif. 9:12–13;

OznOd. 138:17.

NGAN Mbilite n’Onwu.

c 1 Ndi-Ko 15:51–55.

d NGAN Ndu Ebigh-ebi.

7a OznOd. 76:50–70.

b 2 Nif. 2:26;

Alma 42:27;

Hil. 14:30.

NGAN Ohere-Ihoro.

8a OznOd. 1:38.

9a OznOd. 42:23–28.

10a Abuoma 32:10;

Aisa. 57:20–21;

Hil. 13:38.

11a Mosa. 3:19.

NGAN Mmadu

n’Udi Okike.

b NGAN Nke Anu Aru.

ajọọ-omume; ma ha nọ ‘n’enwe-ghị Chineke n’ime ụwa, ma ha ejehiewo megide ụzọ nke Chineke; ya mere ha nọ n’ọnọdụ n’emegide ụzọ nke ańurị.

12 Ma ugbua lee, ihe okwu ahụ mweghachi putara ọ bu iwere ihe nke ọnọdụ nke okike ma dobe ya n’ọnọdụ nke na-abughị ọnọdụ nke okike, ma-ọbụ idebe ya n’ọnọdụ megidere nke okike ya?

13 O, nwa m nwoke, nke a abughị otu ọ di; kama ihe okwu ahụ mweghachi putara bu iweghachi ihe ojọọ maka ihe ojọọ, ma-ọbụ ihe nke anụ arụ maka ihe nke anụ arụ, ma-ọbụ ihe na-eso ekwensu maka ihe na-eso ekwensu—ihe ọma maka ihe nke di mma; ezi-omume maka ihe nke bu ezi-omume; ikpe ziri ezi; obi ebere maka ihe nke nwere obi ebere.

14 Ya mere, nwa m nwoke, hụ na i nwere obi ebere n’ebe ụmụnne gi nwoke nọ; meso “n’ikpe ziri ezi, ^bkpee ikpe n’ezi-omume, ma mee ‘ihe ọma esepughị aka; ma ọburu na i mee ihe ndi a nile mgbe ahụ ka i ga-enweta ugwo ọrụ gi; e, i ga-enwe ^dobi ebere eweghachiri gi ọzọ; i ga-enwe ikpe ziri-ezi e weghachiri gi ọzọ; i ga-enwe ikpe ezi-omume e weghachiri gi ọzọ; ma i ga-enwe ihe ọma akwughachiri gi ọzọ.

15 N’ihi na ihe ahụ i na-ezipu

ga-alaghachiri gi ọzọ, ma e weghachi ya; ya mere, okwu ahụ mweghachi na-ama onye-mmehie ikpe n’uju kariya, ma ọ naghị ekpelara ya ma ọli.

ISI 42

Inwu anwu bu oge mntwale inyere mmadu aka icheghari ma jeere Chineke ozi—Qdida ahụ wetara ọtwa nke aru na nke muo nye mmadu nile—Mgbaputa na-abia site na ncheghari—Chineke n’o-nwe ya na-achu aja mgbaghara mmehie nile nke ụwa—Ebere bu maka ndi cheghariri—Ndi ozo nile no n’okpuru ikpe ziri-ezi nke Chineke—Ebere na-abia n’ihi Aja mgbaghara mmehie ahụ—Nani ndi nwere ezigbo ncheghari ka a ga-azoputa. Ihe dika n’afọ 74 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua, nwa m nwoke, a hụrụ m na enwere ihe ole na ole ọzọ nke na-esogbu echiche gi, nke i na-enweghi ike ighota—Nke bu gbasara “ikpe ziri-ezi nke Chineke na ntaram-ahuhu nke onye-mmehie ahụ; n’ihi na i na-anwa n’iche na ọ bu ihe n’ezighi-ezi na a ga-enyefe onye-mmehie n’ọnọdụ nke nhuju-anya.

2 Ugbua lee, nwa m nwoke, a ga m akwara gi ihe nke a. N’ihi na lee, mgbe Onye-nwe Chineke “zipuchara ndi nne na nna mbu anyi site n’ogige nke

11c Ndi-Efe. 2:12.

14a NGAN Ikwu Oto,
Kwu-oto.

b Jon 7:24;

OznQd. 11:12.

c OznQd. 6:13;

58:27–28.

d NGAN Ebere,
Obi-ebere.

42 1a 2 Nif. 26:7;

Mosa. 15:26–27.

NGAN Ikpe-ziri-ezi.

2a Jen. 3:23–24;

Moses 4:28–31.

^bIden, ikò ala, site n'ebe nke ewetara ha — E, o seputara nwoke ahụ, ma o debere na nsọtụ ọwụwa-anyanwụ nke ogige nke Iden ahụ, 'cherubim, na mma agha nke ire-ọkụ nke na-atughari ụzọ nile, ichekwa ^dosisi nke ndụ ahụ —

3 Ugbuga, anyị hụrụ na mma-dụ ahụ adiworị ka Chineke, na-amata ihe ọma na ihe ọjọọ; ma ka ọ ghara iwepụta aka ya, ma were kwa site n'osisi nke ndụ ahụ, ma rie ma di ndụ ruo mgbe nile, Onye-nwe Chineke debere cherubim na mma-agma nke ire-ọkụ, ka ọ ghara iketa-oke site na mkpuru-osisi ahụ —

4 Ma otu a anyị hụrụ, na enwere oge enyere mmadụ ichighari, e, "oge-mnwale, oge ichighari ma jeere Chineke ozi.

5 N'ihia na lee, ọbụrụ na Adam weputararịi aka ya otu mgbe ahụ, ma rachatuworịi site na osisi nke ndụ ahụ, ọ gaara adi ndụ ruo mgbe nile, dika okwu Chineke siri di, na-enweghi oghere maka nchighari; e, na kwa okwu Chineke gaara abụ ihe efu, ma nnukwu atumatụ nke nzoputa ahụ gaara abụ ihe akwusiri akwusi.

6 Mana lee, akara ya aka nye mmadụ "inwụ — ya mere, ebe ebepuru ha site n'osisi nke ndụ ahụ a ga-ebepukwa ha site n'elu iru nke ụwa — ma mmadụ ghorọ

onye furu-efu ruo mgbe nile, e, ha ghorọ ^bmmadụ dara ada.

7 Ma ugbuga, i hụwo site na nke a na nne na nna anyị mbụ "ebepuru ha ma n'aru ma na mụọ site n'iru nke Onye-nwe; ma otu a anyị hụrụ na ha ghorọ ndi nọ n'okpuru iso ihe ha n'onwe ha ^bchoro.

8 Ugbuga lee, ọdighi mkpa na a ga-akpotaghachi mmadụ site n'onwụ nke aru nke a, n'ihia na nke ahụ ga-ebibi nnukwu "atumatụ nke inwe anuri.

9 Ya mere, ebe ọbụ na mkpuru-obi enweghi-ike inwụ anwụ, ma "odida ahụ ewetaworo mmadụ nile onwụ nke mụọ na kwa nke aru, nke ahụ bụ, ebepuru ha site n'iru nke Onye-nwe, ọ dirii mkpa na aga-akpotaghachi mmadụ site n'onwụ nke mụọ nke a.

10 Ya mere, ebe ha ghaworo nke "anu-aru, nke mmetuta, na-eso ekwensu, site ^bn'okike, "onodu-mnwale nke a ghorọ onodu maka ha ikwado; ọ ghorọ onodu njikere.

11 Ma ugbuga cheta, nwa m nwoke, ọbụrụ na ọbughị maka atumatụ nke mgbaputa, (idebe ya n'akuku) ngwa-ngwa ha nwuru mkpuru-obi ha nile gaa na "nhuju-anya, ebe ebepuru ha site n'ebe Onye-nwe nọ.

12 Ma ugbuga, enweghi ụzọ a ga-esi kpotaghachi ndi mmadụ

2b NGAN Iden.

c NGAN Cherubim.

d Jen. 2:9.

4a Alma 34:32-33.

6a NGAN Onwụ nke Aru.

b Mosa. 16:3-5.

NGAN Odida nke Adam na Iv.

7a 2 Nif. 2:5; 9:6;

Hil. 14:16.

NGAN Onwụ nke Mụọ.

b NGAN Ohere-Ihorọ.

8a Alma 34:9;

Moses 6:62.

9a NGAN Odida nke Adam na Iv.

10a NGAN Nke Anu Aru.

b NGAN Mmadu

n'Udi Okike.

c NGAN Inwụ Anwụ, Na-anwụ Anwụ.

11a 2 Nif. 9:7-9.

site n'òṅòḍu ọdịda nke a, nke mmadụ wetaworo nye onwe ya n'ìhi erubeghị-isi nke onwe ya;

13 Ya mere, dika ikpe ziri-ezi siri di, अगराघि ewebata "atumatu nke mgbaputa ahụ, nani n'òṅòḍu nile nke ^bnche-ghari nke ndi mmadu n'òṅòḍu mwale nke a, e, ọṅòḍu nkwa-dobe nke a; n'ìhi na ma ọbughị n'ìhi ọṅòḍu ndi a, ebere enweghị ike imalite ma ọbughị na ọ ga-ebibi ọrụ nke ikpe-ziri-ezi. Ugbua ọrụ nke ikpe ziri-ezi ahụ अगराघि enwe ike ibibi ya; ọburu otu ahụ, Chineke "gakwusi ibu Chineke.

14 Ma otu a anyi huru na mma-du nile "adawo, ma ha nooro n'ime njidesike nke ^bikpe-ziri-ezi; e, ikpe ziri-ezi nke Chineke, nke nyefere ha ruo mgbe nile ka ebepu ha site n'ebe o no.

15 Ma ugbua, अगराघि ewebata atumatu nke ebere ma ọbughị na aga achu aja-nzoputa; ya mere Chineke n'onwe ya "na-achu maka aja mgbaghara mmehie nile nke uwa, iwebata atumatu nke ^bebere, imeju ochi-cho nile nke "ikpe ziri-ezi, ka Chineke wee buru onye ^dzuru-oke, Chineke ikpe ziri-ezi, na kwa Chineke nke ebere.

16 Ugbua, nche-ghari enweghị ike ibiakwute ndi mmadu ma ọbughị na enwere ntaram-ahụ-

hụ, nke di kwa "ebighi-ebi dika ndu nke mkpuru-obi ahụ gaadi, anyapadoro chee-iru megide atumatu nke añuri, nke di kwa ebighi-ebi ka ndu nke mkpuru-obi ahụ.

17 Ugbua, olee otu mmadu gae-esi chegharia ma ọbughị na o "mehiere? Olee otu o ga-esi mee mmehie ma ọburu na enweghị ^biwu? Olee otu a ga-esi nwee iwu ma ọbughị na enwere ntaram-ahuhu?

18 Ugbua, enwere ntaram-ahuhu a nyapadoro, na iwu ziri-ezi e nyere, nke na-eweta mwute nke "muo nye mmadu.

19 Ugbua, ọburu na enweghị iwu e nyere—ọburu na mmadu "gburu mmadu o ga-anwu—o ga-atu egwu na ya ga-anwu ma ọburu na ya gbuo mmadu?

20 Na kwa, ọburu na enweghị iwu e nyere megide mmehie ndi mmadu agaghị atu-egwu ime mmehie.

21 Ma ọburu na "enweghị iwu e nyere, ọburu na ndi mmadu mehiere ginị ka ikpe ziri-ezi game, ma-ọbu ebere n'onwe ya, n'ìhi na ha agaghị enwe ihe njide aka n'aru ihe ahụ e kere-eke?

22 Mana enwere iwu enyere, na ntaram-ahuhu anyapadoro, na "nche-ghari e nyere; bu nche-ghari, nke ebere na-ejide aka; ma odighi otu a, ikpe ziri-ezi

13a NGAN Atumatu nke Mgbaputa.

^b NGAN Chegharia, Nche-ghari.

^c 2 Nif. 2:13–14.

14a Alma 22:13–14.

^b 2 Nif. 2:5.

15a 2 Nif. 9:7–10;

Mosa. 16:7–8.

NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.

^b NGAN Ebere, Obi-ebere.

^c NGAN Ikpe-ziri-ezi.

^d 3 Nif. 12:48.

16a Oznd. 19:10–12.

17a NGAN Mmehie.

^b Ndi Rom 4:15.

18a NGAN Ime Muo.

19a NGAN Igbo-mmadu.

21a 2 Nif. 9:25–26;

Mosa. 3:11.

22a NGAN Chegharia, Nche-ghari.

ga-ejide ihe ahụ e kere eke aka ma mee ihe e kpebiri n'iwu ahụ, ma iwu ahụ na-akwagide nta-ram-ahụhụ ahụ; ọbụrụ na ọdighi otu ahụ, ọrụ nile nke ikpe ziri-ezi a ga-ebibi ha, ma Chineke ga-akwusi ibụ Chineke.

23 Mana Chineke akwusighi ibụ Chineke, ma "ebere na-ana-bata onye cheghariri, ma ebere na-abia n'ih i^baja mgbaghara mmehie ahụ; ma aja mgbaghara mmehie ahụ na-eweta na mmezu 'mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu; ma mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu "na-eweghachi ndi mmadu n'iru nke Chineke; ma otu a ana-eweghachi ha n'ebe o no, ka e "kpee ha ikpe dika ọrụ ha nile siri di, dika iwu ahụ na ikpe ziri-ezi siri di.

24 N'ih i na lee, ikpe ziri-ezi ga-eji ihe nile kwesiri-ime ruo ọrụ, na kwa ebere na-ejide ihe nile bu nke ya aka; ma otu a, ọdighi onye ọzọ ma-ọbughị ndi cheghariri n'ezie ka a ga-azoputa.

25 Gini, i chere na ebere nwere ike izu "ikpe ziri-ezi ori? Asi m gi, E-e; ọbughị ma otu nke ntakiri. Ọbụrụ otu a, Chineke ga-akwusi ibụ Chineke.

26 Ma otu a Chineke na-ewebata nnukwu na "ebum-n'obi ebighi-ebi ya, nke a kwadoro

"site na ntọ-ala nke uwa. Ma otu a ka nzoputa si na-abia na mgbaputa nke ndi mmadu, na kwa mbibi ha na nhuju-anya ha.

27 Ya mere, O nwa m nwoke, "onye ọbula nke choro ibia nwere ike ibia ma keta-oke site na mmiri nile nke ndu na akwughu ugwo; ma onye ọbula na-achoghi ibia anaghi amanye onye ahụ ibia; mana n'ubochi ikpeazu ahụ a "ga-akwughachi ya dika "orụ ya nile siri di.

28 Ọbụrụ na o choro ime "ihe ọjọ, ma o chegharighi n'ubochi ya nile, lee, ihe ọjọ ka a ga-emeso ya, dika nkweghachi-ugwo nke Chineke siri di.

29 Ma ugbua, nwa m nwoke, achoro m ka i mee ka ihe ndi a ghara isogbu gi ọzọ, ma nani mee ka mmehie gi nile na-esogbu gi, na nsogbu ahụ nke ga ewedata gi ruo nchehari.

30 O nwa m nwoke, a choro m ka i ghara igonari ikpe ziri-ezi nke Chineke ọzọ. Achokwala ka iwepu onwe gi n'uta n'ihe kachasi ntakiri n'ih i mmehie gi nile, site n'igonari ikpe ziri-ezi nke Chineke; kama kwee ka ikpe ziri-ezi nke Chineke, na ebere ya, na ogologo-ntachi-obi ya nwee ochichi n'uju n'ime obi gi; ma kwee ka o wedata gi n'uzuzu "n'umeala.

31 Ma ugbua, O nwa m nwoke,

23a NGAN Ebere,
Obi-ebere.

b NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

c 2 Nif. 2:8; 9:4;
Alma 7:12; 11:41-45;
12:24-25;
Hil. 14:15-18;

Mom 9:13.

d Alma 40:21-24.

e NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.

25a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

26a 2 Nif. 2:14-30;

Moses 1:39.

b Alma 13:3;

3 Nif. 1:14.

27a Alma 5:34;

Hil. 14:30.

NGAN Ohere-Ihoro.

b Alma 41:15.

c Aisa. 59:18;
Mkpu. 20:12.

28a Alma 41:2-5.

30a NGAN Umeala, Idi
Umeala.

akporo gi site na Chineke ikwusa okwu ahụ nye ndị a. Ma ugbua, nwa m nwoke, gaara onwe gi, kwuputa okwu ahụ n'ezikwu na anyanwu, ka i wee nwe ike ikpota mkpuruobi nile na ncheghari, ka nnukwu atumatu nke ebere wee nwee ihe njide aka n'aru ha. Ma ka Chineke kwenyere gi obuna dika okwu m nile siri di. Amen.

ISI 43

Alma na umu ya nwoke wee kwusaa okwu ahụ — Ndi Zorom na ndi nghotahie ndi Nifai ndi ozọ wee ghoo ndi Leman — Ndi Leman wee bia imegide ndi Nifai n'agha — Moronai wee nye ndi Nifai ngwa-gha nke mgbochi — Onye-nwe wee kpugheere Alma uzo aghugho agha nke ndi Leman — Ndi Nifai wee chekwaa ebe obibi ha nile, ntọhapu nile, ezi na ulo ha nile, na okpukpechi — Ndi-gha nile nke Moronai na Lihai wee gbaa ndi Leman gburu-gburu. Ihe dika n'afọ 74 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na umu nwoke nile nke Alma gaghariri n'etiti ndi ahụ, ikwusara ha okwu ahụ. Ma Alma kwa n'onwe ya, enweghi ike izu ike, ma o gaghari-kwara.

2 Ugbua anyi agaghi ekwu ozọ gbasara nkwusa-okwu ha nile, ma obughi na ha kwusara okwu ahụ, na ezi-okwu ahụ, dika muo nke ibu-amuma na mkpughe ahụ siri di; ma ha

kwusara dika "usoro nsọ nke Chineke site na nke a naara akpo ha.

3 Ma ugbua ana m alaghachi na nkwasị nke agha nile di n'etiti ndi Nifai na ndi Leman, n'afọ iri na asato nke ochichi nke ndi-ikpe nile.

4 N'ih i na lee, o wee ruo na "ndi Zorom ghoro ndi Leman; ya mere, na mmalite nke afọ iri na asato ahụ ndi Nifai ahụ huru na ndi Leman na-abiakwasị ha; ya mere ha mere njikere maka agha; e, ha kpokotara ndi-gha ha nile n'ala nke Jeshon.

5 Ma o wee ruo na ndi Leman biara na puku ha nile; ma ha batara n'ime ala nke Antionum, nke bu ala nke ndi Zorom; ma nwoke nke aha ya bu Zerahemna buuru onye-ndu ha.

6 Ma ugbua, ebe o bu na ndi Amalek buuru ndi ka n'ajooomume na inwe agu igbu mmadu kari ka ndi Leman nwere, n'ime na n'onwe ha, ya mere, Zerahemna hoputara ndi-isi ochi-gha nile ichi ndi Leman, ma ha nile bu ndi Amalek na ndi Zorom.

7 Ugbua nke a ka o mere ka o wee chekwaa ikpo-asị ha n'ebe ndi Nifai no, ka o wee webata ha n'ime ino n'okpuru mmezuputa nke atumatu ya nile.

8 N'ih i na lee, atumatu ya nile buuru ikpasu ndi Leman nile iwe megide ndi Nifai; nke a ka o mere ka o wee nwe ike puru nnukwu ike n'uzo n'ezighi-ezi megide ndi Nifai site n'iweta ha n'ime ibu-oru.

9 Ma ugbua atumatu nke ndi Nifai buuru ikwado ala ha nile, na ulo ha nile, na "ndi nwunye ha nile, na umu ha nile, ka ha wee chekwaa ha site n'aka ndi iro ha; na kwa ka ha wee chekwaa ihe nile ruru ha na ohere ha nile, e, na kwa 'ntohapu ha, ka ha wee fee Chineke dika ochicho ha nile siri di.

10 N'ih i na ha matara na oburu na ha ga-adaba n'aka ndi Leman, na onye-obula "ga-eke Chineke n'ime "muo na n'ez-okwu, Chineke nke ezi-okwu ah di ndu, ndi Leman ga-ebibi ha.

11 E, ma ha matakware ikpoasi gafere-oke nke ndi Leman nile megide "umunne ha nile, ndi buuru ndi nke Antai-Nifai-Lihai, ndi a naara akpo ndi nke Amon—ma ha achoghi iwelite ngwa-ogu, e, ha abaworiji n'ime ogbugba-ndu ma ha achoghi imebi ya—ya mere, oburu na ha ga-adaba n'aka nke ndi Leman a ga-ebibi ha.

12 Ma ndi Nifai agaghi ekwe na a ga-ebibi ha; ya mere ha nyere ha ala maka ihe nketa nke ha.

13 Ma ndi nke Amon nyere ndi nke Nifai nnukwu oke site n'ihe ha nwere iji kwado ndi-agma ha nile; ma otu a a manyere ndi Nifai, nani, iguzogide megide ndi Leman, ndi bu ngwakota nke Leman na Lemuel, ma umu nile nke Ishmel, na ndi nile nweoro nghotahie site na ndi Nifai, ndi bu ndi Amalek na

ndi Zorom, na ndi si "n'agburu nke ndi nchu-aja nke Noa.

14 Ugbua ndi ah di si n'agburu di imerime, fodu ntakiri, iha ka ndi Nifai; ma otu a ndi Nifai ka e mere ka ha luo ogu ha na umunne ha, obuna ruo n'ikwafu obara.

15 Ma o wee ruo ka ndi-agma nile nke ndi Leman biakotaworo onu n'ala nke Antionum, lee, ndi-agma nile nke ndi Nifai no na njikere izute ha n'ala nke Jeshon.

16 Ugbua onye-ndu nke ndi Nifai, ma-obu nwoke ah di a hoputaworo ibu onye-isi ochi-agma nye ndi Nifai—ugbua onye-isi ochi-agma ah di weere ochichi-agma nke ndi-agma nile nke ndi Nifai n'aka ya—ma aha ya bu Moronai;

17 Ma Moronai weere ichi-agma nile, na ochichi nke agha ha nile, ma o di nani iri afu abuo na ise mgbe a hoputara ya ibu onye-isi ochi-agma nye ndi-agma nile nke ndi Nifai.

18 Ma o wee ruo na o zutere ndi Leman n'oke-ala nile nke Jeshon, ma ndi ya ji ngwa-ogu nke mma-agma nile, mma-agma roro-ar, na udi ngwa-ogu nile di ichi ichi nke agha.

19 Ma mgbe ndi-agma nile ndi nke ndi Leman huru na ndi nke ndi Nifai, ma-obu na Moronai, ejikereworiji ndi ya n'epekenchekwa-obi na ihe-ize-mgbo nke aka, e, na kwa ihe-ize-mgbo nile iji chekwaa isi ha nile,

9a Alma 44:5; 46:12.

b NGAN Ntohapu.

10a NGAN Fee Ofufe.

b Jon 4:23–24.

11a Alma 24:1–3, 5, 20;

25:1, 13; 27:2, 21–26.

13a Alma 25:4.

na kwa eyikwasiri ha uwe di agbidigbi—

20 Ugbua ndi-agma nke Zerahemna adighi na njikere n'udi ihe obula di otu a; ha jiri nani mma-agma ha nile na mma-agma-roror-aror ha, uta ha nile na aror ha nile, okwute ha nile na ebè ha nile; ma ha "gba-oto, ma obughi akpukpo-anu nke e kere n'ukwu ha nile; e, ha nile gba-oto, ewezuga ndi Zorom na ndi Amalek nile.

21 Mana ha ejighi ngwa-agma nke epekele-nchekwa-obi nile, ma-obu ihe-ize-mgbor nile— ya mere, ha turu egwu maka ndi-agma nile nke ndi Nifai kariya n'ihì ngwa-agma ha, nagbanyeghi onu-ogugu ha di oke ukwu kariya nke ndi Nifai.

22 Lee, ugbua o wee ruo na ha anwaghi kwa anwa ibia megide ndi Nifai n'oke ala nile nke Jeshon; ya mere ha siri n'ala nke Antionum puo baa n'ime ozara, ma were ije ha gburu-gburu n'ime ozara ahụ, puo n'ebe di anya site n'isi nke osimiri Saidon, ka ha wee nwe ike bata n'ime ala nke Mantai ma nwere onwunwe nke ala ahụ; n'ihì na ha echeghi na ndi-agma nile nke Moronai ga-amata ebe ha gaworo.

23 Mana o wee ruo, ngwa-ngwa ha puru baa n'ime ozara ahụ Moronai zipuru ndi onyota-ogba-ama nile n'ime ozara ahụ iche ebe izu-ike ha nche; ma Moronai, kwa, ebe o matara ibu-amuma nile nke Alma, zigaara ya ufodu ndi

nwoke, na-achor n'aka ya ka o juta Onye-nwe "ebe ndi-agma nile nke ndi Nifai ga-aga ichekwa onwe ha megide ndi Leman.

24 Ma o wee ruo na okwu nke Onye-nwe biaruru Alma, ma Alma gwara ndi-ozì nile nke Moronai, na ndi-agma nile nke ndi Leman no n'azo-ije gburu-gburu n'ime ozara ahụ, ka ha nwe ike igafeta n'ime ala nke Mantai, ka ha nwe ike malite ibuso ndi nke n'adighi ike agha. Ma ndi-ozì ahụ nile gara ma zie Moronai ozi ahụ.

25 Ugbua Moronai, ebe o hapuru ufodu ndi-agma ya n'ala nke Jeshon, adighi ama-ama n'udi obula ufodu ndi nke Leman ga-abata n'ala ahụ ma were onwunwe nke obodo-ukwu ahụ, kporo ndi-agma ya foduru ma zofee ije n'ime ala nke Mantai ahụ.

26 Ma o wee mee ka ndi nile no n'akuku ala ebe ahụ wee kporota onwe ha onu n'agma megide ndi Leman, "ichekwa ala ha nile na mba ha, ihe nile ruru ha na ntahapu ha nile; ya mere ha di na njikere maka oge obibia nke ndi Leman.

27 Ma o wee ruo na Moronai mere ka ndi-agma ya zoo na ndagwurugwu nke di nso n'akuku osimiri Saidon, nke diiri n'odi-da-anyanwu nke osimiri Saidon ahụ n'ime ozara ahụ.

28 Ma Moronai debere ndi onyota-ogba-ama nile n'akuku nile, ka o nwe ike mata mgbe ndi-agma nke ndi Leman ga-abia.

29 Ma ugbua, dika Moronai matara ebum-n'obi nke ndi Leman, na o burii ebum-n'obi ha ibibi umunne ha, ma-obu ijide ha ma weta ha n'ime ibu-oru ka ha nwe ike ihiwe ala-eze nye onwe ha n'ala ahụ nile;

30 Ma ya kwa ebe o matara na o burii nani ochicho nke ndi Nifai ichekwa ala ha nile, na "ntohapu ha, na nzuko-nsọ ha, ya mere o chere na o bughi mmehie na o ga-echekwa ha site n'aghugho-agma; ya mere o chotara site na ndi onyota-ogba-ama ya uzọ ndi Leman ga-esite.

31 Ya mere, o kewara ndi-agma ya ma kpofeta otu akuku n'ime ndagwurugwu ahụ, ma zoo ha n'akuku owuwa-anyanwu, na n'ebe ndida nke ugwu Rippla ahụ;

32 Ma ndi nke foduru ka o zoro na ndagwurugwu odida-anyanwu, n'akuku odida-anyanwu nke osimiri Saidon, ma otua gbada n'ime oke-ala nile nke Mantai.

33 Ma otu a ebe o debesiworo ndi-agma ya dika ochicho ya siri di, o diiri na njikere izute ha.

34 Ma o wee ruo na ndi Leman bjara n'akuku elu-elu nke ugwu ahụ, ebe ufodu nke ndi-agma nke Moronai ahụ zoro.

35 Ma dika ndi Leman gafesiworo ugwu Rippla ahụ, ma bjaruo n'ime ndagwurugwu ahụ, ma malite igafee osimiri Saidon ahụ, ndi-agma ahụ e zoro na ndida nke ugwu ahụ, nke onye na-edu ha bu otu nwoke aha

ya bu "Lihai, ma o duuru ndi-agma ya gaa n'iru ma gbaa ndi Leman gburu-gburu n'akuku owuwa-anyanwu n'azu ha.

36 Ma o wee ruo na ndi Leman, mgbe ha huru ndi Nifai na-abiakwasị ha n'azu ha, tughariri azu ma malite na-alu ogu ha na ndi-agma nke Lihai.

37 Ma oru nke onwu malitere n'akuku abuo nile, ma o kara di itu-egwu n'akuku nke ndi Leman, n'ihia na "igba oto ha ghete-oghe nye okuku-ihe nile di arọ nke ndi Nifai ha na mma-agma ha nile na mma-agma roro arọ nile ha, nke wetara onwu ofoduru ntakiri ka o buru n'okuku-ihe obula.

38 Ebe n'akuku nke ozọ, e nwere ugboro ugboro otu nwoke ga ada n'etiti ndi Nifai, site na mma-agma ha nile na ntufu obara, ebe ekpuchiri ha ihe-ize-mgbo n'akuku aru nile di mkpa, ma-obu akuku ndi ka mkpa n'aru ebe ekpuchiri ha site n'okuku ihe nile nke ndi Leman, jiri "epekele-nchekwa-obi ha nile, ihe mkpuchi aka ha nile na epekele mkpuchi-isi ha nile; ma otu a ndi nke Nifai gara n'iru n'oru nke onwu n'etiti ndi Leman.

39 Ma o wee ruo na egwu-mbarede bjara ndi Leman, n'ihia nnukwu mbibi di n'etiti ha, obu na ruo na ha malitere igba-oso chee iru n'osimiri Saidon.

40 Ma Lihai na ndikom ya churu ha oso; ma Lihai chubara ha n'ime mmiri nile nke Saidon, ma ha gafere mmiri nile nke Saidon. Ma Lihai dotere ndi-agma ya nile

30a Alma 46:12, 35.

35a Alma 49:16.

37a Alma 3:5.

38a Alma 44:8–9.

n'elu akukū osimiri Saịdōn ka ha ghara igafe.

41 Ma o wee ruo na Moronai na ndi-agma ya zutere ndi Leman na ndagwurugwu ahụ, n'akukū nke ọzọ nke osimiri Saịdōn, ma malite idakwasị ha na igbu ha.

42 Ma ndi Leman gbara ọsọ ọzọ n'iru ha, chee iru n'ala nke Mantai; ma ndi-agma nile nke Moronai zutere ha ọzọ.

43 Ugbua n'otu a ka ndi Leman luru-ogu karisia; e, odighi mgbe obula a matara ndi Leman luru-ogu jiri ume na mgbamume kariri nnukwu otu a, e-e, odighi obuna site na mmalite.

44 Ma "ndi Zorom na ndi Amalek kwalitere muo ha, ndi bu ndi-isi ochi-agma ha na ndi ndu, na site n'aka Zerahemna, onye bu onye-isi ochi-agma ha, ma-obu onye-isi ndu ha na onye-isi-agma; e, ha luru ogu dika dragon, ma otutu ndi Nifai ka e gburu site n'aka ha nile, e, n'ih na ha tijiri otutu epekele-mkpuchi-isi ha uzọ abuo ma ha dupuru otutu epekele-nchekwa-obi ha, ma ha gbupuru otutu aka ha; ma otu a ndi Leman kuru ha n'iwe oku ha.

45 Otu o sila di, a palitere muo ndi Nifai site na mkpasu-iwe ka mma, n'ih na ha anaghi "alu ogu maka ochichi-eze ma-obu ike, kama ha na-alu ogu maka ebe obibi ha na "ntohapu ha nile, ndi nwunye ha na umu ha, na

ihe ha nile, e, maka usoro nke okpukpe-chi na nzuko-nsọ ha.

46 Ma ha na-eme ihe ha chere bu "oru nke ha ji Chineke ha n'ugwo; n'ih na Onye-nwe agwawo ha, na kwa ndi nna ha nile, na: ^bOburara na ikpe amaghi unu maka "mmejo nke mbu, ma-obu nke abuo, unu agaghi ekwe onwe unu nile ka e gbuo unu site n'aka nile nke ndi-iro unu.

47 Ma ọzọ, Onye-nwe asiwo na: Unu "ga-echekwa ezi na ulo unu nile obuna ruo n'ikwafu obara. Ya mere n'ih nke a ka ndi Nifai jiri na-alu ogu ha na ndi Leman, ichekwa onwe ha, na ezi na ulo ha nile, na ala ha nile, mba ha, na ihe nile ruru ha, na okpukpe-chi ha.

48 Ma o wee ruo na mgbe ndikom nke Moronai huru idi-egwu na oke iwe nke ndi Leman, ha chorọ ilaghachi azu ma gbalaga site n'ebe ha no. Ma Moronai, ebe o huru ebun-n'obi ha, zipuru ma palite muo ha nile jiri echiche ndi a — e, echiche maka ala ha nile, ntohapu ha, e, inwere-onwe site n'ibu-oru.

49 Ma o wee ruo na ha tughariri biakwasị ndi Leman, ma ha jiri otu olu "tikuo Onye-nwe Chineke ha, maka ntohapu ha na inwere-onwe site n'ibu-oru ha.

50 Ma ha malitere iguzo megide ndi Leman n'ike; ma n'otu oge awa ahụ nke ha tikuru

44a Alma 43:6.

45a Alma 44:5.

b NGAN Ntōhapu.

46a NGAN Oru.

b Alma 48:14;

OznQd. 98:33–36.

c 3 Nif. 3:21;

OznQd. 98:23–24.

47a OznQd. 134:11.

49a Opu. 2:23–25;

Mosa. 29:20.

Onye-nwe maka inwere-onwe ha, ndị Leman malitere igbafu site n'iru ha; ma ha gbafuru obuna ruo na mmiri nile nke Saidon.

51 Ugbua, ndị Leman ka otutu, e, site n'ikarị okpukpu-abụọ n'onu-ogugu nke ndị Nifai; otu o sila di, a churu ha nke mere na a chikotara ha onu n'otu igwe na ndagwurugwu ahụ, n'elu akuku osimiri Saidon ahụ.

52 Ya mere, ndi-agma nile nke Moronai gbara ha gburu-gburu, e, obuna n'akuku abuo nke osimiri ahụ, n'ihia na lee, n'akuku owuwa-anyanwu ka ndikom nke Lihai no.

53 Ya mere mgbe Zerahemna huru ndikom nke Lihai n'akuku owuwa-anyanwu nke osimiri Saidon ahụ, na ndi-agma nile nke Moronai n'akuku odida-anyanwu nke osimiri Saidon, na n'ihia na ndi Nifai gbara ha gburu-gburu ha juputara n'oke egwu.

54 Ugbua Moronai, mgbe o huru oke egwu ha, nyere ndikom ya iwu ka ha kwusi ikwafu obara ha.

ISI 44

Moronai wee nye ndi Leman iwu ime ogbugba-ndu udo ma-obu e bibie ha — Zerahemna wee ju onyinye ahụ, ma ogu wee malite ozo — Ndi-agma Moronai wee merie ndi Leman. Ihe dika n'afọ 74 ruo 73 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na ha kwusiri

ma laghachi-azu otu nzo-ukwu site n'ebe ha no. Ma Moronai siriri Zerahemna: Lee, Zerahemna, na "anyi achoghi ibu ndi obara. Unu matara na unu noanyi n'aka, mana anyi achoghi igbu unu.

2 Lee, anyi aputaghi ilu agha megide unu ka anyi wee kwafuo obara unu maka ike; obughi na anyi choro iweta onye obula n'ihe nkedo nke ibu-oru. Mana nke a bu kpom-kwem ihe kpata unu jiri bia imegide anyi, e, ma unu na-eweso anyi iwe n'ihia okpukpe-chi anyi.

3 Mana ugbua, unu ahwo na Onye-nwe nonyere anyi; ma unu ahwo na o nyefewo unu n'aka anyi. Ma ugbua o di m ka unu wee ghota na nke a ka a na-emere anyi n'ihia okpukpe-chi anyi na okwukwe anyi na Kraist. Ma ugbua unu ahwo na unu enweghi ike ibibi okwukwe anyi a.

4 Ugbua unu ahwo na nke a bu ezi-okwukwe nke Chineke; e, unu ahwo na Chineke ga-akwado, ma debe, ma chekwa anyi, ma obururaa na anyi kwesiri-ntukwasi-obi nye ya, na nye okwukwe anyi, na okpukpe-chi anyi; ma odighi mgbe Onye-nwe ga-ekwe ka e bibie anyi ma obughi na anyi ga-adaba n'ime njehie ma gonari okwukwe anyi.

5 Ma ugbua, Zerahemna, ana m enye gi iwu, n'aha Chineke okacha-ike ahụ, onye nyeworo aka anyi ume na anyi enwetawo ike imeri unu, site n'okwukwe anyi, site n'okpukpe-chi

anyị, na site na “usoro nke okpukpe-chi anyị, na site na nzukọ-nsọ anyị, na site na nkwardo-nsọ nke anyị ji ndị nwunye anyị na ụmụ anyị n’ụgwọ, site ^bntọhapụ ahụ nke jikọrọ anyị na ala anyị nile na mba anyị; e, na kwa site na nkwardo nke okwu nsọ nke Chineke ahụ, nke anyị ji ụgwọ aṅụrị anyị nile; na site n’ihe nile ndị anyị hụrụ n’anya karịsịa —

6 E, ma nke a abụghị ihe nile; ana m enye unu iwu site n’ọchịchọ nile nke unu nwere maka ndụ, ka unu nyefee anyị ngwa-ọgụ unu nile nke agha, ma anyị agaghị achọ ọbara unu, kama anyị ga-edebe ndụ unu nile, ma ọbụrụ na unu ga-agawara onwe unu ma ghara ibia ọzọ n’agha imegide anyị.

7 Ma ugbua, ọbụrụ na unu emeghị nke a, lee, unu nọ n’aka anyị, ma aga m enye ndikom m iwu ka ha dakwasị unu, ma kunye mmerụ-arụ nile nke ọnwụ n’arụ unu nile, ka unu ghara idi kwa ọzọ; ma mgbe ahụ anyị ga-ahụ onye ga-enwe ike n’ebe ndị a nọ; e, anyị ga-ahụ onye a ga-eweta n’ime ibụ-oru.

8 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Zerahemna nṅworo ihe ndị a ọ bjaruru ma nyefee mma-agma ya na mma-agma rọrọ arọ ya, na ụta ya n’aka Moronai, ma sị ya: Lee, n’ebe a ka ngwa-ọgụ anyị nile nke agha dī; anyị ga-enyefe gị ha, mana anyị agaghị enye onwe anyị ohere “iṅurū unu iyi, nke anyị matara na anyị nwere ike ibibi, na kwa

ụmụ anyị; mana were ngwa-ọgụ anyị nile nke agha, ma kwee ka anyị pụọ baa n’ime ọzara, ma o dighị otu a anyị ga-egide mma-agma anyị nile, ma anyị ga-anwụ ma-ọbụ merie.

9 Lee, anyị abụghị ndị okwu-kwe unu; anyị ekweghị na ọ bụ Chineke nyefere anyị n’aka unu; mana anyị kwere na ọ bụ aghụghọ unu bụ ihe chekwara unu site na mma-agma anyị nile. Lee, ọ bụ “epekele-nchekwa-obi unu nile na ihe-ize-mgbọ unu nile bụ ihe chekwara unu.

10 Ma ugbua mgbe Zerahemna biaworo na ngwucha nke ikwu okwu ndị a, Moronai nyegha-chiri Zerahemna mma-agma ahụ na ngwa-ọgụ nile nke agha, nke ọ nataworo, na-asị: Lee, anyị ga-aluru ọgụ ahụ n’isi.

11 Ugbua agaghị m akpọgha-chi okwu nile nke m kwuworo, ya mere dika Onye-nwe na-adị ndụ, unu agaghị apụ ma ọbụghị na unu jiri iṅu iyi pụọ na unu agaghị alaghachikwute anyị ọzọ n’agha. Ugbua dika unu nọ n’aka anyị, anyị ga-akwafu ọbara unu n’ala, ma-ọbụ unu ga-ekwenye ọnọdụ nile nke m weputara.

12 Ma ugbua mgbe Moronai kwuworo okwu ndị a, Zerahemna jidere mma-agma ya, ma o wesoro Moronai iwe, ma ọ bbara n’iru n’ike ka o gbuo Moronai; mana, ka ọ na-ewelite mma-agma ya, lee, otu n’ime ndị-agma Moronai kuru ya ọbuna kuda ya n’ala, ma ọ gbajiri n’aka ya; ma ọ kụkwara

Zerahemna nke mere na o wepuru akpukpo-isi ya ma o dara n'ala. Ma Zerahemna wezugara onwe ya site n'iru ha baa n'etiti ndi-agma ya nile.

13 Ma o wee ruo na onye-agma ahụ guzoro n'akuku, onye kupuru akpukpo-isi nke Zerahemna, welitere akpukpo-isi ahụ site n'ala jide ya na ntutu-isi, ma tukwasi ya n'elu onu mma-agma ya, ma gbatipuru ha ya, na-asi ha n'olu na-adasike:

14 Obuna dika akpukpo-isi a daworo n'ala, nke bu akpukpo-isi nke onye-isi unu, otu ahụ ka unu ga-esi daa n'ala ma obughi na unu ga-enyepu ngwa-ogu unu nile nke agha ma jiri ogbugba-ndu nke udo puo.

15 Ugbua ha di otutu, mgbe ha nuru okwu nile ndi a ma hu akpukpo-isi nke di n'elu mma-agma ahụ, ndi nke egwu turu; ma otutu biaruru ma tuda ngwa-ogu ha nile nke agha n'ukwu Moronai, ma banye n'ime "ogbugba-ndu nke udo. Ma ka ha ra bu ndi banyere n'ime ogbugba-ndu ha ka e kwere ka ha puo baa n'ime ozara ahụ.

16 Ugbua o wee ruo na oke iwe were Zerahemna karia, ma o kpasuru ndi nke foduru na ndi-agma ya iwe, ilu-ogu karia megide ndi Nifai.

17 Ma ugbua Moronai were iwe, n'ih i ekwe-ekwe nke ndi Leman; ya mere o nyere ndi ya iwu ka ha dakwasi ha ma gbua ha. Ma o wee ruo na ha malitere igbu ha; e, ma ndi Leman gbaliri jiri mma-agma ha nile na ike ha.

18 Mana lee, akpukpo-arụ ha gba-oto na isi ha ghere oghe ka e ghebere-oghe nye mma-agma di nko nke ndi Nifai, e, lee a dupuru ma gbua ha, e, ma ha dara oso-osọ karia n'iru mma-agma nile nke ndi Nifai; ma a malitere izada ha, obuna dika onye-agma nke Moronai buworo n'amuma.

19 Ugbua Zerahemna, mgbe o huru na ofoduru nwantinti ka e bibie ha nile, tikusiri Moronai mkpu ike, na-ekwe nkwa na ya ga agba-ndu na kwa ndi ya so ha, ma oburu na ha ga-edebe ndu ha ndi nke foduru, na o "nweghi mgbe ozo ha ga-abia-kwa ogu ozo imegide ha.

20 Ma o wee ruo na Moronai mere ka oru nke onwu kwusi kwa ozo n'etiti ndi ahụ. Ma o napuru ndi Leman ngwa-ogu nile nke agha; ma mgbe ha baworo n'ime "ogbugba-ndu nke udo ya na ha, e kwere ka ha puo baa n'ime ozara ahụ.

21 Ugbua onu-ogugu nke ndi ha nwuru anwu a gughu ya onu n'ih i nnukwu onu-ogugu ha; e, onu-ogugu nke ndi ha nwuru anwu kariri nnukwu, ma n'akuku ndi Nifai na n'akuku ndi Leman.

22 Ma o wee ruo na ha tubara ndi ha nwuru-anwu n'ime mmiri nile nke Saidon, ma ha a gaala ma e liri ha n'omimi nile nke oke osimiri ahụ.

23 Ma ndi-agma nile nke ndi Nifai, ma-obu nke Moronai, laghachiri ma bia n'ulo ha nile na ala ha nile.

24 Ma otu a ka afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe nye ndị nke Nifai siri kwusị. Ma otu a ka ihe akukọ-ndekọta nke Alma siri kwusị, nke e dekọtara n'elu epekele nke Nifai.

Nkọwasị nke ndị Nifai, na agha ha nile na nghọtahie nile, n'ubochi nile nke Hilaman, dika akukọ-ndekọta nke Hilaman siri di, nke o debere n'ubochi ya nile.

Mejuputara isi 45 ruo isi 62 e tinyekọtara.

ISI 45

Hilaman wee kwere n'okwu nile nke Alma—Alma wee buo-amụma mbibi nke ndị Nifai—O wee gozie ma buo ala ahụ ọnu—E nwere ike ekuliteworiji Alma elu site na Mụọ, ọbuna dika Moses—Nghọtahie wee na-eto na Nzukọnsọ ahụ. Ihe dika n'afọ 73 tutu amụọ Kraịst.

LEE, ugbua o wee ruo na ndi nke Nifai nwere ọñụ karia, n'ihia na Onye-nwe anaputawo ha ọzọ site n'aka nile nke ndi-iro ha; ya mere ha nyere Onye-nwe Chineke ha ekele, e, ma ha "buru nnukwu ọnu ma kpee nnukwu ekpere, ma ha fere Chineke jiri nnukwu ọñụ kariji akari.

2 Ma o wee ruo n'afọ nke iri na iteghete nke ọchịchị nke ndi-ikpe na-achị ndi nke Nifai, na Alma biakwutere nwa ya nwoke Hilaman ma si ya: I kwere n'okwu nile nke m gwara gi gbasara "akukọ-ndekọta nile nke e debeworo?

3 Ma Hilaman siri ya: E, ekwere m.

4 Ma Alma siri ọzọ: I kwere na Jisus Kraịst, onye ga-abia?

5 Ma o siri: E, ekwere m okwu nile nke i kwuworo.

6 Ma Alma siri ya ọzọ: I "ga-edebe iwu m nile?

7 Ma o siri: E, aga m edebe iwu gi nile jiri obi m nile.

8 Mgbe ahụ Alma siri ya: Ngozi na-adiri gi; ma Onye-nwe ga-eme ka i "mee nke ọma n'ala a.

9 Mana lee, e nwere m ihe ole na ole "iburu gi amuma; mana ihe m ga eburu gi n'amuma i gaghi eme ka a mata ya, ọbuna ruo mgbe emezuworo amuma ahụ; ya mere dee okwu nile nke m ga-ekwu.

10 Ma ndi a bu okwu ndi ahụ: Lee, a huru m na otu ndi nke a, ndi Nifai, dika mụọ nke mkpughe nke di n'ime m siri di, n'ime "nari afọ anọ site n'oge nke Jisus Kraịst ga-egosiputa onwe ya, nye ha, ga-ala azu b'ekweghi ekwe.

11 E, ma mgbe ahụ ka ha ga-ahụ agha nile na ajọọ ọria

45 1a NGAN Ibu-ọnu,
Obubu-ọnu.
2a Alma 37:1–5; 50:38.
6a NGAN Iwu-nsọ nile
nke Chineke;
Irube-isi, Nrube-isi,

Rube-isi.
8a 1 Nif. 4:14;
Alma 48:15–16, 25.
9a NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.
10a 1 Nif. 12:10–15;

Hil. 13:9;
Mọm 8:6–7.
b NGAN Ngonarị
Okwukwe;
Ekweghi-ekwe.

nile, e, ụnwụ nile na nkwafulo-
bara, obuna wee ruo mgbe
ndi Nifai "na-agaghị adi kwa
ozo—

12 E, ma nke a n'ih i na ha
ga-ala azu n'ekweghi ekwe ma
daba n'oru nile nke ochichiri,
na "ochichio nke anu-aru, na udi
ajoo-omume nile di iche iche;
e, a si m gi, na n'ih i na ha ga-
emehie megide nnukwu ih e na
emuta di otu a, e, asi m gi, na
site n'ubochi ah u, obuna ogbo
nke an o nile agagh i agafesi
tutu nnukwu ajoo-omume nke
a ga-abia.

13 Ma mgbe nnukwu ubochi
ah u ga-abia, lee, oge ah u na-abia
mgbe na-adigh i anya na ndi ah u
no ugbua, ma-obu mkpuru-af o
nke ndi ah u a gunyere n'onu-
ogu ugbua n'etiti ndi nke
Nifai, "agagh i agunyekwa ha
ozo n'etiti ndi nke Nifai.

14 Mana onye-obula nke fodu-
ru, ma e bibigh i ya na nnukwu
ubochi ah u di egwu, a "ga-agu-
nye ya n'etiti ndi Leman, ma ga-
adi ka ha, ha nile, ma obughi ole
na ole ndi a ga-akpo ndi na-es o
uzo nke Onye-nwe; ma ha ka
ndi Leman ga-achu obuna "ruo
mgbe ha na-agagh i adi kwa ozo.
Ma ugbua, n'ih i ajoo-omume,
amuma a ga-emezu.

15 Ma ugbua o wee ruo na
mgbe Alma gwasiworo Hila-
man ihe ndi a, o goziri ya, na
kwa umu ya nwoke ndi ozo;

ma o gozikwara ala ah u "n'ih i
ndi ezi-omume.

16 Ma o sir i: Otu a ka Onye-
nwe Chineke kwuru—"obubu-
onu ga-adiri ala ah u, e, ala nke
a, diri mba nile, ebo, asusu
na mmadu, ruo mbibi, bu ndi
na-eme ajoo-omume, mgbe ha
chazuworo; ma dika m kwu-
woro otu a ka o ga-adi; n'ih i na
nke a bu obubu-onu na "ngozi
nke Chineke n'elu ala ah u,
n'ih i na Onye-nwe enweghi ike
iji "inye-oher e kachasi-ntakiri
lekwas i mmehie anya.

17 Ma ugbua, mgbe Alma
kwuworo okwu ndi a o goziri
"nzuko-ns o ah u, e, ndi ah u nile
ga-anogidesike n'okwukwe ah u
site n'oge ah u gaa n'iru.

18 Ma mgbe Alma meworo
nke a o puru site n'ala nke
Zarahemla, dika o na-agaba
n'ala nke Mulek. Ma o wee ruo
na a nughikwa ihe gbasara ya
ozo; ihe gbasara onwu ya ma-
obu olili ya anyi amagh i ihe
gbasara ya.

19 Lee, nke a ka anyi matara,
na o bu onye ezi-omume; ma
okwu a gara obodo nile na nzu-
ko-ns o ah u na ekuliri ya elu site
na Muo, ma-obu e "liri ya site
n'aka nke Onye-nwe, obuna
dika Moses. Mana lee, akwu-
kw o-ns o nile sir i Onye-nwe
weere Moses nye onwe ya; ma
anyi were ya dika na o narawo
kwa Alma n'ime muo, nye onwe

11a Jarom 1:10; Mōm
8:2-3, 6-7.

12a NGAN Ochichio nke
Anu Aru.

13a Hil. 3:16.

14a Moro. 9:24.

b Moro. 1:1-3.

15a Alma 46:10; 62:40.

16a 2 Nif. 1:7;

Alma 37:31;

Ita 2:8-12.

b Oz nQd. 130:21.

c Oz nQd. 1:31.

17a NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist.

19a NGAN Ndi nile e
Nwoghar i
Enwoghar i.

ya; ya mere, n'ihì nke a ọ dighi ihe anyị matara gbasara ọnwụ ya na olili ya.

20 Ma ugbua o wee ruo na mmalite nke afo iri na iteghete nke ọchichi nke ndi-ikpe na-achi ndi Nifai, na Hilaman gaghariri n'etiti ndi ahụ ikwusara ha okwu ahụ.

21 N'ihì na lee, n'ihì agha ha nile ha na ndi Leman na otutu ntakiri nghotahie nile na nso-gbu nile nke diworo n'etiti ndi ahụ, ọ di mkpa na a ga-ekwusa "okwu Chineke n'etiti ha, e, ma na a ga-eme nhazi na nzuko-nsọ ahụ nile.

22 Ya mere, Hilaman na umunne ya nwoke gara n'iru ihiwe nzuko-nsọ ahụ ọzọ n'ala ahụ nile, e, n'obodo-ukwu obula n'ala ahụ nile nke ndi nke Nifai nwere. Ma o wee ruo na ha hoputara ndi nchu-aja nile na ndi nkuzi n'ala ahụ nile, ilekota nzuko-nsọ ahụ nile.

23 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Hilaman na umunne ya nwoke hoputasiworo ndi nchu-aja na ndi nkuzi ilekota nzuko-nsọ ahụ nile na "nghotahie batara n'etiti ha, ma ha achoghi ige okwu nile nke Hilaman na umunne ya nwoke;

24 Mana ha nweworo mpako, ebe ha buliri onwe ha elu n'obi ha, n'ihì nnukwu "uba ha nile kariri akari; ya mere ha bara uba ^bn'anya nke onwe ha, ma ha achoghi ige nti n'okwu ha nile, igazi ije n'iru Chineke.

ISI 46

Amalakaja wee gbaa izu-ọjọọ ibu eze—Moronai wee welite akàrà ntọhapu ahụ—O wee kpọkọta ndi ahụ ọnu ichekwa okpukpe-chi ha—Ndi kwere-ekwe n'ezì-okwu ka a kporo ndi-otu-Kraist—Ufodu ndi nke Josef ka a ga-echekwa—Amalakaja na ndi nghotahie wee gbaga ala nke Nifai—Ndi na-aga-ghi akwado uzo nke inwere-onwe e gburu ha. Ihe dika n'afọ 73 ruo 72 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na ka ha ra na-añaghi nti n'okwu nile nke Hilaman na umunne ya nwoke a kpokotara ha ọnu megide umunne ha nwoke.

2 Ma ugbua lee, iwe were ha karja, nke mere na ha kpebiri igbu ha.

3 Ugbua onye-ndu nke ndi ahụ iwe were megide umunne ha nwoke bu nnukwu nwoke na onye siri ike; ma aha ya bu Amalakaja.

4 Ma Amalakaja chosirike ibu eze; ma ndi ahụ iwe were chosikwaraike ka ọ buru eze ha; ma ndi nke ka n'onu-ogugu n'ime ha buuru "ndi-ikpe kara di ala nke ala ahụ, ma ha nọro na-achọ inweta ike.

5 Ma e duruwo ha rij site n'otuto-erughi-n'obi nile nke Amalakaja, na oburu na ha ga-akwado ya ma hiwe ya ibu eze ha na ya ga-eme ha ndi ochichi nye ndi ahụ.

6 Otu a Amalakaja dufuru

ha na nghotahie nile, na-agbanyeghi nkwsa ozi-oma nke Hilaman na umunne ya nwoke, e, na-agbanyeghi nnukwu nlekota ha kariri akari na nzukonso ahụ, n'ih na ha bu ndi isi nchu-aja na nzukonso ahụ.

7 Ma e nwere otutu na nzukonso ahụ ndi kwere n'okwu otuto-erughi-n'obi nile nke Amalakaia ahụ, ya mere ha nwere nghotahie obuna site na nzukonso ahụ; ma otu a ka ihe-omume nile nke ndi Nifai ahụ bu ihe na-agaghi emezu ma di egwu kara, na-agbanyeghi nnukwu "mmeri ha nke ha nweworo n'ebe ndi Leman no, na nnukwu inuri-onu ha nile nke ha nweworo n'ih nnaputa ha site n'aka nke Onye-nwe.

8 Otu a anyi huru otu umu nke mmadu si na-echefu Onye-nwe Chineke ha "oso-oso, e, otu ha si na-eme ajoo-omume oso-oso, na ka ajoo-onye ahụ dufuo ha.

9 E, ma anyi hukwara nnukwu "ajoo-omume otu onye oke ajoo-omume nwere ike ikpata ka o were onodu n'etiti umu nke mmadu.

10 E, anyi huru na Amalakaia, n'ih na o bu onye nwere uzọ aghugho na onye nwere otutu okwu otuto-erughi-n'obi, na o dufuru mkpuru-obi nke otutu mmadu ime ajoo-omume; e, na icho ibibi nzukonso nke Chineke ahụ, na ibibi nto-ala nke "ntohapu nke Chineke nyeworo ha, ma-obu ngozi nke

Chineke zitaworo n'elu iru nke ala ahụ^b n'ih ndi ezi-omume.

11 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Moronai, onye buuru "onye-isi-agma nke ndi-agma nile nke Nifai, nuwororiji maka nghotahie nile ndi a, o wesoro Amalakaia iwe.

12 Ma o wee ruo na o dowara uwe mkpuchi ya; ma o weere mpekele ya, ma dee n'elu ya — "Na ncheta nke Chineke anyi, okpukpe-chi anyi, na inwere-onwe anyi, na udo anyi, ndi nwunye anyi, na umu anyi — ma o kekwasiri ya na ngwucha nke otu okporo osisi.

13 Ma o kegidesiri epekele-mkpuchi-isi ya ike, na epekele-nchekwa-obi ya, na ihe ize-mgbo ya nile, ma kee ngwa-ogu ya n'ukwu ya; ma o weere okporo-osisi ahụ, nke uwe ya ahụ o dowara di na ngwucha ya, (ma o kporo ya akara nke ntohapu) ma o kporo isi n'ala, ma o kpesiri ekpere ike nye Chineke ka ngozi nile nke ntohapu dakwasi umunne ya nwoke, obururaa na a ga-enwe otu ndi nke-Kraist ga-afodu inwere ala ahụ —

14 N'ih na otu a ka ndi nile kwere na Kraist n'ez-okwu di, ndi bu nke nzukonso nke Chineke, a kporo site na ndi ahụ na-abughi nke nzukonso ahụ.

15 Ma ndi ahụ bu ndi nke nzukonso ahụ kwesiri ntukwasi-obi; e, ndi ahụ nile bu ndi kwere na Kraist n'ez-okwu wekwasiri onwe ha, n'obi uto, "aha nke Kraist, ma-obu

7a Alma 44:19-20.

8a Hil. 12:2, 4-5.

9a Mosa. 29:17-18.

10a 2 Nif. 1:7;

Mosa. 29:32.

b 2 Nif. 1:7.

11a Alma 43:16-17.

12a Neh. 4:14; Alma 44:5.

15a Mosa. 5:7-9.

^bndi-otu Kraist dika a na-akpo ha, n'ih i okwukwe ha na Kraist onye ga-abia.

16 Ma ya mere, n'oge a, Moronai kpere ekpere ka uto nke ndi otu-Kraist, na inwere-onwe nke ala ahụ buru ihe a kwadoro.

17 Ma o wee ruo na mgbe o wuputasiworu mkpuru-obi ya nye Chineke, o kporo ala nile ahụ nke di na ndida nke ala "Otogboro-n'efu ahụ, e, ma na mkpirisi, ala ahụ nile, ma n'elu-el u ma na ndida ndida—Ala a hoputara, na ala nke ntọhapu.

18 Ma o siri: N'ezie Chineke agaghị ekwe na anyi, ndi eleli eleli n'ih i na anyi wekwasi onwe anyi aha nke Kraist, a ga-azoda ma bibie anyi, ruo mgbe anyi ga-ewekwasị ya onwe anyi site na njehie nile nke onwe anyi.

19 Ma mgbe Moronai kwuwo-ro okwu ndi a, o gaghariri n'eti-ti ndi ahụ, na-efeghari akuku a dowara adowa nke "uwe ya n'ikuku, ka mmadu nile wee nwe ike ihu ihe odide nke o dere n'elu akuku ebe ahụ a dowara adowa, ma na-eti n'olu di elu, na-asị:

20 Lee, onye obula ga-akwado akara nke a n'elu ala ahụ, ka ha puta n'ike nke Onye-nwe, ma baa n'ime ogbugba-ndu na ha ga-akwado ihe nile ruru ha, na okpukpe-chi ha, ka Onye-nwe Chineke wee gozie ha.

21 Ma o wee ruo na mgbe

Moronai kwuputasiworu okwu ndi a, lee, ndi ahụ biara na-agba-kota jiri ngwa-ogu ha e kere n'ukwu ha nile, na-adoka uwe ha nile n'ih e aka ebe, ma-obu dika ogbugba-ndu, na ha agaghị ahapụ Onye-nwe Chineke ha; ma obu, n'okwu udi ozo, oburu na ha jehie iwu-nsọ nile nke Chineke, ma-obu daba n'ime njehie, ma "ihere mee ha iwekwasi onwe ha aha nke Kraist, Onye-nwe ga-adoka ha obuna dika ha siri dokaa uwe ha nile.

22 Ugbua nke a bu ogbugba-ndu ahụ nke ha mere, ma ha tupuru uwe ha nile n'ukwu Moronai, na-asị: Anyi na Chineke anyi na-agba-ndu, na a ga-ebibi anyi, obuna dika umunne anyi nwoke no n'ala di n'elu-el u, oburu na anyi ga-adaba n'ime njehie; e, o nwere ike itupu anyi n'ukwu ndi iro anyi, obuna dika anyi tupuworu uwe anyi nile n'ukwu gi ka a zogide ha ukwu, ma oburu na anyi ga-adaba n'ime njehie.

23 Moronai siri ha: Lee, anyi bu ndi foduru na mkpuru-afọ nke Jekob; e, anyi bu ndi foduru na "mkpuru-afọ nke ^bJosef, onye nke umunne ya nwoke dowara uwe ya n'otutu mpekele; e, ma ugbua lee, ka anyi cheta idebe iwu-nsọ nile nke Chineke, ma-obu umunne anyi nwoke ga-adowa uwe anyi nile ma a tuba anyi n'ulo-mkpuro, ma-obu e ree anyi, ma-obu e gbuo anyi.

24 E, ka anyi dokwa ntọhapu

15b Qlndoz. 11:26;
1 Pita 4:16.
17a Alma 22:30–31.
19a NGAN Okoloto.

21a 1 Nif. 8:25–28;
Mqm 8:38.
23a Jen. 49:22–26;
1 Nif. 5:14–15.

b NGAN Josef, Nwa-
nwoke nke Jekob.
c Jen. 37:3, 31–36.

anyị dika ndị nke Josef “fọduru; e, ka anyị cheta okwu nile nke Jekọb, tutu ọnwụ ya, n’ihi na lee, ọ hụrụ na otu ụzọ nke uwe nke Josef fọduru e dokwara ya ma o reghi-ere. Ma ọ siri—Ọbuna dika e chekwaworo uwe nwa m nwoke, otu ahụ ka a gasei chekwa mkpuru-afọ nke nwa m nwoke ^bfọduru site n’aka nke Chineke, ma o were ya nye onwe ya, ebe mkpuru-afọ nke Josef fọduru ga-ala-n’iyi, ọbuna dika ọfọdụ nke uwe ya.

25 Ugbua lee, nke a na-enye mkpuru-obi m mwute; otu o sila di, mkpuru-obi m nwere ọñụ n’ime nwa m nwoke, n’ihi otu ụzọ nke mkpuru-afọ ya ahụ nke a ga ewegara Chineke.

26 Ugbua lee, nke a bụ asụsụ nke Jekọb.

27 Ma ugbua onye matara ma e nwere ike mkpuru-afọ nke Josef nke fọduru, nke ga-ala-n’iyi dika uwe ya, bụ ndị ahụ ghotahiere anyị? E, ma ọbuna ọ ga-abụ anyị n’onwe anyị ma ọburu na anyị eguzosighi ike n’okwukwe nke Kraịst.

28 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Moronai kwuworo okwu ndi a ọ gawara, na kwa zipu n’akukụ nile nke ala ahụ ebe e nwere nghotahie nile, ma kpọkọta ndi ahụ nile ọñụ ndi chọrọ ichekwa ntọhapu ha, iguzo megide Amalakaja na ndi ahụ ghotahieworo, ndi a na-akpọ ndi Amalakaja.

29 Ma o wee ruo na mgbe Amalakaja hụrụ na ndi nke Moronai di imerime karia ndi

nke Amalakaja—ma ọ hụkwara na ndi ya nwere obi abụọ gbasara ikpe-ziri-ezi nke ụzọ nke ha nakwereworo—ya mere, ebe ọ na-atụ egwu na ya agaghị enweta isi-okwu ahụ, ọ kpọrọ ndi ya ndi kwere ma puo baa n’ala nke Nifai.

30 Ugbua Moronai chere na ọ dighi mkpa na ndi Leman ga-enwekwa ume ọzọ; ya mere o chere igbabichi ndi Amalakaja ahụ, ma-ọbụ jide ha ma kpoghachị ha azu, ma gbua Amalakaja; e, n’ihi na ọ matara na ọ ga-akpasu ndi Leman iwe megide ha, ma mee ha ka ha bia n’ogu megide ha; ma nke a ka ọ matara na Amalakaja ga-eme ka o wee nweta ebun-n’obi ya nile.

31 Ya mere Moronai chere na ọ di mkpa na ọ ga-akporo ndi-agma ya nile, ndi kpokotaworo onwe ha ọñụ, ma nye onwe ha ngwa-agma ma baa n’ime ọgbu-gba-ndu idebe udo ahụ—ma o wee ruo na ọ kpọrọ ndi-agma ya ma zoro-ije puo jiri ulo ikwu ya nile baa n’ime ozara, igbabichi ụzọ nke Amalakaja n’ime ozara ahụ.

32 Ma o wee ruo na o mere dika ochicho ya nile siri di, ma zoba ije n’ime ozara ahụ, ma gbabichie ndi-agma nile nke Amalakaja.

33 Ma o wee ruo na Amalakaja gbafuru ya na ntakiri ọñụ-ogugu nke ndi nwoke ya, ma ndi nke fọduru e nyefere ha n’aka nke Moronai ma a kpoghachiri ha n’ala nke Zarahemla.

34 Ugbua, Moronai ebe ọ bụ

nwoke ndi-isi-ikpe “họputara na olu nke ndi ahụ, ya mere o nwere ike dika ọchịchọ ya siri di ya na ndi-agma nile nke Nifai, ihiwe na igosi ikike n’ebe ha nọ.

35 Ma o wee ruo na onye ọbula nke ndi Amalakaia nke na-aghị aba n’ime ọgbugba-ndu ikwado ụzọ nke inwere onwe, ka ha wee dokwaa ọchịchị inwere-onwe ha, o mere ka e gbuo ha; ma e nwere nani ole na ole ndi juru ọgbugba-ndu nke inwere-onwe ahụ.

36 Ma o wee ruo kwa, na o mere ka e kelie ákàrà nke ntọhapu n’ulo-elu towa ọbula nke di n’ala ahụ nile, nke ndi Nifai nwere; ma otu a Moronai kunyere ihe nlere-anya nke ntọhapu n’etiti ndi Nifai.

37 Ma ha malitere inwe udo ọzọ n’ala ahụ; ma otu a ha kwadoro udo ruo ọ fọdurụ nta-kiri ka ọ buru ngwucha afọ iri na iteghete nke ọchịchị nke ndi-ikpe.

38 Ma Hilaman na “ndi isi nchu-aja nile kwadokwara usoro di na nzuko-nsọ; e, ọbuna ruo ohere di afọ anọ ka ha nwere udo na inuri-onu n’ime nzuko-nsọ ahụ.

39 Ma o wee ruo na e nwere otutu ndi nwuru, “na-ekwesike na Onye-nwe Jisus Kraist gbaputara mkpuru-obi ha nile; otu a ha gapuru n’uwa na-anuri.

40 Ma o nwere ufodu ndi nwuru n’aru oku, nke n’oge ufodu n’afọ na-abia ugboro-ugboro n’ala ahụ — mana ọbukarighi na

aru oku, n’ihi idi ezi-mma nke udi otutu “ahihia na mgboro-gwu nile nke Chineke kwadwororo iji wepu ihe na-akpata ọria nile, nke ndi mmadu na-enweta site n’udi nke iru ọbuchi —

41 Mana e nwere otutu ndi nwuru site n’ime okenye; ma ndi nke nwuru n’ime okwukwe nke Kraist nwere “anuri n’ime ya, dika anyi kwesiri iche.

ISI 47

Amalakaia wee jiri aghughọ, igbummadu, na mgba-okpuru iburu eze ndi Leman—Ndi nghotahie Nifai nwere ajo-omume ma di egwu karịa ndi Leman. Ihe dika n’afọ 72 tutu amuo Kraist.

UGBUA anyi ga-alaghachi n’ime akuko-ndekota anyi nye Amalakaia na ndi ahụ sooro ya “gbaba n’ime ozara ahụ; n’ihi na lee, ọ kpọrọwori ndi ahụ soro ya gaa, ma galite n’ala nke Nifai, n’etiti ndi Leman, ma ọ kpasuru ndi Leman iwe megide ndi nke Nifai, nke mere na eze ndi Leman ahụ zigara ima-okwa n’akuku ala ya nile, n’etiti ndi ahụ nile, ka ha kpokota kwa onwe ha onu ọzọ iga ilu agha megide ndi Nifai.

2 Ma o wee ruo na mgbe ima-okwa ahụ gazuworo n’etiti ha egwu turu ha karia; e, egwu turu ha imejo eze ahụ, ma egwu tukwara ha iga ilu-agma megide ndi Nifai eleghi-anya ha ga-atufu ndu ha nile. Ma o wee ruo na

34a Alma 43:16.

38a Alma 46:6.

39a Moro. 7:3, 41.

40a OznQd. 89:10.

41a Mkpu. 14:13.

47 1a Alma 46:33.

b 2 Nif. 5:5–8;

Omnai 1:12–13.

ha achoghị iga, ma-ọbụ ndị ka n'ime ha achoghị, irube-isi nye iwu nile nke eze ahụ.

3 Ma ugbua o wee ruo na iwe were eze ahụ nke ukwu n'ihierubeghi-isi ha; ya mere o nyere Amalakaia ichi akukụ ndi-agma ya nke ahụ nke ndi n'erubere iwu ya isi, ma nye ya iwu ka ọ gagharịa ma kwagide ha ibu ngwa-agma nile.

4 Ugbua lee, nke a bụ ọchịchọ nke Amalakaia; n'ihia ya ebe ọ bụ onye di nnọ aghughọ n'ime ihe ọjọọ ya mere o buru atumatụ ahụ n'obi ya ichuda eze ndi Leman site n'ọche-eze ya.

5 Ma ugbua o nwetawo ọchịchị nke akukụ ndi Leman ahụ nile ndi kwadoro eze ahụ; ma ọ choro irite nkwado nke ndi ahụ na-anaghi erube-isi; ya mere ọ gara n'iru ruo ebe ahụ a na-akpọ "Onaida, n'ihia na n'ebe ahụ ka ndi Leman nile gbagaworo; n'ihia na ha choputara ndi-agma ahụ ka ha na-abia, ma ebe ha na-eche na ha na-abia ibibi ha, ya mere ha gbagara Onaida, ruo n'ebe nke ngwa-ogu nile di.

6 Ma ha ahoputawo otu nwoke ibu onye-eze na onye-ndu nye ha, ebe ha mesiworo obi ha ike jiri mkpebi ido-anya na-agaghi akwagide ha iga megide ndi Nifai.

7 Ma o wee ruo na ha kpokotara onwe ha onu n'elu ugwu ahụ nke a na-akpọ Antipas, na-njike-re iga ilu agha.

8 Ugbua obughị nzube nke Amalakaia inye ha agha dika iwu nile nke eze ahụ siri

di; mana lee, o buuru nzube ya irite nkwado nke ndi-agma nile nke ndi Leman, ka o wee debe onwe ya n'isi ha ma chuda eze ahụ n'ochichi ma were onwunwe nke ala-eze ahụ.

9 Ma lee, o wee ruo na o mere ndi-agma ya ka ha runye ulo ikwu ha nile na ndagwurugwu ahụ nke diiri na nso ugwu Antipas ahụ.

10 Ma o wee ruo na mgbe o ruru abali o zipuru onye-ozia nke nzuzo n'elu ugwu Antipas ahụ, na-achọ ka onye-ndu nke ndi ahụ nọ n'elu ugwu, nke aha ya bụ Lihontai, ka ọ gbadata n'ala-ala nke ugwu ahụ n'ihia na ọ choro ka ya na ya kwuo okwu.

11 Ma o wee ruo na mgbe Lihontai natara ozi ahụ ọ nwaghi anwa gbada n'ala-ala ugwu ahụ. Ma o wee ruo na Amalakaia zipuru ozo nke ugboro abuo, na-achọ ka ọ gbadata. Ma o wee ruo na Lihontai achoghi; ma o zipuru ozo nke ugboro ato.

12 Ma o wee ruo na mgbe Amalakaia choputara na ya enweghi ike inweta Lihontai ka ọ gbadata site n'ugwu ahụ, ọ rigoro n'elu ugwu ahụ, ofoduru-ntakiri iru ebe izu-ike Lihontai; ma o zipuru ozo nke ugboro anọ ozi ya nye Lihontai, na-achọ ka ọ gbadata, na ka ọ kporo ndi nche ya bia.

13 Ma o wee ruo na mgbe Lihontai gbadatakwuruworo Amalakaia ya na ndi nche ya nile, na Amalakaia choro ka ọ gbadata ya na ndi-agma ya n'oge abali, ma gbaa ndi nwoke ahụ

ndị eze ahụ nyeworo ya iwu ịchikọta gburu-gburu n'ebe izu-ike ha nile ma na ya ga-enyefe ha n'aka Lihontai, ma ọburu na ọ ga-eme ya (Amalakaia) onyendu nke abụọ n'ebe ndi-agma nile ahụ nọ.

14 Ma o wee ruo na Lihontai gbadatara ya na ndi nwoke ya ma gbaa ndi nwoke nke Amalakaia gburu-gburu, otu ọ ga-abu na tutu ha eteta n'ututu ubochi ahụ ndi-agma nile nke Lihontai agbaala ha gburu-gburu.

15 Ma o wee ruo mgbe ha huru na a gbara ha gburu-gburu, ha rioro Amalakaia ka o kwere ka ha sonye ha na umunne ha nwoke, ka a ghara ibibi ha. Ugbua nke a bu nno ihe nke Amalakaia chorọ.

16 Ma o wee ruo na o nyefere ndi nwoke ya, "na-mmegide nye iwu nile nke eze ahụ. Ugbua nke a bu ihe nke Amalakaia chorọ, ka o wee mezuo ochichọ ya nile n'ichuda eze ahụ n'ochichi.

17 Ugbua ọ buru omenala n'etiti ndi Leman, ọburu na e gbuo onye-isi ndu ha, ihoputa onye-ndu nke abụọ ibu onye-isi ndu ha.

18 Ma o wee ruo na Amalakaia mere ka otu n'ime umu-oru ya tinyere Lihontai nsi ntakiri ntakiri, nke mere ka ọ nwuo.

19 Ugbua, mgbe Lihontai nwuru, ndi Leman hoputara Amalakaia ka ọ buru onye-ndu ha na onye-isi-agma ha.

20 Ma o wee ruo na Amalakaia zoro ije ya na ndi-agma ya nile (n'ihi na o nwetawo ochichọ ya

nile) ruo n'ala nke Nifai, ruo n'obodo-ukwu nke Nifai, nke bu isi obodo-ukwu.

21 Ma eze ahụ gaputara izute ya, ya na ndi nche ya nile, n'ihi na o chere na Amalakaia emejuputawo iwu ya nile, ma na Amalakaia akpokotawo nnu-kuwu ndi-agma iga megide ndi Nifai n'ilu agha.

22 Mana lee, dika eze ahụ putara izute ya Amalakaia mere ka umu-oru ya nile garuo izute eze ahụ. Ma ha gara ma kpoo isi ala n'iru eze ahụ, dika n'isopuru ya n'ihi idi ukwu ya.

23 Ma o wee ruo na eze ahụ weputara aka ya ikulite ha, dika omenala ndi Leman siri di, dika ihe aka-ebe nke udo, bu omenala nke ha wetara site n'aka ndi Nifai.

24 Ma o wee ruo na mgbe o kuliteworo onye nke mbu site n'ala, lee ọ mara eze ahụ mma n'obi; ma ọ dara n'ala.

25 Ugbua umu-oru nile nke eze ahụ gbafuru; ma umu-oru nke Amalakaia weliri iti mkpu, na-asi:

26 Lee, umu-oru nile nke eze ahụ amawo ya mma n'obi, ma ọ dawo ma ha agbafuwo; lee, bia ma hu.

27 Ma o wee ruo na Amalakaia nyere iwu na ndi-agma ya nile ga-azoro ije gaa ma hu ihe me-wo eze ahụ; ma mgbe ha biaworo n'ebe ahụ, ma chota eze ahụ ka ọ dina n'ime obara ya, Amalakaia mere dika iwe ọ naewe ya, ma si: Onye obula huru eze ahụ n'anya, ya gaa n'iru, ma

chụọ ụmụ-oru ya nile ọsọ ka e nwe-ike gbuo ha.

28 Ma o wee ruo na ndị nile hụrụ eze ahụ n'anya, mgbe ha nūrụ okwu ndị a, bịara ma chụọ ụmụ-oru nke eze ahụ ọsọ n'azụ.

29 Ugbugba mgbe ụmụ-oru nile nke eze ahụ hụrụ ndị-agma n'achụ ha, egwu mberede tūrụ ha ọzọ, ma ha ghabara n'ime ọzara ahụ, ma bīafeta n'ala nke Zarahemla ma sonye “ndị nke Amōn.

30 Ma ndị-agma ahụ chūrụ ha n'azụ laghachiri, ebe ha chūwo-ro ha n'azụ n'efu; ma otu a Amalakaia, site n'aghughọ ya, nwetara obi nile nke ndị ahụ.

31 Ma o wee ruo echi ya ọ bara obodo-ukwu Nifai ya na ndị-agma ya nile, ma were onwu-nwe nke obodo-ukwu ahụ.

32 Ma ugbugba o wee ruo na nwunye-eze ahụ, mgbe ọ nūwo-ro na e gburu eze ahụ — n'ihī na Amalakaia ezipuworiji onye-ozī zigara nwunye-eze na-agwa ya na eze ahụ ụmụ-oru ya egbuwo ya, na ọ chūrụ ha ya na ndị-agma ya, mana ọ bụ n'efu, ma ha emeworiji mgbapụ ha —

33 Ya mere, mgbe nwunye-eze nwetara ozi nke a o zigaara Amalakaia ozi, na-achọ ya ka o debe ndū ndị obodo-ukwu ahụ; ma ọ chọkwara ya ka ọ batakwute ya; ma ọ chọkwara ya ka ọ kpọrọ ndị aka-ebe gaseo ya igba-ama gbasara ọnwụ nke eze ahụ.

34 Ma o wee ruo na Amalakaia kpọrọ otu nwa-oru ahụ nke gburu eze ahụ, na ndị nile ha na ya nọrọ, ma bakwuru nwunye-eze ahụ, ruo n'ebe nke ọ nọdurụ-ala; ma ha nile gbaara ya ama na eze ahụ ụmụ-oru nke ya gburu ya; ma ha sīkwara: Ha agbafuwo; ọ bụ na nke a ọ gbaghi ama megide ha? Ma otu a ha doro nwunye-eze ahụ anya gbasara ọnwụ nke eze ahụ.

35 Ma o wee ruo na Amalakaia chọrọ nkwardo nke nwunye-eze ahụ, ma kpọrọ ya nye onwe ya ka ọ būrụ nwunye ya; ma otu a site n'aghughọ ya, na site n'enyem-aka nke ụmụ-oru aghughọ ya nile, o nwetara ala-eze ahụ; e, a nakweere n'ezi-okwu na ọ bụ eze n'akukū n'ala ahụ nile, n'etiti ndị nke ndị Leman nile, ndị nke ihe “mejuputara ha bụ ndị Leman na ndị Lemuel na ndị Ishmel, ndị nghotahie nile nke ndị Nifai, site n'ochichī nke Nifai gbada ruo oge ugbugba.

36 Ugbugba ndị “nghotahie nile a, ebe ha nwere otu ụdī nkuzi na otu mmụta dika ndị Nifai, e, ebe a kuziwo-ro ha n'otu 'omuma-ihe nke Onye-nwe, otu o sila dī, ọ dī ichē ikōwa, na-adighi-anya ka ha mesiworo nghotahie nile ha mesizie obi ike karīa na 'achoghi ncheghari, na ndị a na-azughī-azū karīa, ajọ-omume na idī egwu karīa ndī Leman — na-añubazi omenala nile nke ndī Leman; na-enye

29a Alma 43:11–12.
NGAN Ndī Antai-
Nifai-Lihai.

35a Jekob 1:13–14.
36a NGAN Ngonari
Okwukwe.

b Ndī-Hib 10:26–27;
Alma 24:30.
c Jer. 8:12.

umengwu ohere, na udi ochicho nke anu-aru nile di iche iche; e, ichefu kpm-kpm Onye-nwe Chineke ha.

ISI 48

Amalakaia wee kpasuo ndi Leman imegide ndi Nifai—Moronai wee kwado ndi ya ichekwa uzọ ndi nke Kraist—O na-enwe onu na ntọhapu na inwere-onwe ma buru nwoke di ike nke Chineke. Ihe dika n'afọ 72 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na, ngwan-gwa Amalakaia nwetaworo ala-eze ahụ, o malilere ikwalite obi ndi Leman nile megide ndi nke ndi Nifai; e, o hoputara ndikom ka ha gwa ndi Leman okwu site n'ulo-elu towa ha nile, megide ndi Nifai.

2 Ma otu a o kwalitere obi ha nile megide ndi Nifai, nke mere na n'oge ngwucha nke afọ nke iri na iteghete nke ochichi nke ndi-ikpe, ebe o mezuworo atumatu ya nile rute oge ahụ, e, ebe e meworo ya eze nye ndi Leman, o chokwara ichi eze n'ala ahụ nile, e, ma ndi ahụ nile nọ n'ala ahụ, ndi Nifai na kwa ndi Leman.

3 Ya mere o mezuworiji atumatu ya, n'ih na o mesiworo obi ndi Leman nile ike ma kpuo ha isi n'echiche, ma kpasuo ha iwe, nke mere na o kpokotawo otutu igwe mmadu iga n'ilu agha megide ndi Nifai.

4 N'ih na o kpebiri, n'ih nnu-kwu onu-ogugu nke ndi ya,

ibiakwasị ndi Nifai n'ike na iwe-ta ha n'ime ibu-oru.

5 Ma otu a o hoputara "ndi-isi ochi-agma nke ndi Zorom ebe ha bu ndi matara maka ume ndi Nifai karichaa, na ebe mgbaba ha, na ebe nile kachasi na-adighi-ike nke obodo-ukwu ha nile; ya mere o hoputara ha ibu ndi-isi ochi-agma nye ndi-agma ya nile.

6 Ma o wee ruo na ha weere ebe izu-ike ha, ma gaa n'iru chee-iru n'ala nke Zarahemla n'ozara ahụ.

7 Ugbua o wee ruo na mgbe Amalakaia nowori otu a na-enweta ike site n'aghugho na nduhie, Moronai n'aka nke ozo, nowori "na-akwado echiche nile nke ndi ahụ ikwesị-ntukwasị-obi nye Onye-nwe Chineke ha.

8 E, o nọ na-agba ndi-agma nile nke ndi Nifai ume, na iwu ebe siri-ike nile, ma-obu ebe mgbaba nile; na-atulite mgbidi-aja ebe nile iji kpuchite ndi-agma ya nile, na kwa iwu mgbidi nile nke okwute iji gbachigide ha gburu-gburu obodo-ukwu ha nile, na oke nile nke ala ahụ; e, gburu-gburu nile nke ala ahụ.

9 Ma na ebe ewusiri ike ha nile nke na-adighi ike o debere onu-ogugu kachasi nke ndi nwoke; ma otu a o wusiri ala ahụ ike ma nye ha agbam-ume nke ndi Nifai nwere.

10 Ma otu a o na-akwado "ichekwa ntọhapu ha, ala ha nile, ndi nwunye ha, na umu ha, na udo ha, ma na ha ga-ebi ndu nye Onye-nwe Chineke ha, ma

na ha ga-enwe ike jide ihe ahụ nke ndị iro ha kpọrọ ụzọ nke ndị otu-Kraist.

11 Ma Moronai bụrụ nwoke siri ike na dike; ọ bụrụ nwoke nke nwere “ngikota zuru oke; e, nwoke nke na-enweghi mmasi n’ikwafu ọbara; otu nwoke nke mkpuru-obi ya nwere ọñụ na ntọhapụ na inwere onwe nke mba ya, na ụmụne ya site n’iburu-oro na igba oru;

12 E, nwoke nke obi ya juputara na ekele nye Chineke ya, n’ihi otutu ohere na ngozi nile nke ọ wukwasiri ndi ya; nwoke nke rusiri ọrụ ike karịa maka “odimma na nchekwa nke ndi ya.

13 E, ma ọ bụrụ nwoke nke na-enweghi ida mba n’okwu-kwe nke Kraist, ma ọ “nụwo iyi ichekwa ndi ya, ihe nile ruu ya, na mba ya, na okpukpe-chi ya, ọbuna ruo n’itufu ọbara ya.

14 Ugbua ndi Nifai ka a kuziiri ichekwa onwe ha megide ndi iro ha, ọbuna ruo n’ikwafu ọbara ma ọburi na ọ di mkpa; e, ma a kuzikwaara ha ka ha “ghara inwe oge ha ga-akpasu mmadu iwe, e, na ka ha ghara inwe mgbe ọbula ha ga-eweli mma-agma ma ọburi megide onye iro, ma ọburi iji chekwa ndu ha.

15 Ma nke a buri okwukwe ha, na site n’ime otu ahụ Chineke ga-eme ka ha mee nke oma n’ala ahụ, ma-ọburi n’ikwu ya otu ọzọ, ọburi na ha kwesiri ntukwasị-obi n’idebe

iwu-nsọ nile nke Chineke na ọ ga-eme ka ha mee nke oma n’ala ahụ; e, dọo ha aka na nti igbapu, ma-ọburi ijikere maka agha, dika ihe egwu ha siri di;

16 Na kwa, na Chineke ga-eme ka ha mata ebe ha ga-aga ichekwa onwe ha megide ndi iro ha, ma site n’ime otu ahụ, Onye-nwe ga-anaputa ha; ma nke a bu okwukwe nke Moronai, ma mkpuru-obi ya nuriri-ọñụ n’ime ya; “obughi n’ikwafu ọbara kama n’ime ihe oma, n’ichekwa ndi ya, e, n’idebe iwu-nsọ nile nke Chineke, e, na iguzogide ajoo-omume.

17 E, n’ezie, n’ezie a si m unu, ọburi na mmadu nile a noro-wo, ma noro, ma ga-anogide, dika Moronai noro, lee, ike ndi ahụ nile nke ala-muo a gaara eme ka ha ma jijiji ruo mgbe nile, e, “ekwensu agaraghi enwe kwa ike n’ebe mkpuru-obi nile nke umu nke mmadu di.

18 Lee, ọ bu nwoke di ka Amon, nwa-nwoke nke Mosaja, e, ma ọbuna umu-nwoke Mosaja ndi nke ozo, e, na kwa Alma na umu ya nwoke nile, n’ihi na ha nile bu ndi nke Chineke.

19 Ugbua lee, Hilaman na umunne ya nwoke anaghi ejere ndi ahụ ozi di ntakiri karịa ka Moronai siri na-eje; n’ihi na ha kwusara okwu nke Chineke, ma ha mere ndi nile ọbula nara-nti n’okwu ha nile baptism baa na ncheghari.

20 Ma otu a ha gaghariri, ma

11a NGAN Ngikota.

12a NGAN Odimma.

13a Alma 46:20–22.

14a Alma 43:46–47;

3 Nif. 3:20–21;

Mom 3:10–11;

OznQd. 98:16.

16a Alma 55:19.

17a 1 Nif. 22:26;

3 Nif. 6:15.

ndị ahụ “wedatara onwe ha ala n’ihi okwu ha nile, nke mere na ha natara ^biru-oma dī elu n’aka Onye-nwe, ma otu a ha nweere onwe ha site n’agha nile na ndo-
ro-ndoro nile n’etiti onwe ha, e, obuna ruo ohere nke afọ anọ.

21 Mana dika m kwuworo, n’oge ikpe-azụ nke afọ nke iri na iteghete, e, na-agbanyeghi udo ha n’etiti onwe ha, a kwa-gidere ha n’enweghi mmasi ha iluso umunne ha, ndi Leman ogu.

22 E, na mkpirisi, agha ha nile akwusighi mgbe obula ruo ohere otutu afọ ha na ndi Leman, na-agbanyeghi nnukwu enweghi mmasi ha.

23 Ugbua, ha nwere “nwute iburu ngwa-agma nile megide ndi Leman, n’ihi na ha enweghi mmasi n’ikwafu obara; e, ma nke a abughi ihe nile—ha nwere mwute ibu ihe e jiri ziga otutu n’ime umunne ha puo n’uwa nke a baa n’ime uwa ebighi-ebi, na-ejikereghị izute Chineke ha.

24 Otu o sila di, ha enweghi ike ikwere itogbo ndu ha nile, ka e gbuo “ndi nwunye ha na umu ha site n’obi-ojoo anumanu nke ndi ahụ buturula umunne ha, e, ma ha ^bghotahieworo site na nzuko-nsọ ha, ma hapu-
woro ha ma gaworo ibibi ha site n’isonye ndi Leman.

25 E, ha enweghi ike inagide na umunne ha ga-añuri oñu n’elu obara nke ndi Nifai, oburura na e nwere ndi kwesiri

idebe iwu-nsọ nile nke Chineke, n’ihi na nkwa nke Onye-nwe bu, oburu na ha ga-edebe iwu-nsọ ya nile ha ga-eme nke oma n’ala ahụ.

ISI 49

Ndi Leman na-aba-ogu enweghi ike iwere obodo-ukwu nile e wusiri-ike nke Amonaiha na Noa—Amalakaja wee kochaa Chineke ma nuu iyi inu obara nke Moronai—Hilaman na umunne ya nwoke gara n’iru igba Nzuko-nsọ ahụ ume. Ihe dika n’afọ 72 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo n’onwa nke iri na otu n’afọ nke iri na iteghete, n’ubochi nke iri nke onwa ahụ, ndi-agma nile nke ndi Leman a huru ha ka ha na-abia chee iru n’ala nke Amonaiha.

2 Ma lee, e wughariworii obodo-ukwu ahụ, ma Moronai edebeworii ndi-agma n’oke-ala nile nke obodo-ukwu ahụ, ma ha ewuliteworii unyi gburu-gburu ebe ahụ iji chekwa ha site n’uta nile na okwute nile nke ndi Leman; n’ihi, na lee, ha luru ogu jiri okwute nile na aro nile.

3 Lee, a siriri m na obodo-ukwu nke “Amonaiha e wughariwo ya rii. A si m unu e, na e wughariri ya n’otu akuku; ma n’ihi na ndi Leman ebibiwo ya otu ugboro n’ihi ajoo-omume nke

20a NGAN Umeala,
Idi Umeala.
b 1 Nif. 17:35.

23a Oznd. 42:45.
24a Alma 46:12.
b NGAN Ngonari

Okwukwe.
49 3a Alma 16:2–3, 9, 11.

ndị ahụ, ha chere na ọ ga-abụkwara ha anụ-mgburi dī mfe ọzọ.

4 Mana lee, otu nnukwu enwetaghị ihe e bu n'obi ha siri dī; n'ihī na lee, ndị Nifai egwuworīi mgbaja-aja gbaa onwe ha gburu-gburu nke dīiri oke elu nke mere na ndị Leman enweghị ike itụ ha okwute ha nile na arọ ha nile ka ha dī ire, ọbughị ma ha nwere ike ibiakwasị ha ma ọbughị site n'ebe ha si n'aba.

5 Ugbua n'oge a ndi-isi ọchị-agma nile nke ndị Leman ọ tūrū ha n'anya karīa, n'ihī amamihe nke ndị Nifai n'ikwado ebe nchekwa ha nile.

6 Ugbua ndi ndu nile nke ndi Leman echeworīi, n'ihī nnukwu nke ọnụ-ọgụgụ ha nile, e, ha chere na a ga-enye ha ohere ibiakwasị ha dīka ha meworo na mbū; e, ma ha akwadowo kwa onwe ha jiri ihe ize mgbo nile, na epekele-nchekwa-obi nile; ma ha akwadowo kwa onwe ha jiri uwe nke akpukpọ-anụ nile, e, uwe dī agbidigbi nke ukwu ikpuchi ọtọ ha.

7 Ma ebe ha jiri otu a kwado ha chere na ọ ga-adiri ha mfe imeri ma debe ụmūnne ha n'ibu-arọ nke ibū-oru, ma-ọbū tīgbuo ma gbuo ha n'igwe dīka o siri masi ha.

8 Mana lee, nke kachasị tū ha n'anya, ha nọ na "njikere maka ha, n'udī a na-enwebeghī onye matara ya n'etiti ụmū Lihai. Ugbua ha nọ na njikere maka ndi Leman, ilū agha n'udī nke nkuzi nile nke Moronai.

9 Ma o wee ruo na ndi Leman, ma-ọbū ndi Amalakaia, ọ tūrū ha n'anya karīa n'udī ha siri jikere maka agha.

10 Ugbua, ọbūrū na Amalakaia gbadataworō site "n'ala nke Nifai, n'isi ndi-agma ya, eleghī anya ọ gara eme ndi Leman ka ha buso ndi Nifai agha n'obodo-ukwu nke Amōnaiha; n'ihī na lee, o jighi ọbara nke ndi ya kporo ihe.

11 Mana lee, Amalakaia agbadataghī n'onwe ya idu agha ahū. Ma lee, ndi-isi ọchī-agma ya nile anwaghī anwa ibuso ndi Nifai agha n'obodo-ukwu Amōnaiha, n'ihī na Moronai agbanweworīi nhazi nke ihe nile n'etiti ndi Nifai, nke mere na ndi Leman enwetaghī ihe ha bu n'obi n'ihī ebe mgbaghachī ha ma ha enweghī ike ibiakwasī ha.

12 Ya mere ha laghachiri azū baa n'ime ọzara ahū, ma were ebe izu ike ha ma zoro ije chee iru n'ala nke Noa, n'echē na nke ahū ga-abū ebe ọzọ kachasī mma nye ha ibia megide ndi Nifai.

13 N'ihī na ha amataghī na Moronai ewusiwo ike, ma-ọbū ewuwo "ebe ewusiri-ike nile nke nche, maka obodo-ukwu ọbūla gburu-gburu ala ahū; ya mere, ha zoro ije gaa n'iru ruo n'ala nke Noa jiri mkpebi siri ike; e, ndi-isi ọchī-agma ha nile gaputara n'iru ma nūo iyi na ha gaebibi ndi obodo-ukwu ahū.

14 Mana lee, n'itū-n'anya ha, obodo-ukwu nke Noa, nke

nara abụ ebe n'esighi-ike, abụ-
rụwo ugbua, site n'ọrụ Moro-
nai, ebe siri-ike, e, ọbuna
ikari isi-ike nke obodo-ukwu
Amọnaiha ahụ.

15 Ma ugbua, lee, nke a bụ
amamihe n'ime Moronai; n'ih
na o cheworiji na a ga-eyi ha
egwu mberede n'obodo-ukwu
Amọnaiha ahụ; ma dika obodo-
ukwu nke Noa na-abụ akuk
kachasi n'esighi-ike n'ala ah
tutu ugbua, ya mere ha ga-azoro
ije gaa n'ilu agha; ma otu a ka o
di dika ochicho ya nile siri di.

16 Ma lee, Moronai ahoputa-
wo Lihai ibi onye-isi ochi-agma
na-achi ndi nwoke nke obodo-
ukwu ahụ; ma-ọbụ "otu Lihai
ahụ nke luru ọgụ ya na ndi
Leman na ndagwurugwu di
n'owuwa-anyanwu nke osimiri
Saidon.

17 Ma ugbua lee o wee ruo,
na mgbe ndi Leman hụworo na
Lihai na achi obodo-ukwu ah
ha enwetakwaghi ihe ha bu
n'obi ozo, n'ih na ha na-atu
egwu Lihai karichaa; otu o sila
di ndi-isi ochi-agma ha nile anu-
wo iyi ibuso obodo-ukwu ah
agma; ya mere, ha kpolitere ndi-
agma ha nile.

18 Ugbua lee, ndi Leman enwe-
ghi ike iba n'ime ebe e-wusiri-
ike nke nchekwa ha site n'uzo
ozo ma ọbughị site n'onu uzo
ahụ, n'ih idi elu nke mgbidi
ahụ nke atuliworo elu, ma omi-
mi nke awara mmiri ahụ nke
egwuworo gburu-gburu, ma
ọbughị site n'uzo ahụ.

19 Ma otu a ka ndi Nifai jiri

jikere ibibi ndi nile ga-anwa
anwa irigo ibata ebe ewusiri-
ike ahụ site n'uzo ozo, site n'i-
tufetara ha okwute nile na aro
nile ka o dasa ha.

20 Otu a ha no na njikere, e,
otu nke ndi nwoke ha kachasiri
sie ike, ji mma-agma ha nile na
ebe ha nile, itida ndi nile ga-
anwa anwa ibata n'ebe nche-
kwa ha site n'ebe uzo ahụ; ma
otu a ka ha siri noro na njikere
ichekwa onwe ha megide ndi
Leman.

21 Ma o wee ruo na ochi-agma
nile ahụ nke ndi Leman kpoli-
tere ndi-agma ha nile n'iru ebe
uzo ahụ, ma malite iluso ndi
Nifai agha, ibanye n'ebe nche-
kwa ha; mana lee, a chughachi-
ri ha azu site n'oge ruo n'oge,
nke mere na e gburu ha jiri
nnukwu ogbugbu.

22 Ugbua mgbe ha choputara
na ha enweghi ike imeri ndi
Nifai site n'uzo ahụ, ha malite-
re igwuda aja mgbidi ha nile ka
ha wee nweta uzo ruo ebe ndi-
agma ha no, ka ha wee nwere
ohere di ahata-aha ilu ọgụ;
mana lee, na mgbalị nile ndi a,
azachapuru ha site n'okwute
nile na aro nile nke a turu ha;
ma kara ikpoju olulu ha nile
site n'idodata mgbidi-aja ah
nile n'ala, e mejuputara ebe
ufodu ha na ndi ha nwuru
anwu na ndi meruru-aru.

23 Otu a ndi Nifai nwere ike
nile n'ebe ndi iro ha no; ma otu
a ndi Leman gbaliri ibibi ndi
Nifai ruo mgbe e gbuchara
ndi-isi ochi-agma ha nile; e, ma

kariya otu puku n'ime ndi Leman ka e gburu; ebe o bu n'aka nke ozọ, e nweghi otu mkpuru-obi onye Nifai e gburu.

24 E nwere ihe dika iri-ise ndi e meruru-aru, ndi e ghewere-oghe nye arọ nile nke ndi Leman site n'uzọ ahụ, manna ihe-ize-mgbọ ha nile kpuchitere ha, na epekele-nchekwa-obi ha nile, na epekele mkpuchi isi ha, nke mere na onya ha nile di n'ukwu ha nile, otutu n'ime nke buru ezigbo ibu.

25 Ma o wee ruo, na mgbe ndi Leman huru na ndi-isi ochi-agma ha nile e gbusiwo ha, ha gbabara n'ime ozara ahụ. Ma o wee ruo na ha laghachiri n'ala nke Nifai, igwa eze ha, Amalakaia, onye nke bu onye Nifai site n'omumu, gbasara nnukwu ntufu ha.

26 Ma o wee ruo na o were iwe kariya n'ebe ndi ya nọ, n'ih na o nwetabeghi ochicho ya n'ebe ndi Nifai nọ; o bobeghi ha ibu-aro nke ibu-oru.

27 E, iwe were ya kariya, ma o "kochara Chineke, na kwa Moronai, ^bna-anu iyi na ya ga-anu obara ya; ma nke a n'ih na Moronai edebewo iwu-nsọ nile nke Chineke n'ijikere maka nchekwa nke ndi ya.

28 Ma o wee ruo, na n'aka nke ozọ, ndi nke Nifai "kelere Onyenwe Chineke ha, n'ih ike ya n-eweghi atu n'inaputa ha site n'aka ndi iro ha nile.

29 Ma otu a ka afọ iri na iteghete nke ochichi nke ndi

ikpe na-achị ndi Nifai ahụ siri gwuchaa.

30 E, ma e nwere udo esepughi-aka n'etiti ha, na nnukwu ime nke oma kariri akari na nzuko-nsọ ahụ n'ih inā-nti ha na mgbali ha nke ha nyere okwu nke Chineke, nke e kwuputara nye ha site n'aka Hilaman, na Shiblōn, na Korian-ton, na Amōn na umunne ya nwoke, e, na site n'aka ndi nile e chiworo-echichi site "n'usoro nsọ ahụ nke Chineke, ebe emeworo ha baptism baa na ncheghari, ma zipu ha ikwusa ozi-oma n'etiti ndi ahụ.

ISI 50

Moronai wee wusie ala nile nke ndi Nifai ike—Ha wee wuo otutu obodo-ukwu ohuru—Otutu agha na mbibi wee dakwasi ndi Nifai n'ubochi nile nke ajo-omume ha na ihe aru nile—Morianton na ndi nghotahie ya nile Tiankom meriri ha—Nifaiha wee nwuo, ma nwa ya nwoke Pehoran wee nochie oche-ikpe ahụ. Ihe dika n'afọ 72 ruo 67 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na Moronai akwusighi ime njikere nile maka agha, ma-obu ichekwa ndi ya megide ndi Leman; n'ih na o mere ka ndi-agma ya nile malite na mmalite nke iri afọ abuo nke ochichi nke ndi-ikpe, ka ha wee malite igwulite mkpomkpo aja gburu-gburu obodo-ukwu ahụ nile, akuku

27a NGAN Ikwhuhie
Chineke, Nkwhuhie
Chineke.

b QIndoz. 23:12.
28a NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n'ekele.

30a Alma 43:2.

nile nke ala ahụ nke ndị Nifai nwere.

2 Ma n'elu mgba-aja nile ahụ o mere na e kwesiri inwe osisi nile e ji ewu ụlọ, e, ọrụ nile nke osisi e ji ewu ụlọ e wulitere elu ruo ogologo nke mmadụ, gburu-gburu obodo-ukwu ndị ahụ nile.

3 Ma o mere ka n'elu ọrụ nile nke osisi e ji ewu ụlọ a ga-enwe okporo-osisi a piri ka ọ na-adụ ogwu e wukwasiri n'osisi nile ahụ e ji ewu ụlọ ahụ gburu-gburu; ma ha siri ike ma di elu.

4 Ma o mere ka e wulite ụlọ-elu towa ka ha na elefe ọrụ nke okporo-osisi ahụ a piri-ka-ha-na-adụ ogwu anya, ma o mere ka e wuo ebe nchekwa nile n'elu ụlọ-elu towa nile ahụ, nke mere na okwute nile na arọ nile nke ndị Leman enweghi ike imeru ha aru.

5 Ma a kwadoro ha nke mere na ha nwere ike itu okwute nile site n'elu ebe ahụ, dika o siri masi ha na ka ume ha ra, ma gbuo onye obula nwara-anwa ibiaru mgbidi nile nke obodo-ukwu ahụ nso.

6 Otu a Moronai kwadoro ebe e wusiri-ike nile megide obibia nke ndi iro ha nile, gburu-gburu obodo-ukwu obula n'ala ahụ nile.

7 Ma o wee ruo na Moronai mere ka ndi-agma ya nile ga-agaba n'ime ozara owuwa-anyanwu ahụ; e, ma ha garuru ma chuba ndi Leman nile ndi no n'ozara owuwa-anyanwu ahụ n'ime ala nke ha nile,

nke di na ndida-ndida nke ala Zarahemla ahụ.

8 Ma ala nke Nifai gara n'uzo guzoro kwem site n'osimiri owuwa-anyanwu ruo n'odida-anyanwu.

9 Ma o wee ruo na mgbe Moronai chupworo ndi Leman nile site n'owuwa-anyanwu nke ozara ahụ, nke di n'elu-elu nke ala nile nke ha onwe ha nwere, o mere ka ndi bi n'ebe ahụ ndi no n'ala nke Zarahemla na n'ala ahụ gburu-gburu ga-agaru n'ime ozara owuwa-anyanwu, obuna ruo n'oke nile n'akuku osimiri, ma nwere ala ahụ.

10 Ma o debekwara ndi-agma nile na ndida ndida ahụ, n'oke nile nke ebe ha nwere, ma mee ha ka ha wulite ebe siri-ike nile ka ha wee nwee ike ichekwa ndi-agma ha nile na ndi ha site n'aka nile nke ndi iro ha.

11 Ma otu a o kewapuru ebe nile siri ike nke ndi Leman n'ozara owuwa-anyanwu ahụ, e, na kwa n'odida anyanwu, naewusike oke ahụ di n'etiti ndi Nifai na ndi Leman, n'etiti ala nke Zarahemla na ala nke Nifai, site n'oke osimiri odida-anyanwu, na-agba n'akuku isi osimiri Saidon ahụ — ndi Nifai nwere ala nile di n'elu-elu, e, obuna ala nile nke di n'elu-elu nke ala Uju ahụ, dika mmasi ha siri di.

12 Otu a Moronai, ya na ndi-agma ya nile, ndi na-abawanye kwa ubochi n'ihhi nkwa nke nchekwa nke ọrụ ya nile wetaara

ha, ma chọọ ibepụ ume na ike nke ndị Leman puọ site n'ala nile nke onwunwe ha, ka ha ghara inwe ike n'ala ahụ nile nke onwunwe ha.

13 Ma o wee ruo na ndị Nifai malitere ntọ-ala nke otu obodo-ukwu, ma ha kpọrọ aha obodo-ukwu ahụ Moronai; ma ọ dị n'akụkụ oke osimiri ọwụwa-anyanwụ; ma ọ dị na ndịda n'akụkụ oke-ala nke ihe ọnwunwe nile nke ndị Leman.

14 Ma ha malitekwara ntọ-ala maka obodo-ukwu dị n'etiti obodo-ukwu nke Moronai na obodo-ukwu nke Erọn, na-ejikọ oke-ala nile nke Erọn na Moronai; ma ha kpọrọ aha nke obodo-ukwu ahụ, ma-ọbụ ala ahụ, Nifaiha.

15 Ma ha malitekwara n'otu afọ ahụ iwu ọtụtụ obodo-ukwu n'ebe elu-elụ, otu n'ụdị dị iche nke ha kpọrọ Lihai, nke dị n'ebe elu-elụ n'akụkụ oke-ala nile nke akụkụ oke-osimiri ahụ.

16 Ma otu a ka iri afọ abụọ siri gwuchaa.

17 Ma n'ọnọdụ ime nke ọma nile ndị a ka ndị Nifai nọ na mmalite nke iri afọ abụọ na otu nke ọchịchị nke ndị-ikpe na-achi ndị nke Nifai.

18 Ma ha mere nke ọma karia, ma ha bara ụba karia; e, ma ha mubara ma gbasie ike n'ala ahụ.

19 Ma otu a anyị hụrụ otu obi ebere na ikpe ziri-ezi nke mme-kọ nile nke Onye-nwe siri di, ruo na mmezu nke okwu ya nile nye umụ nke mmadụ; e, anyị nwere ike ihu na okwu ya nile a

chọputawo na ha bụ ezi-okwu, ọbuna n'oge ugbua, nke ọ gwara Lihai, na-asi:

20 Ngozi na-adiri gi na umụ gi; ma a ga-agozi ha, ma ọbụrụ-ra na ha ga-edebe iwu-nsọ m nile ha ga-eme nke ọma n'ala ahụ. Mana cheta, ọbụrụ-ra na ha agaghị edebe iwu-nsọ m nile a "ga-ebepụ ha site n'ebe Onye-nwe nọ.

21 Ma anyị hụrụ na nkwa nile a achọputawo na ha bụ ezi-okwu gosi ndị nke Nifai; n'ihia na ọbụrụwọrịi esem-okwu ha nile na ndorọ-ndorọ ha nile, e, igbu mmadụ ha nile, na mpụ-nari ihe ha nile, ife-arusi ha, igba akwuna ha nile, na ihe arụ ha nile, ndị di n'etiti ha n'onwe ha, nke wekwasiri ha agha ha nile na mbibi ha nile.

22 Ma ndị ahụ kwesiri-ntụ-kwasị-obi n'idebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe a naputara ha mgbe nile, ebe ọtụtụ puku nke umunne ha ndị ajọ-omume e nyefewo ha na ibụ-oru, ma-ọbụ ịla n'iyi site na mma-agma, ma-ọbụ ịla-azụ n'ekweghi-ekwe, ma gwakorita ha na ndị Leman.

23 Mana lee ọdighi "mgbe e nwere añuri n'etiti ndị nke Nifai karia oge a, site n'ubochi nile nke Nifai, karia n'ubochi nile nke Moronai, e, ọbuna n'oge nke a, n'iri afọ abụọ na otu nke ọchịchị nke ndị-ikpe.

24 Ma o wee ruo na n'iri afọ abụọ na abụọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe gwukwara n'udo; e, na kwa afọ nke iri abụọ na atọ.

25 Ma o wee ruo na na mmalite

nke iri afọ abụọ na anọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe, a gaara enwe kwa udo n'etiti ndị nke Nifai ma asị na ọbụghị "ndọrọ-ndọrọ nke weere ọnọdu n'etiti ha gbasara ala nke Lihai, na ala nke Morianton, nke ya na oke ala nile nke Lihai jikọtara; ndị nke ha abụọ dīcha n'oke ala nile n'ikpere mmiri ahụ.

26 N'ihị na lee, ndị nwe ala nke Morianton ahụ weere otu akụkụ ala nke Lihai ahụ dika nke ha; ya mere a malitere inwe ndọrọ-ndọrọ dī ọkụ n'etiti ha, nke mere na ndị nke Morianton welitere ngwa-agma nile megide ụmụnne ha, ma ha mere mkpebi site na mma-agma ahụ igbu ha.

27 Mana lee, ndị nke nwere ala nke Lihai ahụ gbagara ebe izu-ike nke ndị Moronai, ma rịọ ya maka enyem-aka; n'ihị na lee ha anọghị n'ezighi-ezi.

28 Ma o wee ruo na mgbe ndị nke Morianton, ndị a na-edu site na nwoke aha ya bụ Morianton, chọputara na ndị nke Lihai agbabawo n'ebe izu-ike nke Moronai, ha tụtụ egwu karịrị akarị eleghi-anya ndị-agma nke Moronai ga-abiakwasi ha ma bibie ha.

29 Ya mere, Morianton tinyere ya n'ime obi ha nile ka ha gbagaa n'ala nke dī n'elu-elu, nke e kpuchiri jiri ọtụtụ nnukwu mmiri, ma were onwunwe nke ala ahụ nke dī n'elu-elu.

30 Ma lee, ha gaara eburuworiji atumatụ nke a n'ihe e mezuworo, (nke gaara abụ ihe a gaara akwa ariri) mana lee, Morianton

ebe ọ bụ nwoke nwere nnukwu mmetụta, ya mere o weere otu nwa-ozī ya nwa-agboghobia iwe, ma ọ dakwasiri ya ma tie ya nnukwu ihe.

31 Ma o wee ruo na ọ gbafuru, ma bīafeta n'ebe izu-ike nke Moronai, ma gwa Moronai ihe nile gbasara ihe ahụ, na kwa gbasara ebum-n'obi ha nile igbaba n'ala ahụ dī n'elu-elu.

32 Ugbua lee, ndị ahụ nọrọ n'ala Uju ahụ, ma-ọbụ n'udị ọzọ Moronai, tụtụ egwu na ha ga-añā-nti n'okwu nile nke Morianton ma jikōta-onye ya na ndị ya, ma otu a ọ ga-enweta onwunwe nke akụkụ ala ndị ahụ nile, nke ga-atọ ntọ-ala maka ihe ndị dī mkpa ga-eso ya n'etiti ndị nke Nifai, e, ihe ndị na-eso ya nke ga-eduga na nkwaatu nke "ntohapụ ha.

33 Ya mere Moronai zigara ndị-agma, jiri ihe izu-ike ha, igbabichi ndị nke Morianton, ka ha kwusi mgbaba ha n'ala dī n'elu-elu.

34 Ma o wee ruo na ha agbabichighi ha ruo mgbe ha bīaruworo oke-ala nile nke ala "Ọtoghborọ n'efu; ma n'ebe ahụ ha gbabichiri ha, n'akụkụ ọzọ mkpafa nke na-aga n'akụkụ osimiri ahụ baa n'ala dī n'elu-elu, e, n'akụkụ osimiri ahụ, na ọdida-anyanwụ na n'owuwa-anyanwụ.

35 Ma o wee ruo na ndị-agma ahụ nke Moronai zipurū, nke onye na-edu ha bụ otu nwoke aha ya bụ Tiankōm, gakwuru ndị nke Morianton; ma oke ekwe-ekwe ka ndị nke Morianton

bụ, (ebe a na-akwalite mụọ ha site na ajọọ-omume ya na okwu otuto-esighi n'obi ya nile) na agha malitere n'etiti ha, n'ime nke Tiankọm gburu Morianton ma merie ndi-agma ya, ma kpọrọ ha ndi-mkpọrọ, ma laghachi n'ebe izu-ike nke Moronai. Ma otu a ka iri afọ abụọ na anọ nke ọchichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai siri gwucha.

36 Ma otu a ka e siri kpogha-chi ndi nke Morianton azu. Ma mgbe ha gbaworo-ndu idebe udo ahụ a kpoghachiri ha n'ala nke Morianton, ma njikota-onu weere onodu n'etiti ha na ndi nke Lihai ahụ; ma a kpoghachikwara ha n'ala ha nile.

37 Ma o wee ruo na n'otu afọ ahụ nke e weghachiri udo nye ndi nke Nifai, ka Nifaiha, onye-isi-ikpe nke abụọ, nwurū, ebe o nọchikworo oche-ikpe ahụ jiri ezi-okwu zuru oke n'iru Chineke.

38 Otu o sila di, o juworii Alma iwere onwunwe nke akuko-ndekota ndi ahụ enwere, ha na ihe ndi ahụ Alma na ndi nna ya ha chere na ha kachasiri di nsọ; ya mere Alma enyefewo ha ri nwa ya nwoke, Hilaman.

39 Lee, o wee ruo na nwa nwoke nke Nifaiha ka a họtara inochi oche-ikpe ahụ, n'onodu nna ya; e, a họtara ya onye-isi-ikpe na onye-ochichi nye ndi ahụ, jiri inu-yi na emume di nsọ ikpe-ikpe ziri-ezi, na idebe udo ahụ na inwere-onwe nke ndi ahụ, na ikwenyere ha n'ohere ha nile di nsọ ife Onyenwe Chineke ha, e, ikwado na

ichekwa ụzọ nke Chineke ụbọchi ya nile, na iweta ndi ajọọ-omume n'ikpe-ziri-ezi dika imebi-iwu ha siri di.

40 Ugbua lee, aha ya bu Pehoran. Ma Pehoran nochiri oche nke nna ya, ma malite ochichi ya na ngwucha nke iri-afọ abụọ na anọ, nye ndi nke Nifai.

ISI 51

Ndi ochi-eze ahụ wee choọ imeghari iwu ma hiwe onye eze—Pehoran na ndi nwe-onwe-ha ka a kwadoro site n'olu nke ndi ahụ—Moronai wee kwagide ndi ochi-eze ahụ ichekwa mba ha ma-ọbụ e gbuo ha—Amalakaja na ndi Leman wee nwe-ta otutu obodo-ukwu ndi e wusirike—Tiankọm wee gbochie iba-ọgu ndi Leman ma gbuo Amalakaja n'ulo-ikwu ya. Ihe dika n'afọ 67 ruo 66 tutu amụọ Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na mmalite nke iri-afọ abụọ na ise nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai, ebe ha meworo ka udo di n'etiti ndi nke Lihai na ndi nke Morianton gbasara ala ha nile, ma ebe ha maliteworo afọ nke iri abụọ na ise n'udo;

2 Otu o sila di, ha akwadoghi udo ahụ ogologo oge n'ala ahụ, n'ihia na a malitere inwe ndoro-ndoro n'etiti ndi ahụ gbasara onye-isi-ikpe Pehoran; n'ihia na lee, e nwere ufodu ndi nke cho-ro na akuku ole na ole nke iwu ahụ ekwesiri imeghari ha.

3 Mana lee, Pehoran achoghi imeghari ma-ọbụ kwe ka e megharia iwu ahụ; ya mere, o naghị nti n'okwu ndi zibataworo

olu ha nile site n'aririọ ha nile gbasara imeghari iwu ahụ.

4 Ya mere, ndi ahụ choro ka e meggharia iwu ahụ weere ya iwe, ma choo ka o ghara ibukwara ha onye-isi-ikpe n'ala ahụ; ya mere e nwere iru-uka di oku gbasara ihe ahụ, mana obughi ruo n'ikwafu obara.

5 Ma o wee ruo na ndi ahụ choro ka achuda Pehoran site n'ochi-ikpe a ka a kporo ndi ochi-eze, n'ihia na ha choro ka e meggharia iwu ahụ n'udi ichuda ochichi inwere-onwe ma hiwe onye-eze n'ala ahụ.

6 Ma ndi ahụ choro ka Pehoran noro ka onye-isi-ikpe n'ala ahụ wekwasiri onwe ha aha nke ndi nwe-onwe ha; ma otu a ka nke-wa siri di n'etiti ha, n'ihia na ndi nwere-onwe ha anuwo-iyi ma obu gbara-ndu ichekwa ihe nile ruru ha na ohere nile nke okpu-kpe-chi ha site n'otu ochichi inwere-onwe.

7 Ma o wee ruo na ihe nke a maka ndoro-ndoro ha ka e mezi-ri site n'olu nke ndi ahụ. Ma o wee ruo na olu nke ndi ahụ bira na nkwardo nke ndi inwere-onwe ahụ, ma Pehoran jidere ochi-ikpe ahụ, nke wetara nnukwu inuri-onu n'etiti umunne nke Pehoran na kwa otutu ndi nke ntọhapu, ndi tinyekwara ndi ochi-eze ahụ n'idere juu, ha anwaghi anwa imegide kama o kwesiri ka ha kwado uzọ nke inwere-onwe.

8 Ugbugha ndi ahụ kwadoro ndi ochi-eze nile bu ndi a "muru n'onodu di elu, ma ha choro ibu

ndi eze; ma a kwadoro ha site na ndi choro ike na ikike ichi ndi ahụ.

9 Mana lee, nke a bu oge ogba-aghara maka udi ndoro-ndoro di otu ahụ idi n'etiti ndi nke ndi Nifai; n'ihia na lee, Amalakaia akwalitewo kwa obi ndi nke ndi Leman nile ozọ megide ndi nke ndi Nifai, ma o ndoro na-akpo-kota ndi-agma nile sitere n'akuku nile nke ala ya, ma na-enye ha ngwa-ogu, ma na-akwado maka agha jiri mgba nile; n'ihia na o "nuwori iyi inu obara nke Moronai.

10 Mana lee, anyi ga-ahụ na nkwa nke o kwere di aghara; otu o sila di, o jikere onwe ya na ndi-agma ya nile ibia n'agma megide ndi Nifai.

11 Ugbugha ndi-agma ya nile adighi oke nnukwu dika ha diiri na mbu, n'ihia otutu puku nile ndi e gbuworo site n'aka nke ndi Nifai; mana na-agbanyeghi nnukwu ntufu ha, Amalakaia akpokotaworiji nnukwu ndi-agma di egwu, nke mere na egwu atughi ya igbadataru ala nke Zarahemla.

12 E, obuna Amalakaia n'onwe ya gbadataru, na-mgbabichi nke ndi Leman. Ma-obu n'iri afo abuo na ise nke ochichi nke ndi-ikpe; ma-obu n'otu oge ahụ nke ha maliteworo idozi ihe gbasara ndoro-ndoro ha nile gbasara onye-isi-ikpe Pehoran ahụ.

13 Ma o wee ruo na mgbe ndi nwoke ahụ a kporo ndi ochi-eze nuwororiji na ndi Leman na-agbadata n'agma megide ha,

ha nwere obi-uto n'obi ha nile; ma ha juru iwelite ngwa-ogu nile, n'ih i na ha were oke iwe megide onye-isi-ikpe ahụ, na kwa ha na "ndi nke ntọhapu ahụ, na ha agaghị ewelite ngwa-agma nile n'ichekwa mba ha.

14 Ma o wee ruo na mgbe Moronai huru ihe nke a, ma hukwa na ndi Leman na-abata n'ime oke nile nke ala ahụ, o were iwe kariya n'ih i ekwe-ekwe nke ndi ahụ ya na ha ruworo oru jiri oke nnukwu mgbal iji chekwaa; e, o were iwe kariya; mkpuru-obi ya juputara n'iwe megide ha.

15 Ma o wee ruo na o zigara akwukwo aririo, jiri olu nke ndi ahụ, ruo onye-ochichi nke ala ahụ, na-achọ ka o guo ya, ma nye ya (Moronai) ike jji kwagide ndi nghotahie nile ahụ ichekwa mba ha ma-obu igbu ha.

16 N'ih i na o bu ihe mbu na ihe o jiri kporo ihe ikwusi ndoro-ndoro nile na nghotahie nile n'etiti ndi ahụ; n'ih i na lee, nke a abururwori ihe kpatara mbibi ha nile. Ma o wee ruo na e kwere ya dika olu ndi ahụ siri di.

17 Ma o wee ruo na Moronai nyere iwu ka ndi-agma ya gaa megide ndi ochọ-eze ahụ, idodata mpako ha na ibu ndi ama-ama ha ma mee ka ha na ala hara, ma-obu ha ga-ewelite ngwa-ogu ma kwado uto nke ntọhapu.

18 Ma o wee ruo na ndi-agma nile zorọ-ije gaa imegide ha;

ma ha dọdara mpako ha na ibu ndi ama-ama ha, nke mere na mgbe ha welitere ngwa-ogu ha nile nke agha ilu ogu megide ndi nke Moronai e gbuturu ha ma mee ka ha na ala hara.

19 Ma o wee ruo na e nwere puku anọ n'ime "ndi nghotahie ahụ ndi e gbuturu site na mma-agma ahụ; ma ndi nke bu ndi ndu ha nile ndi a na-egbughi n'agma a kporo ha tukpuo n'ulo mkporo, n'ih i na e nweghi oge maka ikpe ha ikpe na mgbe nke a.

20 Ma ufodu n'ime ndi nghotahie ahụ, kama ka a kudu ha n'ala site na mma-agma ahụ, nyefere onwe ha n'usoro nke ntọhapu, ma a kwagidere ha iwelite "akara nke ntọhapu n'elu ulo-elu towa ha nile, ma n'obodo-ukwu ha nile, ma welite ngwa-agma nile n'ichekwa mba ha.

21 Ma otu a Moronai wetara ndi ochọ-eze ahụ na ngwucha, na enweghi kwa onye obula na-aza aha nke ndi-eze; ma otu a o wetara ekwe-ekwe na mpako nke ndi ahụ na-ekwuputa na ha nwere obara ndi ama-ama na ngwucha; mana e wedatara ha inwe obi umeala dika umunne ha, na ilu-ogu dika dike maka inwere-onwe ha site n'ibu-oru.

22 Lee, o wee ruo na dika "Moronai no na-ewepu agha nile na ndoro-ndoro nile n'etiti ndi nke onwe ya, na ikwagide ha ibi n'udo na ibu ndi a zuruazu, na ime iwu nile ijikere

maka agha megide ndi Leman, lee, ndi Leman abatawori n'ala nke Moronai, nke di n'oke-ala nile di n'akuku oke osimiri ahụ.

23 Ma o wee ruo na ndi Nifai esighi-ike zuru-ezu n'obodo-ukwu nke Moronai; ya mere Amalakaja chughachiri ha, ebe ha gburu otutu. Ma o wee ruo na Amalakaja were onwunwe nke obodo-ukwu ahụ, e, onwunwe nke ebe nile e wusiri-ike ha.

24 Ma ndi ahụ gbapuru site n'obodo-ukwu nke Moronai ahụ biaruru obodo-ukwu nke Nifaiha; na kwa ndi nke obodo-ukwu Lihai ahụ kpokotara onwe ha onu, ma mee nkwadobe nile ma noro na njikere inabata ndi Leman n'agha.

25 Mana o wee ruo na Amalakaja ekweghi ka ndi Leman gaa megide obodo-ukwu nke ndi Nifaiha n'agha, kama debe ha n'ala n'akuku oke osimiri ahụ, na-ahapu ndi nwoke n'obodo-ukwu obula ikwado na ichekwa ya.

26 Ma otu a o gara n'iru, na-ewere onwunwe nke otutu obodo-ukwu, obodo-ukwu nke Nifaiha, na obodo-ukwu nke Lihai, na obodo-ukwu nke Morianton, na obodo-ukwu nke Omna, na obodo-ukwu nke Gid, na obodo-ukwu nke Miulek, nke ha nile di n'oke-ala nile nke akuku owuwa-anyanwu n'akuku oke osimiri ahụ.

27 Ma otu a ka ndi Leman siworo nweta, site na aghugho nke Amalakaja, otutu obodo-ukwu nile, site usuu agutaghi-

onu ha nile, nke ha nile e wusiri ha ike n'udi "mwusi-ike nke Moronai; nke ha nile ghoro ebe siri-ike nile nye ndi Leman.

28 Ma o wee ruo na ha zoro-ije ruo n'oke-ala nile nke ala Uju ahụ, na-achupu ndi Nifai no n'iru ha ma na-egbu otutu.

29 Mana o wee ruo na Tiankom zutere ha, onye "gbuwo Morianton ma gbabichiwo ndi ya na mgbafu ya.

30 Ma o wee ruo na o gbabichikwara Amalakaja, ka o na azo-ije na-aga ya na nnukwu otutu ndi-agma ka o wee were onwunwe ala nke Uju, na kwa ala nke di n'elu-elu.

31 Mana lee o zutere enwetaghi-ike-e-chere site na Tiankom ichughachi ya na ndi ya azu, n'ihu na ha buuru ndi nnukwu olo agha; n'ihu na nwoke Tiankom obula kariri ndi nke Leman n'ume ha na kwa na nka ilu-agma, nke mere na ha ritara uru n'ebe ndi Leman no.

32 Ma o wee ruo na ha nyere ha nsogbu, nke mere na ha gburu ha obuna wee ruo mgbe ochichiri gbara. Ma o wee ruo na Tiankom na ndi ya runyere ulo-ikwu ha nile n'oke-ala nile nke ala Uju ahụ; ma Amalakaja runyere ulo-ikwu ya nile n'oke-ala nile nke akuku-mmiri ahụ di n'ikpere-mmiri, ma n'udi a ka e siri chuo ha.

33 Ma o wee ruo na mgbe abali biaworo, Tiankom na nwa-oru ya zupuru ma puo n'abali, ma gaba n'ebe izu-ike nke Amalakaja; ma lee, ura akawo ha ike

n'ihì oke ike ọgwụgwụ ha, nke ihe kpataara ya bụ ọrụ ha nile na okpom-ọkụ nke ụbọchị ahụ.

34 Ma o wee ruo na Tiankọm zupurụ na nzuzọ baa n'ụlọ-ikwu nke eze ahụ, ma tinye ube-dị-mfe n'obi ya; ma ọ kpataara ọnwụ eze ahụ otu mgbe ahụ nke mere na o meteghi ụmụ-oru ya.

35 Ma ọ laghachiri ọzọ na nzuzọ ruo n'ebe izu-ike nke ya, ma lee, ndị nwoke ya nọ n'ụra, ma o metere ha ma gwa ha ihe nile nke o meworo.

36 Ma o mere ka ndị-agma ya nile guzoro na njikere, na-eleghi anya ndị Leman etetawo ma ga-abiakwasị ha.

37 Ma otu a ka iri afọ abụọ na ise nke ọchịchị nke ndị-ikpe na-achị ndị nke Nifai siri gwasị; ma otu a ka ụbọchị nile nke Amalakaia siri gwasị.

ISI 52

Amoron wee nọchie Amalakaia dika eze ndi Leman—Moronai, Tiankọm, na Lihai wee duo ndi Nifai n'agma mmeri megide ndi Leman—Obodo-ukwu nke Miulek e weghachiri ya, ma Jekob onye nke Zorom e gburu ya. The dika n'afọ 66 ruo 64 tutu amụọ Kraist.

Ma ugbua, o wee ruo n'afọ nke iri abụọ na isii nke ọchịchị nke ndị-ikpe na-achị ndị nke Nifai, lee, mgbe ndị Leman tetara n'ututụ nke mbụ nke ọnwụ mbụ, lee, ha chọputara na Amalakaia anwụwo n'ime ụlọ ikwụ ya; ma

ha hụkwara na Tiankọm nọ na njikere inye ha agha n'ụbọchị ahụ.

2 Ma ugbua, mgbe ndị Leman hụrụ nke a egwu mberede turu ha; ma ha hapurū atumatū ha n'izọba-ije n'ala dī n'elu-elu, ma laghachī ha na ndi-agma ha nile baa n'obodo-ukwu nke Miulek, ma chọọ nchekwa na ebe ewusiri-ike ha nile.

3 Ma o wee ruo na nwanne nwoke nke Amalakaia ka a họtutara ibu eze na-achị ndi ahụ; ma aha ya bụ Amoron; otu a eze Amoron, nwanne-nwoke nke eze Amalakaia, a họtutara ya ichi n'onodu ya.

4 Ma o wee ruo na o nyere iwu na ndi ya ga-echekwa obodo-ukwu ndi ahụ nile, nke ha wereworo site n'ikwafu ọbara; n'ihì na ha ewerebeghi obodo-ukwu ọbula ma ọbughị na ha tufuwo-ro nnukwu ọbara.

5 Ma ugbua, Tiankọm hụrụ na ndi Leman mere mkpebi ichekwa obodo-ukwu ndi ahụ ha wereworo, na akukū ala ndi ahụ nile nke ha wereworo n'onwunwe nke ha; na kwa ebe ha hūrū ka nnukwu ọnu-ogugū ha siri dī, Tiankọm chere na ọdighi mkpa na ya ga-anwa-anwa buso ha agha n'ebe ha nile ewu-siri-ike.

6 Mana o debere ndi nwoke ya gburu-gburu, dika n'ime njikere nile maka agha; e, ma n'ezì-okwu ọ nọ na-ejikere ichekwa onwe ya megide ha, site "n'iwulite mgbidi gburu-gburu na ikwado ebe nile nke nchekwa.

7 Ma o wee ruo na ọ nọ otu a na-ejikere maka agha ruo mgbe Moronai zigaworo nnu-kwu ọnu-ogugu nke ndi nwoke iji gbaa ndi-agma ya ume.

8 Ma Moronai zigakwara ya iwu nile ka o debe ndi-mkporo nile ndi nke dabatara n'aka ya; n'ihia na dika ndi Leman kporo-oro otutu ndi-mkporo, ka o nwe ike debe ndi-mkporo nile nke ndi Leman dika ikwu ugwo maka ndi ahụ ndi nke Leman kporo-oro.

9 Ma o zigakwara ya iwu nile ka o nwe ike iwusi ala nke Uju ahụ ike, ma chekwa “uzo ahụ di mkpafa nke dubara n'ala ahụ di n'elu-elu, adighi ama ama ndi Leman ga-enweta ebe ahụ ma nwe ike nye ha nsogbu n'akuku nile.

10 Ma Moronai zigakwara ya ozi, na-achọ ya ka o kwesi ntukwasị-obi n'ichekwa akuku ala ebe ahụ, ma na ọ ga-achọ ohere-oma obula iti ndi Leman ihe n'akuku ahụ, dika o siri nwe ike, na eleghi-anya ka o nwee ike iwerekwa ọzọ site n'aghughọ agha ma-obu ọzọ ndi ọzọ obodo-ukwu nile nke a napuwororiji site n'aka ha; ma na ọ ga-ewusikwa ike ma gbaa ume obodo-ukwu nile ndi ahụ di ya gburu-gburu, ndi nke na-adababeghi n'aka nke ndi Leman.

11 Ma si kwa ya, aga m abia-kwute gi, mana lee, ndi Leman abiakwasiwo anyi n'oke ala ahụ nile n'akuku osimiri odi-da-anyanwu ahụ; ma lee, ana

m a ga-ibuso ha agha n'iwe, ya mere agaghi m abiakwute gi.

12 Ugbua, eze ahụ (Amoron) apuworiji site n'ala nke Zarahemla ahụ, ma o mewo ka nwunye-eze mata gbasara onwu nke nwanne ya nwoke, ma ọ kpoko-taworiji nnukwu ọnu-ogugu nke ndi nwoke, ma ọ zoro-oro ije gaa imegide ndi Nifai n'oke ala nile di n'akuku osimiri odida-anyanwu.

13 Ma otu a ọ nọ na-achọ inye ndi Nifai nsogbu, na idofeta otu akuku ndi-agma ha n'akuku ala ebe ahụ, ebe o nyeworo ndi ahụ ọ hapuworo inwere obodo-ukwu ndi ahụ o wereworo iwu, na ha kwesikwara inye ndi Nifai nsogbu n'oke-ala nile di n'akuku osimiri owuwa-anyanwu, ma ha kwesiri iwere onwunwe nke ala ha nile dika ike ha ha, dika ike nke agha ha siri di.

14 Ma otu a ka ndi Nifai siri noro n'onodu nile ndi ahụ di egwu na ngwucha afo nke iri abuo na isii nke ochichi nke ndi-ikpe na-achị ndi nke Nifai.

15 Mana lee, o wee ruo n'afọ nke iri abuo na asaa nke ochichi nke ndi-ikpe, na Tiankom, site n'iwu nke Moronai—onye hiweworo ndi-agma nile ichekwa akuku ndida-ndida na n'oke-ala ebe odida-anyanwu nke ala ahụ, ma ọ malitewo izo-ije ya chee iru n'ala Uju ahụ, ka o wee nyere Tiankom aka ya na ndikom ya n'inataghachi obodo-ukwu nile ahụ nke ha tufuworo—

16 Ma o wee ruo na Tiankom anatawo iwu nile ibusokwasi

obodo-ukwu nke Miulek agha, ma naghachị ya ma ọburu na ọ ga-ekwe mee.

17 Ma o wee ruo na Tiankọm mere njikere nile iji busokwasi obodo-ukwu nke Miulek agha, ma zopu ije ya na ndi-agma ya megide ndi Leman; ma ọ huru na ọ gaghi ekwe mee na ya ga-aka ha ike mgbe ha no n'ebe e wusiri-ike ha nile; ya mere ọ hapuru atumatu ya nile ma laghachi ozọ n'obodo-ukwu nke Uju, ichere ọbibia nke Moronai, ka o wee nwetara ndi-agma ya ume.

18 Ma o wee ruo na Moronai biaruru ya na ndi-agma ya n'ala nke Uju ahụ, na ogwugwu nke iri afo abuo na asaa nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai.

19 Mana mmalite nke iri afo abuo na asato, Moronai na Tiankọm na otutu n'ime ndi-isi ochi-agma nile nwere nzuko nke agha—ihe ha kwesiri ime ga-akpatara ndi Leman iputa bia megide ha n'agma, ma-ọbu ka ha nwe ike site n'uzo ufodu too ha otuto erughi n'obi iputa site n'ebe ha nile siri-ike ka ha wee nwe ike rita uru karja ha ma were kwa obodo-ukwu nke Miulek ahụ ozọ.

20 Ma o wee ruo na ha zigaara ndi-agma nke ndi Leman ndi-ozu, nke chekwara obodo-ukwu nke Miulek, nye onye-ndu ha, onye nke aha ya bu Jekob, na-acho ya ka ọ puta ya na ndi-agma ya nile izute ha n'ala nile di larii n'etiti obodo-ukwu abuo ahụ. Mana lee, Jekob, onye bu onye nke Zorom; achoghi iputa

ya na ndi-agma ya izute ha n'ala nile ahụ di larii.

21 Ma o wee ruo na Moronai, na-enweghi olile-anya nke izute ha n'onodu ahata-aha nile, ya mere, o kpebiri n'otu atumatu na ya nwere ike isiri ndi Leman onya iputa site n'ebe ha nile siri ike.

22 Ya mere o mere ka Tiankọm kporo ntakiri onu-ogugu nke ndikom ma zoda-ije na nso akuku osimiri ahụ; ma Moronai na ndi-agma ya, n'abali, zoro-ije n'ime ozara ahụ, n'akuku odida-anyanwu nke obodo-ukwu Miulek; ma otu a, n'echi ya, ndi nche nke ndi Leman achoputawori Tiankọm, ha gbara oso ma gwa ya Jekob, onye-ndu ha.

23 Ma o wee ruo na ndi-agma nile nke ndi Leman zoro-ije gaa imegide Tiankọm, na-eche site n'onu-ogugu ha imeri Tiankọm n'ih i ntakiri nke onu-ogugu ya nile. Ma dika Tiankọm huru ndi-agma nile nke ndi Leman ka ha na-aputa imegide ya o malitere ilaghachi azu na-agbada n'akuku osimiri ahụ, na elu-elu.

24 Ma o wee ruo na mgbe ndi Leman huru na ọ malitere igba oso, ha nwere mgbam-ume ma chuo ha n'ike. Ma mgbe Tiankọm ka na-edupu ndi Leman ndi na-achụ ha n'efu, lee, Moronai nyere iwu na otu akuku nke ndi-agma ya ndi ya na ha no kwesiri izoga ije n'ime obodo-ukwu ahụ, ma were onwunwe nke ya.

25 Ma otu a ka ha mere, ma gbuo ndi nile a hapuoro

ichekwa obodo-ukwu ahụ, e, ndi nile ahụ na-achoghi inyepu ngwa-ogu ha nile nke agha.

26 Ma otu a Moronai enweta-wo onwunwe nke obodo-ukwu Miulek ya na ufodu ndi-agma ya, ebe o zoro ije ya na ndi nke foduru izute ndi Leman mgbe ha kwesiri ilaghachi site n'ichu Tiankom.

27 Ma o wee ruo na ndi Leman churu Tiankom ruo mgbe ha biaruru nso obodo-ukwu Uju, ma Lihai na ntakiri ndi-agma zutere ha, ndi a hapu-oro ichekwa obodo-ukwu Uju ahụ.

28 Ma ugbua lee, mgbe ndi-isi ochi-agma nile nke ndi Leman huporo Lihai ya na ndi-agma na-abia imegide ha, ha gbafuru na nnukwu ogba-aghara, eleghi-anya mgbe ufodu ha agaghi enweta obodo-ukwu Miulek ahụ tutu Lihai ga-achufe ha; n'ih i na ike agwwo ha n'ih izo-ije ha, ma ndikom nke Lihai di ohuru.

29 Ugbua ndi Leman amataghi na Moronai no ri n'azu ha, ya na ndi-agma ya; ma ihe nile na-atu ha egwu bu Lihai na ndikom ya.

30 Ugbua Lihai achoghi ichufe ha ruo mgbe ha ga-ezute Moronai na ndi-agma ya.

31 Ma o wee ruo na tutu ndi Leman alaghachi-azu ebe tere anya, ndi Nifai gbara ha gburu-gburu, site na ndikom nke Moronai n'otu aka, na ndikom nke Lihai na nke ozu, ndi nke ha nile di ohuru ma juputa

n'ume; mana ndi Leman ike gwuru ha n'ih ogologo izo-ije.

32 Ma Moronai nyere ndikom ya iwu ka ha dakwas i ha ruo mgbe ha nyepuoro ngwa-ogu ha nile nke agha.

33 Ma o wee ruo na Jekob, ebe o bu onye-ndu ha, ebe o bu kwa "onye nke Zorom, na ebe o nwere muo a na-anaghi emerimeri, o duru ndi Leman gaa n'agma jiri iwe di egwu kara megide Moronai.

34 Moronai ebe o no n'uzu nke izo-ije ha, ya mere Jekob kpebi-ri igbu ha ma gbuo uzu gafee ruo obodo-ukwu nke Miulek. Mana lee, Moronai na ndi ya kara siri ike; ya mere ha enyeghi efe n'iru ndi Leman.

35 Ma o wee ruo na ha luru agha n'aka abuo jiri iwe di egwu kara; ma e nwere otutu ndi e gburu n'aka abuo abuo; e, ma Moronai e meruru ya aru ma Jekob e gburu ya.

36 Ma Lihai kwagidere ha n'azu jiri udi iwe di egwu ya na ndikom ya siri ike, nke mere na ndi Leman no n'azu nyefere ngwa-ogu ha nile nke agha; ma ndi foduru n'ime ha, ebe o gbawojuru ha anya nke ukwu, amataghi ma ha ga-ala ma-obu ikwa ihe.

37 Ugbua Moronai ebe o huru mgbagwoju-anya ha, o siri ha: Oburu na unu ga-eweputa ngwa-ogu unu nile nke agha ma nyepu ha, lee anyi ga-akwusi ikwafu obara unu.

38 Ma o wee ruo na mgbe ndi Leman nuporo okwu ndi

a nile, ndi-isi ọchị-agma ha nile, ndi nile ahụ a na-egbughi, bia-ruru ma tuda ngwa-ogu ha nile nke agha n'ukwu Moronai, ma nye kwa ndikom ha iwu ka ha mee otu aka ahụ.

39 Mana lee, e nwere otutu na-ekweghi; ma ndi ahụ na-ekweghi inyepu mma agha ha nile a kpọrọ ha ma kee ha, ma ngwa-ogu ha nile nke agha a napuru ha ya, ma a kwagidere ha izo-ije ha na umunne ha nwoke garuo n'ala Uju ahụ.

40 Ma ugbua onu-ogugu nke ndi-mkpọrọ ndi a kpọrọ kariri onu-ogugu nke ndi e gbuworo, e, kara ndi e gbuworo n'aka abuo.

ISI 53

Ndi-mkpọrọ nke ndi Leman ka e jiri wusie obodo-ukwu Uju ahụ ike—Nghotahie nile di n'etiti ndi Nifai kpatara mmeri nile nke ndi Leman meriri—Hilaman wee were ọchichi nke umu okorobia puku abuo bu umu nwoke nke ndi nke Amon. Ihe dika n'afọ 64 ruo 63 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na ha doziri ndi nche na-eche ndi-mkpọrọ nke ndi Leman ahụ nile, ma kwagide ha ka ha gaa n'iru ma lie ndi ha nwuru-anwu, e, na kwa ndi nwuru-anwu nke ndi Nifai ndi e gburu egbu; ma Moronai de-beere ha ndikom icha ha nche mgbe ha na-arụ ọrụ ha nile.

2 Ma Moronai gara n'obodo-ukwu nke Miulek ya na Lihai,

ma were ọchichi nke obodo-ukwu ahụ ma nye ya Lihai. Ugbua lee, Lihai a buuru nwoke onye ya na Moronai noworo n'oge kachasi nke agha ya nile; ma o buuru nwoke "dika Moronai, ma ha nuriri-onu n'enweghi mmeru-aru nke onye obula n'ime ha; e, ha hurita onwe ha n'anya, na kwa ndi nke Nifai nile huru ha n'anya.

3 Ma o wee ruo na mgbe ndi Leman lichasiworo ndi ha nwuru-anwu na kwa ndi Nifai nwuru-anwu, a zoghachiri ha ije azu baa n'ala Uju ahụ; ma Tiankom, site n'iwu nke Moronai, mere ka ha malite iru ọrụ n'igwu olulu gburu-gburu ala ahụ, ma-obu obodo-ukwu Uju ahụ.

4 Ma o mere ka ha wuo "mgbi-di nke osisi n'ime-ime akuku nke olulu ahụ; ma ha tuliri ihe ndi ruu inyi site n'olulu ahụ tugide mgbi-di nke osisi ahụ; ma otu a, ha mere ka ndi Leman rusie ọrụ ike ruo mgbe ha gbaworo obodo-ukwu nke Uju ahụ gburu-gburu jiri mgbi-di siri ike nke osisi na aja, ruo elu kariri akari.

5 Ma obodo-ukwu nke a buru-ziri ebe e wusiri ike sikariri ike mgbe e mesiri; ma n'obodo-ukwu a ha chekwara ndi-mkpọrọ nke ndi Leman ahụ; e, obuna jiri mgbi-di nke ha meworo ka ha jiri aka ha n'onwe ha wuo. Ugbua Moronai a kwagidere ya ime ka ndi Leman rusie ọrụ ike; n'ihi na o di mfe ichekwa ha mgbe ha no n'oru ha; ma o

chọrọ ndị-agma ya nile mgbe ọ ga-ebuso ndị Leman agha.

6 Ma o wee ruo na Moronai ejiwo otu a nweta mmeri n'ebe ndị kachasi ike nke ndị-agma ndị Leman nọ, ma o nwetawo onwunwe nke obodo-ukwu nke Miulek, nke bu otu n'ime ebe ewusiri ike nke ndị Leman n'ala nke Nifai; ma otu a o wuwo-kwari ike ebe siri ike iji debe ndi-mkpọrọ ya nile.

7 Ma o wee ruo na ọ nwaghi kwa anwa ọzọ ilu agha ya na ndi Leman n'afọ ahụ, ma o weere ndikom ya n'ọrụ ijikere maka agha, e, ma n'ime mwusike nile iji chekwa ha megide ndi Leman, e, na kwa inaputa ndinyom ha na umu ha site n'unwu na mkpagbu, na iweta nri maka ndi-agma ha nile.

8 Ma ugbua o wee ruo na ndi-agma nile nke ndi Leman, nọ n'osimiri odida-anyanwu, ndida-ndida, ebe Moronai na-anoghi ya maka atumatu nzuzo ufodu di n'etiti ndi Nifai, nke butere nghotahie nile n'etiti ha, enwetawo uru n'ebe ndi Nifai nọ, e, nke mere na ha e nwetawo onwunwe nke onu ogugu nke obodo-ukwu ha nile n'akuku ala ahụ.

9 Ma otu a n'ih i ajọọ-omume di n'etiti ha n'onwe ha, e, n'ih i nghotahie nile na mgba okpuru di n'etiti ha e debere ha n'onodụ nile kachasiri idi egwu.

10 Ma ugbua lee, e nwere m ihe ole na ole m ga-ekwu gbasara "ndi nke Amon, ndi nke

na mmalite, buuru ndi Leman; mana site na Amon na umunne ya nwoke, ma-obu n'udi ozote n'ike na okwu nke Chineke, ^bagbanwewo harii nye Onyewe; ma e wedatawo harii n'ala nke Zarahemla, ma site n'oge ahụ ndi Nifai ahụ na-eche kwa ha.

11 Ma n'ih i onunyu-iyi ha e gboghiwo ha iwelite ngwa-ogu nile megide umunne ha nwoke; n'ih i na ha anuwo iyi na ha enweghikwa ike "mgbe obula ikwafu obara ozọ; ma dika onunyu-iyi ha siri di ha gaara ala-n'iyi; e, ha gaara ahapu onwe ha idaba n'aka nke umunne ha nwoke, ma obughi maka obi ebere na ihu-n'anya kari i akari nke Amon na umunne ya nwoke nweworori n'ebe ha nọ.

12 Ma n'ih i nke a e wedatara ha n'ime ala nke Zarahemla; ma ndi Nifai ka na-eche kwa ha site n'oge ahụ.

13 Ma na o wee ruo na mgbe ha huru ihe egwu di ya, na otutu ahuhu nile na mkpagbu nile nke ndi Nifai na-ahuru ha, omiko juru ha obi ma ha "choro iwelite ngwa-agma nile n'iche kwa mba ha.

14 Mana lee, dika ha na-achọ iwere ngwa-ogu ha nile nke agha, Hilaman na umunne ya nwoke kara ha ike site n'ime ka ha kwenye, n'ih i na ọ foduru ntakiri ka ha "mebie ^bonunyu-iyi ahụ nke ha nuworo.

15 Ma Hilaman turu egwu eleghi-anya site n'ime otu ahụ ha ga-atufu mkpuru-obi ha nile;

10a Alma 27:24-26.

b Alma 23:8-13.

11a Alma 24:17-19.

12a Alma 27:23.

13a Alma 56:7.

14a Onogu. 30:2.

b NGAN Inu-iyi.

ya mere ndi nile ahụ baworo n'ime ogbugba-ndu nke a, a kwagidere ha ile umunne ha nwoke anya ita ahuhụ gafee mkpagbu ha nile, n'onodu ha nile di egwu n'oge a.

16 Mana lee, o wee ruo ha nwere otutu umu nwoke, ndi na-ababeghi n'ime ogbugba-ndu obula na ha agaghi ewere ngwa-ogu ha nile nke agha ichekwa onwe ha n'ebe ndi iro ha no; ya mere ha kpokotara onwe ha onu n'oge nke a, ka ha ra bu ndi nwere ike iwelite ngwa-ogu nile, ma ha kporo onwe ha ndi nke Nifai.

17 Ma ha baa n'ime ogbugba-ndu ilu ugu maka ntohapu nke ndi Nifai, e, ichekwa ala ahụ ruo n'itogbo ndu ha nile n'ala; e, obuna ha gbara-ndu na ha enweghi ike ihapu "ntohapu ha mgbe obula, mana ha ga-alu ugu n'udi nile ichekwa ndi Nifai na onwe ha site n'ibu-oru.

18 Ugbua lee, ha di puku abuo nke umu-okorobia ahụ, ndi baworo n'ime ogbugba-ndu nke a ma were ngwa-ogu ha nile nke agha ichekwa mba ha.

19 Ma ugbua lee, otu obu na ha abutubeghi nsu-ahia nye ndi nke Nifai, ugbua ha a burula n'oge nke a kwa nnukwu nkwa-do; n'ih na ha weere ngwa-ogu ha nile nke agha, ma ha choro ka Hilaman buru onye-ndu ha.

20 Ma ha nile bu umu okorobia, ma ha bu dike karja maka "mgbamume, na kwa n'ume na iru oru; mana lee, nke a abughi

ihe nile—ha buuru ndikom ndi kwesiri ^bntukwasobi mgbe nile n'ihe obula e tinyere ha n'aka.

21 E, ha buuru ndikom kwesiri ntukwasobi na ndi anya-udo, n'ih na a kuziwo ro ha idebe iwu-nso nile nke Chineke na "igazi-ije n'iru ya.

22 Ma ugbua o wee ruo na Hilaman zoro-ije n'idu "umu-okorobia ndi-agma ya di puku abuo, na nkwa do nke ndi ahụ bi n'oke ala nile ndida ndida n'akuku oke osimiri odida anyanwu.

23 Ma otu a ka iri afọ abuo na asato nke ochichi nke ndi ikpe na-achi ndi nke Nifai siri gwuchaa.

ISI 54

Amoron na Moronai wee kwuzie maka igbanwe ndi-mkporo nile—Moronai wee riu ka ndi Leman laghachi-azu ma kwusi ibuso-agma igbu mmadu ha nile—Amoron wee choo ka ndi Nifai togbo ngwa-agma ha nile ma norozie n'okpuru ndi Leman. Ihe dika n'afọ 63 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na mmalite nke iri afọ abuo na iteghete nke ndi-ikpe, na "Amoron zigara Moronai ozi na-achoo ka o wee gbanwe ndi-mkporo nile.

2 Ma o wee ruo na o meturu Moronai injuri-onu karja n'ariri nke a, n'ih na o choro ihe ndi ahụ e wetara nke e nyere maka nkwa do nke ndi-mkporo nke ndi

17a Alma 56:47.

NGAN Ntohapu.

20a NGAN Agbamume,

Mgbamume.

^b NGAN Izu-oke.

21a NGAN Jee-ije, Soro

Chineke Jegharja.

22a Alma 56:3–5.

54 1a Alma 52:3.

Leman maka nkwardo nke ndi nke ya; ma o chokwara ndi nke ya maka igba ndi-agma ya ume.

3 Ugbua ndi Leman akporowo otutu ndinyom na umu-ntakiri, ma e nweghi nwanyi obula ma-obu nwata n'etiti ndi-mkpore nile nke Moronai, ma-obu ndi-mkpore Moronai kporoworo; ya mere Moronai kpebiri n'uzo aghugho inweta ndi-mkpore nke ndi Nifai ole obula o nwere ike site n'aka ndi Leman.

4 Ya mere o dere akwukwo-ozi, ma ziga ya site n'aka nwaroru nke Amoron, otu onye ahụ nke wetaworo Moronai akwukwo-ozi. Ugbua ndi a bu okwu ndi ahụ o degaara Amoron, na-asị:

5 Lee, Amoron, edegaworo m gi ihe ole na ole gbasara agha nke a nke iluworo megide ndi m, ma-obu n'uzo ozo nile "nwanne gi nwoke luvoro megide ha, na nke i ka kpebi-kwara ime ka o gaa n'iru mgbe o nwuworo.

6 Lee, aga m agwa gi ihe ole na ole gbasara "ikpe-ziri-ezi nke Chineke, na mma-agma ji ike nile nke oke-iwe ya, nke koro n'ofeisi unu ma obughi na unu cheghariri ma dughachi ndi-agma nile unu n'ime ala nile nke onwe unu, ma-obu ala nile nke onwunwe unu nile, nke bu ala nke Nifai.

7 E, aga m agwa gi ihe ndi a ma oburu na i nwere ike ina ha nti; e, aga m agwa gi gbasara "ala-muo ahụ di egwu nke

na-eche inabata udi bndi ogbummadu nile dika gi na nwanne gi nwoke buworo, ma obughi na i cheghariri ma kporghachi ebun-n'obi igbu-mmadu gi nile, ma laghachi gi na ndi-agma gi nile n'ala nke aka unu nile.

8 Mana dika unu juworo ihe ndi a otu ugboro, ma unu aluworo ogu megide ndi nke Onye-nwe, obuna otu ahụ e nwere m ike itu-anyan na unu ga-eme ya ozo.

9 Ma ugbua lee, anyi no na njikere inabata unu; e, ma ma-obughi na unu wepuru ebun-n'obi nile unu, lee unu ga-adodata oke-iwe nke Chineke ahụ onye unu juworo idakwasị unu, obuna ruo mbibichasi unu.

10 Mana, dika Onye-nwe naadi ndu, ndi-agma anyi nile ga-abiakwasị unu ma obughi na unu laghachiri-azu, ma a ga-elata unu jiri onwu n'oge na-adighi anya, n'ihia na anyi ga-edebe obodo-okwu anyi nile na ala anyi nile; e, ma anyi ga-eche-kwa okpukpe-chi anyi na uzo nke Chineke anyi.

11 Mana lee, e chere m na a na m agwa gi okwu gbasara ihe nile ndi a n'efu; ma-obu e chere m na i bu "nwa nke ala-muo; ya mere aga m emechi akwukwo-ozi m site n'igwa gi na-agaghi m agbanwe ndi-mkpore, ma-obughi n'onodu na I ga-enyepu otu nwoke na nwunye ya na umu ya, maka otu onye-mkpore; oburu na nke a buru otu o ga-adi na i ga-eme ya, aga m agbanwe.

12 Ma lee, ọbụrụ na imeghi nke a, aga m abia imegide unu mu na ndi-agma m nile; e, ọbuna aga m enye ndinyom m na umuntakiri m ngwa-agma, ma aga m abia imegide unu, ma aga m eso unu ọbuna ruo n'ala nke aka unu, nke bu ala nke "nketa mbu anyi; e, ma o ga-abu ọbara maka ọbara, e, ndu maka ndu; ma aga m enye unu agha ruo mgbe e bibiri unu site n'elu iru nke uwa.

13 Lee, anọ m n'oke iwe m, na kwa ndi m; unu achowo igbu anyi, ma anyi achowo nani ichekwa onwe anyi. Mana lee, ọbụrụ na unu choro ibibi anyi kariya anyi ga-achọ ibibi unu; e, ma anyi ga-achọ ala anyi, ala nke nketa mbu anyi.

14 Ugbua ana m emechi akwukwo-ozu m. Abu m Moronai; abu m otu onye-ndu nke ndi nke ndi Nifai.

15 Ugbua o wee ruo na Amoron, mgbe o nataworo akwukwo-ozu a, were iwe; ma o dere akwukwo-ozu ozọ nye Moronai, ma ndi a bu okwu nile nke o dere, na-asi:

16 Abu m Amoron, eze nke ndi Leman; abu m nwanne-nwoke nke Amalakaja onye unu "gbuworo. Lee, aga m abokwasị unu ọbọ ọbara ya, e, ma aga m abia-kwasị unu mu na ndi-agma m nile n'ihi na anaghi m atụ-egwu mmaja gi nile.

17 N'ihi na lee, ndi nna unu nile mejoro umunne ha nwoke, nke mere na ha zunara ha "ihe ruru ha nke ochichi mgbe o bu nke ha n'ezikwu.

18 Ma ugbua lee, ọbụrụ na unu ga-atogbo ngwa-ogu unu n'ala, ma nyefee onwe unu ka ndi ochichi bu nke ha n'ezikwu chia unu, mgbe ahụ ka m gae me ka ndi m togbo ngwa-ogu ha nile n'ala ma anyi agaghị alu agha ozọ.

19 Lee, i kuputawo n'ume otutu mmaja nile megide mu na ndi m; mana lee, anyi anaghi atụ-egwu mmaja gi nile.

20 Otu o sila di, aga m ekwe igbanwe ndi-mkporo nile dika ariri gi siri di, n'ihu-ogu, na m ga-edozi nri m maka ndi nwoke nke agha m; ma anyi galu agha nke ga-adị ruo mgbe ebighi-ebi, ma-ọbụ n'idebe ndi nke Nifai n'okpuru nke ikike anyi ma-ọbụ ruo na adighi kwa ozọ ha.

21 Ma dika gbasara Chineke ahụ onye i si na anyi juru, lee, anyi amataghi onye di otu ahụ; ọbughị ma unu matara; mana o buru na o nwere onye di otu ahụ, anyi amataghi kama na o mewo anyi na kwa unu.

22 Ma o buru na e nwere ekwensu na ala-muo, lee o gaghi eziga unu n'ebe ahụ ka unu biri unu na nwanne m nwoke onye unu gbuworo, onye unu turu ero na o gawo n'udi ebe ahụ? Mana lee ihe ndi a nile adighi ihe ha mere.

23 Abu m Amoron, na onye si n'agburu nke "Zorom, onye ndi nna unu kwagidere ma kpota site na Jerusalem.

24 Ma lee ugbua, abu m onye Leman na-enweghi egwu; lee,

agha nke a a luru ya ibo obo mmejo nile e mejoro ha, na ichewa na inweta ihe nile ruru ha n'ochichi; ma e mechie m akwukwo-ozi nye Moronai.

ISI 55

Moronai wee ju igbanwe ndi-mkporo—Ndi nche nke ndi Leman a ghogburu ha inubiga mmayana oke, ma ndi-mkporo nke ndi Nifai e mere ka ha nwere onwe ha—Obodo-ukwu nke Gid e weere ya na-enweghi nkwafulo-bara. Ihe dika n'afu 63 ruo 62 tutu amuo Kraist.

UGBUA o wee ruo na mgbe Moronai nataworo akwukwo-ozi nke a iwe were ya kara, n'ihu na o matara na Amoron matara nke oma maka "aghughu ya; e, o matara na Amoron matara na o bughi uzoro ziri-ezi bu ihe kpata-ra ya ibuso ndi nke Nifai agha.

2 Ma o siri: Lee, agaghi m agbanwe ndi-mkporo mu na Amoron ma obughi na o gaewepu ebun-obi ya, dika m deworo n'akwukwo-ozi m; n'ihu na-agaghi m ekwenyere ya na o ga-enwe ike ozoro kara nke o nwetaworo.

3 Lee, ama m ebe ndi Leman no na-echebe ndi m ha kporeworo na mkporo; ma ebe o bu na Amoron agaghi ekwenyere m ihe m dere n'akwukwo-ozi m, lee, aga m enye ya dika okwu m nile siri di; e, aga m achoro onwu n'etiti ha ruo mgbe ha ga-ario maka udo.

4 Ma ugbua o wee ruo na mgbe

Moronai kwuworo okwu ndi a, o mere ka e mee ochicho n'etiti ndi ya, na eleghi anya o nwere ike ichota otu nwoke onye si na agburu nke Leman n'etiti ha.

5 Ma o wee ruo na ha huru otu onye aha ya bu Leman; ma o buru "otu n'ime umu-oru nile nke eze ahu Amalakaia gburu.

6 Ugbua Moronai mere ka Leman na ntakiri onu-ogugu nke ndi ya ga-agakwuru ndi nche nile ahu na-eche ndi Nifai.

7 Ugbua ndi Nifai ahu a na-eche ha n'obodo-ukwu nke Gid; ya mere Moronai hoputara Leman ma mee ka ntakiri onu-ogugu nke ndi ya soro ya gaa.

8 Ma mgbe o ruru anyasi Leman gakwuru ndi nche ahu nile ndi na-eche ndi Nifai, ma lee, ha huru ya ka o na-abia ma ha kpore ya; mana o siri ha: atula egwu; lee, abu m onye nke Leman. Lee, anyi agbaputawo site n'aka ndi Nifai, ma ha narahu ura; ma lee anyi ewerewo ufodu mmayana ha ma weta ya.

9 Ugbua mgbe ndi nke Leman nuru okwu nile ndi a ha nabatara ya n'onu; ma ha siri ya: Nyetu anyi mmayana gi, ka anyi nu; obi di anyi ufo na i siri otu a weta mmayana n'ihu na ike gwuru anyi.

10 Mana Leman siri ha: Ka anyi debe mmayana anyi ruo mgbe anyi ga-agakwuru ndi Nifai iluso ha agha. Mana ikwu nke a nani mere ka ha chosie ike inu mmayana ahu;

11 N'ihu na, ha siri: Ike gwuru anyi, ya mere ka anyi nu

mmanya ahụ, ma emesịa anyị ga-enweta mmanya maka oke anyị nile, nke ga-agba anyị ume iga megide ndị Nifai.

12 Ma Leman siri ha: Unu nwere ike ime dika unu siri chọọ.

13 Ma o wee ruo na ha n̄urū mmanya ahụ otu ha siri chọọ; ma ọ tọrọ ha uto, ya mere ha n̄urū ya otu ha siri chọọ karịa; ma o siri ike, ebe a kwadoro ya inwe ume.

14 Ma o wee ruo ha n̄urū ma nwee obi uto, ma e mesịa mmanya na-egbu ha.

15 Ma ugbua mgbe Leman na ndikom ya hụrụ na mmanya na-egbu ha nile, ma ha nọrọ n'ura di omimi, ha laghachikwuru Moronai ma gwa ya ihe nile meworo.

16 Ma ugbua nke a bu dika atumatu Moronai siri di. Ma Moronai akwadosiworii ndikom ya jiri ngwa-ogu nile; ma ọ gara n'obodo-ukwu Gid, mgbe ndi nke Leman no n'ura di omimi ma ha n̄ubigara mmanya-oke, ma tufee ngwa-ogu nile nke agha nye ndi-mkpọrọ nile, nke mere na ha nile ji ngwa-ogu;

17 E, ọbuna nye ndinyom ha, na umu ha ndi ahụ nile, ka ha ra bu ndi nwere ike iji ngwa-ogu, mgbe Moronai nyesiworo ndi-mkpọrọ nile ahụ ngwa-ogu nile; ma ihe nile ndi ahụ ka e mere na nnukwu ida juu.

18 Mana ọburu na ha meteworo ndi Leman n'ura, lee ha n̄ubigara mmanya oke ma ndi Nifai gaara egbuwo ha rii.

19 Mana lee, nke a abughi

ochicho nke Moronai; o nweghi mmasi n'igbu-mmadu ma "obu ikwafu ọbara, kama o nwere mmasi na nzoputa nke ndi ya site na mbibi; ma n'ih i nke a ọ gaghi ewetara onwe ya ikpe na-ezighi-ezi, ọ gaghi adakwa-si ndi Leman ma bibie ha n'ihu-biga mmanya-oke ha.

20 Mana o nwetawo ochicho ya nile; n'ih i na o nyewo ndi-mkpọrọ nke ndi Nifai ahụ nile no n'ime mgbidi nke obodo-ukwu ahụ ngwa-agma, ma o nyewo ha ike inweta onwunwe nke akuku nile ndi ahụ di n'ime mgbidi nile ahụ.

21 Ma mgbe ahụ o mere ka ndikom ahụ ya na ha no laghachi otu nzo-ukwu site n'ebe ha no, ma gbaa ndi-agma nke ndi Leman gburu-gburu.

22 Ugbua lee nke a ka e mere n'oge abali, nke mere na mgbe ndi Leman tetara n'ura n'ututu ha huru na ndi Nifai gbara ha gburu-gburu n'ez i, ma na ndi-mkpọrọ ha nile ji ngwa-ogu n'ime.

23 Ma otu a ha huru na ndi Nifai nwere ike karia ha; ma n'onodu nile ndi a ha choputara na ọ dighi mkpa na ha ga-alu-ogu ha na ndi Nifai; ya mere ndi-isi ochi-agma ha nile rioro n'ike ka ha hapu ngwa-ogu ha nile nke agha, ma ha weputara ha ma tupu ha n'ukwu nke ndi Nifai, na-ariọ maka ebere.

24 Ugbua lee, nke a bu ochicho nke Moronai. O kpọrọ ha ndi-mkpọrọ nke agha, ma were onwunwe nke obodo-ukwu ahụ,

ma mee ka ndi-mkpọrọ nile nwere onwe ha, ndi bu ndi Nifai; ma ha sonyere ndi-agma nke ndi Moronai, ma buru nnu-kwu ume nye ndi-agma ya.

25 Ma o wee ruo na o mere ka ndi Leman, ndi nke o kpọrọworo ndi-mkpọrọ, na ha ga-amalite “irusi ọrụ ike n’igba ebe nile e wusiri ike gburu-gburu obodo-ukwu Gid ume.

26 Ma o wee ruo na mgbe o wusiworo obodo-ukwu Gid ike, dika ọchichọ ya nile siri di, o mere ka ndi-mkpọrọ ya nile akpọga ha n’obodo-ukwu Uju; ma o chekwara obodo-ukwu ahụ jiri ndi-agma siri ike karịa.

27 Ma o wee ruo na ha, na-agbanyeghi mgba okpuru nile nke ndi Leman, debere ma chekwa ndi-mkpọrọ nile ha kpọrọworo, na kwa jide ala nile na uru nke ha wetaghachiworo.

28 Ma o wee ruo na ndi Nifai malitere ọzọ inwe mmeri, na iwetaghachi ihe nile ruru ha na ohere ha nile.

29 Ọtụtụ oge ka ndi Leman gbaliri igba ha gburu-gburu n’abalị, mana na mgbalị nile ndi a ha tufuru ọtụtụ ndi-mkpọrọ.

30 Ma ọtụtụ oge ka ha gbaliri inye ndi Nifai mmamya ha, ka ha wee nwe ike jiri nsi ma-ọbụ iñụbiga mmamya-oke bibie ha.

31 Mana lee, ndi Nifai ada-ghị mba “n’icheta Onye-nwe Chineke ha n’oge nke mkpagbu ha nke a. Agaghị enwe ike ikpọrọ ha n’onyia ha nile; e, ha agaghị aña mmamya ha, ma

ọbughị na ha buworo ụzọ nye ndi-mkpọrọ ndi Leman ụfọdụ.

32 Ma otu a ha kpachapụrụ-anya na etinyeghi nsi ọbula n’etiti ha; n’ihi na ọburu na mmamya ha ga-enyegbu onye nke Leman na nsi o ga kwa enyegbu onye nke Nifai na nsi; ma otu a ka ha siri nwalecha mmamya ha nile n’aba n’anya.

33 Ma ugbuga o wee ruo na o di mkpa ka Moronai mee njikere nile ibuso ndi obodo-ukwu Morianton agha; n’ihi na lee, ndi Leman, esiteworiji n’irusi ọrụ ike ha, wusie obodo-ukwu Morianton ahụ ike ruo mgbe o buruwo-ro ebe siri ike karịa.

34 Ma ha nọ n’esepughị-aka na-akpota ndi-agma ọhuru n’ime obodo-ukwu ahụ, na kwa ihe mwebata ọhuru nile nke ihe oriri.

35 Ma otu a ka iri afọ abuo na iteghete nke ọchichi nke ndi-ike na-achi ndi nke Nifai siri gwuchaa.

ISI 56

Hilaman wee zigara Moronai akwukwo-ozu, na-agughari onodu nke agha ha na ndi Leman luru—Antipus na Hilaman wee nwee nnukwu mmeri n’ebe ndi Leman no—Umụ-okorobia puku abuo nke Hilaman wee jiri ike ọrụ-ebube luo-ogu, ma odighi onye obula n’ime ha e gburu. Ama-okwu 1, ihe dika n’afọ 62 tutu amuo Kraist; ama-okwu 2 ruo 19, ihe dika n’afọ 66 tutu amuo Kraist; na ama-okwu

20 ruo 57, *ihe dika n'afọ* 65 ruo 64
tutu amụọ Kraịst.

Ma ugbua o wee ruo na mmalite nke iri afọ atọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe, n'ụbọchị nke abụọ n'ọnwa nke mbụ, Moronai natara akwụkwọ-ozī site n'aka Hilaman, na-akọwa ihe nile mere ndị ahụ nọ na mpaghara ala ahụ.

2 Ma ndị a bụ okwu nile nke o dere, na-asị: Ezigbo nwanne m nwoke m hụrụ n'anya, Moronai, ma n'ime Onye-nwe ma n'ime mkpagbu nile nke ịlụ-agma anyị; lee, nwanne m nwoke m hụrụ n'anya, enwere m ihe ole na ole m ga-agwa gị gbasara ịlụ-agma anyị n'akụkụ ala nke a.

3 Lee, “puku abụọ n'ime ụmụ-nwoke nile nke ndị nwoke ahụ ndị Amōn kpọdatara site n'ala nke Nifai—ugbua i matawo na ndị a bụ ndị agbūrū nke Leman, onye būrū nwanwoke nke kachasị okenye nke nna anyị Lihai.

4 Ugbua ọ dighi mkpa ka m kwughariara unu gbasara omenala nile ma-ọbụ ekweghi-ekwe ha, n'ihī na ị matara gbasara ihe nile ndị a—

5 Ya mere o zuworo m ka m gwa gị na puku ụmụ-okorobia abụọ ndị a ewerewo ngwa-ọgụ ha nile nke agha, ma chọọ ka m būrū onye-ndu ha; ma anyị abiaruwo ichekwa mba anyị.

6 Ma ugbua ị ma kwa gbasara “ogbugba-ndu ahụ nke ndị nna ha mere, na ha agaghị ewelite ngwa-ọgụ ha nile nke agha

imegide ụmūnne ha nwoke ruo n'ikwafu ọbara.

7 Mana n'afọ nke iri abụọ na isii, mgbe ha hūrū ahūhū anyi nile na mkpagbu anyi nile maka ha, ọ fọdurū ntakiri ka ha “mebie ogbugba-ndu ahụ nke ha meworo ma welite ngwa-ọgụ ha nile nke agha n'ichekwa anyi.

8 Mana-agaghị m ekwe ha ka ha mebie ogbugba-ndu nke a nke ha meworo, na-ewe ya dika na Chineke ga-agba anyi ume, nke ga-eme na anyi agaghị ata ahūhū ọzọ n'ihī imezu iyi ahū nke ha nūworo.

9 Mana lee, n'ebe a enwere otu ihe n'ime nke anyi nwere ike inwe nnukwu ọñụ. N'ihī na lee, n'ime afọ nke iri abụọ na isii, mụ, Hilaman, zoro-ije n'iru nke puku ụmụ-okorobia abụọ ndia ruo n'obodo-ukwu nke Judia, inyere Antipus aka, onye ị họtaworo onye-ndu nke ndị ahụ nọ n'akụkụ ala ebe ahụ.

10 Ma e sonyere m puku abụọ ụmụ m nwoke, (n'ihī na ha kwesiri ka a kpọọ ha ụmụ-nwoke) gakwuru ndi-agma nke Antipus, n'ime inye ume nke Antipus nūriri-ọñụ kariya, n'ihī na lee, ndi-agma ya ndi Leman ebelatawo ha n'ihī na ndi-agma ha egbuwo nnukwu ọñụ-ogugụ nke ndi-kom anyi, nke mere na anyi nwere ihe mere anyi ji na-eru uju.

11 Otu o sila di, anyi nwere ike ikasi onwe-anyi obi n'otu ihe a, na ha anwūwo n'ichekwa mba ha na Chineke ha, e, ma ha nwere “añuri.

12 Ma ndị Leman edebewo kwa ọtụtụ ndị-mkpọrọ, ndị nke ha nile bụ ndị-isi ọchị-agma, n'ihì na ọdighị onye ọzọ ha hapụworo ka ọ dị ndụ. Ma anyị were ya dika ezi-okwu na ha nọ n'oge ugbua n'ala nke Nifai; ọ dị otu a ma ọbụrụ na egbughị ha.

13 Ma ugbua ndị a bụ obodo-ukwu nile nke ndị Leman nwetaworo onwunwe site n'ikwafu ọbara nke ọtụtụ n'ime ndị dike anyị:

14 Ala nke Mantai, ma-ọbụ obodo-ukwu nke Mantai, na obodo-ukwu nke Ziezrom, na obodo-ukwu nke Kumenai, na obodo-ukwu nke Antipara.

15 Ma ndị a bụ obodo-ukwu nile nke ha nwetara mgbe m biaruru obodo-ukwu nke Judia; ma achọtara m Antipus na ndịkom ya ka ha na-arushi ọrụ ike jiri ume ha nile iwusi obodo-ukwu ahụ ike.

16 E, ma ike gwurụ ha n'arụ dika na mụọ kwa, n'ihì na ha alụwo ọgụ ka dike n'ehihie na n'abalị jị chekwaa obodo-ukwu ha nile; ma otu a ha atawo ahụhụ nnukwu nsogbu nile n'ụdị ọbụla.

17 Ma ugbua ha kpebiri imeri n'ebe a ma-ọbụ nwụọ; ya mere i inwere ike iche na ntakiri ndị-agma nke a m kpọtara, e, umụ m nwoke ahụ, nyere ha nnukwu olile-anya na nnukwu ọñụ.

18 Ma ugbua o wee ruo na mgbe ndị Leman hụrụ na Antipus anatawo ume kariri nye ndị-agma ya, a kwagidere ha site n'iwu nile nke Amoron ka ha ghara ibi megide obodo-ukwu

nke Judia, ma-ọbụ megide anyị, n'ilu-agma.

19 Ma otu a ka anyị siri nweta iru-oma n'aka Onye-nwe; n'ihì na ọbụrụ na ha biakwasiri anyị n'adighi-ike anyị nke a eleghi anya ha gaara ebibi ntakiri ndi-agma anyị; mana otu a ka e siri chekwaa anyị.

20 Amoron nyere ha iwu ichekwa obodo-ukwu ndị ahụ nile nke ha wereworo. Ma otu a ka afọ nke iri abụọ na isii siri gwuchaa. Ma na mmalite nke afọ iri abụọ na asaa anyị akwadoworiji obodo-ukwu anyị na onwe-anyị maka nchekwa.

21 Ugbua anyị chosiri ike ka ndị Leman biakwasị anyị; n'ihì na anyị achosighi ike ibuso ha agha n'ebe ha nile siri ike.

22 Ma o wee ruo na anyị debe-re ndị onyota-ogba-ama n'ama gburu-gburu ebe ahụ, iche mmeghari arụ nile nke ndị Leman, ka ha ghara igafe anyị n'abalị ma-ọbụ n'ehihie ibuso obodo-ukwu anyị ndị ọzọ ndị nke di n'ebe elu-elu agha.

23 N'ihì na anyị matara na n'obodo-ukwu ndị ahụ nile ha esiruchaghị ike izute ha; ya mere anyị chosiri-ike, ma ọbụrụ na ha ga-agafe n'akuku anyị, idakwasị ha n'azụ ha, ma otu a welite ha elu n'azụ n'otu oge ahụ ezutere ha n'iru. Anyị weere dika ezi-okwu na anyị ga-enwe ike imeri ha; mana lee, anyị enwetaghị ihe anyị bu n'obi n'ochichọ anyị nke a.

24 Ha anwaghị anwa igafe anyị ha na ndi-agma ha nile, ọbughị ma ha nwara anwa jiri

otu ụzọ, eleghi-anya ha agaghi esirucha ike ma ha ga-ada.

25 Obughi ma ha nwara-anwa izo-ije gbada megide obodo-ukwu nke Zarahemla; obughi ma ha nwara anwa igafe isi nke Saidon, gafee ruo obodo-ukwu nke Nifaiha.

26 Ma otu a, ha na ndi-agma ha nile, ha mere mkpebi ichekwa obodo-ukwu ndi ahụ nile nke ha wereworo.

27 Ma ugbua o wee ruo n'onwa nke abuo nke afọ nke a, e webataara anyi otutu ihe oriri site n'aka ndi nna nile nke umu m nwoke puku abuo ahụ.

28 Na kwa e zitekwaranya ndi nwoke puku abuo site n'ala nke Zarahemla. Ma otu a anyi no na njikere anyi na ndi nwoke puku iri, na ihe oriri nile a ga-enye ha, na kwa ndi nwunye ha nile na umu ha.

29 Ma ndi Leman ebe ha nahu ka ndi-agma anyi na-abawanye kwa ubochi, ma ihe oriri nile na-abata maka nkwado anyi, ha malitere itu-egwu, ma malite iba ogu site n'ebe nzuzo ha, oburu na o kwere omume itinye nsotu na-inata ihe oriri anyi nile na ume.

30 Ugbua mgbe anyi huru na ndi Leman malitere inwe obieru-ala n'akuku nke a, anyi chosiri ike iweta otu uzo aghughu n'iwere onodu n'ebe ha no; ya mere Antipas nyere iwu ka m zoro-ije mu na umu-ntakiri ndi nwoke m gaa n'obodo-ukwu di nso, dika a ga-asị na anyi bu ihe oriri nile na-aga obodo-ukwu a di nso.

31 Ma anyi kwesiri izo-ije gaa

nso obodo-ukwu nke Antipara, dika a ga-asị na anyi na-aga obodo-ukwu tere anya, n'akuku ikpere-mmiri ahụ.

32 Ma o wee ruo na anyi zoro-ije na-aga, dika a ga-asị na anyi bu ihe oriri anyi nile, iga obodo-ukwu ahụ.

33 Ma o wee ruo na Antipas zoro-ije gaa ya na ufodu ndi-agma ya, ebe o hapuru ndi foduru ichekwa obodo-ukwu ahụ. Mana o zoroghi-ije gaa ruo mgbe m gawara mu na ntakiri ndi-agma m, ma biaruo nso obodo-ukwu Antipara ahụ.

34 Ma ugbua, n'obodo-ukwu nke Antipara ahụ ka e debere ndi-agma sikarichara ike nke ndi Leman; e, ndi kachasi n'onu-ogugu.

35 Ma o wee ruo na mgbe ndi onyota-ogba-ama ha nile gwaworo ha, ha biaruru ha na ndi-agma ha ma zoro-ije bia imegide anyi.

36 Ma o wee ruo na anyi gbapuru n'iru ha, n'elu-elu. Ma otu a anyi dupuru ndi-agma kachasiri di ike nke ndi Leman.

37 E, obuna ruo ebe tere anya, nke mere na mgbe ha huru ndi-agma nke Antipas ka ha na-achu ha, n'ike ha, ha atugharighi n'aka nri ma-obu n'aka ekpe, kama gaa n'iru n'izo-ije ha n'uzo guzoro kwem n'eso anyi; ma, dika anyi chere, o bu atumatu ha igbu anyi tutu Antipas achufee ha, ma nke a ka ndi nke anyi ghara igba ha gburugburu.

38 Ma ugbua Antipas ebe o huru ihe-egwu diri anyi, mere ka izo-ije nke ndi-agma ya gaa

osọ-osọ. Mana lee, ọ bụ abalị; ya mere ha achufeghi anyi, ọbughị ma Antipus ọ chufere ha; ya mere anyi bara n'ebe-ezumike n'abalị ahụ.

39 Ma o wee ruo na tutu chibubọ nke ututu ahụ, lee, ndi Leman nooro na-achụ anyi osọ. Ugbua anyi esiruchaghi ike iluso ha ọgụ; e, agaghi m ekwe ka umu-nwoke m ndi ntakiri daba n'aka ha nile; ya mere anyi gara n'iru n'izọ-ije anyi, ma anyi weere ozizọ-ije anyi baa n'ime ozara ahụ.

40 Ugbua ha anwaghi anwa itughari n'aka nri ma-ọbụ n'aka ekpe eleghi-anya a ga-agba ha gburu-gburu; ọbughị ma m gatughari n'aka nri ma-ọbụ n'aka ekpe eleghi-anya ha ga-achufe m, ma anyi agaghi enwe ike iguzogide ha, kama egbuo anyi, ma ha ga-agbapu, ma otu a anyi gbapuru ubochi ahụ nile n'ime ozara ahụ, ọbuna ruo mgbe ochichiri gbara.

41 Ma o wee ruo na ozọ, mgbe ihè nke ututu ahụ biara anyi huru ndi Leman biakwasiri anyi, ma anyi gbafuru n'iru ha.

42 Mana o wee ruo na ha achuteghi anyi anya tutu ha akwusi; ma-ọbụ n'ututu ubochi nke atọ n'onwa nke asaa.

43 Ma ugbua, ọburu na Antipus chufere ha anyi amaghi, mana a siri m ndikom mu: Lee, anyi amataghi mana ha akwusiwo n'ihì ebun-n'obi ha na anyi ga-abia imegide ha, ka ha nwe-ike jide anyi n'onya ha;

44 Ya mere gini ka unu kwuru,

umu m nwoke, unu ga-aga imegide ha n'ilu agha?

45 Ma ugbua asi m gi, ezigbo nwanne m nwoke Moronai, na ọ dibeghi mgbe ọbula m huru nnukwu "mgbamume di otu a, e-e ọbughị n'etiti ndi Nifai nile.

46 N'ihì na dika m na-akpo ha mgbe nile umu m ndi nwoke (n'ihì na ha nile ka buuru umuokorobia) ọbuna otu a ka ha nasị m: Nna, lee Chineke anyi nonyeere anyi, ma ọ gaghi ekwe ka anyi daa; mgbe ahụ ka anyi gaa n'iru; anyi agaghi egbu umunne anyi ndi nwoke ma ọburu na ha ga-ahapu anyi ka anyi nooro onwe anyi; ya mere ka anyi gaa, adighi ama-ama ike ha akaria nke ndi-agma nke Antipus.

47 Ugbua ha alutubeghi agha mbu, mana ha atughi egwu onwu; ma ha chere echiche gbasara "ntohapu nke ndi nna ha nile karia ka ha chere gbasara ndu ha nile; e, akuziwo ha site n'aka ndi b'ne ha nile, na ọburu na ha enweghi obi-abuo, Chineke ga-anaputa ha.

48 Ma ha kwugariri nye m okwu nile nke ndi nne ha nile, na-asi: Anyi enweghi obi-abuo ndi nne anyi matara ya.

49 Ma o wee ruo na alaghachiri m mu na puku abuo m imegide ndi Leman a ndi chuworo anyi osọ. Ma ugbua lee, ndi-agma nile nke Antipus achufewo ha, ma ilu-agma di egwu amaliteworiji.

50 Ndi-agma nke Antipus ebe ike gwuru ha, n'ihì ogologo izo-ije ha na nwa mkpumkpụ oge di

otu a, ọ fọduru ntakiri ka ha daba n'aka nke ndi Leman; ma oburu na m alaghachighi mu na puku abuo m ha gaara enweta ebun-n'obi ha.

51 N'ih i na Antipus adawo site na mma agha, na otutu ndi ndu ya nile, n'ih ike ogwugwu ha, nke ihe kpatara ya bu izo-ije oso-osu ha—ya mere ndi nwoke nke Antipus, ebe o gbara ha ghar i n'ih i odida nke ndi ndu ha nile, malitere inye efe n'iru ndi Leman.

52 Ma o wee ruo na ndi Leman nwetara mgbamume, ma malite ichu ha oso; ma otu a ka ndi Leman na-achu ha oso jiri nnukwu ike mgbe Hilaman biakwasiri ha site n'azu ha ya na puku abuo ya, ma malite igbu ha kara, nke mere na ndi-agma nile nke ndi Leman ahu kwusiri ma tugharikwasi Hilaman.

53 Ugbua mgbe ndi nke Antipus huru na ndi Leman alaghachiwo, ha kpokotara ndikom ha onu ma biakwasikwa oso n'azu nke ndi Leman.

54 Ma ugbua o wee ruo na anyi, ndi nke Nifai, ndi nke Antipus, na mu na puku abuo m, gbara ndi Leman gburu-gburu, ma gbuo ha; e, nke mere na a kwagidere ha inyefe ngwaogu ha nile nke agha na kwa onwe ha dika ndi-mkpoto nke agha.

55 Ma ugbua o wee ruo na mgbe ha nyefeworo anyi onwe ha, lee, a guru m umu-okorobia ahu soro m luo ogo onu, na-atu

egwu na eleghi-any a enwere otutu n'ime ha e gburu.

56 Mana lee, na nnukwu onu m, enwebeghi "otu onye n'ime ha dara n'ala; e, ma ha alwo-ogu dika a ga-as i na ha jiri ume nke Chineke; e, odighi mgbe a matara ndikom lworo-ogu jiri udi ume oru-ebube di otu a; ma n'udi ike ahu ka ha dakwasiri ndi Leman, na ha menyere ha egwu mberede; ma n'ih ihe nke a ka ndi Leman jiri nyefee onwe ha dika ndi-mkpoto nke agha.

57 Ma ebe o bu na anyi enwebeghi ebe anyi ga-edebe ndi-mkpoto anyi, ka anyi nwe ike chekwa ha idebe ha site n'ila-gchikwuru ndi-agma nke ndi Leman, ya mere anyi zigara ha n'ala nke Zarahemla, ma ufodu ndikom ahu ndi Antipus na-egbughi, soro ha; ma ndi nke foduru a kpoto m ma dokota ha na umuokorobia "ndi nke Amon m, ma zoro ije anyi laghachi n'obodo-ukwu nke Judia.

ISI 57

Hilaman wee koghar i mwere nke Antipara na nyefe ahu ma n'ikpeazu nchekwa nke Kumenai—Umuokorobia ya ndi Amon wee luo-ogu ka ndi bu dike; ha nile meruru aru, mana odighi onye-obula n'ime ha e gburu—Gid wee ko ogbugbu na mgbaru nke ndi-mkpoto nke ndi Leman. Ihe dika n'af o 63 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na anata m akwukwo-oz i site n'aka

Amoron, eze ahụ, na-edede na ọburu na m ga-ahapu ndi-mkporo nke agha ahụ nile ndi anyi kporoworo na ya ga-ahapuru anyi obodo-ukwu Antipara ahụ.

2 Mana ezigaara m eze ahụ akwukwo-ozu, na anyi matara nke oma na ndi-agma anyi nile zuru inata obodo-ukwu nke Antipara ahụ ma anyi jiri ndi-agma anyi; ma inyepu ndi-mkporo nile ahụ maka obodo-ukwu ahụ anyi ga-ewere onwe-anyi ndi na-amaghi ihe, ma na anyi ga-enyepu ndi-mkporo anyi nile nani na mgbanwe.

3 Ma Amoron juru akwukwo-ozu m, n'ihu na o choghi igbanwe ndi-mkporo; ya mere anyi malitere ime njikere nile iga megide obodo-ukwu Antipara ahụ.

4 Mana ndi nke Antipara hapuru obodo-ukwu ahụ, ma gba-ga obodo-ukwu ha ndi ozo, ndi nke ha nwereworo onwunwe nke, iwusi ha ike; ma otu a obodo-ukwu nke Antipara dabara n'aka anyi.

5 Ma otu a ka iri afọ abuo na asato nke ochichi nke ndi-ikpe siri gwuchaa.

6 Ma o wee ruo na na mmalite nke iri afọ abuo na iteghete, anyi nwetara ihe oriri, na kwa mgbakwunye na ndi-agma, site n'ala nke Zarahemla, na site n'ala gbara gburu-gburu, ruo n'onu-ogugu di ndikom puku isii, na-etinyeghi iri isii nke "umu-nwoke ndi Amon ndi biaworo isonye umunne ha ndi nwoke, ntakiri otu m nke puku

abuo. Ma ugbua lee, anyi siri ike, e, ma anyi nwekwara ihe oriri ga-ezuru anyi e wetaara anyi.

7 Ma o wee ruo na o buuru ochicho anyi ibu agha anyi na ndi-agma nke e debere n'obodo-ukwu Kumenai.

8 Ma ugbua lee, aga m egosi gi na anyi mezuru ochicho anyi oso-oso; e, anyi na ndi-agma anyi siri-ike, ma-ogu jiri ufodu n'ime ndi-agma anyi siri-ike, anyi gbara gburu-gburu, n'abali, obodo-ukwu Kumenai ahụ, nwa oge ntakiri tutu ha ga-enweta mbute nke ihe oriri nile.

9 Ma o wee ruo na anyi mere ebe izu-ike na gburu-gburu nke obodo-ukwu ahụ otutu abali, mana anyi rahuru ura n'elu mma-agma anyi nile, ma debe ndi-nche nile, ka ndi Leman ghara inwe-ike biakwasi anyi n'abali ma gbuo anyi, nke ha nwara ime otutu oge; mana ugboro ole nile ha nwara ime nke a kwafuru obara ha.

10 N'ikpe-azu ihe oriri ha nile biarutere, ma ha choro ibanye n'obodo-ukwu ahụ n'abali. Ma anyi, kama ibu ndi Leman, buuru ndi Nifai; ya mere, anyi kporo ha na ihe oriri ha nile.

11 Ma na-agbanyeghi ndi Leman ebe a ghabichiri ha site na nkwado ha n'udu a, ha ka kpebi kwara ijide obodo-ukwu ahụ; ya mere o di mkpa na anyi ga-ewere ihe oriri ndi ahụ nile ma ziga ha Judia, ma ndi-mkporo anyi nile gaa n'ala nke Zarahemla.

12 Ma o wee ruo na ọtutu ụbọ-chi agafebeghi tutu ndi Leman malitere itufu olile-anya nile nke enyem-aka; ya mere ha hapuru obodo-ukwu ahụ n'aka anyi ma otu a anyi emezuworiji atumatu anyi nile n'inweta obodo-ukwu Kumenai ahụ.

13 Mana o wee ruo na ndi-mkpọrọ anyi nile di oke ọtutu na, na-agbanyeghi oke ọtutu nke ọnu-ogugu anyi nile, a kwagidere anyi iji ndi-agma anyi nile idebe ha, ma-ọbụ igbu ha.

14 N'ih na lee, ha ga-agbafu na nnukwu ọnu-ogugu, ma ha ga-eji okwute luo ọgụ, ma jiri osisi di arọ, ma-ọbụ ihe ọbula ha nwere ike ijide n'aka ha, nke mere na anyi gburu ihe kariri puku abuo n'ime ha mgbe ha nyefechaworo onwe ha ndi-mkpọrọ nke agha.

15 Ya mere o diiri anyi mkpa, ka anyi weta ndu ha nile na ngwucha, ma-ọbụ chedo ha, mma-agma n'aka, gbada ruo n'ala nke Zarahemla; na kwa ihe oriri anyi nile akarighi ihe ga-ezuru ndi nke anyi, na-agbanyeghi nke ahụ anyi wetaworo site n'aka ndi Leman.

16 Ma ugbua, n'onodu ogba-aghara ndi ahụ, o ghorọ ihe di ezigbo mkpa ikpebi gbasara ndi-mkpọrọ nke agha nile ndi ahụ; otu o sila di, anyi kpebiri izida ha n'ala nke Zarahemla; ya mere anyi hoputara ufodu ndi nke anyi, ma nye ha ọrụ ilekọta ndi-mkpọrọ anyi nile igbada n'ala nke Zarahemla.

17 Mana o wee ruo na n'echi

ya ha laghachiri. Ma ugbua lee, anyi ajughị ha ihe gbasara ndi-mkpọrọ nile ahụ; n'ih na lee, ndi Leman biakwasiri anyi, ma ha laghachiri n'oge izoputa anyi site n'idaba n'aka ha. N'ih na lee, Amoron ezigawo na nkwa-do ha ihe oriri ọhuru na kwa ọtutu ọnu-ogugu ndi-agma ndi nwoke.

18 Ma o wee ruo na ndi nwoke ahụ anyi zigara ha na ndi-mkpọrọ nile biarutara n'oge ikwusi ha, dika ha na-achọ imeri anyi.

19 Mana lee, ntakiri otu m nke puku abuo na iri isii luru ọgụ n'uzo dikarichara egwu; e, ha guzosiri-ike n'iru ndi Leman, ma ha nyere ndi nile ahụ na-emegide ha onwu.

20 Ma dika ndi nke foduru na ndi-agma anyi na-achọ ilagha-chi-azu n'iru ndi Leman, lee, puku abuo na iri isii ndi ahụ guzosiri-ike ma ha atughị-egwu.

21 E, ma ha rubere-isi ma leruo-anya ime okwu nile nke iwu otu ahụ e siri nye ya; e, ma ọbuna dika okwukwe ha siri di e meere ha ya; ma echetara m okwu nile nke ha gwara m na "ndi nne ha kuziiri ha.

22 Ma ugbua lee, o bu umu m ndi nwoke a, na ndi nwoke ahụ a hoputaworo ikpoga ndi-mkpọrọ ahụ, ka anyi ji ugwo nnukwu mmeri nke a; n'ih na o bu ha bu ndi meriri ndi Leman; ya mere a chughachiri ha azu n'obodo-ukwu nke Mantai.

23 Ma anyi ka jidere obodo-

ukwu anyị Kumenai, ma e bibighi anyị nile site na mma-agma; otu o sila di, anyị hujuru-anya nnukwu ihe nfunari.

24 Ma o wee ruo na mgbe ndi Leman gbafuworo, Mu n'atufughị-oge nyere iwu na ndi nwoke m nile e meruworo-arụ kwesiri ka a kpọpụ ha site n'etiti ndi nwurū-anwū, ma mee ka e mesa mmerū-arū ha nile ogwu.

25 Ma o wee ruo na e nwere nari abuo, site n'ime puku abuo na iri isii m, ndi daworo mba site na ntufu nke obara; otu o sila di, dika idi-mma nke Chineke siri di, na kwa na nnukwu itu-n'anya anyi, na kwa n'ofu nke ndi-agma anyi nile, "o nweghi otu mkpuru-obi n'ime ha nke lara n'iyi; e, ma obughi ma enwere onye obula n'ime ha na-enwetaghị otutu mmerū-arū.

26 Ma ugbua, nchekwa ha nile di itu-n'anya nye ndi-agma anyi nile, e, na a ga-edebe ha ebe e nwere otu puku nke umunne anyi nwoke e gburu. Ma anyi n'uzo ziri-ezi na-enyefe ya "ike oru-ebube nke Chineke, n'ihio kwukwe ha kariri akari n'ime ihe ahụ nke a kuziri ha ikwere—na e nwere Chineke ikpe ziri-ezi, ma onye obula nke na-enweghi obi-abuo, na a ga-ehekwa ha site n'ike ya di itu-n'anya.

27 Ugbua nke a bu okwu-kwe nke ndi a nke m kwuworo maka ha; ha bu umu-nta, ma echiche ha siri ike, ma ha tinyere

okwukwe ha na Chineke esepughika.

28 Ma ugbua o wee ruo na mgbe anyi lekotachaworo ndikom anyi meruru-arū anya, ma liwokwa ndi anyi nwurū-anwū na kwa ndi nwurū-anwū na ndi Leman, ndi di otutu, lee, anyi jutara site n'aka Gid gbasara ndi-mkporo ndi nke ha malite-woro ikporo gbada n'ala nke Zarahemla.

29 Ugbua Gid buuru onye-isi ochi-agma nke ndi otu ahụ onye a hoputara ichegide ha gbadaa ruo ala ahụ.

30 Ma ugbua, ndi a bu okwu nile nke Gid gwara m: Lee, anyi malitere igbadaru ala nke Zarahemla ahụ anyi na ndi-mkporo anyi nile. Ma o wee ruo na anyi zutere ndi onyota-ogbaama nile nke ndi-agma anyi nile, ndi e zipuworo ichie ebe ezumike nke ndi Leman nche.

31 Ma ha tikuru anyi, na-asị—Lee, ndi-agma nile nke ndi Leman na-azọ-ije chee-iru n'obodo-ukwu nke Kumenai; ma lee, ha ga-adagide ha, e, ma ha ga-ebibi ndi nke anyi.

32 Ma o wee ruo na ndi-mkporo anyi nile nuru akwa ha nile, nke mere ka ha nwee agbamume; ma ha biliri na nnupu-isi megide anyi.

33 Ma o wee ruo n'ihio nnupu-isi ha anyi mere ka mma-agma anyi nile biakwasị ha. Ma o wee ruo na ha gbara osọ dakwasị mma-agma anyi nile n'otu, n'ime nke, nnukwu onu-ogugu n'ime ha e gburu ha; ma ndi foduru

n’ime ha nukaara ma gbafuo site n’ebe anyị nọ.

34 Ma lee, mgbe ha gbafuwo-ro ma anyị enweghị ike ichufe ha, anyị were ịzọ-ije anyị ngwa-ngwa chee-iru n’obodo-ukwu Kumenai; ma lee, anyị biaruru n’oge ka anyị nwe ike nyere ụmụnne anyị nwoke aka n’ichekwa obodo-ukwu ahụ.

35 Ma lee, a napụtawo anyị ọzọ site n’aka nile nke ndị-iro anyị. Ma ngozi na-adiri aha nke Chineke anyị, n’ihi na lee, ọ bụ ya bụ onye napụtara anyị; e, nke mewooro anyị nnukwu ihe nke a.

36 Ugbua o wee ruo na mgbe mụ, Hilaman, nworokwu ndị a nile n’ọnu Gịd, e jupụtara m n’ọñu karia n’ihi idi mma nke Chineke n’ichekwa anyị, ka anyị nile ghara ịla-n’iyyi; e, ma a tụt-kwasiri m obi na mkpuruobi nile nke ndị ahụ e gbuworo “abawo n’ime izu-ike nke Chineke ha.

ISI 58

Hilaman, Gịd, na Tiomna wee were obodo-ukwu nke Mantai site n’aghugho agha—Ndị nke Leman wee laghachi azu—Umụ nwoke nile nke Amon e chekwara ha dika ha siri guzosie ike na nchekwa nke ntọhapu na okwukwe ha. Ihe dika n’afọ 63 ruo 62 tutu amuo Kraist.

Ma lee, ugbua o wee ruo na ebun-n’obi nke ọzọ bụ inweta obodo-ukwu nke Mantai; mana lee, e nweghị ụzọ nke anyị nwere

ike ịjị otu ntakiri anyị nile ahụ duputa ha site n’obodo-ukwu ahụ. N’ihi na lee, ha chetara ihe nke anyị meworo; ya mere anyị enweghị ike “ighogbuputa ha site n’ebe siri ike nile nke ha.

2 Ma ha dikarisiri otutu n’onu-ogugu karia ka ndi-agma anyi diiri nke mere na anyi anwaghi anwa iga n’iru ma buso ha agha n’ebe siri ike nile nke ha.

3 E, ma o di mkpa na anyi ga-etinye ndi nwoke anyi n’ichekwa akuku ala ndi ahụ nile nke anyi nwetaghachiri site n’ihe onwunwe anyi nile; ya mere o diiri mkpa na anyi ga-echere, ka anyi wee nweta ume karia site n’ala nke Zarahemla na kwa onyinye ohuru nke ihe-oriri.

4 Ma o wee ruo na e zigara m onye-ochichi ala anyi onye-ozu, ikoturu ya gbasara ihe ndi nke anyi na-eme. Ma o wee ruo na anyi chere inata ihe-oriri nile na ume site n’ala nke Zarahemla.

5 Mana lee, nke a nyeere anyi aka nani ntakiri, n’ihi na ndi Leman no kwa na-anata nnu-kwu ume site n’ubochi ruo n’ubochi, na kwa otutu ihe-oriri nile; ma otu a ka onodu anyi nile n’oge nke a siri di.

6 Ma ndi Leman na-aba anyi ugu site n’oge ruo n’oge, na-ekpebi site n’aghughu ibibi anyi; otu o sila di anyi enweghi ike iluso ha ugu, n’ihi nlaghachi-azu ha nile na ebe siri ike ha nile.

7 Ma o wee ruo na anyi cheere n’onodu ndi a nile siri ike ruo otutu onwa, obuna ruo mgbe

ofòduru ntakiri ka anyi laa n'iyi n'ihì ụkọ nri.

8 Mana o wee ruo na anyi natara nri, nke e chekwara butara anyi site n'aka ndi-agma nke ndi nwoke di puku abuo inyere anyi aka; ma nke a bu enyem-aka nile nke anyi natara, iji chekwaa onwe anyi na mba anyi site n'idaba n'aka nke ndi-iro anyi, e, ilu-ogu anyi na onye-iro onu na-apughi iguta.

9 Ma ugbua ihe kpatara mgbagwoju-anya anyi nile ndi a, ma obu ihe mere ha ezitaraghi anyi ume ozo, anyi amataghi; ya mere o wutere anyi ma mejuputa kwa anyi n'egwu, eleghi-anya n'uzo obula ikpe nile nke Chineke ga-abiakwasị ala anyi, na-nkwatu anyi na mbibi anyi kpam kpam.

10 Ya mere anyi wuputara mkpuru-obi anyi nile n'ekpere nye Chineke, ka o gbaa anyi ume ma naputa anyi site n'aka nke ndi-iro anyi, e, na kwa nye anyi ume ka anyi wee nwe ike idebe obodo-ukwu anyi nile na ala anyi nile, na ihe onwunwe anyi nile, maka nkwado nke ndi nke anyi.

11 E, ma o wee ruo na Onyewe Chineke anyi letara anyi jiri ikwe-nkwa nile na ya ganaputa anyi; e, nke mere na o kwuru udo nye mkpuru-obi anyi nile, ma nye kwa anyi nnukwu okwukwe, ma mee kwa ka anyi nwee olile-anya maka nnaputa anyi n'ime ya.

12 Ma anyi nwere mgbamume

anyi na ndi-agma ntakiri anyi nke anyi nwetaworo, ma ha nwere mkpebi siri ike imeri ndi-iro anyi nile, na "ichekwa ala anyi nile, na ihe onwunwe anyi nile, na ndi nwunye anyi, na umu anyi, na ihe gbasara ntọhapu anyi.

13 Ma otu a ka anyi siri gaa n'iru jiri ike anyi nile megide ndi Leman, ndi nke no n'obodo-ukwu nke Mantai; ma anyi runyere ulo ikwu anyi nile n'akuku ozara ahụ, nke di nso n'obodo-ukwu ahụ.

14 Ma o wee ruo na n'echi ya, na mgbe ndi Leman huru na anyi no n'oke-ala nile n'akuku ozara ahụ nke di nso n'obodo-ukwu ahụ, na ha zipuru ndi onyota-ogba-ama ha nile gburu-gburu anyi ka ha wee choputa onu-ogugu na ume nke ndi-agma anyi.

15 Ma o wee ruo na mgbe ha huru na anyi esighi ike, dika onu-ogugu anyi nile siri di, ma na-atu egwu na anyi ga-agbabi-chiri ha ebe nkwado ha si nabia ma obughi na ha gaputa bia ogu megide anyi ma gbuo anyi, na kwa ichi na o ga-adiri ha mfe ibibi anyi jiri otutu imerime onu-ogugu ha nile, ya mere ha malitere ime njikere nile iputa megide anyi n'ilu-agma.

16 Ma mgbe anyi huru na ha na-eme njikere iputa megide anyi, lee, e mere m ka Gid, jiri ntakiri onu-ogugu nke ndi nwoke, zoo onwe ha n'ime ozara ahụ, na kwa na Tiomna na onu-ogugu ntakiri nke ndi

nwoke ga-ezo kwa onwe ha n'ime ozara ahụ.

17 Ugbua Gịd na ndị nwoke ya nọ n'aka nri ma ndị ọzọ ahụ n'aka ekpe; ma mgbe ha siworo otu a zoo onwe ha, lee, a nọgidere m, mụ na ndị foduru n'ime ndi-agma m, n'otu ebe ahụ nke anyị runyeworo ụlọ ikwu anyi nile maka oge nke ndi Leman ga-abia ilu-agma.

18 Ma o wee ruo na ndi Leman putara ha na imerime onu-ogu ndi-agma ha imegide anyi. Ma mgbe ha biaworo ma o foduru ntakiri ka ha dakwasi anyi ha na mma-agma ha, e mere m ka ndi nwoke m, ndi nke mu na ha no, ka ha laghachi-azu n'ime ozara ahụ.

19 Ma o wee ruo na ndi Leman soro anyi n'azu jiri nnukwu oso, n'ihia na ha chosiri-ike karija ichufe anyi ka ha wee gbuo anyi; ya mere ha soro anyi baa n'ime ozara ahụ; ma anyi gafere n'etiti Gid na Tiomna, nke mere na ndi Leman achotaghi ha.

20 Ma o wee ruo na mgbe ndi Leman gafeworo, ma-ogu mgbe ndi-agma ahụ gafeworo, Gid na Tiomna bilitere site n'ebe nzuzo ha nile, ma gbagichie ndi onyota-ogba-ama nile nke ndi Leman ka ha ghara ilagha-chi n'obodo-ukwu ahụ.

21 Ma o wee ruo na mgbe ha gbagichiworo ha, ha gbagara n'obodo-ukwu ahụ ma dakwasị ndi-nche ahụ nile a hapuru iche obodo-ukwu ahụ nche, nke mere na ha bibiri ha ma were onwunwe nke obodo-ukwu ahụ.

22 Ugbua nke a ka e mere n'ihia na ndi Leman kwere ka

ndi-agma ha nile, ma obughi ndi-nche ole na ole nani, ka a ga-edupu baa n'ime ozara ahụ.

23 Ma o wee ruo na Gid na Tiomna site n'uzo nke a enweta-wo onwunwe nke ebe siri ike ha nile. Ma o wee ruo na anyi chooro uzo anyi, mgbe anyi gachara nnukwu njem n'ime ozara chee iru n'ala nke Zarahemla.

24 Ma mgbe ndi Leman huru na ha na azo-ije chee iru n'ala nke Zarahemla, egwu turu ha karija, eleghi-anya e nwere atumatu e debere iduba ha na mbi-bi, ya mere ha malitere ilaghachi n'ime ozara ahụ ọzọ, e, obuna laghachi-azu site n'otu uzo ahụ nke ha siri bia.

25 Ma lee, o bu abali ma ha runyere ụlọ ikwu ha nile, n'ihia na ndi-isi ochi-agma nile nke ndi Leman echewo na ike gwuru ndi Nifai n'ihia izo-ije ha; ma na eche na ha achuwo ndi-agma ha nile ya mere ha echeghi echiche banyere obodo-ukwu nke Mantai ahụ.

26 Ugbua o wee ruo na mgbe o ruru abali, e mere m ka ndikom mu ghara irahu ura, kama na ha ga-azo-ije gaa n'iru site n'uzo ọzọ chee iru n'ala nke Mantai ahụ.

27 Ma n'ihia izo-ije anyi nke a n'oge abali, lee, n'echi ya anyi no n'iru ndi Leman, nke mere na anyi buru ha uzo rute n'obodo-ukwu nke Mantai.

28 Ma otu a o wee ruo, na site n'aghugho agha nke a anyi weere onwunwe nke obodo-ukwu nke Mantai na-enweghi nkwa-fu obara.

29 Ma o wee ruo na mgbe

ndi-agma nile nke ndi Leman rutere nso obodo-ukwu ahụ, ma hụ na anyị nọ na njikere izute ha, ọ tụtụ ha n'anya karịa ma yie ha egwu, nke mere na ha gbabara n'ime ọzara ahụ.

30 E, ma o wee ruo na ndi-agma nile nke ndi Leman gbapuru site n'akuku nile nke ala ahụ. Mana lee, ha eburuwo otutu ndinyom na umu-ntakiri puo site n'ala nke ahụ.

31 Ma "obodo-ukwu nile ndi ahụ ndi Leman wereworo, ha nile nọ n'oge mgbe nke a n'onwunwe nke anyị; ma ndi nna anyị nile na ndinyom anyị na umu anyị na-alaghachi n'ulo ha nile, ha nile ma obughi ndi ahụ a kpọroworo ka ndi-mkporo ma ndi Leman ebupu ha.

32 Mana lee, ndi-agma anyị nile di ntakiri n'ichekwa oke nnukwu onu-ogugu nke obodo-ukwu nile na oke nnukwu ihe onwunwe nile.

33 Mana lee, anyị tukwasiri obi na Chineke anyị onye nyeworo anyị mmeri n'ala ndi ahụ nile, nke mere na anyị enwetawo obodo-ukwu nile ndi ahụ na ala nile ndi ahụ, bu ndi nke anyị.

34 Ugbua anyị amataghi ihe kpata na ndi-ochichi anaghi ezitakwara anyị ume ozo; obughi ma ndi nwoke ahụ bjakwutere anyị ha matara ihe mere anyị enwetabeghi ume kariri nke a.

35 Lee, anyị amataghi kama na unu emerighi, ma unu akpuruwo ndi-agma nile puo n'ime

akuku ala ebe ahụ; ọ buru otu ahụ, anyị achoghi itamu.

36 Ma ọ buru na odighi otu ahụ, lee, egwu na-atu anyị na e nwere "nkewa na ndi-ochichi ahụ, mere na ha anaghi ezitakwara anyị ndi nwoke ozo inye-re anyị aka; n'ih na anyị matara na ha di imerime n'onu-ogugu karịa nke ahụ ha zitaworo.

37 Mana, lee, ọ dighi ihe o mere — anyị tukwasiri-obi na Chineke "ga-anaputa anyị, na-agbanyeghi adighi-ike nke ndi-agma anyị nile, e, ma naputa anyị site n'aka nile nke ndi-iro anyị.

38 Lee, nke a bu afọ nke iri abuo na iteghete, na nso ngwucha, ma anyị nọ na njide onwunwe nke ala anyị nile; ma ndi Leman agbagawo n'ala nke Nifaj.

39 Ma umu-nwoke nile nke ndi nke Amon, ndi nke m togoro otuto di ukwu maka ha, mu na ha nọ n'obodo-ukwu nke Mantai; ma Onye-nwe akwadowo ha, e, ma debe ha ka ha ghara ida site na mma-agma, nke mere na obuna "otu mkpuru-obi e gbughi ya.

40 Mana lee, ha anatawo otutu mmeru-arụ; na-agbanyeghi ha guzosiri ike na "ntohapu ahụ n'ebe nke Chineke meworo ka ha nwere onwe ha; ma ha siri ike n'icheta Onye-nwe Chineke ha site n'ubochi ruo n'ubochi; e, ha na-elezi-anya idebe usoro-iwu ya nile, na ikpe ya nile, na iwu-nso ya nile esepughi-aka;

ma okwukwe ha siri ike n'amụ-
ma nile ahụ gbasara ihe ahụ nke
ga-abịa.

41 Ma ugbua, nwanne m nwo-
ke m hụrụ n'anya, Moronai, ka
Onye-nwe Chineke anyị, onye
gbapụtaworo anyị ma mee ka
anyị nwere onwe anyị, debe
gị esepughị-aka n'iru ya; e, ma
ka ọ gozie ndị nke a, ọbuna
ka unu nwe mmeri n'inweta
onwunwe ihe nile nke ndị
Leman naraworo anyị, nke bụ
maka nkwardo anyị. Ma ugbua,
lee, emechie m akwụkwọ-ozi
m. Abụ m Hilaman, nwa nwo-
ke nke Alma.

ISI 59

*Moronai wee gwa Pehoran ka ọ
gbaa ndị-agma nke Hilaman ume—
Ndị Leman wee were obodo-ukwu
nke Nifaiha—Moronai weere ndị-
ochichi iwe. Ihe dika n'afọ 62 tutu
amụọ Kraist.*

UGBUA o wee ruo n'afọ nke
iri-atọ nke ochichi nke ndị-ikpe
na-achị ndị nke Nifai, mgbe
Moronai nataworo ma gụwo-
kwa^a akwụkwọ-ozi nke Hilaman,
ọ nūriri ọñụ kariya n'ihì ọdìmma
ahụ, e, mmeri ahụ kariiri akari
nke Hilaman nweworo, n'inwe-
ta ala nile ndị ahụ furu efu.

2 E, ma o mere ka ndị ya mata
ya, n'ala ahụ nile gburu-gburu
n'akukụ ebe ahụ ọ nọ, ka ha wee
nūrja kwa ọñụ.

3 Ma o wee ruo na otu mgbe
ahụ o zipụrụ^a Pehoran^b akwū-
kwọ-ozi, na-achọ ka o mee ka

ndị nwoke gbakọta igba Hila-
man ume, ma-ọbụ ndị-agma nile
nke Hilaman, nke ga-eme ka ọ
diri ya mfe ilekọta akukụ ala ebe
ahụ nke e meworo ka o si n'uzọ
dị ebube otu a mee nke ọma
n'inwetaghachi.

4 Ma o wee ruo mgbe Moronai
zipụworo akwụkwọ-ozi nke a
n'ala nke Zarahemla, ọ malitere
ozo itụ atumatụ ka o wee nweta
ihe ndị fọdurụ n'ime ihe onwu-
nwe nile ndị ahụ na obodo-
ukwu nile nke ndị Leman nara-
woro ha.

5 Ma o wee ruo na mgbe
Moronai nọ otu a na-eme njike-
re nile iga megide ndị Leman
n'ilu-agma, lee, ndị nke Nifaiha,
ndị nke gbakọtara ọñụ site n'obodo-
ukwu nke Moronai ahụ na
obodo-ukwu nke Lihai na obo-
do-ukwu nke Morianton, ndị
Leman bara ha ọgụ.

6 E, ọbuna ndị ahụ a kwagi-
deworo ka ha gbapụ site n'ala
nke Mantai, na site n'ala di
gburu-gburu, abiafetawo ma
sonyere ndị Leman n'akukụ
ala nke a.

7 Ma otu a ebe ha di imerime
n'ọñụ-ogugu kariya, e, ma na-
anata mgbamume site n'ubochi
ruo n'ubochi, site n'iwu nke
Amoron ha putara megide ndi
nke Nifaiha, ma ha malitere
igbu ha na nnukwu ogbugbu
kariiri akari.

8 Ma ndi-agma ha nile di ime-
rime n'ọñụ-ogugu nke mere na
ndi nke fọdurụ n'ime ndi nke
Nifaiha ahụ e mere ka ha gba-
pụ site n'iru ha; ma ha biara

òbuna ma sonyere ndi-agma nke Moronai.

9 Ma ugbua dika Moronai cheworo na e kwesiri inwe ndi nwoke e zigara obodo-ukwu Nifaiha, maka enyem-aka nke ndi ahụ iji lekota obodo-ukwu ahụ, ma ebe o matara na o kara di mfe idebe obodo-ukwu ahụ ka o ghara idaba n'aka nke ndi Leman karịa inataghachi ha ya, o chere na o ga-adiri ha mfe ilekota obodo-ukwu ahụ.

10 Ya mere o debere ndi-agma ya nile ilekota ebe nile ndi ahụ nke o nataghachiworo.

11 Ma ugbua, mgbe Moronai huru na obodo-ukwu nke Nifaiha a tufuwo ya o wutere ya karịa, ma o malitere inwe obi abuo, n'ih i ajoo-omume nke ndi ahụ, ma ha agagh i adaba n'aka nke umunne ha nwoke.

12 Ugbua nke a bu otu o di n'ebe ndi-isi ochi-agma ya nile no. Ha nwere obi abuo ma o tukwara ha n'anya n'ih i ajoo-omume nke ndi ahụ, ma nke a n'ih i mmeri nke ndi Leman meriri ha.

13 Ma o wee ruo na Moronai iwe were ya n'ebe ndi-ochichi no, n'ih i "achoghi-ima gbasara inwere-onwe nke mba ha.

ISI 60

Moronai wee kpesara Pehoran maka otu ndi-ochichi siri n'eleghara ndi-agma nile ahụ anya—Onye-nwe na-ekwe ka e gbuo ndi-ezi-omume—Ndi Nifai ga-ejiri ike ha nile na ihe nile ha nwere naputa onwe ha site n'aka ndi-iro ha nile—

Moronai wee majaa iluso ndi-ochichi ogu ma obughi na e wetaara ndi-agma ya nile enyem-aka. Ihe dika n'afọ 62 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na o dere ozo degara onye-ochichi nke ala ahụ, onye bu Pehoran, ma ndi a bu okwu ndi ahụ nile o dere, nasisi: Lee, e zipu m akwukwo-ozim nye Pehoran, n'obodo nke Zarahemla, onye bu "onye-isi-ikpe na onye-ochichi n'obodo-ukwu ahụ, na kwa nye ndi nile ndi nke a hoputaworo ichi na ijikwa ihe nile gbasara agha nke a.

2 N'ih i na lee, e nwere m ihe ole na ole m ga-agwa ha n'udi amam-ikpe; n'ih i na lee, unu n'onwe unu matara na a hoputawo unu ikpokota ndi mmadu onu, ma nye ha mma agha nile, na mma-agma-roro-arọ, na udi ngwa-ogu nile n'udi obula di iche iche, ma zipuga ha imegide ndi Leman, n'akuku obula ha ga-esi bata n'ala anyi.

3 Ma ugbua lee, asi m unu na mu n'onwe m, na kwa ndikom mu, na kwa Hilaman na ndikom ya, atawo nnukwu ahuh kariri akari; e, obuna agu, akpiri-ikpo-nku, na ike-ogwugwu, na mkpagbu nile n'udi obula di iche iche.

4 Mana lee, oburu na nke a agwusiwo ihe nile anyi taworo ahuh ya anyi agagh i atamu ma-obu kpesa-mkpesa.

5 Mana lee, nnukwu ka ogbu-gbu ahụ diworo n'etiti ndi nke anyi; e, otutu puku adawo site na mma-agma, ebe o gaara abu

na nsughari ya ma oburu na unu nyewororiji ndi-agma anyi ume ga-ezuru ha ma nyere ha aka. E, nnukwu ka nleghara-anyanya unu di n'ebe anyi no.

6 Ma ugbua lee, anyi choro imata ihe kpata nnu kwu nleghara-anyanya nke a kariji akari; e, anyi choro imata ihe kpata onodu echeghi-echiche unu.

7 Unu nwere ike icha na unu ga-anodu n'ocha-eze unu nile n'onodu echeghi-echiche nke enweghi-uche, ebe ndi iro unu nile na-agbasa oru nke onwu gburu-gburu unu? E, ebe ha na-egbu otutu puku umunne unu nwoke.

8 E, obuna ndi ahụ lekwasiri unu anyanya maka nchekwa, e, edebewo unu n'onodu nke unu gaara enwe ike inyere ha aka, e, unu gaara enwe ike izigara ha ndi-agma, igba ha ume, ma gakwaara azoputa otutu puku n'ime ha site n'ida site na mma-agma.

9 Mana lee, nke a abughi ihe nile—unu ejichiwo ihe-oriri unu n'ebe ha no, nke mere ma otutu alowo-ogu ma gbafusia ndu ha nile n'obara n'ih i nnu kwu ochicho nile nke ha nwere maka odimma nke ndi a; e, ma nke a ka ha meworo mgbe ofoduru ntakiri ka ha "nwuo na agu, n'ih nleghara-anyanya unu kariji akari n'ebe ha no.

10 Ma ugbua, umunne m nwoke ndi m huru n'anya—n'ih na unu kwesiri ibu ndi a huru n'anya; e, ma unu kwesiri ikpote woriji onwe-unu igbalisike karija

maka odimma na inwere-onwe nke ndi a; mana lee, unu elegharawo ha anyanya nke mere na obara nke otutu puku ga-abiakwasi unu n'isi n'ibo-obo; e, n'ih na Chineke amatawo ibe akwa ha nile, na ita-ahuhu ha nile—

11 Lee, unu nwere ike icha na unu ga-anodu n'ocha-eze unu nile, ma n'ih idi-mma nke Chineke kariji akari unu enweghi-ike ime ihe obula ma o ga-anaputa unu? Lee, oburu na unu chere nke a unu echewo n'efu.

12 Unu "chere na, n'ih na otutu umunne unu nwoke e gbuwo ha o bu n'ih ajo-omume ha? Asi m unu, oburu na unu chere nke a unu echewo n'efu; n'ih na asi m unu, e nwere otutu ndi daworo na mma-agma; ma lee o bu na amam-ikpe unu;

13 N'ih na Onye-nwe na-ekwe ka e gbuo "ndi ezi-omume ka ikpe ziri-ezi na ikpe-ikpe ya wee biakwasi ndi ajo-omume; ya mere unu ekwesighi icha na ndi ezi-omume efuwo n'ih na e gburu ha; kama lee, ha na-aba n'ime izu-ike nke Onye-nwe Chineke ha.

14 Ma ugbua lee, asi m unu, egwu na-atu m karija na ikpe nile nke Chineke ga-abiakwasi ndi a, n'ih ume-ngwu ha kariji akari, e, obuna ume-ngwu nke ndi ochichi anyi, na nnukwu nleghara-anyanya kariji-akari n'ebe umunne ha nwoke no, e, n'ebe ndi ahụ e gbuworo egbu no.

15 N'ih na ma obughi n'ih "ajo-omume nke malitere na mbu n'isi anyi, anyi gaara enwe

ike iguzogide ndi-iro anyi nile nke ga-eme ka ha ghara inwe ike imeri anyi.

16 E, ma obughị maka "agha nke malitere n'etiti anyi n'onwe anyi; e, ma obughị maka ^bndi ochọ-eze a, ndi wetara oke nnu-kwu ikwafu obara n'etiti anyi n'onwe anyi; e, n'oge anyi na-adọ ndorọ-ndorọ n'etiti anyi n'onwe anyi, oburū na anyi jikotara ume anyi dika anyi meworo na mbu; e, ma obughị maka ochichọ nke ike na ikike nke ndi ochọ-eze nwere n'ebe anyi nọ; oburū na ha kwesiri ntukwasio-obi n'uzọ nke inwere-onwe anyi, ma jikota onu anyi na ha, ma gaa n'iru imegide ndi-iro anyi, karịa iwelite mma-agma ha nile imegide anyi, nke bu ihe kpata-ra oke nnukwu ikwafu-obara n'etiti anyi n'onwe anyi; e, oburū na anyi gara n'iru imegide ha n'ume nke Onye-nwe, anyi gaa-ra agbasawo ndi iro anyi nile, n'ihi na a gaara emewo ya, dika mmezu nke okwu ya siri di.

17 Mana lee, ugbua ndi Leman na-abiakwasị anyi, na-ewere onwunwe nke ala anyi nile, ma ha ji mma-agma na-egbu ndi nke anyi, e, ndinyom anyi na umu anyi, na kwa na-adokpuru ha n'agma, na-eme ha ka ha na-ata ahuhu udi mkpagbu nile di iche iche, ma nke a n'ihi nnukwu ajọ-omume nke ndi ahụ na-achọ ike na ikike, e, obuna ndi ochọ-eze ahụ.

18 Mana ginị mere m ji na-ekwu nnukwu gbasara ihe nke a? N'ihi na anyi amataghị karịa

na unu n'onwe unu na-achọ inwe ikike. Anyi amataghị karịa na unu bu kwa ndi nraputa nye mba unu.

19 Ma-obu na unu elegharawo anyi anya n'ihi na unu nọ n'obi mba anyi ma ndi-nche gbara unu gburu-gburu, nke mere na unu ekweghi ka e zitarā anyi nri, na kwa ndikom igba ndi-agma anyi ume?

20 Unu echefuwo iwu-nsọ nile nke Onye-nwe Chineke unu? E, unu echefuwo ndokpu n'agma nke ndi nna anyi? Unu echefuwo otutu oge ndi ahụ anaputaworo anyi site n'aka nile nke ndi-iro anyi?

21 Ma-obu unu na-eche na Onye-nwe ka ga-anaputa anyi, mgbe anyi nduru n'ochē-eze anyi nile ma ghara iji ihe anyi nwere nke Onye-nwe nyeworo anyi mee ihe?

22 E, unu ga-anodu na nkiti ka a gbaa unu gburu-gburu jiri otutu puku nke ndi ahụ, e, na iri-iri puku, ndi nke ndukwara na nkiti, mgbe e nwere otutu puku gbara gburu-gburu n'oke-ala nile nke ala ahụ ndi na-ada site na mma-agma, e, emeruru aru ma na-agba obara?

23 Unu chere na Chineke ga-ekwasi unu anya dika ndi ikpe na-amaghị ebe unu nduru nwayo ma na-ele ihe ndi a nile? Lee asi m unu, E-e. Ugbua o di m ka unu cheta na Chineke ekwuwo na "ime iko a ga-ebu uzọ mee ka o di ochā, ma mgbe ahụ ka a ga-eme ka azu iko di kwa ochā.

24 Ma ugbua, ma ọbụghị na unu chegharịrị n'ihe nke unu meworo, ma malite idị uchu, ma ziputara anyị nri na ndịkom, na kwa zigara Hilaman, ka o wee kwado akụkụ nile ndị ahụ nke mba anyị nke o wetaghachiworo, ma ka anyị nwetaghachi kwa ihe onwunwe anyị nile nke ọduru n'akụkụ ebe a nile, lee ọ ga-adị mkpa na anyị kwusiri ndoro ndoro anyị na ndị Leman ruo mgbe anyị buworo ụzọ mee ka ime iko anyị dị ọcha, e, ọbuna nnukwu onye-isi nke ọchịchị ala anyị.

25 Ma ma-ọbụghị na unu kwere akwukwo-ozị m, ma pụta ma gosi m ezigbo “mụọ nke inwere-onwe, ma gbalịa igba-ume na iwu ndị-agma anyị nile ike, ma nye ha nri maka nkwardo ha, lee a ga m ahapụ otu akụkụ nke inwere-onwe m iji chekwa akụkụ ala anyị ebe a, ma aga m ahapụ ume ahụ na ngozi nile nke Chineke ka ọ dakwasi ha, nke ga-eme na odighi ike ọzọ ọbula nwere ike iru-oru megide ha—

26 Ma nke a n'ihi okwukwe ha kariri-akari, na ndidi ha n'mkpagbu ha nile—

27 Ma aga m abiakwute unu, ma ọburu na o nwere onye ọbula n'etiti unu nke nwere ọchịchọ maka inwere-onwe, e, ọburu na o nwere ọbuna otu icheku oku nke inwere-onwe ọduru, lee aga m akpasu ogba-aghara n'etiti unu, ọbuna ruo mgbe ndị ahụ chọworo ipuru ike na ikike ga-abu ndị ekpochapuru.

28 E, lee, anaghi m atụ-egwu

ike unu ma-ọbụ ikike unu, kama ọ bụ “Chineke m bụ onye m natu egwu; ma ọ bụ dika iwu-nso ya nile siri di ka m na-ewere mma-agma m ichekwa ụzọ nke mba m, ma ọ bụ n'ihi ajọ-omume unu ka anyị jiworo taa ahụ-hụ oke nnukwu ntufu.

29 Lee oge eruola, e, oge ahụ abiaruwo ugbua, na ma ọbụghị na unu kwalitere onwe unu na nchekwa nke mba unu na umuntakiri unu nile, “mma-agma nke ikpe-ziri-ezi koro n'ofe isi unu: e, ma ọ ga-adakwasị unu ma leta unu ọbuna ruo n'ibibi unu kpm-kpm.

30 Lee, ana m ele anya enyemaka site n'ebe unu nọ; ma, ma ọbụghị na unu lebara-anya na mbelata mgbu anyị, lee, abiakwute m unu, ọbuna n'ala nke Zarahemla, ma jiri mma-agma tida unu, nke mere na unu enwekwaghị ike ikwusi ogan'iru nke ndị a dika n'uzọ nke inwere-onwe anyị.

31 N'ihi na lee, Onye-nwe agaghị ekwe na unu ga-ebi nagbasi-ike n'ajọ-omume nile ibibi ndị ezi-omume ya.

32 Lee, unu nwere-ike iche na Onye-nwe ga-edebe unu ma pụta n'ikpe-ikpe megide ndị Leman, mgbe ọ bụ omenala nke ndị nna ha bụ ihe kpatara ikpo-asị ha, e, ma ndị ahụ nupuworo isi site n'ebe anyị nọ emewo ya ugboro abuo ọzọ, ebe ajọ-omume unu bụ maka ihu n'anya nke otuto unu na ihe efu nile nke uwa?

33 Unu matara na unu na-ejehie

iwu-nsọ nile nke Chineke, ma unu matara na unu na-azọgide ha n'okpuru ụkwụ unu. Lee, Onye-nwe siri m: Ọbụrụ na ndị ahụ unu họtaworo ibụ ndị ọchịchị unu echegharighi site na mmehie ha nile na ajọ-omume ha nile, unu ga-agalite ilu-agma megide ha.

34 Ma ugbua lee, mụ, Moronai, a kwagidere m, dika ọgbugbandu ahụ siri di nke m gbaworo idebe iwu-nsọ nile nke Chineke m; ya mere ọ ga-adị m mma ka unu na-edebe okwu nke Chineke ahụ, ma zitara m ọsọ-ọsọ ụfọdu ihe-oriri unu nile na ndikom unu, na kwa nye Hilaman.

35 Ma lee, ọbụrụ na unu agaghị eme nke a abiakwute m unu ọsọ-ọsọ; n'ihi na lee, Chineke agaghị ekwe ka anyị laa n'iyi n'agụ; ya mere ọ ga-enye anyị ụfọdu nri unu, ọbuna ma ọbụrụ na ọ ga-aburiri site na mma-agma. Ugbua hụ na unu mezuru okwu nke Chineke.

36 Lee, abụ m Moronai, onye-isi ọchị-agma unu. A "naghi m achọ ike, kama idoda ya. A naghi m achọ nkwanye ugwu nke ndị ụwa, kama otuto nke Chineke m, na inwere-onwe na ọdịmma nke mba m. Ma otu a emechie m akwukwo-ozu m.

ISI 61

Pehoran wee gwa Moronai maka ọgba-aghara na nnupu-isi megide

ndi ọchichi ahụ — Ndi ọcho-eze wee were Zarahemla ma nọ na nkwekọrịta ha na ndi Leman — Pehoran wee rịọ maka enyem-aka ngwa-agma megide ndi nnupu-isi ahụ nile. Ihe dika n'afọ 62 tutu amuo Kraist.

LEE, ugbua o wee ruo na ngwan-gwa Moronai zipuwo akwukwo-ozu ya nye onye-isi ọchichi, ọ natara akwukwo-ozu site n'aka "Pehoran, onye-isi ọchichi. Ma ndi a bu okwu nile nke ọ natara:

2 Mụ, Pehoran, onye abụ m onye-isi ọchichi nke ala nke a, na-ezigara Moronai okwu nile ndi a, onye-isi ọchị-agma na-achị ndi-agma. Lee, asi m gi, Moronai, anaghi m enwe inuri onu na nnukwu "mkpagbu nile unu, e, ọ na ewute mkpuru-obi m.

3 Mana lee, o nwere ndi na-anuri onu na mkpagbu unu nile, e, nke mere na ha ebiliwo na nnupu-isi megide m, na kwa ndi nke m ahụ bu "ndi nwere onwe ha, e, ma ndi ahụ biliteworo di imerime n'onu-ogugu karia.

4 Ma ọ bu ndi ahụ choro iwepu oche-ikpe ahụ site n'aka m bu ndi kpatawo nnukwu ajọ-omume nke a: n'ihi na ha ejiriwo nnukwu otuto n'esighi n'obi, ma ha edufuwo obi nile nke otutu mmadu, nke ga-abu ihe ga-akpata mkpagbu di egwu n'etiti anyi; ha ejichiwo ihe-oriri anyi nile, ma ha amajawo ndi anyi nwere-onwe ha ka ha ghara ibiakwute gi.

5 Ma lee, ha achupụwo m n'iru

ha, ma agbagawo m ala nke Gịdion, kpọrọ ndịkom ole m nwere ike inweta.

6 Ma lee, ezigawo m ọmụma-ọkwa gazuo akụkụ ala nke a; ma lee, ha na-gbakọta kwute anyị kwa ụbọchị, rute na ngwa-agma ha nile, na nchekwa nke mba ha na "inwere-onwe ha, na ibo-ọbọ ihe nile e mejoro anyị.

7 Ma ha abiakwutewo anyị, nke mere na ndị nke biliteworo na nnupụ-isi megide anyị eguzogidere ha, e, nke mere na ha na-atụ anyị egwu ma ha agaghị anwa-anwa ịputa ịbia megide anyị n'ịlụ agha.

8 Ha enwetawo onwunwe nke ala ahụ, ma-ọbụ obodo-ukwu ahụ, nke Zarahemla; ha ahọputawo eze ga-achị ha, ma o degaworo eze nke ndị Leman akwukwọ, n'ime nke o sonyeworo njikọta-ọnụ ya na ha; n'ime nke njikọta ahụ o kwere-wo ichekwa obodo-ukwu nke Zarahemla ahụ, nchekwa nke o chere ga-enyere ndị Leman aka imeri ala ndị ahụ fọdurụ, ma a ga-edebe ya eze na-achị ndị a mgbe a ga-emerị ha n'okpuru ndị Leman.

9 Ma ugbua, n'ime akwukwọ-ozị gị ị kwutowo m, mana ọ dighị ihe o mere; iwe anaghị ewe m, kama ana m ańuri-ọńụ na nnukwu obi nke gị. Mụ, Pehoran, anaghị achọ ike, ma ọbughị nani idebe oche-ikpe m ka m wee chekwaa ihe nile ruru ha na ntọhapụ nke ndị m. Mkpurụ-obi m na-eguzosike na

ntọhapụ ahụ n'ime nke Chineke meworo ka anyị "nwere onwe anyị.

10 Ma ugbua, lee, anyị ga eguzogide ajọ-omume ọbuna ruo n'ikwafu ọbara. Anyị agaghị akwafu ọbara nke ndị Leman ma ọburu na ha ga-anọdụ n'ala nke ha.

11 Anyị agaghị akwafu ọbara nke ụmụnne anyị nwoke ma ọburu na ha agaghị ebilite na nnupụ-isi ma buru mma-agma imegide anyị.

12 Anyị ga-edebe onwe anyị n'ibu-arọ nke ịbụ-oru ma ọburu na ọ dị mkpa site na ikpe-ziri-ezi nke Chineke, ma-ọbụ ọburu na ọ ga-enye anyị iwu ime otu ahụ.

13 Mana lee o nyeghi anyị iwu na anyị ga-edebe onwe-anyị n'okpuru ndị iro anyị, kama na anyị ga-etinye "ntukwasị-obi anyị na ya, ma ọ ga-anaputa anyị.

14 Ya mere, nwanne m nwoke m hụrụ n'anya, Moronai, ka anyị guzogide ihe ọjọ, ma ihe ọjọ ọbula anyị na-enweghi ike iguzogide n'okwu anyị nile, e, ndị di ka nnupụ-isi na nghọta-hie nile, ka anyị jiri mma-agma anyị nile "guzogide ha, ka anyị wee nwe ike debe inwe-onwe anyị, ka anyị wee nwe ike ńurịa ọńụ n'ime nnukwu ohere nke nzukọ-nsọ anyị, na n'ihe gbasara Onye-mgbaputa anyị na Chineke anyị.

15 Ya mere, biakwute m ọsọ-ọsọ gị na ndịkom gị ole na ole,

6a NGAN Inwere-onwe,
Nnwere-onwe;
Ntọhapụ.

9a Jón 8:31-36;
OznQd. 88:86.
13a NGAN Okwukwe;

Ntukwasị-obi.
14a Alma 43:47.

ma ghara ndị ƚọduru na nchedo nke Lihai na Tiankọm; nye ha ike idu ndi-agma n'akukọ ala ahụ, dika "Mụọ nke Chineke siri di, nke bu kwa mụọ nke inwere-onwe nke di n'ime ha.

16 Lee ezigaworo m ha ihe-oriri ole na ole, ka ha ghara inwu ruo mgbe i ga-enwe-ike biakwute m.

17 Kpokota ndi-agma obula unu nwere ike mgbe unu n'azọ-ije n'ebe a, ma anyi ga-aga ngwa-ngwa megide ndi nghotahie nile ahụ, n'ume nke Chineke anyi dika okwukwe ahụ nke di n'ime anyi siri di.

18 Ma anyi ga-ewere onwu-nwe nke obodo-ukwu nke Zarahemla, ka anyi wee nweta nri ozọ izigara Lihai na Tiankọm; e, anyi ga-aga n'iru megide ha n'ume nke Onye-nwe, ma anyi ga-etinye na ngwucha nnukwu ajọo-omume nke a.

19 Ma ugbua, Moronai, ana m enwe inuri onu n'inata akwukwo-ozu gi, n'ihia na e nweturu m nsogbu gbasara ihe anyi kwesiri ime, ma o ga-abu ihe ziri-ezi n'ime anyi iga megide umunne anyi nwoke.

20 Mana i siwo, ma obughi na ha cheghariri Onye-nwe enyewo gi iwu-nso ka i ga megide ha.

21 Hu na i "gbara Lihai na Tiankọm ume n'ime Onye-nwe; gwa ha ka ha ghara itu egwu, n'ihia na Chineke ga-anaputa ha, e, na kwa ndi nile guzogidere na ntọhapu ahụ nke Chineke jiwo-ro mee ka ha nwere onwe ha.

Ma ugbua ana m emechi akwukwo-ozu m nye nwanne m nwoke m huru n'anya, Moronai.

ISI 62

Moronai wee zoro-ije gaa inyere Pehoran aka n'ala nke Gidion—Ndi ochọ-eze ahụ juru ichekwa mba ha e gburu ha—Pehoran na Moronai wee wereghachi Nifaiha—Otutu ndi Leman sonjere ndi nke Amon—Tiankọm wee gbuo Amoron ma e gburu ya otu aka ahụ—Ndi Leman a chupuru ha site n'ala ahụ, ma e hiwere udo—Hilaman wee laghachi n'ije-ozu ahụ ma wee wulite Nzuko-nso ahụ. Ihe dika n'afọ 62 ruo 57 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo na mgbe Moronai nataworo akwukwo-ozu a obi ya nwere mgbam-ume, ma o juputara n'onu kariri akari n'ihia ikwesi-ntukwasu-obi nke Pehoran, na obughi kwa onye "nraputa nye inwere-onwe na uzọ nke mba ya.

2 Mana o ruru uju kari n'ihia ajọo-omume nke ndi chupuworo Pehoran site n'ochi-ikpe ahụ, e, na mkpirisi n'ihia ndi nupuworo isi megide mba ha na kwa Chineke ha.

3 Ma o wee ruo na Moronai kpọrọ ntakiri onu-ogugu ndikom, dika Pehoran siri chọ, ma nye Lihai na Tiankọm ochichi maka ndi ƚoduru na ndi-agma ya, ma were ozizọ-ije ya chee iru n'ala nke Gidion.

4 Ma o welitere "usoro nke

^bntohapụ n'ebe ọbụla ọ bara, ma nweta ụdị ndị-agma ọbụla o nwere ike n'izọ-ije ya nile ịga-ala nke Gịdion.

5 Ma o wee ruo na ọtụtụ puku gbakotakwutere usoro ya, ma bulite mma-agma ha nile na nchekwa nke inwere-onwe ha, ka ha ghara ịbia baa n'ibụ-oru.

6 Ma otu a, mgbe Moronai kpokotaworo ndikom nile o nwere ike n'izọ-ije ya nile, ọ bjaruru n'ala nke Gịdion; ma n'iji-kota ndi-agma ya na ndi nke Pehoran ha siri ike karịa, ọbuna sie ike karịa ndikom nke Pekos, onye bụ "eze nke ndi ngkotahie nile ahụ chupụworo ndi ahụ ^bnwere onwe ha site n'ala nke Zarahemla ma ha ewerewo onwunwe nke ala ahụ.

7 Ma o wee ruo na Moronai na Pehoran, gbadara ha na ndi-agma ha nile baa n'ime ala nke Zarahemla, ma ga n'iru imegide obodo-ukwu ahụ, ma gawkuru ndikom nke Pekos, nke mere na ha bjara ilu-agma.

8 Ma lee, Pekos e gburu ya ma ndikom ya ka a kpọrọ ndi-mkpọrọ, ma Pehoran eweghachiri ya n'ochekpe ya.

9 Ma ndikom nke Pekos nata-rikpe ikpe ha, dika iwu siri di, na kwa ndi-ochok-eze ahụ a kpọrọworo ma tūba n'ulọ-mkpọrọ; ma e "gburu ha dika iwu siri di; e, ndikom nke Pekos ahụ na ndi ochok-eze ahụ, onye ọbụla na-agaghị ewelite ngwa-ogu na nchekwa nke mba ha, kama galu ogu megide ya, e gburu ha.

10 Ma otu a ọ di mkpa na iwu

nke a a ga-edebesi ya ike maka nchekwa nke mba ha; e, ma onye ọbụla a hụrụ na-agonari inwere-onwe ha e gburu ya ọsọ-ọsọ dika iwu ahụ siri di.

11 Ma otu a ka iri afọ atọ nke ochichi nke ndi-ikpe na-achị ndi nke Nifai siri gwuchaa; Moronai na Pehoran ebe ha weghachita-woro udo n'ala nke Zarahemla, n'etiti ndi nke ha, ebe ha kwagideworo onwu n'aru ndi nile ahụ na-ekwesighi ntukwasị-obi n'uzọ nke inwere-onwe ahụ.

12 Ma o wee ruo na mmalite afọ nke iri atọ na otu nke ochichi nke ndi-ikpe na-achị ndi nke Nifai, Moronai otu mgbe ahụ mere ka e ziga ihe oriri nile, na kwa ndi-agma nke ndikom puku isii kwesiri ka e zigara ha Hilaman, inyere ya aka n'ichekwa akukụ ala ebe ahụ.

13 Ma o mekwara ka ndi-agma nke ndikom puku isii, tinyere oke nri ga-ezu, a ga-ezigara ndi-agma nile nke Lihai na Tiankom. Ma o wee ruo na e mere nke a ka e wusie ala ahụ ike megide ndi Leman.

14 Ma o wee ruo na Moronai na Pehoran, ebe ha hapurū nnu-kwu otu ndikom n'ala nke Zarahemla, were izọ-ije ha kpọrọ nnukwu otu ndikom chee iru n'ala nke Nifaiha, ebe ha kpebiworo ikwatu ndi Leman n'obodo-ukwu ahụ.

15 Ma o wee ruo na dika ha na-azọ-ije chee iru n'ala ahụ, ha kpọrọ nnukwu otu nke ndikom nke ndi Leman, ma gbuo ọtụtụ n'ime ha, ma were

ihe oriri ha nile na ngwa-ogu ha nile nke agha.

16 Ma o wee ruo mgbe ha weresiworo ha, ha mere ka ha baa n'ime ogbugba-ndu na ha agaghị ewelite kwa ngwa-ogu ha nile nke agha ozo imegide ndi Nifai.

17 Ma mgbe ha baworo n'ime ogbugba-ndu nke a ha zigara ha ibinyere ndi nke Amon, ma ha di nonu-ogugu ihe dika puku anọ ndi a na-egbubeghi.

18 Ma o wee ruo na mgbe ha zipuworo ha, ha churu izo-ije ha chee iru n'ala nke Nifaiha. Ma o wee ruo na mgbe ha biaruworo obodo-ukwu nke Nifaiha, ha runyere ulo ikwu ha nile n'ala larii nile nke Nifaiha, nke di nso n'obodo-ukwu nke Nifaiha.

19 Ugbua Moronai chorọ na ndi Leman ga-aputa n'ilu-agma megide ha, n'ala larii nile ahụ; mana ndi Leman, ebe ha matara nnukwu ngbamume ha kariji akari, ma na-ele nnukwu nke onu-ogugu ha nile, ya mere ha anwaghi-anwa iputa imegide ha; ya mere ha abiaghi n'ilu-agma n'ubochi ahụ.

20 Ma mgbe abali biara, Moronai gara n'iru n'ochichi nke abali, ma biakwasị elu mgbidi ahụ inyoputa n'akuku obodo-ukwu nke ndi Leman na-ezu ike ha na ndi-agma ha.

21 Ma o wee ruo na ha no n'akuku owuwa-anyanwu, n'akuku mbata; ma ha nile na-arahụ ura. Ma ugbua Moronai lagha-chikwutere ndi-agma ya, ma mee ka ha kwado oso-osọ udọ nile

siri ike na ubube nile, a ga-atuda site n'elu mgbidi ahụ baa n'ime akuku mgbidi ahụ.

22 Ma o wee ruo na Moronai mere na ndikom ya ga-azoga ije ma biakwasị elu mgbidi ahụ, ma tuda onwe ha n'ime akuku nke obodo-ukwu ahụ, e, obuna n'akuku odida-anyanwu, ebe ndi Leman na-anoghi na-ezu ike ha na ndi-agma ha nile.

23 Ma o wee ruo na ha rida-chara ha nile n'ime obodo-ukwu ahụ n'abali, jiri udọ ha nile siri ike na ubube ha nile; otu a mgbe ututu biara ha nile no n'ime mgbidi nke obodo-ukwu ahụ.

24 Ma ugbua, mgbe ndi Leman tetara n'ura ma hu na ndi-agma nile nke Moronai no n'ime mgbidi ahụ nile egwu turu ha kari, nke mere na ha gbafuru site nonu-uzo.

25 Ma ugbua mgbe Moronai huru na ha na-agbafu n'iru ya, o mere na ndikom ya ga-azoga ije imegide ha, ma gbuo otutu, ma gbaa otutu ndi ozo gburu-gburu, ma kporo ha ndi-mkporo; ma ndi foduru n'ime ha gbabara n'ala nke Moronai, nke di n'oke-ala nile n'akuku osimiri.

26 Otu a ka Moronai na Pehoran siworo nweta onwu-nwe nke obodo-ukwu nke Nifaiha ahụ n'enweghi ntufu nke otu mkpuru-obi; ma e nwere otutu nke ndi Leman e gburu.

27 Ugbua o wee ruo na otutu nke ndi Leman ndi bu ndi-mkporo chorọ isonye "ndi nke Amon ma ghọ ndi nwere-onwe ha.

28 Ma o wee ruo na ka ha ra bu ndi choro, dika ha siri choo e kwenyere dika ochicho ha nile siri di.

29 Ya mere, ndi-mkporo nile nke ndi Leman sonyere ndi nke Amon, ma malite ilusi olo ike karja, ikọ ala, na-azulite udi akuku-ubi nile, ma igwe-anu nile ma igwe anumanu nile n'udi obula di iche iche; ma otu a ka e siri belatara ndi nke Nifai nnukwu ibu-aro ha; e, nke mere na e belatara ha n'ilekota ndi-mkporo nile nke ndi Leman.

30 Ugbua o wee ruo na Moronai, mgbe o nwetaworo onwunwe nke obodo-ukwu nke Nifaiha ahụ, ebe o kporoworo otutu ndi-mkporo, nke wedatara ndi-agma nile nke ndi Leman karja, ma ebe o nwetaghachiworo otutu n'ime ndi nke Nifai ndi a kporoworo ndi-mkporo, nke mere ka ndi-agma nke Moronai sie ike karja; ya mere Moronai gara n'iru site n'ala nke Nifaiha ruo n'ala nke Lihai.

31 Ma o wee ruo na mgbe ndi Leman huru na Moronai na-abia imegide ha, egwu tukwara ha ozọ ma ha gbafuru n'iru ndi-agma nke Moronai.

32 Ma o wee ruo na Moronai na ndi-agma ya churu ha oso site n'obodo-ukwu ruo n'obodo-ukwu, ruo mgbe Lihai na Tiankom zutere ha; ma ndi Leman ahụ gbafuru site n'ebe Lihai na Tiankom no, obuna gbada n'elu oke-ala nile di n'akuku oke osimiri, ruo mgbe ha biaruru n'ala nke Moronai.

33 Ma ndi-agma nke ndi Leman nile gbakotara, nke mere na ha nile no n'otu otu n'ala nke Moronai. Ugbua, Amoron, eze nkendi Leman, nonyekwaara ha.

34 Ma o wee ruo na Moronai na Lihai na Tiankom gara n'ebe izu-ike ha na ndi-agma ha nile gburu-gburu n'oke-ala nile nke Moronai, nke mere na a gbara ndi Leman gburu-gburu n'oke-ala nile n'akuku ozara ahụ di na ndida-ndida, na n'oke-ala nile n'akuku ozara di n'owuwa-anyanwu.

35 Ma otu a ha no n'ebe izu-ike n'abali ahụ. N'ih na lee, ndi Nifai na ndi Leman kwa ike gwuru ha n'ih oke nnukwu nke izo-ije ahụ; ya mere ha ekpebi-ghi n'uzo aghugho obula n'oge abali ahụ, ma obughị Tiankom; n'ih na iwe were ya karja n'ebe Amoron no, nke mere na o tule-re na Amoron, na Amalakaja nwanne ya nwoke, abururoriji "ndi kpatara nnukwu na agha ino-odu nke a di n'etiti ha na ndi Leman, nke buworo ihe kpatara oke nnukwu agha na nkwafo-qbara, e, na oke nnu-kwu unwu.

36 Ma o wee ruo na Tiankom n'iwe ya gabara n'ime ebe izu-ike nke ndi Leman ahụ, ma rida n'ofe mgbidi nke obodo-ukwu ahụ. Ma o jiri udo gaba, site n'otu ebe ruo ebe ozọ, nke mere na o huru eze ahụ; ma o turu ya "ube di mfe, nke tupuru ya n'akuku obi. Mana lee, eze ahụ kpotere umu-oru ya nile tutu ya a nwuo, nke mere na ha churu Tiankom oso, ma gbuo ya.

37 Ugbua o wee ruo na mgbe Lihai na Moronai matara na Tiansom anwuwo o wutere ha karia; n'ih na lee, o buuru nwoke lwooro mba ya ogo dika dike, e, ezigbo enyi nke ntahapu; ma o husiwo anya ezigbo otutu mkpagbu siri ike. Mana lee, o nwuwo, ma o gawo uzọ nke uwa nile.

38 Ugbua o wee ruo na Moronai zooro-ije gaa n'echi ya, ma biakwasị ndi Leman, nke mere na ha gburu ha na nnukwu ogbugbu; ma ha chupuru ha site n'ala ahụ; ma ha gbafuru, obuna na ha alagha-chighi n'oge ahụ imegide ndi Nifai.

39 Ma otu ka afo nke iri ato na otu nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai siri gwuchaa; ma otu a ha enwewo otutu agha, na nkwafo-obara, na unwu, na mkpagbu, nke weere ohere nke otutu afo.

40 Ma e nwewo otutu igbummadu, na ndoro-ndoro nile, na nghotahie nile, na udi ajoomume nile n'udi obula n'etiti ndi nke Nifai; otu o sila di n'ih "ndi ezi-omume, e, n'ih ekpere nile nke ndi ezi-omume, e debere ha.

41 Mana lee, n'ih nnukwu ogologo agha kari-akari di n'etiti ndi Nifai na ndi Leman otutu enwekwaghi mmetuta, n'ih nnukwu ogologo oge nke agha ahụ kari akari; ma otutu adiwo nro n'ih "mkpagbu ha nile, nke mere na ha nwere umeala n'onwe ha n'iru

Chineke, obuna n'omimi nke obi umeala.

42 Ma o wee ruo na mgbe Moronai wusichaworo akuku ala ebe ahụ nile ike ndi nke e ghewere oghe nye ndi Leman, ruo mgbe ha siri ike, otu okwesiri, o laghachiri n'obodo-ukwu nke Zarahemla; na kwa Hilaman laghachiri n'ebe nke nketa ya; ma e nwere udo otu ugboro ozọ ehiwere n'etiti ndi nke Nifai.

43 Ma Moronai nyefere ochichi nke ndi-agma ya nile n'aka nke nwa ya nwoke, nke aha ya bu Moronaiha, ma o laghachiri n'ulo nke ya ka o wee no ubochi ya nile foduru n'udo.

44 Ma Pehoran laghachiri n'ochi-ikpe ya; ma Hilaman wekwasiri onwe ya ozọ ikwusara ndi ahụ okwu nke Chineke; ma n'ih otutu agha nile na ndoro-ndoro nile o diwo kwa mkpa ozọ na a ga-eme iwu ozọ na nzuko-nsọ ahụ.

45 Ya mere, Hilaman na nwanne ya nwoke gara n'iru, ma kwuputa okwu nke Chineke jiri nnukwu ike ga-eme ka otutu mmadu "kwenye maka ajoomume ha, nke mere ka ha chegharia site na mmehie ha nile na ime baptism n'ime Onyewe Chineke ha.

46 Ma o wee ruo na ha hiwekwara nzuko-nsọ nke Chineke ozọ, gazuo akuku ala ahụ nile.

47 E, ma nhazi nile ka e mere gbasara iwu ahụ. Ma "ndi-ikpe ha nile, na ndi-isi-ikpe nile a hoputara ha.

48 Ma ndị nke Nifai malitekwara “ime nke oma ọzọ n’ala ahụ, ma malite imụba na igbasikwa ike ọzọ karịa n’ala ahụ. Ma ha malitere iba ụba karịa.

49 Mana na-agbanyeghi ụba ha nile, ma-ọbụ ume ha, ma-ọbụ ime nke oma ha, ha ebulighi onwe ha elu na mpako n’anya nke onwe ha nile; ọbụghị ma ha na-egbu oge n’icheta Onye-nwe Chineke ha; mana ha mere onwe ha umeala karịa n’iru ya.

50 E, ha chetara ụdị nnukwu ihe nile Onye-nwe meworo ha, na ọ napụtawo ha site n’onwu, na site n’enweghi onwe nile, na site n’ulo mkporo nile, na site n’udi mkpagbu nile di iche iche, ma o naputara ha site n’aka nile nke ndi iro ha.

51 Ma ha kpere ekpere nye Onye-nwe Chineke ha esepughika, nke mere na Onye-nwe goziri ha, dika okwu ya siri di, nke mere na ha gbasiri ike ma mee nke oma n’ala ahụ.

52 Ma o wee ruo na e mere ihe ndi a nile. Ma Hilaman nwuru, n’afọ nke iri atọ na ise nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai.

ISI 63

Shiblōn ma emesia Hilaman wee were onwunwe nke akuko-ndekota nile ahụ e dere ede di nsọ — Otutu ndi Nifai wee gaa njem ruo n’ala di n’elu-elu — Hagot wee wuo otutu ugbo, ndi nke na-agba n’osimiri odida-anyanwu — Moronaiha wee

merie ndi Leman n’agha. Ihe dika n’afọ 56 ruo 52 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na mmalite afọ nke iri atọ na isii nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai, na “Shiblōn weere onwunwe nke ihe ndi ahụ ^bdi nsọ nke Alma nyefeworo Hilaman.

2 Ma ọ buuru onye ezi-omu-me, ma ọ na-agazi ije n’iru Chineke; ma ọ na-echeta ime ihe-oma esepughika, idebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe Chineke ya; ma otu ahụ ka nwanne ya nwoke na-eme kwa.

3 Ma o wee ruo na Moronai nwukwara. Ma otu a ka afọ nke iri atọ na isii nke ochichi nke ndi-ikpe siri gwuchaa.

4 Ma o wee ruo na n’ime afọ nke iri atọ na asaa nke ochichi nke ndi-ikpe, e nwere nnukwu otu ndikom, obuna ndikom di puku ise na nari anọ, ha na ndi nwunye ha na umu ha, puru site n’ala nke Zarahemla baa n’ala nke di “n’elu elu.

5 Ma o wee ruo na Hagot, ebe ọ bu nwoke nwere agu imata ihe karịa, ya mere ọ gara n’iru ma wuoro onwe ya ugbo-mmiri buru-ibu karichaa, n’oke-ala nile nke ala Uju ahụ, n’akuku ala Otogboro N’efu, ma nuba ya n’ime oke osimiri odida-anyanwu, n’akuku “owa-mmiri di wara wara nke dubara n’ala di n’elu-elu.

6 Ma lee, e nwere otutu ndi Nifai ndi banyere n’ime ya ma nyapu jiri nnukwu ihe oriri, na kwa otutu ndinyom na

48a Alma 50:20.

63 1a Alma 38:1–2.

b Alma 37:1–12.

NGAN NSỌ.

4a Alma 22:31.

5a Alma 22:32; Ita 10:20.

umụ-ntakiri; Ma ha weere ije ha n'ebe elu-elu. Ma otu a ka afọ nke iri atọ na asaa siri gwuchaa.

7 Ma n'afọ nke iri atọ na asatọ, nwoke a wuru ugbo-mmiri ndi ozo. Ma ugbo-mmiri nke mbu ahụ laghachikwara, ma otutu mmadu ndi ozo bara n'ime ya; ma ha werekwara nnukwu ihe oriri, ma puo kwa njem ozo gaa n'ala di n'elu-elu.

8 Ma o wee ruo na anughi kwa ihe banyere ha ozo. Ma anyi chere na ha mikpuru n'omimi nile nke osimiri ahụ. Ma o wee ruo na otu ugbo-mmiri ozo nyapuru; ma ebe o gara anyi amataghi.

9 Ma o wee ruo na n'afọ nke a e nwere otutu ndi gawara n'ala ahụ di "n'elu-elu. Ma otu a ka afọ nke iri atọ na asatọ siri gwuchaa.

10 Ma o wee ruo n'afọ nke iri atọ na iteghete nke ochichi nke ndi-ikpe, Shiblōn nwukwara, ma Korianton agawala n'ala ahụ di n'elu-elu n'ime ugbo-mmiri, ibuga ihe oriri nye ndi ahụ gawara n'ala ahụ.

11 Ya mere o wee di mkpa na Shiblōn ga-enyefee ihe ndi ahụ di nsọ, tutu onwu ya, n'aka nwa nwoke "Hilaman, onye a kpọrọ Hilaman, ebe a kpọrọ ya aha nna ya.

12 Ugbugha lee, "ihe nkanye nile ndi ahụ ndi di na onwunwe nke Hilaman e dere ha ma zipuga ha n'etiti umu nke mma-du gazuo akuku ala ahụ nile, ma obughi akuku ndi ahụ nke Alma nyere iwu 'na-agaghi ezipu.

13 Otu o sila di, ihe ndi a a ga-edebe ha nsọ, ma "nyefedata ha site n'otu ogbo ruo n'ozo; ya mere, n'afọ nke a, e nyefewo ha Hilaman, tutu onwu nke Shiblōn.

14 Ma o wee ruo kwa n'afọ nke a na e nwere ndi nghotahie ndi gafekwuworu ndi Leman; ma a kpasukwara ha iwe ozo megide ndi Nifaj.

15 Na kwa n'ime afọ nke a ha gbadatara kpọrọ imerime onugugu nke ndi-agma ilu-agma megide ndi nke "Moronaiha, ma-obu megide ndi-agma Moronaiha, n'ime nke e meriri ha ma chughachi ha azu ozo n'ala nke aka ha nile, na-ata ahuhu nnu-kwu ntufu.

16 Ma otu a ka afọ nke iri atọ na iteghete nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifaj siri gwuchaa.

17 Ma otu a ka nkwasị nke Alma siri gwuchaa, na Hilaman nwa ya nwoke, na kwa Shiblōn, onye bu nwa ya nwoke.

9a Hil. 3:11-12.
11a Hụ mmalite nye
akwukwo nke

Hilaman.
12a Alma 18:36.
b Alma 37:27-32.

13a Alma 37:4.
15a Alma 62:43.

AKWUKWỌ NKE HILAMAN

Nkọwasị nke ndị Nifai. Agha ha nile na ndọrọ-ndọrọ nile, na nghọtahie ha nile. Na kwa ibu-amụma nile nke ndị-amụma dị nsọ, tutu ọbịbia nke Kraịst, dika akuko-ndekota nile nke Hilaman onye bu nwa nwoke nke Hilaman siri di, na kwa dika akuko-ndekota nile nke umu ya ndi nwoke siri di, obuna gbadaa ruo n'obibia nke Kraist. Na kwa otutu ndi nke Leman a gbanwere n'okpukpechi ha. Nkọwasị nke mgbanwe n'okpukpechi ha. Nkọwasị nke ezi-omume nke ndi Leman, na ajọ-omume na ihe aru nile nke ndi Nifai, dika akuko-ndekota nke Hilaman na umu ya ndi nwoke siri di, obuna gbada ruo n'obibia nke Kraist, nke a na-akpo akwukwo nke Hilaman, na otu ahụ gaa n'iru.

ISI 1

Pehoran nke abuo wee buru onye-isi-ikpe ma Kishkumen gburu ya — Pekiumenai nochiri oche-ikpe ahụ — Koriantamo wee duo ndi-agma nke ndi Leman, wee were Zarahemla, ma gbuo Pekiumenai — Moronaiha wee merie ndi Leman ma wereghachi Zarahemla, ma e gburu Koriantamo. Ihe dika n'afọ 52 ruo 50 tutu amuo Kraist.

MA ugbua lee, o wee ruo na mmalite nke afọ iri anọ nke ọchichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai, a malitere inwe ihe isi-ike di ukwu n'etiti ndi nke ndi Nifai.

2 N'ih na lee, "Pehoran anwuwo, ma gawo uzọ nke uwa nile; ya mere a malitere inwe ndoro-ndoro di ukwu gbasara onye ga-ewere oche-ikpe ahụ n'etiti umunne nwoke ndi ahụ, ndi bu umu nwoke nke Pehoran.

3 Ugbua ndi a bu aha ha bu ndi doro ndoro-ndoro maka oche-ikpe ahụ, bu ndi mekwara ka

ndi ahụ doro ndoro-ndoro: Pehoran, Peankai, na Pekiumenai.

4 Ugbua ndi a abughi nani umu nwoke nile nke Pehoran (n'ih na o nwere otutu), kama ndi a bu ndi doro ndoro-ndoro maka oche-ikpe ahụ; ya mere ha mere nkewa ato n'etiti ndi ahụ.

5 Otu o sila di, o wee ruo na a hoputara Pehoran site "n'olu nke ndi ahụ ka o buru onye-isi-ikpe na onye-ochichi na-achi ndi nke Nifai.

6 Ma o wee ruo na Pekiumenai, mgbe o huru na ya enweghi ike inweta oche-ikpe ahụ, o kwekoritara n'olu nke ndi ahụ.

7 Mana lee, Peankai na akuku ndi nke ahụ chosiri ike na o ga-abu onye-ochichi ha, were iwe kari; ya mere, o choro ito ndi ahụ n'otuto n'erughi n'obi ka ha bilie na nnupu-isi megide umunne ha nwoke.

8 Ma o wee ruo dika o na-achọ ime nke a, lee, a kpọrọ ya, ma kpee ya ikpe dika olu nke ndi ahụ siri di, ma maa ya ikpe

onwu; n'ih na o welitawo na nnupu-isi ma choo ibibi "ntoha-pu nke ndi ahụ.

9 Ugbua mgbe ndi ahụ na-achosike ka o buru onye-ochichi ha huru na a mara ya ikpe onwu, ya mere iwe were ha, ma lee, ha zipuru otu Kishkumen, obuna gaa n'ochi-ikpe nke Pehoran, ma gbuo Pehoran ka o noduru n'ochi-ikpe ahụ.

10 Ma ndi na-ejere Pehoran umu-oru churu ya oso; ma lee, oke oso-osu ka mgbaru nke Kishkumen di nke mere na o nweghi onye chufere ya.

11 Ma o gakwuru ndi ahụ zipuru ya, ma ha nile bara n'ime ogbugba-ndu, e, na-anu iyi site n'Onye okike mgbe nile na-adigide ha, na ha agaghi agwa onye obula na Kishkumen egbuwo Pehoran.

12 Ya mere, amataghi Kishkumen n'etiti ndi nke Nifai, n'ih na o noro na mgbanwe-udi n'oge nke o gburu Pehoran. Ma Kishkumen na ndi otu ya, ndi ya na ha baworo n'ime ogbugba-ndu, gwakotara onwe ha n'etiti ndi ahụ, otu a na-agaghi achota ha nile; mana ka ha ra bu ndi a chotara, a mara ha ikpe "onwu.

13 Ma ugbua lee, Pekiumenai ka a hoputara, dika olu ndi ahụ siri di, ibu onye-isi-ikpe na onye-ochichi nye ndi ahụ, ichi n'onodu nwanne ya nwoke Pehoran; ma-obu dika ihe ruu ya. Ma ihe nile a e mere ya n'ime afọ nke iri anọ nke ochichi nke ndi-ikpe; ma o biara na ngwucha.

14 Ma o wee ruo na afọ nke iri anọ na otu nke ochichi nke ndi-ikpe, na ndi Leman akpokotawo onu-ogugu ndi-agma nke ndi-kom a na-apughi iguta onu, ma nye ha ngwa-agma nke mma-agma nile, ma jiri mma-agma roro aro ma jiri uta, ma jiri aro, ma jiri epekele-mkpuchi-isi, ma jiri epekele-nchekwa-obi, ma jiri udi ihe-ize mgbo nile n'udi obula di ichi ichi.

15 Ma ha gbadatara oso ka ha wee buo agha megide ndi Nifai. Ma e duru ha site n'aka nwoke aha ya bu Koriantamo; ma o buuru onye agburu nke Zarahemla; ma o buuru onye-nghotahie site n'etiti ndi Nifai; ma o buuru onye buru ibu na onye siri ike.

16 Ya mere, eze nke ndi Leman, nke aha ya bu Tubalot, onye bu nwa nwoke nke "Amoron, ebe o na-eche na Koriantamo, ebe o bu onye siri ike, ga-enwe ike iguzogide ndi Nifai, jiri ume ya, ya na kwa jiri nnukwu amamihe ya, nke mere na site n'iziga ya, o ga-enweta ike imeri ndi Nifai—

17 Ya mere o kpasulitere ha iwe, ma o kpokotara ndi-agma ya nile onu, ma o hoputara Koriantamo ibu onye-ndu ha, ma o mere ka ha zoda ije ruo ala nke Zarahemla ibu agha megide ndi Nifai.

18 Ma o wee ruo na n'ih oke nnukwu ndoro-ndoro na oke nnukwu ihe-isi-ike n'ime ndi-ochichi, na ha e debeghi ndi-nche zuru-ezu n'ala nke Zarahemla; n'ih na ha echewo na ndi

Leman agaghị anwa anwa ibia n'ime etiti ala ha iluso nnukwu obodo-ukwu Zarahemla ahụ agha.

19 Mana o wee ruo na Koriantamọ zọgara ije buru imerime igwe ya ụzọ, ma biakwasị ndi nile bi n'obodo-ukwu ahụ, ma izọ-ije ha bu nke e jiri oke nnukwu ọsọ-ọsọ kariri akari, nke mere na enweghi oge maka ndi Nifai ikpokota ndi-agma ha ọnu.

20 Ya mere Koriantamọ gbudara ndi-nche ahụ site n'onyuzo nke obodo-ukwu ahụ, ma zọbaa-ije ya na ndi-agma ya nile n'ime obodo-ukwu ahụ, ma ha gburu onye ọbula nke megidere ha, nke mere na ha nwetara onwunwe nke obodo-ukwu nile ahụ.

21 Ma o wee ruo na Pekiumenai, onye bu onye-isi-ikpe, gbafuru n'iru Koriantamọ, ọbuna ruo na mgbidi nile nke obodo-ukwu ahụ. Ma o wee ruo na Koriantamọ kugidere ya na mgbidi, nke mere na o nwuru. Ma otu a ka ubochi nile nke Pekiumenai siri gwucha.

22 Ma ugbua mgbe Koriantamọ huru na ya enwerela onwunwe nke obodo-ukwu nke Zarahemla ahụ, ma hu na ndi Nifai agbafuwo n'iru ha, ma e gburu ha, ma a kpọrọ ha, ma a tbara ha n'ulo mkporo, ma na ya enwetawo onwunwe nke ebe kachasiri sie ike n'ala ahụ nile, obi ya nwetara mgbamume nke mere na o choro iga n'iru megide ala ahụ nile.

23 Ma ugbua o nogideghi n'ala nke Zarahemla, kama o

zọgara-ije kpọrọ nnukwu ndi-agma, ọbuna chee iru n'obodo-ukwu nke Uju ahụ; n'ihi na o buuru mkpebi ya iga n'iru ma jiri mma agha ya gbuo ụzọ ya gafee, ka o wee nweta akuku elu-elu nile nke ala ahụ.

24 Ma, na-eche na ume ha karichara n'etiti ala ahụ, ya mere o zọgara-ije, na-enyeghi ha oge ọbula iji kpokota onwe ha ọnu ma ọbughị n'otu ntakiri otu ntakiri; ma n'onodu a ha dakwasiri ha ma gbudaru ha ala.

25 Mana lee, izo-ije nke Koriantamọ nke a site n'etiti nke ala ahụ nyere Moronaiha nnukwu uru n'aru ha, na-agbanyeghi nnukwu nke ọnu-ogugu nke ndi Nifai e gburu egbu.

26 N'ihi na lee, Moronaiha echewo na ndi Leman agaghị anwa anwa ibata n'etiti ala ahụ, kama na ha ga-ebuso obodo-ukwu nile gburu-gburu oke-ala ahụ nile agha dika ha meworo na mbu; ya mere Moronaiha emewo ka ndi-agma ha nile siri ike wee-chekwa akuku ndi ahụ di gburu-gburu n'akuku oke-ala ahụ nile.

27 Mana lee, ndi Leman atughi egwu dika ochicho ya siri di, mana ha abatawo n'etiti ala ahụ, ma ha ewerewo isi-obodo-ukwu ahụ nke bu obodo-ukwu nke Zarahemla, ma ha na-azobiga ije n'akuku ala ndi kara buru isi-obodo-ukwu ala ahụ, na-egbu ndi ahụ na nnukwu ogbugbu, ma ndi-kom, ndinyom ma umu-ntakiri, na-ewere onwunwe nke otutu obodo-ukwu na nke otutu ebe siri ike.

28 Mana mgbe Moronaiha chọputaworo nke a, ngwa-ngwa o zipurū Lihai na ndi-agma gburu-gburu igbabichi ha tutu ha ga-abiarute ala Uju ahụ.

29 Ma otu a ka o mere; ọ gbabichiri tutu ha abiaruo ala Uju ahụ, ma nye ha agha, nke mere na ha malitere ilaghachi azụ chee iru n'ala nke Zarahemla.

30 Ma o wee ruo na Moronaiha gbabichiri ha na nlaghachi-azụ ha, ma nye ha agha, nke mere na ọ buurū agha ọbara karia; e, otutu ka e gburu, ma n'ọnu-ogugu ndi ahụ e gburu egbu ahukwara "Koriantamọ.

31 Ma ugbua, lee, ndi Leman enweghi ike ilaghachi-azụ n'akukū ọbula, ma-ọbụ n'elu-elu, ma-ọbụ na ndida-ndida, ma-ọbụ n'owuwa anyanwu, ma-ọbụ n'odida-anyanwu, n'ih i na ndi Nifai gbara ha gburu-gburu n'aka n'ile.

32 Ma otu a ka Koriantamọ siri duba ndi Leman n'ime etiti ndi Nifai, nke mere na ha nọọ n'ike nke ndi Nifai, ma ya n'ownwe ya e gburu ya, ma ndi Leman nyefere onwe ha n'aka nke ndi Nifai.

33 Ma o wee ruo na Moronaiha wee were onwunwe nke obodoukwu nke Zarahemla ọzọ, ma mee ka ndi Leman a kpọroworo ndi-mkpọrọ puo site n'ala ahụ n'udo.

34 Ma otu a ka afọ nke iri anọ na otu nke ọchichi nke ndi-ikpe siri gwuchaa.

ISI 2

Hilaman, nwa nwoke nke Hilaman, wee ghọọ onye-isi-ikpe—Gadian-ton wee duo ndi otu Kishkumen—Nwa-oru Hilaman wee gbuo Kishkumen, ma ndi otu Gadian-ton wee gbaba n'ime ọzara. Ihe dika n'afọ 50 ruo 49 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo n'afọ nke iri anọ na abuo nke ọchichi nke ndi-ikpe, mgbe Moronaiha hiweworo udo ọzọ n'etiti ndi Nifai na ndi Leman, lee onweghi onye ga-anochi oche-ikpe ahụ; ya mere a malitere inwe ndoro-ndoro ọzọ n'etiti ndi ahụ gbasara onye ga-anochi oche-ikpe ahụ.

2 Ma o wee ruo na Hilaman, onye bu nwa nwoke nke Hilaman, ka a hoputara inochi oche-ikpe ahụ, site n'olu nke ndi ahụ.

3 Mana lee, "Kishkumen, onye gbuworo Pehoran, nduru na-eche ibibi kwa Hilaman; ma a kwadoro ya site na ndi otu ya, ndi baworo n'ime ogbugba-ndu na odighi onye ga-amata ajoomume ya.

4 N'ih i na e nwere otu "Gadian-ton, onye bu oka-ibe karichaa n'ikwu otutu okwu, na kwa na nka, ya, iga n'iru n'oru nzuzo nke igbu-mmadu na nke izu ori; ya mere ọ ghoro onyendu ndi otu nke Kishkumen.

5 Ya mere o toro ha otuto-erughi n'obi, na kwa Kishkumen, na ọ buru na ha ga-edebe ya n'ochi-ikpe ahụ ya ga-ekwenyere ndi ahụ bu ndi otu ya ka e debe

ha n'ike na ikike n'etiti ndị ahụ; ya mere Kishkumen chọrọ ibibi Hilaman.

6 Ma o wee ruo ka ọ gawara chee iru n'ọche-ikpe ahụ ibibi Hilaman, lee otu n'ime ụmụ-oru nke Hilaman, ebe ọ pụworo n'abalị, na ebe o nwetaworo site n'igbanwe-ụdị, mmata nke atụmatụ ndị ahụ nke ndị otu a meworo ibibi Hilaman—

7 Ma o wee ruo na o zutere Kishkumen, ma o nyere ya ihe iriba-ama; ya mere Kishkumen mere ka ọ mata ihe nke ọ chọrọ, na-achọ na ọ ga-eduga ya n'ọche-ikpe ahụ ka o wee gbuo Hilaman.

8 Ma mgbe nwa-oru nke Hilaman mataworo obi nile nke Kishkumen, na otu o siri bụrụ ebun-n'obi ya igbu mmadụ, na kwa na ọ bụ ebun-n'obi nke ndị nile nọ n'otu ya igbu mmadụ, na izu-ori, na inweta ike, (ma nke a bụrụ “atụmatụ-nzuzo ha, na ntụgwa ha) nwa-oru nke Hilaman siri Kishkumen: Ka anyị gaba ruo ọche-ikpe ahụ.

9 Ugbuga nke a masiri Kishkumen karia, n'ihị na o chere na ya ga-emezu atụmatụ ya; mana lee, nwa-oru nke Hilaman, dika ha na-agaru ọche-ikpe ahụ, tiri Kishkumen mma ọbuna n'obi, na ọ dara nwụọ na-asughị otu ude. Ma ọ gbara ọsọ ma kọrọ Hilaman ihe nile nke ọ hụworo, ma nụ, ma mee.

10 Ma o wee ruo na Hilaman zigara ka a kpọrọ otu ndị ori a

na ndị ogbu-mmadụ nzuzo a, ka e wee gbuo ha dika iwu siri dī.

11 Mana lee, mgbe Gadianton chọputaworo na Kishkumen alaghachighi, egwu tūrū ya eleghi-anya na a ga-ebibi ya; ya mere o mere ka ndị otu ya soro ya. Ma ha weere ifepụ ọsọ ha site n'ala ahụ pụọ, n'uzọ nzuzo, baa n'ime ọzara; ma otu a mgbe Hilaman zigara ikpọrọ ha ọ dighi ebe ọbula a hūrū ha.

12 Ma ihe ndị ọzọ gbasara Gadianton a aga-ekwu ha ma emesia. Ma otu a ka afọ nke iri anọ na abụọ nke ọchichi nke ndị-ikpe na-achi ndị nke Nifai siri gwuchaa.

13 Ma lee, na ngwucha nke akwukwọ a, unu ga-ahụ na “Gadianton a gosiputara nkwa-tu ahụ, e, ọ fọdurū ntakiri ibụ mbibi nke ndị Nifai nile.

14 Lee anaghi m ekwu maka ngwucha nke akwukwọ nke Hilaman, kama ana m ekwu maka ngwucha nke akwukwọ nke Nifai, site n'ebe nke m wetaworo nkwasị ahụ nke m deworo.

ISI 3

Ọtụtụ ndị Nifai pụrụ obi gaa n'ala dī n'elu-elu—Ha wuru ọtụtụ ụlọ simentị ma debe ọtụtụ akụkọ-ndekọta—Iri nile nke puku nile ka a gbanwere ma mee ha baptism—Okwu nke Chineke na-eduba ndị mmadụ na nzọpụta—Nifai nwa-nwoke nke Hilaman nochiri

oche-ikpe ahụ. Ihe dika n'afọ 49 ruo 39 tutu amụọ Kraịst.

Ma ugbua o wee ruo n'afọ nke iri anọ na atọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe, enweghị ndorọ-ndorọ dī n'etiti ndi nke Nifai ma ọbughị ntakiri mpako nke dī na nzuko-nsọ ahụ, nke butere ufodu ntakiri nghotahie n'etiti ndi ahụ, bụ ihe ndi e doziri na ngwucha nke afọ nke iri anọ na atọ.

2 Ma enweghị ndorọ-ndorọ dī n'etiti ndi ahụ n'afọ nke iri anọ na anọ; ọbughị ma enwere ndorọ-ndorọ n'afọ nke iri anọ na ise.

3 Ma o wee ruo na nke iri anọ na isii, e, enwere nnukwu ndorọ-ndorọ na otutu nghotahie; n'ime nke e nwere otutu nnu-kwu ndi kariri-akari ndi puru site n'ala nke Zarahemla, ma gawa n'ala dī "n'elu-elu inweta ala ahụ.

4 Ma ha gara njem ruo nnukwu ebe tere anya karia, nke mere na ha bjara na otutu "nnukwu odo mmiri na otutu osimiri.

5 E, ma obuna ha gbasara n'ime akuku nile nke ala ahụ, n'ime akuku nile obula a na-emebeghi ka o togboro n'efu na n'enweghi osisi eji ewu ulo, n'ih i otutu ndi obibi ndi birila n'ala ahụ mbu.

6 Ma ugbua odighi akuku ala ahụ togboro n'efu, ma obughị ma-obu maka osisi eji ewu ulo; mana n'ih i nnukwu nke "mbibi nke ndi ahụ biworo n'ala ahụ mbu dī a kporo ya b'otogboro-n'efu.

7 Ma ebe e nwere nani ntakiri osisi eji ewu ulo n'elu iru nke ala ahụ, otu o sila dī ndi ahụ gara, ghorọ ndi oka-ibe karia n'iru oru nke simentị, ya mere ha wuru ulo simentị, n'ime nke ha biiri.

8 Ma o wee ruo na ha mubara ma gbasaa, ma ha gapuru site n'ala dī na ndida-ndida ruo n'ala dī n'elu-elu, ma gbasaa ruo na ha malitere ikpuchi n'elu iru nke ala ahụ nile, site n'oke osimiri dī na ndida-ndida ruo n'oke osimiri dī n'elu-elu, site n'oke osimiri dī "n'odida-anyanwu ruo n'oke osimiri dī n'owuwa-anyanwu.

9 Ma ndi ahụ no n'ala dī n'elu-elu biiri n'ulo-ikwu, na n'ulo ndi e jiri simentị wuo, ma ha hapuru osisi obula nke puputara n'elu iru nke ala ahụ ka o na-etolite, otu o ga-abu n'oge na-abia ha ga-enwe osisi-iwu-ulo iji wuo ulo ha, e, obodo-ukwu ha nile na temple ha nile, na ulo-nzuko ha nile, na ebe mgbaba-di-nsọ ha nile, na udi ulo ha obula nile dī iche iche.

10 Ma o wee ruo dika osisi iwu-ulo ha diiri ukọ karia n'ala dī n'elu-elu, ha zipuru nnukwu site n'uzo "ugbo mmiri.

11 Ma otu a ha mere ka ndi bi n'ala dī n'elu-elu nwe ike iwu otutu obodo-ukwu, ma nke osisi ma nke simentị.

12 Ma o wee ruo na e nwere otutu nke "ndi nke Amon, ndi bu ndi Leman site n'omumu, ndi garukwara n'ala nke a.

3 3a Alma 63:4.

4a Mosa. 8:8; Momi 6:4.

6a Mosa. 21:25-27.

b Alma 22:31.

8a Alma 22:27, 32.

10a Alma 63:5-8.

12a Alma 27:21-26.

13 Ma ugbua e nwere ọtụtụ akụkọ-ndekọta e debere maka ka o-siri-gaa nile nke ndị a, site n'aka ọtụtụ ndị a, nke na-akọ otu ihe ahụ ma buru ezigbo ibu, gbasara ha.

14 Mana lee, otu ụzọ n'ime nari nke ka o-siri-gaa nke ndị a, e, nkọwasị nke ndị Leman na nke ndị Nifai, na agha ha nile, na ndọrọ-ndọrọ nile, na nghọtahie nile, na ikwusa ozi-oma ha, na ibu-amụma ha nile, na iji ụgbọ-mmiri bupu ihe ha na iwu ụgbọ-mmiri ha nile, na iwu "temple ha, na nke ụlọ-nzukọ ha nile na ebe mgbaba-dị-nsọ ha nile, na ezi-omume ha, na ajọọ-omume ha nile, na igbu-mmadi ha nile, na izu-ori, ipunara-ihe, na ụdị ihe arụ nile ọbụla dī iche iche na akwunakwuna ha nile, aga-ghị abanye n'orụ nke a.

15 Mana lee, e nwere ọtụtụ akwụkwọ na ọtụtụ akụkọ-ndekọta n'ụdị ọbụla, ma ndị Nifai bụ ndị debeworo ha karịa.

16 Ma ndị Nifai "enyedatawo ha site n'otu ọgbọ ruo n'ozọ, ọbuna ruo na ha adabawo n'ime njehie ma e gbuwo ha, punara ha ihe, ma chọọ ha nta, ma chụgharịa ha, ma gbuo ha, ma chụsasịa ha n'elu iru nke ala ahụ, ma gwakọta ha na ndị Leman ruo na ^banaghị akpọ kwa ha ndị Nifai, buruzie ndị ajọọ-omume, na ndị a na-azughị-azụ, ma dī egwu, e, ọbuna buruzie ndị Leman.

17 Ma ugbua alaghachị m na

nkọwasị nke m; ya mere, ihe m kwuworo agafeworijị mgbe e nweworo nnukwu ndọrọ-ndọrọ nile, na nsogbu nile, na agha nile, na nghọtahie nile, n'etiti ndị nke Nifai.

18 Afọ nke iri anọ na isii nke ọchịchị nke ndị-ikpe gwuchara;

19 Ma o wee ruo na a ka nwere nnukwu ndọrọ-ndọrọ n'ala ahụ, e, ọbuna n'afọ nke iri anọ na asaa, na kwa n'afọ nke iri anọ na asatọ.

20 Otu o sila dī Hilaman no-chiri oche-ikpe ahụ jiri ikpe ziri-ezi na iha-n'otu; e, o leziri anya idebe usoro-iwu nile, na ikpe nile, na iwu-nsọ nile nke Chineke; ma o mere ihe ahụ nke dī mma n'anya nke Chineke esepughị-aka; ma ọ gara n'uzọ nile nke nna ya, nke mere na o mere nke oma n'ala ahụ.

21 Ma o wee ruo na o nwere umu-nwoke abụọ. O nyere nke okenye aha nke "Nifai, na nke kachasị nwata, aha nke ^bLihai. Ma ha malitere itolitere Onyenwe.

22 Ma o wee ruo na agha nile ahụ na ndọrọ-ndọrọ nile malitere ibelata, ntakiri ntakiri, n'etiti ndị nke ndị Nifai, n'oge ngwucha nke afọ nke iri anọ na asatọ nke ọchịchị nke ndị-ikpe nile na-achị ndị nke Nifai.

23 Ma o wee ruo n'afọ nke iri anọ na iteghete nke ọchịchị nke ndị-ikpe, e nwere udo esepughị-aka e hiwere n'ala ahụ, ha nile ma ọbughị ntugwa ihe arụ

14a 2 Nif. 5:16;
Jekob 1:17;
3 Nif. 11:1.
16a 1 Nif. 5:16-19;

Alma 37:4.
^b Alma 45:12-14.
21a NGAN Nifai,
Nwa-nwoke nke

Hilaman.
^b NGAN Lihai, Onye
Nifai Na-ezisa
Ozi-oma.

nzuzo nile nke “Gadianton onye ori hiweworo n’akuku ndi nke noziworo anozu nke ala ahụ, ndi nke n’oge ahụ ndi no n’isi ochichi amaghi ha; ya mere ebibipughi ha site n’ala ahụ.

24 Ma o wee ruo na n’ime otu afọ ahụ e nwere nnukwu ime nke oma karia n’ime nzuko-nsọ ahụ, nke mere na e nwere otutu puku ndi sonyeere onwe ha na nzuko-nsọ ahụ ma e mere ha baptism baa n’ime ncheghari.

25 Ma oke nnukwu ka ime nke oma nke nzuko-nsọ ahụ diiri, ma oke otutu ka ngozi nile diiri nke a wukwasiri ndi ahụ, na obuna ndi isi nchu-aja na ndi nkuzi nile n’onwe ha o turu ha n’anya nke na-enweghi atu.

26 Ma o wee ruo na oru nke Onye-nwe mere nke oma ruo n’ime baptism na iweta idi n’otu nye nzuko-nsọ nke Chineke, otutu mkpuru-obi, e, obuna iri nile nke puku nile.

27 Otu a anyi ga-ahụ na Onye-nwe na-eme ebere nye ndi nile choro, jiri ezigbo obi ha nile, kpokuo aha nsọ ya.

28 E, otu a anyi huru na “onu-uzo nke elu-igwe ghere oghe nye ^bmmadu nile, obuna nye ndi nke ga-ekwere n’aha nke Jisus Kraist, onye bu Okpara nke Chineke.

29 E, anyi huru na onye obula choro, nwere ike ijide “okwu nke Chineke, nke ^bdi ndu na ike, nke ga-ekewasi iche-iche aghugho ahụ nile na onya nile

na atumatu-aghugho nile nke ekwensu ahụ, ma duo onye nke Kraist n’uzo di “wara-wara ma di kwa mkpafa gafee ^dolulu nke ihuju anya mgbe nile na-adigide nke a kwadoro ka o lomie ndi ajoo-omume —

30 Ma wedaruo mkpuru-obi ha nile, e, mkpuru-obi ha na-adighi anwu-anwu, “n’aka nri nke Chineke n’ala-eze nke elu-igwe, inodu odu ha na Abraham, na Aisak, na ha na Jekob, na ha na ndi nna nsọ anyi nile, ghara ipu kwa ozo.

31 Ma n’ime afọ nke a e nwere inuri onu esepughi-aka n’ala nke Zarahemla, na mpaghara nile gburu gburu ahụ, obuna n’ala nile nke ndi Nifai nwetara.

32 Ma o wee ruo na e nwere udo na nnukwu onu kariiri akari n’ime nke foduru n’afọ nke iri anọ na iteghete; e, na kwa e nwere udo esepughi-aka na nnukwu onu n’afọ nke iri ise nke ochichi nke ndi-ikpe.

33 Ma n’afọ nke iri ise na otu nke ochichi nke ndi-ikpe e nwekwara udo, ma obughi mpako ahụ nke malitere ibanye n’ime nzuko-nsọ ahụ — obughi n’ime nzuko-nsọ nke Chineke, kama n’ime obi nile nke ndi ahụ na-ekwuputa na ha bu nke nzuko-nsọ nke Chineke —

34 Ma ha buliri onwe ha elu na “mpako, obuna ruo na nsogbu nke otutu nke umunne ha nwoke. Ugbua nke a bu nnukwu ajoo ihe, nke mere ka akuku nke

23a Hil. 2:4.

28a 2 Nif. 31:9, 17.

b Qlndoz. 10:28;

Ndi Rom 2:10–11.

29a NGAN Okwu nke Chineke.

b Ndi-Hib 4:12;

OznQd. 11:2.

c 2 Nif. 9:41; 33:9.

d 1 Nif. 15:28–30.

30a Mat. 25:33–34.

34a NGAN Mpako.

ndị kara dī umeala taa ahụhụ nnukwu nsogbu nile, ma wafe-re nnukwu mkpagbu.

35 Otu o sila dī ha “buru ọnụ ma ^bkpee ekpere ugboro ugboro, ma gbasie ike n’elu mgbasike “n’umeala ha, na nkwasike n’elu nkwasike n’okwukwe nke Kraịst ahụ, ruo n’imejuputa mkpuru-obi ha nile n’ọñụ na nkasiobi, e, ọbuna ruo “n’isa-chasi na “ido-nsọ nke obi ha nile, bu ido-nsọ nke biaworo n’ihi ^fnkwenye obi ha nile na Chineke.

36 Ma o wee ruo na afọ nke iri ise na abụọ gwụchara n’udo, ma ọbụghị na nnukwu mpako karịrị akarị nke baworo n’ime obi nke ndị ahụ; ma ọ bụrụ n’ihi nnukwu “akụ na ụba karịrị akarị na ime nke oma ha n’ala ahụ; ma o toro n’ime ha site n’ụ-bọchị ruo n’ụbọchị.

37 Ma o wee ruo n’afọ nke iri ise na atọ nke ọchịchị nke ndị ikpe, Hilaman nwurụ, ma ọkpara ya Nifaj malitere ichi n’onodu ya. Ma o wee ruo na ọ nochiri oche-ikpe ahụ jiri ikpe-ziri-ezi na iha n’otu; e, o debere iwunso nile nke Chineke, ma gaa n’uzọ nile nke nna ya.

ISI 4

Ndị nghotahie Nifaj na ndị Leman jikọtara ndị-agma nile ma were ala nke Zarahemla — Mmeri a na-eme-ri ndị Nifaj na-abia n’ihi ajọ-omu-

me ha — Nzuko-nsọ ahụ na-ala azụ, ma ndị ahụ ghoro ndị na-adighi ike dika ndị Leman. Ihe dika n’afọ 38 ruo 30 tutu amụọ Kraịst.

Ma o wee ruo n’afọ nke iri ise na anọ e nwere otutu nghotahie na nzuko-nsọ ahụ, ma e nwekwara “ndoro ndoro n’etiti ndị ahụ, nke mere na e nwere nnukwu nkwafula-ọbara.

2 Ma akukụ nke ndị nupụ-isi e gburu ha ma chupụ ha site n’ala ahụ, ma ha gakwuuru eze nke ndị Leman ahụ.

3 Ma o wee ruo na ha gbara mbọ ikwalite ndị Leman ilu-agma megide ndị Nifaj; mana lee, ndị Leman turu egwu karia, nke mere na ha achoghi ina-nti n’okwu nile nke ndị nghotahie ahụ.

4 Mana o wee ruo n’afọ nke iri ise na isii nke ọchịchị nke ndị ikpe, e nwere ndị “nghotahie ndị galitere site na ndị Nifaj gakwu-ru ndị Leman; ma ha nwetara ihe ha choro ha na ndị ozọ n’i-kwalite ha n’iwe iwe megide ndị Nifaj; ma ha no n’afọ ahụ nile na-ejikere maka agha.

5 Ma n’ime afọ nke iri ise na asaa ha gbadatara imegide ndị Nifaj n’ilu-agma, ma ha malitere oru nke onwu; e, nke mere na n’afọ nke iri ise na asato nke ọchịchị nke ndị-ikpe, ha nwetara ihe ha choro na nweta onwu-nwe nke ala nke Zarahemla; e, na kwa ala ahụ nke dī nso n’ala Uju.

35a NGAN Ibu-ọnụ,
Obubu-ọnụ.
b NGAN Ekpere.
c NGAN Umeala, Idị

Umeala.
d NGAN Enweghi Ntupo.
e NGAN Ido-nsọ.
f 2 Ihem. 30:8;

Mosa. 3:19.
36a NGAN Uba Akụ.
4 1a 3 Nif. 11:29.
4a Hil. 5:17.

6 Ma ndị Nifai na ndị-agma nke Moronaiha a chubara ha obuna n'ime ala nke Uju;

7 Ma n'ebe ahụ ha wugidesiri ike megide ndi Leman, site n'oke osimiri odida-anyanwu, obuna ruo n'owuwa-anyanwu; ebe o bu njem otu ubochi nye onye Nifai, n'ahiri ahụ nke ha wugidesiwooro ike ma debe ndi-agma ha nile ichekwa mba elu-elu ha.

8 Ma otu a ndi nghotahie nke ndi Nifai ahụ, site n'inye-aka nke otutu onu-ogugu ndi-agma nke ndi Leman, enwetawo ihe-onwunwe nke ndi Nifai nke di n'ala di na ndida-ndida. Ma ihe nile a, e mere ya n'afọ nke iri-ise na asato na nke iteghete nke ochichi nke ndi-ikpe.

9 Ma o wee ruo n'afọ nke iri isii nke ochichi nke ndi-ikpe, Moronaiha nwetara ihe o na-achọ ya na ndi-agma ya n'inweta otutu akuku nke ala ahụ; e, ha nwetaghachiri otutu obodo-ukwu ndi dabaworo n'aka nke ndi Leman.

10 Ma o wee ruo n'afọ nke iri isii na otu nke ochichi nke ndi-ikpe ha nwetara ihe ha na-achọ n'inweta obuna okara nke ihe onwunwe ha nile.

11 Ugbuga nnukwu ntufu nke ndi Nifai a, na nnukwu ogbugu ahụ nke di n'etiti ha, agara ghi eme ma obughi n'ih i ajoo-omume ha na ihe aru ha nke di n'etiti ha; e, ma o di n'etiti ndi ahụ na-ekwuputa kwa ibu nke nzuko-nsọ nke Chineke.

12 Ma o buuru n'ih i "mpako nke obi ha nile, n'ih i baku na uba ha kariri akari, e, o buuru n'ih i mmegbu ha na-emegbu "ndi ogbenye, na-ejichi nri ha site n'irute ndi aguu na agu, na-ejichi uwe-oyiyi site n'irute ndi gba oto, ma na-et i umunne ha ndi di umeala ihe na nti, na-eji ihe ahụ di nsọ eme ihe-ochi, na-agonari muo-nke ibu-amuma na nke mkpughe, igbummadu, ipunari-ihe, ikwu okwu ugha, izu ori, ikwa-iko, ibilite na nnukwu ndoro-ndoro nile, na-agbapu na-aba n'ala nke Nifai, n'etiti ndi Leman—

13 Ma n'ih i nnukwu ajoo-omume ha nke a, na "itu-onu ha nile n'ume nke onwe ha, a hapuru ha n'ume nke onwe ha; ya mere ha agaghi n'iru, kama e nyere ha ntaram-ahuhu ma nye ha otiti ihe, ma chughachi ha n'iru ndi Leman, ruo mgbe ha tufuwooro ofoduru ntakiri ka o buru ala nile ha nwere.

14 Mana lee, Moronaiha kwusaara ndi ahụ ozi-oma maka otutu ihe n'ih i ajoo-omume ha, na kwa "Nifai na Lihai, ndi bu umu nwoke nke Hilaman, kwusakwaara ndi ahụ ozi-oma maka otutu ihe, e, buworo ha amuma otutu ihe gbasara ajoo-omume ha nile, na ihe ga-abiakwute ha ma o buru na ha echegharighi site na mmehie ha nile.

15 Ma o wee ruo na ha cheghariri, ma dika ha cheghariri, ha malitere ime nke oma.

16 N'ih i na mgbe Moronaiha

12a Obad. 1:3-4;
OznQd. 101:42.
b 1 Tim. 6:17;

2 Nif. 9:42.
c OznQd. 42:30-31.
13a NGAN Mpako.

14a Hil. 3:21.

hụrụ na ha cheghariri, ọ gbaliri idughari ha site n'ebe ruo n'ebe, ma site n'obodo-ukwu ruo n'obodo-ukwu, ọbuna ruo na ha nwetaghachiri otu ọkara nke ihe-onwunwe ha na otu ọkara nke ala ha nile.

17 Ma otu a ka afọ nke iri isii na otu nke ọchichi nke ndi-ikpe siri gwuchaa.

18 Ma o wee ruo n'afọ nke iri isii na abụọ nke ọchichi nke ndi-ikpe, na Moronaiha enweghi ike inwetaghachi ihe-onwunwe ọzọ site n'aka ndi Leman.

19 Ya mere ha hapuru atuma-tu ha inweta ala nile ndi nke foduru, n'ih i na ọnu-ogugu ndi Leman diiri oke imerime nke mere na o kweghizi ndi Nifai omume inweta ike ọzọ karịa ha; ya mere Moronaiha tinyere ndi-agma ya nile n'oru n'ichekwa akuku ndi ahụ nile o wereworo.

20 Ma o wee ruo, n'ih i nnu-kwu nke ọnu-ogugu nke ndi Leman ndi Nifai ọọrọ na nnu-kwu itu-egwu, eleghi-anya ha ga-akari ha ike, ma zoda, ma gbuo, ma bibie ha.

21 E, ha malitere icheta amuma nile nke Alma, na kwa okwu nile nke Mosaja; ma ha huri na ha abuworiri ndi na-akpo-ekwenku, ma na ha edebewo iwu-nsọ nile nke Chineke ka ihe efu;

22 Ma na ha agbanwewo ma zogide "iwu nile nke Mosaja n'okpuru ukwu ha, ma-ọbụ ihe ahụ nke Onye-nwe nyere ya

iwu-nsọ inye ndi ahụ; ma ha huri na iwu ha nile emebisiwo ha, ma na ha aburwo ndi ajọ-omume, nke bu na ha aburwo ndi ajọ-omume ọbuna dika ndi nke Leman.

23 Ma n'ih i ajọ-omume ha, nzuko-nsọ ahụ amaliteworiri "ila-azu; ma ha malitere n'ekwenyeghi na mụọ nke ibu-amuma ma na mụọ nke mkpughe; ma ikpe nile nke Chineke lekwasigidere ha anya n'iru.

24 Ma ha huri na ha "adighizi ike, dika umunne ha nwoke, ndi Leman, ma na ^bMụọ nke Onye-nwe anakwaghi echekwa ha; e, o sepworiri aka site n'aru ha n'ih i na Mụọ nke Onye-nwe anaghi ebi na "temple nile na-adighi nsọ—

25 Ya mere Onye-nwe kwusiri ichekwa ha site n'uzọ ọrụ-ebube ya na ike na-enweghi-atu, n'ih i na ha adabawo n'onodu nke "ekweghi-ekwe na ajọ-omume di-egwu; ma ha huri na ndi Leman di imerime n'ọnu-ogugu karịa ha, na ma-ọbughị na ha ^bga-adabere n'Onye-nwe Chineke ha, ha ga-alariri n'iyi na-enweghi ihe mgbochi.

26 N'ih i na lee, ha huri na ume nke ndi Leman di ukwu dika ume ha, ọbuna otu nwoke na nwoke ibe ya. Ma otu a ka ha dabaworo n'ime nnukwu njehie nke a; e, otu a ka ha siworo ghọọ ndi na-adighi ike, n'ih i njehie ha, n'oge "na-abughị otutu afọ.

22a Alma 1:1.

23a NGAN Ngonari
Okwukwe.

24a Mosa. 1:13.

b NGAN Mụọ Nsọ.

c Mosa. 2:37;
Alma 7:21; 34:36.

25a NGAN

Ekweghi-ekwe.

b Jekob 6:5.
26a Alma 46:8;
Hil. 12:3-4.

ISI 5

Nifai na Lihai nyefere onwe ha ikwusa ozi-oma—Aha ha na-akpo ha oku imezi ndu ha dika nke ndi bu ha uto—Kraist na-agbaputa ndi na-echeghari—Nifai na Lihai nwetara otutu ndi gbanwere ma a turu ha mkporo, ma oku gbachibidoro ha gburu-gburu—Igwe-ojii nke ochichi kpuchidere ndi mma-du di nari ato—Uwa na-ama jijiji, ma otu olu na-enye ndi mmadu iwu ka ha chegharia—Nifai na Lihai wee kparita uka ha na ndi muo-ozii, ma igwe mmadu ahụ oku gbachibidoro ha gburu-gburu. Ihe dika n'afọ 30 tutu amuo Kraist.

MA o wee ruo na n'ime otu afọ nke a, lee, "Nifai nyefere otu nwoke aha ya bu Sizorom oche-ikpe ahụ.

2 N'ihii na ebe obu na iwu ha nile na ochichi ha nile ehiwere ha site "n'olu nke ndi ahụ, ma ndi nke ^bhoro ajoo-ihe di ime-rime n'onu-ogugu karja ndi nke horo ihe oma, ya mere ha no na-acha maka mbibi, n'ihii na iwu nile ahụ e mebiwo ha.

3 E, ma nke a abughi ihe nile; ha buuru ndi na-akpo-ekwenku, nke mere na e nweghi ike jii iwu ma-obu ikpe-ziri-ezi chia ha, ma obughi na mbibi ha.

4 Ma o wee ruo na Nifai ike agwwo ya n'ihii ajoo-omume ha; ma o "nyepuru oche-ikpe ahụ, ma wekwasi ya onwe ya ikwusa okwu nke Chineke ubochi ya nile nke foduru, na kwa

nwanne ya nwoke Lihai, ubochi ya nile foduru;

5 N'ihii na ha chetara okwu nile nke nna ha Hilaman gwara ha. Ma ndi a bu okwu ndi nke o kwuru:

6 Lee, umu m nwoke, a choro m ka unu cheta idebe iwu-nso nile nke Chineke, ma o ga-adu m mma ka unu kwuputara ndi ahụ okwu ndi a. Lee, e nyewo m unu aha nile nke "ndi nne na nna mbu anyi ndi sitere n'ala nke Jerusalem puta; ma nke a ka m meworo ka o ga-abu na mgbe unu chetara aha unu, unu ga-echeta ha; ma mgbe unu chetara ha, unu ga-echeta oru ha nile; ma mgbe unu chetara oru ha nile, unu ga-amata otu e siri kwuo, ma dee kwa, na ha bu ndi di ^bmma.

7 Ya mere, umu m nwoke, o ga-adu m mma ka unu na-eme ihe-oma, ka e wee kwuo maka unu, ma dee kwa, obuna dika e siworo kwuo ma dee maka ha.

8 Ma ugbua umu m nwoke, lee, e nwere m ihe ufodu ozo m na-achọ n'aka unu, nke ihe ahụ m na-achọ bu, ka unu ghara ime ihe ndi a ka unu wee na-etu onu, kama ka unu mee ihe ndi a ikpadolitere onwe unu "aku n'elu-igwe, e, nke di ebighi-ebi, na nke na-anaghi anachapu-anachapu; e, ka unu nweta ^bonyinye oke-onu-ahia nke ndu-ebighi-ebi ahụ, nke anyi nwere ihe kpata anyi ji na-eche na enyewo ya ndi nna anyi ha.

9 O cheta, cheta, umu m

5 1a Hil. 3:37.
2a Mosa. 29:25-27.
b Alma 10:19.

4a Alma 4:15-20.
6a 1 Nif. 1:1, 5.
b 2 Nif. 33.

8a 3 Nif. 13:19-21.
b OznQd. 14:7.

nwoke, “okwu nile nke eze Benjamin gwara ndi ya; e, cheta na o dighi uto ozo ma-obu otu mmadu ga-esi nwee-nzoputa, nani site na obara-aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist, onye ga-abia; e, cheta na o na-abia igbaputa uwa.

10 Ma cheta kwa okwu nile nke Amiulek gwara Ziezrom, n’obodo-ukwu nke Amonaiha; n’ihi na o gwara ya na Onye-nwe ga-abia n’ezie igbaputa ndi ya, ma na o gaghi abia igbaputa ha n’ime mmehie ha nile, kama igbaputa ha site na mmehie ha nile.

11 Ma o nwere ike e nyere ya site na Nna ahụ igbaputa ha site na mmehie ha nile n’ihi nche-ghari; ya mere o “zigawo ndi muo-ozu ya ikwusa ozi oma nile ahụ nke onodu nile nke nche-ghari, nke na-eweta ike nke Onye-mgbaputa, ruo na nzoputa nke mkpuru-obi ha nile.

12 Ma ugbua, umu m nwoke, cheta, cheta na o bu n’elu nkume nke Onye Mgbaputa anyi, onye bu Kraist, Okpara nke Chineke, ka unu ga-ewuriri bnto-ala unu; ka o ga-abu mgbe ekwensu ga-ezipu ikuku ike ya, e, aku ya nile n’ime ifufe-gburu-gburu, e, mgbe uzu mmiri elu-igwe ya na ebili mmiri ike ya ga-apiakwasu unu, o gaghi enwe ike naru unu idokpuda unu nolulu nke nhuju-anya na ahuhu

agwugh-agwu, n’ihi nkume ahụ n’elu nke e wuru unu, nke bu ezigbo nto-ala, nto-ala n’elu nke oburu na ndi mmadu wuo ulo, ha agaghi ada.

13 Ma o wee ruo na ndi a bu okwu nile nke Hilaman kuziiri umu ya ndi nwoke; e, o kuziiri ha otutu ihe ndi ana-edeghi ede, na kwa otutu ihe ndi e dere ede.

14 Ma ha chetara okwu ya nile; ma ya mere ha gaghariri, na-edebe iwu-nsu nile nke Chineke, ikuzi okwu nke Chineke n’etiti ndi nile nke Nifai, malite n’obodo-ukwu Uju;

15 Ma site n’ebe ahụ ruo n’obodo-ukwu nke Gid; ma site n’obodo-ukwu nke Gid ruo n’obodo-ukwu nke Miulek;

16 Ma obuna site n’otu obodo-ukwu ruo n’ozo, ruo mgbe ha gagharioro n’etiti ndi nke Nifai nile ndi no n’ala di na ndida-ndida; na site n’ebe ahụ baa n’ime ala nke Zarahemla, n’etiti ndi Leman.

17 Ma o wee ruo na ha jiri nnu-kwu ike kwusaa ozi-oma, nke mere na ha mechiri onu otutu “ndi nghotahie ahụ ndi gafeworo site na ndi Nifai, nke mere na ha biaruru ma kwuputa mmehie ha nile ma e mere ha baptism baa n’ime nche-ghari, ma otu mgbe ahụ ha laghachikwuru ndi Nifai ijisike imeziri ha ihe nile ha meluru.

9a Mosa. 2:9.

b Mosa. 3:17-18.

NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.

c NGAN Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa.

d NGAN Uwa—Ndi na-adighi erubere iwu-nsu nile.

10a Alma 11:34.

11a Alma 13:24-25.

12a Mat. 7:24-27;

OznOd. 6:34;

Moses 7:53.

NGAN Nkume-njiko; Oke-nkume.

b Aisa. 28:16;

Jekob 4:16.

c 3 Nif. 14:25, 27.

13a Mosa. 1:4.

17a Hil. 4:4.

18 Ma o wee ruo na Nifai na Lihai kwusaara ndi Leman ozi-oma jiri nnukwu ike na ikike, n'ih i na ha nwere ike na ikike e nyere ha ka ha wee "kwuo, ma ha nwekwara ihe ha ga-ekwu e nyere ha—

19 Ya mere ha kwuru okwu di nnukwu itu-n'anya nke ndi Leman, ruo n'ime ka ha "kwe-nye, nke mere na e nwere puku asato nke ndi Leman ndi no n'ala nke Zarahemla na gburu-gburu e mere baptism baa na ncheghari, ma ha kwenyere maka ajo-omume nke omena-la nile nke ndi nna ha.

20 Ma o wee ruo na Nifai na Lihai gara n'iru site n'ebe ahụ iga n'ala nke Nifai.

21 Ma o wee ruo na ndi-agma nke ndi Leman kporo ha ma tuba ha n'ime "ulo-mkporo; e, obuna n'ime otu ulo-mkporo ahụ n'ime nke umu-oru nke Limhai tubara Amon na umun-ne ya nwoke.

22 Ma mgbe a tubaworo ha n'ime ulo-mkporo otutu ubochi n'erighi nri, lee, ha gabara n'ime ulo-mkporo ikporo ha ka ha gbuo ha.

23 Ma o wee ruo na Nifai na Lihai a gbachibidoro ha gburu-gburu dika site "n'oku, obuna nke mere na ha anwaghi anwa imetu ha aka n'ih i itu-egwu eleghi anya a ga-agba ha oku. Otu o sila di, Nifai na Lihai a gbaghi ha oku; ma ha

dika ha na-eguzo n'etiti oku ma oku ereghi ha.

24 Ma mgbe ha huru na "ogidi nke oku gbachibidoro ha gburu-gburu, ma na o reghi ha, obi ha nile nwere mgbam-ume.

25 N'ih i na ha huru na ndi Leman anwaghi-anwa imetu ha aka; obughi ma ha nwara anwa ibiakwute ha nso, kama guzoro dika akuru ha ogbu n'oke itu-n'anya.

26 Ma o wee ruo na Nifai na Lihai guzoro ma malite igwa ha okwu, na-as i: Atula egwu, n'ih i na lee, o bu Chineke bu onye gosiworo unu ihe itu-n'anya nke a, n'ime nke e gosiri unu na unu enweghi ike imetu anyi aka igbu anyi.

27 Ma lee, mgbe ha kwuworo okwu ndi a, ala mara jijiji kara, ma mgbidi nile nke ulo-mkporo ahụ mara jijiji dika ha na-achọ itughari daa n'ala; mana lee, ha adaghi. Ma lee, ndi nke no n'ulo mkporo bu ndi Leman na ndi Nifai bu ndi nghotahie.

28 Ma o wee ruo na igwe-ojii nke "ochichiri kpuchidere ha, ma ezigbo ujo di egwu biakwa-siri ha.

29 Ma o wee ruo na "olu biara dika o di n'elu igwe-ojii nke ochichiri ahụ, na-as i: Chegharia nu, chegharia nu, ma achokwala ozo ibibi ndi na-ejere m ozi ndi m ziputaworo nye unu ikwuputa ozi nke ihe oma.

30 Ma o wee ruo mgbe ha

18a OznQd. 100:5–8.
NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.

19a NGAN Mgbanwe,
Onye Agbanwere;

Oru Mgbasa
Ozi-oma.
21a Mosa. 7:6–7; 21:23.
23a Opu. 3:2.
24a Opu. 14:24;

1 Nif. 1:6;
OznQd. 29:12;
A—JS 1:16.
28a Opu. 14:20.
29a 3 Nif. 11:3–14.

nurū olu nke a, ma hụ na ọbụ-ghị olu nke egbe-elu-igwe, ọbụ-ghị ma-ọbụ olu nke nnukwu mkpọtụ ọgba-aghara, kama lee, ọ bụ “olu di nwayo nke ọdị-nwayo zuru-oke, dika ọ bụ nta-ka-uka, ma ọ dūpuru ọbuna ruo n’ime mkpuru-obi —

31 Ma na-agbanyeghi idi-nwayo nke olu ahụ, lee ala mara jijiji karịa, ma mgbidi nile nke ulo-mkporo ahụ megharịkwarā arū ọzọ, dika ọ choro itughari daa n’ala; ma lee igwe-ọjii nke ọchichiri, nke kpuchiteworo ha, agbasasighi —

32 Ma lee olu ahụ biara ọzọ, na-asị: Chegharia nū, chegharia nū, n’ihi na ala-eze nke elu-igwe di nso; ma achola ibibi ndi na-ejere m ozi ọzọ. Ma o wee ruo na ala mara jijiji ọzọ, ma mgbidi nile ahụ meghariri arū.

33 Ma ọzọ kwa nke ugboro ato olu ahụ biara, ma gwa ha okwu itu-n’anya nile nke mmadu na-enweghi ike ikwu; ma mgbidi nile ahụ meghariri arū ọzọ, ma ala mara jijiji dika ọ choro ike-wasi ekewasi.

34 Ma o wee ruo na ndi Leman enweghi ike igbafu n’ihi igwe-ọjii nke ọchichiri ahụ nke kpuchidere ha; e, na kwa ha enweghi ike ipu n’ihi egwu nke biakwasiri ha.

35 Ugbuga e nwere otu n’etiti ha onye bu onye nke ndi Nifai site n’omumu, onye buruworori onye nke nzuko-nsọ nke Chineke otu mgbe ma o nwewo nghotahie site n’ebe ha no.

36 Ma o wee ruo na ọ tughariri ya gburu-gburu, ma lee, o huru site n’igwe-ọjii nke ọchichiri ahụ iru nke Nifai na Lihai; ma lee, ha nyere “ihè karịa, ọbuna dika iru nke ndi muo-ozī. Ma o huru na ha welitere anya ha n’elu-igwe; ma ha no dika ha na-ekwu okwu ma-ọbụ na-ewelite olu ha nye ihe dika mmadu onye ha na-ele.

37 Ma o wee ruo na nwoke a tikuru igwe-mmadu ahụ, ka ha wee tugharia ma lee. Ma lee, e nwere ike e nyere ha nke mere na ha tughariri ma lee; ma ha huru iru nile nke Nifai na Lihai.

38 Ma ha siriri nwoke ahụ: Lee, gini ka ihe nile ndi a putara, ma onye ka ọ bụ nke ya na ndi a na-akparita uka?

39 Ugbuga aha nwoke ahụ bu Aminadab. Ma Aminadab siriri ha: Ha na-akparita uka ha na ndi muo-ozī nke Chineke.

40 Ma o wee ruo na ndi Leman siriri ya: “Gini ka anyi ga-eme, ka e wepu igwe-ọjii nke ọchichiri a site n’ikpuchite anyi?

41 Ma Aminadab siriri ha: Unu “ga-echeghariri, ma tikuo olu ahụ, ọbuna ruo mgbe unu ga-enwe ^bokwukwe n’ime Kraist, onye a kuziiri unu maka ya site n’aka Alma, na Amiulek, na Ziezrom; ma mgbe unu ga-eme nke a, a ga ewepu igwe-ọjii nke ọchichiri ahụ site n’ikpuchide unu.

42 Ma o wee ruo na ha tikuru olu nke onye ahụ meworo ka ala maa jijiji; e, ha tiri ọbuna

30a 1 Ndez. 19:12;
OznQd. 85:6;
36a Qpu. 34:29-35;

Qlndoz. 6:15.
40a Qlndoz. 2:37-39.
41a NGAN Chegharia,

Ncheghari.
b NGAN Okwukwe.

ruo mgbe e kposasiri igwe-ojii nke ochichiri ahụ.

43 Ma o wee ruo na mgbe ha leghariri anya ha gburu-gburu, ma hụ na e kposasiri igwe-ojii nke ochichiri ahụ site n'ikpu-chide ha, lee, ha hụrụ na a "gbachibidoro ha gburu-gburu, e mkpuru-obi obula, site n'ogidi nke oku.

44 Ma Nifai na Lihai nọrọ n'etiti ha; e, a gbachibidoro ha gburu-gburu; e, ha dika ha nọ n'etiti ire oku, ma na o merughị ha arụ, obughị na o rekwasiri mgbidi nile nke ulo-mkporo ahụ; ma ha juputara "n'onu ahụ nke onu na-apughị ikwu ma juputara n'otuto.

45 Ma lee, "Muọ Nso nke Chineke gbadatara site n'elu-igwe, ma banye n'ime obi ha nile, ma e mejuputara ha dika e jiri oku, ma ha nwere ike kwuputa otutu okwu itu-n'anya.

46 Ma o wee ruo na olu bjakwutere ha, e, olu nwere mmasi, dika o bu ntaka-uka, na-asi:

47 "Udo, udo diri unu, n'ihikwukwe unu n'ime Onye m Huru-n'anya Ezie, onye di site na nto-ala nke uwa.

48 Ma ugbua, mgbe ha nuru nke a ha leliri anya ha nile dika n'ile ebe olu ahụ siri bia; ma lee, ha hụrụ "elu-igwe ka o meghere; ma ndi muo-ozii gbadatara site n'elu-igwe ma kwusaara ha ozi-oma.

49 Ma ha di ihe dika nari mmadu ato ndi huru ma nu ihe ndi a; ma a gwara ha ka ha gaa

n'iru ma ghara itu egwu, obughị ma ha ga-enwe obi abuo.

50 Ma o wee ruo na ha gara n'iru, ma kwusaara ndi ahụ ozi-oma, na-ekwuputa gazuo mpaghara ahụ nile gburu-gburu ihe nile nke ha nworo ma hụ, nke mere na akuku ndi nke kariri na ndi Leman, ha mere ka ha kwenye, n'ihinnukwu igba-ama nile nke ha nataworo.

51 Ma ka ha ra bu ndi e mere ka ha "kwenye togboro ngwaogu ha nile nke agha, na kwa ikpo-asi ha na omenala nke ndi nna ha.

52 Ma o wee ruo na ha nyepuru ndi Nifai ala nile nke onwunwe ha.

ISI 6

Ndi ezi-omume ndi Leman kwusaara ndi ajoo-omume ndi Nifai ozi-oma—Ndi mba abuo ndi a mere nke oma n'oge udo na uba—Lusifa, onye mmalite nke mmehie, kwalitere obi nile nke ndi ajoo-omume na ndi otu-ori Gadianton n'igbu-mmadu na ajoo-omume—Ndi ori ahụ wee weghara ochichị ndi Nifai. Ihe dika n'afọ 29 ruo 23 tutu amuo Kraist.

Ma o wee ruo na mgbe afo nke iri isii na abuo nke ochichị nke ndi-ikpe gwuchaworo, ihe ndi a nile emesiiwo ma ndi Leman aburuwo, akuku ndi nke kariri n'ime ha, ndi ezi-omume, nke mere na "ezi-omume ha kariri nke ndi Nifai, n'ihinnukwu.

43a 3 Nif. 17:24; 19:14.

44a NGAN Ohu.

45a 3 Nif. 9:20; Ita 12:14.

b NGAN Onyinye nile
nke Muo.

47a NGAN Udo.

48a 1 Nif. 1:8.

51a Alma 31:5.

6 1a Hil. 13:1.

ikwūsike ha na iguzosike ha n'okwukwe ahụ.

2 N'ihì na lee, e nwere ọtụtụ ndị nke Nifaj ndị "mesiworo obi ha ike na enweghị nchegharị na ajọọ-omume karịrị akarị, nke mere na ha juru okwu nke Chineke na nkwsa ozi-oma nile na ibu-amuma nke biara n'etiti ha.

3 Otu o sila di, ndị nke nzuko-nsọ ahụ nwere nnukwu ọñụ n'ihì mgbanwe nke ndị Leman, e, n'ihì nzuko-nsọ nke Chineke, nke e hiweworo n'etiti ha. Ma ha "mere enyi otu onye na ibe ya, ma ñurịa-ọñụ otu onye na ibe ya, ma nwee nnukwu ọñụ.

4 Ma o wee ruo na ọtụtụ ndị Leman gbadatara n'ala nke Zarahemla, ma kwuputaara ndị nke ndị Nifaj otu ha siri nwee "mgbanwe, ma gbaa ha ume inwe okwukwe na nchegharị.

5 E, ma ọtụtụ jiri nnukwu ike na ikike kwusaa ozi-oma, ruo n'iwedata ọtụtụ ha n'ime omimi nile nke obi umeala, ibụ ndị na-eso ụzọ Chineke na Nwa-aturu ahụ n'obi umeala.

6 Ma o wee ruo na ọtụtụ ndị Leman ahụ gabara n'ala nke di n'elu-elu; na kwa Nifaj na Lihaj gabara "n'ala nke di n'elu-elu ikwusara ndị ahụ ozi-oma. Ma otu a ka afọ nke iri isii na atọ siri gwuchaa.

7 Ma lee, e nwere udo n'ala ahụ nile, nke mere na ndị Nifaj gabara n'akuku ọbula nke ala ahụ ha choro, ma-ọbụ n'etiti ndị Nifaj ma-ọbụ ndị Leman.

8 Ma o wee ruo na ndị Leman gakwara ebe ọbula ha choro, ma-ọbụ n'etiti ndị Leman ma-ọbụ n'etiti ndị Nifaj; ma otu a ha nwere onwe ha n'ezigbo mmekorita otu onye na ibe ya, izu na ire, na irite uru, dika ochicho ha siri di.

9 Ma o wee ruo na ha bara ụba akụ karịa, ma ndị Leman ma ndị Nifaj; ma ha nwere nnukwu ọla-edo karịrị akarị, na nke ọla-ocha, na nke ụdi ọla di oke-ọñụ ahia nile n'ụdi di iche iche karịrị akarị, ma n'ala di na ndida ndida ma ala nke di n'elu-elu.

10 Ugbua ala nke di na ndida ndida a kporo ya Lihaj, ma ala nke di n'elu-elu a kporo ya "Miulek, nke bu dika aha nwa nwoke nke Zedekaja; n'ihì na Onye-nwe kpotara Miulek n'ala nke di n'elu-elu, ma Lihaj n'ala nke di na ndida ndida.

11 Ma lee, e nwere ụdi ọla-edo di iche iche n'ala abuo ndi ahụ, na nke ọla-ocha, na nke ntugwe di oke-ọñụ ahia n'ụdi ọbula; ma e nwekwara ndi-oru-aka na-agu agu mmata, ndi na-arụ ụdi ntugwe nile ọbula ma nasacha ya; ma otu a ka ha siri baa ụba akụ.

12 Ha zulitere akuku-ubi ebe o buru ibu, ma n'elu-elu ma na ndida-ndida; ma ha mere nke-oma karia, ma n'elu-elu ma na ndida-ndida. Ma ha mubara ma gbasie ike karia n'ala ahụ. Ma ha zulitere igwe-anu na igwe-anumanu, e, na ọtụtụ umu ehi na umu aturu.

2a Ndi Rom 1:28-32.

3a NGAN Mee Enyi.

4a NGAN Mgbawwe,

Onye Agbanwere.

6a Alma 63:4-9;

Hil. 3:11-12.

10a Mosa. 25:2-4;

Hil. 8:21.

13 Lee ndinyom ha na-arụ ọrụ ma na-akụ ogho, ma na-eme ụdị akwa nile dī iche iche, nke ọmarịcha akwa linen gbakoro agbakọ na ụdị akwa nile ọbụla, ijī kpuchie ọtọ ha. Ma otu a ka afo nke iri isii na anọ jiri gabiga n'udo.

14 Ma n'afo nke iri isii na ise ha nwekwara nnukwu ọñụ na udo, e, nnukwu ikwusa ozi-oma na ọtutu ibu-amuma gbasara ihe ndi nke ga-abia. Ma otu a ka afo nke iri isii na ise jiri gafee.

15 Ma o wee ruo na n'ime afo nke iri isii na isii nke ọchichi nke ndi-ikpe, lee, e gburu "Sizorom site n'aka onye a na-amataghi, mgbe o noduru n'elu oche-ikpe ahụ. Ma o wee ruo na n'ime otu afo ahụ, na nwa ya nwoke, onye ndi ya hoputaworo n'onodu ya, e gbukwara ya. Ma otu a ka afo nke iri isii na isii siri gwuchaa.

16 Ma na mmalite nke afo nke iri isii na asaa ndi ahụ malitere ime ajo-omume ozo karia.

17 N'ihia na, Onye-nwe agoziwo ha ogologo oge a jiri akụ na uba nke uwa, na a kpalitebeghi ha n'uwe, ilu agha, ma-ọbụ ikwafu ọbara; ya mere ha malitere itukwasị obi ha n'akụ na uba ha nile; e, ha malitere icho inweta uru ka e wee bulite ha elu, otu karia ibe ya; ya mere ha malitere "igbu-mmadi nzuzo, na izu ori na ipunara ihe, ka ha wee nwetakwa uru.

18 Ma ugbua lee, ndi-ogbu-mmadi nile na ndi mpunara ihe ahụ buuru otu ndi Kishkumen na "Gadianton hiweworo. Ma

ugbua o ruwo na ha diiri otutu, obuna n'etiti ndi Nifai, nke ndi otu Gadianton. Mana lee, ha kariri otutu n'etiti akuku ndi kara buru ndi ajo-omume na ndi Leman. Ma a kporo ha ndi ori na ndi ogbu-mmadi nke Gadianton.

19 Ma-ọbụ ha bu ndi gburu onye-isi-ikpe Sizorom, na nwa ya nwoke, mgbe ha no n'ochekpe; ma lee, achotaghi ha.

20 Ma ugbua o wee ruo na mgbe ndi Leman choputara na e nwere ndi ori n'etiti ha o wutere ha karia; ma ha jiri uzọ ọbụla dī n'ike ha ibipụ ha site n'elu iru nke uwa.

21 Mana lee, Setan kpalitere obi nke ndi kariri na ndi nke Nifai, nke mere na ha jikotara-aka ha na ndi otu nile nke ndi ori, ma baa n'ime ogbugba-ndi nile na inu-iyi ha nile, na ha gaeche kwa ma dokwaa otu onye na ibe ya na ụdị ọndu ọbụla a ga-edebe ha, ka ha ghara ita-ahụhụ maka igbu-mmadi ha nile, na ipunara ihe ha nile, na izu-ori ha nile.

22 Ma o wee ruo na ha nwere ihe iriba-ama ha nile, e, "ihe iriba-ama nzuzo ha nile, na okwu nzuzo ha nile; ma nke a ka ha wee mata nwanne nwoke onye baworo n'ime ogbugba-ndi ahụ, otu o ga-abu na ajo-omume ọbụla nke nwanne ya nwoke game nwanne ya nwoke agaghi emerụ ya arụ, ma-ọbụ ndi nke no n'otu ya, ndi meworo ogbugba-ndi nke a.

23 Ma otu a ka ha nwee ike

gbuo mmadụ, ma pūnara ndi mmadụ ihe, ma zuo ori, ma gbaa akwūnakwūna na udi ajoo-omume nile di iche iche, megidere iwu nile nke mba ha na kwa iwu nile nke Chineke ha.

24 Ma onye obula nke bu onye otu ha ga-agbara ndi uwa ama maka "ajoo-omume ha na ihe aru ha nile, a ga-ekpe ya ikpe, obughi dika iwu nile nke mba ha siri di, kama dika iwu nile nke ajoo-omume ha siri di, nke e nyeworo site n'aka Gadianton na Kishkumen.

25 Ugbua lee, o bu "inu-yi nzu-zo na ogbugba-ndu ndi a ka Alma nyere nwa ya nwoke iwu na o kwesighi igabakwuru ndi uwa, eleghi anya ha ga-abu uzo a ga-esi ewedata ndi ahụ ruo na mbibi.

26 Ugbua lee, "inu iyi nzuzo nile na ogbugba-ndu nile ndi ahụ abiaruteghi Gadianton site n'akuko-ndekota nile nke e nyefere Hilaman; mana lee, e tinyere ha n'ime obi nke Gadianton site ^bn'otu onye ahụ di adi onye toro nne na nna mbu anyi akpiri iracha site na mkpuru-osisi a si arachala—

27 E, otu onye ahụ di adi onye ya na "Ken gbara izu, na oburu na o ga-egbu nwanne ya nwoke Ebel na ndi uwa agaghi amata ya. Ma o gbara izu ya na Ken na ndi na-esi ya site n'oge ahụ gaa n'iru.

28 Na kwa o bu otu onye ahụ

di-adi bu onye tinyere ya n'ime obi nile nke ndi ahụ "iwu ulo-elu towa di ezigbo elu ga-eduru ha ka ha nwe ike garuo elu igwe. Ma-obu otu onye ahụ di adi bu onye duru ndi ahụ siri n'ulo-elu towa bata n'ala nke a; onye gbasara oru nile nke ochichiri na ihe aru nile n'ebe nile n'iru nile nke ala ahụ, ruo mgbe o dokpudara ndi ahụ na ^bmbibi kpm-kpm, na ruo n'ala-muo mgbe nile na-adigide.

29 E, o bu otu onye ahụ di adi onye tinyere ya n'ime obi nke "Gadianton ka o na-aga kwa n'iru n'oru nke ochichiri, na nke igbu mmadụ nzuzo; ma o weputawo ya site na mmalite nke mmadụ obuna gbada ruo n'oge nke a.

30 Ma lee, o bu ya bu "onye malitere mmehie nile. Ma lee, o na-aga n'iru n'oru nke ochichiri ya nile na igbu mmadụ nzuzo, ma na-enyedata igba izu ha nile, na inu-yi ha nile, na ogbugba-ndu ha nile, na atumatu nke ajoo-omume ha nile di egwu, site n'ogbo ruo n'ogbo dika o siri nwe ike ijidete obi nile nke umu nke mmadụ.

31 Ma ugbua lee, o nwewo nnukwu njidesike na obi nile nke ndi Nifai; e, nke mere na ha a buruwo ndi ajoo-omume karịa; e, akuku nke kariri n'ime ha esiwo n'uzo nke ezi-omume puo, ma "zogide n'okpuru ukwu ha iwu-nsọ nile nke Chineke,

24a NGAN Ajoo, Ajoo Omume.

25a Alma 37:27–32.

26a Moses 5:29, 49–52.
b 3 Nif. 6:28;

Moses 4:6–12.

27a Moses 5:18–33.

28a Jen. 11:1–4;

Ita 1:3.
b Ita 8:9, 15–25.

29a Hil. 2:4–13.

30a Alma 5:39–42;

Moro. 7:12, 17;

Moses 4:4.

31a 1 Nif. 19:7.

ma tugharia n'uzo nile nke onwe ha, ma wuliteere onwe ha arusi nile akpuru-akpu nke ola edo ha na ola-ocha ha.

32 Ma o wee ruo na ajo-o-mume nile ndi a biakwutere ha nohere "na-abughi otutu afo, nke mere na akuku nke kari nime ya biakwasiri ha n'afu nke iri isii na asaa nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai.

33 Ma ha toro n'ajo-o-mume ha n'afu nke iri isii na asato kwa, nke kpatara mwute na ikwa akwa nke ndi ezi-omume.

34 Ma otu a anyi huru na ndi Nifai malitere ila-azu n'ekwe-ghi ekwe, ma na-eto n'ajo-o-mume na ihe aru nile, ebe ndi Leman malitere ito-eto kari n'omuma nke Chineke ha; e, ha malitere idebe usoro-iwu nile na iwu-nso ya nile, na iga ije n'ezio-oku na nguzozi n'iru ya.

35 Ma otu a anyi huru na Muo nke Onye-nwe malitere "isepu-aka site n'aru ndi Nifai, n'ihiji ajo-o-mume ahụ na isi-ike nke obi ha nile.

36 Ma otu a anyi huru na Onye-nwe malitere iwuputa-kwasi ndi Leman Muo ya, n'ihiji obi umeala ha na idi na njikere ikwere okwu ya nile.

37 Ma o wee ruo na ndi Leman churu-nta ndi otu nke ori nile nke Gadianton; ma ha kwusara okwu nke Chineke n'etiti akuku ndi nke kara buru ndi ajo-o-mume nime ha, nke mere na otu ndi ori nke a, ebibiri ha kparam-kparam site n'etiti ndi nke Leman.

38 Ma o wee ruo n'aka nke ozo, na ndi nke Nifai wulitere ha ma kwado ha, site n'akuku ndi nke kara buru ndi ajo-o-mume nime ha, ruo mgbe ha gbasasiworo n'ala nile nke ndi Nifai ahụ, ma ha arafuwo akuku ndi nke kara buru ndi ezi-omume ruo mgbe ha gbadataworo n'ikwenye n'oru ha nile ma rie site na ngwo-ngwo nile e zutere n'ori, na isonye ha n'igbu mma-dụ nzuzo ha nile na ntugwa nile.

39 Ma otu a ha nwetara nleko-ta nile nke ochichi ahụ, nke mere na ha zogidere n'okpuru ukwu ha ma tie ha ma dowaa ma tugharia azu ha nye "ndi ogbenye na ndi di nwayo, na ndi di umeala na-eso Chineke.

40 Ma otu a anyi huru na ha no nonodu di egwu, ma "na-acharu maka mbibi mgbe nile na-adigide.

41 Ma o wee ruo na otu a ka afu nke iri isii na asato nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai siri gwuchaa.

AMUMA NKE NIFAI, NWA NWOKE NKE HILAMAN—Chineke wee majaa ndi nke Nifai na ya gaeleta ha n'iwe ya, ruo n'ibibi ha kparam-kparam ma obughi na ha cheghari site n'ajo-o-mume ha. Chineke wee jiri ajo oria tie ndi nke Nifai ihe; ha wee chegharia ma tugharikwute ya. Samuel, onye nke Leman, wee buoro ndi nke Nifai amuma.

32a Alma 46:8.
35a Mosa. 2:36;
OznQd. 121:37.

39a Abuoma 109:16;
Alma 5:54-56;
OznQd. 56:16.

40a Hil. 5:2; 11:37;
OznQd. 18:6.

*Mejuputara isi 7 ruo isi 16 e
tinyekotara.*

ISI 7

*Nifai ka a juru n'akuku elu-elu ma
o laghachiri na Zarahemla—O
kperere ekperere n'ulo-elu towa ubi-
nta ya ma mgbe ahụ kpokuo ndi ahụ
ka ha chegharia ma-obu laa n'iyi.
Ihe dika n'afọ 23 ruo 21 tutu amụọ
Kraist.*

LEE, ugbua o wee ruo n'afọ nke
iri isii na iteghete nke ochichi
nke ndi-ikpe na-achi ndi nke
ndi Nifai, na Nifai, nwa nwoke
nke Hilaman, "laghachiri n'ala
nke Zarahemla site n'ala di
n'elu-elu.

2 N'ih na o gaworiji n'iru n'etiti
ndi nke no n'ala ahụ di n'elu-
elu, ma kwusaara ha okwu nke
Chineke, ma buoro ha amuma
otutu ihe;

3 Ma ha juru okwu ya nile, nke
mere na o nweghi ike ino n'etiti
ha, kama laghachi ozo n'ala nke
omumu ya.

4 Ma ebe o huru ndi ahụ n'o-
nodu nke udi ajoo-omume a di
egwu, na ebe ndi ori Gadianton
ahụ na-emejuputa oche-ikpe ahụ
nile—ebe ha punariworo ike
na ikike nke ala ahụ; na-edebe
n'akuku iwu-nsọ nile nke
Chineke, na adighi eme obuna
ihe ntakiri ziri-ezi n'iru ya;
anaghi emeso umu nke mmadu
ihe ziri-ezi,

5 Na-ekwuto ndi ezi-omume
n'ih ezi-omume ha; na-ahapu
ndi ikpe mara na ndi ajoo-omu-

me ka ha laa n'enweghi ntaram-
ahuhu n'ih ego ha; ma nke ka
nke idebe ha n'okwa di n'isi nke
ndi ochichi, ichi na ime dika ha
siri choo, ka ha wee nweta uru
na otuto nke "uwa, ma, nke ka
nke, ka o wee diri ha mfe ikwa
iko, ma zuo ori, ma gbuo mma-
du, ma mee dika ochicho nke
onwe ha nile siri di—

6 Ugbua nnukwu ajoo-omu-
me nke a abiakwaswo ndi nke
Nifai, n'ohere nke na-adighi
otutu afọ; ma mgbe Nifai
huru ya, mkpuru-obi ya zara
aza na mwute n'ime obi ya; ma
o tiri mkpu na mgbu nke mkpu-
ru-obi ya:

7 O, na m garari enwe ubochi
m nile n'ubochi ndi nile mgbe
nna m Nifai putara mbu site
n'ala nke Jerusalem, na m gaara
anuri onu mu na ya n'ala nke e
kwere na nkwa; mgbe ahụ ka o
naara adi mfe ikuziri ndi ya,
kwusie ike n'idebe iwu-nsọ nile
nke Chineke, ma na-aga nwayo
n'ikwe nduba n'ajoo-omume;
ma ha naara eme oso-osọ ina-nti
n'okwu nile nke Onye-nwe—

8 E, oburu na ubochi m nile
gaara abu n'ubochi nile ndi ahụ,
mgbe ahụ ka mkpuru-obi m
gaarari enwe onu n'ez-omume
nke umunne m ndi nwoke.

9 Mana lee, e ziputara m na ndi
a bu ubochi nile nke m, ma na
mkpuru-obi m ga-eputa na
mwute n'ih ajoo-omume nke a
nke umunne m nwoke.

10 Ma lee, ugbua o wee ruo na
o bu n'elu ulo-elu towa, nke di
n'ime ubi-nta nke Nifai, nke di

n'akukū okporo-uzo nke dubara na nnukwu ahia, nke di n'obodo-ukwu nke Zarahemla; ya mere, Nifai akpowo-isi-ala n'elu ulo-elu towa ahụ nke di n'ubi-nta ya, ulo elu towa nke di kwa nso n'onu-uzo ama n'akukū nke okporo-uzo ahụ siri gaa.

11 Ma o wee ruo na o nwere ufodu ndi nwoke na-agafe ma hụ Nifai ka o na-awuputa mkpuru-obi ya nye Chineke n'elu ulo-elu towa ahụ; ma ha gbara osọ ma gwa ndi ahụ ihe ha hụworo, ma ndi ahụ biakotara n'igwe n'igwe ka ha nwe ike mata ihe kpataara nnukwu iruju di otu a maka ajoo-omume nke ndi ahụ.

12 Ma ugbua, mgbe Nifai bilitere o huri igwe-igwe mmadu ndi gbakotaworo onu.

13 Ma o wee ruo na o meghere onu ya ma si ha: Lee, "gini mere unu jiri kpokota onwe unu onu? Ka m wee gwa unu maka ajoo-omume unu?"

14 E, n'ih i na arikwasirowo m n'elu ulo-elu towa m ka m wee wuputa mkpuru-obi m nye Chineke m, n'ih i mwute kari i akari nke obi m, nke bu n'ih i ajoo-omume unu nile!

15 Ma n'ih i iru-uju m na ikwa akwa m, unu akpokotawo onwe unu onu, ma o turu unu n'anya; e, ma o di nnukwu mkpa ka o tu unu n'anya; e, o kwesiri itu unu n'anya n'ih i na e nyepuru unu

nke mere na ekwensu ejidesiwo obi unu nnukwu ike.

16 E, olee otu unu siworo nye efe maka ito-akpiri nke onye ahụ na-acho ituda mkpuru-obi unu nile n'onodu nhuju anya mgbe nile na-adigide na ahuhu agwugh-agwu?

17 O chegharia nu, chegharia nu! "Gini mere unu ga-eji nwuo? Tugharia nu, tugharikwute nu Onye-nwe Chineke unu. Gini mere o jiri hapu unu?"

18 O bu n'ih i na unu emesiwo obi unu ike, e unu agaghi ana nti n'olu nke "ezi onye-ozuzu-aturu ahụ; e, unu akpasuwo ya iwe megide unu.

19 Ma lee, kama "ikpokota unu, ma obughi na unu cheghari i, lee, o ga-ekposasi unu aghara aghara ka unu wee ghoo anu nye nkita nile na anu ohia ojoo nile.

20 O, lee otu unu ga-esi chefuworii Chineke unu n'otu ubochi ahụ nke o naputara unu?

21 Mana lee, o bu inweta uru, inweta otuto nke mmadu, e, na ka unu nwe ike nweta ola-edo na ola-ocha. Ma unu atukwasiiwo obi unu nile na aku na uba na ihe efu nile nke "uwa nke a, nke mere na unu na egbu mma du, ma na-apunara ihe, ma zuo ori, ma gbaa ama ugha megide onye-agbata-obi unu, ma mee udi ajoo-omume nile di iche iche.

22 Ma n'ih i ihe nke a ahuhu

13a Mat. 3:5–8.

17a Ezik. 18:23, 31–32.

18a Ezik. 34:12;

Jon 10:14–16;

Alma 5:38–41, 57–60.

NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.

b Jekob 1:8;

Alma 12:36–37.

19a 3 Nif. 10:4–7.

21a NGAN Idabere n'Ihe nke Uwa.

b Opu. 20:16;

Mat. 15:19–20.

ga-abiakwasị unu ma ọbụghị na unu ga-echehari. N'ihі na ọburu na unu agaghị echagharị, lee, nnukwu obodo-ukwu nke a, na kwa nnukwu obodo-ukwu ndi ahụ gbara gburu-gburu, ndi nke di n'ala nke onwunwe anyi, a ga-ewepu ha nke mere na unu agaghị enwe ọndu n'ime ha; n'ihі na lee, Onye-nwe agaghị enye unu "ume, dika o meworo na mbu, inagide mmegide ndi-iro unu.

23 N'ihі na lee, otu a ka Onye-nwe kwuru: Agaghị m egosi ndi ajoo-omume ume m, nye otu onye kari nke ozo, ma ọbụghị nye ndi nke cheghariri site na mmehie ha nile, ma naa nti n'okwu m nile. Ugbua ya mere, o ga-adị m mma ma asi na unu ga-ahụ, umunne m nwoke, na o "ga-akara ndi nke Leman mma kari unu ma ọbụghị na unu ga-echehari.

24 N'ihі na lee, ha bu ndi ezi-omume kari unu, n'ihі na ha emehiebeghi megide nnukwu amamihe ahụ nke unu natawo-ro; ya mere Onye-nwe ga-eme-re ha ebere; e, o "ga-agbatipu ubochi ha nile ma mbaa mkpu-ru-afọ ha, ọbuna mgbe a "ga-ebi-bi unu kpam kpam ma ọbụghị na unu ga-echehari.

25 E, ahuhu diri unu n'ihі nnukwu ihe aru ahụ nke biaworo n'etiti unu; ma unu ejikotawo onwe unu nye ya, e, nye "otu nzuzo ahụ nke Gadianton hiwere!

26 E, "ahuhu ga-abiakwasị unu

n'ihі mpako ahụ nke unu kwe-wo-ro ka o baa n'ime obi unu, nke buliteworo unu elu kari ihe nke di mma n'ihі "akụ na uba unu kari akari!

27 E, ahuhu diri unu n'ihі ajoo-omume unu na ihe aru nile!

28 Na ma ọbụghị na unu cheghariri unu ga-ala n'iyi; e, ọbuna ala unu nile a ga-anaputa unu ha, ma a ga-ebibipu unu site n'elu iru nke uwa.

29 Lee ugbua, asighi m na ihe ndi a ga-adi, n'ike aka m, n'ihі na ọbụghị n'onwe m ka m "matara ihe ndi a; mana lee ama m na ihe ndi a bu ezi-okwu n'ihі na Onye-nwe Chineke emewo ka m mata ha, ya mere ana m agba-ama na ha ga-eme.

ISI 8

Ndi ikpe ruru inyi wee choo ikpa-su ndi ahụ iwe megide Nifai— Abraham, Moses, Zinos, Zinok, Izaias, Aisaia, Jeremaia, Lihai, na Nifai ha nile gbara ama maka Kraist— Site na nkwalite nke mụọ Nifai wee kwuputa ogbugbu nke onye-isi-ikpe. Ihe dika n'afọ 23 ruo 21 tutu amụọ Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na mgbe Nifai kwuworo okwu ndi a, lee, e nwere ndi nwoke ndi bu ndi-ikpe, ndi bu kwa ndi otu nzuzo nke Gadianton, ma iwe were ha, ma ha tiputara mkpu megide ya, na-asi ndi ahụ: Gini mere unu ejideghị nwoke a ma kpota ya, ka e wee ma ya ikpe

22a Mosa. 7:29.

23a Hil. 15:11–15.

24a Alma 9:16;

OznQd. 5:33.

b Alma 9:19.

25a Hil. 3:23.

26a Aisa. 5:8–25.

b Jekob 2:13.

29a Alma 5:45–46.

dịka mmebi-iwu nke o meworo siri dị?

2 Gịnị mere unu jiri na-ahụ nwoke nke a, ma na-anụ ka ọ na-ekwugide ndị a na imegide iwu anyị?

3 N'ihị na lee, Nifai agwawo ha okwu gbasara iru-inyi nke iwu ha; e, ọtụtụ ihe ka Nifai kwuru nke a na-enweghị ike ide-ede; ma ọdighị ihe o kwuru nke megidere iwu-nsọ nile nke Chineke.

4 Ma ndi-ikpe ahụ weere ya iwe n'ihị na ọ "gwara ha okwu kwere nghota gbasara orụ-nzu-zo ha nile nke ọchịchiri; otu o sila dị, ha anwaghị-anwa ibiṭu aka nke onwe ha n'arụ ya, n'ihị na ha tụtụ egwu ndị ahụ eleghị anya ha etipụ mkpu megide ha.

5 Ya mere ha tikuru ndị ahụ, na-asị: Gịnị mere unu jiri kwe nwoke a ka o kwugide anyị? N'ihị na lee ọ mara ndị a nile ikpe, ọbuna ruo na mbibi; e, ma kwa na nnukwu obodo-ukwu anyị ndị a a ga-anapụ anyị ha, nke bụ na ọdighị kwa ebe anyị ga-enwe n'ime ha.

6 Ma ugbua anyị matara na nke a agaghị-ekwe omume, n'ihị na lee, anyị siri ike, ma obodo-ukwu anyị nile dị ukwu, ya mere ndị-iro anyị agaghị enwe ike imeri anyị.

7 Ma o wee ruo na otu a ka ha siri kpalite ndị ahụ iwe iwe megide Nifai, ma palite ndoro-ndoro n'etiti ha; n'ihị na e nwere ụfọdụ ndị tipurụ mkpu: Hapụ nwoke a ka ọ nọdurụ onwe

ya, n'ihị na ọ bụ ezigbo nwoke, ma ihe ndị ahụ ọ na-ekwu ga-emezuri; ma ọbughị na anyị cheghariri;

8 E, lee, ikpe nile ahụ ga-abia-kwasị anyị ndị nke ọ gbaworo ama ha nye anyị; n'ihị anyị matara na ọ gbaara anyị ama ezio-oku gbasara ajo-omume anyị nile. Ma lee ha dị ọtụtụ, ma ọ "matara nke-oma ihe nile nke ga-adakwasị anyị dịka ọ matara maka ajo-omume anyị nile;

9 E, ma lee, ọ buru na ọ bughị onye-amuma ọ garaghị agba-ama gbasara ihe ndị ahụ.

10 Ma o wee ruo na ndị ahụ choro ibibi Nifai ka a manyere n'ihị itụ-egwu ha, nke mere na ha ebitughị aka ha n'arụ ya; ya mere o malitekwara ozo igwa ha okwu, ebe ọ huru na ya e nwetawo nkwa n'anya ụfọdụ, nke mere na ndị nke foduru n'ime ha tụtụ egwu.

11 Ya mere a kwagidere ya ikwuru ha ozo na-asị: Lee, umunne m nwoke, unu agubeghị na Chineke nyere otu onye ike, ọbuna Moses, itikwasị n'elu mmiri nile nke "Osimiri Uhie ahụ, ma ha gbasasiri n'ebe a n'ebe nke ozo, nke mere na ndị Israel, ndị buuru ndị nna anyị ha, gafere n'elu ala-akoro, ma mmiri nile ahụ kpuchikwasiri ndị-agma nile nke ndị Ijpt ma lochapu ha?

12 Ma ugbua lee, ọburu na Chineke nyere nwoke a ike di otu a, mgbe ahụ gini mere unu jiri na-arụ ụka n'etiti unu

8 4a 1 Nif. 16:2-3.

8a Hil. 7:29.

11a Qpu. 14:16;

1 Nif. 17:26;

Mosa. 7:19;

OznQd. 8:2-3;

Moses 1:25.

n'onwe unu, ma si na odighi ike o nyeworo m nke m ga-eji mata gbasara ikpe-ikpe nile nke ga-abiakwasị unu ma obughi na unu cheghariri?

13 Mana, lee, obughi nani na unu na-agonari okwu m nile, kama unu na-agonari kwa okwu nile nke ndi nna anyi ha kwu-woro, na kwa okwu nile nke e kwuworo site n'onu nwoke a, Moses, onye nwere ike di otu a e nyere ya, e, okwu ndi ahụ nke o kwuworo gbasara obibia nke Mesaja ahụ.

14 E, o gbaghi ama na Okpara nke Chineke ga-abia? Ma dika o "bulitere agwo-ola-bras ahụ n'ime ozara ahụ, obuna otu ahụ ka a ga-ebulite ya elu bu onye ga-abia.

15 Ma ka ha ra bu ndi ga-elekwasi agwo ahụ anya "ga-adị ndu, obuna otu ahụ ka ha ra bu ndi ga-elekwasi Okpara nke Chineke anya n'okwukwe, nwee muo nke nchehari, ^bga-adị ndu, obuna ruo na ndu nke ahụ di mgbe ebighi-ebi.

16 Ma ugbua lee, Moses nani agbaghi ama maka ihe ndi a, kama "ndi-amuma nile di nsọ kwa, site n'ubochi ya nile obuna ruo n'ubochi nile nke Abraham.

17 E, ma lee, "Abraham huru

maka obibia ya, ma o juputara n'oke onu ma o nuriri onu.

18 E, ma lee a si m unu, na Abraham nani amataghi maka ihe ndi a, kama "ha di otutu tutu ubochi nile nke Abraham ndi a kporo site ^bn'usoro nke Chineke; e, obuna n'udi usoro nke Okpara ya; ma nke a ka e wee gosi ya ndi ahụ, nnukwu otutu puku afo tutu obibia ya, ka obuna mgbaputa ga-abiakwasị ha.

19 Ma ugbua o ga-adị m mma ka unu mata, na obuna site n'ubochi nile nke Abraham e nwewo otutu ndi-amuma ndi gbaworo ama ihe ndi a; e, lee, onye-amuma "Zinos gbara ama n'enweghi-egwu; n'ih i nke e jiri gbuo ya.

20 Ma lee, "Zinok kwa, na Izaias kwa, na ^bAisaja kwa, na Jeremaia, (Jeremaia ebe o bu otu onye-amuma ahụ nke gbara ama maka mbibi nke "Jerusalem) ma ugbua anyi matara na Jerusalem e bibiri ya dika okwu nile nke Jeremaia siri di. O mgbe ahụ gini mere Okpara nke Chineke agaghi abia, dika ibu-amuma ya siri di?

21 Ma ugbua, unu ga-aru uka na ebibiri "Jerusalem? Unu ga-asị na ^bumu nke Zedekaja egbughi ha, ha nile ewezuga "Miulek? E, ma unu ahughi na

14a Onogu. 21:6-9;
2 Nif. 25:20;
Alma 33:19-22.
NGAN Jisus Kraist—
Udi nile ma-obu
akara nile nke Kraist.
15a 1 Nif. 17:41;
Alma 37:45-47;
3 Nif. 15:9.
b Jon 11:25.
16a Jekob 4:4-5; 7:11.

17a Jen. 22:8-14; Jon 8:56.
18a Alma 13:19;
OznOd. 84:6-16;
136:37.
b NGAN Okwa Nchu-
aja nke Melkizedek.
19a Alma 34:7.
20a 1 Nif. 19:10;
3 Nif. 10:15-16.
NGAN Akwukwo-nsọ
nile—Akwukwo-nsọ

nile furu-efu.
b Aisa. 53.
c 1 Nif. 5:13; 7:14.
d Jer. 26:18;
1 Nif. 1:4.
21a 2 Nif. 6:8;
Omnai 1:15.
b 2 Ndez. 25:7;
Jer. 39:6; 52:10.
c Ezik. 17:22-23;
Hil. 6:10.

mkpuru-afọ nke Zedekaiā anyị na ha nọ, ma a chupuru ha site n'ala nke Jerusalem? Mana lee, nke a abughị ihe nile—

22 Nna anyị Lihai, a chupuru ya site na Jerusalem n'ihị na ọ gbara-ama maka ihe ndị a. Nifai kwa gbara-ama maka ihe ndị a, na kwa ọ fọdurụ ntakiri ka o buru ndị nna anyị nile, ọbuna gbadata ruo oge nke a, e, ha agbawo-ama maka “*q̄b̄b̄jia* nke Kraist, ma ha elepuwo anya, ma ha añurịwo ọñu n'ubochi ya nke ga-abia.

23 Ma lee, ọ bụ Chineke, ma ọ nonyere ha, ma o gosiputara ha onwe ya, nke mere na a gbaputara ha site na ya; ma ha nyere ya otuto, n'ihị ihe ahụ nke ga-abia.

24 Ma ugbua, ebe m huru na unu matara ihe ndị a ma unu agaghị agonari ha ma ọbughị na unu ga-ekwu okwu ugha, ya mere na nke a unu emewo mmehie, n'ihị na unu ajuwo ihe ndị a nile, na-agbanyeghi otutu ihe ndị were-anya nke unu natawo-ro; e, ọbuna unu anatawo “ihe nile, ma ihe ndị dī n'elu-igwe, ma ihe nile nke dī n'ụwa, dika ihe aka-ebe na ha bụ ezi-okwu.

25 Mana lee, unu ajuwo ezi-okwu ahụ, ma “nupu-isi megide Chineke unu dī nsọ; ma ọbuna n'oge nke a, kama ikpadoro onwe unu ^bakū n'elu-igwe, ebe ana-enweghi ihe na-ere ure, na ebe ana-enweghi ihe ga-abia nke

na-adighi ọcha, unu na-atukota-litera onwe unu iwe oku maka ubochi nke ikpe.

26 E, ọbuna n'oge nke a unu na-acha, n'ihị igbu-mmadu unu nile na “ikwa-iko unu na ajo-omume, maka mbibi mgbe nile na-adigide; e, ma ọbughị na unu cheghariri ọ ga-abiakwute unu osọ-osọ.

27 E, lee ọ nọ ugbua ọbuna n'onu-uzo unu nile; e, baruo nū n'ochē-ikpe, ma choo; ma lee, onye-ikpe unu e gbuwo ya, ma o “dina n'ime ọbara ya; ma e gbuwo ya site n'aka ^bnwanne ya nwoke, onye na-achọ inodu n'ochē-ikpe ahụ.

28 Ma lee, ha abuo bụ ndi otu ihe nzuzo unu, nke onye “malitere ya bụ Gadianton na ajo-onye ahụ onye na-achọ ibibi mkpuru-obi nile nke ndi mmadu.

ISI 9

Ndi-ozī wee chota onye-isi-ikpe ahụ ka o nwuru-anwu n'ochē-ikpe ahụ — A tūru ha mkporo ma emesia hapu ha — Site na nkwalite nke mụo Nifai matara Siantom dika onye gburu ya — Ufodu ndi nabatara Nifai dika onye-amuma. Ihe dika n'afọ 23 ruo 21 tutu amuo Kraist.

LEE, ugbua o wee ruo na mgbe Nifai kwuwo okwu ndi a, ufo-du ndi nwoke ndi nooro n'etiti ha gbagara osọ n'ochē-ikpe ahụ;

22a NGAN Jisus Kraist—
Ibu-amuma nile
banyere omumu na
onwu nke Jisus
Kraist.

24a Alma 30:44;

Moses 6:63.
25a Mosa. 2:36–38; 3:12.
b Hil. 5:8;
3 Nif. 13:19–21.
c OznQd. 10:20–23;
121:23–25.

26a NGAN Ikwa-iko
di n'etiti ndi
Na-alughi Alulu.
27a Hil. 9:3, 15.
b Hil. 9:6, 26–38.
28a Hil. 6:26–30.

e, ọbuna ha di ise ndi gara, ma ha kwuru n'etiti onwe ha, dika ha na-aga:

2 Lee, ugbua anyi ga-amata n'ezi-okwu ma nwoke a o bu onye-amuma ma Chineke onye-wo ya iwu iburu anyi amuma udi ihe itu-n'anya ndi a. Lee, anyi ekweghi na o mewo nke a; e, anyi ekweghi na o bu onye-amuma, otu o sila di, ọburu na ihe nke a o kwuworo gbasara onye-isi-ikpe bu ezi-okwu, na o nwuwo, mgbe ahụ ka anyi ga-ekwere na okwu ndi ozọ ahụ o kwuworo bu ezi-okwu.

3 Ma o wee ruo na ha gbara ọsọ n'ike ha, ma bata ruo n'ọche-ikpe ahụ; ma lee, onye-isi-ikpe ahụ adaworiji n'ala, ma "dịna n'ime ọbara ya.

4 Ma ugbua lee, mgbe ha huru nke a o turu ha n'anya karia, nke mere na ha dara n'ala, n'ihina ha ekweghiji okwu nile nke Nifai kwuworo gbasara onye-isi-ikpe ahụ.

5 Mana ugbua, mgbe ha huru ha kwere, ma egwu biakwasiri ha na eleghi-anya ikpe nile nke Nifai kwuworo maka ha ga-abiakwasị ndi ahụ; ya mere ha mara jijiji, ma ha adawo n'ala.

6 Ugbua, ngwa-ngwa mgbe e gbuworo onye-ikpe ahụ — ebe nwanne ya nwoke maworo ya mma site n'atumatu nke nzuzo, ma o gbafuru, ma umu-oru ahụ gbara ọsọ ma gwa ndi ahụ, na-etị mkpu ogbugbu-mmadu n'etiti ha.

7 Ma lee ndi ahụ kpokotara onwe ha onu ruo n'ebe nke

oche-ikpe ahụ — ma lee, n'itu-n'anya ha, ha huru ndi nwoke ise ahụ ndi daworo n'ala.

8 Ma ugbua lee, ndi ahụ adighi ihe ha matara gbasara igwe mmadu ahụ ndi gbakotara onu "n'ubi-nta nke Nifai; ya mere ha kwuru n'etiti onwe ha: Ndi nwoke a bu ndi ahụ gburu onye-ikpe ahụ, ma Chineke etiworo ha otiti-ihe nke mere na ha enweghi ike igbapu site n'ebe anyi no.

9 Ma o wee ruo na ha jidere ha, ma kee ha agbu ma tuba ha n'ime ulo-mkporo. Ma e nwere ima-okwa e zipuru mba nile na e gburu onye-ikpe ahụ, ma na ndi gburu ya a kporowo ha ma a tubara ha n'ulo-mkporo.

10 Ma o wee ruo na n'echi ya, ndi ahụ kpokotara onwe ha onu iru uju na "ibu-onu, n'olili nke nnukwu onye-isi-ikpe ahụ onye e gbuworo.

11 Ma otu a kwa ndi-ikpe ahụ no n'ubi-nta nke Nifai, ma nu okwu ya nile, ha gbakotakwara n'olili ahụ.

12 Ma o wee ruo na ha juru n'etiti ndi ahụ, na-asi: Olee ebe ise ndi ahụ no, ndi e zigara iju-puta gbasara onye-isi-ikpe ahụ ma o nwuru-anwu? Ma ha zara si: Gbasara ise ndi a ndi unu si na unu eziputawo, anyi amaghi; kama e nwere ise ndi bu ndi ogbu-mmadu, ndi anyi tubaworo n'ulo-mkporo.

13 Ma o wee ruo na ndi-ikpe ahụ chorọ ka a kpota ha; ma a kpotara ha, ma lee ha bu ise ndi ahụ e zipuru; ma lee ndi-ikpe

ahụ juru ha imata gbasara ihe ahụ, ma ha gwara ha ihe nile nke ha meworo, na-asị:

14 Anyị gbara ọsọ ma bịa ruo n'ebe nke oche-ikpe ahụ, ma mgbe anyị huru ihe nile ọbuna dika Nifai gbaworo n'ama, ọ turu anyị n'anya nke mere na anyị dara n'ala; ma mgbe anyị nwetara onwe anyị site n'itụ n'anya anyị, lee ha tubara anyị n'ime ulo-mkporo.

15 Ugbua, maka ogbugbu nke nwoke a, anyị amaghị onye meworo ya; ma nani nke ha otu a ka anyị matara, anyị gbara ọsọ ma bịa dika unu siri choo, ma lee ọ nwuru anwu, dika okwu nile nke Nifai siri di.

16 Ma ugbua o wee ruo na ndi-ikpe ahụ kowadaruru ihe ahụ ala nye ndi ahụ, ma tiputa mkpu megide Nifai, na-asị: Lee, anyị matara na Nifai a ga-ekwekọta-woriji ya na otu onye igbu onye-ikpe ahụ, ma mgbe ahụ o nwere ike ikwuputa anyi ya, ka o nwe ike gbanwee anyi nye okwukwe ya, ka o nwe ike bulie onwe ya ibu nnukwu mmadu, onye Chineke horo, na onye-amuma.

17 Ma ugbua lee, anyị ga-achoputa nwoke a, ma ọ ga-ekwuputa mmehie ya ma mee ka anyị mata onye gburu onye-ikpe ahụ n'ezie.

18 Ma o wee ruo na ise ahụ a hapuru ha n'ubochi olili ahụ. Otu o sila di, ha baara ndi-ikpe ahụ mba n'okwu nile nke ha kwuworo megide Nifai, ma ọso ha ndoro ndoro n'otu

n'otu, nke mere na ha mechiri ha onu.

19 Otu o sila di, ha mere ka a kporo Nifai ma kee ya agbu ma kpota ya n'iru igwe mmadu ahụ, ma ha malitere iju ya ajuju n'uzo di iche iche ka ha wee kpasuo ya iwe, ka ha nwe ike bo ya ebubo ga-eduba n'onwu—

20 Na-asị ya: I bu onye nwere nkwekọrta nzuzo; onye bu nwoke a nke meworo igbu-mmadu a? Ugbua gwa anyi, ma nakwere iri-mpe gi; na kwa anyi ga-ahapuru gi ndu gi ma ọburu na i ga-agwa anyi, ma nakwere n'ezio-oku nkwekọrta ahụ nke gi na ya meworo.

21 Mana Nifai siri ya: O unu "ndi nzuzu, unu ndi ana-ebighi ugwu nke obi, unu ndi isi, na unu ^bndi na-akpo-ekwe-nku, unu matara ruo ole mgbe Onyenwe Chineke unu ga-enye unu ohere ka unu gaa n'iru n'uzo mmehie unu nke a?

22 O unu kwesiri imalite iti oke mkpu na "iru uju, n'ihhi nnukwu mbibi nke n'oge ugbua na-eche unu, ma ọbighi na unu ga-echehari.

23 Lee unu si na mu ekwekọritawo mu na otu nwoke ka o gbuo Sizorom, onye-isi-ikpe anyi. Mana lee, asi m unu, na nke a bu n'ihhi na agbaworo m unu ama ka unu nwe ike mata maka ihe nke a; e, ọbuna ka ọ buru ihe aka-ebe nye unu, na amatara m maka ajo-omume na ihe aru nile nke di n'etiti unu.

24 Ma n'ihhi na emewo m nke a, unu si na m kwekọritara mu

na otu nwoke ka o mee ihe nke a; e, n'ih i na e gosiri m unu ihe iriba-ama nke a unu na-ewere m iwe, ma choo ibibi ndu m.

25 Ma ugbua lee, aga m egosi unu ihe iriba-ama ozo, ma lee ma unu ga-acho igbu m n'ihe nke a.

26 Lee asi m unu: Gaa n'ulo Siantom, onye bu "nwanne nwoke nke Sizorom, ma si ya —

27 Nifaj, onye mere dika onye-amuma, onye na-ebu nnukwu amuma ihe ojoo gbasara ndi a, gi na ya unu kwekoritara, n'ime nke unu gbuworo Sizorom, onye bu nwanne gi nwoke?

28 Ma lee, o ga-asi unu, e-e.

29 Ma unu ga-asi ya: I gbuwo nwanne gi nwoke?

30 Ma o ga eguzoro n'egwu, ma o gaghi amata ihe o ga-ekwu. Ma lee, o ga-agoro unu ago; ma o ga-eme dika o turu ya n'anya; otu o sila di, o ga-ekwu-putara unu na aka ya di ocha.

31 Mana lee, unu ga-eleru ya anya, ma unu ga-achota obara n'ala uwe nke uwe-aru ya.

32 Ma mgbe unu huporo nke a, unu ga-asi: Olee ebe obara nke a siri bia? Anyi amaghi na o bu obara nke nwanne gi nwoke?

33 Ma mgbe ahụ ka o ga-ama jijiji, ma iru ya agaghi achapu-achapu, obuna dika onwu abiakwasiiwo ya.

34 Ma mgbe ahụ ka unu ga-asi: N'ih i tu-egwu nke a na achapughi achapu nke biakwasiiworo gi n'iru, lee, anyi matara na ikpe mara gi.

35 Ma mgbe ahụ ka egwu nke

kariri ga-abiakwasii ya; ma mgbe ahụ ka o ga-ekwuputara unu mmehie ya, ma kwusi igogago ozo na ya emewo ogbugbu nke a.

36 Ma mgbe ahụ ka o ga-asi unu, na mu, Nifaj, amaghi ihe obula gbasara ihe ahụ ma obughi na enyere m ya site n'ike nke Chineke. Ma mgbe ahụ ka unu ga-amata na mu bu nwoke aka ya kwu-oto, ma na e zitara m nye unu site n'ebe Chineke no.

37 Ma o wee ruo na ha gara ma mee, obuna dika otu Nifaj gwa-woro ha. Ma lee, okwu nile ahụ o kwuru bu ezi-okwu; n'ih i na dika okwu ndi ahụ siri di, o gorogoro; ma kwa dika okwu ndi ahụ siri di o kwuputara mmehie ya.

38 Ma a kpotara ya igosi na ya n'onwe ya bu onye ogbu-mmadu ahụ, nke mere na ise ndi ahụ e mere ka ha atohapu ha, ma kwa otu a ka e mere Nifaj.

39 Ma e nwere ufodu ndi Nifaj ahụ ndi kwere n'okwu nile nke Nifaj; ma e nwere ufodu kwa, ndi kwere n'ih i igba-ama nke ise ahụ, n'ih i na agbanwewo ha rii n'okwukwe mgbe ha no n'ulo-mkpoto.

40 Ma ugbua e nwere ufodu n'etiti ndi ahụ, ndi kwuru na Nifaj bu onye-amuma.

41 Ma e nwere ndi ozo ndi siri: Lee, o bu chi, n'ih i na, ma obughi na o bu chi, o gaghi enwe ike imata ihe nile. N'ih i na lee, o gwawo anyi echiche nile nke obi anyi, na kwa o gwawo anyi otutu ihe; ma obuna o wetawo

na mmata nke anyị, onye nke gburu onye-isi-ikpe anyị n'eziokwu.

ISI 10

Onye-nwe wee nye Nifai ike nra-chi ahụ — E nyere ya ike ijikọta na itopu n'elu uwa na n'elu-igwe — O nyere ndị ahụ iwu icheghari ma-ọbụ laa n'iyi — Mụọ ahụ wee buru ya site n'igwe-mmadi ruo n'igwe-mmadi. Ihe dika n'afọ 21 ruo 20 tutu amuọ Kraịst.

MA o wee ruo na nkewa malitere n'etiti ndị ahụ, nke mere na ha kewara n'ebe a na n'ebe nke ọzọ ma gaa n'ụzọ ha nile, hapụ nani Nifai, dika ọ na-eguzo n'etiti ha.

2 Ma o wee ruo na Nifai gara n'ụzọ ya chee iru n'ụlọ nke ya, "na-eche maka ihe ndị nke Onye-nwe gosiworo ya.

3 Ma o wee ruo dika ọ nọ na-eche—ebe o nwere nnukwu mwute n'ihị ajọọ-omume nke ndị nke Nifai, ọrụ nzuzo ha nile nke ọchịchiri, na igbu-mmadi ha nile, na ipunara ihe ha nile, na ụdị ajọọ-omume nile dī iche iche—ma o wee ruo dika ọ na-eche otu a n'ime obi ya, lee, olu biakwutere ya na-asị:

4 Ngozi na-adiri gi, Nifai, n'ihị ihe ndị ahụ nke i meworo; n'ihị na ahụwo m otu i siworo "n'eweghi ike-ogwugwu kwupụ-

tara ndi a okwu ahụ nke m nyeworo gi. Ma i tubeghi ha egwu, ma i chobeghi ^bndu nke onwe gi, ma ichowo 'ochicho m, na idebe iwu-nsọ m nile.

5 Ma ugbua, n'ihị na imewo nke a jiri enweghi ike-ogwugwu di otu a, lee, aga m agozi gi ruo mgbe nile; ma aga m eme gi dike n'okwu ma n'omume, n'okwu-kwe ma n'oru nile; e, obuna na "ihe nile a ga-emere gi ya dika ^bokwu gi siri di; n'ihị na i "gaghi ario ihe ga-emegide ochicho m.

6 Lee, i bu Nifai, ma abu m Chineke. Lee, ana m ekwuputa-ra gi ya n'iru ndi mụọ-ozī m, na i ga-enwe ike n'ebe ndi a nọ, ma i ga-eji "unwu buo ala ahụ ọnu, ma jiri ajọọ-oria, na mbibi, dika ajọọ-omume nke ndi a siri di.

7 Lee, ana m enye gi ike, na ihe obula nke i ga-arachi n'üwa a "ga-arachi ya n'elu-igwe; ma ihe obula nke i ga-atopu n'üwa a ga-atopu ya n'elu-igwe; ma otu a ka i ga-esi nwee ike n'etiti ndi a.

8 Ma otu a, oburu na i ga-agwa temple nke a, ọ ga-agbawa abuo, ọ ga-eme.

9 Ma oburu na i ga-agwa "ugwu ukwu a, Budata onwe gi ala ma di larii, ọ ga-eme.

10 Ma lee, oburu na i ga-asị na Chineke ga-eti ndi a otiti-ihe, ọ ga-emezu.

11 Ma ugbua lee, enye m gi iwu-nsọ, na i ga eje ma kwuputa-tara ndi a, na otu a ka Onye-

10 2a NGAN Ntughari Uche.

4a NGAN Irusi-oru Ike.

b NGAN Chuọ-aja, Ichu-aja.

c 3 Nif. 11:11.

5a 3 Nif. 18:20;

OznQd. 88:63–65.

b Inqs 1:12.

c 2 Nif. 4:35;

OznQd. 46:30.

6a Hil. 11:4–18.

7a Mat. 16:19.

NGAN Arachi, Rachie.

9a Mat. 17:20;

Jekob 4:6;

Mom 8:24;

Ita 12:30.

nwe Chineke kwuru, bụ Onye Pụrụ Ime Ihe nile: Ma ọbụghị na unu cheghariri a ga-eti unu otiti-
ihe, ọbuna ruo na “mbibi.

12 Ma lee, ugbua o wee ruo na mgbe Onye-nwe gwaworo Nifai okwu ndi a, o kwusiri ma o garughi n’ulo nke ya, kama o laghachikwutere igwe-mmadu ahụ ndi gbasasiri n’ebe nile n’elu iru nke ala ahụ, ma malite ikwuputara ha okwu nke Onye-nwe nke o gwaworo ya, gbasara mbibi ha ma ọburu na ha echegharighi.

13 Ugbua lee, na-agbanyeghi nnukwu oru-ebube ahụ nke Nifai meworo n’igwa ha gbasara onwu nke onye-isi-ikpe ahụ, ha ga-emesi obi ha ike ma ha anaghị-nti n’okwu nile nke Onye-nwe.

14 Ya mere Nifai kwuputaara ha okwu nke Onye-nwe, na-asị: Ma ọbụghị na unu cheghariri, otu a ka Onye-nwe kwuru, a ga-eti unu otiti-ihe ọbuna ruo na mbibi.

15 Ma o wee ruo na mgbe Nifai kwuputawooro ha okwu ahụ, lee, ha ka mesiri obi ha ike ma ha achoghi inna-nti n’okwu ya nile; ya mere ha kwuru okwu ojoo megide ya, ma choo ijide ya ka ha wee kpoo ya ituba ya n’ulo-mkpoo.

16 Mana lee, ike nke Chineke nonyeere ya, ma ha enweghi ike ikpoo ya ituba ya n’ulo-mkpoo, n’ihi na Muo ahụ a kpoo ya ma bupu ya site n’etiti ha.

17 Ma o wee ruo na otu a ka

o gaghariri n’ime Muo, site n’igwe-mmadu ruo n’igwe-mmadu, na-ekwuputa okwu nke Chineke, ọbuna ruo mgbe o kwuputaworo ya nye ha nile, ma-ọbụ zipuga ya n’etiti ndi ahụ nile.

18 Ma o wee ruo na ha achoghi inna-nti n’okwu ya nile; ma a malitere inwe ndoro-ndoro, nke mere na ha kewasiri megide onwe ha ma malite igburita onwe ha site na mma-agma.

19 Ma otu a ka afọ nke iri asaa na otu nke ochichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai siri gwuchaa.

ISI 11

*Nifai wee mee ka Onye-nwe kwe-
nye iji unwu dochie agha ha—
Otutu ndi wee nwuo—Ha chegha-
riri, ma Nifai wee riosie Onye-nwe
ariri ike maka mmiri-ozuzo—
Nifai na Lihai wee nata otutu
mkpughe—Ndi ori Gadianton wee
webatazie onwe ha n’ala ahụ. Ihe
dika n’afọ 20 ruo 6 tutu amuo
Kraist.*

Ma ugbua o wee ruo n’afọ nke iri asaa na abuo nke ochichi nke ndi-ikpe na ndoro-ndoro nile ahụ buwanyere ibu, nke mere na e nwere agha gazuo ala ahụ nile n’etiti ndi nke Nifai.

2 Ma-ọbụ ndi otu ori “nzuzo a bu ndi gara n’iru n’oru nke mbi-
bi a na ajoo-omume. Ma agha
nke a digidere afọ ahụ nile;
ma n’afọ nke iri asaa na ato o
digidekwara.

3 Ma o wee ruo na n'afọ nke a Nifai bekuru Onye-nwe, na-asị:

4 O Onye-nwe, ekwela ka e bibie ndị a site na mma agha, mana O Onye-nwe kama ka enwe "ụnwụ n'ala ahụ, ikpote ha na ncheta nke Onye-nwe Chineke ha, ma eleghi anya ha ga-echehari ma tughari-kwute gi.

5 Ma otu ahụ ka e mere ya, dika okwu nile nke Nifai siri di. Ma e nwere nnukwu ụnwụ n'ala ahụ, n'etiti ndi nke Nifai nile. Ma otu a n'afọ nke iri asaa na anọ ụnwụ ahụ gara n'iru, ma orụ nke mbibi kwusiri site na mma agha kama wee karịa site n'ụnwụ.

6 Ma orụ nke mbibi a gakwara n'iru n'afọ nke iri asaa na ise. N'ih na e tiri ụwa otiti ihe nke mere na o kporo nkụ, ma o mịputaghị akụkụ-ubi n'oge akụkụ-ubi; ma a buru ụwa nile onu, obuna n'etiti ndi Leman dika o di n'etiti ndi Nifai, nke mere na e tiri ha ihe otiti nke mere na ha lara n'iyi n'otutu puku n'akuku nke ndi kara buru ndi ajoo-omume nke ala ahụ.

7 Ma o wee ruo na ndi ahụ huru na o foduru ntakiri ka ha laa n'iyi site n'ụnwụ, ma ha malitere "icheta Onye-nwe Chineke ha; ma ha malitere icheta okwu nile nke Nifai.

8 Ma ndi ahụ malitere iriọ ndi-isi-ikpe ha na ndi ndu ha aririọ, ka ha wee gwa Nifai: Lee, anyi matara na i bu onye nke Chineke, ma ya mere tikuo Onye-nwe Chineke anyi ka o

wepuru anyi ụnwụ a, eleghi anya "okwu nile nke i kwuwo gbasara mbibi anyi ewee mezu.

9 Ma o wee ruo na ndi-ikpe gwara Nifai, dika okwu nile nke a choro. Ma o wee ruo na mgbe Nifai huru na ndi ahụ echehariwo ma wedata onwe ha ala n'akwa mkpe, o tikuru Onye-nwe ozo, na-asị:

10 O Onye-nwe, lee ndi a echehariwo; ma ha azachapuru otu nke Gadianton site n'etiti ha nke mere na ha anoghi kwa ozo, ma ha ezowo atumatu nzuzo ha nile n'ime ala.

11 Ugbua, O Onye-nwe, n'ih umeala ha nke a biko i ga-ewe-zuga iwe gi, ma ka iwe gi dajuru na mbibi nke ndi ajoo-omume ahụ ibibiworori.

12 O Onye-nwe, i ga ewepu iwe gi, e, iwe gi di egwu, ma mee ka ụnwụ nke a kwusi n'ala nke a.

13 O Onye-nwe, i ga-aña m nti, ma mee ka e mee ya dika okwu m nile siri di, ma zidata "mmiri-ozuzo n'iru elu nke ala ahụ, ka o wee mputa mkpuru-osisi ya, na akuku-ubi ya n'oge akuku-ubi.

14 O Onye-nwe, i nara nti "n'okwu m nile mgbe m siri, Ka e nwe ụnwụ, ka ajoo-orja nke mma agha wee kwusi; ma a matara m na i ga, obuna n'oge nke a, aña-nti n'okwu m nile, n'ih na i kwuru na: Oburu na ndi a chegharia aga m edebe ha.

15 E, O Onye-nwe, ma i na-ahụ na ha echehariwo, n'ih ụnwụ

ahụ na ajoy-oria ahụ na mbibi ahụ nke biakwasiworo ha.

16 Ma ugbua, O Onye-nwe, i ga e wezuga iwe gi, ma nwaa ha ozọ ma ha ga-eke gi? Ma oburu otu a, O Onye-nwe, i nwere ike igosi ha dika okwu gi nile nke i kwuworo siri di.

17 Ma o wee ruo na n'afọ nke iri asaa na isii Onye-nwe wezuga iwe ya site n'ebe ndi ahụ nọ, ma mee ka "mmiri zokwasi ala ahụ, nke mere na o miputara mkpuru-osisi ya n'oge mkpuru-osisi. Ma o wee ruo na o miputara akuku-ubi ya n'oge akuku-ubi ya.

18 Ma lee, ndi ahụ nuri nnu ma too Chineke, ma elu iru nile nke ala ahụ nile juputara n'inuri nnu; ma ha achoghi-kwa ozọ ibibi Nifai, kama ha buliri ya elu dika "nnukwu onye-amuma, na onye nke Chineke, ebe o nwere nnukwu ike na ikike e nyere ya site na Chineke.

19 Ma lee, Lihai, nwanne ya nwoke, anoghi obuladi otu "mpekele n'azu ya n'ihe gbasara ezi-omume.

20 Ma otu a o ruo na ndi nke Nifai ahụ malitere ime nke oma ozọ n'ala ahụ, ma malite iwulite ebe nile a kwadara akwada, ma malite imuba na igbasa, obu na ruo mgbe ha kpuchiri elu iru nile nke ala ahụ, ma n'akuku elu-elu na n'akuku ndida-ndida, site n'oke osimiri odida anyanwu ruo n'oke osimiri owuwa-anyanwu.

21 Ma o wee ruo na afọ nke iri asaa na isii gwuchara n'udo. Ma afọ nke iri asaa na asaa malitere n'udo; ma "nzuko-nso ahụ gbasara gazuo n'akuku iru nke ala ahụ nile; ma ndi nke kari na ndi ahụ, ma ndi Nifai ma ndi Leman, buru ndi nzuko-nso ahụ, ma ha nwere nnukwu udo kari n'ala ahụ; ma otu a ka afọ nke iri asaa na asaa siri gwuchaa.

22 Na kwa ha nwere udo n'afọ nke iri asaa na asato, ma obughi ndoro-ndoro ole na ole gbasara ihe nke ozizi nke ndi-amuma dedaworo.

23 Ma n'afọ nke iri asaa na iteghete a malitere inwe nnukwu esem-okwu. Mana o wee ruo na Nifai na Lihai, na otutu n'ime umunne ha ndi nwoke ndi matara ihe gbasara ezi-okwu ihe nile nke ozizi, ebe ha nweworo otutu "mkpughe kwa ubochi, ya mere ha kwusaara ndi ahụ ozi-oma, nke mere na ha kwusiri esem-okwu ha n'ime otu afọ ahụ.

24 Ma o wee ruo na n'afọ nke iri asato nke ochichi nke ndi ikpe na-achi ndi nke Nifai ahụ, e nwere onu-ogugu ufodu nke ndi nghotahie ahụ sitere na ndi nke Nifai, ndi n'ufodu afọ gara aga gafekwugaworo ndi Leman, ma kpokwaswo onwe ha aha nke ndi Leman, na kwa onu-ogugu ufodu ndi bu ezigbo ndi agburu nke ndi Leman, ebe ha kpasuworo ha iwe, ma-obu site na ndi nghotahie ahụ, ya mere

17a Deut. 11:13–17.

18a Hil. 10:5–11.

19a Hil. 5:36–44.

21a NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist.

23a Alma 26:22;

OznQd. 107:19.

ha malitere agha ha na ụmụnne ha nwoke.

25 Ma ha gburu mmadụ ma pụnara mmadụ ihe; ma mgbe ahụ ha ga-alaghachi azụ baa n'ime ugwu-ukwu nile, na n'ime ọzara na ebe nzuzo nile, na-ezo onwe ha ka a ghara ịchọputa ha, na-anabata kwa ụbọchị mgbakwūnye n'ọnụ-ogugu ha, ebe ọ bụ na e nwere ndị nghọtahie nke gakwuru ha.

26 Ma otu a n'oge ntakiri, e, ọbuna n'ohere nke na-adighi otutu afo, ha ghoro ndi nnu-kwu otu ndi ori kariri akari; ma ha chọputara atumatụ nzuzo nile nke Gadianton; ma otu a ha ghoro ndi ori nke Gadianton.

27 Ugbua lee, ndi ori ahụ mebiri nnukwu ihe, e, ọbuna nnukwu mbibi n'etiti ndi nke ndi Nifai, na kwa n'etiti ndi nke ndi Leman.

28 Ma o wee ruo na ọ diiri mkpa na a ga-enwe nkwasị e tinyere n'oru nke mbibi a; ya mere ha zigara ndi-agma nke ndi nwoke siri ike n'ime ọzara ahụ na n'elu ugwu-ukwu nile ịchọputa otu nke ndi ori a, na ibibi ha.

29 Mana lee, o wee ruo na n'otu afo ahụ a chughachiri ha azụ ọbuna n'ime ala nile nke ha. Ma otu a ka afo nke iri asato nke ọchichi nke ndi-ikpe na-achi ndi nke Nifai siri gwuchaa.

30 Ma o wee ruo na mmalite nke afo nke iri asato na otu ha gara ọzọ megide otu ndi ori a, ma ha bibiri otutu; ma e letakwara ha jiri nnukwu mbibi.

31 Ma a kwagidekwara ha ọzọ ilaghachi site n'ozara ahụ na site n'ugwu-ukwu nile ahụ gaa n'ala nile nke ha, n'ih i nnukwu nke ọnụ-ogugu kariri akari nke ndi ori ahụ ndi juputara ugwu-ukwu nile ahụ na ọzara ahụ.

32 Ma o wee ruo na otu a ka afo nke a siri gwuchaa. Ma ndi ori ahụ ka ọ na-abawanye ma na-agbasi ike, nke mere na ha guzogidere ndi-agma nile nke ndi Nifai ahụ, na kwa nke ndi Leman; ma ha mere ka nnukwu egwu biakwasị ndi ahụ n'elu iru nile nke ala ahụ.

33 E, n'ih i na ha letara otutu akuku nke ala ahụ, ma mee nnu-kwu mbibi n'ebe ha ọ; e, gbuo otutu, ma dokpuru ndi ọzọ ndi a dokpuru n'agma n'ime ọzara ahụ, e, ma nke kachasi nke ndi-nyom ha na umu ha.

34 Ugbua nnukwu ajọ ihe nke a, nke biakwasiri ndi ahụ n'ih i ajọ-omume ha, kpatelitere ha ọzọ na ncheta nke Onye-nwe Chineke ha.

35 Ma otu a ka afo nke iri asato na otu nke ọchichi nke ndi-ikpe siri gwuchaa.

36 Ma n'afọ nke iri asato na abuo ha malitekwara ọzọ "ichefu Onye-nwe Chineke ha. Ma n'afọ nke iri asato na atọ ha malitere igbasi ike n'ajọ-omume. Ma n'afọ nke iri asato na anọ ha emezighi ụzọ ha nile.

37 Ma o wee ruo n'afọ nke iri asato na ise ha gbasi ike n'elu mgbasi ike na mpako ha, na n'ajọ-omume ha; ma otu a ha na-acha kwa ọzọ maka mbibi.

38 Ma otu a ka afọ nke iri asatọ na ise siri gwuchaa.

ISI 12

Ndị mmadụ akwụsighi ike ma di nzuzu ma na-eme ihe ojoo ngwa-ngwa—Onye-nwe na-ata ndi ya ahuhu—Abughị ihe nke ndi mma-du ka atunyeere ike nke Chineke—N'ubochi ikpe, ndi mmadụ ga-erita uru ndu mgbe nile na-adigide ma-obu omuma-ikpe mgbe nile na-adigide. Ihe dika n'afọ 6 tutu amuo Kraist.

MA otu a anyi ga-ahụ otu ugha, na kwa akwụsighi ike nke obi nile nke umu nke mmadụ di; e, anyi ga-ahụ na Onye-nwe na nnukwu idi mma enweghi oke ya na-agozi ma na-enye ndi tinyere "ntukwasị-obi ha na ya ^bime nke oma.

2 E, ma anyi ga-ahụ n'otu oge ahụ mgbe o ga-enye ndi ya ime nke oma, e, na mmuba nke ubi ha nile, igwe-anu ha na igwe-anumanu ha, na n'ola-edo, na n'ola-ocha, na n'udi ihe oke-onu ahia nile n'udi obula di iche iche na nka; na-edebe ndu ha, ma na-anaputa ha site n'aka nile nke ndi iro ha; na-eme ka obi nile nke ndi iro ha di nro ka ha ghara ikwuputa agha megide ha; e, ma na nke-nke, na-eme ihe nile maka odimma na anuri nke ndi

ya: e, mgbe ahụ bu oge ha "ga-emesi obi ha ike, ma chefuo Onye-nwe Chineke ha, ma ^bzogide n'okpuru-ukwu ha Onye-Nso ahụ—e, ma nke a n'ih i nwere-onwe ha, na nnukwu ime nke-oma ha kariri akari.

3 Ma otu a anyi huru na ma obughị na Onye-nwe "na-ata ndi ya ahuhu site n'otutu ntaram-ahuhu, e, ma obughị na o ji onwu leta ha ma jiri oke iyi-egwu, ma jiri unwu ma jiri udi ajoo oria nile di iche iche, ha agaghị ^becheta ya.

4 O, lee otu nzuzu, na otu ihe-efu, na otu ihe-oojo, na inwe muo-oojo, na otu "ime ajoo-omume ngwa-ngwa, na otu ejighi ngwa-ngwa eme ihe oma, nke umu nke mmadụ di; e, lee otu ina-nti ngwa-ngwa nye okwu nile nke ajoo-onye ahụ, na itinye ^bobi ha n'ihe efu nile nke uwa di!

5 E, lee otu idi-na-njikere ibuli onwe elu na "mpako di; e, lee otu idi-na-njikere itu-onu di, ma mee udi ajoo-omume nile di iche iche, ma lee otu igbu-oge n'iche-ta Onye-nwe Chineke ha di, na ina-nti na ndumodu ya nile, e, lee otu igbu-oge ^bn'iga ije n'uzo nile nke amamihe di!

6 Lee, ha achoghi ka Onye-nwe Chineke ha, onye "keworo ha, ^bna-atu ma na-achi ha; na-agbanyeghi nnukwu idi mma

12 1a Abuoma 36:7–8;
2 Nif. 22:2;
Mosa. 4:6.
NGAN Ntukwasị-obi.
b 2 Ihem. 26:5;
Abuoma 1:2–3.
2a NGAN Ngonari
Okwukwe.

b Alma 5:53;
3 Nif. 28:35.
3a Mosa. 23:21;
OznQd. 98:21; 101:8.
b Emos 4:6–11.
4a Opu. 32:8.
b Mat. 15:19;
Ndi-Hib 3:12.

5a Ilu 29:23.
NGAN Mpako.
b NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharja.
6a Aisa. 45:9;
OznQd. 58:30;
Moses 7:32–33.
b OznQd. 60:4.

ya na ebere ya n'ebe ha nọ, ha na-agụ n'ihe-efu ndumọdu ya nile, ma ha agaghị ekwe ka ọ bụrụ onye-ndu ha.

7 O lee otu nnukwu "abughị-ihē nke ụmụ nke mmadụ dị; e, ọbuna na ha dị nta karịa uzuzu nke ala.

8 N'ihì na lee, uzuzu nke ala na-agaghari n'ebe a na n'ebe nke ọzọ, ruo n'ikewa ichē ichē, n'iwu nke nnukwu na Chineke mgbe nile na-adigide anyị.

9 E, lee n'olu-okwu ya ka ugwu-nta nile na ugwu-ukwu nile mara ririri ma "maa jijiji.

10 Ma site "n'ike nke olu-okwu ya ha gbasasiri, ma di larii, e, ọbuna dika ndagwurugwu.

11 E, site n'ike nke olu-okwu ya ka "uwa dum na-akwaghari;

12 E, site n'ike nke olu-okwu ya, ka ntọ-ala nile na-ama jijiji, ọbuna ruo n'ebe etiti ya.

13 E, ma ọbụrụ na ọ si uwa — Puo — ọ puo.

14 E, ọbụrụ na ọ si "uwa — I^bga-alaghachi azu, ka o 'gbatipụ ụbọchị ahụ ruo otutu oge-awa — ọ ga-eme;

15 Ma otu a, dika okwu ya siri di uwa ga-alaghachi azu, ma ọ ga-adị mmadụ ka anyanwụ o guzoro n'otu ebe; e, ma lee, nke a di otu a; n'ihì na n'ezì-okwu ọ bụ uwa na-aga ma ọbughị anyanwụ.

16 Ma lee, ọzọ ọbụrụ na ọ si "mmiri nile nke nnukwu ogbu —^bTachapụ — ọ ga-eme.

17 Lee, ọbụrụ na ọ si ugwu-ukwu a — Ka ebulie gi elu, ma "biáfeta ma dakwasị obodo-ukwu ahụ, ka e wee lie ya — lee ọ ga-eme.

18 Ma lee, ọbụrụ na mmadụ "ezolite akụ n'ime ala, ma Onye-nwe ga-asị — Ka a^bbụọ ya ọnụ, n'ihì ajọo-omume nke onye ahụ zoliteworo ya — lee, a ga-abụ ya ọnụ.

19 Ma ọbụrụ na Onye-nwe ga-asị — Ka a bụọ gi ọnụ, nke mere na ọdighi onye ga-achota gi site n'oge nke a gaa n'iru ma ruo mgbe nile — lee, ọdighi onye ga-enweta ya site ugbua gaa n'iru ma ruo mgbe nile.

20 Ma lee, ọbụrụ na Onye-nwe ga-asị mmadụ — N'ihì ajọo-omume gi nile, a ga-abụ gi ọnụ ruo mgbe nile — ọ ga-eme.

21 Ma ọbụrụ na Onye-nwe ga-asị — N'ihì ajọo-omume gi nile a ga-ebepụ gi site n'ebe m nọ — ọ ga-eme ka ọ di otu ahụ.

22 Ma ahụhụ na-adiri ya bụ onye ọ ga-asị nke a, n'ihì na ọ ga-adiri ya bụ onye ga-eme ajọo-omume, ma agaghị enwe ike izoputa ya; ya mere, n'ihì nke a, ka e wee zoputa ndi mmadụ, ka e jiri kwuputa ncheghari.

23 Ya mere, ngozi na-adiri ha bụ ndi ga-echeghari ma naantị n'olu-okwu nke Onye-nwe Chineke ha; n'ihì ndi a bụ ndi ahụ a "ga-azoputa.

24 Ma ka Chineke kwere, na nnukwu uju ya, na a ga-akpota

7a Aisa. 40:15, 17;

Mosa. 4:19;

Moses 1:10.

9a 3 Nif. 22:10.

10a 1 Nif. 17:46.

11a Mọm 5:23; Ita 4:9.

14a Josh. 10:12-14.

b Aisa. 38:7-8.

c 2 Ndez. 20:8-11.

16a Mat. 8:27.

b Aisa. 44:27; 51:10.

17a 3 Nif. 8:10.

18a Mọm 1:18; Ita 14:1.

b Hil. 13:17.

23a NGAN Nzoputa.

ndi mmadu ruo nchehari na oru oma nile, ka e wee wegachitara ha amara maka “amara, dika oru ha nile siri di.

25 Ma o di m ka a si na a gaazoputa mmadu nile. Mana anyi gutara na na nnukwu na ubochi ikpeazu e nwere ndi a ga-achupu, e, ndi a ga-achupu site n’iru nke Onye-nwe;

26 E, ndi a ga-enyefe n’onodu nke nhuju-anya agwugh-agwu, na-mmejuputa okwu nile nke siri: Ndi nile ahụ meworo ihe oma ga-enwe “ndu mgbe nile na-adigide; ma ndi nile ahụ meworo ihe ojoo ga-enwe ^bomuma-ikpe mgbe nile na-adigide. Ma otu a ka o di. Amen.

Ibu-amuma nke Samuel, onye nke Leman, nye ndi nke Nifai.

Mejuputara isi 13 ruo isi 15 e tinyekotara.

ISI 13

Samuel onye nke Leman wee buo amuma mbibi nke ndi Nifai ma obugbi na ha cheghariri—Ha na aku na uba ha ka a buru onu—Ha juru ma tuo ndi-amuma nile ahụ okwute, ndi muo ojoo gbachibidoro ha gburu-gburu—Ma na-achọ añuri na-ime ajo-omume. Ihe dika n’afọ 6 tutu amuo Kraist.

MA ugbua o wee ruo n’afọ nke iri asato na isii, ndi Nifai nogi-

dekwaru n’ajo-omume, e, na nnukwu ajo-omume, ebe “ndi Leman lerusiri anya ike idebe iwu-nsọ nile nke Chineke, dika iwu nke Moses siri di.

2 Ma o wee ruo na n’ime afọ nke a e nwere otu Samuel, onye nke Leman, batara n’ala nke Zarahemla, ma malite ikwusara ndi ahụ ozi-oma. Ma o wee ruo na o kwusara ozi-oma, otutu ubochi, nchehari nye ndi ahụ, ma ha chupuru ya, ma o choro ilaghachi n’ala nke ya.

3 Mana lee, olu nke Onye-nwe biakwutere ya, ka o laghachi ozo, ma buoro ndi ahụ amuma ihe obula ga-abata n’ime ^aobi ya.

4 Ma o wee ruo na ha ekweghi ka o baa n’ime obodo-ukwu ahụ; ya mere o gara rigoro n’elu mgbidi nke di n’ebe ahụ, ma gbatipu aka ya ma tie mkpu n’olu di elu, ma buoro ndi ahụ amuma ihe nile obula Onye-nwe tinyere n’ime obi ya.

5 Ma o siri ha: Lee, mu, Samuel, onye nke Leman, na-ekwu okwu nile nke Onye-nwe ndi nke o na-etinye n’obi m; ma lee o tinyewo ya n’obi m ikwuputara ndi a na “mma-agma nke ikpe ziri-ezi na-ekoro n’ofe isi ndi a; ma nari afọ anọ agaghi agafe tutu mma-agma nke ikpe ziri-ezi ahụ ga-adakwasị ndi a.

6 E, “mbibi di arọ na-eche ndi a, ma o na-abiakwute ndi a n’ezie, ma odighi ihe ga-azoputa ndi a ma-obughi nchehari na okwu-kwe n’Onye-nwe Jisus Kraist,

24a NGAN Amara.
26a Mat. 25:46;
Jon 5:28–29;
Ndi Rom 6:13.

^b NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.
13 1a Hil. 15:4–5.
3a OznQd. 100:5.

5a Alma 60:29;
3 Nif. 2:19.
6a Alma 45:10–14;
Hil. 15:17.

onye ga-abia n'ime uwa n'ezie, ma o ga-ata ahuhu otutu ihe ma a ga-egbu ya maka ndi ya.

7 Ma lee, onye "muo-ozu nke Onye-nwe ekwuputaworo m ya, ma o wetara ^bozu oma nke obiuto nye mkpuru-bi m. Ma lee, e zitaru m nye unu ikwuputa ya nye kwa unu, ka unu wee nwee ozu oma; mana lee, unu achoghi inabata m.

8 Ya mere, otu a ka Onye-nwe kwuru: N'ihu isi-ike nke obi nile, ndi nke ndi Nifai, ma obughi na ha cheghari, aga m ewepu okwu m site n'ebe ha no, ma aga m "ewereghachi Muo m site n'ebe ha no, ma agaghi m anagide ha ozu, ma aga m atughari obi nile nke umunne ha nwoke megide ha.

9 Ma "nari afo anu agaghi agafee tutu m ga-eme ka e tie ha otiti ihe; e, aga m eleta ha jiri mma-agma na jiri unwu na jiri ajoo-orja.

10 E, aga m eleta ha n'iwe m di egwu, ma a ga-enwe ndi nke "ogbo nke anu ndi ga-adi ndu, bu ndi iro unu, ihu mbibi unu kpam-kpam; ma nke a ga-abiariri ma obughi na unu cheghari, ka Onye-nwe kwuru, ma ndi nke ogbo nke anu ga-eweta mbi-bi unu.

11 Mana oburu na unu ga-echeghari ma "laghachikwute Onye-nwe Chineke unu, aga m atugharipu iwe m, ka Onye-nwe kwuru; e, otu a ka Onye-nwe kwuru, ngozi na-adiri ha bu ndi

ga-echeghari ma tugharikwute m, mana ahuhu na-adiri onye ahu nke na-agaghi echeghari.

12 E, "ahuhu na-adiri nnukwu obodo-ukwu nke Zarahemla nke a; n'ihu na lee, o bu n'ihu ndi ezi-omume ahu ka e jiri zoputa ya; e, ahuhu na-adiri nnukwu obodo-ukwu nke a, n'ihu na ahuru m, ka Onye-nwe kwuru, na e nwere otutu, e, obuna akuku ndi nke kari na nnukwu obodo-ukwu nke a, ndi ga-emesi obi ha ike megide m, ka Onye-nwe kwuru.

13 Mana ngozi na-adiri ndi ahu ga-echeghari, n'ihu na ha ka m ga-edebe. Mana lee, oburu na obughi maka ndi ezi-omume no na nnukwu obodo-ukwu nke a, lee, aga m eme ka "oku ridata site n'elu-igwe ma bibie ya.

14 Mana lee, o bu n'ihu ndi ezi-omume ka e jiri debe ya. Mana lee, oge na-abia, ka Onye-nwe kwuru, na mgbe unu ga-achupu ndi ezi-omume site n'etiti unu, mgbe ahu ka unu ga-acha-maka mbibi; e, ahuhu ga-adiri nnukwu obodo-ukwu nke a, n'ihu ajoo-omume na ihe aru nile nke di n'ime ya.

15 E, ma ahuhu ga-adiri obodo-ukwu nke Gidion, n'ihu ajoo-omume na ihe aru nile nke di n'ime ya.

16 E, ma ahuhu ga-adiri obodo-ukwu nile ndi di n'ala ahu gburu-gburu, nke ndi Nifai nwere, n'ihu ajoo-omume na ihe aru nile nke di n'ime ha.

7a Alma 13:26.

b Aisa. 52:7.

8a Hil. 6:35.

9a Alma 45:10-12.

10a 1 Nif. 12:12;

2 Nif. 26:9;

3 Nif. 27:32.

11a 3 Nif. 10:5-7.

12a 3 Nif. 8:8, 24; 9:3.

13a Jen. 19:24;

2 Ndez. 1:9-16;

3 Nif. 9:11.

17 Ma lee, “*òbùbù-òñù ga-abia-kwasì ala ahụ, ka Onye-nwe nke usu nile nke ndị-agma kwuru, n’ihi ndị ahụ bụ ndị nọ n’ala ahụ, e, n’ihi ajọọ-omume ha na ihe arụ ha nile.*”

18 Ma *ò ga-eru, ka Onye-nwe nke usu nile nke ndị-agma kwuru, e, nnukwu na ezi Chineke anyị, na onye òbùla “ga-ezo akụ nile n’ime ala agaghị achọta-kwa ha ọzọ, n’ihi nnukwu òbùbù-òñù nke ala ahụ, ma òbùghị na ọ bụ onye ezi-omume ma ọ ga-ezolite ya nye Onye-nwe.*

19 N’ihi na aga m achọ, ka Onye-nwe kwuru, na ha ga-ezolitere m akụ ha; ma *òbùbù-òñù ga-adiri ha bụ ndị na-anaghị ezolitere m akụ ha; n’ihi na ọdighị ndị na-ezolitere m akụ ha ma òbùghị ndị ezi-omume; ma onye òbùla nke na-anaghị ezolitere m akụ ya, òbùbù-òñù na-adiri ya, na kwa akụ ahụ, ma ọdighị onye ga-agbaputa ya n’ihi òbùbù-òñù nke ala ahụ.*

20 Ma *ùbọchị ahụ ga-abia mgbe ha ga-ezolite akụ ha nile, n’ihi na ha atụkwasiwo obi ha nile n’akụ na ụba; ma n’ihi na ha atụkwasiwo obi ha nile n’akụ na ụba ha, ma ha ga ezolite akụ ha nile mgbe ha ga-agbapụ site n’iru ndị iro ha; n’ihi na ha agaghị ezolitere m ha, òbùbù-òñù ga-adiri ha na kwa akụ ha nile, ma n’ùbọchị ahụ ka a ga eti ha otiti-ihe, ka Onye-nwe kwuru.*

21 Lee nu, ndị nke nnukwu

obodo-ukwu nke a, ma “*ñaa-ntị n’okwu m nile; e, ñaa-ntị n’okwu nile nke Onye-nwe na-ekwu; n’ihi na lee, o kwuru na aburụ unu ọñù n’ihi akụ na ụba unu, na kwa aburụ akụ na ụba unu ọñù n’ihi na unu atụkwasiwo obi unu nile na ha, ma unu añabeghị ntị n’okwu nile nke onye ahụ nyeworo unu ha.*”

22 Unu anaghị echeta Onye-nwe Chineke unu n’ihe nile ndị nke o jiwooro ọzie unu, mana unu na-echeta “*akụ na ụba unu oge nile, na anaghị ekele Onye-nwe Chineke unu maka ha; e, obi unu nile anaghị abiakwute Onye-nwe, mana ha na afuli-elụ na nnukwu ^bmpako, ruo na itu-òñù, na ruo na nnukwu mfuli-elụ, ^cntaji-anyanya nile, esem-okwu, echiche-ọjọọ, inye-nso-gbu nile na igbu-mmadi nile, na ụdị ajọọ-omume nile dī iche iche.*”

23 N’ihi nke a ka Onye-nwe Chineke jiri mee na *òbùbù-òñù ga-abiakwasì ala ahụ, na kwa n’akụ na ụba unu nile, ma nke a n’ihi ajọọ-omume unu nile.*

24 E, ahụhụ na-adiri ndị a, n’ihi oge nke a nke biarutaworo, na unu “*na-achupụ ndị-amụma nile, ma na-akwa ha emu, ma na-atụ ha okwute, ma na-egbu ha, ma na-emeso ha ụdị ajọọ-omume nile dī iche iche, ọbuna dika ha mere na mgbe ochie.*”

25 Ma ugbua mgbe unu na-ekwu okwu, unu na-asi: *Ọburụ na ụbọchị anyị nile bụ riji n’ùbọchị nile nke “ndị nna anyị*

17a Hil. 12:18.
18a Mqm 1:18; Ita 14:1.
21a NGAN Naa-nti.
22a Luk 12:34.

NGAN Ụba Akụ;
Idabere n’Ihe nke
Ụwa.
^b NGAN Mpako.

^c NGAN Ntaji-anyanya.
24a 2 Ihem. 36:15-16;
1 Nif. 1:20.
25a Qlndoz. 7:51.

mgbe ochie, anyị agaraghị egbu ndị-amụma nile ahụ; anyị agaraghị atụ ha okwute, ma chụpụ ha.

26 Lee unu dị n'ọ karia ha; n'ihina na dika Onye-nwe na-adị ndụ, ọbụrụ na "onye-amụma ga-abia n'etiti unu ma kwuputara unu okwu nke Onye-nwe, nke na-agba ama maka mmehie unu nile na ajoyo-omume unu nile, unu ga-eweso ya ^biwe, ma chụpụ ya ma choọ ụzọ di iche-iche ibibi ya; e, unu ga-asị na ọ bụ "onye-amụma ụgha, ma na ọ bụ onye-mmehie, na nke ekwensu, n'ihina na ọ "na-agba ama na omume unu joro-njo.

27 Mana lee, ọbụrụ na otu nwoke ga-abia n'etiti unu ma ọ ga-asị: Mee nke a, ma enweghi ihe ojoyo; mee nke ahụ ma unu agaghị ata ahụhụ; e, o ga-asị: Gaa ije n'ụdị mpako nke obi onwe unu nile; e, gaa ije n'ụdị mpako nke anya unu nile, ma mee ihe ọbula obi unu choro — ma ọbụrụ na otu nwoke ga-abia n'etiti unu ma kwuo nke a, unu ga-anabata ya, ma si na ọ bụ "onye-amụma.

28 E, unu ga-ebuli ya elu, ma unu ga-enye site n'ihe unu nwere; unu ga-enye ya site n'ola-edo unu, na site n'ola-ocha unu, ma unu ga-eyibe ya uwe di oke-onu ahia; ma n'ihina na ọ na-agwa unu "okwu otuto erughị n'obi, ma ọ ga-asị na ihe nile di mma, mgbe

ahụ unu agaghị achoputa iri mpe ya.

29 O unu ndi ajoyo-omume na unu ogbo nduhie; unu ndi obi-ike na unu ndi na-akpo-ekwenkụ, ruo ole mgbe ka unu ga-eche na Onye-nwe ga-anagide unu? E, ruo ole mgbe ka unu ga-ahapụ onwe unu ka "ndi nzuzu na ndi ndu ^bkpuru-isi na-edu unu? E, ruo ole mgbe ka unu "ga-ahoro ochichiri karia "ihe?

30 E, lee, iwe nke Onye-nwe adiwo rii oku megide unu; lee, ọ bwo ala onu maka ajoyo-omume unu.

31 Ma lee, oge na-abia mgbe ọ ga-abụ akụ na ụba unu onu, ka ha "na-ami-ami, ka unu ghara inwe ike ijide ha; ma n'ubochi nile nke ida-ogbenye unu, unu enweghi ike idebe ha.

32 Ma n'ubochi nile nke ida-ogbenye unu unu ga-akpo Onye-nwe; ma n'efu ka unu ga-akpo, n'ihina na itogboro n'efu unu abiakwasio rii unu, ma mbibi unu e mewe ka ọ buri ezi-okwu; ma mgbe ahụ ka unu ga-akwa akwa ma tie ogologo mkpu n'ubochi ahụ, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru. Ma mgbe ahụ ka unu ga-akwa akwa ariri, ma si:

33 O "ọ di m ka asi na m cheghariwororii, ma e gbughi ndi-amuma nile, ma ^btuọ ha okwute, ma chupụ ha. E, n'ubochi ahụ

26a 2 Ihem. 18:7;
Luk 16:31.
b Aisa. 30:9–10.
c Mat. 13:57.
d Ndi-Gal. 4:16.
27a Maiika 2:11.

NGAN Ndi Nchụ-aja
Aghugho.
28a 2 Tim. 4:3–4.
29a 2 Nif. 28:9.
b Mat. 15:14.
c Jon 3:19.

d Job 24:13.
31a Mọm 1:17–18.
33a Mọm 2:10–15.
b Mat. 23:37.

unu ga-asì: O ọ dī ka asì na anyị chetawororịi Onye-nwe Chineke anyị n'ụbọchị ndi nke o nyere anyị akụ na ụba nile, ma mgbe ahụ ha agaraghị amị-amị nke ga-eme ka anyị tufuo ha; n'ihì na lee, akụ na ụba anyị nile apụwo site n'ebe anyị nọ.

34 Lee, anyị na-atogbo ngwarorụ n'ebe a ma n'echi ya ọ pụwo; ma lee, a na-anapụ anyị mma-agma anyị nile n'ụbọchị anyị choro ha maka ilu-agma.

35 E, anyị ezolitewo akụ anyị nile ma ha amipunariwo anyị, n'ihì ọbụbụ-onyi nke ala ahụ.

36 O ọ dī m ka asì na anyị chegharịwororịi n'ụbọchị ahụ nke okwu nke Onye-nwe biakwutere anyị; n'ihì na lee a bụwo ala ahụ ony, ma ihe nile na-ami-ami, ma anyị enweghị ike ijide ha.

37 Lee ajọọ-mụọ gbara anyị gburu-gburu, e, mụọ-ozì nke onye ahụ choro ibibi mkpuru-obi anyị gbachibidoro anyị gburu-gburu. Lee, ajọọ-omume anyị nile dī ukwu. O Onye-nwe i nweghị ike iwepu iwe gi site n'ebe anyị nọ? Ma nke a ga-abụ asụsụ unu n'ụbọchị nile ndi ahụ.

38 Mana lee, "ụbọchị nile nke mnwale unu agafewo; unu ^begbuwo oge maka ụbọchị nzọputa unu ruo mgbe oge gafeworo ruo mgbe ebighi-ebi, ma mbibi unu e mewo ka ọ buru ezi-okwu; e, n'ihì na unu achowo n'ụbọchị nile nke ndu unu ihe nke unu na-agaghị enwe ike

inweta; ma unu 'achowo inweta añurì site n'ime ajọọ-omume, bụ ihe nke na-emegide ụdì-okike nke ezi-omume ahụ nke dī n'ime nnukwu na Isi nke Ebighi-ebi anyị.

39 O unu ndi ala a, na unu ga-anụ okwu m nile! Ma ana m ekpe ekpere ka atugharipu iwe nke Onye-nwe site n'ebe unu nọ, ma na unu ga-echegharị na ka a zoputa unu.

ISI 14

Samuel wee buo-amuma ihè n'oge abalì na otu kpakpando ohuru n'oge omumu Kraist — Kraist wee gbaputa mmadu site n'onwu nke aru na nke mụọ — Ihe iriba-ama nile nke onwu ya tinyere ụbọchị atọ nke ochichiri, nkewa nke nkume nile, na nnukwu nsogbu nile nke ụdì-okike. Ihe dika n'afọ 6 tutu amụọ Kraist.

MA ugbua o wee ruo na "Samuel, Onye Leman, buru amuma otutu nnukwu ihe ndi ozọ ndi agaghị enwe ike ide.

2 Ma lee, ọ sirì ha: Lee, ana m enye unu ihe iriba-ama; n'ihì na afọ ise ozọ na-abia, ma lee, mgbe ahụ Okpara nke Chineke ga-abia igbaputa ndi nile ga-ekwere n'aha ya.

3 Ma lee, nke a ka m ga-enye unu maka "ihe iriba-ama n'oge nke ọbibia ya; n'ihì na lee, a ga-enwe nnukwu ihè n'elu-igwe, nke ga-eme na n'abalì ahụ tutu ọ bia agaghị enwe ochichiri, nke mere na ọ ga-adị mmadu ka ọ bụ n'ehihie.

4 Ya mere, a ga-enwe otu ehie na otu abali na otu ehie, dika o bu otu ubochi ma enweghi abali; ma nke a ga-adiri unu n'ihe iriba-ama; n'ih na unu ga-amata maka owuwa nke anyanwu na kwa maka odida ya; ya mere ha ga-amata n'ez-okwu na a ga-enwe ehie abuo na otu abali; otu o sila di abali ahụ agaghị agba ochi-chiri; ma o ga-abu abali tutu a "muo ya.

5 Ma lee, a ga-enwe "kpakpan-do ohuru ga-awaputa, udi nke unu na-ahutubeghi mbu; ma nke a ga-abu kwa ihe iriba-ama nye unu.

6 Ma lee nke a abughi ihe nile, a ga-enwe otutu ihe iriba-ama na ihe-ebube n'elu-igwe.

7 Ma o ga-eru na o ga-atu unu nile n'anya, na idi ebube, nke ga-eme ka unu "daa n'ala.

8 Ma o ga-eru na onye obula "ga-ekwere n'Opara nke Chineke, onye ahụ ga-enwe ndu mgbe nile na-adigide.

9 Ma lee, otu a ka Onye-nwe nyeworo m n'iwu, site n'onu muo-ozu ya, ka m bia gwa unu ihe nke a; e, o nyewo iwu na m ga-eburu unu amuma ihe ndi a; e, o siwo m: Bekuo ndi a, chegharia ma kwadobe uzọ nke Onye-nwe.

10 Ma ugbua, n'ih na abu m onye Leman, ma agwawo m unu okwu nile nke Onye-nwe

nyeworo m n'iwu, ma n'ih na o siri ike megide unu, unu na-ewere m iwe, ma "chupu m site n'etiti unu.

11 Ma unu ga-anu okwu m nile, n'ih na maka ebun-n'obi a ka m bialiteworo n'elu mgbidi nile nke obodo-ukwu a, ka unu wee nuru ma mata maka ikpe nile nke Chineke nke na-eche unu n'ih ajoyo-omume unu nile, na kwa ka unu wee mata onodu nile nke ncheghari;

12 Na kwa ka unu wee mata maka obibia nke Jisus Kraist, Opara nke Chineke, "Nna nke elu-igwe na uwa, Onye-okike nke ihe nile site na mmalite; na ka unu wee mata maka ihe iriba-ama nile nke obibia ya, n'ebun-n'obi na unu ga-ekwere n'aha ya.

13 Ma oburu na unu "kwere n'aha ya, unu ga-echeghari site na mmehie unu nile, na site na ya unu ga-enwe nsachapu ha site n'ih o bruru.

14 Ma lee, ozo, ihe iriba-ama ozo ka m na-enye unu, e, ihe iriba-ama nke onwu ya.

15 N'ih na lee, o ga-anwuri ka "nzoputa wee bia; e, o masiri ya ma di mkpa na o ga-anwu, iweta na mmezu mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, na site na ya a ga-akpobata ndi mmadu n'iru nke Onye-nwe.

16 E, lee, onwu a na-eweta

4a NGAN Jisus Kraist—
Ibu-amuma nile
banyere omumu
na onwu nke
Jisus Kraist.
5a Mat. 2:1–2;
3 Nif. 1:21.

7a 3 Nif. 1:16–17.
8a Jon 3:16.
10a Hil. 13:2.
12a Mosa. 3:8;
3 Nif. 9:15;
Ita 4:7.
NGAN Jisus Kraist.

13a OIndoz. 16:30–31.
b OznOd. 19:16–20.
15a NGAN Onye-nzoputa.
b Alma 42:23.
NGAN Mbilite
n'Onwu.

mbilite n'ònwù ahụ, ma "na-agbaputa mmadu nile site n'ònwù nke mbụ—ònwù nke mụọ ahụ; maka umu mmadu nile, site ^bn'òdida nke Adam, ebe e ^cbepuru ha site n'ebe Onye-nwe nọ, e weere ha ka ndi ^dnwuru-anwu, ma n'ihe nile nke aru na n'ihe nile nke mụọ.

17 Mana lee, mbilite n'ònwù nke Kraist "na-agbaputa umu mmadu, e, obuna umu mmadu nile, ma na-akpotaghachi ha n'iru nke Onye-nwe.

18 E, ma o na-eweta onodu nke ncheghari, nke mere na onye obula cheghariri onye ahụ a gaghi egbutu ya ma tuba ya n'ime oku; mana onye obula nke na-echegharighi a ga-egbutu ya ma tuba ya n'ime oku; ma ozọ onwu nke mụọ na-abiakwasị ha, e, onwu nke ugboro abuo, n'ihị na a ga-ebepu ha ozọ n'ihe nile gbasara ezi-omume.

19 Ya mere chegharia nu, chegharia nu, eleghi anya site n'imate ihē ndi a na adighi eme ha, unu ga-ahapu onwe unu ibia n'okpuru amam-ikpe, ma ewebata unu rute n'ònwù nke ugboro abuo nke a.

20 Mana lee, dika m gwara unu gbasara "ihe iriba-ama ozọ, ihe iriba-ama nke onwu ya, lee, n'ubochi ahụ nke o ga-ata ahuhu onwu anyanwu ^bga-agbaji ojii ma ju inye unu ihe ya; na kwa onwa na kpakpando nile; ma agaghi enwe ihe n'elu iru

nke ala nke a, obuna site n'oge nke o ga-ata ahuhu onwu, n'ohere di mkpuru ubochi ato, ruo n'oge nke o ga-ebilite ozọ site na ndi nwuru anwu.

21 E, n'oge nke o ga-enyepu mụọ ahụ a ga-enwe "igba egbe-elu-igwe nile na igbu amuma-elu nile n'ohere nke di otutu oge awa, ma uwa ga-eme mkpotu ma maa jijiji; ma nkume nile nke di n'elu iru nke ala nke a, nke di ma n'elu uwa ma n'okpuru, ndi nke unu matara n'oge nke a siri ike, ma-obu akuku nke kariri n'ime ya bu otu ala siri ike, a ga ^betiwasị ya;

22 E, a ga etiwa ha abuo, ma site n'oge a gaa "n'iru a ga-ahụ ha na njiko nile ma na mgbawa nile, na na mpekele ntiwasị n'elu iru nke ala ahụ nile, e, ma n'elu uwa ma n'okpuru.

23 Ma lee, a ga-enwe nnukwu ebili mmiri nile, ma a ga-enwe otutu ugwu-ukwu ewedatara ala, dika ndagwurugwu, ma a ga-enwe otutu ebe nke a na-akpo ndagwurugwu ugbuga nke ga-aghọ ugwu-ukwu, nke idi-elu ya di nnukwu.

24 Ma a ga-etiwa otutu okporo-uzo, ma otutu "obodo-ukwu ga-abu ihe togboro n'efu.

25 Ma a ga-emeghe otutu "ili, ma ha ga-enyepu otutu ndi ha nwuru-anwu; ma otutu ndi nsọ ga-egosị otutu onwe ha.

26 Ma lee, otu a ka "mụọ-ozigwaworo m; n'ihị na o gwara

16a NGAN Atumatu nke Mgbaputa.

b NGAN Odida nke Adam na Iv.

c Alma 42:6–9.

d NGAN Onwu nke Mụọ.

17a NGAN Gbaputa,

Gbaputara, Mgbaputa.

20a 3 Nif. 8:5–25.

b Luk 23:44.

c Mosa. 3:10.

21a 3 Nif. 8:6.

b 3 Nif. 10:9.

22a 3 Nif. 8:18.

24a 3 Nif. 9:3–12.

25a Mat. 27:50–54;

3 Nif. 23:9–11.

26a Alma 13:26.

m na a ga-enwe ọtụtụ igba egbe-elu-igwe nile na igbu amụma-elu nile n'ohere nke dị ọtụtụ oge awa.

27 Ma ọ gwara m na mgbe egbe elu-igwe na amụma-elu ka na-eme, na ebili-mmiri, na ihe ndị a ga-adị, ma na “ọchịchịrị ga-ekpuchi iru nke ụwa nile n'ohere nke dị mkpuru ụbọchị atọ.

28 Ma mụọ-ozī ahụ gwara m na ọtụtụ ga-ahụ ihe ndị dị ukwu karia ndị a, ruo n'ebum-n'obi na ha ga-ekwere na “ihe iriba-ama nile ndị a na ihe-ebu-be nile ndị a ga-emezu n'elu iru nile nke ala nke a, ruo n'ebum-n'obi na-agaghị enwe ihe ga-akpata ekweghị ekwe n'etiti umu nke mmadu—

29 Ma nke a ruo n'ebum-n'obi na onye ọbụla ga-ekwere a ga-azọputa ya, ma na ndị ọbụla nke na-agaghị ekwere, “ikpe ziri-ezi ga-abiakwasị ha; na kwa ọburu na a ma ha ikpe ha wetakwasị onwe ha amam-ikpe nke ha.

30 Ma ugbua cheta, cheta, umunne m nwoke, na onye ọbụla nke lara n'iyi, na-alara onwe ya n'iyi; ma onye ọbụla na-eme ajọ-omume, na-emere ya onwe ya; n'ihī na lee, unu “nwere onwe unu; e nyere unu ohere imere onwe unu otu unu choro; n'ihī na lee, Chineke enyewo unu ọmuma ihe ma o mewo ka unu nwere onwe unu.

31 O nyewo unu ka unu wee “mata ihe-oma site n'ihē ọjọ,

ma o nyewo unu ka unu nwe ike ʰhoro ndu ma-ọbu onwu; ma unu nwere ike ime ihe oma ma ʿewetaghachī unu n'ihē ahụ nke dī mma, ma-ọbu nweta ihe ahụ nke dī mma eweghachiri nye unu; ma-ọbu unu nwere ike ime ihe ọjọ, ma nweta ihe ahụ nke dī njo eweghachiri nye unu.

ISI 15

Onye-nwe tara ndi Nifai ahuhu n'ihī na ọ huri ha n'anya—ndi Leman agbanwere kwusiri ike ma nosie ike n'okwukwe ahụ—Onye-nwe ga-emere ndi Leman ebere n'ubochi ndi ikpe-azu. Ihe dika n'afọ 6 tutu amuo Kraist.

MA ugbua, umunne m nwoke m huri n'anya, lee, ana m ekwuputara unu na ma ọbughị na unu ga-echeghari, a ga-ahapuru unu ulo unu nile i “toḡboro n'efu.

2 E, ma ọbughị na unu cheghariri, ndi nwunye unu ga-enwe nnukwu ihe ga-akpatara ha iru uju n'ubochi nke ha ga-enye ara; n'ihī na unu ga-anwa igbapu ma agaghị enwe ebe mgbaba; e, ma ahuhu ga-adiri ndi “ji nwa, n'ihī na ha ga-adị arọ ma ha agaghị enwe ike igbapu; ya mere, a ga-azoda ha ma a ga-ahapu ha ka ha laa n'iyi.

3 E, ahuhu na-adiri ndi a, ndi a na-akpo ndi nke Nifai ma ọbughị na ha ga-echeghari, mgbe ha

27a 1 Nif. 19:10;

3 Nif. 8:3.

28a 1 Nif. 12:4–5.

29a NGAN Ikpe nke Ikpe-azu.

30a 2 Nif. 2:26–29;

Moses 6:56.

NGAN Ohere-Ihoro.

b NGAN Mmata-ihē.

31a Moro. 7:16.

b 2 Nif. 2:28–29;

Alma 3:26–27.

c Alma 41:3–5.

15 1a Mat. 23:37–38.

2a Mat. 24:19.

ga-ahụ ihe iriba-ama nile ndị a na ihe-ebube nile nke a ga-ego-sị ha; n'ihì na lee, ha abururwọ-rị ndị a họtara nke Onye-nwe; e, ndị nke Nifai ka ọ hụworo n'anya, na kwa na o nyewo ha "nnukwu ahụhụ; e, n'ubochi nile nke ajọ-omume ha nile ka o nyeworo ha nnukwu ahụhụ n'ihì na ọ hūrū ha n'anya.

4 Mana lee ụmụnne m nwoke, ndị Leman ka ọ kpworo asi n'ihì ihe nile ha meworo bu ajọ-omume esepughị-aka, ma nke a n'ihì ajọ-omume nke "omenala nke ndị nna ha. Mana lee, nzọputa abiaworu ha site na nkwsa ozi-oma nke ndị Nifai; ma n'ihì nzube nke a ka Onye-nwe ^bgbatīworu ubochi ha nile.

5 Ma ọ di m ka asi na unu ga-ahụ na "akukū nke kariṛi n'ime ha nọ n'uzọ nke orū ha, ma ha na-aga n'ihì-aka-n'anya n'iru Chineke, ma ha na-eluru-anya n'idebe iwu-nsọ ya nile na usoro-iwu ya nile na mkpebi ya nile dika iwu nke Moses siri di.

6 E, asi m unu, na akukū nke kariṛi n'ime ha na-eme nke a, ma ha na agbalị jiri irusi-orū ike n'enweghị ike-ogwugwu ka ha wee kpota ụmụnne ha nwo-ke ndị fodoru n'omuma nke ezi-okwu ahụ; ya mere e nwere otutu ndị na-agbakonye n'onu-ogugu ha kwa ubochi.

7 Ma lee, unu matara n'onwe unu, n'ihì na unu ahūwo ya, na ka ha ra bu ndị n'ime ha eweta-woro n'omuma nke ezi-okwu

ahụ, na n'imata maka ajọ na iru-arū nke omenala nile nke ndị nna ha, ma e dubara n'ikwe-nye na akwukwọ-nsọ nile ahụ, e, amuma nile nke ndị-amuma di nsọ, ndị nke e dere ede, nke na-eduga ha n'okwukwe n'Onye-nwe, ma ruo na nche-ghari, bu okwukwe na nche-ghari nke na-eweta "mgbanwe nke obi nye ha—

8 Ya mere, ka ha ra bu ndị bia-woro na nke a, unu matara n'o-nwe unu na ha "kwusiri ike ma guzogidesie ike n'okwukwe ahụ, na n'ime ihe ahụ e jiworo mee ka ha nwere onwe ha.

9 Ma unu matakwaru na ha "eliwo ngwa-ogu ha nile nke agha n'ala, ma ha na-atu egwu iwelite ha eleghi-anya site n'uzọ obula ha ga-eme mmehie; e, unu ga-ahụ na ha na-atu egwu ime mmehie—n'ihì na lee ha ga-ahapụ onwe ha ka a zoda ha n'ala na ka ndị iro ha gbuo ha, ma ha agaghị ewelite mma-agma ha nile megide ha, ma nke a n'ihì okwukwe ha na Kraist.

10 Ma ugbua, n'ihì ikwusike ha mgbe ha kwere n'ihē ahụ nke ha kwere, n'ihì na n'ihì iguzosike ha mgbe obula a gbaara ha ama, lee, Onye-nwe ga-agozi ha ma gbatia ubochi ha nile ogologo, na-agbanyeghi ajọ-omume ha—

11 E, obuna ma oburu na ha ga-ala azu n'ekweghi ekwe Onye-nwe "ga-agbatia ubochi ha nile ogologo, ruo mgbe oge ahụ

3a Ilu 3:12;
Ndị-Hib 12:5-11;
OznQd. 95:1.
4a NGAN Omenala nile.

b Alma 9:16.
5a Hil. 13:1.
7a NGAN Mgbanwe,
Onye Agbanwere.

8a Alma 23:6; 27:27;
3 Nif. 6:14.
9a Alma 24:17-19.
11a Alma 9:16.

ga-abia nke e kwuwo maka ya site n'onu ndi nna anyi, na kwa site n'onu onye-amuma ^bZinos, na otutu ndi-amuma ozọ, gbasara iwetaghachi umunne anyi nwoke, ndi Leman, ozọ n'omuma nke ezi-okwu ahụ —

12 E, asi m unu, na n'oge ndi ikpe-azu "nkwa nile nke Onye-nwe ka esetipuworo nye umunne anyi nwoke, ndi Leman; ma na-agbanyeghi otutu mkpagbu nile ndi ahụ nke ha ga-enwe, ma na-agbanyeghi a ^bga-akwaghari ha ma n'iru ma n'azu n'iru nke elu uwa, ma a chọọ ha nta, ma a ga-enye ha otiti ihe ma chusasia ha na mba nile, na-enweghi ebe mgbaba, Onye-nwe ga-emere ha 'ebere.

13 Ma nke a bu dika amuma ahụ, na a ^aga-akpota kwa ha ozọ n'ezi omuma-ihe, nke bu omuma nke Onye-mgbaputa ha, na nnukwu na ezi ^bonye-ozuzu-aturu ha, ma aganye ha n'etiti aturu ya.

14 Ya mere asi m unu, o ^aga-akara ha mma karja unu ma obughi na unu cheghariri.

15 N'ihia na lee, "egosiri ha oru nile ahụ di ukwu nke egosiwo-ro unu, e, nye ha bu ndi laworo azu n'ekweghi-ekwe n'ihia omenala nile nke ndi nna ha, unu nwere ike ihu n'onwe unu na ha agaghi ala kwa azu ozọ mgbe obula n'ekweghi-ekwe.

16 Ya mere, ka Onye-nwe kwuru: Agaghi m ebibi ha kpam-

kpam, mana a ga m eme ka n'ubochi nke amamihe m ha ga-alaghachikwute m ozọ, ka Onye-nwe kwuru.

17 Ma ugbua lee, ka Onye-nwe kwuru, gbasara ndi nke ndi Nifai ahụ: O buru na ha agaghi echeghari, ma leruo-anyana eme ihe m choro, aga m "ebibi ha kpam-kpam, ka Onye-nwe kwuru, n'ihia ekweghi-ekwe ha na-agbanyeghi otutu oru di ukwu ndi nke m ruworo n'etiti ha; ma dika Onye-nwe na-adidi ndu n'ezie ihe ndi a ga-adidi, ka Onye-nwe kwuru.

ISI 16

Ndi Nifai nile kwere n'ihia Samuel kwuru, Nifai mere ha baptism — Agaghi enwe ike igbu Samuel site n'aku nile na okwute nile nke ndi Nifai na-echegharibeghi — Ufodu ga-emesi obi ha ike, ma ndi ozọ na-ahu ndi muo-ozu. — Ndi ahụ na-ekweghi-ekwe na-asi na o kwesighi-ekwesị ikwere na Kraist na obibia ya na Jerusalem. Ihe dika n'afọ 6 ruo 1 tutu amuo Kraist.

Ma ugbua, o wee ruo na e nwere otutu ndi nuru okwu nile nke Samuel, onye Leman, ndi nke o kwuru n'elu mgbidi nile nke obodo-ukwu ahụ. Ma ka ha ra bu ndi kwere n'okwu ya gara n'iru ma na-achọ Nifai; ma mgbe ha biaruworo ma chota ya ha kwuputara mmehie ha

11b Hil. 8:19.
c 2 Nif. 30:5–8.
12a Inos 1:12–13.
b Mqm 5:15.
c 1 Nif. 13:31;

2 Nif. 10:18–19;
Jekob 3:5–6.
13a 3 Nif. 16:12.
b NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.

14a Hil. 7:23.
15a Mat. 11:20–23.
17a Hil. 13:6–10.

nile nye ya ma ha agoghì agò, na-achò ka e mee ha baptism nye Onye-nwe.

2 Mana ka ha ra bù ndị na ekweghì n'okwu nile nke Samuel wesara ya iwe; ma ha tūrū ya okwute n'elu mgbidi ahụ, na kwa ọtụtụ gbara ya akụ dika o guzoro n'elu mgbidi ahụ; mana Mụọ nke Onye-nwe nọnyere ya, nke mere na ha enweghì ike ituta ya okwute ha nile obughì ma akụ ha nile.

3 Ugbuga mgbe ha hūrū na ha enweghì ike ituta ya, e nwere ọtụtụ ndị ọzọ kwere n'okwu ya nile, nke mere na ha pụgawurū Nifai ka e mee ha baptism.

4 N'ihì na lee, Nifai nọ na-eme baptism, ma na-ebu-amụma, ma na-ekwusa ozi-oma, na-eti nche-gharị nye ndị ahụ, na-egosì ihe iriba-ama na ihe-ebube nile, na-arū "orū-ebube nile n'etiti ndị ahụ, ka ha wee mata na Kraịst ahụ ^bga-abịarịrị n'oge na-adighì anya—

5 Na-agwa ha maka ihe ndị ga-abịarịrị n'oge na-adighì anya, ka ha wee mata ma cheta n'oge nke obibia ha na ha e mewo ka ha mata ha tutu oge eruo, na nzube na ha ga-ekwere; ya mere ka ha ra bù ndị kwere n'okwu nile nke Samuel gawurū ya ka e mee ha baptism, n'ihì na ha biara na-eche-gharị na-ekwuputa mmehie ha nile.

6 Mana akụkụ nke ndị karịrị n'ime ha ekweghì n'okwu nile nke Samuel; ya mere mgbe ha hūrū na ha enweghì ike ituta ya okwute ha nile na akụ ha

nile, ha tikuru ọchị-agma nile ha, na-asì: Kpọrọ nwoke a ma kee ya agbụ, n'ihì na lee o nwere ajọ-omụ; ma n'ihì ike nke ekwensu ahụ nke dī n'ime ya anyị enweghì ike ituta ya okwute anyị nile na akụ anyị nile; ya mere kpọrọ ya ma kee ya agbụ, ma kpọrọ ya.

7 Ma mgbe ha garuru imetụ ya aka, lee ọ tūdatara onwe ya site na mgbidi ahụ, ma gbafuo site n'ala ha, e, obuna ruo n'obodo nke ya, ma malite ikwusa ozi-oma na ibu-amụma n'etiti ndị nke ya.

8 Ma lee, anughì kwa ihe gbasara ya ọzọ n'etiti ndị Nifai; ma otu a ka ihe nile nke ndị ahụ siri dī.

9 Ma otu a ka afọ nke iri asatọ na isii nke ọchichì nke ndị-ikpe na-achì ndị nke Nifai siri gwuchaa.

10 Ma otu a kwa ka afọ nke iri asatọ na asaa nke ọchichì nke ndị-ikpe siri gwuchaa, akụkụ ndị nke karịrị n'ime ndị ahụ na-anogide na mpako ha na ajọ-omume, ma akụkụ ndị nke karịrị ntakịrị na-aga n'ihì-aka n'anya n'iru Chineke karịa.

11 Ma ihe ndị a bù kwa ọnọdụ nile nke dī, n'afọ nke iri asatọ na asatọ nke ọchichì nke ndị-ikpe.

12 Ma e nwere nanị mgbanwe ntakịrị n'ihe omume nile nke ndị ahụ, ma obughì na ndị ahụ malitere isi ike karịa n'ajọ-omume, ma na-eme nke karịrị na nke karịrị nke ihe nke megidere iwu-nsọ nile nke Chineke,

n'afọ nke iri asatọ na iteghete nke ọchịchị nke ndị-ikpe.

13 Mana o wee ruo n'afọ nke iri iteghete nke ọchịchị nke ndị-ikpe, e nwere nnukwu "ihe iriba-ama nile e nyere ndị ahụ, na ihe-ebube nile; ma okwu nile nke ndị-amụma ^bmalitere imezu.

14 Ma "ndị mụọ-ozī pụtakwu-tere ndị mmadụ, ndị amamihe, ma kwupụtaara ha ozi ọma nke oke ọñụ; otu a n'afọ nke a akwụkwọ-nsọ nile malitere imezu.

15 Otu o sila dị, ndị ahụ malitere imesi obi ha ike, ha nile ma ọbụghị akụkụ ndị nke kachasiri kwere n'ime ha, ma na ndị Nifai na kwa na ndị Leman, ma malite idabere n'ume nke onwe ha na "amamihe nke onwe ha, na-asị:

16 Ufọdu ihe ka ha ga-akọta-woriji, n'etiti otutu; mana lee, anyị matara na nnukwu na ọrụ itụ-n'anya nile ndị a agaghị enwe ike imezu, ndị nke e kwuwooro maka ha.

17 Ma ha malitere itughari-uche na idọ ndorọ-ndorọ n'etiti onwe ha, na-asị:

18 Na ọ "dighi akọ na uche dị na ụdị ihe dika otu Kraịst ga-abia; ọburu otu ahụ, ma-ọbụ Okpara nke Chineke, Nna nke elu-igwe na nke ụwa, dika e kwuwo ya, gini mere ọ gaghi egosi anyị onwe ya dika nye ndị nke ga-anọ na Jerusalem?

19 E, gini mere ọ gaghi egosi

onwe ya n'ala nke a dika n'ala nke Jerusalem?

20 Mana lee, anyị matara na nke a bụ ajọ "omenala, nke enyedataworo anyị site n'aka ndị nna anyị, ime ka anyị kwere n'ufodu nnukwu na ihe itụ-n'anya nke ga-emezu, mana ọbụghị n'etiti anyị, kama n'ala nke di n'ebe di anya, ala nke anyị na-amaghi; ya mere ha nwere ike idebe anyị n'amaghi ama, n'ihina anyị enweghi ike ^bihu n'anya anyị na ha bụ ezi-okwu.

21 Ma ha ga, site na aghugho na nka nile di omimi nke ajọ-onye ahụ, ruo ufodu nnukwu ihe omimi nke anyị na-enweghi ike ighota, nke ga-edebe anyị n'okpuru ibu umu-oru nye okwu ha nile, na kwa umu-oru nye ha, n'ihina anyị dabere ha ikuziri anyị okwu ahụ; ma otu a ka ha ga-esi debe anyị n'amaghi-ama ma ọburu na anyị gadanyere ha onwe anyị, ọbuchi nile nke ndu anyị.

22 Ma otutu ihe ndi ozo ka ndi ahụ chelitere n'obi ha, ndi bu ihe nzuzu na "ihe efu; ma e nyere ha nnukwu nsogbu, n'ihina na Setan kpalitere ha ime ajọ-omume esepughi-aka; e, ọ gaghariri na-agbasa asiri nile na ndorọ-ndorọ nile n'elu iru nile nke ala ahụ, ka o wee na emesi obi nile nke ndi ahụ ike megide ihe nke di mma na megide ihe nke ga-abia.

23 Ma na-agbanyeghi ihe iriba-ama nile na ihe-ebube nile ndi e wetara n'etiti ndi nke

13a 3 Nif. 1:4.

^b Hil. 14:3-7.

14a Alma 13:26.

15a Aisa. 5:21.

18a Alma 30:12-13.

20a NGAN Omenala nile.

^b Ita 12:5-6, 19.

22a NGAN Efu, Ihe-efu.

Onye-nwe, na ọtụtụ ọrụ-ebube nile nke ha mere, Setan jidesiri obi nile nke ndị ahụ ike n'elu iru nile nke ala ahụ.

24 Ma otu a ka afọ nke iri-iteghete nke ọchịchị nke ndị-

ikpe na-achị ndị nke Nifai siri gwuchaa.

25 Ma otu a ka akwụkwọ nke Hilaman siri gwuchaa, dika akụko-ndekota nke Hilaman na umụ ya nwoke siri dị.

NIFAI NKE ATO AKWUKWỌ NKE NIFAI

NWA NWOKE NKE NIFAI, ONYE BỤ NWA NWOKE NKE HILAMAN

Ma Hilaman buurụ nwa nwoke nke Hilaman, onye buurụ nwa nwoke nke Alma, onye buurụ nwa nwoke nke Alma, ebe ọ bụ onye si na agburu nke Nifai onye buurụ nwa nwoke nke Lihai, onye siri na Jerusalem puta n'afọ nke mbu nke ọchịchị nke Zedekai, eze nke Juda.

ISI 1

Nifai, nwa nwoke nke Hilaman, puru site n'ala ahụ, ma nwa ya nwoke Nifai wee debe akụko-ndekota ahụ — Ọbunadi na ihe iriba-ama nile na ihe-ebube nile ga-ejuputa, ndi ajoyo-omume turu atumatu igbu ndi ezi-omume — Abali nke omumu nke Kraist wee bjaruo — E nyere ihe iriba-ama ahụ, ma kpakpando ohuru wee puta — Ikwu okwu ugha nile na nghogbu nile wee bawanye, ma ndi ori Gadianton wee gbuo otutu. Ihe dika site na afọ 1 ruo 4 mgbe a musiri Kraist.

UGBUA o wee ruo na afọ nke iri iteghete na otu agafewo ma ọ buurụ "nari afọ isii site n'oge nke Lihai hapuru Jerusalem; ma ọ buurụ n'afọ nke

Lakoniōs buurụ onye-isi-ikpe na onye-ọchịchị n'ala ahụ.

2 Ma Nifai, nwa nwoke nke Hilaman, apuroriji site n'ala nke Zarahemla, nyefee ike ọchịchị n'aka nwa ya nwoke "Nifai, onye buurụ nwa ya nwoke nke kachasi buru okenye, gbasara ^bepekele nke bras ahụ, na akụko-ndekota nile nke e debeworo, na ihe nile ndi ahụ nke e debeworo nsọ site n'opupu nke Lihai puru site na Jerusalem.

3 Mgbe ahụ ọ puru site n'ala ahụ, ma "ebe ọ gara, odighi onye matara, ma nwa ya nwoke Nifai debere akụko-ndekota ndi ahụ n'onodu ya, e, akụko-ndekota nke ndi a.

4 Ma o wee ruo na mmalite afọ nke iri iteghete na abuo, lee, ibu-amuma nile nke ndi-amuma

[3 NIFAI]
1 1a 2 Nif. 25:19.
2a NGAN Nifai,

Nwa-nwoke nke
Nifai, Nwa-nwoke
nke Hilaman.

^b Alma 37:3–5.
3a 3 Nif. 2:9.

malitere imezu na njuputa karija; n'ih i na a malitere inwe nnukwu ihe iriba-ama karija na nnukwu oru-ebube karija e mere n'etiti ndi ahụ.

5 Mana e nwere ufodu ndi malitere ikwu na oge ahụ agafewo maka okwu nile ahụ imezu, nke Samuel, onye nke Leman "kwuru.

6 Ma ha malitere inuri-onu n'ih ihe mere umunne ha ndi nwoke na-asị: Lee oge ahụ agawo, ma okwu nile nke Samuel emezubeghi; ya mere, onu unu na okwukwe unu gbasara ihe nke a abuworiji ihe efu.

7 Ma o wee ruo na ha mere nnukwu ogba-aghara n'akuku nile nke ala ahụ; ma ndi nke kwere malitere ino na mwute, eleghi anya n'uzo obula ihe ndi ahụ nke e kwuwo nwere ike ghara imezu.

8 Mana lee, ha chегidesiri nche ike maka ehie ahụ na abali ahụ na ehie ahụ nke gadi ka otu ehie dika a ga-asị na enweghi abali di, ka ha nwe ike mata na okwukwe ha abughiri n'efu.

9 Ugbua o wee ruo na e nwere otu ubochi ndi ahụ n'ekweghi-ekwe weputara, na ndi nile ahụ kwere n'omenala nile ndi ahụ, a "ga-egbu ha ma obughi na ihe iriba-ama ahụ ga-emezu, nke Samuel onye-amuma nyeworo.

10 Ugbua o wee ruo na mgbe Nifai, nwa nwoke nke Nifai,

huru ajo-omume nke a nke ndi ya, obi ya diri na mwute karija akari.

11 Ma o wee ruo na o puru ma kpo onwe ya isi-ala n'elu ala ahụ, ma tie nnukwu mkpu nye Chineke ya n'aha ndi ya, e, ndi ahụ a chorọ ibibi n'ih i okwukwe ha n'omenala nke ndi nna ha.

12 Ma o wee ruo na o tikusiri Onye-nwe mkpu ike "ubochi ahụ nile; ma lee, olu nke Onye-nwe biakwute ya, na-asị:

13 Welite isi gi elu ma no n'ezigbo onu; n'ih i na lee, oge ahụ adiwo nso, ma n'abali nke a ka a ga-enye ihe iriba-ama ahụ, ma "n'echi ya ka m ga-abia n'ime uwa, igosi uwa na m ga-emezu ihe nile nke m meworo ka e "kwuo site n'onu nke ndi-amuma m nile di nso.

14 Lee, "abiakwute m ndi nke m, bimezu ihe nile nke m meworo ka umu nke mmadu mata site na "nto-ala nke uwa, na ime iwu ahụ, "ma nke Nna ma nke Okpara—nke Nna n'ih i m, na nke Okpara n'ih i anu-aru m. Ma lee, oge ahụ di nso, ma n'abali nke a ka a ga-enye ihe iriba-ama ahụ.

15 Ma o wee ruo na okwu nile nke biaruru Nifai e mezuru ha, dika otu e siworo kwuo ha, n'ih i na lee, n'oge odida anyanwu e nweghi "ochihiri; ma o malitere itu ndi ahụ n'anya n'ih i na e nweghi ochihiri mgbe abali biara.

5a Hil. 14:2–4.

9a NGAN Ogbugbu n'ih i Okwukwe, Onye e Gburu n'ih i Okwukwe ya na Jisus Kraist.

12a Inos 1:4; Alma 5:46.

13a Luk 2:10–11.

b NGAN Jisus Kraist—
Ibu-amuma nile
banyere omumu na
onwu nke Jisus

Kraist.

14a Jon 1:11.

b Mat. 5:17–18.

c Alma 42:26.

d OznOd. 93:3–4.

15a Hil. 14:3.

16 Ma e nwere ọtụtụ, ndị na-ekwebeghi okwu nile nke ndi-amuma ahụ, ndi "dara n'ala ma wee di ka a ga-asị na ha nwurụ anwụ, n'ihị na ha matara na nnukwu ^batumatụ nke mbibi, nke ha ọtgboworo maka ndi nke kwere n'okwu nile nke ndi-amuma, e meworiji ka ha ghara inwe isi, n'ihị na ihe iriba-ama nke e nyeworo abiaruwo nso.

17 Ma ha malitere imata na Okpara nke Chineke ga-aputariji ihe n'oge na-adighi anya; e, na nke-nke, ndi nile bi n'elu iru nke ala ahụ nile site n'odida-anyanwu ruo n'owuwa-anya-nwu, ma n'ala di n'elu elu ma n'ala di na ndida-ndida, oturu ha n'anya nke mere na ha dara n'ala.

18 N'ihị na ha matara na ndi-amuma agbawo-ama maka ihe ndi a otutu afọ gara aga, ma na ihe iriba-ama ahụ nke e nyeworo adiwo nso, ma ha malitere itu-egwu n'ihị ajọ-omume ha na ekweghi-ekwe ha.

19 Ma o wee ruo na e nweghi ochichiri n'abalị nile ahụ, kama e nwere ihe dika o bu n'etiti ehihie. Ma o wee ruo na anyanwu wakwara ozọ n'ututu, dika usoro ya ziri-ezi siri di, ma ha matara na o bu ubochi ahụ nke a "ga-amu Onye-nwe, n'ihị ihe iriba-ama ahụ nke e nyeworo.

20 Ma o ruwo, e, ihe nile, mpekere nile, dika okwu ndi-amuma nile ahụ siri di.

21 Ma o wee ruo kwa na

"kpakpando ohuru putara, dika okwu ahụ siri di.

22 Ma o wee ruo na site n'oge a gaa n'iru a malitere inwe otutu-okwu-ugha e zipuru n'etiti ndi ahụ, site n'aka Setan, imesi obi ha ike, ruo n'ebum-n'obi na ha nwere ike ha agaghi e kwere n'ihe iriba-ama nile ndi ahụ na ihe-ebube nile nke ha hụworo; manana-agbanyeghi okwu-ugha nile ndi a na nghogbu nile ndi nke kariri na ndi ahụ kwere, ma a gbanwere ha nye Onye-nwe.

23 Ma o wee ruo na Nifai gara n'iru n'etiti ndi ahụ, na kwa otutu ndi ozọ, na-eme baptism baa na ncheghari, n'ime nke e nwere nnukwu "nsachapu nke mmehie nile. Ma otu a ndi ahụ malitekwara ozọ inwe udo n'ala ahụ.

24 Ma enweghi ndoro-ndoro, ma obughi ole na ole ndi malitere ikwusa ozi-oma, na-agba mbọ igosi site n'akwukwo nso nile na o dighi kwa "mkpa ozọ idebe iwu nke Moses. Ugbua n'ihe nke a ha mehiere, na-aghotabeghi akwukwo-nsọ nile.

25 Mana o wee ruo na n'oge na-adighi-anya ha gbanwere, ma e mere ka ha kwenye maka amaghi-eme ahụ nke ha nooro n'ime ya, n'ihị na e mere ka ha mata na iwu ahụ "emezubeghi ya, ma na a ga-emezuri ya na mpekere obula; e, okwu ahụ biakwutere ha na a ga-emezuri ya; e, na otu mpekere ma-obu nke dikarisi ntakiri agaghi

16a Hil. 14:7.

b 3 Nif. 1:9.

19a Luk 2:1-7.

21a Mat. 2:1-2; Hil. 14:5.

23a NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

24a Alma 34:13.

25a Mat. 5:17-18.

agabiga ruo mgbe a ga-emezu ha nile; ya mere n’ime otu afo ahụ ka e wetara ha na mmata nke amaghị-eme ha ma ha kwuputara iri mpe ha nile.

26 Ma otu a, afo nke iri iteghete na abuo gafere, na-eweta ozioma nile nye ndi ahụ n’ihi ihe iriba-ama nile nke mezuru, dika okwu nile nke ibu-amuma nke ndi-amuma nile di nsọ siri di.

27 Ma o wee ruo na afo nke iri iteghete na ato gafekwara n’udo, ma obughi maka “ndi ori Gadian-ton, ndi biiri n’elu ugwu nile ahụ, ndi nochizuru ala ahụ; n’ihi na oke isi-ike ka ebe ewusiri-ike ha nile di na ebe nzuzo ha nile nke mere na ndi ahụ enweghi ike imeri ha; ya mere ha mere otutu igbummadu, ma mee nnukwu ogbugbu n’etiti ndi ahụ.

28 Ma o wee ruo na n’afọ nke iri iteghete na anọ ha malitere imuba ebe o di ukwu, n’ihi na e nwere otutu ndi nghotahie n’ime ndi Nifai ndi gbakwuru ha, nke butere nnukwu mwute nye ndi Nifai ahụ ndi no n’ala ahụ.

29 Ma e nwekwara ihe butere nnukwu mwute n’etiti ndi Leman; n’ihi na lee, ha nwere otutu umu ndi tolitere ma malite igbasi ike n’otutu afo, nke mere na ha kwuruziri n’onwe ha, ma ufodu ndi bu “ndi nke Zorom dufuru ha, site n’ikwu okwu ugha nile na okwu otuto erughi-n’obi nile, isonye ndi ori Gadian-ton ahụ.

30 Ma otu a ka ndi Leman siri nwee kwa mkpagbu, ma malite ibelata n’ihe gbasara okwukwe ha na ezi-omume, n’ihi ajo-omume nke ogbo ndi nke na-ebilite.

ISI 2

Ajo-omume na ihe aru nile wee bawanye n’etiti ndi ahụ — Ndi Nifai na ndi Leman wee di n’otu ichekwa onwe ha megide ndi ori Gadian-ton — Ndi Leman a gbanwere ghorọ ndi ocha ma a kporo ha ndi Nifai. Ihe dika site na afo 5 ruo na 16 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo na otu a ka afo nke iri iteghete na ise sikwara gafee, ma ndi ahụ malitere ichedu ihe iriba-ama nile na ihe ebube nile ndi ahụ ha nworo, ma malite inwe itu-n’anya di ntakiri ntakiri n’ihe iriba-ama nile ma obu ihe-ebube nile si n’elu-igwe, nke mere na ha malitere isi ike n’obi ha nile, ma kpuo-isi n’echiche ha nile, ma malite ekweghi ihe nile nke ha nworo ma hwo—

2 Na-echeputa ufodu ihe efu n’obi ha nile, na e mere ya site na ndi mmadu na site n’ike nke ekwensu, idupu na “ighogbu obi nile nke ndi ahụ; ma otu a ka Setan siri nweta kwa onwunwe nke obi nile nke ndi ahụ ozọ, nke mere na o mere ka isi kpuo ha n’anya ma dufuo ha ikwere na ozizi nke Kraist bu ihe nzu-zu na ihe efu.

3 Ma o wee ruo na ndị ahụ malitere ịgbasi ike n'ajọọ-omume na ihe arụ nile; ma ha ekweghị na a ga-enwe kwa ihe iriba-ama ndị ọzọ ma-ọbụ ihe-ebube ndị ọzọ a ga-enye; ma Setan "gaghariri, na-edufu obi nke ndị ahụ, na-anwa ha ma na-eme ha ka ha na-eme nnukwu ajọọ-omume n'ala ahụ.

4 Ma otu a ka afọ nke iri iteghete na isii siri gafee; na kwa nke iri iteghete na asaa; na kwa nke iri iteghete na asatọ; na kwa afọ nke iri iteghete na iteghete;

5 Na kwa otu nari afọ agafewo site n'ụbọchị nile nke "Mosaja, onye bụ eze na-achị ndị nke ndị Nifai.

6 Ma nari afọ isii na iteghete agafeworị site n'oge Lihai hapụrụ Jerusalem.

7 Ma afọ iteghete agafeworị site n'oge mgbe e nyere ihe iriba-ama ahụ, nke ndị-amụma kwuru maka ya, na Kraịst ga-abia n'ime ụwa.

8 Ugbua ndị Nifai malitere ịgbakọ oge ha site n'oge a mgbe e nyere ihe iriba-ama ahụ ma-ọbụ site n'ọbibia nke Kraịst; ya mere, afọ iteghete agafeworị.

9 Ma Nifai onye bụrụ nna nke Nifai, onye nlekọta nke akụkọ-ndekọta ahụ nile, "alaghachighi n'ala nke Zarahemla, ma ọdighi ebe ọbula e nwere ike ichọta ya n'ala ahụ nile.

10 Ma o wee ruo na ndị ahụ nọgidewara n'ajọọ-omume, na-agbanyeghi ọtụtụ ikwusa ozi-oma na ibu-amụma ahụ

nke e zitara n'etiti ha; ma otu a ka afọ nke iri sikwara gafee; na kwa afọ nke iri na otu gafekwara n'ajọọ-omume.

11 Ma o wee ruo n'afọ nke iri na atọ, a malitere inwe agha nile na ndorọ-ndorọ nile n'akụkụ ala ahụ nile; n'ihi na ndị ori Gadianton adiwo imerime n'onu-ogugu, ma ha gburu ọtụtụ ndị ahụ, ma laa ọtụtụ obodo-ukwu n'iyi, ma gbasaa nnukwu onwu na ogbugbu nke ọtụtụ mmadụ n'akụkụ nile nke ala ahụ, nke mere na o diiri mkpa na mmadụ nile ndị ahụ, ma ndị Nifai ma ndị Leman, kwesiri iburu ngwa-gha megide ha.

12 Ya mere, ndị Leman nile ndị buruworu ndị agbanwere nye Onye-nwe diiri n'otu ha na umunne ha nwoke, ndị Nifai, ma a manyere ha, maka nche-kwa nke ndụ ha nile na ndị nwunye ha na umu ha, iwelite ngwa-gha megide ndị ori Gadianton ahụ, e, na kwa ikwado ihe nile ruru ha, na ohere nile nke ndị nzuko-nsọ ha na nke ofufe ha, na "inwere onwe ha na ^bntohapu ha.

13 Ma o wee ruo na tutu afọ nke iri na atọ a gafesiri a majara ndị Nifai maka mbibi kpamkpam n'ihi agha nke a, nke joroworo njọ kara.

14 Ma o wee ruo na ndị Leman ahụ ndị jikotaworo onwe ha onu ha na ndị Nifai a gunyere ha n'etiti ndị Nifai;

15 Ma "obubu-onu ha e wepuru

3a Ozno. 10:27.

5a Mosa. 29:46-47.

9a 3 Nif. 1:2-3.

12a NGAN Inwere-onwe,
Nnwere-onwe.

b NGAN Ntōhapu.

15a Alma 17:15; 23:18.

ha ya, ma akpukpo-arụ ha di-kwara ^bocha dika nke ndi Nifai;

16 Ma umu okorobia ha na umu-ada ha makwara mma karja, ma a gunyere ha n'etiti ndi Nifai, ma a kporo ha ndi Nifai. Ma otu a ka afọ nke iri na ato siri gwuchaa.

17 Ma o wee ruo na mmalite afọ nke iri na anọ, agha ahụ di n'etiti ndi ori ahụ na ndi nke Nifai gara n'iru ma joọ njo karja, otu o sila di, ndi nke Nifai ritara uru karja ndi ori ahụ, nke mere na ha chughachiri ha azu site n'ala ha nile baa n'ime ugwu nile ahụ na n'ime ebe nzuzo ha nile.

18 Ma otu a ka afọ nke iri na anọ siri gwuchaa. Ma n'afọ nke iri na ise ha bjarutere imegide ndi nke Nifai; ma n'ih i ajọomume nke ndi nke Nifai, na otutu ndoro-ndoro nile na nghotahie nile, ndi ori Gadian-ton ritara otutu uru karja ha.

19 Ma otu a ka afọ nke iri na ise siri gwuchaa, ma otu a ka ndi ahụ siri noro n'onodu nke otutu mkpagbu; ma "mma-agma nke mbibi koro n'ofe isi ha, nke mere na o foduru ntakiri ka e jiri ya gbuda ha, ma nke a n'ih i ajọomume ha.

ISI 3

Gidianhai, onye-ndu ndi Gadian-ton, jiri ikike rio ka Lakoniös na ndi Nifai nyefee onwe ha na ala ha nile—Lakoniös hoputara Gidgidonai dika onye-isi ochi-agma nke ndi-agma nile—Ndi Nifai gbako-

tara na Zarahemla na Uju ichekwa onwe ha. Ihe dika afọ 16 ruo 18 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na n'afọ nke iri na isii site n'obibia nke Kraist, Lakoniös, onye-ochichi nke ala ahụ, natara akwukwoz site n'aka onye-ndu na onye-ochichi nke otu ndi ori a; ma ndi a bu okwu ndi ahụ e dere, na-asi:

2 Lakoniös, onye a ma ama karichaa na onye-isi ochichi nke ala ahụ, lee, ana m ede akwukwoz nke a nye gi, ma na-enye gi nnukwu otuto kariri akari n'ih i kwusi ike gi, na kwa ikwusi ike nke ndi gi, na ime ka ihe ahụ nke unu chere na ha bu ihe ruru unu na ntōhapu, e, unu guzoro nke oma, dika a ga-asi na aka nke otu chi kwadoro unu, na nchekwa nke ntōhapu unu, na arja unu, na mba unu, ma-obu ihe ahụ nke unu na-akpo otu ahụ.

3 Ma o yiri m ihe omiko, onye a ma ama karichaa Lakoniös, na unu ga-adi nzuzu otu a na ihe-efu nke icha na unu ga-enwe ike iguzogide otutu ndi nwoke na-enweghi egwu otu a ndi no n'okpuru ochichi m, ndi no ugbua n'oge a na-eguzo na ngwa-agma ha nile, ma jiri obi inu oku na-eche okwu ahụ—Gbada nokwasị ndi Nifai ma bibie ha.

4 Ma mu, ebe m matara maka muo ha na-anaghi emeri emeri, ebe m choputaworo ha n'ogbo agha, na ebe m mataworo maka ikpo-asi mgbe nile na-adigide

ha n'ebe unu nọ n'ihì ọtụtụ mmejọ nke unu meworo ha, ya mere ọburu na ha ga-agbadata imegide unu ha ga-eji mbibi kpm kpm leta unu.

5 Ya mere edewo m akwụkwọ-ozi a, na-arachi ya n'aka nke m, na-enwe mmetuta maka ọdịmma unu, n'ihì ikwusi ike unu n'ihe ahụ nke unu kwere na ọ bụ ezi-okwu, na mụọ unu a ma ama n'ogbo agha.

6 Ya mere ana m e dere gi, na-achosi ike na unu ga-arara nye ndi m nke a, obodo-ukwu unu nile, ala unu nile, na ihe onwunwe unu nile, kari na ha ga-eji mma agha leta unu ma na mbi-bi ga-abiakwasị unu.

7 Ma-ọbụ n'okwu ndi ọzọ, rara onwe unu nye anyi, ma jikota nụ onwe unu na anyi ma mata "orụ nzuzo anyi nile ma ghoọ ụmụnne anyi nwoke ka unu wee dika anyi—ọbụghị ndi oru anyi, kama ụmụnne anyi nwoke na ndi anyi na ha soro nwere ihe anyi nile.

8 Ma lee, "añuorọ m gi iyi, ọburu na i mee nke a, jiri inu-yi, a gaghi ebibi gi; mana ọburu na i gaghi eme nke a, añuorọ m gi iyi jiri inu-yi, na n'onwa ọzọ aga m enye iwu na ndi-agma m ga-agbadata imegide unu, ma ha agaghị ejideghachi aka ha ma ha agaghị edebe, kama ha ga-egbu unu, ma ha ga-eme ka mma agha ahụ dakwasị unu ọbuna ruo mgbe unu na-agaghị adi kwa ọzọ.

9 Ma lee, abụ m Gidianhai; ma abụ m onye-ochichi nke "otunzuzo nke a nke Gadianton; otu nke na oru ahụ nile di na ya m mata na ha di ^bmma; ma ha bu nke 'mgbe ochie ma e nye-datawo ha nye anyi.

10 Ma ana m edegara gi akwụkwọ ozi a, Lakoniọs, ma enwere m olile-anya na i ga-enyepulite ala gi nile na ihe onwunwe gi nile, na-enweghi ikwafu ọbara, ka ndi m nke a nwe ike nwetaghachi ihe nile ruru ha na ochichi, ndi ghotahieworo puo site n'ebe unu nọ n'ihì ajoyo-omume unu n'idota site n'aka ha ihe nile ruru ha nke ochichi, ma ma-ọbụghị na unu mere nke a, aga m abo ọbọ mmejọ ha nile. Abụ m Gidianhai.

11 Ma ugbua o wee ruo mgbe Lakoniọs natara akwụkwọ-ozi a, ọ turu ya n'anya kari, n'ihì atughị-egwu nke Gidianhai ji ikike na-arịo onwunwe nke ala nke ndi Nifai, na kwa nke imaja ndi ahụ na ibo ọbọ mmejọ nile nke ndi ahụ na-anatabeghi mmejọ ọbula, ma ọbụghị na ha "emejowo onwe ha site na nghotahie puo gawkuru ndi ajoyo-omume ahụ na ndi ori ruru aru.

12 Ugbua lee, Lakoniọs a, onye-ochichi, buuru onye ezi-omume, ma e nweghi ike iyi ya egwu site na aririọ ikike nile na mmaja nile nke "onye ori; ya mere, ọ ñaghị ntị n'akwụkwọ-ozi nke Gidianhai, onye-ochichi nke ndi ori ahụ, mana o

3 7a Hil. 6:22–26.

8a Ita 8:13–14.

9a NGAN Ntugwa Nzuzo nile.

b Alma 30:53.

c Hil. 6:26–30;

Moses 5:29, 49–52.

11a Hil. 14:30.

12a Alma 54:5–11;

3 Nif. 4:7–10.

mere ka ndi ya kpokuo Onye-nwe maka ume n'oge ahụ mgbe ndi ori ahụ ga-agbadata imegide ha.

13 E, ọ zịgara ima okwa n'etiti ndi ahụ nile, ka ha wee kpokota ndinyom ha onu, na umu ha, igwe-anu ha na igwe-anumanu ha, na ihe onwunwe ha nile, ewezuga ala ha, n'otu ebe.

14 Ma o mere ka e wuo ebe ewusiri ike nile gburu-gburu ha, ma isi ike ya ga-adị ukwu karịa. Ma o mere ka ndi-agma, ma nke ndi Nifai ma nke ndi Leman, ma-obu nke ndi nile a gunyere n'etiti ndi Nifai, a gadebe ha dika ndi nche gburu-gburu ilekota ha, na iche ha nche maka ndi ori ahụ ehieha na abali.

15 E, ọ siri ha: Dika Onye-nwe na-adị ndu, ma obuighi na unu cheghariri site na ajo-omume unu nile, ma kpokuo Onye-nwe, odighi otu a ga-esi naputa unu site n'aka nile nke ndi-ori Gadianton ahụ.

16 Ma oke nnukwu na itu-na-nya ka okwu nile na ibu-amuma nile nke Lakoniōs di na ha mere ka egwu biakwasị ndi ahụ nile; ma ha tinyere onwe ha n'ezigbo oru n'ike ha ime dika okwu nile nke Lakoniōs siri di.

17 Ma o wee ruo na Lakoniōs hoputara ndi-isi ochi-agma na-achi ndi-agma nile nke ndi Nifai, idu ha n'oge mgbe ndi-ori ahụ ga-agbadata site n'ozara ahụ puta imegide ha.

18 Ugbua onye kachasiri buru

onye-isi n'etiti ndi-isi ochi-agma nile na onye-isi-agma nnukwu ndi-agma nile nke ndi Nifai a hoputara ya, ma aha ya buuru "Gidgidonai.

19 Ugbua ọ buuru omenala n'etiti ndi Nifai nile hoputara ndi-isi ochi-agma ha, (ma obuighi n'oge nile nke ajo-omume ha) otu onye nke nwere mụo nke mkpughe na kwa "ibu-amuma, ya mere, Gidgidonai a buuru nnukwu onye-amuma n'etiti ha, dika ọ bu kwa onye-isi-ike.

20 Ugbua ndi ahụ siri Gidgidonai: Kpee ekpere nye Onye-nwe, ma ka anyi galite n'elu ugwu-ukwu nile ahụ na n'ime ozara ahụ, ka anyi wee dakwasị ndi-ori ahụ ma bibie ha n'ala ndi nke ha.

21 Mana Gidgidonai gwara ha: Onye-nwe "ekwela; n'ihu na obu ruo na anyi ga-agbago imegide ha Onye-nwe "ga-arara anyi nye n'aka ha, ya mere anyi ga-ejikere onwe anyi n'etiti ala anyi nile, ma anyi ga-akpokota ndi-agma anyi nile onu, ma anyi agaghị aga imegide ha, kama anyi ga-echere ruo mgbe ha ga-abia imegide anyi; ya mere dika Onye-nwe na-adị ndu, obu ruo na anyi mee nke a ọ ga-arara ha nye n'aka anyi.

22 Ma o wee ruo n'afọ nke iri na asaa, na ngwucha nke afọ ahụ, ima-okwa nke Lakoniōs ahụ agaghariwo n'akuku iru nile nke ala ahụ, ma ha akporo-wo inyinya ha nile, na ugbo-ala ha nile, na igwe-ehi ha, na igwe-anu ha nile, na igwe-anumanu

ha nile, na akukū-ubi ha, na ihe onwunwe ha nile, ma zọrọ-ije na puku puku ma na iri iri puku, ruo mgbe ha nile garu-oro ebe ahụ nke a họtaworo na ha ga-akpọkọta onwe ha ọnụ, ichekwa onwe ha megide ndị-iro ha.

23 Ma ala ahụ nke a họtara bụrụ ala nke Zarahemla na ala ahụ nke dị n'etiti ala nke Zarahemla na ala nke Uju, e, ruo n'oke nke dịrị n'etiti ala nke Uju na ala nke Ọ tọgbọrọ-n'efu.

24 Ma e nwere nnukwu otutu puku ndi mmadu ndi a kpọrọ ndi Nifai, ndi kpọkọtara onwe ha ọnụ n'ala nke a. Ugbua Lakoniọs mere ka ha kpọkọta onwe ha ọnụ n'ala di na ndida ndida, n'ih i nnukwu obubu-onu nke diri "n'ala di n'elu elu.

25 Ma ha wugidesiri onwe ha ike megide ndi-iro ha; ma ha biri n'otu ala, na n'otu otu, ma ha turu egwu okwu nile nke Lakoniọs kwuworo, nke mere na ha cheghariri site na mmehie ha nile; ma ha kpere ekpere ha nye Onye-nwe Chineke ha, ka o "naputa ha n'oge nke ndi-iro ha ga-agbadata imegide ha na agha.

26 Ma ha nwere mwute kari n'ih i ndi-iro ha. Ma Gidgidonai mere ka ha mee "ngwa-ogu nile nke agha n'udi obula, ma ha ga-esi ike jiri ngwa-ogu, ma jiri ihe-ize mgbo, ma jiri ihe-ize-mgbo nta nile, dika udi nkuzi nke ya siri di.

ISI 4

Ndi-agma ndi Nifai wee merie ndi-ori Gadianton—E gburu Gidianhai, ma onye nnochi-anya ya, Zemnaraiha, akwugburu ya—Ndi Nifai wee too Onye-nwe maka mmeri ha nile. Ihe dika afọ 19 ruo 22 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo na ngwucha nke afọ nke iri na asato ndi-agma nile nke ndi-ori ahụ ejikerewo maka agha, ma malite igbadata na-ibia n'ike site n'ugwu-nta nile ahụ, ma puta site n'ugwu ukwu nile, ma n'ozara, na ebe ewusiri-ike ha nile, na ebe nzu-zo ha nile, ma malite iwere onwunwe nke ala ahụ nile ma ndi di n'ala di na ndida-ndida ma ndi di n'ala di n'elu-elu, ma malite iwere onwunwe nke ala ahụ nile nke ndi Nifai "hapu-oro, na obodo-ukwu nile ahụ a hapuoro ka ha tọgbọrọ n'efu.

2 Mana lee, e nweghi anu ohia obula ma-obu anu-ichu-nta n'ala ndi ahụ nile nke ndi Nifai hapuororiji, ma enweghi anu-ichu-nta diri ndi-ori ahụ nile ma obughi n'ime ozara ahụ.

3 Ma ndi-ori ahụ enweghi ike ino ma obughi n'ime ozara ahụ, n'ih i enweghi nri; n'ih i na ndi Nifai ahapuwo ala ha nile ka ha tọgbọrọ n'efu, ma ha achikotawo igwe-anu ha na igwe-anu-manu ha na ihe onwunwe ha nile, ma ha nọkọtara n'otu igwe.

4 Ya mere, e nweghi ohere maka ndi-ori ahụ ipunara ihe na

inweta nri, ma obughi ibialite n'agha n'ebe ghere oghe megide ndi Nifai; ma ndi Nifai ebe ha no n'otu igwe, ma ebe ha nwere nnukwu onu-ogugu di otu a, ma ebe ha dokwaworo ihe-oriri nile nye onwe ha, na inyinya nile na igwe-ehi, na igwe-anu n'udi obula, ka ha wee di ruo afọ asaa, n'ime oge nke ha nwere olile-anya ibibi-pu ndi-ori ahụ site n'elu iru nke ala ahụ, ma otu a ka afọ nke iri na asatọ siri gafee.

5 Ma o wee ruo na n'afọ nke iri na iteghete Gidianhai choputa-ra na o diiri mkpa na ya ga-agalite n'agha imegide ndi Nifai, n'ih na e nweghi ụzọ nke ha ga-enwe ike ibi ma obughi na o bu ipunara ihe ma zuo ori ma gbuo mmadu.

6 Ma ha anwaghi-anwa igbasa onwe ha n'elu iru nke ala ahụ nke ga-eme ka ha nwee ike zulite akuku-ubi, eleghi anya ndi Nifai abiakwasị ha ma gbuo ha, ya mere Gidianhai nyere ndi-agma ya nile iwu na n'afọ nke a ha ga-agalite n'agha megide ndi Nifai.

7 Ma o wee ruo na ha bialitere n'agha; ma o buuru n'onwa nke isii; ma lee, nnukwu na oke egwu ka ubochi ahụ diiri nke ha bialitere n'agha; ma ha kere ekike n'udi ekike nke ndi-ori; ma ha nwere akpukpo Nwa-aturu gburu gburu ukwu ha, ma e tejiri ha n'obara, ma a kpuru isi ha akpu, ma ha kpugidere ha epekele mkpuchi-isi ha; ma nnukwu na oke egwu ka udiri

nke ndi-agma nile nke Gidianhai ahụ diiri, n'ih ngwa-agma ha, na n'ih nteji e tejiri ha n'obara.

8 Ma o wee ruo na ndi-agma nile nke ndi Nifai, mgbe ha huru udiri nke ndi-agma nke Gidianhai, ha nile a daworiji n'ala, ma welitere mkpoku ha nile nye Onye-nwe Chineke ha, na o ga-edebe ha ma naputa ha site n'aka nile nke ndi-iro ha.

9 Ma o wee ruo na mgbe ndi-agma nile nke Gidianhai huru nke a ha malitere iti mkpu n'otu olu na-adasike, n'ih onu ha, n'ih na ha echeworiji na ndi Nifai adaworiji n'itu egwu n'ih oke egwu ha turu maka ndi-agma ha nile.

10 Mana n'ih nke a ha enwetaghị ihe ha bu n'obi, n'ih na ndi Nifai atughi ha egwu; mana ha "turu egwu Chineke ha ma riọ ya maka nchekwa; ya mere, mgbe ndi-agma nile nke Gidianhai biakwasiri ha n'ike ha no na njikere izute ha; e, n'ume nke Onye-nwe ha nabatara ha.

11 Ma agha ahụ malitere n'onwa nke a bu nke isii; ma nnukwu na oke egwu ka agha ahụ diiri n'ebe ahụ, e, nnukwu na oke egwu ka ogbugbu ahụ diiri n'ebe ahụ, nke mere na e nweghi mgbe a matara nnukwu ogbugbu di otu a n'etiti ndi nke Lihai ahụ nile site n'oge o hapuru Jerusalem.

12 Ma na-agbanyeghi "mmaja nile ahụ na inu-iyi nile ahụ nke Gidianhai meworo, lee, ndi Nifai meriri ha, nke mere na ha daghachiri azu site n'iru ha.

13 Ma o wee ruo na "Gìdgidonai nyere iwu na ndi-agma ya nile ga-achụ ha ruo oke-ala nile nke ozara ahụ, ma na ha ekwesighi idebe onye obula nke ga-adaba n'aka ha n'uzo; ma otu a ha churu ha ma gbuo ha, ruo n'oke-ala nile nke ozara ahụ, obuna ruo mgbe ha mezuworo iwu nke Gìdgidonai.

14 Ma o wee ruo na Gidianhai, onye guzoworo ma luo-ogu natughi egwu, a churu ya oso dika o na-agbalaga; ma ebe ike gwuru ya n'ih nnuoku ilu-ogu ya a chufere ya ma gbuo ya. Ma nke a bu ngwucha nke Gidianhai onye-ori.

15 Ma o wee ruo na ndi-agma nile nke ndi Nifai laghachikwara ozọ n'ebe nchekwa ha. Ma o wee ruo na afo nke iri na iteghete nke a gafere, ma ndi ori ahụ abiahi kwa ozọ n'agma; obughi ma ha bira ozọ n'afo nke iri abuo.

16 Ma n'afo nke iri abuo na otu ha abialiteghi n'agma, mana ha bialitere n'akuku nile igba ndi Nifai gburu-gburu; n'ih na ha chere na obu ruo na ha ga-ebepu ndi nke Nifai site n'ibia n'ala ha nile, ma ha gakpachi ha n'akuku nile, ma obu ruo na ha ga-ebepu ha site na ohere ha nile putara ihè, na ha nwere ike ime ka ha rara onwe ha nye dika ochicho ha nile siri di.

17 Ugbua ha ahoputaworo onwe ha onye-ndu ozọ, onye aha ya buuru Zemnaraiha; ya mere o buuru Zemnaraiha

mere ka ndi-agma-igba gburu-gburu a bu ruo ihe ga-eme.

18 Mana lee, nke a buuru uru nye ndi Nifai ahụ; n'ih na o kweghi ndi-ori ahụ omume igba gburu-gburu ogologo oge zuru-oke iji nweta ihe mmekuta n'aru ndi Nifai, n'ih nnuoku ihe-oriri ndi nke ha debesiworo,

19 Ma n'ih ezughi-ezu nke ihe-oriri nile n'etiti ndi-ori ahụ; n'ih na lee, ha enweghi ihe obula ma obughi anu maka idi ndu ha, bu anu nke ha nwetara n'ime ozara ahụ;

20 Ma o wee ruo na "anu-ohia ahụ korọ ukọ n'ozara ahụ nke mere na ndi-ori ahụ foduru ntakiri ka ha nwuo site na aguu.

21 Ma ndi Nifai ahụ nooro nazoputa ije esepughi-aka ma n'ehie ma n'abali ma na-adakwasiri ndi-agma ha nile, ma na-ebepu ha na puku na puku ma na iri nile nke puku.

22 Ma otu a o buuru ochicho nke ndi Zemnaraiha ahụ iwezuga onwe ha site n'atumatu ha, n'ih nnuoku mbibi nke bialkwasiri ha n'abali na n'ehie.

23 Ma o wee ruo na Zemnaraiha nyere ndi ya iwu ka ha wezuga onwe ha site n'agma-igba gburu-gburu ahụ, ma zoga ije n'ebe kachasi tee anya nke ala ahụ di n'elu-elu.

24 Ma ugbua, Gìdgidonai ebe o matara maka atumatu ha, ma ebe o matara maka adighi-ike ha n'ih enweghi nri, na nnuoku ogbugbu nke e meworo n'etiti ha, ya mere o zipuru ndi-agma ya nile n'oge abali, ma

bepu ụzọ nke ìlaghachi-azụ ha, ma debe ndị-agma ya nile n'ụzọ nke ìlaghachi-azụ ha.

25 Ma nke a ka ha mere n'oge abali, ma zoro-ije ha gafee ndi-ori ahụ, nke mere na n'echi ya, mgbe ndi-ori ahụ malitere izo-ije ha, ndi-agma nke ndi Nifai zutere ha ma n'iru ha ma n'azụ ha.

26 Ma ndi-ori ahụ nọ na ndi-da-ndida e bepụ kwara ha n'ebe nile nke mgbaghachi ha. Ma ihe nile ndi a e mere ha site n'iwu nke Gidgidonai.

27 Ma e nwere otutu puku puku ndi raara onwe ha nye ndi-mkporo n'aka ndi Nifai, ma ndi foduru n'ime ha e gburu ha.

28 Ma onye-ndu ha, Zemna-raiha, a kporo ya kwugbuo ya n'elu osisi, e, obuna n'elu ya ruo mgbe o nwuru. Ma mgbe ha kwugbuwo ruo mgbe o nwuru ha gbudara osisi ahụ n'ala, ma tie n'olu na-adasike, na-asị:

29 Ka Onye-nwe chekwaa ndi ya n'ezimume na n'idi nso nke obi, ka ha wee mee ka e gbuda n'ala ndi nile ga-acho igbu ha n'ih ike na ntugwa nzuzo nile, obuna dika e siworo gbuda nwoke a n'ala.

30 Ma ha nuriiri onu ma tie kwa ozọ n'otu olu, na-asị: Ka "Chineke nke Abraham, na Chineke nke Aisak, na Chineke nke Jekob, chekwaa ndi a n'ezimume, oge nile nke ha ^bga-akpo n'aha nke Chineke ha maka nchekwa.

31 Ma o wee ruo na ha malitere, ha nile dika otu, n'ibu-abu, na "ito Chineke ha n'ih nnukwu ihe nke o meworo ha, n'ichekwa ha site n'idaba n'aka nile nke ndi iro ha.

32 E, ha tiri: "Hosana diri Chineke Kachasi Elu. Ma ha tiri: Ngozi na-adiri aha nke Onyewe Chineke ^bPuru Ime Ihe nile, Chineke Kachasi Elu.

33 Ma obi ha nile juputara n'onu, ruo n'iwuputa otutu anya-mmiri, n'ih nnukwu idimma nke Chineke n'inaputa ha site n'aka nile nke ndi-iro ha; ma ha matara na o buuru n'ih ncheghari ha na idi-umeala ha ka e jiwo ruo naputa ha site na mbibi mgbe nile na-adigide.

ISI 5

Ndi Nifai wee chegharia ma hapu mmehie ha nile — Momon wee dee akuko nke ndi ya ma kwuputara ha okwu mgbe nile na-adigide ahụ — A ga-ekpokobata Israel site n'ogologo oge mgbasasi ya. Ihe dika afọ 22 ruo 26 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua lee, e nweghi otu mkpuru-obi di ndu n'etiti ndi nke ndi Nifai nile ndi nwere ntakiri obi abuo n'okwu nile nke ndi-amuma ahụ nile di nso kwuworo; n'ih na ha matara na o ga-adiriiri mkpa na a gamezuriri ha.

2 Ma ha matara na o ga-adiriiri mkpa na Kraist abiawo, n'ih

30a Alma 29:11.

^b Ita 4:15.

31a Alma 26:8.

NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n'ekele.

32a NGAN Hosana.

^b 1 Nif. 1:14.

NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

otutu ihe iriba-ama nile ndi ahụ nke e nyeworo, dika okwu nile nke ndi-amuma ahụ siri di; na maka ihe ndi ahụ nke mewororiji ha matara na o ga-aburiri na ihe nile ga-eme dika ihe ahụ nke e kwuworo siri di.

3 Ya mere ha hapuru mmehie ha nile, na ihe aru ha nile, na akwunakwuna ha nile, ma jeere Chineke ozi jiri mgbalị ehieha na abali.

4 Ma ugbua o wee ruo na mgbe ha kporeworo ndi-ori nile ahụ ndi-mkpore, nke mere na odighi onye obula gbapuru bu onye ana-egbughi, ha tubara ndi-mkpore ha nile n'ulo-mkpore, ma mee ka e kwusaa-ra ha ozi-oma; ma ka ha ra bu ndi ga-echeghari site na mmehie ha nile ma baa n'ime ogbugbandu na ha agaghị egbu kwa mmadu ozọ a hapuru ha na "ntohapu.

5 Mana ka ha ra bu ndi na-abaghị n'ime ogbugbandu, na ndi ka no na-aga n'iru inwe igbu-mmadu nzuzo n'ime obi ha, e, ka ha ra e nwetara na-ekuputa ume mmaja nile megide umunne ha nwoke a mara ha ikpe ma taa ha ahuhu dika iwu siri di.

6 Ma otu a ha wetara na ngwucha ihe ajoo-omume nile, na ihe nzuzo, na ihe ntugwa nile ruru-aru n'ime nke e nwere nnukwu ajoo-omume, na otutu igbu-mmadu e mere.

7 Ma otu a ka "iri afo abuo na abuo siworo gafee, na kwa iri afo abuo na ato, na nke iri abuo

na ano, na nke iri abuo na ise; ma otu a ka iri afo abuo na ise siworo gafee.

8 Ma e nwere otutu ihe meworo nke, n'anya ndi ufodu, ga-adị nnukwu na itu-n'anya; otu o sila di, a gaghị edecha ha nile n'akwukwo a; e, akwukwo a agaghị enwe ike ibata obuna "otu uzọ n'uzọ otu narị akukū nke ihe e mere n'etiti otutu ndi mmadu n'ohere nke iri afo abuo na ise.

9 Mana lee e nwere "akukō-ndekota ndi nke ka o-siri-gaa nile nke ndi a di n'ime ya; ma nke kariri nke-nke mana nkowa-si ezi-okwu, Nifai nyere ya.

10 Ya mere emewo m akukō-ndekota m nke ihe nile dika akukō-ndekota nke Nifai siri di, nke a kanyere n'epekele nile a kpore epekele nke Nifai.

11 Ma lee, ana m eme akukō-ndekota ahụ n'epekele nile ndi m meworo n'aka nke m.

12 Ma lee, a na-akpo m "Momon, ebe a kpore m n'ihibala nke Momon, ala ahụ n'ime nke Alma hiwere nzuko-nso ahụ n'etiti ndi ahụ, e, nzuko-nso mbu ahụ nke e hiwere n'etiti ha n'ihie njehie ha.

13 Lee, abụ m onye-na-eso uzọ nke Jisus Kraist, Okpara nke Chineke. Okpwo m ikwuputa okwu ya n'etiti ndi ya, ka ha wee nwee ndu mgbe nile nadigide.

14 Ma o diwo mkpa na mu, dika ochicho nke Chineke siri di, na ekpere nile nke ndi ahụ gafeworo, ndi buuru ndi

nsọ, ekwesiri imezu ha dika okwukwe ha siri di, kwesiri ime "akuko-ndekota nke ihe ndi a nke e meworo—

15 E, ntakiri akuko-ndekota nke ihe ahụ nke mewororiri site n'oge nke Lihai hapuru Jerusalelem, obuna gbada ruo oge ugbua.

16 Ya mere ana m eme akuko-ndekota m site n'akuko-ndeputa nile nke ndi ahụ buru m ụzọ nyeworo, ruo na mmalite nke ubochi m;

17 Ma mgbe ahụ ana m eme "akuko-ndekota nke ihe ndi ahụ m jiworo anya m abuo hụ.

18 Ma ama m akuko-ndekota nke m mere na o bu ihe ziri-ezi na akuko-ndekota bu ezi-okwu; otu o sila di e nwere otutu ihe ndi, dika asusu anyi siri di, anyi enweghi ike "ide.

19 Ma ugbua abia m na ngwucha nke ihe m na-ekwu, nke bu maka onwe m, ma gaa n'iru inye nkwasị maka ihe nile ndi diworo tutu a muo m.

20 Abu m Momon, na nwa agburu nke Lihai n'enweghi ntupu. Enwere m ihe kpatara m igosi Chineke m na Onyenzoputa m Jisus Kraist, na o kpoputara nna anyi ha site n'ala nke Jerusalem, (ma "odighi onye matara ya ma obughi ya n'onwe ya na ndi ahụ o kpoputara site n'ala ahụ) ma na o nyewo mu na ndi m nnukwu mmuta ruo na

nzoputa nke mkpuru-obi anyi nile.

21 N'ezie o goziwo "ulo nke ^bJekob, ma na-emeworori mkpuru-afọ nke Josef 'ebere.

22 Ma "ebe o bu na umu nke Lihai edebewo iwu-nsọ ya nile o goziwo ha ma nye ha ime nkeoma dika okwu ya siri di.

23 E, ma n'ezie o ga-akpota "ufodu nke mkpuru-afọ nke Josef ozo ^bn'omuma nke Onyenwe Chineke ha.

24 Ma dika n'ezie na Onyenwe na-adị ndu, ka o "ga-akpota bata site n'akuku anọ nile nke uwa nke mkpuru-afọ nile nke Jekob foduru, ndi e kposasiri na mba-ozo n'elu iru nke uwa.

25 Ma dika o gbaworo-ndu ya na ulo nile nke Jekob, obuna otu ahụ ka ogbugba-ndu ahụ nke o jiworo gbaa-ndu ya na ulo nke Jekob ga-emezu mgbe oge nke ya ruru, ruo "niwetaghachi ulo nile nke Jekob na mmata nke ogbugba-ndu ahụ ya na ha gbaworo.

26 Ma mgbe ahụ ka ha "ga-amata Onye-mgbaputa ha, nke bu Jisus Kraist, Okpara nke Chineke; ma mgbe ahụ ka a ga-akpota ha bata site n'akuku anọ nile nke uwa ruo n'ala nke aka ha nile, site n'ebe nke e siworo kposasia ha; e, dika Onyenwe na-adị ndu otu ahụ ka o ga-adị. Amen.

14a Inos 1:13-18;

OznQd. 3:19-20.

17a Mom 1:1.

18a Ita 12:25.

20a 1 Nif. 4:36.

21a NGAN Israel.

b Jen. 32:28.

c Deut. 33:13-17.

22a 2 Nif. 1:20.

23a Alma 46:24.

b 2 Nif. 3:12.

24a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

25a 3 Nif. 16:5.

26a 2 Nif. 30:5-8;

3 Nif. 20:29-34.

ISI 6

Ndi nke Nifai wee mee nke-oma — Mpako, akụ, na irọ-otu wee mali-te — E kewasiri Nzuko-nso ahụ site na nghotahie — Setan duru ndi ahụ na nnupu-isi putara ihè — Otutu ndi-amuma kwusara ncheghari ma e gburu ha — Ndi gburu ha gbara izu iweghara ochichi ahụ. Ihe dika afọ 26 ruo 30 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na ndi nke ndi Nifai laghachiri ha nile n'ala nke aka ha nile n'afọ nke iri abuo na isii, nwoke obula ya na ezi na ulo ya, igwe anu ya nile na igwe anumanu ya nile, inyinya ya nile na igwe-ehi ya, na ihe nile obula bu nke ha.

2 Ma o wee ruo na ha erichabeghi ihe-oriri ha nile; ya mere ha were nye onwe ha ihe nile ha na-erichabeghi site n'akuku-ubi ha nile n'udi obula, na ola-edo ha, na ola-ocha ha, na ihe ha nile di oke-onu-ahia, ma ha laghachiri n'ala nke aka ha nile na ihe onwunwe ha nile, ma n'akuku elu-elu ma n'akuku ndida-ndida, ma n'ala di n'elu-elu ma n'ala di na ndida-ndida.

3 Ma ha nyere ndi-ori nile ahụ ndi baworo n'ime ogbugba-ndu idebe udo nke ala ahụ, ndi nwere ochicho ibu ndi Leman, ala, dika onu-ogugu ha nile siri di, ka ha wee nwee, site n'oru aka ha nile, ebe ha ga-esi nweta ihe ha ji adi ndu; ma otu a ha hiwere udo n'ala ahụ.

4 Ma ha malitere ozọ ime nke-oma na ibawanye nnukwu; ma

afọ nke iri abuo na isii na asaa gafere, ma e nwere nnukwu usoro n'ala ahụ; ma ha emewo iwu ha nile dika ahata-aha na izi-ezi siri di.

5 Ma ugbua o nweghi ihe obu-la di n'ala ahụ nile ga egbochi ndi ahụ ime nke-oma esepughi-aka, ma obughi na ha ga-adaba n'ime njehie.

6 Ma ugbua o buuru Gidgido-nai, na onye-ikpe ahụ, Lakonios, na ndi ahụ ahoputaworo ndi ndu, bu ndi hiweworo nnukwu udo a n'ala ahụ.

7 Ma o wee ruo na e nwere otutu obodo-ukwu e wuru obu-ru, ma e nwere otutu obodo-ukwu ochie e wughari.

8 Ma e nwere otutu okporo-uzo e wulitere, na otutu uzo e mere nke duru site n'obodo-ukwu ruo n'obodo-ukwu, na site n'ala ruo n'ala, na site n'ebe ruo n'ebe.

9 Ma otu a ka afọ nke iri abuo na asato siri gafee, ma ndi ahụ nwere udo esepughi-aka.

10 Mana o wee ruo n'afọ nke iri abuo na iteghete a malitere inwe iru-uka n'etiti ndi ahụ; ma ufodu buliri onwe ha elu nye "mpako na itu-onu nile n'ihhi nnukwu uba ha kariri akari, e, obuna ruo na nnukwu inye nso-gbu nile;

11 N'ihhi na e nwere otutu ndi ozu-ahia ukwu n'ala ahụ, na kwa otutu ndi oka-iwu, na otutu ndi-oru.

12 Ma a malitere igosi ihe di iche na ndi ahụ site n'okwa nile, dika "akụ na uba ha nile na ohere ha maka omumu ihe siri di;

e, ụfọdụ nọrọ n'amaghị-ama n'ihì ogbenye ha, ma ndị ọzọ natara nnukwu ọmụmụ-ihe n'ihì akụ na ụba ha nile.

13 Ụfọdụ buliri onwe ha elu na mpako, ma ndị ọzọ dị umeala karia; ụfọdụ kwughachiri ikpọ-yi n'ọnọdụ ikpọ-yi, ebe ndị ọzọ ga-anata ikpọ-yi na "nsogbu na ụdị mkpagbu nile dị iche iche, ma ha agaghị atughari ma ^bkwuo okwu ọjọọ ọzọ, kama ha dị umeala nwee obi nkeghari n'iru Chineke.

14 Ma otu a e nwere nnukwu ahaghị-n'otu n'ala ahụ nile, nke mere na nzuko-nsọ ahụ malitere ikewasi; e, nke mere na n'afọ nke iri atọ nzuko-nsọ ahụ e kewasiri ya n'ala ahụ nile ma ọbughị n'etiti ndị Leman ole na ole ndị a gbanwere nye okwu-kwe nke ezi-okwu ahụ; ma ha achoghị isi n'ime ya pụọ, n'ihì na ha kwusiri ike, ma kwesie ike, ma buru akwaa akwuru, dị na njikere na "mgbalị nile idebe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe.

15 Ugbugha ihe kpataara ajọomume nke a nke ndị ahụ buururu nke a — Setan nwere nnukwu ike, ruo n'ikpalite ndị ahụ ime ụdị ajọomume ọbụla dị iche iche, na ifuli ha elu na mpako, na-anwa ha ichọ ike, na ikike, na ụba nile, na ihe efu nile nke ụwa.

16 Ma otu a ka Setan siri dufuo obi nile nke ndị ahụ ime ụdị

ajọomume nile dị iche iche; ya mere ha enwewo ọñụ udo nani afọ ole na ole.

17 Ma otu a, na mmalite afọ nke iri atọ — ndị ahụ ebe anaputaworo ha n'ohere nke ogologo oge ka "onwunwa nile nke ekwensu ahụ na-ebughari ha ebe ọbụla nke ọ choro ibuga ha, na-ime ajọomume ọbụla ọ choro ka ha mee — ma otu a na mmalite nke a, afọ nke iri atọ, ha nọrọ n'ọnọdụ nke ajọomume dị egwu.

18 Ugbugha ha emeghi mmehie "na-amaghị-ama, n'ihì na ha matara ochichọ Chineke gbasara ha, n'ihì na a kuziwooro ha ya ri; ya mere ha kpachapururu-anya ^bnupu-isi megide Chineke.

19 Ma ugbugha ọ buuru n'ubochi nile nke Lakoniọs, nwa nwoke nke Lakoniọs, n'ihì na Lakoniọs nochiri oche nke nna ya ma chia ndị ahụ n'afọ ahụ.

20 Ma a malitere inwe ndikom a "kwalitere mụọ ha site n'elugwe ma ziputa, na-eguzo n'etiti ndị ahụ n'ala ahụ nile, na-ekwusa ozi-oma na-agba-ama n'atughị egwu maka mmehie nile na ajọomume nile nke ndị ahụ, ma na-agbara ha ama gbasara mgbaputa ahụ nke Onye-nwe ga-eme maka ndị ya, ma-ọbụ n'okwu ndị ọzọ, mbilite-n'onwu nke Kraist; ma ha gbara-ama n'atughị egwu maka ^bonwu ya na ahuhụ ya nile.

13a NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.

^b Mat. 5:39;

4 Ne. 1:34;

OznQd. 98:23–25.

14a NGAN Irusi-oru Ike.

17a NGAN Nwaa, Onwunwa.

18a Mosa. 3:11.

^b NGAN Nnupu-isi.

20a NGAN Kwalite Mụọ, Nkwalite nke Mụọ;

Onye-amuma.

^b NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Mkpogide n'Obe.

21 Ugbua e nwere ọtụtụ n’ime ndị ahụ ndị iwe were karia n’ihi ndị ahụ gbara-ama maka ihe ndị a; ma ndị ahụ were iwe kara buru ndị-isi-ikpe ahụ, na ndị “buwororiji ndị isi nchụ-aja na ndị ọka-iwu; e, ndị nile ahụ buurụ ndị ọka-iwu, iwe were ha n’ebe ndị ahụ gbara-ama maka ihe ndị a nile nọ.

22 Ugbua e nweghi onye-ọka-iwu ma-ọbụ ọka-ikpe ma-ọbụ onye isi nchụ-aja nke nwere ike ịma onye ọbụla ikpe onwụ ma ọbụghị na amam-ikpe ha, onye-ọchịchị nke ala ahụ etinyewo aka n’akwukwọ maka ya.

23 Ugbua e nwere ọtụtụ ndị ahụ gbara-ama maka ihe ndị gbasara Kraist ndị gbara-ama n’atughị egwu, ndị nke ndị-ikpe ahụ kpọrọ ma gbuo ha na nzuzo, na mmata nke onwụ ha abiarughị onye-ọchịchị nke ala ruo mgbe ha nwuchaworo.

24 Ugbua lee, nke a megidere iwu nile nke ala ahụ, na a ga-egbu onye ọbụla ma ọbụghị na ha nwere ike site n’aka onye-ọchịchị nke ala ahụ—

25 Ya mere mkpesa bialitere rute ala nke Zarahemla, ruo onye-ọchịchị nke ala ahụ, megide ndị-ikpe a ndị maworo ndị-amụma nile nke Onye-nwe ikpe onwụ, na-abughị dika iwu ahụ siri dị.

26 Ugbua o wee ruo na a kpọrọ ha ma kpolite ha n’iru onye-ikpe ahụ, ka e kpee ha ikpe maka imebi-iwu nke ha

meworo, dika “iwu ahụ siri di nke ndị ahụ nyeworo.

27 Ugbua o wee ruo na ndị-ikpe ahụ nwere ọtụtụ ndị enyi na ebo nile; ma ndị fọdurụ, e, ọbuna ọfọdurụ ntakiri ka ọ buru ndị ọka-iwu nile na ndị isi nchụ-aja nile, kpọkọtara onwe ha onụ, ma di n’otu ha na ebo nile nke ndị-ikpe ahụ a ga-ekpe ikpe dika iwu siri di.

28 Ma ha bara n’ime “ogbugba-ndụ otu onye na ibe ya, e, ọbuna n’ime ogbugba-ndụ ahụ nke ndị mgbe ochie nyere, ogbugba-ndụ nke e nyere ma nye site na ^bekwensu, itugwa megide ezi-omume nile.

29 Ya mere ha jikọtara megide ndị nke Onye-nwe, ma baa n’ime ogbugba-ndụ ibibi ha, na inaputa ndị nke ikpe mara maka igbu mmadụ site na njidesike nke ikpe-ziri-ezi, nke a chọrọ iji leta ha dika iwu ahụ siri di.

30 Ma ha mere ihe efu iwu na ihe nile ruru mmadụ nke mba ha; ma ha gbara-ndụ otu onye na ibe ya ibibi onye-ọchịchị ahụ, na idebe “onye-eze n’ala ahụ, ka ala ahụ ghara ịdị kwa ọzọ na ntọhapụ kama ka ọ dịrị n’okpuru ndị-eze.

ISI 7

E gburu onye-isi-ikpe, e bibiri ọchịchị ahụ, ma ndị ahụ kewara n’agburu n’agburu — Jekọb, onye-

21a OznQd. 121:36–37.

NGAN Ngonari
Okwukwe.

26a Mosa. 29:25;

Alma 1:14.

28a NGAN Ntugwa
Nzuzo nile.

b Hil. 6:26–30.

30a 1 Sam. 8:5–7;

Alma 51:5.

otu mmegide Kraịst, ghorọ eze nke ntugwa nzuzo — Nifai wee kwusaa ncheghari na okwukwe n'ime Kraịst — Ndi Muo-ozu wee kuziere ya kwa ubochi, ma o kpolitere nwanne ya nwoke site na ndi nwuru-anwu — Otutu wee chegharia ma e mere ha baptism. Ihe dika afo 30 ruo 33 mgbe a musiri Kraịst.

UGBUA lee, aga m egosi unu na ha ehiweghi onye-eze ga-achi ala ahụ; mana n'ime otu afo a, e, n'afọ nke iri atọ, ha bibiri n'elu oche-eze ahụ, e, ha gburu onye-isi-ikpe nke ala ahụ.

2 Ma ndi ahụ kewara otu megide ibe ya; ma ha kewapuru otu site n'ibe ya n'ime agburu na agburu, nwoke obula dika ezi na ulọ ya na ebo ya na ndi enyi ya siri di; ma otu a ha bibiri ochichi nke ala ahụ.

3 Ma agburu obula hoputara onye-isi ma-obu onye-ndu nye onwe ha, ma otu a ha ghorọ agburu nile na ndi ndu nke agburu nile.

4 Ugbua lee, e nweghi nwoke no n'etiti ha ma obughi na o nwere nnukwu ezi na ulọ na otutu ebo na ndi enyi; ya mere agburu ha buziri ibu karịa.

5 Ugbua e mere ihe ndi a nile, ma enwebeghi agha di n'etiti ha mgbe ahụ; ma ajoo-omume nile biakwasiworo ndi ahụ n'ihia na ha raara "onwe ha nye ike nke Setan.

6 Ma nhazi nile nke ochichi ahụ e bibiri ha, n'ihia "ntugwa nzuzo

nke ndi enyi na ebo nile nke ndi ahụ gburu ndi-amuma ahụ.

7 Ma ha butere nnukwu ndoro-ndoro n'ala ahụ, nke mere na akuku nke kara buru ndi ezi-omume foduru ntakiri ka ha nile ghozie ndi ajoo-omume; e, e nwere nani ndi ezi-omume ole na ole n'etiti ha.

8 Ma otu a afo isii agafebeghi site na mgbe akuku nke kariji na ndi ahụ tughariworo site n'ezi-omume ha, dika nkita na-eri "agbo ya, ma-obu dika nne-ezi na-ewoghari na apiti.

9 Ugbua ntugwa nzuzo a, nke wetakwasiworo ndi ahụ nnukwu ajoo-omume di otu a, kpokotara onwe ha onu, ma debe n'isi ha otu nwoke onye ha kporo Jekob;

10 Ma ha kporo ya eze ha; ya mere o ghorọ onye-eze na-achi otu ndi ajoo-omume a; ma o buuru otu n'ime ndi a kachasiri mara amara onye nyeworo olu ya megide ndi-amuma nile gbara-ama maka Jisus.

11 Ma o wee ruo na ha esighi oke ike n'onu-ogugu dika agburu nile nke ndi ahụ, ndi jikotara onwe ha n'otu ma obughi ndi ndu ha hiwere iwu ha nile, onye obula dika agburu ya siri di; otu o sila di ha buuru ndi-iro; otu o sila di ha abughi ndi ezi-omume, mana ha jikotara n'otu n'ikpo ndi ahụ baworo n'ime ogbugba-ndu ibibi ochichi ahụ asi.

12 Ya mere, Jekob ebe o huru na ndi-iro ha di imerime karịa

ha, ebe ọ bụurụ eze nke ndị otu ahụ, ya mere o nyere ndị ya iwu ka ha gbafuo n'ime akụkụ nke kachasiri di n'elu elu nke ala ahụ, ma n'ebe ahụ wulitere onwe ha "ala-eze, ruo mgbe ndi nghotahie ga esonye ha, (n'ihia na ọ nooro na-eto ha otuto-erughị-n'obi na a ga-enwe otutu ndi nghotahie) ma wee sie ike nke zuru ido ndoro-ndoro ha na agburu nile nke ndi ahụ; ma ha mere otu ahụ.

13 Ma oke ngwa-ngwa ka izo-ije ha diiri nke mere na e nweghi ike ikwusi ya ruo mgbe ha gapuwo site na nchukwu nke ndi ahụ. Ma otu a ka afo nke iri ato siri gwuchaa; ma otu a ka ihe-omume nile nke ndi Nifai siri di.

14 Ma o wee ruo n'afọ nke iri ato na otu na ha kewasiri na agburu na agburu, nwoke obu-la dika ezi na ulo ya siri di, ebo na ndi enyi siri di; otu o sila di ha abiao na nkwekorita na ha agaghi a ga ilu-agma otu na ibe ya; mana ha ejikotaghi onwe ha n'ihe gbasara iwu ha nile, ma udi ochichi ha, n'ihia na ehiwere ha dika echiche nile nke ndi ahụ buuru ndi-isi ha na ndi ndu ha siri di. Mana ha hiwere iwu nile siri ezigbo ike na otu agburu agaghi ejehie megide ozọ, nke mere na n'otu uzo ha nwere udo n'ala ahụ; otu o sila di, obi ha nile atughariwo site n'ebe Onye-nwe Chineke ha no, ma ha turu ndi-amuma ahụ okwute ma chupu ha site n'etiti ha.

15 Ma o wee ruo na "Nifai—ebe ndi muo-ozu letaworo ya na kwa olu nke Onye-nwe, ya mere ebe ọ huporo ndi muo-ozu, ma ebe obu onye-aka-ebe huru n'anya, ma ebe o nwetaworo ike e nyere ya ka o wee mata gbasara ije-ozu nke Kraist, na kwa ebe ọ bu onye aka-ebe huru nlaghachi oso-osọ ha site n'ezimume ha ruo na ajo-omume na ihe aru ha nile;

16 Ya mere, ebe o wutere ya maka isi-ike nke obi ha nile na ikpu-isi nke echiche ha nile—gara n'iru n'etiti ha n'ime otu afo ahụ, ma malite igba-ama, n'atughi egwu, ncheghari na nsachapu nke mmehie nile site n'okwukwe n'Onye-nwe Jisus Kraist.

17 Ma ọ kuziri ha otutu ihe; ma a gaghi enwe ike idecha ha nile, ma otu akuku ha agaghi-ezu, ya mere e deghi ha n'ime akwukwo a. Ma Nifai kuziri ozi-oma jiri "ike na nnukwu ikike.

18 Ma o wee ruo na ha weere ya iwe, obuna n'ihia na o nwere nnukwu ike kariri nke ha, n'ihia na o "kweghi-omume na ha agaghi-ekwere okwu ya nile, n'ihia na oke nnukwu ka okwukwe ya di n'Onye-nwe Jisus Kraist na ndi muo-ozu kuziri ya ihe kwa ubochi.

19 Ma n'aha nke Jisus ka ọ chupuru ajo-muo nile na "muo nile na-adighi ocha; ma obuna nwanne ya nwoke ka ọ kpolitere site na ndi nwuru-anwu, mgbe a tuworo ya okwute ma taa ya ahuhu onwu n'aka ndi ahụ.

20 Ma ndị ahụ hụrụ ya, ma gbaa-ama maka ya, ma weere ya iwe n'ihì ike ya; ma o mekwara "ọtụtụ ọrụ-ebube ndị ọzọ, n'anya nke ndị ahụ, n'aha nke Jisus.

21 Ma o wee ruo na afọ nke iri atọ na otu gafere, ma e nwere nanị ole na ole ndị agbanwere nye Onye-nwe; mana ka ha ra bụ ndị a gbanwere gosiputara n'ezì-okwu nye ndị ahụ na e le-tawo ha site n'ike na Mụọ nke Chineke, nke dị n'ime Jisus Kraịst, onye nke ha kwere na ya.

22 Ma ka ha ra bụ ndị achụpụrụ ajọọ-mụọ nile site n'ime ha, ma gwọọ ha nrịa-nrịa ha nile na adighi-ike ha nile, gosiputara n'ezì-okwu nye ndị ahụ na a rụkwasiwo ha ọrụ site na Mụọ nke Chineke, ma a gwọwo ha; ma ha gosiputakwara ihe iriba-ama ma mee ufodu ọrụ-ebube n'etiti ndị ahụ.

23 Otu a ka afọ nke iri-atọ na abụọ sịkwara gafee. Ma Nifai kpokuru ndị ahụ na mmalite afọ nke iri-atọ na atọ; ma o kwusaara ha nchehari na nsachapụ nke mmehie nile.

24 Ugbua a ga m achọ ka unu cheta kwa, na enweghi ndị ọbụla a kpọtara na nchehari bụ ndị a na-ejighi mmiri "mee baptism.

25 Ya mere, Nifai chiri ha echichi, ndị nwoke maka ije-ozia, ka ndị nile ndị ga-abiakwute ha ka ejiri mmiri mee ha baptism, ma nke a dika aka-ebe na igba-ama n'iru Chineke, na nye

ndị ahụ, na ha echeghariwo ma nabata "nsachapụ nke mmehie ha nile.

26 Ma ha di otutu na mmalite nke afọ a ndi e mere baptism maka nchehari; ma otu a otu akuku nke kariiri n'afọ ahụ gafere.

ISI 8

Oke-ikuku-mmiri nile, ala-oma-jiji nile, oku nile, ifufe gburu gburu nile, mbibi nile a huru-anya na-agba-ama mkpogide-n'obe nke Kraịst—Otutu ndi ka e bibiri—Ochichiri kpuchiri ala ahụ mkpuru ubochi atọ—Ndi nke foduru suru-ude uwa-na-chi ha. Ihe dika afọ 33 ruo 34 mgbe a musiri Kraịst.

Ma ugbua o wee ruo na dika akuko-ndekota anyi siri di, ma anyi matara akuko-ndekota anyi na o bu ezi-okwu, n'ihì na lee, o buuru onye ezi-omume dekoro akuko-ndekota ahụ—n'ihì na n'ezì-okwu o ruru otutu "ọrụ-ebube ^bn'aha nke Jisus; ma enweghi nwoke obula nwere ike iru ọrụ-ebube n'aha nke Jisus ma obughi na a sachara ya mpekere nile site n'ajọọ-omume ya—

2 Ma ugbua o wee ruo, oburu na e nweghi ndehie nwoke a mere na ngukota nke oge anyi, "afọ nke iri atọ na atọ agafewo;

3 Ma ndi ahụ malitere iji nnu-kwu ezi-okwu na-ele anya ihe iriba-ama nke onye-amuma

20a 3 Nif. 8:1.

24a NGAN Baptism, Mee Baptism.

25a OznQd. 20:37.

NGAN Nsachapụ nke Mmehie nile.

8 1a 3 Nif. 7:19–20;

Mqm 9:18–19.

b Qlndoz. 3:6;

Jekob 4:6.

2a 3 Nif. 2:8.

Samuel, onye nke Leman, nye-woro; e, maka oge nke a ga-enwe “*ochichiri n’ohere nke mkpuru ubochi ato n’elu iru nke ala ahụ.*”

4 Ma a malitere inwe nnukwu obi abuo nile na iru-uka nile n’etiti ndi ahụ, na-agbanyeghi na e nyewo otutu “*ihe iriba-ama.*”

5 Ma o wee ruo n’afọ nke iri ato na anọ, n’onwa nke mbu, n’ubochi nke anọ nke onwa ahụ, nnukwu ebili-mmiri palitere, udi nke a na-amatabeghi mbu n’ala ahụ nile.

6 Ma e newekwara nnukwu na oke-ikuku-mmiri di egwu, ma e nwere “*egbe-elugwe di egwu, nke mere na o^bmara ala ahụ nile jijiji dika o^cchoro ikewasi iche iche.*”

7 Ma e nwere amuma-elugwe nile di nko karia, udi nke a na-amatabeghi mbu n’ala ahụ nile.

8 Ma “*obodo-ukwu nke Zarahemla bara oku.*”

9 Ma obodo-ukwu nke Moronai damiri n’ime omimi nile nke osimiri, ma ndi nile bi n’ime ya mikpuru.

10 Ma e buuru aja bukwasi obodo-ukwu nke Moronaiha ahụ, nke mere na n’onodu nke obodo-ukwu ahụ e nweziri nnu-kwu ugwu-ukwu.

11 Ma e nwere nnukwu mbibi di egwu n’ala di na ndida-ndida.

12 Mana lee, e nwere nnukwu mbibi di egwu karia n’ala di n’elu-elugwe; n’ihi na lee, iru nile

nke ala ahụ a gbanwere ya, n’ihi oke-ikuku-mmiri ahụ na ifufe gburu gburu nile, na egbe-elugwe nile na amuma-elugwe nile, na ima jijiji kariri akari nke ala ahụ nile;

13 Ma “*okporo-uzo nile gbawasiri, ma uzo nile di ahata-aha e mebiri ha, ma otutu ebe di larii diziri ndakoro.*”

14 Ma otutu nnukwu obodo-ukwu na ndi kwesiri iriba-ama e “*mikpuru ha, ma otutu a gbara ha oku, ma otutu a magidere ha jijiji ruo mgbe ulo nile di ha n’ime daworo n’ala, ma ndi nile bi n’ime ha e gburu ha, ma ebe ahụ nile a hapuru ha ka ha to-gboro n’efu.*”

15 Ma e nwere ufodu obodo-ukwu ndi foduru; mana mmebi di na ha di ukwu karia, ma e nwere otutu bi n’ime ha ndi e gburu-egbu.

16 Ma e nwere ufodu ndi e bu-furu n’ifufe gburu gburu ahụ; ma ebe ha gara odighi onye matara, ma obughi na ha mata-ra na e bufuru ha.

17 Ma otu a iru nke ala ahụ nile mebiri n’udi, n’ihi oke-ikuku-mmiri ahụ nile, na egbe-elugwe nile, na amuma-elugwe nile, na ima jijiji nke ala ahụ.

18 Ma lee, “*nkume nile ahụ e tiwara ha abuo, a gbawasiri ha n’elu iru nke ala ahụ nile, nke mere na a chotara ha na mpeke-re gbawasiri agbawasi, ma na njiko nile ma na mgbawa nile, n’elu iru nile nke ala ahụ.*”

3a 1 Nif. 19:10;
Hil. 14:20, 27;
3 Nif. 10:9.

4a NGAN Mkpogide

n’Obe.
6a 1 Nif. 19:11;
Hil. 14:21.
b Mat. 27:45, 50-51.

8a 4 Ne. 1:7-8.
13a Hil. 14:24; 3 Nif. 6:8.
14a 1 Nif. 12:4.
18a Hil. 14:21-22.

19 Ma o wee ruo na mgbe egbe-elu-igwe nile, na amuma-elu nile ahụ, na ebili mmiri ahụ, na oke ikuku mmiri ahụ, na ima jijiji nile nke ala ahụ kwusiri — n'ihì na lee, ha nọrọ ihe dika ohere nke oge "awa atọ; ma ụfọdụ kwuru na oge ahụ kariri; otu o sila di, nnukwu ihe nile ndi a di egwu e mere ha n'ihe dika ohere nke oge awa atọ — ma mgbe ahụ lee, e nwere ochichiri n'elu iru nke ala ahụ.

20 Ma o wee ruo na e nwere agbidigbi ochichiri n'elu iru nile nke ala ahụ, nke mere na ndi bi n'ime ya ndi na-adabeghi nwere ike "inwe mmetuta ʔuzụ nke ochichiri ahụ;

21 Ma enweghi ike inwe ihè, n'ihì ochichiri ahụ, ma-ọbụ oriọ-na nile, ma-ọbụ ọkụ-opipi nile, ma-ọbụ na enwere ike inwe ọkụ afunwuru jiri e zigbo nkụ kpọ-rọ-akpọ karịa, nke ga-eme na enweghi ike inwe ihe ọbula ma ọli;

22 Ma enweghi ihè ọbula a hụrụ, ma-ọbụ ọkụ, ma-ọbụ ihe ọkụ, ma-ọbụ anyanwụ, ma-ọbụ ọnwà, ma-ọbụ kpakpando nile, n'ihì na oke nnukwu ka igirigi ochichiri ahụ nke di n'elu iru nke ala ahụ di.

23 Ma o wee ruo na ọ digidere n'ohere nke mkpuru ʔbọchi atọ na e nweghi ihè a hụrụ; ma e nwere nnukwu iru-uju na iti mkpu na ikwa-akwa n'etiti ndi ahụ nile esepughi-aka; e, nnukwu ka isu-ude nile nke ndi ahụ diiri, n'ihì ochichiri na nnukwu

mbibi ahụ nke biakwasiworo ha.

24 Ma n'otu ebe, a nūrụ ka ha na-eti na-asị: O na anyi cheghariwororiji tutu nnukwu ʔbọchi nke a di egwu, ma mgbe ahụ ka a gaarari edebe ʔmunne anyi nwoke, ma agaraghi akpọ ha ọkụ na nnukwu obodo-ukwu "Zarahemla ahụ.

25 Ma n'ebe ọzọ a nūrụ ka ha na-eti na-eru uju, na-asị: O na anyi cheghariwororiji tutu nnukwu ʔbọchi nke a di egwu, ma ghara igbu ma tų ndi-amuma ahụ nile okwute, ma chupụ ha; mgbe ahụ ka ndi nne anyi na ʔmụada anyi nile mara mma, na ʔmụ anyi a gaara edebe ha, ma agaraghi eliwo ha n'ime nnukwu obodo-ukwu Moronai-ha ahụ. Ma otu a ka iti ogologo mkpu nile nke ndi ahụ siri di ukwu na egwu.

ISI 9

N'ime ochichiri ahụ, olu nke Kraist kwuputara mbibi nke otutu mmadu na otutu obodo-ukwu n'ihì ajọ-omume ha — O kwuputakwara idi-nso ya, maa okwa na iwu nke Moses e mejuputawo ya, ma na-akpọkụ ndi mmadu ka ha biakwute ya ma ka a zoputa ha. Ihe dika afo 34 mgbe a mụsiri Kraist.

Ma o wee ruo na e nwere "olu a nūrụ n'etiti ndi nile bi n'ụwa, n'elu iru nile nke ala nke a, na-eti;

2 Ahụhụ, ahụhụ, ahụhụ na-adiri

19a Luk 23:44.

20a Opu. 10:21–22.

b 1 Nif. 12:5; 19:11.

23a 1 Nif. 19:10.

24a Hil. 13:12.

9 1a 1 Nif. 19:11;

3 Nif. 11:10.

ndi a; "ahuhụ na-adiri ndi bi n'ụwa nile ma obughi na ha ga-echeghari; n'ih i na ekwensu ^bna-achi ochi, ma ndi mụo-oz i ya nile na-añuri, n'ih i ụmụ-nwoke nile na ụmụ-ada nile mara mma nke ndi m e gburu, ma o bu n'ih i ajọo-omume ha na ihe aru nile ka ha daworo!

3 Lee, nnukwu obodo-ukwu Zarahemla ahụ ka m gbaworo oku, na ndi nile bi n'ime ya.

4 Ma lee, nnukwu obodo-ukwu Moronai ka m meworo ka e mikpuo n'omimi nile nke osimiri ahụ, ma ndi nile bi n'ime ya ka mmiri rie ha.

5 Ma lee, nnukwu obodo-ukwu Moronaiha ahụ ka m jiworo aja kpuchie, ma ndi nile bi n'ime ya, izo ajọo-omume ha nile na ihe aru ha nile site iru m, ka obara nke ndi-amuma nile na ndi-nso nile ghara ibialitekwute kwa m ozọ imegide ha.

6 Ma lee, obodo-ukwu nke Gilgal ka m meworo ka e mikpuo, ma ndi nile bi n'ime ya ka e lie ha n'omimi nile nke ala ahụ;

7 E, ma obodo-ukwu nke Onaiha na ndi nile bi n'ime ya, na obodo-ukwu nke Mokom na ndi nile bi n'ime ya; ma obodo-ukwu nke Jerusalem na ndi nile bi n'ime ya; ma "mmiri nile ka m meworo ka ha bialite n'ọnodu ha, izo ajọo-omume ha na ihe aru ha nile site n'iru m ka obara nke ndi-amuma nile na ndi-nso nile ghara ibialitekwute kwa m ozọ imegide ha.

8 Ma lee, obodo-ukwu nke Gadiandaj, na obodo-ukwu nke

Gadiomna, na obodo-ukwu nke Jekob, na obodo-ukwu nke Gimjimno, ndi a nile ka m meworo ka e mikpuo ha, ma mee "ugwu-nta nile na ndagwurugwu nile n'ọnodu ha nile, ma ndi nile bi n'ime ya ka m liworo n'omimi nile nke ụwa, izo ajọo-omume ha na ihe aru ha nile site n'iru m, ka obara nke ndi-amuma na ndi-nso ghara ibialitekwute kwa m ozọ megide ha.

9 Ma lee, nnukwu obodo-ukwu Jekobugat ahụ, nke ndi ahụ bi n'ime ya bu ndi nke eze Jekob, ka m meworo ka a kpoo ya oku n'ih i mmehie ha nile na ajọo-omume ha, nke kariri ajọo-omume nile nke ụwa nile, n'ih i "igbu-mmadi nzuzo ha na ntugwa ha nile; n'ih i na o bu ha bu ndi bibiri udo nke ndi m na ochichi nke ala ahụ; ya mere e mere m ka a kpoo ha oku, ^bibibi ha site n'iru m, ka obara nke ndi-amuma na ndi nso ghara ibialitekwute kwa m ozọ megide ha.

10 Ma lee, obodo-ukwu nke Leman, na obodo-ukwu nke Josh, na obodo-ukwu nke Gad, na obodo-ukwu nke Kishkumen, ka m meworo ka a gbaa ha oku, na ndi nile bi n'ime ya, n'ih i ajọo-omume ha n'ichupu ndi-amuma ahụ, na itu ndi ahụ m zitara ikwuputara ha gbasara ajọo-omume ha na ihe aru ha nile okwute.

11 Ma n'ih i na ha chupuru ha nile, na e nweghi onye ezi-omume n'etiti ha, ezidagara m

"okụ ma bibie ha, na ajo-omume na ihe arụ ha nile a ga ezobe ya site n'iru m, ka obara nke ndi-amuma na ndi-nso nile ndi m zigara n'etiti ha agaghị etiku m ^bsite n'ime ala megide ha.

12 Ma "otutu nnukwu mbibi nile ka m meworo ka o biakwasị ala nke a, na biakwasị ndi nke a, n'ih i ajo-omume ha na ihe arụ ha nile.

13 O unu nile ndi e ^adebeworo n'ih i na unu kara buru ndi ezi-omume karịa ha, unu agaghị alaghachikwute m ugbua a, ma chegharịa site na mmehie unu nile, ma ka a gbanwe unu, ka m wee ^bgwọ unu?

14 E, n'ezie asị m unu, oburu na unu ^aga-abiakwute m unu ga-enwe ^bndu-ebighi-ebi. Lee, ^caka nke ebere m e setipuworo unu ya, ma onye obula ga-abia, ya ka m ga-anabata; ma ngozi na-adiri ndi na abiakwute m.

15 Lee, abu m Jisus Kraist Okpara nke Chineke. O bu m ^akere elu-igwe nile n'uwa, na ihe nile di n'ime ha. Mu na Nna m no site na mmalite. ^bA no m n'ime Nna m, ma Nna m no kwa n'ime m; ma n'ime m ka Nna m nyeworo aha ya otuto.

16 Abiakwutere m ndi nke m

ma ndi nke m ^aanabataghị m. Ma akwukwo-nsọ nile gbasara obibia m e mezuwo ha.

17 Ma ka ha ra bu ndi naba-taworo m, ha ka m ^anyeworo igho umu nwoke nke Chineke; ma obuna otu ahụ ka m ga-enye ka ha ra ga-ekwere n'aha m, n'ih i na lee, site na m ka ^bmgbaputa ga-esi bia, ma n'ime m ka e mezuru ^ciwu nke Moses.

18 Abu m ^aihè na ndu nke uwa. Abu m ^bAlfa na ^cOmega, mmalite na ogwugwu.

19 Ma unu agaghị enyelite kwa m ikwafu obara ^aozo; e, ichu-aja unu nile na onyinye nsure oku unu nile a ga-akwusi ha, n'ih i na-agaghị m anabata ichu-aja unu nile na onyinye nsure oku unu nile.

20 Ma unu ga-enye ^an'ichuru m aja obi tiwara etiwa na muo nke nchehari. Ma onye obula ga-abiakwute m jiri obi tiwara etiwa na muo nke nchehari, ya ka m ga-ehi oku na Muo Nso ^bmee baptism, obuna dika ndi nke Leman, n'ih i okwukwe ha n'ime m n'oge nke mgbanwe ha, e jiri oku ma jiri Muo Nso mee ha baptism, ma ha amataghị ya.

21 Lee, abiarutawo m uwa

11a 2 Ndez. 1:9-16;

Hil. 13:13.

^b Jen. 4:10.

12a 3 Nif. 8:8-10, 14.

13a 3 Nif. 10:12.

^b Jer. 3:22; 3 Nif. 18:32.

14a 2 Nif. 26:24-28;

Alma 5:33-36.

^b Jon 3:16.

^c Alma 19:36.

15a Jon 1:1-3;

Ndi-Kol. 1:16;

Hil. 14:12; Ita 4:7;

OznQd. 14:9.

^b Jon 17:20-22;

3 Nif. 11:27; 19:23, 29.

16a Jon 1:11; OznQd. 6:21.

17a Jon 1:12.

NGAN Nwoke, ndi Nwoke—Mmadu, nwere ike idi ka Nna nke Elu-igwe.

^b NGAN Gbaputa, Gbaputara,

Mgbaputa.

^c 3 Nif. 12:19, 46-47; 15:2-9.

18a NGAN Ihè, Ihè nke Kraist.

^b Mkpu. 1:8.

NGAN Alfa na Omega.

^c NGAN Alfa na Omega.

19a Alma 34:13.

20a 3 Nif. 12:19;

OznQd. 20:37.

^b 2 Nif. 31:13-14.

iwetara ndi uwa mgbaputa, izoputa ndi uwa site na mmehie.

22 Ya mere, onye obula "cheghariri ma biakwute m dika ^bnwa ntakiri, ya ka m ga-anabata, n'ihi na ala-eze Chineke bu nke ndi di otu a. Lee, n'ihi na maka ndi di otu a ka m ^ctogbororo ndu m, ma e welitawo kwa m ya ozọ; ya mere chegharia nū, ma biakwute m unu nsotu nile nke uwa, ma ka a zoputa unu.

ISI 10

E nwere ida juu n'ala ahụ n'otutu oge awa—Olu nke Kraist kwere nkwa ikpokota ndi ya dika nnekwu okuko na-akpokota umu ya—Akuku nke kara buru ndi ezimume na ndi ahụ e chekwawo ha. Ihe dika afo 34 ruo 35 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua lee, o wee ruo na ndi ala ahụ nile nuru okwu nile ndi a, ma gbaa ama maka ya. Ma mgbe okwu ndi a nile gasiri, e nwere ida juu n'ala ahụ n'ohere nke otutu oge awa;

2 N'ihi na ndi a nwere oke nnukwu itu-n'anya nke mere na ha kwusiri ikwa-akwa ariri na iti ogologo mkpu maka ntufu nke ndi ebo ha nke e gbuworo; ya mere e nwere ida juu n'ala ahụ n'ohere nke otutu oge awa.

3 Ma o wee ruo na olu biakwutere ndi ahụ ozọ, ma ndi ahụ

nile nuru ya, ma gbaa ama maka ya, na-asi:

4 O unu ndi nke "nnukwu obodo-ukwu ndi a daworo, ndi bu ndi agburu nke Jekob, e, ndi bu nke ulo nke Israel, ugboro ole ka m kpokotaworo unu dika nnekwu okuko si na-akpokota umu ya n'okpuru nku ya nile, ma ^bzuọ unu.

5 Ma ozọ, ugboro ole ka m gaararii akpokota unu dika nnekwu okuko si na-akpokota umu ya n'okpuru nku ya nile, e, O unu ndi nke ulo nke Israel, ndi daworo; e, O unu ndi nke ulo nke Israel, unu ndi bi na Jerusalem, dika unu ndi nke daworo ada; e, "ugboro ole ka m gaararii akpokota unu dika nnekwu-okuko si na-akpokota umu ya nile, ma unu ekweghi.

6 O unu ndi nke ulo nke Israel ndi m "debeworo, ugboro ole ka m ga-akpokota unu dika nnekwu okuko si na-akpokota umu ya nile n'okpuru nku ya nile, oburu na unu ga-echeghari ma ^blaghachikwute m jiri nzu-be nke ^cobi juru-eju.

7 Mana ma odighi otu a, O ulo nke Israel, ebe nile nke obibi unu nile ga-atogboro n'efu ruo n'oge nke mmejuputa nke "ogbugba-ndu ahụ nye ndi nna unu.

8 Ma ugbua o wee ruo na mgbe ndi ahụ nwororo okwu nile ndi a, lee, ha malitere ikwa-akwa na

22a NGAN Chegharia,
Ncheghari.
b Mak. 10:15;
Mosa. 3:19;
3 Nif. 11:37–38.

c Jon 10:15–18.
10 4a 3 Nif. 8:14.
b 1 Nif. 17:3;
5a Mat. 23:37;
OznQd. 43:24–25.

6a 3 Nif. 9:13.
b 1 Sam. 7:3; Hil. 13:11;
3 Nif. 24:7.
c Ezik. 36:26.
7a NGAN Ogbugba-ndu.

iti ogologo mkpu ọzọ n'ihì ntufu nke ndị ebo ha na ndị enyi ha.

9 Ma o wee ruo na otu a ka mkpuru ụbọchị atọ nile ahụ siri gafee. Ma ọ bụrụ n'ụtutụ, ma "ọchịchiri ahụ gbasasiri puo site n'elu iru nke ala ahụ, ma ụwa kwusiri ima jijiji, ma nkume nile ahụ kwusiri igbawasi, ma isụ ude nile ahụ di egwu kwusiri, ma nnukwu mkpotu ogba-aghara nile gabigara.

10 Ma ụwa wee raparakota kwa ọnu ọzọ, nke mere na o guzoro; ma iru uju ahụ, na ikwa akwa ahụ, ma ikwa ariri nke ndi ahụ edebere ndu kwusiri; ma iru-uju ha a tughariri ya n'onu, na ikwa-akwa ariri ha nile n'otuto na inye Onye-nwe Jisus Kraist, onye mgbaputa ha ekele.

11 Ma ruo otu a ka e "mezuru akwukwo-nsọ ahụ nile nke ndi-amuma nile kwuworo.

12 Ma ọ bụrụ akuku nke "kara buru ndi ezi-omume n'ime ndi ahụ bu ndi a zoputara, ma ọ bụrụ ha bu ndi nabatara ndi-amuma ma ha atughi ha okwute; ma ọ bụrụ ha bu ndi na-akwafubeghi obara nke ndi nsọ ahụ nile, bu ndi e debere—

13 Ma e debere ha ma emikpughi ha ma liba ha n'ime ala; ma mmiri erighi ha n'omimi nile nke oke osimiri ahụ; ma a kpoghi ha oku, obughi ma a

dagidere ha ma gwerigbuo ha; ma ebupughi ha n'ifufe gburu gburu ahụ obughi ma uzu nke anwuru oku na nke ochichiri o megburu ha.

14 Ma ugbua, onye obula na-agu, ka ọ ghota; onye obula nke ji akwukwo-nsọ nile ahụ, ka ọ "chota ihe na ha, ma hu ma lee ma onwu nile ndi a na mbibi nile jiri oku, na jiri anwuru oku, na jiri oke-ikuku-mmiri nile, na jiri ifufe gburu gburu nile, na jiri "mmeghe nke ala ahụ inabata ha na ihe nile ndi a abughi na mmejuputa nke amuma nile nke otutu ndi-amuma nile di nsọ.

15 Lee, asi m unu, E, otutu agbawo ama maka ihe nile ndi a n'obibia nke Kraist, ma e "gburu ha n'ihì na ha gbara ama maka ihe ndi a.

16 E, onye-amuma "Zinos gbara-ama maka ihe ndi a, na kwa Zinok kwuru-okwu gbasara ihe ndi a, n'ihì na ha gbara-ama nke ka nke gbasara anyi, ndi bu mkpuru-afọ ha nke foduru.

17 Lee, nna anyi Jekob kwa gbara-ama gbasara mkpuru-afọ nke Josef "foduru. Ma, lee anyi abughi mkpuru-afọ nke Josef foduru? Ma ihe nile ndi a na-agba-ama maka anyi, ọ bu na edeghi ha n'epekele nke bras nke nna anyi Lihai weputara site na Jerusalem?

9a 3 Nif. 8:19.

11a Qlndoz. 3:18–20.

12a 2 Nif. 26:8;

3 Nif. 9:13.

14a NGAN Akwukwo-nsọ nile—Afo-ouju (uru) nke akwukwo-

nsọ nile.

b 1 Nif. 19:11;

2 Nif. 26:5.

15a NGAN Ogbugbu n'ihì Okwukwe, Onye e Gburu n'ihì Okwukwe ya na

Jisus Kraist.

16a Hil. 8:19–20.

17a 2 Nif. 3:4–5;

Alma 46:24;

3 Nif. 5:23–24.

18 Ma o wee ruo na na ngwucha nke afo nke iri ato na ano, lee, aga m egosi unu na ndi nke Nifai ndi edebere, na kwa ndi a kpoworo ndi Leman, ndi edebeworo, nwere nnukwu iru-oma e gosiri ha, na nnukwu ngozi nile a wuputakwasiri n'isi ha nile, nke mere na n'atufughi oge ka "Kraist rigooro n'elu-igwe o gosiputara onwe ya n'ezi-okwu nye ha —

19 "Na-egosi ha aru ya, ma nakuziri ha ozi-oma, ma nkowasi nke ije-ozi ya a ga-enye ya ma emesia. Ya mere maka oge a abia m na ngwucha nke ihe nile m na-ekwu.

Jisus Kraist gosiri ndi nke Nifai onwe ya, dika igwe mmadu ahụ gbakotara onu n'ala Uju ahụ, ma kuziere ha ozi-oma; ma n'uzo di otu a ka o gosiri onwe ya nye ha.

Mejuputara isi 11 ruo isi 26 e tinyekotara.

ISI 11

Nna Ahu wee gbaa ama maka Okpara ya o huru n'anya — Kraist wee puta ihe ma kwuputa aja mgbaghara mmehie ya — Ndi ahụ wee metu apa nile nke mmeru-arụ di n'aka ya abuo, ukwu ya abuo, na akuku ya — Ha wee tie Hosana — O wee dozie usoro na udi nke baptism — Mụọ nke ndoro-ndoro bu nke ekwensu — Ozizi nke Kraist

bu na ndi mmadu ga e kwere ma e mee ha baptism ma ha anata Mụọ Nso. Ihe dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na e nwere nnukwu igwe-mmadu gbakotara onu, nke ndi nke Nifai, gburu-gburu temple ahụ nke di n'ala Uju; ma ha na-enwe itu n'anya ma na-eche otu onye na ibe ya, ma na-egosi otu onye na ibe ya "nnukwu na mgbanwe itu-n'anya nke wereworo onodu.

2 Ma ha nooro na-akpa nkata gbasara Jisus Kraist a, maka onye e nyeworo "ihe iriba-ama ahụ gbasara onwu ya.

3 Ma o wee ruo na mgbe ha no na-akpa nkata otu a, otu onye na ibe ya, ha nuru "olu dika o si n'elu-igwe puta; ma ha lepuru anya ha gburu-gburu, n'ihia na aghotaghi olu ahụ nke ha nuru; ma o bughi olu-ike, obughi ma o buuru olu dasiri ike; otu o sila di, ma na-agbanyeghi na o bu olu "ntakiri o dupuru ndi ahụ nuru ya n'etiti, nke mere na o nweghi okporo aru ha nke o na emeghi ka o maa jijiji; e, o dupuru ha ruo na mkpuru-obi ahụ, ma mee ka obi ha n'ere oku.

4 Ma o wee ruo na ozọ ha nukwara olu ahụ, ma ha aghotaghi ya.

5 Ma ozọ nke ugboro ato ha nuru olu ahụ, ma meghee nti ha inu ya; ma anya ha nile chere iru n'ebe uda ahụ di, ma ha legidere anya chee iru

18a Qlndoz. 1:9–11.

19a 3 Nif. 11:12–15.

11 1a 3 Nif. 8:11–14.

2a Hil. 14:20–27.

3a Deut. 4:33–36;

Hil. 5:29–33.

b 1 Ndez. 19:11–13;

OznQd. 85:6.

n'elu-igwe, site n'ebe ụda ahụ siri bịa.

6 Ma lee, nke ugboro atọ ha ghọtara olu ahụ nke ha nūrụ; ma ọ siri ha:

7 Lee “Okpara m hūrụ n’anya, b’onye m nwere ezigbo mmasi na ya, onye m nyeworo aha m otuto n’ime ya—nūrụ nū olu ya.

8 Ma o wee ruo, ka ha ghọtara, ha lepūrū anya ha n’elu ọzọ chee iru n’elu-igwe; ma lee, ha “hūrū otu Nwoke na-agbadata site n’elu-igwe; ma o yi uwe mwūda ọcha; ma ọ gbadatara ma guzoro n’etiti ha; ma anya nile nke igwe mmadū dum ahụ tughariri lekwasị ya, ma ha anwaghị anwa imeghe ọnụ ha, ọbuna otu onye nye ibe ya, ma ha amataghị ihe ọ putara, n’ihi na ha chere na ọ bụ onye mụọ-ozị nke putaworo ihe nye ha.

9 Ma o wee ruo na o setipūrū aka ya ma gwa ndị ahụ okwu, na-asị:

10 Lee, a bụ m Jisus Kraịst, onye nke ndị-amụma nile gbara ama ga-abia n’ime ụwa.

11 Ma lee, a bụ m “ihè na ndụ nke ụwa; ma ańụwo m site b’n’iko ilu ahụ nke Nna nyeworo m, ma enyewo m Nna otuto ‘n’iwekwasị onwe m mmehie nile nke ụwa, n’ime nke m taworo ahụhụ “ọchịchọ nke Nna n’ihe nile site na mmalite.

12 Ma o wee ruo na mgbe Jisus kwuworo okwu nile ndị a igwe mmadū ahụ nile dara n’ala, n’ihi na ha chetara na e buworiji “amụma maka ya n’etiti ha na Kraịst ga-egosị onwe ya nye ha mgbe ọ rigoroworo n’elu-igwe.

13 Ma o wee ruo na Onye-nwe gwara ha okwu na-asị:

14 Bilie ma bjarute-kwute m, ka unu wee “rūnye aka unu nile n’akūkū m, na kwa ka unu b’metū aka n’apa nile nke ntu nile n’aka m abụọ na n’ụkwū m abụọ, ka unu wee mata na abụ m ‘Chineke nke Israel ahụ, na Chineke nke “ụwa dum, ma e gbuwo m maka mmehie nile nke ụwa.

15 Ma o wee ruo na igwe mma-dū ahụ garuru, ma rūnye aka ha nile n’akūkū ya, ma metū aka n’apa nile nke ntu nile ahụ n’aka ya abụọ na n’ụkwū ya abụọ; ma nke a ka ha mere, na-agaru n’otu n’otu ruo mgbe ha nile garuworo, ma hụ n’anya ha, ma jiri aka ha metū, ma mata n’ezio-oku ma gbaa ama, na “ọ bụ ya, bụ onye nke ndị-amụma dere maka ya, na ọ ga-abia.

16 Ma mgbe ha nile garuworo ma gbaworo onwe ha ama, ha tiri mkpu n’otu olu, na-asị:

17 Hosana! Ngozi na-adiri aha nke Chineke kachasi-elu! Ma ha dara n’ala n’ụkwū nke Jisus, ma “fee ya.

7a Mat. 3:17; 17:5;

A—JS 1:17.

b 3 Nif. 9:15.

8a 1 Nif. 12:6;

2 Nif. 26:1.

11a NGAN Ihè, Ihè nke Kraịst.

b Mat. 26:39, 42.

c Jón 1:29;

OznQd. 19:18–19.

d Mak. 14:36; Jón 6:38;

OznQd. 19:2.

12a Alma 16:20.

14a Jón 20:27.

b Luk 24:36–39;

OznQd. 129:2.

c Aisa. 45:3;

3 Nif. 15:5.

d 1 Nif. 11:6.

15a NGAN Jisus Kraịst—
I puta ihè nile nke
Kraịst mgbe o nweta
siworori anụ arụ.

17a NGAN Fee Ofufe.

18 Ma o wee ruo na ọ gwara “Nifai okwu (n’ihi na Nifai nọ n’etiti igwe-mmadi ahụ) ma o nyere ya iwu ka ọ biarute.

19 Ma Nifai biliri ma garuo, ma kpọọ isi n’ala n’iru Onye-nwe ma sutu ukwū ya abụọ ọnụ.

20 Ma Onye-nwe nyere ya iwu ka o bilie. Ma o biliri ma guzoro n’iru ya.

21 Ma Onye-nwe siri ya: Enye m gi “ike ka imee ndi a ^bbaptism mgbe m rigoroworo ọzọ n’elu-igwe.

22 Ma ọzọ Onye-nwe kpọrọ “ndi ọzọ, ma gwa ha otu ihe ahụ; ma o nyere ha ike ime baptism. Ma ọ siri ha: Otu a ka unu ga-esi mee baptism; ma agaghị enwe ^biru ụka ọbula n’e-titi unu.

23 N’ezie asi m unu, na onye ọbula cheghariri na mmehie ya site “n’okwu nile unu, ma ^bchọọ ka e mee ya baptism n’aha m, otu a ka unu ga-esi mee ha baptism—Lee, unu ga-agbada ma ‘guzoro n’ime mmiri ahụ, ma n’aha m ka unu ga-eme ha baptism.

24 Ma ugbua lee, ndi a bu okwu nile nke unu ga-ekwu, na-akpọ ha aha ha, na-asi:

25 Ebe m nwere “ikike e nyere m site na Jisus Kraịst, e mee m

gi baptism n’aha nke ^bNna, na nke Ọkpara, na nke Mụọ Nsọ. Amen.

26 Ma mgbe ahụ ka unu “ga-abianye ha n’ime mmiri, ma guputa ha ọzọ site n’ime mmiri ahụ.

27 Ma n’udi a ka unu ga-eme baptism n’aha m; n’ihi na lee, n’ezie asi m unu, na Nna ahụ, na Ọkpara ahụ, na Mụọ Nsọ bu “otu; ma a nọ m n’ime Nna, ma Nna nọ n’ime m, ma Nna ahụ na mụ bu otu.

28 Ma dika m siworo nye unu iwu, otu ahụ ka unu ga-esi mee baptism. Ma agaghị enwe “iru ụka n’etiti unu, dika ọ na-adiri na mbụ; ọbughị ma a ga-enwe iru ụka n’etiti unu gbasara ihe nile nke ozizi m, dika ọ na-adiri na mbụ.

29 N’ihi na n’ezie, n’ezie asi m unu, onye nke nwere mụọ nke “ndoro-ndoro abughị nke m, kama ọ bu nke ^bekwensu, onye bu nna nke ndoro-ndoro, ma ọ na-akpalite obi nile nke ndi mmadi iji iwe doro ndoro-ndoro, otu onye na ibe ya.

30 Lee, nke a abughị ozizi m, iji iwe kpalite obi nile nke ndi mmadi, otu onye megide ibe ya; mana nke a bu ozizi m, na a ga-akwusi udi ihe ndi ahụ.

18a 3 Nif. 1:2, 10.

21a NGAN Ike.

^b NGAN Baptism, Mee Baptism.

22a 1 Nif. 12:7;

3 Nif. 12:1.

^b 3 Nif. 18:34.

23a 3 Nif. 12:2.

^b NGAN Baptism, Mee Baptism—Ntozu-oke nile maka baptism.

^c 3 Nif. 19:10–13.

25a Mosa. 18:13;

OznQd. 20:73.

NGAN Baptism, Mee Baptism—Ikike kwesiri-ekwesi.

^b NGAN Chineke, Chi-ukwu.

26a NGAN Baptism, Mee Baptism—Baptism site na-ibianye n’ime mmiri.

27a Jon 17:20–22;

3 Nif. 28:10;

Mom 7:7;

OznQd. 20:28.

28a 1 Ndi-Ko 1:10; Ndi-Efe. 4:11–14; OznQd. 38:27.

29a 2 Tim. 2:23–24;

Mosa. 23:15.

NGAN Ndoro-ndoro.

^b NAJS, Ndi-Efe. 4:26;

Mosa. 2:32–33.

31 Lee, n'ezie, n'ezie, asị m unu, aga m ekwuputara unu "ozizi m.

32 Ma nke a bụ "ozizi m, ma ọ bụ ozizi ahụ nke Nna nyeworo m; ma ana m ^bagba-ama maka Nna, ma Nna na-agba ama maka m, ma ^cMụọ Nsọ na agba-ama maka Nna na mụ; ma ana m agba-ama na Nna nyere mmadụ nile iwu, n'ebe nile, ka ha chegharia ma kwere na m.

33 Ma onye ọbụla kwere na m, ma e ^amee ya baptism, onye ahụ a ^bga-azọputa ya; ma ha bụ ndị ^cga-eketa ala-eze nke Chineke.

34 Ma onye ọbụla na-ekweghi na m, ma e meghi ya baptism, a ga-ama ya ikpe.

35 N'ezie, n'ezie, asị m unu, na nke a bụ ozizi m, ma ana m agba-ama maka ya site na Nna; ma onye ọbụla "kwere na mụ kwerekwara na Nna; ma ya ka Nna ga-agbara ama maka m, n'ihia na ọ ^bga-eji ọkụ na ^cMụọ Nsọ leta ya.

36 Ma otu a ka Nna ga-agba-ama maka mụ, ma Mụọ Nsọ ga-agbara ya ama maka Nna na mụ, n'ihia na Nna, na m, na Mụọ Nsọ bụ otu.

37 Ma ọzọ asị m unu, unu ga-echeghariri, ma "dị ka nwa ntakiri, ma e mee unu baptism n'aha m, ma-ọbụ ọdighi ọzọ unu ga-esi nwe ike inata ihe ndi a.

38 Ma ọzọ asị m unu, unu

ga-echeghariri, ma e mee unu baptism n'aha m, ma di ka nwa ntakiri, ma-ọbụ ọdighi ọzọ unu ga-esi nwe ike iketa ala-eze nke Chineke.

39 N'ezie, n'ezie, asị m unu, na nke a bụ ozizi m, ma onye ọbụla "wukwasiri ụlọ n'elu nke a wukwasiri n'elu nkume m, ma ^bonụ-uzọ ama nile nke ala-mụọ agaghị aka ha ike.

40 Ma onye ọbụla nke ga-ekwuputa karia ma-ọbụ welata karia nke a, ma hiwe ya maka ozizi m, onye ahụ si na ihe ọjọọ bia, ma ewukwasighi ya n'elu nkume m; mana o na-ewukwasi n'elu "ntọ-ala aja, ma ọzọ nile nke ala-mụọ meghere emeghe guzoro inabata ụdi onye ahụ mgbe ide mmiri nile ga-abia ma ikuku nile kukwasị ha.

41 Ya mere, gaa n'iru gakuwu ru ndi a, ma kwuputa okwu nile nke m kwuwo, ruo nsọtụ nile nke ụwa.

ISI 12

Jisus wee kpọọ ma nye iri na abuo ahụ ike—O wee kwuoro ndi Nifai okwu yiri Okwu Chukwu ahụ e kwuru n'elu Ugwu—O wee kwuo Nkwuputa-Idi-Ngozi nile—Nkuzi ya nile gafere ma buruzie iwu nke Moses ọzọ—E nyere ndi mmadụ iwu ka ha zuo oke ọbuna dika ya na Nna ya zuru oke—

31a 2 Nif. 31:2–21.

32a NGAN Ozizi nke

Kraist.

b 1 Jón 5:7.

c 3 Nif. 28:11; Ita 5:4.

33a Mak. 16:16.

NGAN Baptism, Mee

Baptism—Ọdi mkpa.

b NGAN Nzọputa.

c NGAN Ebube

Selestial.

35a Ita 4:12.

b 3 Nif. 9:20; 12:2.

c NGAN Mụọ Nsọ.

37a Mak. 10:15; Luk 18:17;

Mosa. 3:19;

3 Nif. 9:22.

39a Mat. 7:24–29; Hil. 5:12.

NGAN Oke-nkume.

b 3 Nif. 18:12–13.

40a 3 Nif. 14:24–27.

Tulee Matiu isi 5. Ihe dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

Ma o wee ruo na mgbe Jisus gwaworo Nifai okwu nile ndi a, ma gwa ndi ahụ a kpworo, (ugbua onu-ogugu nke ndi a kpworo, ma nata ike na ikike ime baptism, di "iri na abuo) ma lee, o setipuru aka ya, nye igwe mmadu ahụ ma tikuo ha, na-asi: ^bNgọzi na-adiri unu ma o buru na unu ga-aña nti n'okwu nile nke iri na abuo ndi a ndi m 'horooro site n'etiti unu ilekota unu, na ibu ndi-ozu unu; ma ha ka m nyeworo ike ka ha jiri mmiri mee unu baptism; ma mgbe e jiwooro mmiri mesia unu baptism, lee, aga m eji oku na Mụọ Nso mee unu baptism; ya mere ngozi na-adiri unu ma oburu na unu gae kwere na m ma e mee unu baptism, mgbe unu husiwooro m ma mata na m no.

2 Ma ozọ, ngozi na adiri ha karia bu ndi "ga-ekwere n'okwu unu nile n'hi na unu ga-agba-ama na unu ahwo m, ma na unu matara na m no. E, ngozi na adiri ndi ga-ekwere n'okwu unu nile, ma ^bgbadata n'ime omimi nile nke obi umeala ma e mee ha baptism, n'hi na a

'ga-eji oku na Mụọ Nso leta ha, ma ha ga-anata nsachapu nke mmehie ha nile.

3 E, ngozi na-adiri ndi "dara ogbenye n'ime mụọ ndi ^bna-abiakwute m, n'hi na nke ha ka ala-eze nke elu-igwe bu.

4 Ma ozọ, ngozi na-adiri ndi nile na-eru uju, n'hi na a gakasi ha obi.

5 Ma ngozi na-adiri ndi di "nwayo n'obi, n'hi na ha gaketata ^buwa.

6 Ma ngozi na-adiri ndi nile "agu na-agu ma ^bakpiri na-akpo kwa ha nku n'ichuso 'ezi-omume, n'hi na a ga-emejuputa ha na Mụọ Nso.

7 Ma ngozi na-adiri ndi "na-eme ebere, n'hi na ha ga-enweta ebere.

8 Ma ngozi na-adiri ndi nile di "ocha n'obi, n'hi na ha ^bga-ahụ Chineke.

9 Ma ngozi na-adiri ndi nile "na-eme udo, n'hi na a ga-akpo ha ^bumu nke Chineke.

10 Ma ngozi na-adiri ndi nile a "na-esogbu n'hi aha m, n'hi nke ha ka ala-eze nke elu-igwe bu.

11 Ma ngozi na-adiri unu mgbe ndi mmadu ga-agwa unu okwu ojoo ma sogbuo unu, ma ga-ekwu udi okwu ojoo nile

12 1a 3 Nif. 13:25.

^b NGAN Gzie, Gziri, Ngozi.

^c NGAN Chineke Kporo, Kporo-oku, Okpukpo-oku.

2a Oznd. 46:13-14.

NGAN Kwere, Nkwenye.

^b Ita 4:13-15.

^c 3 Nif. 11:35; 19:13.

3a Oznd. 56:17-18.

NGAN Umeala, Idi Umeala.

^b Mat. 11:28-30.

5a Ndi Rom 12:16;

Mosa. 3:19.

NGAN Di Nwayo,

Idi Nwayo.

^b NGAN Uwa.

6a 2 Nif. 9:51; Inos 1:4.

^b Jer. 29:13.

^c Ilu 21:21.

7a NGAN Ebere,

Obi-ebere.

8a NGAN Enweghi

Ntupo.

^b Oznd. 93:1.

9a NGAN Onye na Eme Udo.

^b NGAN Umu Ndikom na Umu Ndiynom nke Chineke.

10a Oznd. 122:5-9.

NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.

megide unu na-abughị ezi-okwu, n'ihị m;

12 N'ihị na unu ga-enwe nnu-kwu ọñu ma nwee ọñu kari, n'ihị na nnukwu ka "ugwo ọru unu ga-adị n'elu-igwe; n'ihị na otu ahụ ka ha sogburu ndi-amuma nile ndi buru unu uzo.

13 N'ezie, n'ezie, asị m unu, enyere m unu ibụ "nnu nke ụwa; mana ọburu na nnu ahụ ga-etufu uto ya olee ebe a ga-esi tinye ụwa nnu? Nnu ahụ adighi kwa ihe o di mma ya site mgbe ahụ, kama ka e tufuo ya na ka ndi mmadu na-azo ya ukwu.

14 N'ezie, n'ezie, asị m unu, enyere m unu ibụ ihè nke ndi a. Obodo-ukwu nke e wuru n'elu ugwu enweghi ike izo-ezo.

15 Lee, ndi mmadu ha na-amanye "oriona ma debe ya n'okpuru iko-ntutu? E-e, kama n'elu osisi idoba oriona, ma o na-enye ndi nile no n'ime ulo ahụ ihè;

16 Ya mere ka "ihè unu si otu a n'enwu n'iru ndi a, ka ha wee hu ọru oma nile unu ma nye Nna unu nke bi n'elu-igwe otuto.

17 Unu echela na m biara ibibi iwu ahụ ma-ọbụ ndi-amuma. Abiaghi m ibibi kama imezu;

18 N'ihị na n'ezie asị m unu, otu mpekere ma-ọbụ otu nke dikasiri ntakiri agabigabeghi site "n'iwu ahụ, kama n'ime m e mejuputawo ha nile.

19 Ma lee, enyewo m unu iwu ahụ na iwu-nsọ ahụ nile nke

Nna m, ka unu wee kwere na m, ma na unu ga-echeghari site na mmehie nile unu, ma biakwute m jiri "obi tiwara etiwa na mụo nke ncheghari. Lee, unu nwere iwu-nsọ nile ahụ n'iru unu, ma e mezuwo ^biwu ahụ.

20 Ya mere biakwute m ma ka a zoputa unu; n'ihị na n'ezie asị m unu, na ma ọbughị na unu ga-edebe iwu-nsọ m nile, nke m nyeworo unu n'oge nke a, unu enweghi ike n'onodu obula iba n'ala-eze nke elu-igwe.

21 Unu anụwo na ndi mgbe ochie ekwuwo ya, ma e dekwarara ya n'iru unu, na i gaghi "egbu mmadu, ma onye obula ga-egbu mmadu ga-anọ n'ihe egwu nke ikpe nke Chineke;

22 Mana asị m unu, na onye obula na-eweso nwanne ya iwe ga-anọ n'ihe egwu nke ikpe ya. Ma onye obula ga-asị nwanne ya Raka, ga-anọ n'ihe egwu nke ndi-kansul ahụ; ma onye obula ga-asị, Gi onye-nzuzu, ga-anọ n'ihe egwu nke ala-mụo.

23 Ya mere, ọburu na unu ga-abiakwute m, ma-ọbụ ga-achọ ibiakwute m, ma cheta na nwanne gi nwere ihe megide gi —

24 Gawa gakwuru nwanne gi, ma buru uto mee ka gi na nwanne gi "di n'udo ma mgbe ahụ jiri nzube zuru oke nke obi biakwute m, ma aga m ana-bata gi.

25 Kwekorita gi na onye iro gi oso-osọ mgbe gi na ya no

12a Ita 12:4.

13a Oznd. 101:39-40.

NGAN Nnu.

15a Luk 8:16.

16a 3 Nif. 18:24.

18a NGAN Iwu nke Moses.

19a 3 Nif. 9:20.

NGAN Obi Tiwara

Etiwa.

b 3 Nif. 9:17.

21a Ọp. 20:13;

Mosa. 13:21;

Oznd. 42:18.

24a NGAN Gbaghara.

n'uzo, adighi ama ama mgbe obula o ga-enweta gi, ma a ga-atuba gi n'ulo-mkporo.

26 N'ezie, n'ezie, asi m gi, odighi uzo obula i ga-esi puta n'ebe ahụ ruo mgbe i kwuoro sinain ikpe-azu. Ma mgbe i n'ulo-mkporo i ga-enwe ike ikwu obuna otu "sinain? N'ezie, n'ezie, asi m gi, E-e.

27 Lee, ndi mgbe ochie dere ya, na i agaghi "akwa iko.

28 Mana asi m unu, na onye obula lekwasiri nwanji anya, "inweso ya aguu ochicho nke anu-arụ, akwaworiji iko n'ime obi ya.

29 Lee, enye m unu iwu-nsọ, ka unu ghara ikwe nke obula n'ime ihe ndi a ibata n'ime "obi unu.

30 N'ih i na o ka mma na unu juru onwe unu ihe ndi a, n'ime nke unu ga-ebulite "obe unu, karja na a ga-atuba unu n'ala-muo.

31 Edewo ya, na onye obula ga-achupu nwunye ya, ka o nye ya ihe e dere ede nke "alukwaghi m.

32 N'ezie, n'ezie, asi m unu, na onye obula "ga-achupu nwunye ya, ma obughi maka "ikwa-iko, na-eme ka o "kwaa iko; ma onye obula ga-alu onye ahụ a gbaara alukwaghi m na-akwa iko.

33 Ma ozo e dere ya, i gaghi

anụ-iyi, kama I ga-emere Onyenwe "inu-iyi gi nile.

34 Mana n'ezie, n'ezie, asi m unu, "anula iyi ma oli; obughi ijiri elu-igwe, n'ih i na o bu ochieze Chineke.

35 Obughi ijiri uwa n'ih i na o bu ebe mgbakwasu-ukwu ya.

36 O bughi ma unu ga-eji isi unu nuo iyi, n'ih i na unu enweghi ike ime otu agiri-isi ojii ma-obu nke ocha;

37 Mana ka ikwukorita okwu unu buru E, e; E-e, e-e; n'ih i na ihe obula sitere na nke kariri nke a bia bu ajoo ihe.

38 Ma lee, e dere ya, "otu anya maka otu anya, na otu mkpuru eze maka otu mkpuru eze;

39 Mana asi m unu, na unu agaghi "eguzogide ajoo ihe, kama onye obula ga-aku unu ihe na nti aka nri, "tugharia kwara ya nti nke ozo;

40 Ma oburu na onye obula ga-agbara gi akwukwo n'ulo ikpe ma napu gi uwe elu-aru gi, mee ka o were kwa uwe ime-aru gi;

41 Ma onye obula ga-akwagide gi iga otu mailu, soro ya gaa abuo.

42 "Nye onye nke na-arjo gi, ma site na onye nke ga-achogibaziri gi ihe agbanyekwala ya azu.

43 Ma lee e dekwara ya, na i

26a Alma 11:3.

27a 2 Nif. 9:36;

OznQd. 59:6.

28a OznQd. 42:23.

NGAN Ochicho nke Anu Aru.

29a Qlndoz. 8:22.

30a Mat. 10:38; 16:24;

Luk 9:23.

31a NGAN Alukwaghi m nke Di na Nwunye.

32a Mak. 10:11-12.

b NGAN Ikwa-iko di n'etiti ndi Na-alughi Alulu.

c NGAN Ikwa-iko.

33a NGAN Inu-iyi.

34a NGAN Ikwuto

Ikwhie.

38a Lev. 24:20.

39a 3 Nif. 6:13;

4 Ne. 1:34;

OznQd. 98:23-32.

b NGAN Ndidi.

42a Jekob 2:17-19;

Mosa. 4:22-26.

ga-ahụ onye-agbata-obi gi n'anya ma kpọọ onye iro gi asị;

44 Mana lee asị m unu, hụ "ndi iro unu n'anya, gozie ha bu ndi na-akocha unu, na-emere ndi kpọrọ unu asị ihe oma, ma ^bna-ekpere ndi na-eji unu eme ihe nleda-anya ma na-esogbu unu ekpere;

45 Ka unu wee buru umu nke Nna unu bi n'elu-igwe; n'ihina o na-eme ka anyanwu waara onye ojoo na onye oma.

46 Ya mere ihe ndi ahụ nke buuru nke mgbe ochie, nke diiri n'okpuru iwu, n'ime m ka e mezuru ha nile.

47 "Ihe ochie nile agafewo, ma ihe nile aghowo ihe oheru.

48 Ya mere o ga-adị m mma ka unu "zuo oke obuna dika m, ma obu Nna unu nke bi n'elu-igwe zuru oke.

ISI 13

Jisus wee kuziere ndi Nifai Ekpere nke Onye-nwe — Ha ga-akpado aku nile n'elu-igwe — Iri na abuo ahụ na ije-ozii ha e nyere ha iwu nso ka ha ghara ichegbu onwe ha maka ihe nile nke uwa a — Tulee Matiu isi 6. Ihe dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

N'EZIE, n'ezie, asị m na o di m ka asị na unu ga-enye ndi ogbenye "onyinye; mana kpa-chara-anya ka unu ghara inye ndi ogbenye onyinye n'iru ndi mmadu ka ha wee hu unu; ma

odighi otu a, unu enweghi ugwo oru nke Nna unu nke bi n'elu-igwe.

2 Ya mere, mgbe unu ga-enye ndi ogbenye onyinye egbula opi na-aga, dika ndi iru-abuo ga-eme n'ulo-nzuko nile na n'okporo-uzo nile, ka ha wee nweta "otuto nke ndi mmadu. N'ezie asị m unu, ha enwetawo ugwo oru ha.

3 Ma mgbe unu na-enye onyinye ekwela ka aka ekpe unu mata ihe aka nri unu na-eme;

4 Ka onyinye unu nyere wee buru na nzuzo; ma Nna unu onye na-ahụ na nzuzo, n'onwe ya ga-akwu unu ugwo oru n'ebe anya-na-ahụ.

5 Ma mgbe unu "na-ekpe ekpere unu agaghị eme ka ndi iru-abuo, n'ihina ha huru ikpe ekpere, iguzoro n'ulo-nzuko nile na n'akuku okporo-uzo nile n'anya, ka ndi mmadu wee hu ha. N'ezie asị m unu, ha enwetawo ugwo oru ha.

6 Mana unu, mgbe unu na-ekpe ekpere, baa n'ime ulo-nta unu, ma mgbe unu mechiworo uzo, kpeere Nna unu onye no na nzuzo; ma Nna unu, onye na-ahụ na nzuzo, ga-akwu unu ugwo oru n'ebe anya-na-ahụ.

7 Mana mgbe unu na-ekpe ekpere, ejila okwu-nkwukwasi na abaghi uru, dika ndi na-ekweghi-ekwe, n'ihina ha chere na a ga-anu olu ha maka ikwu otutu okwu ha.

8 Unu adikwala ka ha, n'ihina

44a Ilu 24:17; Alma 48:23.

b Qlndoz. 7:59–60.

47a 3 Nif. 15:2, 7;

OznQd. 22:1.

48a Mat. 5:48; 3 Nif. 27:27.

NGAN Zuru-oke.

13 1a NGAN Inye Ndi

Ogbenye Onyinye,

Onyinye a na-Enye Ogbenye.

2a OznQd. 121:34–35.

5a NGAN Ekpere.

Nna unu “matara ihe ndị dī unu mkpa tutu unu ariọ ya.

9 Ya mere n’ụdị “usoro nke a ^bna-ekpe nu ekpere: “Nna anyị nke bi n’elu-igwe, ka e doo aha Gị nsọ.

10 Ka e mee ọchịchọ Gị n’ụwa dika ọ dī n’elu-igwe.

11 Ma gbaghara anyị ụgwọ nile anyị jī, dika anyị si na-agbaghara ndị jī anyị ụgwọ.

12 Ma “edubala anyị n’ime ọnwụnwụ, kama napụta anyị site n’ihe ọjọọ.

13 N’ihi na nke Gị ka ala-eze bụ, ma ike, ma otuto, ruo mgbe nile. Amen.

14 N’ihi na, ọbụrụ na unu “na-agbaghara ndị mmadụ njehie ha nile Nna unu nke elu-igwe ga-agbaghakwara unu;

15 Mana ọbụrụ na unu agbagharaghị ndị mmadụ njehie ha nile ọbughị ma Nna unu ọ ga-agbaghara njehie unu nile.

16 Nke ka nke, mgbe unu “na-ebu-ọnụ unu adịla ka ndị iru-abụọ, na-edebe mbara iru ha na mwute, n’ihi na ha na-emebi ụdị iru ha ka ha gosiputa ndị na-ebu-ọnụ n’iru ndị mmadụ. N’ezie asị m unu, ha enwetawo ụgwọ ọrụ ha.

17 Mana unu, mgbe unu na-ebu-ọnụ, tee isi unu mmanụ, ma saa iru unu;

18 Ka unu ghara igosiputa n’iru ndị mmadụ na unu na-ebu-ọnụ, kama nye Nna unu, onye

nọ na “nzuzo; ma Nna unu, onye na-ahụ na nzuzo, ga-akwụ unu ụgwọ ọrụ n’ebe anya na-ahụ.

19 Akpadokwala akụ nye onwe unu n’elu ụwa, ebe ahụhụ na nchara na-emebi ihe, ma ndị-ori na-etika baa ma zuo ori;

20 Mana debere onwe unu “akụ n’elu-igwe, ebe ma-ọbụ ahụhụ ma-ọbụ nchara na-adighi emebi, na ebe ndị-ori na-anaghị etika baa ma-ọbụ zuo ori.

21 N’ihi na ebe akụ unu dī, n’ebe ahụ ka obi unu ga-adị kwa.

22 “Ìhè nke arụ bụ anya; ya mere, ọbụrụ na, anya unu elekwasi otu ebe, arụ unu nile ga ejuputa n’ìhè.

23 Mana ọbụrụ na anya unu dī njọ, arụ unu nile ga-ejuputa n’ọ-chịchiri. Ya mere, ọ bụrụ na, ìhè nke dī n’ime unu bụrụ ọchịchiri, lee otu ọchịchiri ahụ ga-aha n’ìdị ukwu!

24 Ọ dighi onye nwere ike “ife nna-ukwu abụọ; n’ihi na ma ọbughị na ọ ga-akpọ otu asị ma hụ nke ọzọ n’anya, ma-ọbụ ma ọdighi otu ahụ ọ ga-ejide otu ma lelia nke ọzọ. Unu enweghi ike ife Chineke na Mamọn.

25 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Jisus kwuworo okwu nile ndị a, o lekwasiri iri na abụọ ahụ ndị ọ họtaworo anya, ma si ha: Cheta okwu nile ndị m kwuworo. N’ihi na lee, unu bụ ndị nke m họtaworo “ikwusa ozi-oma nye ndị a. Ya mere asị m unu,

8a Oznd. 84:83.

9a Mat. 6:9–13.

^b NGAN Ekpere.

^c NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

Nna ahụ.

12a NAJS, Mat. 6:14.

14a Mosa. 26:30–31;

Oznd. 64:9.

NGAN Gbaghara.

16a Aisa. 58:5–7.

NGAN Ibu-ọnụ,

Obubu-ọnụ.

18a Oznd. 38:7.

20a Hil. 5:8; 8:25.

22a Oznd. 88:67.

24a 1 Sam. 7:3.

25a NGAN Onye-ozizi.

^bechegbula onwe unu maka ndu unu, ihe unu ga-eri, ma-ọbụ ihe unu ga-añu; ma-ọbụ kwa maka arụ unu, ihe unu ga-eyikwasị. Ọ bughị ndu kariri ihe oriri, na arụ ọ karighị ihe oyiyi?

26 Lee anụ-ufe nile nke ikuku, n'ihị na ha adighi akụ mkpuru, ọbughị ma ha na-aghọ mkpuru ma-ọbụ kpokota tiba n'ọba nile; mana Nna unu nke elu-igwe na-enyeju ha afo. Ọ bụ na unu ejighi ihe di ukwu kara ha mma?

27 Onye n'ime unu site n'ichegbu onwe ya ga-enwe ike itinye otu kubit n'ogologo ya?

28 Ma ginị mere unu jiri na-echegbu onwe unu maka ihe oyiyi? Tulee okoko-osisi nile nke ubi otu ha si na-eto; ha anaghị arụ ọrụ, ọbughị ma ha na-akụ ogbo;

29 Ma na asị m unu, na ọbuna Solomon, n'otuto ya nile, achoghị ya mma dika otu n'ime ndi a.

30 Ya mere, ọburu na Chineke siri otu ahụ yiwe ahịhia nke ubi uwe, nke di taa, ma echị atuba ya n'ite oku, ọbuna otu ahụ ka ọ ga-esi yiwe unu uwe, ma ọburu na unu abughị ndi okwukwe nta.

31 Ya mere echegbula onwe unu, na-asị, Ginị ka anyị ga-eri? Ma ọbụ, Ginị ka anyị ga-añu? Ma ọbụ, Ginị ka a ga-eji yiwe anyị uwe?

32 N'ihị na Nna unu nke elu-igwe matara na ihe ndi a nile na-akpa unu.

33 Mana buru nụ ụzọ chọọ "ala-eze nke Chineke na ezi-

omume ya, ma a ga-agbakwu-nyere unu ihe nile ndi a.

34 Ya mere echerela onwe unu maka echị, n'ihị na echị ga-echere onwe ya maka ihe nile nke onwe ya. Ihe ọjọọ di na ya ezuworo ụbọchị.

ISI 14

Jisus wee nye iwu-nsọ nile: Ekpela ikpe; juo Chineke; kpachara-anyanya maka ndi-amuma ugha—O wee kwe ndi ga-eme ọchịchọ nke Nna ya nkwa nzoputa—Tulee Matiu isi 7. Ihe dika afo 34 mgbe a mụsiri Kraist.

MA ugbua o wee ruo na mgbe Jisus kwuworo okwu nile ndi a ọ tughariri ọzọ n'ebe igwe mma-du ahụ nọ, ma megheere ha onụ ya ọzọ, na-asị: N'ezie, n'ezie, asị m unu, "Ekpela ikpe, ka a ghara ikpe unu ikpe.

2 "N'ihị na ihe ọbula unu jiri kpee ikpe, ka a ga-eji kpee kwa unu; ma ihe ọbula unu jiri tụọ, ka a ga-eji tụọrọ unu ọzọ.

3 Ma ginị ka i na-elere irighiri nke di n'anya nwanne gi, mana i tuleghị osisi nke di n'anya nke gi?

4 Ma-ọbụ olee otu i ga-esi si nwanne gi: Ka m dọputa irighiri site n'anya gi—ma lee, osisi di n'anya nke gi?

5 Gi onye iru-abụọ, buru ụzọ wepu "osisi ahụ site n'anya nke gi; ma mgbe ahụ ka i ga-ahụ ụzọ nke oma iwepu irighiri ahụ site n'anya nwanne gi.

25b Alma 31:37–38;
OznQd. 84:79–85.
33a Luk 12:31.

14 1a NAJS, Mat. 7:1–2;
Jon 7:24.
2a Mqm 8:19.

5a Jon 8:3–11.

6 Enyekwala ụmụ nkịta ihe ahụ nke dị “nsọ, ọbughị ma unu ga-atupụ ọla pel unu n’iru igwe ézì, adighị ama ama ha zọgide ha n’okpuru ụkwụ ha, ma tugharia ọzọ ma dọkasịa unu.

7 “Rịo, ma a ga-enye unu ya; chọọ, ma unu ga-achọta; kuo aka, ma a ga-emeghere unu ya.

8 N’ihi na onye ọbụla nke na-ariọ, na-anata; ma onye na-achọ, na-achọta; ma onye nke na-akụ aka, a ga-emeghere ya.

9 Ma-ọbụ oleee onye nọ n’ime unu, ọbụrụ na nwa ya nwoke rịọ achicha, ga-enye ya okwute?

10 Ma-ọbụ ọbụrụ na ọ rịọ azụ, ọ ga-enye ya agwọ?

11 Ọ bụrụ na unu mgbe ahụ, ebe unu bụ ndị ojoo, matara otu esi enye ụmụ unu onyinye oma, oleee otu Nna unu nke bi n’elu-igwe ga-esi enye ndị rịorọ ya ihe oma nke kariri?

12 Ya mere, ihe nile ọbụla unu choro ka ndị mmadụ na-emere unu, “meere nu ha ọbuna otu ahụ, n’ihi na nke a bụ iwu ahụ na ndị-amụma ahụ.

13 Banye nu n’uzo nke di “mkpafa, n’ihi na obosara ka ọnụ-uzo-ama ahụ di, ma ^bmbara ka uzo ahụ di, nke na-eduba na mbibi, ma otutu ka ha di bụ ndi na-aba site na ya;

14 N’ihi na mkpafa ka “onụ-uzo-ama ahụ di, ma ^bwara-wara ka uzo ahụ di, nke na-eduba na

ndu, ma ‘ole na ole ka ha di bụ ndi na-achota ya.

15 Kpachapụ-anya maka “ndi-amụma-ugha, ndi na-abiakwu-te unu n’ihe oyiyi aturu, mana n’ime ime ha bụ nkịta-ohia na-apunara aturu.

16 Unu ga-amata ha site na mkpuru ha nile. Ndi mmadu ha na-ekpokota mkpuru-osisi vine nke ogwu, ma-obu osisi fig nke ogwu ogwu?

17 Ọ buna otu ahụ osisi oma ọbụla na-amiputa mkpuru oma; mana osisi mebiri emebi na-amiputa mkpuru ojoo.

18 Osisi oma enweghi ike imiputa mkpuru ojoo, ọbughị ma osisi mebiri emebi ga-amiputa mpuru oma.

19 Osisi ọbụla nke “na-amiputaghi mkpuru oma a ga-egbutu ya, ma tuba ya n’ime oku.

20 Ya mere, site na “mkpuru ha nile unu ga-amata ha.

21 Ọ bughị onye ọbụla nke na-asị m, Onye-nwe, Onye-nwe, ga-aba n’ala-eze nke elu-igwe; kama onye nke na-eme ọchicho nke Nna m nke bi n’elu-igwe.

22 Otutu “ga-asị m n’ubochi ahụ: Onye-nwe, Onye-nwe, ọbụ na anyi ebubeghi amuma n’aha gi, ma n’aha gi chupụwo ajoomuo nile, ma n’aha gi rụwo otutu ọrụ di ebube?

23 Ma mgbe ahụ ka m ga-ekwuputara ha: Ọ dighi mgbe

6a NGAN Nso.
7a 3 Nif. 27:29.
NGAN Ekpere.
12a NGAN Omiko.
13a Luk 13:24;
3 Nif. 27:33.
b OznQd. 132:25.

14a 2 Nif. 9:41; 31:9,
17-18;
OznQd. 22:1-4.
b 1 Nif. 8:20.
c 1 Nif. 14:12.
15a Jer. 23:21-32;
2 Nif. 28:9, 12, 15.

19a Mat. 3:10;
Alma 5:36-41;
OznQd. 97:7.
20a Luk 6:43-45;
Moro. 7:5.
22a Alma 5:17.

ọbụla m “matara unu; ^bsi n’ebe m nọ pụọ, unu ndị na-arụ ọrụ ọjọọ.

24 Ya mere, onye ọbụla nwere ihe nkwupụta m nile ndị a ma na-eme ha, aga m atunyere ya onye amamihe, nke wuru ụlọ ya n’elu “nkume —

25 Ma “mmiri-ozuzo gbadatara, ma ide-mmiri nile bịa, ma ifufe nile fere, ma fekwasi ụlọ ahụ; ma ọ ^bdaghi, n’ihi na a toro ntọ-ala ya n’elu okwute.

26 Ma onye ọbụla nke na-anụ ihe nkwupụta m nile ndị a ma ghara ime ha a ga-atunyere ha onye nzuzu, nke wuru ụlọ ya n’elu “aja —

27 Ma mmiri-ozuzo gbadatara, ma ide mmiri nile bịa, ma ifufe nile fere, ma fekwasi ụlọ ahụ; ma ọ dara, ma nnukwu ka odida ya di.

ISI 15

Jisus wee kwuputa na e mejuputara iwu nke Moses na ya — Ndi nke Nifai bu aturu nke ozo ahụ nke o kwuru maka ya na Jerusalem — N’ihi ajọọ-omume, ndi nke Onyenwe nọ na Jerusalem amataghị maka aturu nke Israel e kposasiri. Ihe dika afọ 34 mgbe a musiri Kraist.

MA ugbua o wee ruo na mgbe Jisus kwuchaworo ihe nkwuputa nile ndi a, o lepuru anya ya gburu-gburu lee igwe mmadu ahụ, ma si ha: Lee, unu anuwo

ihe nile nke m kuziri tutu mu arigokwuru Nna m; ya mere, onye ọbụla na-echeta ihe ndi a nke m kwuworo ma “na-eme ha, ya ka m ^bga-ekulite n’ubochi ikpe-azu.

2 Ma o wee ruo na mgbe Jisus kwuworo okwu ndi a o huru na e nwere ufodu n’etiti ha o turu n’anya, ma chee ihe o ga-eme gbasara “iwu nke Moses; n’ihi na ha aghotaghị ihe nkwuputa ahụ na ihe ochie nile agabigawo, ma na ihe nile aghowo ihe oheru.

3 Ma o sirị ha: Ya atula unu n’anya na asi m unu na ihe ochie nile agabigawo, ma na ihe nile aghowo ihe oheru.

4 Lee, asi m unu na e mejuputawo “iwu ahụ nke e nyere Moses.

5 Lee, “abụ m onye nke nyere iwu ahụ, ma abụ m onye nke ya na ndi m Israel gbara-ndu; ya mere, iwu ahụ n’ime m e mejuputara ya, n’ihi na abiawo m ^bimejuputa iwu ahụ; ya mere o nwere ogwugwu.

6 Lee, anaghị m “ebibi ndi-amuma, n’ihi na ka ha ra bu ndi a na-emejuputabeghi n’ime m, n’ezie asi m unu, a ga-emejuputa ha nile.

7 Ma n’ihi na asi m unu na ihe ochie nile agabigawo, anaghị m ebibi ihe ahụ nke e kwuworo gbasara ihe ndi nke ga-abia.

8 N’ihi na lee, “ogbugba-ndu ahụ nke m meworo mu na

23a Mosa. 5:13; 26:24–27.
b Luk 13:27.

24a NGAN Oke-nkume.
25a Alma 26:6; Hil. 5:12.
b Ilu 12:7.

26a 3 Nif. 11:40.

15 1a Jemes 1:22.

b 1 Nif. 13:37;
OznQd. 5:35.

2a NGAN Iwu nke Moses.
4a Mosa. 13:27–31;
3 Nif. 9:17–20.

5a 1 Ndi-Ko 10:1–4;
3 Nif. 11:14.

NGAN Jehova.

b Alma 34:13.
6a 3 Nif. 23:1–5.
8a 3 Nif. 5:24–26.

ndi m, e mejuputabeghi ha nile; mana iwu ahụ nke e nye-woro Moses nwere ogwugwu n'ime m.

9 Lee, abụ m "iwu ahụ, na 'ihè ahụ. Lekwasi m anya, ma nagide ruo ogwugwu, ma unu 'ga-adị ndụ; n'ihì na onye ahụ 'na-anogide ruo ogwugwu ka m ga-enye ndụ-ebighi-ebi.

10 Lee, enyewo m unu "iwu-nsọ nile ahụ; ya mere debe iwu-nsọ m nile. Ma nke a bụ iwu ahụ na ndi-amụma nile ahụ, n'ihì na n'ezie ha 'gbara-ama maka m.

11 Ma o wee ruo na mgbe Jisus kwuworo okwu ndi a, o siri iri na abụọ ndi ahụ nke o hōrōworo:

12 Unu bụ ndi na-eso ụzọ m; ma unu bụ ihè nye ndi a, ndi bụ ndi fọdurụ nke ụlọ nke "Josef.

13 Ma lee, nke a bụ "ala nke nketa unu; ma Nna enyewo unu ya.

14 Ma ọdighi mgbe ọbula Nna nyeworo m iwu-nsọ na m "ga-agwa ya ụmụnne unu nọ na Jerusalem.

15 Ọ bughị ma ọ di mgbe Nna nyeworo m iwu-nsọ na m ga-agwa ha gbasara "agburu ndi ọzọ nke ụlọ nke Israel ahụ, ndi nke Nna dupuwo site n'ala ahụ.

16 Nke ha otu a ka Nna nyere m iwu-nsọ, na m ga-agwa ha.

17 Na e nwere m aturu ndi ọzọ

ndi na-abughị nke ogige-aturu nke a; ha kwa ka m ga-akpotariri, ma ha ga-anụ olu m; ma a ga-enwe otu ogige aturu, na otu "onye-ozuzu aturu.

18 Ma ugbua, n'ihì ikpo-ekwe-nku na ekweghi-ekwe, ha "aghotaghi okwu m; ya mere enyere m iwu ka m ghara igwa kwa ha ọzọ site na Nna gbasara ihe nke a.

19 Mana, n'ezie, asi m unu na Nna enyewo m iwu, ma ana m agwa unu ya, na ekwapuru unu site n'etiti ha n'ihì ajọ-omume ha; ya mere ọ bụ n'ihì ajọ-omume ha ka ha jiri mata-ghị maka unu.

20 Ma n'ezie, asi m unu ọzọ na agburu nke ọzọ ahụ ka Nna kewaputaworo site na ha; ma ọ bụ n'ihì ajọ-omume ha ka ha jiri mataghi maka ha.

21 Ma n'ezie asi m unu, na unu bụ ndi ahụ nke m siri: Enwere m "aturu ndi ọzọ ndi na-abughị nke ogige-aturu nke a; ha kwa ka m ga-akpotariri, ma ha ga-anụ olu m; ma a ga-enwe otu ogige-aturu, na otu onye-ozuzu-aturu.

22 Ma ha aghotaghi m, n'ihì na ha chere na ọ burii "ndi Jentailu; n'ihì na ha aghotaghi na a 'ga-agbanwe ndi Jentailu site n'ikwusa ozi-oma ha.

23 Ma ha aghotaghi m na m siri na ha ga-anụ olu m; ma ha

9a 2 Nif. 26:1.

b NGAN Ihè, Ihè nke Kraist.

c Jon 11:25; OznQd. 84:44.

d NGAN Nọgide.

10a 3 Nif. 12:20.

b Mosa. 13:33.

12a NGAN Josef, Nwa-nwoke nke Jekob.

13a 1 Nif. 18:22-23.

14a 3 Nif. 5:20.

15a 3 Nif. 16:1-4.

NGAN Israel—

Agburu iri nke Israel furu-efu.

17a NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.

18a OznQd. 10:59.

21a Jon 10:14-16.

22a NGAN Ndi Jentailu.

b QIndoz. 10:34-48.

aghōtaghi m na ndi “Jentailu agaghi enwe ike mgbe obula inu olu m—na mu agaghi ego-siputa ha onwe m ma obughi site na ^bMuo Nso.

24 Mana lee, unu anwo “olu m ma hu kwa m; ma unu bu aturu m, ma agunyere unu n’e-titi ndi Nna ^bnyeworo m.

ISI 16

Jisus ga-eleta ndi ozo nke aturu ahụ furu efu nke Israel—N’ubochi ndi ikpe-azu ozi-oma ahụ ga-agaru ndi Jentailu ma mgbe ahụ garuo ulọ nke Israel—Ndi nke Onye-nwe ga-ahụ anya na anya mgbe o ga-eweta Zaiṣon ozo. Ihe dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

MA n’ezie, n’ezie, asi m unu na enwere m “aturu ndi ozo, ndi na-abughi nke ala nke a, obughi ma ha bu nke ala nke Jerusalem, obughi ma-obu n’ime akuku nile obula nke ala ahụ gburu-gburu ebe nile m gaworo ikwusa ozi-oma.

2 N’ihi na ndi ahụ m na-ekwu maka ha bu ndi ruo ugbua ha anubeghi olu m; obughi ma Mu n’oge obula egosiputawo m onwe m nye ha.

3 Mana anatawo m iwu-nso

nke Nna na m ga-agakwuru “ha, ma na ha ga-anu olu m, ma a ga-aganye ha n’etiti aturu m, ka ha wee buru otu ogige-aturu na otu onye-ozuzu-aturu; ya mere a na m a ga-igosi ha onwe m.

4 Ma enye m unu iwu-nzo na unu ga-eke “ihe nkwuputa ndi a mgbe m laworo, na oburu na ndi m no na Jerusalem, ndi nke huro m ma nonyeworo m n’ije-ozu m, anaghi ariṣo Nna n’aha m, ka ha nwe ike nata mmata n’aka unu site na Muo Nso, na kwa maka agburu ndi ozo ndi ha na-amataghi maka ha, na ihe nkwuputa ndi a nke unu ga-eke a ga-edebe ha ma a ga-egosiputa ha nye ^bndi Jentailu, nke bu na site n’uju nke ndi Jentailu, mkpuru-afu ha ndi nke foduru, ndi a ga ekposasi n’elu iru nke uwa n’ihi ekweghi-ekwe ha, e nwere ike ikpobata ha, ma-obu e nwere ike ikpota ha n’imata m, onye Mgbaputa ha.

5 Ma mgbe ahụ ka m “ga-akpo-kota ha bata site n’akuku ano nile nke uwa; ma mgbe ahụ ka m ga-emejuputa ^bogbugba-ndu ahụ nke Nna gbaworo nye ndi ^culọ nke Israel nile.

6 Ma ngozi na-adiri ndi “Jentailu, n’ihi okwukwe ha n’ime m, n’ime na maka ^bMuo Nso, nke

23a Mat. 15:24.
b 1 Nif. 10:11.
NGAN Muo Nso.

24a Alma 5:38;
3 Nif. 16:1–5.
b Jon 6:37;
OznQd. 27:14.

16 1a 3 Nif. 15:15.
NGAN Israel—
Agburu iri nke Israel

furu-efu.
3a 3 Nif. 17:4.
4a NGAN Akwukwo-
nso nile.

b 1 Nif. 10:14;
3 Nif. 21:6.
c Ezik. 20:42–44;
3 Nif. 20:13.

5a NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.

b 3 Nif. 5:24–26.
c 1 Nif. 22:9;
3 Nif. 21:26–29.
6a 1 Nif. 13:30–42;
2 Nif. 30:3.
b 2 Nif. 32:5;
3 Nif. 11:32, 35–36.
NGAN Muo Nso.

na-agbara ha ama maka m, na maka Nna.

7 Lee, n'ihị okwukwe ha na m, ka Nna siri, na n'ihị ekweghi-ekwe nke unu, O ụlọ nke Israel, "n'ubochi ikpe-azụ ka ezi-okwu ahụ ga-abia kwute ndị Jentaịlụ, ka e wee mee ka ha mata uju nke ihe ndị a nile.

8 Mana ahụhụ, ka Nna siri, na-adiri ndị ekweghi-ekwe nke ndị Jentaịlụ — n'ihị na na-agba-nyeghi ha abiarutawo n'elu iru nke ala nke a, ma ha "ekposasiwo ndị m ndị bụ nke ụlọ nke Israel; ma ndị m ndị bụ nke ụlọ nke Israel ^bachupụwo ha site n'etiti ha, ma ha a zọgidewo ha n'okpuru ụkwụ;

9 Ma n'ihị ebere nile nke Nna n'ebe ndị Jentaịlụ nọ, na kwa ikpe nile nke Nna nye ndị m bụ ndị nke ụlọ nke Israel; n'ezie, n'ezie, asi m unu, na mgbe ihe nke a gasiri, ma e mewom ka ndị m bụ ndị nke ụlọ nke Israel ka e nye ha otiti-ihe, ma ka enye ha mkpagbu, ma ka e "gbuo ha, ma ka a chupụ ha site n'etiti ha, na ibụ ndị ha kpọrọ asi, ma ghọọ ihe jma-ọsụ na okwu ngafere n'etiti ha —

10 Ma otu a ka Nna nyeworo iwu ka m gwa unu: N'ubochi ahụ mgbe ndị Jentaịlụ ga-eme-hie megide ozi-oma m, ma ga-ajụ uju nke ozi-oma m, ma "ga-ebuli onwe ha elu na mpako nke obi ha nile kariya mba nile,

ma kariya ndị nke ụwa nile, ma ga-ejuputa n'udi ikwu okwu ụgha nile, na nke aghugho nile, na nke uruala nile, na udi iru-abu nile, na igbu-mmadu nile, na ^bnchụ-aja aghugho nile, na akwunakwuna nile, na nke ihe arụ nzuzo nile; ma o buru na ha ga-eme ihe ndị ahụ nile, ma ga-ajụ uju nke ozi oma m, lee, ka Nna kwuru, aga m eweta uju nke ozi-oma m site n'etiti ha.

11 Ma mgbe ahụ ka m ga-echeta "ogbugba-ndu m nke m meworo nye ndị m, O ụlọ nke Israel, ma aga m ewetara ha ozi-oma m.

12 Ma aga m egosi unu, O ụlọ nke Israel, na ndị Jentaịlụ agaghị enwe ike n'arụ unu; mana aga m echeta ogbugba-ndu m nye unu, O ụlọ nke Israel, ma unu ga-abia na "mmata nke uju nke ozi-oma m.

13 Mana oburu na ndị Jentaịlụ ga-echeghari ma laghachikwute m, ka Nna kwuru, lee a "ga-aganye ha n'etiti ndị m, O ụlọ nke Israel.

14 Ma agaghị m ekwe ndị m ndị bụ nke ụlọ nke Israel, igafe n'etiti ha, ma zoda ha, ka Nna kwuru.

15 Mana oburu na ha agaghị atugharikwute m, ma naa ntị n'olu m, aga m ekwe ha, e, aga m ekwe ndị m, O ụlọ nke Israel, na ha ga-agabiga n'etiti ha, ma "ga-azoda ha, ma ha ga-adị ka nnu nke tufuru uto ya, nke site

7a NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

8a 1 Nif. 13:14;
Mòm 5:9, 15.

b 3 Nif. 20:27-29.

9a Emos 9:1-4.

10a Mòm 8:35-41.

b 2 Nif. 26:29.

11a 3 Nif. 21:1-11;

Mòm 5:20.

12a Hil. 15:12-13.

13a Ndi-Gal. 3:7, 29;

1 Nif. 15:13-17;

2 Nif. 10:18;

3 Nif. 30:2;

Abr. 2:9-11.

15a Maika 5:8-15;

3 Nif. 20:16-19;

21:12-21;

OznQd. 87:5.

mgbe ahụ gaa n'iru adighi ihe o di mma ya kama ka etufuo ya, na ka a zogide ya n'okpuru ukwu nke ndi m, O ulo nke Israel.

16 N'ezie, n'ezie, asi m unu, otu a ka Nna nyere m iwu-nsọ — ka m nye ndi a ala nke a, maka ihe nketa ha.

17 Ma mgbe ahụ "okwu nile nke onye-amuma Aisaia a gajemejuputa ya, nke si:

18 "Ndi-nche ^bgi ga-ewelite olu: n'olu ka ha ga-abukota abunụ, n'ihina ha ga-ahụ anya na anya mgbe Onye-nwe ga-eweta Zaijon ozo.

19 Tipu mkpu onu, bukotanu abununu mkpomkpọ ebe nile nke Jerusalem; n'ihina Onye-nwe akasiwo ndi ya obi, o gbatutawo Jerusalem.

20 Onye-nwe agbawo ogwe-aka nsọ ya otọ n'anya nile nke mba nile; ma nsotu nile nke uwa ga-ahụ nzoputa nke Chineke.

ISI 17

Jisus wee tuziere ndi ahụ aka itughari-uche n'okwu ya nile ma kpee ekpere maka nghota — O wee gwoo ndi oria ha — O wee kpeere ndi ahụ ekpere, jiri asusu nke a na-enweghi ike ide ede — Ndi muo-ozu wee kwusaa ozi-oma ma oku wee gbachibido umu-ntakiri ha gburu-gburu. Ihe dika afọ 34 mgbe a musiri Kraist.

LEE, ugbua o wee ruo na mgbe

Jisus kwuworo okwu nile ndi a, o lekwaranya gburu-gburu ozo n'igwe-mmadu ahụ, ma o siri ha: Lee "oge m adiwo nso.

2 Ahuru m na unu adighi ike, na unu enweghi ike "ighota okwu m nile nke Nna nyere m iwu igwa unu n'oge nke a.

3 Ya mere, gaa nu n'ulo unu nile, ma "tugharia-uche n'ihe nile nke m kwuworo, ma juo Nna, n'aha m, ka unu wee ghota, ma ^bkwado echiche unu nile maka 'echi, ma aga m abiakwute unu ozo.

4 Mana ugbua ana m "agakwuru Nna, na kwa ^bigosi 'agburu nile nke Israel ndi furu efu onwe m, n'ihina efunarighi Nna efunari, n'ihina o matara ebe o kpogara ha.

5 Ma o wee ruo na mgbe Jisus kwuworo otu a, o lepukwara anya ya gburu-gburu ozo n'igwe-mmadu ahụ, ma hu na ha no n'anya-mmiri, ma lekwasigide ya anya dika ha ga-asi ya nonyere kwuo ha nwa ogologo oge.

6 Ma o siri ha: Lee, afọ m nile juputara "n'omiko n'ebe unu no.

7 Unu nwere ndi na-aria oria n'etiti unu? Kpotanu ha. Unu nwere ndi dara ngworo, ma-obu kpuru-isi, ma-obu ndi na anaghi a ga ije, ma-obu ndi na-enwezughu ukwu na aka, ma-obu ndi ekpenta, ma-obu ndi aru ha kponwuru akponwu, ma-obu ndi nti chiri, ma-obu ndi nwere

17a 3 Nif. 20:11–12.

18a Ezik. 33:1–7.

NGAN Nche,
Ndi-nche.

b Aisa. 52:8–10.

17 1a NB iloghachikwute

Nna. Hu ama-okwu 4.

2a Jon 16:12;

OznQd. 78:17–18.

3a NGAN Ntughari Uche.

b OznQd. 132:3.

c 3 Nif. 19:2.

4a 3 Nif. 18:39.

b 3 Nif. 16:1–3.

c NGAN Israel—

Agburu iri nke Israel
furu-efu.

6a NGAN Omiko.

nsogbu n'ụdị ọbụla? Kpọta n'ụ ha ma a ga m agwọ ha, n'ih na enwere m obi ọmiko n'ebe unu nọ; afo m nile juputara n'obi ebere.

8 N'ih na ahuru m na unu chorọ ka m gosi unu ihe m meworo umunne unu nọ na Jerusalem, n'ih na ahuru m na "okwukwe unu ^bzuru-ezu na m kwesiri igwọ unu.

9 Ma o wee ruo na mgbe o kwuworo otu a, igwe-mmadi ahụ nile, n'otu obi, gara n'iru kporo ndi oria ha na ndi ha nwere mkpagbu, na ndi ngworo ha, ma kporo ndi ha kpuru-isi, ma kporo ndi ha dara ogbu, ma kporo ndi ha nile nwere mkpagbu n'ụdị ọbụla; ma o "gworo ha, onye ọbụla dika e siri kpọtara ya ha.

10 Ma ha nile, ma ndi ahụ a gwoworo ma ndi aru siri ike, kporo isi-ala n'ukwu ya, ma fee ya; ma ka ha ra bu ndi nwere ike ibia site n'igwe-mmadi ahụ "sutura ukwu ya onu, nke mere na ha jiri anya-mmiri ha saa ukwu ya aru.

11 Ma o wee ruo na o nyere iwu ka a kpota "umu-ntakiri ha.

12 Ya mere ha kpọtara umu-ntakiri ha ma dozie ha odi n'ala gbaa ya gburu-gburu, ma Jisus guzoro n'etiti; ma igwe-mmadi ahụ nyere efe ruo mgbe a kpotasiworo ha nye ya.

13 Ma o wee ruo na mgbe a kpotasiworo ha, ma Jisus

guzoro n'etiti ha, o nyere igwe-mmadi ahụ iwu ka ha "sekpuru n'ala ahụ.

14 Ma o wee ruo na mgbe ha sekpuruworo n'ala ahụ, Jisus suru-ude n'ime onwe ya, ma si: Nna ana m enwe "nsogbu n'ih ajoyo-omume nke ndi nke ulo nke Israel.

15 Ma mgbe o kwuworo okwu ndi a, ya n'onwe ya kwa sekpuru n'ala ahụ; ma lee o kpere ekpere nye Nna, ma ihe ndi o kpere e nweghi ike ide ya ede, ma igwe-mmadi ahụ ndi nke nuru ya gbara-ama.

16 Ma n'udi a ka ha na-agba ama: "Any ahutubeghi, obughi ma nti o nutuwo mbu, nnukwu ihe di otu a na ihe itu-n'anya nile dika anyi huru ma nu Jisus gwara Nna;

17 Ma odighi "ire nwere ike ikwu, obughi ma mmadi o nwere ike ide ha, obughi ma obi nile nke ndi mmadi ha nwere ike ighota nnukwu ihe di otu a na ihe itu-n'anya nile dika anyi huru ma nu Jisus kwuru; ma odighi onye nwere ike ighota maka onu nke juputara mkpuru-obi anyi nile n'oge ahụ anyi nuru ka o na-ekpere anyi ekpere nye Nna.

18 Ma o wee ruo na mgbe Jisus biara na ngwucha nke ikpe-ekpere nye Nna ahụ, o bilitere; mana "onu nke igwe-mmadi ahụ di nnukwu nke mere na o kariri ha.

8a Luk 18:42.
b 2 Nif. 27:23;
Ita 12:12.
9a Mosa. 3:5;
3 Nif. 26:15.
10a Luk 7:38.

11a Mat. 19:13-14;
3 Nif. 26:14, 16.
13a Luk 22:41;
OIndoz. 20:36.
14a Moses 7:41.
16a Aisa. 64:4;

1 Ndi-Ko 2:9;
OznOd. 76:10,
114-119.
17a 2 Ndi-Ko 12:4.
18a NGAN Onu.

19 Ma o wee ruo na Jisus gwara ha okwu, ma si ha bilie.

20 Ma ha bilitere site n'ala ahụ, ma o siri ha: Ngozi na-adiri unu n'ihu okwukwe unu. Ma ugbua lee, oñu m juru-eju.

21 Ma mgbe o kwuworo okwu ndi a, o "kwara akwa, ma igwe-mmadi ahụ gbara ama maka ya, ma o kuuru umu-ntakiri ha, n'otu n'otu, ma 'gozie ha, ma kpeere Nna ekpere maka ha.

22 Ma mgbe o meworo nke a o kwara akwa ozo;

23 Ma o gwara igwe-mmadi ahụ okwu, ma si ha: Lee umu-ntakiri unu.

24 Ma dika ha lere anya ihu, ha lepuru anya ha nile chee-iru n'elu-igwe, ma ha huru elu-igwe nile ka o meghere, ma ha huru ndi muo-ozu na-aridata site n'elu-igwe dika o bu n'etiti oku; ma ha "gbadatara ma gbachibido umu-ntakiri ahụ gburu-gburu, ma e jiri oku gbachibido ha gburu-gburu; ma ndi muo-ozu ahụ kwusaara ha ozi-oma.

25 Ma igwe-mmadi ahụ huru ma nu ma gbaa-ama; ma ha matara na ama ha bu ezi-okwu n'ihu na ha nile huru ma nu, onye obula n'onwe ya; ma ha di n'onu-ogugu ihe dika mkpuruobi puku abuo na nari ise; ma ndi no n'ime ha bu ndikom, ndinyom, na umu-ntakiri.

ISI 18

Jisus wee hiwe oriri-nso n'etiti ndi

Nifai—E nyere ha iwu ikpe ekpere oge nile n'aha ya—Ndi nke riri anu-aru ya ma nuo obara ya n'etozughi-oke a ga-ama ha ikpe—Ndi na-eso uzọ ya e nyere ha ike inyefe Muo-Nso. Ihe dika afọ 34 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo na Jisus nyere ndi-na-eso uzọ ya iwu ka ha wetara ya "achicha na mmanya.

2 Ma mgbe ha gaworo iweta achicha na mmanya, o nyere igwe-mmadi ahụ iwu-nso ka ha nodu onwe ha odi n'ala.

3 Ma mgbe ndi-na-eso uzọ ya jiworo "achicha na mmanya bia, o weere ufodu achicha ahụ ma nyawaa ma gozie ya; ma o nyere ndi na-eso uzọ ya ma nye ha iwu-nso ka ha rie.

4 Ma mgbe ha riworo ma rijuo afọ, o nyere iwu ka ha nye igwe-mmadi ahụ.

5 Ma mgbe igwe-mmadi ahụ riworo ma rijuo afọ, o siri ndi-na-eso uzọ ya ahụ: Lee a ga-enwe otu onye a ga-echi echichi n'etiti unu, ma ya ka m ga-enye ike na o "ga-anyawa achicha ma gozie ya ma nye ya ndi nke nzuko-nso m, nye ndi nile ga-ekwere ma e mee ha baptism n'aha m.

6 Ma nke a ka unu ga n'echeta ime oge nile, obuna dika m meworo, obuna dika m nyawaworo achicha ma goziwo ya ma nyewo unu ya.

7 Ma nke a ka unu ga-eme na "ncheta nke aru m, nke m gosiworo unu. Ma o ga-abu ihe mgba-ama nye Nna na unu

21a Jon 11:35.

b Mak. 10:14–16.

24a Hil. 5:23–24, 43–45.

18 1a Mat. 26:26–28.

3a NGAN Oriri-nso.

5a Moro. 4.

7a Moro. 4:3.

na-echeta m oge nile. Ma ọbụrụ na unu na-echeta m oge nile unu ga-enwe Mụọ m ka ọ na-anọnyere unu.

8 Ma o wee ruo na mgbe o kwuru okwu ndị a, o nyere ndị na-eso ụzọ ya iwu ka ha were mmanya sitere n'iko ahụ ma n'ubiri site na ya, ma na ha kwesiri inye kwa igwe mmadụ ahụ ka ha wee n'ụọ site na ya.

9 Ma o wee ruo na ha mere otu ahụ, ma n'ubiri site na ya ma afọ juru ha; ma ha nyere igwe-mmadụ ahụ, ma ha n'urū, ma afọ juru ha.

10 Ma mgbe ndị na-eso ụzọ ya meworo nke a, Jisus siri ha: Ngozi na-adiri unu n'ihi ihe nke a nke unu meworo, n'ihi na nke a bu imejuputa iwu-nsọ m nile, ma nke a na-agbara Nna aka-ebe na unu nọ na njikere ime ihe ahụ nke m nyeworo unu n'iwu.

11 Ma otu a ka unu ga na-eme-re ndi nke cheghariri ma e mee ha baptism n'aha m; ma unu ga-eme ya na ncheta nke ọbara m, nke m kwafuworo nye unu, ka unu wee gbaara Nna aka-ebe na unu na-echeta m oge nile. Ma ọbụrụ na unu na-echeta m oge nile unu ga-enwe Mụọ m ka ọ na-anọnyere unu.

12 Ma ana m enye unu iwu-nsọ na unu ga-eme ihe ndi a. Ma ọbụrụ na unu ga-eme ihe ndi a oge nile ngozi na-adiri unu, n'ihi na e wukwasiri unu n'elu "nkume m.

13 Mana onye ọbụla n'etiti unu ga-eme kariya ma-ọbụ welata aka kariya ndi a ewukwasighi ha n'elu nkume m, kama ewukwasiri ha n'elu ntọala aja; ma mgbe mmiri-ozuzo ga-agbadata, ma ide-mmiri nile abia, ma ifufe nile eftee, ma fekwasi ha, ha "ga-ada, ma ọbụ-uzọ ama nile nke ala-mụọ di na njikere, meghee inabata ha.

14 Ya mere ngozi na-adiri unu ma ọbụrụ na unu ga-edebe iwu-nsọ m nile, nke Nna nyeworo m iwu ka m nye unu.

15 N'ezie, n'ezie, asi m unu, unu ga na-echeriri nche ma "na-ekpe ekpere oge nile, eleghi anya ekwensu anwa unu ọnwụnwa, ma duru unu pụọ ndi ọdọkpuru n'agha.

16 Ma dika m siworo kpee ekpere n'etiti unu ọbuna otu ahụ ka unu ga-esi na-ekpe ekpere na nzuko-nsọ m, n'etiti ndi nke m cheghariri ma e mee ha baptism n'aha m. Lee abụ m "ihè ahụ; e doziwo m ihe "ima-atụ nye unu.

17 Ma o wee ruo na mgbe Jisus gwaworo ndi na-eso ụzọ ya okwu nile ndi a, ọ tughari-kwara ọzọ n'ebe igwe-mmadụ ahụ nọ ma si ha:

18 Lee, n'ezie, n'ezie, asi m unu, unu ga na-echeriri nche na-ekpe ekpere oge nile adighi ama ama unu abanye n'ime ọnwụnwa; n'ihi na "Setan na-achọ

12a NGAN Oke-nkume.

13a NGAN Ngonari
Okwukwe.

b 3 Nif. 11:39.

15a Alma 34:17-27.

NGAN Ekpere.

16a NGAN Ihè, Ihè nke
Kraist.

b NGAN Jisus Kraist—
Ima-atụ nke Jisus

Kraist.

18a Luk 22:31;

2 Nif. 2:17-18;

OznQd. 10:22-27.

inweta unu, ka o wee yochaa unu dika oka.

19 Ya mere unu ga na-ekpere Nna oge nile n'aha m;

20 Ma "ihe obula unu ga-ario Nna n'aha m, nke ziri ezi, na-ekwere na unu ga-anata, lee a ga-enye unu ya.

21 "Na-ekpe nu ekpere, n'ezina ulo unu nye Nna oge nile n'aha m, ka e wee gozie ndi nwunye unu na umu unu.

22 Ma lee, unu ga na-ezukoata otutu mgbe; ma unu agaghi egbochi onye obula ibiakwute unu mgbe unu ga-ezukoata, kama kwee ha ka ha biakwute unu ma egbochila ha;

23 Mana unu ga "na-ekpere ha ekpere, ma agaghi achupu ha; ma oburu na ha biakwute unu otutu mgbe unu ga-ekpere ha ekpere nye Nna, n'aha m.

24 Ya mere, welite "ihe unu elu ka o na-enwu nye uwa. Lee abum ^bihé ahụ nke unu ga-ewelite elu — ihe ahụ unu hụworo m na-eme. Lee unu hụrụ na mụ ekpewo ekpere nye Nna, ma unu nile ahụwo ya.

25 Ma unu hụrụ na mụ enyewo iwu na "onye obula n'ime unu agaghi apu, mana kama e nyewo m iwu ka unu biakwute m, ka unu wee ^bmetu-aka ma hu; obuna otu ahụ ka unu ga-eme nye uwa; ma onye obula na-emebi iwu-nsọ nke a, na-enye

onwe ya ka e duba ya n'ime onwunwa.

26 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Jisus kwusiworokwu ndi a, o tugharikwara anya ya ozọ lekwasị ndi na-esozu ya ndi o horo woro, ma si ha:

27 Lee n'ezie, n'ezie, asi m unu, a na m enye unu iwu-nsọ ozọ, ma mgbe ahụ a ga m agakwuru "Nna m ka m wee mejuputa ^biwu-nsọ ndi ozọ ndi o nyeworo m.

28 Ma ugbua lee, nke a bu iwu-nsọ ahụ nke m nyeworo unu, na unu agaghi ekwe onye obula unu matara amata "iketa-oke nke aru na obara m ^bn'etozughi-oke, mgbe unu ga-eke ya;

29 N'ihia na onye obula na-eri ma na-añu aru na "obara m ^bn'etozughi-oke na-eri ma na-añu omuma-ikpenye mkpuru-obi ya; ya mere oburu na unu matara na mmadu etozughi etozu iri na inu nke aru na obara m unu ga-egbochi ya.

30 Otu o sila di, unu agaghi "achupu ya site n'etiti unu, mana unu ga-akuziri ya ozi-oma ma ga-ekpere ya ekpere nye Nna, n'aha m; ma oburu na o chegharia ma e mee ya baptism n'aha m, mgbe ahụ ka unu ga-anabata ya, ma ga-ekenye ya site n'aru na obara m.

31 Mana oburu na o chegharighi, agaghi agunye ya n'etiti ndi

20a Mat. 21:22;
Hil. 10:5;
Moro. 7:26;
OznQd. 88:63–65.

21a Alma 34:21.

23a 3 Nif. 18:30.

24a Mat. 5:16.

b Mosa. 16:9.

25a Alma 5:33.

b 3 Nif. 11:14–17.

27a NGAN Chineke,
Chi-ukwu—Chineke
Nna ahụ.

b 3 Nif. 16:1–3.

28a 1 Ndi-Ko 11:27–30.

b Mọm 9:29.

29a NGAN Obara;
Oriri-nsọ.

b OznQd. 46:4.

30a OznQd. 46:3.

m, ka ọ ghara ibibi ndị m, n'ihina lee a matara m "atụrụ m, ma agurū ha ọnụ.

32 Otu o sila di, unu agaghị achụpụ ya site n'ụlọ-nzukọ unu nile, ma-ọbụ ebe nile unu na anọ efe Chineke, n'ihina nye ụdị ahụ ka unu ga-aga n'iru na-ekwusa ozi-oma; n'ihina na unu amataghị ma ha ga-alaghachi ma chegharia, ma jiri nzube juru-eju nke obi biakwute m, ma aga m "agwọ ha; ma unu ga-abụ ngwa-ọrụ nke iwetara ha nziputa.

33 Ya mere, debe ihe ndi a nke m nyeworo unu iwu-nso ka unu ghara ibia n'okpuru "amam-ikpe; n'ihina na ahụhụ na-adiri ya bu onye Nna ga-ama ikpe.

34 Ma a na m enye unu iwu-nso nile ndi a n'ihina irurita-uka nile nke na-adị n'etiti unu. Ma ngozi na-adiri unu ma ọburu na "unu enweghi irurita-uka nile n'etiti unu.

35 Ma ugbua ana m agakwuru Nna, n'ihina na ọ di mkpa na m ga-agakwuru Nna "n'ihina unu nile.

36 Ma o wee ruo na mgbe Jisus biaworo na ngwucha nke ihe nkwputa ndi a, o jiri "aka ya metu 'ndi na-eso ụzọ ya ndi nke ọ họtoworo, n'otu n'otu, ọbuna ruo mgbe o metusiworu ha nile, ma gwa ha okwu dika o meturu ha aka.

37 Ma igwe-mmadu ahụ anughị okwu nile nke o kwuru, ya

mere ha agbaghi ama; mana ndi na-eso ụzọ ya gbara-ama na o nyere ha "ike inye ^bMụọ Nso. Ma aga m egosi unu ma emesia na ama nke a bu ezi-okwu.

38 Ma o wee ruo na mgbe Jisus metuworo ha nile aka, "igwe-ojii biara ma kpuchie igwe-mmadu ahụ nke mere na ha enweghi ike ihu Jisus.

39 Ma mgbe e kpuchiri ha ọ puru site n'ebe ha nọ, ma rigoro n'elu-igwe. Ma ndi na-eso ụzọ ya huru ma gbaa-ama na ọ rigo-kwara ọzọ n'elu-igwe.

ISI 19

Ndi na-eso ụzọ iri na abuo ahụ wee kwusaara ndi ahụ ozi-oma ma kpee ekpere maka Mụọ Nso — E mere ndi na-eso ụzọ ya ahụ baptism ma ha anata Mụọ Nso na nkwsa-ozi nke ndi mụọ-ozi — Jisus wee kpee ekpere na-eji okwu nile nke a na-enweghi ike ide ede — O gbara-ama maka nnukwu okwukwe kariri-akari nke ndi Nifai. Ihe dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na mgbe Jisus rigoroworo n'elu-igwe, igwe-mmadu ahụ gbasara, ma nwoke ọbula kpọrọ nwunye ya na umu ya ma laghachi n'ulo nke ya.

2 Ma e wee mee mkpotu maka ya ebe nile n'etiti ndi ahụ otu mgbe ahụ, tutu ọchichiri agbaa, na igwe-mmadu ahụ ahụwo

31a Jón 10:14; Alma 5:38;
3 Nif. 15:24.

32a 3 Nif. 9:13–14;
OznQd. 112:13.

33a NGAN Maa Ikpe,
Omuma Ikpe.

34a 3 Nif. 11:28–30.

35a 1 Jón 2:1; 2 Nif. 2:9;
Moro. 7:27–28;
OznQd. 29:5.

36a NGAN Ibikwasị Aka
nile n'Elu.

b 1 Nif. 12:7;

3 Nif. 19:4.

37a NGAN Ike.
b NGAN Onyinye nke
Mụọ Nso.

38a Qpu. 19:9, 16.

Jisus, ma na o ekwusawo ozi-oma nye ha, ma na o ga-egosi kwa onwe ya igwe-mmadu ahụ echị ya.

3 E, ma obuna abali ahụ nile e mere mkpọtụ ebe nile gbasara Jisus; ma nke mere na ha zipu-gakwuru ndi ahụ na e nwere otutu, e, nnukwu onu-ogugu kariiri akari, ruru oru kariia abali ahụ nile, ka ha wee nwe ike n'echi ya ino n'ebe Jisus ga-egosi igwe-mmadu ahụ onwe ya.

4 Ma o wee ruo na n'echi ya, mgbe igwe-mmadu ahụ gbakotara, lee, Nifai na nwanne ya nwoke onye o kuliteworo site na ndi nwuru-anwu, onye aha ya bu Timoti, na kwa nwa ya nwoke, onye aha ya bu Jonas, na kwa Matonai, na Matonaiha, nwanne ya nwoke, na Kumen, na Kumenonhai, na Jeremaija, na Shemnnon, na Jonas, na Zedekaija, na Aisaija—ugbua ndi a bu aha nile nke ndi na-eso uzọ ahụ ndi Jisus horoworo—ma o wee ruo na ha gara n'iru ma guzoro n'etiti igwe-mmadu ahụ.

5 Ma lee, igwe-mmadu ahụ diiri ri nnukwu nke mere na ha mere ka e kewa ha n'otu iri na abuo.

6 Ma iri na abuo ahụ kuziiri igwe-mmadu ahụ, ma lee, ha mere ka igwe-mmadu ahụ sekpuru n'elu iru ala, ma ka ha kpee ekpere nye Nna n'aha nke Jisus.

7 Ma ndi na-eso uzọ ahụ kpekwaru ekpere nye Nna n'aha

nke Jisus. Ma o wee ruo na ha bilitere ma kwusaara ndi ahụ ozi-oma.

8 Ma mgbe ha kuziwooro otu okwu ndi ahụ nke Jisus kwuworo—na-enweghi ihe di iche site n'okwu nile nke Jisus kwuworo—lee, ha sekpukwara ala ozọ ma kpeere Nna ekpere n'aha nke Jisus.

9 Ma ha kpere ekpere maka ihe ahụ nke ha chokarichara; ma ha chorọ ka enye ha "Muo Nso.

10 Ma mgbe ha kpeworo otu a, ha gbadara ruo na nko mmiri ahụ, ma igwe-mmadu ahụ sooro ha.

11 Ma o wee ruo na Nifai gbadara "n'ime mmiri ahụ ma e mee ya baptism.

12 Ma o putara site na mmiri ahụ ma malite ime baptism. Ma o mere ndi nile ahụ Jisus horoworo baptism.

13 Ma o wee ruo mgbe e "meworo ha nile baptism ma ha aputawo site na mmiri ahụ, Muo Nso dakwasiri ha, ma ha juputara na "Muo Nso na n'oku.

14 Ma lee, a "gbachibidoro ha gburu-gburu dika obu jiri oku; ma o si n'elu-igwe gbadata, ma igwe-mmadu ahụ huru ya, ma gbaa-ama; ma ndi muo-ozigbadatara site n'elu-igwe ma kuziere ha ozi-oma.

15 Ma o wee ruo na mgbe ndi muo-ozia ahụ na-akuziri ndi na-eso uzọ ya ahụ ozi oma, lee, Jisus biara ma guzoro n'etiti ma kuziere ha ozi-oma.

19 9a 3 Nif. 9:20.

11a 3 Nif. 11:23.

13a NGAN Baptism, Mee Baptism.

b 3 Nif. 12:2;

Mom 7:10.

NGAN Onyinye nke Muo Nso.

14a Hil. 5:23–24, 43–45;
3 Nif. 17:24.

16 Ma o wee ruo na ọ gwara igwe-mmadu ahụ okwu, ma nye ha iwu ka ha sekpuru kwa ọzọ n'elu ala, na kwa na ndị na-eso ụzọ ya kwesiri isekpuru n'elu ala ahụ.

17 Ma o wee ruo na mgbe ha nile sekpuruworo n'ala, o nyere ndị na-eso ụzọ ya iwu ikpe ekpere.

18 Ma lee, ha malitere ikpe ekpere; ma ha kpere ekpere nye Jisus, na-akpọ ya Onye-nwe ha na Chineke ha.

19 Ma o wee ruo na Jisus pụrụ site n'etiti ha, ma gapụtụ ntakiri site n'ebe ha nọ ma kpọọ isi n'ala, ma ọ si:

20 Nna, ekele m gi na i nyewo ndi a nke m hōrōworo Mụọ-Nsọ; ma ọ bụ n'ihị okwukwe ha na mụ ka m hōrōworo ha site n'ụwa.

21 Nna, ariọ m gi ka inye ndi nile ga e kwere n'okwu ha nile Mụọ Nsọ.

22 Nna, i nyewo ha Mụọ Nsọ n'ihị na ha kwere na mụ; ma i hūrū na ha kwere na mụ n'ihị na inūrū olu ha, ma ha na-ekpere m; ma ha na-ekpere m n'ihị na mụ na ha nọ.

23 Ma ugbua Nna, ana m ariọ gi maka ha, na kwa maka ndi ahụ nile nke ga e kwere n'okwu ha nile, ka ha wee kwere na m, ka m wee nōrọ n'ime ha "dika gi, Nna, nọ n'ime m, ka anyi wee buru ^botu.

24 Ma o wee ruo na mgbe Jisus

kpeworo otu a nye Nna, ọ bịa-kwutere ndi na-eso ụzọ ya, ma lee, ha gakwara n'iru, na-esepughị aka, ikpere ya; ma ha "amubaghị otutu okwu, n'ihị na e nyere ha ihe ha ^bga-ekpe, ma ha juputara n'inwe mmasi.

25 Ma o wee ruo na Jisus goziri ha dika ha na-ekpe ekpere nye ya; ma mbara-iru ya kekwasiri ha iru-ochi, ma ihè nke "mbara-iru ya mukwasiri ha, ma lee ha di ^bocha ka mbara-iru na kwa uwe-nsọ nile nke Jisus; ma lee ocha ya kariri ocha nile, e, obuna onweghi ihe di n'ụwa di ocha ka ocha ya.

26 Ma Jisus siri ha: Na-ekpe ekpere; otu o sila di, ha akwusi-ghị ikpe ekpere.

27 Ma otugharikwara ọzọ site n'ebe ha nọ, ma gapụtụ ntakiri ma kpọọ isi n'ala; ma o kpekwar ekpere ọzọ nye Nna, na-asị:

28 Nna, ekele m gi na i "sachawo ndi ahụ m hōrōworo, n'ihị okwukwe ha, ma a na m ekpere ha ekpere, na kwa ndi ahụ ga-ekwere n'okwu ha nile, ka e wee sachaa ha na m, site n'okwukwe n'okwu ha nile, obuna dika a nasachaa ha na m.

29 Nna anaghị m ekpe ekpere maka ụwa, kama maka ndi nke i nyeworo m "site n'ụwa, n'ihị okwukwe ha, ka e wee sachaa ha na m, ka m wee nōrọ n'ime ha dika gi, Nna, nọ n'ime m, ka anyi wee buru otu, ka e wee too m n'ime ha.

23a 3 Nif. 9:15.
b Jōn 17:21–23.
NGAN Idi n'Otu.
24a Mat. 6:7.
b OznOd. 46:30.

25a Onogu. 6:23–27.
b NGAN Mnwoghari—
Ndi e nwoghara
enwogha.
28a Moro. 7:48;

OznOd. 50:28–29;
88:74–75.
NGAN Enweghi
Ntupo.
29a Jōn 17:6.

30 Ma mgbe Jisus kwuworo okwu ndị a ọ bịa kwutekwara ndị na-eso ụzọ ya ọzọ; ma lee ha kpesiri ekpere ike, esepughị-aka, nye ya; ma o kekwasịkwara ha iru-ọchị ọzọ; ma lee ha dị “ọcha ọbuna dika Jisus.

31 Ma o wee ruo na ọ gapụtụkwara ntakịrị ọzọ ma kpee ekpere nye Nna;

32 Ma ire enweghị ike ikwu okwu nile nke o kpere, ọbughị ma mmadụ o nwere ike “ide okwu nile nke o kpere.

33 Ma igwe-mmadụ ahụ nūrụ ma na-agba ama; ma obi ha ghere oghe ma ha ghọtara n’ime obi ha okwu nile nke o kpere.

34 Otu o sila dị, nnukwu na itụ-n’anya ka okwu nile nke o kpere dị nke mere na e nweghị ike ide ha ede, ọbughị ma mmadụ o nwere ike “ikwu-puta ha.

35 Ma o wee ruo na mgbe Jisus bjaworo na ngwucha nke ikpe ekpere, ọ bịa kwutekwara ndị na-eso ụzọ ya ọzọ, ma sị ha: Nnukwu “okwukwe dị otu a ka m na-ahutubeghị n’etiti ndị Juu nile; ya mere enweghị m ike igosi ha ọrụ-ebube nile dị nnukwu otu a, n’ihi ^bekweghị-ekwe ha.

36 N’ezie asị m unu, onweghị ndị ọbụla n’ime ha nke hụworo nnukwu ihe ndị dika ndị nke unu hụworo; ọbughị ma ha nūrụ nnukwu ihe ndị dika ndị nke unu nūworo.

ISI 20

Jisus wee mee ka e nweta achicha na mm anya n’uzọ di ebube ma ọzọ, nye ndi ahụ oriri-nso—Ndi nke Jakob foduru ga-abia na mmata nke Onye-nwe Chineke ha, ma ha ga eketa ala Amerika nile—Jisus bu onye-amuma dika Moses siri buru, ma ndi nke Nifai bu umu nke ndi-amuma—Ndi ọzọ bu ndi nke Onye-nwe a ga-akpokota ha na Jerusalem. Ihe dika afọ 34 mgbe a mụsirị Kraịst.

MA o wee ruo na o nyere igwe-mmadụ ahụ iwu ka ha kwusị ikpe ekpere, na kwa ndị na-eso ụzọ ya. Ma o nyere ha iwu ka ha ghara ikwusị “ikpe ekpere n’ime obi ha.

2 Ma o nyere ha iwu ka ha bilie ma guzoro ọtọ n’ụkwụ ha. Ma ha biliri ọtọ n’ụkwụ ha.

3 Ma o wee ruo na ọ nyawakwara achicha ọzọ ma gozie ya, ma nye ndị na-eso uzo ya ahụ ka ha rie.

4 Ma mgbe ha riworo o nyere ha iwu ka ha nyawa achicha, ma nye igwe-mmadụ ahụ.

5 Ma mgbe ha nyeworo igwe-mmadụ ahụ, o nyekwara ha mm anya ka ha nūọ, ma nye ha iwu ka ha nye igwe-mmadụ ahụ.

6 Ugbuga, enwebeghị “achicha di, ọbughị ma e nwere mm anya ndi na-eso ụzọ ya ahụ wetara, ọbughị ma igwe-mmadụ ahụ ha wetara.

30a Mat. 17:2.

32a OznQd. 76:116.

34a 2 Ndị-Kọ 12:4;

3 Nif. 17:17.

35a NGAN Okwukwe.

b Mat. 13:58.

NGAN Ekweghị-ekwe.

20 1a 2 Nif. 32:9;

Mosa. 24:12.

6a Mat. 14:19–21.

7 Mana o “nyere ha achicha n’ezie ka ha rie, na mmanya ka ha ñuọ.

8 Ma ọ siri ha: Onye nke “na-eri achicha nke a na-eri site n’aru m nye mkpuru-obi ya; ma onye nke na-añu site na mmanya nke a na-añu site n’obara m nye mkpuru-obi ya; ma agwu-nri ma-ọbu mmiri agaghị agụ mkpuru-obi ya mgbe ọbula, kama a ga-emejuputa ya.

9 Ugbugba, mgbe igwe-mmadu ahụ riworo nri ma ñuọ ihe ọñu-ñu, lee, ha juputara na Mụọ; ma ha jiri otu olu tiputa mkpu, ma nye Jisus otuto, onye ha hụrụ ma nū kwa.

10 Ma o wee ruo na mgbe ha nile nyeworo Jisus otuto, ọ siri ha: Lee ugbugba emesiwo m iwu-nsọ nke Nna nyere m iwu gbasara ndi a, bu ndi foduru nke ulọ nke Israel.

11 Unu chetara na m gwara unu okwu, ma si na mgbe a ga-emejuputa “okwu nile nke ^bAisaia — lee e dere ha ede, unu ji ha n’iru unu, ya mere chọọ nū ha —

12 Ma n’ezie, n’ezie, asi m unu, na mgbe a ga-emejuputa ha mgbe ahụ bu mmejuputa nke “ogbugba-ndu ahụ nke Nna meworo nye ndi ya, O ulọ nke Israel.

13 Ma mgbe ahụ ka “ndi

foduru, ndi a ga ^bekposasi ebe nile n’elu iru nke uwa, a ^cga-akpokota ha bata site n’owuwa-anyanwu na site n’odi-da-anyanwu, na site na ndida-ndida na site na elu-elu; ma a ga-akpota ha na “mmata nke Onye-nwe Chineke ha, onye gbaputaworo ha.

14 Ma Nna enyewo m iwu ka m nye unu “ala nke a, maka ihe nketa unu.

15 Ma asi m unu, na oburu na ndi Jentailu “echegharighi mgbe ngozi nke ha ga-anata gasiworo, mgbe ha kposasiworo ndi m —

16 Mgbe ahụ ka unu, bu ndi foduru nke ulọ nke Jekob, ga-aga n’iru n’etiti ha; ma unu ga-anọ n’etiti ha ndi ga-adị otutu; ma unu ga-anọ n’etiti ha dika odum n’etiti anumanu nile nke oke ohia, na dika nwa “odum n’etiti igwe aturu, nke, oburu na ọ banye ga ^bazoda ma ga-adoka irighiri irighiri, ma odighi onye ga-enwe ike inaputa.

17 A ga ewelite aka unu imegi-de ndi-iro unu, ma ndi-iro unu nile a ga-ebepu ha.

18 Ma aga m “akpokota ndi m onu dika mmadu si na-ekpokota ukwu-oka ya nile n’ala-ulọ.

19 N’ihi na aga m eme ndi m ndi nke ha na Nna gbaworo-ndu, e, aga m eme “mpi unu igwe, ma aga m eme akpokpo-

7a Jón 6:9-14.
8a Jón 6:50-58;
3 Nif. 18:7.
NGAN Oriri-nsq.
11a 3 Nif. 16:17-20;
23:1-3.
b 2 Nif. 25:1-5;
Mòm 8:23.
12a 3 Nif. 15:7-8.

13a 3 Nif. 16:11-12;
21:2-7.
b NGAN Israel—
Mkposasi nke Israel.
c NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.
d 3 Nif. 16:4-5.
14a NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

15a 3 Nif. 16:10-14.
16a Mòm 5:24;
OznQd. 19:27.
b Maija 5:8-9;
3 Nif. 16:14-15; 21:12.
18a Maija 4:12.
19a Maija 4:13.

mkpuchi-ukwu unu nile ka ha bụrụ bras. Ma unu ga-akurisi otutu mmadu irighiri irighiri; ma aga m edo uru ha nsọ nye Onye-nwe, ma ihe onwunwe ha nye Onye-nwe nke ụwa nile. Ma lee, Abụ m onye ahụ na-eme ya.

20 Ma ọ ga-eru, ka Nna kwuru, na “mma-agma nke ikpe-zirizezi m ga ekooro n’ofe isi ha n’ụbọchị ikpe-azụ; ma ma-ọbụghị na ha chegharị ọ ga-adakwasi ha, ka Nna kwuru, e, ọbuna dakwasi mba nile nke ndị Jentaịlụ.

21 Ma ọ ga-eru na aga m ehiwe “ndị m, O ụlọ nke Israel.

22 Ma lee, ndị a ka m ga-ehiwe n’ala nke a, ruo na mmejuputa nke “ogbugba-ndụ ahụ nke m gbara mụ na nna unu Jekọb; ma ọ ga-abụ ^bJerusalem Ọhuru. Ma ike nile nke elu-igwe ga-adị n’etiti ndị a; e, ọbuna ‘aga m anọ n’etiti unu.

23 Lee, abụ m onye ahụ nke Moses kwuru maka ya, na-asị: “Onye-amuma ka Onye-nwe bụ Chineke unu ga-akpọlite nye unu site n’umunne unu, dika o siri nye m; ya ka unu ga-anuru olu ya n’ihe nile ọbụla ọ ga-agwa unu. Ma ọ ga-eru na mkpuru-obi nile ndị na-agaghị anuru olu onye-amuma ahụ a ga-ebepụ ha site n’etiti ndị mmadu.

24 N’ezie asị m unu, e, ma

“ndị-amuma nile site na Samuel na ndị nile so ya n’azụ, ka ha ra bụ ndị kwuwo okwu, agba-wo-ama maka m.

25 Ma lee, unu bụ umu nke ndị-amuma; ma unu bụ nke ụlọ nke Israel; ma unu bụ nke “ogbugba-ndụ ahụ nke Nna mere ya na n di nna unu, na-asị Abraham: Ma ^bn’ime mkpuru-afọ gị ka ebo nile nke ụwa ga-enwe ngozi.

26 Nna ebe o buworo ụzọ kulite m nye unu, ma zite m igozị unu “n’itugharipụ onye ọbụla n’ime unu site n’ajọ-omume ya nile; ma nke a n’ihi na unu bụ umu nke ogbugba-ndụ ahụ—

27 Ma mgbe a goziworo unu mgbe ahụ ka Nna mejuputara ogbugba-ndụ nke o mere ya na Abraham, na-asị: “Na mkpuru-afọ gị ka ebo nile nke ụwa ga-enwe ngozi—ruo n’iwuputa MụỌ Nsọ site na m wụkwasi ^bndị Jentaịlụ, ngozi ahụ nke awụkwasiri ndị Jentaịlụ game ka ha dị ike karịa ndị nile, ruo na mkposasi nke ndị m, O ụlọ nke Israel.

28 Ma ha ga-abụ “ihe-otiti nye ndị ala nke a. Otu o sila di, mgbe ha ga-anatawori uju nke ozi-oma m, mgbe ahụ ọbụrụ na ha ga-emesi obi ha ike megide m aga m eweghachị ajọ-omume

20a 3 Nif. 29:4.

21a 3 Nif. 16:8–15.

22a Jen. 49:22–26;

OznQd. 57:2–3.

^b Aisa. 2:2–5;

3 Nif. 21:23–24;

Ita 13:1–12;

OznQd. 84:2–4.

NGAN Jerusalem

Ọhuru.

^c Aisa. 59:20–21;

Mal. 3:1; 3 Nif. 24:1.

23a Deut. 18:15–19;

Qlndoz. 3:22–23;

1 Nif. 22:20–21.

24a Qlndoz. 3:24–26;

1 Nif. 10:5;

Jekọb 7:11.

25a NGAN Ogbugba-ndụ nke Abraham.

^b Jen. 12:1–3; 22:18.

26a Ilu 16:6.

27a Ndị-Gal. 3:8;

2 Nif. 29:14;

Abr. 2:9.

^b 3 Nif. 16:6–7.

28a 3 Nif. 16:8–9.

ha nile n'isi nke ha, ka Nna kwuru.

29 Ma aga m "echeta oğbugba-ndụ ahụ nke m meworo mụ na ndị m; mụ na ha agbawo-ndụ na aga m ^bakpọkọta ha ọnụ n'oge nke dị mụmma, na aga m enye kwa ha ^cala nke ndị nna ha ọzọ maka ihe nketa ha, nke bụ ala nke ^dJerusalem, nke bụ ala nke e kwere ha na nkwa ruo mgbe nile, ka Nna kwuru.

30 Ma ọ ga-eru na oge na-abịa, mgbe a ga-ekwusara ha uju nke ozi-oma m;

31 Ma ha ^aga-ekwere na m, na abụ m Jisus Kraịst, Ọkpara nke Chineke, ma ga-ekpe ekpere nye Nna n'aha m.

32 Mgbe ahụ ka "ndị-nche ha ga-ewelite olu ha elu, ma n'olu ka ha ga-abụkọta abụ ọnụ; n'ihị na ha ga-ahụ anya na anya.

33 Mgbe ahụ ka Nna ga-akpọkọta kwa ha ọzọ, ma nye ha Jerusalem maka ala nke nketa ha.

34 Mgbe ahụ ka ha ga-etiwapu mkpu ọñụ — ^aBukọtanụ, unu mkpọmkpọ ebe nke Jerusalem; n'ihị na Nna akasiwo ndị ya obi, ọ gbapụtawo Jerusalem.

35 Nna agbawo ogwe-aka nsọ ya ọtọ n'anya nile nke mba nile; ma nsọtụ nile nke uwa ga-ahụ nzọpụta nke Nna ahụ; ma Nna na Mụ bụ otu.

36 Ma mgbe ahụ ka a ga-eweta na mmezu ihe nke e dere ede: "Teta, teta kwa ọzọ, ma yikwasị ume gị, O Zaịon; yikwasị ọmarịcha uwe gị nile, O Jerusalem, obodo-ukwu dị nsọ, n'ihị na site ugbua ọdighị ndị ana-ebighi-ugwu na ndị na-adighi-ọcha ga-abata n'ime gị ọzọ.

37 Hụchapụ onwe gị site n'uzuzu; bilie, nọdụ ala, O Jerusalem; tọpụ onwe gị site n'agbụ nile nke olu gị, O ada-a-dọkpụrụ-n'agha nke Zaịon.

38 N'ihị na otu a ka Onye-nwe kwuru: Unu erewo onwe unu n'ihe efu, ma a ga-agbapụta unu na-ejighi ego.

39 N'ezie, n'ezie, asị m unu, na ndị m ga-amata aha m; e, n'ụbọchị ahụ ha ga-amata na ọ bụ m bụ onye na-ekwu.

40 Ma mgbe ahụ ka ha ga-asị: "Olee otu ịma mma ya siri dị n'elu ugwu-ukwu nile bụ ụkwụ abụọ nke onye ahụ na-ewetara ha ozi nile nke ihe ọma, nke ^bna-ekwuputa ụdọ; nke na-eweta ozi nile nye ha maka ihe ọma, nke na-ekwuputa nzọpụta; nke na-asị Zaịon: Chineke Gị na-achi!

41 Ma mgbe ahụ ka iti-mkpu ga-aga n'iru: "Pụọ nụ, pụọ nụ, si nụ n'ebe ahụ pụọ, emetukwala ihe nke ^bna-adighi ọcha aka; pụọ nụ site n'etiti ya; di nụ

29a Aisa. 44:21;

3 Nif. 16:11–12.

b NGAN Israel—

Mkpokọta nke Israel.

c Emqs 9:14–15.

d NGAN Jerusalem.

31a 3 Nif. 5:21–26;

21:26–29.

32a Aisa. 52:8;

3 Nif. 16:18–20.

NGAN Nche, Ndi-nche.

34a Aisa. 52:9.

36a Aisa. 52:1–3;

OznQd. 113:7–10.

NGAN Zaịon.

40a Aisa. 52:7;

Nehum 1:15;

Mosa. 15:13–18;

OznQd. 128:19.

b Mak. 13:10;

1 Nif. 13:37.

41a Aisa. 52:11–15.

b NGAN Idị Ọcha na

Adighi-Ọcha.

‘ocha unu ndị na-ebu ngwa-ọrụ nke Onye-nwe.

42 N’ihi na unu “agaghị apụ ọsọ-ọsọ ma-ọbụ jiri mgbapụ laa; n’ihi na Onye-nwe ga-eburu unu ụzọ gaa, ma Chineke nke Israel ga-abụ onye-nche unu kpo azụ.

43 Lee, nwa-oru m ga-akpachapụ anya mee ihe; a ga-ebuli ya elu ma too ya oke otuto ma ọ ga-adị ezigbo elu.

44 Dịka ọ tūrụ ọtūtụ n’anya maka gị—ile iru ya mebiri nke ukwu, karịa onye ọbụla, ma ụdidi ya karịa nke ụmụ nwoke nile nke mmadụ—

45 Otu a ka ọ ga-esi “fesa ọtūtụ mba; ndị eze nile ga-ekpuchi-bido ya ọnụ ha, n’ihi ihe ahụ nke a na-agwabeghi ha ka ha ga-ahụ; ma nke ahụ ha na-anụbeghi ka ha tugharia-uche maka ya.

46 N’ezie, n’ezie, asị m unu, ihe ndị a nile ga-abiariri, ọbuna dịka Nna nyeworo m iwu. Mgbe ahụ ka ọgbugba-ndụ nke a nke Nna gbaworo ya na ndị ya a ga-emejuputa ya; ma mgbe ahụ ndị m ga-ebi kwa na “Jerusalem ọzọ, ma ọ ga-abụ ala nke nketa ha.

ISI 21

A ga-akpokota Israel mgbe Akwụkwọ nke Mọmọn putara—A ga-ehiwe ndị Jentaịlụ dịka ndị nwere onwe ha na Amerika—A ga-azọputa ha ma ọbụrụ na ha e kwere ma

rube-isi; ma ọbughị otu ahụ, a ga-ebepụ ma bibie ha—Israel ga-ewu Jerusalem Ọhụrụ ahụ, ma agburu nile ndị furu-efu ga-alaghachi. Ihe dịka afọ 34 mgbe a mụsirị Kraịst.

Ma n’ezie asị m unu, ana m enye unu ihe iriba-ama, ka unu wee mata “oge ahụ mgbe ọ ga-afodụ nwantinti ka ihe ndị a mee—na aga m akpokota bata, site n’ogologo mkposasi ha, ndị m, O ụlọ nke Israel, ma ga-ehiwe kwa ọzọ n’etiti ha Zaijón m;

2 Ma lee, nke a bụ ihe ahụ nke m ga-enye unu maka ihe iriba-ama—n’ihi na n’ezie asị m unu na mgbe ihe ndị a nke m na-ekwuputara unu, na nke m ga-ekwuputara unu ma emesia maka onwe m, na site n’ike nke Mụọ Nsọ nke a ga-enye unu site na Nna, a ga-eme ka ndị Jentaịlụ mata ya ka ha wee mata gbasara ndị a bụ ndị fọdurụ nke ụlọ nke Jekọb, na gbasara ndị m nke a ndị ha ga-ekposasi;

3 N’ezie, n’ezie, asị m unu, mgbe a ga-eme ka ha mata “ihe ndị a site na Nna, ma ga-esi na Nna pụta, site na ha biaruo unu;

4 N’ihi na ọ bụ amamihe n’ime Nna na a ga-ehiwe ha n’ala nke a, ma e dozie ha dịka “ndị nwere onwe ha site n’ike nke Nna, ka ihe ndị a wee site n’aka ha pụta ruo mkpuru-afọ unu nke fọdurụ, ka e wee mejuputa “ogbugba-ndụ nke Nna nke ọ gbaworo ya na ndị ya, O ụlọ nke Israel;

41c OznQd. 133:5.

42a 3 Nif. 21:29.

45a Aisa. 52:15.

46a Ita 13:5, 11.

21 1a NGAN Ụbọchị Ndi Ikpe-azụ.

3a Ita 4:17; A—JS 1:34–36.

4a 1 Nif. 13:17–19;

OznQd. 101:77–80.

b Mọm 5:20.

NGAN Ọgbugba-ndụ nke Abraham.

5 Ya mere, mgbe ọrụ nile ndị a na ọrụ nile nke a ga-arụ n'etiti unu ma emesia ga-esi n'aka "ndị Jentailu pụta, ruo ^bmkpuru-afo unu ndị ga-ala-azụ n'ekweghi ekwe n'ihị ajọ-omume.

6 N'ihị na otu a ka ọ masiri Nna na ọ ga-esi n'aka "ndị Jentailu pụta, ka o wee gosiputa ike ya nye ndị Jentailu, n'ihị nke a ka ndị Jentailu, ma ọburu na ha ghara imesi obi ha ike, ka ha wee chegharia ma biakwute m ma e mee ha baptism n'aha m ma mata maka ihe ndị bu ezi-okwu nke ozizi m, ka e wee ^bgụnye ha n'etiti ndị m, O ụlọ nke Israel;

7 Ma mgbe ihe ndị a ruru na "mkpuru-afo gi ga-amalite imata ihe ndị a—ọ ga-abụ ihe iribama nye ha, ka ha wee mata na ọrụ nke Nna amaliteworiji ruo na nmejuputa nke ọgbugba-ndụ ahụ nke o meworo nye ndị bu nke ụlọ nke Israel.

8 Ma mgbe ụbọchị ahụ ga-abia, ọ ga-eru na ndi-eze ga-emechi ọrụ ha; maka ihe nke a na-agwabeghi ha ka ha ga-ahụ; ma ihe ahụ nke ha na-anubeghi ka ha ga-atughari uche na ya.

9 N'ihị na n'ubochi ahụ, n'ihị m ka Nna ga-arụ ọrụ, nke ga-abụ "nnukwu na ọrụ di itụ n'anya n'etiti ha; ma a ga-enwe n'etiti ha ndị na-agaghi e kwere

ya, ọbunadi na otu nwoke ga-ekwuputara ha ya.

10 Mana lee, ndụ nke nwa-oru m ga-adị n'aka m; ya mere ha agaghi emeru ya arụ, ọbunadi na a "ga-emebi ụdị ya n'ihị ha. Mana aga m agwo ya, n'ihị na aga m egosi ha na ^bamamihe m kariri aghughọ nke ekwensu.

11 Ya mere ọ ga-eru na onye ọbula na-agaghi ekwe n'okwu m nile, onye abụ m Jisus Kraist, nke Nna ga-eme ka "o weputara ndị Jentailu, ma ọ ga-enye ya ike ka o wee weputara ha ndị Jentailu, (a ga-eme ya ọbuna dika Moses kwuru) a ^bga-ebepu ha site n'etiti ndị m ndị bu nke ọgbugba-ndụ ahụ.

12 Ma ndị m bu ndị foduru nke Jekob ga-anọ n'etiti ndị Jentailu, e, n'etiti ha dika "odum n'etiti umu anumanu nke ime ohia, dika nwa odum n'etiti igwe-aturu ahụ, nke ọburu na ọ banye ^bga-azoda ma ga-adokasi irighiri-irighiri, ma odighi onye ga-enwe ike anaputa.

13 A ga-ewelite aka ha elu me-gide ndi iro ha nile, ma ndi iro ha nile a ga-ebepu ha.

14 E, ahuhu na adiri ndi Jentailu ma ọbughị na ha "cheghariri; n'ihị na ọ ga-eru n'ubochi ahụ, ka Nna kwuru, na aga m ebepu inyinya unu site n'etiti

5a 3 Nif. 26:8.

b 2 Nif. 30:4–5;

Mom 5:15;

OznQd. 3:18–19.

6a 1 Nif. 10:14;

Jekob 5:54;

3 Nif. 16:4–7.

b Ndi-Gal. 3:7, 29;

3 Nif. 16:13;

Abr. 2:9–11.

7a 3 Nif. 5:21–26.

9a Aisa. 29:13;

Qlndoz. 13:41;

1 Nif. 22:8.

NGAN Mweghachi

nke Ozi-oma.

10a OznQd. 135:1–3.

b OznQd. 10:43.

11a 2 Nif. 3:6–15;

Mom 8:16, 25.

b OznQd. 1:14.

12a Majka 5:8–15;

3 Nif. 20:16.

b 3 Nif. 16:13–15.

14a 2 Nif. 10:18; 33:9.

unu, ma aga m ebibi ugbo-ala unu nile;

15 Ma aga m ebepu obodo-ukwu nile nke ala unu, ma tuda ebe unu nile ewusiri ike;

16 Ma aga m ebepu ndi amusu nile site n'ala unu, ma unu agaghị enwe ndi okowa-akara aka;

17 ^aArusi a piri-api unu nile ka m ga-ebepu kwa, na ihe a piri-api unu nile guzoro eguzo site n'etiti unu, ma unu agaghị efe kwa oru-aka nile unu ozọ;

18 Ma aga m efopu osisi unu nile site n'etiti unu; otu ahụ ka m ga-esi bibie obodo-ukwu unu nile.

19 Ma o ga-eru na ^aokwu ugha nile, na nghogbu nile, na ntaji-anya nile, na esem-okwu nile, nchu-aja aghugho nile, na akwu-nakwuna nile, a ga-akwusi ha.

20 N'ihia na o ga-eru, ka Nna kwuru, na n'ubochi ahụ ndi obula na-agaghị echeghari ma biakwute Okpara m huru n'anya, ha ka m ga-ebepu site n'etiti ndi m, O ulo nke Israel;

21 Ma aga m abokwasi ha obo na iwe, obuna dika n'aru ndi na-ekweghi-ekwe, udi nke ha na-anubeghi.

22 Mana oburu na ha ga-echeghari ma naa nti n'okwu m nile, ma ghara imesi obi ha ike, aga m ^aehiwe nzuko-nsọ m n'etiti ha, ma ha ga-abata n'ime ogbugba-ndu ahụ ma ^aaganye

ha n'etiti ndi a foduru nke Jekob, nye ndi m nyeworo ala nke a maka ihe nketa ha;

23 Ma ha ga-enyere ndi m aka, ndi foduru nke Jekob, na kwa ka ha ra bu nke ulo nke Israel ga-abia, ka ha wee wuo obodo-ukwu, nke a-ga akpo ^aJerusalem Oheru ahụ.

24 Ma mgbe ahụ ka ha ga-enyere ndi m aka ka e wee kpokota bata ha, ndi e kposasiri n'elu iru nile nke ala ahụ, bata n'ime Jerusalem Oheru ahụ.

25 Ma mgbe ahụ ka ^aike nke elu-igwe ga-agbadata n'etiti ha; ma a ^bga kwa m anọ n'etiti.

26 Ma mgbe ahụ ka oru nke Nna ga-amalite n'ubochi ahụ, obuna mgbe a ga-ekwusa ozioma nke a n'etiti ndi foduru na ndi a. N'ezie, asi m unu, n'ubochi ahụ ka oru nke Nna ^aga-amalite n'etiti ndi m nile gbasasiri, e, obuna agburu nile nke ^bfuworo efu, nke Nna dupuwo-ro site na Jerusalem.

27 E, oru ahụ ga-amalite n'etiti ndi m nile ^agbasasiri, site na Nna ikwado uzo ahụ site n'ebe ha ga-abiakwute m, ka ha wee kpokuo Nna n'aha m.

28 E, ma mgbe ahụ ka oru ahụ ga-amalite, site na Nna n'etiti mba nile n'idozi uzo nke a ga-esi ^akpokota ha n'ulo n'ala nke nketa ha.

29 Ma ha ga-apu site na mba

17a Opu. 20:3-4;
Mosa. 13:12-13;
OznQd. 1:16.

NGAN Ife Arusi.

19a 3 Nif. 30:2.

22a NGAN Ogbo A
Kara-aka.

b 2 Nif. 10:18-19;

3 Nif. 16:13.

23a 3 Nif. 20:22;

Ita 13:1-12.

NGAN Jerusalem
Oheru.

25a 1 Nif. 13:37.

b Aisa. 2:2-4;

3 Nif. 24:1.

26a 1 Nif. 14:17;

3 Nif. 21:6-7.

b NGAN Israel—

Agburu iri nke Israel
furu-efu.

27a 3 Nif. 16:4-5.

28a NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.

nile; ma ha agaghị apụ “osọ-osọ, ma-ọbụ jiri mgbapụ laa n’ihi na aga m eburu ha uzo gaa, ka Nna kwuru, ma aga m abụ onye nche na azụ ha.

ISI 22

N’ubochi ndi ikpe-azu, Zaiṣon na mpaghara-ukwu ya nile, ka a ga-ehiwe, ma a ga-ekpokobata Israel n’ebere na idi-nro—Ha ga-añuri ọñu—Tulee Aisai 54. Ihe dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

Ma mgbe ahụ ka ihe ahụ e dere ede ga-eme: Bụọ abụ, O ndi n’e-nweghi ike imu nwa, unu ndi na-amughị nwa; tiputa “n’ibu abụ, ma tisie mkpu ike, unu ndi na-ataghi ahuhụ imu nwa; n’ihi na umu nke togboro-n’efu ka otutu karia umu nke nwunye luru di, ka Onye-nwe kwuru.

2 Mee ka ebe ulọ ikwu gi bu-wanye ibu, ma mee ka ha setipu akwa-mkpuchi nile nke ebe obi-bi gi nile; e debekwala, gbatia udọ gi nile ogologo ma mee ka “stek unu nile sie ike.

3 N’ihi na i ga-agbasasi n’aka nri ma n’aka ekpe, ma mkpuru-afo gi ga-eketa ndi “Jentailu ma mee obodo-ukwu togboro-n’efu nile ka mmadu biri na ha.

4 Atula egwu, n’ihi na ihere agaghị eme gi; obughi ma i ga-enwe mgbagwoju-anya, n’ihi na-agaghị etinye gi “n’ihere; n’ihi na i ga-echefu ihere nke

mgbe okorobia gi, ma i gaghi echeta ihere e mere gi na mgbe okorobia gi, ma i gaghi echeta kwa ihere e mere gi maka na di gi nwuru-anwu ozọ.

5 N’ihi na onye kere gi, di gi, Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma bu aha ya; ma Onye-Mgbaputa gi, Onye-Nso nke Israel—Chineke nke uwa nile ka a ga-akpo ya.

6 N’ihi na Onye-nwe akpowo gi dika nwanyi a juru-aju ma nwe mwute na muo, na nwunye nke okorobia, mgbe a juru gi, ka Chineke kwuru.

7 Na nwa oge ka m juroro gi, mana nnukwu ebere nile ka m ga-eji kpokota gi.

8 Na nwa ntakiri iwe e zoro m iru m site n’ebe i no na nwa oge, mana obi-oma mgbe nile na-adigide ka m ga-eji mere gi “ebere, ka Onye-nwe Onye-Mgbaputa gi kwuru.

9 N’ihi “nke a, ^bmmiri nile nke Noa nye m, n’ihi na dika m nuworo-iyi na mmiri nile nke Noa agaghị ekpuchi kwa uwa ozọ, otua ka m nuworo iyi na m agaghị ewere gi oke iwe.

10 N’ihi na “ugwu-ukwu nile ga-apu ma a ga-ewepu ugwu-nta nile, mana obi-oma m agaghị esi n’ebe i no ^bpuo, obughi ma ogbugba-ndu nke udo m a ga ewepu ya, ka Onye-nwe nke nwere obi ebere n’aru gi kwuru.

11 O gi onye a na-akpagbu akpagbu, oke-ikuku-mmiri na

29a Aisa. 52:12;

3 Nif. 20:42.

22 1a NGAN Ibu Abụ.

2a NGAN Stek.

3a NGAN Ndi Jentailu.

4a 2 Nif. 6:7, 13.

8a NGAN Ebere,
Obi-ebere.

9a Aisa. 54:9.

b NGAN Idee Mmiri

n’Oge Noa.

10a Aisa. 40:4.

b Abuoma 94:14;
OznOd. 35:25.

ebughari, ma a naghi akasi gi obi! Lee, aga m eji “okwute nile turu omaricha agwa wugharia gi, ma jiri omaricha ola-safaia nile tuo nto-ala gi nile.

12 Ma aga m eji ola-aget nile mee onu-uzo nta gi nile, ma jiri ola-kabonkul mee onu-uzo-ama gi nile, ma jiri okwute nile na amasi anya mee oke-ala gi nile.

13 Ma “umu gi nile a ga-akuzi-ri ha ihe site n’aka Onye-nwe; ma nnukwu ka udo nke umu gi ga-adi.

14 “N’ezi-omume ka a ga-ehi-we gi; i ga-anọ n’ebe di anya site na mmegbu n’ihi na i gaghi atu egwu, ma site n’ihe iyi egwu n’ihi na o gaghi abia gi nso.

15 Lee, ha ga-agbakotariiri onu imegide gi, obughi site na m; ndi obula ga-agbakota onu imegide gi ga-ada n’ihi gi.

16 Lee, ekewo m onye-okpu-uzu nke na-afu unyi nile di n’oku, na nke na-eweputa ngwaru maka oru ya; ma ekewo m onye-mbibi ka o bibie.

17 O dighi ngwa-agma obula a kpuru imegide gi ga-eme nke oma; ma ire obula nke ga-ekwu ajo-okwu megide gi n’ikpe, i ga-ama ya ikpe. Nke a bu ihe nketa nke umu-oru nke Onye-nwe, ma ezi-omume ha si na m, ka Onye-nwe kwuru.

ISI 23

Jisus wee kwado okwu nile nke

Aisaja—O wee nye ndi ahụ iwu ichosi ihe nile ndi-amuma dere ike—Okwu nile nke Samuel onye Leman gbasara Mbilite-n'onwu ahụ ka a gbakonyere n'akuko-ndekota ha nile. The dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua, lee, asi m unu, na unu kwesiri “icho ihe ndi a. E, iwu-nso ka m na-enye unu ka unu jiri mgbalị chosie ihe ndi a ike; n’ihi na nnukwu ka okwu nile nke ^bAisaja di.

2 N’ihi na n’ezie o kwuru narutu-aka ihe nile gbasara ndi m ndi bu nke ulo nke Israel; ya mere o diriri mkpa na o ga-agwa kwa ndi Jentailu okwu.

3 Ma ihe nile nke o kwuru adiwo ma “ga-adi, obuna dika okwu nile nke o kwuru siri di.

4 Ya mere gee nu nti n’okwu m nile; dee ihe ndi m gwaworo unu; ma dika oge na uche nke Nna siri di, ha ga-aga n’iru rute ndi Jentailu.

5 Ma onye obula nke ga-aña nti n’okwu m nile ma chegharia ma e mee ya baptism, onye ahụ ka a ga-azoputa. Choo ihe nile “ndi-amuma dere, n’ihi na otutu ka ha di nke na-agba-ama maka ihe ndi a.

6 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Jisus kwaworo okwu ndi a o si kwara ha ozo, mgbe o kowadarusiri akwukwo-nso ahụ ala nye ha nke ha natawo-ro, o siri ha: Lee, akwukwo-nso ndi ozo o ga-adi m mma

11a Mkpu. 21:18–21.
13a Jer. 31:33–34.
14a NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

23 1a NGAN
Akwukwo-nso nile.
b 2 Nif. 25:1–5;
Mpm 8:23.

NGAN Aisaja.
3a 3 Nif. 20:11–12.
5a Luk 24:25–27.

ka unu dee, nke ahụ unu na-edebeghi.

7 Ma o wee ruo na o gwara Nifai: Weta nu akuko-ndekota nile nke unu debeworo.

8 Ma mgbe Nifai wetaworo akuko-ndekota nile ahụ, ma togbowo ha n'iru ya, o lekwasiri ha anya ma si:

9 N'ezie asi m unu, enyere m nwa-oru m "Samuel, onye Leman iwu, ka o wee gbaara ndi a ama, na n'ubochi ahụ Nna ga-enye aha ya otuto na m, na e nwere ọtụtụ "ndi nsọ ndi "ga-ebilite site na ndi nwuru-anwu, ma ga-egosiputa onwe ha nye ọtụtụ, ma ga-akuziri ha ozi-oma. Ma o siri ha: O dighi otu ahụ?

10 Ma ndi na-eso uzo ya zara ya ma si: E, Onye-nwe, Samuel buru amuma dika okwu gi nile siri di, ma e mezuru ha nile.

11 Ma Jisus siri ha: Olee otu o siri buru na unu edebeghi ihe nke a, na ọtụtụ ndi nsọ bilitere ma gosi ọtụtụ mmadu onwe ha ma kuziere ha ozi-oma?

12 Ma o wee ruo na Nifai chetara na ihe nke a, edebeghi ya.

13 Ma o wee ruo na Jisus nyere iwu ka e dee ya; ya mere e dere ya dika o siri nye iwu.

14 Ma ugbua o wee ruo na mgbe Jisus "kowadaruworo akwukwo-nsọ nile ala n'otu, nke ha deworo, o nyere ha iwu ka ha kuzie ihe nile ahụ nke o kowadaruworo ala nye ha.

ISI 24

Onye-ozu nke Onye-nwe ga-edozi uzo maka Obibia nke Ugboro Abu—Kraist ga-anodu n'ike—E nyere Israel iwu ikwu otu-uzo n'uzo-iri nile na onyinye nile—A na-edebe akwukwo nke ncheta—Tulee Malakai isi 3. Ihe dika afọ 34 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo na o nyere ha iwu ka ha dee okwu nile nke Nna nyeworo Malakai, nke o ga-agwa ha. Ma o wee ruo na mgbe e dechara ha o kowadaruru ya ala nye ha. Ma ndi a bu okwu nile nke o gwara ha, na-asi: Otu a ka Nna kwuru nye Malakai—Lee, aga m eziga "onye-ozu m, ma o ga-edozi uzo n'iru m, ma Onye-nwe onye nke unu na-achọ ga-abia na mbarede na temple ya, obuna onye-ozu nke ogbugba-ndu, onye nke unu nwere mmasi na ya; lee, o ga-abia, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru.

2 Mana onye "ga-anoru ubochi nke obibia ya, ma onye ga-eguzoro mgbe o ga-egosiputa onwe ya? N'ihi na o di ka ọkọ onye-mmezi-ola, na di ka ncha onye-mmezi-akwa.

3 Ma o ga-anodu dika onye-mmezi na onye-nsacha nke ola-ocha; ma o ga-asacha "umu nwoke nile nke Livai, ma sachaa

9a Hil. 13:2.

b Hil. 14:25.

c NGAN Onye-nsọ.

d Mat. 27:52–53.

NGAN Mbiliti n'Onwu.

14a Luk 24:44–46.

24 1a OznOd. 45:9.

2a 3 Nif. 25:1.

b Zek. 13:9;

OznOd. 128:24.

NGAN Uwa—Isacha

uwa; Obibia nke

Ugboro Abu nke Jisus Kraist.

3a Deut. 10:8;

OznOd. 84:31–34.

ha dika ọla-edo na ọla-ọcha, ka ha wee ^bnye Onye-nwe onyinye n'ezì-omume.

4 Mgbe ahụ ka onyinye nke Juda na Jerusalem ga-enwe mmasị nile Onye-nwe, dika n'ụbọchị nile nke mgbe ochie, ma dika n'afọ ndị mbụ nile.

5 Ma aga m abịa unu nso ikpe ikpe; ma aga m abụ onye-aka-ebe egbughị oge megide ndị ọkwa-akara aka, na megide ndị ọkwa-iko, na megide ndị ọñụ-iyi ụgha nile, na megide ndị na-achị ndị ọrụ-ngo ọchịchị aka ike n'ikwụ ụgwọ-ọrụ ya nile, nwan-nyị isimkpe na "ndị na-enweghị nna, na ndị na-achụpụ ndị ọbia, ma ha anaghị atụ-egwu m, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru.

6 N'ihì na abụ m Onye-nwe, anaghị m agbanwe-agbanwe; ya mere unu ụmụ-nwoke nke Jekọb a gaghị erechapụ unu.

7 Ọ bụna site n'ụbọchị nile nke ndị nna unu, unu "apụwo site n'ime emume nsọ m nile, ma unu edebeghị ha. ^bLaghachikwute m ma aga m alaghachikwute unu, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru. Mana unu na-asị: Ole n'ebe anyị ga-alaghachi?

8 Mmadụ o nwere ike izu Chineke ori? Mana unu ezuwo m ori. Ma unu na-asị: Olee n'ebe anyị zuworo gị ori? "N'otu-uzo-n'uzo-iri nile na ^bonyinye nile.

9 E jiri ọbụbụ-onyu bụọ unu

onyu, n'ihì na unu ezuwo m ori ọbuna mba nke a nile.

10 Weta nu "otu-uzo n'uzo-iri nile n'ime ụlọ-akụ ahụ, ka e wee nwe ihe oriri n'ụlọ m; ma nwaa m ugbua n'ihe nke a, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru, ma mụ agaghị emeghere unu windo nile nke elu-igwe, ma wụpụtara unu ^bngozi nke a na-agaghị enwe ebe ga-ezu inabata ya.

11 Ma aga m abara onye-nri-chapụ ahụ mba n'ihì unu, ma ọ gaghị ebibi mkpụrụ nile nke ala unu; ọbughị ma osisi-vine unu ọ ga-atufusị mkpụrụ ya tutu oge eruo n'ubi nile, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru.

12 Ma mba nile ga-akpọ unu ndị a gọzirị agozi, n'ihì na unu ga-abụ ala e nwere mmasị na ya, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru.

13 Okwu unu nile adiwo oke-ike megide m, ka Onye-nwe kwuru. Mana unu na-asị: Gini ka anyị kwuworo megide gị?

14 Unu asịwo: Ọ bụ ihe efu ije-re Chineke ozi, ma uru gini ka ọ na-enye na anyị edebewo emume nsọ nile ma na anyị agawo ije n'iru uju n'iru Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma?

15 Ma ugbua anyị na-akpọ ndị mpako ndị añurị; e, ndị ahụ na arụ ọrụ ajọ-omume ka a na-ebuli elu; e, ndị nke na anwa Chineke ka a na-anaputa.

3b OznQd. 13:1.

5a Jemes 1:27.

7a NGAN Ngonari
Okwukwe.

b Hil. 13:11;

3 Nif. 10:6;

Moro. 9:22.

8a NGAN Ikwu Otu Ụzọ
n'Ụzọ Iri, Otu Ụzọ
N'ime Ụzọ Iri nile.

b NGAN Onyinye.

10a OznQd. 64:23;
119:1-7.

b NGAN Gọzie, Gọzirì,
Ngozi.

16 Mgbe ahụ ndị nke tūrū egwu Onye-nwe onye ọbụla “gwara ibe ya okwu ugboro-ugboro, ma Onye-nwe nara-ntị ma nū; ma e dere ^bakwukwọ nke ncheta n’iru ya maka ndị nke tūrū-egwu Onye-nwe, na ndị nyere aha ya nsopurū.

17 Ma ha ga-abụ nke m, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndị-agma kwuru, n’ubochi ahụ mgbe m “ga-ahorọ ọla-ichọ-mma m nile; ma aga m edebe ha dika nwoke si edebe nwa nke ya nke na-ejere ya ozi.

18 Mgbe ahụ ka unu ga-alaghachị ma gosi “ihe di iche n’etiti ndị ezi-omume na ndị ajọ-omume, n’etiti onye nke na ejere Chineke ozi na onye nke na-anaghị ejere ya ozi.

ISI 25

N’Obibia nke Ugboro Abuọ, ndị mpako na ndị ajọ-omume a ga-ere ha oku di ka ahiihia kpọrọ-nkụ — Elaija ga-alaghachị tutu nnukwu na ubochi ahụ di oke egwu — Tulee Malakai isi 4. Ihe dika afọ 34 mgbe a mụsiri Kraịst.

N’IHI-NA lee, ubochi ahụ na-abia nke “ga-ere oku dika ite

okụ; ma ^bndi mpako nile, e, na ndi nile na eme ajọ-omume, ga-abu ahiihia kpọrọnkụ; ma ubochi nke na-abia ga-erechapu ha, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru, ka o wee ghara ihapuru ha mgborogwu ma-obu ngalaba.

2 Mana nye unu ndi na atụ-egwu aha m, ka “Okpara nke Ezi-omume ga-eji ogwugwo na nku ya nile bilite; ma unu ga-aga n’iru ma ^btolite dika ‘umụ-ehi nọ n’ulo-anụ.

3 Ma unu “ga-azoda ndi ajọ-omume; n’ihi na ha ga-abu ntụ n’okpuru ukwu unu n’ubochi nke m ga-eme nke a, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma kwuru.

4 Cheta nu iwu nke Moses, nwa-oru m, nke m nyere ya n’iwu na “Horeb maka Israel nile, jiri usoro iwu nile na ikpe nile.

5 Lee, a ga m ezitara unu “Elaija onye-amuma ahụ tutu obibia nke nnukwu ^bubochi ahụ di egwu nke Onye-nwe;

6 Ma o “ga-atughari obi nke ndi nna nye ndi bu umu, na obi nke ndi bu umu nye ndi nna ha, ka m wee ghara ibia ma jiri obubu-onu tie uwa otiti ihe.

16a Moro. 6:5.

b OznQd. 85:9;

Moses 6:5.

NGAN Akwukwọ
nke Ncheta.

17a OznQd. 101:3.

18a NGAN Igosiputa Ihe
Di Iche, Onyinye
nke.

25 1a Aisa. 24:6;

1 Nif. 22:15;

3 Nif. 24:2;

OznQd. 29:9;

64:23–24; 133:64;

A—JS 1:37.

NGAN Uwa—Isacha
uwa.

b 2 Nif. 20:33.

NGAN Mpako.

2a Ita 9:22.

b OznQd. 45:58.

c Emos 6:4;

1 Nif. 22:24.

3a 3 Nif. 21:12.

4a Opụ. 3:1–6.

5a 2 Ndez. 2:1–2;

OznQd. 2:1;

110:13–16; 128:17–18.

NGAN Elaija;

Nzoputa Maka ndi

Nwuru-anwu;

Arachi, Rachie.

b NGAN Obibia nke

Ugboro Abuọ nke

Jisus Kraịst.

6a OznQd. 2:2.

ISI 26

Jisus wee kowadaruo ihe nile ala site na mmalite ruo n'ogwugwu—Umụaka na umu-ntakiri wee kwuputa ihe ndi di itu-n'anya ndi a na-enweghi ike ide ede—Ndi no na Nzuko-nso nke Kraist na-enwekọrta ihe nile onu n'etiti ha. Ihe dika afo 34 mgbe a musiri Kraist.

MA ugbua o wee ruo na mgbe Jisus kosiworo ihe ndi a o kowadaruru ha ala nye igwe-mmadu ahụ; ma o kowadaruru ihe nile ala nye ha, ma ndi ukwu ma ndi nta.

2 Ma o siri: “akwukwo-nso ndi a, nke unu na-ejighi n'onwe unu, Nna nyere iwu ka m nye unu ya; n'ih na oburu amamihe n'ime ya ka e wee nye ha ogbo ndi na-abia-abia.

3 Ma o kowadaruru ihe nile ala, obuna site na mmalite ruo oge nke o ga-abia “n'otuto ya—e, obuna ihe nile nke ga-abia n'elu iru nke uwa, obuna ruo mgbe ^bihe nile-e jiri mee ihe agbaze site na idi oke oku, ma a ^cga-afukota uwa onu dika akwukwo e dere ede, ma elu igwe nile na uwa ga-agabiga;

4 Ma obuna ruo na “nnukwu na ubochi ikpe-azu ahụ, mgbe ndi nile, na ebo nile, na mba

nile na asusu nile ^bga-eguzoro n'iru Chineke, ka e kpee ha ikpe maka oru ha nile, ma ha di mma ma-obu ma ha di njo—

5 O buru na ha di mma, gaa na “mbilite n'onwu nke ndu mgbe nile na-adigide; ma oburu na ha di njo, gaa na mbilite nke omuma-ikpe; ebe ha di n'ahiri abuo na-enweghi ike izute onwe ha, otu di n'otu akuku na nke ozo n'akuku nke ozo, dika ebere ahụ, na ^bikpe ahụ ziri-ezi, na idinsọ nke di n'ime Kraist siri di, onye no ^ctutu uwa amalite.

6 Ma ugbua a gaghi enwe ike ide ha n'ime akwukwo a obuna “otu uzo n'uzo otu nari akuku nke ihe nile nke Jisus kuziiri ndi ahụ n'ezie;

7 Mana lee “epekele nile nke Nifai banyere akuku nke kariiri n'ihe nile nke o kuziiri ndi ahụ.

8 Ma ihe ndi a ka m deworo, ndi bu akuku nke ka ntakiri n'ihe ndi ahụ o kuziiri ndi ahụ; ma e dewo m ha n'ih ebun n'obi na e nwere ike iweta kwa ha ozo nye ndi a, “site na ndi Jentailu, dika okwu nile nke Jisus kwuworo siri di.

9 Ma mgbe ha ga-anataworii nke a, nke di mkpa na ha ga-ebu-uzo nweta, inwale okwu-kwe ha, ma oburu na ha ga-ekwere ihe ndi a mgbe ahụ ka

26 2a NB Mal. Isi nile
3 na 4, e nomiri
n'ime 3 Nif. isi nile
24 na 25.

3a NGAN Jisus Kraist—
Otuto nke Jisus
Kraist.

b Emos 9:13;
2 Pita 3:10, 12;
Mom 9:2.

NGAN Uwa—Isacha
uwa; Uwa—
Ogwugwu nke Uwa.
c Mom 5:23.

4a Hil. 12:25;
3 Nif. 28:31.
b Mosa. 16:10-11.

NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.
5a Dan. 12:2; Jon 5:29.

b NGAN Ikpe-ziri-ezi.

c Ita 3:14.
NGAN Jisus Kraist—
Odidi nke Kraist
tutu anu aru.

6a Jon 21:25;
3 Nif. 5:8.

7a NGAN Ekpele nile.
8a 3 Nif. 21:5-6.

a ga-ekpughere ha ihe ndị nke "kariri nnukwu.

10 Ma ọburu na ha agaghị e kwere ihe ndị a, mgbe ahụ ka a "ga-ejichi ihe ndị nke kariri nnu-kwu site n'ebe ha nọ, ruo n'amam-ikpe ha.

11 Lee, a choro m ide ha, ihe nile ndị a kanyere n'elu epekele nke Nifai, mana Onye-nwe juru ya, na-asi: Aga m "anwale okwukwe nke ndi m.

12 Ya mere mu, Momon, nade ihe ndi Onye-nwe nyeworo m n'iwu. Ma ugbua mu, Momon, na-abia na ngwucha nke ikwu okwu m nile, ma na-aga n'iru ide ihe ndi e nyeworo m n'iwu.

13 Ya mere o ga-adị m mma ka unu hu na Onye-nwe kuziiri ndi ahụ ihe n'ezikwu, mkpuru ubochi ato; ma mgbe nke ahụ mesiri o "gosiri ha onwe ya otutu mgbe, ma nyawa bachi-cha otutu mgbe, ma gozie ya, ma nye ha ya.

14 Ma o wee ruo na o kuziri ma kwusaa ozi-oma nye "umu nke igwe-mmadu ahụ ndi nke e kwuworo maka ha, ma o b'otoghepuru ire ha nile, ma ha kwusaara ndi nna ha nnukwu ihe itu-n'anya nile, obuna karia ka o kpugheworo nye ndi ahụ; ma o toghhepuru ire ha nile ka ha wee kwuo okwu.

15 Ma o wee ruo na mgbe o rigoworo n'elu-igwe—nke ugbo-

ro abuo na o gosiri ha onwe ya, ma o gakwuworo Nna, mgbe o "gwosiworo ndi oria ha, na ndi ngworo ha, ma meghee anya nile nke ndi isi ha ma kwusi-imechi nti nile nke ndi na-echi nti, ma obuna o mewo udi igwo-oria nile di iche iche n'etiti ha, ma kulite otu nwoke site na ndi nwuru-anwu, ma o gosiputawo ha ike ya, ma o rigokwuruwo Nna.

16 Lee, o wee ruo n'echi ya na igwe-mmadu ahụ kpokotara onwe ha onu, ma ha huru ma nu kwa ihe umu ndi a kwuru; e, obuna "umuaka meghere onu ha nile ma kwuo ihe di itu-n'anya; ma ihe ndi nke ha kwuru a juru ka onye obula ghara ide ha.

17 Ma o wee ruo na "ndi na-esozu ahụ nke Jisus horoworo malitere site n'oge ahụ gaa n'iru bime baptism na ikuziri ka ha ra biakwutere ha; ma ka ha ra bu ndi e mere baptism n'aha nke Jisus emejuputara ha na Muo Nso.

18 Ma otutu n'ime ha huru ma nu ihe ndi a na-enweghi-ike ikwu, ndi "na-adighi n'iwu ka e dee ha.

19 Ma ha kuziri, ma ha kwusara ozi-oma otu onye nye ibe ya; ma ha nwekoritara "ihe nile b'otu n'etiti ha, onye obula name ihe ziri-ezi, otu na ibe ya.

20 Ma o wee ruo na ha mere ihe

9a Ita 4:4-10.
10a Alma 12:9-11.

11a Ita 12:6.
13a Jon 21:14.
b 3 Nif. 20:3-9.
NGAN Oriri-nso.
14a 3 Nif. 17:11-12.

b Alma 32:23;
3 Nif. 26:16.
15a 3 Nif. 17:9.
NGAN Gwog,
Ogwugwo nile;
Oru Ebube.
16a Mat. 11:25.

17a 3 Nif. 19:4-13.
b 4 Ne. 1:1.
18a 3 Nif. 26:11.
19a 4 Ne. 1:3.
b NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nnyefechasi.

nile ọbuna dika Jisus nyeworo ha n'iwu.

21 Ma ndi ahụ e mere baptism n'aha nke Jisus a kpọrọ ha "nzu-kọ-nsọ nke Kraịst.

ISI 27

Jisus wee nye ha iwu ikpọ Nzukọ-nsọ ahụ n'aha ya—I gbasa-ozì ya na ichụ-aja mgbaghara-mmehie ya mejuputara ozi-oma ya—A nanye ndi mmadu iwu ka ha chegharịa ma e mee ha baptism ka e wee sachaa ha site na Mụọ-Nsọ—Ha kwesiri idi ọbuna otu Jisus di. Ihe dika site na afọ 34 ruo 35 mgbe a musiri Kraịst.

MA o wee ruo na dika ndi na-eso ụzọ Jisus na-aga njem ma na-ekwusa ihe ndi ha nwororo ma hu kwa, ma na-eme baptism n'aha nke Jisus, o wee ruo na ndi na-eso ụzọ ya gbakotara ma "jikota onwe ha onu na nnukwu ekpere na obubu-onu.

2 Ma Jisus "gosiri ha onwe ya ozo, n'ihu na ha no na-ekpe ekpere nye Nna n'aha ya; ma Jisus biara ma guzoro n'etiti ha, ma si ha: Gini ka unu choro ka m nye unu?

3 Ma ha si ya: Onye-nwe, anyi choro ka i gwa anyi aha nke anyi ga-akpo nzuko-nsọ nke a; n'ihu na e nwere iru-uka nile n'etiti ndi ahụ gbasara ihe nke a.

4 Ma Onye-nwe si ya: N'ezie,

n'ezie, asi m unu, gini mere ndi ahụ ga-eji na-atamu ma na aru-uka n'ihu ihe nke a?

5 Ha agubeghi akwukwo-nsọ nile, nke si na unu ga-ewekwasi onwe unu "aha nke Kraịst, nke bu aha m? N'ihu na n'aha nke a ka a ga-akpo unu n'ubochi ikpe-azu;

6 Ma onye obula nke wekwasi si onwe ya aha m, ma "nogide ruo ogwugwu, onye ahụ a ga-azoputa ya n'ubochi ikpe-azu.

7 Ya mere, ihe obula unu ga-eme, unu ga-eme ya n'aha m; ya mere unu ga-akpo nzuko-nsọ ahụ n'aha m; ma unu ga-akpo-ku Nna n'aha m ka o wee gozie nzuko-nsọ ahụ n'ihu m.

8 Ma olee otu o siri buru "nzu-kọ-nsọ" m ma obughi na a kpọrọ ya n'aha m? N'ihu na oburu na a kpọrọ nzuko-nsọ n'aha Moses mgbe ahụ o bu nzuko-nsọ Moses; ma-obu oburu na a kpọrọ ya aha mmadu mgbe ahụ o bu nzuko-nsọ nke mmadu; mana oburu na a kpọrọ ya n'aha m mgbe ahụ o bu nzuko-nsọ m, ma oburu na e wukwasiri ha n'ozima.

9 N'ezie asi m unu, na e wukwasiri unu n'ozima m; ya mere unu ga-akpo ihe obula unu na-akpo, n'aha m, ya mere oburu na unu kpokuo Nna, maka nzuko-nsọ ahụ, oburu na o bu n'aha m Nna ga-anu olu unu;

21a Mosa. 18:17.
NGAN Nzuko nke
Jisus Kraịst.

27 1a OznQd. 29:6.
b Alma 6:6.
NGAN Ibu-onu,
Obubu-onu.

2a 3 Nif. 26:13.
NGAN Jisus Kraịst—
I puta ihè nile nke
Kraịst mgbe o nweta
siworori anu aru.
5a NGAN Jisus Kraịst—
Iwekwasi onwe anyi

aha Jisus Kraịst.
6a 3 Nif. 15:9.
8a NGAN Jisus Kraịst—
Onye-isi Nzuko-nsọ.
b OznQd. 115:4.

10 Ma ọbụrụ na nzukọ-nso ahụ e wuru ya n'ozị-oma m mgbe ahụ ka Nna ga-egosiputa ọrụ nke ya nile na ya.

11 Mana ọbụrụ na e wukwasighi ya n'ozị-oma m, ma e wukwasiri ya n'ọrụ nile nke mmadụ, ma-ọbụ n'ọrụ nile nke ekwensu, n'ezie asi m unu ha nwere añurị n'ọrụ ha nile n'ihì nwa oge, ma emesia kwa ogwugwu ahụ ga-abia, ma a "ga-egbutu ha ma tuba ha n'ime ọkụ, site n'ebe nke na-enweghi nlaghachi.

12 N'ihì na ọrụ ha nile "na-eso ha, n'ihì na ọbụ n'ihì ọrụ ha nile ka e jiri gbutuo ha; ya mere cheta ihe nile nke m gwaworo unu.

13 Lee enyewo m unu "ozị-oma m, ma nke a bụ ozị-oma ahụ nke m nyeworo unu—na m biara n'ime ụwa ime ^buche nke Nna m, n'ihì na Nna m zitara m.

14 Ma Nna m zitara m ka e wee "bulie m n'elu obe; ma mgbe e buliworo m n'elu obe, ka m wee ^bdọtara mmadụ nile onwe m, ka dika ndi mmadụ siworo bulie m elu ọbuna otu ahụ ka Nna ga-esi bulie ndi mmadụ elu, iguzoro n'iru m, ka "ekpe ha ikpe maka ọrụ ha nile, ma ha di mma ma-ọbụ ma ha di njo.

15 Ma n'ihì nke a ka e "bulite-

woro m elu; ya mere, dika ike nke Nna siri di aga m adọtara onwe m mmadụ nile, ka e wee kpee ha ikpe dika ọrụ ha nile siri di.

16 Ma ọ ga-eru, na onye ọbula "chegharii ma e ^bmee ya baptism n'aha m a ga-emejuputa ya; ma ọbụrụ na ọ "nagide ruo na ọgwugwu, lee, ya ka m ga-agụ onye ikpe-na-amaghi n'iru Nna m n'ubochi nke m ga-eguzoro ikpe ụwa ikpe.

17 Ma onye nke na-anagideghi ruo na ọgwugwu, onye ahụ bụ onye a ga-egbutu kwa ma tuba n'ime ọkụ, site n'ebe nke ha na-agaghi alaghachi ọzọ, n'ihì "ikpe-ziri-ezi nke Nna.

18 Ma nke a bụ okwu ahụ nke o nyeworo umu nke mmadụ. Ma n'ihì nke a ọ na-emejuputa okwu nile nke o nyeworo, ma ọ naghị ekwu okwu ụgha, ma ọ na-emejuputa okwu ya nile.

19 Ma "odighi ihe ọbula na-adighi ọcha nwere ike ịba n'ala-eze ya; ya mere odighi ihe ga-aba n'ime ^bizu-ike ya ma ọbughị ndi ahụ "sachaworo uwe ha nile n'ọbara m, n'ihì okwukwe ha, na ncheghari nke mmehie ha nile, na ikwesị-ntukwasị-obi ha ruo na n'ogwugwu.

20 Ugbuga nke a bụ iwu-nso ahụ: "Chegharia, unu nsọtụ nile

11a Alma 5:52.

12a Mkpu. 14:13;

OznQd. 59:2.

13a OznQd. 76:40–42.

NGAN Ozi-oma.

^b Jón 6:38–39.

14a 1 Nif. 11:32–33;

Moses 7:55.

^b Jón 6:44; 2 Nif. 9:5;

OznQd. 27:18.

^c NGAN Jisus Kraist—Ikpe.

15a NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.

16a NGAN Chegharia, Ncheghari.

^b NGAN Baptism, Mee Baptism.

^c 1 Nif. 13:37.

NGAN Nọgide.

17a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

19a Alma 11:37.

^b OznQd. 84:24.

NGAN Izu-ike.

^c Mkpu. 1:5; 7:14;

Alma 5:21, 27;

13:11–13.

20a Ita 4:18.

nke ụwa, ma bịakwute m ma ka e ^bmee unu baptism n'aha m, ka e wee ^cdoo unu nsọ site na nna-bata nke Mụọ Nsọ ahụ, ka unu wee guzoro ^a"n'enweghi ntụpọ n'iru m n'ụbọchi ikpe-azụ.

21 N'ezie, n'ezie, asị m unu, nke a bụ ozi-oma m; ma unu matara ihe ndị nke unu ga-eme-riri n'ime nzuko-nsọ m; n'ihị na ọrụ nile nke unu hụworo m na-arụ nke ahụ ka unu ga-arụ kwa; n'ihị na ihe ahụ nke unu hụworo m na arụ ọbuna nke ahụ ka unu ga-arụ.

22 Ya mere, ọbụrụ na unu mee ihe ndị a unu nwere ngozi, n'ihị na a ga ebuli unu elu n'ụbọchi ikpe-azụ.

23 Dee ihe nile nke unu hụworo ma nụ kwa, ma ọbụghị ndị nke a sị ^a"edela.

24 Dee ọrụ nile nke ndị a, nke ga-adi, ọbuna dika e deworo ya, maka ihe ndị ahụ di na mbụ.

25 N'ihị na lee, site n'ime akwụkwọ nile ndị nke e deworo, na ndị nke a ga-edede, ka a gae-si ^a"kpee ndị a ikpe, n'ihị na site na ha ka ndị mmadụ ga-esi mata ^bọrụ ha nile.

26 Ma lee, ihe nile Nna ^a"dere ha; ya mere site n'akwụkwọ nile nke a ga-edede ka a ga-esi kpee ụwa ikpe.

27 Ma mata nụ na ^a"unu ga-abụ

ndị ikpe nke ndị a, dika ikpe nke m ga-enye unu siri di, nke ga ezi-ezi. Ya mere, olee ^bụdị mma-dụ unu kwesiri ibụ? N'ezie asị m unu, ọbuna ^c"dika m di.

28 Ma ugbua a na m ^a"agakwuru Nna. Ma n'ezie asị m unu, ihe ọbuna unu ga-arịọ Nna n'aha m a ga-enye unu ya.

29 Ya mere, ^a"rịọ, ma unu ga-anata; kuo aka, ma a ga-eme-ghe-re unu; n'ihị na onye nke na-arịọ, na-anata; ma nye onye nke na-akụ aka, a ga-eme-ghe-re ya.

30 Ma ugbua, lee, ọñụ m di ukwuu, ọbuna ruo ojuju, n'ihị unu, na kwa ọgbọ nke a; e, ma ọbuna Nna na-añuri, na kwa ndị mụọ-ozị nile di nsọ, n'ihị unu na ọgbọ nke a; n'ihị na ^a"odighi onye ọbuna n'ime ha furu efu.

31 Lee ọ di m ka asị na unu ga-aghota, n'ihị na ana m ekwu maka ndị nke di ndu ^a"ugbua ^bn'ogbo nke a; ma odighi onye ọbuna n'ime ha furu efu; ma n'ime ha enwere m uju nke ^c"onụ.

32 Mana lee, ọ na ewute m maka ^a"ogbo nke anọ site n'ogbo nke a, n'ihị na a na-eduru ha ndi-a-dokpuru n'agha site na ya ọbuna dika e siri mee nwa-nwo-ke nke mbibi; n'ihị na ha ga-ere m maka ọla-ocha na ọla-edo, na maka ihe nke ^b"ahụhụ na emebi na nke ndi-ori nwere ike ikuka

20b NGAN Baptism, Mee Baptism—Odị mkpa.

^c NGAN Ido-nsọ.

^d Oznd. 4:2.

23a 3 Nif. 26:16.

25a 2 Nif. 33:10–15;

OkwMqm. 1:11.

^b 1 Nif. 15:32–33.

26a 3 Nif. 24:16.

NGAN Akwukwọ nke Ndu.

27a 1 Nif. 12:9–10;

Mqm 3:19.

^b NGAN Jisus Kraist—Ima-atụ nke Jisus Kraist.

^c Mat. 5:48;

3 Nif. 12:48.

28a Jn 20:17.

29a Mat. 7:7;

3 Nif. 14:7.

30a Jn 17:12.

31a 3 Nif. 9:11–13; 10:12.

^b 3 Nif. 28:23.

^c NGAN Ọhụ.

32a 2 Nif. 26:9–10;

Alma 45:10, 12.

^b Mat. 6:19–21;

3 Nif. 13:19–21.

ma zuo ori. Ma n'ụbọchị ahụ ka m ga-eleta ha, ọbuna n'itughari ọrụ ha nile n'isi nile nke ha.

33 Ma o wee ruo na mgbe Jisus kwuchaworo ihe nkwpụta nile ndị a ọ siri ndị na-eso uzo ya: Baa n'ụ site "n'ọnu-uzo-ama ahụ di kwa mkpafa; n'ihị mkpafa ka ọnu-uzo-ama ahụ di, ma wara-wara ka ụzọ ahụ di nke na-eduba na ndụ, ma ole na ole ka ha di bu ndi chọtara ya; mana obosara ka ọnu-uzo-ama ahụ di, ma mbara ka ụzọ ahụ di nke na-eduba n'onwu, ma ọtutụ ka ha di bu ndi na-aga njem n'ime ya, ruo mgbe abali biara, n'ime nke na-enweghi onye nwere ike iru ọrụ.

ISI 28

Iteghete n'ime Iri na abuo ahụ wee chọọ ma e kwere ha nkwa ihe nketa n'ime ala-eze Kraist ma ha nwuo—Ndi Nifai Atọ ahụ wee chọọ ma e nyere ha ike imeri onwu ka ha wee nọgide n'ụwa ruo mgbe Jisus ga-abia ọzọ—E nwoghariri ha ma hu ihe nile na-akwadohi n'iwu ikwuputa, ma ha na-akuzi ozi-oma n'etiti ndi mmadu. Ihe dika site na afo 34 ruo 35 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo mgbe Jisus kwuworo okwu ndi a, ọ gwara ndi na-eso uzo ya okwu, n'otu n'otu, na-asị ha: Gini ka unu choro n'aka m, mgbe m gakwuoro Nna?

2 Ma ha nile wee kwuo okwu, ma ewezuga atọ, na-asị: Anyi choro ka mgbe anyi bichaworo afo nke mmadu, ka ije-ozu anyi, n'ime nke i kpaworo anyi, ga-enwe ngwucha, ka anyi wee biakwute gi oso-osu n'ala-eze gi.

3 Ma ọ siri ha: Ngozi na-adiri unu n'ihị na unu choro ihe nke a n'aka m; ya mere, mgbe unu gbasaworo iri afo asaa na abuo unu ga-abiakwute m n'ala-eze m; ma n'ebe m nọ unu ga-achota "ezumike.

4 Ma mgbe ọ gwaworo ha okwu, ọ tughariri onwe ya nye atọ ndi ahụ, ma si ha: Gini ka unu choro ka m meere unu, mgbe m gakwuoro Nna?

5 Ma ha nwere mwute n'obi ha, n'ihị na ha anwaghi-anwa igwa ya ihe nke ha choro.

6 Ma ọ siri ha: Lee, "ama m echiche unu nile, ma unu achowo ihe ahụ nke 'Jon, onye m huru n'anya, onye mu na ya nọ na ije-ozu m, tutu mgbe ndi Juu buliri m elu, choro n'aka m.

7 Ya mere, ngozi kariri na-adiri unu, n'ihị na unu "agaghi edetu 'onwu ire mgbe obula, mana unu ga-ebi ihu ihe nile nke Nna mesoro umu nke mmadu, obu na ruo mgbe ihe nile ga-emezu dika uche nke Nna siri di, mgbe m ga-abia n'otuto m jiri "ike nile nke elu-igwe.

8 Ma unu agaghi anagide mgbu nile nke onwu mgbe obula; mana mgbe m ga-abia

33a Mat. 7:13–14;
3 Nif. 14:13–14;
OznQd. 22:1–4.
28 3a NGAN Izu-ike.
6a Emos 4:13;

Alma 18:32.
b Jon 21:21–23;
OznQd. 7:1–4.
7a 4 Ne. 1:14;
Mqm 8:10–11;

Ita 12:17.
b NGAN Ndi nile e
Nwoghariri
Enwoghari.
c 3 Nif. 20:22.

n'otuto m a ga-agbanwe unu n'otu ntabi-anya site "n'inwu anwu baa "n'anwughị anwu; ma mgbe ahụ ka unu ga-enwe ngozi n'ala-eze nke Nna m.

9 Ma ọzọ, unu agaghị enwe mgbu mgbe unu ga-ebi n'anw-arụ, ọbughị ma unu ga-enwe mwute ma ewezuga ma ọbughị maka mmehie nile nke uwa; ma ihe nile a ka m ga-eme n'ihị ihe ahụ nke unu chọworo n'aka m, n'ihị na unu achọwo ka unu wee "wetara m mkpuru-obi nke ndị mmadụ, mgbe nile uwa na-eguzo.

10 Ma n'ihị nke a unu ga-enwe "uju nke ọñụ; ma unu ga-anọdụ n'ala-eze nke Nna; e, ọñụ unu ga-eju eju, ọbuna dika Nna nye-woro m uju nke ọñụ; ma unu ga-adị ọbuna otu m dị, ma adị m ọbuna dika Nna; ma Nna na mụ bụ 'otu;

11 Ma "Mụọ Nsọ na-agba ama maka Nna na mụ; ma Nna na-enye umụ nke mmadụ Mụọ Nsọ, n'ihị m.

12 Ma o wee ruo na mgbe Jisus kwuworo okwu ndị a, o jiri mkpisi-aka ya metụ onye ọbụla n'ime ha ma ewezuga atọ ndị ahụ ga-echere, ma mgbe ahụ ọ puru.

13 Ma lee, e meghere elu-igwe nile, ma e "welitere ha n'ime elu-igwe, ma hụrụ ma nūrụ ihe ndị a na-anaghị ekwu ekwu.

14 Ma e "gbochiri ha ikwuputa ha; ọbughị ma e nyere ha ike ka

ha kwuputa ihe nile nke ha hūrụ ma nū;

15 Ma, ma ha nọ na arụ ma-ọbụ ha putara site na arụ, ha enweghị ike ịkọ; n'ihị na ọ dịrị ha ka "mnwogharị nke ha, na a gbanwere ha site na arụ a nke anụ arụ baa n'ime ọnọdụ anwughị-anwu, ka ha hụ ihe nile nke Chineke:

16 Mana o wee ruo na ha kuzi-kwara ozi-oma ọzọ n'elu iru nke uwa; otu o sila di ha akuzighi ozi-oma maka ihe ndi ha nworo ma hu kwa, n'ihị iwu-nsọ ahụ nke e nyere ha n'elu-igwe.

17 Ma ugbua, ma ha nọ n'inwu anwu ma-ọbụ n'anwughị anwu, site n'ubochi nke mnwogharị ha, amaghị m;

18 Mana otu a ka m matara, dika ihe-ndekota nke e nyeworo siri di—ha gara n'iru n'elu iru nke ala ahụ, ma kuziere ndi ahụ ozi-oma, na-ejikota na nzuko-nsọ ahụ ka ha ra ga-ekwere n'ikwusa-okwu ozi-oma ha; na-eme ha baptism, ma ka ha ra e mere baptism natara Mụọ-Nsọ.

19 Ma a tūbara ha n'ulo-mkporo site na ndi na abughị ndi nzuko-nsọ ahụ. Ma "ulo-mkporo ahụ enweghị kwa ike ijide ha, n'ihị na ha gbawara abụo.

20 Ma a tūdara ha n'ime ala ahụ; mana ha jiri okwu Chineke tie ala ahụ ihe-otiti, nke mere na site "n'ike ya a naputara ha site n'omimi nile nke ala ahụ; ma ya

8a 3 Nif. 28:36–40.

NGAN Inwu Anwu,
Na-anwu Anwu.

b NGAN Anaghị Anwu
Anwu, Anwughị
Anwu.

9a Ndi-Fil. 1:23–24;

OznOd. 7:5–6.

10a OznOd. 84:36–38.

b Jon 17:20–23.

11a 2 Nif. 31:17–21;

3 Nif. 11:32.

13a 2 Ndi-Ko 12:2–4.

14a OznOd. 76:114–116.

15a Moses 1:11.

NGAN Mnwogharị.

19a Qlndoz. 16:26;

Alma 14:26–28.

20a Mọm 8:24.

mere ha enweghi ike igwu olulu nile zuru ijide ha.

21 Ma ugboro ato ka a tubara ha n'ime "oke oku ma ha anataghi mmeru aru.

22 Ma ugboro abuo a tubara ha n'ime "ogba nke anu-ohia nile; ma lee ha na anumanu nile gwuru-egwu dika nwata ya na nwa-aturu na-anu ara, ma ha anataghi mmeru-aru.

23 Ma o wee ruo na otu a ha gara n'iru n'etiti ndi nke Nifai ahụ nile, ma kwusaa "ozio-oma nke Kraist nye ndi nile no n'elu iru nke ala ahụ; ma agbanwere ha nye Onye-nwe, ma ejikotara ha nye nzuko-nsọ nke Kraist ahụ, ma otu a ndi nke ^bogbo ahụ a goziri ha, dika okwu nke Jisus siri di.

24 Ma ugbua mu, Momon, abia na ngwucha nke ikwu okwu gbasara ihe ndi a na nwa oge.

25 Lee, a chorọ m ide "aha nile nke ndi ahụ na-agaghi edetu onwu ire mgbe obula, ma na Onye-nwe gbochiri m; ya mere e deghe m ha, n'ihina e zonariri ha uwa.

26 Mana lee, ahụwo m ha, ma ha akuziwo m ozi-oma.

27 Ma lee ha ga-anọ n'etiti ndi Jentailu, ma ndi Jentailu agaghi amata ha.

28 Ha ga-anọ kwa n'etiti ndi Juu, ma ndi Juu agaghi amata ha.

29 Ma o ga-eru, mgbe Onye-nwe huru na o di mma na

amamihe ya na ha ga-akuziri "agburu nke Israel gbasasiri agbasasi ozi-oma, ma nye mba nile, ebo nile, asusu nile na ndi mmadu, ma ha ga-eweputa site na ha nye Jisus otutu mkpuru-obi, nke ga-eme ka emezuo ochicho ha, na kwa n'ihina ike nke Chineke na-eme ka mmadu kwenye nke di n'ime ha.

30 Ma ha dika "ndi muo-ozio nke Chineke, ma oburu na ha ga-ekpe ekpere nye Nna n'aha nke Jisus ha nwere ike igosi onwe ha onye obula di ha mma.

31 Ya mere, nnukwu na oru itu-n'anya nile ka ha ga-aru, tutu "nnukwu na ubochi na-abia abia ahụ mgbe ndi nile ga-eguzoro n'ezie n'iru oche-ikpe nke Kraist;

32 E obuna n'etiti ndi Jentailu ka a ga-enwe "nnukwu na oru di itu-n'anya ha ruru, tutu ubochi ikpe ahụ.

33 Ma oburu na unu nwere akwukwo-nsọ nile nke na-enye nkowasi maka oru itu-n'anya nile nke Kraist, unu ga, dika okwu nile nke Kraist siri di, amata na ihe ndi a ga-abiariri.

34 Ma ahuru diri onye nke na "agaghi ana nti n'okwu nile nke Jisus, na kwa nye ^bndi nke o horoworo ma ziga n'etiti ha; n'ihina onye obula na anataghi okwu nile nke Jisus na okwu nile nke ndi ahụ o zigaworo anataghi ya; ma ya mere o gaghi anata ha n'ubochi ikpezu;

21a Dan. 3:22-27;
4 Ne. 1:32.

22a Dan. 6:16-23;
4 Ne. 1:33.

23a NGAN Ozi-oma.
b 3 Nif. 27:30-31.

25a 3 Nif. 19:4.

29a NGAN Israel—
Mkposasi nke Israel;
Israel—Agburu iri
nke Israel furu-efu.

30a NGAN Muo-ozio nile.

31a Hil. 12:25;
3 Nif. 26:4-5.

32a 2 Nif. 25:17.

34a Ita 4:8-12.
b NGAN Onye-amuma.

35 Ma ọ gaara akara ha mma ma ọburu na amubeghi ha. N'ihi na unu chere na unu nwere ike izere ikpe-ziri-ezi nke Chineke e mejoro emejo, onye a "zogide-woro n'okpuru ukwu nke ndi mmadu, na site n'ebe ahụ nzo-puta nwere ike ibia?

36 Ma ugbua lee, dika m kwuru gbasara ndi ahụ Onye-nwe horoworo, e, ọbuna ato ndi e welitere n'elu-igwe, ndi m namataghi ma a sachara ha site n'inwu anwu ruo n'anwughi anwu —

37 Mana lee, site n'oge m dere, ajutawo m Onye-nwe, ma o mewo ka ọ puta ihè nye m na a ga-enweriri mgbanwe e mere n'aru ha nile, ma-ọbu ọ di mkpa na ha ga-ederiri onwu ire;

38 Ya mere, ka ha wee ghara ide onwu ire e nwere "mgbanwe e mere n'aru ha nile, ka ha ghara ita ahuhu mgbu ma-ọbu mwute ma ewezuga maka mmehie nile nke uwa.

39 Ugbua mgbanwe nke a na nke ga-ewere onodu n'ubochi ikpeazu ahaghi n'otu; mana e nwere mgbanwe e mere ha, nke mere na Setan agaghi enwe ike n'aru ha, ka o wee ghara "inwa ha; ma a ^bsachara ha n'anụ arụ, nke mere na ha di 'nsọ, ma na ike nile nke uwa enweghi ike ijide ha.

40 Ma n'onodu nke a ha ga-anogide ruo n'ubochi ikpe nke Kraist; ma n'ubochi ahụ ha ganata mgbanwe nke ka ukwu,

na ka anabata ha n'ime ala-eze nke Nna ka ha ghara ipu kwa ozo, kama ibinyere Chineke ebighi-ebi n'elu-igwe nile.

ISI 29

Mputa nke Akwukwo nke Momon bu ihe iriba-ama na Onye-nwe amalitewo ikpokota Israel ma mejuputa ogbugba-ndu ya nile — Ndi nke juru mkpughe ubochi-ikpe-azu ya nile na onyinye nile a ga-abu ha onu. Ihe dika site na afo 34 ruo 35 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua lee, asi m unu na mgbe Onye-nwe ga-ahu n'okwesiri, na amamihe ya, na ihe nkwaputa nile ndi a "ga-abia-kwute ndi Jentailu dika okwu ya siri di, mgbe ahụ unu ga-amata na ^bogbugba-ndu ahụ nke Nna meworo ya na umu nke Israel, gbasara mkpoghachi ha n'ala nile nke nketa ha, na amaliteworiji inwe mmezu.

2 Ma unu ga-amata na okwu nile nke Onye-nwe, nke e kwu-woro site na ndi-amuma ahụ nile di nsọ, a ga-emezu ha nile; ma unu enweghi ike ikwu na Onye-nwe "na-egbu oge ya ibia-kwute umu nke Israel.

3 Ma unu enweghi ike iche n'obi unu nile na okwu nile nke e kwu-woro bu n'efu, n'ihi na lee, Onye-nwe ga-echeta ogbugba-ndu ya nke o meworo nye ndi ya nke ulo nke Israel.

4 Ma mgbe unu ga-ahu ihe

35a Hil. 12:2.
38a NGAN Ndi nile e
Nwoghariri
Enwoghari.

39a NGAN Nwaa,
Onwunwa.
b NGAN Ido-nsọ.
c NGAN Idi-nsọ.

29 1a 2 Nif. 30:3–8.
b Mom 5:14, 20.
2a Luk 12:45–48.

nkwuputa nile ndi a na-aputa n'etiti unu, mgbe ahụ unu enwekwaghị ike iju n'uzo-ikwa-emo ihe nile nke Onye-nwe mere, n'ih na "mma-agma nke ^bikpe-ziri-ezi ya di n'aka nri ya; ma lee, n'ubochi ahụ, oburu na unu ga-aju n'uzo ikwa-emo ihe nile o mere o game ka o gabiga unu oso-osu.

5 "Ahuhu na-adiri onye nke ^bna-aju ihe nile nke Onye-nwe na-eme n'uzo ikwa-emo; e, ahuhu na-adiri onye nke "na-agonari Kraist ahụ na oru ya nile.

6 E, "ahuhu na-adiri onye nke ga-agonari mkpughe nile nke Onye-nwe, na nke ga-asi Onye-nwe anaghi kwa aru oru site na mkpughe, ma-obu site n'ibumama, ma-obu site ^bn'onyinye nile, ma-obu site n'asusu nile, ma-obu site n'ogwugwo-oria nile, ma-obu site n'ike nke Muo Nso!

7 E, ma ahuhu na adiri onye nke ga-asi n'ubochi ahụ, inweta "uru, na enweghi ike inwe ^boru-ebube Jisus Kraist mere; n'ih na onye nke na-eme nke a ga-adi ka "nwa-nwoke nke mbi-bi, onye nke a na enweghi ebe-ri nye, dika okwu nke Kraist siri di!

8 E, ma unu ekwesikwaghị "ima-osu ozo, ma-obu ^biju n'uzo ikwa-emo, ma-obu jiri "ndi Juu gwuo egwu, ma-obu ndi obula

nke foduru nke ulo nke Israel; n'ih na lee, Onye-nwe na eche-ta ogbugba-ndu o mere nye ha, ma o ga-emere ha dika ihe ahụ nke o nuworo n'iyi.

9 Ya mere unu ekwesighi iche na unu nwere ike itughari akanri nke Onye-nwe n'aka-ekpe, ka o wee ghara ime ihe e kpebi-ri n'ikpe ruo na mmejuputa nke ogbugba-ndu ahụ nke o meworo nye ulo nke Israel.

ISI 30

Ndi Jentailu ubochi-ikpe-azu e nye-re ha iwu ka ha chegharia, biakwute Kraist, ma ka a gunye ha n'ulo nke Israel. Ihe dika site na afu 34 ruo 35 mgbe a musiri Kraist.

ÑAA-nti, O unu ndi Jentailu, ma nuru okwu nile nke Jisus Kraist, Okpara nke Chineke di ndu, nke o "nyeworo m iwu ka m wee kwuo gbasara unu, n'ih na, lee o nyere m iwu ka m wee dee, na-asi:

2 Tugharia, unu "ndi Jentailu nile, site n'uzo ajoo-omume unu nile; ma ^bchegharia site n'ime ajoo-ihe unu nile, n'ikwu-okwu ugha nile na nghogbu nile, na site n'igba akwunakwuna nile unu, na site na ihe aru nzuzo unu nile, na ife-arusi unu nile, na igbu-mmadu unu nile, na nchu-aja aghughu unu nile, na

4a 3 Nif. 20:20.

^b NGAN Ikpe-ziri-ezi.

5a 2 Nif. 28:15–16.

^b Mom 8:17; Ita 4:8–10.

^c Mat. 10:32–33.

6a Mom 9:7–11, 15.

^b NGAN Onyinye nile

nke Muo.

7a NGAN Ndi Nchu-aja

Aghughu.

^b 2 Nif. 28:4–6;

Mom 9:15–26.

^c NGAN Umụ Ndikom

nke Ila-n'iyi.

8a 1 Nif. 19:14.

^b 2 Nif. 29:4–5.

^c NGAN Ndi Juu.

30 1a 3 Nif. 5:12–13.

2a NGAN Ndi Jentailu.

^b NGAN Chegharia,

Ncheghari.

ntaji-anya unu nile, na esem-okwu unu nile, na site n'ajọọ-omume na ihe arụ nile, ma biakwute m, ma ka e mee unu baptism n'aha m, ka unu wee

nweta nsachapụ nke mmehie unu nile, ma ka e mejuputa unu na Mụọ Nsọ, ka e wee ʼgụnye unu n'ọnụ-ogugụ nke ndị m ndị bụ nke ụlọ nke Israel.

NIFAI NKE ANỌ AKWUKWỌ NKE NIFAI

ONYE BỤ NWA NWOKE NKE NIFAI—OTU N'IME NDỊ NA-ESO-ỤZỌ
NKE JISUS KRAIST

Nkọwasị nke ndị Nifai, dika akụkọ-ndekọta ya siri dị.

Ndị Nifai na ndị Leman a gbanwe-re ha nile nye Onye-nwe—Ha na-enwekọta ihe nile ọnụ, na-arụ ọrụ-ebube nile, ma na-eme nke oma n'ala ahụ—Mgbe narị afọ abụọ gafeworo, nkewa nile, ihe ọjọọ nile, nzukọ-ughá nile, na nsogbu nile malitere—Mgbe narị afọ atọ gafe-woro, ma ndị Nifai ma ndị Leman bụ ndị ajọọ-mmadụ—Amaron wee zoo akụkọ-ndekọta nsọ ndị ahụ. Ihe dika afọ 35 ruo 321 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo na afọ nke iri atọ na anọ gafere, na kwa nke iri atọ na ise, ma lee ndị na-eso-uzọ nke Jisus hiwere nzukọ-nsọ nke Kraist n'ala ahụ nile gbaa gburu-gburu. Ma ka ha ra bụ ndị biakwutere ha, ma chegharia n'ezi-okwu site na mmehie ha nile, e mere ha baptism n'aha nke Jisus; ma ha natakwara Mụọ Nsọ.

2 Ma o wee ruo n'afọ nke iri atọ na isii, ma ndị ahụ nile a gbanweere ha nye Onye-nwe, n'elu iru nile nke ala ahụ, ma ndị Nifai ma ndị Leman, ma e nweghi ndorọ-ndorọ ọbụla na iru-uka nile n'etiti ha, ma onye ọbụla na-emeso otu ziri-ezi otu onye na ibe ya.

3 Ma ha nwekọtara "ihe nile ọnụ n'etiti ha; ya mere e nweghi ndị ọgaranya na ndị ogbenye, ndị ohu na ndị nwere-onwe-ha, kama e mere ka ha nile nwere onwe ha, na ndị nketa-oke nke onyinye nke elu-igwe.

4 Ma o wee ruo na afọ nke iri atọ na asaa gafekwara, ma a gawkwara n'iru inwe udo n'ala ahụ.

5 Ma e nwere nnukwu na ọrụ ịtụ-n'anya nile ndị na-eso-uzọ nke Jisus ruru, nke mere na ha "gworo ndị ọrịa, ma kpolite ndị nwuru-anwu, ma mee ka ndị ngworo gaa ije, na ndị isi inata

2c Ndi-Gal. 3:27–29;
2 Nif. 10:18–19;
3 Nif. 16:10–13;
21:22–25;

Abr. 2:10.
[4 NIFAI]
1 3a Qlndoz. 4:32;
3 Nif. 26:19.

NGAN Doo Nsọ, Iwu
nke Nnyefechasi.
5a NGAN Gwọ,
Ogwugwo nile.

ihụ-uzọ ha, na ndị ntị chiri inu ihe; na ụdị ^borụ-ebube nile di iche iche ka ha ruru n'etiti umu nke mmadu; ma odighi ihe obu-la n'ime nke ha ruru oru-ebube nile ma obuighi n'aha nke Jisus.

6 Ma otu a ka afọ nke iri-atọ na asatọ siri gafee, na kwa nke iri atọ na iteghete, na iri anọ na otu, na nke iri anọ na abuo, e, obuna ruo mgbe iri afọ anọ na iteghete gafeworo, na kwa nke iri ise na otu, na nke iri ise na abuo; e, ma obuna ruo mgbe afọ iri ise na iteghete gafeworo.

7 Ma Onye-nwe mere ka ha mee nke oma karịa n'ala ahụ; e, nke mere na ha wugharị obodo-ukwu ozo n'ebe e nweworo obodo-ukwu ndi nke a gbara oku.

8 E, obuna nnukwu "obodo-ukwu Zarahemla ahụ ka ha mere ka e wugharịa ozo.

9 Mana e nwere otutu obodo-ukwu ndi nke e "mikpuworo, ma mmiri putara n'onodu ha; ya mere obodo-ukwu ndi a e nweghi ike iwughari ha.

10 Ma ugbua, lee, o wee ruo na ndi nke Nifai gbasiri ike, ma mubaa oso-osọ karịa, ma ghoo "ndi mara mma na ndi di mma ile anya karịa.

11 Ma ha luru nwunye, ma e nyepukwara ha na olulu di, ma a goziri ha dika ikwe nkwa nile nke Onye-nwe kweworo ha siri di.

12 Ma ha agaghị kwa ije n'udi "omume nile na emume-nso nile nke ^biwu nke Moses; mana ha gara ije n'udi iwu-nso nile nke ha nataworo site n'aka Onye-nwe Chineke ha, na-aga n'iru 'n'obubu-onu na ekpere, na n'izuko ugboro-ugboro ma n'ikpe ekpere ma n'inu okwu nke Onye-nwe.

13 Ma o wee ruo na e nweghi ndoro-ndoro n'etiti ndi ahụ nile, n'ala ahụ nile; mana e nwere nnukwu oru-ebube ndi e mere n'etiti ndi na-eso-uzo Jisus.

14 Ma o wee ruo na afọ nke iri asaa na otu gafere, na kwa afọ nke iri asaa na abuo, e, ma na nke-nke, ruo na afọ nke iri asaa na iteghete gafere; e, obuna otu nari afọ agafewo, ma ndi na-eso-uzo Jisus, ndi nke o horoworo, agachawo na "paradais nke Chineke, ma obuighi ^batọ ndi nke ga-echere; ma e nwere 'ndi na-eso-uzo ozo e "chiri echichi n'onodu ha; na kwa otutu ndi nke ogbo ahụ agafeworij.

15 Ma o wee ruo na e "nweghi ndoro-ndoro n'ala ahụ, n'ih ihu-n'anya nke Chineke nke bi n'ime obi nile nke ndi ahụ.

16 Ma e "nweghi ntaji-anya, ma-obu esemokwu, ma-obu nnukwu ogba-aghara, ma-obu igba akwuna ma-obu okwu-ugha, ma-obu igbu-mmadu,

5b Jon 14:12.

NGAN Oru Ebube.

8a 3 Nif. 8:8.

9a 3 Nif. 9:4, 7.

10a Mqm 9:6.

12a 2 Nif. 25:30;

3 Nif. 15:2-8.

b NGAN Iwu nke Moses.

c Moro. 6:5;

OznQd. 88:76-77.

14a NGAN Paradais.

b 3 Nif. 28:3-9.

NGAN Ndi nile e

Nwoghariri

Enwogharị.

c NGAN Onye Na-

eso Uzo.

d NGAN Chie Echichi,

Echichi.

15a NGAN Udo.

16a NGAN Idi n'Otu.

ma-òbù ụdị ọchịchọ nke ^banụ-arụ ọbụla; ma n'ezie e nweghị ike inweta ndị nwere ^cañuri karịa ndị ahụ n'etiti ndị nile e keworo site n'aka nke Chineke.

17 E nweghị ndị-ori, ma-òbù ndị ogbu-mmadu, ọbughị ma e nwere ndị Leman, ma-òbù ụdị ndị-ọbụla; mana ha di ^an'otu, ụmụ nke Kraịst, na ndị-nketa nke ala-eze nke Chineke.

18 Ma lee ka idị-ngozị ha di! N'ihì na Onye-nwe goziri ha n'ihè nile ha na-eme; e, ọbuna a goziri ha ma mee ka ha mee nke-oma ruo mgbe otu nari afọ na iri gafeworo; ma ọgbọ nke mbụ site na Kraịst agafeworị, ma e nweghị ndorọ-ndorọ n'ala ahụ nile.

19 Ma o wee ruo na Nifai, onye nke debere akụkọ-ndekọta nke ikpe-azụ a, (ma o debere ya n'elu ^aepekele nile nke Nifai) nwurụ, ma nwa ya nwoke Emos debere ya n'ọnọdụ ya; ma o debekwara ya n'elu epekele nile nke Nifai.

20 Ma o debere ya afọ iri asatọ na anọ, ma a ka nwekwara udo n'ala ahụ, ma ọbughị ntakiri akụkụ nke ndị ahụ ndị nupụworo isi site na nzukọ-nsọ ahụ ma wekwasi onwe ha aha nke ndị Leman; ya mere a malitekwara inwe ndị Leman ọzọ n'ala ahụ.

21 Ma o wee ruo na Emos nwụkwara, (ma ọ buurụ otu nari afọ na iri iteghete na anọ

site na ọbịbia nke Kraịst) ma nwa ya nwoke Emos debere akụkọ-ndekọta ahụ n'ọnọdụ ya; ma o debekwara ya n'elu epekele nke Nifai; ma e dekwara ya n'akwụkwọ nke Nifai, nke bu akwụkwọ nke a.

22 Ma o wee ruo na nari afọ abụọ agafewo; ma ọgbọ nke abụọ nile agafesiworị ma ọbughị ole na ole.

23 Ma ugbua mụ, Mọmọn, ọ di m ka unu mata na ndị ahụ amụbawo, nke mere na ha gbasara n'elu iru nke ala ahụ nile, ma na ha abawo ọgaranya karịa, n'ihì ime nke-oma ha n'ime Kraịst.

24 Ma ugbua, n'ime nari afọ abụọ na otu, a malitere inwe n'etiti ha ndị buliri onwe ha elu na ^ampako, dika iyi uwe oke-onyi ahia, na ụdị ọla-pel nile mara mma, na nke ihe ọma nile nke ụwa.

25 Ma site n'oge ahụ gaa n'iru ha anaghikwa enwekọta ihe ha na ihe mnweta ha ^aonyi ọzọ n'etiti ha.

26 Ma ha malitere ikewasi n'okwa n'okwa; ma ha malitere ihiwe ^anzukọ-nsọ nile nye onwe ha inweta ^buru, ma malite igonari ezigbo nzukọ-nsọ nke Kraịst ahụ.

27 Ma o wee ruo na mgbe nari afọ abụọ na iri gafeworo, e nwere ọtụtụ nzukọ-nsọ n'ala ahụ; e, e nwere ọtụtụ nzukọ-nsọ ndi kwuputara na ha matara Kraịst ahụ, ma na ha ^agonariri akukụ

16b NGAN Ọchịchọ nke

Anụ Arụ.

c Mosa. 2:41;

Alma 50:23.

NGAN Ọhụ.

17a Jọn 17:21.

NGAN Zaiọn.

19a NGAN Ekpele nile.

24a NGAN Mpako.

25a 4 Ne. 1:3.

26a 1 Nif. 22:23;

2 Nif. 28:3;

Mọm 8:32-38.

b OznQd. 10:56.

NGAN Ndị Nchụ-aja

Aghughọ.

27a NGAN Ngonari

Okwukwe.

nke kariiri n'ozima ya, nke mere na ha nabatara ụdi ajoyomume nile di iche iche, ma n'enyene ndi ahụ ajuru ka a ^bghara inye n'ihu etozughi-oke ihe ahụ nke di nsọ.

28 Ma "nzuko-nsọ a mubara kariiri n'ihu ajoyomume, na n'ihu ike nke Ekwensu onye jidekwarra obi ha nile.

29 Ma ozọ, e nwere nzuko-nsọ ozọ nke gonariiri Kraist ahụ; ma ha "sogburu ezigbo nzuko-nsọ nke Kraist, n'ihu obi umeala ha na okwukwe ha na Kraist; ma ha kpọrọ ha nnukwu asi n'ihu otutu oru-ebube nke e mere n'etiti ha.

30 Ya mere ha gosiri ike na ikike n'ebe ndi na-eso-uzọ nke Jisus nọ ndi ha na ha nọ, ma ha tubara ha "n'ulo-mkpọrọ; ma na site n'ike nke okwu nke Chineke, nke di n'ime ha, e tiwara ulo-mkpọrọ ahụ abuo, ma ha gara n'iru na-arụ nnukwu oru-ebube n'etiti ha.

31 Otu o sila di, ma na-agbanyeghi oru-ebube nile ndi a, ndi ahụ mesiri obi ha ike; ma chọọ igbu ha, obuna dika ndi Juu nọ na Jerusalem siri chọọ igbu Jisus, dika okwu ya siri di.

32 Ma ha tubara ha n'ime "oke ^bokwu nile, ma ha putara na-anataghi mmeru-arụ obula.

33 Ma ha tubakwara ha n'ime "ogba nile nke anu-ohia nile, ma ha na anu-ohia ndi ahụ gwuriri egwu obuna dika nwatakiri na

nwa-aturu; ma ha putara site n'etiti ha, na-anataghi mmeru-arụ obula.

34 Otu o sila di, ndi ahụ mesiri obi ha ike, n'ihu na otutu ndi nchu-aja na ndi-amuma-ugha na-edu ha iwulite otutu nzuko-nsọ, na ime ụdi ajoyomume nile di iche iche. Ma ha "tiri ndi nke Jisus ihe; mana ndi nke Jisus etigwaraghi. Ma ha lara azu n'ihu ekweghi ekwe na ajoyomume, site n'afọ ruo n'afọ, obuna ruo mgbe nari afọ abuo na iri ato gafeworo.

35 Ma ugbua, o wee ruo n'afọ nke a, e, n'afọ nke nari abuo na iri ato n'otu, e nwere nnukwu nkewa n'etiti ndi ahụ.

36 Ma o wee ruo na n'afọ nke a, e nwere ndi bilitere a kpọrọ ndi Nifai, ma ha buuru ezigbo ndi kwere-ekwe na Kraist, ma n'etiti ha e nwere ndi a na-akpo ndi Leman—ndi Jekob, na ndi Josef, na ndi Zorom;

37 Ya mere ezigbo ndi kwere ekwe na Kraist, ma ezigbo ndi na-ekpere Kraist, (n'etiti ndi nọ ya bu "ndi na-eso-uzọ Jisus ato ahụ ndi ga-echere) a kpọrọ ha ndi Nifai, na ndi Jekob, na ndi Josef, na ndi Zorom.

38 Ma o wee ruo na ha ndi juru ozi-oma ahụ a kpọrọ ha ndi Leman, ma ndi Lemuel, na ndi Ishmel; ma ha alaghi azu n'ihu ekweghi ekwe, mana ha kpachaara anya "nupu-isi megide ozi-oma nke Kraist ahụ;

27b 3 Nif. 18:28–29.

28a NGAN Ekwensu—
Nzuko nke ekwensu.

29a NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

30a 3 Nif. 28:19–20.

32a 3 Nif. 28:21.

b Dan. 3:26–27.

33a 3 Nif. 28:22.

34a 3 Nif. 12:39;

OznOd. 98:23–27.

37a 3 Nif. 28:6–7;

Mom 8:10–11.

38a NGAN Nnupu-isi.

ma ha kuziiri umu ha ka ha gha-ra ikwere, obuna dika ndi nna ha, site na mmalite, laraazu.

39 Ma obururu n'ihu ajoo-omume na ihe aru nke ndi nna ha, obuna dika o di na mmalite. Ma a "kuziri ha ikpo umu nke Chineke asi, obuna dika e siri kuziere ndi Leman ikpo umu nke Nifai asi site na mmalite.

40 Ma o wee ruo na nari afọ abuo na iri anọ na anọ agafewo, ma otu a ka ihe omume nile nke ndi ahụ siri di. Ma akuku nke ndi kariri n'ajoo-omume gbasi-ri ike, ma karizie n'onu-ogugu karia ndi nke Chineke.

41 Ma ha ka gakwara n'iru iwulite nzuko nile nye onwe ha, ma jiri udi ihe okonuhia nile di iche iche choo ha mma. Ma otu a ka nari afọ abuo na iri ise siri gafee, na kwa nari afọ abuo na iri isii.

42 Ma o wee ruo na akuku nke ndi ajoo-omume ahụ malitekwara ozo iwulite inu-yi nzuzo na "ntugwa nile nke Gadianton.

43 Ma kwa ndi ahụ a kporo ndi nke Nifai malitere inwe mpako n'obi ha nile, n'ihu iba ogaranya ha kariri akari, ma buruzie ndi ihe efu dika umune ha, ndi Leman.

44 Ma site n'oge a ndi na-esozo ahụ malitere inwe mwute maka "mmehie nile nke uwa.

45 Ma o wee ruo na mgbe nari afọ atọ gafeworo, ma ndi nke Nifai ma ndi nke Leman abururwo ndi ajoo-omume karia otu dika ibe ya.

46 Ma o wee ruo na ndi-ori nile nke Gadianton gbasasiri n'elu iru nile nke ala ahụ; ma onweghi ndi bu ndi ezi-omume ma obughi ndi na-esozo nke Jisus. Ma ola-edo na ola ochacha ka ha debere ebe o di ukwu, ma zuo ahia n'udi izu-ahia nile di iche iche.

47 Ma o wee ruo na mgbe nari afọ atọ na iri ise gafeworo, (ma ndi ahụ nogidekwara n'ajoo-omume) Emos nwuru; ma nwanne ya nwoke, Amarōn, debere akuko-ndekota ahụ n'onodu ya.

48 Ma o wee ruo na mgbe nari afọ atọ na iri abuo gafeworo, Amarōn, ebe Muo Nso kwalitere ya, zolitere "akuko-ndekota nile ahụ ndi di nsọ—e, obuna akuko-ndekota nsọ nile nke enyedataworo site n'ogbo ruo n'ogbo, nke di nsọ—obuna wee ruo afọ nke nari atọ na iri abuo site n'obibia nke Kraist.

49 Ma o zolitere ha nye Onyenwe, ka ha wee "biakwute kwa ndi foduru nke ulo nke Israel ozo, dika amuma nile na nkwa nile nke Onyenwe siri di. Ma otu a ka ngwucha nke akuko-ndekota nke Amarōn siri di.

39a Mosa. 10:17.

42a NGAN Ntugwa

Nzuzo nile.

44a 3 Nif. 28:9.

48a Hil. 3:13, 15–16.

49a Inos 1:13.

AKWUKWỌ NKE MỌMỌN

ISI 1

Amaron wee kuziere Mọmọn gbasara akukọ-ndekota nsọ ndị ahụ — agha wee malite n'etiti ndị Nifai na ndị Leman — Ndị Nifai Atọ ahụ a kpọpuru ha — Ajoọ-omume, ekweghi-ekwe, mgba-asị, na amụsu wee were onọdu. Ihe dika afọ 321 ruo 326 mgbe a musiri Kraist.

MA ugbua mụ, “Mọmọn na-eme ^bakukọ-ndekota nke ihe ndị nke m hụworo ma nụ, ma kpọọ ya Akwukwọ nke Mọmọn.

2 Ma ihe dika n’oge ahụ nke “Amaron zolitere akukọ-ndekota nile ahụ nye Onye-nwe, ọ biakwutere m, (mụ ebe m gbara ihe dika afọ iri, ma a malitere m inwe ^bmmuta n’ihe ufodu n’igbaso ụdị omumụ nke ndị m) ma Amaron siri m: Ahuru m na i bu nwa anya-udo, ma na-achoputa ihe osọ-osọ.

3 Ya mere, mgbe i gbara ihe dika iri afọ abuo na anọ ọ ga-adị m mma ka i cheta ihe nile nke i choputaworo gbasara ndi a; ma mgbe i gbara afo ole ahụ gaa n’ala Antum, garuo otu ugwu-nta nke a ga-akpo “Shim; ma n’ebe ahụ ka m debeere nye Onye-nwe nkanye nsọ nile gbasara ndi a.

4 Ma lee, i ga-ewere “epekele nile nke Nifai n’onwe gi; ma nke foduru ka i ga-ahapu n’ebe

ahụ ha di; ma i ga-akanye n’elu epekele nke Nifai ihe nile nke i choputaworo gbasara ndi a.

5 Ma mụ, Mọmọn, ebe m bu agburu nke “Nifai, (ma aha nna m buuru Mọmọn) echetara m ihe ndi nke Amaron nyere m n’iwu.

6 Ma o wee ruo na mụ, ebe m di afọ iri na otu, nna m kpọro m baa n’ala di na ndida-ndida, obuna ruo n’ala nke Zarahemla.

7 Iru nke ala ahụ nile e jiriwo ulo-ulo kpuchie ya, ma ndi ahụ di imerime ofoduru ntakiri, ka ha di ka aja nke oke osimiri ahụ.

8 Ma o wee ruo n’afọ nke a, a malitere inwe agha n’etiti ndi Nifai, ndi nke ihe mejuputara ha bu ndi Nifai na ndi Jekob na ndi Josef na ndi Zorom; ma agha nke a diiri n’etiti ndi Nifai, na ndi Leman na ndi Lemuel na ndi Ishmel.

9 Ugbua ndi Leman na ndi Lemuel na ndi Ishmel a kpọro ha ndi Leman, ma otu abuo ahụ buuru ndi Nifai na ndi Leman.

10 Ma o wee ruo na agha malitere idi n’etiti ha n’oke-ala nile nke Zarahemla, n’akuku mmiri nile nke Saidon.

11 Ma o wee ruo na ndi Nifai akpokotawo nnukwu onu-ogugu nke ndi mmadu onu, obuna ikari onu-ogugu nke iri puku ato. Ma o wee ruo na ha nwere n’ime otu afọ nke a otutu agha,

[MOMON]

1 *a* Nyan Mọmọn,
Nyan-amuma Nifai.
b 3 Nif. 5:11–18.

2 *a* 4 Ne. 1:47–49.

b Mosa. 1:3–5.

3 *a* Ita 9:3.

4 *a* OkwMqm. 1:1, 11.

NGAN Ekpele nile.

5 *a* 3 Nif. 5:12, 20.

n'ime nke ndi Nifai meriri ndi Leman ma gbuo otutu ha.

12 Ma o wee ruo na ndi Leman weghachiri atumatu ha azu, ma e nwere udo e kwekoritara n'ala ahụ; ma udo diiri n'oghere nke ihe dika afo anọ, nke mere na-enweghi ikwafu obara.

13 Mana ajoo-omume weere onodu n'elu iru nke ala ahụ nile, nke mere na Onye-nwe kpopuru "ndi na-eso-uzo ya o huru n'anya, ma oru nke oru-ebube nile na nke ogwugwo-oria kwusiri n'ih i ajoo-omume nke ndi ahụ.

14 Ma enweghi "onyinye ndi sitere n'aka Onye-nwe, ma ^bMuo Nso abiakwasighi onye obula n'ih i ajoo-omume ha na 'ekweghi-ekwe ha.

15 Ma mu, ebe m gbara afo iri na ise na ebe m nweturu anya-udo, ya mere Onye-nwe letara m, ma e deturu m onu ma mata maka idi mma nke Jisus.

16 Ma a gbara m mbọ ikwusara ndi a ozi-oma, mana e kpu-chiri onu m, ma a juru na m ga-ekwusara ha ozi-oma; n'ih i na lee ha kpachaara-anya "nupu-isi megide Chineke ha; ma ndi na-eso-uzo ahụ a huru n'anya a ^bkpopuru ha site n'ala ahụ, n'ih i ajoo-omume ha.

17 Ma a nogidere m n'etiti ha, mana e gbochiri na m ga-ekwusara ha ozi-oma, n'ih i obi ike ha nile; ma n'ih i obi ike ha nile a "buru ala ahụ onu n'ih i ha.

18 Ma ndi-ori Gadianton a,

ndi no n'etiti ndi Leman, juputara ala ahụ, nke mere na ndi nile bi n'ime ya malitere izolite "aku ha nile n'ime ala; ma ha malitere imi ami, n'ih i na Onye-nwe abwo ala ahụ onu, nke mere na ha enweghi kwa ike ijide ha, ma-obu dota kwa ha ozo.

19 Ma o wee ruo na e nwere mgba-as i nile, na amusu nile, na mmeghari-anya nke ike ekwensu nile; na ike nke ajoo-onye ahụ ka e webatara n'elu ala ahụ nile, obuna ruo na mmejuputa nke okwu nile nke Abinadai, na kwa Samuel onye nke Leman.

ISI 2

Momon wee duo ndi-agma nke Nifai—Obara na igbu-otutu-mma-du wee zachaa ala ahụ—Ndi nke Nifai wee kwaa akwa ma ruo uju jiri mwute nke ndi a mara ikpe—Ubochi amara ha agafe-wo—Momon wee nweta epekele nile nke Nifai—Agha nile wee gaa n'iru. Ihe dika afo 327 ruo 350 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo n'ime otu afo ahụ a malitere inwe kwa agha ozo n'etiti ndi Nifai na ndi Leman. Ma na-agbanyeghi na m bu nwata, a di m ukwu n'ogologo; ya mere ndi nke Nifai hoputara m ka m buru onye-ndu ha, ma obu onye-ndu nke ndi-agma ha.

2 Ya mere o wee ruo na n'afọ nke iri na isii agara m n'iru i no

13a 3 Nif. 28:2, 12.

14a Moro. 10:8-18, 24.

^b NGAN Muo Nso.

^c NGAN Ekweghi-ekwe.

16a NGAN Nnupu-isi.

^b Mom 8:10.

17a 2 Nif. 1:7;

Alma 45:10-14, 16.

18a Hil. 13:18-20;

Ita 14:1-2.

n'isi nke otu ndi-agma nke ndi Nifai, imegide ndi Leman; ya mere nari afo ato na iri abuo na isii agafeworiji.

3 Ma o wee ruo na n'afu nke nari ato na iri abuo na asaa ndi Leman jiri nnukwu ike kariri akari biakwasii anyi, nke mere na ha yiri ndi-agma m egwu; ya mere ha achoghi ilu ogu, ma ha malitere ilaghachi-azu chee iru na mba ndi di n'elu-elu.

4 Ma o wee ruo na anyi biara n'obodo-ukwu nke Angola, ma anyi weere onwunwe nke obodo-ukwu ahụ, ma mee nkwa-dobe nile ichekwa onwe-anyi megide ndi Leman. Ma o wee ruo na anyi jiri ike anyi wusie obodo-ukwu ahụ ike; mana na-agbanyeghi mwusike anyi nile ndi Leman ahụ biakwasiri anyi ma chupu anyi site n'obodo-ukwu ahụ.

5 Ma ha chupukwara anyi site n'ala nke Devid ahụ.

6 Ma anyi zoghachiri ije ma bia n'ala nke Joshua, nke diiri n'oke-ala nile odida-anyanwu n'akuku ikpere-mmiri ahụ.

7 Ma o wee ruo na anyi kpobakotara ndi nke anyi oso-osu dika o kwere omume, ka anyi wee kpokota ha onu n'otu igwe.

8 Mana lee, ala ahụ juputara na ndi-ori na ndi Leman; ma na-agbanyeghi nnukwu mbibi ahụ nke koro n'ofe isi ndi m, ha echegharighi site n'ajoo-omume ha nile; ya mere e nwere obara na nnukwu igbu-mmadi a gbasara gazuo iru nke ala ahụ nile, ma n'akuku nke ndi

Nifai ma kwa n'akuku nke ndi Leman; ma o buuru otu ogba aghara gazuo akuku iru nile nke ala ahụ.

9 Ma ugbua, ndi Leman nwere eze, ma aha ya buuru Eron; ma o kpoo ndi-agma nke puku iri ano na ano bia imegide anyi. Ma lee, ma akpoo m puku iri ano na abuo guzogide ya. Ma o wee ruo na emeriri m ya mu na ndi-agma m nke mere na o gbapuru site n'iru m. Ma lee, ihe nile a e mere ya, ma nari afo ato na iri ato agafewo.

10 Ma o wee ruo na ndi Nifai malitere icheghari site n'ajoo-omume ha, ma malite iti mkpu obuna dika Samuel onye-amu-ma siworo buo ya n'amuma; n'ih na lee odighi onye nwere ike idebe ihe ahụ bu nke ya, maka ndi-ori, na ndi mpunari ihe, na ndi ogbu-mmadi, na nka mmeghari-anyi, na amusu ahụ nke di n'ala ahụ.

11 Otu a a malitere inwe iru uju na ikwa akwa-ariri n'ala ahụ nile n'ih ihe nile ndi a, ma nke ka nke n'etiti ndi nke Nifai.

12 Ma o wee ruo na mgbe mu, Momon, huru ikwa akwa-ariri ha na iru uju ha na mwute ha n'iru Onye-nwe, mkpuru-obi m malitere inuri-onu n'ime m, ebe m matara obi ebere nile na ogo-ogo-ntachi-obi nile nke Onye-nwe, ya mere a na-eche na o ga-emere ha ebere ka ha wee buru kwa ndi ezi-omume ozu.

13 Mana lee anuri m nke a bu n'efu, n'ih na "mwute ha abughi ruo na ncheghari, n'ih

idi-mma nke Chineke; kama o buuru inwe mwute nke ^bndi a mara ikpe, n'ih na Onye-nwe anaghi ekwe ha oge nile inweta ^cañuri n'ime mmehie.

14 Ma ha ejighi "obi etiwara etiwa na muo nke ncheghari biakwute Jisus, mana ha ^bkochara Chineke, ma choo inwu. Otu o sila di ha ga-eji mma-agma gbaa lika lika maka ndu ha nile.

15 Ma o wee ruo na mwute m laghachikwutara m ozo, ma ahuru m na "ubochi nke ^bamara ha sooro ha ^cgafee, ma na aru ma na muo; n'ih na ahuru m otutu-puku n'ime ha e gbudara na nnupu-isi putara ihè megide Chineke ha, ma kpokolite ha dika nsi-anu n'elu iru nke ala ahu. Ma otu a nari afọ atọ na iri anọ na anọ agafeworiji.

16 Ma o wee ruo na n'afọ nke nari atọ na iri anọ na ise ndi Nifai malitere igbapu site n'iru ndi Leman; ma a churu ha oso ruo mgbe ha bjaruru obuna n'ala nke Jashon, tutu o wee kwe omume ikwusi ha na nlaghachi-azu ha.

17 Ma ugbua, obodo-ukwu nke Jashon dijiri nso "n'ala ebe Amarōn debeworo akuko-ndekota nile nye Onye-nwe, ka e wee ghara ibibi ha. Ma lee agawo m dika okwu nile nke Amarōn siri di, ma e werewo m epekele nile nke Nifai, ma dee akuko-ndekota dika okwu nile nke Amarōn siri di.

18 Ma n'elu epekele nile nke Nifai e dere m nkowasi juru-eju maka ajo-omume na ihe aru nile; mana n'elu "epekele ndi a, enwere m ndidi ide nkowasi juru-eju maka ajo-omume ha na ihe aru nile, n'ih na lee, onodu esepughi-aka nke ajo-omume na ihe aru nile na adi n'iru nke anya m abuo site n'oge m tozuworo ihu uzọ nile nke mmadu.

19 Ma ahuru diri m n'ih ajo-omume ha; n'ih na mkpuru-obi m ejuputaworiji na mwute n'ih ajo-omume ha, ubochi m nile; otu o sila di, a matara m na a "ga-ebulite m elu n'ubochi ikpe-azu.

20 Ma o wee ruo na n'afọ nke a, ndi nke Nifai ka a chukwaranta ha ozo ma chupu ha. Ma o wee ruo na a chughariri anyi ruo mgbe anyi biaworo n'elu-elu ruo n'ala nke a kporo Shem.

21 Ma o wee ruo na anyi wusiri obodo-ukwu nke Shem ike, ma anyi kpobatarara ndi anyi dika o kwere omume, na eleghi-anyanya anyi nwere ike izoputa ha site na mbibi.

22 Ma o wee ruo na n'afọ nke nari atọ na iri anọ na isii ha malitere ibiakwasị kwa anyi ozo.

23 Ma o wee ruo na a gwara m ndi m okwu, ma jiri nnukwu idi ike gbaa ha ume, nke ga-eme na ha ga eguzo n'atughi egwu n'iru ndi Leman ma "luro ogu maka ndi nwunye ha, na umu

13b NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

c Alma 41:10.

14a NGAN Obi Tiwara
Etiwa.

b NGAN Ikwhuhie

Chineke, Nkwuhie
Chineke.

15a Hil. 13:38.

b NGAN Amara.

c Jer. 8:20;

OznQd. 56:16.

17a Mom 1:1-4.

18a NGAN Ekpele nile.

19a Mosa. 23:22;

Ita 4:19.

23a Mosa. 20:11;

Alma 43:45.

ha, na ụlọ ha nile, na ebe obibi ha nile.

24 Ma okwu m nile kpọtere ha n'ụdị igosị atughị-egwu, nke mere na ha agbapughị site n'iru ndị Leman, ma jiri atughị-egwu guzogide ha.

25 Ma o wee ruo na anyị luru ọgụ jiri ndị-agma dị puku iri atọ i megide ndị-agma nke puku iri ise. Ma o wee ruo na anyị guzoro n'iru ha jiri ụdị ikwusi ike nke mere na ha gbafuru site n'iru anyị.

26 Ma o wee ruo na mgbe ha gbapụworo, anyị kpọrọ ndị-agma anyị chụọ ha ọsọ, ma zute kwa ha ọzọ, ma merie ha; otu o sila dị ume nke Onye-nwe adinyereghị anyị; e, a hapuru anyị n'onwe anyị, nke mere na Mụọ nke Onye-nwe adinyereghị anyị; ya mere anyị aburūwo ndị na-adighi ike dika ụmụnne anyị.

27 Ma obi m nwere mwute n'ihì nnukwu oke ọdachị nke ndị m, n'ihì ajọọ-omume ha na ihe arụ ha nile. Mana lee, anyị gara n'iru megide ndị Leman na ndị-ori nke Gadianton, ruo mgbe anyị nwetaghachikwara ala nile ndị nke nketa anyị ọzọ.

28 Ma afọ nke narị atọ na iri anọ na iteghete agafeworị. N'afọ nke narị atọ na iri ise anyị mere nkwekọrịta anyị na ndị Leman ma ndị-ori nile nke Gadianton, n'ime nke anyị kewasiri ala nile nke nketa anyị.

29 Ma ndị Leman nyere anyị ala nke di n'elu-elụ e, ọbuna ruo "n'onu-uzo di mkpafa nke du-bara n'ala di n'ala-ala. Ma anyị

nyere ndị Leman ala nile ahụ di na ndịda-ndịda.

ISI 3

Momon wee tie ncheghari nye ndi Nifai—Ha wee rite nnukwu mmeri na otuto n'ike nke onwe ha—Momon wee ju idu ha, ma ekpere nile o kpere maka ha enweghi okwu-kwe—Akwukwo nke Momon na-akpo agburu iri na abuo nke Israel oku ikwere ozi-oma ahụ. Ihe dika afọ 360 ruo 362 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo na ndị Leman abighi kwa ilu agha ozo ruo mgbe afọ iri ozo gafeworo. Ma lee, enyewo m rii ndi m ndi Nifai oru ha ga-arụ n'ikwado ala ha nile na ngwa-agma ha nile maka oge nke ilu agha.

2 Ma o wee ruo na Onye-nwe siri m: Tikuo ndi a—Chegharia nu, ma biakwute m, ma ka e mee unu baptism, ma wulite kwa nu nzuko-nsọ m ozo, ma a ga-edebe unu.

3 Ma etikuru m ndi a, ma o buuru n'efu; ma ha amataghi na o bu Onye-nwe bu Onye debere ha, ma nye ha ohere maka ncheghari. Ma lee ha mesiri obi ha ike megide Onye-nwe Chineke ha.

4 Ma o wee ruo na mgbe afọ nke iri a gafeworo, mee ha nile, narị afọ atọ na iri isii site n'obi-bia nke Kraist, eze nke ndi Leman zitaara m akwukwo-ozu, nke mere ka m mata na ha na akwado ibia kwa ilu agha ozo megide anyi.

5 Ma o wee ruo na emere m ndi m ka ha kpokota onwe ha onu n'ala Otogboro-n'efu ahụ, n'obodo-ukwu nke di n'oke-ala nile, n'akuku ụzọ-mkpafa nke gabara n'ala di na ndidi-ndida.

6 Ma n'ebe ahụ anyi debere ndi-agma anyi nile, ka anyi wee kwusi ndi-agma nile nke ndi Leman, ka ha wee ghara inweta onwunwe nke ala anyi obula; ya mere anyi jiri ndi-agma anyi kwadosie ike i megide ha.

7 Ma o wee ruo na n'afọ nke nari atọ na iri isii na otu ndi nke Leman gbadatara n'obodo-ukwu nke Otogboro-n'efu ilu agha megide anyi, ma o wee ruo na n'afọ ahụ anyi meriri ha, nke mere na ha laghachikwara n'ala nile nke ha ozo.

8 Ma n'afọ nke nari isii na abuo, ha gbadatakware ozo ilu agha. Ma anyi merikwara ha ozo, ma gbuo nnukwu onu-ogu-gu n'ime ha, ma ozu ndi nke ha a tubara ha n'ime oke osimiri.

9 Ma ugbua, n'ih i nnukwu ihe nke a nke ndi m, ndi Nifai, me-
woro, ha malitere "itu-onu n'ike nke onwe ha, ma malite inu-iyi n'iru elu-igwe nile na ha ga-aboro onwe ha obọ obara nke umunne ha ndi e gbuworo site n'aka ndi-iro ha.

10 Ma ha jiri elu-igwe nile nu-iyi, na kwa oche-eze nke Chineke, na ha "ga-agalite n'ilu-agma megide ndi-iro ha, ma ha ga-ebepu ha site n'iru nke ala ahụ.

11 Ma o wee ruo na mu,

Momom, juru kpm kpm site n'oge a gaa n'iru ibu onye-isi-agma na onye-ndu nke ndi a, n'ih i ajoo-omume na ihe aru ha.

12 Lee eduwo m ha, na-agba-nyeghi ajoo-omume ha, eduwo m ha otutu oge n'ilu-agma, ma ahwo m ha n'anya, dika "ihu-nanya nke Chineke nke diiri n'ime m siri di, jiri obi m nile; ma mkpuru-obi m a wuputawo ya n'ekpere nye Chineke m ogologo ubochi nile maka ha; otu o sila di, o bu n'enweghi okwukwe, n'ih i isi ike nke obi ha nile.

13 Ma ugboro atọ ka m naputaworo ha site n'aka nile nke ndi-iro ha, ma ha echegharibeghi na mmehie nile ha.

14 Ma mgbe ha nuworo-iyi site n'ih e nile nke a si ha "emela site n'Onye-nwe anyi na Onye-nzo-puta anyi Jisus Kraist, na ha ga agbagokwuru ndi-iro ha nile n'ilu agha, ma boro onwe ha obọ maka obara nke umunne ha, lee olu nke Onye-nwe bia-kwutere m, na-asị:

15 "Obọ bu nke m, ma aga m bakwughachi; ma n'ih i na ndi a echegharighi mgbe m naputaworo ha, lee, a ga-ebepu ha site n'iru nke uwa.

16 Ma o wee ruo na ajuru m kpm-kpm igbago megide ndi-iro m; ma emere m obuna dika Onye-nwe nyeworo m n'iwu; ma eguzoro m dika onye-aka-be no nkiti igosiputa nye ndi uwa ihe nile nke m huru ma nu, dika ngosiputa nile nke Mọ

3 9a 2 Nif. 4:34.

10a 3 Nif. 3:20-21;
Mọm 4:4.

12a NGAN Ihunanya.
b Mọm 5:2.

14a 3 Nif. 12:34-37.

15a NGAN Obọ.
b Oznd. 82:23.

ahụ nke gbaworo-ama maka ihe ndị ga-abịa siri dị.

17 Ya mere ana m ede “nye unu, ndị Jentailū, na kwa nye unu, ụlọ nke Israel, mgbe ọrụ ahụ ga amalite, na unu ga-anọ na nkwardobe ilaghachi n’ala nke nketa unu;

18 E, lee, ana m ede nye nsọtụ nile nke ụwa, e, nye unu, agbụrụ iri na abụọ nke Israel, ndị a ga “ekpe ikpe dika ọrụ ha nile siri dị site n’aka iri na abụọ ndị ahụ Jisus hōrō ibụ ndị na-esozụzọ ya n’ala nke Jerusalem.

19 Na ana m ede kwa nye ndị fōdūrū na ndị a, ndị a ga-ekpe kwa ikpe site n’aka “iri na abụọ ahụ ndị Jisus hōrō n’ala nkea; ma a ga-ekpe ha ikpe site n’aka iri na abụọ ndị ọzọ ahụ ndị nke Jisus hōrō n’ala nke Jerusalem.

20 Ma ihe ndị a ka Mụọ ahụ gosiputara nye m; ya mere ana m ede nye unu nile. Ma n’ihi ihe nke a a na m ede nye unu, ka unu wee mata na unu nile ga eguzoriri n’iru “oche-ikpe nke Kraist ahụ, e, mkpuru-obi ọbụla nke bụ nke ^bezi na ụlọ nile nke Adam; na unu ga-eguzoriri ka ekpe unu ikpe maka ọrụ unu nile, ma ha dị mma ma ha dị njo;

21 Na kwa ka unu wee “kwere ozi-oma nke Jisus Kraist, nke unu ga-enwe n’etiti unu; na kwa ka ^bndi Juu, ndị ọgbugba-ndu nke Onye-nwe, ga-enwe ‘ndi aka-ebe ọzọ na abughị onye ahụ nke ha hūrū ma nū, Jisus ahụ,

onye nke ha gburu, bụurū ^dotu Kraist ahụ na otu Chineke ahụ.

22 Ma ọ dị m ka asị na m nwere ike ime ka “unu nsọtụ nile nke ụwa chegharia ma jikere iguzo n’iru oche-ikpe nke Kraist.

ISI 4

Agha na nnukwu igbu-mmadi wee gaa n’iru—Ndị ajọ-omume wee taa ndị ajọ-omume ahuhū—Ajọ-omume nke kariri wee were ọndu karia otu o diturula mbu n’Israel nile—Ndinyom na umu-ntakiri a na-eji ha achuru arusi aja—Ndị Leman wee malite izachapu ndi Nifai n’iru ha. Ihe dika afo 363 ruo 375 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua o wee ruo na n’afọ nke nari atọ na iri isii na atọ ndi Nifai gbagoro kpọrọ ndi-agma ha nile gaa ilu-agma megide ndi Leman, site n’ala nke Otogboro n’efu.

2 Ma o wee ruo na ndi-agma nke ndi Nifai a chughachiri ha azu ruo n’ala nke Otogboro n’efu. Ma mgbe ike ka gwuru ha, ndi-agma oheru nke ndi Leman biakwasiri ha; ma ha nwere ilu agha di egwu, nke mere na ndi Leman weere onwunwe nke obodo-ukwu Otogboro n’efu ahụ, ma gbuo otutu ndi Nifai, ma kpọrọ otutu ndi-mkpọrọ.

3 Ma ndi fōdūrū gbapuru ma sonye ndi nile bi n’obodo-ukwu

17a 2 Nif. 30:3-8;

3 Nif. 29:1.

18a Mat. 19:28;

Luk 22:29-30;

OznQd. 29:12.

19a 1 Nif. 12:9-10.

20a NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

b OznQd. 27:11.

21a OznQd. 3:20.

b NGAN Ndi Juu.

c 2 Nif. 25:18.

d 2 Nif. 26:12;

Mosa. 7:27.

22a Alma 29:1.

Tiankọm. Ugbua obodo-ukwu Tiankọm dī n'oke-ala nile n'akukū oke osimiri ahụ; ma ọ dī kwa nso n'obodo-ukwu Ọtọgborọ n'efu.

4 Ma ọ bụrụ "n'ihī na ndi-agma nile nke ndi Nifai gbago-kwuru ndi Leman nke mere na a malitere itigbu ha; n'ihī na ọbụrụ na ọbụghị maka nke ahụ ndi Leman agaraghị enwe ike imeri ha.

5 Mana, lee, ikpe nile nke Chineke ga-emegide ndi ajọọ-omume; ma ọ bụ site n'aka ndi ajọọ-omume ka a "ga-ata ndi ajọọ-omume ahụhụ; n'ihī na ọ bụ ndi ajọọ-omume ahụ na akpasulite obi nile nke ụmụ nke mmadụ ruo n'ikwafu-ọbara.

6 Ma o wee ruo na ndi Leman mere nkwadobe nile ibi megide obodo-ukwu Tiankọm.

7 Ma o wee ruo n'afọ nke narị atọ na iri isii na anọ ndi Leman biara megide obodo-ukwu Tiankọm, ka ha wee were kwa onwunwe nke obodo-ukwu Tiankọm.

8 Ma o wee ruo na ndi Nifai kwaghachiri ha ma chughachi ha azụ. Ma mgbe ndi Nifai hụrụ na ha achughachiwo ndi Leman ahụ azụ ha tukwara ọnụ ọzọ n'ike nke onwe ha, ma ha gara n'iru n'ike nke onwe ha, ma were onwunwe nke obodo-ukwu Ọtọgborọ n'efu ọzọ.

9 Ma ugbua ihe ndi a nile e mewo ha, ma e nwewo ọtụtụ puku e gburu n'akukū abụọ abụọ, ma ndi Nifai ma ndi Leman.

10 Ma o wee ruo na afọ nke narị atọ na iri isii na isii agafeworij, ma ndi Leman biakwasikwara ndi Nifai ọzọ n'ilu-agma; ma ndi Nifai echegharighi site n'ihe ọjọọ ahụ ha meworo, ma ha nọgidere n'ajọọ-omume ha esepughị-aka.

11 Ma o kweghi omume ka ire kowaa, ma-ọbụ ka mmadụ dee nkowa zuru-oke maka ọnọdụ dī egwu nke ọbara na nnukwu igbu-mmadụ nke dī n'etiti ndi ahụ, ma na nke ndi Nifai ma na nke ndi Leman; ma e mesiri obi ọbula ike, nke mere na ha nwere mmasi n'ikwafu ọbara esepughị aka.

12 Ma e nweghi mgbe ọbula e nweturula nnukwu "ajọọ-omume dī otu a n'etiti ụmụ nile nke Lihai, ma-ọbụ ọbuna na etiti ulọ nile nke Israel, dika okwu nile nke Onye-nwe siri dī, dika o siri dī n'etiti ndi a.

13 Ma o wee ruo na ndi Leman weere onwunwe nke obodo-ukwu Ọtọgborọ n'efu ahụ, ma nke a n'ihī na "ọnụ-ogugụ ha kariiri ọnụ-ogugụ nke ndi Nifai.

14 Ma ha zogakwara-ije n'iru megide obodo-ukwu Tiankọm, ma chupụ ndi nile bi n'ime ya site na ya, ma kpọrọ ọtụtụ ndi mkpọrọ ma ndinyom ma ụmụ ha ma jiri ha chulitere "chi arusi ha nile aja.

15 Ma o wee ruo na n'afọ nke narị atọ na iri isii na asaa, ebe iwe na ewe ndi Nifai n'ihī na ndi Leman ejiriwo ndinyom ha na ụmụ ha chuo-aja, na ha gara imegide ndi Leman jiri nnukwu

iwe kariri akari, nke mere na ha merikwara ndi Leman ozo, ma chupu ha site n'ala ha nile.

16 Ma ndi Leman abighikwa ozo imegide ndi Nifai ruo n'afu nke nari ato na iri asaa na ise.

17 Ma n'ime afu nke a ha gbadata imegide ndi Nifai jiri ike ha nile; ma a gughi ha onu n'ihhi nnukwu nke onu-ogugu ha di.

18 Ma "site n'oge a gaa n'iru ka ndi Nifai na-enwetaghi kwa ike imeri ndi Leman, mana ha malitere izapu ha obuna dika igirigi n'ebe anyanwu di.

19 Ma o wee ruo na ndi Leman gbadata imegide obodo-ukwu Otogboro n'efu; ma e nwere agha di egwu kariri akari a luru n'ala Otogboro n'efu, n'ime nke ha meriri ndi Nifai.

20 Ma ha gbapukwara ozo site n'iru ha, ma ha biara n'obodo-ukwu Boaz; ma n'ebe ahụ ha guzoro megide ndi Leman jiri atughi-egwu kariri akari, nke mere na ndi Leman emerighi ha ruo mgbe ha biaworo ozo nke ugboro abuo.

21 Ma mgbe ha biaworo nke ugboro abuo, a chupuru ndi Nifai ma gbuo ha jiri nnukwu ogbugbu kariri akari; ndinyom ha na umu ha e jikwara ha ozo chuoro arusi aja.

22 Ma o wee ruo na ndi Nifai gbapukwara ozo site n'iru ha, kporo ndi nile bi n'ebe ahụ ti nyere onwe ha, ma na obodo nile ma onumara nile.

23 Ma ugbua mu, Momon, ebe m huru na ndi Leman choro iwerecha ala ahụ, ya

mere agara m n'ugwu "Shim, ma welite akuko-ndekota nile ahụ nke Amaron zolitegoro nye Onye-nwe.

ISI 5

Momon wee duo kwa ndi-agma Nifai n'agma nile nke obara na nnukwu igbu-mmadu ozo—Akwukwo nke Momon ga-aputa ime ka Israel nile kwenye na Jisus bu Kraist ahụ—N'ihhi ekweghi-ekwe ha, a ga-ekposasi ndi Leman, ma Muo ahụ ga-akwusi inonyere ha—Ha ganata ozi-oma ahụ site n'aka ndi Jentailu n'ubochi ndi nke ikpe-azu. Ihe dika afu 375 ruo 384 mgbe a musiri Kraist.

MA o wee ruo na agaghariri m n'etiti ndi Nifai, ma chegharia "n'inu-iyi ahụ nke m nuworo na-agaghi-kwa m enyere ha aka ozo; ma ha nyekwara m ichi-agma nke ndi-agma ha ozo, n'ihhi na ha lekwasiri m anya dika aga-asi na m nwere ike inaputa ha site na mkpagbu ha nile.

2 Mana lee, anọ m "na-enweghi olile-anya, n'ihhi na a matara m ikpe nile nke Onye-nwe nke ga-abiakwasi ha; n'ihhi na ha echegharighi site na ajoo-omu-me ha nile, kama ha gbara lika lika maka ndu ha na-akpokughi Onye ahụ nke kere ha.

3 Ma o wee ruo na ndi Leman biara megide anyi dika anyi gbaworo n'obodo-ukwu nke Jodan; mana lee, achughachiri ha azu nke mere na ha ewereghị obodo-ukwu ahụ n'oge ahụ.

4 Ma o wee ruo na ha b̄iakwara megide anyị ọzọ, ma anyị jidekwara obodo-ukwu ahụ ọzọ. Ma e nwekwara obodo-ukwu ndị ọzọ nke ndị Nifai jidekwara, ebe e wusiri-ike nile ndị nke bepuru ha na ha enweghi ike ịba n'ime mba ahụ nke ọgboro n'iru anyị, ibibi ndị bi n'ala anyị.

5 Mana o wee ruo na ala nile ọbula anyị gabigaworo, ma ndị bi n'ime ya akpabataghi ha, ndị Leman bibiri ha, ma obodo ha nile, na onumara ha nile, na obodo-ukwu ha nile a kpọrọ ha ọkụ; ma otu a nari afo atọ na iri asaa na iteghete gafere.

6 Ma o wee ruo na n'afọ nke nari atọ na iri asatọ ndị Leman b̄iakwara ọzọ megide anyị n'ilu agha, ma anyị guzogidere ha n'atughi-egwu; mana ha nile bu n'efu, n'ih i na oke nnukwu ka ọnu-ogugu ha nile di nke mere na ha zogidere ndi nke ndi Nifai n'okpuru ukwu ha.

7 Ma o wee ruo na anyị gbapukwara ọzọ, ma ndi nke mgbapu ha di ọsọ-ọsọ kari nke ndi Leman gbanariri, ma ndi nke mgbapu ha na-akarighi nke ndi Leman, a zadara ha ma bibie ha.

8 Ma ugbua lee, mu, Mọmọn, achoghi inye mkpuru-obi nile nke ndi mmadu ntara m ahuhu site n'itupu n'iru ha udi onodu di egwu nke ọbara na nnukwu igbu-mmadu dika e siri togbọ ya n'iru anya m abuo; mana mu,

ebe m matara na ihe ndi a a ga-emeriri ka a mata ha, ma na ihe nile nke e zoro ezo a ga "ekpu-gheriri ha n'elu ulọ nile —

9 Na kwa omuma nke ihe ndi a "ga-abiaruriri ndi foduru nke ndi a, na kwa ruo ndi Jentailu, ndi Onye-nwe siworo ^bga-ekposasi ndi a, ma ndi a ka a ga-agu dika ihe efu n'etiti ha — ya mere a na m ede 'ntakiri ihe nke-nke, na anwaghi a nwa inye nkowasi juru-eju maka ihe ndi nke m hụworo, n'ih iwu-nsọ nke m nataworo, na kwa ka unu ghara inwe nnukwu mwute kariiri akari n'ih iajo-omume nke ndi a.

10 Ma ugbua lee, nke a ka m na-ekwu nye mkpuru-afọ ha, na kwa nye ndi Jentailu ndi nke na eche maka ulọ nke Israel, ndi matara ebe ngozi ha nile siri bja.

11 N'ih i na a matara m na udi ahụ ga-enwe mwute maka oke-odachi nke ulọ nke Israel; e, ha ga-enwe mwute maka mbibi nke ndi a; ha ga-enwe mwute na ndi a echegharibeghi na a gaarari ejikota ha n'ogwe aka abuo nke Jisus.

12 Ugbua "ihe ndi a e dere ha nye ^bndi foduru nke ulọ nke Jekob; ma e dere ha n'udi di otu a, n'ih i na Chineke matara maka ya na ajo-omume agaghi akpopta ha nye ha; ma a 'ga-ezolute ha nye Onye-nwe ka ha wee puta mgbe oge nke ya zuru.

13 Ma nke a bu iwu-nsọ ahụ nke m nataworo; ma lee, ha ga-

8a Luk 12:2–3;
2 Nif. 27:11;
OznQd. 1:3.
9a 4 Ne. 1:49.
b 3 Nif. 16:8.

c Mọm 1:1.
12a Inos 1:16;
Hil. 15:11–13.
NGAN Akwukwo
nke Mọmọn.

b OznQd. 3:16–20.
c Mọm 8:4, 13–14;
Moro. 10:1–2.

apụta dika iwu-nsọ nke Onye-nwe siri di, mgbe ọ ga-ahụ na o kwesiri, n'amamihe ya.

14 Ma lee, ha ga-agakwuru ndi na-ekweghi-ekwe nke "ndi Juu; ma maka ebum-n'obi a ka ha ga-aga—ka e wee mee ka ha ^bkwenye na Jisus bu Kraist ahụ, Ọkpara nke Chineke ahụ di ndu; ka Nna wee weruta, site na onye nke Ọkachasiri Hu-n'anya, nnukwu na ebum-n'uche ebighi-ebi ya, n'iwetaghachi ndi Juu, ma-ọbụ ụlọ nile nke Israel, ruo n'ala nke nketa ha, nke Chineke ha nyeworo ha ruo na mmejuputa nke 'ogbugba-ndu ya.

15 Na kwa na mkpuru-afọ nke "ndi a ga e kwere ozi-oma ya n'uju karịa, nke ^bga-agakwuru ha site n'aka ndi Jentailu; n'ihi na ndi a a 'ga-ekposasi ha, ma ha ^aga-abuzi ndi ojii, ndi na eruiyi, na ndi a na aso aso, karịa nkowa nke ihe nke diworo mbu n'etiti anyi, e, ọbuna ihe ahụ nke diworo n'etiti ndi Leman, ma nke a n'ihi ekweghi ekwe na ikpere arusi ha.

16 N'ihi na lee, Mụọ nke Onye-nwe akwusiworii "idinye-re ndi nna ha; ma ha nọ na-enweghi Kraist na Chineke n'ua; ma a na-achughari ha dika ^bafuru n'iru ikuku.

17 O nwere mgbe ha buuru ndi e nwere mmasi na ha, ma ha

nwere Kraist "n'onye-ozuzu-aturu ha; e, eduru ha ọbuna site n'aka Chineke Nna.

18 Mana ugbua, lee, Ekwensu "na-edughari ha, ọbuna dika a na-ebughari afuru n'iru ikuku, ma-ọbụ dika a na-esi atughari ugbo n'elu ebili mmiri nile, na-enweghi ihe-onyinya-ugbo ma-ọbụ ihe-nkwusi-ugbo, ma-ọbụ n'enweghi ihe ọbuna nke a ga-eji nyaa ya; ma ọbuna dika ọ di, otu ahụ ka ha di.

19 Ma lee, Onye-nwe edokwa-wo ngozi nile ha, nke ha gaara-rii anata n'ala ahụ, maka "ndi Jentailu ndi ga-enwere ala ahụ.

20 Mana lee, ọ ga-eru na ndi Jentailu ga achughari ma kposasia ha; ma mgbe ndi Jentailu chugharisiri ha ma kposasia ha, lee, mgbe ahụ ka Onye-nwe "ga-echeta ^bogbugba-ndu nke o mere nye Abraham na nye ụlọ nke Israel nile.

21 Na kwa Onye-nwe ga-eche-ta "ekpere nile nke ndi ezi-omume, nke e kpelitaworo nye ya maka ha.

22 Ma mgbe ahụ O unu ndi Jentailu, olee otu unu ga-esi guzoro n'iru ike nke Chineke, ma ọbughị na unu ga-echeghari ma tugharia site n'ajọ ụzọ unu nile?

23 Unu amataghi na unu nọ n'aka abuo nke Chineke? Unu amataghi na o nwere ike nile,

14a 2 Nif. 29:13; 30:7–8.

NGAN Ndi Juu.

b 2 Nif. 25:16–17.

c 3 Nif. 29:1–3.

15a 3 Nif. 21:3–7, 24–26.

b 1 Nif. 13:20–29, 38;

Mom 7:8–9.

c 1 Nif. 10:12–14;

3 Nif. 16:8.

d 2 Nif. 26:33.

16a Jen. 6:3; Ita 2:15.

b Abuma 1:4.

17a NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.

18a 2 Nif. 28:21.

19a 3 Nif. 20:27–28.

20a 3 Nif. 16:8–12.

b NGAN Ogbugba-ndu nke Abraham.

21a Inos 1:12–18;

Mom 9:36–37.

ma na nnukwu “inye iwu ya a ^bga-afukota uwa onu dika akwukwo afukotara afukota?”

24 Ya mere, chegharia nu, na mee onwe unu umeala n'iru ya, eleghi anya o ga-aputa n'ikpe ziri-ezi megide unu—eleghi anya ndi foduru nke mkpuru-afu nke Jekob ga-agaghari n'etiti unu dika “odum, ma dokasia unu irighiri irighiri, ma odighi onye ga-anaputa.

ISI 6

Ndi Nifai wee gbakota n'ala nke Kumora maka ilu-agma ikpe-azu—Momon wee zoo akuko-ndekota nile ahu di nsu n'ugwu Kumora—Ndi Leman nwere mmeri, ma e bibiri mba Nifai—Otutu nari nke otutu puku ka e jiri mma-agma gbuo. Ihe dika afu 385 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua edechaala m akuko-ndekota m gbasara “mbibi nke ndi m, ndi Nifai. Ma o wee ruo na anyi zoro-ije gaa n'iru ndi Leman.

2 Ma mu, Momon, degaara eze nke ndi Leman akwukwo-ozu, ma choo n'aka ya ka o kwenye ka anyi kpokota ndi anyi onu “n'ala nke Kumora, n'akuku ugwu nke a kporo Kumora, ma n'ebe ahu ka anyi ga-enwe ike nye ha agha.

3 Ma o wee ruo na eze ndi Leman kwere meere m ihe ahu nke m choo.

4 Ma o wee ruo na anyi zoga-ra-ije n'ala nke Kumora, ma anyi runyere ulo-ikwu anyi nile gburu-gburu ugwu Kumora ahu; ma o buuru n'ala nke otutu mmiri, osimiri nile, na isi-yi nile; ma n'ebe a anyi nwere-rii olile-anya ino n'onodu-oma karja ndi Leman.

5 Ma mgbe nari afu ato na iri asato na anu gafeworo, a kpo-bataworii ndi nke anyi nile foduru n'ala nke Kumora.

6 Ma o wee ruo na mgbe anyi kpokotaworo ndi anyi nile n'otu n'ala nke Kumora, lee mu, Momon, malitere ika nka; ma ebe m matara na o bu igba mbo ikpe-azu nke ndi m, ma ebe Onye-nwe nyeworo m iwu ka m ghara ikwe ka akuko-ndekota nile nke e nyedataworo site n'aka ndi nna anyi, ndi nke di nsu, idaba n'aka nile nke ndi Leman, (n'ihu na ndi Leman gabibi ha) ya mere e meputara m “akuko-ndekota a site n'epekele nile nke Nifai, ma ^bzoo n'ugwu Kumora akuko-ndekota nile nke e tinyere m n'aka site n'aka nke Onye-nwe, ma obu-ghi epekele ‘ole na ole ndi a nke m nyere nwa m nwoke ^dMorona].

7 Ma o wee ruo na ndi m, ha na ndi nwunye ha na umu ha, huru “ndi-agma nile nke ndi Leman ugbua ka ha na azo-ije chee ha iru, ma n'itu-egwu ahu nke di egwu nke onwu nke

23a Hil. 12:8-17.

b 3 Nif. 26:3.

24a Maika 5:8;

3 Nif. 20:15-16.

6 1a 1 Nif. 12:19;

Jarom 1:10;

Alma 45:9-14;

Hil. 13:5-11.

2a Ita 9:3.

6a NGAN Ekpele nile.

b Ita 15:11.

c OkwMom. 1:2.

d Mom 8:1.

7a 1 Nif. 12:15.

juputara obi nile nke ndi ajo-omume, ka ha chere inabata ha.

8 Ma o wee ruo na ha biara ilu-agma megide anyi, ma mkpu-ru-obi onye obula juputara n'oke egwu n'ih i nnukwu nke onu-ogugu ha nile.

9 Ma o wee ruo na ha jiri mma-agma dakwas i ndi m, ma jiri uta, ma jiri aku, ma jiri onyike, ma jiri udi ngwa-ogu nile di iche iche nke agha.

10 Ma o wee ruo na ndi nwoke m e gbudara ha, e, obuna puku iri m ndi mu na ha no, ma adara m na mmeru-ar u n'etiti ha; ma ha gafere n'akuku m nke mere na ha ewetagh i ndu m na ngwucha.

11 Ma mgbe ha gazuworo ma gbuda "ndi m nile ma ewezuga anyi iri abuo na an o, (n'etiti ndi nke nwa m nwoke no n'ime ha) ma anyi ebe anyi gbanar iwor o nwu nke ndi anyi nwuru-anwu, huru n'echi ya, mgbe ndi Leman laghach iwor o n'ebe izu-ike ha nile, site n'elu nke ugwu Kumora ah u, puku iri nke ndi m ah u ndi e gbudara, ebe m no n'iru n'edu ha.

12 Ma anyi hukwara puku iri nke ndi m ah u ndi nwa m nwoke Moronai duru.

13 Ma lee, puku iri nke Gidgi-dona ah u adawor i i, na kwa ya n'etiti ha.

14 Ma Lama adawor i i ya na puku iri ya; ma Gilgal adawor i i ya na puku iri ya; ma Limha adawor i i ya na puku iri ya; ma Jeneum adawor i i ya na puku iri ya; ma Kumenaiha, ma

Moronaiha, ma Antionum, ma Shiblom, ma Shem, ma Josh, adawor i i ha na puku iri ha onye obula.

15 Ma o wee ruo na e nwere iri ndi oz o ndi nke dara na mma-agma, ha na puku iri ha onye obula; e, obuna "ndi m nile, ma obughi iri abuo na an o ndi ah u mu na ha no, na kwa ole na ole ndi nke ghabara na mba ndi nke di na ndida-ndida, na ole na ole ndi nke gbafekwugara ndi Leman, ma ha adawo, ma anu-ar u ha, na okpuku nile, na obara togboro n'elu iru nke uwa, ebe aka nke ndi ah u gburu ha hapuru ha ka ha rekasia n'elu ala ah u, na ka ha turisia ma laghach i kwuru nne ha ala.

16 Ma mkpu-obi m gbawara na mgbu, n'ih i ndi nke e gburuegbu na ndi m, ma etiri m mkpu:

17 O unu ndi mara mma, ole o otu unu gaara-esi fuo site n'uz o nile nke Onye-nwe! O unu ndi mara mma, ole o otu unu gaara-esi ju Jisus ah u, onye guzoro n'aka abuo ghere-oghe inabata unu!

18 Lee, oburu na unu emebeghi ihe a, unu agaragh i ada. Mana lee, unu adawo, ma a na m eru-uju ofufu unu.

19 O unu umu-nwoke na umu-ada, unu ndi nna na ndi nne, unu ndi di na ndi nwunye, unu ndi mara mma, ole o otu o siri buru na unu gaara adawo!

20 Mana lee, unu agawo, ma mwute m nile enweghi ike iweta nlaghach i azu unu.

21 Ma ụbọchị ahụ na-abịa ọsọ-ọsọ mgbe arụ unu na-anwụ anwụ ga-eyikwasiri anwughianwụ, ma arụ nile ndị a ndị nke na-erekasị ugbua n'ire ure ga-aghọriri "arụ ndị na-agaghị ere ure; ma mgbe ahụ unu ga-eguzoriri n'iru oche-ikpe nke Kraist ahụ, ka e kpée unu ikpe dika ọrụ unu nile siri di; ma ọburu na unu bu ndi ezi-omume, mgbe ahụ ka unu ga-enwe ngozi, unu na ndi nna unu ndi gafeworo tutu unu.

22 O ọburu na unu cheghariworori tutu nnukwu mbibi nke a abiakwasị unu, Mana lee, unu agawo, ma Nna ahụ, e, Nna Mgbe-ebighi-ebi nke elu-igwe, matara ọnọdu unu; ma o na-emeso unu dika "ikpe ya ziri-ezi na ebere ya siri di.

ISI 7

Momon wee kpoo ndi Leman nke ubochi ikpe-azu oku ikwere na Kraist, nabata ozi-oma ya, ma ka azoputa ha—Ndi nile kwere na Bible ga e kwere kwa na Akwukwo nke Momon. Ihe dika afọ 385 mgbe a musiri Kraist.

MA ugbua, lee, a ga m ekwu ihe ole na ole nye "ndi foduru na ndi a ahapuru, ọburu na Chineke ga-enye ha okwu m nile, ka ha

wee mata maka ihe nile nke ndi nna ha; e, a na m agwa unu, unu ndi foduru nke ulo nke Israel, ma ndi a bu okwu ndi ahụ nke m na ekwu:

2 Mata nu na unu bu nke "ulo nke Israel.

3 Mata nu na unu ga-abiariri na nchehari, ma odighi otu a agaghị azoputa unu.

4 Mata nu na unu ga-atogboriri ngwa-ogu unu nile nke agha, ma kwusi inwe mmasi n'ikwafu ọbara, ma ghara iwerekwa ha ozo, ma ọbughị na Chineke ga-enye unu iwu.

5 Mata nu na unu ga-abiariri na "mmata nke ndi nna unu, ma chegharia site na mmehie unu nile na ajo-omume nile, ma kwere na Jisus Kraist, na o bu Okpara nke Chineke, ma na ndi Juu gburu ya, ma site n'ike nke Nna ahụ o biliwo ozo, n'ebe nke o ritaworo 'mmeri ahụ n'ebe ili di; na kwa n'ime ya ka e lomiri ihe ogbugba nke onwu.

6 Ma o na-eweta na mmezu "mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, site n'ebe a ga-esiri ku-lite mmadu ka o guzoro n'iru boche-ikpe ya.

7 Ma o wetawo na mmezu "mgbaputa nke uwa, ya mere onye nke a choputara n'ikpe amaghị ya n'iru ya n'ubochi ikpe ahụ a ga-enye ya ibi n'ebe

21a 1 Ndi-Ko 15:53-54.

22a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

b NGAN Ebere,

Obi-ebere.

7 1a Hil. 15:11-13.

2a Alma 10:3.

5a 2 Nif. 3:12.

b NGAN Kwere,
Nkwenye;

Okwukwe.

c Aisa. 25:8;

Mosa. 16:7-8.

6a NGAN Mbilite
n'Onwu.

b NGAN Jisus Kraist—
Ikpe; Ikpe nke
Ikpe-azu.

7a NGAN Gbaputa,

Gbaputa,
Mgbaputa.

b NGAN Mee Ka o Zi-ezi,
Nkwado Izi-ezi.

c 1 Nif. 10:21;
OznQd. 76:62;
Moses 6:57.

Chineke nọ n'ala-eze ya, ibụ abụ otuto akwụsighi-akwụsị ya na ^aotu-ndi-abụ nile nọ n'elu, nye Nna ahụ, na nye Okpara ahụ, na nye mụọ Nsọ ahụ, ndị bụ ^eotu Chineke, n'ọnọdụ ^fañurị nke na-enweghị ngwụcha.

8 Ya mere chegharia, ma ka e mee unu baptism n'aha nke Jisus, ma jidesie ^aozi-oma nke Kraịst ahụ ike, nke a ga-edozi n'iru unu, obughị nanị ^bn'akụkọ-ndekọta nke a mana kwa n'akụkọ-ndekọta nke ga-abiaru ndị Jentailu ^csite n'aka ndị Juu, bụ akụkọ-ndekọta nke ga-esite n'aka ndị Jentailu ^dbیارuo unu.

9 N'ihì na lee, ^anke a ka e dere maka ebun-n'obi na unu ^bga-ekwere nke ahụ; ma oburu na unu kwere nke ahụ unu ga-ekwere kwa nke a; ma o buru na unu kwere nke a unu ga-amata gbasara ndị nna unu, na kwa oru itu-n'anya nile nke e mere site n'ike nke Chineke n'etiti ha.

10 Ma unu ga-amata kwa na unu bụ ndị foduru nke mkpuru-afọ nke Jekob; ya mere a gunyere unu n'etiti ndị nke ogbugbandu mbu; ma o buru na o di otu a na unu kwere na Kraịst, ma e mee unu baptism, mbu jiri mmiri, ozọ jiri oku na jiri Mụọ Nsọ, na-eso ^aukpuru nke Onyen-zoputa anyi, dika ihe ahụ nke o nyeworo anyi n'iwu, o ga-adiri unu mma n'ubochi nke ikpe. Amen.

ISI 8

Ndi Leman choputara ma bibie ndi Nifai — Akwukwo nke Momon ga-aputa site n'ike nke Chineke — Ahuhu nile ekwuputakwasiri ndi na-ekuputa ume iwe na esem-okwu megide oru nke Onye-nwe — Akukoko-ndekota nke ndi Nifai ga-aputa n'ubochi nke ajo-omume, idagha-chi-azu n'agwa oma, na igonari okwukwe. Ihe dika afọ 400 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

LEE mụ, ^aMoronai, edechaala ^bakukoko-ndekota nke nna m, Momon. Lee, enwere m nanị ihe ole na ole m ga-edede, bụ ihe ndi nke nna m nyeworo m n'iwu.

2 Ma ugbua o wee ruo na mgbe ^annukwu agha ahụ di egwu gasiri na Kumora, lee, ndi Nifai ndi gbapuworo n'ime mba di na ndida-ndida ^bndi Leman chiru-nta ha, ruo mgbe ebibiri ha nile.

3 Ma ha gbukwara nna m, ma obuna anọ m ^ananị m ide akukoko mwute nke mbibi nke ndi m ahụ. Mana lee, ha agawo, ana m emezu iwu nke nna m. Ma oburu na ha ga-egbu m, amaghị m.

4 Ya mere aga m ede ma zolite akukoko-ndekota nile n'ime ala; ma ebe obula m na-aga odighi ihe o mere.

5 Lee, nna m edewo ^aakukoko-ndekota nke a, ma o dewo

7d Mosa. 2:28.

e OznQd. 20:28.

NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

f NGAN Ohu.

8a NGAN Ozi-oma.

b NGAN Bible.

c 2 Nif. 29:4–13.

d 1 Nif. 13:38.

9a NGAN Akwukwo
nke Momon.

b 1 Nif. 13:38–41.

10a 2 Nif. 31:5–9.

8 1a NGAN Moronai

Nwa-nwoke nke
Momon.

b NGAN Ekpele nile.

2a Mom 6:2–15.

b OznQd. 3:18.

3a Moro. 9:22.

5a Mom 2:17–18.

ebum-n'obi di n'ime ya. Ma lee, agaara m ede kwa ya ma oburu na m nwere ohere n'elu^bepekele nile ahụ, mana odighi nke m nwere; ma ntụ-igwe onweghi nke m nwere, n'ih na nani m nọ. Egbuwo nna m n'agha, na ndi ikwu na ibe m nile, ma enweghi m ndi enyi ma-obu ebe m ga-aga; ma oge Onye-nwe ga-achọ ka m nọruo amaghi m.

6 Lee, "nari afọ anọ agafewo site n'oge obibia nke Onye-nwe anyi na Onye-nzoputa anyi.

7 Ma lee, ndi Leman achuwo-nta ndi m, ndi Nifai, gbada site n'obodo-ukwu ruo n'obodo-ukwu na site n'ebe ruo n'ebe, obuna ruo mgbe ha na-anoghi kwa ozọ; ma nnukwu ka odida ha "diworo; e, nnukwu na itun'anya ka mbibi nke ndi m bu ndi Nifai di.

8 Ma lee, o bu aka nke Onye-nwe bu ihe meworo ya. Ma lee kwa ndi Leman nọ "n'agha otu onye na ibe ya; ma iru ala nke a nile bu otu gburu-gburu esepughi aka nke igbu-mmadu na ikwafu-obara; ma odighi onye matara mgbe agha ahụ ga-agwu.

9 Ma ugbua, lee, anaghi m ekwu kwa ozọ gbasara ha, n'ih na enweghi ndi ozọ foduru ma obughi ndi Leman na "ndi-ori ndi nọ n'elu iru nke n'ala ahụ.

10 Ma enweghi ndi nke matara ezi Chineke ahụ ma obughi

"ndi na-esozu nke Jisus, ndi nogidere n'ala ahụ ruo mgbe ajọ-omume nke ndi ahụ kariri nnukwu nke mere na Onye-nwe achoghi kwa ka ha^bnodu ha na ndi ahụ; ma oburu na ha nọ n'elu iru nke ala ahụ odighi onye matara.

11 Mana lee, "nna m na mu ahwo ha, ma ha ekwusaworo anyi ozi-oma.

12 Ma onye obula nke ga-anata akuko-ndekota nke a, ma o gaghi ekwuto ya n'ih ezughi-oke nile nke di n'ime ya, onye ahụ ga-amata maka "nnukwu ihe ndi kariri ndi a. Lee, abu m Moronai; ma oburu na o kwere mee, aga m eme ka unu mata ihe nile.

13 Lee, abia m na ngwucha nke ikwu okwu gbasara ndi a. Abu m nwa nwoke nke Momon, ma nna m buuru "onye agburu nke Nifai.

14 Ma abu m otu onye ahụ nke "na-ezolute akuko-ndekota nke a nye Onye-nwe; epekele nile di na ya adighi uru ha bara, n'ih iwu-nsọ nke Onye-nwe. N'ih na o kwuru n'ezio-oku na odighi onye ga-eji ha maka inweta^buru; mana akuko-ndekota ahụ di na ya bara nnukwu uru; ma onye obula ga-eweputa ya ihè, ya ka Onye-nwe ga agozi.

15 N'ih na odighi onye ga-enwe ike iweputa ya ihè ma obughi na Chineke nyere ya; n'ih na Chineke chorọ na a

5b Mom 6:6.

6a Alma 45:10.

7a 1 Nif. 12:2-3.

8a 1 Nif. 12:20-23.

9a Mom 2:8.

10a 3 Nif. 28:7;

Ita 12:17.

NGAN Ndi Na-eso

Uzo Atọ Nifai.

b Mom 1:16.

11a 3 Nif. 28:24-26.

12a 3 Nif. 26:6-11.

13a 3 Nif. 5:20.

14a Moro. 10:1-2.

b A—JS 1:46.

ga-eme ya lekwasị “anya nani n’otuto ya, ma-ọbụ ọdịmma nke ndị mgbe ochie na ndị ọgbụgba-ndụ nke Onye-nwe gbasasịrị oge dị anya.

16 Ma ngozi na-adịrị “onye nke ga-ewepụta ihe nke a n’ihè; n’ihi na a ^bga-ewepụta ya site n’ọchịchiri baa n’ihè, dika okwu Chineke siri di; e, a ga-ewepụta site n’ala ahụ, ma ọ ga-enwupụta site n’ọchịchiri, ma biaruo na mmata nke ndị ahụ; ma a ga-eme ya site n’ike nke Chineke.

17 Ma ọbụrụ na e nwere “iri-mpe nile ha bụ iri-mpe nile nke mmadụ. Mana lee, anyị amaghị iri mpe ọbụla; otu ọ sila di Chineke matara ihe nile; ya mere, onye nke na ^bekwuto, ya kpachara anya adighi ama ama na ọ ga anọ n’ihe egwu nke ọkụ ala-mụọ.

18 Ma onye nke na asị: Gosị m, ma-ọbụ a ga eti gi ihe—ya kpa-chara anya adighi ama ama ọ ga-enye iwu nke ihe ahụ nke Onye-nwe si emela.

19 N’ihi na lee, onye ahụ nke “na-ekpe ikpe aghara-aghara a ga-ekpe kwa ya ikpe aghara-aghara; n’ihi na dika ọrụ ya nile siri di ka ugwo ọrụ ya nile ga-adị; ya mere, onye nke na-eti mmadụ ihe a ga-eti kwa ya ihe, site n’aka Onye-nwe.

20 Lee ihe akwukwo-nso kwuru—mmadụ agaghị eti onye-ozo ihe, ọbụghị ma ọ ga-ekpe

onye ozo ikpe; n’ihi na ikpe ikpe bụ nke m, ka Onye-nwe kwuru, ma ibo ọbọ bụ kwa nke m, ma aga m akwughachị.

21 Ma onye ọbụla nke ga-ekuputa ume iwe na esem-okwu nile megide ọrụ nke Onye-nwe, ma megide ndị ọgbụgba-ndụ nke Onye-nwe ndị bụ nke ulọ nke Israel, ma ga-asị: Anyị ga-ebibi ọrụ nke Onye-nwe, ma Onye-nwe agaghị echeta ọgbụgba-ndụ ya nke o meworo nye ulọ nke Israel—onye ahụ nọ n’ihe egwu igbutu-egbutu ma tūba n’ime ọkụ.

22 N’ihi na “ebum-n’obi ebighi-ebi nile nke Onye-nwe ga-aga n’iru, ruo mgbe a ga-emezu nkwa ya nile.

23 Chọọ amuma nile nke “Aisaja. Lee, enweghi m ike ide ha. E, lee asị m unu, na ndị nsọ ahụ nke gaworo n’iru m, ndị nwereworo ala nke a, ^bga-eti mkpu, e, ọbuna site n’uzuzu ka ha ga-etiku Onye-nwe; ma dika Onye-nwe na-adị ndụ ọ ga-echeta ọgbụgba-ndụ ahụ nke o meworo ya na ha.

24 Ma ọ matara “ekpere ha nile, na ha bụ maka umunne ha ndị nwoke. Ma ọ matara okwu-kwe ha, n’ihi na n’aha ya ka ha nwere ike iwepu ^bugwu-ukwu nile; ma n’aha ya ka ha nwere ike ime uwa ka ọ maa jijiji; ma site n’ike nke okwu ya ka ha mere ‘ulọ-mkpọrọ nile ka ha

15a OznQd. 4:5.

16a 2 Nif. 3:6–7, 11, 13–14.

b Aisa. 29:18; 2 Nif. 27:29.

17a Mqm 9:31, 33; Ita 12:23–28.

b 3 Nif. 29:5; Ita 4:8.

19a NAJS, Mat. 7:1–2; 3 Nif. 14:1–2; Moro. 7:14.

22a OznQd. 3:3.

23a 3 Nif. 20:11; 23:1.

b Aisa. 29:4;

2 Nif. 3:19–20; 26:16.

24a Inos 1:12–18;

Mqm 9:36;

OznQd. 10:46.

b Jekob 4:6; Hil. 10:9.

c Alma 14:27–29.

tugharia daa n'ala; e, obuna oke oku ahụ di egwu enweghi ike imeru ha aru, obughi anubhia ma-obu agwo nile bu nsi, n'ih ike nke okwu ya.

25 Ma lee, "ekpere ha nile bu kwa maka onye ahụ nke Onyenwe ga-ekwe ka o weputa ihe ndi a.

26 Ma odighi onye kwesiri ikwu na ha agaghi abia, n'ih na n'ezi-okwu ha aghaghi abia, n'ih na Onye-nwe ekwuwo ya; n'ih na "site n'ala ka ha ga-abia, site n'aka nke Onye-nwe, ma odighi onye nwere ike ikwusi ya; ma o ga-abia n'ubochi nke a ga-asi na "oru-ebube nile adighi kwa ozoz; ma o ga-abia obuna dika mmadu o "ga-esi na ndi nwuru-anwu kwuo okwu.

27 Ma o ga-abia n'ubochi mgbe "obara nke ndi-nso ga-akpok Onye-nwe, n'ih "ntugwa nzuzo nile na oru nile nke ochichiri.

28 E, o ga-abia n'ubochi mgbe a ga-agonari ike nke Chineke, ma "nzuko-nso nile ga-abu ihe e meruru emeru ma ga-ebuli onwe ha elu na mpako nke obi ha nile; e, obuna n'ubochi mgbe ndi ndu nile nke nzuko-nso nile na ndi nkuzi nile ga-ebili na mpako nke obi ha nile, obuna

ruo na ntaji-anya nke ndi bu ndi nke nzuko-nso ha nile.

29 E, o ga-abia n'ubochi mgbe "a ga-anu maka oku nile, na oke-ikuku-mmiri nile, na "uzu nile nke anwuru-oku n'ala ndi mba ozoz nile;

30 Ma a ga-anu kwa maka "agha nile, asiri nile nke agha nile, na ala-oma-jijiji nile n'otutu ebe nile di ichie ichie.

31 E, o ga-abia n'ubochi mgbe a ga-enwe nnukwu mmeru nile n'elu iru nke uwa; a ga-enwe igbu-mmadu nile, na izu-ori, na ikwu okwu-ugha, na aghugho nile, na akwunakwuna nile, na udi ihe aru nile di ichie ichie; mgbe a ga-enwe otutu ndi gasi, Mee nke a ma-obu mee nke ahụ, ma "odighi ihe o mere, n'ih na Onye-nwe "ga-akwado udi ahụ n'ubochi ikpe-azu. Mana ahuhu ga-adiri udi ndi ahụ, n'ih na ha no n'ime "olulu ilu na agbu nile nke ajoo-omume.

32 E, o ga-abia n'ubochi mgbe a ga-enwe nzuko-nso nile e wulitere ndi ga-asi: Biakwute m, ma n'ih ego unu a ga-agbaghara unu mmehie unu nile.

33 O unu ndi ojoo na ndi nduhie na ndi na-akpo-ekwe-nku, gini mere unu ji wulitere onwe unu nzuko-nso nile inweta "uru? Gini mere unu "gbanweworo

25a Mom 5:21.

26a Aisa. 29:4;

2 Nif. 33:13.

b Mom 9:15-26;

Moro. 7:27-29, 33-37.

c 2 Nif. 26:15-16;

Mom 9:30;

Moro. 10:27.

27a Ita 8:22-24;

OznQd. 87:6-7.

b NGAN Ntugwa

Nzuzo nile.

28a 2 Tim. 3:1-7;

1 Nif. 14:9-10;

2 Nif. 28:3-32;

OznQd. 33:4.

29a Joel 2:28-32;

2 Nif. 27:2-3.

b 1 Nif. 19:11;

OznQd. 45:39-42.

30a Mat. 24:6;

1 Nif. 14:15-17.

31a 2 Nif. 28:21-22.

b 2 Nif. 28:8.

c Alma 41:11.

33a NGAN Ndi Nchaja

Aghughu.

b 1 Nif. 13:26-29.

okwu nsọ nke Chineke, ka unu wee wetara mkpuru-obi unu 'omuma-ikpe? Lee lekwasị nụ anya na mkpughe nile nke Chineke; n'ihị na lee, oge ahụ na-abịa n'ubochi ahụ mgbe a ga-emezu ihe ndị a nile.

34 Lee, Onye-nwe egosiwo m nnukwu na ihe ịtụ-n'anya nile gbasara ihe nke ga-abịarịrị na nso-nso, n'ubochi ahụ mgbe ihe ndị a nile ga-abiaru n'etiti unu.

35 Lee, ana m agwa unu dika a ga-asị na unu nọ n'ebe a, ma unu anoghi ya. Mana lee, Jisus Kraịst egosiwo m unu, ma a matara m ihe unu na-eme.

36 Ma a matara m na unu "na-aga na mpako nke obi unu nile; ma enweghi ndi ma obughi ole na ole nani ndi na anaghi ^bebuli onwe ha elu na mpako nke obi ha nile, ruo na oiyi nke 'oma-ri-cha akwa-oyiyi, ruo na ntaji-anya, na esem-okwu nile, na echiche ojoo, na inye-nsogbu nile, na udi ajoo-omume nile di iche iche; ma nzuko-nsọ unu nile, e, obuna nke obula, emeruwo ha n'ihị mpako nke obi unu nile.

37 N'ihị na lee, unu huru "ego n'anya, na ihe onwunwe unu, na omaricha ihe oiyi unu, na icho nzuko-nsọ unu nile mma, karịa ka unu siri hu ndi ogbenye na ndi mkpa-na-akpa, ndi

oria na ndi a na-akpagbu-akpagbu n'anya.

38 O unu ndi meruru-emeru, unu ndi iru-abuo, unu ndi nku-zi, ndi na ere onwe unu maka ihe ahụ nke ga-añacha añacha, gini mere unu jiworo meruo nzuko-nsọ nke Chineke? Gini mere "ihere ji na-eme unu iwekwasị onwe unu aha nke Kraịst? Gini mere unu anaghi eche na uru nke añuri agwugh-agwu di ukwu karịa onodu ^bihuju-anya nke na anaghi anwu-anwu— n'ihị 'otuto nke uwa?

39 Gini mere unu na-eji ihe nke na-enweghi ndu na-achọ onwe unu mma, ma unu na ekwe ka ndi aguu na-agu, na ndi mkpa-na-akpa, na ndi gba-oto, na ndi oria na ndi a na-akpagbu-akpagbu gafee n'aku-ku unu, ma unu anaghi ahụ ha?

40 E, gini mere unu jiri n'ewu-lite "ihe aru nzuzo nile unu inweta uru, ma mee ka ndinyom isikpe na-eru uju n'iru Onye-nwe, na kwa ndi na-enweghi nne na nna na eru-uju n'iru Onye-nwe, na kwa obara nke ndi nna ha na ndi di ha ikpoku Onye-nwe site n'ala, maka ibo-obo n'isi unu?

41 Lee, mma-agma nke ibo-obo korọ n'ofe isi unu; ma oge ahụ na-abia osọ-osọ mgbe o "ga-aboso unu obo nke obara nke ndi nsọ ahụ. N'ihị na o gaghi anagide kwa mkpoku ha ozo.

33c NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

36a NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharja.
b Jekob 2:13.
c Alma 5:53.

37a 2 Nif. 28:9-16.

38a Ndi Rom 1:16;
2 Tim. 1:8;
1 Nif. 8:25-28;
Alma 46:21.
b Mosa. 3:25.

c 1 Nif. 13:9.

40a NGAN Ntugwa
Nzuzo nile.
41a 1 Nif. 22:14.

ISI 9

Moronai wee kpọkuo ndi nke na-ekweghi na Kraist ka ha chegharia—O wee kwuputa Chineke nke oru-ebube nile, onye-na-enye mkpughe nile ma na-atwuputakwasi ndi okwukwe onyinye nile na ihe iriba-ama nile—Oru-ebube nile na-akwusi n'ihi ekweghi-ekwe—ihe iriba-ama na-eso ndi nke kwere ekwe—A na-agba ndi mmadu ume inwe amamihe na idebe iwu-nso nile ahụ. Ihe dika afo 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

Ma ugbua, ana m ekwu kwa gbasara ndi ahụ na-ekweghi na Kraist.

2 Lee, unu ga-ekwere n'ubochi nke nleta unu—lee, mgbe Onye-nwe ga-abia, e, obuna "nnukwu ubochi ahụ mgbe a ga-afukota buwa onu dika akwukwo afukotara afukota, ma ihe nile di n'ime ya "ga-agbaze site n'oke oku na-eresike, e, na nnukwu ubochi ahụ mgbe a ga-akpota unu iguzo n'iru Nwa-aturu nke Chineke—mgbe ahụ unu ga-asị na odighi Chineke di?

3 Mgbe ahụ unu ga-aga n'iru na-agonari Kraist ahụ, ma-obu unu nwere ike ile Nwa-aturu nke Chineke ahụ? Unu nwere ike ibinyere ya na mmata nke ikpe-omuma nke muo unu nke

oma? Unu chere na unu ga-enwe anuri ibinyere Onye nso ahụ, mgbe a tara mkpuru-obi unu ahuhu na mmata nke ikpe-omuma nke muo na unu nogidere n'ijehie iwu ya nile?

4 Lee, asi m unu na unu ga-anu n'onodu nhuju-anya kari a n'ibinyere Chineke ahụ di nso na onye ziri-ezi, n'omuma nke iruinyi unu n'iru ya, kari ka unu ga anu ibinyere "mkpuru-obi nile ndi a mara ikpe b'ala-muo.

5 N'ihia na lee, mgbe a ga-akpota unu ihu "igba-oto unu n'iru Chineke, na kwa ebube nke Chineke, na idi nso nke Jisus Kraist, o ga amanye-kwasị unu ire oku na anaghi-ekwemmenyu.

6 O mgbe ahụ unu ndi "na-anaghi ekwe ekwe, b'tughari-kwute nu Onye-nwe; kpọkuo Nna nnukwu mkpoku n'aha nke Jisus, na mgbe ufodu a ga-enweta unu "n'enweghi ntupo, idi-ocha, ima mma, na ocha, ebe a sachaworo unu site n'obara nke "Nwa-aturu ahụ, na nnukwu na ubochi ikpe-azu ahụ.

7 Ma ozọ ana m agwa unu ndi "na-agonari mkpughe nile nke Chineke, ma si na-ewezugawo ha, na enweghi mkpughe obula di, ma-obu amuma nile, ma-obu onyinye nile, ma-obu ogwugwo, ma-obu ikwu n'asusu nile, na b'isughari asusu nile;

9 2a Mal. 4:5; 3 Nif. 28:31.

b Mom 5:23;

OznQd. 63:20-21.

NGAN Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

c Emos 9:13;

3 Nif. 26:3.

4a NGAN Omuma Ikpe Oku Ala-muo.

b NGAN Ala-muo.

5a 2 Nif. 9:14.

6a NGAN Ekweghi-ekwe.

b Ezik. 18:23, 32;

OznQd. 98:47.

c NGAN Enweghi Ntupo.

d NGAN Nwa-aturu nke Chineke.

7a 3 Nif. 29:6-7.

b 1 Ndi-Ko 12:7-10;

Ndep. Ok 1:7.

8 Lee asị m unu, onye nke na-agonari ihe ndi a amaghị "ezi-oma nke Kraist; e, o gubeghi akwukwo-nsọ nile; oburu otu ahụ, o ^bghotaghị ha.

9 Ma o bu na anyi anaghị agụ na Chineke bu "otu ihe ahụ unyahụ, taa, na ruo mgbe nile, ma n'ime ya o dighi mgbanwe di obughi ma enwere onyinyo nke igbanwe agbanwe?

10 Ma ugbua, oburu na unu echeliteworo onwe unu otu chi onye na-agbanwe agbanwe, na n'ime onye nke e nwere onyinyo nke igbanwe agbanwe, mgbe ahụ ka unu cheliteworo onwe unu otu chi onye na abughi Chineke nke oru-ebube nile.

11 Mana lee, aga m egosi unu otu Chineke nke oru-ebube nile, obuna Chineke nke Abraham, na Chineke nke Aisak, na Chineke nke Jekob; ma o bu otu "Chineke ahụ onye kere eluigwe nile na uwa, na ihe nile nke di n'ime ha.

12 Lee, o kere Adam, ma site na "Adam ka ^bodida nke mmadu siri bia. Ma n'ih i o dida nke mmadu ahụ ka Jisus Kraist jiri bia, obuna Nna na Okpara; ma n'ih i Jisus Kraist ka "mgbaputa nke mmadu siri bia.

13 Ma n'ih i mgbaputa nke mmadu, nke sitere na Jisus Kraist bia, a na akpoghachi ha

n'ebe Onye-nwe no; e, nke a bu uzọ nke esi n'agbaputa mmadu nile, n'ih i na onwu nke Kraist na-eme ka "mbilite-n'onwu mezu, nke na-eweta na mmezu mgbaputa site ^bn'ura agwugh-agwu, site n'ura nke a ga-akpote mmadu nile site n'ike nke Chineke mgbe opi ga ada; ma ha ga-aputa, ma ndi nta ma ndi ukwu, ma ha nile ga eguzoro n'iru oche-ikpe ya, ebe a gbaputara ha ma topu ha site "n'agbu ebighi-ebi nke onwu a, onwu nke bu onwu nke aru.

14 Ma mgbe ahụ ka "ikpe nke Onye Nso ahụ ga-abia-kwasi ha; ma mgbe ahụ ka oge ahụ ga-abia mgbe onye nke ^bruru inyi ga-anogide n'iru inyi; ma onye nke bu onye eziomume ga-anogide kwa n'eziomume; onye nke nwere anuri ga-anogide kwa n'anuri; ma onye nke na-enweghi anuri ga-anogide kwa na-enweghi anuri.

15 Ma ugbua, O unu nile ndi cheliteworo nye onwe unu otu chi onye na "enweghi ike ime oru-ebube nile, aga maju unu, ihe nile ndi a ha a gafewo, nke m kwuwo maka ha? Nsotu ahụ o biawo? Lee asị m unu, E-e; ma Chineke akwusibeghi ibu Chineke nke oru-ebube nile.

16 Lee, ihe nile nke Chineke

8a NGAN Ozi-oma.

b Mat. 22:29.

9a Ndi-Hib 13:8;

1 Nif. 10:18-19;

Alma 7:20;

Moro. 8:18;

OznQd. 20:12.

11a Jen. 1:1; Mosa. 4:2;

OznQd. 76:20-24.

NGAN Jisus Kraist.

12a Mosa. 3:26.

b NGAN Odida nke

Adam na Iv.

c NGAN Gbaputa,

Gbaputara,

Mgbaputa.

13a Hil. 14:15-18.

b OznQd. 43:18.

c OznQd. 138:16.

14a NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

b Alma 7:21;

OznQd. 88:35.

15a Moro. 7:35-37;

OznQd. 35:8.

NGAN Oru Ebube.

meworo ha atughị unu n'anya? E, onye nwere ike ighota "orụ itụ n'anya nile nke Chineke?

17 Onye ga-asị na ọ bughị orụ-ebube na site "n'okwu ya elu-igwe na ụwa ga-adi; na site n'ike nke okwu ya e ^bkere mmadụ site "n'uzuzu nke aja; na site n'ike nke okwu ya ka e meworo orụ-ebube nile?

18 Ma onye ga-asị na Jisus Kraịst emeghị otutu nnukwu "orụ-ebube nile? Ma e nwere otutu nnukwu orụ-ebube nile e jiri aka nile nke ndi-ozii mee.

19 Ma ọbụrụ na e nwere "orụ-ebube nile e mere mgbe ahụ, gini mere Chineke jiri kwusi ibụ Chineke nke orụ-ebube nile ma na-abụ kwa Onye na anaghị agbanwe agbanwe? Ma lee, asị m unu ọ naghị agbanwe agbanwe; ọbụrụ otu ahụ ọ ga-akwusi ibụ Chineke; mana ọ kwusighi ibụ Chineke, ma-ọbụ Chineke nke orụ-ebube nile.

20 Ma ihe mere o jiri kwusi ime "orụ-ebube nile n'etiti umu nke mmadụ bụ n'ihị na ha na-ala-azụ n'ihị ekweghị-ekwe, ma pụọ site n'ezigbo ụzọ, ma ha amaghị Chineke n'ime onye nke ha ^bga-atụkwasi obi.

21 Lee, asị m unu na onye ọbụla nke kwere na Kraịst, na-enweghị obi abụọ n'ihie ọbụla,

"ihe ọbụla ọ ga-ariọ Nna n'aha nke Kraịst a ga-enye ya ihe ahụ; ma nkwa nke a diri mmadụ nile, ọbuna ruo na nsọtụ nile nke ụwa.

22 N'ihị na lee, otu a ka Jisus Kraịst, Ọkpara nke Chineke gwara ndi na-eso-uzọ ya ndi ga-anọdụ, e, na kwa gwa ndi na-eso-uzọ ya nile, na onunụ nke igwe-mmadụ ahụ: "Gaa nụ n'ime ụwa nile, ma kwusaa ozi-oma ahụ nye ihe ọbụla e kere eke;

23 Ma onye nke kwere ma e mee ya baptism a ga-azoputa ya, mana onye nke na-ekweghị a "ga-ama ya ikpe.

24 Ma "ihe iriba-ama ndi a ga-eso ndi nke kwere ekwe— n'aha m ka ha ga-achupụ ^bmuo-ọjọ nile; ha ga-eji ire ọhụrụ kwuo okwu; ha ga-ewelite agwọ nile; ma ọbụrụ na ha ^bụọ ihe ọbụla na egbu-mmadụ ọ gaghị emerụ ha arụ; ha ga-ebikwasi ndi ọrịa 'aka ma ha ga-enweta arụ-ike ọzọ;

25 Ma onye ọbụla nke ga-ekwere n'aha m, na enweghị obi abụọ n'ihie ọbụla, ya ka m "ga-akwadoro okwu m nile, ọbuna nye nsọtụ nile nke ụwa.

26 Ma ugbua, lee, onye nwere ike iguzo imegide orụ nile nke Onye-nwe? "Onye nwere ike

16a Abụoma 40:5;
OznQd. 76:114;
Moses 1:3-5.

17a Jekob 4:9.
b NGAN Kee, Okike.
c Jen. 2:7;
Mosa. 2:25.

18a Jon 6:14.

19a OznQd. 63:7-10.

20a Ndikp. 6:11-13;

Ita 12:12-18;
Moro. 7:35-37.

b NGAN Ntụkwasi-obi.

21a Mat. 21:22;
3 Nif. 18:20.

22a Mak. 16:15-16.
NGAN Orụ Mgbasa
Ozi-oma.

23a NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

24a Mak. 16:17-18.

NGAN Iriba-ama.

b Qlndoz. 16:16-18.

c NGAN Nlekota ndi
Nrija.

25a NGAN Mkpughe;
Igba-ama,
Ogbugba-ama.

26a 3 Nif. 29:4-7.

igónarị ihe nile o kwuru? Onye ga-ebilite imegide ike kacha ike nile nke Onye-nwe? Onye ga-elelị ọrụ nile nke Onye-nwe? Onye ga-elelị ụmụ nke Kraịst? Lee, unu nile ndị ^bna-elelị ọrụ nile nke Onye-nwe, n'ihì na unu ga-echegide echiche ma laa n'iyi.

27 O mgbe ahụ elelịkwala, ma echekwala echiche kama ñaa-ntị n'okwu nile nke Onye-nwe, ma rịọ Nna n'aha nke Jisus maka ihe ọbụla nke unu ga-achọ. Enwela obi-abụọ, kama na-ekwere, ma malite dika n'oge mgbe ochie nile, ma “biakwute Onye-nwe jiri ^bobi unu nile, ma ‘rụpụta nzọpụta nke unu jiri egwu na ima jijiji n'iru ya.

28 “Mara ihe n'ụbọchị nile nke mnwale unu, wezuga onwe unu na adighi ọcha nile; ariọla, ka unu wee mefuo ya ^bn'ọchịchọ-nke-anụ-arụ unu nile, kama jiri nụ igbasi ike nke akwaa-akwụrụ rịọ, ka unu ghara idanye n'ọnwụnwā, kama na unu ga-efe ‘Chineke nke ezi-okwu di ndu.

29 Hụ na “emeghi unu baptism n'ezughi-oke; hụ na unu eketaghị-oke n'oriri-nso nke Kraịst ^bn'ezughi-oke; kama hụ na unu mere ihe nile ‘n'itozu-oke, ma mee ya n'aha nke Jisus Kraịst, Ọkpara nke Chineke di ndu; ma

ọbụrụ na unu mee nke a, ma anogide ruo ogwugwu, agaghi achupụ unu ma ọlị.

30 Lee, ana m agwa unu okwu dika m na “ekwu site na ndi nwurū-anwū; n'ihì na a matara m na unu ga-anata okwu m nile.

31 Amala m ikpe n'ihì “ezughi-oke m, ma-ọbụ nna m, n'ihì ezughi-oke ya, ma-ọbụ ndi nke deworo tutu ya edee; kama nye Chineke ekele na o mewo ka ezughi-oke anyi nile pụta ihè nye unu, ka unu wee mụta ima ihe karịa ka anyi maworo.

32 Ma ugbua, lee, anyi edewo akukọ-ndekota nke a dika anyi siri mụta, na mkpuru-akwukwo nile nke a na-akpo n'etiti anyi, “aka-akwukwo-ndi-Ijipt e dezi-ghariri edezighari, ebe e nyedatara ya ma gbanwe ya site n'aka anyi, dika udi ikwu okwu anyi siri di.

33 Ma ọbụrụ na epekele anyi nile buwororiji ibi dika o siri kwesi anyi gaara ede n'asusu ndi Hibru, mana nke ndi Hibru ahụ anyi agbanwewo kwa ha; ma ọbụrụ na anyi nwereriji ike dee n'asusu ndi Hibru, lee, unu agaraghi enwe ezughi-oke n'akukọ-ndekota anyi.

34 Mana Onye-nwe matara ihe ndi nke anyi deworo, ma kwa na odighi ndi ozọ matara asusu

26b Ilu 13:13.

27a Moro. 10:30–32.

b Josh. 22:5;

OznQd. 64:22, 34.

NGAN Obi.

c Ndi-Fil. 2:12.

28a Jekob 6:12.

b NGAN Ọchịchọ nke

Anụ Arụ.

c Alma 5:13.

29a NGAN Baptism, Mee Baptism—Ntozu-oke nile maka baptism.

b 1 Ndi-Kọ 11:27–30;

3 Nif. 18:28–32.

c NGAN Itozu-oke,

Ntozu-oke.

30a Mọm 8:26;

Moro. 10:27.

31a Mọm 8:17;

Ita 12:22–28, 35.

32a 1 Nif. 1:2;

Mosa. 1:4.

anyi; ma n'ihl na ọdighi ndi ọzọ matara asusu anyi, ya mere ọ kwadowo "uzo maka nsughari ya.

35 Ma ihe ndi a e dere ha ka anyi wee wezuga uwe-mwu-da anyi nile n'obara nke umunne anyi ndi laworo-azu n'ihl "ekweghi ekwe.

36 Ma lee, ihe ndi a nke anyi "chwororo gbasara umunne anyi, e, obuna ikpoghachi ha na

mmata nke Kraist, bu dika ekpere nile nke ndi nsọ nile ndi biworo n'ala ahụ siri di.

37 Ma ka Onye-nwe Jisus Kraist mee ka e wee zaa ekpere ha nile dika okwukwe ha siri di; ma ka Chineke Nna cheta ogbugba-ndu ahụ nke o meworo ya na ulọ nke Israel; ma ka o wee gozie ha ruo mgbe nile, site n'okwukwe n'aha nke Jisus Kraist. Amen.

AKWUKWO NKE ITA

Akuḱo-ndekḱta nke ndi Jared, e wetara site n'epekele iri abuo na anọ ahụ ndi nke Lihmai chotara n'ubochi nile nke eze Mosaja.

ISI 1

Moronai wee dee na nke-nke ihe odide nile nke Ita—Akukọ-agburu Ita e deputara ya—Asusu nke ndi Jared agwakotaghi ya n'ulo-elu towa nke Babel—Onye-nwe kwere nkwa iduru ha n'ala nke a horo ma mee ha nnukwu mba.

MA ugbua mu, "Moronai, Nna a ga n'iru inye nkowasi maka ndi ahụ biiri mgbe ochie ndi baka nke Onye-nwe bibiri n'elu iru nke mba ebe elu-elu a.

2 Ma ana m ewere nkowasi m site "n'epekele iri abuo na anọ ahụ nke ndi nke Lihmai chotara, nke a na-akpo Akwukwo nke Ita.

3 Ma ebe m chere na akukụ mbu nke akukọ-ndekḱta nke a, nke na-ekwu gbasara okike nke uwa, na kwa maka Adam, na nkowasi nke sitere n'oge ahụ obuna ruo na nnukwu "ulo-elu towa ahụ, na ihe obula nile mere n'etiti umu nke mmadu ruo oge ahụ, e ji ya n'etiti ndi Juu—

4 Ya mere anaghi m ede ihe ndi ahụ nke mere site n'ubochi nile nke "Adam ruo oge ahụ; mana e nwere ha n'elu epekele ahụ nile; ma onye obula chotara ha, otu onye ahụ ga-enwe ike ka o wee nweta nkowasi ahụ n'uju.

5 Mana lee, anaghi m enye nkowasi ahụ n'uju; kama otu

34a Mosa. 8:13-18;

Ita 3:23, 28;

OznQd. 17:1.

35a 2 Nif. 26:15.

36a Mqm 8:24-26;

OznQd. 10:46-49.

[ITA]

1 1a NGAN Moronai Nwanwoke nke Momon.

b Mqm 5:23;

OznQd. 87:6-7.

2a Alma 37:21; Ita 15:33.

3a Omnai 1:22;

Mosa. 28:17;

Hil. 6:28.

4a NB Na-ekpuchi otu oge ahụ dika Jenesis isi nile nke 1-10.

akukū nkōwasị ahụ ka m na-enye, site n'ụlọ-elu towa gbada ruo mgbe e bibiri ha.

6 Ma n'ụdị a ka m na-enye nkōwasị ahụ. Onye nke dere akukō-ndekōta a bụ "Ita, ma ọ bụrụ onye agbụrụ nke Korianto.

7 Korianto bụrụ nwa-nwoke nke Moron.

8 Ma Moron bụrụ nwa-nwoke nke Item.

9 Ma Item bụrụ nwa-nwoke nke Aha.

10 Ma Aha bụrụ nwa-nwoke nke Set.

11 Ma Set bụrụ nwa-nwoke nke Shiblōn.

12 Ma Shiblōn bụrụ nwa-nwoke nke Kom.

13 Ma Kom bụrụ nwa-nwoke nke Koriantōm.

14 Ma Koriantōm bụrụ nwa-nwoke nke Amnigada.

15 Ma Amnigada bụrụ nwa-nwoke nke Erōn.

16 Ma Erōn bụrụ onye si n'agbụrụ nke Het, onye bụrụ nwa-nwoke nke Hiatōm.

17 Ma Hiatōm bụrụ nwa-nwoke nke Līb.

18 Ma Līb bụrụ nwa-nwoke nke Kish.

19 Ma Kish bụrụ nwa-nwoke nke Korōm.

20 Ma Korōm bụrụ nwa-nwoke nke Livai.

21 Ma Livai bụrụ nwa-nwoke nke Kim.

22 Ma Kim bụrụ nwa-nwoke nke Moriantōn.

23 Ma Moriantōn bụrụ onye si n'agbụrụ nke Riplekish.

24 Ma Riplekish bụrụ nwa-nwoke nke Shez.

25 Ma Shez bụrụ nwa-nwoke nke Het.

26 Ma Het bụrụ nwa-nwoke nke Kom.

27 Ma Kom bụrụ nwa-nwoke nke Koriantōm.

28 Ma Koriantōm bụrụ nwa-nwoke nke Ima.

29 Ma Ima bụrụ nwa-nwoke nke Oma.

30 Ma Oma bụrụ nwa-nwoke nke Shul.

31 Ma Shul bụrụ nwa-nwoke nke Kīb.

32 Ma Kīb bụrụ nwa-nwoke nke Oraīha, onye bụrụ nwa-nwoke nke Jared;

33 "Jared onye nke ya na nwanne ya nwoke na ezi na ụlọ ha soro bịa, ha na ụfọdụ ndị ọzọ na ezi na ụlọ ha nile, site na nnu-kwu ụlọ-elu towa ahụ, n'oge ahụ Onye-nwe^b gwakọtara asụsụ nke ndị ahụ, ma ñụọ iyi n'oke iwe ya na a ga-ekposasi ha n'elu 'iru nile nke ụwa; ma dika okwu nke Onye-nwe siri dī, ndị ahụ ekposasiri ha.

34 Ma "nwanne-nwoke nke Jared ebe ọ bụ onye gbara dimkpa na nwoke dī ike, na nwoke Onye-nwe gosiri iru-oma dī elu nke ukwu, Jared, nwanne ya nwoke, gwara ya: Kpokuo Onye-nwe, ka ọ ghara igbagwojụ anyị anya ka anyị wee ghara ighota okwu anyị nile.

35 Ma o wee ruo na nwanne-nwoke nke Jared kpokuru Onye-nwe, ma Onye-nwe nwere omiko n'arụ Jared; ya mere ọ

6a Ita 12:2; 15:34.
33a NGAN Jared.

b Jen. 11:6-9.
c Mosa. 28:17.

34a NGAN Jared, Nwanne Nwoke nke.

gwakotaghị asụsụ nke Jared; ma Jared na nwanne ya nwoke enweghị mgbagwoju-anya.

36 Mgbe ahụ Jared siri nwanne ya nwoke: Kpọkwo Onye-nwe ọzọ, ma o nwere ike ibụ na ọ ga-atughari iwe ya site n'ebe ndị bu ndị enyi anyị nọ, ka ọ ghara igwakota asụsụ ha.

37 Ma o wee ruo na nwanne nwoke nke Jared kpokuru Onye-nwe, ma Onye-nwe nwere omiko n'aru ndị enyi ha nile na kwa ezi na ụlọ ha, nke mere na ha enweghị mgbagwoju-anya.

38 Ma o wee ruo na Jared gwar nwanne ya nwoke okwu ọzọ, na-asị: Gaa ma juta Onye-nwe ma ọ ga-achupu anyị site n'ala ahụ, ma ọbụrụ na ọ ga-achupu anyị site n'ala ahụ, kpọkwo ya ebe anyị ga-aga. Ma onye matura ma ọbụghị Onye-nwe ga-akpọga anyị n'ala nke bụ nke a "họrọ karia nke ụwa nile? Ma ọbụrụ otu ahụ, ka anyị kwesintukwasi-obi nye Onye-nwe, ka anyị wee nata ya maka ihe nketa anyị.

39 Ma o wee ruo na nwanne nwoke nke Jared kpokuru Onye-nwe dika ihe ahụ nke e kwuworo site n'onu nke Jared siri di.

40 Ma o wee ruo na Onye-nwe nuru olu nke nwanne-nwoke nke Jared, ma nwee omiko n'aru ya, ma si ya:

41 Gaa ma kpokota igwe-anu unu, ma oke ma nwunye, n'udi obula, na kwa nke mkpuru-akuku nke ala udi obula; na "ezi na ụlọ unu nile; na kwa

Jared nwanne gi nwoke na ezi na ụlọ ya; na kwa 'ndi enyi gi na ezi na ụlọ ha nile, ma ndi enyi nke Jared na ezi na ụlọ ha nile.

42 Ma mgbe unu meworo nke a i ga "eburu ha ọzọ gbada n'ime ndagwurugwu ahụ nke di n'elu-elu. Ma n'ebe ahụ ka m ga-ezute gi, ma aga m 'eburu gi ọzọ gaba n'ala nke bụ nke a 'horo karia ala nile nke ụwa.

43 Ma n'ebe ahụ ka m ga-agozi gi na mkpuru-afọ gi, ma zulitere onwe m site na mkpuru-afọ gi, na site na mkpuru-afọ nke nwanne gi nwoke, na ndi nke ga-eso gi gaa, nnukwu mba. Ma agaghị enwe nke di nnukwu karia mba ahụ nke m ga-ewulitere onwe m site na mkpuru-afọ gi, n'elu iru nile nke ụwa. Ma otu a ka m ga-emere gi n'ihi na ogo logo oge a unu akpokuwo m.

ISI 2

Ndi Jared wee kwado maka njem igala ala e kwere na nkwa — Ọ bụ ala a horo n'elu nke ndi mma-du ga ejere Kraist ozi ma-obu a zachapu ha — Onye-nwe wee gwa nwanne-nwoke nke Jared okwu oge awa ato — Ndi Jared wee wuo ugbo-mmiri — Onye-nwe wee gwa nwanne-nwoke nke Jared ka ọ tuputa otu a ga esi tinye ihe n'ugbo-mmiri ndi ahụ.

MA o wee ruo na Jared na nwanne ya nwoke na ezi na ụlọ ha nile, na kwa ndi enyi nile

nke Jared na nwanne ya nwoke na ndị enyi ha nile, gbadara na ndagwurugwu ahụ nke dị n'elu-elu, (ma aha ndagwurugwu ahụ bụburu "Nimrod, ebe akpọsoro ya aha nke dike ochu-nta ahụ) ha na igwe-anụ ha ndị nke ha kpọkọtaworo onụ, oke na nne, n'ụdị obula.

2 Ma ha si kwara onya na ijide anụ-ufe nile nke ikuku; ma ha kwadokwara ugbo mmiri, n'ime nke ha buuru azu nke mmiri nile ahụ tinyere onwe ha.

3 Ma ha buuru kwara tinyere onwe ha deseret, nke, site na nsughari-okwu, bu aṅu mmanụ-aṅu; ma otu a ha buuru tinyere onwe ha ibi-aṅu nile, na ụdị ihe ahụ nile dị iche iche nke dị n'elu iru nke ala ahụ, mkpuru-akuku n'ụdị obula.

4 Ma o wee ruo na mgbe ha gbadataworo n'ime ndagwurugwu nke Nimrod, Onye-nwe gbadatara ma kwuo okwu ya na nwanne-nwoke nke Jared; ma o nọrọ n'ime "igwe-ojii, ma nwanne-nwoke nke Jared ahughị ya.

5 Ma o wee ruo na Onye-nwe nyere ha iwu-nsọ ka ha gaba n'ime ozara ahụ, e, n'ime akuku ahụ ebe mmadu na-agatubeghi mbu. Ma o wee ruo na Onye-nwe duru ha gaa, ma ya na ha kparitara uka dika o na-eguzoro "n'igwe ojii, ma nye ntuzi-aka nile ebe ha ga-aga njem.

6 Ma o wee ruo na ha gara

njem n'ozara ahụ, ma wuo ugbo mmiri nile n'ime nke ha gafere otutu mmiri, ebe aka Onye-nwe na-eduzi ha uzọ esepughị-aka.

7 Ma Onye-nwe ekweghi na ha ga-akwusi ma agafee oke osimiri ahụ di n'ozara ahụ, kama o ga-achọ ka ha biaruo obuna "n'ala nke e kwere na nkwa, nke bu nke a horo kara ala ndi ozọ, nke Onye-nwe Chineke chekwaworo maka ndi ezi-omume.

8 Ma o nworo nwanne-nwoke nke Jared iyi n'ife ya, na onye obula ga-enwere ala nke a e kwere na nkwa, site n'oge ahụ gaa n'iru ma ruo mgbe nile, ga "ejere ya ozi, nani otu Chineke nke ezi-okwu, ma-obu ma a "ga-azachapu ha mgbe uju nke iwe ya ga-abiakwasị ha.

9 Ma ugbua, anyi nwere ike ihu iwu oku nile nke Chineke gbasara ala nke a, na o bu ala nke e kwere-na-nkwa; ma mba obula ga-enwere ya ga-ejere Chineke ozi, ma-obu a ga azachapu ha mgbe uju nke iwe ya ga-abiakwasị ha. Ma uju nke iwe ya na-abiakwasị ha mgbe ha chara n'ajọ-omume.

10 N'ihia na lee, nke a bu ala nke a horo kara ala ndi ozọ; ya mere onye nke na enwere ya ga-ejere Chineke ozi ma-obu a ga azachapu ya; n'ihia na o bu iwu oku mgbe nile na-adi-gide ahụ nke Chineke. Ma o gaghi adi ruo mgbe "uju nke

2 1a Jen. 10:8.

4a Onogu. 11:25;
OznQd. 34:7-9;
A—JS 1:68.

5a Opu. 13:21-22.

7a 1 Nif. 4:14.
NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

8a Ita 13:2.

b Jarom 1:3, 10;
Alma 37:28; Ita 9:20.
10a 2 Nif. 28:16.

ajọọ-omume n'etiti ụmụ nke ala ahụ, ka a ^bga-azachapụ ha.

11 Ma nke a na-abiakwute unu, O unu “ndị Jentailu, ka unu wee mata iwu-ọkụ nile nke Chineke—ka unu wee chegharịa, ma ghara igan'iru n'ajọọ-omume nile unu ruo mgbe uju ahụ ga-abia, ka unu wee ghara iwedata uju nke iwe nke Chineke ahụ n'aru unu dika ndị biri n'ala ahụ meworo oge mbụ.

12 Lee, nke a bụ ala a hōrō ahōrō, ma mba ọbụla ga-enwere ya “ga-enwere onwe ha site n'ibu-oru, na site na ndokpu n'agha, na site na mba nile ọzọ dī n'okpuru elu-igwe, ma ọbụrụ nani na ha ^bga-ejere Chineke nke ala ahụ ozi, onye bụ Jisus Kraist, onye e meworo ka ọ pụta ihè site n'ihe nile nke anyị deworo.

13 Ma ugbua a na m a ga n'iru n'akụkọ-ndekota m; n'ihī na lee, o wee ruo na Onye-nwe kpọtara Jared na ụmụnne ya ndi nwoke rute ọbuna na nnukwu oke osimiri ahụ nke kewara ala nile ahụ. Ma ka ha bjaruru oke osimiri ahụ ha ronyere ụlọ-ikwuu ha nile; ma ha kpọrọ aha ebe ahụ Moriankumọ, ma ha biri n'ime ụlọ ikwuu nile, ma biri n'ime ụlọ ikwuu nile n'elu ikpere-mmiri n'ohere nke afọ anọ.

14 Ma o wee ruo mgbe afọ anọ gwusiri na Onye-nwe bialkwutekwara nwanne-nwoke nke Jared ọzọ, ma guzoro n'igwe-ojii

ma kwurita ụka ya na ya. Ma n'ohere nke oge awa atọ ka Onye-nwe na nwanne-nwoke nke Jared kwuritarara ụka, ma “taa ya ahụhụ n'ihī na o chetaghị ^bikpọku aha nke Onye-nwe.

15 Ma nwanne-nwoke nke Jared cheghariri site n'ihe ọjọ nke o meworo, ma kpọkwo aha nke Onye-nwe maka ụmụnne ya ndi nwoke ndi ya na ha nọ. Ma Onye-nwe siri ya: Aga m agbaghara gi na ụmụnne gi ndi nwoke mmehie ha nile; mana i gaghi emekwa mmehie ọzọ, n'ihī na i ga-echeta na “Mụọ m agaghị ^banonyere mmadu oge nile; ya mere, ọburu na i ga-eme mmehie ruo mgbe unu chazuru, a ga-ebeputu unu site n'ebe Onye-nwe nọ. Ma ndi a bu echiche m nile banyere ala ahụ nke m ga-enye unu maka ihe nketa unu; n'ihī na ọ ga-abu ala a ‘hōrō karịa ala ndi ọzọ.

16 Ma Onye-nwe siri: Gaa ọrụ ma wuo, n'udi nke ugbo-mmiri nke unu wuworo mbu. Ma o wee ruo na nwanne-nwoke nke Jared gara iru ọrụ, na kwa ụmụnne ya ndi nwoke, ma wuo ugbo-mmiri nile n'udi nke ha wuworo rii dika “nkuzi nile nke Onye-nwe siri di. Ma ha di ntakiri, ma ha di mfe n'elu mmiri ahụ, ọbuna dika idi-mfe nke anuufe n'elu mmiri.

17 Ma e wuru ha n'udi nke ha “siri ike karịa, ọbuna na ha gaejide mmiri dika efere na-ejide;

10b 1 Nif. 17:37–38.

11a 2 Nif. 28:32.

12a NGAN Ntọhapu.

^b Aisa. 60:12.

14a NGAN Taa-Ahụhụ,

Na-ata Ahụhụ.

^b NGAN Ekpere.

15a Ita 15:19.

^b Jen. 6:3; 2 Nif. 26:11;

Mom 5:16.

^c Ita 9:20.

16a 1 Nif. 17:50–51.

17a Ita 6:7.

ikè ya siri ike dika efere; ma akukù ya nile siri ike dika efere si na-esi ike; ma isi ha nile piri-onu; ma elu ya siri ike dika efere; ma ogologo ya bu ogologo nke osisi; ma uzò ya, mgbe e mechiri ya, siri ike dika efere.

18 Ma o wee ruo na nwanne-nwoke nke Jared kpokuru Onye-nwe, na-asị: O Onye-nwe, aruwo m oru nke i nyeworo m n'iwu, ma emewo m ugbo-mmiri ndi ahụ dika i siri tuziere m aka.

19 Ma lee, O Onye-nwe, n'ime ha odighi ihè di; ole ebe anyi ga-anyala? Na kwa anyi ga-ala n'iyi, n'ihì na n'ime ha anyi enweghi ike iku-ume, ma obughi ikuku nke di n'ime ha; ya mere anyi ga-ala-n'iyi.

20 Ma Onye-nwe gwara nwanne-nwoke nke Jared: Lee, i ga-emeghe oghere n'elu ya, na kwa n'ikè ya; ma mgbe unu ga-ata ahuhù maka ikuku i ga-emeghe oghere ahù ma nata ikuku. Ma oburu na mmiri ahù ga-abata kwute unu, lee, unu ga-akwuchi oghere ahù, ka unu wee ghara ìla n'iyi n'ime ide-mmiri.

21 Ma o wee ruo na nwanne-nwoke nke Jared mere otu ahù, dika Onye-nwe nyeworo n'iwu.

22 Ma o kpokukwara Onye-nwe ozò na-asị: O Onye-nwe, lee emewo m obuna dika i nyeworo m iwu; ma akwadowo m ugbo nile ahù maka ndi m, ma lee enweghi ihè di n'ime ha. Lee, O Onye-nwe, i ga-ekwe ka anyi gafee nnukwu mmiri nke a n'ochichiri?

23 Ma Onye-nwe siri nwanne-nwoke nke Jared: Gini ka i chorò ka m mee ka i wee nwee ihè n'ugbo unu nile? N'ihì na lee, unu enweghi ike inwe onu-uzò nta nile, n'ihì na ha ga-akupia mpekere-mpekere: obughi ma unu ga-ewere oku, n'ihì na unu agaghi eji ihè nke oku wee gaa.

24 N'ihì na lee, unu ga-adì ka nnukwu anu-mmiri dika azu n'etiti oke osimiri ahù; n'ihì na ugwu-ukwu nke mfeghari mmiri ahù ga-akugide unu. Otu o sila di aga m ekulite kwa unu ozò site n'omimi nile nke oke osimiri ahù; n'ihì na "ikuku nile ahù apuwo site n'onu m, ma ^bmmiri ozuzo nile ahù na ide-mmiri nile ahù kwa ka m zitaworo.

25 Ma lee, ana m akwado unu megide ihe ndi a; n'ihì na unu enweghi ike igafe nnukwu omimi a ma obughi na m kwadoro unu megide mfeghari-mmiri nile nke oke osimiri, na ikuku nile nke gapuwo, na ide-mmiri nile nke ga-abia. Ya mere gini ka unu chorò ka m kwadoro unu ka unu wee nwe ihè mgbe e lomiri unu n'omimi nile nke oke osimiri ahù?

ISI 3

Nwanne-nwoke nke Jared wee hù mkpisi-aka nke Onye-nwe ka o na-emetu okwute iri na isii aka—Kraist wee gosi nwanne-nwoke nke Jared aru muo ya—ndi nke nwere mmata ihe zuru-oke

agaghị egbochi ha site n'ime akwa mgbochi ahụ — Ndi na-asughari asusu ka a kwadobere ha iweputa akuko-ndekota ndi Jared n'ihè.

Ma o wee ruo na nwanne-nwoke nke Jared, (ugbua onu-ogugu nke ugbo nile ahụ a kwadoworo di asato) garuru n'ugwu ahụ, nke ha kpọrọ ugwu Shilem, n'ihì ogologo ya nke kariri akari, ma gbazeputa site na nkume ntakiri okwute iri na isii; ma ha diiri ocha ma puta ihè, obuna dika enyo na-ahụ-uzo; ma o buuru ha n'aka ya abuo n'elu ugwu ahụ, ma kpokuo Onye-nwe ozọ, na-asị:

2 O Onye-nwe, i siwo na idemmiri ga agba anyi gburu-gburu. Ugbua lee, O Onye-nwe, ma ewesola nwa-oru gi iwe n'ihì adighi ike ya n'iru gi; n'ihì na anyi matara na i di nsọ ma biri n'elu-igwe nile, ma na anyi ezughi-oke n'iru gi; n'ihì "odida, budi-okike anyi nile aburuwo ihe ojoo esepughi-aka; otu o sila di, O Onye-nwe, inyewo anyi iwu-nsọ na anyi ga-akpokuriri gi, na site n'aka gi anyi ga-anata dika ochicho anyi nile siri di.

3 Lee, O Onye-nwe, i tiwo anyi ihe otiti n'ihì ajoo-omume anyi, ma i dughariwo anyi, na n'ime otutu afo nile ndi a anyi anowo n'ime ozara; otu o sila di, i no "na-emere anyi ebere. O Onye-nwe, lekwasị m anya n'obi ebere, ma wepu iwe gi site n'ebe ndi nke gi a no, ma ekwelaa na ha ga-aga n'iru

gafee omimi oke-iwe nke a n'ochichiri; kama lee ihe ndi a nke m gbazeputaworo site na nkume ahụ.

4 Ma amatara m, O Onye-nwe, na i nwere "ike nile, ma i gae-me ihe obula ichoro maka o di-mma nke mmadu; ya mere metu okwute ndi a aka, O Onye-nwe, jiri mkpisi-aka gi, ma kwado ha ka ha wee nye ihè n'ochichiri; ma ha ga na-enye anyi ihè n'ugbo nile ahụ nke anyi kwadoworo, ka anyi wee nwe ihè mgbe anyi ga na-agafe oke osimiri ahụ.

5 Lee, O Onye-nwe, i nwere ike ime nke a. Anyi matara na i nwere ike igosiputa nnukwu ike, nke "di ntakiri n'ile-anyi nye nghota nke mmadu.

6 Ma o wee ruo na mgbe nwanne-nwoke nke Jared kwuworo okwu nile ndi a, lee, "Onye-nwe setipuru aka ya ma jiri mkpisi-aka ya metu okwute nile ahụ aka n'otu n'otu. Ma e wepuru b'akwa-mgbochi ahụ site n'anya abuo nke nwanne-nwoke nke Jared, ma o huru mkpisi-aka nke Onye-nwe; ma o di ka mkpisi-aka nke mmadu, dika n'anu-aru na obara; ma nwanne-nwoke nke Jared dara n'ala n'iru Onye-nwe, n'ihì na egwu jidere ya.

7 Ma Onye-nwe huru na nwanne-nwoke nke Jared ada-wo n'ala; ma Onye-nwe siri ya: Bilie, gini mere I jiri daa?

8 Ma o gwara Onye-nwe: Ahuru m mkpisi-aka nke Onye-nwe, ma egwu turu m eleghi-

3 2a NGAN Odida nke
Adam na Iv.
b Mosa. 3:19.

3a Ita 1:34-43.
4a NGAN Ike.
5a Aisa. 55:8-9;

1 Nif. 16:29.
6a NGAN Jisus Kraist.
b Ita 12:19, 21.

anya ọ ga eti m, n'ih i na amataghị m na Onye-nwe nwere anụ-arụ na ọbara.

9 Ma Onye-nwe siri ya: N'ih i okwukwe gi ihuwo na m ga-ewekwasị onwe m "anụ-arụ na ọbara; ma ọdibeghi mgbe ọbụla mmadu jiri udi okwukwe kariri akari di otu a bja n'iru m dika i meworo; n'ih i na ọburu na odighi otu a i garaghi enwe ike ihu mkpisi-aka m. I huru nke kariri nke a?

10 Ma o zara: E-e; Onye-nwe, gosi m onwe gi.

11 Ma Onye-nwe siri ya: I ga-ekwe n'okwu nile nke m ga-ekwu?

12 Ma o zara: E, Onye-nwe, a matara m na i na-ekwu ezi-okwu, n'ih i na i bu Chineke nke ezi-okwu, ma i "nweghi ike ikwu okwu ugha.

13 Ma mgbe o kwuworo okwu nile ndi a, lee, Onye-nwe gosiri ya "onwe ya, ma si: ^bN'ih i na i matara ihe ndi a agbaputara gi site n'odida ahụ; ya mere a na-akpoghachi gi n'ime ebe m no; ya mere 'egosi m gi onwe m.

14 Lee, abụ m onye ahụ a kwadoro site na ntọ-ala nke uwa "igbaputa ndi m. Lee, abụ m Jisus Kraist. Abụ m ^bNna na Okpara ahụ. N'ime m ka mmadu nilga-enwe 'ndu, manke ahụ ebighi-ebi ọbuna ndi ga-ekwe

n'aha m; ma ha ga-abu umu m "ndi nwoke na ndi nwanyi.

15 Ma ọdibeghi mgbe ọbula m gosiri onwe m nye mmadu m keworo, n'ih i na ọdibeghi mgbe mmadu "kwere na m dika i meworo. I huwo na e kere gi ^bn'oyiyi nke m? E, ọbuna mmadu nile e kere ha na mmalite n'oyiyi nke m.

16 Lee, aru nke a, nke i na ahụ ugbua, bu aru nke "muo m; ma mmadu ka m keworo n'oyiyi nke aru nke muo m; ma ọbuna dika m gosiputara gi ino na muo ka m ga-egosiputara ndi m'anụ aru.

17 Ma ugbua, dika mu, Moronai, kwuru na-agaghi m eme nkowasi zuru-ezu maka ihe ndi a nke e dere, ya mere o zuworo m ikwu na Jisus gosiri nwoke nke a onwe ya n'ime muo, ọbuna n'udi na oyiyi nke otu aru ahụ ọbuna dika o "gosiri ndi Nifai onwe ya.

18 Ma o kuziiri ya ọbuna dika o siri kuziere ndi Nifai; ma ihe nile a, ka nwoke a wee mata na o bu Chineke, n'ih i otutu nnu-kwu oru nile nke Onye-nwe gosiworo ya.

19 Ma n'ih i mmata nke nwoke a enweghi ike idebe ya site n'ihu n'ime "akwa-mgbochi ahụ; ma o huru mkpisi-aka nke Jisus, nke, mgbe o huru ya, o dara

9a NGAN Anu Aru; Jisus Kraist; Inwu Anwu, Na-anwu Anwu.

12a Ndi-Hib 6:18.

13a OznQd. 67:10-11.

b Inos 1:6-8.

c NGAN Jisus Kraist—Odidi nke Kraist tutu anu aru.

14a NGAN Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa; Onye-mgbaputa.

b Mosa. 15:1-4.

c Mosa. 16:9.

d NGAN Umụ Ndikom na Umụ Ndinyom nke Chineke.

15a NGAN Kwere, Nkwenye.

b Jen. 1:26-27;

Mosa. 7:27;

OznQd. 20:17-18.

16a NGAN Muo.

17a 3 Nif. 11:8-10.

19a NGAN Akwa Mgbochi.

n'itụ-egwu; n'ihì na ọ matara na ọ bụ mkpịsị-aka nke Onye-nwe; ma o nweghị kwa okwukwe ọzọ, n'ihì na ọ matara, ọdighị ihe o nwere obi abụọ.

20 Ya mere, ebe o nwere mmata nke Chineke a zuru-oke, enweghị ike "iwepụ ya site n'ime akwa-mgbọchị ahụ; ya mere ọ hụrụ Jisus; ma ọ kuziiri ya ihe.

21 Ma o wee ruo na Onye-nwe gwara nwanne-nwoke nke Jared: Lee, ị gaghị ekwe ka ihe ndị a nke ị hụworo ma nụ ka ha gaba n'ime ụwa, ruo mgbe "oge ruru na m ga-enye aha m otuto n'anụ-arụ; ya mere, ị ga-edo-kwalite ihe ndị nke ị hụworo ma nụ, ma egosikwala ya onye ọbụla.

22 Ma lee, mgbe unu ga-abia-kwute m, ị ga-e-de ha ma ị ga-arachilite ha, nke ga-eme na ọdighị onye ga-enwe ike isugharị asụsụ ha, n'ihì na ị ga-e-de ha n'asụsụ nke a na enweghị ike ịgụ ha.

23 Ma lee, "okwute abụọ ndị a ka m ga-enye gị, ma ị ga arachi kwa ha na ihe nile nke ị ga-e-de.

24 N'ihì na lee, asụsụ nke ị ga-e-de agwakọtawo m ya; ya mere aga m eme mgbe oge nke m ruru na okwute ndị a ga-eme ka ihe nile ndị ị ga-e-de buo-ibu n'anya nke ndị mmadụ.

25 Ma mgbe Onye-nwe kwu-woro okwu nile ndị a, o gosiri nwanne-nwoke nke Jared "ndị

nile biworo n'ụwa, na kwa ndị nile ga-ebi; ma o gbochibidoghị ha site n'anya ya, ọbuna nye nsọtụ nile nke ụwa.

26 N'ihì na ọ gwawo ya n'oge gara aga, na "ọbụrụ na ọ ga e kwere na ya na ya ga-egosi ya "ihe nile—ya ka a ga-egosi ya, ya mere Onye-nwe enweghị ike ijichi ihe ọbụla site n'ebe ọ nọ, n'ihì na ọ matara na Onye-nwe nwere ike igosi ya ihe nile.

27 Ma Onye-nwe siri ya: Dee ihe ndị a ma "rachilite ha: ma aga m egosi ha ụmụ nke mmadụ mgbe oge nke m ruru.

28 Ma o wee ruo na Onye-nwe nyere ya iwu ka ọ rachilite "okwute abụọ ndị ahụ nke ọ nataworo, ma egosila ha, ruo mgbe Onye-nwe ga-egosi ha nye ụmụ nke mmadụ.

ISI 4

E nyere Moronai iwu irachilite ihe odide nile nke nwanne-nwoke nke Jared—Agaghị ekpughe ha ruo mgbe ndị mmadụ nwere okwukwe ọbuna dika nwanne-nwoke nke Jared—Kraist wee nye ndị mmadụ iwu ikwere okwu ya nile na nke ndị na-eso-uzọ ya—E nyere ndị mmadụ iwu ichegharị, ikwere ozioma ahụ, ma a zoputa ha.

MA Onye-nwe nyere nwanne-nwoke nke Jared iwu igbada pụọ site n'ugwu ahụ puo n'iru nke Onye-nwe ma "dee ihe nile

20a Ita 12:19–21.

21a NGAN 4:1.

23a NGAN Urim na Tumim.

25a Moses 1:8.

26a Ita 3:11–13.

b NGAN Kwere, Nkwenye.

c Ita 4:4.

27a 2 Nif. 27:6–8.

28a OznOd. 17:1.

4 1a Ita 12:24.

NGAN Akwukwo-nsọ nile.

ndi nke o hụworo; Ma a juru na o ga-aputa ruo n'aka umu nke mmadu^b ruo mgbe e bulisiworo ya n'elu obe, ma n'ih ihe nke a ka eze Mosaja jiri debe ha, ka ha wee ghara ibiakwute uwa ruo mgbe Kraist ga-egosị ndi ya onwe ya.

2 Ma mgbe Kraist gosiworo ndi ya onwe ya n'ezie o nyere iwu na a ga-eme ka ha puta ihè.

3 Ma ugbua, mgbe ha lasiworo azu n'ih ikeweghi-ekwe; ma odighi onye obula ma obughi ndi nke Leman, ma ha ajowo ozi-oma nke Kraist ahụ; ya mere e nyere m iwu na m "ga-ezolute kwa ha ozọ n'ime ala.

4 Lee, edewo m n'elu epekele ndi a otu ihe ndi ahụ nke nwanne-nwoke nke Jared hụrụ; ma odighi mgbe e nwere ihe ndi di uukwu karịa e mere ka ha puta ihe karịa ndi nke ahụ e mere ka ha puta ihè nye nwanne-nwoke nke Jared.

5 Ya mere Onye-nwe enyewo m iwu ide ha; ma edewo m ha. Ma o nyere m iwu na m "ga-arachilite ha; Ma o nyewo kwa m iwu na m ga-arachilite nsughari-asusu di na ya; ya mere arachilitewo m "osughari-asusu nile, dika iwu-nsọ nke Onye-nwe siri di.

6 N'ih na Onye-nwe siri m: Ha agaghị agakwuru ndi Jentailu ruo ubochi nke ha ga-eche-

ghari site n'ajo-omume ha, ma dizie ocha n'iru Onye-nwe.

7 Ma n'ubochi ahụ nke ha gegosị okwukwe na m, ka Onye-nwe kwuru, obuna dika nwanne-nwoke nke Jared mere, ka e wee "sachaa ha n'ime m, mgbe ahụ ka m ga-eme ka ihe nile nke nwanne-nwoke nke Jared hụrụ puta ihè, obuna ruo na n'isaghè ha mkpughe m nile, ka Jisus Kraist Okpara nke Chineke kwuru, "Nna nke elu-igwe nile na nke uwa, na ihe nile nke di n'ime ha.

8 Ma onye nke "ga-adọ ndorọ ndorọ megide okwu nke Onye-nwe, ka a buo ya onu, ma onye nke "ga-agonari ihe ndi a, ka a buo ya onu; n'ih na-agaghị m egosị ha "ihe ndi dikariri ukwu, ka Jisus Kraist kwuru, n'ih na abụ m onye na-ekwu.

9 Ma n'iwu m, elu-igwe nile na emeghe ma na "emechi; ma n'okwu m "uwa ga-ama jijiji; ma n'iwu m ndi nile bi n'ime ya ga-agafe, obuna otu ahụ dika e jiri oku.

10 Ma onye nke na-ekweghi okwu m nile ekweghi na ndi na-eso-uzo m; ma oburu na m ekwughị-okwu, kpee nu ikpe, n'ih na unu ga-amata na o bu m na-ekwu, "n'ubochi ikpe-azu.

11 Mana onye nke "kwere ihe nile nke m kwuworo, ya ka m ga-eleta jiri mputa-ihè nile nke

1b Ita 3:21.

3a Mqm 8:14.

5a Ita 5:1.

b Oznd. 17:1;

A—JS 1:52.

NGAN Urim na

Tumim.

7a NGAN Ido-nsọ.

b Mosa. 3:8.

8a 3 Nif. 29:5-6;

Mqm 8:17.

b 2 Nif. 27:14;

28:29-30.

c Alma 12:10-11;

3 Nif. 26:9-10.

9a 1 Ndez. 8:35;

Oznd. 77:8.

b Hil. 12:8-18;

Mqm 5:23.

10a 2 Nif. 33:10-15.

11a Oznd. 5:16.

Mụọ m, ma ọ ga-amata ma gbaa ama. Maka na n'ihì Mụọ m ọ ^bga-amata na ihe ndị a bụ 'ezi-okwu; n'ihì na ọ na-agba ndị mmadụ ume ime ihe ọma.

12 Ma ihe ọbụla gbara ndị mmadụ ume ime ihe ọma bụ nke si na m; n'ihì na "ihe ọma anaghị esi n'onye ọbụla bịa ma ọ bughị na ọ bụ site na m, Abụ m otu onye ahụ nke na-edu ndị mmadụ ime ihe ọma nile, onye nke na ^bagaghị e kwere okwu m nile agaghị e kwere ihe m kwuru—na abụ m; ma onye ọbụla nke na-agaghị e kwere n'ihe m kwuru agaghị e kwere ihe Nna onye zitaru m kwuru. N'ihì na lee, abụ m Nna ahụ, abụ m 'ihè ahụ, na "ndụ ahụ, na ezi-okwu nke ụwa ahụ.

13 "Bịakwute m, O unu ndị Jentaịlụ, ma aga m egosi unu ihe ndị ka ukwuu, mmata ihe nke ezolitere n'ihì ekweghị-ekwe.

14 Bịakwute m, O unu ụlọ nke Israel, ma aga-eme ka ọ "puta ihe nye unu otu ihe nile Nna ahụ doziworo nye unu siri dị ukwuu, site na ntọ-ala nke ụwa; ma ọ bjarutebeghị unu, n'ihì ekweghị ekwe.

15 Lee, mgbe unu ga-adọka uwe-mgbọchị nke ekweghị-ekwe ahụ nke na eme ka unu nọgide n'ọnọdụ dị egwu nke

ajọọ-omume unu, na obi ike, na ikpu-isi nke echiche, mgbe ahụ ka nnukwu na ihe ịtụ-n'anya nile nke e "zonariworo unu site na ntọ-ala nke ụwa—e, mgbe unu ga-akpọkụ Nna ahụ n'aha m, jiri obi tiwara etiwa na mụọ nke obi-ncheghari, mgbe ahụ ka unu ga-amata na Nna ahụ eche-tawo ọgbugba-ndụ nke o mere nye ndị nna unu, O ụlọ nke Israel.

16 Ma mgbe ahụ ka "mkpughe nile nke m meworo ka nwa-oru m Jọn dee ka a ga-asaghe ya n'anya nile nke ndị ahụ nile. Cheta, mgbe unu hụrụ ihe ndị a, unu ga-amata na oge ahụ adiwo nso mgbe a ga-eme ka ha putà ihè n'ezie, n'ezie.

17 Ya mere, "mgbe unu ga-anata akụkọ-ndekọta nke a unu ga-amata na ọrụ nke Nna ahụ amalite n'elu iru nile nke ala ahụ.

18 Ya mere, "chegharịa unu nsọtụ nile nke ụwa, ma bīakwute m, ma kwere n'ozī-oma m, ma ka e ^bmee unu baptism n'aha m; n'ihì na onye nke kwere ma e mee ya baptism a ga-azọputa ya; mana onye nke na-ekwereghị a ga-ama ya ikpe; ma "ihe iriba-ama nile ga-eso ndị nke kwere n'aha m.

19 Ma ngọzi na adiri onye nke e nwetara n'inwe "okwukwe

11b NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama.

c Ita 5:3–4;

Moro. 10:4–5.

12a Alma 5:40;

Moro. 7:16–17.

b 3 Nif. 28:34.

c NGAN Ihè, Ihè nke
Kraịst.

d Jọn 8:12; Alma 38:9.

13a 3 Nif. 12:2–3.

14a OznOd. 121:26–29.

15a 2 Nif. 27:10.

16a Mkpu. 1:1;

1 Nif. 14:18–27.

17a 3 Nif. 21:1–9, 28.

18a 3 Nif. 27:20;

Moro. 7:34.

b Jọn 3:3–5.

NGAN Baptism, Mee

Baptism—Odi mkpa.

c NGAN Onyinye nile
nke Mụọ.

19a Mosa. 2:41;

OznOd. 6:13.

NGAN Jisus Kraịst—
Iwekwasi onwe anyi
aha Jisus Kraịst.

n'aha m n'ubochi ikpe-azu, n'ihina a ga-ebuli ya elu ibi n'ala-eze ahụ a kwadoro nye ya ^bsite na ntọ-ala nke ụwa. Ma lee ọ bụ m bụ onye kwuworo ya. Amen.

ISI 5

Ndị aka-ebe atọ na ọrụ ahụ n'onwe ya ga eguzoro dika igba-ama nke ezi-okwu nke Akwukwo nke Mọmọn.

Ma ugbua mụ, Moronai, ede-wo okwu nile nke enyere m n'iwu, dika m siri cheta; ma agwawo m unu ihe ndi nke m "rachiworo; ya mere emetula ha aka ka unu wee sugharia-asusu; n'ihina ihe ahụ egbochiri unu ime ya, ma obughi mgbe oge ahụ ruru ọ ga-abụ amamihe n'ime Chineke.

2 Ma lee, unu ga-enwe ohere ka unu wee gosi epekele nile ahụ nye "ndi nke ga-enye aka iweputa ọrụ nke a;

3 Ma "mmadu atọ ka a ga-egosị ya site n'ike nke Chineke; ya mere ha ga ^bamata n'ezi-okwu na ihe ndi a bụ "ezi-okwu.

4 Ma n'onu nke "ndi aka-ebe atọ ka a ga ehiwe ihe ndi a; ma igba-ama nke mmadu atọ, na ọrụ nke a, n'ime nke a ga-egosiputa ike nke Chineke na kwa okwu ya, ndi nke Nna ahụ, na Okpara ahụ, na Mụọ Nsọ gbara

ama maka ha—ma ihe ndi a nile ga eguzo dika igba-ama megide ụwa n'ubochi ikpe-azu.

5 Ma oburu na ha chegharia ma "biakwute Nna ahụ n'aha nke Jisus, a ga-anabata ha n'ime ala-eze nke Chineke.

6 Ma ugbua, oburu na enweghi m ikike maka ihe ndi a, kpee nu, n'ihina na unu ga-amata na enwere m ikike mgbe unu ga-ahụ m, ma anyi ga-eguzo n'iru Chineke n'ubochi ikpe-azu. Amen.

ISI 6

Ugbo-mmiri nile nke ndi Jared ikuku nile nyagara ha n'ala nke e kwere na nkwa—Ndi ahụ wee too Onye-nwe maka idi-mma ya—E mere Oraihia eze na-achi ha—Jared na nwanne ya nwoke wee nwuo.

Ma ugbua mụ, Moronai, na-aga n'iru inye akuko-ndekota nke Jared na nwanne ya nwoke.

2 N'ihina na o wee ruo mgbe Onye-nwe kwadosiworo "okwute nile ahụ nke nwanne-nwoke nke Jared buliteworo n'ime ugwu ahụ, nwanne-nwoke nke Jared gbadatara site n'ugwu ahụ, ma o webara okwute nile ahụ n'ime ugbo-mmiri ndi ahụ a kwadoro, otu n'ime nsotu nke obula; ma lee, ha nyere ihe n'ugbo-mmiri nile ahụ.

19b 2 Nif. 9:18.

5 1a 2 Nif. 27:7–8, 21;
Ita 4:4–7.

2a 2 Nif. 27:12–14;
OznQd. 5:9–15.

3a 2 Nif. 11:3; 27:12.
b OznQd. 5:25.

c Ita 4:11.

4a Hu OznQd. 17

mmalite isi okwu
nkeji ya na
ama-okwu nile nke
1–3 hu kwa
Igba-ama, nke ndi
Aka-ebe Mmadu
Atọ nke di n'ime

ibe akwukwo nile
nke mbu nke
Akwukwo nke
Momom.

5a Mom 9:27;
Moro. 10:30–32.
6 2a Ita 3:3–6.

3 Ma otu a Onye-nwe mere okwute nile ka ha nye ihè n'ò-chìchìrì, inye ndị nwoke, ndi-nyom, na ùmụ, ihè, ka ha wee ghara ìgafe nnukwu mmiri nile ahụ n'òchìchìrì.

4 Ma o wee ruo na mgbe ha kwadoworo ụdị nri nile, nke ga-eme ka ha nwee ike dī ndū n'elu mmiri ahụ, na kwa nri maka igwe-anụ na igwe-anụmanụ ha, na maka ụdị anụ-òhịa na anụmanụ ma-òbụ anụ-ufe òbùla nke ha ga-ebu gaa—ma o wee ruo na mgbe ha meworo ihe ndị a nile ha banyere n'ime ụgbò-mmiri nile ma-òbụ ụgbò-njem ha nile, ma gawa n'ime oke osimiri ahụ na-etinye onwe ha n'aka Onye-nwe Chineke ha.

5 Ma o wee ruo na Onye-nwe Chineke mere ka enwe "oke ikuku ga-efekwasị n'elu mmiri ahụ nile, chee iru n'ala nke e-kwere-na-nkwa; ma otu a ka a tugharịrị ha n'elu mfegharị mmiri nile nke osimiri ahụ n'iru ikuku ahụ.

6 Ma o wee ruo na ha e liri ha ọtụtụ oge n'ime omimi nile nke oke osimiri ahụ, n'ihì ugwu-ukwu nke mfegharị mmiri nile nke bjakwasịrị ha, na kwa nnukwu na oke ikuku mmiri nile dī egwu nke ịdị-egwu nke ikuku ahụ kpata.

7 Ma o wee ruo na mgbe e liri ha n'ime omimi ahụ, onweghị mmiri òbùla nke nwere ike imerụ ha arụ, ebe ụgbò-mmiri ha nile "siri ike dika efere, na

kwa ha siri ike dika ^bụgbò nke Noa; ya mere mgbe ọtụtụ mmiri gbara ha gburu-gburu ha kpokuru Onye-nwe, ma o welite kwara ha ọzọ n'elu mmiri nile ahụ.

8 Ma o wee ruo na ikuku ahụ adighi mgbe òbùla ọ kwusiri ife chee iru n'ala ahụ e kwere-na-nkwa mgbe ha nọ n'elu mmiri nile ahụ; ma otu a ka a nyagara ha n'iru ikuku ahụ.

9 Ma ha "buru abụ otuto nye Onye-nwe, e, nwanne-nwoke nke Jared buru abụ otuto nye Onye-nwe, ma o ^bkelere ma too Onye-nwe ogologo ụbòchị ahụ nile; ma mgbe abalị bịa, ha akwusighi ito Onye-nwe.

10 Ma otu a ka anyagharịrị ha; ma ọdighi ajo-anụmanụ nke osimiri nwere ike ikwua ha, ma-òbụ nnukwu-anụ mmiri dī ka azụ nke nwere ike imebi ha; ma ha nwere ihè esepughị-aka, ma ọ bụ n'elu mmiri ahụ ma-òbụ n'okpuru mmiri ahụ.

11 Ma otu a ka a nyagharịrị ha, narị ụbòchị atọ na iri anọ na anọ n'elu mmiri ahụ.

12 Ma ha kwusiri n'elu ikpere-mmiri nke ala ahụ e kwere na nkwa. Ma mgbe ha zọgideworo ụkwu ha n'elu ikpere-mmiri nile nke ala ahụ e kwere na nkwa ha kpọrọ isi ala n'elu iru nke ala ahụ, na mere onwe ha umeala n'iru Onye-nwe, ma beputa anya-mmiri nke ọñụ n'iru Onye-nwe, n'ihì igwe nke ebere ya nile dī nro n'arụ ha.

13 Ma o wee ruo na ha

5a Ita 2:24–25.

7a Ita 2:17.

b Jen. 6:14; Moses 7:43.

9a NGAN Ibụ Abụ.

b 1 Ihem. 16:7–9;

Alma 37:37;

OznQd. 46:32.

gaghariri n'elu iru nke ala ahụ, ma malite iko ala ahụ.

14 Ma Jared nwere umu-nwoke anọ; ma a kpọrọ ha Jekom, na Gilga, na Maha, na Oraihia.

15 Ma nwanne-nwoke nke Jared mutakwara umu-nwoke na umu-nwanyị.

16 Ma “ndi enyi nile nke Jared na nwanne ya nwoke nke onu-ogugu ha bu ihe dika mkpuruobi iri abuo na abuo; ma ha mukwara umu-nwoke na umu-nwanyị tutu ha eruo n'ala ahụ e kwere na nkwa; ma ya mere ha malitere idi otutu.

17 Ma a kuziiri ha “iga ije n'obi umeala n'iru Onye-nwe; ma a ^bkuzikwaara ha ihe site n'elu.

18 Ma o wee ruo na ha malitere igbasasi n'elu iru nke ala ahụ, na imuba na iko ala ahụ; ma ha gbasiri ike n'ala ahụ.

19 Ma nwanne-nwoke Jared malitere ika nka, ma hu na ya ga-agbada riri n'ala ili na nso-nso; ya mere o gwara Jared: Ka anyi kpokota ndi nke anyi ka anyi wee guo ha onu, ka anyi mata site n'aka ha ihe ha ga-achọ n'aka anyi tutu anyi agbada n'ala ili anyi.

20 Ma otu o kwesiri a kpokotara ndi ahụ onu. Ugbua onu-ogugu umu-nwoke nile na umu-nwanyị nile nke nwanne-nwoke nke Jared di mkpuruobi iri abuo na abuo; ma onu-ogugu nke umu-nwoke nile na umu-nwanyị nile nke Jared di iri na abuo, ebe o nwere umu-nwoke anọ.

21 Ma o wee ruo na ha guru ndi ha onu; ma mgbe ha guchaworo ha onu, ha choro n'aka ha ihe ndi nke ha choro ka ha mee tutu ha agbada n'ili ha nile.

22 Ma o wee ruo na ndi ahụ choro n'aka ha ka ha “tee otu nwa ha nwoke mmanu ka o buru eze na-achi ha.

23 Ma ugbua lee, nke a na ewute ha. Ma nwanne-nwoke nke Jared siri ya: N'ezie ihe nke a “na-eduba n'ibu-oru.

24 Mana Jared gwara nwanne ya nwoke: Kwere ka ha nwee eze. Ma ya mere o siri ha: Hoputa nu site n'etiti umu anyi ndi nwoke otu eze, obuna onye unu choro.

25 Ma o wee ruo na ha hotara obuna nwa-mbu nke nwanne-nwoke nke Jared; ma aha ya buuru Pegag. Ma o wee ruo na o juru ma o choghi ibu eze ha. Ma ndi ahụ choro ka nna ya manye ya, mana nna ya achoghi; ma o nyere ha iwu na ha ekwesighi imanye onye obula ibu eze ha.

26 Ma o wee ruo na ha horo umunne-nwoke nile nke Pegag, ma ha achoghi.

27 Ma o wee ruo na obughi ma umu-nwoke nile nke Jared ha choro, obuna ha nile ma obughi nani otu; ma Oraihia e tere ya mmanu ibu eze na-achi ndi ahụ.

28 Ma o malitere ichi, ma ndi ahụ malitere ime nke-oma; ma ha bara ogaranya karịa.

29 Ma o wee ruo na Jared

16a Ita 1:41.

17a NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharĩa.

^b NGAN Mkpughe.

22a NGAN Ite Mmanu.

23a 1 Sam. 8:10–18;

Mosa. 29:16–23.

nwuru, na kwa nwanne ya nwoke.

30 Ma o wee ruo na Oraihā gara ije n'umeala n'iru Onye-nwe, ma chetara ụdị nnukwu ihe nile nke Onye-nwe meworo nna ya, ma kwa kuziere ndị ya ụdị nnukwu ihe nile Onye-nwe meworo ndị nna ha.

ISI 7

*Oraihā wee chia n'ezì-omume—
N'etiti mpuru-ochichi na esem-okwu, ala-eze ndi na-azọ ochichi
nke Shul na Koho e hiwere ha—
Ndi-amuma wee maa ajọọ-omume
na ife-arusi nke ndi ahụ ikpe, ndi
cheghariri mgbe ahụ.*

MA o wee ruo na Oraihā jiri ezi-omume kpee-ikpe n'ala ahụ ụbọchị ya nile, onye nke ụbọchị ya dị otụtụ.

2 Ma ọ mụtara ụmụ-nwoke na ụmụ-nwanyị; e, ọ mụtara iri atọ na otu, n'etiti ndị e nwere ụmụ-nwoke iri abụọ na atọ.

3 Ma o wee ruo na ọ mụtakwa-
ra Kib na nka ya. Ma o wee ruo na Kib chiri n'ọnọdụ ya; ma Kib mụtara Koriho.

4 Ma mgbe Koriho gbara iri afọ atọ na abụọ o nupuru-isi megide nna ya, ma gafee ma biri n'ala nke Niho; ma ọ mụtara ụmụ-nwoke na ụmụ-nwanyị, ma ha mara mma karịa; ya mere Koriho dọkpupuru otụtụ ndi sooro ya.

5 Ma mgbe ọ kpọkọtaworo ndi-agma ọ gbagolitere n'ala nke Moron ebe eze ahụ biiri, ma

dọkpuru ya n'agma, nke wetara na mmezu "okwu nke nwanne-nwoke nke Jared kwuru na a ga-akpobata ha n'ibụ-oru.

6 Ugbua ala nke Moron ahụ, ebe eze ahụ biiri, diiri nso n'ala nke ndi Nifai na-akpọ Otogboro-n'efu.

7 Ma o wee ruo na Kib biiri na ndokpu n'agma, na ndi ya n'okpuru Koriho nwa ya nwoke, ruo mgbe ọ kara nka karịa; otu o sila di Kib mụtara Shul na nka ya, mgbe ọ ka nọ kwa na ndokpu n'agma.

8 Ma o wee ruo na Shul wesara nwanne ya nwoke iwe; ma Shul gbasiri ike, ma di ike dika ume nke dimkpa-nwoke; ma o sikwara ike n'ikpe ikpe.

9 Ya mere, o biaruru ugwu nke Ifrem, ma ọ gbazeputara site n'ugwu ahụ, ma meputa mma-agma nile site n'igwe maka ndi ahụ ọ dọkpuputaworo soro ya; ma mgbe o nyesiworo ha mma-agma nile ọ laghachiri n'obodo-ukwu nke Niho, ma nye nwanne ya nwoke Koriho ilu-agma, site na nke o nwetara ala-eze ahụ ma nwetaghachi ya nye nna ya Kib.

10 Ma ugbua n'ih ihe nke Shul meworo, nna ya nye-kwasiri ya ala-eze ahụ; ya mere ọ malitere ichi n'ọnọdụ nke nna ya.

11 Ma o wee ruo na o kpere ikpe n'ezì-omume; ma o gbasara ala-eze ya n'elu iru nile nke ala ahụ, n'ih ihe na ndi ahụ ọnu-ogugu ha adiwo imerime karịa.

12 Ma o wee ruo na Shul kwa

mụtara ọtụtụ ụmụ-nwoke na ụmụ-nwanyị.

13 Ma Koriho cheghariri site n'otutu ihe-ọjọọ nile nke o me-woro; ya mere Shul nyere ya ike n'ala-eze ya.

14 Ma o wee ruo na Koriho nwere otutu ụmụ-nwoke na ụmụ-nwanyị. Ma n'etiti ụmụ-nwoke nke Koriho e nwere otu nke aha ya bu Noa.

15 Ma o wee ruo na Noa nupuru isi megide Shul, bu eze, na kwa nna ya Koriho, ma dokpu-pu Koho nwanne ya nwoke, na kwa umunne ya ndi nwoke na otutu n'ime ndi ahụ.

16 Ma o nyere Shul, bu eze, ilu-agma, n'ime nke o nwetara ala nke ihe nketa mbu ha ahụ; ma o ghoro eze na-achi akuku ala nke ahụ.

17 Ma o wee ruo na o nyekwara Shul, bu eze ilu-agma ozo; ma o kporo Shul, bu eze; ma buru ya puo na ndokpu nke agha baa n'ime Moron.

18 Ma o wee ruo dika o na achọ igbu ya, umu-nwoke nke Shul rihara n'ime ulo nke Noa n'abali ma gbuo ya, ma kudu uzo nke ulo-mkpoto ahụ ma kpoputa nna ha, ma debe ya n'elu oche-eze ya n'ala-eze nke ya.

19 Ya mere, nwa-nwoke nke Noa wulitere ala-eze ya n'onodu ya; otu o sila di ha enwetaghi ike ozo imeri Shul bu eze, ma ndi ahụ no n'okpuru ochichi nke Shul bu eze mere nke-oma karịa ma gbasie ike.

20 Ma e kere mba ahụ; ma e nwere ala-eze abuo, ala-eze nke

Shul, na ala-eze nke Koho, nwa-nwoke nke Noa.

21 Ma Koho, nwa-nwoke nke Noa, mere ka ndi ya nye Shul ilu-agma, n'ime nke Shul meriri ha ma gbuo Koho.

22 Ma ugbua Koho nwere nwa-nwoke nke a kporo Nimrod; ma Nimrod raara ala-eze nke Koho ahụ nye n'aka Shul, ma o nwetara mmasi n'anya nke Shul; ya mere Shul nyekwasiri ya nnukwu mmasi nile, ma o mere n'ala-eze nke Shul dika ochicho ya nile siri di.

23 Ma kwa n'ochichi nke Shul ndi-amuma biara n'etiti ndi ahụ, ndi e zitara site n'ebe Onyenwe no, na-ebu-amuma na ajoomume na "ikpere-arusi nke ndi ahụ na-eweta obubu-onu n'ala ahụ, ma a ga-ebibi ha ma oburu na ha echegharighi.

24 Ma o wee ruo na ndi ahụ kwuru okwu ojoyo megide ndi-amuma ahụ, ma kwaa ha emu. Ma o wee ruo na eze Shul kpere ikpe megide ndi nile-ahụ kwuru okwu-ọjọọ megide ndi-amuma ahụ.

25 Ma o mere iwu n'akuku nile nke ala ahụ, nke nyere ndi-amuma ahụ ike ka ha gaa ebe nile obula ha choro; ma site na nke a e wetara ndi a na ncheghari.

26 Ma n'ihia na ndi ahụ cheghariri site n'ajoomume ha na ikpere-arusi nile Onyenwe debere ha, ma ha malitekwara ime nke-oma ozo n'ala ahụ. Ma o wee ruo na Shul mutara umu-nwoke na umu-nwanyi na nka ya.

27 Ma enweghi kwa agha nile ozo n'ubochi nile nke Shul; ma o chetara nnukwu ihe nile nke Onye-nwe meworo nye ndi nna ya n'ikpofeta ha "ofe nnukwu omimi ahụ bata n'ime ala ahụ e kwere na nkwa; ya mere o kpere ikpe n'ezi-omume ubochi ya nile.

ISI 8

E nwere esem-okwu na ndoro-ndoro gbasara ala-eze ahụ — Ekish wee mee otu ntugwa-nzuzo nile nke inu-iyi-jikotara maka igbu eze ahụ — Ntugwa nzuzo nile bu nke ekwensu ma na-eweta mbibi nke mba nile — Ndi Jentailu ohuru a doro ha aka na nti megide ntugwa nzuzo nke ga-achọ ikwatu inwere-onwe nke ala nile, ebo nile, na mba nile.

MA o wee ruo na o mutara Oma, ma Oma chiri n'onodu ya. Ma Oma mutara Jared; ma Jared mutara umu-nwoke na umu-nwanyi.

2 Ma Jared nupuru-isi megide nna ya, ma bia ma biri n'ala nke Het. Ma o wee ruo na o toro otutu mmadu otuto-erughi-n'obi, n'ih i okwu aghugho ya nile, ruo mgbe o ritaworo otu okara nke ala-eze ahụ.

3 Ma mgbe o ritaworo otu okara nke ala-eze ahụ o nyere nna ya ilu-agma, ma o bupuru nna ya baa na ndokpu n'agma, ma mee ka o jee ozi n'ime ndokpu n'agma;

4 Ma ugbua, n'ubochi nile nke

ochichi nke Oma o no n'ime ndokpu n'agma otu okara nke ubochi ya nile. Ma o wee ruo na o mutara umu-nwoke na umu-nwanyi, n'etiti ndi nke bu Esrom na Koriantamog;

5 Ma iwe were ha kariya n'ih ihe nile nke Jared nwanne ha nwoke mere, nke mere na ha zulitere ndi-agma ma nye Jared ilu-agma. Ma o wee ruo na ha nyere ya ilu-agma n'abal.

6 Ma o wee ruo na mgbe ha gbuworo ndi-agma nke Jared ha chokwara igbu ya; ma o rioro ha ka ha ghara igbu ya, na ya ga-arara ala-eze ahụ nye n'aka nna ya. Ma o wee ruo na ha hapuru ya ndu ya.

7 Ma ugbua Jared nwere mwute kariya n'ih i ntufu nke ala-eze ahụ, n'ih i na o tukwaswo obi ya n'ala-eze ahụ na n'otuto nke uwa.

8 Ugbua nwa-ada nke Jared ebe o bu oka-ibe kariya, ma ebe o huru mwute nile nke nna ya, chere echiche ichoputa atumatu site na nke o ga-agbaputa ala-eze ahụ nyeghachi nna ya.

9 Ugbua nwa-ada nke Jared mara mma kariya. Ma o wee ruo na ya na nna ya kparitara uka, ma o siri ya: Olee ebe nna m siteworo nwee mwute di otu a? O bu na o gubeghi akuko-ndekota ahụ nke ndi nna anyi wefetara nnukwu omimi ahụ? Lee o bu na-enweghi nkowasi gbasara ndi mgbe ochie, na ha site "n'atumatu nzuzo ha nile nwe-tara ala-eze nile na nnukwu otuto?

10 Ma ugbua, ya mere, ka nna m ziga ka a kpọọ Ekish, nwa-nwoke nke Kimnọ; ma lee, amara m mma, ma aga m "ete-egwu n'iru ya, ma aga m amasi ya, nke ga-eme ka ọ chọọ ka m bụrụ nwunye ya, mgbe ahụ ka ị gasị: Aga m akpọnye ị ya ma ọbụrụ na ị ga ewetara m isi nke nna m, bụ eze.

11 Ma ugbua Oma bụrụ enyi nke Ekish; ya mere, mgbe Jared zigaworo ka a kpọọ Ekish, nwa-ada nke Jared tere-egwu n'iru ya nke mere na ọ masiri ya, nke mere na ọ chọrọ ka ọ bụrụ nwunye ya. Ma o wee ruo na ọ sirị Jared: Nye m ya ka ọ bụrụ nwunye m.

12 Ma Jared sirị ya: Aga m enye ị ya, ma ọbụrụ na ị ga-ewetara m isi nke nna m, bụ eze.

13 Ma o wee ruo na Ekish kpọkọtara bata n'ulọ nke Jared ndi ikwu na ibe ya nile, ma si ha: Unu ga anụru m iyi na unu ga-ekwesị-ntụkwasi-obi nye m n'ihe nke m ga achọ n'aka unu?

14 Ma o wee ruo na ha nile "ñuuru ya iyi, site na Chineke nke elu-igwe, na kwa site n'elu-igwe nile, na kwa site n'ụwa, na site n'isi ha nile, na onye-ọbụla ga-agbanwe site n'inye-aka ahụ nke Ekish chọrọ ga-atufu isi ya; ma onye ọbụla ga-agba ama ihe ọbụla nke Ekish mere ka ha mata, onye ahụ ga-atufu ndụ ya.

15 Ma o wee ruo na otu a ka ha na Ekish kwekọritara. Ma Ekish kuziri ha "iñu-yi nile nke e nye-

woro site na ndi mgbe ochie ndi chọkwara ike, nke e nyedatara ọbuna site na ^bKen, onye bụrụ onye ogbu-mmadi site na mmalite.

16 Ma edokwara ha site n'ike nke ekwensu ka o nye ndi mma-du iñu-yi ndi a nile, idebe ha n'ochichiri, inyere udi ndi ahụ chọrọ ike aka inweta ike, na igbu-mmadi, na ipunara ihe, na ikwu-okwu ugha, na ime udi ajọ-omume nile na akwuna-kwuna nile.

17 Ma o bụrụ nwa-ada nke Jared bụ onye tinyere ya n'ime obi ya ichota ihe ndi ochie nile a; ma Jared tinyere ya n'ime obi nke Ekish; ya mere, Ekish nye-re ya ndi ebo ya na ndi enyi ya, na-eduhie ha site na nkwa oma nile ime ihe ọbula ọ chọrọ.

18 Ma o wee ruo na ha mere "ntugwa nzuzo, ọbuna dika ndi mgbe ochie; bụ ntugwa nke rụrụ-arụ kariya ma di ojọọ kari-cha, n'anya nke Chineke.

19 N'ihia na Onye-nwe anaghị arụ orụ n'ime ntugwa nzuzo nile, ọbughị ma ọ na achọ ka mmadi kwafuo ọbara, kama n'ihie nile ọ jwọ ya, site na mmalite nke mmadi.

20 Ma ugbua mụ, Moronai, anaghị ede udi iñu-yi nile na ntugwa nile nke ha, n'ihia na emewo ka m mata ya na a na-enwe ha n'etiti ndi nile, ma a na-enwe ha n'etiti ndi Leman.

21 Ma ha akpatawo "mbibi nke ndi a nke m na ekwu maka

10a Mak. 6:22-28.

14a NGAN Ikwuhie
Chineke, Nkwuhie
Chineke.

15a NGAN Iñu-yi.

b Jen. 4:7-8;
Moses 5:28-30.
18a NGAN Ntugwa

Nzuzo nile.
21a Hil. 6:28.

ha ugbua, na kwa mbibi nke ndị Nifai.

22 Ma mba ọbula nke ga-akwado ụdị ntụgwa nzuzo nile ahụ, inweta ike na uru, ruo mgbe ha ga-agbasa na mba ahụ, lee, a ga-ebibi ha; n'ih na Onye-nwe agaghị ekwe na "ọbara nke ndị nsọ, nke ha ga-akwafu, ga na-akpọkụ ya mgbe nile site n'ala maka ^bibọ-ọbọ n'isi ha ma na ọ gaghi aboro ha ọbọ.

23 Ya mere, O unu ndi Jentaifu, ọ bu amamihe n'ime Chineke na a ga-egosi unu ihe ndi a, na site na ya unu ga-echeghari site na mmehie unu nile, ma unu ekwela na ntugwa igbu-mmadu nile ndi a ga-akari unu, ndi nke a na ewulite inweta "ike na uru—ma oru ahụ, e, ọbuna oru nke mbibi biakwasiri unu, e, ọbuna mma-agma nke ikpe ziri-ezi nke Chineke nke mgbe Ebi-ghi-ebi ga-adakwasị unu, ruo na nkwa na mbibi unu ma ọburu na unu ga-ekwe ka ihe ndi a diri.

24 Ya mere, Onye-nwe na enye unu iwu, mgbe unu ga-ahụ ihe ndi a ga-abia n'etiti unu na unu, ga eteta n'uche nke onodu unu di egwu, n'ih ntugwa nzu-zo a nke ga-adi n'etiti unu; ma-ọbụ ahuhu diri ya, n'ih ọbara nke ndi nke e gbuworo; n'ih na ha na akwa akwa site n'uzuzu maka ibo ọbọ n'isi ya, na kwa n'isi ndi nke wulitere ya.

25 N'ih na ọ ga-eru na onye ọbula na-ewulite ya na-achọ

ikwa "inwere-onwe nke ala nile, ebo nile, na mba nile; ma ọ na-eweta na mmezu mbibi nke ndi nile, n'ih na e wulitere ya site n'aka ekwensu, onye bu nna nke okwu-ugha nile; ọbuna otu onye okwu-ugha ahụ nke ^bgho-gburu nne na nna mbu anyi, e, ọbuna otu onye okwu-ugha ahụ nke meworo ka mmadu gbuo-mmadu site na mmalite; onye mesiworo obi nile nke ndi mma-du ike nke mere na ha egbuwo ndi-amuma nile, ma tuo ha okwute, ma chupu ha site na mmalite.

26 Ya mere, mu, Moronai e nyere m iwu ide ihe ndi a nile ka e wee melaa ihe ojoo, na ka oge ahụ wee bia mgbe Ekwensu "na-agaghị enwe kwa ike n'obi nile nke umu nke mmadu, kama ka e wee ^bgbaa ha ume ime ihe-oma esepughi-aka, ka ha wee bia-kwute isi mmiri nke ezi-omume nile ahụ ma azoputa ha.

ISI 9

Ala-eze ahụ wee na-agafee site n'otu onye ruo n'onye ozo site n'agburu, mba-okpuru, na igbu-mmadu—Ema huru Okpara nke Ezi-omume—Otutu ndi-amuma kwusara ncheghari—Otu unwu na agwo otanye-nsi nile buteere ndi ahụ ajoo-ahuhu.

MA ugbua mu, Moronai, na-aga n'iru n'akuko-ndekota m. Ya mere, lee, o wee ruo na n'ih

22a Mqm 8:27, 40–41.

^b NGAN Ọbọ.

23a 1 Nif. 22:22–23;

Moses 6:15.

25a NGAN Inwere-onwe,

Nnwere-onwe.

^b Jen. 3:1–13;

2 Nif. 9:9; Mosa. 16:3;

Moses 4:5–19.

26a 1 Nif. 22:26.

^b 2 Nif. 33:4;

Moro. 7:12–17.

"ntugwa nzuzo nile nke Ekish na ndi enyi ya, lee, ha kwaturu ala-eze nke Oma.

2 Otu o sila di, Onye-nwe meere Oma ebere, ya na umu ya ndi nwoke na kwa umu ya ndi nwan-yi ndi nke na-achoghi mbibi ya.

3 Ma Onye-nwe doro Oma aka-na-nti na nro ka o puo site n'ala ahụ; ya mere Oma puru site n'ala ahụ ya na ezi na ulo ya, ma gaa njem otutu ubochi, ma bafeta ma gafee n'akuku uguwu nke "Shim, ma bafeta site n'ebe ahụ nke e bibiri ndi Nifai, ma site n'ebe ahụ gaa chee iru n'owuwa-anyanwu, ma biaruo ebe nke a na akpo Ablom, n'akuku ikpere-mmiri, ma n'ebe ahụ o runyere ulo ikwu ya, na kwa umu ya ndi nwoke, na umu ya ndi nwan-yi, na ndi nile ya na ha bi, ma obughi nani Jared na ezi na ulo ya.

4 Ma o wee ruo na e tere Jared mmanu ibu eze na-achi ndi ahụ n'aka nke ajo-o-mume; ma o nyere Ekish nwa ya nwan-yi ka o buru nwunye ya.

5 Ma o wee ruo na Ekish choro ndu nke ogo ya nwoke, ma o choro enyem-aka site n'aka ndi ahụ o duru-isi site n'inu-iyi nke ndi mgbe ochie, ma ha nwetara isi nke ogo ya nwoke, dika o noduru n'ochie-eze ya, na-ege ndi ya nti.

6 N'ihu na nnukwu ka mgbasa nke ihe ogo na otu nzuzo a di na o mebiworii obi nile nke ndi ahụ nile; ya mere e gburu Jared n'elu ochie-eze ya, ma Ekish chiri n'onodu ya.

7 Ma o wee ruo na Ekish malitere ikwoso nwa ya nwoke ekworo, ya mere, o kpochidere ya n'ulo-mkporo, ma debe ya na ntakiri nri ma-obu erighi nri ruo mgbe aguu gburu ya.

8 Ma ugbua nwanne-nwoke nke onye ahụ tara ahuhu onwu, (ma aha ya buuru Nimra) were iwe megide nna ya n'ihu ihe ahụ nke nna ya meworo nwan-ne ya nwoke.

9 Ma o wee ruo na Nimra kpo-kotara onu-ogugu ndi nwoke di ntakiri, ma gbapu site n'ala ahụ, ma gafeta ma binyere Oma.

10 Ma o wee ruo na Ekish mutara umu-nwoke ndi ozo, ma ha nwetara obi nile nke ndi ahụ, na-agbanyeghi ha anuwo-ro ya iyi ime udi ajo-o-mume nile di ichie ichie dika ihe nke o choro.

11 Ugbua ndi nke Ekish chosiri uru ike, obuna dika Ekish siri chosie inweta ike ike; ya mere, umu-nwoke nke Ekish nyere ha ego, site na nke a ha dokpuputara akuku nke kariiri n'ime ndi ahụ ka ha soro ha.

12 Ma a malitere inwe ilu-agma n'etiti umu-nwoke nile nke Ekish na Ekish, nke nogidere n'ohere nke otutu afo, e, ruo na mbibi nke o foduru ka o buru ndi nke ala-eze ahụ nile, e, obu-na ha nile, ma obughi nani mkpuru-obi iri ato, na ndi nke gbapuru ha na ulo nke Oma.

13 Ya mere, a kpoghachikwa-ra Oma ozo n'ala nke nketa ya.

14 Ma o wee ruo na Oma malitere ika nka; otu o sila di, na nka

ya ọ mụtara Ema; ma o tere Ema mmanụ ịbụ eze ịchị n'ọnọdu ya.

15 Ma mgbe o tesiworo Ema mmanụ ịbụ eze ọ hụrụ udo n'ala ahụ n'ohere nke afọ abụọ, ma ọ nwurụ, ebe ọ hụworo ọtụtụ afọ karịrị akarị, ndị nke jupụtara na mwute. Ma o wee ruo na Ema chiri n'ọnọdu ya, ma mejuputa nzo-ụkwụ nile nke nna ya.

16 Ma Onye-nwe malitere iwepu ọbụbụ-ọnụ ahụ site n'ala ahụ, ma ọlọ nke Ema mere nke-oma karịa n'okpuru ọchịchị nke Ema; ma n'ohere nke iri afọ isii na abụọ ha esiworị ike karịa, nke mere na ha bara ọgaranya karịa —

17 Ebe e nwere ụdị mkpuru-osisi nile di iche iche, ma nke akụkụ-ubi, na nke silk nile, na nke ọmarịcha akwa linen, na nke ọla-edo, na nke ọla-ọcha, na nke ihe ndị di oke-ọnụ ahia.

18 Ma kwa ụdị igwe-ehi nile, nke oke-ehi nile, na ehi nile di iche iche, na nke aturū, na nke ezi nile, na nke ewu nile, na kwa ọtụtụ ụdị anụmanụ nile ndi ọzọ ndi nke bara uru maka nri nke mmadu.

19 Ma ha newekwara "inyinya nile, na anụ nile dika inyinya, ma e nwere enyi nile na kurilom nile na kumom nile; ha nile baa-ra mmadu uru, nke ka nke enyi nile ahụ na kurilom na kumom nile.

20 Ma otu a Onye-nwe wuputara ngozi ya nile n'ala ahụ, nke bu ala a "horo karịa ala ndi ọzọ nile; ma o nyere iwu na onye obula nke ga-enwere ala ahụ

ga-enwere ya nye Onye-nwe, ma-ọbụ a ^bga-ebibi ha mgbe ha chazuru n'ajo-omume; n'ihina n'elu ụdị ahụ, ka Onye-nwe kwuru: aga m awuputa uju nke iwe m.

21 Ma Ema kpere ikpe n'eziomume ubochi ya nile, ma ọ mụtara ọtụtụ umu-nwoke na umu-nwa-nwanyị, ma ọ mụtara Koriantom, ma o tere Koriantom mmanụ ịchị n'ọnọdu ya.

22 Ma mgbe o teworo Koriantom mmanụ ịchị n'ọnọdu ya o biri afọ anọ, ma ọ hụrụ udo n'ala ahụ; e, ma ọ hụrụ ọbuna "Okpara nke Ezi-omume, ma wee nri-ri ma nwee otuto n'ubochi ya; ma ọ nwurū n'udo.

23 Ma o wee ruo na Koriantom gara-ije na nzo-ụkwụ nile nke nna ya, ma wuo ọtụtụ obodoukwu siri ike, ma kuziere ndi ya ihe nke di mma n'ubochi ya nile. Ma o wee ruo na o nweghi umu obuna ruo mgbe o kara nka karia.

24 Ma o wee ruo na nwunye ya nwurū, ebe ọ gbara otu nari afọ na abụọ. Ma o wee ruo na Koriantom kporo ka ọ buru nwunye ya, na nka ya, otu nwa-agboghobia, ma mụta umu-nwoke na umu-nwanyị; ya mere ọ biri ruo mgbe ọ gbara otu nari afọ na iri afọ anọ na abụọ.

25 Ma o wee ruo na ọ mụtara Kom, ma Kom chiri iri afọ anọ na iteghete, ma ọ mụtara Het; ma ọ mụtakwara umu-nwoke ndi ọzọ na umu-nwanyị.

26 Ma ndi ahụ gbasasikwara ọzọ n'elu iru nile nke ala ahụ,

ma a malitekwara ọzọ inwe nnukwu ajọọ-omume karịa n'elu iru nke ala ahụ, ma Het malitere isonye n'ime atumatụ nzuzo nile nke mgbe ochie ahụ ọzọ, ibibi nna ya.

27 Ma o wee ruo na ọ kwadara nna ya n'ochichi, n'ihu na ọ jiri mma-agma nke ya gbuo ya; ma ọ chiri n'ọndu ya.

28 Ma ndi-amuma nile biara n'ala ahụ ọzọ, na-ekwusara ha ncheghari — na ha ga-edoziri ụzọ nke Onye-nwe ma-ọbụ ọbụ-ony ga-abiakwasị n'elu iru nke ala ahụ, e, ọbuna a ga-enwe nnukwu ụnwụ, n'ime nke a ga-ebibi ha ma ọburu na ha echeghari.

29 Mana ndi ahụ ekweghi okwu nile nke ndi-amuma nile ahụ, kama ha chupuru ha; ma ụfọdu n'ime ha ka ha tbara n'ime olulu nile ma hapu ha ka ha laa n'iyi. Ma o wee ruo na ha mere ihe nile ndi a dika iwu nke eze Het ahụ siri di.

30 Ma o wee ruo na a malitere inwe ụko-nri n'ala ahụ, ma ndi nile bi n'ime ya a malitere ibibi ha ọso-ọso karịa n'ihu ụko-nri ahụ, n'ihu na enweghi mmiri ozuzo n'elu iru nke ala ahụ.

31 Ma agwo-nsi nile biarutekwara n'elu iru nke ala ahụ, ma tanye otutu mmadu nsi. Ma o wee ruo na igwe-anu ha nile malitere igbapu n'iru agwo-nsi nile ahụ, chee iru n'ala di na ndida-ndida, nke ndi Nifai nakpo "Zarahemla.

32 Ma o wee ruo na e nwere otutu ha ndi nwuru n'uzo ahụ;

otu o sila di, e nwere ụfọdu ndi nke gbagara n'ala nke di na ndida-ndida.

33 Ma o wee ruo na Onye-nwe mere ka "agwo ndi ahụ kwusi ichu ha ọso, kama ka ha gbagide ha ogige otu ndi ahụ na-agaghi enwe ike igafe, na onye obula ga a nwa anwa igafee ga ada site n'agwo-otanye-nsi nile ahụ.

34 Ma o wee ruo na ndi ahụ soro ụzọ-njem nke anumanu nile ndi ahụ, ma richapu ozu nile nke ndi nke dara n'akuku ụzọ, ruo mgbe ha richapuru ha nile. Ugbua mgbe ndi ahụ huru na ha ga-alari n'iyi ha malitere "icheghari site n'ajọọ-omume ha nile ma kpọkwo Onye-nwe.

35 Ma o wee ruo na mgbe ha meworo onwe ha "umeala otu o kwesiri n'iru Onye-nwe, o zitar mmiri-ozuzo n'elu iru nke ala ahụ; ma ndi ahụ malitekwara idi-ndu ọzọ, ma a malitere inwe mkpuru-osisi na mba ndi di n'elu-elu, na na mba ndi nke gbara gburu-gburu. Ma Onye-nwe gosiputara ike ya nye ha n'ichekwa ha site n'ụnwu.

ISI 10

Otu onye-eze wee chia mgbe nke ọzọ chichara — Ụfọdu ndi eze ahụ bu ndi ezi-omume; ndi ọzọ bu ajọọ-mmadu — Mgbe ezi-omume weere ọndu, a na-agozi ndi ahụ ma Onye-nwe na-eme ka ha mee nke-oma.

MA o wee ruo na Shez, onye bu onye agburu nke Het — n'ihu na Het alaworiji n'iyi site n'ụnwu

ahụ, na ndị nile bi n'ulo ya ma ewezuga nanị Shez—ya mere, Shez malitere iwulitekwa ndị ekposasiri ekposasi ozo.

2 Ma o wee ruo na Shez chetara mbibi nke ndi nna ya, ma o wulitere ala-eze nke ezi-omume; n'ihina o chetara ihe Onyenwe meworo n'ikpofeta Jared na nwanne ya nwoke "n'ofe omimi ahụ; ma o gara-ije n'uzo nile nke Onye-nwe; ma o mutara umu-nwoke na umu-nwanyị.

3 Ma nwa ya nwoke nke kachasi okenye, onye nke aha ya bu Shez, nupuru-isi megide ya; otu o sila di, Shez e tigburu ya site n'aka nke onye-ori, n'ihia aku na uba ya kariri akari, nke wetakwara udo ozo nye nna ya.

4 Ma o wee ruo na nna ya wulitere otutu obodo-ukwu n'elu iru nke ala ahụ, ma ndi ahụ malitekware ozo igbasa n'elu iru nile nke ala ahụ. Ma Shez bigidere ruo n'ika-nka kariri akari; ma o mutara Riplesh. Ma o nwuru, ma Riplesh chiri n'onodu ya.

5 Ma o wee ruo na Riplesh emeghi ihe nke di mma n'anya nke Onye-nwe, n'ihina o nwere otutu nwunye na "ndi-iko, ma boo ibu nke siri ike obubu n'elu ubu nke ndi nwoke ahụ; e, o nara ha utu nile di arọ; ma o jiri utu nile ahụ wuo otutu ulo di oke obosara.

6 Ma o wulitere onwe ya oche-eze mara mma kara; ma o wuru otutu ulo-mkporo, ma onye obula nke na-akwughị utu ya nile o tubara ya n'ulo-mkporo;

ro; ma onye obula na enweghi ike ikwu utu tax nile o tubara ya n'ulo-mkporo; ma o mere ka ha ruo oru esepughị-aka maka nkwoado ha; ma onye-obula juru iru-oru o mere ka e gbuo ya.

7 Ya mere o nwetara omaricha oru ya nile, e, obuna omaricha ola-edo ya o mere ka a sachaa ha n'ulo-mkporo; ma udi omaricha oru-aka nile di ichie ichie o mere ka aruo ha n'ulo-mkporo. Ma o wee ruo na o kpagburu ndi ahụ site na akwunakwuna ya nile na ihe aru nile.

8 Ma mgbe o chiworo n'ohere nke iri afọ anọ na abuo ndi ahụ bilitere na nnupu-isi megide ya; ma a malitekware inwe agha ozo n'ala ahụ, nke mere na e gburu Riplesh, ma a chupuru ndi agburu ya nile site n'ala ahụ.

9 Ma o wee ruo mgbe ohere nke otutu afọ gafere, Morianton, (ebe o bu onye agburu nke Riplesh) kpokotara ndi-agma nke ndi a chupuru achupu, ma gaa n'iru ma nye ndi ahụ ilu-agma; ma o nwetara ike n'ebe otutu obodo-ukwu di; ma ilu-agma ahụ wee sie ike kara, ma nogide n'ohere nke otutu afọ; ma o nwetara ike ichi ala ahụ nile, ma hiwe onwe ya eze n'achi ala ahụ nile.

10 Ma mgbe o hiwesiri onwe ya eze, o mere ka ibu-arọ nke ndi ahụ di mfe, site na nke o siri nweta nkwoado n'anya nke ndi ahụ, ma ha tere ya mmanu ibu eze ha.

11 Ma o mere ihe ziri-ezi nye ndi ahụ, ma o bughi nye onwe

ya n'ihì ọtụtụ akwụnakwuna ya; ya mere e bepụrụ ya site n'ebe Onye-nwe nọ.

12 Ma o wee ruo na Morianton wulitere ọtụtụ obodo-ukwu, ma ndị ahụ bara ọgaranya karịa n'okpuru ọchịchị ya, ma n'ụlọ nile, ma n'ọla-edo na ọla-ọcha, ma n'izulite akụkụ-ubi, ma n'igwe-anụ, ma igwe-anumanụ, na ụdị ihe ndị ahụ eweghachiri nye ha.

13 Ma Morianton biri ndụ ruo na nnukwu ika-nka kariri akari, ma mgbe ahụ ọ mutara Kim; ma Kim chiri n'ọnọdụ nke nna ya; ma ọ chiri afọ asatọ, ma nna ya nwurụ. Ma o wee ruo na Kim achighi n'ezì-omume, ya mere Onye-nwe egosighi ya iru-oma.

14 Ma nwanne ya nwoke bilitere na nnupụ-isi megide ya, site na nke o webatara ya n'ime ndokpụ n'agha; ma ọ nogidere na ndokpụ n'agha ụbọchị ya nile; ma ọ mutara ụmụ nwoke na ụmụ-nwanyị n'ime ndokpụ n'agha, ma n'ika-nka ya ọ mutara Livai; ma ọ nwurụ.

15 Ma o wee ruo na Livai jere-ozì n'ime ndokpụ-nke-agma mgbe nna ya nwusiworo, n'ohere nke iri afọ anọ na abụọ. Ma o mere ka e nwee ilu-agma megide eze nke ala ahụ, site na nke o nwetara ala-eze ahụ nye onwe ya.

16 Ma mgbe o nwetasiworo ala-eze ahụ nye onwe ya o mere ihe nke dị mma n'anya nke Onye-nwe; ma ndị ahụ mere nke-oma n'ala ahụ; ma o biri ndụ ruo ezigbo ika-nka, ma

muta ụmụ-nwoke na ụmụ-nwanyị; ma ọ mutakwara Korom, onye nke o tere mmanụ ichi eze n'ọnọdụ ya.

17 Ma o wee ruo na Korom mere ihe nke dị mma n'anya nke Onye-nwe ụbọchị ya nile; ma ọ mutara ọtụtụ ụmụ-nwoke na ụmụ-nwanyị; ma mgbe ọ hụsiworo ọtụtụ ụbọchị, ọ gafere, ọbuna dika ihe nke ụwa ndị ọzọ; ma Kish chiri n'ọnọdụ ya.

18 Ma o wee ruo na Kish gafekwara, ma Lib chiri n'ọnọdụ ya.

19 Ma o wee ruo na Lìb mekwara ihe nke dị mma n'anya nke Onye-nwe. Ma n'ụbọchị nile nke Lìb e bibiri "agwọ-ọta-nye-nsi nile ahụ. Ya mere ha gabara n'ala nke dị na ndịa-ndịa, ichụ-nta ihe-oriri maka ndị nke ala ahụ, n'ihì na ala ahụ e jiri anumanụ nke oke-ọhịa mejuputa ya. Ma Lìb n'onwe ya buruzie nnukwu onye di-nta.

20 Ma ha wuru nnukwu obodo-ukwu n'akụkụ ala dị mkpafa, n'akụkụ ebe oke osimiri ahụ kewara ala ahụ.

21 Ma ha chekwara ala ahụ dị na ndịa-ndịa maka ọzara, iji nweta anụ a ga-achụ-nta. Ma elu ala ahụ nile n'elu-elụ ndị mmadụ bijuputara ya.

22 Ma ha na-arusi ọrụ ike karịa, ma ha zuru ma ree ma na-azu ahia otu na ibe ya, ka ha wee nweta uru.

23 Ma ha ruru ọrụ n'ụdị ntụ-igwe nile dị iche iche, ma ha mere ọla-edo, na ọla-ọcha, na "igwe, na ọla bras, na ụdị igwe nile dị iche iche; ma ha

gwuputara ya site n'ala ahụ; ya mere, ha gwuputalitere nnu-kwu mkpomkpo aja inweta ntụ-igwe, nke ọla-edo, na nke ọla-ocha, na nke igwe, na nke ọla-kọpa. Ma ha ruru ụdị ọmaricha oru nile di iche iche.

24 Ma ha nwere akwa silk nile, ma ọmaricha akwa linen gbakara agbakọ; ma ha ruru ụdị akwa nile di iche iche, ka ha wee yiwe onwe ha site n'igba-oto ha.

25 Ma ha mere ụdị ngwa-oru nile di iche iche iji kọọ ala, ma iji kọgharia ala na iji kọọ akuku, iji ghorọ mkpuru na iji bọ ahihia, na iji gbachasia akuku.

26 Ma ha mere ụdị ngwa-oru nile di iche iche ndi nke ha ji na-arụ oru anumanu ha nile.

27 Ma ha mere ụdị ngwa-ogu nile di iche iche nke agha. Ma ha ruru ụdị oru nile di iche iche nke aka-oru ha na-agu agu mmata karịa.

28 Ma enweghi mgbe a ga-enwe ndi a goziri agozi karia ha, na e mere ka ha mee nke-oma site n'aka nke Onye-nwe. Ma ha no n'ala nke a horo karia ala nile, n'hi na Onye-nwe ekwuwo ya.

29 Ma o wee ruo na Lib biri ndu otutu afo, ma muta umu-nwoke na umu-nwanyi; o mutakwara Hiatom.

30 Ma o wee ruo na Hiatom chiru n'onodu nke nna ya. Ma mgbe Hiatom chiworo iri afo abuo na ano, lee, a napuru ya ala-eze ahụ. Ma o jere-ozu otutu afo na ndokpu-nke-agma, e, obu-na ubochi ya nile nke foduru.

31 Ma o mutara Het, ma Het biri ndu n'ime ndokpu n'agma ubochi ya nile. Ma Het mutara Eron, Eron biri n'ime ndokpu n'agma ubochi ya nile; ma o mutara Amnigada, ma Amnigada bikwara n'ime ndokpu n'agma ubochi ya nile; ma o mutara Koriantom, ma Koriantom biri n'ime ndokpu n'agma ubochi ya nile; ma o mutara Kom.

32 Ma o wee ruo na Kom dokpuru otu okara nke ala-eze ahụ. Ma o chiru otu okara nke ala-eze ahụ iri afo ano na abuo; ma o gara ilu-agma megide eze ahụ, Amgid, ma ha luru agha n'ohere nke otutu afo, n'oge nke Kom nwetara ike karia Amgid, ma nweta ike karia n'ala-eze ahụ nke foduru.

33 Ma n'ubochi nile nke Kom a malitere inwe ndi-ori n'ala ahụ; ma ha webatara atumatu ochie nile ahụ, ma nye "inu-yi nile n'udi nke ndi mgbe ochie, ma choo kwa ozo ibibi ala-eze ahụ.

34 Ugbua Kom lusoro ha ugu nke ukwu; otu o sila di, o nweghi ike imeri ha.

ISI 11

Agha nile, nghotahie nile, na ajoomume wee chia ndu ndi Jared — Ndi-amuma wee buo-amuma mbi-bi kpam-kpam nke ndi Jared ma obughu na ha cheghariri — Ndi ala ahụ juru okwu nile nke ndi-amuma.

MA n'ubochi nile nke Kom

otutụ ndi-amụma biakwara, ma buo-amụma maka mbibi nke nnukwu ndi ahụ ma obughi na ha ga-echehari, ma tugharịkwute Onye-nwe, ma hapu igbu-mmadi ha nile na ajoo-omume.

2 Ma o wee ruo na ndi ahụ juru ndi-amụma ahụ, ma ha gbakwuru Kom maka nchekwa, n'ihi na ndi ahụ choro ibibi ha.

3 Ma ha buuru Kom amụma otutụ ihe; ma a goziri ya n'ubochi ya nile nke foduru.

4 Ma o biri ndu ruo n'ika-nka, ma mta Shiblom; ma Shiblom chiri n'onodu ya. Ma nwanne-nwoke nke Shiblom nupuru-isi megide ya, ma a malitere inwe nnukwu ilu-agma kariri-akari n'ala ahụ.

5 Ma o wee ruo na nwanne-nwoke nke Shiblom mere ka e gbuo ndi-amụma nile buru amụma maka mbibi nke ndi ahụ;

6 Ma e nwere nnukwu odachi n'ala ahụ, n'ihi na ha agbawo-ama na nnukwu obubu-onu ga-abiakwasị ala ahụ, na kwa biakwasị ndi ahụ, ma na a ga-enwe nnukwu mbibi n'etiti ha, udi nke na-aditubeghi mbu n'elu iru nke ala ahụ, ma na okpukpu ha ga-adị ka "mkpo-mkpo aja n'elu iru nke ala ahụ ma obughi na ha ga-echehari site n'ajoo-omume ha.

7 Ma ha aaghị nti n'olu nke Onye-nwe, n'ihi ntugwa ogo ha nile; ya mere, a malitere inwe ilu-agma nile na ndoro-ndoro nile n'ala ahụ nile, na kwa otutụ

unwu na ajoo-oria nile, nke mere na e nwere nnukwu mbibi, udi nke a na-amatabeghi mbu n'elu iru nke ala ahụ; ma ihe ndi a nile mezuru n'ubochi nile nke Shiblom.

8 Ma ndi ahụ malitere icheghari site n'ajoo-omume ha; ma oge nile obula ha mere otu a Onye-nwe meere ha "ebere.

9 Ma o wee ruo na e gburu Shiblom, ma a kpobatarar Set n'ime ndokpu n'agma, ma o biri n'ime ndokpu n'agma ubochi ya nile.

10 Ma o wee ruo na Aha, nwa ya nwoke, nwetara ala-eze ahụ; ma o chiri ndi ahụ ubochi ya nile. Ma o mere udi ajoo-omume nile di ichi ichi n'ubochi ya nile, site na nke a o kpatarar ikwafu nnukwu obara; ma ole na ole ka ubochi ya nile di.

11 Ma Item, ebe o bu onye-agburu nke Aha, nwetara ala-eze ahụ; ma o mekwara ihe nke di njo n'ubochi ya nile.

12 Ma o wee ruo na n'ubochi nile nke Item otutụ ndi-amụma biara, ma buokwara ndi ahụ amụma ozo; e, ha buru-amụma na Onye-nwe ga-eibi ha kpam kpam site n'iru nke uwa ma obughi na ha cheghariri site n'ajoo-omume ha nile.

13 Ma o wee ruo na ndi ahụ mesiri obi ha nile ike, ma ha achoghi "ina-nti n'okwu ha nile; ma ndi-amụma ahụ ruru uju ma site n'etiti ndi ahụ wezuga onwe ha.

14 Ma o wee ruo na Item kpere ikpe n'ajoo-omume ubochi ya

nile; ma ọ mụtara Moron. Ma o wee ruo na Moron chiri n'ono-du ya; ma Moron mere ihe nke di njo n'iru Onye-nwe.

15 Ma o wee ruo na "nnupu-isi malitere n'etiti ndi ahụ, n'ihini ntu-gwa nzuzo ahụ nke e wulitere iji nweta ike na uru; ma e nwere otu dike bilitere n'etiti ha n'ajoo-omume, ma nye Moron ilu-agma, n'ime nke o kwaturu otu okara nke ala-eze ahụ; ma o chikotara otu okara nke ala-eze ahụ otutu afo.

16 Ma o wee ruo na Moron kwaturu ya, ma nweta kwa ala-eze ahụ ozo.

17 Ma o wee ruo na e nwere otu dike ozo bilitere; ma o buuru onye agburu nke nwanne-nwoke nke Jared.

18 Ma o wee ruo na o kwaturu Moron ma nweta ala-eze ahụ, ya mere, Moron biri na ndokpu n'agma ubochi ya nile nke foduru; ma o mutara Korianto.

19 Ma o wee ruo na Korianto biri na ndokpu n'agma ubochi ya nile.

20 Ma n'ubochi nile nke Korianto e nwekwara otutu ndi-amuma biara, ma buo-amuma maka nnukwu na ihe nile ndi di itu-n'anya, ma kwusaa nchegharị nye ndi ahụ, ma, ma obughi na ha cheghariri, Onye-nwe Chineke ga-ekpe "ikpe megide ha ruo n'ibibi ha kpam-kpam;

21 Mana Onye-nwe ga-ezite ma-obu kpobata "ndi ozo inwere

ala ahụ, site n'ike ya n'udi ahụ nke o siri kpota ndi nna ha.

22 Ma ha juru okwu nile nke ndi-amuma, n'ihini otu nzuzo ha na ihe aru ojoo ha nile.

23 Ma o wee ruo na Korianto mutara "Ita, ma o nwuru, ebe o biworo n'ime ndokpu n'agma ubochi ya nile.

ISI 12

Onye-amuma Ita wee gbaa ndi ahụ ume ikwere na Chineke—Moronai wee kowagharia oru-ebu-be nile na ihe-itu-n'anya nile e mere site n'okwukwe—Okwukwe mere ka nwanne-nwoke nke Jared hu Kraist—Onye-nwe na-enye ndi mmadu adighi-ike ka ha wee di umeala—Nwanne-nwoke nke Jared bupuru ugwu Zirin site n'okwukwe—Okwukwe, olile-anya, na afo-oma di mkpa na nzoputa—Moronai huru Jisus iru na iru.

MA o wee ruo na ubochi nile nke Ita buuru n'ubochi nile nke Koriantamo; ma "Koriantamo buuru eze na-achi ala ahụ nile.

2 Ma "Ita buuru onye-amuma nke Onye-nwe; ya mere Ita putara n'ubochi nile nke Koriantamo, ma malite ibu-amuma nye ndi ahụ, n'ihini na e nweghi ike b'ikwusi ya n'ihini Muo nke Chineke nke diiri n'ime ya.

3 N'ihini na o "tiri mkpu site n'ututu, obuna ruo n'odida nke anyanwu, na-agba ndi mmadu ume ikwere na Chineke ruo n'icheghari ma obughi otu a

15a NGAN Nnupu-isi.
20a NGAN Kpee, Ikpe.
21a Ita 13:20–21.

23a Ita 1:6; 15:33–34.
12 1a Ita 13:13–31.
2a NGAN Ita.

b Jer. 20:9; Inos 1:26;
Alma 43:1.
3a OzOd. 112:5.

ga ^bebibi ha, na-agwa ha na site ^cn'okwukwe a na-emezu ihe nile—

4 Ya mere, onye ^obụla kwere na Chineke ga-enwe ike jiri obisike nwee ^aolile-anya maka ^uwa nke ka mma, e, ^obuna ^ono-dụ n'aka-nri nke Chineke, ^bu olile-anya nke na-abia site n'okwukwe, na-eme ^bndabere nye mkpuru-obi nile nke ^umu-mma-dụ, nke ga-eme ka ha kwusie ike ma guzogide, na-anogide ^cn'ezi ^oru nile oge nile, ebe a na-eduga ha ^ana-ito Chineke.

5 Ma o wee ruo na Ita buru amuma nnukwu na ihe ndi di ⁱtu-n'anya nye ndi ahụ, ndi nke ha na-ekwereghi, n'ih na ha ahughi ha.

6 Ma ugbua, ^umu, Moronai, ga-ekwu ihe ole na ole gbasara ihe ndi a; aga m ^egosị ^uwa na ^aokwukwe ^bu ihe ndi ^baturu anya ha ma ^aahughi ha anya; ya mere, ^aru-la-uka n'ih na unu ahughi, n'ih na unu enwetaghi aka ebe ruo mgbe a ^anwalesi-woro okwukwe unu.

7 N'ih na ^obu site n'okwukwe ka Kraist jiri gosi ndi nna anyi onwe ya, mgbe o siworo n'onwu bilie; ma o gosighi ha onwe ya ruo mgbe ha nweworo okwukwe na ya; ya mere, ^oga-aburiri na ^ufodu nwere okwukwe na ya; n'ih na o gosighi ^uwa onwe ya.

8 Kama n'ih okwukwe nke ndi mmadu o gosiwo ^uwa onwe ya, ma nye aha nke Nna otuto, ma kwado ^uzo nke a ga-esi na ya ndi ^ozo e wee nwere ike ^buru ndi nketa nke onyinye elu-igwe, ka ha wee nwee olile-anya maka ihe ndi ahụ nke ha na ahughegi anya.

9 Ya mere, unu nwekwara ike inwe olile-anya ma ^buru ndi nketa nke onyinye ahụ, ma ^oburu na unu ga-enwe okwukwe.

10 Lee ^obuuru site n'okwukwe ka a ^akporo ndi mgbe ochie n'udi usoro nsọ nke Chineke.

11 Ya mere, site n'okwukwe ka e nyere iwu nke Moses. Mana n'onyinye nke Okpara ya ka Chineke kwadoworo ^uzo nke ^akachasi mma karia; ma ^obu site n'okwukwe ka e mejuputa-woro ya.

12 N'ih na ^oburu na e nweghi ^aokwukwe n'etiti ^umu nke mmadu, Chineke enweghi ike ime ^boru-ebube ^obula n'etiti ha; ya mere, o gosighi onwe ya ruo mgbe ha nweworo okwukwe.

13 Lee ^obu okwukwe nke Alma na Amiulek ^bu ihe mere ^aulo-mkpoto ahụ jiri tugharia daa n'ala.

14 Lee, ^obuuru okwukwe nke Nifai na Lihai ^bu ihe kpataa ^amgbanwe ahụ jiri biakwasị ndi Leman, nke mere na e mere ha

3b Ita 11:12, 20-22.

c NGAN Okwukwe.

4a NGAN Olile-anya.

b Ndi-Hib 6:19.

c 1 Ndi-Ko 15:58.

d 3 Nif. 12:16.

6a Ndi-Hib 11:1.

b Ndi Rom 8:24-25.

c Alma 32:21.

d 3 Nif. 26:11;

OznQd. 105:19;

121:7-8.

10a Alma 13:3-4.

NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,

Okpukpo-oku.

11a 1 Ndi-Ko 12:31.

12a 2 Nif. 27:23;

Mosa. 8:18;

Moro. 7:37;

OznQd. 35:8-11.

b Mat. 13:58; Mqm 9:20.

13a Alma 14:26-29.

14a Hil. 5:50-52.

baptism jiri oku ma jiri ^bMuọ Nso.

15 Lee, o buuru okwukwe nke ^aAmon na umunne ya nwoke bu ihe ^bkpatara nnukwu oru-ebube di otu ahụ n'etiti ndi Leman.

16 E, ma obuna ndi ahụ nile nke ruru ^aoru-ebube nile ruru ha site ^bn'okwukwe obuna ndi ahụ nke biri tutu Kraist na kwa ndi nke biri mgbe o biasiworu.

17 Ma o buuru site n'okwukwe ka ndi-na-eso uzọ atọ ahụ jiri nweta ikwe nkwa na ha agaghị ^aedetụ onwu ire; ma ha enwetaghị ikwe-nkwa ahụ ruo mgbe ha gosiworo okwukwe.

18 Ma obughị ma o nwere mgbe onye obula meworo oru-ebube ruo mgbe ha gosiworo okwukwe; ya mere, ha buru-uzọ kwere n'Okpara nke Chineke.

19 Ma e nwere otutu ndi okwukwe ha siri ike karịa, obuna ^atutu Kraist abia, ndi a na-enweghị ike idebe site n'ime ^bakwa-mgbochi ahụ, kama ha jiri anya ha hụ ihe ndi nke ha jiworo anya nke okwukwe hụ, ma ha nwere obi-uto.

20 Ma lee, anyi ahụwo n'aku-kọ-ndekota nke a na otu n'ime ndi a buuru nwanne-nwoke nke Jared; n'ihị na otu a ka okwukwe ya diiri nnukwu n'ime Chineke, na mgbe Chineke weputara ^amkpisi-aka ya o nweghị

ike izonari ya nwanne-nwoke nke Jared, n'ihị okwu ya nke o gwawooro ya, bu okwu nke o nwetaworo site n'okwukwe.

21 Ma mgbe nwanne-nwoke nke Jared hụworo mkpisi-aka nke Onye-nwe, n'ihị ^aikwe-nkwa nke nwanne-nwoke nke Jared nwetaworo site n'okwukwe, Onye-nwe enweghị kwa ike ijichi ihe obula site n'ohu-hu-anyanya ya; ya mere o gosiri ya ihe nile, n'ihị na e nweghị kwa ike iga n'iru na-edebe ya na mputa nke ^bakwa-mgbochi ahụ.

22 Ma o bu site n'okwukwe ka ndi nna m nataworo ^aikwe-nkwa ahụ na ihe ndi a ga-abia-kwute umunne ha site n'aka ndi Jentailu; ya mere Onye-nwe enyewo m iwu-nso, e, obuna Jisus Kraist.

23 Ma asiri m ya: Onye-nwe, ndi Jentailu ga-akwa ihe ndi a emo, n'ihị ^aadighi-ike na-ide ihe anyi; n'ihị na Onye-nwe i mewo anyi dike n'okwu site n'okwukwe, mana i mebeghi anyi ^bdike n'ide ihe; n'ihị na i mewo ndi a nile ka ha nwe ike ikwu okwu hie nne, n'ihị Muọ Nso nke i nyeworo ha;

24 Ma i mewo anyi ka anyi nwe ike dee ihe nani ntakiri, n'ihị adichaghị mma nke aka anyi nile. Lee, i mebeghi anyi dike ^an'ide ihe dika nwanne-nwoke nke Jared, n'ihị na i mere

14b Hil. 5:45;

3 Nif. 9:20.

15a Alma 17:29-39.

^b NB dika a korọ n'ime Alma, isi nile nke 17-26.

16a NGAN Oru Ebube.

^b Ndi-Hib 11:7-40.

17a 3 Nif. 28:7;

Mom 8:10-12.

19a 2 Nif. 11:1-4;

Jekob 4:4-5;

Jarom 1:11;

Alma 25:15-16.

^b Ita 3:6.

NGAN Akwa Mgbochi.

20a Ita 3:4.

21a Ita 3:25-26.

^b Ita 3:20;

OznOd. 67:10-13.

22a Inos 1:13.

23a Mom 8:17; 9:33.

^b 2 Nif. 33:1.

24a NGAN Asusu.

ya na ihe ndị nke o dere buru ibu ọbuna dika i siri di, ruo na idota ndi mmadu igu ha.

25 I meputawo kwa okwu nile ka ha sie ike ma di ukwu, ọbuna nke mere na anyi enweghi ike ide ha; ya mere, mgbe anyi na-edede anyi na-ahụ adighi ike anyi, ma na-akpobighari-ukwu n'ih i otu anyi na-esi edebe mkpuru-okwu anyi nile, ma egwu na-atu m adighi-ama-ama ndi Jentaibu "ga-akwa okwu anyi nile emo.

26 Ma mgbe m kwuworo nke a, Onye-nwe gwara m okwu, na-asi: Ndi nzuzu na-"akwa-emo, mana ha ga-eru uju; ma amara m zuru-oke maka ndi di nwayo, ka ha ghara irite uru na adighi-ike unu;

27 Ma ọburu na ndi mmadu biakwute m aga m egosi ha "adighi-ike ha. Ana m^benye ndi mmadu adighi-ike ka ha wee di umeala, ma "amara m zuru oke maka ndi mmadu nile nke di "umeala n'iru m; n'ih na ọburu na ha di umeala n'iru m, ma nwee okwukwe na m, mgbe ahụ ka m ga-eme ihe ndi "na-adighi ike ka ha diri ike nye ha.

28 Lee, aga m egosi ndi Jentaibu adighi ike ha, ma aga m egosi ha na "okwukwe, olile-anya na afo-oma na-ewetara m—isi mmiri nke ezi-omume nile.

29 Ma mụ, Moronai, ebe m nūworo okwu ndi a nile, nwere nkasi-obi, ma si: O Onye-nwe, ka e mee ọchicho ezi-omume gi, n'ih na a matara m na i na-aruru umu nke mmadu oru dika okwukwe ha siri di;

30 N'ih na nwanne-nwoke nke Jared gwara ugwu Zirin ahụ, "Puo—ma e wepuru ya. Ma ọburu na o nweghi okwukwe, o garaghi apu; ya mere i na-aruru oru mgbe ndi mmadu nweworo okwukwe.

31 N'ih na otu a ka i siri gosiputa ndi-na-eso-uzo gi onwe gi; n'ih na mgbe ha nweworo "okwukwe, ma kwuo okwu n'aha gi, i gosiri ha onwe gi na nnukwu ike.

32 Ma e chetakwara m na i siri na i kwadowo ulo maka ndi mmadu, e, ọbuna n'etiti "ebe obibi nile nke Nna gi, n'ime nke mmadu ga-enweriri "olile-anya nke kachasi mma karia; ya mere mmadu ga-enwe olile-anya, ma-ọbu o gaghi anata ihe nketa n'ebe ahụ nke i kwadoworo.

33 Ma ozo, echetara m na i kwuwo na i "hūwo uwa n'anya, ọbuna ruo n'itogbo ndu gi maka uwa, ka i wee nwe ike iwelite kwa ya ozo ikwadoro umu nke mmadu ebe.

34 Ma ugbua a matara m na

25a 1 Ndi-Ko 2:14.

26a Ndi-Gal. 6:7.

27a Jekob 4:7.

b Opu. 4:11;

1 Ndi-Ko 1:27.

c NGAN Amara.

d Luk 18:10–14;

OznQd. 1:28.

NGAN Umeala, Idi Umeala.

e Luk 9:46–48; 2

Ndi-Ko 12:9.

28a 1 Ndi-Ko 13:1–13;

Moro. 7:39–47.

30a Mat. 17:20;

Jekob 4:6;

Hil. 10:6, 9.

NGAN Ike.

31a NGAN Okwukwe.

32a Jon 14:2;

Inos 1:27;

OznQd. 72:4; 98:18.

b NGAN Olile-anya.

33a Jon 3:16–17.

“ihunanya nke a nke i nweworo n’ebe umu nke mmadu no bu afoma; ya mere, ma obughi na ndi mmadu ga-enwe afoma ha enweghi ike iketa ebe ahụ nke i kwadoworo n’ebe obibi nile nke Nna gi.

35 Ya mere, amata m site n’ihe nke a nke i kwuworo, na oburu na ndi Jentailu enweghi afoma, n’ihi adighi ike anyi, na i ga-achoputa ha, ma wepu “onyinye-chi ha, e, obuna nke ahụ ha nataworo, ma nye ya ndi nke ga-enwe nke kariri-akari.

36 Ma o wee ruo na ekpere m ekpere nye Onye-nwe ka o wee nye ndi Jentailu “amara, ka ha wee nwee afoma.

37 Ma o wee ruo na Onye-nwe sirị m: Oburu na ha enweghi afoma odighi ihe o mere gi, i kwesiwo ntukwasị-obi; ya mere, a ga-eme ka uwe gi nile di “ocha. Ma n’ihi na i hụwo “adighi ike gi a ga-eme ka i sie ike, obuna ruo n’inodu ala n’ebe ahụ nke m kwadoworo n’ebe obibi nile nke Nna m.

38 Ma ugbua mụ, Moronai, na-asị ndi Jentailu nodu-nke-oma, e, na kwa nye umunne m ndi m huru-n’anya, ruo mgbe anyi ga-ezukọ n’iru “oche-ikpe nke Kraist, ebe mmadu nile ga-amata na “uwe m nile enweghi ntupo site n’obara unu.

39 Ma mgbe ahụ ka unu ga-amata na mụ “ahụwo Jisus, ma na o gwawo m okwu “iru na iru, ma na o gwara m n’obi umeala di mfe nghota, obuna dika mmadu na-agwa onye ozo n’asusu nke m, gbasara ihe ndi a.

40 Ma nani ole na ole ka m deworo, n’ihi adighi ike m n’ide ihe.

41 Ma ugbua, aga m atunyere unu uche ka unu “chọọ Jisus a nke ndi-amuma nile na ndi-oziri nile deworo maka ya, ka amara nke Chineke Nna, na kwa Onyenwe Jisus Kraist, na Mụo Nso, nke na “agba-ama maka ha, wee di ma nogide n’ime unu ruo mgbe nile. Amen.

ISI 13

Ita wee kwuo maka Jerusalem ohuru a ga ewu na Amerika site na mkpuru-afọ nke Josef—O wee buo-amuma, a chupu ya, wee dee akuko ndi Jared, ma buo amuma mbibi nke ndi Jared—Ilu-agma wee biri oku n’ala ahụ nile.

Ma ugbua mụ, Moronai, na-aga n’iru idecha akuko-ndekota m gbasara mbibi nke ndi ahụ nke m na-edede maka ha.

2 N’ihi na lee, ha juru okwu nile nke Ita; n’ihi na o gwara ha maka ihe nile n’ezi-okwu, site na mmalite nke mmadu;

34a Moro. 7:47.
NGAN Afoma;
Ihunanya.

35a Mat. 25:14–30.
NGAN Onyinye;
Talent.

36a NGAN Amara.

37a OzOd. 38:42;
88:74–75; 135:4–5.
b Ita 12:27.

38a NGAN Jisus
Kraist—Ikpe.
b Jekob 1:19.

39a NGAN Jisus Kraist—

I puta ihe nile nke
Kraist mgbe o nweta
siworori anu aru.
b Jen. 32:30;
Opu. 33:11.
41a OzOd. 88:63; 101:38.
b 3 Nif. 11:32.

ma na mgbe mmiri nile ahụ
 “laghachiworo azụ pụọ site
 n’elu ala nke a, ọ ghọrọ ala nke
 a ọhọrọ karịa ala ndị ọzọ nile,
 ala nke Onye-nwe ọhọrọ; ya
 mere Onye-nwe ga-achọ ka
 mmadụ nile ndị bi n’elu iru ya
^bjeere ya ozi;

3 Ma na ọ bụurū ebe nke
 “Jerusalem ọhūrū ahụ, nke ^bga-
 agbadata site n’elu-igwe, na ebe
 mgbaba dī nsọ nke Onye-nwe.

4 Lee, Ita hūrū ụbọchị nile
 nke Kraịst, ma o kwuru okwu
 gbasara otu “Jerusalem Ọhūrū
 n’ala nke a.

5 Ma o kwukwara gbasara
 ụlọ nke Israel, na “Jerusalem
 ahụ ebe nke ^bLihai ga-esite
 abia—mgbe a ga-ebibi ya a
 ga-ewulite kwa ya ọzọ, ‘obodo-
 ukwu dī nsọ nye Onye-nwe; ya
 mere, ọ gaghi enwe ike ibu
 Jerusalem ọhūrū n’ihi na ọ diwo
 rii n’oge mgbe ochie; ma a ga-
 ewulite kwa ya ọzọ ma bụrūzie
 obodo-ukwu dī nsọ nke Onye-
 nwe; ma a ga-ewu ya nye ụlọ
 nke Israel—

6 Ma na otu “Jerusalem Ọhūrū
 ka a ga-ewulite n’elu ala nke a,
 nye ndị nke fọdurū na mkpụ-
 rụ-afọ nke ^bJosef, maka ihe ndị
 nke e nweworo ‘udị ya.

7 N’ihi na dika Josef kpọtara

nna ya n’ime ala nke “Ijpt,
 ọbuna otu ahụ ọ nwurū n’ebe
 ahụ; ya mere, Onye-nwe kpọ-
 putara ndị nke fọdurū na mkpụ-
 rụ-afọ nke Josef site n’ala nke
 Jerusalem, ka o wee meere
 mkpūrū-afọ nke Josef ebere ka
 ha wee ghara ^bila-n’iyi, ọbuna
 dika o siri meere nna nke Josef
 ebere ka ọ ghara ila n’iyi.

8 Ya mere, ndị nke fọdurū
 n’ụlọ nke Josef a ga-ewulite ha
 n’elu “ala nke a; ma ọ ga-abū
 ala nke nketa ha; ma ha ga-
 ewulite obodo-ukwu dī nsọ nye
 Onye-nwe, dika Jerusalem nke
 ochie ahụ; ma a gaghi ^bagwakọ-
 takwa ha ọzọ, ruo mgbe ọgwū-
 gwū ahụ ga-abia mgbe ụwa
 ga-agafe.

9 Ma a ga-enwe “elu-igwe ọhū-
 rū na ụwa ọhūrū; ma ha ga-adī
 ka nke ochie ahụ ma ewezuga
 na nke ochie agafewo, ma ihe
 nile adiwo ọhūrū.

10 Ma mgbe ahụ ka Jerusalem
 Ọhūrū ga-abia; ma ngozi ga-
 adiri ndị ga-ebi n’ime ya, n’ihi
 na ọ bụ ha ka uwe ha nile dī
 “ocha site n’ọbara nke Nwa-atū-
 rū ahụ; ma ha bụ ndị ahụ a
 gunyere n’etiti mkpūrū-afọ nke
 Josef ndị nke fọdurū, ndị bụ nke
 ụlọ nke Israel.

11 Ma mgbe ahụ kwa ka

13 2a Jen. 7:11–24; 8:3.

b Ita 2:8.

3a 3 Nif. 20:22; 21:23–24.

NGAN Jerusalem

Ọhūrū.

b Mkp. 3:12; 21:2.

4a NGAN Zaijōn.

5a NGAN Jerusalem.

b 1 Nif. 1:18–20.

c Mkp. 21:10;

3 Nif. 20:29–36.

6a OznQd. 42:9;

45:66–67; 84:2–5;

Ndep. Ok 1:10.

b NGAN Josef, Nwa-

nwoke nke Jekōb.

c Alma 46:24.

NGAN Àkàrà.

7a Jen. 46:2–7; 47:6.

b 2 Nif. 3:5.

8a NGAN Ala e Kwere
 na Nkwa.

b Moro. 10:31.

9a 2 Pita 3:10–13;

Mkp. 21:1;

3 Nif. 26:3;

OznQd. 101:23–25.

10a Mkp. 7:14;

1 Nif. 12:10–11;

Alma 5:27.

Jerusalem nke ochie ahụ ga-abịa; na ndị nile bi n'ime ya, ngozi na-adịrị ha, n'ihị na a sawo ha n'ọbara nke Nwa-atụrụ ahụ; ma ha bu ndị ahụ e kpọsa-siri na "kpọkọta ha bata site n'akụkụ anọ nile nke ụwa, na site na ^bmba nile ndị di n'elu-elu, ma ha bu ndị nketa nke mmejuputa nke ogbugba-ndu ahụ nke Chineke mere ya na nna ha, ^cAbraham.

12 Ma mgbe ihe ndị a biara, ga-eweta na mmezu akwụkwọ-nsọ nke siri, e nwere ndị nke buurụ "ndị mbụ, ndị ga-abụ ndị ikpe-azụ, ma e nwere ndị buurụ ndị ikpe-azụ, ndị ga-abụ ndị mbụ.

13 Ma a choro m ide ihe karịa, ma e gbochiri m, mana nnukwu na itụ n'anya ka amuma nile nke Ita di; ma ha weere ya ka ihe na-adighi mkpa, ma chupụ ya; ma o zoro onwe ya n'ime ogba nke nkume n'ehihie, ma n'abalị o gapurū na-ele ihe nile nke ga-abiakwasị ndị ahụ.

14 Ma dika o na-ebi n'ime ogba nke nkume o mere akụkọ-ndekota nke a nke fodurū, na-ele mbibi nile nke biakwasiri ndị ahụ, n'abalị.

15 Ma o wee ruo na n'ime otu afọ ahụ n'ime nke a chupurū ya site n'etiti ndị ahụ a malitere inwe nnukwu ilu-agma n'etiti ndị ahụ, n'ihị na e nwere otutu ndị bilitere, ndị bu dike, ma choo ibibi Koriantamọ site n'atumatū nzuzo nile nke

ajọọ-omume ha, nke e kwuworo maka ya.

16 Ma ugbua Koriantamọ, ebe o gbaworo mbọ mmuta, n'onwe ya, na nka nile nke ilu-agma na aghughọ nile nke ụwa, ya mere o nyere ndị nke choro ibibi ya agha.

17 Mana o chegharighi, obu-ghi ma omaricha umu-nwoke ya na umu-nwanyị ha cheghariri; obu-ghi ma omaricha umu-nwoke na umu-nwanyị nke Koho ha cheghariri; obu-ghi ma omaricha umu-nwoke na umu-nwanyị nke Koriho ha cheghariri; ma na mkpirisi, odighi onye obula n'ime omaricha umu nwoke na umu-nwanyị n'elu iru nke ala ahụ nile nke cheghariri site na mmehie ha nile.

18 Ya mere, o wee ruo na n'ime afọ nke mbụ nke Ita biri n'ime ogba nke nkume, e nwere otutu ndị mmadu ndị e gburu site na mma-agma nke "ntugwa nzuzo nile ndị ahụ, na-aluso Koriantamọ ogo ka ha wee nweta ala-eze ahụ.

19 Ma o wee ruo na umu-nwoke nke Koriantamọ luru nnukwu ogo ma gbaa nnukwu obara.

20 Ma n'ime afọ nke abuo okwu nke Onye-nwe biaruru Ita, na o ga-eje ma buoro "Koriantamọ amuma na, obu-ru na o ga-echeghari, na ndi nile ya na ha bi, Onye-nwe ga-enye ya ala-eze ya ma debe ndi ahụ ndu—

11a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

b OznOd. 133:26-35.

c NGAN Ogbugba-ndu

nke Abraham.

12a Mak. 10:31;

1 Nif. 13:42;

Jekob 5:63;

OznOd. 90:9.

18a Ita 8:9-26.

20a Ita 12:1-2.

21 Ma ọ dighị otu ahụ a ga-ebi bi ha, na ndị nile ha na ya bi ma ọbụghị ya n'ọnwe ya. Ma ọ ga-adị ndụ nani ka o wee hụ mmejupụta nke amụma nile nke e kwuworo gbasara “ndị ọzọ na-anata ala ahụ maka ihe nketa ha; ma Koriantamọ kwesiri inata olili site n'aka ha; ma mkpụrụ-obi ọbụla a ga-ebibi ya ma ewezuga ^bKoriantamọ.

22 Ma o wee ruo na Koriantamọ echegharighi, ọbụghị ma ndị ya na ha bi ha cheghariri, ọbụghị ma ndị ahụ ha cheghariri; ma ilu-agma nile akwụsighi; ma ha choro igbu Ita, mana ọ gbapuru site n'iru ha ma zoo kwa ọzọ n'ime ọgba nke nkume ahụ.

23 Ma o wee ruo na Shared bilitere, ma o nyekwara Koriantamọ ilu-agma; ma o meriri ya, nke mere na n'afọ nke atọ o wetara ya n'ime ndokpu nke agha.

24 Ma umu-nwoke nke Koriantamọ, n'afọ nke anọ, meriri Shared, ma nweta kwa ala-eze ahụ ọzọ nye nna ha.

25 Ugbua a malitere inwe ilu-agma n'elu iru nke ala ahụ nile, nwoke ọbụla na ndị otu ya na-alụ maka ihe nke ọ choro.

26 Ma e nwere ndi-ori, ma na mkpirisi, ụdị ajọ-omume nile di iche iche n'elu iru nile nke ala ahụ.

27 Ma o wee ruo na Koriantamọ wesoro Shared iwe karịa, ma ọ gara imegide ya, ya na ndi-agma ya n'ilu-agma; ma ha zutere na nnukwu iwe, ma ha zutere na

ndagwurugwu nke Gilgal; ma ilu-agma ahụ diziri egwu karịa.

28 Ma o wee ruo na Shared luru ọgụ megide ya n'ohere nke ọbuchi atọ. Ma o wee ruo na Koriantamọ meriri ya, ma chuo ya oso ruo mgbe ọ biaruru n'ala di larii nke Heshlon.

29 Ma o wee ruo na Shared nyekwara ya ilu-agma ọzọ n'elu ala ahụ di larii, ma lee, o meriri Koriantamọ, ma chughachi ya azu ruo na ndagwurugwu nke Gilgal ahụ.

30 Ma Koriantamọ nyekwara Shared ilu-agma ọzọ n'ime ndagwurugwu nke Gilgal ahụ, n'ime nke o meriri Shared ma gbuo ya.

31 Ma Shared meruru Koriantamọ aru n'apata ukwu ya, nke mere na ọ gaghi kwa ilu-agma ọzọ n'ohere nke afọ abuo, n'ime oge nke ndi ahụ bi n'elu iru nke ala ahụ na akwafu ọbara ma odighi onye nwere ike ikwusi ha.

ISI 14

Ajọ-omume nke ndi ahụ wee weta ọbubu-onu n'ala ahụ — Koriantamọ wee gaa n'ilu-agma megide Giliad, emesia Lib, ma emesia Shiz — Ọbara na nnukwu-igbummadu wee juputa ala ahụ.

MA ugbua a malitere inwe nnukwu “ọbubu-onu n'ala ahụ n'ihia ajọ-omume nke ndi ahụ, n'ime nke, ọburu na mmadu ga-atogbo ngwa-oru ya ma-ọbu mma-

agha ya n'elu ebe ntukwasi-ihe ya, ma-qbū n'elu ebe nke ọ ga-ebebe ya, lee, n'echi ya, ọ gaghi achota ya, oke nnukwu ka qbū-bū-ọnu ahụ di n'ala ahụ.

2 Ya mere onye qbūla jidesiri aka ya abụọ ike n'ihe nke bu nke ya, ma ha achoghi igbazi ihe qbūghị ma ha choro igbazinye ihe; ma nwoke qbūla debere isimma agha ya n'aka nri ya, na nchekwa nke ihe-onwunwe ya na ndu nke ya na ndi nwunye ya na umu ya.

3 Ma ugbua, mgbe ohere nke afọ abuo gasiri, na mgbe Shared nwusiri, lee, e nwere nwanne-nwoke nke Shared biliri ma o nyere Koriantamo ilu-agma, n'ime nke Koriantamo meriri ya ma chuo ya oso ruo na ozara nke Ekish.

4 Ma o wee ruo na nwanne-nwoke nke Shared nyere ya ilu-agma n'ime ozara nke Ekish ahụ; ma ilu-agma ahụ diziri egwu karịa, ma otutu puku dara site na mma-agma.

5 Ma o wee ruo na Koriantamo gbara ha gburu-gburu ruo n'ozara ahụ; ma nwanne-nwoke nke Shared zoro-ije site n'ozara ahụ puo n'abalị ma gbuo otu akuku nke ndi-agma nke Koriantamo, mgbe ha nbugara mmanya oke.

6 Ma o biaruru n'ala nke Moron, ma debe onwe ya n'elu oche-eze nke Koriantamo.

7 Ma o wee ruo na Koriantamo biri n'ime ozara ahụ ya na ndi-agma ya n'ohere nke afọ abuo, n'ime nke o nwetara nnukwu ume o nyere ndi-agma ya.

8 Ugbua nwanne-nwoke nke

Shared, onye aha ya buuru Gilied, natakwarra nnukwu ume o nyere ndi-agma ya, n'ih ihe ntugwa nzuzo nile.

9 Ma o wee ruo na onye isinchi-aja ya gburu ya mgbe o noduru n'elu oche-eze ya.

10 Ma o wee ruo na otu onye nke ihe ntugwa nzuzo nile ahụ gburu ya n'uzo nzuzo nta, ma nwetara onwe ya ala-eze ahụ; ma aha ya buuru Lib; ma Lib buuru nwoke nke toro nnukwu ogologo, karịa onye qbūla ozo n'etiti ndi ahụ nile.

11 Ma o wee ruo na n'afọ nke mbu nke Lib, Koriantamo gbagotara rute n'ala nke Moron, ma nye Lib ilu-agma.

12 Ma o wee ruo na o lusoro Lib ogu, n'ime nke Lib kuru ya ihe n'aka nke mere na e meruru ya aru; otu o sila di, ndi-agma nke Koriantamo gara n'iru chuso Lib, nke mere na o gbagara na oke-ala nile di n'elu ikpere-mmiri ahụ.

13 Ma o wee ruo na Koriantamo churu ya oso; ma Lib nyere ya ilu-agma n'elu ikpere-mmiri ahụ.

14 Ma o wee ruo na Lib mekpara ndi-agma nke Koriantamo aru, nke mere na ha gbapukwara ozo gaa n'ozara nke Ekish ahụ.

15 Ma o wee ruo na Lib churu ya oso ruo mgbe o biaruru n'ala di larii nke Egosh. Ma Koriantamo akporowo ndi nile tinyere onwe ya mgbe o na-agbafere n'iru Lib n'akuku ala ahụ nke o gbagara.

16 Ma mgbe o biaruworo n'ala ahụ di larii nke Egosh o nyere

Lìb ìlù-agma, ma ọ kùgidere ya ihe ruo mgbe ọ nwurụ; otu o sila dī, nwanne-nwoke nke Lìb bīara megide Koriantamọ n'onodu ya, ma ìlù-agma ahụ dīziri egwu karịa, n'ime nke Koriantamọ gbapukwara ọzọ n'iru ndi-agma nke nwanne-nwoke nke Lìb.

17 Ugbua aha nke nwanne-nwoke nke Lìb buurū Shiz. Ma o wee ruo na Shiz churū Koriantamọ ọsọ, ma ọ kwaturu otutu obodo-ukwu, ma o gburu ma ndinyom ma umu-ntakiri, ma ọ gbara obodo-ukwu ndi ahụ oku.

18 Ma e nwere itu-egwu nke Shiz, n'akuku nile nke ala ahụ; e, iti-mkpu gazuru site n'akuku nile nke ala ahụ—Onye ga-enwe ike guzoro n'iru ndi-agma nke Shiz? Lee, ọ na-azachasi ala ahụ n'iru ya!

19 Ma o wee ruo na ndi ahụ malitere igbakota onu n'igwe ndi-agma nile, n'akuku iru nile nke ala ahụ.

20 Ma e kewara ha ekewa; ma otu akuku n'ime ha gbafere gkwuru ndi-agma nke Shiz, ma otu akuku n'ime ha gbafere gkwuru ndi-agma nke Koriantamọ.

21 Ma nnukwu na ino-odu ka ilu-agma ahụ diworo, ma ogologo ka onodu nke ikwafu-obara ahụ na nnukwu igbu-mmadu diworo, nke mere na iru nke ala ahụ nile juputara "n'aru nile nke ndi nwuru-anwu.

22 Ma n'ike na oso-osọ ka ilu-agma ahụ diiri nke mere na odighi onye foduru ga-eli ndi ahụ nwuru-anwu, ma ha zoghachiri ije site n'ikwafu obara ruo

n'ikwafu obara, na-ahapu aru nile ma nke ndikom, ma ndinyom, ma umu-ntakiri a wusa-siri n'elu iru nke ala ahụ, ka ha ghọọ ihe oriri nye "ikpuru nile nke anu-aru.

23 Ma isi ya gazuru n'elu iru nke ala ahụ, obuna n'elu iru nile nke ala ahụ; ya mere o sogburu ndi ahụ n'ehihie ma n'abali, n'ih i isi di n'ebe ahụ.

24 Otu o sila di, Shiz akwusi-ghi ichu Koriantamọ ọsọ; n'ih na ọ nuwo-iyi iboro onwe ya ubo n'aru Koriantamọ maka obara nke nwanne ya nwoke, nke e gbuwororiji, na okwu nke Onye-nwe nke biakwutere Ita na Koriantamọ agaghi ada site na mma-agma.

25 Ma otu a, anyi na-ahu na Onye-nwe letara ha n'uju nke iwe ya, ma ajoro-omume ha na ihe aru nile akwadoworiji uzo maka mbibi mgbe nile na-adigide ha.

26 Ma o wee ruo na Shiz chugara Koriantamọ ọsọ n'akuku owuwa-anyanwu, obuna ruo n'oke-ala di n'akuku ikperemmiri, ma n'ebe ahụ o nyere Shiz ilu-agma n'ohere nke ubochi ato.

27 Ma oke egwu ka mbibi nke di n'etiti ndi-agma nke Shiz diiri nke mere na ndi ahụ malitere itu egwu-mberede, ma malite igbafu n'iru ndi-agma nile nke Koriantamọ; ma ha gbagara n'ala nke Korihō, ma zachapu ndi nile bi n'ime ya n'iru ha, ndi nile nke na-ekweghi isoro ha.

28 Ma ha runyere ulo ikwuu

ha na ndagwurugwu nke Korìho; ma Koriantamò runyere ụlọ-ikwuu ya nile na ndagwurugwu nke Shaa. Ugbua ndagwurugwu nke Shaa ahụ ñiri nso n'ugwu Komno; ya mere, Koriantamò kpọkọtara ndị-agma ya nile ọnụ n'elu ugwu Komno ahụ, ma gbuoro ndị-agma nke Shiz opi iji kpobata ha n'ìlù-agma.

29 Ma o wee ruo na ha biarute-re, mana a chughachi-kwara ha ọzọ; ma ha biakwara nke ugboro abụọ, ma a chughachikwara ha ọzọ nke ugboro abụọ. Ma o wee ruo na ha bia-kwara ọzọ nke ugboro atọ, ma ìlù-agma ahụ ñiziri egwu karịa.

30 Ma o wee ruo na Shiz kuru Koriantamò ihe n'elu arụ nke mere na o nyere ya ọtutu mmeru-arụ miri-emi; ma Koriantamò, ebe ọ tufuoro ọbara ya, dara mba, ma e bupuru ya ñika a ga-asị na o nwuru anwụ.

31 Ugbua ntufu nke ndịkom, ndinyom na umu-ntakiri n'akuku abụọ nile ahụ buru oke ibu nke mere na Shiz nyere ndị nke ya iwu ka ha ghara ichu ndị-agma nile nke Koriantamò ọsọ; ya mere ha laghachiri n'ebe izu ike ha.

ISI 15

E gburu ọtutu nde ndi Jared n'ilu-agma—Shiz na Koriantamò wee kpọkọọ ndi ahụ nile n'ilu-ogu onwu—Muọ nke Onye-nwe kwusiri inonyere ha—E bibiri ndi mba Jared kpam-kpam—Nani Koriantamò foduru.

MA o wee ruo mgbe Koriantamò nwetara ọgwugwo nke mmeru-arụ ya nile, o malitere icheta “okwu nile nke Ita gwaworo ya.

2 Ọ hụrụ na e gbuworii site na mma-agma ihe ñika ndi nke ya nde abụọ, ma ọ malitere inwe mwute n'ime obi ya; e, e gbuworii ndikom dike nde abụọ, na kwa ndi nwunye ha na umu ha.

3 Ọ malitere icheghari site n'ihe-ọjọọ nke ha meworo; ọ malitere icheta okwu nile nke e kwuworo site n'ọnụ nke ndi-amuma nile, ma ọ hụrụ ha na e mezuru ha ruo otu a, mpekele ọbula; ma mkpuru-obi ya ruru uju ma ju ka a kasie ya obi.

4 Ma o wee ruo na o dere akwukwo-ozu nye Shiz, na-achọ ka o debe ndi ya ndu, ma ọ ga-enyepu ala-eze ahụ n'ihi ndu nile nke ndi ahụ.

5 Ma o wee ruo na mgbe Shiz nataworo akwukwo-ozu ya o dere akwukwo-ozu nye Koriantamò, si na ọburu na ọ ga-enyepu onwe ya, na ya gaeji mma-agma nke ya gbuo ya, na ya ga-edebe ndu nile nke ndi ahụ.

6 Ma o wee ruo na ndi ahụ echegharighi site n'ajoọ-omume ha; ma a kpasuru ndi nke Koriantamò iwe megide ndi nke Shiz; ma a kpasuru ndi nke Shiz iwe megide ndi nke Koriantamò; ya mere, ndi nke Shiz nyere ndi nke Koriantamò ìlù-agma.

7 Ma mgbe Koriantamò hụrụ na ya agala ida ọ gbapukwara ọzọ n'iru ndi nke Shiz.

8 Ma o wee ruo na o biaruru na mmiri nile nke Ripliankom, nke site na nsughari-asusu, bu buru ibu, ma-obu ikari ha nile; ya mere, mgbe ha biaruru mmiri nile ndi a ha runyere ulo-ikwu ha; ma Shiz runyekwara ulo-ikwu ya na nsu ha; ma ya mere n'echi ya, ha biara ilu-agma.

9 Ma o wee ruo na ha luru agha di egwu karia, n'ime nke e merukwara Koriantamo aru ozo, ma o dara mba site n'itufu obara.

10 Ma o wee ruo na ndi-agma nile nke Koriantamo kwagidere ndi-agma nile nke Shiz nke mere na ha meriri ha, ha mere ha ka ha gbafuo n'iru ha; ma ha gbalar n'ebe ndida-ndida, ma runye ulo-ikwu ha n'ebe nke a nakpo Ogat.

11 Ma o wee ruo na ndi-agma nke Koriantamo runyere ulo-ikwu ha nile n'akuku ugwu Rama; ma o buuru n'otu ugwu ahụ ebe nna m Momon "zolitere akuko-ndekota nile ahụ nye Onye-nwe, nke di nsu.

12 Ma o wee ruo na ha kpokotara ndi ahụ nile onu n'elu iru nile nke ala ahụ, ndi a na-egbu-beghi, ma ewezuga nani Ita.

13 Ma o wee ruo na Ita huru ihe nile nke ndi ahụ na-eme; ma o huru na ndi ahụ nke nonyere Koriantamo, a kpokotara ha onu ha na ndi-agma nke Koriantamo; ma ndi ahụ nke nonyere Shiz a kpokotara ha onu ha na ndi-agma nke Shiz.

14 Ya mere, ha no n'ohere nke afu anu na-akpokota ndi ahụ onu, ka ha wee nwe ike nwetacha

ndi nile nke no n'elu iru nke ala ahụ, na ka ha wee nwe ike nata ume nile nke kwere omume na ha nwere ike inata.

15 Ma o wee ruo mgbe a kpo-kotachaworo ha nile onu, onye obula na ndi-agma nke o choro, ha na ndi nwunye ha na umu ha—ma ndikom, ndinyom na umu-ntakiri e nyere ngwa-ogu nile nke agha ebe ha ji ihe-ize-mgbu nile, na "epekele-nchekwaobi nile, na epekele-mkpuchi-isi nile ma ebe e jikeworo ha n'udi nke ilu-agma—ha zopuru-ije otu megide ibe ya n'ilu-agma; ma ha luru ogu ubochi ahụ nile, ma odighi ndi meriri.

16 Ma o wee ruo mgbe o ruru abali ike gwuru ha, ma ha laghachiri n'ebe izu-ike ha nile; ma mgbe ha laghachiworo n'ebe izu-ike ha nile ha welitere ogologo iti-mkpu na ikwa akwa ariri maka ntufu nke ndi nke ha e gburu; ma nnukwu ka iti-mkpu ha nile diiri, ogologo-iti-mkpu na ikwa-akwa ariri ha nile, nke mere na ha tikara ikuku karia.

17 Ma o wee ruo na n'echi ya ha gakwara ozo n'ilu-agma, ma nnukwu na egwu ka ubochi ahụ diiri; otu o sila di, odighi ndi meriri, ma mgbe abali biakwara ozo ha jiri iti mkpu ha nile, iti ogologo mkpu ha nile, na iruju nile tika ikuku, n'ih i ntufu nke ndi nke ha e gburu.

18 Ma o wee ruo na Koriantamo degakwaara Shiz akwukwo-ozu ozo, na-achọ ka o ghara ibiakwa ozo n'ilu-agma, mana na ya

ga-ewere ala-eze ahụ, ma debe ndụ nile nke ndị ahụ.

19 Mana lee, Mụọ nke Onye-nwe akwụsiwo inonyere ha, ma "Setan nwere ike n'uju n'obi nile nke ndị ahụ; n'ihị na ha nyepụrụ onwe ha n'isi ike nile nke obi ha, na ikpu-isi nke echiche ha ka e wee bibie ha; ya mere ha ga kwara ilu agha ọzọ.

20 Ma o wee ruo na ha luru ọgụ ubochi ahụ nile, ma mgbe abali biara ha rahuru-ura n'elu mma-agma ha nile.

21 Ma n'echi ya ha luru ọgụ obuna ruo mgbe abali biara.

22 Ma mgbe abali biara ha "nubigara iwe oke dika mmanya, obuna dika nwoke nke nubigara mmara oke; ma ha rahukwara ọzọ n'elu mma-agma ha nile.

23 Ma n'echi ya ha luru ọgụ ọzọ; ma mgbe abali biara ha nile adaworiji site na mma-agma ewezuga nani iri ise na abuo nke ndi nke Koriantamo, na iri isii na iteghete nke ndi nke Shiz.

24 Ma o wee ruo na ha rahuru n'elu mma-agma ha nile n'abali ahụ, ma n'echi ya ha luru ọgụ ọzọ, ma ha doro ndoro-ndoro n'ike ha nile jiri mma-agma ha nile na ihe-ize-mgbọ ha nile, ubochi ahụ nile.

25 Ma mgbe abali biara e nwere iri ato na abuo nke ndi nke Shiz, na iri abuo na asaa nke ndi nke Koriantamo.

26 Ma o wee ruo na ha riri ihe ma rahụ ura, ma jikere maka onwu n'echi ya. Ma ha buru

ibu ma sie ike dika n'ume nke mmadu.

27 Ma o wee ruo na ha luru ọgụ n'ohere nke oge-awa ato, ma ha dara-mba site n'itufu obara.

28 Ma o wee ruo na mgbe ndikom nke Koriantamo nataworo ume nke ga-ezu ka ha nwee ike gaa ije, ha chorọ igbapu maka ndu ha; mana lee, Shiz biliri, na kwa ndi ya, ma o nuru-iyi n'iwe ya na ya ga-egbu Koriantamo maobu laa n'iyi site na mma-agma.

29 Ya mere, o churu ha oso, ma n'echi ya o chufere ha; ma ha jikwara mma-agma luo ọgụ ọzọ. Ma o wee ruo na mgbe ha "nile daworo site na mma-agma, ma obughi nani Koriantamo na Shiz, lee Shiz adaworiji mba site n'itufu obara.

30 Ma o wee ruo na mgbe Koriantamo dabereworo n'elu mma-agma ya, ka o wee zuru nwantinti ike, o bepuru isi nke Shiz.

31 Ma o wee ruo na mgbe o bepuro isi nke Shiz, na Shiz bilitere n'aka ya abuo ma daa; ma mgbe o gbaworo lika-lika maka ikute ume, o nwuru.

32 Ma o wee ruo na "Koriantamo dara n'ala, ma dizie ka a ga-asị na o nweghi ndu.

33 Ma Onye-nwe gwara Ita okwu, ma si ya: Gaa. Ma o gara n'iru, ma hu na okwu nile nke Onye-nwe e mezuwo ha nile; ma o dechara "akuko-ndekota ya; (ma otu uzọ n'ime otu nari edebeghi m ya) ma o zoro ha n'udi nke ndi Limhai chotara ha.

19a NGAN Ekwensu.

22a Moro. 9:23.

29a Ita 13:20–21.

32a Omnai 1:20–22.

33a Mosa. 8:9;

Alma 37:21–31;

Ita 1:1–5.

34 Ugbua okwu ndi ikpe-azu nke “Ita dere bu ndi a: Ma Onye-nwe o choro ka e nwogharịa m, ma-obu ka m taa ahuhu dika ochichọ nke Onye-nwe

n’anu-aru siri di, odighi ihe o mere, ma oburu na o ga-eme ka a zoputa m n’ala-eze nke Chineke. Amen.

AKWUKWO NKE MORONAI

ISI 1

Moronai wee dee maka irite uru nke ndi Leman—Ndi Nifai ndi nke na-ajughị Kraist e gburu ha. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

UGBUA mu, “Moronai, mgbe m biachaworo na ngwucha ide na nke-nke nke nkwasị nke ndi nke Jared, echere m ri na-agaghị m ede kwa ozọ, mana anwubeghi m; ma anaghị m eme onwe m ka ndi Leman mata m eleghi anya ha ga-egbu m.

2 N’ihi na lee, “ilu-agma ha nile di egwu n’etiti onwe ha; ma n’ihi ikpo-asị ha, ha gburu onye Nifai obula nke na-agaghị agonari Kraist ahụ.

3 Ma mu, Moronai, agaghị “agonari Kraist ahụ; ya mere, ana m akpagharị ebe obula m nwere ike maka nchekwa nke ndu nke onwe m.

4 Ya mere, ana m ede ihe ole na ole ndi ozọ, megidere ihe nke m cheworori; n’ihi na echewo m

rii ka m ghara ide kwa ozọ; mana ana m ede ihe ole na ole ndi ozọ, na mgbe ufodu ha ga-abara umunne m nwoke ndi Leman uru, n’ubochi di n’iru, dika ochichọ nke Onye-nwe siri di.

ISI 2

Jisus nyere ndi na-eso-uzo iri na abuo nke ndi Nifai ike inyefe onyinye nke Muo Nso. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

Okwu nile nke Kraist, nke o gwara “ndi-na-eso-uzo ya, iri na abuo ndi nke o horeworo, dika o bikwasiri aka ya abuo n’isi ha—

2 Ma o kporo ha aha, na-asị: Unu ga-akpoku Nna n’aha m, n’ekpere siri ike; ma mgbe unu meworo nke a unu ga-enwe “ike nke ga-eme na onye obula unu ga-ebikwasị ^aaka unu n’isi ya, ^cunu ga-enye ya Muo Nso; ma n’aha m ka unu ga-enye ya, n’ihi na otu a ka ndi-ozu m na-eme.

3 Ugbua Kraist gwara ha okwu

34a Ita 12:2.

[MORONAI]

1 1a NGAN Moronai
Nwa-nwoke nke
Momon.

2a 1 Nif. 12:20–23.

b Alma 45:14.

3a Mat. 10:32–33;
3 Nif. 29:5.

2 1a 3 Nif. 13:25.

2a NGAN Ike.

b NGAN Ibikwasị Aka
nile n’Elu.

c 3 Nif. 18:37.

nile ndị a n'oge ọ pụtara ihe nke mbụ; ma igwe-mmadu ahụ anughị ya, mana ndị-na-eso-uzọ ya ahụ nūrụ ya; ma ka ha ra bụ ndị nile ha "bikwasiri aka n'isi, Mụọ Nsọ ahụ dakwasiri ha.

ISI 3

Ndị okenye wee chie ndị nchụ-aja na ndị nkuzi echichi site n'ibikwasị-aka n'isi. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

ỤDỊ nke ndị na-eso-uzọ ya ahụ, ndị a kpọrọ "ndị okenye nke nzuko-nsọ ahụ, siri ^bchie ndị nchụ-aja na ndị nkuzi echichi — 2 Mgbe ha kpeworo ekpere nye Nna n'aha nke Kraist, ha bikwasiri ha aka n'isi, ma si:

3 N'aha nke Jisus Kraist ana m echị gi echichi ibụ onye nchụ-aja (ma-ọbụ ọbụrụ na ọ bụ onyenkuzi, ana m echị gi echichi ibụ onyenkuzi) ikwusa ncheghari na "nsachapụ nke mmehie nile site na Jisus Kraist, site na nna-gide nke okwukwe n'aha ya ruo n'ogwugwu. Amen.

4 Ma n'ụdị a ka ha siri ^achie ndị nchụ-aja nile na ndị nkuzi nile echichi, dika ^bonyinye nile na ọkpukpọ nile nke Chineke kpọrọ ndị mmadu siri di; ma ha chiri ha site ^cn'ike nke Mụọ Nsọ, nke di n'ime ha.

ISI 4

Otu ndị okenye na ndị nchụ-aja na-esi enye achicha oriri-nsọ a kwara ya. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

"ỤDỊ ^bndị okenye ha na ndị nchụ-aja na-esi enye ndị nzuko-nsọ ahụ anụ-arụ na ọbara nke Kraist; ma ha ^cnyere ya dika iwu-nsọ nile nke Kraist siri di; ya mere anyị matara na ụdị ahụ bụ ezi-okwu; ma okenye ma-ọbụ onye nchụ-aja nyere ya —

2 Ma ha gburu ikpere n'ala ha na ndị nzuko-nsọ ahụ, ma kpee ekpere nye Nna n'aha nke Kraist, na-asị:

3 O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, anyị na-ariọ gi n'aha nke Ọkpara gi, Jisus Kraist, ka i gozie ma doo "achicha nke a nsọ nye mkpuru obi nile nke ndị nile ga-eketa oke na ya; ka ha wee rie na ^bncheta nke arụ nke Ọkpara gi, na gbaara gi aka-ebe, O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, na ha nọ na njikere iwekwasi onwe ha ^caha nke Ọkpara gi, ma na-echeta ya oge nile, ma na-edebe iwu-nsọ ya nile nke o nyeworo ha, ka ha wee na-enwe ^dMụọ ya oge nile inonyere ha. Amen.

3a Qlndoz. 19:6.

3 1a Alma 6:1.

NGAN Okenye.

b NGAN Chie Echichi, Echichi.

3a NGAN Nsachapụ nke Mmehie nile.

4a Oznd. 18:32; 20:60.

b NGAN Onyinye.

c 1 Nif. 13:37;

Moro. 6:9.

4 1a 3 Nif. 18:1–7.

b NGAN Okenye.

c Oznd. 20:76–77.

3a NGAN Oriri-nsọ.

b Luk 22:19;

1 Ndị-Kọ 11:23–24;

3 Nif. 18:7.

c NGAN Jisus Kraist— Iwekwasi onwe anyi aha Jisus Kraist.

d NGAN Mụọ Nsọ.

ISI 5

Uzọ nke ana-esi enye mmanya nke oriri-nsọ a kọwara ya. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a mụsiri Kraịst.

“Udi nke ana-esi enye mmanya ahụ—Lee, ha weere iko ahụ, na si:

2 O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, anyị na-ariọ gi, n’aha nke Okpara gi, Jisus Kraịst, ka i gọzie ma doo “mmanya nke a nsọ nye mkpuru obi nile nke ndi nile ga-añu site na ya, ka ha wee mee ya na ^bncheta nke obara nke Okpara gi, nke a kwafuru n’ihi ha; ka ha wee gbaara gi aka-ebe, O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, na ha na-echeta ya oge nile, ka ha wee nwe Mụọ ya inonyere ha. Amen.

ISI 6

Ndi nke cheghariri a na-eme ha baptism ma mere ha enyi—Ndi nzuko-nsọ nke cheghariri a na-agbaghara ha—Nzuko nile a na eduzi ya site n’ike nke Mụọ Nsọ. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a mụsiri Kraịst.

MA ugbua ana m ekwu gbasara “baptism. Lee, ndi okenye, ndi nchu-aja, na ndi nkuzi e mere ha baptism; ma emeghi

ha baptism ma obughi na ha weputara mkpuru gosiri na ha ^btozuru-oke inata ya.

2 Obughi ma ha nabatara onye obula ime baptism ma obughi na ha jiri “obi tiwara etiwa na mụọ nke ncheghari biarute, ma gbaa ama n’iru nzuko-nsọ ahụ na ha cheghariri n’ezi-okwu site na mmehie ha nile.

3 Ma odighi ndi anabatara ime baptism ma obughi ma ha “wekwasiri onwe ha aha nke Kraịst, na-enwe mkpebi ijere ya ozi ruo ogwugwu.

4 Ma mgbe a nabatasiworo ha na baptism, ma e mere ha ma “sachaa ha site n’ike nke Mụọ Nsọ, a gunyere ha n’etiti ndi nke nzuko-nsọ nke Kraịst ahụ; ma e ^bdere aha ha, ka e wee cheta ha ma zuo ha site n’okwu oma nke Chineke, idebe ha n’ezi uzọ ahụ, ma nyere ha aka “iche-nche esepughi aka n’ekpere, “na-adabere na nani n’ikwesi-ugwo oru nke Kraịst, onye buuru “onyembu-wetara na onye mmecha nke okwukwe ha.

5 Ma “nzuko-nsọ ahụ gbakotara onu ^bugboro-ugboro, “ibu onu na ikpe ekpere, na ikwurita okwu otu onye na ibe ya gbasara odimma nke mkpuru-obi ha nile.

6 Ma ha gbakotara onu ugboro-ugboro iketa-oke n’achicha

5 1a 3 Nif. 18:8–11;
OznQd. 20:78–79.

2a OznQd. 27:2–4.

NGAN Oriri-nsọ.

b Luk 22:19–20; 1

Ndi-Ko 11:25.

6 1a NGAN Baptism, Mee Baptism.

b NGAN Itozu-oke,
Ntozu-oke.

2a NGAN Obi Tiwara
Etiwa.

3a NGAN Jisus Kraịst—
Iwekwasi onwe anyi
aha Jisus Kraịst.

4a NGAN Enweghi
Ntupo.

b OznQd. 20:82.

c Alma 34:39;

3 Nif. 18:15–18.

d 2 Nif. 31:19;

OznQd. 3:20.

e Ndi-Hib 12:2.

5a NGAN Nzuko nke
Jisus Kraịst.

b 3 Nif. 18:22;

4 Ne. 1:12;

OznQd. 88:76.

c NGAN Ibu-onu,
Obubu-onu.

na mmanya, na ncheta nke Onye-nwe Jisus.

7 Ma ha siri ike n'iru na e nwe-ghi "ajọọ-omume n'etiti ha; ma onye ọbụla nke a chọputara na eme ihe ọjọọ, na ^bndị aka-ebe mmadụ atọ nke nzuko-nsọ ahụ mara ha ikpe n'iru 'ndị okenye ahụ, ma ọburu na ha echegharighi, ma ha ^dekwuputaghị, ^eehichapuru aha ha, ma agunyeghi ha n'etiti ndị nke Kraist.

8 Ma "ugboro ole ọbụla nke ha cheghariri ma chọọ mgbaghara mmehie, jiri ezigbote ebum-n'obi, a ^bgbaghaara ha.

9 Ma ọgbakọ ha nile ka nzuko-nsọ ahụ "duziri n'ụdị nke iru-oru nile nke Mụọ, na site n'ike nke ^bMụọ Nsọ; n'ihia na dika ike nke Mụọ Nsọ duru ha n'ihe nke ha ga-ekwusa, ma-ọbụ igba-ume, ma-ọbụ ikpe ekpere, ma-ọbụ irio, ma-ọbụ ibu-abu, ọbuna otu ahụ e mere ya.

ISI 7

E nyere ọkpukpo-oku iba n'ime ezumike nke Onye-nwe — Jiri ezigbo ebum-n'obi kpee ekpere — Mụọ nke Kraist na-enyere ndị mmadụ aka imata ihe-oma site n'ihe ọjọọ — Setan na eduba ndị mmadụ n'igonnari Kraist ma na-eme ihe ọjọọ — Ndi-amuma nile na-egosiputa ọbibia nke Kraist — Site n'okwukwe a

na-arụ ọrụ-ebube nile ma ndị mụọ-ozu na akuzi ihe — Ndi mmadụ kwesiri ile-anya ndụ ebighi-ebi ma rapara n'afọ-oma. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

MA ugbua mụ, Moronai, na-edede ihe ole na ole n'okwu nile nke nna m Mọmọn, ndi nke o kwuru gbasara "okwukwe, olile-anya, na afọ-oma; n'ihia na n'udi a ka o siri gwa ndi ahụ okwu, dika o na akuziri ha ihe n'ulo-nzuko nke ha wuoro maka ebe ife ofufe.

2 Ma ugbua mụ, Mọmọn, na-agwa unu okwu umunne m nwoke m huru-n'anya; ma o bu site n'amara nke Chineke Nna, na Onye-nwe anyi Jisus Kraist, na ochicho ya di nsọ, n'ihia onyinye nke "okpukpo o kporo m, ka e nyere m ohere igwa unu okwu n'oge nke a.

3 Ya mere, aga m agwa unu ndi bu nke nzuko-nsọ ahụ okwu, ndi bu ndi na-eso Kraist n'udo, na ndi nwetaworo olile-anya zuru ezu site na nke unu ga-enwe ike iba "n'izu-ike nke Onye-nwe, site n'oge nke a gaa n'iru ruo mgbe unu na ya ga-ezu-ike n'elu-igwe.

4 Ma ugbua umunne m nwoke, ana m ekpebi ihe ndi a maka unu n'ihia "iga ije udo unu na umu nke mmadụ.

5 N'ihia na echetara m okwu

7a OznQd. 20:54.

b OznQd. 42:80-81.

NGAN Aka-ebe.

c Alma 6:1.

NGAN Okenye.

d NGAN Kwuputa,

Nkwuputa.

e Opu. 32:33;

OznQd. 20:83.

NGAN Chupu n'Otu.

8a Mosa. 26:30-31.

b NGAN Gbaghara.

9a OznQd. 20:45; 46:2.

b NGAN Mụọ Nsọ.

7 1a 1 Ndi-Ko 13:1-13;

Ita 12:3-22, 27-37;

Moro. 8:14; 10:20-23.

2a NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,

Okpukpo-oku.

3a NGAN Izu-ike.

4a 1 Jon 2:6;

OznQd. 19:23.

nke Chineke nke siri site n'oru ha nile unu "ga-amata ha; n'ihu na oburu na oru ha nile di mma, mgbe ahụ ha di kwa mma.

6 N'ihu na lee, Chineke ekwuwo onye di "njo enweghi ike ime ihe ahụ nke di mma; n'ihu na oburu na o nye onyinye, ma-obu ^bkpee ekpere nye Chineke, ma obughi na o ga-eji ezigbo ebum-n'obi mee ya odighi uru o ga-abara ya.

7 N'ihu na lee, agaghi agunyere ya ihe ahụ n'ezì-omume.

8 N'ihu na lee, oburu na onye di "njo na-enye onyinye, o neme ya ^bna-enweghi mmasi; ya mere a na-agunyere ya ihe ahụ dika o dotara onyinye ahụ; ya mere a na-agu ya onye ojoo n'iru Chineke.

9 Ma otu ahụ kwa a na-aguru ya mmadu ihe ojoo, ma oburu na o ga-ekpe ekpere ma o jighi "ezigbo ebum-n'obi; e, odighi uru o ga-abara ya, n'ihu na Chineke anaghi anabata onye obula di otu ahụ.

10 Ya mere, onye di njo enweghi ike ime ihe ahụ nke di mma; obughi ma o ga-enye onyinye di mma.

11 N'ihu na lee, "isi mmiri di ilu enweghi ike igbaputa mmiri di mma; obughi ma isi mmiri di mma o nwere ike igbaputa mmiri di ilu; ya mere, onye bu nwa-oru nke ekwensu enweghi

ike iso Kraist; ma oburu na o ^bsoro Kraist o nweghi ike ibu nwa-oru nke ekwensu.

12 Ya mere, ihe nile nke di "mma na-esi n'aka Chineke wee bia; ma ihe ahụ nke di ^bnjo na-esi n'aka ekwensu wee bia; n'ihu na ekwensu bu onye-iro nke Chineke, ma na-alu ogo megide ya esepughi-aka, ma na-akpo oku ma na-eto akpiri ime "mmehie, na ime ihe ahụ nke di njo esepughi-aka.

13 Mana lee, ihe ahụ nke bu nke Chineke na-akpo-oku ma na-eto-akpiri ime ihe oma esepughi-aka; ya mere, ihe nile nke na-akpo-oku ma "na-eto-akpiri ime ihe oma, na ihu Chineke n'anya, na ijere ya ozi, muo nke Chineke ^bkwalitere ya.

14 Ya mere, kpachapụ-anya, umunne m nwoke m huru-n'anya, ka unu ghara ikpe-ikpe ihe ahụ nke di "njo ibu nke Chineke, ma-obu ihe ahụ nke di mma na nke Chineke ibu nke ekwensu.

15 N'ihu na lee, umunne m nwoke, e nyere ya unu "ikpe ikpe, ka unu wee mata ihe oma site n'ihe ojoo; ma uzọ esi ekpe ikpe di mfe nghota, ka unu wee jiri omuma-ihe zuru-oke mata, dika ihè-nke-ehihie siri di site n'abalì-nke-ochichiri.

16 N'ihu na lee, "Muo nke

5a 3 Nif. 14:15-20.

6a Mat. 7:15-18.

b Alma 34:28.

NGAN Ekpere.

8a Ilu 15:8.

b OznQd. 64:34.

9a James 1:6-7; 5:16;

Moro. 10:4.

11a James 3:11-12.

b Mat. 6:24;

2 Nif. 31:10-13;

OznQd. 56:2.

12a James 1:17; 1

Jon 4:1-2;

Ita 4:12.

b Alma 5:39-42.

c Hil. 6:30.

NGAN Mmehie.

13a 2 Nif. 33:4; Ita 8:26.

b NGAN Kwalite Muo,
Nkwalite nke Muo.

14a Aisa. 5:20;

2 Nif. 15:20.

15a NGAN Igosiputa Ihe
Di Iche, Onyinye nke.

16a NGAN Ime Muo; Ihè,
Ihè nke Kraist.

Kraist ka e nyere mmadụ nile, ka ha wee ^bmata ihe ọma site n'ihe ọjọọ; ya mere, ana m ego-si unu ụzọ a na-esi ekpe ikpe; n'ihi na ihe ọbụla nke na-akpọ-okụ ime ihe ọma, na-eme ka mmadụ kwenye na Kraist, ezitara ya site n'ike na onyinye nke Kraist; ya mere unu ga-eji ọmụma-ihe zuru-oke mata na ọ bụ nke Chineke.

17 Mana ihe ọbụla nke na-eme ka mmadụ kwenye ime "ihe ọjọọ, ma ghara ikwera na Kraist, ma gọnarị ya, ma ghara ijere Chineke ozi, mgbe ahụ unu ga-eji ọmụma-ihe zuru-oke mata na ọ bụ nke ekwensu; n'ihi na n'ụdị a ka ekwensu na-esi arụ ọrụ, n'ihi na ọ naghị eme ka mmadụ kwenye ime ihe ọma, e-e, ọdighi ma ọli; ọbughị ma ndị ọmụ-ozu ya ha ga-eme otu ahụ; ọbughị ma ndị na-etinye onwe ha n'okpuru ya ha ga-eme otu ahụ.

18 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke, ebe unu na-hụ na unu mata-ra ihe ahụ site na nke unu ga-esi kpee ikpe, bụ ihe nke bụ "ihe nke Kraist, hụ na unu ekpeghe ikpe nke na ezighi-ezi; n'ihi na otu ^bikpe-ikpe ahụ nke unu ji na-ekpe ka a ga-eji kwa kpee unu.

19 Ya mere, ana m ariọ unu, ụmụnne m nwoke, ka unu wee chọsie-ike "n'ihe nke Kraist ka unu wee mata ihe ọma site n'ihe ọjọọ; ma ọbụrụ na unu ga-ejide-

si ihe ọma ọbụla ike, ma ghara ikwuto ya, unu ga-aburiri ^bnwa nke Kraist.

20 Ma ugbua, ụmụnne m nwoke, olee otu o siri kwe omume na unu nwere ike ijidesi ihe ọma ọbụla ike?

21 Ma ugbua abia m n'okwu kwe ahụ, nke m sirị na m ga-ekwu maka ya; ma aga m agwa unu ụzọ nke unu ga-esi jidesie ihe ọma ọbụla ike.

22 N'ihi na lee, Chineke ebe ọ "mazuru ihe nile, ebe ọ nọ site na mgbe nile na-adigide ruo na mgbe nile na-adigide, lee, o zipuru ^bndi ọmụ-ozu ike ọzọ nke mmadụ, ime ka ọ pụta-ihe gbasara ọbibi nke Kraist; ma n'ime Kraist ka ihe ọma nile ga-esi wee bịa.

23 Ma Chineke kwuputakwara nye ndi-amụma, site n'ọnụ nke onwe ya, na Kraist ga-abia.

24 Ma lee, e nwere ọtutu ụzọ o gosiputara ihe nile nye ọmụ nke mmadụ, ndi nke diiri mma; ma ihe nile nke di mma na-esi na Kraist wee bịa; ma odighi otu a ndi mmadụ "dara ada, ma e nweghi ihe ọma ọbụla nwere ike ibiakwute ha.

25 Ya mere, site na nkwusa ozi nke "ndi ọmụ-ozu, na site n'okwu ọbụla nke ga-esi n'ọnụ nke Chineke pụta, ndi mmadụ malitere igosi okwukwe n'ime Kraist; ma otu a site n'okwu-

16b Jen. 3:5;
2 Nif. 2:5, 18, 26;
Mosa. 16:3;
Alma 29:5;
Hil. 14:31.
17a NGAN Mmehie.
18a Mosa. 16:9;
OznQd. 50:24; 88:7-13.

NGAN Ìhè, Ìhè nke
Kraist.
b NAJS, Mat. 7:1-2;
Luk 6:37; Jon 7:24.
19a OznQd. 84:45-46.
b Mosa. 15:10-12; 27:25.
NGAN Ụmụ Ndịkom
na Ụmụ Ndịnyom

nke Chineke.
22a NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
b Moses 5:58.
NGAN Ọmụ-ozu nile.
24a 2 Nif. 2:5.
25a Alma 12:28-30.

kwe, ha jidesiri ihe oma obula ike; ma otu a ka o diiri ruo obibia nke Kraist.

26 Ma mgbe o biasiwo a zoputakwara ndi mmadu site n'okwukwe n'aha ya; ma site n'okwukwe, ha ghoro umu ndi nwoke nke Chineke. Ma dika o bu ezi-okwu na Kraist na-adu ndu o gwara ndi nna anyi okwu ndi a nile, na-asị: "The obula unu ga-ariọ Nna n'aha m, nke di mma, n'okwukwe kwere na unu ga-anata, lee, a ga-emere unu ya.

27 Ya mere, umunne m nwoke m huru n'anya, "oru-ebube nile ha akwusiwo n'ih i na Kraist arigorowo n'elu-igwe, ma o noduwo n'aka nri nke Chineke, na inata site n'aka Nna ihe nile ruru ya nke ebere nke o nwere n'aru umu nke mmadu?

28 N'ih i na o zawo nsotu nile nke iwu ahụ, ma o na-akporo ndi nile nke nwere okwukwe na ya; ma ndi nke nwere okwukwe na ya "ga-arapara n'ihe oma obula; ya mere o na-ekwuchita ihe gbasara umu nke mmadu; ma o na-ebi ebighi-ebi n'elu-igwe nile.

29 Ma n'ih i o mewe nke a, umunne m nwoke m huru n'anya, oru-ebube nile ha akwusiwo? Lee asi m unu, e-e, obughi ma ndi muo-oz i ha akwusiwo ikuziri umu nke mmadu ihe.

30 N'ih i na lee, ha no n'okpuru ya, ikuzi dika okwu nke iwu-nsọ ya siri di, na-egos i ha onwe

ha bu ndi nwere okwukwe siri ike na echiche kwusiri ike n'udi nile nke udi iyi Chineke.

31 Ma okwa-oru nke ije-oz i ha bu ikpota ndi mmadu na nche-ghari, na imejuputa na iru oru nke ogbugba-ndu nile nke Nna, nke o meworo nye umu nke mmadu, idozi uz o n'etiti umu nke mmadu, site n'ikwuputa okwu nke Kraist nye ndi a hoputara dika ngwa-oru nke Onye-nwe, ka ha wee gbaa ama maka ya.

32 Ma site n'ime otu ahụ, Onye-nwe Chineke na akwado uz o nke ga-eme ka ndi mmadu ndi nke foduru wee nwee "okwukwe na Kraist, ka Muo Nso wee nwee onodu n'obi ha nile, dika ike nke di n'ime ya siri di; ma n'udi a ka Nna si na-eweta na mmezu, ogbugba-ndu nile ahụ nke o meworo nye umu nke mmadu.

33 Ma Kraist asiwo: "Oburu na unu ga-enwe okwukwe na m unu ga-enwe ike ime ihe obula nke m chere di mkpa.

34 Ma o siwo: "Chegharia unu nsotu nile nke uwa, ma biakwute m, ma ka e mee unu baptism n'aha m, ma nwee okwukwe na m, ka e wee zoputa unu.

35 Ma ugbua umunne m nwoke m huru n'anya, oburu na nke a bu otu o di na ihe ndi a bu ezi-okwu nke m gwaworo unu, ma Chineke ga-egos i unu, jiri

26a 3 Nif. 18:20.

NGAN Ekpere.

27a NGAN Oru Ebube.

b Aisa. 53:12;

Mosa. 14:12.

28a Ndi Rom 12:9;

OznQd. 98:11.

b 1 Jon 2:1; 2 Nif. 2:9.

NGAN Onye

Nkwuchita Onu.

32a NGAN Okwukwe.

33a Mat. 17:20.

b OznQd. 88:64-65.

34a 3 Nif. 27:20;

Ita 4:18.

"ike na nnukwu otuto ^bn'ubochi ikpe-azu ahụ, na ha bu ezi-okwu, ma oburu na ha bu ezi-okwu ubochi nke oru-ebube nile o kwusiwo?

36 Ma-obu ndi muo-ozu ha akwusiwo igosiputa onwe ha nye umu nke mmadu? Ma-obu o "jibidowo ike nke Muo Nso ahu site n'ebe ha no? Ma-obu o ga-eme otu ahu, ogologo mgbe nile oge ga-adigide, ma-obu uwa ga-eguzoro, ma-obu a ga-enwe otu onye n'elu iru ya a ga-azoputa?

37 Lee asi m unu, E-e; n'ihu na o bu site n'okwukwe ka a na-eme "oru-ebube nile; ma o bu site n'okwukwe ka ndi muo-ozu na-egosiputa onwe ha ma na akuziri ndi mmadu; ya mere, oburu na ihe ndi a akwusiwo ahuhu na-adiri umu nke mmadu, n'ihu na o bu n'ihu ^bekweghi-ekwe, ma ihe nile bu ihe efu.

38 N'ihu na-agaghi azoputa mmadu, dika okwu nile nke Kraist siri di, ma obughi na ha ga-enwe okwukwe n'aha ya; ya mere, oburu na ihe ndi a akwusiwo, mgbe ahu ka okwukwe kwusiwokwara; ma egwu ka onodu nke mmadu di, n'ihu na ha no dika a ga-asi na-odibeghi mgbaputa e mere.

39 Mana lee, umunne m nwoke m huru n'anya, ana m ekpe unu ikpe ihe ndi ka mma, n'ihu

na ana m ekpe na unu nwere okwukwe na Kraist n'ihu idi umeala unu; n'ihu na oburu na unu enweghi okwukwe na ya mgbe ahu unu "ekwesighi ka a gunye unu n'etiti ndi nke nzu-ko-nsu ya.

40 Ma ozu, umunne m nwoke m huru n'anya, aga m agwa unu okwu gbasara "olile-anya. Olee otu o ga-esi mee na unu ga-enwe ike toruo n'inwe okwukwe, ma obughi na unu ga-enwe olile-anya?

41 Ma-obu gini ka unu ga-enwe "olile-anya ya? Lee asi m unu na unu ga-enwe ^bolile-anya site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraist na ike nke mbilite n'onwu, ikpolite unu idi "ndu ebighi-ebi, ma nke a n'ihu okwukwe unu na ya dika nkwa ahu siri di.

42 Ya mere, oburu na mmadu enwe "okwukwe o ^bkwesiri inwe olile-anya; n'ihu na ma enweghi okwukwe enweghi ike inwe olile-anya.

43 Ma ozu, lee asi m unu o nweghi ike inwe okwukwe na olile-anya, ma obughi na o gaadi "nwayo ma wedata obi ala.

44 Oburu otu ahu, "okwukwe ya na olile-anya bu ihe efu, n'ihu na odighi onye a na-anabata n'iru Chineke, ma obughi na o di nwayo ma wedata obi ala; ma oburu na mmadu adi nwayo

35a 2 Nif. 33:11.

b Oznd. 35:8.

36a Moro. 10:4-5, 7, 19.

37a Mat. 13:58;

Mqm 9:20;

Ita 12:12-18.

b Moro. 10:19-24.

39a NGAN Itozu-oke,

Ntozu-oke.

40a Ita 12:4.

NGAN Olile-anya.

41a Oznd. 138:14.

b Tajos 1:2;

Jekob 4:4;

Alma 25:16;

Moro. 9:25.

c NGAN Ndu Ebigh-ebi.

42a NGAN Okwukwe.

b Moro. 10:20.

43a NGAN Di Nwayo, Idi Nwayo.

44a Alma 7:24;

Ita 12:28-34.

ma wedata obi ala, ma ^bkwuputa site n'ike nke Mụọ Nsọ na Jisus bu Kraịst ahụ, o kwesiri inwe afọ-oma; n'ihì na ọ buru na o nweghi afọ-oma odighi ihe ọ bu; ya mere o kwesiri inwe afọ-oma.

45 Ma "afọ-oma nwere ogologo ntachi-obi, ma o nwere obi oma, ma ọ naghị enwe ^bntaji-anya, ma ọ naghị afuli elu, ọ naghị achọ nke ya, odighi-mfe ikpasu ya iwe, ọ naghị eche ihe ọjọọ, ma ọ naghị enwe ọñụ n'a-jọ-omume kama ọ na enwe ọñụ n'ezì-okwu, na-edi ihe nile, na-ekwere ihe nile, na-ele anya ihe nile, na-anagide ihe nile.

46 Ya mere, ụmụnne m nwoke m hụrụ n'anya, ọburu na unu enweghi afọ-oma, odighi ihe unu bu, n'ihì na afọ-oma anaghị ada-ada mgbe ọbula. Ya mere, rapara n'afọ-oma, nke bu nke kachasi ha nile, n'ihì na ihe nile ga-adariri—

47 Mana "afọ-oma bu ^bihunanya nke Kraịst na-enweghi ntupọ, ma ọ na-edi ndidi ruo mgbe nile; ma onye ọbula a chọtara nwere ya n'ubochi ikpe-azụ, ọ ga-adiri ya mma.

48 Ya mere, ụmụnne m nwoke m hụrụ n'anya, Jiri nu ike nile nke obi unu "kpere Nna, ka e wee mejuputa unu n'ihunanya nke a, nke o nyekwasiworo ndi nile bu ^bndi na-eso Okpara

ya, Jisus Kraịst n'ezì-okwu; ka unu wee ghọọ ụmụ-nwoke nke Chineke; nke ga-eme na mgbe ọ ga-aputa-ihe anyi 'ga-adị ka ya, n'ihì na anyi ga-ahụ ya otu ọ di; ka anyi wee nwe olile-anya nke a; ka e wee ^asachaa anyi ọbuna dika o siri di n'enweghi ntupọ. Amen.

ISI 8

Ime ụmụ-ntakiri baptism bu ihe aru ọjọọ—Ụmuntakiri di ndu n'ime Kraịst n'ihì Aja mgbaghara mmehie ahụ—Okwukwe, nchegharị, idi-nwayo na iwedata obi ala, inata Mụọ Nsọ ahụ, na idigide ruo ọgwugwu na-eduba na nzoputa. Ihe dika afọ 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraịst.

Akwukwọ-ozì nke "nna m Mọmọn, e detaara m, Moronai; ma e detaara m ya ntakiri oge mgbe a kpọsiworo m n'ije-ozì ahụ. Ma n'udi di otua ka o detaara m akwukwọ, na-asì:

2 Nwa m nwoke m hụrụ n'anya, Moronai, ana m añuri-ọñụ karịa na Onye-nwe gi Jisus Kraịst na-echeta gi, ma ọ kpọwo gi n'ije-ozì ya, na n'oru ya di nsọ.

3 Ana m echeta gi oge nile n'ekpere m nile, na-ekpere Chineke Nna esepughị-aka n'aha nke Nwa ya di Nsọ, Jisus, na ya, site

44b Luk 12:8–9.

NGAN Kwuputa,
Nkwuputa; Igba-
ama, Ogbugba-ama.

45a 1 Ndi-Kọ 13:1–13.

^b NGAN Ntaji-anya.

47a 2 Nif. 26:30.

NGAN Afọ-oma.

^b Josh. 22:5.

NGAN Ihunanya.

48a NGAN Ekpere.

^b NGAN Jisus Kraịst—

Ima-atu nke Jisus

Kraịst; Irube-isi,

Nrube-isi, Rube-isi.

^c 1 Jọn 3:1–3;

3 Nif. 27:27.

^d 3 Nif. 19:28–29.

NGAN Enweghi

Ntupọ.

8 1a OkwMọm. 1:1.

"n'idi-mma na ^bamara ya n'e-nweghi oke, ga-edebe gi n'oge nile site na ndidi nke okwukwe n'aha ya ruo ogwugwu.

4 Ma ugbua, nwa m nwoke, ana m agwa gi okwu gbasara ihe ahụ nke na-ewute m karia; n'ih i na o na-ewute m na "iru-uka nile ga-amalite n'etiti unu.

5 N'ih i na oburu na a matara m nke bu ezi-okwu, e nwererij i ru-uka nile n'etiti unu gbasara ime umu-ntakiri unu baptism.

6 Ma ugbua, nwa m nwoke, achoro m ka unu rusie oru ike, ka e wee wepu nnukwu amaghi-eme nke a site n'etiti unu; n'ih i na maka ebun-n'obi nke a ka m deworo akwu-kwo-zi a.

7 N'ih i na mgbe m matasiwo-ro ihe ndi a maka unu, ajutara m Onye-nwe gbasara ihe ahụ. Ma "okwu nke Onye-nwe biaruru m site n'ike nke Muo Nso, na-asị:

8 Gee-nti n'okwu nile nke Kraist, Onye-mgbaputa unu, Onye-nwe unu na Chineke unu. Lee, abijara m n'owa obughi ikpo ndi ezi-omume kama ndi mmehie ka ha chegharia; "ndi aru siri ike mkpa dibia anaghi akpa ha, kama ndi aru na-esighi-ike; ya mere, ^bumu-ntakiri "zuru oke, n'ih i na ha enweghi ike ime ^dmmehie; ya mere

obubu-onu nke ^eAdam e wepu-wo-ro ha ya n'ime m, nke mere na onweghi ike n'aru ha; ma iwu nke ^fibe-ugwu ewepuwo ya n'ime m.

9 Ma n'udi a ka Muo Nso siri gosiputa okwu nke Chineke nye m; ya mere, nwa m nwoke m huru n'anya, ama m na o bu ezigbo ikwa-emo n'iru Chineke, na unu ga-eme umu-ntakiri baptism.

10 Lee asi m unu na ihe nke a ka unu ga-akuzi—ncheghari na ime baptism nye ndi ahụ kwe-siri "inye nkowasi ihe ha na-eme ma nwee ike ime mmehie; e, kuziere nne na nna na ha ga-eche-ghari na ka e mee ha baptism, ma nwee umeala dika ^bumu-ntakiri ha, ma a ga-azoputa ha nile ha na umu-ntakiri ha.

11 Ma "umu-ntakiri ha enweghi mkpa maka ncheghari, obughi ma ha nwere mkpa ime baptism. Lee, ime baptism bu maka ncheghari ruo na mmezu nke iwu-nsa nile ruo na ^bnsachapu nke mmehie nile.

12 Mana "umu-ntakiri di ndu n'ime Kraist, obuna site na ntola nke uwa; oburu na odighi otu a, Chineke bu Chineke na-akpa-oke, na kwa Chineke nke na-agbanwe-agbanwe, na ^bonye na-ele ndi mmadu anya n'iru;

3a Mosa. 4:11.

^b NGAN Amara.

4a 3 Nif. 11:22, 28; 18:34.

7a NGAN Okwu nke Chineke.

8a Mak. 2:17.

^b Mak. 10:13–16.

^c Mosa. 3:16;

OznOd. 74:7.

^d NGAN Mmehie.

^e 2 Nif. 2:25–27.

NGAN Odida nke

Adam na Iv.

^f Jen. 17:10–11.

NGAN Ibi-ugwu.

10a NGAN Inye Nkowasi,

Nkowasi, Nwe

Nkowasi.

^b NGAN Nwa-ntakiri,

Umu-ntakiri;

Umeala, Idi Umeala.

11a NGAN Baptism, Mee

Baptism—Ntozu-oke

nile maka baptism;

Nwa-ntakiri,

Umu-ntakiri.

^b NGAN Nsachapu nke

Mmehie nile.

12a OznOd. 29:46–47;

93:38.

^b Ndi-Efe. 6:9;

2 Nif. 26:33;

OznOd. 38:16.

n'ihì na ụmụ-ntakiri ole nwụ-
woro na-emeghi baptism!

13 Ya mere, ọburu na-enweghi
ike izoputa ụmụ-ntakiri na-eme-
ghi baptism, ndi a ga-agaworiji
n'oku ala-muo agwugh-agwu.

14 Lee asi m unu, na onye nke
na-eche na ụmụ-ntakiri nwere
mkpa ime baptism no n'ime
olulu ilu na agbu nile nke ajo-
omume; n'ihì na o nweghi
ma-ọbu "okwukwe, olile-anya,
ma-ọbu afọ-oma; ya mere; ọbu-
ru na e bepụ ya mgbe o ka noriji
n'echiche ahụ, o ga-agbadariri
ala-muo.

15 Nihì na egwu ka ajo-omu-
me ahụ di bu iche na Chineke
na-azoputa otu nwata n'ihì bap-
tism, ma nke ozo ga-alariri n'iyi
n'ihì na o meghe baptism.

16 Ahuhu na-adiri ndi nke
ga-eduhie uzọ nile nke Onye-
nwe n'udi a, n'ihì na ha ga-ala
n'iyi ma ọbughị na ha chegha-
riri. Lee, eji m atughị-egwu na-
ekwu, ebe m nwere "ikike sitere
na Chineke; ma anaghi m atụ-
egwu ihe mmadu nwere ike ime;
n'ihì na 'ihunanya zuru-oke
'na-achupu egwu.

17 Ma e juputara m "n'afọ-oma,
nke bu ihunanya mgbe nile na-
adigide; ya mere, ụmụ-ntakiri
nile di otu udi nye m, ya mere,

eji m ihunanya zuru-oke hu
'ụmụ-ntakiri n'anya; ma ha nile
yiri onwe ha ma buru ndi nketa
nke nzoputa.

18 N'ihì na a matara m na
Chineke abughi Chineke na-
akpa oke, ọbughị ma-ọbu onye
na-agbanwe-agbanwe; kama o
naghi "agbanwe-agbanwe site
'mgbe ebighi-ebi nile ruo mgbe
ebighi-ebi nile.

19 "Ụmụ-ntakiri enweghi ike
icheghari; ya mere, o bu ajo-
omume di egwu iju inye ha
ebere Chineke nile na-enweghi
ntupo, n'ihì na ha nile di ndu
n'ime ya n'ihì 'ebere ya.

20 Ma onye nke na-asi na
ụmụ-ntakiri nwere mkpa ime
baptism na-aju inye ha ebere
nile nke Kraist, ma were dika
ihe efu "aja mgbaghara mmehie
nke ya na ike nke mgbaputa ya.

21 Ahuhu na-adiri udi ndi ahụ,
n'ihì na ha no n'ihe egwu nke
onwu, "ala-muo, na 'ita-ahuhu
agwugh-agwu. Ana m ekwu
ya na-atughị-egwu; Chineke
enyewo m iwu-nsọ. Gee ha nti
ma chebara ya uche, ma-ọbu
ha ga-eguzoro megide unu
'noche-ikpe nke Kraist.

22 N'ihì na lee na ụmụ-ntakiri
nile "di ndu n'ime Kraist, na
kwa ndi nile na-enweghi 'iwu

14a 1 Ndi-Ko 13:1-13;
Ita 12:6;
Moro. 7:25-28;
10:20-23.

16a NGAN Ikike.
b NGAN Ihunanya.
c 1 Jon 4:18.

17a NGAN Afọ-oma.
b Mosa. 3:16-19.

18a Alma 7:20;
Mom 9:9.

NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
b Moro. 7:22.

19a Luk 18:15-17.

b NGAN Ebere,
Obi-ebere.

20a NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie;
Atumatu nke
Mgbaputa.

21a NGAN Ala-muo.

b Jekob 6:10;

Mosa. 28:3;

OznQd. 19:10-12.

c NGAN Jisus Kraist—
Ikpe.

22a NGAN Nzoputa—
Nzoputa nke
Umụ-ntakiri.

b Qlndoz. 17:30;
OznQd. 76:71-72.

ahụ. N'ihì na ike nke 'mgbaputa na-abiakwasì ndì nile na-enweghì iwu; ya mere, onye òbùla nke a na-enyeghì iwu, ma-òbù onye nke na-anòghì n'òkpuru amam-ikpe, enweghì ike ichègharì; ma i nye ụdì ndì ahụ baptism abaghì uru—

23 Mana ò bụ ìkwa-emo n'iru Chineke, ìgònarì ebere nile nke Kraist, na ike nke Mụọ Nsọ ya, na itinye ntụkwasì-obi "n'òrù nile nwurù-anwù.

24 Lee, nwa m nwoke, ihe nke a ekwesighì ìdì; n'ihì na "nchegharì ìdì ndì nke nọ n'òkpuru òmuma-ikpe na n'òkpuru òbùbù-ònú nke iwu emebiri emebi.

25 Ma mkpuru-mbù nile nke "nchegharì bụ ^bbaptism; ma baptism na-abia site n'òkwukwe ruo na mmejuputa nke iwu-nsọ nile ahụ; ma mmejuputa nke iwu-nsọ nile ahụ na-eweta 'nsachapụ nke mmehie nile;

26 Ma nsachapụ nke mmehie nile na-eweta "ìdì-nwayọ, na ìwedata obi ala; ma n'ihì ìdì-nwayọ na ìwedata obi ala ka nleta nke ^bMụọ Nsọ ga-esi wee bia, bụ "Onye-nkasi-obi nke na-emejuputa "n'olile-anya na "ìhụnanya zuru-oke, bụ ìhụ-n'anya nke na-adigide site

^fna-ìgbalì ^sn'ekpere, ruo mgbe ògwugwù ga-abia, mgbe ^hndì nsọ nile ga-ebinyere Chineke.

27 Lee, nwa m nwoke, aga m edekwara gị akwukwọ òzọ ma òbùrù na mụ apughì òsọ-òsọ imegide ndì Leman. Lee, "mpako nke mba nke a, ma-òbù ndì nke ndì Nifai, egosiwo mbibi ha ma òbùghì na ha ga-echegharì.

28 Kpeere ha ekpere, nwa m nwoke, ka nchegharì wee bia-kwute ha. Mana lee, ana m atụ egwu eleghì-anya Mụọ ahụ akwusiwo "inonyere ha; ma n'akukù ala nke a ha nọ kwa na-achọ iwepụ ike nile na ikike nke sitere n'ebe Chineke nọ na-abia; ma ha ^bna-agònarì Mụọ Nsọ.

29 Ma mgbe ha jworo nnu-kwu òmuma-ihe dì otu a, nwa m nwoke, ha ga-ala-n'iyi òsọ-òsọ ruo na mmejuputa nke amuma nile nke ndì-amuma nile kwu-woro, na kwa dika okwu nile nke Onye-Nzọputa anyị n'onwe ya.

30 Nọdụ nke oma, nwa m nwoke, ruo mgbe m ga-edere gị akwukwọ òzọ, ma-òbù zute gị òzọ. Amen.

Akwukwọ-ozì nke abụọ nke

22c NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.

23a OznQd. 22:2.

24a NGAN Chegharia,
Nchegharì.

25a NGAN Baptism, Mee
Baptism—Ntozu-oke
nile maka baptism.

b Moses 6:58–60.

c OznQd. 76:52.

NGAN Nsachapụ nke
Mmehie nile.

26a NGAN Dì Nwayọ, Ìdì
Nwayọ.

b NGAN Mụọ Nsọ.

c NGAN Onye

Nkasi-obi.

d NGAN Olile-anya.

e 1 Pita 1:22;

1 Nif. 11:22–25.

f NGAN Irusi-òrù Ike.

g NGAN Ekpere.

h NGAN Onye-nsọ.

27a OznQd. 38:39.

NGAN Mpako.

28a Mòm 5:16.

b Alma 39:6.

NGAN Mmehie

Na-enweghì

Mgbaghara.

Momōn degaara nwa ya nwoke Moronai.

Mejuputara isi 9.

ISI 9

Ma ndi Nifai ma ndi Leman e metoro ha ma si n'omume-kwesiri-ekwesisi wezuga onwe ha — Ha na-ata ahuhu ma na-egburita onwe ha — Momon wee kpee ekpere ka amara na idi-mma wee nokwas Moronai ruo mgbe nile. Ihe dika afo 401 ruo 421 mgbe a musiri Kraist.

NWA m nwoke m huru-n'anya, ana m e dere gi akwukwo ozo ka i wee mata na m ka di ndu; mana ana m ede ihe ole na ole maka ihe nke di mwute.

2 N'ih na lee, enwewo m nnu-kwu ilu-agma mu na ndi Leman, n'ime nke anyi na-emerighi; ma Akeantus adawo site na mma-agma ah; na kwa Luram na Emron; e, ma anyi atufuwo nnu-kwu onu-ogugu nke ndi nwoke anyi horo aho.

3 Ma ugbua lee, nwa m nwo-ke, egwu na-atu m eleghi-anya ndi Leman ga-ebibi ndi a; n'ih na ha anaghi echeghari, ma Setan na-akpasu ha iwe otu onye megide ibe ya esepughi-aka.

4 Lee, eso m ha n'aru ru esepughi-aka; ma mgbe m kwuru okwu nke Chineke "n'idi-nko, ha na ama jijiji ma na-eweso m iwe; ma mgbe m na-ejighi idi-nko ha na-emesi obi ha ike megide ya; ya mere, egwu

na-atu m na-eleghi-anya Mudo nke Onye-nwe akwusiwo 'ino-nyere ha.

5 N'ih na nnukwu ka ha na-ewe iwe kara nke mere na o di m ka ha anaghi atu egwu maka onu; ma ha atufuwo ihu-n'anya ha, otu onye n'ebe ibe ya no; ma ha nwere "aguu obara na ibo-obo esepughi-aka.

6 Ma ugbua, nwa m nwoke m huru-n'anya, na-agbanyeghi obi ike ha, ka anyi "gbalisie ike n'oru; n'ih na obu ru na anyi ga-akwusi 'iru ru, a ga-eweta anyi n'okpuru amam-ikpe; n'ih na anyi nwere ru anyi ga-aru mgbe nile anyi no n'ulo nke a e jiri uru wuo, ka anyi wee merie onye-iro nke ezi-omume nile ah, ma nye mkpuru-obi anyi izu-ike n'ala-eze nke Chineke.

7 Ma ugbua ana m ede ihe ole na ole gbasara ita-ahuhu nke ndi a. N'ih na dika mmuta nke m nataworo site n'aka Amoron, lee, ndi Leman nwere otutu ndi mkporo, nke ha wetara site n'ulo-elu towa nke Sheraiza; ma e nwere ndikom, ndinyom na umu-ntakiri.

8 Ma ndi di nile na ndi nna nile nke ndinyom na umu-ntakiri ndi a ka ha gbuworo; ma ha nyejuru ndinyom ah afo site n'anu-aru nke ndi di ha, ma umu-ntakiri ah n'anu-aru nke ndi nna ha; ma odighi mmiri, ma obughi ntakiri, ka ha na enye ha.

9 Ma na-agbanyeghi nnukwu ihe aru nke ndi Leman a, o

9 4a 2 Nif. 1:26-27;
OznQd. 121:41-43.
b OznQd. 1:33.

5a Mom 4:11-12.
6a NGAN Irusi-ru Ike.
b Jekob 1:19;

Inos 1:20.
NGAN Oru.

karighi nke ndi nke anyi bi na Moriantom. N'ih na lee, otutu umu-ada nke ndi Leman ka ha kporoworo ndi-mkpore; ma mgbe ha napuworo ha ihe ahụ nke ha hukarisiri-n'anya ma di mkpa kariha ihe nile, nke bu "idi-ocha-mmekorita na bezigbo-omume—

10 Ma mgbe ha meworo ihe nke a ha gburu ha n'uzo obi-ozo kachasi njo, na-ata aru ha ahuhu obuna ruo n'onwu; ma mgbe ha mesiworo nke a, ha richapuru anu-aru ha di ka anu ohia nile; n'ih isi-ike nke obi ha nile; ma ha na-eme ya maka ihe aka-ebe nke atughi-egwu.

11 O nwa m nwoke m huru-n'anya, olee otu ndi di otu a, ndi na-enweghi ozuzu—

12 (Ma nani afo ole na ole gafeworo, ma ha buuru ndi a zuru azu na ndi mara ezigbo mma ile-anya)

13 Mana O nwa m nwoke, olee otu ndi di otu a, ndi ihe na amasi ha di n'ime ihe aru di ukwu otu a—

14 Olee otu anyi ga-esi tuo-anya na Chineke "ga-akwusi aka ya n'ikpe ikpe megide anyi?

15 Lee, obi m na-eti mkpu: ahuhu na-adiri ndi a. Puta n'ikpe-ikpe, O Chineke, ma zoo mmehie ha nile, na ajo-omume, na ihe aru nile site n'iru gi!

16 Ma ozo, nwa m nwoke, e nwere otutu "ndinyom isinkpe na umu-ada ha ndi nogidere na Sheraija; na ihe oriri nke ahụ ndi Leman na-ebupughi, lee,

ndi-agma nke Zinafa ebupwo, ma hapu ha ka ha na-agaghari ebe obula ha nwere ike maka nri; ma otutu ndi agadi-nwany na ada-mba n'uzo ma nwuo.

17 Ma ndi-agma nke mu na ha no esighi-ike; ma ndi-agma nile nke ndi Leman no n'etiti Sheraija na mu; ma ka ha ra bu ndi gbakwugaworo ndi-agma nke "Eron e mewa ka ha taa ahuhu nye enweghi obi ebere ha.

18 O mmeto nke ndi m! Ha enweghi usoro ma ha enweghi ebere. Lee, abu m nani otu nwoke, ma enwere m nani ume nke otu nwoke, ma enweghikwa m ike ozo ime ka iwu m nile di ire.

19 Ma ha esiwo ezigbo ike n'ekweghi ekwe ha; ma n'otu aka ahụ ha enweghi ebere, na edebeghi onye obula, obughi ma obu okenye ma obu nwata; ma ha nwere mmasi n'ih nile mawezuga ihe ahụ nke di mma; ma ita-ahuhu nke ndinyom anyi na umuntakiri anyi n'elu iru nile nke ala nke a kariri ihe nile; e, ire enweghi ike ikpo, obughi ma e nwere ike ide ya.

20 Ma ugbua, nwa m nwoke, agaghi m anogide kwa ozo n'ih nkiri nke a di egwu. Lee, i matara ajo-omume nke ndi a; i matara na ha enweghi ukpuru-oma, ma ha agafewo inwemmetuta; ma ajo-omume ha "kariri nke ndi Leman.

21 Lee, nwa m nwoke, enweghi m ike ikpo-akuko-oma maka ha nye Chineke eleghi-anya ya enye m otiti ihe.

22 Mana lee, nwa m nwoke ana m akọ-akukọ-oma maka gi nye Chineke, ma atukwasiri m obi na Kraist na a ga-azoputa gi; ma ana m ekpere Chineke ka o wee “debe ndu gi, ihu nlaghachi nke ndi ya n’ebe o no, ma-obu mbibi kpm-kpm ha; n’ihi na a matara m na ha ga-ala n’iyi ma obughi na ha ^bcheghari ma laghachi-kwute ya.

23 Ma oburu na ha laa n’iyi o ga-adi ka nke ndi Jared, n’ihi idi na njikere nke obi ha nile, “icho obara na ^bibo-obo.

24 Ma oburu na ha nwuo, anyi matara na otutu umunne anyi-ndi-nwoke “agbapwo gakwuru ndi Leman, ma otutu ndi ozo ga-agbapukwa gakwuru ha; ya mere, detu ihe ntakiri ole na ole, ma oburu na edebe gi ma aga m anwu ma ahughi m gi; mana atukwasiri m obi na aga m ahughi n’oge na-adighi-anyi; n’ihi na-eji m akukọ-ndekota nile di nsọ nke m ^bga-enyefe gi n’aka.

25 Nwa m nwoke, nwee okwukwe na Kraist; ma ka ihe nile ndi nke m deworo ghara iwute gi, inyida gi ruo onwu; kama ka Kraist bulite gi elu, ma ka “ahuhu ya nile na onwu, na ngosi nke aru ya nye ndi nna anyi, na ebere ya na ogologo ntachi-obi, na olile-anyi nke otuto ya na nke ^bndu ebighi-ebi, diri n’ime “obi gi ruo mgbe nile.

26 Ma ka amara nke Chineke Nna, onye oche-eze ya di elu n’elu-igwe nile, na Onye-nwe anyi Jisus Kraist, onye na-anodu “n’aka-nri nke ike ya, ruo mgbe ihe nile ga-adi n’okpuru ya, diri ma nonyere gi ruo mgbe nile. Amen.

 ISI 10

Igba-ama maka Akwukwo nke Momon na-abia site n’ike nke Muo Nso—Onyinye nile nke Muo a na-enye ha ndi nwere okwukwe—Onyinye nke muo nile n’eso okwukwe oge nile—Okwu nile nke Moronai wee kwuo okwu site n’uzuzu—Biakwute Kraist, ka e mee ka unu zuo-oke n’ime ya, ma sachaa mkpuru-obi unu nile. Ihe dika afo 421 mgbe a musiri Kraist.

UGBUA mu, Moronai, na-edede ufodu ihe dika o siri di m mma; ma ana m edegara umunne m nwoke, “ndi Leman; ma o ga-adi m mma ma a si na ha ga-amata na ihe kariri nari afo ano na iri afo abuo agafewo site n’oge e nyere ihe iriba-ama maka obi-bia nke Kraist.

2 Ma “arachilitere m akukọ-ndekota nile ndi a, mgbe m kwuchaworo okwu ole na ole n’uzo nke agbam-ume nye unu.

3 Lee, aga m agba unu ume ka mgbe unu ga-agu ihe ndi a, ma

22a Mom 8:3.

b Mal. 3:7;

Hil. 13:11;

3 Nif. 10:6; 24:7.

23a Mom 4:11–12.

b Ita 15:15–31.

24a Alma 45:14.

b Mom 6:6.

25a NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu Aja

Mgbaghara Mmehie.

b NGAN Ndu Ebighi-ebi.

c NGAN Uche.

26a Luk 22:69;

Qlndoz. 7:55–56;

Mosa. 5:9;

Alma 28:12.

10 1a OznQd. 10:48.

2a Mom 8:4, 13–14.

NGAN Akwukwo-nsọ

nile—Akwukwo-nsọ

nile e buru n’amuma

ga-abia.

òbùrù na ò bù amamihe n'ime Chineke na unu ga-agù ha, na unu ga-echeta otu Onye-nwe siri nwe obi ebere n'ebe ùmù nke mmadù nò, site n'ókike nke Adam gbada ruo n'oge nke unu ga-anata ihe ndị a, ma "tugharia ya n'uche n'ime ^bobi unu nile.

4 Ma mgbe unu ga-anata ihe ndị a, aga m agba unu ume ka unu wee "juo Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, n'aha nke Kraist, ma ihe ndị a ha ^babughị ezi-okwu; ma òbùrù na unu ga-eji ^cezigbo obi, jiri ^dezigbo ebum-n'obi, na-enwe ^eokwukwe n'ime Kraist, ò ^fga-egosiputa ^gezi-okwu maka ya nye unu, site n'ike nke Mụọ Nso.

5 Ma site n'ike nke Mụọ Nso unu ga-enwe ike "mata ^bezi-okwu nke ihe nile.

6 Ma ihe òbùla nke dị mma zirị-ezi ma buru ezi-okwu; ya mere, òdighị ihe òbùla nke dị mma na-agonari Kraist ahụ, kama ha na-ekwuputa na ò nò.

7 Ma unu ga-amata na ò nò, site n'ike nke Mụọ Nso; ya mere aga m agba unu ume ka unu ghara igonari ike nke Chineke; n'ihì na ò na aru-oru site n'ike, "dika okwukwe nke ùmù nke mmadù siri dị, otu aka ahụ taa na echi, na ruo mgbe nile.

8 Ma ọzọ, ana m agba unu ume, ùmùne m nwoke, ka unu ghara igonari "onyinye nile nke Chineke, n'ihì na ha ^dị otutu; ma ha si n'otu Chineke ahụ bịa. Ma e nwere ^buzọ ^dị iche iche nke e si na-enye onyinye ndị a; mana ò bù otu Chineke ahụ bù onye na-arụ ihe nile ^dị n'ime ihe nile; ma a na-enye ha site na ngosiputa nile nke Mụọ nke Chineke nye ndị mmadù, inye ha uru.

9 N'ihì na lee, "otu onye ka e nyere site na Mụọ nke Chineke, ka o wee ^bkuzie okwu nke amamihe.

10 Ma e nyere onye ọzọ, ka o wee kuzie okwu nke omuma-
ihe site n'otu Mụọ ahụ;

11 Ma e nyere onye ọzọ, nnu-
kwu "okwukwe kariri akari; ma nye onye ọzọ, onyinye nile nke ^bigwo-oria site n'otu Mụọ ahụ;

12 Ma ọzọ, nye onye ọzọ, ka o wee ruo nnukwu "oru-ebube nile;

13 Ma ọzọ, nye onye ọzọ, ka o wee buo-amuma gbasara ihe nile;

14 Ma ọzọ, nye onye ọzọ, ihu ndi mụọ-ozì na nkuzi nke mụọ nile;

15 Ma ọzọ, nye onye ọzọ, udi asusu nile;

3a Deut. 11:18-19.
NGAN Ntughari Uche.

b Deut. 6:6-7.

4a NGAN Ekpere.

b 1 Nif. 13:39; 14:30;

Mosa. 1:6;

Ita 4:10-11; 5:3.

c NGAN Ikwu Oto,
Kwu-oto.

d James 1:5-7; Moro. 7:9.

e NGAN Okwukwe.

f NGAN Mkpughe.

g NGAN Ezi-okwu.

5a Oznd. 35:19.

NGAN Igosiputa Ihe

Di Iche, Onyinye

nke; Igba-ama,

Ogbugba-ama.

b Jon 8:32.

7a 1 Nif. 10:17-19.

8a NGAN Onyinye nile
nke Mụọ.

b Oznd. 46:15.

9a 1 Ndi-Ko 12:8-11;

Oznd. 46:8-29.

b Oznd. 88:77-79, 118.

11a NGAN Okwukwe.

b NGAN Gwo,

Ogwugwo nile.

12a NGAN Oru Ebube.

16 Ma ọzọ, nye onye ọzọ, nsụghari nke asụsụ nile na nke ụdị "asụsụ nile dī ichē ichē.

17 Ma onyinye nile ndi a na-abia site na Mụọ nke Kraist; ma ha na abiakwute onye ọbụla n'ụdị n'ụdị, dika o siri chọọ.

18 Ma aga m agba unu ume ụmụnne m nwoke ndi m hụrụ-n'anya, ka unu cheta na "onyinye ọbụla dī mma si na Kraist bia.

19 Ma aga m agba unu ume, ụmụnne m nwoke m hụrụ n'anya, ka unu cheta na ọ bụ "otu onye ahụ ụnyahụ, taa, na ruo mgbe nile, ma na onyinye nile ndi a nke m kwuoro maka ha, ndi bụ nke mụọ, ọdighi mgbe ọbụla a ga-ewepụ ha, ọbuna ruo mgbe nile nke ụwa na-eguzoro, nani dika ^bekweghi-ekwe nke umu nke mmadu siri di.

20 Ya mere a ga-enweriri "okwukwe; ma ọbụrụ na a ga-enweriri okwukwe a ga-enweriri kwa olile-anya; ma ọbụrụ na a ga-enweriri olile-anya a ga-enweriri kwa afọ-oma.

21 Ma ma-ọbughị na unu nwere "afọ-oma ọdighi otu ọbụla a ga-esi wee zoputa unu n'ala-eze nke Chineke; ọbughị ma a ga-azoputa unu n'ala-eze nke Chineke ma ọbụrụ na unu enweghi okwukwe; ọbughị ma unu nwere ike ma ọbụrụ na unu enweghi olile-anya.

22 Ma ọbụrụ na unu enweghi

olile-anya unu ga-anoriri n'ida mba; ma ida-mba na-abia n'ihia ajọ-omume.

23 Ma Kraist gwara ndi nna anyi n'ezikwu: "Ọbụrụ na unu nwere okwukwe unu nwere ike ime ihe nile nke di mkpa nye m.

24 Ma ugbua ana m agwa nsotu nile nke ụwa okwu—na ọbụrụ na ọbuchi ahụ ga-abia nke ike na onyinye nke Chineke a ga-ewepụ ya n'etiti unu, ọ ga-abụ "n'ihia ^bekweghi-ekwe.

25 Ma ahuhụ na adiri umu nke mmadu ma ọbụrụ na ọ di otu a; n'ihia na-agaghi enwe "onye ọbụla ga-eme ihe oma n'etiti unu, e-e ọbughị otu onye. N'ihia na ọbụrụ na a ga-enwe otu onye n'etiti unu nke na-eme ihe oma, ọ ga-arụ ọrụ site n'ike na onyinye nile nke Chineke.

26 Ma ahuhụ na adiri ndi nke ga-ewepụ ihe ndi a ma nwuo, n'ihia na ha na "anwu n'ime ^bmmehie ha nile, ma agaghi enwe ike izoputa ha n'ala-eze nke Chineke; ma ana m ekwu ya dika okwu nile nke Kraist siri di; ma anaghi m ekwu okwu ugha.

27 Ma ana m agba unu ume ka unu cheta ihe ndi a; n'ihia na oge ahụ na-abia ọsọ-ọsọ mgbe unu ga-amata na anaghi m ekwu okwu ugha, n'ihia na unu ga-ahụ m n'uche ikpe nke Chineke; ma Onye-nwe Chineke ga-asị unu: Ọ bụ na ekwuputaghi m "okwu

16a NGAN Ire nile,
Onyinye nke.

18a Jemes 1:17.

19a Ndi-Hib 13:8.

b Moro. 7:37.

20a Ita 12:3–37.

21a 1 Ndi-Kọ 13:1–13;

Moro. 7:1, 42–48.

NGAN Afọ-oma.

23a Moro. 7:33.

24a Moro. 7:37.

b NGAN Ekweghi-ekwe.

25a NAJS, Abuoma 14:1–7;

Ndi Rom 3:10–12.

26a Ezik. 18:26–27;

1 Nif. 15:32–33;

Mosa. 15:26.

b Jon 8:21.

27a 2 Nif. 33:10–11.

m nile nye unu, nke e dere site n'aka nwoke a, dika otu onye ^bna-eti site na ndi nwuru-anwu, e, obuna dika otu onye na-ekwu okwu site 'n'uzuzu?

28 Ana m ekwuputa ihe ndi a maka mmejuputa nke amuma nile. Ma lee, ha ga-esi n'onu nke Chineke nke mgbe nile nadigide wee puta; ma okwu ya "ga-agagharisike site n'ogbo ruo n'ogbo.

29 Ma Chineke ga-egosi unu, na ihe ahụ nke m deworo bu ezi-okwu.

30 Ma ozọ aga m agba unu ume ka unu "biakwute Kraist, ma jidesie onyinye oma obula ike, ma ^bebitukwala ajọ onyinye ahụ aka, ma-obu ihe nke na adighi ocha.

31 Ma "teta, ma bilie site n'uzu-zu, O Jerusalem; e, ma yikwasi omaricha uwe nile unu, O ada nke ^bZaion; ma mee ka 'stek unu nile ^dsie ike ma mesaa oke-ala unu nile mbara ruo mgbe nile, ka i ghara kwa inwe "mgbagwo-ju-anya ozọ, ka ogbugba-ndu nile nke Nna nke mgbe ebighiebi nke o meworo nye unu, O ulọ nke Israel, ka e wee mejuputa ya.

32 E, "biakwute Kraist, ma ka e mee ka unu ^bzuo-oke n'ime ya,

ma wezuga onwe unu site n'amaghi Chineke nile; ma oburu na unu ga-ewezuga onwe unu site n'amaghi Chineke nile, ma "hu Chineke n'anya jiri ike unu nile, echiche na ume, mgbe ahụ ka amara ya zuru-oke nye unu, nke mere na site n'amara ya unu ga-ezu-oke n'ime Kraist; ma oburu na site ^dn'amara nke Chineke unu zuo-oke n'ime Kraist, odighi otu unu ga-esi gonari ike nke Chineke.

33 Ma ozọ, oburu na unu site n'amara nke Chineke zuo oke n'ime Kraist, ma ghara igonari ike ya, mgbe ahụ ka a "ga-asacha unu n'ime Kraist site n'amara nke Chineke, site n'ikwafu ^bobara nke Kraist, nke di n'ime ogbugba-ndu nke Nna ahụ maka 'nsachapu nke mmehie unu nile, ka unu wee di ^dnsọ, na-enweghi ntupo.

34 Ma ugbua asi m ndi nile, ndu-nke-oma. Aga m a ga osọ-osọ "izu-ike na ^bparadais nke Chineke, ruo mgbe 'muo m na aru m ^dga-ejikota kwa onu ozọ, ma akporuta m na mmeri site ^en'ikuku, izute unu n'iru ^foche-ikpe mmasi nke ^gJehova ukwu ahụ, ^hOnye-ikpe Ebighiebi nke ndi di ndu na ndi nwuru-anwu. Amen.

27b 2 Nif. 3:19-20; 27:13;

33:13; Mqm 9:30.

c Aisa. 29:4.

28a 2 Nif. 29:2.

30a 1 Nif. 6:4; Mqm 9:27;

Ita 5:5.

b Alma 5:57.

31a Aisa. 52:1-2.

b NGAN Zaion.

c NGAN Stek.

d Aisa. 54:2.

e Ita 13:8.

32a Mat. 11:28;

2 Nif. 26:33; Jekob 1:7;

Omnai 1:26.

b Mat. 5:48;

3 Nif. 12:48.

NGAN Zuru-oke.

c Oznd. 4:2; 59:5-6.

d 2 Nif. 25:23.

33a NGAN Ido-nsọ.

b NGAN Aja Mgbaghara

Mmehie, Ichu Aja

Mgbaghara Mmehie.

c NGAN Nsachapu nke

Mmehie nile.

d NGAN Idi-nsọ.

34a NGAN Izu-ike.

b NGAN Paradais.

c NGAN Muo.

d NGAN Mbilite n'Onwu.

e 1 Ndi-Tes. 4:17.

f Jekob 6:13.

g NGAN Jehova.

h NGAN Jisus Kraist—

Ikpe.

OZIZI NA OGBUGBA-NDU NILE

NKE NZUKO

NKE JISUS KRAIST NKE NDI-NSO

UBOCHI-IKPEAZU A NWERE MKPUGHE NILE E NYERE

JOSEPH SMITH, ONYE-AMUMA

YA NA UFODU MGBAKWUNYE NILE SITE RE N'AKA NDI

NA-ESO YA N'OKWA OTU NDI-ISI NDUZI NZUKO-NSO

 IME KA A MATA

Ozizi na Ogbugba-ndụ nile bụ nchikọta nke mkpughe dị nsọ nile na nkwpụta nile nke nkwalite ọmụọ e nyere maka nhiwe na nhazi nke ala-eze nke Chineke n'elu ụwa n'ubochi ndi ikpe-azụ a. O bụ ezie na otutu n'ime nkeji nile bụ ndi e chere iru na ndi-otu Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a, ozi ya nile, ido-aka-na nti ya nile, na igba-ume ya nile, bụ maka uru nke umu mmadu nile ma nwekwara n'ime ya okpukpo-okụ nye mmadu nile ebe nile ka ha nuru olu-okwu Onye-nwe Jisus Kraist, na-ekwuru ha n' ihi odi-mma nke ụwa ha na nzoputa ha mgbe nile na-adigide.

Otutu n'ime mkpughe nile di n'ime nchikota nkea bụ ndi a natara site n'aka Joseph Smith, Nta; onye-amuma nke mbu na onye-isi nduzi nke Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a. Ndi ozọ bụ ndi e nyere site n'aka ufodu ndi na-esọ ya n'Otu ndi-isi nduzi (lee isi-okwu nile nke nkeji nile 135, 136 na 138 na Nkwuputa nile nke Ulo-oru nke 1 na nke 2.)

Akwukwo nke Ozizi na Ogbugba-ndu nile bụ otu n'ime okoloto-oru nile nke Nzuko-nsọ ya na Bible Nso, Akwukwo nke Momon, na Ola Pel nke Oke Onu-ahia. Otu o sila di, Ozizi na Ogbugba-ndu nile puru iche n'ihi na o bughị ntughari asusu nke dokumenti ochie, mana o bụ nke nwere mbido ohuru nke Chineke nyere ndi-amuma ya o hoputara maka mwetaghachi nke oru ya di nsọ na nhiwe nke ala-eze nke Chineke n'ụwa n'ubochi ndi a nile. N'ime mkpughe ndia nile a na-anu olu di nro mana na-ekwusi-ike nke Onye-nwe Jisus Kraist, na-ekwu ozọ n'ogbo ozuzu oge akara aka; ma n'oru nke a malitere n'ebe a bụ nke njikere obibia nke ughoro abuo ya, na mmezu nke na ndakota ya na okwu nile nke ndi-amuma nsọ nile ke mgbe mmalite nke ụwa.

Joseph Smith, Nta, ka a muru na 23 Disemba 1805, na Sharon, Ogbè Windsor, Vermont. N'oge o buuru nwata, o kwagara ya na ezi na ulo ruo Manchester, nke no n'odida anyanwu New York. O buuru mgbe o biiri na-nsọ Manchester n'oge mmalite udummiri nke 1820, mgbe o gbara afọ iri na anọ, ka o huru ohu nke mbu, n'ime ebe nke Chineke, Nna nke Mgbe Ebighi-ebi na Okpara ya Jisus Kraist, biakutere ya n'onwe ha. A gwara ya n'ime ohu a na ezi Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist bukwa nke ehiweworo n'oge Testament Ohuru, na nke nyeworo uju nke ozi-oma ahụ, a noghi kwa n'elu ụwa. Ihe ngosiputa nile ndi ozọ di-nsọ sochiri ebe a kuziiri ya ihe site n'aka otutu ndi ọmụọ-ozị; e zikwara ya na Chineke nwere oru puru iche o ga-arụ n'ụwa na kwa site n'aka ya a ga-ewe-ghachite Nzuko nke Jisus Kraist n'elu ụwa.

Mgbe oge na-aga, e mere ka Joseph Smith nwee ike site n'enyem-

aka dī nsọ tugharia ma biputa Akwukwọ nke Mọmọn. N'oge a ya na Oliver Cowdery nwetara echichi Okwa Nchụ-aja Eron site n'aka Jọn O Me Baptism n'ọnwa Mee 1829 (lee O&Q 13), ma ngwa ngwa mgbe nke a gasiri e chikwara ha echichi baa n'Okwa Nchụ-aja Melkizedek site n'aka Ndi-ozi ochie Pita, Jemes, na Jọn (lee O&Q 27:12). Echichi ndi ozo nile sochikwara n'ime nke e nyefere ha otughe-uzo nile site n'aka Moses, Elaija, Elaias, nakwa otutu ndi-amuma ochie (lee O&Q 110; 128:18, 21). Echichi nile ndi a bu, n'ezie, mwetaghachi nke ikike di nsọ nye mmadu n'ụwa. Na 6 Epril 1830, site na ntuzi-aka nke elu-igwe, Onye-amuma Joseph Smith haziri Nzuko-nsọ ahụ, ma site otu a ezi Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist ebidowo oru ozo dika ewumewu n'etiti mmadu, ikike ikuzi ozi-oma ma lekota emume-nsọ nile maka nzoputa. (Lee Ola Pel nke Oke Onu-ahia, Akuko — Joseph Smith 1:1–75 na O&Q 20.)

Mkpughe nile ndi a di-nsọ ka a natara n'iza ekpere, n'oge mkpa, ma putara dika ihe mere na-ndu ma gbasakwa ndi mmadu. Onye-amuma na ndi-otu ya choro odudu di-nsọ, ma mkpughe ndi a nile gosiri na ha nwetara ya. N'ime mkpughe nile a ga-ahụ mwetaghachi na mputa-ihè nke ozi-oma nke Jisus Kraist na ndubata nke ogbo ozuzu oge akara aka. Iga njem e lewere anya n'odida anyanwu nke Nzuko-nsọ site na New York na Pennsylvania ruo Ohio, ruo Missouri, ruo Illinois, ma n'ikpeazu ruo Nnukwu Basin nke odida anyanwu Amerika na ndoli ukwu nile nke Ndi-nsọ n'iji choo iwu Zaijon n'ụwa n'oge ugbu a bukwa ihe egosiputara na mkpughe nile ndia.

Otutu n'ime nkeji ndi mbu metutara okwu nile gbasara ntughari-asusu na mbiputa nke Akwukwọ nke Mọmọn (lee nkeji 3, 5, 10, 17 na 19). Ufodu nkeji ndi ikpe-azu na-egosi oru nke Onye-amuma Joseph Smith na-ime ntughari-asusu nke Bible site na nkwalite nke muo, n'oge mgbe a natara otutu n'ime nnukwu nkeji nile nke ozizi (n'iji maa atụ, nkeji 37, 45, 73, 76, 77, 86, 91 na 132 nke obula n'ime ha nwere mmekorita doro-anyana na ntughari-asusu Bible).

N'ime mkpughe ahụ nile, ozizi nile nke ozi-oma putara ihè ya na nkowa nile gbasara isi-okwu ndi di mkpa dika udi nke Chukwu, mmalite nke mmadu, nke bu ezi-okwu maka Setan, ebum n'obi nke onodu puru inwu anwu, idi mkpa nke irube-isi, mkpa enwere maka ncheghari, oru nile nke Muo Nso; emume-nsọ nile na emume ngosi nile nke gbasara nzoputa, akarakà nke ụwa, onodu odin'iru nile nke mmadu mgbe Mbilita n'Onwu gasiri na Ikpe, idi ruo mgbe ebighi-ebi nke mmekorita nke olulu di na nwunye, ebighi-ebi nke ezi na ulo. N'otu aka ahụ, mputa-ihè ntakiri-ntakiri nke usoro nlekota nke Nzuko-nsọ ka e gosiri ya na okpukpo-okwu nke ndi ukochukwu, Otu Ndi-isi Nduzi Mbu, Kansul nke Iri na Abuo, na

ndị Iri Asaa ahụ na nhiwe nke ọkwa ndị nọ n'isi ndi-ozo na onu-ogugu juru aka nile. N'ikpeazu, igba-ama nke e nyere maka Jisus Kraist—idi-nsọ ya, udi eze ya, izu-oke ya, ihu n'anya ya, na ike mgbaputa ya—mere akwukwo a ihe oke uru nye ezi na ulo nke mmadu nile na oke onu-ahia kari akụ nile nke elu uwa dum.

Otutu n'ime mkpughe nile ka e biputara na Zaijon (Independence), Missouri, na 1833, n'okpuru aha a kporo *A Book of Commandments for the Government of the Church of Christ* (Akwukwo nke Iwu-nsọ nile maka Ochichi nke Nzuko-nsọ nke Kraist.) Gbasara mbiputa nke a ndi-okenye nke Nzuko-nsọ nyere igba-ama di mkpa na Onye-nwe gbaworo ama n'ime mkpuru-obi ha nile na mkpughe nile ndi a bu ezi-okwu. Dika Onye-nwe na-aga n'iru n'igwa ndi odibo ya okwu, otu nchikota nke e mere ka o buo ibu ka e biputara mgbe afo abuo gasiri na Kirtland, Ohio, nke a kporo *Doctrine and Covenants of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints* (Ozizi na Ogbugba-ndu nile nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a). Nye mbiputa a na 1835, ogbugba-ama e derede nke Ndi-oziri Iri na-abuo ka anyapadoro si otu a:

IGBA-AMA NKE

NDI-OZIRI IRI NA ABUO NYE EZI-OKWU NKE AKWUKWO NKE OZIRI NA OGBUGBA-NDU NILE

Igba-ama nke ndi Aka-ebe nye Akwukwo nke Iwu-nsọ nile nke Onye-nwe, iwu-nsọ nke O nyere Nzuko-nsọ Ya site n'aka Joseph Smith, Nta, onye olu Nzuko-nsọ hoputara nye okwa maka nke a:

Anyi, ya mere, nwere mmaji igba-ama nye uwa nile nke umu mmadu, nye ihe obula e kere eke nọ n'elu iru nke uwa, na Onye-nwe agbawo-ama n'ime mkpuru-obi anyi nile, site na Muo Nso nke a wukwasiworo n'elu anyi, si na iwu-nsọ nile ndia ka enyeworo site na nkwalite-muo nke Chineke, na ha bara uru nye ndi mmadu nile, na ha bu ezi-okwu n'ezie.

Anyi na-agba-ama nke a nye uwa, ebe Onye-nwe bu onye enyem-aka anyi; ma o bu site n'amara Chineke Nna, na Okpara Ya, Jisus Kraist ka e nyere anyi ikike inwe ohere nkea nke igbara uwa nile ama nke a, n'ime nke anyi na-añuri onu kari akari, na-ekpere Onye-nwe mgbe nile ka umu nke ndi mmadu nweta uru site n'ebe ahụ.

Aha mmadu Iri-na-abuo ahụ bu:

Thomas B. Marsh	Orson Hyde	William Smith
David W. Patten	Wm. E. McLellin	Orson Pratt
Brigham Young	Parley P. Pratt	John F. Boynton
Heber C. Kimball	Luke S. Johnson	Lyman E. Johnson

Na mbiputa ndi ozo na-esota Ozizi na Ogbugba-ndu nile, a gbakwunyere mkpughe nile ndi-ozo ma-obu okwu ndi ozo kwesiri ndekota ka agbakwu nyerewo, dika anatar ya, ma-obu ka e si nabata ha n'ogbakw nile nke ndi kwesiri ma-obu nzuko zuru-oha-nile nke Nzuko-nsọ.

N'ibido na mbiputa nke 1835, ndoko usoro ihe-omumu okpukpechi asaa ka e tinyekwara; ndia ka a kporo aha ha *Lectures on Faith* (Nkuzi nile n'Okwukwe). Ndi a ka a kwadobeworo iba uru n'Ulo-Akwukwo nke ndi Amuma, na Kirtland, Ohio, site n'afọ 1834 ruo 1835. O bu ezie na ha bara uru maka ozizi na nkuzi, e wepuru nkuzi ndia site n'Ozizi na Ogbugba-ndu ke mgbe mbiputa nke 1921 n'ih na e nyeghi ha ma-obu gosi ha dika mkpughe nye Nzuko-nsọ dum.

O doro anya na e meworo ka ufodu amaghi-eme digide na mbiputa nile gara aga, nke ka nke n'ebe a na-ako akuko maka isi-okwu nkeji nile. N'ih nke a, mbiputa nke a nwere ndezi nile nke akara-oge na aha-ebe nile nakwa ndezi ntakiri ole na ole ndi ozo mgbe o kwesiri. Mgbaw ndi a bu ndi e mere iji mee ka akwukwo a na dokumenti nile nke akuko kwekorita. Udi ndi ozo puru iche nke mbiputa nke a tinyere ime ka nrutu-aka si n'otu ebe gaa ebe ozo di mma kara, isi-okwu nkeji nile, na nchikota isi-okwu nile, ihe nile bu nke e mere iji nyere ndi na-agu aka ighota ma nuri odu n'ime ozi nke Onye-nwe otu esi nye ya n'Ozizi na Ogbugba-ndu nile.

Ime ka a mata nile nke nkeji nile nke Ozizi na Ogbugba-ndu nile nwere nrutuaka nile nye *History of the Church* (Akuko nke Nzuko-nsọ). *History of the Church* bu akwukwo di ukwu-akwukwo asaa nke nkwasị ndeputa Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a site na 1820 ruo 1848. N'ih na a tugharibeghi-asusu akwukwo ndi a ma ha di nani n'asusu Bekee, ebe-mnweta nye *History of the Church* di na ime ka a mata nke nkeji nile nke mbiputa nkea a kporo ahụ nke Ozizi na Ogbugba-ndu nile na-arutu aka n'ukwu- akwukwo ndi nke no n'asusu Bekee nke akuko a.

 USORO OGE NKE IHE DỊ N'IME YA

<i>Oge</i>	<i>Ebe</i>	<i>Nkeji Nile</i>
1823 Septemba	Manchester, New York	2
1828 Julai	Harmony, Pennsylvania	3
Ọkọchị	Harmony, Pennsylvania	10
1829 Februari	Harmony, Pennsylvania	4
Maach	Harmony, Pennsylvania	5
Epril	Harmony, Pennsylvania	6, 7, 8, 9
Mee	Harmony, Pennsylvania	11, 12, 13
Jun	Fayette, New York	14, 15, 16, 17, 18
1830 Maach	Manchester, New York	19
Epril	Fayette, New York	20, 21
Epril	Manchester, New York	22, 23
Julai	Harmony, Pennsylvania	24, 25, 26
Ọgọst	Harmony, Pennsylvania	27
Septemba	Fayette, New York	28, 29, 30, 31
Ọktoba	Fayette, New York	32*, 33
Novemba	Fayette, New York	34
Disemba	Fayette, New York	35, 36, 37
1831 Jenuari	Fayette, New York	38, 39, 40
Februari	Kirtland, Ohio	41, 42, 43, 44
Maach	Kirtland, Ohio	45, 46, 47, 48, 49
Mee	Kirtland, Ohio	50
Mee	Thompson, Ohio	51
Jun	Kirtland Ohio	52, 53, 54, 55, 56
Julai	Zion, Ógbè Jackson, Missouri	57
Ọgọst	Zion, Ógbè Jackson, Missouri	58, 59, 60
Ọgọst	N'akukụ Osimiri Missouri, Missouri	61, 62
Ọgọst	Kirtland, Ohio	63
Septemba	Kirtland, Ohio	64
Ọktoba	Hiram, Ohio	65
Ọktoba	Orange, Ohio	66
Novemba	Hiram, Ohio	1, 67, 68, 69, 133
Novemba	Kirtland, Ohio	70
Disemba	Hiram, Ohio	71
Disemba	Kirtland, Ohio	72
1832 Jenuari	Hiram, Ohio	73, 74
Jenuari	Amherst, Ohio	75
Februari	Hiram, Ohio	76
1832 Maach	Hiram Ohio	77, 78, 79, 80, 81
Epril	Ógbè Jackson, Missouri	82, 83
Epril	Independence, Missouri	83
Ọgọst	Hiram, Ohio	99

* N'ebe ma-qbụ di nso n'ebe e kwuru maka ya.

<i>Oge</i>	<i>Ebe</i>	<i>Nkeji Nile</i>
	Septemba	Kirtland, Ohio 84
	Novemba	Kirtland, Ohio 85
	Disemba	Kirtland, Ohio 86, 87*, 88
1833	Februari	Kirtland, Ohio 89
	Maach	Kirtland, Ohio 90, 91, 92
	Mee	Kirtland, Ohio 93, 94
	Jun	Kirtland, Ohio 95, 96
	Ọgọst	Kirtland, Ohio 97, 98
	Ọktoba	Perrysburg, New York 100
	Disemba	Kirtland, Ohio 101
1834	Februari	Kirtland, Ohio 102, 103
	Epril	Kirtland, Ohio 104*
	Jun	Osimiri Fishing, Missouri 105
	Novemba	Kirtland, Ohio 106
1835	Maach	Kirtland, Ohio 107
	Ọgọst	Kirtland, Ohio 134
	Disemba	Kirtland, Ohio 108
1836	Jenuari	Kirtland, Ohio 137
	Maach	Kirtland, Ohio 109
	Epril	Kirtland, Ohio 110
	Ọgọst	Salem, Massachusetts 111
1837	Julai	Kirtland, Ohio 112
1838	Maach	Far West, Missouri 113
	Epril	Far West, Missouri 114, 115
	Mee	Spring Hill, Ógbè Davies, Missouri 116
	Julai	Far West, Missouri 117, 118, 119, 120
1839	Maach	Liberty Jail, Ógbè Clay, Missouri 121, 122, 123
1841	Jenuari	Nauvoo, Illinois 124
	Maach	Nauvoo, Illinois 125
	Julai	Nauvoo, Illinois 126
1842	Septemba	Nauvoo, Illinois 127, 128
1843	Februari	Nauvoo, Illinois 129
	Epril	Ramus, Illinois 130
	Mee	Ramus, Illinois 131
	Julai	Nauvoo, Illinois 132
1844	Jun	Nauvoo, Illinois 135
1847	Jenuari	Winter Quarters (ugbua Nebraska) 136
1890	Ọktoba	Salt Lake City, Utah Ima Ọkwa Ụlọ-ọrụ—1
1918	Ọktoba	Salt Lake City, Utah 138
1978	Jun	Salt Lake City, Utah Ima Ọkwa Ụlọ-ọrụ—2

* N'ebe ma-ọbụ di nso n'ebe e kwuru maka ya.

OZIZI NA OGBUGBA-NDU NILE

NKEJI 1

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, mgbe e nwere ogbako opuru-iche nke ndi-okenye nke Nzuko-nso, e mere na Hiram, Ohio, 1 Novemba 1831 (History of the Church, 1:221-224). E nwetawo otutu mkpughe site n'aka Onye-nwe tutu oge a, mana nchikota nke mkpughe ndi a maka mbiputa n'udi akwukwo bu otu isi-okwu putara ihè anakweere n'ogbakò a. Nkeji nke a bu okwu-mmalite nke Onye-nwe nye ozizi nile, ogbugba-ndu nile, na iwu-nso nile e nyere ogbo nke ugbu a.

1-7, Okwu nke ido-aka-na-nti na-adara mmadu nile; 8-16, Ngonari okwukwe na ajo-o-mume ga-abia tutu Obibia nke Ugboro Abu; 17-23, A kpore Joseph Smith ka o wetaghachi n'awa nke a ezi-okwu nile na ikike nile nke Onye-nwe; 24-33, E weputara Akwukwo nke Momon na hiwekwa ezi Nzuko-nso ahu; 34-36, Udo ka aga ewepu site n'awa; 37-39, Nyochaa iwu-nso ndi a.

NAA-NTI, O unu ndi "nzu-kò-nso m, ka olu onye ahu bi n'elu kwuru, na onye ^banya ya nile no n'elu mmadu nile, e n'ezie a si m: "Naa nti unu ndi si ebe di anya; na unu no n'ala nile oke osimiri gbara gburu gburu, gekota nu nti.

2 N'ihì n'ezie ^aolu nke Onye-nwe na-adara umu mmadu nile, ma enweghi ^bonye ga-agbapu; ma odighi anya nke

na-agaghi ahu, ma-obu nti nke na-agaghi anu; ma-obu ^cobi nke a na-agaghi aba n'ime ya.

3 Ma ndi "nnupu-isi ka a ga-adupu n'iru-uju di-ukwu; n'ihì na ajo-o-mume nile ha ka a ^bga-ekwuputa n'elu-ulò nile, na omume nzuzo ha nile ka a ga-ekpughepu.

4 Ma "olu nke ido-aka-na-nti na-adara mmadu nile, site n'onu nile nke ndi na-eso uzò m, ndi m hoputawororiji ^bn'ubochi ndi ikpe-azu a.

5 Ma ha ga-agapu, ma enweghi onye ga-egbochi ha, n'ihì na mu Onye-nwe nyere ha iwu.

6 Lee, nke a bu ^aikike m, na ikike ndi odibo m, na okwu mmalite m, nke akwukwo iwu-nso m nile, nke m nyeworo ha ^bima-okwa nye unu, O ndi bi n'elu uwa.

7 Ya mere, ^atuo nu ujo maa-kwa nu jijiji, O unu ndi mmadu,

1 1a 3 Nif. 27:3;
OznQd. 20:1.
NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist.
b OznQd. 38:7-8.
NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
c Deut. 32:1.
2a OznQd. 133:16.
b Phil. 2:9-11.

c NGAN Obi.
3a NGAN Nnupu-isi.
b Luk 8:17; 12:3;
2 Nif. 27:11;
Mom 5:8.
4a Ezik. 3:17-21;
OznQd. 63:37.
NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma;
Doo-aka-na-nti,

Ido-aka-na-nti.
b NGAN Ubochi Ndi
Ikpe-azu.
6a NGAN Jisus Kraist—
Ikike.
b OznQd. 72:21.
7a Deut. 5:29;
Ekl. 12:13.

n'ihì na ihè mụ Onye-nwe nyere n'iwu-ọkụ n'ime ha ^bga-emezuriri.

8 Ma n'ezie a si m unu, na ndi ga-agaghari, iburu ozi-oma ndi a nye ndi nile bi n'elu uwa, e nyere ha ike "irachi ma n'uwa ma n'elu-igwe, ndi n'ekweghi-ekwe na ^bndi nnupu-isi;

9 E, n'ezie, irachikota ha ruo n'ubochi a ga-awusa "oke iwe nke Chineke na-enweghi atu n'elu ^bndi ajoo mmadu—

10 Ruo "n'ubochi ahụ Onye-nwe ga-abia ^bikwughachi onye obula dika "oru ya siri di, ma "tuoro onye obula dika o si tuoro mmadu ibe ya.

11 Ya mere, olu nke Onye-nwe na-agaru nsotu nile nke uwa, ka ndi nile ga-anu nwee-ike-inu:

12 Kwadobe nu, kwadobe nu maka nke ahụ ga-abia n'ihì na Onye-nwe di nso;

13 Ma a kpalitawo "iwe nke Onye-nwe, ma a sachawo ^bmma-agma ya n'elu-igwe, ma o ga-adakwasi, ndi bi n'uwa.

14 Ma "ogwe-aka nke Onye-nwe ka a ga-ekpughepu; ma ubochi ahụ na-abia na ha bu

ndi na-agaghi ^banu olu nke Onye-nwe, ma-obu olu ndi odi-bo ya, ma-obu "naa nti n'okwu nile nke ndi-amuma na ndi-ozini, a "ga-ebepu ha site n'etiti ndi mmadu ah;

15 N'ihì na ha "akpafuwo site ^bn'emume-nso m nile, ma "me-biwo "ogbugba-ndu mgbe nile na-adigide m;

16 Ha anaghi "achọ Onye-nwe ihiwe ezi-omume ya, mana onye obula na-aga ^bn'uzo nke "ya; ma na-achuso "udi chi nke ya, nke udi ya no n'oyiyi nke uwa, na nke ihe-eji kpuo ya bu nke arusi akpuru-akpu, nke "na-aka nka ma ga-ala n'iyi na ^fBabilon, obuna Babilon ukwu ah, nke ga-ada.

17 Ya mere, mụ Onye-nwe, ebe m maara odachi ga-adakwasi "mmadu nile bi n'ime uwa, kporo odibo m Joseph Smith, Nta, ma gwa ya okwu site n'elu-igwe, ma nyekwa ya iwunso nile;

18 Ma kwa nye ndi ozọ iwunso nile, ka ha maa okwa ihe ndia nile nye uwa; ma ihe nkea nile ka e nwee ike mezuo ya,

7b Oznd. 1:38.

8a NGAN Arachi, Rachie.

b NGAN Nnupu-isi.

9a Mkpu. 19:15-16;

1 Nif. 22:16-17.

b Mosa. 16:2;

JS—Mat. 1:31, 55.

10a NGAN Obibia nke

Ugboro Abu nke

Jisus Kraist.

b Ezik. 7:4;

OznQd. 56:19.

NGAN Jisus Kraist—

Ikpe.

c Ilu 24:12;

Alma 9:28; 41:2-5;

OznQd. 6:33.

d Mat. 7:2.

13a Oznd. 63:6.

b Ezik. 21:3;

OznQd. 35:14.

14a Aisa. 53:1.

b 2 Nif. 9:31;

Mosa. 26:28.

c Oznd. 11:2.

d Qlndoz. 3:23;

Alma 50:20;

OznQd. 50:8; 56:3.

15a Josh. 23:16;

Aisa. 24:5.

b NGAN Emume-nso nile.

c NGAN Ngonari

Okwukwe.

d NGAN Ogbugba-ndu

Qhuru na Mgbe nile

Na-adigide.

16a Mat. 6:33.

b Oznd. 82:6.

c Aisa. 53:6.

d Opu. 20:4;

3 Nif. 21:17.

NGAN Ife Arusi.

e Aisa. 50:9.

f Oznd. 64:24;

133:14.

NGAN Babilon, Bebel;

Idabere n'Ihe nke Uwa.

17a Aisa. 24:1-6.

nke bụ ihe e dere site n'aka ndi-amuma —

19 “Ihe na-adighi-ike nile nke uwa ga-aputa ma bibie ihe ndi di nnukwu ma sie ike, ka mma-du ghara idu mmadu ibe ya odu, ma-obu b’tukwasị obi n’aka nke anu-aru —

20 Mana ka onye obula nwee ike “kwuo n’aha nke Chineke Onye-nwe, obuna Onye-nzo-puta nke uwa;

21 Ka okwukwe nwe-ike iba-wanye n’ime uwa;

22 Ka e nwee ike ihiwe “ogbu-gba-ndu mgbe nile na-adigide m;

23 Ka e nwee ike “ikwusa uju nke b’ozi-oma m site n’aka ndi ‘na-adighi ike na ndi di mfe ruo na nsotu nke uwa ma n’iru ndi-eze na ndi-ochichi.

24 Lee, a bu m Chineke ma e kwuwu m ya; “iwu-nsọ ndi a bu nke m, ma e nyere ha ndi odibo m n’ime adighi-ike ha, n’udi b’asusu ha ka ha wee bia na ‘nghota.

25 Ma oburu na ha mejoro a ga-eme ka o puta ihè;

26 Ma oburu na ha choro “amamihe a ga-enye ha;

27 Ma oburu na ha mehiere a “ga-eti ha ihe otiti, ka ha wee b’chegharia;

28 Ma oburu na ha nwere “umeala a ga-eme ka ha sie ike, ma a goziekwa ha site n’elu, ma nata b’omuma-ihe site n’oge ruo n’oge.

29 Ma mgbe o natasiri akuko-ndekota nke ndi Nifai, e, obuna nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ga-enwe ike itughari-asu-site n’ebere nke Chineke, site n’ike nke Chineke, “Akwo-kwo nke Momon.

30 Na kwa ka ndi ahụ e nyere iwu-nsọ nile, nwee “ike ito ntala b’nzuko-nsọ nkea, na kwa iweputa ya ihè site n’ebe nzuzo na site n’ochichiri, bu nani ezi d’nzuko-nsọ ahụ di ndu n’elu iru nke uwa nile, bu nke mu, bu Onye-nwe, nwere mmasi na ya, na-ekwuru nzuko-nsọ nile ejikotara onu ma na obughi n’otu n’otu —

31 N’ihi na mu Onye-nwe enweghi ike iji inwe-ohere kachasi-ntakiri lekwasị “mmehie anya;

32 Otu osila di, onye obula

19a Qlndoz. 4:13; 1

Ndi-Ko 1:27;

OznQd. 35:13;

133:58–59.

NGAN Di Nwayo,

Idi Nwayo.

b 2 Nif. 28:31.

NGAN Ntukwasị-obi.

20a NGAN Gbaa-ama.

22a OznQd. 39:11.

NGAN Ogbugba-ndu;

Ogbugba-ndu Ohuru

na Mgbe nile

Na-adigide.

23a NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.

b NGAN Ozi-oma.

c 1 Ndi-Ko 1:26–29.

24a 2 Nif. 33:10–11;

Moro. 10:27–28.

b 2 Nif. 31:3; Ita 12:39.

c OznQd. 50:12.

NGAN Nghota.

26a Jemes 1:5;

OznQd. 42:68.

NGAN Amamihe.

27a NGAN Taa-Ahuhu,

Na-ata Ahuhu.

b NGAN Chegharia,

Ncheghari.

28a NGAN Umeala,

Idi Umeala.

b NGAN Mmata-ihe.

29a NGAN Akwo-kwo nke

Momon.

30a OznQd. 1:4–5, 17–18.

b NGAN Nzuko nke

Jisus Kraist nke Ndi-

nsọ Ubochi-Ikpezu

a; Mweghachi nke

Ozi-oma.

c NGAN Ochichiri

nke Muo.

d Ndi-Efe. 4:5, 11–14.

NGAN Nzuko-nsọ,

Iriba-ama nile nke

Ezi-okwu.

e OznQd. 38:10.

31a Alma 45:16;

OznQd. 24:2.

NGAN Mmehie.

nke cheghariri ma dobe kwa iwu-nsọ nile nke Onye-nwe ga-enwetariri "mgbaghara;

33 Ma onye ahụ nke "n'echegharighi, site na ya ka a 'bga-anapụ ọbuna ihè nke ahụ ọ nataworo; n'ihì na 'Mụọ nkem agaghị 'anogide ya na mmadụ oge nile, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi-agma kwuru.

34 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, O ndi bi n'elu ụwa: Mụ Onye-nwe di na njikere ime ka ihe ndia nile pụta ihè nye "anụ-arụ nile;

35 N'ihì na abughị m onye "na-ele mmadụ anya n'iru, ma choro ka mmadụ nile mata na 'ubochi ahụ na-abia ọsọ-ọsọ; ma awa ahụ erubeghi, mana ọ dikwa n'oba-aka, mgbe a ga-ewepu 'udo site n'etiti ụwa, ma 'ekwensu ahụ ga-enwe ike n'ebe ochichi ndi nke ya nọ.

36 Ma ọzọ Onye-nwe ga-enwe

ike n'ebe "ndi-nsọ ya nọ, ma 'bga-achi 'n'etiti ha, ma ga arida-kwa "n'ikpe n'elu 'Idumia, ma-ọbụ ụwa.

37 Nyochaa nụ "iwu-nsọ ndia nile, n'ihì na ha bụ ezi-okwu ma kwesi ntukwasị-obi, ma ibu-amụma nile na 'nkwa nile ndi nọ n'ime ha ga-emezuri.

38 Ihe mụ bụ Onye-nwe kwuru, e kwuwo m, ma a naghi m ewezuga onwe m, ma asi-na elu-igwe nile na ụwa gabiga, "okwu m agaghị agabiga, mana ha nile 'bga-emezuri, ma-ọbụ site 'n'olu nke m ma-ọbụ site n'olu 'dumụ odibo m, ọ bụ 'otu ihe ahụ.

39 N'ihì na lee, ma hụrụ, Onye-nwe bụ Chineke, ma "Mụọ ahụ na-agba-ama, ma ama ahụ bụ ezi okwu, ma 'ezi okwu ahụ na-adigide ruo mgbe nile na mgbe nile. Amen.

NKEJI 2

Ndeputa sitere n'okwu nile nke mụọ-ozì Mononai nye Joseph Smith Onye-amụma mgbe ọ nọ n'ime ụlọ nna nke Onye-amụma na Manchester, New York, mgbe anyasị 21 Septemba 1823 (History of the Church, 1:12). Moronai burii onye nke ikpe-azụ na ahiri ndi ọkọ-akụkọ ndi nke

32a OznQd. 58:42–43.
NGAN Bgaghara.

33a Mosa. 26:32.

b Alma 24:30;

OznQd. 60:2–3.

c NGAN Mụọ Nso.

d Jen. 6:3; 2 Nif. 26:11;

Mom 5:16; Ita 2:15;

Moro. 9:4.

34a Mat. 28:19;

OznQd. 1:2; 42:58.

35a Deut. 10:17;

Qlndoz. 10:34;

Moro. 8:12;

OznQd. 38:16.

b NGAN Ụbọchị Ndi

Ikpe-azụ.

c OznQd. 87:1–2.

NGAN Udo; Ihe

Iriba-ama nile nke

Oge nile.

d NGAN Ekwensu.

36a NGAN Onye-nsọ.

b NGAN Jisus Kraist—

Ichị-eze otu puku afo

nke Kraist.

c Zek. 2:10–11;

OznQd. 29:11;

84:118–119.

d NGAN Kpee, Ikpe.

e NGAN Ụwa.

37a NGAN Akwukwọ-

nsọ nile.

b OznQd. 58:31; 62:6;

82:10.

38a 2 Ndez. 10:10;

Mat. 5:18; 24:35;

2 Nif. 9:16;

JS—Mat. 1:35.

b OznQd. 101:64.

c Deut. 18:18;

OznQd. 18:33–38; 21:5.

NGAN Mkpughe;

Olu-okwu.

d NGAN Onye-amụma.

e NGAN Ikike; Ikwado

ndi Ndu nile nke

Nzukọ.

39a 1 Jon 5:6;

OznQd. 20:27; 42:17.

b NGAN Ezi-okwu.

mere ndekọta nke a nọ ugbugba a n'iru uwa dika Akwukwo nke Mọmọn. (Tulee Malakai 4:5–6; na kwa nkeji nile 27:9; 110:13–16; na 128:18.)

1, Elaija ga-ekpughe okwa nchụ-aja ahụ; 2–3, Nkwa nile nke ndi-nna nile ka a kuru n'ime n'obi umu ha nile.

LEE, a ga m ekpughe nye unu Okwa Nchụ-aja ahụ, site n'aka nke "Elaija onye-amuma, tutu obibia nke nnukwu ubochi ahụ di egwu nke Onye-nwe.

2 Ma "o ga-akunye n'ime obi ndi bu umu nkwa nile e kwere ndi nna ha, ma obi ndi bu umu ga-atugharikwute ndi bu nna ha.

3 Asi na o bughi otu a, uwa nile ga-abu ihe lara n'iyi n'obibia nke Onye-nwe.

NKEJI 3

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Harmony, Pennsylvania Julai 1828, maka ibe-akwukwo di 116 atughariri asusu ha furu efu sitere n'akuku nke mbu nke Akwukwo nke Mọmọn, nke a kporo akwukwo nke Lihai. Onye-amuma ahụ jiiri ntamu kwere ka ibe akwukwo ndia site na nchekwa ya fee n'aka Martin Harris, onye ruworo oru nwoge-nta dika onye ode-akwukwo na ntughari-asusu nke Akwukwo nke Mọmọn. E nyere mkpughe a site na Urim na Tumim (History of the Church, 1:21–23.) (Lee kwa nkeji 10.)

1–4, Uzọ nke Onye-nwe bu otu gburu-gburu ebighi-ebi; 5–15, Joseph Smith ahaghi icheghari ma-obu a napu ya onyinye nke ntughari-asusu; 16–20, Akwukwo nke Mọmọn ahụ na-aputa iji gbaputa mkpuru-afọ nke Lihai.

ORU nile, na atumatu nile, na ebum-n'obi nile nke Chineke agaghi enwe ihe ga-

akwusi ya, ma-obu ihe ga-enwe ike ime ka o buru ihe efu.

2 N'ih i "Chineke anaghi eje-ije n'uzo gbago agbago, obughi ma o na-atughari chee iru n'aka nri ma-obu n'aka ekpe, o bughi ma o na-agbanwe site n'ihe o kwuworo, ya mere uzo ya guzoro kwem, ma buzo ya bu otu gburu-gburu ebighi-ebi.

3 Cheta, cheta na o bughi "oru

2 1a Mal. 4:5–6;
3 Nif. 25:5–6;
OznQd. 110:13–15;
128:17;
A—JS 1:38–39.
NGAN Elaija;
Otughe-uzo nile nke
Okwa Nchụ-aja.
b OznQd. 34:6–9;

43:17–26.
2a OznQd. 27:9;
98:16–17.
b NGAN Nzoputa Maka
ndi Nwuru-anwu;
Arachi, Rachie.
3 1a Abuoma 8:3–9;
OznQd. 10:43.
2a Alma 7:20.

NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
b 1 Nif. 10:18–19;
OznQd. 35:1.
3a QIndoz. 5:38–39;
Mom 8:22;
OznQd. 10:43.

nke Chineke ka a na-akwụsi, kama ọrụ nke mmadụ;

4 N'ihì na ọbụladi na mmadụ nwere ike inwe ọtụtụ mkpughe, ma nwee ike irụ ọtụtụ oke ọrụ, ma na ọbụrụ na ọ "na-anya isi n'ihì ike ya, ma kpọọ ya ihe efu bụ ndumọdụ nile nke Chineke, ma soro mmasi nile nke uche nke onwe ya na oke ọchichọ nile nke anụ arụ, ọ ghaghị ida ma nweta ịbọ-ọbọ nke Chineke ziri-ezi n'arụ ya.

5 Lee, a ranyewo ihe ndị a n'aka gị, mana lee otu iwu-nsọ gị nile siri sie ike; ma chetakwa nkwa nile nke e kwere gị, ma ọbụrụ na i jehieghị na ha.

6 Ma lee, ọtụtụ mgbe i "jehieworo iwu-nsọ nile na iwu nile nke Chineke, ma gawo n'iru na b'nkwa gide nile nke ndị mmadụ.

7 N'ihì na, lee, i kwesighiri "ituegwu mmadụ karịa Chineke. Ọbunadi na mmadụ kpọrọ ndumọdụ nile nke Chineke ihe efu, ma b'na-eleda okwu ya nile anya —

8 Ma na i kwesiriri ikwesị ntụkwasị obi; ma ọ gaarari esetipụwo aka ya ma kwado-woi gị megide "uta-okụ nile na-enwu enwu nke b'onye-iro; ma ọ gaarari anogide gị n'oge nile nke nsogbu.

9 Lee, i bụ Joseph, ma a hōrọ gị irụ ọrụ nke Onye-nwe, mana n'ihì njehie, ma ọ bụrụ na i kpa-chapughị anya, i ga-ada.

10 Mana cheta, Chineke bụ onye ebere; ya mere, chegharia n'ihè ahụ i mere nke megidere iwu-nsọ m nyere gị, ma i ka bụkwa onye a hōrōworo bụrụkwa onye a kpọrọ irụ ọrụ ahụ ọzọ;

11 M'ọbughị ma i mere nke a, i ga-abụ onye araara nye ma dịkwa ka ndị nwoke ndị-ọzọ, ma na-enwekwaghị onyinye ọzọ.

12 Ma mgbe i nyefeworo ihe ahụ nke Chineke nyere gị ihụ-uzọ na ike "itughari-asusu ya, i nyefewo ihe ahụ diiri nsọ n'oba-aka nke ajọ b'mmadụ.

13 Onye kpọworo ndumọdụ nile nke Chineke ihe-efu, ma mebiwo ikwe nkwa nile kachasi idi nsọ ndị e mere n'iru Chineke, ma daberewo na mkpebi nke onwe ya ma "nyawo-isi n'amamihe ya.

14 Ma nke a bụ ihe mere i ji tufue ohere gị nwa mgbe nta —

15 N'ihì na i kweere ka ndumọdụ "onye-ntuzi-aka gị bụrụ ihe a zogidere n'okpuru ukwu site na mmalite.

16 Otu o sila di, ọrụ nke m ga-aga n'iru, n'ihì na ọbūraraa na omuma-ihe nke "Onye-nzọputa abiakwutawo uwa, site

4a OznQd. 84:73.

NGAN Mpako.

b Jekob 4:10;

Alma 37:37.

NGAN Iwu-nsọ nile nke Chineke; Onye Ndumọdụ (aha).

c NGAN Nke Anụ Arụ.

d NGAN Ọbọ.

6a OznQd. 5:21;

A — JS 1:28-29.

b OznQd. 45:29; 46:7.

7a Abuoma 27:1;

Luk 9:26;

OznQd. 122:9.

NGAN Agbamume, Mgbamume; Egwu, Ituegwu.

b Lev. 26:42-43;

1 Nif. 19:7;

Jekob 4:8-10.

8a Ndị-Efe. 6:16;

1 Nif. 15:24;

OznQd. 27:17.

b NGAN Ekwensu.

c Alma 38:5.

12a OznQd. 1:29; 5:4.

b OznQd. 10:6-8.

13a NGAN Mpako.

15a NB Onye-nwe.

16a NGAN Onye-nzọputa.

^bn'ogbugba-ama nke ndi Juu, ọbuna otu a ka ọmuma-ihe nke otu Onye-nzọputa ga-abiakwu-te ndi nke m —

17 Ma ruo “ndi Nifai, ma ndi Jekob, ma ndi Josef na ndi Zorom, site n'ogbugba-ama nke ndi nna ha —

18 Ma “ogbugba-ama a ga-abia na mmata-ihe nke ^bndi Leman, ndi Lemuel, na ndi Ishmael ndi ọlara-azu site n'ekweghi-ekwe n'ih i ajogomume nke ndi nna ha, ndi Onye-nwe kweere ka ha “bibie umunne ha ndi Nifai, n'ih i ajogomume ha nile na ihe aru ha nile.

19 Ma n'ih i “nzube nke a ka e chekwara ^bepekele ndi a, nke nwere akuko-ndekota nile ndia — ka ọnkwa nile nke Onye-nwe buru ihe e mezuru, nke o mere nye ndi ya;

20 Ma ha “ndi Leman nwee ike ibia na mmata nke ndi nna ha, na ka ha wee mata nkwa nile nke Onye-nwe, ma ka ha wee ọkwere n'ozio-oma ma ọdabere n'uru nile nke Jisus Kraist, ma buru ndi “ebuliri-elu site n'okwukwe n'aha ya, ma site na ncheghari ha e nwere ike zoputa ha. Amen.

NKEJI 4

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye nna ya, Joseph Smith, Ukwu, na Harmony, Pennsylvania, Februari 1829 (History of the Church, 1: 28).

1–4, Ọrụ putara ihè na-azoputa ndi-ozizi-ozio-oma nke Onye-nwe; 5–6, Omume iyi-Chineke nile name ka ha tozuo oke maka ije-ozio; 7, Ihe nile nke Chineke ga-aburiri ihe a na-achuso.

UGBUA lee, “oru di itu n'anya na-aga iputa ihè n'etiti umu nke mmadu.

2 Ya mere, O unu ndi na-esonye “n'ije-ozio nke Chineke, hu na unu ọjeere ya ozio jiri ọbi unu nile, ike, uche na ume, ka unu nwee-ike iguzo “na-enweghi uta n'iru Chineke n'ubochi ikpeazu.

3 Ya mere, o buru na unu enwee ọchicho ijere Chineke ozio a “kporo unu n'oru ahu;

16b 1 Nif. 13:23–25;

2 Nif. 29:4–6.

c Mosa. 3:20.

17a 2 Nif. 5:8–9.

18a NGAN Akwukwo nke Momon.

b 2 Nif. 5:14;

Inos 1:13–18.

c 2 Nif. 26:15–16.

d Mom 8:2–3.

19a 1 Nif. 9:3, 5.

b NGAN Ekpele

Ola-edo nile.

c 3 Nif. 5:14–15;

OznQd. 10:46–50.

20a 2 Nif. 30:3–6;

OznQd. 28:8; 49:24.

b Mom 3:19–21.

c 2 Nif. 31:19;

Moro. 6:4.

d Moro. 7:26, 38.

4 1a Aisa. 29:14;

1 Nif. 14:7; 22:8;

OznQd. 6:1; 18:44.

NGAN Mweghachi

nke Ozi-oma.

2a NGAN Ije-ozio.

b Josh. 22:5; 1 Sam. 7:3;

OznQd. 20:19; 76:5.

c NGAN Obi; Uche.

d 1 Ndi-Ko 1:8;

Jekob 1:19;

3 Nif. 27:20.

3a NGAN 11:4, 15;

36:5; 63:57.

NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,

Okpukpo-oku.

4 N'ihì na lee "ụbị ahụ chara-acha na-echere ^bowuwe-ihe-ụbị; ma hụrụ, onye túbara mma iwe ihe-ụbị n'ike ya, onye ahụ "na-akpadokọta ka ọ ghara ịla-n'iyi, mana weta nzọpụta nye mkpuru-obi ya;

5 Ma "okwukwe, ^bolile-anya, "afo-oma na "ihunanya, jiri "anya lekwasị nani ^fn'otuto nke

Chineke, na-eme ka o tozuo ịrụ ọrụ ahụ.

6 Cheta okwukwe, "ezigbo-omume, mmata-ihe, n'ijisi-onwe-unu-ike, ^bndidi, obi nwanne, ndụ iyi Chineke, afo-oma, "idi-umeala, "irusi-ọrụ-ike.

7 "Riọ, ma unu ga-anata; kọọ aka, ma a ga-emeghere unu. Amen.

NKEJI 5

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Harmony, Pennsylvania, Maach 1829, site n'arịrịọ nke Martin Harris (History of the Church, 1:28–31).

1–10, Ọgbọ nke a ga-anata okwu nke Onye-nwe site n'aka Joseph Smith; 11–18, Ndi-aka-ebe atọ ga-agba-ama maka Akwukwọ nke Mọmọn; 19–20, Okwu nke Onye-nwe ka aga-enyocha dika na mgbe ochie; 21–35, Martin Harris nwere ike icheghari ma burukwa otu n'ime ndi-aka-ebe.

LEE, a si m gi, na dika nwa Lodibo m "Martin Harris achowo ihe aka-ebe n'aka m, na gi, nwa odibo m Joseph Smith, Nta, enwetawo ^bepekele nile ndi ahụ nke i gbara-ama ma nwekwa ihe ndekota na i nwetawo site n'aka m;

2 Ma ugbua, lee, nke a ka i gasi ya—ya onye nke kwuwooro gi okwu, sirị gi: Mụ, Onye-nwe, abụ m Chineke, ma e nyewo m gi ihe ndi a, nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ma nyekwa gi iwu na i ga-eguzoro dika "onye-aka-ebe nke ihe ndi a;

3 Ma e mewo m gi ka i baa n'ime ọgbugba-ndụ mụ na gi, ka i hapu igosi ha ewezuga nye "ndi ahụ m nyere gi n'iwu; ma i nweghi ^bike n'ebe ha nọ ewezuga na mụ nyere gi ya.

4 Ma i nwere onyinye iji tugharia-asusu di na epekele nile ahụ; ma nke a bu onyinye nke mbu m nyekwasiri gi; ma e

4a Jón 4:35;
Alma 26:3–5;
OznQd. 11:3; 33:3, 7.
b NGAN Owuwe-ihe-ubi.
c 1 Tim. 6:19.
5a NGAN Okwukwe.
b NGAN Olile-anya.
c NGAN Afo-oma.
d NGAN Ihunanya.
e Abuoma 141:8;
Mat. 6:22; Mqm 8:15.
f NGAN Otuto.

6a NGAN Ezigbo
Omume.
b NGAN Ndidi.
c NGAN Umeala, Idi
Umeala.
d NGAN Iru-si-oru Ike.
7a Mat. 7:7–8; 2 Nif. 32:4.
NGAN Ekpere.
5 1a OznQd. 5:23–24;
A—JS 1:61.
b NGAN Ekpele
Ola-edo nile.

2a NGAN Aka-ebe.
3a 2 Nif. 27:13. Hụ kwa
Igba-ama nke ndi
Aka-ebe Mmadu Ato
na Igba-ama nke ndi
Aka-ebe Mmadu
Asato di n'ime ibe
akwukwo nile nke
mbu nke Akwukwo
nke Mmomon.
b 2 Nif. 3:11.

nyewo m iwu na i gaghi eme ka asi na i nwere onyinye ozọ tutu ruo mgbe ebun-n'obi m ga-emezu na nke a, n'ihu na agaghi m enye gi onyinye ozọ tutu ruo mgbe o ga-agwu.

5 N'ezie, a si m gi, na ahuhu ga-abiakwute ndi bi n'wu ma oburu na ha "agaghi-ege nti nye okwu m nile;

6 N'ihu na emesia a "ga-echi gi echichi ma i ga-agapu ma gba-saakwa ^bokwu m nile nye umu nke mmadu.

7 Lee, oburu na ha agaghi "ekwenye n'okwu m nile, ha agaghi ekwere gi, nwa odibo m Joseph, a si na o ga-ekwe mee na i ga-egosi ha ihe nile ndi a ndi nke m nyeworo gi.

8 O, ogbo nkea "na-ekweghi-ekwe na ^bna-akpo-ekwe-nku — iwe m di oku megide ha.

9 Lee, n'ezie a si m gi, "ejichiwo m ihe ndi ahụ bu ndi m nyeworo gi, nwa odibo m Joseph, maka ebun-n'obi ziri-ezi n'ime m, ma a ga-eme ka o puta ihe nye ogbo nile na-abia;

10 Mana ogbo nke a ga-enweta okwu m site na gi;

11 Ma na mgbakwunye ogbugba-ama nke gi, "ogbugba-ama nke ndi odibo m ato, ndi m ga-

akpo ma chiekwa echichi, bu ndi m ga-egosi ihe ndi a nile, ma ha ga-agapu jiri okwu m nile nke e nyere site na gi.

12 E, ha ga-amakwa n'ezie na ihe ndi a bu ezi-okwu, n'ihu na site n'elu-igwe ka m ga ekwuputa ya nye ha.

13 A ga m enye ha ike ka ha wee nwee ike ihu ma nyochaa ihe ndi a dika ha di;

14 Ma "onweghi onye-ozo m ga-enye ike nke a, i nata otu-udi ogbugba-ama a n'etiti ogbo nke a, n'ime nke mmalite nke a nke mpalite na mputa-ihe nke ^bnzuko-nsọ m site n'ime oza-ra — na-enwu dika 'onwa, nke mara nma dika anyanwu, na di egwu dika usuu-ndi-agma ji okoloto nile.

15 Ma ogbugba-ama nke "ndi-aka-ebe mmadu ato ka m gaezipu site n'okwu nke m.

16 Ma lee, ndi obula nke "kweere n'okwu m nile, ndi ahụ ka m ^bga-eleta jiri 'ngosiputa-ihe nke ^dMuo m; ma ha ga-abu ndi "amuworo site na m, obuna site na mmiri ma site na Muo ahụ —

17 Ma unu aghaghi i chere nwantakiri oge, n'ihu na "echibeghi unu echichi —

18 Ma ogbugba-ama ha ga-apu

5a Jer. 26:4-5;
Alma 5:37-38;
OznQd. 1:14.

6a OznQd. 20:2-3.

NGAN Chie Echichi,
Echichi.

b 2 Nif. 29:7.

7a Luk 16:27-31;
OznQd. 63:7-12.

8a NGAN Ekweghi-ekwe.
b Mqm 8:33.

NGAN Mpako.

9a Alma 37:18.

11a 2 Nif. 27:12; Ita 5:3-4;
OznQd. 17:1-5.

14a 2 Nif. 27:13.

b NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist;
Mweghachi nke
Ozi-oma.

c OznQd. 105:31;
109:73.

15a OznQd. 17:1-20.

NGAN Ndi Aka-ebe
nke Akwukwo nke
Momon.

16a Ita 4:11.

b 1 Nif. 2:16.

c OznQd. 8:1-3.

d NGAN Muo Nso.

e NGAN Baptism, Mee
Baptism; Amuru
Ozo, Amuru site na
Chineke; Onyinye
nke Muo Nso.

17a NGAN Ikike; Chie
Echichi, Echichi.

kwa buru “amamikpe nye ogbo nke a ma oburu na ha emesie obi ha ike megide ha;

19 N’ihi na “ihe otiti na-ebuta itogboro n’efu ga-agaghari n’e-titi ndi nile bi n’elu-uwu, ma ga-aga n’iru na-awuputa site n’oge ruo n’oge, ma oburu na ha “echegarighi, tutu ruo mgbe uwa ga-atogboro ‘nkiti, ma e ripia ma bibie kpam-kpam ndi nile bi n’ime ya site na mmuke nke “obibia m.

20 Lee, agwara m gi ihe ndi a, obuna dika m siri “gwa ndi mmadu maka mbibi nke Jereu-salem; ma “okwu m gariri apu-ta-ihè ugbu a dika o putara-ihè mgbe ochie.

21 Ma ugbua enye m gi iwu, nwa odibo m Joseph, ka i chegharia ma jee ije-gi n’ikwu-oto karia n’iru m, ka i ghara ikwe-nye na nkwagide nile nke ndi mmadu ozọ;

22 Ma na i ga-akwuru chim “n’idota iwu-nsọ nile ndi m nyeworo gi n’iwu; ma oburu na i mee nke a lee enye m gi ndu ebighi-ebi, obuna asi na “egburu gi egbu.

23 Ma ugbu a, ozọ, a na m ekwuru gi, nwa odibo m Joseph, gbasara “nwoke ahụ nke choro aka-ebe ahụ—

24 Lee, a si m ya, o na-ebuli onwe ya elu o naghi-eme onwe ya umeala n’uzo zuru-oke n’iru m; mana oburu na o ga-akpo isi-ala n’iru m, na mee onwe ya umeala n’oke ekpere ma n’okwukwe, n’ime ezi-okwu nke obi ya, mgbe ahụ ka m ga-ekwe ka o “hu ihe ndi ahụ o choro ihu.

25 Ma mgbe ahụ o ga-asi umu mmadu nke ogbo nke a: Lee, a hwo m ihe ndi ahụ Onye-nwe gosiworo Joseph Smith, Nta, ma a “ma m n’ezie na ihe ndia bu ezi-okwu, n’ihi na ahwo m ha, n’ihi na e gosiwo m ha site n’ike nke Chineke ma na-abughị site na mmadu.

26 Ma mu Onye-nwe nyere ya iwu, nwa odibo m Martin Harris, na o gaghi ekwu ihe ozọ nye ha gbasara ihe ndi a, ewezuga na o ga-asi: a hwo m ha, e gosiwo m ha site n’ike nke Chineke; ma ndi a bu okwu ndi o ga-ekwu.

27 Mana o buru na o gonari nke a o ga-emebi ogbugba-ndu nke mu na ya gbara tutu ugbu a, ma lee, a mawo m ya ikpe.

28 Ma ugbu a, ma obughu ma o wedatara onwe ya ala ma nakwere n’ezi okwu n’iru m ihe nile ndi o mere di njo, ma gbaa-ndu mu na ya na o ga-edota

18a 1 Nif. 14:7;

OznQd. 20:13–15.

19a OznQd. 29:8; 35:11;

43:17–27.

NGAN Ubochi Ndi

Ikpe-azu; Ihe

Iriba-ama nile nke

Oge nile.

b NGAN Chegharia,

Ncheghari.

c Aisa. 24:1, 5–6.

d Aisa. 66:15–16;

OznQd. 133:41.

NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

20a 1 Nif. 1:18;

2 Nif. 25:9.

b OznQd. 1:38.

22a NGAN Irube-isi,

Nrube-isi, Rube-isi.

b Alma 60:13;

OznQd. 6:30; 135:1–7.

23a OznQd. 5:1.

24a Hu Igba-ama nke

ndi Aka-ebe Mmadu

Atọ di n’ime ibe

akwukwo nile nke

mbu nke Akwukwo

nke Mmọm.

25a Ita 5:3.

iwu-nsọ m nile, ma jiri okwu-kwe ruọ ọrụ n'ime m lee, a sị m ya, ọ gaghi ahụ ihe ndị a, n'ihia agaghi m enye ya echichi banyere ihe nile ndia m kwuru.

29 Ma ọburu na nke a bu otu o si wee di, e nyere m gi iwu, nwa odibo m Joseph, na i ga-asị ya, na ọ gaghi emekwa ọzọ, ọbughị ma-ọbụ nye m nsogbu ọzọ gbasara okwu nke a.

30 Ma ọburu na nkea bu otu o si wee di, lee, a sị m gi Joseph mgbe i tughariworu-asusu ibe ole na ole ọzọ i ga-akwusi nwa-oge nta, ọbuna rue mgbe m ga-enye gi iwu ọzọ; mgbe ahụ ka i ga-enwe ike itughari-asusu ọzọ.

31 Ma ewezuga ma i mere nke a, lee, i gaghi enwe kwa onyinye ọzọ, ma a ga m ewepu ihe nile ndi m ranyeworo n'aka gi

32 Ma ugbua, n'ihia na a hụwo m ndi nọ na nche maka ibibi gi, e, a huru m na ọburu na nwa odibo m Martin Harris e weda-taghi onwe ya-ala ma nabata onye aka-ebe sitere n'aka m, na ọ ga-adaba n'ime njehie;

33 Ma ha di otutu ndi nọ na nche maka "mbibi gi site n'iru nke uwa; ma n'ihia ihe nke a, ka ubochi gi nile wee di ogologo, e nyewo m gi iwu-nsọ ndi a.

34 E, n'ihia ihe nke a asiwo m: Kwusi, ma guzo jii tutu ruo mgbe m ga-enye gi iwu, ma a ga m, "aroputa uzọ i ga-esi nwee ike mezuo ihe ahụ m nyere gi n'iwu.

35 Ma ọburu na i kwesi "ntukwasị-obi n'idobe iwu-nsọ m nile, a ^bga-ebuli gi elu n'ubochi ikpeazu ahụ. Amen.

NKEJI 6

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma na Oliver Cowdery, na Harmony, Pennsylvania, Epril 1829 (History of the Church, 1:32–35). Oliver Cowdery bidoro ọrụ ya dika onye ode-akwukwo na ntughari-asusu nke Akwukwo nke Mọmọn, 7 Epril 1829 O nwetaworiji aka-ebe nke muo maka ezi-okwu nke ọgbugba-ama nke onye-amuma gbasara epekele ahụ ebe akanyere ndekota nke Akwukwo nke Mọmọn. Onye-amuma juru Onye-nwe site na Urim na Tumim ma nweta oziza nkea.

1–6, Ndi-oru n'ime ubi nke Onyenwe ga-enweta nzoputa; 7–13, O nweghi onyinye kariri onyinye nzoputa; 14–27, Aka-ebe nke ezi-okwu na-abia site n'ike nke Muo; 28–37, Lekwasị Kraist anya, ma mee iheoma esepughi-aka.

OKE ọrụ di "itu n'anya na-achọ iputa-ihè rute umu nke mmadu.

2 Lee, a bu m Chineke; gee nti "n'okwu m, nke di ndu di kwa ike, ^bdi nkọ karịa mma-agma ọbula nke nwere iru abuo,

33a OznQd. 10:6;
38:13, 28.

34a 1 Nif. 3:7.

35a Ọpụ. 15:26;
OznQd. 11:20.

b Jon 6:39–40; 1

Ndi-Tes. 4:17;

3 Nif. 15:1;

OznQd. 9:14; 17:8;

75:16, 22.

6 1a Aisa. 29:14;

OznQd. 4:1–7; 18:44.

2a Ndi-Hib 4:12;

Mkp. 1:16;

OznQd. 27:1.

b Hil. 3:29;

OznQd. 33:1.

ruo n'ikewa ma njiko ọkpukpu ma umi; ya mere gee nti n'okwu m nile.

3 Lee, "ubi ahụ chara-acha na-echere owuwe ihe-ubi; ya mere, onye choro igho, ka o tuba mma iwe ihe-ubi ya n'ike ya, ma ghoo mgbe oge di, ka o wee kpadokotara mkpuru obi ya nzoputa nke mgbe nile na-adigide n'ime ala-eze nke Chineke.

4 E, onye obula "ga-atuba mma iwe ihe-ubi ya ma ghoo, onye ahụ ka Chineke kpoo.

5 Ya mere, o buru na unu "ga-ario m unu ga-anata; oburu na unu ga-aku-aka a ga-eme-ghe-kwara unu.

6 Ugbu a, dika i juworo, lee, asi m unu, debe iwu-nsọ m nile, ma "choo iweputa ma hiwe uto nke ^bZaiṇ.

7 "A chola ^baku na uba kama choo ^camamihe, ma lee, ^dihe-omimi nile nke Chineke ka aga-egosi gi, ma mgbe ahụ ka a ga-eme ka i baa ogaranya. Lee, onye ahụ nke nwere ^endu ebighi-ebi bu ogaranya.

8 N'ezie, n'ezie, a si m gi, obu-na otu ahụ i si choo n'aka m otu ahụ ka o ga-adiri gi; ma oburu

na i choo, i ga-abu uto nke ime nnukwu ihe-oma n'ogbo nke a.

9 Ekwula ihe obula ma obughi "nchehari nye ogbo nke a; debe iwu-nsọ m nile, ma nyee aka iweputa oru nke m, dika iwu-nsọ m nile siri di, ma i ga-abu onye a goziri-agozi.

10 Lee i nwere onyinye, ma ngozi na-adiri gi n'ihi onyinye gi. Cheta na o ^adi-nsọ ma sikwa n'elu bia—

11 Ma oburu na i ^aga-aju, i ga-amata ^bihe-omimi nile di nnukwu na itu n'anya; ya mere i ga-etinye ^conyinye gi n'oru, ka i wee choputa ihe-omimi nile, ka i nwee ike ikpobata otutu na mmatazu nke ezi-okwu, e, ^ddoo ha anya bu mme-hie di n'uto ha nile.

12 Ekwela ka ndi ozo mata onyinye gi m'obughi ndi gi na ha no n'otu okwukwe. Ejila ihe nile ^adi nsọ ka ihe efu.

13 Oburu na i ga-eme ihe-oma, e, ^ama kwesi ^bntukwasi-obi ruo ^cogwugwu, a ga-azoputa gi n'ala-eze nke Chineke, nke bu nke kachasi n'onyinye nile nke Chineke; n'ihi na odighi onyinye kariri onyinye nke ^dnzoputa.

3a Jn 4:35;
OznQd. 31:4; 33:3;
101:64.

4a Mkpu. 14:15-19;
Alma 26:5;
OznQd. 11:3-4, 27.

5a Mat. 7:7-8.

6a 1 Nif. 13:37.

b NGAN Zaiṇ.

7a Alma 39:14;
OznQd. 68:31.

b 1 Ndez. 3:10-13;
Mat. 19:23;
Jekob 2:18-19.
NGAN Uba Aku;

Idabere n'Ihe nke Uwa.

c NGAN Amamihe.

d OznQd. 42:61, 65.

NGAN Ihe Omimi nile
nke Chineke.

e OznQd. 14:7.

9a Alma 29:9;

OznQd. 15:6;

18:14-15; 34:6.

NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma; Chegharia,
Ncheghari.

10a OznQd. 63:64.

11a OznQd. 102:23;

A—JS 1:18, 26.

b Mat. 11:25; 13:10-11;
Alma 12:9.

c NGAN Onyinye;
Onyinye nile nke
Muṇ.

d Mues 5:20;
Alma 62:45;
OznQd. 18:44.

12a Mat. 7:6.

13a 1 Nif. 15:24.

b Mosa. 2:41;
Ita 4:19;
OznQd. 51:19; 63:47.

c NGAN Ngide.

d NGAN Nzoputa.

14 N'ezie, n'ezie, a si m gi, ngozi ga-adiri gi n'ih ihe i meworo; n'ih na i "juworo mu, ma lee, dika otutu mgbe i juworo i nataworo ntuzi-aka nke Mụọ m. A si na ọbughị otu a, i garaghị abiaru n'ebe a i nọ n'oge nkea.

15 Lee, i matara na i juwo m ajuju ma e mere m ka "uche gi mata; ma ugbua anam-agwa gi ihe ndi a nile ka i wee mara na Mụọ nke ezi-okwu emewo ka i mata;

16 E, a gwa m gi, ka i wee mara na onweghi onye ozo n'abughị nani Chineke nke "matara uche gi nile na nzube nile nke ^bobi gi.

17 A na m agwa gi ihe ndia dika ihe aka-ebe nye gi—ma okwu nile ma-ọbụ ọrụ nke i nọ na-ede bu ^aezi-okwu.

18 Ya mere "rusie ọrụ ike; ^bnyere nwa odibo m Joseph aka, nakwesi ntukwasi-obi, n'udi ọnọdụ ihe-isi-ike nile ọbula o nwere ike ibanye n'ih okwu ahụ.

19 Baa mba n'iri mpe ya nile, nakwa nabatakwa iba mba nke ya. Nwee ndidi; nwee anya udo; jisikwa onwe gi ike; nwee ndidi, okwukwe, olile-anya na afọ-oma.

20 Lee, gi bu Oliver, ma agwa-

wo m gi okwu maka ọchịchọ gi nile; ya mere "kpadokota okwu ndi a n'obi gi. Kwesi ntukwasi-obi ma na-arusi ọrụ ike n'idebe iwu-nsọ nile nke Chineke, ma a ga m ewere aka nke ihu-n'anya m gbaa gi gburu gburu.

21 Lee, a bu m Jisus Kraist, "Okpara nke Chineke. A bu m onye ahụ biakwutere nke ^bm, ma nkem anabataghị m. A bu m "ihè ahụ na-amuke "n'ọchịchiri, ma ọchịchiri ahụ aghotaghị ya.

22 N'ezie, n'ezie, a si m gi, ọburu na i chọọ ihe aka-ebe ọzọ, kpọrọ uche gi gaa n'abal ahụ i kwaara mụ akwa n'ime obi gi, ka i wee mara "maka ezi-okwu di n'ih ndi a.

23 O bu na mụ ekwughị "udo nye obi gi gbasara okwu a? Gini bu ^baka-ebe di nnukwu i ga-enweta karia site n'aka Chineke?

24 Ma ugbua, lee, i natawo ihe aka-ebe; n'ih ọburu na m agwa-wo gi ihe nile nke n'enweghi mmadu ọbula maara ya, o bu na i nwetabeghi ihe aka-ebe?

25 Ma, lee, e nyewo m gi onyinye, ọburu na i chọrọ inata m, "itughari-asusu, ọbuna dika nwa odibo m Joseph.

26 N'ezie, n'ezie, a si m gi na e

14a NGAN Ekpere.

15a NGAN Uche.

16a 1 Ihem. 28:9;

Mat. 12:25;

Ndi-Hib 4:12;

Mosa. 24:12;

3 Nif. 28:6.

NGAN Onye Puru

Ima Ihe nile.

^b 1 Ndez. 8:39.

17a Oznd. 18:2.

18a NGAN Irusi-ory Ike.

^b Oznd. 124:95–96.

20a Ita 3:21;

Oznd. 84:85.

21a NGAN Jisus Kraist.

^b Jon 1:10–12;

Olndoz. 3:13–17;

3 Nif. 9:16;

Oznd. 45:8.

^c Jon 1:5;

Oznd. 10:58.

NGAN Ihè, Ihè nke

Kraist.

^d NGAN Ọchịchiri

nke Mụọ.

22a NGAN Igosiputa Ihe

Di Iche, Onyinye nke.

23a NGAN Udo.

^b 1 Jon 5:9;

Oznd. 18:2.

25a Mosa. 8:13;

Oznd. 5:4; 9:1–5, 10.

nwere “akụkọ-ndekọta nile nke nwere ọtụtụ nke ozi-oma m, nke ejichiworọ n’ihi ^bajọọ-omume nke ụmụ mmadụ;

27 Ma ugbugba a e nye m gi iwu, na ọburu na i nwee ọchịchọ nile dị mma — ọchịchọ nke ikpadokotara onwe gi akụ nile n’eluigwe — mgbe ahụ ka i ga-enye aka iwepụta n’ihè, site n’onyinye gi, akụkụ “Akụkwọ nsọ m nile ndị nke e zoro n’ihi ajọọ-omume.

28 Ma ugbugba a, lee, e nye m gi, ma kwa nwa odibo m Joseph, ọtughè-uzọ nile nke onyinye nke a, nke ga-ewepụta n’ihè mgbasaa-ozị nke a; ma n’ọnụ “ndị-aka-ebe abụọ ma-ọbụ atọ ka a ga ehiwe mkpụrụ-okwu ọbụla.

29 N’ezie, n’ezie, a sị m unu, ọ buru na ha ajụ okwu m nile, na akụkụ nkea nke ozi-oma m na mgbasaa-ozị m, ngọzi na-adịrị unu, n’ihi na ha agaghị eme nye unu karịa nke ha mere nye m.

30 Ma ọburu na ha “eme nye unu ọbuna dika ha meworo nye m, ngọzi na-adịrị unu, n’ihi na mụ na unu ^bga-anọ ‘n’ebube.

31 Kama ọ buru na ha “ajughị okwu m nile, nke a ga-ehiwe site ^bn’igba-ama nke a ga-enye, ngọzi na-adịrị ha, ma mgbe ahụ ka unu ga-enwe ọñụ n’ime mkpụrụ nke ọrụ unu nile.

32 N’ezie, n’ezie, a sị m unu, dika m gwara ndị na-eso-uzọ m, ebe mmadụ abụọ ma-ọbụ atọ “zukoworo n’aha m, dika gbasara otu ihe, lee, n’ebe ahụ ka m ga-anọ ^bn’etiti ha — ọbuna otu ahụ ka m nọ n’etiti unu.

33 Unu “atula egwu ime ihe-oma, ụmụ m ndịkom, n’ihi na mkpụrụ ọbuna mmadụ ^bna-akụ, nke ahụ ka ọ ga-aghọkwa, ya mere, ọburu na i kụọ mkpụrụ oma i ga-aghota ihe-oma ka ugwo-ọrụ gi.

34 Ya mere, atula egwu, igwe-anụ nta; mee ihe-oma; ka ụwa na ala-mụọ gwakota megide gi, n’ihi na ọburu na e wuru unu n’elu “oke nkume m, ha agaghị emerị unu.

35 Lee, a naghi m ama unu ikpe; gaanụ n’uzọ unu nile ma unu “emehiekwala ọzọ; ruo nụ n’anya udo ọrụ nke m nyeworo unu n’iwu.

36 “Lekwasinụ m anya n’echi-

26a OznQd. 8:1; 9:2.

NGAN Akụkwọ-nsọ nile — Akụkwọ-nsọ nile e buru n’amụma ga-abia.

^b NGAN Ajọọ, Ajọọ Omume.

27a OznQd. 35:20.

28a Deut. 19:15; 2

Ndị-Kọ 13:1; 2 Nif. 27:12–14; OznQd. 128:3.

30a OznQd. 5:22; 135:1–7.

NGAN Ogbugba n’ihi Okwukwe, Onye e

Gburu n’ihi Okwukwe ya na Jisus Kraist.

^b Mkpu. 3:21.

^c NGAN Otuto.

31a 3 Nif. 16:10–14; OznQd. 20:8–15.

^b NGAN Igba-ama, Ogbugba-ama.

32a Mat. 18:19–20.

NGAN Idị n’Otu.

^b OznQd. 29:5; 38:7.

33a NGAN Agbamume, Mgbamume.

^b Ndị-Gal. 6:7–8;

Mosa. 7:30–31;

Alma 9:28;

OznQd. 1:10.

34a Abụoma 71:3;

Mat. 7:24–25; 1

Ndị-Kọ 10:1–4;

Hil. 5:12;

OznQd. 10:69; 18:4,

17; 33:13;

Moses 7:53.

NGAN Oke-nkume.

^a Jón 8:3–11.

36a Aisa. 45:22;

OznQd. 43:34.

che ọbụla; enwela obi-abụọ, atụla ụjọ.

37 “Lee mmerụ-arụ nile nke ọpuru akụkụ m, nakwa apa ʼntu nile nọ n’aka m abụọ ma

n’ukwu m abụọ; kwesi ntụkwa-si-obi, debe iwu-nsọ m nile, ma unu ‘ga-eketa ‘ala-eze nke elu-igwe. Amen.

NKEJI 7

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amụma na Oliver Cowdery, na Harmony, Pennsylvania, Epril 1829, mgbe ha juru site na Urim na Tumim ma Jọn, onye na-eso-uzo ahuru n’anya, ma o di ndu n’anyu aru ma-ọbụ na o nwuwọ. Mkpughe a bu ntughari-asusu nke akuko-ndekota Jọn dere n’akpukpo-anu ọhia ma zoo kwa ya n’onwe ya (History of the Church, 1:35–36).

1–3, Jọn Onye ahuru n’anya ga-adị ndu ruo mgbe Onye-nwe ga-abia; 4–8, Pita, Jemes, na Jọn ji otughe-uzo nile nke ozi-oma.

MA Onye-nwe sirị m: Jọn, onye m “huru n’anya, gini ka i ʼchoro? N’ihi na ọburu na i ga-ariọ ihe ọbụla i choro, a ga-enye gi ya.

2 Ma a sirị m ya: Onye-nwe, nye m ike kariri “onwu, ka m wee noro ndu ma na-enweta otutu mkpuru-obi nye gi.

3 Ma Onye-nwe sirị m: N’ezie, n’ezie, a si m gi, n’ihi na i choro nke a i “ga-anọ ruo mgbe m ga-abia ʼn’ebube m, ma ‘ga-ebu amuma n’iru mba nile, ebo nile, asusu nile na ndi mmadu nile.

4 Ma n’ihi nke a Onye-nwe sirị Pita: Ọburu na m choro ka o nogide ruo mgbe m ga-abia, o bu gini n’ebe i nọ? N’ihi na o choro ka o noro na-eweta otutu mkpuru obi nye m, mana i choro ka i biakwute m oso-osọ “n’ala-eze m.

5 A si m gi, Pita, nke a bu ochi-chọ oma; kama onye m huru n’anya achowo ka o mee karia, ma-ọbụ ọru di nnukwu karia n’etiti mmadu karia ihe o me-wo ro na mbu.

6 E, o nakwerewo iru ọru di nnukwu karia; ya mere a ga m eme ya dika oku na-enwu enwu na muo-ozu “na-ezi ozi-oma; o ga-ezi ndi ahụ ga-abu ʼndi-nke-ta nke nzoputa ndi nke nọ n’elu ʼuwa ozi-oma.

37a NGAN Jisus Kraist—I
puta ihè nile nke
Kraist mgbe o nweta
siworori anụ arụ.
b NGAN Mkpogide
n’Obe.
c Mat. 5:3, 10;
3 Nif. 12:3, 10.
d NGAN Ala-eze
Chineke ma-ọbụ
Ala-eze Elu-igwe.

7 1a NGAN Jọn,
Nwa-nwoke nke
Zebedi.
b 3 Nif. 28:1–10.
2a Luk 9:27.
NGAN Onwu nke Aru.
3a Jọn 21:20–23.
NGAN Ndi nile e
Nwoghariri
Enwoghari.
b NGAN Otuto; Ọbibia

nke Ugboro Abuo
nke Jisus Kraist.
c Mkpu. 10:11.
4a NGAN Ala-eze
Chineke ma-ọbụ
Ala-eze Elu-igwe.
6a OznQd. 130:5.
b OznQd. 76:86–88.
c Jọn 10:8–11;
OznQd. 77:14.

7 Ma a ga m eme gi ka i zisaara ya nakwa n'ih i nwanne gi nwoke Jemes; ma nye unu atọ a ga m enye ike nke a na "otughe-uzo nile nke mgbas a ozi-oma nke a ruo mgbe m ga-abia.

8 N'ezie a si m unu, unu abuo ga-enwe di ka ochicho unu siri di, n'ih i unu abuo na-enwe "onu n'ime ihe ah u unu choworo.

NKEJI 8

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye Oliver Cowdery, na Harmony, Pennsylvania, Epril 1829 (History of the Church, 1:36–37). Mgbe a no na-atughari-asusu Akwukwo nke Momon, Oliver, onye nokwari na-ar u di ka onye ode-akwukwo, na-ed e mkpo-puta nke onye-amuma, choro ka e nyekwas i ya onyinye ns o nke itughari-asusu. Onye-nwe zagbachiri aririo ya site n'inye mkpughe nke a.

1–5, *Mkpughe na-abia site n'ike nke Muo Nso; 6–12, Mmata ihe-omimi nile nke Chineke nakwa ike nke eji atughari-asusu akuko-ndekota ndi ochie nile na-abia site n'okwukwe.*

OLIVER Cowdery, n'ezie, n'ezie, a si m gi, di ka anyi maara na Onye-nwe na-ad i ndu, onye bu Chineke gi na Onye-mgbaputa gi, obuna otu a n'ezie ka i ga-anata ^bomuma-ihe nke ihe nile obula nke i 'ga-ario n'okwukwe, ma n'obi kwu-oto, kwere na i ga-anata omuma-ihe gbasara ihe nkanye nile nke ^aakuko-ndekota ochie, nke bu nke mgbe ochie, nke nwere akuku akwukwo-ns o nile ndi ah u nke e kwuworo site na 'ngosiputa nke Muo m.

2 E, lee, a ga m "agwa gi n'ime uche gi ma n'ime ^bobi gi, site na 'Muo Nso, nke ga-adakwas i gi na nke ga-ebikwa n'ime obi gi.

3 Ugbugha, lee, nke a bu muo nke mkpughe; lee, nkea bu muo nke Moses ji mee ka umu nke Israel gafee "Oke Osimiri Uhie n'ala akoro.

4 Ya mere nke a bu onyinye gi; dabere na ya, ma ngozi ga-adiri gi, n'ih i na o ga-anaputa gi site n'aka nke ndi-iro gi, mgbe, asi n'obughi otu a, ha ga-egbu gi ma weta mkpuru-obi gi na mbibi.

5 O, cheta "okwu nile ndi a, ma debe iwu-ns o m nile. Cheta, nke a bu onyinye gi.

6 Ugbugha nke a abughi onyinye gi nile; n'ih i na i nwere onyinye oz o, nke bu onyinye nke Er on; lee, o gwawo gi otutu ihe;

7a Mat. 16:19;
QIndoz. 15:7;
A—JS 1:72.
NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.

8a NGAN Onu.

8 1a A—JS 1:66.

NGAN Cowdery,
Oliver.
b NGAN Mmata-ihe.
c NGAN Ekpere.
d Oz nQd. 6:26–27; 9:2.
e Oz nQd. 5:16.
2a Oz nQd. 9:7–9.
NGAN Mkpughe.

b NGAN Obi.
c NGAN Muo Nso.
3a Opu. 14:13–22;
Deut. 11:4; 1 Nif. 4:2;
Mosa. 7:19.
NGAN Oke Osimiri
Uhie.
5a Deut. 11:18–19.

7 Lee, ọ dighị ike ọzọ, m'ọbụghị ike nke Chineke, nwere ike ime ka onyinye nke a nke Erọn digide na gị.

8 Ya mere, enwekwala obi-abụ; n'ihị na ọ bụ onyinye nke Chineke; ma ị ga-ejide ya n'aka gị, ma ruo ọrụ ịtun'anya nile; ma o nweghị ike nwere ike iwepu ya site n'aka gị, maka na ọ bụ ọrụ nke Chineke.

9 Ma, ya mere, ihe-ọbụla ị ga-arịọ ka m gwa gị site n'ụzọ ahụ, nke ahụ ka m ga-enye gị, ma ị ga-enwe mmata gbasara ya.

10 Cheta na n'enweghi "okwu-

kwe ị pughị ime ihe ọbụla; ya mere rịọ n'okwukwe. Ejila ihe ndị a eme ihe-efu; ^bariokwala maka ihe ị n'ekwesighị.

11 Rịọ ka ị wee mata ihe-omimi nile nke Chineke, ma ka ị wee nwee ike "itughari-asusu ma nata omuma-ihe nke si n'akukọ-ndekota ochie ndị ahụ nile nke e zoro-ezo; nke di nsọ; ma dika okwukwe gị siri di otu a ka a ga-emere gị.

12 Lee, ọ bụ m kwuru ya; ma a bụ m otu onye ahụ nke kwuru gị okwu site na mmalite. Amen.

NKEJI 9

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye Oliver Cowdery, na Harmony, Pennsylvania, Epril 1829 (History of the Church, 1:37–38). A doro Oliver aka-na-ntị ka o nwee ndidi ma gbaa ya ume ka o nwee afo-ọjuju n'ide akwukwo, n'oge ugbu a, mgbe onye ntughari-asusu na-akpọtuta, kama inwa itughari-asusu.

1–6, Akukọ-ndekota ochie ndị ọzọ dika a ga-atughari; 7–14, A na-atughari asusu Akwukwo nke Mọmọn site n'omumu-ihe ma na nkweisi-ike nke muo.

LEE, a si m gị, nwa m nwoke, lma n'ihị na ị "tugharighi-asusu dika ihe ị choro n'aka m siri di, ma wee malite ọzọ ^bidere nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ihe, obuna otu a a choro m ka ị gaa-n'iru tutu ruo mgbe ị

mesiworo ndekota akukọ nke a, nke m nyefeworo ya.

2 Ma mgbe ahụ, lee, "akukọ-ndekota ^bndi-ozo ka m nwere, ndi m ga-enye gị ike ka ị nye-aka tugharia-asusu ya.

3 Nwere ndidi, nwa m nwoke, n'ihị na ọ bụ amamihe n'ime m, na o kwesighi ekwesị na ị ga-atughari-asusu okwu n'oge nke ugbu a.

4 Lee, ọrụ nke a kpọrọ gị iru bụ idere nwa odibo m Joseph ihe.

10a NGAN Okwukwe.
b OznQd. 88:63–65.

11a OznQd. 9:1, 10.

9 1a OznQd. 8:1, 11.

b A—JS 1:67.

2a OznQd. 6:26; 8:1.

b Otu ihe e tinyere na

ntukwasi ọrụ
ntughari asusu,
tinyere ntughari
asusu nke Bible nke
Joseph Smith mere
na Akwukwo nke
Abraham, nke Oliver

Cowdery nyere aka
n'ime ya dika ode
akwukwo.
NGAN Ntughari
Asusu Joseph Smith
(NAJS).

5 Ma, lee, ọ bụ n'ihị na ị gaghi n'irụ dika i siri malite, mgbe i bidoro itughari-asusu, mere m ji were ohere ahụ site n'aka gi.

6 Atamula "ntamu, nwa m nwoke, n'ihị na ọ bụ amamihe n'ime m ka m jiri meso gi otu a.

7 Lee, ị ghọtabeghi; ị cheworo na m gaara enye gi ya, mgbe ị na-echeghi echiche ma ọbughiri iriọ m.

8 Mana, lee, a si m gi, na ị "ga-echeputa echiche n'ime uche gi; mgbe ahụ ị ^bga-arịọ m ma o ziri-ezi, ma ọburu na o ziri-ezi a ga m eme ka 'obi gi ^dkpọọ oku n'ime gi; ya mere, ị ga-enwe ^emmetuta na ọ bụ ihe ziri-ezi.

9 Mana ọburu na ọ bughị ihe ziri-ezi ị gaghi enwe ụdị mmetuta nile a, ma ị ga-enwe ^aida mba nke echiche nke ga-eme ka i chefu o ihe nke n'ezighi-ezi, ya mere, ị gaghi enwe ike ide ihe

ahụ nke di nsọ m'obughị ma e nyere gi ya site n'aka m.

10 Ugbu a, ọburu na ị mataworo nke a ị gaara enwe ike ^aitughari-asusu; n'agbanyeghi, ọ kwesighi na ị ga-atughari-asusu ugbu a.

11 Lee, o kwesiri mgbe ị malitere; mana ị ^aturu egwu, ma oge ahụ agasiwo, ma o kwesighi kwa ugbu a;

12 N'ihị na, ị naghi ahụ, na e nyewo m nwa odibo m ^aJoseph ume zuru oke, ebe e sitere mezue ya? Ma o nweghi onye n'ime unu m maworo ikpe.

13 Mee ihe nke a m nyere gi n'iwu, ma ị ga-eme nke-oma. Kwesị ntukwasị-obi, ma ka ị ghara ị danye ^an'onwunwa.

14 Guzosi eke ^an'orụ nke m ^bkpọworo gi, ma otu agiri-isi nke isi gi agaghi efu, ma a ^cgabuli gi elu n'ubochi ikpeazu. Amen.

NKEJI 10

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Harmony, Pennsylvania, na okochi nke 1828 (History of the Church, 1:20-23). N'ebe a Onye-nwe na-agwa Joseph maka mgbanwe nke ndi ajoo-mmadu mere n'ibe-akwukwo 116 ahụ e jiri aka dee nke sitere na ntughari-asusu nke akwukwo nke Lihai, n'ime Akwukwo nke Mọmọn. Ibe-akwukwo ndi a e dere n'aka furu ebe Martin Harris dotara ha, onye nke e nyere ibe-akwukwo ndi a ka o dota nwantiji oge. (Lee isi-okwu nke Nkeji 3.) Atumatu ojoo ahụ bu ka e chere ntughari-asusu ozo a na-ele anya ya nke okwu di n'ibe-akwukwo ndi ahụ e zuru-ezu ma mgbe ahụ gosi na onye ntughari-asusu amaghi ihe site n'igosi odiche ndi mgbanwe a butara. Na ajoo

6a NGAN Ntamu.

8a NGAN Ntughari Uche.

b NGAN Ekpere.

c Luk 24:32.

d NGAN Kwalite Mụọ,
Nkwalite nke Mụọ;
Igba-ama,
Ọgbugba-ama.

e Oznd. 8:2-3.

9a Oznd. 10:2.

10a Oznd. 8:11.

11a NGAN Egwu,
Itu-egwu.

12a Oznd. 18:8.

13a NGAN Nwaa,
Onwunwa.

14a 1 Ndi-Ko 16:13.

b NGAN Chineke
Kporo, Kporo-oku,
Okpukporo-oku.

c Alma 13:29;
Oznd. 17:8.

atumatụ a bụ nke ajoyo-onye mere ma burukwa nke Onye-nwe matarariji obuna mgbe Momon, onye-akuko mgbe ochie nke ndi Nifai, naara-edeputa na nkenke epekele nile e wekotara, bu nke e gosiri na Akwukwo nke Momon (lee Okwu nile nke Momon 1:3-7).

1-26, *Setan na-akpalite ndi ajoyo-omume imegide oru nke Onye-nwe; 27-33, O na-achọ ibibi mkpuruobi nile nke ndi mmadu; 34-52, Ozi-oma ahụ ga-agakwuru ndi Leman na mba nile site n'Akwukwo nke Momon; 53-63, Onye-nwe ga-ehiwe Nzuko-nso ya na ozi-oma ya n'etiti umu mmadu; 64-70, O ga-akpokota ndi cheghariri baa n'ime Nzuko-nso ya ma ga-azoputakwa ndi na-erube isi.*

UGBUA, lee, a si m gi, na n'ih na i nyefere ihe odide nile nke i nwere ike e nyere gi itughari-asusu site na "Urim na Tumim, n'aka nile nke ^bajoyommadu, i tufuwo ha.

2 Ma i tufukwara onyinye gi n'otu oge ahụ, ma "uche gi aburu ihe gbara ochichi.

3 Otu osila di, ugbua e "wetaghachikwala ya ozo nye gi; ya mere hu na i kwesiri ntukwasi obi ma gaa-n'iru n'iruchapu oru nke foduru n'ime ntughari-asusu ahụ dika i bidoworo.

4 Agbakwala "oso karja ma obu iru-oru karja ^bikike gi na ngwa-oru e nyere gi ka i jiri na atughari-asusu; mana 'rusie oru ike ruo ogwugwu.

5 "Kpee ekpere oge nile, ka i

buru onye mmeri; e, ka i wee nwee ike merie Setan, ma ka i wee nwee ike gbanari aka nile nke ndi odibo Setan ndi nakwado oru ya.

6 Lee, ha achowo "ibibi gi; e, obuna ^bnwoke ahụ nke i tukwasiri obi achowo ibibi gi.

7 Ma n'ih nke a a si m na o bu ajoyo-mmadu, n'ih na o chowo iwere ihe nile a ranyere n'aka gi; ma o chowokwa ibibi onyinye gi.

8 Ma n'ih i nyefewo ihe odide nile n'aka ya, lee, ndi ajoyo-mmadu ewerewo ha site n'aka gi.

9 Ya mere, i nyefewo ha, e, nke ahụ di-nso, nye ajoyo-omume.

10 Ma, lee, "Setan e tinyewo ya n'ime obi ha nile igbanwe okwu nile nke i mere ka e deputa, ma-obu nke i tughariworo, nke puworo site n'aka gi.

11 Ma lee, a si m gi, na n'ih na ha agbanwewo okwu nile, ha putara ihe ozo n'abughi nke i tughariri ma sikwa ka e dee;

12 Ma, site na nke a, ekwensu achowo itu atumatu aghugho, ka o jiri bibie oru nke a;

13 N'ih na o tinyewo n'obi ha nile ime nke a, ka site n'ikwu okwu ugha ha nwere-ike si na ha "ejidewo gi n'ime okwu nile i chere na i tughariri.

10 1a NGAN Urim na Tumim.

b OznQd. 3:1-15.

2a NGAN Uche.

3a OznQd. 3:10.

4a Mosa. 4:27.

b Opu. 18:13-26.

c Mat. 10:22.

NGAN Irusi-oru Ike.

5a 3 Nif. 18:15-21.

NGAN Ekpere.

6a OznQd. 5:32-33;

38:13.

b OznQd. 5:1-2.

10a NGAN Ekwensu.

13a Jer. 5:26.

14 N'ezie, a si m gi, n'agaghi m ekwe ka Setan mezue ebun- n'obi ojo ya n'ime ihe a.

15 N'ih na, lee, o tinyewo n'obi ha inweta gi ka i nwaa Onye-nwe Chineke gi, n'irio ka itugharia kwa ya ozo.

16 Ma mgbe ah, lee, ha na- ekwu ma na-eche n'ime n'obi ha—Anyi ga-ah ma Chineke onyere ya ike itughari-asusu, oburu otu a, o ga-enye ya ike ozo;

17 Ma oburu na Chineke enye ya ike ozo, ma-obu o tugharia- asusu ya ozo, ma-obu, n'ikwu ya n'uzo ozo, oburu na ya ewe- puta otu-udi okwu ndi ah, lee, anyi ji otu okwu ndi ah, ma anyi agbanwewo ha;

18 Ya mere ha agaghi ekweko- ta, ma anyi ga-as na o kwuwo okwu ugha n'okwu ya nile, ma na o nweghi onyinye, ma na o nweghi ike obula;

19 Ya mere anyi ga-ebibi ya, makwa oru ah; na anyi ga-eme ihe nke a ka anyi ghara inwe ihere n'ikpe-azu, na ka anyi nweta otuto nke uwa.

20 N'ezie, n'ezie, a si m gi, na Setan jisiri obi ha nile aka ike; o "na-akpalite ha ime ^bajoo-omu- me megide nke ah bu ihe-oma;

21 Ma obi ha "rere-ure, ma juputa ^bnajoo-omume na ihe

aru nile; ma ha ^churu ^dochichiri n'anya kari ih; n'ih na ^eomu- me ha bu ihe-ojo; ya mere ha agaghi-ario m.

22 "Setan-na-akpalite ha elu, ka o nwee-ike ^biduru mkpuru obi ha nile ruo na mbibi.

23 Ma otu a o tola atumatu aghugo, na-eche ikwatu oru nke Chineke, mana a ga m-acho nke a n'aka ha nile, ma o ga- atughari buru ha ihe ihere na amamikpe n'ubochi ^eikpe.

24 E, o na-akpalite obi ha nile elu n'ive megide oru a.

25 E, o siri ha: Duhie ma dinaa na-nche ijide, ka unu nwee ike ibibi; lee, nke a abughi ihe ojo. Ma site otu a o na-ajafu ha, ma gwa ha n'obughi mmehie "igha-ugha ka ha wee jide onye ozo n'igha-ugha, ka ha bibie onye ah.

26 Ma otu a ire-uto ya "na- edukwa ha n'aga rue mgbe o ga-adokpuru mkpuru-obi ha nile gbada ^bala-muo; ma otu a o butere ha ijide onwe ha ^cn'onya ha siri.

27 Ma otu a o na-aga n'elu na n'ala, "na-aga n'iru ma n'azu n'uwa, na-acho ^bibibi mkpuru- obi nile nke umu mmadu.

28 N'ezie, n'ezie, a si m gi, ahuhu ga-adiri onye ah na- agha ugha iji ^eduhie n'ih na

20a 2 Nif. 28:20-22.

^b NGAN Mmehie.

21a OznQd. 112:23-24.

^b NGAN Ajoo, Ajoo Omume.

^c Moses 5:13-18.

^d Mosa. 15:26.

NGAN Ochichiri nke Muo.

^e Jon 3:18-21;

OznQd. 29:45.

22a 2 Nif. 2:17-18.

^b NGAN Nwaa, Onwunwa.

23a Hil. 8:25;

OznQd. 121:23-25.

25a 2 Nif. 2:18; 28:8-9;

Alma 10:17;

Moses 4:4.

NGAN Ghaa-ugha.

26a NGAN Ngonari

Okwukwe.

^b NGAN Ala-muo.

^c Ilu 29:5-6;

1 Nif. 14:3.

27a Job 1:7.

^b 2 Nif. 28:19-23;

OznQd. 76:28-29.

28a NGAN Duhie, Nduhie, Nghogbu.

o chere na onye ọzọ na-agma ụgha iji duhie, n'ih na agupụghị ndị di otu a site ^bn'ikpe ziri-ezi nke Chineke.

29 Ugbua, lee, ha agbanweworij okwu ndia nile n'ih na Setan sirij ha: O duhiewo unu — ma site otu a o na-ajafu ha ime ajooomume iji nweta gi "inwa Onyenne Chineke gi onwunwa.

30 Lee, a si m gi, na i gaghi atughari-asusu okwu nile ndi ahụ ọzọ nke siworo n'aka gi puo;

31 N'ih na, lee, ha agaghimezu atumatu ihe-oojo ha nile site n'igha-ugha megide okwu ndi ahụ. N'ih na lee, oburu na i deputakwa otu okwu ndi-ahụ ha ga-ekwu na i ghara-ugha ma na i mere dika i tughariri-asusu, kama na i deela degide onwe gi.

32 Ma, lee, ha ga-ebiputa nke a, ma Setan ga-emesi obi ndi mmadu ike ka o kpasuo ha iwe megide gi, na ha agaghiekwere okwu m nile.

33 Si otu a "Setan na-eche ime-ri ogbugba-ama gi n'ogbo nke a, ka oru ahụ ghara iputa-ihè n'ogbo nke a.

34 Mana lee, n'ebe a ka amamihe di, ma n'ih na m na-egosi gi "amamihe, ma nye kwa gi iwu-nso nile gbasara ihe ndia nile, ihe i ga-eme, ezikwala ya

ndi uwa, ruo mgbe i mesiri oru nke ntughari-asusu.

35 Ya atula gi n'anya na a si m gi: N'ebe a ka amamihe di, ezikwala ya ndi uwa — n'ih asiri m ezikwala ya ndi uwa, ka e nwee-ike chekwaa gi.

36 Lee, asighi m na i gaghi egosikwa ya ndi ezi-omume;

37 Mana n'ih na i gaghi enwe ike ikpe "onye ezi-omume ikpe, ma-obu n'ih na i gaghi enwe ike imata ajoo-mmadu oge nile site n'onye ezi-omume ya mere a si m gi, ^bgba-nkiti ruo mgbe m ga-ahụ na o kwesiri ime ka ihe nile puta ihè n'uwu nile gbasara okwu a.

38 Ma ugbua, n'ezie a si m gi, na nkowasi "ihe nile nke ndi ahụ i deworo, nke siworo gi n'aka puo, bu ihe akanyeworo n'ime ^bepekele nile nke Nifai;

39 E, ma i chetara na e kwuru na n'ime ihe-odide nile ndi ahụ na nkowasi puru iche ka e nyere maka ihe ndi a n'elu epekele nile nke Nifai.

40 Ma ugbua, n'ih na nkowasi nke a kanyere n'elu epekele nile nke Nifai puru iche gbasara ihe nile nke, n'ime amamihe nke m, a ga m eweta na omuma-ihe nke ndi mmadu na nkowasi nke a —

41 Ya mere, i ga-atughari-asusu ihe nkanye nile ndi no "n'epekele nile nke Nifai, gbada

28b Ndi Rom 2:3.

NGAN Ikpe-ziri-ezi.

29a Mat. 4:7.

33a NGAN Ekwensu.

34a NGAN Amamihe.

37a Mat. 23:28.

b Opu. 14:14.

38a N'ime nkowa e

nyere mbiputa nke mbu nke Akwukwo nke Momen, Onyemuma kowara na ihe di n'ime ibe akwukwo nile di 116 furu efu ka a tughariworori site

n'otu akuku nke epekele ahụ nile a kporo "Akwukwo nke Lilai".

b NGAN Ekpele nile.

41a OkwMomen. 1:3-7.

ruo mgbe ịbjaruru n'oge ọchichi nke eze Benjamin, ma-ọbụ ruo mgbe i bjaruru ndi nke i tughariri mbu, ndi ahụ ịdebere;

42 Ma lee, i ga-ekwuputa ya dika akuko-ndeputa nke Nifai ma otu a aga m enye ndi gbanwere okwu m mgba-gwoju anya.

43 A gaghi m ekwe na ha ga-ebibi oru nke m; e, a ga m ezi ha na amamihe m kariiri aghughu nke ekwensu.

44 Lee, ha nwetara nani otu akuku, ma-ọbụ nwa nkenke nke nkowasi nke Nifai.

45 Lee, enwere otutu ihe nka-nye di n'epekele nke Nifai ndi na-enye nkowa putara ihè nye ozi-oma m; ya mere, o bu amamihe n'ime m na i ga-atughari akuku nke mbu nke nkanye nile Nifai, ma zipu n'oru nke a.

46 Ma, lee, nke foduru "n'oru a nwere akuku nile nke ^bozi-oma m nke ndi-amuma m nile di nsọ, e, nakwa ndi na-eso uzọ m, 'choro nime ekpere ha ka o putaihe rute ndi mmadu ndi a.

47 Ma a siriri m ha, na-aga "eme-re ha dika ^bokwukwe ha si di n'ekpere ha nile;

48 E, ma nke a bu okwukwe ha—ka ozi-oma m, nke m nyere ha ka ha kwusa n'ubochi ha nile, ka o biakwute umunne ha bu "ndi Leman, nakwa ndi nile buruworori ndi Leman n'ihini nhotahie.

49 Ugbua, nke a abughi ogwu-gwu ya—okwukwe ha na ekpere ha nile bu na ekwesiri ime ka amata ozi-oma nkea, oburu na o ga-ekwe mee ka mba nile ndi ozo nwee ala nke a;

50 Ma otu a ha hapuru ngozi n'elu ala nke a n'ekpere ha, ka onye obula ga-ekwere n'ozi-oma ahụ n'ala nke a ga-enwe ndu ebighi-ebi.

51 E, ka o buru n'akwughi-ugwo nye ndi nile si mba obula, ebo, asusu, ma-ọbụ ndi mmadu ha ga-abu.

52 Ma ugbua, lee, dika okwu-kwe ha siri di n'ekpere ha ka m ga-eji weta akuku ozi-oma m nke a na mmata nke ndi nke m. Lee, e wetaghi ya iji bibie nke ahụ ha nataworu, kama ka e wulie ya elu.

53 Ma n'ihini nkea ka m jiri si: Oburu na ogbo nke a emesighi-obi ha ike, a ga m ehiwe nzuko-nsọ m n'etiti ha.

54 Ugbua ekwughi m nke a iji bibie nzuko-nsọ m, kama a na m ekwu nkea iwulite nzuko-nsọ m;

55 Ya mere, onye obula bu onye nzuko-nsọ m ekwesighi "itu egwu, n'ihini onye di otu a ^bga-eketa 'ala-eze nke elu-igwe.

56 Mana o bu ha bu ndi n'adi-ghi "atu m egwu, ma-ọbụ debe iwu-nsọ m nile kama na-ewu ^bnzuko-nsọ nile nye onwe ha inweta 'uru, e, ma ndi nile na-

46a NGAN Akwukwo nke Mqmon.

b NGAN Ozi-oma.

c Inos 1:12–18;

Mqm 8:24–26;

9:34–37.

47a 3 Nif. 5:13–15;

OznQd. 3:19–20.

b NGAN Okwukwe.

48a Moro. 10:1–5;

OznQd. 109:65–66.

55a NGAN Egwu,

Itu-egwu.

b Mat. 5:10.

c NGAN Ala-eze

Chineke ma-ọbụ

Ala-eze Elu-igwe.

56a Ekl. 12:13–14.

b NGAN Ekwensu—

Nzuko nke ekwensu.

c 4 Ne. 1:26.

eme ajo-omume ma na-ewulite ala-eze nke ekwensu—e, n'ezie, n'ezie, a si m gi, na o bu ha ka m ga-enye nsogbu, ma mee ka ha maa-jijiji na meghariakwa aru ruo n'etiti ha.

57 Lee, a bu m Jisus Kraist "Okpara nke Chineke. A bia-kwutere m ndi nke m, ma ndi m a nabataghi m.

58 A bu m "ihe ahụ na-amuke n'ochichiri, ma ochichiri ahụ aghotaghi ya.

59 A bu m onye ahụ sirị—E nwere m "aturu ndi ozo ndi na-abughi nke ogige-aturu nke a—nye ndi na-eso-uzo m, ma otutu ka ha di bu ndi 'n'aghotaghi m.

60 Ma a ga m egosi ndi a na m nwere aturu ndi ozo, na ha bu ngalaba nke "ulo nke Jekob;

61 Ma a ga m eweputa n'ihè, oru itu n'anya ha nile, nke ha ruru n'aha m;

62 E, ma a gakwa m eweputa n'ihè ozi-oma nke m nke a kuziri ha, ma, lee, ha agaghi agonari nke ahụ i nataworo, kama ha ga-ewuli ya elu, ma weputa na ihè ezi okpurukpu okwu nile nke "ozizi m, e, ma nani ozizi nke di n'ime m.

63 Ma nke a ka m na-eme ka m wee hiwe ozi-oma nke m, ka a ghara inwe oke ndoro ndoro; e,

"Setan na-akpalite obi nile nke ndi mmadu na 'ndoro-ndoro gbasra okpurukpu okwu nile nke ozizi m; ma n'ime ihe nile a ha na-emejo, n'ihì na ha 'na-emeghari akwukwo-nsò nile ma ha aghotaghi ha.

64 Ya mere, a ga m egosi ha ihe-omimi ukwu nke a;

65 N'ihì na, lee, a ga m "achiko ha dika nnekwu okuko nasesi-achikota umu nke aka ya n'okpuru nku ya abuo, m'oburu na ha agaghi emesi obi ha ike;

66 E, oburu na ha ga-abia, ha nwere ike, ma keta oke site na "mmiri nile nke ndu na akwughi-ugwo.

67 Lee, nke a bu ozizi m—onye obula cheghariri ma "biakwute m, onye ahụ bukwa 'nzuko-nsò m.

68 Onye obula "kwusara kariya ma-obu nke di nta kariya nke a, onye ahụ abughi nke m, kama o na 'emegide m; ya mere obu-ghi kwa nzuko-nsò m.

69 Ma ugbua, lee, onye obula bu nke nzuko-nsò m, ma nogidekwa na nzuko-nsò m ruo ogwugwu, ya ka m ga-ehiwe n'elu "oke nkume m, ma 'onu-uzo-ama nke ala-muo agaghi akakwa ha ike.

70 Ma ugbua, chetakwa okwu

57a Ndi Rom 1:4.

58a Oznd. 6:21.

59a NGAN Onye-ozuzu-aturu Oma.

b Jon 10:16.

c 3 Nif. 15:16-18.

60a NGAN Ubi Vine nke Onye-nwe.

62a 3 Nif. 11:31-40.

63a NGAN Ekwensu.

b NGAN Ndro-ndoro.

c 2 Pita 3:16.

65a Luk 13:34;

3 Nif. 10:4-6;

Oznd. 43:24.

66a NGAN Mmiri Ndu.

67a Mat. 11:28-30.

b NGAN Nzuko nke

Jisus Kraist.

68a 3 Nif. 11:40.

b Luk 11:23.

69a NGAN Oke-nkume.

b Mat. 16:18;

2 Nif. 4:31-32;

Oznd. 17:8; 128:10.

nile nke onye ahụ bu ndụ na
“ihè nye ụwa nile, Onye mgba-

puta gi, ^bOnye-nwe gi na
Chineke gi. Amen.

NKEJI 11

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma nye nwanne ya nwoke Hyrum Smith, na Harmony, Pennsylvania, Mee 1829 (History of the Church, 1:39-46). A natara mkpughe nke a site na Urim na Tumim n'ozịza nye arịrịọ na ajuju nke Joseph. History of the Church na-atụ ero na e nwetara mkpughe a mgbe mwetaghachi nke Ọkwa Nchụ-aja Eron gasiri.

1-6, Ndị-ọrụ n'ubi-vine ga-enwe-
ta nzọputa; 7-14, Chọọ amamihe;
tie mkpu ncheghari, tụtwasị obi
n'ime Mụọ; 15-22, Debe iwu-nso
nile, ma mụọ okwu nke Onye-nwe;
23-27, Agọnarịkwala mụọ nke
mkpughe na nke ibu-amụma; 28-
30, Ndị nabatara Kraịst ga-abu
umụ nke Chineke.

OKE ọrụ di itụ n'anya na-
abia iputa n'etiti umụ nke
mmadu.

2 Lee, a bu m Chineke; “gee nti
^bn'okwu m, nke di ndu ma
dikwa ‘ike, dikwa “nko karja
nma-agma obula nke nwere iru
abuo, rue na n'nkewa nke ma
njiko nile na umi; ya mere gee
nti n'okwu m.

3 Lee, ubi ahụ “chara-acha na-
eche owuwe ihe-ubi; ya mere,
onye obula choro igho ka o tuba
nma iwe ihe-ubi ya n'ike ya ma

gho mgbe oge di, ka o wee
^bkpakotara mkpuru-obi ya “nzo-
puta nke mgbe nile na-adigide
n'ime ala-eze nke Chineke.

4 E, onye obula nke ga-atuba
“nma iwe ihe-ubi ya ma ghoo,
onye ahụ bu onye Chineke
kporo.

5 Ya mere, o buru na i “ga-ario
m; i ga-anata; oburu na i ga-
aku-aka a ga-emeghere gi.

6 Ugbo a, dika i juru, lee, a si
m gi, debe iwu-nso m nile, ma
choo iweputa ma hiwe uzọ nke
“Zaijon.

7 A chola “aku na uba kama
choo ^bamamihe; ma, lee, ihe-
omimi nile nke Chineke ka a
ga-egosi gi, ma mgbe ahụ ka a
ga-eme ka i buru ogaranya.
Lee, onye ahụ nke nwere ndu
ebighi-ebi bu ogaranya.

8 N'ezie, n'ezie, a si m gi, obu-
na dika i choro n'aka m otu a ka

70a NGAN Ihè, Ihè nke
Kraịst.

b NGAN Jisus Kraịst.

11 1a Aisa. 29:14;

OznQd. 4.

NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

2a 1 Nif. 15:23-25;

OznQd. 1:14;

84:43-45.

b Ndị-Hib 4:12.

c Alma 4:19; 31:5.

d Hil. 3:29-30;

OznQd. 6:2.

3a OznQd. 12:3.

b Luk 18:22;

Hil. 5:8.

c 1 Tim. 6:19.

4a Mkpu. 14:15;

OznQd. 14:3-4.

5a NGAN Ekpere.

6a Aisa. 52:7-8;

OznQd. 66:11.

NGAN Zaijon.

7a 1 Ndez. 3:11-13;

2 Nif. 26:31;

Jekob 2:17-19;

OznQd. 38:39.

b NGAN Amamihe.

a ga-emere gi; ma, ọbụrụ na i chọọ, i ga-abụ ụzọ nke ime nnukwu ihe ọma n'ọgbọ nke a.

9 “Ekwula ihe ọbụla kama ^bnchehari nye ọgbọ nke a. Debe iwu-nsọ m nile, ma nye aka iwepụta ọrụ nke m, ^cdịka iwu-nsọ m nile siri di, ma i ga-abụ onye a goziri-agozi.

10 Lee, i nwere “onyinye, ma-ọbụ i ga-enwe onyinye ma i rịọ m n'okwukwe, ^bn'obi ezi-okwu, na-ekwere n'ike nke Jisus Kraist, ma-ọbụ n'ike m nke na-ekwuru gi okwu;

11 N'ih, lee, ọ bụ m na-ekwu; lee a bụ m “ihè nke na-enwu n'ochichiri, ma site ^bn'ike m enye m gi okwu ndi a.

12 Ma ugbu a, n'ezie, n'ezie, a si m gi, tinye “ntukwasị-obi gi na ^bMụọ ahụ nke na-eduba n'ime ihe ọma—e, ime ihe ziri-ezi, “ije-ije ^dn'umeala, “ikpe-ikpe n'ezi-omume; ma nke a bụ Mụọ m.

13 N'ezie, n'ezie, a si m gi, a ga m ekenye gi Mụọ m, nke “ga-agba ama nye ^bechiche gi, nke ga-emeju mkpuru-obi gi ^cn'ọñu;

14 Ma mgbe ahụ ka i ga-amata, ma-ọbụ site na nke a ka i ga-amata, ihe nile ọbụla bụ nke i choro n'aka m, n'ihe nile gba-

sara ihe nile nke “ezi-omume, n'okwukwe na-ekwere na m na i ga-anata.

15 Lee, e nye m gi iwu na i kwesighi ihe na a kporo gi ka i kwusaa ozi-oma rue mgbe a “kporo gi.

16 Chere nwa oge nta, rue mgbe i ga-enweta okwu m, “nkume m, nzuko-nsọ m, na ozi-oma m, ka i nwerike imata aghaghi-imezu nke ozizi m.

17 Ma mgbe ahụ, lee, ^ddịka ọchichọ gi nile siri di, e, ọbuna ^ddịka okwukwe gi siri di ka a ga emere gi.

18 Debe iwu-nsọ m nile; daa jụu; rịọ Mụọ nke m;

19 E, “rapara n'aru m jiri obi gi nile, ka i wee nye-aka n'iweputa ihè ihe ndi ahụ nile ekwuworo—e, ntughari-asusu nke ọrụ m; nwee ndidi rue mgbe i ga-arucha ya.

20 Lee, nke a bụ ọrụ gi, “idebe iwu-nsọ m nile, e, n'ike gi nile, uche na ume.

21 A chọla ka i kwuputa okwu m kama na mbụ chọ ka i “nweta okwu m, ma mgbe ahụ a ga-atoghepụ ire gi; mgbe ahụ, ọbụrụ na i chọọ, i ga-enwe Mụọ m na okwu m, e, ike nke Chineke ruo n'ime ka ndi mmadu kwere.

9a OznQd. 19:21–22.

^b NGAN Chegharia, Nchehari.

^c OznQd. 105:5.

10a OznQd. 46:8–12.

^b Luk 8:15.

11a NGAN Ihè, Ihè nke Kraist.

^b NGAN Ike.

12a OznQd. 84:116.

NGAN Ntukwasị-obi.

^b Ndi Rom 8:1–9;

1 Jón 4:1–6.

^c NGAN Jee-ije, Soro Chineke Jegharja.

^d NGAN Umeala, Idi Umeala.

^e Mat. 7:1–5;

Alma 41:14–15.

13a OznQd. 76:12.

^b NGAN Uche.

^c NGAN Oñu.

14a NGAN Ezi-omume, Ime Ezi-omume.

15a Ndep. Ok 1:5.

NGAN Ikike; Chineke Kporo, Kporo-oku, Okpukporo-oku.

16a OznQd. 6:34.

NGAN Oke-nkume.

19a Jekob 6:5;

OznQd. 98:11.

20a NGAN Irube-isi, Nrube-isi, Rube-isi.

21a Alma 17:2–3; OznQd. 84:85.

22 Ma ugbu a daa juu; mụọ “okwu m nke gapuworo n’iru n’etiti umu nke mmadu, nakwa ^bmụọ “okwu m nke ga-aputa n’etiti umu mmadu, ma-obu nke ahụ ana-atughari-asusu ya ugbu a, e, rue mgbe i ga-enwetacha ihe nile nke m ^aga-enye umu mmadu nke ogbo a, ma mgbe ahụ a ga-atukwasị kwa ihe nile na ya.

23 Lee i bu ^aHyrum, nwa m nwoke; ^bchọọ ala-eze nke Chineke, ma ihe nile ka a ga-atukwasị dika ihe ahụ ziri-ezi siri di.

24 Wuo n’elu “oke nkume m, nke bu ^bozi-oma m.

25 Agonariia mụọ nke “mkpughe, ma-obu mụọ nke ^bibu-amuma, n’ihi ahuhu ga-adiri

onye ahụ nke ga-agonari ihe ndia nile;

26 Ya mere, “chekwaa n’ime obi gi rue mgbe oge nke no na amamihe m na i ga-agapu.

27 Lee, a na m ekwuru ndi nile nwere ochicho oma nile, ma “na-atubawo kwa nma iwe ihe-ubi ha ka ha gho.

28 Lee, a bu m “Jisus Kraist, Okpara nke Chineke. A bu m ndu na ^bihè nke uwa nile.

29 A bu m otu onye ahụ bia-kwutere ndi nke m, ma ha ana-bataghi m;

30 Kama n’ezie, n’ezie, a si m unu, ma ka ha ra bu ndi nabataworo m, ha ka m ga-enye “ike igho ^bumu nwoke nke Chineke, obuna ndi ahụ nke kwenyere n’aha m. Amen.

NKEJI 12

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amuma nye Joseph Knight, Ukwu, na Harmony, Pennsylvania, Mee 1829 (History of the Church, 1:47–48). Joseph Knight kwenyere na nkwputa nile nke Joseph Smith gbasara njide nke epekele nile nke Akwukwo nke Momon na oru nke ntughari-asusu nke na-aga n’iru mgbe ahụ ma otutu oge nye wo kwara inye-aka nke ihe onwunwe nye Joseph Smith, na onye ode-akwukwo ya, nke nyere aka ha iga n’iru n’oru ntughari-asusu. N’aririọ nke Joseph Knight, Onye-amuma choro iru Onye-nwe ma nweta mkpughe a.

1–6, Ndi oru n’ubi vine ga-enweta nzoputa; 7–9, Ndi nile choro ma

tozuokwa oke nwere ike inye-aka n’oru nke Onye-nwe.

22a NB Bible.
b NGAN Akwukwo-nsọ nile—Afo-ouju (uru) nke akwukwo-nsọ nile.
c NB Akwukwo nke Momon.
d Alma 29:8.
23a A—JS 1:4.
b Mat. 6:33.

24a Mat. 7:24–27.
b NGAN Ozi-oma.
25a NGAN Mkpughe.
b Mkpu. 19:10.
NGAN Bu Amuma, Ibu-amuma.
26a Deut. 11:18;
OznOd. 6:20; 43:34;
JS—Mat. 1:37.
27a NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.
28a NGAN Jisus Kraist.
b NGAN Ihè, Ihè nke Kraist.
30a Jon 1:12.
b NGAN Umu Ndikom na Umu Ndiynom nke Chineke.

^a ỌKE ọrụ di ịtụ n'anya na-abịa i pụta n'etiti ụmụ nke mmadụ.

2 Lee, a bụ m Chineke; gee ntị n'ọkwu m, nke di ndụ ma dịkwa ike, di kwa nkọ karịa nma-agma ọbụla nke nwere iru abụọ, rue na nkewa nke ma njikọ nile na ụmị; ya mere gee ntị n'ọkwu m.

3 Lee, ụbị ahụ chara-acha na-eche owuwe ihe-ụbị; ya mere, onye chọrọ ighọ ka ọ tūba nma iwe ihe-ubi ya n'ike ya ma ghọọ mgbe oge di, ka ọ wee kwadoro mkpuru-ọbị ya nzọputa nke mgbe nile na-adigide n'ime ala-eze nke Chineke.

4 E, onye ọbụla nke ga-atūba nma iwe ihe-ubi ya ma ghọọ, onye ahụ bụ onye Chineke kpọrọ.

5 Ya mere, ọburu na i ga-ariọ

m; i ga-anata; ọburu na i ga-aku-aka a ga-emeghere gi.

6 Ugbugba a, dika i juru, lee a si m gi debe iwu-nsọ m nile, ma chọọ iweputa ma hiwe ụzọ nke Zaiọn.

7 Lee, ana m ekwuru gi, nakwa nye ndi nile nwere ọchịchọ nile iweputa ma hiwe ọrụ nke a;

8 Ma onweghi onye ọbụla ga-enye aka n'ọrụ a m'ọbughi ma ọ di "umeala ma juputakwa ^bn'ihu n'anya, nwee ọkwukwe, ^dolile-anya, na ^eafọ-oma, nwee anya udo n'ihe nile, ihe ọbụla a ga-enyefe n'aka ya.

9 Lee, a bụ m ihè ahụ na ndụ nke ụwa, nke na-ekwu okwu ndi a, ya mere gee-nti n'ike gi nile ma mgbe ahụ gi ka-akporo. Amen.

NKEJI 13

Echichi nke Joseph Smith na Oliver Cowdery baa n'Okwa Nchụ-aja nke Eron n'ogologo ala di n'akuku Osimiri Susquehanna, n'akuku Harmony, Pennsylvania, 15 Mee 1829 (History of the Church, 1:39–42). Echichi nke sitere n'aka ụmụ-ọzi, onye kpọrọ onwe ya otu onye ahụ akporo Jon O Me Baptism na Testament Ọhuru. Ụmụ-ọzi ahụ kowara na ya na-arụ ọrụ site na-ntuzi-aka nke Pita, Jemes na Jon, ndi-ozie ochie, ndi jikwari ọtughè-uzọ nile nke okwa onye nchụ-aja di elu karịa, nke a kpọrọ Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek. E kwere nkwa nye Joseph na Oliver na mgbe oge ruru na a ga-enyefe ha Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek. (Lee nkeji 27: 7, 8, 12.)

Ọtughè-uzọ nile na ike nile nke Okwa Nchụ-aja Eron ka e gosiputara.

N'ELU unu ndi odibo ibe m, site n'aha nke Mesaja ka m ^ana-enyefe ^bOkwa Nchụ-aja nke Eron, nke ji ọtughè-uzọ nile

12 1a Hụ OznQd. 11:1–6 maka ụdi ntunyere nile gbara uhie di otu ahụ.
8a NGAN Umeala, Idi Umeala.

b NGAN Ihunanya.
c NGAN Okwukwe.
d NGAN Olile-anya.
e NGAN Afọ-oma.
13 1a A—JS 1:68–75.
NGAN Chie Echichi,

Echichi.
b OznQd. 27:8;
84:18–34.
NGAN Okwa Nchụ-aja nke Eron.

nke nkwusa ozi-oma nke 'ndi muo-ozu, na nke ozi-oma nke 'nchehari, ma nke 'ime-baptism site n'imioku n'ime mmiri maka nsachapu nke mmehie

nile; ma nke a enweghi mgbe a ga-ewepu ya ozo site n'awa, rue mgbe umu nwoke 'Livai ga-enye Onye-nwe onyinye ozo 'n'ezimume.

NKEJI 14

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye David Whitmer na Fayette, New York, Jun 1829 (History of the Church, 1:48-50). Ezi na ulo Whitmer enwewo nnukwu nmasi na ntughari-asusu nke Akwukwo nke Momon. Onye-amuma hiwere ebe-obibi ya n'ulo Peter Whitmer, Ukwu, ebe o biiri rue mgbe oru ntughari-asusu gwusiri ma enwetakwa ikike-iwu akwukwo ahụ ga-abia. Umụ nwoke ato nke Whitmer, ebe nke obula n'ime ha nwetaworo ogbugba-ama maka ezi-okwu nke oru a, biara nwee nmetuta di omimi gbasara oru nke onye obula n'ime ha na-arụ. Mkpughe nke a na nkeji abuo ndi na-eso (nkeji 15 na 16) ka e nyere n'oziza nke ajuju site na Urim na Tumim. David Whitmer mechara buru otu n'ime Ndi-aka-ebe Ato nye Akwukwo nke Momon.

1-6, Ndi-oru n'ubi-vine ga-enweta nzoputa; 7-8, Ndu ebighi-ebi bu ihe nke kachasi ukwu n'onynye nile nke Chineke; 9-11, Kraist kere elu-igwe nile na awa.

OKE oru di itu n'anya na-abia iputa n'etiti umu nke mma.

2 Lee, a bu m Chineke; gee nti n'okwu m, nke di ndu na dikwa ike, di kwa nko kari nma-agma obula nke nwere iru abuo, rue na nkewa nke ma njiko nile na umi; ya mere gee nti n'okwu m.

3 Lee, ubi ahụ chara-acha nache owuwe ihe-ubi, ya mere,

onye choro igho ka o tuba nma iwe ihe-ubi ya n'ike ya ma ghoo mgbe oge di, ka o wee kwadoro mkpuru-obi ya nzoputa nke mgbe nile na-adigide n'ime ala-eze nke Chineke.

4 E, onye obula ga-atuba nma iwe ihe-ubi ya ma ghoo, onye ahụ bu onye Chineke koro.

5 Ya mere, o buru na i ga-ario m i ga-anata; oburu na i ga-aku aka a ga-emeghere gi.

6 Choo ka i weputa ma hiwe Zaijon m. Debe iwu-nso m nile n'ime ihe nile.

7 Ma, oburu na i "debe iwu-nso m nile ma "nogide ruo ogwu-

1c NGAN MUO-ozu nile.
d NGAN Chegharia,
Nchehari.
e NGAN Baptism, Mee
Baptism.
f Hu nkwasị Oliver
Cowdery n'elu
mweghachi nke
okwa nchu-aja nke

Erón na ngwucha
Joseph Smith
History. Deut. 10:8;
1 Ihem 6:48;
OznQd. 128:24.
g NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.
14 1a Hu OznQd. 11:1-6
maka udi ntunyerere

nile gbara uhie di
otu ahụ.
7a Lev. 26:3-12;
Jon 15:10;
Mosa. 2:22, 41;
OznQd. 58:2.
b NGAN Nogide.

gwụ i ga-enwe ʼndụ ebighi-ebi, nke bụ onyinye nke kachasi ukwu n'onyinye nile nke Chineke.

8 Ma ọ ga-eru, ma ọburu na i riọ Nna n'aha m, n'okwukwe kwere, i ga-anata "Mụọ Nsọ, nke na-enye ọny-oku, ka i nwee ike guzoro dika ʼonye-aka-ebe nke ihe i ʼga-anụ ma hụkwa, nakwa ka i nwee ike ikwuputa ncheghari nye ọgbọ nke a.

9 Lee, a bụ m "Jisus Kraist

ʼOkpara nke ʼChineke di ndụ, onye ʼkere elu-igwe nile na ʼuwa, ʼihè nke a n'apughị izo-ozo ʼn'ochichiri;

10 Ya mere, a gariri m eweputa ozi-oma m "n'uju site na ʼndi Jentailu nye ulọ nke Israel.

11 Ma lee, i bụ David, ma a kpọrọ gi ka i nye-aka; ihe nke bụ i mee, ma kwesi ntukwasibi, a ga-agozi gi n'ihe nke mụọ na nke arụ, ma ukwu ka ugwo-oru gi ga-adị. Amen.

NKEJI 15

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye John Whitmer na Fayette, New York, Jun 1829 (History of the Church, 1:50). (Lee isi-okwu nke nkeji 14.) Ozi a di nso aru ma na-emetuta nani onwe n'ihu na Onye-nwe na-ekwu maka ihe ya onwe ya na John Whitmer nani matara. John Whitmer mechara buru otu n'ime ndi Aka-ebe Asato nye Akwukwo nke Momon.

1–2, Ogwe-aka nke Onye-nwe na-ekpuchita uwa nile; 3–6, I kwusa ozi-oma ma zoputa mkpuru-obi nile bu ihe kachasi baa uru.

NAA-NTI, nwa odibo m John, ma gee nti n'okwu nile nke Jisus Kraist, Onye-nwe gi na Onye-mgbaputa gi.

2 N'ihu na lee, a na m ekwuru gi okwu n'idi nkọ ma "n'ike, n'ihu na ogwe-aka m na-ekpu-chita uwa nile.

3 Ma a ga m agwa gi ihe ahụ n'onweghi onye matara ya m'obughi mu na gi nani —

4 N'ihu na otutu mgbe i choro woro n'aka m imata ihe ahụ ga-akachasi iba uru nye gi.

5 Lee, ngozi diri gi n'ihu ihe nke a, ma n'ihu ikwu okwu m nile nke m nyeworo gi dika iwu-nsọ m nile siri di.

6 Ma ugba a, lee, a si m gi, na ihe ga-akachasi iba uru nye gi ga-abu "ikwuputa ncheghari

7c 2 Nif. 31:20;
OznQd. 6:13.
NGAN Ndụ Ebighi-ebi.

8a NGAN Mụọ Nsọ.

b Mosa. 18:8–10.

NGAN Aka-ebe.

c Hụ Igba-ama nke ndi Aka-ebe Mmadu Ato dio nime ibe akwukwo nile nke mbu nke Akwukwo nke Momon.

9a Mosa. 4:2;
OznQd. 76:20–24.

b Ndi Rom 1:4.

c Dan. 6:26; Alma 7:6;

OznQd. 20:19.

d Jon 1:1–3, 14; 3 Nif. 9:15;

OznQd. 45:1.

NGAN Kee, Okike.

e Abr. 4:12, 24–25.

f 2 Sam. 22:29.

NGAN Ihe, Ihe nke

Kraist.

g NGAN Ochichiri nke Mụọ.

10a OznQd. 20:8–9;

A—JS 1:34.

b NGAN Ndi Jentailu.

15 2a Hil. 3:29–30.

NGAN Ike.

6a OznQd. 18:15–16.

NGAN Oru Mgbasa Ozi-oma.

nye ndị nke a, ka i nwee ike
iwetara m ọtụtụ mkpụrụ-obi,

ka i nwee ike ^bizu-ike gị na ha
‘n’ala-eze nke ^dNna m. Amen.

NKEJI 16

*Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma nye Peter Whitmer, Nta, na Fayette, New York, Jun 1829 (History of the Church, 1:51). (Lee isi-ọkwu nke nkeji 14.) Peter Whitmer, Nta, mecha-
ra buru otu n’ime ndị Aka-ebe Asatọ nye Akwụkwọ nke Mọmọn.*

1-2, Ogwe-aka nke Onye-nwe na-
ekpuchita uwa nile; 3-6, I kwusa
ozị-oma ma zoputa mkpụrụ-obi
nile bu ihe kachasi baa uru.

^a**N**AA-NTI, nwa odibo m
Peter, ma gee ntị n’okwu
nile nke Jisus Kraist, Onye-nwe
gị na Onye-mgbaputa gị.

2 N’ihi na lee, a na m ekwuru
gị okwu n’idi nkọ ma n’ike
n’ihi na ogwe-aka m na-ekpu-
chita uwa nile.

3 Ma a ga m agwa gị ihe ahụ
n’onweghi onye matara ya m’o-
bughi mu na gị nani —

4 N’ihi na ọtụtụ mgbe i chọ-
woro n’aka m ka i mata ihe ahụ
nke ga-akachasi iba uru nye gị.

5 Lee, ngozi diiri gị n’ihi ihe
nke a, ma n’ihi ikwu okwu m
nile nke m nyeworo gị dika
iwu-nsọ m nile siri di.

6 Ma ugbu a, lee, a si m gị
na ihe ahụ ga-akachasi iba-
uru nye gị ga-abu ikwuputa
ncheghari nye ndi nke a, ka i
nwee ike iwetara m ọtụtụ
mkpụrụ-obi, ka i nwee ike izu-
ike gị na ha n’ala-eze nke Nna
m. Amen.

NKEJI 17

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma nye Oliver Cowdery, David Whitmer, na Martin Harris na Fayette, New York, Jun 1829, tutu ha ahụ epekele nke ihe nkanye ahụ nwere akwọ-ndekota Akwụkwọ nke Mọmọn (History of the Church, 1:52-57). Joseph na onye-ode akwụkwọ ya, Oliver Cowdery, amatawo site n’oru ntughari-asusu nke epekele nile nke Akwụkwọ nke Mọmọn na a ga-ahoputa ndi aka-ebe atọ puru iche (Lee Ita 5:2-4; 2 Nifai 11:3; 27:12). Oliver Cowdery, David Whitmer, na Martin Harris nwere mkpalite site n’ochicho nkwalite nke muo ibu ndi aka-ebe atọ ahụ puru iche. Onye-amụma juru Onye-nwe, ma mkpughe nke a bu oziza sitere na Urim na Tumim.

6b NGAN Izu-ike.

c NGAN Ala-eze

Chineke ma-ọbu

Ala-eze Elu-igwe.

d NGAN Nna nọ

n’Elu-igwe.

16 1a Hụ OznQd. 15:1-6

maka ụdi ntunyere

nile gbara uhie di

otu ahụ.

1-4, *Site n'okwukwe ndị Aka-ebe Atọ ahụ ga-ahụ epekele nile na ihe ndị ọzọ dị-nso*; 5-9, *Kraịst na-agba-ama idị-nso nke Akwụkwọ nke Mọmọn.*

LEE, a si m unu, na unu gari-ri adabere n'okwu m, nke bu ọbụrụ na unu mee ya n'uju ebum-n'obi nke obi, unu "ga-ahụ 'ekpele nile, n'akwa epekele-nchekwa-obi, 'nma-agma nke Laban, "Urim na Tumim ahụ, nke e nyere 'nwanne-nwoke nke Jared n'elu ugwu, mgbe ya na Onye-nwe kwukoritarara okwu 'iru na iru, na ihe ntuzi-aka nile nke 'orụ-ebube ahụ e nyere Lihai mgbe ọ nọ n'ime ọzara, n'oke-ala nile nke "Oke Osimiri Uhie.

2 Ma ọ bu site n'okwukwe unu ka unu ga-eji ahụ ha, ọbuna dika okwukwe ahụ nke ndi-amuma ochie nwere.

3 Ma mgbe i nwetasiworu okwukwe, ma hụwo ha n'anya gi abuo, i "ga-agba-ama maka ha, site n'ike nke Chineke;

4 Ma nke a ka i ga-eme ka a ghara-ibibi odibo m Joseph Smith, Nta, ka ebum n'obi

ezi-omume m nile wee puta ihè nye umu nke mmadu n'oru nke a.

5 Ma unu ga-agba-ama na unu ahwo ha, ọbuna dika odibo m Joseph Smith, Nta, si hu ha; n'ihu na ọ bu site n'ike m ka ọ hwo ha, ma ọ bu n'ihu na o nwere okwukwe.

6 Ma ọ tugharisiwo-asusu "akwukwo ahụ, ọbuna 'akukū ahụ nke m nyeworo ya n'iwu, ma dika Onye-nwe gi na Chineke gi na-adị ndu ọ bu ezi-okwu.

7 Ya mere, unu enwetawo otu-udi ike ahụ, ma otu-udi okwu-kwe ahụ, ma otu-udi onyinye ahụ dika ya;

8 Ma ọburi na unu emee iwunso nile nkem ndi ikpe-azu a, nke m nyeworo unu, "onu-uzo-ama nile nke ala-muo agaghị aka kwa unu ike, n'ihu na 'ama-ra m, ga-ezuru unu oke, ma a 'ga-ebuli unu elu n'ubochi ikpeazu.

9 Ma mu, Jisus Kraist, "Onye-nwe gi na Chineke gi, ekwuwo ya nye unu, ka m wee weta ebu m n'obi ezi-omume m nile nye umu nke ndi mmadu. Amen.

17 1a 2 Nif. 27:12;

Ita 5:2-4;

OznQd. 5:15. Hu

kwa Igba-ama

nke ndi Aka-ebe

Mmadu Atọ di

n'ime ibe akwukwo

nile nke mbu nke

Akwukwo nke

Momom.

b Mom 6:6;

A—JS 1:52.

NGAN Ekpele nile.

c 1 Nif. 4:8-9;

2 Nif. 5:14;

Jekob 1:10;

Mosa. 1:16.

d NGAN Urim na

Tumim.

e Ita 3:1-28.

f Jen. 32:30;

Opu. 33:11;

Moses 1:2.

g 1 Nif. 16:10, 16, 26-29;

Alma 37:38-47.

h 1 Nif. 2:5.

3a NGAN Gbaa-ama;

Aka-ebe.

6a NGAN Akwukwo
nke Momom.

b 2 Nif. 27:22;

3 Nif. 26:7-10.

8a Mat. 16:18;

3 Nif. 11:39;

OznQd. 10:69.

b NGAN Amara.

c 1 Nif. 13:37;

3 Nif. 27:14-15, 22;

OznQd. 9:14.

9a NGAN Onye-nwe.

NKEJI 18

Mkpughe nye Joseph Smith Onye-amuma, Oliver Cowdery na David Whitmer, e nyere na Fayette, New York, Jun 1829 (History of the Church; 1:60-64). Mgbe e nyefere Ọkwa Nchu-aja nke Eron. E kwere nkwa inye kwasị Ọkwa Nchu-aja nke Melkizedek (lee isi-ọkwu nkeji 13). Na nzaghachi nye arịrịọ maka imata banyere okwu a, Onye-nwe nyere mkpughe nke a.

1-5, *Akwụkwọ-nsọ nile na-egosi otu esi ewulite Nzukọ-nsọ; 6-8, Uwa na-acha n'ajọọ-omume; 9-16, Onu-ahia nke mkpuru-obi nile dī ukwu; 17-25, Inweta nzọpụta, ndi mmadu gariri ebukwasị onwe ha aha nke Kraịst; 26-36, Ọkpụkpọ-oku na mgbasaa ozi-oma nke Iri na abuo ahụ ka ekpughere; 37-39, Oliver Cowdery na David Whitmer gariri achoputa Iri na abuo ahụ; 40-47, Inweta nzoputa, ndi mmadu gariri echeghari, mee baptism ma debe iwu-nsọ nile.*

UGBU a, lee, n'ih ihe nke gi, odibo m Oliver Cowdery, choro imata site na m, e nye m gi okwu ndi a:

2 Lee, e gosiputawo m nye gi, site na Mụọ m otutu oge, na ihe ndi a nile i dere bu "ezi-okwu, ya mere i matara na ha bu ezi-okwu.

3 Ma oburu na i matara na ha bu ezi-okwu, lee, enye m gi iwu-nsọ, ka i dabere n'ihe nile ndi a "edere ede;

4 N'ih i na n'ime ha ka e dere ihe nile gbasara ntọ-ala nke nzukọ-nsọ m, "ozi-oma m, na 'nkume m.

5 Ya mere, oburu na i ga-ewulite nzukọ-nsọ m, n'elu ntọ-ala nke ozi-oma ma nkume m, onu-uzọ-ama nile nke ala mụọ agaghị aka kwa gi ike.

6 Lee, "uwa na-acha n'ajọọ-omume; ma o kwesiri ma di mkpa ka umu nke ndi mmadu nwee mkpalite elu rue na nche-ghari, ma 'ndi Jentailu nakwa ulọ nke Israel.

7 Ya mere, ebe e mere gi "baptism site n'aka odibo m Joseph Smith, Nta, dika ka m nyere ya n'iwu, o mezuwo ihe m nyere ya n'iwu.

8 Ma ugbu a, ya abula ihe itu n'anya nye gi na m kporo ya na ebum n'obi nke mu, ebum-n'obi nke a matara n'ime m; ya mere, oburu na o "ga-arusi oru ike bidebe iwu-nsọ m nile a "ga-agozi ya rue ndu-ebighi ebi; ma aha ya bu "Joseph.

9 Ma ugbu a, Oliver Cowdery,

18 2a Oznd. 6:15-17.

3a Oznd. 98:11.

NGAN Akwukwo-nsọ
nile—Afo-ujuju
(uru) nke
akwukwo-nsọ nile.

4a NGAN Ozi-oma.

b NGAN Oke-nkume.

6a NGAN Uwa.

b NGAN Ndi Jentailu.

7a A—JS 1:70-71.

8a NGAN Irusi-oru Ike.

b NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

c NGAN Gozie, Goziri,
Ngozi.

d 2 Nif. 3:14-15.

NGAN Smith,
Joseph Nta.

a si m gi, nakwa David Whitmer, n'udi iwu-nsọ; n'ih i na, lee, e nyere m mmadu nile iwu ebe nile icheghari, ma a si m unu, obuna dika Pol "onye-oz i m, n'ih i na a kpọrọ unu n'otu-udi okpukpo-ok u nke a kpọrọ ya.

10 Cheta "onu-ahia nke ^bmkpuru-obi nile di ukwuu n'anya nke Chineke.

11 N'ih i na, lee, Onye-nwe "Onye-mgbaputa gi tara ahuhu ^bonwu n'an u aru; ya mere o tara 'ahuhu "mgbu nke mmadu nile, ka mmadu nile chegharia ma biakwute ya.

12 Ma o siwo na-ndi nwuru anwu "bilie ozo, ka o wee kpotara onwe ya mmadu nile, site na ^bncheghari.

13 Ma lee idi ukwuu nke "onu ya na mkpuru-obi nke cheghari!

14 Ya mere, a kpọrọ unu ka unu tie "mkpu ncheghari nye ndi a.

15 Ma oburu otua na i ga-arusi oru ike n'ubochi gi nile n'iti ncheghari nye ndi a, ma kpotara m, obuna otu "mkpuru-obi nye

mu, olee otu idi ukwuu nke onu gi na ya n'ala-eze nke Nna m!

16 Ma ugba a, oburu na onu gi ga-adi ukwuu n'otu mkpuru-obi nke i kpobatarara nye m "n'ala-eze nke Nna m, olee idi ukwuu nke ^bonu gi ma oburu na i "kpobata otutu mkpuru-obi nye m!

17 Lee, unu nwere ozi-oma m n'iru unu, nkume m, ma "nzoputa m.

18 "Rio Nna ^bn'aha m, n'okwu-kwe na-ekwere na unu ga-anata, ma unu ga-enwe Muo Nso, nke na-egosiputa ihe nile ndi "kwe-siri nye umu nke mmadu.

19 Ma oburu ma unu enweghi "okwukwe, ^bolile-anya, na 'afoma, unu agaghi enwe ike ime ihe obula.

20 A "dola ndoro ndoro megide nzuko-nsọ obula, m'obughi ^bnzuko nke ekwensu.

21 Wekwasi onwe unu "aha nke Kraist, ma ^bkwuo ezi-okwu 'na-anya udo.

22 Ma ka ha ra bu ndi cheghari, ma "mee baptism n'aha m, nke bu Jisus Kraist ma ^bnogide

9a Ndi Rom 1:1.

10a NGAN Mkpuru-obi—
Onu-ahia nke
mkpuru-obi nile.

^b NGAN Mkpuru-obi.

11a NGAN Onye-
mgbaputa.

^b NGAN Mkpogide
n'Obe.

^c NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.

^d Aisa. 53:4-5.

NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

12a NGAN Mbilite
n'Onwu.

^b OznOd. 19:4-18.

NGAN Chegharia,
Ncheghari.

13a Luk 15:7.

14a Alma 29:1-2;

OznOd. 34:5-6; 63:57.

15a NGAN Mkpuru-obi—

Onu-ahia nke
mkpuru-obi nile.

16a NGAN Ala-eze
Chineke ma-obu
Ala-eze Elu-igwe.

^b Alma 26:11.

NGAN Onu.

^c NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

17a NGAN Nzoputa.

18a NGAN Ekpere.

^b Jon 15:16.

^c OznOd. 88:63-65.

19a NGAN Okwukwe.

^b NGAN Olile-anya.

^c NGAN Afoma.

20a 2 Tim. 2:23-24;

3 Nif. 11:29-30.

^b NGAN Ekwensu—
Nzuko nke ekwensu.

21a 2 Nif. 31:13;

Mosa. 5:8;

3 Nif. 27:5;

OznOd. 20:37.

^b OznOd. 100:5-8.

^c Ndi Rom 12:3.

22a NGAN Baptism, Mee
Baptism.

^b NGAN Nogide.

ruo ọgwugwu, ndi ahụ ka a ga-azọputa.

23 Lee, Jisus Kraịst bu "aha nke Nna nyere, ma ọdighi aha ọzọ e nyere nke a ga-esite nwee ike izọputa mmadu;

24 Ya mere, mmadu nile gariri ewekwasị onwe ha aha ahụ nke Nna nyere, n'ihi na aha ahụ ka a ga-akpọ ha n'ụbọchị ikpeazu;

25 Ya mere, ọburu na ha amataghị "aha nke a na-akpọ ha, ha a gaghi enwe ebe-obibi ^bn'ala-eze nke Nna m.

26 Ma ugbu a, lee, o nwere ndi-ozọ a kpọrọ ka ha kwuputa ozi-oma, m, nye ma "ndi Jentailu ma nye ndi Ju;

27 E, ọbuna Iri na Abuo ahụ; ma "Iri na Abuo ahụ ga-abu ndi na-eso ụzọ m, ma ha ga-ewekwasị onwe ha aha m; ma Iri na Abuo ahụ bu ha ndi ga-achọ ka ha wekwasi onwe ha ^baha m jiri ebun n'obi zuru oke.

28 Ma ọburu na ha chọọ iwekwasi onwe ha aha m jiri ebun n'obi zuru oke, ha ka a kpọrọ iga "n'ụwa nile kwusaara ^bihe nile ekere eke 'ozi-oma nke m.

29 Ma ha bu ndi e chiri-echichi nke m "ime baptism n'aha m, dika ihe ahụ edere ede.

30 Ma unu nwere ihe ahụ edere ede n'iru unu; ya mere, unu gariri eme ya dika okwu ụdi nke ahụ edere ede siri di.

31 Ma ugbu a a si m unu, "Iri na Abuo ahụ — Lee, amara m ezuworo unu; unu gariri eje-ije n'ikwu ọtọ n'iru m ma emela mmehie.

32 Ma, lee, unu bu ndi ahụ m chiri echichi ka unu "chie ndi nchu-aja na ndi nkuzi; ikwuputa ozi-oma m ^bdika ike nke Mụọ Nsọ nke di n'ime unu, dika 'okpukpo-oku nile ahụ siri di, ma dika na onyinye nile nke Chineke nye ndi mmadu;

33 Ma mụ, Jisus Kraịst, Onyenwe-unu na Chineke unu e kwuwo ya.

34 "Okwu ndi a abughị nke ndi mmadu ma-ọbu nke mmadu, kama ha sitere na mụ; ya mere, unu ga-agba-ama na ha bu nke m ma ọbughị nke mmadu;

35 N'ihi na ọ bu "olu m na-ekwu ha nye unu, n'ihi na e nyere ha site na Mụọ m nye unu, ma site n'ike m unu nwere-ike igu ha otu onye nye ibe ya; ma m'ọbughị site n'ike m unu agaraghị enwe ha;

36 Ya mere unu nwere-ike "igba-ama na unu anụwo olu m, ma mata okwu m nile.

37 Ma ugbu a, lee, e nye m gi, Oliver Cowdery, nakwa nye David Whitmer, na unu ga-achọputa mmadu Iri na abuo ahụ ndi ga-enwe ọchịchọ nile ndi nke m kwuworo.

23a Mal. 1:11;
Qlndo. 4:12;
Mosa. 3:17;
Hil. 3:28-29.

25a Mosa. 5:9-14.
b NGAN Ebube Selestial.

26a OznQd. 90:8-9; 112:4.

27a NGAN Onye-ozī.
b OznQd. 27:12.

28a Mak. 16:15-16.
b OznQd. 1:2; 42:58.
c NGAN Ozi-oma.

29a 3 Nif. 11:21-28;
OznQd. 20:72-74.
31a OznQd. 107:23-35.

32a Moro. 3:1-4;
OznQd. 20:60; 107:58.
NGAN Chie Echichi,

Echichi.
b 2 Pita 1:21;
OznQd. 68:3-4.
c OznQd. 20:27.

34a NGAN Akwukwo-nsọ nile.

35a OznQd. 1:38.
NGAN Olu-okwu.
36a NGAN Gbaa-ama.

38 Ma site n'ọchịchọ ha nile ma "ọrụ ha nile unu ga-amata ha.

39 Ma mgbe unu chọtara ha unu ga-egosi ihe ndị a nye ha.

40 Ma unu ga-ada n'ala ma "kpọọ isi-ala nye Nna n'aha m.

41 Ma unu garịrị ekwusa ozi-oma nye ụwa nile, na-asị: Unu garịrị echegharị ma mee baptism, n'aha nke Jisus Kraịst;

42 N'ihì na ndị nwoke nile garịrị echegharị ma mee baptism, ma ọbụghị ndị nwoke nanị, kama ndinyom, na ụmụntakiri ndị biaruru n'afọ nile nke "inye nkọwasị.

43 Ma ugbu a, mgbe unu natachara nke a, unu garịrị edebe "iwu-nsọ m nile na ihe nile;

44 Ma site n'aka unu nile a ga m arụ "ọrụ dī ịtụn'anya n'etiti ụmụ nke mmadụ, ruo ^bn'ịtugharị ọtụtụ site n'ime mmehie ha nile, ka ha nwee-ike bịa na nchegharị, ma ka ha nwee-ike ibịa ruo n'ala-eze nke Nna m.

45 Ya mere, ngozi nile nke m na-enye unu "kariri ihe nile.

46 Ma mgbe unu natachara nke a, ọbụrụ na unu "edebeghi iwu-nsọ m nile a pughị izoputa unu n'ala-eze nke Nna m.

47 Lee, mu, Jisus Kraịst, Onyenwe unu na Chineke unu, na Onye-mgbaputa unu, site n'ike Mụọ m ekwuwo ya. Amen.

NKEJI 19

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith, na Manchester, New York, Maach 1830 (History of the Church, 1: 72–74). N'ime akụkọ ya, Onye-amụma kowara ya dika "iwu-nsọ nke Chineke ma ọbụghị nke mmadụ, nye Martin Harris, nke e nyere ya site n'aka nke onye dī ebighi-ebi" (History of the Church, 1:72).

1–3, Kraịst nwere ike nile; 4–5, Mmadu nile garịrị echegharị ma-ọbụ taa ahụhụ; 6–12, Ntaram ahụhụ mgbe ebighi-ebi bụ ntaram ahụhụ Chineke; 13–20, Kraịst tara ahụhụ maka mmadụ nile, ka ha ghara ịta ahụhụ ma ọbụrụ na ha echegharịa; 21–28, Kwusaa ozi-oma nke nchegharị; 29–41, Kwuputa ozi oma nile.

MU onwe m bụ "Alfa na Omega, ^bKraịst Onye-nwe; e, a bụ m Onye ahụ, mmalite na ọgwụgwụ, Onye-mgbaputa nke ụwa.

2 Mu, ebe m mezuru, ma "rụchaa uche ya Onye nke m bụ nke ya ọbuna Nna ahụ, gbasara mụ—ebe m mesiworo nke a ka m wee ^bdoo ihe nile n'okpuru m—

38a NGAN Ọrụ nile.

40a NGAN Fee Ofufe.

42a OznQd. 20:71;

29:47; 68:27.

NGAN Inye Nkọwasị,

Nkọwasị, Nwe

Nkọwasị.

43a NGAN Iwu-nsọ nile nke Chineke.

44a Aisa. 29:14;

OznQd. 4:1.

^b Alma 36:12–19; 62:45.

45a OznQd. 84:35–38.

46a OznQd. 82:3.

19 1a Mkpu. 1:8, 11;

3 Nif. 9:18;

OznQd. 35:1; 61:1.

NGAN Alfa na Omega.

^b NGAN Jisus Kraịst.

2a Jọn 17:4; 3 Nif. 11:11.

^b Ndị-Fil. 3:21.

3 Idota “ike nile, obuna ruo na mbibi nke Setan na oru ya nile n’ogwugwu nke uwa, ma oke ubochi ikpe-azu nke ikpe, nke m ga-ewetara ndi nile bi na ya, “na-ekpe onye obula ikpe dika oru ya na omume ya nile nke o mere.

4 Ma n’ezie onye obula gariri echeghari ma-obu btaa ahuhu, n’ihi mu, Chineke, abu m agwugh-agwu.

5 Ya mere, a nagi m ewepu site n’ikpe nile nke m kpere, kama ahuhu ga-aga n’iru, ikwa-akwa, b’ikwa ariri na ita ikikere eze, e, nye ndi ahu a chotara n’aka ekpe m.

6 Otu osila di, e deghi ya na-agaghi enwe ogwugwu nke ita-ahuhu a, kama e dere ya ita ahuhu agwugh-agwu.

7 Ozọ, e dere ya omuma ikpe oku ala-muo ebighi-ebi; ya mere o doro anya kara akwukwo-nsọ ndi ozọ, ka o nwee ike iru-oru n’obi nile nke umu ndi mmadu, ihe nile n’ihi otuto nke aha m.

8 Ya mere, a ga m akowara unu ihe omimi nke a; n’ihi na o kwesiri ka unu mata obuna dika ndi-ozu m.

9 A na m ekwuru unu bu ndi ahoputara n’ihe nke a, obuna

dika otu, ka unu wee banye n’ezumike m.

10 N’ihi na, lee, ihe omimi nke ndu iyi-Chineke, oke idi ukwu o di! N’ihi na, lee, a bu m agwugh-agwu, ma ntaram-ahuhu nke e nyere site n’aka m bu ntaram-ahuhu agwugh-agwu, n’ihi na Agwugh-agwu bu aha nke m. Ya mere—

11 Ntaram-ahuhu ebighi-ebi bu ntaram-ahuhu nke Chineke.

12 Ntaram-ahuhu agwugh-agwu bu ntaram-ahuhu nke Chineke.

13 Ya mere, e nye m gi iwu ka i chegharia, ma debe iwu-nsọ nile nke i natara site n’aka odibo m Joseph Smith, Nta, n’aha m;

14 Ma o bu site n’ike nke puru ime ihe nile ka i nataworo ha:

15 Ya mere e nye m gi iwu ka i chegharia—chegharia, m’obughi otua etie m gi ihe site na nde- le nke onu m, ma site n’oke iwe m, ma site n’iwe m, ma ahuhu gi nile siri ike—isi-ike nke i maghi, oke imamma ya i maghi, e, isi-ike nke nnagide ya i maghi.

16 N’ihi na lee, mu, Chineke, tara ahuhu ihe ndia nile n’ihi mmadu nile, ka ha ghara bita ahuhu m’oburu na ha ga- echeghari;

3a NGAN Ike.

b Aisa. 14:12-17; 1

Jon 3:8; 1 Nif. 22:26;

OznQd. 88:111-115.

c NGAN Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

d NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

e NGAN Oru nile.

4a NGAN Chegharia,
Ncheghari.

b Luk 13:3; Hil. 14:19.

c Moses 1:3.

5a OznQd. 56:4; 58:32.

b Mat. 13:42.

c Mat. 25:41-43.

6a OznQd. 76:105-106;
138:59.

b OznQd. 76:33, 44-45.

7a Hil. 12:25-26;

OznQd. 29:44.

9a NGAN Izu-ike.

10a Jekob 4:8;

OznQd. 76:114-116.

b Moses 1:3; 7:35.

NGAN Agwugh-agwu.

11a Mat. 25:46.

13a OznQd. 5:2; 10:6-7;
17:1-9.

15a Alma 36:11-19.

16a Alma 11:40-41.

NGAN Aja

Mgbaghara Mmehie,

Ichu Aja Mgbaghara

Mmehie.

b NGAN Ebere,

Obi-ebere.

c NGAN Nsachapu nke

Mmehie nile.

17 Mana oburu na ha agaghi echeghari ha gariri "ata-ahuhu obuna dika m;

18 Ahuhu nke mere ka mu onwe m, obuna Chineke, onye kachasi elu, maa jijiji n'ihu mgbu, ma gbaa obara site na ntakiri oghere obula, ma taa ahuhu ma aru ma na muo — ma choo ka m "ghara inu n'iko ilu, ma wee laaazu.

19 Otu osila di, otuto diri Nna, a nuru m ma "mesia njikere m nile nye umu nke mmadu

20 Ya mere, e nye m gi iwu ozo icheghari, m'obughi otua a ga m eme gi idi obi umeala site n'ike m nke puru ime ihe nile; ma ka i "kwuputa mmehie gi nile, m'obughi otua i ga-enwe ntaram-ahuhu ndi a nke m kwuworo, nke n'ime nke kachasi ntakiri ha, e obuna n'ogo a nke kachasi ntakiri i detuworo ire oge ahu m wezugara Muo m.

21 Ma e nye m gi iwu ka i ghara "ikwusa ihe ozo m'obughi ncheghari, ma "egosikwala uwa ihe ndi a nile rue mgbe o bu amamihe n'ime m.

22 N'ihu ha apughi "inagide anu ugbu a, kama "mmiri-ara ka ha puru inata; ya mere, ha agaghi ama ihe ndia, m'obughi otu a ha alaa n'iyi.

23 Muta ihe gbasara m, ma gee nti n'okwu m nile; "jee-ije "n'idi nwayo nke Muo m, ma i ga-enwe "udo n'ime m.

24 A bu m "Jisus Kraist; a biara m site n'uche nke Nna, ma a na m eme uche ya.

25 Ma ozo, e nye m gi iwu ka gi enwela "anya-ukwu n'ebe "nwunye onye agbata-obi gi no; ma-obu choo ndu nke onye agbata-obi gi.

26 Ma ozo, e nye m gi iwu ka i ghara inwe anya-ukwu n'ebe aku gi no, kama nye ya n'efu maka mbiputa nke Akwukwo nke Momon, nke nwere "ezi-okwu na okwu nke Chineke —

27 Nke bu okwu m nye "ndi Jentailu, na nso-nso a ka o nwee ike gkwute "ndi Ju, ndi ahu ndi Leman bu nke "foduru, ka ha nwee ike kwere n'ozima, ma hapu ile-anya "Mesaja ga-abia onye biasiwoworiji.

28 Ma ozo, e nye m gi iwu na i ga "na-ekpe puta ekpere "n'olu-okwu gi na kwa n'obi gi; e, n'iru uwa ma na nzuzo, n'iru oha nakwa mgbe nani gi no.

29 I "ga-ekwuputa ozi oma nile, e, mee ka a nu ya n'elu ugwu nile, ma n'elu n'ebe obu-la di elu, ma n'etiti ndi obula nke a ga-ekwe ka i hu.

17a Oznd. 29:17.

18a Luk 22:42-44.

19a Jon 17:4; 19:30.

20a Onogu. 5:6-7;

Mosa. 26:29;

Oznd. 58:43; 64:7.

NGAN Kwuputa,

Nkwuputa.

21a Oznd. 11:9.

b A — JS 1:42.

22a Oznd. 78:17-18.

b Ndi-Hib 5:11-14;

Oznd. 50:40.

23a Moro. 7:3-4.

b NGAN Di Nwayo,

Idi Nwayo.

c NGAN Udo.

24a NGAN Jisus Kraist.

25a NGAN Anya-ukwu.

b Opu. 20:17;

1 Ndi-Ko 7:2-4.

NGAN Ikwa-iko.

26a NGAN Ezi-okwu.

27a NGAN Ndi Jentailu.

b NGAN Ndi Juu.

c Omnai 1:14-19;

Mosa. 25:2-4;

Hil. 8:21;

3 Nif. 2:12-16.

d NGAN Mesaja.

28a 1 Tim. 2:8.

NGAN Ekpere.

b Oznd. 20:47, 51; 23:6.

29a NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.

30 Ma ị ga-eme ya n'obi di umeala, na-enwe "ntukwasị-obi na m, n'ekwughị megide ndi nkwo.

31 Maka "ukpuru nile i gaghi ekwu, kama ị ga-ekwuputa nche-ghari na 'okwukwe n'Onye-nzoputa, na 'nsachapu nke mmehie nile site "n'ime bap-tism, na site "n'okụ, e, ọbuna 'Muo Nso.

32 Lee, nke a bu "iwu-nsọ ukwu na nke ikpeazu nke m ga-enye gi gbasara okwu a; n'ihia na nke a ga-ezuru gi n'ije gi kwa ubochi, ọbuna rue ogwugwu nke ndu gi.

33 Ma nhuju-anyanya ka ị ga-ana-ta m'oburu na ị jighi "ndumodu nile ndia kpọrọ ihe, e, ọbuna mbibi nke onwe gi na akụ gi nile;

34 "Nyee akuku akụ gi, e, ọbuna akuku nke ala gi nile, ma ihe nile ewezuga nke iji-akwado ezi na ulọ gi.

34 Kwuo "ugwo i 'kwetara ikwu onye-mbiputa akwukwo. Toghapu onwe gi site 'n'ibu-oru.

36 "Hapu ulọ gi na ebe-obibi gi, ewezuga mgbe ị choro ihu ezi na ulọ gi

37 Ma "kwuo ọbughị na nzuzo nye mmadu nile; e, kwusaa, gbaa ume, kwuputa 'ezi-okwu, ọbuna n'olu na-adasi-ike, n'olu anuri, na-eti — Hosanna, Hosanna, ngozi na-adiri aha nke Onye-nwe Chineke.

38 "Kpee-ekpere oge nile, m'ga-awuputa Muo m n'elu gi, ma ngozi gi nile ga-adị ukwu — e, ọbuna karia ma ọburu na inwe-ta akụ nile nke uwa ma ire-ure ebe nile oruru.

39 Lee, i nwere ike igu nke a n'anurighi onu ma welite obi gi elu n'obi-uto?

40 Ma-ọbụ i nwere ike igba-ghari osọ ogologo oge karia dika onye-odudu kpuru-isi?

41 Ma-ọbụ i nwere ike inwe "umeala ma dikwa nwayo, ma jie onwe gi n'uzo onye maara ihe n'iru m? E, 'biakwute m Onye-nzoputa gi. Amen.

NKEJI 20

Mkpughe na nhazi Nzuko-nsọ na ochichi, e nyere site n'aka Joseph Smith, Onye-amuma, Epril 1830 (History of the Church, 1:64–70). Tutu ya e detuo mkpughe nke a Onye-amuma dere, "Anyi natara site na

30a NGAN Ntukwasị-obi.

31a 2 Tim. 2:23–24.

b NGAN Okwukwe.

c NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

d NGAN Baptism, Mee Baptism.

e Mat. 3:11.

f NGAN Onyinye nke Muo Nso.

32a Oznd. 58:26–29.

33a NGAN Iwu-nsọ nile nke Chineke.

34a Qlndoz. 4:34–35.

35a NGAN Ugwo.

b NB ikwu ugwo maka mbiputa nke mbiputa akwukwo nke mbu nke Akwukwo nke Momon.

c Ilu 22:7.

36a Mat. 19:29.

37a Oznd. 58:47;

68:8; 71:7.

b Oznd. 75:4.

38a Luk 18:1;

2 Nif. 32:9;

Oznd. 10:5.

b Ilu 1:23;

Qlndoz. 2:17.

41a NGAN Umeala, Idi Umeala.

b Mat. 11:28–30.

Ya [Jisus Kraist] nke a na-eso, site na mụọ nke ibu-amuma na mkpughe; nke n'enyeghi anyi nani nnukwu akuko, kama gosikwa anyi ubochi ahụ na nke, dika uche Ya na iwu-nsọ siri di, anyi ga-aga n'iru ihiwe Nzuko-nsọ Ya ozo n'ebe a n'elu uwa (History of the Church, 1: 64).

1-16, Akwukwo nke Momon gosi-putara idi-nsọ nke oru nke ikpeazu a; 17-28, Ozizi nile nke okike, odida, aja-mgbaghara mmehie, na ime baptism ka ekwenyere; 29-37, Iwu nile na-achi nchehari, nkwa-do-izi-ezi, nsacha, na ime baptism ka e doziri; 38-67, Oru nile nke ndi okenye, ndi nchu-aja, ndi nku-zi, na dikon nile ka a chikotara; 68-74, Oru nile nke ndi otu, ngo-zi nke umu-ntakiri, na udi nke ime baptism ka e kpughere; 75-84, Ekpere oriri-nsọ na usoro nile nke na-achi ibu-onye-otu ka e nyere.

MBILITE nke ^bNzuko nke Kraist n'ubochi ikpeazu a, ebe o bu otu puku na nari afọ asato na iri ato site na mgbe obibia nke Onye-nwe anyi na Onye-nzoputa anyi Jisus Kraist n'anụ aru, ebe o bu na a 'haziri ya n'uzo ziri-ezi ma hiwe ya ka o kwekọta n'iwu nile nke mba anyi, site na uche na iwu-nsọ nile nke Chineke, n'onwa nke anọ n'ubochi nke isii n'onwa a na-akpo Epril—

2 Iwu-nsọ nile nke e nyere Joseph Smith, Nta, onye nke Chineke "kporo, ma chie ya ^bonye-ozizi nke Jisus Kraist, ka o

buru 'okenye mbu nke nzuko-nsọ nke a;

3 Ma nye Oliver Cowdery onye Chineke kpokwara, onye-ozizi nke Jisus Kraist, ka o buru okenye nke abuo nke nzuko-nsọ nke a, ma chie ya echichi n'okpuru aka nke ya;

4 Ma nke a dika amara nke Onye-nwe anyi na Onye-nzoputa Jisus Kraist siri di, onye o bu ya ka otuto nile diiri, ma ugbu a ma na ruo mgbe nile. Amen.

5 Mgbe e gosiputasiiri nye onye okenye mbu a na o nwetawo nsacha nke mmehie ya nile, ihe efu nke uwa biakwara "jigide ya ozo;

6 Mana mgbe o chegharisiiri ma weda onwe ya ala n'ezie, site n'okwukwe, Chineke kuziiri ya site n'aka "mụọ-ozizi di nsọ, onye ^bmbara iru ya diiri ka amuma, na onye uwe-nsọ ya n'enweghi ntupo ma di ocha karia ihe nile ndi di ocha;

7 Ma nye ya iwu-nsọ nile nke kwalitere mụọ ya;

8 Ma nye ya ike sitere n'elu, site "n'uzo nke a kwadororiji, itughari-asusu Akwukwo nke Momon;

9 Nke nwere akuko-ndekota

20 1a A—JS 1:2.

b 3 Nif. 27:1-8.

NGAN Aha nke
Nzuko; Nzuko nke
Jisus Kraist nke
Ndi-nsọ Ubochi-
Ikpeazu a.

c OznQd. 21:3.

2a NGAN Ikike; Chineke
Kporo, Kporo-okụ,
Okpukporo-okụ.

b NGAN Onye-ozizi.

c NGAN Okenye.

5a A—JS 1:28-29.

6a A—JS 1:30-35.

NGAN Mụọ-ozizi nile.

b Mat. 28:2-3.

8a NGAN Urim na
Tumim.

nke ndị dara-ada, na “uju nke ^bozi-oma nke Jisus Kraịst nye ndị Jentaịlụ nile nakwa ndị Ju;

10 Nke e nyere site na nkwalite mụọ, na nke emesiri ike nye “ndị ọzọ site na nkwsa ozi-oma nke ndị mụọ-ozị, ma a ^bna-ekwuputa ya nye ụwa nile site n’aka ha—

11 Na-egosi ụwa nile na Akwụkwọ-nsọ nile bụ “ezi-okwu, ma na Chineke ^bna-akpalite mụọ ndị mmadụ ma kpọọ ha ‘n’orụ ya dī nsọ n’oge a ma n’ogbo a, nakwa dika n’ogbo ndị ochie;

12 Site otu a, na-egosi na ya bụ “otu Chineke ụnyahụ, taa, na ruo mgbe nile. Amen.

13 Ya mere, ebe o nwere nnu-kwu ndị-aka-ebe, site na ha a ga-ekpe ụwa ikpe, ọbuna ka ha ra bụ ndị ga-abia n’omuma-ihe nke ọrụ a ma e mesia.

14 Ma ndị ahụ na-anata ya n’okwukwe, ma na-arụ ọrụ “ezi-omume, ga-anata ^bokpu-eze nke ndụ ebighi-ebi;

15 Mana ndị na-emesi obi ha nile ike “n’ekweghi-ekwe, ma jụ ya, ọ ga-atughari buri omuma ikpe oku ala mụọ ha—

16 N’ihi na Onye-nwe Chineke ekwuwo ya; ma anyị, ndị okenye nke nzuko-nsọ, anwuo ma gbaa-ama n’okwu nile nke otuto Ụdị-eze dī ukwu dī n’elu, onye otuto dīirị ruo mgbe nile na mgbe nile. Amen.

17 Site n’ihe ndị a anyị “matara na e nwere ^bChineke n’elugwe, onye n’enweghi oke ma dī ebighi-ebi, site na mgbe nile na-adigide ruo na mgbe nile na-adigide otu Chineke n’agbanweghi-agbanwe, onye kere elu-igwe na ụwa, na ihe nile nke dī n’ime ha;

18 Ma na o “kere mmadụ, nwoke na nwanyị, dika ^bụdị ya ma n’oyiyi ya, ka o kere ha;

19 Ma nye kwa ha iwu-nsọ nile ka ha wee “hụ ya n’anya ma ^bfee ya ofufe, Chineke nke dī ndụ ma buri kwa nke ezi-okwu, ma na ọ bụ ya ga-abukwa nani onye anyị “ga-eke.

20 Kama site na njehie nke iwu ndị a dī nsọ mmadụ biara nwee “mmetuta nke anụ arụ na ^bonye na-eso ekwensu, ma buru “onye dara-ada.

21 Ya mere, Chineke nke Puri Ime Ihe nile nyere Okpara O

9a A—JS 1:34.

^b NGAN Ozi-oma.

10a Moro. 7:29-32;

OznQd. 5:11.

^b Hụ Igba-ama nke ndị Aka-ebe Mmadu Atọ na Igba-ama nke ndị Aka-ebe Mmadu Asatọ dī n’ime ibe akwụkwọ nile nke mbụ nke Akwụkwọ nke Mọmọn.

11a NGAN Akwụkwọ-nsọ nile—Afo-ọjuju (uru) nke akwụkwọ-nsọ nile.

^b NGAN Kwalite Mụọ, Nkwalite nke Mụọ.

^c NGAN Nsọ.

12a Ndị-Hib 13:8;

1 Nif. 10:18-19;

Mom 9:9-10;

OznQd. 35:1; 38:1-4.

14a NGAN Ezi-omume, Ime Ezi-omume.

^b NGAN Ndụ

Ebigh-ebi; Mbuli Elu.

15a NGAN Ekweghi-ekwe.

17a OznQd. 76:22-23.

^b Josh. 2:11.

NGAN Chineke, Chi-ukwu.

18a NGAN Kee, Okike.

^b Jen. 1:26-27;

Mosa. 7:27;

Ita 3:14-17.

19a Deut. 11:1; Mat. 22:37;

Moro. 10:32;

OznQd. 59:5-6.

^b Deut. 6:13-15.

NGAN Ije-ozī.

^c NGAN Fee Ofufe.

20a NGAN Inwe

Mmetuta, nke

Mmetuta.

^b NGAN Ekwensu.

^c NGAN Mmadu n’Udī Okike.

"Mụrụ Nani ya, dika e dere ya n'akwukwọ-nsọ ndị e nyere maka ya.

22 Ọ tara-ahụhụ "onwunwa nile mana o geghi ha nti.

23 A "kpogburu ya, ọ nwuo, ma ^bbilie ozo n'ubochi nke ato;

24 Ma ọ "rigoro n'elu-igwe, i nodu n'aka-nri nke ^bNna, ka o jiri ike puru ime ihe nile chia dika uche nke Nna siri di;

25 Ma ka ha ra bu ndi "kwere ma e mee ha baptism n'aha nsọ ya, ma ^bnagide n'ime okwukwe rue ogwugwu, ka a ga-azoputa —

26 Obughi nani ndi kwere mgbe o biachara "netiti oge akara-aka, n'anụ arụ, kama ndi nile site na mmalite, obuna ka ha ra bu ndi no tutu ya abia, ndi kwere n'okwu nile nke ^bndi-amuma di nsọ, ndi kwuru dika ha nwere nkwalite mụo site 'n'onyinye nke Mụo Nsọ, ndi ^dgbara ama n'ezie n'ihe nile, ga-enwe ndu ebighi-ebi.

27 Ma kwa ndi ahụ ga-abia ma emesia, ndi ga-ekwere "n'onyinye nile ma n'okpupọ-oku nile nke Chineke site na Mụo Nsọ, nke ^bna-agba-ama nke Nna na nke Okpara ahụ;

28 Nke Nna, Okpara, na Mụo Nsọ bu "otu Chineke, n'enweghi oke ma di ebighi-ebi, n'enweghi nsotu. Amen.

29 Ma anyi matara na mmadu nile gariri "echeghari ma kwere n'aha nke Jisus Kraist, ma n'efe Nna ahụ ofufe n'aha ya, ma nagide n'ime ^bokwukwe n'aha ya rue ogwugwu, m'obughi ya a gaghi 'azoputa ha n'ala-eze Chineke.

30 Ma anyi matara na "nkwa-do-izi-ezi site ^bn'amara nke Onye-nwe anyi na Onye-nzoputa anyi Jisus Kraist bu ihe ziri-ezi na ezi-okwu;

31 Ma anyi makwara, na "ido-nsọ site n'amara nke Onye-nwe anyi na Onye-nzoputa anyi Jisus Kraist bu ihe ziri-ezi na ezi-okwu, nye ndi nile huru Chineke n'anya ma na-ejekwara ya ozi ^bn'ike ha nile, n'uche ha nile ma n'ume ha nile.

32 Mana o nwere omume na mmadu "puru ida site n'amara ma puo site n'ebe Chineke di ndu no;

33 Ya mere ka nzuko-nsọ nuru ma kpee ekpere oge nile ka ha ghara idaba n'ime "onwunwa;

21a NGAN A Mụrụ Nani Ya.

22a Mat. 4:1–11; 27:40.

23a NGAN Mkpogide n'Obe.

^b NGAN Mbilit n'Onwu.

24a NGAN Nriogo n'Elu.

^b NGAN Nna no n'Elu-igwe; Chineke, Chi-ukwu—Chineke Nna ahụ.

25a OznQd. 35:2; 38:4; 45:5, 8; 68:9; 76:51–53.

^b NGAN Nogide.

26a OznQd. 39:1–3.

^b Jekob 4:4; 7:11;

Mosa. 13:33.

^c Moses 5:58.

NGAN Mụo Nsọ.

^d NGAN Jisus Kraist—
Ibu-amuma nile banyere omumu na onwu nke Jisus Kraist.

27a OznQd. 18:32.

^b OznQd. 42:17.

28a Jon 17:20–22;

3 Nif. 11:27, 36.

NGAN Chineke, Chi-ukwu.

29a NGAN Chegharia, Ncheghari.

^b NGAN Okwukwe.

^c NGAN Nzoputa;

Atumatu nke Mgbaputa.

30a NGAN Mee Ka o Zi-ezi, Nkwado Izi-ezi.

^b NGAN Amara.

31a NGAN Ido-nsọ.

^b Deut. 6:5;

Moro. 10:32.

32a NGAN Ngonari

Okwukwe;

Nnupu-isi.

33a NGAN Nwaa,

Onwuna.

34 E, ma ọbuna ka ndị a sachaworo nuru kwa.

35 Ma anyị matara na ihe ndị a bu ezi-okwu ma dika mkpughe nke Jon siri di, “n’etinyeghi, ma-ọbu n’ewepughi site n’amuma nke akwukwo ya, ^bakwukwo-nsọ nile, ma-ọbu mkpughe nile nke Chineke nke ga-abia mgbe e mesiri nke a site n’onyinye na ike nke Mụọ Nsọ, ^colu nke Chineke, ma-ọbu nkwusa ozioma nke ndi mụọ-ozị.

36 Ma Onye-nwe Chineke e kwuwo ya; ma ka ụgwù, ike na otuto diiri aha nsọ ya, ma ugbu a ma n’ebighi-ebi. Amen.

37 Ma ọzọ, site n’uzọ iwu-nsọ nye nzuko-nsọ gbasara ụzọ a gasei eme baptism — Ndi nile di umeala n’iru Chineke, ma chọọ “ime baptism, ma ha jiri ^bobi tiwara etiwa na mụọ nile nke nchegari, ma gbaa-ama n’iru nzuko-nsọ na ha echeghariwo n’ezie site na mmehie ha nile, ma diiri na njikere iwekwasi onwe ha ‘aha nke Jisus Kraist, nwekwa ^amkpebi ijere ya ozi rue ọgwugwu, ma gosi n’ezie site ^{n’oru} ha na ha anatawo site na Mụọ nke Kraist rue na ^fnsacha nke mmehie ha nile

ka a ga-anabata site na-ime baptism baa n’ime nzuko-nsọ ya.

38 *Oru diiri ndi okenye, ndi nchu-aja, ndi nkuzi, ndi dikon, na ndi-otu nzuko-nsọ nke Kraist* — “Onye-ozị bu onye okenye, ma ọ bu okpukpo ya ^bime baptism.

39 Ma “ichi ndi okenye nile, ndi nchu-aja, ndi nkuzi na ndi dikon;

40 Ma “igozị achicha na mmayanya — ihe nnochichi-anya nile nke anu aru na ọbara nke Kraist —

41 Na ime ndi e mere baptism “ndi-otu n’ime nzuko-nsọ, site na ibikwasị ^aaka maka ime baptism nke oku na ^cMụọ Nsọ, dika akwukwo-nsọ nile siri di.

42 Ma ikuzi ihe, kowadaruo ala, gbaa-ume, mee baptism ma lekota nzuko-nsọ anya;

43 Ma ime onye otu nzuko-nsọ site n’ibikwasị aka, na kwa inye Mụọ Nsọ;

44 Ma i noro na ndu nke nzuko nile.

45 Ndi okenye “ga-edu nzuko nile dika Mụọ Nsọ siri tuziere ha-aka, dika iwu-nsọ nile na mkpughe nile nke Chineke siri di.

46 *Oru diiri “onye nchu-aja bu ikwusa, ^bikuzi, ikowadaruo ala,*

35a Mkpu. 22:18-19.

b NGAN Akwukwo-nsọ nile.

c OznQd. 18:33-36.

37a NGAN Baptism, Mee Baptism.

b NGAN Obi Tiwara Etiwa.

c Mosa. 5:7-9; 18:8-10. NGAN Jisus Kraist — Iwekwasi onwe anyi aha Jisus Kraist.

d NGAN Nọgide.

e Jemes 2:18.

NGAN Oru nile.

f NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

38a NGAN Onye-ozị.

b 3 Nif. 11:21-22.

39a Moro. 3:1-4;

OznQd. 107:58.

40a NGAN Oriri-nsọ.

41a OznQd. 33:11, 14-15; 55:3.

b NGAN Ibikwasị Aka nile n’Elu.

c NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ.

45a Moro. 6:9;

OznQd. 46:2.

46a OznQd. 84:111; 107:61.

NGAN Onye Nchu-aja, Okwa Nchu-aja nke Eron.

b NGAN Kuzie, Onye Nkuzi.

igba-ume na ime baptism, ma gozie oriri-nso,

47 Ma jee nleta n'ulo onye-otu obula, ma gbaa ha ume "ikpeputa ekpere n'olu ha ma na nzuzo ma ruzuo oru nile diiri ha n'ezi na ulo.

48 Ma o nwere ike "ichi ndi nchu-aja ozọ, ndi nkuzi, na ndi dikon.

49 Ma o ga-anoro na ndu nke nzuko nile mgbe n'enweghi onye okenye ebe ahụ.

50 Kama mgbe onye okenye no ebe ahụ, ihe o ge-eme nani bu ikwusa ozi-oma, kuzie ihe, kowadaru ala gbaa-ume, ma mee baptism.

51 Ma jee nleta n'ulo onye-otu obula, ma gbaa ha ume ikpeputa ekpere n'olu ha ma na nzuzo ma ruzuo oru diiri ha n'ezi na ulo.

52 N'ime oru ndi a nile onye nchu-aja "ga-enyere onye okenye aka ma onodu choo.

53 Oru diiri "onye nkuzi bu ilekota nzuko-nso anya oge nile, ma nonyere ma gbaa ha ume;

54 Ma hu na enweghi ajoomume na nzuko-nso ma-obu "uche ojoyo nye onye obula, ma-obu ugha, okwu-azu, ma-obu bokwu ojoyo;

55 Ma hu na nzuko-nso na-abiakota onu ugboro-ugboro, nakwa hu na ndi-otu nile ruru oru diiri ha.

56 Ma o bu ya ga-anoro na nduzi nke nzuko nile ma enweghi onye okenye ma-obu onye nchu-aja —

57 Ma o ga-enwe onye enyemaka oge nile, n'oru ya nile n'ime nzuko-nso, site na ndi "dikon, ma onodu choo.

58 Kama ma-obu ndi nkuzi ma-obu ndi dikon enweghi ike ime baptism; igosi oriri-nso, ma-obu ibiakwasị aka;

59 Ha ga, otu o di, ado-aka nanti, kowadaru ala, gbaa ume, ma kuzie, ma kpoo mmadu nile oku ibakwute Kraist.

60 "Okenye obula, onye nchu-aja, onye nkuzi, ma-obu onye dikon ga-abu onye e chiri echi dika onyinye nile na 'okpukpo nke Chineke siri di nye ya; ma a gaechi ya site n'ike Muo Nso, nke no n'ime onye nke na-echi ya.

61 Otutu ndi okenye nile menjuputara nzuko nke Kraist gazuko n'ogbakọ otu ugboro n'ime onwa ato, ma-obu site n'oge rue n'oge dika ogbakọ ndi ahụ ga-atuzi-aka ma-obu hoputa;

62 Ma ogbakọ ndi a ga-eme ihe obula bu oru nzuko-nso di mkpa ka e mee ya n'oge a.

63 Ndi okenye ga-anata akwu-kwo-ikike ha site n'aka ndi okenye ndi ozọ, site na "ntuli-aka nk wagide nke nzuko-nso nke ha bu ndi-otu ya, ma-obu site n'ogbakọ ndia.

47a 1 Tim. 2:8.

b OznQd. 19:28.

c NGAN Ezi na Ulo.

48a NGAN Chie Echichi, Echichi.

52a OznQd. 107:14.

53a NGAN Onye Nkuzi,

Okwa Nchu-aja nke Eron.

b NGAN Nche, Ndi-nche.

54a 1 Ndi-Tes. 5:11-13.

b NGAN Ikwu Ihe Ojoyo.

57a NGAN Dikon.

60a NGAN Okenye.

b NGAN Chineke Kporo, Kpoo-oku, Okpukpo-oku.

63a NGAN Nkwekorita Zuru Onu.

64 Onye nchụ-aja ọbụla, onye nkuzi, ma-ọbụ onye dikọn, onye nke e chiri echichi site n'aka onye nchụ-aja, nwere ike inara ya "asambodo n'oge ahụ, asambodo nke, mgbe e nyere ya onye okenye, ga-eme ka o tozuo inwe akwukwo-ikike, nke ga-enye ya ikike iru-ọrụ dijiri ya n'okpukpo oku ya, ma-ọbụ ọ ga-anata ya site n'ogbakọ.

65 Onweghi onye ọbụla a "ga-echi echichi n'okwa-ọrụ ọbụla na nzuko-nsọ a, ebe e nwere ngalaba-nta ehiwere nke otu nzuko a, n'enweghi ntuli-aka nke nzuko-nsọ a;

66 Mana ndi okenye no n'isi, ndi isi-nlekota ngalaba-ukwu na-agaghari, ndi kansul di elu, ndi-isi-nchụ-aja, na ndi okenye, ga-enwe ohere nke ichi echichi, ebe n'enweghi ngalaba-nta nke nzuko-nsọ nke a ga-enwe ntuli-aka.

67 Onye-isi nduzi ọbụla nke okwa nchụ-aja di elu (ma-ọbụ onye okenye no n'isi), "ukochukwu, onye kansul di elu, na b'onye isi nchụ-aja, ka aga-echi echichi site na ntuzi aka nke kansul di elu ma-ọbụ ogbakọ zuru ọha.

68 "Oru dijiri ndi-otu mgbe a na-batasiri ha site n'ime baptism —

Ndi okenye ma-ọbụ ndi nchụ-aja ga-enwe oge zuru oke iji kowadaruo ala ihe nile gbasara nzuko-nsọ nke Kraist ruo na b'ngkota ha, tutu mgbe ha ga-eri oriri-nsọ na ruo mgbe a ga-eme ha ndi-otu site n'ibikwasị "aka nke ndi okenye, n'ihika e mee ihe nile n'usoro.

69 Ma ndi-otu nile ga-egosiputa n'iru nzuko-nsọ, nakwa n'iru ndi okenye, site na nzo-ije n'oyiyi nke Chineke ma na mkpakorita uka, na ha kwesiri ya ekwesị, ka e wee nwee "oru nile na okwukwe nwere nkwekorita na akwukwo-nsọ nile—na-eje ije b'nidi-nsọ n'iru Onye-nwe.

70 Onye-otu nzuko-nsọ ọbụla nke Kraist nwere umu ga-akpotara ha ndi okenye n'iru nzuko-nsọ ndi ga-ebikwasị ha aka n'aha nke Jisus Kraist ma "gozie ha n'aha ya.

71 Onweghi onye a ga-anabata n'ime nzuko-nsọ nke Kraist m'obughi ma o toruru afọ nke inye nkowasi n'iru Chineke, ma nwee ike nke b'ncheghari.

72 "Baptism bu ihe a ga-eme site n'uzo di otu a nye ndi nile cheghari—

73 Onye Chineke kpoko ma nwere ikike sitere na Jisus Kraist ime Baptism, ga-agaba na mmiri

64a OznQd. 20:84; 52:41.

65a NGAN Chie Echichi, Echichi.

b OznQd. 26:2.

NGAN Nkwekorita Zuru Onu.

67a NGAN Uko-chukwu.

b NGAN Onye Isi Nchụ-aja.

c NGAN Kansul di Elu.

68a NGAN Oru.

b NGAN Nghota.

c NGAN Oriri-nsọ.

d NGAN Ibikwasị Aka nile n'Elu.

69a James 2:14–17.

b NGAN Idi-nsọ.

70a NGAN Gozie, Goziri, Ngozi—Ngozi nke umu-aka.

71a OznQd. 18:42; 29:47; 68:25–27.

NGAN Inye Nkowasi, Nkowasi, Nwe Nkowasi; Baptism, Mee Baptism—Ntozu-oke nile maka baptism.

b NGAN Chegharia, Ncheghari.

72a 3 Nif. 11:22–28.

ya na onye nyere onwe ya maka baptism, ga-asị, na-akpọ ya n'aha ya: Ebe e nyere m ikike site na Jisus Kraịst, e mee m gị baptism n'aha nke Nna, na nke Okpara, na nke Mụọ Nsọ. Amen.

74 Mgbe ahụ ka ọ "ga-abianye onye ahụ n'ime mmiri, ma gụputa ya ọzọ site na mmiri.

75 Ọ dị mkpa ka nzukọ-nsọ gbakọta onụ ugboro ugboro "iketa-oke n'achicha na mmanya na ncheta nke Onye-nwe Jisus;

76 Ma onye okenye ma-ọbụ onye nchụ-aja ga-agozi ya; ma site "otu a ka ọ ga-eji agozi ya — ọ ga-egbu ikpere n'ala ya na ndị nzukọ-nsọ ma kpọkuo Nna n'ekpere di mkpa na-asị:

77 O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, anyị na-ariọ gị n'aha nke Okpara gị, Jisus Kraịst, ka ị gozie ma doo "achicha nke a nsọ nye mkpuru obi nile nke ndi nile ga-eketa oke na ya, ka ha wee rie na ncheta nke arụ nke Okpara gị, ma "gbaara gị aka-ebe, O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, na ha nọ na njikere "iwekwasị onwe ha aha nke Okpara gị, ma na-echeta ya oge nile ma "na-edebe iwu-nsọ ya nile nke o nyeworo ha; ka ha wee na-enwe "Muọ ya oge nile inonyere ha. Amen.

78 "Udi nke a na-esi enye mmanya ahụ — ọ ga-ewere "iko kwa, ma si:

79 O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, anyị na-ariọ gị n'aha nke Okpara gị, Jisus Kraịst, ka ị gozie ma doo "mmanya nke a nsọ nye mkpuru obi nile nke ndi nile ga-añu site na ya, ka ha wee mee ya na ncheta nke ọbara nke Okpara gị, nke a kwafuru n'ihhi ha; ka ha wee gbaara gị aka-ebe, O Chineke, Nna nke Ebighi-ebi, na ha na-echeta ya oge nile, ka ha wee nwe Mụọ ya inonyere ha. Amen.

80 Onye-otu nzukọ-nsọ Kraịst ọbula na-ejehie, ma-ọbụ a nwudere ya mgbe ọ nọ na ndahie, ka-aga emeso dika akwukwo-nsọ nile na-atuzi-aka.

81 Ọ ga-abụ ọrụ diiri otutu nzukọ-nsọ, mejuputara nzukọ-nsọ nke Kraịst, iziga otu ma-ọbụ karịa ndi nkuzi ha iga otutu ogbakọ ndi okenye nke nzukọ-nsọ mere,

82 Jiri "aha nile edeputara n'usoro nke ndi-otu jikoro onwe ha na nzukọ-nsọ ke-mgbe ogbakọ ikpeazu; ma-ọbụ ziga n'aka nke otu onye nchụ-aja; ka e wee nwee ndekota zuru oke nke aha mmadu nile nke nzukọ-nsọ ga-anoro n'ime akwukwo n'aka otu onye okenye, bu onye ọbula nke ndi okenye ndi ọzọ ga-ahoputa site n'oge rue n'oge;

83 Na kwa, ọburu na a "chupuwọ onye ọbula site na nzukọ-nsọ, ka aha ha buru ihe

74a NGAN Baptism, Mee Baptism—Baptism site na-ibianye n'ime mmiri.

75a Qlndoz. 20:7.

b NGAN Oriri-nsọ.

76a Moro. 4:1-3.

77a Luk 22:19.

b Mosa. 18:8-10;

OznQd. 20:37.

c Mosa. 5:8-12.

d NGAN Irube-isi,

Nrube-isi, Rube-isi.

e Jon 14:16.

78a Moro. 5:1-2.

b Luk 22:20.

79a OznQd. 27:2-4.

82a Moro. 6:4.

83a Opu. 32:33;

Alma 5:57; Moro. 6:7.

NGAN Chupu n'Otu.

ehichapụrụ site n'akụkọ-nde-
kọta aha nile nke nzukọ-nsọ.

84 Ndi-otu nile na-apu site na
nzukọ-nsọ ebe ha bi, ọbụrụ na
ha na-aga nzukọ-nsọ n'ebe a
na-amaghị ha, nwere ike iwere
akwụkwọ-ozị na-akọwa na ha
bụ ndi-otu ma tozuokwa oke,
asambodo nke a ka onye okenye

ma-ọbụ onye nchụ-aja ga-etinye
aka na ya ma ọbụrụ na onye-
otu na-anata akwụkwọ-ozị a bụ
onye onye-okenye ma-ọbụ onye
nchụ-aja maara nke ọma, ma-
ọbụ ndi nkuzi ma-ọbụ ndi
dikọn nke nzukọ-nsọ nwere ike
itinye aka na ya.

NKEJI 21

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amụma, na Fayette, New York, 6 Epril 1830 (History of the Church, 1:74–79). Mkpughe nke a ka e nyere na nhiwe nke Nzukọ-nsọ n'ubochi a kpọrọ aha, n'ụlọ Peter Whitmer, Ụkwu. Ndi nwoke isii, ndi mewororiji baptism sonyere. Site na-nkwekorita onu na ntuli-aka, ndi a gosiputara ochicho na mkpebi ha ka ehiwa, dika iwu-nsọ nke Chineke (Lee Nkeji 20). Ha tulikwara aka i nabata ma kwado Joseph Smith, nta, na Oliver Cowdery dika ndi-oru nduzi nke Nzukọ-nsọ. Site n'ibikwasị aka n'isi Joseph chiri Oliver okenye nke Nzukọ-nsọ, ma Oliver otu aka ahụ Chikwara Joseph. Mgbe e lekotachara oriri-nsọ, Joseph na Oliver bikwasiri aka n'isi ndi nile sonyere n'otu n'otu maka nnyefe nke Mụọ Nsọ ma n'ihi ime onye-otu nke onye ọbula dika onye-otu nke Nzukọ-nsọ.

1–3, Joseph Smith ka a kpọrọ ibụ
onye ọhụ-uzọ, onye ntughari asụ-
sụ, onye-amụma, onye ozi, na oke-
nye; 4–8, Okwu ya ga-edu ụzọ nke
Zaijón; 9–12, Ndi-nsọ ga-ekwere
okwu ya nile dika ọ na-ekwu site
na Onye nkasi-obi.

LEE a ga-enwe “akụkọ nde-
kọta edotara n'etiti unu;
n'ime ya a ga akpọ gi ^bonye-
ọhụ-uzọ, onye ntughari asụsụ,
onye-amụma, ^conye ozi nke
Jisus Kraịst, okenye nke Nzu-
kọ-nsọ site n'uche nke Chineke

Nna, na amara nke Onye-nwe-gi
Jisus Kraịst,

2 Onye “nkwalite mụọ ya sitere
na Mụọ Nsọ ito-ntụala ya, ma
wulie ya elu ruo n'ogo kachasi
na okwukwe-nsọ.

3 Bụ “Nzukọ-nsọ nke ^bahaziri
ma hiwe n'afọ nke Onye-nwe
unu nari iri na asatọ na-iri-atọ,
n'onwa nke a na-akpọ Epril.

4 Ya mere, n'ikwuru Nzukọ-
nsọ, i ga-ege ntị nye ^aokwu ya
nile na iwu-nsọ nile nke ọ
ga-enye unu dika ọ natara ha,
n'eje-ije ^bn'idi-nsọ nile n'iru m;

21 1a OzñQd. 47:1;
69:3–8; 85:1.

b NGAN Ọhụ-uzọ.

c NGAN Onye-ozị.

2a NGAN Kwalite Mụọ,

Nkwalite nke Mụọ.

3a NGAN Nzukọ nke
Jisus Kraịst nke
Ndi-nsọ

Ubochi-Ikpeazu a.

b OzñQd. 20:1.

4a NGAN Akwụkwọ-
nsọ nile.

b NGAN Iđi-nsọ.

5 N'ihì na "okwu ya ka unu ga-anata, dika o si na-ọ̀nụ nke m, na ndidi nile na okwukwe.

6 N'ihì na site na-ime ihe ndị a "ọ̀nụ ụzọ ama nile nke ala-mụọ agaghị akakwa unu ike; e, ma Onye-nwe Chineke ga-agbasasi ike nke ^bọchihiri site n'iru unu, ma mee ka elu-igwe nile ma "jijiji, n'ihì ọdịnma unu, na ^debube nke aha ya.

7 N'ihì otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru: Ya ka m kwalitere mụọ i ga-n'iru kwalite ụzọ nke ^aZaijona na nnukwu ike n'ihì ọdịnma, ma irusi ọrụ ya ike ka m matara, na ekpere ya nile ka m nụworo.

8 E, I kwa-akwa ya maka Zaijona ka m hụworo, ma a ga m eme ka ọ ghara iru-uju maka ya gaa n'iru n'ihì ụbọchị inñuri-ọñụ ya abiaawo ruo na "nsacha nke mmehie ya nile na ngosiputa nile nke ngozi m nile n'ọrụ ya nile.

9 N'ihì, lee, a ga m "agọzi ndi nile na-arụ ọrụ ^bn'ubi vine m site n'ijiri nnukwu ngozi, ma ha ga-ekwere n'okwu ya nile, nke enyere ya site na m site na "Onye-nkasi-obi, nke ^agosiputara na Jisus bu onye ^dndi mmehie ^fkpogburu maka mmehie nile nke ^suwa, e, n'ihì nsachapu nke mmehie nile ruo n'obi ^hnchehari.

10 Ya mere, ọ masiri m ka ^aechie ya echichi site n'aka gi, Oliver Cowdery onye ozi nke m.

11 Nke a ibu emume-nsọ nye unu, na ibu okenye n'okpuru-aka ya, ya ibu onye nke ^ambu nye gi, ka i nwee-ike ibu okenye nye nzuko-nsọ nke Kraịst akpokwasiri aha m—

12 Ma onye nkwusa ozi-oma nke mbu nke Nzuko-nsọ ma n'iru uwa, e, n'iru ndi Jentaifu, e, ma otu a ka Onye-nwe Chineke kwuru, lee, lee! nye kwa ^andi Juu. Amen.

NKEJI 22

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Manchester, New York, Epril 1830 (History of the Church, 1: 79–80). Mkpughe a ka e nyere nzuko-nsọ maka ndi ufodu bu ndi emere rii baptism choro ibata sonye na Nzuko-nsọ na-emeghi baptism ozo.

5a OznQd. 1:38.

NGAN Ikwado ndi
Ndu nile nke Nzuko;
Onye-amuma.

6a Mat. 16:18;

OznQd. 10:69.

b Ndi-Kol. 1:12–13.

c OznQd. 35:24.

d NGAN Otuto.

7a NGAN Zaijona.

8a OznQd. 20:5–6.

9a 1 Nif. 13:37;

Jekob 5:70–76.

b NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.

c NGAN Onye

Nkasi-obi.

d NGAN Gbaa-ama.

e NGAN Mmehie.

f NGAN Mkpogide
n'Obe.

g 1 Jon 2:2.

NGAN Uwa—Ndi

na-adighi erubere
iwu-nsọ nile.

h NGAN Obi Tiwara
Etiwa.

10a NGAN Chie Echichi,
Echichi.

11a OznQd. 20:2.

12a 1 Nif. 13:42;

OznQd. 19:27; 90:8–9.

1, *Baptism bụ ọgbugba-ndụ ọhụrụ na mgbe nile na-adigide; 2–4, Baptism nwere ikike bụ ihe a chọrọ.*

LEE, a si m unu na “ọgbugba-ndụ ochie nile bụ nke m mere ka ha gabiga n’ihe nke a; ma nke a bụ ọgbugba-ndụ ọhụrụ na ^bmgbe nile na-adigide, ọbuna nke ahụ nọ site na nmalite.

2 Ya mere, ọbụ ezie na mmadu ga-eme baptism otu nari ugboro ọdighi uru ọbula ọ ga-abara

ya, n’ihi na i gaghi-esi n’onu ọzọ di warara baa site “n’iwu nke Moses, ma-ọbụ ^bn’orụ unu nile nwurụ anwụ.

3 N’ihi na ọ bụ maka ọru nwurụ anwụ unu nile ka m ji mee ọgbugba-ndụ ikpe-azụ a na nzuko-nsọ a i buru ihe ewulitere nye m; ọbuna dika n’ubochi nile ndi ochie.

4 Ya mere, banye “n’onu ọzọ ama ahu, dika m nyere n’iwu, ma ^bachola ka i nye Chineke gi ndumodu. Amen.

NKEJI 23

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amuma, na Manchester, New York, Epril 1830, nye Oliver Cowdery; Hyrum Smith; Samuel H. Smith; Joseph Smith, Ukwu.; na Joseph Knight, Ukwu (History of the Church, 1:80). Dika oziza nye ochicho siri ike n’akuku mmadu ise ndi a akporo aha imata oru ha n’otu n’otu, Onye-amuma juru Onye-nwe ma nata mkpughe nke a.

1–7, *Ndi n’eso ọzọ ndi mbu a ka akporo ikwusa ozi-oma, ikwalite, na igba Nzuko-nsọ ume.*

LEE, a na m ekwuru gi, Oliver, okwu ole na ole. Lee, i bụ onye a goziri, ma i noghi na amamikpe. Kama kpachara anya maka “mpako, maka ka i ghara idaba n’ime ^bonwunwa.

2 Mee ka Nzuko-nsọ mara okpukpo nke gi, nakwa n’iru uwa, ma a ga-emeghe obi gi nye

ikwusa ezi-okwu site n’ugbu a wee ruo mgbe nile. Amen.

3 Lee, a na m agwa gi, Hyrum, okwu ole na ole, n’ihi na i noghi kwa n’okpuru amamikpe, ma obi gi ka emeghere, ma atoghepuru ire gi; ma okpukpo gi bụ “ikwalite, na igba Nzuko-nsọ ume esepughi-aka, Ya mere ọru diri gi bụ nye nzuko-nsọ ruo mgbe nile, ma nke a n’ihi ezi na ulo gi. Amen.

4 Lee, a na m agwa gi okwu ole na ole, “Samuel; n’ihi gi kwa

22 1a Ndi-Hib 8:13;

3 Nif. 12:46–47.

b Oznd. 66:2.

NGAN Ọgbugba-ndụ;

Ọgbugba-ndụ

Ọhụrụ na Mgbe

nile Na-adigide.

2a Ndi-Gal. 2:16.

NGAN Iwu nke Moses.

b Moro. 8:23–26.

4a Mat. 7:13–14;

Luk 13:24;

2 Nif. 9:41; 31:9, 17–18;

3 Nif. 14:13–14.

NGAN Baptism, Mee

Baptism.

b Jekob 4:10.

23 1a NGAN Mpako.

b NGAN Nwaa,

Onwunwa.

3a Oznd. 81:4–5; 108:7.

4a A—JS 1:4.

anọghị n'okpuru amamikpe, ma ọkpụkpọ gị bụ ikwalite na igba nzuko-nsọ ume; ma a ka akpọghị gị ugbo a ikwusa n'iru uwa. Amen.

5 Lee, a na m ekwu okwu ole na ole nye gị, Joseph; n'ihì gị kwa a nọghị na amamikpe, ma ọkpụkpọ gị bụ kwa ikwalite, na igba Nzuko-nsọ ume, ma nke a bụ ọrụ dịrị gị site ugbo a na ruo mgbe nile. Amen.

6 Lee, e gosi m gị, Joseph Knight; site n'okwu ndị a na i haghị ibulite "obe gị, n'ime ya i garịrị" ^bekpe ekpere "n'olu gị n'iru uwa na kwa na-nzuzo, ma n'ezì na ụlọ gị ma n'etiti ndị enyi gị na kwa ebe nile.

7 Ma lee, ọbụ ọrụ dịrị gị "i jikọtara gị na ezi Nzuko-nsọ ma tinye okwu gị na igba-ume esepughi-aka ka i nwee ike i nata ụgwọ-ọrụ nke onye ọrụ. Amen.

NKEJI 24

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amụma na Oliver Cowdery, na Harmony, Pennsylvania, Julai 1830 (History of the Church, 1:101–103). Ọbụ e zie na odi-ala karia ọnwà anọ gasiwooro site na mgbe ehiwere Nzuko-nsọ mkpagbu biara sie ike ma ndi ndu bidoro chọọ nchekwa mgbe ufodu. Mkpughe atọ ndi a na-eso bu ndi e nyere n'oge ndi a iji gbaa ume, janye ike, ma nye ha ndumodu.

1–9, Joseph Smith ka a kpọrọ itụgharị asụsụ, ikwusa ozi-oma, na ikwadaruo-ala akwukwọ nsọ nile; 10–12, Oliver Cowdery ka a kpọrọ ikwusa ozi-oma; 13–19, E kpughere iwu metutara ọrụ ebube nile, ọbụbụ ọnw nile, itichapụ uzuzu dị n'okpuru ụkwụ onye, na i ga-n'ejighi akpa ego ma-ọbụ akpa ije.

LEE, a kpọwọ gị ma họtata-
lwo gị ide Akwukwọ nke Mọmọn, ma nye ije ozi nke m, ma e buliwokwa m gị elu pụọ na mkpagbu gị nile, a dūwo m gị ọdụ, nke bụ na a naputawo gị site n'aka ndi-iro gị nile, ma a naputawo gị site n'ike nile nke Setan ma site na ọchichiri!

2 Otu osila dī, i nweghi ngopu na "njehie gị nile; otu osila dī, gaa nke gị ma emehiela ọzọ.

3 "Bulite ọkpụkpọ gị; ma emesia mgbe ikuchara n'ubi gị ma chekwaa ha, gaa ngwa ngwa na Nzuko-nsọ dī na ^bColesville, Fayette, na Manchester, na ha "ga-enyere gị aka ma a ga m agozi ha ma na nke mụọ ma na nke aru;

4 Kama ọ bụrụ na ha anabataghị gị; a ga m ezitara ha ọbụbụ-ony n'ọnọdụ ngozi.

5 Ma i ga-anogide n'akpo Chineke n'aha m, ma na-edede ihe nile nke a ga-enye gị site n'aka "Onye-nkasi-obi, ma ikwada-

6a Mat. 10:38;
3 Nif. 12:30.
b NGAN Ekpere.
c Oznd. 20:47, 51.

7a NGAN Baptism, Mee
Baptism—Odi mkpa.
24 2a Oznd. 1:31–32.
3a Jekob 1:19; 2:2.

b Oznd. 26:1; 37:2.
c Oznd. 70:12.
5a NGAN Onye
Nkasi-obi.

ruo ala akwukwọ-nsọ nile nye Nzukọ-nsọ.

6 Ma a ga-enye gi n'oge ahụ ihe i "ga-ekwu ma dee, ma ha ga-anụ ya, ma-ọbụ a ga m ezitara ha ọbụbụ-ọnu n'ọno-ndu ngozi.

7 N'ih i na i ga-enyeferi i "igba-mbọ gi nile n'ime Zai ọn, ma nime nke a ka i ga-enwe ume.

8 Nwee "ndidi n'ime 'mkpa-gbu nile, n'ih i na i ga-enwe ha ọtutu, kama i 'ga-anagide ha, n'ih lee, Mu onwe m nonyeere gi ọbuna ruo "n'ogwugwu ọbuchi gi nile.

9 Ma n'oru nile nke aru i gaghi enwe ume, n'ih i na nke a abughi okpukpo gi. Kpachapu anya "n'okpukpo gi ma i ga-enwe ihe i chorọ iji bulite okpukpo gi ma n'ikowadaru akwukwọ-nsọ nile ma ga-n'iru n'ibikwasị aka n'isi ma n'eme ndi otu nile ndi nzukọ-nsọ.

10 Ma nwanne gi nwoke Oliver ga a ga-n'iru n'ebu aha m n'iru uwa, makwa nye ndi Nzukọ-nsọ. Ma o gaghi eche na ya ga-ekwu nke zuru oke na ihe gbasara oru m ma lee, a nonyeere m ya ruo ogwugwu.

11 N'ime m ka o ga-enwe ebube, ma ọbughị nke onwe ya, ma-ọbụ n'adighi ike ma-ọbụ

n'ume, ma-ọbụ n'oru ma-ọbụ n'inwere onwe;

12 Ma mgbe nile, ma n'ebe nile, o ga-emehepu onu ya ma "kwuputa ozi-oma m dika iji olu nke 'opi, ma n'ehihie ma n'abali, ma a ga m enye ya ume dika udi nke ana-amaghi n'etiti ndi mmadu.

13 Achola "oru ebube nile ewezuga ma m ga-enye unu 'iwu, ewezuga 'ichufu 'ekwen-su nile; 'igwo ndi-oria, ma megide 'agwo-otanye nsi nile, ma megide nsi obula na-ebute onwu nile;

14 Ma "ihe ndi a nile ka unu n'agaghi eme, ma obughi ma a chorọ ya n'aka unu site na ndi chorọ ya, ka e mezue akwukwọ nsọ nile n'ih i unu ga-eme dika ihe ahụ edere ede.

15 Ma n'ebe obula unu "bara, ma ha anabataghi unu n'aha m, unu ga-ahapu obubụ-onu n'ono-ndu ngozi, site na itichapu 'uzuzu di n'okpuru ukwu unu megide ha dika ihe igba-ama, ma sachapu ukwu unu n'akukwu uto.

16 Ma o ga-eru na ndi obula nke ga-emetu unu aka n'obi ufu, unu ga-enye iwu ka emekpaa ha aru n'aha m; ma lee, a ga m emekpa ha aru, dika okwu unu siri di, na mgbe oge nke m.

6a Opu. 4:12;
Mat. 10:19-20;
Luk 12:11-12;
Hil. 5:18-19;
OznOd. 84:85;
100:5-8;
Moses 6:32.

7a NGAN Ije-oz i.

8a NGAN Ndidi.

b NGAN Ihe Isi-ike.

c NGAN Nogide.

d Mat. 28:20.

9a NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.

12a NGAN Kwusaa.

b OznOd. 34:6.

13a NGAN Oru Ebube;
Iriba-ama.

b 1 Nif. 17:50.

c Mak. 16:17.

d NGAN Muo—Mu o
Ojoo nile.

e NGAN Gwo o,
Ogwugwo nile.

f OIndoz. 28:3-9;
OznOd. 84:71-72;
124:98-99.

14a NGAN Nlekota ndi
Nrira.

15a Mat. 10:11-15.

b Mak. 6:11; Luk 10:11;
OznOd. 60:15;
75:19-22; 99:4-5.

17 Ma onye ọbụla ga-akpọ unu gaa n'iwu ga-enweta ọbụbu ọnụ site n'iwu.

18 Ma unu a gaghi eji "akpa ego ma-ọbụ akpa-ije ma-ọbụ uwe-ime abuo, n'ihi na Nzuko-nsọ ga-enye unu n'ime oge ahụ kpom-kwem, ihe unu choro maka nri na akwa oyiyi, ma

akpukpo-ukwu nile na ego, ma akpa ije.

19 N'ihi na a kpọrọ unu "ibeche ubi-vine m jiri oke mbecha, e, ọbuna nke ikpe azu; e, makwa ndi nile ahụ ^{bi} chiri echichi ma ha ga-eme ọbuna dika ihe nlere anya nke a. Amen.

NKEJI 25

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Harmony, Pennsylvania, Julai 1830 (History of the Church, 1:103–104). (Lee isi-okwu nke Nkeji 24.) Mkpughe nke a gosiputara uche nke Onye-nwe nye Emma Smith, nwunye Onye-amuma.

1–6, *Emma Smith, agboghobia ahoputara, ka akporo, ka onye aka ma kasie di ya obi*; 7–11, *A kpokwara ya ide, ikowadaru akwukwo-nsọ nile ala; ma i hoputa abu nile*; 12–14, *Abu nke onye ezi-omume bu ekpere nye Onye-nwe*; 15–16, *Ukpuru oma nile nke irube isi di na mkpughe nke a bu ihe a ga-atu-nyere mmadu nile.*

NAA-NTI n'olu nke Onye-nwe Chineke gi, mgbe m na-ekwuru gi okwu, Emma Smith, nwa m nwanyi, n'ihi n'ezie a si m gi, ndi nile ahụ "natara ozi-oma m bu umu m nwoke na umu m nwanyi ^bn'ala eze m.

2 Mkpughe ka m n'enye gi gbasara uche m; ma ọburu na

ikwesị ntukwasị-obi ma "jee-ije n'uzo ^bezigbo-omume n'iru m, a ga m echekwa ndu gi, ma i ga-anata "ihe nketa na Zaijon.

3 Lee, a gbagharawo gi "mmehie gi nile, ma i bu nwagboghohoputara, onye m ^bkpoworo.

4 Atamula n'ihi ihe nile na i hubeghi, maka ha ka ejichiri site na gi nakwa site n'owa, nke bu amamihe n'ime m n'oge na-abia.

5 Ma okwa-oru nke okpukpo gi ga-abu nke "nkasi-obi nye odibo m, Joseph Smith, nta di gi, na mkpagbu ya nile, jiri okwu nkasi-obi na muo nke idi-nwayo.

6 Ma i ga-eje gi na ya n'oge o na-aga, ma dirikwa ya dika

18a Mat. 10:9–10;

Luk 10:4;

OznOd. 84:78–79.

19a Jekob 5:61–74;

OznOd. 39:17; 71:4.

^b NGAN Chie Echichi, Echichi.

25 1a Jon 1:12.

NGAN Umu Ndikom

na Umu Ndinyom nke Chineke.

^b NGAN Ala-eze

Chineke ma-obu

Ala-eze Elu-igwe.

2a NGAN Jee-ije, Soro

Chineke Jegharja.

^b NGAN Ezigbo

Omume.

^c OznOd. 52:42; 64:30; 101:18.

NGAN Zaijon.

3a Mat. 9:2.

^b NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,

Okpukpo-oku.

5a NGAN Omiko.

onye ode-akwukwọ, mgbe n'ónweghị onye ga-abụ onye ode-akwukwọ nye ya, ka m ziga na ọdibọ m, Oliver Cowdery, ebe ọbụla m chọrọ.

7 Ma a "ga-echi gi echichi n'aka ya ka ịkwadaruo akwukwọ nsọ nile ala ma ka i gbaa Nzuko-nsọ ume, ịka a ga-esi enye gi ya site na Mụọ m.

8 N'ihị ọ ga-ebikwasị gi "aka n'isi, ma i ga-anata Mụọ-nsọ, ma oge gi ka a ga-enye ihe odide, na i mụta nnukwu ihe.

9 Ma ikwesighi itụ ujo n'ihị na di gi ga-akwado gi nime Nzuko-nsọ; n'ihị "okpukpo ya bụ nye ha, ka ihe nile buru ihe "ekpughere nye ha, ihe ọbụla m chọrọ ịka okwukwe ha siri di.

10 Ma n'ezie a si m gi na i ga-atogbo ichi "ihe nile nke buwa nke a, ma "chọ ọ ihe nile nke ka mma.

11 Ma a ga-enye gi, kwa,

ihoputa "abụ-nsọ nile, ịka a ga-enye gi ha, nke mara mma nye m nke a ga-enwe na Nzuko-nsọ m.

12 N'ihị na mkpuru-obi m na-enwe mmasị "n'abụ nke b'obi, e abụ nke onye ezi-omume bụ ekpere nye m, ma a ga-eji ngozi a wusara n'isi ha aza ya.

13 Ya mere bulite obi gi elu ma n'urịa, ma rapara na ọgbugba ndụ nile nke i meworo.

14 Gaa n'iru na mụọ nke "idi nwayọ ma kpachara anya maka b'mpako. Ka obi gi n'urịa na di gi, na ebube nke ga-abiakwasị ya.

15 Debe iwu-nsọ m nile esepughị-aka, ma "okpu nke bezi-omume ka i ga-anata. Ma m'obughi ma i mere nke a, i gaghi abia ebe m nọ.

16 Ma n'ezie, n'ezie, a si m gi, na nke a bụ "olu m nye mmadu nile. Amen.

NKEJI 26

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amụma, Oliver Cowdery, na John Whitmer, na Harmony, Pennsylvania, Julai 1830 (History of the Church, 1:104). (Lee isi okwu nke Nkeji 24.)

1, Atuziiri ha aka imu akwu-kwo-nsọ nile ma kwusaa ozioma; 2, Iwu nke nkwekorita ka akwadoro.

LEE, a si m unu na unu ga-enye "omumu nke akwukwọ nsọ nile oge unu, na ikwusa ozioma, ma ibikwasị ndi mmadu

7a M-Ọ Doo Iche.

NGAN I do Iche.

8a NGAN Ibikwasị Aka nile n'Elu.

9a NGAN Chineke

Kpọrọ, Kpọ-oku,

Okpukpo-oku;

Onye-amụma.

b NGAN Buo Amụma,

Ibu-amụma;

Mkpughe.

10a NGAN Anya-ukwu;

Uba Akụ.

b NGAN Idabere n'The nke Uwa.

c Ita 12:4.

11a NGAN Abụ.

12a 1 Ihem. 16:9.

NGAN Ibu Abụ.

b NGAN Obi.

14a NGAN Di Nwayọ,

Idi Nwayọ.

b NGAN Mpako.

15a NGAN Okpu-eze;

Mbuli Elu.

b NGAN Ezi-omume,

Ime Ezi-omume.

c Jon 7:34.

16a OznQd. 1:38.

26 1a NGAN Akwukwọ-nsọ nile—Afo-ojuju (uru) nke akwukwọ-nsọ nile.

aka n'isi ime ha ndị otu nzukọ-nsọ na ^bColesville, ma iru ọrụ ubi unu nile n'ala, dika osi kwesi, ruo mgbe e mesiri unu ga-aga na ọdida anyanwu ga nwee ọgbakọ nke na-eso, ma mgbe ahụ a ga-eme ka unu mara ihe unu ga-eme.

2 Ma ihe nile ka a ga-eme site na “nkwekọrịta zuru ọnụ na nzukọ-nsọ, site na nnukwu ekpere na okwukwe, n'ih ihe nile ka unu ga-anata site na okwukwe. Amen.

NKEJI 27

Mkpughe e nyere Joseph Smith onye-amụma, na Harmony, Pennsylvania, Ọgọst 1830 (History of the Church, 1:106–108). Na njikere maka ofufe-nro okpukpere chi ebe oriri-nsọ nke achicha na mmanya bụ ihe a ga-eri, Joseph gara iweta mmanya. Onye ozi nke elu-igwe zutere ya, ma ọ natara mkpughe nke a, otu akụkụ ya ka e dere mgbe ahụ ma nke ọduru n'ọnwa Septemba n'eso. Mmiri bụ ihe a na-eji ugbu a n'ọndu mmanya na ofufe nro oriri-nsọ nile nke ndị Nzukọ-nsọ.

1–4, *Ihe nnọchi anya nile nke a ga-na-eji a nata oriri nsọ ka akọwara; 5–14, Kraịst na ndị odibo ya nile n'ogbo nile ga-eketa-oke na oriri-nsọ; 15–18, Yikwasịny ihe agha nile nke Chineke.*

GEE nụ nti n'olu Jisus Kraịst, Onye-nwe unu, Chineke unu na Onye-mgbaputa unu, onye okwu ya di “ndụ na ike.

2 N'ih lee, a si m unu, na ọ dighi mkpa bụ ihe i ga-eri ma-ọbụ ihe i ga-añu mgbe i na eketa oke na “oriri-nsọ ma ọburu na unu e mee ya jiri anya lekwasị nanị ^bn'otuto nke m—n'echeta-ra Nna arụ m nke atogboro n'ih unu, na ọbara m nke akwafuru n'ih “nsacha nmehie unu nile.

3 Ya mere, iwu-nsọ ka m na-enye unu, ka unu ghara izu mmanya ma-ọbụ ihe ọñụñụ ike nke ndị iro unu;

4 Ya mere, unu a gaghi añu nke ọbula m'ọbughi nke e mere ọhuru n'etiti unu; e, n'ime ala-eze Nna m nke a nke a ga-ewulite n'ụwa.

5 Lee, nke a bụ amamihe n'ime m; ya mere, ya atula gi n'anya, n'ih na oge na-abia mgbe m “ga-añu site na mkpuru nke vine mụ na gi n'ụwa, na kwa ^bMoronaị, onye m ziteere gi ka o kpughe Akwukwo nke Mọmon, nwere uju nke ozi-oma mgbe nile na-adigide m, onye m nyefeworo otughe-uzo nile nke

1b OznQd. 24:3; 37:2.

2a 1 Sam. 8:7;

Mosa. 29:26.

NGAN Nkwekorita

Zuru Onu.

27 1a Hil. 3:29;

OznQd. 6:2.

2a NGAN Oriri-nsọ.

b NGAN Otuto.

c NGAN Obara.

d NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

5a Mat. 26:29;

Mak. 14:25; Luk 22:18.

b A—JS 1:30–34.

akụkọ ndekọta nke ‘osisi nke Ifrem;

6 Ma kwa ya na “Elaias onye m nyefeworo ọtughе ụzọ nke ga-eweta na nmezu mwetaghachi nke ihe nile e kwuru site n’ọnụ ndị amuma nsọ nile site mgbe ụwa bidoro, maka ụbọchị ndị ikpe azụ;

7 Ma kwa Jọn nwa nwoke Zakaraia, Zakaraia nke ya “(Elaias) gara leta ma kwe-nkwa na Ọ ga-amụta nwa nwoke, na aha ya ga-abu ^bJọn na ọ ga-ejuputa na Mụọ nke Elaias.

8 Jọn nke m zitaworo unu ndị odibo m, Joseph Smith, Nta, na Oliver Cowdery, ka ochie unu echichi nke mbụ na “ọkwa nchụ-aja nke unu nataworo ka enwe ike ikpọ unu ma ^bchie unu echichi ọbuna dika ‘Eron;

9 Ma kwa “Elaija, onye m nyefeworo ọtughе ụzọ nke ike nke ga-eme ka obi nke ndị bụ nna ^bchigharikute umu ha, ka obi umu chigharikwute ndị bụ nna ha, ka ụwa nile ghara ibụ ihe eji nkocha tie ihe otiti;

10 Ma kwa ya na Josef na

Jekob, na Aisak, na Abraham ndi nna unu, ndi esitere na ha “nkwa nile ekwere adigide;

11 Ma kwa ya na Maikel, ma-ọbụ “Adam, nna nke mmadu nile, ọkpara-eze mmadu nile, ichie nke ụbọchị nile;

12 Ma kwa ya na Pita, na Jemes, na Jọn, ndi m ziteere unu, ndi m sitere na ha “chie unu, echichi ma mee unu ndi otu ^bndi ozi, na ndi “aka-ebe puru ichie nke aha m, ma jiri ọtughе-uzo nile nke mgbasazi-oma unu na nke ihe ndi ahụ m mkpughere nye ha;

13 Onye m “nyeworo ^bọtughе-uzọ nile nke ala-eze nke m, ma na “n’oge nke “ozizi-oma nke “ikpeazu nile; na “ihi ^fozuzu oge nile akara aka, mgbe m ga-achikọ ^sn’otu ihe nile, ma ndi nọ n’elu-igwe ma ndi nọ n’uwa;

14 Ma kwa ya na ndi nile ndi Nna m “nyeworo m site n’uwa.

15 Ya mere, welite nụ obi unu elu ma nuri, ma kee ihe-okike n’ukwu-unu, chilienụ “ihe agha m nile, ka unu wee nwe ike i

5c Ezik. 37:16.

NGAN Ifrem—Osisi nke Ifrem ma-ọbụ Josef.

6a NGAN Elaias.

7a Luk 1:17-19.

^b Luk 1:13;

OznQd. 84:27-28.

8a OznQd. 13:1.

NGAN Ọkwa

Nchụ-aja nke Eron.

^b NGAN Chie Echichi, Echichi.

^c Qpụ. 28:1-3, 41;

OznQd. 107:13.

9a 1 Ndez. 17:1-22;

2 Ndez. 1-2;

OznQd. 2:1-3;

110:13-16;

A—JS 1:38-39.

NGAN Elaija; Akụkọ Agbụrụ.

^b NGAN Akụkọ Agbụrụ.

10a NGAN Ọgbugba-ndụ nke Abraham.

11a NGAN Adam.

12a A—JS 1:72.

NGAN Ọkwa

Nchụ-aja nke

Melkizedek.

^b NGAN Onye-ozizi.

^c Qlndoz. 1:8.

13a Mat. 16:19.

^b NGAN Ọtughе-uzọ

nile nke Ọkwa

Nchụ-aja.

^c NGAN Ọgbọ A

Kara-aka.

^d NGAN Ozi-oma.

^e Jekob 5:71;

OznQd. 43:28-30.

^f Ndi-Efe. 1:9-10;

OznQd. 112:30; 124:41.

^g OznQd. 84:100.

14a Jọn 6:37; 17:9, 11;

3 Nif. 15:24;

OznQd. 50:41-42;

84:63.

15a Ndi Rom 13:12;

Ndi-Efe. 6:11-18.

nagide ajọọ ụbọchị ahụ, mgbe unu mesiworo ha nile, ka unu nwe ike ^biguzo.

16 Ya mere, guzonụ, mgbe unu weresiri “ezi-okwu ^bkee ukwu unu, yirikwa “epekele nche-kwa-obi nke “ezi-omume, ma kpuchita ụkwu unu na njikere nke ozi-oma nke “udo, nke m nyeworo ^fndị mụọ ozi m ka ha nyefee unu;

17 Were ihe mgbochi nke okwukwe nke unu ga-eji enwe-

ike i kụnyu “akụ-ọkụ nile na-enwu enwu nke ajọọ mmadu;

18 Ma nara-kwa-nụ okpu agha nke nzọpụta, ya na mma-agma nke Mụọ m nke m ga-awusa unu na okwu m nke m kpughere nye unu, ma unu kwekọrịta gbasara ihe nile nke unu n’arịọ m, ma kwesi ntụkwasi-obi ruo mgbe m ga-abia, ma a ga “ewelikọ unu, ka ebe m nọ unu ga-anọ ^bkwa. Amen.

NKEJI 28

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith onye-amụma nye Oliver Cowdery, na Fayette, New York, Septemba 1830 (History of the Church, 1:109–111). Hiram Page, onye otu Nzuko-nsọ, nwere otu nkume ma n’ekwu na ya n’anata mkpughe nile site n’enyem-aka ya gbasara mwuli nke Zaijón na usoro nke Nzuko-nsọ. Ọtụtụ ndị otu abụwo ndị emegharịrị-anya site n’okwu a, ma ọbuna Oliver Cowdery ka ike si n’ime ya arụ orụ metutara n’uzọ n’ezighị-ezi maka nke a. Tutu enwee ọgbakọ eyiri-eyi, onye-amụma jiri ya kpọrọ ihe i jụ Onye-nwe gbasara okwu a, ma mkpughe nke a sochiri.

1–7, Joseph Smith ji ọtughe-uzọ nke ihe omimi nile, ma nani ya ga-anata mkpughe nile nke Nzuko-nsọ; 8–10, Oliver Cowdery ga-ekwusa ozi-oma nye ndị Leman; 11–16, Setan duhiere Hiram Page ma nye ya mkpughe ụgha nile.

LEE, a si m gi, “Oliver, na-laga-enye gi ya na a ga-ege gi ntị na nzuko-nsọ n’ime ihe

nile ọbula i ^bga-akuziri ha site na “Onye-nkasi-obi, gbasara mkpughe nile na iwu-nsọ nile nke m nyeworo.

2 Mana, lee, n’ezie, n’ezie a si m gi ọ “dighi onye a ga-enye okwa i nata iwu-nsọ nile na mkpughe nile na nzuko-nsọ a ma ọ bughị nwa odibo m ^bJoseph Smith, Nta, n’ihi na ọ na-anata ha ọbuna dika Moses.

15b Mal. 3:2;

OznQd. 87:8.

16a NGAN Ezi-okwu.

b Aisa. 11:5.

c Aisa. 59:17.

d NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

e 2 Nif. 19:6.

f OznQd. 128:19–21.

17a 1 Nif. 15:24;

OznQd. 3:8.

18a 1 Nif. 13:37;

OznQd. 17:8.

b Jón 14:3.

28 1a OznQd. 20:3.

b NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi—I jiri Mụọ
na-akuzi.

c NGAN Onye

Nkasi-obi.

2a OznQd. 35:17–18;
43:4.

b 2 Nif. 3:14–20.

NGAN Smith,
Joseph Nta.

3 Ma i ga-enwe nrube-isi nye ihe nile nke m ga-enye ya, obu-na dika "Erõn, jiri okwukwe kwuputa iwu-nsõ nile na mkpughe nile, jiri ike na ^bikike nye nzuko-nsõ.

4 Ma obu ru na e duuru gi n'oge obu la site n'Onye-nkasiobi ka "ikwuo ma-obu kuzie, ma-obu mgbe nile site n'uzõ nke iwu-nsõ nye nzuko-nsõ i ga-eme ya.

5 Kama igaghi ede n'uzõ nke iwu-nsõ; kama site na amamihe;

6 Ma i gaghi-enye ya iwu bu onye nõ n'isi gi, n'isi nzuko-nsõ;

7 N'ih na e nyewo m ya "õtughe-uzõ nke ^bihe omimi nile ma mkpughe nile ndi arachiri ruo mgbe m ga ahõputara ha onye õzõ n'õnõdu ya.

8 Ma ugbu a, lee, a si m gi na i ga-agakwu "ndi Leman; ma kwusaara ha ^bõzi-õma nke m; ma ka ha ra na ha natara nkuzi gi nile i ga-eme ka ehiwe nzuko-nsõ m n'etiti ha; ma i ga-enwe õtutu mkpughe, kama igaghi ede ha dika iwu-nsõ.

9 Ma ugbua, lee, a si m gi na ekpughegi ya, ma onweghi nwoke obu la maara ebe a ga-ewu "obodo-ukwu nke ^bZaion, kama a ga-enye ya ma-emesia.

Lee, a si m gi na õ ga-abu n'oke nke ndi Leman.

10 I gaghi ahapu ebe nke a ruo mgbe e mesiri õgbakõ, ma nwa odiõm Joseph ka a ga-akpo inõ n'isi õgbakõ site n'õlu nke ya, ma ihe õ gwara gi ka i ga-ekwu.

11 Ma õzõ, i ga-enwere nwanne gi nwoke, Hiram Page, "n'etiti nani gi na ya, ma gwa ya na ihe ndi ahõ bu ndi edeworo site na nkume ahõ abughi nke m ma na ^bSetan e "duhiewo ya;

12 N'ih na, lee, ihe ndi a abu-ghi okwa e nyere ya, ma-obu onweghi okwa a ga-enye onye obu la nke otu nzuko-nsõ a na mmegide õgbugba-ndu nile nke nzuko-nsõ.

13 N'ih na a ga-emeriri ihe nile n'usoro, ma site na "nkwekorita zuru-õnu na Nzuko-nsõ, site na ekpere nke okwukwe.

14 Ma i ga-enye ka emezie ihe ndi a nile, dika õgbugba-ndu nile nke nzuko-nsõ; tutu I ga eje-ije gi n'etiti ndi Leman.

15 Ma a "ga-enye gi ya site n'oge mgbe i gara, ruo n'oge i ga-abia, ihe i ga-eme.

16 Ma i gariri emeghe õnu gi n'oge nile; n'ekwusa õzi-õma nke m n'õlu nke añuri. Amen.

NKEJI 29

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, n'iru ndi okenye isii, na Fayette, New York, Septemba 1830 (History of the Church,

3a NGAN Erõn, Nwanne
Nwoke nke Moses.

b NGAN Ikike.

4a Opu. 4:12-16;

OznQd. 24:5-6.

7a OznQd. 64:5; 84:19.

b NGAN Ihe Omimi nile

nke Chineke.

8a 2 Nif. 3:18-22;

OznQd. 30:5-6;

32:1-3.

b OznQd. 3:19-20.

9a OznQd. 57:1-3.

b OznQd. 52:42-43.

NGAN Zaion.

11a Mat. 18:15.

b Mkpu. 20:10.

c OznQd. 43:5-7.

13a NGAN Nkwekorita

Zuru Onu.

15a 2 Nif. 32:3, 5.

1:111-115). E nyere mkpughe a ụbọchị ole na ole tutu ogbakọ nke bidoro na 26 Septemba 1830.

1-8, Kraịst kpọkọtara ndị ọ họtara; 9-11, Ọbibia ya na-anabata oge Jisus ga-abia n'ụwa Chia otu puku afo; 12-13, Iri na Abụọ ahụ ga-ekpe ndị Israel nile ikpe; 14-21, Ihe iriba-ama nile, ajọ-ahụhụ nile na ntogbo n'efu nile sitere n'ụnwu ga-abia tutu Ọbibia nke Ugboro Abụọ; 22-28, Mbilita n'ụnwu nke ikpe azu, na ikpe nke ikpeazu sochiri oge Jisus ga-abia n'ụwa chia otu puku afo; 29-35, Ihe nile bu nke mụọ nye Onyenwe; 36-39, Ekwensu na usu-ndi-agma ya nile ka achupuru n'elu igwe ka ọ nwaa mmadu; 40-45, Ọdida na aja mgbaghara mmehie wetara nzọputa; 46-50, Ụmụ-ntakiri ka agbaputara site n'Aja mgbaghara mmehie.

GEE nti n'olu nke Jisus Kraịst onye mgbaputa gi, Nnukwu "A BỤ M ahụ, onye ogwe aka ^bebere ya 'chuworo aja mgbaghara mmehie n'ihhi mmehie unu nile;

2 Onye "ga-akpọkọta ndi ya ọbuna dika nnekwu-ọkụkọ na-achikọta ụmụ ya n'okpuru nku ya abụọ, ọbuna ka ha ra bu ndi ga-anuru olu m ma di ^bumeala

n'iru m, ma kpọkuo m n'oke ekpere.

3 Lee, n'ezie, n'ezie, a si m unu, na n'oge a a "gbaghawo unu mmehie unu, ya mere unu na-anata ihe ndi a, kama cheta e mehiekwala ọzọ, ka ihe ndi jọ-kariri njo ghara ibiakwasị unu.

4 N'ezie, a si m unu na unu bu ndi ahoro site n'ụwa nile ikwu-sa ozi-oma m n'olu anuri dika olu nke "opi.

5 Welitenụ obi unu elu ma nuri, n'ihhi a nọ m "n'etiti unu, ma a bu m ^bonye nkwichita unu n'ebe Nna nọ; ma ọ di Nna ezi mma inye unu 'ala-eze ya.

6 Ma, dika e dere ya — Ihe ọbuna unu "ga-arịo ^bn'okwukwe, jikota onwe unu ọny n'ekerepere dika m nyere n'iwu, unu ga-anata.

7 Ma a kporo unu ka eweta na mmezu "mkpọkọta nke ndi nke m ^bahoputara; n'ihhi na ndi nke m ahoputara 'nanu olu m ma ha anaghi-eme ka ^dobi ha sie ike.

8 Ya mere iwu oku ahụ esiwo na Nna puo na a "ga-akpọkọta ha n'otu ebe n'elu ala nke a, ka ^bakwado obi ha nile ma kwado n'ihhe nile maka ụbọchị mgbe

29 1a NGAN A BỤ M.

b NGAN Ebere,
Obi-ebere.

c NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

2a Mat. 23:37;

3 Nif. 10:4-6.

b NGAN Umeala, Idi
Umeala.

3a NGAN Gbaghara.

4a Alma 29:1-2;

OznQd. 19:37; 30:9.

5a Mat. 18:20;

OznQd. 6:32; 38:7;
88:62-63.

b NGAN Onye
Nkwuchita Onu.

c NGAN Ala-eze
Chineke ma-obu
Ala-eze Elu-igwe.

6a Mat. 21:22;

Jon 14:13.

b Mak. 11:24.

c 3 Nif. 27:1-2;

OznQd. 84:1.

7a NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.

b Mak. 13:20;

OznQd. 84:34.

NGAN Ahoputara.

c Alma 5:37-41.

d NGAN Obi.

8a OznQd. 45:64-66; 57:1.

b OznQd. 58:6-9; 78:7.

‘mkpagbu na ntogbo n’efu e ziipuru megide ajo mmadu.

9 N’ihi na oge ahụ dikwa nso ma ubochi ahụ nọ n’oba aka mgbe uwa chara; ma ndi “mpakọ nile na ndi na-eme ihe-ọjọ ga-adi ka ^aahihia kporo-nku; ma a ga m ^aakpocha ha oku, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi-agma kwuru, ka ajo-omu-me ghara idi n’elu uwa;

10 N’ihi na oge ahụ di nso, ma nke ahụ nke ndi-ozu m “kwuru gariri emezu; n’ihi na dika ha si kwuo otu a ka o ga-esi emezu;

11 N’ihi na a ga m egosi onwe m site n’elu-igwe jiri ike na nnukwu ebube, ya na ^ausuu nile nke ndi agha n’ebe ahụ, ma biri ^bn’ezi-omume ha na ndi mmadu n’elu uwa ^cotu puku afo, ma ndi ajo-omume agaghị eguzo.

12 Ma ozo, n’ezie, n’ezie, a si m unu, ma o puwo na iwu oku siri ike, site n’uche nke Nna, na ^andi ozi nke m, na Iri na abuo ahụ mu na ha nooro n’ije ozi m na Jerusalem, ga-eguzoro n’aka nri m n’ubochi nke obibia m ^bn’ogidi-oku, buru ndi egbo-

kwasiworo uwe mwuda nke ezi-omume, na okpu-eze nile no n’isi ha nile, na ^cebube obu-na dika m, ^aikpe ulo nile nke Israel ikpe, obuna ka ha ra bu ndi huru m n’anya ma debekwa iwu-nso m nile, ma onweghi onye ozo.

13 N’ihi na ^aopi ga-ada ogologo oge ma dasikwa ike obuna dika n’Ugwu Sainai, ma uwa nile ga-ama jijiji, ma ha ^bga-aputa kwa-e, obuna ^cndi nwuru anwu ndi nwuru n’ime m; i nara ^aokpu-eze nke ezi-omume, ka eyikwasị ha uwe, ^cobuna dika m, ka mu na ha nooro ka anyi buru otu.

14 Mana, lee, a si m unu na tutu oke ^aubochi a abia ^banya-nwu ga-agbanwe ghoo ochichi-ri, ma onwa ga-agbanwekwa ghoo obara, ma kpakpando nile ga-ada site n’elu-igwe, ma a ga enwe nnukwu ^cihe iriba-ama n’elu-igwe di n’elu ma n’elu ala di n’okpuru ya;

15 Ma a ga-enwe ikwa-akwa na ^airi-uju n’etiti otutu igwe mmadu;

16 Ma a ga-enwe nnukwu

8c Oznd. 5:19;
43:17-27.

9a 2 Nif. 20:33;
3 Nif. 25:1.

NGAN Mpako.

b Nehum 1:10;

Mal. 4:1;

1 Nif. 22:15, 23;

A—JS 1:37.

c Oznd. 45:57; 63:34,

54; 64:24; 88:94;

101:23-25; 133:64.

NGAN Uwa—

Isacha uwa.

10a NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraist.

11a JS—Mat. 1:37.

b NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

c NGAN Jisus Kraist—

Ichie-eze otu puku

afo nke Kraist;

Oge Jisus Ga-abia

n’Uwa Chia Otu

Puku Afo.

12a NGAN Onye-ozu.

b Aisa. 66:15-16;

Oznd. 130:7; 133:41.

c NGAN Otuto; Jisus

Kraist—Otuto nke

Jisus Kraist.

d Mat. 19:28;

Luk 22:30;

1 Nif. 12:9;

Mom 3:18-19.

13a Oznd. 43:18; 45:45.

b Oznd. 76:50.

c Oznd. 88:97; 133:56.

d NGAN Okpu-eze;

Mbuli Elu.

e Oznd. 76:94-95;

84:35-39.

14a NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

b Joel 2:10;

JS—Mat. 1:33.

c NGAN Ihe Iriba-ama

nile nke Oge nile.

15a Mat. 13:42.

"aku-mmiri-igwe ezipuru ibibi akuku nile nke ubi nile nke uwa.

17 Ma o ga-eru, site ajo omume nke uwa na m ga-enwe "ibo obo megide ^bajoo mmadu n'ih ha agaghi echeghari; n'ih na iko nke iwe nke m ejuwo; n'ih na lee, 'obara m agaghi asacha ha ma oburu na ha egeghi m nti.

18 Ya mere, mu Onye-nwe Chineke ga-ezipu ijiji nile n'elu iru nke uwa, nke ga-ejide ndi nile bi n'ime ya ma ga-eri anu aru ha, ma mee ka ikpuru bia-kwa n'ime ha.

19 Ma ire ha nile ga-akwusi ha agaghi "ekwu megide m; ma aru ha ga-adapu site na okpu-kpu nile ha ma anya ha site na oghere ha nile;

20 Ma o ga-eru na umu "anu ohia na anu ufe nke elu ga-erichapu ha.

21 Ma nnukwu nzuko "ihe aru, nke bu ^bakwunakwuna nke uwa nile ka a ga-ebibi site n'oku 'na-erepia, dika onye-amuma Ezikiel kwuru n'onu ya, onye kwuru maka ihe ndi a nile, ndi n'emezubeghi kama o ^dgariri,

ebe mu na adi ndu, n'ih na ihe aru nile agaghi achi.

22 Ma ozo, n'ezie, n'ezie, a si m unu na mgbe "puku afu ah gasiri, ma ndi mmadu ebidokwa i gonari Chineke ha, mgbe ah ka m ga-arapu uwa kama maka ^bnwa-obere oge;

23 Ma "ogwugwu ga-abia, ma elu-igwe na uwa ga-erepia ma ^bgafee, ma a ga-enwe elu-igwe ohuru na "uwa ohuru.

24 N'ih na ihe ochie nile "ga-agabiga, ma ihe nile ga-agho ihe ohuru, obuna elu-igwe na uwa, na ihe nile n'uju ya, ma mmadu na anu ohia nile, anu ufe nile nke ikuku, na azu nile nke oke osimiri;

25 Ma obughi otu "agiri-isi ma-obu irighiri, ga-efu n'ih obu oru-aka nke aka m.

26 Mana, lee, n'ezie a si m unu tutu uwa a gafee, "Maikel, ^bonye-isi-muo-oz m, ga-afu 'opi ike ya, mgbe ah ka ndi nile nwuru anwu ^dga-ebili, n'ih na ili ha nile ga-emehecha, ma ha ^ega-aputa, obuna ha nile.

27 Ma "ndi ezi-omume ka a

16a Ezik. 38:22;

Mkpu. 11:19; 16:21.

17a Mkpu. 16:7-11;

2 Nif. 30:10;

JS—Mat. 1:53-55.

NGAN Obu.

^b NGAN Ajo, Ajo Omume.

^c 1 Jon 1:7;

Alma 11:40-41;

OznQd. 19:16-18.

19a Zek. 14:12.

20a Aisa. 18:6;

Ezik. 39:17;

Mkpu. 19:17-18.

21a NGAN Ekwensu—

Nzuk nke ekwensu.

^b Mkpu. 19:2.

^c Joel 1:19-20; 2:3;

OznQd. 97:25-26.

NGAN Uwa—

Isacha uwa.

^d OznQd. 1:38.

22a NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa Chia

Otu Puku Afu.

^b Mkpu. 20:3;

OznQd. 43:30-31;

88:110-111.

23a Mat. 24:14.

NGAN Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

^b Mat. 24:35;

JS—Mat. 1:35.

^c NGAN Uwa—Onodu ikpe-azu nke uwa.

24a Mkpu. 21:1-4.

25a Alma 40:23.

26a NGAN Adam; Maikel.

^b NGAN Onye-isi

Muo-oz.

^c 1 Ndi-Ko 15:52-55.

^d NGAN Anaghi Anwu

Anwu, Anwughi

Anwu; Mbilit

n'Onwu.

^e Jon 5:28-29.

27a NGAN Ezi-omume, Ime Ezi-omume.

ga-akpọkọta ^bn'aka nri m nye ndu ebighi-ebi, ma ndi ajọo mmadu n'aka ekpe m ka ọ ga-eme m ihere inwe n'iru Nna;

28 Ya mere a ga m a si ha—"Si n'iru m puo, unu ndi aburu onu, n'ime ^bokụ mgbe nile na-adigide, akwadoro maka 'ekwensu na ndi muo ozi ya nile.

29 Ma ugbu a, lee, a si m unu, onweghi mgbe m kwuputara site n'onu nke m na ha ga-alaghachi, n'ihi na "ebe m no ha onwe ha agaghi enwe-ike ibia, n'ihi ha enweghi ike.

30 Kama cheta na ikpe m nile abughi nke mmadu, ma dika okwu ndi a siworo n'onu m puo obuna otu a ka ha ga-emezu, ka "ndi bu uto buru ndi-ikpe-azu, na kwa ndi ikpe-azu ga-abu ndi mbu na ihe nile bu ihe obula m kesiworo site n'okwu nke ike m, nke bu ike nke Muo m.

31 N'ihi site n'ike nke Muo m ka m "kere ha; e, ihe nile ma ^bnke muo ma nke aru—

32 Nke mbu "nke muo nke abuo nke aru, nke bu mmalite nke oru m, ma ozo, nke mbu nke aru ma nke abuo nke muo, nke bu ihe ikpeazu nke oru m.

33 Na-ekwuru unu okwu ka unu nwe ike ighota ya n'udi

okike unu, kama nye onwe m oru m enweghi "ogwugwu, ma-obu mmalite, kama e nyere unu ya ka unu nwe ike ighota, n'ihi unu arioowo m ya ma nwekwa nkwekorita.

34 Ya mere, n'ezie a si m unu na ihe nile n'iru m bu nke muo, ma onweghi oge obula m nyere gi iwu nke bu nke aru; ma-obu mmadu obula, ma-obu umu nke ndi mmadu, ma-obu Adam, nna unu, onye m kere.

35 Lee, e nyere m ya ka oburu onye "nwere onwe ya na mkpebi; ma e nyere ya iwu-nsọ, kama onweghi iwu-nsọ nke aru nke e nyere ya, n'ihi na ^biwu-nsọ m nile bu nke muo; ha adighi n'udi okike ma-obu nke uwa nke a, ma-obu nke anu aru ma-obu otu osiri metu ha.

36 Ma o wee ruo na Adam, mgbe ekwensu nwara ya—"n'ihi na, lee, "ekwensu di tutu Adam, n'ihi na o ^bnupuru-isi megide m, na-asi, Nye m "nnukwu ugwu gi nke bu "ike m; ma kwa "otu uto n'uto ato nke ^fusuu ndi agha nke elu-igwe ka o tughari-ri megide m site na ^snhoro ha;

37 Ma a chudara ha n'ala, ma otu a ka "ekwensu na ^bndi muo ozi ya si bia;

27b Mat. 25:33.

NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.

28a Mat. 25:41;

OznQd. 29:41.

b OznQd. 43:33.

c NGAN Ekwensu.

29a Jon 7:34;

OznQd. 76:112.

30a Mat. 19:30;

1 Nif. 13:42.

31a NGAN Kee, Okike.

b Moses 3:4-5.

32a NGAN Muo Okike.

33a Abuoma 111:7-8;

Moses 1:4.

35a NGAN Ohere-Ihoro.

b NGAN Iwu-nsọ nile
nke Chineke.

36a OznQd. 76:25-26;

Moses 4:1-4.

b NGAN Kansul

n'Elu-igwe.

c NGAN Nnukwu-ugwu.

d Aisa. 14:12-14;

OznQd. 76:28-29.

e Mkpu. 12:3-4.

f OznQd. 38:1; 45:1.

NGAN Ndu Tutu e

Nwee Anu Aru.

g NGAN Ohere-Ihoro.

37a NGAN Ekwensu.

b 2 Pita 2:4; Jud 1:6;

Moses 7:26.

NGAN Muo-ozii nile.

38 Ma, lee, o nwere ebe akwa-dooro ha site na mmalite, ebe ahụ bu ^aala-mụọ.

39 Ma ọdịriri mkpa na ekwensu ^aga-anwa ụmụ nke mmadu, ma-ọbụ ha agaghị abụ ndị nwere onwe ha; n'ihі ọburu na ha enweghi ihe ^bilu ha a gaghi enwe ihe uto —

40 Ya mere, o wee ruo na mgbe ekwensu nwara Adam, na o riri mkpuru-osisi a si ^aerila ma dahie iwu-nsọ ahụ site na nke a ya abia ^bn'okpuru uche nke ekwensu, n'ihі na o merighi onwunwa.

41 Ya mere, mụ Onye-nwe Chineke mere ka a ^achupu ya site na Ubi ^bIden, site n'iru m, n'ihі njehie ya, nke o sitere na ya buru onye nwuru onwu ^cnke mụọ, nke bu onwu nke mbu; ọbuna otu onwu ahụ nke bu ^donwu nke ikpe-azu, nke bu nke mụọ, nke a ga-akpokwasi n'elu ajọọ onye mgbe m ga-asị: Pụọ, unu ndi ^eaburu onu.

42 Kama, lee, a si m unu na mụ, Onye-nwe Chineke, nyere Adam na kwa mkpuru ya, ka ha ghara ^ainwu-onwu nke aru, ruo mgbe mụ, Onye-nwe Chineke

ga-ezipu ^bndi mụọ-ozі ka ha kwusara ha ^cncheghari na ^dmgbaputa, site na okwukwe n'aha nke ^eOkpara m Muru Nani ya.

43 Ma otu a ka m mere, Onye-nwe Chineke, hoptaara mmadu ọbọchi nile nke ^amnwale ya — ka site n'onwu nke aru ya a ^bga-ekulite ya na ^canwugh-anwu ruo na ^dndu ebighi-ebi, ọbuna ka ha ra bu ndi kwere;

44 Ma ndi n'ekwenyeghi ruo na ^aomuma ikpe ala-mụọ ebighi-ebi, n'ihі ha apughi inwe mgbaputa site na ọdida nke mụọ ha n'ihі ha e chegharighi kwa;

45 N'ihі ha huru ọchichiri n'anya karia ihè ma ^aomume ha nile bu ihe ọjọọ, ma ha na-anata ^bugwo-oru nke onye ha horo irubere isi.

46 Kama lee, a si m unu na ^aumu-ntakiri aburuwo ndi ^bagbaputara site na ntọ-ala nke uwa site n'aka Okpara nke m amuru nani ya;

47 Ya mere, ha enweghi-ike ime imehie, n'ihі e nyeghi Setan ike ^ainwa umu-ntakiri,

38a NGAN Ala-mụọ.

39a Moses 4:3-4.

NGAN Nwaa,

Onwunwa.

b Moses 6:55.

40a Jen. 3:6;

Moses 4:7-13.

b 2 Nif. 10:24;

Mosa. 16:3-5;

Alma 5:41-42.

41a NGAN Ọdida nke

Adam na Iv.

b NGAN Iden.

c NGAN Onwu nke Mụọ.

d Alma 40:26.

e Oznd. 29:27-28;

76:31-39.

42a 2 Nif. 2:21.

NGAN Onwu nke Aru.

b Alma 12:28-30.

c NGAN Chegharia,

Ncheghari.

d NGAN Gbaputa,

Gbaputara,

Mgbaputa.

e Moses 5:6-8.

43a Alma 12:24; 42:10.

b NGAN Mbilite n'Onwu.

c Moses 1:39.

NGAN Anaghi Anwu

Anwu, Anwughi

Anwu.

d NGAN Ndu Ebighi-ebi.

44a Oznd. 19:7-12.

NGAN Omuma Ikpe

Oku Ala-mụọ.

45a Jon 3:18-20;

Oznd. 93:31-32.

b Mosa. 2:32-33;

Alma 3:26-27;

5:41-42; 30:60.

46a Moro. 8:8, 12;

Oznd. 93:38.

NGAN Nwa-ntakiri,

Umu-ntakiri.

b Oznd. 74:7.

NGAN Gbaputa,

Gbaputara,

Mgbaputa.

47a NGAN Nwaa,

Onwunwa.

onwunwa tutu ha amalite ibia
^bnwewa nkowasi n'iru m;

48 N'ih i na e nyere ha ọbụ-
 na dika m choro, dika inwe
 mmasi nke m, ka nnukwu ihe
 nile buru nke a choro n'aka
 "ndi nna ha.

49 Ma, ozo, a si m unu, na onye

obula nke nwere amamihe
 enyeghi m ya iwu icheghari?

50 Ma onye na-enweghi
 "nghota, o foduru nime m ime
 dika edeworo ya n'akwukwo.
 Ma ugbu a anaghi m enye unu
 mkwuputa ozo n'oge nke a.
 Amen.

NKEJI 30

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith onye-amuma nye David Whitmer, Peter Whitmer, Nta, na John Whitmer, na Fayette, New York, Septemba 1830, mgbe e mesiri ogbako ubochi ato na Fayette, mana tutu ndi okenye nke Nzuko-nsọ a noro rii ichie-iche (History of the Church, 1:115–116). Na mbu, e biputara ozi a dika mkpughe ato, emekotara ya n'otu nkeji site n'aka Onye-amuma n'ih i udi mbiputa nke 1835 nke Ozizi na Ogbugba-ndu nile.

1–4, *David Whitmer wee taa ahụ-
 hụ maka ida mba ya n'ife ofufe
 ya n'irusi oru ike; 5–8, Peter
 Whitmer, nta, ga-esoro Oliver
 Cowdery jee ozi nye na ndi
 Leman; 9–11, John Whitmer ka
 akporo maka ikwusa ozi-oma.*

LEE, a si m gi "David na i
^bturu mmadu ujo ma i
 'dabereghi na m maka ike dika
 i kwesiri.

2 Kama uche gi nokwari i n'ih
 nile nke "uwa kari a n'ih nile
 nke m, Onye meworo gi, na
 igbasa ozi nke a kpworo gi,
 ma i geghi nti n'olu nke muo
 m, ma nye ndi edoro ilekota

gi kama i kwenyeere ndi m
 na-enyeghi iwu.

3 Ya mere, a hapuru gi ka i juo
 maka onwe gi n'aka m, ma "tu-
 gharia uche n'ih ndi i natara.

4 Ma ebe obibi gi ga-abu n'ulo
 nna gi ruo mgbe m ga-enye gi
 iwu-nsọ ndi ozo. Ma i ga-aga "ije
 ozi n'ime nzuko-nsọ ma n'iru
 uwa ma na mpaghara nile gbara
 ebe ahụ gburu-gburu. Amen.

5 Lee, a si m gi "Peter, na i
^bga-eje ije gi na nwanne gi nwo-
 ke Oliver, n'ih i na "oge ahụ eru-
 wo mgbe m chere di mkpa na i
 ga-emeghepu onu gi kwusaa
 ozi-oma nke m, ya mere atula
 ujo, kama "nuru okwu m nile

47b NGAN Inye Nkowasi,
 Nkowasi, Nwe
 Nkowasi.

48a OznQd. 68:25.

50a OznQd. 137:7–10.
 NGAN Nghota.

30 1a NGAN Whitmer,
 David.

b Qlndo. 5:29.

c 2 Ihem. 16:7–9.

2a OznQd. 25:10.

3a NGAN Ntughari Uche.

4a NGAN Onye-ozizi;
 Ije-oz.

5a NGAN Whitmer,
 Peter Nta

b OznQd. 32:1–3.

c OznQd. 11:15.

d NGAN Onye
 Ndumodu (aha);
 Ikwado ndi Ndu nile
 nke Nzuko.

na ndumodu nke nwanne gi nwoke, nke o ga-enye gi.

6 Ma ka a kpagbuo gi na mkpagbu ya nile, na-ewelite obi gi mgbe nile nye m n'ekpere na okwukwe, n'ih i nnaputa gi na ya; n'ih na e nyewo m ya ike iwulite "nzuko-nsọ m elu n'etiti bndi Leman;

7 Ma onweghi onye m nyere okwa ka oburu ya onye ndumodu "n'isi ya na nzuko-nsọ, gbasara okwu nzuko-nsọ nile, m'obughi nwanne ya nwoke, Joseph Smith, Nta.

8 Ya mere, nuru ihe ndi a nile, ma rusi oru ike n'idebe iwu-nsọ m nile, ma a ga-agozi gi ruo na ndu ebighi-ebi. Amen.

9 Lee, a si m gi, nwa odibo m John, na iga-amalite site na ugbo a gaa-n'iru "ima-okwa ozi-oma nke m, dika iji ^bolu nke opi.

10 Ma oru gi ga-abu n'ulo nwanne gi Philip Burroughs, ma na mpaghara nile gbara ebe ahụ gburu gburu, e, ebe nile ha ga-ege nti ruo mgbe mu nyere gi iwu ka isite ebe ahụ laa,

11 Ma oru gi nile ga-abu na Zaijon, jiri mkpuru obi nile, site ugbo a ga-n'iru, e, i ga emepe onu gi mgbe nile n'oru m, "natughi egwu ihe ^bmmadu nwere ike ime, n'ih na mu onwe m ^cnonyeere gi. Amen.

NKEJI 31

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith onye-amuma nye Thomas B. Marsh, Septemba 1830 (History of the Church, 1:115-117). Oge ahụ bu nke na-eso ngwa-ngwa emesiri ogbako nke nzuko-nsọ (lee isi okwu nke Nkeji 30). Thomas B. Marsh emesiwu baptism tutu ugbo a n'onwa ahụ ma echiwokwa ya echichi dika onye okenye na Nzuko-nsọ tutu e nye mkpughe nke a.

1-6, Thomas B. Marsh ka akporo ikwusa ozi-oma ma ekwere ya nkwa nke odi-nma nke ezi na ulo ya; 7-13, E nyere ya ndumodu ka o nwee ndidi, kpee ekpere oge nile, ma soro Onye-nkasi-obi.

THOMAS, nwa m nwoke, ngozi diri gi n'ih okwu-kwe gi n'oru m.

2 Lee, i nwewo otutu mkpagbu n'ih ezi na ulo gi; otu osila di, a ga m agozi gi na ezi na ulo gi, e, umu-ntakiri gi, ma ubochi ahụ na-abia mgbe ha ga-ekwere ma mara ezi-okwu ma gi na ha a buru otu n'ime nzuko-nsọ m.

3 Welite obi gi-elu ma nuri n'ih na oge nke mgbasa ozi-oma gi na-abia, ma a ga atoghe-

6a NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist nke
Ndi-nsọ Ubochi-
Ikeazu a.
b Oznd. 3:20; 49:24.
NGAN Ndi Leman.

7a Oznd. 20:2-3.
9a Oznd. 15:6.
b Oznd. 33:2.
11a NGAN Agbamume,
Mgbamume; Egwu,
Itu-egwu.

b Aisa. 51:7.
c Mat. 28:19-20.
31 1a NGAN Marsh,
Thomas B.

pụ ire gi, ma ị ga-ekwuputa "ozi-oma nke oke ọñụ nye ogbo nke a.

4 Ị "ga-ekwuputa ihe nile nke ekpugheworo nye nwa odibo m, Joseph Smith, Nta. Ị ga-amalite ikwusa ozi-oma site ugbugba a gaa-n'iru, e, ighota mkpuru n'ubi ahụ ^bchara acha na-echere ka e ree ya oku.

5 Ya mere, "tunye mma iwe ihe n'ubi gi jiri mkpuru obi gi nile, ma mmehie gi nile ka a ^bga-agbaghara gi, ma ị ga-achiju "ukwu-oka n'azu gi, n'ihi na "onye oru kwesiri ugwo oru ya. Ya mere, ezi na ulo gi ga-adị ndu.

6 Lee, n'ezie a si m gi, si na ha puo nani nwa mgbe nta, ma kwuputa okwu nke m, ma a ga m edoziri ha ebe.

7 E, a ga m "emeghe obi nile nke ndi ahụ ma ha ga-anabata gi. Ma a ga m ehiwe nzuko-nso site n'aka gi.

8 Ma ị "ga-agba ha ume ma kwado ha maka oge mgbe a ga-akpokota ha.

9 Nwee ogologo "ntachi obi na ^bmkpagbu nile, ekwula ihe ojoo megide ndi na-ekwu okwu ojoo. Chia "ulo gi n'idi nwayo, ma nogidesie ike.

10 Lee, a si m gi na ị ga-abu onye na-agwo oria nye nzukonso, kama obughi nye uwa nile, n'ihi ha agaghi anabata gi.

11 Gaa n'uzo gi ebe obula m choro, ma a ga-enye gi site n'aka "Onye-nkasi-obi ihe ị ga-eme na ebe ị ga-aga.

12 "Kpee ekpere oge nile, ka ị ghara-iba n'ime ^bonwunwa ma tufuo ugwo oru gi.

13 Kwesi "ntukwasi-obi ruo ogwugwu, ma lee, mu onwe m ^bnonyeere gi, okwu ndi a nile abughi nke mmadu ma-obu nke ndi mmadu kama nke m obuna Jisus Kraist, onye mgbaputa gi, site "n'uche nke Nna. Amen.

NKEJI 32

Mpughe e nyere site n'aka Joseph Smith onye-amuma nye Parley P. Pratt na Ziba Peterson, Oktoba 1830 (History of the Church, 1:118-120). Nnukwu mmasi na ochicho nile ka ndi okenye nwere maka ndi Leman, ndi Nzuko-nso anuwo site n'Akwukwo nke Momon maka ngozi nile ekwere ha na nkwa. N'ihi nke a, ekpere ekpere ka Onye-nwe mee ka uche ya puta ihe ma a ga-eziga ndi okenye n'oge ahụ na agburu India na odida anyanwu. Mkpughe a sochiri.

3a Aisa. 52:7;

Luk 2:10-11;

Mosa. 3:3-5.

4a Mosa. 18:19;

OznQd. 42:12; 52:36.

^b OznQd. 4:4-6.

5a Mkpu. 14:15.

^b NGAN Gbaghara.

^c OznQd. 79:3.

^d Luk 10:3-11;

OznQd. 75:24.

7a NGAN Mgbanwe,
Onye Agbanwere.

8a OznQd. 81:5; 108:7.

9a NGAN Ndidi.

^b NGAN Ihe Isi-ike.

^c NGAN Ezi na Ulo—
Oru diri ndi nne
na nna.

11a NGAN Onye Nkasi-

obi; Muo Nso.

12a 3 Nif. 18:17-21.

NGAN Ekpere.

^b NGAN Nwaa,

Onwunwa.

13a NGAN Nogide.

^b Mat. 28:20.

^c NGAN Jisus Kraist—
Ikike.

1–3, *Parley P. Pratt na Ziba Peterson ka-akporo ikwusa ozi-oma nye ndi Leman na isonyere Oliver Cowdery na Peter Whitmer, Nta.*; 4–5, *Ha ga-ekpe ekpere n'ihu nghota nke akwukwo-nso nile.*

MA ugbugba a gbasara nwa Modibo m “Parley P. Pratt, lee, a si m ya ebe m na-adi ndu o bu ochichio m na o ga-ekwusa ozi-oma m ma bmuta maka m, ma di nwayo ma wedata obi ala.

2 Ma nke ahụ m hoputawooro ya bu na o “ga-aga ya na ndi odibo m, Oliver Cowdery na

Peter Whitmer, nta, n’ime oza-ra n’etiti bndi Leman.

3 Ma “Ziba Peterson kwa ga-eso ha; ma mu onwe m ga-eso ha ma noro b’netiti ha; a bu m onye nkwuchita onu ha n’ebe Nna no ma odighi ihe ga-egbochi ha.

4 Ma ha “ga-anuru nke ahụ edere, ma ha agaghi asi na enwere bmkpughe ozọ; ma ha ga-ekpe ekpere oge nile na m ga-eme ka otu ihe ahụ puta ihe na nghota ha.

5 Ma ha ga-anuru okwu-ndi a nile ma ghara iji ha mee ihe-efu, ma a ga m agozi ha. Amen.

NKEJI 33

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith onye-amuma nye Ezra Thayre na Northrop Sweet, na Fayette, New York, Oktoba 1830 (History of the Church, 1:126–127). Na-ndekota mkpughe nke a, Onye-amuma kweyere na “Onye-nwe di na njikere mgbe nile ikuziri ndi na-ejisike na-acho n’okwukwe” (History of the Church, 1:126).

1–4, *Ndi oru ka akporo ikwusa ozi-oma n’oge awa nke iri na otu*; 5–6, *E hiwere nzuko-nso, ma ndi ahoputara ka a ga-akpokota*; 7–10, *chegharia, n’ihu na ala-eze nke eluigwe di nso*; 11–15, *Nzuko-nso ka ewuwooro n’elu nkume nke ozi-oma*; 16–18, *kwado maka obibia nke Onye na-alu nwunye.*

LEE, a si m unu, ndi odibo m Ezra na Northrop, meghee nu nti unu ma nuru olu Onye-

nwe Chineke unu, onye “okwu ya di ndu ma dikwa ike, di kwa nko kari mma agha obula nke nwere iru abuo ruo n’ikewa njiko nile na umi, mkpuru obi na muo; ma na-amazu ihe di iche n’echiche nile na nzube nile nke obi.

2 N’ihu n’ezie, n’ezie, a si m unu na-akporo unu ka unu welite olu unu nile dika “olu nke opi, ikwusa ozi-oma nye ogbo gbagoro agbago ma rukwara-arụ.

32 1a NGAN Pratt, Parley Parker.

b Mat. 11:28–30.

2a Oznd. 28:8; 30:5.

b Oznd. 3:18–20.

3a Oznd. 58:60.

b Mat. 18:20;

Oznd. 6:32; 38:7.

c NGAN Onye

Nkwuchita Onu.

4a 1 Nif. 15:25;

Oznd. 84:43–44.

b Oznd. 28:2.

c A—JS 1:74.

d NGAN Nghota.

33 1a Ndi-Hib 4:12;

Hil. 3:29–30.

b Alma 18:32;

Oznd. 6:16.

2a Aisa. 58:1.

3 N'ihì lee, "ùbì ahụ chara-acha na-echere owuwe ihè-ùbì; ma ọ bụ kwa awa nke ^bìrì na otu, ma nke 'ìkpe-azụ m ga-akpọ ndị ọrụ n'ime ubi vine m.

4 Ma "ubi vine m ^bemebiwo mpekere nile; ma ọdighị onye na-eme 'ihè-oma ma-ọbụghị ole na ole; ma ha na ^demehie n'ọtutụ-uzọ n'ihì 'ndi nchụ-aja aghughọ ha nile ndi mebiworò n'uche.

5 Ma n'ezie, n'ezie a sị m unu, na "nzukọ-nsọ nke a ka m ^bhiwere ma kpọputakwa site n'ime ọzara.

6 Ma ọbuna otu aka ahụ ọ "ga-akpọkọta ndi nkem ahọputara si n'akukụ ^banọ nile nke ụwa, ọbuna ka ha ra bụ ndi ga-ekwere n'ime m, ma gee-ntị n'olu m.

7 E, n'ezie, n'ezie, a sị m unu, na ubi ahụ chara-acha na-echere owuwe ihè-ubi; ya mere tinye mma iwe-ihè ubi nile ma ghọọ n'ike unu nile, echiche, na ume.

8 "Meghee ọnu unu nile ma ha ga-eju ma unu ga-abia diri ọbuna ka ^bNifai nke ochie, onye jere njem site na Jerusalem n'ime ọzara.

9 E, meghee ọnu unu nile ma egbochila, ma unu ga-achiju

"ukwu-ọka n'azụ unu nile, na lee, mụ onwe m nonyeere unu.

10 E, meghee ọnu unu nile ma ha ga-eju, na-asị; chegharia, "chegharia, ma dozienụ ụzọ nke Onye-nwe, guzozie; n'ihì na ala-eze nke elu-igwe di nso;

11 E, chegharia ma mee "baptism, onye obula n'ime unu, n'ihì nsachapụ nke mmehie unu nile; e, mee baptism ọbuna site na mmiri, mgbe ahụ baptism nke ọkụ na nke Mụọ Nsọ ga-abia.

12 Lee, n'ezie, n'ezie, a sị m unu, nke a bụ "ozì-oma nke m; ma chetakwa na ha gariri enwe okwukwe na m; ma-ọbụ onweghi ụzọ a ga-esi azoputa ha;

13 Ma n'elu "nkume a ka m ga-ewu nzukọ-nsọ m; e, n'elu nkume a ewukwasiri unu, ma ọburu na unu a gaa-n'iru, ^bonụ-uzọ ama nile nke ala-mụọ aga-ghị aka unu ike.

14 Ma unu ga-echeta "ndeputa nile nke nzukọ-nsọ a na ọgbu-gba-ndu nile idebe ha.

15 Ma onye ọbula nwere okwukwe ka unu "ga-eme onye-otu nzukọ-nsọ m site n'ibikwasị ^baka nile, ma a ga m enye 'onyi-nye nke Mụọ Nsọ n'elu ha.

3a Jón 4:35;
OznQd. 4:4; 12:3; 14:3.

b Mat. 20:1-16.

c Jekób 5:71;

OznQd. 43:28.

4a NGAN Ubi Vine nke Onye-nwe.

b 2 Nif. 28:2-14;

Mòm 8:28-41.

c Ndi Rom 3:12;

OznQd. 35:12.

d 2 Nif. 28:14.

e NGAN Ndi Nchụ-aja Aghughọ.

5a NGAN Nzukọ nke

Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ụbọchị-Ikpeazụ a.

b NGAN Mweghachi nke Ozi-oma.

6a NGAN Israel—Mkpokọta nke Israel.

b 1 Nif. 19:15-17.

8a OznQd. 88:81.

b 2 Nif. 1:26-28.

9a Abụoma 126:6;

Alma 26:3-5;

OznQd. 75:5.

10a Mat. 3:1-3.

11a NGAN Baptism, Mee

Baptism.

12a 3 Nif. 27:13-22.

13a NGAN Oke-nkume.

b Mat. 16:16-19;

OznQd. 10:69-70.

14a Na-atunyere nkeji nile nke 20-22;

OznQd. 42:13.

15a OznQd. 20:41.

b NGAN Ibikwasị Aka nile n'Elu.

c NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ.

16 Ma Akwụkwọ nke Mọmọn na “akwụkwọ-nsọ ndị-ozo nile ka e nyere site na m maka ịjị ^bkuziere unu ihe; ma ike nke Mụọ m na-eme ka ihe nile ^cdị ndụ.

17 Ya mere, kwesị ntụkwasị-obi, na-ekpe ekpere oge nile,

ma nwee ọwa-ọkụ unu na-njikere ma na-enwu, ma jirikwa mmanụ, ka unu nọrọ na njikere chere ọbịbịa nke “onye nalu nwunye—

18 N’ihi lee, n’ezie, n’ezie, a si m unu, na a na m “abia ọsọ-ọsọ. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 34

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith onye-amụma nye Orson Pratt, na Fayette, New York, 4 Novemba 1830 (History of the Church, 1:127–128). Nwanne nwoke Pratt dị afo iri na iteghete mgbe ahụ. ọbụ onye agbanwere riji ma mee baptism mgbe mbụ ọ nusi nkwusa ozi-oma a ewetaghachiri site n’onyi nwanne ya nwoke, Parley P. Pratt, izu isii gara aga. Mkpughe nke a ka anatarara n’ulọ Peter Whitmer, Ukwu.

1–4, Ndị kwesiri ntụkwasị obi ga-abu umu Chineke site na Aja mgbaghara mmehie; 1–5, Ikwusa ozi-oma na-akwado ụzọ maka Ọbịbịa nke Ugboro Abuo; 10–12, Ibu amuma na-abia site n’ike nke Mụọ Nso.

NWA m nwoke “Orson, gee nti, ma nuru ma lee ihe mu Onye-nwe Chineke, ga-ekwuru gi, obuna Jisus Kraist Onye-mgbaputa gi;

2 “Ihe ahụ na ndụ nke uwa, ihe ahụ na-amụ n’ochichiri ma ochichiri ahụ aghotaghi ya.

3 Onye “huru uwa n’anya otu a na ^bo ‘nyere ndụ nke ya, na ka ha ra bu ndi kwere ka ha buru ^aumu ndikom nke Chineke. Ya mere i bu nwa m nwoke;

4 Ma “ngozị ga-adiri gi n’ihi na ikwerewo;

5 Ma nnukwu ngozi ga-adiri gi n’ihi “akporo m gi ikwusa ozi-oma nke m.

6 Ka i welite olu gi elu dika olu nke opi, ga-ada ogologo oge ma na-adasikwa ike, ma “tie mkpu ncheghari nye ogbo gbagoro-agbagọ ma rukwara-arụ, na-edozi ụzọ nke Onye-

16a NGAN Akwụkwọ-nsọ nile.

b 2 Tim. 3:16.

c Jón 6:63.

17a Mat. 25:1–13.

NGAN Onye Na-alu Nwunye Oheru.

18a Mkp. 22:20.

NGAN Ọbịbịa nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.

34 1a NGAN Pratt, Orson.

2a Jón 1:1–5.

NGAN Ihe, Ihe nke Kraist.

3a Jón 3:16; 15:13.

NGAN Ihunanya.

b NGAN Onye-mgbaputa.

c NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa.

d Jón 1:9–12;

Ndi Rom 8:14, 16–17; Moses 6:64–68.

NGAN Umu Ndikom na Umu Ndinom nke Chineke.

4a Jón 20:29.

5a NGAN Chineke Kporo, Kporo-oku, Okpukporo-oku.

6a OznOd. 6:9.

nwe maka ^bọbibia nke ugboro abuo ya.

7 N'ih i na lee, n'ezie, n'ezie, a si m gi "oge ahụ dika nso n'oba aka mgbe m ga-abia ^bn'igwe ojii jiri ike ma nnukwu ebube.

8 Ma o ga-abu "oke ubochi, n'oge nke obibia m; n'ih i mba nile di ^bga-ama jijiji.

9 Kama tutu oke ubochi ahụ abia, anyanwu ga-agba ochichiri, ma onwa ga-atugharigho obara; ma kpakpando nile agaghị amuke, ma ufodu ga-ada,

ma mbibi di egwu na-echere ndi ajo mmadu.

10 Ya mere, welite olu gi elu ma "egbochila n'ih i na Onye-nwe Chineke ekwuwo; ya mere buo-amuma, ma a ga-enye ya site ^bn'ike Muo Nso.

11 Ma oburu na i kwesi ntukwas i obi, lee, mu onwe m nonyeere gi ruo obibia m.

12 Ma n'ezie, n'ezie, a si m gi a na m abia oso-os o. Abu m Onye-nwe gi na Onye-mgbaputa gi obuna otu a. Amen.

NKEJI 35

Mkpughe e nyere Joseph Smith onye-amuma na Sidney Rigdon, na ma-obu n'akuku Fayette, New York, Disemba 1830 (History of the Church, 1:128–131). N'oge a, onye-amuma no n'oru ubochi nile n'ime ntughari nke Bible. Ntughari a malitere na ngwa dika Jun 1830, ma Oliver Cowdery na John Whitmer aruo rii oru dika ndi ode-akwukwo. Ebe a kpoworo ha n'oru ndi oz o, akporo Sidney Rigdon site n'inye okwa nke di nso iru oru dika onye ode-akwukwo nye Onye-amuma n'oru a(lee ama-okwu 20). Dika okwu mmalite nye ndekota ya nke mkpughe a Onye-amuma dere: "Na Disemba Sidney Rigdon biara (site na Ohio) i ju site n'onu Onye-nwe, ya na Edward Partridge so kwa bia . . . Ntakiri oge mgbe umunna abuo ndia rutere, nke a ka Onye-nwe kwuru" (History of the Church, 1:128).

1–2, Otu ndi mmadu ga-eji enwe ike iburu umu nke Chineke; 3–7, Sidney Rigdon ka akporo ime baptism na inyefe Muo Nso; 8–12, Ihe iriba-ama nile na oru-ebube nile ka a na-ar u na-eme site na okwukwe; 13–16, Umu odibo Onye-nwe ga-ahocha mba nile site n'ike nke

Muo; 17–19, Joseph Smith ji otughe uz o nile nke ihe omimi nile; 20–21, Ndi ahoputara ga-an o ruo ubochi Onye-nwe ga-abia; 22–27, Israel ga-enwe nzoputa.

GEE nti, n'olu "Onye-nwe Chineke unu, obuna ^bAlfa

6b NGAN Obibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.
7a Mkpu. 1:3.
b Luk 21:27.
8a Joel 2:11; Mal. 4:5;

OznQd. 43:17–26.
NGAN Obibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.
b Aisa. 64:2.
10a Aisa. 58:1.

b 2 Pita 1:21.
35 1a NGAN Onye-nwe.
b Mkpu. 1:8.
NGAN Alfa na Omega.

na Omega, mmalite na ọgwụ-gwụ, onye 'uzọ ya na-adị otu-gburu-gburu ebighi-ebi, ^ddi otu a taa dika ụnyahụ, ma ruo mgbe nile.

2 Abụ m Jisus Kraịst, Ọkpara nke Chineke, onye a "kpogburu n'ihì mmehie nile nke ụwa, ọbuna ka ha ra bu ndị ^bkwere n'aha m, ka ha nwe ike ibụ 'umụ ndi-kom nke Chineke, ọbuna ^dotu n'ime m dika mụ bu 'otu n'ime Nna, dika Nna bu otu n'ime m, ka anyị buru otu.

3 Lee, n'ezie, n'ezie, a si m nwa odibo m Sidney e lewo m gi-anya na ọrụ gi nile. Anụwo m ekpere gi nile, ma kwado gi maka ọrụ nke kariri.

4 I bu onye agoziri, n'ihì na i ga-eme ọtutụ nnukwu ihe. Lee ezipuwo gi, ọbuna dika "Jon, ka idozie ụzọ n'iru m, ma tutu ^bElaija nke ga-abia, ma i mata-ghi-kwa ya.

5 I mewo baptism site na mmiri maka ncheghari, kama ha a "nataghi kwa Mụọ Nsọ.

6 Kama ugbu a a na-enye gi iwu-nsọ, na i "ga-eme baptism site na mmiri, ma ha ga-anata ^bMụọ Nsọ site n'ibikwasị 'aka

n'isi, ọbuna dika ndi ozi mgbe ochie.

7 Ma ọ ga-eru a ga-enwe nnu-kwu ọrụ n'ala, ọbuna n'etiti "ndi Jentailu, n'ihì na enweghi-uche ha na ihe aru ha nile ga-putasi ihè n'anya mmadu nile.

8 N'ihì na a bu m Chineke, ma ogwe aka m adighi "mkpu-mkpu, ma a ga m ezi ^borụ ebube nile, 'ihe iriba-ama nile na ihe iju-anya nile, nye mmadu nile ndi ^dkwere n'aha m.

9 Ma onye ọbula ga-arịọ ya n'aha m "n'okwukwe, ha ^bga-achupu 'ekwensu nile; ha ^dga-agwọ ndi ọrịa ha ga-eme ka onye-isi nata ihu-uzọ, ka onye nti chiri nụ ihe, ma onye ogbu ka ha kwuo-okwu, ma ndi ngworo na-eje ije.

10 Ma oge na-abia ọsọ-ọsọ mgbe a ga-egosi puta nnukwu ihe nile nye umu nke ndi mmadu;

11 Kama ma "enweghi okwu-kwe onweghi ihe a ga-egosi puta ma-ogbughi ^bntogboro n'efu nile nye "Babilon, otu nke ahụ nke mereworo mba nile a nūọ mmanya nke onuma nke ^dikwa-iko ya.

1c 1 Nif. 10:19;

OznQd. 3:2.

d Ndị-Hib 13:8;

OznQd. 38:1-4;

39:1-3.

2a NGAN Mkpogide n'Obe.

b OznQd. 20:25; 45:5, 8.

c NGAN Umụ Ndikom na Umụ Ndinyom nke Chineke.

d Jon 17:20-23.

NGAN Idi n'Otu.

e NGAN Chineke, Chi-ukwu.

4a Mal. 3:1;

Mat. 11:10;

1 Nif. 11:27;

OznQd. 84:27-28.

b 3 Nif. 25:5-6;

OznQd. 2:1;

110:13-15.

5a Qlndo. 19:1-6.

6a NGAN Baptism, Mee Baptism.

b NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ.

c NGAN Ibikwasị Aka nile n'Elu.

7a NGAN Ndị Jentailu.

8a Aisa. 50:2; 59:1.

b NGAN Oru Ebube.

c NGAN Iriba-ama.

d NGAN Kwere,

Nkwenye.

9a NGAN Okwukwe.

b Mak. 16:17.

c Mak. 1:21-45.

d NGAN Gwọ,

Ogwugwo nile.

11a OznQd. 63:11-12.

b OznQd. 5:19-20.

c NGAN Babilon, Bebel.

d Mkpu. 18:2-4.

12 Ma “onweghi ndi na-eme ihe oma ma obuğhi ndi di na njikere i nabata uju nke ozi-oma m, nke m zipuwo nye ogbu nke a.

13 Ya mere, a kpolitere m “ihe ndi n’adighi ike nke uwa, ndi ^bn’engewhi oke mmuta ma a na-eleda-anya, ka ha hochaa mba nile site n’ike Muo m;

14 Ma ogwe-aka ha ga-abu nke m, ma a ga m abu ihe “ize-mgbu na ntuchi ya; ma a ga m eke ha ihe-okike ukwu ha, ma ha ga-alu ogu dika nwoke maka m; ma ^bndi iro ha nile ga-anokwa n’okpuru ukwu ha; a ga m ekwe ka mma agha ‘daa n’ihi ha, ma site ^dn’oku nke oke-iwe m ka m ga-ehekwa ha.

15 Ma onye “ogbenye na onye di ^bnwayo ga-enwe ozi-oma e kwusara nye ha, ma ha ga ‘na-elepu anya n’ihi oge nke obibia m, n’ihi na ^dodikwa nso—

16 Ma ha ga-amuta ilu nke osisi ^afig, n’ihi obuna ugbu a okochi adiwo nso.

17 Ma e zipuwo m “uju nke ozi-oma m, site n’aka nwa odi-

bo m ^bJoseph; ma n’adighike ka m goziwo ya.

18 Ma e nyewo m ya “otughe-uzo nile nke ihe omimi nke ihe nile nke a ^brachiwo, obuna ihe nile no site na ‘nto-ala nke uwa, ma ihe nile ndi ga-abia site n’ugbu a ruo oge obibia m, oburu na o nogide n’ime m, na ma obuğhi, onye ozo ka m ga-edochi n’onodu ya.

19 Ya mere, lekota ya ka okwu-kwe gi ghara ida, ma a ga-enye ya site na “Onye-nkasi-obi, ^bMuo Nso, nke mazuru ihe nile.

20 Ma e nye m gi iwu-nso—na gi ga ^an’edere ya ihe; ma akwukwo nso nile ka a ga-enye, obuna dika ha di n’obi m, ruo na nzoputa nke ndi nke m ^bahoputara;

21 N’ihi ha ga-anu ^aolu m, ma hukwa mu, ma ha-agaghi arahu ura, ma ha ^bga-anu ruo ubochi ‘obibia m, n’ihi a ga-asacha ha, obuna dika m ^ddi ocha.

22 Ma ugbu a a si m ^agi, nogide ya, ma o ga-eje ije ya gi na ya; a hapukwala ya, ma n’ezie, ihe ndi a nile ga-emezu.

12a Ndi Rom 3:10–12;

OznQd. 33:4;

38:10–11; 84:49.

13a 1 Ndi-Ko 1:27;

OznQd. 1:19–23;

124:1.

^b Qlndo. 4:13.

14a 2 Sam. 22:2–3.

^b OznQd. 98:34–38.

^c OznQd. 1:13–14.

^d OznQd. 128:24.

15a Mat. 11:5.

^b NGAN Di Nwayo, Idi Nwayo.

^c 2 Pita 3:10–13;

OznQd. 39:23; 45:39;

Moses 7:62.

^d OznQd. 63:53.

16a Mat. 24:32;

OznQd. 45:36–38;

JS—Mat. 1:38.

NGAN Ihe Iriba-ama

nile nke Oge nile.

17a OznQd. 42:12.

^b OznQd. 135:3.

18a OznQd. 84:19.

^b Dan. 12:9;

Mat. 13:35;

2 Nif. 27:10–11;

Ita 4:4–7;

A—JS 1:65.

^c OznQd. 128:18.

19a Jon 14:16, 26; 15:26.

NGAN Onye

Nkasi-obi.

^b NGAN Muo Nso.

20a Onye-amuma nooro

n’oge a na-arụ oru

nke mkpughe

ntughari asusu nke

Bible, nke a kporo

Sidney Rigdon nye

dika o de akwukwo.

^b NGAN Ahoputara.

21a Joel 2:11;

OznQd. 43:17–25;

88:90; 133:50–51.

^b Mal. 3:2–3.

^c NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

^d NGAN Enweghi

Ntupo.

22a OznQd. 100:9–11.

23 Ma “mgbe ọbuna unu ana-ghi ede, lee, a ga-enye ya ike ibu-amuma; ma i ga-ekwusa ozi-oma m ma kpokuo ^bndi-amuma-nsọ iji-gosi okwu ya nile, dika a ga-enye ha ya.

24 “Debe iwu-nsọ nile na ọgbu-gba-ndu nile nke e ji kekọọ unu; ma a ga m eme ka elu-igwe nile ^bma jijiji n’ihi ọdịnma unu, ma “Setan ga-ama jijiji ma Zaiọn ^aga-añuri n’elu-ugwu nile ma baa ụba;

25 Ma a ^aga-azọputa ^bIsrael

mgbe oge nke m zuru; ma site na “otughe-uzo ndi m nyeworo ka-aga-edu ha, ma ha-agaghi kwa enwe mgbogwoju-anya ma ọli.

26 Welite obi unu nile elu na ñuria, “mgbaputa unu na-erute nso.

27 Egwu atula unu, igwe-anu nta, “ala-eze ahụ bu nke unu ruo mgbe m ga-abia. Lee a na m ^babia ọsọ-ọsọ. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 36

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith onye-amuma nye Edward Partridge na-nso Fayette New York, Disemba 1830 (History of the Church, 1:131). (Lee isi-okwu nke nkeji 35). Onye-amuma sirị na Edward Partridge “bu ihe-nlere anya na okpukpere chi, na otu n’ime nnukwu mmadu nke Onye-nwe; (History of the Church, 1:128).

1–3, *Onye-nwe bikwasiri aka n’isi Edward Partridge site n’aka Sidney Rigdon; 4–8, Nwoke ọbula nke natara ozi-oma na okwa nchụ-aja ka aga-akpo i ga kwusaa ozi-oma.*

OTU a ka Onye-nwe Chineke kwuru, “Onye bu Dike nke Israel; lee, a si m gi nwa odibo m ^bEdward, ngozi na-adiri gi ma agbagharawo gi mmehie gi nile, ma akporo gi ikwusa dika jiri olu nke opi;

2 Ma a ga m ebikwasi gi ^aaka site n’aka nwa odibo m Sidney Rigdon, ma i ga-anata muo m, Muo Nso, ọbuna ^bOnye-nkasi-obi ahụ, nke ga-akuziri gi ‘ihe udo nile nke ala-eze;

3 Ma i ga-ekwuputa ya n’olu ike nasi; Hosanna, ngozi na-adiri aha nke Chineke onye-kachasi elu.

4 Ma ugbo a okpukpo nke a na iwu-nsọ ka m na-enye gi gbasara mmadu nile.

23a NB Mgbe-ọbula Sidney Rigdon na-anaghụ ede akwukwo.

b NB akwukwo-nsọ nile.

24a OznQd. 103:7.

b OznQd. 21:6.

c 1 Nif. 22:26.

d NGAN Oñu.

25a Aisa. 45:17;

1 Nif. 19:15–16; 22:12.

b NGAN Israel.

c NGAN Otughe-uzo

nile nke Okwa

Nchụ-aja.

26a Luk 21:28.

27a NGAN Ala-eze

Chineke ma-ọbụ

Ala-eze Elu-igwe.

b Mkpu. 22:20.

36 1a NGAN Jisus Kraist; Jehova.

b OznQd. 41:9–11.

2a NGAN Ibikwasị Aka nile n’Elu.

b NGAN Onye

Nkasi-obi; Muo Nso.

c OznQd. 42:61.

5 Ka ha ra bụ ndị ga-abịa n'iru umu odibo m Sidney Rigdon na Joseph Smith, Nta, na-anabata okpukpo a na iwu-nsọ ka a "ga-echi echichi ma zipukwa b'ikwusa ozi-oma mgbe nile na-adigide n'etiti mba nile.

6 Na-eti mkpu ncheghari na-asi "zopotanu onwe unu n'ogbo a di mgbagọ, ma putakwanu site n'oku, na-akpokwa-asi obuna buwe nile anu aru nyeworo ntupo.

7 Ma iwu-nsọ nke a ka a ga-enye ndi okenye nke nzukonso m, ka nwoke obula nke nabatara ya n'obi nke aghugho n'adighi ka e chie ya echichi ma zipukwa ya, obuna, dika m kwuworo.

8 A bu m Jisus Kraist, Okpara nke Chineke; ya mere, kee ihe okike ukwu gi ma a ga m abia na mgberede na "temple m. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 37

Mkpughe e nyere Joseph Smith onye-amuma na Sidney Rigdon, na-nso Fayette, New York, Disemba 1830 (History of the Church, 1:139). N'ebe a ka e nyere iwu-nsọ nke mbu gbasara mkpokota n'ogbo nke a.

1–4, Ndi-nsọ ka akporo ka ha gbakọ na Ohio.

LEE, a si m unu na odighi m mkpa ka unu gaa-n'iru na "ntughari-ozo ruo mgbe unu ga-aga Ohio, ma nke a maka ndi-iro na maka unu onwe unu.

2 Ma ozo, a si m unu ka unu ghara i ga-ruo mgbe unu kwusara ozi-oma m n'ebe ahụ, ma gbaa nzuko-nsọ ume ebe obula a choputara ya, ma nke kachasi

na "Colesville; n'ih, lee, ha na-ekpe ekpere jiri nnukwu okwu-kwe nye m.

3 Ma ozo a ga m enye nzukonso iwu-nsọ, na odi m mkpa na ha ga-agbakota na "Ohio na-echere oge mgbe nwa odibo m Oliver Cowdery ga-alokwuta ha.

4 Lee, n'ebe a ka amamihe di, ma ka nwoke obula "horo nke onwe ya ruo mgbe m ga-abia. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 38

Mpughe e nyere site n'aka Joseph Smith, onye-amuma, na Fayette, New York, 2 Jenuari 1831 (History of the Church, 1:140–143). Ihe oge ya ruru bu ogbakọ nke nzuko-nsọ.

5a OznQd. 63:57.

NGAN Chie Echichi,
Echichi.

b NGAN Kwusaa.

6a Qlndoz. 2:40.

b Jud 1:23.

8a Mal. 3:1.

37 1a NB Ntughari asusu
nke Bible nke nowori
n'usoro iga n'iru.

2a OznQd. 24:3; 26:1.

3a NB Steeti nke Ohio.
OznQd. 38:31–32.

4a NGAN Ohere-Ihoro.

1-6, Kraịst kere ihe nile; 7-8, o nọ n'etiti ndi-nso ya, ndi ga-ahụ ya na nso-nso a; 9-12, Anụ arụ nile mebiri-emebi n'iru ya; 13-22, O dota-wo ala o kwere na-nkwa n'ihì Ndị-nso ya n'oge na mgbe ebighi-ebi; 23-27, Ndị-nso ka e nyere iwu ibụ otu ma chee n'uzo di elu maka onye ozo dika otu umunne; 28-29, otutu agha ka eburu amuma ya: 30-33, Ndị-nso nile ka-aga enye ike site n'elu ma na-ezipu ha n'etiti mba nile; 34-42, Nzuko-nso ka e nyere iwu ka o lekota ndi ogbenye na ndi choro enye m-aka ma ka ha choo aku na uba nke mgbe ebighi-ebi.

OTU a ka Onye-nwe Chineke gi kwuru, obuna Jisus Kraịst, Nnukwu "A bu M ahụ, Alfa na Omega, ^bmmalite na ogwugwu, onye ahụ na elekwasi mbara obosara nke mgbe ebighi-ebi, na "usuu ndi agha na-enwu ocha nke elu-igwe, "tutu "ekee uwa;

2 Onye ahụ "mazuru ihe nile, n'ihì ^bihe nile na-aputa ihè n'anya m abuo;

3 Abu m otu onye ahụ nke kwuru, ma uwa aburu ihe e "kere, ma ihe nile biara site na m.

4 Abu m otu onye ahụ were-

woro "Zaijon nke Inok baa n'ime obi nke m na n'ezie, a si m, obuna ka ha ra bu ndi ^bkwere n'aham, n'ihì a bu m Kraịst, ma n'aham nke m, site n'ima mma nke "obara nke mu kwafuworo, ka m jiworo rio aririo n'iru Nna maka ha.

5 Kama lee, ndi foduru "ndi ajo-mmadu ka m dobere ^bn'udo-igwe nile nke ochichiri ruo "n'ikpe nke oke ubochi ahụ, nke ga-abia n'ogwugwu nke uwa;

6 Ma obuna otu a ka m ga-eme ka edota ajo-mmadu, ndi agaghị anuru olu m kama mesieobi ha ike, ma ahuhu, ahuhu, ahuhu, ga-abu mbibi ha;

7 Kama lee, n'ezie, n'ezie, a si m gi "na-anya m nile no n'ebe i no. Anọ m ^bn'etiti unu ma unu enweghi ike i hu m;

8 Kama ubochi ahụ na-abia oso-osọ na i "ga-ahụ m, ma mara na m nọ n'ihì akwa mgbochi nke ochichiri ka a ga-adowa, onye a ^bna-asachaghi a gaghi a "no n'ubochi a.

9 Ya mere, kee ihe-okike n'ukwu gi ma noro na njikere. Lee "ala-eze ahụ bu nke unu, ma onye-iro a gaghi emerì.

38 1a NGAN A Bu M.
b Mkpu. 1:8.
c OznQd. 45:1.
d NGAN Ndu Tutu e
Nwee Anu Aru.
e Abuoma 90:2.
2a OznQd. 88:41;
Moses 1:35.
NGAN Onye Puru
Ima Ihe nile.
b Ilu 5:21; 2 Nif. 9:20.
3a Abuoma 33:6-9.
NGAN Kee, Okike.
4a OznQd. 45:11-14;

76:66-67; 84:99-100;
Moses 7:18-21.
NAJS, Jen. 14:25-40.
NGAN Zaijon.
b OznQd. 20:25; 35:2;
45:3-5.
c NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.
5a NGAN Ajo Omume,
Omume
Na-ezighi-ezi.
b 2 Pita 2:4; Jud 1:6.
NGAN Ala-muo.

c NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.
7a OznQd. 1:1.
b OznQd. 6:32; 29:5.
8a Mkpu. 22:4-5.
NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraịst.
b NGAN Enweghi Ntupo.
c Mal. 3:2.
9a Luk 6:20.
NGAN Ala-eze
Chineke ma-obu
Ala-eze Elu-igwe.

10 N'ezie a si m unu, unu onwe-unu di "ocha, ma obughi unu nile; ma o-dighi onye ozo m nwere ezi^b mmasi;

11 N'ih na "anu aru nile emebiwo n'iru m; ma ike nile nke b'ochichiri na-emegide elu-owa nile, n'etiti umu nke mmadu, n'iru nke usuu nile nke ndi agha nke elu-igwe—

12 Nke mere idi-juu diri, ma mgbe ebighi-ebi nile no na "mgbu, ma^b ndi muo-ozu nile no na-echere nnukwu iwu ahụ ka ha "gho mkpuru nke uwa, ichi-kota^a ata nile ka "erechapu ha n'oku, ma lee, ndi-iro turungwa.

13 Ma ugbu a, a ga m egosi gi ihe omimi, ihe nke nori n'ime ulo nzuzo nile, nke ga-eweta obu na-aga, ma unu amaghi ya;

14 Kama ugbu a a gwa m unu ya, ma agoziwo unu, obughi n'ih ajoyo-omume unu, ma-obu obi ekweghi ekwe unu nile; n'ih n'ezie ufodu n'ime unu bu ndi ikpe mara n'iru m, kama a ga m eme ebere nye adighike unu.

15 Ya mere, sienu "ike site ugbu a;^b atula egwu, n'ih na ala-eze bu nke unu.

16 Ma n'ih nzoputa unu a na m enye unu iwu-nsa, n'ih a

nwo m ekpere unu nile, ma "ndi ogbenye emewo mkpesa n'iru m, ma^b ndi nwere aku ka m meworo, ma anu aru nile bu nke m, ma abughi m "onye na-ele mmadu anya n'iru.

17 Ma e mewo m ka uwa baa uba, ma lee obu "ebe mgbakwasakuwu m, ya mere, ozo a ga m eguzo n'elu ya.

18 Ma e weputara m ma choo inye aku na uba nile ndi kariri, obu ala ekwere na nkwa, ala na-eru na mmiri ara-ehi na mmanu anu, ebe n'agaghi enwe nkocha mgbe Onye-nwe ga-abia.

19 Ma a ga m enye unu ya dika ala nke nketa unu, ma unu jiri obi unu nile choo ya.

20 Ma nke a ga-abu ogbugba-ndu mu na unu, unu ga-enwe ya dika ala nke nketa unu, ma dika "ihe nketa nke umu unu ruo mgbe nile, dika ogologo oge uwa ga-adigide, ma unu ga-enwe ya ozo na mgbe ebighi-ebi, na agaghi agafe.

21 Kama, n'ezie a si m unu na-oge na-abia unu agaghi enwe onye eze, ma-obu onye ochichi, n'ih a ga m abu "eze unu ma lekotakwa unu anya.

22 Ya mere, nuru olu m ma "soro m, ma unu ga-abu^b ndi

10a NGAN Idi Ocha na Adighi-Ocha.

b Oznd. 1:30.

11a Aisa. 1:3–4; Oznd. 33:4.

b Maika 3:6; Oznd. 112:23; Moses 7:61–62.

12a Moses 7:41.

b Oznd. 86:3–7.

c NGAN Owuwe-ihe-ubi.

d Oznd. 88:94;

101:65–66.

e Mat. 13:30.

13a Oznd. 5:32–33.

15a NGAN Agbamume, Mgbamume.

b NGAN Egwu, Itu-egwu—Itu-egwu mmadu.

16a Mosa. 4:16–18.

b 1 Sam. 2:7.

c Qlndoz. 10:34;

Moro. 8:11–12;

Oznd. 1:34–35.

17a 1 Nif. 17:39;

Abr. 2:7.

20a Oznd. 45:58.

21a Zek. 14:9;

2 Nif. 10:14;

Alma 5:50.

22a Jon 10:27.

b NGAN Jisus Kraist—Ich-eze otu puku afo nke Kraist.

nwere onwe ha, ma unu a gaghi enwe iwu nile ozọ m'ogbughi iwu nkem nile mgbe m biara, n'ih i abu m 'onye nanye iwu unu, ma-obu gini ga-edebe aka m?

23 Kama, n'ezie a si m unu "kuzikotara onwe unu dika okwa oru nke ahụ m nyere unu;

24 Ma ka onye obula "chee n'uzo di elu maka nwanne ya nwoke dika onwe ya; ma na-emechi ^bezigbo-omume anya ma 'idi nsọ n'iru m.

25 Ma ozọ a si m unu, ka onye obula chee n'uzo di-elu maka nwanne ya nwoke dika onwe ya.

26 N'ih i ole nwoke n'etiti unu nwere umu nwoke iri na abuo, ma obughi onye n'ahu otu n'anya karia ibe ya, ma ha nile na-erubere ya isi, ma ya asi otu: Ka eyinye gi ezigbo uwe mwuda ma ka i noro n'ebe a; ma onye nke ozọ: Ka eyinye gi nkikara akwa nile ma ka i noro n'ebe ahụ—ma ya elekwasi ndikom ya anya ma si a bu m onye ikpe ziri ezi?

27 Lee nke a ka m nyere unu dika ilu, ma o di obuna dika mu onwe m, asi m unu, buru "otu, ma oburu na unu abughi otu unu abughi kwa nke m.

28 Ma ozọ, a si m unu na ndi-iro no n'ime ulo nzuzo nile na-achọ "ndu unu.

29 Unu na-anu maka "agha nile na mba nile di anya, ma unu na-asi na a ga-enwe nnu-kwu agha nile na mba di anya, kama unu amataghi obi nile nke ndi nwoke nke ala unu.

30 Ana m ekwuru unu ihe ndi a n'ih i ekpere unu nile; ya mere, "tinye nu ^bamamihe n'obi unu, ma-obu ajo-omume nke umu mmadu egosiputa ihe ndi a nile nye unu site n'ajo-omume ha, n'uzo nke ga-ekwu na-nti nile n'olu dara uda karia nke ga-ama uwa jijiji; ma oburu na unu noro na-njikere unu agaghi atu-egwu.

31 Ma ka unu nwe ike igbanari ike nke ndi-iro, ma buru ndi ezi-omume akpokotara nye m na-enweghi "ntupo na ndi anapughi ita uta—

32 Ya mere, n'ih i nke a e nye-wo m unu iwu-nsọ ka unu gaa na "Ohio; ma n'ebe ahụ ka m ga-enye unu ^biwu m; na n'ebe ahụ aga-enye unu 'onyinye di nsọ nke ike si n'elu;

33 Ma site n'ebe ahụ, onye obula m chorọ ga-aga n'iru n'etiti "mba nile, ma a ga-agwa ha ihe ha ga-eme; n'ih i e nwere

22c Aisa. 33:22; Maika 4:2; Oznd. 45:59.

23a Oznd. 88:77-79, 118, 122.
NGAN Kuzie, Onye Nkuzi.

24a Deut. 17:20;
1 Ndi-Ko 4:6.
b Oznd. 46:33.
NGAN Ezigbo Omume.

c NGAN Idi-nsọ.

27a Jon 17:21-23;
1 Ndi-Ko 1:10;
Ndi-Efe. 4:11-14;
3 Nif. 11:28-30;
Moses 7:18.

NGAN Idi n'Otu.
28a Oznd. 5:33; 38:13.
29a Oznd. 45:26, 63;
87:1-5; 130:12.

30a JS—Mat. 1:37.

b NGAN Amamihe.

31a 2 Pita 3:14.

32a Oznd. 37:3.

b Oznd. 42.

c Luk 24:49;
Oznd. 39:15; 95:8;
110:9-10.

33a NGAN Oru Mgbasa Ozi-oma.

m nnukwu ọrụ nke akpadoro, n'ihì Israel ga-enwe ^bnzọputa, ma a ga m edu ha ebe ọbụla m chọrọ ma onweghị ike 'ga-akwụsị aka m.

34 Ma ugbugba a, e nye m nzukọ-nsọ n'akwụkọ ebe a nile iwu-nsọ, ka ahọputa ufodu ndi nwoke n'etiti ha, ma a ga-ahọputa ha site "n'olu nke nzukọ-nsọ;

35 Ma ha ga-elekota ndi ogbenye na ndi choro enyem aka, ma leba-anya na "ikwusi mgbu ha ka ha ghara ita ahuhu; ma zipu ha ruo ebe m nyere ha n'iwu;

36 Ma nke a ga-abu ọrụ ha, i nọ n'isi ihe gbasara odinma nke ihe mnweta nke nzukọ-nsọ a.

37 Ma ha ndi nwere ala ubi nke a na-enweghi ike ire, ka ahapu ha ma-ọbu naa utu na ha otu osi masi ha.

38 Hukwa na echekwara ihe nile; ma mgbe e nyere ndi nwoke "onyinye di nsọ nke ike si n'elu ma zipu ha, ihe nile ndi a ka a ga-achikota na nlekota nke nzukọ-nsọ.

39 Ma oburu na unu achọ "aku na uba nile nke bu uche Nna inye unu, unu ga-abu ndi kachasi baa uba, n'ihì unu ga-enwe aku na uba nile mgbe ebighi-ebi; ma odi mkpa na bakụ na uba nile nke uwa bu nke m inye kama kpachapu anya maka 'mpako ka unu ghara ibu "ndi Nifai mgbe ochie.

40 Ma ọzọ, a si m unu, e nye m unu otu iwu-nsọ, ka nwoke ọbụla, ma okenye, onye nchujaja, onye nkuzi, ma kwa onye otu, gaa site n'ume ya, site na ndogbu-na ọrụ ya nke "aka ya abuo, ikwado ma mezue ihe nile nke m nyeworo n'iwu.

41 Ma kwee ka "nkwusa ozioma unu buru olu nke bidọ-aka na-nti, onye ọbụla nye onye agbata-obi ya, n'ida jurii na idi nwayo.

42 Ma si n'etiti ndi ajo-omu-me "puo. Zoputa nu onwe unu. Diri nu ocha unu ndi n'ebu ngwa-oru nke Onye-nwe. Obu-na otua. Amen.

NKEJI 39

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye James Covill, na Fayette, New York, 5 Jenuari 1831 (History of the Church, 1:143-145). James Covill, onye n'abuwo rii onye-ozizi ozi-oma nke ndi baptist ihe dika afọ iri-ano, gbara ndu ya na Onye-nwe na ya ga-erube isi n'iwu ọbụla nke Onye-nwe ga-enye ya site na Joseph Onye-amuma.

33b Aisa. 45:17;
Jer. 30:10;
OznQd. 136:22.

c Dan. 4:35.
34a NGAN Nkwekorita
Zuru Onu.

35a NGAN Odinma.
38a NGAN Onyinye Di Nso.
39a Jekob 2:17-19;
OznQd. 11:7.
b Hag. 2:8.
c NGAN Mpako.

d Moro. 8:27.
40a 1 Ndi-Ko 4:12.
41a NGAN Kwusaa.
b NGAN Doo-aka-na-
nti, Idọ-aka-na-nti.
42a Aisa. 52:11.

1–4, *Ndị-nso nile nwere ike iburu umu nke Chineke*, 5–6, *i nabata ozi-oma bu i nabata Kraist*; 7–14, *James Covill ka enyere iwu ka o mee baptism ma ruo oru na ubi vine Onye-nwe*; 15–21, *Ndi odibo Onye-nwe ga-ekwusa ozi-oma tutu Obibia nke Ugboro Abu*; 22–24, *Ndi nabatara ozi-oma ka a ga-akpo-kota n'oge na mgbe ebighi-ebi*.

NAA-NTI ma gee-nti n'olu nke ya onye ahụ nke sitere “mgbe ebighi-ebi nile ruo mgbe ebighi-ebi nile, Nnukwu ^bA bu M ahụ, ọbuna Jisus Kraist —

2 “*Ihè na ndụ nke uwa, ihè ahụ na-amụ n'ochichiri ma ochichiri ahụ aghotaghị ya*;

3 Nke ahụ biakutere ndi m “*n'etiti oge akara-aka, ma ndi m anabataghị m*;

4 Kama ka ha ra bu ndi nabatara m, ka m nyere ike i bu “*umu m ndikom; ma ọbuna otu a ka m ga-enye ka ha ra bu ndi ga-anabata m, ike i buru umu m ndikom*.

5 Ma n'ezie, n'ezie, a si m unu, onye nabatara ozi-oma m “*nabatara m, ma onye na-anabataghị ozi-oma m a-nabataghị m*.

6 Ma nke a bu “*ozi-oma m — ncheghari na baptism nke mmiri, ma mgbe ahụ ka ^bbaptism*

nke oku na Mụọ Nso ga-abia, ọbuna Onye-nkasi-obi, nke na-egosi ihe nile, ma “*kuzie kwa ihe udo nile nke ala-eze*.

7 Ma ugbu a, lee, asi m gi nwa odibo m “*James, e lewo m oru gi nile anya ma, a ma m gi*.

8 Ma n'ezie, a si m gi, obi gi ziri-ezi n'irum n'oge nke a; ma lee, e nyewo m nnukwu ngozi nile n'isi gi;

9 Otu osila di, i hụwo nnukwu iri-uju, n'ihì na i juru i nabata m otutu mgbe n'ihì mpako na nchegbu maka ihe nke “*uwa*.

10 Kama, lee, ubochi nile nke nnaputa gi abiawo, ọburu na i ga-aña-nti n'olu m, nke na-asi gi: Bilie ma “*mee baptism, ma sachapu mmehie gi nile, na-akpoku aha m, ma i ga-anabata Mụọ nke m, ma nnukwu ngozi dika nke n'imatabeghi*.

11 Ma ọburu na imee nke a, a kwadowo m gi maka oru di nnukwu karia. I ga-ekwusa ozi-oma m n'uju ya, nke m zipuworo n'oge ikpeazu ndia, ọgbugba-ndu ahụ nke Mụ zipuworo “*inweta ndi nke m ozọ, nke bu ndi ulọ nke Israel*.

12 Ma o ga-eru na ike “*ga-anọ na gi, i ga-enwe nnukwu okwu-kwe, ma mụ onwe m ga-a nonyere gi ma na-aga n'iru gi*.

39 1a Ndi-Hib 13:8;
OznQd. 20:12; 35:1;
38:1–4.

b Opu. 3:14.

NGAN Jehova.

2a NGAN Ihè, Ihè nke
Kraist.

3a OznQd. 20:26;
Moses 6:57, 62.

4a Jon 1:12.

NGAN Umu Ndikom
na Umu Ndiinyom
nke Chineke.

5a Jon 13:20.

6a NGAN Baptism, Mee
Baptism; Ozi-oma;
Chegharia,
Ncheghari.

b NGAN Amuru Ozọ,
Amuru site na

Chineke; Mụọ Nso.
c OznQd. 42:61.

7a OznQd. 40:1.

9a Mat. 13:22.

10a OznQd. 40:1–3.

NGAN Baptism, Mee
Baptism.

11a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.
12a 2 Ndi-Kọ 12:9.

13 Akporo gi ka “iruọ ọrụ na ubi vine, ma ka iwulie nzuko-nsọ m, ma ^bhiwekwa Zaiọn, ka ọ na-añuri n’elu ugwu ma ^cbaa ụba.

14 Lee, n’ezie, n’ezie, a si m gi, a kpoghi gi ka i jee na mba nile nke ọwụwa anyanwụ, kama, akporo gi ka i jee Ohio.

15 Ma ebe ọbụ na ndi nke m ga-agbakọ na Ohio, a kwadowo m “ngozi nke n’enweghi onye ma ya n’etiti umu nke mmadu, ma a ga-awusasi ya n’isi ha. Ma site n’ebe ahụ ndi mmadu ga-apu jee ^bmba nile.

16 Lee, n’ezie, n’ezie, a si m unu, na ndi mmadu no na Ohio na-akpokụ m na nnukwu okwu-kwe, na-eche na m ga-akwusi aka m n’ikpe megide mba nile, kama apughi m igonari okwu nke m.

17 Ya mere, malite ọrụ n’ike gi nile ma kpọ ndi ọrụ kwesiri ntukwasị-obi n’ime ubi vine m, ka i “bechaa ya na-nke ikpe azu a.

18 Ma ebe ọbụ na ha echegha-

riwo ma nata ozi-oma m na uju ya, ma buru ndi a sachara, a ga m akwusi aka m “n’ikpe.

19 Ya mere, ga n’iru, na-etimkpu n’oke olu na-asị: ala-eze nke elu-igwe dikwa nsọ; na-etihosanna! ngozi na-adiri aha nke Chineke nke Kachasi Elu.

20 Gaa n’iru na-eme baptism site na mmiri, na-edozi ụzọ n’iru m maka oge “obibia nke m.

21 N’ihi n’oge ahụ adiwo nso; “ubochi ma-ọbụ awa ahụ onweghi onye ^bmaara, kama ọ gariri abia.

22 Ma onye nabatara ihe ndi a nile nabatara m; ma a ga-akpokota ha nye m n’oge ma mgbe ebighi-ebi.

23 Ma ọzọ, ọ ga-eru mgbe ka ha ra bu ndi i mere baptism site na mmiri, i ga-ebikwasị ha “aka n’isi, ma ha ga-anata ^bonyinye nke Mụọ Nso, ma ga “na-elepu anya n’ihi ihe iriba-ama nke ^dobibia m, ma ha ga-ama m.

24 Lee, a na m abia ọsọ-ọsọ. Ọbuna otua. Amen.

NKEJI 40

Mkpughe e nyere Joseph Smith onye-amuma na Sidney Rigdon, na Fayette, New York, Jenuari 1831 (History of the Church, 1:145). Tutu e nwee ndeputa nke mkpughe nke a. Onye-amuma dere “dika James Covill juru okwu nke Onye-nwe, ma laghachi soro ndi ya ochie na ukpuru ha nile, Onye-nwe nyere mu na Sidney Rigdon mkpughe nke a n’eso” (History of the Church, 1:145).

13a Mat. 20:1–16.

^b Aisa. 52:8.

^c OznQd. 117:7.

15a OznQd. 38:32; 95:8; 110:8–10.

^b OznQd. 1:2;

NGAN Ọrụ Mgbasa

Ozi-oma.

17a Jekob 5:61–75;

OznQd. 24:19.

18a NGAN Jisus

Kraist—Ikpe.

20a NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

21a Mat. 24:36.

^b JS—Mat. 1:40.

23a NGAN Ibikwasị Aka

nile n’Elu.

^b NGAN Onyinye nke

Mụọ Nso.

^c Mkpu. 3:3;

OznQd. 35:15;

45:39–44.

^d 2 Pita 3:10–14.

1–3, *Ujọ nke mkpagbu na nchegbu maka ihe nke ụwa na-eme anabata-ghị ozi-oma.*

LEE, n’ezie a sị m unu, na obi nwa-odibo m “James Covill ziri-ezi n’iru m, n’ihi na o mere ọgbugba-ndụ mụ na ya na ọ ga-erube isi n’okwu m.

2 Ma ọ “nabatara okwu ahụ n’obi uto, kama otu mgbe ahụ Setan nwara ya, ma ụjọ nke ^bmkpagbu na nchegbu maka ihe nke ụwa mere ya “ijụ okwu m.

3 Ya mere, o mebiri ọgbugba-ndụ m, ọ fọdurụ m ime ya otu o si masị m. Amen.

NKEJI 41

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma nye Nzuko-nsọ, na Kirtland, Ohio, 4 Februari 1831 (History of the Church, 1:146–147). Ngalaaba Nzuko-nsọ nọ na Kirtland n’oge nke a jiri ngwa-ngwa na-eto n’onu-ogugu. Mgbe ọ na-edo okwu mmalite mkpughe nke a, Onye-amụma dere, “Ndi-otu nile . . . [ahụ] naara agba mbọ ime uche nke Chineke, ruo n’ogo nile ha matara ya, na-agbanyeghi na ufodu echiche di iche na mụọ ụgha nile egbebatawo n’etiti ha . . . [ma] Onye-nwe nyere Nzuko-nsọ nke a na-eso.”

1–3, *Ndi okenye ga-achị Nzuko-nsọ site na mụọ nke mkpughe; 4–6, Ezi ndi-na-eso ụzọ ga-anata na debekwa iwu nke Onye-nwe; 7–12, Edward Partridge ka a kpọrọ ụkọchukwu nye Nzuko-nsọ.*

NAA-NTỊ ma nūrū, O unu ndi nke m, ka Onye-nwe na Chineke unu kwuru, unu ndi ọ masiri m “igozi jiri ngozi nile kachasi nnukwu, unu ndi na-anụ olu m, na unu ndi na-anaghi anụ olu m ka m ^bga-abụ ọnụ, ndi “kwuputaworo aha m, jiri ibu-ọnụ nile kachasi arọ.

2 Naa-nti, O unu ndi okenye nke nzuko-nsọ m ndi m kpowo-ro, lee e nye m unu iwu-nsọ, na unu ga-akpokota onwe unu ọnụ “ikwekorita n’okwu m;

3 Na site n’ekpere nke okwu-kwe unu unu ga-anabata “iwu m, ka unu wee mata otu esi achị nzuko-nsọ m ma nwee ihe nile n’uzọ ziri ezi n’iru m.

4 Ma a ga m abụ onye “na-achị unu mgbe m ^bbịara; ma lee, a na m abia oso-osọ, ma unu ga-ahụ na e debere iwu m.

5 Onye ahụ nke “nabatara iwu m na ^bmee ya, onye ahụ bụ onye

40 1a Oznd. 39:7–11.

2a Mak. 4:16–19.

b Mat. 13:20–22.

NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.

c NGAN Ngonari Okwukwe.

41 1a NGAN Gọzie, Gọziri, Ngozi.

b Deut. 11:26–28;

1 Nif. 2:23.

c Oznd. 56:1–4;

112:24–26.

2a NGAN Idi n’Otu.

3a Oznd. 42.

4a Zek. 14:9;

Oznd. 45:59.

NGAN Jisus Kraist—

Ichi-eze otu puku afọ nke Kraist.

b NGAN Qibija nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

5a Mat. 7:24.

b Jemes 1:22–25;

Oznd. 42:60.

na-eso ụzọ m, ma onye na-asị na ya nabatara ya ma o megھی ya, onye ahụ abughị onye na-eso ụzọ m, ma a 'ga-achupu ya site n'etiti unu;

6 N'ihі na ọdighi mma na ihe nile bu nke umu nke ala-eze ga-abu nke e nyere ndi n'ekwesighi ekwesị, ma-ọbu nye "nki-ta, ma-ọbu na 'ola pel ga-abu ihe a tupuru n'iru ezi.

7 Ma ọzọ, ọ di mma na nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ga-enwe otu "ulo e wuru, n'ime ebe ọ ga-ebi ma 'na-atughari-asusu.

8 Ma ọzọ, ọ di mma ka nwa odibo m Sidney Rigdon biri otu ọ masiri ya, ọburura na ọ na-edebe iwu-nsọ m nile.

9 Ma ọzọ, a kpowo m nwa odi-bo m "Edward Partridge; ma

e nye m otu iwu-nsọ, na a ga-ahoputa ya site n'olu nke nzuko-nsọ, ma chie ya echichi 'bukochukwu nye nzuko-nsọ, ihapu ngwa-ahia ya nile na 'iwere oge ya nile na-arụ ọrụ nile nke nzuko-nsọ;

10 Ihụ maka ihe nile dika a ga-ahoputara ya n'ime iwu m nile n'ubochi nke m ga-enye ha.

11 Ma nke a n'ihі na obi ya di ocha n'iru m, n'ihі ọ dika "Nataniel nke mgbe ochie, onye 'aghugho na-adighi n'ime ya.

12 Okwu ndi a ka e nyere unu, ma ha enweghi ntupo n'iru m; ya mere, kpachapu nu anya otu unu si edebe ha, n'ihі na a ga-aza ajuju ha n'elu mkpuru-obi unu nile n'ubochi ikpe. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 42

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma na Kirtland, Ohio, 9 Februari 1831 (History of the Church, 1:148-154). A natara ya n'iru ndi okenye iri na abuo ma na nmezu nke nkwa nke Onye-nwe kwere mgbe gara-aga na a ga-enye "iwu" ahụ na Ohio (lee nkeji 38:32). Onye-amuma kwara mkpughe nke a dika nke "jikotara iwu nke Nzuko-nsọ" (History of the Church, 1:148).

1-10, Ndi okenye ka a kporo izisa ozi-oma, mee ndi gbanwere baptism, ma wulie Nzuko-nsọ elu; 11-12, Ahaghi ikpo ha ma chie-kwa ha echichi ma ha ga-akuzi ukpuru nile nke ozi-oma nke a huru n'ime akwukwo-nsọ nile; 13-17, Ha ga-akuzi ma buo-amuma site n'ike nke Mụo; 18-

29, Ndi-nsọ nile ka e nyere iwu egbula mmadu, e zula ori, e kwula okwu ugha, entwela ochicho nke anu aru, akwala iko, ma-ọbu kwuo ihe ojoo megide ndi-ozo; 30-39, Iwu nile na-achi nnyefechasi aria nile ka e ziputara; 40-42, Mpako na ino-na nkiti ka a katoro; 43-52, Ndi oria ka a ga-agwo

5c OznQd. 50:8-9.
NGAN Chupu n'Otu.

6a Mat. 15:26.

b Mat. 7:6.

7a OznQd. 42:71.

b NB tugharia-asusu
Bible.

OznQd. 45:60-61.

9a OznQd. 36:1.

b OznQd. 72:9-12;

107:68-75.

NGAN Uko-chukwu.

c OznQd. 51.

11a Jon 1:47.

b NGAN Aghugho.

site n'ibiakwasị onye ọrịa aka n'isi ma jiri mmanụ agoziri agozị kpee-ekpere ma site na okwukwe; 53–60, Akwukwo-nsọ nile, ga-achi Nzuko-nsọ ma a ga-ekwuputa ya nye ụwa nile; 61–69, Ogige nke Jerusalem ọhụrụ na ihe omimi nile nke ala-eze ka a ga-ekpughe; 70–73, Aria nile ndị enyefechasịrị ga-abụ ndị a ga-iji kwado ndị-ọrụ nke Nzuko-nsọ; 74–93, Iwu nile na-achi mmekọrịta nwoke na nwanynyi, ikwa iko, igbu mmadụ, izu ori, na nkwaputa nke mmehie nile ka e ziputara.

NAA-NTỊ, O unu ndị okenye nke nzuko-nsọ m, ndị gbakọtaworo ọnụ n'aha m, ọbuna Jisus Kraist, Ọkpara nke Chineke dị-ndụ, Onye-nzọputa nke ụwa; ọbụrụ na unu kwere n'aha m ma na-edebe iwu-nsọ m nile.

2 Ọzọ a sị m unu, ñaa ntị ma ñurụ ma rube-isi "n'iwu nke m ga-enye unu.

3 N'ihì na n'ezie a sị m, dika unu gbakọtaworo onwe unu ọnụ dika "iwu-nsọ ahụ m nyere unu siri dị, ma nwee nkwekọrịta ^bbanyere otu ihe nke a, ma riọwokwa Nna n'aha m, ọbuna otu a unu ga-anata.

4 Lee, n'ezie a sị m unu, e nye m unu iwu-nsọ nke mbụ nke a, na unu ga-aga n'aha m, onye ọbụla n'ime unu, ewezuga ndị

odibo m Joseph Smith, Nta, na Sidney Rigdon.

5 Ma e nye m ha otu iwu-nsọ na ha ga-apụ nwa-oge nta, ma a ga-enye ya site n'ike nke "Mụọ mgbe ha ga-aloghachi.

6 Ma unu ga-apụ site n'ike nke Mụọ m, na-ezisa ozi-oma m, "abụọ abụọ, n'aha m, na-ewelite olu unu nile dika jiri olu nke opi, na-ekwusa okwu m dika ndị mụọ-ozì nke Chineke.

7 Ma unu ga-apụ jiri mmiri na-eme baptism, na-ekwụ: Chegharia nụ, chegharia nu, n'ihì na ala-eze nke elu-igwe dị kwa nso.

8 Ma site n'ebe a unu ga-aga n'ime mpaghara nile nke ọdịda anyanwụ; ma ọbụrụ na unu ga-ahụ ha bụ ndị ga-anabata unu unu ga-ewuli Nzuko-nsọ m na mpaghara ọbụla—

9 Tutu ruo mgbe oge ahụ ga-eru mgbe a ga-ekpughe ya nye unu site n'elu, mgbe "obodo-ukwu nke Jerusalem ^bỌhụrụ ga-adị na njikere, ka unu nwee ike "gbakọta n'otu, ka unu wee burukwa "ndị m ma a ga m abụ kwa Chineke unu.

10 Ma ọzọ, a sị m unu, na nwa odibo m "Edward Partridge ga-anọ n'okwa-ọrụ nke ahụ m họtaworo ya. Ma ọ ga-eru, na ọbụrụ na ọ jehie, ^bonye ọzọ ka a ga-ahoputa n'ọnọdụ ya. Ọbuna otu a. Amen.

11 Ọzọ a sị m unu, na agaghị

42 2a OznQd. 58:23.

NGAN Iwu.

3a OznQd. 38:32.

b Mat. 18:19.

5a NGAN Mụọ Nsọ.

6a Mak. 6:7.

NGAN Ọrụ Mgbasa

Ozi-oma.

9a OznQd. 57:1–2.

b Ita 13:2–11;

OznQd. 45:66–71;

84:2–5;

Moses 7:62;

Ndep. Ok 1:10.

NGAN Jerusalem

Ọhụrụ.

c NGAN Israel—

Mkpokọta nke Israel.

d Zek. 8:8.

10a OznQd. 41:9–11; 124:19.

b OznQd. 64:40.

enye ya onye ọbụla ipụ “izisa ozi-oma, ma-ọbụ iwulite nzuko-nsọ m elu, m’ọbughị ma onye e^bchiri echichi site n’aka onye nwere ikike, ma nzuko-nsọ matara na onye ahụ nwere ikike ma na e chiziwo ya echichi site n’aka nke ndị-isi nke Nzuko-nsọ.

12 Ma ọzọ, “ndị okenye, ndị nchụ-aja na ndị-nkuzi nke nzuko-nsọ a^bga-akuzi ụkpurụ nile nke ozi-oma m, nke dī n’ime “Bible na “Akụkwọ nke Mọmọn, n’ime nke e nwere uju nke “ozi-oma.

13 Ma ha ga-edebe ọgbuğba-ndụ nile na ndepụta nile nke nzuko-nsọ ime ha, ma ndị a ga-abụ nkuzi ha nile, dika Mụọ ga-enye ha nduzi.

14 Ma Mụọ ahụ ka a ga-enye unu site “n’ekpere nke okwu-kwe; ma ọbụrụ na unu anataghị^bMụọ ahụ, unu agaghị akuzi ihe.

15 Ma ihe ndị a nile ka unu ga-edebe ma mee dika m nyeworo n’iwu gbasara nkuzi unu, ruo mgbe a ga-enye uju nke “akụkwọ-nsọ m nile.

16 Ma dika unu ga-ewelite

olu unu nile elu site n’ike nke “Onye-nkasi-obi, unu ga-ekwu ma buo amuma otu o si masi m; 17 N’ihi na, lee, Onye-nkasi-obi ahụ mazuru ihe nile, ma na-agba ama maka Nna na maka Ọkpara.

18 Ma ugbugba a, lee, a na m ekwuru nzuko-nsọ. gi “egbula mmadu; ma onye^bgburu mma-^du agaghị enwe mgbaghara n’uwa nke a, ma-ọbụ n’uwa nke na-abia.

19 Ma ọzọ, a si m, unu egbula mmadu; mana onye ahụ nke gburu mmadu “ga-anwu.

20 Unu ezula “ori; ma onye ahụ nke zuru ori na-agaghị echeghari ka a ga-achupu.

21 Unu ekwula “okwu ugha; onye nke kwuru okwu ugha ma na-agaghị echeghari ka a ga-achupu.

22 Unu “ga-ahụ nwunye unu n’anya jiri obi gi nile, ma^bgarapara n’aru ya ma enweghi onye ọzọ.

23 Ma onye ahụ nke na-ele nwanyi anya ka “agu ya wee guo ya ga-agonari okwukwe

11a NGAN Kwusaa.

b NGAN Chineke
Kporo, Kporo-oku,
Okpukpo-oku; Chie
Echichi, Echichi.

c NGAN Ikike; Okwa
Nchụ-aja.

12a NGAN Okenye.

b Mosa. 18:19-20;
OznQd. 52:9, 36.
NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi.

c NGAN Bible.

d NGAN Akụkwọ nke
Mọmọn; Akụkwọ-
nsọ nile—Afo-
uju (uru) nke akwuwọ-
nsọ nile.

e NGAN Ozi-oma.

14a OznQd. 63:64.

NGAN Ekpere.

b NGAN Mụọ Nso;
Kuzie, Onye
Nkuzi—I jiri Mụọ
na-aduzi.

15a OznQd. 42:56-58.

16a 1 Ndi-Ko 2:10-14;
OznQd. 68:2-4.
NGAN Onye
Nkasi-obi.

18a Opu. 20:13-17;

Mat. 5:21-37;
2 Nif. 9:35;
Mosa. 13:21-24;
3 Nif. 12:21-37.

b NGAN Igbu-mmadu.

19a NGAN Isi

Ntaram-ahuhu.

20a NGAN Izu-ori, Ori.

21a NGAN Ikwu Oto,
Kwu-oto;
Ghaa-ugha.

22a NGAN Ihunanya; Luq
Alulu, Olulu Di na
Nwunye.

b Jen. 2:23-24;
Ndi-Efe. 5:25, 28-33.

23a Mat. 5:28;

3 Nif. 12:28;
OznQd. 63:16.
NGAN Ochicho nke
Anu Aru.

ahụ, na ọ gaghi enwe Mụọ ahụ; ma ọbụrụ na ọ chegharighi, a ga-achụpu ya.

24 Unu akwala "iko; na onye ahụ nke kwara iko, ma echegharighi, ka a ga-achụpu.

25 Mana onye ahụ nke kwara iko ma jiri obi ya nile "chegharịa, ma hapu ya, ma kwusi ime ya ọzọ, unu ^bga-agbaghara ya.

26 Mana ọbụrụ na ọ mee ya "ọzọ, a gaghi agbaghara ya, mana a ga-achụpu ya.

27 Unu "ekwula ihe ọjọọ gbasara onye agbata-obi unu, ma ọbụ meruo ya aru ọbula.

28 Unu matara n'iwu m nile gbasara ihe ndia ka e nyere n'ime akwukwo-nsọ m nile; onye nke mere mmehie ma ghara icheghari ka a "ga-achụpu.

29 Ọbụrụ na unu "huru m n'anya, unu ^bga-ejere m ozi ma "debe iwu-nsọ m nile.

30 Ma lee, unu ga-echeta "ndi ogbenye, ma ^bnyefechasi arịa unu nile maka "nkwado ha nke ahụ i nwere inye ha, jiri ọgbugba-ndu na akwukwo-ikike iwu nke n'agaghi emebi.

31 Ma ọbụrụ ra na unu "enye ihe-onwunwe unu nye ^bndi ogbenye, unu ga-eme ya nye m; ma a ga-edota ha n'iru "ukochu-

kwu nke nzuko-nsọ m na ndi ndumodu ya, ndi okenye abuo ma-obu ndi nchu-aja di elu, dika nke ọ ga-ahoputa ma-obu nke ọ hoputaworo ma "dopu-iche maka ebun n'obi ahụ.

32 Ma ọ ga-eru, na mgbe e dotachara ha n'iru ukochukwu nke nzuko-nsọ m, na mgbe ọ natachaworo ọgbugba-ama ndi a gbasara "nyefechasi nke arịa nile nke nzuko-nsọ m, na enweghi ike iwere ha site na nzuko-nsọ, na nkwekorita nke iwu-nsọ m nile, onye ọbula ka a ga-eme ka ọ "nwee nguzi nye m, "onye-ozu n'ebe arịa nke ya di, ma-obu nke ahụ nke ọ nataworo site na nyefechasi, dika nke ga-ezuru ya onwe ya na "ezi na ulo ya.

33 Ma ọzọ, ọbụrụ na a ga-enwe arịa nile n'aka nke nzuko-nsọ, ma-obu ndi mmadu ọbula no na ya, karia nke a chorọ maka nkwardo ha mgbe e mesiri nyefechasi nke mbu a, nke bu nke "foduru a ga-enyefechasi n'aka ukochukwu a ga-edebe ya iji lekota ndi n'enweghi, site n'oge ruo n'oge, ka mmadu ọbula nwere mkpa nweta enyemaka ga-ezu ma nata dika mkpa ya siri di.

34 Ya mere, nke foduru ka a

24a NGAN Ikwa-iko.

25a NGAN Chegharia,
Ncheghari.

b Jn 8:3-11.
NGAN Gbaghara.

26a 2 Pita 2:20-22;
OznOd. 82:7.

27a NGAN Emu.

28a NGAN Chupu n'Otu.

29a Jn 14:15, 21.

b NGAN Ije-ozu.

c NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

30a Mosa. 4:16-26;

Alma 1:27.

NGAN Ogbenye.

b NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nyefechasi.

c NGAN Odjima.

31a Mosa. 2:17.

NGAN Inye Ndi

Ogbenye Onyinye,

Onyinye a na-Enye

Ogbenye.

b NGAN Ogbenye.

c NGAN Ukochukwu.

d NGAN Doo Iche.

32a OznOd. 51:4.

b OznOd. 72:3-11.

NGAN Inye Nkwasi,
Nkwasi, Nwe
Nkwasi.

c NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.

d OznOd. 51:3.

33a OznOd. 42:55; 51:13;
119:1-3.

ga-edota n'ụlọ akụ m, eji elekọta ndị ogbenye na ndị nọ na mkpa, dika a ga-ahoputa site n'aka otu kansul di elu nke nzuko-nsọ, na ụkọchukwu na kansul ya;

35 Ma n'ihì ebum n'obi nke izuta ala nile n'ihì uru ọha nke nzuko-nsọ, na iwu ụlọ nile nke ofufe, na iwulite nke "Jerusalem Ọhuru ahụ nke a ga-ekpughe ma emesia—

36 Ka ndi ọgbugba-ndu nke m wee nwee ike izuko onu n'ubochi ahụ mgbe m "ga-abia na temple m. Ma nke a ka m ga-eme maka nzoputa nke ndi m.

37 Ma o ga-eru, na onye nke mere mmehie ma n'echegharighi ka a "ga-achupu site na nzuko-nsọ, ma a gaghi-anataghachi ozọ ihe nke ahụ o nyefechasiworo maka ndi ogbenye na ndi nọ na mkpa nke nzuko-nsọ m, ma-obu n'asusu ozọ, nye m—

38 N'ihì na oburu ra na unu "eme ya nye ndi nke, kachasi nta n'ime ndia, unu mere ya nye m.

39 N'ihì na o ga-eru, na nke ahụ nke m kwuru site n'onu ndi-amuma nile ga-emezu; n'ihì na a ga m enyefechasi akụ na uba nile nke ndi na-anabata ozi-oma m n'etiti ndi Jentaifu nye ndi ogbenye nke ndi m ndi sitere n'ulo nke Israel.

40 Ma ozọ, i gaghi enwe "mpako n'ime obi gi; ka buwe gi nile buru nke di n'oke, ma ka imamma ha buru ima-mma nke oru nke aka gi abuo.

41 Ma ka e mee ihe nile n'idi ocha n'iru m.

42 I gaghi anọ "nkiti; n'ihì na onye ahụ nọ na nkiti agaghi eri achicha ma-obu yiri uwe nile nke onye-oru.

43 Ma onye obula n'ime unu di "noria, ma n'enweghi okwu-kwe ka a gwọ ya, mana kwere, ka a ga-ejiri obi-nro nile zuo, jiri ahijia nile na nri di nro, ma nke a na-abughị site n'aka nke onye-iro.

44 Ma ndi okenye nke nzuko-nsọ, abuo ma-obu karia, ka a ga-akpo, ma ha ga-ekpe ekpere maka ma biakwasi "aka abuo n'isi ha n'aha m; ma oburu na ha nwuo ha "na-anwu nye m, ma oburu na ha di-ndu ha gaadi ndu nye m.

45 Unu "ga-ebikota onu n'ihu n'anya, nke mere na unu "ga-akwa akwa maka nfunari nke ndi nwuru anwu, ma nke ka nke n'ihì ndi n'enweghi "olile anya nke mbilite n'onwu nke ebube.

46 Ma o ga-eru na ndi nwuru n'ime m agaghi edetu "onwu ire, n'ihì na o ga-adi buto nye ha;

35a NGAN Jerusalem
Ọhuru; Zaión.

36a OznQd. 36:8.

b Mal. 3:1.

37a OznQd. 41:5; 50:8–9.

NGAN Chupu n'Otu.

b NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nnyefechasi.

38a Mat. 25:34–40.

NGAN Afo-oma;
Qdimma.

40a Ilu 16:5.

NGAN Mpako.

b NGAN n'Oke.

42a OznQd. 68:30–32.

NGAN Ino Nkiti, No
Nkiti.

43a NGAN Nrija,
Onye-nrija, Qria.

44a NGAN Nlekota ndi
Nrija; Ibikwasi Aka
nile n'Elu.

b Ndi Rom 14:8;

Mkpu. 14:13;

OznQd. 63:49.

45a 1 Jon 4:16, 20–21.

b NGAN Ihunanya.

c Alma 28:11–12.

d 1 Ndi-Ko 15:19–22.

NGAN Olile-anya.

46a NGAN Onwu nke Aru.

b Mkpu. 14:13.

47 Ma ndi n'anwughị n'ime m, ahuhụ ga-adiri ha, n'ihị na onwụ ha ga-adị ilu.

48 Ma ọzọ, ọ ga-erụ na onye ahụ nke nwere "okwukwe n'ime m na a ^bga-agwọ ya, ma a ^choputaghị ya nye onwụ, a ga-agwọ ya.

49 Ya onye nwere okwukwe ihu ụzọ ga-ahụ ụzọ.

50 Ya onye nwere okwukwe inu ihe ga-anu ihe.

51 Onye ngworo nke nwere okwukwe iwuli ga-awuli

52 Ma ha ndi n'enweghi okwukwe ime ihe ndia, mana kwere n'ime m, nwere ike ahụ iburu "umu m nwoke; ma obururaa na ha emebighi iwu m nile unu ^bga-eburu adighi-ike ha nile.

53 Unu ga-eguzo n'onodu "okwa oru unu.

54 Unu agaghị ewere uwe nwanne unu nwoke; unu ga-akwu ugwo ihe ahụ unu ga-anata site n'aka nwanne unu nwoke.

55 Ma oburu na unu "nwetara kariya nke unu chorọ maka nkwo nke unu, unu ga-enye ya n'ime ^bulo-akụ m, ka e mee ihe nile dika nke ahụ m kwuworo siri di.

56 Unu ga-ariọ, ma "akwukwo-nsọ m nile ka a ga-enye dika m hoputaworo, ma ha ka a ^bga-edokwa na nchekwa;

57 Ma ọ di mkpa na unu ga-agba nkiti gbasara ha, ma n'akuzighi ha ruo mgbe unu nataworo ha n'uju.

58 Ma enye m unu iwu-nsọ na mgbe ahụ unu ga-akuzi ha nye ndi nile; n'ihị na a ga-akuzi ha nye "mba nile, ebo nile, asusu nile na mmadu nile.

59 Unu ga-ewere ihe nile nke unu nataworo, nke e nyeworo unu n'akwukwo-nsọ m nile dika iwu, ka ọ buru iwu m nke ga-achị nzuko-nsọ m;

60 Ma onye ahụ nke "mere dika ihe ndi a nile siri di ka a ga-azoputa, ma onye ahụ nke n'emeghi ha ga-enwe ^bomuma-ikpe m'oburu na ọ gaa n'iru.

61 Oburu na unu ga-ariọ, unu ga-anata "mkpughe n'elu mkpughe, ^bomuma-ihe n'elu omuma-ihe, ka unu wee mata "ihe-omimi nile na "ihe-udo nile—nke ahụ na-eweta "onu, nke ahụ na-eweta ndu ebighi-ebi.

62 Unu ga-ariọ, ma a ga-ekpu-ghe ya nye unu n'oge nke m a

48a Oznd. 46:19.
NGAN Okwukwe.

b NGAN Gwo, Ogwugwo nile.

c Ekl. 3:1-2;
Qlndoz. 17:26;
Ndi-Hib 9:27;
Oznd. 122:9.

52a NGAN Umu Ndikom
na Umu Ndiynom
nke Chineke.

b Ndi Rom 15:1.
NGAN Mee Enyi.

53a NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.

55a Oznd. 82:17-19;
119:1-3.

b Oznd. 42:34; 51:13.

56a Otu okwu e tinyere
maka ntughari asusu
nke Bible.
Oznd. 45:60-61.

b NGAN Akwukwo-nsọ
nile—Afo-okuju
(uru) nke
akwukwo-nsọ nile.

58a Oznd. 1:2.

60a Oznd. 41:5.

NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

b Moses 5:15.

NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

61a NGAN Mkpughe.

b Abr. 1:2.

NGAN Mmata-ihe;
Igba-ama,
Ogbugba-ama.

c Oznd. 63:23.

NGAN Ihe Omimi nile
nke Chineke.

d Oznd. 39:6.

e NGAN Onu.

kara aka ebe a ga-ewu "Jerusalem Ọhụrụ ahụ.

63 Ma lee, o ga-eru na a ga-ezipu ndị odibo m rute n'owuwa anyanwu na rute n'odida anyanwu, rute n'elu elu na kwa rute na ndida.

64 Ma obuna ugbo a, ka onye ahụ nke na-aga n'owuwa anyanwu kuziere ndi a ga-agbanwe ka ha gbalaga "n'odida anyanwu, ma nke a n'ih i nke ahụ na-abia n'owa, na ihe ntugwa nzuzo nile.

65 Lee, unu ga-edebe ihe ndi a nile, ma ukwu ka ugwo-oru unu ga-adi; n'ih i na e nyere unu ya imata ihe omimi nile nke ala-eze ahụ, mana enyeghi ya uwa nile imata.

66 Unu ga-edebe iwu nile nke unu natara ma kwesi ntukwas i obi.

67 Ma unu ga-anata "ogbugbandu nile nke nzuko-ns o ma emesia, dika nke ga-ezu ih iwe unu, ma n'ebe a ma n'ime Jereusalem Ọhụrụ.

68 Ya mere, onye obula n'ime unu n'enweghi "amamihe, ka o r i o n'aka m, ma a ga m enye ya n'obi oma m n'ataghi ya uta.

69 Welite nu obi unu elu ma n i r i a, n'ih i na nye unu ka "ala-eze, ma-obu n'asusu oz o, botughe uz o nile nke nzuko-

ns o ka e nyeworo. Obuna otu a, Amen.

70 Ndi "nchu-aja nile na bndi nkuzi nile ga-enwe 'ozi di i r i ha, obuna dika ndi-otu nile.

71 Na ndi okenye ma-obu ndi is i nchu-aja ndi a hoputara inye re ukochukwu aka dika ndi ndumodu n'ih e nile, ga-enwe nk wado maka ezi na ul o ha site n'aria nile ndi ah u e "nyefesiri n'aka ukochukwu, n'ih i o di nma nke ndi ogbenye, na ebun n'obi ndi oz o, dika e kwuworo ya na mbu;

72 Ma obu, ha ga-anata ugwo ziri ezi maka ozi ha nile, ma-obu n'ije-oz i ma-obu n'uz o oz o, dika e si chee kachasi nma, ma-obu nke ndi ndumodu na ukochukwu kpebiri.

73 Ma ukochukwu, kwa, ga-anata nk wado ya, ma-obu nani ugwo ziri ezi maka ije-oz i ya nile n'ime nzuko-ns o.

74 Lee, n'ezie a si m unu, na ndi obula n'ime unu, ndi chupwor o nwunye ha n'ih i "ikwa iko, ma-obu n'asusu oz o, oburu na ha ga agba-ama n'iru unu n'iwedata ala nile nke obi na nke a bu ihe mere, unu agaghi achupu ha site n'etiti unu;

75 Mana oburu na unu achoputa na ndi obula ahap uwo nwunye ha maka "ikwa iko, ma

62a OznQd. 57:1-5.

64a OznQd. 45:64.

b NGAN Ntugwa Nzuzo nile.

67a OznQd. 82:11-15.

68a Jemes 1:5.

NGAN Amamihe.

69a NGAN Ala-eze

Chineke ma-obu

Ala-eze Elu-igwe.

b Mat. 16:19;

OznQd. 65:2.

NGAN Otughe-uz o

nile nke Okwa

Nchu-aja.

70a NGAN Onye

Nchu-aja, Okwa

Nchu-aja nke Er o n.

b NGAN Onye Nkuzi,

Okwa Nchu-aja

nke Er o n.

c NGAN Okwa-oru, Onye-oru.

71a NGAN Doo Nso, Iwu nke Nnyefechasi.

74a NGAN Ikwa-iko di n'etiti ndi Na-alughi Alulu; Adighi-ocha Mmekorita.

75a NGAN Ikwa-iko.

ha onwe ha bu ndi mejoro, ma ndi nwunye ha dikwa ndu, a ^bga-achupu ha site n'ime unu.

76 Ma ozo, a si m unu, na unu ga-anọ "na-nche ma kpachara-anya, jiri nnyocha nile, ka unu ghara inabata onye obula di otu a n'etiti unu ma oburu na ha alowo nwunye;

77 Ma oburu na ha alubeghi nwunye, ha ga-echeghari site na mmehie ha nile m'obughi ya unu agaghi anabata ha.

78 Ma ozo, onye obula nke sonyere na nzuko-nso a nke Kraist, ga-echeta idebe iwu-nso nile na ogbugba-ndu nile nke nzuko-nso.

79 Ma o ga-eru, na oburu na ndi obula n'ime unu "egbuo mmadu, a ga-enyefe ha ma meso ha dika iwu nile nke ala siri di; n'ihia na chetakwa na onweghi mgbaghara; ma a ga-ekpebi ya dika iwu nile nke ala siri di.

80 Ma oburu na nwoke obula ma-obu nwanyi obula akwaaiko, nwoke ma-obu nwanyi ahụ ka aga ekpe-ikpe n'iru ndi okenye abuo nke nzuko-nso ma-obu karja, ma mkpuru-okwu obula ka a ga-ehiwe megide ya site n'onu ndi-aka-ebe abuo nke nzuko-nso, ma obughi site na nke ndi iro; mana oburu na e nwere karja ndi-aka-ebe abuo o di nma karja.

81 Mana onye ahụ ka a ga-ama ikpe site n'onu ndi-aka-ebe

abuo; ma ndi okenye ahụ ga-eweputa okwu a n'iru nzuko-nso, ma nzuko-nso ga-eweli aka ha nile megide ya bu nwoke ma-obu nwanyi, ka e wee meso ha dika iwu nke Chineke siri di.

82 Ma oburu na o ga-ekwe mee, o di mkpa na ukochukwu ga-anoro kwa ya.

83 Ma otu a ka unu ga-eme n'okwu nile nke ga-abia n'iru unu.

84 Ma oburu na nwoke ma-obu nwanyi apunari mmadu ihe, a ga-enyefe ya n'aka iwu nke ala ahụ.

85 Ma oburu na nwoke ma-obu nwanyi e "zuo ori, a ga-enyefe ya n'aka iwu nke ala ahụ.

86 Ma oburu na nwoke ma-obu nwanyi ekwuo "okwu-ugha, a ga-enyefe ya n'aka iwu nke ala ahụ.

87 Ma oburu na nwoke ma-obu nwanyi emee ihe-oro obula, a ga-enyefe ya n'aka iwu, obuna nke ahụ nke Chineke.

88 Ma oburu na "nwanne unu nwoke ma-obu nwanne-nwanyi bemejoro unu, unu ga-akporo ya, unu na ya nani; ma oburu na o kwuputa mmehie, unu ga-eme udo.

89 Ma oburu na ya bu nwoke ma-obu nwanyi ekwuputaghi mmehie, unu ga-enyefe ya na nzuko-nso, obughi nye ndi-otu nile, kama nye ndi okenye. Ma a ga-eme ya na ogbakọ, ma nke a abughi n'iru ndi uwa.

90 Ma oburu na nwanne unu

75b NGAN Chupu n'Otu.

76a NGAN Nche,
Ndi-nche.

79a NGAN Igbo-mmadu.

85a NGAN Izu-ori, Ori.

86a NGAN Ikwu Oto,

Kwu-oto;
Ghaa-ugha.

88a NGAN Nwanne
Nwoke, Umunna

Ndi-nwoke; Nwanne
Nwanyi.

b Mat. 18:15-17.

c NGAN Kwuputa,
Nkwuputa.

nwoke ma-ọbụ nwanne-nwanyị emejọọ ọtụtụ ndị mmadụ, a ga-ata ya “ahụhụ n’irụ ọtụtụ mmadụ.

91 Ma ọbụrụ na onye ọbụla emehie n’irụ ọha, a ga-abara ya mba n’irụ ọha, ka ihere wee mee ya. Ma ọbụrụ na ya bụ nwoke ma-ọbụ nwanyị ekwuputaghị mmehie, a ga-enyefe ya n’aka iwu nke Chineke.

92 Ọbụrụ na onye ọbụla emehie na nzuzo, a ga-abara ya bụ nwoke ma-ọbụ nwanyị mba na nzuzo, ka o nwe ike nwee ohere-oma ikwuputa na nzuzo nye onye ahụ nke o mehiere, na nye Chineke, ka nzuko-nsọ wee ghara ikwu okwu ọjọọ banyere ya.

93 Ma otu a ka unu ga-esi na edu n’ihe nile.

NKEJI 43

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, na Februari 1831 (History of the Church, 1:154–156). N’oge nke a ufọdu ndị-otu nke Nzuko-nsọ nwere nsogbu site n’aka ndị mmadụ ndị na-adọ ibụ ndị mkpughe. Onye-amụma juru Onye-nwe ma nata okwu nke a ekwuru nye ndị okenye nke Nzuko-nsọ. Akụkụ nke mbụ na-ekwu maka ọchịchị Nzuko-nsọ, akụkụ nke ikpe-azụ bụ idọ-aka-na-ntị nke ndị okenye nye mba nile nke ụwa.

1–7, *Mkpughe nile na iwu-nsọ nile na-abia nanị site n’aka onye a hoputara; 8–14, Ndị-nsọ nile ka e doro-nsọ site n’ime ihe nile n’idị-nsọ n’irụ Onye-nwe; 15–22, Ndị okenye ka e zipurụ itimkpu nchegharị ma jikere ndị mmadụ maka nnukwu ụbọchị nke Onye-nwe; 23–28, Onye-nwe na-akpọ ndị mmadụ site n’olu nke ya ma site n’ihe ike nile nke okike; 29–35, Oge Jisus ga-abia n’ụwa chĩa puku afo na ike-agbụ nke Setan ga-abia.*

O ÑAAN-TỊ, unu ndị okenye nke Nzuko-nsọ m. Ma gee nụ ntị n’okwu nile nke m kwuru nye unu.

2 N’ihi na lee, n’ezie, n’ezie, a

sị m unu, na unu anataworịi otu iwu-nsọ ka ọ bụrụ “iwu nye nzuko-nsọ m, site n’aka ya onye nke m hoputaworo nye unu ka ọ nata ‘iwu-nsọ nile na mkpughe nile sitere n’aka m.

3 Ma nke a ka unu ga-ama n’ezie—na odighị onye ọzọ a hoputara nye unu inata iwu-nsọ nile na mkpughe nile rue mgbe a ga-ewere ya, ma ọbụrụ na ọ “noro n’ime m.

4 Mana n’ezie, n’ezie, a sị m unu na “onweghị onye ọzọ a ga-ahoputa nye onyinye nke a ewezuga na ọ bụ site na ya; n’ihi na ọ bụrụ na a napụ ya, ọ gaghị enwe ike m’ọbughị ihoputa onye ọzọ n’onodu ya.

5 Ma nke a ga-abụ iwu nye

90a NGAN Taa-Ahụhụ,
Na-ata Ahụhụ.
43 2a OznQd. 42.

b NGAN Iwu-nsọ nile
nke Chineke;
Mkpughe.

3a Jón 15:4.
4a OznQd. 28:2–3.

unu, na unu agaghị anata nku-
zi nile nke onye ọbụla ga-abia
n'iru unu dika mkpughe nile
ma-ọbụ iwu nsọ nile;

6 Ma nke a ka m na-enye unu
ka unu ghara ibu ndi e "duhie-
re, ka unu wee mata na ha abụ-
ghị site na m.

7 N'ihia n'ezie a si m unu,
na onye ọbụla e "chiri echichi
site na m ga-abata site ^bn'onu
uzo ama ma e chie ya echichi
dika m gwaworo unu na mbu,
ka unu kuzie mkpughe nile
ndi ahụ unu nataworo ma ga-
anata site na ya, onye nke m
hoputaworo.

8 Ma ugbua, lee, e nye m unu
iwu-nsọ, na mgbe unu ga-agba-
kọta onu, unu "ga-akuzi na
wulie onwe unu, ka unu wee
mata ihe unu ga-eme ma duzie
nzuko-nsọ m, ihe unu ga-eme
n'elu isi okwu ihe nile nke iwu
m na iwu-nsọ m nile, nke m
nyeworo.

9 Ma otu a, unu ga-abu ndi
akuziiri n'iwu nke nzuko-nsọ
m, ma buru ndi "edoro-nsọ site
na nke ahụ unu nataworo, ma
unu ga-ejikọ onwe unu onu
ime ihe n'idi nsọ nile n'iru m—

10 Na ọburu na unu e mee
nke a, a "ga-atukwasị ebube
n'ala-eze nke unu nataworo.

Ọburu na unu emeghi nke a,
a ^bga-ewere ya, ọbuna nke ahụ
unu nataworo.

11 Sachapu nu "ajoo-omume
nke di n'etiti unu; doo nu onwe
unu nsọ n'iru m;

12 Ma ọburu na unu achoo
ebube nile nke ala-eze, hoputa
nu nwa odibo m Joseph Smith,
Nta, ma "kwado ya n'iru m site
n'ekpere nke okwukwe.

13 Ma ozo, a si m unu, na ọbu-
ru na unu achoo "ihe omimi
nile nke ala-eze, dotara nu ya
nri na uwe, na ihe ọbụla o cho-
ro iji mezuo oru nke m nyewo-
ro ya n'iwu;

14 Ma ọburu na unu emeghi
ya o ga-anogide nye ha ndi na-
batara ya, ka m wee kwado nye
onwe m ndi "n'enweghi ntupo
n'iru m.

15 Ozo a si m, naa nti unu ndi
okenye nke nzuko-nsọ m, ndi
m hoputaworo: Ezipughi unu
ka a kuziere unu ihe, kama ka
unu "kuziere umu nke mmadu
ihe nile nke m tinyeworo unu
n'aka site n'ike nke ^bMuo m.

16 Ma a "ga-akuziri unu site
n'elu. ^bSachaa nu onwe unu ma
a ga-eji ike "nye unu onyinye
di nsọ, ka unu wee nye ọbuna
dika m kwuworo.

17 Naa-nu nti, n'ihia na, lee,

6a OznQd. 46:7.

NGAN Duhie,
Nduhie, Nghogbu.

7a NGAN Chie Echichi,
Echichi.

b Mat. 7:13-14;

2 Nif. 9:41; 31:9, 17-18;

3 Nif. 14:13-14;

OznQd. 22:1-4.

8a OznQd. 88:77.

9a NGAN Ido-nsọ.

10a Alma 12:10.

b Mak. 4:25.

11a NGAN Mmehie.

12a NGAN Ikwo ndi
Ndu nile nke Nzuko.

13a NGAN Ihe Omimi
nile nke Chineke.

14a NGAN Enweghi
Ntupo.

15a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

b NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi—I jiri Muo
na-akuzi.

16a NGAN Kwalite Muo,
Nkwalite nke Muo.

b NGAN Ido-nsọ.

c Luk 24:49;

OznQd. 38:32;
95:8-9; 110:8-10.

“nnukwu ụbọchị nke Onye-nwe dika nso.

18 N’ihi na ụbọchị ahụ na-abia mgbe Onye-nwe ga-ekwu “n’olu ya site n’elu-igwe; elu-igwe nile ^bga-eme mkpọtụ ma ụwa ^cga-ama jijiji, ma ^dopi nke Chineke ga-ada ogologo oge ma dasi-kwa ike, ma ga-asị mba ndi nọ na-ura: Unu ndi-nso nile “bilie ma diri ndu; unu ndi mmehie ^fnoro nọ na-a ^grahu-ura ruo mgbe m ga-abia ozo.

19 Ya mere kee ihe-okike n’ukwu gi nile, ka a ghara ichota gi n’etiti ndi ajo-mmadu.

20 Welite olu unu nile elu ma egbochila. Kpokuo mba nile ka ha chegharia, ma okenye ma nwata, ma ohu ma ndi nwere onwe ha, na-asị: Jikere nọ onwe unu maka nnukwu ụbọchị ahụ nke Onye-nwe;

21 N’ihi oburu na mu, onye bu nwoke, na-ewelite olu m ma na-akpo unu ka unu chegharia ma unu na-akpo m asi, gini ka unu ga-asị mgbe ụbọchị ahụ ga-abia mgbe “egbe elu-igwe nile ga-ekwu olu ha nile site na nsotu nile nke ụwa, na-ekwu nye nti nile nke ndi di ndu, na-asị—Chegharia, ma jikere maka nnukwu ụbọchị ahụ nke Onye-nwe?

22 E, ma ozo, mgbe amuma

elu nile na-adọ akara ya site n’owuwa anyanwu ruo n’odida anyanwu, ma ga-ekwu olu ha nile nye ndi nile di ndu, ma mee nti nile obula ga-anu ya zuo wuruwuru, na-ekwu okwu nile ndi a—Chegharia nọ, n’ihi na nnukwu ụbọchị nke Onye-nwe na-abia?

23 Ma ozo, Onye-nwe ga-ekwu olu ya site n’elu-igwe, na-asị: Naa nọ nti, O unu mba nile nke ụwa, ma nuru okwu nile nke Chineke onye kere unu.

24 O, unu mba nile nke ụwa, ugboro ole ka m kwesiri ikpo-kota unu onu dika “nnukwu-okuko na-esi achiko umu-ya n’okpuru nku ya abuo, mana unu bachoghi!

25 Ugboro ole ka m “kpoworo unu site n’onu nke ^bndi odibo m, ma site na “nkwusa-ozu oma nke ndi muo-ozu, ma site n’olu nke m, ma site n’olu nke egbe elu-igwe nile, na site n’olu amuma-elu nile, na site n’olu nke oke-ikuku mmiri nile na site n’olu nke ala-oma jijiji nile, na nnukwu uzu mmiri na-enwe aku mmiri igwe nile, na site n’olu “unwu nile na ajo-oru nile n’udi obula, na site na nnukwu uda nke opi, na site n’olu nke ikpe, na site n’olu nke “ebere n’ogologo ụbọchị nile, na

17a Mal. 4:5;
OznQd. 2:1; 34:6–9.

b OznQd. 29:8.
NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraist.

18a Joel 2:11;
OznQd. 133:50.

b Joel 2:10; 3:16;
OznQd. 45:48.

c OznQd. 88:87.

d OznQd. 29:13; 45:45.

e NGAN Mbilite n’Onwu.

f OznQd. 76:85;
88:100–101.

g Mm 9:13–14.

21a 2 Nif. 27:2;
OznQd. 88:90.

24a Mat. 23:37;
3 Nif. 10:4–6.

b NGAN Nupu-isi.

25a Hil. 12:2–4.

b Mat. 23:34.

NGAN Onye-amuma.

c OznQd. 7:6; 130:4–5.

d Jer. 24:10; Emos 4:6;

OznQd. 87:6;

JS—Mat. 1:29.

e NGAN Ebere,
Obi-ebere.

site n'olu nke ebube na nsopu-
ru na aku na uba nile nke ndu
ebighi-ebi, ma gaara azoputa
unu n'ime nzoputa 'mgbe nile
na-adigide, ma unu achoghi!

26 Lee, ubochi ahụ abiawo
mgbe iko nke onuma nke iwe
oku m juru.

27 Lee, n'ezie a si m unu, na
ndi a bu okwu nile nke Onye-
nwe Chineke unu.

28 Ya mere, ruo nu oru, "ruo
nu n'ubi vine m maka oge nke
ikpeazu —maka oge nke ikpe-
azu kpokuo ndi nile bi n'owa.

29 N'ihia na n'oge nke m ka m
"ga-abia n'elu uwa n'ikpe, ma
ndi nke m ka a ga-agbaputa ma
ga-esoro m chia n'owa.

30 N'ihia na "Otu puku afọ ahụ
Jisus ga-abia n'owa chia, nke m
kwuworo site n'onu umu odibo
m, ga-abia:

31 N'ihia na "Setan ka a 'ga-eke

agbu, ma mgbe a topuru ya
ozo, o ga-achi nani 'nwa-oge
nta, mgbe ahụ ka "ogwugu nke
uwa ga-abia.

32 Ma onye obula nke biri
"n'ezie-omume 'ga-agbanwe
n'otu ntabi-anya, ma uwa nile
ga-agafe otu ahụ dika site n'oku.

33 Ma ndi ajoo-mmadu ga-
agapu baa n'ime "oku na-ana-
ghi ekwe mmenyu, ma nsotu
ha onweghi onye ma ya n'owa,
ma-obu ga-amata ya mgbe obu-
la, ruo mgbe ha ga-abia n'iru
m 'n'ikpe.

34 Naa nu nti n'okwu ndia.
Lee, abu m Jisus Kraist, "Onye-
nzoputa nke uwa. 'Chekwaa ihe
ndia nile n'obi unu nile, ma
kwe ka 'idi mkpa nile nke
mgbe ebighi-ebi "noro 'n'uche
unu nile.

35 Nwee "anya udo. Debe iwu-
nsọ m nile. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 44

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma na Sidney Rigdon, na Kirtland, Ohio, n'oge ikpe-azu nke Februari 1831 (History of the Church, 1:157). N'irube-isi n'ihe a choro n'ebe a e gosiri, Nzuko-nsọ hoputara ogbakọ a ga-enwe n'ime onwa Jun na-abia.

1–3, Ndi okenye ga-ezuko n'ogba-
ko; 4–6, Ha ga-ahazi dika iwu

nile nke ala siri di ma lekota ndi
ogbenye.

25f NGAN Ndu Ebigh-ebi;
Anaghi Anwu
Anwu, Anwughi
Anwu; Nzoputa.

28a Jekob 5:71;
OznQd. 33:3.
NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.

29a NGAN Obibia nke
Ugboro Abu nke
Jisus Kraist.

30a NGAN Oge Jisus
Ga-abia n'Uwa Chia

Otu Puku Afọ.
31a 1 Nif. 22:26.

NGAN Ekwensu.
b OznQd. 45:55;
84:100; 88:110.

c Mkpu. 20:3;
Jekob 5:77;
OznQd. 29:22.

d NGAN Uwa—
Ogwugwu nke Uwa.
32a NGAN Ezi-omume,

Ime Ezi-omume.
b 1 Ndi-Ko 15:51–52;

OznQd. 63:51; 101:31.
NGAN Mbilitte n'Qnwu.

33a Mat. 3:12.

b NGAN Jisus
Kraist—Ikpe.

34a NGAN Onye-nzoputa.
b JS—Mat. 1:37.
c OznQd. 84:61;
100:7–8.

d NGAN Ntughari Uche.
e NGAN Uche.

35a Ndi Rom 12:3;
OznQd. 18:21.

LEE, otu a ka Onye-nwe Lkwuru nye unu umu odibo m, o di mkpa n'ime m ka a kpokota ndi okenye nke nzuko-nso m onu n'otu ebe, site n'owuwa anyanwu ma site n'odida anyanwu, ma site n'elu elu ma site na ndida, site n'akwukwo-ozima-obi uzo ozo.

2 Ma o ga-eru, na oburu raa na ha ekwesị ntukwasị obi, ma gosi okwukwe n'ime m, a ga m awusa "Mu o m n'elu ha n'ubochi ha ga-akpokota onwe ha onu.

3 Ma o ga-eru na ha ga-apu gaa mpaghara nile gbara gburu-gburu, ma "kwusaa-ozima-nche-ghari nye ndi mmadu.

4 Ma otutu ga-abu ndi "agbanwere, nke ga-eme na unu ga-enweta ike nke ihazi onwe unu ^bdika iwu nile nke mmadu siri di.

5 Ka "ndi-iro unu nile ghara inwe ike n'ebe unu no; ka e wee nwee ike ichekwa unu n'ihe nile; ka unu wee nwee ike idebe iwu m nile; ka e wee nwee ike ghubie ihe njikota nile nke ndi-iro na-achọ iji bibie ndi nke m.

6 Lee, a si m unu, na unu aghaghi ije "nleta n'ebe ndi ogbenye na ndi no na mkpa no ma leba-anya n'igbo mkpa ha, ka e lekota ha ruo mgbe a ga-eme ihe nile dika iwu m nke unu nataworo siri di. Amen.

NKEJI 45

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye Nzuko-nso, na Kirtland, Ohio, 7 Maach 1831 (History of the Church, 1:158-163). Dika okwu mmalite ya nye ndekota nke mkpughe nke a, Onye-amuma dere na "n'oge ugbo a na ndu nke Nzuko-nso . . . otutu mkpesa ugha . . . na akuko nzuzu, ka e biputara . . . ma gbasasia, . . . iji gbochie ndi mmadu site n'ibia inyocha oru ahụ, ma-obi inabata okwukwe a. . . . Mana n'onu nke Ndi-nso nile, . . . a natara m nke a na-eso" (History of the Church, 1:158).

1-5, Kraist bu onye-nkwuchita-onu anyi n'ebe Nna no; 6-10, Ozioma bu onye-ozima iji mezie uzo tutu Onye-nwe; 11-15, Inok na umunne ya ka Onye-nwe nabatara nye onwe ya; 16-23, Kraist kpughere ihe iriba-ama nile nke obibia ya dika e nyere ya n'Ugwu nke Olive; 24-38, Ozioma ka a ga-ewetagha-chi, oge nile nke ndi Jentailu

ga-emezu, ma oria itogboro n'efu ga-ezu ala nile; 39-47, Ihe iriba-ama nile, ihe ebube nile na Mbilita n'onwu ga-ebute uzo nke Obibia nke Ugboro Abu; 48-53, Kraist ga-eguzoro n'Ugwu nke Olive, ma ndi Juu ga-ahu apa nile nke di n'aka ya ma n'ukwu ya; 54-59, Onye-nwe ga-achi n'oge Otu puku afo ahụ; 60-62, Onye-amuma ka e

44 2a Qlndoz. 2:17.

3a NGAN Kwusaa.

4a NGAN Mgbawwe,

Onye Agbanwere.

b Oznd. 98:5-7.

5a 2 Nif. 4:33.

6a Jemes 1:27.

NGAN Omiko;

Qdimma.

nyere ntuzi-aka imalite ntughari asusu nke Testament Ohuru, nke a ga-esi na ya mata ozi ndi di mkpa; 63-75, Ndi-nso ka e nyere iwu ka ha gbakoo ma wuo Jerusalem Ohuru, ebe ndi mmadu nile sitere na mba nile ga-abia.

NAA-NTI, O unu ndi nke "nzuko-nso m, ndi e nyeworo ^aala-eze; naa nu nti ma nuru nke onye ahụ toro nto-ala nke uwa, onye ^cmere elu-igwe nile na usuu nile nke ihe di na ya, na onye esitere n'aka ya mee ihe nile di ndu, ma na-ejeghari ma na-adi.

2 Ma ozọ a si m, naa nti n'olu m, ka ^aonwu ghara ibiakwute gi; ^bn'oge awa mgbe i n'echeghi na okochi ga-agafe, ma ^cowuwe ihe ubi agwusia, ma mkpuruobi unu nile enwetaghị nzoputa.

3 Gee nti nye ya onye bu ^aonye-nkwuchita onu n'ebe Nna no, onye na-ariotara unu n'iru ya—

4 Na-asị: Nna, lee ^aahuhu nile na onwu nke onye ahụ n'enweghi ^bmmehie o mere, onye i nwere ezi mmasi n'ime ya; lee obara nke Okpara gi nke a kwa-

furu, obara nke ya onye ahụ i nyeworo ka e nye gi ^cebube;

5 Ya mere, Nna, gbaghara umunne m ndi a ndi ^akwere n'aha m, ka ha wee biakwute m ma nweta ^bndu mgbe nile na-adigide.

6 Naa nti, O unu ndi nke nzuko-nso m, na unu ndi okenye gekota nti, ma nuru olu m ugbua a na-akpo ya ^ataa, ma ghara imesi-obi unu nile ike;

7 N'ihi na, n'ezie a si m unu na a bu m ^aAlfa na Omega, mmalite ahụ na ogwugwu, ihè ahụ na ndu nke uwa—^bihè na-amuke n'ochichiri ma ochichiri ahụ ejideghikwa ya:

8 A biakwutere m ndi nke m, ma ndi nke m anabataghị m; mana ka ha ra bu ndi nabatara m ka m nyere ^aike iru otutu ^boru-ebube, na ibia buru ^cumu nwoke nke Chineke; ma obuna nye ha ndi nke ^dkweere n'aha m ka m nyere ike inata ^endu ebi-ghi-ebi.

9 Ma obuna otu a, e zipuwo m ^aogbugba-ndu ^bmgbe nile na-adigide m n'ime uwa ka o buru ihè nye uwa, na ka o buru ^cihe nlere-anya nye ndi nke m, na

45 1a NGAN Nzuko nke Jisus Kraist.
b OznQd. 50:35.
c Jer. 14:22; 3 Nif. 9:15; OznQd. 14:9.
NGAN Kee, Okike.
2a Alma 34:33-35.
b Mat. 24:44.
c Jer. 8:20; OznQd. 56:16.
NGAN Owuwe-ihe-ubi.
3a OznQd. 62:1.
NGAN Onye Nkwuchita Onu.

4a OznQd. 19:18-19.
NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.
b Ndi-Hib 4:15.
c Jon 12:28.
5a OznQd. 20:25; 35:2; 38:4.
b Jon 3:16.
6a Ndi-Hib 3:13; OznQd. 64:23-25.
7a Mkpu. 1:8; 21:6; OznQd. 19:1.
b Jon 1:5.
8a Mat. 10:1.

NGAN Ike.
b NGAN Oru Ebube.
c NGAN Umu Ndikom na Umu Ndiinyom nke Chineke.
d NGAN Kwere, Nkwenye; Okwukwe.
e OznQd. 14:7.
9a NGAN Ogbugba-ndu Ohuru na Mgbe nile Na-adigide.
b Jer. 31:31-34; Mom 5:20.
c 2 Nif. 29:2.

maka ^dndị Jentailū ì chọ ya, na ka ọ bụrū ^oonye-ozì n'iru m, ìjì mezìe ụzọ n'iru m.

10 Ya mere, bịa nū na ya, ma mụ na ya onye ahụ nke na-abia anyị ga-atughari uche dika mụ na ndi mmadu n'ubochi nile mgbe ochie, ma a ga m egosi unu echiche m nke ^ssiri ike.

11 Ya mere, ñakota nū ntị ma ka m gosi unu ọbuna amamihe nke m—amamihe nke onye ahụ unu si na ọ bụ Chineke nke ^IInok, na umunne ya,

12 Ndi e ^kkewapuru site n'ụwa ma a nabatara m ha nye onwe m—^bobodo-okwu nke m dokwara ruo mgbe ubochi nke ezimume ga-abia—ubochi nke ndi mmadu di nsọ nile chorọ, ma ha achotaghi ya n'ihì ajọomume na ihe arụ nile;

13 Ma kwuputa na ha bu ^ondi ọbia na ndi njem ebe di nsọ n'elu ụwa;

14 Mana nwetara ⁿnkwa na ha ga-achọ ya ma hụ ya n'anụ arụ ha;

15 Ya mere, ñaa ntị ma mụ na gi ga-atughari uche, ma a ga m ekwuru gi okwu ma buo amuma, dika m buri nye ndi mmadu n'ubochi nile mgbe ochie.

16 Ma a ga m egosi ya ebe ọ ga-ekwe nghota dika m ^ggosiri ya ndi na-eso ụzọ m dika m gu-

zoro n'iru ha n'anụ arụ, ma kwuo okwu nye ha, na-asị: Dika unu juworo m gbasara ^bihe iriba ama nile nke ọbibia m, n'ubochi ahụ mgbe m ga-abia n'ebube m n'ime-igwe ojii nile nke elu-igwe, imezu nkwa nile nke m meworo nye ndi nna unu nile,

17 N'ihì na unu leworo ogologo oge nke ^aanoghi nke ^bmuo unu nile n'ime arụ unu dika ibi oru, a ga m egosi unu otu ubochi nke mgbaputa ga-esi bia, na kwa ^mmwetaghachi nke Israel a ^ggbasasiri.

18 Ma ugbu a unu na-ele temple nke a nke nọ na Jerusalem, nke unu na-akpo ụlọ nke Chineke, ma ndi-iro unu na-asị na ụlọ a agaghi ada ma-oli.

19 Mana, n'ezie a si m unu, na itogboro n'efu ga-abiakwasi ogbo nke a dika onye ori n'abalì, ma ndi a ka a ga-ebibi ma gbasasia n'etiti mba nile.

20 Ma temple nke a unu na-ahụ ugbu a ka a ga-akutu n'ala nke ga-eme na onweghi okwute ga-anọ n'elu ibe ya.

21 Ma ọ ga-eru, na ogbo nke a nke ndi Juu agaghi agafe ruo mgbe itogbo n'efu nile nke m kwuworo nye unu gbasara ha ga-emezu.

22 Unu na-asị na unu matara na ^oogwugwu nke ụwa na-abia;

9d Aisa. 42:6;

2 Nif. 10:9–18.

e Mal. 3:1.

10a Aisa. 41:21;

OznQd. 50:10–12.

11a Moses 7:69.

12a Nais, Jen. 14:30–34;

OznQd. 38:4;

Moses 7:21.

b Moses 7:62–64.

NGAN Zaiqn.

13a Ndi-Hib 11:13;

1 Pita 2:11.

14a Ndi-Hib 11:8–13;

Moses 7:63.

16a Mat. 24; Luk 21:7–36;

JS—Mat. 1.

b NGAN Ọbibia nke

Ugboro Abuo nke

Jesus Kraist.

17a OznQd. 138:50.

b NGAN Muo.

c NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

d 1 Nif. 10:12–14.

NGAN Israel—

Mkposasi nke Israel.

22a NGAN Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

unu na-asikwa na unu matara na elu-igwe nile na uwa ga-agabiga;

23 Ma na nke a, unu kwuru n'ezie, n'ih na otu a ka o di; mana ihe ndia nke m kwuru nye unu agaghị agafe ruo mgbe ha nile ga-emezu.

24 Ma nke a ka m gwaworo unu gbasara Jerusalem; na mgbe ubochi ahụ ga-abia, ka ndi foduru "ga-agbasasi n'etiti mba nile;

25 Mana ha ka a "ga-ekpokota ozọ; mana ha ga-anogide ruo mgbe oge nile nke "ndi Jentailu ga-emezu.

26 Ma n'ubochi "ahụ ka a ga-anu maka "agha nile na asiri nile nke agha, ma uwa nile ga-eputa n'ogba-aghara, ma obi nile nke ndi mmadu "ga-akwusi ha n'egwu, ma ha ga-asị na Kraist "na-anọ odo di-any a n'obibia ya ruo n'ogwugwu nke uwa.

27 Ma ihu n'anya nke ndi mmadu ga-aju kwa oyi, ma ajoo-omume ga-eputakwa.

28 Na mgbe oge nke "ndi Jentailu ga-abiaru, "ihe ga-eziputa n'etiti ha bu ndi no n'ochichiri, ma o ga-abu uju nke ozi-oma m;

29 Mana ha anaghị "anabata ya; n'ih na ha ahughi ihè ahụ, ma ha na-atugharipu "obi ha nile site n'ebe m no n'ih "ozizi nile nke ndi mmadu.

30 Ma n'ime ogbo ahụ ka oge nile nke ndi Jentailu ga-emezu.

31 Ma a ga-enwe ndi mmadu ga-eguzoro n'ogbo ahụ, ndi n'agaghị agafe ruo mgbe ha ga-ah "mkpagbu kariri-akari; n'ih oria-itogboro n'efu ga-ezu ala nile.

32 Mana ndi na-eso uzọ m nile "ga-eguzoro n'ebe nsọ nile, ma agaghị akwaghari ha; mana n'etiti ndi ajoo-mmadu, ndi mmadu ga-ewelite olu ha elu ma "buo Chineke onu ma nwuo.

33 Ma a ga-enwe kwa "ala oma-jijiji n'ebe nile di iche-iche, ma nnukwu itogboro n'efu nile; mana ndi mmadu ga-emesi obi ha ike megide m, ma ha ga-ewelite "mma agha, otu onye megide ibe ya, ma ha ga-egbu otu onye na ibe ya.

34 Ma ugbu a, mgbe mu Onyenwe kwuworo okwu ndi a nye ndi na-eso uzọ m, ha nwere nsogbu.

35 Ma a siri m ha: Unu enwela "nsogbu, n'ih na, mgbe ihe ndia nile ga-eru, unu ga-amata na nkwa nile nke ekweworo nye unu ga-emezu.

36 Na mgbe ihè ahụ ga-ebido igosiputa, o ga-adị ha ka akukolu nke m ga-egosi unu —

37 Unu lee anya ma lee "osisi fig nile, ma unu ji anya unu na-

24a 2 Nif. 25:15.

25a Neh. 1:9;

Aisa. 11:12-14;

1 Nif. 22:10-12;

2 Nif. 21:12-14.

b Luk 21:24.

26a NGAN Ubochi Ndi Ikpe-azu.

b OznQd. 87;

JS—Mat. 1:23.

c Luk 21:26.

d 2 Pita 3:3-10.

28a 1 Nif. 15:13.

b NGAN Ihè, Ihè nke Kraist; Mweghachi nke Ozi-oma.

29a Jon 1:5.

b Mat. 15:8-9.

c OznQd. 3:6-8; 46:7;

A—JS 1:19.

31a OznQd. 5:19-20; 97:22-25.

32a OznQd. 101:21-22, 64.

b Mkpu. 16:11, 21.

33a OznQd. 43:18; 88:87-90.

b OznQd. 63:33.

35a Mat. 24:6.

37a Mak. 13:28;

Luk 21:29-31.

ahụ ha, ma unu na-asị na mgbe ha bidoro iputa, ma akwukwo ndụ ya nile ka dị nro, na mbido okochi dị nso ugbu a n'aka;

38 Ọbuna otu a ka ọ ga-adị n'ụbọchị ahụ mgbe ha ga-ahụ ihe ndị a nile, mgbe ahụ ka ha ga-amata na awa ahụ dịkwa nso.

39 Ma ọ ga-eru na onye "na-atụ m ụjọ ma ga 'na-elepu anya maka nnukwu 'ubochi nke Onye-nwe ga-abia, ọbuna maka "ihe iriba-ama nile nke obibia ahụ nke "Okpara nke Mmadu.

40 Ma ha ga-ahụ ihe iriba-ama nile na ihe iju-anya nile, n'ihina ha ka a ga-eziputa n'elu-igwe nile n'elu, ma n'ime uwa n'okpuru.

41 Ma ha ga-ahụ ọbara, na "okụ, na uzu nke anwuru okụ.

42 Ma tutu ubochi nke Onye-nwe abia, anyanwu ga-agba "ochichiri, ma onwa ga-agbanwe gho ọbara, ma kpakpando nile ga-ada site n'elu-igwe.

43 Ma ndi foduru ka a ga-ekpokota n'ebe a;

44 Ma mgbe ahụ ha ga-achọ m, ma, lee, a ga m abia; ma ha ga-ahụ m n'igwe-ọjii nile nke elu-igwe, na-e yikwasị ike na nnukwu "ebube; na ndi mụọ-ozini nile di nsọ; ma onye na-anaghi 'ele-anya m ka a ga-ebepu.

45 Mana tutu ogwe-aka nke Onye-nwe ga-ada, mụọ-ozini ga-afu "opi ya, ma ndi nsọ nile ndi daworo n'ura "ga-aputa izute m n'igwe-ọjii.

46 Ya mere, ọburu na unu rahworo ura unu "n'udo, ngozi ga-adiri unu; n'ihina dika unu na-ahụ m ugbu a ma mata na a bu m, ọbuna otu a ka unu "ga-abikwute m ma mkpuru-obi unu "ga-adị ndu, ma mgbaputa unu ga-ezu oke; ma ndi-nsọ nile ga-aputa site n'akuku ano nile nke uwa.

47 Mgbe ahụ ka "ogwe-aka nke Onye-nwe ga-ada n'elu mba nile.

48 Ma mgbe ahụ ka Onye-nwe ga-esetipu ukwu ya n'elu "ugwu a, ma ọ ga-ekewa abuo, ma uwa "ga-ama jijiji, ma maa ririri n'iru ma n'azu, ma elu-igwe nile "ga-emekwa mkpotu.

49 Ma Onye-nwe ga-ekwu okwu n'olu ya, ma nsotu nile nke uwa ga-anu ya, ma mba nile nke uwa "ga-eru-uju, ma ha ndi chiworo-ochi ga-ahụ nzuzu ha.

50 Ma odachi ga-abiakwasi onye na-akwa emu, ma onye n'eleda anya ka a ga-erepia; ma ha ndi na-ele anya maka ajoomume ka a ga-egbutu ma tuba n'ime oku.

39a OznQd. 10:55–56.
NGAN Egwu, Itu-
egwu—Tuọ Chineke
egwu; Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.
b 2 Pita 3:10–13;
OznQd. 35:15–16;
Moses 7:62.
c NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraist.
d NGAN Ihe Iriba-ama

nile nke Oge nile.
e NGAN Okpara nke
Mmadu.
41a OznQd. 29:21;
97:25–26.
42a Joel 2:10; Mkpu. 6:12;
OznQd. 88:87; 133:49.
44a NGAN Jisus Kraist—
Otuto nke Jisus Kraist.
b Mat. 24:43–51;
Mak. 13:32–37.
45a OznQd. 29:13; 43:18.

b OznQd. 88:96–97.
NGAN Mbilite n'Onwu.
c 1 Ndi-Tes. 4:16–17.
46a Alma 40:12.
b Aisa. 55:3.
c NGAN Ndu Ebigh-ebi.
47a OznQd. 1:12–16.
48a Zek. 14:4.
b OznQd. 43:18; 88:87.
c Joel 3:16;
OznQd. 49:23.
49a OznQd. 87:6.

51 Ma mgbe ahụ ka “ndị Juu ^bga-elekwasị m anya ma sị: Gịnị bụ mmeru-arụ nile ndị a dī n’aka gị ma n’ụkwụ gị?

52 Mgbe ahụ ka ha ga-amata na a bụ m Onye-nwe; n’ihi na a ga m asị ha: Mmeru-arụ nile ndị a bụ mmeru-arụ ndị eji “meruo m arụ n’ulọ ndị enyi m. A bụ m onye ahụ eweliri-elụ. A bụ m Jisus nke ^bakpogburu n’obe. A bụ m Okpara nke Chineke.

53 Na mgbe ahụ ka ha “ga-akwa akwa n’ihi ajọọ-omume ha nile; mgbe ahụ ka ha ga-akwa-akwa arịrị n’ihi na ha nyere ^beze ha mkpagbu.

54 Ma mgbe ahụ ka mba nile “na-ekweghị ekwe ga-enwe mgbaputa, ma ndị na-amaghị iwu obula ga-enwe òkè na ^bmbilite n’onwụ nke mbụ; ma ọ ga-enwe “nnagide maka ha.

55 Ma “Setan ka a ^bga-eke agbụ, ka ọ ghara inwe onọdụ n’obi nile nke ụmụ nke mmadụ.

56 Ma “n’ubochi ahụ, mgbe m ga-abia n’ebube m, ka a ga-emezu akụkọ-ilu ahụ nke m kwuru gbasara ^bumụ agboghọ iri na-amaghị nwoke.

57 N’ihi na ndị ahụ maara

ihe ma nabatawokwa “ezi-okwu ahụ, ma werewokwa Mụọ Nso dika ^bonye-ndu ha, ma “eduhieghi kwa ha — n’ezie a sị m unu, agaghị egbutu ha ma tūba ha n’ime ^dokụ mana ha ga-anọ n’ubochi ahụ.

58 Ma a ga-enyefe ha “uwa dika ihe ^bnketa; na ha ga-amụba ma gbasie ike, ma ụmụ ha “ga-etoputa n’enweghi mmehie ruo na “nzoputa.

59 N’ihi na Onye-nwe ga-anọ “n’etiti ha, ma ebube ya ga-anogide ha, ma ọ ga-abụ eze ha na ^bonye na-enye iwu ha.

60 Ma ugbu a, lee, a si m gị, a gaghi enye gị imata kariya gbasara isi okwu a, ruo mgbe a ga-atughari asusu “Testament Ohuru ma n’ime ya ihe ndị a nile ka aga-eme ka ha puta ihè;

61 Ya mere e nye m gị ka i tugharia asusu ya, ka i wee nwee ike dī na njikere maka ihe ndi na-abia.

62 N’ihi na n’ezie a sị m unu na nnukwu ihe nile na-eche unu;

63 Unu na-anụ maka “agha nile n’ala ndi ozọ; mana, lee, a sị m unu, ha adiwo nso, obuna n’onu ụzọ unu nile, na obughi

51a NGAN Ndi Juu.

^b Zek. 12:10.

52a Zek. 13:6.

^b NGAN Mkpogide n’Obe.

53a Mkpu. 1:7.

^b Luk 23:38;

Jon 19:3, 14-15.

54a Ezik. 36:23; 39:21.

^b NGAN Mbilite n’Onwụ.

^c Oznd. 75:22.

55a NGAN Ekwensu.

^b Mkpu. 20:2;

1 Nif. 22:26;

Oznd. 43:31; 88:110.

56a NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

^b Mat. 25:1-13;

Oznd. 63:54.

57a NGAN Ezi-okwu.

^b NGAN Mụọ Nso.

^c JS—Mat. 1:37.

^d Oznd. 29:7-9;

63:34; 64:23-24;

101:22-25.

58a NGAN Oge Jisus

Ga-abia n’Uwa Chia

Otu Puku Afo.

^b Mat. 5:5.

^c Oznd. 63:51;

101:29-31.

^d NGAN Nzoputa.

59a Oznd. 29:11; 104:59.

^b Jen. 49:10; Zek. 14:9;

Oznd. 38:21-22.

60a NGAN Ntughari

Asusu nke Joseph

Smith (NAJS). Hu

kwa Nhota nile

sitere na Ntughari

asusu Joseph Smith

nke Bible.

63a Oznd. 38:29;

87:1-5; 130:12.

kwa ọtutu afo site ugbu a unu ga-anu maka agha nile n'ala nile nke unu.

64 Ya mere mu, Onye-nwe, ekwuwo, gbakoo nu puta site n'ala ndi "owuwa anyanwu nile, gbakota nu onwe unu onu ndi okenye nke nzuko-nsọ m; gaa nu n'ime mba odida anyanwu nile, kpokuo nu ndi bi ebe ahụ ka ha chegharia, ma obururaa na ha echegharia, wulite nu nzuko-nsọ nile nye m.

65 Na jiri otu obi na otu echiche, kpakota nu aku na uba unu ka unu wee "zuta ihe nketa nke a ga-emesi hoputara unu.

66 Ma a ga-akpo ya "Jerusalem Ohuru ahụ, 'ala nke 'udo, obodo-ukwu nke "mgbaba, ebe nchekwa nke ndi-nsọ nile nke Chineke nke Kachasi Elu;

67 Ma "ebube nke Onye-nwe ga-anọ n'ebe ahụ, na idi-egwu nke Onye-nwe ga-kwa anọ n'ebe ahụ, nke o ga-abu na ajo-mmadi agaghị abiarute na ya, na a ga-akpo ya Zaión.

68 Ma o ga-eru n'etiti ndi ajo-mmadi, na onye obula n'agaghị ewelite mma agha ya megide onye agbata-obi ya aghaghị igba osọ gbalaga na Zaión maka nchekwa.

69 Ma a "ga-agbakota na ya

site na mba nile di n'okpuru elu-igwe; ma o ga-abu nani ndi n'agaghị anọ n'agha otu megide ibe ya.

70 Ma a ga-ekwu ya n'etiti ndi ajo-mmadi: Ka anyi ghara ilu agha megide Zaión, n'ihina ndi bi na Zaión di egwu; ya mere anyi agaghị e nwe ike iguzoro.

71 Ma o ga-eru na ndi ezimume ka a ga-akpokota site n'etiti mba nile, ma ha ga-abia na Zaión, na-ekwe ukwe nile nke onu mgbe nile na-adigide.

72 Ma ugbu a a si m unu, debe nu ihe ndi a ka ha ghara ipu jee mba ndi-ozo n'elu uwa ruo mgbe o masiri m, ka unu wee nwe ike irucha oru nke a n'anya ndi mmadi, ma n'anya nke ndi iro unu, ka ha ghara imata oru unu ruo mgbe unu ruchara ihe ahụ m nyere unu n'iwu;

73 Ka mgbe ha ga-amata ya, ka ha wee tlee ihe ndi a.

74 N'ihina mgbe Onye-nwe ga-aputa, o ga-adị "egwu nye ha, ka ujo wee jide ha, na ha ga-eguzo ebe di anya ma maa jijiji.

75 Ma mba nile ga-adị n'ujọ n'ihina idi egwu nke Onye-nwe, na ike nke ume ya. Obuna otu a. Amen.

64a OznQd. 42:64.

65a OznQd. 63:27.

66a Ita 13:5-6;

Moses 7:62;

Ndep. Ok 1:10.

NGAN Jerusalem

Ohuru; Zaión.

b OznQd. 57:1-3.

c NGAN Udo.

d Aisa. 4:6;

OznQd. 115:6.

67a OznQd. 64:41-43;

97:15-18.

NGAN Jisus Kraist—

Otuto nke Jisus
Kraist.

69a Deut. 30:3;

Jer. 32:37-39;

OznQd. 33:6.

74a Zef. 2:11.

NKEJI 46

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith, Onye-amuma nye Nzuko-nso, na Kirtland, Ohio, 8 Maach 1831 (History of the Church, 1:163-165). Na mbido-oge nke a nke Nzuko-nso, ihe nlere anya ejikoro-onu maka nduzi nke ofufe-nro nile nke Nzuko-nso aputabeghi. Otu o sila di, omenala nke eji akpobata nani ndi-otu na ezi ndi nnyocha Nzuko-nso na nzuko oriri-nso nile na ogbako nile ndi ozo nke Nzuko-nso aburuwo ihe dika o zuru oha. Mkpughe nke a kwuputara ochicho nke Onye-nwe gbasara ichikota na idu nzuko nile.

1-2, *Ndi-okenye ga-edu nzuko nile dika Muo Nso si na-eduzi; 3-6, Ndi na-achọ ezi-okwu ekwesighi ka e wezuga ha site na ofufe-nro nile nke oriri-nso; 7-12, Juo nu Chineke ma choo onyinye nile nke Muo; 13-26, Ndeputa nke ufodu onyinye ndi a ka e nyere; 27-33, Ndi ndu nile nke Nzuko-nso ka e nyere ike imata ihe di iche n'onyinye nile nke Muo.*

NAA-NTI, O unu ndi nzuko-nso m; n'ih i na n'ezie a si m unu na ihe ndia nile ka e kwuworo nye unu maka nrite "uru na omumu-ihe unu.

2 Mana n'agbanyeghi ihe ndi ahụ nile nke e deworo, a na-enyekari ya rii "ndi okenye nke nzuko-nso site na mmalite, ma oge nile ka o ga-adị, ^bidu nzuko nile dika ha na-enweta ntuzi-aka na nduzi site n'aka Muo Nso.

3 Otu o sila di, e nyere unu iwu ka unu ghara "ichupu onye obula site na nzuko mmadu nile, nke a na-eme n'iru-owa.

4 Unu ka e nyekwara iwu ka unu ghara ichupu onye obula bu onye "nzuko-nso site na nzuko oriri-nso unu nile; otu o sila di, oburu na onye obula ejehiewo, ka o ghara ^biketa-oke ruo mgbe o mere udo.

5 Ma ozo a si m unu, unu agaghi achupu onye obula site na nzuko oriri-nso unu nile bu ndi na-achosi ala-eze ahụ ike—a na m ekwu nke a gbasara ndi ahụ n'abughi ndi nzuko-nso.

6 Ma ozo a si m unu gbasara nzuko nile nke "ime onye-otu unu, na oburu na o di ndi n'abughi ndi nzuko-nso, ndi ji ochicho ha maka ala-eze kporo ihe, unu agaghi achupu ha.

7 Mana a na-enye unu iwu n'ihe nile "iriọ Chineke, onye na-enye n'akpaghi oke; ma nke ahụ nke Muo gbara-ama nye unu obuna otu a ka m choro ka unu mee ^bn'idi-nso nile nke obi, na-agazi ije n'iru m, 'na-atughari uche n'ogwugwu nke nzoputa unu, na-eme ihe nile

46 1a 2 Tim. 3:16-17.

2a Alma 6:1.

b Moro. 6:9;

OznQd. 20:45.

3a 3 Nif. 18:22-25.

NGAN Mee Enyi.

4a NGAN Nzuko nke Jisus Kraist.

b 3 Nif. 18:26-32.

NGAN Oriri-nso.

6a NB maka ime-onye-otu nke ndi ahụ

e mere baptism na nso nso.

7a Jemes 1:5-6;

OznQd. 88:63.

b NGAN Idi-nso.

c NGAN Ntughari Uche.

n'ekpere na 4itụ mmamma, ka unu ghara ibụ ndị ajo-ọ-mụo nile 6ga-edufu, ma-ọbụ ozizi nile nke 7ekwensu nile, ma-ọbụ 8iwu nile nke ndị mmadụ; n'ihị na ụfọdụ bụ nke ndị mmadụ ma ndị ọzọ nke ekwensu nile.

8 Ya mere, kpachara-anya ka unu ghara iburū ndị eduhiere; ma ka a ghara iduhie unu 9cho-sie nū onyinye nile kachasi mma ike, na-echeta oge nile ihe mere eji nye ha;

9 N'ihị na n'ezie a sị m unu, e nyere ha n'ihị nrite-uru nke ndị ahụ hūrū m n'anya ma na-edebe iwu-nso m nile, na onye nke na-achọ ime otu a; ka mmadụ nile wee rite uru bụ ndị na-achọ ma-ọbụ ndị na-ariọ m, na-ariọ site n'aka, m ma ọbughị maka ihe 10iriba-ama ka ha wee 11me-fuo ya n'ochichọ nile nke anụ arụ ha.

10 Ma ọzọ, n'ezie a sị m unu, a choro m ka unu cheta oge nile, ma debegide oge nile 12n'echiche unu ihe 13onyinye ndị ahụ nile bụ, ndị e nyere nzuko-nso.

11 N'ihị na mmadụ nile enweghi onyinye nile e nyere ha; n'ihị na e nwere otutu onyinye, na nye 14mmadụ ọbụla ka e nyere otu onyinye site na Mụọ nke Chineke.

12 Ụfọdụ bụ ndị e nyere otu,

ma ụfọdụ ka e nyere ọzọ, ka mmadụ nile rite uru site otu a.

13 Ụfọdụ e nyere ha site na Mụọ Nso 14imata na Jisus Kraist bụ Ọkpara nke Chineke, ma na a kpogburu ya n'ihị mmehie nile nke ụwa.

14 Ndị ọzọ ka e nyere 15ikwere n'okwu ha nile, ka ha wee nwe-ta kwa ndụ ebighi-ebi ọburū na ha gaa n'iru n'ikwesị ntụ-kwasị-obi.

15 Ma ọzọ, ndị ụfọdụ ka e nyere site na Mụọ Nso 16imata 17odi-iche nile nke ije-ozị, dika ọ ga-amasi otu Onye-nwe ahụ, dika ochichọ nke Onye-nwe siri dī nke kwesiri ebere ya nile dika onodu nile nke umu nke mmadụ siri dī.

16 Ma ọzọ, e nyere ya site na Mụọ Nso nye 18ufodu imata idi iche iche nile nke 19orū nile, ma ha bụkwa nke Chineke, ka e wee nye onye 20obula ngosiputa nile nke Mụọ irite uru site na ha.

17 Ma ọzọ, n'ezie a sị m unu, 21ufodu ka e nyere, site na Mụọ nke Chineke, okwu nke 22amamihe.

18 Onye 23ozọ ka e nyere okwu nke 24omuma-ihe, ka mmadụ nile burū ndị a kuziiri ima-ihe na inwe omuma-ihe.

19 Ma ọzọ, 25ufodu ka e nyere inwe 26okwukwe ka a gwọọ ha.

7d Abụoma 100;

Alma 34:38.

NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n'ekele.

e 1 Tim. 4:1-4;

OznQd. 43:5-7.

f NGAN Ekwensu.

g OznQd. 3:6-7; 45:29.

8a 1 Ndị-Kọ 12:31.

9a NGAN Iriba-ama.

b Jemes 4:3.

10a NGAN Uche.

b 1 Ndị-Kọ 14:12.

NGAN Onyinye nile nke Mụọ.

11a 1 Ndị-Kọ 12:4-11.

13a NGAN Igba-ama, Ọgbugba-ama.

14a 3 Nif. 12:2.

NGAN Kwere, Nkwenye.

15a Moro. 10:8.

17a Moro. 10:9.

NGAN Amamihe.

18a NGAN Mmata-ihe.

19a OznQd. 42:48-52.

NGAN Okwukwe.

20 Ma ndi ọzọ ka e nyere inwe okwukwe "n'igwọ ọrịa.

21 Ma ọzọ, ụfọdu ka e nyere iru ọrụ nile nke "ọrụ-ebube;

22 Ma ndi ọzọ ka e nyere "ibu amụma;

23 Ma ndi ọzọ "ighota mụọ di iche iche.

24 Ma ọzọ, e nyere ya ụfọdu "isụ-asụsụ di iche iche;

25 Ma onye ọzọ ka e nyere isụ-ghari asụsụ di iche iche.

26 Ma "onyinye ndi a nile biara site na Chineke, maka nrite-uru nke ʼumụ nke Chineke.

27 Ma nye "ukochukwu nke nzukọ-nsọ, ma nye ndi Chineke ga-ahoputa ma chie echichi ilekota nzukọ-nsọ na ka ha buru ndi okenye nye nzukọ-nsọ, ga-enwe kwa nke e nyere ha ʼighota onyinye ndi ahụ nile, adighi-ama-ama e nwee onye obula n'ime unu nke

na-ekwuputa mana, o bughi nke Chineke.

28 Ma o ga-eru na onye nke rioro na "Mụọ ga-anata na Mụọ;

29 Na ụfọdu ka e nwere ike inye onyinye nile ndi ahụ, ka e wee nwee onye isi, inwe ike ime ka onye-otu obula rite uru site otu a.

30 Ya onye "rioro na ʼMụọ, rioro dika ʼochicho nke Chineke siri di; ya mere a na-eme ya obuna dika onye ahụ rioro.

31 Ma ọzọ, a si m unu, aghaghi ime ihe nile n'aha nke Kraist, ihe obula unu na-eme na Mụọ;

32 Ma unu aghaghi inye Chineke "ekele n'ime Mụọ n'ihhi ngozi obula e jiri gozie unu.

33 Ma unu aghaghi, ime "ezigbo-omume na ʼidi-nsọ n'iru m mgbe nile. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 47

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 8 Maach 1831 (History of the Church, 1:166). Tutu oge a, Oliver Cowdery aruwo-oru dika onye ndekota-akuko na onye-ode akwukwo, John Whitmer a chobeghi oru dika onye ndekota-akuko, mana, n'ihhi na a rioro ya ka o ruo n'okwa nke a, o siriri na ya ga-erube isi n'ochicho nke Onye-nwe n'okwu a. O ruwo oru dika onye ode akwukwo nke Onye-amuma n'idekota otutu n'ime mkpughe nile a natara na Fayette, na mpaghara New York.

20a NGAN GWỌ,
Ogwugwo nile.

21a NGAN ỌRỤ Ebube.

22a NGAN BUO AMUMA,
Ibu-amuma.

23a Moses 1:13-15.

24a NGAN Ire nile,
Onyinye nke.

26a Moro. 10:8-19.

b NGAN ỤMỤ NDIKOM

na ỤMỤ NDI NYOM
nke Chineke.

27a NGAN UKOCHUKWU.

b NGAN IGOSIPUTA IHE
Di Iche, Onyinye
nke.

28a OznQd. 88:64-65.

30a OznQd. 50:29.

b NGAN MỤỌ NSỌ.

c 2 Nif. 4:35.

32a 1 Ihem. 16:8-15; 1

Ndi-Tes. 1:2;

Alma 37:37;

OznQd. 59:7, 21.

NGAN EKELE, INYE-
ekele, Ju-n'ekele.

33a NGAN EZIGBO
Omume.

b NGAN IDI-NSỌ.

1–4, *John Whitmer ka a kpọrọ idebe akụkọ nke Nzukọ-nsọ na idere Onye-amụma akwụkwọ.*

LEE, ọ dị m mkpa na nwa Lodibo m John ga-eде ma debe “akụkọ kwa mgbe, ma nyere gi aka, nwa odibo m Joseph, n’ideda ihe nile nke a ga-enye gi, ruo mgbe a ga-akpọ ya n’orụ ndi-ozo.

2 Ozo, n’ezie a si m gi na o nwekwara ike iwelite olu ya na

nzukọ nile, mgbe ọbụla nke a di mkpa.

3 Ma ozo, a si m gi na ọ ga-abụ ihe a họtara nye ya idebe akụkọ-ndekota nke nzukọ-nsọ na akụkọ mgbe nile; n’ihi na Oliver Cowdery ka m họtara-wooro nye okwa-oru ozo.

4 Ya mere, a ga-enye ya, ọ bururaa na o kwesiri ntukwasisi-obi, site “n’Onye-nkasi-obi, ide ihe ndi a. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 48

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, Maach 1831 (History of the Church, 1:166–167). Onye-amụma juru Onye-nwe maka ụdi usoro nke inweta ala nile maka ebe-obibi nke Ndi-nsọ. Nke a bu kwa okwu di mkpa site n’ife-obi nke ndi-otu Nzukọ-nsọ site n’owuwa anyanwu nke United States, n’irube-isi nye iwu nke Onye-nwe ka ha gbakọọ na Ohio (lee nkeji nile 37:1–3; 45–64).

1–3, *Ndi-nsọ nile nọ na Ohio ga-eke ala ha nile ha na ndi umunne ha; 4–6, Ndi-nsọ ga-azu ala nile, wuo obodo-ukwu, ma soro ndumodu nke ndi-oru nọ n’isi.*

ODI mkpa ka unu noro n’oge ugbuga a n’ebe nile unu bi, dika ọ ga-ekwesị onodu unu nile.

2 Ma ọbururaa na unu nwere ala nile, unu “ga-enye umunne ndia sitere n’owuwa anyanwu bia

3 Ma ọbururaa na unu enweghi ala, ka ha zuta n’oge ugbuga a na mpaghara nile ahụ gbara gburugburu, otu o si masi ha, n’ihi na

o kwesiri na ha nwere ebe-obibi n’oge ugbuga a.

4 O kwesiri na unu dokwara ego nile unu nwere ike, ma ka unu nweta ihe nile unu nwere ike n’ezi-omume, ka n’oge na-abia ka unu wee nwee ike “izuta ala dika ihe nketa, ọbuna obodo-ukwu ahụ.

5 Ebe ahụ abubeghi ebe a ga-ekpughe; mana mgbe umunne unu biasiri site n’owuwa anyanwu o “nwere ndi nwoke a ga-ahoputa, ma ha ka a ga-enyefe bimata ebe ahụ ma-ọbụ ha ka a ga-ekpughere ya.

6 Ma ha ka a ga-ahoputa izuta ala nile ahụ, na imalite ito

47 1a Oznd. 69:2–8;
85:1–2.
4a NGAN Onye
Nkasi-obi; Mụọ Nso.

48 2a NGAN Qdimma.
4a Oznd. 57:4–5.
b Oznd. 42:35–36;
45:65–67.

5a Oznd. 57:6–8.
b Oznd. 57:1–3.

ntọ-ala nke “obodo-ukwu ahụ; ma mgbe ahụ ka unu ga-ebido ịgbakọ unu na ezi na ụlọ unu nile, onye ọbụla dika ^bezi na ụlọ ya siri di, dika ọnọdu ya nile siri di, ma dika a hoputara

ya site n’aka otu ndi-isi nduzi na ụkọchukwu nke nzuko-nsọ, dika iwu nile na iwu-nsọ nile nke unu nwetaworo siri di, na nke unu ga-enweta ma emesia. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 49

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma nye Sidney Rigdon, Parley P. Pratt na Leman Copley, na Kirtland, Ohio, Maach 1831 (History of the Church, 1:167–169). (Ufọdu ebe-nnweta akụkọ na-enye oge mkpughe nke a dika Mee 1831). Leman Copley anabataworịi ozi-oma mana kwesie ike n’ufodu nkuzi nke ndi Shaker (Otu Njikọ nke ndi Kwere na Mputa nke Kraist nke Ugboro Abuọ), nke o banyere na mbu. Ufodu okwukwe nke, ndi Shaker bu na obibia nke ugboro abuọ nke Kraist emezuworị ma na o biara n’udi nke nwanyi, Ann Lee; baptism site na mmiri esoghi n’ihe agunyere di mkpa; iri anu ezi bu kwa ihe asi emela, ma otutu erikwaghi anu obula; ma ndu alughi nwanyi ma-obu di bu nke a si na o di elu karia olulu di na nwunye. Mgbe o na-ede okwu mmalite mkpughe nke a, Onye-amuma dere, “N’ihi inwe nghota zuru-oke karia n’okwu nke a, a juru m Onye-nwe, ma nata nke a na-eso (History of the Church, 1:167). Mkpughe ahụ gosiri ugha nke echiche ntọ-ala nile nke ndi otu Shaker. Ndi umunne ndi ahụ a kporo aha na mbu weere otu kọpi nke mkpughe a ga-nye ndi ogbe ndi Shaker (na nso Cleveland, Ohio) ma guo ihe nile di na ya nye ha, mana ha juru ya.

1–7, Ụbọchi ahụ na awa nke Kraist ji-abia ga-anoro n’enweghi onye ma ya ruo mgbe o biara; 8–14, Ndi mmadu aghaghi icheghari, kwere n’ozi-oma, ma rube isi n’emume-nso nile maka inweta nzoputa; 15–16, Olulu di na nwunye bu ihe Chineke hiwere; 17–21, Iri anu bu ihe a kwadoro; 22–28, Zaijon ga-aba uba ma ndi Leman ga-agbawa dika okoko-rose tutu Obibia nke Ugboro Abuọ.

NAA-NTI n’okwu m, umu odibo m Sidney, na Parley,

na Leman; n’ihi na lee, n’ezie a si m unu, na e nye m unu iwu-nsọ na unu ga-aga ma “kwusaa ozi-oma m nke unu nataworo, obuna otu unu si nata ya nye ndi Shaker.

2 Lee, a si m unu, na ha chorọ, ima akuku ezi-okwu, mana obughi ha nile, n’ihi na ha “ezighi-ezi n’iru m ma kwesiri icheghari.

3 Ya mere, a na m eziga unu ndi odibo m Sidney na Parley, ikwusa ozi-oma ahụ nye ha.

4 Na nwa odibo m Leman ka a

ga-echi echichi nye ọrụ nke a, ka ọ wee nwee ike itughari kọta uche ya na ha, ọbụghị dika nke ahụ nke ọ natara ha, mana dika nke ahụ nke a "ga-akuziri ya site n'aka unu ndị odibọ m; ma site n'ime otu a, a ga m agozi ya, ma ọbụghị otu a ọ gaghi enwe ọgan'iru.

5 Otu a ka Onye-nwe kwuru; n'ihì na a bụ m Chineke, ma "zipuwo kwa Ọkpara nke M Mụrụ Nani ya n'ime uwa maka ^bmgbaputa nke uwa, ma e nye-wo m iwu-ọkụ na onye ahụ nke nabatara ya ka a ga-azoputa, ma onye ahụ nke n'anabataghị ya ka a 'ga-ama ikpe—

6 Na ha emewo nye "Okpara nke Mmadu ọbuna dika ha choro rij ma o werewo ike ya ^bn'aka nri nke 'ebube ya, ma ugbugu a ọ na-achị n'elu-igwe nile ma ga-achigide ruo mgbe ọ ga-aridata n'uwa idebe ndi-iro nile ^an'okpuru ukwu ya, nke oge ya dikwa nso n'oba aka—

7 Mụ, Onye-nwe Chineke, ekwuwo ya; mana awa na "ubochi ahụ odighi onye matara, ọbuladi ndi mụo-ozì bi n'elu-

igwe, ọbụghị ma ha ga-amata ruo mgbe ọ ga-abia.

8 Ya mere, a choro m ka mma-
du nile chegharia, n'ihì na mma-
du nile nọ n'okpuru "mmehie,
ewezuga ndi ahụ m dọtara nye
onwe m, ndi mmadu ^bdi-nso
nke unu n'amataghị gbasara ha.

9 Ya mere, a si m unu na e zi-
puwo m nye unu "ogbugba-ndu
mgbe nile na-adigide m, ọbuna
nke ahụ sitere na mmalite.

10 Ma nke ahụ nke m kwewo-
ro na nkwa e mezuwo m ya,
ma "mba nile nke uwa ^bga-akpo
isi-ala nye ya; ma, ma ọ bughị
ha n'onwe ha, ha ga-aloda-ala,
n'ihì na nke ahụ nke buliri onwe
ya elu ugbugu a ka a 'ga-eweda
ike ya ala.

11 Ya mere, e nye m unu iwu-
nso ka unu ^agaa n'etiti ndi a,
ma si ha dika onye-ozì m mgbe
ochie, nke aha ya bụ Peter:

12 Kwere n'aha nke Onye-nwe
Jisus, onye nọoro n'uwa, ma
ga-abia, mmalite na ogwugwu;

13 "Chegharia ma mee bap-
tism n'aha nke Jisus Kraist dika
iwu-nso di nso siri di, maka
nsachapu nke mmehie nile;

14 Ma onye ọbula mere nke

4a NGAN Ozi-oma;
Ezi-okwu.

5a Jon 3:16-17;
OznQd. 132:24.
NGAN Jisus Kraist—
Ikike.

b NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa;
Onye-mgbaputa.
c NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

6a NGAN Okpara nke
Mmadu.

b OIndoz. 7:55-56;
OznQd. 76:20-23.

c NGAN Jisus Kraist—
Otuto nke Jisus
Kraist.

d 1 Ndi-Ko 15:25;
OznQd. 76:61.

7a Mat. 24:36;
Mak. 13:32-37;
Mkpu. 16:15;
OznQd. 133:11.

8a Ndi-Gal. 3:22;
Mosa. 16:3-5.

b Ndi-Hib 13:2;

3 Nif. 28:25-29.

9a Jen. 17:7;
OznQd. 66:2.
NGAN Ogbugba-ndu
Ohru na Mgbe nile
Na-adigide.

10a Zek. 2:11;
OznQd. 45:66-69;
97:18-21.

b Aisa. 60:14.

c Mat. 23:12.

11a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

13a 3 Nif. 27:19-20.

a ga-anata "onyinye nke Mụọ Nsọ, site n'ibikwasị ^baka n'isi nke ndị okenye nke nzuko-nsọ.

15 Ma ọzọ, n'ezie a sị m unu na onye ọbụla "na-egbochi ilu di ma-ọbụ nwunye abughị nke Chineke chiri echichi, n'ihi na ^bolulū di na nwunye bụ ihe Chineke chiri echichi nye mmadụ.

16 Ya mere, iwu kwadoro na nwoke ga-enwe otu "nwunye, ma ha abụọ ga-abụ otu ^banụ arụ, na ihe ndị a nile ka ^cuwa wee mezuo ihe eji kee ya.

17 Ma ka o wee ju n'onye-ogụ-gụ mmadụ, dika "okike ha ^btutu uwa amalite.

18 Ma onye ọbụla "na-egbochi iri ^banụ nile, na mmadụ ekwesikwaghị iri ya, e chighi ya site nke Chineke;

19 N'ihi na, lee, "anụ ọhịa nile na anụ ufe nile nke ikuku, na nke ahụ na-esite n'ala pụta, ka e chiri maka mmadụ iri ha dika nri na maka uwe, ma ka o wee nwee n'uju.

20 Mana enyeghi ya ka otu onye "nwee karịa onye ọzọ, ya mere ^buwa juputara na mmehie.

21 Ma ahụhụ ga-adiri onye

ọbụla nke "kwafurū ọbara ma-ọbụ nke ji anụ arụ laa n'iyi ma o nweghi mkpa.

22 Ma ọzọ, n'ezie a sị m unu, na Okpara nke Mmadu a gaghi "abia n'udi nke nwanyi, ma-ọbụ na nke nwoke na-eje njem n'ụwa.

23 Ya mere, ekwela ka e "duhie unu, mana nọgide n'ikwusike ^bna-elepu-anya mgbe elu-igwe nile ga-eme mkpotu, ma uwa ima jijiji na ima ririri gaa n'iru ma n'azu dika onye nubigara mmanya oke, na mgbe a ga-ebuli 'ndagwurugwu nile elu, na mgbe a ga-ewedata 'ugwu nile ala, na mgbe ebe nkume nile ga-agho kwa ebe di larii — na ihe nile a mgbe mụọ-ozī ga-afu 'opi ya.

24 Mana tutu nnukwu ubochi nke Onye-nwe ga-abia, "Jekob ga-aba uba n'ime ozara, ma ndi Leman ^bga-agbawa dika okoko-rose.

25 Zaijon "ga-aba uba n'elu 'ugwu nta nile ma ga-anuri n'elu ugwu nile, ma a ga-agbakota onu n'ebe nke ahụ m hoputaworo.

26 Lee, a sị m unu, gaanu dika

14a NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ.

^b NGAN Ibikwasị Aka nile n'Elu.

15a 1 Tim. 4:1-3.

^b Jen. 2:18, 24;
1 Ndi-Kọ 11:11.
NGAN Luo Alulu,
Olulu Di na
Nwunye.

16a Jekob 2:27-30.

^b Jen. 2:24; Mat. 19:5-6.

^c NGAN Uwa—E kere ya maka mmadụ.

17a Moses 3:4-5.

NGAN Kee, Okike.

^b NGAN Ndu Tutu e Nwee Anu Aru.

18a NB inye iwu ka e wezuga onwe site na ihe.

^b Jen. 9:3; 1 Tim. 4:1-3.

19a OznQd. 89:10-13.

20a OIndoz. 4:32;
OznQd. 51:3; 70:14;
78:6.

^b NGAN Idabere n'Ihe nke Uwa.

21a NAJS, Jen. 9:10-15.

22a NGAN Obibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.

23a Mat. 24:4-5.

^b 2 Pita 3:12;
OznQd. 45:39.

^c Aisa. 40:4;
OznQd. 109:74.

^d Maika 1:3-4.

^e Mat. 24:29-31.

24a 3 Nif. 5:21-26.

^b Aisa. 35:1;
2 Nif. 30:5-6;
3 Nif. 21:22-25;
OznQd. 3:20; 109:65.

25a OznQd. 35:24.

^b Jen. 49:26;
2 Nif. 12:2-3.

m nyeworo unu n'iwu; chegharia nụ site na mmehie nile nke unu; "rionu ma unu ga-ariota; kuo nụ aka ma a ga-emegehe ya nye unu.

27 Lee, a ga m aga n'iru unu ma buru kwa onye "na-aga

n'azu unu; ma a ga m anọ ^bn'etiti unu, ma unu agaghị enwe "mgbagwo-ju-anya.

28 Lee, a bu m Jisus Kraist, ma a na m abia "oso-oso. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 50

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, Mee 1831 (History of the Church, 1:170–173). Onye-amuma kwuru na ufodu ndi okenye aghotaghi ngosiputa nke muo di iche-iche na mba ndi-ozo n'elu uwa ma na mkpughe nke a ka e nyere n'oziza nye njuta ya puru-iche n'okwu a. Nke a kporo ihe-omume nke muo abughi ihe n'adighi n'etiti ndi-otu, ufodu n'ime ha na-ekwu na ha na-enweta ohu nile na mkpughe nile.

1–5, Otutu muo ugha nile no na mba nile n'awa; 6–9, Ahuhu ga-adiri ndi iru-abuo na ndi e bepuru site na Nzuko-nso; 10–14, Ndi okenye nile ga-ekwusa ozi-oma site na Muo; 15–22; Ma ndi na-ekwusa ozi-oma ma ndi na-ege nti kwesiri inweta ama site na Muo; 23–25, Nke ahụ n'adighi ebuli muo-elu abughi nke sitere na Chineke; 26–28, Ndi kwesiri ntukwasị obi ga-enweta ihe nile; 29–36, Ekpere nile nke ndi asachara ka a na-aza; 37–46, Kraist bu Ezi Onye-ozuzu aturu ahụ na Nkume nke Israel.

NAANTỊ, O unu ndi okenye nke nzuko-nso m, ma gee nti n'olu Chineke di ndu; ma nuru okwu nile nke amamihe nke a ga-enye unu, dika unu

rioworo ma kwere dika ihe gbasara nzuko-nso, na muo nile ndi gaworo na mba nile n'awa.

2 Lee, a si m unu, na e nwere otutu muo ndi bu "muo ugha, ndi gapuworo n'awa na-eduhie uwa nile.

3 Ma kwa "Setan achoworijiduhie unu, ka o wee merie unu.

4 Lee, mu, Onye-nwe, elekwasiworo unu anya, ma ahuwokwa ihe aru nile di n'ime Nzuko-nso nke "na-ekwuputa aha m.

5 Mana ngozi ga-adiri ha bu ndi kwesiri ntukwasị-obi ma "na-anogide, ma-obu na ndu ma-obu n'onwu n'ihia na ha ga-eketa ndu ebighi-ebi.

6 Mana ahuhu na-adiri ha bu "ndi na-eduhie na ndi iru-abuo, n'ihia na, otu a ka Onye-nwe kwuru, a ga m ama ha ikpe.

26a OznQd. 88:63.

27a Aisa. 52:12.

b 3 Nif. 20:22.

c 1 Pita 2:6;

OznQd. 84:116.

28a OznQd. 1:12.

50 2a OznQd. 129.

NGAN Muo—Muo

Ojoo nile.

3a Luk 22:31;

3 Nif. 18:18.

4a NGAN Jisus

Kraist—Iwekwasi

onwe anyi aha Jisus

Kraist.

5a NGAN Nogide.

6a NGAN Duhie,

Nduhie, Nghogbu.

7 Lee, n'ezie a si m unu, e nwe-re "ndi iru-abuo n'etiti unu, ndi duhieworo ufodu, nke nyeworo ^bonye iro ike; mana lee udi ^andi di otu a ka a ga-akpoghachita.

8 Mana ndi iru-abuo nile ka a ga-amata ma "bepu, ma-obu na ndu ma-obu n'onwu, obuna dika m choro; ma ahuhu na-adiri ha ndi e bepuru site na nzuko-nsọ m, n'ih na ndi ahụ ka uwa ga-emeri.

9 Ya mere, ka onye obula kpa-chara anya ka o ghara ime ihe n'anoghi n'ezi-okwu ma, eziomume n'iru m.

10 Ma ugbua a bia, ka Onye-nwe kwuru, site na Mụọ, nye ndi okenye nke nzuko-nsọ ya, ka anyi "tughariakota uche, ka unu nwee nghota.

11 Ka anyi tughariakota uche obuna dika mmadu na ibe ya na-atughariakota uche iru na iru.

12 Ugbu a, mgbe mmadu na-atughari uche mmadu ibe ya na-aghota ya, n'ih na o na-atughari uche dika mmadu; obuna otu a ka mu, Onye-nwe, ga-atughariakota uche mu na gi ka unu wee nwee "nghota.

13 Ya mere, mu Onye-nwe na-aju gi ajuju nke a —nye gini ka "echiri gi echichi?

14 Ikwusa ozi-oma nke m site na "Mụọ, obuna ^bOnye-nkasi-

obi nke e ziputara ikuzi ezi-okwu ahụ.

15 Ma mgbe ahụ unu natara "mụọ nile nke unu n'aghogha, ma nabata ha ka nke sitere na Chineke; ma n'ime nke a ikpe omaghi unu?

16 Lee unu ga-aza ajuju nke a n'onwe unu; otu o sila di, a ga m emere unu ebere; ya onye na-adighi ike n'etiti unu ka a ga-eme ka o "sie ike.

17 N'ezie a si m unu, onye e chiri echichi site na m ma zipukwa ya "ikwusa okwu nke ezi-okwu site n'Onye-nkasi-obi ahụ, n'ime Mụọ nke ezi-okwu, o na-ekwusa ya site na ^bMụọ nke ezi-okwu ka o bu n'uzo ozo?

18 Ma o buru na o bu n'uzo ozo o bughu nke Chineke.

19 Ma ozo, onye ahụ nke na-anata okwu nke ezi-okwu, o na-anata ya site na Mụọ nke ezi-okwu ka o bu site n'uzo ozo?

20 O buru na o bu n'uzo ozo o bughu nke Chineke.

21 Ya mere, gini mere unu enweghi ike ighota ma mata na onye na-anata okwu ahụ site na Mụọ nke ezi-okwu na-anata ya dika o na-ekwusa ya site na Mụọ nke ezi-okwu?

22 Ya mere, onye na-ekwusa na onye na-anata, na-aghota onwe ha, ma ha abuo ka a "na-ebuli

7a Mat. 23:13–15;
Alma 34:28.

b NGAN Ekwensu.

c Mosa. 27:8–9.

d NB Ndi ahụ nke e duhieworo.

8a OznQd. 1:14; 56:3;
64:35.

NGAN Chupu n'Otu.

10a Aisa. 1:18;

OznQd. 45:10.

12a OznQd. 1:24.

13a NGAN Chie Echichi,
Echichi.

14a OznQd. 43:15.

NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi—I jiri Mụọ
na-akuzi.

b NGAN Onye
Nkasi-obi.

15a NGAN Igosiputa Ihe
Di Iche, Onyinye nke.

16a Ita 12:23–27.

17a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma; Kwusaa.

b OznQd. 6:15.

NGAN Mụọ Nsọ;
Ezi-okwu.

22a 1 Ndi-Ko 14:26.

mụọ ha elu ma ha ^bna-añurikọ-ta ọñụ.

23 Ma nke ahụ na-adighi ebuli mụọ elu abughị nke Chineke, ma bu “ochichiri.

24 Nke ahụ bu nke Chineke bu “ihè; ma onye natara ihè, ma ^bnogide n’ime Chineke, ga-anata ihè ^ckarija; ma ihè ahụ ga-na-amuke karija ma na-amuke karija tutu ruo ubochi ahụ zuru oke.

25 Ma ọzọ, n’ezie a si m unu, ma a na m ekwu ya ka unu wee mata “ezi-okwu, ka unu wee chupụ ochichiri site n’etiti unu;

26 Ya onye e chiri echichi site na Chineke ma e zipukwa ya, onye ahụ ka a hoputara ka ọ buru “onye kachasi, na-agba-nyeghi ọ kachasi nta ma buru ^bodibo mmadu nile.

27 Ya mere, ọ bu “onye nwere ihe nile; n’ihi na ihe nile nọ n’okpuru ya, ma n’elu-igwe ma n’uwa, ndu ahụ na ihè ahụ, Mụọ ahụ na ^bike ahụ, e zipuru site n’ochichọ nke Nna site na Jisus Kraist, Ọkpara ya.

28 Mana onweghi onye nwere ihe nile m’obughị ma a “sachara ya ma ^bmee ka odi ọcha site na mmehie nile,

29 Ma oburu a sachara ma mee

ka unu di ọcha site na mmehie nile, unu “ga-ariọ ihe obula unu chorọ n’aha nke Jisus ma a ga-eme ya.

30 Mana mata nke a, a ga-enye unu ihe unu ga-ariọ; ma otu a a hoputara unu “n’isi, mụọ nile ahụ ga-anọ n’okpuru unu.

31 Ya mere, ọ ga-eru, na ọ buru na unu hụ ngosiputa nke “mụọ nke unu anaghi aghota, ma unu anabataghi mụọ ahụ, unu ga-ariọ Nna n’aha nke Jisus; ma oburu na o nyeghi unu mụọ ahụ, mgbe ahụ ka unu ga-amata na ọ bughị site na Chineke.

32 Ma a ga-enye unu “ike kariji mụọ ahụ; ma unu ga-ama okwa megide mụọ ahụ n’olu ike na ọ bughị site na Chineke.

33 Ọ bughị iji “okwu ojọọ mmegide, ka aghara imeri unu, ma-obu ^bitu-onu ma-obu añuri, ka e wee ghara ijichi unu ebe ahụ.

34 Ya onye natara site n’aka Chineke, ka ọ guọ ya dika ihe sitere na Chineke; ma ka ọ ñurịa na ọ bu onye a guru tozuru-oke inata site na Chineke.

35 Ma site n’ikwere na ime ihe ndi a nke unu nataworo, na nke unu ga-anata ma emesia—ma “ala-eze bu nke Nna nyeworo

22b Jón 4:36.

23a NGAN Ochichiri nke Mụọ.

24a 1 Jón 2:8–11; Moro. 7:14–19; Oznd. 84:45–47; 88:49.

NGAN Ihè, Ihè nke Kraist.

b Jón 15:4–5, 10.

c 2 Nif. 28:30.

25a Jón 8:32.

26a Mat. 23:11.

b Mak. 10:42–45.

NGAN Ije-ozì.

27a Oznd. 76:5–10, 53–60; 84:34–41.

b NGAN Ike.

28a 3 Nif. 19:28–29; Oznd. 88:74–75.

NGAN Enweghi

Ntupo; Ido-nsọ.

b 1 Jón 1:7–9.

29a Hil. 10:5;

Oznd. 46:30.

NGAN Ekpere.

30a NGAN Ikike.

31a 1 Jón 4:1.

NGAN Mụọ—Mụọ Ojọọ nile.

32a Mat. 10:1.

33a Jud 1:9.

b Oznd. 84:67, 73.

35a NGAN Ala-eze

Chineke ma-obu

Ala-eze Elu-igwe.

unu, ma ^bike imeri ihe nile a na-esiteghị na ya chie.

36 Ma lee, n'ezie a sị m unu ngozi na-adiri unu ndi na-anu okwu m ndi a ugbu a site n'onu nwa odibo m n'ihi na mmehie unu ka a ^agbagharaworo unu.

37 Ka nwa odibo m Joseph Wakefield, onye ihe ya di m ezi mma, na nwa odibo m ^aParley P. Pratt gagharịa n'etiti nzuko nsọ nile na gbaa ha ume site n'okwu ^abagbam ume;

38 Na kwa nwa odibo m John Corrill, ma-obu ka ha ra bu ndi odibo m ndi e chiri echichi n'okwa-oru nke a, ma ka ha ruo oru n'ime ^aubi vine; ma ka onye obu la ghara igbochi ha ime nke ahụ m hoputaworo ha—

39 Ya mere, n'ime ihe a, nwa odibo m ^aEdward Partridge abughi onye ikpe na-amaghi; otu o sila di ka o chegharịa ma a ga-agbaghara ya.

40 Lee, unu bu umu-ntakiri

ma unu agaghi ^aanagide ihe nile ugbu a; unu aghaghi ^bito 'n'amara ma na omuma-ihe nke ^aezi-okwu.

41 ^aAtula ujo, ^bumu-ntakiri n'hi na unu bu nke m, ma ^cemeriworo m uwa, ma unu so n'ime ndi ahụ Nna m ^anyeworo m;

42 Ma onweghi otu n'ime ndi a Nna nyere m ^aga-efu.

43 Ma Nna na mu bu ^aotu. A no m n'ime Nna, ma Nna no n'ime m; ma obururaa na unu anabatawo m, unu no n'ime m ma mu n'ime unu.

44 Ya mere, a no m n'etiti unu, ma a bu m ^aezi onye-ozuzu-aturu ahụ, na ^bnkume nke Israel. Onye wuru ulo n'elu ^cnkume nkea ^aapughi ida.

45 Ma ubochi ahụ na-abia mgbe unu ga-anu olu m na ^ahụ m, ma mata na a bu m.

46 ^aChee nche, ya mere, ka i wee noro na ^bnjikere. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 51

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Thompson, Ohio, Mee 1831 (History of the Church, 1:173-174). N'oge ugbu a Ndi-nsọ nile no na-eke obi site na steti ndi di n'owuwa anyanwu malitere

35b 1 Jon 4:4;

OznQd. 63:20, 47.

36a OznQd. 58:42-43.

NGAN Gbaghara.

37a NGAN Pratt, Parley Parker.

b OznQd. 97:3-5.

38a NGAN Ubi Vine nke Onye-nwe.

39a NGAN Partridge, Edward.

40a 3 Nif. 17:2-3;

OznQd. 78:17-18.

b 1 Ndi-Ko 3:2-3;

OznQd. 19:22-23.

c NGAN Amara.

d NGAN Ezi-okwu.

41a 1 Jon 4:18.

b NGAN Umu Ndi kom na Umu Ndi nyom nke Chineke.

c Jon 16:33.

d Jon 10:27-29; 17:2;

3 Nif. 15:24;

OznQd. 27:14; 84:63.

42a Jon 17:12;

3 Nif. 27:30-31.

43a Jon 17:20-23;

3 Nif. 11:35-36.

NGAN Chineke,

Chi-ukwu.

44a Jon 10:14-15.

NGAN Onye-ozuzu-aturu Qma.

b Jen. 49:24;

1 Pita 2:4-8.

NGAN Nkume-njiko.

c 1 Ndi-Ko 10:1-4.

NGAN Oke-nkume;

Jisus Kraist.

d Hil. 5:12.

45a OznQd. 67:10-13.

46a NGAN Nche,

Ndi-nche.

b Alma 34:32-33.

irute Ohio, ma o wee dị mkpa ka e mee nhazi nile doro anya maka obibi ha. Dịka ọrụ nke a metụtara ọkwa-ọrụ nke ụkọchukwu, Ụkọchukwu Edward Partridge chọrọ ndụmọdụ n'okwu a, ma Onye-amụma juru Onye-nwe ajuju.

1-8, Edward Partridge ka a họtara ihazi ọkwa ọrụ nile na ariā nile; 9-12, Ndị-nsọ nile ga-eme ihe n'ikwuwa aka ọtọ ma na-anata ahata-aha; 13-15, Ha ga-enwe ụlọ-akụ nke onye ụkọchukwu ma ga-ahazi ariā nile dịka iwu nke Onye-nwe siri di; 16-20, Ohio ga-abụ ebe mgbakọta nke nwa-oge.

NAA mụ nti, ka Onye-nwe Chineke gi kwuru, ma a ga m ekwuru nwa odibo m "Edward Partridge, ma nye ya ntuzi-aka nile; n'ihi na ọ di mkpa ka o nweta ntuzi-aka otu ọ ga-esi ahazi ndi mmadu nke a.

2 N'ihi na ọ di mkpa na a haziri ha di ka "iwu m nile siri di; ma obughi otu a, ha ka a ga-ebeputu.

3 Ya mere, ka nwa odibo m Edward Partridge, na ndi o họtaworo, ndi ihe ha di m ezi mma, họtara ndi mmadu a oke ha, onye obula "hara otu di ka ezi na ulọ ya ha, di ka onodụ na ochichọ ya nile na ^bmkpa nile ya siri di.

4 Ma ka nwa odibo m Edward Partridge, mgbe ọ ga-ahọtara nwoke obula oke ya, nye ya akwukwo ikike ga-akwado oke ya nye ya, na ọ ga-ejide ya, obu-

na nke a ruuru ya na ihe-nketa nke a n'ime nzuko-nsọ, ruo mgbe o jehiere ma agunyeghi kwa ya na onye tozuru oke site n'olu nke nzuko-nsọ, di ka iwu nile na "ogbugba-ndu nile nke nzuko-nsọ siri di ibu onye-otu nzuko-nsọ.

5 Ma oburu na ọ ga-ejehie ma a gughị kwa ya onye kwesiri ekwesị ibu onye-otu nzuko-nsọ, ọ gaghi enwe ike iweghachi oke ahụ ọ nyefesiworo nye ụkọchukwu maka ndi ogbenye na-ndi nwere mkpa nke nzuko-nsọ m; ya mere, ọ gaghi ejide onyinye ahụ, mana ọ ga-enwere nani oke nke ahụ e nyere ya akwukwo-ikike.

6 Ma otu a ihe nile ka a ga-emezu, "dika ^biwu nile nke ala siri di.

7 Ma ka ihe ndi ahụ bu nke ndi-nkea burukwa nke a họtara nye ha.

8 Ma "ego nke a hapuru nye ndi mmadu a — ka ha nwee onye-nlekota a họtara nye ndi a, iji ^bego zuputa nri na uwe di ka ochichọ nile nke ndi a siri di.

9 Ma ka onye obula buru onye na-eme ihe "n'ikwuwa aka ọtọ,

51 1a NGAN Partridge, Edward.
2a Oznd. 42:30-39; 105:5.
NGAN Doo Nso, Iwu nke Nnyefechasi.
3a Oznd. 49:20.
b Qlndoz. 2:44-45;

4 Ne. 1:2-3.
4a NB Nkeji nile nke 20 na 22 ka a na-akpo Ndeputa nile na Ogbugba-ndu nile nke Nzuko-nsọ nke Kraist.
Oznd. 33:14; 42:13.

NGAN Ogbugba-ndu.
6a 1 Pita 2:13;
Oznd. 98:5-7.
b Oznd. 58:21-22.
8a Oznd. 84:104.
b Oznd. 104:15-18.
9a NGAN Ikwu Ọtọ, Kwu-otọ.

ma nwee ihe ahata-aha, ka unu buru 'otu, obuna dika m nye-
woro unu iwu.

10 Ma ka nke ahụ bu nke ndi a
ghara ibu ihe a ga-eji nye "ndi
nzuko ozọ.

11 Ya mere, o buru na nzuko
ozọ ga-anata ego nke nzuko-
nsọ nke a, ka ha kwughachi
nzuko-nsọ nke a dika ha
kwekoritara.

12 Ma nke a ka a ga-eme
site n'aka ukochukwu ma-obu
onye-nlekota, nke a ga-ahoputa
site "n'olu nke nzuko-nsọ.

13 Ma ozọ, ka ukochukwu
hoputa otu "ulo-aku nye nzu-
ko nsọ nke a; ma ka ihe nile
ma n'ego ma na nri; nke kari-
ri ihe ha 'choro maka ndi a,
buru ihe edebere n'aka nke
ukochukwu.

14 Ma ka o debe nye onwe ya,
maka mkpa nile nke onwe
ya na nke ezi na ulo ya, dika
a ga-ewere ya n'oru iru n'oru
nke a.

15 Ma otu a ka m nyere ndi
mmadu a ohere ihazi onwe ha
dika "iwu m nile siri di.

16 Ma e doo m ala "nke a nsọ
nye ha maka nwa oge nta, ruo
mgbe Mu, Onye-nwe ga-aropu-
tara ha uzọ ozọ, ma nye ha iwu
isite n'ebe a gaa;

17 Ma awa ahụ na ubochi ahụ
bu nke a na-enyeghi ha, ya
mere ka ha ruo oru n'ala nke
a dika otutu afo, ma nke a
ga-atughari buru ha ihe oma.

18 Lee, nke a ga-abu "ihe-ima-
atu nye nwa odibo m Edward
Partridge, n'ebe ndi ozọ nile,
n'ime nzuko-nsọ nile.

19 Ma onye obula nke a cho-
putara kwesiri ntukwasibi,
onye ziri ezi, na "onye-oru
nwere amamihe ga-abanye,
n'ime 'onu nke Onye-nwe ya
ma ga-eketa ndu ebighi-ebi.

20 N'ezie, a si m unu, a bu m
Jisus Kraist, onye "na-abia osọ-
osọ, 'n'awa unu n'echeghi. O
buna otu a. Amen.

NKEJI 52

*Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye ndi-okenye
nke Nzuko-nsọ, na Kirtland, Ohio, 7th Jun 1831 (History of the
Church, 1:175-179). E mewororiji ogbako na Kirtland, nke malitere
n'abalị atọ ma mechie n'abalị isii nke Jun. N'ogbako nke a e mere ichi
echichi nke mbu putara-ihè baa n'okwa-oru nke onye isi nchu-aja, na
ufodu ngosiputa nile nke muo ugha na nke nduhie ka a matara ma
baakwara mba.*

9b OznQd. 38:27.

NGAN Idi n'Otu.

10a NB Ngalaba ozọ nke
Nzuko-nsọ ma-obu
otu nzuko-nsọ ozọ.

12a NGAN Nkwekorita
Zuru Onu.

13a OznQd. 42:55.

NGAN Ulo Aku.

b OznQd. 42:33-34, 55;
82:17-19.

15a OznQd. 51:2.

16a NB ebe Kirtland,
Ohio.

18a NB Otu udi.

19a Mat. 24:45-47.

NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.

b NGAN Onu.

20a Mkpu. 22:6-16.

b Mat. 24:44.

1-2, *Ọgbakọ nke ọzọ ka a mara ọkwa na a ga-eme na Missouri*; 3-8, *Nhọputa nile nke ufodu ndi okenye igakota njem onu ka e mere*; 9-11, *Ndi okenye ga-akuzi ihe ndi-ozu nile na ndi-amuma nile deworo*; 12-21, *Ndi ahụ natara ozizi nke muo na-amita mkpuru nke otuto na amamihe*; 22-24, *Otu ndi okenye ka a hoputara iga n'iru na-ikwusa ozi-oma mgbe ha na-aga Missouri maka ọgbakọ ahụ*.

LEE, otu a ka Onye-nwe Lkwuru nye ndi okenye ndi o "kporo ma horo n'ubochi ndi ikpe azu a, site n'olu nke Muo ya—

2 Na-asi: Mu, Onye-nwe, ga-eme ka unu mata ihe m choro ka unu mee site n'oge nke a ruo n'ogbakọ nke ọzọ, nke a ga-enwe na Missouri, n'elu "ala nke m ^bga-edo nsọ nye ndi m, nke bu ndi "foduru na ndi nke Jekob; na ndi ahụ bu ndi nketa dika "ogbugba-ndu ahụ siri di.

3 Ya mere, n'ezie a si m unu, ka ndi odibo m Joseph Smith Nta, na Sidney Rigdon gaa njem ha ngwa-ngwa e mesiri njike nile ihapu ulo ha nile, ma jee n'ala nke Missouri.

4 Ma obururaa na ha kwesiri ntukwasị-obi n'ebe m no, aga-eme ka ha mata ihe ha ga-eme.

5 Ma a ga-kwa, obururaa na ha kwesiri ntukwasị-obi, eme ka ha mata "ala nke nketa unu.

6 Ma obururaa na ha ekwesighi ntukwasị-obi, a ga-ebepu ha, obuna dika m choro, dika o si di m mma.

7 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ka nwa odibo m Lyman Wight na nwa odibo m John Corrill gaa njem ha oso-osọ;

8 Na kwa nwa odibo m John Murdock, na nwa odibo m Hyrum Smith, gaa njem ha ruo otu ebe ahụ site n'uzo Detroit.

9 Ma ka ha gaa site n'ebe ahụ na-ekwusa okwu ahụ n'okporo uzo ahụ, n'ekwughị "ihe ọzọ karịa nke ahụ ^bndi-amuma nile na ndi-ozu nile deworo, na nke ahụ "Onye-nkasi-obi kuziri ha site n'ekpere nke okwukwe.

10 Ka ha gaa "abuo abuo, ma otu a ka ha kwusaa n'okporo uzo n'ogbakọ obula, na-eme baptism site na ^bmmiri, na ibikwasị "aka n'isi n'akuku mmiri.

11 N'ihia na otu a ka Onye-nwe kwuru, a ga m egbubi oru m mkpumkpụ "n'ezie-omume n'ihia na ubochi ndi ahụ na-abia mgbe m ga-ezipu ikpe ruo na mmeri.

12 Ma ka nwa odibo m Lyman Wight kpachara anya, n'ihia na Setan choro "iyocha ya dika afuru.

13 Ma lee, onye ahụ nke kwe-

52 1a NGAN Chineke
Kporo, Kporo-oku,
Okpukpo-oku.
2a Oznd. 57:1-3.
b Oznd. 58:57; 84:3-4.
c Abuoma 135:4;
3 Nif. 5:21-26.
d Abr. 2:6-11.
NGAN Ogbugba-ndu

nke Abraham.
5a Oznd. 57:1-3.
9a Mosa. 18:19-20.
b Oznd. 42:12; 52:36.
NGAN Akwukwo-
nsọ nile.
c NGAN Onye Nkasi-
obi; Muo Nso; Kuzie,
Onye Nkuzi—Ijiri

Muo na-akuzi.
10a Mak. 6:7;
Oznd. 61:35.
b Jon 1:26.
c Ondo. 8:14-17.
11a Ndi Rom 9:28.
12a Luk 22:31;
3 Nif. 18:17-18.

siri "ntukwasị-obi ka aga-eme onye ọchichi nye otutu ihe.

14 Ma ọzọ, a ga m enye unu ihe-nlere-anya n'ihe nile, ka e wee ghara iduhie unu; n'ihina Setan nọ n'elu ala nile, ma na-aga n'iru na-eduhie otutu mba—

15 Ya mere onye ahụ nke na-ekpe ekpere, onye mụọ ya "tiwara etiwa, otu onye ahụ ka m ^bga-anabata ma o rube-isi 'n'emume-nsọ m nile.

16 Onye ahụ nke na-ekwu okwu, onye mụọ ya nwere ncheghari, onye asụsụ ya di nwayọ ma na-ebuli mụọ elu, otu onye ahụ bu kwa onye nke Chineke ma ọburu na ọ narube isi n'emume-nsọ m nile.

17 Ma ọzọ onye ahụ nke na-ama jijiji n'okpuru ike m ka a ga-eme ka o sie "ike, ma ọ ga-amiputa mkpuru nile nke otuto na ^bamamihe, dika mkpughe nile na-ezi-okwu nile nke m nyeworo unu siri di.

18 Ma ọzọ, onye ahụ nke e meriri-emeri ma "na-amitaghi mkpuru nile, ọbuna dika ihe-nlere-anya nke a siri di, abughi onye nke m.

19 Ya mere, site n'ihe-nlere-anya nke a unu "ga-amata mụọ nile n'udi nile n'okpuru eluigwe nile.

20 Ma ubochi nile ndi ahụ abia-wo; dika okwukwe ndi mmadu siri di ka a "ga-emere ha ya.

21 Lee, iwu-nsọ nke a ka e nyere ndi okenye nile ndi m hoputaworo.

22 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ka nwa odibo m "Thomas B. Marsh na nwa odibo m Ezra Thayre gaa njem ha kwa, na-ekwusa okwu ahụ n'okporo-uzọ, rute otu ala nke a.

23 Ma ọzọ, ka nwa odibo m Isaac Morley na nwa odibo m Ezra Booth gaa njem ha, ma na-ekwusa kwa n'okporo-uzọ nye otu ala nke a.

24 Ma ọzọ, ka umu odibo m "Edward Partridge na Martin Harris gaa njem ha, ha na umu odibo m Sidney Rigdon na Joseph Smith, Nta.

25 Ka umu odibo m David Whitmer na Harvey Whitlock gaa kwa njem ha, ma kwusaa okwu n'okporo-uzọ nye otu ala nke a.

26 Ma ka umu odibo m "Parley P. Pratt na ^bOrson Pratt gaa njem ha, ma kwusaa okwu n'okporo-uzọ ọbuna nye otu ala nke a.

27 Ma ka umu odibo m Solomon Hancock na Simeon Carter gaa kwa njem ha rute n'otu ala nke a, ma kwusaa okwu n'okporo-uzọ.

28 Ka umu odibo m Edson Fuller na Jacob Scott gaa kwa njem ha.

29 Ka umu odibo m Levi W. Hancock na Zebedee Coltrin gaa kwa njem ha.

13a Mat. 25:23;

OznQd. 132:53.

15a NGAN Obi Tiwara Etiwa.

b OznQd. 97:8.

c NGAN Emume-nsọ nile.

17a OznQd. 66:8; 133:58.

b NGAN Amamihe.

18a Mat. 3:10.

19a NGAN Igosiputa Ihe Di Iche, Onyinye nke.

20a Mat. 8:5-13.

22a OznQd. 56:5.

NGAN Marsh, Thomas B.

24a NGAN Partridge, Edward.

26a NGAN Pratt, Parley Parker.

b NGAN Pratt, Orson.

30 Ka ụmụ odibo m Reynolds Cahoon na Samuel H. Smith gaa kwa njem ha.

31 Ka ụmụ odibo m Wheeler Baldwin na William Carter gaa kwa njem ha.

32 Ma ka e chie ụmụ odibo m "Newel Knight na Selah J. Griffin echichi, na kwa ka ha gaa njem ha.

33 E, n'ezie a si m, ka ndia nile gaa njem ha rute n'otu ebe, site n'uzọ ha nile, ma otu onye agaghị ewu n'elu "ntọ-ala nke onye ọzọ, ma-ọbụ gaa njem n'uzọ nke onye ọzọ.

34 Onye nke kwesiri ntụkwasi-obi, otu onye ahụ ka a ga-echebe ma gozie jiri otutu "mkpuru.

35 Ma ọzọ, a si m unu, ka nwa odibo m Joseph Wakefield na Solomon Humphrey gaa njem ha baa n'ala ọwụwa anya-nwụ nile.

36 Ka ha na ezi na ụlọ ha nile ruo ọrụ, "na-ama okwa n'ekwughị ihe ọzọ karịa ndị amụma na ndị-ozì, nke ahụ ha "hụworo ma nū ma n'ezie "kwere, ka e wee mezu amụma nile.

37 N'ihì njehie, ka nke ahụ e nyere Heman Basset buru ihe a "napuru ya, ma debe n'isi Simonds Ryder.

38 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ka Jared Carter buru onye e "chiri echichi onye nchụ-aja, na kwa ka George James buru

onye e chiri echichi "onye nchụ-aja.

39 Ka ndị fọdurụ n'ime ndị okenye "lekota nzuko-nsọ nile anya, ma kwuputa okwu ahụ na mpaghara nile gbara ha gburu-gburu; ma ka ha jiri aka ha ruo ọrụ ka aghara inwe "ife arusi ma-ọbụ ime ajọ-omume.

40 Ma cheta n'ime ihe nile "ndi-ogbenye na "ndi nọ na mkpa, ndi ọjia na ndi nwere mkpagbu, n'ihì na onye n'eme-ghì ihe ndi a nile, otu onye ahụ abughị onye na-eso-uzọ m.

41 Ma ọzọ, ka ụmụ odibo m Joseph Smith, Nta, na Sidney Rigdon na Edward Partridge jiri "akwukwo-nkwado sitere na nzuko-nsọ. Ma ka anata kwa otu maka nwa odibo m Oliver Cowdery.

42 Ma otu a, ọbuna dika m kwuru, ọburu na unu ekwesị ntụkwasi-obi unu ga-akpokota onwe unu ọnyị ịjị n'urịa ọnyị n'elu ala nke "Missouri, nke bụ ala nke "ihe-nketa unu, nke bụ ugbu a ala nke ndi iro unu nile.

43 Mana, lee, Mu Onye-nwe ga-eme ka obodo-ukwu ahụ bịa ọsọ-ọsọ n'oge nke ya, ma ga-ekpuwe onye kwesiri ntụkwasi-obi okpu "onyị ma jiri kwa ịnyị ọnyị.

44 Lee, a bụ m Jisus Kraịst, Okpara nke Chineke, na a ga m "ebuli ha elu n'ubochi ikpeazu. Ọbuna otu a. Amen.

32a OznQd. 56:6-7.

33a Ndi Rom 15:20.

34a Jón 15:16;

OznQd. 18:15-16.

36a Mosa. 18:19-20;

OznQd. 52:9.

b Jón 3:11.

c NGAN Kwere,

Nkwenye.

37a Mat. 25:25-30.

38a OznQd. 79:1.

b NGAN Onye

Nchụ-aja, Okwa

Nchụ-aja nke Eron.

39a Alma 6:1.

b NGAN Ife Arusi.

40a OznQd. 104:15-18.

NGAN Ogbenye.

b NGAN Odjmma.

41a OznQd. 20:64.

42a NGAN Zaijon.

b OznQd. 25:2; 57:1-3.

43a NGAN Onu.

44a OznQd. 88:96-98.

NKEJI 53

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye Algernon Sidney Gilbert, na Kirtland, Ohio, Jun 1831 (History of the Church, 1:179-180). Site n'aririo nke Sidney Gilbert rioro, Onye-amuma juru Onye-nwe gbasara oru na okwa nke Nwanne-nwoke Gilbert n'ime Nzuko-nso.

1-3, *Okpukpo Sidney Gilbert na nhoputa ya n'ime Nzuko-nso bu ka e chie ya echichi onye-okenye; 4-7, O ga kwa aru-oru dika onye nnochite anya onye-ukochukwu.*

LEE, a si m gi, nwa odibo m Sidney Gilbert, na a nwo m ekpere gi nile; ma i kpokuwo m ka e mee ka i mata site n'aka Onye-nwe Chineke gi, gbasara okpukpo na "nhoputa gi n'ime nzuko-nso, nke mu, Onye-nwe, weliteworo elu n'ubochi ndi ikpeazu a.

2 Lee, Mu Onye-nwe, onye a "kpogburu n'ihie mmehie nile nke uwa, e nye m gi iwu nsọ na i ^bga-ahapu ihe nke uwa.

3 Wekwasi onwe gi echichi nke m, obuna nke onye-okenye, ikwusa okwukwe na ncheghari

na "nsachapu nke mmehie nile, dika okwu m siri di, na nnabata nke Mu Nso site n'ibikwasị ^baka abuo n'isi;

4 Na kwa ibu "onye-nnochite anya nye nzuko-nso n'ebe nke ukochukwu ga-ahoputa dika iwu-nso nile siri di nke a ga-enye ma e mesia.

5 Ma ozọ, n'ezie a si m gi, i ga-aga njem gi, gi na umu odibo m Joseph Smith, Nta, na Sidney Rigdon.

6 Lee, ndi a bu emume-nso ndi mbu, nke i ga-anata; ma nke foduru ka a ga-eme ka i mata n'oge na-abia, dika oru gi n'ubi-vine siri di.

7 Ma ozọ, a chorọ m ka i mata na onye nani a ga-azoputa bu onye "nagidere ruo ogwugwu. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 54

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye Newel Knight, na Kirtland, Ohio, Jun 1831 (History of the Church, 1:180-181). Ndi-otu Nzuko-nso na ngalaba di na Thompson, Ohio, nwere nkewa n'ajuju ndi metutara nnyefechasi aria nile. Ichọ-nke onwe na oke-ochichọ putara ihè, ma Leman Copley emebiwo ogbugba-ndu o gbara

53 1a NGAN Okpukpo na
Nhoputa;
Ahoputara;
Nhoputa.
2a NGAN Mkpogide

n'Obe.
b NGAN Uwa; Idabere
n'Ihe nke Uwa.
3a NGAN Nsachapu nke
Mmehie nile.

b NGAN Ibikwasị Aka
nile n'Elu.
4a Oznd. 57:6, 8-10,
14-15; 84:113.
7a NGAN Nogide.

inyefechasi nnukwu ubi ya dika ihe-nketa nke Ndi-nso na-abiarute site na Colesville, New York. Ezra Thayre biakwara daba n'ime arumaru uka ahụ. N'ih ihe nke a, Newel Knight (onye-isi nduzi ngalaba di na Thompson) na ndi okenye ndi ozo biakwutere Onye-amuma na-aju otu a ga-esi aga-n'iru. Onye-amuma juru Onye-nwe ma nata mkpughe nke a. (Lee nekeji 56, nke be ebe okwu a gara n'iru.)

1-6, Ndi-nso nile aghaghị idebe ọgbugba-ndu ozi-oma iji nweta ebere; 7-10, Ha aghaghị inwe ndi-di n'ime mkpagbu.

LEE, otu a ka Onye-nwe kwu-lru, obuna "Alfa na Omega, mmalite na ogwugwu obuna ya onye ahụ nke a ^bkpogburu maka mmehie nile nke uwa.

2 Lee, n'ezie, n'ezie, a si m gi, nwa odibo m Newel Knight, i ghaghị iguzosike n'okwa-oru nke ahụ m hoputaara gi.

3 Ma o buru na umu nne gi nwoke choro igbanari ndi iro ha nile ka ha chegharia site na mmehie ha nile, ma diri "umeala n'ezie n'iru m ma nwekwa muo nke nchehari.

4 Ma dika "ogbugba-ndu ha mere n'iru m e mebiwori, obuna otu a o buruwo ^bihe efu n'abaghi kwa n'ihe.

5 Ma ahuhu ga-adiri ya bu onye "mmebi iwu a ga-esi n'aka ya bia, n'ih ihe na o kara ya mma na o mikpuru n'ogbu nke oke osimiri.

6 Mana ngozi na-adiri ndi debere ọgbugba-ndu ma debekwa iwu-nso, n'ih ihe na ha ka a ga-emere "ebere.

7 Ya mere, gaa nu ugbua gbapu n'ala ahụ, ka ndi iro unu ghara ibiakwute unu; ma gaa nu njem unu, ma hoputa onye unu choro ka o buru onye-ndu unu, ma kwuro unu ego unu nile.

8 Ma otu a ka unu ga-aga njem unu baa na mpaghara nile n'odida anyanwu, ruo n'ala nke "Missouri, ruo n'oke ala nile nke ndi Leman.

9 Ma mgbe unu gasiri-njem, lee, a si m unu, choo nu uzọ "ibi ndu dika ndi mmadu, ruo mgbe m dozichaara unu ebe.

10 Ma ozo, nwee "ndidi n'ime mkpagbu ruo mgbe m ^bga-abia; ma, lee a na m abia oso-ososo, ma ugwo oru m dikwa n'aka m, ma ndi nke "choro m site na mbu ga-enwe "ezumike nye mkpuru-obi ha nile. Obuna otu a. Amen.

54 1a Mkp. 1:8;
OznQd. 19:1.
NGAN Alfa na
Omega.
b NGAN Mkpogide
n'Obe.
3a NGAN Umeala, Idi
Umeala.
4a OznQd. 42:30-39.

NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nnyefechasi.
b OznQd. 58:32-33.
5a Mat. 18:6-7.
6a NGAN Ebere,
Obi-ebere.
8a OznQd. 52:42.
9a 1 Ndi-Tes. 4:11.
10a NGAN Ndidi.

b Mkp. 22:12.
NGAN Obibia nke
Ugboro Abu nke
Jisus Kraist.
c Ilu 8:17.
NGAN Ekpere.
d Mat. 11:28-30.
NGAN Izu-ike.

NKEJI 55

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma nye William W. Phelps, na Kirtland, Ohio, Jun 1831 (History of the Church, 1:184-186). William W. Phelps, onye-mbiputa akwụkwọ, na ezi na n'ụlọ ya ka biarutere na Kirtland, ma Onye-amụma juru Onye-nwe banyere ya.

1-3, W. W. Phelps ka a kpọrọ ma hoputa ka e mee ya baptism, na ka e chie ya echichi onye okenye, ma ka o kwusaa ozi-oma; 4, Ọ ga kwa ede akwụkwọ maka umu-ntakiri nọ n'ụlọ akwụkwọ nile nke Nzuko-nsọ; 5-6, Ọ ga-eje kwa Missouri nke ga-abu mpaghara nke oru ya.

LEE, otu a ka Onye-nwe Lkwuru nye gi, nwa odibo m William, e, obuna Onye-nwe "uwa nile, gi, ka a kpọrọ ma hoputa; ma mgbe e mesiri gi "baptism site na mmiri, nke oburu na i mee ya jiri anya gi lekwasị nani n'otuto m, i ga-enwe nsachapu nke mmehie gi nile na nnabata nke Mụọ Nsọ site n'ibikwasị 'aka abuo n'isi;

2 Ma mgbe ahụ a ga-echi gi echichi site n'aka nke nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ka i buru onye okenye nye nzuko-nsọ nke a, ikwusa ncheghari na "nsachapu nke mmehie nile

site n'uzo nke baptism n'aha nke Jisus Kraist, Okpara nke Chineke di ndu.

3 Ma n'onye obula i ga-ebikwasị aka gi n'isi, oburu na ha nwere mụọ nke ncheghari n'iru m, i ga-enwe ike inye ha Mụọ Nsọ.

4 Ma ozọ, a ga-echi gi echichi ka i nyere nwa odibo m Oliver Cowdery aka iru-oru nke mbiputa akwụkwọ, na nke ihoputa ma ide "akwụkwọ maka ulọ akwụkwọ n'ime nzuko-nsọ a, ka umu-ntakiri kwa nwe ike inata nkuzi n'iru m dika o siri masi m.

5 Ma ozọ, n'ezie a si m gi, n'ih i nke a i ga-aga njem gi, gi na umu odibo m Joseph Smith, Nta, na Sidney Rigdon, ka e "hiwe gi n'ala nke ihe-nketa gi iru oru a.

6 Ma ozọ, ka nwa odibo m Joseph Coe gaa kwa njem ya, ya na ha. Nke foduru ka a ga-eme ka i mata ma e mesia, obuna dika m siri choo. Amen.

NKEJI 56

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma na Kirtland, Ohio, Jun 1831 (History of the Church, 1:86-188). Ezra Thayre, onye a hoputaworo ka o gaa njem ruo na Missouri ya na Thomas B. Marsh (lee nkeji 52:22), enweghi ike imalite n'ozi mgbasa ozi-oma ya mgbe onye nke ikpe azu di na njikere. Okenye Thayre adighi na njikere, igawa njem site

55 1a Deut. 10:14;

1 Nif. 11:6;

2 Nif. 29:7.

b NGAN Baptism, Mee

Baptism.

c NGAN Ibikwasị Aka nile n'Elu.

2a NGAN Nsachapu nke

Mmehie nile.

4a OznOd. 88:118;

109:7, 14.

5a Emos 9:15.

na nsonye ya n'ime nsogbu nile dī na Thompson, Ohio, (lee isi-ọkwu nkeji 54). Onye-nwe zaghachiri ajuju Onye-amuma n'okwu a site n'innye mkpughe nke a.

1-2, Ndị-nso nile aghaghi ibuli obe ha ma soro Onye-nwe anyi inweta nzoputa; 3-13, Onye-nwe na enye iwu ma n'akwusi kwa iwu, ma ndi na-enupu-isi ka a gachapụ; 14-17, Ahuḥu ga-adiri ndi ogaranya n'agaghi enyere ndi ogbenye aka, ma ahuhu ga-adiri ndi ogbenye ndi n'enweghi obi tiwara-etiwa; 18-20, Ngozi na-adiri ndi ogbenye ndi dī ọcha n'ime obi, n'ih i na ndi ahụ ga-eketa uwa.

NAANTỊ, O unu ndi "na-ekwuputa aha m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru; n'ih i na; lee iwe m dī ọkụ megide ndi nnupu-isi, ma ha ga-amata ogwe aka m na iwe ọkụ m, n'ubochi b'nleta na iwe ọkụ nye mba nile.

2 Ma onye ahụ nke n'agaghi ewelite "obe ya ma b'soro m, ma debe iwu-nso m nile, otu onye ahụ agaghi enweta nzoputa.

3 Lee, mụ, Onye-nwe, na-enye iwu; na onye ahụ n'agaghi "erube-isi ka a b'ga-ebepu mgbe oge nke m zuru, mgbe m nye-chaworo iwu ma e debeghi iwu-nso ahụ.

4 Ya mere mụ, Onye-nwe na-enye iwu ma "na-akagbu, dika o siri dī m mma; ma ihe ndi a nile ka a ga-aza n'isi

b'ndi nnupu-isi nile, ka Onye-nwe kwuru.

5 Ya mere, a kagbuwo m iwu-nso nke e nyeworo umu odibo m "Thomas B. Marsh na Ezra Thayre, ma na-enye iwu-nso ohuru nye nwa odibo m Thomas, na o ga-ewere njem ya oso-osoro ruo n'ala nke Missouri, ma nwa odibo m Selah J. Griffin ga-esokwa ya gaa.

6 N'ih i na lee, a kagbuwo m iwu-nso nke e nyere umu odibo m Selah J. Griffin na Newel Knight, n'ih i kpọ-ekwe-nku nke ndi m ndi no na Thompson, na nnupu-isi ha nile.

7 Ya mere, ka nwa odibo m Newel Knight noro ya na ha; ma ka ha ra bu ndi choro i ga nwere ike gaa, bu ndi nwere muo nke nchehari n'iru m, ma ka o duru ha ruo n'ala nke m hoputaworo.

8 Ma ozo, n'ezie a si m unu, na nwa odibo m Ezra Thayre aghaghi icheghari na "mpako ya, ma n'iche nke nani onwe ya, ma rube-isi n'iwu-nso nke mbu nke m nyeworo gbasara ebe-obibi ya.

9 Ma o buru na o ga-eme nke a, n'ih i na a gaghi enwe nkewa obula a ga-eme n'ala ahụ, a ga-ahoputa kwa ya iga ruo n'ala nke Missouri;

56 1a OznQd. 41:1.

b Aisa. 10:3-4;

Mom 9:2;

OznQd. 1:13-14;
124:10.

2a Luk 14:27.

b 1 Pita 2:21;

2 Nif. 31:10-13;

Moro. 7:11.

NGAN Jisus Kraist—
Ima-atu nke Jisus
Kraist.

3a NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

b OznQd. 1:14-16; 50:8.

4a OznQd. 58:31-33.

b NGAN Nnupu-isi.

5a NGAN Marsh,
Thomas B.

8a NGAN Mpako.

10 Ma obughi otu a o ga-anata ego nke o kwuoro, ma ga-ahapu ebe ahụ, ma a "ga-ebepu ya site na nzuko-nsọ m, ka Onye-nwe Chineke nke usuu nile nke ndi agha kwuru;

11 Ma asikwari na elu-igwe na uwa agabiga, okwu ndi a agaghi "agabiga, mana a ga-emezuri ha.

12 Ma o buru na nwa odibo m Joseph Smith, Nta, na o diri mkpa na o ga-akwu ego ahụ, lee, Mu, Onye-nwe ga-akwughachi ya nye ya ozo n'ala nke Missouri, ka ndi ahụ nke o ga-anabata ga-abu ndi a ga-akwughachi ozo dika nke ahụ ha na-eme siri di.

13 N'ihia na dika nke ahụ ha na-eme siri di ha ga-anata, obu na n'ala nile dika ihe-nketa ha.

14 Lee, otu a ka Onye-nwe kwuru nye ndi nke m—unu nwere otutu ihe ime na ichighari maka, n'ihia na lee, mmehie unu nile abiarutewo m, ma a gbagharabeghi ha, n'ihia na unu na-achọ "idu-onwe unu odi n'uzo nile nke onwe unu.

15 Ma obi unu enwetabeghi afọ ojuju. Ma unu anaghi erubere ezi-okwu isi, mana unu na-enwe "mmasị n'ime enweghi ezi-omume.

16 Ahuhu na-adiri unu "ndi ogaranya, ndi n'agaghi benye ihe-onwunwe ha maka "ndi ogbenye, n'ihia na "aku na uba unu ga-ericha mkpuru-obi unu nile; ma nke a ga-abu akwariri unu n'ubochi nke nleta, na nke ikpe, na nke iwe oku: "Owuwe-ihe-ubi agafewo, okochi agwusiwo, ma mkpuru-obi m anataghi nzoputa!

17 Ahuhu na-adiri unu "ndi ogbenye, ndi obi ha n'etiwaghi etiwa, ndi muo ha na-enweghi ncheghari, ndi afọ ha nile n'ejughi eju, na ndi aka ha nile n'akwusighi akwusi iwere aria ndi ozo, ndi anya ha nile juputara n'oke banya ukwu, na ndi n'agaghi aru oru jiri aka unu nile!

18 Mana ngozi na-adiri "ndi ogbenye ndi di ocha n'ime obi, ndi obi ha tiwara-etiwa na ndi muo ha nwere ncheghari, n'ihia na ha ga-ahụ ala-eze nke Chineke ka o na-abia n'ike na nnukwu ebube inaputa ha n'ihia na ebe di uru nke duwa ga-abu nke ha.

19 N'ihia na lee, Onye-nwe ga-abia, ma "ugwo oru ya ga-eso kwa ya, ma o ga-akwughachi onye obula, ma ndi ogbenye ga-enwe afuri;

20 Ma ogbo ha nile "ga-eketa

10a NGAN Chupu n'Otu.

11a 2 Nif. 9:16.

14a Jekob 4:10.

15a Alma 41:10;

3 Nif. 27:11.

16a Jer. 17:11;

2 Nif. 9:30.

b NGAN Inye Ndi

Ogbenye Onyinye,

Onyinye a na-Enye

Ogbenye.

c Ilu 14:31;

Alma 5:55-56.

NGAN Ogbenye.

d Jemes 5:3.

e Jer. 8:20;

Alma 34:33-35;

OznQd. 45:2.

17a Mosa. 4:24-27;

OznQd. 42:42;

68:30-32.

b NGAN Anya-ukwu.

18a Mat. 5:3, 8;

Luk 6:20;

3 Nif. 12:3.

NGAN Ogbenye.

b NGAN Obi Tiwara

Etiwa.

c NGAN Ala-eze

Chineke ma-obu

Ala-eze Elu-igwe.

d NGAN Uwa.

19a Mkpu. 22:12;

OznQd. 1:10.

20a Mat. 5:5;

OznQd. 45:56-58.

ụwa site n'ogbo ruo n'ogbo,
ruo mgbe nile na mgbe nile. Ma

ugbu a a ga m akwusi igwa unu
okwu. Ọ buna otu a. Amen.

NKEJI 57

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Zaiṅ, Ọgbè Jackson, Missouri, 20 Julai 1831 (History of the Church, 1:189-190). N'irube-isi n'iwu nke Onye-nwe (nkeji 52), ndi okenye ejewo njem site na Kirtland ruo na Missouri ma nwee otutu ihe mere ha di iche-iche na ufodu mmegide. Mgbe o na-eche maka onodu nke ndi Leman na enweghi mmepe-anyanwu, ozuzu, na okpukpe-chi zuru oha n'etiti ndi ahụ nile, Onye-amuma tipuru mkpu: "Olee mgbe ka ozara ga-agbawa ifuru dika rose? Olee mgbe a ga-ewulite Zaiṅ elu n'ebube ya, na olee ebe temple Gi ga-eguzo, ebe mba nile ga-abia n'ubochi ndi ikpe-azu?" (History of the Church, 1:189). Na nsochi o nwetara mkpughe nke a.

1-3, *Independence, Missouri bu ebe di maka Obodo-ukwu nke Zaiṅ na temple; 4-7, Ndi-nsọ nile ga-azuta ala ma nata ihe-nketa nile na mpaghara ahụ, 8-16; Sidney Gilbert ga-ehiwe ulo ahia, W.W. Phelps ga-abu onye mbiputa akwu-kwo, ma Oliver Cowdery ga-ahazi ihe e dere maka mbiputa.*

NAA-NTI, O unu ndi okenye nke nzuko-nsọ m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru, ndi kpokotaworo onwe unu onu, dika iwu-nsọ m nile siri di, n'ala nke a, nke bu ala nke "Missouri, nke bu ^bala nke m hoputaworo ma ^cdoo nsọ maka ^dmkpokota nke ndi-nsọ.

2 Ya mere, nke a bu ala e kwere na nkwa, na ^aebe bu maka obodo-ukwu nke ^bZaiṅ.

3 Ma otu a ka Onye-nwe Chineke unu kwuru, oburu na unu ga-anabata amamihe nke a bu amamihe. Lee, ebe ahụ nke a na-akpo Independence ugbu a bu ebe etiti ya; ma ebe bu maka "temple di n'odida-anyanwu ya, n'ebe na-adighi anya site na-ulo-ikpe.

4 Ya mere, o bu amamihe na ndi nsọ nile "ga-azuta ala ahụ, na kwa ala nile di n'odida anyanwu, obuna ruo n'ahiri nke gara n'iru n'etiti ^bndi Juu na ndi Jentaifu;

5 Na kwa ala nile nke di n'oke ebe ahia nile, obururaa na ndi-na-eso-uzo m enwe ike "izuta ala nile. Lee, nke a bu amamihe, ka ha wee ^bnweta ya dika ihe nketa mgbe nile na-adigide.

57 1a OzNQd. 52:42.

b OzNQd. 29:7-8;
45:64-66.

c OzNQd. 61:17.

d NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

2a OzNQd. 28:9; 42:9, 62.

b NGAN Zaiṅ.

3a OzNQd. 58:57;

97:15-17.

4a OzNQd. 48:4.

b NB "Juu" n'ebela

na-atunyere ndi

Leman, na "Jentaifu"
nye ndi-ocha bi ebi.

5a OzNQd. 58:49, 51;

101:68-74.

b OzNQd. 56:20.

6 Ma ka nwa odibo m Sidney Gilbert guzo n'okwa-ọrụ nke m họtaworo ya, inata ego nile, i buru onye "nnochite-anya nzuko-nsọ, izuta ala na mpaghara nile gbara gburu-gburu. Ọburara na a ga-enwe ike ime n'ezimume, ma dika amamihe ga-atuzi-aka.

7 Ma ka nwa odibo m "Edward Partridge guzo n'okwa-ọrụ nke m họtaworo ya, ma ^bkewaa nye ndi-nsọ nketa ha, ọbuna dika m nyeworo n'iwu; na kwa ndi ahụ nke ọ họtaworo inyere ya aka.

8 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ka nwa odibo m Sidney Gilbert hiwe onwe ya n'ebe a, ma mpee ụlọ-ahia ka ọ wee nwee ike ire ngwa ahia nile n'enweghi aghughọ, ka ọ wee nwee ike inweta ego were zuta ala nile maka ọdịmma nke ndi-nsọ nile, na ka ọ wee nweta ihe ọbula ndi-na-eso-uzọ nwere ike ichọ iji hiwe onwe ha n'ihenketa ha.

9 Na kwa ka nwa odibo m Sidney Gilbert nweta akwukwọ ikike—lee n'ebe a ka amamihe di, ma ka onye ọbula na-agụ ya ghota—ka ọ wee nwee ike izipu ngwa-ahia kwa nye ndi mma-dụ, ọbuna site n'aka ndi ọbula ọ choro dika ndi ode-akwukwọ e nyere ọrụ n'ije-ozị ya.

10 Ma site otu a nweta ihe maka ndi-nsọ m nile, ka e wee kwusaa ozi-oma m nye ndi ahụ

nke nọ ọdụ "n'ochichiri ma na mpaghara na ^bonyonyo nke onwu.

11 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ka e hiwe nwa odibo m "William W. Phelps n'ebe a, ma ka e hiwe ya dika ^bonye-mbiputa akwukwọ nye nzuko-nsọ.

12 Ma lee, ọ buru na ụwa anabata edemede ya—lee ebe a ka amamihe di—ka o nweta ihe ọbula o nwere ike inweta n'ezimume, maka ọdịmma nke ndi-nsọ.

13 Na ka nwa odibo m "Oliver Cowdery nyere ya aka, ọbuna dika m nyeworo n'iwu, n'ebe ọbula m ga-ahoputa nye ya, ijije, na idezi, na ihoputa, ka ihe nile di mma n'iru m, dika a ga-enwe ike ichoputa ezi-okwu ya site na Mụọ site na ya.

14 Ma otu a ka e hiwe ndi a nile m kwuworo maka ha n'ala nke Zaiọn, ngwa ngwa ka o si kwee omume, ha na ezi na ụlọ ha nile, ime ihe ndi ahụ nile ọbuna dika m kwuworo.

15 Ma ugbu a gbasara mkpokota ahụ—ka ukochukwu na onye nnochite-anya mee njikere nile, maka ezi na ụlọ nile ndi ahụ e nyeworo iwu ibia n'ala nke a, ọsọ ọsọ dika o si kwe omume, ma hiwe ha n'ihe-nketa ha.

16 Ma nye ndi foduru n'ime ndi okenye na ndi-otu, a ga-enye ntuzi-aka ndi ọzọ ma e mesia. Ọbuna otu a. Amen.

6a Oz nQd. 53.

7a Oz nQd. 58:24.

NGAN Partridge,
Edward.

b Oz nQd. 41:9–11;

58:14–18.

10a Aisa. 9:2; Mat. 4:16.

NGAN Ochichiri nke
Mụọ.

b Abụoma 23:4.

11a NGAN Phelps,
William W.

b Oz nQd. 58:37, 40–41.

13a NGAN Cowdery,
Oliver.

NKEJI 58

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Zaiṣon, Ógbè Jackson, Missouri, 1 Ougòst 1831 (History of the Church, 1:190–195). N'Ìbòchì izu-ike mbu mgbe Onye-amuma na ndi-otu ya biaruru na Ógbè Jackson, Missouri, e nwere nzukò okpukpe-chi, ma a nabatara ndi-otu abuo site na baptism. N'izu-uka ahụ, ufoḍu Ndi-nso sitere Cole-ssville nke Ngalaba-nta Thompson na ndi ozo biaruru (lee nkeji 54). Otutu nwere onunu oku n'obi imata ochichọ nke Onye-nwe gbasara ha n'ebe ohuru nke ogbakọ.

1–5, Ndi ahụ na-anagide mcpagbu ka a ga-eji okpu-eze ebube kpube; 6–12, Ndi-nso nile ga-ejikere maka olulu nwunye nke Nwa-aturu ahụ na nri-anyasi nke Onye-nwe; 13–18, Ndi-ukochukwu bu ndi-ikpe n'Israel; 19–23, Ndi-nso nile ga-erube isi n'iwu nile nke obodo; 24–29, Ndi mmadu kwesiri iji ohere nhorọ ha mee ihe oma; 30–33, Onye-nwe na-enye iwu ma na-akagbu; 34–43, Icheghari, ndi mmadu aghaghi ikwuputa ma hapu kwa mmehie ha nile; 44–58, Ndi-nso nile ga-azuta ihe-nketa ha ma gbakọ na Missouri; 59–65, Ozi-oma ga-abu ihe a n'aghaghi ikwusa nye ihe nile e kere eke.

NAA-NTI, O unu ndi oke-nye nke nzuko-nso m, na chee nti n'okwu m, ma mata site na mu ihe m ga-eme gbasara unu, na kwa gbasara ala "nke a nke m zigara unu.

2 N'ih i na n'ezie a si m unu, ngozi na-adiri onye ahụ nke

"na-edebe iwu-nso m nile, ma-qb u na ndu ma-qb u b'n'onwu; na ya onye nke 'kwesiri ntukwasi obi n'ime "mcpagbu, ugwo oru onye ah u di ukwu karia n'ala-eze nke elu-igwe.

3 Unu apughi ih u n'anya nk i- ti, n'oge nke ugbu a, atumat u nke "Chineke unu gbasara ihe ndi ah u nile nke ga-abia ma e mesia, ma b'ebube nke ga-eso mgbe otutu mcpagbu gasiri.

4 N'ih i na mgbe otutu "mcpa- gbu gasiri b'ngozi nile ga-eso. Ya mere ubochi ah u na-abia mgbe a 'ga-ekpube gi nnukwu ebube; oge awa ah u erubeghi, mana o dikwa nso n'oba aka.

5 Cheta nke a, nke m buworo uzọ gwa unu, ka unu wee "debe ya n'obi, ma nata nke ah u nke ga-eso.

6 Lee, n'ezie a si m unu, n'ih i nke a ezipwo m unu — ka unu wee nwee nrube-isi, na ka obi unu nile noro na "njikere bigba- ama nke ihe nile nke ga-abia.

58 1a OznQd. 57:1–8.

2a Mosa. 2:22.

b 1 Pita 4:6.

c 2 Ndi-Tes. 1:4.

d NGAN Ihe Isi-ike.

3a NGAN Chineke,

Chi-ukwu.

b NGAN Otuto.

4a Abuma 30:5;

OznQd. 101:2–7;

103:11–14; 109:76.

b NGAN Gozie, Goziri,

Ngosi.

c NGAN Okpu-eze;

Mbuli Elu.

d Ndi Rom 8:17–18;

OznQd. 136:31.

5a Deut. 11:18–19.

6a OznQd. 29:8.

b NGAN Igba-ama,

Ogbugba-ama.

7 Na kwa ka unu nwee ùgwù n'ìtọ ntọ-ala, ma n'ìgba-ama nke ala ahụ n'ebe "Zaijón nke Chineke ga-eguzo.

8 Ma kwa ka oriri nke ihe gbara abụba bụrụ nke a ga-akwado maka "ndị ogbenye; e, oriri nke ihe nile gbara abụba, nke mmanya ^bdoro edo a zara nke oma, ka ụwa wee mata na onụ nile nke ndị-amụma agaghị ada;

9 E, nri-anyasi nke ụlọ nke Onye-nwe nke akwadoro nke oma, nke a ga-akpọ mba nile oku.

10 Nke mbụ, ndị ogaranya na ndị nwere mmụta, ndị amamihe na ndị ama ama;

11 Ma mgbe nke ahụ gasiri ka ụbọchị nke ike m ga-abia, mgbe ahụ ka ndị ogbenye, ndị ngworo, na ndị isi, na ndị nti, ga-abata n'ime "olulụ nwunye nke Nwa-aturu ahụ, ma soro rie ^bnri-anyasi nke Onye-nwe, nke akwadoro maka nnukwu ụbọchị ahụ na-abia.

12 Lee, mụ, Onye-nwe ekwuwo ya.

13 Ma ka "igba-ama ya gaa puo site na Zaijón, e, site n'onụ nke obodo-ukwu nke ihe-nketa nke Chineke —

14 E, n'ihì nke a ka m zipuwo unu n'ebe a, na hoputawo nwa odibo m "Edward Partridge, ma hoputaworo ya ozi ya n'ala nke a.

15 Mana o buri na o chegharighi site na mmehie ya nile, nke bu ekweghi ekwe na ikpu-isi nke obi, ka o lezie anya ka o ghara "ida.

16 Lee ozi ya ka e nyeworo ya, ma agaghị enye ya ozo.

17 Ma onye obula nke guzoro n'ozì nke a ka a hoputaworo ibu "onye-ikpe n'Israel, dika o di n'ubochi ndi ochie, ikewa ala nile nke ihe-nketa nke Chineke nye ^bumu ya;

18 Na ikpe ndi ya ikpe site n'ogbugba-ama nke ndi-ikpe ziri ezi, na site n'enyem-aka nke ndi-ndumodu ya, dika iwu nile nke ala-eze nke e nyere site n'aka "ndi-amuma nke Chineke.

19 N'ihì na n'ezie a si m unu, iwu m ka a ga-edebe n'ala nke a.

20 Ka onye obula ghara iche na ya bu onye ochichi; mana ka Chineke chia onye na-ekpe ikpe, dika ndumodu nke ochicho ya siri di; ma-obu, n'uzo ozo, onye nke na-adu ndumodu ma-obu na-anodu ala n'ochie ikpe.

21 Ka onye obula ghara ida "iwu nile nke obodo, n'ihì na onye ahụ nke na-edebe iwu nile nke Chineke e nweghi ihe ga-eme ka o daa iwu obodo.

22 Ya mere, noro n'okpuru ndi na-achi achi, ruo mgbe "o

7a NGAN Zaijón.
8a NGAN Ogbenye.
b Aisa. 25:6.
11a Mat. 22:1-14;
Mkp. 19:9;
OznQd. 65:3.
b Luk 14:16-24.
13a Maika 4:2.
14a NGAN Partridge,

Edward.
15a 1 Ndi-Ko 10:12.
17a OznQd. 107:72-74.
NGAN Uko chukwu.
b NGAN Umụ Ndikom
na Umụ Ndi nyom
nke Chineke.
18a NGAN Onye-amuma.
21a Luk 20:22-26;

OznQd. 98:4-10;
Ndep. Ok 1:12.
NGAN Ochichi.
22a NGAN Jisus Kraist;
Mesaia; Oge Jisus
Ga-abia n'Uwa Chia
Otu Puku Afo.

ga-achi bu onye o bu oke ya ichi, ma kwatuo ndi-iro ya nile n'okpuru ukwu ya.

23 Lee, "iwu nile nke unu nataworo site n'aka m bu iwu nile nke nzuko-nsọ, ma n'uzo di otu a ka unu ga-egosiputa ha. Lee, nke a bu amamihe.

24 Ma ugbu a, dika m kwuru gbasara nwa-odibo m Edward Partridge, ala nke a bu ala nke obibi ya, na ndi ahụ ndi o hoputaworo dika ndi ndumodu ya; na kwa ala nke obibi nke onye ahụ nke m hoputaworo idebe "ulo-aku m.

25 Ya mere, ka ha kpota ezi na ulo ha nile n'ala nke a, dika mgbe ha ga-akparita uka n'etiti onwe ha na mu.

26 N'ihia na lee, o dighi mma na m ga na-enye iwu n'ihe nile; n'ihia na onye ahụ nke a na-amanye n'ihe nile, onye ahụ bu onye "ume-ngwu ma obughi odibo maara ihe; ya mere o naghị anata ugwo-oru.

27 N'ezie a si m, ndi mmadu kwesiri ino "n'oke agu n'ichu-so ihe oma, ma mee otutu ihe site n'ochicho nke onwe, ma na-eweta na mmezu nnukwu ezi-omume.

28 N'ihia na ike ahụ di n'ime ha, n'ime nke ha bu "ndi-nnochite-anyanya nye onwe ha. Ma obururaa na mmadu emee ihe oma ha agaghie-tufu ugwo-oru ha ma oli.

29 Mana onye ahụ nke na-anaghie eme ihe obula ma obughi ma e nyere ya n'iwu, ma na-anabata iwu-nsọ n'obi n'ekwe-nyeghi, ma na-edebe ya n'ume ngwu, onye ahụ bu onye "ikpe mara.

30 Onye ka m bu nke "kere mmadu, ka Onye-nwe kwuru, nke ga-agu ya ka onye ikpe n'amaghie bu onye ahụ nke anaghie edebe iwu-nsọ m nile?

31 Onye ka m bu, ka Onye-nwe kwuru, nke "kweworo nkwa ma n'emejuputaghie ya?

32 A na m enye iwu ma ndi mmadu anaghie erube-isi, a na m "akagbu iwu ma ha anaghie anata ngozi ya.

33 Mgbe ahụ ha na-asị n'ime obi ha: Nke a abughi oru nke Onye-nwe, n'ihia na nkwa ya nile emezughi. Mana ahuhụ ga-adiri ndi di otu a n'ihia na ugwo-oru ha na-eche ha "n'okpuru ma obughi site n'elu.

34 Ma ugbu a e nye m unu ntuzi-aka ndi ozọ gbasara ala nke a.

35 O bu amamihe n'ime m na nwa odibo m Martin Harris kwesiri ibu ihe-ima-atu nye nzuko-nsọ, "n'itogbo ego ya n'iru ukochukwu nke nzuko-nsọ.

36 Na kwa, nke a bu iwu nye mmadu obula nke batara n'ala nke a inata ihe-nketa; ma o ga-eji ego ya mee dika iwu na-atuzi-aka.

23a NGAN Iwu.

24a OznQd. 51:13;
70:7-11.

26a Mat. 24:45-51;
OznQd. 107:99-100.

27a NGAN Irusi-oru Ike;

Oru nile.

28a NGAN Ohere-Ihoro.

29a NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

30a Aisa. 45:9-10;
Hil. 12:6.

31a OznQd. 1:37-38;
82:10.

32a OznQd. 56:3-4.

33a OznQd. 29:45.

35a OznQd. 42:30-32.

37 Ma ọ bụ amamihe kwa na a ga-enwe ala ndị azụtara na Independence, maka ebe nke ụlọ-akụ, na kwa maka ụlọ nke ^aibiputa akwụkwọ.

38 Ma ntuzi-aka ndi ọzọ gbasara nwa odibo m Martin Harris ka a ga-enye ya site na Mụọ, ka ọ wee nata ihe-nketa ya nile otu ọ masiri ya;

39 Ma ka o chegharia site na mmehie ya nile, n'ihi na ọ na-achọ "otuto nke ụwa.

40 Na kwa ka nwa odibo m ^aWilliam W. Phelps guzo n'okwa-ọrụ nke m hoputaworo ya ma nata ihe-nketa nke ya n'ala ahụ;

41 Na kwa o kwesiri ka o chegharia, n'ihi na mụ, Onye-nwe, e nweghi m mmasi n'ebe ọ nọ, n'ihi na ọ choro ime karichaa, ma ọ dighi nwayo otu kwesiri n'iru m.

42 Lee, onye ahụ nke "cheghariworo site na mmehie ya nile, onye ahụ ga-enweta ^bmgbaghara, ma mụ, Onye-nwe agaghi ^cechetakwa ha ọzọ.

43 Site na nke a unu ga-amata na ọ bụrụ na mmadu echegharia site na mmehia ya nile—lee ọ "ga-ekwuputa ha ma ^bhapu ha.

44 Ma ugbu a, n'ezie, a si m gbasara ndi foduru na ndi okenye nke nzuko-nsọ m, oge ahụ abiarubeghi, ọ ga-abu otutu afọ nye ha, ka ha nata nketa ha

n'ala nke a, ewezuga ma ha choro ya site n'ekpere nke okwukwe, nani dika a ga-esi hoputara ha site n'Onye-nwe.

45 N'ihi na lee, ha "ga-akpokota ndi mmadu onu site na nsotu nile nke ụwa.

46 Ya mere, kpokota nụ onwe unu onu; ma ha ndi a na-ahoputaghi okwa i noro n'ala nke a, ka ha kwusaa ozi-oma na mpaghara nile gbara gburu gburu; ma emesia nke a, ka ha laghachi n'ulo ha nile.

47 Ka ha kwusaa n'uzo ma "gbaa-ama nke ezi-okwu n'ebe nile, ma kpokuo ndi ogaranya ndi ukwu na ndi nta, na ndi ogbenye ka ha chegharia.

48 Na ka ha wuo "nzuko-nsọ nile, oburu na ndi bi n'ua ga-echeghari.

49 Na ka e nwee onye nnochite anya a hoputara site n'olu nke nzuko-nsọ, nye nzuko-nsọ di na Ohio, inata ego nile iji zuta ala nile na ^aZaijon.

50 Ma e nye m nwa odibo m Sidney Rigdon iwu-nsọ, na ọ "ga-edede nkowa nke ala nke ^aZaijon, na nkowa nke ochicho nke Chineke, dika a ga-eme site na Mụọ nye ya.

51 Ma akwukwo-ozu na akwukwo itu-utu, ka a ga-enye nzuko-nsọ nile inweta ego nile a ga-etinye n'aka nke ukochukwu, na onwe ya ma-obu onye

37a Oznd. 57:11-12.

39a 2 Nif. 26:29;

Oznd. 121:34-37.

40a NGAN Phelps, William W.

42a NGAN Chegharia, Ncheghari.

b Aisa. 1:18.

NGAN Gbaghara.

c Aisa. 43:25.

43a Oznd. 19:20; 64:7.

NGAN Kwuputa, Nkwuputa.

b Oznd. 82:7.

45a Deut. 33:17.

NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

47a Oznd. 68:8.

48a NB ngalaba nile nke

Nzuko-nsọ.

49a NGAN Zaijon.

50a Oznd. 63:55-56.

nnochite-anya ya, otu o diiri ya mma ma obu, dika a ga-esi atuziri ya aka iji zuta ala nile maka ihe-nketa maka umu nke Chineke.

52 N'ih na, lee, n'ezie a si m unu, Onye-nwe choror ka ndi na-eso uzor ya nile na umu nke mmadu mepee obi ha nile, obuna izukota mpaghara obo-do nke a nile, oso oso dika oge ga-ekwe.

53 Lee, nke a bu amamihe. Ka ha mee nke a ma obughi otu a ha agaghi enweta "ihe-nketa, ewezuga ma-obu site na nkwa-fu nke obara.

54 Ma ozor obururaa na e nwetara ala, ka e nwee ndi-oru e zipuru n'udi nile n'ala nke a iru-oru maka ndi-nso nile nke Chineke.

55 Ka e mee ihe ndi a nile n'usoro; ma ka ohere nile nke ala nile ahụ buru ihe e mere ka a mata site n'oge ruo n'oge site n'aka ukochukwu ma-obu onye nnochite-anya nke nzuko-nso.

56 Ma ka oru nke mkpokota ahụ ghara ibu ngwa-ngwa, ma-obu site na mgbalaga; mana ka e mee ya dika ntuzi-aka nke ndi okenye nke nzuko-nso n'ogbakor nile, dika mmata-ihe nke ha nwetara site n'oge ruo n'oge siri di.

57 Ma ka nwa odibo m Sidney Rigdon doo nso ma nyechasia kpam kpam ala nke a, ma ebe ahụ kpom kwem maka "temple, nye Onye-nwe.

58 Ma ka a kpoo ogbakor nzu-ko; ma nke a gasia ka umu odibo m Sidney Rigdon na Joseph Smith, Nta, laghachi, na kwa Oliver Cowdery ya na ha, iruchapu oru nke foduru nke m hoputaworo ha n'ala nke ha, ma nke foduru dika a ga-enye "ntuzi-aka ya n'ogbakor nile.

59 Ma ka onye obula ghara ilaghachi site n'ala nke a ma obughi ma o "gbara-ama n'uzor, maka nke ahụ nke o maara ma n'ezie kwere.

60 Ka nke ahụ e nyekwasiworo Ziba Peterson buru ihe a napuru ya; ma ka o noro dika onye-otu n'ime nzuko-nso, ma jiri aka ya nile ruo oru, ya na umunna ya, ruo mgbe a "tasiri ya ahuhu zuru oke maka mmehie ya nile; n'ih na o kwuputaghi ha, ma o chere izo ha.

61 Ka ndi foduru n'ime ndi okenye nke nzuko-nso nke a, ndi na-abia n'ala nke a, ufodu n'ime nke nwere ngozi bara uba obuna karia ihe atụ; nwee kwa ogbakor n'elu ala nke a.

62 Ma ka nwa odibo m Edward Partridge buru onye-ntuzi-aka nke ogbakor nke ha ga-enwe.

63 Ma ka ha laghachi kwa, na-ekwusa ozi-oma n'uzor, na-agba ama nke ihe nile nke e kpughere nye ha.

64 N'ih na, n'ezie, uda ya aghaghi ipu site n'ebe a ruo n'ime uwa nile, ma rute ebe nile nke uwa soturu — ozi-oma aghaghi ibu ihe e "kwusara nye ihe

53a Oznd. 63:27-31.

57a Oznd. 57:3; 84:3-5, 31; 97:10-17.

58a NGAN Nkwekorita

Zuru Onu.

59a NGAN Igba-ama, Ogbugba-ama.

60a NGAN Taa-Ahuhu,

Na-ata Ahuhu.

64a NGAN Kwusaa.

nile ekere eke na ^bihe irịba-ama
nile na-esọ ha bụ ndị kwere.

65 Ma lee, Ọkpara nke Mmadụ
“na-abia. Amen.

NKEJI 59

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma, na Zaiọn, Ógbè Jackson, Missouri, 7 Ougọst 1831 (History of the Church, 1:196–201). Tutu ndekọta ya nke mkpughe nke a, Onye-amụma dere n’uzọ nkọwa maka ala nke Zaiọn, ebe ndị mmadụ gbakọtara mgbe ahụ. E doro ala ahụ nsọ, dika Onye-nwe tuziwo-ro-aka, ma ebe e nwere maka temple n’òdì n’iru ka a goziri. Onye-nwe na-eme iwu-nsọ ndị a nke ka nke ka ọ gbasa, Ndi-nsọ nile nọ na Zaiọn.

1–4, Ndi-nsọ kwesiri ntụkwasi-obi na Zaiọn ka a ga-agozi; 5–8, Ha ga-enwe ihu n’anya ma jeere Onye-nwe ozi ma debe iwu-nsọ ya nile; 9–19, Site n’idebe ubochi nke Onye-nwe nsọ, Ndi-nsọ ka a ga-agozi n’ihe nke arụ na ihe nke mụọ; 20–24, Ndi ezi-omume ka e kwere nkwa udo n’ụwa nke a na ndụ ebighi-ebi n’ụwa nke na-abia.

LEE, ngozi, ka Onye-nwe Lkwuru, ga-adiri ndi ahụ biaworo n’ala nke a jiri “anya lekwasị nanị n’otuto m, dika iwu-nsọ m nile siri di.

2 N’ihi na ndi ahụ nke di ndu “ga-eketa ụwa, ma ndi ahụ nke ^bnwuru ga-ezu-ike site n’orụ ha nile, ma orụ ha nile ga-esọ ha; ma ha ga-anata “okpu-eze ^an’ebe-obibi nile nke Nna m, nke m doziwo-ro maka ha.

3 E, ngozi na-adiri ha ndi ukwu ha na-eguzo n’ala nke Zaiọn, ndi rubeworo isi n’ozima m; n’ihi na ha ga-anata dika ugwo-oru ha ihe oma nile nke ụwa, ma ọ ga-eweputa “n’ume ya.

4 Ma ha ka a ga-ekpukwasị ngozi nile, sitere n’elu, e, ma jiri iwu-nsọ nile obughi ole na ole, na jiri “mkpughe nile n’oge nke ha—ndi ^bnwere okwukwe na “irusi oru ike n’iru m.

5 Ya mere, e nye m ha iwu-nsọ, na-asị otu a: Unu “ga-ahụ Onye-nwe Chineke unu n’anya jiri ^bobi unu nile, jiri ike gi nile, uche, na ume; ma n’aha nke Jisus Kraịst i ga “na-ejere ya ozi.

6 Unu ga-ahụ “onye agbata-obi unu n’anya dika onwe unu. Unu ^bezula ori, ma-obu “ikwa iko,

64b NGAN Iriba-ama.

65a NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraist.

59 1a Mat. 6:22–24;
OznQd. 88:67.

2a Mat. 5:5;
OznQd. 63:20, 48–49.

b Mkp. 14:13.
NGAN Onwu nke
Arụ; Paradaịs.

c NGAN Okpu-eze;
Mbuli Elu.

d Jon 14:2;
OznQd. 72:4; 76:111;
81:6; 98:18.

3a Jen. 4:12; Moses 5:37.

4a OznQd. 42:61; 76:7;
98:12; 121:26–29.
NGAN Mkpughe.

b NGAN Itozu-oke,
Ntozu-oke.

c NGAN Iru-si-oru Ike.

5a Deut. 11:1;
Mat. 22:37;
Moro. 10:32;
OznQd. 10:19.

NGAN Ihunanya.

b NGAN Obi.

c NGAN Ije-ozì.

6a NGAN Mee Enyi.

b NGAN Izu-ori, Ori.

c NGAN Ikwa-iko.

ma-ọbụ ^digbụ mmadụ, ma-ọbụ mee ihe ọbụla yiri ya.

7 Unu ^aga-ekele Onye-nwe Chineke unu n'ihe nile.

8 Unu ga-achụ ^aaja nye Onye-nwe Chineke unu ^bn'ezi-omume, ọbuna nke obi tiwara etiwa na mụọ ^cnke ncheghari.

9 Ma ka unu wee nwee ike n'uju debe onwe unu ^an'enweghi ntupọ site n'ụwa, unu ga-aga n'ụlọ ekpere ma sonye n'oriri-nso nile n'ubochi ^bnsọ m;

10 N'ihia na n'ezie nke a bụ ubochi a hoputara nye unu izu-ike site n'orụ unu nile, ka unu ^afee ofufe unu nile nye Onye Kachasi Elu.

11 Otu o sila di nkwa unu nile ka unu ga-enye n'ezi-omume n'ubochi nile ma n'oge nile;

12 Mana cheta na nke a, n'ubochi nke Onye-nwe ka unu ga-enye ^aonyinye unu nile na oriri-nso nile nye Onye Kachasi Elu, ^bna-ekwuputa mmehie unu nile nye umunna unu, ma n'iru Onye-nwe.

13 Ma n'ubochi nke a i gaghi eme ihe ọbula ọzọ nani ka akwadobe nri gi n'otu obi ka ^aibu ọnụ gi zuo oke, ma-ọbụ, asugharia ya, ka ^bọñu gi wee ju eju.

14 N'ezie, nke a bụ obubu-ọnụ

na ekpere, ma-ọbụ asugharia ya, inwe añuri na ekpere.

15 Ma ọbururaa na unu eme ihe ndi a nile jiri ^aitu mmamma, jiri ^bobi ^cuto na mgbasara iru nile, na abughị n'oke ^dichi ọchi, n'ihia na nke a bụ mmehie, mana n'obi di uto na mgbasara iru —

16 N'ezie a si m, na ọbururaa na unu mee nke a, uju nile nke ụwa bụ nke unu, anụ-ohia nile ma anụ-ufe nile nke ikuku, na nke ahụ na-arị-elu osisi nile ma na-aga ije n'elu ala;

17 E, ma ahia ọhia, na ihe ọma nile nke na-esite n'ụwa, ma-ọbụ maka nri ma-ọbụ maka uwe, ma-ọbụ maka ụlọ nile, ma-ọbụ maka ọba nile, ma-ọbụ maka ubi mkpuru-osisi nile, ma-ọbụ maka oru ubi nile, ma-ọbụ maka ubi vine nile;

18 E, ihe nile na-aputa site ^an'ala, n'oge ya nile, ka e mere n'ihia maka uru na kwa iji mee ihe nke mmadụ, ha abụọ iji mee ka anya hụ ihe ọma na iji mee ka obi di uto;

19 E, maka nri na maka uwe, maka idetu-ire na maka isi, iji gbaa arụ ume na iji tutee mkpuru-obi.

20 Ma ọ masiri Chineke na o nyeworo mmadụ ihe ndi a nile; n'ihia na otu a ka e jiri kee ha

6d NGAN Igbu-mmadu.

7a Abụoma 92:1;

Alma 37:37;

OznQd. 46:32.

NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n'ekele.

8a NGAN Chụọ-aja,

Ichụ-aja.

b NGAN Ezi-omume, Ime Ezi-omume.

c NGAN Obi Tiwara Etiwa.

9a Jemes 1:27.

b NGAN Ubochi Izu-ike.

10a NGAN Fee Ofufe.

12a NB onyinye nile, ma-ọbụ nke oge, onyiye chi nile, maọbụ usoro ihe onwunwe, nile n'ofufe nke Chineke na nmadu.

NGAN Chụọ-aja, Ichụ-aja.

b NGAN Kwuputa, Nkwuputa.

13a NGAN Ibu-ọnụ, Obubu-ọnụ.

b NGAN Onu.

15a NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n'ekele.

b Ilu 17:22.

c Opu. 25:2;

OznQd. 64:34.

d OznQd. 88:69.

18a NGAN Uwa.

ka e were ha, mee ihe n'ụzọ ziri-ezi, ọbụghị karịa, ma-ọbụ ipunari n'ike.

21 Ma onweghi ihe mmadu ji "emehie Chineke, ma ọbụ, onweghi onye ọ na-akpalite iwe-ọkụ ya imegide, m'ọbụghị ndị ahụ ndị na-anaghi 'ekwuputa aka-ọrụ ya n'ihe nile, ma na-anaghi erube-isi n'iwu-nso ya nile.

22 Lee, nke a bụ dika iwu na ndi-amuma nile siri di, ya mere, enyela m nsogbu ọzọ gbasara okwu nke a.

23 Mana mụta nụ na onye ahụ na-arụ ọrụ nke "ezi-omume ga-anata 'ugwo-ọrụ ya, ọbuna 'udo n'ime ụwa nke a na 'ndụ ebighi-ebi n'ụwa nke na-abia.

24 Mụ, Onye-nwe, ekwuwo ya, ma Mụọ agbawo ama. Amen.

NKEJI 60

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma na Ógbè Jackson, Missouri, 8 Ougost 1831 (History of the Church, 1:201–202). N'oge nke a ndi-okenye ahụ ndi a hoputara ilaghachi ebe Ọwụwa anyanwụ choro imata ụzọ ha ga-esi gaa na ụzọ ma n'ụdi ha kwesiri iji gaa njem.

1–9, *Ndi-okenye ga-ekwusa ozi-oma n'ogbakọ nile nke ndi ajo-mmadu; 10–14, Ha ekwesighi itufu oge ha, ma-ọbụ zoo onyinye chi ha nile; 15–17, Ha nwere ike isa ụkwụ ha dika ihe ọgbugba ama megide ndi ahụ ndi juru inabata ozi-oma.*

LEE, otu a ka Onye-nwe Lkwuru nye ndi-okenye nke nzuko-nso ya, ndi ga-alaghachi oso-osọ n'ala ahụ ha siri na ya bia: Lee, ọ masiri m, na unu abiaruwo ebe a.

2 Mana n'ebe ufodu nọ enweghi m mmasi, n'ih i na ha agagh i emepe "onu ha nile, mana ha 'na-ezo onyinye-chi nke m nyeworo ha, n'ih i 'ujo nke

mmadu. Ahuhu ga-adiri ndi di otu a n'ih i na iwe m ga-kpalite megide ha.

3 Ma ọ ga-eru, ọburu na ha enweghi ikwes i ntukwas i obi karia nye m, a "ga-anara ha ya, ọbuna nke ahụ ha nwere.

4 N'ih i na, mụ Onye-nwe, na-achi n'elu-igwe nile n'elu, ma n'etiti "ndi agha nile nke ụwa; ma n'ubochi ahụ mgbe m ga-enwezu 'ola-ichọ mma m nile, mmadu nile ga-amata ihe ahụ na-ekwuputa ike nke Chineke.

5 Mana, n'ezie, a ga m ekwuru unu gbasara ije unu n'ala ahụ nke unu siri bia. Ka e nwee otu ugbo njem e mere, ma-ọbụ zuta, dika o si di unu mma, ọ gbasaa

21a NGAN Mejoọ.
b Job 1:21.

23a NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.
b NGAN Gọzie, Gọziri,
Ngọzi.
c Mat. 11:28–30.

NGAN Udo.
d OznQd. 14:7.
60 2a Ndị-Efe. 6:19–20.
b Luk 8:16, 18.
c Mat. 25:14–30.
NGAN Egwu,
Itu-egwu—Itu-egwu

mmadu.
3a Mak. 4:25;
OznQd. 1:33.
4a Alma 43:50.
b Aisa. 62:3; Zek. 9:16;
Mal. 3:17;
OznQd. 101:3.

ghị m, ma gaa njem unu ọsọ-ọsọ ruo ebe nke ahụ a na-akpo St. Louis.

6 Ma site n'ebe ahụ ka ụmụ odibo m, Sidney Rigdon, Joseph Smith, Nta, na Oliver Cowdery, gaa njem ha ruo Cincinnati;

7 Ma n'ebe a ka ha welite olu ha elu ma kwuputa okwu n'olu na-adasi ike, n'ejighi iwe-ọkụ ma-ọbụ, inwe obi abụọ, na-ewelite aka nile di nsọ n'elu ha. N'ihia na mụ onwe m zuru oke ime ka unu di "nsọ, ma mmehie nile nke unu ka a ^bgbagharaworo unu.

8 Ma ka ndi foduru gaa-njem ha site na St. Louis, abụọ abụọ, ma kwusaa okwu ahụ, ọbụghị n'idi ngwa-ngwa, n'etiti ọgbakọ nile nke ndi ajọọ-omume, ruo mgbe ha ga-alaghachi na nzuko-nsọ nile ebe ha si bia.

9 Ma ihe a nile maka ọdi mma nke nzuko-nsọ nile; n'ihia ebun- n'obi nke a ka m ji zipu ha.

10 Ma ka nwa odibo m "Edward Partridge nye site n'ego nke m nyeworo ya, otu ọkè nye ndi-okenye m ndi e nyere iwu ilaghachi;

11 Ma ya onye nwere ike, ka ọ weghachi ya site n'aka onye nnochite-anya; ma ya onye

n'enweghi ike, a chọghị ka o weghachi ya.

12 Ma ugbo a ana m ekwu maka ndi foduru ndi ga-abia n'ala nke a.

13 Lee, e zipuwo ha ikwusa ozi-oma m n'etiti ọgbakọ nile nke ndi ajọọ-mmadi; ya mere, e nye m ha iwu-nsọ, otu a: Unu agaghị "etufu oge unu, ọbụghị ma unu ga-ezo ^bonyinye-chi unu ka a ghara imata ya.

14 Ma mgbe unu bjaruteworo n'ala nke Zaijon, ma kwuputasiwo okwu m n'etiti ọgbakọ nile nke ndi ajọọ-mmadi, ọbụghị n'idi ngwa-ngwa, ma-ọbụ "n'iwe-ọkụ ma-ọbụ n'esem-okwu.

15 Ma tichapu "uzuzu di n'okpuru ukwu unu megide ndi ahụ n'anabataghị unu, ọbụghị n'iru ha, ka unu ghara ikpasu ha iwe, kama na nzuzo; ma sachaa ukwu unu, dika ọgbugba àmà megide ha n'ubochi ikpe.

16 Lee, nke a ezuworo unu, na ochichọ nke ya onye zipuwo unu.

17 Ma site n'onu nwa odibo m Joseph Smith, Nta, a ga-eme ka a mata ihe gbasara Sidney Rigdon na Oliver Cowdery. Ihe ndi foduru ga-esote ma e mesia. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 61

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, n'akuku Osimiri Missouri, McIlwaine's Bend, 12 Ougost 1831 (History of the Church, 1:202-205). Na ilota njem ha na Kirtland, Onye-amuma na ndi okenye iri

7a NGAN Idi-nsọ.

b NGAN Gbaghara.

10a NGAN Partridge,
Edward.

13a OznQd. 42:42.

NGAN Ino Nkiti,

Nọ Nkiti.

b Mat. 25:24-30;
OznQd. 82:18.

14a Ilu 14:29.

15a Mat. 10:14; Luk 9:5;

Qlndo. 13:51;

OznQd. 24:15; 75:20;

84:92.

ejeworiji mgbada Osimiri Missouri n'ugbo. N'ubochi nke ato n'ije ahụ, otutu ihe egwu nile dakwasiri ha. Okenye William W. Phelps, n'ohu nke ehihie, huru onye-mbibi ahụ ka o na-eje n'ike n'elu iru nke mmiri nile.

1-12, Onye-nwe enyewo iwu-oku ime otutu mbibi nile n'elu mmiri nile; 13-22, Mmiri nile a ka Jon buru onu, ma onye-mbibi ahụ na-agba n'elu iru ha; 23-39, Ufodu nwere ike inye mmiri nile iwu; 30-35, Ndi-Okenye ga-eje abuo na abuo ma kwusaa ozi-oma; 36-39, Ha ga-akwado maka obibia nke Okpara nke Mmadu.

LEE, ma naa-nti nye olu onye Lahụ nke nwere "ike nile, onye site na mgbe nile na-adigide ruo na mgbe nile na-adigide, obuna Alfa na Omega, mmalite na ogwugwu.

2 Lee, n'ezie otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu, O unu ndi-okenye nke nzuko-nsọ m, ndi gbakoro n'ebe a, ndi agbagharaworo mmehie unu ugbu a, n'ihi na mu, Onye-nwe, "na-agbaghara mmehie nile, ma a di m ^bobi ebere nye ndi nke kwuputara mmehie ha nile jiri obi nile di umeala;

3 Mana n'ezie a si m unu, na o dighi mkpa na igwe ndi-Okenye nke m nke a na-eje ngwa ngwa n'elu mmiri nile, mgbe ndi bi n'akuku abuo ya na-ala n'iyi n'ekweghi-ekwe.

4 Otu o sila di, a tara m ahuhu ahụ ka unu gbaa ama; lee, e

nwere otutu ihe egwu n'elu mmiri nile, ma nke ka nke ma emesia;

5 N'ihi na mu, Onye-nwe, enyewo iwu-oku n'iwe m otutu mbibi n'elu mmiri nile; e, ma nke ka nke n'elu mmiri ndi a nile.

6 Otu o sila di, anu aru nile di n'aka m, ma onye ahụ nke kwesiri ntukwasio-obi n'etiti unu a gaghị ala n'iyi site na mmiri nile.

7 Ya mere, o di mkpa na nwa odibo m Sidney Gilbert na nwa odibo m "William W. Phelps ga-eme oso-osọ n'ije-ozu ma na mgbasaa ozi-oma ha.

8 Otu o sila di, a gaghị m ekwe ka unu gbasasị ruo mgbe a "taworo unu ahuhu n'ihi mmehie unu nile, ka unu buru otu, ka unu ghara ila n'iyi n'ime ^bajoo-omume;

9 Ma ugbu a, n'ezie a si m, o di m mkpa ka unu gbasasị. Ya mere ka umu odibo m Sidney Gilbert na William W. Phelps were ndi-otu ha mbu, ma ka ha gaa njem ha oso-osọ ka ha wee ruo ozo mgbasaa ozi-oma ha, ma site n'okwukwe ha ga-enwe mmeri;

10 Ma obururaa na ha ekwesị ntukwasio-obi a ga-edota ha, ma mu, Onye-nwe, ga anonyere ha.

61 1a NGAN Ike.

b NGAN Alfa na Omega.

2a Mosa. 4:10-11.
NGAN Gbaghara.

b NGAN Ebere,
Obi-ebere.

c NGAN Kwuputa,
Nkwuputa.

7a NGAN Phelps,

William W.

8a NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.

b NGAN Ajoo, Ajoo
Omume.

11 Ma ka nke ƚọduru were nke ahụ di mkpa maka akwa-oyiyi.

12 Ka nwa odibo m Sidney Gilbert werekwa ihe ndi ahụ na-adighi mkpa, dika unu ga-ekwekọrita.

13 Ma ugbu a, lee, maka "odi-mma nke unu e nyere m unu biwu-nsọ gbasara ihe ndi a ma mu, Onye-nwe, ga-atughari uche mu na unu dika o diiri ndi mmadu n'oge mgbe ochie.

14 Lee, mu, Onye-nwe, na mmalite goziri "mmiri nile; kama n'ubochi ndi ikpe-azu a, site n'onu nwa odibo m Jon, aburu m mmiri nile onu.

15 Ya mere, ubochi ndi ahụ na-abia mgbe n'onweghi anu aru ga-enwe nchekwa n'elu mmiri nile.

16 Ma a ga-ekwu ya n'ubochi ndi na-abia na o dighi onye nwere ike igbago n'obodo nke Zaijon n'elu mmiri nile, kama onye ahụ nke guzoziri n'obi.

17 Ma, dika mu, Onye-nwe na mmalite "buru ala onu, obuna otu a n'ubochi ndi ikpe-azu ka m goziworo ya, n'oge ya, maka iji ruo oru nke ndi-nsọ m, ka ha wee soro keta oke uru si na ya.

18 Ma ugbu a enye m unu iwu-nsọ na ihe m kwuru nye otu onye e kwuru m ya nye mmadu nile, ka unu doo umunne unu aka na nti gbasara mmiri nile a ka ha ghara ibia site n'ije njem n'elu ha, ka okwukwe ha ghara ida ma jide ha n'onya nile;

19 Mu, Onye-nwe, enyewo iwu-okụ, ma onye-mbibi na-

agba n'elu iru ya, ma akagbughi m iwu-okụ a.

20 Mu, Onye-nwe, were iwe megide unu unyahụ, kama taa iwe m a tughari-puwo.

21 Ya mere, ka ndi ahụ o gbasara ndi ahụ m kwuworo, ndi ga-aga njem ha oso-osọ — ozo a si m unu, ka ha gaa njem ha oso-osọ.

22 Ma onweghi ihe oputara nye m, ma nwa oge nta gasiri, ma oburu na ha ejezuo mgbasazi-oma ha, ma ha jere site na mmiri ma-obu site n'ala; ka nke a diri dika a na-ekpughere ha dika mkpebi ha nile siridi ma emesia.

23 Ma ugbu a, gbasara umu odibo m, Sidney Rigdon, Joseph Smith Nta, na Oliver Cowdery, ka ha ghara ibia njem ozo n'elu mmiri nile nani ma-obu n'opi-mmiri mgbe ha na-ala n'ulo ha nile; ma-obu n'asusu ozo ha agaghi abia n'elu mmiri nile, iga njem, nani ma-obu n'elu opi mmiri ahụ.

24 Lee, mu, Onye-nwe, ahoputawo uzo maka ije nke ndi-nsọ m; ma lee, nke a bu uzo . . . na mgbe ha ga-ahapu opi mmiri ha ga-esi n'ala, obururaa na e nyere ha iwu-nsọ iga njem ma ga-ruo n'ala nke Zaijon;

25 Ma ha ga-eme dika umu nke Israel, "na-arunye ulo-ikwu ha nile n'ogologo uzo ahụ.

26 Ma, lee, iwu-nsọ nke a ka unu ga-enye umunna unu nile.

27 Otu o sila di, onye obula e nyere "ike ichi mmiri nile,

13a OznoQd. 21:6.

b NGAN Iwu-nsọ nile nke Chineke.

14a Jen. 1:20.

b Mkpu. 8:8-11.

17a Moses 4:23.

25a Onogu. 9:18.

27a NGAN Okwa Nchu-aja; Ike.

onye ahụ ka e nyere site na Mụọ imata ụzọ ya nile;

28 Ya mere, ka o mee dika Mụọ nke Chineke di ndu duziri ya, ma-ọbụ n'elu ala ma-ọbụ n'elu mmiri nile, dika ọ fọdurụ mụ ime ma-emesia.

29 Ma unu ka e nyere ụzọ njem nke ndi-nso nile, ma-ọbụ ụzọ nke ndi-nso nile nke ebe izu-ike nke Onye-nwe, iga njem.

30 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ndi odibo m, Sidney Rigdon, Joseph Smith, Nta, na Oliver Cowdery, agaghị emepe ọnu ha n'ogbakọ nile nke ndi ajọ-mmadu ruo mgbe ha ga-abiaru Cincinnati;

31 Ma n'ebe ahụ ha ga-ewelite olu ha nile elu nye Chineke megide ndi ahụ, e, nye ya onye iwe ya di oku megide ajọ-omu-me ha, mmadu ndi "na-achamiwo nke oma maka mbibi.

32 Ma site n'ebe ahụ ka ha gaa njem maka ogbakọ nile nke umunna ha, n'ih i ọrụ ha nile ọbuna ugbugba a ka a chorọ karịa n'etiti ha karịa n'etiti ogbakọ nile nke ndi ajọ-mmadu.

33 Ma ugbugba a, gbasara ndi fọdurụ, ka ha gaa njem ma "kwuputa okwu ahụ n'etiti ogbakọ nile nke ndi ajọ-mmadu, ọbụruraa dika e nyere ya;

34 Ma ọbụruraa na ha emee nke a ha "ga-asachapụ uwe-nso nile, ma ha agaghị enwe ntupọ n'iru m.

35 Ma ka ha jeekota ma-ọbụ "abụọ abụọ, otu o si masi ha nani ka nwa odibo m Reynolds Cahoon, na nwa odibo m Samuel H. Smith, onye ihe ya di m ezi nma, ghara ino iche-iche ruo mgbe ha laghachiri n'ulo ha nile, ma nke a maka ihe nke mụ onwe m maara.

36 Ma ugbugba a, n'ezie a si m unu, ma ihe m kwuru nye otu onye ekwuru m nye mmadu nile, nọ n'ezigbo ọnu, "umuntakiri; n'ih i na a nọ m "n'etiti unu, ma a "hapughi m kwa unu;

37 Ma ọ bụruraa na unu emewo onwe unu umeala n'iru m, ngozi nile nke "ala-eze ga-abu nke unu.

38 Kee ihe-okike n'ukwu gi ma noro na "nche ma nwee anya udo, na-ele anya maka ọbibia nke Okpara nke Mmadu, n'ih i na ọ ga-abia n'oge awa unu na-echehi.

39 "Kpee ekpere oge nile ka unu ghara iba n'ime "onwunwa, ka unu nwee ike inoro ubochi nke ọbibia ya, ma-ọbụ na ndu ma-ọbụ n'onwu. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 62

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith onye-amuma, akuku Osimiri Missouri na Chariton, Missouri, 13 Ougost 1831 (History of the

31a Alma 37:31; Hil. 13:14; Oznd. 101:11.

33a NGAN Kwusaa; Gbaa-ama.

34a 2 Nif. 9:44; Jekob 2:2; Mosa. 2:28.

35a NGAN Oru Mgbasa Ozi-oma.

36a Jon 13:33.

b Mat. 18:20.

c Aisa. 41:15–17; 1 Nif. 21:14–15.

37a Oznd. 50:35.

38a NGAN Nche, Ndi-nche.

39a NGAN Ekpere.

b NGAN Nwaa, Onwunwa.

Church, 1:205–206). *N'ụbọchị nke a onye-amụma na ndị-otu ya, ndị nọ n'ụzọ ha site n'Independence ruo Kirtland, zutere ọtụtụ ndị-Okenye ndị nọ n'ụzọ ha igaru ala nke Zaịon, na, mgbe ha kwesiri ekele n'obi-uto, nwetara mkpughe nke a.*

1–3, *Ama nile ka e dere ede n'elu-igwe; 4–9, Ndị-okenye nile ga-enye ma kwusaa dika mkpebi ha siri di ma dika Mụọ si na-atụzi aka.*

LEE, ma nūrū, O unu ndị-Okenye nke nzukọ-nsọ m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru, Ọbuna Jisus Kraịst, Onye “nkwuchita-ọnụ unu onye maara adighike nke mmadu ma ụzọ esi ^benye aka nye ndi a ‘na-anwa ọnwunwa.

2 Ma n'ezie anya m nile di-kwasiri n'aru ndi ahụ ruo ugbugba a n'ejeghi n'ala nke Zaịon; ya mere mgbasa-ozì-oma unu ezughika oke.

3 Otu o sila di, unu bu ndi agoziri agozi, n'ihì na “ama unu gbaworo ka ^bedekotaworo n'elu-igwe ka ndi mụọ-ozì na-ele ha anya; ma ha na-añuri ọñu maka unu, ma ‘mmehie unu bukwa ihe agbaghaworo unu.

4 Ma ugbugba a gaanu n'iru na njem unu. Nweenu ọgbakọ onwe unu n'ala nke “Zaịon; ma nweenu nzukọ ma ñurikotanụ ọñu, ma nyenu oriri-nsọ nye Onye-Kachasi Elu.

5 Ma mgbe ahụ unu nwere ike iloghachi igba ama, e, ọbuna

unu nile, ma-ọbụ abụọ na abụọ, dika ọ di unu mma, ọdigh m mkpa; nani kwesi ntukwasi obi ma “kwusaa ozi nile nke obi-uto nye ndi bi n'ụwa, ma-ọbụ n'etiti ọgbakọ nile nke ndi ajoyo-mmadu.

6 Lee, mụ, Onye-nwe akpokotawo unu ka e mezuo nkwa e kwere, ka e chekwaa ndi kwesiri ntukwasi obi n'etiti unu ma ñurịa nụ unu nile n'ala nke Missouri. Mụ, Onye-nwe ekwewo ndi kwesiri ntukwasi obi nkwa ma apughị m ikwu “okwu ugha.

7 Mu, Onye-nwe, di na njikere, ọ buru onye ọbula n'etiti unu choro igba n'elu inyinya nile, ma-ọbụ n'elu inyinya mule nile, ma-ọbụ n'elu ugbugba-ala nile, ọ ga-enweta ụdi ngozi a, ọ buru na ọ nata ya site n'aka nke Onye-nwe, n'obi nke “ekele n'ihe nile.

8 Ihe ndi a ga a diiri unu ime dika mkpebi na ntuzi-aka nile nke Mụọ siri di.

9 Lee, “ala-eze ahụ bu nke unu. Ma na lee, ma huru, a ^bnonyee-re m ndi kwesiri ntukwasi obi oge nile. Ọbuna otu a. Amen.

62 1a OznQd. 45:3–4.

NGAN Onye
Nkwuchita Onu.

b Ndị-Hib 2:18;

Alma 7:12.

c NGAN Nwaa,
Onwunwa.

3a Luk 12:8–9.

NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama.

b NGAN Akwukwo
nke Ndu.

c OznQd. 84:61.

4a OznQd. 57:1–2.

5a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

6a Ita 3:12.

7a NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n'ekele.

9a OznQd. 61:37.

b Mat. 28:20.

NKEJI 63

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, n'ikpe-azụ Ọgọst 1831 (History of the Church, 1:206-211). Onye-amụma, Sidney Rigdon, na Oliver Cowdery abiaruwo na Kirtland na 27 Ọgọst site na ije ha na Missouri. N'ide okwu mmalite nye ndekota ya nke mkpughe a, Onye-amụma dere, "N'ubochi nile ndi a nke mmalite nke Nzuko-nsọ, e nwere oke nchekasi-arụ inweta okwu nke Onye-nwe nye ihe nile nke metutara nzoputa anyi n'uzo obula; ma dika ala nke Zaijon buzi ugbu a ihe nke uwa kachasi mkpa nke a na-achuso, a juru m Onye-nwe maka ihe ntuzi-aka ozo maka mkpokota nke Ndi-nsọ, na izuta ala, na okwu ndi-ozo" (History of the Church, 1:207).

1-6, Ubochi nke oke iwe ga-abiakwasị ndi ajoyo-mmadu; 7-12, Ihe iriba-ama nile na-abia site n'okwukwe; 13-19, Onye okwawiko n'ime obi ga-agonari okwukwe ma buru onye a tanyere n'ime odo oku; 20, Onye kwesiri ntukwasị-obi ga-anata ihe nketa n'elu uwa enwoghariri; 21, Nkwasi zuru oke maka ihe nile n'Ugwu nke Mnwoghari abubeghi ihe e kpughere; 22-23, Onye nwere nrube-isi ga-anata ihe omimi nile nke alaeze; 24-31, Ihe-nketa nile n'ime Zaijon ka aga-azuta; 32-35, Onye-nwe na-enye iwu-okwu nile maka agha nile, na kwa ajoyo-mmadu igbu ajoyo-mmadu; 36-48, Ndi-nsọ ga-agbakọ na Zaijon ma weta ego nile iji wulie ya elu; 49-54, Ngozi nile ka e kweworo ndi kwesiri ntukwasị obi n'Obibia nke Ugboro Abuọ, na Mbilite n'onwu, ma n'Oge Jisus ga-abia n'uwa chia otu puku afo; 55-58, Nke a bu ubochi nke ido aka na nti; 59-66, Aha nke Onye-nwe ka ndi n'enweghi ikike na-ewere mere ihe-efu.

NAA-NTI, O unu ndi mma-ndu, ma meghee obi unu nile ma chee nti site n'ebe di anya; ma nuru, unu ndi na-akpo onwe unu ndi nke Onye-nwe, ma nuru nu okwu nke Onye-nwe na uche ya gbasara unu.

2 E, n'ezie, a si m, nuru nu okwu ya onye iwe di oku ya na-emegide ajoyo mmadu na onye "nnupu-isi;

3 Onye chorọ iwere obuna ndi ahụ o "ga-ewere, ma chekwaa na ndu ndi ahụ o ga-eche kwa;

4 Onye na-ewuli-elu mgbe o bu uche ya na mmasi ya; ma na-ebibi mgbe o masiri ya, ma nwee ike ituba mkpuru-obi n'ala-muo.

5 Lee, mu, Onye-nwe, na-ekwu okwu n'olu m, ma a ga-erubere ya isi;

6 Ya mere, n'ezie a si m, ka onye ajoyo mmadu nuru, ka onye nnupu-isi tuo egwu ma makwa jijiji; ka ndi n'ekweghi-ekwe jide egbugbere onu ha, n'ih na "ubochi oke iwe ahụ ga-abia-kwute ha dika oke ^bifufe-

gburugburu, ma anụ arụ nile 'ga-amata na mụ bụ Chineke.

7 Ma onye ahụ nke na-achọ ihe iriba-ama ga-ahụ "ihe iriba-ama, kama ọ bughị ruo na nzọpụta.

8 N'ezie, a si m unu, e nwere ndị nọ n'etiti unu na-achọ ihe iriba-ama, ma otu a adiwo ọbuna site na mmalite;

9 Kama, lee, okwukwe a naghị-esi n'ihe iriba ama abia kama ihe iriba-ama na eso ndi nke kwere.

10 E, ihe iriba-ama na-abia site "n'okwukwe, ọ bughị site na ọchịchọ nke ndi mmadu, ma-ọbụ dika mmasi ha, kama site n'ọchịchọ nke Chineke.

11 E, ihe iriba-ama na-abia site n'okwukwe ruo na ọrụ nile di ike, n'hi na ewezuga "okwukwe onweghi onye ga-eme ihe Chineke choro; ma gbasara onye ahụ Chineke were iwe megide ihe ya adighi amasi ya; ya mere, nye udi onye ahụ ọ naghị ezi ihe iriba-ama ewezuga ^bn'oke iwe ruo 'n'amamike ha.

12 Ya mere, mụ, Onye-nwe enweghi m mmasi nke ndi a n'etiti unu na-achọ ihe iriba-ama nile na ihe ebube nile maka okwukwe, ma ọ bughị n'hi ọdi mma nke ndi mmadu ruo n'otuto m.

13 Otu osila di, A na m enye iwu-nsọ nile, ma otutu ajụwo

iwu-nsọ m nile ma ha erubeghi isi nye ha.

14 E nwere rii n'etiti unu ndi nwoke na ndi nwanyi bu "okwa-iko; ufodu n'ime ha esiwo n'ime unu puo, ma ndi ozo foduru n'etiti unu ndi a ga-ekpughe ma emesia.

15 Ka ndi di otu a kpachara anya ma chegharia oso-osọ ma ọ bughị otu a ikpe ga-abiakwasi ha dika onya, ma okwu nzuzu ha ga-aputa ihè, ma ọrụ ha nile ga-esokwa ha n'anya ndi mmadu.

16 Ma n'ezie a si m unu, dika m kwuoro na mbu, onye ahụ nke "lere nwanyi anya ma nwee bagu ikwasi ya iko, ma-ọbụ ọburu na onye ọbula 'akwaa iko n'obi ya, ha agaghi enwe muo ahụ, kama ga-agonari okwukwe ma ga-enwekwa ujo

17 Ya mere, mụ, Onye-nwe, ekwuwo na "onye ujo, na onye n'ekweghi-ekwe, na ^bndi ugha nile, na onye ọbula nke na-enwe ihunanya 'n'ikwu okwu ugha, na onye na-akwa iko, na onye na-agwo nsi, ga-enwe oke ha ^dn'odo-okụ ahụ nke na-ere jiri oku na nkume-okụ, nke bu onwu nke "ugboro abuo.

18 N'ezie a si m, na ha agaghi enweta oke na mbilite n'onwu "nke mbu.

19 Ma ugbu a lee, mụ, Onye-

6c Aisa. 49:26.

7a OznQd. 46:9.

NGAN Iriba-ama.

10a Moro. 7:37.

NGAN Okwukwe.

11a Ndi-Hib 11:6.

b OznQd. 35:11.

c OznQd. 88:65.

14a OznQd. 42:24-25.

16a Mat. 5:27-28;

OznQd. 42:23-26.

b NGAN Ochichọ nke

Anu Aru.

c NGAN Ikwa-iko.

17a Mkpu. 21:8.

b NGAN Ghaa-ugha.

c Mkpu. 22:15;

OznQd. 76:103.

d Mkpu. 19:20;

2 Nif. 9:8-19, 26;

28:23;

Jekob 6:10;

Alma 12:16-18;

OznQd. 76:36.

NGAN Ala-muo.

e NGAN Onwu nke Muo.

18a Mkpu. 20:6.

nwe, na-asị unu na unu abughị “ndị ikpe-n’amaghị, n’ihi na ihe ndị a nọ n’etiti unu.

20 Otu osila dī, onye ahụ nke “nọgidere n’okwukwe ma mee uche nke m, onye ahụ ga-enwe mmeri ma ga-enweta ^bihe nketa n’elu ụwa mgbe ụbọchị nke mnwogharị ga-abia;

21 Mgbe a “ga-enwogharị ^bụwa nke a, ọbuna dika ihe nlereanya nke e ziri ndi-ozī m n’elu ‘ugwu; nke nkowasi ya n’uju unu enwetabeghi.

22 Ma ugbu a, n’ezie a si m unu, dika m kwuru na m ga-eme ka unu mata uche m, lee a ga m eme ka unu mata ya, ọ bughị n’uzo iwu-nsọ, n’ihi na otutu dī bu ndi n’anaghị ele anya idota iwu-nsọ m nile.

23 Mana nye onye ahụ nke na-edota iwu-nsọ m nile aga m enye “ihe omimi nile nke ala-eze m, ma nke ahụ ga-abu n’ime ya olulu nke mmiri ^bndu, nke ‘na-etulita nye ndu mgbe nile na-adigide.

24 Ma ugbu a, lee, nke a bu uche nke Onye-nwe Chineke unu gbasara ndi-nsọ ya, na ha ga-akpokota onwe ha onu n’ala nke Zaijon, ọ bughị na ngwa ka a ghara inwe ogha-aghara nke na-eweta ajoo oria.

25 Lee, ala nke “Zaijon—mu, Onye-nwe, ji ya n’aka nke m abuo;

26 Otu osila dī, mu Onye-nwe, na-enye “Caesar ihe nile bu nke Caesar.

27 Ya mere, mu Onye-nwe choro ka unu zuo ala ahụ nile, ka unu nwee uru nke ụwa, ka unu nwee ihe nkado onwu-nwe n’ụwa, ka a ghara ikpasu ha iwe.

28 N’ihi na “Setan na-etinye ya n’ime obi ha inwe iwe megide unu, ma ruo na ikwafu obara.

29 Ya mere, ala nke Zaijon agaghị abu ihe a ga-enweta ma obughị site n’izu ya ma-obu site n’obara, ma o bughị otu a enweghi ihe nketa dī maka unu.

30 Ma o buru site n’izu ya azu, lee unu bu ndi a goziri;

31 Ma o buru site n’obara, dika e gbochiri unu ikwafu obara, lee, ndi-iro unu ga-emeso unu, ma unu ga-enweta ihe-otiti site n’obodo-ukwu rute n’obodo-ukwu, ma site n’ulo-nzukọ ruo n’ulo-nzukọ, ma kama nani ole na ole ga-eguzo inata ihe nketa.

32 Mu, Onye-nwe, na-ewe iwe megide ndi ajoo-mmadu; a na m ejigide Muo m ka o ghara irute ndi bi n’ime ụwa.

33 Añuwo m iyi n’oke iwe m, ma nyeworo iwu oku maka “agha nile n’iru ụwa nile, ma ndi ajoo-mmadu ga-egbu ndi ajoo-mmadu, ma ujo ga-abia-kwasị mmadu obula;

34 Ma kwa “ndi-nsọ ga-enwe

19a NGAN Mee Ka o Zi-ezi, Nkwado Izi-ezi.

20a OznQd. 101:35.

b Mat. 5:5;
OznQd. 59:2;
88:25-26.

21a NGAN Uwa—
Ogwugwu nke Uwa.

b NGAN Uwa—Onodu ikpe-azu nke ụwa.

c Mat. 17:1-3.

23a Alma 12:9-11;
OznQd. 42:61; 84:19;
107:18-19.

b NGAN Mmiri Ndu.
c Jon 4:14.

25a NGAN Zaijon.

26a Luk 20:25;

OznQd. 58:21-23.

NGAN Ochichi.

28a NGAN Ekwensu.

33a NGAN Agha.

34a NGAN Onye-nsọ.

oberere ebe mgbapu; otu osila di, mu, Onye-nwe, a nonyeere ma ha, ma a ga m ^baridata n'elu-igwe site n'iru Nna m ma jiri ọku a na-apughị imenyu repia ^andi ajoo-mmadu.

35 Ma na lee, nke a abughi ugbu a, kama na nso a.

36 Ya mere, n'ih i nke a mu, Onye-nwe enyewo iwu-oku maka ihe ndia nile n'elu iru nke uwa, o bu ochichio m na ndi-nso ga-agbakọ n'ala nke Zaijon;

37 Ma ka mmadu obula were ^aezi-omume n'aka ya nile ma jiri ikwesi ntukwasị-obi n'ukwu ya, ma welie ^bolu nke idọ-aka na ntị nye ndi bi n'uwa; ma kwuputa site n'okwu-onu ma na mgbapu na itogboro n'efu ga-abiakwute ajoo-mmadu.

38 Ya mere, ka ndi na-esozu m no na Kirtland hazie mkpa ha nile nke uwa nke a, onye ga-ebi n'ubi nkea.

39 Ka nwa odibo m Titus Billings, onye nwe nlekota ya tutu ugbu a, repu ala ahụ, ka o wee nwee ike ijikere ije-ije ya na mmalite udummiri ruo n'ala nke Zaijon, ya na ndi bi n'elu ebe ahụ, ewezuga ndi m ga-edotara onwe m, n'agaghi eje ruo mgbe m ga-enye ha iwu.

40 Ma ka ego nile e nwere ike idota, odighi m mkpa ma o di nta ma-obu karia, ka e zipu ya ruo n'ala nke Zaijon, nye ndi mu hoputaworo inata.

41 Lee, mu, Onye-nwe, ga-enye nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ike nke o ga-eji ^aamata site na Muo ndi ga-aga ruo n'ala nke Zaijon, na ndi n'ime ndi na-esozu m ndi ga-anoro.

42 Ka nwa odibo m Newel K. Whitney dota ulo aku ya, ma obu n'okwu udi ozu, ulo-aku ahụ, otu odi nwa mgbe nta.

43 Otu osila di, ka o nye ego nile o nwere ike inye, ka ezipu ya nye n'ala nke Zaijon.

44 Lee, ihe ndi a nile di n'aka ya, ka o mee dika amamihe ya siri di.

45 N'ezie a si m, ka e chie ya echichi, dika onye na-anochita anya ndi na-esozu m ndi ga-anoro, ma ka e chie ya echichi baa n'ike a;

46 Ma ugbu a gaa ngwa ngwa ileta nzuko-nso nile, na-akowadaru ihe ndi a nile ala nye ha, gi na nwa odibo m Oliver Cowdery. Lee, nke a bu uche m inweta ego nile obuna dika m nyere ntuzi-aka.

47 Onye ahụ ^akwesiri ntukwasị-obi ma nwee ndidi ga-emeri uwa.

48 Onye ahụ na-ezipu aku nile ruo n'ala nke Zaijon ga-anata ^aihe nketa n'uwa nke a, ma oru ya nile ga-esokwa ya, ma kwa ugwo-oru n'uwa nke na-abia.

49 E, ma ngozi na-adiri ndi nwuru anwu bu ^andi nwuru n'ime Onye-nwe, site ugbu a

34b NGAN Obibia nke Ugboro Abuọ nke Jisus Kraist.

c NGAN Oku.

d Mat. 3:12; 2 Nif. 26:6; Oznd. 45:57; 64:24; 101:23-25, 66.

NGAN Ajoo, Ajoo Omume.

37a NGAN Ezi-omume, Ime Ezi-omume.

b Oznd. 1:4.

c Aisa. 47:11.

41a NGAN Igosiputa Ihe

Di Iche, Onyinye nke.

47a Mosa. 2:41;

Oznd. 6:13.

48a Oznd. 101:18.

49a Mkpu. 14:13;

Oznd. 42:44-47.

gaa n'iru, mgbe Onye-nwe ga-abia ma ihe ochie nile ^bga-agabiga, ma ihe nile ga-agho ihe ohuru, ha 'ga-ebili site na ndi nwuru anwu ma ha agaghi ^aanwu ma emesia, ma ha ga-enweta ihe nketa n'iru Onye-nwe, n'ime mba ahụ di nso.

50 Ma onye ahụ ga-adị ndu mgbe Onye-nwe ga-abia, ma debewo kwa okwukwe ahụ, "ngozị ga-adiri ya, otu osila di, e nyere ya ^binwu onwu n'oge nke mmadu.

51 Ya mere, umu-ntakiri "ga-etolite ruo mgbe ha ga-aka nka; ndi agadi ga-anwu; kama ha agaghi arahu-ura na uzuzu, kama a ^bga-agbanwe ha n'otu ntabi-anya.

52 Ya mere, n'ih ihe nke a ka ndi-oz i kwusara mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu nye uwa.

53 Ihe ndia bu ihe ndi unu gariri ele anya ha; ma, n'ikwu n'uzo nke Onye-nwe, ha di ugbu a "n'oba aka, ma n'oge na-abia, obuna n'ubochi obibia nke Okpara nke Mmadu.

54 Ma ruo n'oge awa ahụ a ga-enwe "umu agboghō n'ama-gh i nwoke ndi nzuzu n'etiti ndi amamihe; ma n'oge awa ahụ ka nkewapu nke ndi ezi-omume na ndi ajo-mmadu ga-abiazu;

ma n'ubochi ahụ ka m ga-ezipu ndi muo-oz i m ^bifopu ndi ajo-mmadu ma tuba ha n'ime oku ana-apughi imenyu.

55 Ma ugbu a lee, n'ezie a si m unu, mu, Onye-nwe enwe-gh i mmasi n'ebe nwa odibo m "Sidney Rigdon no; o ^bbuliri onwe ya elu n'obi ya, ma nabataghi ndumodu, mana o mere ihe wutere muo ahụ;

56 Ya mere "ihe-odide ya ka a na-anabataghi n'aka Onye-nwe, ma o ga-ele ozo; ma o buru na Onye-nwe anabataghi ya, lee o gaghi kwa eguzo n'okwa nke m hoputaworo ya.

57 Ma ozo, n'ezie a si m unu, "ndi nile choro n'obi ha, n'idi nwayo, ^bido ndi mmehie aka na nti nye ncheghari, ka e chie ha echiche baa n'ike a.

58 N'ih ihe nke a bu ubochi nke ido-aka-na-nti, ma o bughi ubochi nke otutu okwu. N'ih ihe na Mu, Onye-nwe, abughi onye a na-akwa emu n'ubochi ndi ikpeazu.

59 Lee, e si m n'elu, ma ike m di n'okpuru. A bu m onye kachasi ihe nile, ma di n'ime ihe nile, ma site n'ih ihe nile, ma "na-enyo-chasi ihe nile, ma ubochi ahụ na-abia mgbe ihe nile ga-an o n'okpuru m.

49b 2 Ndi-Ko 5:17.

c NGAN Mbilite n'Onwu.

d Mkp. 21:4;

Alma 11:45;

OznQd. 88:116.

NGAN Anaghi Anwu

Anwu, Anwughi

Anwu.

50a NGAN Gozie, Goziri,

Ngosi.

b NGAN Onwu nke Aru.

51a NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa Chia

Otu Puku Afo.

b Aisa. 65:20-22;

1 Ndi-Ko 15:51-52;

OznQd. 43:32; 45:58;

101:29-31.

53a OznQd. 35:15.

54a Mat. 25:1-13;

OznQd. 45:56-59.

b Mosa. 16:2.

55a NGAN Rigdon, Sidney.

b NGAN Mpako.

56a OznQd. 58:50.

57a OznQd. 4:3-6.

b OznQd. 18:14-15.

NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma;

Doo-aka-na-nti,

Ido-aka-na-nti.

59a 1 Ndi-Ko 2:10.

60 Lee, a bụ m “Alfa na Omega, ọbuna Jisus Kraịst.

61 Ya mere, ka mmadụ nile kpachara anya otu ha si akpọku “aha m n’egbugbere ọnụ ha —

62 N’ihi na lee, n’ezie a sị m, ọtụtụ ka ha dị ndị nọ n’amamikpe nke a, ndị na-eji aha nke Onye-nwe, ma were ya n’ihe efu n’enweghi ikike.

63 Ya mere, ka nzukọ-nso chegharịa site na mmehie ha nile, ma mụ, Onye-nwe, ga-enwe ha; ma ọ bughị otu a a ga-ekewapụ ha.

64 Cheta na nke ahụ sitere n’elu bịa “dị nso, ma a gariri-eji

ikpachara anya ^bkwuo ya, ma site na nduzi nke Mụọ; ma n’ime nke a enweghi amamikpe, ma ị ga-anata Mụọ ‘site n’ekpere; ya mere, ewezuga nke a amamikpe ga-adiri.

65 Ka ụmụ odibo m, Joseph Smith, Nta, na Sidney Rigdon, chọrọ nye ha ebe obibi, dika a na-akuziri ha site “n’ekpere sitere na Mụọ ahụ.

66 Ihe ndị a fọdurụ iheri site na ndidi, ka ụdị nke ahụ nwee ike inweta “ebube nke kariri ma di kwa ^barọ nke ebighi-ebi, ma ọ bughị otu a amamikpe nke di ukwuu karia. Amen.

NKEJI 64

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma nye ndị-okenye nke Nzukọ-nso, na Kirtland, Ohio, 11 Septemba 1831 (History of the Church, 1:211–214). Onye-amụma naara ejikere iga Hiram, Ohio, imaliteghari ọrụ ya na ntughari-asusu nke Bible, nke ọ hapuru mgbe ọ nọ na Missouri. Otu otu nke ụmụnne-nwoke ndị e nyeworo iwu ije na Zaiọn (Missouri) di kwaara n’oke njikere i pụ na Oktoba. N’oge a n’enweghi ohere ka a natara mkpughe ahụ.

1–11, Ndị-nso ka e nyere iwu onye ọbula igbaghara ibe ya, ma ọ bughị otu a mmehie di ukwuu karia fọdurụ n’ime ha; 12–22, Ndị n’echegharighi ka a ga-akpoputa n’iru Nzukọ-nso; 23–25, Onye ahụ nke na-akwụ otu ụzọ n’ime ụzọ iri ya a gaghi erepia n’oku mgbe Onye-nwe ga-abia; 26–32, Ndị-nso ka a doro aka-na-nti megide iji ugwo; 33–36, Ndị nnu-pụ-isi ka a ga ekewapụ site na

Zaiọn; 37–40, Nzukọ-nso ahụ ga-ekpe mba nile ikpe; 41–43, Zaiọn ga-aba ụba.

LEE, otu a ka Onye-nwe Chineke unu kwuru nye unu, O unu ndị-okenye nke Nzukọ-nso m, naa nụ ntị ma nara, ma nata nụ uche m gbasara unu.

2 N’ihi na n’ezie a sị m unu, a choro m ka unu “merie ụwa;

60a NGAN Alfa na Omega.

61a NGAN Ikwutọ Ikwuhie.

64a NGAN Nso.

b NGAN Nsofurụ.

c OznQd. 42:14.

65a NGAN Ekpere.

66a Ndi Rom 8:18;

OznQd. 58:4; 136:31.

b 2 Ndi-Ko 4:17.

64 2a 1 Jon 5:4.

ya mere a ga m enwe ^bomiko nye unu.

3 Ọ dī ndi nọ n'etiti unu ndi mehieworo; mana n'ezie a sị m, n'otu ugboro a, n'ihī "otuto nke m, ma n'ihī nzọputa nke mkpụrụ-obi nile, a ^bgbaghaworo m unu mmehie unu nile.

4 A ga m enwe obi ebere nye unu, n'ihī na e nyewo m unu ala-eze ahụ.

5 Ma "otughe ụzọ nke ihe omimi nile nke ala-eze agaghị abụ ihe a napụrụ site n'aka nwa odibo m Joseph Smith, Nta, site n'ụzọ nke m họtara, ka ọ na-adị ndụ, ma ọ bururaa na ọ na-edebe ^bemume-nso m nile.

6 E nwere ndi chọworo ohere imegide ya n'enweghi ihe kpata ya;

7 Otu osila dī, o mehiewo; mana n'ezie a sị m unu, mụ, Onye-nwe, "na-agbaghara mmehie nile nye ndi ^bkwuputara mmehie ha n'iru m ma rịọ mgbaghara, bụ ndi n'emeghi mmehie ruo 'onwu.

8 Ndi na-eso-uzọ m, n'ubochi mgbe ochie, choro "ohere imegide onwe ha ma ha agbagharaghi onwe ha n'ime obi ha nile; ma n'ihī ihe ojoo nke a a tara ha ahuhụ ma e nyere ha mkpagbu ma ^btaa ha ahuhụ nnukwu.

9 Ya mere, a sị m unu, na unu kwesiri "igbaghara ibe unu; n'ihī na onye ^bn'agbagharaghi nwanne ya mmehie ya ka ikpe mara n'iru Onye-nwe; n'ihī n'ime ya ka mmehie dī ukwu fodoru karia.

10 Mụ, Onye-nwe, ga "agbaghara onye m choro i gbaghara, mana nye unu a choro ka unu ^bgbaghara mmadu nile.

11 Ma unu kwesiri ikwu n'ime obi unu nile—ka Chineke "kpee ikpe n'etiti mụ na gi, ma nye gi ugwo-oru gi dika ^boru gi nile siri dī.

12 Ma onye ahụ nke n'echegharighi site na mmehie ya nile, ma ekwuputaghi ha, unu ga-akpọtuta n'iru "nzuko-nso, ma meso ya dika akwukwo-nso kwuru nye unu, ma-obu site n'iwu-nso ma-obu mkpughe.

13 Ma nke a ka unu ga-eme ka Chineke nara otutu—ọ bughị n'ihī na unu anaghi agbaghara, enweghi omiko, mana ka unu nwere nkwo ziri-ezi n'anya nile nke iwu, ka unu ghara imehie ya onye nke bu onye na-enye unu iwu—

14 N'ezie a sị m, n'ihī nke a unu ga-eme ihe ndi a nile.

15 Lee, mụ, Onye-nwe, weworo iwe megide onye buuru

2b NGAN Omiko.

3a Moses 1:39.

b Aisa. 43:25.

5a Oznd. 28:7; 84:19.

NGAN Otughe-uzo nile nke Okwa Nchụ-aja.

b NGAN Emume-nso nile.

7a NGAN Gbaghara; Nsachapụ nke

Mmehie nile.

b Onogu. 5:6–7;

OznQd. 19:20; 58:43.

NGAN Kwuputa, Nkwuputa.

c Oznd. 76:31–37.

8a NGAN Ndooro-ndoro.

b NGAN Taa-Ahuhụ, Na-ata Ahuhụ.

9a Mak. 11:25–26; Oznd. 82:1.

b Mat. 6:14–15;

Ndi-Efe. 4:32.

10a Opu. 33:19;

Alma 39:6;

OznQd. 56:14.

b Mosa. 26:29–31.

11a 1 Sam. 24:12.

b 2 Tim. 4:14.

12a Oznd. 42:80–93.

odibo m Ezra Booth, na kwa nwa odibo m Isaac Morley, n'ihì na ha e debeghì iwu ahụ ma-òbụ iwu-nsò ahụ;

16 Ha chọrọ ihe ọjọọ n'ime obi ha, ma mụ, Onye-nwe, jichiri Mụọ m. Ha "mara ikpe dika ihe ọjọọ ihe ahụ nke n'enweghì ihe ọjọọ dī n'ime ya, otu o sila dī a gbagbarawo m nwa odibo m Isaac Morley.

17 Ma kwa nwa odibo m "Edward Partridge, lee, o me-hiewo, ma ^bSetan na-achọ ibibi mkpuru-obi ya; mana mgbe a ga-eme ka ha mata ihe ndi a nile, ma ha e si n'ihe ọjọọ nke ahụ chegharia, a ga-agbaghara ha.

18 Ma ugbu a, n'ezie a si m na o dī m mkpa na nwa odibo m Sidney Gilbert, mgbe ntakiri izu-uka gasiri, ga-alota n'orụ ya, na kwa na nnọchịta anya ya n'ala nke Zaijōn;

19 Ma ihe nke ahụ nke ọ hụworo ma nūwọ nwere ike iputa ihè nye ndi na-eso ụzọ m, ka ha ghara ịla n'iyi. Ma n'ihì nke a ka m kwuworọ ihe ndi a nile.

20 Ma ọzọ, a si m unu, ka nwa odibo m Isaac Morley ghara ị bụ onye a "nwara karịa ihe o nwere ike ịnagide, ma nye ndu-mọdu ọjọọ nke ga-emerụ unu

arụ, e nyere m iwu-nsò ka e ree ubi ya.

21 Ekwetaghì m ka nwa odibo m Frederick G. Williams ree ubi ya, n'ihì na mụ, Onye-nwe, chọrọ ka e dota ebe mgbaba siri ike n'ala nke Kirltand, n'oge dika afo ise, n'ime nke mụ n'agaghì akwatu ndi ajọ-mma-dụ, ka site na nke a a hatara m ịzọputa ufodu.

22 Ma ubochi ahụ gasia, mụ, Onye-nwe, agaghì agụ onye obula dika onye "ikpe mara bụ onye ga-eji obi dī ọcha jee n'ala nke Zaijōn; n'ihì na mụ, Onye-nwe, chọrọ "mkpuru-obi nile nke umu nke mmadu.

23 Lee, ugbu a a na-akpo ya "taa ruo ^bn'obibia ahụ nke Okpara nke Mmadu, na n'ezie ọ bụ ubochi nke ichu-aja, na ubochi nke ikwu otu ụzọ n'ụzọ iri nke ndi m; n'ihì na onye ahụ nke na-akwu "otu ụzọ n'ụzọ iri ya ka a na-agaghì "erepia n'oku n'obibia ya.

24 N'ihì na mgbe taa gasiri ka "nrepia ga-abia—nke bụ ikwu dika n'ụzọ nke Onye-nwe n'ihì n'ezie a si m, echi ^bndi mpako na ndi na-eme ajọ omume ga-adị dika ahia kporo nkụ; ma a ga m erepia ha, n'ihì na a bụ m Onye-nwe nke usuu nile

16a 2 Nif. 15:20;

OznQd. 121:16.

17a NGAN Partridge,

Edward.

^b NGAN Ekwensu.

20a NGAN Nwaa,

Onwunwa.

22a NGAN Ikpe Omuma
nke Mụọ.

^b Opu. 35:5;

OznQd. 59:15; 64:34.

23a OznQd. 45:6;

64:24-25.

^b NGAN Obibia nke

Ugboro Abụọ nke

Jisus Kraist.

^c NGAN Chụọ-aja,

Ichu-aja.

^d Mal. 3:10-11.

NGAN Ikwu Otu Ụzọ

n'Ụzọ Iri, Otu Ụzọ

N'ime Ụzọ Iri nile.

^e Mal. 4:1;

3 Nif. 25:1;

A—JS 1:37.

24a Aisa. 66:15-16.

NGAN Uwa—Isacha

uwa; Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

^b Mal. 3:15;

2 Nif. 12:12; 23:11.

NGAN Mpako.

nke ndi-agma; ma a gaghi m ahapu onye obula nke foduru na 'Babilon.

25 Ya mere, oburu na unu kwere na mu, unu ga-aruru oru mgbe a na-akpo ya taa.

26 Ma o dighi mma na umu odibo m, "Newel K. Whitney na Sidney Gilbert, ga-ere bulo-aku ha na ihe-onwunwe ha nile ebe a; n'hi na nke a abughi amamihe ruo mgbe ufodu ndi Nzuko-nso, nke foduru n'ebe a, ga-aga ruo n'ala nke Zaijon.

27 Lee, e kwuru ya n'iwu m nile, ma-obu, ihe a na-aso nso, iji ndi iro gi nile "ugwo;

28 Mana lee, ekwughi ya n'oge obula na Onye-nwe agaghi ewere mgbe o masiri ya, ma kwuo ugwo dika o di ya mma.

29 Ya mere, n'hi na unu bu ndi na-anochi-anya, unu no n'ozi nke Onye-nwe; ma ihe obula unu mere dika uche nke Onye-nwe siri di bu oru nke Onye-nwe.

30 Ma O hoputara unu ipputara ndi-nso ya n'ubochi ikpeazu ndi a nile, ka ha wee nweta "ihe nketa n'ala nke Zaijon.

31 Ma lee, mu, Onye-nwe, na-ekwuputa nye unu, ma "okwu m nile bu ezie ma ha agaghi bada, ka ha wee nweta ya.

32 Mana ihe nile gariri emezu n'oge ha.

33 Ya mere, "ike agwula unu n'obi n'ime ihe oma, n'hi na unu na-atu nto-ala nke oke oru. Ma site b'hi nta nile ka oke ihe si aputa.

34 Lee, Onye-nwe, "choro b'obi na echiche di na njikere, ma ndi di na njikere na ndi "na-erube isi ga-eri ihe oma nke ala nke Zaijon n'ubochi ikpeazu ndia.

35 Ma "ndi nnupu-isi ka a b'gabepu site n'ala nke Zaijon, ma a ga-achupu kwa ma ha agaghi eketa ala ahu.

36 N'hi na, n'ezie a si m na ndi nnupu-isi abughi nke obara nke "Efraim, ya mere a ga-aghopu ha.

37 Lee, mu, Onye-nwe emewo nzuko-nso m n'ubochi ikpeazu ndia dika Onye-ikpe noduru ala n'elu ugwu, ma-obu n'ebe di elu ikpe mba nile ikpe.

38 N'hi na o ga-eru mgbe ndi nile bi na Zaijon "ga-ekpe ikpe ihe nile metutara Zaijon.

39 Ma ndi ugha nile na ndi iru-abuo ka ha ga-anwaputa ma ndi ahu n'abughi "ndi-ozu na ndi-amuma ka a ga-ama.

40 Ma obuna "ukochukwu, onye bu b'onye-ikpe, na ndi ndumodu ya, oburu na ha ekwesi-

24c Oznd. 1:16.

NGAN Babilon, Bebel.

26a NGAN Whitney, Newel K.

b Oznd. 57:8.

27a NGAN Ugwo.

30a Oznd. 63:48.

31a Mak. 13:31;

2 Nif. 31:15;

Oznd. 1:37-38.

b Oznd. 76:3.

33a Ndi-Gal. 6:9.

b Oznd. 123:16.

34a Maika 6:8.

b Deut. 32:46;

Josh. 22:5;

Mom 9:27.

NGAN Obi.

c Aisa. 1:19.

NGAN Irube-isi,

Nrube-isi, Rube-isi.

35a NGAN Nupu-isi.

b Oznd. 41:5;

50:8-9; 56:3.

NGAN Chupu n'Otu.

36a Deut. 33:16-17.

38a Aisa. 2:3-4;

Oznd. 133:21.

39a Mkpu. 2:2.

NGAN Onye-ozu.

40a NGAN Ukochukwu.

b Oznd. 58:17;

107:72-74.

ghi ntukwasi-obi ‘n’okwa-oru ha a ga-ama ha ikpe, ma ‘ndi ozo ga-anochi n’onodu ha.

41 N’ihi na, lee, a si m unu na “Zaijon ga-aba uba, ma ebube nke Onye-nwe ga-adakwasi ya;

42 Ma o ga-abu “ihe nlere-any

nye ndi mmadu, ma ga-abia-kwute ya site na mba obula nke no n’okpuru elu-igwe.

43 Ma ubochi ahụ ga-abia mgbe mba nile nke uwa “ga-ama jijiji site ya, ma ga-atu egwu n’ihi ndi ya di egwu. Onye-nwe ekwuwo ya. Amen.

NKEJI 65

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amuma, na Hiram, Ohio, Oktoba 1831 (History of the Church, 1:218). Onye-amuma kpore mkpughe nke a ekpere.

1–2, *Otughe-uzo nile nke ala-eze nke Chineke ka e nyefere mmadu n’uwa, ma ije nke ozi-oma ga-enwe mmeri; 3–6, Ala-eze elu-igwe nke oge Jisus ga-abia n’uwa chia otu puku afo ga-abia ma jikoo onu ya na ala-eze nke Chineke n’elu uwa.*

NAA-NTI, ma lee otu olu dika nke onye e zidatara n’ala site n’elu, onye di ukwu ma dikwa ike, onye ngapu ya bu ruo na nsotu nile nke uwa, e, onye olu ya bu nye umu mmadu—“Dozienu uzo nke Onye-nwe, mee ka uzo ya nile guzozie.

2 “Otughe-uzo nile nke ala-eze Chineke ka e nyefere mmadu n’uwa ma site n’ebe ahụ ka ozi-oma ahụ ga-apu ruo nsotu nile

nke uwa, dika ‘okwute awapu-tara n’elu ugwu n’ejighi aka si agawa, ruo mgbe o “juputara uwa nile.

3 E, otu olu na-akwa akwa—Dozienu uzo nke Onye-nwe, dozienu “nri anyasi nke Nwa-aturu ahụ, jikere nu maka bOnye na-alu nwunye.

4 Kpee ekpere nye Onye-nwe, kpokuo aha nsọ ya, mee ka amata oru ya nile di ebube n’etiti ndi mmadu.

5 Kpokuo nu Onye-nwe, ka ala-eze ya gaa n’iru n’elu uwa, ka ndi bi n’ebe ahụ nwee ike inata ya, ma noro na njikere maka ubochi ndi na-abia, n’ime nke Okpara nke Mmadu “garida site n’elu-igwe, b’ikwasi idi-ocha nke ebube ya, izute

40c NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.
d Oznd. 107:99–100.

41a NGAN Zaijon.
b Oznd. 45:67;
84:4–5; 97:15–20.
NGAN Otuto.

42a NGAN Okoloto.

43a Aisa. 60:14;
Oznd. 67:19–20.

65 1a Aisa. 40:3;

Mat. 3:3;
Jon 1:23.
2a Mat. 16:19;
Oznd. 42:69.
NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchaja.
b Oznd. 90:1–5.
c Dan. 2:34–45.
d Abuoma 72:19.
NGAN Daniel—The

book of Daniel;
Ubochi Ndi
Ikpe-azu.
3a Mat. 22:1–14;
Mkp. 19:9;
Oznd. 58:11.
b NGAN Onye Na-alu
Nwunye Ohuru.
5a Mat. 24:30.
b Abuoma 93:1.
c NGAN Otuto.

^aala-eze nke Chineke nke e hiwere n'elu ụwa.

6 Ya mere, ka "ala-eze nke Chineke gaa n'iru, ka ^bala-eze nke elu-igwe bịa, ka gị. O Chineke, bụrụ onye e buliri-elu

n'elu-igwe otu a n'ụwa ka ndị-iro gị nile bụrụ ndị emeriri n'ihị na nnukwu nsọpụrụ ahụ bụ nke 'gị, ike na ọtụtọ ruo mgbe nile na mgbe nile. Amen.

NKEJI 66

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith, Onye-amụma na Orange, Ohio, 25 Oktoba 1831 (History of the Church, 1:219–221). Nke a bụ ụbọchị nke mbụ nke ọgbako dị mkpa. N'okwu mmalite nke mkpughe a Onye-amụma dere, "N'arịrịọ nke William E. McLellin, a juru m Onye-nwe, ma nata nke a na-eso" (History of the Church, 1: 220).

1–4, Ọgbugba-ndụ mgbe nile na-adigide ahụ bụ uju nke ozi-oma; 5–8, Ndị okenye ga-ekwusa ozi-oma, gbaa ama, ma tugharia-uche ha na ndị mmadụ; 9–13, Ije-ozi nkwasị obi ga-eme ka e nweta ihenketa nke ndụ ebighi-ebi.

LEE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye nwa odibo m William E. McLellin—Ngozi diiri gị, ọbụruraa na i tughariwo site n'ajọọ-omume gị nile, ma nabatawo ezi-okwu m nile, ka Onye-nwe Onye-mgbaputa gị kwuru, Onye-nzọputa nke ụwa, ọbuna nke ka ha ra bụ ndị "kwere n'aha m.

2 N'ezie a sị m gị, ngozi diiri gị maka inabata "ọgbugba-ndụ mgbe nile na-adigide m, ọbuna uju nke ozi-oma m, e zipurū nye umu nke mmadụ, ka ha nwee ^bndụ ma bụrū ndị ga-eketa oke

site n'ebube nke a ga-ekpughe n'ụbọchị ndị ikpeazu, dika e de-wo-ro ya site n'aka ndị-amụma na ndị-ozi n'ụbọchị ndị ochie.

3 N'ezie a sị m gị, nwa odibo m William, na i di ọcha, ma ọbughị n'ihe nile; chegharia, ya mere, n'ihị ihe ndị ahụ n'adighi mma n'iru m, ka Onye-nwe kwuru, n'ihị na Onye-nwe "ga-egosi ha nye gị.

4 Ma ugbua, n'ezie, mụ, Onye-nwe ga-egosi ha nye gị ihe m choro gbasara gị; ma-ọbụ ihe bụ uche m gbasara gị.

5 Lee, n'ezie a sị m gị, na ọ bụ uche m ka i gaa "kwusaa ozi-oma m site n'ala rute n'ala, ma site na nnukwu obodo rute na nnukwu obodo, e, na mpaghara ndi ahụ nile gbara gburu-gburu ebe a n'ekwusabeghi ya.

6 Anọla, otutu ụbọchị n'ebe a; a ga-kwala n'ala nke Zaijon ugbu a; mana ọbụruraa na i nwere

5d Dan. 2:44.

6a NGAN Ala-eze
Chineke ma-ọbụ
Ala-eze Elu-igwe.
b Mkp. 11:15.
c 1 Ihem. 29:11;

Mat. 6:13.

66 1a Jon 1:12.
NGAN Kwere,
Nkwenye.
2a NGAN Ọgbugba-ndụ
Ọhuru na Mgbe nile

Na-adigide.

b Jon 10:10;
3 Nif. 5:13.
3a Jekob 4:7;
Ita 12:27.
5a Mak. 16:15.

ike izipu, zipu; ma ọbụghị otu a, echekwala maka ihe-onwunwe gi.

7 “Gaa n’ala ndị ọwụwa anyanwụ nile, ^bgbaa ama n’ebe nile, nye mmadụ nile ma n’ime ulọ-nzukọ ha nile na-atughari uche gi na ndị mmadụ.

8 Ka nwa odibo m Samuel H. Smith jee gi na ya, ma ahapụ kwala ya, ma nye ya ndumọdụ gi nile; ma onye ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ka a ga-eme ka o sie “ike n’ebe nile; ma mụ, Onye-nwe, ga-esoro unu jee.

9 Bıkwasị ndị ọrịa “aka ma arụ ha ga-adị kwa ^bike ọzọ. Alọghachila ruo mgbe mụ, Onye-nwe ga-ezigara gi. Nwee ndidi n’ime nsogbu. “Rịọ, ma i ga-anata, kọọ aka, ma a ga-emeghere gi ya.

10 Enwela mmasi n’ibu arụ. Hapụ ajọ-omume nile. “Akwalala iko — ọnwunwa nke na-enye gi nsogbu.

11 “Dota okwu ndị a nile, n’ihi na ha bụ ezi-okwu ma kwesị ntukwasị-obi; ma i gariri ebulite ọkpụkpọ gi, ma nuba ọtụtụ mmadụ baa na ^bZaijọn jiri “ukwe nile nke ọñụ mgbe nile na-adigide n’elu isi ha.

12 “Gaa n’iru n’ihe ndia nile ọbuna ruo ọgwugwu, ma i ga-enwe ^bokpu-eze nke ndụ ebighi-ebi n’aka nri nke Nna m, Onye nke juputara n’amara ma n’ezi-okwu.

13 N’ezie, otu a ka Onye-nwe gi “Chineke gi, Onye-mgbaputa gi kwuru, ọbuna Jisus Kraist. Amen.

NKEJI 67

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma, na Hiram; Ohio, Novemba 1831 (History of the Church, 1:224–225). Oge ahụ bụ nke ọgbakọ puru iche, ma mbiputa ahụ nke mkpughe nile anataworu n’aka Onye-nwe site n’Onye-amụma ka a tulerere ma jiri mee ihe (lee isi okwu nke nkeji 1). E kpebiri na Oliver Cowdery na John Whitmer ga-ewere ndèrè-n’aka nke mkpughe nile ahụ jee Independence, ebe W.W. Phelps ga-ebiputa ha dika Akwukwo nke Iwu-nsọ nile. Ọtụtụ umunne nwoke gbara ama di mkpa na mkpughe nile ahụ achikotara mgbe ahụ maka mbiputa bụ ezi-okwu n’ezie, dika Mụọ Nsọ siri gbaa aka-ebe wukwasị ha. Onye-amụma depụtara na mgbe a natasiri mkpughe nke ahụ a maara dika nkeji 1, e nwetara okwu nkatọ gbasara asụsụ e jiri dee mkpughe nile ahụ. Mkpughe nke ugbugba a sochiri.

7a OznQd. 75:6.

^b NGAN Igba-ama,
Ọgbugba-ama.

8a OznQd. 52:17; 133:58.

9a NGAN Nlekota ndi
Nrija; Ibikwasị Aka
nile n’Elu.

^b Mat. 9:18.

NGAN Gwọọ,
Ọgwugwu nile.

^c Jemes 1:5.

10a NGAN Ikwa-iko.

11a OznQd. 35:24.

^b OznQd. 11:6.

^c Aisa. 35:10;

OznQd. 45:71.

NGAN Ibu Abụ.

12a 2 Tim. 3:14–15;

2 Nif. 31:20.

^b Aisa. 62:3;

Mat. 25:21; 1 Pita 5:4.

13a NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke
nke Ọkpara.

1–3, *Onye-nwe na-anụ ekpere nile nke ma na-elekọta ndị okenye ya anya*; 4–9, *Ọ mara aka n'iru nye onye kachasi ịma ka o mepụta ụdị nke kachasi nta n'ime mkpughe ya nile*; 10–14, *Ndị okenye kwesiri ntụkwasi-obi ka a ga-akwalite site na Mụọ ahụ ma ga-ahụ iru nke Chineke*.

LEE ma naa-ntị, O unu "ndị Lokenye nke nzukọ-nsọ m, ndị gbakworo ọnu n'onwe unu, ndị m nworọ ekpere ha, na ndị m matara obi ha nile, na ndị ọchịchọ ha bjaruteworo n'iru m.

2 Lee ma hụ "anya m abụọ lekwasiri unu, ma elu-igwe nile na ụwa nọ n'aka m abụọ, ma akụ na ụba nile nke mgbe ebighi-ebi bụ nkem inye.

3 Unu gbara-mbọ ikwere na unu ga-anata ngozi nke e nyere unu; mana lee, n'ezie a si m unu na e nwere "ụjọ n'ime obi unu nile, ma n'ezie nke a bụ ihe mere unu anataghị.

4 Ma ugbugba a mụ, Onye-nwe, na-enye unu "ogbugba-ama maka ezi-okwu nke iwu-nsọ nile ndị a ndị nọ n'iru unu.

5 Anya unu lekwasiworo nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ma "asụsụ ya ka unu mataworo, ma adighi-ike ya nile ka unu mataworo; ma unu

achowo n'obi unu nile omuma-
ihe ka unu nwee ike ikwuputa
karịa asụsụ ya; nke a ka unu
makwaara.

6 Ugbugba a, chọọ nụ site n'Akwu-
kwọ nke Iwu-nsọ nile, ọbuna
nke kachasi nta n'etiti ha, ma
họpụta onye ahụ nke kachasi
"mara ihe n'etiti unu;

7 Ma-ọbụ, ọbụrụ na o nwere
onye ọbụla n'etiti unu nke nwe-
re ike ime otu dika ya, mgbe ahụ
ikpe amaghị unu n'ikwu na unu
amataghị na ha bụ ezi-okwu;

8 Mana ọbụrụ na unu enwe-
ghi ike ime otu dika ya, unu nọ
n'okpuru amamikpe ma ọbụrụ
na unu "agbaghi ama na ha bụ
ezi-okwu.

9 N'ihi na unu maara n'enwe-
ghi ihe n'ezighi-ezi n'ime ha,
na ihe nke bụ "ezi-omume site-
re n'elu bịa, site n'aka Nna nke
b'ihè nile.

10 Ma ọzọ, n'ezie a sịm unu,
na ọ bụ ohere-oma unu, na
nkwa m nyere unu ndị echiworo
echichi igbasa ozi-oma nke a, na
ọbụrụ na unu etufue "ekworo
na "ujọ nile, ma mee onwe unu
"umeala n'iru m n'ihi na unu
adighi umeala otu o kwesiri, a
ga-adọwa "akwa mgbochi ahụ
ma unu "ga-ahụ m ma mata na
A bụ m—ogbughi jiri anụ arụ
ma-ọbụ echiche ụdị okike,
mana jiri ụdị nke mụọ.

67 1a NGAN Okenye.

2a Abụoma 34:15.

3a NGAN Egwu,
Itu-egwu.

4a NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama;
Ezi-okwu.

5a Oznd. 1:24.

6a 2 Nif. 9:28–29, 42.

8a NGAN Aka-ebe.

9a Moro. 7:15–18.

b Jemes 1:17;

Oznd. 50:24; 84:45;
88:49.

10a NGAN Ekworo,
Ikwo-Ekworo.

b NGAN Egwu,

Itu-egwu.

c NGAN Umeala, Idi
Umeala.

d NGAN Akwa Mgbochi.

e Oznd. 88:68; 93:1;
97:16.

11 N'ihì na onweghì "onye ọbụla hụworo Chineke n'oge ọbụla n'anụ arụ, ma ọbughị na nkwalite site na Mụọ nke Chineke.

12 Ma-ọbughị ma onye nke "ụdị okike onwere ike inọgide n'iru nke Chineke, ọbughị ma n'ụdị nke echiche anụ arụ.

13 Unu enweghị ike inọgide n'iru nke Chineke ugbugba a,

ọbughị ma-ọbụ ije-ozì nke ndị mụọ-ozì nile; ya mere gaa nù n'iru na "ndidi ruo mgbe unu ^bzuru-oke.

14 Ka echiche unu nile ghara ìlaghachi azụ; ma mgbe unu "tozuru oke, n'oge nke m, unu ga-ahụ ma mata nke ahụ enyefere unu site n'aka abụọ nke nwa odibo m Joseph Smith, Nta. Amen.

NKEJI 68

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma na Hiram, Ohio, Novemba 1831, site n'arịrọ nke Orson Hyde, Luke S. Johnson, Lyman E. Johnson, na William E. McLellin (History of the Church, 1:227–229). N'agbanyeghị na e nyere mkpughe nke a na nzaghachi ekpere ka echiche nke Onye-nwe buru ihe putara ihe gbasara ndị okenye a kpọrọ aha, otụtụ ihe dị n'ime ya metụtara Nzukọ-nso nile n'ozuzu.

1–5, Okwu nile nke ndị okenye mgbe Mụọ Nso kwalitere ha bụ akwukwọ-nso; 6–12, Ndị okenye ga-ekwusa ozi-oma ma mee baptism, ma ihe iriba-ama nile ga-eso ndị kwere-ekwe n'ezie; 13–24, Nwa mbụ n'etiti umu ndi nwoke nke Eron nwere ike iru oru dika Ukochukwu Nduzi (nke bu, jide otughe-uzo nile nke otu ndi-isi nduzi dika ukochukwu) n'okpuru ntuzi-aka nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ; 25–28, Ndi nne na nna ka e nyere iwu ikuzi ozi-oma nye umu ha; 29–35, Ndi-nso ga-edebe Ubochi izu-ike, rusie oru ike, ma kpee ekpere.

NWA odibo m, Orson Hyde, ka a kpọrọ site n'echichi ya ikwuputa ozi-oma mgbe nile na-adigide, site na "Mụọ nke Chineke di ndu, site na ndi mmadu rue ndi mmadu, ma site n'ala rue n'ala, n'ogbakọ nile nke ndi ajoo-mmadu, n'ulo-nzuko ha nile na-atughari uche ma na-akowadaru ala akwukwo-nso nile nye ha.

2 Ma, lee, ma huru, nke a bu ihe nlere-anyanya nye ndi nile echiri echichi baa n'okwa nchua-aja nke a, ndi a hoputara ozi ha nye ha igaghari—

3 Ma nkea bu ihe nlere-anyanya

11a NAJS, Qpu. 33:20, 23;
Jon 1:18; 6:46;
NAJS, 1 Jon 4:12;
OznQd. 84:19–22;
Moses 1:11, 14.

12a Mosa. 3:19.
NGAN Mmadu n'Udi
Okike.
13a Ndi Rom 2:7.
NGAN Ndidi.

b Mat. 5:48;
3 Nif. 12:48.
14a NGAN Itozu-oke,
Ntozu-oke.
68 1a NGAN Mụọ Nso.

nye ha, na ha "ga-ekwu dika Mụọ Nsọ kwalitere ha.

4 Ma ihe ọbụla ha ga-ekwu mgbe ha nwere nkwalite nke "Mụọ Nsọ ga-abụ akwukwọ nsọ, ga-abụ echiche nke Onye-nwe, ga-abụ uche nke Onye-nwe, ga-abụ okwu nke Onye-nwe, ga-abụ olu Onye-nwe, na ^bihe nke Chineke rue na nzọpụta.

5 Lee, nke a bụ nkwa nke Onye-nwe nye unu, o unu ndị odibo m.

6 Ya mere, nọrọ nụ n'ezigbo ọñụ, ma atụla "ụjọ, n'ihị na mụ Onye-nwe nọnyere unu, ma ga-eguzogide unu; ma unu ga-agba ama maka m, ọbuna Jisus Kraịst na a bụ m Ọkpara nke Chineke dị ndu, na a bụrụ m, na a bụ m, ma na a ga m abia.

7 Nke a bụ okwu nke Onye-nwe nye unu, nwa odibo m "Orson Hyde, na kwa nwa odibo m Luke Johnson, ma nye nwa odibo m Lyman Johnson, ma kwa nye nwa odibo m William E. McLellin, ma nye ndị okenye nile kwesiri ntụkwasi-obi nke nzuko-nsọ m—

8 "Gaa nụ n'ime ụwa nile, ^bkwusaa ozi-oma nye ihe ọbụla e ^ckere eke na-arụ ọrụ ^dn'ikike nke m nyeworo unu, ^ena-eme

baptism n'aha nke Nna, na nke ọkpara na nke Mụọ Nsọ.

9 Ma "onye ahụ nke kwere na nke e mere baptism ga-abu onye a ^bzọpụtara, ma onye nke n'ekweghị ga-abu onye a ^cmara ikpe.

10 Ma onye ahụ nke kwere ka a ga-eji "ihe iriba-ama na-esogozie, ọbuna dika e deworo ya.

11 Ma nye unu a ga-enye i mata "ihe iriba-ama nile nke oge nile, ma ihe iriba-ama nile nke ọbibia nke Ọkpara nke Mmadụ.

12 Ma nye ka ha ra bụ ndị Nna ga-agbara ama, unu ka a ga-enye ike "irachikọta ha na ndụ ebighi-ebi. Amen.

13 Ma ugbugba a, gbasara ihe ndi ọzọ ahụ tanyere ọgbugba-ndụ nile na iwu-nsọ nile, ha bụ ndi a—

14 N'ebe ahụ ọ fọdurụ n'odi-niru, n'oge akaraaka nke Onye-nwe, ^dndi ụkọchukwu ndi ọzọ a ga-edopu ichie nye nzuko-nsọ ije ozi ọbuna dika nke mbu;

15 Ya mere ha ga-abu ^dndi-isi-nchụ-aja ndi tozuru oke, ma a ga-enye ha ọkwa site n'aka ^bOtu Ndi-isi Nduzi Mbụ nke Ọkwa Nchụ-aja nke Mekize-dek, nani ma ha bụ ndi agburu nke ^cEron.

3a 2 Pita 1:21;
OznQd. 18:32; 42:16;
100:5.

4a NGAN Mụọ Nsọ;
Mkpughe.

b Ndi Rom 1:16.

6a Aisa. 41:10.

7a NGAN Hyde, Orson.

8a OznQd. 1:2; 63:37.

b NGAN Ọrụ Mgbasa
Ozi-oma; Kwusaa.

c Mak. 16:15.

d NGAN Ikike.

e NGAN Baptism, Mee
Baptism.

9a Mak. 16:16;
OznQd. 20:25.

b NGAN Nzọpụta.

c NGAN Ọmụma Ikpe
Ọkụ Ala-mụọ.

10a NGAN Iriba-ama.

11a NGAN Ihe Iriba-ama

nile nke Oge nile.

12a OznQd. 1:8; 132:49.
NGAN Arachi,
Rachie.

14a NGAN Ụkọchukwu.

15a OznQd. 72:1.

b NGAN Otu Ndi-isi
Nduzi Mbụ.

c NGAN Eron, Nwanne
Nwoke nke Moses.

16 Ma ọburu na ha bu ndi agburu nke "Eron ha nwere oke ruru ha iwu kwadoro i no n'otu-ndi ukochukwu, ma ọburu na ha bu ndi mbu amuru n'ime umu nwoke nke Eron.

17 N'ih i na onye mbu amuru nwere oke ruru ya ino n'otu ndi-isi nduzi n'elu okwa nchaja nke a, ma "otughe-uzo nile ma-ọbu ikike nke otu ihe ahụ.

18 Onweghi onye nwere oke ruru ya iwu kwadoro n'okwatoru a, ijide otughe-uzo nile nke okwa nchaja nke a, nani ma-ọbu onye agburu na "onye mbu a muru n'agburu nke Eron.

19 Mana, dika "onye isi nchaja nke Okwa Nchaja Melkizedek nwere ikike iru oru n'okwatoru nile ndi di nta kara; o nwere ike iru oru n'okwatoru nke ukochukwu mgbe a n'enweghi onye agburu nke Eron nke a ga-ahụ, ma ọburu na a akporo ya ma dopu ya ichie ma chie ya echichi nye ike nke a, n'usoro ntuzi-aka nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbu nke Okwa Nchaja nke Melkizedek.

20 Ma onye agburu nke Eron, kwa, gariri abu onye Otu Ndi-isi nduzi nke a hoputara, ma huta ntozu oke ya; ma "tee mmanu, ma bchie echichi n'usoro ntuzi-aka nke Otu Ndi-isi nduzi nke a, ma ọbuh i otu a ha

abuh i ndi ikike iwu kwadoro iru oru n'okwa nchaja ha.

21 Mana, site n'ih i iwu oku gbasara oke nke ruru ha nke okwa nchaja ah i iridata site na nna rue na nwa, ha nwere ike iso ka e tee ha mmanu ha ọburu na mgbe obula ha nwere ike ikosi agburu ha, ma-ọbu ichoputa ezi okwu ya site na mkpughe sitere n'aka Onyenwe n'usoro ntuzi-aka nke Otu Ndi-isi nduzi nke ekwuworo na mbu.

22 Ma ozo, onweghi onye ukochukwu ma-ọbu onye isi nchaja a ga-edopu-iche maka ije-oz i a nke a ga-ekpe-ikpe ma-ọbu maa-ikpe maka imebi iwu obula, ewezuga n'iru "Otu Ndi-isi Nduzi Mbu nke nzuko-ns o;

23 Ma ọburu ra na a choputa na ikpe mara ya n'iru Otu Ndi-isi nduzi nke a, site n'igba-ama a n'enweghi ike i gopu, o ga-abu onye ikpe mara;

24 Ma ọburu na o chegharia a "ga-agbaghara ya, dika ọgbugba-ndu nile na iwu-ns o nile nke nzuko-ns o siri di.

25 Ma ozo, ọburu ra na "ndi nne na nna nwere umu na Zai on, ma-ọbu n'ime bstek ndi nke ya obula nke ahaziri ahazi, nke n'akuzighi ha ighota ozizi nke ncheghari, okwukwe n'ime Kraist Okpara nke Chineke di

16a OznQd. 107:15-17.
NGAN Okwa
Nchaja nke Eron.

17a NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchaja.

18a Qpu. 40:12-15;
OznQd. 84:18;

107:13-16, 70-76.

19a NGAN Onye Isi
Nchaja.

b NGAN Ukochukwu.

20a NGAN Ite Mmanu.

b NGAN Chie Echichi,
Echichi.

22a NGAN Otu Ndi-isi

Nduzi Mbu.

24a NGAN Gbaghara.

25a NGAN Ezi na Ulo—
Oru diri ndi nne
na nna.

b NGAN Stek.

c NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi.

ndu, na baptism ma onyinye nke Mụọ Nsọ site na mbikwasị aka n'isi, mgbe ha nọrọ afọ ^aasatọ, ^emmehie ahụ ga-anọ n'isi ndi nne na nna ahụ.

26 N'ih i na nke a ga-abu iwu nye ndi nile bi na "Zaiṇ, ma-ṇbu n'ime stek ya ṇbula ndi a haziri.

27 Ma umu ha ka a ga-eme "baptism maka ^bnsachapu nke mmehie ha nile mgbe ha nọrọ afọ ^easatọ, ma nata mbikwasị aka n'isi.

28 Ma ha ga kwa akuziri umu ha "ikpe-ekpere, na igazi ije n'iru Onye-nwe.

29 Ma ndi nile bi na Zaiṇ ga-kwa edebe "Uṇochi izu-ike i do ya nsọ.

30 Ma ndi nile bi na Zaiṇ ga-kwa echeta oru ha nile, ṇbu-rura na a hoputara ha iru oru, n'ikwesị ntukwasị obi nile, n'ih i na onye ahụ nọ n'efu ka a ga-echeta n'iru Onye-nwe.

31 Ugbu a, mu, Onye-nwe enweghi mmmasị n'ebe ndi bi na Zaiṇ nọ n'ih i na e nwere ndi nọ "n'efu n'etiti ha; ma umu ha nọ kwa na-eto ^bn'ajo-omume; ha ^eanaghi-achosike aku na uba nile nke mgbe ebighi-ebi, mana anya ha nile juputara n'oke anya-ukwu.

32 Ihe ndi a ekwesighi idi, ma a gariri ewezuga ha site n'etiti unu; ya mere, ka nwa odibo m Oliver Cowdery buru okwu ndia rute n'ala nke Zaiṇ.

33 Ma otu iwu-nsọ ka m na-enye ha—ka onye n'edebeghi "ekpere ya nile n'iru Onye-nwe n'oge ya, ka e ^bcheta kwa ya n iru onye-ikpe nke ndi m.

34 "Okwu ndi a nile bu ezi-okwu ma kwesi ntukwasị obi; ya mere, ejehie kwala na ha, ma-ṇbu ^bwepu na ha.

35 Lee, a bu m "Alfa na Omega, ma a na m ^babia osọ-osọ. Amen.

NKEJI 69

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Hiram, Ohio, Novemba 1831 (History of the Church, 1:234–235). Nchikota nke mkpughe nile nke akwadoro maka mbiputa osọ-osọ ka a nabataworu n'ogbakọ puru ich e nke 1 Novemba. Na 3 Novemba, mkpughe nke a na-aputa ebe a dika nkeji 133 ka e tinyere ma kpokwa ya ihe Mgba kwunye. Sita na nkwerikota nke ndi ogbakọ, Oliver Cowdery ka a hoputara iburu ndere na-aka nke mkpughe nile na iwu-nsọ nile a chikotara

25d Oznd. 18:42; 20:71.
e Jekob 1:19;
Oznd. 29:46–48.

26a NGAN Zaiṇ.

27a NGAN Baptism, Mee Baptism.

b NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

c NGAN Inye Nkwasị, Nkwasị, Nwe

Nkwasị.

28a NGAN Ekpere.

29a Oznd. 59:9–12.

NGAN Uṇochi Izu-ike.

31a NGAN Ino Nkiti, Nọ Nkiti.

b NGAN Ajoṇ, Ajoṇ Omume.

c Oznd. 6:7.

33a NGAN Ekpere.

b NGAN Taa-Ahuhu,

Na-ata Ahuhu;

Kpee, Ikpe.

34a Mkp. 22:6.

b Oznd. 20:35;
93:24–25.

35a NGAN Alfa na Omega.

b Oznd. 1:12.

gaa Independence, Missouri, maka mbiputa. O ga-eji kwa ego nile nke a tukotara maka iwuli Nzuko-nsọ na Missouri. Ebe ụzọ ije ahụ ga-edu ya site n'otu mba ndị di-ala n'onyi ogugu rue n'ebe mba di n'oke ala ya, onye nso m-eje ya na ya ga-eso ka-achoro.

1-2, John Whitmer ga-esoro Oliver Cowdery gaa Missouri; 3-8, O ga-kwa ekwusa ozi-oma ma nata, detuo, ma dee akuko ndekota.

NAA nu nti nye m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru, n'ih i nwa odibo m "Oliver Cowdery. Obughi amamihe n'ime m na a ga-enyefe ya iwunso nile na ego nile nke o ga-eburu rue n'ala nke Zai on, ewezuga ma onwere onye ya na ya soro ga-abu onye ezi-okwu ma kwesi ntukwas i obi.

2 Ya mere, mu, Onye-nwe choro na nwa odibo m, "John Whitmer, ga-esoro nwa odibo m Oliver Cowdery jee;

3 Na kwa na o ga-aga n'iru n'ide ma n'ina-eme "akuko ndekota nke ihe nile di mkpa nke o ga-ahu ma mata gbasara nzuko-ns o nke m;

4 Na kwa, ka o nata "ndumodu na enye m-aka site n'aka

nwa odibo m Oliver Cowdery na ndi oz o.

5 Na kwa, umu odibo m ndi gakesiri n'ime uwa ga-eziputa nkowasi nke "oru ha nile rute n'ala nke Zai on;

6 N'ih i na ala nke Zai on ga-abu oche na ebe a ga-anabata ma mee ihe ndi a nile.

7 Otu osila di, ka nwa odibo m John Witmer gaa otutu ugboro site n'otu ebe rue n'ebe ozo, ma site na nzuko-ns o rute na nzuko-ns o, ka o nwe ike inweta omuma-ihe n'uz o di mfe karia—

8 Na-ekwusa ozi-oma ma na-akowadaru-ala, na-edede, na-ejije-odide, na-ahoputa, ma na-enweta ihe nile ga-abu maka odi mma nke nzuko ns o, na maka ogbo nile ndi na-abia nke ga-etoputa n'ala nke "Zai on, inwe ya site n'ogbo ruo n'ogbo, ruo mgbe nile na mgbe nile. Amen.

NKEJI 70

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith, Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 12 Novemba 1831 (History of the Church, 1:235-237). Akuko e dere site n'aka onye-amuma na-ekwu na ogbako puru-iche an o ka e nwere site na 1 rue na 12 nke Novemba, sonyere. Na nke ikpe azu n'ogbako ndia, oke idi mkpa nke Akwukwo nke Iwu-ns o nile, nke e mesiri kpo Ozizi na Ogbugba-ndu nile, ka atulere; ma onye-amuma na-akpo ya di ka ihe bu nto-ala nke nzuko-ns o a n'ubochi ndi ikpe-azu ndia, na ihe nrita uru nye uwa, na-egosi na otughe uz o nile nke ihe omimi nile nke ala-eze

69 1a NGAN Cowdery, Oliver.
2a NGAN Whitmer, Jon.

3a OznOd. 47:1-3; 85:1.
4a NGAN Onye Ndumodu (aha).

5a NGAN Okwa-oru, Onye-oru.
8a NGAN Zai on.

nke Onye-nzọputa anyị ka e nyefere mmadụ ọzọ (History of the Church, 1:235).

1-5, *Ndi-ọrụ ka a họtara ibiputa mkpughe nile; 6-13, Ndi ahụ na-arụ ọrụ n'ihe nke mụọ tozuru-oke iweta ugwo-ọrụ; 14-18, Ndi-nso kwesiri iha-otu n'ihe nile nke uwa.*

LEE, ma naa-ntị, O unu ndi bi na Zaiṣon na unu nile mmadụ nile nke nzuko-nso m ndi di ebe di-anya, ma nuru nu okwu nke Onye-nwe nke m nyere nwa odibo m Joseph Smith, Nta, na kwa nye nwa odibo m Martin Harris, na kwa nye nwa odibo m Oliver Cowdery, na kwa nye nwa odibo m John Whitmer na kwa nye nwa odibo m Sidney, Rigdon, na kwa nye nwa odibo m William W. Phelps, dika e si nye ha n'iwu-nso.

2 N'ihia na a na m enye ha iwu nsọ; ya mere naa nu ntị ma nuru, n'ihia na otu a ka Onye-nwe kwuru nye ha —

3 Mụ, Onye-nwe, a họtawo ha, ma chie ha echichi iburu "ndi-ọrụ n'elu mkpughe nile na iwu-nso nile nke m nyeworo ha, na nke m ga-enye ha ma-emesia;

4 Ma nkwasị nke okwa ọrụ nkea ka m ga-achọ n'aka ha n'ubochi nke ikpe.

5 Ya mere, a họtawo m nye ha, ma nke a bu ọrụ ha na nzu-konso nke Chineke, ijikwa ha na ihe nile gbasara ha, e, ihe nrite uru nile n'ebe ahụ.

6 Ya mere, iwu-nso ka m na-enye ha, na ha agaghị enye ihe ndia na nzuko-nso, ọbụghị ma-ọbụ nye ndi uwa;

7 Otu osila di, o burura na ha nata kariha nke ha choro maka mkpa ha nile na ochicho ha nile, a ga-enye ya "n'ulo-aku m;

8 Ma ihe nrite uru nile ka a ga-edo nsọ nye ndi nile bi na Zaiṣon, na nye ọgbọ ha nile, o burura ha aburu "ndi nketa nke ala-eze dika iwu nile nke ala-eze.

9 Lee, nke a bu ihe Onye-nwe choro n'aka mmadụ obula no "n'okwa ọrụ ya, obuna dika mụ, Onye-nwe, họtaworo ma-ọbụ ga-ahoputa ma emesia nye onye obula.

10 Ma lee, onweghi onye a họturu n'iwu nke a onye no na nzuko-nso nke Chineke di ndu;

11 E, ma-ọbụ ukochukwu, ma-ọbụ onye "na-anochi anya onye na-edebe ulo aku nke Onye-nwe ma-ọbụ onye a họtara n'okwa ọrụ ilekota ihe nile nke uwa.

12 Ya onye ahụ nke a họtara ilekota ihe nile nke mụọ onye ahụ "kwesiri ugwo-ọrụ ya, obuna dika ndi ahụ nke a họtara n'okwa ọrụ ilekota ihe nile nke uwa;

13 E, obuna kariha n'uju, kariha uju nke a mubara nye ha site na ngosiputa nile nke Mụọ.

14 Otu osila di, n'ihe nke uwa

70 3a 1 Ndi-Ko 4:1;
OznQd. 72:20.
7a OznQd. 72:9-10.

8a OznQd. 38:20.
9a NGAN Okwa-ọrụ,
Onye-ọrụ.

11a OznQd. 57:6.
12a Luk 10:7.

nile unu unu “ga-aha otu ma nke a abughị na-enweghi mmasị, ma ọbughị otu a uju nke ngosiputa nile nke Mụọ ka a ga-ejichị.

15 Ugbu a, “iwu-nsọ nke a ka m na-enye unu ụmụ odibo m maka ihe nrite uru ha mgbe ha na-adị ndụ; maka ngosiputa nke ngozi m nile n’elu isi ha, na maka ụgwọ-ọrụ nke ʼirusi ọrụ ike ha na maka nchekwa ha.

16 Maka nri na “uwe na maka

ihe nketa; maka ụlọ nile na maka ala nile, ma n’ime ọnọdụ ọbụla mụ, Onye-nwe, ga-edota ha ma ebe ọbụla, mụ, Onye-nwe, ga-eziga ha.

17 N’ihi na ha ekwesịwo ntụkwasi-obi “n’ọtụtụ ihe, ma ha e mewo nke-oma ọburụra na ha emehiebeghi.

18 Lee, mụ, Onye-nwe, n’eme “ebere ma a ga-agozi ha, ma ha ga-aba n’ọñụ nke ihe ndia. Ọbuna otu a Amen.

NKEJI 71

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma na Sidney Rigdon, na Hiram, Ohio, 1 Disemba 1831 (History of the Church, 1:238–239). Onye-amuma nọgidere n’itughari-asụsụ nke Bible ya na Sidney Rigdon na dika onye-ode akwukwọ rue mgbe a natara mkpughe nke a, n’oge nke a kwusiri nwa-oge-nta ka ha nwee ike imezu ntuzi-aka e nyere n’ebe a. Ụmunna nwoke ga-apụ ikuzi ozi-oma iji kwusi mmetụta obi ọjọọ nile nke maliteworo imegide Nzuko-nsọ maka mbiputa nke edemede n’akwukwọ-akukọ ụfọdụ nke Ezra Booth dere, onye nke gọnarịworo okwukwe.

1–4, *Joseph Smith na Sidney Rigdon ka e zipurụ ima-ọkwa nke ozi-oma; 5–11, Ndi-iro nke Ndi-nsọ ga-enwe mgbagwọ-ju-anya.*

LEE, otu a ka Onye-nwe kwu-
lru nye unu ndi odibo m Joseph Smith, Nta, na “Sidney Rigdon, na oge abiaowo n’ezie mgbe o kwesiri ma di kwa mkpa nye m na unu ga-emepe ọñụ unu ʼn’ima ọkwa nke ozi-oma m, ihe ndi nke ala-eze na-akowadaru-ala ihe ʼomimi

nile nke si n’akwukwọ-nsọ nile, dika akukọ nke ahụ nke Mụọ na ike nke a ga-enye unu siri di, ọbuna dika m choro.

2 N’ezie, a si m unu maa nụ ọkwa nye ndi uwa na mpaghara nile gbara gburu-gburu, ma kwa n’ime Nzuko-nsọ, n’otu oge, ọbuna rue mgbe a ga-eme ka unu mata.

3 N’ezie nke a bu ije-ozi nke otu oge, nke m na-enye unu.

4 Ya mere, ruo nụ ọrụ n’ime ubi vine m. Kpokuo nū ndi nile

14a OznQd. 49:20.

NGAN Doo Nsọ, Iwu
nke Nnyefechasi.

15a Deut. 10:12–13.

b NGAN Iru-ori Ike.

16a OznQd. 59:16–20.

17a Mat. 25:21–23.

18a NGAN Ebere,
Obi-ebere.

71 1a NGAN Rigdon,

Sidney.

b NGAN Ori Mgbasa
Ozi-oma.

c OznQd. 42:61, 65.

bi n'ụwa, ma gbaa-ama, ma mezie ụzọ maka iwu-nsọ nile na mkpughe nile nke ga-abia.

5 Ugbugba, lee nke a bụ amamihe; onye nke gụrụ, ka ọ "ghota ma nabatakwa;

6 N'ihia na nye onye ahụ nke nabatara ya ka a ga-enye "n'uju karịa, ọbuna ike.

7 Ya mere, "gbagwojuo ndi-iro unu anya; kpokuo ha ka ha b'biakwute unu ma n'iru ọha ma na nzuzo; ma ọbụrụ na unu ekwesị ntụkwasi-obi ihere ha ga-aputa ihe.

8 Ya mere, kwee nụ ka ha weta echiche ha nile siri ike imegide Onye-nwe.

9 N'ezie, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu — na onweghi "ngwa-agma ọbula akpwooro i megide unu ga-eme nke oma;

10 Ma ọbụrụ na onye ọbula ewelite olu ya imegide unu a ga-eme ka o nwere mgbagwoju-anya n'oge nke m.

11 Ya mere, debe nụ iwu-nsọ m nile; ha bụ ezi-okwu ma kwesị ntụkwasi-obi. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 72

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, 4 Disemba 1831 (History of the Church, 1:239–241). Ọtụtụ ndi okenye na ndi-otu nile gbakoro imuta oru ha ma natakwa mbulite muo na nkuzi nile nke Nzuko-nsọ. Nkeji nke a bu nchikota nke mkpughe abuo a natara n'otu ubochi Amaokwu 1 ruo na 8 mere ka a mata okpukpo oku nke Newel K. Whitney di ka onye ukochukwu. Mgbe ahụ ka a kpore ya ma chie ya echichi, mgbe e mesiri nkea ka a natara amaokwu 9 rue 26, nke na-enye ntuzi-aka agbakwunyere gbasara oru nile nke onye ukochukwu.

1–8, *Ndi Okenye ga-enye nkowasi nke okwa oru ha n'aka onye ukochukwu*; 9–15, *Ukochukwu nadebe ulo-aku ma na-elekota ndi ogbenye na ndi nwere mkpa*; 16–26, *Ndi ukochukwu ga-agba ama ezi-okwu maka itozu-oke nke ndi okenye.*

NAA-NTI, ma nuru olu nke Onye-nwe, O unu ndi gbakotaworo onwe unu onu, ndi bu "ndi-isi-nchu-aja nke nzuko-

nsọ m, ndi e nyeworo b'ala-eze ahụ na ike.

2 N'ihia n'ezie otu a ka Onye-nwe kwuru, ọ di m mkpa na a ga-ahoputa nye unu otu "ukochukwu, ma-oby site n'ime unu nye nzuko-nsọ na mpaghara ubi vine nke a nke Onye-nwe.

3 Ma n'ezie n'ihie nke a unu emewo ka ndi maara ihe, n'ihia na Onye-nwe choro ya, n'aka nke "onye oru ọbula inye b'nkowasi

5a NGAN Nghota.

b Alma 12:9–11.

6a Mat. 13:12.

7a Moses 7:13–17.

b OznQd. 63:37; 68:8–9.

9a Aisa. 54:17.

72 1a OznQd. 68:14–19.

b NGAN Ala-eze

Chineke ma-oby

Ala-eze Elu-igwe.

2a NGAN Ukochukwu.

3a NGAN Okwa-oru,

Onye-oru.

b OznQd. 42:32;

104:11–13.

nke ọkwa ọrụ ya, ma n'oge a ma na mgbe ebighi-ebi.

4 N'ihì na onye ahụ nke kwesiri ntụkwasị obi ma "nwee kwa uche n'ụwa ka aga-agụ onye tozuru oke iketa ọtụtụ 'ebe-obibi nke e doziri maka ya site n'aka Nna m.

5 N'ezie a si m unu, ndị okenye nke nzuko-nsọ ahụ n'akụkụ nkea nke "ubi vine m ga-enye nkọwasị nke ọkwa-ọrụ ha nye ụkọchukwu, onye m ga-ahọputa n'akụkụ ubi vine nke a.

6 Ihe ndị a nile ka aga-enwe n'akwukwo-ndekota, nke a ga-enyefe ụkọchukwu na Zaiṇ.

7 Ma ọrụ nke "onye ụkọchukwu ka a ga-eme ka a mata site n'iwu-nsọ nile nke e nyeworo, na olu nke ọgbakọ.

8 Ma ugbu a, n'ezie a si m unu, nwa odibo m "Newel K. Whitney bu nwoke ahụ nke a ga-ahọputa ma chie echichi nye ike nke a. Nke a bu uche nke Onye-nwe Chineke unu, Onye-mgba-puta unu. Ọbuna otu a. Amen.

9 Okwu nke Onye-nwe, na mgbakwunye nye iwu nke e nyeworo, nke mere ka a mata ọrụ nke ụkọchukwu na mpaghara ubi vine nke a, nke bu nke a n'ezie—

10 Idota "ulọ-akụ nke Onye-nwe; inata ego nile nke nzuko-nsọ na mpaghara ubi vine nke a;

11 Inata nguzi nke ndị okenye dika e nyeworo iwu na mbu; na

"ileba anya na mkpa ha nile, onye ga-akwụ ugwo maka nke ahụ ha na-anata, ọburura na ha nwere ego ikwụ;

12 Ka nke a kwa buru ihe e doro nsọ nye idi mma nke nzuko-nsọ, nye ndi ogbenye na ndi chorọ enyem-aka.

13 Ma onye nke "n'enweghi ego ikwu, a ga-enwe nguzi ma nyefee n'aka ụkọchukwu nke Zaiṇ, onye ga-akwụ ugwo ahụ site na nke ahụ nke Onye-nwe ga-etinye ya n'aka.

14 Ma ọrụ nile nke ndi kwesiri ntukwasị-obi ndi na-arụ ọrụ n'ihe nile nke muo, n'ikuzi ozioma ahụ na ihe nile nke ala-eze nye nzuko-nsọ, ma nye ụwa, ga-aza ugwo ahụ nye onye ụkọchukwu na Zaiṇ.

15 Otu a o sitere na nzuko-nsọ puta, n'ihì na dika "iwu siri di onye ọbula nke ga-abiarute Zaiṇ gariri edota ihe nile n'iru ụkọchukwu na Zaiṇ.

16 Ma ugbu a, n'ezie a si m unu, na dika onye okenye ọbula na mpaghara ubi vine nke a gariri inye nkọwasị nke ọkwa-ọrụ ya nye ụkọchukwu na mpaghara ubi vine nke a—

17 Otu "asambodo sitere n'aka onye-ikpe ma-ọbu ụkọchukwu na mpaghara ubi vine nke ebe a, nye ụkọchukwu na Zaiṇ, mere ka a nabata onye ọbula, ma zaakwa ihe nile, maka ihenketa ka a nabata ya dika 'onye

3c Luk 19:11-27.

4a Mat. 24:45-47.

b Oznd. 59:2.

5a NGAN Ubi Vine nke

Onye-nwe.

7a Oznd. 42:31; 46:27;

58:17-18; 107:87-88.

8a NGAN Whitney,
Newel K.

10a Oznd. 70:7-11; 78:3.

NGAN Ulọ Akụ.

11a Oznd. 75:24.

13a NGAN Ogbenye.

15a Oznd. 42:30-31.

NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nnyefechasi.

17a Oznd. 20:64, 84.

b Oznd. 42:32.

orụ nwere uche, ma dika onye-orụ kwesiri ntukwasi-obi;

18 Ma odighi otu a ukochukwu na Zaiṇ agaghị anabata ya.

19 Ma ugbu a, n'ezie a si m unu, ka onye okenye obula onye na-aga inye nkowasi n'aka ukochukwu na mpaghara ubi vine nke a buru onye ji akwukwo koru-akuko oma ya site na nzuko-nso ma-obu nzuko-nso nile, ebe o na-arụ ka o wee nwe-ike inye onwe ya na nkowasi ya nile iburu ihe a nabatara n'ihe nile.

20 Ma ozọ, ka unu odibo m ndi a hoputara dika ndi-oziri nye ihe gbasara "ihe edere-edere nile nke nzuko-nso m nwere ike i nata enye m-aka site n'aka ukochukwu ma-obu ndi ukochukwu n'ihe nile—

21 Ka "mkpughe nile buru ihe e biputara, ma ga-n'iru rute nsotu nile nke uwa; ka ha kwa nwee ike ina ego nile nke ga-abara nzuko-nso uru n'ihe nile;

22 Ka ha kwa nwee ike inye onwe ha dika ndi a nabatara n'ihe nile, ma buru ndi a guru dika ndi oru nwere uche.

23 Ma ugbu a, lee, nke a ga-abu ihe nlere-anya nye ngalaba nzuko-nso m no n'ebe nile n'ala nile ebe ehiwere ha. Ma ugbu a abia m na ngwucha nke ihe nile m na-ekwu. Amen.

24 Okwu ole na ole na mgbakwunye n'iwu nile nke ala-eze gbasara ndi-otu nzuko-nso—ndi ahụ nke a "hoputara site na Muo Nso ka ha garue na Zaiṇ, ma ndi nwere ohere iga rue na Zaiṇ—

25 Ka ha were nye ukochukwu asambo sitere n'aka ndi okenye ato nke nzuko-nso ma-obu asambo site n'aka ukochukwu;

26 Ma odighi otu a onye ahụ nke ga-apu rue n'ala nke Zaiṇ a gaghị abu onye a guru dika onye oru nwere uche. Nke a bu kwa ihe nlere-anya Amen.

NKEJI 73

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma na Sidney Rigdon, na Hiram, Ohio, 10 Jenuari 1832 (History of the Church, 1:241-242). Site na oge mmalite nke Disemba gara-aga, Onye-amuma na Sidney nogidesiri ikwusa ozi-oma, ma site n'otu a ha ruru nnukwu oru n'ibelata mmetuta echiche ogbachi nke maliteworo megide nzuko-nso (lee isi-okwu Nkeji 71).

1-2, Ndi Okenye ga-aga n'iru ikwusa ozi-oma; 3-6, Joseph Smith na Sidney Rigdon ga-aga n'iru itughari asusu Bible ruo mgbe o ga-agwu.

N'IHI na n'ezie, otu a ka Onye-nwe kwuru, o di m mkpa na "ha ga aga n'iru ikwusa ozi-oma ahụ, na igba-ume nye nzuko-nso nile di na mba nile

20a Oznd. 70:3-5.

21a NGAN Ozizi na

Ogbugba-ndu nile.

24a NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,
Okpukpo-oku.

73 1a NB ndi-ozo ndi
no na mgbasaa

ozi-oma nile; hu
Oznd. 57-68.

gbara gburu gburu, rue n'oge ọgbako;

2 Ma mgbe ahụ, lee ọ ga-eme ka ha mata, site "n'olu nke ọgbako, ozi di iche iche.

3 Ugbo a, n'ezie a si m unu ndi odibo m, Joseph Smith, Nta, na Sidney Rigdon, ka Onye-nwe, kwuru ọ "di m mkpa unu b'itughari kwa asusu ozo;

4 Ma, ọ burura na ọ ga-ekwe mee, ikwusa ozi-oma na mpa-ghara nile gbara gburu gburu

rue n'oge ọgbako; ma mgbe nke ahụ gasiri ọ di mkpa ka ọrụ ntughari asusu gaa n'iru rue mgbe ọ gwurū.

5 Ma ka nke a buru ihe nlere anya nye ndi okenye rue mgbe mmata-ihe ozo, obuna dika e deworo ya.

6 Ugbo a agaghị m enye unu ozo n'oge a. "Kee ihe-okike n'ukwu unu ma nweenu anya udo. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 74

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Hiram, Ohio, Jenuari 1832 (History of the Church, 1:242). Onye-amuma na-edo: "N'inata okwu Onye-nwe a natasiworo (D & C 73), a malitere m ozo itughari asusu nke Akwukwo-nso nile, ma rusie oru ike rue mgbe ọgbako biaruru nso, bu nke a gaara-agbako na 25 nke Jenuari. N'oge nkea a natakware m ihe ndia na-eso, dika Akwukwo-ozi nke Mbụ e degaara ndi Korint, isi asaa, ama okwu iri na anọ" (History of the Church, 1:242).

1–5, *Po! na-enye ndi Nzuko-nso nke oge ya ndumodu ka ha ghara idebe iwu nke Moses; 6–7, Umuntakiri di nso ma e dokwara ha nso site na Aja Mgbaghara Mmehie.*

N'IHI na di nke "n'ekweghi ekwe ka e doro nso site na nwunye ya, ma nwunye nke n'ekweghi ekwe ka e dowokwara nso site na di ya, n'ih na ma odighi otua umu unu ga-abu umu n'adighi ocha, mana ugbo a ha di nso.

2 Ugbo a, n'ime ubochi nile

nke ndi-ozi m iwu nke ibi-ugwu ka e nwere n'etiti ndi Juu nile n'ekweghi n'oz ioma nke Jisus Kraist.

3 Ma o wee ruo na e nwere nnukwu "ndoro-ndoro n'etiti ndi mmadu gbasara iwu nke b'ibi-ugwu n'ih na di ahụ n'ekweghi ekwe choro ka umu ya buru ndi e biri ugwu ma buru ndi no n'okpuru iwu nke Moses, bu iwu nke mezuworo.

4 Ma o wee ruo na umu ha, n'ih na ha toro n'okpuru iwu nke Moses, sonyere "omenala

2a OznQd. 20:63.

3a NB Joseph na Sidney ka e nyeworori iwu gboo ka ha kwusi itughari asusu nke Bile na kwusaa ozi-oma.

OznQd. 71:2.

b OznQd. 45:60–61; 76:15.

NGAN Ntughari Asusu nke Joseph Smith (NAJS).

6a 1 Pita 1:13.

74 1a 1 Ndi-Ko 7:14–19.

3a Qlndoz. 15:1–35; Ndi-Gal. 2:1–5.

b NGAN Ibi-ugwu.
c NGAN Iwu nke Moses.

4a NGAN Omenala nile.

nile nke ndị nna ha ma na-ekweghị n'ozị-oma nke Kraịst, nke mere ha adighikwa nsọ.

5 Ya mere, n'ihị nke a, onye-ozị degaara nsukọ-nsọ, na-onye ha iwu-nsọ, ọbughị site na Onye-nwe kama site n'onwe ya, ka onye kwere ekwe ghara "ilukota ya na onye n'ekweghị ekwe; ma ọbughị otu a 'iwu nke Moses ga-abụ ihe etufuru site n'etiti ha,

6 Ka ụmụ ha nwe ike inoro n'ebighi ugwu; ma ka omenala ahụ buru ihe e tufuru, nke na-asi na ụmụ-ntakiri adighi ọcha; n'ihị na e nwere ya n'etiti ndi Juu;

7 Mana "ụmụ-ntakiri di 'ọcha, buru kwa ndi 'edoro-nsọ site na 'aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraịst; ma nke a bu ihe akwukwo-nsọ nile putara.

NKEJI 75

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Amherst, Ohio, 25 Jenuari 1832 (History of the Church, 1:242–245). Oge ahụ bu oge ọgbakọ nke e yiworo eyi. N'ogbakọ nke a akwadoro Joseph Smith ma chiekwa ya echichi dika Onye-isi nduzi nke Okwa Nchụ-aja nke di Elu. Ufodu ndi okenye, ndi nweworo ihe-isi-ike na-ime ka ndi mmadu ghotu ozi ha, choro imuta n'omimi karja gbasara ihe ha ga eme dika ọgbasara oru ha nile ugbu a. Mkpughe nke a sochiri.

1–5, *Ndi okenye ndi kwesiri ntukwasị-obi ndi na-ekwusa ozi-oma ga-enweta ndu ebighi-ebi; 6–12, kpee ekpere inata Onye-nkasi-obi, onye nke na-akuzi ihe nile; 13–22, Ndi okenye ga-anodu n'ikpe nye ndi ahụ n'anabataghị ozi ha; 23–36, Ezi na ulọ nile nke ndi mgbasara ozi-oma ga-anata enyem-aka site na Nzuko-nsọ.*

N'EZIE, n'ezie, a si m unu, mu onye nke na-ekwu okwu ọbuna site "n'olu nke

Muọ m, ọbuna ^bAlfa na Omega, Onye-nwe unu na Chineke unu—

2 Naa-nti, O unu ndi nyeworo aha unu ka o pua ikwusa ozi-oma m, na "ibecha ^bubi vine nke m.

3 Lee, a si m unu na o bu echiche m na unu ga-aga ma ghara inoro, ọbughị ma unu ga-anọ "na-efu kama ruo oru ka ume unu ha—

4 Na-ewelite olu unu nile di ka olu oke opi, "na-ama okwa

5a NGAN LUỌ ALULU,
Olulu Di na
Nwunye—Olulu di
na nwunye site na
okwukwe.
b 2 Nif. 25:24–27.
7a Moro. 8:8–15;
OznQd. 29:46–47;
137:10.

b NGAN NSỌ.
c NGAN Nzoputa—
Nzoputa nke
Umụ-ntakiri.
d NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.
75 1a NGAN Mkpughe.
b Mkp. 1:8.

NGAN Alfa na Omega.
2a Jekob 5:62.
b NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.
3a NGAN Ino Nkiti,
No Nkiti.
4a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

^bezi-okwu ahụ dika mkpughe nile na iwu-nsọ nile nke m nyeworo unu siri di.

5 Ma otu a, ọ bụrụ na unu ekwesị ntụkwasi obi a ga-achiju “ukwu ọka n’azụ unu, a ga-^bekpube unu “nnukwu ụgwù, na “ebube, “na-anwughianwụ, na ^fndụ ebighi-ebi.

6 Ya mere, n’ezie a si m, nwa odibo m William E. McLellin, e “weghachiwo m ikike nke m nyeworo ya iga na mba nile nọ na ọwụwa-anyanwụ;

7 Ma e nye m ya ikike ọhụrụ na iwu-nsọ ọhụrụ, n’ime nke mụ, Onye-nwe, “ga-ata ya ahụ-hụ maka ^bntamu nile nke obi ya;

8 Ma o mehiere; otu osila di, agbagharawo m ya ma si ya ọzọ, Gaa nū n’ime mba nile di na ọdịda anyanwụ.

9 Ma ka nwa odibo m Luke Johnson soro ya jee, ma maa-ọkwa ihe nile ndi m nyeworo ha n’iwu —

10 Na-akpọku aha nke Onye-nwe maka “Onye-nkasi-obi, nke ga-akuziri ha ihe nile nke di mkpa maka ha —

11 “Na-ekpe ekpere oge nile ka ha ghara ida mba, ma ọ bụruraa na ha emee nke a, a ga m anonyere ha ọbuna ruo n’ogwugwu.

12 Lee, nke a bụ echiche nke Onye-nwe Chineke unu gbasara unu. Ọbuna otu a Amen.

13 Ma ọzọ, n’ezie otu a ka Onye-nwe siri, ka nwa odibo m “Orson Hyde na nwa odibo m ^bSamuel H. Smith gaa njem baa n’ime mba nile di n’owuwa anyanwụ, ma kwusaa ihe nile nke m nyeworo ha n’iwu; ma ọbura na ha ekwesị ntụkwasi obi, lee, a ga m “anonyere ha ọbuna rue n’ogwugwu.

14 Ma ọzọ, n’ezie a si m nwa odibo m Lyman Johnson, na nwa odibo m “Orson Pratt, ha ga-aga kwa njem ha baa na mba nile di n’owuwa anyanwụ; ma lee, ma hụrụ, a nonyere m ha kwa, ọbuna rue n’ogwugwu.

15 Ma ọzọ, a si m nwa odibo m Asa Dodds, na nwa odibo m Calves Wilson, na ha kwa ga-aga njem ha baa na mba nile di n’odida anyanwụ, ma kwusaa ozi-oma m, ọbuna dika m nyeworo ha n’iwu.

16 Ma onye ahụ nke kwesiri ntụkwasi-obi ga-emeri ihe nile, ma a “ga-ebulikwa ya elu n’ubochi ikpeazu.

17 Ma ọzọ, a si m nwa odibo m Major N. Ashley, na nwa odibo m Burr Riggs, ka ha gaa njem ha kwa baa n’ime mba di na ndida.

18 E, ka ndi ahụ nile gaa njem ha, dika m nyeworo ha n’iwu, na-aga site n’ulo rue n’ulo, ma site n’onumara rue n’onumara,

4b Oznd. 19:37.

5a Abuoma 126:6;
Alma 26:5.

b NGAN Okpu-eze.

c NGAN Nnukwu-ugwu.

d NGAN Otuto.

e NGAN Anaghi Anwụ
Anwụ, Anwughi

Anwụ.

f NGAN Ndu Ebigh-ebi.
6a Oznd. 66:1-13.

7a NGAN Taa-Ahuhụ,
Na-ata Ahuhụ.

b NGAN Ntamu;
Echiche nile.

10a Jon 14:26.

NGAN Onye Nkasi-obi.

11a 2 Nif. 32:9.

13a NGAN Hyde, Orson.

b NGAN Smith,
Samuel H.

c Mat. 28:19-20.

14a NGAN Pratt, Orson.

16a Oznd. 5:35.

ma site n'obodo-ukwu rue n'obodo-ukwu.

19 Ma n'ụlọ ọbụla unu bara, ma ha anabata unu hapụ nụ ngozi unu n'ụlọ ahụ.

20 Ma n'ụlọ ọbụla unu batara ma ha a nabataghị unu, unu gapụ ngwa ngwa site n'ụlọ ahụ, ma "tichapụ uzuzu dị n'ụkwu unu ka ọ bụrụ ihe igba-ama megide ha.

21 Ma unu ga-ejuputa "n'ọñụ ma n'obi-uto; ma mata nke a, na n'ubochi nke ikpe unu ga-abụ ndi-ikpe nke ụlọ ahụ, na ma-kwa ha ikpe;

22 Ma ọ ga-akara ndi n'ekweghi ekwe mma n'ubochi nke ikpe, kariya ụlọ ahụ; ya mere, "kee ihe okike n'ụkwu gi ma kwesi nụ ntukwasị-obi, ma unu ga-emeri; ihe nile, ma bụrụ ndi ebuliri elu n'ubochi ikpeazu. Ọbuna otu a Amen.

23 Ma ọzọ otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu, O ndi okenye nke nzuko-nsọ m, ndi nyeworo aha unu ka unu mata uche ya gbasara unu —

24 Lee, a si m unu, na ọ bụ ọrụ nke nzuko-nsọ inye aka n'ikwado ezi na ụlọ nke ndi ahụ, na kwa ikwado ezi na ụlọ nke ndi a kpọrọ ma ọ di mkpa ka ezipu ha n'ụwa ima-okwa nke ozi-oma nye ụwa nile.

25 Ya mere, mụ, Onye-nwe, na-enye unu iwu-nsọ nke a, ka unu nweta ebe-obibi nile maka

ezi na ụlọ nile, ọbụrụ na ụmụna unu di na njikere imepe obi ha nile.

26 Ma ka ndi nwere ike inweta ebe-obibi nile maka ezi na ụlọ nile, na nkwaado nke nzuko-nsọ maka ha, ghara ihapụ iga n'ime ụwa, ma-ọbụ n'owuwa anyanwu ma-ọbụ n'odida anyanwu, ma-ọbụ n'elu elu, ma-ọbụ na ndida.

27 Ka ha rịọ ma ha ga-anata, kuo aka ma a ga-emeghere ha, ma mee ka amata site n'elu, obuna site n'aka "Onye-nkasi-obi, ebe ha ga-aga.

28 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, na nwoke obula kwesiri "ikpata ihe maka b'ezina ụlọ ya, ka ọ kpata, ma onweghi ụzọ ọ ga-esi tufuo okpu-eze ya; ma ka ruo ọrụ n'ime nzuko-nsọ.

29 Ma nwoke ọbụla "rusie ọrụ ike n'ihe nile. Ma b'onye nọ nkiti agaghị enwe ọnọdu n'ime nzuko-nsọ m'ọbughị ma o cheghariri ma mezie ụzọ ya nile.

30 Ya mere, ka nwa odibo m Simeon Carter na nwa odibo m Emer Harris di n'otu na mgbasazi-oma ahụ;

31 Ma kwa nwa odibo m Ezra Thayre na nwa odibo m "Thomas B Marsh;

32 Ma kwa odibo m Hyrum Smith na nwa odibo m Reynolds Cahoon;

33 Ma kwa nwa odibo m

20a Mat. 10:14;
Luk 10:11–12;
OznQd. 24:15; 60:15.
21a Mat. 5:11–12.
b NGAN Kpee, Ikpe.
22a Ndi-Efe. 6:14;

OznQd. 27:15–18.
27a 2 Nif. 32:5;
OznQd. 8:2.
NGAN Mụọ Nsọ.
28a 1 Tim. 5:8;
OznQd. 83:2.

b NGAN Ezi na Ụlọ.
29a NGAN Irusi-ọrụ Ike.
b NGAN Inọ Nkiti, Nọ
Nkiti.
31a NGAN Marsh,
Thomas B.

Daniel Stanton na nwa odibo m
Seymour Brunson;
34 Ma kwa nwa odibo m
Sylvester Smith na nwa odibo
m Gideon Carter;
35 Ma kwa nwa odibo m

Ruggles Eames na nwa odibo
m Stephen Brunett;
36 Ma kwa nwa odibo m
Michah B. Welton na nwa odibo
m Eden Smith. Ọbuna otu a.
Amen.

NKEJI 76

Ọhụ e nyere Joseph Smith Onye-amụma na Sidney Rigdon, na Hiram, Ohio, 16 Februari 1832 (History of the Church, 1:245–252). Mgbe o na-edede okwu mmalite nke ndekọta ọhụ a Onye-amụma dere “Mgbe m loghachiri site n’ogbakọ Amherst, a malitekwara m ntughari-asusu nke Akwukwo-nsọ nile. Site n’otutu mkpughe nile nke m nataworo, o doro anya na otutu akukọ di mkpa gbasara mgbaputa nke mmadu, ka e wepuru na Bible, ma-ọbụ na o furu tutu a chikọta ya. O gbara ama nke onwe ya, site n’ezi okwu nile ndi a hapuru, na ọburu na Chineke na-akwughachi onye ọbula ugwo-oru ya nile dika ihe ndi e mere na aru siri di, ebe ahụ bu ‘Elu-igwe’, dika akwadoro ya ibu ulo ebe-obibi ebighi-ebi nke Ndi-nsọ, gariri igunye ala-eze kariri otu. Maka nke a, . . . dika a na-atughari Ozi-oma nke Jon Onye-nsọ, mu onwe m na Okenye Rigdon huru ọhụ nke a na-eso”. (History of the Church, 1:245), O bu mgbe Onye-amụma tugharisiwo-ron Jon 5:29 ka e nyere ọhụ nke a.

1–4, Onye-nwe bu Chineke; 5–10, Ihe-omimi nile nke ala-eze ga-abu nke ekpughere nye ndi kwesiri ntukwasị-obi; 11–17, Mmadu nile ga-aputa na mbilite n’onwu nke ndi ezi-omume ma-ọbụ ndi ajoo-omume; 18–24, Ndi bi n’otutu uwa bu umu nwoke na umu nwan-nyị ndi Chineke muru site n’ichu-aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist; 25–29, Otu muo-ozu nke Chineke dapuru ma buru ekwensu; 30–49, Umu nke mbibi ga-ata ahuhu nke omuma ikpe ebighi-ebi, ndi ozu nile ga-enweta ogo nzere nke nzoputa; 50–70, Ebube ahụ na ugwo-oru nke ndi e buliri elu

n’ala-eze selestial ka a kowara; 71–80, Ndi ahụ ga-eketa ala-eze nke terrestrial nile ka a kowara; 81–113, Ogo nke ebube nile nke ndi no na telestial, terrestrial, na selestial ka a kowara; 114–119, Ndi nile kwesiri ntukwasị-obi ga-enwe ike ihu ma ghota ihe-omimi nile nke ala-eze nke Chineke site n’ike nke Muo Nso.

NURU, O unu elu-igwe nile, ma chee nti, O uwa, ma nuria nu unu ndi nile bi ebe ahụ n’ihi na Onye-nwe bu ^bChineke, ma ewezuga ya o ^cdighi ^dOnye-nzoputa ozu.

76 1a Aisa. 1:2.

b Jer. 10:10.

NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

nke Ọkpara.

c Aisa. 43:11;

Hosea 13:4.

d NGAN Onye-nzoputa.

2 “Ukwuu ka amamihe ya di, ^bitụ n’anya ka ụzọ ya nile di, ma ogo nke omume ya nile onweghi onye nwere ike ichoputa.

3 “Nzube ya nile enweghi mgbochi, ọbụghị ma onwere onye nwere ike ikwusi aka ya.

4 Site mgbe ebighi-ebi ruo mgbe ebighi-ebi ọ bụ “otu ihe ahụ, ma afọ ya nile adighi ^bada.

5 N’ihi na otu a ka Onye-nwe kwuru—Mụ, Onye-nwe, e nwere m “obi ebere na amara nye ndi ^bna-atụ egwu m, ma na-enwe mmasi ikwanyere ndi ‘na-efe m ofufe n’ezi omume ma n’ezi-okwu ụgwù ruo n’ogwugwu oge.

6 Ukwuu ka ụgwọ-ọrụ ha ga-adị ma ebighi-ebi ka “ebube ha ga-adị kwa.

7 Ma ha ka m “ga-ekpughere ^bihe-omimi nile, e, ihe-omimi nzuzo nile nke ala-eze m site n’ubochi ochie nile, ma maka oge nile nke ga-abia, ka m ga-egosi ha i di mma nke ọchịchọ m gbasara ihe nile metutara ala-eze m.

8 E, ọbuna ihe ebube nile nke mgbe ebighi-ebi ka ha ga-amata, ma ihe nile ga-abia ka

m ga-egosi ha, ọbuna ihe nile nke ọtụtụ ogbo.

9 Ma ka “amamihe ha ga-adị ukwuu, ma ^bngikota ha ga-eru n’elu-igwe; ma n’iru ha amamihe nke ndi maara ihe ‘ga-ala n’iyi, na ngikota nke ndi na-akpachapụ-anya ga-abụ ihe efu.

10 N’ihi na site na “Mụ ọ m ka m ^bga-agba ama nye ha, ma site ‘n’ike m ka m ga-eme ka ha mata ihe nzuzo nile nke ọchịchọ m—e, ọbuna ihe ndi ahụ “anya n’ahutubeghi, ma-ọbụ ntị nütubeghi, ma-ọbụ batatubeghi n’ime obi nke mmadu.

11 Anyi, Joseph Smith, Nta, na Sidney Rigdon, ebe anyi nọ “n’ime Mụ ọ ka onwa Februari gbara mkpuru ubochi iri na isii, n’afọ nke Onye-nwe anyi otu puku, nari asato, na iri ato na abuo—

12 Site n’ike nke “Mụ ọ e mepere ^banya anyi nile ma ngikota anyi nile ka a kpalitere, ka anyi wee hụ ma ghota ihe nile nke Chineke—

13 Ọbuna ihe ndi ahụ malitere n’isi mbụ tutu uwa adi, ndi nke Nna chiworo echichi site n’otu Ọkpara ọ Mụ ọ Nani ya, onye

2a 2 Nif. 2:24;
OznQd. 38:1-3.

b Mkpu. 15:3.

3a 1 Ndez. 8:56;
OznQd. 1:38; 64:31.

4a Ndi-Hib 13:8;
OznQd. 35:1; 38:1-4;
39:1-3.

b Abuma 102:25-27;
Ndi-Hib 1:12.

5a Opụ. 34:6;
Abuma 103:8.
NGAN Ebere,
Obi-ebere.

b Deut. 6:13;
Josh. 4:23-24.

NGAN Egwu,
Itu-egwu; Nsoपुरu.

c OznQd. 4:2.

6a NGAN Ebube Selestial.

7a OznQd. 42:61; 59:4;
98:12; 121:26-33.

b NGAN Ihe Omimi
nile nke Chineke.

9a NGAN Amamihe.

b NGAN Nghota.

c Aisa. 29:14;
2 Nif. 9:28-29.

10a Moro. 10:5.

b NGAN Mkpughe;
Igba-ama,
Ogbugba-ama.

c NGAN Ike.

d Aisa. 64:4;
1 Ndi-Kọ 2:9;
3 Nif. 17:15-17;
OznQd. 76:114-116.

11a Mkpu. 1:10.

12a NGAN Mnwoghari.

b OznQd. 110:1; 137:1;
138:11, 29.

nke dabere n'obi nke Nna ya, obuna site na "mmalite;

14 Onye ahụ anyị na-agba ama ya; ma ama nke anyị na-agba bu uju nke ozi-oma nke Jisus Kraist, onye bu Ọkpara, onye anyị hụrụ na onye anyị na ya "kparitara uka na 'b'ohu nke elu-igwe ahụ.

15 N'ihia na dika anyị na-arụ oru "ntughari asusu ahụ, nke Onye-nwe hoputaworo anyi, anyi bjaruru n'ama okwu nke iri abuo na iteghete nke isi ise nke John, nke e nyere anyi otu a—

16 N'ikwu maka mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, gbasara ndi ahụ ndi nke ga-"anu olu nke ^bỌkpara nke Mmadu:

17 Ma ga-aputa; ndi ahụ ndi nke mere "ezi-ihe, na ^bmbilite n'onwu nke 'ndi ezi-omume; na ndi ahụ ndi nke mere ihe-ojoo, na mbilite n'onwu nke ndi ajoo-omume.

18 Ugbu a nke a mere ka o tu anyi n'anya, n'ihia na e nyere anyi ya site na Muo.

19 Ma dika anyi no "na-atughari uche n'ihe ndi a, Onye-nwe meturu anya ime muo nke

nghota anyi aka, ma e mepere ha, ma ebube nke Onye-nwe mukwasiri gburu gburu.

20 Ma anyi huru "ebube nke Ọkpara ahụ, no ^bn'aka nri nke 'Nna, ma uju ya ka anyi natara;

21 Ma hu "ndi muo-ozidi nsọ, ma ha ndi e ^bdoro nsọ n'iru oche-eze ya, na-akpo isi-ala nye Chineke, na Nwa-aturu ahụ, ndi nke "na-akporo ya isi ala ruo mgbe nile na mgbe nile.

22 Ma ugbu a, mgbe e nyesiworo otutu ama nke e nyeworo maka ya, nke a bu "ogbugba-ama ahụ, nke ikpe azu n'ime ha nile, nke anyi na-enye maka ya: Na o ^bdi ndu!

23 N'ihia na anyi "huru ya, obuna n'aka nri nke ^bChineke; ma anyi nuru olu na-agba ama na o bu Onye ahụ 'Amuru Nani ya nke Nna—

24 Na site n'aka "ya, ma site na ya, ma na ya, ^buwa nile ahụ di, ma e kere ha, ma ndi bi n'ebe ahụ bu "umu nwoke na umu nwanyi ndi a muru nye Chineke.

25 Ma nke a ka anyi hukwara, ma na-agba ama, na otu "muo-ozidi

13a Moses 4:2.

14a OznOd. 109:57.

^b NGAN Ohu.

15a NGAN Ntughari

Asusu nke Joseph Smith (NAJS).

16a Jon 5:28.

^b NGAN Ọkpara nke Mmadu.

17a NGAN Oru nile.

^b NGAN Mbilite n'Onwu.

^c Qlndo. 24:15.

19a NGAN Ntughari Uche.

20a NGAN Jisus Kraist—

Otuto nke Jisus Kraist.

^b Qlndo. 7:56.

^c NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

Nna ahụ.

21a Mat. 25:31;

OznOd. 130:6-7; 136:37.

^b NGAN Ido-nsọ.

^c NGAN Fee Ofufe.

22a NGAN Igba-ama,

Ogbugba-ama.

^b OznOd. 20:17.

23a NGAN Jisus Kraist—I

puta ihè nile nke

Kraist mgbe o nweta

siworori anu aru.

^b NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

Nna ahụ.

^c Jon 1:14.

NGAN A Muru

Nani Ya.

24a Ndi-Hib 1:1-3;

3 Nif. 9:15;

OznOd. 14:9; 93:8-10.

^b Moses 1:31-33; 7:30.

NGAN Kee, Okike.

^c Qlndo. 17:28, 29;

Ndi-Hib 12:9;

NGAN Umu Ndikom

na Umu Ndiynom

nke Chineke.

25a OznOd. 29:36-39;

Moses 4:1-4.

NGAN Ekwensu.

nke Chineke onye nke nọ n'ikike n'iru nke Chineke, onye nupuru isi megide Okpara nke a Mụrụ Nanị ya onye Nna hụrụ n'anya na onye dabere n'obi nke Nna, ka a chọdata site n'iru nke Chineke na Okpara,

26 Ma a kpọrọ ya Onye-ila n'iyi, n'ihị na elu-igwe nile kwara akwa maka ya—a kpọrọ ya "Lusifa, nwa chi ọbụbọ.

27 Ma anyị hụrụ, ma lee, ọ "dawo! ọ dawo, ọbuna nwa nke chi ọbụbọ!

28 Ma dika anyị ka nọ n'ime mụo, Onye-nwe nyere anyị iwu ka anyị dee ọhụ ahụ; n'ihị na anyị hụrụ Setan "agwọ ochie ahụ, ọbuna ^bekwensu ahụ, onye "nupuru isi megide Chineke, chọọ iwere ala-eze nke Chineke anyị na Kraịst ya—

29 Ya mere, ọ na-ebu "agha megide ndị-nso nke Chineke, na-agbabichi ha gburu gburu.

30 Ma anyị hụrụ ọhụ nke ahụhụ nile nke ndị ahụ ndị ọ lụsoro agha ma merie, n'ihị na otu a ka olu Onye-nwe dara nye anyị:

31 Otu a ka Onye-nwe kwuru gbasara ndị ahụ ndị maara ike m, ma e meworo ndị ketara-oke na ya, nyefee onwe ha site n'ike nke ekwensu ka e "merie ha,

na ị gọnarị ezi-okwu ahụ ma jụ ike m—

32 Ha bụ ndị bụ "umụ nwoke nke ^bila n'iyi, ndị m na-ekwu maka ha na ọ gara aka ha mma na a mughị ha amụ;

33 N'ihị na ha bụ abọ nile nke oke-iwe ndị a mara ikpe nke ịta-ahụhụ nke oke-iwe nke Chineke, ha na ekwensu na ndị mụo-ozī ya na mgbe ebighi-ebi;

34 Gbasara ndị m kwuworo na ha enweghi "mgbaghara n'ụwa nke a ma-ọbụ n'ụwa nke ga-abia—

35 Ebe ha "gọnarịworo Mụo Nso mgbe ha natasịworo ya, ebe ha gọnarịworo Okpara nke a Mụrụ Nanị ya nke Nna, ebe ha ^bkpogideworo ya n'obe nye onwe ha ma debe kwa ya n'ọnọdụ ihere n'iru ọha.

36 Ndị a bụ ndị nke ga-adaba n'ime "odo ọkụ na nkume ọkụ, ha na ekwensu na ndị mụo-ozī ya—

37 Na nanị ndị "onwu nke ugboro abụo ga-enwe ike ọbula n'arụ ha;

38 E, n'ezie, ndị nanị "ha n'a-gaghi enwe mgbaputa n'oge akara-aka nke Onye-nwe mgbe ha tachara ahụhụ nile nke oke-iwe ya.

39 N'ihị na ndị ọzọ nile ka a

26a Aisa. 14:12-17.

NGAN Lusifa.

27a Luk 10:18.

28a Mkpu. 12:9.

^b NGAN Ekwensu.

^c NGAN Agha n'ime Elu-igwe.

29a Mkpu. 13:7;

2 Nif. 2:18; 28:19-23.

31a NGAN Ngọnarị Okwukwe.

32a NGAN Umụ Ndịkom

nke Ila-n'iyi.

^b Oznd. 76:26;

Moses 5:22-26.

34a Mat. 12:31-32.

NGAN Gbaghara.

35a 2 Pita 2:20-22;

Alma 39:6.

NGAN Mmehie

Na-enweghi

Mgbaghara.

^b Ndị-Hib 6:4-6;

1 Nif. 19:7;

Oznd. 132:27.

36a Mkpu. 19:20;

20:10; 21:8;

2 Nif. 9:16; 28:23;

Alma 12:16-18;

Oznd. 63:17.

37a NGAN Onwu nke Mụo.

38a NGAN Umụ Ndịkom nke Ila-n'iyi.

“ga-akpọlite site na ^bmbilite n’ọnwụ nke ndị nwurụ anwụ, site na mmeri na ebube nke ‘Nwa-aturū, onye e gburu, onye nọ n’adabere n’obi Nna tutu e kee ụwa nile.

40 Ma nke a bụ “ozi-oma ahụ, ozi oma, nke olu ahụ nke sitere n’elu-igwe gbara ama nye anyị—

41 Na ọ bịara n’ime ụwa, ọbụna Jisus ka a “kpogbuo ya maka ụwa, na ^biburu mmehie nke ‘ụwa, na ^dido ụwa nsọ, na ‘isa-cha ya site n’ajọọ-omume ya nile;

42 Na site na ya e nwere ike “izọputa mmadụ nile ndị Nna tinyere n’ike ya ma kee site na ya;

43 Ndị na-eto Nna, na-azọputa aka-ọrụ nile nke aka ya, ewezuga ụmụ nke mbibi ndị na-agọ-nari Ọkpara ahụ mgbe Nna kpughesiworo ya nye ha.

44 Ya mere, ọ na-azọputa mmadụ nile ewezuga ha—ha ga-aga baa na “ntaram-ahụhụ ^bmgbe nile na-adigide, nke bụ ntaram-ahụhụ agwugh-agwụ, ichi-achi ha na ‘ekwensu na ndị mụọ-ozi ya na mgbe ebighi-ebi, ebe ^dikpuru ha n’adighi anwụ, ma ọdọ ọkụ ya adighi anyụ anyụ, nke bụ ita ahụhụ ha.

45 Ma “nsọtụ ya ebe ahụ, ọbughị ma ebe ọbụ, ma-ọbụ ntaram-ahụhụ ha, onweghi mmadụ ọbụla maara;

46 Ọ bughị ma e kpughere ya, ọbughị ma ọ dị, ọbughị ma n’aga ekpughe ya nye mmadụ, ewezuga ndị nke e mere ndị nketa oke ebe ahụ.

47 Otu osila dij, mụ, Onye-nwe, na-egosi ya site n’ọhụ nye ọtutu, mana otu mgbe ahụ ekpuchie kwa ya ọzọ;

48 Ya mere, ọgwughwụ ya, mbara ya, ogo ya, “omimi ya, na nhuju anya n’ebe ahụ, ha aghotaghi, ma ọbughị dij onye ọbụla ewezuga ndị ahụ ndị a ^bhọputara nye ‘amamikpe nke a.

49 Ma anyị nūrụ olu ahụ na-asị: Dee ọhụ ahụ, n’ihi na lee, nke a bụ ọgwughwụ nke ọhụ nke ahụhụ nile nke ndị n’a-maghi Chineke.

50 Ma ọzọ anyị na-agba ama—n’ihi na anyị hūrụ ma nūrụ, ma nke a bụ “ogbugba-ama nke ozi-oma nke Kraịst gbasara ha ndị ga-aputa na ^bmbilite n’ọnwụ nke ndị ezi-omume—

51 Ha bụ ndị natara ogbugba-ama nke Jisus, ma “kwere n’aha ya ma emee ha ^bbaptism ‘n’usoro

39a NB gbaputara; hụ ama-okwu 38. A ga-ekulite mmadụ nile site n’ọnwụ. Hụ Alma 11:41–45.
NGAN Kwalite.
b NGAN Mbilite n’Ọnwụ.
c NGAN Jisus Kraịst.
40a 3 Nif. 27:13–22.
NGAN Ozi-oma;
Atumatụ nke Mgbaputa.
41a NGAN Mkpogide

n’Obe.
b Aisa. 53:4–12;
Ndị-Hib 9:28.
c 1 Jọn 2:1–2.
d NGAN Ido-nsọ.
e NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.
42a NGAN Nzọputa.
44a NGAN Omuma Ikpe
Okụ Ala-mụọ.
b OznQd. 19:6–12.
c NGAN Ekwensu.

d Aisa. 66:24;
Mak. 9:43–48.
45a OznQd. 29:28–29.
48a Mkpu. 20:1.
b NB mara ikpe, nyefere.
c Alma 42:22.
50a NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama.
50b NGAN Mbilite n’Ọnwụ.
51a OznQd. 20:25–27, 37.
b NGAN Baptism, Mee
Baptism.
c OznQd. 128:13.

dị ka nke olili ya, ebe a ^ana-eli ha n'ime mmiri n'aha ya, ma nke a dika iwu-nsọ nke o nye-woro siri di—

52 Na site n'idebe iwu-nsọ nile na-enwe ike ^aisa ha ma ^bsapụ ha site na mmehie ha nile, ma nata mụọ nso site n'ibikwasị ^caka nile nke onye ahụ e ^dchiri echichi ma arachiri nye ^en'ike nke a;

53 Ma ndị na-emerị site n'okwukwe, ma buru ndị a ^aarachiri site na ^bMụọ Nsọ nke nkwa nke Nna na-ezitara ndị nile ahụ bu ndị ezi-omume na ezi-okwu.

54 O bu ha ndị bu nzukọ-nsọ nke Onye e ^aBuru Uzọ mụọ.

55 O bu ha bu ndị Nna tinyere ^aihe nile n'aka ha—

56 O bu ha bu ^andị nchụ-aja na ndị-eze, ndị nataworu site n'uju ya, ma site n'ebube ya.

57 Ma buru ^andị nchụ-aja nke

Onye Kachasị Elu, dika usoro Melkizedek siri di, nke bu dika usoro nke ^bInok siri di, nke bu dika ^cusoro nke Okpara a Mụrụ Nanị ya siri di.

58 Ya mere, dika e deworo ya, ha bu ^achi nile, obuna ^bumụ nke ^cChineke—

59 Ya mere, ^aihe nile bu nke ha, ma-obu ndu ma-obu onwu, ma-obu ihe nile di ugbu a, ma-obu ihe ga-adi, ihe nile bu nke ha ma ha bu ndi nke Kraist, ma Kraist bu nke Chineke.

60 Ma ha ^aga-emerị ihe nile.

61 Ya mere, ka onye obula ^aanyala-isi n'ime mmadu, mana kama ka o ^bnyaa isi n'ime Chineke, onye ^cga-emerị ndi-iro ya nile n'okpuru ukwu ya.

62 Ndi a ^aga-anọ ^bn'iru nke Chineke na Kraist ya ruo mgbe nile na mgbe nile.

63 Ndi a bu ^aha ndi o ga-akpota bia, mgbe o ^bga-abia n'igwe-ojii

51d Ndi Rom 6:3-5.
NGAN Baptism, Mee Baptism—Baptism site na-ibianye n'ime mmiri.

52a 2 Nif. 9:23;
Moro. 8:25-26.

b NGAN Enweghi Ntupo.

c NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ; Ibikwasị Aka nile n'Elu.

d NGAN Chie Echichi, Echichi.

e NGAN Ikike.

53a NGAN Arachi, Rachie.

b Ndi-Efe. 1:13;
OznQd. 88:3-5.
NGAN Mụọ Nsọ nke Nkwa.

54a Ndi-Hib 12:23;

OznQd. 93:21-22.

NGAN Onye e Buru

Uzọ Mụọ.

55a 2 Pita 1:3-4;
OznQd. 50:26-28;
84:35-38.

56a Opu. 19:6;
Mkpu. 1:5-6; 20:6.

57a NGAN Onye Nchụ-aja, Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek.

b Jen. 5:21-24.
NGAN Inok.

c OznQd. 107:1-4.

58a Abụoma 82:1, 6;
Jon 10:34-36.

NGAN Nwoke, ndi Nwoke—Mmadu, nwere ike idi ka Nna nke Elu-igwe.

b NGAN Umụ Ndi kom na Umụ Ndi nyom nke Chineke.

c OznQd. 121:32.

NGAN Chineke, Chi-ukwu.

59a Luk 12:42-44;

3 Nif. 28:10;

OznQd. 84:36-38.

60a Mkpu. 3:5; 21:7.

61a Jon 5:41-44; 1
Ndi-Ko 3:21-23.

b 2 Nif. 33:6;

Alma 26:11-16.

NGAN Otuto.

c OznQd. 49:6.

62a Abụoma 15:1-3;
24:3-4;

1 Nif. 15:33-34;

Moses 6:57.

b OznQd. 130:7.

NGAN Ndu Ebigh-ebi.

63a OznQd. 88:96-98.

NGAN Obibia nke Ugboro Abụo nke Jisus Kraist.

b Mat. 24:30.

nile nke elu-igwe  ichi ndi nke ya n' wa.

64 Ndi a bu ha ndi ga-enwe oke na mbilite n' nwu  nke mbu.

65 Ndi a bu ha ndi ga-aputa na  mbilite n' nwu nke ndi ezi-omume.

66 Ndi a bu ha ndi biarutaworo  n'Ugwu  Zai n, ma rute n'obo-do nke Chineke di ndu, ebe elu-igwe ah , ebe kachasi di nsu.

67 Ndi a bu ha ndi biakwutaworo imerime ndi mu -ozi a napughi iguta  nu, rue n'ogbakozuru  ha nile na nzuko-nsu nke  Inok, na nke  Onye e Buru Uzom .

68 Ndi a bu ha ndi e  deworo aha ha n'elu-igwe, ebe Chineke na Kraist bu  ndi ikpe mmadu nile.

69 Ndi a bu ha  ndi ezi-omume ndi e meworo ka ha  zuo-oke site na Jisus onye-ogbugbo nke  ogbugba-ndu  huru, onye  churu-aja mgbaghara mmehie nke a zuru oke site n'ikwafu  obara nke ya.

70 Ndi a bu ha ndi aru ha bu nke  selestial, ndi  ebube ha bu nke  anyanwu,  buna ebube

nke Chineke, nke kachasi elu, onye  di ebube anyanwu ah  nke mbara elu ka e deworo na  dika ya.

71 Ma  zo, anyi huru  wa nke  terrestrial, ma lee ma huru, ndi a bu ha ndi ah  bu nke terrestrial, ndi ebube ha di iche site na nke nzuko-nsu nke Onye e Buru Uzom , ndi nke nataworo uju nke Nna,  buna dika nke  onwa siri di iche site na nke anyanwu na mbara elu.

72 Lee, ndi a bu ha ndi nwuru mgbe a  n'edebeghi  iwu;

73 Ma kwa ndi bu  mu  nile nke mmadu e dotara  n'ulo nkporo, ndi nke Okpara letara, ma  kwusaara  ozi-oma nye ha, ka e wee kpee ha ikpe dika ndi mmadu n'anu aru;

74 Ndi n'anataghi  ogbugba-ama nke Jisus n'anu aru, mana mesia nata ya.

75 Ndi a bu ha ndi a na-enye nsopuru nke  wa, ndi kpuru-isi site n'aka aghughu nke mmadu.

76 Ndi a bu ha ndi na-anata site n'ebube ya ma  bughi n'uju ya.

63c OznQd. 58:22.

NGAN Jisus Kraist—
Ichi-eze otu puku afo
nke Kraist.

64a Mkpu. 20:6.

65a NGAN Mbilite n' nwu.

66a Aisa. 24:23;

Ndi-Hib 12:22-24;

Mkpu. 14:1;

OznQd. 84:2; 133:56.

b NGAN Zai n.

67a OznQd. 45:9-12.

b Ndi-Hib 12:23;

OznQd. 76:53-54.

NGAN Onye e Buru

Uzom .

68a NGAN Akwukwu

nke Ndu.

b NGAN Jisus Kraist—
Ikpe.

69a OznQd. 129:3; 138:12.

b Moro. 10:32-33.

c NGAN Ogbugba-ndu
 huru na Mgbe nile
Na-adigide.

d NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

e NGAN Obara.

70a OznQd. 88:28-29;

131:1-4; 137:7-10.

NGAN Ebube Selestial.

b OznQd. 137:1-4.

c Mat. 13:43.

71a OznQd. 88:30.

NGAN Ebube
Terrestrial.

b 1 Ndi-Ko 15:40-41.

72a OznQd. 137:7, 9.

b NGAN Iwu.

73a Alma 40:11-14.

NGAN Mu .

b OznQd. 88:99; 138:8.

NGAN Ala-mu ;

Nzoputa Maka ndi

Nwuru-anwu.

c 1 Pita 3:19-20; 4:6;

OznQd. 138:28-37.

d NGAN Ozi-oma.

74a NGAN Igba-ama,

Ogbugba-ama.

77 Ndi a bu ha ndi na-anata site n'iru nke Okpara, mana obughi n'uju nke Nna.

78 Ya mere, ha nwere "aru nile nke terrestrial, ma obughi aru nile nke selestial, ma di iche n'ebube dika onwa siri di iche site n'anyanwu.

79 Ndi a bu ha ndi "n'esighi-ike na ogbugba-ama nke Jisus; ya mere, ha anataghi okpu-eze ahụ nke ala-eze nke Chineke anyi.

80 Ma ugbu a nke a bu ogwu-gwu nke ohu ahụ nke anyi huru nke terrestrial, nke Onyenwe nyere anyi iwu ide mgbe anyi ka no na Muo.

81 Ma ozọ, anyi huru ebube nke "telestial, ebube nke bu nke di nta, obuna dika ebube nke kpakpando nile siri di iche site n'ebube nke onwa na mbara elu.

82 Ndia bu ha ndi n'anataghi ozi-oma nke Kraist, obughi "ogbugba-ama nke Jisus.

83 Ndi a bu ha ndi n'anaghi agonari Muo Nso.

84 Ndi a bu ha ndi a na-akwaba "n'ala muo.

85 Ndi a bu ha ndi a n'agaghi agbaputa site n'aka nke "ekwensu ruo na mbilite n'onwu nke ^bikpe-azu, ruo mgbe Onyenwe, obuna Kraist ^cNwa-aturu ahụ, rusiworu oru ya.

86 Ndi a bu ha ndi n'anaghi anata site n'uju ya n'ime uwa

ebighi-ebi, mana site na Muo Nso site n'ije-ozu nke terrestrial; 87 Ma terrestrial ahụ site "n'ije-ozu nke selestial.

88 Na kwa telestial ahụ na-anata ya site na nleba anya nke ndi muo-ozu ndi a hoputara ije-ozu maka ha, ma-obu ndi a hoputara ibu muo ndi na-eje ozi maka ha, n'ihu na ha ga-abu ndi nketa nke nzoputa.

89 Ma otu a anyi huru, n'ohu nke elu-igwe ahụ ebube nke Ala-eze terrestrial nke karisiri nghota nile;

90 Ma onweghi onye maara ya ewezuga onye ahụ Chineke kpugheere ya.

91 Ma otu a anyi huru ebube nke terrestrial nke kachasi n'ihe nile ebube nke terrestrial, obuna n'ebube, ma ike, ma n'ume, ma ebe ochichi.

92 Ma otu anyi huru ebube nke selestial ahụ, nke kachasi n'ihe nile—ebe Chineke, obuna Nna ahụ, na-achi n'elu oche-eze ya ruo mgbe nile na mgbe nile;

93 N'iru oche-eze ya ihe nile ga-akpo isi ala na "nkwanye ugwu, umeala, ma na-enye ya otuto ruo mgbe nile na mgbe nile.

94 Ndi ahụ ndi bi "n'iru ya bu nzuko-nso nke ^bOnye e Buru Uzọ muo; ma ha na-ahụ dika esi ahụ ha; ma "mata dika esi mara ha, ebe ha nataworu site n'uju na ya site ^dn'amara ya;

78a 1 Ndi-Ko 15:40-42.

79a OznQd. 56:16.

81a OznQd. 88:31.

NGAN Ebube Telestial.

82a OznQd. 138:21.

84a 2 Nif. 9:12;

Alma 12:11.

NGAN Ala-muo.

85a NGAN Ekwensu.

^b Alma 11:41;

OznQd. 43:18;

88:100-101.

^c NGAN Nwa-aturu

nke Chineke.

87a OznQd. 138:37.

93a NGAN Nso-puru.

94a OznQd. 130:7.

^b NGAN Onye e Buru

Uzo Muo.

^c 1 Ndi-Ko 13:12.

^d NGAN Amara.

95 Ma ọ na-eme ha “ihara-otu n’ike, ma n’ume, ma n’ebe-ochichi.

96 Ma ebube nke selestial bu otu, ọbuna dika ebube nke “anyanwu siri buru otu.

97 Ma ebube nke terrestrial bu otu, ọbuna dika ebube nke onwa siri buru otu.

98 Ma ebube nke telestial bu otu, ọbuna dika ebube nke kpakpando nile siri buru otu; n’ihi na dika otu kpakpando siri di iche site na kpakpando ozo n’ebube, obuna otu a ka otu siri di iche site na nke ozo n’ebube n’ime uwa telestial;

99 N’ihi na ndi a bu ha ndi bu nke “Pol, na nke Apolos, na kwa Sifas.

100 Ndi a bu ha ndi na-asị na ha bu ufodu nke otu onye na ufodu nke onye ozo—ufodu nke Kraist ma ufodu nke Jon, ma ufodu nke Moses, ma ufodu nke Elaias, ma ufodu nke Esaias, ma ufodu nke Aisaia, ma ufodu nke Inok;

101 Mana ha anataghi ozi-oma, obughi ma-obu ogbugba-ama nke Jisus, obughi ma-obu nke ndi-amuma, obughi ma-obu ogbugba-ndu “mgbe nile nadigide.

102 Nke ikpe-azu, ndi a nile bu ha ndi a n’agaghi ekpokota

ha na ndi nsọ, ka e “welikọọ ha nye ^bnzuko-nsọ nke Onye e Buru Uzo muo, ma nabata ha n’igwe ojii.

103 Ndia bu “ndi ahụ bu ^bndi ugha, na ndi na-agwo nsi, ‘ndi okwa-iko, na ndi akwunakwu-na na onye obula na-ahụ ugha n’anya ma na-atu asi.

104 Ndi a bu ha ndi na-ata ahuhu “iwe-okụ nke Chineke n’uwa.

105 Ndi a bu ha ndi na-ata ahuhu “ibọ-obo nke oku ebighi-ebi.

106 Ndi a bu ha ndi a chudata-ra “n’ala muo ma ^bna-ata ahuhu iwe-okụ nke Chineke ‘Puru Ime Ihe nile, ruo “ozuzu oge nile akara aka, mgbe Kraist “debesi-woro ndi iro ya nile n’okpuru ukwu ya abuo, ma ^fga-emejuputawo oru ya;

107 Mgbe o ga-anaputa alaeze ahụ, ma chee ya n’iru Nna, n’enweghi ntupo, na-asị: E meriwo m ma “zodawo ukwu igwe ^biku mmany a ahụ n’ani m, obuna igwe iku mmany a nke di egwu nke iwe-okụ nke Chineke Puru Ime Ihe nile.

108 Mgbe ahụ ka a ga-ekpube ya okpu-eze nke ebube ya, inodu “n’oche-eze na ike ya ichi ruo mgbe nile na mgbe nile.

109 Ma lee, ma huru, anyi huru ebube ahụ na ndi nile bi

95a OznOd. 29:13; 78:5–7; 84:38; 88:107; 132:20.

96a 1 Ndi-Ko 15:40–41.

99a 1 Ndi-Ko 3:4–7, 22.

101a NGAN Ogbugba-ndu Ohuru na Mgbe nile Na-adigide.

102a 1 Ndi-Tes. 4:16–17; OznOd. 88:96–98.

b OznOd. 78:21.

103a Mkpu. 21:8;

OznOd. 63:17–18.

b NGAN Ghaa-ugha.

c NGAN Ikwa-iko.

104a NGAN Omuma Ikpe Oku Ala-muo.

105a Jud 1:7.

106a NGAN Ala-muo.

b OznOd. 19:3–20.

c OznOd. 87:6.

d Ndi-Efe. 1:10.

e 1 Ndi-Ko 15:24–28.

f Ndi-Hib 10:14.

107a Mkpu. 19:15; OznOd. 88:106; 133:46–53.

b Jen. 49:10–12;

Aisa. 63:1–3.

108a OznOd. 137:3.

n'ụwa telestial, na ha enweghi nguta dika kpakpando nile di na mbara nke elu-igwe, ma-ọbụ dika aja di n'ikpere mmiri;

110 Ma nụ olu nke Onye-nwe na-asi: Ndị a nile ga-ehulata ikpere, na ire nile ga-"ekwuputa nye ya onye na-anọ n'ọche-eze ahụ ruo mgbe nile na mgbe nile;

111 N'ihia na a ga-ekpe ha ikpe dika ọrụ ha nile siri di, ma onye ọbụla ga-anata dika "ọrụ ya nile siri di, ebe-ọchichi ya, n'ime ụlọ nile nke a kwadoro;

112 Ma ha ga-abụ ndi odibo nke Onye Kachasi Elu; mana "ebe Chineke na Kraịst ^bbi ha agaghị enwe ike ibia, ụwa nile enweghi nsọtụ.

113 Nke a bụ ọgwụgwụ nke ọhụ ahụ nke anyị hụrụ, nke e nyere anyị iwu ide mgbe anyị ka nọ na mụọ.

114 Mana "nnukwu na itụ n'anya ka ọrụ nile nke Onye-

nwe di, ma ^bihe omimi nile nke ala-eze ya nke o gosiri anyị, nke kariri nghota n'ebube, ma n'ike, ma n'ebe-ọchichi;

115 Nke o nyere anyị iwu ka anyị edela mgbe anyị ka nọ na Mụọ, ma n'ezigh ezi "n'iwu mmadu ikwu ya;

116 Obughi ma mmadu o nwere "ike imeka a mata ha, n'ihia a ga-ahụ ha ma ^bghota kwa ha nani site n'ike nke Mụọ Nso, nke Chineke n'enyekwasi ndi ahụ nke hụrụ ya n'anya, ma doo onwe ha nsọ n'iru ya;

117 Ndị ọ na-enye ohere nke ihu ma imata n'onwe ha;

118 Na site n'ike na ngosiputa nke Mụọ ahụ dika a nọ n'anụ arụ, ha ga-enwe ike inagide ino n'iru ya n'ụwa nke ebube;

119 Ma ka enye Chineke na Nwa-aturu ahụ otuto, na nsọ-puru, na ebe-ọchichi, ruo mgbe nile na mgbe nile. Amen.

NKEJI 77

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amụma, na Hiram, Ohio, Maach 1832 (History of the Church, 1:253–255). Onye-amụma dere, Gbasara ntughari-asusu nke Akwukwo-nsọ nile, a natara m nkowa nke a maka Mkpughe nke Jon Onye-Nsọ (History of the Church, 1:253).

1–4, *Anumanu nile nwere mụọ nile ma ga-ebi n'oke onu ebighi-ebi n'ụwa anwu-anwu*; 5–7, *Uwa nke a nwere oge ino n'aru nke puku afo asaa*; 8–10, *Ndi mụọ-ozidi di iche-iche ga-ewetaghachi ozi-oma*

ma jee ozi n'ụwa; 11, *Nrachi ahụ nke puku otu nari na iri anọ na anọ*; 12–14, *Kraịst ga-abia na mmalite nke afo puku asaa*; 15, *Ndi-amụma abuo ka a ga-akpolite nye mba ndi Juu.*

110a Ndị-Fil. 2:9–11;
Mosa. 27:31.

111a Mkpu. 20:12–13.
NGAN Ọrụ nile.

b Jon 14:2;

OznQd. 59:2; 81:6.

112a OznQd. 29:29.

b Mkpu. 21:23–27.

114a Mkpu. 15:3;

Mom 9:16–18;

Moses 1:3–5.

b Jekob 4:8.

115a 2 Ndị-Kọ 12:4.

116a 3 Nif. 17:15–17;

19:32–34.

b 1 Ndị-Kọ 2:10–12.

AJUJU. Gini bu "oke osimiri Ajeji enyo mee nke Jon kwuru maka ya n'isi nke ano, na n'ama okwu nke isii nke akwukwo Mkpughe?

Oziza. O bu ^buwa, n'onodu ya nke e doro nsọ, anwughị anwu, na 'nke ebighi-ebi.

2 Ajuju. Gini ka anyi ga-aghota na anu-ohia anọ ahụ, e kwuru maka ya n'ime otu ama okwu ahụ?

Oziza. Ha bu "asusu-nka nile, nke Onye Mkpughe Jon jiri, n'ikowa ^belu-igwe, 'Paradais nke Chineke, ^aanuri nke mma-du, na nke anumanu nile, na nke ihe nile na-akpu-akpu, na nke anu-ufe nile nke ikuku; nke ahụ bu nke muo idi n'oyiyi nke ahụ bu nke aru; ma nke ahụ nke bu nke aru idi n'oyiyi nke ahụ bu nke muo; ^emuo nke mmadu n'udi aru nke onye ahụ, nakwa dika ^fmuo nke anumanu, na ihe obula ozo e kere eke nke Chineke keworo.

3 Ajuju. Anumanu anọ ahụ ha bu nani ha anọ otu n'otu, ka obu na ha n'ochiri anya udi ha nile ma-obu usoro ha nile?

Oziza. Ha bu nani anumanu ano otu n'otu, nke e gosiri Jon, inochita-anya ebube nke udi nile nke ihe-ekereke nile n'ime usoro ha akaraaka ma-obu "onodu nke okike ha, n'ime

inuri onu nke ^boke onu ebighi-ebi ha.

4 Ajuju. Gini ka anyi ga-aghota banyere anya nile na nku nile, nke anumanu ndi a nweere?

Oziza. Anya ha nile bu nnochite-anya nke ihè na "mmata-ihe, nke bu, ha juputara na mmata-ihe; ma nku ha nile bu ihe nnochite-anya nke ^bike, iga ije, ime ihe, na ihe ndi ozo.

5 Ajuju. Gini ka anyi ga-aghota site na "ndi-okenye anọ na iri abuo ahụ, nke Jon kwuru maka ya?

Oziza. Anyi ga-aghota na ndi-okenye ndi ahụ Jon huru, bu ndi okenye ndi kwesiworo ^bntukwasisi-obi n'oru nke igbasa ozi-oma ma ha anwuwo; ndi sonyere na nzuko-nsọ ^easaa ahụ, ma no mgbe ahụ na paradais nke Chineke.

6 Ajuju. Gini ka anyi ga-aghota site n'akwukwo ahụ nke Jon huru, nke "arachiri arachi n'azu jiri nrachi asaa?

Oziza. Anyi ga-aghota na ihe di n'ime ya bu echiche ahụ e kpughere, ^bihe omimi nile, na oru nile nke Chineke; ihe nzuzo nile nke nhazi akụ ya gbasara ^euwa nke a n'oge puku afọ asaa ahụ nke nnogide ya, ma-obu onodu nke aru ya.

7 Ajuju. Gini ka anyi ga-aghota

77 1a Oznd. 130:6-9.

b Oznd. 88:17-20, 25-26.

c NGAN Uwa-Onodu ikpe-azu nke uwa; Ebube Slestial.

2a NGAN Akara.

b NGAN Elu-igwe.

c NGAN Paradais.

d NGAN Onu.

e Ita 3:15-16;

Abr. 5:7-8.

NGAN Muo.

f Moses 3:19.

3a Oznd. 93:30;

Moses 3:9.

b Oznd. 93:33-34.

4a NGAN Mmata-ihe.

b NGAN Ike.

5a Mkpu. 4:4, 10.

b Mkpu. 14:4-5.

c Mkpu. 1:4.

6a Mkpu. 5:1.

b NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

c NGAN Uwa.

site na nrachi asaa ahụ nke e ji rachie ya?

Ọziza. Anyị ga-aghọta na nrachi nke mbụ nwere ihe nile nke puku afọ “nke mbụ n’ime ya, ma nke abụọ kwa nke puku afọ nke abụọ, ma si otua gaa n’iru ruo na nke asaa.

8 Ajuju. Gini ka anyị ga-aghọta site na ndị mụọ-ozị anọ, ekwuworo maka ha n’isi nke asaa ma n’ama-okwu nke mbụ nke Mkpughe?

Ọziza. Anyị ga-aghọta na ha bu mụọ-ozị anọ e zipuru site n’aka Chineke, ndị e nyere ike nye akuku anọ ahụ nke uwa, izoputa ndụ na kwa ibibi; ndị a bu ha ndị nwere ozi-oma “mgbe nile na-adigide ahụ inyefe ya mba nile, ebo, ire, na ndị mmadu, ebe ha nwere ike imechi elu-igwe nile, irachi nyefee baa na ndụ, ma-ọbụ chudata baa na b’mpaghara nile nke ọchịchiri.

9 Ajuju. Gini ka anyị ga-aghọta site na mụọ-ozị nke na-agbago site n’owuwa anyanwu, Akwukwo Mkpughe isi nke asaa na ama-okwu nke abụọ?

Ọziza. Anyị ga-aghọta na mụọ-ozị ahụ na-agbago site n’owuwa anyanwu bu onye ahụ nke enyere akara-nrachi nke Chineke di ndụ nye agburu iri na abụọ nke “Israel; ya mere, o na-akpoku ndị mụọ-ozị anọ ahụ ndị ji ozi-oma mgbe nile na-adigide, na-asị: Emejokwala uwa,

ọbughị ma-ọbụ osimiri, ma-ọbụ osisi, ruo mgbe anyị ga-akasiwo ndị odibo Chineke anyị akara-nrachi ^bn’egedege iru ha nile. Ma, ọburu na i ga-anata ya, nke a bu ‘Elaias nke gaara abia ikpokota agburu nile nke Israel ma ^dweghachi ihe nile.

10 Ajuju. Ole mgbe ihe ndia nile ekwuworo maka ha n’isi nke a ga-abia na mmezu?

Ọziza. Ha ga-abia na mmezu na afọ puku nke “isii, ma-ọbụ na mmepe nke nrachi nke isii.

11 Ajuju. Gini ka anyị ga-aghọta site na nrachi nke “otu nari puku, iri puku anọ na anọ, site n’agburu nile nke Israel—puku iri na abụọ site n’agburu ọbula?

Ọziza. Anyị ga-aghota na ndi ahụ a kara akara-nrachi bu ^bndi-isi-nchu-aja, e chiri echichi baa n’usoro nsọ nke Chineke, ilebara ozi-oma mgbe nile na-adigide anya; n’ihi ha bu ha ndi e chiri echichi site na mba ọbula, ebo, ire na ndi mmadu, site n’aka ndi mụọ-ozị ndi e nyere ike nye mba nile nke uwa, ikpota ka ha ra bu ndi ga-abia na nzuko-nsọ nke ‘Onye e Buru Uzo mụọ.

12 Ajuju. Gini ka anyị ga-aghọta site n’ifu ^aopi nile, ekwuturu maka ya n’isi asato nke akwukwo Mkpughe?

Ọziza. Anyị ga-aghota na dika Chineke kere uwa ahụ n’ime mkpuru-ubochi isii, ma n’ubochi

7a OznQd. 88:108–110.

8a Mkp. 14:6–7.

b Mat. 8:11–12; 22:1–14;
OznQd. 133:71–73.

9a Mkp. 7:4–8.

b Ezik. 9:4.

c NGAN Elaias.

d NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

10a Mkp. 6:12–17.

11a Mkp. 14:3–5.

b NGAN Onye Isi

Nchu-aja.

c OznQd. 76:51–70.
NGAN Onye e Buru
Uzo Mụọ.

12a Mkp. 8:2.

chị nke asaa ọ rụchara ọrụ ya, ma ^bdoo ya nsọ, na kwa kpụọ mmadụ site ^cn'uzuzu nke ala, obuna otu a, na mmalite nke afo nke puku asaa ka Onye-nwe Chineke ^dga-edo uwa nsọ, ma mezue nzọputa nke mmadụ, ma ^ekpee ihe nile ikpe, ma ^fga-agbaputa ihe nile, ewezuga nke ahụ nke ọ n'etinyeghi n'ike ya, mgbe ọ rachisiworo ihe nile, ruo n'ogwugwu nke ihe nile; ma ifu opi nile nke ndi mụọ-ozizi asaa ahụ bu njikere na ogwugwu nke ọrụ ya, na mmalite nke afo puku asaa ahụ — njikere nke ụzọ ahụ tutu oge ahụ nke ọbibia ya.

13 Ajuju. Olee mgbe ihe ndia ga-abia na mmezu, nke e deworo n'isi nke iteghete nke akwukwo Mkpughe?

Oziza. Ha ga-abia na mmezu mgbe e mepesiri nrachi nke asaa, tutu ọbibia nke Kraist.

14 Ajuju. Gini ka anyi ga-aghotata site na akwukwo nta ahụ nke Jon "tara, dika e siri kwuo ya n'isi nke iri nke akwukwo Mkpughe?

Oziza. Anyi ga-aghotata na ọ bu ọrụ mgbasaa ozi-oma, na emume-nsọ, maka ya ^bikpokota agburu nile nke Israel; lee, nke a bu Elaias, onye, dika e deworo ya, na-aghaghi ibia ma ^cweghachita ihe nile.

15 Ajuju. Gini ka a ga-aghotata site na "ndi aka-ebe abuo ahụ n'isi nke iri na otu nke akwukwo Mkpughe?

Oziza. Ha bu ndi-amuma abuo nke a ga-akpolite nye mba ^bndi Juu n'ubochi ndi ^cikpeazu, n'oge nke ^dmwetaghachi, na ibu amuma nye ndi Juu mgbe akpokotasiri ha ma wusiwo obodo-ukwu nke Jerusalem ^en'ala nke ndi Nna ha.

NKEJI 78

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Hiram, Ohio, Maach 1832 (History of the Church, 1:255-257). Usoro ahụ Onye-nwe nyere Joseph Smith maka nzube ihiwe ulọ-akụ maka ndi ogbenye. Obughi ihe a chorọ oge nile ka e jiri-mara nke ndi mmadu ahụ Onye-nwe kwusaara okwu na mkpughe nile buru ihe uwa ga-amata; ya mere, na mbiputa nkea ma n'ufodu mkpughe ndi na-eso umunne nwoke ka a kporo aha ozo n'abughi nke ha. Mgbe mkpa gafere maka idebe aha ha na nzuzo, ezigbo aha ka e mesiri nye n'akara mkpuchi nile. Ebe a n'enweghi mkpa putara ihè taa igan'iru n'inye aha ndi a puru-iche,

12b Jen. 2:1-3;
Opu. 20:11; 31:12-17;
Mosa. 13:16-19;
Moses 3:1-3;
Abr. 5:1-3.
c Jen. 2:7.
d OzinQd. 88:17-20.
e NGAN Jisus

Kraist—Ikpe.
f NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.
14a Ezik. 2:9-10; 3:1-4;
Mkpu. 10:10.
b NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.

c Mat. 17:11.
15a Mkpu. 11:1-14.
b NGAN Ndi Juu.
c NGAN Ubochi Ndi
Ikpe-azu.
d NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.
e Emqs 9:14-15.

ezigbo aha ha nani ka a na-eji ugbu a n'ebe a dika e nyere ya na ndeputa nke mbu.

1-4, *Ndi nsọ ga-ahazi ma hiwe ulọ-akụ*; 5-12, *Itinye ihe onwunwe ha n'ezi oru n'amamihe ga-eduba na nzọpụta*; 13-14, *Nzuko-nsọ kwesiri inoro nke onwe ya site n'ebe ndi-ike nke ndi uwa no*; 15-16, *Maikael (Adam) na-arụ n'okpuru ntuzi-aka nke Onye Nsọ ahụ (Kraist)*; 17-22, *Ngozi na-adiri ndi kwesiri ntukwasisi-obi, n'ihi ha ga-eketa ihe nile.*

ONYE-NWE kwuru nye Joseph Smith, Nta, na-asi; Naa-nti nye m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru, ndi e chiri echichi baa na "ndi-isi okwa nchu-aja nke nzuko-nsọ m, ndi gbakoro onwe unu n'otu ebe;

2 Ma gee nu nti na "ndumodu nke onye ahụ nke ^bchiworo unu echichi site n'elu, onye ga-ekwuba na nti unu okwu ndi ahụ nke amamihe, ka nzọpụta wee buru nke unu n'ime ihe ahụ nke unu gosiworo n'iru m ka Onye-nwe Chineke kwuru.

3 N'ihi na n'ezie asi m unu oge ahụ abiawo, ma ugbu a no n'oba-aka; mana lee, ma huru, o di mkpa na e nwere otu "nhazi nke ndi m, n'idozi usoro ma n'hiwe ihe gbasara ^bulo-akụ maka 'ndi ogbenye nke ndi m, ma n'ebe a ma n'ala nke ^dZaijon—

4 Maka nhiwe na usoro nke ga-anogide na mgbe nile na-adigide nye nzuko-nsọ m, ikpolite ime ka ebun m n'uche ahụ gaa n'iru, nke unu wekwasiworo, nye nzọpụta nke mmadu, ma nye otuto nke Nna unu nke bi n'elu-igwe;

5 Ka unu "hara otu na nkweko-rita nke ihe nile nke elu-igwe, e, na ihe nile nke uwa kwa, maka inweta ihe nile nke elu-igwe.

6 N'ihi na oburu na unu aghighi otu n'ihe nile nke uwa unu enweghi ike iha otu n'inweta ihe nile nke elu-igwe;

7 N'ihi na oburu na unu choro ka m nye unu otu ebe n'ala-eze "selestial, unu aghaghị ^bijkere onwe unu site 'na-ime ihe nile nke m nyere unu n'iwu ma choro kwa n'aka unu.

8 Ma ugbu a, n'ezie otu a ka Onye-nwe kwuru o di mkpa na e mere ihe nile nye "otuto nke m, site n'aka unu ndi jikoro onu n'ime ^busoro nke a;

9 Ma-obu, n'okwu ndi ozọ ka nwa odibo m Newel K. Whitney na nwa odibo m Joseph Smith, Nta, na nwa odibo m Sidney Rigdon noro na kansul ha na ndi-nsọ ndi no na Zaijon;

10 Ma obughi otu a "Setan na-achọ itughari obi ha nile site

78 1a NGAN Okwa
Nchu-aja nke
Melkizedek.

2a NGAN Onye
Ndumodu (aha).
b NGAN Chie Echichi,
Echichi.

3a OznQd. 82:11-12, 15-21.

b OznQd. 72:9-10;
83:5-6.

c OznQd. 42:30-31.

NGAN Odigma.

d OznQd. 57:1-2.

5a OznQd. 49:20.

NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nnyefechasi.

7a NGAN Ebube Selestial.

b OznQd. 29:8; 132:3.

c OznQd. 82:10.

8a Moses 1:39.

b OznQd. 92:1.

10a NGAN Ekwensu.

n'ezì-okwu ahụ, ka ha kpuo-isi ma ghara ighọta ihe nile nke akwadoro maka ha.

11 Ya mere, iwu-nsọ ka m na-enye unu, ka unu jikere ma hazie onwe unu site na nke ọta ma-ọbụ "ogbuba-ndụ mgbe nile na-adigide nke a n'enweghi ike ịtọhapu.

12 Ma onye ahụ nke tọhapuru ya ga-etufu ọkwa-ọrụ ya na onọdụ ya n'ime nzukọ-nsọ, ma a ga-enyefe ya "n'ahụhụ nile nke Setan ruo ụbọchị nke mgbaputa.

13 Lee, nke a bụ njikere nke m ji ejikere unu, na ntọ-ala, na ihe nlere-anya nke m na-enye unu nile site na nke unu ga-emezu iwu-nsọ nile nke e nyeworo unu;

14 Na site na nnyezu nke m, na-agbanyeghi "mkpagbu nke ga-adakwasị unu, na nzukọ-nsọ ga-enwe ike iguzoro nke onwe ya karịa ihe ndị ọzọ nile ekere eke nọ n'okpuru ụwa selestial ahụ.

15 Ka unu nwe ike bjarute "okpu-eze ahụ akwadoro maka unu, ma emee unu "ndị ọchịchị nye ọtutụ ala-eze, ka Onye-nwe Chineke kwuru, Onye Nsọ ahụ nke Zaijón, onye hiweworo ntọ-ala nile nke "Adam-ondi-Ahman;

16 Onye hoputaworo "Maikael

ọkpara-eze unu, ma hiwe ụkwụ ya abụọ, ma bulie ya elu, ma nyefee ya ọtughe-uzọ nile nke nzọpụta n'okpuru ndumọdụ na ntuzi-aka nke onye Nsọ ahụ, onye n'enweghi mmalite nke ụbọchị nile ma-ọbụ ngwucha nke ndụ.

17 N'ezie, n'ezie, a sị m unu, unu bụ ụmụ-ntakiri ma unu aghotabeghi nnukwu ngozi nile nke Nna nwere n'aka nke ya nile ma kwadowo maka unu;

18 Ma unu enweghi ike "inagide ihe nile ugbugba a; otu ọ sila di, noro nụ n'ezigbo ọñụ, n'ihhi na a ga m "eduru unu na-aga. Ala-eze ahụ bụ nke unu ma ngozi nile di na ya bụ nke unu, ma akụ na ụba nile nke "mgbe ebighi-ebi bụ nke unu.

19 Ma ya onye natara ihe nile "n'obi-ekele ka a ga-enye otuto; ma ihe nile nke ụwa nke a ka a ga-etinyere ya, ọbuna ụzọ "otu nari, e, karịa.

20 Ya mere, mee ihe nile nke m nyeworo unu n'iwu, ka Onye-mgbaputa unu kwuru ọbuna Ọkpara "Ahman, onye na-akwado ihe nile tutu ọ bịa "ikpọrọ unu;

21 N'ihhi na unu bụ "ndị nzukọ-nsọ nke Onye e Buru Ụzọ mụọ, ma ọ "ga-eweli unu elu n'igwe-ojii, ma nye onye ọbuna oke ya.

11a NGAN Ogbugba-ndụ.

12a 1 Ndị-Kọ 5:5;

OznQd. 82:21;

104:8-10.

14a OznQd. 58:2-4.

15a NGAN Okpu-eze;

Mbuli Elu.

b Mkpu. 5:10;

OznQd. 76:56-60;

132:19.

c NGAN Adam-
ondi-Ahman.

16a OznQd. 27:11;

107:54-55.

NGAN Adam.

18a Jón 16:12;

3 Nif. 17:2-3;

OznQd. 50:40.

b OznQd. 112:10.

c NGAN Ndụ

Ebighi-ebi.

19a Mosa. 2:20-21.

NGAN Ekele,

Inye-ekele,

Ju-n'eekele.

b Mat. 19:29.

20a OznQd. 95:17.

b 1 Ndị-Tes. 4:17.

21a OznQd. 76:53-54.

b OznQd. 88:96-98.

22 Ma onye ahụ nke bụ ^aonye-oru nke kwesiri ntukwasị-obi

ma ^bnwere uche ga-eketa ^cihe nile. Amen.

NKEJI 79

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Hiram, Ohio, Maach 1832 (History of the Church 1:257).

1-4, Jared Carter ka a kpọrọ ikwusa ozi-oma site n'aka Onye-nkasi-obi.

N'EZIE a si m unu, na o bu Ọchịchọ m na nwa odibo m Jared Carter ga-aga ọzọ n'ime mba nile nke ọwụwa anyanwụ, site ebe rute n'ebe, ma site na nnukwu obodo ruo na nnukwu obodo, n'ike nke ^aechichi nke ejiri chie ya echichi na-ekwusa ozi-oma nke ọke

oñu, ọbuna ozi-oma mgbe nile na-adigide.

2 Ma a ga m ezipuru ya ^aOnye-nkasi-obi nke ga-akuziri ya ezi-okwu ahụ na ụzọ nke o ga-aga;

3 Ma ọbururaa na o ga-ekwesị ntukwasị-obi, a ga m ejiri ukwu-oka nile kpube ya okpu-eze ọzọ.

4 Ya mere, ka i nwee obi-uto, nwa odibo m Jared Carter, ma ^aatula ụjọ, ka Onye-nwe gi kwuru, ọbuna Jisus Kraịst. Amen.

NKEJI 80

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Hiram, Ohio, Maach 1832 (History of the Church 1:257).

1-5, Stephen Burnett na Eden Smith ka a kpọrọ ikwusa ozi-oma ebe ọbula ha hoputara.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye gi nwa obidbo m Stephen Burnett: Gaa nū, gawa nū n'ime ụwa ma ^akwusaa ozi-oma nye ihe nile e kere eke nke ga-abia n'okpuru ụda olu gi.

2 Ma ọbururaa na i choro onye-nsom-eje, a ga m enye gi nwa odibo m Eden Smith.

3 Ya mere, gawa nū ma kwusaa ozi-oma m, ma-ọbụ n'elu elu ma-ọbụ na ndida, n'owuwa anyanwụ ma-ọbụ n'odida anyanwụ, onweghi ihe o mere, n'ih i na unu agaghi agahie ụzọ.

4 Ya mere, maa nū okwa ihe nile nke unu nwororo, ma kwere n'ezie, ma ^amata na o bu ezi-okwu.

5 Lee nke a bu echiche ya onye ^akpoworo unu, Onye-mgbaputa unu, ọbuna Jisus Kraịst. Amen.

22a NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.

b OznQd. 72:3-4.

c OznQd. 84:38.

79 1a OznQd. 52:38.

NGAN Chie Echichi,

Echichi.

2a Jon 14:26.

NGAN Onye

Nkasi-obi.

4a OznQd. 68:5-6.

80 1a Mak. 16:15.

4a NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama.

5a NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,

Okpukporo-oku.

NKEJI 81

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Hiram, Ohio, Maach 1832 (History of the Church, 1:257-258). Frederick G. Williams ka a kpọrọ ka ọ buru onye isi nchụ-aja na onye-ndumọdu n'Otu ndi-isi nduzi nke Ọkwa Nchụ-aja Dị Elu. Akụkọ ndekota nile gosiri na mgbe a natara mkpughe nke a na Maach 1832, ọ kpọrọ Jesse Gause n'okwa-ọrụ nke onye-ndumọdu nke Joseph Smith n'Otu ndi-isi nduzi. Otu ọ di, mgbe ọ juru i gan'iru n'uzo kwesiri n'oru nke a, ọkpukpo-oku ahụ ka e mesiri nyefee Frederick G. Williams. Mkpughe ahụ (e nyere oge ya ka Maach 1832) ka e kwesiri iwere dika otu nzo-ukwu chere iru n'ezinhazi nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbu, ikpo-aha kpom-kwem maka okwa-oru nke onye-ndumodu n'otu ahụ ma na-akowa ugwu nke nhoputa n'okwa-oru ahụ Nwanne-nwoke Gause ruturu nwa-oge mana a chupuru ya site na Nzuko-nsọ na Disemba 1832. Nwanne-nwoke Williams ka e chiri echichi baa n'okwa-oru ahụ a kpọrọ aha na 18 Maach 1833.

1-2, Ọtughe-uzo nile nke ala-eze ga-adị oge nile n'aka Otu Ndi-isi Nduzi Mbu; 3-7, Ọburu na Frederick G. Williams ekwesị ntukwasị-obi n'ije-ozị ya, ọ ga-enweta ndụ ebighi-ebi.

N'EZIE, n'ezie, a si m gi nwa odibo m Frederick G. Williams: Gee ntị n'olu nke ya onye na-ekwu, nye okwu ahụ nke Onye-nwe Chineke gi, ma naa ntị n'okpukpo-oku ahụ nke a kpọrọ gi, ọbuna i bu "onye isi nchụ-aja na nzuko-nsọ m, na onye-ndumodu nye nwa odibo m Joseph Smith, Nta.;

2 Onye e nyeworo "otughe-uzo nile nke ala-eze ahụ, nke bu nke ^bOtu ndi-isi nduzi Ọkwa Nchụ-aja di Elu oge nile:

3 Ya mere, n'ezie a nakwere m ya n'ezio-oku ma ga-agozị ya,

na kwa gi, ọbururaa na i kwesiri ntukwasị-obi na ndumodu, n'okwa-oru nke m nyeworo gi, n'ekpere oge nile, n'olu gi ma n'obi gi, n'iru uwa ma na nzuzo, na kwa n'ije-ozị gi n'ikwusa ozi-oma n'ala nke ndi di ndu, ma n'etiti umunne gi.

4 Ma n'ime ihe ndia i ga-eme ihe kachasi di mma nye ndi mmadu ibe gi, ma ga-ebuli "otuto ya elu onye bu Onye-nwe gi.

5 Ya mere, kwesị ntukwasị-obi, guzoro n'okwa-oru nke m nyeworo gi; "lekota ndi n'adighi ike, welite aka ndi ahụ rudara ala, ma mee ka ikpere nile ndi ^bn'adighi ike ka ha "guzozie.

6 Ma ọ buru na i kwesiri ntukwasị-obi ruo ogwugwu i ga-enwe okpu-eze nke "anwughi

81 1a NGAN Onye Isi Nchụ-aja.
2a NGAN Ọtughe-uzo nile nke Ọkwa Nchụ-aja.

b Oznd. 107:8-9, 22.
NGAN Otu Ndi-isi Nduzi Mbu.
4a Moses 1:39.
5a Mosa. 4:15-16.

b Aisa. 35:3.
c Oznd. 108:7.
6a NGAN Anaghi Anwụ Anwụ, Anwughi Anwụ.

anwụ, na ndụ ^bebighi-ebi ‘n’ebe-
obibi nile m kwadoworo n’ụlọ
nke Nna m.

7 Lee, ma hụrụ, ndị a bụ okwu
nile nke Alfa na Omega, ọbuna
Jisus Kraịst. Amen.

NKEJI 82

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Ọgbè Jackson, Missouri, 26 Epril 1832 (History of the Church, 1: 267–269). Oge ahụ bụ kansul ọha nke Nzuko-nsọ ebe a nọ hoputa Joseph Smith Onye-amuma dika Onye-isi nduzi nke Ọkwa Nchụ-aja di Elu, n’okwa-ọrụ nke e chiworo ya rii echichi ya n’oge gara-aga, n’ogbakọ nke ndi-isi-nchụ-aja, okenye, na ndi-otu, na Amherst, Ohio, 25 Jenuari 1832 (lee isi-okwu nke nkeji 75). N’oge mbụ, aha n’abughị nke eji mara mmadụ ka eji na mbiputa nke mkpughe nke a iji zoo ejiri-mara nke ndi mmadụ a kpọrọ aha (lee isi-okwu nke nkeji 78).

1–4, Ebe e nyere nnukwu ihe, n’e-
be ahụ ka a ga-achọ kwa nnukwu
ihe; 5–7, Ọchịchiri na-achi n’ụwa;
8–13, Onye-nwe ka a na-amanye
mgbe anyị na-eme ihe O kwuru;
14–18, Zaijón aghaghị ibawanye
n’ima mma ma n’idị nsọ; 19–24,
Onye ọbula kwesiri ichọ ọdị mma
nke onye agbata obi ya.

N’EZIE, n’ezie, a si m unu,
umụ odibo m, na ọburu-
raa na unu “agbagharawo
onwe unu mmehie nile, ọbuna
otu a mụ, Onye-nwe, ga-agba-
ghara unu.

2 Otu ọsila di, o nwere ndi nọ
n’etiti unu ndi mehieworo
karia; e, ọbuna “unu nile eme-
hiewo; mana n’ezie a si m unu,
lezie nụ anya site ugbo a gawa,

ma gbanari mmehie, ma ọbughị
ya nnukwu, ikpe ga-adakwasi
n’isi nile nke unu.

3 N’ihi na onye ahụ e nyere
“nnukwu ihe ka ^bachọ-kwara
nnukwu ihe n’aka; ma onye
ahụ nke ‘ga-eme mmehie megide
“ihè ahụ di ukwuu karia,
ga-anata amamikpe ahụ di
ukwuu karia.

4 Unu na-akpọku aha m maka
“mkpughe nile, ma a na m enye
unu ha; ma ọburura na unu
edebeghi ihe nile m kwuru, nke
m na-enye unu, unu na-abuzi
ndi mmehie; ma ^bikpe ziri-ezi
na ikpe bụ ntaram ahuhụ nke
anyapadoro nye iwu m.

5 Ya mere, ihe m kwuru nye
otu mmadụ e ekwuru m ya nye
mmadụ nile: “Na-eche nụ nche

6b NGAN Ndụ
Ebighe-ebi; Mbuli Elu.
c Jón 14:2–3;
OznQd. 59:2; 106:8.

82 1a Mat. 6:14–15;
OznQd. 64:9–11.

2a Ndi Rom 3:23.

3a Luk 12:48;

Jemes 4:17.
NGAN Inye Nkọwasi,
Nkọwasi, Nwe
Nkọwasi.

b NGAN Okwa-ọrụ,
Onye-ọrụ.

c NGAN Ngónari
Okwukwe; Mmehie.

d Jón 15:22–24.

NGAN Ihè, Ihè nke
Kraịst.

4a NGAN Mkpughe.

b NGAN Ikpe-ziri-ezi.

5a NGAN Nche,
Ndi-nche.

n'ihì na ^bonye-irọ na-agbasa ebe-ọchìchì ya nìlẹ̀, ma ọchìchìrì na-achì;

6 Ma iwe nke Chineke dī ọkụ megide ndị nìlẹ̀ bì n'ụwà; ma o nweghì onye nke na-eme ihe ọma, n'ihì na mmadụ nìlẹ̀ apụwo site "n'ụzọ.

7 Ma ugbugba a, n'ezie a sị m unu, mụ, Onye-nwe, a gaghì agụ "mmehie ọbụla n'isi unu; gawa nū n'ụzọ unu nìlẹ̀ ma unu emehiekwala ọzọ; mana nye mkpuru-obi ọbụla nke mehiere ka mmehie nìlẹ̀ ^bndị mbụ galaghachikwute, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

8 Ma ọzọ, a sị m unu, e nye m unu "iwu-nsọ ọhụrụ, ka unu wee ghọta echiche m gbasara unu;

9 Ma-ọbụ, n'okwu ndị ọzọ, e nye m unu ntuzi-aka nìlẹ̀ ka unu ga-esi "na-eme n'iru m, ka ọ wee tugharia buru nzọputa unu.

10 Mụ, Onye-nwe, ka a "na-amanye mgbe unu mere ihe m kwuru mana mgbe unu na-emeghì ihe m kwuru, unu enweghì nkwa.

11 Ya mere, n'ezie a sị m unu, na ọ dī mkpa ka ụmụ odibo m Edward Partridge na Newel K. Whitney, A. Sidney Gilbert na Sidney Rigdon, na nwa odi-bo m Joseph Smith, na John Whitmer na Oliver Cowdery, na

W.W. Phelps na Martin Harris buru ndị ekekọrọ "onụ site na nkwekọrịta na ọgbugba-ndụ nke n'agaghì enwe ntiwa site na mmehie, ewezuga na ikpe ga-esochi ngwa ngwa n'okwa ọrụ unu nìlẹ̀—

12 Ihazi ihe-omume nìlẹ̀ nke ndị ogbenye, na ihe nìlẹ̀ metutara otu-ndị ụkọchukwu ma n'ala nke Zaijón ma n'ala nke Kirtland;

13 N'ihì na e dowo m ala nke Kirtland nsọ mgbe oge nke m zuru n'ihì nrite uru nke ndị-nsọ nke Onye Kachasi Elu, ma n'ihì nke otu "stek nye Zaijón.

14 N'ihì na Zaijón aghaghì imụba na ima mma, ma n'idi nsọ; oke-ala ya nìlẹ̀ aghaghì ibuwanye ibu; stek ya nìlẹ̀ aghaghì isi-ike; e, n'ezie a sị m unu, "Zaijón aghaghì iteta ma yiri uwe mwuda ya nìlẹ̀ ^bmara mma.

15 Ya mere, e nye m unu iwu-nsọ nke a, na unu ga-ejikọ onwe unu site n'ọgbugba-ndụ nke a, ma a ga-eme ya dika iwu nìlẹ̀ nke Onye-nwe siri dī.

16 Lee, nke a bukwa amamihe n'ime m maka ọdịmma nke unu.

17 Ma unu "ga-aha otu, ma-ọbụ n'okwu ndị ọzọ, unu ga-enwe oke ruru unu ahata-aha n'arịa nìlẹ̀, maka nrite-uru nke ihazi ihe gbasara ọkwa ọrụ unu nìlẹ̀, onye ọbụla dika ọchịchọ ya na

5b NGAN Ekwensu.
c NGAN Ọchìchìrì nke Mụọ.

6a Ndi Rom 3:12;
OznQd. 1:16.

7a NGAN Mmehie.
b OznQd. 1:32-33;
58:43.

8a Jon 13:34.

9a OznQd. 43:8.

10a Josh. 23:14;

1 Ndez. 8:23;
OznQd. 1:38;
130:20-21.

NGAN Gozie, Goziri,
Ngozi; Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

11a OznQd. 78:3-7, 11-15.

13a Aisa. 33:20; 54:2.

NGAN Stek.

14a NGAN Zaijón.

b Aisa. 52:1;
OznQd. 113:7-8.

17a OznQd. 51:3.
NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nnyefechasi.

mkpa ya nile siri dị, ọburūraa na ọchịchọ ya nile ziri-ezi—

18 Ma ihe a nile maka nrite-uru nke nzukọ-nsọ nke Chineke dị ndụ, na onye ọbụla ga-enwe ike ime nke ọma karịa “n’onyinye-chi ya, na onye ọbụla, ga-enwe ike irite onyinye-chi ndị ọzọ, e, ọbuna ruo uzọ otu nari, nke a ga-etinye n’ime ʼbulo-aku nke Onye-nwe, ka ọ buru ariā ọha nke nzukọ-nsọ dum—

19 Onye ọbụla na-achọ ọdịmma nke onye agbata-obi ya, ma na-eme ihe nile jiri “anya lekwasi nani n’otuto nke Chineke.

20 “Usoro nke a ka m hoputa-woro ka ọ buru usoro nke mgbe nile na-adigide nye unu, ma nye ndi na-esota unu, ma ọburūraa na unu emehiegbi.

21 Ma mkpuru-obi ahụ nke

mehiere megide ọgbugba-ndụ nke a, na mesie obi ya ike megide ya, ka a ga-emeso dika iwu nile nke nzukọ-nsọ m siri di, ma a ga-enyefe ya nye “nsogbu nile nke Setan ruo ọbọchi nke mgbaputa.

22 Ma ugbu a, n’ezie a si m unu, ma nke a bu amamihe, mere nu onwe unu enyi unu na aku nke ajoo-omume, ma ha agaghị ebibi unu.

23 Hapuru nu nani m ikpe, n’ihi na ọ bu nke m ma a ga m “akwughachi ugwo. Udo diri unu; ngozi m nile nonyegidere unu.

24 N’ihi ọbuna ugbua “ala-eze ahụ ka bu nke unu, ma ga-abu ruo mgbe nile, ma ọ buru na unu adaghi site n’ikwusi ike unu. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 83

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amuma, na Independence, Missouri, 30 Epril 1832 (History of the Church, 1:269–270). Mkpughe nke a ka a natara dika Onye-amuma na umunna ya ndi nwoke no na kansul.

1–4, *Ndi nwanyi na umu-ntakiri nwere ihe ruru ha n’ebe ndi di ha na ndi nna ha no maka nkwoado ha;*
5–6, *Umu nwanyi ndi di ha nwuru na umu-ntakiri na-enweghi nne na nna nwere ihe ruru ha n’ime Nzuko-nsọ maka nkwoado ha.*

N’EZIE, otu a ka Onye-nwe n’iwu nile nke nzukọ-nsọ gbasara umu nwanyi na umu-ntakiri, ndi bu ndi nke nzukọ-nsọ, ndi di ha ma-ọbu nna ha “nwuworo: 2 Umu nwanyi nwere “ihe ruru

18a Mat. 25:14–30;
OznQd. 60:13.
NGAN Onyinye;
Onyinye nile nke
Muq.
b OznQd. 42:30–34, 55;
119:1–3.
NGAN Ulo Aku.

19a OznQd. 88:67.
NGAN Anya, Anya
nile.
20a NGAN Usoro Njikota
Onu.
21a OznQd. 104:8–10.
23a Ndi Rom 12:19;
Mqm 3:15.

24a Luk 12:32;
OznQd. 64:3–5.
NGAN Ala-eze
Chineke ma-ọbu
Ala-eze Elu-igwe.
83 1a Jemes 1:27.
2a 1 Tim. 5:8.

ha n'ebe di ha nọ maka nkwado ha, ruo mgbe a ga-ewere di ha; ma ọbụrụ na ahụtaghi ha ka ndi njehie ha ga-enwe mmekọrịta na nzukọ-nsọ.

3 Ma ọbụrụ na ha ekwesighi ntụkwasi-obi ha agaghị enwe mmekọrịta na nzukọ-nsọ; kama ha nwere ike inọrọ n'ihe nketa ha nile dika iwu nile nke ala ahụ siri di.

4 "Ụmụ-ntakiri nile nwere ihe ruru ha n'ebe nne na nna ha nọ maka nlekọta ha ruo mgbe ha tozuru oke.

5 Ma mgbe oge ahụ gasiri ha nwere ihe ruru ha site n'aka nzukọ-nsọ, ma-ọbụ n'okwu ndi ọzọ "n'ụlọ akụ nke Onye-nwe, ọbụrụ na nne na nna ha enweghi ihe iji nye ha ihe-nketa nile.

6 Ma ụlọ-akụ ahụ ka a ga-edebe site na nnyefechasi nile nke nzukọ-nsọ; ma ụmụ "nwan-yi ndi di ha nwurụ na ụmụ-ntakiri n'enweghi nne na nna ga-enwe, ihe e dotaara ha dika kwa 'ndi ogbenye. Amen.

NKEJI 84

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, 22 na 23 Septemba 1832 (History of the Church, 1:286-295). N'ontwa nke Septemba, ndi okenye maliteworo ilọta site na mgbasa ozi-oma ha nile na steti ndi di n'owuwa anyanwu na inye nguzi maka oru ha nile. O bu mgbe ha nokotara onu n'oge nke obi-uto a ka a natara ozi nke a. Onye-amuma kporo ya mkpughe n'okwa nchu-aja.

1-5, Jerusalem Ohuru na temple ka a ga-ewu na Missouri; 6-17, Ahiri nke okwa nchu-aja site na Moses rue n'Adam ka e nyere; 18-25, Okwa nchu-aja nke di ukwu karia ji otughe-uzo nke amamihe nke Chineke; 26-32, Okwa nchu-aja nke nta ji otughe-uzo nke nkwsa ozi nke ndi muo-ozu nile na ozi-oma nke njikere; 33-44, Ndi mmadu ga enwe ndu ebigbi-ebi site n'ihu-iyi na ogbugba-ndu nke okwa nchu-aja; 45-53, Muo nke Kraist na agba ama nye ndi mma-du, ma uwa dum na-atogbo na mmehie; 54-61, Ndi-nsọ nile agha-

ghi igba-ama ihe ndi ahụ nile ha nataworo; 62-76, Ha ga-ekwusa ozi-oma, ma ihe iriba-ama ga-eso; 77-91, Ndi okenye ga-apu n'ejighi akpa ego ma-obu akpa-njem, ma Onye-nwe ga-elekota mkpa ha nile; 92-97, Ajọ ahuhu nile na obubu onu nile na-eche ndi nile na-ana-bataghi ozi-oma ahụ; 98-102, Abụ ohuru nke mgbaputa nke Zaijon ka e nyere; 103-110, Ka onye obula guzoro n'okwa-oru nke ya ma ruo oru n'okpukpo-oku nke ya; 111-120, Ndi odibo nke Onye-nwe ga-ama okwa ihe-arụ nke itogboro n'efu nke ubochi ikpe azu nile.

4a Mosa. 4:14.
5a OznQd. 78:3.
NGAN ỤLỌ AKỤ.

6a NGAN Nwanyi-
isi-mkpe.
b Mosa. 4:16-26;

Hil. 4:11-13;
OznQd. 42:30-39.
NGAN Ogbenye.

MKPUGHE nke Jisus Kraịst Nnye nwa odibo ya Joseph Smith, Nta, na ndị okenye isii, dika ha jikoro obi ha nile n'otu ma "welie olu ha nile n'elu.

2 E, okwu nke Onye-nwe gbasara nzuko-nsọ ya, e hiwere n'ubochi ndi ikpe-azu maka "mwetaghachi nke ndi ya, dika o kwuwo site n'onu nke b'ndi-amuma ya, ma, n'ih i mkpokota nke 'ndi-nsọ ya iguzo n'elu "Ugwu Zaijon, nke ga-abu obodo-ukwu nke Jerusalem "Oheru.

3 Nke bu obodo-ukwu nke aga-ewu, malite n'ebe "temple ahụ, nke a hoputara site na mkpisi-aka nke Onye-nwe, n'oke-ala nke odida anyanwu na Steti nke Missouri, ma doo nsọ site n'aka Joseph Smith, Nta, na ndi ozọ ndi ihe ha diji Onye-nwe ezi mma.

4 N'ezie nke a bu okwu nke Onye-nwe, na obodo-ukwu Jerusalem "Oheru ka a ga-ewu site na mgbakota nke ndi-nsọ, malite n'ebe a, obuna ebe nke b'temple ahụ, temple nke a ga-ewuli n'ogbo nke a.

5 N'ih i n'ezie ogbo nke a agagh i agabiga ruo mgbe a ga-ewu otu ulo nye Onye-nwe, ma otu igwe ojii ga-anọ n'elu ya, igwe

ojii nke ga-abu obuna "ebube nke Onye-nwe, nke ga-ejuputa n'ime ulo ahụ.

6 Ma umu nwoke nile nke Moses, dika Okwa Nchu-aja Di Nso nke o natara n'okpuru "aka nke ogo ya nwoke, b'Jetro;

7 Ma Jetro natara ya site n'okpuru aka nke Keleb;

8 Ma Keleb natara ya n'okpuru aka nke Elaihu;

9 Ma Elaihu n'okpuru aka nke Jeremy;

10 Ma Jeremy n'okpuru aka nke Gad;

11 Ma Gad n'okpuru aka nke Esaias;

12 Ma Esaias natara ya n'okpuru aka nke Chineke.

13 Esaias kwa biiri n'ubochi nile nke Abraham, ma buru onye a goziri site na ya—

14 Bu "Abraham nke natara okwa nchu-aja ahụ site n'aka b'Melkizedek, onye natara ya site n'usoro omumu nke ndi nna ha, obuna ruo na "Noa;

15 Ma site na Noa ruo "Inok, site na usoro omumu nke ndi nna ha;

16 Ma site na Inok ruo na "Ebel, onye egburu site b'nizuzu mmegide nke nwanne ya nwoke, onye natara okwa nchu-aja site n'iwu-nsọ nke Chineke,

84 1a NGAN Ekpere.

2a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

b OIndoz. 3:19-21.

c NGAN Onye-nsọ.

d Aisa. 2:2-5;

Ndi-Hib 12:22;

Mkpu. 14:1;

OznQd. 76:66; 84:32;

133:18, 56.

e Ita 13:2-11;

OznQd. 42:8-9;

45:66-67;

Ndep. Ok 1:10.

NGAN Jerusalem

Oheru.

3a OznQd. 57:3.

4a NGAN Jerusalem

Oheru.

b NGAN Temple, Ulo
nke Onye-nwe.

5a OznQd. 45:67;

64:41-43; 97:15-20;

109:12, 37.

6a NGAN Ibikwas i Aka
nile n'Elu.

b NGAN Jetro.

14a NGAN Abraham.

b NGAN Melkizedek.

c NGAN Noa, Onye-isi
Ezi na Ulo nke Bible.

15a NGAN Inok.

16a NGAN Ebel.

b Moses 5:29-32.

c OznQd. 107:40-57.

site n'aka nke nna ya "Adam, onye bụ nwoke nke mbụ —

17 Bụ "ọkwa nchụ-aja nke na-agakwa n'iru n'ime nzuko-nsọ nke Chineke n'ogbo nile, ma n'enweghi mmalite nke ụbọ-chi nile ma-ọbụ ngwucha nke afọ nile.

18 Ma Onye-nwe nye kwara "Eron na mkpuru-afọ nke ya otu ọkwa nchụ-aja, rute n'ogbo agburu ha nile, ọkwa nchụ-aja nke na-agakwa n'iru ma 'na-adigide ruo mgbe nile ya na ọkwa nchụ-aja nke bụ nke ka-chasi nsọ n'usoro nke Chineke.

19 Ma ọkwa nchụ-aja nke di ukwu karia nke a na-elekota ozi-oma ahụ ma jiri ọtughe-uzo nke "ihe omimi nile nke ala-eze, ọbuna ọtughe-uzo nke ^bmmata nke Chineke.

20 Ya mere, "n'emume-nsọ nile si na ya, ike ahụ nke ndụ iyi Chineke na-aputa ihè.

21 Na n'enweghi emume-nsọ nile si na ya, na "ikike ahụ nke ọkwa nchụ-aja, ike ahụ nke ndụ-iyi-Chineke agaghị aputa ihè nye mmadu n'anụ arụ;

22 N'ihì n'enweghi nke a o

nweghi "onye puru ihu iru nke Chineke, ọbuna Nna, ma di ndụ.

23 Ugbu a nke a ka "Moses kuziri n'uzo di mfe nghota nye umu nke Israel n'ime ozara, ma jiri irusi oru ike choo 'ido ndi nke ya nsọ ka ha wee nwee ike 'ilekwasi iru nke Chineke;

24 Mana ha "mesiri obi ha nile ike ma ha enweghi ike inagide nnonyere ya; ya mere, Onye-nwe ^bn'iwe oku ya, n'ihì na iwe ya di oku megide ha, nuru iyi na ha agaghị 'aba n'izu-ike ya ka ha no n'ime ozara, izu-ike nke bụ uju nke ebube ya.

25 Ya mere, o wepuru "Moses site n'etiti ha, na kwa ^bOkwa Nchụ-aja ahụ Di Nso;

26 Ma "ọkwa nchụ-aja nke nta nogidere, bụ ọkwa nchụ-aja nke ji ^bọtughe-uzo nke 'nkwusa-ozi nke ndi muo-ozi na ozi-oma nke njikere;

27 Ozi-oma nke bụ ozi-oma nke "ncheghari na nke ^bbaptism, na 'nsachapu nke mmehie nile, na "iwu nke iwu-nsọ nile banyere 'anụ arụ, nke Onye-nwe n'oke iwe ya mere ka o nogide n'ulo nke Eron n'etiti umu

16d NGAN Adam.

17a Alma 13:1-19;

Abr. 2:9, 11.

NGAN Okwa

Nchụ-aja nke

Melkizedek.

18a NGAN Eron, Nwanne

Nwoke nke Moses.

^b NGAN Okwa

Nchụ-aja nke Eron.

^c OznQd. 13:1.

19a OznQd. 63:23;

107:18-19.

NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

^b Abr. 1:2.

20a NGAN Emume-

nsọ nile.

21a NGAN Ikike; Okwa

Nchụ-aja.

22a OznQd. 67:11.

23a Opu. 19:5-11; 33:11.

^b NGAN Ido-nsọ.

^c Opu. 24:9-11;

OznQd. 93:1.

24a Opu. 20:18-21; 32:8;

Deut. 9:23;

1 Nif. 17:30-31, 42.

^b Abuoma 95:8;

Ndi-Hib 3:8-11;

Jekob 1:7-8;

Alma 12:36.

^c NAJS, Opu. 34:1-2;

Onogu. 14:23;

Ndi-Hib 4:1-11.

25a Deut. 34:1-5.

^b NGAN Okwa

Nchụ-aja nke

Melkizedek.

26a NGAN Okwa

Nchụ-aja nke Eron.

^b OznQd. 13:1.

^c OznQd. 107:20.

27a NGAN Chegharia,

Ncheghari.

^b NGAN Baptism, Mee

Baptism.

^c NGAN Nsachapu nke

Mmehie nile.

^d NGAN Iwu nke Moses.

^e Ndi-Hib 7:11-16.

nke Israel ruo mgbe ^fJon, onye Chineke kulitere, ebe o ^gjuputara na Mụọ Nsọ site n'afọ nne ya.

28 N'ihina e mere ya baptism mgbe ọ diriji na nwata, ma e chiriyachichi site n'aka mụọ-ozinke Chineke n'oge ọ di abali asatọ nye n'ike nke a, ichutu alaeze nke ndi Juu, na ime ka ụzọ nke Onye-nwe "guzozie n'iru nke ndi ya, ijikere ha maka ọbibia nke Onye-nwe, onye e nyefere b'ike nile n'oba aka ya.

29 Ma ọzọ, ọkwa-ọrụ nile nke onye-okenye, na ụkọchukwu bụ "mgbakwūnye ndi di mkpa nye ọkwa nchụ-aja nke di elu.

30 Ma ọzọ, ọkwa-ọrụ nile nke onye-nkuzi na onye-dikọn bụ mgbakwūnye ndi di mkpa nke ọkwa nchụ-aja di nta, bụ ọkwa nchụ-aja nke e nyekwasiri n'isi Erọn na ụmụ ya ndi nwoke.

31 Ya mere, dika m kwuru gbasara ụmụ nwoke nke Moses — n'ihina ụmụ nwoke nke Moses na kwa ụmụ nwoke nke Erọn ga-enye "onyinye kwesiri nnabata ma chọọ aja n'ụlọ nke Onye-nwe, bụ ụlọ nke a ga-ewu nye Onye-nwe n'ogbo nke a, n'elu b'ala nsọ dika m hoputaworo —

32 Ma ụmụ nwoke nke Moses na nke Erọn ga-ajuputa "n'ebube nke Onye-nwe, n'elu b'Ugwu nke Zaijon n'ime ụlọ nke Onye-nwe, Onye unu bụ ụmụ ya; na kwa otutu ndi m kpọworo ma zipu i ga wulite 'nzuko-nsọ m.

33 N'ihina ndi obula nke "kwasiri ntukwasị obi ruo n'inweta b'okwa nchụ-aja abuo ndi a nke m kwuworo maka ha, ma n'ibulite okpukpo-oku ha, ka e doro nsọ site na Mụọ ahụ ruo na mgbanwe nke arụ ha nile.

34 Ha na-abuzi ụmụ ndikom nke Moses na nke Erọn na "mkpuru-afọ nke b'Abraham, na nzuko-nsọ ahụ na ala-eze, na ndi a 'hoputara iche nke Chineke.

35 Na kwa ndi nile ndi nabatara ọkwa nchụ-aja nke a nabataram, ka Onye-nwe kwuru;

36 N'ihina na onye ahụ nke nabatara ụmụ odibo m "nabataram;

37 Ma onye ahụ nke "nabataram nabatara Nna m;

38 Ma onye ahụ nke nabatara Nna m nabatara ala-eze Nna m; ya mere "ihe nile Nna m nwere ka a ga-enye ya.

39 Ma nke a bụ dika "iñu-iyi na

27f NGAN Jon O Me Baptism.

g Luk 1:15.

28a Aisa. 40:3;

Mat. 3:1-3; Jon 1:23.

b Mat. 28:18; Jon 17:2;

1 Pita 3:22;

OznQd. 93:16-17.

29a OznQd. 107:5.

31a OznQd. 128:24.

b OznQd. 57:3.

32a NGAN Otuto.

b Ndi-Hib 12:22;

OznQd. 76:66; 84:2;

133:56.

c NGAN Nzuko nke Jisus Kraist.

33a NGAN Itozu-oke, Ntozu-oke.

b NGAN Okwa Nchụ-aja.

c NGAN Ido-nsọ.

34a Ndi-Gal. 3:29;

Abr. 2:9-11.

NGAN Abraham—

Mkpuru nke Abraham.

b OznQd. 132:30-32. NGAN Ogbugba-ndu nke Abraham.

c NGAN Ahoputara.

36a Mat. 10:40-42;

Luk 10:16;

OznQd. 112:20.

37a Jon 13:20.

38a Luk 12:43-44;

Ndi Rom 8:32;

Mkpu. 21:7;

3 Nif. 28:10;

OznQd. 132:18-20.

NGAN Mbuli Elu.

39a NGAN Iñu-iyi na Ogbugba-ndu nke Okwa Nchụ-aja.

ọgbugba-ndụ nke ọkwa nchụ-
aja ahụ siri dị.

40 Ya mere, ndị ahụ nile ndị
nabatara ọkwa nchụ-aja ahụ,
nabatara iñu-iyi na ọgbugba-
ndụ nke Nna m, nke o nweghi
ike imebi, ọbughị ma e nwere
ike imeghari ya.

41 Mana onye ọbula nke "me-
biri ọgbugba-ndụ nke a mgbe
ọ nabatasiri ya, ma mesia tū-
gharia site na ya, ^bagaghi enwe
mgbaghara nke mmehie nile
n'ụwa nke a ma-ọbụ n'ụwa nke
na-abia.

42 Ma ahụhụ ga-adiri ha
nile ndị n'anataghi ọkwa nchụ-
aja nke a nke unu nataworo,
nke m na-enyekwasị ugbo a
n'isi unu ndị nọ ebe a taa,
site n'olu nke m sitere n'elu-
igwe nile; ma ọbuna mụ enye-
wo usuu nile nke elu-igwe
na "ndị mụo-ozu m nile iwu
gbasara unu.

43 Ma ugbo a enye m unu
iwu-nso ka unu kpachara-anya
gbasara onwe unu, inye ezi
"iña ntị n'okwu nile nke ndụ
ebighi-ebi.

44 N'ihia na unu "ga-adị ndụ
site n'okwu ọbula nke sitere
n'onụ nke Chineke pụta.

45 N'ihia na "okwu nke Onye-
nwe bụ ezi-okwu, na ihe ọbula
bụ ^bezi-okwu bụ ihè ma ihe

ọbula bụ ihè bụ Mụo, ọbuna
Mụo ahụ nke Jisus Kraist.

46 Ma Mụo ahụ na-enye "ihè
nye ^bmmadu ọbula nke na-abia
n'ime ụwa; ma Mụo ahụ na-
agba ama nye mmadu ọbula
rute ụwa nile, nke ñara ntị
n'olu nke Mụo ahụ.

47 Ma onye ọbula nke ñara ntị
n'olu nke Mụo ahụ na-abiakwu-
te Chineke, ọbuna Nna ahụ.

48 Ma Nna ahụ "na-akuziri
ya maka ^bọgbugba-ndụ ahụ
nke o meghariworo ma mesie
ike n'elu isi unu, nke e mesiri
ike n'elu isi unu maka onwe
unu, ma ọ bughị maka onwe
unu nani, mana maka n'ihia
ụwa dum.

49 Ma "ụwa dum togboro na
mmehie, ma na-asụ ude n'o-
kpuru ^bochichiri ma n'okpuru
ibu oru nke mmehie.

50 Ma site na nke a unu ga-
amata na ha nọ n'okpuru
"ibu-oru nke ^bmmehie, n'ihia na
ha anaghi abiakwute m.

51 N'ihia na onye ọbula n'ana-
ghị abiakwute m nọ n'okpuru
ibu-oru nke mmehie.

52 Ma onye ọbula n'anabata-
ghị olu m, a maghi "olu m, ma ọ
bughi kwa nke m.

53 Ma site na nke a unu
ga-amata ndị ezi-omume site
na ndị ajọo-mmadu, ma na,

41a NGAN Ngonari
Okwukwe.
b OznQd. 76:34-38;
132:27.

42a OznQd. 84:88.

43a 1 Nif. 15:23-25;
OznQd. 1:14.

44a Deut. 8:3;
Mat. 4:4;
OznQd. 98:11.

45a Abụoma 33:4.
NGAN Okwu nke
Chineke.

b NGAN Ezi-okwu.
46a NGAN Ime Mụo; Ihè,
Ihè nke Kraist.

b Jón 1:9;
OznQd. 93:2.

48a NGAN Kwalite Mụo,
Nkwalite nke Mụo.

b NGAN Ogbugba-ndụ;
Ogbugba-ndụ Ọhuru
na Mgbe nile
Na-adigide.

49a 1 Jón 5:19.
b NGAN Ọchichiri
nke Mụo.

50a Ndi-Gal. 4:9.
b NGAN Mmehie.

52a Jón 10:27.

"uwa nile ^bna-asu-ude n'okpu-ru "mmehie na ochichiri obuna ugbu a.

54 Ma uche unu nile n'oge gara-aga abwo ihe gbara-ochichiri site "n'ekweghi ekwe, ma n'ih na unu e werewo ka ihe di mfe ihe nile nke unu nataworu—

55 Bu "ihe-efu na ekweghi ekwe nke wetaworo nzuko-nsodum n'okpuru amamikpe.

56 Ma amamikpe nke a no n'isi umu nke Zai on, obuna ha nile.

57 Ma ha ga-anogide n'okpuru amamikpe nke a ruo mgbe ha ga-echeghari ma cheta "ogbugba-ndu ohuru, obuna ^bAkwukwo nke Momon na iwu nsod nile "ndi ochie nke m nyeworo ha, obughi nani ikwu ya, mana "ime ya di ka nke ahụ nke m deworo—

58 Ka ha wee nwee ike miputa ezi mkpuru kwesiri ala-eze nke Nna ha; ma obughi otu a o ka foduru ihe-otiti na ikpe nke a ga-awukwasị n'isi umu nke Zai on.

59 N'ih na umu nke ala-eze ahụ ha ga-enwe ike imeru ala nsod nke m? N'ezie, a si m unu, E e.

60 N'ezie, n'ezie, a si m unu ndi na-anu "okwu m nile ugbu

a, ndi nke bu olu m, ngozi na-adiri unu ma obururaa na unu na-anabata ihe ndi a nile;

61 N'ih na a ga m "agbaghara unu mmehie nile jiri iwu-nsod nke a—na unu ga-anogide sie-ike n'echiche unu nile ^bn'idinwayo na muo nke ekpere, n'igba ama nye uwa nile maka ihe ndi ahụ nke m nyeworo unu.

62 Ya mere, "gaa nu n'ime uwa nile; ma ebe obula unu n'agahi agalite, unu ga-eziga, ka ama ahụ nwe ike iga site n'unu rute uwa nile rute ihe nile ekere-eke.

63 Ma di ka m kwuru nye ndi-ozu m, obuna otu a ka m na-ekwu nye unu, n'ih na unu bu "ndi ozu m, obuna ndi-isi-nchu-aja nke Chineke, unu bu ndi ahụ ndi Nna m ^bnyeworo m; unu bu "ndi enyi m;

64 Ya mere, di ka m kwuru nye ndi-ozu m, a na m ekwu nye unu ozu, na "mkpuru obi obula nke ^bkwenyere n'okwu unu nile, ma eme ya baptism site na mmiri maka "nsachapụ nke mmehie nile, ga-anata ^dMuo Nso ahụ.

65 Ma "ihe iriba-ama ndi a ga-eso ndi kwere ekwe—

66 N'aha m ha ga-arụ otutu "oru nile di ebube;

53a NGAN Uwa.

b Ndi Rom 8:22;

Moses 7:48.

c NGAN Idabere n'Ihe nke Uwa.

54a NGAN Ekweghi-ekwe.

55a NGAN Efu, Ihe-efu.

57a Jer. 31:31-34.

b NGAN Akwukwo nke Momon.

c 1 Nif. 13:40-41.

d Jemes 1:22-25;

OznQd. 42:13-15.

60a OznQd. 18:34-36.

61a Dan. 9:9.

NGAN Gbaghara.

b OznQd. 43:34;

88:121; 100:7.

62a Mak. 16:15;

OznQd. 1:2-5.

NGAN Oru Mgbasa Ozi-oma.

63a NGAN Onye-ozu.

b 3 Nif. 15:24;

OznQd. 50:41-42.

c Jon 15:13-15;

OznQd. 93:45.

64a NGAN Mkpuru-obi.

b Mak. 16:15-16.

NGAN Kwere,

c NGAN Nsachapụ nke Mmehie nile.

d NGAN Onyinye nke Muo Nso.

65a Mak. 16:17-18.

NGAN Iriba-ama.

66a NGAN Oru nile.

67 N'aha m ha ga-achupu ajoo muo nile;

68 N'aha m ha "ga-agwo kwa ndi oria;

69 N'aha m ha ga-emeghee anya nile nke ndi kpuru isi, ma meghee kwa nti nile nke ndi nti chiri;

70 Ma ire nke onye ogbu ga-ekwu okwu;

71 Ma o buru na onye obula enye ha "nsi o gaghi emeru ha aru;

72 Ma nsi nke agwo agaghi enwe ike imeru ha aru.

73 Mana iwu-nsọ ka m na-enye ha, ka ha ghara "inyara onwe ha isi maka ihe ndi a, obughi ma-obu ikwuputa ha n'iru uwa; n'ih na ihe ndi a ka e nyere unu maka uru unu na maka nzoputa.

74 N'ezie, n'ezie, a si m unu, ndi ahụ ndi n'ekweghi n'okwu unu nile, ma n'emeghi "baptism na mmiri n'aha m maka nsachapu nke mmehie ha nile, ka ha wee nwee ike inata Muo Nso, ka a ^bga-ama ikpe, ma ha agaghi abia n'ime ala-eze nke Nna m ebe mu na Nna m no.

75 Ma mkpughe nke a nye unu, na iwu-nsọ, di ire site n'awa nke a n'elu uwa nile, ma ozi-oma ahụ bu maka mmadu nile ndi n'anatabeghi ya.

76 Mana, n'ezie, a si m ndi nile ahụ ndi e nyeworo ala-eze — site

n'unu ka aghaghi ikwusa ya nye ha, na ha ga-echeghari site n'ajoo-omume ha nile mgbe gara-aga; n'ih na ga-ata ha uta maka ajoo obi ha nile nke ekweghi ekwe, ma umu nne unu no na Zaijon maka nnupu-isi ha megide unu n'oge ahụ m zipuru unu.

77 Ma ozo a si m unu, ndi enyi m, n'ih na site ugbua gaa n'iru a ga m na-akpo unu ndi enyi, o di mkpa na m ga-enye unu iwu-nsọ nke a, na unu ga-abuzi obu-na dika ndi enyi m n'ubochi nile mgbe m nonyere ha na-aga njem ikwusa ozi-oma n'ike m;

78 N'ih na e gbochiri m ha iji "akpa ego ma-obu akpa njem obughi ma-obu iji uwe mkpu-chi ابو.

79 Lee, e zipuru unu igosi ezi-okwu nye ndi uwa, ma onyero kwesiri "ugwo-oru ya.

80 Ma mmadu obula nke ga-aga ma "kwusaa ^bozi-oma nke ala-eze, ma dapughi n'iga-n'iru n'ikwesi-ntukwasi-obi n'ih nile, a gaghi ada mba n'uche, obughi ma-obu gbaa ochichiri, obughi ma-obu n'aru, ukwu, ma-obu njiko; ma otu ^cagiri-isi ya a gaghi ada n'ala na ahughi ya; ma ha a gaghi anọ agu, obughi ma-obu akpiri ikponku.

81 Ya mere, "echegbula onwe unu maka echi, maka ihe unu ga-eri, ma-obu ihe unu

67a Mat. 17:14–21.

68a NGAN Gwo, Ogwugwo nile.

71a Mak. 16:18;
Qlndoz. 28:3–9;
OznQd. 24:13;
124:98–100.

73a OznQd. 105:24.

NGAN Mpako.

74a 2 Nif. 9:23;

OznQd. 76:50–52.

NGAN Baptism, Mee
Baptism—Qdi mkpa.

^b Jon 3:18.

78a Mat. 10:9–10;

OznQd. 24:18.

79a OznQd. 31:5.

80a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

^b NGAN Ozi-oma.

^c Luk 21:18.

81a Mat. 6:25–28.

ga-añu, ma-ọbụ ihe unu ga-eji ekpuchi arụ.

82 N'ih, tulee okoko osisi lili nile nke ubi, otu ha si na-eto, ha anaghị arụ ọrụ, ọbughị ma ha na-ekwe akwa; ma ala-eze nile nke ụwa, n'ebube ha nile, achọghị ha mma dika otu n'ime ndị a.

83 N'ih na "Nna unu, nke bi n'elu-igwe, ^bmaara na unu nwere mkpa nke ihe ndia a nile.

84 Ya mere, ka echi "cheere onwe ya echiche maka ihe nke onwe ya.

85 Obughi ma-ọbụ unu iche echiche tutu oge ahụ "ihe unu ga-ekwu; mana ^bkpakodo n'echiche unu nile mgbe nile okwu nile nke ndu, ma a 'ga-enye unu ya n'awa ahụ akukụ ahụ nke a ga-enyefe mmadu nile.

86 Ya mere, ka a ghara inwe onye ọbula n'etiti unu, n'ih na iwu-nsọ nke a bu nye ndi nile "kwesiri ntukwasị-obi ndi Chineke kporo n'ime nzukonsọ nye mgbasa ozi ahụ, site n'awa nke a, were akpa ego ma-ọbụ akpa-njem, ndi na-apu i ga maa okwa ozi-oma nke a nke ala-eze.

87 Lee, e "zipuru m unu ikato ndi ụwa maka ajọ-omume ha nile, ma kuziere ha maka ikpe nke ga-abia.

88 Ma onye ahụ nke "nabatara unu, ebe ahụ ka m ga-anọ kwa, n'ih na a ga m aga n'iru gi. A ga m a nọ n'aka nri gi ma n'aka ekpe gi, ma Mụọ nke m ga-anọ n'obi unu nile, ma ^bndi mụọ-ozim ga-anọ gburu-gburu unu ikwalite unu.

89 Onye ọbula nabatara unu nabatara m; ma otu onye ahụ ga-enye unu nri, na nye unu uwe, ma nye unu ego.

90 Ma onye ahụ nke ga-enye unu nri, ma-ọbụ nye unu uwe, ma-ọbụ nye unu ego, enweghi otu o ga-esi "etufu ugwo-ọrụ ya.

91 Ma onye ahụ nke n'emeghi ihe ndi a nile abughị onye n-eso ụzọ m; site na nke a unu ga-amata "ndi na-esọ ụzọ m.

92 Onye n'anabataghị unu, puo nụ site n'ebe o nọ n'onwe unu, ma "sachaa ukwu unu ọbuna jiri mmiri, ezigbo mmiri, ma-ọbụ n'okpom oku ma-ọbụ n'oyi, ma gbaa-ama maka ya nye Nna unu nke bi n'elu-igwe, ma aloghachikwala azu ozo biakwute onye ahụ.

93 Ma n'ime onumara ọbula ma-ọbụ ọbodo-ukwu ọbula unu bara, unu mee otu a.

94 Otu o sila di; unu chosie ike ma unu ahapukwala nke ọbula; ma ahuhu ga-adiri ulo ahụ ma-ọbụ onumara ahụ ma-ọbụ

83a NGAN Nna nọ
n'Elu-igwe.

^b Mat. 6:8.

84a Mat. 6:34.

85a Mat. 10:19-20;

Luk 12:11-12;

OznQd. 100:6.

^b 2 Nif. 31:20;

Alma 17:2-3;

OznQd. 6:20;

11:21-26.

NGAN Ntughari Uche.

^c NGAN Kuzie, Onye

Nkuzi—I jiri Mụọ

na-akuzi.

86a Mat. 24:44-46;

OznQd. 58:26-29;

107:99-100.

87a NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.

88a Mat. 10:40;

Jon 13:20.

^b OznQd. 84:42.

NGAN Mụọ-ozim nile.

90a Mat. 10:42;

Mak. 9:41.

91a Jon 13:35.

92a Mat. 10:14;

Luk 9:5;

OznQd. 60:15.

obodo-ukwu nke juru inabata unu, ma-ọbụ okwu unu nile, ma-ọbụ igba-ama unu banyere mu.

95 Ahuhu, ka m na-ekwu ọzọ, ga-adiri ulo ahụ, ma-ọbụ onumara ahụ ma-ọbụ obodo-ukwu nke juru inabata unu, ma-ọbụ okwu unu nile, ma-ọbụ igba-ama unu banyere mu.

96 N'ihì na mu, "Onye Puru Ime Ihe nile, e bikwasìwo aka m abụọ n'elu mba nile, i ti ha ^bihe-otiti maka 'ajọọ-omume ha.

97 Ma ajọọ ahuhu nile ga-agbasa, ma a gaghi ewepu ha site n'ụwa ruo mgbe m rusiwo-ro ọrụ nke m, nke a ga-egbu "mkpu mkpu n'ezì-omume—

98 Ruo mgbe mmadu nile ga amata m, ndi nogidere, obuna site na nke kachasi nta rute na nke kachasi ukwu, ma ga-ejuputa na mmata nke Onye-nwe, ma "ga-ahụ anya na anya, ma ga-eweli olu ha elu, ma jikokwa olu ha ^bbuọ abụ ọhuru nke a na-asi:

99 Onye-nwe a kpọtawo Zaiọn ọzọ;

Onye-nwe "agbaputawo ndi ya ^bIsrael,

Dika 'nhoputa nke ^damara siri di, Nke e nwetara na mmezu site n'okwukwe

Na "Ogbugba-ndu nke ndi nna ha.

100 Onye-nwe a gbaputawo ndi ya;

Ma Setan ka e "keworo agbu ma oge adikwaghi,

Onye-nwe achikotawo ihe nile ^bn'otu.

Onye-nwe e zidatawo "Zaiọn site n'elu.

Onye-nwe "akpolitawo Zaiọn site n'okpuru.

101 "Uwa ahusiwo anya n'oru ma miputa ike nile nke ya;

Ma ezi-okwu ka ehiweworo n'afọ ya nile;

Ma elu-igwe nile egosiwo ya iru ochi.

Ma e yinyewo ya uwe nke ^bebube nke Chineke ya;

N'ihì na ọ na-eguzo n'etiti ndi nke ya.

102 Otuto, na nnukwu ugwu, ma ike, na ume,

Buru ihe e nyere Chineke anyi; n'ihì na ọ juputara "n'ebere,

Ikpe ziri ezi, amara na ezi-okwu na ^budo,

Ruo mgbe nile na mgbe nile, Amen.

103 Ma ọzọ, n'ezie, ezie, a si m unu, ọ di mkpa na onye obula nke puru ikwusa ozi-oma mgbe nile na-adigide m, na obururaa na ha nwere ezi na ulo nile,

96a NGAN Onye Puru Ime Ihe nile.

b Oznd. 1:13–14.

c NGAN Ajọọ, Ajọọ Omume.

97a Mat. 24:22.

98a Aisa. 52:8.

b Abụoma 96:1;

Mkp. 15:3;

Oznd. 25:12; 133:56.

NGAN Ibu Abụ.

99a Mkp. 5:9;

Oznd. 43:29.

b NGAN Israel.

c NGAN Nhoputa.

d NGAN Amara.

e NGAN Ogbugba-ndu nke Abraham.

100a Mkp. 20:2–3;

Oznd. 43:31;

45:55; 88:110.

b Ndi-Efe. 1:10;

Oznd. 27:13.

c Oznd. 45:11–14;

Moses 7:62–64.

NGAN Zaiọn.

d Oznd. 76:102; 88:96.

101a NGAN Uwa.

b NGAN Otuto.

102a NGAN Ebere, Obi-ebere.

b NGAN Udo.

ma, nata ego site n'onyinye, na ha ga-eziga ya nye ha, ma-ọbụ were ya mee ihe maka uru ha, dika Onye-nwe ga-eduzi ha, n'ihia na otu a ka ọ di m nnọo mma.

104 Ma ka ndi nile n'enweghi ezi na ulọ, ndi na-anata "ego, zigara ya onye ukochukwu na Zaijon, ma-ọbụ nye ukochukwu na Ohio, ka e wee nwee ike nye-fee ya maka iweputa mkpughe nile na ibiputa ya, na kwa ihawe Zaijon.

105 Ma ọburu na onye ọbula ga-enye onye ọbula n'ime unu uwe mkpuchi ime, ma-ọbụ uwe ntizu, were ndi ochie ma nye "ndi ogbenye, ma gaa n'uzo gi n'añuri.

106 Ma ọburu na onye ọbula n'etiti unu esie ike na Muo, ka ọ "kporo onye ahụ nke n'adighi ike, ka o wee nwee ike inweta mbuli muo "n'idi nwayo nile, ka ọ wee nwe ike idi kwa ike.

107 Ya mere, unu kporo ndi ahụ ndi e chiri echichi n'okwa nchụ-aja "nke nta, ma zipu ha n'iru unu i ga mee eyiri-eyi nile, na ikwado ụzo, na ije nzuko e yiri eyi nke unu onwe unu agaghị enwe ike ejezu.

108 Lee, nke a bu ụzo nke ndi ozi m nile, n'ubochi nile mgbe ochie, jiri wulite nzuko-nsọ m nye m.

109 Ya mere, ka onye ọbula guzoro n'okwa-oru nke ya, ma ruo oru n'okpukpo-oku nke ya; ma ka isi ghara igwa ukwu nile na ya enweghi mkpa nke ukwu; n'ihia na ma ukwu adighi oleo otu aru ga-eji guzo?

110 Aru kwa choro "akuku ọbula, ka ha nile wee kwalite ibe ha n'otu, ka usoro unu nwee ike ino n'ozuzu oke.

111 Ma lee, "ndi-isi-nchụ-aja ga-aga njem, na kwa ndi-okenye, na kwa "ndi nchụ-aja di nta; mana "ndi dikon na "ndi nkuzi ka a ga-ahoputa "ilekota nzuko-nsọ anya, i buru ndi mgbasa ozi ga-eguzogide nye nzuko-nsọ.

112 Ma ukochukwu, Newel K. Whitney, kwesi kwara iga-njem gburu gburu ma n'etiti nzuko-nsọ nile, na-achoputa ndi ogbenye "ilekota mkpa ha nile site n'ime ka ndi ogaranya na kwa ndi mpako di "umeala.

113 O ga-ewekwa onye "nnochi-anya ga-elekota ma na-aruru ya nke anu aru dika o siri tuzie ntuzi aka.

114 Otu osila di, ka ukochukwu gaa n'ime obodo-ukwu New York, na kwa n'obodo ukwu Albany, na kwa n'obodo-ukwu Boston, ma doo ndi obodo ukwu ndi ahụ aka na nti jiri uda nke ozi-oma, jiri olu

104a OznQd. 51:8–9, 12–13.

105a NGAN Ogbenye—Ogbenye n'ihie onwunwe a na-ahụ anya.

106a NGAN Mee Enyi.
b NGAN Di Nwayo, Idi Nwayo.

107a NGAN Okwa Nchụ-aja nke Eron.

110a 1 Ndi-Ko 12:12–23.

111a NGAN Onye Isi Nchụ-aja.

b NGAN Onye Nchụ-aja, Okwa Nchụ-aja nke Eron.

c NGAN Dikon.

d NGAN Onye Nkuzi, Okwa Nchụ-aja nke Eron.

e NGAN Nche, Ndi-nche.

112a NGAN Odigma.

b OznQd. 56:16.

113a OznQd. 90:22.

na-adasi ike, maka “mbibi na mkpochapụ kpam kpam nke na-eche ha ma ọbụrụ na ha ajụ inabata ihe ndị a nile.

115 N’ihi na ọbụrụ na ha ajụ inabata ihe ndị a nile oge awa nke ikpe ha dị nso, ma ọlọ ha ka a ga-ahapụrụ ha na “mbibi.

116 Ka ọ “tụkwasi obi na m ma ọ gaghị enwe ^bmgbagwoju anya; ma “agiri nke isi ya ọbụla a gaghị ada n’ala n’ahughị ya.

117 Ma n’ezie a si m unu, ndị odibo m ndị ọduru, unu ga-apụ dika ọnọdu unu nile ga-esi kwere n’ime ọkpụkpọ-oku unu di iche iche, rute na nnukwu obodo ukwu nile na ọnumara nile amara aha ha, na-akatọ ndị ụwa n’ezi-omume maka ajoyomume ha na omume-amaghị

Chineke ha nile, na akọwa n’uzo doro anya ma kwe nghota ito-gboro n’efu — nke ihe-arụ n’ubochi ndị ikpe-azu.

118 N’ihi na jiri unu ka Onye-nwe Pụrụ Ime Ihe nile kwuru, a ga m “ebibi ala-eze ha nile; a gaghị m ^bakwaghari ụwa nani, mana elu-igwe nile juputara na kpakpando ga-ama jijiji.

119 N’ihi na mụ, Onye-nwe, esetipụwo aka m itinye n’ezigbo ọrụ ike nile nke elu-igwe; unu enweghi ike ihu ya ugbu a, mana nwa-ntii oge ma unu ga-ahu ya, ma mata na m nọ, ma na m “ga-abia ma ^bchia mụ na ndị nke m.

120 A bu m “Alfa na Omega, mmalite ahụ na ọgwụgwu ahụ. Amen.

NKEJI 85

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, 27 Novemba 1832 (History of the Church, 1:298–299). Nkeji nke a bu ihe e deputara site n’akwukwo-ozu nke Onye-amụma degara W.W. Phelps, onye bi na Independence, Missouri. E nyere ya iji zaa ajuju nile gbasara Ndị-nso ndị ahụ kwapurụ gaa Zaiọn mana ndị n’enwetabeghi ihe-nketa dika usoro e hiwere n’ime Nzuko-nso.

1–5, Ihe nketa nile nke Zaiọn ka a ga-enweta site na nnyefechasi; 6–12, Otu onye di ukwu ma di ike ga-enye Ndị-nso nile ihe nketa ha na Zaiọn.

OBỤ ọrụ diri onye-ode-akwukwo nke Onye-nwe, onye ọ hoputara, idebe akuko, na “ndekota zuru oha nke nzuko-nso nke ihe nile na-eme na

114a OznQd. 1:13–14.

115a Luk 13:35.

116a NGAN

Ntukwasị-obi.

b Abụoma 22:5;

1 Pita 2:6.

c Mat. 10:29–31.

118a Dan. 2:44–45.

b Joel 2:10;

OznQd. 43:18;

45:33, 48; 88:87, 90.

NGAN Ubochi Ndị

Ikpe-azu; Ihe

Iriba-ama nile nke

Oge nile.

119a OznQd. 1:12, 35–36;

29:9–11; 45:59.

NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

b NGAN Oge Jisus

Ga-abia n’Uwa

Chia Otu Puku Afọ.

120a NGAN Alfa na

Omega.

85 1a OznQd. 21:1;

47:1; 69:3–6.

Zaiṅ, na maka ndị ahụ nile nke ^bna-enyefechasi ariā ha nile, ma nata ihe-nketa nile iwu kwadoro, site n'aka onye ụkọchukwu;

2 Na kwa ụdị ndụ ha na-ebi, okwukwe ha, na ọrụ ha nile; na kwa maka ndị dapụrụ n'okwukwe ndị na-agonari okwukwe ha mgbe ha natasiri ihe-nketa ha nile.

3 Ọ na-emegide uche na iwu-nsọ nke Chineke na ndị n'e-nwetaghị ihe nketa ha site na "nnyefechasi, dika iwu ya kwadoro, nke o nyeworo, ka o wee naa ndị ya ^botu ụzọ n'ụzọ iri, iji jikere ha maka ụbọchị ahụ nke 'ibọ-qbọ na nrepia, kwesiri ka e denye aha ha nile ha na ndị nke Chineke.

4 Ọbughị ma a ga-edota akụkọ-agburu ha, ma-ọbụ enwee ha n'ebe a ga-achota ya na nke ọbụla n'ime ndekota nile ma-ọbụ akụkọ nke nzuko-nsọ.

5 Aha ha nile ekwesighi ka a chota, ọbughị ma-ọbụ aha nile nke ndị nna ha, ma-ọbụ aha nile nke ụmụ ha ebe e dere ha "n'akwukwọ nke iwu nke Chineke, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndị agha kwuru.

6 E, otu a ka olu ahụ "dị nwayọ dị kwa ntakiri kwuru, nke na-ataka ụka gamie ma ^bna-akpọpu ihe nile, ma otutu mgbe nile na-eme ka ọkpukpu m nile

maa-jijiji mgbe dika ọ na-egosi-puta, na-asi:

7 Ma ọ ga-eru na mụ, Onye-nwe Chineke, ga-ezipu otu onye di ukwu na di ike, ji mkpan'aka nke ike n'aka ya, e yikwasiri ihè ka ihe mgbochi, onye onu ya ga-ekwu okwu nile, okwu nile nke ebighi-ebi; ebe afo ya nile ga-abu isi mmiri nke ezi-okwu, idozi n'usoro ulo nke Chineke, na ihazi site na-inye ha nza ihe-nketa nile nke ndi-nsọ ndi a chotara aha ha, na aha nile nke ndi nna ha, na nke umu ha, e debara n'ime akwukwo nke iwu ahụ nke Chineke;

8 Ebe onye ahụ, nke Chineke kporo ma hoputa, nke na-esetipu aka ya idozi "igbe nke Chineke, ga-ada site n'aku nke onwu, dika osisi nke aku amuma a huru anya tidara.

9 Ma ha nile ndi n'achotaghị ebe e dere aha ha "n'akwukwọ nke ncheta a gaghị achota ihe-nketa obula n'ubochi ahụ, mana a ga-ekewasi ha, ma oke ha ka a ga-enye ha n'etiti ndi n'ekweghi-ekwe, ebe ^bikwa-ariri na ita ikikere eze di.

10 Ihe ndia nile ekwughị m na nke onwe m; ya mere, dika Onye-nwe kwuru, ọ ga kwa emezu.

11 Ma ha ndi bu nke Okwa Nchụ-aja nke di Elu, ndi a

1b Oznd. 42:30-35.

3a NGAN Doo Nso, Iwu nke Nnyefechasi.

b NGAN Ikwu Otu Uzọ n'Uzọ Iri, Otu Uzọ N'ime Uzọ Iri nile.

c Mal. 3:10-11, 17; Oznd. 97:25-26.

5a NGAN Akwukwọ nke Ndu.

6a 1 Ndez. 19:11-12;

Hil. 5:30-31;

3 Nif. 11:3-7.

b Ndi-Hib 4:12.

8a 2 Sam. 6:6-7;

1 Ihem. 13:9-10.

NGAN Igbe Ogbugba-ndu.

9a 3 Nif. 24:16;

Moses 6:5-6.

NGAN Akwukwọ nke Ncheta.

b Oznd. 19:5.

n'achotaghi ebe e dere aha ha "n'akwukwo nke iwu, ma-obu ndi a choputara na ha ^bagona-riwo okwukwe, ma-obu ndi a ^cchupuru site na nzuko-nsọ, na kwa ndi okwa nchujaja di nta, ma-obu ndi-otu, n'ubochi ahụ a gaghi achota

ihe-nketa n'etiti ndi-nsọ nke Onye Kachasi Elu.

12 Ya mere, a ga-emere ha dika umu nke onye nchujaja ahụ, dika a ga-achota ebe e dekotara ya n'isi nke abuo na ama-okwu iri isii na otu na abuo nke akwukwo nke Ezra.

NKEJI 86

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith, Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 6 Disemba 1832 (History of the Church, 1:300). Mkpughe nke a ka a natara mgbe Onye-amuma no na-eleghari ma na-ahazi akwukwo nke e dere n'aka nke ntughari-asusu nke Bible.

1–7, *Onye-nwe nyere nkowa nke ilu nke oka na ata nile; 8–11, O wee kowaa ngozi nile nke okwa nchujaja nye ndi ahụ bu ndi-nketa ala-eze iwu kwadoro dika n'anụ arụ.*

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu umu odibo m, gbasara "ilu ahụ nke oka na nke ata nile:

2 Lee, n'ezie a si m, ubi ahụ bu uwa, ma ndi-ozi nile bu ndi ogha-mkpuru nke mkpuru ahụ;

3 Ma mgbe ha na-arahu ura nnukwu onye mkpagbu nke nzuko-nsọ, onye ngonari okwu-kwe ahụ, akwunakwuna ahụ, obuna "Babilon, nke na-eme mba nile inu site n'iko nke ya, n'ime obi nke onye-iro ahụ, obuna Setan, na-anoro-odo ichi—lee o na-aku ata nile ahụ; ya mere, ata nile ahụ na-akpagbu oka ma na-achuba ^bnzuko-nsọ n'ime ozara.

4 Mana lee, n'ubochi ndi "ikpeazu, obuna ugbu a mgbe Onye-nwe na-amalite iweputa okwu ahụ, ma aka oka ahụ na-epulite epulite ma ka dikwa nro—

5 Lee, n'ezie a si m unu, "ndi muo-ozi nile na-etikuru Onye-nwe n'ehihe na abali, ndi di na njikere ma na-eche ka e zipu ha ^bigho ihe ubi ahụ nile;

6 Mana Onye-nwe siru ha, efola ata nile ahụ mgbe aka oka ahụ ka di nro (n'ih na n'ezie okwu-kwe unu esigh-ike), ma obughi otu a unu ebibie oka ahụ kwa.

7 Ya mere, ka oka ahụ na ata nile tokota onu ruo mgbe owuwe ihe-ubi ga-achazu; mgbe ahụ unu ga-ebu uzọ chikota oka site n'etiti ata nile, ma mgbe achikotasiri oka, lee ma huru, ata nile ka a ga-ekekota n'ukwu n'ukwu, ma ubi ahụ ga-afodu ka e repia ya.

11a NGAN Akwukwo nke Ndu.

^b NGAN Ngonari Okwukwe.

^c NGAN Chupu n'Otu.

86 1a Mat. 13:6–43; Oznd. 101:64–67.

3a Mkpu. 17:1–9.
NGAN Babilon, Bebel.
^b Mkpu. 12:6, 14.

4a NGAN Ubochi Ndi Ikpe-azu.

5a Oznd. 38:12.
^b NGAN Owuwe-
ihe-ubi.

8 Ya mere, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu, ndị nke “ọkwa nchụ-aja nọgidere site n’agbụrụ nke ndị nna unu—

9 N’ihi na unu bụ “ndị-nketa ala-eze iwu kwadoro, dika n’anụ arụ, ma e ^bzowo unu site n’anya ndị uwa na Kraịst n’ime Chineke—

10 Ya mere ndụ unu na ọkwa nchụ-aja ahụ anọgidewo, ma dīkwari mkpa inogide site

n’aka unu na agbụrụ unu ruo mgbe “mweghachite nke ihe nile dika e kwuru site n’ọnụ nile nke ndị-amụma nsọ nile site na mmalite nke uwa.

11 Ya mere, ngozi ga-adiri unu ma ọbụrụ na unu gaa n’iru n’idi mma m, “ihè nye ndị Jentailu nile, ma site n’ọkwa nchụ-aja nke a, ọnye-nzọputa nye ndị nke m ^bIsrael. Onye-nwe e kwuwo ya. Amen.

NKEJI 87

Mkpughe na ibu amụma banyere agha, e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma, 25 Disemba 1832 (History of the Church, 1:301–302). Nkeji nke a ka a natara n’oge mgbe ụmụnne nwoke nọ na-eche echiche ma na-atughari uche gbasara igba oru nke ndị Afrika na kontinent Amerika na igba oru nke ụmụ nke mmadụ n’elu uwa nile.

1–4, *Agha ka e buru amụma ya n’etiti ndị Steti Ugwu na ndị Steti Ndida; 5–8, Nnukwu odachi nile ga-adakwasị ndị nile bi n’uwa.*

N’EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru gbasara agha nile nke na-abia na-mmezu nso nso a, malite na nnupụ-isi nke ndị “South Carolina, nke ga-emecha kwusị n’onwu ma n’onodu nke nhụju-anya nke otutu mkpuru-obi;

2 Ma oge ahụ ga-eru mgbe a ga-awuputa “agha n’elu mba nile, malite n’ebe nke a.

3 N’ihi na lee, ndị Steti Ndida nile ga-ekewasị megide ndị

Steti Ugwu nile, ma ndị Steti Ndida ga-akpoku mba ndị ọzọ, ọbuna mba Great Britain, dika a na-akpo ya, ma ha ga kwa akpoku mba ndị ọzọ, n’onodu ichekwa onwe ha megide mba ndị ọzọ; ma mgbe ahụ a ga-awuputa “agha n’elu mba nile.

4 Ma ọ ga-eru, mgbe otutu ubochi gasiri, “ndị oru ga-ebilit megide ndị nna-ha ukwu, ndị a ga-ahazi ma nye kwa ozuzu maka agha.

5 Ma ọ ga-eru kwa na ndị foduru ndị a ga-ahapu n’ala ga-ahazi onwe ha, ma ga-ewe iwe kariya, ma ga-akpasu ndị Jentailu iwe jiri oke mkpasu iwe.

8a OzQd. 113:8.
NGAN Ọkwa
Nchụ-aja nke
Melkizedek.

9a Abr. 2:9–11.
NGAN Ọgbugba-ndụ
nke Abraham.

b Aisa. 49:2–3.
10a Qlndoz. 3:19–21.
NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

11a Aisa. 49:6.
b OzQd. 109:59–67.
87 1a OzQd. 130:12–13.

2a Joel 3:9–16;
Mat. 24:6–7;
OznQd. 45:26, 63;
63:33.

3a OzQd. 45:68–69.
4a OzQd. 134:12.

6 Ma otu a, site na mma agha ma n'ikwafu ọbara ndi nile bi n'ụwa ga "eru-uju; ma jiri ^bunwu, na ajo-ahuhu na ala-oma jijij, na egbe nke elu-igwe, na amuma-igwe ahụ di egwu ma putakwa ihè, ka a ga-eji eme ka ndi bi n'ụwa nwee mmetuta iwe-oku ahụ, na onuma, na aka 'na-enye ntaram-ahuhu nke Chineke Puru Ime Ihe nile, ruo mgbe mkpochapu e nyere

n'iwu-oku ^dga-agwu mba nile n'uju;

7 Ka akwa nke ndi-nso, na "ọbara nke ndi-nso, ga-akwusi ibiaru na nti nke Onye-nwe nke ^bSabaot, site n'ụwa, ka a ọboro ha ọbo site n'aka ndi-iro ha nile.

8 Ya mere, "guzo nu n'ebe nso nile, ma unu apukwala, ruo mgbe ubochi Onye-nwe ga-abia; n'ih i na lee, o na-abia ^boso oso, ka Onye-nwe kwuru. Amen.

NKEJI 88

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma na Kirtland, Ohio, 27 Disemba, 1832 (History of the Church, 1:302-312). A kporo ya site n'aka Onye-amuma dika "akwukwo olive" aghotara site n'Osisi nke Paradais, ozi udo nke Onye-nwe nyere anyi" (History of the Church, 1:316). O na-egosiputa site n'akuko-ndekota nile na akuku ufodu sitere na mkpughe nke a bu ndi a natara na 27 ma na 28 Disemba 1832 ma na 3 Jenuari 1833.

1-5, Ndi-nso kwesiri ntukwasị-obi na-anabata Onye nkasi-obi ahụ, nke bu nkwa ahụ nke ndu ebighi-ebi; 6-13, Ihe nile ka a na-atuziri aka ma chia site n'ihè nke Kraist; 14-16, Mbilit n'Onwu na-abia site na Mgbaputa ahụ; 17-31, Nrube-isi n'iwu nke ala-eze selestial, ala-eze terrestrial, ma-ọbu ala-eze telestial na-akwado ndi mmadu maka-ala-eze ndi ahụ di iche iche na ebube ha nile; 32-35, Ndi ahụ nke choro i no n'ime mmehie na-anogide kwa n'iru-inyi; 36-41, A na-achi ala-eze nile site n'iwu; 42-45, Chineke enyewo iwu ebe ihe nile di; 46-50, Mmadu ga-aghota

obuna Chineke; 51-61, Ilu ahụ nke nwoke onye zipuru ndi odibo ya n'ime ubi ya ma bia ileta ha n'otu n'otu; 62-73, Biaruo nso n'ebe Onye-nwe no, ma i ga-ahụ iru ya; 74-80, Doo nu onwe unu nso ma kuziere nu onye obula na ibe ya ozizi nile nke ala-eze ahụ; 81-85, Onye obula nke a doro aka na nti kwesiri ido onye-agbata obi ya aka na-nti; 86-94, Ihe iriba ama nile, oga-aghara nile nke ihe e kere eke nile, na ndi muo-oz i na-akwado uto obibia maka obibia nke Onye-nwe; 95-102, Opi nile nke ndi muo-oz i na-akpoputa ndi nwuru anwu n'usoro ha; 103-116, Opi

6a OznQd. 29:14-21;
45:49.

b JS—Mat. 1:29.

c NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.

d NGAN Uwa—
Ogwugwu nke Uwa.
7a Ita 8:22-24.

b Jemes 5:4;
OznQd. 88:2; 95:7.

8a Mat. 24:15;
OznQd. 45:32;
101:21-22.
b Mkpu. 3:11.

nile nke ndị ọzọ-ozị na-ama ọkwa mwetaghachi ahụ nke ọzọ-oma, ọdịda nke Babilon, na, agha ahụ nke Chineke ukwu; 117-126, Chọọ mmụta, hiwe otu ụlọ nke Chineke (otu temple), ma jiri ihe nkeko afo-oma yikwasị onwe unu; 127-141, Usoro nke Ụlọ Akwụkwọ nke Ndị-amụma ka e gosiri, tinyere emume-nsọ nke ịsa ụkwụ abụọ.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu ndị kpọkọ-taworo onwe unu ọnụ ịnata uche ya gbasara unu:

2 Lee, nke a dị mmasi nye, Onye-nwe unu, ma ndị ọzọ-ozị "na-añūrī maka unu; ^bonyinye nke ekpere unu nile abiaruwo na ntị nke Onye-nwe nke "Sabaot, ma e dekotara ya "n'a-kwụkwọ nke aha ndị nke e doro nsọ, ọbuna ha ndị nke ụwa selestial ahụ.

3 Ya mere, a na m eziputara unu ugbu a "Onye-nkasi-obi ọzọ, ọbuna nye unu ndị enyi m, ka ọ wee nọrọ n'ime obi unu nile, ọbuna ^bMụọ Nsọ nke ekwere na-nkwa; Onye-nkasi-obi nke ọzọ ahụ m kwere na-nkwa nye ndị na-eso ụzọ m, dika e dekotara ya n'ime ọgbugba-ama nke Jọn.

4 Onye-nkasi-obi nke a bu

nkwa nke m kwere unu nke ndụ "ebighi-ebi ọbuna ^bebube ahụ nke ala-eze nke selestial;

5 Ebube nke bu nke nzuko-nsọ nke Onye e "Buru Ụzọ ọzọ, ọbuna nke Chineke, onye kachasi nsọ, site na Jisus Kraịst Ọkpara ya—

6 "Onye ahụ nke rigoro n'elu, dika kwa ọ ^bridara n'okpuru ihe nile, nke mere na o "matasiri ihe nile, ka ọ wee nọrọ n'ihe nile ma site n'ihe nile, "ihè ahụ nke ezi-okwu;

7 Ezi-okwu nke na-enwu enwu. Nke a bu "ihè nke Kraịst. Dika kwa ọ nọ n'ime anyanwụ, ma ihè ahụ nke anyanwụ, na ike ahụ nke si na ya nke eji ^bmee ya.

8 Dika kwa ọ nọ n'ime ọnwá, ma buru ihè nke ọnwá ahụ, na ike ahụ nke si na ya nke eji mee ya;

9 Dika kwa ihè nke, kpakpan-do nile, na ike ahụ nke si na ha nke eji mee ha;

10 Na ụwa kwa, na ike ahụ nke si na ya, ọbuna ụwa ahụ nke unu "guzoro n'elu ya.

11 Ma ihè ahụ nke na-enwu, nke na-enye unu ihè, bu site na ya onye na-enye anya unu ihe, nke bu otu ihè ahụ nke na-akpọlite "nghota unu nile;

12 Bu "ihè nke na-aputa site

88 2a Luk 15:10.

b Ọlndoz. 10:1-4.

NGAN Ekpere.

c Jemes 5:4;

OznQd. 95:7.

d NGAN Akwụkwọ nke Ndu.

3a Jọn 14:16.

b OznQd. 76:53.

NGAN Mụọ Nsọ nke Nkwa.

4a OznQd. 14:7.

b NGAN Ebube Selestial.

5a NGAN Onye e Buru Ụzọ Mụọ.

6a NGAN Jisus Kraịst.

b OznQd. 122:8.

NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie.

c NGAN Onye Pụrụ Ima Ihe nile.

d OznQd. 93:2, 8-39.

NGAN Ihè, Ihè nke Kraịst; Ezi-okwu.

7a Moro. 7:15-19;

OznQd. 84:45.

b Jen. 1:16.

NGAN Kee, Okike.

10a Moses 2:1.

11a NGAN Nghota.

12a NGAN Ihè, Ihè nke Kraịst.

n'iru nke Chineke ^bimejuputa mbara ukwu nile nke ohere—

13 ^hhe ahụ nke di "n'ihe nile, nke na-enye ihe nile ^bndụ, nke bu iwu nke e sitere na ya na-achi ihe nile, obuna ike nke Chineke onye no odu n'elu n'ochi-eze ya, onye no n'obi nke ebighi-ebi, onye no n'etiti ihe nile.

14 Ugbu a, n'ezie a si m unu, na site na "mgbaputa ahụ nke e mere maka unu ka eji weta na mmezu mbilite n'onwu site na ndi nwuru anwu.

15 Ma "muo ahụ na ^baru bu 'mkpuru-obi nke mmadu.

16 Ma "mbilite n'onwu site na ndi nwuru anwu bu mgbaputa nke mkpuru-obi.

17 Ma mgbaputa nke mkpuru-obi bu site na ya onye na-akpo-lite ihe nile, onye n'ime obi ya ka o nyere iwu-okụ na "ndi ogbenye na ^bndi di umeala nke 'uwa ga-eketa ya.

18 Ya mere, o kwesiri ma diri mkpa na e dorọ ya nsọ site n'ajọ-omume nile, ka e wee kwado ya maka ebube nke ala-eze "selestial;

19 N'ihi na mgbe o mezuworo ihe eji kee ya, a ga-ekpukwasi

ya okpu-eze "ebube, obuna jiri ino n'iru nke Chineke Nna ahụ;

20 Ka aru nile ndi ahụ bu nke ala-eze selestial "nwere ya ruo mgbe nile na mgbe nile, n'ihi na, site ^bn'ebum n'obi nke a ka e ji mee ma kee kwa ya, na site n'ebum n'obi nke a ka e ji "doo ha nsọ.

21 Ma ndi ahụ ndi a n'edoghi nsọ site n'iwu nke m nyeworo unu, obuna iwu nke Kraist, ahaghi iketa ala-eze ozọ, obuna nke ala-eze terrestrial ahụ, ma-obu nke ala-eze telestial ahụ.

22 N'ihi na onye ahụ nke n'enweghi ike idebe "iwu ahụ nke ala-eze selestial enweghi ike idebe ebube nke selestial.

23 Ma onye ahụ nke n'enweghi ike idebe iwu ahụ nke ala-eze terrestrial enweghi ike idebe ebube nke "terrestrial.

24 Ma onye ahụ nke n'enweghi ike idebe iwu ahụ nke ala-eze telestial enweghi ike idebe ebube nke "telestial; ya mere o kwesighi iketa ala-eze nke ebube. Ya mere o haghi inogide n'otu ala-eze nke n'abughi ala-eze nke ebube.

25 Ma ozọ, n'ezie a si m unu, na "uwa na-edebe iwu nke ala-eze

12b Jer. 23:24.

13a Ndi-Kol. 1:16-17.

b Deut. 30:20;

OznOd. 10:70.

c Job 38;

OznOd. 88:36-38.

NGAN Iwu.

14a NGAN Aja

Mgbaghara Mmehie,

Ichu Aja Mgbaghara

Mmehie; Atumatu

nke Mgbaputa.

15a NGAN Nwoke, ndi

Nwoke—Mmadu

nwa nke Nna nke

Elu-igwe na muo;

Muo.

b NGAN Aru.

c Jen. 2:7.

NGAN Mkpuru-obi.

16a Alma 11:42.

NGAN Mbilite

n'Onwu.

17a NGAN Ogbenye.

b NGAN Di Nwayo,

Idi Nwayo.

c NGAN Uwa—Onodu

ikpe-azu nke uwa.

18a NGAN Ebube Selestial.

19a OznOd. 130:7-9.

20a OznOd. 38:20.

b Moses 1:39.

NGAN Nwoke, ndi

Nwoke—Mmadu,

nwere ike idi ka

Nna nke Elu-igwe.

c NGAN Ido-nsọ.

22a OznOd. 105:5.

23a NGAN Ebube

Terrestrial.

24a NGAN Ebube Telestial.

25a NGAN Uwa.

selestial, n'ih i o na-emejuputa ntu ah i e eji kee ya, ma o nagh i ejehie iwu ah —

26 Ya mere, a "ga-edo ya ns o; e, n'agbanyeghi na o "ga-anwu, a ga-akpolite kwa ya ozo, ma ga-edebe ike ah i nke a ga-esi na ya kpolite ya, ma "ndi eziomume "ga-eketa ya.

27 N'ih i n'agbanyeghi na ha ga-anwu, ha "ga-ebilite ozo, aru "nke muo.

28 Ndi ah i nke nwere muo nke ala-eze selestial ga-anata otu aru ah i nke buuru aru udi-okike; obuna unu ga-enweta aru unu nile, ma "ebube unu ga-abu ebube ah i site na nke eji "kpolite aru unu nile.

29 Unu ndi a ga-akpolite site n'otu akuku nke "ebube nke ala-eze "selestial mgbe ah i ga-anata nke udi ya, obuna n'uju ya.

30 Ma ha ndi a ga-akpolite site n'otu akuku nke ebube nke ala-eze "terrestrial ga-anata mgbe ah i nke udi ya, obuna n'uju ya.

31 Ma kwa ha ndi a ga-akpolite site n'otu akuku nke ebube nke ala-eze "telestial mgbe ah i ga-anata nke udi ya, obuna n'uju ya.

32 Ma ha ndi ga-afodu ka a "ga-akpolite kwa; otu o sila di, ha ga alaghachi kwa ozo n'ebe nke ha, inwe onu n'ime nke

ah i ha nwere "mmas i inata, n'ih i ha enweghi mmasi n'inwe onu n'ime nke ha kwesiri inata.

33 N'ih i na uru gini ka o baara mmadu oburu na e nyere ya onyinye, ma o nataghi onyinye ah i? Lee, o nagh i anuri onu n'ih e ah i nke e nyere ya, obughi ma o ga-anuri onu n'ime ya bu onye ah i nke bu onye nanye onyinye ah i.

34 Ma ozo, n'ezie a si m unu, nke ah i nke e ji iwu na-achi bu kwa nke iwu na-echekwa ma na-eme ka o zuo-oke ma "na-edokwa ns o site n'otu ihe ah i.

35 Nke ah i nke "na-emebi iwu ma n'anaghi erube isi n'iwu, mana na-acho ibu iwu nye onwe ya, ma chokwa inogide na mmehie, ma nokwasiri n'ime mmehie, enweghi ike ido ya ns o site n'iwu, obughi ma-obu site "n'ebere, "ikpe ziri-ezi, ma-obu ikpe. Ya mere, ha ka ga-anogide "n'iru inyi.

36 Ala-eze nile nwere iwu e nyere ya;

37 Ma e nwere otutu "ala-eze nile, n'ih i na onweghi ohere obula nke n'enweghi ala-eze di na ya; ma enweghi ala-eze nke n'enweghi ohere di na ya, ma-obu ala eze di ukwu karja ma-obu di ala karja.

26a NGAN Uwa—Onodu ikpe-azu nke uwa.

b NGAN Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

c 2 Pita 3:11-14.

NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

d Mat. 5:5;

OznQd. 45:58; 59:2;
63:49.

27a NGAN Mbilite n'Onwu.

b 1 Ndi-Ko 15:44.

28a NGAN Ikpe nke

Ikpe-azu.

b OznQd. 43:32; 63:51;
101:31.

29a NGAN Nwoke, ndi

Nwoke—Mmadu,
nwere ike idi ka Nna
nke Elu-igwe.

b NGAN Ebube Selestial.

30a NGAN Ebube

Terrestrial.

31a NGAN Ebube Telestial.

32a Alma 11:41-45.

b NGAN Ohere-Ihoro.

34a NGAN Ido-ns o.

35a NGAN Nnupu-isi.

b NGAN Ebere,
Obi-ebere.

c NGAN Ikpe-ziri-ezi.

d Mkpu. 22:11;

1 Nif. 15:33-35;

2 Nif. 9:16;

Alma 7:21.

37a OznQd. 78:15.

38 Ma nye ala-eze nke ọbụla e nyere ^aiwu; ma nye iwu ọbụla e nwere ^ufọdụ oke nile kwa na ọnọdụ nile.

39 Mmadu nile ndi n'edebeghi ^aonodu ndi ahụ nile abughi ndi ^bikpe n'amaghi.

40 N'ih i na ^aakon'uche na-arapara n'akon'uche; ^bamamihe na-anabata amamihe; ^cezi-okwu na-amaku ezi-okwu; ^dezi-omume na-ahu ezi-omume n'anya; ^eihè na-arapara n'ihè; ^febere na-enwe omiko n'ebere ma na-anabata nke ya; ikpe ziri-ezi na-aga n'iru n'uzo nke ya ma na-anabata nke ya; ikpe na-aga-fe n'iru ya bu onye no odu n'elu n'ochè-eze ma na-achi ma na-etinye ihe nile e kpebiri n'oru.

41 O ^aghotara ihe nile, ma ihe nile no n'iru ya, ma ihe nile no gburu-gburu ya; ma o kariri ihe nile, ma n'ime ihe nile, ma site n'ihe nile, ma no gburu gburu ihe nile; ma ihe nile bu site na ya, ma nke ya, obuna Chineke, ruo mgbe nile na mgbe nile.

42 Ma ozọ, n'ezie a si m unu, o nyewo iwu nye ihe nile, nke ha sitere na ya na-agaghari ^an'oge ha nile ma na mgbe ha nile;

43 Ma uzo-njem ha ka a hupara ama, obuna uzo-njem nile nke

elu-igwe nile na uwa, nke gu-nyere uwa na uwa ndi ozọ nile.

44 Ma ha na-enyeritara onwe ha ^aihè n'oge ha nile ma na mgbe ha nile, na nkeji ha nile, n'awa ha nile, n'ubochi ha nile, n'izu-uka ha nile, n'onwa ha nile, n'afọ ha nile—ihe ndi a bu ^botu afọ nye Chineke, mana o bughi nye mmadu.

45 Uwa na-eji nku ya nile na-atughari, ma ^aanyanwu na-enye ihè ya n'ehihie, ma onwa na-enye ihè nke ya n'abali, ma kpakpando nile kwa na-enye ihè ha, dika ha na-eji nku ha nile na-atughari n'ebube ha, n'etiti nke ^bike nke Chineke.

46 O lee ihe m ga-eji tunyere ala-eze ndia nile ka unu wee nwee nghota?

47 Lee, ndi a nile bu ala-eze nile, ma onye obula onye huporo nke obula ma-obu nke kachasi-nta n'ime ndi a ^aahwo Chineke mgbe o na-aga n'udi eze na ike ya.

48 A si m unu, o hupwo ya; otu o sila di, ya onye biakwutere ndi ^anke ya ka a na-aghotaghi.

49 ^aIhè ahụ na-enwu n'ochichi-ri ma ochichiri ahụ eji-deghi ya; otu o sila di ubochi ahụ ga-abia mgbe unu ^bga-aghotā obuna

38a OznQd. 88:13.

39a OznQd. 130:20-21.

^b NGAN Mee Ka o Zi-ezi,
Nkwado Izi-ezi.

40a NGAN Akon'uche,
Akon'uche nile.

^b NGAN Amamihe.

^c NGAN Ezi-okwu.

^d NGAN Ezigbo
Omume.

^e NGAN Ihè, Ihè nke
Kraist.

^f NGAN Omiko.

41a 1 Jon 3:20; 1 Nif. 9:6;

2 Nif. 9:20;

OznQd. 38:1-3.

NGAN Onye Puru

Ima Ihe nile.

42a Dan. 2:20-22;

Abr. 3:4-19.

44a NGAN Ihè, Ihè nke
Kraist.

^b Abuoma 90:4;

2 Pita 3:8.

45a Jen. 1:16; Abr. 4:16.

^b OznQd. 88:7-13.

47a Alma 30:44;

Moses 1:27-28; 6:63;

Abr. 3:21.

48a Jon 1:11;

3 Nif. 9:16;

OznQd. 39:1-4.

49a OznQd. 6:21;

50:23-24; 84:45-47.

^b Jon 17:3;

OznQd. 93:1, 28.

Chineke, ebe a ga-akpọlite unu n'ime ya ma site na ya.

50 Mgbe ahụ ka unu ga-amata na unu ahụwo m, na a bụ m, ma na a bụ m ezi ihè ahụ nke dị n'ime unu, ma na unu nọ n'ime m; ma ọbughị otu a unu agaghị anọgide.

51 Lee, a ga m atunyere ala-eze nile ndia nye otu nwoke nke nwere ubi, ma ya ezipu umu odibo ya n'ime ubi ahụ ka ha gwuo ala n'ubi ahụ.

52 Ma ọ wee si onye nke mbụ: Gaa gi ma ruo oru n'ubi ahụ, ma n'awa nke mbụ a ga m abia-kwute gi, ma i ga-ahuta onu nke mbara iru m.

53 Ma ọ wee si onye nke abuo: Gaa kwa gi n'ime ubi ahụ, ma n'awa nke abuo a ga m abia leta gi jiri onu nke mbara iru m.

54 Na kwa nye onye nke ato, na-asị: a ga m abia leta gi;

55 Ma nye onye nke anọ, ma otu a gaa n'iru ruo na onye nke iri-na abuo.

56 Ma onye-nwe nke ubi ahụ gara nonyere onye nke mbụ n'awa nke mbụ, ma nonyere ya n'awa ahụ nile, ma eme juputara n'onu maka ihè nke mbara iru nke onye-nwe ya.

57 Ma mgbe ahụ o wezugara onwe ya site n'onye nke mbụ ahụ ka o wee nwe ike ileta onye nke abuo kwa, na nke ato, na nke anọ, ma otu a gaa n'iru rute n'onye nke iri na abuo.

58 Ma site otu a ha nile natara ihè ahụ nke mbara iru nke onye-nwe ha, onye obula n'awa nke ya, ma n'oge nke ya, ma na mgbe nke ya —

59 Malite na onye mbụ, na site otu a ruo n'onye nke "ikpe azu, na site n'onye nke ikpeazu rute n'onye nke mbụ, ma site n'onye nke mbụ rute n'onye nke ikpe-azu;

60 Onye obula n'usoro nke ya, rue mgbe awa nke ya gasiri, obuna dika onye-nwe ya nye-woro ya n'iwu, ka onye-nwe ya wee nwee otuto n'ime ya, ma ya n'ime onye-nwe ya, ka ha nile wee nwee otuto.

61 Ya mere, nye ilu nke a ka m ga-eji tunyere ala-eze nile ndi ahụ, na "ndi bi na ha — ala-eze obula n'awa nke ya, ma n'oge nke ya, na mgbe nke ya, obuna dika iwu-oku ahụ nke Chineke meworo siri di.

62 Ma ozọ, n'ezie a si m unu, "ndi enyi m, a hapu m okwu ndia nye unu ka unu ^bchee ha n'obi unu nile, jiri iwu-nso nke a nke m na-enye unu, na unu ^cga-akpoku m mgbe m nọ nso —

63 "Biaruo nu m nso ma a ga m abiaru unu nso; jiri irusi oru ike ^bchoo m ma unu ga-^cachota m; riọ, ma unu ga-anata; kuọ aka, ma a ga-emeghere unu.

64 Ihe obula unu "rioro Nna n'aha m a ga-enye unu ya, nke ^bkwesiri ekwesị maka unu;

65 Ma oburu na unu ariọ

59a Mat. 20:1-16.

61a Oznd. 76:24.

62a Oznd. 84:63; 93:45.

^b NGAN Ntughari Uche.

^c Aisa. 55:6; Jemes 1:5;

Oznd. 46:7.

63a Zek. 1:3; Jemes 4:8;

Mkp. 3:20.

^b 1 Ihem. 28:9;

Ita 12:41;

Oznd. 101:38.

^c Oznd. 4:7; 49:26.

64a NGAN Ekpere.

^b Oznd. 18:18;

46:28-30.

ihe ọbụla “na-ekwesighi ekwesi maka unu ọ ga-atughari buru ^bamamikpe nye unu.

66 Lee, nke ahụ unu nuru dika “olu ahụ nke otu onye na-eti mkpu n’ime ozara—n’ime ozara, maka unu enweghi ike ihu ya—olu m, maka olu m bu ^bMuọ; Muọ m bu ezi-okwu; ‘ezi-okwu na-anogide ma o nweghi ogwugwu; ma ọ diri n’ime unu ọ ga-anogide.

67 Ma ọburu na anya unu elekwasi “nani ^bn’otuto nke m, aru unu nile ga-ejuputa na ihè, ma a gaghi enwe ọchichiri n’ime unu; ma aru nile ahụ juputara n’ihè ^cga-aghota ihe nile.

68 Ya mere, “doo nu onwe unu nsọ ka ^bechiche nile nke unu na-abuzi nani nye Chineke, ma ubochi nile ahụ ga-abia mgbe unu ^cga-ahụ ya; n’ihi na ọ ga-ekpughe iru ya nye unu, ma ọ ga-abu n’oge nke ya, ma n’uzo nke ya, ma dika ọchicho nke ya siri di.

69 Cheta nkwa nke ukwu na nke ikpe azu nke m kwere nye unu; tufuo nu echiche “efu nile nke unu na oke ^bichi ọchi nke unu ebe di anya.

70 Chere nu, chere nu n’ebe a, ma kpoo ọgbako ofufe ime muo, ọbuna nke ndi ahụ bu ndi-oru mbu ahụ nke ala-eze ikpeazu nkea.

71 Ma ka ndi ahụ nke ha “doworo aka na nti na njem ha kpokuo Onye-nwe ma tugharia uche n’ido aka na nti ahụ n’ime obi ha nile bu nke ha nataworo, maka nwa oge nta.

72 Lee, ma huru, a ga m elekota igwe aturu nile nke unu, ma ga-akpolite ndi okenye ma zigara ha.

73 Lee, a ga m eme ka oru m ga oso oso n’oge ya.

74 Ma a ga m enye unu, ndi bu “ndi-oru mbu ahụ nke ala-eze nke ikpe azu, iwu-nsọ ka unu kpokota onwe unu onu, ma hazie onwe unu, ma kwadobe onwe unu, ma ^bdoo onwe unu nsọ; e, sachaa obi unu nile, ma mee nu ka aka unu na ukwu unu di ^cocha n’iru m, ka m wee mee ka unu di ^docha;

75 Ka m wee nwee ike igbama nye “Nna unu, na Chineke unu, na Chineke m, na unu di ocha site n’obara nke ajo ọgbọ nke a; ka m wee mejuputa

65a Jemes 4:3.

^b Oznd. 63:7–11.

66a Aisa. 40:3;

1 Nif. 17:13;

Alma 5:37–38;

Oznd. 128:20.

^b NGAN Muo Nso; Ihè,

Ihè nke Kraist.

^c NGAN Ezi-okwu.

67a Mat. 6:22;

Luk 11:34–36;

Oznd. 82:19.

^b Jon 7:18.

^c Ilu 28:5;

Oznd. 93:28.

NGAN Igosiputa Ihe Di Iche, Onyinye nke.

68a NGAN Ido-nsọ.

^b NGAN Uche.

^c Oznd. 67:10–13;

93:1; 97:15–17.

69a Mat. 12:36;

Mosa. 4:29–30;

Alma 12:14.

^b Oznd. 59:15; 88:121.

71a NGAN Doo-aka-nanti, Ido-aka-na-nti.

74a Mat. 20:1, 16.

^b Lev. 20:7–8;

3 Nif. 19:28–29; Oznd. 50:28–29; 133:62.

^c NGAN Idi Ocha na Adighi-Ocha.

^d Ita 12:37.

75a NGAN Chineke, Chi-ukwu—Chineke Nna ahụ; Nna no n’Elu-igwe; Nwoke, ndi Nwoke—Mmadu nwa nke Nna nke Elu-igwe na muo.

nkwa nke a, nkwa ukwu na nke ikpe azu nke a, nke m meworo nye unu, mgbe m chorọ.

76 Ozọ, e nye m unu iwu-nso ka unu gaa n'iru "n'ekpere ma ^bn'ibu-onu site n'oge ugbua gaa n'iru.

77 Ma, e nye m unu iwu-nso na unu "ga-akuzi otu onye nye ibe ya, ^bozizi ahụ nke ala-eze.

78 Jiri nụ irusi oru ike kuzie ihe ma "amara nke m ga-anonyere unu, ka e wee ^bkuziere unu n'uzo zuru oke kara n'atutu, n'ukpuru, n'ozizi, n'iwu nke ozi-oma, n'ihe nile nke metutara ala-eze nke Chineke, nke di mkpa maka unu ighota;

79 Maka ihe nile nke di "n'elugwe ma n'uwa, ma n'okpuru uwa; ihe nile diworori, ihe nile ndi di adi, ihe nile ndi n'ahaghi ibia na mmezu nso nso a; ihe nile ndi di n'ulo, ihe nile ndi di na mba; ^bagha nile ndi ahụ na mgbagwo-ju-anya nile nke mba nile, na ikpe nile nke di n'elu ala; na omuma-ihe nke mba nile na ala-eze nile—

80 Ka unu wee nwee ike noro na njikere n'ihe nile mgbe m ga-ezipu unu ozọ imejuputa okpukpo-okụ nke m kpworo unu, na mgbasa ozi nke m nyeworo unu ikike ime.

81 Lee, e zipuru m unu "igba-ama ma dọo kwa ndi mmadu aka-na-nti, ma o kwesiri ka onye obula adoworo aka-na-nti ^bdọo kwa onye agbata-obi ya aka-na-nti.

82 Ya mere, ha a gaghi enwe ihe eji agbanari uta, ma mmechie nile ha nokwa n'isi ha nile.

83 Onye ahụ nke "choro m ^bn'oge ga-achota m, ma a gaghi ahapu ya.

84 Ya mere, chere nu, ma rusioru ike ka unu wee nwee ike izu-oke n'ime ije-ozu unu i ga n'etiti "ndi Jentailu maka nke ikpezuru ya, ka ha ra bu ndi onu nke Onye-nwe ga-akpo, ^bikechi iwu ahụ ma rachie igba-ama, ma ijikere ndi-nso maka awa nke ikpe nke n'aga ibia;

85 Ka mkpuru-obi ha wee nwe ike igbanari iwe-oku nke Chineke, ihe aru ahụ na-akpata "itogboro n'efu nke na-echere ndi ajoo-omume, ma n'ime uwa nke a ma n'ime uwa nke na-abia. N'ezie a si m unu, ka ndi ahụ n'abughi ndi okenye nke mbu nogide n'ubi vine ahụ rue mgbe onu nke Onye-nwe ^bga-akpo ha, n'ihia na oge nke ha erubeghi; uwe nso ha nile adighi 'ocha site n'obara nke ogbo nke a.

76a NGAN Ekpere.

b NGAN Ibu-onu,
Obubu-onu.

77a NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi.

b NGAN Ozizi nke
Kraist.

78a NGAN Amara.

b OznQd. 88:118;
90:15; 93:53.

79a NGAN Elu-igwe.

b NGAN Agha.

81a NGAN Gbaa-ama.

b OznQd. 63:58.

NGAN Doo-aka-na-
nti, Idoo-aka-na-nti.

83a Deut. 4:29-31;

Jer. 29:12-14;

OznQd. 54:10.

b Alma 37:35.

84a A—JS 1:41.

b Aisa. 8:16-17.

85a Mat. 24:15.

b OznQd. 11:15.

c 1 Nif. 12:10-11;

Jekob 1:19; 2:2;

OznQd. 112:33.

NGAN Enweghi

Ntupo.

86 Nọgide nụ na “ntọhapụ nke e mere ka unu ^bnwere onwe unu; unu ‘etinyekwala onwe unu na ^dmmehie, mana kwee ka aka unu dị ‘ọcha, rue mgbe Onye-nwe ga-abia.

87 N’ihi na ọ gaghi eru otutu ubochi n’iru ma ^auwa ^bga-ama jijiji ma na-atughari gaa n’iru ma tugharia gaa n’azu ka onye nubigara mmanya oke; ma ‘anyanwu ga-ezo iru ya, ma ju inye ihè; ma onwa ga-emikpu n’ime ‘ọbara; ma ‘kpakpando nile ga-adị n’oke iwe, ma natadasi onwe ha n’ala dika mkpuru fig na-adatu site n’elu osisi fig.

88 Ma mgbe unu gbasiri ama ka iwe-oku na onuma ga-abia dakwasị ndi ahụ.

89 N’ihi na mgbe unu gbasiri-ama ka igba-ama nke si “n’ala-oma jijiji ga-abia, nke ga-ebute isu-ude n’etiti ya, ma ndi mma-du ga-ada n’ala ma ha agaghi enwe ike iguzoro.

90 Na kwa igba-ama nke “olu nke egbe-elu-igwe nile ga-abia, na olu nke amuma mmiri nile, na olu nke ebili mmiri nile, ma olu nke ufufe mmiri nile na-ebuli onwe ha karia oke ha nile.

91 Ma ihe nile ga-adị “n’ogba-aghara; ma n’ezie, mkpuru-obi ndi mma-du ga-akwusi ọrụ; n’ihi na ujo ga-adakwasị mma-du nile.

92 Ma “ndi muo-ozu ga-efeghari n’etiti elu-igwe, na-eti n’olu ike, na-afu opi nke Chineke, nasisi: Kwadoo nụ kwadoo nu, o ndi bi n’uwa; n’ihi na ikpe ahụ nke Chineke anyi abiawo. Lee, ma huru, ^bOnye na-alu nwunye na-abia; gaa nụ izute ya.

93 Ma otu mgbe ahụ “oke ihe iriba-ama ga-aputa n’elu-igwe, ma mma-du nile ga-ahuko ya onu.

94 Ma muo-ozu ozọ ga-afu opi ya, na-asị: “Nzuko-nsọ ^bukwu ahụ, ‘nne nke ihe-arụ nile, nke mere mba nile jiri nuọ mmanya nke onuma nke “ikwa-iko ya, nke na-esogbu ndi-nsọ nke Chineke, nke kwafuru ọbara ha—ya onye nọ n’elu otutu mmiri, ma n’elu ala nile nke osimiri—lee, ọ bu ya bu ‘ata nile nke uwa; ekekọtara ya n’ukwu n’ukwu; e mere ka agbu ya nile sie ike, onweghi onye puru itopu ha; ya mere, ọ nokwa na njikere ka ‘ere ya oku. Ma ọ ga-afu opi ya ma n’ogologo

86a Mosa. 5:8.

NGAN Ntọhapu.

^b Jon 8:36.

NGAN Ohere-Ihorọ;

Inwere-onwe,

Nnwere-onwe.

^c Ndi-Gal. 5:1.

^d NGAN Mmehie.

^e Job 17:9;

Abuoma 24:4;

Alma 5:19.

87a Aisa. 13:4–13.

^b OznQd. 43:18.

^c Joel 2:10;

OznQd. 45:42;

133:49.

^d Mkpu. 6:12.

^e Joel 3:15.

89a OznQd. 45:33.

90a Mkpu. 8:5;

OznQd. 43:17–25.

91a OznQd. 45:26.

92a Mkpu. 8:13;

OznQd. 133:17.

^b Mat. 25:1–13;

OznQd. 33:17;

133:10, 19.

93a Mat. 24:30;

Luk 21:25–27.

NGAN Ihe Iriba-ama

nile nke Oge nile.

94a NGAN Ekwensu—

Nzuko nke ekwensu.

^b 1 Nif. 13:4–9.

^c Mkpu. 17:5.

^d Mkpu. 14:8.

^e Mat. 13:38.

^f OznQd. 64:23–24;

101:23–25.

NGAN Uwa—Isacha

uwa.

oge ma n'ịdasi ike, ma mba nile ga-anụ ya.

95 Ma a ga-enwe "ịda-juu n'elu-igwe n'ohere oge nke otu okara awa; ma ngwa-ngwa nkea mesiri ka akwa-mkpuchi nke elu-igwe ga-agbasa, dika ^bakwukwo afukotara afukota na-esi agbasa mgbe afukotachara ya, ma iru nke Onye-nwe, ka a ga-ekpughepu;

96 Ma ndi-nso ndi no n'elu uwa, ndi di ndu, ka a ga-enwogharị ma ^aebulie ha elu izute ya.

97 Ma ndi daworo n'ura n'ili ha ^aga-aputa, n'ih na a ga-eme-ghe ili ha nile; ma ha kwa ka a ga-ebuli elu izute ya n'etiti nke ogidi nke elu igwe—

98 Ha bu nke Kraist, ^amkpuru mbu nile ahụ, ha ndi ahụ ga-arida mbu ha na ya, na ndi ahụ nke no n'uwa n'ime ili ha nile, ndi bu ndi ebuliri elu mbu izute ya; ma ihe a nile site n'olu nke uda nke opi nke muo-ozu nke Chineke.

99 Ma mgbe nke a gasiri muo-ozu ozo ga-afu opi, nke bu opi nke abuo; ma mgbe ahụ ka a ga-enwe mgbaputa nke ndi nke Kraist n'obibia ya; ndi natawororo oke nke ha ^an'ulo nkporo ahụ nke a kwadooro ha, ka ha wee nwee ike inata ozi-oma

ahụ, ma e ^bkpee ha ikpe dika ndi mmadu n'anụ aru.

100 Ma ozo, opi ozo ga-ada, nke bu opi nke ato; ma mgbe ahụ ka ^amuo nile nke ndi mma-du ga-abia ndi a ga-ekpe ikpe, ma a chota ha n'okpuru ^aamamike;

101 Ma ndi a bu ndi foduru na ^andi nwuru anwu; ma ha agaghị adi ndu ozo rue ogwugwu nke ^botu puku afu ahụ, obughi ma-obu ozo, rue mgbe uwa ga-agwu.

102 Ma opi ozo ga-ada, nke bu opi nke anu, na-asi: A na-achota ha n'etiti ndi ahụ ga-afodu rue na nnukwu ubochi ikpe-azu ahụ, obuna nke ogwugwu, ndi ga-anogide kwa ^an'iru inyi.

103 Ma opi ozo ga-ada, nke bu opi nke ise, nke bu muo-ozu nke ise onye nyefere ozi-oma ^amgbe nile na-adigide—na-efefe site n'etiti nke elu-igwe, rute mba nile, ebo nile, ire nile, na ndi mmadu nile;

104 Ma nke a ga-abu uda nke opi ya, na-asi mmadu nile, ma n'elu-igwe ma n'ime uwa, ma ndi no n'okpuru uwa—n'ih na nti ^aobula ga-anu ya, ma ikpere obula ga-^begburu, ma ire obula ga-ekwuputa, mgbe ha ga na-anu uda nke opi ahụ, na-asi:

95a OznQd. 38:12.

^b Mkpu. 6:14.

^c NGAN Obibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.

96a 1 Ndi-Tes. 4:16-17.

97a OznQd. 29:13;

45:45-46; 133:56.

NGAN Mbilite n'Onwu.

98a 1 Ndi-Ko 15:23.

99a OznQd. 76:73; 138:8.

NGAN Nzoputa Maka ndi Nwuru-anwu.

^b 1 Pita 4:6.

100a Mkpu. 20:12-13;

Alma 11:41;

OznQd. 43:18;

76:85.

^b NGAN Maa Ikpe, Omuma Ikpe.

101a Mkpu. 20:5.

^b NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa

Chia Otu Puku Afu.

102a NGAN Inyi, Iru-inyi.

103a Mkpu. 14:6-7.

NGAN Mweghachi nke Ozi-oma.

104a Mkpu. 5:13.

^b Aisa. 45:23;

Ndi-Fil. 2:9-11.

“Tuọ egwu Chineke, ma nye ya otuto onye nọ n’oche-eze, ruo mgbe nile na mgbe nile; n’ihi na awa ahụ nke ikpe ya abiawo.

105 Ma ọzọ, ọmụ-ọzi ọzọ ga-afu opi ya, nke bu ọmụ-ọzi nke isii na-asi: Ọ “dawo bu onye mere ka mba nile nọ mmanya nke oke-iwe nke ikwa-iko ya; ọ dawo, ọ dawo!

106 Ma ọzọ, ọmụ-ọzi ọzọ ga-afu opi ya, nke bu ọmụ-ọzi nke asaa, na-asi: Ọ gwūwo; ọ gwūwo! “Nwa-atūrū ahụ nke Chineke ^bemeriwu ma ^czoda igwe na-akū mmanya nanị ya, ọbuna igwe na-akū mmanya nke idi-egwu nke iwe-oku nke Chineke Pūrū Ime Ihe nile.

107 Ma mgbe ahụ ka a ga-eji ebube na ike ya kpube ndi ọmụ-ọzi nile n’isi, ma “ndi-nsọ nile ga-ejuputa ^bn’ebube ya, ma nata “ihe-nketa ha ma e mee ha “iha-otu ya na ha.

108 Ma mgbe ahụ ka ọmụ-ọzi nke mbu ga-afu opi ya na nti nile nke ndi di ndu, ma “kpughee omume nzuzo nile nke ndi mmadu, na oke oru nile nke Chineke n’ime puku afo ^bnke mbu nile.

109 Ma mgbe ahụ ka ọmụ-ọzi nke abuo ga-afu opi ya, ma kpughee omume nzuzo nile

nke mmadu, na echiche nile na ebum-n’obi nile nke obi ha, na oke oru nile nke Chineke n’ime puku afo nke abuo nile—

110 Ma si otu a gaa n’iru, rue mgbe ọmụ-ọzi nke asaa ga-afu opi ya; ma o ga-eguzo n’elu ala ma n’elu osimiri, ma nua iyi n’aha nke ya onye ahụ nọ odu n’elu oche-eze, ma “oge agaghị adikwa; na a ga-eke ^bSetan, agbu, agwo ochie ahụ, onye a na-akpo ekwensu, ma a gaghi atoghapu ya ruo ihe dika otu “puku afo.

111 Ma mgbe ahụ a “ga-atoghapu ya nwa-oge-nta, ka ọ kpokota ndi agha ya nile.

112 Ma “Maikael, ọmụ-ọzi nke asaa ahụ, ọbuna onye-isi-ọmụ-ọzi ahụ, ga-akpokota ndi agha nile nke ya, ọbuna usuu nile nke elu-igwe.

113 Ma ekwensu ga-akpokota ndi agha ya nile; ọbuna usuu nile nke ala-ọmụ, ma ha ga-aputa ilu agha megide Maikael na ndi agha ya nile.

114 Ma mgbe ahụ ka “agha nke Chineke ukwu ga-abia; ma ekwensu ahụ na ndi agha ya ka a ga-achupu baa n’ebe onodu ha, ka ha ghara inwe ike megide ndi-nsọ ọzọ ma oti.

115 N’ihi na Maikael ga-alu

104c NGAN Egwu,
Itu-egwu—Tuọ
Chineke egwu;
Nsopuru.

105a Mkp. 14:8;
OznQd. 1:16.

106a NGAN Nwa-aturu
nke Chineke.
b 1 Ndi-Ko 15:25.

c Aisa. 63:3–4;
Mkp. 19:15;

OznQd. 76:107;
133:50.

107a NGAN Onye-nsọ.
b NGAN Ebube
Selestial.

c NGAN Mbuli Elu.
d OznQd. 76:95.

108a Alma 37:25;
OznQd. 1:3.

b OznQd. 77:6–7.
110a OznQd. 84:100.

b Mkp. 20:1–3;
1 Nif. 22:26;

OznQd. 101:28.
NGAN Ekwensu.

c NGAN Oge Jisus
Ga-abia n’Uwa
Chia Otu Puku Afo.

111a OznQd. 29:22;
43:30–31.

112a NGAN Majkel.
114a Mkp. 16:14.

agha ha nile, ma ga-emeri ya onye "na-achọ oche-eze nke onye ahụ nke nọ ọdụ n'elu oche-eze, ọbuna Nwa-atụrụ ahụ.

116 Nke a bụ ebube nke Chineke, na ndị "edoro-nsọ; ma ha agaghị kwa ahụ ʔonwụ ọzọ.

117 Ya mere, n'ezie a si m unu, "ndị enyi m, kpọọ nụ ọgbakọ ofufe ime mụọ unu, dika m nyere unu n'iwu.

118 Ma dika ọbughị mmadụ nile nwere okwukwe, jiri nū irusị ọrụ ike chọọ ma "kuzirītara nū ihe otu onye nye ibe ya okwu nile nke ʔamamihe; e, chọọ nū site "n'akwukwọ nile kachasi mma, okwu nile nke amamihe; chọọ mmụta, ọbuna site n'imu ihe na kwa site n'okwukwe.

119 Hazie nū onwe unu; kwa-doo ihe nile di mkpa; ma hiwe otu "ulọ, ọbuna ulọ nke ekpere, ulọ nke obubu ọnụ, ulọ nke okwukwe, ulọ nke mmụta, ulọ nke ebube, ulọ nke usoro, ulọ nke Chineke;

120 Ka mbata unu nile wee nwee ike buru n'aha nke Onyenwe; ka ọpupụ unu nile wee nwee ike buru n'aha nke Onyenwe; ka ekele unu nile wee nwee ike buru n'aha nke Onyenwe, jiri aka achiliri elu nye Onye Kachasi elu.

121 Ya mere, "kwusi ire biri biri nile, site ʔn'ichi ọchi nile, site n'ochichọ ndu nile nke "anụ arụ, site na "mpakọ unu nile na ime-ihe ka ihe efu nile, na site n'omume n'ihe ọjọọ unu nile.

122 Họpụta n'etiti unu onye nkuzi, ma ka mmadụ nile ghara ibu ndi nkwuchita ọnụ n'otu mgbe; mana ka otu onye kwuo n'otu oge ma ka mmadụ nile gee ntị n'okwu ya nile, ka mgbe mmadụ nile kwusiworu ka mmadụ nile nwee nkwalite nke mụọ site na mmadụ nile, ma ka mmadụ nile nwee ohere ahata-aha.

123 Hụ na unu "na-ahurita onwe unu n'anya; kwusi inwe ʔanya ukwu; mụta ikerītara ihe unu nwere otu onye nye ibe ya dika ozi-oma chọrọ.

124 Kwusi inọ "n'efu; kwusi inọ na-adighi ọcha; kwusi ʔichọ iri mpe otu onye n'ibe ya; kwusi irahụ ura karịa ka o kwesiri; laba n'akwa unu n'oge, ka ike ghara igwu unu; bilie n'oge ka arụ unu nile na echiche unu nwee ike ọhuru.

125 Ma kachasi ihe nile, jiri ihe nkekọ nke afọ-oma yikwasi onwe unu "ihe nkekọ nke afoma, dika esi eyi uwe nwuda,

115a Aisa. 14:12-17;
Moses 4:1-4.
116a NGAN Mbuli Elu;
Ido-nsọ.
b Mkp. 21:4;
Alma 11:45; 12:18;
OznQd. 63:49.
NGAN Anaghị
Anwụ Anwụ,
Anwughị Anwụ.
117a OznQd. 109:6.

118a OznQd. 88:76-80.
NGAN Kuzie, Onye
Nkuzi.
b NGAN Amamihe.
c OznQd. 55:4;
109:7, 14.
119a OznQd. 95:3;
97:10-17; 109:2-9;
115:8.
NGAN Temple, Ulo
nke Onye-nwe.

121a OznQd. 43:34; 100:7.
b OznQd. 59:15; 88:69.
c NGAN Nke Anụ Arụ.
d NGAN Mpako.
123a NGAN Ihunanya.
b NGAN Anya-ukwu.
124a NGAN Inọ Nkiti, Nọ
Nkiti.
b OznQd. 64:7-10.
NGAN Ikwu Ihe Ojọọ.
125a NGAN Afọ-oma.

nke bụ ihe nkekọ nke ozuzu-oke na ^budo.

126 “Kpee ekpere oge nile, ka unu ghara ịda mba, rue mgbe m ^bga-abia. Lee, ma hụrụ, a ga m abia ọsọ-ọsọ, ma nabata unu nye onwe m. Amen.

127 Ma ọzọ, usoro nke ụlọ ahụ nke a kwadoro maka otu ndị-isi nduzi nke “ụlọ akwụkwọ nke ndị-amụma, nke e hiwere maka ndumọdụ ha n’ihe nile nke dị mkpa maka ha, ọbuna maka ^bndị-ọrụ nile nke nzuko-nsọ, ma-ọbụ n’okwu ndị ọzọ, ndị ahụ a kpọrọ n’ije-ozị nke nzuko-nsọ, malite na ndị-isi-nchụ-aja ọbuna gbada rute na ndị dikhon—

128 Ma nke a ga-abụ usoro nke ụlọ nke otu ndị-isi nduzi nke ụlọ akwụkwọ ahụ: Onye nke a họtara ka ọ bụrụ onye-isi nduzi, ma-ọbụ onye nkuzi, ka a ga-ahụ ebe o guzoro n’ebe ya, n’ụlọ ahụ nke a ga-akwado-be maka ya.

129 Ya mere, ọ ga-abụ onye mbụ n’ụlọ nke Chineke, n’ebe ahụ ndị ọgbakọ nọ n’ime ụlọ ga-anụ okwu ya nile na mkpachapụ-anya ma na nghota nke oma, na-abughị n’olu ike.

130 Ma mgbe o ga-abata n’ime ụlọ nke Chineke, n’ihi na o kwesiri ibụ onye mbụ n’ụlọ ahụ—lee, nke a mara mma, ka o wee bụrụ ihe atụ—

131 Ka o “nyefee onwe ya

n’ekpere site n’igbusa ikpere ya abụọ n’iru Chineke, dika ihe aka ebe ma-ọbụ ncheta nke ọgbugba-ndụ mgbe nile na-adigide.

132 Ma mgbe onye-ọzọ ga-abia mgbe ọ biasiri, ka onye nkuzi ahụ bilie, ma, jiri aka abụọ achiliri elu nye elu-igwe, e, ọbuna iru-n’iru, kelee nwanne ya nwoke ma-ọbụ ụmụna ya jiri okwu ndia:

133 I bụ nwanne nwoke ka-ọbụ ụmụna nwoke? Ekele m unu n’aha nke Onye-nwe Jisus Kraist, dika ihe aka-ebe ma-ọbụ ncheta nke ọgbugba-ndụ mgbe nile na-adigide, n’ime ọgbugba-ndụ nke m ji na-anabata unu na “mmekọrịta, na mkpebi nke a tūsirị ike, akwaa-akwūrū, n’enweghi mgbanwe, i bụ enyi unu na ^bnwanne nwoke site n’amara nke Chineke n’ihe nkekọ nile nke ihun’anya, iga-ije n’ime iwu-nsọ nile nke Chineke n’enweghi-ita uta, ntupọ, n’innye ekele, ruo mgbe nile na mgbe nile. Amen.

134 Ma onye ahụ ahutara n’ekwesighi ekwesị nke ekele nke a agaghị enwe ọnọdụ n’etiti unu n’ihi na unu agaghị-ekwe ka o “meruọ ụlọ m.

135 Ma onye nke na-abata ma kwesị ntụkwasi-obi n’iru m, ma bụrụ nwanne-nwoke, ma-ọbụ ọbụrụ na ha bụ ụmụna nwoke, ha ga-ekele onye-isi nduzi ma-

125^b NGAN Udo.

126^a NGAN Ekpere.

^b OznQd. 1:12.

127^a NGAN Ụlọ-
akwụkwọ nke ndi
Amuma.

^b NGAN Ọkwa-ọrụ,
Onye-ọrụ.

131^a NGAN Fee Ofufe.

133^a NGAN Mee Enyi.

^b NGAN Nwanne
Nwoke, Ụmụna

Ndi-nwoke;

Nwanne Nwanyị.

134^a OznQd. 97:15–17;
110:7–8.

ọbụ onye-nkuzi site n'ijiri aka abụọ achiliri elu, nye elu-igwe, jiri otu ekpere ahụ na ọgbugba-ndụ, ma-ọbụ site n'isi Amen, n'aka-ebe nke otu ihe ahụ.

136 Lee, n'ezie, a si m unu, nke a bụ ihe nlere-anya nye unu maka ekele nke otu onye nye ibe ya n'ime ụlọ nke Chineke, n'ime ụlọ akwụkwọ nke ndị-amụma.

137 Ma a na-akpọ unu ime nke a site n'ekpere n'innye ekele, dika Mụọ ahụ ga-enye ike ọnụ-okwu n'ime ihe nile unu na-eme n'ime ụlọ nke Onye-nwe, n'ụlọ akwụkwọ nke ndị amụma, ka o wee buru ebe-mgbaba, otu ụlọ ofufe nke Mụọ Nsọ ruo na "nkwalite mụọ nke unu.

138 Ma unu a gaghi anabata onye ọbula n'etiti unu n'ime

ụlọ-akwụkwọ nke a ewezuga ma aka ya ọdịkwa ọcha site "n'ọbara nke ọgbọ nke a;

139 Ma a ga-anabata ya sita n'emume-nsọ nke "isacha-ụkwu abụọ, n'ihu na maka nke a ka eji hiwe emume-nsọ nke isacha-ụkwu abụọ.

140 Ma ọzọ, emume-nsọ ahụ nke isacha ụkwu abụọ ga-abụ nke onye-isi nduzi, ma-ọbụ onye okenye nọ n'isi nke nzu-kọ-nsọ ga-ahazi.

141 A ga-amalite ya site n'ekpere; ma mgbe a "natasiri achicha na mmanya, ọ ga-ekechi onwe ya dika usoro ^bihe-nlere anya nke e nyere n'isi nke iri na atọ nke ọgbugba-ama nke Jọn banyere m. Amen.

NKEJI 89

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, 27 Februari 1833 (History of the Church, 1:327–329). Maka umu nna nwoke ndi mbu na-anu anwuru n'ogbako ha nile, Onye-amụma ka e duuru itughari uche maka ihe ahụ; site na nke a, ọ juru Onye-nwe gbasara ya. Mkpughe nke a, nke a matara dika Okwu nke Amamihe, bu nsonazu ya. Ama-okwu atọ ndi mbu ka e dere na mbu dika okwu mmalite na nkowa ka Onye-amụma nwetara site na nkwalite nke mụọ.

1–9, *Ihe eji mmanya eme, ihe ọñụ-ñụ nile siri ike, anwuru ihe ọñụñụ nile di oku ka amachiri; 10–17, Ahighia ohia nile, mkpuru-osisi nile, anu, na akuku-ubi ka a goziri maka oriri nke mmadu na nke anumanu nile; 18–21, Nrube-isi nye iwu nke ozi-oma, tinyere Okwu nke Amamihe, na-eweta ngozi nile nke aru na nke mụọ.*

^aOKWU NKE AMAMIHE, maka onrite uru nke ndi kansul nke ndi isi nchu-aja, ndi zukoro na Kirtland, na ndi nzukonsọ, na kwa ndi-nsọ nọ na Zaijon—

2 Ka e zipuru ha ozi ekele; ọbughị n'uzo iwu-nsọ ma-ọbụ mmagide, kama site na mkpughe na okwu nke amamihe,

137a OznQd. 50:21–24.

138a OznQd. 88:74–75, 84–85.

139a NGAN Nsacha nile, Sachaa, Sachara.

141a NGAN Oriri-nsọ.

b Jọn 13:4–17.

89 1a NGAN Okwu nke Amamihe.

na-egosiputa usoro na "echiche nke Chineke n'ime nzoputa nke aru nke ndi-nsọ nile n'ubochi ndi ikpe-azu a—

3 Nke e nyere n'ih i ukpuru nke nwere "nkwa, nke a nabatara na inwe nnagide nke ndi n'adighi ike na ndi kachasi n'adighi ike n'etiti ^bndi-nsọ, ndi bu ma-ọbu e nwere ike ikpo ha ndi nsọ.

4 Lee, n'ezie, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu: N'ih i "ihe ojoo nile na atumatu nile nke no ma nke ga-anọ n'obi nile nke ndi ^bna-agba izuzu ihe ojoo n'ubochi ndi ikpe-azu a, a 'dowo m unu aka na nti, ma maa okwa ido unu aka na nti, site n'inye unu okwu nke amamihe nke a site na mkpughe—

5 Na oburura na onye obula ahuo "mmanya ma-ọbu ihe onun na-aba n'anya n'etiti unu, lee o dighi mma, obughi ihe kwesiri ekwesị n'iru nke Nna unu, nani n'ikpokota onwe unu onu inye-fe oriri-nsọ unu nile n'iru ya.

6 Ma, lee, nke a ga-abu mmanya, e, "ezigbo mmanya nke mkpuru-osisi grape nke vine, nke unu mere n'aka unu.

7 Ma ozo, "ihe onun na-aba n'anya abughi maka afo, kama maka nsacha nke aru unu nile.

8 Ma ozo, anwuru abughi maka "aru, obughi ma-ọbu

maka afo, ma o dighi mma maka mmadu, kama-ọbu ahijia maka ebe emeruru aru nile na ehi nile no n'oria, nke a ga-eji mee-ihe na ikpe na ime nka.

9 Ma ozo, ihe onun nile di oku abughi maka aru ma-ọbu afo.

10 Ma ozo n'ezie a si m unu, "ahijia ohia nile kwesiri oriri ka Chineke goziri maka ndozi, odidi, na nke mmadu ga-eji mee ihe—

11 Ahijia ohia obula na mgbe ya, na mkpuru osisi obula na mgbe ya, ihe ndia nile ka a ga-eri jiri ikpachapu anya na "inye ekele.

12 E, "anu aru nke ^banu ohia kwa na nke anu-ufe nile nke ikuku, mu, Onye-nwe, goziwo-ro maka mmadu ijiri mee ihe n'inye ekele; otu o sila di a ga na-eri ha "nke nta nke nta;

13 Ma o di mma nye m ka a ghara iri ha, ewezuga n'oge oke oyi, ma-ọbu nke oyi, ma-ọbu unwu.

14 "Akuku-ubi nile ka a goziri maka nri nke mmadu na nke anu ohia nile, ka o buru nkpan'aka nke ndu, obughi nani maka mmadu mana n'ih i anu ohia nile nke ubi, na anu ufe nile nke elu-igwe, ma anumanu nile nke oke ohia nke na-agbaso ma-ọbu na-akpu n'elu ala;

2a Oznd. 29:34.
NGAN Iwu-nsọ nile
nke Chineke.

3a Oznd. 89:18-21.
^b NGAN Onye-nsọ.

4a NGAN Duhie,
Nduhie, Nghogbu.
^b NGAN Ntugwa
NZuzo nile.
^c NGAN Doo-aka-na-

nti, Ido-aka-na-nti.
5a Lev. 10:9-11;
Aisa. 5:11-12; 1
Ndi-Ko 6:10.
6a Oznd. 27:1-4.
7a Ilu 20:1; 23:29-35.
8a 1 Ndi-Ko 3:16-17.
NGAN Aru.
10a NB Ahijia ohia nile.
Jen. 1:29;

Oznd. 59:17-20.
11a NGAN Ekele,
Inye-ekele,
Ju-n'eklele.
12a Jen. 9:3; Lev. 11:1-8.
^b 1 Tim. 4:3-4;
Oznd. 49:18-21.
^c Oznd. 59:20.
14a Dan. 1:6-20.

15 Ma ndia ka Chineke mere maka nri nke mmadụ, nani n'oge nile nke ụnwụ na mgbe agụụ kariri.

16 Akukụ-ubi nile di mma maka nri nke mmadụ; dika kwa mkpuru-osisi nke vine, nke ahụ nke na-amiputa mkpuru-osisi, ma obu n'ime ala ma-obu n'elu ala—

17 Otu o sila di, mkpuru akukụ oka maka mmadụ, ma oka maka oke ehi, na oats maka inyinya, na raj maka anụ ufe nile ma n'ihie ezi, ma n'ihie anụ ohia nile nke ubi, ma balị maka anụ bara uru, na maka mmanya di juu, dika kwa akukụ-ubi ndi ọzọ.

18 Ma ndi-nso nile ndi chetara idebe ma mee ihe ndia e kwuru, na-aga na nrube-isi nye iwu-nso nile, ga-anata "arụ-ike n'otubo ha, na ụmị nye ọkpukpu ha nile;

19 Ma ha ga-achota "amamihe na nnukwu akụ nile nke ^bnmuta, obuna akụ nile nke zoro-ezo;

20 Ma ha "ga-agba ọsọ, ike agaghị-agwụ ha, ma ha ga-aga ije ma ha agaghị, ada mba.

21 Ma mụ, Onye-nwe, na-ekwe ha otu "nkwa, na mụọ-oziri nke mbibi ^bga-agafe n'akukụ ha, dika ụmụ nke Israel, ma ghara igbu ha. Amen.

NKEJI 90

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, e nyere na Kirtland, Ohio, 8 Maach 1833 (History of the Church, 1:329–331). Mkpughe nke a bu nzọ ukwụ iga-n'iru n'ihie Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ (lee isi-okwu nke nkeji 81); n'ihie nke a, ndi ndumodu ahụ e kwuru ka e chiri echichi na 18 Maach 1833.

1–5, Ọtughe-uzọ nile nke ala-eze ka e nyefechasiri n'aka Joseph Smith ma site n'aka ya rute Nzuko-nso; 6–7, Sidney Rigdon na Frederick G. Williams ga-arụ ọrụ n'Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ; 8–11, Ozi-oma ka a ga-ekwusa nye mba nile nke Israel, nye ndi Jentailu nile, na nye ndi Juu, Onye obula na-anụ ya n'asusu nke ya; 12–18, Joseph Smith na ndi ndumodu ya ga-edozi nzuko-nso n'usoro; 19–37, Ndi mmadu di iche iche ka e nyere ndumodu site

n'aka Onye-nwe ka ha gazie-ije ma ruo ọrụ n'ala-eze ya.

OTU a ka Onye-nwe kwuru, n'ezie, n'ezie a si m gi nwa m nwoke, a "gbagharawo gi mmehie gi nile, dika ariri gi siri di, n'ihie na ekpere gi nile na ekpere nile nke ụmuna gi nwoke abiaruwo baa na nti m abuo.

2 Ya mere, a goziwo gi site ugbu a gi onye ji "otughe-uzo nile nke ala-eze nke e nyere gi;

18a Ilu 3:8.

19a NGAN Amamihe.
b NGAN Mmata-ihie;
Igba-ama,
Ogbugba-ama.

20a Aisa. 40:31.

21a OznQd. 84:80.

b Ọpụ. 12:23, 29.

90 1a NGAN Gbaghara.

2a OznQd. 65:2.

NGAN Ọtughe-uzo
nile nke Ọkwa
Nchụ-aja.

^bala-eze ahụ nke n'aloghachi oge nke ikpe-azu.

3 N'ezie a si m gi, otughe-uzo nile nke ala-eze nke a enweghi mgbe a ga-ewere ya site n'aka gi, mgbe i no n'owa, obughi ma-obu n'owa nke na-abia;

4 Otu o sila di, site n'aka gi ka a ga-enye onye-ozo "mkpughe nile, e, obuna nye nzuko-nsa.

5 Ma ha nile ndi na-anata mkpughe nile nke Chineke, ka ha "kpachara-anya uzo ha ji ejide ha ka ha ghara igu ha ka ihe di mfe, ma buru ndi biara n'omuma-ikpe site n'otu a, ma kpobie-ukwu ma daa mgbe ebili mmiri na-ada, ma ikuku efee, ma ^bmmiri ezoo, ma maa n'elu ulo ha.

6 Ma ozo, n'ezie a si m umun-na gi nwoke, Sidney Rigdon na Frederick G. Williams, a gba-gharawo ha mmehie ha nile kwa, ma a na-agu ha dika ndi di ahata-aha gi na ha n'ijide otughe-uzo nile nke ala-eze ikpeazu a;

7 Dika kwa site na nlekota gi, otughe-uzo nile nke "ulo akwu-kwo nke ndi-amuma; nke m nyeworo iwu ka ahazie;

8 Na site otu a ha ga-enwe ike izu-oke n'ije-ozu maka nzoputa nke Zaijon, na nke mba nile nke

Israel, na nke Jentaifu nile, ka ha ra bu ndi ga-ekwere;

9 Na site na nlekota nke gi ha ga-anata okwu ahu, ma site na nlekota nke ha okwu ahu ga-aga n'iru ruo na nsotu nile nke uwa, "buru uzo ruo ^bndi Jentaifu, ma mgbe ahu, lee, ma huru, ha ga-atughari rute ndi Juu.

10 Ma mgbe ahu ka ubochi ahu ga-abia mgbe ogwe aka nke Onye-nwe ga-abu ihe "ekpughere n'ike iji mee ka mba nile, mba ogo-muo nile, ulo nke ^bJoseph kwere n'ozima nke nzoputa ha.

11 N'ihia na o ga-eru n'ubochi ahu, na onye obula "ga-anuru uju nke ozi-oma n'ire nke ya, ma n'asusu nke ya, site n'aka ndi ahu nke e ^bchiri echichi baa 'n'ike nke a, site na nlekota nke ^dOnye-nkasi-obi ga-enwukwasu n'elu ha maka mkpughe nke Jisus Kraist.

12 Ma ugbu a, n'ezie a si m unu, e nye m unu iwu-nsa ka unu nogide "n'ije-ozu ma n'otu ndi-isi nduzi.

13 Ma mgbe unu tugharisiri asusu nke akwukwo nke ndi-amuma, unu ga-amalite site mgbe ahu gaa n'iru "inodu n'isi ihe nile nke nzuko-nsa ma ^bn'ulo-akwukwo;

2b NGAN Ala-eze
Chineke ma-obu
Ala-eze Elu-igwe.

4a OIndoz. 7:38;
Ndi Rom 3:2;
Ndi-Hib 5:12;
OznQd. 124:39, 126.
NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.

5a OznQd. 1:14.
b Mat. 7:26-27.

7a NGAN Ulo-akwukwo

nke ndi Amuma.

9a Mat. 19:30;
Ita 13:10-12.

b 1 Nif. 13:42;
OznQd. 107:33; 133:8.
10a OznQd. 43:23-27;
88:84, 87-92.

b Jen. 49:22-26;
1 Nif. 15:13-14.
11a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

b NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,
Okpukpo-oku; Chie
Echichi, Echichi.

c NGAN Okwa
Nchu-aja.

d NGAN Onye
Nkasi-obi.

12a NGAN Onye-ozizi.
13a OznQd. 107:91-92.

b NGAN Ulo-akwukwo
nke ndi Amuma.

14 Ma site n'oge ruo n'oge, dika onye-nkasi-obi ga-eme ka o puta ihè, i ga-anata "mkpughe nile, iji kpughee ^bihe-omimi nile nke ala eze ahụ;

15 Na dozie n'ụsoro n'usoro nzukọnsọ nile, ma "guo-akwukwọ, ma ^bmụta ihe, ma bịa n'imatanya banyere akwukwọ oma nile, na banyere ^casụsụ nile, ire nile, ma ndị mmadụ.

16 Ma nke a ga-abụ ọrụ unu na ije-ozị unu na-ndụ unu nile, i nọ-n'isi na kansul, ma dozie n'usoro ihe nile nke nzukọnsọ na ala-eze.

17 "There emela unu, obughi ma-ọbụ inwe mgbagwọ-ju-anya; mana ka a dọ unu aka na ntị n'ime isi-ike unu nile na ^bmpako, n'ihia na o na-eweta ọnya na-ejichi mkpuru-obi unu nile.

18 Dozie n'usoro ụlọ unu nile; debe "umengwu na ^badighi-ocha ebe di anya site ebe unu nọ.

19 Ugwu a, n'ezie a si m unu, ka e nwee ebe e nwetara ngwan-gwa o kwere mee, maka ezi na ụlọ nke onye-ndumodu gi na ode akwukwọ, ọbuna Frederick G. Williams.

20 Na ka nwa "agadi odibo m, Joseph Smith, Ukwu, nọgi-de ya na ezi na ụlọ ya n'ebe ahụ o bi ugbu a; ma ka aghara ire ya

ruo mgbe ọnụ nke Onye-nwe ga-ekwu.

21 Ma ka onye-ndumodu m, ọbuna Sidney "Rigdon, nọrọ ebe ahụ o bi ruo mgbe ọnụ nke Onye-nwe ga-ekwu.

22 Ma ka ukochukwu jiri mgbalị choọ inweta onye "nno-chite-anya, ma ka o buru nwoke onye nwere ^bakụ n'ime ụlọ-akụ—onye nke Chineke, na nke okwukwe siri ike—

23 Na site otu a ka o nwe ike ikwusi ugwo ọbula; ka ụlọ-akụ nke Onye-nwe, ghara i bu ihe n'enweghi ụgwu n'iru mmadụ.

24 Chọọ na "mgbalị, ^bkpee ekpere oge nile, ma buru onye nwere okwukwe, ma "ihe nile ga-arukọ-ọrụ ọnụ maka ọdị-nma nke unu, ọburu na unu agazie-ije na-echeta "ogbugba-ndu ahụ nke unu gbara otu onye na ibe ya.

25 Mee ka ezi na ụlọ unu di "ntakiri nke ka nke, nke nwa agadi odibo m Joseph Smith, Ukwu, dika gbasara ndi ahụ n'abughi ndi ezi na ụlọ unu;

26 Ka ihe ndi ahụ nile nke e dotaara unu, iweta na mmezu ọrụ nke m, ghara ibu ihe anapuru unu ma nye ya ndi ekwesighi ekwesị—

27 Ma site otu a unu a buru ndi egbochiri site n'iruzu ihe

14a NGAN Mkpughe.

^b NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

15a OznQd. 88:76-80, 118; 93:53.

^b OznQd. 107:99-100; 130:18-19.

^c NGAN Asụsụ.

17a Ndi Rom 1:16;

2 Nif. 6:13.

^b OznQd. 88:121.

NGAN Mpako.

18a OznQd. 58:26-29.

NGAN Ino Nkiti, Nọ Nkiti.

^b OznQd. 38:42.

20a NGAN Smith, Joseph Ukwu.

21a NGAN Rigdon, Sidney.

22a OznQd. 84:112-113.

^b Jekob 2:17-19.

24a NGAN Irusi-ọrụ Ike.

^b NGAN Ekpere.

^c Ezra 8:22; Ndi Rom 8:28; OznQd. 100:15; 122:7-8.

^d NGAN Ogbugba-ndu.

25a NB Ndi ogbenye ahụ nke Joseph Smith, Ukwu, naara elekota anya.

ndị ahụ ndị nke m nyeworo unu n'iwu.

28 Ma ọzọ, n'ezie a sị m unu, ọ bu mmasi m ka oru m nwanyi Vienna Jaques nata ego maka mmefu ya nile, ma gaa ruo n'ala nke Zaiọn;

29 Ma ego nke foduru ka a ga-edo nsọ nye m, ma a ga-enye ya ugwo-oru n'ozuzu oge nke m.

30 N'ezie a sị m unu, na ọ bu ihe kwesiri ekwesị n'anya abuo m na ọ ga-aga n'ala nke Zaiọn, ma nata ihe-nketa site n'aka nke onye-ukochukwu;

31 Ka o wee nwee ike ibiri n'udo oburura na o kwesi ntukwasi-obi, ma hara ino-n'efu n'ubochi ya nile site ugbu a gaa n'iru.

32 Ma lee, n'ezie a sị m gi, na i ga-eде iwu-nsọ nke a, ma gwa umunna gi nwoke na Zaiọn, n'ekere nke ihunanya, na akpo-wo m gi i "no-n'isi nke Zaiọn n'ozuzu oge nke m.

33 Ya mere, ka ha kwusi isogbu m gbasara okwu nke a.

34 Lee, a sị m gi ka umu nna unu ndi nwoke na Zaiọn malite icheghari, ma ndi muo ozi na-anuri-onu n'ih i ha.

35 Otu o sila di, e nweghi m obi-uto di mma banyere otutu ihe; ma enweghi m obi uto di mma n'ebe nwa odibo m "William E. McLellin no, obu-ghi ma-obu na nwa odibo m Sidney Gilbert; na ukochukwu kwa, ma ndi ọzọ nwere otutu ihe ha nwere, icheghari site na ha.

36 Mana n'ezie a sị m unu, na mu, Onye-nwe ga-alu ogu megide "Zaiọn, ma na-ariọ ndi ya di-ike, ma ^btaa ya ahuhu rue mgbe ọ ga-emeri ma di 'ocha n'iru m.

37 N'ih i na a gaghi ewepu ya site n'onodu ya mu, Onye-nwe e kwuwo ya. Amen.

NKEJI 91

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 9 Maach 1833 (History of the Church, 1:331–332) Onye-amuma no n'oge ahụ na-atughari Testament Ochie ebe ọ biaraworo n'akuku nke edemede nile ndi ochie a na-akpo Apokrifia, ọ juru Onye-nwe ma nata ntuzi-aka nke a —

1–3, *Apokrifia ahụ ka a tughariri asusu akuku nke ka nke oma mana o nwere otutu echiche ndi mmadu sitere n'aka ha n'abughi ezi-okwu; 4–6, Ndi ọ na-enye uru bu ndi nwere ozizi site na Muo.*

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu gbasara "Apokrifia ahụ — O nwere otutu ihe di n'ime ya nke bu ezi-okwu, ma a tughariri asusu ya nke oma;

2 E nwere otutu ihe di n'ime

32a Oznd. 107:91–92.

35a Oznd. 66:1; 75:6–9.

36a NGAN Zaiọn.

b NGAN Taa-Ahuhu,

Na-ata Ahuhu.

c NGAN Enweghi

Ntupo.

91 1a NGAN Apokraifa.

ya nke n'abughi ezi-okwu, ndi bu echiche nke ndi mmadu nke site n'aka ha.

3 N'ezie, a si m unu, na o dighi mkpa ka atugharia asusu Apo-kriha ahụ.

4 Ya mere, onye obula nke na-agu ya, ka o "ghota, n'ih na Muo na-egosiputa ezi-okwu;

5 Ma onye obula nwere ozizi site na "Muo ga-enweta ihe nrite uru site na ya;

6 Ma onye obula n'anataghi site na Muo enweghi ike iri- uru. Ya mere o dighi mkpa na a ga-atughari asusu ya. Amen.

NKEJI 92

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma na Kirtland, Ohio, 15 Maach 1833 (History of the Church, 1:333). Mkpughe nke a ka e lekwasiri Frederick G. Williams anya, onye nke a hoputaworo nso nso dika onye ndumodu n'ime Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ.

1-2, Onye-nwe na-enye iwu-nso nke gbasara ibata n'otu nke ndi jikoro onwe ha n'usoro.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru, e nye m otu nke "ndi jikoro onwe ha n'usoro, a haziri dika iwu-nso nke e nyeworo na mbu, mkpughe na iwu-nso gbasara nwa odibo m Frederick G. Williams, ka unu

nabata ya n'otu nke usoro ahụ. Ihe m kwuru nye otu onye ka m kwuru nye mmadu nile.

2 Ma ozọ, a si m nye gi nwa odibo m Frederick G. Williams, i ga-abu onye-otu nke siri ike n'usoro nke a; ma oburura na i kwesiri ntukwas-iobi n'i-debe iwu-nso m nile ndi mbu a ga-agozi gi ruo mgbe nile. Amen.

NKEJI 93

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 6 Mee 1833 (History of the Church, 1:343-346).

1-5, Mmadu nile ndi kwesiri-ntukwas-iobi ga-ahụ Onye-nwe; 6-18, John gbara-ama na Nwa nke Chineke gara site n'amara rue n'amara rue mgbe o natara uju nke ebube nke Nna; 19-20, Ndi kwesiri ntukwas-iobi, na-aga site n'amara rue n'amara, ga kwa

anata site n'uju nke ya; 21-22, Ndi ahụ a muru site na Kraist bu Nzuko-nso nke Onye e Buru Uzo muo; 23-28, Kraist natara uju nke ezi-okwu nile, ma mmadu site na nrube-isi ga-enwe ike ime otu ahụ; 29-32, Mmadu na Chineke no na mmalite; 33-35,

Ihe nile e jiri mee ihe na-adị ruo mgbe ebighi-ebi, ma mmadụ ga-enwe ike inata uju nke ọñụ na Mbilita n'ọnwụ; 36-37, Ebube nke Chineke bụ akọn'uche; 38-40, Ụmụ-ntakiri a daghi iwu n'iru Chineke n'ihì mgbaputa ahụ nke Kraịst; 41-53, Ụmụ nna ndị nwoke ndị na-edu nzukọ-nsọ ka e nyere iwu ka ha dozie ezi na ụlọ ha n'usoro.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru: Ọ ga-eru na mkpuru-obi ọbụla nke "hapuru mmebie ya nile ma biakwute m, ma ^bna-akpọku aha m, ma ^cna-erube kwa isi n'olu m, ma na-edebe kwa iwu-nsọ m nile, ^dga-ahụ ^eiru m ma mata na a bụ m;

2 Ma na a bụ m ezi "ihè ahụ nke na-enye mmadụ nile nabia n'ime ụwa ihè;

3 Ma na a nọ m "n'ime Nna, ma na Nna nọ kwa n'ime m, na mụ na Nna bụ ọtụ—

4 Nna "n'ihì na o ^bnyere m site n'uju ya, ma Ọkpara n'ihì na a nọrọ m n'ime ụwa ma mee ^canụ arụ ụlọ-ụka nke m, ma biri n'etiti ụmụ nke mmadụ.

5 A nọrọ m n'ime ụwa ma na-

anata site na Nna m, ma "ọrụ nke ya nile ka e gosiputara n'uzọ dị mfe ighota.

6 Ma "Jọn hụrụ ma gbaa ama nke uju nke ^bebube m, na uju nke ama nke "Jọn ga-abụ ihe a ga-ekpughe ma e mesia.

7 Ma ọ gbara ama, na-asị: A hụrụ m ebube ya, na ọ nọrọ na "mmalite, tutu ụwa a nọrọ;

8 Ya mere, na mmalite "Okwu ahụ dī, n'ihì na ọ bụ ya bụkwa Okwu ahụ, ọbuna onye-ozī ahụ nke nzọputa—

9 "Ihè ahụ na ^bOnye-mgbaputa nke ụwa; Mụọ ahụ nke ezi-okwu, onye biara n'ime ụwa, n'ihì na ọ bụ ya kere ụwa, ma n'ime ya ka ndụ nke ndị mmadụ na ihè nke ndị mmadụ dī.

10 Ụwa nile bụ ya "kere ha; mmadụ nile bụ ya kere ha; ihe nile ka e kere site n'aka ya, ma site na ya, ma siri na ya.

11 Ma mụ, Jọn, na-agba ama na a hụrụ m ebube ya, dika ebube nke Onye Nna Mụrụ Nanị Ya, juputara n'amara ma n'ezi-okwu, ọbuna Mụọ nke ezi-okwu nke biara ma biri n'anụ arụ, ma biri n'etiti anyị.

12 Ma mụ, Jọn hụrụ na ọ nata-

93 1a NGAN Chegharia, Ncheghari; Itozu-oke, Ntozu-oke.

b Joel 2:32.

c NGAN Irube-isi, Ncube-isi, Rube-isi.

d Opu. 33:11; Oznd. 38:7-8; 67:10-12; 88:68; 101:23; 130:3.

NGAN Onye Nkasi-obi.

e NAJS, 1 Jn 4:12.

2a Jn 1:4-9;

Oznd. 14:9;

84:45-47; 88:6-7.

NGAN Ihè, Ihè nke Kraịst.

3a Jn 10:25-38;

17:20-23;

Oznd. 50:43-45.

4a Mosa. 15:1-7.

b NGAN Jisus Kraịst—Ikike.

c Luk 1:26-35; 2:4-14;

3 Nif. 1:12-14;

Ita 3:14-16.

5a Jn 5:36; 10:25;

14:10-12.

6a Jn 1:34.

b NGAN Jisus Kraịst—Otuto nke Jisus Kraịst.

c Jn 20:30-31.

7a Jn 1:1-3, 14; 17:5; Oznd. 76:39.

8a NGAN Jisus Kraịst; Jehova.

9a NGAN Ihè, Ihè nke Kraịst.

b NGAN Onye-mgbaputa.

10a Ndị-Hib 1:1-3;

Oznd. 76:24;

Moses 1:31-33.

ghi "n'uju ya na mbu, mana o natara ^bamara maka amara;

13 Ma o nataghi site n'uju ya na mbu, mana o nogidere site "n'amara ruo n'amara, ruo mgbe o natara uju ya.

14 Ma site otu a ka a kporo ya "Okpara nke Chineke, n'ihu na o natagh n'uju ya na mbu.

15 Ma mu "Jon, na-agba ama, ma lee, elu-igwe nile ka e meghere, ma ^bMuo Nso ridatara n'elu ya n'udi nke 'nduri ma noro n'elu ya, ma olu dara site n'elu-igwe na-asi: Nke a bu Okpara nke m ^bhuru n'anya.

16 Ma mu Jon na-agba ama na o natara uju nke ebube nke Nna ahụ;

17 Ma o natara "ike ^bnile, ma n'elu igwe ma n'awa, ma ebube ahụ nke 'Nna nonyere ya, n'ihu na o no kwa n'ime ya.

18 Ma o ga-eru, na o buru na i kwesi ntukwasi obi i ga-anata uju nke ndeputa nke Jon.

19 E nye m unu okwu ndia nile ka unu wee nwee ike ghota ma mata otu kwesiri iji "fe-ofufe, ma mata ihe i na-efe ofufe, ka i nwee ike ibiakwute

Nna n'aha m, ma n'ozuzu oge nke m nata uju nke ya.

20 N'ihu na o buru na unu edebe "iwu-nso m nile unu ga-anata ^buju nke ya, ma nata otuto n'ime m dika m n'ime Nna; ya mere, a si m unu, unu ga-anata ^aamara n'ihu amara.

21 Ma ugbu a, n'ezie a si m unu, a no m na "mmalite mu na Nna, ma a bu m ^bOnye e Buru Uzọ muo;

22 Ma ndi nile ahụ nke amuru site na m bu ^andi-nketa nke ^bebube otu-udi ahụ, ma buru nzuko-nso nke Onye e Buru Uzọ muo.

23 Unu no kwariji na mmalite unu ^ana Nna; nke ahụ nke bu Muo, obuna Muo ahụ nke ezi-okwu;

24 Ma ^aezi-okwu bu ^bmmata nke ihe nile dika ha di, ma ka ha diiri, ma dika ha ga-adị n'oge na-abia;

25 Ma ihe obula di ^aelu karija ma-obu di-ala karija nke a bu muo nke ajojo onye ahụ onye bu ^bonye ugha site na mmalite.

26 Muo ahụ nke ^aezi-okwu bu nke Chineke. A bu m Muo nke

12a Ndi-Fil. 2:6-11.

^b Jon 1:16-17.

13a Luk 2:52.

14a Luk 1:31-35;

OznQd. 6:21.

NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

nke Okpara.

15a Jon 1:29-34.

^b NGAN Muo Nso.

^c NGAN Ihe Iriba-ama nke Nduru.

^d Mat. 3:16-17.

17a NGAN Jisus Kraist—Ikike; Ike.

^b Mat. 28:18; Jon 17:2;

1 Pita 3:22.

^c NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

Nna ahụ.

19a Jon 4:21-26; 17:3;

Qlndoz. 17:22-25.

NGAN Fee Ofufe.

20a OznQd. 50:28.

^b Jon 1:16;

OznQd. 84:36-39.

^c Jon 17:4-5, 22.

NGAN Nwoke, ndi Nwoke—Mmadu,

nwere ike idi ka Nna nke Elu-igwe.

^d NGAN Amara.

21a Jon 1:1-2;

1 Pita 1:19-20;

Moses 4:2.

^b NGAN Onye e Buru

Uzo Muo.

22a 1 Pita 5:1;

OznQd. 133:57.

^b NGAN Ebube Selestial.

23a NGAN Nwoke, ndi

Nwoke—Mmadu

nwa nke Nna nke

Elu-igwe na muo.

24a NGAN Ezi-okwu.

^b NGAN Mmata-ihe.

25a OznQd. 20:35.

^b Jon 8:44;

2 Nif. 2:18;

Moses 4:4.

26a Jon 14:6.

ezi-okwu, ma Jọn gbara ama maka m, na-asị: Ọ natara uju nke ezi-okwu, e, ọbuna ezi-okwu nile;

27 Ma onweghi onye na-anata “uju ewezuga ma ọ na-edebe iwu-nsọ ya nile.

28 Onye ahụ nke “na-edebe iwu-nsọ ya nile na-anata ezi-okwu na ^bihè, ruo mgbe ọ natara otuto site n’ezi-okwu ma “ma-zue ihe nile.

29 Mmadụ nọkwari na “mma-lite ya na Chineke. ^bAkọn’uche, ma-ọbụ ihè nke ezi-okwu a bụ-ghi ihe e kere-eke ma-ọbụ mee, ọbụghị ma-ọbụ n’ọ ga a bụ.

30 Ezi-okwu nile nwere onwe ha n’oghere ahụ nke Chineke dotara ya, i “rụ ọrụ maka onwe ya, dika akọn’uche nile kwa; ma ọbụghị otu a onweghi ndụ dị.

31 Lee, nkea bụ “ohere ihorọ nke mmadụ, ma nke a bụ amamikpe nke mmadụ, n’ihi na nke ahụ dị site na mmalite bụ nke egosiputara n’uzọ ^bdị mfe ighota nye ha, ma ha anataghị ihè ahụ.

32 Ma mmadụ ọbụla nke mụọ

ya n’anabataghị “ihè ahụ nọ n’okpuru amamikpe.

33 N’ihi na mmadụ bụ “mụọ. ^bIhe nile e jiri mee ihe na-adị ruo mgbe ebighi-ebi, ma mụọ na ihe nile ejiri mee ihe, jikoro n’enweghi nkewa, na-anata uju nke ọñụ;

34 Ma mgbe e “kewapụrụ, mmadụ enweghi ike inata uju nke ^bọñụ.

35 “Ihe nile e jiri mee ihe bụ ụlọ-ụka nke Chineke; e, mmadụ bụ ụlọ-ụka nke Chineke, ọbuna ^btemple nile; ma temple ọbụla nke e merurū, Chineke ga-ebibi temple ahụ.

36 “Ebube ahụ nke Chineke bụ ^bakọn’uche, ma-ọbụ n’okwu ọzọ, “ihè na ezi-okwu.

37 Ihè na ezi-okwu na-agbanari “ajọọ-onye ahụ.

38 Mụọ ọbụla nke mmadụ nọ “n’enweghi ụta na mmalite; ma Chineke mgbe ọ ^bgbaputasiri mmadụ site na “odida ahụ, ndi mmadụ buru kwa ọzọ, n’udi nwata ha, “n’enweghi ụta n’iru Chineke.

27a NGAN Zuru-oke.

28a NGAN Irube-isi, Nrupe-isi, Rube-isi.

b OznQd. 50:24; 84:45.

NGAN Ihè, Ihè nke Kraist.

c Jọn 17:3; OznQd. 88:49, 67.

29a Abr. 3:18.

NGAN Ndu Tutu e Nwee Anụ Arụ; Nwoke, ndi Nwoke.

b NGAN Akọn’uche, Akọn’uche nile.

30a 2 Nif. 2:13–27.

31a NGAN Ohere-Ihorọ.

b Deut. 30:11–14; OznQd. 84:23–24.

32a NGAN Ihè, Ihè nke

Kraist; Ezi-okwu.

33a OznQd. 77:2;

Abr. 5:7–8.

NGAN Nwoke, ndi Nwoke—Mmadụ

nwa nke Nna nke Elu-igwe na mụọ.

b OznQd. 131:7–8; 138:17.

NGAN Mbilite n’Ọnwụ.

34a 2 Nif. 9:8–10.

b NGAN Onụ.

35a OznQd. 130:22.

b 1 Ndi-Kọ 3:16–17.

36a NGAN Otuto; Jisus Kraist—Otuto nke Jisus Kraist.

b OznQd. 130:18–19; Abr. 3:19.

NGAN Akọn’uche, Akọn’uche nile.

c OznQd. 88:6–13.

37a Moses 1:12–16.

NGAN Ekwensu.

38a NGAN Enweghi-uta, Na-enweghi-uta.

b Mosa. 27:24–26;

Moses 5:9;

Ndep. Ok 1:3.

NGAN Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa.

c NGAN Odida nke Adam na Iv.

d Moro. 8:8, 12, 22; OznQd. 29:46–47.

NGAN Nzoputa—Nzoputa nke

Ụmụ-ntakiri.

39 Ma ajoy onye ahụ biara ma "werekwa ihè na ezi-okwu ahụ, site na nnupụ-isi, sitere n'aka ụmụ nke mmadụ, na maka ^bomenala nke ndị nna ha.

40 Mana e nyewo m unu iwu ka unu zụlite "ụmụ unu na ihè ma n'ezi-okwu.

41 Mana n'ezie a si m gi, nwa odibo m Frederick G. Williams, i nogidewo n'okpuru amami-kpe nkea;

42 I "kuzirighi ụmụ gi ihè na ezi-okwu, dika iwu-nsọ nile siri di; ma ajoy onye ahụ nwere ike, dika ugbu a, megide gi, ma nke a bu ihe kpatara nso-gbu gi nile.

43 Ma ugbu a iwu-nsọ ka m na-enye gi—obururaa na a ga-anaputa gi i ga-edozi "n'usoro ụlọ nke gi, n'ihi na otutu ihe di nke n'ezighi-ezi n'ụlọ gi.

44 N'ezie, a si m nwa odibo m Sidney Rigdon, na n'ufodu ihe na o debeghi iwu-nsọ nile gbasara ụmụ ya; ya mere, buru ụzọ dozie ụlọ gi n'usoro.

45 N'ezie, a si m nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ma-obu n'okwu ndi ozo, a ga m akpo unu "ndi enyi, n'ihi na unu bu ndi enyi m, na unu ga-enwe ihe nketa unu na m—

46 A kporo m unu "ndi odibo maka ndi uwa, ma unu bu ndi odibo ha n'ihi m—

47 Ma ugbu a, n'ezie a si m nye Joseph Smith, Nta—I debeghi iwu-nsọ nile ahụ, ma kwesiri iguzoro nara "iba-mba n'iru Onye-nwe;

48 "Ezi na ulo gi kwesiri icheghari ma hapu ufodu ihe, ma naa ezi nti kariya nye okwu gi nile, ma-obu ewezuga ha site n'onodu ha.

49 Ihe m na-ekwu nye otu onye ka m na-ekwu nye mma-du nile; "kpee ekpere oge nile ma-obughi otua ajoy-onye ahụ ga-enwe ike n'ime gi, ma wepu gi site n'onodu gi.

50 Nwa odibo m Newel K. Whitney kwa, onye ukochukwu nke nzuko-nsọ m, kwesiri ka ataa ya ahuhu, ma dozie n'usoro ezi na ulo ya, ma hu na ha rusiri oru ike kariya ma nwee mmetuta n'ulo, ma na-ekpe ekpere oge nile, ma-obu a ga-ewepu ha site "n'onodu ha.

51 Ugbu a, a si m unu, ndi enyi m, ka nwa odibo m Sidney Rigdon gawa na njem ya, ma mee ngwa ngwa, na kwa maa okwa afo nke "nnabata nke Onye-nwe n'anara mmadu nke oma, na ozi-oma nke nzoputa, dika m ga-enye ya nkwuwa okwu; ma site n'ekpere nke okwukwe unu jiri otu nkwekorita a ga m akwado ya.

52 Ma ka umu odibo m Joseph

39a Mat. 13:18-19;

2 Ndi-Ko 4:3-4;

Alma 12:9-11.

b Ezik. 20:18-19;

Alma 3:8.

NGAN Omenala nile.

40a NGAN Ezi na Ulo—

Oru diri ndi nne

na nna.

42a 1 Sam. 3:11-13;

OznOd. 68:25-31.

43a 1 Tim. 3:4-5.

45a OznOd. 84:63; 88:62.

46a Lev. 25:55;

1 Nif. 21:3-8.

NGAN Ije-ozii.

47a OznOd. 95:1-2.

NGAN Taa-Ahuhu,

Na-ata Ahuhu.

48a NGAN Ezi na Ulo—

Oru diri nwa-ntakiri.

49a 3 Nif. 18:15-21.

50a OznOd. 64:40.

51a Luk 4:19.

Smith, Nta, na Frederick G. Williams mee kwa ngwa ngwa ma a ga-enye ha ọbuna dika ekpere nke okwukwe siri di; ma ọburura na unu edebe okwu m nile unu agaghị enwe mgbagwo-ju-any a n'ụwa nke a, ọbughị ma-ọbụ n'ụwa nke na-abia.

53 Ma, n'ezie a si m unu, na ọ bu uche m ka i mee ngwa ngwa "n'itughari asusu akwukwo-nsọ m nile, na ^binweta 'mmata nke akuko, na maka mba nile, na ala-eze nile, na iwu nile nke Chineke na mmadu, na ihe nile nke a maka nzoputa ahụ nke Zaijon. Amen.

NKEJI 94

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 6 Mee 1833 (History of the Church, 1:346–347). Hyrum Smith, Reynolds Cahoon na Jared Carter ka a hoputara dika komiti na-ewu ulo nzuko-nsọ.

1–9, *Onye-nwe enye iwu-nsọ gbasara iwu ulo maka nke Otu Ndi-isi nduzi; 10–12, Ulo maka mbiputa akwukwo ka a ga-ewu; 13–17, Ufodu ihe-nketa ka e nyere ndi nwe ha.*

MA ọzọ, n'ezie a si m unu ^andi enyi m, iwu-nsọ ka m na-enye unu, ka unu malite oru nke atumatu na njikere mmalite na nto-ala nke obodo-ukwu nke ^bstek nke Zaijon, n'ebe a n'ala nke Kirtland, malite n'ulo nke m.

2 Ma lee, ahaghị ime ya dika "ihe-nlere anya nke m nyeworo unu.

3 Ma ka mpaghara mbu n'ebe ndida buru nke enyefechasiri m maka iwu ulo maka otu ndi-isi nduzi, maka oru nke otu ndi-isi nduzi n'inata mkpu-

ghe nile; na maka oru nke ije-ozu nke "otu ndi-isi nduzi, n'ihe nile gbasara nzuko-nsọ na ala-eze.

4 N'ezie a si m unu, na a ga-ewu ya ntu iri-ise na ise baa na iri-isii na ise na mbara ya ma n'ogologo ya, n'ogige ime-ime.

5 Ma a ga-enwe ogige nke di ala na nke di elu, dika ihe nlere-anya nke a ga-enye unu ma emesia.

6 Ma o ga-abu ihe e doro nsọ nye Onye-nwe site na nto-ala nke ya, dika usoro nke okwa nchu-aja, dika ihe nlere-anya nke a ga-enye unu ma emesia.

7 Ma o ga-abu ihe e dochasiri-nsọ nye Onye-nwe maka oru nke otu ndi-isi nduzi.

8 Ma unu agaghị ekwe ka ihe obula "n'adighi ocha biaru na ya; ma ^bebube nke m ga-adị ebe

53a NGAN Ntughari
Asusu nke Joseph
Smith (NAJS).
b OzOQd. 88:76–80, 118.
c NGAN Mmata-ihe.

94 1a OzOQd. 93:45.
b NGAN Stek.
2a OzOQd. 52:14–15.
3a OzOQd. 107:9, 22.
8a Luk 19:45–46;

OzOQd. 109:16–20.
b 1 Ndez. 8:10–11.
NGAN Otuto.

ahụ, ma iru nke m ga-adị kwa ebe ahụ.

9 Mana ọburu na ihe ọbụla “n’adighi ọcha abia na ya, ebube nke m agaghị a nọ ebe ahụ; ma iru nke m agaghị abia na ya.

10 Ma ọzọ, n’ezie a si m unu, mpaghara nke abuo na ndida ka a ga-edo nsọ nye m maka iwu ulo nye m, maka oru nke “mbiputa nke ^bntughari asusu nke akwukwo-nsọ m nile, na kwa ihe nile nke ọbụla m ga-enye unu n’iwu.

11 Ma ọ ga-adị ntụ iri-ise na ise baa na iri isii na ise na mbara ya ma n’ogologo ya, n’ogige ime-ime; ma ọ ga-enwe ogige di-ala na ogige nke di-elu.

12 Ma ulo nke a ga-abu ihe e dochasiri-nsọ nye Onye-nwe site na ntọ-ala nke ya, maka oru nke mbiputa akwukwo, n’ihe

nile nke ọbụla m ga-enye unu n’iwu, ka ọ di nsọ, n’enweghi mmeru, dika ihe nlere anya n’ihe nile dika a ga-enye unu ya.

13 Ma na mpaghara nke atọ ka nwa odibo m Hyrum Smith ga-anata ihe-nketa nke ya.

14 Ma na nke mbu ma na nke abuo di n’elu elu ka umu odibo m Reynolds Cahoon na Jared Carter ga-anata ihe-nketa nke ha nile—

15 Ka ha wee nwee ike iru oru nke m hoputara nye ha, i bu komiti iwu ulo nke m nile, dika iwu-nsọ nke m ahụ siri di, nke mu, Onye-nwe Chineke, nye-woro unu.

16 Ulo abuo ndi a agaghị abu ihe a ga-ewu ruo mgbe m nyere unu iwu-nsọ gbasara ha.

17 Ma ugbu a, agaghị m enye unu ọzọ n’oge nke a. Amen.

NKEJI 95

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 1 Jun 1833 (History of the Church, 1:350–352). Mkpughe nke bu iga-n’iru nke ntuzi-aka di nsọ dika iwu ulo nile maka ofufe na ndumodu, nke ka nke ulo nke Onye-nwe (lee nkeji 88:119–136 na nkeji 94)

1–6, Ndi-nsọ ka a tara ahuhu n’ihi ha enweghi ike iwu ulo nke Onye-nwe; 7–10, Onye-nwe choro izwere ulo ya nye ndi ya onyinye di-nsọ ya jiri ike sitere n’elu; 11–17, Ulo ahụ ka a ga-edo nsọ dika ebe a na-eke ofufe na maka ulo akwukwo nke Ndi-ozu nile.

N’EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu ndi m huru n’anya, ma ndi m huru n’anya ka m na kwa “ata ahuhu ka e wee nwee ike ^bigbaghara mmehie ha, n’ihi na site n’ijiri ntaram ahuhu a na m akwado uzọ maka ‘nnaputa ha n’ihe

9a Oznd. 97:15–17.
10a Oznd. 104:58–59.
b NGAN Ntughari
Asusu nke Joseph
Smith (NAJS).

95 1a Deut. 11:1–8;
Ilu 13:18;
Ndi-Hib 12:5–11;
Hil. 15:3;
Oznd. 101:4–5; 105:6.

NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.
b NGAN Gbaghara.
c 1 Ndi-Ko 10:13.

nile site ^an'ọnwụnwā, ma a hụwọ m unu n'anya —

2 Ya mere, unu nwere mkpa ka a taa unu ahụhụ ma guzoro nara ịba mba n'iru m;

3 N'ihī na unu e mewo mmehie dī njo megide m, n'ihī na unu atugharighi uche maka nnukwu iwu-nsọ ahụ n'ihie nile, nke m nyeworo unu gbasara iwu ^aụlọ nke m;

4 N'ihī na njikere nke m mere atumatụ ya iji jikere ndi-ozī m ^aibecha ubi-vine m nke ikpe azụ, ka m wee weta na mmezu ọrụ ^bdī iche m, ka m wee ^cwuputa Muo m n'elu anụ arụ nile —

5 Mana lee, n'ezie a si m unu, na ha dī otutū ndi e chiworo echichi n'etiti unu, ndi m kpọworo mana ole na ole ka a ^ahọputaworo.

6 Ha ndi a n'ahọputaghi e me-wo mmehie dī njo, n'ihī na ha na eje-ije ^an'ochichiri n'ehihie.

7 Ma n'ihī nke a e nyere m unu iwu-nsọ ka unu kpọọ ọgbakọ ^aofufe ime muo unu, ka ^bibu ọnụ nile nke unu na iri-uju unu bịa-rute na ntị abụọ nke Onye-nwe nke ^cSabaot, nke bụ na nsughari-asusu ya, ^donye okike nke ubochi mbụ, mmalite na ọgwugwu.

8 E, n'ezie a si m unu, e nyere

m unu iwu-nsọ na unu kwesiri iwu ụlọ, n'ụlọ nke m mere atumatụ ino nye ^aonyinye di-nsọ nye ndi nke m họtaworo jiri ike sitere n'elu;

9 N'ihī na nke a bụ ^ankwa nke Nna nye unu; ya mere e nye m unu iwu ka unu nodu, ọbuna dika ndi-ozī m na Jerusalem.

10 Otu o sila dī, umu odibo m mere mmehie dī oke njo; ma ^andoro ndoro malitere ^bn'ụlọ akwukwo nke ndi-amuma; nke bụ ihe dī oke njo nye m, ka Onye-nwe unu kwuru; ya mere e zipuru m ha ka ataa ha ahụhụ.

11 N'ezie a si m unu, ọ bụ uche m ka unu wuo ụlọ. O buru na unu edebe iwu-nsọ m nile unu ga-enwe ike iwu ya.

12 O buru na unu ^aedebeghi iwu-nsọ m nile, ^bihunanya nke Nna agaghi anogide n'etiti unu, ya mere unu ga-aga ije n'ochichiri.

13 Ugwu a nke a bụ amamihe, na uche nke Onye-nwe — ka e wuo ụlọ ahụ, ọ bughị dika ihe nlere-anya nke ndi uwa, n'ihī na e nyeghi m unu na unu ga-ebi ndu dika n'udi nke ndi uwa;

14 Ya mere, ka e wuo ya dika n'udi nke m ga-egosi mmadu ato n'ime unu, ndi unu ga-ahọ-

1d NGAN Nwaa,
Onwunwa.

3a Hag. 1:7-11;
OznQd. 88:119.
NGAN Temple, Ulo
nke Onye-nwe.

4a Jekob 5:61-75;
OznQd. 24:19; 33:3-4.
NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.

b Aisa. 28:21;
OznQd. 101:95.

c Ilu 1:23; Joel 2:28;

OznQd. 19:38.

NGAN Onyinye nile
nke Muo; Muo Nso.

5a Mat. 20:16;
OznQd. 105:35-37;
121:34-40.

NGAN Nhoputa.

6a NGAN Ochichiri
nke Muo.

7a OznQd. 88:70, 74-82,
117-120.

b NGAN Ibu-onu,
Obubu-onu.

c NGAN Jehova.

d NGAN Kee, Okike.

8a OznQd. 38:32; 39:15;
43:16; 110:9-10.

NGAN Onyinye
Di Nso.

9a Luk 24:49.

10a NGAN Ndoro-ndoro.

b NGAN Ulo-akwukwo
nke ndi Amuma.

12a Jon 15:10.

b 1 Jon 2:10, 15.

pụta ma chie ha echichi nye ike nke a.

15 Ma atụ ya ga-abụ ntụ iri-ise na ise na mbara, ma ka ọ dị ntụ iri isii na ise n'ogologo, n'ogige nke ime-ime ya.

16 Ma ka ebe dị ala n'akụkụ ogige nke ime-ime bụrụ ebe e doro nsọ nye m maka onyinye nke oriri-nsọ unu, na maka ikwu okwu chukwu, na ibu-ọnụ unu, na ikpe ekpere unu, na

"nnyefesi nke ọchịchọ kachasi nsọ nke unu nye m, ka Onye-nwe unu kwuru.

17 Ma ka ebe dị elu nke akụkụ ogige ime-ime bụrụ ebe e doro nsọ nye m maka ụlọ akwụkwọ nke ndị-ozị nke m, ka Ọkpara nke "Ahman kwurū; ma-ọbụ n'okwu ndị ọzọ, Alfus; ma-ọbụ, n'okwu ndị ọzọ, Omegus; ọbuna Jisus Kraịst "Onye-nwe unu. Amen.

NKEJI 96

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amụma, na-egosi usoro nke nnu-kwu obodo ma-ọbụ stek nke Zaịon dị na Kirtland, Ohio, 4 Jun 1833, dika ihe atụ nye Ndị-nsọ nọ na Kirtland (History of the Church, 1:352–353). Oge a buurū n'ogbakọ nke ndị-isi-nchụ-aja, ma ihe kachasi mkpa a na-elebara anya bụ okike nke ufodu ala, nke ihe eji mara ya bụ ubi nke French, nke ndị Nzuko-nsọ nwetara nsonso Kirtland. Ebe ọgbakọ ahụ enweghi ike inwe nkwekọrịta maka onye ga-elekọta ubi ahụ anya, mmadụ nile kwekọtara iji Onye-nwe gbasara okwu ahụ.

1, *Stek Kirtland ahụ nke Zaịon ga-abụ ihe a ga-eme ka o sie ike; 2–5, Ụkọchukwụ ga-ekewasi ihe-nketa nile maka Ndị-nsọ; 6–9, John Johnson ga-abụ onye-otu nke ndị jikoro onwe ha n'usoro.*

LEE, a si m unu, nke a bụ lamamihe, nke unu ga-eji mata ihe unu ga-eme gbasara okwu nke a, n'ihi na ọ dị m mkpa na "stek nke a nke m hiweworo maka ume nke Zaịon kwesiri ka eme ka ọ sie-ike.

2 Ya mere, ka nwa odibo m Newel K. Whitney lekọta ebe a nke unu kpoworo aha n'etiti

unu, nke m choro iwukwasi ụlọ-nsọ nke m.

3 Ma ọzọ, ka e kewasị ya na mpaghara na mpaghara, dika amamihe siri di, maka nrite-uru nke ndi na-achọ ihe-nketa nile, dika a ga-esi kpebie ya na nnọkọ n'etiti unu.

4 Ya mere, kpachara anya na unu lebara okwu a anya, ma akụkụ ahụ nke kwesiri irite uru nye "usoro nke m, maka ebu m n'obi nke iweputa okwu m nye umu nke mmadu.

5 N'ihi na lee, n'ezie a si m unu, nke a bụ nke kachasi mkpa nye m, ka okwu nke m gaa n'iru

rute ụmụ nke mmadụ, n'ihì ebun n'obi nke imedata obi nile nke ụmụ nke mmadụ maka ọdị mma nke unu. Ọbuna otu a. Amen.

6 Ma ọzọ, n'ezie a sị m unu, ọ bụ amamihe na ihe dị mkpa n'ime m, ka nwa odibo m John Johnson onye m nabataworo onyinye ya, na onye m nụworo ekpere ya, onye m nkeworo nkwa nke ndụ ebighi-ebi ma ọbụrụraa na ọ ga-edebe iwu-nsọ m nile site ugbo a gaa n'iru —

7 N'ihì na ọ bụ onye agburu

nke "Josef na onye-nketa oke nke ngozi nile nke nkwa ahụ e kwere ndị nna ya —

8 N'ezie a sị m unu, ọ dị mkpa n'ime m ka ọ bụrụ onye-otu nke usoro ahụ, ka o wee nwee ike inye-aka n'iwepụta okwu m nye ụmụ nke mmadụ.

9 Ya mere unu ga-echi ya echichi baa na ngozi nke a, ma ọ ga-achọ site n'irusi-ọrụ ike iwepu ugwo nile nke dị n'ulo ahụ nke a kpọworo aha n'etiti unu, ka o wee biri n'ebe ahụ. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 97

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, 2 Ougost 1833 (History of the Church, 1:400–402). Mkpughe nke a metụtara nke ka nke ihe gbasara Ndị-nsọ nọ na Zaịon, Ọgbè Jackson, Missouri, n'ọzịza nye ajuju Onye-amụma juru Onye-nwe ihe ọ ga-eme. Ndị-otu Nzuko-nsọ nọ na Missouri nọ n'oge a n'okpuru mkpagbu dị-ike ma, n'ụbọchị 23 Julai 1833, a manyewo ha itinye-aka n'akwụkwọ nkwekọrịta ihapụ Ọgbè Jackson.

1–2, Ọtụtụ Ndị-nsọ nọ na Zaịon (Ọgbè Jackson, Missouri) bụ ndị a gọziri maka ikwesị-ntụkwasi obi ha; 3–5, Parley P. Pratt nwetara ija-mma maka ọrụ ya nile n'ulo-akwụkwọ nke dị na Zaịon; 6–9, Ndị ahụ ndị na-edebe ọgbugba-ndụ ha nile ka Onye-nwe na-anabata; 10–17, A ga-ewu ụlọ na Zaịon n'ime ebe ndị dị-ọcha n'obi ga-ahụ Chineke; 18–21, Zaịon bụ ndị ahụ dị-ọcha n'obi; 22–28, Zaịon ga-agbanarị ihe-otiti nke Onye-nwe ma ọbụrụ na o kwesị ntụkwasi-obi.

N'EZIE a sị m unu ndị enyi m, a na m ekwuru unu okwu n'olu nke m, ọbuna n'olu nke Mụọ m, ka m wee nwee ike igosi unu echiche m gbasara ụmunnna ndị nwoke unu n'ala nke "Zaịon, ndị ọtụtụ n'ime ha bụ ndị dị ume ala n'ezio kwu ma na-achọ site n'irusi ọrụ ike imuta amamihe na ichota ezi okwu.

2 N'ezie, n'ezie a sị m unu, ngozi na-adiri ndị dị otu a n'ihì na ha ga-enweta; n'ihì na mụ, Onye-nwe, na-egosi ebere nye ndị nile dị "nwayọ n'obi, ma

nye onye ọbụla nke m chọrọ, ka m wee nwee ike buru onye ikpe ziri-ezi mgbe m ga-eweta ha n'ikpe.

3 Lee, a si m unu, gbasara "ulo-akwukwo ahụ nọ na Zaijón, mụ, Onye-nwe, ọ dị m ezi mma ka e nwee ulo-akwukwo na Zaijón, na kwa na nwa odibo m ^bParley P. Pratt, n'ihì na ọ nọ n'ime m.

4 Ma ọbururua na ọ ga-agan'iru n'inogide n'ime m ọ ga-aga n'iru n'ì nọ n'isi n'ilekọta ulo-akwukwo di n'ala nke Zaijón ruo mgbe m ga-enye ya iwu-nsọ ndi ozo.

5 Ma a ga m eji otutu ngozi gozie ya, n'ikowadaru ala akwukwo-nsọ nile na ihe-omimi nile ruo na mwulite mụọ nke ulo-akwukwo na nke nzuko-nsọ di na Zaijón.

6 Ma nye ndi foduru n'ulo akwukwo, mụ, Onye-nwe, nọ na njikere igosi ebere; otu o sila di, e nwere ndi ahụ kwesiri "ita-ahuhụ, ma oru ha nile ga-abu ihe putara ihe.

7 "Onye-ike ahụ ka e debere na mgborogwu nke osisi nile, ma osisi ọbụla nke na-amitaghị ^bmkpuru oma a ga-egbutu ya ma tuba ya n'ime oku. Mụ, Onye-nwe ekwuwo ya.

8 N'ezie a si m unu, ndi nile

nọ n'etiti ha ndi maara na "obi ha ^bziri ezi, ma tiwaa-etiwa, na mụọ ha echeghariwo ma di kwa "na-njikere idebe ọgbugba-ndu nile site "n'ichu-aja—e, aja nke ọbụla nke mụ, Onye-nwe, ga-enye n'iwu—a "nabatara m ha.

9 N'ihì na mụ, Onye-nwe, ga-eme ka ha miputa dika ezigbo osisi na-amị mkpuru nke a kuru n'ezì ala, n'agiga iyi-nta di-ocha, nke na-amị otutu mkpuru di oke onu ahia.

10 N'ezie a si m unu, na ọ bu ochichọ m na a ga-ewu "ulo nye m n'ala nke Zaijón, dika ^bihe nlere anya ahụ nke m nye-woro unu.

11 E, ka e wuo ya ngwa-ngwa, site n'otu uzọ n'uzọ iri nke ndi m.

12 Lee, nke a bu "otu uzọ n'uzọ iri ahụ na aja ahụ nke mụ, Onye-nwe, choro n'aka ha nile, ka e wee nwee ^bulo ewuru nye m maka nzoputa nke Zaijón—

13 Maka ebe "inye ekele maka ndi-nsọ nile, na maka ebe ikuzi ihe nye ndi nile ndi akporo nye n'oru nke ije-ozì n okpukpo-oku ha nile di iche iche na okwa-oru ha nile;

14 Ka ha wee zuo-oke na "nghota nke ije-ozì ha, n'atutu, n'ukpuru, ma n'ozizi, n'ime

3a NGAN Ulo-akwukwo nke ndi Amuma.

^b NGAN Pratt, Parley Parker.

6a NGAN Taa-Ahuhu, Na-ata Ahuhu.

7a Mat. 3:10.

^b Luk 6:43–45;

Alma 5:36, 52;

3 Nif. 14:15–20.

8a NGAN Obi Tiwara Etiwa.

^b NGAN Ikwu Oto, Kwu-oto.

^c OznQd. 64:34.

^d NGAN Chu-aja, Ichu-aja.

^e OznQd. 52:15; 132:50.

10a OznQd. 57:3; 88:119; 124:51.

^b OznQd. 115:14–16.

12a NGAN Ikwu Otu Uzọ n'Uzo Iri, Otu Uzọ N'ime Uzọ Iri nile.

^b NGAN Temple, Ulo nke Onye-nwe.

13a NGAN Ekele, Inye-ekele, Ju-n'ekele.

14a NGAN Nghota.

ihe nile gbasara ^bala-eze nke Chineke n'ụwa, ọtughhe-uzo ahụ nile nke ala-eze ka enyefe-woro unu.

15 Ma ọ bururaa na ndị nke m ewuo ụlọ m nye m n'aha nke Onye-nwe, ma ekweghi ka ihe ọbụla "n'adighi ọcha bata n'ime ya, ma aghara ịmeru ya, ^bebube nke m ga-anọ na ya;

16 E, ma "iru nke m ga-adị ebe ahụ, n'ihị na a ga m abata n'ime ya, ma ndị nile ^bdị-ọcha n'obi ndị ga-abata n'ime ya ga-ahụ Chineke.

17 Mana ọ buru na emeruo ya a gaghi m abata n'ime ya, ma ebube nke m a gaghi adi n'ebe ahụ; n'ihị na agaghi m abata n'ime temple nile n'adighi nsọ.

18 Ma, ugbu a, lee, ọ buru na Zaiọn emee ihe ndi a ọ "ga-aba ụba, ma gbasaa onwe ya ma diri oke ebube, ezi ukwu, na oke egwu.

19 Ma "mba nile nke ụwa ga-enye ya nsopuru, ma ga-asị: n'ezie ^bZaiọn bu nnukwu obo-do nke Chineke anyi, ma n'ezie Zaiọn enweghi ike ida, ọbughị ma a ga-ewepu ya puo site n'ọ-nodu ya, n'ihị na Chineke no ebe ahụ, ma aka nke Onye-nwe di ebe ahụ;

20 Ma ọ nūwo-iyi site n'ike nke ume ya iburu nzoputa ya na "towa ya nke di-elu.

21 Ya mere, n'ezie, otu a ka Onye-nwe kwuru, ka Zaiọn nuri ọnu n'ihị na nke a bu "Zaiọn—ndi ahụ di-ọcha n'obi; ya mere, ka Zaiọn nuri ọnu, ebe ajoo-mmadu nile ga-eru uju.

22 N'ihị na lee, ma huru, "ibo-obo na-abia ngwa-ngwa n'isi ndi n'amaghi Chineke dika ifufe gburugburu; ma onye ga-agbanari ya?

23 "Ihe-otiti nke Onye-nwe ga-agafe n'abali ma n'ehihie, ma akuko si na ya ga-ewe ndi nile iwe; e, a gaghi akwusi ya ruo mgbe Onye-nwe ga-abia;

24 N'ihị na iwe-oku nke Onye-nwe ewuala megide ihe aru ha nile na ajoo oru ha nile.

25 Otu o sila di, Zaiọn "ga-agbapu ma oburu na o lezie anya ime ihe nile obula nke m nyeworo ya n'iwu.

26 Mana oburu na o lezighi-anya ime ihe obula nke m nyeworo ya n'iwu a ga m "ele-ta ya dika oru ya nile siri di, jiri ^bntaram ahuhu di ike, jiri ajoo oria, jiri ajoo ahuhu, jiri mma agha, jiri "ibo-obo, jiri oku ^dnrepia.

14b NGAN Ala-eze
Chineke ma-obo
Ala-eze Elu-igwe.
c NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.
15a Oznd. 94:9;
109:20–21.
b Hag. 2:7;
Oznd. 84:5.
16a Oznd. 110:1–10.
b Mat. 5:8;
Oznd. 67:10–13;

88:68.
NGAN Enweghi
Ntupo.
18a Oznd. 90:24;
100:15.
19a Aisa. 60:14;
Zek. 2:10–12;
Oznd. 45:66–70;
49:10.
b NGAN Jerusalem
Ohuri.
20a 2 Sam. 22:3.
21a Moses 7:18.

NGAN Enweghi
Ntupo; Zaiọn.
22a NGAN Obo.
23a Aisa. 28:14–19;
Oznd. 45:31.
25a 2 Nif. 6:13–18;
Oznd. 63:34;
JS—Mat. 1:20.
26a Oznd. 84:54–59.
b Luk 21:10–13.
c Mal. 4:1–3;
3 Nif. 21:20–21.
d Joel 1:15–20.

27 Otu o sila di, ka aguo ya otu ugboro a na-nti ya abuo, na mu, Onye-nwe, anabatawo onyinye ya; ma oburu n'o mehieghi ozo "onweghi nke obula n'ime ihe ndia nile ga-adakwasi ya.

28 Ma a ga m eji ngozi nile "gozie ya, ma mubaa otutu ngozi nile n'elu n'isi ya, ma n'elu ogbo ya nile ruo mgbe nile na mgbe nile, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru. Amen.

NKEJI 98

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 6 Ougost 1833 (History of the Church, 1:403–406). Mkpughe nke a biara na nsochi nke mcpagbu nke Ndi-nso no na Missouri. O bu usoro udi okike na Ndi-nso no na Missouri, ebe ha tasiworo ahuhu nke anu aru ma tufuo kwa aria-ulọ ha, ga-enwe mmetuta nke imegwara na ibo-obo. Ya mere, Onye-nwe nyere mcpughe nke a. N'agbanyeghi na ufodu akuko nke nsogbu nile di na Missouri n'ezie erutawo Onye-amuma na Kirtland (ebe ruru-mailu nari itolu), idi ojoo nke onodu ahụ bu ihe o gaara amata n'oge a nani site na mcpughe.

1–3, Mcpagbu nile nke Ndi-nso ga-abu maka odi-mma ha; 4–8, Ndi-nso nile ga-enwe mmasi n'iwu nile nke obodo kwadoro; 9–10, Ndi nwoke, na-akwuwa aka oto, maara ihe, ma buru ndi ezi mmadu kwe-siri ka akwado ha ichi-ochichi nke uwa; 11–15, Ndi ahụ togboro ndu ha n'ala maka uzọ nke Onye-nwe ga-enweta ndu ebighi-ebi; 16–18, Katoo agha ma maa okwa udo; 19–22, Ndi-nso nile na Kirtland ka a dorọ aka na nti ma nye ha iwu icheghari; 23–32, Onye-nwe na-ekpughe iwu ya nile na-achi mcpagbu nile na ntaram ahuhu nile nke a manyere ndi ya; 33–38, Agha bu ihe ziri-ezi nani mgbe Onye-nwe nyere ya n'iwu; 39–48, Ndi-nso nile ga-agbaghara ndi-iro ha nile, ndi, oburu na ha echegharia ga kwa agbanari ibo obo nke Onye-nwe.

N'EZIE a si m unu ndi enyi m, "atula ujo, ka a kasie unu obi; e, na anuri-onu mgbe nile, ma n'ihe obula nye ekele; 2 "Na-echere Onye-nwe na ndi, n'ih na ekpere nile nke unu erutawo nti abuo nke Onye-nwe nke Sabaot, ma nke ededara jiri nrachi nke a na ogbugba-ama — Onye-nwe anuwo iyi ma nye iwu-okun na aga-eme ha.

3 Ya mere, o nyewo unu nkwa nke a, jiri ogbugba-ndu nke n'enweghi mgbanwe na aghaghi imezu ha; na ihe nile nke eji "na-esogbu unu na-aruko-oru onu maka odimma unu, ma n'otuto nke aha m, ka Onye-nwe kwuru.

4 Ma ugbu a, n'ezie a si m unu gbasara iwu nile nke ala ahụ, o bu ochicho nke m na ndi nke

27a Ezik. 18:27.

28a NGAN Gzie, Gziri, Ngzi.

98 1a OznQd. 68:6.

b NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n'ekele.

2a Abuma 27:14;
Aisa. 30:18–19;

OznQd. 133:45.

3a OznQd. 122:7.

NGAN Ihe Isi-ike.

m ga-ahụ na ha mere ihe nile ọbụla nke m nyere ha n'iwu.

5 Ma "n'iwu ahụ nke ala nke ^bọha-akwadoro, nke na-akwado ụkpụrụ nke inwere onwe n'ijide ihe nile ruru ha na ohere nile, bụ nke mmadụ nile, ma bụrụ ihe ziri ezi n'iru m.

6 Ya mere, mụ, Onye-nwe, kwadoro izi-ezi unu, ma ụmụnne unu ndị nwoke nke nzukọnsọ nke m, n'inwe mmasi n'iwu ahụ nke bụ iwu nke obodo ọha-kwadoro;

7 Ma dika ọ gbasara iwu nke mmadụ, ihe ọbụla karịrị ma-ọbụ dị nta karịa nke a, sitere n'ihe ọjọọ.

8 Mụ, Onye-nwe Chineke, na-eme ka unu "nwere onwe unu, ya mere unu nwere onwe unu n'ezie; ma iwu ahụ kwa mere ka unu nwere onwe unu.

9 Otu o sila dī, mgbe "ndị ajọọ mmadụ na-achị ndị mmadụ na-eru uju.

10 Ya mere, ndị mmadụ "na-akwụwa aka ọtọ na ndị mmadụ maara ihe kwesiri ka ejiri irusi ọrụ ike chọputa ha, ma ndị ezi mmadụ na ndị mmadụ maara ihe ka unu ga-eleru anya ikwado; ma ọdighi otu a ihe ọbụla

dị ala karịa ndị a sitere n'ihe ọjọọ abia.

11 Ma enye m unu iwu-nsọ, na unu ga-ahapụ ihe ọjọọ nile ma rapara n'ihe ọma nile, na unu ga-adị ndụ site "n'okwu ọbụla nke na-esi n'ọny nke Chineke apụta.

12 N'ih na ọ "ga-enye ndị kwe-siri ntụkwasi-obi ahiri n'elu ahiri, ozizi n'elu ozizi; ma a ga m ^banwale unu ma nwaputa unu site na nke a.

13 Ma onye ọbụla nke "tọgboro ndụ ya maka ụzọ nke m, n'ih aha m, ga-achota ya ọzọ, ọbuna ndụ ebighi-ebi.

14 Ya mere, "ujọ ndi-iro unu atula unu, n'ih na e nyewo m iwu-okwu n'obi m, ka Onye-nwe kwuru, na a ga m ^banwale unu n'ihe nile, ma unu ga-edebe ọgbugba-ndụ m, ọbuna, ruo "n'onyu ka e wee hụ unu ka ndi tozuru-oke.

15 N'ih na ọbụrụ na unu eru-beghi-isi n'ogbugba-ndụ nke m unu e tozughi-oke i bụ nke m.

16 Ya mere, "katọ ^bagha ma maa-okwa ^cudo, ma chọọ n'irusi ọrụ ike "itughari obi nile nke ụmụ nye ndi nna ha nile, na obi nile nke ndi nna nye ụmụ ha;

5a 1 Pita 2:13-14;
OznQd. 58:21; 134:5.

b OznQd. 101:77-80;
109:54.

NGAN Iwu nke
Obodo Ọha
Kwadoro; Ntọhapu.

8a Jón 8:32;
2 Ndị-Kọ 3:17.
NGAN Ohere-Ihoro;
Inwere-onwe,
Nnwere-onwe.

9a Ilu 29:2.

10a NGAN Ikwu Ọtọ,

Kwu-oto.

11a Deut. 8:3; Mat. 4:4;
OznQd. 84:43-44.

12a Aisa. 28:10;
OznQd. 42:61.

b Abr. 3:25-26.

13a Luk 9:24;
OznQd. 101:35-38;
103:27-28.

NGAN Ogbugbu n'ih
Okwukwe, Onye e
Gburu n'ih
Okwukwe ya na
Jisus Kraist.

14a Neh. 4:14;

OznQd. 122:9.
b OznQd. 124:55.

c Mkpu. 2:10;
OznQd. 136:31, 39.

16a Alma 48:14.
NGAN Onye na Eme
Udo.

b NGAN Agha.

c NGAN Udo.

d Mal. 4:5-6;
OznQd. 2:1-2.

17 Ma ọzọ, obi nile nke “ndi Juu nye ndi-amuma, ma ndi-amuma nye ndi Juu; ka m wee ghara ibia ma jiri obubu onu tie uwa nile ihe-otiti, ma anu aru nile erepia n’iru m.

18 Ka obi unu ghara ilo mmiri; n’ihi na n’ime ulo nna m “otutu ebe-obibi di, ma e doziwo m otu ebe maka unu; ma ebe Nna m na mu no, ebe ahụ ka unu ga-anọ kwa.

19 Lee, mu, Onye-nwe, e nwe-ghi m mmasi di mma n’ebe otutu no ndi no n’ime nzukonso na Kirtland;

20 N’ihi na ha adighi ahapu mmehie ha nile, na ajoo uzọ ha nile, mpako nke obi ha nile, na anya-ukwu ha nile, na ihe ha nile jogburu onwe ha, ma debe okwu nile nke amamihe na ndu ebighi-ebi nke m nyeworo ha.

21 N’ezie a si m unu, na mu, Onye-nwe “ga-ata ha ahuhu, ma ga-eme ha ihe obula m choro, ma oburu na ha echegharighi ma debe ihe nile obula nke m kwuworo nye ha.

22 Ma ọzọ a si m unu, oburu na unu elezie anya ma “mee ihe obula m nyere unu n’iwu mu, Onye-nwe, ga-ewezuga oke-iwe nile na iwe-okụ site n’aru unu, ma “onu-uzo-ama nile nke ala-muo agaghị aka kwa unu ike.

23 Ugbu a, a na m ekwuru unu gbasara ezi na ulo unu nile—oburu na ndi mmadu “ga-eti-

unu-ihe, ma-obu ezi na ulo unu nile, otu ugboro, ma unu ejiri ndidi so ha n’ekwughị okwu ojoo megide ha, obughị ma-obu choo ibo-obo, unu ga-enweta ugwo-oru;

24 Mana oburu na unu ejighi ndidi so ya, a ga-agu ya ka ihe ziri-ezi e “mere nye unu.

25 Ma ọzọ, oburu na onye-iro unu ga-eti unu ihe nke ugboro abuo, ma unu ekwughị okwu ojoo megide onye-iro unu, ma jiri ndidi so ha, ugwo oru unu ga-adị uzọ otu nari.

26 Ma ọzọ, oburu na o ga-eti unu ihe nke ugboro ato, ma unu ejiri “ndidi so ha, a ga-atu-kwasiri unu ugwo-oru unu ugboro ano;

27 Ma ogbugba-ama ato ndia ga-eguzo megide onye-iro unu oburu na o chegharighi, ma a agaghị echichapu ya.

28 Ma ugbu a, n’ezie a si m unu, o buru na onye-iro ahụ ga-agbanari ibo obọ nke m, na e wee ghara ikpobata ya n’ikpe n’iru m, mgbe ahụ unu ga-ahụ na a “doro ya aka na nti n’aha nke m, ka o ghara i bia ọzọ megide unu, obughị ma-obu megide ezi na ulo unu, obuna megide umu umu unu ruo n’ogbo nke ato na nke ano.

29 Ma mgbe ahụ, oburu na o ga-abia megide unu ma-obu umu unu, ma-obu umu umu unu ruo n’ogbo nke ato na nke

17a NGAN Ndi Juu.

18a Jon 14:2;

OznQd. 59:2; 76:111;
81:6.

21a Mosa. 23:21;

Hil. 12:3.

NGAN Taa-Ahuhu,

Na-ata Ahuhu.

22a NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.
b Mat. 16:17-18;

OznQd. 33:12-13.

23a Luk 6:29;

Alma 43:46-47.

NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

24a Mat. 7:1-2.

26a NGAN Ndidi.

28a NGAN Doo-aka-na-
nti, Ido-aka-na-nti.

anọ, e nyewo m onye-iro unu n'aka unu nile;

30 Ma mgbe ahụ ọ bụrụ na ị ga-ahapụ ya, ị ga-anata ụgwọ-ọrụ maka ezi-omume gi; na kwa ụmụ gi na ụmụmụ nke gi ruo n'ọgbọ nke atọ na nke anọ.

31 Otu ọ sila di, onye-iro gi nọ n'aka gi abụọ; ma ọ bụrụ na ị kwughachi ya dika ọrụ ya nile siri di ị bụ onye ikpe n'amaghi; ọbụrụ na ọ chọwo ndụ gi, ma na ndụ gi abaa n'ize ndụ site n'aka ya, onye-iro gi nọ n'aka gi abụọ ma ị bụ onye ikpe n'amaghi.

32 Lee, nke a bụ iwu ahụ nke m nyere nwa odibo m Nifai, na "ndi nna unu, Josef, na Jekob, na Aisak, na Abraham, na ndi amụma ochie nile na ndi-ozii nile.

33 Ma ọzọ, nke a bụ "iwu ahụ nke m nyere ndi ichie m, ka ha ghara ị pụ n'agha megide mba ọbula, ebo, ire, ma-ọbụ ndi mmadụ, ewezuga ma mụ, Onye-nwe nyere ha iwu.

34 Ma ọbụrụ na mba ọbula, ire ma-ọbụ ndi mmadụ ga-ekwuputa agha megide ha, ha ga-ebuzọ welite ọkọlọtọ nke "udo nye ndi mmadụ ahụ, mba, ma-ọbụ ire;

35 Ma ọbụrụ na ndi mmadụ ahụ anabataghi onyinye nke udo ahụ, ọbughị ma-ọbụ nke ugboro abụọ ma-ọbụ nke ugboro atọ ya, ha ga-eweta ọgbugba-ama ndia nile n'iru Onye-nwe;

36 Mgbe ahụ mụ, Onye-nwe, ga-enye ha iwu-nsọ, ma kpee ha ikpe ziri-ezi maka ị ga-luo

agha megide mba ahụ, ire, ma-ọbụ ndi mmadụ ahụ.

37 Ma mụ, Onye-nwe "ga-alu agha ha nile, ma agha nile nke ụmụ ha, ma nke ụmụmụ ha, ruo mgbe ha nwetaworo ibo-ọbọ n'ebe ndi-iro ahụ nọ, ha nile, ruo n'ọgbọ nke atọ na nke anọ.

38 Lee, nke a bụ ihe nlere-anyanya ndi mmadụ nile, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru maka ikpe ziri ezi n'iru m.

39 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ọ bụrụ na mgbe onye-iro bia-kwasiworo megide gi nke mbụ, ya echegharịa ma biakute gi na-ariọ mgbaghara nke gi, ị ga-agbaghara ya, ma ghara kwa ịgụ ya dika ihe igba-ama megide onye-iro gi —

40 Ma otu a ruo na nke ugboro abụọ na nke atọ; ma ugboro ole ọbula onye-iro gi cheghariri site na njehie nke o jehieworo megide gi, ị "ga-agbaghara ya, ruo ugboro iri asaa ụzọ asaa.

41 Ma ọbụrụ na o jehie megide gi ma o chegharighi nke mbụ, otu ọ sila di ị ga-agbaghara ya.

42 Ma ọ bụrụ na o jehie megide gi nke ugboro abụọ, ma o chegharighi, otu o sila di ị ga-agbaghara ya.

43 Ma ọ bụrụ na o jehie megide gi nke ugboro atọ, ma o chegharighi, ị ga-agbaghara kwa ya.

44 Mana ọ bụrụ na o jehie megide gi nke ugboro anọ ị gaghi agbaghara ya, mana ị ga-eweta ọgbugba-ama ndia n'iru Onye-nwe; ma a gaghi ehichapụ ha

32a OznQd. 27:10.

33a Deut. 20:10;

Alma 48:14-16.

34a OznQd. 105:38-41.

37a Josh. 23:10;

Aisa. 49:25.

40a Mat. 18:21-22;

OznQd. 64:9-11.

NGAN Gbaghara.

ruo mgbe ọ ga echeghari ma kwughachi gi ugboro anọ n'ihe nile o jehiere megide gi.

45 Ma ọ bụrụ na o mee nke a, i ga-ejiri obi gi nile gbaghara ya; ma ọbụrụ na o meghi nke a, mụ, Onye-nwe, "ga-abọ-ọbọ megide onye-iro gi ụzọ otu nari.

46 Ma n'isi umu ya, ma n'isi umuumu nke ha nke ndi nile kporo m asi, ruo n'ogbo "nke atọ na nke anọ.

47 Mana ọ bụrụ na umu ha ga-echeghari ma-ọbụ umu umu ha, ma "tugharia soro Onye-

nwe Chineke ha, jiri obi ha nile, na ike ha nile, echiche, na ume, ma wetaghachi ugboro anọ maka njehie ha nile nke ha jehieworo, ma-ọbụ nke ndi nna ha jehieworo ma-ọbụ ndi nna-nna ha, mgbe ahụ iwe-ọkụ gi ga-atugharipu;

48 Ma "ibọ-ọbọ agaghi kwa adakwasi ha ọzọ, ka Onye-nwe Chineke gi kwuru, ma njehie ha nile enweghi kwa mgbe a ga-echeta kwa ha ọzọ dika ọgbugba-ama n'iru Onye-nwe megide ha. Amen.

NKEJI 99

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye John Murdock, Ọgọst 1832, na Hiram, Ohio. N'agbanyeghi na mbiputa nile nke Ozizi na Ọgbugba-ndụ nile malite na 1876 e deputawo mkpughe nke a dika Kirtland, Ọgọst 1833, mbiputa ndi mbu na akwukwo ndekota akuko nile na-emesi-ike nye ozi nke bu ezie.

1–8, John Murdock ka a kporo i ma-okwa ozi-oma, ma ndi ahụ nke nabatara ya nabatara Onye-nwe ma ga-anata ebere.

LEE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye nwa odibo m Joseph Murdock—gi ka a kporo i ga n'ime mba ndi owuwa- anyanwu site n'ulo ruo n'ulo, site n'onumara ruo n'onumara, ma site n'obodo-ukwu ruo n'obodo-ukwu, ima okwa ozi-oma mgbe nile na-adigide nye ndi nile bi ebe ahụ, n'etiti "mkpagbu na ajo-omume.

2 Ma onye "nabatara gi nabatara m; ma i ga-enwe ike ikwuputa okwu nke m na-bngosiputa nke Mụọ Nso m.

3 Ma onye nabatara gi "dika nwatakiri nabatara ala-eze nke m; ma ngozi na-adiri ha, n'ih na ha ka a ga-emere ebere.

4 Ma onye obula nke juru inabata gi ga-abu onye nke Nna m na ndi ulo ya "ga-aju kwa i nabata; ma i ga-etichapu aja n'ukwu gi abuo n'ebe nzuzo nile n'uzo dika ihe ọgbugba-ama megide ha.

5 Ma lee, ma huru, a ga m

45a Mqm 8:20.

46a Deut. 5:9–10.

47a Mosa. 7:33;
Mqm 9:6.

48a Ezik. 18:19–23.

99 1a NGAN Inye

Nsogbu, Mkpagbu.

2a Mat. 10:40.

b 1 Ndi-Ko 2:4–5.

3a Mat. 18:1–6.

b NGAN Ala-eze

Chineke ma-qbū

Ala-eze Elu-igwe.

c NGAN Ebere,
Obi-ebere.

4a Jon 12:44–50.

b Oznd. 75:19–22.

"abịa ọsọ-ọsọ ^bikpe-ikpe, ime ka mmadụ nile tugharia uche site n'omume nile nke ama-ghị-Chineke ha nke ha meworo megide mụ, dika e dere ya gbasara m n'ụkwu-akwụkwọ ahụ

6 Ma ugbugba, n'ezie a si m gi, ọ dighi mkpa na i ga-aga ruo mgbe a ga-enwetara umu gi ihe,

ma zipu ha n'obi oma n'aka ukochukwu nke Zaijon.

7 Ma mgbe afọ ole na ole gasiri, oburu na i chọọ site n'aka m, i ga-enwe ike i ga n'ala oma ahụ, i ga nweta ihe-nketa nke gi;

8 Ma o bughi otu a i ga-aga n'iru na-ama okwa nke ozi-oma m "ruo mgbe a ga-ewere gi. Amen.

NKEJI 100

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma na Sidney Rigdon, na Perrysburg, New York, 12 Oktoba 1833 (History of the Church, 1:416, 419–421). Umunne ndi nwoke abuo ahụ, ebe ha noworo otutu ubochi ha hapuru ezi na ulo ha nile, nwere mmetuta maka ha.

1–4, Joseph na Sidney ga-ekwusa ozi-oma ahụ maka nzọputa nke mkpuru-obi nile; 5–8, A ga-enye ha n'awa ahụ ihe ha ga-ekwu; 9–12, Sidney ga-abu onye-nkwuputa ma Joseph ga-abu onye mkpughe ma di-ike n'ogbugba-ama; 13–17, Onye-nwe ga-ekulite ndi mmadu di-ocha n'obi, ma ndi na-erubere ya isi ka a ga-azoputa.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu, ndi enyi m "Sidney na ^bJoseph, ezi na ulo unu di mma; ha no n'ime aka m abuo, ma a ga m emere ha otu osi masi m; n'ihi n'ime m ka ike nile di.

2 Ya mere, soro m, ma nuru ndumodu nke m ga-enye unu.

3 Lee, ma huru, e nwere m igwe mmadu n'ebe a, na mpa-

ghara nile gbara ebe a gburu-gburu; ma a ga-emeghe onu-uzo a ga-eji arusi-oru ike na mpa-ghara nile gbara gburu-gburu n'ala owuwa anyanwu nke a.

4 Ya mere, mu, Onye-nwe, e mewo ka i bia n'ebe a; n'ihi na otu a ka m chere di mkpa n'ime m maka "nzoputa nke mkpuru-obi nile.

5 Ya mere, n'ezie a si m unu, welite nu olu unu nile elu nye ndi mmadu ebe a; "kwuputa nu echiche nile nke m ga-etinye n'ime obi unu nile, ma unu a gaghị enwe mgbagwo-ju-anyanwu n'iru ndi mmadu;

6 N'ihi na a "ga-enye ya unu n'awa ahụ, e, n'oge ahụ, ihe unu ga-ekwu.

7 Mana otu iwu-nsọ ka m na-enye unu, na unu ga-ekwuputa

5a OznQd. 1:11–14.

b Jud 1:14–15.

NGAN Jisus

Kraist—Ikpe.

8a Mat. 19:29.

100 1a NGAN Rigdon,
Sidney.

b NGAN Smith,
Joseph Nta.

4a NGAN Nzoputa.

5a Hil. 5:18;

OznQd. 68:3–4.

6a Mat. 10:19–20;

OznQd. 84:85.

ihe ọbụla unu "na-ekwuputa n'aha m, n'obi nke ihe di-mkpa, na mụọ nke ^bidi nwayo, n'ihe nile.

8 Ma e kwe m unu nkwa nke a, na ọ bururaa na unu na-eme nke a "Mụọ Nsọ ahụ ga-aputa ihè n'igba-aka-ebe nye ihe nile ọbụla nke unu ga-ekwu.

9 Ma ọ di m mkpa na gi, nwa odibo m Sidney, buru "onye nkwputa okwu nye ndia; e, n'ezie, a ga m echị gi echiche baa n'okpukpo-oku nke a, ọbuna i buru Onye-nkwuputa okwu nye nwa ọdibo m Joseph.

10 Ma a ga m enye ya ike idi-ukwu "n'ogbugba-ama.

11 Ma a ga m enye gi ike "idi-ukwu n'ikowadaru-ala akwukwo-nsọ nile, ka i wee buru onye nkwputa nye ya, ma ọ ga-abu ^bonye-mkpughe nye gi ka i wee mata ezi-okwu nke ihe nile gbasara ihe nile nke ala-eze m n'ụwa.

12 Ya mere, gaa-n'iru na njem

unu ma ka obi unu nile n'urja; n'ihia na lee, ma huri, a nonyere m unu ọbuna ruo n'ogwugwu.

13 Ma ugbugba a na m enye unu otu okwu gbasara "Zaijon. Zaijon ga-enwe ^bmgba-puta, n'agbanyeghi na a ga-ata ya ahụ-hu nwoke nta.

14 Umuonna unu nwoke, ndi odibo m Orson "Hyde na John Gould, no n'aka m abuo; ma ọbururaa na ha na-edebe iwunso m nile ha ga-abu ndi a zoputara.

15 Ya mere, ka a kasie unu obi; n'ihia na ihe "nile ga aruko-oru onu maka odi mma nke ha ndi na-eje-ije n'uzo ziri-ezi, ma ruo na nsacha nke nzuko-nsọ.

16 N'ihia na a ga m ekulite nye onwe m ndi mmadu ndi "di ocha n'obi, ndi ga-eke m n'eziomume;

17 Ma ha nile ndi "na-akpoku aha nke Onye-nwe, ma na-edebe iwunso ya nile, ga-enwe nzoputa. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 101

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 16 Disemba 1833 (History of the Church, 1:458-464). N'oge nke a, ndi nsọ ndi gbakoworo na Missouri no na-ata ahuhu oke mkpagbu. Ndi Ogba-aghara a chupuworo ha site n'ebe obibi ha nile na Ogbè Jackson; ma ufodu ndi nsọ ahụ achowo ihuwe onwe ha na Ogbè Van Buren, mana mkpagbu sochiri ha. Isi Ogbako nke Ndi-nsọ n'oge ahụ di na Ogbè Clay, Missouri. Mmaja-onwu megide ndi otu nke Nzuko-nsọ kariri akari. Ndi mmadu tufuru ngwo-ngwo ulo ha nile, uwe, anu-ulo ha nile, na aria nke aka ha ndi ozọ ebe ebibisiri mkpuru akuku ha nile.

7a Oznd. 84:61.

^b NGAN Di Nwayo,

Idi Nwayo.

8a 2 Nif. 33:1-4.

9a Opu. 4:14-16;

2 Nif. 3:17-18;

Oznd. 124:103-104.

10a NGAN Gbaa-ama.

11a Alma 17:2-3.

^b Oznd. 124:125.

13a NGAN Zaijon.

^b Oznd. 84:99;

105:9-10, 31, 37.

14a NGAN Hyde, Orson.

15a Ndi Rom 8:28;

Oznd. 90:24; 105:40.

16a NGAN Enweghi

Ntupo.

17a Joel 2:32;

Alma 38:4-5.

1-8, *Ndị nsọ nile ka a tara ahụhụ ma nye nsogbu n'ihì njehie ha nile*; 9-15, *Iwe-ọku nke Onye-nwe ga-adakwasị mba nile, mana ndị nke Ya, ka a ga-akpokọta ma kasie obi*; 16-21, *Zaịon na stek ya nile ka a ga-ehiwe*; 22-31, *udi obibi ndụ n'oge Jisus ga-abia n'ụwa chia otu puku afọ ka akọwara*; 32-42, *Ndị nsọ nile ka a ga-agozi ma kwuo ugwo-ọrụ mgbe ahụ*; 43-62, *Ilu nke ọgaranya ahụ na osisi olive nile gosiputara ihe nsogbu nile na mgbaputa ikpe-azụ nke Zaịon*; 63-75, *Ndị nsọ nile ga-aga n'iru na-agbakọta otu ebe*; 76-80, *Onye-nwe hiwere Akwukwo iwu nke United States*; 81-101, *Ndị nsọ nile ga-arịọ arịrịọ ka akwughachi ihe ọjọọ nile dị ka ilu nke nwanyị ahụ na onye-ikpe ahụ na-ekpe ikpe n'ezighi ezi*.

N'EZIE a si m unu, gbasara ụmụna unu ndị esogbu-wooro na ndị nwetara "mkpagbu, na ^bnchupụ achupurụ ha site n'ala nke ihe nketa ha—

2 Mu, Onye-nwe, kwenyere ka "mkpagbu nke a biakwasi ha, nke ejiworo sogbue ha, maka ^bnjehie ha nile;

3 Otu ọ dị, ha ga-abụ "nke m, m ga-enwekwa ha n'ubochi ahụ

mgbe m ga-abia ihozu ọla-icho mma m nile.

4 Ya mere, o kwesiri "ita ha ahụhụ ma nwalee ha, ọbuna dika ^bAbraham, onye e nyere iwu ka o nye nwa ya nwoke ọ muru nani ya.

5 N'ihì ndị nile n'agaghị anagide ita ahụhụ, ma "gōnari m, enweghi ike ibụ ndị ^bedoro nsọ.

6 Lee, a si m unu, enwere ikwa emo nile, na "ndoro-ndoro nile, na ^bntaji anya nile, na esem-okwu nile na "agụu anụ arụ na anya ukwu n'etiti ha; ya mere site n'ihe ndị a ha meruru ihe nketa ha nile.

7 Ha emeghi ngwa "n'ina nti nye olu Onye-nwe Chineke ha; ya mere Onye-nwe ha Chineke emeghi ngwa n'ina nti na-ekpere ha nile, iza ha n'ubochi nke nsogbu ha.

8 N'ubochi nke udo ha, ha weere ndumodu nke m ihe efu; mana, n'ubochi nke "nsogbu ha, n'ihì mkpa, ha ^benwee mmetuta gbasoo m.

9 N'ezie a si m unu, na-agbanyeghi mmehie ha nile, afọ m nile juputara "n'omiko n'ebe ha nọ. Agaghị m ^bachupucha ha kpam kpam, ma n'ubochi nke "oke iwe a ga m echeta ebere.

101 1a NGAN Inye
Nsogbu, Mkpagbu.
b Oznd. 103:1-2, 11;
109:47.
2a Oznd. 58:3-4.
b Mosa. 7:29-30;
Oznd. 103:4;
105:2-10.
3a Aisa. 62:3; Mal. 3:17;
Oznd. 60:4.
4a Oznd. 95:1-2;
136:31.

NGAN Taa-Ahuhụ,
Na-ata Ahuhụ.
b Jen. 22:1-14;
Jekob 4:5.
NGAN Abraham.
5a Mat. 10:32-33;
Ndi Rom 1:16;
2 Nif. 31:14.
b NGAN Ido-nsọ.
6a NGAN Ndoro-ndoro.
b NGAN Ntaji-anyà.
c NGAN Qchichọ nke

Anụ Arụ.
7a Aisa. 59:2;
Mosa. 11:22-25; 21:15;
Alma 5:38.
8a Hil. 12:3.
b Qlndoz. 17:27;
Alma 32:5-16.
9a NGAN Omiko; Ebere,
Obi-ebere.
b Jer. 30:11.
c Oznd. 98:21-22.

10 Añuwo m iyi, ma iwu oku ahụ apuwo site na iwu nsọ nke m nyeworo unu, na m ga-ekwe ka o daa bu "mma agha nke oke iwe m n'aha ndi nke m; ma obu-na dika m kwuworo, o ga-abia na mmezu.

11 Iwe oku nke m ga-awupu n'oge na-adighi anya, n'enweghi atụ, n'elu mba nile; ma nke a ka m ga-eme mgbe iko nke ajo omume ha "juru.

12 Ma n'ubochi ahụ ndi nile ahuru n'elu "ulo-nche ma-obu n'okwu ozo, Israel nke m nile, ka a ga-azoputa.

13 Ma ha ndi ekposasiworo ka a "ga-ekpokota.

14 Ma ha nile ndi "ruworo uju ka-aga akasi obi.

15 Ma ha nile ndi nyeworo "ndu ha n'ihia aha m ka a ga-ekpuwe okpu-eze.

16 Ya mere, ka akasie unu obi gbasara Zaijon; n'ihia anu aru nile no "n'aka m; dere duu ma b'mata na a bu m Chineke.

17 "Zaijon agaghi abu ihe ewepuru n'onodu ya, na-agbanyeghi n'ekposasiri umu ya.

18 Ndi ha, ndi foduru, ma di kwa ocha n'obi, ga-alota ma biakute "ihe nketa ha nile, ha na

umu ha, jiri "abu nile nke onu mgbe nile na-adigide, "iwulite nkponkpo ebe nile nke Zaijon—

19 Ma ihe ndi a nile bu ka e mezue ihe nile ndi amuma kwuru.

20 Ma, lee, onweghi "ebe ozo a hoputara karia nke ahụ m hoputaworo, o bughị ma n'aga-enwe ebe ozo a hoputara karia nke ahụ m hoputara maka oru nke mkpokota nke ndi nsọ m nile—

21 Ruo mgbe ubochi ahụ ga-abia mgbe a na-agaghi achota ohere maka ha; mgbe ahụ e nwere m ebe ndi ozo nke m ga-ahoputara ha, ma a ga-akpo ha "stek nile, maka akwa-mkpuchi nile ma-obu ike nke Zaijon.

22 Lee, o bu uche m ka ha nile ndi na-akpo aha m, ma na-akpo isiala nye m dika ozi-oma mgbe nile na-adigide siri di, "ga-agbakota, ma "guzo n'ebe nsọ nile.

23 Ma jikere maka mkpughe nke ga-abia, mgbe "akwa-mgbochi nke mkpuchi temple, n'ime ulo-nzuko m, nke zoro uwa, ka aga ewepu, ma anu aru nile b'ga-ahuzu m n'otu.

24 Ma ihe nile nke "rere ure,

10a OznQd. 1:13-14.

11a Hil. 13:14; Ita 2:9-11.

12a NGAN Nche,
Ndi-nche.

13a Deut. 30:3-6;

1 Nif. 10:14.

NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

14a Mat. 5:4.

15a Mat. 10:39.

NGAN Ogbugbu n'ihia

Okwukwe, Onye e

Gburu n'ihia

Okwukwe ya na

Jisus Kraist.

16a Moses 6:32.

b Opu. 14:13-14;

Abuma 46:10.

17a NGAN Zaijon.

18a OznQd. 103:11-14.

b Aisa. 35:10;

OznQd. 45:71.

NGAN Ibu Abu.

c Emos 9:13-15;

OznQd. 84:2-5;

103:11.

20a OznQd. 57:1-4.

21a OznQd. 82:13-14;

115:6, 17-18.

NGAN Stek.

22a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

b Mat. 24:15;

OznQd. 45:32; 115:6.

23a NGAN Akwa

Mgbochi.

b Aisa. 40:5;

OznQd. 38:8; 93:1.

NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

24a OznQd. 29:24.

ma nke mmadu, ma-ọbụ anụ ọhia nile, ma-ọbụ anụ ufe nile nke elu-igwe, ma-ọbụ azụ nile nọ na osimiri, nke bi, n'iru elu ụwa nile ahụ, ka a ^bga-erepịa.

25 Na kwa akọrọngwa di n'ime ya "ga-agbaze site n'oke okpomokụ ma ihe nile ga-aghọ ihe ^bọhuru, ka ọmụma ihe m na 'ebube m nọrọ n'elu ụwa nile.

26 Ma n'ubochi ahụ "ikpo asi nke mmadu, na ikpo asi nke anumanu nile, e, ikpo asi nke anu aru nile ^bga-akwusi idi n'iru m.

27 Ma n'ubochi ahụ ihe obula nke onye obula ga-ario, a ga-enye kwa ya.

28 Ma n'ubochi ahụ "Setan a gaghi enwe ike inwa mmadu obula onwunwa.

29 Ma agaghi enwe kwa "iri uju n'ih i na onwu adighikwa.

30 N'ubochi ahụ "nwata agaghi kwa anwu ruo mgbe o kara nka; ma ndu ya ga-ad i di ka afo nke osisi;

31 Ma mgbe o nwuru o gaghi arahu-ura, nke ahụ bu ka asi n'ime ala, mana a ga-"agbanwe ya n'otu ntabi anya, ma ^bagawelikọ ya, ma izu-ike ya ga-ad i ebube.

32 E, n'ezie a si m unu, "n'ubochi ahụ mgbe Onye-nwe ga-abia, o ^bga-ekpughe ihe nile—

33 Ihe nile ndi gara aga, na ihe "nzuzo nile nke n'enweghi onye ma ha, ihe nile nke ụwa, nke e jiri kee ya ma ebum-n'obi na ogwugwu nke ya—

34 Ihe nile di oke onu-ahia, ihe nile di n'elu, na ihe nile di n'okpuru, ihe nile di n'ime ụwa, na n'elu ụwa na n'ime elu-igwe.

35 Na ha nile ndi "esogburu n'ih i aha m, ma ha anogide n'okwukwe, o bu ezie n'akporo ha itogbo ndu ha ^bn'ih i m, otu o di, ha ga-eketa oke n'ebube nke a nile.

36 Ya mere, atula ujo obuna ruo "n'onwu, n'ih i n'ime ụwa nke a onu unu ezughi oke ma n'ime m ^bonu unu zuru oke.

37 Ya mere, enwela nchekasi maka aru ahụ, ma-ọbụ ndu nke aru, mana nwee nchekasi maka "mkpuru obi ahụ, ma n'ih i ndu nke mkpuru obi ahụ.

38 Ma "choo iru nke Onye-nwe oge nile, ka n'ime ^bndidi, ka unu nweta mkpuru obi unu nile, na unu ga-enweta ndu ebighi-ebi.

39 Mgbe a kporo ndi mmadu

24b Zef. 1:2–3;

Mal. 4:1;

OznQd. 88:94;

A—JS 1:37.

25a Emos 9:5;

2 Pita 3:10–14.

NGAN Uwa—Isacha ụwa.

b Mkpu. 21:5.

c NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa Chia

Otu Puku Afo.

26a Aisa. 11:6–9.

NGAN Iro.

b NGAN Udo.

28a Mkpu. 20:2–3;

1 Nif. 22:26;

OznQd. 88:110.

29a Mkpu. 21:4.

30a Aisa. 65:20–22;

OznQd. 63:51.

31a 1 Ndi-Ko 15:52;

OznQd. 43:32.

b 1 Ndi-Tes. 4:16–17.

32a OznQd. 29:11.

NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa Chia

Otu Puku Afo.

b OznQd. 121:26–28.

33a NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

35a OznQd. 63:20.

NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.

b OznQd. 98:13.

36a NGAN Onwu nke Aru.

b NGAN Onu.

37a NGAN Mkpuru-obi.

38a 2 Ihem. 7:14;

OznQd. 93:1.

b NGAN Ndidi.

n'ozì-oma "mgbe nile na-adigide nke m, ma jiri ogbugba-ndu mgbe nile na-adigide, ha ka a ga-agu ka ^bnnu nke uwa na uto nke mmadu;

40 Ha ka akporo ibu uto nke mmadu; ya mere, o buru nnu ahụ nke uwa etufuo uto ya, lee, o dighi kwa site mgbe ahụ ihe o di mma ya nani ka atufuo ya na ka ndi mmadu na-azo ya ukwu;

41 Lee, n'ebe a ka amamihe di, gbasara umu nke Zaiṇ, obuna otutu, mana obughi ha nile, a choputara ha ndi mmehie, ya mere a gariri "ita ha ahuhu—

42 Onye nke "n'ebulite onwe ya elu ka a ga-eweda, ma onye nke ^bn'ewedata onwe ya a ga-ebuli ya elu.

43 Ma ugbu a, a ga-egosi unu otu ilu, ka unu wee mara uche m gbasara mgbaputa nke Zaiṇ.

44 Otu "ogaranya nwoke nwere otu mpekele ala nke mara mma; ma o siriri ndi odibo ya: gaa nu ^bn'ubi vine m, obuna n'elu ala nke a mara mma, ma kuṇ osisi olive iri na abuo;

45 Ma dota "ndi nche gburu-gburu ha, ma wuo ulo-elu towa, ka otu onye legide ala nke no gburugburu. Ka onye nche no n'elu n'ulo nche legide anya ka aghara igbaji osisi olive nke m mgbe onye iro ahụ ga-abia imebi ma were mkpuru nke ubi vine nke m.

46 Ugbu a, umu odibo ogara-

nya nwoke ahụ puru ma mee ka onye-nwe ha nyere ha n'iwu, ma kuṇ otutu osisi olive, ma wuo oga gburugburu, ma tinye ndi nche, ma malite iwu ulo-elu towa.

47 Ma mgbe ha nori na ntṇ-ala ya, ha malitere na-asiri n'etiti onwe ha. Olee mkpa onye-nwe nwere maka ulo-elu towa nke a?

48 Ma ha tughariri uche ogo-ogo oge, na-asiri n'etiti onwe ha. Mkpa giniri ka onye-nwe nwere maka ulo-elu towa nke a, ebe oge a bu nke udo?

49 E nweghi ike iwere ego a tinye n'aka ndi na-agbanwe ego? N'ihiri na enweghi mkpa maka ihe ndi a.

50 Ma mgbe ha no n'enweghi nkwekorita n'etiti ha, ha ghoro ndi ume-ngwu, ma ha egeghi kwa nti n'iwu-nso nile nke onye-nwe ha.

51 Ma onye-iro ahụ biara n'abali ma kwatue "ogba ahụ; ma ndi odibo, nke ogaranya nwoke ahụ bilitere n'ujṇ ma gbafue. Ma onye-iro ahụ bibisiri oru ha nile, ma kwatue osisi olive nile ahụ.

52 Ugbu a, lee, ogaranya nwoke ahụ, onye-nwe ubi vine, kporo umu odibo ya, ma si ha, Giniri! Olee ihe kpatara oke ihe ojoo nke a?

53 Unu ekwesighi ime obuna di ka m nyere unu n'iwu, na— mgbe unu kusiri ubi vine ahụ,

39a NGAN Ogbugba-ndu
Qhuru na Mgbe nile
Na-adigide.

b Mat. 5:13;
OznQd. 103:10.

41a NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.

42a Obad. 1:3-4;
Luk 14:11;
Hil. 4:12-13.

b Luk 18:14.
NGAN Umeala, Idi
Umeala.

44a OznQd. 103:21-22.

b NGAN Ubi Vine nke
Onye-nwe.

45a Ezik. 33:2, 7;
3 Nif. 16:18.

NGAN Nche, Ndi-nche.
51a Aisa. 5:1-7.

ma wuo ọgba ahụ gburugburu, na tinye ndị nche na mgbidi ya nile ebe ahụ—wuo kwa ụlọ-elu towa, ma dota onye nche n'ụlọ-elu towa ahụ, ma lekota ubi vine m, na ghara irahu ura, eleghi anya onye-iro ahụ abiakute unu?

54 Ma lee, onye nche ahụ nọ n'elu ụlọ-elu towa gaara ahụ onye iro ahụ mgbe ọ nọ n'ebe dị anya; ma mgbe ahụ unu gaara-adi na njikere ma kwusi onye iro ahụ site n'ikwatu ọgba ahụ, ma zoputa ubi vine m n'aka onye mbibi ahụ.

55 Ma onye-nwe ubi vine ahụ sirị otu n'ime ndị odibo ya. Gaa ma chikota ndị foduru n'ime umu odibo m, ma were ume "nile nke ụlọ m, nke bu ndi olu agha m, umu okorobia m, na ndi dimkpa n'ime ndi odibo m nile, ndi bu ume nke ụlọ m, ewezuga ndi ahụ nani m hoputara ka ha noro;

56 Ma gaa nu ugbu a n'ala nke ubi vine m ahụ, ma gbaputa ubi vine m, n'ih i ọ bu nke m; a zutawo m ya n'ego.

57 Ya mere, gaa nu ugbu a banye n'ala m; kwatue mgbidi nile nke ndi iro m; kudu ulu-elu towa ha, ma chupusia ndi nche ha—

58 Ma obururaa na ha a kpokota n'otu megide unu, "bqoro m obọ nke ndi iro m, ka n'oge na-adighi anya a ga m abia mu na ndi foduru n'ulu m, ma nwere ala ahụ.

59 Ma nwa odibo ahụ sirị onye-nwe ya: Olee mgbe ihe ndi a ga-abu?

60 Ma ọ sirị nwa odibo ya: Mgbe m chorọ; gaa nu ugbu a, ma mee ihe nile dika m nyere unu n'iwu;

61 Ma nke a ga-abu ihe nrachi m na ngozi nye gi—onye-oru "maara ihe ma kwesi ntukwasio bi n'ime ulu nke m, b'onye ochichi n'ala eze nke m.

62 Ma nwa odibo ya gara otu mgbe ahụ, ma mee ihe nile obula, dika onye-nwe ya nyere ya n'iwu; ma mgbe otutu ubochi "gasiri ihe nile mezuru.

63 Ozọ, n'ezie a si m unu, a ga m egosi unu amamihe n'ime m gbasara Nzuko-nsọ nile, ọ buru na ha nọ na njikere ka e duzie ha n'uzọ ziri ezi ma di mma maka nzoputa ha—

64 Ka oru ahụ nke mkpokota n'otu nke ndi nsọ m wee gaa n'iru na-agan'iru, ka m wee nwe ike wulie ha elu nye aha m, n'ebe "di nsọ nile; n'ih i oge b'owuwe ihe ubi a biawo, ma okwu m kwesiri imezu.

65 Ya mere, aghaghi m ikpokota ndi m otu ebe, dika ilu nke "ata nile na oka, ka echekwaa oka n'ime oba oka nile inweta ndu ebighi-ebi; ma e jiri ebube nke b'selestial kpube ya okpu, mgbe m ga-abia n'ala eze nke nna m inyeghachi onye obula dika oru ya siri di.

66 Ebe a ga-ekokota ata nile

55a OznQd. 103:22,
29–30; 105:16, 29–30.

58a OznQd. 97:22–24;
105:15.

61a OznQd. 78:22.

b Mat. 25:20–23.

62a OznQd. 105:37.

64a OznQd. 87:8.

b OznQd. 33:3, 7.

NGAN Owuwe-

ihe-ubi.

c OznQd. 1:38.

65a Mat. 13:6–43;

OznQd. 86:1–7.

b NGAN Ebube Selestial.

ahụ n'ukwu, e mesie edebe ha iche, ka ha wee "ree n'ime ọkụ anapughị imenyū emenyū.

67 Ya mere, iwu-nsọ ka ma na-enye nzuko-nsọ nile, ka ha gaa-n'iru na-agbakọta na n'otu ebe nile nke m họtara.

68 Otu o sila dị, dika m kwu-woro nye gi na iwu-nsọ mgbe mbu, ka "mgbakọ unu ghara i bu ọsọ ọsọ, ma-ọbụ site na mgba; kama ka akwado ihe nile n'iru unu.

69 Ma ime ka-akwado ihe nile n'iru unu, debe iwu-nsọ ahụ nke m nyeworo gbasara ihe ndi a nile —

70 Nke siri, ma-ọbụ kuzie, ka "azuta ala nile n'ego, ndi e nwere ike izuta n'ego, n'ime mpaghara nile gbaa gburu-gburu ala ahụ nke m họtara i bu ala nke Zai, maka mmalite nke mkpokota nke ndi nsọ m nile.

71 Ala nile enwere ike izuta na ọgbè Jackson, n'obodo nile gbaa-gburu-gburu, ma hapu nke foduru n'aka m.

72 Ugbu a, n'ezie a si m unu, ka nzuko-nsọ nile wekọta ego ha nile otu ebe; ka e mee ihe ndi a nile n'oge ha, mana ọbụghị "ọsọ ọsọ; ma hukwa na enweta-ra ihe nile akwadoro n'iru unu.

73 Ma ka ahọtara ndi nile a maara aha ha, ọbuna ndi nwere uche, ma zipu ha izuta ala ndi a nile.

74 Ma nzuko-nsọ nile nọ na

mba ọwụwa anyanwụ nile, mgbe ewusiri ha, ọ buru na ha ga-ege nti na ndumodu nke a, ha nwere ike zuo ala nile ma gbakota na ha, ma site otu a ha enwee-ike hiwe Zai.

75 E nwere ọbuna ugbu a ihe akwadoro zuru oke, e ọbuna maa ụma, igbaputa Zai, ma hiwe mkpo mkpo ebe ya nile, a gaghi akwatu ya ọzọ, ma-asị na nzuko-nsọ nile, ndi kpọrọ onwe ha n'aha m, "choro ina nti n'olu m.

76 Ma ọzọ a si m unu, ndi ahụ ndi-iro ha kposasiri, ọ bu uche m ka ha gaa-n'iru irio maka ndozi, na mgbaputa, site n'aka ndi ahụ etinyere dika ndi ochi-chi na-achi ha —

77 Dika iwu nile na "akwukwo iwu nke ndi mmadu, nke m kweworo ka ehiwe, ma kwesi ka akwado ya maka "oke ruru-onye na nchekwa nke anu aru nile, dika ukpuru nile ziri ezi na di nsọ;

78 Ka onye ọbula jee ije na ozizi na ukpuru metutara odi n'iru dika "ohere ihoro n'etiti mma na njo nke m nyeworo ya, ka onye ọbula nwee-ike "izara onwe ya maka mmehie ya nile n'ubochi nke "ikpe.

79 Ya mere, ọ dighi mma ka mmadu ọbula noro n'agbu, otu onye nye ibe ya.

80 Ma n'ihie ebun n'obi nke a, ka m jiri hiwe "akwukwo iwu

66a Nehum 1:5;
Mat. 3:12;
OznQd. 38:12;
63:33-34.

68a OznQd. 58:56.

70a OznQd. 63:27-29.

72a Aisa. 52:10-12.

75a Alma 5:37-39.

77a NGAN Ochichi.

b NGAN Ntohapu.

78a NGAN Ohere-Ihoro.

b NGAN Inye Nkwasi,

Nkwasi, Nwe

Nkwasi.

c NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.

80a 2 Nif. 1:7-9;
OznQd. 98:5-6.
NGAN Iwu nke
Obodo Oha
Kwadoro.

nke obodo nke a, site n'aka ndi nwere uche, ndi m welitere maka ebum n'obi nke a, ma gbaputa ala ahụ site na 'nkwa-fu ọbara.

81 Ugbu a, gini ka m ga-eji atunyere umu nke Zaijon? A ga m atunyere ha ka "ilu nke nwanyi na onye oka-ikpe ahụ na-ekpe ikpe n'ezighi ezi, n'ihina mmadu kwesiri i no 'n'ekpere oge nile ma ghara ida mba, nke sirị—

82 E nwere n'otu obodo onye oka ikpe nke na-anaghi atụ egwu Chineke, ọbughị ma ọ na-asopuru mmadu.

83 Ma e nwere otu nwanyi isi-mkpe n'obodo ahụ, ma ọ biakutere ya, na-asi, boq-rom ọbọ nke onye-iro m.

84 Ma ọ choghi ime ya na mbu, mana emesia ọ sirị n'onwe ya: Ọ bu ezie na-adighi m atụ-egwu Chineke, ma-ọbu nwee nsopuru ebe mmadu no, ma n'ihina nwanyi nke a di ya nwuru na-esogbu m, a ga m aboro ya ọbọ, ma ọbughị otu a, site na ọbibia ya mgbe na mgbe ọ ga-eme ka ike gwu m.

85 Otu a ka m ga-eji atunyere umu nke Zaijon.

86 Ka ha rịo n'ukwu onye oka-ikpe ahụ.

87 Ma ọ buru na o geghi ha nti, ka ha rịo n'ukwu nke aka na-achi obodo ahụ,

88 Ma ọ buru onye na-achi obodo e geghi ha nti, ka ha rio n'ukwu nke onye-isi ala;

89 Ma ọ buru na onye-isi-ala e geghi ha nti, mgbe ahụ ka Onye-nwe ga-ebili ma puta site n'ebe "nzuzo ya, na n'iwe siri ike nke ya, Ọ ga-ewesi mba ahụ iwe;

90 Na n'iwe ya di oku, na n'ime onuma ya, n'oge nke ya, ọ ga-egbuchapu ndi ajo omume ahụ, n'ekwesighi ntukwasị obi, na "ndi oru n'ekpe ikpe n'ezighi ezi, ma hoputara ha oke ha n'etiti ndi iru-abuo, na 'ndi n'ekweghi ekwe;

91 Obuna n'oke ochichiri ebe e nwere "oke ikwa-akwa, na iri uju, na ita-ikikere eze.

92 Kpee nu ekpere, ya mere, ka nti ha nile wee mepee nuru akwa nile unu, ka m nwee "obi-ebere nye ha, ka ihe nile udi a ghara idakwasị ha.

93 Ihe m kwuwo nye unu, ahaghi ibu, ka mmadu nile ghara inwe "ngopu.

94 Ka ndi amamihe na ndi ochichi wee nuru ma mara ihe nke ha "n'echetabeghi;

95 Ka m wee gaa n'iru iweta na mmezu omume m nke bu "ahuru mbu, ma ruo oru m, oru bu ahuru mbu, ka ndi mmadu "mara ihe di icha site na onye ezi omume na onye ajo-omu-me, ka Chineke unu kwuru.

80b 1 Nif. 13:13-19.

81a Luk 18:1-8.

b NGAN Ekpere.

89a Aisa. 45:15;

OznQd. 121:1, 4; 123:6.

90a NGAN Okwa-oru,

Onye-oru.

b Mkp. 21:8.

NGAN Ekweghi-ekwe.

91a Mat. 25:30;

OznQd. 19:5;

29:15-17; 124:8.

92a NGAN Ebere,

Obi-ebere.

93a Ndi Rom 1:18-21.

94a Aisa. 52:15;

3 Nif. 20:45; 21:8.

95a Aisa. 28:21;

OznQd. 95:4.

b Mal. 3:18.

NGAN Igosiputa Ihe
Di Iche, Onyinye nke.

96 Ma ọzọ, a si m unu, o megidere iwu-nsọ m na uche nke m ka nwa odibo m Sidney Gilbert ga-ere “ụlọ-aku m, nke m họtaworo nye ndị m, nye n’aka ndị-iro m.

97 Ekwela ka nke ahụ m họtaworo wee bụrụ ihe emeruru site n’aka ndị-iro m, sitekwa na nkwekọrịta nke ndị ahụ ndị “kpọrọ onwe ha n’aha m;

98 N’ihi nke a bụ nnukwu mmehie ruru-inyi megide m, ma megide ndị m, n’ihi ihe ndị ahụ nile nke m nyeworo n’iwu

ọkụ, na nke na-aga idakwasi mba nile.

99 Ya mere ọ bụ uche m ka ndị m nara na jidekwa nke ahụ m họtara nye ha, ọ bụ ezie na-agaghị ekwe ha biri ebe ahụ.

100 Otu o sila di, asighi m na ha agaghị ebiri ebe ahụ; n’ihi ọ bụrụ na ha-amiputa mkpuru na ọrụ nile kwesiri ala-eze nke m ha ga-ebi ebe ahụ.

101 Ha ga-ewu ụlọ ma onye ọzọ agaghị “eketa ya; ha ga-akọ ubi vine, ma ha ga-eri mkpuru si na ya. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 102

Usoro eji nwee nzuko nke nhazi nke otu kansul di elu nke nzuko-nsọ, na Kirtland, Ohio, 17 Februari 1834 (History of the Church, 2:28–31). Usoro eji nwee nzuko nke mbụ ka ndi okenye Oliver Cowdery na Orson Hyde deputara. Mgbe ubochi abuo gasiri, usoro ahụ ejiri nwee nzuko ka onye-amuma meziri, a guputara ya nye ndi otu kansul di elu, ma ndi kansul nabatara ya. Ama-okwu iri ato (30) ruo iri ato na abuo (32), ebe metutara Kansul nke Ndi-ozu Iri na Abuo, ka Onye-amuma Joseph Smith tinyere na 1835 mgbe o kwadoro nkeji nke a maka mbiputa n’ime Ozizi na Ogbugba Ndu nile.

1–8, Otu kansul di elu ka-ahoputara idozi okpurukpu ihe nile di ike nke putara na Nzuko-nsọ; 9–18, E nyere ukpuru nile e ji anuru ikpe nile; 19–23, Onye-isi nduzi nke kansul ga-aguputa ihe ekpebi-ri; 24–34, ukpuru eji ekpe-ikpe mkpeghari ka edeputara.

N’UBOCHI taa kansul oha nke ndi isi nchu-aja iri abuo na anọ gbakoro n’ulo nke Joseph Smith, nta, site na

mkpughe, ma malite ihazi “kansul di elu nke nzuko-nsọ nke Kraist nke ga-enwe ndi isi nchu-aja iri na abuo, na ndi-isi nduzi otu ma-obu ato dika ikpe ahụ choro.

2 Otu kansul di elu ahụ ka ahoputara site na mkpughe maka ebu m n’obi nke idozi okpurukpu ihe nile di-ike nke nwere ike iputa na Nzuko-nsọ, nke n’enweghi ike kpebie na Nzuko-nsọ ma-obu na kansul

nke “onye-ukochukwu ruo na mmasi nke ndi nile o gbasara.

3 Joseph Smith, Nta, Sidney Rigdon na Fredrick G. Williams ka a nabatara dika ndi-isi nduzi site na otu olu nke kansul; ma Joseph Smith, Ukwu, John Smith, Joseph Coe, John Johnson, Martin Harris, John S. Carter, Jared Carter, Oliver Cowdery, Samuel H. Smith, Orson Hyde, Sylvester Smith, na Luk Johnson, ndi-isi-nchaja, ka a hoputara i bu kansul ga-adigide nye Nzuko-nsọ, site na mkwekorita n’otu olu, nke kansul.

4 Ndi kansul nile a ndi a kporo aha ka a juru ma ha nabatara nhoputa ha nile, na ma ha garukwa n’okwa nke a dika iwu nke elu-igwe, nke ha nile zagha-chiri na ha nabatara nhoputa ha, na ha ga-emezu ihe nile a chorọ site n’amara Chineke nke e nyere ha.

5 Onu-ogugu ahụ nke mejuputara kansul ahụ, ndi tuliri aka n’aha na n’ihi Nzuko-nsọ n’ihoputa ndi kansul akporo aha di iri anọ na atọ, nke bu, ndi-isi-nchaja iteghete, ndi okenye iri na asaa, ndi nchaja anọ, na ndi otu iri na atọ.

6 Ekwekoritara: Na otu kansul di elu agaghị enwe ike iru-oru ma o buru na mmadu asaa ndi a akporo aha adighi n’etiti ha, ma-obu ndi ahoputara inochita anya ha idi ya.

7 Asaa ndi a ga-enwe ike ihoputa ndi-isi nchaja ndi ozọ,

ndi ha nwere ike ikwado na ha tozuru oke iru oru n’onodu ndi kansul na-anoghi ya.

8 Ekwekoritara. Na mgbe obu-la oghere putara site n’onwu, ma-obu iwepu n’okwa oru site na njehie, ma-obu i pu ebe Nzuko-nsọ n’erutaghi, nke onye obu-la n’ime kansul a kporo aha, a ga-edochi ya site na ntuzi-aka nke onye-isi nduzi ma-obu ndi-isi nduzi, ma nwee nkwardo site n’olu nke ndi kansul nile nke ndi isi nchaja, nke akpokotara maka iru oru nkea n’aha nke Nzuko-nsọ.

9 Onye-isi nduzi nke Nzuko-nsọ, onye bu kwa onye-isi nduzi nke kansul, ka ahoputara site na “mkpughe, ma nweta ^bnkwardo n’okwa oru ya site n’olu nke Nzuko-nsọ ahụ.

10 Na o bu dika ugwu nke okwa-oru ka o ga-eji noro n’isi nke kansul nke Nzuko-nsọ; ma o bu ohere ya inwe ndi-isi nduzi abuo ozọ, a hoputara otu ahụ e siri hoputa ya onwe ya.

11 Ma o buru na otu ma-obu abuo ndi ahụ a hoputara i nyere ya aka anoghi ya, o nwere ike ino n’isi kansul n’enweghi onye enye m-aka; ma o buru na ya onwe ya anoghi, ndi-isi nduzi ndi ozọ ahụ nwere ike i no n’isi n’onodu ya, ha abuo ma-obu otu n’ime ha.

12 Mgbe obu-la ahaziri otu kansul di elu na Nzuko-nsọ nke Kraist, dika usoro nke ekwuru, o ga-abu oru diri ndi kansul iri na abuo ahụ ife nza site na onu-

ogugu, ma site otu a mata onye n'ime iri na abụọ ahụ ga-ekwu okwu mbụ, malite n'onye mbụ ma ga-n'usoro ruo onye nke iri na abụọ.

13 Mgbe ọbula kansul nke a gbakoro ihu maka okwu ọbula, ndi kansul iri na abụọ ahụ ga-atule, imara ma-ọbụ ihe siri ike ma-ọbụ n'odighi, ọ bụrụ na ọ dighi, mmadu abụọ nani n'ime ndi kansul ga-ekwu maka ya, dika n'udi e kwuru na mbụ.

14 Mana ọ bụrụ na-echee n'ọbụ nke siri ike, a ga-ahoputa mmadu ano; ọ bụrụ na ọ siri ike karia, mmadu isii; mana ọ nweghi okwu a ga-ahoputa karia mmadu isii ikwu.

15 Onye ahụ eboro ebubo, n'ikpe nile, ga-enwe nkwado nke ọkara ndi kansul, iji gbochie mkpari ma-ọbụ ikpe n'ezighi ezi.

16 Ma ndi kansul ahoputara ikwu n'iru kansul ga-eweputa okwu ahụ, mgbe atụ-lesiri ihe aka ebe, n'uzo kwu-oto n'iru kansul, ma onye ọ bula ga-ekwu n'uzo kwu oto na "ikpe ziri ezi.

17 Ndi kansul ahụ ndi tututara nkewa abụọ, nke bụ, abụọ, ano, isii, asato, iri, na iri na abụọ bụ ndi ga-eguzo na onodu onye eboro ebubo, na gbochie mkpari na ikpe n'ezighi ezi.

18 N'ime ikpe nile onye boro ebubo na onye eboro ebubo ga-enwe ohere ikwuru onwe ha n'iru kansul, mgbe a nusiiri ihe aka-ebe nile na ndi kansul nile ndi ahoputara ikwu okwu n'ikpe ahụ kwusiiri ihe nile.

19 Mgbe a nusiiri ihe aka-ebe

nile, ndi kansul nile, Onye boro ebubo na onye eboro ebubo, kwusia okwu, onye-isi nduzi ga-enye mkpebi site na nghota nke ọ ga-enwe site n'okwu ahụ, na kpokuo ndi kansul iri na abụọ ahụ ka ha kwado ya site na ntuli aka.

20 Mana ọ bụrụ na ndi kansul foduru, ndi n'ekwughị uche ha, ma-ọbụ onye ọbula, mgbe ọ nuchara ihe aka ebe nile na ariri nile n'enweghi ndonye-ukwu, choputara amaghi-eme na mkpebi nke onye-isi nduzi, ha ga-egosiputa ya, ma a ga-anughari ikpe ahụ ozo.

21 Ma ọ bụrụ, mgbe e jiri nleru anya nwee ikpe-mkpeghari, enwee ezi-okwu ohuru n'ikpe ahụ, mkpebi ahụ ka a ga-agbanwe dika achoro ya.

22 Mana ọ bụrụ, na-ahutaghi ezi-okwu ohuru, mkpebi nke mbụ ga-adigide, ndi ka n'onu-ogugu na kansul nwere ike ikpebi otu ihe ahụ.

23 Ọ bụrụ na-enwe ihe ike gbasara "ozizi ma-ọbụ ukpuru, na ọ bụrụ kwa n'enweghi ihe zuru oke edere ede ime ka okwu a puta ihè n'uche kansul ahụ, onye-isi nduzi ahụ ga-achọ imata site n'ichọ iru Onye-nwe site na "mkpughe.

24 Ndi isi nchu-aja, mgbe ha no na mba ozo nwere ike ikpo ma hazie kansul a site n'uzo nke ekwuru, i dozi nsogbu nile, mgbe ndi otu nile ma-ọbụ onye n'ime ha ga-ario ya.

25 Na kansul ahụ nke ndi isi nchu-aja ga-enwe ike ihoputa

otu n'ime ha ị nọ n'isi iduzi kansul n'oge ahụ.

26 Ọ ga-abụ ọrụ nke kansul ahụ izipụ, otu mgbe ahụ, otu kọpị akukọ ndekota nile, jiri okwu igba ama n'eso mkpebi ha, ruo otu kansul di elu nke ọnọdụ Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ nke Nzuko-nsọ.

27 Ọ bụrụ na ndi ekpere ikpe ma-ọbụ otu onye n'ime ha enweghi afọ ojuju na mkpebi nke kansul ahụ, ha ga-ariọ kansul di elu nke ọnọdụ Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ nke Nzuko-nsọ, ma nwee ikpe-mkpeghari, ikpe nke a ga-ahazi n'ebe ahụ, dika usoro nke mbụ edere, dika enwebeghi mkpebi di otu a.

28 Kansul nke a nke ndi isi nchụ-aja nọ na mba ka a ga-akpọ nani n'okwu ndi kachasi "sie ike gbasara Nzuko-nsọ; na o'nweghi ikpe nke zuru ọha ma-ọbụ okwu nkiti ga-etozu oke iji kpọọ udi kansul a.

29 Ndi isi nchụ-aja na-agaghari-agaghari ma-ọbụ ndi edotara na mba nwere-ike ikwu ma o kwesiri ikpọ udi kansul a ma-ọbụ n'odighi.

30 Ọ di ihe di iche n'etiti otu kansul di elu ma-ọbụ ndi isinchụ-aja na-agaghari agaghari nọ n'obodo ọzọ, na ndi otu kansul di elu "na-agaghari agaghari nke ^bndi ozi iri na abụọ

ahụ mejuputara, na mkpebi ha nile.

31 Site na mkpebi nke ndi mbụ e nwere ike inwe aririọ mkpeghari ikpe, mana site na mkpebi nke ndi nke ọzọ a gaghi enwe ike ya.

32 Nke ikpezụ ka a ga-akpọ n'ajuju site n'aka ndi ji ikike zuru ọha nile nke Nzuko-nsọ mgbe o metutara njehie.

33 Nkpebi: na onye-isi nduzi ma-ọbụ ndi-isi nduzi nke ọnọdụ Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ nke Nzuko-nsọ ga-enwe ike ikpebi ma ikpe di otu a, dika nke anario mkpe-ghari ya, ma o ziri ezi inwe mkpeghari, mgbe enyochasiri aririọ ahụ na ihe aka-ebe nile na okwu nile na-eso ya.

34 Ndi kansul iri na abụọ ahụ wee ga n'iru ife nza ma-ọbụ ituli-aka, iji mara onye mbụ ga-amalite ikwu okwu, ma nke a bụ ihe ọputara otua: 1, Oliver Cowdery, 2, Joseph Coe; 3, Samuel H. Smith; 4, Luk Johnson; 5, John S. Carter; 6, Sylvester Smith; 7, John Johnson; 8, Orson Hyde; 9, Jared Carter; 10, Joseph Smith, Ukwu; 11, John Smith; 12, Martin Harris. Mgbe ekpesiri-ekpere, eyighariri ọgbakọ ahụ.

OLIVER COWDERY

ORSON HYDE

Ndi ode akwukwo

NKEJI 103

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith onye-amụma, na Kirtland, Ohio, 24 Februari 1834 (History of the Church, 2:36–39). Mkpughe nke a bụ nke enwetara mgbe Parley P. Pratt na Lyman Wight biarutesiri

na Kirtland, Ohio, ndi sitere Missouri bia i nuru ndumodu onye-amuma maka enyem-aka na ndozighari nke Ndi-nso n'ala ha nile na Ogbè Jackson.

1-4, Ihe mere Onye-nwe jiri hapu ndi nso nile na Ogbè Jackson ka ha nwee nsogbu; 5-10, Ndi nso nile ga-emerị ma o buru na ha edebe iwu-nso nile; 11-20, Mgbaputa ahụ nke Zaijón ga-abia site n'ike, ma Onye-nwe ga-eburu ndi ya ụzọ gaa; 21-28, Ndi nso nile ga-agbakota na Zaijón, ma ndi tufuru ndu ha ga-achota ha ọzọ; 29-40, Otutu umu nna ka-akporo ihazi ebe Izu-ike nke Zaijón ma gaa Zaijón, e kwere ha nkwa mmeri ma o buru na ha kwesiri ntukwasi-obi.

N'EZIE a si m unu, ndi enyi m, lee, a ga m enye unu otu mkpughe na iwu-nso, ka unu jiri mara otu unu ga-eji "mee omume n'iru oru unu nile gbasara nzoputa na mgbaputa nke umu nna unu, ndi ekposasiworu n'ala nke Zaijón.

2 Ndi "achupuru ma gbue site n'aka ndi iro m nile, ndi m ga-awusa oke iwe m n'enweghi atu n'oge nke m.

3 N'ih i a nagidewo m ha rue ugbu a, ka ha nwee-ike "meju-puta ihe aru nke njehie ha nile, ka iko ha wee ju;

4 Ma ka ndi ahụ na-akpo onwe ha n'aha m kwesiri "ka-ata ha ahuhu nwaoge nta jiri ntara m ahuhu di mgbu ma dikwa ike

n'ih i na ha e ^bgeghi nti ha nile nye ntuzi aka nile na iwu-nso nile nke m nyere ha.

5 Mana n'ezie a si m unu, na e nyewo m iwu oku nke ndi m ga-amata, o burura na ha ana nti-site na awa nke a kpom-kwem nye "ndumodu nke m, Onye-nwe Chineke ha, ga-enye ha.

6 Lee ha ga, n'ih i e kwuwo m ya, malite ibili megide ndi iro m nile site na-awa nke a.

7 Ma site "n'i-na nti na idebe okwu nile nke m, Onye-nwe Chineke ha, ga-ekwuru ha, ha agaghi akwusi imeri rue mgbe a kwaturu ^bala eze nile nke uwa n'okpuru ukwu m, ma uwa ahụ ka "enyere "ndi-nso nile, i "nwere ya ruo mgbe nile na mgbe nile.

8 Mana o buru na ha e "debe-ghi iwu-nso m nile, na nagh i nti idebe okwu m nile, ala-eze nile nke uwa ga-ebili imeri ha.

9 N'ih i e debere ha i buru "ih e nye uwa, ma burukwa ndi nzoputa nke ndi mmadu;

10 Ma o burura na ha abughi ndi nzoputa nke ndi mmadu, ha di dika "nnu na-etufuwo uto ya, ma mgbe ahụ odigh i kwa ihe odi-nma ya nani ka etufuo ya na ka ndi mmadu na-azo ya ukwu.

11 Mana n'ezie a si m unu, e

103 1a Oznd. 43:8.

b Oznd. 101:43-62.

2a Oznd. 101:1; 109:47.

3a Alma 14:10-11; 60:13.

4a Oznd. 95:1.

NGAN Taa-Ahuhu,

Na-ata Ahuhu.

b Oznd. 101:2;

105:2-6.

5a NGAN Onye

Ndumodu (aha).

7a Oznd. 35:24.

NGAN Irube-isi,

Nrube-isi, Rube-isi.

b Dan. 2:44.

c Dan. 7:27.

d NGAN Onye-nso.

e Oznd. 38:20.

8a Mosa. 1:13;

Oznd. 82:10.

9a 1 Nif. 21:6.

10a Mat. 5:13-16;

Oznd. 101:39-40.

nyewo m iwu-okụ ka ụmụ nna unu ndị ekposasiri loghachi "n'ala nile nke ihe nketa ha nile, na wulie ebe nile bu nkponkpo ebe nke Zaiṇ, elu.

12 N'ih i mgbe "otutu mkpagbu gasiri, dika m nyeworo gi n'iwu-nsọ ochie, otutu ngozi ga-abia.

13 Lee, nke a bu ngozi nke m kweworo na-nkwa mgbe otutu mkpagbu gasiri, na otutu mkpagbu nke ụmụ nna unu—mgba-puta unu, na mgba-puta ahụ nke ụmụ nna unu, obuna ikpogha-chita ha n'ala nke Zaiṇ, ihiwe ha, a gaghi kwa akwatu ha ozọ.

14 Otu o sila di, o buru na ha emeruo ihe nketa ha nile, a ga-akwatu ha; n'ih i a gaghi m edebe ha oburu na ha emeruo ihe nketa ha nile.

15 Lee, a si m unu, mgba-puta ahụ nke Zaiṇ di mkpa ibia site n'ike;

16 Ya mere, a ga m akpolite nye ndi m otu nwoke, onye ga-edu ha dika "Moses duru ụmụ nke Israel.

17 N'ih i unu bu ụmụ nke Israel, na "mkpuru nke Abraham, ma o di nkpa n'eduputara unu site n'ibu-oru site n'ike, ma jiri ogwe-aka e setipuru esetipu.

18 Ma dika e jiri duo nna unu na mbu, obuna otu a ka mgba-puta nke Zaiṇ ga-adi.

19 Ya mere, ka obi ghara ida

unu mba, n'ih i a sighi m unu dika m gwara nna unu ha: "Muo ozi m ga na-eje n'iru unu, mana obughi mu^b onwe m.

20 Mana a si m unu: "Ndi muo-oz i m ga na-eje n'iru unu, na kwa mu onwe m, ma n'oge nta, unu^b ga-enweta ala-oma ahụ.

21 N'ezie, n'ezie a si m unu, na nwa odibo m Joseph Smith, Nta, bu "nwoke ahụ m ji-tunye-re nwa odibo ahụ nke Onyenwe^b ubi-vine kwuru okwu n'ihu ahụ nke m nyere unu.

22 Ya mere ka nwa odibo m Joseph, nta, kwuo nye "ume nile nke ulọ m, ụmụ okorobia m na ndi di nkpa—kpokota onwe unu onu n'otu ebe n'ala nke Zaiṇ, n'elu ala nke m zutaworo jiri ego nke e doro-nsọ nye m.

23 Ma ka ndi nzuko-nsọ nile zipu ndi amamihe ya na ego ha nile, ma "zuo-ala nile obuna dika m nyere ha n'ihu.

24 Ma oburu na ndi iro m abia imegide unu ichupu unu site "n'ala oma ahụ, nke m doworo-nsọ i bu ala nke Zaiṇ, obuna site n'ala nke unu nile mgbe agbasiri-ama nile, nke unu wetara n'iru m megide ha, unu ga-abu ha onu.

25 Ma onye obula unu buru-onu, a ga m abu-onu, ma unu ga-aboro m-obo n'aka ndi iro m nile.

26 Ma a ga m a nonyere unu

11a Oz nQd. 101:18.

12a Mkp. 7:13-14;
OznQd. 58:4; 112:13.

16a Op. 3:2-10;
OznQd. 107:91-92.
NGAN Moses.

17a NGAN Abraham—
Mkpuru nke

Abraham; Ogbugba-
ndu nke Abraham.

19a NGAN Muo-oz i nile.

b Oz nQd. 84:18-24.

20a Op. 14:19-20.

b Oz nQd. 100:13.

21a Oz nQd. 101:55-58.

b NGAN Ubi Vine nke

Onye-nwe.

22a Oz nQd. 35:13-14;
105:16, 29-30.

23a Oz nQd. 42:35-36;
57:5-7; 58:49-51;
101:68-74.

24a Oz nQd. 29:7-8;
45:64-66; 57:1-2.

ọbuna "n'iborọ m-ọbọ n'aka ndị iro m nile, rue n'ogbo nke atọ na nke anọ nke ha ndị kporọ m asị.

27 Ka onye ọbula ghara itugwu itogbo ndụ ya n'aha m, n'ihì onye ọbula nke "tufuru ndụ ya n'aha m ga-ahụ ya ọzọ.

28 Ma onye ọbula nke n'adigh na-njikere itufu ndụ ya n'ihì m abughi onye n'eso ọzọ m.

29 Ọ bụ uche m ka nwa odibo m "Sidney Rigdon welie olu ya n'ogbakọ nile na mba ọwụ-wa anyanwụ nile iji kwado Nzukọ-nsọ nile idebe iwu-nsọ nile nke m nyeworo ha gbasara mwetaghachi ahụ na mgbaputa nke Zaijón.

30 Ọ bụ uche m ka nwa odibo m Parley P. "Pratt na nwa odibo m Lyman Wight ghara ilaghachi n'ala nke ụmụ nna ha, rue mgbe ha nwetachara ogbo ndikom nile ahaziri nke ha ji aga ala nke Zaijón, site na iri-iri, ma-ọbụ iri-abụọ-iri-abụọ, ma-ọbụ iri-ise iri-ise, ma-ọbụ site na otu nari, rue mgbe ha nwetara ruo nari ise nke ^bume nke ulo m.

31 Lee nke a bụ uche m, rịọ ma unu ga ariọta, mana ndị mmadụ "anaghi kwa eme uche m oge nile.

32 Ya mere, ọburụ na inweghị-ike inweta nari ise, chọsie ike n'eleghị-anya i ga-enweta nari atọ.

33 Ma ọ burụ na inweghị-ike inweta nari atọ, chọsie ike n'eleghị-anya i ga-enweta otu nari.

34 Mana n'ezie a sị m unu, otu iwu-nsọ ka m na-enye unu, ka i ghara iga-pụ jee n'ala nke Zaijón ruo mgbe inwetazuru otu nari nke ume nke ụlọ m nke i ga-eji gawa n'ala nke Zaijón.

35 Ya mere, dika m kwuru nye unu, rịọ na unu ga-ariọta, kpesie ekpere ike ka eleghị-anya nwa odibo m Joseph Smith, Nta, nwee ike soro unu, na nọrọ n'isi n'etiti ndị m, na hazie ala-eze m n'elu ala ahụ "edoro nsọ, na hiwe ụmụ nke Zaijón n'elu iwu nile na iwu-nsọ nile nke diwo adi na nke a ga-enye unu.

36 Nmeri nile na otuto ka ewetazuworo oke nye gi site na "irusi-ọrụ ike, ikwesi-ntụkwasị-obi nile na ^bekpere nile nke okwukwe.

37 Ka nwa odibo m Parley P. Pratt jee-ije, ya na nwa odibo m Joseph Smith, Nta.

38 Ka nwa odibo m Lyman Wight jee-ije, ya na nwa odibo m Sidney Rigdon.

39 Ka nwa odibo m Hyrum Smith jee-ije, ya na nwa odibo m Frederick G. Williams.

40 Ka nwa odibo m Orson Hyde, jee-ije ya na nwa odibo m Orson Pratt, ebe ọbula nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ga-enye ha ndumọdụ, iji nweta nmezu nke iwu-nsọ nile nke m nyeworo unu, ma hapụ nke fọdurụ n'aka m abụọ. Ọbuna otu a. Amen.

26a OznQd. 97:22.

27a Mat. 10:39; Luk 9:24;
OznQd. 98:13-15;
124:54.

29a NGAN Rigdon, Sidney.

30a NGAN Pratt, Parley
Parker.
b OznQd. 101:55.

31a OznQd. 82:10.

35a OznQd. 84:31.

36a NGAN Irusi-ọrụ Ike.
b OznQd. 104:79-82.

NKEJI 104

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, 23 Epril 1834, gbasara usoro njikota onu, ma-obu otu nke nzuko-nso maka odinma nke ndi ogbenye (History of the Church, 2:54-60). Oge ahụ bu nke ogbakọ kansul nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbu na ndi isi nchu-aja ndi ozọ ebe elebara anya na mkpa nke aru dagidere ndi mmadu. Otu Njiko aka onu ahụ di na Kirtland ka aga ekposa nwaoge ma hazigharia, na aria nile dika okwa oru nile bu nke a ga-eke n'etiti ndi otu nile.

1-10, Ndi nso nile ndi mehiere megide usoro njikota onu ka a ga-abu onu; 11-16, Onye-nwe na-enye ndi nso ya ihe n'uzo nke ya; 17-18, iwu nke ozi-oma na-achị nlekota nke ndi ogbenye; 19-46, okwa oru nile na ngozi nile nke umu nna nile ka-akpoputara; 47-53, Usoro njikota onu no na Kirtland na otu ahụ no na Zion ga-arụ oru iche-iche; 54-56, Akụ ahụ edoro nso nke Onye-nwe ka ehiwere maka mbiputa nke akwu-kwo nso nile; 67-77, Akụ nile nke ndi otu njiko aka onu ga n'aru oru na nkwekorita zuru oha; 78-86, Ndi no na usoro njikota onu ga-akwu ugwo ha nile, na Onye-nwe ga-anaputa ha site na mkpagbu nke ego.

N'EZIE a si m unu ndi enyi m, e nye m unu ndumodu, na otu iwu-nso, gbasara aria nile nke bu nke otu nke m nyere n'iwu ka-ahazie ma hiwe, ka oburu "usoro njikota onu, na kwa usoro mgbe nile na-adigide maka odinma nke ndi nzuko m, na nzoputa nke ndi mmadu ruo mgbe m ga-abia —

2 Jiri nkwa agwu-agwu na-agbanweghi agbanwe, na obu-

ru raa na ha ndi m nyere iwu ekwesị ntukwasị obi, ha ga-abu ndi ejiri otutu ngozi nile gozie;

3 Mana oburu raa na ha ekwesigh ntukwasị-obi, ha no-nso ibu ihe aburu-onu.

4 Ya mere, o buru na ufodu ndi odibo m edebeghi iwu-nso ahụ, mana ha-emebiwo ogbugba-ndu ahụ site na "anya-ukwu ha, na jiri okwu nrafu nile, a buwo m ha onu jiri nnukwu ajoọ ihe-otiti na obu-bu-onu di egwu.

5 N'ihị mụ, Onye-nwe ahụ, e nyewo iwu-okụ n'obi m, na o bururaa na onye obula nke bu onye otu ahụ aburu onye achoputara na njehie, ma-obu na nsughari okwu, emebie ogbugba-ndu ahụ nke eji kekoo unu onu, a ga-abu ya onu na ndu ya nke a, ma o ga-abu onye azodara ala site n'aka onye m chorọ;

6 N'ihị mụ, Onye-nwe, abughi onye "ana-akwa emu n'ihe ndi a —

7 Na ihe ndia, ka onye aka ya di-ocha n'etiti unu ghara ibu onye amara-ikpe ya na onye ajoọ-omume; na ka onye ikpe mara n'etiti unu ghara inwe

ebe mgbapu; n'ih i mu, Onye-nwe ekwewo unu nkwa "okpu-eze nke ebube n'aka nri nke m.

8 Ya mere, o buru na achoputa unu ndi mmebi-iwu, unu apugh i gbanari iwe-okpu m na ndu unu nile.

9 O buru raa na e "kewapu unu n'ih i mmebi-iwu, unu a gaghi enwe ebe mgbapu site na 'ahuhu nile nke "Setan ruo ubochi nke mgbaputa.

10 Ma e nye m unu ike ugbu a site n'awa nke a, na o buru na onye obula n'etiti unu nke otu ahuh, bu onye achoputara dika onye mmebi-iwu ma o chegharigh site n'ih e ojoo ahuh, na unu ga-enyefe ya na ahuh nile nke Setan, ma o gaghi enwe ike "iweta ih e ojoo megide unu.

11 O bu amamihe n'ime m, ya mere, otu iwu-nsa ka m na-enye unu, ka unu hazie onwe unu na nyefee onye obula "okwa oru nke ya.

12 Ka onye obula nwee-ike mee nkowasi nye m maka okwa oru nke e nyefere ya na aka.

13 O di mkpa ka mu, Onye-nwe, mee ka onye obula nye "nkowa dika 'onye oru n'elekota ngozi nile nke uwa nke m meworo ma kwadoo maka ih e nile m kere-eke.

14 Mu, Onye-nwe, setipuru elu-igwe nile, ma "wuo uwa, 'aka oru nke m; na ih e nile no n'ime ya bu nke m.

15 Ma o bu nzube m i roputa ih e maka ndi nsa nke m, n'ih i ih e nile bu nke m.

16 Mana o di mkpa ka e mee ya "n'uzo nke m, ma lee nke a bu uzo ahuh bu nke mu, Onye-nwe, nyeworo iwu-okpu iji roputara ndi nsa m, ka 'ndi ogbenye buru ndi ebuliri elu, n'ih i na ndi ogaranya ka ewedara ala.

17 N'ih i na "uwa juru n'onu, na ih e nile zuru-oke ma karia, e, a kwadoro m ih e nile, na nyewo umu nke mmadu ibu 'ndi nnochita-any a nye onwe ha.

18 Ya mere, o buru na onye obula ga-ewere site "n'uju nke m meworo, ma nyepugh i oke nke ya, dika 'iwu nke ozi-oma, nye 'ogbenye na onye nwere mkpa, o ga, ya na ndi-ajoo omume ewelite any a ya abuo "n'ala muo, n'ime ita ahuh.

19 Ma ugbu a, n'ezie a si m unu, gbasara aria nile nke "otu ahuh—

20 Ka nwa odibo m Sidney Rigdon nwere ebe ahuh obi ugbu a, na ebe ahuh nile ana agba akpukpo anu, maka okwa oru iji nyere ya aka, ka o na-

7a Aisa. 62:3;

OznQd. 76:56.

NGAN Otuto.

9a NGAN Chupu n'Otu.

b OznQd. 82:21.

c NGAN Ekwensu.

10a OznQd. 109:25-27.

11a OznQd. 42:32.

NGAN Okwa-oru,

Onye-oru.

13a NGAN Inye Nkwasi,

Nkwasi, Nwe

Nkwasi.

b OznQd. 72:3-5,
16-22.

14a Aisa. 42:5; 45:12.

NGAN Kee, Okike.

b Abuoma 19:1; 24:1.

16a OznQd. 105:5.

NGAN Odjmma.

b 1 Sam. 2:7-8;

Luk 1:51-53;

OznQd. 88:17.

17a OznQd. 59:16-20.

NGAN Uwa.

b NGAN Ohere-Ihoro.

18a Luk 3:11;

Jemes 2:15-16.

b OznQd. 42:30.

c Ilu 14:21;

Mosa. 4:26;

OznQd. 52:40.

d Luk 16:20-31.

19a NGAN Usoro Njikota

Onu.

adogbu onwe ya n'orụ n'ime ubi vine m dika m choro, mgbe m ga-enye ya iwu.

21 Na ka e mee ihe nile dika ndumodu nke usoro ahụ, na nkwekorita ejikoro-onu ma-obu olu nke usoro ahụ, ndi bi na ala nke Kirtland.

22 Ma okwa oru nke a na ngozi, mu, Onye-nwe, nyefere nwa odibo m Sidney Rigdon maka ngozi n'isi ya, na kwa mkpuru ha ganochi ya.

23 Na a ga m amuba ngozi nile n'isi ya, oburu raa na o ga-adi umeala n'iru m.

24 Ma ozo, ka nwa odibo m Martin Harris nwere dika ihe nketa ya, maka okwa oru ya, mpaghara ala ahụ nke nwa odibo m John Johnson nwetara site na mgbanwe maka ihe nketa nke ochie ya, maka ya na mkpuru nke ya ga-anochi ya.

25 Ma o buru na o kwesi ntukwasi-obi, a ga m amuba ngozi nile n'isi ya na mkpuru nke ya ga-anochi ya.

26 Na ka nwa odibo m Martin Harris debe ego ya nile maka ima-okwa nke okwu m nile dika nwa odibo m Joseph Smith, Nta, ga-atuzi-aka.

27 Ma ozo ka nwa odibo m Frederick G. Williams nwere ebe ahụ obi ugbo a.

28 Ma ka nwa odibo m Oliver Cowdery nwere mpaghara ahụ nke malitere na njiko ulo ahụ nke ga-abu maka ulo-oru mbiputa akwukwo, nke bu mpaghara nke mbu, na kwa mpaghara ahụ nke nna ya bi.

29 Ma ka umu odibo m Fredrick G. Williams na Oliver Cowdery nwere iru oru mbiputa akwukwo na ihe nile gbasara ya.

30 Ma nke a ga-abu okwa-oru ha nke a ga-enyefe ha.

31 Ma o buru raa na ha kwesiri ntukwasi-obi, lee a ga m a gozi na mubaa ngozi nile n'isi ha.

32 Ma nke a ga-abu mmalite nke okwa-oru nke m na-enyefe ha, maka ha na kwa mkpuru ha ga-anochi ha.

33 Ma o buru na ha ekwesintukwasi-obi, a ga m amuba ngozi nile n'isi ha na mkpuru ha ga-anochi ha, obuna nnukwu mmuba nke ngozi nile.

34 Ma ozo, ka nwa odibo m John Johnson nwere ulo ahụ o bi n'ime ya, na ihe nketa nile, ha nile ewezuga ala ahụ nke edotara maka "iwu-ulo m nile, nke metutara ihe nketa ahụ, na mpaghara ndi ahụ nile nke akpaworo aha maka nwa-odibo m Oliver Cowdery.

35 Ma o buru na o kwesi ntukwasi obi, a ga m amuba ngozi nile n'elu isi ya.

36 Ma o bu uche m ka o ree mpaghara nile nke ekewaputara maka iwulite obodo-okwu nke ndi nsọ m nile, o buru raa na a ga-eme ka o mara ya site "n'olu nke Muo, ma dika ndumodu nke usoro ahụ, na site n'olu nke usoro ahụ.

37 Na nke a bu mmalite nke okwa-oru nke m nyefere ya, maka ngozi nye ya na kwa mkpuru ya ga-anochi ya.

38 Na o buru na o kwesi-ntu-

kwasi obi, a ga m amuba nnu-kwu mmuba nile n'isi ya.

39 Ma ozọ, ka nwa odibo m Newel K. "Whitney nwere dika e nyere ya ulọ nile ahụ na mpaghara ebe o bi ugbua, na mpaghara na ulọ ebe ahụ ulọ azu-m-ahia nile guzo, na kwa mpaghara nke nọ na akuku ndida nke ulọ azu-m-ahia, na kwa mpaghara ebe ana abụ okuko.

40 Ma ihe ndi a ka m hoputa-woro nye nwa odibo m Newel K. Whitney maka okwa-oru ya, maka otu ngozi n'isi ya na mkpuru ya ga-anochi ya, maka odinma nke ulọ azu-m-ahia nke usoro m nke m hiwere maka stek nkem n'ala nke Kirtland.

41 E, n'ezie, nke a bu okwa oru nke m na-enyefe nwa odibo m N. K. Whitney. Obuna ulọ azu m ahia nile, ya na "onye nnochite-anya ya, na mkpuru ya ga-anochi ya.

42 Na o buru raa na o kwesi ntukwasi obi n'idebe iwu-nso m nile, nke m nyeworo ya, a ga m amuba ngozi nile n'isi ya na mkpuru ya ga-anochi ya, obuna nnukwu mmuba ngozi nile.

43 Ma ozọ, ka nwa odibo m Joseph Smith, Nta, nwere dika nke enyere ya mpaghara ahụ ekewaputara maka owuwu ulọ nke m, nke di "ntu iri anọ n ogologo na iri na abuo na mbara, na kwa ihe nketa nke ahụ nna ya bi na ya ugbu a.

44 Na nke a bu mmalite nke okwa-oru nke m nyefere ya maka ngozi nye ya na nye kwa nna ya.

45 N'ihie lee, edotawo m ihe nketa maka "nna ya maka nkwa-do ya, ya mere a ga-aganye ya n'ulọ nwa odibo m Joseph Smith, Nta.

46 Na a ga m amuba ngozi nile n'ulọ nwa odibo m Joseph Smith, Nta, o'buru raa na o kwesi-ntukwasi-obi, obuna nnukwu mmuba ngozi nile.

47 Ma ugbua otu iwu-nso ka m ga-enye unu gbasara Zaijon, na unu agaghi a bu kwa ndi ejikotara dika ndi usoro njiko aka, unu na umunna unu nile nke Zaijon, nani n'udia —

48 Mgbe ehiwachara unu, a ga-akpo unu Usoro Njikota Onu nke "Stek nke Zaijon, Obodo-ukwu ahụ nke Kirtland. Ma umunna unu, mgbe ehiwachara ha, a ga-akpo ha Usoro Njikota Onu nke Obodo-ukwu nke Zaijon.

49 Ma a ga-ehiwe ha n'aha ha nile, na n'aha nke ha; ma ha ga-atu mgbere-ahia ha n'aha ha, na n'aha nke ha nile.

50 Ma unu ga-atu mgbere ahia unu n'aha unu ma n'aha nke unu nile.

51 Ma nke a ka m nyeworo n'iwu ka unu mee maka nzoputa unu, na kwa maka nzoputa ha, dika nso n'azu nke "nchuputa ha na kwa ihe nke gaje ibia.

39a NGAN Whitney,

Newel K.

41a OznQd. 84:112–113.

43a Ntu bu ihe nkeji itu
ihe nke di mita (5)

ise n'ogologo.

45a OznQd. 90:20.

NGAN Smith,

Joseph Ukwu.

48a OznQd. 82:13; 94:1;

109:59.

NGAN Stek.

51a OznQd. 109:47.

52 “Ogbugba-ndu nile a ka a ga-ada iwu ha site na njehie site ^bn’anya-ukwu na okwu nrafu nile—

53 Ya mere, ekposasiwo unu dika usoro njikota onu, unu na umunna unu, n’ihi nke a iwu ejighi kwa unu nani rute na awa nke a nye ha, ewezuga n’uzo di otu a, dika m kwuru site na mgbazinye ego dika a ga-ekweko na otu a, n’ime kansul dika onodu unu nile ga-anabata na dika olu nke kansul ga-eduzi.

54 Ma ozọ, otu iwu-nsọ ka m na-enye unu gbasara okwa-oru unu nke m nyeworo unu.

55 Lee, aria ndi a bu nke m, m’obughi otu ahụ, okwukwe unu bu ihe efu, ma achoputara unu ndi iru-abuo, na ogbugba-ndu nke unu mere nye m ka a dowara.

56 Ma, oburu na aria ndi a bu nke m, mgbe ahụ unu bu “ndi oru m, m’obughi otu a unu abughi ndi oru.

57 Mana, n’ezie a si m unu, a hoputawo m unu i bu ndi oru na-elekota ulo nke m, obuna ndi oru n’ezie.

58 Na n’ihi ebu m n’obi nke a, e nyewo m unu iwu ihazi onwe unu, obuna ibiputa okwu “m nile, uju nke akwukwo nsọ m nile, mkpughe nile nke m nyeworo unu, na nke m ga, ma emesia, enye unu site n’oge ruo n’oge—

59 N’ihi nzube nke iwulite

nzuko-nsọ m na ala-eze n’uwa, na ikwado ndi nke m maka “oge mgbe m ^bga-ebi mu na ha, nke no n’oba aka.

60 Na unu ga-akwadoro onwe unu otu ebe maka nchekwa ihe di mkpa, na doo ya nsọ n’aha nke m.

61 Ma unu ga-ahoputa otu onye n’etiti unu ilekota ebe nchekwa ihe ahụ, ma a ga echi ya echichi baa na ngozi nke a.

62 Na a ga-enwe otu ihe nrachi n’elu ihe nchekwa ihe ahụ, na ihe nsọ nile ka a ga-etinye n’ime ebe ahụ, na onweghi onye n’etiti unu ga-akpo ya nke ya, ma-obu mpaghara ya obula, n’ihi o ga-abu nke unu nile na nkwekorita.

63 Na e nye m unu ya site na awa nke a, ma ugbu a hukwa na unu malitere na were okwa-oru nke m hoputara nye unu, ewezuga ihe nsọ nile maka ebu m n’obi nke ibiputa ihe nsọ nile dika m kwuru.

64 Ma “ihe nrite nile nke ihe nile di nsọ ka a ga-edota n’ime ihe nchekwa ihe na otu ihe nrachi ga-adi n’elu ya, ma a gaghi e ji ya ma-obu weputa ya n’ime ihe nchekwa ihe site n’aka onye obula, obughi ma a ga-atopu akara ahụ di na ya, nani site n’olu nke usoro ahụ, ma-obu site na iwu-nsọ.

65 Ma otu a ka unu ga-eji chekwaa ihe nrite nile nke ihe nile di nsọ n’ime ihe nchekwa ihe,

52a NGAN Ogbugba-ndu.

b NGAN Anya-ukwu.

56a NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.

58a NGAN Ntughari

Asusu nke Joseph
Smith (NAJS).

59a NGAN Oge Jisus
Ga-abia n’Uwa Chia
Otu Puku Afọ.

b OznOd. 1:35-36;
29:9-11.

64a NB uru nile, ma-
obu ihe nile sitere
n’ihe puta.

maka ịdị-nsọ na ebum n'obi nsọ nile.

66 Ma nke a ka a ga-akpọ ebe nchekwa ihe dị nsọ nke Onye-nwe, na ihe akara nke a ga-edota n'elu ya ka ọ wee di nsọ ma bụrụ ihe edoro nso nye Onye-nwe.

67 Ma ọzọ, a ga-enwe ebe nchekwa ihe ọzọ akwadoro ka onye oche-ego ahọputara ilekọta, ebe nchekwa ihe ahụ, ma ihe akara ka a ga-edota n'elu ya;

68 Na ego nile nke unu natara, n'okwa-ọrụ unu, site n'imezi ariá nile nke m nyeworo unu, n'ụlọ nile, ma-ọbụ n'ala nile ma-ọbụ anụ ụlọ nile na-ata ahịhịa ma-ọbụ n'ihe nile ewezuga n'ihe nile edere-edede di nsọ na-edoro nsọ nke m dotara nye onwe m maka ebum-n'obi nile edoro nsọ ka a ga-atụba n'ime ihe nchekwa ihe ọsọ-ọsọ a natara ego nile di na nari nari, ma-ọbụ iri-ise, iri-ise, ma-ọbụ iri abuo, iri-abuo, ma-ọbụ iri iri, ma-ọbụ ise-ise.

69 Ma-ọbụ asugharia ya, ọ bụrụ na onye ọbụla n'ime unu enweta dola ise ka ọ tune ya ha n'ime ihe nchekwa ihe ahụ, ma-ọbụ ọbụrụ na o nwetara iri, ma-ọbụ iri abuo, ma-ọbụ iri ise, m obu otu nari, ka o mee kwa otu ahụ.

70 Ma ka onye ọbụla n'ime unu ghara ikwu na ọ bụ nke ya, n'ihia a gaghi akpọ ya nke ya, ma-ọbụ mpaghara ya ọbụla.

71 Ma e nweghi mpaghara ya ọbụla nke a ga-emefu ma-ọbụ wepu site na ebe ihe nchekwa

ihe ahụ, nani site na olu na nkwekọrita nke ndi usoro.

72 Na nke a ga-abu olu ahụ na nkwekọrita nke otu ahụ—na onye ọbụla n'etiti unu ga-agwa onye oche-ego: e nwere m mkpa nke a iji nyere m aka n'okwa-ọrụ m—

73 Ọbụrụ na ọ bụ dola ise, ma-ọbụ kwa na ọ bụ dola iri ma-ọbụ iri abuo, ma-ọbụ iri ise, ma-ọbụ otu nari, Onye-oche-ego ga-enye ya ego-ole ọ choro ga-enyere ya aka n'okwa-ọrụ ya.

74 Ruo mgbe a chọputara ya dika onye njehie, na ọ putara ihè n'iru kansul nke usoro na gbaa mbara na ọ bụ onye n'ekwesigh ntukwasi-obi na onye ọrụ n' "enweghi uche.

75 Mana mgbe nile ọ nọ nantozu oke, ma kwesi ntukwasi-obi ma nwee uche n'okwa-ọrụ ya, nke a ga-abu ihe aka-ebe ya nye oche-ego nke onye oche-ego agaghi ejichi.

76 Mana ọ bụrụ na njehie adi, onye-oche-ego ga-anọ n'okpuru ndi kansul na olu nke ndi usoro.

77 Ma ọ bụrụ na onye-oche-ego bu odibo n'ekwesighi ntukwasi-obi na onye n'enweghi uche, ọ ga-anọ n'okpuru na olu nke kansul, ma a ga-ewepu ya site n'onodu ya, ma a ga-ahoputa "onye ọzọ n'onodu ya.

78 Ma ọzọ n'ezie asi m unu, gbasara ugwo unu nile—lee ọ bụ uche m ka unu "kwusia^b ugwo nile unu ji.

79 Ma ọ bụ uche m ka unu mee onwe unu "umeala n'iru m, ma

74a Luk 16:1-12.

77a Oznd. 107:99-100.

78a Oznd. 42:54.

b NGAN Ugwo.

79a NGAN Umeala, Iidi Umeala.

nata ngozi a site na ^bmgbalị unu na idi-ume ala na ekpere nke okwukwe.

80 Ma ọ bụrụ raa na unu na arụsi ọrụ ike na di-umeala, ma na-ekpe “ekpere nke okwukwe, lee, a ga m eme ka obi nile dị nro bụ nke ndị unu ji-ugwọ, ruo mgbe m ga e ziputara unu ụzọ maka nnapụta unu.

81 Ya mere dee nụ akwụkwọ ọsọ-ọsọ nye New York na dee dika nke ahụ “Mụọ m ga eduzi, ma a ga m eme ka obi ndị ahụ dị nro bụ ndị unu ji ugwọ, n’ihi a ga-ewepụ ya site n’obi ha nile iweta nsogbu bukwasi unu.

82 Ma ọ bụrụ raa na unu adi “umeala na kwesi ntụkwasi-obi na kpọkuo aha m lee, a ga m enye unu ^bmmeri ahụ.

83 E kwe m unu otu nkwa, na

a ga-anaputa unu otu ugboro a site n’ibụ oru.

84 Ọ bụrụ raa na unu enwee ohere igbazita ego site na nari nari, ma-ọbụ na puku, puku ruo mgbe unu ga-anata ole ga-ezuru unu inaputa onwe unu site n’ibụ oru, ọ bụ ohere unu.

85 Na were nụ aria nile nke m tinyeworo n’aka unu mee ihe aka-ebe, ugbugba a, site na inye aha unu nile site na nkwekọrịta ozuzu ọha ma-ọbụ n’uzọ ọzọ, otu ọ ga-adi unu mma.

86 E nye m unu ohere nke a, ugbugba a, ma lee, ọbụrụ na unu agaa-n’iru ime ihe nile nke m tọgbọworo n’iru unu, dika iwu-nsọ m nile, ihe ndia nile bụ nke m, na unu bụ ndị ọrụ m na nna-ukwu ahụ a gaghị ekwe ka ekposasia ụlọ ya. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 105

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amụma na Osimiri Fishing, Missouri, 22 Jun 1834 (History of the Church, 2:108–111). Otu ogba-aghara ike megide Ndị nsọ nile nọ na Missouri na-abawanye, ma ọtụtụ otu ahaziri sitere n’ọtụtụ ogbe amawori ọkwa echiche ha ibibi ndị ahụ. Onye-amụma abiawo site na Kirtland duru ndị otu anakpọ ebe Izu-ike nke Zaịon, na-eweta uwe na ihe ndị ọzọ. Mgbe otu a biara nọrọ na Osimiri Fishing, Onye-amụma natara mkpughe a.

1–5, Zaịon ga-abụ ebe ewuliri site na irube isi nye iwu Ala-eze Selestial; 6–13, Mgbaputa ahụ nke Zaịon ka eyighariri maka nwa oge nta; 14–19, Onye-nwe ga-alu agha nile nke Zaịon; 20–26, Ndị nsọ nile ga-abụ ndị nwere uche ma ghara inya-isi maka ọtụtụ oke ọrụ mgbe ha gbakoro;

27–30, Ala nile di na Jackson na ogbe nile gbara ya gburugburu ka a ga-azu; 31–34, Ndị okenye ga-anata onyinye di-nsọ n’ulo nke Onye-nwe na Kirtland; 35–37, Ndị nsọ ndị akporo na hoputakwa ka a ga-edo nsọ; 38–41, Ndị nsọ ga-ebuli ọkọloto nke udo nye uwa.

N'EZIE a si m unu ndi kpọ-kọtara onwe unu n'otu ebe ka unu wee mata uche m gbasara "mgbaputa ahụ nke ndi m nwere mkpagbu —

2 Lee, a si m unu, na, ma obughi maka "njehie nile nke ndi m, n'ikwu gbasara nzuko-nsọ na abughi n'otu otu, ha gaara abụ ndi agbaputaworo obuna ugbu a.

3 Mana lee, ha amutabeghi irube-isi nye ihe nile nke m choro n'aka ha nile kama ha juputara na udi ihe ojoo nile, ma ha adighi "enyepu ihe ha nwere, dika o kwesiri ndi nsọ, nye ndi ogbenye na ndi nwere mkpagbu n'etiti ha;

4 Na ha adighi "n'otu dika njiko-n'otu a choro site n'iwu ahụ nke ala-eze Selestial.

5 Na enweghi-ike iwuli "Zaijon^b ma obughi ma-obu site na ukpuru nile nke "iwu ahụ nke ala-eze Selestial, ma o bughi otu a, a gaghị m anabata ya nye onwe m.

6 Na ndi m nwere mkpa "ita ha ahuhu ruo mgbe ha mutara^b irube-isi, o buru na o ga-aburiri, site na ahuhu nile ndi ha na-ata.

7 Ekwughi m gbasara ndi ahụ ahoputara iduzi ndi nke m, ndi bu ndi okenye "mbu nke nzuko-nsọ m, n'ih i na ha nile

a noghi n'okpuru amamikpe nke a.

8 Mana e kwuru m gbasara nzuko-nsọ m nile na mba ndi ozo — O di otutu ndi ga-asị; Olee ebe Chineke ha no? Lee, o ga-anaputa ha n'oge nsogbu, m'obughi otu a anyi a gaghị agbago baa na Zaijon, ma anyi ga-edota ego anyi nile.

9 Ya mere, n'ih i "njehie nile nke ndi m, echere m na o di mkpa na ndi okenye nke m ga-echere nwoge nta maka mgbaputa nke Zaijon.

10 Ka ha onwe ha diri na njikere, na ka akuziere ndi nke m ihe kari n'uzo zuru-oke, na nwere uche, na mara karia n'uzo zuru-oke gbasara "oru ha, na ihe nile m choro n'aka ha abuo.

11 Ma nke a a gaghị abia nammezu ruo mgbe "ndi okenye nkem ga-abu ndi e jiri ike si n'elu nye^b onyinye di nsọ.

12 N'ih i na lee, a kwadowo m nnukwu onyinye di nsọ na ngozi nke a "ga-awusa n'isi ha, oburu raa na ha ekwesị ntukwasi-obi ma gaa-n'iru n'idi umeala n'iru m.

13 Ya mere o di m mkpa ka ndi okenye nke m chere nwoge nta maka mgbaputa nke Zaijon.

14 N'ih i lee, a choghi m n'aka ha ilu agha nile ahụ nke Zaijon, n'ih i dika m kwuru na otu iwu-

105 1a Oznd. 100:13.

2a Oznd. 104:4-5, 52.

3a Qlndoz. 5:1-11;

Oznd. 42:30.

NGAN Doo Nso, Iwu
nke Nnyefechasi.

4a Oznd. 78:3-7.

5a NGAN Zaijon.

b Oznd. 104:15-16.

c Oznd. 88:22.

6a Oznd. 95:1-2.

NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.

b NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

7a Oznd. 20:2-3.

9a Oznd. 103:4.

10a NGAN Oru.

11a NGAN Okenye.

b Oznd. 38:32; 95:8.

NGAN Onyinye
Di Nso.

12a Oznd. 110.

nsọ ochie, ọbuna otu a ka m ga-emezu—A ga m “alụ agha unu nile.

15 Lee, “onye mbibi ahụ ka m zipurū ibibi ma metoọ ndi-iro m, ma ọ gaghi abụ otutu afo site ugbo a, a gaghi ahapụ ha imeru ihe nketa nke m, ^bna-ekwuhie aha nke m n’elu ala nile nke m ‘doro-nsọ maka mkpokota nke ndi nsọ m.

16 Lee, e nyewo m nwa odibo m Joseph Smith, Nta, iwu-nsọ ka ekwuoro “ndi di-ike nke ulọ m ọbuna, ndi ọlụ agha m, umu okorobia m, na ndi dimkpa ka ha biakotaa otu ebe maka mgba-puta nke ndi nke m, na kwatuo ulọ-elu towa nile nke ndi-iro m, na kposasia ^bndi nche ha.

17 Mana ndi dike nke ulọ m añabeghi nti nye okwu m nile.

18 Mana ọ buru na ọ di ndi ñara nti nye okwu m nile, a kwadoro m otu ngozi na “onyi-nye di nsọ, maka ha, ọ buru na ha a gaa-n’iru ikwesị ntụ-kwasị-obi.

19 A nwo m ekpere ha nile, na a ga m anabata onyinye ha, ma na ọ di m mkpa ka akpota ha n’ebe a maka mnwale nke “okwukwe ha.

20 Ma ugbo a, n’ezie a si m unu, otu iwu-nsọ ka m na-enye unu, na ka ha ra bu mmadu nile ndi biaruru ebe a, ndi nwere ike-inọ gburugburu mpaghara ebe a, ka ha nọro.

21 Ma ndi ahụ n’agaghi enwe ike inọ, ndi nwere ezi na ulọ na ọwụwa anyanwu, ka ha noro nwoke nta, rute oge ọbula nwa odibo m Joseph ga-ahoputara ha.

22 N’ihi a ga m enye ya ndu-modu gbasara okwu nke a, na ihe nile ọbula ọ ga-ahoputara ha ga-emezuri.

23 Na ka ndi m nile ndi bi mpa-ghara nile gbaa gburugburu kwesi-ntukwasị-obi, na na-ekpe ekpere, na di-umeala n’iru m, ma ghara ikwuputa ihe nile nke m kpughere nye ha, ruo mgbe ọ bu amamihe n’ime m ka ekwuputa ha.

24 Ekwula maka ikpe nile, ọ bughị ma-ọbu “nyaa isi nke okwukwe ma-ọbu oke ọrụ, ma-na kpachara-anya gbakotaa otu ebe, ka okwere mee n’otu mpa-ghara, sonyesie ike n’ihe mmetuta nile nke ndi mmadu.

25 Ma lee, a ga m enye unu iru-oma na amara n’anya ha abuo, ka unu wee zuo ike “n’udo na nchekwa, ka unu na-asị ndi mmadu: Mee ihe ekpere n’ikpe na ikpe ziri-ezi nye anyi dika iwu kwuru, na kwughachi anyi maka ihe ojoo nile emesoro anyi.

26 Ugbo a, lee, a si m unu, ndi enyi m, n’uzo di otu a unu ga-achota iru-oma n’anya-abuo nke ndi mmadu, ruo mgbe “ndi agha nke Israel ga-adị ukwu karịa.

14a Josh. 10:12-14;
Aisa. 49:25;
OznQd. 98:37.

15a OznQd. 1:13-14.
b OznQd. 112:24-26.
NGAN Ikwuhie
Chineke, Nkwuhie

Chineke.
c OznQd. 84:3-4;
103:35.
16a OznQd. 101:55;
103:22, 30.
b NGAN Nche,
Ndi-nche.

18a OznQd. 110:8-10.
19a NGAN Okwukwe.
24a OznQd. 84:73.
NGAN Mpako.
25a NGAN Udo.
26a Joel 2:11.

27 Ma a ga m eme ka obi nile nke ndi mmadu di nro, dika m mere obi nke "Fero, site n'oge ruo n'oge, ruo mgbe nwa odibo m Joseph Smith, Nta, na ndi okenye m, ndi m hoputaworo, ga-enwe ohere ikpokota ndi ike nile nke ulo m.

28 Na ime ka e ziga ndi "ama-mihe, imezu nke ahụ m nyere n'iwu gbasara ^bizukota ala nile na mpaghara ogbè Jackson nke enwere ike izuta, na n'ebe mpaghara nile di nso ya gbaa gburugburu.

29 N'ih i o bu uche m ka ala ndia buru ihe azutara; ma mgbe azutachara ha, ka ndi nsọ m nwere ha dika iwu nke "nnyefechasi nke m nyeworo.

30 Ma mgbe azuworu ala ndi a, a ga m agu "ndi agha nke Israel ka ndi ikpe na-amaghi n'iwere ala nile nke ha, nke ha zutaworo n'ego ha mgbe gara-aga, na maka ikwatu ulo-elu towa nile nke ndi iro m nke no n'elu isi ha, na kposasia ndi nche ha, na ^bbog-obog n'isi ndi iro m ruo ogbo nke ato na ano nke ndi kporo m asi.

31 Mana mbu, ka ndi agha m buo nnukwu ibu, na ka "e doo-ya-nsọ n'iru m, ka o di ocha dika anyanwu, na na-enwu

dika ^bonwa, na ka okoloto ya nile di egwu nye mba nile.

32 Ka ala-eze nile nke uwa buru ndi amanyere ikwere na ala-eze nke Zaijon bu n'ezie "ala-eze nke Chineke anyi na Kraist ya, ya mere, ka anyi buru ndi ^bna-erube isi n'iwu ya nile.

33 N'ezie a si m unu, o di m mkpa ka ndi okenye mbu nke nzuko-nsọ m wee-nata "onyinye di nsọ ha site n'ebe di elu n'ime n'ulo nke m, nke m nyeworo iwu ka ewuo nye n'aha m n'ala nke Kirtland.

34 Na ka iwu-nsọ nile ndi m nyeworo gbasara Zaijon na "iwu ya buru ihe emere na mezuo mgbe agbaputachara ya.

35 E nwewo ubochi nke "okpu-kpo-oku mana oge abawo maka ubochi nke nhoputa, ma ka ndi a horo buru ndi ^bkwesiri-ekwesiri.

36 Ma a ga-ekpughe ya nye nwa odibo m, site n'olu nke Muo, ndi a "ahoputara, ma ha ka a ^bga-edo-nsọ.

37 Na o buru raa na ha esoro "ndumodu nke ha natara, ha ga-enwe ike mgbe otutu ubochi gasiri imezu ihe nile gbasara Zaijon.

38 Ma ozọ a si m unu, rio nu maka udo, obughi nani n'aka ndi mmadu ndi nke lusoro unu

27a Jen. 47:1-12.

28a OznQd. 101:73.

^b OznQd. 42:35-36.

29a OznQd. 42:30.

NGAN Doo Nso, Iwu nke Nnyefechasi; Usoro Njikota Onu.

30a OznQd. 35:13-14; 101:55; 103:22, 26.

^b OznQd. 97:22.

31a NGAN Ido-nsọ.

^b Abu-abu. 6:10;

OznQd. 5:14; 109:73.

32a Mkpu. 11:15.

NGAN Ala-eze Chineke ma-obu Ala-eze Elu-igwe.

^b NGAN Ochichi.

33a OznQd. 95:8-9.

NGAN Onyinye Di Nso.

34a NB OznQd. 42 ka a maara dika "Iwu" ahụ.

35a NGAN Chineke

Kporo, Kpoo-oku, Kpukpo-oku.

^b NGAN Itozu-oke, Ntozu-oke.

36a OznQd. 95:5.

NGAN Horo, Hqoro, Hqoroworo (ngwaa).

^b NGAN Ido-nsọ.

37a NGAN Onye

Ndumodu (aha).

agha, mana kwa n'aka ndị mmadụ nile.

39 Na welite nụ "ọkọlọtọ nke ^budo, na maa-ọkwa nke udo ruo na nsọtụ nile nke ụwa.

40 Na kwuputa ebu m n'uche maka udo nye ndị ahụ nke busoro unu agha, dika olu nke

muo nke di n'ime unu, na "ihe nile ga-aruko oru maka odi-nma unu.

41 Ya mere, kwesi nụ ntukwasio-bi; na lee, na huru, a "nonyeere m unu obuna ruo ogwugwu. Obuna otu a. Amen.

NKEJI 106

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 25 Novemba 1834 (History of the Church, 2:170–171). Mkpughe nke a ka enyere maka Warren A. Cowdery, Onye bu nwanne nwoke okenye nke Oliver Cowdery.

1–3, Warren A. Cowdery ka akporo dika onye-oru ga-anọ n'isi na ebe a; 4–5, Ọbibia nke Ugboro Abuọ agaghị agafe umu nke ihè dika onye ori; 6–8, Nnukwu ngozi nile na-eso oru kwesiri ntukwasio-bi n'ime Nzuko-nsọ.

OBU uche m ka nwa odibo m Warren A. Cowdery buru onye ahoputara ma chie ya echichi onye isi nduzi ndi-isi nchu-aja na-elekota nzuko-nsọ m n'ala nke "Freedom na mpaghara ya nile gbaa gburugburu.

2 Na, o ga-ekwusa ozi-oma mgbe nile na-adigide m ma welite olu ya ma nye ndi mmadu ndumodu, obughi nani n'ebe nke ya, mana na mpaghara nile no nso ya gbaa gburugburu.

3 Ma nye oge ya nile n'okpu-

kpọ-okụ a di-elụ na dikwa nsọ, nke m na-enye ya ugbo a, "nachosi ike ^bala-eze nke elu-igwe na ezi-omume ya nile, na ihe nile ndi kwesiri ka a ga-atukwasiri ya, n'ih i na 'onye-oru kwesiri ugwo-oru ya.

4 Na ozọ, n'ezie a si m unu, "obibia ahụ nke Onye-nwe ^bdikwa nso, na o ga-agafe ụwa ahụ, dika 'onye-ori, n'abali—

5 Ya mere, kee ihe-okike n'ukwu gi, ka unu wee buru umu nke "ihè, na ka ubochi ahụ ghara ^bigafe unu dika onye-ori.

6 Na ozọ, n'ezie a si m unu onu diri n'elu-igwe mgbe nwa odibo m Warren kporo isi ala nye mkpa n'aka nke m, ma weputa onwe ya na aghugho nke ndi mmadu.

7 Ya mere ngozi na-adiri nwa

39a NGAN Ọkọlọtọ.
b NGAN Udo.

40a Ndi Rom 8:28;
OznQd. 90:24; 100:15.
41a Mat. 28:19–20.

106 1a NB nnukwu
obod nke Freedom,
New York, na

gburugburu ebe
obibi ya nile.
3a Mat. 6:33.
b NGAN Ala-eze
Chineke ma-obu
Ala-eze Elu-igwe.
c Mat. 10:10;
OznQd. 31:5.

4a Jemes 5:8.
b NGAN Ubochi Ndi
Ikpe-azu.
c 1 Ndi-Tes. 5:2.
5a NGAN Ihè, Ihè nke
Kraist.
b Mkp. 16:15.

odibo m Warren, n'ih i a ga m
eme ebere n'ebe ọ nọ, na, n'a-
gbanyeghi "ihe efu nke obi ya, a
ga m ebuli kwa ya elu ma ọ bụrụ
raa na ọ ga-adi umeala n'iru m.
8 Ma a ga m enye ya "amara na

nkwesi-ike nke ọ ga-eji guzo; na
gaa-n'iru i bụ onye-ama kwesi-
ri ntụkwasi-obi na ihè nye nzu-
kọ-nso, akwadowo m okpu-eze
maka ya n'ime ^bebe obibi nile
nke Nna m. Ọ bụna otua. Amen.

NKEJI 107

Mkpughe maka ọkwa nchụ-aja, e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Kirtland, Ohio, n'ubochi 28 Maach 1835 (History of the Church, 2:209–217). N'ubochi a akporo aha, Iri na Abuọ ahụ zukoro na kansul, na-ekwuputa na otu na otu adigh-ike ha na a maghi-eme nile, na-ekwuputa ncheghari na na-achọ nduzi-ozo nke Onye-nwe. Ha chooro igbasa gawa izisa ozi-oma ebe nile ezigara ha. Obu ezie na ufodu akuku na nkeji nke a ka anatara n'ubochi a akporo aha, akuko ndekota nile gosiri na ufodu akuku ndi ozo ka-anatara n'oge di ichie-iche, ufodu n'oge dika mbido Novemba 1831.

1–6, E nwere ọkwa nchụ-aja abuọ; nke Melkizedek na nke Eron; 7–12, Ndi ahụ ji ọkwa nchụ-aja Melkizedek nwere ike iduzi n'okwa-oru nile n'ime Nzuko-nso; 13–17, otu-ndi Ukochukwu, nọ n'isi nke Okwa Nchụ-aja nke Eron, nke na-elekota emume nsọ nile ana ahụ anya; 18–20, Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek ji otughe uzo nile nke ngozi nile nke muo; Okwa Nchụ-aja nke Eron ji ntughe nile nke nkwusa ozi nke ndi muo-ozi; 21–38, Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ, Iri na Abuọ ahụ, na ndi Iri Asaa ahụ mejuputara onu-ogugu-juru-aka nke nọ n'isi, nke mkpebi ha nile ka a ga-eme na n'idi na-otu na ezi omume; 39–52, Ehiwere usoro nke onye-isi ezi na ulo site na Adam ruo na Noah; 53–57, Ndi-nso mgbe ochie zukotara na Adam-

ondi-Ahman, na Onye-nwe gosiri ha onwe ya; 58–67, Ndi Iri na Abuọ ahụ ka odiri ihazi ndi-oru nzuko-nso n'usoro; 68–76, Ndi ukochukwu ga-arụ oru dika ndi ikpe oha na Israel; 77–84, Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na ndi Iri na Abuọ ahụ ga-abu ulo-ikpe kasi ukwuu na Nzuko-nso; 85–100, Ndi-isi okwa onye nchụ-aja ga eduzi otu onu-ogugu-juru-aka ha n'otu n'otu.

ENWERE, n'ime nzuko-nso, Ọkwa nchụ-aja abuọ, n'ikpo ha aha, nke "Melkizedek na ^bnke Eron, ma-ọbụ Ọkwa Nchụ-aja nke Livai.

2 Ihe mere eji kpoo nke mbụ Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek bụ na "Melkizedek buuru nnọ nnukwu onye isi nchụ-aja.

7a NGAN Efu, Ihe-efu.

8a NGAN Amara.

b Jon 14:2; Ita 12:32–34;
OznQd. 59:2; 76:111;
81:6; 98:18.

107 1a NGAN Okwa

Nchụ-aja nke
Melkizedek.

b NGAN Okwa
Nchụ-aja nke Eron.

2a NAJS, Jen. 14:25–40;

OznQd. 84:14.

NGAN Melkizedek.

3 Tutu oge ya a naara akpọ ya *Ọkwa Nchụ-aja Dị Nsọ, n'igbaso "Usoro ahụ nke Ọkpara nke Chineke.*

4 Mana site na nkwanye ugwu ma-ọbụ "nsopurū nye aha nke Onye-Kachasi-Elu, ikwusị i na-kpọ aha ya ugboro, ugboro, ha nzukọ-nsọ, n'ubochi ndi ochie, kpọrọ ọkwa nchụ-aja ahụ aha Melkizedek, ma-ọbụ Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek.

5 Ikike ndi-ozọ nile ma-ọbụ ọkwa-ọrụ nile n'ime nzukọ-nsọ bụ "mgbakwūnye nye ọkwa nchụ-aja nke a.

6 Mana e nwere nkewa abụọ ma-ọbụ nnukwu nkewa abụọ-nke mbụ bụ Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek, ma nke ọzọ bụ Ọkwa Nchụ-aja Eron ma-ọbụ "Livai.

7 Ọkwa-ọrụ nke "onye okenye biara n'okpuru ọkwa nchụ-aja nke Melkizedek.

8 Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek nwere ikike ahụ nke inọ n'otu ndi-isi nduzi, ma wee ike na "ikike n'ebe Ọkwa-ọrụ nile na nzukọ-nsọ n'oge nile nke uwa, ilekọta n'ihe nile nke mụọ.

9 "Otu ndi-isi nduzi nke Ọkwa Nchụ-aja Dị Elu, nke nọ na usoro nke Melkizedek, nwere ike iduzi n'ọkwa-ọrụ nile n'ime nzukọ-nsọ.

10 "Ndi-isi nchụ-aja nke nọ na usoro nke Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek nwere ike ^biduzi,

n'ọkwa ọrụ nke ha, n'okpuru ntuzi-aka nke otu ndi-isi nduzi, n'ilekọta n'ihe nile nke Mụọ, na kwa n'ọkwa-ọrụ nke onye okenye, onye nchụ-aja (nke usoro nke Livai), onye-nkuzi, dikọn, na onye otu.

11 Onye okenye nwere ike iduzi n'ọkwa-ọrụ nke ya mgbe onye isi nchụ-aja na-anoghi.

12 Onye isi nchụ-aja na okenye ga-elekọta n'ihe nile nke Mụọ, n'usoro ọgbugba ndụ ahụ nile na iwu-nsọ nile nke nzukọ-nsọ; ma ha nwere ike iduzi n'ọkwa-ọrụ nile ndi a nke nzukọ-nsọ mgbe n'enweghi ndi ikike di-elu nọ n'ebe ahụ.

13 Ọkwa nchụ-aja nke abụọ ka a na-akpọ "Ọkwa Nchụ-aja nke Eron, n'ihi na enyefere ya n'isi ^bEron na mkpuru ya, n'ogbo ha nile.

14 Ihe e jiri kpọ ya ọkwa nchụ-aja nke nta bụ na ọ bụ "mgba-kwūnye nye nke nnukwu ma-ọbụ Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek na nwere ike n'ilekọta emume-nsọ nile putara ihè.

15 "Ndi-otu ukochukwu bụ ndi-isi nduzi nke ọkwa nchụ-aja nke a, ma na-ejide otughe-uzọ nile ma-ọbụ ikike nke ọkwa ahụ.

16 Onweghi onye nwere ike iwu kwadoro inye ọkwa-ọrụ nke a, ijide otughe uzọ nile nke ọkwa nchụ-aja nke a, m'obughi ma-ọbụ "onye agburu nke Eron.

3a Alma 13:3-19;
OznQd. 76:57.

4a NGAN Nsopurū.

5a OznQd. 84:29; 107:14.

6a Deut. 10:8-9.

7a NGAN Okenye.

8a NGAN Ikike.

9a OznQd. 81:2; 107:22,
65-67, 91-92.

10a NGAN Onye Isi
Nchụ-aja.

^b OznQd. 121:34-37.

13a NGAN Ọkwa
Nchụ-aja nke Eron.

^b NGAN Eron, Nwanne
Nwoke nke Moses.

14a OznQd. 20:52; 107:5.

15a NGAN Ukochukwu.

16a OznQd. 68:14-21;
107:68-76.

17 Mana dika onye isi nchụ-aja nke Okwa Nchụ-aja Melkizedek nwere ikike iduzi n'okwa-ọrụ nta nile, ọ ga-enwe ike iduzi n'okwa-ọrụ nke ukochukwu mgbe n'enweghi onye agburu nke Erọn a huru, ọ buru raa na akporo ya okpukpo na dopu ya iche na "chiri ya echichi baa n'ike nkea site n'aka ^botu ndi-isi nduzi nke Okwa Nchụ-aja Melkizedek.

18 Ike ahụ na ikike nke Okwa Nchụ-aja ma-ọbụ nke ka ukwu nke Melkizedek bu iji "otughe-uzo nile ahụ nke ngozi nile nke muo nke Nzuko-nsọ—

19 Inwe ohere nke inata "ihe omimi nile nke ala-eze elu-igwe, inwe elu-igwe nile ahụ imepe nye ha, inwe mmekorita ya na ^bogbakọ-oha nile na nzuko-nsọ nke Onye e Buru Uzo muo ahụ na inwe onu nke mkpakorita na iru nke Chineke Nna ahụ, na Jisus onye ogbugbo nke ogbugba ndu oheru.

20 Ike ahụ na ikike nke ka nta, ma-ọbụ Okwa Nchụ-aja Erọn, bu iji "otughe-uzo nile nke nkwsa-ozu nke ndi muo-ozu nile, na ilekota ^bemume nsọ nile a na-ahụ-anya, nke okwu nke ozi-oma, "baptism nke ncheghari maka ^ansachapu nke

mmehie nile, dabara n'ogbugba ndu nile na iwu-nsọ nile.

21 Site na mkpa, enwere ndi-isi nduzi, ma-ọbụ ndi-oru na-anọ n'isi na-etoputa ma-ọbụ ahoputara site ma-ọbụ sitere n'etiti ndi ahụ ndi echiri echichi baa n'otutu okwa ọrụ ruo n'okwa nchụ-aja abuo ndia.

22 Site na Okwa Nchụ-aja "Melkizedek, mmadu ato ^bNdi no-n'isi Ndi-isi-nchụ-aja, otu ahụ hoputara, nye okwa na chie echichi baa n'okwa ọrụ ahụ, ma "akwadoro site na nchekwube, okwukwe, na ekpere nke nzuko-nsọ, mejuputara otu onu ogugu-juru-aka nke Otu Ndi-isi Nduzi nke Nzuko-nsọ.

23 Mmadu "iri na abuo ndi kansul na-agaghari agaghari ka a kporo i bu ^bNdi-ozu Iri na Abuo ahụ, ma-ọbụ ndi aka-ebe puru-iche nke aha nke Kraist n'ua nile—site otu a puo iche site na ndi-oru ndi ozo nke nzuko-nsọ, n'oru nile nke okpukpo ha.

24 Na ha ga-abu otu onu ogugu-juru-aka hara-otu na ikike na ike ha nye ndi-isi nduzi ato ndi ahụ akporo aha na mbu.

25 Ndi "Iri Asaa ahụ kwa, ka akporo ima-okwa ozi-oma ahụ, na ka ha buru ndi aka-ebe puru

17a NGAN Chie Echichi, Echichi.

^b OznQd. 68:15.

18a NGAN Otughe-uzo nile nke Okwa Nchụ-aja.

19a Alma 12:9-11; OznQd. 63:23; 84:19-22.

NGAN Ihe Omimi nile nke Chineke.

^b Ndi-Hib 12:22-24.

^c NGAN Onye-ogbugbo. 20a OznQd. 13:1; 84:26-27.

^b NGAN Emume-nsọ nile.

^c NGAN Baptism, Mee Baptism.

^d NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

22a NGAN Okwa

Nchụ-aja nke Melkizedek.

^b OznQd. 90:3, 6; 107:9, 65-67, 78-84, 91-92.

^c NGAN Ikwado ndi Ndu nile nke Nzuko.

23a OznQd. 107:33-35.

^b NGAN Onye-ozu.

25a NGAN Ndi Iri Asaa.

iche nye ndị Jentaịlụ nile na n'ime ụwa — Site otu a ụọ-iche site na ndị ozi nile ndị-ọzọ na nzuko-nsọ n'orụ nile nke ọkpukpọ ha.

26 Na ha ga-abụ otu ọnụ-ogugu-juru-aka, hara-otu na ikike ka nke ndị aka-ebe Iri na Abuo pụrụ iche ma-ọbụ Ndi-ozị a kpọturu aha.

27 Na mkpebi ọbụla nke otu n'ime ọnụ-ogugu-juru-aka ndị a mere ga-aburiri site na otu olu nke ha; nke bụ, onye ọbụla n'otu ọnụ-ogugu-juru-aka ọbụla ga-ekweriri na mkpebi nile, iji mee ka mkpebi ha nile nwee otu ike na nnabata otu n'ibe ya.

28 Ndi ka n'ọnụ ogugu nwere ike buru otu ọnụ-ogugu-juru-aka mgbe ọndụ n'ekweghi ka ọ hara idi otu a.

29 M'obughi na ọ di otu a, mkpebi ha nile agaghi enweta ngozi nile nke mkpebi nke otu ọnụ-ogugu-juru-aka nke ndi-isi nduzi atọ nwere mgbe ochie ndi echiri echichi baa na usoro nke Melkizedek, na buru ndi ezi-omume na ndi di nsọ.

30 Mkpebi nile nke otu ọnụ-ogugu-juru-aka nile a, ma-ọbụ otu n'ime ha, ka a ga-eme "n'ezimume nile, n'idi nsọ, na n'iwere umeala-n'obi, idi-nwayọ na ogologo ntachi-obi, na n'okwukwe, na ^bezigbo omume na omuma ihe, nnagide, ndidi, ndi iyi Chineke, obi-ebere-umunna na afọ-oma.

31 N'ihia na nkwa ahụ bụ nke a, ọ buru na ihe ndi-a adi n'ime ha, ha a gaghi abụ ndi "n'agaghi ami mkpuru n'imata-ihe nke Onye-nwe.

32 Ma ọ buru na e mee mkpebi ọbụla nke ndi ọnụ-ogugu-juru-aka ọbụla na ajọ-omume, enwere-ike iweputa ya n'iru ọgbako ọha nke otutu ọnụ-ogugu-juru-aka, nke mejuputara ikike nile nke ihe nke mụọ nke Nzuko-nsọ; ma ọbughi otu a, a gaghi enwe nkpesa megide mkpebi ha.

33 Iri na Abuo ahụ bụ Ndi-isi Nduzi Kansul Ngaghari di Elu na-arụ ọrụ n'aha nke Onye-nwe, site na ntuzi-aka nke ndi Otu Ndi-isi Nduzi nke Nzuko-nsọ, dabara na nhiwe nke elu-igwe; iwulite nzuko-nsọ, na hazie ihe nile nke ya na mba nile, na mbu nye "ndi Jentaịlụ na nke abuo nye ndi Juu.

34 Ndi Iri Asaa ahụ ga-arụ ọrụ n'aha nke Onye-nwe, site na ntuzi-aka nke "Ndi-ozị Iri na Abuo ma-ọbụ kansul ngaghari di elu na iwulite nzuko-nsọ na hazie ihe nile nke ya na mba nile, na mbu nye ndi Jentaịlụ na emesie nye ndi Juu —

35 Iri na Abuo ahụ ka a na ezipu, n'ijide otughe-uzo nile, iji mepee ọnụ-uzo site na ima-okwa nke ozi-oma nke Jisus Kraist, na mbu nye ndi Jentaịlụ na emesia nye ndi Juu —

36 "Ndi kansul di elu no, na stek nile nke Zaijon, bu otu

30a Oznd. 121:36.
NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.
b Oznd. 121:41.

NGAN Ezigbo
Omume.
31a 2 Pita 1:5–8.
33a 1 Nif. 13:42;

3 Nif. 16:4–13;
Oznd. 90:8–9.
34a Oznd. 112:21.
36a NGAN Kansul di Elu.

onụ-ogugu-juru-aka ha otu n'ikike n'ihe nile gbasara nzukonso, na mkpebi ha nile, ya na onụ-ogugu-juru-aka ahụ nke otu ndị-isi nduzi, ma-ọbụ ya na ndị kansul ngaghari di elu ahụ.

37 Kansul di elu na Zaijon bu otu onụ-ogugu-juru-aka ha-otu n'ikike n'ihe nile gbasara nzukonso, na mkpebi ha nile, di ka kansul nile nke Iri na Abuo no na stek nile nke Zaijon.

38 O bu oru nke kansul di elu na-agaghari i kpoku "ndi Iri Asaa ahụ, mgbe ha chorọ e nyem-aka, ime okpukpo oku nile maka ima-okwa, n'ihazi oru igbasa ozi-oma, o bughi ndi ozo obula.

39 O bu oru nke Iri na Abuo ahụ, na ngalaba ukwu nile nke nzuko-nsọ, ichi "ndi-mgbasa ozi-oma echichi di ka a gae-akpo ha site na mkpughe—

40 Usoro nke okwa nchu-aja nke a ka e hiwere ka enyefee site na nna ruo na nwa, ma buru n'ezie ndi so n'agburu nke mkpuru ahụ ahoroworo, ndi ekwere nkwa nile ahụ.

41 Usoro nke a ka ehiwere n'ubochi nile nke "Adam, ma lotue site ^bna-agburu n'uzo di otu a.

42 Site na Adam ruo "Set, onye nke Adam chiri echichi mgbe o noro afọ iri-isii na itolu, ma buru onye agoziri afọ ato tutu ya (Adam) anwu, ma o natara ngozi nke Chineke site na nna

ya, na umumu ya ga-abu ndi ahoro nke Onye-nwe, ma na ha ga-abu ndi echekwara ruo n'ogwugwu nke uwa;

43 N'ihia ya (Set) buru onye "zuru-oke, na ^budi ya, buru kwa oyiyi nke nna ya, nke ruo na o di ka ochoro iyi nna ya n'ihe nile, na ihe a ga-eji amata ihe di iche bu afọ-ọ gbara.

44 Inos ka echiri echichi ka o gbara otu nari afọ na iri-anọ na onwa anọ, site n'aka nke Adam.

45 Chineke kpore Kenan n'ime ozara mgbe o di afọ iri-anọ; ma o biakutere Adam n'ije ya i ga n'ebe Shedolamak. O noro afọ iri asaa mgbe o natara echichi ya.

46 Mahalalel di nari afọ anọ na iri-itolu na isii na ubochi asaa mgbe echiri ya echichi site n'aka nke Adam, onye gozi-kwara ya.

47 Jared di nari-afọ abuo mgbe echiri ya echichi site n'aka Adam, onye goziri-kwara ya.

48 "Inok di iri afọ abuo na ise mgbe echiri ya echichi site n'aka nke Adam; na o di iri afọ isii na ise mgbe Adam goziri ya.

49 Na ohuru Onye-nwe, na soro ya jegharị, na o noro n'iru ya mgbe nile; na ya na Chineke "jeghariri nari afọ-ato na iri isii na ise, nke mere na o di nari afọ anọ na iri ato mgbe ^benwoghariri ya.

50 "Metusela di iri otu nari afọ

38a NGAN Ndi Iri Asaa.

39a NGAN Onye Nkwuusa

Ozi-oma; Nke

Onye-isi Ezi na Ulo,

Onye-isi Ezi na Ulo.

41a NGAN Adam.

b Jen. 5;

OznOd. 84:6-16;

Moses 6:10-25.

42a NGAN Set.

43a NGAN Zuru-oke.

b Jen. 5:3.

48a NGAN Inok.

49a Jen. 5:22;

Ndi-Hib 11:5;

Moses 7:69.

b NGAN Ndi nile e

Nwoghariri

Enwoghariri.

50a NGAN Metusela.

mgbe echiri ya echichi site n'aka nke Adam.

51 Lamek dijiri iri afọ atọ na abụọ mgbe echiri ya echichi site n'aka nke Set.

52 "Noa dijiri afọ iri mgbe echiri ya echichi site n'aka nke Metusela.

53 Afọ atọ tutu Adam anwụọ, ọ kpọrọ Set, Inọs, Kenan, Mahalalel, Jared, Inọk na Metusela, ndi buurū "ndi-isi-nchụ-aja, tinyere ndi ọzọ n'ime ụmụmụ ndi bụ ndi ezi-omume, baa na ndida nke ^bAdam-ondi-Ahman, nọọ n'ebe ahụ nye ha ngozi nke ikpe-azụ.

54 Na Onye-nwe gosiri ha onwe ya, na ha biliri ọtọ ma gozie "Adam, na kpọọ ya ^bMai-kel, ọkpara-eze ahụ, onye-isi muo-ozị ahụ.

55 Na Onye-nwe nyere Adam nkasi-obi, na si ya, E mewe m gi ka i nọ n'isi; igwe nke mba nile ga-esi na gi pụta, na i bụ "ọkpara-eze ga-achi ha ruo mgbe nile.

56 Na Adam biliri ọtọ n'etiti nke ọgbakọ ahụ; na n'agbanyeghi nhuda ya maka afọ nka ya, ebe o juputara na Mụọ Nsọ, o "kwuputara ihe ọbula ọbụ gaje i dakwasị ụmụmụ ya ruo na ọgbọ nke ikpeazụ.

57 Ihe ndia nile ka edeworo n'akwukwọ nke Inọk, na bukwara nke a ga-agba ama ya mgbe oge ya ruru.

58 Ọ bụ ọrụ nke "Iri na Abụọ ahụ kwa, ^bichi echichi ma doo n'usoro ndi-ọrụ ndi-ọzọ nile nke nzuko-nsọ dabara na mkpu-ghe nke na-asi.

59 Nye nzuko-nsọ nke Kraịst n'ala nke Zaijón, tinyere "iwu nile nke nzuko-nsọ gbasara ọrụ nzuko-nsọ—

60 N'ezie, a si m unu, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi agha kwuru, a ga-enweriri "ndi-isi nduzi ndi okenye ga-anọ-n'isi ilekọta ndi ahụ nọ n'okwa-ọrụ nke okenye;

61 Na kwa "ndi nchụ-aja ga-anọ n'isi ilekọta ndi ahụ nọ n'okwa-ọrụ nke onye nchụ-aja;

62 Na kwa ndi nkuzi "ga-anọ n'isi ilekọta ndi ahụ nọ n'okwa-ọrụ nke onye nkuzi; n'otu aka ahụ, na kwa ndi okwa dikọn—

63 Ya mere, site na dikọn, ruo na onye nkuzi, na site na onye nkuzi ruo n'onye nchụ-aja, na site onye nchụ-aja ruo na okenye, n'otu n'otu dika a hoputara ha, dika ọgbugba-ndụ nile na iwu-nsọ nile nke nzuko-nsọ.

64 Mgbe ahụ abia na Okwa Nchụ-aja Di Elu, nke bụ nke kachasi ha-nile.

65 Ya mere, ọ di mkpa ka a hoputa otu onye site na Okwa Nchụ-aja Di Elu inọ n'isi ilekọta okwa onye nchụ-aja ahụ, na a ga-akpọ ya Onye-isi nduzi nke Okwa Nchụ-aja Di Elu nke Nzuko-nsọ;

52a NGAN Noa, Onye-isi Ezi na Ụlọ nke Bible.

53a NGAN Onye Isi Nchụ-aja.
b OznQd. 78:15; 116:1.
NGAN Adam-

ondi-Ahman.
54a OznQd. 128:21.

NGAN Adam.
b NGAN Mai-kel.
55a OznQd. 78:16.
56a Moses 5:10.
58a NGAN Onye-ozị.

b NGAN Chie Echichi, Echichi.

59a OznQd. 43:2-9.
60a OznQd. 107:89-90.
61a OznQd. 107:87.
62a OznQd. 107:85-86.

66 Ma-ọbụ, asugharia ya "Onye isi-nduzi Onye Isi Nchụ-aja n'elekọta Ọkwa Nchụ-aja Dị Elu nke Nzuko-nsọ.

67 Site n'otu ebe ahụ abia na nlekọta nke emume-nsọ nile na ngọzi nile nye nzuko-nsọ, site "n'ibikwasị aka abụọ n'isi.

68 Ya mere, ọkwa-ọrụ nke "ụkọchukwu enweghi-ike iha ka ya; n'ih i na ọkwa-ọrụ nke ụkọchukwu bụ n'ilekọta ihe nile nke uwa nkea:

69 Otu o sila di, onye ụkọchukwu ga-aburiri onye a họtara site na "Ọkwa Nchụ-aja Dị Elu, nani ma-ọbụ^b onye agburu nke Erọ;

70 N'ih i nani ma-ọbụ onye agburu Erọ ọ gaghi e ji ọtughe ụzọ nile nke ọkwa nchụ-aja ahụ.

71 Otu ọ sina di, onye isi nchụ-aja, nke bụ, dika usoro nke Melkizedek siri di; ka enwere ike i dopu iche maka ilekọta ihe nile nke uwa, ebe ọ ga-ama-ta banyere ha site na mụọ nke ezi-okwu;

72 Na kwa i bụ "onye ikpe na Israel, iru-ọrụ nile nke nzuko-nsọ, i nọdu n'ikpe-ikpe megide ndi njehie n'elu igba-ama dika a ga-agba ya n'iru ya dika iwu nile siri di, site na enyem-aka nke ndi-ndumodu ya, ndi ahorooro ma-ọbụ na a ga-ahoro n'etiti ndi okenye nke nzuko-nsọ.

73 Nke a bụ ọrụ nke ụkọchukwu

kwu na-abughị onye agburu nke Erọ, mana echiwo ya echi-chi baa na Ọkwa Nchụ-aja Dị Elu dika usoro nke Melkizedek siri di.

74 Otu a ka ọ ga-abụ onye ikpe, ọbuna onye ikpe ọha n'etiti ndi bi na Zaión, ma-ọbụ na stek nke Zaión, ma-ọbụ na ngalaba ọbula nke nzuko-nsọ ebe a ga-edopu ya iche n'ije ozi nke a, ruo mgbe oke-ala nile nke Zaión ga-agbasa, na ọ di mkpa ka e nwee ndi ụkọchukwu ma-ọbụ ndi ikpe na Zaión ma-ọbụ ebe ọzọ.

75 Na ọburu raa na e nwere ndi ụkọchukwu ọzọ ahọtara ha ga-arụ n'otu ọkwa-ọrụ ahụ.

76 Mana Onye agburu nke Erọ nwere nkwa nke iwu i bụ onye-isi nduzi nke ọkwa nchụ-aja nke a, iji "otughe-uzọ nile nke ije-oz i nke a, iru n'ọkwa-ọrụ nke ụkọchukwu nke onwe ya n'enweghi ndi ndumodu, e wezuga ma-ọbụ ebe Onye-isi nduzi nke Ọkwa Nchụ-aja Dị Elu, dika usoro nke Melkizedek siri di, ka-anwalere, i nọdu dika onye ikpe na Israel.

77 Na ime mkpebi nke ọbula n'ime kansul ndia, ga-adabere na iwu-nsọ nke n'asi.

78 Ọzọ, n'ezie, a si m unu, ọrụ ahụ kachasi mkpa na nzuko-nsọ, na ikpe ndi ahụ kachasi "ike nke nzuko-nsọ, ọburu raa na enweghi afọ ojuju na mkpe-

66a OznQd. 107:9, 91-92.
NGAN Onye-isi
Nduzi.

67a NGAN Ibikwasị Aka
nile n'Elu.

68a NGAN Ụkọchukwu.

69a NGAN Ọkwa
Nchụ-aja nke
Melkizedek.

b OznQd. 68:14-24;
84:18; 107:13-17.

72a OznQd. 58:17-18.

76a NGAN Ọtughe-uzọ
nile nke Ọkwa
Nchụ-aja.

78a OznQd. 102:13, 28.

bi nke-onye ụkọchukwu ma-
 ọbụ ndị ikpe, a ga-e nyefe ya
 ma bulie ya zigara kansul nke
 nzuko-nsọ, tupu ezigara ya
^bOtu Ndi-isi Nduzi nke Okwa
 Nchụ-aja Di Elu.

79 Na Otu Ndi-isi Nduzi nke
 kansul nke Okwa Nchụ-aja Di
 Elu ga-enwe ike ikpo ndi-isi-
 nchụ-aja ndi ọzọ, o buna, iri-na
 abuo, inye-aka dika ndi ndu-
 modu; na site otu a Otu Ndi-isi
 Nduzi nke Okwa Nchụ-aja Di
 Elu na ndi ndumodu ya ga-
 enwe ike ikpebi site na ama
 dika iwu nile nke nzuko-nsọ.

80 Na mgbe e nwechara mkpe-
 bi nke a, a gaghi e chetekwa ya
 ọzọ n'iru Onye-nwe; n'ihi nke a
 bu kansul kachasi-elu nke nzu-
 ko-nsọ nke Chineke, na mkpebi
 nke ikpeazu n'elu irurita uka
 nile n'ime okwu nile nke muo.

81 O nweghi onye obula nke
 nzuko-nsọ bu onye agupuru site
 na kansul nke a nke nzuko-nsọ.

82 Na oburu raa na Onye-isi
 nduzi nke Okwa Nchụ-aja Di
 Elu e mehie, a ga-echeta kwa ya
 n'iru kansul oha nke nzuko-
 nsọ, onye ndi ndumodu iri na
 abuo nke Okwa Nchụ-aja Di
 Elu ga-enyere aka;

83 Na mkpebi ha n'isi ya ga-
 abu nke ikpeazu n'elu irurita-
 uka gbasara ya.

84 Otu a, o nweghi onye a ga-
 agupu site "n'ikpe ziri-ezi na
 iwu nile nke Chineke, ka e wee
 mee ihe nile na usoro na idere-

duu n'iru ya, dika ezi-okwu na
 ezi-omume siri di.

85 Na ọzọ, n'ezie a si m unu,
 oru nke onye-isi nduzi nye
 okwa-oru nke "dikon bu ino-
 n'isi ndi okwa dikon iri na
 abuo, i nye ha ndumodu, na
 bikuziri ha oru ha, n'enyerita
 aka otu onye na ibe ya, dika e
 nyeworo ya n'usoro nke Ogbu-
 gba ndu nile.

86 Na kwa oru nke onye-isi
 nduzi nye okwa-oru nke "ndi
 nkuzi bu ino-n'isi nye ndi nkuzi
 iri abuo na ano, na ino na-enye
 ha ndumodu, na-akuziri ha oru
 nile nke okwa-oru ha, dika e
 nyere ya na ogbugba ndu nile.

87 Na oru onye-isi nduzi nye
 Okwa Nchụ-aja nke Eron bu
 ino n'isi "ndi nchụ-aja iri-ano
 na asato, na ino na-enye ha
 ndumodu, ikuziri ha oru nile
 nke okwa-oru ha, dika e nyere
 ya na ogbugba ndu nile —

88 Onye-isi nduzi a, ga abu
 onye "ukochukwu; n'ihi na
 nke-a bu otu n'ime oru nile nke
 okwa nchụ-aja nke a.

89 Ọzọ, oru nke onye-isi nduzi
 nye okwa-oru nke "ndi okenye
 bu ino n'isi ndi okenye iri-itolu
 na isii, na ino na-enye ha ndu-
 modu, na na-akuziri ha dika
 Ogbugba ndu nile siri di.

90 Otu ndi-isi nduzi nke a
 puru iche site na nke ndi iri
 asaa ahụ, na e mere ya maka
 ndi n'agaghi "agaghari n'ime
 uwa nile.

78b OznQd. 68:22.

84a NGAN Ikpe-ziri-ezi.

85a NGAN Dikon.

b OznQd. 38:23;

88:77-79, 118.

86a OznQd. 20:53-60.

NGAN Onye Nkuzi,

Okwa Nchụ-aja

nke Eron.

87a NGAN Onye

Nchụ-aja, Okwa

Nchụ-aja nke Eron.

88a NGAN Uko-chukwu.

89a NGAN Okenye.

90a OznQd. 124:137.

91 Na ọzọ, ọrụ nke Onye-isi nduzi nke Okwa Nchụ-aja Di Elu bụ ịnọ "n'isi nzuko-nsọ nile, na i dika ka ^bMoses —

92 Lee, nke a bụ amamihe; e, ibu "onye ọhụ ụzọ, ^bonye mkpughe, onye ntughari asusu, na "onye-amuma, na-enwe "onyinye nile nke Chineke nke o nyekwasiri n'elu isi nke nzuko-nsọ.

93 Na ọ bụ dika ọhụ na-egosi usoro nke "ndi Iri Asaa ahụ, na ha ga-enwe ndi-isi nduzi asaa ga-anọ n'isi ha, a họtara site n'ọnu-ogugu nke iri asaa ahụ;

94 Na onye nke asaa n'ime ndi-isi nduzi a ga-anọ n'isi isii ndi ọzọ;

95 Na ndi-isi nduzi asaa ndia ga-ahọtara iri asaa ndi ọzọ n'abughi iri asaa nke mbu ebe ha nọ, na ha ga-anọ n'isi ha;

96 Na kwa iri asaa ndi ọzọ, ruo mgbe iri asaa mubara ụzọ asaa, ọ buru na ọrụ di n'ubi vine nwere mkpa icho ya otu a.

97 Na ndi iri asaa ndi a, ga-abu "ndi mgbasa ozi na-ejeghari-ejeghari, rute ndi Jentailu mbu na kwa rute ndi Juu.

98 Ebe ọbụ na ndi-ọrụ ndi-ọzọ nke nzuko-nsọ, ndi n'abughi Iri na Abuo ahụ, ma-ọbụ ndi Iri Asaa ahụ, enweghi ọrụ nke ijeghari na mba nile, mana ha ga-eje dika onodu ha ga-ekwe, n'agbanyeghi na ha ji okwa-ọrụ nile di elu na di kwa mkpa na nzuko-nsọ.

99 Ya mere, ugbua ka onye ọbula muta "ọrụ ya, na ruwa n'okwa-ọrụ ebe a kpọrọ ya ^bn'irusi-ọrụ ike.

100 Onye nke bụ "onye-umengwu, a gaghi a gu ya na ^bikwesiekwesi iguzo, na onye ahụ n'amutaghi ọrụ ya na n'eziputa onwe ya ka onye n'anabataghi, a gaghi agu ya onye kwesiri-ekwesie iguzo. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 108

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Kirtland, Ohio, 20 Disemba 1835 (History of the Church, 2:345). A natara nkeji nke a site n'ariri nke Lyman Sherman, onye echiri onye isi nchụ-aja na otu onye iri asaa na mbu, na onye biakutere onye-amuma iriọ aririọ maka mkpughe ime ka a mara ọrụ ya.

1–3, Lyman Sherman ka a gbaghaara mmehie ya nile; 4–5, A ga-agu ya n'ọnu ogugu nke ndi ndu ndi

okenye nke Nzuko-nsọ; 6–8, A kpọrọ ya ikwusa ozi-oma na mee ka umunna ya guzosie-ike.

91a OznQd. 107:9, 65–67.

b OznQd. 28:2;

103:16–21.

92a Mosa. 8:13–18.

NGAN Ọhụ-ụzọ.

b NGAN Mkpughe.

c OznQd. 21:1.

NGAN Onye-amuma.

d NGAN Onyinye nile nke Muo.

93a OznQd. 107:38.

NGAN Ndi Iri Asaa.

97a OznQd. 124:138–139.

99a NGAN Ọrụ.

b NGAN Irusi-ọrụ Ike.

100a OznQd. 58:26–29.

NGAN Ino Nkiti,

Nọ Nkiti.

b NGAN Itozu-oke,

Ntozu-oke.

N'EZIE otu a ka Onye-nwe kwuru nye gi, nwa odibo m Lyman: A gbagharawo gi mmehie gi nile, n'ihl na i n'awo nti n'olu m n'ibia ebe a n'ututu a i nara ndumodu n'aka onye m hoputaworo.

2 Ya mere, ka mkpuru-obi gi "zuo ike gbasara onodu gi n'ime-muo, na enupukwala isi n'olu m ozo.

3 Na bilie elu na kpachara-anyakaria site ugbu a gawa na imezu nkwa nile ikwere, nke i meworo ma ga-eme, na a ga-agosi gi jiri nnukwu ngozi nile.

4 Chere na ndidi ruo mgbe a ga-akpo "ogbakofufe nro nke umu odibo m nile, mgbe ahụ a ga-echeta gi na ndi

okenye mbu nke m, ma nata oke-gi site na ichi-echichi gi na ndi okenye m ndi ozo ndi m hoputaworo.

5 Lee, nke a bu "nkwa nke Nna nye gi o buru na ikwesintukwasi-obi.

6 Na a ga-emezu ya n'isi gi n'ubochi ahụ mgbe i ga-enwe ike "ikwusa ozi-oma m ebe obu la m ga-eziga gi, site ugbuga gawa rute mgbe ahụ.

7 Ya mere, mee ka umunna "guzosie ike na mkparita aka gi nile, na ekpere gi nile, n'igbaume gi nile, na n'ihe nile nke i na-eme.

8 Ma lee, ma huru, a nonyere m gi i gozi gi na "naputa gi ruo mgbe nile. Amen.

NKEJI 109

Ekpere ekpere na emume e ji rara Temple Kirtland, Ohio, nye Chineke na 27 Maach 1836 (History of the Church, 2:420–426). Dika nkowasi nke Onye-amuma dere, ekpere nke-a ka e nyere ya site na mkpughe.

1–5, Temple Kirtland ahụ ka-aruru ka ebe Okpara nke Mmadu ga-abata; 6–12, O ga-abu ulo nke ekpere, ibu-onu, okwukwe, mmuta, otuto, na usoro, na ulo nke Chineke; 22–33, Ka ndi n'echegharighi ndi na-emegide ndi nke Onye-nwe nwe mgbagwo-ju-anyan; 34–42, Ka ndi nsọ puo n'ike ikpokota ndi eziomume baa na Zaijon; 43–53, Ka anaputa ndi nsọ nile site na ihe di egwu nile a ga-awusa n'elu ndi ajoo-mmadu n'ubochi ndi ikpeazu;

54–58, Ka mba nile na mmadu nile na nzuko-nsọ nile diri na njikere maka ozi-oma; 59–67, Ka ndi Juu, ndi Leman, na Israel nile buru ndi agbaputara; 68–80, Ka ndi nsọ buru ndi ekepubere okpu-eze nwere ebube na ugwu na nwee nzoputa ebighi-ebi.

EKELE nile diri aha gi, O Onye-nwe Chineke nke Israel, onye na-edo "ogbugba ndu na gosi ebere nye umu-

108 2a NGAN Izu-ike.
4a OznQd. 109:6–10.
5a OznQd. 82:10.
6a NGAN Oru Mgbasa
Ozi-oma.

7a Luk 22:31–32.
8a 2 Nif. 9:19.
109 1a Alma 37:37;
OznQd. 46:32.
NGAN Ekele, Inye-

ekere, Ju-n'ekere.
b Dan. 9:4.
NGAN Ogbugba-ndu.

odibo gi ndi na-aga ije ziri-ezi n'iru gi, jiri obi ha nile.

2 Gi onye nyeworo ndi odibo gi iwu "iru ulo n'aha gi n'ebe a [Kirtland].

3 Na ugbu a i huwo, O Onye-nwe, na umu odibo gi emewo dika iwu-nsọ gi-siri di.

4 Na ugbua anyi na ariọ gi, Nna di nsọ, n'aha Jisus Kraist, Okpara ahụ nke obi gi, onye nani n'aha ya ka nzọputa ga-esi erute umu nke mmadu, anyi na-ariọ gi, O Onye-nwe, ka i nabata "ulo nke a, ^boru-aka nke aka anyi nile, umu odibo gi, nke i nyere anyi iwu ka anyi wuo.

5 N'ih i matara na anyi aruwo-oru nke a site na nnukwu mkpabgu; na site na i da ogbenye anyi, anyi enyewo ihe anyi nwere iji wuo otu "ulo nye n'aha gi, ka Okpara nke Mmadu wee nwee-otu ebe o ga-egosiputa onwe ya nye ndi nke ya.

6 Na dika i kwuworo n'ime otu "mkpughe, inyeworo anyi, na-akpo anyi ndi enyi gi, na-asikpo n u ogbakọ ofufe nro, dika m nyere unu n'iwu;

7 Na dika mmadu nile enweghi okwukwe, jiri n u irusi-oru ike choo na kuziere otu onye nye ibe ya okwu nile nke amamihe, e choo n u site n'akwukwo nile kachasi mma okwu nile nke amamihe, choo mmuta obuna site n'im u ihe na kwa site na okwukwe;

8 Hazie n u onwe unu; kwado-be ihe nile di mkpa, na hiwe

otu ulo, obuna ulo nke ekpere, ulo nke obubu onu, ulo nke okwukwe, ulo nke omumu-ihe, ulo nke ebube, ulo nke usoro, ulo nke Chineke;

9 Ka mbata unu nile wee buru n'aha nke Onye-nwe, ka opupu unu nile wee buru n'aha nke Onye-nwe, ka ekele unu nile wee buru n'aha nke Onye-nwe, jiri aka nile achiliri-el u nye Onye Kachasi Elu —

10 Na ugbua, Nna di nsọ, anyi na-ariọ gi ka i nyere anyi aka, ndi gi, site na amara gi, n'ikpo-kota ogbakọ ofufe nro anyi, ka e mee ya nye nnukwu ugwu gi na nye nnabata gi di nsọ;

11 Na n'uzo nke a ga-ahuta anyi ka ndi kwesiri ekwesiri, n'iru gi, iji nweta mmezu nke "nkwa nile nke ikweworo anyi, ndi gi, n'ime mkpughe nile e nyereworo anyi.

12 Ka "ebube gi dakwasiri n'elu ndi gi, na n'elu ulo gi nke a, nke anyi na-arara nye gi ugbu a, ka e doo ya nsọ na buru ihe enyefechasiri ka o di nsọ, na ka iru gi di nsọ diri mgbe nile n'ime ulo nke a;

13 Na ka ndi nile ndi ga-abata n'onu uzo nke ulo Onye-nwe wee nwee mmetuta nke ike gi, na nwee mkwagide nke ikwere na gi edowo ya nsọ, na kwa o bu ulo gi, otu ebe nke idi nsọ gi.

14 Na mee ka i nakwere, Nna di nsọ, ka ndi nile ndi ga-ekpere gi n'ulo nke a buru ndi a ga-akuziri okwu nile nke amamihe site

2a OznQd. 88:119.

4a 1 Ndez. 9:3.

NGAN Temple, Ulo
nke Onye-nwe.

b 2 Nif. 5:16.

5a OznQd. 124:27-28.

6a OznQd. 88:117-120.

11a OznQd. 38:32;

105:11-12, 18, 33.

12a NGAN Otuto.

n'akwukwọ nile kachasi nma, na ka ha chọọ mmụta ọbuna site n'ịmụ-ihe, ma kwa site n'okwukwe, dị ka ị kwuworo;

15 Na ka ha tolite na gi, na nata uju nke Mụọ Nsọ, na buru ndi ahaziri dika iwu gi nile siri di, na diri na-njikere inweta ihe nile di mkpa;

16 Na ka ulo nke a wee buru ulo nke ekpere, ulo nke obubu onu, ulo nke okwukwe, ulo nke otuto na nke Chineke, ọbuna ulo gi;

17 Ka mbata nile nke ndi gi, n'ime ulo nke a, wee buru n'aha nke Onye-nwe;

18 Ka ọpupu ha nile site n'ulo nke a wee buru n'aha nke Onye-nwe;

19 Na ka ekele ha nile wee buru n'aha nke Onye-nwe; jiri aka nile di-nsọ, achiliri nye Onye Kachasi Elu;

20 Na ka aghara-ikwe ihe ọbula "n'adigh ocha ibata n'ime ulo gi ị meru ya;

21 Na mgbe ndi gi jehiere, onye ọbula n'ime ha, ka ha chegharia ọsọ-ọsọ na loghachikwute gi, na chota iru-oma n'iru gi, na buru ndi akpoghachiri inata ngozi nile nke ikwadoro a ga-awusa n'elu ndi ahụ ndi "ga-asopuru gi n'ime ulo gi.

22 Na anyi na-arịo gi, Nna di nsọ, ka ndi odibo gi gara puo site n'ulo nke a buru ndi a akwadoro site n'ike gi, na ka aha gi dikwasị n'elu ha, na ka ebube gi diri gburu-gburu ha,

na ka "ndi mụọ ozi gi buru ndi na-eche ha nche;

23 Na site n'ebe a ha ga agba-ama nnukwu oke ihe di ebube, n'ezikwu, ruo "nsotu nile nke uwa, ka ha wee mara na nke a bu ọrụ gi, na kwa ị setipwo aka gi, imezu ihe ahụ nke gi onwe gi kwuru site n'onu ndi amuma, gbasara ubochi ndi ikpeazu.

24 Anyi na-arịo gi, Nna di nsọ, ka ihiwe ndi ga-ekpere gi, na nwee nkwanye-ugwu na aha na onodu n'ulo nke gi nke a, rute ọgbọ nile ma ruo mgbe ebigh ebigh;

25 Ka a ghara inwe ngwa-agma ọbula "akpuru megide ha ga-eme nke oma, ka onye ahụ nke gwuworo ọlulu maka ha daba n'ime ya na onwe ya;

26 Ka aghara inwe mgbakọ-aka nke ajo-omume ga-enwe ike ibilite na "megide ndi nke gi ndi a ga akpokwasị baha gi ma tinye n'ime ulo nke a;

27 Na ọburu na ndi ọbula ebie- lie imegide ndi nke a, ka iwe gi bilie megide ha;

28 Na o buru na ha ga-ebuso ndia agha ị ga-ebuso ha agha; ị ga-alu ọgụ maka ndi nke gi dika i mere n'ubochi agha ka ha nwee ike ibu ndi anaputara site n'aka ndi iro ha nile.

29 Anyi na-arịo gi, Nna di nsọ, ka igbagwojuo ha anya, na mee ha ihe itu-na-anya, na n'iwetara ha ihere na aghara, ndi nile gbasaworo akuko ugha nile na mba ndi ozo, na uwa nile, megide nwa odibo gi ma-ọbụ

20a OznOd. 94:8–9;
97:15–17.

21a NGAN Nsopuru.

22a NGAN Mụọ-ozizi nile.

23a OznOd. 1:2.

25a Aisa. 54:17.

b Ilu 26:27;

1 Nif. 14:3; 22:14.

26a OznOd. 98:22.

b 1 Ndez. 8:29.

ndi odibo gi, o buru na ha agaghị echeghari, mgbe aga ama okwa nke ozi-oma mgbe nile na-adigide na nti ha nile;

30 Na ka oru ha nile wee buru ihe efu, na buru ihe "uzu mmiri sọpuru, ma site n'ikpe nke i gazetita n'isi ha n'iwe gi, ka ewe nwee ogwugwo nye bugha nile na nkatọ nile megide ndi gi.

31 N'ih i mara, O Onye-nwe, na ndi odibo gi enweghi uta n'iru gi n'igba-aka-ebe nke aha gi, nke ha siri n'ih i ya na-ata ahuhu ndi a.

32 Ya mere anyi na-ario n'iru gi maka nnaputa juru-eju ma zuo oke site "n'ibu aru nke a;

33 Gbajipu ya, O Onye-nwe, gbajipu ya site n'olu nile nke umu odibo gi, site n'ike gi ka anyi wee bilie n'etiti ogbo nke a na ruo oru nke gi.

34 O Jehova, nwee-ebere n'ebe ndi a no, na dika mmadu nile "na-eme mmehie gbaghara njehie nile nke ndi gi, na ka ehichapu ha ruo mgbe nile.

35 Kwee ka "ite-mmanu nke ndi ozi gi rapara n'elu ha, jiri ike si n'elu.

36 Kwee ka e mezu ya n'elu isi ha, dika n'isi ndi ahụ n'ubochi nke Pentikost; kwee ka onyinye ahụ nke "asusu di icheiche buru ihe awukwasiri n'elu isi ndi nke gi, obuna ire bchara acha dika nke oku, na ntughariokwu si na ya.

37 Na kwee ka ulo gi ju, dika jiri oke ifufe mberede, jiri "ebube gi.

38 Yikwasị ndi odibo gi "igba-ama ahụ nke ogbugba ndu ahụ, ka mgbe ha puru na maa okwaokwu gi, ha ga barachi iwu ahụ, na kwado obi nile nke ndi nsog gi maka ikpe ndi ahụ nile nke i na-akwado izita, n'oke iwe gi, n'elu ndi nile bi n'uwu, n'ih i njehie ha nile, ka ndi gi wee ghara ida-mba n'ubochi nke nsogbu.

39 Na obodo-ukwu obula nke ndi odibo gi ga-aba, ma ndi obodo-ukwu ahụ anabata igba-ama ha, ka udo gi na nzoputa gi dakwasị obodo-ukwu ahụ; ka ha wee kpoputa site n'obodo-ukwu ahụ ndi ezi-omume, ka ha puta na "Zaijon, ma-obustek ya nile, ebe nke i hoputara, jiri ahụ nile nke onu mgbe nile na-adigide;

40 Na ruo mgbe a ga-emezu nke a, ekwela ka ikpe gi nile dakwasị obodo-ukwu ahụ.

41 Na obodo-ukwu obula ndi odibo gi ga-aba, ma ndi obodo ahụ anabataghị igba-ama nke ndi odibo gi, ma ndi odibo gi adog ha aka-na-nti ka ha zoputa onwe ha site n'ogbo ndi ekwe-ekwe, ka o di kwara obodo-ukwu ahụ dika nke ahụ ikwuworo site n'onu nile nke ndi-amuma gi.

42 Mana gi naputa, O Jehova,

30a Aisa. 28:17;

Mosa. 12:6;

OznQd. 29:16.

b 3 Nif. 21:19-21.

32a NGAN Ogboro Nkeko.

34a Ndi Rom 3:23; 5:12.

NGAN Mmehie.

35a NGAN Ite Mmanu.

36a NGAN Ire nile,

Onyinye nke.

b Qlndoz. 2:1-3.

37a OznQd. 84:5; 109:12.

NGAN Otuto.

38a NGAN Igba-ama,

Ogbugba-ama.

b Aisa. 8:16;

OznQd. 1:8.

c NGAN Uwa—

Isacha uwa.

39a Aisa. 35:10.

anyị na-ariọ gi, ụmụ odibo gi site n'aka ha nile, na sachapụ ha site n'ọbara ha.

43 O Onye-nwe, anyị enweghi obi uto na-mbibi nke ndi mmadu ibe anyi, "mkpuru-obi ha nile di oke-onu-ahia n'iru gi;

44 Mana okwu nke gi aghaghi-imezuriri. Nyere umu odibo gi aka ikwu, site na "amara gi na-enyere ha aka: Ka emee uche gi, O Onye-nwe, na obu-ghị nke anyi.

45 Anyi maara na i kwuwo site n'onu ndi-amuma gi ihe nile di-egwu gbasara ndi ajo-mmadu, n'ubochi ndi "ikpeazu-na i ga-awupu ikpe gi nile, n'enweghi atu;

46 Ya mere, O Onye-nwe na-puta ndi gi site na odachi nile nke ajo-mmadu; gbaa ndi odibo gi ume irachi iwu ahụ, na kechie ihe igba-ama ahụ; ka ha wee noro na-njikere maka ubochi ahụ nke nrepia.

47 Anyi na-ariọ gi, Nna-di-nsọ, ka i cheta ndi ahụ ndi bi na ogbè Jackson, Missouri, achupuru site n'ala nile nke nketa ha na, gbajipụ, O Onye-nwe ibu-arọ nke mkpagbu nke a nke a nyakwasiri n'isi ha.

48 gi onwe gi maara, O Onye-nwe, na ha no n'aka mkpagbu na nsogbu site n'aka ndi ajo-mmadu; na obi anyi nile "juputara n'iri-uju n'ih i nnukwu ibu-arọ ha nile.

49 O Onye-nwe "ruo ole mgbe ka i ga-ahapụ ndi nke a iburu mkpagbu nke a, na akwa nile nke ndi ha n'enweghi-uta ka ogbago rute nti gi abuo na kwa ọbara ha gbago n'igba-ama n'iru gi, na ghara igosiputa igba-ama gi n'onodu ha?

50 Mee "ebere, Onye-nwe, nye ndi ajo otu ogba-ghara ahụ, ndi chupworu ndi gi, ka ha kwusi mbibi, ka ha chegharia site na mmehie ha nile m'oburu na a ga-achota nchehari;

51 Mana oburu na ha agaghi akwusi, gbaa ogwe aka gi oto, O Onye-nwe, na "gbaputa ndi ahụ gi onwe gi hoputaara Zai onye ndi gi.

52 Na oburu na ogaghi adi uzọ ozo, ka olile anya ndi nke gi ghara ida n'iru gi, kwee ka iwe gi malite, na kwa iwe-okụ gi dakwasị ha, ka ha nile buru ndi ekpochapuru ma mgboro-gwu ma alaka site n'okpuru elu-igwe;

53 Mana o bururaa na ha ga-echehari, i bu onye amara na obi ebere, na ga-ewezuga oke-iwe gi mgbe ilere-anya n'iru Onye ltere mmanu.

54 Mee ebere, O Onye-nwe, n'elu mba nile nke uwa; mee ebere n'isi ndi-ochichi nke ala anyi; kwee ka ukpuru nile ndi ahụ, nke echekwara na-nnukwu ugwu na oke omume, n'ikpo ya aha, "akwukwu iwu ahụ nke ala

43a NGAN Mkpuru-obi.

44a NGAN Amara.

45a NGAN Ubochi Ndi Ikpe-azu.

48a NGAN Omiko.

49a Abuma 13:1-2.

b NGAN Ogbugbu n'ih i

Okwukwe, Onye e

Gburu n'ih i

Okwukwe ya na Jisus Kraist.

50a NGAN Ebere,

Obi-ebere.

51a OznQd. 100:13; 105:2.

54a 1 Pita 2:13-15; OznQd. 98:5-7; 101:77, 80.

NGAN Iwu nke Obodo Qha Kwadoro.

anyị, site na nna anyị ha, buru ihe ehiwere ruo mgbe nile.

55 Cheta ndi-eze, ndi okpara eze, ndi ama-ama, na ndi ukwu nile nke uwa, na ndi mmadu nile, na nzuko-nsọ nile, ndi ogbenye nile, ndi nwere mkpa, na ndi nile nọ na mkpagbu nke uwa;

56 Ka obi ha nile wee di nro mgbe ndi odibo gi ga-apu, site n'ulo gi, O Jehova, igba-ama nke aha gi; ka ikpe n'ezigh ezi ha wee nye-ohere n'iru "ezi-okwu, ka ndi nke gi wee nata iru-oma n'iru anya nke ndi nile;

57 Ka nsotu nile nke uwa wee mara na anyi, ndi odibo gi, a "nuwo olu gi, nakwa na obu gi zipuru anyi;

58 Na site n'ime ndi a nile, umu odibo gi, umu nile nke Jekob ga-achikota ndi ezi-omume iji wulite obodo-ukwu di-nsọ nye aha gi, dika inyeworo ha n'iwu.

59 Anyi na-ario gi ka i hoputara Zaijon "stek ndi-ozo n'akuku nke a, nke i hoputaworo, ka "mkpokota nke ndi gi wee gaa n'iru na nnukwu ike na udi-eze, ka oru gi buru ihe egbubiri "mkpumkpu n'ezi-omume.

60 Ugbu a okwu ndi a, O Onye-nwe, anyi ekwuwo n'iru gi, gbasara mkpughe nile na iwu-nsọ

nile nke i nyeworo anyi, ndi ahutara ama ka "ndi Jentailu.

61 Mana i mara na i nwere oke ihunanya maka umu nke Jekob, ndi ekposasiri n'elu-ugwu nile n'oge di anya, n'ubochi nke igwe-ojii na ochichiri.

62 Ya mere anyi na-ario gi ka i mee-ebere n'isi umu nke Jekob, ka "Jerusalem, site na awa nke a, wee malite i bu ndi agbaputara.

63 Na ibu-aru nke ibu oru wee malite ibu ihe anyakwasiri site n'ulo nke "Devid.

64 Na ka umu nke "Juda wee malite iloghachi "n'ala nile nke i nyere Abraham, nna ha.

65 Na mee ka "ndi nke foduru na ndi nke Jekob, ndi abuworo-onu na tie-kwa ihe oti-ti n'ihhi njehie ha, buru ndi "agbanwere site na onodu, ndi ime-ohia na nsogbu baa n'uju nke ozi-oma mgbe nile na-adigide;

66 Ka ha togbo ngwa-ogu ha nile nke ikwafu-obara, ma kwusi nnuwu-isi ha.

67 Na ka ndi nile foduru na ndi ekposasiri n'ulo nke "Israel, ndi nke achupuru ruo nsotu nile nke uwa, bia n'omuma nke ezi-okwu ahụ, kwere na Mesaia, na buru ndi agbaputara site namkpagbu, na nuriya onu n'iru gi.

68 O Onye-nwe, cheta nwa

56a NGAN Ezi-okwu.

57a OznQd. 20:16;

76:22-24.

59a Aisa. 54:2.

b NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

c Mat. 24:22.

60a 1 Nif. 13:1-32;

15:13-18.

62a 3 Nif. 20:29.

NGAN Jerusalem.

63a NGAN Devid.

64a Zek. 12:6-9;

Mal. 3:4;

OznQd. 133:13, 35.

NGAN Juda.

b Jen. 17:1-8.

NGAN Ala e Kwere

na Nkwa.

65a 2 Nif. 30:3;

Alma 46:23-24;

3 Nif. 20:15-21;

OznQd. 19:27.

b 2 Nif. 30:6;

3 Nif. 21:20-22.

NGAN Mgbanwe,

Onye Agbanwere.

67a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

odibo gi, Joseph Smith, Nta, na ntaram ahuhụ ya nile na mkpagbu ya nile-otu o siri "gbaa ọgbugba-ndụ ya na ^bJehova, ma kwe gi nkwa, O Chineke ukwu nke Jekob — na iwu-nsọ nile ahụ nke i nyeworo ya, na kwa nke o jisiri-ike n'ezie iji gbalia mee uche gi.

69 Mee ebere, O Onye-nwe, n'isi nwunye na umụ ya; ka ha buru ndi e buliri elu n'iru gi, ma chekwaa site n'aka-ozuzu gi.

70 Mee ebere n'isi ndi nile "metutara ha, ka ikpe n'ezighi-ezi ha nile buru ihe gbajisiri na zafuo dika ide mmiri; ka ha buru ndi a gbanwere na gbaputa ha na Israel, na mara na gi bu Chineke.

71 Cheta, O Onye-nwe, ndi-isi nduzi, obuna ndi-isi nduzi nile nke nzuko-nsọ gi, na ka aka nri gi bulie ha, ha na ezi na ulo ha nile na ndi nile metutara ha, ka aha ha buru ihe ga adigide na buru ihe ga-adi na ncheta mgbe nile na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo.

72 Cheta nzuko-nsọ gi nile, O Onye-nwe, ha na ezi na-ulo ha nile, na ndi nile metutara ha, ha na ndi oria ha nile na ndi no na mkpagbu, ya na ndi ogbenye nile na ndi di nwayo nke uwa; ka "ala-eze ahụ, nke iwulitere n'ejighi aka abuo, ga-aburu oke ugwu na juputa uwa dum.

73 Ka nzuko-nsọ gi puta ihè

site na ozara nke ochichiri, na nwuputa na ima-mma dika "onwa, mukasia dika anyanwu, na di-egwu dika usuu-ndi-agma ji okoloto nile;

74 Na ka achoo ya mma dika nwanyi ohuru-maka ubochi ahụ mgbe o ga-ekpughe elu-igwe nile ma mee ka ugwu nile si n'iru gi "sofee, na "ndagwuru-gwu nile ka a ga-ebuli elu, ebe nile na-akpo ogwu ga-aghọ kwa ebe di larii; ka ebube gi wee juputa uwa.

75 Ka mgbe opi ahụ ga-ada maka ndi nwuru-anwu, anyi ka a ga "eweliko n'igwe-oji i bia-kwute gi, ka anyi, na Onye-nwe noro mgbe nile;

76 Ka uwe anyi nile wee di-ocha, ka anyi buru ndi a gayeinye "uwe-mwuda nke ezi-omume, jiri igu-nkwu n'aka anyi, na "okpu-eze nile nke ebube n'isi anyi nile, na ghota "onu nke ebigh ebi maka "ahuh anyi nile.

77 O Onye-nwe Chineke Puru Ime Ihe nile, nuru olu aririo anyi ndi a, na zaa anyi site n'elu-igwe, ebe obibi gi di nsọ, ebe i no n'ochi eze, jiri "ebube, ugwu, ike, udi-eze, ume, ebe ochichi, ezi-okwu, ikpe-ziri ezi, mkpebi-ikpe, ebere, na uju agwu-agwu site na mgbe nile na-adigide ruo mgbe nile na-adigide.

78 O nuru, O nuru, O nuru olu anyi, O Onye-nwe! Ma zaa aririo

68a NGAN Ọgbugba-ndụ.
b NGAN Jehova.

70a NB ndi nile metutara
ya nsọ.

72a Dan. 2:44–45;

OznQd. 65:2.

73a Abụ-abụ. 6:10;

OznQd. 5:14; 105:31.

74a OznQd. 133:21–22, 40.

b Aisa. 40:4; Luk 3:5;

OznQd. 49:23.

75a 1 Ndi-Tes. 4:17.

76a Mkpu. 7:13–15;

2 Nif. 9:14.

b NGAN Okpu-eze;
Mbuli Elu.

c NGAN Onu.

d Ndi-Hib 12:1–11;

OznQd. 58:4.

77a NGAN Otuto.

ndị a, na nara ido-nsọ nke ụlọ nke a enyefere gị, ọrụ nke aka anyị nile, nke anyị wuworo nye n'aha gị;

79 Na kwa nzuko-nsọ nke a, iyikwasi ya aha nke gị. Na nye-reenyị aka site n'ike nke Mụọ gị, ka anyị wee jikọ olu anyị nile na nke "ndị seraph na-acha

ma na-amụkesi gburu-gburu oche-eze gị, jiri iti-mkpụ nile nke ija-mma, na-agụ Hosana dirị Chineke na ^bNwa-atụrụ ahụ!

80 Na kwe ka ndị a, ndị gị i etere manụ, buru ndị "eyiwere uwe nzoputa, na ka ndị nsọ gị tisie mkpu-ọñụ ike. Amen na Amen.

NKEJI 110

Ọhụ nile e gosiputara nye Joseph Smith Onye-amụma na Oliver Cowdery n'ime Temple nọ na Kirtland, Ohio, 3 Epril 1836 (History of the Church, 2:435–436). Oge ahụ bụ nke nzuko ụbọchị izu ike. Onye-amụma n'okwu nkọwa ndekota nke ngosiputa nile a jiri okwu ndị a: "Na ehihie, e nyeere m Ndị-isi Nduzi ndị ọzọ a aka n'ikesasi oriri-nsọ nye nzuko-nsọ, na-anata ya site n'aka Iri na Abụọ ahụ, ndị ọbụ ohere ha iduzi n'ọche-nsọ n'ụbọchị nke a. Mgbe m rusiri ọrụ nke a nye umunna m, a laghachiri m na pulpit, ebe emechikwara, akwa-mgbochi na hudata isi m, mụ na Oliver Cowdery, na ekpere ida jụu na nke ime-obi. Mgbe anyị bilitere n'ekpere, ọhụ nke a na-eso ka emeghere nye anyị abụọ" (History of the Church, 2:435).

1–10, Onye-nwe Jehova putara n'ebube na nabata Temple Kirtland dika ụlọ nke ya; 11–12, Moses na Elaias n'onwe ha putara ma nye-fee ọtughe-uzo nile ha na okwa-oru nile; 13–16, Elaija loghachiri na nyefee ọtughe-uzo nile nke okwa-oru ya dika Malakai kwere na-nkwa.

AKWA mgbochi ahụ ka ewepuru site n'uche anyị, na ^banya nile nke nghota anyị ka emeghere.

2 Anyị huru Onye-nwe ebe o guzo n'elu ihe mkpuchi nke

pulpit, n'iru anyị; na n'okpuru-ukwu ya abụọ ka enwere ihe aruru n'oru-aka nke ezigbo ọladedo, na-acha edo-edo.

3 "Anyị ya abụọ dika ire nke oku; agiri nke isi ya di ọcha dika ezi snow; ^bmbara iru ya na-enwu karịa mmuke nke anyanwu; na 'olu ya dika ụda otutu nnukwu mmiri nile na-asọ-asọ, ọbuna olu ahụ nke "Jehova, na-asi:

4 A bụ m "onye mbu ahụ na onye ikpe azu ahụ; a bụ m onye ahụ ^bna-adị ndu, a bụ m ya onye ahụ egburu egbu; a bụ

79a Aisa. 6:1–2.

^b NGAN Nwa-atụrụ nke Chineke.

80a Abụoma 132:16.

110 1a NGAN Akwa Mgbochi.

^b OznQd. 76:12, 19; 136:32; 138:11.

3a Mkp. 1:14.

^b Mkp. 1:16;

A—JS 1:17.

^c Ezik. 43:2;

Mkp. 1:15;

OznQd. 133:21–22.

^d NGAN Jehova.

4a NGAN Onye e Buru

Uzo Mụ.

^b Deut. 5:24.

m onye ‘nkwuchita ọ́nụ unu n’ebe Nna nọ.

5 Lee, “agbagharawo unu mmehie nile unu; unu dị ọcha n’iru m; ya mere, welite nụ isi unu na ñurịa ọ́ñụ.

6 Ka obi nile nke ụmụnna unu ñurịa ọ́ñụ, na kwe ka obi ndi nke m nile ñurịa ọ́ñụ, ndi, jiri ume ha, “wuo ụlọ nke a n’aha nke m.

7 N’ihi lee, a “nabatawo m ʔụlọ nke a, na aha nke m ga-anọ ebe a; na a ga m egosi onwe m nye ndi nke m n’ebere n’ụlọ nke a.

8 E, a ga m “egosi onwem nye ndi odibo m, na kwuoro ha okwu n’olu nke m, ọ ʔurụ na ndi nke m ga-edebe iwu-nsọ m nile, na ghara ʔimerụ ụlọ nkea ‘dị nsọ.

9 E obi nile nke puku nile na iri puku nile ga-añurị oke ọ́ñụ n’ihi “ngozi nile nke a ga-awụ-puta, na ʔonyinye di-nsọ nke e jirila doo ụmụ odibọ m nsọ n’ụlọ nke a.

10 Ma ezi aha nke ụlọ nke a ga-agbasa ruo ala ndi-ozo nile; na nke a ʔu mmalite nke ngozi nke a “ga-awụpụ n’elu n’isi ndi nke m. Ọ́buna otu a. Amen.

11 Mgbe “ọ́hụ nke a mechiri, elu-igwe nile ka emeghere ozo nye anyi, na ʔMoses ʔutara n’iru anyi, na nyefee anyi “otughe-uzo nile nke ʔmkpokoṭa nke ndi Israel site na akukụ anọ nile nke ʔwa, na nke odudu nke ebo iri site n’ala nke ʔelu elu.

12 Mgbe nke a gasiri, “Elaias ʔutara, na nyefee ʔokwa-oru ahụ nke ʔozi-oma nke Abraham, na-asị na n’ime anyi na na mkpuru anyi, ọgbọ nile ga-esochi anyi ga-adị ngozi.

13 Mgbe emechiri ọ́hụ nke a, nnukwu ọ́hụ ozo di ebube kpughepuru n’iru anyi; n’ihi na “Elaija onye-amuma ahụ, nke ʔewelara n’elu-igwe n’edetugh onwu ire, guzoro n’iru anyi, na-asi:

14 Lee, oge ahụ abiawo n’uju ya, nke e kwuru maka ya site n’onu nke Malakai—n’agbama na ya (Elaija) ka a ga-eziputa, tutu ʔbochi ahụ di ukwu na di egwu nke Onye-nwe abia—

15 “Itughari obi nile nke ndi ʔu nna nye ụmụ ha, na ndi ụmụ nye nna ha, ka ʔwa nile ghara ibu ihe e jiri ọ́bụb-onu gburie—

4c NGAN Onye
Nkwuchita Onu.
5a NGAN Gbaghara.
6a Oznd. 109:4-5.
7a 2 Ihem. 7:16.
b NGAN Temple, Ulo
nke Onye-nwe.
8a Oznd. 50:45.
b Oznd. 97:15-17.
c NGAN Nso.
9a Jen. 12:1-3;
Oznd. 39:15;
Abr. 2:8-11.
b Oznd. 95:8.
NGAN Onyinye

Di Nso.
10a Oznd. 105:12.
11a NGAN Ohu.
b Mat. 17:3.
c NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.
d Jekob 6:2;
Oznd. 29:7.
NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.
e Oznd. 133:26-32.
NGAN Israel—
Agburu iri nke
Israel furu-efu.

12a NGAN Elaias.
b NGAN Ogbọ A
Kara-aka.
c Ndi-Gal. 3:6-29.
NGAN Ogbugba-ndu
nke Abraham.
13a NGAN Elaija.
b NGAN Ndi nile e
Nwoghariri
Enwoghariri.
15a A—JS 1:38-39.
NGAN Akuko Agburu;
Nzoputa Maka ndi
Nwuru-anwu.

16 Ya mere, ọtughe-uzo nile nke ogbo nke a ka e nyefere n'aka unu abuo; na site na nkea

unu ga-ama na "ubochi ukwu ahụ di-egwu nke Onye-nwe di-kwa nso, obuna n'onu uzo nile.

NKEJI 111

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Salem, Massachusetts, 6 Ougost 1836 (History of the Church, 2:465–466). N'oge nkea ndi ndu nke Nzuko-nso ji nnukwu ugwo n'ihu oru ha nile n'igbasa-ozu. Mgbe ha nuru na nnukwu ego ga-erute ha aka na Salem, Onye-amuma, Sidney Rigdon, Hyrum Smith, na Oliver Cowdery garuru ebe ahụ site na Kirtland, Ohio, iji choputa ihe nke a, ya na ikwusa ozi-oma. Umunna ahụ ruru otutu ihe na oru nke Nzuko-nso na kwusaa kwa ozi-oma. Mgbe o doro-anyan na o nweghi ego gaje iputa, ha loghachiri na Kirtland. Otutu ihe putara ihe n'ebe ahụ ka e gosiputara na mkpuru okwu nke mkpughe nke a.

1–5, Onye-nwe na-eleba anya na mkpa nile nke aru nke umu-odibo ya; 6–11, O ga-emere Zaijon ebere na hazie ihe nile maka odi-mma nke ndi odibo ya.

MU, Onye-nwe, Chineke Munu, enweghi iwe maka njem nke a unu biara, n'agba-nyeghi nzuzu unu nile.

2 E nwere m nnukwu aku na obodo-ukwu nke a maka unu, n'ihu nrite-uru nke Zaijon, na otutu mmadu n'ime obodo-ukwu nke a ndi m ga-akpopta mgbe oge ya ruru maka nrite-uru nke Zaijon, site na aka unu.

3 Ya mere, o di mkpa ka unu mara ndi mmadu n'obodo ukwu nke a, dika a ga-edu unu, na dika a ga-enye kwa unu.

4 Na o ga-eru n'oge ya na a ga m enye obodo-ukwu ahụ n'aka unu nile, ka unu wee nwee ike n'ebe odi, nke ga-eme na ha a gaghi achoputa akuku

nzuzo unu nile; na aku ya gbasara ola ocha na ola edo ga-abu nke unu.

5 Echegbula onwe unu maka "ugwo unu nile, n'ihu a ga m enye unu ike ikwu ha.

6 Echegbula onwe unu maka Zaijon, n'ihu a ga m emere ya ebere.

7 Noro nu n'ebe a, na mpaghara nile gbaa gburu-gburu;

8 Na n'ebe ahụ bu uche m ka unu noro, maka isi onodu, ka a ga-atu aka nye unu site na "udo na ike nke Muo m, nke ga-asoba n'ime unu.

9 Ebe nke a, unu nwere ike inweta site n'ikwu ugwo. Ma kpachapu anya juonu ajuju gbasara ndi ochie bi ebe a na ndi choputara obodo-ukwu nke a;

10 N'ihu e nwere nnukwu aku karia otu maka unu na obodo-ukwu nke a.

11 Ya mere, buru nu ndi "maara ihe dika agwo nile na kwa

n'enweghi mmehie; na a ga m
ahazi ihe nile maka ʔodi nma

nke unu, ngwa ngwa unu nwe-
re ike iji nabata ha. Amen.

NKEJI 112

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma rute Thomas B. Marsh, na Kirtland, Ohio, 23 Julai 1837 (History of the Church, 2:499-501). Mkpughe nke a nwere okwu nke Onye-nwe nye Thomas B. Marsh gbasara ndi-ozu iri na abuo nke Nwa-aturu ahụ. Onye-amuma dere na a natara mkpughe nke a n'ubochi ekwusara ozi-oma mbu na England. Thomas B. Marsh bu n'oge nke a Onye-isi nduzi nke ndi Onu-ogugu-juru-aka nke Ndi-ozu Iri na Abuo ahụ.

1-10, Ndi-ozu iri na abuo ahụ
ga-eziga ozi-oma na welie olu nke i
do aka-na-nti nye mba nile na ndi
mmadu; 11-15, Ha ga-ebuli obe ha,
soro Jisus, na zuo aturu ya; 16-20,
Ndi ahụ nabatara ndi Otu Ndi-isi
Nduzi Mbu nabatara Onye-nwe;
21-29, ochichiri kpuchiri uwa, na
nani ndi nke kweere na mee baptism
ka a ga-azoputa; 30-34, Otu Ndi-
isi Nduzi Mbu na Ndi-ozu Iri na
abuo ahụ ji otughe uzo nile nke ogbo
ahụ nke ozuzu oge nile akara aka.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe
kwuru nye nwa odibo m
Thomas: A nwo m ekpere gi
nile; na kwa onyinye gi nile ari-
gotewo dika "ihe-ncheta n'iru
m, n'aha ndi, umunna gi, ndi
ahoputara igba-ama aha nke
m na ʔzipukwa ya mba ndi-ozo
n'etiti mba nile, ebo nile, ire
nile, na ndi mmadu, ndi echiri
echichi site na umu odibo m.

2 N'ezie a si m unu, o nweriri
ufodu ihe ole na ole di n'obi

gi na n'ebe i no nke mu, Onye-
nwe, enweghi ezi nmasi.

3 Otu o sila di, ebe obu na
"iwedatawo onwe gi-ala, i ga-
abu onye eweliri-elu; ya mere,
agbagharawo gi mmehie gi nile.

4 Kwee ka obi gi nwee ezigbo
"anuri nke m; na i ga agba-ama
nke aha m, o bughi nani nye
ʔndi Jentailu, mana kwa nye
kwa ʔndi Juu na i ga-ezipu
okwu nke m ruo na nsotu nile
nke uwa.

5 Ya mere, "ruo uka, ututu kwa
ututu; na ubochi na ubochi,
kwee ka olu nke ʔido aka-na
nti gi gaa n'iru; na mgbe abali
biara ekwela ka ndi bi n'uwa
rahu ura, n'ih i okwu nke gi.

6 Kwee ka amara ebe obibi gi
na Zai on, na "ewepukwala ulo
gi; n'ih i mu Onye-nwe nwere
otu oru-ukwu nke i ga-aru,
n'igbasa aha m n'etiti umu nke
mmadu.

7 Ya mere, "kelie ihe okike
ukwu gi elu maka oru ahụ.

11b Ndi Rom 8:28;
OznQd. 90:24;
100:15.

112 1a Qlndoz. 10:4.
b OznQd. 18:28.

3a Mat. 23:12;
Luk 14:11.
4a Mat. 9:2; Jon 16:33.
b OznQd. 18:6; 90:8-9.
c OznQd. 19:27.

5a Jud 1:3.
b OznQd. 1:4-5.
6a Abuma 125:1.
7a Ndi-Efe. 6:13-17.

Kwee ka e kpuchitakwa ukwu gi, n'ih i a hōrowo gi, na kwa ụzọ gi dī n'etiti ugwu nile, na n'etiti ọtutu mba.

8 Na kwa site n'okwu gi ọtutu ndi dī elu ka a ga-eweda "ala, na kwa site n'okwu gi ọtutu ndi dī ala ka a ga-ebuli elu.

9 Olu gi ga-abu ihe iba-mba nye onye njehie; na kwa n'iba-mba gi mee ka ire nke onye nkwo kwusi nduhie ya.

10 Ka idiri "umeala; na Onye-nwe Chineke gi ga- ejide gi n'aka, ma nye gi oziza nke ekpere gi nile.

11 A mam obi gi, na nu kwa ekpere gi nile gbasara umunna gi. Enyela ha oke "ihun'anya gi karia ndi ozo, kama ka ihunanya gi diri ha dika onwe gi; ma kwee ka ihunanya juputa nye mmadu nile, na nye kwa ndi nile ndi huru aha m n'anya.

12 Na kpee ekpere maka umunna gi ndi ozi iri na abuo. Jiri okwu siri ike doo ha akana-nti n'ih i aha m, na ka a doo ha akana-nti maka mmehie ha nile, n'ikwesị ntukwasị obi n'iru m nye "aha m.

13 Na mgbe "onwunwa ha gasiri, na otutu ^bmkpagbu, lee, mu, Onye-nwe ahụ, ga-enwe nye mmetuta ha, na o buru na ha emesighi obi ha ike, na gha-

ra ikpo ekwe ha nku i megide m, a 'ga-agbanwe ha, na a ga m agwo ha.

14 Ugbu a, a si m gi, na ihe m kwuru nye gi, e kwuru m nye Ndi-oz i iri na abuo nile ahụ: bilie na kee ihe-okike n'ukwu gi, bulie "obe unu, soro m, na ^bnye igwe aturu m nri.

15 Ebuli-kwala nu onwe unu elu; "enupu kwala isi megide nwa odibo m Joseph; n'ih i n'ezie a si m unu, anonyeere m ya, na aka m ga-ekpuchite ya, na ^botughe-uzo nile ahụ nke m nyefeworo ya, na kwa unu dum ka, a gaghi anapu ya ruo mgbe m ga-abia.

16 N'ezie a si m gi, nwa odibo m Thomas, i bu onye ahụ Onye m hōroworo ijide otughe-uzo nile nke ala-eze m, dika o gbasara Ndi-oz i iri na abuo ahụ, n'obodo-ozo n'etiti mba nile—

17 Ka i wee buru nwa odibo m nke ga-atughe onu-uzo nke ala-eze ahụ n'ebe nile ebe nwa odibo m Joseph, na nwa odibo m "Sidney, na nwa odibo m ^bHyrum, n'enweghi ike i bia;

18 Maka n'elu isi ha ka m boworo ibu-aru nke nzuko-nso nile maka-nwa oge nta.

19 Ya mere, ebe obula ha gaziga gi, gaa ya, na a ga m a nonyere gi; na n'ebe o bula i

8a NGAN Umeala, Iidi Umeala.

10a Ilu 18:12.

11a Mat. 5:43-48.

NGAN Afo-oma; Ihunanya.

12a NGAN Jisus Kraist— Iwekwasi onwe anyi aha Jisus Kraist.

13a NGAN Nwaa,

Onwunwa.

^b Jon 16:33;

Mkpu. 7:13-14;

OznQd. 58:3-4.

^c 3 Nif. 18:32.

NGAN Mgbanwe, Onye Agbanwere.

14a Mat. 16:24.

NAJS, Mat. 16:25-26;

Luk 9:23.

^b Jon 21:15-17.

15a NGAN Nnupu-isi.

^b OznQd. 28:7.

NGAN Otughe-uzo nile nke Okwa Nchu-aja.

17a NGAN Rigdon, Sidney.

^b NGAN Smith, Hyrum.

ga ama-ọkwa aha m ọnu-uzo
“di-ire ka a ga-emegehe nye gi,
ka ha wee nabata okwu m.

20 Onye ọbula “nabatara okwu
m nabatara m, na onye ọbula
nke nabatara m, nabatara ndi
ahụ, Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ,
ndi m zipuwo, ndi m meworo
ndi ndumodu n’ihi aha m nye
unu.

21 Na ọzọ, a si m gi, na onye
ọbula i ga-ezipu n’aha m, site
n’olu nke umunna gi, “Ndi-ozu
iri na abuo ahụ, nke i hoputara
na nye ^bikike otu okwesiri; ga-
enwe ike imepe uzo ahụ nke
ala-eze m nye mba ọbula ebe
unu ga-eziga ha —

22 O buru raa, na ha ga-eme
onwe ha umeala n’iru m, na
nogide n’okwu m, na “naa nti
n’olu nke muo m.

23 N’ezie, n’ezie, a si m unu,
“ochichiri ekpuchiwo uwa, na
ochichiri kariri-akari kpuchiri
obi nile nke ndi mmadu, na anu
aru nile a buruwo ihe ^bruru-aru
n’iru m.

24 Lee, “ibo-obo na-abia oso-
oso idakwasị ndi bi n’uwa,
ubochi nke oke-iwe, ubochi nke
nrepia, ubochi nke itogboro
n’efu, nke ^bikwa-akwa, nke iru-

uju, na nke ikwa ariri; na dika
oke ifufe gburu-gburu o ga-
abiakwasị iru elu uwa nile, ka
Onye-nwe kwuru.

25 Na n’elu ulo nke m ka o
“ga-amalite, na site n’ulo m ka o
ga-apu, ka Onye-nwe kwuru;

26 Mbụ n’etiti ndi ahụ no n’e-
titi unu, ka Onye-nwe kwuru,
ndi “kwuputara ima aha m ma
na ha ^bamaghi kwa m, na ha e
“kwuhiewo megide m n’ime
etiti nke ulo m, ka Onye-nwe
kwuru.

27 Ya mere, hu kwa na unu
enyeghi onwe unu nsogbu gba-
sara oru nile nke nzuko-nsu m
n’ebe a, ka Onye-nwe, kwuru.

28 Mana mee nu ka obi unu
“di-ocha n’iru m; na mgbe ahụ
^bgaa nu n’ime uwa nile, na
kwusaa ozi-oma nke m nye ihe
nile ekere-eke nke na-anatabe-
ghi ya;

29 Na onye nke “kwere na e
mee ya ^bbaptism ka a ga azopu-
ta, na onye nke n’ekweghi na
nke n’emeghi baptism ka a
“ga-ama-ikpe.

30 N’ihi nye unu, “Ndi-ozu iri
na abuo ahụ, na ndi ahụ, ^bOtu
Ndi-isi Nduzi Mbụ, ndi ahopu-
tara gi na ha ibu ndi ndumodu

19a 1 Ndi-Ko 16:9;

OznQd. 118:3.

20a OznQd. 84:35–38.

21a OznQd. 107:34–35.

^b NGAN Ikike.

22a NGAN Naa-nti;

Irube-isi, Nrube-isi,

Rube-isi.

23a Aisa. 60:2; Maika 3:6;

OznQd. 38:11.

NGAN Ngonari

Okwukwe—Ngonari

okwukwe nke nzuko

ndi mbu na-eso uzo

Kraist.

^b OznQd. 10:20–23.

24a NGAN Obu.

^b OznQd. 124:8.

25a 1 Pita 4:17–18.

26a Mat. 7:21–23;

OznQd. 41:1; 56:1.

^b Luk 6:46;

Mosa. 26:24–27;

3 Nif. 14:21–23.

^c NGAN Ikwuhie

Chineke, Nkwuhie

Chineke.

28a NGAN Enweghi

Ntupo.

^b Mak. 16:15–16.

29a Mom 9:22–23;

OznQd. 20:25–26.

^b NGAN Baptism, Mee

Baptism.

^c NGAN Omuma Ikpe

Oku Ala-muo.

30a NGAN Onye-ozu.

^b NGAN Otu Ndi-isi

Nduzi Mbụ.

unu na ndị ndu unu, ka e nyere ike nke ọkwa nchụ-aja nke a, maka ụbọchị ndị ikpeazụ na maka oge nke ikpeazụ, n'ime nke enwere ọgbọ nke ozuzu oge nile ahụ akara aka.

31 Bụ ike ahụ nke unu ji, nke ejikoro ya na ndị ahụ nile ndị nwetaworo otu ọgbọ n'oge ọbụla site na mmalite nke okike;

32 N'ihì n'ezie a sị m unu, "ọtughè ụzọ nile nke ọgbọ ahụ, nke unu nataworo, ²gbadataworo site na ndị nna ha na nke

ikpeazụ ya, bụrụ nke a na ezi-data site n'elu-igwe nye unu.

33 N'ezie a sị m unu, lee ka idi-ukwu nke ọkpukpo-oku unu. "Sachaa obi unu na uwe unu, a dighi ama-ama ọbara nke ọgbọ nke a aburū ihe aga ²achọ n'aka unu nile.

34 Kwesị ntụkwasi-obi ruo mgbe m ga-abia, n'ihì a ga m ²abia ọsọ-ọsọ; na ụgwọ-ọrụ m dī n'aka m ikwughachi onye ọbụla dika ²orū ya siri dī. A bụ m Alfa na Omega. Amen.

NKEJI 113

Aziza nile nye ụfọdụ ajụjụ na edemede nile nke Aịsaia, nke Joseph Smith Onye-amụma, nyere, Maach 1838 (History of the Church, 3:9–10).

1–6, *Ogwe nke Jesi ahụ, alaka site-re na ya, na mgboroṅwu nke Jesi ka achoputara; 7–10, Ndị nile fọduru na ndị ekposasiri n'ulo nke Zaion nwere ike inweta ọkwa nchụ-aja na a kporo ha iloghachi-kwute Onye-nwe.*

ONYE bụ ogwe nke "Jesi ekwuru maka ya na amaokwu nke mbụ, abụo, atọ, anọ na nke ise n'isi nke iri na otu nke Aịsaia?

2 N'ezie otu a ka Onye-nwe kwuru: Ọ bụ Kraist.

3 Gini bụ alaka ekwuru maka ya na amaokwu nke mbụ na'isi

nke iri na otu nke Aịsaia, nke ga-esi na ogwe nke Jesi pụta?

4 Lee, otu a ka Onye-nwe kwuru: Ọ bụ otu-odibo n'aka abụo nke Kraist, onye bụ n'otu akukụ onye agburu nke Jesi buru kwa nke "Ifrem, ma-ọbụ nke ulọ nke Josef, n'elu onye enyefere ²ike dī-ukwu.

5 Gini bụ mgboroṅwu nke Jesi e kwuru maka ya n'amaokwu nke iri, nke isi iri na otu?

6 Lee, otu a ka Onye-nwe kwuru, ọ bụ onye si na agburu nke Jesi, na kwa nke Josef, bụ onye nke ọkwa nchụ-aja ahụ bụ nke ya, na "ọtughè-ụzọ nile nke

30c Ndị-Efe. 1:10;
OznQd. 27:13;
124:40–42.

NGAN Ọgbọ A
Kara-aka.

32a OznQd. 110:11–16.
NGAN Ọtughè-uzọ
nile nke Ọkwa

Nchụ-aja.

b Abr. 1:2–3.

33a Jekob 1:19.

b OznQd. 72:3.

34a Mkpu. 22:7, 12;

OznQd. 49:28; 54:10.

b NGAN Ọrụ nile.

113 1a NGAN Jesi.

4a Jen. 41:50–52;

OznQd. 133:30–34.

NGAN Ifrem.

b NGAN Ike.

6a NGAN Ọtughè-uzọ
nile nke Ọkwa
Nchụ-aja.

ala-eze, ibu ^bokoloṭo, na maka 'nchikota nke ndi nke m n'ubochi ndi ikpeazu.

7 Ajuju nile sitere n'aka Elias Hibee: Gini ka iwu a no na Aisaia, isi nke iri-ise na abuo, n'amaokwu nke mbu, nke sir: Yiri uwe gi, O Zaijon—na ole ndi mmadu Aisaia na-ekwu?

8 O naara ekwu maka ndi ahụ Chineke ga-akpo oku n'ubochi ndi ikpeazu, ndi ga-eji ike nke okwa nchu-aja iweghachi "Zaijon ozọ na mgbaputa ahụ nke Israel; na kwa i yiri ^buwe ya bu iyikwasị ikike nke okwa nchu-aja, nke ya, Zaijon, nwere 'ike na ya site n'agburu; na kwa iloghachi n'ike ahụ nke funariri ya.

9 Gini ka anyi ga-aghota site na Zaijon itopu onwe ya site n'agbu nile nke olu ya; amao-kwu nke abuo?

10 Anyi ga-aghota na ndi foduru na ndi "ekposasi ka a gbara-ume ^biloghachikwuta Onye-nwe site n'ebe ha daworo; nke oburu na ha emee otua, nkwa nke Onye-nwe bu na ya ga-ekwuru ha okwu, ma-obu nye ha mkpughe. Lee amao-kwu nke isii, nke asaa, na nke asato. Agbu nile nke olu ya bu ibu-onu nile nke Chineke n'isi ya, ma-obu ndi foduru ahụ nke Israel n'onodu mkposasi ha n'etiti ndi Jentaifu.

NKEJI 114

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Far West, Missouri, 17 Epril 1838 (History of the Church, 3:23).

1–2, Okwa-oru nile nke ndi n'ekwesighi ntukwasị-obi ji ka a ga-enyefe ndi ozọ.

N'EZIE otu a ka Onye-nwe kwuru: O bu amamihe nke nwa odibo m David W. Patten, ka o mezie oru nke ya nile ngwa-ngwa dika o nwere ike, na nyepuchasia ngwa-ahia ya nile, ka o nwee ike ije igbasa ozi-oma

nke m na mmalite udummiri na-abia, ya na ndi-ozọ, obuna ndi iri na abuo ahụ tinyere onwe ya, igba-ama nke aha m na gbaa ama ozi-oma nye uwa nile.

2 N'ih i n'ezie otu a ka Onye-nwe kwuru, na o buru raa na enwere ndi ahụ n'etiti unu ndi na-agonari aham, ndi ozọ ka a "ga-edochi ^bn'onodu ha na nara okwa ukochukwu ha. Amen.

NKEJI 115

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma na Far West, Missouri, 26 Epril 1838, n'eme ka-amara uche nke Chineke gbasara

6b Oznd. 45:9.

NGAN Okoloṭo.

c NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

8a NGAN Zaijon.

b Oznd. 82:14.

c NGAN Onodu Okpara.

10a NGAN Israel—

Mkposasi nke Israel.

b Hosea 3:4–5;

2 Nif. 6:11.

114 2a Oznd. 118:1, 6.

b Oznd. 64:40.

iwulite ebe ahụ na kwa ulọ nke Onye-nwe (History of the Church, 3:23-25). Mkpughe nke a ka e nyere ndi-oru nduzi nile nke Nzuko-nsọ.

1-4, *Onye-nwe kpọrọ nzuko-nsọ ya Nzuko nke Jisus Kraịst nke Ndi-nsọ Ubọchi-Ikpeazu a; 5-6, Zaijón na stek ya nile bụ ebe mgbochi na ebe mgbaba maka ndi nsọ nile; 7-16, Ndi nsọ nile ka e nyere iwu, iwu otu ulọ nke Onye-nwe na Far West; 17-19, Joseph Smith ji otughe ụzọ nile nke ala-eze Chineke n'elu ụwa.*

N'EZIE otu a ka Onye-nwe kwuru nye gi, nwa odibo m "Joseph Smith, Nta, na nye kwa nwa odibo m ^bSidney Rigdon, na kwa nwa odibo m "Hyrum Smith, na ndi-ndumodu unu ndi akporo na ndi a ga-akpo ma emesia;

2 Na kwa nye gi, nwa odibo m "Edward Partridge, na ndi ndumodu ya;

3 Na kwa nye umu odibo m ndi kwesiri ntukwasị-obi ndi bu ndi kansul di elu nke nzuko-nsọ m na Zaijón, n'ih i otu a ka-a ga-akpo ya, na nye ndi okenye nile na ndi mmadu nke Nzuko m nke Jisus Kraịst nke Ndi-nsọ Ubọchi-Ikpeazu a, ekposasiri na mba ndi-ozo n'ime ụwa nile.

4 N'ih i otua ka a ga-akpo "nzu-ko-nsọ m n'ubochi ndi ikpeazu,

obuna ^bNzuko nke Jisus Kraịst nke Ndi-nsọ Ubọchi-Ikpeazu a.

5 N'ezie a si m unu nile: "Bilite na gbukeputa, ka ihè gi buru ^bihè nlere-anya nye mba nile;

6 Na ka "mkpokota ahụ n'otu ebe n'ala nke ^bZaijón, na kwa na "stek ya nile, ga-abu maka mgbochi, na maka ^debe mgba-ba puo na ebili mmiri, na kwa n'oke-iwe mgbe a ga-awupu ya n'enweghi ngwagbu n'elu ụwa nile.

7 Kwee ka mba, Far West, buru ebe di nsọ na ebe e doro-nsọ nye m; na a ga-akpo ya ebe kachasi nsọ, n'ih i ala ahụ nke iguzo na ya di "nsọ.

8 Ya mere, e nye m gi iwu ka i "wuo otu ulọ nye m, n'ih i mgba-ko-ta nke ndi nsọ m, ka ha wee ^bfee m ofufe.

9 Na ka e nwee mmalite nke oru nke a, na ito nto-ala, na oru njikere, na summer nkea na-eso;

10 Na ka a malite na abali ano nke onwa Julai na-abia; na site n'oge ahụ gawa ka ndi m rusie oru ike iji wuo otu ulọ n'aha nke m;

11 Na nime "otu afọ site n'ubochi taa ka ha malite gharịa ito nto-ala nke ^bulo m.

115 1a NGAN Smith, Joseph Nta.
b NGAN Rigdon, Sidney.
c NGAN Smith, Hyrum.
2a NGAN Partridge, Edward.
4a 3 Nif. 27:4-8.
b NGAN Nzuko nke Jisus Kraịst nke Ndi-nsọ Ubọchi-

Ikpeazu a.
5a Aisa. 60:1-3.
b Aisa. 11:12.
NGAN Okoloto.
6a NGAN Israel—Mkpokota nke Israel.
b NGAN Zaijón.
c Oznd. 101:21.
NGAN Stek.
d Aisa. 25:1, 4;

OznOd. 45:66-71.
e Mkp. 14:10;
OznOd. 1:13-14.
7a NGAN Nso.
8a Oznd. 88:119; 95:8.
b NGAN Fee Ofufe.
11a Oznd. 118:5.
b Oznd. 124:45-54.

12 Si otu a, ka ha site n'oge ahụ gawa rusie ọrụ ike ruo mgbe ọ ga-agwu, site na nkume njikọ ruo n'elu ya nile, ruo mgbe n'odighi ihe fọdurụ nke n'aruchabeghi.

13 N'ezie a si m unu, ekwela ka nwa odibo m Joseph, ọbụghị ma-ọbụ nwa odibo m Sidney, b'ughị nwa odibo m Hyrum, banye n'ugwo ọzọ maka iwu ụlọ nye aha nke m.

14 Mana ka e wuo otu ụlọ nye aha m dika "n'ụdị nke m ga-egosi ha.

15 Na ọburu na ndị m ewughi ya dika n'ụdị nke m ga-egosi ndi-isi nduzi ha, a gaghi m anabata ya n'aka ha nile.

16 Mana ọburu na ndị m ewuo ya dika n'ụdị nke m ga-egosi

ndi-isi nduzi ha, ọbuna nwa odibo m Joseph na ndi ndumodu ya, mgbe ahụ a ga m anabata ya n'aka nile nke ndi m.

17 Ma ọzọ, n'ezie a si m unu, ọ bu uche m na obodo ukwu nke Far West ga-abu ebe ewucha-puru ọsọ-ọsọ site na ọgbako nke ndi nsọ m;

18 Na kwa ka a hoputa ebe ndi ọzọ maka "stek, na mpaghara nile gbaa gburu-gburu, dika a ga-egosi ya nye nwa odibo m Joseph, site n'oge ruo n'oge.

19 N'ihie lee, a ga m anonyere ya, na a ga m edo ya nsọ n'iru ndi mmadu; n'ihie ọ bu ya ka m nyeworo "otughe ụzọ nile nke ala-eze nke a na ije ozi ya. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 116

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na nso Wight's Ferry, n'ebe a nakpo Spring Hill, Ọgbè Daviess, Missouri, 19 Mee 1838 (History of the Church, 3:35).

SPRING Hill ka Onye-nwe Skporo "Adam-ondi-Ahman, n'ihie, dika o kwuru, ọ bu ebe ^bAdam ga-abia ileta ndi nke

ya, ma-ọbụ 'Ichie nke ubochi nile ahụ ga-anodu, dika Daniel onye-amuma kwuru maka ya.

NKEJI 117

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Far West, Missouri, 8 Julai 1838, gbasara ọrụ nile nke ugbua nke William Marks, Newel K. Whitney, na Oliver Granger (History of the Church, 3:45–46).

1–9, Ndi odibo nke Onye-nwe a gaghi enwe anya-ukwu n'ihie nke uwa nile, n'ihie gini bu aria-ulo

nye Onye-nwe?; 10–16, Ha ga-ahapu enweghi-obi siri-ike, na aja ha nile ga-adị nsọ nye Onye-nwe.

14a Ndi-Hib 8:5;
OznQd. 97:10.
18a OznQd. 101:21.
NGAN Stek.

19a NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchụ-aja.
116 1a OznQd. 78:15.

NGAN Adam-
ondi-Ahman.
^b NGAN Adam.
^c Dan. 7:13–14, 22.

N'EZIE otu a ka Onye-nwe kwuru nye nwa odibo m William Marks, na kwa nye nwa odibo m Newel K. Whitney, ka ha mezie oru nke ha oso-osoro na puo site n'ala nke Kirtland, tutu mu, Onye-nwe, e ziga akugwe nile ozoro n'elu uwa.

2 Ka ha teta, na bilite, na puta, na o bughi i noro, n'ihu mu, Onye-nwe, enyewo ya ka iwu.

3 Ya mere, o buru na ha a noro o gaghi adiri ha na mma.

4 Ka ha chegharia site na mmehie ha nile, na ochicho anya-ukwu ha nile, n'iru m, ka Onye-nwe kwuru; n'ihu gini bu "aria-uloro nye m? Ka Onye-nwe kwuru.

5 Ka aria-uloro nile nke Kirtland buru ihe erepuru maka "ugwo nile, ka Onye-nwe kwuru. Ka ha puo, ka Onye-nwe kwuru, na ihe obula nke foduru, ka ofodu n'aka unu, ka Onye-nwe kwuru.

6 Ma-obu na m enweghi anu-ufe nile nke elu-igwe, na kwa azu nile nke oke osimiri, na anu ohia nke ugwu ukwu nile? O bu na mu ekeghi uwa? O bu na mu ejighi "eke nile nke ndi-agma nile nke mba nile nke uwa?

7 Ya mere, o buna mu apughi ime ka ebe nile "togboro n'efu ka o puo na haa ifuru, na mia nkpuru na uju? Ka Onye-nwe kwuru.

8 O bu n'enweghi ohere zuru-

oke n'ugwu nile nke "Adam-ondi-Ahman, na-ala larii nile nke Olaha "Shinehah, ma-obu ala ahu ebe Adam biri, na unu ga-enwe anya ukwu na nke ahu bu ntasa mmiri, na hapu atumatu nile di oke mkpa?

9 Ya mere, gbagote nu n'ebe a rute n'ala nke ndi m, o buna Zaijon.

10 Ka nwa odibo m William Marks "kwesi ntukwaso-bi n'ilekota ihe ole na ole, na o ga-abu onye ochichi ga-elekota otutu. Ka o no-n'isi n'etiti ndi m na mba nke Far West, na ka e jiri ngozi nile nke ndi m gozie ya.

11 Ka nwa odibo m Newell K. Whitney nwee ihere nke ndi otu "Nikolaitane na maka ihe aru "nzuzo ha nile, na nke enweghi obi siri-ike ya nile n'iru m, ka Onye-nwe kwuru, na gbagota n'ala nke Adam-ondi-Ahman, na buru onye "ukochukwu nye ndi m, ka Onye-nwe kwuru, o bughi n'aha mana n'omume, ka Onye-nwe kwuru.

12 Na ozoro, a si m unu, e chetara m nwa odibo m "Oliver Granger; lee, n'ezie a si m ya na aha ya bu ihe a ga-enwe na ncheta di nsoro site n'ogbo ruo n'ogbo, ruo mgbe nile na mgbe nile, ka Onye-nwe kwuru.

13 Ya mere, ka o jiri mgballi luo-ogu n'ihu mgbaputa nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ nke Nzuko-

117 4a Oznd. 104:14.

5a Oznd. 104:78.

6a Qlndoz. 17:26;

1 Nif. 17:36-39.

7a Aisa. 35:1;

Oznd. 49:24-25.

8a Oznd. 116:1.

NGAN Adam-

ondi-Ahman.

b Abr. 3:13.

c NGAN Iden.

10a Mat. 25:23.

11a Mkpu. 2:6, 15.

b NGAN Ntugwa

Nzuzo nile.

c NGAN Ukochukwu.

12a NB onye nlekota ihe e ji akpata aku nke Onye-amuma hapuru ka o dozie ihe omume ya nile na Kirtland.

nsọ m, ka Onye-nwe kwuru; ma mgbe ọ dara ọ ga-ebili ọzọ, n'ihi na "aja nke ya ga-adị nsọ karịa nye m ọbuna karịa mmụba ya, ka Onye-nwe kwuru.

14 Ya mere, ka ọ gbagote ebe a ọsọ-ọsọ, rute ala nke Zaijón; na mgbe oge ya ruru a ga-eme ya onye-ahịa nye aha nke m, ka Onye-nwe kwuru, maka nrite uru nke ndị m.

15 Ya mere, ka onye ọbula gharara ileda nwa odibo m Oliver

Granger anya, kama ka ngozi nile nke ndị m dakwasị ya ruo mgbe nile na mgbe nile.

16 Na ọzọ, n'ezie a sị m unu, ka ndị odibo m nile n'ala nke Kirtland cheta Onye-nwe ha na Chineke ha, na ụlọ nke m kwa, idebe na iche-kwa idị-nsọ ya, na ichụpụsị ndị mgbanwe ego mgbe oge nke m ruru, ka Onye-nwe kwuru. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 118

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Far West, Missouri, 8 Julai 1838, na nzaghachi nye arịrịọ, "Gosi anyị uche gi, O Onye-nwe, gbasara Iri na Abụọ ahụ (History of the Church, 3:46).

1–3, *Onye-nwe ga-arọputa maka ezi na ụlọ nke ndị Iri na Abụọ ahụ; 4–6, Ohere nile enwere n'ime Iri na Abụọ ahụ ka-emejuputara.*

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru: ka e nwee ọgbakọ ozugbo; ka ahazie Ndị Iri na Abụọ ahụ; na ka ahọputa ndị mmadụ "ga-anọchi ọnọdụ ndị ahụ dapụrụ.

2 Ka nwa odibo m "Thomas nọdụ nwoge nta n'ala nke Zaijón, ibiputa okwu m.

3 Ka ndị fọdurụ gaa-n'iru ikwusa ozi-oma site na awa ahụ, na ọ bụrụ na ha ga-eme nke a n'iwedata onwe ala, na idị-nwayọ na "mweda na ala, na ʼogologo-ntachi-obi, Mụ, Onye-nwe, kwere ha otu nkwa na a ga m arọputa maka ezi na

ụlọ ha; na ọnụ-uzọ bara uru ka a ga-emegehe maka ha, site ugbu a gaa-n'iru.

4 Na mmalite udu-mmiri ọzọ ka ha puo iji gafe nnukwu mmiri nile, na maa-ọkwa ozi-oma n'ebe ahụ, na uju ya, na gbaa ama maka aha m.

5 Ka ha hapu ndị nsọ m puo na obodo ukwu nke Far West, n'ụbọchị iri-abụọ na isii nke Epril na-abia, site n'ebe ahụ a na-ewu ụlọ m, ka Onye-nwe kwuru.

6 Ka nwa odibo m John Taylor, na kwa nwa odibo m John E. Page, na kwa nwa odibo m Wilford Woodruff, na kwa nwa odibo m William Richards, bụrụ ndị ahọputara i nọchi ọnọdụ nile nke ndị ahụ dapụrụ, na mee ka ha mara n'uzọ usoro ọrụ maka nhọputa ha.

13a NGAN Chụọ-aja,
Ichụ-aja.

118 1a Ọlndoz. 1:13,

16–17, 22–26.
2a NGAN Marsh,
Thomas B.

3a NGAN Umeala, Idị
Umeala.

b NGAN Nọgide.

NKEJI 119

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Far West, Missouri, 8 Julai 1838, na ọziza nye arịrịọ ya: "O Onye-nwe! Gosi nwa odibo gi ihe bu ihe i choro site na aria nile nke ndi gi maka ikwu otu-uzo-n'uzo iri" (History of the Church, 3:44). Iwu nke otu uzo n'uzo iri dika aghotara taa, ka n'enyebeghi nzuko-nso tutu mkpughe nke a. Okwu ahụ otu uzo n'uzo iri n'ekpere nke a ekwuru maka ya na mkpughe ndi ochie nile (64:23; 85:3; 97:11) aputaghi nani otu uzo n'uzo iri, mana onyinye afọ ofufe nile, ma-obu utu nile, atunyere na akpa nzuko-nso. Onye-nwe e nyewo nzuko-nso na mbu iwu nke inyefechasi na nguzi ije-ozu nke aria, nke ndi otu (nke ka nke ndi ndu ndi okenye) bara nime ya site na ọgbugba-ndu nke g'adi ruo mgbe nile na-adigide. N'ih i otutu enweghi ike imezu ọgbugba ndu nke a, Onye-nwe weghachiri ya na oge ahụ na nye n'onodu ya iwu nke otu uzo n'uzo iri maka Nzuko-nso nile. Onye-amuma juru Onye-nwe uzo ole n'aria ulo ha ka a choro maka ihe nile di-nso. Aziza ya bu mkpughe nke a.

1-5, Ndi nsọ nile ga-akwu aria nile ha nwere karia na mgbe ahụ nye, dika otu uzo n'uzo iri ha, otu uzo na uzo iri na uru ha n'afọ nile; 6-7, Uzo di otu a ga-edo nsọ ala nke Zaijon.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru, a choro m aria nile ha nwere "karia ka o buru ihe etinyere n'aka onye ukochukwu nke nzuko-nso m na Zaijon.

2 N'ih i owuwu nke "ulo nke m, na n'ih i wee toọ ntọ-ala nke Zaijon na n'ih i okwa nchụ-aja, na n'ih i ugwo nile nke Otu Ndi-isi nduzi nke Nzuko-nso m.

3 Na nke a ga-abu mmalite nke "ikwu otu uzo n'uzo iri nke ndi m.

4 Na nke ahụ gasia, ndi ahụ kwuworo otu-uzo n'uzo iri ha ga-akwu otu uzo n'ime uzo iri nke uru ha n'afọ nile; na nke a

ga-abu iwu ga-anogide nye ha ruo mgbe nile, n'ih i Okwa Nchụ-aja Di-nso, ka Onye-nwe kwuru.

5 N'ezie a si m unu, o ga-eru na ndi nile ga-agbakota n'ala nke "Zaijon ga akwu otu uzo n'uzo iri maka aria ha nwere karia, na ha ga-edebe iwu nke a, ma-obu a gaghi ahụ ha ka ndi kwesiri-ekwesị ino n'etiti unu.

6 Na a si m unu, O buru na ndi m edebeghi iwu nke a, ido ya nsọ, na site n'iwu nke a doo ala nke "Zaijon nsọ nye m, ka iwu m edere ede nile na mkpebi ikpe m nile buru ihe edebere ebe ahụ, ka o wee di nsọ karia, lee, n'ezie a si m unu o gaghi abu ala nke Zaijon nye unu.

7 Na nke a ga-abu ihe nlereanya nye "stek nile nke Zaijon. O buna otu a. Amen.

119 1a OznQd. 42:33-34,
55; 51:13; 82:17-19.
2a OznQd. 115:8.
3a OznQd. 64:23;

Mal. 3:8-12.
NGAN Ikwu Otu Uzo
n'Uzo Iri, Otu Uzo
N'ime Uzo Iri nile.

5a OznQd. 57:2-3.
6a NGAN Zaijon.
7a NGAN Stek.

NKEJI 120

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma na Far West, Missouri, 8 Julai 1838, ikwuputa nkesasi nke aria nile nke aturu n'otu uzọ n'uzọ iri dika akporo ya aha na mkpughe nke a na-eso, nkeji 119 (History of the Church, 3:44).

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru, oge ahụ abiaawo ugbu a, na a ga-ekesasi "ya site n'aka otu kansul, nke ndi mejuputara ya bu Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ nke Nzuko-nsọ m,

na nke ukochukwu na kansul ya, na site na kansul m di elu, na site n'olu nke m nye ha, ka Onye-nwe kwuru. Ọ buna otu a-Amen.

NKEJI 121

Ekpere na ibu-amuma nile nke Joseph Smith Onye-amuma dere mgbe ọ bu Onye-mkpọrọ n'ulo mkpọrọ nọ na Liberty, Missouri, e nyere oge ya ka 20 Maach 1839 (History of the Church, 3:289–300). Onye-amuma na ufodu ndi-n'eso ya anowo otutu onwa n'ime ulo mkpọrọ. Akwukwo maka ikpe mkpeghari na aririo nile ha nke e nyere ndi-oru ochichi na ndi ngalaba-ikpe enwegh-ike iwetara ha enyem-aka.

1–6, *Onye-amuma na-ario Onye-nwe maka Ndi-nsọ nile na-ata ahuhu*; 7–10, *Onye-nwe kwuru udo nye ya*; 11–17, *nkocha ga-adiri ndi nile na-eti mkpu-mmehie ugha megide ndi nke Onye-nwe*; 18–25, *Ha agaghi enwe oke n'okwa nchaja, na a ga-ama ha ikpe*; 26–32, *Mkpughe nile di ebube ka e kwere na nkwa nye ndi nile nogidere n'idi ike*; 33–40, *Ihe kpatara otutu ka akporo ma ole na ole ka-a horo*; 41–46, *Okwa nchaja ga-abu, ihe a ga-iji nani n'ezi-omume.*

OCHINEKE, Olee ebe i nọ? Na olee ebe ulo-ntu n'ekpu-chita ebe "nzuzo gi nọ?

2 "Ruo ole mgbe ka a ga-edebe

aka gi, na anya gi, e, mkpuru-anya oma gi, ga-ele site n'elu-igwe nile nke ebighi-ebi, mmejọ nile nke ndi gi na ndi odibo gi nile, ma nti gi emepee site na akwa ha nile?

3 E, O Onye-nwe, "ruo ole mgbe ka ha ga-ata ahuhu mmejọ nile ndi a na, ochichi-aka-ike iwu n'akwadoghi, tutu obi gi adi nro n'ebe ha nọ, na afo gi nile enwe omiko n'ebe ha nọ?

4 O Onye-nwe Chineke "Puru Ime Ihe nile onye kere elu-igwe, uwa na mmiri nile, na ihe nile di n'ime ha, onye nwere ike ituzi aka na weda ekwensu n'okpuru ya, na abali ahụ, na ochichiri nke ike ochichi Sheol—setipu

120 1a NB ikwu otu uzọ
n'uzọ iri.

121 1a Abuma 13:1–2;

102:1–2.
2a Hab. 1:2.

3a Oznd. 109:49.

4a NGAN Onye Puru
Ime Ihe nile.

aka gi, ka anya gi mepee; ka ewekoro ulo-ntu, ka ebe^bnzuzo gi, ghara ibu ihe ekpuchiri, tooro m nti gi n'ala, ka obi gi di nro, na afo gi nile nwee omiko n'ebe anyi no.

5 Ka iwe gi wee di oku megide ndi iro anyi na, n'onuma nke obi gi, jiri mma agha "booro anyi obo mmejor nile e mejoro anyi.

6 Cheta ndi-nso no n'ahuhu, O Chineke anyi, na umu odibo gi ga-anuri n'aha gi ruo mgbe nile.

7 Nwa m udo diri mkpuru obi gi, "ihe isi-ike gi na nsogbu nile gi ga-abu maka nwa oge nta.

8 Ma mgbe ahụ, o buru na i "nagide ya nke oma, Chineke ga-ebuli gi n'elu, i ga-emeri ndi iro gi nile.

9 "Ndi enyi gi nile ga-eguzo-gide gi, ma ha ga-ekele gi oro jiri obi onunu-oku nile na aka nile nke ndi enyi.

10 I dibeghi ugbo a ka "Job; ndi enyi gi agbaghi kwa mbo megide gi, ma-obu guo iwu njehie megide gi, dika ha mere Job.

11 Na ha ndi ahụ na-aguru gi iwu njehie, olile-anya ha ga-ala n'iyi, na ezi odin'iru obi ha nile ga-agbaze dika "igirigi n'agbaze n'ih ike anyanwu na-awalite;

12 Na kwa na Chineke e doziwo aka ya na nrachi ya igbanwe mgbe nile na "oge nile, na ikpuha-isi n'echiche ha, ka ha ghara ighota oru ya nile di itu-n'anya,

ka O wee nwaa kwa ha na jichie ha n'aghugho onwe ha nile;

13 Na n'ih i na obi ha nile ruru-inyi, na ihe nile ha di na njikere iweta maka idakwas i ndi-oro, na hu n'anya ime ka ndi-oro taa ahuhu ha, nwee ike idakwas i "onwe ha ruo na uju ya nile.

14 Ka ha ghara iweta ihe ha bu n'obi kwa, na ka olile-anya ha nile buru ihe lara n'iyi;

15 Na mgbe otutu afo n'agaghi site ugbo a, ka ha na umumu ha buru, ndi ehichapuru site n'okpuru elu-igwe, ka Chineke kwuru, ka enwela otu n'ime ha nke ga-eguzo n'agiga mgbidi.

16 Nkocha ga-adiri ndi ahụ nile ga-eweli ikiri-ukwu ha imegide ndi m "etere-mmanu, ka Onye-nwe kwuru, na tie-mkpuna ha "emehiewo mgbe ha n'emehieghi n'iru m, ka Onye-nwe kwuru, mana ha emewo ihe di mma n'anya m nile, bu nke m nyere ha n'iwu.

17 Mana ndi ahụ na-eti mkpu njehie na-eme ya n'ih i na ha bu umu odibo nke mmehie, na buru "umu nke nnupu-isi ha onwe ha.

18 Na ndi ahụ na-anu iyi ugha megide ndi odibo m, ka ha nwe-ike iwebata ha n'ibu-oru na onwu —

19 Ahuhu ga-adiri ha, n'ih i ha "emehiewo ndi nta nke m, a ga-ewepu ha site na "emume-nso nile nke ulo m.

4b Oz nQd. 123:6.

5a Luk 18:7-8.

7a NGAN Ihe Isi-ike.

8a 1 Pita 2:19-23.

NGAN Nogide.

9a Oz nQd. 122:3.

10a NGAN Job.

11a Op. 16:14.

12a Dan. 2:21.

13a Ilu 28:10; 1 Nif. 14:3.

16a 1 Sam. 26:9;

Abuma 105:15.

b 2 Nif. 15:20;

Moro. 7:14, 18.

17a Ndi-Efe. 5:6.

19a Mat. 18:6.

NGAN Mejoo.

b NGAN Emume-nso nile.

20 “Abọ ha a gaghi ejū, ụlọ ha nile na ọba ha nile ga-ala n’iyi, ma ha onwe ha ga-enweta ikpọ-asị site na ndị ahụ toro ha otuto n’esighi n’obi.

21 Ha a gaghi enwe nketa na “okwa nchụ-aja, ma-ọbụ ụmụ-ụmụ ha mgbe ha gasiri site n’ogbo ruo n’ogbo.

22 Ọ ga-adiri ha “mma rii karịa na e weere nkume-igwenri kwuba ha rii n’olu nile, ma ha emikpuo n’ogbu nke oke osimiri.

23 Ahụhụ ga-adiri ndị ahụ nile na-enye ndị m nsogbu na chụpụ, na gbuo, na gbaa-ama megide ha, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndị agha kwuru; “ogbo nke ajụ-ala agaghị agbanari omuma-ikpe nke ala mụọ.

24 Lee, anya nile nke m “na-ahụ na mara ọrụ ha nile, na e nwere m na nchekwa ^bikpe ọsọ ọsọ n’oge ahụ na-abia, maka ha nile.

25 N’ihi e nwere “oge ahoputara maka onye ọbula, dika ^bọrụ ya nile siri di.

26 Chineke ga-enye unu “omuma-ihe site na ^bMụọ Nso ya, e, site na “onyinye ahụ n’anaghi ekwu-okwu nke Mụọ Nso, nke n’ekpughebeghi ke mgbe ụwa diiri ruo ugbo a;

27 Nke ndi nna-nna anyi ha jiri olile-anyanya nchekasi-ahụ, na-echere ka e kpughee n’oge ikpe-azụ nile, nke e duuru uche ha nile gaa site na mụọ-ozu nile, dika e dotara na-nchekwa maka uju nile nke ebube ha.

28 Otu oge ga-abia mgbe “n’enweghi ihe a ga-ejichi, ma-ọbụ na e nwere otu Chineke ma-ọbụ otutu ^bchi nile, a ga-egosiputa ha.

29 Oche-eze nile na otutu ebe ochichi, ala-okpara-eze nile na ike nile, ka a ga-ekpughe, na yikwasị ya ndi nile nogidere n’idi ike maka ozi-oma ahụ nke Jisus Kraist.

30 Na kwa ọ buru na e nwere “oke nke elu-igwe nile ma-ọbụ nke oke osimiri nile, ma-ọbụ nke ala-akoro, ma-ọbụ nke anyanwu, onwa ma-ọbụ kpa-kpando nile—

31 Oge nile nke ntughari ha, ubochi nile nke akara-aka, onwa nile, na afọ nile, na ubochi nile nke ubochi ha nile, onwa nile, na afọ nile, na ebube ha nile, iwu nile, na oge akara, aka, ka a ga-ekpughe n’ubochi nile nke “ogbo nke ozuzu oge nile akara aka—

32 Dika nke ahụ echiri echichi n’etiti ndi “Kansul nke ^bChineke

20a Deut. 28:15–20.

21a NGAN Okwa Nchụ-aja.

22a Mat. 18:6; Oznd. 54:5.

23a Mat. 12:34.

24a NGAN Onye Puru İma Ihe nile.

^b Hil. 8:25.

NGAN Kpee, Ikpe.

25a Job 7:1;

Oznd. 122:9.

^b NGAN Oru nile.

26a Dan. 2:20–22;

Ndep. Ok 1:9.

NGAN Mkpughe.

^b Oznd. 8:2–3.

^c NGAN Onyinye nke

Mu Nso.

28a Oznd. 42:61;

76:7–8; 98:12.

^b Abuma 82:1, 6;

Jon 10:34–36;

¹ Ndi-Ko 8:5–6;

Oznd. 76:58; 132:20;

Abr. 4:1; 5:1–2.

29a Oznd. 101:32.

30a Job 26:7–14;

Abuma 104:5–9;

Qlndoz. 17:26.

31a NGAN Ogbo A

Kara-aka.

32a NGAN Kansul

n’Elu-igwe.

^b Deut. 10:17.

Mgbe ebighi-ebi nke chi nile ndi ọzọ tutu ụwa nke a adiri, nke edotara na nchekwa ruo na nsotu na ogwugwu nke ya, mgbe onye obula ga-abanye n'ime 1iru ebighi-ebi ya na n'ime 4izu-ike anwu-anwu ya.

33 Ruo ole mgbe ka mmiri na aso-aso ga-anọ n'adighi ocha? Ole ike ga-akwusi elu-igwe nile? Ọzọ kwa mmadu o nwere ike isetipu ntakiri aka ya ikwusi Osimiri Missouri n'uzo ya akara-aka, ma-obu itughari mmiri ahụ isi, iji kwusi Onye Puru Ime Ihe nile site na iwusa "mmuta site n'elu-igwe n'isi nke Ndi-nso nke Ubochi-Ikpeazu a.

34 Lee, otutu ka "akporo mana ole na ole ka a 1horo. Ma gini mere eji-horo ghi ha?

35 N'1hi obi ha no kariya n'1he nile nke "uwa nke a, ma na-achọ 1nnukwu-ugwu nile nke mma-du mana ha amutaghi otu ihe mmuta nke a—

36 Na "oke nile nke okwa nchu-aja jikoro onu n'enweghi okè ya na 1ike nile nke elu-igwe, na kwa ike nile nke elu-igwe abughi ihe a ga-atuzi aka ya ma-obu metu-aka ewezuga site n'ukpuru nile nke 1ezi-omume.

37 Ka e nwee-ikike nyefee anyi ha, o bu ezie; mana mgbe

anyi nakweere "ikpuchi 1mmehie anyi nile ma-obu imeta 1mpako anyi mma, ochicho nke ihe efu anyi, ma-obu igosi ntuzi-aka ma-obu ebe ochichi, ma-obu nrugide nye mkpuru obi nile nke umu nke mmadu, ruo n'ogo obula nke ajo-omume, lee, elu-igwe nile 1ewezuga onwe ha, Muo nke Onye-nwe enwee mwuta, na mgbe o wezugara onwe ya, Amen nye okwa nchu-aja ma-obu ikike nke nwoke nke ahụ.

38 Lee, tutu ya amata, a na ahapuru ya onwe ya, 1igba ihe ndudu nile ukwu, 1isogbu ndi nsọ nile na ilu-ogu megide Chineke.

39 Anyi amutawo n'uzo di mwute na o bu 1udi okike na ndozi usoro nke ofoduru nta idi n'ime mmadu nile, na ngwa-ngwa ha nwetara ntakiri ikike, dika ha chere, ha ga-amalite oso-osọ ichi ochichi ajo-omume.

40 Ya mere otutu ka akporo mana ole na ole ka a horo.

41 O nweghi ike ma-obu ike na-arụ oru n'ime nwere ike ma-obu kwesiri ikwado n'uzo ezigbo omume okwa nchu-aja, ewezuga site na 1ime ka-ekwere, site 1n'ogologo-ntachiobi, site na idi-umeala na idi nwayo, na

32c NGAN Nwoke, ndi Nwoke—Mmadu, nwere ike idi ka Nna nke Elu-igwe.
d NGAN Izu-ike.

33a Oznd. 128:19.
NGAN Mmata-ihe.

34a Mat. 20:16; 22:1-14;
Oznd. 95:5-6.
NGAN Chineke
Kporo, Kporo-oku,
Okpukpo-oku.

b NGAN Hoputaworo
(nkowa-aha ma-
obu aha).

35a NGAN Idabere n'Ihe
nke Uwa.

b Mat. 6:2;
2 Nif. 26:29.

36a NGAN Okwa
Nchu-aja; Ikike.

b NGAN Ike.
c NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

37a Ilu 28:13.

b NGAN Mmehie.

c NGAN Mpako.

d Oznd. 1:33.

38a Qlndoz. 9:5.

b NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

39a NGAN Mmadu
n'Udi Okike.

41a 1 Pita 5:1-3.

b 2 Ndi-Ko 6:4-6.

site n'ihu n'anya nke iru abuo n'adighi ya.

42 Site n'obi-oma, na mmuta n'enweghi ntupo, nke ga-eme ka mkpuru obi buwanye n'idi ukwu, n'enweghi "iru abuo, na n'enweghi b'aghugho.

43 "Na-ata uta di-ufu mgbe o kwesiri, mgbe Muo Nso dakwasiri, na mgbe ahụ n'egosi-puta ma-emesia mbawanye nke b'ihun'anya nye onye ahụ nke i tara-uta, ka o ghara ikpo gi onye iro ya.

44 Ka o wee mara na ikwesintukwasi-obi nke gi, di ike karịa udo nile nke onwu.

45 Ka afọ gi nile kwa juputa na

afọ-oma nye mmadu nile na nye-ezi na ulo nke okwukwe, na ka "ezigbo omume choo b'echiche gi nile mma n'agwughị agwu, mgbe ahụ ka nchekwube gi ga-esi ike karịa n'iru Chineke, na ozizi nke okwa nchụ-aja ga-atasa na mkpuru obi gi dika igirigi site n'elu-igwe.

46 "Muo Nso ga-abukwa onye nso gi mgbe nile, na mkpa-na-aka gi, mkpa-na-aka na-anaghi agbanwe nke ezi-omume na ezi okwu, na b'ebe ochichi gi ga-abu ebe-ochichi mgbe nile na-adigide, na n'enweghi uzọ nke nkwa-gide, o ga-asorutere gi ruo mgbe nile na mgbe nile.

NKEJI 122

Okwu nke Onye-nwe nye Joseph Smith Onye-amuma, mgbe o bu onye-mkporo na ulo-mkporo no na Liberty, Missouri, Maach 1839 (History of the Church, 3:300–301).

1–4, Nsotu nile nke uwa ga-aju maka aha nke Joseph Smith; 5–7, Ihe ize ndu ya nile na ufu nile ga-enye ya uche o nwetara na buru maka odimma nke ya; 8–9, Okpara nke Mmadu agabigawo gbadaa karia ha nile.

NSOTU nile nke uwa ga-aju maka "aha nke gi, na ndi nzuzu ga-akwa gi emo, na ala-muo ga-eme uzu megide gi.

2 Ebe ndi di ocha n'obi, na ndi maara ihe, na ndi ama-ama, na ndi omume-oma ga-achọ "ndu-

modu, na ikike, na ngozi nile mgbe nile site n'okpuru aka gi.

3 Na ndi nke gi a pughi itu-ghari megide gi site n'ama nke ndi nraputa nile.

4 Na o bu ezie na onodu inwe ike ha ga-atuba gi na nsogbu na n'ime ulo-mkporo nile na mgbi-di nile, a ga-edo gi na nnukwu-ugwu; mana nani ntakiri "oge na olu gi, ga-adị egwu karịa n'etiti ndi-iro gi, karịa b'odum di egwu, n'ih i ezi-omume nke gi, na Chineke gi ga-eguzogide gi ruo mgbe nile na mgbe nile.

42a Jemes 3:17.

b NGAN Aghugho.

43a NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.

b NGAN Afo-oma;
Ihunanya.

45a NGAN Ezigbo

Omume.

b NGAN Echiche nile.

c Deut. 32:1–2;

OznOd. 128:19.

46a NGAN Muo Nso.

b Dan. 7:13–14.

122 1a A—JS 1:33.

2a NGAN Onye

Ndumodu (aha).

4a OzOd. 121:7–8.

b 3 Nif. 20:16–21; 21:12.

5 Ọ bụrụ na-akporo gi ihu mkpagbu, o bụrụ na ino na ize-ndu nile n'etiti umunna n'ekwesigh ntukwasi-obi, o bụrụ na i no n'ize-ndu nile n'etiti ndi ori; o bụrụ na i no n'ize-ndu nile site n'ala ma-obu site n'osimiri.

6 Ọ bụrụ na e boro gi ebubo jiri udi okwu ugha nile nke ebubo; o bụrụ na ndi-iro gi adakwasị gi, o bụrụ na ha adowapu gi site na otu nke nna gi na nne na umunne nwoke na umunne nwanyi, na o bụrụ na ndi iro gi ejiri mma agha amiputara kewapu gi, site n'obi nwunye gi na kwa umu gi, na okpara gi, o bu ezie na odi nani afọ isii, garapara n'uwe nwuda gi, na si, nna m, nna m, gini mere i gaghi a nonyere anyi? O, nna m gini ka ndi nwoke ahụ gaje ime gi? na o bụrụ na mgbe ahụ a ga-ejiri mma agha ekewapu ya site na gi na adokpuru gi tuba na ulo-mkporo, na ndi-iro gi ejuputa gburu gburu dika "agu nile maka obara nke Nwa-aturu;

7 Na o bụrụ na a ga-atuba gi

n'ime olulu, ma-obu nye gi n'aka nile nke ndi ogbu-mmadu, na ama-gi ikpe onwu, o bụrụ na atuba gi n'ime "omimi, o bụrụ na ebili mmiri agbakoo megide gi, o bụrụ na ifufe di egwu aburu onye-iro gi, o bụrụ na elu-igwe nile ejikoro ochichiri, na ihe nile e jikoo onu inochi uzo gi na, karịa ihe nile, o bụrụ na onu nile nke "alamuo asawo mbara ma meghee maka gi, mara gi nwa nwoke nke m, na ihe ndi a nile ga-enye gi "uche nke onwe ga-abu maka odi-nma gi.

8 "Okpara nke Mmadu ahụ agabigawo "gbadaa karịa ha nile. I di ukwu karịa ya?

9 Ya mere nosie-ike n'uzo gi na okwa nchu-aja "ga-anogide na gi n'ih i "oke ha nile ka amaa-ra, ha agaghi agefe. "Ubochi gi nile ka amaara, na afọ gi nile agaghi abu ihe aga agubilata; ya mere "atula egwu ihe mmadu ga-eme, n'ih i Chineke ga anonyere gi ruo mgbe nile na mgbe nile.

NKEJI 123

Oru nke Ndi-nso gbasara ndi na-esogbu ha nke e weputara site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, mgbe o bu onye-mkporo na ulo-mkporo Liberty, Missouri, Maach 1839 (History of the Church, 3:302-303).

1-6, Ndi-nso ga-ejiko ma biputa nkowasi nke ahuhu ha nile na mkpagbu nile; 7-10, Otu muo

ahụ hiwere okwukwe ndi-oz i ugha nile dubara kwa na mkpagbu nke Ndi-nso; 11-17, Otutu n'etiti

6a Luk 10:3.

7a Jona 2:3-6.

b 2 Sam. 22:5-7;

A—JS 1:15-16.

c 2 Ndi-Ko 4:17;

Ndi-Hib 12:10-11;

2 Nif. 2:11.

8a NGAN Okpara nke

Mmadu.

b Ndi-Hib 2:9, 17-18;

OznQd. 76:107; 88:6.

9a OznQd. 90:3.

b Olndoz.. 17:26.

c OznQd. 121:25.

d Neh. 4:14;

Abuoma 56:4; 118:6;

Ilu 3:5-6;

Aisa. 51:7;

Luk 12:4-5;

2 Nif. 8:7;

OznQd. 3:7; 98:14.

otu ndị ụka nile a natabeghi ezi-okwu.

MA ọzọ, anyị ga-atunye Muche maka ntule gị dị-nma nke ndị-nsọ ichịkọta ihe nile ha maara, na ahụhụ nile na mkpari nile nke dakwasiri ha site n'aka ndị mmadụ nke Steti nke a;

2 Na kwa nke ariā ụlọ nile na ogo mmebi nile nke ha nwetara, bụ nke omume, na mmerụ arụ nile, ọ bụna kwa ariā ụlọ nile putara ihè.

3 Na kwa aha mmadụ nile bụ ndị tinyere aka, na mkpagbu ha nile, ma ọ bụrụ na ha nwere ike ijide ha ma chọputa ha.

4 Ma eleghi-anya a ga-ahọputa otu kọmiti nke ga-achọputa ihe nile ndị a, na dekotā nkowasi nile na akwukwọ idu-isi nile, na kwa ichikọta mbiputa nkato nile ekesasiri;

5 Na ihe nile nọ na magazin nile, na n'ime ensyklopedia nile, na kwa akukọ nkato nile nke ebiputara na nke a na-edede, onye dere ya, na weputa n'ozuzu oke ukwu nke ajọọ-ọrụ nke ekwensu na ajọọ na iweputa n'ozuzu-oge ụgwù nke ajọọ ọrụ mmadụ na mmanye nke ndị ogbu mma-dụ nke emeworo megide ndị mmadụ nke a—

6 Ka anyị ghara nani ibiputa ha nye ụwa nile, mana were ha nye ndị isi ọchichi, iji gosi ihe ojọọ na agwa ekwensu ha, dika mbọ nke ikpeazụ nke Nna anyị nke Elu-igwe nyere anyị, tutu anyị enwe-ike werechasia n'uju

nkwa ahụ ka ihe ruru anyị nke ga-akpọputa ya site n'ebe "nzu-zo ya, na kwa na mba nile a gaghi enwe ike-igbanari uta, tutu Ya eziputa ike nke ogwe-aka ya di ukwu.

7 Ọ bụ ọrụ ahaghi iru nke anyị ji Chineke n'ugwọ, ndị mụọ ozi, ndị a ga-akpọputa anyị na ha iguzo, na kwa nye onwe anyị, nye ndị nwunye anyị na umu anyị, ndị e meworo ka ha jiri mwute rudata-ala, ọnụma, na nlekota, n'okpuru aka nke kwe-siri nkato karisia nke igbu mma-dụ, ọchichi nchigbu, ochichi aka-ike, akwadoro na gbaa-ume na mesie-ike site n'ike na-arụ ọrụ nke mmụọ ahụ nke kwado-siri-ike ntughari nke okwukwe nke ndị-ọzi nke ndị nna, ndị ritere ụgha nile, n'ebe obi nile nke umu ha, na jiri ogba-aghara mejuputa ụwa, na nọkwa na-eto n'ike-n'ike na bụrụ ugbugu a isi nke iru-unyị na "ụwa nile, na-asụ ude n'okpuru idi aro nke ajọọ-omume ya.

8 Ọ bụ "ibu aro igwe, ọ bụ agbụ siri ike ha bu, ọla mkporo aka-abu, na ụdọ igwe nile na ọla mkporo ukwu-abu, na mkporo nile nke ala mụ.

9 Ya mere ọ bụ ọrụ ahaghi iru nke anyị ji ugwo ya, ọ bughị nani nye ndị nwunye nke anyị na umu, mana nye umu nwan-yi n'enweghi di nile na umu-na-enweghi nna ndi, di ha nile na nna ha nile ka "egbuworo n'okpuru aka ike ya.

10 Bụ omume ojọọ gbara-itiri

na ruo-unyi nke zuru-oke ime ala mụọ, na onwe ya ikuja, na guzo kwa n'ụjọ na nwufee, na aka nile nke ekwensu n'onwe ya ima-jijiji na ikpọnwu.

11 Na kwa ọ bụ ọrụ n'ahaghi iru nke, anyị ji ugwo nye ogbo nile na-abia na ndi nile di ọcha n'obi—

12 N'ih i ọ di ọtutụ rue ugbua n'ụwa n'etiti ufodu ndi ụka nile, otu nile, na okpukpe-chi nile, ndi "ekpuru-isi site n'aghugho nile nke ndi mmadu, nke ha ji echebiri iduhie, na ndi edopuoro site n'ezi-okwu n'ih i ha b'amaghi ebe a ga-achota ya—

13 Ya mere, na anyi ga-atogbo, na nyechasia ndu anyi n'iweputa ihè ihe nile "ezoro-ezo na ochichiri, ruo n'ogo anyi maara ha, na ha putara ihè n'ezie site n'elu-igwe—

14 Ihe ndia ka a ga-eji oke irusi-oru ike mee.

15 Ka onye o bula ghara kwa igu ha ka ihe nta nile, n'ih i nnukwu ihe nke no n'odi niru gbasara ndi nsọ, nke dabeere n'ih e ndi a.

16 Unu mara, umu nna, na nnukwu ugbo "na-erita uru di ukwu site na ntakiri umara isi-ugbo n'oge ebili mmiri, site n'idota ya n'uzo mmiri nke ifufe na nfeghari mmiri nile;

17 Ya mere, umu nne anyi ndi nwoke ndi m huru n'anya, ka anyi mee ihe nile nke no n'ike anyi, "n'iru ochi, na mgbe ahụ ka anyi guzo n'otu ebe, na nchekwube kachasi, ihu b'nzoputa nke Chineke, na ogwe-aka-ya nke ekpuheworo.

NKEJI 124

Mkpughe e nyere Joseph Smith Onye-amuma, na Nauvoo, Illinois, 19 Jenuari 1841 (History of the Church, 4:274–286). N'ih i mbawanye nke mkpagbu na usoro nile, iwu n'akwadoghi megide ha site n'aka ndi-oru oha-na-eze, ndi nsọ aburuwo ndi akwagidere ihapu Missouri, iwu-nke-mkpochapu bu nke Lilburn W. Boggs, onye na-achi ala nke Missouri nyere, nke enyere oge ya ka 27 Oktoba 1838, mere ha enweghi ohere nhoro-ozo (History of the Church, 3:175). Na 1841, mgbe e nyere mkpughe nke a, obodo ukwu nke Nauvoo, nke ngoro ebe onumara ahụ a na-akpo Commerce, Illinois, bu nke ndi nsọ wuworo, na ebe a ka ehiwere isi ulo-oru nke Nzuko-nsọ.

1–14, Joseph Smith ka e nyere iwu ima okwa-di mkpa nke ozi-oma nye onye-isi nduzi nke United States, ndi na-achi ala nile, na ndi-ochi-

chi, nke mba nile; 15–21, Hyrum Smith, David W. Patten, Joseph Smith Ukwu na ndi-ozo n'etiti ndi di ndu na ndi nwuru-anwu ka a

12a Ndi.Kol. 2:8;
OznQd. 76:75.
b 1 Nif. 8:21–23.

13a 1 Ndi-Ko 4:5.
16a James 3:4;
Alma 37:6–7;

OznQd. 64:33.
17a OznQd. 59:15.
b Qpu. 14:13.

gọziri maka izu-oke na ezigbo-
omume nile; 22-28, Ndi-nso ka
enyere iwu iru, otu ulọ maka ina-
bata ndi obia, na otu Temple na
Nauvoo; 29-36, Baptism maka ndi
nwuru-anwu ga-abu ihe a ga-eme
n'ime temple nile; 37-44, Ndi nke
Onye-nwe na-ewu temple nile oge
nile iji mee emume ndi nzuko di-
nso; 45-55, Ndi-nso ka-atohapuru
site na iwu temple na Ogbè Jackson
n'ihì ọchichi aka-ike nke, ndi iro ha;
56-83, Ntuzi-aka nile ka e nyere
maka owuwu nke Ulọ Nauvoo; 84-
96, Hyrum Smith ka akporo i bu
onye-isi ezi na ulọ, i nata otughe
uzo nile, na i nochia-anya Oliver
Cowdery; 97-122, William Law na
ndi ozo ka enyere ndumodu n'o-
kwa-oru ha nile; 123-145, Ndi-oru
zuru oha na ndi ulọ ka akporo aha-
ha, ya na oru ha nile na mmekorita
nke onu-ogugu-juru-aka nile.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe
m kwuru nye gi nwa odibo
m Joseph Smith, obi di m uto na
onyinye na nnabata gi nile, nke
i meworo; n'ihì ihe di otu a ka
m ji kpólite gi, ka m wee gosi-
puta amamihe m site na ihe
nile "n'adighi ike nke uwa.

2 Ekpere gi nile bu ihe anaba-
tara n'iru m, ma n'aziza nye ha
a si m gi, na-akporo gi oso-osọ
ka i maa okwa-di mkpa nke ozi-
oma, na nke "stek nke m hiwere
ibu isi nkume-njiko nke Zaión,
nke a ga-eji nlere-anya nke dika
nke obi-eze asacha-ocha.

3 Ima okwa nke a ka a ga-eme
nye "ndi-eze nile nke uwa, n'a-
kuku ano ya, nye onye-isi ala a
hotara di nsopuru, na ndi ochi-
chi oha-na-eze di nsopuru nke
mba ahụ unu no n'ime ya, na
nye mba nile nke uwa gbasasiri
n'elu uwa.

4 Ka e dee ya na muo nke "idi-
nwayo na site n'ike nke Muo
Nso nke ga-adi n'ime gi n'oge
nke i na-eke ya.

5 N'ihì a ga-enye gi ya site na
Muo Nso i mara uche m gbasara
ndi-eze ahụ na ikike nile,
obuna ihe na-aga idakwasị ha
oge na-abia.

6 N'ihì, lee, a gam akpoku ha
na nso a ige-nti na ihè na ebube
nke Zaión, n'ihì oge akara aka
eruwo inye ya amara.

7 I ga-akpoku ha, ya mere, jiri
ima-okwa na-ada uda, na jiri
igba-ama gi, n'atughi ha ujo,
n'ihì ha dika "ahihia ma ebube
ha nile dika okoko osisi nke
n'ada oso-osọ, ka ha kwa ghara
inwe-uta —

8 Ma ka m wee leta ha n'ubochi
nke nleta, mgbe m ga ekpu-
ghe ihe mkpuchi iru m, ikenye
oke nke ndi-ochichi-aka-ike
n'etiti ndi iru-abuo, ebe a ga-
enwe "ita-ikikere-eze, o buru na
ha anabataghi ndi odibo m na
ogbugba-ama nke m kpughe-
woro nye ha.

9 Na ozo, a ga m eleta ma mee
ka obi ha di nro, nke otutu ha
maka odi-mma gi, ka i chota

124 1a 1 Ndi-Ko 1:26-28;
OznQd. 1:19; 35:13.
2a NGAN Stek.
3a Abuma 119:46;
Mat. 10:18;

OznQd. 1:23.
4a NGAN Di Nwayo,
Idi Nwayo.
7a Abuma 103:15-16;
Aisa. 40:6-8;

1 Pita 1:24-25.
8a Mat. 8:12;
Alma 40:13;
OznQd. 101:91;
112:24.

amara n'irụ ha, ka ha wee bia na "ihè nke ezi-okwu, na ndị Jentailū abia na mbuli-elu ma-
obụ nweli-elu nke Zaiṣon.

10 N'ihì ubòchì nke nleta m na-abia ọsọ-ọsọ, n'oge "awa mgbe unu n'echeghi, na ole ebe ga-abụ ebe nchekwa nke ndị m, na ebe-mgbaba maka ndị ahụ ndị a ga-ahapụ n'ime ha?

11 Teta, O ndị-eze nke ụwa! Bia nū, O, bia nū, jiri ọla edo unu na ọla ọcha unu, na enyem-aka nke ndị m, nye, ụlọ nke ụmụ-ada nke Zaiṣon.

12 Na ọzọ, n'ezie a sị m gi, ka nwa odibo m Robert B. Thompson nyere-gi aka ide ima-
okwa nke a, n'ihì ihe ya dī m ezi-mma, ma na ọ ga-anogide gi;

13 Ya mere, ka o, gee nti nye ndumodu gi, na a ga m agozi ya jiri otutu nnukwu ngozi nile, ka o kwesị ntukwasị-obi na buru ezia n'ihè nile site ugbu a gawa, na ọ ga-adị ukwu n'anya m abụ.

14 Mana ka o chetakwa na "okwa-ọrụ, ya ka m ga-achọ n'aka ya nile.

15 Na ọzọ, n'ezie a sị m gi, ngozi dirị nwa odibo m "Hyrum Smith, n'ihì mụ Onye-nwe, hụrụ ya n'anya n'ihì ^bizu-oke nke obi ya, na n'ihì ọ hụrụ nke ahụ dī mma n'iru m n'anya, ka Onye-nwe kwuru.

16 Ọzọ, ka nwa odibo m John

C. Bennett nyere-gi aka n'ọrụ gi nke izipu okwu m nye ndị-eze na mmadu nile nke ụwa ma guzogide gi, ọ bụna gi nwa odibo m Joseph Smith, n'oge mgbe nke mkpagbu gi; na ugwo ọrụ ya a gaghị ada ma ọ bụrụ na ọ nara "ndumodu.

17 Na n'ihì ihun'anya ya ọ ga-adị ukwu, n'ihì ọ ga-abụ nke m ma o mee nke a, ka Onye-nwe kwurū. Ahuwo m ọrụ nke ọrụworo, nke m nabatara ma ọ bụrụ na ọ gaa-n'iru, na a ga m e jiri ngozi nile na ebube kpube ya okpu-eze.

18 Na ọzọ, a sị m gi na ọ bụ uche m ka nwa odibo m Lyman Wight gaa-n'irū ikwusa-ozima maka Zaiṣon na mụ ọ nke idị-nwayọ, na-ekwuputa m n'irū ụwa, na a ga m ebuli ya elu dika na nku nile nke "ugo nile; na ọ ga-enweta otuto na ugwu nye onwe ya na nye aha nke m.

19 Ka mgbe ọ ga-arucha ọrụ ya, a ga m anabata ya nye onwe m, ọbuna dika m mere nwa odibo m "David Patten, onye mụ na ya nọ ugbu a, na kwa nwa odibo m ^bEdward Partridge, na kwa agadi nwa odibo m "Joseph Smith Ukwu, onye nọ ya "na Abraham n'aka nri m, na ngozi na nsọ ka ọ di n'ihì ọ bụ nke m.

20 Na ọzọ, n'ezie a sị m gi, nwa odibo m George Miller enweghi "aghughọ, e nwere ike itukwasị

9a Aisa. 60:1-4.

NGAN Ihè, Ihè nke Kraist.

10a Mat. 24:44;

JS—Mat. 1:48.

14a NGAN Okwa-ọrụ, Onye-ọrụ.

15a NGAN Smith, Hyrum.

^b NGAN Izu-oke.

16a NGAN Onye Ndumodu (aha).

18a Ọpụ. 19:4;

Aisa. 40:31.

19a OznQd. 124:130.

NGAN Patten, David W.

^b NGAN Partridge, Edward.

^c NGAN Smith, Joseph Ukwu.

^d OznQd. 137:5.

20a NGAN Aghughọ.

ya obi n'ih i izu-oke nke obi ya, na maka ihun'anya nke o nwere n'ebe igba-ama nke m di mu, Onye-nwe, huru ya n'anya.

21 Ya mere a si m gi, arachie m n'isi ya okwa-oru "otu-ndi ukochukwu, dika nwa odibo m Edward Partridge, ka o nata ihe nile enyefechara nke ulo m, ka o lebara ngozi nile nke na-abia n'isi ndi ogbenye nke ndi m anya, ka Onye-nwe kwuru. Ka onye obula ghara ikpo-nwa odibo m George asi, n'ih i o ga-asopuru m.

22 Ka nwa odibo m George na nwa odibo m Lyman, na nwa odibo m John Snider, na ndi-ozo, wuo otu "ulo nye aha nke m, ulo nke dika nwa odibo m Joseph ga-egosi ha, n'ebe o ga-egosikwa ha.

23 Na o ga-abu dika ulo a ga-e bi nwantakiri oge, ulo ebe-ndi obia nwere ike site n'ebe di-anya bia-biri ebe ahụ, ya mere ka, o buru ulo di-mma, kwesiri ka a nara ya nke oma, ka "onye-ije ike gwuru chota ahụ-ike na nchekwa mgbe o ga-atule okwu nke Onye-nwe; na kwa "nkume njiko nke a hoputara maka Zaijon.

24 Ulo nke a ga-abu, ulo di-nma obibi ma-ewuo ya n'aha m, na o buru na onye na-achi ya nke a ga-ahoputa nye ya a gaghi ekwe ihe mmeru obula ibia

na ya. O ga-adi nsọ ma-obu Onye-nwe Chineke gi a gaghi ebi n'ebe ahụ.

25 Na ozo, n'ezie a si m gi, ka ndi nsọ m nile si ebe di-anya bia.

26 Na zipu ndi-oz i n'aga ngwan-gwa, e, ndi-oz i a hoputara, na si ha, bianu, jiri ola-edo unu na ola-ocha, na nkume oke-onu-ahia unu nile na ihe okpu, na ndi nwere amamihe nke ihe okpu nile, nke ga-abia, nwere ike bia, na weta osisi-box, na osisi-fir, na osisi-pine, ha na osi-si nile di oke-onu-ahia nke uwa.

27 Ma jiri okporo-igwe, na ola-kopa, na jiri bras jiri gbangbam, na jiri ihe unu nile di oke-onu-ahia ndi ozo nke uwa, na wuo otu "ulo nye aha m, ka Onye Kachasi-elu "biri ebe ahụ.

28 N'ih i e nweghi ebe achotara n'ua nke o ga-abia na "weghachi-ozo nke ahụ furu-efu nye unu, ma-obu nke ahụ o wepuru, obuna uju nke okwa nchu-aja.

29 N'ih i enweghi "ebe e wuru maka ime baptism n'ua, ka ha, ndi-nsọ m, nwee ike "mee baptism maka ndi nwuru-anwu —

30 Maka emume-nsọ nke a bu nke ulo m, na a gaghi m anabata ewezuga n'ubochi nke ogbenye unu, mgbe unu n'enweghi nke iwu ulo n'aha m.

31 Mana e nye m unu iwu, unu ndi nsọ m nile, ka unu

21a Oz nQd. 41:9.

NGAN Ukochukwu.

22a Oz nQd. 124:56–60.

23a Deut. 31:12;

Mat. 25:35, 38.

b Oz nQd. 124:2.

27a Oz nQd. 109:5.

NGAN Temple, Ulo

nke Onye-nwe.

b Op u. 25:8;

Oz nQd. 97:15–17.

28a NGAN Mweghachi

nke Ozi-oma.

29a Oz nQd. 128:13.

b 1 Ndi-Ko 15:29;

Oz nQd. 127:6;

138:33.

NGAN Baptism, Mee

Baptism—Baptism

maka ndi nwuru

anwu; Nzoputa

Maka ndi

Nwuru-anwu.

“wụọ ụlọ nye m, na e nye m unu oge zuru-oke iwu ụlọ nye m, na n’oge nke a baptism unu nile a ga m anabata ha.

32 Mana lee, na mgbe ohere nke a gwurū, baptism maka ndị nwurū-anwū unu nile a gaghi enweta nnabata site n’aka m, ma ọ burū na unu emeghi ihe ndia ruo n’ogwugwu ohere ahụ, a gaghi anabata unu dika nzuko-nsọ unu na ndi nwurū-anwū unu, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

33 N’ihi n’ezie a si m unu, na mgbe unu nwesiri oge zuru-oke iji wuo ụlọ nke m, ebe a ga-eme emume-nsọ nke baptism maka ndi nwurū-anwū, nke esi maka ya hiwe ya tutu mmalite nke ntọ-ala nke uwa a, baptism nile unu maka ndi nwurū-anwū a gaghi enwe nnabata n’iru m;

34 N’ihi ebe ahụ ka “otughe-uzo nile nke okwa nchụ-aja di nsọ nwere echichi, ka i nwee ike nata ugwu na otuto.

35 Ma oge nke a gasia, baptism unu nile maka ndi nwurū-anwū, nke ndi ahụ gbasasiri na mba ndi ozo, a gaghi anabata ha n’iru m, ka Onye-nwe kwurū.

36 N’ihi e hiwere ya n’ime Zaijon, na stek ya nile, na n’ime Jerusalem, ebe ahụ nile nke m hoputara maka “nchekwa, ga-abu ebe nile maka baptism maka ndi nwurū-anwū unu.

37 Na ozo, n’ezie a si m unu, ole otu m ga-esi a nabata “nsacha unu nile n’iru m, nani ma unu mere ya n’ime ụlọ nke unu wuru nye aha m?

38 N’ihi na, ọ bu maka nke a ka m nyere Moses iwu ka o wuo “ulo-uka Israel, ka ha buru ya na-aga n’ozara, na ka ha wuo ụlọ n’ala ahụ ekwere ha na nkwa, ka emume-nsọ ndi ahụ buru ihe ekpughere nke ọ ri jiri na-nzuzo tutu uwa a diri—

39 Ya mere, n’ezie a si m unu, na “ite mmanu unu nile, na nsacha unu nile, na “baptism unu nile maka ndi nwurū-anwū, na ogbakọ ‘ofufe nro di nsọ unu nile, na ncheta unu nile maka “aja unu nile site n’aka umu nwoke nke Livai, na maka mkpughe unu nile n’ebe “kachasi-nsọ ebe, unu na-anata mkpakorita uka nile, na iwu edere-edere ndi unu na ikpe nile, maka mmalite nke mkpughe nile na ntọ-ala nke Zaijon, na maka otuto, nnukwu ugwu, na onyinye di nsọ nke ndi ya nile ka echiri echichi site na emume-nsọ nke ụlọ nsọ nke m, nke a na-enye ndi m iwu oge nile ka ha wuo nye aha nsọ m.

40 Na n’ezie a si m unu, ka e wuo ụlọ nke a n’aha m ka m nwe ike ikpughe emume-nsọ m nile ebe ahụ nye ndi nke m.

41 N’ihi e chere m na odi nma

31a Oznd. 97:10.

34a Oznd. 110:14–16.
NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchū-aja.

36a Aisa. 4:5–6.

37a NGAN Nsacha nile,
Sachaa, Sachara.

38a Opū. 25:1–9; 33:7.

NGAN Ulo-ofufe.
b NGAN Temple, Ulo
nke Onye-nwe.

39a Opū. 29:7.

NGAN Ite Mmanu.
b NGAN Emume-nsọ
nile—Emume nsọ a

na-eme n’ihi onye ozo.

c Oznd. 88:117.

d Oznd. 13:1; 84:31;
128:24;

A—JS 1:69.

e Ezik. 41:4;

Oznd. 45:32; 87:8;
101:22.

“ikpughe nye nzuko-nsọ m ihe nile ^bezoro-ezo site tutu ntọ-ala nke ụwa, ihe nile gbasara ọgbọ ʿozuzu oge nile akara aka.

42 Na a ga “m egosi nwa ọdibo m Joseph ihe nile gbasara ụlọ nke a, na ọkwa nchụ-aja nke ya, na ebe a ga-ewu ya.

43 Na unu ga-ewu ya n’ebe ahụ unu chere iwu ya, n’iru nke ahụ bụ ebe m hōrōrō maka unu iwu ya.

44 Ọ bụrụ na unu e jiri ume unu nile ruo-ọrụ, a ga m edo ebe ahụ nsọ ka e doo-kwa ya “nsọ.

45 Na ọbụrụ na ndị m e gee-nti n’olu m, na n’olu nke “umụ odi-bo m ndị nke m hoputara maka i duzi ndị nke m, lee, n’ezie a si m unu, a gaghi e wepu ha n’onodu ha.

46 Na ọbụrụ na ha e geghi-nti n’olu m, ma-ọbụ n’olu nke ndị nwoke-ndi a ndi m hoputara a gaghi a gozi ha, n’ihi ha na-emeru ala-nsọ m nile na emu-me-nsọ m nile, na akwukwo iwu-nsọ m nile, na okwu nsọ m nile nke m nyere ha.

47 Na ọ ga-eru na ọbụrụ na unu ewuo ụlọ nye aha m, ma meghi ihe nile nke m kwuru, a gaghi m emezu “iñu-iyi nke m mere nye unu ma-ọbụ imezu nkwa nile nke unu na-atụ anya ya n’aka m abuo, ka Onye-nwe kwuru.

48 N’ihi “n’onodu nke ngozi,

e, site n’oru onwe unu weta nkocha nile, onuma, iwe-oku, ikpe nile n’elu isi onwe unu nile, site na omume nzuzu unu nile, na site n’ihe aru unu nile, nke unu na-eme n’iru m, ka Onye-nwe kwuru.

49 N’ezie, n’ezie, a si m unu, na mgbe m nyere otu n’ime umu nke mmadu iwu-nsọ iru-oru n’aha m, ma umu nke mmadu ahụ e jiri ume ha nile na ihe nile ha nwere iji ruo ọrụ ahụ, na n’akwusighi “irusi-oru ha ike, na ndi iro ha biakwutere ha ma gbochie ha iru-oru ahụ, lee, ọ diri m ihapu ‘ichọ ọrụ ahụ n’aka nile nke umu nwoke nke mmadu ahụ, mana nabata onyinye ha nile.

50 Ma ajoo-omume ahụ na njehie nke iwu-di-nsọ m nile na iwu-nsọ nile ka m ga-eji “leta n’isi ndi ahụ gbochiri ọrụ m, ruo na ‘ogbo nke ato na nke anọ, mgbe nile ha “nechegharighi, na kpoo kwa m asi, ka Onye-nwe Chineke kwuru.

51 Ya mere, n’ihi nke a, a nabatawo m onyinye nile nke ndi ahụ m nyere iwu iwulite nnukwu obodo na otu “ulo nye aha m, na ‘ogbe Jackson, Missouri, ma ndi iro ha egbochie ha, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

52 Na a ga m akwughachi “ikpe, onuma, iwe-oku, ikwa-

41a Ndep. Ok 1:9.

b OznQd. 121:26–32.

c Ndi-Efe. 1:9–10;

OznQd. 27:13;
112:30.

42a OznQd. 95:14–17.

44a NGAN Nso.

45a OznQd. 1:38.

NGAN Onye-amuma.

47a NGAN Inu-iyi.

48a Deut. 28:15.

49a NGAN Iru-oru Ike.

b OznQd. 56:4; 137:9.

50a Mosa. 12:1.

b Deut. 5:9;

OznQd. 98:46–47.

c NGAN Chegharia,
Ncheghari.

51a OznQd. 115:11.

b NGAN Ogbè Jackson,
Missouri (USA).

52a OznQd. 121:11–23.

akwa, nnukwu mgbu na ita-
ikikiri-eze n'isi ha nile, ruo na
ogbo nke ato na nke anọ mgbe
nile ha n'echegharighi, ma kpoo
m asi, ka Onye-nwe Chineke
unu kwuru.

53 Na nke a ka m mere ihe atu
nye unu, maka ihe iti-aka n'obi
nke unu gbasara ndi nile e nye-
woro iwu iru-oru ma ha enwee
mgbochi site n'aka nile nke ndi
iro ha, na ochichi aka-ike, ka
Onye-nwe Chineke unu kwuru.

54 N'ih i a bu m Onye-nwe
Chineke unu, na a ga m azopu-
ta umunna unu nile ndi "dirisi-
ocha n'obi, ndi ^begbuworo n'ala
nke Missouri, ka Onye-nwe
kwuru.

55 Na ozọ, n'ezie a si m unu, e
nye m unu iwu ozọ iwu "ulo
n'aha m, obuna n'ebe a, ka unu
^bgosi m na unu kwesiri ntukwa-
si-obi n'ihe nile obula m nyere
n'iwu, ka m wee gozie unu, na
jiri nnukwu ugwu kpuke unu
okpu-eze, anwughị-anwu, na
ndu ebighi-ebi.

56 Na ugbu a a si m unu, gba-
sara "ulo m ebe nlekota nke
m nyeworo unu ya n'iwu nsọ
maka nlekota nke ndi obia ka e
wuo ya nye-aha m na ka akpo-
kwasi ya aha nke m, na ka nwa
odibo m Joseph na ezi na ulo ya
nwee ebe obibi n'ebe ahụ, site
n'ogbo ruo n'ogbo.

57 N'ih i ite-mmanu nke a ka
m dotara n'isi ya, ka ngozi ya

buru ihe a ga-edota kwa n'isi
nke umumu ya na-eso ya.

58 Ma dika m gwara "Abraham
gbasara agburu nile nke uwa,
obuna otu a ka m na-ekwu nye
nwa odibo m Joseph: Na gi ma
na ^bmkpuru gi ka agburu nile
nke uwa ga-anata ngozi.

59 Ya mere, ka nwa odibo m
Joseph na agburu ya na-eso ya
nwee ebe obibi n'ulo ahụ site
n'ogbo ruo n'ogbo, ruo mgbe
nile na mgbe nile, ka Onye-nwe
kwuru.

60 Na ka a kpoo aha ulo ahụ
Ulo Nauvoo, na ka o buru ebe
obibi di nma maka mmadu, na
ebe izu-ike maka onye-ije ike
gwuru, ka o wee chee echiche
maka ebube nke Zaijon, na ebu-
be nke a, nkume njiko ya;

61 Ka o wee nara kwa ndumu-
du site n'aka ndi ahụ ndi m
dotara i bu ka "ihe okuku a
ga-ama aha ha, na dika ^bndi
nche n'elu mgbidi ya nile.

62 Lee, n'ezie a si m unu, ka
nwa odibo m George Miller, na
nwa odibo m Lyman Wight, na
nwa odibo m John Snider, na
nwa odibo m Peter Haws, ha-
zie onwe ha, na hoputa otu
onye n'ime ha i bu onye-isi
nduzi nlekota onu-ogugu-juru-
aka maka ebum n'obi nke iwu
ulo ahụ.

63 Na ha ga-eke akwukwo-iwu
ebe ha ga-esi nweta aka-oke
maka iwu ulo nke ahụ.

54a NGAN Enweghi
Ntupo.
b OznQd. 98:13;
103:27-28.
55a OznQd. 127:4.
b Abr. 3:25.

56a OznQd. 124:22-24.
58a Jen. 12:3; 22:18;
Abr. 2:11.
NGAN Abraham.
b OznQd. 110:12.
NGAN Ogbugba-ndu

nke Abraham.
61a Aisa. 61:3;
Ezik. 34:29.
b NGAN Nche,
Ndi-nche.

64 Na ha a gaghi anata ihe di-ala karia dola iri-ise maka otu aka-oke n'ulo ahụ, ma a ga-ekwe ha inata puku dola iri na ise site n'aka otu onye maka aka-oke n'ulo ahụ.

65 Mana a gaghi ekwe ha i nata karia puku dola iri na ise n'aka-oke site n'aka otu onye.

66 Na a gaghi ekwe ha i nata ma odi-ala karia dola iri-ise maka otu aka-oke site n'aka otu nwoke obula n'ulo ahụ.

67 Na a gaghi ekwe ha i nabata nwoke obula dika onye nwere aka-oke n'ulo nke a, m'obughi ma onye ahụ ga-akwuba ugwo ya n'aka ha mgbe ahụ o na-anata aka-oke ya;

68 Ma n'itunyere onu-ogugu ego nke aka-oke o kwuru n'aka ha nile o ga-anata aka-oke n'ulo ahụ, mana oburu na o nweghi ihe o kwunyere n'aka ha nile o gaghi anata aka-oké obula n'ulo ahụ.

69 Na oburu na onye obula a kwuo ego n'aka ha nile o ga-abu maka aka-oke n'ulo ahụ, maka onwe ya, na maka ogbo ya na-eso ya, site n'ogbo ruo n'ogbo, mgbe nile ya na ndi ga-eketa ihe ya ga-eji aka-oke ahụ, ma a gaghi ere ma-obu nyefee aka-oke ahụ site n'aka ha nile site na mmasi na omume nke onwe ha, oburu na unu ga-eme uche m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

70 Ma ozọ, n'ezie a si m unu, oburu na nwa odibo m George Miller, na nwa odibo m Lyman Wight, na nwa odibo m John

Snider, na nwa odibo m Peter Haws, nata aka-oke obula n'aka ha nile, n'ego nile, ma-obu n'aria ulo nke site na ya ha anata ihe o putara n'ego nile, ha a gaghi eji akuku ya obula mee ebun-n'uche ozọ, nani n'ulo ahụ.

71 Ma oburu na ha etinye akuku nke ego ahụ ebe ozọ, n'abughi nani n'ulo ahụ, n'enweghi nkwenye nke onye nwe aka-oke ahụ, ma n'akwughachighi ugboro ano maka ego ahụ etinyere ebe ozọ, nani n'ulo ahụ, a ga-abu ha onu, ma a ga-achupu ha site n'okwa oru ha, ka Onye-nwe Chineke kwuru, n'ihị mụ, Onye-nwe, a bu m Chineke, na a gaghi "akwa m emu n'otu n'ime ihe ndia nile.

72 N'ezie a si m unu, ka nwa odibo m Joseph zuo aka-oke n'aka ha nile maka owuwu nke ulo ahụ, otu di ya mma, mana nwa odibo m Joseph a gaghiazu karia aka-oke puku dola iri na ise n'ulo ahụ, ma-obu n'idi-ala dola iri-ise, ma-obu onye obula ozọ, ka Onye-nwe kwuru.

73 Ma o di ndi ozọ kwa choro ima uche m gbasara ha, n'ihị ha a juwo ya n'aka m nile.

74 Ya mere, a si m unu gbasara nwa odibo m Vinson Knight, oburu na o ga-eme uche m ka o tinye aka-oke n'ulo ahụ maka onwe ya na n'ihị ogbo ya na-eso ya, site n'ogbo ruo n'ogbo.

75 Na ka o welite olu ya ogologo-oge na-adasi-kwa-ike, n'etiti ndi mmadu, "ikpeputa ndi ogbenye na ndi nwere mkpa;

na ka ọ ghara ida ma-ọbụ ka obi ya daa mba; na a ga m ^banabata onyinye ya nile, n'ih i ha a gaghi adi nye m dika onyinye nile nke Ken, n'ih i ọ ga-abụ nke m, ka Onye-nwe kwuru.

76 Ka ezi na ụlọ ya n̄r̄ia ma tugharia obi ha nile site na mkpagbu; n'ih i a h̄or̄ow m ya ma tee ya mmanụ, na a ga-enye ya ugwu n'etiti ụlọ ya, n'ih i a ga m agbaghara mmehie ya nile ka Onye-nwe kwuru. Amen.

77 N'ezie a si m unu, ka nwa odibo m Hyrum tinye aka-oke n'ụlọ ahụ otu dị ya mma maka onwe ya na ọgbọ ya na-esọ ya, site n'ọgbọ ruo n'ọgbọ.

78 Ka nwa odibo m Isaac Galland tinye aka-óké n'ụlọ ahụ; n'ih i mụ, Onye-nwe, hụrụ ya n'anya maka ọrụ ahụ ọ rụworo, na a ga m agbaghara mmehie ya nile; ya mere ka echeta ya maka oke ya n'ụlọ ahụ site n'ọgbọ ruo n'ọgbọ.

79 Ka nwa odibo m Isaac Galland buri onye a hoputara n'etiti unu, ma buri onye echiri-echichi site n'aka nwa odibo m William Marks, na ka ọ gozie ya, ka ọ gaa ya na nwa odibo m Hyrum irucha ọrụ ahụ nke nwa odibo m Joseph ga-egosị ha, na a ga-enye ha nnukwu ngozi.

80 Ka nwa odibo m William Marks kwuo ugwo aka-oke n'ụlọ ahụ otu dị ya mma, maka onwe ya na ọgbọ ya site n'ọgbọ ruo n'ọgbọ.

81 Ka nwa odibo m Henry G. Sherwood kwuo ugwo aka-oke

n'ụlọ ahụ otu dị ya mma, maka onwe ya na mkpuru ya na-esọ, site n'ọgbọ ruo n'ọgbọ.

82 Ka nwa odibo m William Law kwuo ugwo aka-oke n'ụlọ ahụ, maka onwe ya na mkpuru ya na-esọ ya, site n'ọgbọ ruo n'ọgbọ.

83 Ọburu na ọ ga-eme uche m ka ọ ghara ikporo ezi na ụlọ ya gaa n'ala nile nke ọwụwa anyanwu, ọbuna ruo Kirtland, otu o sila di, mu, Onye-nwe, ga-ewulite Kirtland, mana mu, Onye-nwe, nwere i pia-apipia nke akwadoro maka ndi nile bi n'ebe ahụ.

84 Na gbasara nwa odibo m Almon Babbit, o nwere otutu ihe n'adighi m ezi-nma; lee, ọ choro ihiwe ndumodu ya n'onodu ndumodu nke m hiwere, obu na nke Otu Ndi-isi nduzi nke Nzuko-nsọ m; na ọ na-ehiwe nwa-ehi "ola-edo akpuru-akpu maka ikpo isi-ala nke ndi m.

85 Ka onye obula ghara "ila site n'ebe a bu onye biaworo ebe a na-achọ idebe iwu-nsọ nke m nile.

86 Ọburu na ha biri ebe a ka ha biri nye m; na ọburu na ha anwu ka ha nwuo nye m; n'ih i ha "ga-ezu ike site n'oru ha nile ebe a, na ga amalite oru ha nile.

87 Ya mere, ka nwa odibo m William tinye ntukwasị-obi ya n'ime m, na kwusi itu ujo gbasara ezi na ụlọ ya, maka oria ahụ nke ala ahụ: Ọburu na i "huru m n'anya, debe iwu-nsọ m nile,

75b Jen. 4:4-5;
Moses 5:18-28.
84a Ọpụ. 32:2-4.

85a Luk 9:62.
86a Mkpu. 14:13.
NGAN Paradais;

Izu-ike.
87a Jon 14:15.

na ọ́rịa ahụ nke ala ahụ ^bga-atụ-gharị i wetara unu otuto.

88 Ka nwa odibo m William gaa ma maa-ọkwa ozi-oma mgbe nile na-adigide nke m jiri oke olu na jiri nnukwu ọ́nụ, dika “Muọ nke m ga-akwalite ya, nye ndị nile bi na Warsaw, na nye ndị bi na Carthage, na kwa nye ndị bi na Burlington, na kwa nye ndị nile bi na Madison, ma chere na ndidi na irusi-ọrụ-ike maka ntuzi-aka ndị-ozo n’ogbakọ zuru ọ́ha, ka Onye-nwe kwuru.

89 Ọ́buru na ọ́ ga-eme uche m ka o site ugbu a gaa-n’iru ñaantị na ndumodu nke nwa odibo m Joseph, na jiri ihe o nwere kwado “odị-nma nke ndị ogbenye, na biputa ntugharị asusu ^bọ́huru nke okwu-nsọ nke m nye ndị nile bi n’uwa.

90 Ma ọ́buru na ọ́ ga-eme nke a, a ga m “agozi ya jiri otutu nnukwu ngozi nile ka a ghara ichefu ya, ma-ọ́bughi ma mkpuru ya ga-aburu ndị a huru ebe ha ^bna-arịo nri.

91 Na ọ́zo, n’ezie a si m unu, ka nwa odibo m William buru onye ahoputara, chie-echichi na tee-mmanu, dika onye ndumodu nye nwa odibo m Joseph, n’onodu nwa odibo m Hyrum, ka nwa odibo m Hyrum were okwa-oru nke Okwa Nchụ-aja

na “Onye-isi-ezi na ụ́lọ, nke a hoputara ya site n’aka nna ya, site na ngozi na kwa oke ruru-onye.

92 Ka site ugbu a gaa-n’iru ọ́ ga-eji otughe ụ́zo nile nke ngozi nile “nke onye-isi-ezi na ụ́lọ n’isi ndị nke m nile.

93 Ka onye ọ́bula nke ọ́ goziri buru onye agoziri, na onye ọ́bula nke ọ́ “kọ́chara buru onye nkọ́cha diri, na ihe ọ́bula nke ọ́ ^bga-ekechi n’uwa a ga-ekechi ya n’elu-igwe; na ihe ọ́bula nke ọ́ ga-atopu n’uwa a ga-atopu ya n’elu-igwe.

94 Na site n’oge a gawa, a hoputara m ya ka ọ́ buru onye-amuma, na onye “ọ́hu-uzo, na onye-mkpughe nye nzuko-nsọ, dika kwa nwa odibo m Joseph.

95 Ka ọ́ wee na-arụ na-njikọ́-aka kwa ya na nwa odibo m Joseph, na ka ọ́ na-anata ndumodu site n’aka nwa odibo m Joseph, onye ga-egosi ya “otughe ụ́zo nile nke ọ́ ga-esita na ya riọ́ ma nata na buru onye ekpukwasiri otu ngozi ahụ, na ebube, na ugwu, na okwa nchụ-aja na onyinye nile nke okwa nchụ-aja ahụ, nke eyikwasiri mgbe mbu n’onye ahụ buuru nwa odibo m ^bOliver Cowdery;

96 Ka nwa odibo m Hyrum nwe-ike igba-ama ihe nile nke m ga-egosi ya, ka aha ya buru

87b OznQd. 121:8; 122:7.

88a NGAN Chineke, Chi-ukwu—Chineke nke Muọ Nso.

89a OznQd. 78:3.

^b NB Ntugharị asusu Joseph Smith nke Bible.

90a NGAN Gọzie, Gọziri,

Ngozi.

^b Abụoma 37:25.

91a OznQd. 107:39–40.

NGAN Nke Onye-isi Ezi na Ụ́lọ, Onye-isi Ezi na Ụ́lọ.

92a NGAN Ngozi Onye-isi Ezi na Ụ́lọ.

93a OznQd. 132:45–47.

^b Mat. 16:19.

NGAN Arachi, Rachie.

94a OznQd. 107:91–92.

NGAN Ọ́hu-uzo.

95a OznQd. 6:28.

^b NGAN Cowdery, Oliver.

ihe a na-echeta n'ugwu site n'ogbo ruo n'ogbo, ruo mgbe nile na mgbe nile.

97 Ka nwa odibo m William Law nata kwa ọtughe ụzọ nile nke ọ ga-esi na ya rịọ ma nata ngozi nile; ka ọ dị "umeala n'iru m, ka ọ nọrọ n'enweghi ^baghughọ, na ọ ga-anata site na Mụọ nke m, ọbuna "Onye-nkasi-obi ahụ, nke ga-egosiputa nye ya ezi-okwu nke ihe nile, na ga-enye ya, n'oge mgbe ahụ, ihe ọ ga-ekwu.

98 Na "ihe iriba-ama ndị a ga-eso ya — ọ ^bga-agwọ ndị ọria, ọ ga-achupu ajoyo mụọ nile, na a ga-anaputa ya site n'aka ndị ga-enye ya ajoyo nsi na-egbu mma-dụ.

99 Na a ga-edu ya n'ụzọ nile ebe agwọ-ọjoyo nwere "nsi na-agaghị ata ya na-ikiri-ukwu, na ọ ga-arị kwasị na n'ime ^bntughari nke uche ya nile dika ọ nọ n'elu nku nile nke ugo.

100 Na ọ buru na m ga-achọ ka ọ kpọlite ndị nwurụ-anwu, ka ọ ghara ijichi olu ya.

101 Ya mere, ka nwa odibo m William welie olu ya elu tie mkpu ma ghara igbochi, jiri ọñụ na añuri, na jiri hosanna nye ya nke nọ-ala n'ọche-eze ruo mgbe nile na mgbe nile, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

102 Lee, asị m unu, e nwere m mgbasa-ozị oma na-echere nwa odibo m William, na nwa odibo

m Hyrum, maka nanị ha, na ka nwa odibo m Joseph nọrọ n'ụlọ, n'ihị achọrọ ya. Nke fọduru a ga m egosi unu mgbe emesiri, ọbuna otu a. Amen.

103 Na ọzọ, n'ezie a sị m unu, ọ buru na nwa odibo m "Sidney ga-ejere m-ozị na buru onye ndumọdụ nye nwa odibo m Joseph, ka o bilie na biakwa na kwuru n'okwa-ọrụ nke ọkpukpo ya, na nwe-umeala n'iru m.

104 Na ọ buru na ọ ga-enye m onyinye kwesiri nnabata, na nnabata nile, na nọro ya na ndị m, lee, mụ, Onye-nwe Chineke unu, ga-agwọ ya nke na ọ ga-enweta ọgwugwọ, na ọ ga-ewelite olu ya ọzọ n'ugwu nile, na buru "onye nkwuchita-ọñụ n'iru m.

105 Ka ọ bịa na dota ezi na ụlọ ya gburu-gburu ebe ahụ nwa odibo m Joseph bi.

106 Na n'ije ya nile ka o welie olu ya dika ụda nke opi, na dọọ ndị nile bi n'ụwa aka na-nti ka ha gbanari oke-iwe na-abia.

107 Na ka o nyere nwa odibo m Joseph aka, na kwa ka nwa odibo m William Law nyere nwa odibo m Joseph aka, "n'ima okwa di mkpa nye ndi-eze nile nke ụwa, ọbuna dika m kwu-woro ya nye unu.

108 Ọ buru na nwa odibo m Sidney ga-eme uche m, ka ọ ghara ikpọga ezi na ụlọ ya n'ala nile nke "ọwụwa anyanwu,

97a NGAN Umeala, Idi Umeala.
b NGAN Aghughọ.
c NGAN Onye Nkasi-obi.
98a Mak. 16:17–18.
NGAN Onyinye nile

nke Mụọ.
b NGAN Gwọọ,
Ogwugwọ nile.
99a OznQd. 84:71–73.
b Opu. 19:4;
Aisa. 40:31.
103a NGAN Rigdon,

Sidney.
104a Opu. 4:14–16;
2 Nif. 3:17–18;
OznQd. 100:9–11.
107a OznQd. 124:2–4.
108a OznQd. 124:82–83.

mana ka ọ gbanwee ebe-obibi ha, ọbuna dika m kwuru.

109 Lee, ọ bughị uche m na ọ ga-achọ ichota nchekwa na ebe-mgbaba site na obodo-ukwu nke m hoputara nye unu, ọbuna obodo-ukwu nke "Nauvoo.

110 N'ezie a si m unu, ọbuna ugbo a, ọ buru na ọ ga-aña nti n'olu m, ọ ga-adiri ya mma. Ọbuna otua. Amen.

111 Na ọzọ, n'ezie a si m unu, ka nwa odibo m Amos Davies kwuo ugwo aka-oke n'aka ndi ahụ nke m hoputara iwu ulo ebe obibi, ọbuna Ulo Nauvoo.

112 Nke a ka ọ ga-eme ma ọburu na ọ ga-enwe aka-oke, na ka ọ naa-nti nye ndumodu nke nwa odibo m Joseph na ruo-oru na-aka ya nile ka o nweta ntukwasị-obi nke ndi mmadu.

113 Na mgbe o gosiputara onwe ya dika onye kwesiri ntukwasị-obi n'ihe nile nke a ga-enyefe n'aka ya, e, ọbuna ihe ole na ole, a ga-eme ya "onye-ochichi n'otutu ihe;

114 Ya mere ka o "weda onwe ya ala ka enwe-ike ibuli ya elu. Ọbuna otua a. Amen.

115 Na ọzọ, n'ezie a si m unu, ọburu na nwa odibo m Robert D. Foster erube-isi n'olu m, ka o wuo ulo maka nwa odibo m Joseph, dika nkwekorita di na etiti ya na ya siri di, dika onu-uzo ahụ ga-emepere ya site n'oge ruo n'oge.

116 Na ka o chegharia n'ihinzuzu ya nile, na yiri "afoma dika uwe, na kwusi ime

ihe ọjọ, na hapu okwu ike ya nile;

117 Na kwuo ugwo aka-oke n'aka ndi onu-ogugu-juru-aka nke Ulo Nauvoo maka onwe ya na kwa ogbo ya na-eso ya, site n'ogbo ruo n'ogbo;

118 Na naa-nti na ndumodu nke ndi odibo m Joseph, na Hyrum na William Law, na nye ndi ji ikike nile nke m kpoworo i do nto-ala nke Zaijon, na ọ ga-adiri ya mma ruo mgbe nile na mgbe nile. Ọbuna otu a. Amen.

119 Na ọzọ, n'ezie a si m unu, ka ọ ghara inwe onye ga-akwu aka-oke nye ndi onu-ogugu-juru-aka nke Ulo Nauvoo, ma-ogbhi ma-obu onye nke kwenyere n'Akwukwo nke Momon, na mkpughe nile m nyeworo unu, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

120 N'ih ihe "kariri ma-obu di-nta karia nke a sitere n'ihe ojoo, na a ga-eji i bu-onu nile soo kwa ya, ma ogbhi ngozi nile, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru. Ọbuna otu a. Amen.

121 Na ọzọ, n'ezie a si m unu, ka onu-ogugu-juru-aka nke Ulo Nauvoo nwee nkweghachi ugwo-oru ziri-ezi n'ih ihe oru ha nile nke ha na-arụ n'Ulo Nauvoo, na ka ugwo-oru ha buru dika ha ga-ekwekorita n'etiti ha onwe ha, dika gbasara onu-ahia ya.

122 Na ka onye obula nke na-azu aka-oke jigide akuku kwesiri ya nke ugwo-oru ha

109a NGAN Nauvoo,
Illinois (USA).
113a Mat. 25:14–30.

114a Mat. 23:12;
OznOd. 101:42.
116a Ndi-Kol. 3:14.

NGAN Afoma.
120a Mat. 5:37;
OznOd. 98:7.

nile ọburu na ọ di mkpa, maka nkwa do ha, ka Onye-nwe kwuru, ma ọbughi otu a, ọrụ ha nile ka a ga-aguru ha dika aka-oke n'ulo ahụ. Ọbuna otu a. Amen.

123 N'ezie a si m unu, ugbu a, e nye m unu "ndi-oru nke Okwa Nchu-aja, ka unu jide 'otughe uto nile ebe ahụ, ọbuna Okwa Nchu-aja nke bu dika usoro nke 'Melkizedek siri di, nke di dika usoro nke Okpara M Muru Nani ya siri di.

124 Mbụ, e nye m unu Hyrum Smith ka ọ buru "onye-isi-ezi na ulo nye unu, ijide nrachi nke 'ngozu nile nke nzuko-nsọ m, ọbuna Mụọ Nsọ nke 'nkwa, site na nke "arachikotara unu ruo ubochi mgbaputa, ka unu ghara ida n'agbanyeghi 'n'oge awa onwunwa ga-abiakwasị unu.

125 E nye m unu nwa odibo m Joseph ka ọburu onye-okenye nduzi nye nzuko-nsọ nile, i buru onye ntughari asusu, onye mkpughe, onye "ohu-uto na onye-amuma.

126 E nye m ya maka ndi ndumodu nwa odibo m Sidney Rigdon na nwa odibo m William Law, ka ndi a mejuputa otu onu-ogugu-juru-aka na Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ, i nata "mkpughe nile maka nzuko-nsọ nile.

127 E nye m unu nwa odibo m "Brigham Young ka ọ buru

onye-isi nduzi na-elekota Iri na Abuọ ahụ nke kansul njeghari.

128 "Iri na Abuọ nke jigidere otughe-uto nile nke ihiwe ike nke ala-eze m n'elu akuku anọ nile nke ọwa, na mgbe nke a gasiri, 'izipu okwu nke m nye onye obula.

129 Ha bu Heber C. Kimball, Parley P. Pratt, Orson Pratt, Orson Hyde, William Smith, John Taylor, John E. Page, Wilford Woodruff, Willard Richards, George A. Smith;

130 "David Patten ka m 'were-woro nye onwe m; lee, okwa nchu-aja ya onweghi onye ga-anapu ya, mana, n'ezie a si m unu, enwere-ike ihoputa onye ozo n'okpukpo ahụ.

131 Na ozo, a si m unu, e nye m unu otu "kansul di elu, dika nkume njiko nke Zaijon—

132 N'ikpo ha aha—Samuel Bent, Henry G. Sherwood, George W. Harris, Charles C. Rich, Thomas Grover, Newel Knight, David Dort, Dunbar Wilson—Seymour Brunson ka m wereworo nye onwe m, onweghi onye ga-anapu ya okwa nchu-aja ya, mana enwere-ike ihoputa onye-ozo n'onodu ya n'okwa nchu-aja, ma n'ezie a si m unu, ka nwa odibo m Aaron Johnson buru onye etere mmanu nye okpukpo

123a NGAN Okwa-oru,
Onye-oru.
b NGAN Otughe-uto
nile nke Okwa
Nchu-aja.
c NGAN Okwa Nchu-
aja nke Melkizedek.
124a NGAN Nke Onye-isi
Ezi na Ulo, Onye-isi

Ezi na Ulo.
b NGAN Arachi, Rachie.
c OznOd. 76:53; 88:3-4.
NGAN Mụọ Nsọ
nke Nkwa.
d Ndi-Efe. 4:30.
e Mkp. 3:10.
125a OznOd. 21:1.
NGAN Ohu-uto.

126a OznOd. 90:4-5.
127a NGAN Young,
Brigham.
128a NGAN Onye-osi.
b Mak. 16:15.
130a NGAN Patten,
David W.
b OznOd. 124:19.
131a NGAN Kansul di Elu.

nkea n'ọnọdụ ya—David Fuller, Alpheus Cutler, William Huntington.

133 Na ọzọ, e nye m unu Don C. Smith ka ọburu onye-isi nduzi nke otu ọnu-ogugu-juru-aka nke ndi-isi-nchu-aja;

134 Emume-nso bu nke ehiwere n'ihie ebun-n'uche nke ntozuko ndi ahu a ga-ahoputa ndi-isi nduzi ma-obu umu odibo nogidere "stek di iche-iche gbasasiri na mba ndi ọzọ;

135 Na ha ga-aga njem kwa ma ọburu na ha a choo, mana kama, a ga-echi ha echichi dika ndi-isi nduzi nogidere; nke a bu okwa-oru nke okpukpo ha, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

136 E nye m ya Amasa Lyman na Noah Packard dika ndi ndumodu, ka ha no n'isi nke ọnu-ogugu-juru-aka nke ndi-isi-nchu-aja nke nzuko-nso m, ka Onye-nwe kwuru.

137 Na ọzọ, a si m unu, e nye m unu John A. Hicks, Samuel Williams, na Jesse Baker, ndi okwa nchu-aja ha bu i no n'isi nlekota ọnu-ogugu-juru-aka nke "ndi okenye, bu ọnu-ogugu-juru-aka nke ehiwere maka ndi ozizi nogidere, otu o sila di, ha ga-aga njem, mana echiri ha, echichi ndi-ozizi ozi-oma ga-anogide nke nzuko-nso m, ka Onye-nwe kwuru.

138 Na ọzọ, e nye m unu Joseph Young, Josiah Butterfield, Daniel Miles, Henry Herri-
man, Zera Pulsipher, Levi Han-

cock, James Foster, i no n'isi n'elu ọnu-ogugu-juru-aka nke "ndi iri asaa;

139 Ọnu-ogugu-juru-aka nke ehiwere maka ndi okenye na-aga njem maka igba-ama nke aha m n'uwa nile, ebe obula nke ndi kansul ngaghari di elu na eme nje m, ndi ozi nke m, ga-ezipu ha idozi uto n'iru nke m.

140 Ihe di-iche na ọnu-ogugu-juru-aka nke a na ọnu-ogugu-juru-aka nke ndi okenye bu na otu ga-na eje-ije mgbe nile, ma nke ọzọ ga-anọ n'isi nzuko-nso nile site n'oge ruo n'oge, otu nwere oru nke i no n'isi site n'oge ruo n'oge, ma nke ọzọ enweghi oru nke i no n'isi, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru.

141 Na ọzọ, a si m unu, e nye m unu Vinson Knight, Samuel H. Smith, na Shadrach Roundy, ọburu na ha ga-anabata ya, i no n'isi "otu-ndi ukochukwu, omu-ma-ihe nke otu-ndi ukochukwu nke a ekwuru ka e nyere unu n'akwukwo ^bOzizi na Ogbugba ndu nile.

142 Na ọzọ, a si m unu, Samuel Rolfe na ndi ndumodu ya maka ndi nchu-aja, na onye-isi nduzi nke ndi nkuzi na ndi ndumodu ya, na kwa onye-isi nduzi nke ndi dikon na ndi ndumodu ya, na kwa onye-isi nduzi nke stek na ndi ndumodu ya.

143 Okwa-oru ndi a akporo aha ka m nyeworo unu, ma otughe-uto nile ha, maka

134a NGAN Stek.

137a Oznd. 107:11–12,
89–90.

NGAN Okenye; Onu-

ogugu-juru-aka.

138a NGAN Ndi Iri Asaa.

141a Oznd. 68:14;

107:15.

b NGAN Ozizi na

Ogbugba-ndu nile.

enyem-aka nile na ọchịchị nile, maka iru-oru nke ije-ozị na "izu-oke nke ndi-nsọ m.

144 Na otu iwu-nsọ ka m na-enye unu, ka unu mejuputa ọkwa-oru nile ndia na "nabata aha nile ndi ahụ m kpoputara,

ma-ọbụ hapu-inabata ha na ogbakọ zuru ọha nke m;

145 Na ka unu kwado ọnu-ulo nile maka ọkwa-oru nile n'ulo nke m mgbe unu wuru ya n'aha m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru. Ọbuna otu a. Amen.

NKEJI 125

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, na Nauvoo, Illinois, Maach 1841, gbasara Ndi-nsọ na mpaghara nke Iowa (History of the Church, 4:311–312).

1–4, *Ndi-nsọ ga-ewu obodo-ukwu nile na igbakọ na stek nile nke Zaijón.*

GINI bụ uche nke Onye-nwe gbasara ndi-nsọ na Mpaghara nke Iowa?

2 N'ezie, otu a ka Onye-nwe kwuru, a si m unu, ọburu na ndi "na-akpo onwe ha site n'aha m na nọ na achọ i bụ ndi-nsọ m, ọburu na ha ga-eme uche m na dobe iwu-nsọ m nile gbasara ha, ka ha gbakọ onwe ha ọnu n'ebe nile nke m ga-ahoputa nye ha site n'aka nwa odibo m Joseph, na wulie obodo-ukwu nye aha

m, ka ha nọrọ na njikere maka nke ahụ nke nọ na-eche oge ahụ gaje ibia.

3 Ka ha wulie obodo-ukwu n'aha m n'ala ahụ chere-iru n'obodo-ukwu nke Nauvoo, na ka akpokwasị ya aha "Zarahemla.

4 Na ka ndi nile sitere n'owu-wa anyanwu, na odida anyanwu, na elu elu, ma na ndida, ndi nwere ọchichọ nke ibiri na ya, were ihe nketa ha n'ebe ahụ, ya na n'obodo-ukwu "Nashville, ma-ọbụ n'obodo-ukwu nke Nauvoo, ma n'ime ^bstek ahụ nile nke m hoputaworo, ka Onye-nwe kwuru.

NKEJI 126

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith Onye-amuma, n'ulo nke Brigham Young; na Nauvoo, Illinois, 9 Julai 1841 (History of the Church, 4:382). N'oge nke a Brigham Young bụ Onye-isi nduzi nke Onu-ogugu-juru-aka nke Ndi-ozị Iri na Abuọ ahụ.

143a Ndi-Efe. 4:11–14.

144a OznQd. 26:2.

NGAN Nkwekorita
Zuru Onu.

125 2a NGAN Jisus

Kraist—Iwekwasi
onwe anyi aha Jisus
Kraist.

3a NGAN Zarahemla.

4a NB Nashville di Ogbè
Lee, Iowa.

b NGAN Stek.

1-3, *Brigham Young ka e toro maka oru ya nile ma a napuru ya ije-njem n'obodo ozo n'odin'iru.*

NWANNE m nwoke na ezi-
ngbo onye m huru n'anya
"Brigham Young, n'ezie otu a
ka Onye-nwe kwuru nye gi.
Nwa odibo m Brigham, a
choghi kwa ka i hapu ezi na

ulo gi dika na mbu n'ih onyi-
nye gi kwesiri ka anabata ya
n'iru m.

2 Ahuwo m "oru gi na mgba
n'ije-njem nile n'aha nke m.

3 Ya mere e enye m gi-iru ka i
zipu okwu m n'obodo ozo, na
nwee nlekere anya puru-iche
na "ezi na ulo gi site ugbua gaa
n'iru na ruo mgbe nile. Amen.

NKEJI 127

Akwukwo sitere n'aka Joseph Smith Onye-amuma nye Ndi-nso nile nke ugbua no na Nauvoo, Illinois, nke jikotara ntuzi-aka nile gbasara baptism maka ndi nwuru-anwu, enyere oge ya na Nauvoo, 1 Septemba 1842 (History of the Church, 5:142-144).

1-4, *Joseph Smith na-anuri n'ime mkpagbu na ahuhu; 5-12, Akuko e dere-edede ka a gariri edote gbasara baptism nile maka ndi nwuru-anwu.*

DIKA Onye-nwe na-ekpu-
ghewo nye m na ndi iro m,
ma na Missouri ma na Steti nke
a, no kwa ozo na-achughari m;
na dika ha na-achughari m
n'enweghi ihe "kpatara ya, na
n'enweghi onyinyo kachasi
ntakiri ma-obu uche nke ikpe-
ziri-ezi ma-obu ikpe kwuru-oto
na-nkwado ha gbasara imesike
nke mkpesa nile megide m; ma
ebe obu na ebubo nile hiwere-
ukwu na ugha nke kachasi-
agba-ojii, e chewo m ya ihe
kwesiri na amamihe n'ime m i
hapu ebe a maka ntakiri oge,
n'ih nchekwa nke m na nche-

kwa nke ndi nke a. A ga m asi
ndi nile mu na ha nwere itu-
mgbere, na-ahapwo m ihe m
nile n'aka ndi nnoch-anya na
ndi-ode akwukwo ndi ga-eme
ihe itu-mgbere nile ngwa-ngwa
na uzo ziri-ezi, na ga-ahu na
ugwo m nile ka a kagburu mgbe
oge ruru, site n'ire arja ulo, ma-
obu n'uzo-ozo dika okwu ah
ga-ach, ma-obu dika ohere ga-
anabata. Mgbe m nuru na ebili-
mmiri akwusiwo, mgbe ah a
ga m aloghachikwute unu ozo.

2 Na gbasara "ihe ize-ndu nile
nke a kporo m i gabiga, ha yiri
ihe ntakiri nye m, n'ih "ntaji-
anya na oke-iwe nke mmadu
aburuwo ihe e jiri mara m n'u-
bochi nile nke ndu m; ma ihe
kpatara ya yiri ihe di-omimi,
ma-obughi na echiri m echichi

126 1a NGAN Young,
Brigham.
2a NGAN Oru nile.
3a NGAN Ezi na Ulo.
127 1a Job 2:3;

Mat. 5:10-12;
1 Pita 2:20-23.
2a Abuoma 23:1-6.
NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

b NGAN Ntaji-anya.
c NGAN Ebu-uzo
Chie-echichi.

tutu ntọ-ala nke ụwa maka ebum n'obi oma, ma-ọbụ nke ọjọọ, dika unu ga-achọ ikpọ ya. Bụrụ nū ndi ikpe nye ọnwē unu. Chineke mazuru ihe ndia nile, ọbụrụ na ọ di mma ma-ọbụ njo. Mana otu o sila di, mmiri di omimi bu ihe e mere ka m na egwu na ya. Ọ bụrūwo e jiri mara nke m; ma e nwere m mmetuta, dika Pọl, i nūrī n'ime "mkpagbu; n'ihī rute taa ka Chineke nke nna anyi ha naputara m n'aka ha nile, na ga-anaputa m site ugbua gawa; n'ihī lee, ma hūrū, a ga m emerī ndi iro m nile, n'ihī Onye-nwe Chineke e kwuwo ya.

3 Ka ndi-nso nile nūrīa, ya mere, na nwee nnukwu obi-uto; n'ihī "Chineke nke Israel bu Chineke ha, na ọ ga-enyepu nnyeghachi nke ugwo-olu ziri-ezi n'isi nile nke ndi-ochichi aka-ike ha.

4 Na ọzọ, n'ezie otu a ka Onye-nwe kwuru: Ka ọrụ nke "temple m, na ọrụ nile nke m hoputara nye unu, gaa n'iru na ghara ikwusi; na ka b'irusi-ọrụ ike unu, na njisi-ike unu, na ndidi, na ọrụ unu bawanye ugboro abuo, na unu aghaghi inweta ugwo-ọrụ unu, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi agha kwuru. Na ọbụrụ ha e 'sogbue unu, otu a ka ha sogburu ndi amuma na ndi ezi-omume ndi

noro tutu unu. N'ihī nke a nile e nwere ugwo-ọrụ n'elu-igwe.

5 Na ọzọ, e nye m unu okwu gbasara "baptism maka ndi unu nwuru-anwu.

6 N'ezie, otu a ka Onye-nwe kwuru nye unu gbasara ndi unu nwuru anwu: Mgbe e mere onye obula n'ime unu "baptism maka ndi nwuru-anwu unu, ka enwe b'onye na edekota akuko, na ka ọ buri onye aka-ebe na baptism nile unu; ka ọ nuri na nti ya nile, ka ọ gbaa-ama nke ezi-okwu, ka Onye-nwe kwuru;

7 Ka n'akuko-edere ede ya nile buri na-enwere "ike-ide ya n'elu-igwe; ihe obula unu b'kechiri n'ua, buri ihe e kechiri n'elu-igwe, ihe obula unu toghere n'ua, buri ihe a toghere n'elu-igwe;

8 N'ihī a choola m "iwetaghachi otutu ihe n'elu-ua, gbasara b'okwa nchu-aja, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi agha kwuru.

9 Na ọzọ, ka "akuko-edere-edere nile n'oro n'usoro, ka-edota ha 'ebe nchekwa ihe-okpu nke temple nke m di-nso, ka a na echeta ha site n'ogbo ruo n'ogbo, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi agha kwuru.

10 A ga m asi ndi-nso nile, na-achoro m, na chosie ike, ikwuru ha okwu site n'ebe nguzo ikwu okwu n'isi okwu nke baptism

2d 2 Ndi-Ko 6:4-5.

3a 3 Nif. 11:12-14.

NGAN Ihe Isi-ike.

4a OznOd. 124:55.

b NGAN Irusi-oru Ike.

c NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.

5a NGAN Baptism, Mee

Baptism—Baptism maka ndi nwuru anwu.

b NGAN Nzoputa Maka ndi Nwuru-anwu.

6a 1 Ndi-Ko 15:29; OznOd. 128:13, 18.

b OznOd. 128:2-4, 7.

7a NGAN Akwukwo nke Ndu.

b NGAN Arachi, Rachie.

8a NGAN Mweghachi nke Ozi-oma.

b NGAN Okwa Nchu-aja nke Melkizedek.

9a OznOd. 128:24.

maka ndị nwurụ-anwụ, n'Ụbọchị Izu-ike na abia. Mana ọbụrụrụ na odighị n'ike m ime otu a, a ga m ede okwu nke Onyenwe site n'oge rue n'oge, n'isi okwu ahụ, na zipurụ unu ya site na nzipụ-ozị, na kwa ọtụtụ ihe ndị-ozo.

11 Ka m mechie akwụkwọ-ozị m ugbu a maka oge nke a, n'ihì oge adighị kwa; n'ihì onye-iro ahụ nọ na-njikere, na dika

Onye-nzọpụta kwuru, “ọkpara-eze nke ụwa nke a na-abia, mana odighị kwa ihe onwere n'ime m.

12 Lee, ekpere nke m nye Chineke bụ ka a zọpụta unu nile. Na edepụta m aha onwe m onye odibo unu n'ime Onyenwe, onye-amụma na “ọhụ-uzo nke Nzuko-nsọ nke Jisus Kraịst nke Ndị-nsọ Ụbọchị-Ikpeazu a.

JOSEPH SMITH.

NKEJỊ 128

Akwụkwọ-ozị sitere n'aka Joseph Smith Onye-amụma nye Nzuko-nsọ nke Jisus Kraịst nke Ndị-nsọ Ụbọchị-Ikpeazu a, na-enwe ntuzi-aka ndị-ozo gbasara baptism maka ndị nwurụ-anwụ, enyere ụbọchị ya na Nauvoo, Illinois, 6 Septemba 1842 (History of the Church, 5:148–153).

1–5, Ndị ndekọta akụkọ amata na ndị ndekọta akụkọ ọha ahagh-imesi-ike na baptism ndị a maka ndị nwurụ-anwụ bụ ezi a; 6–9, Akụkọ ndekọta ha dī-ire ka edere ya n'ụwa ma n'elu-igwe; 10–14, Ebe ewuru maka baptism bụ ihe putara ihè nke ala-ili; 15–17, Elaija wegachiri ike nke gbasara baptism maka ndị nwurụ-anwụ; 18–21, Ọtughè-uzo nile, ike nile, na ikike nile nke ọgbọ ndị gara-aga ka eweghachiri; 22–25, Ozi nile nke-ọñụ na nke dī-ebube ka e kwuputara maka ndị dī-ndụ na ndị-nwurụ-anwụ.

DIKa m dere nye unu n'akwụkwọ ozi m tutu mụ ahapụ ebe m, na a ga m edere unu akwụkwọ-ozị site n'oge ruo n'oge na nye unu ozi gba-

sara ọtụtụ isi-okwu nile, ugbu a ka m malite ozo isi-okwu nke “baptism maka ndị nwurụ-anwụ, n'ihì isi-okwu ahụ dika o na-ejuputa uche m, ma rugidere onwe ya na mmetụta m karịchasia, ke mgbe ndị iro m na-achughari m.

2 E dewo m mkpuru okwu ole na ole nke mkpughe nye unu gbasara onye ndekọta-akukọ. Enwewo m ntule-uche ndị ozo gbasara okwu nke a, nke m na-emesi ike ugbua. Nke bụ, e kwuputara ya na akwụkwọ ozi m nke ochie na a ga-enwe “onye ndekọta-akukọ, onye ga-ahụ n'anya, na kwa jiri ntị ya nile nuru, ka o nwe-ike mee akukọ ndekọta nke ezi-okwu n'iru Onyenwe.

11a Jn 14:30;
NAJS, Jn 14:30.
NGAN Ekwensu.
12a Oznd. 124:125.

NGAN Ọhụ-uzo.
128 1a NGAN Baptism,
Mee Baptism—
Baptism maka ndị

nwurụ anwụ.
2a Oznd. 127:6.

3 Ugbu a, gbasara okwu nke a, ọ ga ara-ahụ ukwu ka otu onye ndekọta-akụkọ nọrọ mgbe nile, na ruo ọrụ nile ahụ. Iji-gbochie ihe aram-ahụ nke a, a ga-enwe ike nwee onye ndekọta-akụkọ ahọputara na ngalaba otu ndị ụka ọbụla nke obodo-ukwu ahụ, onye nke tozuru-etozu maka idekọta usoro e ji nwee nzukọ zuru-oke; na ka ọ na-akpọ ihe aha na di-nkenke n'idetụ ihe emere mesie ike n'akụkọ ndekọta ya na ya jiri anya ya nile hụrụ, na nūrụ na ntị ya abuo, nye ụbọchị, na aha nile, na ihe ndi-ozo, na akụkọ nke ihe nile emere; na-akpọ aha madu atọ nọ kwa ebe ahụ, ọ bụrụ na onwere onye nọ ya, onye nwere ike mgbe ọbụla a kpọrọ ya imesi nke a ike, ka na-onu mmadu abuo ma-ọbụ "ndi aka-ebe atọ a ga-ehiwe okwu ọbụla.

4 Mgbe ahụ, ka e nwee onye ndekọta-akụkọ zuru-oha, onye a ga-enyefe akụkọ e dere-edede ndi ozo ndi a, e jikoro ya na asambo ha tinyere-aka ha na ya, na emesi-ike na akụkọ edere-edede ahụ bu ezi a. Mgbe ahụ onye ndekọta akụkọ zuru-oha ga-edeba akụkọ edere-edede ahụ na-akwukwo zuru-oha nzuko-nsọ, ya na asambo nile na ndi nile na-agba aka-ebe, gbakwu-nye okwu nke ya na ya n'ezie kwenyere n'okwu di na akụkọ edere-edede ndi a bu ezie, site n'ihe ọ ma maka omume na

nhoputa nke ndi nwoke ndia site na nzuko-nsọ. Na mgbe e mere nke a na akwukwo nzuko-nsọ zuru-oha, ndekọta-akụkọ aha ga-ezi-ezi n'idi-nsọ, na agamesi emume-nsọ ahụ ike dika a ga-asị na ọ huri ya n'anya ya abuo na nuri ya na nti ya abuo, na detuo ya na-akwukwo nzuko-nsọ zuru-oha.

5 Unu ga-eche usoro ihe nile nke a na ọ bu ihe puru ichi; mana ka m gwa unu na ọ bu nani aziza nye uche nke Chineke, site na isonye usoro emume-nsọ na nkwaado nke ahụ Onye-nwe kwadoro tutu a tooto-ala nke uwa, maka "nzoputa nke ndi nwuru-anwu ndi ga-anwu n'enweghi ọmuma ihe nke ozi-oma.

6 Na ozo, a chorọ m ka unu cheta na Jon Onye mkpughe noro n'echiche maka isi-okwu nke a gbasara ndi nwuru-anwu, mgbe o kwuru dika unu ga-ahụ edere na Mkpughe 20:12—*M'wee hu ndi nwuru-anwu nile, ndi nta na ndi ukwu, ka ha na-eguzo n'iru Chineke; ewee saghee akwukwo nile; asaghere kwa akwukwo ozo, nke bu akwukwo nke ndu, ewee kpee ndi nwuru-anwu ikpe site n'ihe ndi ahụ edere n'ime akwukwo nile ahụ, dika ọrụ ha nile siri di.*

7 Unu ga-achoputa na nñomi okwu nke a na a saghere akwukwo ahụ nile na a saghe kwara akwukwo ozo, nke bu "akwukwo nke ndu, mana ekpere ndi

3a NGAN Aka-ebe.

5a NGAN Nzoputa Maka
ndi Nwuru-anwu.

b 1 Pita 4:6.

7a Mkpu. 20:12;
OznQd. 127:6-7.NGAN Akwukwo
nke Ndu.

nwurū-anwū ikpe site n'ihe ndi ahụ edere n'ime akwukwọ nile ahụ, dika ọrụ ha nile siri di, n'ih nke a akwukwọ nile e kwuru maka ha ga-aburiri akwukwọ nile nke nwere akukọ-ndekota nile ọrụ ha nile, ma na-ekwu maka ^bakukọ e dere-edede nke edotara n'ụwa. Na akwukwọ ahụ nke bu akwukwọ nke ndu bu akukọ-ndekota ahụ nke edotara n'elu-igwe, ukpuru ahụ n'ekwekorita na ozizi ahụ nke e nyere unu n'iwu na mkpughe nke nọ n'akwukwọ-oz nke m dere nye unu tutu mụ ahapụ ụlọ m—ka n'ime ihe edere-edede unu nile ka ọ buru ihe edeturu n'elu-igwe.

8 Ugbu a, ụdi emume-nsọ nke a juputara na "ike nke okwa nchụ-aja site na mkpughe nke Jisus Kraist, nke site na ya ekwere ka ihe obula unu ^bkechiri n'ụwa ga-abu ihe e kechiri n'elu-igwe, na ihe obula unu topuru n'ụwa ga-abu ihe a topuru n'elu-igwe. Ma-obu, n'okwu ndi ozo, na-ile ntughari asusu ahụ anya n'uzo ozo, ihe obula unu dekoru n'ụwa ga-abu ihe e dekoru n'elu-igwe, na ihe obula unu n'edekoghi n'ụwa a gaghi edeko ya n'elu-igwe; n'ih site n'akwukwọ nile ka a ga-ekpe ndi nwurū-anwū unu ikpe, dika ọrụ nke ha nile siri di, na ha na onwe ha meworo 'emume-nsọ nile n'onwe ha, ma-obu site n'aka ndi nke ha nochitara anya ha, dika emume-nsọ ahụ siri di

bu nke Chineke kwadoro maka "nzoputa ha site na tutu atọ ntọ-ala nke ụwa, dika akukọ-ndekota nile nke ha dotara gbasara ndi ha nwurū-anwū.

9 O ga-adị nye ndi ufodu na o bu ozizi n'enweghi-egwu ka anyi na-ekwu maka ya, ike nke na-edekota akukọ ma-obu kechie n'ụwa na kechie n'elu-igwe. Otu o sila di, n'oge nile nke ụwa, mgbe obula Onye-nwe nyeworo "ogbo a kara-aka nke okwa nchụ-aja n'aka otu nwoke site na mkpughe n'ezie, ma-obu otu ndi nwoke obula, ike a ka a na enyekwa. Ya mere, ihe obula ndi ahụ mere ^bn'ikike, n'aha nke Onye-nwe, na mee ya n'ezie na n'okwukwe, na dote ezi akukọ-ndekota kwesiri ntukwasisi-obi nke ya a buworiji iwu n'ụwa na n'elu-igwe, na o nweghi kwa nhichapu, dika iwu-oku nile nke 'Jehova ukwu ahụ. Nke a bu okwu kwesiri ntukwasisi-obi. Onye puru inu ya?

10 Ma ozo, n'ih ihe ima-atu tulee, Matiu 16:18, 19: *Ma mụ onwe m si kwa gi, na gi onwe-gi bu Pita, na n'elu-oke nkume a ka m ga-ewu nzuko-nsọ m, na onu-uzo nile nke ala-muọ agaghi emegide ya. Na a ga m enye kwa gi otughe-uzo nile nke ala-eze nke elu-igwe: na ihe obula i ga-eke agbu n'ụwa a ga-eke ya n'elu-igwe; na ihe obula i ga-atopu kwa agbu n'ụwa a ga-atopu kwa ya n'elu-igwe.*

11 Ugbu a nnukwu na oke ihe nzuzo nke okwu a nile na oke

7b Oz nQd. 21:1.

8a NGAN Ike; Okwa Nchụ-aja.

b NGAN Arachi, Rachie.

c NGAN Emume-nsọ nile.

d NGAN Nzoputa Maka ndi Nwurū-anwū.

9a NGAN Ogbọ A Kara-aka.

b NGAN Ikike.

c NGAN Jehova.

idi mma ya nile nke asuru na okwu ọzọ dika nke isi-okwu a nile nke nọ n'iru anyị, nọ n'inweta ike nile nke Ọkwa Nchụ-aja Dị Nsọ. N'ihị onye ahụ nke e nyere "otughe-uzọ a nile enweghi nsogbu n'inweta omuma-ihe nke ihe nile gbasara ^bnzọputa ahụ nke umu nke mmadu nile, ma ndi nwuru-anwu ma ndi di ndu.

12 N'ime nke a bu "otutu na ^bnnukwu-ugwu, na "anwughi-anwu na ndu ebighi-ebi—Emume-nsọ ahụ nke baptism site na mmiri, nke a ^dga-emikpu na ya n'onodu izaghachi n'odidi nke onye nwuru-anwu, ka otu ukpuru nwee nkwekorita ya na ọzọ; imikpu n'ime mmiri na puta site na mmiri di n'udi nke mbili-n'onwu nke ndi nwuru-anwu iputa site n'ili nile ya mere, e hiwere emume-nsọ nke a ka o nwee mmekorita ya na baptism maka ndi nwuru-anwu, nke bu n'udi nke ndi nwuru-anwu.

13 Ya mere, ^aebe ahụ e wuru maka baptism ka e hiwere dika ^bn'udi nke ili, ma e nyere iwu ka o noro n'okpuru ebe ndi di ndu na-abiakota mgbe nile, igosiputa ndi di ndu na ndi nwuru-anwu na ka ihe nile nwee udi ha, na ka ha dakorita otu na ibe ya—nke ahụ bu nke uwa na-ekwekorita na nke elu-

igwe, dika Pol kwuworo, 1 Ndi Korint 15:46, 47, na 48:

14 *Otu o sila di nke ahụ adighi mbu bu nke muo, mana nke ahụ di n'udi okike, ma emesia nke ahụ bu nke muo. Nwoke mbu ahụ bu nke uwa, anu aru, nwoke nke abuo bu Onye-nwe sitere n'elu-igwe. Dika nke uwa, otu a ka ha di bu nke uwa, ma dika nke elu-igwe, otu a ka ha di kwa ndi bu ndi elu-igwe. Na dika akuko-ndeputa nile n'ua gbasara ndi unu nwuru-anwu, ndi e deputara n'ezio-oku, otu a kwa ka akuko ndeputa ahụ di n'elu-igwe. Nke a, ya mere, bu ike "nrachi na nkeko, na, n'otu uzo na nghota okwu ahụ, ^botughe-uzo nile nke ala-eze ahụ, nke jikoro n'otughe-uzo nke imata-ihe.*

15 Na ugbua, umunne m nwoke m huru n'anya na umunne m nwanyi, ka m mesie obi unu ike n'ihe ndia bu ukpuru nile gbasara ndi nwuru-anwu na ndi di ndu nke n'agaghi akpo ihe efu, dika ihe metutara nzoputa anyi. N'ihị "nzoputa ha di mkpa ma baa-uru nye nzoputa nke anyi, dika Pol kwuru gbasara ndi nna-ochie—na ha, asi na anyi anoghi ya a gaghi—a bu ndi e mere ka ha ^bzuo-oke—ma-obu anyi inwe-ike ma ndi anyi nwuru-anwu anoghi ibu ndi a ga-eme ka anyi zuo-oke.

11a NGAN Otughe-uzo
nile nke Ọkwa
Nchụ-aja.

^b NGAN Nzoputa.

12a NGAN Otuto.
^b NGAN Nnukwu-
ugwu.

^c NGAN Anaghi Anwu
Anwu, Anwughi

Anwu.
^d NGAN Baptism, Mee
Baptism—Baptism
site na-ibianye n'ime
mmiri.

13a Oznd. 124:29.

^b NGAN Àkàrá.

14a NGAN Arachi, Rachie.
^b NGAN Otughe-uzo

nile nke Ọkwa
Nchụ-aja.

^c NAJS, Luk 11:53.

15a NGAN Nzoputa Maka
ndi Nwuru-anwu.

^b Ndi-Hib 11:40.
NGAN Zuru-oke.

16 Ma ugbu a gbasara baptism maka ndi nwuru-anwu, e nye m unu nñomi, okwu ọzọ nke Pọl, 1 Ndi Kọrint 15:29: *N'ih i na asi n'odighi otu a gini ka ha ga-eme bu ndi a na-eme baptism n'onodu ndi nwuru-anwu, oburu na e meghi ka ndi nwuru-anwu si n'onwu bilie ma-oli? O bu gini mere a na-eme ha baptism n'onodu ndi nwuru-anwu?*

17 Na ọzọ, gbasara nñomi okwu nke a, aga m enye unu otu nñomi okwu sitere n'aka otu n'ime ndi-amuma, onye jiri anya ya rugide na "mwetaghachi nke okwa nchu-aja, ebube nile a ga-ekpughe n'ubochi nile ndi ikpeazu, na n'uzo puru-iche isi-okwu nke a kachasi ebube bu nke ozi-oma mgbe nile na-adigide, n'ikpo ya aha, baptism ahụ maka ndi nwuru-anwu, n'ih i Malakai na-asi, isi nke ikpeazu ama okwu nke ise na isii: *Lee, mu onwe m na-ezitere unu bElaija onye-amuma tutu oke ubochi ahụ di egwu nke Onye-nwe a bia: Ma o ga-eme kwa ka obi ndi bu nna chigharikute umu ha, ka obi umu chigharikute kwa ndi bu nna ha, adighi ama-ama m bia were nkocha mekpaa uwa aru.*

18 O ga-abu na e nyewo m ntughari nke a nkowa "dikariji mfe, mana o di mfe kwesiji ebum n'uche m otu o di. O zuru-oke ka a mara nke a na-aga e mekpa uwa aru jiri nkocha

ewezuga ma e nwere ihe ^bnjiko udi obula ma-obu nke ọzọ n'e-titi ndi nna na umu ha, n'elu ufodu isi-okwu ma-obu ọzọ—ma lee gini bu isi-okwu ahụ? O bu ime "baptism maka ndi nwuru-anwu. N'ih i anyi ma ha anoghi ya agaghi etozu-oke; ma-obu ha nwere-ike ma anyi anoghi buru ndi e mere ka ha zuo-oke. Ma-obu ha nwere-ike ma-obu anyi itozu-oke ma ndi ahụ nwuru-anwu n'ime ozi-oma anoghi ya kwa; n'ih i o di mkpa na-ikpobata ^dogbo ozuzu oge nile akara aka, nke na-ana-bata ugbu a, nke ahụ bu otu na zuo-oke na njiko tozuru-oke, na njiko-otu-ebe nke ogbo a kara aka nile, na otughe-uzo nile, na ike nile na ebube nile ga-adi, na ekpughere site n'ubochi nke Adam obuna ruo n'oge ugbua. Na obughi nani nke a, mana ihe ndi ahụ nile n'ekpugheghi site na "nto-ala nke uwa, mana e zoro ya, site na ndi amamihe na ndi na-akpachapu-anya, ka a ga-ekpughe nye ^fumu oheru na umu na-anu ara na nke a, ogbo ozuzu oge nile akara-aka.

19 Ugbu a, gini ka a na-anu n'ozi-oma nke anyi natara? Olu nke obi-uto! Olu nke ebere site-re n'elu-igwe; na olu nke "ezi-okwu site n'uwa; ozi nile nke obi-uto maka ndi nwuru-anwu; ^bolu nke obi-uto maka ndi di ndu na ndi nwuru-anwu; ozi

17a NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

b 3 Nif. 25:5–6;
OznQd. 2:1–3;
110:13–16.

NGAN Elaija.

18a A—JS 1:36–39.

b NGAN Akuko Agburu;
Emume-nso nile—
Emume nsọ a na-eme
n'ih i onye ọzọ.

c OznQd. 124:28–30;
127:6–7.

d NGAN Ogbo A

Kara-aka.
e OznQd. 35:18.

f Mat. 11:25;
Luk 10:21;
Alma 32:23.

19a Abuoma 85:10–11.

b Luk 2:10.

nile nke obi-uto nke oke ọñu. Olee otu ima-mma ya siri di n'elu-ugwu nile bu 'ukwu nile nke ndi ahụ na-eweta ozi nile nke obi-uto nke ihe-oma nile, na nke na-asị Zaiṅ: Lee, Chineke gi na-achi! Dika ^digirigi nile nke Kamel, otu a ka mmuta-ihe nke Chineke ga-adasa n'elu ha!

20 Na ọzọ, gini ka anyi nuru? Ozi nile nke obi-uto sitere na "Kumora! ^bMoronaị, otu mụọ ozi sitere n'elu-igwe, na-ama okwa mmezu nke ndi amuma—^cakwukwo ahụ nke a ga-ekpughe. Olu nke Onye-nwe n'ozara nke ^dFayette, ọgbè Seneca, na-ama okwa mmadu atọ aka-ebe ahụ ^ena-agba ama nke akwukwo ahụ! Olu nke ^fMaikel n'owa Osimiri nile nke Susquehanna, mgbe ọ na-achoputa ekwensu mgbe ọ biara dika mụọ-ozu nke ^gihè! Olú nke ^hPita, Jemes, na Jon n'ozara n'agbata Harmony, ọgbè Susquehanna, na Colesville, ọgbè Broome, na Osimiri Susquehanna, na-ama okwa onwe ha dika ndi ji ⁱotughe-uzo nile nke ala-eze ahụ, na nke ọgbọ nke ozuzu oge nile akara aka!

21 Na ọzọ, olu nke Chineke

n'ime ulo nke agadi "Nna Whitmer na Fayette, ọgbè Seneca, na n'oge nile, na n'ebe nile site na njem nile na mkpagbu nile nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a! Na olu nke Maikel, onye isi mụọ-ozu ahụ, olu nke ^bGebriel, na nke ^cRafel, na ^dmụọ-ozu di-iche iche, site na Maikel ma-ọbụ ^eAdam gbada ruo na-oge ugbua, ha nile na-ama okwa ^fogbo a kara aka nke oge ha, oke ruru ha, otughe-uzo ha nile, ugwu ha, udi eze na ebube ha, ike nke okwa nchu-aja ha; na nye ahiri n'elu ahiri, ozizi n'elu ^gozizi, ntakiri n'ebe a ntakiri n'ebe ahụ; na-enye anyi nkasi-obi site n'iziputa nke ahụ ga-abia, na-emesi ^holile-anya anyi ike!

22 Umunna m, anyi agaghị a ga-n'iru n'ihe kpata ihe ukwu di otu a? Gaa n'iru obughi azu, nwee nu ume umunne; gaa n'iru, n'iru ruo na-mmeri! Ka obi unu nile nuria, na nwee nnukwu obi-uto ka uwa nile juputa na mkpu nke ⁱikwe ukwe. Ka ndi nwuru-anwu kweputa ukwe nile nke otuto ebighi-ebi nye Eze ^bImmanuel, onye echiri-echichi, tutu uwa a di, nke ahụ

19c Aisa. 52:7–10;

Mosa. 15:13–18;

3 Nif. 20:40.

d Deut. 32:2;

OznQd. 121:45.

20a A—JS 1:51–52.

NGAN Ugwu Kumora.

b NGAN Moronaị
Nwa-nwoke nke
Momon.

c Aisa. 29:4, 11–14;

2 Nif. 27:6–29.

NGAN Akwukwo nke

Momon.

d NGAN Fayette, New
York (USA).

e OznQd. 17:1–3.

f OznQd. 27:11.

NGAN Adam.

g 2 Ndi-Ko 11:14.

h OznQd. 27:12.

i NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.

21a NB Peter Whitmer,
ukwu

b NGAN Gabriel.

c NGAN Rafael.

d NGAN Mụọ-ozu nile.

e OznQd. 107:53–56.

f NGAN Ogbo A
Kara-aka.

g Aisa. 28:10.

h NGAN Olile-anya.

22a Aisa. 49:13.

b Aisa. 7:14;

Alma 5:50.

NGAN Immanuel.

nke ga-enyere anyị-aka i ‘gba-puta ha site na ^dulo-mkpọrọ ha, n’ihi ndị mkpọrọ ga-enwere onwe ha.

23 Ka ^augwu nile tie-mkpụ ọñụ, na unu ndagwurugwu tisie mkpu ike, na unu oke osimiri nile na ala-kpọrọ nkụ nile kọwaa ọrụ-ebube nile nke Eze Ebighi-ebi unu! Ma unu mmiri nile, na mmiri-iyi nile, na mmiri nta nile, jiri oke ọñụ wuda. Ka ọhia nile na osisi nile nke ọhia too Onye-nwe, na unu ^boke nkume nile siri ike kwaa-akwa ọñụ! Na ka anyanwụ, ọnwā na kpakpando ^cututu nile bụkọọ-abụ, na ka umu-ndikom Chineke nile tie mkpu ọñụ! Na ka ihe nile ekere-eke mgbe ebighi-ebi maa okwa aha ya ruo mgbe nile na mgbe nile! Na ọzọ a si m, olee otu idi-ebube nke olu anyị nuru site n’elu-igwe di, nke na-ama-okwa na-nti anyi nile, ebube, na nzoputa, na nnu-kwu-ugwu, na ^danwughị-anwu, na ndu ^eebighi-ebi, ala-eze nile, ala okpara-eze nile, na ike nile!

24 Lee, nnukwu ^aubochi nke

Onye-nwe dikwa nso; na onye nwere ike ^binagide ubochi obibia ya, na onye ga-eguzo mgbe o ga-aputa ihe? N’ihi na o dika oku ^conye-mmezi-ola, na dika ncha onye-mmezi-akwa, na o ga-anodu dika ^donye mmezi na onye-nsacha nke ola-ocha, na o ga-asacha umu nwoke nile nke ^eLivai, na sachaa ha dika ola-edo na ola-ocha, ka ha wee nye Onye-nwe ^fonyinye n’ezi-omume. Ya mere, ka anyi, dika nzuko-nsọ na otu ndi, na dika Ndi-nsọ nke Ubochi-Ikpeazu a, nye Onye-nwe onyinye n’ezi omume, na ka anyi nye na temple nsọ ya, mgbe ewusiri ya, akwukwo jikoro ^gndekota nile nke ndi anyi nwuru anwu, nke ga-etozu-oke nke nnabata nile.

25 Umunne m ndi nwoke, e nwere m otutu ihe m ga-ekwuru unu n’isi-okwu nke a, mana a ga m emechi ugbu a, na gaa n’iru n’isi okwu ahụ n’oge-ozo. A bu m, dika mgbe nile, nwaodibo unu di-umeala, na enyi na-adighi agharipu.

JOSEPH SMITH.

NKEJI 129

Ndumodu nile sitere n’aka Joseph Smith Onye-amuma, na Nauvoo, Illinois, 9 Februari 1843, nke kowara otughe-uzo ato puru-iche e ji-egosi ihe di iche n’ezi udi okike nke muo-ozu nile na-ekwusa ozi na muo nile (History of the Church, 5:267).

22c NGAN Gbaputa,
Gbaputara, Mgbaputa.
d Aisa. 24:22;
OznQd. 76:72–74.
23a Aisa. 44:23.
b Luk 19:40.
c Job 38:7.
d NGAN Anaghi Anwu
Anwu, Anwughi

Anwu.
e NGAN Ndu Ebigh-ebi.
24a NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraist.
b Mal. 3:1–3.
c 3 Nif. 24:2–3.
NGAN Uwa—Isacha
uwa.

d Zek. 13:9.
e Deut. 10:8;
OznQd. 13:1; 124:39.
f OznQd. 84:31.
NGAN Onyinye.
g OznQd. 127:9.
NGAN Akuko Agburu.

1–3, *E nwere ma arụ nke biliri n'onwụ na arụ nke ọzọ n'elu-igwe; 4–9, ọtughè ụzọ nile ka e nyere nke e ji amata ndị-ozị sitere na-agafee akwa mgbochi ahụ.*

E NWERE ụdị mmadụ abụọ ^an'elu-igwe, n'ikpọ ya aha: ^bMụọ ozi nile, ndị bụ ndị ^cbilitere n'onwụ, ndị nwere arụ nile nke anụ arụ na ọkpukpu nile —

2 N'ihe atụ, Jisus siri: *Bitunụ m aka na hụrụ, n'ihì na mụọ enweghi ^aanụ arụ na ọkpukpu nile, dika unu hụrụ na mụ onwe m nwere.*

3 Nke abụọ: ^amụọ nile nke ndị ^bezi-omume ahụ emeworo ka ha zuo-oke, ha ndị n'ebilitaghị n'onwụ, mana ha ketara otu ebube ahụ.

4 Mgbe onye ozi biara n'asị na ya nwere ozi sitere n'aka Chineke, nye ya aka gị na rịọ ya ka okwee gị n'aka.

5 Ọburu mụọ-ozị ọ ga-eme otu a, ma ị ga-enwe mmetụta aka ya.

6 Ọburu na ọ bụ mụọ nke onye ezi-omume e meworo ka o zuo-oke ọ ga-abia na ebube ya, n'ihì nke ahụ bụ nanị ụzọ o nwere ike ịputa —

7 Rịọ ya ka o kwee gị n'aka, mana o gaghị e megharị arụ, n'ihì o megidere usoro nke elu-igwe ka onye ezi-omume ghọọ-aghughọ, mana ọ haghi inye kwa ozi ya.

8 Ọburu na ọ bụ ^aekwensu ahụ dika mụọ-ozị nke ihè, mgbe ị rịọrọ ya ka o kwee gị n'aka ọ ga-enye gị aka ya, ma ị gaghị enwe mmetụta ihe ọbụla, ya mere inwere-ike ịchoputa ya.

9 Ndị a bụ ọtughè-uzọ atọ puru-iche nke ị ga-eji ama ma nkwsa ozi ọbụla o si n'aka Chineke.

NKEJI 130

Okwu nile nke ndumọdụ sitere n'aka Joseph Smith Onye-amụma, na Ramus, Illinois, 2 Epril 1843 (History of the Church, 5:323–325).

1–3, *Nna ahụ na Ọkpara ahụ nwere-ike igosi onwe ha nye ndị mmadụ; 4–7, Mụọ ozi nile bi na ala-eze selestial; 8–9, Uwa ahụ nke selestial ga-abụ nnukwu Urim na Tumim; 10–11, Okwute ọcha ka a ga-enye ndị nile ga-aba na uwa nke selestial; 12–17, Oge ahụ nke Ọbibia nke Ugboro Abụọ ka e zonariri Onye-amụma; 18–19, Akon'uche nke e nwetara na-ndụ*

nke a ga-esoro anyi bilie na mbilite n'onwụ; 20–21, Ngọzi nile n'abia site na nrube-isi nye iwu; 22–23, Nna na Ọkpara ahụ nwere arụ nile nke anụ arụ na ọkpukpu nile.

MGBE Onye-nzọputa ahụ ^aga-aputa ihè anyị ga-ahụ ya otu odị. Anyị ga-ahụ na ọ bụ ^bnwoke dika anyị onye anyị.

2 Na ụfọdụ mmekọrịta nke nọ

129 1a NGAN Elu-igwe.
b NGAN Mụọ-ozị nile.
c NGAN Mbilite n'Onwụ.
2a Luk 24:39.
3a NGAN Mụọ.

b Ndị-Hib 12:23;
OznQd. 76:69.
8a 2 Ndị-Kọ 11:14;
2 Nif. 9:9.
130 1a 1 Jọn 3:2;

Moro. 7:48.
NGAN Ọbibia nke
Ugboro Abụọ nke
Jisus Kraịst.
b Luk 24:36–40.

n'etiti anyị ebe a, ga-anọ n'etiti anyị ebe ahụ, nanị a ga-ejikọ ya na "ebube ebighi-ebi, ebube nke anyị n'enweghi ugbo a.

3 John 14:23—Mbiakwute nke "Nna na ^bOkpara ahụ, na ama okwu ahụ, bu ^ciputa-ihe na mmadu; na nghota nke Nna na Okpara "ino n'ime obi mmadu bu nghota okpukpe-chi nke ochie, na buru ugha.

4 Na aziza nye ajuju ahụ obughi ezie na ngukota "oge nke Chineke, oge nke muo-ozu, oge nke onye-amuma, na oge nke mmadu, dika uwa nke ha bi na ya siri di?

5 A zara m, E. Mana e nweghi "ndi muo-ozu ndi n'eje-ozu n'uwa m'obughi ndi bu nke ma-obu buruwo nke ya.

6 Ndi muo-ozu a dighi ebi n'urukpu elu-igwe dika uwa nke a;

7 Mana ha na-ebi n'iru nke Chineke, n'elu ihe gburu gburu dika "oke osimiri nke enyo na ^boku, ebe ihe nile maka ebube ha putara-ihè, oge gara-aga, oge ugbua, na odi n'iru, ma no mgbe nile n'iru Onye-nwe.

8 Ebe ahụ nke Chineke bi bu nnukwu "Urim na Tumim.

9 "Uwa nke a, n'onodu ya nke edoro-nsọ na anwughi-anwu, ka a ga-eme ka o dika crystal na

ga-abu Urim na Tumim nye ndi nile bi na ya, site na ya ihe nile gbasara ala-eze na-abughi ezi-ugo ya, ma-obu ala-eze nile di-ala; ka a ga-egosiputa nye ndi bi na ya, ma uwa nke a ga-abu nke Kraist.

10 Mgbe ahụ nkume ocha ahụ akporo aha na Mkpughe 2:17, ga-abu Urim na Tumim nye onye obula nke nwetara otu, nke site na ya ihe nile gbasara usoro ala-eze nile di-elu karịa ka a ga-eme ka-a mara;

11 Na otu nkume "ocha ka a ga-enye onye obula na ndi ahụ biara n'ime ala-eze selestial, ebe edere ^baha oheru, nke n'onweghi madu matara ya m'obughi onye ahụ natara ya. Aha oheru bu isi-okwu ahụ.

12 E buo m amuma, n'aha nke Onye-nwe Chineke, na mmalite nke "nsogbu nile nke ga-eweta oke ikwafu-obara tutu obibia ahụ nke Okpara nke Mmadu ga-abu na ^bSouth Carolina.

13 O nwere-ike n'eleghia-anya malite site okwu igba oru ahụ. Nke a otu olu mara okwa nye m, mgbe m ji ekpere kporo ihe n'isi okwu ahụ, Disemba 25th, 1832.

14 A no m n'ekpesi-ekpere ike otu mgbe i mara oge nke "obibia Okpara nke Mmadu ahụ,

2a NGAN Ebube Selestial.

3a NGAN Chineke, Chi-ukwu—Chineke Nna ahụ.

b NGAN Chineke, Chi-ukwu—Chineke nke Okpara.

c Oznd. 93:1.

d Oznd. 130:22.

NGAN Chineke, Chi-ukwu.

4a 2 Pita 3:8;

Abr. 3:4–10; hu kwa ihe e sere ese n'udi ha dibu nke 2, udi nke 1, n'ime akwukwo, nke Abraham.

5a NGAN Muo-ozu nile.

7a Mkpu. 4:6; 15:2.

b Aisa. 33:14; Oznd. 132:1–3.

8a NGAN Urim na Tumim.

9a Oznd. 77:1.

NGAN Uwa—Onodu ikpe-azu nke uwa.

11a Mkpu. 2:17.

b Aisa. 62:2.

12a Oznd. 38:29; 45:63.

b Oznd. 87:1–5.

14a NGAN Obibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.

mgbe m nūrụ olu n'ekwughari nke n'eso.

15 Joseph, nwa m nwoke, ọ būrụ na ị di-ndụ ruo mgbe ịgbara iri afọ asatọ na ise, ị ga-ahụ iru nke Ọkpara nke Mmadụ; ya mere ka nke a jụ gị afọ, ma e nyela m nsogbu ọzọ n'okwu nkea.

16 A hapurū m otu a, n'enweghi ike ikpebi na ọbịbia nke a ọ na-ekwu mmalite nke oge Jisus ga-abia n'ụwa chia ota puku afọ ma-ọbụ ọbịbia ndi ochie, na ọbụ ka m wee nwuo na site otu a hụ iru ya.

17 Ekwere m na ọbịbia Ọkpara nke Mmadụ agaghị a di nso karịa oge ahụ.

18 Ihe ọbula bụ ukpūrū "ako na uche anyị toruru na ndụ nke a, ọ ga-esoro anyị bilie na ^bmbilite n'onwụ.

19 Na ọbūrụ na onye ọbula e nwee "mmuta karịa na akon'u-

che na ndụ nke a site na ^birusi orụ ike ya na "irube-isi karịa onye ọzọ, ọ ga-enwe nnukwu ^auru n'ụwa na-abia.

20 E nwere otu "iwu, n'anaghikawusi-akwusi enyere n'elu-igwe ^btutu ntọ-ala nile nke uwa nkea, n'elu nke "ngozi nile gbadoro-ukwu —

21 Na mgbe anyị nwetara ngozi ọbula site n'aka Chineke, ọ bụ site na nrube-isi nye iwu ahụ nke ọ gbadoro-ukwu.

22 "Nna ahụ nwere ^barụ nke anụ arụ na ọkpukpụ nile nwere ojiji-aka dika nke mmadụ; Ọkpara ahụ kwa, mana "Mụọ Nsọ enweghi arụ nke anụ arụ na ọkpukpụ nile, mana ọ bụ onye nke Mụọ. Asị na-ọbughị otu a, Mụọ Nsọ ahụ a gaghị ebi n'ime anyị.

23 Madụ nwere-ike nata "Mụọ Nsọ ahụ, na ọ nwere ike ịridata n'elu ya na ọ gaghị anogide na ya.

NKEJI 131

Ndumodu nile sitere n'aka Joseph Smith Onye-amuma, e nyere na Ramus, Illinois, 16 na 17 Mee 1843 (History of the Church, 5:392–393).

1–4, *Olulu di na nwunye nke selestial di mkpa maka mbuli-elu n'elu-igwe nke kachasi-elu; 5–6, Otu esi arachi ndi mmadu nye ndu ebighi-ebi ka akowara; 7–8, Mụọ nile bụ ihe.*

NA ebube nke ala-eze nke "selestial e nwere elu-igwe atọ ma-ọbụ ogo atọ;

2 Ma na usoro nke inweta nke "kachasi-elu, onye ahụ ahaghị ibanye n'ime usoro nke

18a NGAN Akon'uche,
Akon'uche nile.
b NGAN Mbilitie
n'Onwụ.

19a NGAN Mmata-ihe.
b NGAN Irusi-oru Ike.
c NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.
d Alma 12:9–11.

20a OznQd. 82:10.
b NGAN Ndu Tutu e
Nwee Anụ Arụ.
c Deut. 11:26–28;
OznQd. 132:5.
NGAN Gozie, Goziri,
Ngozi.

22a NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

b QIndoz. 17:29.
c NGAN Mụọ Nsọ.
23a NGAN Onyinye nke
Mụọ Nsọ.

131 1a OznQd. 76:70.
NGAN Ebube Selestial.
2a OznQd. 132:5–21.
NGAN Mbuli Elu.

ọkwa nchụ-aja [nke putara ọgbugba-ndụ ọhụrụ na mgbe nile na-adigide nke ʰolulū di na nwunye];

3 Na ọbụrụ na o megħi otu a, o nwegħi ike inweta ya.

4 O nwere ike ibanye nke ọzọ, mana nke ahụ bụ ngwucha nke ala-eze ya; ọ gagħi enwe ʰmmūba.

5 (Mee 17th, 1843.) Okwu ʰamūma ahụ nke e mere ka ọ guzosiere anyị ike putara onye ahụ imara na ʰarachikoro ya nye ndụ ʿebighi-ebi, site na

mkpughe na mụọ nke amūma, site n’ike nke Ọkwa Nchụ-aja Dị Nso.

6 Ọ gagħi-ekwe omume ʰizoputa onye ọbula ʰna-ama-ghī-ama.

7 O nwegħi ihe dika ihe n’e-nwegħi ihe e ji mee ya. ʰMụọ nile bụ ihe, mana ọ di mma karia ma-ọbụ zuo-oke na bụrụ ihe a ga-agħota site n’anya ʰasara-asa karia;

8 Anyị enwegħi-ike ihụ ya, mana mgbe asachara arụ anyị nile anyị ga-ahụ na ọbụ nani ihe.

NKEJI 132

Mkpughe e nyere site n’aka Joseph Smith Onye-amūma, na Nauvoo, Illinois, e dekọtara ya na 12 Julai 1843, gbasara ọgbugba-ndụ ọhụrụ na mgbe nile na-adigide, tinyere ọgbugba ndụ mgbe ebighi-ebi nke ọlulū di na nwunye, na kwa ilu ọtutụ nwunye (History of the Church, 5:501–507). Ọ bụ ezie na e depụtara mkpughe ahụ na 1843, ọ putara ihe site n’akụkọ ndepụta nile na ozizi nile na ukpuru nile nke nọ n’ime mkpughe nke a ka Onye-amūma matawororiji site ke mgbe 1831.

1–6, Mbuli-elu ka a ga-enweta site na ọgbugba-ndụ ọhụrụ na mgbe nile na-adigide; 7–14, Asusu nile na onodu nile nke ọgbugba-ndụ ahụ ka e gosiputara; 15–20, Ọlulū di na nwunye nke selestial na igan’iru nke njikọ ezi na ulọ ga-emeka ndi mmadu bia buru chi; 21–25, Uzọ ahụ nke di wara-wara na mkpafa n’eduba na ndu ebighi-ebi; 26–27, E nyere iwu gbasara ikwuhie Chineke megide

Mụọ Nso; 28–39, Nkwa nile nke mmūba ebighi-ebi na mbuli-elu ka e mere nye ndi amūma na Ndi-nso nke ọgbọ nile; 40–47, Joseph Smith ka e nyere ike ijikọ na rachie n’uwa na n’elu-igwe; 48–50, Onye-nwe rachiri mbuli-elu ya n’isi ya; 51–57, Emma Smith ka e nyere ndumodu ka okwesi-ntukwasị-obi na buru ezia; 58–66, Iwu nile na-achị ilu ọtutụ nwunye ka e gosiputara.

2b NGAN Luọ Alulū,
Ọlulū Di na
Nwunye—Ogbugba-
ndụ ọhụrụ na mgbe
nile na-adigide nke
ọlulū di na nwunye.

4a OznQd. 132:16–17.
5a 2 Pita 1:19.
NGAN Ọkpukpo na
Nhoputa.
b OznQd. 68:12; 88:4.
NGAN Arachi, Rachie.

c NGAN Ndu Ebigh-ebi.
6a NGAN Nzoputa.
b OznQd. 107:99–100.
7a NGAN Mụọ.
b OznQd. 76:12; 97:16;
Moses 1:11.

N'EZIE, otu a ka Onye-nwe kwuru nye gi nwa odibo m Joseph, na ọburuhaa na i cho-wo n'aka m i mara na ighota ka mu, Onye-nwe jiri nye Abraham, Isaac, na Jacob ndi odibo m nkwardo ziri-ezi, na kwa Moses, David na Solomon, ndi odibo m, gbasara ukpuru na ozizi nke ha inwe otutu "nwu-nye na otutu enyi-nwanyi—

2 Lee, na huru, a bu m Onye-nwe Chineke gi, na ga-aza gi gbasara okwu nke a.

3 Ya mere, "kwado obi gi i nara na irube-isi nye ndumodu nile nke m gaje inye unu, n'ih i ndi nile e kpughere iwu nke a nye ahaghi irube-isi nye ya.

4 N'ih i na lee, e kpughe m nye unu "ogbugba-ndu ohuru na mgbe nile na-adigide, na obu ru na unu e rubeghi-isi nye ogbugba ndu ah i mgbe ah i unu bu ndi ^bikpe mara, n'ih i onweghi onye 'ga-enupu-isi nye ogbugba ndu nke a na-ekwere ya iba n'ebube nke m.

5 N'ih i na ndi nile ga-enweta "ngozi n'aka m nile ga-erube isi nye ^biwu ah i nke a hoputaworo n'ih i ngozi ah i na-onodu nile nke ya, di ka e hiwere site tutu ntọ-ala nke uwa.

6 Na gbasara ogbugba-ndu ohuru na "mgbe nile na-adigi-

de, e hiwere ya maka uju nke ^bebube m; na onye ah i nke nwetere uju nke ya ahaghi in-erube-isi n'iwu ah i, ma-ogu o ga enwe omuma-ikpe oku ala muo, ka Onye-nwe Chineke kwuru.

7 Na n'ezie a si m unu, na "onodu nile nke iwu nke a bu ndi a: Ogbugba ndu nile, orungo nile, enweghi onwe nile, nkwa di nsọ nile, ^bihu-iyi nile, nkwa nile, ihe omume nile, njiko nile, otu nile, ma-ogu nchekwube nile, ndi nke na-emeghi na banye na ya na 'rachie site na "Muọ Nso nke e kwere na nkwa, nke onye ah i onye e tere mmanu, ya na maka oge ndu na mgbe ebighi-ebi nile, na kwa nke ah i dikariri nsọ, site na "mkpughe na iwu nsọ site n'aka nke onye m tere mmanu, nke m hoputaworo n'elu uwa ijide ike nke a (na-ahoputawo m nye nwa odibo m Joseph ijide ike nke a n'ubochi ikpe azu nile, na odighi ma-ogu-ghi otu onye n'elu uwa n'otu mgbe bu onye e nyefere ike nke a na 'otughe uzọ nile nke okwa nchu-aja nke a) ha agaghi adi ire, nweghi ezi omume ma-ogu nwe ike na mbilite n'onwu ma-ogu mbilite n'onwu site na ndi nwuru anwu gasia; n'ih i na

132 1a Oznd. 132:34, 37-39.

NGAN Luo Alulu,
Olu Di na
Nwunye—Alulu
otutu nwunye.

3a Oznd. 29:8; 58:6; 78:7.

4a NGAN Ogbugba-ndu.

b NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

c Oznd. 131:1-4.

5a Oznd. 130:20-21.

b NGAN Iwu.

6a Oznd. 66:2.

NGAN Ogbugba-ndu
Ohuru na Mgbe nile
Na-adigide.

b Oznd. 76:70, 92-96.

NGAN Ebube Selestial.

7a Oznd. 88:38-39.

b NGAN Ihu-iyi.

c NGAN Arachi, Rachie.

d NGAN Muo Nso nke
Nkwa.

e NGAN Mkpughe.

f NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.

orungo nile nke na-emeghi baa na nsotu nke a nwere ogwugwu mgbe ndi mmadu nwuru onwu.

8 Lee, ulo nke m bu ulo nke usoro, ka Onye-nwe Chineke kwuru, na-obughi ulo nke ogba aghara.

9 Aga m anakwere "onyinye, Onye-nwe kwuru bu nke na-enyeghi n'aha m?

10 Ma-obu aga m anata n'aka nile unu nke ahụ mu onwe m "na-akaghi aka?

11 Ma aga m aka-aka nye unu, ka Onye-nwe kwuru ma-obughi site n'iwu, obuna dika mu na Nna m "chiri echi nye unu tutu uwa adiri?

12 Abu m Onye-nwe Chineke gi; na enye m unu iwu nsọ nke a—na-onweghi onye obula "ga-abiakwute Nna ahụ ma-obughi site na m, ma-obu site n'okwu nke m, nke bu iwu m, ka Onye-nwe kwuru.

13 Na ihe nile nke di n'ime uwa, obuna nke ndi mmadu chiri echi, site n'ochi eze nile, ma-obu ala okpara eze nile, ma-obu ike nile, ma-obu ihe nile a maara aha ha, ihe obula ha ga-abu, ndi na-adighi site na m ma-obu site n'okwu nke m, ka Onye-nwe kwuru, ka-aga-akwatu, na ha "agaghi afodu mgbe ndi mmadu nwusiworo onwu, obuladi na mbilite n'onwu ma-obukwanu mbilite n'onwu gasia, ka Onye-nwe Chineke gi kwuru.

14 N'ih ihe obula nile foduru sitere na m, na ihe obula nile na-esiteghi na m ka a ga-eme ka ha maa jijiji na bibie.

15 Ya mere, oburu na nwoke "aluo nwunye n'ime uwa, na onye ahụ alughi ya site na m ma-obukwanu site n'okwu m, na o mere ogbugba ndu nye ya ogologo mgbe onye ahụ nọ n'ime uwa, na onye nwanyi ahụ na ya, ogbugba ndu ha na olulu di na nwunye ha enweghi ikike mgbe ha nwuru onwu, na mgbe ha puru n'uwa; ya mere odighi agbu iwu obula kekoro ha mgbe ha siri n'uwa puo.

16 Ya mere, mgbe ha puru n'uwa, ha alughi olulu na, enyeghi kwa ha "na-olulu di na nwunye; kama enyere ha okwa dika "ndi muo-oz i di n'elu-igwe, bu ndi muo-oz i nkwusa ozi, na-eje ozi, na-ekwusa ozi nye ndi ahụ bu ndi ka itozu oke karịa n'uju ebube di arọ di kwa ebighi-ebi.

17 N'ih i na ndi muo-oz i nile ndi a edebeghi iwu nke m; ya mere, ha agaghi enwe mmuba kama ha ga-anoro onwe ha n'otu n'otu, na-enweghi mbuli elu n'ime onodu nzoputa nke ha, ruo mgbe ebigh ebi nile; na site ugbu a gawa ha abughi chi, kama ha bu ndi muo-oz i nke Chineke ruo mgbe nile na mgbe nile.

18 Na ozọ, n'ezie asi m unu, o buru na nwoke aluo nwunye na mee ogbugba ndu nye ya

9a Moro. 7:5-6.
NGAN Chuq-aja,
Ichu-aja.
10a Lev. 22:20-25;
Moses 5:19-23.

11a OznQd. 132:5.
12a Jon 14:6.
13a 3 Nif. 27:10-11.
15a NGAN Luo Alulu,
Olulu Di na

Nwunye.
16a Mat. 22:23-33;
Mak. 12:18-25;
Luk 20:27-36.
b NGAN Muo-oz i nile.

maka oge ndu na mgbe ebighi-ebi nile, na ogbugba ndu ahụ esiteghị na m ma-ọbụ n'okwu nke m, nke bu iwu m, na a rachighi ya site na Mụọ Nso nke e kwere na nkwa, site n'onye ahụ onye nke m teworo mmanụ na nyefee ike nke a, mgbe ahụ ọ dighi ire, o nweghi kwa ike mgbe ha puru n'ụwa, n'ih na ọbughị m jikoro ha, ka Onye-nwe kwuru, ọ bughị kwa site n'okwu m; mgbe ha puru n'ụwa a gaghi anara ya ebe ahụ, n'ih na ndi mụọ-oz na chi ahụ nile ka ahoputaworo ebe ahụ, bu ndi ha na-agaghi agafe, ya mere, ha agaghi eketa ebube nke m, n'ih na ulo nke m bu ulo nke usoro, ka Onye-nwe Chineke kwuru.

19 Na ozọ, n'ezie asi m unu, ọburu na nwoke alu nwunye site n'okwu m nke bu iwu m, na site na ogbugba-ndu "ohuru na mgbe nile na-adigide, na a rachiri ya site na Mụọ Nso nke e kwere na 'nkwa, site n'onye ahụ e tere mmanu, onye m hoputaworo nye ike na "otughe-uzo nile nke okwa nchu-aja nke a, na a ga-asi ha — Unu ga-aputa na mbilite n'onwu nke mbu, na o buru mgbe mbilite n'onwu nke mbu gasiri, na mbilite n'onwu nke na-eso, na unu ga-eketa "oche eze nile, ala-eze nile,

ala okpara-eze nile, na ike nile, ebe ochichi nile, ebe nile di elu, na omimi nile; mgbe ahụ ka a ga-eke ya n'ime^f Akwukwo nke Ndu nke Nwa-aturu ahụ, na onye ahụ agaghi egbu ochu nke bu ikwafu ọbara onye ikpe na-amaghi, na ọburu na unu erube isi nye ogbugba ndu nke m na-egbughi ochu nke bu ikwafu ọbara onye ikpe na-amaghi, a ga-eme ihe nile nye ha bu ihe ọbula nke nwa odibo m tukwasara n'isi ha, n'oge ndu na n'ime mgbe ebighi-ebi nile, na ọ ga-ejuputa n'ike mgbe ha puru n'ụwa; na ha ga-agafe n'akuku ndi mụọ-oz ahụ na chi nile ahụ, bu ndi nke e mere ka ha nodu ebe ahụ, ruo na mbuli elu nke ha n'ebube n'ime ihe nile, dika a rachiri n'elu isi ha, ebube ahụ nke gabu uju na igan'iru nke imita mkpuru ruo mgbe nile na mgbe nile.

20 Mgbe ahụ ka ha ga-abu chi nile, n'ih na ha enweghi ngwucha; ya mere, ha ga-adigide site na mgbe nile na-adigide ruo na mgbe nile na-adigide, n'ih iga-n'iru ha; mgbe ahụ ha ga-adị elu karia ihe nile, n'ih na ihe nile no n'okpuru ha. Mgbe ahụ ha ga-abu "chi nile, n'ih na ha ji b'ike nile, na ndi mụọ-oz nile no n'okpuru nye ha.

19a NGAN Luọ Alulu,
Olu Di na
Nwunye—Ogbugba-
ndu ohuru na
mgbe nile na-adigide
nke olulu di na
nwunye.
b NGAN Arachi, Rachie.
c OzOd. 76:52–53;
88:3–4.

d NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.
e Opu. 19:5–6;
Mkpu. 5:10; 20:6;
OznOd. 76:56;
78:15, 18.
f NGAN Akwukwo nke
Ndu.
g NGAN Mbuli Elu.

20a Mat. 25:21;
OznOd. 29:12–13;
132:37.
NGAN Nwoke, ndi
Nwoke—Mmadu,
nwere ike idi ka
Nna nke Elu-igwe.
b OzOd. 50:26–29;
76:94–95; 84:35–39.

21 N'ezie, n'ezie, asị m unu, ọburu na unu edebeghi "iwu m, unu agaghi etoru na ebube nke a.

22 N'ih i na "warawara ka ọnu ụzọ ama ahụ di, na mkpafa ka ụzọ ahụ dikwa nke na-eduba na mbuli-elu na igan'iru nke 'ndu nile, ma na ole na ole di bu ndi na-achota ya, n'ih i unu anabataghi m n'ime uwa, unu amaghi kwa m.

23 Mana ọburu na unu anabata m n'ime uwa, mgbe ahụ unu ga-amara m, na nweta mbuli elu unu, ka "n'ebe mu onwe m no unu ga-anọ kwa.

24 Nke a bu ndu "ebighi ebi nile—ka amara nani onye amamihe ahụ na ezi Chineke, na Jisus Kraist, onye o 'bitere. Abụ m ya. Ya mere, nara nu, iwu m.

25 "Obosara ka ọnu ụzọ ama ahụ di, mbara ka ụzọ ahụ di kwa nke na-eduba 'n'onwu nile; na otutu ka ha di bu ndi na-aba na ya, n'ih i ha "anabataghi m, ha anaghi erube isi nye iwu m.

26 N'ezie, n'ezie, asị m unu, ọburu na nwoke aluo nwunye dika okwu m si di, na a rachie ha site na "Muọ Nso nke e kwere na nkwa, dika mu onwe m hoputaworo, na onye ahụ ma-ọbu nwunye ya e mee mmehie

ọbula ma-ọbu njehie nke ọgbu-gba-ndu ọhuru na mgbe nile na-adigide ihe ọbula, na udi nkwhie Chineke nile, na ọburu na ha 'egbughi ọchụ nke n'ime ya ha akwafuo ọbara onye ikpe na-amaghi, emesia ha ga-aputa n'ime mbilite 'n'onwu nke mbu na bata n'ime mbuli elu nke ha; mana a ga-ebibi ha n'anụ aru na "nyefee ha n'aka ihe otiti nke "Setan ruo ubochi nke mgba-puta, Onye-nwe Chineke kwuru.

27 "Ikwhie Chineke megide Muọ Nso ahụ, nke 'na-agaghi agbaghara n'ime uwa, ma-ọbu apuo n'uwa di n'ime unu igbu ochu nke n'ime ya unu ga-akwafu ọbara onye ikpe na-amaghi na kweta onwu nke m, mgbe unu nwetasiworo ọgbu-gba-ndu ọhuru na mgbe nile na-adigide, Onye-nwe Chineke kwuru, na onye ahụ nke na-erubeghi isi nye iwu nke a enweghi ike ibata n'ime ebube nke m, mana o ga-enweta 'omuma ikpe, ka Onye-nwe kwuru.

28 Abụ m Onye-nwe Chineke gi, na aga m enye gi iwu nke Okwa Nchụ-aja nke m Di Nso dika mu onwe m na Nna m chiri echi tutu uwa a diri.

29 "Abraham nwetara ihe nile, ọbula o nwetara, site na mkpu-

21a NGAN Iwu.

22a Luk 13:24; 2 Nif. 33:9; Hil. 3:29–30.

b Mat. 7:13–14, 23;

2 Nif. 9:41; 31:17–21.

c OznQd. 132:30–31.

23a Jón 14:2–3.

24a Jón 17:3.

NGAN Ndu Ebigh-ebi.

b Jón 3:16–17;

OznQd. 49:5.

25a Mat. 7:13–14;

3 Nif. 14:13–15.

b NGAN Onwu nke

Muọ.

c Jón 5:43.

26a NGAN Muọ Nso nke

Nkwa.

b Alma 39:5–6.

c OznQd. 82:21;

104:9–10.

d NGAN Ekwsusu.

27a NGAN Ikwhie

Chineke, Nkwhie

Chineke; Mmehie

Na-enweghi

Mgbaghara.

b Mat. 12:31–32;

Ndi-Hib 6:4–6;

OznQd. 76:31–35.

NGAN Umụ Ndikom

nke Ila-n'iyi.

c NGAN Omuma Ikpe

Oku Ala-muọ.

29a NGAN Abraham.

ghe na iwu nsọ, site n'okwu m, Onye-nwe kwuru, na ọ bawori n'ime mbuli elu nke ya ma na-anọdụ n'ọche-eze ya.

30 Abraham nwetara "nkwa nile gbasara mkpụrụ nke ya na mkpụrụ nke úkwù ya nile—onye ^búkwù nile ya ka unu si, aha ndị dika; nwa odibo m Joseph—ndị kwesiri igan'iru mgbe nile ha nọ n'ime ụwa; na gbasara Abraham na mkpụrụ ya, na a pụọ n'ụwa, ha kwesiri igan'iru; na n'ime ụwa, na a pụọ n'ụwa ha kwesiri igan'iru bu ndi na-apughị iguta onu dika 'kpakpando nile, ma-ọbụ asị na unu gaara agụ aja ahụ nke nọ n'elu ikpere mmiri unu apughị ikpo onu ogugu ha.

31 Nkwa nke a bụkwa nke unu, n'ihì unu sitere na "Abraham, na e kwere ya bụ nkwa nye Abraham; na ọrụ nile nke Nna m na-aga n'iru site na iwu nke a, site na ya ka-onyeworo onwe ya otuto.

32 Ya mere, gaa nù, na rụọ "ọrụ nke Abraham, bata nù n'ime iwu m na a ga-azọpụta unu.

33 Mana ọbụrụ na unu abataghị n'ime iwu m, unu agaghị anata nkwa nke Nna m, nke o kwere Abraham.

34 Chineke nyere Abraham

"iwu, ma ^bSera nyere 'Hega n'aka Abraham ibụ nwunye. Ma gini mere o ji mee nke a? N'ihì na nke a bụ iwu ahụ, na site na Hega ka ọtụtụ mmadụ si diri. Ya mere, nke a bụrụ mmejuputa nkwa ahụ tinyere ihe ndi ọzọ nile.

35 Nke a o mere Abraham ino n'okpuru omuma ikpe? N'ezie, asị m unu, Ọdighi, n'ihì na mụ onwe m bụ Onye-nwe nyere "iwu a.

36 Abraham ka e nyere "iwu ka o were ^bAisak nwa ya nwoke chụọ aja nye Chineke, otu o sila di, e dere ya: Gị 'egbula mma-dụ. Na-agba-nyeghi, Abraham ajughị, ma a gurụ nke a nye ya dika 'ezi omume.

37 Abraham nwetara ọtụtụ "enyi nwanyi, na ha mụtaara ya umu; na a gurụ nke a nye ya dika ezi omume, n'ihì na e weere ha nye ya, na o rubere isi nye iwu m, dika Aisak kwa, na ^bJekob emeghi ihe ndi ọzọ ma-ọbughị nke ahụ e nyere ha n'iwu, na n'ihì na ha emeghi ihe ndi ọzọ ma-ọbughị nke ahụ e nyere ha n'iwu, ha a bataworị na 'mbuli elu nke ha, dika nkwa ahụ nile siri di, na nọdụ n'ọche eze nile, na ha abughị ndi mụọ-ozì kama ha bụ chi nile.

30a Jen. 12:1-3; 13:16.
NGAN Abraham—
Mkpụrụ nke
Abraham; Ogbugba-
ndu nke Abraham.
b 2 Nif. 3:6-16.
c Jen. 15:5; 22:17.
31a OznQd. 86:8-11;
110:12.
32a Jon 8:39;
Alma 5:22-24.

34a Jen. 16:1-3.
b NGAN Sera.
c Jen. 25:12-18.
NGAN Hega.
35a Jekob 2:24-30.
36a Jen. 22:2-12.
b NGAN Aisak.
c Opụ. 20:13.
d Jekob 4:5.
NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.

37a NB Ndi nwunye ọzọ.
Jen. 25:5-6.
b Jen. 30:1-4;
OznQd. 133:55.
NGAN Jekob, Nwa-
nwoke nke Aisak.
c NGAN Mbuli Elu;
Nwoke, ndi
Nwoke—Mmadu,
nwere ike idi ka Nna
nke Elu-igwe.

38 “Devid nwetakwara ^bọtutu nwunye na ndị enyi nwanyị, na Solomon kwa, na Moses ndị odibo m, dika ọtutu ndị ọzọ kwa ndị odibo m, site na mbido nke okike ruo oge nke a, ma ha emehieghi n’ime ihe ọbula ma-ọbughi n’ihe ndị ahụ ha na-enwetaghị site na m.

39 Ndị nwunye Devid nile na ndị enyi ya nwanyị ka “enyere ya site na m, site n’aka Netan nwa odibo m na ndị ọzọ ndị amuma ndị ji ^bọtughe ụzọ nile nke ike nke a, na ọdighi nke o mehiere n’ime ihe ndị a nile megide m, ma-ọbughi n’okwu nke “Uraja na nwunye ya; na, ya mere ọ dawo site na mbuli elu nke ya, na nata òkè ahụhụ nke ya; na ọ gaghi eketa ha na-apụọ n’ụwa, n’ihi ^ana-enyewo m ha n’aka onye ọzọ, ka Onye-nwe kwuru.

40 Abụ m Onye-nwe Chineke gi, na enyere m gi, nwa odibo m Joseph, ọkwa, ma na-^aeweghachi ihe nile. Rịọ ihe bụ ọchịchọ gi, na a ga-enye gi ya dika okwu m siri di.

41 Na n’ihi na i jụwo banyere ikwa iko, n’ezie, n’ezie, asi m gi, ọburu na mmadu enweta nwunye n’ime ọgbugba-ndụ ọhuru na mgbe nile na-adigide, na ya na nwoke ọzọ enwee

mmeko, na e nyeghi m ya ọkwa nke a site na-ite mmanu di nsọ, ọ kwawo iko, na a ga-ebibi ya.

42 Ọburu na-^{onoghị} na ọgbugba-ndụ ọhuru na mgbe nile na-adigide, na ya na nwoke ọzọ enwee mmeko, ọ “kwawo iko.

43 Na ọburu na di ya na nwanyi ọzọ e nwee mmeko, na ya nọ n’okpuru “nkwa, o bibiwo nkwa ya na kwawo iko.

44 Na ọburu na nwanyi ahụ akwaghi iko, mana ikpe a maghi ya, o bibighi kwa nkwa ya, na ọ matara nke a, na a na m ekpughe ya nye gi, nwa odibo m Joseph, mgbe ahụ ka i nwere ike, site na ike nke Ọkwa Nchụ-aja Di Nsọ nke m, ikporo ya nye n’aka nwoke ahụ nke na-akwaghi iko, mana ọ bụ onye “kwesiri ntukwasị obi, n’ihi na-aga eme ya onye ọchichi nye ọtutu ihe.

45 N’ihi na-enyefewo m gi ^aọtughe-uzọ nile na ike nke ọkwa nchụ-aja nke m sitere na ya ^beweghachi ihe nile, na mee ka i mara ihe nile na-ozuzu oge.

46 Na n’ezie, n’ezie asi m gi, na ihe ọbula i “rachiri n’elu ụwa, ka aga arachi n’ime elu-igwe, na ihe ọbula i jikoro n’elu ụwa, n’aha m na site n’okwu m, Onye-nwe kwuru, a ga-ejikọ ya ebighi-ebi n’ime elu-igwe nile; na mmehie

38a NGAN Devid.

b 1 Sam. 25:42–43;

2 Sam. 5:13;

1 Ndez. 11:1–3.

39a 2 Sam. 12:7–8.

b NGAN Ọtughe-uzọ

nile nke Ọkwa

Nchụ-aja.

c 2 Sam. 11:4, 27; 12:9;

1 Ndez. 15:5.

NGAN Ikwa-iko;

Igbu-mmadu.

d Jer. 8:10.

40a A—JS 1:33.

NGAN Mweghachi

nke Ozi-oma.

42a OznQd. 42:22–26.

43a NGAN Ọgbugba-ndụ;

Luọ Alulu, Ọlulu Di

na Nwunye.

44a NGAN Idi-ocha

Mmekorita.

45a NGAN Ọtughe-uzọ

nile nke Ọkwa

Nchụ-aja.

b Olndo. 3:21;

OznQd. 86:10.

NGAN Mweghachi

nke Ozi-oma.

46a NGAN Arachi, Rachie.

nile obula i ^bgbaghaara n'elu uwa, a ga-agbaghara ha ebighiebi n'elu-igwe nile, na mmehie nile obula i na- ejide n'elu uwa, a ga-ejide ha n'elu-igwe.

47 Na ozọ, n'ezie asi m, onye obula i na-agozi, aga m agozi, na onye obula i na-abu onu, aga m "abu onu, Onye-nwe kwuru; n'ih na m, Onye-nwe, abu m Chineke gi.

48 Na ozọ, n'ezie asi m gi, nwa odibo m Joseph, na ihe obula i nyere n'elu uwa, na onye obula nke i weere onye ahụ nye n'elu uwa, site n'okwu m na dika iwu m siri di, a ga-eji ngozi nile leta ya na abughị ibu onu nile, na jiri ike nke m, ka Onye-nwe kwuru, na o ga-adị na-enweghị omuma ikpe n'elu uwa na n'elu igwe.

49 N'ih na-abu m Onye-nwe Chineke gi, na aga m anonyere gi obuna ruo na "ngwucha nke uwa na gafee mgbe ebighiebi nile, n'ih n'ezie, a na m ^barachi n'isi gi 'mbuli elu gi, na kwado oche-eze nye gi n'ime ala-eze nke Nna m, tinyere Abraham ^anna gi.

50 Lee, ahụwo m "aja nile gi, na ga-agbaghara mmehie gi nile, ahụwo m aja gi nile i churu na nrube isi nye ihe ndi ahụ m gwaworo gi. Ya mere, gaa, aga m emere gi ụzọ mgbaụ, dika m ^bnataworo onyinye nke Abraham nke okpara ya Aisak.

51 N'ezie, asi m gi: Iwu nsọ ka

m na-enye oru m nwanyi, Emma Smith, nwunye gi, onye nke m nyeworo gi, ka o jide onwe ya, na ghara ikere-oke na nke ahụ bu nke m nyeworo gi n'iwu ka i nye ya; n'ih na emere m ya, ka Onye-nwe kwuru, iji nwalee unu nile, dika m mere Abraham, na ka m wee chota onyinye n'aka unu site na ogbugba ndu na ichu-aja.

52 Na ka oru m nwanyi "Emma Smith, nara ndi ahụ nile bu ndi m nyeworo nwa odibo m Joseph, na ndi bu ndi ezi omume na-enweghị ntupọ n'iru m, na ndi ahụ nwere ntupọ, na kwuo na ha enweghị ntupọ, ka a ga-ebibi, ka Onye-nwe Chineke kwuru.

53 N'ih abu m Onye-nwe Chineke gi, na unu ga-erube isi nye olu okwu m; na ana m ekwe nwa odibo m Joseph nkwa na-aga eme ya onye ochichi nye otutu ihe nile, n'ih "na-o kwe-siwo ntukwasị-obi n'ime ihe ole na ole, na site ugbua gawa, aga m agba ya ume.

54 Na enye m oru m nwanyi Emma Smith, iwu, ka-o nonyere ma rapara n'aru nwa odibo m Joseph, na obughị onye ozọ. Mana o buru na-o nogideghị n'iwu nsọ nke a, a ga-ebibi ya, ka Onye-nwe kwuru, n'ih abu m Onye-nwe Chineke gi, na ga ebibi ya ma oburu na o nogideghị n'iwu m.

46b NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

47a Jen. 12:1-3;
OznQd. 124:93.

49a Mat. 28:20.
b OznQd. 68:12.

c OznQd. 5:22.
NGAN Okpukpo na Nhoputa.

d Jen. 17:1-8; 2 Nif. 8:2.
50a NGAN Chuo-aja,
Ichu-aja.

b Jen. 22:10-14;
OznQd. 97:8.

52a NGAN Smith, Emma Hale.

53a Mat. 25:21;
OznQd. 52:13.

55 Na-ọburu na ọ gaghi ana-bata iwu nsọ nke a, mgbe ahụ ka nwa odibo m Joseph ga-eme ihe nile nye ya, ọbuna ka o kwuru, na aga m agozi ya na mụbaa ya, na nye ya “otu okpu-kpu nari n’ime uwa nke a, nke nna nile, na nne nile, umu nne ndikom nile na umunne ndi nwanyi nile, ulo nile, na-ala nile, ndi nwunye nile, na umu, na okpu eze nke ndu ^bebighi-ebi nile n’ime uwa ebighi-ebi nile.

56 Ọzọ kwa, n’ezie asi m, ka oru m nwanyi “gbaghara nwa odibo m Joseph mmehie ya nile; na mgbe ahụ ka a ga-agbaghara ya mmehie nile, nke o mere megide m, na mụ Onye-nwe Chineke gi, aga m agozi ya, na mụbaa ya, na mee k’obi ya nūria oñu.

57 Ọzọ kwa, asi m, ka nwa odibo m Joseph ghara iwezuga aria ya n’aka ya nile, ka onye iro ghara ibia na bibie ya; n’ihi Setan “na-achọ ka o bibie; n’ihi na-abu m Onye-nwe Chineke gi, na ọ bu nwa odibo m; ma lee, ma huru, ana m anonyere ya, dika m nonyeere Abraham, nna gi, ọbuladi ruo ^bmbuli elu ya na ebube.

58 Ugbua, n’ihe metutara iwu nke “okwa nchu-aja, ha di otutu ihe gbasara nke a.

59 N’ezie, ọburu na Nna m, akpoọ onye ọbula dika ọ kpo-

kwara “Erọn, site n’olu okwu nke m, na site n’olu okwu nke onye ahụ nke zitere m, na enyefewo m ya ^botughe uzọ nile nke ike okwa nchu-aja nke a, ọburu na o mee ihe ọbula n’aha m na dika iwu m siri di, na site n’okwu m, onye ahụ agaghị emehie, na aga m eme ya ka o zie ezie.

60 Ya mere, ka onye ọbula ghara ikwuto nwa odibo m Joseph; n’ihi na-aga m akwado ya ka ozie ezie; n’ihi na ọ ga-achọ aja nke m choro n’aka ya nile maka njehie ya nile, ka Onye-nwe Chineke gi kwuru.

61 Ọzọ kwa dika gbasara iwu nke okwa nchu-aja—ọburu na nwoke aluo “nwagboghọ na-amaghị nwoke, nwekwara ọchichọ ilu ^bozo, na nke mbu enye ya nkwardo, na ọburu na ya aluo nke abuo, na ha bu umu agboghọ na-amaghị nwoke, ha ekweghi kwa nkwa nye nwoke ozo, mgbe ahụ onye ahụ ziri ezi, ọ kwaghi iko, n’ihi na e nyere ha n’aka ya, n’ihi na o nweghi ike ikwa iko nyere nke ahụ bu nke ya na-abughi nke onye ozo.

62 Ma ọburu na o nwere umu agboghọ iri ndi e nyere ya site n’iwu nke a, o nweghi ike ikwa iko, n’ihi na ha bu nke ya, na e nyere ha n’aka ya; ya mere o ziri ezi nye ya.

63 Mana ọburu n’otu ma-ọbu

55a Mak. 10:28–31.

^b NGAN Ezi na Ulo—
Ezi na-ulo ebigh-ebi;
Ndu Ebigh-ebi.

56a NGAN Gbaghara.

57a Mat. 10:28.

^b NGAN Mbili Elu.

58a Oznd. 84:19–26.

NGAN Okwa
Nchu-aja.

59a Ndi-Hib 5:4.

NGAN Erọn, Nwanne
Nwoke nke Moses.

^b NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.

61a NGAN Nwa Agboghọ
Na-amaghị Nwoke.

^b Ima Okwa nke
Ulo-oru—1.
NGAN Luo Alulu,
Olulu Di na
Nwunye—Alulu
Otutu Nwunye.

nke obula n'ime umu agboghori ndi a mgbe aluchara ya, ya na nwoke ozogaa-enwe mmeko, o kwawo iko, a gaebibikwa ya, n'ihina-enyere ha n'aka ya imuba na juputa uwa, dika iwu nsom si di, na mezuonkwa ahunke Nna m nyere tutu nto-ala nke uwa, na n'ihimbuli elu nke ha n'ime ebighiebi uwa nile, ka ha wee buomkpuru-obi nile nke mmadu, n'ihina n'ime nke a ka borunke Nna m na-aga n'iru ka e wee nye ya otuto.

64 Ozogaa, n'ezie, n'ezie, asi m unu, oburu na nwoke obula nwere nwunye, bu onye ji otughe uzogaa nile nke ike nke a, na onye ahugaa kuzie iwu nke okwa nchu-aja nke m nye ya, gbasara ihe nile ndi a, mgbe ahugaa ga-ekwere na lekota onye ahugaa ma-obu e bibie ya, ka Onye-nwe Chineke gi kwuru, n'ihina aga m

ebibi ya, n'ihina aga m ebulite aha m n'elu nye ndi ahunile bu ndi nwetara na nogide n'ime iwu nke m.

65 Ya mere, o kwesiri ekwesin'iwu n'ime m, oburu na o nabataghi iwu nke a, nke onye ahugaa enweta ihe nile obulamu, Onye-nwe Chineke ya ga-enye ya, n'ihina nwanyni ahugaa ekwenyeghi na lekota ya dika okwu m si di, mgbe ahugaa ga-aburu nwanyni ahugaa njehie, na nwoke ahugaa ka-ewezugara site n'iwu Sera, onye lekotara Abraham dika iwu ahugaa si di, mgbe m nyere Abraham iwu ka o kporo Hega dika nwunye.

66 Na ugbo a, n'ihe gbasara iwu nke a, n'ezie, n'ezie, asi m gi, aga m ekpughere gi nke kariri akari ma emesia, ya mere, kwe kwa ka nke a zuo n'oge nke a. Lee, abum Alfa na Omega. Amen.

NKEJI 133

Mkpughe e nyere site n'aka Joseph Smith, Onye-amuma na Hiram, Ohio, 3 Novemba 1831 (History of the Church, 1:229-234). N'okwu mmalite mkpughe nke a Onye-amuma dere, "N'oge nke a otutu ihe di nke ndi Okenye nile nwere mmasi imata banyere izisa Ozi-oma nye ndi nile bi n'ime uwa, na gbasara mkpokota ahugaa n'usoro ije ije n'ime ezi ihe ahugaa, na nweta ndumodu nke si n'elu, na 3 Novemba, 1831, achowo m n'aka Onye-nwe na nweta mkpughe nke a di mkpa na-eso" (History of the Church, 1:229). Nkeji nke a ka e buru uzogaa tinye n'akwukwo Ozizi na Ogbugba ndu nile dika nso n'azu na e mesia nye ya onu ogugu nkeji.

1-6, Ndinso nile ka-enyere iwu nsogaa ha kwado maka Obibia nke Ugboro Abu; 7-16, Mmadu nile ka e nyere iwu ka ha si na Babilon gbapu bia na Zion, na kwado maka

oke ubochi nke Onye-nwe; 17-35, Ogaa-eguzo n'Ugwu Zion, kontinenti nile ga-aburu otu ala, na agburu nile nke Israel nke furu efu ga-aloghachi; 36-40, Ozi-oma ahugaa

ka e weghachiworo site n'aka Joseph Smith ka e wee zisaa n'ime uwa nile; 41-51, Onye-nwe ga-agbadata n'ọbọ n'arụ ndị ajoy mma-du; 52-56, O ga-abụ afo nke ndi ya agbaputaworo; 57-74, Ozi-oma ahụ ka a ga-ezipu iji zoputa Ndi-nsọ nile na n'ih i mbibi nke ndi ajoy mmadu.

NAA-NTI, O unu ndi nke nzuko nsọ m, ka Onye-nwe Chineke unu kwuru, na nuru nu okwu nke Onye-nwe gbasara unu.

2 Onye-nwe, onye nke "ga-abia na temple ya; na mberede, Onye-nwe, onye nke ga-agbadata n'elu uwa jiri ibu onu na bikpe-ikpe, e, n'elu mba nile na-echefu Chineke, na n'elu isi ndi nile na-amaghi Chineke n'etiti unu.

3 N'ih i na o "ga-agbawa ogwe aka ya oto n'anya nile nke mba nile, na nsotu nile nke uwa ga-ahụ 'nzoputa nke Chineke ha.

4 Ya mere, kwadobe nu, kwadobe nu, O ndi nke m, sachanu onwe unu nile, gbakotanu onu, O unu ndi nke nzuko nsọ m, n'elu ala nke Zaijon, unu nile ndi na-enyeghi iwu ka unu chere.

5 Si nu na "Babilon puo. Di nu

^bocha bu ndi na-ebu ngwa-oru nile nke Onye-nwe.

6 Kpoo ogbakọ ofufe ime mọo unu nile, na "kwuo nu okwu ugboro ugboro otu onye nye onye ozo. Na ka nwoko obula kpokuo aha nke Onye-nwe.

7 E, n'ezie asi m unu ozo, oge ahụ abiazo mgbe olu-okwu nke Onye-nwe na-adara unu: Sinu na Babilon puo, "gbakota nu site n'etiti mba nile, site 'n'ifufe anọ nile, site n'otu ngwucha nke elu-igwe ruo na nke ozo.

8 "Zipu ndi okenye nke nzuko nsọ m nye mba nile, bu ndi no n'ebe di anya; nye ^bala nile mmiri gbara gburu gburu, ziga nye ala ndi ozo nile, kpokuo mba nile, nke mbu nye 'ndi Jentailu nile, na mgbe ahụ 'ndi Juu nile.

9 Na lee, na hu, nke a ga-abu iti mkpu ha, na olu-okwu nke Onye-nwe nye mmadu nile: Gaa nu baa n'ime ala nke Zaijon, ka oke ala ndi m buwanye ibu, na ka "stek ya nile nwee agbamume, na ka ^bZaijon wee gaa n'iru baa n'ime mpaghara nile di gburu gburu.

10 E, ka iti mkpu ahụ gaa n'iru n'etiti madu nile: Teta na bilie na gaa n'iru izute "Onye ahụ na-alu nwunye ohuru; lee na

133 2a Mal. 3:1;

OznQd. 36:8.

b OznQd. 1:36.

NGAN Jisus

Kraist—Ikpe.

3a Aisa. 52:10.

b Aisa. 12:2; 52:10.

NGAN Atumatu nke

Mgbaputa; Nzoputa.

5a Alma 5:57;

OznQd. 1:16.

NGAN Babilon, Bebel;

Idabere n'Ihe nke

Uwa.

b 2 Tim. 2:21;

3 Nif. 20:41;

OznQd. 38:42.

NGAN Enweghi Ntupo.

6a Mal. 3:16-18.

7a OznQd. 29:8.

NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

b Zek. 2:6-7;

Mak. 13:27.

8a NGAN Oru Mgbasa

Ozi-oma.

b Aisa. 11:11;

1 Nif. 22:4;

2 Nif. 10:8, 20.

c NGAN Ndi Jentailu.

d NGAN Ndi Juu.

9a Aisa. 54:2.

NGAN Stek.

b NGAN Zaijon.

10a Mat. 25:6;

OznQd. 33:17-18;

45:54-59.

NGAN Onye Na-alu

Nwunye Ohuru.

hụ, Onye na-alụ nwunye ọhụrụ na-abia; pụọ nụ gaa zute ya. Kwadobe onwe unu nile maka ^boke ụbọchị nke Onye-nwe.

11 Ya mere, "chee nu nche, n'ihì na unu ^bamataghị ụbọchị ahụ ma-ọbụ oge awa ahụ.

12 Ya mere, ka ha-ra, bụ ndị nọ "n'etiti ndị Jentaịlụ nile gbaba na ^bZaịon.

13 Na ka ha ra bụ ndị "Juda gbaba na ^bJerusalem, "n'ugwu nile nke ^aụlọ nke Onye-nwe.

14 Pụọ nụ site n'etiti mba nile, ọbụladi site na Babilon, site n'etiti ajoọ omume nke bụ Babilon nke mụọ.

15 Mana n'ezie, otu a ka Onye-nwe kwuru, ka mgba pụ unu ghara idị "osọ osọ, mana ka a kwado ihe nile n'iru unu, na onye na-aga, ya ^belekwala anya n'azụ, ka mbibi mberede ghara idakwasị ya.

16 Naa ntị na nūrụ, O unu ndị bi n'elu ụwa. "Gekotaa nū ntị ọnụ unu ndị okenye nile nke nzukọ nsọ m, na nūrụ nū olu okwu nke Onye-nwe; n'ihì na ọ na-akpọ madụ nile oku, ọ na enyekwa madụ nile iwu n'ebe nile ka ha ^bchegharịa.

17 N'ihì lee, Onye-nwe Chineke "ezipụwori mụọ-ozì ahụ na-etì mkpụ n'etiti nke elu-igwe, na-asì: Kwado nū ụzọ nke Onye-nwe, na mee ka okporo ụzọ ya dī ^bwarawara, n'ihì na oge awa ahụ nke "ọbibia ya adiwo nso—

18 Mgbe "Nwa-atūrū ahụ ga-eguzo, n'elu ^bUgwū Zaịon, ya na otu "narị puku na iri puku anọ na anọ, bụ ndị e deworo aha nke Nna ya n'egedege iru ha nile.

19 Ya mere, kwado nū maka "ọbibia nke ^bOnye na-alū nwunye ọhụrụ; gaa nū, gaa nū n'ezì i zute ya.

20 N'ihì lee, ọ "ga-eguzo n'elu ugwu Olivet, na n'elu nnukwu oke osimiri, ọbuna ebe miri oke emi, na n'elu ala nile mmiri gbara gburu gburu, na n'elu ala nke Zaịon.

21 Na ọ "ga-ekwuputa olu okwu ya site n'ime ^bZaịon, na ọ ga-ekwu okwu site na Jerusalem, a ga-anụkwa olu okwu ya n'etiti ndị nile;

22 Ọ ga-abụkwa olu okwu dika "olu okwu nke ọtụtụ mmiri nile, dika kwa olu okwu nke oke

10b OznQd. 1:12-14.

11a Mak. 13:32-37;

JS—Mat. 1:46, 48.

b OznQd. 49:7.

12a OznQd. 38:31, 42.

b NGAN Zaịon.

13a NGAN Juda.

b NGAN Jerusalem.

c Aisa. 2:1-3;

Ezik. 38:8.

d Abụoma 122:1-9.

15a Aisa. 52:10-12;

OznQd. 58:56.

b Jen. 19:17, 26;

Luk 9:62.

16a OznQd. 1:1-6.

b NGAN Chegharia, Ncheghari.

17a OznQd. 13:1; 27:7-8; 88:92.

b Aisa. 40:3-5.

c Mal. 3:1.

18a Mkpu. 14:1.

NGAN Nwa-atūrū nke Chineke.

b OznQd. 84:2.

c Mkpu. 7:1-4.

19a Mat. 25:1-13;

OznQd. 33:17-18; 88:92.

NGAN Ọbibia nke Ugboro Abụọ nke Jisus Kraịst.

b NGAN Onye Na-alū Nwunye Ọhụrụ.

20a Zek. 14:4;

OznQd. 45:48-53.

21a Joel 3:16; Emos 1:2.

b Aisa. 2:2-4.

22a Ezik. 43:2;

Mkpu. 1:15;

OznQd. 110:3.

^begbe elu-igwe, nke ‘ga-akwatu ugwu ukwu nile, na ndagwuru-gwu nile ka na-agaghị achọta.

23 Ọ ga-enye ebe miri oke emi iwu, ma e wee chughachi kwa ya azu n’obodo nile nke elu elu, na “ala nile mmiri gbara gburu-gburu ga-agho otu ala;

24 Na ala nke “Jerusalem na ala nke Zaijon ka a ga-eweghachi azu bia n’ime onodu nke ha, na elu uwa ga-adị dika o diworo n’ubochi nile tutu e ^bkewaa ya.

25 Na Onye-nwe, obuna Onye nzoputa ga-eguzo n’etiti ndi nke ya, na o “ga-achị eze nye anu aru nile.

26 Na ka ha ra bu ndi no n’obodo nke “elu elu nile ga-abia na ncheta n’iru nke Onye-nwe, na ndi amuma ha nile ga-anu olu okwu ya, na ha a gaghi kwa akwusi onwe ha, ha ga-emekpa kwa nkume nile aru, na mmiri juru oyi ga-eruda n’iru ha.

27 A ga ewu kwa “okporo uzu n’ime etiti ebe ahụ miri oke emi.

28 Ndi iro ha ga-aburu ha anu mgburi.

29 Na n’ime ozara nile nke “na-enweghi ike imita mkpuru, ebe ahụ ka odọ mmiri nile nke ndu ga-esi puta, na ala ahụ nke

kporo nku a gaghi abu kwa ala nwere aguu mmiri.

30 Na ha ga-eweta uba aku ha nile nye n’aka umu “Ifrem, ndi odibo m nile.

31 Na oke ala nile nke “ugwu nile nke mgbe nile na-adigide ga-ama jijiji n’iru ha.

32 N’ebe ahụ kwa ka ha ga-ada n’ala, e wee kpube ha okpu eze ebube, obuladi n’ime Zaijon, site n’aka nile nke ndi odibo nke Onye-nwe, obuna umu nke Ifrem.

33 Na ha ga-ejuputakwa “n’abu nile nke onu mgbe nile na-adigide.

34 Lee, nke a bu ngozi ahụ nke Chineke mgbe nile na-adigide n’elu “agburu nile nke Israel, na ngozi nke kacha n’uba n’elu isi nke ^bIfrem na ndi ibe ya nile.

35 Na ha onwe ha kwa nke agburu “Juda, mgbe ahụ mgbu ha gafere, a ga-asacha ha n’ime ^bidi nsọ n’iru Onye-nwe, ibi n’iru ya ehie na abali, ruo mgbe nile na mgbe nile.

36 Na ugbu a, n’ezie ka Onye-nwe kwuru, ka-amata ihe ndi a n’etiti unu, O ndi nile bi n’elu uwa, ezipuwo m ri “muo-ozu nke m ka o na-eke n’etiti

22b Abuoma 77:18;

Mkpu. 14:2.

c Ndikp. 5:5;

Aisa. 40:4; 64:1;

Mkpu. 16:20;

OznQd. 49:23; 109:74.

23a Mkpu. 6:14.

24a NGAN Jerusalem.

b Jen. 10:25.

NGAN Uwa—

Nkewasi nke uwa.

25a NGAN Jisus Kraist—

Ichị-eze otu puku afọ

nke Kraist.

26a Jer. 16:14–15;

OznQd. 110:11.

NGAN Israel—

Agburu iri nke Israel

furu-efu.

27a Aisa. 11:15–16;

2 Nif. 21:16.

29a Aisa. 35:6–7.

30a Zek. 10:7–12.

NGAN Ifrem—

Agburu nke Ifrem.

31a Jen. 49:26.

33a Aisa. 35:10; 51:11;

OznQd. 66:11.

34a NGAN Israel—

Agburu iri na abuo nke Israel.

b Jen. 48:14–20;

1 Ihem. 5:1–2;

Ita 13:7–10.

35a NGAN Juda—The tribe of Juda.

b NGAN Idi-nsọ.

36a Mkpu. 14:6–7;

OznQd. 20:5–12.

elu-igwe, na-enwe ^bozi-oma mgbe nile na-adigide, onye gosiworo onwe ya nye ụfọdụ, o nyefewo kwa ya n'aka mmadụ, onye ga-egosikwa onwe ya nye ọtụtụ ndị bi n'elu ụwa.

37 Na "ozi-oma nke a ka a ^bga-ezisa nye mba 'nile, na ebo nile, na asụsụ nile, na ndị nile.

38 Na ndị odibo nile nke Chineke ga-aga n'iru, na-asị n'oke olu okwu: Tụọ nụ Chineke egwu na nye ya otuto, n'ihị n'oge awa nke ikpe ya abiawo;

39 "Kpọọ kwa nụ isi ala nye ya bụ onye kere elu-igwe, na ala na oke osimiri, na isi iyi nile nke mmiri nile—

40 Na-akpọku aha nke Onyenwe, ehihie na abali, na-asị: O asị na i "ga-adọwa elu-igwe nile ka i wee rịdata, asi na ugwu ukwu nile ga-eruda dika mmiri n'iru gi.

41 Na a ga-aza ya n'isi ha nile; n'ihị na iru nke Onyenwe ga-adị ka ọkụ na-agbaze ihe nke na-ere, na dika ọkụ na-eme ka mmiri nile "sụọ.

42 O Onyenwe, i ga-aridata ime ka aha gi pụta ihè nye ndị iro gi, na mba nile ga-amakwa jijiji n'iru gi—

43 Mgbe i mere ihe nile di egwu, ihe nile ha na-eleghi anya ha;

44 E, mgbe i rịdatara, na ugwu ukwu nile esi n'iru gi ruda dika mmiri, i "ga-ezute onye ahụ nke na-añurị ọnụ ma na-arụkwa ọrụ ezi omume, onye nke na-echeta kwa gi n'ime ụzọ gi nile.

45 N'ihị site na mbido nke ụwa, mmadụ anughị, ha anụtaghi kwa na ntị, ma-ọbụ anya ọbụla ahughị kwa, O Chineke, ewezuga gi, ka ihe nile si di ukwu nke i "kwadoworo nye onye nke ^bna-echere gi.

46 Na a ga-ekwu si: "Onye bụ nke a na-esi na Chineke nke elu-igwe ^bna-arịdata, yi uwe nsọ e tejiri ọbara-ọbara; e, site na mpaghara nile nke na-amaghi ama, onye na-eyi uwe di ebube mara nma ya, na-azọ ije na ịba-uba nke ike ya?

47 Na onye ahụ ga-asị: Abụ m ya onye nke kwuworo okwu n'ezi omume, di ike izoputa.

48 Onyenwe ga-adi "ọbara ọbara n'uwe ya, na uwe nsọ ya dika nke onye ahụ nke na-ayocha mmanya n'ebe inara mmanya.

49 Na ọ ga-adị ukwu bụ ebube nke iru ya, nke mere na "anyanwụ ga-ezopu iru ya n'ihere, na ọnwa ga-ejide ihè ya, na kpakpando nile ka a ga-atụda site n'ebe nile nke ha.

50 Na a ga-anụ olu okwu ya:

36b NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

37a NGAN Ozi-oma.

b NGAN Ọrụ Mgbasa
Ozi-oma; Kwusaa.

c OznQd. 42:58.

39a NGAN Fee Ofufe.

40a Aisa. 64:1–2.

41a Job 41:31.

44a 1 Ndị-Tes. 4:15–18.

45a Aisa. 64:4;

1 Ndị-Kọ 2:9.

b Abụak. 3:25;

2 Nif. 6:7, 13.

46a Aisa. 63:1–2.

b NGAN Ọbịbịa nke

Ugboro Abụọ nke

Jesus Kraịst.

48a Jen. 49:11–12;

Luk 22:44;

Mkpu. 19:11–15;

NAJS, Mkpu. 19:15;

Mosa. 3:7;

OznQd. 19:18.

49a Aisa. 13:10; 24:23;

OznQd. 45:42; 88:87.

“azọchawo m ebe inara mma-
nya nani m, na ewetawo m ikpe
megide ndi nile; na o dighi
onye obula mu na ya no;

51 Na azopiwawo m ha n’oke
iwe m, na m zodara ha na onu-
ma m, na obara ha ka m “fesara
n’uwe nsọ m nile, na meruo
uwe oyi m nile, n’ihi na nke a
bu ubochi ibo obo nke diworị
n’ime obi m.

52 Na ugbua afọ nke ndi m
agbaputaworo abiwawo, na ha
ga-ekwuputa ihunanya obi-oma
nke Onye-nwe ha, na-ihe nile o
nyeworo n’aka ha dika idi nma
ya siri di, na dika ihunanya obi-
oma ya siri di ruo mgbe nile
na mgbe nile.

53 N’ime “mkpagbu nile ha,
ya ka-akpagburu. Na muo-ozu
nke iru ya azoputawo ha, na
n’ime “ihunanya ya, na omiko
ya, o “gbaputara ha, na palie ha,
na kuru ha ubochi nile nke
mgbe ochie;

54 E, na “Inok kwa, na ndi ahụ
bu ndi nonyeere ya; ndi amu-
ma nile ndi bu ya uzọ; na “Noa
kwa, na ndi ahụ bu ndi bu ya
uzọ; na “Moses kwa, na ndi ahụ
bu ndi bu ya uzọ;

55 Na site na Moses ruo na
Elaija, na site na Elaija ruo na

Jon, ndi nonyeere Kraist n’ime
“mbilite n’onwu ya, na ndi-ozu
nile di nsọ, tinyere Abraham,
Aisak, na Jekob ga-anọ n’iru
nke Nwa-aturu ahụ.

56 Na “ili nile nke “ndi-nsọ ka
a ga “emeghe; na ha ga-aputa,
guzokwa “n’aka nri nke Nwa-
aturu ahụ, mgbe o ga-eguzo
n’elu “Ugwu ukwu Zaijon, na
n’elu obodo ukwu ahụ di nsọ,
Jerusalem “Oheru ahụ; na ha
ga-abu “abu nke “Nwa-aturu
ahụ, ehie na abali ruo mgbe
nile na mgbe nile.

57 Na n’ihi nke a, ka e mee ka
ndi mmadu keta oke “n’ebube
nile nke a ga-ekpughe, Onye-
nwe ezipuwo uju nke “ozu-oma
ya, ogbugba-ndu mgbe nile
na-adigide nke ya na-itughari
uche na idi mfe nghota na
enweghi mpako.

58 Ka e wee kwadobe ndi na-
adighi ike maka ihe ndi ahụ na-
abia n’elu uwa, na n’ihi ozi nke
Onye-nwe, n’ubochi ahụ mgbe
“ndi na-adighi ike ga-eme ka
ihere mee ndi oke amamihe, na
“onye di nta ga-agho mba di ike,
na madu “abuo ga-eme ka puku
mmadu iri ha nile gbalaga.

59 Na site n’ihe nile na-adighi
ike nke uwa, Onye-nwe

50a Aisa. 63:2-3;
OznQd. 76:107;
88:106.

51a Lev. 8:30.

53a Aisa. 63:4-9.

b NGAN Afọ-oma.

c NGAN Gbaputa,
Gbaputara,
Mgbaputa.

54a NGAN Inok.

b NGAN Noa, Onye-isi
Ezi na Ulo nke Bible.

c NGAN Moses.

55a NGAN Mbilite
n’Onwu.

56a OznQd. 29:13.

b NGAN Onye-nsọ.

c OznQd. 45:45-46;
88:96-97.

d Mat. 25:33-34.

e Aisa. 24:23;

Mkp. 14:1;
OznQd. 76:66; 84:2,
98-102.

f NGAN Jerusalem
Oheru.

g Mkp. 15:3;
OznQd. 84:98-102.

h NGAN Nwa-aturu
nke Chineke.

57a NGAN Ogo nile
nke Ebube.

b NGAN Ozi-oma.

58a Mat. 11:25;
1 Ndi-Ko 1:27;
Alma 32:23; 37:6-7.

b Aisa. 60:22.

c Deut. 32:29-30.

"ga-azocha mba nile site n'ike nke Mụọ ya.

60 Na n'ihl nke a ka-enyeworo iwu nsọ nile ndi a; e nyere iwu nsọ ndi a ka-ewezuga ha site n'üwa n'ubochi nke e nyere ha, mana ugbugba a ha "ga-aga n'iru nye banu aru nile—

61 Na nke a dika uche na ochichio obi nke Onye-nwe siri di, onye na-achio eze nye anu aru nile.

62 Na nye onye ahü nke "na-echeghari ma "na-asacha onwe ya n'iru Onye-nwe ka a ga-enye ndu 'ebighi-ebi.

63 Na n'isi ha bu ndi "na-añaghil nti nye olu okwu nke Onye-nwe ka a ga-emezu nke ahü e dere site n'aka onye-amuma Moses, na-aga 'ebepu ha site n'etiti ndi mmadu.

64 Na kwa nke ahü e dere site n'aka onye-amuma "Malakaj: N'ihl na, lee, ubochi ahü na-abia nke 'ga-ere oku ka ite oku, na ndi nfuli-elu nile, e, na ndi nile na-eme ihe mmebi iwu, ga-abu ahijia oka, na ubochi ahü nke na-abia ga-erechapu ha, ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndi agha kwuru, nke mere na a gaghi ahapuru ha, obughi mgborogwu, na-obughi alaka.

65 Ya mere, nke a ga-abu oziza nke Onye-nwe nye ha.

66 N'ubochi ahü mgbe m bia-kwutere ndi nke m, o dighi onye obula n'etiti unu nke "nabatara m, ma a chupuru unu n'ezi.

67 Mgbe m kporo oku ozu, o dighi onye obula n'ime unu no maka izi; mana "aka m adighi mkpu mkpu ma oli nke m agaghi agbaputa, ma-obu 'ike m inaputa.

68 Lee, na-ibasi mba ike m, ana m eme ka oke osimiri "taa. Ana m eme ka osimiri nile ghoo ozara; azu ha na-esi-isi, na ha na-anwu n'ihl akpiri ikpo nku.

69 Ana m eyikwasil elu-igwe nile uwe ojii, na ana m eme akwa uwe igba mkpe ihe mkpuchi ahü ha.

70 Na "nke a ka unu ga-enweta n'aka m—unu ga-edina ala na mwute.

71 Lee, na hu, o dighi ndi obula ga-enwe ike inaputa unu, n'ihl na unu erubeghi isi n'olu okwu m mgbe m kporo unu oku site n'ime elu-igwe nile; unu ekwe-nyeghi okwu ndi odibo m, na mgbe e "zitere ha nye unu, unu a nabataghi ha.

72 Ya mere, ha "arachiwo ogbugba ama ahü na kechie iwu ahü, na e nyefewo unu n'aka ochichiri.

73 Ndi a ga-apu baa n'ime

59a Maika 4:11-13.

60a OznQd. 104:58-59.

b OznQd. 1:2.

62a NGAN Chegharia, Ncheghari.

b OznQd. 88:74.

NGAN Ido-nsu.

c NGAN Ndu

Ebigh-ebi.

63a NGAN Naa-nti.

b Qlndo. 3:22-23;

1 Nif. 22:20-21;

3 Nif. 20:23; 21:11;

OznQd. 1:14;

A—JS 1:40.

64a Mal. 4:1.

NGAN Malakaj.

b A—JS 1:36-37.

c Aisa. 66:15-16;

1 Nif. 22:15;

3 Nif. 25:1;

OznQd. 29:9; 64:24.

NGAN Uwa—Isacha uwa.

66a Jon 1:11.

67a 2 Nif. 28:32.

b Aisa. 50:2; 2 Nif. 7:2.

68a Opu. 14:21;

Josh. 3:14-17.

70a Aisa. 50:11.

71a 2 Ihem. 36:15-16;

Jer. 44:4-5.

72a Aisa. 8:16-20.

ọchịchiri nke ezi, ebe “ikwa akwa, ikwa ariri, na-ita ikekere eze di.

74 Lee Onye-nwe bu Chineke gi ekwuwo ya. Amen.

NKEJI 134

Nkwuputa nke ihe e kweere gbasara ọchichi nile nke obodo na iwu nile n'oha, a nabatara site na ntuli aka nwere nkwardo nke mmadu nile, na ọgbako oha nke Nzuko nsọ e mere na Kirtland, Ohio, 17 Ougost 1835 (History of the Church, 2:247–249). Oge ahụ bụ ọgbako nke ndi ndu nile nke Nzuko nsọ, ndi a kpokotara itule ihe nile a chorọ ka-atunye uche di n'ime mbiputa nke mbu nke Ozizi na Ogbugba ndu nile. N'oge ahụ, nkwardo nke a ka-enyere mmalite okwu ndia na-eso: "Ka ihe anyi kwereere gbasara ọchichi nile nke uwa na oha iwu nile ghara inwe nkowahie ma-ọbu nghotahie, anyi echewo na o kwesiri ekwesị i weputa na-ogwugwu nke akwukwo nke a, ebum n'uche anyi gbasara nke a (History of the Church, 2:247).

1–4, Ọchichi nile kwesiri ichekwa nnwere onwe nke ako n'uche na okpukpere chi; 5–8, Madu nile ga-ebuli ọchichi nile nke obodo ha elu na jide ugwo nsopuru na nrube isi nye iwu; 9–10, Ọgbako okpukpere chi nile ekwesighi iweghara ike nile nke ọchichi nke obodo; 11–12, Ndi mmadu ka o ziri-ezi nye i chekwa onwe ha nile na aria ha.

ANYI kweere “n'ochichi nile aka Chineke hiwere n'ih i odimma nke mmadu, ma o ga ejide ha inye ^bnkwasị nke omume ha banyere ọchichi nile ndia, ya na ime iwu nile na-itinye ha n'oru, n'ih i odimma na nchekwa nke obodo.

2 Anyi kweere na-odighi ochi-chi ga-adi n'udo, ma-ogbughi ma e mere iwu nile ndi a na jide

ha na-ekweghi ka e bibie ha, iji nwetara onye obula “nnwere onwe nke ^bako n'uche, ihe ruuru ha na ichikota aria na ^cnchekwa nke ndu.

3 Anyi kweere na ọchichi nile nke obodo nwere mkpa icho “ndi-oru na ndi-ikpe ime ka iwu nile nwe ike ọchichi, na ka ha ra bu ndi ga-enye iwu nile ike nke ọchichi, na ndi nile ga-elekota iwu ndia n'uzo kwu oto na ikpe ziri ezi, ka e kwesiri ichoputa na kwalite site n'olu okwu nke ndi mmadu ahụ ma oburu obodo na-enwe ndi nnochite anya; ma-ọbu uche obi nke onye-eze.

4 Anyi kweere na okpukpere chi ka Chineke hiwere, na ndi mmadu nwe nkwasị nye ya na nye nani ya, n'ih i imezu ya,

73a Mat. 8:11–12;
Luk 13:28;
OznQd. 19:5.
NGAN Ọchichiri nke
Muọ; Ala-muọ.

134 1a OznQd. 98:4–7;
Ndep. Ok 1:12.
b NGAN Inye Nkwasi,
Nkwasi, Nwe
Nkwasi.

2a NGAN Ohere-Ihoro.
b NGAN Ime Muọ.
c OznQd. 42:18–19.
3a OznQd. 98:8–10.

ewezuga ma atumatụ okpukpe chi ha nile, na-eme ka ha mebie ihe ruru ma-ọbụ ntọhapụ nke ndị ọzọ; mana anyị ekwenyeghi n'iwu nke mmadụ kwesiri imaba aka na-ihawe ukpuru nke "okpukpere chi iji kechie akọ n'uche nile nke ndị mmadụ, ma-ọbụ ituputa ụdị nile nke ido ekpere n'iru ọha ma-ọbụ na nzuzo; na onye-ikpe obodo kwesikwara igbochi mmebi iwu, mana ọ gaghi enwe ike ichikota akọ n'uche, ọ ga-ata onye ikpe mara ahụhụ; mana ọ gaghi abịagbu nnwere onwe nke mkpuru obi.

5 Anyị kweere na ndị mmadụ nile gariri akwado na kwalite elu ọchịchị nile nke obodo ebe ha bi n'ime ya, ebe ha ga-enweta nchekwa n'ime nketa oke n'ihe nile ruru ha site n'iwu nke ọchịchị nile ndị ahụ; ma na mbilite imegide ndị-isi na "nnupụ isi ekwesighi ekwesị nye nwa amala ọbụla na-enweta nchekwa nke a, na o kwesiri ka a taa ya ahụhụ kwesiri nke a; na n'ọbụ ihe ruru ọchịchị nile itinye ụdị iwu nile dika mkpebi nile ha nke ha gụkọtara kachasi mma inweta ọdịmma ndị ọha, n'otu oge ahụ, otu o sila di, jide idi nsọ nke nnwere onwe nke akọ n'uche.

6 Anyị kweere na onye ọbụla kwesiri ka e nye ya nnukwu ugwu n'ihe ọbụla ọ na-arụ, ndị ọchịchị nile na ndị ikpe nile bụ ndị e dowere n'ihị nchekwa nke

ndị ikpe na-amaghi, na-ita ndị ikpe mara ahụhụ; na nye kwa "iwu nile, madụ nile ji ugwo nsopuru na irube isi, n'ihị ewezuga ha udo na nkwekọrịta ka ọgba-aghara na mmaja ga-anọchi; iwu nile nke mmadụ ka e hiwere kpom kwem n'ihị i hazi ihe gbasara anyị nile dika ndị mmadụ n'onwe anyị na mba nile, n'etiti madụ na madụ; na iwu nile nke si na Chineke ka e nyere si n'elu-igwe, ha na-akọwaputa ukpuru nile gbasara ihe nile nke mụọ n'ihị okwu-kwe na (okpukpere chi) ha abụọ ka mmadụ ga-aza nye Onye okike ya.

7 Anyị kweere na ndị ọchịchị nile, obodo nile, na ọchịchị nile nwere nkwesị, na ha ahaghi itinye iwu nile n'ihị nchekwa nke ndị mmadụ nile n'ime nnwere-onwe nke imezu okwu-kwe okpukpere chi ha, mana anyị ekwenyeghi na ha nwere nkwesị n'ikpe ziri-ezi i napụ ndị mmadụ nile ohere nke a, ma-ọbụ gbochie ha n'uche ha nile, ebe ha na-ezi nsopuru na nkwanye ugwu nye iwu ndị a nile, na uche nke okpukpe chi ha nile ndị a emeghi ka o zie ezie bụ mbili mmegide ndị-isi ma-ọbụ igba izuzu mmegide.

8 Anyị kweere na mmebi iwu kwesiri "ntaram-ahụhụ dika ida iwu ahụ si di; n'igbu ọchụ, nrafu nke obodo, izu ori, inapụ mmadụ ihe ya n'ike, na imebi

4a Alma 21:21-22;
Ndep. Ok 1:11.
NGAN Fee Ofufe.

5a Ndep. Ok 1:12.
NGAN Nnupụ-isi.
6a OznQd. 58:21; 88:34.

8a Alma 30:7-11;
OznQd. 42:84-87.

udo ọha n'ụdị ya nile, kwesiri ntaram-ahụhụ dika otu mmebi iwu ndi ahụ di na ndabere ha nye ihe ọjọ n'etiti mmadụ, site n'iwu nile nke ọchịchị ahụ ebe ha nọ mebie iwu ahụ; na n'ih i udo na-ida jụu nke ọha, mma- d ụ nile ga-azọpụ ije n'iru ma jiri ume ha weta ndi nile na-emehie megide ezi iwu nile na-ita ahụhụ.

9 Anyị ekwenyeghi na o ziri ezi igwakota ike na-arụ ọrụ n'ime nke okpukpere chi, ya na ọchịchị nke obodo, nke mere n'otu ọgbako okpukpere chi na-enweta nkwardo ma nke ọzọ ka-egbochiri n'ime ohere ya nile n'ihe nke mụọ, na ihe nile ruru ndi ọbula bu ndi otu ya nile, dika umu amala nile ibu nke agonari.

10 Anyị kweere na ọgbako nile nke okpukpere chi nwere nkweni imeso ndi otu ha nile n'ih i omume na-adighi n'uso-ro, dika ukpuru nile na nchikotata nile nke ọgbako ahụ siri di, ma ọburu na mmeso nile ahụ bu n'ih i njekota na omume oma; mana anyi ekwenyeghi na ọgbako okpukpere chi nwere ikike ikpe ndi mmadu ikpe nke ikwesị inwe ariama-ọbụ ndu; nke inapụ n'aka ha ihe nnweta nile nke uwa nke a, ma-ọbụ tinye ha n'ọnọdụ mme- kpa aru nke ndu ma-ọbụ mpa- ghara aru ma-ọbụ ita ha ahuhu nke imeru aru nke elu aru. Ha nwere ike "chupu ha nani site n'ogbakọ ha, na wezuga ha site na njekota ha.

11 Anyi kweere na ndi mma- d ụ ga-ario iwu obodo aririo n'ih i ikwughachi mmejọ nile na mkpasu iwe nile, ebe e mere mmeru aru ma-ọbụ ikwe- si inwe ariama, ma-ọbụ mmebi agwa, ebe iwu nile ndia di nke ga-echekwa ihe ndi a nile, mana anyi kweere na mmadu nile ziri-ezi ichekwa onwe ha nile, ndi enyi ha nile, na ariama, na ọchichị, site na mmegide nile na-ezighi-ezi n'iwu na mmebi ihe nile ruru ndi mma- d ụ n'oge ọgba aghara, ebe na-enweghi ike iriota aririo n'aka iwu mgbe ahụ na nweta ikwusi ihe mgbu.

12 Anyi kweere na o ziri-ezi i "kwusa ozi-oma nye mba nile nke uwa, na duo ndi ezi omume odu ka ha zoputa onwe ha nile site na mmebi nke di n'awa; mana anyi ekwenyeghi na o ziri ezi itinye aka na ndi oru, o bughị ikwusara ha ozi- oma, ma-ọbụ mee ha baptism megide uche obi na ọchichọ ndi nna ha ukwu, ọbughị itinye aka ebe ha nọ ma-ọbụ nwe ike na-arụ ọrụ n'ime ebe ha nọ n'ebe dikasi nta ime ha ka ha ghara inwe afo ojuju banyere onodu ha na ndu nke a, site na nke a tinye ndu nile nke ndi mmadu n'onu onwu; udi ntinye aka nke a k'anyi kweere na-ozighi-ezi n'iwu na di njo, na di mmekpa-arụ nye udo nke ọchichị nile nke kwenyere na ndi mmadu ga-abu ndi eji n'oru.

NKEJI 135

Ogbugbu n'ih ihe ha kweere e gburu Joseph Smith Onye-amụma na nwanne ya nwoke, Hyrum Smith Onye isi ezi na ụlọ, na Carthage, Illinois, 27 Jun 1844 (History of the Church, 6:629-631). Akwụkwọ nke a ka Okenye John Taylor nke Kansul nke Iri na Abuọ dere, onye bụ onye akaebe nye ihe nile mere.

1-2, Joseph na Hyrum ka e gburu n'ih ihe ha kweere n'ime Ụlọ-mkpọrọ Carthage; 3, Onọdu i bu onye mbụ kacha elu n'etiti ndi ozo nke Onye-amụma ka e ji iti mkpu jaa mma; 4-7, Obara ha nke ikpe na-amaghị na-agba aka ebe banyere ezi okwu ahụ na orụ ahụ si na Chineke.

IJi rachie ọgbugba-ama nke Akwụkwọ a na Akwụkwọ nke Mọmọn, anyị na-ekwuputa "ogbugbu n'ih ihe ha kweere e gburu ^bJoseph Smith Onye-amụma, na Hyrum Smith Onye-isi ezi n'ụlọ. A gbagburu ha n'ime ụlọ-mkpọrọ "Carthage, na 27, Jun 1844 n'ih e dika elekere ise nke ehie, site n'aka ndi mmadu ji egbe na-agba aghara aghara teworo onwe ha agba ojii — di site 150 ruo 200 na onu ogugu. "Hyrum ka ha gbagburu na mbu, ma ya ejiri nwayo daa, tie mkpu si: *Abu m onye nwuru anwu!* Joseph maputara site windo, na a gbagburu ya mgbe o na-eme nke a, ya etie mkpu si: *O Onye-nwe Chineke m!* Ha abuo ka a gbara mgbo mgbe ha nwu-

worori n'omume obi ufu, na ha abuo nwetara mgbo ano nile.

2 "John Taylor na Willard Richards, abuo n'ime mmadu Iri na abuo ahụ bu ndi nani nọrọ n'ime ụlọ ahụ n'oge ahụ; e meruru onye nke mbu aru na-omume obi ita mmiri site na-iji mgbo ano nile, mana aru adiwo-ri ya mma; onye nke ikpeazu, site na inye-aka nke Chineke lafeere na-enweghi obuladi oghere n'ime uwe nwuda ya.

3 Joseph Smith, "Onye-amụma na ^bỌhụ-uzọ nke Onye-nwe, emewo, ma-ọbughị Jisus nani, n'ih nzoputa nke mmadu n'ime uwa nke a, karia madu obula ozọ nke na-ebiwo n'ime ya. N'ime mkpirisi oghere nke iri afọ abuo, o weputawo Akwukwọ nke Mọmọn, nke o tughariworosite n'onyinye n'ike nke Chineke, na buruwo uzọ esi gbasaa ya na nnukwu obosara obodo abuo nile nke uwa; o zipuwo 'uju ozi-oma mgbe nile na-adigide nke di n'ime ya, gaa n'akuku ano nile nke uwa; o wetawo mkpughe nile ahụ na iwu nsọ nile ndi mejuworo

135 1a OznQd. 5:22; 6:30.
NGAN Ogbugbu n'ih ihe
Okwukwe, Onye e
Gburu n'ih ihe
Okwukwe ya na
Jisus Kraist.

b NGAN Smith,
Joseph Nta.
c NGAN Ụlọ Mkpọrọ
Kateji (USA).
d NGAN Smith, Hyrum.
2a NGAN Taylor, John.

3a NGAN Onye-amụma.
b NGAN Ọhụ-uzọ.
c OznQd. 35:17; 42:12.
NGAN Mweghachi
nke Ozi-oma.

akwụkwọ nke a nke Ozizi na Ọgbuğba-ndụ nile, na ọtụtụ akwụkwọ nile nke amamihe na ntuzi-aka n'ihì ọdịmma nke ụmụ nke mmadụ; ọ kpọkọtawo ọtụtụ puku nile nke Ndị-nso Ụbọchị-ikpeazụ a, wuo oke ^dobodo na hapụ idi ukwu na aha nke na-agaghị egbu egbu. O biri oke ndụ, na ọ nwurụ oke ọnwụ n'anya nile nke Chineke na ndị ya; na dika imerime ndị nke Onye-nwe e tere mmanụ na mgbe ochie nile, o jiwo ^eọbara ya rachie ozi ya nile, na otu ahụ ka nwanne ya nwoke Hyrum mere. Na ndụ ha e kewaghị, na n'ọnwụ, ha a gbasasighi.

4 Mgbe Joseph gara na Carthage iwere onwe ya nye n'aka ọchịchị nke iwu e jiri aghughọ tinye, ụbọchị abụọ ma-ọbụ atọ tutu e gbuo ya, ọ sịrị: "Ana m aga dika ^anwa aturụ na-aga ruo ebe ana egbu anụ, mana adi m juu dika ụtụtụ ọkọchị. E nwere m akọ n'uche nke na-adighi asụ ngongọ n'ebe Chineke nọ na ebe mmadụ nile nọ. AGA M ANWỤ NA-ENWEGHI ỌMỤMA IKPE, YA A GA-EKWURIRI BANYERE M—EGBUCHURU YA EGBUCHU."—N'otu ụtụtụ ahụ mgbe Hyrum kwadosiwororo iga—a ga-asị ebe a na-egbu anụ? e, n'ihì na otu ahụ ka ọdị—ọ gurụ ama okwu nke a na-eso, dī nso na mmechi isi nke iri n'abụọ nke Ita, n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, na kpudo ibe akwụkwọ ahụ iru n'elu ya:

5 Na o wee ruo na ekpere m ekpere nye Onye-nwe ka o wee nye ndị Jentaịlụ nile amara, ka ha nwe afọ-oma. Na o wee ruo na Onye-nwe sịrị m: Ọburụ na ha enweghị afọ-oma, ọdighi ihe o mere gi, i kwesịwo ntụkwasi obi, ya mere, a ga-eme ka uwe gi nile ^adị-ọcha. Na n'ihì na i hụwo adighi ike gi, a ga-eme ka i sie ike, ọbuna inọdụ ala n'ebe ahụ nke m kwadoworo n'ebe obibi nile nke Nna m. Na ugbua ana m . . . asi ndị Jentaịlụ nọdụ nke-oma, e, na kwa nye ụmunnna m ndị m huru n'anya ruo mgbe anyị ga-ezukọ n'iru ^boche-ikpe nke Kraịst; ebe mmadụ nile ga-ama na uwe m nile enweghi ntupọ site n'ọbara unu. "Ndị gbara ama nke a anwụwo ugbua, ma ọgbuğba-ama ha na-eguzo.

6 Hyrum Smith dī iri afọ anọ na anọ na Februari, 1844, ma Joseph Smith dīriri iri afọ atọ n'asatọ na Disemba, 1843, ma site ugbua gawa n'iru aha ha nile ka a ga-agụnye n'etiti ndị e gburu egbu n'ihì ihe ha kweere na okpukpere chi; ma onye ahụ na-agụ na mba nile ka a na-echetara na Akwụkwọ nke Mọmọn na akwụkwọ nke a nke Ozizi na Ọgbuğba-ndụ nile nke Nzukọ nso, dara ọnụ ahịa nke ọbara kachasi mma nke nari afọ nke iri na itoolu iji weputa ha n'ihì nzọputa nke ụwa nke laworo n'iyi, na ọ buru na ọkụ ga-ere osisi ^adī ndụ n'ihì otuto nke Chineke, ọ ga-adị mfe ya irechapụ osisi nile kpọrọ akpọ

3d NGAN Nauvoo,
Illinois (USA).
e Ndị-Hib 9:16-17;

OznQd. 136:39.
4a Aisa. 53:7.
5a OznQd. 88:74-75.

b Ita 12:36-38.
c Ndị-Hib 9:16-17.
6a Luk 23:31.

ime ka a sachaa ala-ubi vine site na-ire ure. Ha biri ndụ n'ihì otuto, ha nwurụ n'ihì otuto, na otuto bụ nkwughachi ugwo ebighi-ebi ha. Site n'ogbo ruo n'ogbo ka aha ha nile ga-agba-da ruo umu mmadu dika ola di oke onu ahia nye ndi a sachaworo.

7 Ha buuru ndi ikpe na-amaghi n'ihì ime ihe ojoo obula dika a gopuwooro ha otutu oge gara-aga, na e tinyere ha n'ulo-mkpoo-ro site na-mgbako izuzu ndi nraputa na ndi ajoo mmadu, na obara ha nke ikpe na-amaghi wusara n'ala ulo-mkpoo-ro Carthage bu obosara nrachi a nyadoro "Ibu ndi Momon" nke ulo ikpe obula di n'elu uwa na-agaghiaju inabata, na obara ha nke ikpe na-amaghi no n'isi obodo nke Illinois, ya na-ekwe-

sighi ntukwasii-obi nke obodo ahụ dika nkwa nke onye-isi ochichi kwere, bu ihe aka-ebe nye ezi-okwu nke ozi-oma ahụ mgbe nile na-adigide na uwa nile a gaghi agonari ya, na obara ha nke ikpe na-amaghi wusara n'elu okoloto nke ntohapu, na n'elu oke akwukwo iwu nke obodo United States bu onye nnochite anya nye okpukpe chi nke Jisus Kraist, nke ga-ebitu obi nile nke ndi ezi-okwu aka n'etiti mba nile; na obara ha nke ikpe na-amaghi tinyere obara ndi ikpe na-amaghi nke ndi nile e gburu n'ihì ihe ha kweere n'okpuru "ebe ichu aja ahụ nke Jon huru, ga-etiku Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma mkpu ruo mgbe o ga-abo obo obara ahụ n'elu uwa. Amen.

NKEJI 136

Okwu ahụ na uche obi nke Onye-nwe e nyere site n'aka Onye-isi nduzi Brigham Young, na Winter Quarters, ebe izu-ike nke Israel, mba Oma-ha, n'akuku odida anyanwu Osimiri Missouri nke di nso Council Bluffs, Iowa (Journal History of the Church [Akuko Ndeputa Akwukwo Ogugu nke Nzuko-nso], 14 Jenuari 1847).

1–16, Otu esi ehiwe ebe izu-ike nke Israel n'ihì njem mpaghara odida anyanwu ka a kowara; 17–27, Ndi-nso nile ka-enyere iwu nso ka ha bie ndu n'ogo nile nke ozi-oma; 28–33, Ndi-nso nile kwesiri igu abu, gbaa egwu, kpee ekpere, na muta amamihe; 34–42, Ndi amuma nile ka a na-egbu ka e wee nye ha ugwu, na ndi ajoo mmadu ka a mara ikpe.

OKWU ahụ na Uche obi nke Onye-nwe, gbasara Ebe izu-ike nke Israel n'izọ njem ha nile ruo mpaghara Odida anyanwu.

2 Ka ndi mmadu nile nke "Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-ikpeazu a, na ndi so ha n'izọ njem, buru ndi a haziri n'ogbakọ nile, jiri ogbugba-ndu na-ikwe nkwa

idobe iwu nsọ nile na iwu nile e dere-edede nke Onye-nwe Chineke anyị.

3 Ka ọgbakọ ndị a nile buru ndị a haziri n'okpuru ndị ọchị-agma nke "nari nile, ndị ọchị-agma nke iri ise nile, na ndị ọchị-agma nke iri nile, ebe onye-isi nduzi na ndị ndumọ-dụ ya abụọ ga-anọ n'isi ha, n'okpuru nduzi nke ^bNdị-oziri na Abụọ ahụ.

4 Na nke a ga-abụ "ogbugba-ndụ anyị—na anyị ^bga-eje ije n'ime 'emume-nsọ nile nke Onye-nwe.

5 Ka ọgbakọ ọbụla nwetara onwe ha igwè inyinya nile, ụgbọ ala nile, ihe nnweta nile, ihe mkpuchi arụ, na ihe ndị ọzọ nile dị mkpa otu ha nwere ike n'ihị ya bụ njem.

6 Mgbe a hazichara ọgbakọ nile, ka ha gaa site na-ndogbu n'orụ ha i kwado n'ihị ndị ahụ bụ ndị ga-anogide.

7 Ka ọgbakọ ọbụla, tinyere ndị ọchị-agma ha nile na ndị-isi nduzi ha nile kpebie mmadu ole ga-aga na mmalite udummiri na-abia, mgbe ahụ họtuta iche ọnu-ogugụ zuru oke ndị nwoke tozuru etozu na ndị nka orụ na-eme ihe dị iche iche ebe ọ ga-ezu, ka ha chiri inyinya, mkpuru akuku ubi nile na ngwa orụ ubi, wee gawa dika ndị bu ụzọ i kwado maka itinye ihe akuku ubi nile nke mmalite udu mmiri.

8 Ka ọgbakọ ọbụla buru ariya ha e kere eke otu ha ga-enwe ike na-akporo "ndị ogbenye, ^bndị nwanyị nile di ha nwuru anwu, "ndị na-enweghi nna, na ezi na ulọ nile nke ndị ahụ gara agha, ka akwa nile nke nwanyị di ya nwuru na ndị na-enweghi nna ghara irute na nti nke Onye-nwe imegide ndị nke ya.

9 Ka ọgbakọ ọbụla kwado ulọ nile, na ala ubi nile, iji ruputa mkpuru ihe ubi n'ihị ndị ahụ ga-afọ n'azu n'oge nke a; na nke a bu uche obi nke Onye-nwe gbasara ndị ya.

10 Ka onye ọbụla were ike nile nke na-esi n'ime ya arụ orụ na ariya ya iji kpọpu ndị a kpọga ha n'ebe ahụ ebe Onye-nwe ga-edowe "stek nke Zaiyon.

11 Na ọburu na unu emee nke a, jiri obi di ọcha, n'ime ikwesị ntukwasị obi nile, a "ga-agozi unu; unu ga-abu ndị agoziri n'igwè ehi unu nile, n'igwè anu ulọ unu nile na ala ubi unu nile, na n'ime ulọ unu nile, na ezi n'ulọ unu nile.

12 Ka ndị odibo m Ezra T. Benson na Erastus Snow hazie otu ọgbakọ.

13 Na ka ndị odibo m Orson Pratt na Wilford Woodruff hazie otu ọgbakọ.

14 Otu aka ahụ, ka ndị odibo m Amasa Lyman na George A. Smith hazie otu ọgbakọ.

15 Na ruputa ndị-isi nduzi nile na ndị ọchị-agma nile nke

3a Ọpụ. 18:21-26.

b NGAN Onye-oziri.

4a NGAN Ọgbugba-ndụ.

b NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharja.

c NGAN Emume-
nsọ nile.

8a NGAN Ogbenye.

b NGAN Nwanyisi-
isi-mkpe.

c Jemes 1:27; 3 Nif. 24:5.

10a NGAN Stek.

11a Deut. 28:1-14.

NGAN Gọzie, Gọziri,
Ngọzi.

nari nile na nke iri ise nile na nke iri nile.

16 Na ka ndi odibo m nile ndi a ọpụtaworo gaa na kuzie nke a bu uche obi m nye ndi-nso nile ka ha wee di na njikere iga n'ala nke udo.

17 Gaa nke gi na mee dika m gwaworo gi, na atula egwu ndi-iro gi nile, n'ih i na ha agagh i enwe ike ikwusi ọrụ m.

18 Zaiọn ga-enweta "mgbaputa n'oge nke m akara aka.

19 Na ọburu na onye ọbula ga-achọ iwuli onwe ya elu, na ọ chọgh i "ndumodu m, onye ahụ a gaghi enwe ike, na a ga-eme ka nzuzu ya puta ihè.

20 Chọọ nụ na "dobe ihe aka-ebe nile unu, onye na ibe ya, na e nwela ^banya ukwu banyere nke ahụ bu nke nwanna gi.

21 "Wezuga onwe unu nile site na ihe ọjọọ nke iwere aha nke Onye-nwe n'ihe efu, n'ih i ahụ m Onye-nwe Chineke unu, ọbuna ^bChineke nke nna unu ha, Chineke nke Abraham na Aisak na nke Jekob.

22 Abụ "m onye ahụ duputara umu Israel site n'ala Ijipt, na ogwe-aka m ka m setipuworo n'ubochi ikpezụ nile ^bizoputa ndi m Israel.

23 Kwusi ido "ndoro ndoro, onye n'ibe ya, kwusi ikwu ^bihe ọjọọ onye gbasara ibe ya.

24 Kwusi "inubiga mmanya oke, na ka okwu unu ^bna-ebuli muo onye na ibe ya-elu.

25 Ọburu na i gbaziiri ihe n'aka onye agbata obi gi, i ga-akwughachi ihe ahụ nke i "gbaziiri, ma ọburu na i nweghi ike ikwu, gaa ozugbo na gwa onye agbata obi gi, ka ọ ghara ima gi ikpe.

26 Ọburu na-iga achota nke ahụ "funariri onye agbata obi gi, i ga-eme mgba i cho ya ruo mgbe i ga-enye ya ihe ahụ ọzọ.

27 I ga-eme "mgba i ichekwa ihe i nwere, ka i wee buru ^bonye ọrụ nwere amamihe, n'ih i na ọ bu onyinye nke Onye-nwe Chineke gi nyere gi n'efu, na gi onwe gi bu onye ọrụ ya.

28 Ọburu na i na-anuri ọnu, jiri "ibu abụ jaa Onye-nwe mma, jiri egwu, jiri ite egwu, na jiri ^bekpere nke ija mma na "inye-ekele.

29 Ọburu na i nọ na "iru uju, kpokue Onye-nwe Chineke gi n'ekpere, ka mkpuru obi unu nile wee ^bnuri.

30 Atula egwu ndi iro gi nile, n'ih i na ha nọ n'ime aka m nile

18a OznQd. 100:13.

19a NGAN Onye
Ndumodu (aha).

20a NGAN Ikwu Oto,
Kwu-oto.

^b NGAN Anya-ukwu.

21a NGAN Ikwuto
Ikwuhie.

^b Opu. 3:6; 1 Nif. 19:10.

22a Opu. 13:18;

Jer. 2:5-7; 1 Nif. 5:15;

Alma 36:28.

NGAN Jehova.

^b Jer. 30:10;

Ezik. 20:33-34;

OznQd. 38:33.

23a 3 Nif. 11:29-30.

NGAN Ndoro-ndoro.

^b OznQd. 20:54.

24a NGAN Ikwu Ihe Ojoo.

NGAN Okwu nke

Amamihe.

^b OznQd. 108:7.

25a Abuma 37:21;

Mosa. 4:28.

NGAN Ugwo; Ikwu

Oto, Kwu-oto.

26a Lev. 6:4; Deut. 22:3.

27a NGAN Irusi-oru Ike.

^b NGAN Okwa-oru,

Onye-oru.

28a NGAN Ibu Abu.

^b NGAN Ekpere.

^c 2 Ihem. 5:13;

OznQd. 59:15-16.

NGAN Ekele, Inye-
ekele, Ju-n'ekele.

29a 2 Sam. 22:7.

^b NGAN Onu.

na aga m eji ha mee ihe na-atọ m uto.

31 A “ga-anwale ndi nke m n’ihe nile, ka ha wee kwado inara ebube nke m debere ha, obuladi ebube nke Zaiṅ; na onye ahụ nke na-agaghị anagide ita ahụhụ e tozughị oke nye ala-eze nke m.

32 Ka onye ahụ nke na-amaghị ihe mụta “amamihe site n’iwe-da onwe ya ala na kpokuo Onye-nwe Chineke ya, ka e wee meghee anya ya nile ka o hụ ụzọ, na meghee ntị ya nile ka o wee nụ.

33 N’ihi na “Muọ m ka e zipu-woro n’ime ụwa inye ndi di umeala na ndi na-echehghari ihè, na nye ndi na-amaghị Chineke ikpe-omuma.

34 Umunna unu ajụwo unu na igba-ama unu, obuladi mba ahụ nke “chupuworo unu.

35 Na ugbo a ka ubochi nhuju anya ha na-abia, obuna ubochi nile nke mwute, dika nwanyi ime na-eme no n’ihe mgbu di ike, na mwute ha ga-adị ukwu ma-obughị ma ha mere osọ-osọ chegharia, e, oke osọ-osọ.

36 N’ihi na ha gburu ndi amuma nile, na ndi ahụ nke e zite-woro nye ha, na ha akwafuwo obara ndi ikpe n’amaghị nke

na-ebe akwa site n’ime ala megide ha.

37 Ya mere, ka ihe ndi a nile ghara iju unu anya, n’ihi na unu adibeghi “ocha, unu enweghi ike inagide ebube m, mana unu ga-ahụ ya na oburu na unu ekwesị ntukwasị obi na-idobe okwu m nile nke m nyeworo unu, site na ubochi nile nke Adam ruo Abraham, site Abraham ruo Moses, site Moses ruo Jisus na ndi-ozu ya nile, na site Jisus na ndi-ozu ya nile ruo Joseph Smith, onye nke m kpoworo site na “ndi muo-ozu m nile, ndi odibo na-ezisa ozu m nile, na site n’olu okwu m si n’ime elu-igwe nile iweta oru m;

38 Nke ntọ-ala ya nke ya onwe ya toro, na o kwesiwo ntukwasị-obi; na akporowo m ya nye onwe m.

39 Otutu ka o juworo anya n’ihi onwu ya, mana o di mkpa bu ya iji “obara ya rachie igba-ama ya, ka e wee sopuru ya, na ka e wee maa ndi na-eme ihe ojoo ikpe.

40 Obu na m anaputaghị unu site n’aka “ndi-iro unu nile, nani na nke ahụ, ahapuwo m rii aka-ebe nke aha m?

41 Ugbo a, ya mere, naa ntu ntị O unu ndi nke “nzuko-nsọ

31a Oznd. 101:4.

NGAN Ihe Isi-ike.

b Ndi Rom 8:18;

Oznd. 58:3-4.

NGAN Otuto.

c NGAN Taa-Ahuhu,
Na-ata Ahuhu.

32a NGAN Amamihe.

b NGAN Umeala, Idi
Umeala.

33a NGAN Muo Nso.

34a NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

37a NGAN Enweghi

Ntupo.

b Hil. 8:18.

c Mkpu. 14:6;
Oznd. 110:11-16;

128:19-21;

A—JS 1:30-47.

39a NGAN Okwukwe
n’ihi Ogbugbu, Onye

e Gburu n’ihi
Okwukwe ya na
Jisus Kraist.

b Mosa. 17:20;

Oznd. 135:3.

c NGAN Igba-ama,
Ogbugba-ama.

40a Opu. 23:22;

Oznd. 8:4; 105:15.

41a NGAN Nzuko nke
Jisus Kraist.

m, na unu ndị okenye nile gekọọ nụ ntị, unu enwetawo ^bala-eze m.

42 Nwee nụ mgbalị na-idobe iwu nsọ m nile, ka ikpe nile

ghara idakwasị unu, na okwu-kwe unu a kwatue unu, na ndị-iro unu nile emerie unu. Ya mere, a gaghị m enye unu ọzọ n'oge nke a. Amen na Amen.

NKEJI 137

Ọhụ e nyere Joseph Smith Onye-amụma n'ime temple na Kirtland, Ohio, 21 Jenuari 1836 (History of the Church, 2:380–381). Oge ahụ bụurụ nleba anya nke emume-nsọ nile nke onyinye nsọ dika e kpughegoro ha.

1–6, *Onye-amụma hụrụ nwanne ya nwoke Alvin n'ime ala-eze nke selestial*; 7–9, *Ozizi nke nzọputa nye ndị nwurụ-anwụ ka e kpughere*; 10, *Ụmụaka nile ka a zọputa-wooro n'ime ala-eze nke selestial*.

ELU-IGWE nile meghere Enye anyị, na m wee hụ ala-eze ^bselestial nke Chineke na ebube nke dị na ya, ma anọ 'n'arụ ma-ọbụputa site n'arụ enweghị m ike ikọ.

2 M wee hụ ịdị nma nke karịrị akarị nke "onụ-uzọ-ama ahụ ebe ndị nketa oke nke ala-eze ahụ ga-esi banye, nke dika ^bire ọkụ gbara okirikiri;

3 Nakwa oche-eze nke Chineke nke "na-enwu ka ọkụ na-ere

ere ebe ^bNna na 'Okpara ahụ na-anọdụ n'elu ya.

4 M wee hụ okporo ụzọ ọma nile nke ala-eze ahụ nke nwere oyiya ihe akpụrụ n'ọrụ aka nke ^aọla-edo.

5 M wee hụ Nna ^aAdam na ^bAbraham; na 'nna m na ^dnne m, nwanne m nwoke ^cAlvin, nke dawororị n'ura ogologo oge;

6 Ma o juru m anya otu o si bụrụ na o nwetawo "òkè n'ime ala-eze ahụ, ọ hapuwororị ndụ nke a tutu Onye-nwe e setipụ aka ya ikpọkọta Israel nke ^bugboro abụọ, na o 'meghị baptism n'ihì nsachapụ mmehie nile.

7 Otu a ka ^aolu-okwu nke Onye-nwe bjakwutere m na-asị:

41b Dan. 7:27.

137 1a Qlndoz. 7:55–56;

1 Nif. 1:8;

Hil. 5:45–49;

A—JS 1:43.

b NGAN Ebube Selestial.

c 2 Ndị-Kọ 12:2–4;

1 Nif. 11:1;

Moses 1:11.

2a 2 Nif. 9:41; 31:17.

b Ọpụ. 24:17;

Aisa. 33:14–15;

Hil. 5:23;

OznQd. 130:7.

3a Aisa. 6:1;

Ezik. 1:26–28.

b NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

Nna ahụ.

c NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke

nke Okpara.

4a Mkpụ. 21:21;

OznQd. 110:2.

5a NGAN Adam.

b OznQd. 132:29.

NGAN Abraham.

c OznQd. 124:19.

NGAN Smith,

Joseph Ukwu.

d NGAN Smith, Lucy

Mack.

e A—JS 1:4.

6a NGAN Nzọputa Maka

ndị Nwurụ-anwụ.

b Aisa. 11:11;

1 Nif. 22:10–12;

Jekọb 6:2.

NGAN Israel—

Mkpokọta nke Israel.

c Jón 3:3–5; 2 Nif. 9:23;

Ita 4:18–19;

OznQd. 76:50–52;

84:74.

NGAN Baptism, Mee

Baptism.

7a Hil. 5:30.

NGAN Mkpughe.

Ka ha ra bu ndi nwuworo ^bna-amaghị maka ozi-oma nke a, ndi gaara anata ya ma oburu na ekwere ka ha nogide, ga-abu ^cndi nketa okè nke ala-eze ^dselestial nke Chineke;

8 Otu aka ahụ kwa ka ha ra bu ndi ga-anwu site ugbo a gawa na-amataghị ya ndi ^agaara anata ya n'obi ha nile, ga-abu ndi nketa okè nke ala-eze ahụ;

9 N'ihì na mu bu Onye-nwe, ^aga-ekpe mmadu nile ikpe dika ^boru ha nile siri di, dika ^cochi-chọ nke obi ha nile siri di.

10 Na m wee hukwa na umuntakiri nile ndi nwuru tutu ha eruo ^aafọ nke nkwasị ka a ^bzoputara n'ime ala-eze selestial nke elu-igwe.

NKEJI 138

Ohụ e nyere Onye-isi nduzi Joseph F. Smith na Salt Lake City, Utah, na 3 Oktoba 1918. N'okwu mmeghe ya na Ọgbako Ntugharikota uche zuru oha mpaghara afọ 89 nke Nzuko-nsọ; na 4 Oktoba 1918, Onye-isi nduzi Smith kwuputara si na ya enwetawo otutu mkpanye uka ozi nile sitere na Chineke n'ime onwa nile ndi gara aga. Otu n'ime ndi a gbasara ngaru nleta nke Onye nzoputa nye muo nile nke ndi nwuru anwu mgbe aru ya togbo n'ime ili, nke Onye-isi nduzi Smith nwetara n'ubochi gara-aga. E deputara ya otu mgbe ahụ na-eso mmechi ọgbako ahụ. Na 31 Oktoba 1918, Onye-isi nduzi Smith weputara ya n'iru ndi ndumodu nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ, Kansul nke Iri na Abuọ ahụ, na Onye isi ezi na ulo, na ha nile jiri otu olu nabata ha.

1–10, Onye-isi nduzi Joseph F. Smith na-atughari uche n'elu edemede nke Pita na ngaru Onye-nwe anyi garuru ileta ala muo; 11–24, Onye-isi nduzi Smith ahụ ndi ezi omume nwuru anwu ka ha zukotara na paradais na ezisa ozi Kraist n'etiti ha; 25–37, Ọ hụ otu e si hazie nkwsa ozi-oma ahụ n'etiti ndi muo nile; 38–52, Ọ hụ Adam, Iy, na otutu ndi-amuma nile di nsọ n'ime uwa muo ndi tulere onodu

ha na muo tutu mbilite n'onwu ha dika ino n'oru; 53–60, Ndi ezi omume nwuru anwu nke ubochi ugbo a na-aga n'iru na oru ha nile n'ime ala ndi muo nile.

N’UBOCHI nke atọ nke 10 Oktoba n’ime nari afọ iri na itoolu na afọ iri na asato, ka m noduru ala n’ime ulo m ^ana-atughari uche n’akwukwo nsọ nile;

7b NAJS, 1 Pita 4:6;
2 Nif. 9:25–26;
Mosa. 15:24.
c OznQd. 76:50–70.
d NGAN Ebube Selestial.
8a Alma 18:32;
OznQd. 6:16.

9a Mkpu. 20:12–13.
NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.
b NGAN Oru nile.
c OznQd. 64:34.
NGAN Obi.
10a NGAN Inye Nkwasi,

Nkwasi, Nwe
Nkwasi.
b NGAN Nzoputa—
Nzoputa nke
Umu-ntakiri.
138 1a NGAN Ntughari
Uche.

2 Na na-atule ihe banyere nnu-kwu "ichu aja nke mgbaghara mmehie nke Okpara Chineke churu, n'ihi ^bmgbaputa nke uwa.

3 Na oke "ihunanya di ebube nke Nna na Okpara ahụ mere ka o puta ihè n'ime obibia nke ^bonye mgbaputa n'ime uwa;

4 Na site "n'aja mgbaghara mmehie ya, na site na ^bnrube isi nye ukpuru nile nke ozi-oma, ka umu mmadu nweta nzoputa.

5 Mgbe m nọ na-eme nke a, uche m laghachiri azu gaa n'e-demede nile nke Onye-ozì Pita, degaara ndi-nso "mgbe ochie ekposasiri na obodo ozo n'ime ala nile nke ^bPontus, Galatia, Kapadosia, na mpaghara ozo nile nke Esia, ebe e zisaworo ozi-oma mgbe a kpogbusiworo Onye-nwe.

6 M wee meghee Bible nso na guo isi nke ato na nke ano nke akwukwo-ozì mbu nke Pita, na mgbe m na-agu, e nwere m oke afọ ojuru karia otu m diworo mbu enwe, banyere ihe ogugu nile ndi a na-eso:

7 "N'ihi na Kraist hukwara ahuhu banyere mmehie, nani otu mgbe, onye ezi omume n'ihi ndi ajo omume, ka o wee kuru anyi biakwute Chineke, n'ihi na e mere ka o nwuo onwu

n'anụ arụ ya, na e mere ka o di ndu na muo ya;

8 Nke obu kwa n'ime ya ka o gara wee kwusaara ndi muo no "n'ulo-mkporo okwu;

9 Ndi na-ekwenyeghi n'oge gara-aga, mgbe ntachi-obi Chineke na-echesi ike n'ubochi Noa, mgbe a na-edozi ugbo, nke e weere mmiri zoputa madu ole-na-ole, yabu madu asato (Pita nke mbu 3:18-20).

10 N'ihi na ihe eji zisaara obu-na ndi nwuru anwu ozi-oma bu nke a, ka e wee kpee ha ikpe dika e si ekpe mmadu n'anụ aru, na ka ha we di ndu dika Chineke si di na mmuo. (Pita nke mbu 4:6.)

11 Mgbe m na-atughari uche n'elu ihe ndi a nile ndi e "deworo, ^banya nile nke nghota m wee meghee, na Muo nke Onye-nwe wee ^bbiakwasì m, na m wee hu igwe ndi nile "nwuru-anwu, ndi nta na ndi ukwu.

12 Na e kpokotara ha n'otu ebe ogbako na-enweghi iguta onu nke muo nile nke "ndi ezi-omume, ndi ^bkwesiworo ntukwasì obi n'ime igba-ama ha banyere Jisus mgbe ha biri ndu n'inwu anwu;

13 Na ha chworori "aja n'oyi-yi nke nnukwu aja ahụ nke

2a Mat. 20:28.

NGAN Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie.

^b NGAN Atumatu nke
Mgbaputa.

3a Jon 3:16.

NGAN Ihunanya.

^b NGAN Onye-
mgbaputa.

4a Ndep. Ok 1:3.

^b Mat. 7:21.

NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

5a NB ndi-nso ubochi
gara aga.

^b 1 Pita 1:1.

8a Aisa. 61:1; Luk 4:18;
OznQd. 76:73-74;
88:99.

11a NGAN Akwukwo-nsò
nile—Afo-ojuju

(uru) nke

akwukwo-nsò nile.

^b Ndi-Efe. 1:18;

OznQd. 76:10, 12, 19.

^c Aisa. 11:2.

^d NGAN Muo.

12a OznQd. 76:69-70.

^b OznQd. 6:13; 51:19;
76:51-53.

13a NGAN Chu-aja,
Ichu-aja.

Ọkpara Chineke churū, na ha ^benweworī mkpagbu n'aha onye mgbaputa ha.

14 Ndi a nile a hapuworī ndu nke na-anwu anwu, na-anogide si ike "n'olile anya nke ^bmbilite n'onwu di ebube, site 'n'amara nke Chineke "Nna na Ọkpara ya o Muru "Nani ya, Jisus Kraist.

15 M wee hu na ha juputara "n'onu, na obi-uto, na ha na-anurikota onu n'ihu n'ubochi nke nnaputa ha a diwo nso.

16 Ha zukotara na-eche obibia nke Ọkpara Chineke n'ime "ala muo i kwuputa mgbaputa ha site na ^bagbu nile nke onwu.

17 Uzuzu ala ahụ e ji kpuo ha, nke dara n'ura ka a "ga-eweghachi n'udi zuru oke ya, ^bokpukpu nye okpukpu ya, na akwara nile na anu aru arigokwasị ha, 'muo na aru ga-ejikota onu, a gaghi ekewakwa ha ozọ, ka ha wee nweta uju nke ^donu.

18 Ka nnukwu igwe ndi a na-echere ma na-akparita uka, na-anuri onu n'ime oge awa nke nnaputa ha site n'udo igwe nile nke onwu, Ọkpara nke Chineke wee gosiputa onwe ya, na-ekwuputa "ntohapu nye ndi

nile a dokpuuru n'agha bu ndi kwesiworo ntukwasị obi;

19 Na n'ebe ahụ ya "ekwusaara ha ^bozi-oma mgbe nile na-adigide, ozizi nsọ nke mbilite n'onwu na mgbaputa nke mmadu site "n'odida ahụ na site na mmehie nile nke onye obula n'onodu ^dncheghari site na mmehie.

20 Mana nye ndi "ajo mmadu, ya onwe ya agaghi, na n'etiti ndi na-ebighi ndu yiri nke Chineke na ndi na-enweghi ncheghari bu ndi ^bmeruworo onwe ha mgbe ha no n'anu aru, o welighi olu okwu ya;

21 O dighi ndi nnupu-isi ndi juworo ogbugba-ama nile na ndumodu nile nke ndi amuma nile mgbe ochie bu ndi huru iru ya ma-obu lekwasị iru ya anya.

22 N'ebe ndi a no ka "ochichiri juputara, mana etiti ndi eziomume ka ^budo di.

23 Na ndi-nsọ nile nuriworo onu n'ime "mgbaputa ha, na hulata ^bikpere na nakwere Ọkpara Chineke dika Onye-mgbaputa na Onye-nnaputa ha site n'onwu na "udo-igwe nile nke ala muo.

24 Mbara iru ha nile na-enwu

13b Mat. 5:10–12.

14a Ita 12:4;

Moro. 7:3, 40–44.

NGAN Olile-anya.

b NGAN Mbilite n'Onwu.

c NGAN Amara.

d NGAN Chineke,
Chi-ukwu—Chineke
Nna ahụ.

e NGAN A Muru
Nani Ya.

15a Aisa. 51:11;
Alma 40:12.

16a Luk 23:43;
Alma 40:11–12.

NGAN Paradais.

b Momo 9:13.

17a 2 Nif. 9:10–13.

b Ezik. 37:1–14.

c OznoD. 93:33–34.

d NGAN Onu.

18a Aisa. 61:1.

NGAN Nzoputa Maka
ndi Nwuru-anwu.

19a OznoD. 76:72–74.

b NGAN Ozi-oma.

c NGAN Qdida nke
Adam na Iv.

d NGAN Chegharia,
Ncheghari.

20a Alma 40:13–14.

NGAN Ala-muo;

Ajo, Ajo Omume.

b 1 Nif. 10:21.

22a NGAN Ochichiri
nke Muo.

b NGAN Udo.

23a NGAN Atumatu nke
Mgbaputa.

b Ndi Rom 14:11;
Mosa. 27:31.

c 2 Nif. 1:13;
Alma 12:11.

na “mmuke, na ìhè si n’iru Onye-nwe nọkwasịrị ha, na ha wee ^bbuọ abụ otuto nye aha nsọ ya.

25 O wee ju m anya, n’ihi na aghọtara m na Onye-nzọputa tinyere ihe dika afọ atọ nile n’ime ije ozi ya n’etiti ndi Juu na ndi ahụ bu ndi ụlọ nke Israel, na-agbalị ikuziri ha ozi-oma mgbe nile na-adigide na kpọta ha na nehegharị.

26 Ma otu ọdị, na-agbanyeghi ọrụ ya nile di ukwu, na ọrụ ebube nile, na ima ọkwa nke ezi okwu, “n’ike di ukwu na ikike, ha di nani ole n’ole bu ndi nara ntị n’olu okwu ya; na n̄ria ọñu n’iru ya, na nweta nzọputa n’aka ya nile.

27 Mana ije ozi ya n’etiti ndi ahụ bu ndi nwurụ anwụ bu nani “nwa oge di n’etiti mkpogbu n’obe na mbilite n’onwu ya;

28 Na o wee di m ebube bu okwu nile nke Pita—nke o kwuru si na Ọkpara Chineke kwusaara ndi muo nile nọ n’ulo-mkpogo okwu, ndi na-ekwenyeghi, n’oge gara-aga mgbe ntachi obi nke Chineke na-echesi ike n’ubochi nile nke Noa—na otu osi kwe omume na o ga-ekwusara muo nile ndi ahụ okwu na ruo ọrụ di mkpa n’etiti ha na mkpirisi oge ahụ.

29 Na mgbe o na-adị m iju-anya, anya m nile wee meghee na nghota m “ka-akpalitere, m wee ghota na Onye-nwe agaghi n’onwe ya n’etiti ndi ojobo na ndi na-ekweghi ekwe ndi juru ezi okwu ahụ, ka o kuziere ha.

30 Na lee, site n’etiti ndi ezi-omume, ka o haziri ndi ọrụ ya nile na rọputa ndi oje-ozi ya nile, ndi yikwasiworo “ike na ikike dika uwe na kwado ha iga n’iru na bugara ha ìhè nke ozi-oma, bu ndi nworị ^bn’o-chichiri, obuladi nye muo “nile nke ndi mmadu, na site otua ka e si zisaa ozi-oma nye ndi nwurụ anwụ.

31 Na ndi-oje ozi nile ndi a hotaworo wee gaa n’iru ikwu-puta ubochi “nnabata nke Onye-nwe na wee maa ọkwa ^bntohapu nye ndi a dokpuru n’agha, ndi e kere agbu, obuladi nye ndi nile bu ndi ga-echegharị si na mmehie ha nile na nara ozi-oma ahụ.

32 Otua ka e si zisaa ozi-oma nye ndi “nwuwororị anwụ n’ime mmehie ha nile, na-enweghi ^bmmata nke ezi-okwu, ma-ọbu n’ime njehie, ebe ha juru ndi amuma nile.

33 Ndi a ka a kuziworo “okwu-kwe na Chineke, nchegharị site na mmehie, baptism ^bn’onodu onye ozo n’ihi “nsachapu nke

24a Abụoma 104:1–2;
Aisa. 60:19;
Mkpu. 22:5;
A—JS 1:17;
NGAN Ìhè, Ìhè nke
Kraist.

^b NGAN Ìbụ Abụ.

26a 1 Nif. 11:28.

27a Mak. 8:31.

29a Oznd. 76:12.

30a Luk 24:49.

^b NGAN Ọchichiri
nke Muo.

^c Oznd. 1:2.

31a Aisa. 61:2;

Luk 4:17–19.

^b NGAN Ntoghapu.

32a Jon 8:21–24.

^b Oznd. 128:5.

NGAN Mmata-ihe.

33a Ndep. Ok 1:4.

NGAN Okwukwe.

^b NGAN Baptism, Mee

Baptism—Baptism

maka ndi nwurū

anwū; Emume-nsọ

nile—Emume nsọ a

na-eme n’ihi onye ozo.

^c NGAN Nsachapu nke

Mmehie nile.

mmehie nile, ^aonyinye nke Mụọ Nsọ site na-ibikwasị aka abụọ.

34 Na ụkpụrụ nile ndị ọzọ nke ozi-oma ndị diworo mkpa ka ha mara jiji wee tozue-oke nye onwe ha ka e wee ^akpee ha ikpe dika ndị mmadụ n'anụ arụ, na ha adị ndụ dika Chineke n'ime mụọ.

35 Ma otua ka e mere ka amara n'etiti ndị nwurụ anwụ, ma ndị nta, na ndị ukwu, ndị ajọ omume na kwa ndị kwesiri ntụkwasi obi, na a ruwọ ọrụ mgbaputa site ^an'aja Ọkpara nke Chineke churụ n'elu ^bobe.

36 Otua ka e mere ka-amara na Onye-mgbaputa anyị tinyere oge ya mgbe ọ nọ na njegharị ya n'ime ala ndị mụọ nile, na-inye ntuzi aka na-ikwadobe mụọ nile kwesiri ntụkwasi obi nke ^andi-amuma nile ndị gbaworo ama banyere ya n'anụ arụ;

37 Ka ha wee buru ozi nke mgbaputa ahụ nye ndị nile nwurụ anwụ, bụ ndị ahụ na-onweghi ike gakwuru n'onwe ya, n'ihì ^annupụ isi ha na njehie; ka ha site na nkwsa ozi nke ndị odibo ya nile nwe kwa ike nūrū okwu ya nile.

38 N'etiti ndị ukwu na ndị di

ukwu nile bụ ndị zukoro na nnukwu ọgbakọ nke a nke ndị ezi-omume bụ Nna ^aAdam, Ichie Ụbọchi nile na nna nke mmadụ nile.

39 Na Nne anyị di otuto ^aIv ya na otutu ndị ada ya nwanyị ndị kwesiri ntụkwasi obi ndi biworo ndụ n'ime ọgbọ nile na kpewoororị Chineke di ndụ na ezi-okwu.

40 ^aEbel, onye mbụ e ^bgburu egbu n'ihì okwukwe ya, nọ ebe ahụ, na nwa nna ya nwoke ^cSet, otu n'ime ndị ahụ nile di ukwu, onye nke di kpom kwem ^an'udi nke nna ya, Adam.

41 ^aNoa, onye nyere ndumodu banyere ide mmiri ahụ, ^bShem, nnukwu ^conye isi nchụ-aja; ^aAbraham, nna nke ndi nwere okwukwe; ^cAisak, ^fJekob; na Moses, nnukwu ^aonye iwu nke Israel;

42 Na ^aAisaja onye kwuworo site n'amuma na-etere Onye-mgbaputa mmanụ ka ọ nyakota obi ndi e tiwara etiwa, i ma okwa ntohapụ nye ndi nile a ^bdokpuurū n'agha, na mmeghe nke ^culo-mkporo nye ha bụ ndi e kere agbū, nọkwa ebe ahụ.

43 Nke ka nke, ^aEzikiel, onye

33d NGAN Onyinye nke Mụọ Nsọ.

34a NGAN Ikpe nke Ikpe-azụ.

35a Alma 34:9-16.
NGAN Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie;
Chụọ-aja, Ichu-aja.

b NGAN Obe;
Mkpogide n'Obe.

36a Oznd. 138:57.

37a Oznd. 138:20.

NGAN Nnupụ-isi.

38a NGAN Adam.

39a Moses 4:26.

NGAN Iv.

40a NGAN Ebel.

b NGAN Ogbugbu n'ihì Okwukwe, Onye e Gburu n'ihì Okwukwe ya na Jisus Kraist.

c NGAN Set.

d Jen. 5:3; Moses 6:10.

41a NGAN Noa, Onye-isi Ezi na Ulo nke Bible.

b NGAN Shem.

c NGAN Onye Isi Nchụ-aja.

d Jen. 17:1-8.

NGAN Abraham.

e Jen. 21:1-5.

NGAN Aisak.

f Jen. 35:9-15.

NGAN Jekob, Nwanwoke nke Aisak.

g NGAN Moses.

42a NGAN Aisaja.

b Aisa. 61:1-2.

c NGAN Ala-mụọ.

43a NGAN Ezikiel.

nke e gosiri n'ohu oke ndagwu-rugwu ahụ nke okpukpu nile ^bkpọrọ akpọ, ndi nke a ga eyi-kwasị anụ arụ, ndi ga-aputa ozọ na 'mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, ka mkpuru obi nile di ndu;

44 "Daniel, onye hworori na kwuwori banyere ^bala-eze Chineke nke a ga-ewuli elu n'ubochi ndi ikpeazu, nke na-agaghị ebibi kwa ozọ na a gaghi enyefe ya ndi ozọ.

45 "Elaias, onye ya na Moses nooro n'ugwu ^bMnwoghari,

46 Na "Malakai onye-amuma, onye gbaworo ama banyere obibia ^bElaija—onye kwa Moronai kwuworo banyere ya nye Onye-amuma Joseph Smith, na-ekwusa na-o ga abia tutu e webata oke ubochi ahụ di egwu, nke Onye-nwe—noka ebe ahụ.

47 Onye-amuma Elaija gakunye n'ime "obi ndi bu umu nkwa nile e kwere ndi nna ha nile;

48 Buru onyinyoo bu uzọ nye oke "oru ahụ nke a ga-arụ n'ime ^btemple nile nke Onye-nwe n'ime "ogbo ozuzu oge nile akara aka, n'ih i mgbaputa nke ndi nwuru anwu na ^dnrachi nke

ndi bu umu nye ndi nile muru ha, a si ma-obughi otu a, uwa nile ka a ga-eji nkocha mekpaa aru na laa n'iyi na-obibia ya.

49 Ndi a nile na otutu ndi ozọ kwa, obuladi "ndi-amuma nile ndi biri n'etiti ndi Nifai na gbaworo ama banyere obibia nke Okpara Chineke gwakotara na mbara igwe ogbakọ ahụ ma na-echere n'ih i nnaputa ha.

50 N'ih i na ndi nwuru anwu na-ele ogologo mgbe "muo ha nile na-anoghi n'aru ha anya dika i no ^bn'oru.

51 Ndi a ka Onye-nwe kuzi-woro, na nye ha "ike iputa mgbe mbilite n'onwu ya site na ndi nwuru anwu gafeworo, ka ha bata n'ime ala-eze nke Nna ya, n'ebe ahụ ka e wee kpube ha ^banwughi-anwu na ndu ebighi-ebi;

52 Na ha ga-aga n'iru site mgbe ahụ gawa n'oru ha dika Onye-nwe kwere nkwa, na buru ndi nile ga-eso inata "ngozi nile ndi e dobere chere n'ih i ha bu ndi huru ya n'anya.

53 Onye-amuma Joseph Smith, na nna m Hyrum Smith, Brigham Young, John Taylor, Wilford Woodruff, na ndi muo

43b Ezik. 37:1–14.

c NGAN Mbilite n'Onwu.

44a NGAN Daniel.

b Dan. 2:44–45.

NGAN Ala-eze
Chineke ma-obu
Ala-eze Elu-igwe.

45a NGAN Elaias.

b NGAN Mnwoghari.

46a Mal. 4:5–6;

A—JS 1:36–39.

NGAN Malakai.

b OzNd. 110:13–15.

NGAN Elaija.

c NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jisus Kraist.

47a OzNd. 128:17.

48a NGAN Nzoputa Maka
ndi Nwuru-anwu.

b NGAN Temple, Ulo

nke Onye-nwe.

c NGAN Ogbo A

Kara-aka.

d NGAN Ezi na Ulo—

Ezi na-ulo ebighi-ebi;

Arachi, Rachie.

49a Hil. 8:19–22.

50a NGAN Muo.

b OzNd. 45:17.

51a 1 Ndi-Ko 6:14;

Alma 40:19–21.

b NGAN Anaghi Anwu
Anwu, Anwughi
Anwu.

c OzNd. 29:43.

NGAN Ndu Ebighi-ebi.

52a Aisa. 64:4;

1 Ndi-Ko 2:9;

OzNd. 14:7.

nile ọzọ a họtọ ahọ ndị e “dobere ka ha pụtá n’ozuzu oge nile akara aka, i so na-ịtọ ^bntọ-ala nile nke oke ọrụ ụbọchị-ikpeazu.

54 Tinyere iwu temple nile na ịrụ ọrụ emume-nsọ nile n’ime ha n’ihi mgbaputa nke “ndị nwurụ anwụ, nọkwa n’ime ala mụọ.

55 M wee leta na ha so n’etiti “ndị a maara ama na ndị dị ukwu ndị a ^bhọworo na mbụ ịbụ ndị ọchịchị n’ime Nzukọ-nsọ nke Chineke.

56 Ọbunadi tutu a mụọ ha, ha n’ọtụtụ ndị ọzọ nile, nwetara nkuzi mbụ ha n’ime ala ndị mụọ nile na e wee “kwadobe ha ịputa ^bn’oge a kara-aka nke Onye-nwe ịrụ ọrụ n’ime “ubi vine ya, n’ihi nzọpụta nke mkpụrụ obi nile nke ndị mmadụ.

57 M wee hụ “ndị okenye nile kwesiri ntụkwasị obi nke ọgbọ nke a, mgbe ha na-ahapụ ndụ nke na-anwụ anwụ, na-aga n’iru

n’orụ ha nile na-ikwusa ozi-oma nke ncheghari na mgbaputa site n’aja ahụ nke Ọkpara ahụ Chineke Mụrụ Nani ya churụ, n’etiti ndị ahụ bụ ndị nọ ^bn’ọchịchiri na ndị nọ n’oru nke mmehie n’ime oke ụwa ndị mụọ nile nke ndị nwurụ anwụ.

58 Ndị nwurụ anwụ nke cheghariri ka a “ga-agbaputa site na nrube isi nye ^bemume-nsọ nile nke ụlọ Chineke.

59 Na mgbe ha kwusiworo ugwo ntaram ahụhụ diiri nje-hie ha nile, na a “sachaa ha ka ha di ọcha, ha ga-enweta ugwo ọrụ dika ^borụ ha nile siri di, n’ihi na ha bụ ndị nketa oke nke nzọpụta.

60 Otu a ka e si kpughee ọhụ nke mgbaputa nke ndị nwurụ anwụ nye m, na ana m agba ama, na amatara m na ama nke a bụ “ezie, site na ngozi nke Onyenwe anyi na Onye-nzọpụta, Jisus Kraist, ọbuna otua. Amen.

IMA ỌKWA NKE ỤLỌ-ỌRỤ — 1

Nye Onye ọbụla Ọ Gbasara:

N’ihi na ndị nta-akụkọ ezipụwori akwụkwọ akụkọ n’ihi ndoro ndoro ọchịchị site na Salt Lake City, nke a gbasaworo mbara, nke mere na òtù na-elekọta ntuli-aka ọchịchị na Utah, n’ime ndepụta mkpesa ha na nso a nye ode-akwụkwọ nke ime obodo, na-ekwusi-ike na ịlụ ọtụtụ nwunye ka a na emere emume-nsọ ruo ugbugba a ma n’alulụ di na nwunye iri anọ di otua ka a haziworo na Utah ke

53a NGAN Ebu-uzọ

Chie-echichi.

b Oznd. 64:33.

54a NGAN Emume-nsọ

nile—Emume nsọ

a na-eme n’ihi

onye ọzọ.

55a Abr. 3:22–24.

b NGAN Ebu-uzọ

Chie-echichi.

56a Job 38:4–7;

Alma 13:3–7.

b Qlndoz. 17:24–27.

c Jekob 6:2–3.

NGAN Ubi Vine nke

Onye-nwe.

57a NGAN Okenye.

b NGAN Ala-mụọ.

58a NGAN Gbaputa,

Gbaputara,

Mgbaputa.

b NGAN Emume-nsọ

nile.

59a Alma 5:17–22.

NGAN Gbaghara.

b NGAN Ọrụ nile.

60a NGAN Ezi-okwu.

mgbe Jun gara-aga ma-ọbụ n'ime afọ gara-aga, ọzọ kwa na mkparịta-ụka nile n'ọha, ndị ndu nile nke Nzukọ-nsọ akụziwo, nyewo-kwa agbam-ume, na kwado ogan'iru nke emume alulụ kariri otu nwunye—

Ya mere, mụ onwe m, dika Onye-isi nduzi nke Nzukọ nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ụbọchị-Ikpeazu a, na-eji ebe a na-omume dika-si mkpa, na-ama-okwa na ebubo nile ndi a bu ugha. Anyi adighi akuzi alulụ karịa otu nwunye, ma-ọbụ alulụ otutu nwunye, anyi adighi enye onye ọbula ikike ibi n'ime omume ya, na ana m ago si na-odighi ma-ọbụ iri anọ ma-ọbụ ọnu-ogugu alulụ otutu nwunye ọbula e meworo emume nsọ ha n'ime Temple anyi nile n'oge nke ahụ ma-ọbụ n'ebe ọzọ ọbula n'ime mpaghara obodo a.

Otu okwu ka-enyere mkpesa banyere ya, n'ime ya nke ndi nile nke a gbasara na-ekwusi ike na-emere alulụ di na nwunye a, n'ime Ụlọ Onyinye di nsọ, n'ime Salt Lake City, na mmalite udu mmiri 1889, mana enwebeghi m ike imata onye mere emume a; ihe ọbula emere n'okwu a bu nke a na-amataghi. N'ih ihe nke a e kwusiri ike na o mere, Ụlọ Onyinye di nsọ ahụ site na ntuzi aka m ka a kwaturu na-egbughi oge.

N'ih ihe na Ụlọ-Ome Iwu etinyela iwu nile igbochi alulụ otutu nwunye, iwu nke ụlọ ikpe okwusia ogwu kwuputaworo na o nwere nkwa akwukwo ukwu nke iwu nke obodo, a nọ m ebe a na-ekwuputa ochicho m ikwenye n'iwu nile ndi ahụ, na n'iji ike nke na-esi n'ime m tinyere ndi nile nke Nzukọ-nsọ nke m nọ n'isi nduzi ya ime ka ha mee otu aka ahụ.

Odighi ihe ọbula di na ozizi m nile nye Nzukọ-nsọ ma-ọbụ na nke ndi m na ha na-aruko-oru, n'ime oge nke a kpọturu ọnu, bu nke e nwere ike ikowa nke oma na-ọ na-akwagide ma-ọbụ na-agba ume nye alulụ karịa otu nwunye; na mgbe onye Okenye ọbula nke Nzukọ kwuru okwu ọbula nke dika nkuzi di otu a di na ya, a na-eme ngwa ngwa katoo onye ahụ. Na ugbu a ana m ama okwa n'ọha na ndumodu m nye Ndi-nsọ nile nke ụbọchị-ikpeazu a, bu ka ha wezuga onwe ha na-ihazi alulụ ọbula nke iwu obodo megidere.

WILFORD WOODRUFF

Onye-isi nduzi Nzukọ nke Jisus Kraist
nke Ndi-nsọ Ụbọchị-Ikpeazu a

Onye-isi nduzi Lorenzo Snow nyere nke a na-eso:

Ana m emesi ike si, ebe anyi kotara na Wilford Woodruff bu Onye-isi nduzi Nzukọ nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ụbọchị-Ikpeazu

a, na onye ọbụ nani ya n'elu ụwa n'oge ugbugu a bu onye ji ọtughenụzọ nile nke emume-nsọ nile nke nrachi, anyị kwetere na o nwezu-ru ikike site n'ihie ọnọdu ya i weputa akwukwọ ngosiputa-uche nke aguworo k'anyị nuru, na nke e nyere oge ya ka Septemba 24, 1890, na dika Nzuko-nsọ n'Ogbako Ntugharikota uche zuru ọha, anyị na-anabata ima okwa ya banyere alulu otutu nwunye nile dika ihe nwere ikike na nke na-ahaghi ime.

Ntuli-aka nke e ji kwado nke a nwetara nkwekorita nke madu nile.

Salt Lake City, Utah, Oktoba 6, 1890

NDEPUTA OKWU A HOORO SITE NA UZO OKWU ATỌ NKE
ONYE-ISI NDUZI WILFORD WOODRUFF
KWUSARA GBASARA AKWUKWỌ NGOSIPUTA-UCHE AHU

Onye-nwe agaghị ekwe ka m ma-ọbụ nwoke ọzọ onye ga-eguzo dika Onye-isi nduzi nke Nzuko-nsọ duhie unu ụzọ. O dighi na atumatu ahu. O dighi n'uche obi Chineke. O buru na m anwaa ime nke ahu, Onye-nwe ga-ewezuga m site n'ọnọdu m, na otu aka ahu ka o ga-ewezuga nwoke ọzọ site n'ọnọdu ya, bu onye nwara i duhie umu nke mmadu site na mkpughe nile nke Chineke, na site n'oru ha (Ogbako Ntugharikota uche ọha nke Nzuko mpaghara afọ Iri isii na otu, Ubochi mbu, Oktoba 6, 1890, Salt Lake City, Utah. E deputara n'akwukwọ akuko uhuda chi Deseret, Oktoba 11, 1890, p. 2.)

Odighi mkpa na onye na-adị ndu, ma-ọbụ onye na-anwu anwu, ma-ọbụ onye a kporo ka o na-eduzi Nzuko-nsọ a, ha ga-eduzi ya site na nkwalite nke Chineke Puru Ime Ihe nile. O buru na ha emeghi ya n'uzo ahu, ha agaghị eme ya ma-oli. . .

Enwetawo m mkpughe ufodu na nso a, ma ndi di mkpa hie nne nye m, na a ga m agwa unu ihe Onye-nwe kwuworo nye m ka m weta uche unu nile n'ebe ihe a kporo akwukwọ ngosiputa-uche. . .

Onye-nwe agwawo m ka m juo Ndi-nsọ nile nke ubochi-ikpeazu a otu ajuju, na O gwawo kwa m si na oburu na ha ga-ege nti n'ime m kwuru nye ha, na zaa ajuju nke ajuworo ha, site na Muo n'ike nke Chineke, aziza ha nile ga-eyi otu-ihe, na nkwenye ha nile ga-eyi gbasara okwu nke a.

Ajuju ahu bu nke a: Olee uzọ nke kachasi n'amamihe nye Ndi-nsọ nile Ubochi-Ikpeazu a i chuso—i ga n'iru n'alulu otutu nwunye, ebe iwu nile nke mba megidere ya na mmegide nke iri nde mmadu isii, na onu ahia nke iji ike weghara na nfunari nke Temple nile, na ikwusi emume-nsọ nile di n'ime ya tinyere nke ndi di ndu na nke ndi nwuru anwu, na itinye Otu Ndi-isi Nduzi Mbu, Ndi-ozu Iri na Abuo ahu na ndi-isi ezi n'ulo nile nke Nzuko-nsọ n'ulo-mkporo, na iji ike weghara arija nke ndi mmadu ahu nwe n'onwe ha (ebe obu ihe ndi a nile n'onwe ha ga-akwusi omume ahu); ma-ọbụ, mgbe anyi mesiri na tasia ahuhu nke anyi nwere site na inogidesike n'ukpuru nke a, anyi abia kwusi omume ahu, bia n'okpuru iwu, na site na-ime otu a hapu ndi Amuma nile, Ndi-ozu nile, na ndi nna nile n'ulo, ka ha nwe ike na-enye ndi mmadu ntuzi aka, na-eleba anya n'oru nile nke Nzuko-nsọ, na hapu kwa Temple nile n'aka nile nke ndi nsọ, ka ha wee

na-eleba anya n'ọrụ nke emume-nsọ nile nke Ozi-oma, n'ih i ndị ndụ na kwa ndị nwurụ anwụ?

Onye-nwe egosiwo m n'ohụ na mkpughe kpom kwem ihe gaara eme m'oburū n'anyị akwusighi omume nke a. Oburū n'anyị akwusighiri nke a, o nweghi ihe anyi ga-eji ndi nwoke no n'ime temple nke a di na Logan mee, n'ih i na emume-nsọ nile ka a ga-akwusi n'ime akukū nile nke Zaiṇ. Ogbā-aghara ga-achi n'ime akukū nile nke Isreal na otutu ndikom ka a ga-eme ndi mkporo. Nsogbu nke a gaara a biakwasị Nzuko-nsọ nile, na a gaara amanye anyi amanye i kwusi omume ahū. Ugbu a ajuju ahū bu nke a, na o kwesiri e kwesi ka akwusi ya na-udi a ma-obu n'uzo nke Onye-nwe gosiputara nye anyi, na hapu ndi Amuma anyi nile na Ndi-oz i nile, na ndi nna nile i nwere onwe ha, na temple nile n'aka nile nke ndi mmadu, ka ndi nwurū anwu wee nwee mgbaputa. Onu-ogugu di ukwu e nwetawori nnaputa site n'ulo-mkporo n'ime ala muo site n'aka ndi mmadu a, na oru a o ga-aga n'iru ma-obu kwusi? Nke a bu ajuju m na atogbo n'iru Ndi-nsọ nile nke Ubochi-ikpeazu a. Unu ga-ekpe ikpe a nye onwe unu nile. Achoro m ka unu zaa ya nye onwe unu. Agaghi m aza ya, mana asi m unu na nke ahū bu kpom kwem onodu anyi dika ndi mmadu gaara ano n'ime ya, ma oburū n'anyi agbasoghi uzo nke anyi gbasoworo.

... Ahuru m kpom kwem ihe gaara eme oburū na-onweghi ihe e mere. Enwewor i m muo nke a n'aru m ogologo oge. Mana achoro m ikwu nke a: Agaara m ahapu ka temple nile si n'aka anyi nile puo, agaara m aga mkporo n'onwe m, na hapu nwoke obula ozo ka o gaa ebe ahū, ma-obughi na Chineke nke elu-igwe nyere m iwu nsọ ka m mee ihe m meworo, na mgbe oge awa ahū bjara mgbe e nyere m iwu ka m mee nke ahū, o dosiwo m anya. M wee gaa n'iru Onye-nwe na edere m ihe Onye-nwe gwara m ka m dee.

Ahapuru m nke a nye unu ka unu tlee na tugharia n'uche. Onye-nwe nonyee-re anyi n'oru (Ogbako ntugharikota uche nke Cache Stek, Logan, Utah, Ubochi uka, Novemba 1, 1891. E deputara na akwukwo akuko izu-uka *Deseret*, Novemba 14, 1891.)

Ugbu a aga m agwa unu ihe e gosiputaworo nye m na ihe Okpara Chineke ruworo n'ime ihe nke a. ... Ihe ndi a nile gaara emezu, dika Chineke Puru Ime Ihe nile na-adi ndu, oburū na-enyeghi akwukwo ngosiputa ahū. Ya mere na-omasiri Okpara Chineke na e weputara ihe ahū nye Nzuko-nsọ na nye uwa n'ih ihe nile di n'uche nke ya. Onye nwe enyewo iwu oku nke e ji ewulite Zaiṇ. O nyewo iwu oku iruchapu temple nke a. O nyewo iwu oku na a ga-enye nzoputa nke ndi nwuru anwu n'ime ndagwurugwu nile ndia nke ugwu ahū nile. Na Chineke Puru Ime Ihe nile enyewo iwu oku na Ekwensu agaghi egbochi ya. Oburū na unu ga-aghota nke ahū, nke ahū bu otughe-uzo nye ya. (E wetara nke a site na mkparita uka na ogbako nke isii nke nnyefe nsọ nke Salt Lake Temple, Epril 1893. *Mbiputa akwukwo nile nke ofufe nnyefe nsọ, ebe nchekwa nile nke Ngalaba Akuko Nzuko-nsọ*, Salt Lake City, Utah.)

IMA OKWA NKE ỤLỌ-ỌRỤ — 2

Nye Onye Obula O Gbasara:

Na 30 Septemba 1978, n'oge Ogbako Ntugharikota uche oha nke mpaghara afo 148 nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a, Onye-isi nduzi N. Eldon Tanner, Onye ndumodu nke Mbu nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbu nke Nzuko-nsọ weputara ihe ndi a na-eso:

Na mmalite Jun nke afọ nke a, Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ e kwuputawo na Onye-isi nduzi Spencer W. Kimball e nwetawo mkpughe ime ka okwa nchụ-aja na ngozi nile nke temple rute ndi nwoke nile tozuru oke nke nzuko. Onye-isi nduzi Kimball a riowo m ka m gwa ogbakọ ntugharịkọta uche nke a na mgbe ya onwe ya nwetasiworo mkpughe nke a nke biakwutere ya mgbe o tugharisiworo uche nke obi na kpee ekpere ogologo mgbe na mpaghara ime ulọ nile di nsọ nke temple nsọ, o weputawo ya n'iru ndi ndumodu ya nile, ndi nabataworo ya na nye ya nkwardo. Mgbe ahụ ka e weputara ya nye Onu-ogugu-juru-aka nke Ndi-ozu Iri na Abuọ, ndi kwadoro ya n'ozuzu, na a gbasoro nke a weputara ya ndi ji Ikike zuru oha, ndi n'otu udi ahụ kwadoro ya n'ozuzu.

Onye-isi nduzi Kimball ariowo ka m guputa akwukwo nke a ugbua:

Jun 8, 1978

Nye oha ndi-oru, na ndi-oru okwa nchụ-aja nile na mpaghara nta nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-ikpeazu a gazue uwa nile:

Umunna m huru n'anya:

Ebe anyi hwororo mgbasara oru nke Onye-nwe gazue n'elu uwa, anyi e nwewo obi ekele na ndi mmadu nke otutu mba nile na-egosi nnabata nye ozi nke ozi-oma nke ahụ e weghachiri azu, ma na-esonye na Nzuko-nsọ na onu-ogugu nke na-abawanye. Nke a n'onwe ya a gbawori anyi ume inwe mmasi ime ka onye otu obula nke Nzuko tozuru oke nweta ohere nile na ngozi nile nke ozi-oma ahụ na-enye.

N'ih na anyi matara nkwa nile nke ndi amuma nile kwere ma ndi-isi nduzi nile nke Nzuko ndi buwori anyi uzọ n'oge ga-adi n'ime atumatu ebighi-ebi nke Chineke, mgbe umunna anyi nile ndi tozuru oke ga-enweta okwa nchụ-aja, na mgbe anyi hwororo ikwesị ntukwasị-obi nke ndi ahụ e gbochiri inwe okwa nchụ-aja, anyi ariosiwo aririọ ike ogologo mgbe n'ih ndi a, umunna anyi kwesiri ntukwasị-obi, tufue otutu awa na mpaghara ime Ulọ Elu nke Temple na-iriọ Onye-nwe maka nduzi di nsọ.

O nwo ekpere anyi nile, na site na mkpughe mesie ike na ogologo ubochi e kwere nkwa a biawo mgbe ndi nwoke kwesiri ntukwasị obi n'ime Nzuko-nsọ ga-enweta okwa nchụ-aja di nsọ, n'ike iji ikike Chineke di na ya ruo oru na rita uru ya na ndi ya nile o huru n'anya ngozi obula nke si na ya bia, tinyere ngozi nile nke temple. Otu aka ahụ, ndi nwoke nile bu ndi otu Nzuko-nsọ ka a ga-echi echichi okwa nchụ-aja na-atuleghi agburu ma-obu ocha elu aru. Ndi ndu nile nke okwa nchụ-aja ka a na-enye ntuzi aka ka ha na-agbaso atumatu nke ikpachara anya n'inwe nzuko ajuju-onu

nye ndị nile a ga-echi echichi baa n'Okwa Nchụ-aja Erọn ma-ọbụ nke Melkizedek i hụ na ha mezuru ọnọdụ nile nke ntozu oke.

Anyị na-ama okwa n'obi umeala na Onye-nwe emewo ụgbu a ka a mara uche obi ya n'ihị ngozi nke ụmụ ya gazue elu ụwa nile bụ ndị ga-aña ntị n'olu okwu ndị odibo ya nile o nyere ikike, na kwado onwe ha nile i nweta ngozi ọbụla nke ozi-oma.

Nke unu n'ezị,

SPENCER W. KIMBALL

N. ELDON TANNER

MARION G. ROMNEY

Otu Ndị-isi Nduzi Mbụ

Ebe anyị kọtara na Spencer W. Kimball bụ onye-amụma, ọhụ-uzọ ma onye-mkpughe, na onye-isi nduzi nke Nzukọ nke Jisus Kraịst nke Ndị-nsọ Ụbọchị-Ikpeazụ a, a na ezube k'anyị bụ ọgbakọ a hopụtara ahoputa nabata mkpughe nke a dika okwu na uche obi nke Onye-nwe. Ndị nile kwadoro biko gosi nke a site na-iweli aka nri gi elu. Ndị megidere ya gosi site n'otu iriba ama ahụ.

Ntuli aka eji kwado nke a nwetara nkwekọrịta mmadụ nile.

Salt Lake City, Utah, Septemba 30, 1978.

OLA PEL NKE OKE ONU-AHIA

NHOTA SITERE NA MKPUGHE NILE,
NTUGHARI ASUSU NILE, NA NKOWA NILE NKE

JOSEPH SMITH

ONYE-AMUMA NKE MBU, OHU-UZO,

NA ONYE-MKPUGHE

NYE NZUKO NKE JISUS KRAIST

NKE NDI NSO UBOSHI-IKPEAZU A

Ola Pel nke Oke Ọnụ-ahịa bụ nhọta nke ihe nile dị mmasi metụtara ọtụtụ ngalaba putara ihè nke okwukwe na ozizi nke Nzukọ nke Jisus Kraịst nke Ndi-nsọ Ụbọchị-Ikpeazụ a. Ihe ndị a nile ka Onye-amụma Joseph Smith weputara ma e biputara ha n'akwụkwọ akụkọ na-apụta n'oge n'oge nke Nzukọ nsọ nke ụbọchị nke ya.

Nchikọta ngwá-ngwá nile nke mbụ nke na-ebu isi okwu ahụ Ola Pel nke Oke Ọnụ-ahịa ka e mere na 1851 site n'aka onye Okenye Franklin D. Richards, onye bụ onye otu Kansul nke Iri na Abụọ mgbe ahụ, na onye-isi nduzi Mission nke Britain. Nzube ya bụ ka ọ na-erute aka bụ ụfọdụ ngwá-ngwá nile ndị dị mkpa nke mgbasa ha dịkwa nkenke n'oge nke Joseph Smith. Dịka ndị otu Nzukọ nsọ na-aba ụba n'ime Europe nile na Amerika, e nwere mkpa ime ka ihe ndị a dị nso na-nnweta. Ola Pel nke Oke Ọnụ-ahịa nwetara iji ya mee ihe ebe ọ dị mbara, ma o mesiri ghọọ ọkọlọtọ orụ nke Nzukọ nsọ site n'omume nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na ọgbakọ ntugharịkọta uche ọha na Salt Lake City na 10 Ọktoba 1880.

Ọtụtụ nlebagharị anya ka e meworo n'ime ihe nile dị n'ime ya dịka mkpa nke Nzukọ nsọ chọworo. Na 1878, mpaghara nile nke Akwụkwọ nke Moses ndị na-adibughị n'ime mbiputa nke mbụ ka e tinyere na ya. Na 1902 mpaghara ụfọdụ nke Ola Pel nke Oke Ọnụ-ahịa ndị mere ka e nwee ejima na ngwá-ngwá ndị e biputaworo n'ime Ozizi na-Ọgbugba-ndụ nile ka a hapurū. Ndozi ya n'Isi nile na Ama okwu nile, ya na ndedata nke úkwù akwụkwọ ka e mere na 1902. Mbiputa nke mbụ nke e mere abụọ, abụọ n'ime ibe akwụkwọ nile, ya na Isi okwu nile dị n'akwụkwọ, bụ na 1921. Onweghi mgbanwe ọzọ e mere tutu Epril 1976, mgbe e tinyere mkpuru ihe abụọ nke mkpughe na ya. Na 1979, e wezugara ihe abụọ ndị a site na Ola Pel nke Oke Ọnụ-ahịa ma tinye ha na Ozizi na Ọgbugba-ndụ nile, ebe e gosiputara ha dịka nkeji 137 na 138. N'ime mbiputa nke ugbugba a e mewo ụfọdụ mgbanwe iji weta akwụkwọ ahụ na-nkwekorịta ya na akwụkwọ ndị ọzọ nile ndị bu ụzọ.

Nke na-esochi bụ nkenke okwu mmalite nye ihe nile dị n'ime nke ugbugba a.

Nhọta nile sitere na Akwụkwọ Moses. Nke a bụ ihe odide e wetara site na akwụkwọ Jenesis nke ntugharị asụsụ Joseph Smith mere site na Bible nke o bidoro na Jun 1830 (*History of the Church* [Akụkọ nke Nzukọ-nsọ] 1:98–101, 131–139).

Akwụkwọ nke Abraham. Nke a bụ ntugharị asụsụ sitere na (papiros) akwụkwọ edemede ndị Ijipt nke batara n'aka Joseph Smith na 1835, nke ihe di n'ime ya bụ edemede nile nke onye isi ezi-n'ụlọ

Abraham. Ntughari asusu a ka e biputara n'usoro n'ime akwukwo *Times and Seasons* malite na 1 Maach 1842, na Nauvoo Illinois (*History of the Church* 4:5119–534).

Joseph Smith—Matiu. Nke a bu ihe odide e wetara site n'igba-ama nke Matiu di n'ime ntughari asusu nke Bible nke Joseph Smith (hu Ozizi na Ogbugba ndu nile 45:60–61 n'ih iwu nke Chineke nyere ka o bido itughari asusu nke Testament Ohuru).

Akuko—Joseph Smith. Nke a bu nhoro nile sitere na ogbugba ama ulo oru na akuko Joseph Smith nke o kwadobere na 1838 ma e biputara ya n'usoro n'ime akwukwo *Times and Seasons* di na Nauvoo Illinois, malite na 15 Mach 1842 (*History of the Church* 1:1–44).

Ndeputa nke Okwukwe nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a. Nke a bu nkwaputa nke Joseph Smith biputara na akwukwo *Times and Seasons* 1 Mach 1842, nke ya na obere akuko nke Nzuko nsọ so, nke njiri mara ya bu Wentworth Letter (*History of the Church* 4:535–541).

IHE NILE DI N'IME AKWUKWỌ A AHA NILE, NA
USORO NKE AKWUKWỌ NILE DỊ N'IME

OLA PEL NKE OKE ỌNỤ-AHỊA

Ibe akwukwọ

Nhọta nile sitere n'Akwukwọ nke Moses	1
Akwukwọ nke Abraham	37
Ihe esere ese n'ụdị ha dību nke 1	36
Ihe esere ese na-ụdị ha dību nke 2	44
Ihe esere ese na-ụdị ha dību nke 3	51
Joseph Smith—Matu	55
Akukọ—Joseph Smith	60
Ndepụta nke Okwukwe	79

NHỌTA NILE SITERE N'AKWUKWỌ NKE MOSES

Ihe e wetara site na ntugharị asusu nke Bible dika e kpughere ya nye Joseph Smith Onye-amuma, Jun 1830–Februari 1831.

ISI 1

(Jun 1830)

Chineke kpughee onwe ya nye Moses—E nwogharia Moses—Ya na Setan ezukota—Moses wee hu otutu uwa nile ndi mmadu bi na ha—Uwa nile na-enweghi onu ogugu ka Okpara ahụ kere—Oru na otuto Chineke bu iweta na mmezu anwugh-anwu na ndu ebighi-ebi nke mmadu.

OKWU nile nke Chineke, nke O "kwuru nye ^bMoses n'oge ahụ mgbe e welitere Moses gaa n'elu nnukwu ugwu di oke elu,

2 Ma o wee "hụ Chineke ^biru na iru, ya na ya ekwukorita okwu, ma "ebube nke Chineke nokwasiri Moses, ya mere Moses nwere ike "inagide iru ya.

3 Ma Chineke gwara Moses na-asị: Lee abụ m Onye-nwe Chineke "Purụ Ime Ihe nile,

^bEnweghi ogwugwu bu aha m; n'ih i na enweghi m mmalite nke ubochi nile ma-obu ngwu-cha nke afọ nile, na nke a obughi enweghi ogwugwu?

4 Na, lee, gi onwe gi bu nwa m nwoke, ya mere "lee anya, ma aga m egosi gi oru-aka nke ^baka m nile, mana o bughi ha nile, n'ih i na "oru m nile enweghi ^aogwugwu, na otu ahụ kwa ka "okwu m nile di, n'ih i na ha anaghi akwusi.

5 Ya mere, odighi onye ga-ahụ oru m nile, ma obughi ma o huru otuto m nile; ma o dighi onye ga-ahụ otuto m nile, ma emesia ya anogide n'anụ aru n'elu uwa.

6 Ma enwere m oru nye gi, Moses, nwa m nwoke; ma gi onwe gi di "na-oyiyi nke ^bOkpara m Muru Nani ya; ma Okpara m Muru Nani ya bu, ga-abu kwa "Onye-nzoputa, n'ih i na o juputara ^an'amara na ^eezi-okwu;

1 1a Alma 12:30;
Moses 1:42.

^b NGAN Moses.

2a Opu. 3:6; 33:11;
Jon 1:18; 6:46;
Ita 3:6–16;
Moses 1:11.

NAJS, Opu. 33:20, 23.

^b Onogu. 12:6–8;
Deut. 34:10;
OznQd. 17:1.

^c Deut. 5:24;
Moses 1:13–14, 25.
NGAN Otuto.

^d NGAN Mnwoghari.

3a Mkpu. 11:17; 19:6;
1 Nif. 1:14; 121:4.

NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

^b Aisa. 63:16;
OznQd. 19:9–12;
Moses 7:35.

NGAN Agwugh-
agwu.

4a Moses 7:4.
^b Moses 7:32, 35–37.

^c Abuoma 40:5;
OznQd. 76:114.

^d Abuoma 111:7–8;
Moses 1:38.

^e 2 Nif. 9:16;
OznQd. 1:37–39.

NGAN Okwu nke
Chineke.

6a Jen. 1:26;
Ita 3:14–15;
Moses 1:13–16.

^b NGAN A Muru
Nani Ya.

^c NGAN Onye-nzoputa.

^d Jon 1:14, 17;
Alma 13:9.

NGAN Amara.

^e Moses 5:7.

mana ọ ^fdighi Chineke di ma ọbughị m, ma ihe nile na-apụta ihè n'irum, n'ihì na ^aamaara m ha nile.

7 Na ugbugu a lee, otu ihe nke a ka m na-egosi gi, Moses, nwa m nwoke, n'ihì na gi onwe gi nọ n'ime uwa, ma ugbugu a ka m na egosi gi ya.

8 Na o wee ruo na Moses lere anya, ma hu ^auwa ahụ nke eke-re ya n'elu ya, ma Moses ^bhuru uwa ahụ na ebe nsọtụ ya nile, na umu nile nke mmadụ ndi di ugbugu a na ndi ekeworo eke; gbasara ndi a ka o nwere oke ^citu n'anya na iju-anya.

9 Na iru nke Chineke wezugara onwe ya site n'ebe Moses nọ nke mere na ebube ya anọkwasihi Moses; ma Moses ka a hapuru nye onwe ya. Ma mgbe a hapuru ya nye onwe ya, o wee daa n'elu ala.

10 Na o wee ruo na ọ bu na oghere oge otutu awa tutu Moses enweta kwa ^aidi ike nke aru ya ọzọ dika mmadụ, ma o wee kwuo okwu nye onwe ya si: Ugbugu a n'ihì nke a mere ka m mara na mmadụ ^benweghi ihe ọbụ, ihe nke mu na-echebughi.

11 Mana ugbugu a anya m nile ahụwo "Chineke; mana ọbughị anya m nile nke ^budi okike,

mana ọbụ anya m nile nke muo, n'ihì na anya m nile nke anu aru agaraghi enwe ike hu, n'ihì na agaara m ^aakponwu ma ^dnwu n'iru ya; mana ebube ya nokwasiri m; ma m wee hu ^eiru ya n'ihì na ^fe nwoghara m enwogha n'iru ya.

12 Ma o wee ruo na mgbe Moses kwuworo okwu ndi a nile, lee "Setan wee bia ^bna-anwa ya onwunwa, na-asi: Moses nwa nke mmadụ, kpoo m isi ala.

13 Na O wee ruo na Moses lekwasi. Setan anya ma si: Onye ka i bu? N'ihì lee abụ ^anwa ndikom nke Chineke, n'oyiyi nke Okpara ahụ a Muru Nani ya; ma olee ebe ebube gi di nke na m ga-akporo gi isi ala?

14 N'ihì lee, enweghi m ike ilekwasi Chineke anya, ma-ọbughị na ebube ya ga-abiakwasi m, ma e wee ^anwogharja m n'iru ya. Mana enwere m ike ilekwasi gi anya na mmadụ nke anu aru. Ọ bughị otu a, n'ezie?

15 Ngozi na-adiri aha nke Chineke m, n'ihì na Muo ya e wezugachaghi onwe ya n'aru m, ma-ọbughị otu a o lee ebe ebube gi di, n'ihì na ọbụ ọchichiri nye m? Ma aga m ekpe ikpe n'etiti gi na Chineke; n'ihì na Chineke asiwo m: "Kpoo

6f 1 Ndez. 8:60;
Aisa. 45:5-18, 21-22.

g 1 Nif. 9:6; 2 Nif. 9:20;
Alma 18:32;
OznQd. 38:1-2.
NGAN Onye Puru
Ima ihe nile.

8a Moses 2:1.
b Moses 1:27.
c Abuoma 8:3-4.

10a Dan. 10:8, 17;
1 Nif. 17:47;

Alma 27:17;
A—JS 1:20.

b Dan. 4:35;
Hil. 12:7.

11a NGAN Chineke,
Chi-ukwu.
b Moses 6:36;
OznQd. 67:10-13.

c Opụ. 19:21.
d Opụ. 20:19.
e Jen. 32:30;
Moses 7:4.

f Mat. 17:1-8.

NGAN Mnwoghari.
12a Moses 4:1-4.
NGAN Ekwensu.

b Moses 6:49.
NGAN Nwaa,
Onwunwa.

13a Abuoma 82:6; 1
Jon 3:2; Ndi-Hib 12:9.

14a NGAN Mnwoghari.
15a Mat. 4:10.
NGAN Fee Ofufe.

Chineke Isi Ala, n'ih i nani ya ka I ^bga-e fe.

16 Si ebe a lawa, Setan; eduhiela m; n'ih i na Chineke siri m: Gi onwe gi di "n'oyiyi nke Onye m Muri Nani ya.

17 Ma o nyewokwa m iwu nso nile mgbe o kporo m oku site "n'ohia osisi nta ah u na-ere oku, na-as i: ^bKpokuo Chineke n'aha Onye m Muri Nani ya ma sekpuoro m.

18 Na oz o Moses wee si: Agaghi m akwusi ikpoku Chineke. Enwere m ihe ndi oz o m ga-ach o site n'aka ya: n'ih i na ebube ya anokwas iwo m, ya mere enwere m ike ikpe ikpe n'etiti ya na gi. Si ebe a puo, Setan.

19 Na ug bu a, mgbe Moses kwuworo okwu ndi a nile, Setan jiri oke olu tie mkpu, ma na-ekwughari n'uz o di egwu n'elu uwa, ma nye iwu, na-as i; ab u m "Onye ah u Amuru nani ya, sekpuoro m.

20 Ma o wee ruo na Moses malitere na-atu egwu nke ukwu, ma di ka o malitere itu egwu, o wee hu idi-ilu nke "ala muo. Na-agbanyeghi, ^bna-ikpoku Chineke, o wee nweta ume, ma o wee nye iwu na-as i: Si ebe m no puo, Setan, n'ih i na otu Chineke nke a nani ka m gasekpuru, nke bu Chineke nke ebube.

21 Na ug bu a, "Setan wee malite ima jijiji, ala wee maakwa jijiji, ma Moses nwetara ume, wee kpokuo kwa Chineke, na-as i: N'aha nke onye ah u a Muri Nani ya, si ebe a puo, Setan.

22 Na o wee ruo na Setan jiri oke olu tie mkpu, jiri ikwa akwa, na ikwa ariri, "na-ita ikere-eze; na o wee si ebe ah u puo, obuna site n'iru Moses, nke na o hughi kwa ya.

23 Ma ug bu a banyere ihe nke a, Moses agbawo ama; mana n'ih i ajo-o-mume, e nweghi ya n'etiti umu mmadu.

24 Na o wee ruo na mgbe Setan puworo site n'iru Moses, na Moses welitere anya ya nile n'elu-igwe, na-ijuputa na "Muo Nso, nke na-agba ama banyere Nna na Okpara ah u.

25 Ma na-ikpoku aha nke Chineke, o wee hu ebube ya oz o, n'ih i na o nokwas iwo ya, ma o nuru olu okwu nke na-as i: Ngozi na-adiri gi Moses, n'ih i mu Onye Puri Ime Ihe nile, ahoro wo gi, ma a ga-eme ka i di ike kara otutu "mmiri nile, n'ih i na ha ga-erube isi nye ^biwu gi ka a ga-as i na i buuru "Chineke.

26 Na huru, anonyeere m gi, obuna ruo na ogwugwu nke ubochi gi nile; n'ih i na i "ga-anaputa ndi nke m site ^bn'oru, obuna "Israel ndi m ^dhoo woro.

15b 1 Sam. 7:3;
3 Nif. 13:24.

16a Moses 1:6.

17a Opu. 3:2.

^b Moses 5:8.

19a Mat. 24:4-5.

20a NGAN Ala-muo.

^b A—JS 1:15-16.

NGAN Ekpere.

21a NGAN Ekwensu.

22a Mat. 13:41-42;

Mosa. 16:1-3.

24a NGAN Muo Nso.

25a Opu. 14:21-22.

^b NGAN Ike; Okwa

Nchu-aja.

^c Opu. 4:16.

26a Opu. 3:7-12.

^b 1 Nif. 17:23-25.

^c 1 Ndez. 8:51-53.

NGAN Israel.

^d NGAN Hoputaworo

(nkowa-aha ma-

obu aha).

27 Na o wee ruo, na mgbe olu-okwu ahụ ka na-ekwu okwu, Moses wee lee anya ya gburu gburu “hukwa uwa, e, obuna uwa nile, ma o dighi irighiri ya nke na-ohughi, ghota ha site na mụọ nke Chineke.

28 Na o wee hukwa ndi nile na-ebi n’ime ha, ma odighi mkpuru obi nke na-ohughi; ma o ghota ha site na Mụọ nke Chineke; ma onu ogugu ha nile di ukwu, obuna enweghi nguta dika aja ahụ di na ikpere mmiri nke oke osimiri.

29 Na o wee hụ otutu ala nile; na ala nke obula ka a kporo “uwa; ma e nwere ndi nile bi n’iru ha.

30 Na o wee ruo na Moses kpokuru Chineke na-asi: Gwa m, ana m ario gi, ihe mere ihe ndi a ji di otu a, obukwa site na ginị ka iji mee ha?

31 Na lee, ebube nke Onye-nwe nokwasiri Moses, nke mere ka Moses guzoro n’iru nke Chineke, ma ya na ya ekwukorita okwu “iru na iru. Ma Onye-nwe Chineke sirị Moses: N’ihi ^bebum n’obi nke m ka m meworo ihe ndi a nile. Nke a bu amamihe ma o na-adigide n’ime m.

32 Na site “n’okwu nke ike m, ka m keworo ha, nke bu Okpara

M Mụrụ Nanị Ya, onye nke juputara ^bn’amara na ‘ezi-okwu.

33 Na “uwa nile na-enweghi onu ogugu ka m ^bkeworo; ma e kewokwa m ha n’ihi ebun n’obi nke m; na site na Okpara ahụ ka m keworo ha, nke bu onye ahụ m Mụrụ ‘Nanị Ya.

34 Na nwoke “mbu ahụ n’etiti ndi nwoke nile ka m kpoworo ^bAdam, nke bu ‘otutu.

35 Mana obu nanị nkowasi banyere uwa nke a, na ndi nile bi n’ime ya, ka m na-enye gi. N’ihi lee ha di otutu uwa nile ndi na-agafewo site n’okwu nke ike m. Ma ha di otutu na-eguzo ugbu a, na enweghi nguta ka ha di nye mmadu; mana ha nile nwere onu ogugu nye m, n’ihi ha bu nke m ma “ama m ha.

36 Na o wee ruo na Moses kwuru okwu nye Onye-nwe, na-asi: Mee ebere nye nwa odibo gi, O Chineke, ma gwa m banyere uwa nke a, ma ndi nile na-ebi n’ime ya, ma elu-igwe nile kwa, ma mgbe ahụ nwa odibo gi ga-enwe afo ojuju.

37 Ma Onye-nwe Chineke kwuru okwu nye Moses, na-asi: “Elu-igwe nile, ha di otutu, ma ha agaghi ekwe nguta nye mma-du; mana ha nwere onu ogugu nye m, n’ihi ha bu nke m.

27a OznQd. 88:47;

Moses 1:8.

NGAN Ohu.

29a NGAN Uwa.

31a Deut. 5:4;

Moses 1:11.

b Aisa. 45:17–18;

2 Nif. 2:14–15.

32a Jon 1:1–4, 14;

Ndi-Hib 1:1–3;

Mkpu. 19:13;

Jekob 4:9;

Moses 2:1, 5.

NGAN Jisus Kraist.

b Abuoma 19:1;

Moses 5:7–8.

NGAN Amara.

c NGAN Ezi-okwu.

33a Abuoma 8:3–4;

OznQd. 76:24;

Moses 7:29–30.

b NGAN Kee, Okike.

c Moses 1:6.

34a Moses 3:7.

b Abr. 1:3.

NGAN Adam.

c Moses 4:26; 6:9.

35a Moses 1:6; 7:36.

NGAN Onye Puru

Ima Ihe nile.

37a Abr. 4:1.

NGAN Elu-igwe.

38 Ma dika otu uwa na-agafe, na elu-igwe nile ya, obuna otu a ka ozọ ga-abia; ma odighi "ogwugwu diiri oru m nile, ma obukwanu nye okwu m nile.

39 N'ihilee, nke a bu "oru m na ebube nke m iweta na mmezu anwugh-anwu na ndu ebighi-ebi nke mmadu.

40 Ma ugbu a, Moses, nwa m nwoke, aga m ekwu okwu nye gi banyere uwa nke a nke gi onwe gi na-eguzo n'elu ya; ma i "ga-edede ihe nile nke m ga-ekwu n'akwukwo.

41 Na n'ubochi mgbe umu nke mmadu ga-ewere okwu m nile n'ihile efu ma "wezuga otutu n'ime ha site na akwukwo ahụ nke i ga-edede, lee aga m ekuli onye ozọ bika gi; ma aganwekwa "ha ozọ n'etiti umu mmadu—n'etiti otutu bu ndi ga-ekwere.

42 (Okwu nile ndi a ka e "kwuru nye Moses n'elu nnukwu ugwu ahụ, aha ya bu nke na-agaghị amara n'etiti umu mmadu. Ma ugbu a ekwuwo ha nye gi. Egosikwala ha nye ndi obula ma-obughị nani ndi ahụ bu ndi kwere-ekwe. Obuna otu a Amen.)

ISI 2

(Jun–Oktoba 1830)

Chineke wee kee elu-igwe nile na uwa — Udi nile nke ndu ka e kere — Chineke emee mmadu ma nye ya ochichi n'elu ihe nile ozọ.

NA o wee ruo na Onye-nwe kwuru okwu nye Moses na-asị: Lee ana m "ekpughe nye gi gbasara b'elu-igwe nke a, na "uwa nke a, dee okwu nile nke m na-ekwu. Abụ m Mmalite na Ogwugwu, Chineke d'Puru Ime Ihe nile; site "n'Onye nke m Muru Nani ya ka m kere ihe ndi a nile; e, na mmalite ekere m elu-igwe, na ala nke i na-eguzo n'elu ya.

2 Ma "uwa wee buru ihe togbo n'efu na nkiti; ma m wee mee ka ochichiri biakwasị n'elu ebe ahụ miri emi; ma Muo m na-erughari n'elu iru mmiri ahụ; n'ihile abụ m Chineke.

3 Na mu, Chineke, wee si: Ka "ihè di; ma ihè wee di.

4 Na mu, Chineke, wee hu ihè ahụ; na ihè ahụ di "mma. Na mu, Chineke, wee kewaa ihè ahụ site n'ochichiri ahụ.

5 Na mu, Chineke, wee kpọọ ihè ahụ Ehihie; ma ochichiri

38a Moses 1:4.

39a Ndi Rom 8:16–17;

2 Nif. 2:14–15.

NGAN Atumatu nke Mgbaputa.

b NGAN Otuto.

c NGAN Anaghị Anwụ Anwughị Anwụ.

d NGAN Ndu Ebighi-ebi.

40a 2 Nif. 29:11–12.

41a 1 Nif. 13:23–32;

Moses 1:23.

b 2 Nif. 3:7–19.

c 1 Nif. 13:32, 39–40;

OznQd. 9:2.

42a Moses 1:1.

2 1a Moses 1:30, 36.

b NGAN Elu-igwe.

c Moses 1:8.

d NGAN Chineke,

Chi-ukwu—Chineke Nna ahụ.

e NGAN A Muru Nani Ya.

f NGAN Kee, Okike.

2a Jen. 1:2;

Abr. 4:2.

3a OznQd. 88:6–13.

NGAN Ihè, Ihè nke

Kraist.

4a Jen. 1:4; Abr. 4:4.

ahụ ka m kpọrọ Abalị; ma nke a ka m mere site “n’okwu nke ike m, ma e mere ya dika m ^bkwuru; ma anyasị na ututu ahụ wee buru ubochi nke mbu.

6 Na ozọ mụ, Chineke, wee si: Ka “mbara di n’ime etiti mmiri ahụ, ma o wee di otua, obuna dika m kwuru; ma m wee si: Ka o kewaa mmiri nile site na mmiri nile; ma e wee mee ya.

7 Na mụ, Chineke, wee mee mbara ahụ ma kewaa “mmiri nile ahụ, e, oke mmiri nile ahụ nọ n’okpuru mbara ahụ site na mmiri nile ahụ nke nọ n’elu mbara ahụ, ma o wee di otu a obuna dika m kwuru.

8 Na mụ, Chineke, wee kpọọ mbara ahụ “Elu-igwe; ma anyasị na ututu ahụ wee buru ubochi nke abuo.

9 Na mụ, Chineke, wee si: Ka a chikọta mmiri nile ahụ nọ n’okpuru elu-igwe “n’otu ebe, o wee di otu a; na mụ, Chineke, wee si: Ka ala kpọrọ nkụ di ma o wee di otu a.

10 Na mụ, Chineke, wee kpọọ ala kpọrọ nkụ ahụ “Ala; ma nchikọta mmiri nile ahụ, ka m kpọrọ oke osimiri; na mụ, Chineke, wee hụ na ihe nile nke m meworo di mma.

11 Na mụ, Chineke, wee si: Ka ala weputa “ahihia, ihe okuku nke na-amị mkpuru oghigha, osisi mkpuru nke na-amị mkpuru, n’udi nke ya, na osisi na-amị mkpuru, nke mkpuru oghigha ya ga-adị n’ime ya n’elu ala, ma

o wee di otua obuna dika m kwuru.

12 Ma ala wee weputa ahihia, ihe okuku nile na-amị mkpuru oghigha n’udi nke ya, na osisi na-amị mkpuru nke mkpuru oghigha ya ga-adị n’ime ya, n’udi nke ya; na mụ, Chineke, wee hụ na ihe nile nke m meworo di mma;

13 Na anyasị na ututu ahụ wee buru ubochi nke atọ.

14 Na mụ, Chineke, wee si: Ka ihè nile di n’ime mbara elu-igwe ahụ ikpa oke n’etiti ehie na abalị; na ka ha buru n’ihi iribama nile, na n’ihi oge, na n’ihi ubochi nile, na n’ihi afọ nile.

15 Na ka ha buru n’ihi ihè nile n’ime mbara elu-igwe, i nye ihè n’elu uwa; ma o wee di otu a.

16 Na mụ, Chineke, wee mee oke ihè abuo; ka “ihè nke ka ukwu na-achị ehie, ma ka ihè nke ka nta na-achị abalị, na ka ihè nke ka ukwu wee buru anyanwu, ma ihè nke ka nta buru onwa, ma kpakpando nile ka e mekwara obuna dika okwu m siri di.

17 Na mụ, Chineke, tinyere ha n’ime mbara nke elu-igwe inye ihè n’elu uwa.

18 Na ka anyanwu ahụ na-achị ehie, na ka onwa ahụ na-achị abalị, na ikpa oke n’etiti ihè na ochichiri; na mụ Chineke, wee hụ na ihe nile nke m meworo di mma.

19 Ma anyasị ahụ na ututu wee buru ubochi nke anọ.

5a Moses 1:32.
b 2 Ndi-Kọ 4:6.
c Jen. 1:5.
6a Jen. 1:6-8.

7a Abr. 4:9-10.
8a NGAN Elu-igwe.
9a Jen. 1:9; Abr. 4:9.
10a NGAN Uwa.

11a Jen. 1:11-12;
Abr. 4:11-12.
16a Jen. 1:16.

20 Na mụ, Chineke, wee sị: Ka mmiri ahụ nile weputa ebe ọdị ukwu anụ na enughari enughari nke nwere ndụ, na anụ ufe nke ga-na-efeghari n'elu ụwa n'iru mbara nke elu-igwe.

21 Ma mụ, Chineke, wee kee nnukwu "ogologo anụ ukwu nile, na anụ nile dī ndụ na-enughari enughari, ndi nke mmiri nile ahụ weputaworo n'ebe ọdị ukwu, n'udi nke ha, ma anụ ufe nile dī iche iche n'udi nke ya; na mụ, Chineke, wee hụ na ihe nile m keworo dī mma.

22 Na mụ, Chineke, wee gozie ha, sị: Mitanu mkpuru, ma "baa nū ụba, ma juputa mmiri nile dī n'oke osimiri, na ka anụ ufe baa ụba n'ime ụwa.

23 Ma abali ahụ na ututu wee buru ubochi nke ise.

24 Na mụ, Chineke, we sị: Ka ala weputa ihe dī ndụ e kere eke dī iche iche nke obula n'udi ya, anụ ụlọ, na ihe nile na-akpu akpu, na anụ ohia nile nke ụwa nke obula n'udi ha, ma o wee dī otua.

25 Na mụ, Chineke, wee mee anụ ohia nile nke ụwa nke obula n'udi ha, na anụ ụlọ n'udi ha, na ihe dum nke na-akpu akpu n'elu ala, nke obula n'udi ya; ma mụ, Chineke, wee hụ na ihe nile ndia dī mma.

26 Na mụ, Chineke, wee sị Onye nke m Mụrụ "Nani Ya, onye nke nonyeere m site na mmalite: Ka anyi ^bmee mmadu

na 'onyinyo anyi, na oyiyi nke anyi, ma o wee dī otua. Na mụ, Chineke, wee sị: Ka ha nwee "ike ochichi n'elu azu nile nke oke osimiri, na n'elu anụ ufe nile nke ikuku, na n'elu anụ ụlọ, na n'elu ụwa dum, na n'elu ihe dum na-akpu akpu n'elu ala.

27 Na mụ, "Chineke, wee kee mmadu na onyinyo nke m, n'onyinyo nke Onye nke m Mụrụ Nani ya ka m kere ya; nwoke na nwanyi ka m kere ha.

28 Na mụ, Chineke, wee gozie ha, ma sị ha: Mụ nū omumu, "baakwa nū ụba, na juputa nū ụwa, na buda ya n'okpuru unu, na nweenu ike ochichi n'elu azu nke oke osimiri, na n'elu anụ ufe nke ikuku, na n'elu ihe nile dī ndụ nke na-akpaghari n'elu ụwa.

29 Na mụ, Chineke, wee sị mmadu: Lee, enyewo m gi ihe okuku dum na-amita mkpuru oghigha, nke nọ n'elu iru nke ụwa nile, na osisi obula nke n'ime ya ga-adī mkpuru osisi na-amita mkpuru oghigha; o ga aburu gi "ihe oriri.

30 Na nye anụ ohia nile nke ụwa, na nye anụ ufe nile nke ikuku, na nye ihe dum na-akpu akpu n'elu ala bu ndi nke m nyeworo ndu, ka a ga-enye ihe okuku nile dī ocha iburu ihe oriri, ma o wee di otua, obuna dika m kwuru.

31 Na mụ, Chineke, wee hụ ihe nile nke m meworo, na, lee,

21a Jen. 1:21; Abr. 4:21.

22a Jen. 1:22–25;

Abr. 4:22–25.

26a NGAN Jisus Kraist.

^b NGAN Kee, Okike.

^c Jen. 1:26–27;

Moses 6:8–10;

Abr. 4:26–27.

^d Jen. 1:28; Moses 5:1;

Abr. 4:28.

27a NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

28a Moses 5:2.

29a Jen. 1:29–30;

Abr. 4:29–30.

ihe nile nke m mewororị dī ezi-
gbo “mma; ma anyasị ahụ na
ututu wee buru ubochi ^bnke isii.

ISI 3

(Jun–Oktoba 1830)

*Chineke kere ihe nile na mụọ tutu
ha adiri n’udi okike n’elu uwa—
O kere mmadu, anu aru nke mbu,
n’elu uwa—Nwanyị bu onye
inye-aka kwesiri nwoke ahụ.*

OTUA ka esi wee “mesia elu-
igwe na ala na ^busuu ha nile.

2 Na n’ubochi nke asaa, mụ,
Chineke, kwusiri oru m, na ihe
nile nke m mewororị; ma m
wee “zuo ike n’ubochi ^bnke asaa
site n’oru m nile, ma ihe nile nke
m meworo wee gwusia, na mụ,
Chineke, wee hu na ha di mma;

3 Na mụ, Chineke, wee “gozie
ubochi nke asaa, dookwa ya
nsọ; n’ihi n’ime ya ka m zuwo-
ro ike site ^bn’oru m nke mụ,
Chineke keworo na meworo.

4 Na ugbua, lee, asi m gi, na
nke a bu ogbo nile nke elu-igwe
na nke uwa, mgbe e kere ha,
n’ubochi ahụ nke mụ, Onye-
nwe Chineke, meworo elu-igwe
na uwa ahụ,

5 Na osisi nta obula nke ohia
“tutu ya adiri n’uwa, na ihe

okuku obula nke ohia tutu ya e
too. N’ihi na mụ, Onye-nwe
Chineke, ^bkere ihe nile, ndi m
kwuworo maka ha, na “mụo,
tutu ha adiri n’udi okike ya,
n’elu iru nke uwa. N’ihi mụ,
Onye-nwe Chineke, emebeghi
ka mmiri zoo n’elu iru nke uwa.
Ma mụ, Onye-nwe Chineke,
“ekewori umu nile nke mmadu,
ma o dibeghi kwa mmadu di
ga-arụ “oru ubi; n’ihi n’ime
elu-igwe ka m ^kkeworo ha; ma
o dibeghi kwa anu-arụ di n’elu
uwa, o dighi kwa n’ime mmiri,
o dibeghi kwa n’ime ikuku;

6 Mana mụ, Onye-nwe Chine-
ke, wee kwuo okwu, ma “igirigi
siri n’ala kwugo n’elu ma wusa
mmiri n’iru ala nile.

7 Na mụ, Onye-nwe Chineke,
wee kpuo mmadu site “n’uzu-
zu ala ahụ, ma kunye ume
n’oghere imi ya nile ume nke
ndu; ma ^bmmadu wee buru
“mkpuru-obi di ndu, anu aru
nke ^dmbu n’elu uwa, nwoke
mbu kwa; na-agbanyeghi, ihe
nile di tutu e kee ha; kama na
mụo ka e keworo ha na mee ha
dika okwu m siri di.

8 Na mụ, Onye-nwe, Chineke,
wee ku o ubi nke a gbara ogige
na mpaghara owuwa-anyanwu
na “Iden, na n’ebe ahụ ka m

31a Jen. 1:31;
OznQd. 59:16–20.

b Qp. 20:11;
Abr. 4:31.

3 1a NGAN Kee, Okike.

b Jen. 2:1; Abr. 5:1.

2a Jen. 2:2–3;

Abr. 5:2–3.

NGAN Izu-ike.

b NGAN Ubochi
Izu-ike.

3a Mosa. 13:19.

b Qp. 31:14–15.

5a Jen. 2:4–5;

Abr. 5:4–5.

b Moses 6:51.

c Abr. 3:23;

OznQd. 29:31–34.

NGAN Mụo Okike.

d NGAN Mụo.

e Jen. 2:5.

f NGAN Elu-igwe.

g NGAN Nwoke, ndi

Nwoke—Mmadu

nwa nke Nna nke
Elu-igwe na mụo.

6a Jen. 2:6.

7a Jen. 2:7;

Moses 4:25; 6:59;

Abr. 5:7.

b NGAN Adam.

c NGAN Mkpuru-obi.

d Moses 1:34.

8a NGAN Iden.

tinyere nwoke ahụ nke m kpụworo.

9 Na site n'ala ka mụ, Onye-nwe Chineke, mere ka osisi ọbụla pupụta n'ụdị okike ya, nke dị mma nye anya nile nke mmadụ; mmadụ wee nwewa ike ihu ya. O wee burukwa mkpuru obi di ndu, n'ihu na o di na muo n'ubochi ahụ nke m keworo ya, n'ihu na o nogidere n'ime ụdị ahụ nke mụ, Chineke, kere ya, e, ọbuna ihe nile nke m kwadobere maka mmadụ iji mee ihe; ma mmadụ wee hụ na o di mma na-iri eri. Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee kuokwa "osisi nke ndu n'etiti ogige ubi ahụ, nakwa ʼosisi nke ima ezi ihe na ihe ojo.

10 Na mụ, Onye-nwe Chineke, mere ka osimiri site na Iden puo i wusa mmiri n'ubi ahụ, na site ebe ahụ e kewasiri ya, ma o wee ghoo "isi mmiri anọ.

11 Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee kpoo nke mbu Paishon, ma o na-agafe ala nile nke Havila, gburu gburu, ebe mụ, Onye-nwe Chineke, keworo ọla-edo ebe odi ukwu.

12 Ma ọla-edo nke ala ahụ di mma, ebe ahụ kwa ka bdellium na nkume onyx di.

13 Na aha osimiri nke abuo ka a kporo Gaihon; nke ahụ bu nke na-agafe ala nile nke Etiopia gburu gburu.

14 Na aha osimiri nke ato bu Hidekel, nke ahụ bu nke na-aga n'ebe owuwa anyanwu nke

Asiria. Na osimiri nke anọ bu Yufretis.

15 Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee were mmadụ ahụ, tinye kwa ya n'ime ubi Iden ahụ a gbara ogige, iru oru ya na idebe ya.

16 Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee nye mmadụ ahụ iwu, nashi: Site n'osisi ọbụla nke di n'ubi ahụ a gbara ogige ka i ga na-eri nri.

17 Mana site n'osisi nke ima ezi ihe na ihe ojo, gi erila ya, na-agbanyeghi, i nwere ike "ihoro n'onwe gi, n'ihu na-enyere gi ya; mana, cheta na m megidere ya, n'ihu n'ubochi ahụ i ga-eri site na ya I ʼga-anwu n'ezie.

18 Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee si Onye ahụ m Muru "Nani Ya, na-odighi mma ka mmadụ ahụ nodu nani ya, ya mere, aga m emere ya ʼonye inye aka kwesiri ya.

19 Ma site n'ala mụ, Onye-nwe Chineke, wee kpoo anu ohia nile obula, na anu ufe nile nke ikuku, ma nye ha iwu ka ha biakwute Adam; ka a hu ihe o ga-akpo ha; na ha bukwu mkpuru obi nile di ndu; n'ihu na mụ, Chineke, kunyere n'ime ha ume nke ndu, na nye iwu na ihe obula Adam kpoo ihe ekere eke obula di ndu nke ahụ ga-abu aha nye ya.

20 Ma Adam wee nye anu ulo nile aha, na anu ufe nke ikuku,

9a NGAN Osis nke Ndu.

b Jen. 2:9.

10a Jen. 2:10.

17a Moses 7:32.

NGAN Ohere-Ihoro.

b Abr. 5:13.

c Jen. 2:17.

NGAN Onwu nke
Aru; Inwu Anwu,
Na-anwu Anwu.

18a NGAN A Muru

Nani Ya.

b Jen. 2:18; Abr. 5:14.

na anụ ọhịa ọbụla; mana nye Adam, ọ dighị onye inye-aka kwesiri ya nke a chọtara.

21 Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee mee ka ụra miri emi dakwasị Adam, na o wee rahụ ụra, na m wee were otu n'ime ọgiri ya ya nile mechiekwa anụ arụ na-ọnọdụ ya;

22 Na ọgiri ahụ nke mụ, Onye-nwe Chineke weworo site na mmadụ ahụ ka m ji wee mee "nwanyi, ma kpota ya nye mmadụ ahụ.

23 Na Adam wee si: Nke a ka m mataworo ugbugu a bu okpukpu nke okpukpu m nile, na "anụ-arụ nke anụ-arụ m; a ga-akpọ ya Nwanyi, n'hi na-esi na nwoke ahụ weputa ya.

24 Ya mere na nwoke ga-ahapụ nna na nne ya ma "rapara n'arụ nwunye ya; ma ha ga-abu otu anụ-arụ.

25 Na ha abuo wee buru ndi gba otọ, nwoke ahụ na nwunye ya, ma ihere emeghi ha.

Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee kwuo okwu nye Moses, na-asị: Na "Setan, onye i nyeworo iwu n'aha Onye nke m Mụrụ Nani ya, bukwa onye ahụ nke di site na mmalite, ma ọ wee bia n'iru m, na-asị—Lee, ebe a ka m nọ, ziga m, aga m abụ okpara gi, ma aga m agba-puta mmadụ nile, nke na otu mkpuru obi agaghị efu, ma n'ezie aga m eme ya; ya mere nye m nnukwu ugwu gi.

2 Mana, lee, "Okpara m nke m Huru n'Anyanwa, nke m Huru n'Anyanwa ma Huruwo site na mmalite, wee si m—"Nna, ka e mee "uche gi, ma ka otuto ahụ buru nke gi ruo mgbe nile.

3 Ya mere, n'hi na Setan "nupuru isi megide m, ma choọ ka o bibie ohere nhorọ nke mmadụ, nke mụ, Onye-nwe Chineke, nyeworo ya, nakwa, ka m nye ya ike nke m; site n'ike Onye nke M Mụrụ Nani ya, m wee mee ka a chuda ya;

4 Ma o wee ghọọ Setan, e, ọbuna ekwensu ahụ, nna nke "okwu ugha nile, na-iduhie na ime ka ndi mmadụ kpuru isi, na-idokpuru ha n'agha n'ochicho obi ya, ọbuna ka ha ra bu ndi na-agaghị aña nti n'olu okwu m.

5 Na ugbugu a agwo ahụ di

ISI 4

(Jun–Oktoba 1830)

Otu Setan si bia buru ekwensu —
O nwaa Iw onwunwa — Adam na
Iw adaa, ma onwu abata n'uwu.

22a NGAN IV; Ndinyom,
Nwanyi.

23a Jen. 2:23;

Abr. 5:17.

24a Jen. 2:24;
OznQd. 42:22;
49:15–16;
Abr. 5:17–18.

b NGAN Luo Alulu,
Qlulu Di na
Nwunye.

4 1a NGAN Ekwensu.

b OznQd. 29:36–37.

c Aisa. 14:12–15.

2a NGAN Jisus Kraist.

b Moses 7:39;

Abr. 3:27.

NGAN Ebu-uzo

Chie-echichi.

c NGAN Chineke,
Chi-ukwu—Chineke
Nna ahụ.

d Luk 22:42.

e NGAN Otuto.

3a NGAN Kansul
n'Elu-igwe.

b NGAN Ohere-Ihorọ.

c OznQd. 76:25–27.

4a 2 Nif. 2:18;
OznQd. 10:25.

NGAN Duhie,
Nduhie, Nghogbu;
Ghaa-ugha.

"aghugho karia anu oha obula nke mu, Onye-nwe Chineke, meworo.

6 Ma Setan wee tinye ya n'ime obi agwo ahụ, (n'ihị na-ọ dọ kpurūwo ọtutū iso ya,) ma o wee chookwa ka ọ ghogbuo "Iv, n'ihị na ọ mataghị uche Chineke, ya mere, o wee choo ka o bibie uwa.

7 O wee si kwa nwanyị ahụ: E, ọ ga-abụ ezie na Chineke siri — Unu erila site n'osisi nile nke "ubi ahụ a gbara ogige? (ma ọ na-ekwu site n'onu nke agwo ahụ.)

8 Na nwanyị ahụ wee si agwo ahụ: Anyị nwere ike iri site na mkpurū nke osisi nile nke ubi ahụ a gbara ogige;

9 Mana site na mkpurū nke osisi ahụ nke i na-ahụ n'etiti ubi a gbara ogige, ka Chineke siri: Unu erila site na ya, unu emetukwala ya aka, ka unu wee ghara inwu anwu.

10 Ma agwo ahụ wee si nwanyni ahụ: Unu agaghị anwu anwu n'ezie;

11 N'ihị na Chineke matara n'ubochi ahụ unu ga-eri site na ya, mgbe ahụ ka "anya nile unu ga-emeghe, na unu ga-adị ka chi nile ^bna-amata ezi ihe na ihe ojoo.

12 Na mgbe nwanyị ahụ hụrụ na osisi ahụ di mma ihe oriri, na-agu kwa aguu ile anya, na buru osisi a "na-achosi ike ime ka o nwee amamihe, o wee were

ufodu mkpurū si na ya, na o wee ^brie, ma nyekwa di ya tinyere onwe ya, o wee rie kwa.

13 Ma e meghere anya nile nke ha abuo, ma ha wee mara na ha "gbawori oto. Ha wee dukota kwa akwukwo nile nke osisi fig wee meekwara onwe ha ihe okike.

14 Ma ha wee nu olu-okwu nke Onye-nwe Chineke mgbe ha "na-ejeghari n'ime ubi ahụ a gbara ogige, n'ime ida juu nke ehihie ahụ; ma Adam na nwunye ya wee gaa izopu onwe ha site n'iru nke Onye-nwe Chineke n'etiti osisi nile nke ubi ahụ a gbara ogige.

15 Na mu, Onye-nwe Chineke, wee kpoo Adam oku, ma si ya: O lee ebe i "na-aga?

16 Na o wee si anuru m olu okwu gi n'ubi a gbara ogige, ma m wee tuo egwu, n'ihị na ahụwo m na-agba m oto, m wee zookwa onwe m.

17 Na mu, Onye-nwe Chineke, wee si Adam: Onye gwara gi na i bu onye gba oto? I riwo site n'osisi ahụ nke m nyeworo gi iwu si gi erila? Oburu otu a i "ga-anwu anwu n'ezie?

18 Ma nwoke ahụ wee si: Nwanyị ahụ nke i nyeworo m, nyekwa m iwu ka mu na ya biri, obu ya nyere m ufodu mkpurū sitere n'osisi ahụ ma m wee rie ya.

19 Na mu, Onye-nwe Chineke, wee si nwanyị ahụ: Gini bu ihe

5a Jen. 3:1; Mosa. 16:3;
Alma 12:4.

6a NGAN Iv.
7a NGAN Iden.
11a Jen. 3:3-6;

Moses 5:10.
b Alma 12:31.
12a Jen. 3:6.
b NGAN Odida nke
Adam na Iv.

13a Jen. 2:25.
14a Jen. 3:8.
15a Jen. 3:9.
17a Moses 3:17.

nke a nke i meworo? Ma nwanyị ahụ wee si: Agwọ ahụ “gho-gburu m, ma m wee rie.

20 Ma mụ, Onye-nwe Chineke, wee si agwọ ahụ: N’ihi na i mewo nke a, i ga-abụ onye “abururu ọnu karịa anụ ụlọ nile, na karịa anụ ọhịa ọbụla; n’elu afọ gi ka i ga-eje ije, ma uzuzu ka i ga-eri ụbọchị nile nke ndụ gi;

21 Ma aga m etinye iro n’etiti gi na nwanyị ahụ, n’etiti mkpuru gi na mkpuru ya; na mkpuru ya ga-etirụ gi arụ n’isi, ma i ga etirụ ya arụ na ikiri ụkwụ.

22 Nye nwanyị ahụ, mụ, Onye-nwe Chineke, wee si: Aga m eme ka ihe mgbu gi na-itụ ime gi baa ụba nke ukwu. N’ime “ihe mgbu ka i ga-amụ ụmụ, ma ọchịchọ gi ga-adị n’ebe di gi nọ, ya onwe ya gakwa achi gi.

23 Ma nye Adam, mụ, Onye-nwe Chineke, siri: N’ihi na i ñawo ntị n’olu okwu nke nwunye gi, i riwokwa site na mkpuru nke osisi ahụ nke m nyeworo gi iwu, na-asị—Gị erila site na ya, ihe abururu ọnu ka ala ga-abụ n’ihi gi; n’ihe mgbu ka i ga-eri ihe sitere na ya ụbọchị nile nke ndụ gi.

24 Ogwu nile na osisi ogwu ogwu nile ka o ga-ewepụtara gi, ma i ga-eri ihe ọkụkụ nke ala ubi.

25 Site “n’osusọ nke iru gi ka i

ga-eri achicha, tutu ruo mgbe i ga-alaghachi n’ala—n’ihi na i ga-anwụ anwụ n’ezie—n’ihi na site na ya ka e weputara gi: n’ihi na ^buzuzu ka i bụ, ma n’uzuzu ka i ga-alaghachi.

26 Ma Adam wee kpọọ aha nwunye ya Iv, n’ihi na ọbụ nne nke ndị nile di ndụ; n’ihi otu a ka mụ, Onye-nwe Chineke, kpọworo onye mbụ n’ime ndị nwanyị nile, ndị di “otutu.

27 Nye Adam nakwa nye nwunye ya, ka mụ, Onye-nwe Chineke, meere uwe mkpuchi nile site na akpukpo anụ, wee “yiwekwa ha uwe.

28 Na mụ, Onye-nwe Chineke, wee si Onye m Mụrụ Nanị Ya: Lee, “nwoke ahụ adiwo ka otu n’ime anyị ^bimara ezi ihe na ihe ọjọọ: na ugbua ka ọ ghara isetipụ aka ya ma were kwa site “n’osisi ahụ nke ndụ, “riekwa ma di ndụ ruo mgbe nile.

29 Ya mere, mụ, Onye-nwe Chineke, ga-ezipụ ya site na Ogige Ubi “Iden, i ga-akọ ala ahụ ebe e siri weputa ya.

30 N’ihi dika mụ, Onye-nwe Chineke, na-adị ndụ, ọbuna otu ahụ ka “okwu m nile enweghi ike iloghachi na-emezughị, n’ihi ka ha na-apụ site n’ọnu m ha ga emezuriri.

31 N’ihi ya m wee chupụ mmadụ ahụ, ma m wee mee ka

19a Jen. 3:13; Mosa. 16:3.

20a Jen. 3:13–15.

22a Jen. 3:16.

25a Jen. 3:17–19.

NGAN Ọdịda nke

Adam na Iv.

b Jen. 2:7; Moses 6:59;

Abr. 5:7.

26a Moses 1:34; 6:9.

27a NGAN n’Oke.

28a Jen. 3:22.

NGAN Nwoke, ndị

Nwoke—Mmadụ,

nwere ike ịdi ka Nna

nke Elu-igwe.

b NGAN Mmata-ihe.

c Jen. 2:9;

1 Nif. 11:25;

Moses 3:9.

NGAN Osisị nke Ndụ.

d Alma 42:4–5.

29a NGAN Iden.

30a 1 Ndez. 8:56;

OznQd. 1:38.

“cherubim na ire-ọkụ nke mma agha nke na-echigharị ụzọ nile na-anọdụ n’akụkụ ọwụwa anyanwụ nke Ogige Ubi Iden idebe ụzọ nke osisi nke ndụ ahụ.

32 (Ma ndị a bụ okwu nile nke m kwuworo nye nwa odibo m Moses, ma ha bụ ezi-okwu obụ-na ka m chọrọ; ma ekwuwo m ha nye gị. Hụrụ na i gosighị ha onye ọbụla, ruo mgbe m ga-enye gị iwu, e wezuga nye ndị ahụ nke kwere ekwe. Amen.)

ISI 5

(Jun–Oktoba 1830)

Adam na Iv amụta ụmụ — Adam achụọ aja nye ma fee Chineke ofufe — A mụọ Ken na Ebel — Ken enupu isi, hụ Setan n’anya karịa Chineke, ma ghọọ nwa nwoke nke ila n’iyi — Igbu mmadụ na ime ihe ọjọọ a gbaa mbara — Ozi-oma ahụ ka e zisara site na mmalite.

Na o wee ruo na mgbe mụ, Onye-nwe Chineke, chụpụsị-woro ha site n’ogige ubi Iden ahụ, Adam wee malite ikọ ọrụ n’ala ahụ, na inwe “ike ọchịchị n’elu anụ ọhịa nile, na-iri achi-cha ya site na ọsụsọ nke iku anya ya, dika mụ Onye-nwe nyeworo ya na iwu. Ma Iv, nwunye ya kwa nọnyeere ya na-irụ ọrụ.

2 Ma Adam wee mara nwunye

ya, ma o wee “mụọ ụmụ ndikom nile nye ya na ^bụmụ ndinyom nile, ha weekwa malite “iba ụba na na-ejuputa ụwa.

3 Ma site mgbe ahụ gawa, ụmụ ndikom nile, na “ụmụ ndinyom nile nke Adam malitere na-eke-wa abụọ na abụọ n’ime ala ahụ, ma na-arụ ọrụ n’ala ahụ, na-elekọtakwa igwe anụ ụlọ nile, ma ha mụtakwara ụmụ ndikom na ụmụ ndinyom nile.

4 Ma Adam na Iv, nwunye ya, wee kpọkuo aha Onye-nwe, ma ha nūrụ olu okwu nke Onye-nwe site n’ụzọ ahụ ebe Ogige Ubi “Iden dị, ka ọ na-ekwu okwu nye ha, ma ha ahughị ya anya; n’ihi na-emechibidowo kwa ha ụzọ site ^bn’iru ya.

5 Ma o wee nye ha iwu-nso nile, na ha “ga-eфе Onye-nwe Chineke ha ofufe, na ha ga-enye ụmụ ^bmbụ nile nke igwe ewu na atūrū ha ka ha būrū ihe onyinye nye Onye-nwe. Na Adam “rubere isi nye iwu-nso nile nke Onye-nwe.

6 Ma mgbe ọtūtū ụbọchị gasiri otu “mụọ ozi nke Onye-nwe wee pụtakwute Adam, na-asi: Gịnị mere ị na-achū ^baja nile nye Onye-nwe? Ma Adam wee sị ya: Amataghị m, ewezuga na Onye-nwe nyere m iwu ka m mee nke a.

7 Ma mgbe ahụ mụọ ozi ahụ wee kwuo okwu na-asi: “The

31a Alma 42:3.

NGAN Cherubim.

5 1a Moses 2:26.

2a Jen. 5:4.

b Oznd. 138:39.

c Jen. 1:28;

Moses 2:28.

3a Moses 5:28.

4a NGAN Iden.

b Alma 42:9.

5a NGAN Fee Ofufe.

b Ọpụ. 13:12–13;

Onogu. 18:17;

Mosa. 2:3.

NGAN Onye e Buru

Uzọ Mụọ.

c NGAN Irube-isi,

Nrube-isi, Rube-isi.

6a NGAN Mụọ-ozi nile.

b NGAN Chụọ-aja,

Ichụ-aja.

nke a bu “nnochite anya nke ^baja ahụ nke Onye ahụ Nna Mụrụ Nanị Ya churū, onye nke juputara na ‘amara na ezi-okwu”.

8 Ya mere, i ga-eme ihe ọbụla i na-eme “n’aha nke Ọkpara ahụ, ma i ^bga-echehari ma ‘kpọkwo Chineke n’aha nke Ọkpara ahụ ruo mgbe nile karịa.

9 Ma n’ubochi ahụ “Mụọ Nsọ wee dakwasị Adam, nke na-agba ama banyere Nna na Ọkpara ahụ, na-asị: Abụ m ^bOnye ahụ Nna mụrụ nanị ya site na mmalite, site ugbo a gaa n’iru ma ruo mgbe nile n’ihi na dika i ‘daworo, ka e wee ^dgbaputa gi na mmadu nile, ọbuna otutu bu ndi a ga-agbaputa.

10 Ma n’ubochi ahụ Adam wee gozie Chineke, na wee “juputa na Mụọ Nsọ, na wee malite ^bibu amuma gbasara ezi na ulo nile nke uwa, na-asị: Ngozi na-adiri aha nke Chineke, maka n’ihi njehie m anya m nile emeghe-wo, ma n’ime ndu nke a ka m ga-enwe ‘onụ, ọzọ kwa ^dn’anu aru ka m ga-ahụ Chineke.

11 Ma “Iv, nwunye ya, wee nuru ihe ndia nile ma nwee obi

uto, na-asị: Ma ọbughị n’ihi njehie anyi, anyi-agaraghi enwe ^bmkpuru, anyi अगरaghi ama ezi ihe na ihe ọjọ, na anuri nke mgbaputa anyi, na ndu ebighi-ebi nke Chineke na-enye ndi nile na-erubere ya isi.

12 Ma Adam na Iv wee gozie aha nke Chineke, ma ha wee mee ka umu ndikom ha nile ma umu ndinyom ha nile “mara ihe nile.

13 Ma “Setan biara n’etiti ha, na-asị: Abukwa m nwa Chineke; O wee nye ha iwu na-asị: Unu ekwerekwala nke a, ma ha ^bekwereghi nke a, ha wee ‘hukwa Setan n’anya karia Chineke. Ma mmadu wee malite site mgbe ahụ gaa n’iru ibu nke ^danu aru, nke mmetuta ma ndi na-eso ekwensu.

14 Ma Onye-nwe Chineke wee kpọkwo ndi mmadu site na “Mụọ Nsọ ebe nile ma nye ha iwu na ha ga-echehari;

15 Ma ka ha ra bu ndi “kweere n’Ọkpara ahụ ma chegharia site na mmehie ha nile, ka a ^bga-azoputa; ma ka ha ra bu ndi na-ekweghi ma chegharighi, ka

7a NGAN Jisus Kraist—
Udi nile ma-ubu
akara nile nke Kraist.

b Alma 34:10–15.

NGAN Ọbara.

c Moses 1:6, 32.

NGAN Amara.

8a 2 Nif. 31:21.

b Moses 6:57.

NGAN Chegharia,
Nchehari.

c NGAN Ekpere.

9a NGAN Mụọ Nsọ.

b NGAN Jisus Kraist;

A Mụrụ Nanị Ya.

c NGAN Onwu nke

Mụọ; Ọdida nke

Adam na Iv.

d Mosa. 27:24–26;

OznQd. 93:38;

Ndep. Ok 3.

NGAN Atumatu nke

Mgbaputa; Gbaputa,

Gbaputara,

Mgbaputa.

10a NGAN Amuru Ozo,

Amuru site na

Chineke.

b OznQd. 107:41–56.

NGAN Buo Amuma,

Ibu-amuma.

c NGAN Onu.

d Job 19:26; 2 Nif. 9:4.

11a NGAN Iv.

b 2 Nif. 2:22–23.

12a Deut. 4:9.

13a NGAN Ekwensu.

b NGAN Ekweghi-ekwe.

c Moses 6:15.

d NGAN Nke Anu Aru;

Mmadu n’Udi Okike.

14a Jon 14:16–18, 26.

15a NGAN Kwere,

Nkwenye.

b NGAN Nzoputa.

a ‘ga-ama ikpe oku ala muo; ma okwu nile ahụ sitere n’onu nke Chineke puo n’iwu oku di ike; ya mere a ga-emezuri ha.

16 Ma Adam na Iv, nwunye ya, a kwusighi ikpoku Chineke. Ma Adam wee mara nwunye ya, o wee diri ime ma muo “Ken, ma o wee si: “Enwetawo m nwoke site n’aka Onye-nwe; ya mere o gaghiaju okwu ya nile”. Mana lee, Ken anaghi nti, na-asị: Onye ka Onye-nwe bu m ga-eji mara ya?

17 Iv wee dikwa ime ozọ ma muo nwa nne ya nwoke “Ebel. Ma Ebel ^bna nti n’olu okwu nke Onye-nwe. Ma Ebel bu onye na-edebe aturu, mana Ken bu onye na-ako ala ubi.

18 Ma Ken “huru Setan n’anya karja Chineke. Setan wee nyekwa ya iwu si: ^bNye Onye-nwe onyinye.

19 Ma mgbe oge na-aga, o wee ruo na Ken wetara site na mkpuru nke ala ihe onyinye iji nye Onye-nwe.

20 Ma Ebel, ya onwe ya kwa wee weta umu mbu nke igwe ewu na aturu ya na mmanu abuba nke si na ha, ma Onye-nwe wee nwee nsopuru nye Ebel na “onyinye ya;

21 Mana nye Ken, na “onyinye ya, o nweghi nsopuru. Ugbua Setan matara nke a, ma o wee masi ya. Ma Ken were oke iwe, ma iru ya wee gbaruo.

22 Ma Onye-nwe wee si Ken: Gini mere i na-ewe oke iwe? Gini mere iru gi ji gbaruo?

23 Oburu na i mere nke oma, a “ga-anara gi. Ma oburu na i meghe nke oma, mmehie dina na onu uzọ, ma Setan na-acho inara gi; ewezuga ma i ga-ana nti nye iwu nsọ m nile, aga m enyefe gi, ma o ga-adiri gi dika ochicho ya siri di. Ma i ga-achi isi nye ya.

24 N’ihi na site n’oge nke a gaa n’iru i ga-abu nna nke okwu ugha ya nile, a ga-akpo gi nke “Ila n’Iyi; n’ihi na i nokwa tutu uwa adiri.

25 Ma a ga-ekwu n’oge na-abia—Na “ihe aru nile ndia ka e nwetara site n’aka Ken; n’ihi na o juwo ndumodu nke kacha, nke e nwetaworo site na Chineke; ma nke a bu obubu-onu nke m ga-edebe n’isi gi, ewezuga ma i cheghariri.

26 Ma Ken were oke iwe, ma o geghi kwa nti ozọ n’olu okwu nke Onye-nwe, o geghi kwa Ebel nwa nne ya nwoke nti, onye na-eje ije na-idi nsọ n’iru Onye-nwe.

27 Ma Adam na nwunye ya wee ruo uju n’iru Onye-nwe n’ihi Ken na umunne ya.

28 Na o wee ruo na Ken luru otu n’ime umu ndinyom nke umunne ya ndikom dika nwunye ya, ma ha wee “hu Setan n’anya karja Chineke.

15c OznQd. 42:60.
NGAN Omuma Ikpe
Oku Ala-muo.

16a Jen. 4:1-2.

NGAN Ken.

17a NGAN Ebel.

b Ndi-Hib 11:4.

18a OznQd. 10:20-21.

b OznQd. 132:8-11.

20a NGAN Onyinye;

Chuo-aja, Ichu-aja.

21a Jen. 4:3-7.

23a Jen. 4:7;

OznQd. 52:15; 97:8.

24a NGAN Umụ Ndikom
nke Ila-n’iyi.

25a Hil. 6:26-28.

28a Moses 5:13.

29 Ma Setan wee gwa Ken okwu si: N'ụọ iyi nye m site na-iji akpịrị gị, ma ọbụrụ na i ga-agwa mmadụ nke a na i ga-anwụ; mee ka ụmụnne gị ndị nwoke jiri isi ha nile n'ụọ iyi, na site na-iji Chineke dị ndụ, na ha agaghị agwa ya mmadụ; n'ihị ọbụrụ na ha agwa ya mmadụ, ha ga-anwụ anwụ n'ezie; na nke a, ka nna gị ghara ịmara maka ya; ma taa ka m ga-enyefe nwanne gị nwoke Ebel n'aka gị nile.

30 Ma Setan wee n'ụọ iyi nye Ken na ya ga-eme dika o nyere n'iwu. Ma ihe nile ndia ka e mere na nzuzo.

31 Ma Ken wee si: N'ezị-okwu abụ m Mahan, onye-isi ihe oke nzuzo nke a, na m ga-egbu mmadụ ma nweta ụrù. Ya mere e wee kpọọ Ken Onye isi Mahan, ma ọ wee na-anya isi n'ime ajọọ-omume ya.

32 Ma Ken wee baa n'ime ubi, kwuo kwa okwu ya na Ebel, nwanne ya nwoke. Ma o wee ruo na mgbe ha nọ n'ala ubi ahụ, Ken wee bilie megide Ebel, nwanne ya nwoke, wee gbuokwa ya.

33 Ma Ken wee "na-anya isi n'ime ihe nke ahụ nke o meworo, na-asị: Enwerewo m onwe m; n'ezie igwe ewu na atụrụ nile nke nwanne m nwoke adabawo n'aka m nile.

34 Ma Onye-nwe wee si Ken: Olee ebe Ebel nwanne gị nwoke

nọ? Ma o wee si: Amataghị m. Abụ m "onye nche nwanne m nwoke?

35 Ma Onye-nwe wee si: Gini ka i meworo? Olu okwu ọbara nwanne gị nwoke na-ebe akwa nye m site n'ala.

36 Ma ugbua i ga-abụ onye abụworo ọnụ site na ala ahụ nke meghegoro ọnụ ya inara ọbara nwanne gị nwoke site n'aka gị.

37 Mgbe i na-akọ ala ubi site ugbua gaa n'iru ọ gaghi enye gị ike ya ọzọ. Gị onwe gị ga-abụ onye "mgbaghari ọsọ na Onye njeghari n'ime ụwa.

38 Ma Ken wee si Onye-nwe: Setan "nwara m ọnwụnwụ n'ihị igwe ewu na atụrụ nile nke nwanne m nwoke. Ma oke iwe wee weekwa m; n'ihị onyinye ya ahụ nke gị onwe gị natara ya ma i nataghị nke m; ahụhụ m adiwo ukwuu karịa nke m nwere ike ibu.

39 Lee i chụpụwo m na ezi taa site n'iru nke Onye-nwe, site kwa n'iru gị ka a ga-ezo m, ma aga m abụ onye mgbaghari ọsọ na onye njeghari n'ime ụwa; ma ọ ga-eru na onye ahụ nke ga-achota m ga-egbu m, n'ihị ajọọ-omume m nile, n'ihị na e zoghi ihe ndia nile site n'Onye-nwe.

40 Ma mụ, Onye-nwe, wee si ya: Onye ọbula nke na-egbu gị, ka a ga abọ ọbọ okpukpu asaa n'arụ ya. Na mụ, Onye-nwe wee

31a NGAN Igbu-mmadu.

b NB "Echichi,"

"onye-mbibi," na

"onye di ukwuu"

kwere omume ibu

mputara nile nke

mgborogwu nile

woro anye n'ime

"Mahan."

33a NGAN Mpako; Idabere

n'The nke Ụwa.

34a Jen. 4:9.

37a Jen. 4:11-12.

38a NGAN Anya-ukwu;

Nwaa, Ọnwunwa.

dobe “ákàrà n’arụ Ken, ka onye ọbụla nke na-ahụ ya wee ghara igbu ya.

41 Na e wee mechibido Ken ụzọ site “n’iru nke Onye-nwe, ma ya na nwunye ya na ọtụtụ n’ime ụmụ nne ya ndịkom wee biri n’ime ala nke Nod, na mpa-ghara ọwụwa anyanwụ nke Iden.

42 Ma Ken wee mara nwunye ya, o wee dịrị kwa ime ma mụọ Inọk, ma o wee mụtakwa ọtụtụ ụmụ ndịkom nile na ụmụ ndịnyom nile. Ma o wee wuo otu obodo, ma kpọọ “obodo ahụ aha dika aha nwa ya nwoke si di, Inok.

43 E wee mụọ Irad nye Inok, na ụmụ ndịkom nile ndị ọzọ na ụmụ ndịnyom nile. Ma Irad wee mụta Mahujel, na ụmụ ndịkom ọzọ nile na ụmụ ndịnyom nile. Ma Mahujel wee mụta Metushael na ụmụ ndịkom ọzọ na ụmụ ndịnyom nile. Ma Metushael wee mụọ Lemek.

44 Ma Lemek wee lụọ ndị nwunye abụọ nye onwe ya, aha otu bụ Eda, ma aha nke ọzọ bụ Zila.

45 Ma Eda wee mụọ Jebel; ọ bụ nna nke ndị ahụ na-ebi n’ụlọ ikwụ nile, ha bụkwa ndị nile na-edebe anụ ụlọ; ma aha nwanne ya nwoke bụ Jubal,

onye bụ nna nke ndị nile ahụ na-akpọ ụbọ akwara na ọja.

46 Ma Zila mụtakwara Tubal Ken, onye nkuzi nke ndị nile na-eme nka nke bras na igwe. Ma aha nwanne nwanyị nke Tubal Ken bụ Neama.

47 Ma Lemek wee si ndị nwunye ya, Eda na Zila: Nụrụ nụ olu okwu m, unu ndị nwunye Lemek, ñaa nụ ntị n’okwu m; n’ihi na egbuwo m onye nwoke n’ihi mmeru arụ m, ọ bụkwa nwaokoroobia ka m gburu n’ihi ntirụ arụ m.

48 Ọbụrụ na a ga-abọ ọbọ Ken okpukpu asaa, ezie Lemek ga-abụ “iri okpukpu asaa na asaa.

49 N’ihi na Lemek na Setan abanyewo na “ogbugba ndụ na-omume nke Ken, nke mere na ọghowo Onye-isi Mahan, onye isi nke oke ihe nzuzo ahụ nke Setan nyere n’aka Ken; ma Irad, nwa nwoke Inok onye mataworo izuzu nzuzo ha, malitere ikpughe ya nye ụmụ ndịkom nile nke Adam.

50 Ya mere Lemek, n’ihi iwe wee gbuo ya, ọbughị dika Ken ji gbuo nwanne ya nwoke Ebel, n’ihi iyi nweta uru, mana o gburu ya n’ihi iñu iyi ahụ.

51 N’ihi, site n’ụbọchị nile nke Ken, e nwere “ntụgwa nzuzo, ma ọrụ ha nile na-abụkwa

40a Jen. 4:15.

41a Moses 6:49.

42a NB Otu nwoke dijiri a kpọrọ Inok n’agbụrụ Ken, na otu nnukwu obodo n’aha ahụ n’etiti ndị ya. E jila ndia megcharia anya na Inok nke agbụrụ

ezi-omume nke Set na nnukwu-obodo ya Zaiṇ, nke a kpọkwara “Nnukwu-obodo nke Inok.”

48a Jen. 4:24. NB Lemek turu-onye na Setan ga-emere ya Karja

nke o meeworo Ken. Ihe nile mere oji were na o dijiri ya otua ka e nyere na ama-okwu nile nke 49 na 50.

49a NGAN Iñu-iyi.
51a NGAN Ntugwa Nzuzo nile.

n'òchìchìrì, ma ha mataworo nwoke òbùla nwa nne ya nwoke.

52 Ya mere Onye-nwe wee buò Lemek na ulò ya ònù; ma ha nile bu ndi ha na Setan me-woro ògbùgba ndù; n'ìhi na ha edebeghi iwu-nsò nile nke Chineke, ma ò masighi Chineke, ma o kwusaghikwa ozi oma nye ha, ma òrù ha nile wee buru ihe aru nile, na wee malite igbasa n'etiti "umu ndikom nile nke ndi mmadu. Ma o wee diri n'etiti umu ndikom nile nke ndi mmadu.

53 Ma n'etiti umu ndinyom nile nke ndi mmadu, ekwughi ihe ndi a nile, n'ìhi na Lemek e kwuputawo ihe nzuzo ahụ nye ndi nwunye ya, ma ha wee nupu isi megide ya, ma kwusaa ihe ndia nile gaa n'ezì, ma ha emeghi ebere;

54 Ya mere na-eledara Lemek anya, chupu kwa ya, ma ò bata-ghi kwa n'etiti umu ndikom nile nke ndi mmadu, adighi ama-ama na ò ga-anwu.

55 Na otua ka òrù nile nke "òchìchìrì malitere iwere ònò-dù n'etiti umu ndikom nile nke mmadu.

56 Ma Chineke wee buò uwa òbùbù ònù iwe ma o wee weso ndi ajò mmadu iwe tinyere umu ndikom nile nke mmadu ndi nke o meworo.

57 N'ìhi na ha enweghi ike ìña ntì n'olu okwu ya, ma-òbù kwere na Òkpara ò Mùrù "Nani

Ya, òbuna onye ahụ onye o kwuputaworo ga-abia n'etiti oge a kara aka, onye a kwado-woro site tutu ntò-ala nke uwa.

58 Na otua ka esi malite izisa "Ozi-oma, site na mmalite, nke ndi na-ekwusa ya bu "ndi mụò ozi nile di nsò ndi ezitaworo site n'iru nke Chineke, na site n'olu okwu nke ya, na site "n'onyinye nke Mụò Nsò.

59 Na otua ka e mesiri ihe nile ike nye Adam, site na emume nsò, ma Ozi-oma nke ekwusa-woro, na iwu òkù e zipuworo, ka ò diri n'ime uwa, tutu ruo na-ògwugwu ya; na otua ka ò diworo. Amen.

ISI 6

(*Novemba–Disemba 1830*)

Mkpuru nke Adam e dobe akwu-kwo nke ncheta—Umu-umu ya ndi ezi omume ekwusaa nchehari—Chineke ekpughee onwe ya nye Inok—Inok ekwusaa ozi-oma ahụ—Atumatu nke nzoputa ka e kpu-ghere nye Adam—O wee nata baptism na okwa nchu-aja.

MA "Adam wee ñaa ntì n'olu okwu nke Chineke, ma o wee kpòkuo umu ya ndikom ka ha chegharia.

2 Ma Adam wee mara nwunye ya òzò, o wee mụò nwa nwoke, ma o wee kpòò aha ya "Set. Ma Adam wee too aha nke Chineke; n'ìhi na ò sirì: Chineke enyewo

52a Moses 8:14–15.

55a NGAN Ochichiri nke Mụò; Ajọọ, Ajọọ Oume.

57a NGAN Jisus Kraist.

58a NGAN Ozi-oma.

b Alma 12:28–30;

Moro. 7:25, 29–31.

NGAN Mụò-ozì nile.

c NGAN Onyinye nke

Mụò Nsò.

6 1a NGAN Adam.

2a Jen. 4:25.

NGAN Set.

m mkpuru ozo, inochi Ebel, onye nke Ken gburu.

3 Ma Chineke kpughere onwe ya nye Set, ma o nupughị isi, mana O churu "aja kwesiri ka-anakwere, dika nke nwa nne ya nwoke Ebel. Na nye ya ka-amukwaara nwa nwoke, ma o wee kpọ aha ya Inos.

4 Na mgbe ahụ ndikoma ndia malitere "ikpo aha nke Onye-nwe, ma Onye-nwe wee gozie ha;

5 Ma e dobere "akwukwo nke ncheta, n'ime nke e dekọtara, n'asusu nke Adam, n'ihia na e nyewo ka ha ra bu ndi nile na-akpoku Chineke ka ha dee site na muo nke ^bnkwalite.

6 Na site na ha ka umu ha buru ndi a kuziwo igu na ide akwukwo, bu ndi nwere asusu di ochia ma na-emerughị emeru.

7 Ugbuga "Okwa Nchụ-aja nke a kwa, nke di na mmalite ga-adi kwa na ogwugwu nke uwa.

8 Ugbuga amuma nke a ka Adam kwuru, dika "Muo Nso kpalitere ya, ma ^bakwukwo agburu nke ^cumu Chineke ka e dobere. Na nke a bu ^dakwukwo nke ogbo nile nke Adam, nasị: N'ubochi ahụ nke Chineke kere mmadu, n'oyiyi nke Chineke ka o mere ya;

9 Na "onyinyo nke aru onwe ya; nwoke na nwanyi ka o kere ^bha, ma gozie ha, ma kpoo 'aha ha Adam, n'ubochi ahụ mgbe e kere ha, ha wee buru kwa ^dmkpuru-obi nile di ndu n'ime elu ala ahụ nke bu 'ihe mgba-kwasị ukwu nke Chineke.

10 Ma "Adam biri otu nari afo na iri ato, ma muta nwa nwoke na-oyiyi nke ya, dika ^bonyinyo nke ya, ma kpoo aha ya Set.

11 Ma ubochi nile nke Adam, mgbe o mutasiwo Set, wee buru nari afo asato, ma o muta-kwara otutu umu ndikoma na umu ndinyom;

12 Ma ubochi nile nke Adam biri wee buru nari afo itoolu na iri afo ato, ma o wee nwuo.

13 Set wee bie otu nari afo na afo ise, ma muta Inos, ma o wee buo amuma n'ubochi ya nile, o wee kuziere nwa ya Inos n'uzo nile nke Chineke; ya mere Inos wee buo kwa amuma.

14 Ma Set wee bie, mgbe o mutasiwo Inos, nari afo asato na asaa, ma wee muta otutu umu ndikoma na umu ndinyom.

15 Ma umu nke mmadu wee di otutu n'onu ogugu n'elu iru nile nke ala. Ma n'ubochi ndi ahụ nile Setan nwere oke "ike ochichi n'etiti ndi mmadu, ma

3a NGAN Chụo-aja,
Ichu-aja.

4a Jen. 4:26.

NGAN Ekpere.

5a Abr. 1:28, 31.

NGAN Akwukwo
nke Ncheta.

b NGAN Kwalite Muo,
Nkwalite nke Muo.

7a NGAN Okwa
Nchụ-aja.

8a 2 Pita 1:21.

b NGAN Akuko
Agburu.

c NGAN Umu Ndikoma
na Umu Ndinyom
nke Chineke.

d Jen. 5:1.

9a Jen. 1:26-28;
Moses 2:26-29;
Abr. 4:26-31.

b NGAN Nwoke, ndi

Nwoke.

c Moses 1:34; 4:26.

d NGAN Mkpuru-obi.

e Abr. 2:7.

10a OznOd. 107:41-56.

b Jen. 5:3;
OznOd. 107:42-43;
138:40.

15a Moses 5:13.

na-akpalite iwe oku n'ime obi ha nile; na site na mgbe ahụ gawa agha nile na ikwafu obara wee bia; na iwelite aka nke mmadu imegide nwa nne ya nwoke, na-inye ya n'onwu, n'ih i oru nile nke 'nzuzo, na-achọ maka ike.

16 Ubochi nile nke Set wee buru nari afo itoolu na iri na abuo, ma o wee nwuo.

17 Ma Inos wee bie iri afo itoolu, ma muta "Kenan. Ma Inos na umu Chineke ndi ozo foduru wee si na ala ahụ nke a na-akpo Shulon puo wee biri n'ala nke e kwere na nkwa, nke o kporo aha ya dika aha nwa ya nwoke si di, onye nke o kpowo-ro Kenan.

18 Ma Inos wee bie, mgbe o mutasiworo Kenan, nari afo asato na iri na ise, ma wee muta otutu umu ndikom na umu ndinyom nile. Ma ubochi nile nke Inos wee buru nari afo itoolu na ise, ma o wee nwuo.

19 Ma Kenan wee bie iri afo asaa, ma wee muta Mahalalel; ma Kenan wee bie, mgbe o mutasiworo Mahalalel nari afo asato na iri afo ano, wee mutakwa umu ndikom na umu ndinyom nile. Ma ubochi nile nke Kenan wee buru nari afo itoolu na iri, ma o wee nwuo.

20 Na Mahalalel wee bie ndu iri afo isii na ise, na wee muta Jared; ma Mahalalel wee bie nari afo asato na iri afo-atọ mgbe o

mutasiworo Jared, ma muta umu ndikom na umu ndinyom. Afo nile kwa nke Mahalalel wee buru nari afo asato na iri afo itoolu na ise, o wee nwuo kwa.

21 Ma Jared wee bie otu nari afo na iri afo isii na abuo, ma wee muta "Inok; Jared wee bie kwa nari afo asato mgbe o mutasiworo Inok, muta kwa umu ndikom na umu ndinyom. Ma Jared wee kuziere Inok n'uzo nile nke Chineke.

22 Na nke a bu akwukwo akuko agburu nke umu ndikom nke Adam, onye nke bukwaara "nwa nwoke nke Chineke, onye nke ya na Chineke n'onwe ya kparitara uka.

23 Ma ha bukwaara "ndi na-ekwusa ozi-oma nke ezi-omume, na wee kwuo-okwu "buo kwa amuma, ma kpokue mma-du nile, ebe nile, ka ha "chegharia, ma "okwukwe kwa ka a kuziri nye umu nke mmadu.

24 Ma o wee ruo n'ubochi nile nke Jared diiri nari afo itoolu na iri afo isii na abuo, ma o wee nwuo.

25 Inok wee bie iri afo isii na ise, ma wee muta "Metusela.

26 Ma o wee ruo na Inok jeghariri ije n'ala ahụ n'etiti ndi mmadu ahụ; ma mgbe o na-ejeghari, Muo nke Chineke wee si n'elu-igwe ridata, ma wee binyere ya.

27 Ma o wee nu olu-okwu si n'elu-igwe, na-asi: Inok nwa m

15b NGAN Ntugwa Nzuzo nile.

17a Jen. 5:10-14;

OznOd. 107:45, 53.

21a Jen. 5:18-24;

Moses 7:69; 8:1-2.

NGAN Inok.

22a Luk 3:38.

23a NGAN Onye-amuma.

b NGAN Buu Amuma,

Ibu-amuma.

c NGAN Cheggharia, Ncheghari.

d NGAN Okwukwe.

25a NGAN Metusela.

nwoke, buo amuma nye ndi a, ma si ha—Chegharia nu, n'ih na otu a ka Onye-nwe kwuru: Ana m "eweso ndi mmadu a iwe, na iwe m adiwo kwa oku imegide ha; n'ih na obi ha nile e siwo ike, na ^bnti ha nile akpochiwo na-inu ihe, anya ha nile apughị kwa ihu ụzọ ruo ebe di anya;

28 Ma banyere otutu ogbo nile ndi a, siteri na mgbe ubochi ahụ m keworo ha, ka ha "kpa-fusiwo, ma ha agonariwo m, ha achowokwa ndumodu nile nke ha n'ime ochichiri; ma n'ime ihe-arụ ha nile ka ha cheputaworo igbu mmadu, ha anaghi edobekwa iwu nsọ nile, nke m nyeworo nna ha, Adam.

29 Ya mere, ha aṅwori iyi nye onwe ha, na site "na-inu iyi ha, ha ewetawo onwu n'isi ha nile; na otu ^bala-muọ ka m kwadowero maka ha, ma oburu na ha echegharighi.

30 Ma nke a bu iwu-okụ, nke m zipuwo na mmalite nke uwa, site n'onu nke m, site na ntọ-ala nke uwa, na site n'onu nile nke ndi odibo m, nna unu ha, ka m nyeworo iwu-okụ ahụ, obuna dika aga ezipu ya n'ime uwa, ruo na nsotu ya nile.

31 Na mgbe Inok nworo okwu ndi a nile, o wee hulata onwe ya n'ala, n'iru Onye-nwe, wee kwuo kwa okwu n'iru

Onye-nwe na-asị: Gini mere na m achotawo iru-oma n'anya gi ma abu m nwantakiri, ma ndi mmadu nile akpwo m asi; n'ih na onu m "di arọ ikwu okwu; ya mere abu m nwa odibo gi?

32 Ma Onye-nwe wee si Inok gaa n'iru mee kwa dika m nyeworo gi n'iwu, ma odighi onye ga-adupu gi aru. Meghee "onu gi, o ga-ejuputa kwa, ma aga m enye gi ihe i ga-ekwu, n'ih na anu aru nile no n'aka m nile, ma a ga m eme otu di mu mma.

33 Kwuoro ndi mmadu a: "Horo nu taa, ife Onye-nwe Chineke ofufe onye mere unu.

34 Lee Muo m nokwasiri n'elu gi, ya mere okwu gi nile ka m ga-eme ka o zie-ezi; ma "ugwu ukwu nile ga-esi n'iru gi gbala-ga, ^bosimiri nile ga-esi n'uzo ha chigharia; ma gi ga-anogide n'ime m, ma mu onwe m n'ime gi; ya mere soro m 'na-ejeghari.

35 Ma Onye-nwe wee kwuo okwu nye Inok, si kwa ya: Were aja gwakota na mmiri tee n'anya gi nile, sachaa kwa ha, i ga-ahu kwa uzo. Ma o wee mee otu ahụ.

36 Ma o wee hu "muo ahụ nile nke Chineke keworo; ma o wee hukwa ihe nile ndi ahụ na-anaghi ahụ anya n'anya nke ^budi okike; ma site na mgbe ahụ gaa n'iru ka okwu ahụ biara n'ez n'ala ahụ: Onye 'ohu-uzo ka Onye-nwe kulitere nye ndi ya.

27a OznQd. 63:32.

b Mat. 13:15;

2 Nif. 9:31;

Mosa. 26:28;

OznQd. 1:2, 11, 14.

c Alma 10:25; 14:6.

28a NGAN Nnupu-isi.

29a NGAN Inu-iyi.

b NGAN Ala-muọ.

31a Opu. 4:10-16;

Jer. 1:6-9.

32a OznQd. 24:5-6; 60:2.

33a NGAN Ohere-lhoro.

34a Mat. 17:20.

b Moses 7:13.

c Jen. 5:24; Moses 7:69.

NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jegharja.

36a NGAN Muo Okike.

b Moses 1:11.

c NGAN Ohu-uzo.

37 Ma o wee ruo na Inok jehariri n'ala ahụ n'etiti ndi mmadu ahụ, na-eguzo n'elu ugwu nile na n'ebe nile di elu, ma na-eji olu okwu di elu, tie mkpu, na-agba ama imegide oru ha nile; ma ndi mmadu nile ka e "mejoro n'ih i ya.

38 Ma ha biarukwara nso inuru okwu ya n'elu ebe nile ahụ di elu, na-agwa ndi na-edebe ulo ikwuu nile, na-asi: nodu nu ma na-edebe ulo ikwuu nile, ebe anyi ga-aga n'iru ihu onye oru-uzo, n'ih i na o na-ebu amuma, ma ihe anyi na-amaghi a diwo na-ala ahụ; nwoke isi mmebi abiawo n'etiti anyi.

39 Ma o wee ruo na mgbe ha nworu olu ya, o dighi onye meturu ya aka n'aru; n'ih i na egwu biakwasiri ha nile bu ndi nworu ihe o kwuru, n'ih i na ya na Chineke so na-ejehari.

40 Ma otu nwoke wee biakwute ya, onye nke aha ya buuru Mahija, wee si ya, "Gwa anyi n'uzo doro anya onye i bu, na n'ebe isi na-abia?

41 Ma o wee si ha: Esi m n'ala nke Kenan, ala nke ndi nna m ha, ala nke ezi-omume ruo n'ubochi nke a. Ma nna m akuziwo-ro m n'uzo nile nke Chineke.

42 Na o wee ruo, na mgbe m na-ejehari site n'ala nke Kenan, n'akuku osimiri owuwa anyanwu, m wee hu oru; na lee, elu-igwe nile ka m hworu, na Onye-nwe wee gwa m okwu, wee nye kwa m iwu-nsu; ya

mere, n'ih i nke a, idobe iwu-nsu ahụ, ka m na-ekwuputa okwu ndi a nile.

43 Ma Inok wee gaa n'iru n'okwu ya na-asi: Onye-nwe onye nke gwara m okwu, obu kwa ya bu Chineke nke elu-igwe, o bu kwa ya bu Chineke m na Chineke unu, unu bu kwa umunne m, ma gini mere unu ji na enye onwe unu nile "ndumodu, na na-agonari Chineke nke elu-igwe?

44 Elu-igwe nile ka ya onwe ya mere, "ala bu ^bihe mgbakwas i ukwu ya; ma nto-ala ya bu nke ya. Lee, ya onwe ya toro ya, usuu nke ndi mmadu ka o we-bataworo n'elu iru nke ya.

45 Na onwu abiakwas iwo ndi nna anyi ha; na-agbanyeghi anyi maara ha, ma anyi apughi igonari, na ha obuna onye mbu n'ime ha nile ka anyi maara, obuna Adam.

46 N'ih i na akwukwo nke "ncheta ka anyi deworo n'etiti anyi, na-igbaso udi ahụ nke mkpisi-aka nke Chineke nyeworo siri di; ma ya ka e nyeworo n'asusu nke anyi.

47 Na mgbe Inok na-ekwuputa okwu nile nke Chineke, ndi mmadu ahụ wee maa jijiji, ha enweghi kwa ike iguzo n'iru ya.

48 Ma o wee si ha: N'ih i na Adam "daworo, ka anyi ji wee di; na site na odida ya ka ^bonwu ji wee bia; ma e wee mee anyi ndi ga-eketa oke nke nhuju anya na ahuhu.

37a 1 Nif. 16:1-3.

43a Ilu 1:24-33;

OznQd. 56:14-15.

44a Deut. 10:14.

b Abr. 2:7.

46a NGAN Akwukwo
nke Ncheta.

48a 2 Nif. 2:25.

NGAN Qdida nke
Adam na Iv.

b NGAN Onwu nke Aru.

49 Lee Setan abiaawo n'etiti umu mmadu, na "na-anwa ha onwunwa ka ha fee ya ofufe; na ndi mmadu aghowo ^bnke anu aru, 'nke mmetuta, na ndi na-eso ekwensu, na e "mechibidowo ha uzọ site n'iru nke Chineke.

50 Mana Chineke emewo ka nna anyi ha mara na mmadu nile gariri echeghari.

51 Na o wee kpokuo nna anyi Adam site n'olu okwu nke ya, na-asi: Abu m Chineke; o bu m mere uwa, na "mmadu ^btutu ha adiri n'anu aru.

52 Na o wee sikwa ya: Oburu na i ga-echigharikwute m, na naa nti n'olu okwu m, kwere kwa, na chegharia site na nje-hie gi nile, na "mee baptism, obuna n'ime mmiri, n'aha nke Okpara M Muru Nani ya, onye nke juputara ^bn'amara na ezi-okwu, nke bu 'Jisus Kraist, ^daha nke o bu nani ya ka a ga-enye n'okpuru elu-igwe, nke 'nzoputa ga-esi na ya biakwute umu nke mmadu, i ga-anata onyinye nke Muo Nso, na-ario ihe nile n'aha ya, na ihe obula nke i ga-ario a ga-enye gi ya.

53 Na nna anyi Adam wee kwuo okwu nye Onye-nwe, na

si: Gini mere na ndi mmadu gariri echeghari na mee baptism n'ime mmiri? Na Onye-nwe si: Adam: Lee "agbagharawo m gi nje-hie gi n'ime Ubi Iden.

54 Site n'ebe a ka okwu ahụ biara n'ezì n'etiti ndi mmadu ahụ, na "Okpara Chineke ^bachuwọ aja mgbaghara mmehie n'ihì ikpe omuma nke ime muo nke mmalite, nke site na ya a gaghi asa ajuru mmehie nile nke ndi nne na nna ha n'elu isi nile nke ndi bu 'umu, n'ihì na ha zuru oke site na ntọ-ala nke uwa.

55 Na Onye-nwe wee kwuo okwu nye Adam, na-asi. Ebe obu na-amuru umu gi n'ime mmehie, obuna otua mgbe ha malitere itolite, "mmehie na-amu n'ime obi ha nile, ha na-edetukwa ^bihe ilu ahụ ire, ka ha wee mara ikwe onu-ahia ezi-ihe.

56 Na e nyewo ha i mara ezi-ihe site n'ihe ojoo; ya mere ha bu "ndi na-anochi anya nye onwe ha, na enyewo m gi iwu ozọ na iwu-nso.

57 Ya mere kuzie ya nye umu gi, na mmadu dum, n'ebe nile, gariri "echeghari, ma-obu ha enweghi ike iketa ala-eze Chineke, n'ihì n'odighi ihe

49a Moses 1:12.

NGAN Nwaa,
Onwunwa.

b Mosa. 16:3-4;

Moses 5:13.

NGAN Nke Anu Aru.

c NGAN Inwe
Mmetuta, nke
Mmetuta.

d NGAN Onwu nke Muo.

51a NGAN Nwoke, ndi
Nwoke—Mmadu
nwa nke Nna nke

Elu-igwe na muo.

b NGAN Muo Okike.

52a 3 Nif. 11:23-26.

NGAN Baptism, Mee
Baptism.

b NGAN Amara.

c NGAN Jisus Kraist.

d Olndoz. 4:12;

2 Nif. 31:21.

e NGAN Nzoputa.

53a NGAN Gbaghara.

54a NGAN Jisus Kraist.

b NGAN Aja

Mgbaghara Mmehie,
Ichu Aja Mgbaghara
Mmehie.

c Mosa. 3:16.

55a NGAN Mmehie.

b Oznd. 29:39.

NGAN Ihe Isi-ike.

56a 2 Nif. 2:26-27;

Hil. 14:29-30.

NGAN Ohere-Ihoru.

57a 1 Ndi-Ko 6:9-10.

NGAN Chegharia,
Ncheghari.

òbùla ^bna-adighi-òcha ga-ebi ebe ahụ, ma-òbù ^bbiri n'iru ya; n'ìhi, n'asụsụ nke Adam, ^dNwoke nke Ìdì-nsò ka aha ya bụ, na aha nke Onye ahụ ò Mụrụ Nanị Ya bụ ^cÒkpara nke Mmadụ, òbuna Jisus Kraịst, ^fOnye na-ekpe ikpe ezi-omume, onye ga-abia n'etiti oge a kara aka.

58 Ya mere enye m gi iwu-nsò, ikuziri ^aumụ gi ihe ndị a nile n'egbochighi, na-asị;

59 Site n'ìhi njehie ka òdịda ahụ bịa, ebe òdịda ahụ wetara ònwù, na ebe òbù na-amụbatara unu n'ime uwa site na mmiri, na òbara, na ^amụò ahụ, nke m meworo, na si-otua ghòò nke ^buzuzu mkpuru-obi dī ndū, òbuna otu a ka a garịrị ^camụ unu òzò baa n'ime ala-eze nke elu-igwe, site na ^ammiri na site na Mụò, na e were òbara sachaa unu, òbuna òbara nke Onye m Mụrụ Nanị Ya; ka e wee doo unu nsò site na mmehie nile, na wee ^ckporie ndū ^fn'okwu nile nke ndū ebighi-ebi n'ime uwa nke a, na ndū ebighi-ebi n'ime uwa nke na-abia, òbuna ^eebube nke anwughị-anwù.

60 N'ìhi site na ^ammiri ahụ ka unu na-edobe iwu-nsò; site na

Mụò ahụ ka a gụrụ unu na ^bndị ezi-omume, na site ^cn'òbara ahụ ka e ^ddoworo unu nsò;

61 Ya mere e nyewo ya ka o biri n'ime unu; onye-aka-ebi nke elu-igwe; ^aOnye nkasi-obi ahụ; ihe udo nile nke ebube anwughị-anwù; ezi-okwu nke ihe nile; nke ahụ nke na-akwalite ihe nile, nke na-eme ka ihe nile dī ndū; nke ahụ nke maara ihe nile, na nwekwara ike nile dika amamihe, ebere, ezi-okwu, ikpe ziri ezi na ikpe siri dī.

62 Na ugbu a, lee, asị m unu: Nke a bụ ^aatumatụ nke nzoputa nye mmadụ nile, site n'òbara nke Onye m Mụrụ ^bNanị ya, onye ga-abia n'etiti oge a kara-aka.

63 Na lee, ihe nile nwere oyiya nke ha, na ihe nile ka e keworo na mee ka ha ^ana-agba-ama banyere m, ma ihe nile nke uwa nke a na ihe nile nke mụò; ihe nile nke dī n'elu n'elu-igwe, na ihe nile nke di n'elu uwa, na ihe nile nke dī n'ime uwa, na ihe nile nke di n'okpuru uwa, ma n'elu na n'okpuru: ihe nile na-agba-ama banyere m.

64 Na o wee ruo, na mgbe Onye-nwe na Adam, nna anyị

57b 1 Nif. 10:21.

NGAN Ìdì Ocha na Adighi-Ocha.

c Abuoma 24:3-4;

1 Nif. 15:33-36;

Mòm 7:7;

OznQd. 76:50-62.

d Moses 7:35.

NGAN Nwoke nke Ìdì Nsò.

e NGAN Òkpara nke Mmadụ.

f NGAN Jisus Kraịst—Ikpe; Ikpe-ziri-ezi.

58a NGAN Nwa-ntakiri, Umụ-ntakiri.

59a 1 Jòn 5:8.

b Jen. 2:7;

Moses 4:25;

Abr. 5:7.

c NGAN Amurụ Ozo, Amurụ site na Chineke.

d NGAN Baptism, Mee Baptism.

e 2 Nif. 4:15-16;

Alma 32:28.

f Jòn 6:68.

g NGAN Ebube Selestial.

60a Moro. 8:25.

b NGAN Mee Ka o Zi-ezi, Nkwado Izi-ezi.

c NGAN Òbara.

d NGAN Ido-nsò.

61a NGAN Mụò Nsò.

62a NGAN Atumatụ nke Mgbaputa.

b NGAN A Mụrụ Nanị Ya.

63a Alma 30:44;

OznQd. 88:45-47.

kwusiworo okwu, Adam wee tikuo Onye-nwe, na “Mụọ nke Onye-nwe wee buru ya pụọ, na buda ya n’ime mmiri, na wee nyibe ya n’okpuru ^bmmiri ahụ, na wee kpọpụta ya site na mmiri ahụ.

65 Na site otu a ka e mere ya baptism, na Mụọ nke Chineke wee rịdata n’elu ya, na site otu a ka a “mụrụ ya site na Mụọ ahụ na ghọọ onye a kwalitere ^bn’ime ime mmadụ.

66 Na o wee nụ olu-okwu site-re n’elu-igwe pụta na-asị: E mewo gị “baptism jiri oku, na Mụọ Nsọ. Nke a bụ ^bigba-ama nke Nna ahụ, na Okpara ahụ, site ugbugu a gawa n’iru ruo mgbe nile;

67 Na gị onwe gị na-adị “n’u-soro dika onye ahụ na-enweghị mmalite nke ụbọchị nile ma-ọbụ ogwugwu nke afo nile, site ebighi-ebi nile ruo ebighi-ebi nile.

68 Lee, gị onwe gị bụ “otu n’ime m, nwa nwoke nke Chineke; na site otu a ka mmadụ nile wee ghọọ ^bumụ ndịkom nile nke m. Amen.

ISI 7

(Disemba 1830)

Inọk kuziri, duzie ndị mmadụ

ahụ, mee kwa ka ugwu ukwu nile megharia aru — E hiwere nnukwu obodo nke Zaion — Inọk buru-uzo hu obibia Okpara nke Mmadu, aja mgbaghara mmehie o churu, na mbilite n'onwu nke Ndi-nsọ — O wee buru-uzo hu Mweghachi ahụ, Mkpokota ahụ, Obibia nke Ugboro Abuo ahụ, na nleta nke Zaion.

Na o wee ruo na Inok gara n’iru n’okwu ya na-asị: Lee nna anyị Adam kuziri ihe ndị a nile, na otutu ekwerewo ma ghowo “umụ ndịkom nke Chineke, ma otutu ekwenyeghi, na laworị n’iyi n’ime mmehie ha nile, na ha na-elepu anya jiri ^bitu-egwu n’ime ita ahuhu n’ihi oke iwe di oku nke onuma nke Chineke nke a ga-awukwasị n’elu ha.

2 Ma site n’oge ahụ gawa n’iru Inok malitere na-ebu amuma, na-asị ndi mmadu ahụ, na: Dika mgbe m na-ejeghari, na wee guzo n’elu ebe Mahuja, ma bekuo Onye-nwe, ebe ahụ ka otu olu-okwu sitere n’elu-igwe pụta, na-asị — gị onwe gị tugharia, na gị onwe gị gaa n’elu ugwu Simion.

3 Na o wee ruo na m tughariri, na rigoruo n’elu ugwu ahụ; na dika m guzooro n’elu ugwu ahụ, m wee hu n’elu-igwe nile ghe-oghe, na e jiri “ebube wee yikwasị m;

64a NGAN Mụọ Nsọ.
b NGAN Baptism, Mee Baptism.

65a NGAN Amuru Ozọ,
Amuru site na Chineke.
b Mosa. 27:25;
Alma 5:12–15.

66a Oznd. 19:31.
NGAN Onyinye nke

Mụọ Nsọ.
b 2 Nif. 31:17–18;
3 Nif. 28:11.

67a NGAN Okwa
Nchu-aja nke Melkizedek.

68a 1 Jon 3:1–3;
OznD. 35:2.

b Jon 1:12;
OznD. 34:3.

NGAN Umụ Ndikom
na Umụ Ndiynom
nke Chineke.

7 1a NGAN Umụ Ndikom
na Umụ Ndiynom
nke Chineke.

b Alma 40:11–14.

3a NGAN Mnwoghari.

4 Na m wee hụ Onye-nwe; o wee guzokwa m n'iru, na o wee kwuoro m okwu mụ na ya, ọbuna dika mmadụ na-ekwu okwu otu na ibe ya, "iru na iru; na o wee si m: ^bLee anya, na m ga-egosi gi ụwa ruo ọtụtụ ọgbọ nile.

5 Na o wee ruo na m hụrụ n'ime ndagwurugwu nke Shum, na lee oke ọnuogugụ ndị mmadụ ndị biiri n'ime ụlọ ikwu nile ndị buurụ ndị nke Shum.

6 Na-ozọ Onye-nwe wee si m: Lee anya; na m wee lee anya na mpaghara elu-elu, na m wee hụ ndị mmadụ nke Kenean ndị bi n'ụlọ ikwu nile.

7 Na Onye-nwe wee si m: Buo amuma; m wee buokwa amuma na-asị: Lee ndị mmadụ nke Kenean, ndị ọnu ọgugụ ha dị ukwu, ga-aga n'iru n'usoro agha megide ndị nke Shum, ha ga-egbu kwa ha bụ ndị a ga-ebi bi kpam kpam; na ndị Kenean ga ekewasị onwe ha n'ala ahụ, ala ahụ ga-abukwa ala àgà na nke na-agaghị amita mkpuru, ọ dighi kwa ndị ozọ ga-ebi ebe ahụ ma ọbughị ndị Kenean.

8 N'ihì lee, Onye-nwe ga-eji nnukwu okpomoku bụọ ala ahụ ọnu na ibu ala ahụ nke na-agaghị amita mkpuru ga-aga n'iru ruo mgbe nile, na e nwere "idị ojii nke biakwasiri n'elu umu nile nke Kenean, nke na-eledara ha anya n'etiti ndị mmadụ nile.

9 Na o wee ruo na Onye-nwe sirị m: Lee anya; na m wee lee anya, na a hụrụ m ala nke Sharon, na ala nke Inok, na ala nke Omna, na ala nke Heni, na ala nke Shem, na ala nke Hanọ, na ala nke Hananiha na ndi nile bi n'ime ha;

10 Na Onye-nwe wee si m: Jekwuru ndi a, ma si ha — "Chegharia nū, ma ọbughị otu a aga m apụta jiri ọbubu-ọnu tie ha ihe otiti, na ha wee nwuo.

11 Na o wee nye m iwu-nsọ na m ga "na-eme baptism n'aha nke Nna, na nke Okpara nke juputara ^bn'amara na ezi-okwu, na "Muo Nso, nke na-agba ama banyere Nna na Okpara ahụ.

12 Na o wee ruo na Inok gara n'iru na-akpoku mmadụ nile ahụ, ma-ọbughị ndi Kenean ka ha chegharia;

13 Na otu a ka "okwukwe nke Inok diiri ukwu na o duziri ndi nke Chineke, ma ndi iro ha biara iluso ha agha; na o kwuru okwu nke Onye-nwe, na ụwa wee maa jijiji, na ụgwu ukwu nile wee gbalaga, ọbuna dika iwu ya siri di; na "osimiri nile nke mmiri ka a tughariri iru site n'uzo ha; na igbo-ija nke odum nile ka-anuwo site n'ime oza-ra; na mba nile wee tua nnukwu egwu, otu a ka "idị-ike juputara n'okwu nke Inok, na otu a ka ọ di ukwu bụ ike nke asusu nke Chineke nyeworo ya.

4a Jen. 32:30;
Deut. 5:4;
Moses 1:2, 11, 31.
b Moses 1:4.
8a 2 Nif. 26:33.
10a Moses 6:57.

NGAN Chegharia,
Ncheghari.
11a NGAN Baptism, Mee
Baptism.
b NGAN Amara.
c NGAN Muo Nso.

13a NGAN Okwukwe.
b Mat. 17:20.
c Moses 6:34.
d NGAN Ike; Okwa
Nchụ-aja.

14 Otu ala sikwara n'ime ogbu osimiri ukwu ahụ pụtalite, na oke ịdị ukwu ka egwu nke ndị-iro nile nke ndị nke Chineke ịrị nke mere ha jiri gbalaga guzokwa n'ebe tere anya na na-ejeghari n'elu ala ahụ nke siri n'ime ogbu osimiri ukwu ahụ pụtalite.

15 Na "ndị mmadụ-bu-enyi nke ala ahụ guzokwa n'ebe tere anya; na ịbụ-onyị gapurū n'elu mmadụ nile ndị lụsoro Chineke ogụ;

16 Na site n'oge ahụ gaa n'iru e nwere ibu-agma nile na ịkwa-fu ọbara n'etiti ha; mana Onye-nwe ịbara binyere ndị ya, na ha wee biri n'ezì-omume.

17 "Egwu nke Onye-nwe wee ịrị n'elu mba nile, otu a ka ọ dī ukwu bu ebube nke Onye-nwe, nke ịwori n'elu ndị ya. Na Onye-nwe ^bgōziri ala ahụ, e wee gōzie ha n'elu ugwu ukwu nile, na n'elu ebe nile dī elu na ha mere nke ọma.

18 Na Onye-nwe wee kpọọ ndị ya "ZAIỌN, n'ihì na ha nwere ^botu obi na otu uche, na biri n'ime ezi-omume; na e nweghì ogbenye n'etiti ha.

19 Na Inọk gara n'iru na-ekwusa ozi-oma ya n'ezì-omume nye ndị nke Chineke. Na o wee ruo n'ụbọchị ya nile na o wuru otu nnukwu obodo nke a kpọrọ, Nnukwu Obodo nke Ịdị-nsọ, ọbuna ZAIỌN.

20 Na o wee ruo na Inọk na Chineke kwurịtara okwu; na o wee sị Onye-nwe: N'ezie "Zaiọn ga-ebi na-enweghì mmekpa-arụ ruo mgbe nile. Mana Onye-nwe wee sị Inọk: Zaiọn ka m gōzi-woro, mana ndị fọdurū na ndị mmadụ ahụ ka m bụworo ọny.

21 Na o wee ruo na Onye-nwe gosiri Inọk ndị nile bi n'ime ụwa; na o wee hụ, na lee, Zaiọn, na mgbe oge na-aga, "na-eweliworo ya elu baa n'ime elu-igwe. Na Onye-nwe siri Inọk: Lee ebe obibi nke m ruo mgbe nile.

22 Na Inọk hụkwara ndị ahụ nke fọdurū n'ime ndị mmadụ ahụ nke bụrū ụmụ ndịkom nile nke Adam; na ha bụrū ngwakọta nke mkpūrū nile nke Adam ewezuga ma o bụrū mkpūrū nke Ken, n'ihì na mkpūrū nke Ken ịrị "oji, na o nweghì ọndụ n'etiti ha.

23 Na mgbe nke a gasiri e wee welite Zaiọn baa n'ime "elu-igwe, Inọk wee ^bhụ, na lee, mba "nile nke ụwa ndurū n'iru ya.

24 Na ogbo kwuru ogbo wee ịa; ma Inọk ịrị elu na e "kuliwo kwa ya elu, ọbuna n'obi nke Nna ahụ, na nke Ọkpara nke Mmadụ ahụ; na lee, ike nke Setan nọrọ n'elu iru nile nke ụwa.

25 Na o wee hụ ndị mụọ-ozi ka ha si n'elu-igwe na-arịdata; na o wee nū olu-okwu dī elu

15a Jen. 6:4; Moses 8:18.

17a Ọpụ. 23:27.

b 1 Ihem. 28:7–8;

1 Nif. 17:35.

18a NGAN Zaiọn.

b Ọlndoz. 4:32;

Ndị-Fil. 2:1–4.

NGAN Ịdị n'Otu.

20a Moses 7:62–63.

NGAN Jerusalem

Ọhuru.

21a Moses 7:69.

22a 2 Nif. 26:33.

23a NGAN Elu-igwe.

b NGAN Ọhụ.

c OznQd. 88:47;

Moses 1:27–29.

24a 2 Ndị-Kọ 12:1–4.

na-asị: Ahụhụ, ahụhụ ga-adịrị ndị nile na-ebi n'ụwa.

26 Na o wee hụ Setan; na o ji nnukwu "udo-igwe n'aka ya, na o jiwo ^bochichiri kpuchie iru nke ụwa nile; na o leliwo anya elu wee chia kwa ochi, na 'ndi muo-ozu ya nile wee nrija.

27 Na Inok wee hụ "ndi muo-ozu ka ha si n'ime elu-igwe naridata, ^bna-agba ama banyere Nna ahụ na Okpara; na Muo Nso ahụ wee dakwasị otutu, na e wee welite ha elu site n'ike nile nke elu-igwe baa n'ime Zaijon.

28 Na o wee ruo na Chineke nke elu-igwe ledatara anya n'elu ndi ahụ nke foduru na ndi mmadu ahụ, na o wee bee akwa; Inok agbawokwa ama maka ya, na-asị: Olee otu osi buru na elu-igwe nile na-ebe akwa, na na-akwaputa anya-mmiri ha nile dika mmiri-ozuzo n'elu ugwu ukwu nile?

29 Na Inok wee si Onye-nwe: Olee otu o si buru na i nwere ike "ibe-akwa, ebe obu na gi onwe gi di nso, na-esite ebighi-ebi nile ruo ebighi-ebi nile?

30 Na oburu na o ga-ekwe mee bu na mmadu ga-aguta onu irighiri nile nke ụwa, e, nde nile nke "uwa nile di otu a, o gaaraghi abu mmalite nke onu ogugu nke ihe nile i ^bkeworo, na akwa mgbochi gi nile ka a gbasawo-

kwara, mana gi onwe gi no ebe ahụ, ma obi gi no ebe ahụ; na kwa gi onwe gi ziri-ezi; gi onwe gi di obi ebere di kwa obi-oma ruo mgbe nile;

31 Na i werewo Zaijon gaa n'obi nke gi onwe gi, site n'okike gi nile, site n'ebighi-ebi nile ruo n'ebighi-ebi nile; na o dighi ma obughi "udo, ^bikpe ziri-ezi, na "ezi-okwu ka ebe obibi nke oche-eze gi bu; na ebere ga-agapu n'iru nke gi na o gaghi enwe nsotu; o'lee otu o si buru na i nwere ike ibe-akwa?

32 Onye-nwe wee si Inok: Lee umu nne gi ndi a, ha bu oru-aka nke "aka m nile, na enyere ha ^bomuma ihe ha, n'ubochi ahụ m keworo ha; na n'ime Ubi Iden ahụ, ka m nyeworo mmadu "ohere nhoro ya;

33 Na nye umunne gi ka m siworo, na nyewokwa iwu-nso, na ha "ga-ahurita onye obula n'ibe ya n'anya, na na ha kwe-siri ihoro m, bu Nna ha; mana lee, ha bu ndi ihe mmadu ibe ha na-adighi ato utu, ha na-akpo-kwa obara nke aka ha asi;

34 Na "oku nke iwe-oku m e nwuruwo imegide ha; na n'ime enweghi mmasi m di oku, aga m ezibata ^bide mmiri nile n'elu ha, n'ihia na iwe m di-egwu adiwo oku imegide ha.

35 Lee, Abu m Chineke; "Nwoke

26a Alma 12:10–11.

b Aisa. 60:1–2.

c Jud 1:6;

OznQd. 29:36–37.

27a NGAN Muo-ozu nile.

b NGAN Igba-ama,

Ogbugba-ama.

29a Aisa. 63:7–10.

30a OznQd. 76:24;

Moses 1:33.

b NGAN Kee, Okike.

31a NGAN Udo.

b NGAN Ikpe-ziri-ezi.

c NGAN Ezi-okwu.

32a Moses 1:4.

b NGAN Mmata-ihe.

c NGAN Ohere-Ihoro.

33a NGAN Ihunanya.

34a Aisa. 30:27;

Nehum 1:6;

OznQd. 35:14.

b Jen. 7:4, 10;

Moses 8:17, 24.

NGAN Idee Mmiri

n'Oge Noa.

35a Moses 6:57.

nke Ịdị-nsọ ka aha m bụ; Nwoke Onye-Ndumọdụ ka aha m bụ; na Enweghị-ogwugwu na Ebighi-ebi ka ^baha m bụ kwa.

36 Ya mere, enwere m ike igbasaputa aka nile na jigide ihe nile ekere-ekere nke mụ onwe m meworo; na “anya m ga-adupụ kwa ha, na n’etiti orụ-aka nile nke aka m onwebeghị oke ^bajọọ omume diworo dika n’etiti umunne gi.

37 Mana lee, mmehie ha nile ga-adị n’elu isi nile nke ndị nna ha; Setan ga-abụ nna ha, na nhuju-anya ga-abụ mbibi ha; na elu-igwe dum ga-ebe akwa n’elu ha, obuna orụ-aka nile nke aka m nile; ya mere obụ n’elu-igwe nile a gaghị ebe-akwa, na-ihu na ndị a ga-ata ahụhụ?

38 Mana lee, ndị a anya gi nọ n’elu ha ga-agabiga n’ime ide mmiri nile ahụ; na lee aga m akpochi ha; “ulọ mkporo ka m kwadoworo n’ihi ha.

39 Na “onye-ahụ nke m hoo-oro a riowo aririọ n’iru m. Ya mere, o na-ata ahụhụ n’ihi mmehie ha nile; obururaa na ha ga-echeghari n’ubochi ahụ nke ^bOnye m hoooro ga-aloghachi kwute m, na ruo n’ubochi ahụ ha ga-anọ n’ime ita ahụhụ.

40 Ya mere, n’ihi nke a ka elu-igwe nile ga-ebe akwa, e na orụ-aka nile nke aka m nile.

41 Na o wee ruo na Onye-nwe kwuru okwu nye Inok, na gwa Inok omume nile nke umu mmadu; Ya mere Inok matara, na lere anya n’elu ajoo omume ha, na nhuju-anya ha, na wee bee akwa, na gbasaputa ogwe aka ya abuo, na “obi ya wee zaa saa mbara dika ebighi-ebi; na afo ya nile juputara n’ebere, na ebighi-ebi nile mara jijiji.

42 Na Inok wee hu “Noa na ^bezi na ulọ ya; na umu umu nke umu ndikom nile nke Noa ka a ga-azoputa jiri nzoputa nke aru.

43 Ya mere Inok wee hu na Noa ewuwo otu “ugbo mmiri; na n’Onye-nwe egosiwo ya iruoma, na jidewo ya n’aka nke ya; mana n’elu ndi ahụ nke foduru n’ime ndi ajoo mmadu ide mmiri nile ahụ wee bia lomie ha.

44 Na dika Inok huro nke a, o wee nwee idi ilu nke mkpuru-obi, na o wee bee akwa n’ihi umunne ya, wee sikwa elu-igwe nile: A “gaghị m ekwe ka a kasie m obi; mana Onye-nwe wee si Inok: Welite obi gi elu, nuri kwa; na lee anya.

45 Na o wee ruo na Inok lere anya; wee hu site na Noa, ezi na ulọ nile nke uwa; na o wee bekuo Onye-nwe, na-asi: Olee mgbe ubochi nke Onye-nwe ga-abia? Olee mgbe a ga-akwafu obara nke onye ezi-omume ahụ, ka e wee “doo ha nile bu ndi

35b Moses 1:3.

36a OznQd. 38:2; 88:41; Moses 1:35-37.

b Jen. 6:5-6;

Moses 8:22, 28-30.

38a 1 Pita 3:18-20.

NGAN Ala-muo.

39a NB Onye-nzoputa ahụ.

b Moses 4:2; Abr. 3:27.

NGAN Jisus Kraist.

c NGAN Omuma Ikpe Oku Ala-muo.

41a Mosa. 28:3.

NGAN Omiko.

42a NGAN Noa, Onye-isi Ezi na Ulọ nke Bible.

b Moses 8:12.

43a Jen. 6:14-16; Ita 6:7.

44a Abuma 77:2;

Ita 15:3.

45a NGAN Ido-nsọ.

na-eru uju nsọ na ha nwee ndụ ebighi-ebi?

46 Na Onye-nwe wee si: Ọ ga-abụ “n’etiti oge a kara-aka, n’ụbọchị nile nke ajọọ omume na ịbọ-obo.

47 Na lee, Inọk wee hụ ụbọchị ahụ nke ọbịbịa nke Ọkpara nke Mmadụ, obuna na anụ arụ; na mkpụrụ-obi ya wee nūriā, na-asị: E kuliwo ndị ezi-omume elu, na “Nwa-atūrū ahụ ka e gbuworo site na ntọ-ala nke ụwa; na site n’okwukwe, anọ m n’obi nke Nna, na lee, ^bZaiōn nonyekwaara m.

48 Na o wee ruo na Inọk leworo anya n’elu “ụwa; wee nū olu-okwu sitere n’ime afọ ya nile na-asị: Ahūhū, ahūhū na-adiri m, nne nke ndị mmadụ, enwe-wo m mgbū, ike agwūwo m n’ihi ajọọ-omume nke ụmụ m. O lee mgbe m ^bga-ezu ike ma nwee nsacha site “n’iru-inyi nke siworo n’ime m pụọ? O lee mgbe Onye-okike m ga-edo m nsọ, ka m wee zuo ike, na ezi-omume wee biri n’elu iru m oge nta.

49 Na mgbe Inọk nūworo iru-uju nke ụwa, o wee bee akwa, ma bekuo Onye-nwe na-asị: O Onye-nwe, ọbụ na ị gaghi enwe ọmiko n’arụ ụwa? Ọbụ na ị gaghi agozi ụmụ nke Noa?

50 Na o wee ruo na Inọk gara n’iru na mbeku ya nye Onye-

nwe, na-asị: Ana m ariọ O Onye-nwe n’aha nke Onye I Mūrū Nanị Ya, ọbuna Jisus Kraist, ka i wee nwee obi-ebere n’arụ Noa na mkpūrū ya, ka a ghara kwa ịjị ide mmiri kpuchie ụwa ọzọ.

51 Ma Onye-nwe enweghi ike ịjụ aririọ ya; o wee mee ọgbụ-gba-ndụ ya na Inọk, o wee nūọ iyi nye ya jiri iñụ iyi na ya ga-akwusi “ide mmiri nile ahụ, na ya ga-eme ka ụmụ Noa mara nke a;

52 Na o wee zipụ iwu-ọkụ nke na-enweghi mgbanwe, na “ndị fọdūrū na mkpūrū ya kwesiri ka a chọta ha oge nile n’etiti mba nile, dika ụwa ga-eguzo;

53 Na Onye-nwe wee si: Ngozi na-adiri onye ahụ nke Mesaia ga-esi na mkpūrū ya wee bia; n’ihi na o kwuwo—Mụ onwe m bụ “Mesaia, ^bEze nke Zaiōn, “Nkume nke Elu-igwe, nke sara mbara dika ebighi-ebi; onye ahụ nke na-esi n’ọnụ-uzọ-ama ahụ na “na-arigota site na m a gaghi ada; ya mere, ngozi na-adiri ha bụ ndị ahụ nke m kwu-wororị maka ha, n’ihi na ha ga-aputa jiri “abụ nile nke ọñụ nke na-adigide.

54 Na o wee ruo na Inọk beku-ru Onye-nwe na-asị: Mgbe Ọkpara nke Mmadụ ga-abia n’anụ arụ, ụwa ọ ga-enwe izu-

46a Moses 5:57.

47a NGAN Nwa-atūrū nke Chineke.

b Moses 7:21.

48a NGAN Ụwa—Isacha ụwa.

b Moses 7:54, 58, 64.

c NGAN Inyi, Iru-inyi.

51a Abụoma 104:6–9.

52a Moses 8:2.

53a NGAN Mesaia.

b Mat. 2:2;

2 Nif. 10:14;

Alma 5:50;

OznOd. 128:22.

c Abụoma 71:3; 78:35; Hil. 5:12.

NGAN Oke-nkume.

d 2 Nif. 31:19–20.

e NGAN Egwū.

ike? Ana m ariọ gi gosi m ihe ndia nile.

55 Na Onye-nwe wee si Inok: Lee anya, na o wee lee anya, ma hu "Okpara nke Mmadu ka e buliri ya n'elu ^bobe, dika omume nke ndi mmadu siri di;

56 Na o wee nu otu olu-okwu di ukwu; na elu-igwe nile ka e kpuchiri; na ihe e kere eke nile nke Chineke wee ruo-uju; na uwa wee "sua-ude; na nkume nile wee gbawaa, na ndi-nso nile wee ^bbilie, na e wee "kpube ha okpu-eze ^dn'aka-nri nke Okpara nke Mmadu jiri okpu-eze nke ebube.

57 Na ka ha ra bu ^amuo ahụ nile no ^bn'ulo mkporo wee puta na wee guzo n'aka-nri nke Chineke; na ndi foduru ka e dobere n'udo-igwe nile nke ochichiri ruo n'ikpe nke nnu-kwu ubochi ahụ.

58 Na ozọ Inok wee bee akwa ma bekuo Onye-nwe na-asị: Olee mgbe uwa ga-ezu-ike?

59 Na Inok wee hu Okpara nke Mmadu ahụ ka o na-arigo n'elu iga-kwuru Nna ahụ; na o wee kpokuo Onye-nwe na-asị: O bu na i gaghi abia ozọ n'elu uwa? N'ih i dika na i bu Chineke, na amaara m gi, na i nuwo iyi nye m, na nyewo m

iwu na m ga-ariọ aririọ n'aha onye ahụ nke I Muru Nani Ya; gi onwe gi e mewo m, i nyewo kwa oche-eze gi ibu ihe ruuru m, o bughi dika ihe kwesiri m, mana site n'amara nke gi onwe gi, ya mere, ana maju gi obu na i gaghi abia ozọ n'elu uwa?

60 Na Onye-nwe wee si Inok: Dika mu onwe m na-adị ndu, obu na otu ahụ ka m ga-abia n'ubochi ndi "ikpe-azu, n'ubochi nile nke ajoro-omume na ibo-obo, imezu iyi ahụ nke m nuwooro nye gi banyere umu nke Noa.

61 Na n'ubochi ahụ ga-abia nke uwa "ga-ezu ike, mana tutu ubochi ahụ elu-igwe nile ^bga-adị ojii, na "akwa mgbochi nke ochichiri ga-ekpuchi uwa, na elu-igwe nile ga-ama jijiji, na kwa uwa; na oke mkpagbu ga-adị n'etiti umu nke mmadu, mana ndi nke m ka m ^dga-echekwa.

62 Na ^aezi-omume ka m ga-ezidata site n'ime elu-igwe; na ^bezi-okwu ka m ga-ezipu gaa site n'ime "uwa, ^digba ama banyere Onye nke m Muru Nani ya; "mbilite n'onwu ya site na ndi nwuru-anwu; e, na kwa mbilite n'onwu nke mmadu nile; na ezi-omume na ezi-okwu ka m ga-eme ka ha zachaa uwa

55a NGAN Okpara nke Mmadu.

b 3 Nif. 27:14.

NGAN Mkpogide n'Obe.

56a Mat. 27:45, 50–51.

b NGAN Mbilite n'Onwu.

c NGAN Okpu-eze; Mbili Elu.

d Mat. 25:34.

57a NGAN Muo.

b Oznd. 76:71–74; 88:99.

60a NGAN Ubochi Ndi Ikpe-azu.

61a NGAN Uwa—Onodu ikpe-azu nke uwa.

b Oznd. 38:11–12; 112:23.

c NGAN Akwa Mgbochi. d 1 Nif. 22:15–22;

2 Nif. 30:10.

62a Abuoma 85:11.

NGAN Mweghachi nke Ozi-oma.

b NGAN Akwukwo nke Momon.

c Aisa. 29:4.

d NGAN Igba-ama, Ogbuga-ama.

e NGAN Mbilite n'Onwu.

dika e ji ide mmiri, ^fikpokota ndi nke m a hoputara site n'akuku anọ nile nke uwa, gaa n'ebe ahụ nke m ga-akwadobe, otu nnukwu Obodo di Nso, ka ndi m wee kee ihe-okike n'ukwu ha nile, na na-elepu anya maka oge nke m ga-abia; n'ih i n'ebe ahụ ka ụlọ ofufe m ga-adi, a ga-akpo kwa ya Zaiṇ, Jerusalem ^gQhuru.

63 Na Onye-nwe wee si Inok: Mgbe ahụ ka gi onwe gi na "nnukwu obodo gi dum ga-ezute ha ebe ahụ, anyi ga-anabata kwa ha n'obi anyi; ha ga-ahụ kwa anyi, na anyi ga-adakwasi n'olu ha nile, ha ga-adakwasi kwa n'olu anyi nile, na anyi ga-esutu onu onye obula na ibe ya;

64 Na n'ebe ahụ ka ebe obibi m ga-adi, na o ga-abu Zaiṇ, nke ga-abia site n'ime ihe nile e kere-eke nke m meworo, na maka n'oghere nke otu "puku afọ ka uwa ^bga-ezu-ike.

65 Na o wee ruo na Inok huru ubochi ahụ nke "obibia Okpara nke Mmadu, n'ubochi nile ikpeazu, ibi n'elu-ua n'ezi-omume maka oghere nke otu puku afọ ahụ;

66 Mana tutu ubochi ahụ o wee hụ oke mkpagbu nile n'etiti ndi ajọ mmadu, na o wee hụ kwa oke osimiri, na-esogburu ya, na o wee hụ obi nile nke ndi mmadu na-"aghari pu ha, ka ha

na-elepu anya n'egwu n'ih i ikpe nile nke Chineke Puru Ime Ihe nile, nke ga-abiakwasi ndi ajọ mmadu.

67 Na Onye-nwe wee gosi Inok ihe nile, obuna ruo n'ogwugwu nke uwa, na o wee hụ ubochi nke ndi ezi omume, oge awa ahụ nke mgbaputa ha, na nweta uju nke "onu;

68 Na ubochi nile nke "Zaiṇ n'ime ubochi nile nke Inok wee buru nari afọ atọ na iri afọ isii na ise.

69 Na Inok na ndi ya sooro Chineke "jeharia, na o bi kwaa-ra n'etiti Zaiṇ; na o wee ruo na Zaiṇ adighi kwa, n'ih i na Chineke anatawo ya n'elu baa n'obi nke ya onwe ya; na site mgbe ahụ ka okwu ahụ jiri puo gawa na-as i ZAIṆ AGBAFUWO.

ISI 8

(Februari 1831)

Metusela na-ebu amuma—Noana umu ya ndikom e kwusaa ozima—Oke ajọ omume a kari—Ndi mmadu anabatagh i oku a kpọọ maka ncheghari—Chineke enye iwu-oku nke mbibi nke anu aru dum site n'ide mmiri ahụ.

Na ubochi nile nke Inok wee buru nari afọ anọ na iri afọ atọ.

2 Na o wee ruo na e wepu ghi "Metusela, nwa nwoke nke

62f NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.
g NGAN Jerusalem
Qhuru.

63a Mkp. 21:9–11;
OznQd. 45:11–12;
Moses 7:19–21.

64a NGAN Oge Jisus

Ga-abia n'Uwa Chia
Otu Puku Afọ.
b Moses 7:48.

65a Jud 1:14.
NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraist.

66a Aisa. 13:6–7.

b NGAN Ikpe nke
Ikpe-azu.

67a NGAN Onu.

68a Jen. 5:23; Moses 8:1.

69a Jen. 5:24; Moses 6:34.

NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jeghari.

8 2a NGAN Metusela.

Inok, ka e wee mezu o gbugba-ndu nile ahụ nke Onye-nwe meworo nye Inok; n'ih i n'ezie o mere o gbugba-ndu nye Inok na Noa ga-abu mkpuru nke ukwu ya nile.

3 Na o wee ruo na Metusela buru amuma na site n'ukwu ya nile ka ala-eze nile nke uwa ga-esi gbalite (site na Noa), na o wee were otuto nye onwe ya.

4 Na oke unwu wee bia n'ime ala ahụ, na Onye-nwe wee buo uwa onu jiri obubu-onu nke oke iwe, na otutu ndi bi n'ime ya wee nwuo.

5 Na o wee ruo na Metusela biri otu nari na iri afọ asato, na wee muta Lemek;

6 Na Metusela wee bie nari asaa na iri afọ asaa na abuo, wee muta umu ndikom na umu ndinyom.

7 Na ubochi dum nile nke Metusela wee buru nari itoolu na iri afọ isii na itoolu, na o nwuo.

8 Na Lemek wee bie otu nari na iri afọ asato na abuo wee muta otu nwa nwoke.

9 Na o wee kpoo aha ya "Noa, na-asị: Nwa nwoke nke a ga-akasi anyi obi gbasara oru anyi na mgba nke aka anyi nile, n'ih i ala ahụ nke Onye-nwe buworo-onu.

10 Na Lemek wee bie mgbe o mutasiri Noa, nari afọ ise na iri

itoolu na ise, wee muta umu ndikom na umu ndinyom.

11 Na ubochi nile nke Lemek wee buru nari afọ asaa na iri asaa na asaa, na o wee nwuo.

12 Na Noa wee diri nari afọ anọ na iri ise wee "muta Jefet; na mgbe iri afọ anọ na abuo gasiri o wee muta "Shem site na nwan yi ahụ nke buuru nne Jefet, na mgbe o diiri nari afọ ise o wee muta "Ham.

13 Na "Noa na umu ya ndikom wee b'naa Onye-nwe nti, kwere kwa n'okwu ya, na e wee kpọ ha "umu ndikom nke Chineke.

14 Na mgbe ndi mmadu ndia malitere imuba n'elu iru nke uwa, na e wee muo umu ndinyom nye ha, "umu ndikom nile nke ndi mmadu wee hu na umu ndinyom nile ndi ahụ mara mma, na ha wee kporo ha ndi nwunye, obuna dika ha hooro.

15 Na Onye-nwe wee si Noa: Umu ndinyom nke umu gi ndikom e "rewo onwe ha; n'ih i lee iwe m adiwo oku megide umu ndikom nke ndi mmadu n'ih i na ha aaghi nti n'olu-okwu m.

16 Na o wee ruo na Noa buru amuma, wee kuzie kwa ihe nile nke Chineke, obuna dika o diworo na mmalite.

17 Na Onye-nwe wee si Noa: Muo m agaghi "anogide ya na mmadu oge nile, n'ih i na o ga-

9a NGAN Noa, Onye-isi
Ezi na Ulo nke Bible.

b Moses 4:23.

12a Jen. 5:32.

NGAN Jefet.

b NGAN Shem.

c NGAN Ham.

13a OznQd. 138:41.

NGAN Gebriel.

b NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

c NGAN Umu Ndikom
na Umu Ndiynom
nke Chineke.

14a Moses 5:52.

15a NGAN Luo Alulu,

Qlulu Di na
Nwunye—Qlulu di
na nwunye site na
okwukwe.

17a Jen. 6:3;

2 Nif. 26:11;

Ita 2:15;

OznQd. 1:33.

ama na ^banụ arụ nile ga-anwụ anwụ; emesịa ụbọchị ya nile ga-abụ otu nari na iri afọ abụọ; na ọburu na ndị madụ agaghị echeghari, aga m ezite ^cide mmiri nile ahụ n'elu ha.

18 Na n'ụbọchị ndị ahụ e nwere “ndị mmadụ-bụ enyi n'elu ụwa, na ha wee chọọ Noa ka ha wepu ndụ ya; mana Onye-nwe nnyeere Noa, na ^bike nke Onye-nwe nọkwasiri ya.

19 Na Onye-nwe wee “chie ^bNoa echichi na-igbaso ^cusoro nke ya onwe ya, na wee nye ya iwu na ọ ga-agapụ na ^dna-ama-ọkwa ozi-oma ya nye ụmụ nke mmadụ, ọbuna dika e nyere ya Inok.

20 Na o wee ruo na Noa kpọkuworo ụmụ nke ndị mmadụ na ha “ga-echeghari; mana ha añaaghị ntị n'okwu ya nile;

21 Na kwa, mgbe ha nusiworo ihe ọ kwuworo, ha wee bịa n'iru ya na-asi: Lee anyị bụ ụmụ ndịkom nke Chineke; ọbụ n'anyị ewereghị nye onwe anyị ụmụ ndinyom nke ndị mmadụ? Na ọbụ n'anyị anaghị “eri na aña, na na-alụ nwunye na na-enye n'alulụ di? Na ndị nwunye anyị na-amụ ụmụ nye anyị, na otu ndị ahụ bụ ndị di ukwu, ndị

dị dika ndị mgbe ochie, ndị a maara nnukwu omuma. Na ha añaaghị-ntị n'okwu nile nke Noa.

22 Na Chineke wee hụ na “ajọọ omume nke ndị mmadụ adiwo ukwu n'ime ụwa; na n'onye ọbụla ka afuliri-elu n'ime ncheputa echiche nile nke ^buche obi ya, na-abụ nani ihe-ọjoo na-esepughị-aka.

23 Na o wee ruo na Noa gaworo n'iru “n'ikwusa ozi-oma ya nye ndị mmadụ ahụ, na-asi: Naa nụ ntị ma kwere okwu m nile;

24 “Kwere nụ na chegharia site na mmehie unu nile na ka e ^bmee unu baptism n'aha nke Jisus Kraist, Ọkpara nke Chineke, ọbuna dika nna anyị ha, na unu ga-anata Mụọ Nso, ka unu wee nwee ihe nile ka e mere ka ọ ^cputa ihè; na ọburu na unu emeghi nke a, ide-mmiri ahụ nile ga-abiakwasị unu; na-agbanyeghi ha añaaghị nti.

25 Na Noa wee chegharia, o wee gbuo ya mgbu n'obi n'Onye-nwe meworo mmadụ n'elu ụwa, na o wee wute ya n'obi.

26 Na Onye-nwe wee si: Aga m “ebibi mmadụ onye nkem keworo, site n'iru nke ụwa, ma mmadụ na anumanu, na ihe

17b 2 Nif. 9:4.
NGAN Anụ Arụ.

c Jen. 7:4, 10;
Moses 7:34.

18a Jen. 6:4;
Onọgụ. 13:33;
Josh. 17:15.

b NGAN Ike.

19a Oznd. 107:52.
NGAN Chie Echichi,
Echichi.
b Abr. 1:19.

c NGAN Ọkwa
Nchụ-aja nke
Melkizedek.

d NGAN Orụ Mgbasa
Ozi-oma.

20a NGAN Chegharia,
Ncheghari.

21a Mat. 24:38–39;
JS—Mat. 1:41.

22a Jen. 6:5;
Moses 7:36–37.

b Mosa. 4:30;

Alma 12:14.
NGAN Echiche nile.

23a NGAN Kwusaa.

24a NGAN Kwere,
Nkwenye.

b NGAN Baptism, Mee
Baptism—Ntozu-oke
nile maka baptism.

c 2 Nif. 32:2–5.

26a NGAN Ụwa—
Isacha ụwa.

nile na-akpu-akpu, na anu-ufe nile nke ikuku; n'ih na Noa cheghari na m keworo ha, na na m meworo ha; o kpokuwo kwa m; n'ih na ha achowo iwe-pu ndu ya.

27 Na site otua Noa wee chota "amara n'anya nile nke Onyenwe; n'ih na Noa buuru onye ezi-omume, ^bzuo kwa oke n'ogbo nke ya, na ya na Chineke so 'na-eghari, dika umu ya ndikom atọ Shem, Ham, na Jefet mekwara.

28 Uwa "rere ure n'iru Chineke, na wee juputa n'aghara.

29 Na Chineke wee lekwasị anya n'elu uwa, na lee, o rere-ure, n'ih na anu aru nile e metowo uzọ nke ya n'elu uwa.

30 Na Chineke wee si Noa: Nsotu nke anu aru nile abiawo n'iru m, n'ih na uwa ejuputawo n'ogba-aghara, na lee aga m "ebibi anu aru nile site n'elu uwa.

27a NGAN Amara.
b Jen. 6:9.

c NGAN Jee-ije, Soro
Chineke Jeghari.

28a Jen. 6:11-13.
30a OznQd. 56:3.

OTU IHE E SERE-ESE N'ỤDỊ IZIZI HA DỊBU SITERE N'AKWỤKWỌ NKE ABRAHAM

Nke 1

NKỌWA

Ụdị nke 1. Mụọ-ozị nke Onye-nwe

Ụdị nke 2. E kedoro Abraham n'elu otu ebe ichụ-aja.

Ụdị nke 3. Onye nchụ-aja ife-arụsị nke Elkena na-agba mbọ ichulite Abraham dika ihe ichụ-aja.

Ụdị nke 4. Ebe ichụ-aja ahụ maka ndị nchụ-aja ife-arụsị iji chụọ-aja na-eguzo n'iru chi nile nke Elkena, Libna, Mamakra, Korash na Fero.

Ụdị nke 5. Chi arụsị nke Elkena.

Ụdị nke 6. Chi arụsị nke Libna.

Ụdị nke 7. Chi arụsị nke Mamakra.

Ụdị nke 8. Chi arụsị nke Korash.

Ụdị nke 9. Chi arụsị nke Fero.

Ụdị nke 10. Abraham n'ime Ijipt.

Ụdị nke 11. E sere ya ka ọ nọchite anya ogidi nile nke elu-igwe, dika ndị Ijipt ghọtara ya.

Ụdị nke 12. Rakeyang, nke putara mbara, ma-ọbụ mbara nke elu-igwe ofe isi anyị nile; mana n'okwu nke a, n'ihe metụtara isi-ọkwu a, ebum n'obi ndị Ijipt bụ ka ọ riba-ama Shama, ịdị elu, ma-ọbụ elu-igwe nile, nke ya na okwu Hibru Shamayem hatara n'ịbụ otu ihe.

AKWUKWỌ NKE ABRAHAM

A TUGHARỊRỊ ASỤSỤ YA SITE NA PAPIRỌS, NKE JOSEPH SMITH TUGHARỊRỊ

Otu ntugharị asụsụ nke ụfọdu Akukọ-ndekọta mgbe ochie nke dabaworo n'aka anyị site n'ili-ozu a ruru arụ nile nke Ijpt. Edemedede nile nke Abraham mgbe ọ nọrọ na Ijpt, a kpọrọ Akwukwọ nke Abraham, e dere site n'aka nke ya onwe ya, n'elu papirọs. (Akukọ nke Nzuko-nsọ, 2:235–236, 348–351.)

ISI 1

Abraham wee chọọ ngozi nile nke usoro nke onye-isi ezi na ụlọ — Ndi nchụ-aja ụgha kpagburu ya na Kaldea — Jehova wee zọputa ya — Isi mmalite nile na ọchịchị nile nke Ijpt ka a kọwasiri na nke-nke.

N'ALA nke "ndi Kaldea, n'ebe obibi nke ndi nna m ha, mụ, ^bAbraham, wee hụ na ọ dịiri mkpa maka m inweta ebe ^cobibi ọzọ;

2 Na, n'ih i na-achọputawo m na-enwere ^aañuri karija na udo na ^bizu-ike maka m, m wee chọọ maka ngozi nile nke ndi nna ha, na ihe ruru m nye nke a ga-echi m echichi ka m wee lekọta anya; n'ih i na mụ onwe m aburūwo onye na-eso ^cezi-omume, n'ih i na-achowo kwa m ibi otu onye nke nwere oke ^dmmata ihe, na ibi onye na-eso ezi-omume karija, na inwe oke mmata ihe karija, na ibi nna nke otutu mba, okpara-eze nke udo, na

na-achọ inata ntuzi-aka nile, na idobe iwu-nsọ nile nke Chineke, m wee ghọọ onye nketa-oke kwesiri ekwesị, ^eOnye Isi Nchụ-aja, na-ejide ^fihe ahụ ruru ha bu nke ndi nna ha.

3 E ^anyefere ya n'isi m site n'aka ndi nna ha, o wee gbadata site n'aka ndi nna ha, site na mmalite nke oge, e, ọbuna site na mmalite, ma-ọbụ tutu ntọala nke ụwa, gbada ruo n'oge nke ugbua, ọbuna ihe ahụ ruru ^bonye e bu-uzo mụo, ma-ọbụ nwoke mbụ ahụ, onye bu ^cAdam, ma-ọbụ nna nke mbụ, gafere ndi nna ha rute m.

4 M wee chọọ ^ainye okwa nke m nye Okwa Nchụ-aja dika inye okwa nke Chineke nye ndi nna ha siri di banyere mkpuru ahụ.

5 ^aNdi nna m ha ebe ha tugharioro site n'ezi-omume ha, na site n'iwu-nsọ nile di nsọ nke Onye-nwe Chineke ha nyeworori ha, baa n'elu ^bife chi nile nke ndi na-ekweghi ekwe,

1 1a NGAN Ua.
b NGAN Abraham.
c Qlndoz. 7:2–4.

2a NGAN Oñu.
b NGAN Izu-ike.
c NGAN Ezi-omume,
Ime Ezi-omume.
d OznQd. 42:61.

NGAN Mmata-ihe.
e NGAN Onye Isi
Nchụ-aja.

f NGAN Okwa
Nchụ-aja nke
Melkizedek.
3a OznQd. 84:14.
b OznQd. 68:17.

NGAN Onye e Buru
Uzo Mụo.

c Moses 1:34.
NGAN Adam.
4a NGAN Onodu Okpara.
5a Jen. 12:1.
b NGAN Ife Arusi.

wee jụ kpam-kpam iña nti n'olu okwu m;

6 N'ih i n'obi ha nile ka e do-
woro ime ihe ojoo, na buru ndi
a tughariworo n'ozuzu nye "chi
nke Elkena, na chi nke Libna,
na chi nke Mamakra, na chi nke
Korash, na chi nke Fero, eze
nke Ijpt;

7 Ya mere ha atughariwo obi
ha nile nye ichu-aja nke ndi
na-ekweghi-ekwe n'iji umu ha
chulitere arusi ndi a na-anaghi
ekwu-okwu aja, na ghara ina-
nti nye olu-okwu m, mana wee
gbaa mbọ iwepu ndu m site
n'aka nke onye nchu-aja nke El-
kena. Onye nchu-aja nke Elke-
na buuru kwa onye nchu-aja
nke Fero.

8 Ugbua, n'oge nke a o buuru
omenala nke onye nchu-aja nke
Fero, eze nke Ijpt, ichulite aja
n'elu ebe ichu-aja nke e wuru
n'ime ala nke Kaldea; maka
onyinye nye chi nile ndi a di
iche, ndikom, ndinyom, na
umu-ntakiri.

9 Na o wee ruo na onye nchu-
aja ahụ nyere chi nke Fero
onyinye, na kwa nye chi nke
Shegril, obuna na-igbaso omu-
me nke ndi Ijpt. Ugbua chi nke
Shegril buuru anyanwu.

10 Obuna onyinye-inye-ekele
nke nwantakiri ka onye nchu-
aja ahụ na-achụ n'elu ebe ichu-
aja ahụ nke guzo n'agiga ugwu
ahụ a kporo Ugwu Potifa n'isi
mbara ala nke Olishem.

11 Ugbua, onye nchu-aja a a

chuwori n'elu ebe ichu-aja a
umu agboghọ na-amaghi nwo-
ke ato n'otu oge, ndi buuru
umu ndinyom nke Onita, otu
n'ime ndi agburu okwa-eze
kpomkwem site n'ukwu nile
nke "Ham. Umu agboghọ ndi a
na-amaghi nwoke ka a chulite-
re n'aja n'ih i ezigbo omume ha;
ha enweghi ike 'ikpo isi ala
ife chi nile nke osisi ma-obu
nke nkume, ya mere e gburu ha
n'elu ebe ichu-aja nke a, na e
mere ya na-igbaso omume nke
ndi Ijpt.

12 Na o wee ruo na ndi nchu-
aja ahụ tukwasiri nnukwu ike
n'aru m jigide m, ka ha wee
nwee ike gbuo kwa m, dika ha
mere umu agboghọ na-amaghi
nwoke ndi ahụ n'elu ebe ichu-
aja nke a; na ka i nwee mmata
ihe nke ebe ichu-aja nke a aga
m atunyere gi gaa na nnochite-
anya di na mmalite nke akuko
ndekota nke a.

13 A ruu ya na-igbaso udi nke
akwa ndina, dika ndi e nwere
n'etiti ndi Kaldea, na o guzooro
n'iru chi nile nke Elkena, Libna,
Mamakra, Korash, na kwa na
otu chi dika nke ahụ bu nke
Fero, eze nke Ijpt.

14 Ka unu wee nwee nghota
nke chi nile ndi a, Enyewo m
gi nnochite anya nke ha n'ime
ihe e sere-ese di na mmalite,
nke udi esere-ese ndi a nke ndi
Kaldea kporo Raleenis, nke
na-egosi hiroglifiks.

15 Na dika ha welitere aka ha

6a NB chi ugha nile,
dika a kowara site
na-ima-atu di n'ime

ihe esere ese dika
n'udi ha dibu Nke 1
nke Akwukwo nke

Abraham.
11a NGAN Ham.
b Dan. 3:13-18.

nile n'arụ m, ka ha wee chulite m ma wepụ ndụ m, lee m wee welite olu-okwu m elu nye Onye-nwe Chineke m, na Onye-nwe wee "naa nti ma nūrū, na o mejupụta m jiri ọhụ nke Onye Pūrū Ime lhe nile, na mụọ-ozī nke iru ya wee guzogide m, na otu ntabi-anya ọ ʔtọhapūrū agbū m nile.

16 Na olu-okwu ya na-adara m: Abraham, Abraham, lee, "aha m bụ Jehova, na anūwo m olu gị, na gbadawo ịnapụta gị, na ikporo gị pụo site n'ụlọ nke nna gị, na site na ndị ikwu gị nile, baa n'ime otu ʔmba dī iche nke gị onwe gị na-amataghī maka ya;

17 Na nke a bụ n'ihī na ha a tughariwo obi ha nile pụo site na m, ife chi nke Elkena, na chi nke Libna, na chi nke Mamakra, na chi nke Korash, na chi nke Fero, eze nke Ijpt; ya mere a gbadatawo m ileta ha, na ibibi ya bụ onye ahụ nke weliteworo aka ya imegide gị, Abraham, nwa m nwoke, iwepụ ndụ gị.

18 Lee, aga m eduzi gị ụzọ site n'aka nke m, na aga m e were gị, ịtụkwasi aha nke m n'elu gị ọbuna "Okwa Nchụ-aja nke nna gị, na ike m ga-adị n'arụ gị.

19 Dịka ọ diiri n'ebe Noa nọ otu ahụ ka ọ ga-adị n'ebe ị nọ; mana site n'ije-ozī gị a ga-amara "aha m n'ime uwa ruo mgbe nile, n'ihī na Abū m Chineke gị.

20 Lee Ugwu Potifa diiri n'ala nke "Ua, nke Kaldea. Na Onye-nwe kudara ebe ichụ-aja nke Elkena, na nke chi nile nke ala ahụ, na bibie ha kpam kpam, na tie onye nchụ-aja ihe otiti nke na ọ nwūrū; na e wee nwee nnukwu iru-uju na Kaldea, na kwa n'ime obi-ikpe nke Fero; nke "Fero" na-egosī "ibu-eze site n'ọbara nke ọkwa-eze."

21 Ugbuga eze nke a nke Ijpt bụūrū nwa nwa sitere n'ụkwū nile nke "Ham, na bụūrū onye nketa oke nke ọbara nke ʔndī Kenean site n'omumū.

22 Site n'agbūrū nke a ka ndī Ijpt kulitere, na si otua ka e chekwara ọbara ndī Kenean n'ime ala ahụ.

23 Ala nke "Ijpt bụ nke otu nwanyī chọputara na mbū, onye bụūrū nwa nwanyī nke Ham, na nwa nwanyī nke Ijptus, nke putara Ijpt n'asụsụ ndī Kaldea, nke na-egosī nke ahụ e gbochiri;

24 Mgbe nwanyī a chọputara ala ahụ ọ diiri n'okpuru mmiri, onye mgbe e mesiri mere ka umū ya ndikom biri n'elu ya; na si otua, site na Ham, ka agbūrū ahụ kulitere nke chekwara ịbū-ọnū ahụ n'ala ahụ.

25 Ugbuga ọchichi mbū nke Ijpt bụ Fero hiwere ya, nwa nwoke nke kachasi okenye nke Ijptus, ada nwanyī nke Ham, na ọ bụūrū na-igbaso omume

15a Mosa. 9:17-18.

b Abr. 2:13.

16a NGAN Jehova.

b NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

18a NGAN Okwa

Nchụ-aja.

19a Jen. 12:1-3.

20a Jen. 11:28; Abr. 2:4.

21a Jen. 10:6;

Abụoma 78:51;

Moses 8:12.

b Moses 7:6-8.

NGAN Kenean, Onye
Kenean.

23a NGAN Ijpt.

nke ọchịchị nke Ham, nke bụurụ nke onye-isi ezi na ụlọ.

26 Fero, n'ihị na ọ bụurụ onye ezi-omume, hiwere ala-eze ya na kpee ndị ya ikpe n'amamihe na izi-ezi ụbọchị nile nke ya, chọsiri ike iñomi usoro ahụ nke ndị nna ha hiwere n'ogbo nile nke mbụ, n'ụbọchị nile nke ọchịchị ndị isi ezi na ụlọ mbụ, ọbuna n'ọchịchị nke Adam, na kwa nke Noa, nna ya, onye goziworo ya jiri "ngozị nile nke ụwa, na jiri ngozị nile nke amamihe, kama bụrụ ya ọnụ gbasara ọkwa nchụ-aja ahụ.

27 Ugbua, Fero n'ihị na o si na agbụrụ ahụ nke na ọ gaghi enwe ihe ruru ya site "n'Okwa Nchụ-aja, na-agbanyeghi ndị Fero nwekwara mmasi iweghara ya site n'aka Noa, site na Ham, ya mere ha duhiere nna m site na-ife arụsị ha;

28 Mana a ga m agba mbọ, ma e mesia ugbua, ikowadaru-ala usoro oge, ebe nile, na ihe omume nile na-agbaghachi azụ site na mụ onwe m ruo na mmalite nke okike, n'ihị na "akụkọ ndekota nile ahụ a biawo n'aka m nile, bụ nke m jidere ruo oge nke ugbu a.

29 Ugbu a, mgbe e tisiri onye nchụ-aja nke Elkena ihe otiti nke na ọ nwurụ, ebe ahụ ka ọ biara na mmezu bụ ihe ndị ahụ nile nke e kwuworo nye m gbasara ala ahụ nke Kaldea, na a ga-enwe ụnwụ n'ime ala ahu.

30 Dika-odi ụnwụ gara n'iru wee di gazuo ala ahụ nile nke Kaldea, na nna m ka a tara nnu kwu ahụhụ n'ihị ụnwụ ahụ, na o wee chegharia maka ihe ọjọọ nke ọ zubeworo megide m, bụ iweput "ndu m.

31 Mana akukọ nke ndi nna ha, ọbuna ndi-isi ezi na ụlọ, gbasara ihe ruru onye nke Okwa Nchụ-aja, Onye-nwe Chineke m chekwara ya n'ime aka nke mụ onwe m; ya mere mmata ihe nke mmalite nke okike, na kwa nke "urukpu nile, na nke kpakpando nile, dika ekpughere ha nye ndi nna ha, ka m debeworo ruo ụbọchị nke taa, na aga m agba mbọ ide ụfọdụ n'ihe ndi a n'elu akukọ ndekota nke a, maka odi-mma nke umuumu m nke ga-esochi m.

ISI 2

Abraham wee hapu Ua iga Kenean—Jehova apụtakwute ya na Heran—Ngozi nile nke ozi-oma ka ekwere mkpuru ya nkwa na site na mkpuru ya nye mmadu nile—O wee garuo Kenean na gawazie ruo Ijpt.

UGBUA Onye-nwe Chineke mere ka ụnwụ ahụ diri nnukwu n'ala nke Ua, nke mere na "Heran nwanne m nwoke, nwurụ; mana ^bTira, nna m, ka bi n'ala nke Ua, nke ndi Kaldea.

26a NGAN Gọzie, Gọziri, Ngozi.

27a OznQd. IOU—2.

NGAN Okwa
Nchụ-aja.

28a Moses 6:5.

NGAN Akwukwo nke
Ncheta.

30a Abr. 1:7.

31a Abr. 3:1-18.

2 1a Jen. 11:28.

b Jen. 11:24-26;

1 Ithem. 1:26.

2 Na o wee ruo na mu, Abraham, wee kpọrọ "Serai ibu nwunye m, na ^bNehọ, nwanne m nwoke, wee kpọrọ Mịlka ibu nwunye ya, onye buurū nwa nwanyị nke Heran.

3 Ugbuga Onye-nwe "asiwo m: Abraham, site n'ala gi pụọ, na site na ndị ikwu gi, na site n'ụlọ nna gi, garuo n'ala nke m ga-egosi gi.

4 Ya mere m wee hapu ala nke "Ua, nke ndị Kaldea, i ga n'ala nke Kenean; na m wee kpọrọ Lọt, nwa nwanne m nwoke, na nwunye ya, na Serai nwunye m; nakwa ^bnna m sochiri m azu, gaa n'ala ahụ nke anyị kpọrọ Heran.

5 Na unwu ahụ wee dajuọ; na nna m wee nọdu na Heran na biri ebe ahụ, n'ihị na-enwere otutu igwe ewu na aturu na Heran; na nna m tughari kwara ozo "ife arusi ya, ya mere o gara n'iru ibiri na Heran.

6 Mana mu, Abraham, na "Lọt, nwa nwanne m nwoke, wee kpee ekpere nye Onye-nwe, na Onye-nwe wee ^bputakwute m, na wee si m: Bilie, na kpọrọ Lọt tinyere onwe gi; n'ihị na ezube-wo m ikpọrọ gi pụọ site na Heran, na ime gi onye-ozizi

iburu 'aha m na ^dala di iche nke m ga-enye mkpuru gi nke ga-esochi gi maka inwere ya ruo mgbe nile na-adigide, mgbe ha na-añ ntị nye olu-okwu m.

7 N'ihị n'abụ m Onye-nwe Chineke gi; elu-igwe bu ebe obibi m; ụwa bu "ihe mgba-kwasị ukwu m; ana m agbatipu aka m n'ofe oke osimiri, na o na-erubere olu-okwu m isi; a na m eme ka ikuku na oku buru ^bugbo-ala nke m; a na m asi ugwu ukwu-si n'ebe a pụọ—na lee, a na e wepu ha site n'ifufe gburu-gburu, n'otu ntabi anya, na-mberede.

8 Aha m bu "Jehova, na a ^bmaara m ogwugwu site na mmalite, ya mere aka m ga-ekpuchite gi.

9 Na aga m eme mba di ukwu site na gi, na a ga m "agozi gi karịa ihe atụ, na mee aha gi ka o di ukwu n'etiti mba nile, I ga-abu kwa ngozi nye mkpuru gi ga-esochi gi, n'ihị n'aka ha nile ka ha ga-eburu ije-ozị nke a na ^bOkwa Nchụ-aja nye mba nile;

10 Na aga m agozi ha site n'aha gi; n'ihị na ka ha ra bu ndi na-anata "Ozi-oma nke a ka a ga-akpo aha na-igbaso aha nke gi, a ga-akowa ha dika

2a Jen. 11:29.

NGAN Sera.

b Jen. 11:27; 22:20-24.

3a Jen. 12:1;

Qlndoz. 7:1-3.

4a Neh. 9:7.

b Jen. 11:31-32.

5a Josh. 24:2.

6a NGAN Lot.

b Jen. 17:1.

NGAN Jisus Kraist—
Qdidi nke Kraist
tutu anu aru.

c Jen. 12:2-3;

Abr. 1:19.

d Jen. 13:14-15; 17:8;

Opu. 33:1.

NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

7a 1 Nif. 17:39;

OznQd. 38:17.

b Aisa. 66:15-16.

8a NGAN Jehova.

b NGAN Onye Puru

Ima Ihe nile.

9a 1 Nif. 17:40;

2 Nif. 29:14;

3 Nif. 20:27;

Mom 5:20.

NGAN Abraham—
Mkpuru nke
Abraham.

b OznQd. 84:17-19;

Moses 6:7.

NGAN Okwa
Nchụ-aja nke

Melkizedek.

10a Ndi-Gal. 3:7-9.

^bmkpuru gi, ha ga-ebili elu na gozie gi dika 'nna ha;

11 M "ga-agozi kwa ndi na-agozi gi, ndi na-abu gi onu ka m ga-abu kwa onu; na n'ime gi (nke bu, n'ime Okwa Nchu-aja gi) na n'ime ^bmkpuru gi (nke bu, Okwa Nchu-aja gi), n'ihienyewo m gi nkwa na 'ihe ruru ya nke a ga-anogide n'ime gi, na n'ime mkpuru gi (nke bu isi, mkpuru ya, ma-obu mkpuru nke aru ya) ka ezi na ulo nile nke uwa ga-esi nwee ngozi, obuna jiri ngozi nile nke Ozi-oma, nke bu ngozi nile nke nzoputa, obuna nke ndu ebighi-ebi.

12 Ugbua, mgbe Onye-nwe wezugaworo onwe ya site n'igwa m okwu, na wezugawo iru ya site na m, m wee kwuo n'ime obi m: Nwa odibo gi a "chosiwo gi ike; ugbu a achotawo m gi;

13 Gi onwe gi zitaworo muzozi gi "inaputa m site na chi nile nke Elkena, na aga m eme nke oma ina nti nye olu okwu gi, ya mere mee ka nwa odibo gi bilie na gawa n'udo.

14 Si otu a mu, Abraham, wee gaa dika Onye-nwe gwaworo m, na Lot tinyere m; na mu, Abraham, diiri "iri afọ isii na abuo mgbe m siri na Heran puo.

15 Na mu kpoooro "Serai, onye nke m luru ibu nwunye

m mgbe m nooro na ^bUa, na Kaldea, na Lot, nwa nwoke nke nwanne m nwoke, na ihe onwunwe nile nke anyi chikotaworo, na mkpuru-obi nile ndi anyi 'gbanweworo na Heran, na wee bia n'uzo iga ala nke "Kenean, na wee bie n'ulo-ikwuu nile mgbe anyi biaworo n'uzo anyi;

16 Ya mere, ebighi-ebi buuru mkpuchite anyi na "oke nkume anyi na nzoputa anyi, dika anyi na-azo njem anyi site na Heran n'uzo nke Jeshon, ibiaru n'ala nke Kenean.

17 Ugbua mu, Abraham, wee wuo otu "ebe ichu-aja n'ala nke Jeshon, na nye Onye-nwe onyinye, na kpee ekpere ka e nwee ike tugharia ^bunwu ahụ site n'ulo nke nna m, ka ha wee ghara ila n'iyi.

18 Na mgbe ahụ anyi wee gafee site na Jeshon site n'ime ala ahụ ruo n'ebe nke Sekem; o diiri na mbara ala nile nke More, na anyi abiaworị n'ime oke-ala nile nke ala "ndi Kenean, m wee chuo kwa ^baja ebe ahụ n'ime mbara ala nile nke More, na wee kpokuo Onye-nwe jiri obi nile, n'ihia na anyi abataworị n'ala ahụ nke mba nke a na-eke arusi.

19 Na Onye-nwe putakwutere m n'oziza nke ekpere m nile, na

10b Jen. 13:16;
Ndi-Gal. 3:29;
2 Nif. 30:2.

^c NGAN Nke Onye-isi
Ezi na Ulo, Onye-isi
Ezi na Ulo.

11a NGAN Ogbugba-ndu
nke Abraham.
^b Aisa. 61:9.

^c NGAN Onodu
Okpara; Israel;
Okwa Nchu-aja.

12a OznQd. 88:63.

13a Abr. 1:15-17.

14a Jen. 12:4-5.

15a NGAN Sera.

^b NGAN Ua.

^c NGAN Mgbawwe,

Onye Agbanwere.

^d NGAN Kenean, Onye
Kenean.

16a NGAN Oke-nkume.

17a NGAN Ebe Ichu Aja.

^b Abr. 1:29.

18a Jen. 12:6.

^b NGAN Chu-aja,
Ichu-aja.

wee si m: Mkpuru gi ka m ga-
enye "ala nke a.

20 Na mu, Abraham, wee bilie
site n'ebe ichu-aja ahụ nke m
ruroro nye Onye-nwe, na site
ebe ahụ kwapu gaa n'elu ugwu
ukwu na mpaghara owuwa-
anyanwu nke "Betel, na tunye
ulo-ikwu m ebe ahụ, Betel
n'odida anyanwu, na ^bHai n'o-
wuwa anyanwu; na n'ebe ahụ
ka m wuru ebe ichu-aja ozọ nye
Onye-nwe, na ^ckpokuo kwa aha
nke Onye-nwe ozọ.

21 Na mu, Abraham, jere
njem, na-aga kwa ebe ala-ala;
na e nwere iga n'iru nke unwu
n'ime ala ahụ; na mu, Abraham,
wee kpebie igbada baa n'ime
Ijpt, ibi nwa mgbe nta n'ebe
ahụ, n'ih i n'unwu ahụ ghoro
nnukwu nsogbu.

22 Na o wee ruo na mgbe m
biaruru nso ibanye n'ime Ijpt,
Onye-nwe wee si m: Lee, "Serai,
nwunye gi, bu nwanyi mara
mma nke ukwu ile anya;

23 Ya mere o ga-eru, na mgbe
ndi Ijpt ga-ahu ya, ha ga-asị —
O bu nwunye ya; na ha ga-egbu
gi, mana ha ga-azoputa ya na
ndu; ya mere huru na I ga-eme
n'udi a:

24 Mee ka o si ndi Ijpt, o bu
nwanne gi nwanyi, ka o bu, na
mkpuru-obi gi ga-adi ndu.

25 Na o wee ruo na mu Abra-
ham, gwara Serai, nwunye m,

ihe nile Onye-nwe gwaworo
m — Ya mere si ha, a na m ario
gi, nwanne m nwanyi ka i bu,
ka o wee diri m mma n'ih i gi,
na mkpuru-obi m ga-adi ndu
n'ih i gi.

ISI 3

*Abraham a muta banyere anya-
nwu, onwa, na kpakpando nile site
na Urim na Tumim — Onye-nwe
ekpugheere ya udi ebighi-ebi nke
muo nile — O mutara maka ndu
tutu a bia n'uwu, ebu-uzo chie
echichi, Okike, nhoro nke Onye-
mgbaputa, na onodu ndu nke
ugboro abuo nke mmadu.*

Na mu, Abraham, jidere "Urim
na Tumim, nke Onye-nwe
Chineke m nyeworo m, na Ua
nke ndi Kaldea;

2 Na m wee hu "kpakpando
nile, na ha di kari ukwu, na
n'otu n'ime ha dikarisiri nso
n'ochi-eze nke Chineke; na e
nwere otutu ndi di ukwu ndi
di ya nso;

3 Na Onye-nwe wee si m: Ndi
a bu ndi na-achi achi; na aha
nke ahụ di ukwu bu "Kolab,
n'ih i na o di nso nye m, maka
na abu m Onye-nwe Chineke
gi: E debewo m nke a ka o na-
achi ndi ahụ nile bu ndi bu nke
otu usoro ahụ dika nke ahụ gi
onwe gi na-eguzo n'elu ya.

19a Jen. 13:12–15; 17:8;

Opu. 3:1–10;

Onogu. 34:2.

NGAN Ala e Kwere
na Nkwa.

20a NGAN BetHil.

b Jen. 13:3–4.

c Jen. 12:8.

22a Jen. 12:11–13.

3 1a Opu. 28:30;

Mosa. 8:13; 28:13–16;

A—JS 1:35.

NGAN Urim na
Tumim.

2a Abr. 1:31.

3a Hu ihe e sere dika
n'udi ha di bu Nke 2,
udi nile nke 1–5.
NGAN Kolab.

OTU IHE E SERE ESE N'UDỊ IZIZI HA DIBU SITERE
N'AKWUKWỌ NKE ABRAHAM

Nke 2

NKỌWA

Ụdị nke 1. Kolab, nke na-egosi okike nke mbụ, dịkarịsiri nso na selestial, ma-ọbụ ebe obibi nke Chineke. Nke mbụ n'ọchịchị, nke ikpe-azụ banyere nke itụ oge. Itụ oge ahụ dika itụ oge nke oge selestial, nke oge nke selestial na-egosiputa otu ụbọchị ibụ otu kubit. Otu ụbọchị na Kolab hatara ka otu puku afọ dika itụ ihe nke ụwa nke a siri di, nke ndị Ijpt kpọrọ Ja-o-e.

Ụdị nke 2. Na-eguzoso Kolab, nke ndị Ijpt kpọrọ Oliblish, nke bụ nke na-eso n'isi ọchịchị okike di nso na selestial ahụ ma-ọbụ ebe ahụ nke Chineke bi; na-ejide ọtughe-uzọ nke ike, nakwa, gbasara urukpu ndị ọzọ nile; dika e sitere n'aka Chineke kpughee nye Abraham, dika na mgbe ọ na-achụ aja n'elu ebe ichụ-aja, nke o wuru nye Onye-nwe.

Ụdị nke 3. Ka e mere ka ọ nọchite anya Chineke, ka ọ na-anọdụ n'elu oche-eze ya, jiri ike na ikike yiri ka uwe, jiri okpu-eze nke ihè ebighi-ebi n'elu isi ya; na-anọchite kwa anya isi-ọkwu nile Ọtughe-uzọ nke Ọkwa Nchụ-aja Dị Nsọ, dika e kpughere ya nye Adam n'ime Ubi Iden, dika kwa nye Set, Noa, Melkizedek, Abraham, na ndị nile bụ ndị e kpugheworo Ọkwa Nchụ-aja ahụ.

Ụdị nke 4. Na-abụ otu ihe nye okwu Hibru ahụ Rakeyang, nke na-egosiputa mbara, ma-ọbụ mbara nke elu-igwe nile; na-kwa otu ụdị ọnu-ogugu, na nke Ijpt na-aputa otu puku; na-abụ otu ihe nye itụ oge nke Oliblish, nke ya na Kolab hatara otu na-igba okirikiri ya na n'itụ oge ya.

Ụdị nke 5. Ka a kpọrọ n'asụsụ Ijpt Enish-go-on-dosh; nke a bụ kwa otu n'ime urukpu nile ahụ na-achị achị, ndị Ijpt na-ekwu kwa na o bụ Anyanwụ, na na-agbaziri ihè ya site na Kolab site n'etiti nke Ki-a-vanrash, nke bụ isi Ọtughe-uzọ, ma-ọbụ n'asụsụ ọzọ, ike ọchịchị nke na-achị urukpu iri na ise ndị ọzọ e mere ka ha kwusie ike ma-ọbụ kpakpando nile, dika kwa Floes ma-ọbụ Ọnwa, Ụwa na Anyanwụ na-igba okirikiri ha nile kwa afọ. Urukpu nke a na-anata ike ya site n'etiti nke Kle-flos-i-ses, ma-ọbụ Ha-ko-kau-beam, kpakpando nile nke ọnu-ogugu 22 na 23, na-anata ihè site na-igba okirikiri nile nke Kolab.

Ụdị nke 6. Na-anọchite anya nke ụwa nke a na mpaghara anọ ya nile.

Ụdị nke 7. Nọchitere anya Chineke ka ọ na-anọdụ n'ọche-eze ya, na-ekpughe site n'elu-igwe nile isi-ọkwu nile nke Ọtughe-uzọ nke Ọkwa Nchụ-aja; dika, kwa, ihe iriba-ama nke Mụọ Nsọ nye Abraham, n'ụdị nke nduri.

Ụdị nke 8. Nwere edemede nile nke na-enweghị ike ikpughe nye ụwa; mana a ga-enwe ya n'ime Temple nsọ nke Chineke.

Ụdị nke 9. E kwesighi ka e kpughee ya n'oge nke ugbuga.

Ụdị nke 10. Na kwa ya.

Ụdị nke 11. Na kwa ya. Ma ọ bụrụ na ụwa achọputa ọnu-ogugu ndị a, ka ọ di otu ahụ. Amen.

Ụdị nile nke 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 na 21, ka a ga-enye mgbe oge nke di Onye-nwe mma zuru.

Ntugharị asụsụ nke a ka e nyere ruo ebe anyị nwere ihe ruru anyị inye n'oge nke ugbuga.

4 Na Onye-nwe wee si m, site na Urim na Tumim ahụ, na Kolab diiri na igbaso usoro nke Onye-nwe, dika oge ya nile na mgbe nile n'ime igba okirikiri di n'ime ya; otu igba okirikiri ahụ buuru otu "ubochi nye Onye-nwe, na-igbaso usoro ya nke igu-oge, ebe o na abụ otu puku ^aafọ dika oge ahụ nke e nyere nke ahụ nke gi onwe gi na-eguzo n'elu ya. Nke a bụ igu-oge nke Onye-nwe dika otu igu-oge nke Kolab siri di.

5 Na Onye-nwe wee si m: Urukpu ahụ nke bụ ihè ahụ di nta karịa, di nta karịa nke ahụ nke ga na-achị ehie, obuna abali, di elu ma-obu di ukwu karịa nke ahụ nke gi onwe gi na-eguzo n'elu ya gbasara igu oge, n'ihì na o na-aga n'usoro nwa-yo karịa; nke a bụ n'usoro n'ihì na o na-eguzo n'elu ofe uwa nke gi onwe gi na-eguzo n'elu ya, ya mere, igu-oge nke ya adi-ghi otutu dika otu onu-ogugu nke ubochi ya nile, na nke onwa nile, na nke afọ nile.

6 Na Onye-nwe wee si m: Ugbua, Abraham, ezi-okwu "abuo ndi a di adi, lee anya gi nile na-ahu ya, e nyewo gi ya imata oge nile nke nhazi, na oge a kara aka, e, oge akara aka nke uwa nke gi onwe gi na-eguzo n'elu ya, na oge a kara aka nke ihè ahụ nke kacha nke e debere ichi ehie, na oge akara aka nke ihè nke ka idi nta nke e debere ichi abali.

7 Ugbua oge ahụ a kara aka

nke ihè ahụ nke ka idi nta bụ oge di ogologo karịa dika o gbasara igu-oge ya karịa igu oge ahụ nke uwa nke I na-eguzo n'elu ya.

8 Na n'ebe ezi-okwu abuo ndia di, a ga-enwe ezi-okwu ozo n'elu ha, nke ahụ bụ, a ga-enwe urukpu ozo nke igu oge nke ya ga-adi kwari ogologo karịa;

9 Na otu a ka a ga-enwe igu oge nke otu urukpu n'elu nke ozo, ruo mgbe I ga-abia nso rute Kolab, Kolab nke bụ n'igbaso igu-oge nke Onye-nwe; Kolab nke e debere nso nye oche-eze nke Chineke, ichi urukpu ndi ahụ nile ndi bụ nke otu "usoro ahụ dika nke ahụ i na-eguzo n'elu ya.

10 Na e nyewo gi ya imara maka oge a kara aka nke kpa-kpando nile ndi e debeworo inye ihè, ruo mgbe i na-abiaru oche-eze Chineke nso.

11 Otu a ka mụ, Abraham, "kwurita okwu mụ na Onye-nwe, iru na iru, dika otu onye na onye ozo na-ekwurita; na o wee gwa m banyere oru nile nke aka ya nile meworo;

12 Na o wee si m: Nwa m nwoke, nwa m nwoke (na aka ya ka a gbatiputara), lee aga m egosi gi ihe ndia nile. Na o wee tukwasi aka ya n'elu anya m nile, na m wee hu ihe ndi ahụ nile nke aka ya nile meworo, nke diiri otutu, na ha mbara n'iru anya m nile, na e nwere-ghi m ike ihu nsotu ha.

13 Na o wee si m: Nke a bụ

4a Abr. 5:13.
b Abuoma 90:4;
2 Pita 3:8.

6a Abr. 3:16-19.
9a OznQd. 88:37-44.
11a Jen. 17:1;

Num12:5-8.

Shinehah, nke bụ anyanwụ. Na o wee sị m: Kokab, nke bụ kpa-kpando. Na o wee sị m: Olea, nke bụ ọnwā ahụ. Na o wee sị m: Kokaubeam, nke na-egosi kpakpando nile, ma-ọbụ nnu-kwu ihè nile ahụ, nke dịrị n'ime mbara ahụ nke elu-igwe.

14 Na o wee bụrụ n'ime oge abali-mgbe Onye-nwe kwuru okwu ndia nile nye m: M ga-eme ka i "baa ụba, na ^bmkpuru gi nke na-esochi gi, dika ndi a; na ọbụ-rụ na i nwere-ike iguta 'onu-ogu-gu nke aja nile otu ahụ ka onu-ogu-gu nke mkpuru gi ga-adị.

15 Na Onye-nwe wee sị m: Abraham, ana m egosi unu ihe ndia nile tutu unu abanye n'ime Ijpt, ka i wee maa okwa okwu nile ndia.

16 Ọbụrụ na ihe abụọ di, ma e nwere otu nke di elu karia nke ọzọ, a ga-enwe ihe nile ndi ka idi ukwu di elu karia ha; ya mere "Kolab bụ nke kachasi n'ime Kokaubeam nile nke i hụworo, n'ih i na o dika risiri nso nye m.

17 Ugbuga, ọbụrụ na e nwere ihe abụọ, otu di elu karia nke ọzọ, na ọnwā di elu karia ụwā, mgbe ahụ o nwere ike buri na otu urukpu ma-ọbụ kpakpando nwere ike idi elu karia ya; na o nweghi ihe Onye-nwe Chineke gi ga-ewere n'obi ya ime mana o ga-^aemeriri ya.

18 Ka o sila di na o mere kpa-kpando nke ka idi ukwu; otu a kwa, ọbụrụ na-enwere mụọ abụọ, na otu ga-enwe akon'uche karia nke ọzọ, mana mụọ abụọ ndia, na-agbanyeghi na otu ga-enwe akon'uche karia nke ọzọ, ha enweghi mmalite; ha diworị adi, ha agaghi enwe ọgwugwu, ha ga-adigide ma emesia, n'ih i na ha bụ "nolam, ma-ọbụ ebighi-ebi.

19 Na Onye-nwe wee sị m: Ezi-okwu abụọ ndi a di-adi, na-enwere mụọ abụọ, otu na-enwe akon'uche karia nke ọzọ, a ga-enwe nke ọzọ ga-enwe akon'uche karia ha; abụ m Onye-nwe Chineke gi, enwere m akon'uche "karia ha nile.

20 Onye-nwe Chineke gi zigara mụọ-oz i ya ka o "naputa gi site n'aka nile nke onye nchụ-aja nke Elkena.

21 E bi m n'etiti ha nile; Ugbuga ya mere, agbadawo m biakwu-te gi ikwuputa nye gi "oru nile nke aka m nile meworo, nke n'ime ya ^bamamihe m karisiri ha nile, n'ih i na ana m achi n'elu-igwe nile di n'elu, na n'ala di n'okpuru, n'ime amamihe nile na mkpachapụ-anya, n'elu akon'uche nile ahụ anya gi nile hụworo site na mmalite; a gbatara m na mmalite n'etiti ako n'uche nile ahụ nke i hụworo.

14a Abr. 2:9.
b Jen. 13:16;
OznOd. 132:30.
c Jen. 22:17;
Hosea 1:10.
16a Abr. 3:3.
17a Job 9:4-12.

18a Gnolaum bu otu
ntughari asusu dika
uda okwu siri di nke
okwu Hibru putara
ebighi ebi.
19a Aisa. 55:8-9.
NGAN Onye Puru

Ima Ihe nile.
20a Abr. 1:15.
21a OznOd. 88:45-47;
Moses 1:27-29.
b NGAN Amamihe.

22 Ugbu a Onye-nwe egosiwo m, Abraham, “akon’uche ahụ nile a haziworo ^btutu ụwa adi-rị; na n’etiti ndị a e nwere otutu n’ime ‘ndị a maara nke oma na ndị di ukwu;

23 Na Chineke hụrụ mkpuru-obi ndị a na ha di mma, na o wee guzoro n’etiti ha, na o wee si: Ndi a ka m ga-eme ndi-ochi-chi nke m; n’ihi na o guzoro n’etiti ndi ahụ buuru muo nile, na o wee hu na ha diiri mma; na o wee si m: Abraham, gi onwe gi bu otu n’ime ha; a “horo-ori gi tutu a muo gi.

24 Na “otu onye wee guzo n’etiti ha ebe ahụ nke diiri na oyi nke Chineke, na o wee si ndi ahụ nonyeere ya: Anyi ga-agbada, n’ihi na e nwere oghere ebe ahụ, na anyi ga-ewere site n’ihe nile ndia, na ^banyi ga-eme otu ‘uwa n’elu ebe ndi a nwere ike ibi;

25 Na anyi “ga-anwale ha jiri nke a, ihu ma ha ^bga-eme ihe nile bu ihe obula Onye-nwe Chineke ha ga-enye ha n’iwu;

26 Na ha ndi nke debeworo ohere ndu “nke mbu ha ka a ga-atukwasiri n’elu ha; na ha ndi nke na-edebeghi ohere ndu

nke mbu ha a gaghị enwe otuto n’ime otu ala-eze ha na ndi ahụ bu ndi debeworo ohere ndu nke mbu ha; na ndi ahụ bu ndi na-edebe ohere ndu ^bnke abuo ga-enwe “otuto a ga-atukwasiri ha n’elu isi ha nile ruo mgbe nile na mgbe nile.

27 Na “Onye-nwe wee si: Onye ka m ga-eziga? Na otu onye wee zaa dika ^bOkpara nke Mmadu: Ebea ka m no, ziga m. Na “onye-ozo wee zaa na si: Ebea ka m no, ziga m. Na Onye-nwe wee si: Aga m eziga onye nke mbu.

28 Na onye “nke abuo were iwe, na o debeghi ohere ndu nke mbu ya; na, n’ubochi ahụ, ^botutu wee sochie ya.

ISI 4

Chi nile ahụ a tuo atumatu okike nke ụwa na ndu nile di n’elu ya — Atumatu ha nile maka ubochi isii nke okike ka e ziputara.

Na mgbe ahụ Onye-nwe wee si: Ngwa k’anyi gbada nu. Na ha wee gbadata na “mmalite, na ha, ya bu Chi nile ahụ, wee ^bhazie na kpuo elu-igwe nile na ụwa.

22a NGAN Akon’uche, Akon’uche nile.

^b NGAN Kansul n’Elu-igwe; Ndu Tutu e Nwee Anu Aru.

^c OznQd. 138:55.

23a Aisa. 49:1-5; Jer. 1:5. NGAN Horo, Horo, Horo (ngwaa); Ebu-uzo Chie-echichi.

24a NGAN Onye e Buru Uzo Muo.

^b NGAN Kee, Okike.

^c NGAN Uwa—E kere ya maka mmadu.

25a OznQd. 98:12-14; 124:55.

NGAN Ohere-Ihoro; Atumatu nke Mgbaputa.

^b NGAN Irube-isi, Nrube-isi, Rube-isi.

26a Jud 1:6.

^b NGAN Inwu Anwụ, Na-anwu Anwụ.

^c Taitos 1:2.

NGAN Otuto.

27a NGAN Chineke, Chi-ukwu—Chineke Nna ahụ.

^b NGAN Jisus Kraist; Okpara nke Mmadu.

^c Moses 4:1-2.

28a NGAN Ekwensu.

^b NGAN Umụ Ndikom nke Ila-n’iyi.

4 1a Jen. 1:1;

Moses 2:1.

^b NGAN Kee, Okike.

2 Na ụwa mgbe a kpụsiri ya gheere oghe na togboro n'efu, n'ihu na ha akpụbeghi ihe obula ma obughi ụwa; na ochichiri chiri-eze n'elu iru nke ebe ahụ miri emi, na Mụo nke Chi nile wee "na-erughari n'elu iru mmiri nile ahụ.

3 Na ha (Chi nile ahụ) wee si: Ka ihè di; na ihè wee di.

4 Na ha (Chi nile ahụ) wee hụ, ghota ihè ahụ nke oma, n'ihu na o na-amuke; na ha wee kewaa ihè ahụ, ma-obu kpaa oke n'etiti ya, site n'ochichiri.

5 Na Chi nile ahụ wee kpoo ihè ahụ Ehihie, na ochichiri ahụ ka ha kporo Abali. Na o wee ruo na site na mgbede ruo ututu ka ha kporo abali; na site n'ututu ruo mgbede ka ha kporo ehihie; na nke a buuru nke mbu, ma-obu mmalite ahụ, nke ihe ahụ ha kporo ehihie na abali.

6 Na Chi nile ahụ wee si kwa: Ka "mbara di n'etiti mmiri nile, na o ga-ekewa mmiri nile site na mmiri nile.

7 Na Chi nile ahụ wee nye mbara ahụ iwu, ka o kpaa oke n'etiti mmiri nile ahụ nke di n'okpuru mbara ahụ site na mmiri nile nke di n'elu mbara ahụ, na o wee di otu ahụ, obu-na dika ha nyere n'iwu.

8 Na Chi nile ahụ wee kpoo mbara ahụ, "Elu-igwe. Na o wee ruo na o buuru site na mgbede ruo ututu ka ha kporo abali; na o wee ruo na o buuru site n'ututu ruo mgbede ka ha kporo ehihie; na nke a wee

buuru^b oge nke abuo nke ha kporo abali na ehihie.

9 Na Chi nile ahụ wee nye iwu, na-asị: Ka "mmiri ahụ nile no n'okpuru elu-igwe chikota^b n'otu ebe, na ka ala kporo nku si n'ime mmiri ahụ puta; o wee dikwa otu ahụ dika ha nyere n'iwu;

10 Na Chi nile ahụ wee kpoo ala ahụ kporo nku ụwa; na nchikota nke mmiri nile ahụ, ka ha kporo, "Nnukwu Mmiri nile; na Chi nile ahụ wee hụ na e rubeere ha isi.

11 Na Chi nile ahụ wee si: Ka anyi kwadobe ala iweputa "ahihia; ihe okuku na-amita mkpuru oghigha; osisi na-amị mkpuru na-amita mkpuru, n'udị nke ya, nke mkpuru nke ya, n'onwe ya na-amita mkpuru na oyiya nke ya n'elu ala ahụ; o wee dikwa otu ahụ, obuna dika ha nyeworo n'iwu.

12 Na Chi nile ahụ wee hazie ụwa iweputa ahihia site na mkpuru nke onwe ya, na ihe okuku iweputa ihe okuku site na mkpuru nke onwe ya, na-amita mkpuru n'udị nke ya; na ka ala weputa osisi site na mkpuru nke onwe ya, na-amita mkpuru nke mkpuru ya nwere ike iweputa nani udị mkpuru ahụ n'ime onwe ya, n'udị nke ya; na Chi nile ahụ wee hụ na e rubeere ha isi.

13 Na o wee ruo na ha nyere onu-ogugu ubochi nile ahụ; site mgbede ruo n'ututu ka ha kporo abali; na o wee ruo, site ututu

2a Jen. 1:2; Moses 2:2.

6a Jen. 1:4-6; Moses 2:4.

8a NGAN Elu-igwe.

b Jen. 1:8.

9a Emos 9:6; Moses 2:7.

b Jen. 1:9.

10a Jen. 1:10; Abr. 4:22.

11a Jen. 1:11-12;

Moses 2:11-12.

ruo mgbede ha kpọrọ ehiehie; na ọ bụrụ oge nke atọ.

14 Na Chi nile ahụ wee hazie “ihè nile dị na mbara nke elu-igwe, na wee mee ka ha kpaa oke ehiehie site na abalị na wee hazie ha ị bụ ihe iriba-ama nile na maka oge nile, na maka ụbọ-chị nile na maka afọ nile;

15 Na wee hazie ha ịbụ maka ihè nile n’ime mbara nke elu-igwe inye ihè n’elu ụwa; na o wee dị otu ahụ.

16 Na Chi nile ahụ wee hazie nnukwu ihè abụọ ahụ, ihè nke “ka ukwu ịchị ehiehie ahụ, na ihè nke ka nta ịchị abalị; tinyere ihè nke ka nta ha debekwara kpakpando nile.

17 Na Chi nile ahụ wee debe ha n’ime mbara nke elu-igwe nile ahụ, inye ihè n’elu ụwa, na ịchị n’ehiehie na n’abalị, na ime ka ịkpa-ókè dirị n’ihè site n’ọ-chịchị ahụ.

18 Na Chi nile ahụ wee chee ihe ndị ahụ nile nche bụ ndị nke ha nyeworo iwu ruo mgbe ha rubere isi.

19 Na o wee ruo na ọ bụrụ site na mgbede ruo ụtụtụ na ọ bụrụ abalị; na o wee ruo na ọ bụrụ site ụtụtụ ruo mgbede na ọ bụrụ ehiehie; na o wee bụrụ oge nke anọ.

20 Na Chi nile ahụ wee sị: Ka anyị kwadobe mmiri nile ahụ iweputa ebe ọ dị ukwu ihe nile na-akpagharị akpagharị nke na-enwe ndụ na anụ-ufe, ka ha nwee ike na-efegharị n’elu ụwa

n’ime mbara ahụ ghere oghe nke elu-igwe.

21 Na Chi nile ahụ wee kwadobe mmiri nile ahụ ka ha nwee ike weputa nnukwu “ogologo anụ ukwu nile, na anụ nile dị ndụ na-akpagharị akpagharị, nke mmiri ahụ nile ga-eweputa n’ebe ọ dị ukwu n’ụdị nke ha. Na Chi nile ahụ wee hụ na a ga-erubere ha isi, na n’atumatụ ha dị mma.

22 Na Chi nile ahụ wee sị: Anyị ga-agọzi ha, na mee ha ka ha mịta mkpụrụ na baa ụba, na juputa mmiri nile n’ime oke osimiri nile ma-ọbụ “nnukwu mmiri nile, na mee ka anụ-ufe baa ụba n’ime ụwa.

23 Na o wee ruo na ọ bụrụ site na mgbede ruo ụtụtụ nke ha kpọrọ abalị; na o wee ruo na ọ bụrụ site ụtụtụ ruo mgbede nke ha kpọrọ ehiehie; na o wee bụrụ oge nke ise.

24 Na “Chi nile ahụ wee kwadobe ụwa iweputa anụ dị ndụ n’ụdị nke ya, anụ-ụlọ na ihe nile na-akpụ akpụ, na anụ ọhia nile nke ụwa n’ụdị nke ha; na o wee dirị otu ahụ, dika ha kwuru.

25 Na Chi nile ahụ wee hazie ụwa iweputa anụ ọhia nile n’ụdị nke ha, na anụ-ụlọ n’ụdị nke ha, na ihe nile na-akpụ akpụ n’elu ala n’ụdị nke ya: na Chi nile ahụ wee hụ na ha ga-erube isi.

26 Na Chi nile ahụ wee nwee “atumatụ n’etiti onwe ha na wee

14a OznQd. 88:7–11.

16a Jen. 1:16.

21a Jen. 1:21; Moses 2:21.

22a Abr. 4:10.

24a NGAN Chineke,

Chi-ukwu.

26a NGAN Onye

Ndumọdụ (aha).

OTU IHE E SERE ESE N'ỤDỊ IZIZI HA DỊBU SITERE N'AKWỤKWỌ NKE ABRAHAM

Nke 3

NKỌWA

Ụdị nke 1. Abraham na-anọdụ n'ọche-eze nke Fero, site na nkwenye nke eze ahụ, jiri okpu-eze n'isi ya, na-anọchite anya Ọkwa Nchụ-aja, dika akara nke isi Ndị-isi Nduzi ahụ n'Elu-igwe jiri mkpara nke ike ikpe ziri-ezi na ikpe n'aka ya.

Ụdị nke 2. Eze Fero, onye e nyere aha ya n'akara nile ahụ di n'elu isi ya.

Ụdị nke 3. Na-egosiputa Abraham n'Ijpt dika e nyere na Ụdị nke 10 nke n'Ụdị izizi ha dibu Nke 1.

Ụdị nke 4. Ọkpara-eze Fero, Eze nke Ijpt dika e dere n'elu aka ya.

Ụdị nke 5. Shoolem, otu n'ime ndi na-apa mmanya nke eze ahụ, dika akara nile ahụ di n'elu aka ya nọchitere anya.

Ụdị nke 6. Olimla, otu onye-oru nke ọkpara-eze ahụ.

Abraham na-enye nkọwa ruu ala n'elu ụkpụrụ nile nke mmata maka urukpu nile nke elu-igwe nile n'ime obi-ikpe nke eze ahụ.

sị: Ka anyị gbada na wee ^bkpụọ mmadụ 'n'onyinyo anyị, n'oyi-yi nke anyị; na anyị ga-enye ha ike ọchịchị n'elu azụ nke oke osimiri, na n'elu anụ-ufe nke ikuku, na n'elu anụ-ulo, na n'elu ụwa dum, na n'elu ihe dum na-akpụ akpụ nke na-akpụ akpụ n'elu ụwa.

27 Si otu a "Chi nile ahụ wee gbada ịhazi mmadụ n'onyinyo nke ha, n'onyinyo nke Chi nile ahụ ha ịkpụ ya, nwoke na nwan-yi ka ha wee kpụọ ha.

28 Na Chi nile ahụ wee sị: Anyị ga-agọzi ha. Na Chi nile ahụ wee sị: Anyị ga-eme ka ha mịta mkpụrụ na baa ụba, na juputa ụwa, na buda ya n'okpuru ha, na inwe ike ọchịchị n'arụ azụ nke oke osimiri, na n'arụ anụ-ufe nke ikuku, na n'arụ ihe dum dị ndụ nke na-akpaghari n'elu ụwa.

29 Na Chi nile ahụ wee sị: Lee, anyị ga-enye ha ihe ọkụkụ dum na-amịta mkpụrụ ọghigha nke ga-abia n'elu iru nke ụwa nile, na osisi ọbụla nke ga-enwe mkpụrụ osisi n'elu ya, e, mkpụrụ nke osisi na-amịta mkpụrụ ọghigha ha ka anyị ga-enye ya; ọ ga-aburū ha "ihe oriri.

30 Na nye anụ ọhịa ọbụla nke ụwa, na nye anụ ufe ọbụla nke ikuku, na nye ihe ọbụla na-akpụ akpụ n'elu ala, lee, anyị ga-enye ha ndụ, na kwa anyị ga-enye ha ihe ọkụkụ ọbụla nwere akwụkwọ ndụ maka ihe oriri, na ihe ndị a nile ka a ga-esi otu a hazie.

31 Na Chi nile ahụ wee sị: Anyị ga-eme ihe nile nke anyị kwuworo, na ga-ahazi ha; na lee ha ga-erube isi nke ọma. Na o wee ruo na ọ bụurū site na mgbede ruo ụtụtụ ka ha kpọọ abali, na o wee ruo na ọ bụurū site ụtụtụ ruo mgbede ka ha kpọọ ehie; na ha wee gụta oge "nke isii.

ISI 5

Chi nile ahụ emesịa atumatụ ha nke okike nke ihe nile—Ha eweta na mmezu okike ahụ dika atumatụ ha siri dị—Adam nyere ihe nile dị ndụ e kere eke aha.

Na si otua anyị ga-emesi elu-igwe nile na ụwa, na usuu ha nile.

2 Na Chi nile ahụ we sị n'etiti onwe ha: N'oge "nke asaa anyị ga-akwusi ọrụ anyị, nke anyị nweworo atumatụ; anyị ga-ezukwa ike n'oge nke asaa site n'ọrụ anyị dum nke anyị nwe-woro atumatụ ime.

3 Na Chi nile ahụ wee rusịa n'elu oge nke asaa ahụ, n'ih i n'oge nke asaa ahụ ha ga-^aezu ike site n'ọrụ ha nile nke ha (Chi nile ahụ) nweworo atumatụ n'etiti onwe ha ịkpụ; na ^bdoo ya nsọ. Na otu ahụ ka mkpebi ha nile diiri n'oge ahụ nke ha nwe-woro atumatụ n'etiti onwe ha ịkpụ elu-igwe nile na ụwa ahụ.

4 Na Chi nile ahụ wee gbadata na kpụọ ndị a dum bụ ọgbọ nile

26b NGAN Nwoke, ndi Nwoke.

c Moses 6:8–10.

27a Jen. 1:26–27; Abr. 5:7.

29a Jen. 1:29–30.

31a Ọpụ. 31:17.

5 2a NGAN Ụbọchị

Izu-ike.

3a Ọpụ. 20:8–11;

Mosa. 13:16–19.

b OznQd. 77:12.

nke elu-igwe nile na nke ụwa, mgbe a kpụworo ha n'ụbọchị ahụ nke Chi nile ahụ kpụworo ụwa na elu-igwe nile.

5 Dịka ihe dum nke ha kwuworo gbasara ahịhịa ọbụla nke ọhịa "tutu ya adiri n'ụwa, na ihe ọkụkụ ọbụla nke ọhịa tutu ya etoo; n'ihị na Chi nile ahụ emebeghi ka mmiri zoo n'elu ụwa mgbe ha nweworo atụmatụ ime ha, na kpụbeghi mmadụ ga-akọ ala ahụ.

6 Mana igirigi siri n'ala kwugo n'elu, na wee wusa mmiri n'elu iru nke ala ahụ.

7 Na "Chi nile ahụ wee kpụo mmadụ site ^bn'uzuzu nke ala ahụ, na wee were ^cmuo ya (nke bu muo nke mmadụ), na tinye ya n'ime mmadụ ahụ; na kụnye ume n'oghere imi ya ume nke ndụ, na mmadụ wee ghọo "mkpuru-obi di ndụ.

8 Na Chi nile ahụ wee kuo otu ubi a gbara ogige, na mpaghara ọwụwa anyanwụ "n' Iden, na n'ebe ahụ ka ha tinyere nwoke ahụ, onye ha tinyeworo muo ya n'ime arụ ahụ nke ha kpụworo.

9 Na site n'ala ka Chi nile ahụ meworo ka osisi ọbụla too nke di mma ile anya na di mma maka ihe oriri; "osisi nke ndụ, dikwa n'etiti ubi ahụ, na osisi nke imara ihe oma na ihe ojoo.

10 O nweere osimiri sitere n'Iden na-agbaputa, iwusa mmiri n'ubi ahụ, na site n'ebe

ahụ ka e kewasiri ha na igho isi mmiri anọ.

11 Na Chi nile ahụ wee kporo mmadụ ahụ na tinye ya n'ime Ubi nke Iden ahụ, ikọ ya na idebe ya.

12 Na Chi nile ahụ wee nye mmadụ ahụ iwu na-asị: Site n'osisi ọbụla nke ubi ahụ ka i nwere onwe gi iri-eri.

13 Mana site n'osisi ahụ nke ima ezi ihe na ihe ojoo, gi erila ya; n'ihị n'oge ahụ i ga-eri site na ya, i ghaghị inwu onwu n'ezie. Ugbuga mu, Abraham, wee hu na o buuru n'udi "oge ahụ nke Onye-nwe, nke buuru n'udi oge ahụ nke ^bKolab; n'ihị na ruo n'oge ahụ Chi nile ahụ e nyebeghi Adam nguko oge nke ya.

14 Na Chi nile ahụ wee si: Ka anyi mee onye inye-aka kwesiri mmadụ ahụ, n'ihị na o zighi-ezi na mmadụ ahụ ga-anodu nani ya, ya mere anyi ga-akpu onye inye-aka kwesiri ya.

15 Na Chi nile ahụ mere ka ura miri-emi dakwasị "Adam; na o wee rahụ ura, na ha wee were otu n'ime ogiriga ya, na wee mechie ya jiri anụ arụ na onodu ya;

16 Na site na ogiriga nke Chi nile ahụ weworo site na mma-ahụ, ka ha kpuru "nwanyi, wetakwara ya mmadụ ahụ.

17 Na Adam wee si: Nkea buuru okpukpu nke okpukpu m nile, na anụ arụ nke anụ arụ m; ugbuga a a ga-akpo ya

5a NGAN Muo Okike.

7a Abr. 4:26-31.

b Moses 4:25; 6:59.

c Jen. 2:7;

OznQd. 93:33.

NGAN Ndụ Tutu e
Nwee Anụ Arụ; Muo.

d NGAN Mkpuru-obi.

8a NGAN Iden.

9a NGAN Osis nke Ndụ.

13a 2 Pita 3:8.

b Abr. 3:2-4.

NGAN Kolab.

15a NGAN Adam.

16a NGAN Iv.

Nwanyị, n’ihi na e sitere na nwoke ahụ weputa ya;

18 Ya mere na nwoke ga-ahapụ nna ya na nne ya, na “ga-arapara n’arụ nwunye ya, na ha ga-abụ ^botu anụ arụ.

19 Na ha abụọ wee bụrụ ndị gba-ọtọ, nwoke ahụ na nwunye ya, na ihere adighị eme ha.

20 Na site n’ala Chi nile ahụ wee kpụọ anụmanụ ọbụla nke ọhịa, na anụ-ufe ọbụla nke

ikuku, na wee wetara ha Adam ka ahụ ihe ọ ga-akpọ ha; na ihe ọbụla Adam kpọrọ ihe ọbụla dị ndụ e kere eke, nke ahụ ga-abụ aha nye ya.

21 Na Adam wee nye anụ-ulo nile aha, nye anụ-ufe nke iku-ku, nye anụmanụ ọbụla nke ọhịa, na maka Adam, enwewo onye inye-aka kwesiri ya nke a chọtaara ya.

18a OznQd. 42:22;
49:15–16.

b NGAN LUỌ ALỤLỤ,
ỌLỤLỤ DI NA NWUNYE.

JOSEPH SMITH — MATIU

Otu nhota sitere na ntughari asusu nke Bible dika e kpugheere ya Joseph Smith Onye-amuma n'afọ 1831: Matiu 23:39 na isi nke 24.

Jisus eburu-uzo kwuputa mbibi nke Jerusalem nke gaje idi n'oge di nso—O wee na-ekwukwa maka obibia nke ugboro abuo nke Okpara nke Mmadu, na mbibi nke ndi ajoo mmadu.

N'ihi na-asị m unu, na unu agaghị ahụ m site ugbo a gawa na mara na a bu m ya onye nke ndi amuma deworo maka ya, ruo mgbe unu ga-asị: Onye a goziri agozi ka Onye ahụ bu nke "na-abia n'aha nke Onye-nwe, n'igwe ojii nile nke elu-igwe, na ndi muo-ozii nile di nso tinyere ya. Mgbe ahụ ka ndi na-eso-uzo ya ghotara na o na-abia ozo n'uwa, mgbe e nyesiworo ya ebube na kpube ya okpu-eze n'aka-nri nke ^bChineke.

2 Na Jisus we si na temple puo; na ndi na-eso-uzo ya wee biakwute ya, maka i nuru ya, na-asị: Nna-ukwu, gosi anyi banyere owuwu ulo nile nke temple, dika i kwuworo si—A ga-akwatu ha, na hapuru unu ya ka o togboro n'efu.

3 Jisus wee si kwa ha: Unu ahughi ihe ndi a nile, o bu na unu aghotaghi kwa ha? N'ezie

asi m unu, a gaghị ahapụ n'ebe a, n'elu temple nke a, otu "nku-me n'elu ibe ya nke na-agaghị akwatu.

4 Na Jisus wee hapu ha, na wee rigoro n'elu "Ugwu ukwu nke Olive. Na o na-anodu n'elu Ugwu ukwu Olive, ndi na-eso-uzo ahụ wee biakwute ya iche, na-asị: Gwa anyi olee mgbe ihe ndi a nile ga-abu nke I kwuworo gbasara mbibi nke temple, na ndi Juu; na gini ga-abu ^bihe iriba-ama nke 'obi-bia gi, na nke ^dogwugwu nke uwa, ma-obu mbibi nke ^endi ajoo mmadu, nke bu ogwugwu nke uwa?

5 Na Jisus wee zaa, si kwa ha: Lezie nu anya ka onye obula ghara iduhie unu;

6 N'ih i na otutu mmadu ga-abia n'aha m, na-asị—Mu onwe m bu Kraist—ha ga kwa eduhie otutu;

7 Mgbe ahụ ka ha ga-arara unu nye ka a "kpagbue unu, ha ga-egbukwa unu, mba nile ^bga-akpo kwa unu asi n'ih i aha m;

8 Na mgbe ahụ otutu ka a ga-emejo, na ga-arara kwa ibe ha nye, na ga-akpo ibe ha asi;

9 Otutu ndi amuma ugha

1 1a Mat. 26:64;
Qlndo. 1:11.

b NGAN Chineke,
Chi-ukwu.

3a Luk 19:44.

4a NGAN Ugwu Olive.

b Luk 21:7-36;

OznQd. 45:16-75.

NGAN Ubochi Ndi
Ikpe-azu; Ihe
Iriba-ama nile nke
Oge nile.

c NGAN Obibia nke
Ugboro Abuo nke
Jisus Kraist.

d NGAN Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.
e Mal. 4:1;

OznQd. 133:64-74.

NGAN Ajoo, Ajoo
Omume.

7a 1 Pita 4:12-14.

b NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.

ga-ebili kwa, na ga-eduhie ọtụtụ mmadụ;

10 Na n'ih i n'oke-ajọọ-omume ga-aba ụba, "ihunanya nke ọtụtụ ga-ajụ oyi;

11 Mana onye na-anogidesi ike na e merighi ya, onye ahụ kwa ka a ga-azoputa.

12 Ya mere, mgbe unu, ga-ahụ "ihe-arụ nke itogboro n'efu, nke ^bDaniel onye-amuma kwuwororị, gbasara mbibi nke 'Jerusalem, mgbe ahụ unu ga-eguzo n'ime ebe ahụ dī "nsọ; onye obula na-agu, ya ghota.

13 Mgbe ahụ ka ndi nọ na Judia gbalaga "n'ugwu ukwu nile;

14 Ka onye ahụ nke nọ n'elu ulọ gbalaga, na ghara ilota iweputu ihe obula ezi site n'ulo ya;

15 Onye nọ n'ubi ya ghara ilaghachi azu ka o were uwe ya nile;

16 Na ahuhu ga-adiri ha bu ndi "di ime, na ndi na-enye nwa ara n'ubochi ndi ahụ;

17 Ya mere, kpeerenu Onyenwe ka mgbapu unu ghara ibu na mgbe oyi, ma-obu n'Ubochi Izu-ike;

18 N'ih i na mgbe ahụ, n'ubochi ndi ahụ, ka nnukwu mkpagbu ga-adī n'aru "ndi Juu, na n'aru ndi nile bi na ^bJerusalem, udi nke na e zitabeghi mbu n'elu Israel, site na Chineke, ke mgbe mmalite nke ala-eze ha ruo oge nke a; é-è, ma-obughi na a ga-ezite ya ozọ n'elu Israel ruo mgbe nile.

19 Ihe nile nke dakwasiworo ha bu nani mmalite iru uju nile nke ga abiakwasị ha.

20 Na ewezuga na a ga-eme ka ubochi ndi ahụ di mkpirisi, a gaghi enwe otu n'anụ aru ha nke a zoputara, mana n'ih i ndi a hoputara dika ogbugba-ndu ahụ, a ga-eme ka ubochi ndi ahụ di mkpirisi.

21 Lee, ihe ndi a nile ka m kwuworo nye unu banyere ndi Juu; na ozọ mgbe mkpagbu nke ubochi ndi ahụ nke ga-abiakwasị Jerusalem gasiri, oburu na onye obula ga-asị unu, Lee ebe a ka Kraist nọ, ma-obu n'ebe ahụ, unu ekwela;

22 N'ih i n'ubochi ndi ahụ Kraist ugha di iche iche na ndi amuma ugha ga-ebili, ha gakwa egosi nnukwu ihe iribama nile na ihe ebube nile nke ga-adī ukwu na o buru na o ga-ekwe mee, ha ga-eduhie obuna ndi a hoputara, ndi bu ndi a hoputara dika ogbugba-ndu ahụ siri di.

23 Lee, a na m ekwu ihe ndi a nile nye unu n'ih i ndi a "hoputaworo; na unu kwa ga-anu maka ^bagha nile, na asiri nile nke agha nile; hu na unu esogbughi onwe unu, n'ih i na ihe dum m gwaworo unu gariri aputa; mana ogwugwu ahụ a ka erughi.

24 Lee, agwawo m unu mgbe ha na-emebeghi;

25 Ya mere, oburu na ha ga-asị unu: Lee o nọ n'ime ozara; unu

10a OznQd. 45:27.

12a Dan. 12:11.

^b NGAN Daniel.

^c NGAN Jerusalem.

^d OznQd. 101:22–25.

13a OznQd. 133:13.

16a Luk 23:29–30.

18a NGAN Ndi Juu.

^b Zek. 12; 14:1–5.

23a NGAN Ahoputara.

^b OznQd. 45:26.

agapụla: Lee ọ nọ n'ime ụlọ nzuzo; unu ekwela;

26 N'ihì dika ihè nke ụtụtụ na-apụta site "n'owuwa anyanwu, na na-amuke obuna ruo n'odida anyanwu, na na-ekpu-chi uwa dum, otu ahụ kwa ka obibia nke Okpara nke Mmadu ga-adi.

27 Na ugbua ana m aturu unu otu ilu. Lee ebe obula ozu di, n'ebe ahụ ka ugo nile na ezukota onu; otu ahụ kwa ka ndi nke m a hoputaworo ka a "ga-ekpokota site n'akuku anọ nile nke uwa.

28 Na ha gaje inu maka agha nile, na asiri nke agha nile.

29 Lee ana m ekwu n'ihì ndi nke m a hoputaworo, n'ihì na mba ga-ebili imegide mba ozọ, na ala-eze imegide ala-eze ozọ; a ga-enwe "unwu nile, na ajọọ oria nile, na ala-oma jijiji nile n'ebe di iche iche.

30 Ozọ kwa, n'ihì na oke ajọomume ga-aba uba, ihunanya nke ndi mmadu ga-aju oyi; mana onye nke ekwensu na-agaghị emerị, onye ahụ kwa ka a ga-azoputa.

31 Ozọ kwa, Ozi-oma nke a nke Ala-eze ka a ga-ekwusa n'ime "uwa nile, maka aka-ebenye mba nile, na mgbe-ahụ ka ogwugwu ahụ ga-abia, ma-obu mbibi nke ndi ajọọ mmadu;

32 Ozọ kwa ihe-arụ ahụ nke itogboro n'efu, nke Daniel onye-

amuma kwuworo maka ya, ka a ga-emezu.

33 Na ngwa ngwa mgbe mkpagbu ahụ nke ubochi nile ndi ahụ gasiri; "anyanwu ga-agba ochichi, onwa agaghị enyekwa ihè nke ya, kpakpando nile ga-ada kwa site n'elu-igwe, a ga-eme kwa ka ike nile nke elu-igwe maa jijiji.

34 N'ezie, asi m unu, ogbo nke a, nke a ga-egosiputa ihe ndi a, a gaghị agabiga ruo mgbe ihe nile m gwaworo unu ga-emezu.

35 Na-agbanyeghi, ubochi nile ahụ ga-abia, na elu-igwe na uwa ga-agabiga; ma "okwu m nile agaghị agabiga, mana ha nile ka a ga-emeziri.

36 Na dika m kwuworo na mbu, mgbe "oke mkpagbu nke ubochi nile ndi ahụ gasiri, na a ga-eme ka ike nile nke elu-igwe maa jijiji, mgbe ahụ ka ihe iribama nke Okpara nke Mmadu ga-aputa ihè n'elu-igwe, mgbe ahụ kwa ka agburu nile nke uwa ga-eru uju, ha ga kwa ahụ Okpara nke Mmadu ka ọ "na-abia n'igwe-oji nile nke elu-igwe, jiri ike na nnukwu ebube;

37 Na onye nke kpadokolitere "okwu m dika akụ, a gaghị eduhie ya, n'ihì na Okpara nke Mmadu ga-abia, ọ ga-eziga "ndi muo-ozu ya n'iru ya jiri uda opi, ha ga-akpokota kwa n'otu ndi nke ya a hoputara nke foduru

26a Ezik. 43:2.

27a NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

29a OznQd. 43:24–25.

31a Mat. 28:19–20.

33a Joel 2:10;

OznQd. 29:14.

35a OznQd. 1:38.

36a JS—Mat. 1:18.

b NGAN Obibia nke

Ugboro Abuo nke

Jesus Kraist.

37a NGAN Akwukwo-nsọ nile.

b OznQd. 29:11–15.

c NGAN Israel—

Mkpokota nke Israel.

site n'ifufe anọ nile, site n'otu nsọtụ elu-igwe ruo na nke ọzọ.

38 Ugbua mụta nụ ilu nke osisi “fig—Mgbe ngalaba ya nile ka dị nro, ọ na-amalite kwa iweputa akwụkwọ ndụ, gị mata n'oge okpom-ọkụ adiwo nso;

39 Otu ahụ kwa, ndị nke m a hoputaworo, mgbe ha ga-ahụ ihe ndị a nile, ha ga-amata na ọ nọ nso, ọbuna n'ọnụ ụzọ nile;

40 Mana banyere ụbọchị ahụ, na awa, ọdighị onye ọbụla “matara; e e, mụọ-ozị nile nke Chineke n'elu-igwe a mataghị, kama Nna m nanị matara.

41 Mana dika ọ dịrị n'ụbọchị nile nke “Noa, otu ahụ ka ọ ga-adị kwa n'ọbibia nke Ọkpara nke Mmadụ;

42 N'ihị na ọ ga-adiri ha, dika ọ dịrị n'ụbọchị nile ahụ nke dịrị tutu “idè mmiri ahụ; n'ihị ruo ụbọchị ahụ mgbe Noa banyere n'ime ụgbọ ha naara eri-ihe na-añukwa ihe oñụñụ, na-alụ nwunye, na-enye kwa n'olulụ di;

43 Ha amaghị kwa ruo mgbe idè mmiri ahụ biara, kpọrọ kwa ha nile puo; otu ahụ kwa ka ọbibia Ọkpara nke Mmadụ ga-adị.

44 Mgbe ahụ ka a ga-emezu nke ahụ e deworo, na n'ụbọchị nile nke “ikpe-azụ, mmadụ abuo ga-anọ n'ime ubi, a ga-ewere otu, hapu kwa nke ọzọ.

45 Mmadụ abuo ga na-egwe nri na nkume-igwe-nri, a ga-ewere otu, hapukwa nke ọzọ;

46 Ihe m kwuru nye otu mma-dụ ka m kwuru nye kwa mma-dụ nile; ya mere, “na-eche nụ nche n'ihị na unu amataghị oge awa Onye-nwe unu na-abia.

47 Mana unu mara nke a, ọ buru na onye nwe ụlọ matararị n'oge nche mgbe onye-ori ga-abia, ọ gaararị na-eche nche, ọ gaaraghị ekwe ka e gbukapu ụlọ ya, mana ọ gaara a nọ na njikere.

48 Ya mere nọdukwa nụ na njikere, n'ihị n'oge awa ahụ nke unu na-echehị, ka Ọkpara nke Mmadụ na-abia.

49 Onye, kwa, bu nwa-odibo ahụ “kwesiri ka a tukurasi ya obi nke nwekwara uche, nke onye-nwe ya mere onye-isi n'ezina ụlọ ya, inye ha nri n'oge ya?

50 Ngozi na-adiri nwa-odibo ahụ onye mgbe onye-nwe ya ga-abia, ọ ga-achota ya ka ọ na-eme otu ahụ; na n'ezie asi m unu, ọ ga-eme ya onye-ochichi n'ihie nile o nwere.

51 Mana ọburu na nwa-odibo ọjọọ ahụ ga-asi n'ime obi ya: Onye-nwe m “na-egbu oge nke ọbibia ya,

52 Na ga-amalite iti ndi-odibo ibe ya ihe, na-esoro ndi na-añubiga mmanya oke na-eri na añukwa;

53 Onye-nwe nke nwa-odibo ahụ ga-abia n'otu ụbọchị mgbe na ọ leghe anya ya, na n'oge awa nke na ọ mataghị.

54 Ọ ga-egbubi kwa ya mkpirisi abuo, ga-enye kwa ya òkè

38a OznQd. 35:16.

40a OznQd. 39:20–21;
49:7.

41a Jen. 6:5.

42a NGAN Idee Mmiri

n'Oge Noa.

44a NGAN Ụbọchị Ndị
Ikpe-azụ.

b Zek. 13:8.

46a NGAN Nche,

Ndị-nche.

49a NGAN Ntụkwasi-obi.

51a OznQd. 45:26.

ya n’etiti ndị iru-abuọ; ebe ahụ ka ikwa akwa na “ita ikikere-eze ga-adị.

55 Otu a kwa ka “ogwugwu nke ndị ajoọ mmadụ ga-esi bịa,

dịka ibu amuma nke Moses siri di, na-asị: A ga-ebepụ ha site n’etiti ndị mmadụ ahụ; mana ogwugwu nke ụwa a ka erube-ghi, kama ga-abiarị.

54a Mat. 8:12.
55a 2 Nif. 30:10;

OznQd. 1:9–10; 29:17.
NGAN Ụwa—

Ogwugwu nke Ụwa.

AKUKO—JOSEPH SMITH

NHỌTA NILE SITERE N'AKUKO NKE JOSEPH SMITH, ONYE-AMUMA

History of the Church, Ibu 1, Isi 1 garu nke 5

Joseph Smith na-akọ maka agburu ya, ndi ezi na ulo ya nile, na ebe obibi ha gboo—Otu mkpalite uche banyere okpukpe-chi nke na-abawanye na mpaghara odida anyanwu New York—O nwere mkpebi icho amamihe dika Jemes nyere ntuzi-aka—Nna na Okpara ahụ apụta ihè, e wee kpọọ Joseph nye ije-ozị nke ibu-amuma ya (ama-okwu 1–20).

N'IHI otutu mkpesa ndi nke ndi ajoo omume na ndi aghugho gbasaworo, n'ihe metutara "ito-eto na ogan'iru nke ^bNzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-ikpeazu a, ha nile nke bu nke ndi na-ebiputa akwukwo ndi ahụ cheputara ka o megide agwa ya dika Nzuko-nsọ na ogan'iru ya n'ime uwa—Enwere m nkwa-gide ide akuko a, iji mee ka uche ndi oha ruo oru ziri ezi, na ime ka ndi na-achoso ezi-okwu nweta ezi-okwu nile, dika ha siri mee, n'ebe o metutara mu onwe m na Nzuko-nsọ, rute n'ebe m nwere mmata ihe ndi a n'aka m.

2 N'akuko a aga m eweputa ihe nile di icha icha mere eme gbasara Nzuko-nsọ nke a, n'ez-

okwu na ezi-omume, dika ha siri mee, ma-obu dika ha di ugbu a, nke bu ugbua (1838) nke bu afọ nke asato ke mgbe a "haziri Nzuko-nsọ ahụ.

3 A muru "m n'afọ nke Onye-nwe anyi otu puku, nari asato na ise, n'ubochi nke iri abuo na ato nke Disemba, n'obodo nke Sharon, ogbe Windsor, Steeti nke Vermont . . . Nna m, ^bJoseph Smith Ukwu, hapuru Steeti nke Vermont, wee gaa na Palmyra, ogbe Ontario (ugbua Wayne), n'ime Steeti nke New York, mgbe m nooro n'afọ nke iri m, ma-obu gburu gburu ya. Ihe dika afọ anọ mgbe nna m rutesiri Palmyra, o gawara ya na ezi na ulo ya baa n'ime Manchester di n'ime otu ogbe ahụ nke Ontario—

4 Ezi na ulo ya nke ihe mejuputara ya bu mkpuru-obi iri na otu, ikpo ha aha, nna m, "Joseph Smith; ^bnne m, Lucy Smith (onye aha ya tutu ruo alulu ya, buuru Mack, nwa-nwanyị nke Solomon Mack); umunne m ndi nwoke, "Alvin (onye nwuru onwu na Novemba 19, 1823, mgbe o diri n'afọ nke 26), "Hyrum, mu onwe m, "Samuel Harrison, William, Don Carlos;

1 ^a NGAN Mweghachi nke Ozi-oma.

^b NGAN Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a.

2a Oznd. 20:1.

3a NGAN Smith, Joseph Nta.

^b 2 Nif. 3:15.

4a NGAN Smith, Joseph Ukwu.

^b NGAN Smith, Lucy Mack.

^c Oznd. 137:5–6.

^d NGAN Smith, Hyrum.

^e NGAN Smith, Samuel H.

na ụmụnne m ndị nwanyị, Sophronia, Catherine, na Lucy.

5 N’oge ụfọdụ n’afọ nke abụọ mgbe anyị gafesiri na Manchester, e nwere n’ebe ahụ anyị biiri ụdị mkpalite uche na-ezighi-ezi n’isi okwu nke okpukpe-chi. O malitere n’aka ndị Methodist, mana mgbe nta ọ ghọrọ ihe zuru ọha n’etiti ndị ụka nile n’ogbe nke mba ukwu ahụ. N’ezie, ozuzu ogbe nke mba ukwu ahụ diri ka o metụtazuru ya, nnukwu igwe mmadụ nile kwa jikọtara onwe ha onụ n’ogbakọ okpukpechi di iche iche nke butere mkpali na-adighi obere na nkewa n’etiti ndị mmadụ ahụ, ụfọdụ na-eti, “aHuru ebe a!” na ndị ọzọ “Huru ebe ahụ!” Ụfọdụ na-adọ ndorọ ndorọ maka okwukwe ndị Methodist, ụfọdụ maka ndị Presbyterian, na ụfọdụ maka ndị Baptist.

6 N’ihi, na-agbanyeghi oke ihunanya nke ndị a gbanwere nye okwukwe ndị a di iche iche ziputara n’oge ahụ nke mgbanwe ha, na oke mmasi nke ndị ụkọchukwu ahụ di iche iche na-egosiputa; ndị na-arusi ọrụ ike na-ikpalite na ibuli ihe ileanya nke nnyocha okpukpechi nke a puru iche n’usoro iji buru na-agbanwere onye ọbula dika ọ masiri ha ikpo ya, ka ha so nye otu ndi ụka nke masiri ha; mana mgbe ndi ahụ a gbanwere malitere ipu, ụfọdụ abanye n’ofu otu ma ụfọdụ abanye na nke ọzọ, a huru na ihe yiri nnyocha ọma nile ahụ nke ndi

nchụ-aja nile ahụ na nke ndi ahụ a gbanwere bu karia ime ka a ga-asị kama ibu ezie; n’ihi na ihe ilere anya nke oke ọgbaghara na ajoọ nnyocha sochiri—onye nchụ-aja na-adọ ndorọ ndorọ megide onye nchụ-aja, na onye agbanwere megide onye a gbanwere; nke mere na nnyocha ọma ha nile otu onye maka ibe ya, ma ọburu na o nwere nke ha nweburu, furu kpam kpam “na-esem-okwu nke okwu nile na izo maka echiche nile.

7 A diiri m n’oge a n’afọ nke iri na ise m. Ezi na ulo nke nna m ka a tughatara nye okwukwe Presbyterian, ma mmadu anọ n’ime ha sonyere nzuko-nsọ ahụ, ikpo ha aha, nne m, Lucy; ụmụnne m ndi nwoke Hyrum na Samuel Harrison, na nwanne m nwanyị Sophronia.

8 N’ime oge a nke oke mkpalite uche, a kwalitere uche m gaa na nlaghachi azu di mkpa nke uche na oke nsogbu echiche; mana ọbunadi na nnyocha m nile miri-emi na otutu mgbe na-agbakasi agbakasi, e dobere m onwe m iche site n’otu ndi a nile, ọbunadi na a gara m otutu ọgbakọ ha kwa mgbe kwa mgbe dika ohere kwenyere m. Na mgbe oge na-aga echiche m kwenyeere ndi otu Methodist, enwekwara m aguu isonye ha; mana ukwu ka ọgba-aghara na esem-okwu ahụ diiri n’etiti ndi ụka di iche iche, na o kweghi omume na onye di nta dika m di na-amabeghi ndi mmadu na ihe nile, nke iji enwe mkpebi

obula banyere onye ziri-ezi na onye na ezighi-ezi.

9 A kpalitere uche m n'oge ufodu nile nke ukwu, iti mkpu ahụ na nnukwu ogba aghara diri ukwu na akwusigh akwusi. Ndi Presbyterian kachasi inwe mkpebi megide ndi Baptist na ndi Methodist, ha jikwara ike nile nke uche na nke aghughogosi njehie ha nile, ma-obu o dikari nta, ime ka ndi mmadu chee na ha no n'ime njehie. N'aka nke ozoo, ndi Baptist na Methodist n'onodu nke ha nwekwara onunu oku n'obi n'igba mboghiwe ozizi nke ha nile gosikwa na ndi ozoo nile ezighi-ezi.

10 N'ime etiti agha nke a nke okwu nile na nnukwu ogba aghara nke echiche nile, otutu mgbe ka m na-asị onwe m: Gini ka a ga-eme? Olee ndi "ziri-ezi n'ime otu ndi a nile, ma-obu na ha nile ezighi-ezi n'ozuzu? Oburu na onwere nke obula n'ime ha ziri-ezi, olee nke o bu, na o lee otu m ga-esi mara ya?

11 Mgbe m na-atu uche banyere nnukwu nsogbu nke otu nile nke ndi okpukpechi ndi a kpatara, anoro m otu ubochi na-agu Akwukwo-ozu nke Jemes, isi nke mbu na ama-okwu nke ise, nke na-aguputa: *Oburu na amamihe koru onye obula n'ime unu ya rio n'aka Chineke, onye na-enye mmadu nile n'obi-oma, na-abaghi kwa oke mba; na a ga-ewere ya nye ya.*

12 Odibeghi ihe ogugu nke akwukwo-nsu obula jiri ike bia

n'obi nke mmadu kari ka nke a mere n'oge nke a nye obi m. O diiri ka o jiri ike di ukwu banye n'ime nnyocha obula nke obi m. Atughariri m uche n'elu ya ugboro ugboro, n'hi na amaara m na oburu na onye obula choro amamihe site n'aka Chineke, a choro m; n'hi na otu m ga-esi mee-amataghi m, na ma-obughi na m ga-enweta amamihe kari nke m nwere mgbe ahụ, a garaghi m ama; n'hi na ndi nkuzi nke okpukpechi nke ogbako ahụ di ichie ichie "ghotara otu ihe ogugu ahụ nke akwukwo-nsu n'uzo di ichie ichie nke mere na ha na-ebibi ntukwasị obi dum n'idozi ajuju ahụ site na-ichoputa ya site na ^bBible.

13 Mgbe oge na-aga enwere m mkpebi na m gariri anogide n'ochichiri na ogba-aghara, ma-obu kwa nu na m gariri eme dika Jemes duziri uzo, nke bu irio n'aka Chineke. Na mgbe oge na-aga ekpebiri m "^airio n'aka Chineke" n'hi n'oburu na o nyere ndi ahụ amamihe koru amamihe, na o ga-enye ha n'obi-oma, na na-abaghi nnukwu mba, enwere m ike ime otu ahụ.

14 N'hi ya, n'usoro nke mkpebi nke m nke a irio n'aka Chineke, m wee gaa n'ime ohia igba mboghi ahụ. O buuru n'ututu nke otu ubochi mara mma, putara ihe, gboo na mmalite udummiri nke afo nari iri na asato na iri abuo. O buuru oge nke mbu n'ime ndu m na m gbaworo udi mboghi ahụ, n'hi

10a NGAN Ezi-okwu.

12a 1 Ndi-Ko 2:10–16.

b NGAN Bible.

13a NGAN Ekpere.

n'etiti nke mkpalite nile nke uche m o nwebeghi ruo ugbua mgbe m gbara mbọ kwuo okwu "n'ekpere.

15 Mgbe m gasiworo n'ebe ahụ nke m hōrōwōrōrī n'atumatū m iga, mgbe m lesiworo anya gburu gburu m, na-achoputa-kwa na nani m nọ, esekpuuru m ala wee malitekwa inyelite ochichọ nile nke obi m n'aka Chineke. Emebedighi m nke a eme, mgbe otu-ntabi-anya ahụ ụfọdụ ike jidere m nke meriri m kpam kpam, nwee kwa ụdị ike na-arụ ọrụ n'ime di ịtunanya n'arụ m dika nke ike ire m agbụ ka m wee ghara inwe ike ikwu okwu. Agbidigbi ochichiri gbara m gburu gburu, o wee dikwa m nwa oge dika a mawo m ikpe mbibi mberede akaraaka.

16 Mana, site n'iji ike m nile "na-akpoku Chineke ka ọ naputa m site n'ike nke onye-iro nke a nke jideworo m, na n'oge ahụ kpom kwem mgbe m jikeworo imikpu n'ime mkpasu iwe na hapu onwe m nye mbibi—obughi mbibi nke uche obi, mana nye ike nke ụfọdụ onye di adi site n'ụwa nke na-anaghi ahụ anya, onye nwere ike di ịtunanya di otu ahụ dika m na-nwebeghi mmetuta nke ya mbu na onye obula di adi-nani n'oge nke a nke akara oke-gwu, m wee hụ otu ogidi nke

"ihè kpom kwem n'ofe isi m, kariiri mmuke nke 'anyanwu, nke jiri nwayo gbadata ruo mgbe ọ dakwasiri m.

17 O teghi anya ọ putara na m chotara onwe m na anaputawo m site n'aka onye-iro nke jidere m n'agbụ. Mgbe ihè ahụ noderu n'arụ m, m wee "hụ Ndi 'abuo, ndi mmuke ha na 'ebube ha kariiri nkowa nile, na-eguzo n'elu m n'ime ikuku. Otu n'ime ha wee kwuworo m okwu, na-akpo m aha sikwa na-arụ nke ozo aka—*Onye a bu 'Okpara M. 'Hurū-na-anya Nuru Okwu Ya!*

18 Ebum n'uche m n'iga "choo site n'aka Onye-nwe buuru imara nke ọ bu n'ime ogbako nile ahụ nke bu nke ziri ezi, ka m wee mara nke m ga-esonye. Ya mere, ozugbo m nwetara onwe m, ka m nwee ike ikwu okwu, na m juru Ndi ahụ ndi na-eguzo n'elu m n'ime ihè ahụ, nke ọ bu na nzuko nile ahụ bu nke ziri-ezi (n'ihì n'oge a ọ bataghi n'ime obi m na ha nile ezighi-ezi) na nke m ga-esonye.

19 E wee zaa m na m agaghi esonye nke obula n'ime ha, n'ihì na ha nile "ezighi-ezi; na Onye ahụ onye nke gwara m okwu sikwara na ihe-okwukwe ha nile bu ihe-arụ n'anya ya, na ndi nkwaputa okwukwe ha ahụ nile bu ndi rere ure; na: "ha a "biaruwo m nso n'egbugbere-

14a NGAN Ekpere.

16a Moses 1:20.

b Qlndoz. 26:13.

c Mkpu. 1:16.

17a NGAN Ohu.

b Qlndoz. 7:55–56;

Ndi-Kol. 3:1.

NGAN Chineke,

Chi-ukwu.

c NGAN Otuto.

d NGAN Jisus Kraist.

e Mat. 3:17; 17:5;

3 Nif. 11:7.

18a Oznd. 6:11; 46:7.

19a Abuoma 14.

NGAN Ngonari

Okwukwe—Ngonari okwukwe nke nzuko ndi mbu na-eso uto Kraist.

b Aisa. 29:13–14;

Ezik. 33:30–31.

onụ ha nile, mana ʿobi ha nile dī anya n’ebe m nọ, ha na-akūzi maka ozizi nile ^diwu-nsọ nile nke mmadụ, na-enwe ʿudī nke iyi Chineke, mana ha na-agọ-nari ike ya.”

20 O gbochikwara m ọzọ isonye nke ọbụla n’ime ha; ọtutụ ihe ndi-ozo ka o kwukwara nye m, ndi nke m na-agaghị ede n’oge nke a. Mgbe m loghachitakwara n’onwe m ozo, a chotara m onwe m ebe m jiri azụ m na-edina, na-ele anya n’elu-igwe. Mgbe ihè ahụ pụwororị, o nweghị ume foduurū m; mana mgbe nta m nwetasiri onwe m n’ogo ufodu, m wee laa n’ulo. Na dika m na-adabere n’agiga oku, nne juru ajuru ka o mara maka ihe mere. M wee zagha-chi, “Atula uche, ihe nile di mma—Adi m mma nke oma.” Mgbe ahụ m wee si nne m, “Amutawo m maka onwe m na okpukpechi Presbyterian abughi ezi-okwu.” O dika ma “onye-iro ahụ matara nke oma, na gboo oge nke ndu m, na a kara m akara ibu onye nsogbu na onye na-akpasu iwe nke ala-eze ya; ma obughi otu ahụ, mgbe ahụ olee kwa nu ihe mere ike nile nke ochichiri jiri jikota onu imegide m? Gini kpatara ^bmmegide ahụ na mkpagbu nke bilitere imegide m, ntakiri ka o buru na nwanta m?

Ufodu ndi nkwusa-ozima na ndi nkwuputa ndi-ozo nile nke okpukpechi na-aju inabata nkowasi nke Ohu Mbụ ahụ—Mkpagbu ka a kwakotara n’elu Joseph Smith—O na-agba ama maka ibu ezie nke Ohu ahụ. (Ama-okwu ndi 21–26.)

21 Ufodu ubochi ole na ole mgbe m nwesiri “ohu a, o wee buru na mu na otu onye na-ekwusa ozi-oma nke Methodist na-anoko, onye naara arusi oru ike na-ime mkpalite nke okpukpechi ahụ nke a kpotworori onu; na-akparita kwa uka n’isi okwu nke okpukpechi, eweere m ohere ahụ inye ya nkowasi maka ohu ahụ nke m nweworo. Ogbagwo juru m anya nke ukwu n’agwa ya, o mesoro ihe m gwara ya o bughi nani dika ihe di mfe, mana jiri oke nleli na-asi na ha nile sitere n’ekwensu, na o dighi ihe ndi di otu ahụ dika ^bohu nile ma-obu ‘mkpughe nile n’ubochi ndi a; n’ihe nile di otu ahụ akwusiworu n’oge ndi-ozima, na ihe ndi di otu ahụ agaghị adikwa ozo.

22 Ngwa ngwa a choputara m, na mu iko akuko ahụ akpalite-wo nnukwu ikpa-oke megide m n’etiti ndi nkwuputa nke okpukpechi, burukwa ihe kpatara oke “mkpagbu, nke gara n’iru na-abawanye; na-agbanyeghi kwa na m buuru nwanta nwoke nke ndi mmadu ^bna-amataghi

19c NGAN Ngonari
Okwukwe—Ngonari
nke okwukwe oha.
d Taitos 1:14;
OznQd. 45:29.
e 2 Tim. 3:5.

20a NGAN Ekwensu.
b 2 Nif. 2:11;
OznQd. 58:2–4.
NGAN Ihe Isi-ike.
21a NGAN Ohu Mbụ.
b NGAN Ohu.

c NGAN Mkpughe.
22a Jemes 5:10–11.
NGAN Inye Nsogbu,
Mkpagbu.
b 1 Sam. 16:7;
Alma 37:35.

nke oma, nani n'agbata afo iri-na-anọ na nke iri na ise, ọnọdụ m na ndụ bu kwa nke ga-eme ka nwanta nwoke na-adighi mkpa n'ime uwa, ka ndi mmadu ọnọdụ ha di elu weere nleba-anya zuru ezu iji kpalite echiche ndi oha megide m, na mee kwa ka mkpagbu di ilu diri; nke a dika-riri n'etiti ndi otu ahụ nile — ha nile jikọtara aka imegide m.

23 O kpataara m ilaghachi azu di mkpa n'uche mgbe ahụ, na-akpatakwa ya otutu mgbe kwa mgbe ke mgbe ahụ, otu o si diri egwu na nwanta nwoke nke ndi mmadu na-amataghi nke oma, nke di nta kara afo iri na anọ na otu onye, kwa, nwere akara aka nke mkpa inweta obere ihe oriri site n'oru-ike ya kwa ubochi, na e kwesiri icha na o bu onye di mkpa zuru oke ito ndi nnukwu mmadu nke otu nzuko ndi a kachasi mara amara nke ubochi ahụ akpiri na n'ọnọdụ nke ikenye n'ime ha muo nke mkpagbu kachasi idi ilu na ikpo-iyi. Mana ma o di egwu ma-obu na o dighi, otu ahụ ka o diiri, o bukwaara kwa mgbe kwa mgbe ihe kpataara oke mwute nile nye mu onwe m.

24 Otu o sila di, na-agbanyeghi o buuru ezi-okwu na m huru ohu. Echewo m rii, na m nyochaworo onwe m dika "Pol mgbe o na-eme ^bmgbochi ya n'iru Eze Agripa nye kwa nkowasi nke ohu ahụ nke o nwere mgbe o huru ihè, nù kwa otu olu-okwu; mana na-agbanye-

ghi obu nani mmadu ole na ole kwere ya, ufodu siri o naghi ekwu ezi-okwu, ndi ozo siri ara adiwo ya; emekwara ya ihe ochi, kpoo kwa ya iyi. Mana ihe ndi a nile ebibighi ibu ezi-okwu nke ohu ya. O huroi ohu, o maara na ya huru ohu, na mkpagbu nile di n'okpuru elu-igwe apughi ime ka o ghara ibu ezi-okwu; na obunadi na ha kpagburu ya ruo nonwu, mana o maara, ga-amarakwa ruo n'iku ume nke ikpe-azu ya, na ya ahwo ma ihè na nwokwa olu na-ekwu okwu nye ya, na uwa dum apughi ime ya icha ma-obu kwere n'obughi otua.

25 Otu a ka o diiri nye m. Ahuwo m ri ihè, na n'etiti ihè ahụ ahuru m "Ndi abuo, ha kwukwaara m okwu n'ezie; ma na-agbanyeghi na a kpoo m asi kpagbuo kwa m maka ikwu na m ahwo ohu, mana o bu ezi-okwu; na mgbe ha na-akpagbu m, na-akpo m iyi, na-ekwu kwa ajoo ihe nile di icha icha megide m n'okwu-ugha n'ihikwu nke a, o meturu m ka m kwuo n'ime obi m si: Gini mere a na-akpagbu m n'ihikwu n'ezie; onye ka m bukwanu na m ga-eguzogide Chineke, ma-obu gini mere uwa na-eche na ha ga-eme ka m gonari ihe nke m huro n'ezie? N'ihikwu nke a, a maakwara m na Chineke maara ya, enwekwaraghi m ike bighonari ya, nke m gaara anwa

ime ya; ma-odighi-ihe ozọ a maara m na site n'ime otu a m ga-emehie Chineke, ma bịa n'okpuru amamikpe.

26 Enwewo m afọ-ojuju n'ime uche m ugbua na dika o gbasara ndi otu uka nile nke uwa—n'obughị oru diiri m isonye nke obula n'ime ha, mana inoro dika m diiri ruo mgbe m ga-enwe ntuzi-aka ozọ. A choputawo m na "igba-ama nke Jemes buuru ezi-okwu—na nwoke ahụ nke amamihe korọ nwere ike irio n'aka Chineke, ma nwe-ta amamihe, na-enweghi mba a ga-abara ya.

Moronai aputa ihè nye Joseph Smith—Aha Joseph ka a ga-ama-ra maka ihe oma na ihe ojọ n'etiti mba nile—Moronai agwa ya maka Akwukwo nke Momon na maka obibia nke ikpe nile nke Onye-nwe nomie kwa otutu akwukwo-nso nile—Ebe e zoro epekele ola-edo nile ka e kpughere—Moronai gara n'iru na-akuziri Onye-amuma ahụ. (Ama-okwu 27–54.)

27 M wee gaa n'iru na-ichuso oru mu na-arụ na ndu m ruo n'iri ubochi abuo na otu nke Septemba, otu puku afọ nari asato na iri abuo na ato, na-ata ahuhu nke ajoo mkpagbu n'oge ahụ nile n'aka nile, nke ogo ndi mmadu di iche iche, ma ndi okpukpechi na ndi nabughị ndi okpukpechi, n'ihina agara m n'iru ikwusi-ike na ahwo m ohu.

28 N'oghere nke oge ahụ nke

di n'agbata oge ahụ m nwere ohu ahụ na afọ nari iri na asato na iri abuo na ato—ebe e gbochiri m isonye nke obula n'ime otu okpukpechi nile nke ubochi ahụ, na ebe m ka di obere n'afọ nile, buru kwa onye ndi ahụ kwesiri ibu ndi enyi m na ndi kwesiri imeso m omume obioma kpagburu, na oburu na ha chere na e duhie m eduhie gaara agba mbọ n'uzọ ziri-ezi na omume ihunanya inwetaghachi m—m wee buru onye a hapuru nye udi "onwunwa nile di iche iche; na-enwe mmekota mu na ndi mmadu di iche iche, m wee daba otutu mgbe n'ime otutu mmehie nzuzu, ma na-egosiputa adighi ike nke okorobia, na irighiri amaghi-eme nile nke udi okike nke mmadu; ndi nke, o na ewute m isi; dubara m n'ime onwunwa di iche iche, di njo n'anya nke Chineke. Na-ime nkwuputa nke a, ka onye obula ghara iche na m nwere, ikpe omuma nke oke mmehie ma-obu ime oke ajoo omume nile. Inwe mmasi nke ime udi ahụ a dighi adi n'ime okike m. Mana enwere m amamikpe nke iji ihe na-abughị ihe ochi mee ihe ochi, na oge nile ufodu enwere m mmekorita mu na ndi na-ewere ihe nile dika ihe di mfe, na enwe anuri na ichi ochi, ndi nke na-ekwesighi na omume nke onye nke Chineke^b korọ kwesiri idi na-eme dika a kpoworo m. Mana nke a gaghi adi n'udi na-amaraghi aru nke

26a Jemes 1:5–7.

28a NGAN Nwaa,

Onwunwa.

b NGAN Chineke

Kporo, Kporo-oku,

Okpukpo-oku.

ukwu nye onye ọbụla ga-echeta-gharị okorọbia m, na onye matara ụdị iru ọcha na ańụrị nke omume m.

29 N'ihị ihe ndị a nile, ọtụtụ mgbe ka m nyochara onwe m n'amamikpe maka adighi ike na etozughị-oke m nile; mgbe n'oge mgbede nke ụbọchị nke iri abụọ na otu nke Septemba dika a kpọturū aha n'elu elu, mgbe m labasiworō ụra n'elu àkwà m maka abalị, m wee were onwe m gaa "n'ekpere na aririọ nye Chineke Pụrū Ime Ihe nile maka mgbaghara nke mmehie m nile na nzuzu nile, na kwa maka ngosiputa nye m, ka m wee mara maka ọnọdụ m na ebe m kwū n'iru ya; n'ihị na-enwere m ntụkwasi-obi n'uju inweta ngosiputa di nsọ dika m nwetawororị otu na mbụ.

30 Mgbe m ka nọ na-akpoku Chineke, m wee chọputa ihè ka ọ na-enwubata n'ime ụlọ m, nke gara n'iru na-abawanye ruo mgbe ọnụ-ụlọ ahụ juputara n'ihè karịa etiti ehiehie, mgbe otu oge ahụ otu "Onye putara ihè n'akukū àkwà-ura m, na-eguzo n'ime ikuku, n'ihị na ukwū ya emetughị ala-ụlọ.

31 O yi uwe mwūda na-ekesighi ike nke "idị ọcha ya mabigara mma oke. O bụ idị ọcha nke kariri ihe ọbụla nke ụwa nke m hụworo mgbe ọbụla; ma-ọbughikwanū na m ga-ekwere na-enwere ike ime

ihe nke ụwa ọbụla ka ọ mabigara mma oke n'idị ọcha na-amuke amuke. Aka ya abụọ gba-oto, na kwa ogwe-aka ya nile, ntakiri ihe ruo n'elu nkwo nkwo aka ya; otu ahụ, kwa, ka ukwū ala ya gba-oto, dika ogwe ukwū ya nile, ntakiri ihe ruo n'elu nkwo nkwo ukwū ya. Isi ya na olu ya gba kwa oto. Enwere m ike ichoputa na o nweghi uwe ozo o yi ma-obughị uwe mwūda nke a, n'ihị na o ghere oghe, otu m nwere ike ihu baa n'obi ya.

32 Obughi nani na uwe mwūda ya di ọcha dibiga ya oke, mana ozuzu onwe ya di "ebube karia ihe e nwere ike ikowadaru ala, mbara-iru ya n'ezi-okwu dika "amuma mmi-ri. Ime-ulo ahụ nwubigara ihè oke, mana ọ mukeghị ebe ọ di ukwu dika nso nso gburu gburu onwe ya. Mgbe m legidere ya anya na mbụ 'aturu m egwu; mana egwu ahụ hapuru m ngwa-ngwa.

33 O wee kpoo m "aha m sika m na ya onwe ya bu onye-ozī e zitaara m site n'iru nke Chineke, na aha ya bu Moronai; na Chineke nwere oru maka m nke m ga-arū; na-kwa aha m ka a ga-enwe maka ihe oma na ihe ojoo, n'etiti mba nile, ebo nile, na asusu nile, ma-obu na-aga ekwu ma ihe oma na ihe ojoo gbasara ya n'etiti mmadu nile.

29a NGAN Ekpere.

30a NGAN Muo-ozī nile;
Moronai Nwa-nwoke
nke Momon.

31a Qlndoz. 10:30;

1 Nif. 8:5; 3 Nif. 11:8.

32a 3 Nif. 19:25.

NGAN Otuto.

b Opu. 34:29–35;

Hil. 5:36;

OznQd. 110:3.

c Opu. 3:6;

Ita 3:6–8, 19.

33a Opu. 33:12, 17;

Aisa. 45:3–4.

34 O wee si na o nwere “akwukwo nke e debere maka nchekwa, e dere n’elu epekele ^bola-edo, na-enye nkowasi maka ndi bibuuru na kontinenti nke a, na ebe ha siri bia. O sikhara na “uju nke Ozi-oma mgbe nile na-adigide di n’ime ya, dika Onye-nzoputa nyefere n’aka ndi ahụ biiri na ya mgbe ochie;

35 Nakwa, na-enweere okwute abuo di na uta ola-ocha—na okwute ndi a, nke e kedoro “n’epekele nchekwa-obi, mejuputara ihe a kpore ^bUrim na Tumim—e debere maka nchekwa ya na epekele ndi ahụ; na na-inwe na iji okwute ndi a ruo oru bu ihe mejuputara “ndi obu-uzo” na mgbe ochie ma-obu oge nile gara-aga; na Chineke kwadobe kwara ha maka itughari asusu nke akwukwo ahụ.

36 Mgbe o gwasiri m ihe ndi a nile, o wee malite inomi amuma nile nke Testament “Ochie. Nke mbu o nomiri mpaghara isi nke ato nke ^bMalakai; o nomikwara nke ano ma-obu isi nke ikpe-azu nke otu amuma ahụ, mana o nwere obere ndiche site n’uzo esi aguta ya na

Bible anyi nile. Kama inomi ama-okwu nke mbu ahụ dika esi aguta ya n’akwukwo anyi nile otu a ka o siri nomie ya.

37 *N’ihi lee, “ubochi ahụ na-abia nke ^bga-ere oku dika ite-oku, na ndi mpako nile, e, ka ha ra bu ndi na-eme ojo-o-mume ga-ere oku dika ‘ahihia-oka; n’ihi na ndi ahụ nke na-abia ga-erechapu ha, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi agha siri, na o gaghi a hapuru ha obughi mgborogwu ma-obu alaka.*

38 *Ozo kwa, o nomiri ama-okwu nke ise otu a: Lee, aga m ekpughere unu “Okwa Nchu-aja ahụ, site n’aka nke ^bElaija onye-amuma, tutu obibia nke nnukwu ubochi ahụ di egwu nke Onye-nwe.*

39 *O nomikwara ama-okwu nke na-eso n’uzo di iche: O ga-akunye kwa n’ime obi nile nke ndi bu umu “nkwa nile ahụ e kwere ndi bu nna ha, na obi nile nke ndi bu umu ^bga-atughari kwute ndi bu nna ha. Asị ma-obughi otu ahụ, uwa nile ka a ga-ala n’iye kpam kpam n’obibia ya.*

40 *Na-itinye kwara ndi a, o nomiri isi nke iri na otu nke Aisaja, na-asị na o na-agaje imezu ngwa ngwa. O nomikwara isi nke ato nke Olu ndi-ozi,*

34a NGAN Akwukwo nke Moman.

b NGAN Ekpele Ola-edo nile.

c NGAN Mweghachi nke Ozi-oma.

35a Lev. 8:8.

NGAN Epekele Nchekwa Obi nile.

b Qpu. 28:30.

NGAN Urim na Tumim.

c NGAN Ohu-uzo.

36a NGAN Testament

Ochie.

b NGAN Malakai.

37a NGAN Obibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist.

b 3 Nif. 25:1–6;

OznQd. 64:23–24.

NGAN Uwa—Isacha

uwa; Uwa—

Ogwugwu nke Uwa.

c Nehum 1:8–10;

1 Nif. 22:15, 23;

2 Nif. 26:4–6;

OznQd. 29:9.

38a NGAN Otughe-uzo

nile nke Okwa Nchu-aja; Okwa Nchu-aja.

b OznQd. 27:9;

110:13–16.

NGAN Elaija.

39a Ndi-Gal. 3:8, 19.

b NGAN Akuko Agburu; Nzoputa

Maka ndi

Nwuru-anwu.

ama-okwu nke iri abụọ na abụọ na nke iri abụọ na atọ, kpom kwem dika otu ha di n'ime Testament Ohuru anyi. O siri na "onye-amuma ahụ buuru Kraist; mana ubochi ahụ a ka-abiaighi mgbe "ndi ahụ na-agaghi anu olu-okwu ya a ^bga-ebepu ha site n'etiti ndi mmadu ahụ," mana o ga-abia oso oso.

41 O nomikwara "Joel isi nke abụọ, site na ama-okwu nke iri abụọ na asatọ ruo na nke ikpeazu. O kwukwara si na a ka mezubeghi nke a, mana a gamezu ya na nso a. O wee kwuo kwa na uju nke ^bndi Jentailu gaje ibata oso oso. O nomikwara otutu ihe ogugu ndi ozo nke akwukwo-nso, na nye otutu nkwa nile ndi na-enweghi ike ikpotu onu ebe a.

42 Ozo, o gwara m, na mgbe m nwetara epekele nile ndi ahụ nke o kwuoro maka ha — n'ihina oge ahụ nke a ga-eji nweta ha ezubeghi — Ekwesighi m igosi ha mmadu obula, obughi epekele-nchekwa obi ahụ tinyere Urim na Tumim; nani ndi ahụ a ga-enye m iwu igosi ha; oburu na m e mee ya na a ga ebibi m. Mgbe mu na ya na-akparita uka banyere epekele nile ahụ, ohu ahụ ka e kpughere nye "uche m na e nwere m ike ihu ebe ahụ nke e debere epekele nile ahụ maka nchekwa, na hu ha nke oma na ido-anyan nke na m matara ebe ahụ ozo mgbe m gara leta ya.

43 Mgbe mu na ya kwuchara m wee hu ihè ahụ di n'ime ulo ahụ ka o malitere ichikota onu nso nso gburugburu onye ahụ nke noro na-agwa m okwu, o gwara n'iru ime otu a ruo mgbe ime ulo ahụ a hapukwara ya n'ochichiri, ewezuga nani gburu gburu ya, mgbe otu ntabi anya m wee hu, ihe dika oghere ka o meghere baa n'ime eluigwe, o wee rigoro ruo mgbe na-ahughi kwa ya anya, ma a hapuru ime ulo ahụ dika o diburu tutu ihè nke eluigwe a.

44 Edinara m ala n'elu akwara na-eche banyere otu ihe ohuhu ahụ, na-enwe oke itu n'anya n'ihe nke a gwaworo m site n'onu nke onye-ozu a puru ichi; mgbe n'ime etiti "ntughari uche m, achoputara m na mberede na ime-ulo m malitere ozo inweta ihè, ma na nwa oge kwa, dika o di onye-ozu nke eluigwe ahụ nokwa ozo n'akuku akwara m.

45 O malitere, ma ko kwa ozo otu ihe ndi ahụ nile nke o meworori na nleta ya nke mbu, na-enweghi mgbanwe dikarisiri nta; nke mgbe o mesiri, o mere ka m mara maka nnukwu ikpe nile ndi nke ga-abiakwasi uwa, na-eji itogbo n'efu sitere n'unwu, mma-agma, na ajoo oria; na ikpe ndi a di mwute ga-abia n'elu uwa n'ogbo nke a. Mgbe o kochasiri ihe ndi a nile, o rigoro kwa ozo dika o meworori na mbu.

40a Deut. 18:15–19.
b 3 Nif. 20:23; 21:20.
41a Qlndoz. 2:16–21.

b Ndi Rom 11:11–25;
OznQd. 88:84.
NGAN Ndi Jentailu.

42a NGAN Uche.
44a NGAN Ntughari Uche.

46 N'oge nke a, ihe ndi a adiwo oke omimi n'uche m na ura gbafuworori site n'anya m, na m dinara ka onye e gweriri egweri n'ime itunanya n'ihe m hwororo na nworo kwa. Mana olee idi ukwu nke mgbagwoju anya m di mgbe m huru otu onye-ozu ahụ ozọ n'akuku akwa-ura m, nukwa ya ka o na-akoghari ma-obu kwugharia ozọ nye m otu ihe ndi ahụ dika ndi nke mbu; tinye kwa otu idoka na nti nye m; na-agwa m na "Setan ga-agba mbu binwa m onwunwa (n'ihu onodu idi ogbenye nke ezi na ulo nke nna m), inweta epekele nile ahụ n'ihu iji nweta akụ na uba. Nke a ka o gbochiri m ime, na-asị na m gariri aghara inwe ihe nlekwasị anya ozọ na-inweta epekele nile ahụ kama iji nye Chineke otuto, na m agaghị ekwe ka 'ebum n'uche obula ozọ si n'ime m ruo oru kariya kwa nke ahụ bu nke iwu ala-eze ya; ewezuga nke a enweghi m ike inweta ha.

47 Mgbe nleta nke ato nke a gasiri, o rigoro kwa n'elu-igwe dika na mbu, ma a hapukwara m ozọ itughari uche n'elu o puru iche nke ihe m ka mutara site n'ihe mere; mgbe na-etufughi oge onye-ozu nke elu-igwe ahụ rigosiworo site n'ebe m no nke ugboro ato, oke okuko wee bee akwa, m wee choputa na chi obubo adiwo nso, ya bu na mkparita uka anyi ewerewori abali ahụ nile.

48 E mesia nwa mgbe nta m

wee bilie site n'akwa-ura m, na dika m si na-eme a gara m iru-oru nile ndi di mkpa nke ubochi ahụ; mana na-agba mbu iru-oru dika n'oge ndi ozọ, achoputara m n'ume m gwusiri nke mere na m enweghi ike iru oru kpam kpam. Nna m, onye mu na ya na-aruko oru, choputara n'onwere ihe na-esogbu m, o wee gwa kwa m ka m laa n'ulo. M wee malite ila na-enwe nzube i gawa n'ulo; mana mgbe m na-agba mbu igafe ogige esi aputa n'ime ubi ebe anyi no, ume m wee gwusia kpam kpam, m wee daa kwa n'ala na-enweghi enyem-aka, na nwa oge a noduru m na-amataghi maka ihe obula.

49 Ihe mbu nke m nwere ike icheta bu otu olu na-ekwu okwu nye m, na-akpo m aha. M wee lelie anya elu, hu kwa otu onye-ozu ahụ ka o na-eguzo n'ofe isi m, ebe ihe gbara ya gburu gburu dika na mbu. Mgbe ahụ o kogharị kwaara m ihe nile ahụ nke o kwororị m n'abali nke gara aga, nye kwa iwu ka m gakwuru "nna m gwa kwa ya maka ohu ahụ na iwunso nile nke m nataworo.

50 Erubere m isi; m wee laghachikwuru nna m n'ubi, kowaakwara ya ihe nile ahụ. O zaghachiri m na ihe a sitere na Chineke, wee gwakwa m ka m gaa mee dika e nyeworo m iwu site n'ake onye-ozu ahụ. Ahapuru m ubi ahụ, wee gaa kwa n'ebe onye-ozu ahụ gwara m na

epekele nile ahụ dị e debere ha, na n'ihì mpụta ihè nke oma nke ọhụ ahụ nke m hụworo banyere ya, amatara m ebe ahụ ozugbo m rutere ebe ahụ.

51 Nso nso ruo onumara Manchester, na ọgbè Ontario, New York, ka otu "ugwu nke buturu ibu na-eguzo, bụ kwa nke kachasi idị elu karịa nke ọbụla na agbatobi ahụ. Na mpaghara ọdịda anyanwụ nke ugwu a, n'ebe nadighi anya site n'elu ya, n'okpuru otu okwute nke buturu ibu ka epekele nile ahụ dina, e debere ha n'otu igbe okwute. Okwute a di agbidigbi dikwa okirikiri n'etiti nke akuku elu ya, na girigiri karịa na ebe nile nke nkọ ọnụ ya nke mere na mpaghara etiti ya ka a na-ahụ anya n'elu ala, mana nkọ ya gburu gburu ka e jiri aja kpochie.

52 Mgbe m wepusiworu aja ala ahụ, m wee weta osisi mgba nke m fanyere n'okpuru nkọ nke okwute ahụ na site n'itinye ya obere ume wee bulite ya elu. M wee leba anya n'ime ya, n'ebe ahụ n'ezie a hụrụ m "epekele ahụ nile, ^bUrim na Tumim ahụ, na 'epekele nchekwa-obi, dika onye-ozì ahụ kwuru. Igbe ahụ nke ha di n'ime ka a kpuru site n'inyibe kọta okwute ọnụ n'ime ihe dika simenti eji nyakọta ha ọnụ. N'ikè ime igbe ahụ ka e nyibere okwute abụọ akufere akufe, n'elu otu okwute ndi a ka e nyibere epekele nile ahụ, na ihe ndi ọzọ nile so kọ ha.

53 A gbara m mbọ ka m weputa ha, mana e gbochiri m site n'aka onye-ozì ahụ, ọ gwakwarara m ọzọ n'oge maka iweputa ha ihè e rubeghi, ọ gaghi kwa eru, ruo afọ anọ site n'oge ahụ; kama ọ gwara m na m ga na-abia ebe ahụ kpom kwem n'otu afọ site n'oge ahụ, na ya ga kwa na-ezute m ebe ahụ, na m ga-aga n'iru na-eme otu ahụ ruo mgbe oge ahụ ga-abia maka inweta epekele nile ahụ.

54 N'ikwekorita, dika e nyeworo m n'iwu, agara m n'ogwugwu nke afọ ọbụla, n'oge ọbụla kwa a hụrụ m otu onye-ozì ahụ ebe ahụ, natakwa nkuzi na akon'uche site n'aka ya na mkparita-uka ọbụla anyi nwere, gbasara ihe Onye-nwe na-aga ime, na otu na usoro a ga-esi duzie "ala-eze ya n'ubochi ndi ikpe-azu.

Joseph Smith a luo Emma Hale — Ya anata epekele ọla-edo nile ahụ site n'aka Moronai tughari kwa asusu ufodu n'ime mkpuru akwu-kwo ahụ — Martin Harris egosi Professor Anthon mkpuru akwu-kwo nile ahụ, onye sirì, "E nweghi m ike igu akwu-kwo a rachiri arachi." (Ama-okwu nile nke 55–65.)

55 N'ihì na ọnọdu ihe mnweta nke uwa nke nna m diiri nta nke ukwu, anyi nwere mkpa iji aka anyi na-arusi ọrụ-ike, na-eje ọrụ-ngo n'ubochi na udi ọzọ kwa, dika anyi nwere ike inwe ohere. Oge ufodu anyi noduru

51a NGAN Ugwu Kumora.
52a Mọm 6:6.
NGAN Epekele Ọla-
edo nile.

b NGAN Urim na
Tumim.
c NGAN Epekele
Nchekwa Obi nile.

54a NGAN Ala-eze
Chineke ma-ọbụ
Ala-eze Elu-igwe.

n'ulọ, oge ufodu anyị puru apu, na site n'ije oru n'eseputghị aka anyị nwere ike nweta ezigbo nriju-afọ.

56 N'afọ 1823 ezi na ulọ nna m zutere oke mkpagbu site n'owwu nke nwanne m nwoke nke kachasi okenye, "Alvin. N'onwa nke Oktoba, 1825, otu agadi nwoke nke aha ya bu Josiah Staal goro m oru, onye biiri na ogbè Chenango, Steeti nke New York. O nuporị ihe gbasara otu olulu a na-egwuta ọla-ocha nke ndi Spain meghere na Harmony, ogbè Susquehanna, Steeti nke Pennsylvania; na tutu ya egoo m oru, o na-egwu ala, n'usoro ma o ga-ekwe omume, ichoputa olulu ahụ e si egwuta ọla-ocha. Mgbe m gasiri soro ya biri, o kpoo mụ na ndi oru ya ndi ozọ, ka anyi gwuo ala maka olulu ọla-ocha ahụ, nke m gara n'iru iru oru ya ruo ntakiri ka oburu otu onwa, na-enwetaghị ihe a chorọ n'oru anyi nile, n'ikpe-azu e mere m ka agadi nwoke ahụ kweta ikwusi igwu maka ya. N'ebe a ka akuko ahụ a maa-ra nke oma na m bu onye na-egwu ala na-achọ ego malitere.

57 N'oge ahụ nke m na-arụ oru a, e mere ka mụ na Maazi Isaac Hale onye ebe ahụ biri, maka nlekota anya m; o buuru ebe ahụ ka m huru nwunye m anya nke mbu (nwa ya nwanyị), "Emma Hale. Na 18 Jenuari, 1827, ka anyi luru alulu, mgbe m ka no n'oru nke Maazi Staal.

58 N'hi iga n'iru m na-ekwu

na-ahwo m ohu, "mkpagbu gara n'iru na-eso m, ezi na ulọ nke nna nwunye m megide kwara alulu anyi ebe o di ukwu. Ya mere, anoro m na mkpa nke ikporo ya gaa ebe ozọ; n'hi ya anyi gara luo alulu ahụ n'ulọ nke Squire Tarbill di na South Bainbridge, ogbè Chenango, New York. Ngwa ngwa alulu m gasiri, a hapuru m nke Maazi Staal, gaa kwa na nke nna m soro ya ruo oru ubi n'oge oru ubi ahụ.

59 N'ikpe-azu oge rutere maka inweta epekele nile ahụ, Urim na Tumim ahụ, na epekele nchekwa obi ahụ. N'ubochi nke iri abuo na abuo nke onwa Septemba, n'afọ otu puku nari asato na iri abuo-na asaa, mgbe m gara dika m na-eme n'ogwu-gwu nke afọ nke ozọ n'ebe ahụ e debere ha maka nchekwa, otu onye—ozi nke elu-igwe ahụ kwa nyefelitere ha n'aka m jiri inye iwu nke a: na ha ga-abu ihe diiri m ileketa; na o buru na m ga-ahapu ha na-enweghi ikpachapuru ha anya, ma-obu site na "nleghara-anya nke m, na-aga ebepu m; kama na m ga-eji igbasi mbu nile ike ^bchekwaa ha, ruo mgbe ya, onye-ozi ahụ, ga-akpo maka ha, e kwesiri ka e chekwaa ha.

60 Achoputara m n'oge na-eteghi anya ihe mere m jiri nata iwu ndi ahụ siri ike idebe ha na nchekwa, na ihe mere na onye—ozi ahụ kwuru si na mgbe m mere ihe a turu anya

56a Oznd. 137:5–8.
57a NGAN Smith, Emma Hale.

58a NGAN Inye Nsogbu, Mkpagbu.
59a A—JS 1:42.

b NGAN Akwukwo-nsu nile—Akwukwo-nsu nile ka a ga-ehekwa.

n'aka m, na ya ga-akpo maka ha. N'ihĩ na-oteghĩ anya a matara na m ji ha ka e tinyere nnukwu ume n'oru inapụ ha n'aka m. Ụdị aghughọ ọbụla nke e nwere ike ichọpụta ka e tinyere n'oru maka ebun n'uche ahụ. Mkpagbu ahụ wee dī ilu kariā ma taa akpū kariā n'oge mbū, igwè ndi mmadū ndukwara na nche akwūsihi akwūsi inweta ha site n'aka m ma ọburū na ọ ga-ekwe mee. Mana site n'ama-mihe nke Chineke, ha nogidere na nchekwa n'aka m, ruo mgbe m rusiri site na ha ihe ahụ a choro n'aka m. Mgbe, dika nkwekorita nile siri dī, onye — ozi ahụ kporo maka ha, e nyefelite m ya ha; o ji kwa ha na nchekwa nke ya ruo ubochi nke abuo nke Mee, otu puku afọ nariasato na iri ato na asato.

61 Mkpallite ahụ, otu-o-sila-dī, gakwara n'iru, asiri na otu puku ire ya nile kwa ka e tinyere n'oru oge nile na mgbasaa okwu-ugha nile gbasara ezi na ulo nna m, na gbasara mu onwe m. O buru na asi ka m kogharĩa otu mpaghara n'ime otu puku ha, ọ ga ejuputa ibu akwukwo dī otutu. Mkpagbu ahụ, otu-o-sila-dī, ghaziri nke na-enweghi odidi nke na m nwere mkpa nke ihapu Manchester, na mu na nwunye m agawa na ogbe Susquehanna, dī n'ime Steeti nke Pennsylvania. Mgbe anyi na-akwado imalite — ebe anyi di ogbenye nke ukwu, mkpagbu ahụ a dikwa arọ nke ukwu n'isi anyi nke na-enweghi

ikekwe mgbe anyi ga-adī n'udi ozọ — n'ime etiti mkpagbu anyi nile anyi chotara otu enyi n'ime otu nwoke dī nwayo n'aha nke "Martin Harris, onye biakwute-re anyi nye kwa m iri dola ise iji nyere anyi aka na njem anyi. Maazi Harris buuru onye bi n'obodo mepere emepe nke Palmyra, ogbe Wayne, n'ime Steeti nke New York, na onye oru-ubi nke nwere nsopuru.

62 Site n'enyem-aka nke a biara n'oge kwesiri ekwesị a gbaram ume irute n'ebe m na-aga na Pennsylvania; na ozugbo m ru-tesiri ebe ahụ a malitere m idefe mkpuru akwukwo nile ahụ site n'elu epekele nile ahụ. Edefere m onu-ogugu ha ebe ọ dī ukwu, site kwa n'usoro nke "Urim na Tumim ahụ a tughariri m ufodu n'ime ha, nke m mere n'agbata oge ahụ m rutere n'ulo nke nna nwunye m, n'onwa Disemba, na nke Februari na-esọ.

63 Otu oge n'ime onwa a nke Februari, onye ahụ akpoturu aha bu Maazi Martin Harris biara n'ebe anyi, were mkpuru akwukwo ndi ahụ nke m seworo site n'epekele nile ahụ, gawa kwa n'ime nnukwu obodo nke New York. Maka ihe mere gbasara ya na mkpuru akwukwo ndi ahụ, a na m atunyere nkowasi nke ya maka onodu nile, dika o koghariri ha nye m mgbe ọ lotasiri, nke bu dika nke na-esọ:

64 "A gara m na nnukwu obodo nke New York, gosi kwa

Professor Charles Anthon, otu nwoke di nwayo onye a maara nke oma maka ogo mmuta ya nile, mkpuru akwukwo ahụ nke a tughariworo asusu ha na ntughari asusu ya kwa. Professor Anthon kwuru na ntughari asusu ahụ ziri ezi, karia kwa nke obula o hụworo mbu a tughari site na nke ndi Ijpt. Mgbe ahụ m wee gosi ya ndi ahụ nke natugharibeghi asusu ha, o wee si na ha buru nke Ijpt, nke Kaldaik, nke Asiria, na nke Arab; o sikhara na ha bu mkpuru akwukwo n'ezie. O nyere m asambodo, imesi-ike nye ndi Palmyra na ha bu mkpuru akwukwo n'ezie, na kwa ntughari asusu nke ha ndi atughariworo ziri-ezi. M wee were asambodo ahụ tinye n'ime akpa uwe m, na ana m asi ka m puo site n'ulo ahụ, mgbe Maazi Anthon kpoghachiri m azu, juo kwa m otu nwa okorobia ahụ siri mara na e nwere epekele-ola-edo nile n'ebe o chotara ha. Azara m na muo-ozu nke Chineke kpughere ya nye ya.

65 "Mgbe ahụ o wee si m, 'ka m hụ asambodo ahụ'. M weputa ya site n'akpa m nye ya dika kwa o kwuru, mgbe o weere ya dokasikwa ya irighiri na-asi n'onweghi ihe di otu ahụ dika nkwsa nke "ndi muo-ozu, na o buru na m ga-eweta epekele nile ahụ nye ya na ya ga-atughari asusu ha. M wee gwa ya na a^b rachiri mpaghara epekele ahụ nile arachi, na egbochikwara m

i were ha bia. O wee zaghachi, 'Enweghi m ike igu akwukwo a rachiri arachi.' Ahapuru m ya gkwuru Dr. Mitchell, onye mesiri ihe Professor Anthon kwuworo ike gbasara mkpuru akwukwo nile ahụ na ntughari asusu ha."

. . . .

Oliver Cowdery e jee-ozu dika ode-akwukwo na-ntughari asusu Akwukwo nke Momon — Joseph na Oliver anata Okwa Nchu-aja nke Eron site n'aka Jon O Me Baptism — Ha emee baptism, e chie ha echichi, ha anatakwa muo nke ibu amuma. (Ama-okwu nile 66–75.)

66 N'ubochi nke 5 nke Epril, 1829, "Oliver Cowdery biara n'ulo m, ruo n'oge nke ahụ a hubeghi m ya rii anya. O wee gwa m na n'ih na o na-akuzi n'ulo-akwukwo n'agbata-obi ebe ahụ nna m bi, n'ih na nna m kwa bu otu onye n'ime ndi na-ezita umu ha na ulo-akwukwo ahụ, na ya gara ibiri maka oge nta n'ulo ya maka nlekota anya, na mgbe ya no n'ebe ahụ, ezi na ulo ahụ koro ya onodu nile nke m jiri nata epekele nile ahụ, n'ih ya kwa ka o biaworo iju ajuju n'aka m.

67 Ubochi abuo mgbe Maazi Cowdery rutesiri (nke bu 7 Epril) a malitere m ntughari-asusu Akwukwo nke Momon, o malitekwara idere m ihe.

. . . .

68 Anyi gara n'iru n'oru nke

ntughari-asusu, mgbe, n'ime onwa nke na-eso (Mee, 1829), anyi n'otu ubochi gara n'ime ohia ikpe ekpere na iju ajuju site n'aka Onye-nwe gbasara "baptism maka ^bnsachapu nke mmehie nile, nke anyi chotara a kpoturu onu na ntughari asusu nke epekele nile ahụ. Mgbe anyi ka no n'oru nke, ikpe ekpere na ikpoku Onye-nwe, otu 'onye-ozu sitere n'elu-igwe ridatara n'ime ^digwe-ojii nke ihè, na mgbe o bikwasiri ^eaka ya abuo n'elu isi anyi, o ^fchiri anyi echichi, na-asi:

69 *N'elu unu ndi odibo ibe m, site n'aha nke Mesaja, ka m na-enyefe "Okwa Nchụ-aja nke Erõn, nke ji otughe-uzo nile nke nkwsa ozi-oma nke ndi muo-ozu na nke ozi-oma nke ncheghari, na nke ime-baptism site na-imikpu n'ime mmiri maka nsachapu nke mmehie nile; na nke a enweghi mgbe a ga-ewepu ya ozo site n'uwa, rue mgbe umu ndikom nke ^bLivai ga-enye Onye-nwe onyinye ozo n'ezi-omume.*

70 O wee si n'Okwa Onye Nchụ-aja nke a enweghi ike nke ibikwasị aka n'isi maka "onyinye nke Mụo Nso, kama na a ga-enyefe nke a n'elu anyi ma emesia; o wee nyekwa anyi iwu ka anyi gaa mee baptism, nye kwa anyi ntuzi-aka na m ga-eme Oliver Cowdery baptism, na kwa emesia o ga-eme m baptism.

71 Dika nke a anyi gara mee kwa baptism. Emere m ya baptism mbu, emesia kwa ya emee m baptism — mgbe emesiri nke a ebiakwasiri m ya aka n'isi chie kwa ya echichi nye Okwa Nchụ-aja nke Erõn, na emesia ya ebiakwasị aka ya abuo n'isi m chie kwa m echichi nye otu Okwa Nchụ-aja ahụ — n'ihhi n'otu a ka e nyere anyi iwu.*

72 Onye-ozu ahụ nke letara anyi n'oge a nyefekwara Okwa Nchụ-aja nke a n'elu anyi, kwuru na aha ya buuru "Jon, onye ahụ kwa nke akporo Jon O Me Baptism n'ime Testament

* Oliver Cowdery na-akowa ihe nile ndi a mere eme otu a: "Ndi a bu ubochi ndi na-enweghi nchefu-inoro-ala n'okpuru uda nke olu-okwu a kpootara site na nkwalite nke elu-igwe, kpoteoro afo ojuju nke kachasi nke obi nke a! Kwa ubochi kwa ubochi agara m n'iru, na-enweghi nkwbido, ide site n'onu ya, dika o na-atughari asusu jiri Urim na Tumim, ma-obu dika ndi Nifai gaara ekwu, 'Ndi Nsughari asusu,' akuko ahụ ma-obu akuko ndekota ahụ a kporo Akwukwo nke Momon.

"Ikpotu obuna na mkpuru okwu ole na ole, nkwasị di mmasi nke Momon na nwa ya nwoke kwesiri ntukwasị-obi, Moronai nyere, banyere otu ndi mmadu ndi n'otu mgbe elu-igwe huru n'anya na nwekwara iru-oma n'ebe ha no ga-akarị ihe

68a NGAN Baptism, Mee Baptism.

b NGAN Nsachapu nke Mmehie nile.

c NGAN Jon O Me Baptism.

d Onogu. 11:25; Ita 2:4–5, 14;

OznQd. 34:7.

e Ndep. Ok 5.

NGAN Ibikwasị Aka nile n'Elu.

f NGAN Ikike; Chie Echichi, Echichi.

69a NGAN Okwa Nchụ-aja nke Erõn.

b Deut. 10:8;

OznQd. 13; 124:39.

NGAN Livai— Agburu nke Livai.

70a NGAN Onyinye nke Mụo Nso.

72a NGAN Jon O Me Baptism.

Ọhuru, na o mere omume n'okpuru ntuzi-aka nke ^bPita, 'Jemes na 'Jon, ndi ji 'otughe-uzo nile nke Okwa Nchu-aja nke 'Melkizedek, nke bu Okwa Nchu-aja, nke o kwuru, na a ga-enyefe n'elu anyi n'oge nke kwesiri, na-aga akpo kwa m 'Okenye nke mbu nke Nzuko-nso, na ya (Oliver Cowdery) Okenye nke abuo. O buuru n'ubochi nke iri na ise nke Mee, 1829, na e chiri anyi echichi n'okpuru aka nke onye-ozu a, mee kwa baptism.

73 Ngwa ngwa na nrigoputa anyi site n'ime mmiri mgbe anyi mesiri baptism, anyi nwe-tara nnukwu na ngozi nile di otuto site n'aka Nna anyi nke Elu-igwe. Oteghi anya m mesiri Oliver Cowdery baptism, na 'Muo Nso dakwasiri ya, o wee guzo oto ^bbuo kwa amuma otutu ihe nke na-ahaghi ibia na mmezu nso nso a. Na ozo ngwa ngwa o mesiri m baptism, enwekwara m muo nke ibu-amuma,

mgbe m na-eguzo oto, mbilite nke Nzuko-nso a, na otutu ihe ndi ozo nile ha na Nzuko-nso jikotara, na ogbo nke a nke umu nke mmadu. Anyi juputara na Muo Nso, na nuri onu n'ime Chineke nke nzoputa anyi.

74 N'ih i na a gbawo ama nye uche anyi nile, anyi malitere inwe akwukwo-nso nile ka e ghebere ha oghe nye 'nghota anyi nile, na 'ezi mputara ha na ebun n'obi nke ebe ogugu ha nile ka n'ihe omimi nile ka e kpughere nye anyi n'udi nke anyi na-agaraghi erute ogo ya na mbu ma-ogu chewo na mbu maka ya. N'oge a anyi nwere nkwaigide idebe na nzuzo onodu nile nke inata Okwa Nchu-aja na baptism nke anyi meworo n'ih i muo nke mkpagbu nke na-egosiputawori onwe ya n'ime agbata-obi ah u.

75 E jiwori igba aghara yie anyi egwu, site n'oge ruo n'oge, na nke a kwa site n'aka ndi

mchoro ime n'oge nke a; ya-mere, aga m ebughari nke a ruo oge di n'iru, na dika m kwuru n'ime ime-ka-a-mara, gaa n'iru n'ide kpom kwem ufodu ihe mere eme ole na ole ya na mbilite nke Nzuko-nso a jikoro onu nso nso, ndi nwere ike ikwe nnabata n'obi nye ufodu puku ndi na-azopuwo ije n'iru, n'etiti mgbaru iru nke ndi na-ar o otu na ndi na-ebo ebubo asi nke ndi iru-abuo, ma makuo Ozi-oma nke Kraist ah u.

'Odighi mmadu obula, no n'uche ha zuru oke, nwere ike itughari asusu na ide ntuzi-aka nile e nyere ndi Nifai site n'onu nke Onye-nzoputa, nke usoro kpom kwem ndi mmadu ga esi wulite Nzuko-nso Ya, nke ka kwa nke mgbe inwe obi ojoo gbasaworo enweghi olile-anya n'ofe udi nile na usoro nile a na-eme n'etiti ndi mmadu, na-anaghi ach ohere nke igosi idi na njikere nke obi site na-ibu ndi e liri n'ime ili nke mmiri, iji za aziza nke ezi muo site na mbilite n'onwu nke Jisus Kraist.'

72b OznQd. 27:12–13.
NGAN Pita.
c NGAN Jemes, Nwa-
nwoke nke Zebedi.
d NGAN Jon, Nwa-
nwoke nke Zebedi.

e NGAN Otughe-uzo
nile nke Okwa
Nchu-aja.
f NGAN Okwa Nchu-aja
nke Melkizedek.
g NGAN Okenye.

73a NGAN Muo Nso.
b NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.
74a NGAN Nghota.
b Jon 16:13.

nkwaputa nile nke okpukpechi. Nzube nile ha nke imeso anyi ogha-aghara bu nani ike na-esi n'ime aru oru nke ezi na ulo nna nwunye m megidere ha (n'okpuru inye-aka nke Chineke) ndi na-aghowo ndi ezigbo enyi nye m, na ndi megidere igba

aghara, dikwaara na njikere na e kwesiri ikwe ka m gaa n'iru n'oru nke ntughari asusu na-enweghi nkwebido, ya mekwarra ha nyere na kwe anyi nkwa nchekwa site na mmegide nile na-enweghi nkwardo nke iwu ruo ka ha nwere ike.

"Mgbe e desiri nkwasị e nyere banyere ije-ozị nke Onye-nzọputa nye ndi foduru na mkpuru-afọ nke Jekob, n'elu kontinenti nke a, o diiri anyi mfe ihu, dika onye amuma kwuru na o gaara adi, na ochichiri kpuchiri uwa na oke ochichiri kpuchiri uche nile nke ndi mmadu ahụ. N'ilaghachi azu n'uche ozo o diiri mfe anyi ihu na n'etiti oke esem-okwu ahụ na mkpotu gbasara okpukpechi, odighi onye obula jidere ikike sitere na Chineke ilekota emume-nsọ nile nke Ozi-oma. N'ihia na e nwere ike iju ajuju ahụ, ndi mmadu ha ji ikike ahụ n'aha nke Kraist, ndi na-agonari mkpughe nile, mgbe Igba-ama nke ya na-adighi nta karịa mụọ nke ibu-amuma, okpukpechi Ya kwa dabeere, e wukwara ya, na kwado kwa ya site na mkpughe iru n'iru, na ogho nile nke uwa mgbe obula o nweworo ndi mmadu n'elu uwa? O buru na ezi-okwu ndi a ka e liri, jiri kwa mkpachapu-anyi nke mmadu zoo ha ndi oru ha gaara ano na nsogbu nke ichoputa ya ma oburu na ekwere ka ihe ahụ chaa n'iru nile nke ndi mmadu, ha e zoghi kwa ezo ozo nye anyi, anyi cheere nani ka enye iwu-nsọ ahụ 'Billie ka e mee kwa unu baptism.'

"Nke a eteghi anya anyi chorọ ya tutu e mezuo ya. Onye-nwe onye bara uba n'ebere, dikwa na njikere mgbe obula iza ekpere inogide si ike nke onye di umeala, mgbe anyi kpokuwosiri ya ike, n'ebe di iche site n'ebe ndi mmadu bi, o nakweere ime ka uche-obi ya puta ihè nye anyi. Na mberede dika site n'etiti nke ebighi-ebi, olu-okwu nke Onye-mgbaputa kwuru udo nye anyi, ebe ihe mkpuchi dọwara ma mụọ-ozị nke Chineke gbadatara yiri uwe nke ebube, ma nyefee ozi ahụ nke anyi ji mkpalite nke uche na-ele anya ya, na otughe-uzo nile nke Ozi-oma nke ncheghari. Olee oñu! Olee ihe iju-anyi! Olee oke ihe itunanya! Mgbe uwa no n'oke ntaram ahuhu na na-iwepu uche ya — mgbe otutu nde mmadu na-achọ ahụ ulọ dika ndi isi, na mgbe ndi mmadu nile na-adabere n'elu amaghi nke a ga-eme, dika otu igwe nke oha, anya anyi nile ahwuo, nti anyi nile anwuo, dika na mmuke ihè nke ehie; e, mukée-karia mmuke ihè nke anyanwu nke onwa Mee, nke tufuru mmuke ya mgbe ahụ n'ofe iru nke onodu udi okike. Mgbe ahụ olu-okwu ya, obuna n'odi nwayo, dupuru ruo n'etiti, okwu ya nile kwa, 'Abu m onye odibo ibe unu, chupuru egwu obula. Anyi gere nti, anyi legidere anya, anyi lere anya n'afọ ojuju! O bu olu-okwu nke onye mụọ-ozị sitere n'ebube, o bu ozi sitere n'Onye kachasi Elu! Na mgbe anyi nuru ya anyi nuriri oñu, ebe ihunanya ya nwukwaara oku n'ime mkpuru obi anyi, e wee fuchie kwa anyi n'ime ohu nke Onye Puru Ime Ihe nile! Olee ebe e nwere ohere maka isu ngongo? O dighi ebe obula; amaghi nke a ga-eme agbafuwo, isu ngo ngo e mikpuwo ma-gaghi ebili ozo, ebe akuko na e meghi eme na nduhie agbafuwo ruo mgbe nile!

"Kama, nwanne m nwoke nke m huru n'anya, chee echiche, chemie echiche maka nwa mgbe nta, udi oñu juputara obi anyi nile, na udi itunanya anyi jiriri hulata ala, (n'ihia olee onye na-agaraghi egbu ikpere n'ala maka udi ngozi nke ahu?) mgbe anyi natara n'okpuru aka ya Okwa Nchụ-aja ahụ Di Nso dika o kwuru, 'N'elu unu ndi odibo ibe m, site 'aha nke Mesaja, ka m na-enyefe Okwa Nchụ-aja nke a na ikike nke a, nke ga afodu n'elu uwa, ka umu ndikom nke Livai nwe ike kwa nye Onye-nwe oninye n'ezimume!'

"A gaghi m anwa ikoro gi akuko mmetuta nile nke obi nke a, ma-obu kwa nu udi idi mma eze nke na ebube nke gbara anyi gburu gburu n'oge nke a; mana i ga-ekwere m mgbe m na-asị, n'ụwa, ma-obu ndi mmadu jiri nkwuwa-okwu nke oge, e nweghi ike imalite iyiwe asusu uwe n'uzo di mmasi di elu dika Onye a di nsọ. E, e; ma obughi na ụwa o nwere ike inye onu, iji nyefee udo ahụ, ma-obu ghota amamihe ahụ nke di n'ime ahiri okwu obula dika e nyefere ha site n'ike nke Mụọ Nsọ! Mmadu nwere ike iduhie mmadu-ibe ya, nduhie nwere ike isochi nduhie, na umu nke onye ojoo ahụ nwere ike nwee ike irafu onye nzuzu na onye na-akuzirighi—ihe ruo mgbe na-odighi ihe obula ma obughi akuko na-emeghi eme juru ha afọ otutu ha, ma mkpuru nke okwu-uga eburu ndi nzuzu na agarube ruo n'ili, mana otu mmetu aka nke mkpisi-aka nke ihunanya ya, e, otu mmuke nke ebube sitere n'ụwa nke ka di elu ma-obu otu okwu sitere n'onu nke Onye-nzoputa, site n'obi nke ebighi-ebi, na-akuri ha nile ibu ihe na-aputaghi kwa ihe, hichapu kwa ya site n'uche ruo mgbe nile. Nchekwube ahụ na anyi nooro n'iru nke onye mụọ-ozi, ezi-okwu ahụ n'anyị nuru olu-okwu nke Jisus, na ezi-okwu ahụ na-emetoghi emeto dika o na asoputa site n'onye na-enweghi ntupo, ekwuputara site n'uche obi nke Chineke, bu ihe gafere nkowa nke oma nye m na aga m elekwasi anya mgbe nile na nkowa nke a nke idi mma nke Onye-nzoputa jiri oke iju-anya na inye-ekere mgbe nile e kwere m ka m di ndu; na n'ime ebe obibi ndi ahụ nile ebe izu-oke na-ebi na ebe mmehie na-anaghi abia, ka m nwere olileanya ife ofufe n'ubochi ahụ nke na-agaghi akwusi."—*Messenger and Advocate*, vol. 1 (October 1834), pp. 14–16.

NDEPUTA NKE OKWUKWE

NKE NZUKO NKE JISUS KRAIST NKE NDI-NSO UBQCHI-IKPEAZU A

Akuko nke Nzuko-nsọ, Vol. 4, pp. 535–541

ANYỊ ^akwere na ^bChineke, Nna mgbe Ebighi-ebi, na ^cn'Okpara Ya, Jisus Kraist, na ^dMụọ Nsọ.

2 Anyị kwere na-aga-ata ndi mmadu ahuhu n'ih i mmehie ^anke aka ha, na obughi n'ih i ^bnjehie Adam.

3 Anyị kwere na site na ^aAja Mgbaghara mmehie nke Kraist, mmadu nile ga-enweta ^bnzoputa, site na ^cnrube isi nye ^diwu nile na ^eemume-nsọ nile nke Ozi-oma.

4 Anyị kwere na ukpuru mbu nile na ^aemume-nsọ nile nke Ozi-oma bu: nke mbu, ^bOkwu-kwe n'ime Onye-nwe Jisus Kraist; nke abuo, ^cNchehari;

nke ato, ^dBaptism site na-imikpu n'ime mmiri maka ^ensachapu nke mmehie nile; nke anọ, Ibikwasị ^faka nile n'isi maka ^gonyinye nke Mụọ Nsọ.

5 Anyị kwere na a ^aga-akpo-riri nwoke site na Chineke, site ^bn'ibu amuma, na site na-ibikwasị ^caka nile n'isi site na ndi ahụ bu ndi nọ n'iji ^dikike, ^eikwusa Ozi-oma na ilekota n'ime ^femume-nsọ nile di ya.

6 Anyị kwere n'otu ^anhazi ahụ nke dibuuru n'ime Nzuko-nsọ mgbe ochie, ikpo ha aha, ^bndi-ozu, ^cndi amuma, ^dndi ukọ chu-kwu, ndi nkuzi, ^endi nkwusa ozi-oma, na ndi ozo gaa.

7 Anyị kwere ^an'onyinye nke

1a NGAN Kwere,
Nkwenye.

b NGAN Chineke,
Chi-ukwu—Chineke
Nna ahụ.

c NGAN Chineke, Chi-
ukwu—Chineke nke
Okpara; Jisus Kraist.

d NGAN Chineke, Chi-
ukwu—Chineke nke
Mụọ Nsọ; Mụọ Nsọ.

2a Deut. 24:16;

Ezik. 18:19–20.

NGAN Inye Nkwasi,
Nkwasi, Nwe
Nkwasi;
Ohere-Ihorọ.

b NGAN Odida nke
Adam na Iv.

3a NGAN Aja

Mgbaghara Mmehie,
Ichu Aja Mgbaghara
Mmehie.

b Mosa. 27:24–26;
Moses 5:9.

NGAN Nzoputa.

c NGAN Irube-isi,
Nrube-isi, Rube-isi.

d NGAN Iwu.

e NGAN Ozi-oma.

4a NGAN Emume-
nsọ nile.

b NGAN Okwukwe.

c NGAN Chegharia,
Nchehari.

d NGAN Baptism, Mee
Baptism.

e NGAN Nsachapu nke
Mmehie nile.

f NGAN Ibikwasị Aka
nile n'Elu.

g NGAN Onyinye nke
Mụọ Nsọ.

5a NGAN Chineke
Kporo, Kporo-oku,
Okpokoro-oku.

b NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.

c NGAN Ibikwasị Aka
nile n'Elu.

d NGAN Ikike; Okwa
Nchu-aja.

e NGAN Kwusaa.

f Alma 13:8–16.

6a NGAN Nzuko-nsọ,
Iriba-ama nile nke
Ezi-okwu—Nhazi
nke Nzuko-nsọ.

b NGAN Onye-ozu.

c NGAN Onye-amuma.

d NGAN Ukochukwu.

e NGAN Onye Nkwusa
Ozi-oma; Nke
Onye-isi Ezi na Ulo,
Onye-isi Ezi na Ulo.

7a NGAN Onyinye nile
nke Mụọ.

^basusụ dī iche iche, ^cibu-amụma, ^dmkpughe, ^eohụ nile, ^figwọ nriria, ^gisugharị asusụ, na ndi ozo gaa.

8 Anyị kwere na “Bible bụ ^bokwu nke Chineke oburū raa na atughariri asusụ ya ^cnke oma; anyị kwekwara ^dAkwụkwọ nke Mọmọn ibụ okwu nke Chineke.

9 Anyị kwere ihe nile nke Chineke ^akpugheworo, ihe nile O na ekpughe ugbua, anyị kwekwara na O gaje ^bikpughe otutū oke ihe na ihe nile dī mkpa gbasara Ala-eze nke Chineke.

10 Anyị kwere na ^amkpokota nke Israel na mweghachi nke Agburū ^bIri ahụ; na a ga-ewu ^cZaion (Jerusalem Ohurū ahụ) n’elu ala kontinenti nke Amerika; na Kraist gaje ^dichi-eze n’onwe ya n’elu uwa; na, uwa ka a ^ega-agbanwe ohurū na nweta kwa ^febube ^gparadais ya.

11 Anyị chorọ ka a mata na ^aohere ahụ bụ nke anyị nke ife

Chineke Purū Ime Ihe nile ofufe dika ^bochichọ nke ^cmuo anyi siri dī, hapukwara mmadu nile otu ohere ahụ, ka ha ^dfee ofufe otu, ebe, ma-obu ihe ha chorọ.

12 Anyị kwere na-ino n’okpuru ndi-eze, ndi-isi nduzi, ndi ochichi, ndi ikpe, n’irubere, inye ugwu, na ikwado ^aiwu.

13 Anyị kwere ^an’ikwu wa aka oto, ezi okwu, ^bidi ocha mmechorita, na-enye onyinye, ezigbo omume, na ^cimere mmadu dum ihe oma; n’ezie, anyi nwere ike isi na anyi na-eso ^dido aka na nti nke Poi—Anyi kwere ihe nile, anyi nwere ^eolile-anya ihe nile, anyi ediwo otutu ihe, nwekwara olile-anya inwe ike ^fidi ihe nile. O buru na onwere ihe obula ^gbu ezigbo omume, kwesiri ihunanya, ma-obu e kwuru nke oma ma-obu kwesiri ojija mma, anyi na-achuso ihe ndi a nile.

JOSEPH SMITH.

7b NGAN Ire nile,
Onyinye nke.
c NGAN Buo Amuma,
Ibu-amuma.
d NGAN Mkpughe.
e NGAN Ohu.
f NGAN Gwọ,
Ogwugwo nile.
g 1 Ndi-Ko 12:10;
Mom 9:7-8.
8a NGAN Bible.
b NGAN Okwu nke
Chineke.
c 1 Nif. 13:20-40;
14:20-26.
d NGAN Akwukwo nke
Momon.
9a NGAN Mkpughe.
b Emos 3:7;
OznOd. 121:26-33.
NGAN Akwukwo-nsọ
nile—Akwukwo-nsọ

nile e buru n’amuma
ga-abia.
10a Aisa. 49:20-22; 60:4;
1 Nif. 19:16-17.
NGAN Israel—
Mkpokota nke Israel.
b NGAN Israel—
Agburu iri nke Israel
furu-efu.
c Ita 13:2-11;
OznOd. 45:66-67;
84:2-5;
Moses 7:18.
NGAN Jerusalem
Ohuru; Zaion.
d NGAN Oge Jisus
Ga-abia n’Uwa Chia
Otu Puku Afọ.
e NGAN Uwa—
Isacha uwa.
f NGAN Otuto.
g NB du onodu dika

nke Ogige-ubi Iden;
Aisa. 11:6-9;
35:1-10; 51:1-3;
65:17-25;
Ezik. 36:35.
NGAN Paradais.
11a OznOd. 134:1-11.
b NGAN Ohere-Ihoro.
c NGAN Ime Muo.
d NGAN Fee Ofufe.
12a OznOd. 58:21-23.
NGAN Iwu.
13a NGAN Ikwu Oto,
Kwu-oto; Izu-oke.
b NGAN Idi-ocha
Mmekorita.
c NGAN Ije-ozu.
d Ndi-Fil. 4:8.
e NGAN Olile-anya.
f NGAN Nogide.
g NGAN n’Oke; Ezigbo
Omume.

NDUZI GAA NA AKWUKWO- NSO NILE

IME KA A MATA

NDEPUTA N'USORO A BII DII NKE ISI-OKWU NILE

NHOTA NILE SITE RE NA NTUGHARI ASUSU
NKE BIBLE NKE JOSEPH SMITH MERE

AKUKO NZUKO-NSO N'USORO OGE NA
EBE NILE NA IHE-OMUME NILE,
MAP NILE, NA FOTO NILE

MAP NILE NA FOTO NILE NKE BIBLE

IME KA A MATA

Nduzi gaa na Akwukwọ-nsọ nile na-akọwa ozizi nile a horo-aho, ukpuru nile, ndi mmadu, na ebe nile a chotara n'ime Bible Nso, Akwukwọ nke Momon, Ozizi na Ogbugba-ndu nile, na Ola Pel nke Oke Onu-ahia. O na-enyeka kwa gi ntunyere nke akwukwọ-nsọ nile di mkpa ka i muo maka isi-okwu obula. Nduzi ahụ nwere ike nyere gi aka na-omumu ihe gi onwe gi na ezi na ulo nke akwukwọ-nsọ nile. O nwere ike nyere gi aka iza ajuju nile gbasara ozi-oma ahụ, imu isi-okwu nile di n'ime akwukwọ-nsọ nile, ikwadobe okwu chukwu nile na ihe-omumu nile, na mubaa mmata ihe gi na Testament nke ozi-oma ahụ.

Nduzi ahụ nwere nkeji ato: (1) Ndeputa n'usoro a biji di nke isi-okwu nile (2) Nhota nile sitere na ntughari asusu nke Bible nke Joseph Smith mere (3) Akuko Nzuko-nsọ n'usoro oge na ebe nile na ihe-omume nile, map nile, na foto nile; na map nile nke Bible na foto nile.

1. *Ndeputa n'usoro a biji di nke isi-okwu nile.* Nkeji nke a na-enye mkpirisi nkowa nke isi-okwu obula na deputa ntunyere nke akwukwọ-nsọ nile dikachasi mkpa banyere isi-okwu nke ahụ. Mkpisi nñomi ma-obu nchikota okwu nke akwukwọ-nsọ na-ebu ntunyere obula uzo. Ntunye nke akwukwọ-nsọ ahụ na-aputa ihe n'usoro nke a na-eso: Testament Ochie, Testament Ohuru, Akwukwọ nke Momon, Ozizi na Ogbugba-ndu nile, na Ola Pel nke Oke Onu-ahia.

2. *Nhota nile sitere na ntughari asusu nke Bible nke Joseph Smith mere.* N'afọ 1830, Onye-nwe nyere Onye-amuma Joseph Smith ntuzi-aka ka o malite oru na ntughari ma-obu ntughari-asusu nke Ntughari-asusu nke Eze Jemes nke Bible ahụ. Nzube nke Onye-amuma ahụ bu iweghachi ufodu n'ime ezi-okwu di mfe nghota na oke mkpa ndi fuworori site na mbiputa nke Bible izizi. O ruchara nke kachasi n'oru ahụ na Julai 1833. Otu o-sila-di, tutu onwu ya n'afọ 1844, o gara n'iru na-eme mgbanwetụ nile ebe o na-akwadobe ndeputa ahụ maka mbiputa. Na-agbanyeghi na ukwu akwukwọ ahụ dum bu nke na-emezuchaghi, ma-obughikwanu na Nzuko-nsọ anabatawo ya n'usoro, Ntughari asusu Joseph Smith ahụ nwere otutu nleba-anya n'ime mputara nile nke akwukwọ-nsọ nile na buru enyem-aka bara uru maka ighota Bible. Ufodu n'ime ntughari nile di mkpa karja ka e tinyere nime Nduzi gaa na Akwukwọ-nsọ nile. (Maka inweta ozi karja, hu isi-okwu ahụ "Ntughari Asusu nke Joseph Smith" n'ime Nduzi ahụ.)

Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a na-eji Ntughari-asusu Eze Jemes nke Bible dika ntughari asusu bekee a nabatara n'usoro. O ruru oru di mkpa na mweghachi nke ozi-oma na na-aga n'iru na-inwe ike na-esi n'ime aru-oru putara ihe n'otutu mba nile gazuo uwa.

3. *Akuko Nzuko-nsọ n'usoro oge, na ebe nile, na ihe-omume nile, map nile, na foto nile na map nile nke Bible na foto nile.* Site na-imara omumu ala nile na omume ya bu ala ndi a tuleri n'ime akwukwọ-nsọ nile, i nwere ike ghota ihe omume nile nke akwukwọ-nsọ nke oma karja. Nduzi ahụ gunyere map 6 nke ebe nile di mkpa n'akuko Nzuko. Map 14 nke ala nile nke Bible na 1 map nke uwa. I chota otu ebe, obula lee anya na ebe e deputara usoro map nile nke inwere mmasi na ya. Ebe ndeputa ahụ ga aturu gi aka na map nke kwesiri ekwesị na ntunye nile nke ebe ahụ na map ahụ. Akuko Nzuko-nsọ 18 ahụ na foto nile nke Bible nwekwara nkowa nke oma nke ga-enyere gi aka ighota nke oma karja ufodu ihe omume nke akwukwọ-nsọ nile.

Akuko Nzuko-nsọ usoro oge, na ebe nile, na ihe omume nile deputara ubochi nile nke ihe omume nile di mkpa nye mweghachi ahụ na utó nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a.

I ga niru na inyere gi aka n'omumu ihe gi nke akwukwọ-nsọ, Nduzi ahụ nwere otutu ihe enyem-aka ndi ozo. Iji maa-atu, o buru na i tugharia gaa na ndeba ahụ

“Jisus Kraist,” ị ga-achọta ndepụta nile zuru oke nke isi-ọkwu ọbụla dị n’ime Nduzi ahụ nke na-enye ozi metụtara kpom kwem Onye-nzọpụta ahụ na ije-ozị ya. Nke a bụ nani isi-ọkwu dị n’ime Nduzi ahụ nke nwere ndepụta di ogologo otu ahụ, nke na-ekwusi ike ịdị mkpa nke Kraist nye mmadụ nile. Tinyekwara ya, n’okpuru isi-ọkwu ahụ “Usoro oge na ebe nile, na ihe omume nile” ụfọdụ n’ime ihe omume ndị kachasi ịdị mkpa n’oge nile nke Bible na Akwụkwọ nke Mọmọn ka e depụtara na oge nile dịka oge ha jiri mee. Isi-ọkwu ahụ “Ozi-oma nile” gụnyere nkwekọrịta nke Ozi-oma nile. Nkwekọrịta nke a na-atule ihe dị-iche na nkuzi nile nke Onye-nzọpụta dịka a chọtara n’ime Matiu, Mak, Luk, Jọn na mkpughe ụbọchị-ikpeazụ.

Ndepụta na nke-nke maka akwụkwọ nile nke akwụkwọ-nsọ nke na-eso ka e tnyere n’ime Nduzi ahụ:

Testament Ochie			
Jenesis	Jen.	Hagai	Hag.
Ọpụpụ	Ọpụ.	Zekaraia	Zek.
Leviticọs	Lev.	Malakai	Mal.
Onụ-Ọgugu	OnỌgụ.	Testament Ọhụrụ	
Deuteronomị	Deut.	Matiu	Mat.
Joshua	Josh.	Mak	Mak
Ndi-ikpe	Ndikp.	Luk	Luk
Rut	Rut	Jọn	Jọn
1 Samuel	1 Sam.	Ọlụ Ndi-ozị	Ọlndo.
2 Samuel	2 Sam.	Ndi-Rom	Ndi Rom
1 Ndi-eze	1 Ndez.	1 Ndi Kọrịnt	1 Ndi-Kọ
2 Ndi-eze	2 Ndez.	2 Ndi Kọrịnt	2 Ndi-Kọ
1 Ihe-emere n’Ụbọchị		Ndi Galesia	Ndi-Gal.
Ndi-eze	1 Ihem.	Ndi Efesọs	Ndi-Efe.
2 Ihe-emere n’Ụbọchị		Ndi Filipai	Ndi-Fil.
Ndi-eze	2 Ihem.	Ndi Kọlọsi	Ndi-Kọl.
Ezra	Ezra	1 Ndi Tesalonaika	1 Ndi-Tes.
Nehemaia	Neh.	2 Ndi Tesalonaika	2 Ndi-Tes.
Esta	Esta	1 Timoti	1 Tim.
Job	Job	2 Timoti	2 Tim.
Abụ Ọma	Abụoma	Taitọs	Taitọs
Ilu	Ilu	Failimọn	Fai
Eklisiastis	Ekl.	Ndi Hibru	Ndi-Hib
Abụ nke abụ	Abụ-abụ.	Jemes	Jemes
Aịsaja	Aisa.	1 Pita	1 Pita
Jeremaia	Jer.	2 Pita	2 Pita
Abụ-akwa nile	Abụak.	1 Jọn	1 Jọn
Ezikiel	Ezik.	2 Jọn	2 Jọn
Daniel	Dan.	3 Jọn	3 Jọn
Hosea	Hosea	Jud	Jud
Joel	Joel	Mkpughe	Mkpu.
Emọs	Emọs	Akwụkwọ nke Mọmọn	
Obadaia	Obad.	1 Nifai	1 Nif.
Jona	Jona	2 Nifai	2 Nif.
Majka	Majka	Jekọb	Jekọb
Nehum	Nehum	Inọs	Inọs
Habakuk	Hab.	Jarom	Jarom
Zefanaia	Zef.		

Omnai	Omnai	Ima Ọkwa nke	
Okwu nile nke Mọmọn	OkwMọm.	Ụlọ-ọrụ — 1	IỌỤ — 1
Mosaịa	Mosa.	Ima Ọkwa nke	
Alma	Alma	Ụlọ-ọrụ — 2	IỌỤ — 2
Hilaman	Hil.		
3 Nifai	3 Nif.	Ọla Pel nke Oke Ọnụ-ahịa	
4 Nifai	4 Nif.	Moses	Moses
Mọmọn	Mọm	Abraham	Abr.
Ita	Ita	Joseph Smith—Matiu	JS—Mat.
Moronai	Moro.	Akụkọ—Joseph Smith	A—JS
		Ndepụta nke Okwukwe	Ndep. Ok
Ozizi na Ọgbugba-ndụ nile		Ntugharị Asụsụ nke	
Ozizi na Ọgbugba-ndụ		Joseph Smith	NAJS
nile	OznỌd.		

NDEPUTA N'USORO A BIỊ DỊI NKE ISI-OKWU NILE

Otu e si eji ya. Nduzi gaa na Akwukwọ-nsọ nile bụ ndeputa n'usoro a biị dii nke isi-okwu nile nke ozi-oma. O na-enye mkpirisi nkowa nke isi-okwu obula na na-enye ntunyere dikachasi mkpa nke akwukwọ-nsọ nile banyere isi-okwu nke ahụ. Mkpirisi nñomi ma-obụ nchikota okwu nke akwukwọ-nsọ na-ebu ntunyere obula uzo. Ntunyere nke akwukwọ-nsọ ahụ na-aputa ihe n'usoro nke a na-eso: Testament Ochie, Testament Oheru, Akwukwọ nke Mọmọn, Ozizi na Ogbugba-ndu nile, na Qla Pel nke Oke Onu-ahia. Ihe akara nke na-eso na-akowa otu ndeba nke ihe ima atụ:

Isi-okwu nile di n'obodobo, mkpuru-okwu nke elu.

E nwere nke-nke nkowa nke isi-okwu obula.

Isi-okwu ufodu nwere ndedata nile nke okpuru. Ndi a di n'udi aka-akwukwọ puru iche.

Ntunye nile nke akwukwọ-nsọ nke na-enyere gi aka ighota nkowa ahụ di na akara mkpuchi.

Oge ufodu ozi banyere otu isi-okwu bụ nke na-etinyeghi n'okpuru isi-okwu ahụ nke i leworo. Okwu ahụ di n'udi aka-akwukwọ puru iche *hu* na-eduzi gi uzo nye isi-okwu ahụ ebe a chotara ozi ahụ.

ABRAHAM. *Hu kwa* Ogbugba-ndu Abraham

Nwa-nwoke nke Tira, amuru na Ua nke ndi Kaldia (Jen. 11:26, 31; 17:5). Onye-amuma nke Onye-nwe nke ya na Onye-nwe mere ogbugba-ndu nile ebighi-ebi, nke esitere na ya gozie mba nile nke uwa. Aha akpobuuru Abraham bu Abram.

O puru obi gaa na Heran, ebe Tira nwuru, Jen. 11:31-32 (Abr. 2:1-5). Chineke kporo ya ka o jee njem ruo Kenean ma ka o nweta ogbugba-ndu di nsọ, Jen. 12:1-8 (Abr. 2:4, 15-17). Jee njem ruo Ijpt, Jen. 12:9-20 (Abr. 2:21-25). Biri n'ime Hebron, Jen. 13:18. O naputara Lot, Jen. 14:1-16.

Akwukwọ nke Abraham: Akuko ndekota nile agba ochie nke Abraham dere nke batara n'aka nke Nzuko-Nso na 1835. Akuko ndekota ahụ nile na ufodu anu aru ndi mmadu e chekporo echekpo ka Antonio Lebolo choputara na Ijpt n'ime ili nile di n'okpuru ala, onye jiri mmasi ya mgbe o nwuru nye ya Michael Chandler. Chandler gosiputara ha na United States n'afọ 1835.

AGBURU IRI. *Hu* Israel

AGBURU IRI NA ABUO NKE

ISRAEL. *Hu* Israel — Agburu iri na abuo nke Israel

Oge ufodu isi-okwu ndi ozo di n'ime Nduzi ahụ nwere ozi nke metutara isi-okwu ahụ i na-amu maka ya. Okwu nile ahụ di n'udi aka-akwukwọ puru iche *hu kwa* na-eduzi gi uzo nye isi-okwu nile ndi a metutara ibe ha.

Nkpirisi nñomi ma-obu nchikota okwu nke akwukwọ-nsọ na-ebu ntunye obula uzo.

Ntunye nile nke akwukwọ-nsọ ndi metutara ibe ha ka a na-enye na akara mkpuchi.

Okwu ahụ di n'udi aka akwukwọ puru iche *hu* (ma-obu *hu kwa*) nke akara nke a — na-eso na-agwa gi na ozi ahụ ka a chotara na ndedata nke okpuru ("Agburu iri na abuo nke Israel") nke isi-okwu ya n'onwe ya ("Israel").

A BỤ M. *Hụ kwa* Jehova; Jisus Kraịst
Otu n'ime aha nile nke Onye-nwe
Jisus Kraịst.

Chineke wee si Moses, A BỤ M IHE
M'BỤ, **Ọpụ** 3:14–15. Mụ onwe m bụ
Onye-nwe, **Ọpụ**. 6:2–3. Mgbe a ka
mụghị Abraham A bụ M, **Jon** 8:56–59.
Gee nti n'olu nke Jisus Kraịst, Nnukwu
A bụ M ahụ, **OznQd.** 29:1 (OznQd.
38:1; 39:1).

A MURỤ NANỊ YA. *Hụ kwa* Jisus
Kraịst; Mụrụ

Aha ọzọ maka Jisus Kraịst. Ọ bụ Ọkpara
Nna Mụrụ Nanị Ya (Luk 1:26–35, **Jon**
1:14; 3:16; 1 Nif. 11:18–20; 2 Nif. 25:12;
Alma 7:10; 12:33; Moses 7:62).

ABED-NEGO. *Hụ kwa* Daniel

N'ime Testament Ochie, Shedrak,
Mishak na Abed-nego buurụ umụ
okoro-obia atọ ndị Israel, ndị a kpọba-
tara ha na Daniel n'ime obi eze nke
Nebukadneza eze nke Babilon. Aha
Abed-nego na Hibru bụ Azaraja. Umụ
okoro-obia anọ ahụ juru imeru onwe
ha nile site na-isoro nara anụ na mma-
nya nke eze ahụ (Dan. 1), Shedrak,
Mishak na Abed-nego ka eze ahụ tūbara
n'ime oke ọkụ na-enwu ajọ onwunwu,
mana Ọkpara Chineke wee chekwaa
ha (Dan. 3).

ABINADAI. *Hụ kwa* Ogbugbu n'ih
Okwukwe, Onye e Gburu n'ih
Okwukwe ya na Jisus Kraịst

Onye-amụma Nifai n'ime Akwukwo
Nke Mọmọn.

O buru amụma na Chineke ga-ata ndi
nke ajọ Eze Noa ahụhụ ma-ọbughị ma
ha chegharịrị, **Mosa.** 11:20–25. A tūrū
ya mkpọrọ n'ih ibu amụma maka
mbibi nke Eze Noa na ndi ya, **Mosa.**
12:1–17. Kuziri ndi ajọ nchụ-aja nile
nke Eze Noa banyere Iwu nke Moses
na nke Kraịst, **Mosa.** 12–16. Alma nke
ka ibụ Okenye kwenyere ma dee okwu
ya nile, **Mosa.** 17:2–4. E regburu ya
n'okụ site n'aka Eze Noa, **Mosa.** 17:20.

ABRAM. *Hụ* Abraham

ABRAHAM. *Hụ kwa* Ogbugba-ndu
Abraham

Nwa-nwoke nke Tira, amurū na Ua
nke ndi Kaldia (Jen. 11:26, 31; 17:5).
Onye-amụma nke Onye-nwe nke ya
na Onye-nwe mere ogbugba-ndu nile
ebighi-ebi, nke esitere na ya gozie mba
nile nke ụwa. Aha akpọbuuru Abraham
bụ Abram.

Ọ puru obi gaa na Heran, ebe Tira
nwurū, **Jen.** 11:31–32 (Abr. 2:1–5).
Chineke kpọrọ ya ka o jee njem ruo
Kenean ma ka o nweta ogbugba-ndu
di nsọ, **Jen.** 12:1–8 (Abr. 2:4, 15–17).
Jee njem ruo Ijpt, **Jen.** 12:9–20 (Abr.
2:21–25). Biri n'ime Hebron, **Jen.**
13:18. Ọ naputara Lot, **Jen.** 14:1–16. O
wee zute Melkizedek, **Jen.** 14:18–20.
Hega mūtara ya nwa-nwoke Ishmel,
Jen. 16:15–16. Agbanwere aha ya ka
ọburu Abraham, **Jen.** 17:5. Onye-nwe
gwara Abraham na Sera na ha ga-
enweta nwa-nwoke, **Jen.** 17:15–22;
18:1–14. Sera wee mụọ nwa ya nwoke
Aisak, **Jen.** 21:2–3. E nyere ya iwu iji
Aisak chuo aja, **Jen.** 22:1–18. Sera
wee nwuo ma elie ya, **Jen.** 23:1–2, 19.
Abraham wee nwuo, e lie kwa ya, **Jen.**
25:8–10. Idi na njikere nke Abraham iji
Aisak chuo aja bụ n'udi putara ihè nke
Chineke na otu Ọkpara ya Ọ Mụrụ
Nanị Ya, **Jekob** 4:5. Ọ kwurū otu ụzọ
n'ime ụzọ iri nile nye Melkizedek,
Alma 13:15. Buru ụzọ hụ ma gbaa-ama
maka ọbibia Kraịst, **Hil.** 8:16–17. O
nwetara okwa nchụ-aja site n'aka
Melkizedek, **OznQd.** 84:14. Ndi kwe-
siriri ntukwasị-obi abia buru mkpuru
nke Abraham, **OznQd.** 84:33–34 (Gal.
3:27–29). O nwetara ihe nile site na
mkpughe, **OznQd.** 132:29. O nwetawo
kwa mbuli n'elu ya, **OznQd.** 132:29.
Wee chọọ maka ngozi nile nke ndi nna
ha na inwe okwa nye okwa
nchụ-aja, **Abr.** 1:1–4. Ndi nchụ-aja ụgha
nke Kaldea kpagburu ya, **Abr.** 1:5–15.
Onye-nwe zoputara ya, **Abr.** 1:16–20.
Ọ mụrụ banyere anyanwu, onwa, na
kpakpando nile, **Abr.** 3:1–14. Ọ mūta-
ra maka ndu tutu a bia n'ụwa na Okike
ahụ, **Abr.** 3:22–28.

Akwukwo nke Abraham: Akukọ ndekọta nile agba ochie nke Abraham dere nke batara n'aka nke Nzuko-Nsọ na 1835. Akukọ ndekọta ahụ nile na ụfọdụ anụ arụ ndị mmadụ e chekpọọ echekpo ka Antonio Lebolo chọputara na Ijpt n'ime ili nile dị n'okpuru ala, onye jiri mmasi ya mgbe ọ nwurụ nye ya Michael Chandler. Chandler gosiputara ha na United States n'afọ 1835. Ụfọdụ ndị enyi Joseph Smith zutara ha site n'aka Chandler ma nye ha Onye-amụma, onye tughariri asụsụ ha. Ụfọdụ n'ime akukọ ndekọta ndị a ka a ga-achọta n'ime Ọla Pel nke Oke Onụ-ahia.

Isi nke 1 dekọtara ihe nile Abraham gabigara na Ua nke ndị Kaldia, ebe ndị ajoyo nchụ-aja gbara mbọ iji ya chụọ aja. Isi nke 2 na-ekwu maka ije njem ya gaa n'obodo Kenean. Onye-nwe putara ihè nye ya ma ya na ya e mee ogbugbandu. Isi nke 3 dekọtara na Abraham hụrụ ụwa nile na mara maka mmekọrịta nile dị n'etiti ihe nile nke elu-igwe. Isi nile nke 4-5 bụ nkọwasị nke okike.

Mkpurụ nke Abraham: Ndị mmadụ ndị sitere na nrube isi nye iwu nile na emume-nsọ nile nke ozi-oma nke Jisus Kraist, nweta nkwa ahụ nile n'ogbugbandu nile Chineke mere nye Abraham. Ndịkom na ndinyom nwere ike inweta ngozi ndị a nile ma ọbụrụ na ha bụ ezie ndị si n'agbụrụ Abraham ma-ọbụ na ha bụ ndị e doro ka ụmụ n'ime ezi na ụlọ site na imakụ ozi-oma na bụrụ ndị e mere baptism (Ndị Gal. 3:26-29; 4:1-7; OznQd. 84:33-34, 103:17, 132:30-32; Abr. 2:9-11). Ngozi nile nke ndị si n'agbụrụ Abraham n'ezie nwere ike ifunari ha site na-erubeghi-isi (Ndị Rom. 4:13; 9:6-8).

ABU. *Hụ kwa* Ẹgwú; Iḅu Abu

Uri nke ija Chineke mma.

Ndị-ozi Iri na Abụọ bụrụ otu abụ tutu Onye-nwe alakpuo na Getsemane, **Mat.** 26:30. Onye-nwe kpọrọ Emma Smith, ihoputa abụ-nsọ nile, **OznQd.** 25:11. Abụ nke onye ezi-omume bụ ekpere nye m, ma a ga-eji ngozi a wụ-

sara n'isi ha zaa ya, **OznQd.** 25:12. Jaa Onye-nwe mma jiri iḅu abụ, ma jiri egwu, **OznQd.** 136:28.

ABU-AKWA NILE

Otu akwukwo n'ime Testament Ochie nke Jeremaia dere. O bụ nchikọta nke abụ nile ma-ọbụ abụ akwa ariri n'ihie ọdida nke Jerusalem na mba ndị Israel. E dere akwukwo ahụ mgbe nnukwu obodo ahụ dasiri, ihe dika 586 tutu a mụọ Kraist.

ABU NKE SOLOMON

Otu akwukwo n'ime Testament Ochie. Onye-amụma Joseph Smith kuziri na Abụ nke Solomon abughị edemede nwere nkwalite nke Mụọ Nsọ.

ABU OMA. *Hụ kwa* Abụ; Devid

Otu abụ nke nkwalite nke mụọ ma-ọbụ abụ.

Akwukwo nke Abụ-oma: Otu akwukwo Testament Ochie nke nwere nchikọta nke abụ-oma nile, ọtutụ n'ime ya bụ banyere Kraist. Akwukwo nke Abụ-oma ka e nimiriri na-esepughị aka n'ime Testament Ọhụrụ.

Devid dere otutu n'ime Abụ-oma ahu. Abụ-oma nile, e dere ha dika ija-mma nile nye Chineke. Ọtutụ ka e doro n'usoro nye abụ.

ACHICHA NKE NDỤ. *Hụ kwa* Jisus Kraist; Oriri-nsọ

Jisus Kraist bụ achicha nke ndụ. Achicha nke Oriri-nsọ bụ akara nọchitere arụ Kraist.

Abụ m achicha nke ndụ, **Jon** 6:33-58. Rie ma ịbụ achicha na mmiri nke ndụ, **Alma** 5:34. Achicha bụ na ncheta nke arụ Kraist, **3 Nif.** 18:5-7. Achicha bụ ihe nnọchite nke anụ arụ Kraist, **OznQd.** 20:40, 77 (Moro. 4:1-3).

ADAM. *Hụ kwa* Adam-on-di-Ahman; Iden; Iv; Maikel; Onye-isi Mụọ-ozi; Ọdida nke Adam na Iv

Nwoke mbụ e kere n'elu ụwa.

Adam bu nna na Onye isi ezi na ụlọ nke agburu nke mmadu n'elu uwa. Njehie ya n'ime Ogige-ubi Iden (Jen. 3; OznQd. 29:40–42; Moses 4) kpataara ya odida na o bia buru nke na-anwu anwu, otu nzokwu di mkpa ime ka mmadu gaa n'iru n'elu uwa nke a (2 Nif. 2:14–29; Alma 12:21–26). Ya mere, Adam na Iv kwesiri inye nnukwu ugwu n'ihu omume ha ime ka ito-eto ebighi-ebi anyi kwe omume. Adam bu Ubochi nile nke Agba Ochie, amakwara ya dika Maikel (Dan. 7; OznQd. 27:11; 107:53–54; 116; 138:38). Obu ya bu onye isi muo-ozu, o ga-abiakwa n'awa ozoko dika Onye isi ezi na ulo nke ezi na ulo nke mmadu, na njikere ruo obibia nke ugboro abuo nke Jisus Kraist (OznQd. 29:26).

Chineke kere mmadu n'onyinyo ya, **Jen.** 1:26–28 (Moses 2:26–28; Abr. 4:26–28). Chineke nyere mmadu ike ochichi n'aru ihe nile ma nye ya iwu ka o baa uba ma juputa uwa, **Jen.** 1:28–31 (Moses 2:28–31; Abr. 4:28–31). Chineke wee tinye Adam na Iv n'ime Ogige-ubi Iden ma gbachie ha iri site n'osisi nke ima ezi ihe na ihe ozo, **Jen.** 2:7–9, 15–17 (Moses 3:7–9, 15–17; Abr. 5:7–13). Adam wee nye ihe nile ekere eke di ndu aha, **Jen.** 2:19–20 (Moses 3:19–20; Abr. 5:20–21). Chineke wee jikoo Adam na Iv na olulu di na nwunye, **Jen.** 2:18–25 (Moses 3:18–25; Abr. 5:14–21). Setan nwara Adam na Iv onwunwa ha erie site na mkpuru-osisi a si erila, ma e wee chubu ha site n'Ogige-ubi Iden, **Jen.** 3 (Moses 4). Adam dijiri afọ 930 n'oge o nwuru, **Jen.** 5:5 (Moses 6:12). Adam buuru nwoke mbu, **OznQd.** 84:16. Tutu onwu ya Adam kpokotara umu umu ya ndi ezi-omume na Adam-ondi-Ahman na gozie ha, **OznQd.** 107:53–57. Adam churu aja, **Moses** 5:4–8. Adam e mere ya baptism, nabatara Muo Nso, na e chiri ya echichi baa n'okwa nchu-aja, **Moses** 6:51–68.

ADAM-ONDI-AHMAN. *Hu kwa*

Adam

Ebe Adam no gozie umu umu ya ndi ezi-omume mgbe o foduru afọ ato tutu

ya anwu (OznQd. 107:53–56) na ebe o ga-abia tutu oge nke Obibia nke Ugboro Abuo (OznQd. 116).

ADIGHI-IKE. *Hu kwa* Umeala, Idi Umeala

Onodu nke ibu aru na-anwu anwu na enweghi ike e ji eme ihe, ume ma-obu nka. Adighi-ike bu onodu nke idi ndu. Mmadu nile adighi-ike, na obu nani site n'amara nke Chineke ka ha nanata ike iji mee omume nile ziri ezi (Jekob 4:6–7). Adighi-ike a ka a na-egosiputa na mpaghara n'ime adighi-ike nile ma-obu idi nro nile nke onwe nke onye obula nwere.

Mee nu aka kudara akuda ka ha di ike, **Aisa.** 35:3–4. Muo ahu di na njikere n'ezie, mana anu-aru adighi-ike, **Mat.** 26:41 (Mak 14:38). N'ihu adighi-ike nke di n'ime m, dika anu aru si di, a ga m ewezuga onwe m n'uta, **1 Nif.** 19:6. E nyewo m iwu ide ihe ndi a nile na-agbanyeghi adighi-ike m, **2 Nif.** 33:11. Ewesola nwa odibo gi iwe n'ihu adighi-ike ya, **Ita** 3:2. Ndi Jentaibu, ga-akwa ihe ndi a emo n'ihu adighi-ike nke ide ihe anyi, **Ita** 12:23–25, 40. A ga m egosi ha adighi-ike nke ha, **Ita** 12:27–28. N'ihu na i huwo adighi-ike gi a ga-eme ka i sie ike, **Ita** 12:37. Onye na-adighi ike n'etiti unu ka a ga-eme ka o sie ike, **OznQd.** 50:16. Jisus Kraist maara adighi-ike nke mmadu, **OznQd.** 62:1.

ADIGHI-NSO. *Hu* Ndu Na-eyighi Chineke

ADIGHI-ŌCHA. *Hu* Idi Ōcha na Adighi-ocha

ADIGHI-ŌCHA MMEKORITA.

Hu kwa Inwe Mmetuta, nke Mmetuta; Ikwa-iko; Ikwa-iko di n'etiti ndi Na-alughi Alulu

Ikpachara anya na-etinye aka n'ikwa-iko, ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughi alulu, mmekorita nwoke na nwoke, mmekorita nwanyi na nwanyi, mmekorita nwoke na nwanyi n'etiti ndi o buuru ihe aru ime otu a, ma-obu udi ozoko na-ezighi-ezi, na-abughi n'udi

okike, ma-ọbụ omume mmekọrịta na-adighi-ọcha.

Bia k'anyị mee nna anyị ka ọ nūo mmanya, k'anyị na ya wee dina kwa, **Jen.** 19:30–36. Reuben jere dinanyere Bilha, bụ iko nwanyị nna ya, **Jen.** 35:22 (Jen. 49:4; 1 Ihem. 5:1). Nwoke na nwoke idina dika nwoke na nwanyị na mmekọrịta nduhie ndi-ọzọ bụ ihe-arụ, **Lev.** 18:22–23. Ọ bụrụ na nwoke ejigi-de nwanyị n'ike soro ya dina, ọ bụ nani nwoke ahụ ka ikpe mmehie mara, **Deut.** 22:25–27. Onye ọbụla lekwasịrị nwanyị anya inweso ya agụọ ọchịchọ nke anụ arụ a kwaworị iko n'ime obi ya, **Mat.** 5:28 (3 Nif. 12:28). Ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulū, adighi-ọcha, agụọ ihe ọjọọ, bụ ikpere arụsị, **Ndi-Kọl** 3:5. N'ubochi ndi ikpe-azụ ndi mmadụ ga-abụ ndi na-enweghi ihunanya n'udi okike, **2 Tim.** 3:1–3. Mmehie nke mmekọrịta nwoke na nwanyị bụ ihe-arụ, **Alma** 39:3–5.

AFO-QMA. *Hụ kwa* Ije-ozị;

Ihunanya; Ọdịmma; Ọmiko

Ihunanya na-enweghi ntupọ nke Kraịst (Moro. 7:47). Ihunanya ahụ nke Kraịst nwere n'ebe umu mmadụ nọ na nke umu mmadụ kwesiri inwe otu maka ibe ya (2 Nif. 20:30; 33:7–9; Ita 12:33–34). Udi ihunanya ahụ kachasi elu, a kachasi mara amara kachasi ike, Ọ bughị nani mmasi.

Omuma ihe na-afuli elu, mana afo-oma na-ewuli muo elu, **1 Ndi-Kọ** 8:1. Afo-oma, ihunanya na-enweghi ntupọ na-anogide ma kachasi ihe nile obula, **1 Ndi-Kọ** 13. Ogwugwu nke iwu-nsọ bụ afo-oma site n'ime obi na-enweghi ntupọ, **1 Tim.** 1:5. Tukwasiri obi-oma umunna afo-oma, **2 Pita** 1:7. Onye-nwe enyewo iwu-nsọ na mmadu nile ga-enwe afo-oma, **2 Nif.** 26:30 (Moro. 7:44–47). Hụ na unu nwere okwukwe, olile-anya na afo-oma, **Alma** 7:24. Ihunanya ahụ Onye-nwe nwere maka mmadu bụ afo-oma, **Ita** 12:33–34. Ma obughi ma ndi mmadu nwere afo-oma, ha agaghị eketa ebe ahụ akwadoro n'ebe obibi nke Nna, **Ita** 12:34 (Moro.

10:20–21). Moronai wee dee okwu nile Momon banyere okwukwe, olile-anya, na afo-oma, **Moro.** 7. Afo-oma na-eme ka ndi mmadu tozuo-oke maka ọrụ nke Onye-nwe, **OznQd.** 4:5–6 (OznQd. 12:8). Jiri ihe nkekọ nke afo-oma yikwasị onwe unu uwe, **OznQd.** 88:125. Ka afo gi nile juputa n'afọ-oma, **OznQd.** 121:45.

AGBAMUME, MGBAMUME. *Hụ*

kwa Egwu, Itu-egwu; Okwukwe

Ighara itu egwu, nke ka nke na-ime ezi ihe.

Dinu ike na nwee ezi mgbamume, **Deut.** 31:6 (Josh. 1:6–7). Nwee nū agbamume nke ukwu idebe na ime ihe nile nke e deworo ede, **Josh.** 23:6. Chineke enyeghi kwa anyi muo nke itu egwu, **2 Tim.** 1:7. Obi ya nwetara agbamume mgbe ọ nuru, **Alma** 15:4 (Alma 62:1). Umụ ndikom Hilaman bụ dike kariya n'ihia mgbamume, **Alma** 53:20–21. Odibeghi mgbe obula m huru nnukwu mgbamume di otu a, **Alma** 56:45. Nwee nū mgbamume umunna ma gaa nū n'iru n'iru ruo na mmeri, **OznQd.** 128:22.

AGBURU IRI. *Hụ* Israel

AGBURU IRI NA ABUO NKE

ISRAEL. *Hụ* Israel—Agburu iri na abuo nke Israel

AGBURU NILE FURU-EFU. *Hụ*

Israel—Agburu iri nke Israel furu-efu

AGHA. *Hụ kwa* Udo

Ogu di n'etiti ndi agha ma-ọbụ ndoro ndoro eji ngwa ogu; i lu-ogu jiri ngwa-agma nile. Onye-nwe kwenyere maka agha nani dika onodu ikpe-azụ maka Ndi-nsọ ya iji gbochita ezi na ulọ ha nile, arja, ihe nile ruuru, ohere nile na inwere onwe ha nile (Alma 43:9, 45–47).

Moronai chorọ ka o mee mgbochi nye ndi ya, ihe nile ruu ya, obodo ya, na okpukpe chi ya, **Alma** 48:10–17. Joseph Smith natara mkpughe na ibu amuma banyere agha, **OznQd.** 98:16, 34–46.

Anyị kwere na o ziri ezi nye ndị mma-
dụ ichekwa onwe ha, ndị enyi ha, na
aria, na ọchịchị obodo, **OznQd.** 134:11.
Anyị kweere n'irube-isi, inye ugwu,
na ikwado iwu, **Ndep.Ok.** 1:12.

AGHA N'IME ELU-IGWE. *Hụ kwa*

Kansul n'Elu-igwe; Ndụ Tutu e
Nwee Anụ Arụ

Ndoro-ndoro ahụ nke mere n'ime
ndụ tutu e nwee anụ arụ n'etiti ụmụ
Chineke na ụmụ.

Setan ka a chupurụ site n'elu-igwe ma
chuda ya n'elu ụwa, **Mkp.** 12:4, 7–9.
Ekwensu na otu ụzọ n'ụzọ atọ nke elu-
igwe ka a chudara, **OznQd.** 29:36–37.
Lusifa nupurụ isi megide Ọkpara nke
a Mụrụ Nanị Ya, **OznQd.** 76:25–26.
Setan choro ebube nke Nna ahụ na ka
o bibie ohere-ihoro nke mmadu, **Moses**
4:1–4 (Aisa. 14:12–15; Abr. 3:27–28). Ndị
ahụ bụ ndị sooro Chineke ndị debere
ohere idị ndụ nke mbụ ha, bịa n'ụwa,
na natakwar a arụ nile, **Abr.** 3:26.

AGHUGHỌ. *Hụ kwa* Duhie, Nduhie, Nghogbu

N'ime akwukwọ nsọ nile, aghughọ
bụ nka nghogbu.

Ngozi na-adịrị onye ahụ bụ onye n'ọ-
dighi aghughọ ọbụla dị na ụmụ ya,
Abụ-oma 32:2 (Abụ-oma 34:13; 1 Pita
2:1). Nataniel bụ Onye Israel n'ezie
Onye aghughọ na-adighi n'arụ ya, **Jon**
1:47 (**OznQd.** 41:9–11). Mmụta na-
enweghị ntupọ na-eme ka mkpuru-obi
buwanye ibu na-enweghị aghughọ,
OznQd. 121:42.

AGRIPA. *Hụ kwa* Pọl

N'ime Testament Ọhụrụ, nwa-nwoke
nke Herod Agripa I na nwa nne nwoke
Banaisi na Drusila. O bụbuuru eze
Kalsis nke dị na Lebanon. O gere
Onye-ozu Pọl ntị ma o fọdurụ ntakiri
ka-akwagide ya ibu onye Otu Kraịst
(Qlndoz. 25–26; A—JS 1:24).

AGWỌ ỌLA BRAS. *Hụ kwa* Jisus Kraịst; Moses

Otu agwọ ọla bras nke Moses mere

na-inye iwu nke Chineke maka igwọ
ndị Israel ndị agwọ nile yiri ọkụ (agwọ
nile juputara na nsi) tara n'ime ọzara
(Onogu 21:8–9). Agwọ ọla bras a ka e
kedoro n'otu osisi “bulie kwa elu ka
onye ọbụla ga-elekwasị ya anya nwee
ike di ndu” (Alma 33:19–22). Onye-nwe
tunyerere mbulite n'elu nke agwọ ahụ
n'ime ọzara dika otu àkàrà nke onwe
ya ebe ebuliri ya elu n'elu obe (Jon
3:14–15). Mkpughe ụbọchị-ikpeazu
mesiri nkowasi nke agwọ nile yiri ọkụ
ike na otu e si gwọọ ndị mmadu ahụ
(1 Nif. 17:41; 2 Nif. 25:20; Hil. 8:14–15).

AGWUGH-AGWU. *Hụ kwa* Chineke, Chukwu

Otu n'ime aha nile nke Chineke na-
eziputa idi ebighi-ebi ya (**OznQd.**
19:10–12; Moses 1:3; 7:35).

AHA NKE NZUKO-NSO. *Hụ kwa* Ndị Mọmọn; Nzuko nke Jisus Kraịst nke Ndị-nsọ Ụbọchị-Ikpeazu a

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn mgbe
Jisus Kraịst gara leta ndị ezi-omume
ndị Nifai mgbe nta o bilisiri n'onwu, o
kwuru na Nzuko ya ga-ebu aha ya
(3 Nif. 27:3–8. N'oge nke ọhuru ndia
Onye-nwe kpughere aha Nzuko ahụ
ibu “Nzuko nke Jisus Kraịst nke Ndị-
nsọ Ụbọchị-Ikpeazu a” (**OznQd.** 115:4).

AHỌPUTARA

Ndị ahọputara bụ ndị ahụ huru Chi-
neke n'anya jiri obi ha nile ma na-ebi
ndụ nile na-atọ ya uto. Ndị ahụ na-ebi
ndụ nile di otu ahụ nke ndi na-eso ụzọ
ka Onye-nwe ga-ahoro otu ụbọchị i
soro n'etiti ụmụ ya ndi o horo.

Ọburu na-oga-ekwe mee, ha ga-eduhie
ndi ahụ a hoputara, **Mat.** 24:24. Jon nupur-
iri onu n'ihu na umu nke ezi-nwanyị
ahoputara na-abu ezi-okwu, kwesikwa
ntukwasị obi, **2 Jon** 1. A gbagharawo gi
mmehie gi nile ma gi onwe gi bu ezi-
nwanyị a hoputara, **OznQd.** 25:3. Ndị
nke m ahoputara na-anu olu m ma ha
anaghị eme ka obi ha sie ike, **OznQd.**
29:7. Ọbuna otua ka m ga-akpokota

ndị nke m ahọputara si n'akụkụ anọ nile nke ụwa, **OznQd.** 33:6. Akwụkwọ nsọ nile ka a ga-enye maka nzọputa nke ndị nke m ahọputara, **OznQd.** 35:20–21. Ndị ọbụla na-ebulite ikpọ-oku ọkwa nchụ-aja elu aghowo ndị ahọputara nke Chineke, **OznQd.** 84:33–34. Maka ndị a họtara, ụbọchị nile nke mkpagbu ka a ga-eme ka ọ dị mkpirisi, **JS—Mat.** 1:20.

AISAIA

Otu onye-amụma Testament Ochie onye buru amụma site n'afọ 740–701 tutu a mụọ Kraist. Dịka onye isi ndumodu nke Eze Hezeakaia, Aisaja nweere nnukwu ike na-esi n'ime arụ-ọrụ banyere okpukpe-chi na ndoro ndoro ọchịchị.

Jisus nimirị Aisaja kwa mgbe kwa mgbe karia onye-amụma ọbụla ọzọ. Pịta, Jọn na Pól-nomikwara Aisaja na-esepughị-aka n'ime Testament Ọhụrụ. Akwụkwọ nke Mọmọn na Ozizi na Ọgbugba-ndụ nile nwere nñomi nile sitere na Aisaja karia site n'onye-amụma ọbụla ọzọ na weta kwa nnukwu enyem aka na nsugharị asụsụ Aisaja. Nifaj sitere na edemede Aisaja kuziere ndị ya (2 Nif. 12–24; Aisa. 2–14). Onye-nwe gwara ndị Nifaj na “ukwu ka okwu nile nke Aisaja dị” nakwa ihe nile Aisaja buru n'amụma ga-emezu (3 Nif. 23:1–3).

Akwụkwọ nke Aisaja: Otu akwụkwọ dī n'ime Testament Ochie. Ọtụtụ ibụ amụmụ nile nke Aisaja gbasara ọbịbia nke Onye-mgbaputa, na ije-ozī ya n'elu ụwa (Aisa. 9:6) na dika Nnukwu Eze n'ubochi ikpe azụ (Aisa. 63). O bukwara amụma banyere ọdī-n'iru nke Israel.

Isi nke 1 bụ mmalite nye akwụkwọ ahụ. Aisaja 7:14; 9:6–7; 11:1–5; 53:1–12; na 61:1–3 bụ onyinyo bụ-uzọ nke ije-ozī nke Onye-nzọputa. Isi nile nke 2, 11, 12, na 35 gbasara ihe omume nile n'ubochi nile ndị ikpeazụ a, mgbe a ga-eweghachi ozi-oma, a ga-akpokota Israel, na ala ahụ nke nwere agụụ mmiri ga-agbawa dika okoko rose. Isi nke 29 nwere ibụ amụma nke ọbịbia nke Akwụkwọ nke Mọmọn (2 Nif. 27). Isi nile nke 40–46 na-ama-ọkwa banyere ikachasi elu

nke Jehova dika ezi Chineke karia chi arusi apiri apī nile nke ndi na-eke ofufe na-ekweghi na Chineke. Isi nile ndi nke foduru, 47–66, gbasara ihe omume nile na mweghachi ikpe-azụ nke Israel na nhiwe nke Zaijon, tinyere Onye-nwe ibiri n'etiti ndi ya.

AISAK. *Hụ kwa* Abraham

Otu onye isi ezi na ulọ Testament Ochie. Omumụ ya nye Abraham na Sera n'agadi ha buuru ọrụ-ebube (Jen. 15:4–6; 17:15–21; 21:1–8). Idī na njike-re nke Abraham iji nwa ya Aisak chuo aja buuru oyiyi Chineke na Okpara ya a Muri Nani Ya (Jekob 4:5). Aisak buuru onye nketa nke nkwa nile nke ọgbugba-ndu Abraham (Jen. 21:9–12; 1 Nif. 17:40; OznQd. 27:10).

E wee mụọ Aisak, **Jen.** 21:1–7. A gaara eji ya chuo aja n'ugwu Moraia, **Jen.** 22:1–19 (OznQd. 101:4). Luru nwunye, **Jen.** 24. Mesoro umu ya ndikom, **Jen.** 27:1–28:9. O nataworī mbuli elu tinyere Abraham na Jekob, **OznQd.** 132:37 (Mat. 8:11).

AJA MGBAGHARA MMEHIE, ICHU AJA MGBAGHARA

MMEHIE. *Hụ kwa* Amara;

Anaghī Anwū Anwū, Anwughī Anwū; Atumatu nke Mgbaputa; Chegharia, Ncheghari; Chuo-aja, Ichu-aja; Ebere, Obi-ebere; Gbaghara; Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa; Getsemane; Ido-nsọ; Jisus Kraist; Mbilite n'Qnwu; Mee Ka o Zi-ezi, Nkwado Izi-ezi; Mkpogide n'Obe; Nsacha; Nsachapụ nke Mmehie nile; Nzoputa; Obe; Oriri-nsọ; Qbara; Qdida Adam na Iv; Umu Ndikom na Umu Ndinyom nke Chineke; Umu nke Kraist

Imezi mmadu na Chineke.

Dika e jiri ya n'akwukwo nsọ nile, ichu aja mgbaghara mmehie bu ita-ahuhu ugwo diiri omume nke mmehie, si otua wepu mmetuta nke mmehie n'ebe onye mmehie cheghari e cheghari no na kwere ya na Chineke imezi.

Ọbụ Jisus Kraịst nani nwere ike ichu-aja mgbaghara mmehie zuru oke nye mmadu nile. O nwere ike ime nke a n'ihu nhoputa ya na ibu-uzo chie-echichi ya n'ime Kansul ukwu ahụ tutu a kpọọ uwa (Ita 3:14; Moses 4:1-2; Abr. 3:27), ibụ okpara Chineke ya di nsọ, na ndu ya na-enweghi mmehie. Ichu aja mgbaghara mmehie ya gunyere ahuhu ya n'ihu mmehie nile nke mmadu n'ime Ogige-ubi Getsemane, ikwafu obara ya, na onwu ya na nsochi nke mbilite n'onwu site n'ili (Aisa. 53:3-12; Mosa. 3:5-11; Alma 7:10-13). N'ihu aja mgbaghara mmehie ahụ, mmadu nile ga-ebili site n'onwu jiri aru na-anaghi anwu anwu (1 Ndiko 15:22). Aja mgbaghara mmehie ahụ na-enwetara anyi uzo e si agbaghara anyi mmehie anyi nile, na anyi na Chineke e wee bie ruo mgbe nile. Mana onye ahụ ruworo afọ nke nkwasị, na mmadu agaraghị enwewere ike nweta ngozi ndi a nile nani ma o nwee okwukwe na Jisus Kraịst, chegharia site na mmehie ya nile, nweta emume nsọ nile nke nzoputa, na rube isi n'iwu nsọ nile nke Chineke. Ndi ahụ na-eruteghi n'afọ nkwasị na ndi ahụ na-enweghi iwu ka a gbaputara site n'aja mgbaghara mmehie (Mosa. 15:24-25; Moro. 8:22). Akwukwo nsọ nile na-akuzi ebe o doro anya na oburu na Kraịst achughị aja n'ihu mmehie nile anyi, odighi iwu, omenala nsọ ma-obu aja nke ga-emezu ochicho nile nke ikpe ziri-ezi, na mmadu agaraghị enweghachi iru Chineke (2 Nif. 2:9).

Nke a bu obara m, nke a na-awusi n'ihu otutu maka nsachapu mmehie nile, **Mat.** 26:28. Osuso ya wee ghoo dika oke okpurukpu obara, **Luk** 22:39-44. Mu onwe m ga-enye anu aru m n'ihu ndu nke uwa, **Jon** 6:51. Abu m mbilite n'onwu na ndu, **Jon** 11:25. Kraịst bu isi nzoputa ebighi-ebi nye ndi nile na-aña ya nti, **Ndi Hib.** 5:9. Ana edo anyi nsọ site na nkwafo obara nke Kraịst, **Ndi Hib.** 9; 10:1-10. Kraịst hukwara ahuhu otu mgbe banyere mmehie, **1 Pita** 3:18. Obara Jisus na-asachapu anyi mmehie nile, **1 Jon** 1:7. E buliri ya n'elu ome ma gbuo ya n'ihu mmehie nile, **1 Nif.**

11:32-33. Mgbaputa na-abia nye ndi nile nwere obi tiwara etiwa na muo nke ncheghari, **2 Nif.** 2:3-10, 25-27. O nyewo onwe ya dika ihe ichu-aja nke mmehie, **2 Nif.** 2:7. Aja mgbaghara mmehie na-ana-puta ndi mmadu site n'Odida ahụ ma zoputa ha site n'onwu na ala-muo, **2 Nif.** 9:5-24. O kwesiri ka oburu aja mgbaghara mmehie na-enweghi oke, **2 Nif.** 9:7. Mee udo n'ebe Chineke no site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraịst, **Jekob** 4:11. Obara ya na-achụ aja maka mmehie nke ndi mehieworo na-amaghi ama, **Mosa.** 3:11-18. Mmadu nwetara nzoputa site n'aja mgbaghara mmehie ahụ, **Mosa.** 4:6-8. Ma o bughị maka aja mgbaghara mmehie ahụ, ha agaghị agbanari ila n'iyi, **Mosa.** 13:27-32. O ga-achụ-aja mgbaghara mmehie maka mmehie nile nke uwa, **Alma** 34:8-16. Chineke n'onwe ya na-achụ aja mgbaghara mmehie maka mmehie nile nke uwa, iwebata atumatu nke ebere, **Alma** 42:11-30. Abu m Chineke nke uwa nile, e gbuwo m maka mmehie nile nke uwa, **3 Nif.** 11:14. Mu, Chineke tara ahuhu ihe ndi a nile maka mmadu nile, **OznQd.** 19:16. Umu-ntakiri aburuwo ndi a gbaputara site n'Onye m muru Nani ya, **OznQd.** 29:46-47. Lee ahuhu nile na onwu nke onye ahụ onye na-onweghi mmehie o mere, **OznQd.** 45:3-5. Ihe nke a bu n'udi aja ahụ nke Onye ahụ a muru nani ya, **Moses** 5:7. Site na Aja Mgbaghara Mmehie nke Kraịst, mmadu nile ga-enweta nzoputa, **Ndep.Ok.** 1:3.

AJOQ, AJOQ OMUME. *Hu kwa* Ajọọ Omume, Omume Na-ezighi-ezi; Inyi, Iru-inyi; Mmehie; Ndu Na-eyighi Chineke; Ochichiri nke Muo

Ihe ajọọ, oke ajọọ omume, e, rubeghi-isi nye iwu-nsọ nile nke Chineke.

M ga-esikwa aña mee oke ihe ajọọ nke a, ma mehie megide Chineke? **Jen.** 39:7-9. Onye-nwe di anya n'ebe ndi ajọọ omume no; ma ekpere ndi ezi-omume ka o na-anu, **Ilu** 15:29. Mgbe ndi ajọọ omume na-achi ndi mmadu

ahụ na-eru-uju, **Ilu** 29:2 (OznQd. 98:9). Wezuga n'ụ ajọọ mmadụ ahụ site n'etiti unu, **1 Ndi-Kọ** 5:13. Anyị na-agba mgba imegide mụọ nke ajọọ ihe dị n'ebe nile dị elu, **Ndi-Efe.** 6:12. Puta n'ụ site n'etiti ndị ajọọ mmadụ, ma ebitula ihe ha nile na-adighi-ocha aka, **Alma** 5:56–57 (OznQd. 38:42). Nke a bụ onọdụ ikpe-azụ nke ndị ajọọ omume, **Alma** 34:35 (Alma 40:13–14). Ajọọ omume adighi mgbe ọ bụ aṅurị, **Alma** 41:10. Ọ bụ site n'aka ndị ajọọ omume ka-a ga-ata ndị ajọọ omume ahụhụ, **Mom.** 4:5 (OznQd. 63:33). N'oge awa ahụ ka nkewapụ nke ndị ezi-omume na ndị ajọọ-mmadụ ga-abiazụ, **OznQd.** 63:54. Otu a kwa ka ọgwụ-gwụ nke ndị ajọọ mmadụ ga-esi bịa, **JS—Mat.** 1:55.

AJỌỌ FOTO NDI GBA OTO

MMEKỌRỊTA. *Hụ* Idiri-ocha
Mmekorita; Ikwa-iko; Ikwa-iko di
n'etiti ndi Na-alughị Alulū

AJỌỌ-OMUME, OMUME

NA-EZIGHI-EZI. *Hụ kwa* Ajọọ,
Ajọọ Omume; Ezi Omume, Ime
Ezi Omume; Inyi, Iru-inyi;
Mmehie; Ndụ Na-eyighi Chineke

Ajọọ ndi mmadụ na-ezighi-ezi ndi na-ahughị Chineke n'anya ma-ọbụ ihe nile nke Chineke na ndi na-adighi akwado ọrụ ya.

Ndi ajọọ omume agaghị eketa ala-eze Chineke, **1 Ndi-Kọ** 6:9–10. Ndi ahụ nwere mmasi n'ajọọ-omume ka a mara ikpe ọkụ ala mụọ, **2 Ndi-Tes.** 2:12. Jisus Kraist nwere ike isachapụ anyị site n'ajọọ-omume nile, **1 Jọn** 1:9. Onye eze na-ezighi-ezi na-eduhie ụzọ nile nke ezi-omume nile, **Mosa.** 29:23. Ntọ-ala nke mbibi ka a tọrọ site n'ezighi-ezi nke ndi ọka-iwu na ndi-ikpe nile, **Alma** 10:27. E zipurū m unu ikatọ ndi ụwa maka ajọọ-omume ha nile, **OznQd.** 84:87. Mkpurū-obi ka a ga-edoriri nsọ site n'ajọọ-omume nile, **OznQd.** 88:17–18. Ụdị okike nke ọ fọdurū nta kịrị ọburū mmadụ nile bụ imalite ichi ọchichi ajọọ-omume, **OznQd.** 121:39.

AKA-EBE. *Hụ kwa* Igba-ama,
Ogbugba-ama

Okwu ma-ọbụ ihe aka-ebe ọzọ n'ihe bụ ezi-okwu; otu igba-ama. Onye aka-ebe nwekwara ike ibụ onye ahụ nke na-ekwu ụdị okwu ahụ ma-ọbụ ihe aka-ebe gbadoro ụkwụ na mmata ihe nke onwe; nke bụ, onye ahụ nke na-agba-ama.

Gị agbala aka-ebe ụgha, **Ọpụ.** 20:16. A ga-ekwusa kwa ozi-oma nke a n'elu ụwa dum, ka ọ burū aka-ebe nye mba nile, **Mat.** 24:14 (JS—M 1:31). Unu ga-aburū m ndi aka-ebe, **Qlndo.** 1:8. Mụọ Nsọ n'onwe ya soro mụọ anyị n'agba ama, **Ndi-Rom.** 8:16 (1 Jọn 5:6). Unu di na njikere iguzo dika ndi aka-ebe nke Chineke n'oge nile, **Mosa.** 18:8–9. Anyị na-eso keta oriri-nsọ iji gbaara Nna ahụ aka-ebe n'anyị ga e dobe iwu-nsọ nile ahụ, na n'echeta Jisus oge nile, **3 Nif.** 18:10–11 (Moro. 4, 5; OznQd. 20:77–79). Unu enwetaghị aka-ebe ruo mgbe a nwalesiwooro okwukwe unu, **Ita** 12:6. Iwu nke aka-ebe: n'ọnụ ndi aka-ebe abụọ ma-ọbụ atọ ka a ga-ehiwe okwu ọbụla, **OznQd.** 6:28 (Deut. 17:6; Mat. 18:16; 2 Ndi-Kọ 13:1; Ita 5:4; OznQd. 128:3). E chiwo m unu echichi ma mee unu Ndi-ozī, na ndi aka-ebe purū iche nke aha m, **OznQd.** 27:12 (OznQd. 107:23). Ndi Iri Asaa ahụ ka a kporo ka ha burū ndi aka-ebe purū iche nye ndi Jentailū na n'ime ụwa nile, **OznQd.** 107:25. Ka e nwee onye na-edekota akukọ ka ọ burū onye aka-ebe na baptism nile unu, **OznQd.** 127:6 (OznQd. 128:2–4).

AKỌN'UCHE, AKỌN'UCHE

NILE. *Hụ kwa* Ezi-okwu; Ihè, Ihè
nke Kraist; Mụọ

Akọn'uche nwere otutū nkowaputa, atọ n'ime ha bụ: (1) Ọbụ ihè nke ezi-okwu nke na-enye ihe nile n'ime ụwa ndụ na ihè. Ọ di-adi mgbe nile. (2) Okwu ahụ akọn'uche nwekwara ike itunyere umu nke Chineke na mụọ. (3) Akwukwọ-nsọ nile nwekwara ike ikwu banyere akọn'uche dika itunyere ọkpurukpụ mụọ nke di-adi tutu a mụta anyị dika umu na mụọ.

Akọn'uche na-arapara n'akọn'uche, **OznQd.** 88:40. Akọn'uche abughị ihe e kere-oke ma-ọbụ mee, **OznQd.** 93:29. Akọn'uche nile nweere onwe ya na oghere ahụ nke Chineke dotara ya, **OznQd.** 93:30. Ebube ahụ nke Chineke bụ akọn'uche, **OznQd.** 93:36–37. Akọn'uche anyị nwetara na ndụ nke a, ga-anọrọ n'ime anyị na mbilite n'ọnwu, **OznQd.** 130:18–19. Ọnye-nwe na-achị n'elu akọn'uche nile ahụ, **Abr.** 3:21. Ọnye-nwe egosiwo Abraham akọn'uche ahụ nile a haziworo tutu ụwa adiri, **Abr.** 3:22.

AKỤ. (MAMMON) *Hụ kwa Ego*

Otu okwu Aramaic nke pụtara “ụba akụ” (**Mat.** 6:24; **Luk** 16:9; **OznQd.** 82:22).

AKỤKỌ AGBURỤ. *Hụ kwa*

Akwụkwọ nke Ncheta; Baptism, Me Baptism—Baptism maka ndị nwurụ anwụ; Emume-nso nile—Emume-nso a na-eme n'ihu onye ọzọ; Ezi na Ụlọ; Nzọpụta; Nzọpụta maka ndị Nwurụ anwụ

Akuko ndekota na-achuso ahiri nke usoro omumu n'ezina n'ulo. Ebe okwaworu nke Okwa Ncheta-aja ma-ọbụ ngozi nile ụfọdụ bụ nke a hapuru nye otu ezi na ụlọ, akụkọ agburu nile diiri oke mkpa (**Jen.** 5; 10; 25; 46; 1 **Ihem.** 1–9; **Ezra** 2:61–62; **Neh.** 7:63–64; **Mat.** 1:1–17; **Luk** 3:23–38; 1 **Nif.** 3:1–4; 5:14–19; **Jarom** 1:1–2). N'ime Nzuko-nso nke e weghachiri azu taa, ndi otu Nzuko-nso na-aga n'iru na-achoso ahiri ezi na ụlọ nile nke usoro omumu ha, na mpaghara iji mata n'ezie ndi nna ochie ha nwuru anwu ka ha nwee ike meere ha emume-nso nile nke nzoputa na onodu ndi nna ochie ha. Emume-nso ndi a di ire nye ndi ahụ nwuru anwu bu ndi nabatara ozi-oma nke Jisus Kraist n'ime ala muo (**OznQd.** 127, 128).

AKỤKỌ EZI NA ỤLỌ. *Hụ Akụkọ*

Agburu; Nzoputa maka ndi Nwuru-anwu

AKỤKỌ ILU. *Hụ kwa Ozi-oma nile—Nkwekorita nke Ozi-oma nile*

Otu akuko di mfe a na-eji akuzi ezi-okwu nke muo ma-ọbụ ukpuru site n'ikowa ya site n'ima atu. Akuko ilu na-agbado ukwu site na-ime ka a mara ihe di iche n'ihe nkiti ma-ọbụ ihe na-eme eme na otu ezi-okwu, na mputara di n'okpuru ma-ọbụ ozi nke akuko ilu ahụ na-abukari ihe e zonari ndi na-ege nti bu ndi na-ejikeghi ejike na muo inata ya (**Mat.** 13:10–17).

Otu mgbe Jisus jiri akuko ilu kuzie ihe. Maka usoro ndeputasi nke ilu ya nile pụtara ihe, hụ “Ozi-oma nile.”

AKWA MGBOCHI

Otu okwu e jiri n'akwukwo-nso nile ka o puta (1) otu ihe na-akpa oke nke na-ekewapu ebe nile nke ulo ofufe ma-ọbụ temple, (2) otu akara maka nke-wapu n'etiti Chineke na mmadu, (3) otu akwa di mpempe nke ndi mmadu na-eyi iji kpuchie iru ha ma-ọbụ isi, ma-ọbụ (4) otu onyinye nchevu nke Chineke nyere nke na-egbochi echiche nile nke mmadu banyere idi ndu a na-adi tutu e nwee anu aru.

Akwa mgbochi ahụ na-akpa oke n'etiti ebe nsọ kachasi ebe nsọ nile na ebe nsọ ahụ, **Opu.** 26:33. Akwa mgbochi nke temple gbawara ibe abuo na mkpogide n'obe nke Kraist, **Mat.** 27:51 (**Mak** 15:38; **Luk** 23:45). Ugbo a anyi na-ahu site n'enyọ gbara ochichiri; mana mgbe ahụ anyi ga-ahu iru na iru, **1 Ndi-Ko.** 13:12. Ihe mkpuchi iru ahụ gbara ochichiri nke ekweghi ekwe ka a na-ewepu site n'echiche ya, **Alma** 19:6. E nweghi ike idebe nwanne nwoke Jared ihu site n'ime akwa mgbochi ahụ, **Ita** 3:19 (**Ita** 12:19). A ga-adowa akwa mgbochi ahụ, ma unu ga-ahu m, **OznQd.** 67:10 (**OznQd.** 38:8). Akwa mgbochi nke mkpuchi nke temple nke m, ka a ga-ewepu, **OznQd.** 101:23. Akwa mgbochi ahụ ka e wepuru site n'uche anyi, **OznQd.** 110:1. Akwa mgbochi nke ochichiri ga-ekpuche ụwa, **Moses** 7:61.

AKWUKWỌ-NGOSIPỤTA-UCHE.

Hụ kwa Lụọ Alulū, Oḷulū Di na
Nwunye—Alulū otutū nwunye;
Woodruff, Wilford

Otu Ima-Okwa Nke ụlọ-Orụ si n'aka Onye-isi Nduzi Wilford Woodruff na 1890 na-ekwu ebe ọ putara ihè na Nzukọ-nsọ na ndị otu ya nile kwenyere n'iwu nke ala ahụ na ha anaghikwa aga-n'iru ibanye na alulū otutū nwunye (OznQd. IQU—1). Onye-isi nduzi Woodruff weputara Akwukwọ-ngosiputa-uche ahụ iji sochie otu ọhụ na mkpughe sitere na Chineke.

AKWUKWỌ NILE FURU-EFU

NKE AKWUKWỌ NSỌ. *Hụ*

Akwukwọ-nsọ nile—Akwukwọ-nsọ nile furu-efu

AKWUKWỌ NKE IWU-NSỌ NILE.

Hụ kwa Mkpughe; Ozizi na
Ogbugba-ndụ nile

Na 1833, otu onụ ogugu nke mkpughe nile nke Onye-amụma Joseph Smith natara ka a kwadoro maka mbiputa n'okpuru isi aha Akwukwọ nke Iwu-nsọ nile maka ọchịchị nke Nzukọ-nsọ Kraist. Onye-nwe gara n'iru na-ezita ozi nye ndị odibo ya nile, ma nchikọta mkpughe nile buwanyere ibu ka e biputara n'ikpe-azụ n'ime afọ abụọ dika Ozizi na Ogbugba-ndụ nile.

OznQd. 1 bụ nkwa nye Akwukwọ nke Iwu-nsọ nile nke Onye-nwe, **OznQd. 1:6.** Onye nwe mara onye kachasi mara ihe aka n'iru ka o meputa ọbuna nke kachasi nta n'ime mkpughe ya nile n'ime Akwukwọ nke Iwu-nsọ nile ka ọdị ka ya, **OznQd. 67:4–9.** Ahoputara ndị-oru nile ibiputa mkpughe nile, **OznQd. 70:1–5.**

AKWUKWỌ NKE MỌMỌN. *Hụ*

kwa Akwukwọ-nsọ nile; Epekele nile; Epekele Ola-edo nile; Ifrem—Osisi Ifrem ma-ọbụ Josef; Kanon; Mọmọn, Onye-amụma Nifai; Ndị Aka-ebe nke Akwukwọ nke Mọmọn; Smith, Joseph Nta

Otu n'ime ụkwù akwukwọ nsọ anọ ahụ

nke Nzukọ nke Jisus Kraist nke Ndị-nsọ Ụbọchị-Ikpeazụ a nabatara. Ọ bụ na mkpirisi ndekọta nile sitere n'aka onye-amụma mgbe ochie aha ya bụ Mọmọn nke ndị agba ochie biri na Amerika. E dere ya iji gbaa ama na Jisus bụ Kraist-ahụ. Gbasara ndekọta nke a, Onye-amụma Joseph Smith, onye tughariri asụsụ ya site n'onyinye na ike Chineke, siri "Agwara m ndị ụmụnnna ahụ na Akwukwọ nke Mọmọn bụ akwukwọ a kachasiri dezie edezie karịa akwukwọ ọbula n'elu ụwa na isi oke nkume nke okpukpe chi anyị, na mmadu ga-abia Chineke nso site na inogide n'usoro iwu ya, karịa n'akwukwọ ọbula ọzọ" (hụ okwu mmalite di n'iru Akwukwọ nke Mọmọn).

Akwukwọ nke Mọmọn bụ ndekọta nke okpukpe chi nke otù ndị mmadu atọ ndị sitere n'ụwa ochie kwafee obi na nnukwu Ala Amerika nile. Otù ndị a nile ka ndị amụma duuru bụ ndị dekọtara akukọ nile nke okpukpe chi na nke ụwa ha n'epekele ọla igwe nile. Akwukwọ nke Mọmọn dekọtara nleta nke Jisus Kraist nye ndị nọ na Amerika n'isochi mbilite ya site na onwụ. Nari afọ abụọ nke udo sochiri nleta Kraist ahụ.

Moronai, onye ikpe-azụ n'ime ndị amụma ọkọ-akukọ nile nke Nifai rachiri nde kọta akukọ a na mkpirisi nke ndị mmadu a, ma zoo ha n'afọ dika 421 mgbe a mụchara Kraist. Na 1823, Moronai onye biliworo n'onwụ letara Joseph Smith na mesia nyefee ya akukọ ndekọta ochie nile ndị a di nsọ ka a tugharia asụsụ ha na weta ha nye ụwa dika Igba-ama ọzọ nke Jisus Kraist.

Nwa osisi nke na-ami mkpuru ka Josef bụ, onye alaka ya na aribiga mgbidi, **Jen. 49:22–26.** Ezi-okwu ga-esi n'ala puo, **Abụoma 85:11** (Mọm. 8:16; Moses 7:62). Onye-nwe ga-ewelite ọkọlọtọ nye mba nile ma kpokọta ha, **Aisa. 5:26.** Otu olu ga-esi n'ala kwuo okwu, **Aisa. 29:4** (2 Nif. 26:14–17). Ọhụ a nile ga-adiri unu ka okwu nile nke otu akwukwọ a rachiri arachi, **Aisa. 29:11** (Aisa. 29:9–18; 2 Nif. 27:6–26). Osisi nile nke Josef na nke Juda ga-abụ otu n'aka nke Onye-

nwe, **Ezik.** 37:15–20. Aturụ ọzọ ka m nwere, ndị na-esiteghị n’ogige aturụ nke a, **Jon** 10:16 (3 Nif. 15:16–24). Akwukwọ nke Mọmọn na Bible ga na-etokọ ọnụ, **2 Nif.** 3:12–21. Okwu nke Onye-nwe ga-agapụ ruo na nsotụ nile nke ụwa, **2 Nif.** 29:2. Onye-nwe wee mee Ogbugba-ndụ ya na Inos iweputa Akwukwọ nke Mọmọn nye ndị Leman, **Inos** 1:15–16. E dere Akwukwọ nke Mọmọn maka ebun n’obi ka anyị kwere Bible, **Mom.** 7:9. Akwukwọ nke Mọmọn ga-eguzo dika igba-ama megide ụwa, **Ita** 5:4. Juo Chineke ma ihe ndia ha abughị ezi-okwu, **Moro.** 10:4. Kraist gbara-ama na akwukwọ nke Mọmọn bụ ezi-okwu, **OznQd.** 17:6. Akwukwọ nke Mọmọn nwere uju nke ozi-oma Jisus Kraist, **OznQd.** 20:9 (OznQd. 20:8–12; 42:12). Anyị kweere na Akwukwọ nke Mọmọn bụ okwu nke Chineke, **NdepOk.** 1:8.

AKWUKWỌ NKE NCHETA. *Hu kwa* Akukọ Agburu; Akwukwọ nke Ndu

Otu akwukwọ Adam malitere nke edekọtara n’ime ya ọrụ nile nke ụmụ ụmụ ya; na kwa ụdị ndekota nile di otu ahụ nke ndị amụma na ndị otu nile kwesiri ntukwasị-obi site n’oge ahụ. Adam na ụmụ ya dobere akwukwọ nke ncheta, nke ha na-eke n’ime ya site na mụọ nke mkpalite, na akwukwọ nke ogbọ nile, nke nwere akukọ agburu (Moses. 6:5, 8). Ụdị ndekota nile ahụ nwere ike inwe akukọ n’ikpebi ikpe ikpe-azụ anyị.

E wee dee akwukwọ nke ncheta, **Mal.** 3:16–18 (3 Nif. 24:13–26). Ha nile bụ ndị na-achotaghị ebe edere aha ha na akwukwọ nke ncheta a gaghi achota ihe nketa obula n’ubochi ahụ, **OznQd.** 85:9. E kpere ndị nwurụ anwụ ikpe site n’akwukwọ nile ahụ nke e dekọtara ọrụ ha nile, **OznQd.** 128:7. Ka anyị gosiputa akwukwọ nke jikoro ndekota nke ndị anyị nile nwurụ anwụ, **OznQd.** 128:24. E dobere akwukwọ nke ncheta, **Moses** 6:5–8. Anyị nwere akwukwọ nke ncheta, **Moses** 6:46. Abraham gbara mbọ ide akukọ ndekota maka ụmụụmụ ya, **Abr.** 1:31.

AKWUKWỌ NKE NDU. *Hu kwa* Akwukwọ nke Ncheta

N’otu echiche Akwukwọ nke Ndu bụ mgbakota echiche nile na omume nile nke otu mmadu—ndekota nke ndu ya. Otu o sila di, akwukwọ nsọ nile na-egosi na edobere ndekota nke elu-igwe maka ndị kwesiri ntukwasị-obi, tinyere aha ha nile na nkwasị nile nke ezi-omume ha nile.

Onye-nwe ga-ehichapụ ndị mmehie site n’akwukwọ ya, **Opu** 32:33. Onye ahụ nke na-abia na mmeri, a gaghi ehichapụ ya site n’akwukwọ nke ndu, **Mkpu.** 3:5. A saghere akwukwọ ọzọ nke bụ akwukwọ nke ndu, **Mkpu.** 20:12 (OznQd. 128:6–7). Aha nile nke ndị ezi-omume, a ga-eke ha n’ime akwukwọ nke ndu, **Alma** 5:58. Ekpere unu nile ka e dekọtara n’akwukwọ nke aha ndị nile e doro nsọ, **OznQd.** 88:2.

AKWUKWỌ-NSỌ NILE. *Hu kwa*

Akwukwọ nke Mọmọn; Bible; Kanon; Okwu nke Chineke; Ozizi na Ogbugba-ndụ nile; Ola Pel nke Oke Onu-ahia; Usoro Oge na Ebe nile na Ihe-omume nile

Okwu nile ma nke e dere ede na nke e kwuru ekwu, site n’aka ndị nwoke nke Chineke di nsọ mgbe Mụọ Nsọ kwalitere ha. Akwukwọ-nsọ kanon nile a nabatara n’ulo-ọrụ nke Nzuko-nsọ taa gunyere Bible, Akwukwọ nke Mọmọn, Ozizi na Ogbugba-ndụ nile, na Ola Pel nke Oke Onu-ahia. Jisus na ndị dere Testament Oheru lere akwukwọ nile nke Testament Ochie anya dika akwukwọ-nsọ nile (Mat. 22:29; Jon 5:39; 2 Tim. 3:15; 2 Pit. 1:20–21).

Obu n’obi anyị ekpoghi oku n’ime anyị mgbe o mehere nye anyị akwukwọ-nsọ nile ahụ? **Luk** 24:32. Na-enyocha nū akwukwọ-nsọ nile, n’ihi n’ime ha unu na-eche na unu na-enweta ndu ebighi-ebi; n’ime ha onwe ha bukwa ihe na-agbara m ama, **Jon** 5:39. Okwu nile nke Kraist ga-agwa unu ihe nile unu kwesiri ime, **2 Nif.** 32:3. Ka ha ra bụ ndi e dubara n’ikwenye na akwukwọ-nsọ nile ahụ kwusiri ike ma

guzogidesie ike n'okwukwe, **Hil.** 15:7–8. Ndi mmadu na-emejo na-imeghari akwukwo-nsọ nile ma ha agho-taghi ha, **OznQd.** 10:63. Okwu ndi a abughi nke ndi mmadu ma-ogu nke mmadu, kama ha sitere na mu, **OznQd.** 18:34–36. Obibia nke Akwukwo nke Momon na-egosi uwa na Akwukwo-nsọ nile bu ezi-okwu, **OznQd.** 20:2, 8–12. Unu ga-enye ogugu nke akwukwo-nsọ nile oge unu, **OznQd.** 26:1. Akwukwo-nsọ nile ka e nyere maka iji kuziere Ndi-nsọ ihe, **OznQd.** 33:16. E nyere akwukwo-nsọ nile ruo na nzoputa nke ndi ahoputara, **OznQd.** 35:20. Kuzie nu ukpuru nile nke ozi-oma m, nke di n'ime Bible na Akwukwo nke Momon, **OznQd.** 42:12. Iwu m nile gbasara ihe ndia ka e nyere n'ime akwukwo nsọ m nile, **OznQd.** 42:28. Ihe obula e kwuru n'okpuru nkwalite nke Mụọ Nsọ bu akwukwo-nsọ, **OznQd.** 68:4.

Akwukwo-nsọ nile furu-efu: E nwere otutu edemede nile di nsọ a kpọturu aha n'ime akwukwo-nsọ nile nke anyi na-enweghi taa, n'ime ha bu akwukwo ndi a na ndi dere ha, Ogbugba-ndu ahụ (Qpu. 24:7), Agha nile nke Onye-nwe (Onogu 21:14), Jasher (Joshua 10:13; 2 Sam. 1:18), Olụ nile nke Solomon (1 Ndez. 11:41), Samuel Onye Ohu-uzo (1 Ihem. 29:29), Netan Onye-amuma (2 Ihem. 9:29), Shemaja Onye-amuma (2 Ihem. 12:15), Ido Onye-amuma (2 Ihem. 13:22), Jehu (2 Ihem. 20:34), Okwu nile nke ndi ohu-uzo (2 Ihem. 33:19), Inok (Jud 1:14), na Okwu nile nke Zinok, Neum na Zinos (1 Nif. 19:10), Zinos (Jekob 5:1), Zinok na Ezajas (Hil. 8:20), na otu Akwukwo Ncheta (Moses 6:5); na akwukwo-ozii nile e degaara Ndi Korint (1 Ndi-ko 5:9), e degaara Ndi-Efesos (Ndi-Efe. 3:3), na site na Leodisia (Ndi-Kol. 4:16).

Akwukwo-nsọ nile ka a ga-ehekwa: Anyi ga-enweta akuko ndekota ndia ka anyi wee dozie okwu nile nke ndi-amuma, **1 Nif.** 3:19–20. Aga m edokwa epekele ndi a, **Jekob** 1:3. Ihe ndia nile ka e debeworo ma chekwaa site n'aka nke

Chineke, **Mosa.** 1:5. Lekota ihe ndi a nile di nsọ, **Alma** 37:47. Akwukwo-nsọ nile ka a ga-edokwa na nchekwa, **OznQd.** 42:56. Mga-eji igbasi mbọ nile ike chekwaa ha, **A—JS** 1:59.

Afo-ojuju (uru) nke akwukwo nsọ nile: I ga-agu iwu a n'iru Israel nile, **Deut.** 31:10–13. Akwukwo iwu a agaghi apu n'onu gi, **Josh.** 1:8. Iwu nke Onye-nwe zuru oke na-agbanwe mkpuru-obi, **Abuoma** 19:7. Okwu gi bu ori-ona diriguwu m, **Abuoma** 119:105. Akwukwo-nsọ nile na-agbara m ama, **Jon** 5:39. Akwukwo-nsọ nile ka e nyere site na nkwalite-muo nke Chineke, o bakwara uru maka ozizi na nkuzi, **2 Tim.** 3:15–16. Ejiri m akwukwo-nsọ nile tunyere anyi onwe anyi, nke ga-eme ka anyi nweta uru na mmuta, **1 Nif.** 19:23. Mkpuru-obi m nwere mmasi n'ime akwukwo-nsọ nile, **2 Nif.** 4:15–16. Anyi na-arusi oru ike ideputa, igba umu anyi ume na kwa umunna anyi, ka ha kwere na Kraist, **2 Nif.** 25:23. Ha wee nyochaa akwukwo-nsọ nile, ma ghara kwa ina nti n'okwu nile nke ajoo mma-du a, **Jekob** 7:23 (Alma 14:1). Asị na obughi maka epekele ndi a nile, anyi ga-ataworu ahuhu na-amaghi ama, **Mosa.** 1:2–7. Ha enyochasiwo akwukwo-nsọ nile ike, ka ha wee mata okwu nke Chineke, **Alma** 17:2–3. Akwukwo-nsọ nile ka e dokwara iweta mkpuru-obi nile na nzoputa, **Alma** 37:1–19 (2 Nif. 3:15). Okwu nke Chineke ga-edu onye nke Kraist, **Hil.** 3:29. Ihe obula ha ga-ekwu site na Mụọ Nsọ ga-abu akwukwo-nsọ, na ike nke Chineke rue na nzoputa, **OznQd.** 68:4. Biputa nu uju nke akwukwo-nsọ m nile n'ihinzube nke iwulite Nzuko-nsọ m na ikwado ndi nke m, **OznQd.** 104:58–59. Onye nke kpadokwitere okwu m dika aku, a gaghi eduhie ya, **JS—Mat.** 1:37.

Akwukwo-nsọ nile e buru n'amuma ga-abia: Aisaia bu-uzo-kwuo maka obibia nke Akwukwo nke Momon, **Aisa.** 29:11–14. Were otu osisi n'onwe gi, dee kwa n'elu ya, nke Juda, **Ezik.** 37:15–20. Akwukwo ndi ozo ga-aputa, **1 Nif.** 13:39. Unu ekwesighi ikwere na

Bible nwetazuru okwu m nile, **2 Nif.** 29:10–14. Jidesie nū ozi-oma ahụ nke Kraist ike, nke a ga-edozi n'iru unu n'ime akukọ ndekota nile nke ga-abia, **Mom.** 7:8–9. Ngozi na-adiri ya bu onye nke ga-eweputa ihe nke a n'ihè, **Mom.** 8:16. Dee ihe ndi a; aga m egosi-kwa ha mgbe oge nke m ruru, **Ita** 3:27 (Ita 4:7). Anyi kwere na o gakwari ikpughe otutu ihe nile, **Ndep.** Ok 1:9.

AKWUKWỌ-NSỌ NILE FURU-

EFU. *Hu* Akwukwọ-nsọ nile—

Akwukwọ-nsọ nile furu-efu

AKWUKWỌ-OZI NILE NKE PỌL.

Hu kwa Isi-aha nile nke

akwukwọ-ozí nile nke onwe; Pól

Akwukwọ iri na anọ n'ime Testament Ohurú ndi buuru leta nile Onye-ozí Pól degaara ndi otu Nzuko-nsọ. E nwere ike kewasịa ha n'ogbo, n'ogbo n'udi na-eso.

Nke 1 na 2 Ndi Tesalonaika (afo 50–51 mgbe a musiri Kraist)

Pól dere akwukwọ-ozí nye Ndi Tesalonaika site na Korint n'ime oge njem mgbasazi ya nke abuo. Oru ya na Tesalonaika ka a kwara nke oma n'ime Olndoz. 17. O chooro iloghachi na Tesalonaika mana o nweghi kwa ike ime otu ahụ (1 Ndi-Tes. 2:18). Ya mere, o ji ziga Timoti ka o kwalite muo ndi a gbanwere na ka o wetara ya okwu banyere otu ha na-eme. Akwukwọ-ozí nke mbu bu mputara sitere n'obi iju n'ekere ya maka nlota nke Timoti. Akwukwọ-ozí nke abuo buuru nke o dere nwa mkpirisi oge n'ikpe-azu.

Nke 1 na 2 Ndi Korint, Ndi Galetia, Ndi Roman (Afo 55–57 mgbe a musiri Kraist)

Pól dere akwukwọ-ozí nile nye ndi Korint n'ime oge njem mgbasazi-oma ya nke ato iji zaa ajuju nile na imezi-ghari adighi n'usoro di n'etiti Ndi-nsọ na Korint.

Akwukwọ-ozí e degaara ndi Galetia nwere ike buu na-edere ya nye otutu ngalaba Nzuko-nsọ n'otu n'otu gazuo Galetia. Ufodu ndi otu Nzuko-nsọ

hapuwara ozi-oma na nkwardo nke iwu ndi Juu. N'ime leta nke a, Pól kwara nzube nke iwu nke Moses na uru nke okpukpe-chi nke muo.

Pól dere akwukwọ-ozí nye ndi Roman site na Korint, na mpaghara iji kwadobe Ndi-nsọ nke Rom maka nleta nke o nwere olile-anya ileta ha. Leta nke a mesighariri ike ozizi nile ndi Juu bu ndi a gbanwere nye ndi na-eso uzo Kraist na-arụ ụka banyere ha.

Ndi Filipai, Ndi Koloisi, Ndi Efesos, Faillimon, Ndi Hibru (Afo mgbe a musiri Kraist 60–62)

Pól dere akwukwọ-ozí ndia mgbe o no n'ulo mkporo nke oge mbu na Rom.

Pól dere akwukwọ-ozí nye ndi Filipai nke ka nke iji gosi ekele ya na ihunanya ya maka Ndi-nsọ Filipai na igba ha ume n'onodu olile anya na ahuri site na ngharipu nke ogologo oge o no na mkporo.

Pól dere akwukwọ nye ndi Koloisi dika nsonazu nke mkpesa na Ndi-nsọ Koloisi na-adaba n'ime mmehie di mkpa. Ha kwenyere na itozu-oke bjara site na ikpachapu anya dobe emumenso nile nke a na-ahu anya karja iwulite ime omume dika nke Kraist.

Akwukwọ-ozí ahụ e degaara ndi Efesos di nnukwu mkpa, n'ihia na o nwere nkuzi nile nke Pól banyere Nzuko-nsọ nke Kraist.

Akwukwọ-ozí e degaara Faillimon bu leta nke onwe gbasara Onisimos, otu onye oru onye nke zuru nna ya ukwu ori bu Faillimon, ma gbafe gba-ga Rom. Pól zighachiri Onisimosazu nye nna ya ukwu jiri leta ahụ na-ario ka o gbaghara Onisimos.

Pól dere akwukwọ-ozí ahụ e degaara ndi Hibru nye ndi Juu bu ndi otu Nzuko-nsọ iji kwagide ha na iwu Moses aburuwo nke emezuworo na Kraist na n'iwu nke ozi-oma Kraist a nochiworo ya.

Nke 1 na 2 Timoti, Taitos (Afo mgbe a musiri Kraist 64–65)

Pól dere akwukwọ-ozí ndi a mgbe a hapusiri ya site n'ulo mkporo na Rom n'oge nke mbu.

Pɔl jere njem gaa Efesɔs, ebe ɔ hapu-ru Timoti ka ɔ kwɔsi ntɔlite ɔdɔ ɔfɔdu nkata dɔ egwu na-enwe nzube iloghachi ma emesia. O dere akwukwo-ozɔ nke mbu ya o degaara Timoti ikekwe site na Masedonia, iji nye ya ndumodu na igba ya ume na-mmezu okwa ɔru ya.

Pɔl dere akwukwo-ozɔ ahɔ nye Tai-tos n'oge mgbe o nweere onwe ya site n'ulo mkporo. O nwere ike buru na ɔ gara leta Krit, ebe Tai-tos naara eje-ozɔ. Leta ahɔ na-ekwu karja banyere ibi ndu ezi-omume na ezigbo ozuzu n'ime etiti Nzuko-nsɔ.

Pɔl dere akwukwo-ozɔ ya nke abuo nye Timoti mgbe ɔ no n'ime ulo mkporo nke oge abuo, mkpirisi oge tutu egbuo ya n'ihu okwukwe ya. Akwukwo-ozɔ a nwere okwu ndi ikpeazu nke Pɔl na-ezi kwa mgbamume di itunanya na ntukwasɔ-obi nke o jiri che onwu iru.

ALA E KWERE NA NKWA

Ala nile nke Onye-nwe kwere nkwa dika ihe nketa nye ndi nsiso ya nile nwere okwukwe, na n'otutu mgbe nye kwa umu umu ha. E nwere otutu ala nile e kwere na nkwa. Otutu mgbe n'ime Akwukwo nke Momon, ala ahɔ e kwere na nkwa nke e kwuru maka ya bu Amerika nile.

Mkpuru gi ka m ga-ewere ala nke a nye, **Jen.** 12:7 (Abr. 2:19). M ga-enye gi, nye kwa mkpuru gi ala Kenean, **Jen.** 17:8 (Jen. 28:13). Moses kpaa oke ala ahɔ nile na Kenean maka Israel, **Onogu** 34:1-12 (Onogu 27:12). A ga-eduga unu n'ala e kwere na nkwa, **1 Nif.** 2:20 (1 Nif. 5:5). Onye-nwe na-eduba ndi ezi-omume baa n'ime ala di oke onu ahɔ, **1 Nif.** 17:38. Oburu na umu umu Lihai edebe iwu-nsɔ nke Chineke, ha ga-enwe ogan'iru n'ala nke ekwere na nkwa, **2 Nif.** 1:5-9. Israel ga-alaghachi n'ala nile e kwere ha na nkwa, **2 Nif.** 24:1-2 (Aisa. 14:1-2). Na mba obula ga-enwere ala nke a e kwere na nkwa ga-ejere Chineke ozi, ma-obu a ga-azachapu ha, **Ita** 2:9-12. Nke a bu ala e kwere na nkwa, na ebe bu maka obodokuwu nke Zaijon, **OznQd.** 57:2. Juda nwere ike malite iloghachi n'ala nile

nke Abraham, **OznQd.** 109:64. A gae-wu Jerusalem Ohuru ahɔ n'elu kontinenti nke Amerika, **Ndep.** Ok 1:10.

ALA-EZE CHINEKE MA-OBU

ALA-EZE ELU-IGWE. *Hu kwa*

Ebube Selestial; Nzuko nke Jisus Kraist

Ala-eze nke Chineke n'elu uwa bu Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsɔ Ubochi-Ikpeazu a (OznQd. 65). Nzube nke Nzuko-nsɔ ahɔ bu ikwadobe ndi-otu ya nile ibi ndu ruo mgbe nile n'ime ala-eze Selestial ma-obu ala-eze nke elu-igwe. Otu-o-sila-di, akwukwo-nsɔ nile oge-ufodu na-akpo Nzuko-nsɔ ala-eze nke elu-igwe, nke putara na Nzuko-nsɔ bu ala-eze nke elu-igwe di n'elu uwa.

Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsɔ Ubochi-Ikpeazu a bu ala-eze Chineke n'elu uwa, mana ugbua o jedebere na ala-eze nke nwere ikike n'ihe nile nke okpukpe-chi. N'oge Jisus ga-abia chia otu puku afɔ, ala-eze nke Chineke ga-abu ma nke ndoro-ndoro ochichi na nke nwere ikike n'ihe nile nke okpukpe-chi.

Onye-nwe bu eze ruo mgbe nile na mgbe nile, **Abu-oma** 10:16 (Abu-oma 11:4). Chineke nke elu-igwe ga-eme ka otu ala-eze bilie nke na-agaghi emebi-emebi, **Dan.** 2:44 (OznQd. 138:44). Chegharianu n'ihu na ala-eze elu-igwe di nso, **Mat.** 3:2 (Mat. 4:17). Ka ala-eze gi bia, ka e mee uche gi n'elu uwa, **Mat.** 6:10. Buru uzo choo ala-eze nke Chineke, **Mat.** 6:33 (3 Nif. 13:33). A ga m enye gi otughe-uzo nile nke ala-eze, **Mat.** 16:19. Bianu ketanu ala-eze edoziworu unu, **Mat.** 25:34. Mgbe mu na unu ga eketa-oke oriri-nsɔ n'ala-eze nke Nna m, **Mat.** 26:26-29. Unu ga-ahu ndi amuma nile n'ala-eze nke Chineke, **Luk** 13:28. Ndi ajo-omume agaghi eketa ala-eze Chineke, **1 Ndi-Ko** 6:9. Anu aru na obara a gaghi iketa ala-eze Chineke, **1 Ndi-Ko** 15:50. Tutu unu achoo aku na uba choo nu ala-eze Chineke, **Jekob** 2:18. Odighi ihe na-adighi ocha ga-enwe ike iketa ala-eze nke elu igwe, **Alma** 11:37. Ka inwe ike izu-ike gi na ha n'ala-eze nke Nna m, **OznQd.** 15:6. Enyewo

unu ala-eze ma-obụ ọtugh-e-uzo nile nke Nzuko-nsọ, **OznQd.** 42:69 (OznQd. 65:2). Ka ala-eze nke Chineke gaa n'iru, ka ala-eze nke elu-igwe bịa, **OznQd.** 65:5–6. Ọtugh-e-uzo nile nke ala-eze nke a enweghi mgbe a ga-ewere ya site n'aka gị, **OznQd.** 90:3. Onye nabatara gị dika nwantakiri nabatara ala-eze nke m, **OznQd.** 99:3. Otua ka a ga-akpo Nzuko-nsọ m n'ubochi ndi ikpe-azu, obuna Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a, **OznQd.** 115:4. Elu-igwe nile meghere ma m wee hu ala-eze Sestial nke Chineke, **OznQd.** 137:1–4.

ALA-MUỌ. *Hụ kwa* Ekwensu;
Omuma Ikpe Oku Ala-muọ;
Onwu nke Muọ; Umụ Ndikom
nke Ila-n'iyi

Mkpughe nke ubochi ikpe-azu na-ekwu banyere ala-muọ odikaria nta n'uche abuo. Nke mbu, obu ebe ichere-oge n'ime uwa muọ maka ndi ahụ na-erubeghi-isi na ndu nke inwu anwu. N'echiche nke a ala muọ nwere otu ogwugwu. Muọ nile no ebe ahụ ka a ga-akuziri ozi-oma ahụ, na oge ufodu isochi ncheghari ha, a ga ekulite ha ruo na otu ogo nke ebube nke bu nke ha toruru. Ndi ahụ na-agaghi echeghari ma na-agbanyeghi ha-abughi umu nke ila-n'iyi, ga-afodu n'ala muọ site n'isi ruo n'isi nke otu puku afọ Jisus ga-abia n'uwa chia eze mgbe otu puku afọ ita ahuhụ ndi a gasiri, a ga-ekulite ha gaa n'otu ebube testial (OznQd. 76:81–86; 88:100–101).

Nke abuo, o bu ebe na-enweghi mgbanwe e dobeere ndi ahụ aja-mmehie nke Jisus Kraist na-agbaputaghi. N'echiche nke a, ala muọ enweghi mgbanwe. Obu maka ndi ahụ a chotara "nogidere n'iru-inyi" (OznQd. 88:35, 102). Nke a bu ebe ahụ ebe Setan, muọ-ozu ya nile na umu ndikom nke ila n'iyi—ndi ahụ gonariworo Okpara ahụ mgbe Nna ahụ kpughesiworo ya—ga-ebi ebighi-ebi (OznQd. 76:43–46).

Akwukwo-nsọ nile n'oge nile ufodu na-atunye ala-muọ dika ochichiri nke ezi.

A gaghi ahapuru ala-muọ mkpuru-obi David, **Abu-oma** 16:10 (Abu-oma 86:13). Baa n'ala-muọ, n'ime oku ahụ nke na-agaghi anyu-anyu, **Mak** 9:43 (Mosa. 2:38). Ogaranya ahụ n'ime ala-muọ, o welie anya ya elu, ebe o no na-ita-ahuhụ, **Luk** 16:22–23 (OznQd. 104:18). Onwu na ala-muọ nyeghachikwara ndi nwuru-anwu, **Mkpu.** 20:13. E nwere ebe e doziri e obuna ebe di egwu nke ala-muọ ahụ, **1 Nif.** 15:35. Ochichio nke anu aru na-enye muọ nke ekwensu ike iwedata anyi ruo n'ala-muọ, **2 Nif.** 2:29. Kraist kwadooro anyi uzo maka nnaputa site n'onwu na ala-muọ, **2 Nif.** 9:10–12. Ndi ahụ ruru inyi ga-apu baa n'ime ita ahuhụ na-adigide, **2 Nif.** 9:16. Ekwensu na-aghogbu mkpuru-obi ha nile ma jiri nwayo na-eduga ha iba n'ala-muọ, **2 Nif.** 28:21. Jisus a gbaputawo mkpuru-obi m site n'ala-muọ, **2 Nif.** 33:6. Topu onwe unu site n'ihe mgbu nile nke ala-muọ, **Jekob** 3:11. Ekwensu ga-akporo ha na ndokpu n'agha, ma duru ha n'ochichio ya gbada ruo mbibi nke a bu udo-igwe nile nke ala-muọ, **Alma** 12:11. A ga-achupu ndi ajoo omume baa n'ime ochichiri nke ezi, ruo n'oge mbilite n'onwu ha, **Alma** 40:13–14. Ndi ruru-inyi ga-anu n'onodu nhuju anya n'ibinyere Chineke karia n'ibi n'ala-muọ, **Mom.** 9:4. Ntaram ahuhụ e nyere site n'aka m bu ntaram ahuhụ na-enweghi ogwugwu, **OznQd.** 19:10–12. Ala-muọ bu ebe a kwadobere maka ekwensu na muọ-ozu ya nile, **OznQd.** 29:37–38. Ndi ahụ nakweere Chineke a naputawo ha site n'onwu na udo igwe nile nke ala-muọ, **OznQd.** 138:23.

ALFA NA OMEGA. *Hụ kwa* Jisus
Kraist

Alfa bu mkpuru okwu mbu n'ime mkpuru okwu asusu Grik; Omega bu nke ikpe-azu. Ha bu kwa aha ndi e nyere Jisus Kraist na a-na-eji ha dika akara nile igosi na Kraist bu mmalite na ogwugwu nke ihe nile ekere-eke (Mkpu. 1:8, OznQd. 19:1).

ALMA, NWA-NWOKE NKE ALMA.*Hụ kwa* Alma Onye Okenye;

Amiulek; Ụnụ Ndi kom nke Mosaja

N'ime Akwukwo nke Momon, onye isi ikpe mbu na onye-amuma n'ime mba Nifai; N'afọ nile ya gboo, o choro ka o bibie Nzuko-Nso (Mosa. 27:8-10), otu o'sila di Muo-ozu putara gosi ya onwe ya na e wee gbanwee ya nye ozi-oma (Mosa. 27:8-24; Alma 36:6-27). N'ikpeazu o hapuru onodu ya dika onye isi-ikpe ka onwee ike kuziere ndi mmadu (Alma 4:11-20).

Akwukwo nke Alma: Akwukwo noro onwe ya n'ime Akwukwo nke Momon, ihe di na ya bu ndekota akuko nile na mkpirisi nke ndi amuma Alma, nwa-nwoke nke Alma na nwa ya nwoke Hilaman. Ihe nile akowara mere n'ime akwukwo ahụ foro nwa ntinti ka o daba n'afọ 91 ruo 52 tutu amuo Kraist. Akwukwo ahụ nwere isi nile di iri isii-na ato. Isi nile nke 1-4 na-akowa nnu-pu-isi nke ndi na-eso Neho na Amlisi megide ndi Nifai. Agha nile nke sochiri ya bu ndi kachasi iweta mbibi ruo onodu ahụ na akuko Nifai. Isi nile nke 5-16 nwere nkowa mmalite njem nile izisa ozi-oma nke Alma, tinyere okwu chukwu ya banyere Ezi onye ozuzu-aturu (Alma 5) na nkwsa ozi-oma ya na Amiulek n'obodo ukwu Amonaiha. Isi nile nke 17-27 nwere ndekota nke umu ndikom nke Mosaja na ije-ozu ha n'etiti ndi Leman. Isi nile nke 28-44 nwere ufodu n'ime okwu Chukwu nke Alma kachasi mkpa. N'isi 32 Alma jiri okwu ahụ tinyere otu mkpuru akuku; N'isi 36 o koghariri akuko mgbanwe ya nye nwa ya nwoke Hilaman. Isi nile nke 39-42 dekotara ndumodu Alma nyere nwa ya nwoke Korianton onye tinyere aka na njehie nke mto ime ihe oma; Okwu chukwu a di mkpa na-akowa ikpe ziri-ezi, ebere, mbilite n'onwu na aja mgbaghara mmehie. Isi nile nke 45-63 na-akowa agha nile ndi Nifai luru n'oge ahụ na ipu obi ha nile gaa mba ozo n'okpuru Hagot. Udi nnukwu ndi ndu nile dika ochi-agma Moronai, Tiankom na Lihai nyere aka

ichekwa ndi Nifai nile gaa n'ime omume nile juru afọ ha mere n'oge kwesiri ekwesi.

ALMA ONYE OKENYE

Onye-amuma Nifai n'ime Akwukwo nke Momon onye haziri Nzuko-nso n'ubochi nile nke ajo Eze Noa.

O buuru onye nchu-aja nke ajo Eze Noa na Onye agburu nke Nifai, **Mosa. 17:1-2.** Mgbe o nusi ma kwere okwu Abinadai, eze ahụ chupuru ya. O wee gbaa oso, zoo onwe ya ma dee okwu nile nke Abinadai n'akwukwo, **Mosa. 17:3-4.** O cheghariri ma kuzie okwu nile nke Abinadai, **Mosa. 18:1.** Mere baptism na mmiri nile nke Momon, **Mosa. 18:12-16.** Haziri Nzuko nso, **Mosa. 18:17-29.** Ya na ndi ya biaruru n'ala nke Zarahemla, **Mosa. 18:12-16.** Haziri Nzuko nso, **Mosa. 18:17-29.** Ya na ndi ya biaruru na Zarahemla, **Mosa. 24:25.** E nyere ya ikike ilekota Nzuko-nso, **Mosa. 26:8.** Kpere ikpe na duru Nzuko-nso ahụ, **Mosa. 26:34-39.** Nyefere Okwa onye isi nchu-aja n'aka nwa ya nwoke, **Alma 4:4** (Mosa. 29:42; Alma 5:3).

ALUKWAGHIM NKE DI NA*Hụ kwa* Luo Alulu,

Olulu Di na Nwunye

Iweta olulu di na nwunye na ngwucha site n'ike nke iwu obodo ma-ogu okpukpe chi. Dika Testament Oheru, Chineke kwenyere iweta olulu di na nwunye na ngwucha n'okpuru onodu ufodu nile n'ihie imesi obi nile ike nke ndi mmadu, otu o sila di, dika Jisus kowara nke oma, site na mmalite o dibughi otu a" (Mat. 19:3-12). Akwukwo nso nile na-adu-odu megide iweta olulu di na nwunye na ngwucha na oha ma na-enye di na nwunye ndumodu ka ha na-ahurita onwe ha na-anya n'ime ezi-omume (1 Ndiko 7:10-21; OznQd. 42:22).

ALULU DI NA NWUNYE NA*Hụ kwa* Luo Alulu, Olulu

Di na Nwunye

ALULU KARIRI OTU NWUNYE.

*Hu Luo Alulu, Olulu Di na
Nwunye—Alulu otutu nwunye*

ALULU OTUTU NWUNYE. *Hu Luo*

*Alulu, Olulu Di na Nwunye—
Alulu otutu nwunye*

AMALAKAIA

N'ime Akwukwo nke Momon, onye mgba okpuru na ala Nifaj, onye ritara uru ike ochichi n'etiti ndi Leman, na duo ha n'agha megide ndi Nifaj (Alma 46–51).

AMAMIHE. *Hu kwa* Ezi-okwu;

Mmata Ihe; Nghota

Inwe ike ma-obu onyinye sitere na Chineke ikpe ikpe ziri-ezi. Mmadu na-enweta amamihe site n'uche e nwetara site ihe mere eme na omumu ihe na site na-iso ndumodu nke Chineke. Qburu na enyem-aka Chineke adighi, mmadu anaghị enwe ezigbo amamihe (2 Nif. 9:28; 27:26).

Chineke nyekwara Solomon amamihe, **1 Ndez.** 4:29–30. Isi ihe ka amamihe bu: ya mere nweta amamihe, **Ilu** 4:7. Onye na-enweta amamihe na-ahu mkpuru-obi ya n'anya, **Ilu** 19:8. Jisus wee na-eto n'amamihe, **Luk** 2:40, 52. Qburu n'amamihe foduru onye obula n'ime unu, ya riọ n'aka Chineke, **Jemes** 1:5 (OznQd. 42:68; A—JS 1:11). Ana m agwa unu ihe ndia ka unu wee muta amamihe, **Mosa.** 2:17. Muta amamihe n'oge okorobia gi, **Alma** 37:35. Ndiso ga-achota amamihe na nnukwu aku nile nke mmuta, **OznQd.** 89:19. Ka onye ahụ nke na amaghị ihe muta amamihe site n'iweda onwe ya ala na kpokue Onye-nwe, **OznQd.** 136:32.

AMARA. *Hu kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Ebere, Obi-ebere; Jisus Kraist; Nzoputa

Agbam-ume sitere na Chineke nke nakwe nye ndi nwoke na ndi nwanyi iweta ngozi nile n'ime ndi nke a na rite uru ndu ebighi-ebi na mbuli-elu

mgbe ha ziputasiworo okwukwe, cheghariwo, na nyewo igba mbọ ha kachasi mma n'idobe iwu-nso nile. Udi enyem aka ahụ di nso ma-obu agbam-ume ahụ ka a na-enye site na ebere na ihunanya nke Chineke. Onye obula n'aru na-anwu anwu nwere mkpa amara di nso n'ihidi odida nke Adam na kwa n'ihidi adighi ike nile nke mmadu.

Amara na ezi-okwu sitere n'aka Jisus Kraist bia, **Jon** 1:17. A zoputawo anyi site n'amara Kraist, **OIndoz.** 15:11 (Ndi-Rom. 3:23–24; OznQd. 138:14). Anyi na-esite n'okwukwe anyi nwee mkpobata n'ime amara ya, **Ndi-Rom.** 5:2. N'amara ka e jiworo zoputa unu site n'okwukwe, **Ndi-Efe.** 2:8. Amara nke Chineke na-eweta nzoputa, **Taitos** 2:11. Were nkquwa okwu bjaruo n'ochi-eze amara, **Ndi-Hibru** 4:16. Chineke na-enye ndi di umeala amara, **1 Pita** 5:5. Onweghi onye obula nwere ike ibi n'iru Chineke ma-obughi site na ikwesị ekwesị, na ebere, na amara nke Mesaia ahụ Di Nso, **2 Nif.** 2:8. Obu n'ime na site n'amara nke Chineke ka a ga-zoputa mmadu, **2 Nif.** 10:24. Site n'amara ka a ga-zoputa anyi mgbe anyi mesiworo ihe nile anyi nwere ike ime, **2 Nif.** 25:23. Obu site n'amara ya ka anyi jiri nwee ike ime ihe ndia, **Jekob** 4:7. Ka e wee weghachitara ndi mmadu amara maka amara dika oru ha nile siri di, **Hil.** 12:24. Amara m zuru oke maka ndi di nwayo na maka ndi nile di ume ala, **Ita** 12:26–27. Moronai wee kpee ekpere ka enye ndi Jentailu amara ka ha nwee ike nwee afo-oma, **Ita** 12:36, 41. Site na amara Chineke unu zuru oke n'ime Kraist, **Moro.** 10:32–33. Jisus wee nata amara maka amara, **OznQd.** 93:12–13, 20.

AMEN. *Hu kwa* Ekpere

Qputara “ka Q di otu a” ma-obu “Otu a ka Q di.” A na ekwu *amen* iziputa nmetuta n'obi ma-obu nnabata di mkpa na nkwekorita (Deut. 27:14–26) ma-obu ezi-okwu (1 Ndez. 1:36). Nubochi taa na ngwucha ekpere nile, igba-ama nile na ikwu okwu nile, ndi ahụ nuru ekpere ahụ ma-obu ozi ahụ

na-ekwu *amen* otu a ga-anụ ya iziputa nkwekorita na nnabata.

N'oge nile nke Testament Ochie, mmadụ ga-ekwu *amen* mgbe ọ na-añu iyi (1 Ihem. 16:7, 35–36; Neh. 5:13; 8:2–6). Kraist ka a kpọrọ “Amen ahụ na ezi onye aka-ebe kwesiri ntụkwasi-obi” (Mkp. 3:14). *Amen* rụkwara-ọrụ dika ihe aka-ebe nke ọgbugba-ndụ n'ime Ụlọ-akwụkwọ nke ndị amụma (OznQd. 88:133–135).

AMLISAİ, NDI AMLISAİ

Otu nwoke n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn onye duru otu ọtù ndị Nifai ụfọdụ ndị chọrọ eze n'oge ọchịchị ndị-ikpe. Ndị Nifai ndị a, a kpọrọ ndị Amlisaị nupụrụ isi megide Chineke nke e ji maka ya bụọ ha ọnụ (Alma 2–3).

AMỌN, ONYE AGBURU

ZARAHMLA. *Hụ kwa* Lìmhài

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, otu nwoke siri ike dị ukwu, onye duru ndị otu ya a họtara site na Zarahemla gaa n'ala ndị Lihai-Nifai (Mosa. 7:1–16). E gosiri ya akụkọ ndekota agba ochie nile na kọwaa ihe ọhụ-uzọ bụ (Mosa. 8:5–18). N'ikpe-azụ o nyere aka itọhapụ Eze Lìmhài na ndị ya site n'aka ndị Leman na kpoghachi ha na Zarahemla (Mosa. 22).

AMỌN, NWA-NWOKE NKE

MOSAİA. *Hụ kwa* Mosaija,

Nwa-nwoke nke Benjamìn; Ndị Antai-Nifai-Lihai; Ụmụ Ndịkom nke Mosaija

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, nwa-nwoke nke Eze Mosaija jere ozi igbasa-ozima; Onye mgbalisike ya nyere aka igbanwe ọtụtụ mkpụrụ obi nye Kraist.

Ọ bụbuuru onye na-ekweghi-ekwe, onye chọrọ ka o bibie Nzukọ-nsọ, **Mosa.** 27:8–10, 34. Mụọ-ozì putara gosi ya onwe ya tinyere ndị ọtù ya, **Mosa.** 27:11. O cheghariri ma malite ikwusa Okwu Chineke, **Mosa.** 27:32–28:8. Ọ juru ikpọ ya eze ma kama ya a gaa n'ala ndị Leman ikwusa Okwu Chineke, **Alma** 17:6–9. Buo ọnụ ma

kpee ekpere maka nduzi, **Alma** 17:8–11. E kere ya agbụ kpugara ya Eze Lamonai, **Alma** 17:20–21. Ọ zọputara igwe ewu na aturụ nile nke Lamonai, **Alma** 17:26–39. Kwusaa ozi-oma nye Eze Lamonai, **Alma** 18:1–19:13. O kelerere Chineke ma añuri karikwara ya ike, **Alma** 19:14. Ndị nile ọ gbanwere a dapughị, **Alma** 23:6. Nwere añuri na-ibụ ngwa ọrụ n'aka nile nke Chineke na-ikpota ọtụtụ puku bia n'ezio-oku, **Alma** 26:1–8 (Alma 26:1–37). Duru ndị Antai-Nifai-Lihai ruo na nchekwa, **Alma** 27. Nwere mmetuta añuri di ukwu mgbe o zutere ụmụne ya, **Alma** 27:16–18.

AMIULEK. *Hụ kwa* Alma,

Nwa-nwoke nke Alma

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, onye mgbasa ozi-oma ya na Alma so, nwa-nwoke nke Alma.

Otu Mụọ-ozì letara ya, **Alma** 8:20; 10:7. Nabatara Alma n'ime ụlọ ya, **Alma** 8:21–27. O kwusara ozi-oma n'ike nye ndị Amọnaiha, **Alma** 8:29–32; 10:1–11. O si n'agburu Nifai, Lihai, na Manase, **Alma** 10:2–3. Gbara-ama banyere Ezio-oku, **Alma** 10:4–11. Kpọrọ ndị mma-dụ ka ha bia na ncheghari, ma a juru ya aju, **Alma** 10:12–32. Ya na Ziezrom nwere ndorọ ndorọ, **Alma** 11:20–40. Wee kuzie banyere mbilite n'ọnwụ, ikpe na mweghachi, **Alma** 11:41–45. Chọrọ ka-akwusi igbu ndị kwere na Jisus Kraist, **Alma** 14:9–10. A turu ya na Alma mkpọrọ, **Alma** 14:14–23. Dọbiri ụdọ nile nke mkpọrọ e jiri kee ha site n'okwukwe, **Alma** 14:24–29. Gbara-ama banyere aja mgbaghara mmehie, ebere, na ikpe ziri ezi, **Alma** 34:8–16. Kuziri banyere ekpere, **Alma** 34:17–20. Ọ gbara ndị mmadụ ume ka ha ghara igbu oge maka ụbọchị ncheghari, **Alma** 34:30–41. Okwukwe nke Alma na Amiulek bụ ihe mere ulọ mkpọrọ ahụ ji tugharia daa n'ala, **Ita** 12:13.

AMURU OZO, AMURU SITE NA

CHINEKE. *Hụ kwa* Baptism, Mee Baptism; Mgbanwe, Onye Agbanwere; Mmadu n'Udi

Okike; Mụrụ; Ụmụ Ndịkom na
 Ụmụ Ndinyom nke Chineke;
 Ụmụ nke Kraịst

Ịbụ onye a mụrụ ọzọ pụtara Mụọ nke Onye-nwe iweta mgbanwe dị ukwu n'ime obi mmadụ otu na ọ gaghi enwe agụụ ime ihe ọjọọ, kama ya e nwee agụụ ichọ ihe nile nke Chineke.

Aga m etinye mụọ ọhụrụ n'ime unu, **Ezik.** 11:19 (Ezik. 18:31; 36:26). Ndị ahụ kweere n'aha Kraịst ka a mụrụ ọbụghị site n'ọbara, kama-ọbụ site na Chineke, **Jon** 1:12–13. Ma ọbụghị ma a mụrụ mmadụ site na mmiri na mụọ ahụ, ọ pughị ibata n'ime ala-eze Chineke, **Jon** 3:3–7. E nwere ike mụọ anyị ọzọ site n'okwu Chineke, **1 Pita** 1:3–23. Onye ọbụla a mụrụ site na Chineke a dighi aga n'iru n'ime mmehie, **NAJS**, **1 Jon** 3:9. N'ihia na ihe ọbụla a mụrụ site na Chineke na-emeri ụwa, **1 Jon** 5:4. Ndị ahụ a mụrụ site na Kraịst na-agba ndụ ha na Chineke, **Mosa** 3:19; 5:2–7. A ga-amuriri mmadụ nile ọzọ, e, mụọ ha site na Chineke, **Mosa**. 27:25–26 (Alma 5:49). Unu aburwo ndị a mụrụ site na mụọ nke Chineke? **Alma** 5:12–19. Ọbụrụ na-amughị unu ọzọ unu enweghi ike iketa ala-eze elu-igwe, **Alma** 7:14. Ndị ọbụla nke kweere n'okwu m ka a mụworo site na m, ọbuna site na mmiri na site na mụọ, **OznQd.** 5:16. A ga-amụ unu ọzọ baa n'ime ala-eze elu-igwe, **Moses** 6:59.

ANA

N'ime Testament Ọhụrụ, ọ bụ onye-amụma nwanyị nke agburu Asha. N'oge omumụ Jisus, ọ bụrụ nwanyị di ya nwurụ meworo agadi. Ọ hụrụ nwa amurụ ọhụrụ Jisus na mgbe e kuuru ya bịa icha ya n'iru n'ime Temple, ma ọ matara ya dika onye mgbaputa (Luk 2:36–38).

ANAGHI ANWU ANWU,

ANWUGHỊ ANWU. *Hụ kwa Aja*

Mgbaghara Mmehie, Ichụ Aja

Mgbaghara Mmehie; Inwụ

Anwụ, Na-anwụ Anwụ; Jisus

Kraịst; Mbilite n'Onwụ; Nzọputa

Onọdụ nke ibi ndụ ruo mgbe nile n'ime

udị nke bilitere n'onwụ, na-anoghi n'okpuru nke onwụ nke arụ.

O bilio, **Mak** 16:6. Ọbuna otu a n'ime Kraịst ka a ga-eme ka mmadụ nile di ndu, **1 Ndị-Ko** 15:22. E lomiwo onwụ ruo mmeri mgbe arụ na-anwụ anwụ ga-eyikwasị anwughị anwu, **1 Ndị-Ko** 15:53–54. Kraịst emewo ka onwụ ghara idi ire ma weputa ndu anwughị anwu, **2 Tim.** 1:10. Anwughị-anwụ bụ iweghachi kwa mụọ ahụ na arụ ahụ, **2 Nif.** 9:13. Mụọ nile na-ejikota ha na arụ nile ga-aghọ anwughị anwụ, ọdighi mgbe ha ga-anwụ-anwụ ọzọ, **Alma** 11:45. Ndị na-ekwesị ntụkwasị-obi ka a ga-ekpu-be anwughị-anwụ na ndu ebighi-ebi, **OznQd.** 75:5. A ga-edo ụwa nsọ na anwughị-anwụ, **OznQd.** 77:1 (OznQd. 130:9). Ọru na ebube nke Chineke bụ iweta na mmezu anwugh-anwụ na ndu ebighi-ebi nke mmadụ, **Moses** 1:39.

ANANAIAS NKE DAMASKOS.

Hụ kwa Pọl

Onye na-eso ụzọ ndị otu Kraịst na Damaskos, onye mere Pọl Baptism (Qlndoz. 9:10–18; 22:12).

ANANAIAS NKE JERUSALEM

N'ime Testament Ọhụrụ, ya na nwunye ya Safiira, kwuru okwu-ugha nye Onye-nwe site na-ijighachi okara ego nke ha doro nsọ nye Onye-nwe. Mgbe Pita juru ha ajuju, ha abuo dara n'ala nwuo (Qlndoz. 5:1–11).

ANAS. *Hụ kwa Kaifas*

N'ime Testament Ọhụrụ, otu nwoke nke oke ike na-arụ ọrụ n'ime n'etiti ndi Sanhendrin, mgbe e jidere Jisus, eburu ụzọ kpota Jisus nye ya (Jon 18:13). O weere onodụ n'isi n'ikpe ndi-ozu nile ikpe (Olndoz. 4:3–6).

ANDRU

N'ime Testament Ọhụrụ, nwa nne nwoke nke Saimon Pita na otu n'ime Ndị-ozu Iri na Abuo Jisus kpọrọ mgbe ọ na-ezisa ozi ya n'aru na-anwụ anwụ (Mat. 4:18–19; Mak 1:16–18, 29).

ANỤ ARỤ. *Hụ kwa* Arụ; Inwụ
Anwụ, Na-anwụ Anwụ; Mmadu
n'Ụdị Okike; Nke Anụ Arụ

Anụ arụ nwere otutu mputara: (1) mpe mpe ihe di ndu di nro na-emejuputa aru nile nke mmadu, anumanu nile, anu ufe nile, ma-obuazu; (2) inwu anwu; ma-obu (3) udi okike nke a na-ahu anya ma-obu nke anu aru nke mmadu.

Mpe mpe ihe di ndu nke aru: Anumanu nile ga-aburu unu ihe oriri, **Jen.** 9:3. Ekwesighi ka e gbuo anumanu nile ma e newghi mkpa, **NAJS, Jen.** 9:10–11 (**OznQd.** 49:21). Anumanu nile na anu ufe bu maka mmadu iri ha dika nri na iji ha dika uwe, **OznQd.** 49:18–19 (**OznQd.** 59:16–20). Anyi kwesiri iri anu nke nta nke nta, **OznQd.** 89:12–15.

Inwu-anwu: Jisus bu nani onye ahụ Nna muru baa n'ime ndu nke puru Inwu-anwu, **Jon** 1:14 (**Mosa.** 15:1–3). Adam wee buru anu aru nke mbu, **Moses** 3:7.

Udi okike nke anu aru nke mmadu: Onye a buru-onu ka nwoke ahụ bu nke na-eme ka anu aru buru ogwe aka ya, **Jer.** 17:5. Muo ahụ di na njikere, mana anu aru adighi ike, **Mak** 14:38. Aguu ihe ojoo nke anu aru esiteghi na Nna ahụ, **1 Jon** 2:16. Nifaj na-eru-uju n'ihu anu aru ya na oke ajoo omume ya nile, **2 Nif.** 4:17–18, 34. Unu emekwala udo unu na ekwensu na anu aru, **2 Nif.** 10:24.

AÑURİ, NWEẸ AÑURİ. *Hụ* Qñu

ANWURỤ. *Hụ* Okwu nke Amamihe

ANYA, ANYA NILE

N'ime akwukwo nsọ nile anya ka a na-ejikari eme ihe akara nke mmadu inwe ike inata ihè nke Chineke. Dika akara ahụ, anya mmadu na-egosi onodu nke muo na nghota nke ihe nile nke Chineke.

Iwu nsọ nke Onye-nwe enweghi ntupo, na-enye anya ihè, **Abuoma** 19:8. Ndi nzuzu nwere anya nile ma ha adighi

ahu uzọ, **Jer.** 5:21 (**Mak** 8:18). Ihè nke aru bu anya, **Mat.** 6:22 (**Luk** 11:34; 3 **Nif.** 13:22; **OznQd.** 88:67). Ngọzi na-adiri anya unu nile n'ihu na ha na-ahu uzọ, **Mat.** 13:16. Anya nile nke nghota unu ka a ga-akpalite, **Ndi Efe.** 1:17–18. Ahuhu na-adiri ndi maara ihe n'anya nke onwe ha, **2 Nif.** 15:21 (**Aisa.** 5:21). Ha malitere ibu onu na ikpe ekpere ka anya ndi ahụ wee meghee, **Mosa.** 27:22. Setan mere ka isi kpua ha n'anya, **3 Nif.** 2:2. Odighi onye ga-enwe ike iweputa Akwukwo nke Momon ihè ewezuga ma o ga-elekwasị anya nani n'otuto Chineke, **Mom.** 8:15. Site n'ike nke Muo emeghere anya anyi nile ma nghota anyi ka a kpalitere, **OznQd.** 76:12. Ihè ahụ bu site na ya onye na-enye anya nile unu ihè, **OznQd.** 88:11. Oburu n'anya unu elekwasi nani otuto nke m, aru unu nile ga-ejuputa n'ihè, **OznQd.** 88:67.

ANYA-UKWU. *Hụ kwa* Itaji-anya

Dika ejiri ya n'akwukwo nsọ nile Inwe anya-ukwu bu itajiri mmadu anya ma-obu inwebiga aguu ihe oke.

Gi enwela anya ukwu, **Opu.** 20:17 (**Deut.** 5:21; **Mosa.** 13:24; **OznQd.** 19:25). Onye nke na-akpo anya-ukwu asi na-eme ka ubochi ya nile di ogologo, **Ilu.** 28:16. Ha wee tukwasị anya-ukwu n'ubi ahụ nile ma wee nara ha n'ike, **Maika** 2:2. Lezienụ anya ka unu ghara inwe anya-ukwu, **Luk.** 12:15. Iwu ahụ kwuru, Gi enwela anya-ukwu, **Ndi Rom.** 7:7. N'ubochi ndi ikpe-azu ndi mmadu ga-abu ndi anya-ukwu, **2 Tim.** 3:1–2. Mgbe Leban huru aria anyi, o wee nwee aguu ibukoro ya, **1 Nif.** 3:25. I gaghi enwe anya-ukwu n'ebe aria gi no, **OznQd.** 19:26. Kwusi inwe anya-ukwu, **OznQd.** 88:123. E nwela anya-ukwu na nke ahụ bu nke nwanne gi, **OznQd.** 136:20.

APOKALIPS. *Hụ kwa* Mkpughe nke Jon

Akwukwo nke mkpughe, akwukwo ikpe-azu n'ime Testament Ohuru; o nwekwara ike iputa mkpughe obula

putara ihè; O si n'asụsụ Grik nke putara kpughere ma-ọbụ "kpupere".

APOKRAIFA. *Hụ kwa*

Akwụkwọ-nsọ nile; Bible

Akwụkwọ nile dị nsọ nke ndị Juu ndị na-etinyeghi na Bible ndị Hibru, ma a hapụrụ ka ha nọrọ n'ime Bible nile nke ọfọdụ nzukọ nke ndị na-eso ụzọ Kraist. Akwụkwọ ndị a ọtụtụ mgbe dị mkpa na-ijikọta Testament Ochie na Testament Ọhụrụ na a na-ewere ha na Nzukọ-nsọ dika ihe ọgụgụ bara uru.

Apokrifā ahụ ka a tugharịrị asụsụ ya nke ọma mana o nwere ọtụtụ echiche na-ezighi-ezi, **OznQd.** 91:1–3. Onye ọbụla na-agụ Apokrifā ga-aghọta ya site na Mụọ, **OznQd.** 91:4–6.

ARACHI, RACHIE. *Hụ kwa* Elaija;

Emume-nsọ n'ile; Ọkwa Nchụ-Aja

Ime ka emume-nsọ nile e jiri ikike ọkwa nchụ-aja mee n'elu ụwa dịrị ire n'ime elu-igwe. A na-arachi emume-nsọ nile mgbe ha natara nnabata nke Mụọ Nsọ nke Nkwa nke bụ Mụọ Nsọ ahụ.

Ihe ọbụla i ga-eke kwa agbụ n'elu ụwa, a ga-eke ya n'elu-igwe, **Mat.** 16:19 (**Mat.** 18:18; **OznQd.** 124:93; 132:46). E jiri Mụọ Nsọ nke Nkwa ahụ rachie unu, **Ndị-Efe.** 1:13. Ana m enye gi ike, na ihe ọbụla nke i ga-arachi n'ụwa a ga-arachi ya n'elu-igwe, **Hil.** 10:7. E nyere ha ike irachi ma n'elu-ụwa ma n'elu-igwe, **OznQd.** 1:8. Ndị ahụ nọ n'ime ebube selestijal ka a rachiri site n'aka Mụọ Nsọ nke Nkwa, **OznQd.** 76:50–70. Elaija enyefee ọtughe-uzo nile nke ike nrachi n'aka nile nke Joseph Smith, **OznQd.** 110:13–16. Nke a bụ ike nrachi na nkedo ahụ, **OznQd.** 128:14. Okwu amụma ahụ e mere ka o guzosiere anyị ike putara onye ahụ ịmara na-arachikoro ya nye ndụ ebighi-ebi, **OznQd.** 131:5. Ọgbugba-ndụ nile na-arachighi site na Mụọ Nsọ nke Nkwa nwere ọgwugwu mgbe ndị mmadụ nwurụ ọnwụ, **OznQd.** 132:7. Oke ọrụ a ga-arụ n'ime temple nile gunyere irachi ndị bụ umụ nye ndị nile mụrụ ha, **OznQd.** 138:47–48.

ARỤ. *Hụ kwa* Inwụ Anwụ, Na-anwụ Anwụ; Mbilit n'Onwụ; Mkpurū-obi; Ọnwụ nke Arụ

Arụ na-anwụ anwụ nke e jiri nke anụ arụ na ọkpụkpụ wuo ka e kere n'onyinyo nke Chineke nke ejikoro ya na mụọ iyi mezuo onye dị ndụ. Arụ nile nke ndị nwoke nile na ndị nwanyị nile ka a ga-ejikọ ebighi-ebi ha na mụọ ha nile na mbilit n'onwụ. Akwụkwọ nsọ nile n'oge ọfọdụ na-eji arụ na mụọ e jikoro n'otu atunyere mkpurū-obi (**Jen.** 2:7; **OznQd.** 88:15; **Moses** 3:7, 9, 19; **Abr.** 5:7).

Onye-nwe Chineke wee kpụọ mmadu site n'uzuzu ala ahụ, **Jen.** 2:7 (**Moses** 3:7). Jide nụ m aka ma hụrụ, n'ihi na mụọ enweghi anụ arụ na ọkpụkpụ nile, **Luk** 24:39. Ana m etiputa arụ m onya ma weta ya ino n'oru, **1 Ndị-Kọ** 9:27. E nwere arụ nke ụdị okike e nwekwara arụ nke mụọ, **1 Ndị-Kọ** 15:44. Arụ nke mụọ na-adighi nwurū anwụ, **Jemes** 2:26. Arụ na-anwụ anwụ ka a ga-ekulite n'aru na-anaghị anwụ-anwụ, **Alma** 11:43–45. Akukụ nile nke arụ ka a ga-eweghachi, **Alma** 41:2. Jisus wee gosi ndị Nifai arụ ya nke bilitere n'onwụ, **3 Nif.** 10:18–19; 11:13–15. Nna ahụ nwere arụ nke anụ arụ na ọkpụkpụ nile nke nwere ojiji aka ka nke mmadụ, Ọkpara ahụ kwa, **OznQd.** 130:22. Chineke kere nwoke na nwanyị n'onyinyo nke arụ onwe ya, **Moses** 6:9 (**Jen.** 9:6).

ARỤ-IKE. *Hụ kwa* Okwu nke Amamihe

ASHA. *Hụ kwa* Israel; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, otu nwa-nwoke nke Jekob na Zilpa, Odibo nwanyị Lia (**Jen.** 30:12–13).

Agbūrū Asha: Jekob wee gozie Asha (**Jen.** 49:20), na Moses wee gozie umụ umụ Asha (**Deut.** 33:1, 24–29). Umụ umụ ndị a ka a kpọrọ ndị dike bụ dīmka (1 **Ihem** 7:40).

ASIRIA

Otu mba ukwu ochie, tinyere ndị iro ya Babilon, ha bụ ndị chiri ọtụtụ steti

ochie nile nke ndi Siria na Palestain gaa n'ime oge nile Testament Ochie. Qbuna na ndi Asiria buuru ndi ike ha putara ihè site na etiti narị afọ nke Iri na abụọ ruo na mmechi narị afọ asaa tutu a mụọ Kraịst, onweghi mgbe ha nwere ike iwu onodu ndoro ndoro ochichi kwuru chim. Ha jiri mmaja chia ochichi, jiri oku na mma-agma na-egwepia ndi iro ha, na-obu na-eme ka ike gwu ha site na-ibupu otutu igwe mmadu ahụ gaa na mpaghara ozo nke mba ukwu ahụ. Ndi ha na-achi a naghi akwusi ibu ndi iro ha, na n'ime oge nile nke mba ukwu ahụ ka ihe e jiri mara ya bu nupu-isi na-anaghi akwusi akwusi. (Hu 2 Ndez. 18-19; 2 Ihem. 32; Aisa. 7:17-20; 10; 19; 37.)

ASIRI. *Hu kwa Emu; Ikwu Ihe Ojoo*

Setan na-agbasa asiri nile na ndoro ndoro nile-oge ufodu gbado ukwu na-akwughi oto n'ezio-oku—iji tugharia ndi mmadu megide Chineke na ihe dum di mma (Hil. 16:22; A—JS 1:1). Otu n'ime iriba-ama nile nke obibia nke ugboro abuo nke Jisus Kraist bu na ndi mmadu ga-ekwu maka agha nile na asiri nke agha nile (Mat. 24:6; Oznd. 45:26, JS—M 1:23).

ASUSU

Okwu nile, e dere-edo ma-obu e kwuru-ekwu, e dokotara onu n'udi n'usoro iji nwee mmeko, kwuo okwu, echiche nile, na ebun n'obi nile. Otu anyi si na-eji asusu na-egosi otu anyi si nwee nnyocha nye Chineke na ndi mmadu ozo. Na obibia ugboro abuo nke Jisus Kraist, onye-nwe ga-enye mmadu nile asusu na-enweghi ntupo (Zef. 3:8-9).

Uwa nile wee nwee otu asusu, **Jen.** 11:1. Onye-nwe ghagburu asusu uwa nile, **Jen.** 11:4-9. Onye obula nuru ka ha na-ekwu okwu n'asusu nke aka ya, **Qlndo.** 2:1-6. Onye-nwe na-agwa ndi mmadu okwu dika asusu ha siri di, **2 Nif.** 31:3 (Oznd. 1:24). Benjamin kuziere umu ya ndikom asusu nke ndi nna ha ka ha bia buru ndi nwere nghota, **Mosa.** 1:2-5. Onye ahụ nke asusu

ya di nwayoo, ma na-ebuli muo elu bu onye nke Chineke ma oburu na o na-erube isi n'emume-nso m nile, **OznQd.** 52:16. Bia na-mmata banyere asusu nile, ire nile, na ndi mmadu, **OznQd.** 90:15. Adam na umu ha nwere asusu di ocha ma na-emerughi emeru, **Moses** 6:5-6, 46. Chineke nyere Inok nnukwu idi-ike nke asusu, **Moses** 7:13.

ATA NILE

Otu ahija ma-obu ahija nwere nsi, nke dika oka n'odidi ya. E nweghi ike ichoputa ihe di iche na ya site n'oka ruo mgbe o tozuworo (Mat. 13:24-30, Oznd. 86:1-7).

ATUMATU NKE MGBAPUTA. Hu

*kwa Aja Mgbaghara Mmehie,
Ichu Aja Mgbaghara Mmehie;
Jisus Kraist; Nzoputa; Ozi-oma;
Odida nke Adam na Iv*

Uju nke ozi-oma nke Jisus Kraist, e cheputara ka o weta anwugh-anwu na ndu ebighi-ebi nke mmadu. O gunyere Okike ahụ, Odida, na Aja Mgbaghara Mmehie, tinyere iwu nile nke Chineke nyere, emume-nso nile, na ozizi nile. Atumatu a mere ka o kwe omume na-aga ebuli mmadu nile elu na ha e bie ndu ruo mgbe nile ha na Chineke (2 Nif. 2, 9). Akwukwo-nso nile nakwa a tinyere atumatu a dika atumatu nke nzoputa ahụ, atumatu nke anuri ahụ, na atumatu nke ebere ahụ.

E meruru ya aru n'ihie njehie anyi nile, **Aisa.** 53:5 (Mosa 14:5). Aha ozo di iche adighi n'okpuru elu-igwe bu nke a ga-esi na ya zoputa mmadu, **Qlndo.** 4:12. Dika onwu diiri mmadu nile n'ime Adam, obu kwa otua ka a ga-eme ka mmadu nile di ndu n'ime Kraist, **1 Ndi-Ko** 15:22. Site n'amara ka a zoputaworo unu site n'okwukwe, **Ndi-Efe.** 2:8 (2 Nif. 25:23). Chineke kwere nkwa ndu ebighi-ebi tutu uwa amalite, **Taitos** 1:2. Jisus bu onye-isi nzoputa ebighi-ebi, **Ndi-Hib.** 5:8-9. E mere ka atumatu nke ngbaputa rute ndi nwuru anwu, **1 Pita** 3:18-20; 4:6 (Oznd. 138). Onwu mejuputa atumatu obi ebere

nke Nnukwu Onye-Òkike ahụ, **2 Nif.** 9:6. O lee ka nnukwu atumatụ nke Chineke anyị di! **2 Nif.** 9:13. Atumatụ nke mgbaputa na-eweta na mmezu mbilite n'ónwụ na mgbaghara nke mmehie nile, **Alma** 12:25–34. Eròn wee kuziere nna Lamonai maka atumatụ nke mgbaputa, **Alma** 22:12–14. Amiulek wee kòwaa atumatụ nke nzọputa, **Alma** 34:8–16. Alma wee kòwaa atumatụ nke nzọputa, **Alma** 42:5–26, 31. Ozizi nile nke okike, ọdịda, aja mgbaghara mmehie, na baptism ka e mesiri ike na mkpughe nke ọhụrụ, **OznQd.** 20:17–29. Atumatụ ahụ bụurụ nke echiri echichi tutu ụwa adiri, **OznQd.** 128:22. Ọrụ m na ebube m bụ iweta na mmezu anwughị anwụ na ndụ ebighi ebi nke mmadụ, **Moses** 1:39. Nke a bu atumatụ nke nzọputa nye mmadụ nile, **Moses** 6:52–62. Anyị ga-anwale ha jiri nke a, **Abr.** 3:22–26.

ATUMATỤ NKE NZỌPUTA. *Hụ*

Atumatụ nke Mgbaputa

ÀKÀRÁ

I ji ihe dika ihe yiri ma-òbụ onyinyo nke ihe ọzọ. Àkàrà n'ime akwụkwọ-nsọ nile na-eji ihe metụtara ihe ma-òbụ ọnọdụ iji nọchite anya otu ụkpụrụ ma-òbụ nkuzi nke ozi-oma. Maka ima-atụ, Onye-amụma nke Akwụkwọ nke Mọmọn, **Alma** jiiri otu mkpụrụ osisi ka ọ nọchite anya okwu nke Chineke (**Alma** 32).

Ndị amụma gazuo akwụkwọ-nsọ nile jiri àkàrà na-akuzi maka Jisus Kraịst. Ụfọdụ àkàrà ndị a gụnyere mmemme nile na emume-nsọ nile (**Moses** 6:63), ịchụ-aja nile (Ndi-Hib. 9:11–15; **Moses** 5:7–8), Oriri-nsọ ahụ (**Luk** 22:13–20, **NAJS**, **Mak** 14:20–24), na baptism (Ndi-Rom. 6:1–6; **OznQd.** 128:12–13). Ọtụtụ aha nke Bible bụ ụdị àkàrà. Mmemme ụlọ-ọfufe Testament Ochie na iwu nke **Moses** nọchitere anya ezi-okwu nile ebighi-ebi (Ndi-Hib. 8:10; **Mosa** 13:29–32; **Alma** 25:15; **Hil.** 8:14–15). Maka ima-atụ ndị ọzọ nile, *hụ* **Mat.** 5:13–16; **Jn** 3:14–15; **Jekob** 4:5; **Alma** 37:38–45.

ÀKÀRÁ NKE NTOHAPỤ. *Hụ kwa*

Onye Ọchị-agma Moronai

Otu ọkọlọtọ nke Moronai welitere elu, onye isi agha nke usuu nile ndị agha nke ndị Nifai n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn. Moronai mere ọkọlọtọ ahụ iji kwalite mụọ ndị Nifai ime mgbochi nye okpukpechi ha, inwere onwe, udo na ezi na ụlọ ha nile.

Site n'uwe mkpuchi ya a dọwara adọwa ka Moronai mere àkàrà nke ntọhapụ ahụ, **Alma** 46:12–13. Ndị ahụ ga-akwado àkàrà ahụ bara n'ime ogbugba-ndụ, **Alma** 46:20–22. Moronai mere ka e kelie akara ahụ n'elu tọwa ọbụla, **Alma** 46:36 (**Alma** 51:20).

BABILON, BEBEL. *Hụ kwa*

Nebukadneza; Ụwa

Isi obodo Babilon.

Onye malitere Bebel bu Nimrod, ọ bụkwa otu n'ime obodo ukwu nile ka-chasiri nka n'ime ala Mesopotemia ma-òbụ Shaina (**Jen.** 10:8–10). Onye-nwe ghagburu asụsụ nile n'oge ndị mmadụ na-ewu ụlọ elu tọwa Bebel (**Jen.** 11:1–9; **Ita** 1:3–5, 33–35). Babilon emesia ghọọ isi obodo Nebukadneza. O wuru oke nnukwu obodo, nke ihe mbibi ya nile ka fọdurụ. Babilon bịara bụrụ ajo obodo ma bụrụkwa akara ajoọ omume nke ụwa.

Si n'ụ n'etiti Babilon gbalaga, **Jer.** 51:6. A ga-ewu Babilon ma ọ ga-ada, **Mkp.** 17:18. A ga-ebibi Babilon; **2 Nif.** 25:15. Babilon ga-ada, **OznQd.** 1:16. Agaghị m ahapụ onye ọbụla nke fọdurụ na Babilon, **OznQd.** 64:24. Si n'ụ na Babilon Pụọ, **OznQd.** 133:5, 7, 14.

BAPTISM MAKÀ ÒMÙ-AKÀ À

MÙRÙ ÒHURÙ. *Hụ kwa*

Baptism, Mee Baptism—Baptism abughị maka òmù-aka à mùrù ọhùrù; Inye Nkọwasi, Nkọwasi, Nwe Nkọwasi; Nwa-ntakiri, Òmù-ntakiri; Nzọputa—Nzọputa nke òmù-ntakiri

Omume nke na-abaghị uru bụ nke ime òmù-ntakiri à mùrù ọhùrù baptism bụ

ndị na-erubeghị afọ nke nkọwasi, nke bu itoru afọ asatọ. Onye-nwe megidere ime ụmụ-aka a mụrụ ọhụrụ baptism (Moro. 8:10–21). Ụmụ-ntakịrị dị-ọcha na-omumụ ha na-enweghị mmehie. Setan enweghị ike inwa ụmụ-ntakịrị ruo mgbe ha ga-etozu ikwuru ọny ha, (OznQd. 29:46–47) ya mere ha enweghị mkpa icheghari ma-ọbụ ime ha baptism. E kwesiri ka e mee ụmụ-ntakịrị baptism mgbe ha nọrọ afọ asatọ (OznQd. 68:25–27).

BAPTISM, MEE BAPTISM. *Hụ kwa*

Amurū Ọzọ, Amurū site na
Chineke; Baptism Maka Ụmụ-aka
a Mụrụ Ọhụrụ; Emume-nso nile;
Mụọ Nso

Site n'okwu Grik "Baptism" putara imikpu ma-ọbụ ibianye. Baptism site na ibianye n'ime mmiri site n'aka onye ji ikike bu mmalite emume nso nke ozi-oma. Ọ di kwa mkpa maka ibu onye otu Nzuko-nso nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ụbọchị Ikpeazu a. Okwu-kwe na Jisus Kraist na-ebu ya ụzọ na kwa ncheghari. Onyinye nke Mụọ Nso ahaghị iso ya iji zuo oke (2 Nif. 31:13–14). Baptism site na Mmiri na Mụọ di mkpa tutu mmadu e nwee ike iba n'ala-eze Selestial. Adam bu onye mbu e mere Baptism (Moses 6:64–65). Eme-kwara Jisus Baptism ka e wee mezuo ezi-omume nile na-iji zi ụzọ nye mmadu nile (Mat. 3:13–17; 2 Nif. 31:5–12).

N'ihu na mmadu nile n'ụwa e nweghị ohere inweta ozi-oma mgbe ha nọ aru na-anwu anwu, Onye-nwe nyere ikike ime baptism nke a na-emechitere ndi nwuru-anwu. Ya mere ndi na-anata ozi-oma n'ala mụọ nwere ike itozu oke ibata n'ime ala-eze Chineke.

Qdị mkpa: Otu a ka o kwesiri ka e mezuo ezi-omume nile, **Mat.** 3:15. Jisus wee bja ma Jón wee mee ya baptism, **Mak.** 1:9. Ndi Farisii na ndi iwu juru ndumodu nke Chineke, ebe a na-emeghi ha baptism, **Luk** 7:30. Ewezuga ma a muru mmadu ozo site na mmiri na Mụọ, o nweghi ike ibata n'ala-eze Chineke, **Jón** 3:5. Chegharia nu ka e mee kwa unu nile baptism

n'otu, n'otu, **Olndo.** 2:38. Ọ na-enye mmadu nile iwu na ha ga-emeriri baptism n'aha ya, **2 Nif.** 9:23–24. Ndi mmadu ga-eso Kraist, mee baptism, nata Mụọ Nso ma nogide ruo n'ogwugwu ka ha nwee nzoputa, **2 Nif.** 31. Ozizi Kraist bu na ndi mmadu ga-ekwere, ma e mee ha baptism, **3 Nif.** 11:20–40. Ndi ahụ na-ekwenyeghi n'okwu unu nile, ma emeghi ha baptism n'aha nke m ka a ga-ama ikpe, **OznQd.** 84:74. Chineke wee kowaara Adam ihe mere ncheghari na baptism ji di mkpa, **Moses** 6:52–60.

Baptism site na-ibianye n'ime mmiri: Mgbe e mere Jisus baptism, ngwa ngwa o si na mmiri rigota, **Mat.** 3:16 (Mak. 1:10). Jón na-eme baptism n'ihu na mmiri hiri nne ebe ahụ, **Jón** 3:23. Filip na onozu ahụ wee ridata na mmiri, **Olndo.** 8:38. A na-eliko anyi na ya site na baptism, **Ndi Rom.** 6:4 (Ndi Kọl. 2:12). Soro Onye-nwe unu na Onye-nzoputa unu baa n'ime mmiri, **2 Nif.** 31:13. Alma, Hilar, na ndi ozo nile ka e liri n'ime mmiri ahụ, **Mosa.** 18:12–16. Ma mgbe ahụ ka unu ga-abianye ha n'ime mmiri, **3 Nif.** 11:25–26. Usoro kwesiri ekwesị ime baptism ka a kowara, **OznQd.** 20:72–74. E mere ha baptism na usoro dika nke olili ya, ebe eliri ha n'ime mmiri n'aha ya, **OznQd.** 76:50–51. E nyibere Adam n'okpuru mmiri, ma wee kpọputakwa ya site na mmiri ahụ, **Moses** 6:64. Baptism bu site na-imikpu n'ime miri maka nsachapu nke mmehie nile, **Ndep.Ok.** 1:4.

Baptism maka nsachapu mmehie nile: Bilie ka e mee kwa gi baptism, sachapu kwa mmehie gi nile, **Olndo.** 22:16. Mgbe baptism gasiri ka mgbaghara mmehie ga-abia site n'oku ma site na Mụọ Nso, **2 Nif.** 31:17. Bjanu ka e mee unu baptism ka e wee sachaa unu site na mmehie nile unu, **Alma** 7:14. Ngozi na-adiri ndi ga-ekwere, ma e meekwa ha baptism maka ha ga-anata mgbaghara mmehie ha nile, **3 Nif.** 12:1–2. Kwuputa ncheghari na okwukwe n'onye nzoputa na nsachapu mmehie nile site na-ime baptism, **OznQd.** 19:31. Anyi kwere na baptism

site na-imikpu n'ime miri maka nsachapu nke mmehie nile, **Ndep.Ok.** 1:4.

Ikike kwesiri-ekwesi: Gaa nu kuziere mba nile, na-eme ha baptism n'aha nke Nna, Okpara, na Mụọ Nso, **Mat.** 28:19 (OznQd. 68:8). Limhai n'otutu ndi nke ya chosiri ike ka e mee ha baptism, mana e nweghi onye obula n'ala ahụ nwere ikike site na Chineke, **Mosa.** 21:33. Enye m gi ike ka 1 mee baptism, **3 Nif.** 11:19–21. Okwa Nchu-aja nke Eron ji otughe-uzo nile nke ime baptism site na-ibianye n'ime mmiri maka nsachapu mmehie nile, **OznQd.** 13:1. Ha bu ndi ahụ ndi nke m chiworo echichi ka ha na-eme baptism na aha m, **OznQd.** 18:29. Jon O Me Baptism nye-ye Joseph Smith na Oliver Cowdery ikike ime baptism, **A—JS** 1:68–69.

Ntozu-oke nile maka baptism: Chegharia nu ka e mee unu baptism n'aha nke Okpara m m huru n'anya, **3 Nif.** 31:11. Unu ga-echeghari, ma a mukwa unu ozo, **Alma** 7:14. Hu na e meghi unu baptism na-ezughị oke, **Mom.** 9:29. Kuziere nne na nna na ha ga-echeghari ka e mee ha baptism, ma nwee obi umeala, **Moro.** 8:10. Ntozu-oke nile nye ndi na-achọ ime baptism ka e ziputara, **OznQd.** 20:27. Umụ-ntakiri ka a ga-eme baptism maka mgbaghara mmehie ha nile mgbe ha noro afo asato, **OznQd.** 68:25, 27.

Ogbugba-ndu e mere site na baptism: Unu abanyewo n'ogbugba-ndu, unu na ya na unu ga-ejere ya ozi ma na-edobe iwu nso ya nile, **Mosa.** 18:8–10, 13. Ndi ahụ na-echeghari, na-ewekwasị onwe ha aha Kraist, ma nwee mkpebi ijere ya ozi ka a ga-anabata site na-ime baptism, **OznQd.** 20:37.

Baptism maka ndi nwuru anwu: Gini ka ha ga-eme bu ndi a na-eme baptism n'onodu ndi nwuru anwu? **1 Ndiko** 15:29. Baptism nile maka ndi nwuru anwu ka a na-eme maka nsachapu mmehie nile, **OznQd.** 124:29; 127:5–9; 128:1; 138:33.

Baptism abughi maka umu-aka a muru ohuru: O bu ezigbo ikwa emo n'iru Chineke na unu ga-eme umu-ntakiri

baptism, **Moro.** 8:4–23. A ga-eme umu-ntakiri baptism mgbe ha di afo asato, **OznQd.** 68:27. Umụ-ntakiri nile ndi na-anwu tutu afo nke nkowasi ka a zoputara n'ime ala-eze Selestial, **OznQd.** 137:10.

BANABAS

Aha e nyere Josef (onye akpokwara Josis), Onye Livaị nke Sairpos, onye rere ala ya ma nye Ndi-ozi ihe o nwetara na ya (Qlndoz. 4:36–37). Na-agba-nyeghi na-obughi otu n'ime Ndi-ozi Iri na Abuo na mbu, O biara buru Onye-ozi (Qlndoz. 14:4, 14). Ma o jere ozi n'otutu njem nzisa ozi-oma (Oln-doz. 11:22–30; 12:25; 13–15; 1 Ndiko. 9:6; Ndi Gal. 2:1, 9; Ndi Kol. 4:10).

BARABAS

Aha nwoke ahụ a tohapuru kama Jisus n'oge mkpogide n'obe. Barabas bu onye mkpalite ogba-aghara, ogbu-mmadu na onye-ori (Mat. 27:16–26; Mak 15:6–15; Luk 23:18–25; Jon 8:40).

BATOLOMIU. Hu kwa Natanel

N'ime Testament Ohuru, otu n'ime Ndi-ozi Iri na Abuo na mbu (Mat. 10:2–4).

BAT-SHEBA. Hu kwa Devid

Nwunye Uraia; e mesia, nwunye nke Devid na nne Solomon. Eze Devid kwasoro ya iko. O dozikwara usoro maka onwu di ya n'agha (2 Sam. 11), nke mmehie ahụ nwere ahuhụ ebighi-ebi nye Devid (OznQd. 132:39).

BEAL. Hu kwa Ife Arusi

Otu chi-nwoke nke anyanwu nke ndi Fonisia na-eke ofufe (1 Ndez. 16:31) mana a na-eke kwa ya ofufe n'uzo di iche-iche n'otutu ebe: Ndi Moab, dika Beal-pio (Onogu 25:1–3), na Shekem dika Beal-berit (Ndikp. 8:33; 9:4), na Ekron dika Beal-zebob (2 Ndez. 1:2). Beal nwere ike ibu otu ihe ahụ dika Bel nke Babilon na Zeus nke Gris. Okwu ahụ *Beal* na-eziputa mmekorita di n'etiti otu onye-nwe na oru ya. Akara Beal

na-abụkarị Otu oke-ehi. Ashtoret bu chi nwanyị, a na-efe ya na Beal n'ọha.

Oge ufodu a na-akpokọ *Beal* na aha ozọ ma-ọbụ okwu ozọ iji gosi mmekọta ya na Beal, dika ebe a na-efe ya ofufe ma-ọbụ mmadu nwere odidi ka nke *Beal*. N'ikpe-azụ n'ihu na Beal b́ara putazie oke ihe ojoo nile, okwu ahụ *Bqshet* gbanwere ya na udi aha nile ndi ahụ. *Bqshet* putara "ihere".

BELAM

Onye-amuma n'ime Testament Ochie, Onye choro ibu Israel onu maka ego. Onye-nne nyere ya iwu ka o hapu ibu Israel onu (Onogu 22-24).

Inyinya ibu Belam juru iga n'iru n'ihu na muo-zi guzochiri n'uzo ya, **Onogu** 22:22-35.

BELSHAZA. *Hu kwa Babilon, Bebel*

N'ime Testament Ochie, eze nke ikpe-azụ Babilon na-achi tutu Saipros emerie Babilon, buru kwa nwa-nwoke na onye nke nochiri Nebukadneza (Dan. 5:1-2).

BENJAMIN, NNA MOSAIA. *Hu kwa Mosaia, Nwa-nwoke nke Benjamin*

Otu onye-amuma na Eze na Akwukwo nke Momon (Mosa. 1-6).

O mesoro nnukwu nsogbu nile iji रुपuta udo n'ala ahụ, **Omnai** 1:23-25 (OkwMqm. 1:12-18). O kuziere umu ya ndikom, **Mosa.** 1:1-8. Nyefee ala-eze n'aka nwa ya nwoke Mosaia, **Mosa.** 1:9-18. Ndi ya wee zukota inu okwu ya nke ikpe-azụ, **Mosa.** 2:1-8. O wee gwa ndi ya okwu, **Mosa.** 2:9-4:30. Ndi ya mere ogbugba-ndu ha na Onye-nwe, **Mosa.** 5-6.

BENJAMIN, NWA-NWOKE NKE JEKQB. *Hu kwa Israel; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak*

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke abuo nke Jekob na Rachel (Jen. 35:16-20).

Agburu Benjamin: Jekob wee gozie Benjamin (Jen. 49:27). Ndi agburu Benjamin bu ebo dike n'agha. Mmadu abuo ndi

Benjamin di mkpa bu Sol, eze nke mbu Israel (1 Sam. 9:1-2), na Pol, Onye-ozu nke Testament Ohuru (Ndi Rom. 11:1).

BETANI

Onumara ahụ nke Jisus Kraist noduru n'ime ya, n'izu aka ikpe-azụ nke ndu ya na aru na-anwu anwu (Mat. 21:17; Mak 11:11). O di na ndida owuwa anyanwu Ugwu Olivet. Betani buuru ebe obibi Lazaros, Meri, na Mata (Jon 11:1-46; 12:1).

BETEL

Na Hibru, O putara "ulo nke Chineke" o bu kwa otu n'ime ebe kachasi idi nsọ n'Israel. O di ihe dika kilomita iri na isii na Ugwu Jerusalem. Ebea ka Abraham wuru ebe ichu-aja ya n'oge O bjaruru Kenean na mbu (Jen. 12:8; 13:3). Ebe a Jekob huru n'ohu otu ububu na-eguzo ruo n'ime elu-igwe (Jen. 28:10-19). O bu kwa ebe di nsọ n'ubochi nile nke Samuel (1 Sam. 7:16; 10:3).

BETLEHEM

Obodo nta di mkpa nke di kilomita asato na ndida Jerusalem. Na Hibru Betlehem putara "ulo achicha"; a na-akpokwa ya Efrat, nke putara "idi ike imita mkpuru". Amuru Jisus Kraist na Betlehem (Maika 5:2; Mat. 2:1-8). Obu ebe ahụ ka e liri Rachel (Jen. 35:19; 48:7).

Rut na Boaz biri ebe ahụ, **Rut** 1:22. N'ebe ahụ ka Samuel tere Devid mmanu, **1 Sam.** 16:1-13; 17:12, 15; 20:6, 28. Ebe ahụ ka Herod mere ka e gbuo umu-ntakiri, **Mat.** 2:16.

BIA. *Hu kwa Irube-isi, Nrube-isi, Rube-isi; Onye Na-eso Uzo*

N'ime akwukwo nsọ nile, irute mmadu nso site na-iso ma-obu irube isi dika o di na nkebi ahiri okwu "biakwute Kraist, ka e mee kwa ka unu zuo oke n'ime ya" (Moro. 10:32).

Toonu nti n'ala, ma biakwute m, **Aisa.** 55:3. Biakwute nu m unu ndi na-adogbu onwe unu n'oru, **Mat.** 11:28. Kweenu ka umu-ntakiri biakwute m, **Mat.** 19:14. Oburu na Onye obuła ga-eso m n'azu, ya ju onwe ya, **Luk.** 9:23. Onye na-

abiakwute m agụ a gaghi agụ ya, **Jon.** 6:35. Kraịst na-akpọ mmadụ nile ka ha biakwute ya, **2 Nif.** 26:33. Biakwute m ka a zoputa unu, **3 Nif.** 12:20. Biakwute Kraịst, **Moro.** 10:32. Kpọọ mmadụ nile oku ibiakwute Kraịst, **OznQd.** 20:59. Unu ga-abiakwute m ma mkpuru obi unu ga-adị ndụ, **OznQd.** 45:46.

BIBLE. *Hụ kwa* Akwụkwọ-nso nile; Apokraifa; Ifrem—Osisi nke Ifrem ma-obụ Josef; Juda—Osisi nke Juda; Kanon; Testament Ochie; Testament Qhuru

Nchikọta edemede nile nke ndị Hibru na ndị otu Kraịst nke ihe dị n'ime ya bụ mkpughe nile di nso. Okwu ahụ *bible* putara "akwụkwọ nile ahụ". Bible bụ ọrụ ọtụtụ ndị amuma na ndị ode akwụkwọ nwere nkwalite nke mụọ n'okpuru omume nke ike na-arụ ọrụ nke Mụọ Nso (2 Pita 1:21).

Bible nke ndị otu Kraịst nwere nke-wa abụọ a maara dika Testament nile nke Ochie na nke Qhuru. Testament Ochie ka ihe mejuputara ya bụ akwụkwọ nile nke akwụkwọ nso e jiri n'etiti ndị Juu nke Palestain n'oge ije-ozī Onye-nwe n'arụ na-anwụ anwụ. Ihe dị n'ime Testament Qhuru bụ edemede nke Ogbọ Ndị-ozī ma a nabatara na ha nwekwara ụdị idị nso na ikike dika akwụkwọ nso nile nke ndị Juu. Akwụkwọ nile nke Testament Ochie ka e weere site na akwụkwọ agumagụ nke mba ahụ dọtiri gafee ọtụtụ narị afo, na a kachasi ide ha n'asụsụ Hibru, ebe akwụkwọ nile nke Testament Qhuru bụ ọrụ nke otu ogbọ na e dere ha nani na Grik.

N'ime Testament Ochie, okwu ahụ *testament* na Hibru nọchitere anya okwu putara "ogbugba-ndu". Ogbugba-ndu Ochie bụ iwu ahụ nke enyere Moses mgbe Israel juru ụjọ nke ozi-oma ahụ nke ndị nke Chineke ji site na mmalite nke ndụ arụ na-anwụ anwụ. Ogbugba-ndu Qhuru bụ ozi-oma ahụ dika Jisus Kraịst kuziri ya.

N'ime Bible Hibru (Testament Ochie) e kewasiri akwụkwọ ya nile ụzọ atọ, Iwu ahụ, ndị amuma, na edemede nile

ahụ. Bible nke ụwa ndị otu Kraịst na-eji, haziri akwụkwọ ahụ nile ka isi-okwu siri di, dika nke akụkọ, nke abụ na nke amuma.

Akwụkwọ nile di n'ime Testament Qhuru n'oha di n'usoro a: Ozi-oma anọ nile, na Olu-Ndị-Ozi; Akwụkwọ ozi nile nke Pọl; Akwụkwọ ozi nile oha nke Jemes, Pita, na Jud, na Mkpughe nke Jon.

Nzuko nke Jisus Kraịst nke Ndị-nso Ụbọchị-Ikpeazu a na-akwanyere ugwu na-asopuru Bible ma na-ekwusikwa ike na Onye-nwe na-aga n'iru na-enyekwasị mkpughe ndi ozo site n'aka ndi amuma za n'ubochi ikpeazu nile nke na-akwado za na-emesikwa ike nkowa Bible maka mmeso Chineke na-ebe mmadu no.

Osisi nke Juda (Bible) na Osisi Josef (Akwụkwọ nke Mọmọn) ga-abụ otu n'aka nke Onye-nwe, **Ezik.** 37:15–20. Akwụkwọ nso nke ụbọchị ikpe-azu ga-ehiwe ezi-okwu nke Bible, **1 Nif.** 13:38–40. A ga-ejikọ Bible na Akwụkwọ nke Mọmọn onụ iji butuo ozizi ụgha, **2 Nif.** 3:12. Otu Bible!, Otu Bible! Anyị enwetawo otu Bible, **2 Nif.** 29:3–10. Ndị nile kweere Bible ga-ekwere Akwụkwọ nke Mọmọn, **Mom.** 7:8–10. Ndị okenye ga-akuzi ukpuru nile nke ozi-oma m, nke di n'ime Bible na Akwụkwọ nke Mọmọn, **OznQd.** 42:12. Anyị kwere na Bible ibụ okwu nke Chineke ọburu raa na atughariri asusu ya nke oma, **Ndep.Ok.** 1:8.

BIBLE, NTUGHARI ASUSU
JOSEPH SMITH (NAJS). *Hụ*
Ntughari Asusu nke Joseph
Smith (NAJS)

BOAZ. *Hụ kwa* Rut

Di nke Rut (Rut 4:9–10); nna nna ochie nke Devid, eze Israel (Rut 4:13–17) na agburu nke Kraịst, Eze ndi Eze nile (Luk 3:32).

BUO AMUMA, IBU-AMUMA. *Hụ*
kwa Mkpughe; Onye-amuma;
Onye-amuma Nwanyi; Qhuru-uzo

Ibu-amuma juputara na okwu nile na edemede nile nwere nkwalite mụọ di

nsọ, nke mmadụ na-anata site na mkpughe site na Mụọ Nsọ. Ogbugba-ama maka Jisus bụ mụọ nke ibu-amụma (Mkp. 19:10). Ibu-amụma nwere ike igbasa mgbe gara-aga, ugbua, ma-ọbụ ọdịn'iru. Mgbe mmadụ na-ebu amụma, ọ na-ekwu ma-ọbụ dee ihe ahụ nke Chineke chọrọ ka ọ mara, maka ọ dị mma nke ya ma-ọbụ ọ dị mma nke ndi-ozo. Ndi mmadụ n'onwe ha nwere ike inata ibu amụma ma-ọbụ mkpughe maka ndụ nke ha onwe ha.

Ọ ga-adị Chineke mma ma asi na ndi nke Onye-nwe nile bụ ndi amụma, **Onogu**. 11:29. Ụmụ unu ndikom na umụ unu ndinyom ga-ebu amụma, **Joel** 2:28 (**Qlndo.** 2:17-18). Ọ na-ekpughe izu nzuzo ya nye ndi odibo ya bụ ndi amụma ya, **Emos** 3:7. Ọ dighi amụma ọbula nke akwukwọ-nsọ nke mmadụ puru iko isi ya site nani n'uche nke aka ya, **2 Pita** 1:20. Ndi Nifaj nwere otutu mkpughe na mụọ nke ibu amụma, **Jekob** 4:6, 13. Alma na Amiulek matara ebun n'obi Ziezrom site na mụọ nke ibu-amụma, **Alma** 12:7. Ahu hụ na-adiri onye nke na-asi Onye-nwe anaghị kwa aru ọrụ site na mkpughe, **3 Nif.** 29:6. Chọọ amụma nile nke Aisaja, **Mom.** 8:23. Ibu-amụma nile ga-emezuri, **OznQd.** 1:37-38. Chineke ga-akporiri mmadụ site n'ibu amụma, **Ndep.** **Ok** 1:5.

CHEGHARIA, NCHEGHARI. *Hu*

kwa Aja Mgbaghara Mmehie,
Ichu Aja Mgbaghara Mmehie;
Gbaghara; Jisus Kraist; Kwuputa,
Nkwuputa; Nsachapu nke
Mmehie nile; Obi Tiwara Etiwa

Mgbanwe uche na obi na-eweta agwa ọhuru n'ebe Chineke nọ, n'ebe onwe onye nọ, na nye ndu n'ozuzu. Nchehari na-egosi na mmadụ na-atughari site n'ihe ọjọọ ma tugharia kwa obi na uche-obi ya nye Chineke na-edobe onwe ya nye iwu-nsọ nile na ọchịchọ nile nke Chineke ma jụ mmehie. Ezi nchehari na-abia site n'ihunanya maka Chineke na ezigbo ọchịchọ irubere iwu-nsọ ya nile isi. Ndi nile ruru ogo nkwasị emehiewo ma gariri echehari

n'usoro inwe ngan'iru ruo nzoputa. Nani site n'aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist ka nchehari anyi ga-adị ire ma Chineke anakwere ya.

Mee nū nkwputa nye Onye-nwe, **Ezra** 10:11. Wezuga nū ihe ọjọọ nke omume unu nile; kwusi nū ime ihe ọjọọ, **Aisa**. 1:16. Chegharia nū ma tugharia site na njehie unu nile, **Ezik.** 18:30-31. Chegharia nū n'ih na ala-eze elu-igwe di nsọ, **Mat.** 3:2. Oñu ga-adị n'elu-igwe n'isi otu onye-mmehie nke cheghariri, **Luk** 15:7. Chineke nyere mmadụ nile iwu n'ebe nile na ha ga-echehari, **Qlndo.** 17:30 (2 Nif. 9:23; 3 Nif. 11:31-40; OznQd. 133:16). Mwute dika Chineke choro na-arū ọrū nchehari ruo nzoputa, **2 Ndi-Ko** 7:10. Mụọ nke Onye-nwe Onye puru ime ihe nile, ewetawo nnu-kwu mgbanwe n'ime obi anyi nile, nke mere na anyi enwekwaghị ọchịchọ ime ihe ọjọọ, **Mosa.** 5:2. Ọ buru na o kwuputa mmehie ya nile ma chegharia, ya ka i ga-agbaghara, **Mosa.** 26:29. Mgbe Alma kwusachara okwu, otutu mmadụ malitere icheghari, **Alma** 14:1. Unu ghara igbu oge maka ubochi nchehari unu, **Alma** 34:33. Alma kuziire Hilaman maka nchehari na mgbanwe ya, **Alma** 36 (**Mosa.** 27:8-32). Nchehari enweghi ike ibiakwute ndi mmadụ ma obughi na enwere ntaram-ahuhu, **Alma** 42:16. Mee ka mmehie gi nile na-esogbu gi, na nsogbu ahụ nke ga-ewedata gi ruo nchehari, **Alma** 42:29. Unu ga-enye n'ichuru m aja obi tiwara etiwa na mụọ nke nchehari, **3 Nif.** 9:20. Onye ọbula cheghariri ma biakwute m dika nwan-takiri, ya ka m ga-anabata, **3 Nif.** 9:22. Chegharia, unu nsotu nile nke uwa, **3 Nif.** 27:20. Ugboro ole ọbula nke ha cheghariri, a gbaghaara ha, **Moro.** 6:8. E kwula ihe ọbula ma obughi nchehari nye ogo nke a, **OznQd.** 6:9 (**OznQd.** 11:9). Lee otu idi ukwu nke onu ya di na mkpuru-obi nke cheghariri, **OznQd.** 18:13. Onye ọbula gariri echehari ma-obu taa ahuhu, **OznQd.** 19:4. Onye nke mere mmehie ma ghara icheghari ka a ga-achupu, **OznQd.** 42:28. Onye ahụ nke na-ekwuputa ma hapu mmehie ya nile, ka a gbaghaworo, **OznQd.** 58:42-

43. Ndị nwurū anwū nke chegharịrị ka a ga-agbaputa, **OznQd.** 138:58. Anyị kweere na nchegharị, **Ndep. Ok** 1:4.

CHERUBIM

Ndị nile na-anochite anya ihe nile nke elu-igwe e kere eke, ụdị ha dị kpọmkwem bụ nke na-amataghị. Cherubim ka a kpọworo iche ebe nile dị nsọ nche.

Onye-nwe wee mee ka Cherubim na-anọdụ idebe ụzọ nke osisi nke ndụ ahụ, **Jen.** 3:24 (Alma 12:21–29; 42:2–3; Moses 4:31). Akara nnọchite anya Cherubim ka e dobere n'elu Oche Ebere, **Ọpụ** 25:18, 22 (1 Ndez. 6:23–28; Ndị Hib. 9:5). A kpọturū Cherubim ọnụ n'òhụ nile nke Ezikiel, **Ezik.** 10; 11:22.

CHIE ECHICHI, ECHICHI. *Hụ kwa*

Chineke Kpọrọ, Kpọ-oku,
 Ọkpukpọ-oku; Ibikwasị Aka nile
 n'elu; Ikike; Ọkwa Nchụ-aja;
 Ọkwa-ọrụ, Onye-ọrụ

Inye ọkwa ma-ọbụ inyefe ikike, ma-ọbụ ọkwa ọrụ. Iji ikike rụọ ọrụ na Nzuko-nsọ nke Onye-nwe, Chineke ga-akpọriri mmadụ site na ibu amụma, na site n'ibiakwasị aka abuo n'elu isi site na ndị ahụ nwere ikike (Ndep.Ok 1:5). Na-agbanyeghi na mmadụ nwere ike inata ikike site n'echichi, ọ na-eji ya arụ ọrụ n'okpuru nduzi nke ndị ahụ ji ọtughęzọ nile ahụ nke gbasara ikike ahụ.

Echiri m gi echichi jbu onye-amuma nye mba nile, **Jer.** 1:5. Ọ bughị unu onwe unu hoputara m, kama-ọbụ mụ onwe m hoputara unu, ma chie unu echichi, **Jon** 15:16. Ebe o nwere ikike sitere na Chineke, Alma chiri ndị nchụ-aja, **Mosa.** 18:18. Ndị mmadụ ka e chiri echichi banye n'okwa nchụ-aja ahụ di elu jiri emume-nsọ, **Alma** 13:1–9. Jisus wee kpọọ ma chie ndị na-esọ ụzọ iri na abuo echichi, **3 Nif.** 12:1. Ndị okenye wee chie ndị nchụ-aja na ndị nkuzi echichi site n'ibiakwasị aka n'isi, **Moro.** 3:1–4. Chere nụ nwantakiri oge, n'ihị na-echibeghi-unu echichi, **OznQd.** 5:17. Joseph Smith ka e chire Onye-Ozi nke Jisus Kraist, **OznQd.** 20:2 (OznQd. 27:12). Onweghi onye ọbula a ga-echi echichi, na-enweghi

ntuli aka nke Nzuko-nsọ, **OznQd.** 20:65. A gaghi enye onye ọbula ipu izisa ozi-oma m, ewezuga ma e chiri ya echichi site n'aka onye nwere ikike, **OznQd.** 42:11. Ndị okenye ka e chiri echichi ikwusa ozi-oma m, **OznQd.** 50:13–18. Ọ bụ ọrụ nke Ndị-ozi Iri na Abuo ahụ ichi echichi ma doo n'usoro ndi-oru ndi ozo nile nke Nzuko-nsọ, **OznQd.** 107:58. M wee choo maka ngozi nile nke ndi nna ha, na ihe ruru ya nye nke a ga-echi m echichi, **Abr.** 1:2. Joseph Smith na Oliver Cowdery chiritara onwe ha ichichi nye okwa nchụ-aja Eron, **A—JS** 1:68–72.

CHINEKE, CHUKWU. *Hụ kwa* Jisus

Kraist; Mụo Nsọ; Nna nke
 Elu-igwe; Onye-nwe

Enwere mmadụ atọ di iche iche n'ime Chukwu: Chineke, Nna ebighi-ebi ahụ, Ọkpara ya Jisus Kraist; na Mụo Nsọ. Anyị kweere n'ime nke ọbula n'ime ha (NdepOk. 1:1). Site na mkpughe ụbọchi ikpeazu a anyị na-amuta na Nna na Ọkpara ahụ nwere arụ nile nwere ojiji aka nke anụ arụ na ọkpukpụ mana Mụo Nsọ bụ onye nke mụo, na-enweghi anụ arụ na ọkpukpụ (OznQd. 130:22–23). Mmadụ atọ ndi a bụ otu na-idi n'otu zuru oke na nkwekọrịta nke ebun-n'uche na ozizi (Jon 17:21–23; 2 Nif. 31:21; 3 Nif. 11:27, 36).

Chineke Nna ahụ: N'oha, ọbụ Nna ahụ, ma-ọbụ Elohim, bụ onye a na-atunye-re akara ahụ Chineke. A na-akpọ ya Nna ahụ n'ihị na-ọbụ nna nke mụo anyị nile (Mal. 2:10; Onogu 16:22; 27:16; Mat. 6:9, Ndị-Efe. 4:6, Ndị-Hib. 12:9). Chineke Nna ahụ bụ onye ọchichi kachasi elu nke uwa. O ji ike nile (Jen. 18:14; Alma 26:35; OznQd. 19:1–3), mazuru ihe nile (Mat. 6:8; 2 Nif. 2:24), nọ n'ebe nile site na Mụo ya (Abuoma 139:7–12; OznQd. 88:7–13, 41). Mmadụ na Chineke nwere mmekọrịta puru iche nke na-edo mmadụ iche site n'ihe nile ekere eke; ndikom na ndinyom bucha umu Chineke na mụo (Abuoma 82:6; 1 Jon 3:1–3; OznQd. 20:17–18).

E nwere ima-atu ole na ole nke Chineke Nna ahụ putara ihè gosi

onwe ya nye ma-ọbụ kwụọ okwu nye mmadụ. Akwụkwọ-nsọ nile na-ekwu na o kwuuru Adam na Iv okwu (Moses 4:14–31) na o mere ka a mata Jisus Kraịst na ọtụtụ ohere nile (Mat. 3:17; 17:5; Jọn 12:28–29; 3 Nif. 11:3–7). Ọ putara ihè nye Stiven (Ọlndoz. 7:55–56) na Joseph Smith (A—JS 1:17). N'ikpe-azụ ọ putara ihè nye Joseph Smith na Sidney Rigdon (OznQd. 76:20, 23). Nye ndị ahụ hụrụ Chineke n'anya na sachaa onwe ha n'iru ya, Chineke oge ufọdu nile na-enye ohere nke ihu na mata n'onye ha na ọbụ ya bụ Chineke (Mat. 5:8; 3 Nif. 12:8; OznQd. 76:116–118; 93:1).

Chineke n, Chineke m, gini mere i ji hapu nani mu? **Mak** 15:34. Mmadu ndi a bu ndi-oru Chineke onye kachasi ihe n'ile elu, **Ọlndoz.** 16:17. Anyi bu ndi Chineke muru, **Ọlndoz.** 17:28–29. Unu ga-enye oriri-nsọ unu nile nye Onye Kachasi Elu, **OznQd.** 59:10–12. Inok wee hu muo ahụ nile nke Chineke keworo, **Moses** 6:36. Nwoke nke Idi-nsọ ka aha ya bu, **Moses** 6:57.

Chineke nke Okpara: Chineke ahụ nke a matara dika Jehova bu Okpara ahụ Jisus Kraịst (Aisa. 12:2; 43:11; 49:26; 1 Ndi-Kọ 10:1–4; 1 Tim. 1:1; Mkpu. 1:8; 2 Nif. 22:2). Jisus na-arụ ọrụ n'okpuru ntuzi-aka nke Nna ahụ ma nọ n'ozuzu oke nke nkwekọrịta ya na ya. Mmadu nile bu umu nna ya ndikom na ndinyom, n'ihu na o bu ya kachasi toro n'umu Elohim nile na muo. Ufodu ntunye-aka n'akwukwo-nsọ na eji okwu ahụ Chineke atunyere ya. Iji maa-atụ, akwukwo-nsọ ahụ kwuru na “Chineke kere elu-igwe na uwa” (Jen. 1:1), mana ọbụ Jisus n'ezie bu onye okike ahụ n'okpuru ntuzi-aka nke Chineke Nna ahụ (Jọn 1:1–3, 10, 14; Ndi-Hib. 1:1–2).

Onye-nwe mere ka a mata ya onwe ya dika ABỤ M, **Ọpu.** 3:13–16. Abụ m Onye-nwe (Jehova) odighi kwa Onye nzoputa di ma-ogbughi nani m, **Aisa.** 43:11 (Aisa. 45:23). Abụ m ihè nke uwa, **Jọn** 8:12. Tutu Abraham adiri, Abụ m, **Jọn** 8:58. Onye-nwe ga-ekwuwa ozi n'etiti umu mmadu n'ulo e ji uru wuo, **Mosa.** 3:5–10. Abinadi wee kwaa otu Kraịst

siri buru Nna na Okpara ahụ, **Mosa.** 15:1–4 (Ita 3:14). Onye-nwe wee puta ihè gosi nwanne nwoke Jared, **Ita** 3. Gee nti n'okwu nile nke Kraịst Onye-nwe unu na Chineke unu, **Moro.** 8:8. Jehova bu Onye-ikpe nke ndi di ndu na ndi nwuru-anwu, **Moro.** 10:34. Jisus putara ihè nye Joseph Smith na Sidney Rigdon, **OznQd.** 76:20, 23. Onye-nwe Jehova putara ihè n'ime Temple Kirtland, **OznQd.** 110:1–4. Jehova wee kwuoro Abraham okwu, **Abr.** 1:16–19. Jisus putara ihè nye Joseph Smith, **A—JS** 1:17.

Chineke nke Muo Nso: Muo Nso bu kwa otu Chineke ma a na-akpu ya Muo Nso ahụ, Muo ahụ na Muo nke Chineke, n'etiti aha ndi ozo nile na akara nile. Site na enyem-aka nke Muo Nso mma-du nwere ike imata uche-obi Chineke Nna ahụ ma mara na Jisus bu Kraịst ahụ (1 Ndi-Kọ 12:3).

Muo Nso ahụ ga-akuziri unu ihe unu na-aghaghị ikwu, **Luk** 12:12. Muo Nso ahụ bu Onye Nkasi-obi ahụ, **Jọn** 14:26 (Jọn 16:7–15). Jisus wee nye iwu-nsọ nile n'aka Ndi-ozizi site na Muo Nso, **Ọlndoz.** 1:2. Muo Nso na-agba aka-ebe banyere Chineke na Kraịst, **Ọlndoz.** 5:29–32 (1 Ndi-Kọ 12:3). Muo Nso bukwa onye aka-ebe nye anyi, **Ndi-Hib.** 10:10–17. Site n'ike nke Muo Nso, unu ga-enwe ike mata ezi-okwu nke ihe nile, **Moro.** 10:5. Muo Nso bu muo nke mkpughe, **OznQd.** 8:2–3 (OznQd. 68:4).

CHINEKE KPỌRỌ, KPỌQ-OKU, OKPUKPỌ-OKU. *Hụ kwa* Chie Echichi, Echichi; Họtaworo (nkowa-aha ma-ọbụ aha); Horo, Horo, Horo (ngwaa); Ikike; Okwa-oru, Onye-oru

Ibu onye Chineke kpọrọ bu inweta okwa ma-ọbụ okpukpo-oku site na ya ma-ọbụ ndi ndu nke Nzuko-nsọ o nye-re ikike ijere ya ozi n'uzo puru icha.

O wee bikwasị aka ya nile n'isi ya ma nye ya iwu, **Onogu** 27:23. M wee chie gi ibu onye-amuma, **Jer.** 1:5. Ahọtawo m unu ma chie unu echichi, **Jọn** 15:16. Pọl ka a kpọrọ ibu Onye-ozizi, **Ndi Rom.** 1:1. Odighi onye na-ewere

ùgwù nke a nye onwe ya ma ọ bughị onye Chineke kpọrọ, **Ndị Hib.** 5:4. Jisus bụ onye Chineke kpọrọ dika usoro Melkizedek siri di, **Ndị Hib.** 5:10. A kpọwo m ikwusa okwu Chineke dika mụọ nke mkpughe na ibu amụma, **Alma** 8:24. Ndị nchụ-aja ka a kpọrọ ma kwadobe site na ntọ-ala nke ụwa, **Alma** 13:3, Ọ bụrụ na i nwere ọchịchọ nile ijere Chineke ozi, I bụ onye akpọrọ, **OznQd.** 4:3. Guzo sie ike n'ọrụ ahụ nke m kpọrọ gi nye, **OznQd.** 9:14. I kwesighi iche na-akpọrọ gi ikwusa ozi-oma rue mgbe a kpọrọ gi, **OznQd.** 11:15. Ndị Okenye ka a kpọrọ iweta na mmezu mkpọkọta nke ndị a hōrọ ahọ, **OznQd.** 29:7. Ọ dighi onye ọbula ga-ekwusa ozi-oma m ma-ọbụ wulie Nzukọ Nsọ m elu ma-ọbughị onye echiri echichi, **OznQd.** 42:11. Ọtụtụ bụ ndị a kpọrọ ma ole na ole ka a hōrọ, **OznQd.** 121:34. A ga-akpọ mmadu site na Chineke, **Ndep.Ok.** 1:5.

CHỤQ-AJA, ICHỤ-AJA. *Hụ kwa*

Aja Mgbaghara Mmehie, Ichụ Aja
Mgbaghara Mmehie; Jisus Kraist;
Obi Tiwara Etiwa; Oriri-nsọ; Ọbara

N'ubochi nile ochie, ichụ-aja putara ime ka ihe ahụ ma-ọbụ onye ahụ di nsọ. Ọ putaziri ugbua inyepụ ihe ma-ọbụ ita ahụhụ nke nfunari nke ihe nile nke ụwa n'ihu Onye-nwe na ala-eze ya. Ndị otu nile nke Nzukọ-nsọ nke Onye-nwe kwesiri idi na njikere iji ihe nile chụq-aja maka Onye-nwe. Joseph Smith kuziri na "okpukpe-chi nke na-achoghị ichụ-aja nke ihe nile enweghi mgbe o nwere ike zuru oke iji rụputa okwu-kwe di mkpa baa na ndu na nzọputa" N'iji uche hụ ngozi ebighi-ebi nile a na-enweta site n'ichụ-aja kariri ihe nile nke a na-enyepụ.

Mgbe a chụpụsiri Adam na Iv site n'ime ogige-ubi Iden, Onye-nwe nyere ha iwu nke ichụ-aja. Iwu nke a gụnyere inye onyinye nke ụmụ e buru ụzọ mụọ nke anụ-ulo ha nile. Ichụ-aja nke a bụrụ akara nke ichụ-aja ahụ nke Ọkpara Chineke ahụ A Mụrụ Nanị Ya ga-achụ (Moses 5:4-8). Omume nke a gara n'iru ruo n'ọnwu Jisus Kraist nke

kwusiri ichụ-aja nke anụmanụ dika emume-nsọ nke ozi-oma (Alma 34:13-14). N'ime Nzukọ-nsọ taa ndi otu na-eso keta oke nke oriri-nsọ nke achicha na mmiri ahụ na ncheta nke ichụ-aja ahụ nke Jisus Kraist. Ndị-otu nke Nzukọ-nsọ Kraist taa ka a na-agwa ka ha chụq-aja nke obi e tiwara etiwa na mụọ nke ncheghari (3 Nif. 9:19-22). Nke a putara na ha di umeala, nwere ncheghari, na di na njikere irubere iwu-nsọ nile nke Chineke isi.

Abraham wee kee Aisak bụ nwa ya nwoke agbụ ma tükwasị ya n'elu ebe ichụ-aja, **Jen.** 22:1-18 (Jekob 4:5). I ga-achụ aja nsure-ọkụ gi nile, **Ọpụ.** 20:24. Anụmanụ nile eji achụ-aja ga-abụ nke na-emebighi emebi, **Deut.** 15:19-21. Irube-isi di mma karja ichụ-aja, **1 Sam.** 15:22. Inwe ihunanya kachasi ukwu karja aja nsure ọkụ nile na ichụ-aja nile, **Mak** 12:32-33. E dowo anyi nsọ site n'ichụ-aja nke Kraist, **Ndị-Hib.** 10:10-14. Kraist enyewo onwe ya dika ihe ichụ-aja maka mmehie, **2 Nif.** 2:6-7. Nnukwu na aja ikpe-azụ ahụ ga-abụ Ọkpara nke Chineke, e, enweghi oke na ebighi-ebi, **Alma** 34:8-14. Unu enye-kwala onyinye nsure ọkụ nile; chụq-aja nye Chineke obi tiwara etiwa na mụọ nke ncheghari, **3 Nif.** 9:19-20 (Abụoma 51:15-17; OznQd. 59:8). Taa bụ ubochi nke ichụ-aja, **OznQd.** 64:23 (OznQd. 97:12). Ndị nile di na njikere idebe ogbugba-ndụ ha nile site n'ichụ-aja ka Onye-nwe nabatara, **OznQd.** 97:8. Joseph F. Smith huru mụọ nile nke ndi na-enweghi ntupọ, ndi chuworori aja nile n'oyiyi nke ichụ-aja nke Onye-nzọputa, **OznQd.** 138:13. Mgbaputa biara site n'aja nke Ọkpara Chineke churụ n'elu obe, **OznQd.** 138:35.

CHỤPỤ N'OTU. *Hụ kwa* Ngonari Okwukwe; Nnupu-isi

Usoro a na-esi ewezuga mmadu site na Nzukọ-nsọ na wepu ihe nile ruru ya na ohere nile nke ibu onye-otu. Ndị ji ikike nile nke Nzukọ-nsọ na-egbochi mmadu iso na Nzukọ-nsọ nanị mgbe onye ahụ hōrọ ibi ndu na-emegide iwu-nsọ nile nke Onye-nwe ma si otu

ahụ mee onwe ya onye na-etozughị oke ibụ onye otu Nzuko nsọ gaa n'iru.

Obi nke ọtụtụ ka emesiri ike, ma aha ha nile ka ehichapuru, **Alma** 1:24 (Alma 6:3). Ọburu na o chegharighi, a gaghi agunye ya n'etiti ndi m, **3 Nif.** 18:31 (Mosa. 26). Ndi ahụ nke kwara iko ma ha echegharighi a ga-achupu ha, **OznQd.** 42:24. Onye nke mere mmehie ma ghara icheghari ka a ga-achupu, **OznQd.** 42:28. Usoro nile ka e nyere maka idozi ihe nile siri ike omume di mkpa n'ime Nzuko-nsọ, **OznQd.** 102 (OznQd. 42:80–93). Onye ukochukwu ka e nyere okwa ibu Onye-ikpe n'Israel, **OznQd.** 107:72. Ọgbakọ okpukpechi nile ka o ruuru imeso omume na-adighi n'usoro nke ndi otu ha, **OznQd.** 134:10.

COWDERY, OLIVER

Onye okenye nke abuo nke Nzuko-nsọ a eweghachiri, na otu n'ime ndi akaebe ato nye idi nsọ na ibu ezi-okwu nke Akwukwo nke Momon. O ruu ruu ka onye ode-akwukwo ebe Joseph Smith tughariri asusu Akwukwo nke Momon site n'epekele ola-edo nile (A—JS 1:66–68).

O nwetara aka-ebe nke ezi-okwu nke ntughari asusu nke Akwukwo nke Momon, **OznQd.** 6:17, 22–24. Jon O Me Baptism chiri ya echichi, **OznQd.** 13 (OznQd. 27:8; A—JS 1:68–73, hu nde-data nke ama-okwu 71). Mgbe i nwetasiworokwukwe ma huwo ha n'anya gi abuo I ga-agba-ama na I huwo ha, **OznQd.** 17:3, 5. Egosiputara m site na Muo m nye gi, na ihe ndi a nile i dere bu ezi-okwu, **OznQd.** 18:2. A hoputara m ya ma chie ya echichi otu n'ime ndi oru n'elu mkpughe nile, **OznQd.** 70:3. O nwetara otughe-uzo nile nke okwa nchu-aja ya na Joseph Smith, **OznQd.** 110.

DAMASKOS

Otu nnukwu obodo mgbe ochie na Siria.

Damaskos guzo n'elu mbara ala na-eruputa ihe akuku ubi nke oma n'agiga

ozara ma na-enweta mmiri na-eke n'ala ahụ nke oma site na osimiri Berada. A kpọturu ya aha kwa mgbe kwa mgbe n'ime akwukwo nsọ nile (malite na Jen. 15:2). Pol no n'uzo ya iga Damaskos mgbe Onye-nwe, onye biliworo n'onwu putara ihe nye ya (Qlndo. 9:1–27; 22:5–16; 26:12–20; 2 Ndik. 11:32–33).

DAN. Hu kwa Israel; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, otu nwa-nwoke nke Jekob na Bilha, odibo nwananyi Rachel (Jen. 30:5–6).

Agburu nke Dan: Maka ngozi Jekob n'isi Dan, hu Jenesis 49:16–18. Maka ngozi Moses n'isi agburu Dan hu Deuteronomi 33:22. Mgbe ha nodusiri na Kenean, agburu Dan nwetara ntakiri ala nke nwebigara ike oke imita mkpuru ihe ubi, (Josh. 19:40–48). O buuru ha nnukwu ihe isi ike ichie kwa ya site n'aka ndi Amorait (Ndikp. 1:34) na kwa site n'aka ndi Filistia (Ndikp. 13:2, 25; 18:1). N'ihie nke a ndi Dan gbagooro Mpaghara Elu-elu nke Palestain (Ndikp. 18), gburu gburu Laish ma kpogharja aha obodo ukwu ahụ Dan. Obodo a bu ebe a maara nke oma dika oke ala ugwu nke Palestain, nke gbatiri site "Dan obuna ruo Bia-Sheba".

DANIEL

Onye bu isi omume nke akwukwo nke Daniel n'ime Testament Ochie; Onye-amuma nke Chineke, na onye nwere nnukwu okwukwe.

Onweghi ihe a matara banyere ndi muru ya, na-agbanyeghi na o putara ihe dika o si n'agburu ndi eze (Dan. 1:3). A dokpuru ya n'agha gaa Babilon, ebe o nwetara aha Belteshaza (Dan. 1:6–7). Daniel na emadu ato ozo a dokpuru n'agha ekwenyeghi eri nri eze ahụ maka ihe gbasara okpukpechi (Dan. 1:8–16).

Daniel nwetara iru-oma nke Nebukadneza na Darius site n'ike ikowa nro nile o nwere (Dan. 2:4). Ogukwara na tugharja ihe aka dere na mgbidi (Dan. 5). Ndi iro ya gbara izuzu megide ya na wee tuba ya n'ime olulu

odum nile, mana Onye-nwe chekwara ndu ya (Dan. 6).

Akwukwo Daniel: Akwukwo ahụ nwere nkewa abụọ. Isi nile nke 1–6 bụ akuko nile banyere Daniel na mmadu ato ahụ ya na ha so. Isi nile nke 7–12 bụ ohu nile nke amuma nke Daniel huru. Akwukwo ahụ na-akuzi mkpa o di ibu ezi-okwu nye Chineke, ma na-esite na-ima atụ kowaa na Onye-nwe na-agọzi ndi kwesiri ntukwasị obi.

Otu ntinye di mkpa nke akwukwo ahụ bụ nkowa nke nrọ Eze Nebukadneza. N'ime nrọ ahụ ala-eze nke Chineke n'ubochi ndi ikpe-azụ ka e ziputara di-ka otu nkume nke e bepụtara site n'otu nnukwu ugwu. Nkume ahụ ga-agba-da gaa n'iru ruo mgbe o juputara uwa nile (Dan 2; hụ kwa OznQd. 65:2).

DARAIQS. *Hụ kwa* Babilon, Bebel

N'ime Testament Ochie, Eze nke Midia onye chiri na Babilon mgbe Belshaza nwusiri (Dan. 5:31; 6:9, 25–28; 9:1; 11:1).

DEBORA

N'ime Testament Ochie, onye-amuma nwanyị onye kpere Israel ikpe na gbaa Berak ume n'ogu ya megide ndi kenean (Ndikp. 4). Abụ nke Debora na Berak mere mme mme nnaputa nke ndi Israel site n'oru (Ndikp. 5).

DELAILA. *Hụ kwa* ndi Filistia

Otu nwanyị Filistia n'ime Testament Ochie, Onye duhiere, na rara Samson nye (Ndikp. 16).

DESERET. *Hụ kwa* ndi Jared

Nime Akwukwo nke Momon, otu okwu Jared putara “añu; mmanu añu (Ita 2:3).

DEUTERONQMI. *Hụ kwa* Pentatuk

Putara “mmeghari nke iwu” na bukwa akwukwo nke ise nke Testament Ochie.

Deuteronomi nwere okwu ato nile ikpe-azụ nke Moses nke o nyefere na mbara larii ala nile nke Moab nani tutu e nwogharja ya. Okwu nke mbu (Isi nile nke 1–4) bụ ime ka a mata-isi okwu. Okwu nke abuo (isi nile 5–26)

nwere mpaghara abuo mejuputara ya: (1) Isi nile 5–11—Iwu-nso Iri nile na nkowa ha na-omume ha; na (2) isi nile 12–26 bụ otutu Iwu e doro n'usoro nke mejuputara onodu etiti nke akwukwo ahụ nile. Okwu nke ato (Isi nile nke 27–30) nwere mmeghari di mkpa nke Ogbugba-ndu ahụ n'etiti Israel na Chineke na ima-okwa nke ngozi nile na-eso nrube-isi nile na ibu onu na-eso erubeghi-isi. Isi nile nke 31–34 na-akowa nke oma nyefe iwu ahụ n'aka ndi Livai, abụ Moses, na ngozi ikpe-azụ na ula nke Moses.

DEVID. *Hụ kwa* Abụ-oma; Batsheba

Eze nke Israel mgbe Ochie n'ime Testament Ochie.

Devid buuru otu nwa-nwoke nke Jesi nke agburu Juda. O buuru nwa okorobia nwere mgbamume, onye gburu otu odum, otu anu-ohia buru ibu na-eri ibe ya na onye Filistia ahụ mmadubuenyi Goliai (1 Sam. 17). A hoooro Devid ma tee ya mmanu ibu eze Israel. Dika Sol, na ndu ya n'okenye o buuru onye ikpe mara n'hi ime ihe ojoo nile di egwu, kama na-emeghi ka Sol, O na-enwe ike ikwa ezi mmaakwara. Ya mere o jiri nwee ike ichota mgbaghara, ewezuga na ogbugbu nke Uraia (OznQd. 132:39). Enwere ike kewaa ndu ya mpaghara ano: (1) Na Betlehem, ebe o nobuuru dika Onye ozuzu-aturu (1 Sam. 16–17); (2) Na obi-Eze Sol (1 Sam. 18–19:18), (3) dika onye ngaghari n'hi ita ahuhu (1 Sam. 19:18–2 Sam. 1:27) (4) dika eze na-achi Juda na Hebron (2 Sam. 2:4), ma n'ikpe azu dika eze nke Israel nile (2 Sam. 5–1 Ndez. 2:11).

Mmehie Devid nke ikwa-iko ya na Batsheba ka otutu ohere ojoo nile sochiri nke mebiriri iri afọ abuo ikpe-azụ nke ndu ya. Mba ahụ na oha mere nke oma n'oge ochichi ya, mana Devid tara ahuhu site n'hi nile na-eso mmehie ya nile. E nwere esem-okwu di ilu nile na-eme na-esepughi aka n'ezi na ulo, nke na-iji maa atụ banyere Absalom na Adonaija, o rutere na nnupu-isi na mbara. Ihe ndi a nile mere bu mmezu

nkwuputa nke Netan onye-amuma mere n'ihu mmehie ya (2 Sam. 12:7-13).

Na-agbanyeghi mbibi ndia nile, ochichi Devid buuru nke na-amuke amuke karichaa n'akuko ndi Israel, n'ihu na (1) O jikoro agburu nile ahụ n'otu n'ime otu mba. (2) O chedoro ihe onwunwe nile na-adighi n'iru-uka nke ala ahụ (3) O toro nto-ala ochichi n'elu ezi okpukpe chi nke na uche-obi Chineke bu iwu nke Israel. N'ihu uche ndia nile, ochichi Devid na-ikpe-azu ka e lere anya dika ogbo ala-edo nke mba ahụ na udi ogbo na-adi otuto karja bu mgbe Mesaia ahụ ga-abia (Aisa. 16:5; Jer. 23:5; Ezik 37:24-28).

Ndu Devid na-enye omuma-atu ochi-cho maka mmadu nile inogide n'ime ezi-omume ruo n'ogwugwu. Dika okorobia, e kwuru na-o bu otu nwoke dika obi nke Onye-nwe si choo (1 Sam. 13:14), dika ndikom, o kwuru site na muo na nwee otutu mkpughe nile. Mana o kwuru ugwo di aro maka erubeghi isi ya nye Iwu-nso nile nke Chineke (OznQd. 132:39).

DI. *Hu* Ezi na Ulo; Luo Olulu, Olulu Di na Nwunye

DI NSO. *Hu* Idi-nso; Nso

DI NWAYO, IDI NWAYO. *Hu kwa* Ndidi; Obi Tiwara Etiwa; Umeala, Idi Umeala

Itu egwu Chineke, ezi-omume, umeala, inata nkuzi, na nwee ndidi n'okpuru ahuhu. Ndi di nwayo di na njikere iso nkuzi nile nke ozi-oma.

Moses diiri nwayo n'obi nke ukwu, **Onogu** 12:3. Ndi di nwayo n'obi ga-eketa ala, **Abu-oma** 37:11 (Mat. 5:5; 3 Nif. 12:5; OznQd. 88:17). Choonu Onye-nwe, unu nile ndi di nwayo n'obi, choonu ezi-omume, choo nu idi nwayo n'obi, **Zef.** 2:3 (1 Tim. 6:11). Muta kwa nu maka m n'ihu na abu m onye di nwayo na onye wedatara onwe ya ala n'obi, **Mat.** 11:29. Idi nwayo bu mkpuru nke Muo, **Ndi-Gal.** 5:22-23. Onye odibo nke Onye-nwe ga-adiriri nwayo n'ebe mmadu nile

no, nwere kwa ike izi ihe, nwee ndidi, jiri idi nwayo na-adu ndi na-edo onwe ha imegide ya aka na nti, **2 Tim.** 2:24-25. Muo nke di nwayo dikwa n'udo, di oke onu ahia n'anya Chineke, **1 Pita** 3:4. Wepu mmadu nke udi okike ma ghoo onye di nwayo, **Mosa.** 3:19 (Alma 13:27-28). Chineke nyere Hilaman iwu ka o kuziere ndi mmadu ahụ idi nwayo, **Alma** 37:33. Amara nke Onye-nwe zuru oke maka ndi di nwayo, **Ita** 12:26. Unu nwere okwukwe na Kraist n'ihu idi nwayo unu, **Moro.** 7:39. O dighi onye a na-anabata n'iru Chineke ma-obughi na o di nwayo ma wedata obi ala, **Moro.** 7:44. Nsachapu nke mmehie nile na-eweta idi nwayo, ma n'ihu idi nwayo ka nleta nke Muo Nso ga-esi wee bia, **Moro.** 8:26. Jee ije n'idi nwayo nke Muo m, **OznQd.** 19:23. Chia ulo gi na idi nwayo, **OznQd.** 31:9. Ike na ike na-arụ oru n'ime okwa nchaja ka e nwere ike ikwado site na idi umeala na idi nwayo, **OznQd.** 121:41.

DIKON. *Hu kwa* Okwa Nchaja nke Eron

Okpukpo-oku di na ofufe Nzuko-nso n'oge Onye-Ozi Pol (Ndi Fil. 1:1; 1 Tim. 3:8-13) na otu okwa n'ime Okwa Nchaja nke Eron (OznQd. 20:38, 57-59; 84:30, 111; 107:85).

DOO ICHE. *Hu kwa* Chineke Kporo, Kporo-oku, Okpukpo-oku; Ibikwasị Aka nile n'elu

A hoputara doo kwa nso maka nzube nile di nso. Inye okwa nke a bu nye otu udi ije-ozu n'ime ogbakọ Nzuko-nso site na-ibikwasị aka nile n'isi site n'aka otu onye nke ji ikike kwesiri ekwesi. Nani ndi ahụ na-anu n'isi oche nke onu-ogugu-juru-aka nile nke okwa nchaja na-anata otughe-uzo nile mgbe a na edo ha iche. Ndi mmadu a na-edo iche na-abughi ndi isi nduzi na-anata ngozi nile nke okwa nchaja, kama odighi otughe uzo nile a na-enye ti-nyere ngozi ahụ.

Kewaputara m Banabas na Sol maka oru ahụ, **Olindo.** 13:2-3. Ndi ukochu-kuwu ndi ozu ka a ga-edopu iche,

OznQd. 68:14. Onye ụkọchukwu, onye-ikpe ọha, a ga-edopu ya iche nye ije-ozị nke a, **OznQd.** 107:17, 74. Chineke ga-akporiri mmadu site n'ibu-amuma na site na-ibikwasị aka nile n'elu isi, **Ndep. Ok** 1:5.

DOO NSỌ, IWU NKE

NNYEFECHASI. *Hụ kwa* Ala-eze

Chineke ma-ọbu Ala-eze

Elu-igwe; Usoro Njikota Onu

Inyefecha, Ime ka adi nsọ ma-ọbu iburu onye ezi-omume. Iwu nke nnyefechasi bu ụkpuru di nsọ nke ndi nwoke na ndi nwanyi na-eji mkpebi uche onwe ha nyefechasia oge ha, onyinye-chi nile nke ha na ihe onwunwe ha iji hiwe na iwulite ala-eze Chineke elu.

Nyefechasia nu onwe unu taa n'aka Onye-nwe, **Qpu** 32:29. Ndi nile kwere nwekoro ihe nile onu, **Qlndo.** 2:44–45. ha nwekotara ihe nile onu n'etiti ha, ya mere, enweghi ndi ogaranya na ndi ogbenye, **4 Nif.** 1:3. Onye-nwe wee kowaa ụkpuru nile nke nnyefechasi aria, **OznQd.** 42:30–39 (**OznQd.** 51:2–19; 58:35–36). Otu onye a gaghi enwe karja onye-ozo, **OznQd.** 49:20. Onye obula ka e nyere oke ha-otu dika ezi na ulo ya ha, **OznQd.** 51:3. E hiwere usoro nke ga-eme ka ndi-nsọ hara-otu na nkwekorita nke ihe nile nke elu-igwe, na ihe nile nke uwa, **OznQd.** 78:4–5. Onye obula ga-aha otu na nrite-uru nke nhazi dika ochicho ya na mkpa ya nile siri di, **OznQd.** 82:17–19. A ga-ewulite Zaiqn nanị site n'ukpuru nile nke iwu Selestial, **OznQd.** 105:5. Ndi nke Inok nwere otu obi na otu uche, na biri n'ime ezi-omume, na e nweghi ogbenye n'etiti ha, **Moses** 7:18.

DỌỌ-AKA-NA-NTỊ, IDỌ-AKA-

NA-NTỊ. *Hụ kwa* Nche, Ndi-nche

Ima-okwa ma-ọbu ikpachapu anya. Ndi amuma, ndi ndu, na ndi nne na nna na-adọ-aka-na-nti ma na-akuziri ndi ozo ka ha na-erube isi nye Onye-nwe na nkuzi ya nile.

Jekob dorọ ndi Nifai aka na nti megide ụdi mmehie nile, **Jekob** 3:12. Olu nke Idọ-aka-na-nti na-adara mmadu nile,

OznQd. 1:4. Mee ka nkwsa ozi-oma unu buru olu nke idọ-aka-na-nti, **OznQd.** 38:41. Nke a bu ụbọchi nke idọ-aka-na-nti, **OznQd.** 63:58. Onye obula a dọworo aka-na-nti, dọo kwa onye agbata-obi ya aka-na-nti, **OznQd.** 88:81. Adọwo m unu aka-na-nti, ma maa okwa idọ unu aka na nti, site n'inye unu okwu nke amamihe, **OznQd.** 89:4.

DUHIE, NDUHIE, NGHỌGBU.

Hụ kwa Aghugho; Ghaa-ugha

N'ime akwukwo-nsọ nile, iduhie bu ime ka mmadu kwere ihe na-abughi ezi-okwu.

Onye ahụ na-añughị kwa iyi aghugho ga-arigo n'ugwu nke Onye-nwe, **Abuoma** 24:4. Naputa m site n'aka onye nduhie, **Abuoma** 43:1. Ahuhu ga-adiri ndi na-akpo ihe ojoo ezi ihe, ma ezi ihe ihe ojoo, **Aisa.** 5:20 (2 Nif. 15:20). Ka onye obula ghara idiehe onwe ya, **1 Ndi-Ko** 3:18. Unu ekwela ka onye obula were okwu efu duhie unu, **Ndi Efe.** 5:6. Ndi ajoo mmadu ga na-eduhie ma aga eduhiekwaa ha, **2 Tim.** 3:13. Setan onye duhiere uwa nile, ka chudara, **Mkpu.** 12:9. E kere Setan agbu ka o ghara iduhie mba nile ozo, **Mkpu.** 20:1–3. E nweghi ike ighogbu Onye-nwe, **2 Nif.** 9:41. Oburu na unu ga-esoro Okpara ahụ, na-enweghi aghugho n'iru Chineke, unu ga-enweta Mụọ Nsọ, **2 Nif.** 31:13. Sherom kwuputara na-eduhie ya site n'ike nke ekwensu, **Jekob** 7:18. A ghogburu ndi nke Noa site n'okwu otuto nile na-esighi n'obi, **Mosa.** 11:7. Ndi amamihe ewerewo Mụọ Nsọ dika onye nduzi ha, ma eduhieghi kwa ha, **OznQd.** 45:57. Ahuhu ga-adiri ha bu ndi na-eduhie, **OznQd.** 50:6. O wee ghoo Setan, nna nke okwu ugha nile na-iduhie na ime ka ndi mmadu kpoo isi, **Moses** 4:4.

DỤỌ ỌDỤ (ngwaa)

Dika e jiri ya n'akwukwo nsọ nile, dọo odu bu inye ndumodu ma-ọbu ntuzi-aka.

Adọo m gi odu ka O zuru n'aka m ọla-edo nke erehaworo n'oku, **Mkpu.** 3:18. Achola ka inye Onye-nwe ndumodu

dụ, **Jekob** 4:10. O na-enye ndumodu na amamihe n'ebe orụ ya nile dị, **Alma** 37:12. Mmehie unu nile abiarutewo m n'ihl na unu na-achọ idu onwe unu odu n'uzo nile nke onwe unu, **OznQd.** 56:14.

E BU ỤZỌ KAA-AKAA. *Hu*
Ebu-uzo Chie-echichi

E MERE N'IHI ONYE OZO. *Hu*
Emume-nsọ nile—Emume-nsọ a na-eme n'ihl onye ozo; Nzoputa maka ndi Nwuru-anwu

EBE ICHU AJA. *Hu kwa* Chuo-aja,
Ichu-aja

Ihe e wuru-ewu n'ihl ichu-aja nile, Onyinye nile na ofufe.

Noa wee wuoro Onye-nwe ebe ichu-aja ma chuo aja nsure oku nile, **Jen.** 8:20. Abram wuru ebe ichu-aja nye Onye-nwe wuru ebe ichu-aja nye Onye-nwe, **Jen.** 12:7–8. Abraham ekee Aisak nwa ya nwoke agbu n'elu ebe ichu-aja ahụ, **Jen.** 22:9 (Jen. 22:1–13). Jekob ewuo ebe ichu-aja n'ebe ahụ, ma kpoo ebe ahụ El-bet-el, **Jen.** 35:6–7. Elaija ewuo ebe ichu-aja, ma maa ndi nchu-aja nile nke Beal aka n'iru, **1 Ndez.** 18:17–40. Oburu na i na-eweta onyinye gi n'ebe ichu-aja, buru uzo mee ka gi na nwa-nne gi di n'udo, **Mat.** 5:23–24. M wee hu n'okpuru ebe ichu aja ahụ mkpuru obi nile nke ndi e gburu n'ihl okwu Chineke, **Mkpu.** 6:9 (OznQd. 135:7). Lihai wee jiri okwute wuo ebe ichu-aja, ma nyekwa Onye-nwe ekele, **1 Nif.** 2:7. A zoputara Abraham site n'onwu n'elu ebe ichu-aja nke Elkena, **Abr.** 1:8–20.

EBEL. *Hu kwa* Adam; Ken

N'ime Testament Ochie, otu nwa-nwoke nke Adam na Iv.

O nyere Chineke aja kacha idi mma karia nwa nne ya nwoke Ken, **Jen.** 4:4–5 (Ndi Hib. 11:4; Moses 5:16–21). Ken wee gbuo ya, **Jen.** 4:8 (Moses 5:32). Nwetara okwa nchu-aja site n'aka Adam, **OznQd.** 84:16. Setan na Ken wee gbaa izu igbu Ebel, **Moses** 5:28–31 (Hil. 6:27).

EBE-NSO AHU KACHA EBE-NSO NILE. *Hu kwa* Temple, Ulo nke Onye-nwe; Ulo-ofufe;

Ime ulo kachasi di-nsọ n'ulo ofufe umu Israel nke Moses na n'ikpe-azu n'ime temple, Ebe-nsọ ahụ kacha ebe nsọ nile ka a na-akpo, “ebe-nsọ kachasi nsọ” (Opu 26:33–34).

EBE-OBIBI. *Hu kwa* Ezi na Ulo

Ebe-obibi kwesiri ibu etiti nke ozi-oma na ihe omume nile nke ezi na ulo.

Nwoke ga-abu onye nwere onwe n'ulo ya ime ka nwunye ya nuriya onu, **Deut.** 24:5. O wee zilaga ya n'ulo ya, **Mak** 8:26. Ka umu-ntakiri muta isopuru Chineke na ezi na ulo, **1 Tim.** 5:4. Buru nu ndi uche ha zuru oke, ndi di ocha mmekorita, ndi na-arụ oru n'ulo, **Taitos** 2:5. Gaa n'ulo unu nile ma tugharia uche n'ihe nile nke m kwuworo, **3 Nif.** 17:2–3. Agbara m ha ume ka ha luo ogu maka ndi nwunye ha na umu ha, na ulo ha nile, na ebe-obibi ha nile, **Mom.** 2:23. Ndi bu nna ka a na-enye iwu ka ha rusi oru ike karia ma nwee mmetuta n'ulo, **OznQd.** 93:43–44, 48–50.

EBERE, OBI-EBERE. *Hu kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Amara; Gbaghara; Ikpe-ziri-ezi; Jisus Kraist

Muo nke omiko, idi nro, na mgbaghara. Ebere bu otu n'ime idi ka Chineke. Jisus Kraist na-enye anyi ebere site na-ichu-aja mgbaghara mmehie nke ya.

Onye-nwe nwere obi ebere ma na-eme amara, **Opu.** 34:6 (Deut. 4:31). Ruo mgbe nile ka ebere ya di, **1 Ihem.** 16:34. Idi mma na ebere ga-agba-so m, **Abu-oma** 23:6. Onye na-emere onye ogbenye ebere ga-enwe anuri, **Ilu.** 14:21. Ebere atowo m uto, o bughi ichu aja, **Hosea** 6:6. Ngozi na-adiri ndi na-eme ebere; n'ihl na ndi ahụ ka a ga-emere ebere, **Mat.** 5:7, (3 Nif. 12:7). Ahuhu ga-adiri ndi-iru-abuo, ndi na-enye otu uzo n'uzo iri nile ma hapu ihe ka idi aru n'iwu, bu ikpe, na ebere, na okwukwe, **Mat.** 23:23. Nweenu obi

ebere, dika Nna-unu nwere obi ebere, **Luk** 6:36. O siteghị n'orụ dī iche iche a rūrū n'ezī-omume nke anyị zopūta anyị, kama dika ebere Ya siri dī, **Taitos** 3:5. Obi ebere nke Onye-nwe nọ n'elu mmadụ nile, **1 Nif.** 1:20. Obi ebere enweghi ike izopūta onye ahụ nke na-echegharighi, **Mosa.** 2:38–39. Chineke na-emere ndị nile kwere na aha ya ebere, **Alma** 34:16. I chere na ebere nwere ike izu ikpe ziri-ezi orị? **Alma** 42:25 (**Alma** 42:13–25). Umu-ntakiri dī ndū n'ime Kraist n'ihī ebere ya, **Moro.** 8:19–20 (**OznQd.** 29:46). Aka ebere nke Jisus Kraist achūwo aja mgbaghara mmehie n'ihī mmehie unu nile, **OznQd.** 29:1. Site na ima-mma nke obara m nke m kwafuworo, ka m jiworo rīo ariri n'iru Nna maka ndi ahū kweere na aha m, **OznQd.** 38:4. Ndī ahū debere ogbugba-ndū ahū ka a ga-emere ebere, **OznQd.** 54:6. Mū Onye-nwe na-agbaghara mmehie nile, ma adī m obi ebere nye ndī nke kwuputara mmehie ha nile jiri obi nile dī umeala, **OznQd.** 61:2. Mū Onye-nwe na-egosi ebere nye ndī nile dī nwayo n'obi, **OznQd.** 97:2. Onye nabatara gī dika nwatakiri nabatara ala-eze nke m, n'ihī na ha ka a ga-emere ebere, **OznQd.** 99:3. Ebere ga-agapū n'iru nke gī, **Moses** 7:31.

EBUBE. *Hu kwa* Ezi-okwu; Ihè, Ihè nke Kraist; Ogo nile nke Ebube

N'ime akwukwo-nsọ nile otutu mgbe otuto na-atunyere ihè na ezi-okwu nke Chineke. O nwekwara ike tūnyere ija mma, ma-ọbū inye nnukwu ugwu na otu ụdī onodu nke ndū ebighi-ebi ma-ọbū nye ebube nke Chineke.

Nsọ ka Onye-nwe nke usuu nile nke ndī agha dī, elu uwa nile juputara n'ebube ya, **Aisa.** 6:3 (2 **Nif.** 16:3). A na-enwogha anyi baa n'ime otu onyinyo ahū site n'ebube ruo n'ebube, **2 Ndi-Ko** 3:18. O ga-ebuli m elu, ibinyere ya n'ebube, **Alma** 36:28. Otuto nile a natara na mbilite n'onwu ga-adi iche iche dika ezi-omume siri dī, **OznQd.** 76:50–119. Ebube nke Chineke bu akọ na uche, **OznQd.** 93:36. Ebube nke Chineke bu iweta na mmezu

anwugh-anwu na ndū ebighi-ebi nke mmadu, **Moses** 1:39. Mwee hu Mmadu abuo, ndi mmuke ha na ebube ha kariri nkowa nile, **A—JS** 1:17.

EBUBE SELESTIAL. *Hu kwa* Mbuli Elu; Ndū Ebighi-ebi; Ogo nile nke Ebube

Nke kachasi elu n'ime ogo ebube ato nile nke mmadu ga-etoru ma ndū nke a gasia. N'ebe a ndi ezi-omume ga-ebi n'iru Chineke Nna na Okpara ya Jisus Kraist.

Ebube nke Selestial bu otu, **1 Ndi-Ko** 15:40 (**OznQd.** 76:96). E weliri Pol gaa n'elu-igwe nke ato, **2 Ndi-Ko** 12:2. Ebube nke Selestial ka e gosiri n'ohu, **OznQd.** 76:50–70. Oburu na ndi-nsọ nile enwee aguu inwe onodu n'awa Selestial, ha gariri-ejikere, **OznQd.** 78:7. Onye ahū nke na-enweghi ike idebe iwu nke ala-eze Selestial, enweghi ike idebe ebube Selestial, **OznQd.** 88:15–22. N'ebube nke Selestial e nwere elu-igwe ato, onodu nile nke eji etoru nke kachasi elu ka e ziputara, **OznQd.** 131:1–2. Umu-ntakiri na ndi na-anwu tutu ha e ruo afọ nkwasị ka a na-azoputa n'ime ala-eze Selestial, **OznQd.** 137:10.

EBUBE TELESTIAL. *Hu kwa* Ogo nile nke Ebube

Nke kachasi idi-ala n'ogo ebube ato ahū nke ndi mmadu ga-ebi n'ime ya mgbe e kpesiri ikpe nke ikpe-azu.

Pol huru otu ebube nke kpakpando nile, **1 Ndi-Ko** 15:40–41. Joseph Smith na Sidney Rigdon huru ebube nke telestial, **OznQd.** 76:81–90. Ndī nile bi n'awa telestial ahū enweghi nguta dika kpakpando nile dī, **OznQd.** 76:109–112. Onye ahū nke na-enweghi ike idebe iwu ahū nke ala-eze telestial e nweghi ike idebe ebube nke telestial, **OznQd.** 88:24, 31, 38.

EBUBE TERRESTRIAL. *Hu kwa* Ogo nile nke Ebube

Nke abuo n'ime ogo ato nke ebube nke ndi mmadu ga-ebi n'ime ya mgbe ikpe nke ikpe-azu ahū gasiri.

Pol hụrụ otu ebube nke terrestrial, nke yiri ebube nke ọnwà, **1 Ndị-Kọ** 15:40–41. Joseph Smith na Sidney Rigdon hụrụ ebube terrestrial ahụ, **OznQd.** 76:71–80. Ebube nke terrestrial karịrị ebube ahụ nke telestial, **OznQd.** 76:91. Ndị ahụ nke na-enweghị ike idebe iwu nke ala-eze terrestrial enweghị ike idebe ebube nke terrestrial, **OznQd.** 88:23, 30, 38.

EBU-ỤZỌ CHIE-ECHICHI. *Hụ kwa* Ndụ Tutu e Nwee Anụ Arụ

Echichi Chineke chiri ụmụ ya na mụọ dị ike ka ha mejupụta ụfọdụ mgbasaa ozi nile n'oge ndụ ha n'arụ na-anwụ anwụ.

Chineke hiwere okè nile nke ndị nile, **Deut.** 32:8. Tutu akpụọ m gi n'ime afo E chiwo m gi echichi ibụ onye amụma, **Jer.** 1:5. Chineke e debesiwo oge a kaworo aka, **Qlndoz.** 17:26. N'ihì na ndị o buru ụzọ mara, o bụ kwara ụzọ kaa ha àkà, **Ndị-Rom.** 8:28–30. O hopụtara anyị n'ime ya tutu a tọọ ntọ-ala nke uwa, **Ndị-Efe.** 1:3–4. Jisus Kraịst ka eburu ụzọ chie echichi ibụ onye mgba-puta ahụ, **1 Pita** 1:19–20 (Mkp. 13:8). A kpọrọ ha ma kwadowe ha site na ntọ-ala nke ụwa, **Alma** 13:1–9. M wee leta ndị a maara ama na ndị dị ukwu ndị a họtoworo na mmalite, **OznQd.** 138:55–56. Okpara m Hụrụ n'Anyị ma họtoworo site na mmalite, **Moses** 4:2. Abraham ka a họtoworị tutu a mụọ ya, **Abr.** 3:23.

ECHICHE NILE. *Hụ kwa* Ntughari Uche; Ohere-ihoro

Uche nile, ihe nile kpata e ji mee ihe, na onyinyo nile dị n'ime echiche mmadụ. Ike ahụ e ji eche echiche bụ onyinye sitere n'aka Chineke, anyị nweekwara onwe anyị ihoro otu anyị si eji ike ahụ mee ihe. Ụzọ anyị si eche echiche na-emetuta ebe odị ukwu omume anyị nile na àgwà anyị ya na kwa nguzo anyị mgbe ndụ nke a gasiri. Echiche nile dị mma na-eduga na nzọputa; ajọ echiche nile na-eduga na omuma ikpe oku ala-mụọ.

Onye nwe na-aghọta nchepụta nile ọbụla nke echiche, **1 Ihem.** 28:9. Dịka o si eche echiche n'obi ya otua ka ọ dī, **Ilu** 23:7. Echiche nke m, ha abughị echiche unu, **Aisa.** 55:7–9. Jisus maara echiche ha nile, **Mat.** 12:25 (Luk 5:22; 6:8). Site n'ime putà n'obi mmadụ ka echiche nile joro njo si apụta, **Mak** 7:20–23. Weta na ndokpu n'agha echiche ọbụla nye erubereghị Kraịst isi, **2 Ndị-Kọ** 10:5. Ka ha ra bụ ihe bụ ezi-okwu, kwụ ọtọ, n'enweghị ntupọ, ma-ọbụ kwesiri ihunanya, na-eche nū maka ihe ndị a, **Ndị-Fil.** 4:8. Cheta na itinye uche n'ihe nile nke ụwa bụ ọnwụ, ma itinye uche n'ihe nke mụọ bụ ndụ ebighi-ebi, **2 Nif.** 9:39. O buru na unu elezighi onwe unu anya, na echiche unu nile, unu ga-alariri n'iyi, **Mosa.** 4:30. Echiche anyị nile ga-ama anyị ikpe, **Alma** 12:14. Nanị Chineke matara echiche gi nile na nzube nile nke obi gi, **OznQd.** 6:16 (OznQd. 33:1). Lekwasị m anya n'echiche ọbụla, **OznQd.** 6:36. Kpakodo n'echiche unu okwu nile nke ndụ, **OznQd.** 84:85. Tufue nū echiche efu nile nke unu, **OznQd.** 88:69. Echiche nile nke obi nke mmadụ nile ka a gae-kpughe, **OznQd.** 88:109. Ka ezigbo omume chọọ echiche gi mma na-agwughị agwụ, **OznQd.** 121:45. Echiche mmadụ ọbụla wee buru ihe-ọjọọ gawan'iru, **Moses** 8:22.

ECHICHI NKE OKWA NCHỤ-AJA. *Hụ* Chie, Echichi

EFU, IHE-EFU. *Hụ kwa* Idabere n'Ihe nke Ụwa; Mpako

Abughị ezi-okwu ma-ọbụ nduhie; mpa-ko, efu na ihe-efu nweekwara ike iputa ighere-oghe ma-ọbụ enweghị afo-ọjuju.

Onye ahụ na ebulighi mkpuru-obi ya nye ihe-efu ga-eguzo n'ebe nsọ nke Onye-nwe, **Abụoma** 24:3–4. Mgbe anyị na-ekpe ekpere anyị ekwula okwu nkukwasị efu, **Mat.** 6:7. Nnukwu na obosara ụlọ ahụ bụ echiche nke efu nile na mpako, **1 Nif.** 12:18. Unu ganosiri ike n'itinye obi unu nile n'ihe efu nile nke ụwa? **Alma** 5:53. A chosokwala ihe efu nile nke ụwa nke a; n'ihì

na i gaghi eburu ha nye onwe gi, **Alma** 39:14. Ihe-efu na ekweghi ekwe e wetawo Nzuko-nsọ n'okpuru amamikpe, **OznQd.** 84:54–55. Mgbe anyi na-agbali imeta ochichọ nke ihe-efu anyi mma, elu-igwe nile ewezuga onwe ha, **OznQd.** 121:37.

EGO. *Hụ kwa* Inye ndi Ogbenye Onyinye, Onyinye a na-Enye Ogbenye; Idabere n'Ihe nke Uwa; Ikwu Otu Uzo n'Uzo Iri, Otu Uzo n'ime Uzo Iri nile; Uba Aku

Mkpuru ego nile, ibe akwukwo, akwukwo nile eji kwere na ihe bu ezie, ma-obu ihe ndi mmadu na-eji akwu ugwo maka ngwa ahia ma-obu ofufe nile. Oge ufodu o na-abu akara nke inwe oke ochichọ nke ihe nke anu aru.

Obughi kwa ego ka e ji gbaputa unu, **Aisa.** 52:3. Iri na Abu ahụ ka a gwara ka ha ghara iwere ihe obula maka njem ha, obughi akpa, obughi achicha, obughi ego, **Mak** 6:8. Pita wee gwa Saimon onye mgbasị na ola-ocha ya ga-esọ ya laa n'iyi, **QIndoz.** 8:20. Ihu ego n'anya bu mgborogwu ihe ojoo nile, **1 Tim.** 6:10. A kwula ego n'ihe nke na-enweghi onu ahia, **2 Nif.** 9:50–51 (**Aisa.** 55:1–2; **2 Nif.** 26:25–27). Oburu na ha na-arụ maka inweta ego, ha gala n'iyi, **2 Nif.** 26:31. Tutu unu achoo uba-aku, choo nu ala-eze nke Chineke, **Jekob** 2:18–19. Nzuko-nsọ nile ga-asi, ma n'ih i ego unu a ga-agbaghara unu mmehie unu nile, **Mom.** 8:32, 37. Onye ahụ nke na-enye ego ya n'ih i uzo nke Zaijon enweghi otu o ga-esi etufu ugwo-oru ya, **OznQd.** 84:89–90.

EGWU. *Hụ kwa* Abu; Ibu Abu

Uda uto abu nile na uda egwu nile a na-agu na ana-eti ke mgbe oge nile nke mmalite Bible iji gosi onu, ija mma, na ife ofufe (**2 Sam.** 6:5). O nwere ike ibu n'udi ekpere. A guru Abu-oma nile ikekwe n'uda uto nile di mfe ma jiri akoro ngwa egwu jiko ya onu.

Miriam, nwanne nwanyi nke Eron na Moses wee were egwu otiti ya na ndi-nyom wee tee egwu, **Opu.** 15:20. Ndi

Livai, bu ndi-obu abu, chikwa aja na ubo akwara, ma otu nari na iri abuo bu ndi nchu-aja sokwa ha na-afu opi ha nile, **2 Ihem.** 5:12. Jisus na Ndi-oz i Iri na Abu ahụ buru otu abu mgbe ha risiri Nri-Anyasi Ikpeazu, **Mat.** 26:30. Were nu abu oma na ukwe nile na abu nke Mụo Nso na-ezirita onwe unu ihe na na-adorita onwe unu aka na nti, **Ndi-Kol.** 3:16. Unu enwewo mmetu ibu abu mgbaputa ihu n'anya? **Alma** 5:26. Mkpuru-obi nke Chineke na-anuri n'abu nke obi, e, abu nke onye ezi emume bu ekpere, **OznQd.** 25:12. Jaa Onye-nwe mma jiri ibu-abu, jiri egwu, na jiri ite-egwu, **OznQd.** 136:28.

EGWU, ITỤ-EGWU. *Hụ kwa* Agbamume, Mgbamume; Nso puru; Okwukwe

Egwu nwere ike inwe mputara abu: (1) Itu Chineke egwu bu inwe nsopuru na ujo nye ya na irubere iwu-nsọ ya nile isi; (2) Itu-mmadu egwu, ihe egwu nke aru na-anwu anwu, mgbu, na ihe ojoo bu itu-egwu udi ihe ndi ahụ nile na itu ha oke egwu.

Itu Chineke egwu: N'ezie odighi egwu Chineke di n'ebe a, **Jen.** 20:11. Onye-nwe Chineke gi ka i ga-atu egwu, **Deut.** 6:13 (**Josh.** 24:14; **1 Sam.** 12:24). Were nu egwu fee Onye-nwe ofufe, **Abuoma** 2:11. Itu-egwu Onye-nwe bu mmalite amamihe, **Abuoma** 111:10. Tu egwu Onye-nwe, wee si n'ih e ojoo wezuga onwe gi, **Ilu.** 3:7. O ga-adiri ndi na-atu egwu Chineke mma, **Ekl.** 8:12. Were nu itu-egwu na ima jijiji rputara onwe unu nzoputa nke onwe unu, **Ndi-Fil.** 2:12. Tu nu egwu Chineke, ma nye ya otuto, **Mkpu.** 14:7 (**OznQd.** 88:104). Ndi amuma na-akpalite ndi mmadu ahụ na-esepughi aka ka e debe ha n'itu-egwu nke Onye-nwe, **Inos** 1:23. Alma na umu ndikom nke Mosaja dara n'ala, n'ih i na egwu nke Onye-nwe biakwasiri ha, **Alma** 36:7. Rputa nzoputa nke unu jiri egwu na ima jijiji, **Mom.** 9:27. Ha bu ndi na-adighi atu m egwu, obu ha ka m ga-enye nsogbu ma mee ka ha maa jijiji, **OznQd.** 10:56. Onye na-atu m egwu ga-na-elepu

anya n'ih ihe iriba-ama nile nke ọbibia nke Ọkpara nke Mmadu, **OznQd.** 45:39.

Itu-egwu mmadu: Atula-egwu n'ih na mu na gi no, **Jen.** 26:24 (Aisa. 41:10). Onye-nwe no nyeere anyi, unu atula-egwu ha, **Onogu.** 14:9. A tula-egwu; n'ih na ndi anyi na ha no di otutu kari, **2 Ndez.** 6:16. Agaghi m atu-egwu ihe anu aru ga-eme, **Abuoma** 56:4. Unu atula-egwu ita-uta mmadu, **Aisa.** 51:7 (2 Nif. 8:7). Chineke enyeghi anyi muo nke ujo, **2 Tim.** 1:7. Ihun, anya nke zuru-oke na-achupu egwu n'ez, **1 Jon** 4:18 (Moro. 8:16). Umụ ndikom nke Hilaman atughi-egwu onwu, **Alma** 56:46–48. Itu-egwu nke onwu juputara obi nile nke ndi ajo o omume, **Mom.** 6:7. Atula-egwu ihe mmadu puru ime, **Moro.** 8:16. I kwesighiri itu-egwu mmadu kari Chineke, **OznQd.** 3:7 (OznQd. 30:1, 11; 122:9). Unu atula-egwu ime ihe oma, **OznQd.** 6:33. Onye obula bu onye Nzuko-nsu m ekwesighi itu-egwu, **OznQd.** 10:55. Oburu na unu anoro na njikere unu agaghi atu-egwu, **OznQd.** 38:30. Tufue nu ujo, **OznQd.** 67:10. Noro nu n'ezigbo onu, ma atula-ujo n'ih na Mu Onye-nwe nonyeere unu, **OznQd.** 68:6. A tula-egwu ndi iro gi nile, **OznQd.** 136:7.

EHAB. *Hu kwa* Jezebel

N'ime Testament Ochie, Otu n'ime ajo ndi eze di ike ukwu nke mpaghara elu elu nke Israel. O luru Jezebel, adaeze nke Saidon Onye e sitere n'ike n'aru n'ime ya mee ka ehiwe ofufe nke Beal na Ashtoret n'Israel (1 Ndi-eze 16:29–33; 2 Ndi-eze 3:2) na Jezebel gbara mbu ime ka ebibi ndi amuma nile na ofufe nke Jehova (1 Ndeze 18:13).

O chir-eze n'Israel n'ime Sameria Iri afo abuo-na-abuo, **1 Ndeze** 16:29 (1 Ndeze 16:22). O mere ihe joro njo n'anya Onye-nwe karichaa ndi nile buru ya uzo, **1 Ndeze** 16:30. E gburu ya n'agha, **1 Ndeze** 22:29–40.

EKE NA OGWURUGWU. *Hu kwa*

Idee Mmiri n'Oge Noa; Noa,

Onye-isi Ezi na Ulo Bible; Ugbo

Akara ahụ ma-ọbụ ihe aka-ebe nke

ogbugba-ndu Chineke na Noa (Jen. 9:13–17) NAJS, Jen. 9:21–25 na-akowa na ogbugba-ndu ahụ gunyere nkwa ahụ na a gaghi eji ide mmiri kpuchie uwa ozo, na Zaijon nke Inok ga-alogha-chi, nakwa n'Onye-nwe ga-abia ozo ibiri n'elu uwa.

EKELE, INYE-EKELE,

JU-N'EKELE. *Hu kwa* Fee Ofufe;

Gozie, Goziri, Ngozi

Inwe afo ojuju maka ngozi nile a nata-ra site n'aka Chineke. I gosi afo-ojuju na-atu Chineke uo, ma ezi ofufe na-agunye inye ya ekele. Anyi nile kwesiri inye Onye-nwe ekele maka ihe nile.

O bu ezi ihe ikele Onye-nwe ekele, **Abuoma** 92:1. Ka anyi were ekele bia n'iru ya, **Abuoma** 95:1–2. Kelee nu ya, gozie kwa nu aha ya, **Abuoma** 100:1–5. E wepula aka n'ikele ekele, **Ndi-Efe.** 1:15–16. Buru kwa nu ndi na-ekele ekele, **Ndi-Kol.** 3:15. Ngozi, na otuto, na inye ekele, na inye nnukwu ugwu diri Chineke anyi, **Mkp.** 7:12. O ole otu unu siri kwesi ikele Eze unu nke elu-igwe, **Mosa.** 2:19–21. Unu biri n'inye ekele kwa ubochi, **Alma** 34:38. Mgbe i ga-ebili n'ututu ka obi gi juputa n'ekele nye Chineke, **Alma** 37:37. Ka unu na-eme ihe nile n'ekpere na itu mma mma, **OznQd.** 46:7. Unu aghaghi inye Chineke ekele, **OznQd.** 46:32. Na-eme nu ihe ndi a jiri itu mma-mma (inye ekele), **OznQd.** 59:15–21. Nata ngozi nke a site n'aka nke Onye-nwe n'obi juru n'ekele, **OznQd.** 62:7. Onye na-anata ihe nile n'obi-ekele ka a ga-enye otuto, **OznQd.** 78:19. N'ih obula nye ekele, **OznQd.** 98:1. (1 Ndi-Tes. 5:18). Jaa Onye-nwe mma jiri ekpere nke ija mma na inye-ekele, **OznQd.** 136:28.

EKLISIASTIS

Otu akwukwo n'ime Testament Ochie, nwere ntughari-uche nile n'elu mkpa ufodu nke ndu dikachasi omimi.

Onye dere akwukwo ahụ, onye-nkwusa okwu-Chukwu, dere nke di ukwu n'akwukwo ahụ site n'onodu uche nke ndi ahụ na-enweghi nghota nke ozi-oma. O dere dika mmetuta

nile nke ndị ụwa siri di—nke bụ, ndị ahụ “nọ n’okpuru anyanwụ” (Ekl. 1:9). Nke di ukwu na akwụkwọ ahụ na-egosi ekweghi-ekwe na inwe ajoy olile-anya (Ekl. 9:5, 10). Nke a abughi otu Onye-nwe ga-achọ ka anyi ghotu ndu kama otu onye-nkwusa okwu-chukwu siri huta ka ihe nile siri puta ihè nye ndi na-enweghi mmuta n’uwa. Mpaghara kachasi ibu nke muo n’akwukwo ahụ di na isi nile nke 11 na 12, ebe onye dere ya mechiri na nanị ihe bara uru na-adigide bu irube-isi nye iwu nsọ nile nke Chineke.

EKPENTA

Otu orja a na-ebusa site na-imetu aru nke e kwuru maka ya n’ime Testament Ochie na Testament Ohuru. Otutu ndi na maara maka ha na Bible nwere n’oge ufodu o sogburu aru ha, tynere Moses (Qpu. 4:6–7), nwanne ya nwanyi Miriam (Onogu. 12:10), Neaman (2 Ndez. 5), na Eze Uzaja (2 Ihem. 26:19–21).

Jisus gworo ekpenta n’ime otutu ndi mmadu, **Mat.** 8:2–4 (Mak. 1:40–45; Luk 5:12–15; 3 Nif. 17:7–9). Jisus gworo ndi ekpenta iri, **Luk.** 17:11–19.

EKPERE. *Hu kwa Amen; Fee Ofufe; Ntughari Uche; Rjo (Ju)*

Mmekorita izi ozi nkwanye ugwu nye Chineke mgbe mmadu na-enye ekele na rjo arirjo maka ngozi nile. Ekpere nile ka a na agwa Nna anyi nke Elu-igwe n’aha nke Jisus Kraist. E nwere ike ikwusi okwu ekpere ike ma-qb juu. Echiche nile nke otu onye nwekwara ike ibu ekpere ma oburu na e duziri ha uzọ nye Chineke. Abu nke onye ezi-omume nwere ike ibu ekpere nye Chineke (OznQd. 25:12).

Ebum n’uche nke ekpere a bughị igbanwe uche obi nke Chineke, kama ka anyi nweta maka onwe anyi na maka ndi ozo ngozi nile nke Chineke na-adiwori na njikere inye, mana n’anyi gariri arjo maka ha iji nweta ha.

Anyi na-ekpe ekpere nye Nna ahụ n’aha Kraist (Jon 14:13–14; 16:23–24). Anyi na-enwe ike n’ezi-okwu ikpe ekpere n’aha Kraist mgbe ochicho anyi

nile bu ochicho nile nke Kraist (Jon 15:7; OznQd. 46:30). Mgbe ahụ anyi na-arjo maka ihe nile ziri-ezi na kwe omume maka Chineke inye (3 Nif. 18:20). Ufodu ekpere na-anogide na-azaghi ha n’ihi na-odighi uzọ obula ha nochitere ochicho Kraist kama ha sitere n’ochichonke-onwe nke mmadu (Jemes 4:3; OznQd. 46:9). N’ezie, oburu n’anyi arjo Chineke maka ihe nile na-ezighiezi, o ga aghoro anyi omuma-ikpe (OznQd. 88:65).

Mgbe ahụ ka ndi mmadu malitere ikpoku aha nke Onye-nwe, **Jen.** 4:26. N’onodu nke ebe ichu-aja ahụ, Abraham wee kpokue aha Onye-nwe, **Jen.** 13:4. Nwa odibo nke Abraham kpere ekpere maka enyem aka na-ichota nwunye maka Aisak, **Gen.** 24:10–19. Chineke ekwela na m ga-emehie megide Onye-nwe na-igha ikpe ekpere banyere unu, **1 Sam.** 12:23. Onye-nwe na-anu ekpere ndi ezi-omume, **Ilu** 15:29. Unu ga-achota m, mgbe unu ji obi nile unu achọ m, **Jere.** 29:12–13. Na-ekpe ekpere nye ndi na-eji unu eme ihe nleda anya na-esogbu unu, **Mat.** 5:44 (Luk 6:28; 3 Nif. 12:44). Kpeere Nna gi nke no na nzuzo, **Mat.** 6:5–8 (3 Nif. 13:5–8). Ya mere n’udi usoro nke a na-ekpenu ekpere, **Mat.** 6:9–13 (Luk 11:2; 3 Nif. 13:9). Rjo nu, ma a ga-enye unu ya, **Mat.** 7:7 (3 Nif. 14:7; OznQd. 4:7; 6:5; 66:9). Jisus rigoro n’elu nnukwu ugwu ahụ iche ikpe ekpere, **Mat.** 14:23. Na-echenu nche, na-ekpekwanu ekpere, ka unu ghara iba n’ime onwunwa, **Mat.** 26:41 (Mak. 14:38; 3 Nif. 18:15–18; OznQd. 31:12). Ya rjo n’okwukwe ghara na-inwe obi abuo, **Jemes** 1:5–6 (OznQd. 42:68; 46:7). Ekpere di ike nke ukwu nke onye ezi-omume na-arusi-oru ya ike, **Jemes** 5:16. Naa nu Muo ahụ nti nke na-akuziri mmadu ikpe ekpere, **2 Nif.** 32:8–9. M wee tikuo ya na nnukwu ekpere, **Inos** 1:4. Ebuwo m onu ma kpee ekpere otutu ubochi, **Alma** 5:45–46 (Alma 26:22). Ha enyewori onwe ha na-ikpe nnukwu ekpere, na ibu-onu, **Alma** 17:3. Unu na-echeta ihe Zinoro kwuworo gbasara ekpere na ofufe? **Alma** 33:3.

Wedata-nụ onwe unu ala, ma gaanu n'iru n'ekpere, **Alma** 34:18–27. Nata ndumọdụ n'aka Onye-nwe n'ihe nile i na-eme, **Alma** 37:37. Unu ga na-ekpe ekpere nye Nna mgbe nile n'aha m, **3 Nif.** 18:19–20. Na-ekpenụ ekpere n'ezị na ụlọ unu, **3 Nif.** 18:21. Jisus kpere ekpere nye Nna, **3 Nif.** 19:31–34 (Jọn 17; **3 Nif.** 18:16). O nyere ha iwu ka ha ghara ikwusị ikpe ekpere n'ime obi ha, **3 Nif.** 20:1. Qburu na o kpee ekpere ma obughị ma ọ ga-eji ezigbo ebum-n'obi mee ya odighi uru ọ ga abara ya, **Moro.** 7:6–9. Arikwala maka ihe i na-ekwesighi, **OznQd.** 8:10. Kpee ekpere oge nile, ka i buru onye mmeri, **OznQd.** 10:5. Enye m gi iwu na iga na-ekpeputa ekpere n'olu gi nakwa n'obi gi, **OznQd.** 19:28. Mụọ ahụ ka a ga-enye unu site n'ekpere nke okwukwe, **OznQd.** 42:14. I ga-ga n'ụlọ ekpere ma sonye n'oriri-nsọ nile, **OznQd.** 59:9 (Mat. 21:13). Ndị nne na nna ga-akuziri umu ha ikpe ekpere, **OznQd.** 68:28. Onye-nwe ha Chineke emeghi ngwa na-ina nti n'ekpere ha nile, **OznQd.** 101:7–8 (Mosa. 21:15). Ka i dirị umeala; na Onye-nwe Chineke gi ga-enye gi oziza nke ekpere gi nile, **OznQd.** 112:10. E nyere Adam iwu ka ọ kpọkwo Chineke n'aha nke Ọkpara ahụ, **Moses** 5:8. Nna na Ọkpara ahụ putakwutere Joseph Smith n'oziza nke ekpere ya, **A—JS** 1:11–20.

EKPERE NKE ONYE-NWE. *Hụ kwa* Ekpere

Otu ekpere nke Onye Nzọputa nyere n'ihị ndị na-esọ ụzọ ya nile nke nọduru n'usoro a ga-esọ maka ekpere nile (Mat. 6:9–13; **3 Nif.** 9–13).

EKWEGHỊ-EKWE. *Hụ kwa* Kwere, Nkwenye

E nweghị okwukwe na Chineke na ozi-oma ya.

Ọ rughi kwa otutu ọrụ-ebube di ukwu n'ebe ahụ n'ihị ekweghi-ekwe ha, **Mat.** 13:58. N'ihị ekweghi-ekwe ha, ndi na-esọ ụzọ Jisus enweghi ike ichipụ mụọ ọjọ, **Mat.** 17:14–21. Nyere ekweghi-ekwe m aka, **Mak** 9:23–24. Jisus wee

taa ekweghi-ekwe na isi ike nke obi Ndi-ozu ya uta, **Mak** 16:14. Ekweghi-ekwe ọ ga-eme ka ikwesị ntụkwasi obi nke Chineke ghara idi ire? **Ndi-Rom.** 3:3. Oka mma na otu mmadu nwuru karia na otu mba ga-ala azu na laa n'iyi n'ekweghi-ekwe, **1 Nif.** 4:13. Mgbe oge ruru na ha ga-ala azu site na-ekweghi-ekwe, ọ ga-eme ka ha gbasasị ma e tie ha ihe otiti, **2 Nif.** 1:10–11 (OznQd. 3:18). N'ihị ekweghi-ekwe ha; ha enweghi ike ighota okwu nke Chineke, **Mosa.** 26:1–5. Enweraghi m ike igosi ndi Juu ọrụ ebube nile di nnukwu otu a, n'ihị ekweghi-ekwe ha, **3 Nif.** 19:35. Uche unu nile n'oge gara-aga abawo ihe gbara ochichiri site n'ekweghi-ekwe, **OznQd.** 84:54–58.

EKWENSU. *Hụ kwa* Ala-mụọ; Imegide Kraist; Lusifa; Mụọ— Ajo mụọ nile; Onye-mbibi; Umụ Ndikom nke Ila-n'iyi

Setan. Ekwensu ahụ bu onye iro nke ezi omume na nke ndi ahụ na-achọ ime uche-obi Chineke. Ọ bu nwa-nwoke Chineke mụrụ na mụọ, na o nwekwara otu mgbe ọ bụrụ mụọ-ozu nwere ikike n'iru Chineke (Aisa. 14:12; **2 Nif.** 2:17). Otu o sila di, o nupuru isi n'ụwa nke ndu tutu e nwee anụ arụ na kwagide otu ụzọ n'ime ụzọ atọ nke umu Nna ahụ mụrụ na mụọ ka ha soro nupu-isi (OznQd. 29:36; **Moses** 4:1–4; **Abr.** 3:27–28). Chineke chupuru ha site n'elu-igwe, a gonoriri ha ohere inweta arụ na-anwu anwu na inweta uche banyere ndu nke arụ na-anwu anwu, na a ga-ama ha ikpe oku ala mụọ ebighi-ebi. Site n'oge ahụ a chupuru ekwensu, ọ na-achọ na-akwusighi akwusị iduhie ndikom na ndinyom nile na duru ha puo site n'orụ nke Chineke iji mee ka mmadu nile nodu n'onodu nhuju anya dika ya onwe ya di (Mkpu. 12:9; **2 Nif.** 2:27; **9:8–9**).

Jisus wee baara ekwensu mba, **Mat.** 17:18. Oku mgbe nile na-adigide ka e doziworo nye ekwensu na ndi mụọ-ozu ya, **Mat.** 25:41. Guzogide nke ekwensu, ọ ga-agbalaga site n'ebe unu nọ, **Jemes** 4:7. Ndi ajo mmadu ka a ga-ewedata

n'ime ndokpu n'agha nke ekwensu, **1 Nif.** 14:7. Ekwensu bu nna nke okwu-ugha nile, **2 Nif.** 2:18 (Moses 4:4). Ekwensu na-acho ka mmadu nile nodu n'onodu nhuju-anya dika ya onwe ya, **2 Nif.** 2:27. Oburu na anu aru agaghị ebilite ozo, muo anyi nile ga-anoriri n'okpuru ekwensu, **2 Nif.** 9:8-9. Ekwensu ga-akpalite iwe oku, mee ka ha dajuo, ma jafuo, **2 Nif.** 28:20-23. Nke ahụ bu ihe ojoo sitere n'aka ekwensu bia, **Omna** 1:25 (Alma 5:40; Moro. 7:12, 17). Kpachapu nu anya, ka a ghara inwe ndoro ndoro ga-adaputa n'etiti unu, ma unu erube isi nye muo ojoo, **Mosa.** 2:32. Oburu na unu abughi aturu nke onye ozuzu aturu oma ahụ, ekwensu bu onye ozuzu aturu unu, **Alma** 5:38-39. Ekwensu agaghị akwado umu ya, **Alma** 30:60. Kpee-ekpere na-esepughi aka, ka a ghara idufu unu site n'onwunwa nile nke ekwensu, **Alma** 34:39 (3 Nif. 18:15, 18). Wuo nu ntọ-ala unu n'elu onye mgbaputa ka oke ebili mmiri nke ekwensu ghara inwe ike n'aru unu, **Hil.** 5:12. Ekwensu bu onye malitere mmehie, **Hil.** 6:26-31. Ekwensu achowo itu atumatu aghughu, **OznQd.** 10:12. Odi mkpa n'ekwensu ga-anwa umu nke mmadu onwu nwa, ma-obu ha agaghị abu ndi nweere onwe ha, **OznQd.** 29:39. Adam biara n'okpuru uche-obi nke ekwensu n'ihu na o merighi onwunwa, **OznQd.** 29:40. Umu ndikom nke ila n'iyi ga-achị ha na ekwensu na ndi muo-ozu ya n'ebighi-ebi, **OznQd.** 76:33, 44. A ga-eke ekwensu agbu otu puku afọ, **OznQd.** 88:110 (Mkpu. 20:2). Ajoo onye ahụ na ewepu kwa ihè na ezi-okwu, **OznQd.** 93:39. Setan debeghi ohere ndu nke mbu ya, **Abr.** 3:28.

Nzuko nke ekwensu: Ajoo ogbakọ uwa nile nke na-eduhie uzọ nke ozi-oma na-enweghi ntupo zuru oke, ma na-alu ogu megide Nwa-aturu nke Chineke.

Ekwensu choputara nnukwu nzuko ahụ na nke ruru aru, **1 Nif.** 13:6 (1 Nif. 14:9). E nwere nani nzuko abuo, otu bu nke Nwa-aturu Chineke ma otu bu nke ekwensu, **1 Nif.** 14:10 (Alma 5:39).

A dola ndoro ndoro megide Nzuko-nsọ obula ma-obughi ma-obu nzuko nke ekwensu, **OznQd.** 18:20. Nnukwu Nzuko ihe aru ahụ ka a ga-akwatu, **OznQd.** 29:21.

EKWORO, IKWO-EKWORO. *Hu kwa Ntaji-anya*

Dika e jiri ya n'akwukwo nsọ nile, okwu ahụ ekworo nwere mpụtara abuo: (1) idi-oku na-inwe mmetuta nnyocha miri-emi banyere mmadu ma-obu ihe, na (2) idi ntaji-anya banyere mmadu ma-obu chee na onye-ozo ga-enweta uru ufodu.

I nwe idi-oku na mmetuta nile: Mu onwe m Onye-nwe, abu M Chineke ekworo, **Qpu** 20:5 (Deut. 5:9; 6:15; Mosa. 11:22). M ga-ekwokwara aha nsọ m ekworo, **Ezik.** 39:25. Ekwoworo m Jerusalem na Zaión ekworo, **Zek.** 1:14.

Idi ntaji-anya ma-obu chee maka: Ekworo bu onuma nke nwoke, **Ilu** 6:32-35. Ekish malitere ikwoso nwa ya nwoke ekworo, **Ita** 9:7. Unu tufue ekworo na ujo nile, **OznQd.** 67:10.

ELAI. *Hu kwa Samuel, Onye-amuma Testament Ochie*

Onye isi nchu-aja na onye-ikpe n'ime Testament Ochie mgbe Onye-nwe kporo Samuel ka o buru onye-amuma (1 Sam. 3). Onye-nwe baara ya mba n'ihu inagide omume ojoo nile nke umu ya ndikom (1 Sam. 2:22-36; 3:13).

ELAIAS. *Hu kwa Elaija*

E nwere otutu ihe a na-eji aha ahụ ma-obu okwa *Elaias* e me n'ime a kwukwo-nsọ nile:

Elaija: Elaias bu udi Elaija (n'asusu Hibu) nke Testament Qhuru Elaias (Asusu Grik) dika o di na Mat. 17:3-4, Luk 4:25-26, ma James 5:17. N'omumatu ndia nile Elaias bubuuru onye-amuma agba ochie bu Elaija onye edekotara ije-ozu ya na Ndi-eze nke 1 na 2.

Onye na-ebu-uzo gbaa osọ: Elaias bukwa okwa nke onye obula na-ebu uzọ gbaa-osọ. Ima-atu, Jon O Me Baptism buuru Elais n'ihu na-ezipuru ya ikwado-ube uzọ maka Jisus (Mat. 17:12-13).

Onye na-eweghachi: Ọkwa Elaias ka a manyeere ndị ọzọ nwere ozi nile pụtara ihè ha ga-eme dika Jọn onye mkpughe (OznQd. 77:14) na Gebrel (Luk 1:11–20; OznQd. 27:6–7; 110:12).

Otu nwoke n'ogbo nke Abraham: Onye-amụma a kpọrọ Esaias ma-obụ Elaias onye biri n'ụbọchị nile nke Abraham (OznQd. 84:11–13; 110:12).

ELAIJA. *Hụ kwa* Arachi, Rachie; Elaias; Nzọputa

Onye-amụma Testament Ochie Onye biaghachiri n'ụbọchị ndị ikpe-azụ a inyefe ọtughe-uzọ nile nke ike nrachi n'elu Joseph Smith na Oliver Cowdery. N'ụbọchị ya Elaija kwusara ozi-oma na mpaghara ala-eze nke Ugwu Israel (1 Ndez. 2). O nwere okwukwe di Ukwuu na Onye-nwe, ribara ya ama maka ọtụtụ ọrụ-ebube nile. O mere ka mmiri ghara izo afọ atọ na ọkara. O kulitere otu nwanta nwoke site n'ọnụ na kpọdata ọkụ site n'elu-igwe (1 Ndez. 17–18). Ndị Juu ka na-eche ka Elaija ọghachi, dika Malakai buru amụma na ọ ga-eme (Mal. 4:5). Ọ ka bụ onye ọbịa a na-atụ anya ya n'oriri ngabiga nile nke ndị Juu, ebe ọnụ ụzọ ghe oghe, na ọnọdụ oche na-eche ya oge nile.

Onye-amụma Joseph Smith kwuru na Elaija ji ike nrachi nke Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek burukwa onye-amụma nke ikpe-azụ mere nke a tutu oge nke Jisus Kraịst. Ọ pụtara ihè n'ugwu mnwogharị tinyere Moses na nyefee ọtughe-uzọ nile nke ọkwa nchụ-aja n'aka Pita, Jemes, na Jọn (Mat. 17:3). Ọ putakwara ihè ọzọ tinyere Moses na ndị ọzọ nile na 3 Epril 1836, na Kirtland Ohio temple na nyefee ọtughe-uzọ nile ahụ kwa n'elu Joseph Smith na Oliver Cowdery (OznQd. 110:13–16). Ihe ndị a bụ na njikere maka ọbịbia ugboro abụọ nke Onye-nwe dika e kwuru na Malakai 4:5–6.

Ike nke Elaija bụ ike nrachi nke ọkwa nchụ-aja nke a na-esi ekechi ma-ọbụ tọhapụ ihe nile n'elu-igwe (OznQd. 128:8–18). Ndị odibo a horo ahọ nke Onye-nwe n'ụwa taa nwere ike nrachi

nke a ma na-eme emume nsọ nzọputa nile nke ozi-oma maka ndị di ndụ na ndị nwurụ anwụ (OznQd. 128:8).

Ọ rachiri elu-igwe nile ma ugolo-oma zuru ya, **1 Ndez.** 17:1–7. O nyere ihe okpokoro ntụ ọka na ite mmanụ nwanị di ya nwurụ iwu na ha agaghị agwụ agwụ, **1 Ndez.** 17:8–16. Kuliri nwa nta nwoke nke nwanyị ahụ di ya nwurụ site n'onwụ, **1 Ndez.** 17:17–24. Merie ndị nchụ-aja nke Beal, **1 Ndez.** 18:21–39. Olu-okwu ahụ di nta di ezi nwayọ gwara ya okwu, **1 Ndez.** 19:11–12. Rigoro n'elu-igwe n'ime ụgbọ-ala ọkụ, **2 Ndez.** 2:11. Malakai buru amụma maka nloghachi ya n'ụbọchị ndị ikpe-azụ, **Mal.** 4:5–6 (3 Nif. 25:5). Pụtara ihè n'ime Temple na Kirtland Ohio na 1836, **OznQd.** 110:13–16.

ELAISHA

Otu onye-amụma Testament Ochie nke mpaghara ala-eze nke Elu-elu Israel, Onye ndumọdụ atukwasara obi nye ọtụtụ ndị eze nile nke ala ahụ.

Elaisa nwere idi nwayọ na mụọ omume ihunanya na-ejighi iyi egwu nke ọnụ ọkụ obi nke e jiiri mara nna ya ukwu. Ọrụ ebube ya nile a maara ama (2 Ndez. 2–5; 8) na-agba ama na o nwetara n'ezi-okwu ike nke Elaija mgbe ọ nọchiri anya Elaija dika onye-amụma (2 Ndez. 2:9–12). Iji maa-atụ ọ gworo mmiri nile nke nkume ebe mmiri ilu si asuputa, kewaa mmiri nile nke Osimiri Jodan, mubaa mmanụ nwanyị di ya nwurụ, kulite nwa nta nwoke site n'onwụ, gworo onye ekpenta, mee ka egbugbụ (onyi-ike) igwe see n'elu mmiri, na jiri ikpu isi tie ndị Siria ihe otiti (2 Ndez. 2–6). Ije ozi ya noro karịa iri afọ ise n'oge ọchịchị nile nke Jehoram, Jehu, Jehohaz, na Joash.

Nwetara akwa uwe mwuda nke Elaija, **2 Ndez.** 2:13. Mubara mmanụ nwanyị ahụ di ya nwurụ, **2 Ndez.** 4:1–7. Kulitere nwa-nwoke nke nwanyị Shunamait site n'onwụ, **2 Ndez.** 4:18–37. Ọ gworo Neaman, Onye Siria, **2 Ndez.** 5:1–14. Kpuru ndị agha Siria nile isi,

ma anya nile nke nwa odibo ya ka e meghere, **2 Ndez.** 6:8–23.

ELIZABET. *Hụ kwa* Jón O Me
Baptism

N'ime Testament Ohuru nwunye nke Zakaraia, nne Jón O Me Baptism, na onye ikwu nke Meri (Luk 1:5–60).

ELOHIM. *Hụ* Chineke, Chukwu;
Nna nọ n'Elu-igwe

ELU-IGWE. *Hụ kwa* Ala-eze Chineke
ma-obu Ala-eze Elu-igwe; Ebube
Selestial; Paradais

Asusu ahụ elu-igwe nwere ntọ-ala mputara abụọ n'ime akwukwo-nso nile. (1) Obu ebe Chineke bi na ebe obibi odiniru nke ndi-nso nile (Jen. 28:12; Abụ-oma 11:4; Mat. 6:9). (2) Obu mbara irukpu ahụ ndi uwa gburu gburu (Jen. 1:1, 17; Opu 24:10). O doro anya na elu-igwe abughị *paradais*, nke bu ebe ichere oge maka mụọ nile kwesiri ntukwasị-obi nke ndi ahụ biri ndu na nwu n'elu uwa. Jisus letara *paradais* mgbe o nwusiri onwu n'elu obe, mana ubochi nke ato, o gwara Meri na ya a gabeghi na ebe Nna ahụ nọ (Luk 23:39–44; Jón 20:17; OznQd. 138:11–137).

Mgbe m huru n'elu-igwe gi bu olu mkpisi aka gi, **Abu-oma** 8:3. Site n'okwu nke Onye-nwe ka e jiri mee elu-igwe nile, **Abu-oma** 33:6. Lee otu i siworo n'elu-igwe daa gi O Lusifa, **Aisa.** 14:12 (2 Nif. 24:12). A ga-afukota elu-igwe nile dika akwukwo odide, **Aisa.** 34:4. M gaje ike elu-igwe ohuru na uwa ohuru, **Aisa.** 65:17. Chineke ga-emegehe windo nile nke elu-igwe, **Mal.** 3:10. Nna anyi nke bi n'elu-igwe, ka e doo aha gi nso, **Mat.** 6:9 (3 Nif. 13:9). Eweliri Pol elu gaa n'elu-igwe nke ato, **2 Ndi-Ko** 12:2. E wee dere jii n'elu-igwe, **Mkp.** 8:1 (OznQd. 88:95–98). Oburu na ha ga-anogide n'okwu-kwe ruo n'ogwugwu a ga-anabata ha n'ime elu-igwe, **Mosa.** 2:41. Ka unu wee buru umu nke Nna unu nke bi n'elu-igwe, **3 Nif.** 12:45. Aga m abia

n'igwe ojii nile nke elu-igwe, **OznQd.** 45:16. E welara Elaija elu-igwe nadedetughi onwu ire, **OznQd.** 110:13. Oke nile nke okwa nchu-aja ka ejikoro ya na ike nile nke elu-igwe onu, **OznQd.** 121:36. Enwere udi mmadu abuo n'elu-igwe, **OznQd.** 129:1. E wee welite Zaijon baa n'ime elu-igwe, **Moses** 7:23.

EMMANUEL. *Hụ* Immanuel

EMOS

Otu onye-amuma nke Testament Ochie, onye buru amuma site ihe dika afọ 792 ruo 740 tutu amuo Kraist n'ubochi nile nke Uzaia, eze nke Juda, na Jeroboam, eze nke Israel.

Akwukwo nke Emos: Akwukwo di n'ime Testament Ochie. Otutu n'ime amuma nile Emos buru na-adu Israel na mba nile ndi agbata-obi ya odu, ka ha loghachi n'ezimoma.

Isi nile nke 1–5 na-akpo Israel na mba ndi agbata-obi ya ka ha chegharia. Isi nke 3 na-akwa na Onye-nwe na-ekpughe izu nzuzo ya nile nye ndi amuma ya, na n'ihu njehie, onye-iro ga-ebibi Israel. Isi nile nke 6–8 na-ebu amuma odida nke Israel otutu afọ tutu ndi Asiria abakpo ha n'agha. Isi nke 9 na-ebu amuma na a ga-eweghachi Israel n'ala nke aka ya.

EMU. *Hụ kwa* Asiri; Ikwu Ihe Ojoo

I kere oke ihe mere eme nke onwe maobu ozi banyere onye ozo na-enwetaghi nkwenye onye ahụ.

Okwu obula mmadu ga-ekwu nke na-abaghi n'ihe; ha ga-enye nkowasi banyere ya, **Mat.** 12:36. Ndi-nso ka e nyere ndumodu ka ha ghara ibu ndi na-ekwu okwu nzuzu, na ndi na-eje n'ulo di iche iche, na-ekwu okwu na-ekwesighi ka ha kwuo, **1 Tim.** 5:11–14. Unu ekwula ihe ojoo gbasara onye agbata-obi unu, **OznQd.** 42:27. Mee ka umu nna gi guzosie ike na mkparita uka gi nile, **OznQd.** 108:7.

EMUME NCHETA MBILITE
N'ONWU KRAIST. *Hụ* Jisus
Kraist; Mbilite n'Onwu

EMUME-NSỌ NILE. *Hụ kwa* Akuko Agburu; Nzoputa; Arachie, Rachie; Nzoputa maka ndi Nwuru-anwu; Temple, Ulo nke Onye-nwe

Usoro mmemme nile di nsọ na mme-mme nile. Emume-nsọ nile juputara na omume nile nke nwere mputara nile nke mụọ. Emume nsọ nile nwekwara ike iputa iwu nile nke Chineke na iwu nile e dere-edede.

Emume-nsọ nile n'ime Nzuko nsọ gunyere ilekota ndi nrirja (Jemes 5:14-15), igosi oriri-nsọ (OznQd. 20:77, 79), baptism site na-ibjanye n'ime mmiri (Mat. 3:16; OznQd. 20:72-74), igosi umu-ntakiri (OznQd. 20:70), inyefe Mụọ Nsọ (OznQd. 20:68; 33:15), inyefe okwa nchụ aja (OznQd. 84:6-16; 107:41-52), emume-nsọ nile nke temple (OznQd. 124:39), na alulu di na nwunye n'ime ogbugba-ndu oheru na mgbe nile na-adigide (OznQd. 132:19-20).

Kuziere ha emume-nsọ nile na iwu nile, **Opu.** 18:20. Ka ha jehgharia n'ime iwu m nile e dere ede, debe kwa emume-nsọ m nile, **Ezik.** 11:20. Ndi ahụ siri ike n'idobe emume-nsọ nile nke Chineke, **Alma** 30:3. Uru gini ka o ga-enye na anyi edebewo emume-nsọ ya nile? **3 Nif.** 24:13-14. Onye ahụ nke na-ekpe ekpere, onye mụọ ya tiwakwara etiya ka m ga-anabata ma o rube isi n'emume-nsọ m nile, **OznQd.** 52:14-19. Mmadu nile ga-enweta nzoputa, site na nrube isi nye iwu nile na emume-nsọ nile nke ozi-oma, **Ndep.Ok.** 1:3.

Emume-nsọ a na-eme n'ihu onye ozọ: Otu emume-nsọ nke okpukpe-chi nke onye di ndu na-eme n'onodu onye ahụ nke nwuru-anwu. Emume-nsọ ndia na-adire nani mgbe ndi ahụ e meere emume nsọ ndi ahụ n'ihu ha nabatara ha, debe ogbugba-ndu nile metutara ha, ma a rachie ha site na Mụọ Nsọ nke Nkwa. A na-eme udi emume-nsọ ndi a nile taa n'ime temple nile.

Gini ka ha ga-eme, bu ndi a na-eme baptism n'onodu ndi nwuru-anwu, **1 Ndi-Ko** 15:29. Baptism maka ndi nwuru-anwu ga-abu ihe a ga-eme n'ime

temple nile, **OznQd.** 124:29-36. Mụọ nile nọ n'ime uwa ndi mụọ ka a kuziiri baptism a na-eme onye di ndu n'onodu onye nwuru anwu n'ihu nsachapu mmehie nile, **OznQd.** 138:29-34.

ENWEGHI NTUPỌ. *Hụ kwa*

Ido-nsọ; Idi Ocha na Adighi-ocha;

Inwere onwe site na mmehie ma-ọbu ikpe omuma nke mụọ; enweghi-uta. Mmadu na-agho onye na-enweghi ntupo mgbe echiche na omume ya nile di ocha n'uzo obula. Onye meworo mmehie nwere ike igho onye na-enweghi ntupo site n'okwukwe na Jisus Kraist, ncheghari na inata emume-nsọ nile nke ozi-oma.

Onye ahụ nke nwere obu-aka abuo di ocha na obi na-enweghi ntupo ga-anata ngozi nile nke Onye-nwe, **Abuoma** 24:3-5. Di nu ocha unu ndi na-ebu ngwa-oru nile nke Onye-nwe, **Aisa.** 52:11 (OznQd. 133:4-5). Ngozi na-adiri ndi na-enweghi ntupo n'obi, **Mat.** 5:8 (3 Nif. 12:8). Ka ha ra bu ihe na-enweghi ntupo, na-echenu maka ihe ndi a nile, **Ndi-Fil.** 4:8 (Ndep. Ok 1:13). Unu nile ndi na-enweghi ntupo n'obi, welite isi unu ma nabata okwu mmasi nke Chineke, **Jekob** 3:2-3. Unu nwere ike ilekwasi Chineke anya n'ubochi ahụ jiri obi na-enweghi ntupo na aka nile di ocha? **Alma** 5:19. Ebe ha diworocha na-enweghi ntupo n'iru Chineke, ha enweghi ike ilekwasi mmehie anya ma o bughi ma-ọbu n'ikpo nnukwu asi, **Alma** 13:12. Ka a sachaa unu dika Kraist siri di na-enweghi ntupo, **Moro.** 7:48 (Mom. 9:6). Kraist ga-akwado nye onwe ya ndi na-enweghi ntupo, **OznQd.** 43:14. Onye-nwe nyere iwu na-aga ewu ulo na Zajon n'ime ebe ndi di ocha n'obi ga-ahụ Chineke, **OznQd.** 97:10-17. Nke a bu Zajon—ndi ahụ di ocha n'obi, **OznQd.** 97:21.

ENWEGHI-UTA, NA-ENWEGHI-UTA

Enweghi ita-uta, ma-ọbu enweghi mmehie.

Tutu odida ahụ Adam na Iv nọrọ onodu enweghi-uta, **2 Nif.** 2:23. Obara

nke ndị na-enweghị-uta ga-eguzoro dika aka-ebe, **Alma** 14:11. Mụọ ọbụla nke mmadụ nọ na-enweghị uta na mmalite, **OznQd.** 93:38. A gaghị ama onye aka ya di-ocha ikpe ya na ndị ajoyọ omume, **OznQd.** 104:7. Joseph na Hyrum Smith buurū ndị ikpe ime ihe ọjọọ ọbụla na-amaghi, **OznQd.** 135:6–7. Ụmụ-ntakiri zuru oke site na ntọ-ala nke ụwa, **Moses** 6:54.

EPEKELE NCHEKWA OBI NILE.

Hụ kwa Urim na Tumim

Akwụkwọ-nsọ nile na-akpotụ ọnyị ụdị epekele nchekwa obi abụọ: (1) Mpaghara iru nke uwe mgbochi onye agha, ma-ọbụ ihe agha. N'ọnọdụ akara ihe àtụ, Ndị-nsọ nile kwesiri iyikwasị epekele mkpuchi obi nke ezi-omume, iji gbochiere onwe ha mmegide ihe ọjọọ (**Aisa.** 59:17; **Ndị Efe.** 6:14). (2) Ihe uwe onye isi nchụ-aja na-eyi n'iwu Moses (**Ọpụ** 28:13–30; 39:8–21). E jiri akwa ọcha di fere fere (**Linin**) mee ya, ọ bụkwa nkume oke ọnyị ahia iri na abụọ di n'ime ya. Oge ụfọdụ a na-atunyere ya inwe mmekorita ya na Urim na Tumim (**OznQd.** 17:1; **A—JS** 1:35, 42, 52).

EPEKELE NILE. *Hụ kwa* Akwụkwọ nke Mọmọn; Epekele Ọla-edo nile

Na mgbe ochie ụfọdụ ọdinala dere akụkọ ha nile na akụkọ ndekota ha nile n'elu epekele ọla nile, dika o diiri n'ọnọdụ nke Akwụkwọ nke Mọmọn. Maka imata kwa karia, hụ “otu nkenke nkowa banyere Akwụkwọ nke Mọmọn” n'ime ibe akwụkwọ nile nke mmalite nke Akwụkwọ nke Mọmọn.

EPEKELE ỌLA BRAS NILE. *Hụ kwa* Epekele nile

Ndekota nke ndị Juu site na mmalite ruo afọ 600 tutu a mụọ Kraist, nke nwere otutu edemede nile nke ndị amuma (1 **Nif.** 5:10–16). Ndekota nkea ka Leban otu n'ime okenye ndị Juu dobere. Mgbe Lihai na ezi na ụlọ ya nọ n'ime ozara, Lihai zighachiri umu ya ndikom azu na Jerusalem ka ha nweta ndekota nke a (1 **Nif.** 3–4). (Imata tukwasị na nkea, hụ “Nkowa di nkenke

banyere Akwụkwọ nke Mọmọn nke di n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn.)

EPEKELE ỌLA-EDO NILE. *Hụ kwa* Akwụkwọ nke Mọmọn; Epekele nile

Ndekota akukọ e dere n'elu epekele ọla-edo. Ọ na-akọ akukọ banyere nnu-kwu-obodo abuo toliteworo n'elu kontinenti nile nke Amerika. Joseph Smith tughariri asusu na biputa otu mpaghara nke epekele ndi a nile. Ntughari asusu a ka a kpore Akwukwo nke Mọmọn. (I mata karia nke a, hụ “Mmalite” na “Igba-ama nke Onye-amuma Joseph Smith” di n'iru nke Akwukwo nke Mọmọn.)

ERON, NWANNE NWOKE NKE

MOSES. *Hụ kwa* Moses; Ọkwa Nchụ-aja Eron

N'ime Testament Ochie, otu nwa-nwoke nke Amram na Jokebed nke agburu Livi (Ọpụ. 6:16–20); nwanne-nwoke nke Moses okenye (Ọpụ. 7:7).

Onye-nwe nyere ya okwa inyere Moses aka ikpopta umu Israel site n'ime Ijipt na ibu onye na-ekwuta ọnyị ya, **Ọpụ.** 4:10–16, 27–31; 5:1–12:51. N'elu Ugwu Sainai Moses nwetara ntuzi-aka nile banyere Okwa Nchụ-aja ahụ e nyere Eron na umu ya ndikom anọ, **Ọpụ.** 28:1–4. O mere nwa-ehi ọla-edo awuru awu na-ariri ndi mmadu ahụ, **Ọpụ.** 32:1–6, 21, 24, 35. Ọ nwuru n'elu Ugwu Hoa mgbe ọ di afọ 123, **ỌnQgu.** 20:22–29 (**ỌnQgu.** 33:38–39). Onye-nwe wee mesiekwa okwa nchụ-aja ike n'elu isi Eron na mkpuru ya, **OznQd.** 84:18, 26–27, 30. Ndị na-ebuli okpukpo oku nke okwa nchụ-aja nile elu na-aburu umu nke Moses na nke Eron, **OznQd.** 84:33–34. Onye-nwe ga-eme ka omume oma nile nke ndi Nna ahụ kpore dika ọ kpokwara Eron zie-ezi, **OznQd.** 132:59.

ERON NWA-NWOKE NKE

MOSAIA. *Hụ kwa* Mosaija, Nwa-nwoke nke Benjamin; Umu Ndikom nke Mosaija

N'ime Akwukwo nke Mọmọn, otu

nwa-nwoke nke Eze Mosaja. Erɔn jere ozi dika onye mgbasaa ozi-oma onye irusi oru ya ike nyere aka na-igbanwe otutu mkpuru obi nye Kraist.

O buuru onye na-ekweghi ekwe, onye choworo ka O bibie Nzuko-nsọ, **Mosa.** 27:8–10, 34. Onye muo-ozu putara gosi ya onwe ya na ndi nile ya na ha so, **Mosa.** 27:11. O cheghariri ma malite ikwusa okwu nke Chineke, **Mosa.** 27:32–28:8. O juru na-aga akpo ya eze ma kama o gara n'ala nke ndi Leman ikwusa okwu nke Chineke, **Alma** 17:6–9. Wee buo-onu kpee kwa ekpere maka nduzi, **Alma** 17:8–11. Wee kuziere nna Eze Lamonai, **Alma** 22:1–26. Gaa ikwusa ozi-oma nye ndi Zorom, **Alma** 31:6–7.

ESA

N'ime Testament Ochie, onye eze nke ato nke Juda. Akwukwo nsọ nile dekotara n'obi ya zuru oke n'ebe Onye-nwe no ubochi ya nile (1 Ndez. 15:14). N'oge ochichi ya o wulitere igwe ndi agha na-eme nke oma, tufuo ibu-arọ ndi Itiopia, we busia arusi nile, na kpota ndi mmadu ka ha mee ogbugba-ndu icho Jehova (1 Ndez. 15–16; 2 Ihem. 14–16). Na-agbanyeghi, mgbe oria biara ya n'ukwu, o choghi kwa inye-aka Onye-nwe na wee nwuo (1 Ndez. 15:23–24; 2 Ihem. 16:12–13).

ESAIAS

Usoro (asusu Grik) n'ime Testament Ohuru esi akpo aha Aisaja (Luk 4:17). Esaias bukwara onye-amuma biri n'ubochi nile nke Abraham (OznQd. 76:100; 84:11).

ESEM-OKWU. Hu Ndoro-ndoro

ESTA

Otu nwanyi nwere nnukwu okwukwe na onye bu isi omume n'ime akwukwo nke Esta.

Akwukwo nke Esta: Otu akwukwo di n'ime Testament Ochie nke nwere akuko oke mgbamume nke Eze nwanyi Esta n'izoputa ndi ya site na mbibi.

Isi nile nke 1–2 na-ako otu Esta, otu

nwanyi ndi Juu nakwa otu nwoke Onye Juu a na-akpo Modekai kpobatar dika nwa ya nwanyi bia n'ulo ya, a horo ya dika Eze nwanyi nke Pesia n'hi mma o mara. Isi nke 3 na-akowa na Heman, onye isi obi eze kpoko Modekai asi ma nwetakwa iwu-okutu itinye ndi Juu nile n'onwu. Isi nile nke 4–10 na-ako otu Esta n'oke egwu nke ndu onwe ya, kpughere onye mba nke ya onwe ya bu nye eze ahụ na nweta ntughari azu nke iwu-okutu ahụ.

EZI NA ULQ. *Hu kwa Luo Alulu,*
Olulu Di na Nwunye; Nna
Na-anwu Anwụ; Nne;
Nwa-ntakiri, Umu-ntakiri

Dika e jiri ya n'akwukwo-nsọ nile, ezi na ulo ka emejuputara na otu di na nwunye, umu-ntakiri, na oge ufodu ndi nile metutara ha bu ndi ha na ha bi n'okpuru otu onye isi ezi na ulo. Ezi na ulo nwekwara ike ibu otu nne na nna tinyere umu-ntakiri, di na nwunye na enweghi umu-ntakiri, ma-obu obuna otu onye bi nani onwe ya.

N'oha: A ga-agozi ezi na ulo nile nke uwa n'ime gi, **Jen.** 12:3 (Jen. 28:14; Abr. 2:11). Aga m aburu ezi na ulo nile nke Israel Chineke, **Jer.** 31:1. Ezi na ulo nile n'elu-igwe na n'elu uwa ka a guru aha site na Nna ahụ, **Ndi-Efe.** 3:14–15. Adam na Iv akpoptawo ezi na ulo nke uwa nile, **2 Nif.** 2:20. Otuto gi gaabu ngan'iru nke imita mkpuru ruo mgbe nile, **OznQd.** 132:19. Aga m enye ya okpu-eze nile nke ndu ebighi-ebi n'ime uwa ebighi-ebi nile, **OznQd.** 132:55. Nrachi nke ndi bu umu nye ndi nile muru ha bu mpaghara oke oru ahụ nke ozuzu oge nile akara aka, **OznQd.** 138:48. Nwoke na nwanyi ka m kere ha, ma si ha: Maa nu omumu, baakwa nu uba, **Moses** 2:27–28. Odighi mma ka mmadu ahụ nodu nani ya, **Moses** 3:18. Adam ma Iv rukoro oru onu, **Moses** 5:1.

Oru diiri ndi nne na nna: Abraham gaenye umu ya iwu, ma ha ga-edobe uzo nke Onye-nwe, **Jen.** 18:17–19. I ga-ejisi ike na-akuziri umu gi okwu ndia nile, **Deut.** 6:7 (Deut. 11:19). Onye na-ahu

nwa ya n'anya na-ata ya ahụhụ, **Ilu.** 13:24 (Ilu. 23:13). Zulite nwata n'uzo nke o ga-aga, **Ilu.** 22:6. Bie ndu n'añuri gi na nwunye nke ihuru n'anya, **Ekl.** 9:9. Umụ gi nile ka a ga-akuziri ihe site n'aka Onye-nwe, **Aisa.** 54:13 (3 Nif. 22:13). Na-azulite ha na-ozuzu nke Onye-nwe, **Ndi-Efe.** 6:1-4 (Inos 1:1). Oburu na onye obula e nwetaghi ihe maka ndi nke aka ya, o gonariwo okwukwe ahụ, **1 Tim.** 5:8. O gwasikwara ha ike dika nna nwere ihunanya, **1 Nif.** 8:37. Anyi na-ekwu maka Kraist, ka umu anyi wee mata ebe ha ga-esi wee lee anya, **2 Nif.** 25:26. Ndi di ha na ndi nwunye ha huru umu ha n'anya, **Jekob** 3:7. Unu ga-akuziri ha ihurita onwe ha n'anya, na ijeritara onwe ha ozi, **Mosa.** 4:14-15. Unu ga-echekwa ezi na ulo unu obuna ruo n'ikwafu obara, **Alma** 43:47. Na-ekpe nu ekpere n'ezi na ulo unu nye Nna ka e wee gozie ndi nwunye unu na umu unu, **3 Nif.** 18:21. Ndi nne na nna ga-akuziri umu ha ozi-oma ahụ, **OznQd.** 68:25. Nwoke obula kwesiri ikpata ihe maka ezi na ulo ya, **OznQd.** 75:28. Umụ-ntakiri nile nwere ihe ruru ha n'ebe nne na nna ha no, **OznQd.** 83:4. Zulite umu unu n'ihè ma n'ezi-okwu, **OznQd.** 93:40. Dozie ulo gi n'usoro, **OznQd.** 93:43-44, 50. Ndi nile ji okwa nchu-aja kwesiri iji ike na-arụ-oru n'ime kwado ndi ozo nani site n'ihunanya nke iru abuo na-adighi ya, **OznQd.** 121:41. Adam na Iv wee mee ka umu ha nile mara ihe nile, **Moses** 5:12.

Oru dijiri nwa-ntakiri: Nye nne gi na nna gi nnukwu ugwu, **Opu.** 20:12. Nwa m nuru ntuzi-aka nke nna gi, **Ilu.** 1:8 (Ilu. 13:1; 23:22). Jisus wee nodu n'okpuru nne na nna ya, **Luk** 2:51. Jisus wee na-eme ihe nna ya na-achọ, **Jon** 6:38 (3 Nif. 27:13). Na-aña nu nti n'okwu ndi muru unu n'ime Onye-nwe, **Ndi-Efe.** 6:1 (Ndi-Qol. 3:20). Oburu na umu ha ga-echeghari, mgbe ahụ ka iwe-okụ gi ga-atugharipu, **OznQd.** 98:45-48. Ndi ada-nwanyi nke Iv ndi kwesiri ntukwasị-obi wee kpọrọ Chineke nke ezi-okwu ahụ di ndu isi ala, **OznQd.** 138:38-39.

Ezi na-ulo ebighi-ebi: Ozizi na Ogbugba-ndu nile na-egosiputa onodu ebighi-ebi nke mmekorita nke alulu di na nwunye na ezi na ulo. Alulu di na nwunye nke Selestial na oga n'iru nke ezi na ulo na-eme ka ndi di na ndi nwunye ibu chi nile (OznQd. 132:15-20).

EZIGBO OMUME. *Hu kwa Ike;*

Izu-oke; Idi-ocha Mmekorita

Izu-oke na idi oke mma nke muo ime ihe oma, ike na ume (Luk 8:46), ma-obo e nweghi ntupo nke mmekorita (Moro. 9:9).

Nwanyi na-ejide onwe ya nke oma ka i bu, **Rut.** 3:11. Onye nwere obu-aka abuo di ocha na obi na-enweghi ntupo ga-eguzo n'ebe nsọ nke Onye-nwe, **Abuoma** 24:3-4. Nwanyi na-ejide onwe ya nke oma bu okpu-eze di ya, **Ilu.** 12:4. Nwanyi na-ejide onwe ya nke-oma, onu ahia ya kariri ruby nke ukwu, **Ilu.** 31:10-31. Tukwasị n'okwukwe gi, ezi-omume, **2 Pita** 1:5 (OznQd. 4:6). Nwalee ezigbo omume nke okwu nke Chineke, **Alma** 31:5. Ka ezigbo omume choo echiche gi nile mma na-agwughi agwu, **OznQd.** 121:45. Anyi kweere n'ime ezigbo omume, **Ndep.** Ok 1:13 (Ndi-Fil. 4:8).

EZIKIEL

Onye-amuma onye dere akwukwo Ezikiel n'ime Testament Ochie. O buuru Onye nchu-aja nke ezi na ulo nke Zadok na otu n'ime ndi Juu a dokpuru n'agha, ndi Nebukadneza buuru puo. O sooro ndi Juu a chupuru n'obodo ha biri na Babilon na buru amuma n'oge iri afọ abuo na abuo site afọ 592 ruo 570 tutu a muo Kraist.

Akwukwo nke Ezikiel: Enwere ike ikewasi akwukwo nke Ezikiel uzo anọ. Isi nile nke 1-3 na-akọ banyere otu ohi nke Chineke na okpukpo oku a kpọrọ Ezikiel ije-ozị; Isi nile nke 4-24 na-ekwu maka ikpe nke ekpere Jerusalem na ihe kpatara onye-nwe ji nye mkpebi ikpe ahụ, Isi nile nke 25-32 na-ama okwa ikpe mba nile ahụ ikpe; na isi nile nke 33-48 dekọtara ohi nile nke Israel nke ubochi ikpe-azu.

EZI-OKWU. *Hụ kwa* Akọ na uche,
Akọn'uche nile; Mmata-ihe, Ihè,
Ihè nke Kraịst

Mmata ihe nke ihe nile dika ha di,
na dika ha dibuuru na dika ha ga-adị
abịa (OznOd. 93:24.) Ezi-okwu na
atunyekwara ihè na mkpughe sitere
n'elu-igwe.

Ezi-okwu ga-esi n'ala puo, **Abụoma**
85:11 (Moses 7:62). Unu ga-amara
ezi-okwu; ezi-okwu ahụ ga-emekwa
ka unu puo n'oru, **Jon** 8:32. Mụ onwe
m bu ụzọ na ezi-okwu na ndụ, **Jon**
14:6. O buru na anyị asi n'anyị enwe-
ghị mmehie, ezi-okwu adighikwa
n'ime anyị, **1 Jon** 1:8. Ndị ikpe mara
na-ewere ezi-okwu ahụ ka ihe siri
ike, **1 Nif.** 16:2. Ndị ezi-omume huru
ezi-okwu n'anya, **2 Nif.** 9:40. Mụo ahụ
na-ekwu ezi-okwu ma o dighi ekwu
okwu ugha, **Jekob** 4:13. Gị onwe gị
bụ Chineke nke ezi-okwu ma ị nweghi
ike ikwu okwu ugha, **Ita** 3:12. Site
n'ike nke Mụo Nso unu ga-enwe ike
mata ezi-okwu nke ihe nile, **Moro.**
10:5. Ezi-okwu na-adigide ruo mgbe
nile na mgbe nile, **OznQd.** 1:39. Mụo
nke ezi-okwu emewo ka i mara,
OznQd. 6:15. Akwukwo nke Mọmọn
nwere ezi-okwu ahụ na okwu nke
Chineke, **OznQd.** 19:26. Onye nkasi
obi ka e ziputara ikuzi ezi-okwu ahụ,
OznQd. 50:14. Onye na-anata okwu
ahụ site na Mụo nke ezi-okwu na-ana-
ta ya dika a na-ekwusa ya site na Mụo
nke ezi-okwu, **OznQd.** 50:17–22. Maa
okwa ezi-okwu ahụ dika mkpughe
nile nke m nyeworo unu, **OznQd.**
75:3–4. Ihe obula bu ezi-okwu bu ihè,
OznQd. 84:45. Ihè nke Kraịst, bu ihè
nke ezi-okwu, **OznQd.** 88:6–7, 40. Mụo
m bu ezi-okwu, **OznQd.** 88:66. Akọ
nuche ma-obu ihè nke ezi-okwu abụ-
ghị ihe e kere eke, **OznQd.** 93:29. Ebu-
be ahụ nke Chineke bu akọn'uche,
ma-obu ihè na ezi-okwu, **OznQd.**
93:36. Enyewo m unu iwu ka unu
zulite umu unu na ihè na ezi-okwu,
OznQd. 93:40. Okpara m Mụrụ Nani
ya na juputara n'amara na ezi-okwu,
Moses 1:6.

EZI-OMUME, IME EZI-OMUME.

Hụ kwa Ajọo-Omume, Omume
Na-Ezighi-ezi; Itozu-oke,
Ntozu-oke; Iwu-nso nile nke
Chineke; Izu-oke; Jee-ije, Soro
Chineke Jegharĩa

Izi-ezi, idi-nso, ezi-omume, ikwu-oto;
ime omume na nrube-isi nye iwu nile
nke Chineke, izere mmehie.

Onye-nwe ga-agosi onye ezi-omume,
Abụoma 5:12. Anya nile nke Onye-nwe
di n'aru nke ndi ezi-omume, **Abụoma**
34:15, 17 (1 Pita 3:12). Mgbe ndi ezi-
omume na-achi achi, ndi mmadu
na-anuri, **Ilu** 29:2 (OznQd. 98:9–10).
Ngozi na-adiri ndi agu ezi-omume
na-agu na ndi akpiri na-akpo nku na
ya, **Mat.** 5:6 (3 Nif. 12:6). Buru uzo
choo ala-eze Chineke na ezi-omume
ya, **Mat.** 6:33. Ndị ezi-omume ga-aba
na ndu ebighi-ebi, **Mat.** 25:46. Ekpere
di ike nke onye ezi-omume na-arusi
oru ike, **Jemes** 5:16. Onye ahụ bu onye
ezi-omume ka Chineke na-emere omu-
me afo-oma, **1 Nif.** 17:35. O ga-ehekwa
ndi ezi-omume; ha ekwesighi itu egwu,
1 Nif. 22:17, 22. N'ih i ezi-omume nke
ndi nke Onye-nwe, Setan a gaghị enwe
ike obula, **1 Nif.** 22:26. O buru n'ez i-
omume adighi anuri adighi, **2 Nif.** 2:13.
Ndị ezi-omume ga-eketa ala-eze nke
Chineke, **2 Nif.** 9:18. Ndị ezi-omume
anaghị atụ egwu okwu nile nke ezi-
okwu, **2 Nif.** 9:40. Ndị mmadu nile ka
a ga-agbanwe baa n'onodu nke ezi-
omume, **Mosa.** 27:25–26. Aha nile nke
ndi ezi-omume a ga-eke ha n'ime
akwukwo nke ndu, **Alma** 5:58. Unu
achowo inweta anuri site n'ime ajoo-
omume, bu nke na-emegide udi okike
nke ezi-omume, **Hil.** 13:38. Abu nke
onye ezi-omume bu ekpere nye m,
OznQd. 25:12. Guzonu, yirikwa epekele
nchekwa-obi nke ezi-omume, **OznQd.**
27:16 (Ndị Efe 6:14). Onwu nke ndi
ezi-omume ga-adı uto nye ha, **OznQd.**
42:46. Ndị ezi-omume ka a ga-akpokota
site n'etiti mba nile, **OznQd.** 45:71.
Ndị mmadu kwesiri iweta na mmezu
nnukwu ezi-omume site n'ochicho
nke onwe ha, **OznQd.** 58:27. Onye ahụ

na-arụ ọrụ nke ezi-omume ga-anata udo n'ime uwa nke a na ndụ ebighi-ebi n'ụwa nke na-abịa, **OznQd.** 59:23. N'Ọbibia nke Ugboro Abụọ, nkewapụ nke ndị ezi-omume na ndị ajọọ mma-dụ ga-adi, **OznQd.** 63:54. Ike nile nke elu-igwe bụ ihe a ga-atụzi aka na ya site n'ụkpurụ nile nke ezi-omume, **OznQd.** 121:36. N'etiti ndị ezi-omume ka udo di, **OznQd.** 138:22. Ndị mmadụ nke Zaijón biiri n'ezì-omume, **Moses** 7:18. Abraham aburūwo onye na-eso ezi-omume, **Abr.** 1:2.

EZRA

Otu onye nchụ-aja na ede akwụkwọ nke Testament Ochie, onye kpoghachiri ụfọdụ ndị Juu azụ gaa na Jerusalem site na ndọkpụ n'agha ndị Babilon (Ezra 7-10; Neh. 8, 12). N'afọ 458 tutu a mụọ Kraist, O nwetara nkwenye site n'aka Ataksakses, Eze nke Pesia ikporo ndị Juu ọbụla a chupurụ choro igaru Jerusalem jee (Ezra 7:12-20).

Tutu oge Ezra, ndị nchụ-aja ka o fọdurụ obere ka ha nwerechaa ike ituzi-aka banyere Iguputa nchikọta akwụkwọ-nsọ nile e dere ede nke a kporo "iwu". Ezra nyere aka ime ka akwụkwọ nsọ nile ahụ na-erute onye Juu ọbụla. Nguputa nke "akwụkwọ nke iwu" ahụ na mbara mechara buru etiti obibi ndụ nke mba ndị Juu. Ikekwe, nkuzi Ezra kachasi ukwu sitere na-ima atụ nke onwe ya site na-ikwado-be obi ya icho iwu nke Onye-nwe, irubere ya isi, na ikuziri ya ndị ọzọ (Ezra 7:10).

Akwụkwọ nke Ezra: Isi nile nke 1-6 na-akọwa nke oma ihe nile mere site n'Iri afọ isii ruo Iri afọ asatọ tutu Ezra a bjaruo na Jerusalem. Iwu-ọkụ nke Sairōs n'afọ 537 tutu a mụọ Kraist na kwa nlọta nke ndị Juu n'okpuru Zerubabel. Isi nile nke 7-10 na-egosi otu Ezra si garuo Jerusalem. Ya, tinyere ndị ha na ya so buru ọnụ na kpee ekpere maka nchekwa. Na Jerusalem ha chọtara ọtutụ ndị Juu ndị na-agawori Jerusalem gboo n'okpuru Zerubabel na lụkwaari ndinyom na-abughị n'ime ọgbugba-ndụ ahụ, na si otu a meruo onwe ha nile. Ezra kpere ekpere maka ha na

tinye ha n'okpuru ọgbugba-ndụ ichupụ ndị nwunye nile ahụ. Akụkọ ikpe-azụ nke Ezra ka a ga-achota n'akwụkwọ nke Nehemaia.

FAİLIMON. *Hụ kwa* Pọl

Otu onye na-eso ụzọ Kraist n'ime Testament Ọhụrụ onye nweere ọrụ ahụ Onisimōs, onye gbapuru ma ga sonyere Pọl. Pọl zighachiri Onisimōs azụ nye Faịlīmōn jiri otu leta na-arịo ka Faịlīmōn gbaghara ọrụ ahụ.

FAİLIMON, AKWỤKWỌ-OZI E DEGAARA. *Hụ kwa*

Akwụkwọ-ozì nile nke Pọl; Pọl

Otu akwụkwọ di n'ime Testament Ọhụrụ, e weere site na otu leta nke Pọl dere. Leta Pọl degaara Faịlīmōn bụ leta nke onwe gbasara Onisimōs, otu onye ọrụ nke zuru nna-ya-ukwu Faịlīmōn ori ma gbafe gbagha Rom. Pọl zighachiri ya azụ nye nna-ya-ukwu na Kọlōsị na nsonye nke Taikikōs onye na-ewetara ndị Kọlōsị leta nke Pọl degaara ha. Pọl rịrọrọ ka a gbaghara Onisimōs ma naba-taghachi ya azụ dika otu onye na-eso ụzọ Kraist. Pọl dere leta a mgbe o nọrọ n'ulọ mkporo oge nke mbụ na Rom.

FAYETTE, NEW YORK (USA)

Ebe ala-ubi ahụ nke Peter Whitmer Ukwu nwere di, ebe e nyere ọtutụ mkpughe n'aka Onye amuma Joseph Smith Nta. N'ebea ka a haziri Nzuko-nsọ na 6 Epril 1830 na olu nke Onye-nwe ka a nuru (OznQd. 128:20).

FEE OFUFE. *Hụ kwa* Chineke, Chukwu

Ihụnanya, nsọpuru, ije-ozì, na inyefe kpam kpam maka Chineke (OznQd. 20:19). Ife ofufe gunyere ekpere, ibu-ọnụ, okpukpe chi na nzuko-nsọ, isonye n'emume-nso nile nke ozi-oma, na omume ndị ọzọ na-egosi inyefecha kpam kpam na ihụnanya maka Chineke.

Gi enwela chi ọzọ tinyere m, **Ọpụ.** 20:3 (Ọpụ. 32:1-8, 19-35; Abụoma 81:9). Kpọọ isi ala nye Nna ahụ n'ime mụọ

na n'ime ezi-okwu, **Jon** 4:23. Kpọọ nū isi ala nye ya bụ onye mere elu-igwe na ụwa, **Mkpu.** 14:7 (OznQd. 133:38–39). Na-efe ya site n'ike unu nile, uche na ume, **2 Nif.** 25:29. Ha kwere na Kraist ma na-efe Nna ahụ ofufe n'aha ya, **Jekqb** 4:5. Zinọs kuziri na ndị mmadụ kwesiri ikpe ekpere ma fee ofufe n'ebe nile, **Alma** 33:3–11. Fee nū Chineke ofufe, n'ebe obula unu ga-anọ, n'ime mụọ na n'ezi-okwu, **Alma** 34:38. Ndị ahụ dara n'ụkwụ Jisus, ma fee ya, **3 Nif.** 11:17. Mmadụ nile gariri echeghari, kwere n'aha nke Jisus Kraist, na n'efe Nna ahụ ofufe n'aha ya, **OznQd.** 20:29. E nye m unu okwu ndị a nile ka unu wee nwee ike ghotā ma mata otu kwesiri iji fee-ofufe, na mata ihe i na-efe-ofufe, **OznQd.** 93:19. Otu Chineke nke a nani ka m ga-efe ofufe, **Moses** 1:12–20. Anyị choro ka a mata na ohere ahụ bụ nke anyị nke ife Chineke Pụrụ Ime Ihe nile, **Ndep.Ok.** 1:11.

FERO. *Hụ kwa* Ijipt; Ijiptus

Nwa-nwoke nke Ijiptus nke kachasi okenye, nwa nwanyị nke Ham (Abr. 1:25). O bụ kwa akara e nyere ndị eze nke Ijipt (Abr. 1:27).

FILIP

N'ime Testament Qhuru Filip nke Betsaida buuru otu n'ime Ndị-oziri na Abuo izizi nke Onye-nzoputa (Mat. 10:2–4; Jon 1:43–45).

Filip nke ozọ buuru otu onye n'ime ndị asaa ahụ a horo ka ha nyere Ndị-oziri na Abuo ahụ aka (Qlndoz. 6:2–6). O kwusara ozi-oma n'ime Sameria na nye onye nwoke a piri api nke Etiopia (Qlndoz. 8).

GAD, NWA-NWOKE NKE JEKQB.

Hụ kwa Israel; Jekqb, Nwa-nwoke nke Ajsak

N'ime Testament Ochie, otu nwa nwoke nke Jekqb na Zilpa (Jen. 30:10–11). Umụ umụ ya bịa buru otu agburu nke Israel.

Agburu nke Gad: Maka ngozi Jekqb n'aru nwa ya nwoke Gad, *hụ* Jen. 49:19. Maka ngozi Moses n'elu agburu

Gad, *hụ* Deut. 33:20–21. Dika ngozi ndi a nile siri di, umu umu Gad gaara-abu ebo dike n'agha. Ala nile nke e kenyere ha n'ime ala Kenan noro n'owuwa-anyanwu nke Osimiri Jodan na nwekwara ala ita nri nke ahia mara mma tinyere mmiri dibigara oke.

GAD QHU-UZO. *Hụ kwa*

Akwukwo-nsọ nile—

Akwukwo-nsọ nile furu-efu

Otu onye-amuma na enyi kwesiri ntukwasio-bi na onye ndumodu nke Devid n'ime Testament Ochie (1 Sam. 22:5; 2 Sam. 24:11–19). O dere otu akwukwo nke olu nile nke Devid, nke na-aburu ala akwukwo-nsọ furu-efu (1 Ihem. 29:29).

GALILI

N'oge nile agba ochie na agba qhuru, onumara nke Israel kachasi ino na mpaghara elu-elu na odida anyanwu nke Osimiri Jodan na Oke Osimiri Galili. Galili di ihe dika iri kilomita itoolu na asaa n'ogologo na iri kilomita ano na asato na mbara. Na mgbe ochie, o nwere ufodu n'ime ala ndi kachasi mma na obodo nile mepere-mepe kacha si inwe otutu oru n'Israel. Okporo-uzo ukwu nile di mkpa na-eduga Damaskos, Ijipt, na mpaghara owuwa-anyanwu Israel gafere site n'isi ruo n'isi Galili. Iru ubochi ya mara oke mma na ezigbo aja na-eruputa ihe ubi nke oma miputara nnukwu ihe okuku nke olive, oka, bali, na epe nile. Igbu azu nile n'oke Osimiri Galili wetara nnukwu izu ahia nke ibu ngwa ahia gaa na mba ozọ na buru kwa oke isi mmalite aku. Onye Nzoputa noro oge ya ebe o di ukwu na Galili.

Oke ihè ga-ebilite na Galili, **Aisa.** 9:1–3 (2 Nif. 19:1–3). Jisus wee na-ejeghari na Galili dum na-ekwusa ozi-oma, na-ezi ihe, ma na-agwo ndi oria, **Mat.** 4:23. Mgbe Jisus bilitesiworo n'onwu, o putara ihè na Galili, **Mak** 14:28 (Jon 21:1–14). Ezi aha Jisus gbasara site n'isi ruo n'isi puo n'izi Galili nile, **Luk** 4:14. Jisus malitere oru ebube ya nile na Kena nke Galili, **Jon** 2:11.

Oke Osimiri nke Galili: Oke Osimiri nke

Galili dī na mpaghara ugwu nke Israel. A nabuuru akpọ ya oke Osimiri Kineret n'ime Testament Ochie na ọdọ Mmiri Jenesaret ma-ọbụ Taiberias n'ime Testament Ọhụrụ. Jisus kuziri ọtụtụ okwu chukwu ebe ahụ (Mat. 13:2). Oke Osimiri ahụ nwere oyiyi ụdị mkpuru osisi ube, iri kilomita abụọ n'ogologo na kilomita iri na abụọ na mbara n'ebe kachasi mbara. O dī narị mita abụọ na asaa n'okpuru elu oke osimiri, nke ọtụtụ mgbe na-akpata ikuku dī gburu gburu dī ọkụ. Ikuku juru oyi na-agbada n'ike site n'ugwu nile ahụ ma na-izute ikuku ọkụ ahụ n'elu mmiri ọtụtụ mgbe na-ewepụta ebili mmiri mberede (Luk 8:22–24).

GAMELIEL. *Hụ kwa* Ndi Farisi

Otu onye Farisii a maara ama nke ọma n'ime Testament Ọhụrụ, onye maara na kuziekwa iwu ndi Juu. Onye-ozī Pọl bụrụ otu n'ime ndi gbara mbọ inwe mmụta n'okpuru ya (Qlndoz. 22:3). O bụrụ onye nwere ike dī ukwu na-esi n'ime iru ọrụ n'etiti ndi Sanhedrin (Qlndoz. 5:34–40).

GBAA-AMA. *Hụ kwa* Igba-ama, Ọgbugba-ama

Igba aka-ebe site n'ike nke Mụọ Nsọ; Ima-ọkwa dī oke mkpa maka ezi-okwu gbadoro-ukwu na mmata nke onwe ma-ọbụ nkwenye.

Onye nkasi-obi ahụ ga-agbara m ama, **Jon** 15:26. O nyere anyi iwu ka anyi kwusaa ozi-oma ma gbaa-ama, **Qlndoz.** 10:42. Ndi aka-ebe mmadu atọ ga-agba-ama banyere ezi-okwu ahụ, **2 Nif.** 27:12. Ike nke Mụọ Nsọ na-eburu ya baruo n'obi nke ụmụ nke ndi mmadu, **2 Nif.** 33:1. Akwukwo-nsọ nile na-agba-ama gbasara Kraist, **Jekob** 7:10–11 (**Jon** 5:39). Ana m agbara unu ama na ama m n'ihe ndi a m gwaworo unu maka ha bu ezi-okwu, **Alma** 5:45 (**Alma** 34:8). Unu ga-agba ama maka ha site n'ike nke Chineke, **OznQd.** 17:3–5. Nke ahụ nke Mụọ gbara-ama nye unu, ka unu mee, **OznQd.** 46:7. E zipuru m unu igba-ama ma dọọ kwa ndi mmadu aka na nti, **OznQd.** 88:81.

GBAPỤTA, GBAPỤTARA, MGBAPỤTA. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichi Aja Mgbaghara Mmehie; Jisus Kraist; Nzọpụta; Qdida nke Adam na Iv; Onwu nke Aru; Onwu nke Mụọ

I naputa, i zuta, ma-ọbụ igbaputa site na-ikwu ugwo, nke dika ime ka mmadu nwere onwe ya site n'oru. Mgbaputa na-atunyere aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist na nnaputa site na mmehie. Aja mgbaghara mmehie nke Jisus gbaputara mmadu dum site n'onwu nke aru. Site n'aja mgbaghara mmehie ya, ndi ahụ nwere okwukwe na ya na ndi na-echehari bu kwa ndi a gbaputara site n'onwu nke mụọ.

Agbaputawo m gi, **Aisa.** 44:22. M ga-agbaputa unu site n'aka onwu, **Hosea** 13:14 (**Abuma** 49:15). Anyi sitere n'obara Kraist nweta mgbaputa anyi, **Ndi-Efe** 1:7, 14 (**Ndi-Hib** 9:11–15; 1 **Pita** 1:18–19; **Alma** 5:21, **Hil.** 5:9–12). Onye-nwe agbaputawo mkpuru obi m site n'ala mụọ, **2 Nif.** 1:15. Mgbaputa na-abia n'ime na site na Mesaia dī Nsọ, **2 Nif.** 2:6–7, 26 (**Mosa.** 15:26–27; 26:26). Ha buru abụ mgbaputa ihunanya, **Alma** 5:9 (**Alma** 5:26; 26:13). Ndi ajo mmadu na-anogide dika a ga-asị na-odibeghi mgbaputa obula e mere, **Alma** 11:40–41 (**Alma** 34:16; 42:13; **Hil.** 14:16–18). Jisus Kraist e wetawo na mmezu mgbaputa nke uwa, **Mom.** 7:5–7. Ike nke mgbaputa na-abiakwasị ndi nile na-enweghi iwu, **Moro.** 8:22 (**OznQd.** 45:54). Ndi ahụ na-ekwenyeghi apughi inwe mgbaputa site n'odida nke mụọ ha, **OznQd.** 29:44. Umu-ntakiri aburuwo ndi a gbaputara site na nto-ala nke uwa, **OznQd.** 29:46. Onye-nwe agbaputawo ndi ya, **OznQd.** 84:99. Joseph F. Smith huru n'ohu mgbaputa nke ndi nwuru anwu, **OznQd.** 138. Adam na Iv nwere onu n'ime mgbaputa ha, **Moses** 5:9–11.

GBAGHARA. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichi Aja Mgbaghara Mmehie; Chegharia, Ncheghari; Kwuputa, Nkwuputa; Nsachapu Mmehie nile

Dika e jiri ya n'akwukwo-nsọ nile,

igbaghara n'oha putara otu n'ime ihe abuo: (1) Mgbe Chineke gbaghaara ndi mmadu, o na-akagbu ma-obu wezuga ntaram-ahuhu a choro ita n'ihie mmehie. Site n'aja mmehie ahụ nke Kraist, mgbaghara mmehie ka a na-eme ka o rute ndi nile na-echeghari, ewezuga ndi ahụ a mara ikpe maka igbu mmadu ma-obu mmehie ahụ na-enweghi mgbaghara nke e mere megide Mụọ Nso. (2) Ka ndi mmadu na-agbaghara onye na ibe ya, ha na-eji udi ihunanya ahụ nke Kraist na-emeso onye obula na ibe ya na ghara inwe nnyocha nile di njo n'ebe ndi ahụ bu ndi mehieri ha no (Mat. 5:43-45; 6:12-15; Luk 17:3-4; 1 Nif. 7:19-21).

Onye-nwe di ogologo ntachi-obi na nnukwu ebere, na-agbaghara oke ajo omume na njehie, **OnOgu** 14:18. O buru na mmehie unu a di ka uwe uhie, ha ga-adị ocha dika snow, **Aisa**. 1:18. Gbaghara anyi ugwo nile anyi ji, dika anyi onwe anyi gbagharawo kwara ndi ji anyi ugwo, **Mat.** 6:12 (Luk 11:4; 3 Nif. 13:11). Okpara nke mmadu nwere ike i gbaghara mmehie nile, **Mat.** 9:6 (Mat. 18:35; Mak 2:10; Luk 5:20-24). Ugbo ole ka nwa nna ma ga-emehie megide m ma mu agbaghara ya? **Mat.** 18:21-22 (OznQd. 98:40). Onye obula nke na-ekwuhie Chineke megide Mụọ Nso, enweghi mgbaghara, **Mak** 3:29 (Alma 39:6). Oburu na nwa nna gi emehie gi ma chegharia, gbaghara ya, **Luk** 17:3. Nna gbaghara ha n'ihie na ha amaghi ihe ha na-eme, **Luk** 23:34. Kpee ekpere maka mgbaghara, **1 Nif.** 7:21. Tinye obara aja mgbaghara mmehie ahụ nke Kraist ka anyi wee nata mgbaghara mmehie nke anyi, **Mosa.** 4:2. O buru na o kwuputa mmehie ya nile n'iru gi na mu, ma chegharia, ya ka i ga-agbaghara, **Mosa.** 26:29-31. Onye nke cheghari ma dobe iwu-nso nile ga-enweta mgbaghara, **OznQd.** 1:32. Tunnye mma iwe ihe ubi gi, ma mmehie gi nile ka a ga-agbaghara, **OznQd.** 31:5 (OznQd. 84:61). Onye ahụ nke cheghariworo site na mmehie ya nile, onye ahụ ga-enweta mgbaghara, ma mu, Onye-nwe agaghi echetakwa ha ozo, **OznQd.**

58:42. Mu Onye-nwe ga-agbaghara onye m choro igbaghara, mana nye unu a choro ka unu gbaghara mmadu nile, **OznQd.** 64:10. Oburu na unu agbagharawo onwe unu mmehie nile, obuna otu a mu, Onye-nwe, ga-agbaghara unu, **OznQd.** 82:1. Ndi m huru n'anya ka m na-ata ahuhu, **OznQd.** 95:1. Agbagharawo m gi njehie gi, **Moses** 6:53.

GBUO. *Hu* Igbo-mmadu; Isi Ntaram-ahuhu

GEBRIEL. *Hu kwa* Meri; Mụọ-ozii nile; Nne nke Jisus; Noa, Onye-isi Ezi na Ulo nke Bible

Otu onye mụọ-ozii e zigaara Daniel (Dan. 8:16; 9:21), Zakaraja (Luk 1:11-19; OznQd. 27:7), Meri (Luk 1:26-38), na ndi ozo (OznQd. 128:21). Onye-amuma Joseph Smith gosiri na Gabriel bu Onye-amuma Noa nke Testament Ochie.

GETSEMANE. *Hu kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Ugwu Olive

Ogige ubi e kwuru okwu ya n'ime Testament Ohuru na o di Ugwu Olive nso. N'asusu Aramaik, okwu ahụ Getsemane putara "ebe i nara olive" Jisus gara n'ubi ahụ n'abalị ahu nke Judas raara ya nye. Ebe ahụ ka o kpere ekpere na taa ahuhu na Getsemane maka mmehie nile nke mmadu (Mat. 26:36, 39; Mak 14:32; Jon 18:1; Alma 21:9; OznQd. 19:15-19).

GIDEON (AKWUKWO NKE MQMQN)

Otu onye-ndu Nifai kwesiri ntukwasibi.

O buuru nwoke siri ike na onye iro nke Eze Noa, **Mosa.** 19:4-8. O nwekoro ndumodu ya na Eze Limhai, **Mosa.** 17:22. Weputara atumatu maka igbapu site n'ibu oru nke ndi Leman, **Mosa.** 22:3-9. Nihọ wee gbuo ya, **Alma** 1:8-10.

GIDEON (TESTAMENT OCHIE)

Otu onye-ndu onye naputara Israel site n'aka ndi Midian (Ndikp. 6:11-40; 7-8)

GHAA-UGHHA. *Hụ kwa* Duhie,
Nduhie, Nghogbu; Ikwu Ihe
Ojoo; Ikwu-oto, Kwu-oto

Mgbasa-ozì ọbụla nke asị ma-ọbụ na-abughị ezi-okwu n'ihì ebum n'obi nghogbu.

Unu ezula ori, unu aghokwala aghugho, unu ekwula okwu-ugha, **Lev.** 19:11. Okwu-ugha ka m kpọrọ asi ma m wee kpọọ ya ihe-arụ, **Abu-oma** 119:163. Ihe-arụ n'anya Onye-nwe ka egbugbere-onyi okwu-ugha bụ, **Ilu.** 12:22. Ndị m ka ha bụ bụ ndị na-adighi ekwu okwu-ugha, **Aisa.** 63:8. Ekwen-su bụ onye-ugha na nna ugha nile, **Jon** 8:44 (2 Nif. 2:18; Ita 8:25; Moses 4:4). Ọ bughị mmadu ka i gwara okwu-ugha kama-ọbụ Chineke, **OIndoz.** 5:4 (Alma 12:3). Ọ bụrụ na onye ọbụla ga-asị, Ana m ahụ Chineke n'anya, ma na-akpọ nwanne ya nwoke asị, ọ bụ onye-ugha, **1 Jon** 4:20. Ndị-ugha nile ga-enwe oke n'ime onwụ nke ugboro abuo ahụ, **Mkp.** 21:8 (OznQd. 63:17). Ahụhụ na-adiri onye okwu-ugha, n'ihì na a ga-atuba ya n'ala mụọ, **2 Nif.** 9:34. Otutu ndi ga-akuzi ozizi ugha, na-asị, kwuo ntakiri okwu ugha ma o dighi ihe ojoo di n'ime nke a, **2 Nif.** 28:8-9 (OznQd. 10:25). Unu na-atughari uche nye onwe unu na unu nwere ike igwa Onye-nwe okwu-ugha? **Alma** 5:17. I bụ Chineke nke ezi-okwu ma 1 nweghi ike ikwu okwu-ugha, **Ita** 3:12 (Onogu. 23:19; 1 Sam. 15:29; Taitos 1:2; Ndj-Hib. 6:18; Inos 1:6). Onye nke kwuru okwu-ugha ma na-agaghị echeghari ka a ga-achupu, **OznQd.** 42:21. Ndị ugha nile ga-eketa ebube nke telestial, **OznQd.** 76:81, 103-106. Anyi kwere na-ikwüwa aka-oto, **Ndep.Ok.** 1:13.

GQG. *Hụ kwa* Magog; Obibia nke Ugboro Abuo nke Jisus Kraist

Otu eze nke Magog. Ezikiel buru amuma na Gog ga-abakpu Israel n'agha n'oge obibia nke ugboro abuo nke Onye-nwe (Ezik. 38-39). Agha ozo, nke akporo agha nke Gog na Magog, ga-adị na ogwugwu nke Oge Jisus ga-abia

chia otu puku afọ n'üwa (Mkp. 20:7-9; OznQd. 88:111-116).

GOLAIAT. *Hụ kwa* Devid

N'ime Testament Ochie, otu onye Filistia mmadu bu-enyi onye mara ndi agha nile nke Israel aka n'iru. Devid nabatara ima-aka ya ahụ na gbuo ya site na inye-aka nke Onye-nwe (1 Sam. 17).

GOLGOTA. *Hụ kwa* Jisus Kraist; Mkpogide n'Obe

Golgota putara "otu okpukpu isi" n'asusu Aramaik. Obu aha ebe ahụ a kpogburu Kraist (Mat. 27:33; Mak 15:22; Jon 19:17). Aha ebe a n'asusu Latin bu Kalvari (Luk. 23:33).

GOMORA. *Hụ kwa* Sodom

N'ime Testament Ochie, otu ajoo nnu-kwu obodo nke Onye-nwe bibiri (Jen. 19:12-29).

GỌZIE, GỌZIRI, NGOZI. *Hụ kwa* Amara; Ekele, Inye-ekele, Ju-n'ekere; Iwu; Ngozi nile nke Onye-isi Ezi na Ulo; Nlekota ndi Nrija

Inyefe afọ-oma di nsọ n'elu mmadu, ihe ọbula na-etinye ezi anuri, idi mma, ma-obu ime nke oma bu ngozi.

Ngozi nile gbadoro ukwu n'elu iwu ebighi-ebi nile (OznQd. 130:20-21). N'ihì na Chineke choro ka umu ya chota anuri n'ime ndu (2 Nif. 2:25), Ọ na-enye ha ngozi dika nso-n'azu nrube isi ha nye iwu-nsọ ya nile (OznQd. 82:10) iji zaa ekpere ma-obu emumenso nke okwa nchu-aja (OznQd. 19:38; 107:65-67), ma-obu site n'amara ya (2 Nif. 25:23).

Ndeputa a maara nke oma banyere idi ngozi nile bu nkwputa idi ngozi nile (Mat. 5:1-2; 3 Nif. 12:1-12).

N'oha: Aga m eme gi mba di ukwu, ma aga m agozi gi, **Jen.** 12:2-3 (1 Nif. 15:18; Abr. 2:9-11). Ngozi nile na-adi n'isi ndi ezi-omume, **Ilu** 10:6. Onye kwesiri ntukwasibi-obi ga-ejuputa na ngozi nile, **Ilu** 28:20. Onye-nwe ga-emeghe windo nile nke elu-igwe na

wuputara unu ngozi, **Mal.** 3:10 (3 Nif. 24:10). Nkwuputa-idi-ngozi nile na-ekwe nkwa ngozi nile, **Mat.** 5:1-12 (3 Nif. 12:1-12). Ngozi na-adiri ha bu ndi akporo n'oriri anyasi nke olulu di na nwunye Nwa-aturu ahụ, **Mkpu.** 19:9. Onye ezi-omume ka Chineke na-emere omume afo-oma, **1 Nif.** 17:35 (Mosa. 10:13). Qburu na unu ga-aña nti, ana m a hapuru unu ngozi; **2 Nif.** 1:28. Ana m ahapuru unu otu udi ngozi ahụ, **2 Nif.** 4:9. Q na-agozi unu otu mgbe ahụ, **Mosa.** 2:24. Onye-nwe na-agozi ma na-eme ka ha mee nke oma bu ndi ahụ tukwasiri ya obi, **Hil.** 12:1. Nyee aka iweputa oru nke m, mai ga-abu onye a goziri-agozi, **OznQd.** 6:9. Kpee-ekpere oge nile, ma ngozi gi nile ga-adi ukwu, **OznQd.** 19:38. Bilie ka e eme gi baptism ma i ga-anata Muo nke m na nnukwu ngozi, dika nke na-imatabeghi, **OznQd.** 39:10. Mgbe nnukwu mkpagbu gasiri ka ngozi nile ga-eso, **OznQd.** 58:4. Ndi mmadu anaghi erube isi, ana m akagbu ma ha a naghi enweta ngozi ya, **OznQd.** 58:32. Unu aghotabeghi nnukwu ngozi ahụ nke Nna kwadoworo unu, **OznQd.** 78:17. Site n'okwa nchu-aja di elu ka nlekota nke emume nsọ nile na ngozi nile si abia nye Nzuko, **OznQd.** 107:65-67. E nwere otu iwu di nke ngozi nile gbadoro ukwu, **OznQd.** 130:20. Ndi ga-enweta ngozi n'aka m nile ga-erube isi nye iwu ahụ, **OznQd.** 132:5. E dowere ngozi n'ihu ha bu ndi huru Onye-nwe n'anya, **OznQd.** 138:52. Abraham wee choq maka ngozi nile nke ndi nna ha na ihe rururu ya i lekota ha anya, **Abr.** 1:2.

Ngosi nke umu-aka: O wee kuru ha n'aka ya nile ma gozie, **Mak** 10:16. O kuuru umu-ntakiri ha n'otu n'otu ma gozie ha, **3 Nif.** 17:21. Ndi okenye ga-agozi umu-aka n'aha Jisus Kraist, **OznQd.** 20:70.

GWỌỌ, ỌGWUGWỌ NILE. *Hu kwa*
Ite Mmanu; Nlekota ndi Nrija

Ime ka a di mma ma-ogu aru idikwa ike ozo, na na aru ana-ahu anya na na nke muo. Akwukwo-nsọ nile nwere otutu ima-atu nile nke ogwugwo oru

ebube nile nke Onye-nwe na ndi odibo ya nile.

Abu m Onye-nwe nke na-eme ka aru di gi ike, **Qpu** 15:26. Neaman wee sunye onwe ya n'ime Osimiri-Jodan ugbo asaa ma e wee gwọ ya, **2 Ndez.** 5:1-14. N'uhiri nke utari ya ka e jiri mee ka aru anyi di ike, **Aisa.** 53:5 (Mosa. 14:3). Anyanwu nke ezi-omume ga-awa na-aji ogwugwo na nku ya, **Mal.** 4:2. Jisus gworo nrirja nile di iche iche, **Mat.** 4:23 (Mat. 9:35). O nyere ha ike igwo nrirja nile di iche iche, **Mat.** 10:1. O zitawo m ikwusa ogwugwo oria nye ndi nwere obi e tiwara etiwa, **Luk** 4:18. A gworo ha site n'ike nke Nwa-aturu nke Chineke, **1 Nif.** 11:31. Qburu na gi ekwere na mgbaputa nke Kraist, e nwere ike igwo gi, **Alma** 15:8. Q gworo ha, onye obula, **3 Nif.** 17:9. Onye ahụ nke nwere okwukwe n'ime m na-a ga-agwo ya, a ga-agwo ya, **OznQd.** 42:48. N'aha m ha ga-agwo ndi oria, **OznQd.** 84:68. Anyi kweere n'onyinye nke ogwugwo nile, **Ndep.Ok.** 1:7.

HABAKUK

Otu onye-amuma Testament Ochie na Juda onye kwuru banyere ijuputa na mmehie nke ndi mmadu ahụ n'oge ichi eze nke Jehoiakin (600 tutu amu o Kraist).

Akwukwo nke Habakuk: Isi nke I bu mkparita uka n'etiti Onye-nwe na onye-amuma ya, di ka ndi nke ahụ di na Jeremaia 12 na OznQd. 121. Habakuk ka o na-esogbu na ndi ajoo mma-du dika ha na-eme nke oma. N'isi nke 2 Onye-nwe duru Habakuk odu ka o nwee ntachi-obi-ndi ziri ezi ga-amutari ndi ndu site n'okwukwe. Isi nke 3 dekotara ekpere Habakuk n'ime nke o nakweere ikpe ziri ezi nke Chineke.

HAGAI

Otu onye-amuma Testament Ochie onye buru-amuma n'afu di nso na 520 tutu amuo Kraist na Jerusalem, na-eweghi mgbe ka ndi Juu lotasiri site na nchupu a chupuru ha site n'obodo ha ga na Babilon (Ezra 5:1, 6:14). O

kwuru okwu banyere ịrughari temple nke Onye-nwe na Jerusalem na baara ndi mmadu ahụ mba n'ihu na-arucha-beghi ya rii. O dekwara banyere temple nke ichi-eze otu puku afọ nke Onye Nzọpụta.

Akwukwo nke Hagai: N'isi nke I Onye-nwe baara ndi mmadu ahụ mba maka ibi n'ulo ha nile aruchara arucha ebe temple ahụ noduru na-arughi ya. Isi nke 2 dekọtara ibu-amuma Hagai na Onye-nwe ga-enye udo n'ime temple ya.

HAGOT

Otu onye Nifai na-arụ ugbo mmiri n'ime Akwukwo nke Mọmọn (Alma 63:5-7).

HAM. *Hụ kwa* Noa, Onye-isi Ezi na Ulo nke Bible

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke atọ nke Noa (Jen. 5:32; 6:10; Moses 8:12, 27).

Noa, umu ya ndikom na ndi ezi na ulo ha banyere n'ime ugbo ahụ, **Jen.** 7:13. Kenean, nwa- nwoke nke Ham ka a buru onu, **Jen.** 9:18-25. Ochichi nke Ham bu nke Onye-isi-ezi na ulo ma a goziri ya banyere ihe nile nke uwa na amamihe, mana obughi banyere okwa nchu-aja, **Abr.** 1:21-27. Nwunye Ham, Ijptus si na agburu Ken, umu ndikom nke nwa ha nwanyi Ijptus wee biri na Ijpt, **Abr.** 1:23, 25 (Abu-oma 105:23; 106:21-22).

HA-MAGEDON. *Hụ kwa* Gog,

Magog; Obibia nke Ugboro Abuọ nke Jisus Kraist

Aha ahụ *Ha-Magedon* sitere n'okwu Hibru *Har Me-giddon*, nke putara "Ugwu nke Megido" Ndagwurugwu nke Megido di na mpaghara Odida- anyanwu nke mbara nke Esdrelon, iri kilomita asato mpaghara elu elu Jerusalem, ma-obu ebe a noro luo otutu agha di mkpa n'ime oge nile Testament Ochie. Oke agha ikpe-azu a ga-alu ebe ahụ oge obibia nke ugboro abuọ nke Onye-nwe na-abia nso ka a na-akpo agha Ha-Magedon n'ihu o ga-amalite n'otu obodo nta ahụ. (Hụ Ezik. 39:11;

Zek. 12-14, nke ka nke 12:11; Mkp. 16:14-21).

HANA. *Hụ kwa* Samuel,

Onye-amuma Testament Ochie

Nne nke Samuel, otu onye-amuma Testament Ochie. Onye-nwe nyere Samuel n'aka Hana na-oziza nke ekpere ya nile (1 Sam. 1:11, 20-28). Hana doro Samuel nsọ nye Onye-nwe. Abu ya nke inye ekele ka e nwere ike itule otu o siri yie nke Meri nne Jisus (1 Sam. 2:1-10; Luk 1:46-55).

HARRIS, MARTIN. *Hụ kwa* Ndi

Aka-ebe nke Akwukwo nke Mọmọn

Otu n'ime ndi aka-ebe atọ nke idi nso na ibu ezi-okwu nke Akwukwo nke Mọmọn. O nyeere Joseph Smith na Nzuko-nsọ enyem-aka ego. Onye-nwe gwara Martin Harris ka o ree aria ya na nye ego ya iji kwuo ugwo maka mbiputa nke Akwukwo nke Mọmọn (OznQd. 19:26-27, 34-35); ka oburu otu ima-atu nye Nzuko-nsọ (OznQd. 58:35), na ka o nye aka kwuo ugwo nile nke igbasa ozi-oma (OznQd. 104:26).

A chupuru Martin Harris site na-ibu onye otu Nzuko-nsọ mana n'ikpeazu o loghachiri n'uju ibu onye otu. Ruo n'ogwugwu ndu ya, o gbara-aka-ebe na o huru muo-ozu Moronai na epekele olando nile nke Joseph Smith sitere na ya tugharia asusu Akwukwo nke Mọmọn.

HEBRON

Otu nnukwu obodo ochie di oke mkpa nke Juda, di iri kilomita atọ na abuọ na ndida nke Jerusalem. O buuru ebe e liri Abraham na ezi na ulo ya (Jen. 49:29-32). O bukwara isi obodo David n'oge mmalite ohuru nke ichi-eze ya (2 Sam. 5:3-5).

HEGA. *Hụ kwa* Abraham; Ishmel,

Nwa-nwoke nke Abraham

N'ime Testament Ochie, odibo nwan yi Sera bu onye Ijpt. O biara-buru otu nwunye nke Abraham na nne nke Ishmel (Jen. 16:1-16; 25:12; OznQd. 132:34, 65). Onye-nwe kwere Haga

nkwa na otu mba di ukwu ga-abu
agburu sitere na nwa ya nwoke (Jen.
21:9-21).

HEROD

Otu ezi na ụlọ nke ndị na-achi-achi na Judea na nso nso oge nke Jisus Kraịst. Ha buurụ ndị dị mkpa na otutu ihe omume nile nke Testament Oburu. Hu ihe e sere ese na-eso.

HERODIAS

Nwanne nwanayi nke Herod Agripa n'ime Testament Oḣurṣ. Nwanne nna ya Herod Filip lurṣ ya, onye o sitere na ya nweta ada nwanayi, Salomi. Ya na Salomi jikoro onṣ tṣo aro igburṣ Jon O Me Baptism isi (Mat. 14:3-11).

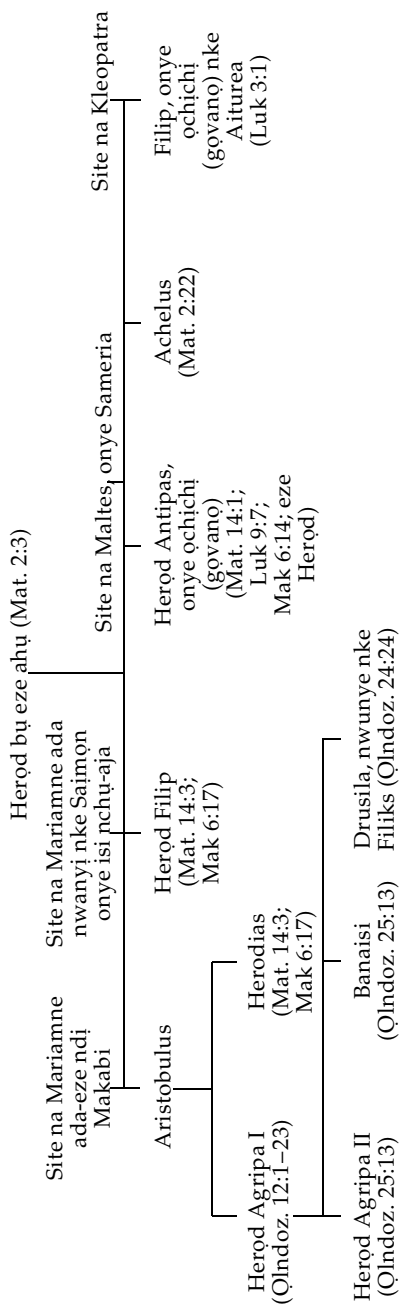
HEZEKAIA

Otu onye-eze ezi-omume nke mba Juda n'ime Testament Ochie. O chiri-eze iri afọ abụọ na itoolu, n'oge Aisaja buurụ onye-amụma na Juda (2 Ndez. 18–20; 2 Ihem. 29–32; Aisa. 36–39). Aisaja nyeere ya aka imezi-gharị ụkpurụ nzukọ na ọchịchị obodo. O biadara ife arụsi ma hiwe kwa ofufe temple ozo. A gbatịkwuru ndụ Hezekia afọ iri na ise site n'ekpere na okwukwe (2 Ndez. 20:1–7). Isi mmalite ichi-eze ya mere nke ọma, mana nnupụ-isi ya megide eze nke Asiria (2 Ndez. 18:7) ka ihe na-eso ya bụ ugbo mbakpo n'agha abụọ site n'aka ndị Asiria: nke mbụ ka a kọwara nke ọma na Aisaja 10:24–32, nke abụọ na 2 Ndi-eze 18:13–19:7. Na mbakpo n'agha nke ugboro abụọ otu onye muo-ozu nke Onye-nwe zoputara Jerusalem (2 Ndez. 19:35).

HIBRU. *Hu kwa* Israel

Asusu Semait nke umu Israel na-asu.

Ndi Israel nabuuru-asu asusu Hibru ruo mgbe ha sitere na ndokpu n'agha Babilon loghachi, n'oge mgbe asusu Aramaik biara buru asusu mkparita uka ubochi nile. N'oge nke Jisus, Hibru buuru asusu nke ndi mutara akwukwo, nke iwu, na edemede akwukwo ogugu nke okpukpere chi.

HILAMAN, NWA-NWOKE NKE

ALMA. *Hu kwa* Alma, Nwa-nwoke nke Alma; Ndị Antai-Nifaj-Lihai; Ụmụ Ndịkom nke Hilaman

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, nwa-nwoke nke Alma kachasi okenye, nwa-nwoke nke Alma (Alma 31:7). Hilaman bụbuuru onye-amụma na onye ndu ndị agha.

Alma nyefere n'aka nke Hilaman nwa ya nwoke na ntụkwasi-obi, akụkọ ndekota nile nke ndị ya, na kwa epe-kele nile nke ndị Jared, **Alma** 37:1–2, 21. Alma nyere Hilaman iwu ka ọ ga-an'iru na-ide akụkọ nke ndị ya, **Alma** 45–62. Hilaman wee hiwe Nzukọ ahụ ọzọ, **Alma** 45:22–23. Ụmụ okoro-ọbia dī puku abụọ bụ ndị agha choro ka Hilaman buru onye-ndu ha, **Alma** 53:19, 22. Hilaman na ndị ụmụ okoro-obia ya ndị Amọn wee luso ndị Leman ọgụ ma e chekwara ha site n'okwu-kwe, **Alma** 57:19–27.

HILAMAN, NWA-NWOKE NKE

EZE BENJAMIN. *Hu kwa* Benjamin, Nna Mosaia

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, otu n'ime ụmụ ndịkom atọ nke eze Benjamin (Mosa. 1:2–8).

**HILAMAN, NWA-NWOKE NKE
HILAMAN**

Otu onye-amụma na onye na-edobe akụkọ ndekota n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn onye kuziere ndị Nifaj ihe. Ọ bụburu nwa nwa Alma nke nta na nna Nifaj onye e nyere ike n'ebe ihe nile nọ (Hil. 5–10). Tinyere nwa ya nwoke Nifaj, Hilaman dere akwụkwọ nke Hilaman.

Akwụkwọ nke Hilaman: Isi nile nke 1–2 na-akwaa nke ọma otu oge nke oke nsogbu ndoro ndoro ọchịchị. Isi nile nke 3–4 dekotara na Hilaman na Moronaiha, onye-isi ọchị-agma nke ndị agha nile nke Nifaj nweere ike n'ikpeazụ inweta udo n'otu oge. Otu o sila dī, na-agbanyeghi nduzi nke ndị ezi mmadụ a, ndị ahụ toro na-ibawanye na-ajọọ omume. Na isi nile nke 5–6,

Nifaj nyepuru oche ikpe dika nna nna ya Alma mebuuru, iji kuziere ndị mma-dū ihe. N'otu oge ndị ahụ cheghariri. Otu o sila dī n'isi nile nke 6–12, mba ndị Nifaj biara buru ndị ajọọ mmadū. Isi nile ndị ikpe-azụ, 13–16, nwere nkwasị kacha-ipu-iche nke otu onye-amụma a kpọrọ Samuel onye Leman onye buru-uzọ kwuputa omumụ na ikpogide n'obe nke Onye nzoputa na ihe iriba-ama nile a ga-elekwasị anya mata ihe omume ndị ahụ nile.

HIMNAI. *Hu kwa* Mosaia,

Nwa-nwoke nke Benjamin; Ụmụ Ndịkom nke Mosaia

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, otu nwa-nwoke nke Eze Mosaia. Himnai sooro ụmụnne ya ndị nwoke gaa ikwusa ozi-oma nye ndị Leman (Mosa. 27:8–11, 34–37; 28:1–9).

HOSANA

Okwu si na Hibru nke putara “biko zoputa anyi” ma a na-eji ya na-ija mma na ikpe ekpere.

Na Oriri nke “ulo ofufe” ụmụ Israel, nke bụ mmemme nnaputa nke Israel baa na ala e kwere na nkwa, ndị mma-dū gurū okwu nile nke Abụ-oma 118 na fegharja alaka igu nkwa nile. Na mbata mmeri nke Onye-nwe batara n'ime Jerusalem, igwe mmadū nile ahụ tiri “Hosana” na gbasaa alaka igu nkwa n'ala ka Jisus rigofee n'elu ya, si otua gosi nghota ha na Jisus bụburu otu Onye-nwe ahụ nke naputara Israel na mgbe Ochie (Abu-oma 118:25–26; Mat. 21:9, 15; Mak 11:9–10; Jon 12:13). Ndị mmadū a matara Kraist dika Mesaia ahụ a na-eche ogologo oge. Okwu ahụ *Hosana* a burula mmemme nke Mesaia ahụ n'ogbo nile (1 Nif. 11:6; 3 Nif. 11:14–17). Iti mkpu Hosana ahụ ka e tinyere na ido-nsọ nke Temple di na Kirtland (OznQd. 109:79) na ugbua ọ burula mpaghara nke ido-nsọ nke Temple nile nke agba ọhuru.

HOSEA

Otu onye-amụma Testament Ochie onye buru amụma na mpaghara elu

elu ala-eze nke Israel n'oge ikpe-azụ nke ichi-eze nke Jeroboam II. O biri ndu n'oge e nwere ịla azụ na mbibi nke mba, nke bụ ihe na-eso mmehie nke Israel.

Akwụkwọ nke Hosea: Isi okwu akwụkwọ ahụ bụ ihunanya nke Chineke maka ndị ya. Nnukwu ahụhụ nile ya ka o nyere n'ime ihunanya, na ndozighari nke Israel ga-abụ n'ihì ihunanya ya (Hosea 2:19; 14:4). N'itule, Hosea gosiri aghughọ nke Israel na ekweghị-ekwe ya. Na-agbanyeghị Chineke nwekwara ike na-elepu anya n'iru maka mgbaputa nke Israel n'ikpe-azụ (Hosea 11:12–14:9).

HỌPỤTAWORO (nkọwa-aha ma-ọbụ aha). *Hụ kwa* Chineke Kporo, Kporo-oku, Ọkpukporo-oku

Ndị ahụ Chineke hōrōworo maka ihe omume nile puru ichè.

Mụ na Onye m hōpūtaworo agbawo ndu, **Abụoma** 89:3. Ndị a kpōworo dī ọtūtụ mana ndị a hōpūtaworo dī ole-na-ole, **Mat.** 22:14 (Mat. 20:16, OznQd. 95:5; 121:35, 40). Ndị-nso nile bụ ọgbọ a hōpūtaworo, ọkwa nchụ-aja otu ndị eze, **1 Pjta** 2:9. Kraist bụ Ọkpara a Huru n'Anyị ma Hōrōwo nke Chineke site na mmalite, **Moses** 4:2.

HỌRỌ, HỌRỌ, HỌRỌWORO (ngwaa) *Hụ kwa* Chineke Kporo, Kporo-oku, Ọkpukporo-oku; Inwere-onwe, Nnwere-onwe; Ohere-ihoro

Mgbe Onye-nwe na-ahoro ma-ọbụ hōrō otu mmadu ma-ọbụ ndi otu, ọ na-akpōkaari ha oku ife ofufe.

Hōpūtara nū onwe unu taa onye unu ga-eke, **Josh.** 24:15 (Alma 30:8; Moses 6:33). Ahōpūtawo m gị n'oke ọkụ nke mkpagbu, **Aisa.** 48:10 (1 Nif. 20:10). Ọbughị unu hōpūtara m kama mụ onwe m hōpūtara unu, **Jon** 15:16. Chineke a hōpūtawo ihe nzuzu nke uwa, ka o wee mee ka ihere mee ndi maara ihe, **1 Ndị Kp** 1:27. Ọ hōrōwo anyi tutu atọ ntọ-ala nke uwa, **Ndị Efe.** 1:4. Anyi nwere onwe anyi ihoro nnwere onwe na ndu ebighi-ebi ma-ọbụ ndokpu n'agha na onwu, **2 Nif.** 2:27.

Ndị a mara ama na ndi dī ukwu nile ka a hōworo site na mmalite, **OznQd.** 138:55–56. Chineke hōrōworori Israel, **Moses** 1:26. A hōrōwori Abraham tutu a mụo ya, **Abr.** 3:23.

HYDE, ORSON

Otu onye n'ime Ọnụ-ogugu-juru-aka nke Ndị-ozī Iri na Abụo nke mbụ a kpōrọ n'ime ọgbọ nke a (OznQd. 68:1–3; 75:13; 102:3; 124:128–129). O mere ọtūtụ mgbasaa-ozī maka Nzuko-nso tinyere ido Ala-nso ahụ nso n'afọ 1841 maka nloghachi nke ndi Juu.

I KPORỌ DỊKA NWA. *Hụ kwa*

Abraham—Mkpuru nke Abraham; Israel; Umụ Ndikom na Umụ Ndinyom nke Chineke; Umụ nke Kraist

Akwụkwọ-nso nile na-ekwu banyere ikporo dika nwa udi abuo.

(1) Onye ahụ nke na-esigh n'agburu Israel na-aghọ onye ezi na ulọ nke Abraham na ulọ nke Israel site na-inwe okwukwe na Jisus Kraist, chegharia, na e mee ya baptism site na-imikpu na mmiri na inweta Mụo Nso (2 Nif. 31:17; OznQd. 84:73–74; Abr. 2:6, 11).

(2) Ndị nile ahụ nke nwetaworo emume-nso nile nke nzoputa nke ozioma na-aghọ umu ndikom na umu ndinyom nile nke Jisus Kraist site n'iga n'iru na irube isi nye iwu-nso nile (Ndị Rom 8:15–17; Ndị Gal. 3:24–29; 4:5–7; Mosa. 5:7–8).

IBIKWASI AKA NILE N'ELU. *Hụ*

kwa Chie Echichi, Echichi; Doo Iche; Nlekota ndi Nriria; Onyinye nke Mụo Nso

Omume nke mmadu ibikwasị aka abuo n'elu isi mmadu dika mpaghara emume-nso nke okwa nchụ-aja. Ọtūtụ emume-nso nile nke okwa nchụ-aja ka a na-eme site na-ibikwasị aka abuo n'isi, dika echichi nile, nlekota ndi nriria, ime onye otu Nzuko-nso, na inyefe Mụo Nso ahụ.

Moses wee bikwasị Joshua aka ya abuo n'isi, dika Onye-nwe nyere ya iwu, **Onogu** 27:18, 22–23 (Deut. 34:9).

Jisus bikwasịrị ndị nrịrịa ole na ole aka ya abụọ wee mee ka arụ dị ha ike, **Mak** 6:5 (Mọm 9:24). Ndị-ozị wee bikwasị mmadụ asaa ahụ bụ ndị ga-enyere ha aka ha nile n'isi, **Qlndoz.** 6:5–6. Mụọ Nsọ ka a na-enye site n'ibikwasị aka n'isi, **Qlndoz.** 8:14–17. Ananais wee bikwasị Sọl aka ya abụọ n'isi ma wee mee ka ọ hụ ụzọ, **Qlndoz.** 9:12, 17–18. Pọl bikwasịrị ya aka ya abụọ ma mee ka arụ dị ya ike, **Qlndoz.** 28:8. Pọl wee kuzie ozizi nke ime baptism na nke ibikwasị-aka n'isi, **Ndị-Hib.** 6:2. Alma chiri ndị nchụ-aja na ndị okenye echichi site na-ibikwasị aka ya abụọ, **Alma** 6:1. Jisus nyere ndị na-esọ ụzọ ya ike inyefe Mụọ Nsọ site na-ibikwasị aka nile, **3 Nif.** 18:36–37. Onye ọbụla unu ga-ebikwasị aka unu n'isi ya, unu ga-enye ya Mụọ Nsọ, **Moro.** 2:2. Ndị okenye ga-ebikwasị ụmụ-ntakịrị aka ha maka ngozi, **OznQd.** 20:70. Ha ga-anata Mụọ Nsọ site n'ibikwasị aka nile n'isi, **OznQd.** 35:6 (Ndep.Ok. 1:4). Ndị okenye ga-ebikwasị aka ha nile n'isi ndị nrịrịa, **OznQd.** 42:44 (**OznQd.** 66:9). Ụmụ-ntakịrị ga anata mbikwasị aka n'isi mgbe e mesiri ha baptism, **OznQd.** 68:27. A na-anata ọkwa nchụ-aja site na-ibikwasị aka nile, **OznQd.** 84:6–16.

IBI-ÚGWÙ. *Hụ kwa* Ọgbugba-ndụ nke Abraham

Ihe iriba-ama nke ọgbugba-ndụ nke Abraham maka ndị nwoke Israel nile n'oge ọgbọ nile nke Testament Ochie (Jen. 17:10–11, 23–27; **NAJS**, Jen. 17:11). A na ebi-ugwu site na-ibepụ ihe mkpuchi “anụ arụ nke apị” nwantakịrị nwoke amụrụ ọhụrụ, na kwa nke ndị okenye n'otu ụdị ahụ. Ndị natara ya nwere ohere nile na nabatara ọrụ nile ruru ọgbugba-ndụ ahụ. Ibi-ugwu dika ihe iriba-ama nke ọgbugba-ndụ ahụ, ka ije-ozị Kraịst wepụrụ (**Moro.** 8:8; **OznQd.** 74:3–7).

IBU-ỌNỤ, OBUBU-ỌNỤ. *Hụ kwa*

Inye ndị Ogbenye Onyinye,
Onyinye a na-Enye Ogbenye;
Ogbenye; Onyinye; Ọdịmma

Ị kpachara anya hapụ iri ihe oriri ma-

ọbụ iñụ ihe ọñụñụ n'ihì ime ka a bịa Chineke nso na rịọta ngozi ya nile. Mgbe ndị mmadụ n'onwe ha na ọgbakọ nile na-ebu ọñụ, ha ga-kwa ekpe ekpere ka ha ghọta uche obi Chineke na nwe kwa ike ito eto karia n'ike nke mụọ. Ndị nile kwere ekwe n'ezie na-eme obubu-ọñụ oge nile.

N'ime Nzuko-nsọ taa, otu ụbọchị izu-ike kwa ọñwa ka a na-edota iche n'ihì obubu-ọñụ. N'ime oge nke a, ndị otu Nzuko-nsọ na-aga na-erighi nrị ma-ọbụ ñụọ mmiri ruo iri awa abụọ-na-ano. Mgbe ahụ ha na-enye ego ahụ nke ha gaara emefu maka nrị ahụ na ihe oriri ndị ahụ nile na Nzuko-nsọ. Ego nke a ka a akporọ onyinye obubu-ọñụ. Nzuko-nsọ na-eji onyinye ọbụbụ-ọñụ ahụ nyere ndị ogbenye na ndị choro enyem-aka aka.

Anyị wee buo ọñụ rịọ Chineke anyị arịrịọ, **Ezra** 8:21–23, 31. M wee buo ọñụ kpee kwa ekpere n'iru Chineke nke elu-igwe, **Neh.** 1:4. Na-ebukwara nù m ọñụ, unu erikwala ihe ma-ọbụ ñụọ kwa ihe ọñụñụ ụbọchị atọ, **Esta** 4:16. Ewedara m onwe m ala site n'obubu ọñụ, **Abụoma** 35:13. Ọbụghị nke a bụ obubu-ọñụ m hōrōworo?, **Aisa.** 58:3–12. M wee che Onye-nwe Chineke iru, ichọ site n'ekpere na obubu-ọñụ, **Dan.** 9:3. Jiri nù obi unu nile na obubu-ọñụ chigharịkwute m, **Joel** 2:12. Ndị Ninive wee kwere na Chineke maa kwa ọkwa ibu-ọñụ, **Jona** 3:5. Jisus wee buo-ọñụ iri ụbọchị anọ, **Mat.** 4:2 (Ọpụ 34:28; 1 Ndez. 19:8; **Luk** 4:1–2). Ka ị ghara igosi mmadụ onwe gị na ị na-ebu ọñụ, **Mat.** 6:18 (3 Nif. 13:16). Nke dị otu a apụghị iputa ma-ọbụghị site n'ekpere na obubu-ọñụ, **Mat.** 17:21. Gaa n'iru n'ibu-ọñụ na ikpe-ekpere, **Omnai** 1:26 (4 Nif. 1:12). Ha malitere ibu-ọñụ na ikpe-ekpere nye Onye-nwe Chineke ha, **Mosa.** 27:22. Ebuwo m ọñụ ma kpee-ekpere ọtụtụ ụbọchị ka m wee mata ihe ndị a nile, **Alma** 5:46. Ụmụ nke Chineke sonyere n'ibu-ọñụ na nnukwu ekpere, **Alma** 6:6. Ụmụ ndịkom nke Mosaija enyeworiji onwe ha n'ikpe nnukwu ekpere, na ibu-ọñụ, **Alma** 17:3, 9. Oge nke obubu-ọñụ na

ekpere wee sochie ọnwụ ọtụtụ ndị Nifaj, **Alma** 28:5–6. Ha buru nnukwu ọnyị ma kpee nnukwu ekpere, **Alma** 45:1 (Hil. 3:35). Ka a kwadobe nri gị n'otu obi ka ibu-onyị gị zuo oke, **OznQd.** 59:13–14. Ka unu gaa n'iru n'ekpere na ibu-onyị, **OznQd.** 88:76.

IDEE MMIRI N'OGE NOA. *Hụ kwa*

Eke na Ogwurugwu; Noa, Onye-isi Ezi na Ulo nke Bible; Ugbo

N'oge Noa mmiri kpuchiri uwa ebe o zuru oke. Nke a buuru ime uwa baptism na buru akara nke nsacha (1 Pita 3:20–21).

Chineke ga-eweta idee mmiri nile n'elu uwa, ibibi anyị arụ nile, **Jen.** 6:17 (Moses 7:34, 43, 50–52; 8:17, 30). Mmiri nile nke idee mmiri wee di n'elu uwa, **Jen.** 7:10. Chineke wee tinye eke na ogwurugwu dika ihe iriba-ama nke ogbugba-ndu ahụ, **Jen.** 9:9–17. Mgbe mmiri ahụ nile laghachasiworo azu ala nke Amerika ghorọ ala nke a horo karia, **Ita** 13:2. Ajo-omadu ga-agabiga n'ime ide mmiri ahụ, **Moses** 7:38; 8:24.

IDEN. *Hụ kwa* Adam; Iv

Ebe obibi nke ndi mbu muru anyi, Adam na Iv (**Jen.** 2:8–3:24; 4:16; 2 Nif. 2:19–25; **Moses** 3, 4; **Abr.** 5), a kporo ya dika ogige ubi mpaghara owuwa-anya-nwu n'Iden. Adam na Iv ka a chupuru site na Iden mgbe ha risiri mkpuru-osisi a si erila na gho ndi na-anwu anwu (**Moses** 4:29). Mkpughe ubochi ikpe-azu a mesiri nkowaputa nke Bible ike banyere Ogige ubi Iden. O tinyere ihe mmuta di mkpa nke bu na ubi ahụ nọbuuru na elu ebe bu ugbugba elu elu kontinent Amerika (**OznQd.** 116; 117:8).

IDO-NSQ. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Jisus Kraist; Mee Ka o Zi-ezi, Nkwado Izi-ezi

Usoro nke inwerewa onwe site na mmehie; enweghi ntupo, idi ocha na idi nsq site na aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist (**Moses** 6:59–60).

Chineke ahoputawo unu nye nzoputa

site n'ido nsq nke muo ahụ, **2 Ndi-Tes.** 2:13. E dowo anyi nsq site na-inye onyinye nke aru Jisus, **Ndi-Hib.** 10:10. Jisus tara ahuhu ka o wee doo ndi mmadu nsq jiri obara ya, **Ndi-Hib.** 13:12. Ndi-isi nchu-aja ka e doro nsq ma uwe ha nile ka a sapuru ocha site n'obara nke Nwa-aturu ahụ, **Alma** 13:10–12. Ido-nsq na-abjara ndi ahụ bu ndi kwenyere obi ha nile nye Chineke, **Hil.** 3:33–35. Chegharia ka e wee doo unu nsq site na nnabata nke Muo Nsq, **3 Nif.** 27:20. Ido-nsq site n'amara nke Jisus Kraist bu ihe ziri ezi na ezi-okwu, **OznQd.** 20:31. Jisus bjara ido uwa nsq, **OznQd.** 76:41. Doo nu onwe unu nsq ka echiche nile unu na-abuzi nani nye Chineke, **OznQd.** 88:68.

IFE ARUSI

Ikp-isi-ala nye arusi nile ma-ogu nke do kari kari ma-ogu nyefee onwe kpam kpam nye ihe obula.

Gi enwela chi ozọ tinyere m, **Opu** 20:3 (**Mosa.** 12:35; 13:12–13). Oburu na unu ga-achuso chi-ozo nile, unu aghaghi ila n'iyi, **Deut.** 8:19. Ekwegh-ekwe bu dika oke ajo omume na ife arusi, **1 Sam.** 15:23; I chotawo onwe gi nye onye ozọ karia m, **Aisa.** 57:8. I jawo kwa chi nile nke ola ocha na ola edo mma, **Dan.** 5:23. Unu apughi ibu oru Chineke na nke aku na uba, **Mat.** 6:24. Anya-ukwu bu ikpere arusi, **Ndi-Kol.** 3:5. Umụ ntakiri chee nu onwe unu nche ka unu ghara ikpere arusi, **1 Jon** 5:21. Ahuhu na-adiri ndi na-eke arusi apiri-api, **2 Nif.** 9:37. Ife-arusi nke ndi Nifaj wekwasiri ha agha ha nile na mbibi ha nile, **Alma** 50:21. Onye obula na-aga na-achuso udi chi nke ya, **OznQd.** 1:16. Ka ha jiri aka ha ruo-oru ka a ghara inwe ife-arusi, **OznQd.** 52:39. Nna Abraham ka ife-arusi duuru puo, **Abr.** 1:27.

IFREM. *Hụ kwa* Akwukwo nke

Momon; Israel; Josef, Nwa-nwoke nke Jekob; Manase

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke abuo nke Josef na Asinat (**Jen.**

41:50–52; 46:20). Na mmegide omume nke ọdinala, Ifrem nwetara ngozi nke ruuru Okpara na ọnọdu Manase onye nke bu nwa-nwoke nke ka okenye (Jen. 48:17–20). Ifrem wee buru nna nke agburu Ifrem.

Agburu nke Ifrem: E nyere Ifrem ọnọdu ruuru okpara na Israel (Ihem. 5:1–2; Jer. 31:9). N'ubochi ndi ikpe-azu ohere ha na oru diji ha bu ijide okwa nchu-aja, were ozi nke ozi-oma ahụ e weghachiri azu wegara uwa, welite elu okoloto maka ikpokota Israel a chusa-siri achusasi (Aisa. 11:12–13; 2 Nif. 21:12–13). Umụ Ifrem ga-eji okpu-eze otuto kpube ndi ahụ nile ga-esi na mba nile nke Ugwu lota n'ubochi ndi ikpe-azu (OznQd. 133:26–34).

Osisi nke Ifrem ma-obu Josef: Akuko ndekota nke otu ogbakọ sitere na Agburu nke Ifrem nke e duru site na Jerusalem gaa Amerika ihe dika afo 600 tutu a muo Kraist. Ndekota akuko ogbakọ a ka a kporo osisi nke Ifrem ma-obu Josef, ma-obu Akwukwo nke Momon. Ya na osisi nke Juda (Bible) jikotara onu nke oma buru Igba-ama maka Onye-nwe Jisus Kraist, mbilite n'onwu ya, oru ya di nsọ n'etiti mpekere abuo ndi a nke Ulo nke Israel.

Otu alaka nke Ifrem ka a ga-agbajipu ma o ga-eke Testament ozo banyere Kraist, **NAJS**, Jen. 50:24–26, 30–31. Osisi nke Juda na osisi nke Josef ga-agho otu, **Ezik.** 37:15–19. Edemede nile nke Juda na nke Josef ga-etokota onu, **2 Nif.** 3:12. Onye-nwe na-agwa otutu mba nile okwu, **2 Nif.** 29. E nyefere otughe uzu nile nke akuko ndekota nke osisi nke Ifrem n'aka Moronai, **OznQd.** 27:5.

IGBE OGBUGBA-NDU. *Hu kwa* Ulo-ofufe

A maakwara ya dika Igbe nke Onye-nwe na Igbe nke Testament, Igbe Ogbugba-ndu bu igbe idi ogologo ya kariri idi mbara ya, ma-obu igbe e ji osisi mee, jiri ola-edo machie elu ya. O bu ihe kachasi ochie, kachasikwa idinsọ n'ime akara nile nke ofufe Chineke

nke ndi Israel. Oche ebere nke bu ihe mkpuchi ya ka e weere dika ebe obibi nke Jehova n'elu uwa (Opu 25:22). Mgbe e wuchara ulo uka ahụ, e dobere Igbe Ogbugba-ndu ahụ n'ebe di nsọ kachasi ebe nsọ nile, ebe kachasi idi nsọ nile ahụ e wuru (1 Ndez. 8:1–8).

Moses wee mee igbe dika Chineke nyere ya iwu, **Opu.** 25. A gwara umu Livai ka ha lekota Igbe ahụ, **Onogu** 3:15, 31. Igbe Ogbugba-ndu ahụ na-aga n'iru ha, **Onogu** 10:33. Were akwukwo iwu a ma tinye ya n'ime igbe ogbugba-ndu ahụ, **Deut.** 31:24–26. Mmiri nile nke Jodan ka e bepuru n'iru Igbe-ogbugba-ndu, **Josh.** 3:13–17; 4:1–7. Ndi nchu-aja jiri igbe ogbugba-ndu na mmeri nke Jeriko, **Josh.** 6:6–20. Ndi Filistia jidere igbe Chineke n'agha, **1 Sam.** 5. Onye-nwe wee gozie ulo Obed-edom n'ihu Igbe Chineke, **2 Sam.** 6:11–12. Onye-nwe wee tigbuo Uza mgbe site na-erubeghi isi gbaliri idozi Igbe ahụ, **1 Ihem.** 13:9–12 (OznQd. 85:8). Wuo nu ebe nsọ Onye-nwe, ibubata igbe Ogbugba-ndu, **1 Ihem.** 22:19. Ihe nile di n'ime Igbe Ogbugba-ndu ka a kwara, **Ndi Hib.** 9:4.

IGBU-MMADU. *Hu kwa* Isi Ntaram-ahuhu; Ken

Igbu mmadu na-enweghi nkwado nke iwu na ikpachapuru anya. Igbu mmadu bu mmehie Chineke mara ikpe site-ri na mmalite oge nile (Jen. 4:1–12; Moses 5:18–41).

Onye na-awusi obara mmadu, site n'aka mmadu ka a ga-awusi obara ya, **Jen.** 9:6 (NAJS, Jen. 9:12–13; Opu 21:12, Alma 34:12). Gi egbula mmadu, **Opu.** 20:13 (Deut. 5:17; Mat. 5:21–22; Mosa. 13:21; OznQd. 59:6). Jisus wee si, Egbula mmadu, **Mal.** 19:18. Ndi ogbu-mmadu ga-enwe oke ha n'ime onwu nke ugboro abuo ahụ, **Mkpu.** 21:8. Unu bu ndi ogbu mmadu n'ime obi unu, **1 Nif.** 17:44. Ahuhu na-adiri onye ogbu mmadu nke na-akpachapu anya na-egbu, **2 Nif.** 9:35. Chineke enyewo iwu na ndi mmadu agaghi egbu mmadu, **2 Nif.** 26:32. Igbu mmadu bu ihe aru

n'anya nke Onye-nwe, **Alma** 39:5-6. Onye gburu mmadu agaghị enwe mgbaghara, **OznQd.** 42:18. Onye oḅula nke gburu mmadu, a ga-enyefe ya n'iwu nile nke ala, **OznQd.** 42:79.

IGOSIPUTA IHE DI ICHE,

ONYINYE NKE. *Hụ kwa* Onyinye nile nke Mụọ

Ighota ma-oḅu mara ihe site n'ike nke Mụọ. Onyinye nke Igosiputa ihe di iche bu otu n'ime onyinye nile nke mụọ. O gunyere I mara maka ime ezi omume nke ndi mmadu na isi mmalite na mputara nke iputa ihe nile nke mụọ.

Mmadu na-ele ihe anya n'aru, mana Onye-nwe na-ele n'obi, **1 Sam.** 16:7. Ahuhu na-adiri ha bu ndi na-akpo ihe oḅo ezi ihe, **Aisa.** 5:20 (2 Nif. 15:20). Ihe nile nke Chineke ka a na-egosiputa ihe di iche site na mụọ, **1 Ndi-Ko** 2:14. Ndi ufodu ka e nyere onyinye igosiputa mụọ di iche iche, **1 Ndi-Ko** 12:10. Amon nwere ike iguta echiche ya nile, **Alma** 18:18, 32. Olu-okwu ntakiri ahụ dupuru ndi ahụ nuru ya, **3 Nif.** 11:3. Ka unu ghara ibu ndi eduhiere, chosie n'onyinye nile nke kachasi mma ike, **OznQd.** 46:8, 23. Ndi ndu nile nke Nzuko-nsọ ka e nyere ike i ghota onyinye nile nke mụọ, **OznQd.** 46:27. Aru ahụ nke juputara n'ihè ga-aghota ihe nile, **OznQd.** 88:67. Moses hukwara uwa, na-aghota ha site na mụọ nke Chineke, **Moses** 1:27.

IHAZI OMUMUNWA. *Hụ kwa* Ezi na Ulo; Luo Alulu, Olulu Di na Nwunye

Ihazi onu ogugu umu nke mmadu abuo no na alulu ga-amuta site naibelata ma-oḅu igbochi itu ime.

Mia nu mkpuru, baanu uba, ma juputa uwa, **Jen.** 1:28 (Moses 2:28). Umu bu ihe nketa nke Onye-nwe, **Abu-oma** 127:3-5. Ezi na Ulo Lihai ga-azulitere Onye-nwe mkpuru nke afo, **1 Nif.** 7:1. Olulu di na nwunye bu ihe Chineke chiri echichi nye mmadu, **OznQd.** 49:15-17. Ndi ebuliworo elu ga-anata uju na ngan'iru nke imita mkpuru ruo mgbe nile, **OznQd.** 132:19, 63.

IHE AGHA

Ihe mkpuchi a na-eyi iji kpuchite aru site na ihe otiti nile, ma-oḅu ntuba ngwa agha nile. A na-ejikwa okwu ahụ dika mputa ihè nke mụọ nke na-ehekwa mmadu site n'onwunwa ma-oḅu ihe oḅo.

Yikwasị n'ụ ihe agha nile nke Chineke, **Ndi Efe.** 6:10-18 (OznQd. 27:15-18).

ÌHÈ, ÌHÈ NKE KRAÏST. *Hụ kwa*

Akon'uche, Akon'uche nile;
Ezi-okwu; Ime Mụọ; Jisus Kraist;
Mụọ Nso

Ume di nso, ike, ma-oḅu ike na-arụ oru n'ime si na Chineke a bia site na Kraist na na-enye ihe nile ndu na ihè. O bu iwu ahụ nke e si na ya achị ihe nile n'elu-igwe na n'elu uwa (OznQd. 88:6-13). O na-enyekwara ndi mmadu aka ighota ezi-okwu nile nke ozi-oma na n'enye-aka idobe ha n'uzo nke ozi-oma ahụ nke na-eduga ha na nzoputa (Jon 3:19-21; 12:46; Alma 26:15; 32:35; OznQd. 93:28-29, 31-32, 40, 42).

Ihè nke Kraist ekwesighi ka o megharia anya, ya na Mụọ Nso. Ihè nke Kraist enweghi onye O bu. O bu ike na-arụ oru n'ime nke na-esi na Chineke abia na n'ejikere onye ahụ inata Mụọ Nso. O bu ike na-arụ oru n'ime maka ezi ihe n'ime ndu ndi mmadu nile (Jon 1:9; OznQd. 84:46-47).

Otu ngosiputa nke ihè nke Kraist bu mụọ, nke na-enyere mmadu aka ihoro n'etiti izi-ezi na ezighi-ezi (Moro. 7:16). Dika ndi mmadu na-amuta karja banyere ozi-oma ahụ, mụọ ha nile na-abia na-enwe mmetuta karja (Moro. 7:12-19). Ndi na-aña ihè nke Kraist ahụ nti ka a na-eduga na ozi-oma nke Jisus Kraist (OznQd. 84:46-48).

Onye-nwe bu ihè m, **Abu-oma** 27:1. BIANU ka anyi gaa ije n'ihè nke Onye-nwe, **Aisa.** 2:5 (2 Nif. 12:5). Onye-nwe ga-abu ihè nke mgbe nile na-adigide, **Aisa.** 60:19. Ezi ihè ahụ na-enye mmadu obula nke na-abia n'ime uwa ihè, **Jon** 1:4-9 (Jon 3:19; OznQd. 6:21; 34:1-3). Mụ onwe m bu ihè nke uwa, **Jon** 8:12 (Jon 9:5; OznQd.

11:28). Ihe ọbụla bụ ihè dị mma, **Alma** 32:35. Kraist bụ ndụ ahụ na ihè nke ụwa, **Alma** 38:9 (3 Nif. 9:18; 11:11; Ita 4:12). Mụọ nke Kraist ka e nyere mmadụ nile, ka ha wee mata ihe ọma site n'ihe ọjọọ, **Moro**. 7:15–19. Nke ahụ bụ nke Chineke bụ ihè, ma ihè ahụ ga na-amụke karia ma na-amuke karia tutu ruo ụbọchị ahụ zuru oke, **OznQd.** 50:24. Mụọ ahụ na-enye ihè nye mmadụ ọbụla, **OznQd.** 84:45–48 (OznQd. 93:1–2). Onye ahụ nke na-edebe iwu-nso ya nile na-anata ezi-okwu na ihè, **OznQd.** 93:27–28. Ihè na ezi-okwu na-agbanarị ajọọ-onye ahụ, **OznQd.** 93:37.

IHE IRIBA-AMA NILE NKE EZI NZUKO-NSO. *Hụ* Nzuko-nsọ, Ihe Iriba-ama nile nke Ezi-okwu

IHE IRIBA-AMA NILE NKE OGE NILE. *Hụ kwa* Iriba-ama; Ọbịbia nke Ugboro Abụọ nke Jisus Kraist; Ụbọchị Ndị Ikpe-azụ

Ihe omume nile ma-ọbụ ihe mmata nile nke Chineke na-enye ndị mmadụ iji gosi na ihe dị mkpa n'ime ọrụ ya e mewo ma-ọbụ gaje ime n'oge dị nso. E buwo amụma ọtụtụ ihe iriba-ama nile banyere ọbịbia nke ugboro abụọ nke Onye-nzọputa n'ụbọchị nile ikpeazụ. Ihe iriba-ama ndị a na-enyere ndị nwere okwukwe aka imata atumatu Chineke, nwene ịdọ aka na ntị, na jikere.

Ugwu nke ụlọ Onye-nwe ka a ga-ehiwe n'elu ugwu nile, **Aisa**. 2:2–3. Onye-nwe ga-ewelite ọkọlọtọ ma kpọkọta Israel, **Aisa**. 5:26 (2 Nif. 15:26–30). Anyanwụ ga-agba ọchịchiri ọnwá agaghị eme ka ihè ya chaa kwa, **Aisa**. 13:10 (Joel 3:15; OznQd. 29:14). Ndị mmadụ ga-ejehie iwu ahụ bibie kwa ọgbụgba-ndụ mgbe nile na-adigide, **Aisa**. 24:5. Site n'uzuzu ka ndị Nifaj ga-ekwu dika olu-okwu, **Aisa**. 29:4 (2 Nif. 27). Ike ka a ga-eji kpọkọta Israel, **Aisa**. 49:22–23 (1 Nif. 21:22–23; 3 Nif. 20–21). Chineke ga-ewulite otu ala-eze nke na-agaghị ebibi-ebibi, **Dan**. 2:44 (OznQd. 65:2). Agha, nrọ nile, na ọhụ nile ga-ebu Ọbịbia nke

Ugboro Abụọ ụzọ, **Joel** 2. Mba nile ga-agbakọta ibuso Jerusalem agha, **Zek**. 14:2 (Ezik. 38–39). Ụbọchị ahụ na-abia nke ga-ere ọkụ dika ite ọkụ, **Mal**. 4:1 (3 Nif. 25:1; OznQd. 133:64; A—JS 1:37). Nnukwu oke ọdachị nile ga-adị tutu Ọbịbia nke Ugboro Abụọ, **Mat**. 24 (JS—M 1). Pọl kọwara nke ọma ngonari okwukwe na oge nile ahụ dị egwu nke ụbọchị ndị ikpe-azụ, **2 Tim**. 3–4. Ndị-amụma abụọ ka a ga-egbu ma bilite n'onwụ na Jerusalem, **Mkpu**. 11 (OznQd. 77:15). A ga-eweghachi ozi-oma n'ụbọchị ndị ikpe-azụ site na nkwsa ozi ndị mụọ-ozị, **Mkpu**. 14:6–7 (OznQd. 13; 27; 110:11–16; 128:8–24). A ga-ehiwe Babilon, ọ ga-ada kwa, **Mkpu**. 17–18. A ga-eji ike kpọkọta Israel, **1 Nif**. 21:13–26 (Aisa. 49:13–26; 3 Nif. 20–21). Nke a bụ ihe iriba-ama ka unu wee mata oge ahụ, **3 Nif**. 21:1. Akwukwọ nke Mọmọn ga-aputa site n'ike nke Chineke, **Mom**. 8. Ndị Leman ga-agbawa dika okoko, **OznQd.** 49:24–25. Ndị ajọọ mmadụ ga-egbu ndị ajọọ mmadụ, **OznQd.** 63:32–35 (Mkpu. 9). A ga-awuputa agha n'elu mba nile, **OznQd.** 87:2. Ihe iriba-ama nile, ọgba aghara nile nke ihe e kere eke nile, na ndị mụọ-ozị na-akwado ụzọ make ọbịbia nke Onye-nwe, **OznQd.** 88:86–94. Ọchịchiri ga-ekpuchi ụwa, **OznQd.** 112:23–24. Onye-nwe nyere Ndị-nso iwu ka ha kwadobe maka Ọbịbia nke Ugboro Abụọ, **OznQd.** 133.

IHE IRIBA-AMA NILE NKE OMUMU NA ONWU NKE JISUS KRAIST. *Hụ kwa* Jisus Kraist

Ihe omume nile soro omumu na onwụ Jisus Kraist.

Omumu: Nwa-agboghọ na-amaghi nwoke gaje ịdị ime ọ gajekwa imụ nwanwoke, **Aisa**. 7:14. N'ime Betlehem ka otu onye ga-esi puta ibụ onye na-achị achị n'Israel, **Maika** 5:2. Samuel Onye Leman ahụ wee buo-amụma otu ụbọchị, otu abali, na otu ụbọchị nke ihè, otu kpakpando ọhụrụ, na ihe iriba-ama ndị ọzọ, **Hil**. 14:2–6. Ihe iriba-ama nile ahụ ka e mezuru, **3 Nif**. 1:15–21.

Onwu: Samuel onye Leman buru-amụma ọchịchiri, igba egbe elu-igwe nile na igbu amụma nile, na ima jijiji nke uwa, **Hil.** 14:20–27. Ihe iriba ama ahụ nile ka e mezuru, **3 Nif.** 8:5–23.

IHE IRIBA-AMA NKE NDURU.

Hụ kwa Mụọ Nsọ

Ihe iriba-ama a kara-aka nke Jọn O Me Baptism ga-esi na ya mata Mesaia ahụ (Jọn 1:32–34). Joseph Smith kuziri na ihe iriba-ama nke nduru ka e hiwere tutu okike nke uwa dika ihe aka-ebe maka Mụọ Nsọ, Ya mere, ekwensu enweghị ike ịbia n'iriba-ama nke nduru.

Mụọ nke Chineke wee gbadata dika nduru, **Mat.** 3:16. Mgbe e mesiworo Jisus baptism, Mụọ Nsọ gbadatara ala n'ụdị nke nduru, **1 Nif.** 11:27. Mụ bụ Jọn na-agba ama, ma lee elu-igwe nile ka e mehere, ma Mụọ Nsọ ridatara n'elu ya n'ụdị nke nduru, **OznQd.** 93:15.

IHE ISI-IKE. *Hụ kwa* Inye Nsogbu, Mkpagbu; Nógide; Nwaa, Onwunwa; Taa-ahụhụ, Na-ata Ahụhụ

Site n'ihe isi-ike, onwunwa nile, mkpagbu nile, na nnukwu nsogbu—mmadụ nwere ike nweta ọtụtụ uche onwe nile ga-edu ya gaa na-ito-eto nke mụọ na iga-n'iru ebighi-ebi site na-ichighari-kwute Onye-nwe.

Chineke n'onwe ya zọpụtaworo unu site n'ime ihe isi-ike unu nile na mkpagbu nile unu, **1 Sam.** 10:19. Ha wee bekuo Onye-nwe akwa n'ime nsogbu ha, **Abuoma** 107:6, 13, 19, 28. Ọbuna na Onye-nwe ga-enye unu achicha nke ihe isi-ike, ma Ọ gaghị ewezuga ndizizi unu, **Aisa.** 30:20–21. N'ihì na ọ dīriri mkpa na-aga-enwe mmegide n'ihe nile, **2 Nif.** 2:11. Ọbụrụ ha enweghị ihe ilu ha a gaghị enwe ihe uto, **OznQd.** 29:39. Ihe isi-ike gị ga-abụ mana oge nta, **OznQd.** 121:7–8. Ihe ndị a nile ga-enye gị uche nke onwe, ma ga-abụ maka ọdịmma gị, **OznQd.** 122:5–8. Ha na-edetukwa ihe ilu ahụ ire, ka ha wee mara ikwe ọnu-ahịa ezi-**ihe, Moses** 6:55.

IHE MERE N'OGE NDỊ EZE

Akwụkwọ abụọ dī n'ime Testament Ochie. Ha na-enye akụkọ dī mkpirisi banyere ihe nile mere site n'Okike ruo na ima-ọkwa nke Sairos ikwenye ndi Juu nile iloghachite Jerusalem.

Ihe mere n'oge ndi Eze 1: Isi nile nke 1–9 deputara akụkọ agburu nile site Adam ruo Sol. Isi 10 dekotara ihe mere n'onwu Sol. Isi nile 11–22 leruru anya igbaso ihe nile mere eme nke metutara ọchichi nke Devid. Isi nile nke 23–27 na-akwa na e mere Solomon eze ma e doziri ndi Livaị n'usoro. Isi nke 28 na-akwa na Devid nyere Solomon Iwu ka o wuo Temple. Isi nke 29 dekotara onwu Devid.

Ihe mere n'oge ndi eze 2: Isi nile nke 1–9 na-eleru anya iso ihe nile mere eme metutara Ọchichi Solomon. Isi nile nke 10–12 na-ekwu maka ọchichi Rehoboam nwa-nwoke nke Solomon, n'oge nke e kewasiri ala-eze e jikoro onu nke Israel ibu ala-eze nile nke mpaghara elu-elu na nke ndida. Isi nile nke 13–36 na-akwa nke oma ọchichi nile nke ndi eze di iche iche bia ruo na-idokpu n'agha nke ala-eze nke Juda site n'aka Nebukadneza. Akwukwu ahụ gwuchara jiri iwu-oku nke Sairos nyere na umu Juda nile nwere ike iloghachi na Jerusalem.

IHE NTUGWA NILE. *Hụ ihe* Ntugwa Nzuzo nile

IHE OMIMI NILE NKE CHINEKE

Ihe omimi nile nke Chineke bu ezi-okwu nile nke mụọ nke a matara site nani na mkpughe. Chineke na-ekpughe ihe omimi ya nile nye ndi ahụ na-erube isi nye ozi-oma. Ufodu ihe omimi nile nke Chineke ka a ka ga-ekpughe.

Obu unu ka e nyeworo imara ihe omimi nile nke ala-eze nke elu-igwe, **Mat.** 13:11. Asikwa na m amata ihe omimi nile, ma enweghi m afo-oma, abughi m ihe obula, **1 Ndi-Ko** 13:2. Nifai matara ihe omimi nile di ukwu nke Chineke, **1 Nif.** 1:1. Enyere ya otutu imata ihe omimi nile nke Chineke,

Alma 12:9. Ụdị ndị a ka a na-enye ịmata ihe omimi nile nke Chineke, **Alma** 26:22. Ihe omimi nile ndị a, e mebeghi ka m mata ha n'uju, **Alma** 37:11. Enwere otutu ihe omimi ndị e debere na-odighi onye maara ha ma obughi Chineke n'onwe ya, **Alma** 40:3. Lee ihe omimi nke ndu iyi-Chineke, oke idi ukwu o di, **OznQd.** 19:10. Qburu na unu ga-ario, unu ga-anata mkpughe ma mata ihe omimi nile nke ala-eze, **OznQd.** 42:61, 65 (1 Ndi-Ko 2:7, 11-14). Onye ahụ nke na-edobe iwu-nso nile ka a ga-enye ihe omimi nile nke ala-eze, **OznQd.** 63:23. Nye ha ka m ga-ekpughere ihe omimi m nile, **OznQd.** 76:7. Okwa Nchụ-aja ahụ nke di ukwu karịa na-ejide otughe-uzo nile nke ihe omimi nile, **OznQd.** 84:19. N'obibia ya Onye-nwe ga-ekpughe ihe nzuzo nile nke n'enweghi onye matara ha, **OznQd.** 101:32-33. Okwa nchụ-aja Melkizedek ga-enwe ohere nke inata ihe omimi nile nke ala-eze, **OznQd.** 107:19.

IHE RURU ARU, IHE-ARU. *Hụ kwa Mmehie*

N'ime akwukwo nsọ nile, ihe na-akpata enweghi mmasi ma-obu iro nye ndi ezi-omume na ndi na-enweghi ntupo.

Egbugbere-onu okwu ugha bu ihe-arụ n'anya Onye-nwe, **Ilu** 12:22. Mpako bu ihe-arụ n'anya nke Onye-nwe, **Jekob** 2:13-22. Ndi ajo mmadu enyefewo onwe ha n'uche nke ihe-arụ ha nile, **Mosa.** 3:25. Adighi-ocha kachasi buru ihe-arụ karịa mmehie nile ewezuga igbu mmadu na igonari Mụo Nso, **Alma** 39:3-5. Iwe-oku nke Onye-nwe e rewela imegide ihe-arụ ha nile, **OznQd.** 97:24.

IJE-OZI. *Hụ kwa Ihunanya; Odimma*

Nlekota anya e nyere ma-obu oru aruru maka odimma nke Chineke na ndi-ozo. Dika anyi na-ejere ndi-ozo ozi, anyi na kwa ejere Chineke ozi.

Hoputara nu onwe unu n'ubochi taa onye unu ga-eke ofufe, **Josh.** 24:15. Qbururaa na unu emewo ya nye otu n'ime ndia dikasiri nta, mu ka unu mere ya nye, **Mat.** 25:35-45. Chee nu

aru unu nile n'iru Chineke dika aja di ndu, nke bu ije-ozu unu nke uche zuru oke, **Ndi-Rom** 12:1. Were nu ihunanya jeritara nu ibe unu ozi, **Ndi-Gal.** 5:13. Ubochi gi nile ka i ga-eji jeere Chineke gi ozi, **2 Nif.** 2:3. Mgbe unu na-ejere mmadu ibe unu ozi, unu no nani n'ije-ozu nke Chineke, **Mosa.** 2:17. Ndi ahụ ga-enwere ala nke e kwere na nkwa gariri ejere Chineke ozi ma-obu a zachapu ha, **Ita** 2:8-12. Ndi ahụ na-esonye n'ije-ozu nke Chineke, kwesiri ije-ozu jiri obi ha nile, **OznQd.** 4:2. Onye-nwe nyere iwu-nso nile na mmadu kwesiri ihu ya n'anya fee kwa ya ofufe, **OznQd.** 20:18-19. N'aha nke Jisus Kraist i ga na-ejere Chineke ozi, **OznQd.** 59:5. Mụ, Onye-nwe, enwere m mmasi inyere ndi na-eke m ofufe nnukwu ugwu, **OznQd.** 76:5. Kporo Chineke isi ala n'ihu nani ya ka i ga-eke ofufe, **Moses** 1:15.

IJIPT

Otu ala di n'agiga mpaghara Elu-elu Qwuwa anyanwu nke Afrika. Ebe buru ibu na Ijpt e nweghi ike imita mkpuru ihe okuku na togboro n'efu. Ndi bi na ya kachasi biri n'ime ndagwurugwu Nailu, nke gbatiri ruo odika nari kilomita asato na iri itolu.

Ijpt nke agba Ochie bara ogaranya, na-eme nke oma. Nnukwu oru nile nke obodo ka ndi Ijpt wuru, tinyere owa mmiri nile ndi ha wuru maka igba mmiri n'ubi, nnukwu obodo nile siri ike maka mgbochi, na ihe ncheta ndi eze nile, nke ka nke ili pyramid nile na temple nile, ihe ndi a nile ka so kwa n'etiti ihe ebube nile nke uwa. Maka otu oge, ochichi nke Ijpt buuru mgbaso usoro nke okwa nchu—aja nke onye isi ezi na ulo (Abr. 1:21-27).

Abraham na Josef ka Onye-nwe duuru ga na Ijpt izoputa ezi na ulo ha nile site n'unwu, **Jen.** 12:10 (Jen. 37:28). E rere Josef jee n'Ijpt, **Jen.** 45:4-5 (1 Nif. 5:14-15). E duuru Jekob gaa na Ijpt, **Jen.** 46:1-7. Moses duru umu Israel puo na Ijpt, **Opu** 3:7-10; 13:14 (Ndi Hib. 11:27; 1 Nif. 17:40; Moses 1:25-26). Ijpt bu akara nnochite ihe ojoo, **Ezik.** 29:14-15 (Hosea 9:3-7; Abr. 1:6,

8, 11–12, 23). Otu mụọ-ozí gwara Josef ka o kurụ Meri na Jisus gbalaga Ijipt, **Mat.** 2:13 (Hosea 11:1).

IJIPTUS

Aha nke nwunye na kwa nwa ndinyom nke Ham nwa-nwoke nke Noa. Nke putara Ijipt n'asụsụ ndị Kaldea, nke na-egosị nke ahụ a juru-aju (Abr. 1:23–25).

IKE. *Hụ kwa* Ikike; Okwa Nchụ-aja

Inwe ume e ji eme ihe. Inwe ike n'ebe mmadụ ma-ọbụ ihe nọ bụ inwe ume ituzi aka ma-ọbụ tinye iwu nye onye ahụ ma-ọbụ ihe ahụ. N'ime akwukwọ-nsọ nile, ike ka a na-ejiko ọtụtụ mgbe ya na ike nke Chineke ma-ọbụ ike nke elu-igwe. Ọtụtụ mgbe o metụtara nso-nsọ ikike nke okwa nchụ-aja, nke bụ nkwenye ma-ọbụ ihe ruru mmadụ ime omume maka Chineke.

N'ihì nke a ka m guzoworo gị, ka m wee ka a hụ ike m n'ime gị, **Ọpụ.** 9:16. Chineke bụ ume na ike m, **2 Sam.** 22:33. E gbochila ezi ihe mgbe o dị n'ike nke aka gị ime ya, **Ilu** 3:27. N'ezie mụ onwe m juputara n'ike site na mụọ nke Onye-nwe, **Maịka** 3:8. E werewo ike nile dī n'elu-igwe na n'elu ụwa nye m, **Mat.** 28:18. Ozizi ya wee tū ha n'anya, n'ihì n'okwu ya dī n'ike, **Luk** 4:32. Nọdunụ n'obodo a, ruo mgbe a ga-ewere ike si n'elu yikwasị unu, **Luk** 24:49. Ka ha ra bụ ndị natara ya, ha ka o nyere ike ighọ umu ndịkom nke Chineke, **Jon** 1:12 (OznQd. 11:30). Unu ga-anata ike, mgbe Mụọ Nsọ ga-abiakwasịworị unu, **Qlndoz.** 1:8. O dighị ike ọchịchị ma ọburu na Chineke edoghị ya, **Ndị-Rom.** 13:1. E dobere unu n'ike nke Chineke site n'okwukwe ruo na nzoputa, **1 Pita** 1:3–5. Ejuputara m n'ike nke Chineke, **1 Nif.** 17:48. E mere ka o puta ihè nye m site n'ike nke Mụọ Nsọ, **Jekob** 7:12. Mmadu nwere ike inwe nnukwu ike e nyere ya site na Chineke, **Mosa.** 8:16. Ha kuziri nkuzi jiri ike na ikike nke Chineke, **Alma** 17:2–3. Nifajị kuziri ozi-oma jiri ike na nnukwu ikike, **3 Nif.** 7:15–20 (3 Nif. 11:19–22). Ọbunadi na mmadụ nwere ike iru ọtutu

oke ọrụ, mana o buru na o tuo onu n'ihì ike nke ya, o ghaghị ida, **OznQd.** 3:4. Ike ahụ jị mee ihe oma di n'ime onye obula, **OznQd.** 58:27–28. N'ime emume-nsọ nile nke Okwa nchụ-aja nke Melkizedek, ike ahụ nke ndu iyi-Chineke na-aputa ihè, **OznQd.** 84:19–22. Ugwu nile nke okwa nchụ-aja jikoro onu na-enweghi okè ya na ike nile nke elu-igwe, **OznQd.** 121:34–46. Aga m eduzi gi uto site n'aka m, na ike m ga-adị n'aru gi, **Abr.** 1:18.

IKEKORITA IHE ONU. *Hụ*
Oriri-nsọ

IKIKE. *Hụ kwa* Chie Echichi,
Echichi; Chineke Kporo,
Kporo-oku, Okpukpo-oku; Ike;
Okwa Nchụ-aja; Otughe-uto nile
nke Okwa Nchụ-aja

Nkwenye e nyere ndi nwoke n'ua ndi a kporo ma-ọbụ chie echichi ime omume maka na n'onodu nke Chineke Nna ma-ọbụ Jisus Kraist na-iru ọrụ Chineke

Mu onwe m ezigawo gi, **Ọpụ** 3:12–15. I ga-ekwu ihe m na-enye gi n'iwu, **Ọpụ** 7:2. O wee nye ndi na-eso uto iri na abuo ahụ ike, **Mat.** 10:1. Obughi unu onwe unu hoputara m, kama-obu mu onwe m hoputara unu ma chie unu echichi, **Jon** 15:16. Nifajị na Lihai kwusaara ndi Leman ozi-oma jiri nnukwu ike na ikike, **Hil.** 5:18. Nifajị nwa-nwoke nke Hilaman bu onye nke Chineke, ebe o nwere nnukwu ike na ikike site na Chineke, **Hil.** 11:18 (3 Nif. 7:17). Jisus nyere ndi Nifajị iri na abuo ike na ikike, **3 Nif.** 12:1–2. Joseph Smith onye nke Chineke kporo ma chie ya echichi, **OznQd.** 20:2. Onye obula a gaghi ezisa ozi-oma, ma-obu iwulite Nzuko-nsọ m elu, ma obughi ma echiri ya echichi, ma amatara n'ime Nzuko-nsọ na onye ahụ nwere ikike, **OznQd.** 42:11. Ndi okenye ga-ekwusa ozi-oma, na-aru ọrụ n'ikike, **OznQd.** 68:8. Okwa Nchụ-aja Melkizedek nwere ikike ileketa ihe nile nke mụọ, **OznQd.** 107:8, 18–19. Ihe obula e mere n'ikike nke Onye-nwe aburuwo iwu, **OznQd.** 128:9.

Onye obula na-ekwusa ozi-oma ma-obu na-elekota maka Chineke ka a ga-akpo riri site na Chineke site na ndi ahụ bu ndi ji ikike, **Ndep.Ok.** 1:5.

IKPE NKE IKPE-AZU. *Hu kwa* Jisus
Kraist—Ikpe; Kpee, Ikpe; Maa
Ikpe, Omuma Ikpe

Ikpe nke ikpe-azu nke ga-adi mgbe e bilitesiri n'onwu. Chineke site n'aka Jisus Kraist ga-ekpe onye obula ikpe iji kpebie ebube ebighi-ebi onye ahụ ga-anata. Ikpe a ga-agbado ukwu na nrube isi onye obula nye iwu nile nke Chineke, tinyere nnabata ya nye aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist.

Nna ahụ ewerewo ikpe nile nye Okpara ahụ, **Jon** 5:22. Anyi nile ga-eguzo n'iru oche-ikpe nke Kraist, **Ndi-Rom.** 14:10. E wee kpee ndi nwuru-anwu ikpe site n'ihe nile e dere n'akwukwo ahụ, **Mkpu.** 20:12 (OznQd. 128:6-7). N'ih i n'ih nile I na-eme ka a ga-eji kpee gi ikpe, **1 Nif.** 10:20. Ndi-oz i Iri na Abuo na ndi Nifai ndi na-eso uz o iri na abuo ga-ekpe Israel ikpe, **1 Nif.** 12:9 (OznQd. 29:12). Mmadu nile ga-aputa n'iru oche-ikpe nke Onye-nso, **2 Nif.** 9:15. Kwadobe mkpuru-obi unu maka ubochi ahụ di ebube, **2 Nif.** 9:46. Unu nwere ike itughari uche hu onwe unu ka akpoutara unu n'iru oche-ikpe nke Chineke? **Alma** 5:17-25. Jisus Kraist ga-eguzoro ikpe uwa ikpe, **3 Nif.** 27:16. Onye-nwe ga-agbadata n'elu uwa jiri ibu-onu na ikpe-ikpe, n'elu isi ndi nile na-amaghi Chineke, **OznQd.** 133:2.

IKPE OMUMA NKE MUO. *Hu kwa*
Chegharia, Ncheghari

Onodu nke na e mejowo, ma-obu mmetuta nke inwe mwute na iru-uju nke kwesiri ya na mmehie iyiko.

O mehiewo ma ikpe mara ya, **Lev.** 6:1-6. Onye obula nke ga-eketa oke nke oriri-nso na-ezugh i oke, ikpe aru na obara nke Jisus mara ya, **1 Ndi-Ko** 11:27. Ndi ikpe mara na-ewere ezi-okwu ahụ ka ihe siri ike, **1 Nif.** 16:2. Anyi ga-enwe mmata-ihe zuru oke maka ikpe-omu-ma nke anyi, **2 Nif.** 9:14. Ikpe-omuma

m nke muo ka a zafuworo, **Inos** 1:6. E nwere ntaram ahuhu a nyapadoro, nke wetara mwute na ncheghari nke muo, **Alma** 42:18. Ka mmehie gi nile na-esogbu gi, jiri nsogbu ahụ nke ga-ewedata gi ruo na ncheghari, **Alma** 42:29. Ufodu n'ime unu bu ndi ikpe mara n'iru m kama aga m eme ebere, **OznQd.** 38:14. Okpara Chineke achuwo aja mgbaghara mmehie n'ih i omuma-ikpe nke ime muo nke ochie, **Moses** 6:54.

IKPE-ZIRI-EZI. *Hu kwa* Aja
Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja
Mgbaghara Mmehie; Ebere,
Obi-ebere

Ngozi nile na-adighi ada-ada na-esochiche ziri-ezi na ezi omume nile, na ntaram-ahuhu maka mmehie na-echegharighi, Ikpe-ziri-ezi bu iwu mgbe ebighi-ebi nke choro inye ntaram ahuhu oge obula e mebir iwu Chineke (**Alma** 42:13-24). Onye mmehie ahụ ga-akwu ugwo ahuhu ahụ ma oburu na o chegharighi (**Mosa.** 2:38-39; **OznQd.** 19:17). Oburu na-o chegharia, Onye-nzoputa na-akwu ugwo ahuhu ahụ site na Aja Mgbaghara Mmehie ahụ, kpodata ebere (**Alma** 34:16).

Mkpuru-obi ahụ nke na-emehie, ya onwe ya ga-anwu, **Ezik.** 18:4. Obu kwa gin i ka Onye-nwe na-ach o n'aka gi, ma-obugh i ime ihe ziri-ezi? **Maika** 6:8. Jisus ga ezi-ezi ma ga-agbaghara anyi mmehie anyi nile, **1 Jon** 1:9. Ikpe ziri-ezi nke Chineke kewakwara ndi ajoo mmadu site na ndi ezi-omume, **1 Nif.** 15:30. Aja Mgbaghara Mmehie ahụ kwuzuru ugwo nke ikpeziri-ezi, **2 Nif.** 9:26. Mmadu nile a dawo, ma ha no n'ime njidesike nke ikpe-ziri-ezi, **Alma** 42:14. Aja Mgbaghara Mmehie ahụ na-emeju ochicho nile nke ikpe-ziri-ezi, **Alma** 42:15. I chere na ebere nwere ike izu ikpe-ziri-ezi ori? **Alma** 42:25. Ikpe-ziri-ezi nke Chineke koro n'ofe isi unu ma-obugh i na unu cheghariri, **Alma** 54:6. Ikpe ziri-ezi na ikpe bu ntaram ahuhu nke a nyapadoro nye iwu m, **OznQd.** 82:4. Ikpe-ziri-ezi na-aga n'iru n'uzo nke ya, ma na-anabata nke ya, **OznQd.** 88:40. O nweghi onye a

ga-agupụ site n'ikpe-ziri-ezi na iwu nile nke Chineke, **OznQd.** 107:84.

IKWU IHE ỌJỌỌ. *Hụ kwa* Asiri;
Emu; Ghaa-ugha; Ndoro-ndoro

Ikwu ihe nile n'ezighi ezi, nwere ike imerụ arụ, na ihe ọjọọ. Ọtụtụ mgbe n'akwukwọ nsọ udi okwu ndi a ka a na-ekwukari megide mmadu jiri ebum n'obi ikpata mgbu.

Chezie ire gi ka o ghara ikwu ihe ọjọọ, **Abuoma** 34:13 (1 Pita 3:10). Onye na-eyighi Chineke na-egwuputa ihe ọjọọ, **Ilu** 16:27. Ngozi na-adiri unu mgbe ndi mmadu ga-ekwu ajoyo ihe nile di iche iche megide unu n'okwu ugha, **Mat.** 5:11 (3 Nif. 12:11). Site n'obi ka ajoyo echiche nile si aputa, **Mat.** 15:19 (Mak 7:21). Ekwula okwu ọjọọ obula megide onye isi, **Qlndoz.** 23:5. Ka-ewepu nkwalu nile n'etiti unu, **Ndi Efe.** 4:31. Unu ekwutoritala ibe unu, **Jemes** 4:11. Hụ na enweghi okwu azu, ma-obu okwu ọjọọ, **OznQd.** 20:54.

IKWU OKWU-AZU. *Hụ kwa* Ikwu
Ihe Ọjọọ

IKWUHIE CHINEKE, NKWUHIE CHINEKE. *Hụ kwa* Kwuto
Ikwuhie; Mmehie Na-enweghi
Mgbaghara

Ikwu okwu na-enyeghi Chineke ma-obu ihe nile di nsọ nsopuru ma-obu nkwanye uguwu.

Ndi Juu boro Jisus ebubo ikwuhie Chineke otutu oge n'ihu na O kwuru na O ruuru ya igbaghara mmehie nile (Mat. 9:2-3; Luk 5:20-21), n'ihu na o kpowo onwe ya Okpara Chineke (Jon 10:22-36; 19:7), ma n'ihu na o kwuru na ha ga-ahu ya ka O na anodu n'aka nri nke ike na na-abia kwa n'igwe ojii nile nke elu-igwe (Mat. 26:64-65). Ebubo ndi a gaara abu ezi-okwu ma a si na-o bughiri ihe ndi a nke O si na ya bu. Ebubo ndi aka-ebe ugha nile boro ya na mgbe a na-ekpe ya ikpe n'iru ndi Sanhedrin (Mat. 26:59-61) bu nke nkwhie megide temple nke Chineke, Nkwuhie Chineke megide Muo Nso, nke bu ikpachara anya gonari Kraist

mgbe e nwetasiworo mmuta zuru oke banyere ya, bu mmehie ahụ na-enweghi mgbaghara (Mat. 12:31-32; Mak 3:28-29; OznQd. 132:27).

Onye ahụ na-ekwuhie aha nke Onye-nwe ka a ga-egbu, **Lev.** 24:11-16. A gaghi ahapu ndi iro nke Onye-nwe ka ha na-ekwuhie aha ya, **OznQd.** 105:15. Ibo-obo ga-abiakwasị ndi ahụ bu ndi na-ekwuhie Chineke megide Onye-nwe, **OznQd.** 112:24-26.

IKWUTỌ IKWUHIE. *Hụ kwa*
Ikwuhie Chineke, Nkwuhie
Chineke

Enyeghi nsopuru ma-obu nleli maka ihe nile di nsọ; nke ka nke enyeghi nkwanye uguwu maka aha nke Chineke.

Gi ejila aha Onye-nwe bu Chineke gi ime ihe-efu, **Opu.** 20:7 (2 Nif. 26:32; Mosa 13:15; OznQd. 136:21). Gini mere anyi ji na-eme ka ogbugba-ndu nna anyi ha ghara idi-nsọ? **Mal.** 2:10. Okwu obula mmadu ga-ekwu nke na-abaghi n'ihe, ha ga-enye nkwasị banyere ya n'ubochi ikpe, **Mat.** 12:34-37. Site notu onu ahụ ka ngozi na obubu-onu si puta, okwesighi ka odi otu a, **Jemes** 3:10. Okwu anyi nile ga-ama anyi ikpe, **Alma** 12:14 (Mosa 4:30). Ka mmadu nile kpachara anya otu ha si akpoku aha m n'egbugbere onu ha, **OznQd.** 63:61-62.

ILI. *Hụ kwa* Mbilite n'Onwu

Ebe olili aru na-anwu anwu. N'ihu aja mgbaghara mmehie ahụ, onye obula ga-ebilite n'onwu site n'ili.

Mgbe Kraist bilitesiworo n'onwu, ili nile meghekwaru ma aru nile nke otutu ndi bilitere, **Mat.** 27:52-53 (3 Nif. 23:9-13). O ili olee ebe mmeri gi di? **1 Ndi-Ko** 15:55. Ili ga-eweputariri ndi ya nile nwuru anwu, **2 Nif.** 11-13. Ndi daworo n'ura n'ili ha ga-aputa, **OznQd.** 88:97-98. Ebe ahụ e wuru maka baptism ka e hiwere n'udi nke ili, **OznQd.** 128:12-13.

ILU

Mkpirisi okwu gbasara muo ime ihe oma ma-obu ihe ọjọọ ma-obu ndumodu.

Akwụkwọ nke Ilu: Otu akwụkwọ Testament Ochie nke nwere ọtụtụ akụkọ ilu, okwu nile, na abụ nile, ọfọdụ n'ime ha bụ Solomon dere ha. Akwụkwọ nke Ilu nke a na-eñomi na-esepughị-aka n'ime Testament Ọhụrụ.

Isi nile nke 1–9 nwere nkọwa make ezi amamihe. Isi nile nke 10–24 nwere nchịkọta okwu nile banyere ụzọ ziri-ezi na nke na-ezighị-ezi e si ebi ndụ. Isi nile nke 25–29 nwere ilu nile nke Solomon nke ndị Hezekaja, eze nke Juda dekotara. Isi nile nke 30–31 gụnyere nkọwa nke ọma maka nwanyị onye ezigbo-omume.

IMA ỌKWA NKE ỤLỌ-ORU—1.

Hụ kwa Akwụkwọ-ngosiputa-uche; Ụlọ Alulū, Ọlulū Di na Nwunye—Alulū ọtụtụ nwunye; Woodruff, Wilford

E bipụtara n'ibe akwụkwọ ndị mmechi nke Ozizi na Ogbugba-ndụ nile, mpaghara nke mbụ nke Ima Ọkwa nke Ụlọ-ọrụ—1 ka a maakwara dika Akwụkwọ-ngosiputa-uche ahụ. Onye wepụtara ya bụ Onye-isi nduzi Wilford Woodruff na nyefee ya ndị otu Nzukọ-nsọ n'Ọgbakọ ntugharịkọta uche zuru ọha na 6 Oktoba 1890. Malite na 1862, ọtụtụ iwu nile n'ime iri afọ abụọ na ise na-abia mere ka ilu ọtụtụ ndị nwunye buru ihe iwu na-akwadoghị n'ime United States. Onye-nwe gosiri Wilford Woodruff site n'ohụ na mkpughe ihe gaara eme ma ọburu na ndị-nsọ a kwusighi omume nke ilu ọtụtụ ndị nwunye. Akwụkwọ ngosiputa uche ahụ kwupụtara n'iputa ihè na-adighi eme kwa emume ilu ọtụtụ ndị nwunye.

IMA ỌKWA NKE ỤLỌ-ORU—2.

Hụ kwa Kimball, Spencer W.; Ọkwa Nchụ-aja

Otu nkwpụta nke Ozizi gbasara ndị ga-ejide Ọkwa nchụ-aja nke Chineke, nke e bipụtara n'ibe akwụkwọ ndị ikpe-azụ nke Ozizi na Ogbugba-ndụ nile. Na mmalite Jun 1978. Onye-nwe kpugheere Onye-isi nduzi Spencer W. Kimball na e kwesiri ka e nye ndị nwoke nile tozuru oke nke Nzukọ-nsọ Ọkwa

nchụ-aja ahụ. Nke a mere ka Ọkwa Nchụ-aja dirị ndị nwoke nile tozuru-oke na ngozi nile nke temple dirị ndị otu nile tozuru oke nke Nzukọ-nsọ, na-atuleghị agburu ma-ọbụ ọcha elu arụ. Na 30 Septemba 1978, e wepụtara Ima-Ọkwa nke a nye ọgbakọ ntugharịkọta uche zuru ọha nke Nzukọ-nsọ, na e jiri otu olu nabata ya.

IME-IHE KA IHE EFU. *Hụ kwa*

Ikwu Ihe Ọjọ

Imeso ihe nile di nsọ na-ejighi nsopuru (OznQd. 84:54).

Ndi-nsọ agaghị enwe echiche efu nile, ma-ọbụ oke ichi-ochi, **OznQd.** 88:69. Kwusi nụ site na mpako unu nile na ime-ihe ka ihe efu nile, **OznQd.** 88:121.

IME MUỌ. *Hụ kwa* Ihè, Ihè nke

Kraist

Ime-ime echiche nke mma na njo, na-esi n'ihè nke Kraist abia n'ime mmadụ nile (Moro. 7:16). Ejiri onọdụ ụdi-okike inwe ike igosi ihe di iche n'etiti mma na njo wee muọ anyi n'ihè ihè nke Kraist nke e nyere onye ọbụla (OznQd. 84:46). Onọdụ inwe ike a ka a kporo ime muọ. Inwe ya na-eme anyi ndi bara uru. Dika onodụ inwe ike ndi ozọ nile, e nwere ike mee ka ime muọ anyi nile na-anwu site na mmehie ma-ọbụ ejizighi ya ejizi.

Ndi ode-akwukwo na ndi Farisii ka ime muọ ha mara ikpe, **Jon** 8:9. Ime muọ ha na-agba kwa aka-ebe, **Ndi Rom.** 2:14–15. ndi na-agonari okwukwe ka eji igwe oku daa n'ime muọ ha, **1 Tim.** 4:2. A kuziwo ndi mmadu ebe o zuru oke nke ga-eme ka ha mata mma site na njo, **2 Nif.** 2:5. Eze Benjamin nwere ime muọ di ọcha n'iru Chineke, **Mosa.** 2:15. Ndi Nifai juputara n'onu ebe ha nwere udo nke muọ, **Mosa.** 4:3. Ziezrom nwere ntaram-ahuhu site na mma-ta nke ikpe omuma nke onwe ya, **Alma** 14:6. E nyewo anyi onu ma-ọbụ muọ nke ikwa mmakwaara dika ochicho anyi siri di, **Alma** 29:5. Ntaram-ahuhu na iwu ziri-ezi na-eweta mwute na ncheghari nke ime muọ, **Alma** 42:18.

Mụọ nke Kraịst ka e nyere mmadụ nile ka ha wee mata ihe ọma site n'ihe ọjọọ, **Moro**. 7:16. Onye ọbụla kwesiri inwere onwe nke ime mụọ, **OznQd**. 134:2. Enwere m ime mụọ na-adighi aso ngongo, **OznQd**. 135:4. Anyi choro ka a mata na ohere ahụ bu nke anyi nke ife Chineke ofufe dika oghichio nke mụọ anyi siri di, **Ndep.Ok**. 1:11.

IME NHỌPUTA. *Hụ Nkwekorita*
Zuru Onu

IMEGIDE KRAIST. *Hụ kwa*
Ekwensu

Onye ọbụla ma-ọbụ ihe ọbụla na-enwe oyiya atumatu nzoputa nke ezi ozi-oma ahụ ma na-emegide Kraist na mbara ma-ọbụ na nzuzo. Jon onye mkpughe kowara imegide Kraist dika onye nduhie (1 Jon 2:18–22; 4:3–6, 2 Jon 1:7). Oke Onye mmegide Kraist ahụ bu Lusifa, mana o nwere otutu ndi enyem-aka ma ndi mụọ na ndi no na aru na anwu anwu.

Nwa nke ila-n'iyi ahụ na-emegide ma na-ebuli onwe ya elu imegide ihe nile a kporo Chineke, **2 Ndi Tes**. 2:1–12. O na-eduhie ndi bi n'elu uwa site n'orubube nile, **Mkp**. 13:13–17. Sherom wee gonari Kraist ma duhie otutu, **Jekob** 7:1–23. Nihọ wee kuzie ozizi ugha nile, wee hiwe nzuko ma webata nchu-aja aghugho, **Alma** 1:2–16. Korihọ jiri Kraist mere ihe-ochi, aja mgbaghara mmehie, na mụọ nke ibu amuma, **Alma** 30:6–60.

IME-ONYE-OTU. *Hụ Ibikwasị Aka*
nile n'elu

IMETU-N'OBİ. *Hụ kwa Mụọ Nso*

I nweta uche nke imetu-n'obi nile nke Mụọ.

Unu kariji ihe imetu-n'obi, na okwu ya ghaara imetu unu n'obi, **1 Nif**. 17:45. Mgbe unu malitere inweta mmeghari aru oziza ndi a nile, unu ga-amalite ikwu na mkpuru akuku nke a di mma, **Alma** 32:28. I ga-enwe mmetu-n'obi na o bu ihe ziri ezi, **OznQd**. 9:8 Mmadu nile bu ndi ga-abata n'ulo nke Onye-

nwe ga-enwe mmetuta nke ike gi, **OznQd**. 109:13.

IMMANUEL. *Hụ kwa* Jisus Kraist

Otu n'ime aha nile nke Jisus Kraist. O sitere n'okwu nile Hibru bia nke putara "Chineke nonyere anyi."

Immanuel bu akara-aha e nyere dika iriba-ama nke nnaputa nke Chineke (Aisa. 7:14). Ntunye aka nke Aisaja tunyere maka Immanuel bu kpom kwem nke Matiu matara dika ibu amuma banyere omumu Jisus n'inwu anwu (Mat. 1:18–25). Aha ahụ putakwara ihe n'ime akwukwo-nso nile ubochi ndi ikpeazu a (2 Nif. 17:14; 18:8; OznQd. 128:22).

INOK. *Hụ kwa* Zaijon

Onye-amuma ahụ duziri ndi nnukwu Obodo Zaijon. Ije-ozu ya ka a kparitara-uka maka ya n'ime Testament Ochie, na Ola Pel nke Oke Onu-ahia. O buuru onye-isi ezi na ulo nke asaa mgbe Adam gasiri. O bu nwa-nwoke nke Jared na nna Metusela (Jen. 5:18–24; Luk 3:37).

Inok buuru nnukwu mmadu na nwekwara ije-ozu putara-ihè karia nwankenke nkowa nke Bible gosiri maka ya. Bible deputara na e nwoghariri ya enwoghari (Ndi. Hib. 11:5) mana o nyeghi nkowa daruru ala maka ije ozi ya. Jud. 1:14 nwere otu nñomi nke amuma o buru. Mkpughe ubochi ikpe-azu a na-akowa hie nne maka Inok karia kpom kwem Ikwusa ozi-oma ya, nnukwu obodo ya a kporo Zaijon, onu ya nile, na amuma ya nile (OznQd. 107:48–57; Moses 6–7). Zaijon ka e wegara n'elu-igwe n'ihu ezi-omume nke ndi ahụ bu ndi biiri n'ime ya (Moses 7:69).

Chineke kpughere onwe ya nye Inok, **Moses** 6:26–37. Inok wee kuzie ozi-oma ahụ, **Moses** 6:37–68. Inok kuziiri ndi mmadu, wuo kwa Zaijon, **Moses** 7:1–21. Inok huru odi n'iru ruo obibia nke ugboro abuo nke Kraist, **Moses** 7:23–68.

INOS NWA-NWOKE NKE JEKOB

Otu onye-amuma ndi Nifai na onye

na-edobe akwụkwọ ndekọta n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, onye kpere ekpere maka na nweta kwa nsachapụ mmehie ya nile site n'okwukwe na Kraịst (Inos 1:1–8). Onye-nwe mere ogbugba-ndụ ya na Inos iwegara ndị Leman Akwụkwọ nke Mọmọn (Inos 1:15–17).

Akwụkwọ nke Inos: Otu akwụkwọ di n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn nke na-akọ maka ekpere Inos kpere nye Onye-nwe maka mgbaghara nke onwe ya, na nke ndị ya, na maka ndị ọzọ. Onye-nwe kwere ya nkwa na ọ ga-e chekwa Akwụkwọ nke Mọmọn na mee ka o rute ndị Leman n'ụbọchị ọdị n'iru. Na-agbanyeghi na-akwụkwọ ahụ nwere nanị otu isi okwu, o dekotara akụkọ nwere ikike nke otu nwoke chọsiri Chineke ya ike n'ekpere, bie ndụ nrube isi nye iwu-nso nile Chineke, na tutu ya anwụọ ọ nūriri ọñụ n'ime mmụta ya banyere onye mgbaputa ahụ.

INWE MMETỤTA, NKE

MMETỤTA. *Hụ kwa* Adighi-ocha Mmekorita; Idi-ocha Mmekorita; Ikwa-iko; Ikwa-iko di n'etiti ndi Na-alughị Alulū; Ochichọ nke Anụ arụ

Inwe mmasi ma-obu aguụ maka ajo-omume ihe-uto nke anụ nke ka nke adighi-ocha mmekorita.

Nwunye nke nna-ukwu ya weliri anya ya abuo lekwasị Josef, **Jen.** 39:7. Onye obula lekwasiri nwanyi anya, inweso ya aguụ ochichọ nke anụ arụ, akwa-wori iko, **Mat.** 5:28 (3 Nif. 12:28). Ghara nū aguū ochichọ nke anụ arụ nile, nke bu ihe na-ebu agha imegide mkpuru-obi, **1 Pita** 2:11. Aguū ochichọ nke anụ arụ na aguū ime ihe ojo nke anya nile, esiteghị na Nna ahụ, **1 Jon** 2:16. Kwusi igaso ochichọ nile nke anụ arụ nke anya gi abuo, **Alma** 39:9. Site na njehie nke iwu ndi a di nsọ mmadu bjara nwee mmetuta, **OznQd.** 20:20. Oburu na onye obula akwaa iko n'obi ya, ha agaghi enwe muo ahụ, **OznQd.** 63:16. Kwusi site n'aguū ochichọ nile nke anụ arụ, **OznQd.**

88:121. Ndi mmadu malitere ibu nke anu aru, inwe mmetuta, ndi na-eso ekwensu, **Moses** 5:13 (Mosa. 16:3; Moses 6:49).

INWERE-ONWE, NNWERE-ONWE.

Hụ kwa Ndokpu n'Agha; Ntọhapu; Ohere-ihoro

Ike ma-obu ume ime nhoro nile nke onwe na-abughị site na mmany. N'ihé uche nke muo onye nke na-echeghari na rubere uche obi Chineke isi nweere onwe ya site n'ibu oru nke mmehie site na aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist (Mosa. 5:8).

Ezi-okwu ahụ ga-eme ka i nwere onwe gi, **Jon** 8:32. Ndi ahụ na-enwere onwe ha site na mmehie na-anata ndu-ebi-ghi-ebi, **Ndi-Rom.** 6:19–23. Otu ngalaba ezi-omume nke ulo nke Israel ka a ga-eweputa site na ndokpu n'agha baa n'ime inwe onwe, **2 Nif.** 3:5. Ha wee tikuo Onye-nwe maka inwe-onwe ha, **Alma** 43:48–50. Moronai nwere onu n'ime inwe-onwe nke ndi mba ya, **Alma** 48:11. Muo nke Chineke bu muo nke inwe-onwe, **Alma** 61:15. Soro m, ma unu ga-abu ndi nweere-onwe ha, **OznQd.** 38:22.

INWERE-ONWE OHERE-IHORO.

Hụ Ohere-ihoro

INYE NDỊ OGBENYE ONYINYE, ONYINYE A NA-ENYE

OGBENYE. *Hụ kwa* Ibu-onu, Obubu-onu; Ogbenye; Onyinye; Qdimma

Onyinye nile iji nyere ndi ogbenye aka.

Unu enyela ndi ogbenye onyinye unu n'iru ndi mmadu, **Mat.** 6:1–4 (3 Nif. 13:1–4). Nwanyi a bu ogbenye nke di ya nwuru atubawo karja ha nile, **Mak** 12:41–44. O di ngozi inye ihe karja inara ihe, **OIndoz.** 20:33–35. O ga-adima ka unu na-ekesa site n'ihe unu nwere nye-ndi ogbenye, **Mosa.** 4:26. Ndi nke Nzuko-nso ga-ekesa site n'ihe ha nwere, onye obula di ka nke O nwere siri di, **Mosa.** 18:27.

**INYE NKQWASI, NKQWASI,
NWE NKQWASI.** *Hụ kwa*
Ohere-ihoro

Onye-nwe ekwuwo na-ọbụ ihe dịrị ndị mmadụ bụ ebum n'obi ha nile, agwa nile, mmasị ha nile na omume ha nile.

Afọ nke nkqwasị: bụ afọ nke a na-atụ uche na ọ bụ ihe dịrị ụmụ aka bụ omume ha nile, na ha nwekwara ike ime mmehie na ichegharị.

Aga m ekpe onye ọbụla ikpe dika ụzọ ya nile siri di, **Ezik.** 18:30. Ha ga-enye nkqwasị banyere okwu ọbụla na-abaghị n'ihe, **Mat.** 12:36. Nye nkqwasị banyere ọrụ gi, **Luk.** 16:2. Onye ọbụla n'ime anyị ga-enye nkqwasị banyere onwe ya nye Chineke, **Ndị Rom.** 14:12. Aga ekpe ndị nwurụ anwụ ikpe dika ọrụ ha nile siri di, **Mkpụ.** 20:12. Okwu anyị nile, ọrụ nile, na echiche nile ga-ama anyị ikpe, **Alma** 12:14. Anyị bụ ndị ikpe nke onwe anyị ma anyị ga-eme ihe ọma ma-ọbụ ihe ọjọọ, **Alma** 41:7. Unu nwere ohere imere onwe unu otu unu choro, **Hil.** 14:29–31. Ihe nke a ka unu ga-akuzi—nchegharị na ime baptism nye ndị ahụ kwesiri inye nkqwasị, **Moro.** 8:10. Mmadụ nile ga-echegharị ma mee baptism bụ ndị na-erutawo afọ nile nke nkqwasị, **OznQd.** 18:42. Setan enweghị ike inwa ụmụ-ntakiri onwunwa ruo mgbe ha ga-amalite ibia nwewa nkqwasị n'iru m, **OznQd.** 29:46–47. Ụmụ-aka ka a ga-eme baptism mgbe ha noro afọ asato, **OznQd.** 68:27. Onye ọbụla ga-enwe nkqwasị maka mmehie ya nile n'ubochi nke ikpe, **OznQd.** 101:78. E nyewo ndị mmadụ i mara ezi-ihe site n'ihe ọjọọ; ya mere ha bụ ndị na-anochi anya nye onwe ha, **Moses** 6:56. Ndị mmadụ ka a ga-ata ahụhụ n'ihie mmehie nke aka ha, **Ndep.Ok.** 1:2.

INYE NSOGBU, MKPAGBU. *Hụ kwa* Ihe Isi-ike

Ikpata nnukwu mgbu, ma-ọbụ ụfụ nye ndị ọzọ n'ihie ihe nile ha kweere ma-ọbụ onodu ibi ndụ ha; imaja ma-ọbụ imegide.

Ngozi na-adiri ndị e sogbuworo n'ihie ezi-omume, **Mat.** 5:10 (3 Nif. 12:10).

Na-ekpere ha ekpere bụ ndị na-eji unu eme ihe nleda anya ma na-esogbu unu, **Mat.** 5:44 (3 Nif. 12:44). N'ihie na ha bụ ọgaranya, ha na-esogbu ndị di umeala n'obi, **2 Nif.** 9:30 (2 Nif. 28:12–13). Ndị ezi-omume ndị na-elekwasị anya na Kraist, na-agbanyeghi nsogbu nile, ha agaghị ala n'iyi, **2 Nif.** 26:8. Ihe ndị a nile ga-enye gi uche nke onwe, **OznQd.** 122:7.

INYESGHACHI, IKWUGHACHI.

Hụ kwa Mweghachi nke Ozi-oma

Iweghachi ihé ma-ọbụ onodu nke e wepuru ewepu ma-ọbụ furu-efu.

Mụọ ahụ na arụ ahụ a ga-ejikota ha ọzọ n'udi ya zuru oke, **Alma** 11:43–44. Mweghachi ga-abụ iweghachi azu ihe ọjọọ maka ihe ọjọọ, ezi-omume maka ezi-omume, **Alma** 41:10–15. Anyị kweere na mweghachi nke Agburu Iri ahụ na kwa a ga-eweghachi uwa nye ebube paradais ya, **Ndep.Ok.** 1:10 (OznQd. 133:23–24).

INYI, IRU-INYI. *Hụ kwa* Ajoọ, Ajoọ

Omume; Ajoọ Omume, Omume na-Ezighi-ezi; Idi-ocha na Adigh-ocha; Mmehie; Ndu Na-eyighi Chineke

Adigh-ocha nke mụọ n'ihie idi na njike-re nke erubeghi-isi nye Chineke.

Onye-nwe ga-asachapu iru-inyi nke umu ndinyom nke Zaijon, **Aisa.** 4:4 (2 Nif. 14:4). Ala-eze Chineke erughi-inyi, **1 Nif.** 15:34 (Alma 7:21). Ndị ahụ ruru-inyi ga-abukwa ndị ruru-inyi, **2 Nif.** 9:16 (Mom 9:14). Olee otu ọ ga-adiri unu, ma ọburu na unu ga-eguzoro n'iru oche ikpe nke Chineke, nwere uwe unu nile e metoro n'iru-inyi, **Alma** 5:22. Ha ga-anogide kwa na-iru-inyi, **OznQd.** 88:35. O lee mgbe m ga-ezu ike na nwee nsacha site n'iru-inyi? **Moses** 7:48.

IRE. *Hụ kwa* Ire nile, Onyinye nke

Otu akara nke ikwu-okwu. Ndị-nso ga-achikwa ire ha nile, nke putara na ha ga-achikwa ikwu okwu ha. Ire na kwa atunyere asusu nile na mmadu nile. Mgbe emesiri, ikpere ọbụla ga-

ehulata ma ire obula ekwuputa nye Chineke (Ajsa. 45:23; Ndi Rom. 14:11).

Chezie ire gi ka o ghara ikwu ihe ojoo, **Abuqma** 34:13 (1 Pita 3:10). Onye na-edebe onu ya na ire ya na-edebe mkpuru-obi ya site na nsogbu nile, **Ilu** 21:23. O buru na onye obula adighi akwa ire ya nga, okpukpe Chineke nke onye a bu ihe-efu, **Jemes** 1:26. O buru na onye obula asughi ngongo n'okwu, onye ahụ bu nwoke tozuru oke, **Jemes** 3:1–13. Ozi-oma ahụ ka a ga-ezisara mba nile obula, ebo nile obula ire, na ndi mmadu, **Mkpu.** 14:6–7 (2 Nif. 26:13; Mosa. 3:13, 20; OznQd. 88:103; 112:1). Onye-nwe na-enye mba nile, site na mba nke onwe ha na ire ikuzi okwu ya, **Alma** 29:8. Epekele nile ndi a ga-aga ruo mba obula, ebo, ire, na ndi mmadu, **Alma** 37:4. Nweta okwu m, mgbe ahụ kwa ka a ga-atoghepu ire gi, **OznQd.** 11:21. Onye obula ga-anuru uju nke ozi-oma n'ire nke ya, **OznQd.** 90:11.

IRE NILE, ONYINYE NKE. *Hu kwa*
Ire; Onyinye nile nke Mụọ

Otu onyinye nke Mụọ Nso nke na-ekwenye ndi nile inwe nkwalite nke mụọ isụ asusu na, ghotu, ma-obu sugharja asusu nile ha na-amaghi. Anyi kweere n'onyinye nke ire nile (Ndep. Ok 1:7).

Ha nile wee juputa na Mụọ Nso, ma wee malite ikwu okwu n'asusu di iche, **Qlndoz.** 2:4. Onye na-ekwu okwu n'ire na-amaghi ama, a dighi agwa mmadu okwu, kama o na-agwa Chineke, **1 Ndi-Ko** 14:1–5, 27–28. Ire nile bu ihe iriba-ama, o bughị nye ndi kwere-ekwe, kama nye ndi na-ekweghi ekwe, **1 Ndi-Ko** 14:22–28. Mgbe ahụ ka baptism nke oku na nke Mụọ Nso ga-abia; na mgbe ahụ ka unu ga-enwe ike ikwu okwu n'ire ndi mụọ-ozu, **2 Nif.** 31:13–14. Amalakaj gbara ndi mmadu ume ka ha kwere n'onyinye nke ikwu okwu n'asusu di iche iche, **Omnaị** 1:25. E nyere ufodu isụ asusu di iche iche; ma nye onye ozo isugharj asusu di iche iche, **OznQd.** 46:24–25 (1 Ndi-Ko 12:10;

Moro. 10:8, 15–16). Ka onyinye nke asusu di iche iche buru ihe a wuputara, **OznQd.** 109:36.

IRIBA-AMA. *Hu kwa* Ihe Iriba-ama nke Oge nile; Nzuko-nso, Iriba-ama nke Ezi-okwu; Oru Ebube

Otu ihe omume ma-obu ihe mmata nke ndi mmadu na-aghotu na-obu ihe aka-ebe ma-obu ngosiputa nke ihe. Iriba-ama bu mputa ihe di ebube sitere na Chineke. Setan nwekwara ike igosi iriba-ama nile n'okpuru onodu ufodu. Ndi-nso kwesiri icho maka onyinye nile nke Mụọ kama ha ekwesighi icho maka iriba-ama nile iji mee ka agwu imata ihe daju o ma-obu ikwado okwukwe. Mana Onye-nwe ga-enye ihe iriba-ama nile dika o lere anya kwesiri ekwesị nye ndi ahụ nile bu ndi kwere (OznQd. 58:64).

Onye-nwe n'onwe ya ga-enye unu ihe iriba-ama, **Ajsa** 7:14 (2 Nif. 17:14). Chineke na-eme ihe iriba-ama nile na ihe iju-anya nile n'elu-igwe na n'awa, **Dan.** 6:27. Ajoo ogbo na-akwa iko na-achọ ihe iriba-ama, **Mat.** 12:39 (Mat. 16:4; Luk 11:29). Ihe iriba-ama ndia gae-eso ndi kwere ekwe, **Mak** 16:17 (Mqm. 9:24; Ita 4:18; OznQd. 84:65). Sherom rioro maka ihe iriba-ama, **Jekob** 7:13–20. Korih rioro maka ihe iriba-ama, **Alma** 30:48–60. Gosi anyi ihe iriba-ama; mgbe ahụ anyi ga-ekwere, **Alma** 32:17. Ndi nke kariri na ndi ahụ kwere n'ihe iriba-ama nile na ihe iju-anya nile ahụ, **3 Nif.** 1:22. Ndi mmadu chefuru ihe iriba-ama nile na ihe iju-anya nile, **3 Nif.** 2:1. Unu enwetaghị aka-ebe ruo mgbe a nwalesiworu okwukwe unu, **Ita.** 12:6. A chola oru-ebube nile, ewezuga ma m ga-enye unu iwu, **OznQd.** 24:13. Okwukwe anaghi esite n'ihe iriba-ama abia, kama ihe iriba-ama na-eso ndi nke kwere, **OznQd.** 63:7–11. N'ubochi ndi ahụ Kraist ugha di iche iche na ndi amuma ugha ga-ebili, ha gakwa egosi nnukwu ihe iriba-ama nile na ihe iju-anya nile, **JS—Mat.** 1:22.

IRI NA ABUQ, QNU-OGUGU-JURU-AKA NKE. *Hu* Onye-ozu

IRO. *Hụ kwa* Ihunanya; Itaji-anya;
Obo

N'ime akwukwo-nsọ nile onye na-azọso mmadụ ihe, na-ebuso agha, na-akpo asi.

Aga m etinye iro n'etiti gi na nwanyị ahụ, **Jen.** 3:15 (Moses 4:21). Itụkwasi uche n'anụ arụ, Ya na Chineke dī n'iro, **Ndị Rom.** 8:7. Ibụ enyi nke ụwa bụ ibụ onye iro nke Chineke, **Jemes** 4:4. N'ụ-bòchị ahụ iro ga-akwusi idị n'iru m, **OnzQd.** 101:26

IRUBE-ISI, NRUBE-ISI, RUBE-ISI.

Hụ kwa Gọzie, Gọzirī, Ngozi;
Iwu; Iwu-nsọ nile nke Chineke;
Jee-ije, Soro Chineke Jegharĩa;
Naa-nti; Qñu

N'uche nke mụọ, irube-isi bụ ime uche Chineke.

Noa wee mee dika iwu nile siri dī nke Chineke nyere ya, **Jen.** 6:22. Abraham wee rubere-Onye-nwe isi, **Jen.** 22:15–18. Ihe nile Onye-nwe kwuworo, anyị ga-eme ha, **Ọpụ.** 24:7. Ya mere, nūrū O Israel, lezikwa anya ime ya, **Deut.** 6:1–3. Hụ Onye-nwe n'anya ma gee ntị rubere olu ya isi, **Deut.** 30:20. Irube-isi dī mma karĩa ichụ-aja, **1 Sam.** 15:22. Tụọ egwu Chineke, debe kwa iwu-nsọ ya nile, **Ekl.** 12:13–14. Ọ bughị onye ọbụla ga-aba n'ala-eze nke elu-igwe, kama onye nke na-eme ọchịchọ nke Nna, **Mat.** 7:21 (3 Nif. 14:21). Ọ burū n'onye ọbụla achọọ ime ihe Ọ na-achọ, ọ ga-amara, ma ozizi ahụ o sitere na Chineke, **Jon** 7:17. Anyị aghaghị irube-re Chineke isi karĩa mmadụ, **Qlndo.** 5:29. Ụmụ, rubere nū ndị mūrū unu isi, **Ndị-Efe.** 6:1 (Ndị-Qol. 3:20). A ga m eje mee ihe ndị ahụ Onye-nwe nyere n'iwu, **1 Nif.** 3:7. Erubere m isi n'olu nke Mụọ ahụ, **1 Nif.** 4:6–18. Ọ burū na ụmụ nke mmadụ edobe iwu-nsọ nile nke Chineke, ọ na-enyeju ha afọ, **1 Nif.** 17:3. Kpachapụnụ anya na-eleghị-anya ka unu ghara irube isi nye mụọ ojọọ, **Mosa.** 2:32–33, 37 (OznQd. 29:45). Ndị mmadụ na-anata ọkwukwụ-ugwọ ha dika mụọ ahụ nke ha na-erubere isi, **Alma** 3:26–27. Ndị mmadụ kwesiri

ime ọtụtụ ihe site n'ọchịchọ nke onwe ha, **OznQd.** 58:26–29. Onweghị ihe mmadụ ji emehie Chineke, ma-ọbughị ndị ahụ na-anaghị ekwuputa aka-ọrụ ya n'ihe nile ma anaghị erube-isi n'iwu-nsọ ya nile, **OznQd.** 59:21. Mụ Onye-nwe ka a na-amanye mgbe unu mere ihe m kwuru, **OznQd.** 82:10. Mkpūrū obi ọbụla nke na-erube-isi n'olu m, ga-ahụ iru m ma mata na A BỤ M, **OznQd.** 93:1. A ga-atariiri ndị mmadụ ahụhụ ruo mgbe ha mụtara irube-isi, **OznQd.** 105:6. Mgbe anyị nwetara ngozi ọbụla site n'aka Chineke, ọbụ site na nrube-isi nye iwu ahụ nke ọ gbadoro ukwu na ya, **OznQd.** 130:21. Adam rubere isi, **Moses** 5:5. Anyị ga-anwale ha jiri nke a, ihu ma ha ga-eme ihe nile bụ ihe ọbụla Onye-nwe ga-enye ha n'iwu, **Abr.** 3:25.

IRUSI-ORỤ IKE

Ịnọgidesi ike, ịgba mbọ nke ka nke, n'ife Onye-nwe na-irube isi n'okwu ya.

Gee nū m ntị nke ọma, **Aisa.** 55:2. Chineke bụ onye na-enyeghachi ndị na-achọsi ya ike ugwo-ọrụ, **Ndị Hib.** 11:6. Na-irusi-ọrụ ike unu tükwasị n'okwukwe unu ezigbo omume, **2 Pit.** 1:5. Kuzie nū okwu nke Chineke site na-irusi-ọrụ ike, **Jekob** 1:9. Ha enyo-chasiworị akwukwo-nsọ ike, **Alma** 17:2. Ha dī na njikere na mgbalị nile idebe iwu-nsọ nile, **3 Nif.** 6:14. K'anyị gbalisie ike n'ọrụ, **Moro.** 9:6. Nọrọ nū n'oke agụ ịchụso ihe ọma, **OznQd.** 58:27. Ọbughị na unu ga-anọ na nkiti, kama ruo nū ọrụ ka ume unu ha, **OznQd.** 75:3. Nye nū ezi iña ntị n'okwu nile nke ndụ ebighi-ebi, **OznQd.** 84:43. Ka onye ọbụla mụta ọrụ ya ma ruwa na-irusi-ọrụ ike, **OznQd.** 107:99.

ISAKA. *Hụ kwa* Israel; Jekob,
Nwa-nwoke nke Aisak

Otu nwa-nwoke nke Jekob na Lia, n'ime Testament Ochie (Jen. 30:17–18; 35:23; 46:13). Ụmụ-umụ ya bīara burū otu n'ime agburū iri na abụọ nke Israel.

Agburū nke Isaka: Ngozi nile Jekob nyere Isaka ka a ga-achọta na Jenesi 49:14–15.

Mgbe ha bisiri na Kenean, agburu ahụ natara ụfọdụ n'ime ala nke Palestine nke kachasi ịba ụba, tinyere mbara ala nke Esdrelon. E nwere otutu ebe nile di mkpa n'akuko ndi Juu n'ime oke-ala Isaka, ima-atu, Kamel, Megido, Dotan, Gilboa, Jezril, Teboa, na Nazaret (Josh. 19:17–23).

ISI NTARAM-AHUGHU. *Hu kwa* Igbo-mmadu

Ntaram-ahuhu site n'onwu maka ihe ojoo e mere, kachasi nke metutara ntararam-ahuhu n'ihu igbu mmadu.

Onye nke na-akwafu obara mmadu, site na mmadu ka a ga-akwafu obara ya, **Jen. 9:6** (NAJS Jen. 9:12–13). Onye na-egbu mmadu ka a ga-egburiri, **Onogo. 35:16**. Ndi nile na-egbu mmadu bu ndi na-akpachapu anya egbu ga-anwu, **2 Nif. 9:35**. Amawo gi ikpe onwu dika iwu kwadoro, **Alma 1:13–14**. Onye ahụ nke gburu mmadu ka a tara ahuhu ruo n'onwu, **Alma 1:18**. Iwu choroo ndu nke onye ahụ nke gburu mmadu, **Alma 34:12**. Onye ahụ nke na-egbu ga-anwu, **OznOd. 42:19**.

ISRAEL. *Hu kwa* Abraham— Mkpuru nke Abraham; I Kporo Dika Nwa; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

Onye-nwe nyere Jekob aha ahụ Israel, nwa-nwoke nke Aisak na nwa nwa nke Abraham n'ime Testament Ochie (Jen. 32:28; 35:10). Aha ahụ Israel nwere ike itunyere Jekob n'onwe ya, umu umu ya, ma-obu ala-eze ahụ nke umu umu ahụ nwere n'ime oge nile nke Testament Ochie (2 Sam. 1:24; 23:3). Mgbe Moses dupatasiri umu Israel site n'oru ndi Ijpt (Opu 3–14), ndi-ikpe wee chia ha ruo ihe kariri nari afo ato. Malite na Eze Sol, ndi eze chiri Israel ejikoro n'otu ruo na onwu Solomon, mgbe agburu iri sitere na Rehoboam nupuru-isi iji hiwe mba nke di iche. Mgbe e kewasichara ala-eze nke Israel, agburu nile nke mpaghara elu elu dika mpaghara nke ka ibu ibu, dobere aha ahụ Israel, ebe ala-eze nke ndida ka a

kporo Juda. Ala nke Kenean ka a na-akpokwa Israel taa. N'uche nke ozo, Israel putara ezi onye kwere-ekwe na Kraist (Ndi-Rom. 10:1; 11:7; Ndi-Gal. 6:16; Ndi-Efe. 2:12).

Agburu iri na abuo nke Israel: Jekob nwa nwa nke Abraham, onye a gbanwere aha ya iburu Israel, nwere umu ndikom iri na abuo. Umu umu ha aburuwo ndi a maara dika agburu iri na abuo nke Israel ma-obu umu Israel. Ndi a bu agburu iri na abuo ahụ: Ruben, Simion, Liva, Juda, Isaka, na Zebulon (umu ndikom Jekob na Lia); Dan na Neftali (umu ndikom nke Jekob na Bilha); Gad na Asha (umu ndikom nke Jekob na Zilpa); Josef na Benjamin (umu ndikom nke Jekob na Rachel) (Jen. 29:32–30:24; 35:16–18).

Tutu ya anwu Jekob nyere onye-isi agburu obula ngozi (Jen. 49:1–28). Maka nkowa ozo tinyere nke a, hu aha otu nwa-nwoke obula nke Jekob.

Ruben, okpara mbu nke Lia nwunye mbu nke Jekob, ka onodu okpara ya na oke abuo ya funariri n'ihu ndu ezighi-ezi nke muo (Jen. 49:3–4). Onodu okpara ahụ mgbe ahụ a gaara Josef, onye buuru nwa-nwoke mbu nke nwunye Jekob nke abuo Rachel (1 Ithem. 5:1–2). Liva, onye Onye-nwe horoworo agburu ya ife ofufe dika ndi na-eje ozi n'okwa nchu-aja, a natagh ihe nketa n'ihu okpukpo puru iche nke ha ije-ozu n'etiti agburu ahụ nile. Nke a mere ka oke abuo nke Josef buru nke umu ya ndikom Ifrem na Manase ketara (1 Ithem. 5:1; Jer. 31:9), ndi a guru dika agburu di iche nke Israel (NAJS, Jen. 48:5–6).

Ndi nke agburu Juda ga-aburu ndi ochichi ruo mgbe Mesaia ahụ bira (Jen. 49:10; NAJS, Jen. 50:24). N'ubochi ndi ikpe-azu agburu Ifrem nwere ohere nke iburu ozi nke mweghachi nke ozi-oma ga nye uwa na mkpokota nke Israel a gbasasiri agbasa (Deut. 33:13–17). Oge ahụ ga-abia mgbe site n'ozima nke Jisus Kraist, Ifrem ga-enwe onodu ime omume onye nduzi n'ijikota agburu nile nke Israel (Aisa. 11:12–13; OznOd. 133:26–34).

Mkposasi nke Israel: Onye-nwe kposasiri na sogbuo agburu iri na abuo nke Israel n'ih i omume na-ezighi-ezi na nnupu-isi ha. Otu o sila di, Onye-nwe jiri mkposasi nke a nke ndi ya o horo n'etiti mba nile nke uwa na-agozi mba ndia nile.

Unu ka m ga-efesa n'etiti mba nile, **Lev.** 26:33. Onye-nwe ga-ekposasi unu n'etiti ndi nile, **Deut.** 28:25, 37, 64. M ga-ewere ha nye iburu ndi a chugaworo ga n'ala-eze nile nke uwa, **Jer.** 29:18–19. M ga-ayochaghari ulo nke Israel n'etiti mba nile, **Emos** 9:9 (**Zek.** 10:9). E ziteghi Jisus ma-obughi ijekuru aturu furu efu nke ulo Israel, **Mat.** 15:24. Aturu ozo ka m nwekwara, ndi na-esiteghi n'ogige aturu nke a, **Jon.** 10:16. Israel ka a ga-ekposasi n'elu iru nile nke uwa, **1 Nif.** 22:3–8. Jekob we nomie Zinos n'ihe gbasara ogologo akuko itu ilu nke osisi-olive ulo na nke ohia, **Jekob** 5–6. Oru nke Nna ga-amalite n'etiti agburu nile ndi a gbasasiri, **3 Nif.** 21:26.

Mkpokota nke Israel: A ga-akpokota ulo nke Israel onu n'ubochi ndi ikpe-azu tutu obibia nke Kraist (Ndep.Ok. 1:10). Onye-nwe na-akpokota ndi ya Israel mgbe ha nabatara ya na dobe iwu-nsu ya nile.

Onye-nwe ga-ewelite okoloto ma ha ga-abia, **Aisa.** 5:26. Obi ebere nile di ukwu ka m ga-eji chikota gi, **Aisa.** 54:7. Israel na Juda ka a ga-ekpokota n'ala nile nke ha, **Jer.** 30:3. Onye-nwe ga-achikoputa ulo nke Israel site n'etiti ndi ahụ bu ndi ha gbasaworo n'etiti ha; **Ezik.** 28:25. N'ogbo ozuzu oge nile akara aka, o ga-ekpokota ihe nile n'otu n'ime Kraist, **Ndi-Efe.** 1:10. Mgbe mkposasi nke Israel gasiri, a ga-ekpokota ha, **1 Nif.** 15:12–17. Onye-nwe ga-achikobata ndi nile bu ndi ulo nke Israel, **1 Nif.** 19:16 (3 Nif. 16:5). A ga-eweputa ha site n'ochichiri, ma ha ga-amata na Onye-nwe bu onye nzoputa ha, **1 Nif.** 22:12. Chineke ga-achikota ma guo umu ya nile onu, **1 Nif.** 22:25. Mba nile nke ndi Jentailu ga-ebuga Israel ruo n'ala nile nke

nketa ha, **2 Nif.** 10:8 (3 Nif. 16:4). Ndi m nile na okwu m ka a ga-achikota n'otu, **2 Nif.** 29:13–14. Ndi okenye ka a kporo ka ha kpokota ndi ahoputara, **OznQd.** 29:7 (**OznQd.** 39:11). Aga-m akpokota ndi nke m a hoputara, **OznQd.** 33:6. Kpokota nu ka m wee nye unu iwu m na ka e wee nye unu onyinye di nsu, **OznQd.** 38:31–33. Aga m enweta ndi nke m ozo, nke bu ndi ulo nke Israel, **OznQd.** 39:11. Ndi-nsu nile ga-aputa, **OznQd.** 45:46. Moses nyefere otughe-uzo nile nke mkpokota ahụ, **OznQd.** 110:11. Ezi-omume na ezi-okwu ga-azacha uwa na kpokotaputa ndi aroputara nke Onye-nwe, **Moses** 7:62. Mkpokota ahụ ka a tulere ka o si yie mkpokota nke ugo nile n'ebe ozu di, **JS—Mat.** 1:27.

Agburu iri nke Israel furu-efu: Agburu iri nke Israel mejuputara ala-eze mpaghara elu-elu nke Israel ma e bupuru ha ga na ndokpu n'agha n'ime Asiria n'afu 721 tutu amuo Kraist. N'oge ahụ, ha gara na mba nile ndi di n'elu-elu na bia buru ndi mmata banyere ha funariri ndi ozo. N'ubochi ndi ikpe-azu ha ga-alota.

M ga-asị elu-elu, Nye, **Aisa.** 43:6. Ndi a ga-esi n'elu-elu bia, **Aisa.** 49:12 (1 Nif. 21:12). Juda na Israel ga-abiakota onu site n'ala nke elu-elu, **Jer.** 3:18. Onye-nwe na-adị ndu, bu onye mere ka umu Israel si n'ala ugwu nile rigoputa, **Jer.** 16:14–16. M gaje ime ka ha si n'ala elu-elu bia, **Jer.** 31:8. Ndi Nifaj na ndi Juu ga-enweta okwu nile nke agburu Israel nile furu-efu, **2 Nif.** 29:12–13. Ana m aga igosi agburu nile nke Israel ndi furu-efu onwe m, **3 Nif.** 17:4. Mgbe a ga-ekwusa ozi-oma nke a n'etiti ndi foduru na ulo nke Israel, agburu nile nke fuworo-efu, ka a ga-akpokota ruo ulo n'ala nke nketa ha, **3 Nif.** 21:26–29. Moses nyefere Joseph Smith na Oliver Cowdery otughe-uzo nile nke mkpokota ahụ, **OznQd.** 110:11. Ka ha ra bu ndi no n'obodo nke elu-elu nile ga-abia na ncheta n'iru nke Onye-nwe, **OznQd.** 133:26–32. Anyi kwere na ezigbo mkpokota nke Israel, **Ndep.Ok.** 1:10.

ITA. *Hụ kwa* Ndị Jared

Onye-amụma ikpe-azụ Jared n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn (Ita 12:1–2).

Akwụkwọ nke Ita: Otu akwụkwọ n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn nke nwere ụfọdụ akụkọ nile nke akụkọ ndekọta ndị Jared. Ndị Jared buurụ otu ogbakọ ndị mmadụ ndị bibuuru na mpaghara Qdida-anyanwụ nke ụwa otutu nari nari afọ nile tutu ndị nke Lihai. Akwụkwọ nke Ita ka e wetara site n'epekele dị iri abụọ na anọ nke ndị Limhai chọtara (Mosa. 8:8–9).

Isi nile nke 1–2 na-akọ otu ndị Jared si hapụ ala ha n'oge nke ụlọ-elu towa nke Babel, na malite njem ha gawa n'ebe a matara ugbua dika Kontinenti nke Amerika. Isi nile nke 3–6 na-akọwa na nwanne nwoke nke Jared huru Onye-nzọputa mgbe ndu na-enweghi anụ arụ; ma na ndị Jared jere njem ha n'ime ugbọ mmiri asatọ. Isi nile nke 7–11 gara n'iru n'akụkọ ihe ojoo nke weere onodu karichaa n'ime akụkọ nke ndị Jared. Moronai onye lebara anya n'akụkọ ndekọta Ita, dere n'isi nile nke 11–12, banyere ihe ebube nile nke okwukwe mere na banyere Kraist na Jerusalem oheru nke ga-abia. Isi nile 14–15 na-akọ otu ndị Jared jiri ghoo nnukwu mba, mana ebibiri ha site n'agha nke ime obodo n'ih ihe ime ihe ojoo.

ITE MMANU. *Hụ kwa* Mmanu; Nlekota ndi Nrija

N'oge agba ochie nile, ndi amuma Onye-nwe na-eji mmanu tee ndi ahụ ga-arụ oru nile puru iche, dika Eron, ma-obu ndi nchu-aja, ma-obu ndi eze ndi ga-achi na Israel. N'ime Nzuko-nso n'ubochi taa, ite mmanu bu itasa otu mkpuru mmanu e doro nsọ ma-obu abuo n'isi mmadu dika otu mpaghara ngozi puru iche. Enwere ike ime nke a n'okpuru ikike na ike nke Okwa Nchu-aja nke Melkizedek. Mgbe etesiri mmanu, onye na-eji ikike nke okwa nchu-aja ahụ nwere ike irachi otute mmanu ahụ, ma nyekwa onye ahụ e tere mmanu ngozi puru iche.

Tee ha mmanu, ma doo ha nsọ ka ha wee zisaa-ozu nye m, **Opu** 28:41 (Lev. 8:6–12, 30). I ga-ete ya mmanu ibu onye ochi-agha ndi m Israel, **1 Sam.** 9:16; 10:1. Ndi okenye ga-ete mmanu ma gozie ndi nrirja, **Jemes** 5:14–15 (OznQd. 42:44).

ITINYE N'IME MMIRI. *Hụ*

Baptism, Mee Baptism—Baptism site na-ibianye n'ime mmiri

ITOUZU-OKE, NTOZU-OKE. *Hụ*

kwa Ezi-omume, Ime Ezi-omume

I bu onye ezi-omume nke onwe na iguzo buru onye a nabatara nke oma n'anya nke Chineke na ndi ndu ya nile o nyere okwa.

Onye na-ewereghi obe ya adighi etozu-oke maka m, **Mat.** 10:38. Onye-oru kwesiri ugwo oru ya, **Luk** 10:7 (OznQd. 31:5). Hụ na unu mere ihe nile n'itozu-oke, **Mom.** 9:29. Emeghi ha baptism ma obughi ma ha tozuru-oke, **Moro.** 6:1. Onye ume-ngwu, a gaghi agu ya n'ikwesị ekwesị iguzo, **OznQd.** 107:100. Onye ahụ nke na-agaghi anagide ita ahuhu e tozughi oke nye ala-eze nke m, **OznQd.** 136:31. Okwa nchu-aja ka e mere ka o rute ndi nwoke nile tozuru-oke, **OznQd.** IQU—2.

ITU-ONU. *Hụ* Mpako

IV. *Hụ kwa* Adam; Iden; Qdida nke Adam na Iv

Nwanyị mbụ biri n'elu ụwa a (Jen. 2:21–25; 3:20). O buuru nwunye Adam. Na Hibu aha ahụ putara “ndu” ma na-egosi na Iv buuru nne nke mbụ n'elu ụwa (Moses 4:26) ya na Adam, nwoke mbụ ga-eke ebube ebighi-ebi maka oru ha ime ka nga-niru ebighi-ebi nke mmadu dum di ire.

A nwara Iv onwunwa ma o wee rie mkpuru-osisi a si erila, **Jen.** 3 (2 Nif. 2:15–20, Moses 4:1). Iv matara mkpa qdida ahụ na onu nile nke mgbaputa di, **Moses** 5:11–12. Onye-isi nduzi Joseph H. Smith huru Iv n'ime ohu ya nke ụwa muo, **OznQd.** 138:39.

IWE. *Hụ kwa* Ihunanya; Ikpo-asi,
Kpo-asi

Iwe bụ iziputa onodu uche. Onye-nwe nyere ndi nsọ ya nile ndumodu ka ha na-ejigide onwe ha gbasara iwe (Mat. 5:22). Obughi nna ma-obu nwa kwesiri ikwuto ndi ozo n'ezina ulo. N'ime akwukwo nsọ nile, iwe nwere omumatu ihe dike oku (2 Nif. 15:25; OznQd. 1:13).

Ma Ken wee wee iwe di oku nke ukwu, na iru ya wee gbaruo, **Jen.** 4:5. Onye-nwe adighi ewe iwe oso oso, ma di kwa ukwu n'ebere, **Abuoma** 145:8. Oziza okwu di nro na-eme ka onuma laghachi azu, **Ilu** 15:1. Onye-onuma na-akpali ise-okwu, mana Onye na-adighi ewe iwe oso-osọ na-eme ka ise okwu daju, **Ilu** 15:18. N'ihia aha m ka m na-eme ka iwe m nọo odu, **Aisa.** 48:9. Agbasawo m aka m nile nye otu ndi ahụ na-aga n'iru na-akpasu m iwe, **Aisa.** 65:2-3. Onye obula ga-eti gi ura na nti aka nri, tugharikwara ya na nti nke ozo, **Mat.** 5:39. Unu ndi bu nna, unu akpasukwala umu unu iwe, **Ndiefe.** 6:4. N'ihia na-agwawo m unu ezi-okwu, unu na-ewe iwe megide m, **Mosa.** 13:4. Aga m eleta ndi a n'ime m, **Alma** 8:29. Onweghi onye o na-akpalite iwe-okwu ya imegide, ma obughi ndi ahụ na-anaghi ekwuputa aka oru ya n'ime ihe nile, **OznQd.** 59:21. Mu Onye-nwe ana m ewe iwe megide ndi ajo mmadu, **OznQd.** 63:32.

IWU. *Hụ kwa* Gozie, Goziri, Ngozi;
Irube-isi, Nrube-isi, Rube-isi; Iwu
nke Moses; Iwu-nsọ nile nke
Chineke

Iwu-nsọ nile ma-obu usoro nile nke Chineke nke ngozi nile na ntaram ahụ nile nọ n'elu nto ala ya ma n'elugwe na n'elu uwa. Ndi ahụ na-erubere iwu nile nke Chineke isi na-anata ngozi nile e kwere na nkwa. Onye-amuma Joseph Smith kuziri na ndi mmadu kwesikwara irube-isi, nye ugwu na kwado iwu nile nke ala ahụ (Ndep.Ok. 1:12).

Iwu Moses nile buuru iwu nkwardobe iji weta ndi nwoke na ndi nwanyi nye

Kraist. O buuru iwu, ikpa oke nile, ndeputa usoro nile na emume-nsọ nile. Taa iwu nke Kraist, nke mezuru iwu Moses, bu uju nke ozi-oma ma-obu "iwu zuru oke nke ntohapu" (Jemes 1:25).

Chineke wee nye Adam Iwu-nsọ nile, **Jen.** 1:28; 2:16-17. Chineke nyere Noa iwu nile, **Jen.** 9:1. Iwu Onye-nwe zuru oke, na-agbanwe mkpuru obi, **Abuoma** 19:7. Onye-nwe bu onye na-enye anyi iwu, **Aisa.** 33:22. Nani otu onye bu onye na-enye iwu, **Jemes** 4:12. Ebe na-enweghi iwu e nyere, e nweghi ntaram-ahụ, **2 Nif.** 9:25. E nwere iwu e nyere, **Alma** 42:17-22. A ga-ekpe ndi mmadu ikpe dike iwu ahụ siri di, **Alma** 42:23. Kraist bu iwu ahụ, **3 Nif.** 15:9. Iwu nile bu nke muo, **OznQd.** 29:34. Joseph Smith natara iwu ahụ nke Nzuko-nsọ site na Mkpughe, **OznQd.** 42. Onye ahụ nke na-edebe iwu nke Chineke e nweghi ihe ga-eme ka o daa iwu obodo, **OznQd.** 58:21. Ihe ahụ nke Kraist bu iwu ahụ nke e sitere na ya na-achị ihe nile, **OznQd.** 88:7-13. O nyewo iwu nye ihe nile, **OznQd.** 88:42-43. Ndi mmadu ga-edobe iwu nke ala, **OznQd.** 98:4-5. Mgbe anyi nwetara ngozi obula site n'aka Chineke, o bu site na nrube-isi nye iwu ahụ, **OznQd.** 130:20-21. Nzuko-nsọ kwuputara ihe nile o kweere gbasara iwu nile oha nabatara, **OznQd.** 134. A na-azoputa ndi mmadu site na irube-isi nye iwu nile na emume-nsọ nile nke ozi-oma, **Ndep.Ok.** 1:3.

IWU NKE MOSES. *Hụ kwa* Okwa
Nchụ-aja nke Eron; Idi Ocha na
Adighi-ocha; Iwu; Moses

Chineke nyere ulo nke Israel iwu nile site n'aka Moses iji dochie iwu nke kacha elu bu nke ha na-adawori irubere isi (Opu. 34; NAJS, Opu. 34:1-2; NAJS, Deut. 10:2). Iwu nke Moses juputara na otutu ukpuru nile, usoro nile, mme mme nile, omenala nile, na akara nile iji chetara ndi mmadu banyere oru nile kwesiri ha na ihe nile diiri ha. O gunyere iwu nke muo ime ihe oma, ime ezi-omume, okupkere chi, na iwu-nsọ nile nke ihe a na-ahu anya na omume nile—gunye kwa ichu-aja nile

(Lev. 1–7) ndị nzube ha bụ ichetara ndị mmadụ maka Chineke na ọrụ ha n'ebe ọ nọ (Mosa. 13:30). Okwukwe, nchegharị, ime baptism n'ime mmiri, na nsacha nke mmehie nile bụurū mpaghara iwu ahụ, dika ọ dịrị n'iwu-nsọ iri na otutu iwu-nsọ nile nke nwere nnukwu uru ime ezi-omume na mụọ ime ihe oma. Otutu n'ime iwu mmemme mezuru n'onwu na mbilite n'onwu nke Jisus Kraist, nke kwusiri ichu-aja site n'ikwafu obara (Alma 34:13–14). E siri n'okpuru okwa nchu-aja Eron lekota iwu ahụ, na ọ bụurū ozi-oma nke njikere nke ga-eweta ndi nile natara ya nye Kraist.

Iwu ahụ ka m na-enye ha dika na mbụ, ma ọ ga-abụ n'udi iwu-nsọ nke anụ arụ, **NAJS, Ọpụ.** 34:1–2. Iwu ahụ a ghọwo onye-ozizi anyị ikuru anyị bjakwute Kraist, **Ndi-Gal.** 3:19–24. Anyị na-edebe iwu Moses, ma na-elegide anya na-ikwusi-ike n'ebe Kraist nọ, **2 Nif.** 25:24–30. Nzọpụta anaghị esi n'iwu Moses nani abia, **Mosa.** 12:27–13:32. N'ime m ka e mezuru iwu nke Moses, **3 Nif.** 9:17. Iwu ahụ nke e nyeworo Moses nwere ogwugwu n'ime m, **3 Nif.** 15:1–10. N'ih i nnapu-isi, Onye-nwe wepuru Moses, na Okwa Nchu-aja ahụ Di Nso site n'etiti umu nke Israel, na-ahapu iwu-nsọ nile banyere anụ arụ, **OznQd.** 84:23–27.

IWU NKE OBODO ỌHA

KWADORO. *Hụ kwa* Iwu; Ọchichi

N'ime ozizi na Ogbugba-ndu nile, “Iwu nke Obodo ọha kwadoro” natunyere iwu ala Yunaited Steeti nile nke Amerika nke nwere nkwalite di nsọ iji kwadobe ụzọ maka mweghachi nke ozi-oma ahụ.

Odị mma inwe mmasi n'iwu ahụ nke bụ iwu nke Obodo ọha kwadoro, **OznQd.** 98:5–6. Onye-nwe emewo ka e hie iwu nke Obodo ọha kwadoro, **OznQd.** 101:77, 80.

IWU-NSỌ IRI. *Hụ kwa* Iwu-nsọ nile nke Chineke; Moses

Iwu iri nile Chineke nyere site n'aka onye-amuma Moses, iji chia omume nke mụọ ime ihe oma ma-ọbụ ihe ojọo.

Aha ndi Hibru na-akpo nke a bụ “Okwu Iri ahụ.” Ana akpokwa ha Ogbugba-ndu (Deut. 9:9) ma-ọbụ Ihe-ama ahụ (Ọpụ. 25:21; 32:15). Onyinye nke Iwu-nsọ iri nile ahụ Chineke nyere Moses, ma site n'aka ya nye ndi Israel ka a kowara nke oma na Ọpụ 19:9–20:23; 32:15–19; 34:1. Iwu-nsọ nile ahụ ka a kanyere n'elu ibe nkume abuo nke e dotere n'ime Igbe ahụ, nke mere e jiri na-akpo Igbe ahụ Igbe nke Ogbugba-ndu ahụ (Ọnọgụ. 10:33). Onye-nwe, mgbe ọ na-aguputa ihe site na Deut. 6:4–5 na Lev. 19:18, a chikotawo Iwu-nsọ iri nile ahụ n'ime “oke Iwu-nsọ abuo ahụ” (Mat. 22:37–39).

Iwu Iri nile ka e meghariri na mkpughe ubochi ikpe-azu (NAJS, Ọpụ 34:1–2; Mosa. 12:32–37; 13:12–24; OznQd. 42:18–28; 59:5–13).

IWU-NSỌ NILE NKE CHINEKE.

Hụ kwa Irube-isi, Nrube-isi, Rube-isi; Iwu-nsọ Iri; Iwu; Mmehie; Okwu nke Chineke

Iwu nile na ihe nile a chorọ nke Chineke na-enye ndi mmadụ n'otu n'otu ma-ọbụ na nchikota. I dobe iwu-nsọ ahụ nile ga-eweta ngozi nile nke Onye-nwe nye ndi na-erube isi (OznQd. 130:21).

Noa wee mee ya, dika iwu nile siri di nke Chineke nyere ya, **Jen.** 6:22. Jee ije n'ukpuru m nile, ma debe ihe nile m nyere n'iwu-nsọ m nile, **Lev.** 26:3. Debe iwu-nsọ m nile ma di ndu, **Ilu** 4:4 (Ilu. 7:2). Ọburu na unu huru m n'anya, debe iwu nsọ m, **Jon** 14:15 (OznQd. 42:29). Ihe obula anyi na-ario, anyi na-anata ya n'aka ya, n'ih i anyi na-edobe iwu nsọ ya nile, **1 Jon** 3:22. Iwu-nsọ ya nile adighi arọ, **1 Jon** 5:3. Buru akwaa-akwuru na-idobe iwu-nsọ nile, **1 Nif.** 2:10. Onye-nwe anaghị enye iwu nsọ obula ma obughi na ọ ga-edozi ụzọ, **1 Nif.** 3:7. Aga m eme dika iwu-nsọ nile siri ike nke Chineke siri di, **Jekob** 2:10. Ọburura n'unu ga-edebe iwu-nsọ m nile unu ga-eme nke oma n'ala ahụ, **Jarom** 1:9 (Alma 9:13; 50:20). Muta n'okorobia gi idobe iwu-nsọ nile nke Chineke, **Alma** 37:35. Iwu-nsọ ndi a

nile bu nke m, **OznQd.** 1:24. Nyochaa iwu-nsọ ndia nile, **OznQd.** 1:37. Ndị ahụ na anaghi edobe iwu-nsọ nile ka a na-apughị izọpụta, **OznQd.** 18:46 (**OznQd** 25:15; 56:2). Iwu nsọ m nile bu nke mụọ, ha adighi na-udị okike ma-qbụ nke arụ, **OznQd.** 29:35. Iwu nsọ nile ka e nyere ka anyị wee ghota uche obi nke Onye-nwe, **OznQd.** 82:8. Amataghị m, ewezuga na Onye-nwe nyere m iwu ka m mee nke a, **Moses** 5:6. Onye-nwe ga-anwale mmadụ ihu ma ha ga-eme ihe nile ha ga-enye ha n'iwu, **Abr.** 3:25.

IZU-IKE. *Hụ kwa* Udo; Ụbọchị Izu-ike

Ikpori-ndụ nke udo na mnwere-onwe site na ita ikikere eze na nnukwu ọgba-aghara. Onye-nwe ekwewo ndị nsiso ya kwesiri ntụkwasi-obi nkwa udị izu-ike ahụ n'ime ndụ nke a. Ọ kwadowo kwara ha ebe izu-ike n'ime ndụ nke ọzọ na-abia.

Iru m ga-eso gi eje, m ga-enye kwa gi izu-ike, **Ọpụ.** 33:14. Bjakwute nụ m, unu ndị e bokwara ibu di arọ, m ga-enyekwa unu izu-ike, **Mat.** 11:28–29. Anyị rusiri ọrụ ike ka ha wee baa n'ime izu-ike ya, **Jekob** 1:7 (Ndị-Hib. 4:1–11). Onye ọbula cheghariri ga-aba n'ime izu-ike m, **Alma** 12:34. Ha di nnukwu otutu kari akari, ndi e mere ka ha ghara inwe ntupo, ma wee baa n'ime izu-ike nke Onye-nwe, **Alma** 13:12–16. Paradais bu onodu nke izu-ike, **Alma** 40:12 (**Alma** 60:13). Odighi ihe ga-aba n'ime izu-ike ya ma obughị ndi ahụ sachaworo uwe ha nile n'ime ọbara m, **3 Nif.** 27:19. Kwuputa nchehari nye ndi nke a, ka i nwee ike izu-ike gi na ha n'ala-eze nke Nna m, **OznQd.** 15:6 (**OznQd.** 16:6). Ndị ahụ nke nwurụ ga-ezu-ike site n'ọrụ ha nile, **OznQd.** 59:2 (**Mkp.** 14:13). Izu-ike nke Onye-nwe bu uju nke ebube ya, **OznQd.** 84:24.

IZU-ORI, ORI

I were ihe site n'aka onye-ozo n'uzo na-akwughị ọto ma-obu na-enweghi nkwa do nke iwu. Oge nile Onye-nwe na-enye umu ya iwu ka ha ghara izu-ori (**Ọp.** 20:15; **Mat.** 19:18; 2 Nif. 26:32; **Mosa.** 13:22; **OznQd.** 59:6).

Kpado nụ akụ unu n'elu-igwe, ebe ndi-ori na-adighi egbupe kwa ma-qbụ zuo ori, **Mat.** 6:19–21. Mmeri nile e meriri ndi Nifai n'agha bbara n'ihhi mpako, akụ na uba ha nile, ipunari ihe, izu-ori, **Hil.** 4:12. Onye ahụ nke zuru ori na-agaghị echeghari ka a ga-achupụ, **OznQd.** 42:20. Ndị ahụ zuru ori, a ga-enyefe ha n'aka iwu nke ala ahụ, **OznQd.** 42:84–85.

IZU-OKE. *Hụ kwa* Ezi-omume, Ime Ezi-omume; Ikwu Ọto, Kwu-oto

Ime ezi-omume, ikwu-oto na-idi ezigbo.

Ruo mgbe m ga-anwu, a gaghi e si n'ebe m no wezuga izu-oke m, **Job** 27:5. Onye ezi-omume na-eghari na izu-oke ya, **Ilu** 20:7. Ha buuru ndikom ndi kwesiri ntukwas-obi mgbe nile n'ihe obula e tinyere ha n'aka, **Alma** 53:20. Onye-nwe huru Hyrum n'anya n'ihhi izu-oke nke obi ya, **OznQd.** 124:15.

IBU ABU. *Hụ kwa* Abu; Egwu

Ife ofufe na ija Chineke mma n'abu na ama-okwu nke egwu.

Bukuo nū Onye-nwe abu, **1 Ithem.** 16:23–36 (**Abuoma** 96). Bukuo nū Onye-nwe abu, kelee kwa nū ekele, **Abuoma** 30:4. Tikusie nū Onye-nwe mkpu oñu ike, **Abuoma** 100:1. Mgbe ha busiri abu, ha puo jee Ugwu Olive, **Mat.** 26:30. Mụọ Nso duru ha na-ibu abu, **Moro.** 6:9. Abu nke onye ezi-omume bu ekpere nye m, **OznQd.** 25:12. Ọ buru na i na-añuri oñu, jiri ibu-abu jaa Onye-nwe mma, **OznQd.** 136:28.

IBU-CHI. *Hụ* Mbuli Elu; Ndụ Ebighi-ebi; Nwoke, ndi Nwoke—Mmadu, nwere ike idi ka Nna nke Elu-igwe

IBU-ONU, IBU ONU NILE. *Hụ kwa* Omuma Ikpe Oku Ala-muo; Ikwuto Ikwuhie

N'ime akwukwo-nsọ nile, obubu-onu bu itinye iwu di nsọ n'oru nke na-ekwenye ma-obu na-eweta ikpe nile na ihe nile na-eso ha n'elu ihe, mmadu, ma-obu ndi mmadu; na mbu, n'ihhi ime ajo omume. Obubu-onu nile bu

ngosiputa ihè nke ihunanya nke Chineke di nsò na ikpe ziri-ezi. Chineke nwere ike kpokuo ha n'onwe ya ma-òbù ndị odibo ya o nyere ikike ikwuputa ya. Oge ụfọdụ Chineke nanị na-amata ihe na-eweta ọbụbụ-ọñụ. Tinyekwara, ọñọdụ onye aburū ọñụ bụ nke ndị ahụ na-akpachara anya na-enupuru Chineke isi na-enweta mmetụta ya ma si otu ahụ wezuga onwe ha site na mụọ nke Onye-nwe.

Onye-nwe nwere ike iwepụ ọbụbụ ọñụ nile n'ihì okwukwe nke otu onye ma-òbù ndị mmadụ n'ime Jisus Kraịst na nrube isi nye iwu nile na emume nsò nile nke ozi-oma (Alma 23:16–18; 3 Nif. 2:14–16; Ndep.Ok. 1:3).

Chineke wee bụọ agwọ ahụ ọñụ maka ighogbu Adam na Iv, **Jen.** 3:13–15 (Moses 4:19–21). A burū ala ọñụ n'ihì Adam na Iv, **Jen.** 3:17–19 (Moses 4:23–25). Onye-nwe wee bụọ Ken ọñụ n'ihì igbu Ebel, **Jen.** 4:11–16 (Moses 5:22–41). Onye-nwe wee bụọ Kenean na umụ ya ọñụ, **Jen.** 9:25–27 (Moses 7:6–8; Abr. 1:21–27). Israel ka a ga-agozi ma o rube isi nye Chineke, ma a ga-abụ ya ọñụ ma orubeghị isi, **Deut.** 28:1–68 (Deut. 29:18–28). Gehazi na umụ umụ ya nile ka a burū ọñụ jiri ekpenta nke Neeman, **2 Ndeze** 5:20–27. Onye-nwe buru mba ochie nke Israel ọñụ n'ihì akwughị otu ụzọ n'ime ụzọ iri na onyinye nile, **Mal.** 3:6–10. Jisus burū otu osisi fig ọñụ ma o wee nwụọ, **Mak.** 11:11–14, 20–21. Jisus burū obodo-ukwu nile nke Korazin, Betsaida, na Kapanaum ọñụ, **Luk** 10:10–15. N'ihì na ndị Leman egegghị Onye-nwe ntị e kewapurū ha site n'iru nke Onye-nwe ma a bụọ ha ọñụ, **2 Nif.** 5:20–24. A na-akpọ mmadụ nile ka ha biakwute Chineke, **2 Nif.** 26:33. Onye-nwe ga-abụ ndị na-agba akwuna-akwuna ọñụ, **Jekob** 2:31–33. Ndị Nifai ga-enweta ọbụbụ-ọñụ karia ndị Leman ma ọbughị ma ha ga-echeghari, **Jekob** 3:3–5. Ndị nnupụ-isi na-eweta ọbụbụ-ọñụ n'isi onwe ha, **Alma** 3:18–19 (Deut. 11; 26–28). Kọrihọ ka a burū ọñụ n'ihì iduhie ndị mmadụ site na Chineke, **Alma** 30:43–60. Onye-nwe wee bụọ ala nile na akụ nile ndị Nifai ọñụ n'ihì ajo

omume ha nile, **Hil.** 13:22–23 (2 Nif. 1:7; Alma 37:31). Onye-nwe burū ndị ajọọ Jared ọñụ, **Ita** 9:28–35. Aja mgbaghara mmehie Kraịst na-ewezuga ọbụbụ-ọñụ nke Adam n'ebe umụ-ntakiri nọ, **Moro.** 8:8–12. Ndị na-echigharị iru site n'ebe Onye-nwe nọ ka a na-abụ ọñụ, **OznQd.** 41:1. A ga-emekpa ụwa arụ jiri ọbụbụ-ọñụ, ewezuga ma e nwere ihe njikọ n'ụdị ọbụla n'etiti ndị nna na umụ ha, **OznQd.** 128:18 (Mal. 4:5–6).

Nkwuto: Ibụ-ọñụ bụ kwa iji asụsụ nke na-ekwuto, ekwuhie ma-òbù na-eleli-anya.

Ndị mmadụ agaghị ekwuto ndị nna ha ma-òbù nne ha, **Ọpụ.** 21:17 (Mat. 15:4). Abụkwala Onye-isi ndu gị ọñụ, **Ọpụ.** 22:28 (Ekl. 10:20). Ndịkom na Ndị-nyom a gaghị akọcha Chineke, **Lev.** 24:13–16. Pita wee bụọ-ọñụ mgbe ọ gọnarịrị imara Jisus, **Mat.** 26:69–74. Ndị Nifai ọjọọ ahụ kọchara Chineke ma chọọ inwụ, **Mqm.** 2:14.

IDABERE N'IEHE NKE ỤWA. *Hụ kwa*

Efu, Ihe-efu; Ego; Mpako; Ụba Akụ

Ọchịchọ nile na-ezighi-ezi na mgbalị nile maka ụba-akụ nile nke ụwa na ihe onwunwe nile a na-ahụ anya ma na-ahapụ ihe nile nke mụọ.

N'ihì na uru gini ka ọ ga-abara mma-dụ, ma o burū na ọ ga-erita ụwa dum n'uru ma mkpuru-obi ya e funarị ya, **Mat.** 16:26. Ha tinyere obi ha nile n'iehe efu nile nke ụwa, **Alma** 4:8 (Alma 31:27). Tụpụ kwa ihe nile nke ụwa nke a, **OznQd.** 25:10. Obi ndị mmadụ ka a tụtwasiri karia n'elu ihe nile nke ụwa nke a, **OznQd.** 121:35.

IDỊ N'OTU. *Hụ kwa* Chineke,

Chukwu

I burū otu n'echiche, ọchịchọ, na nzube, nke mbụ nye Nna anyị n'Elu-igwe na Jisus Kraịst, na mgbe ahụ nye Ndị-nsọ ndị ọzọ.

Ọ di mma bụ mbikọ nke umunne ibikọ n'otu, **Abụoma** 133:1. Mụ onwe m na Nna m bu otu, **Jon** 10:30 (OznQd. 50:43). Jisus kpere ekpere ka mmadụ nile burū otu dika ya na Nna ya bụ

otu, **Jon** 17:11–23 (3 Nif. 19:23). Ana marịọ unu ka nkewa nile ghara idị n'etiti unu kama ka unu zuo oke na njikọ n'otu, **1 Ndi-Kọ** 1:10. Nweenụ mkpebi n'otu uche na n'otu obi, di n'otu n'ihe nile, **2 Nif.** 1:21. Ndi-nsọ kwesiri inwe obi ha nile e jikọtara ọnu n'idi n'otu, **Mosa.** 18:21. Jisus kpere ekpere maka idị n'otu n'etiti ndi Nifai na-eso ụzọ ya, **3 Nif.** 19:23. Ndi na-eso ụzọ ahụ jikọtara onwe ha ọnu na nnukwu ekpere na obubu-ọnu, **3 Nif.** 27:1. Nna ahụ, Okpara, na Mụọ Nsọ bu otu, **OznQd.** 20:27–28 (**OznQd.** 35:2; 50:43). O bu ọrụ diiri gi ijikọta gi na ezi Nzuko-nsọ, **OznQd.** 23:7. Ihe ọbụla unu ga-ariọ n'okwukwe, jikọta onwe unu n'otu n'ekpere, unu ga-anata, **OznQd.** 29:6. Ọburu na unu abughị otu unu abughị kwa nke m, **OznQd.** 38:27. Onye-nwe wee kpọọ ndi ya Zaijon, n'ihia na ha nwere otu obi na otu uche, **Moses** 7:18.

IDI-NSO. *Hu kwa* Enweghi Ntupo;
Ido-nsọ; Nsọ

Izuoke nke mụọ ma-ọbụ mụọ ime ihe oma. Idi-nsọ na-egosi enweghi ntupo nke obi nke mmadu ma-ọbụ nzube.

Ndi otu nile ga-egosiputa na ha kwesiri ekwesị na Nzuko-nsọ site na-ije ije n'idi nsọ n'iru Onye-nwe, **OznQd.** 20:69. Ulo nke Onye-nwe bu ebe nke idi-nsọ, **OznQd.** 109:13. Nwoke nke Idi-nsọ ka aha nke Chineke bu, **Moses** 6:57 (**Moses** 7:35).

IDI-ỌCHA MMEKORITA. *Hu kwa*
Ezigbo Omume; Ikwa-iko; Ikwa-iko di n'etiti ndi Na-alughi Alulu;
Inwe Mmetuta, nke Mmetuta

Idi ọcha mmekorita nke ndi nwoke na ndi nwanyi.

Josef guzogidere ọchichọ nwunye Pọtifa ikwagide ya ka ha nwee mme-
korita, **Jen.** 39:7–21 (**OznQd.** 42:24;
59:6). Gi akwala iko, **Ọpu.** 20:14. Nwa-
nyi Ezigbo omume bu okpu-eze di ya,
Ilu 12:4 (**Ilu** 31:10). Ọbụ unu a mataghi
n'aru unu bu temple nke Mụọ Nsọ?
1 Ndi-Kọ 6:18–19. Mee onwe gi ka
Iburu ihe ima-atu na-idi ọcha, **1 Tim.**

4:12. O dighi ihe ọbụla ruru-inyi nwe-
re ike ibinyere Chineke, **1 Nif.** 10:21.
N'ihia na mụ Onye-nwe Chineke, na-
enwe mmasi na-idi-ọcha mmekorita
nke ndinyom, **Jekob** 2:28. Mmehie
mmekorita nwoke na nwanyi bu ihe
aru, **Alma** 39:1–13. Idi ọcha mmekorita
na ezigbo omume bu ihe a hukarisiri
ri n'anya ma dimkpa karja ihe nile,
Moro. 9:9. Anyi kweere na-idi ọcha
nke mmekorita, **Ndepok.** 1:13.

IDI ỌCHA NA ADIGHI-ỌCHA.

Hu kwa Enweghi Ntupo; Inyi,
Iru-inyi; Iwu nke Moses

N'ime Testament Ochie, Onye-nwe
kpugheere Moses na ndi Israel agba
ochie na o bu nani ufodu nri ka e chere
di ọcha ma-ọbụ n'okwu nile ọzọ, kwe-
siri ka e rie erie. Ikpa oke ndi Israel
mere n'etiti idi ọcha na-adighi-ọcha
nwere nnukwu mmetuta n'okpukpe
chi na ibi ndu ha. Anumanu ufodu,
anu ufe, na azu ka e weere di ọcha na
kwe nnabata iri-eri, ebe ndi ọzọ nile
na-adighi-ọcha na egbochiri ha (**Lev.**
11; **Deut.** 14:3–20). Ufodu ndi nriria ka
e chekwara na ha adighi-ọcha.

N'echiche nke mụọ, idi ọcha bu
inwere onwe site na mmehie na ochi-
cho nile nke mmehie. N'echiche nke a
okwu ahụ ka a na-eji akowa onye ahụ
na-eme ezigbo omume, na nwee obi
na-enweghi ntupo (**Abuoma** 24:4). Ndi
ogbugba-ndu Chineke oge nile na-anata
ntuzi-aka nile puru iche ka ha na-adi
ọcha (3 Nif. 20:41; **OznQd.** 38:42; 133:5).

Onye nke na-enwe aka nile di ọcha na
obi na-enweghi ntupo ga-arigo n'elu
ugwu nke Onye-nwe, **Abuoma** 24:3–5.
A kpola onye ọbụla ihe efu ma-ọbụ ihe
na-adighi-ọcha, **Oindo.** 10:11–28. Unu
nwere ike ilekwasi Chineke anya jiri
obi na-enweghi ntupo na aka nile di
ọcha? **Alma** 5:19. Onye-nwe ga-ata
Zaijon ahuhu ruo mgbe o ga-adi ọcha,
OznQd. 90:36. Dinu ọcha bu ndi
na-ebu ngwa ọrụ nile nke Onye-nwe,
OznQd. 133:4–5, 14 (**Aisa.** 52:11).

IGBA-AMA. *Hu* Testament Ochie;
Testament Ohuru

IGBA-AMA, OGBUGBA-AMA. *Hụ kwa* Aka-ebe; Gbaa-ama; Mụọ Nsọ

Mmata na aka-ebe nke mụọ nke Mụọ Nsọ na-enye. Ogbugba-ama nwekwara ike ibụ otu ima-ọkwa ụlọ-ọrụ ma-ọbụ nke iwu kwadoro maka ihe mmadụ matara dika ezi-okwu (OznQd. 102:26).

Mụ onwe m amawo na onye mgbaputa m dī ndū, **Job** 19:25–26. Ka ihere nke ama nke Onye-nwe anyị ghara ime gi, **2 Tim.** 1:8. Testament nke Jisus bụ mụọ nke amụma, **Mkpu.** 19:10. Guzo dika ndi aka-ebe nke Chineke n'oge nile, **Mosa.** 18:9. O nweghị uzo ọzọ a ga-esi nwetaghachi ndi ahụ ma ọbụghị na-ikwudaru ala site n'igba-ama na-enweghị ntupọ megide ha, **Alma** 4:19–20. Enwere m ihe nile dika igba-ama na ihe ndi a nile bụ ezi-okwu, **Alma** 30:41–44. Unu enwetaghị aka-ebe ruo mgbe a nwalesiworokwukwe unu, **Ita** 12:6. Ọ bụ na mụ ekwughị udo nye obi gi? Gini bụ aka-ebe di nnukwu i ga-enweta karịa site n'aka Chineke? **OznQd.** 6:22–23. Ma ugbu a, mgbe e nyesiworokwukwe igba-ama nke e nyeworo maka ya, nke a bụ ogbugba-ama ahụ, nke anyi na-enye maka ya, **OznQd.** 76:22–24. Ezipurū m unu igba-ama ma dọọ kwa ndi mmadụ aka na ntị, **OznQd.** 88:81–82. Ndi gbara-ama nke a anwūwo ugbu a, ma ogbugba-ama ha na-eguzo, **OznQd.** 135:4–5. Inok wee hụ ndi mụọ-ozī na-agba-ama banyere Nna ahụ na Ọkpara, **Moses** 7:27. Na-agbanyeghị na a kpọrọ m asi kpagbuo kwa m maka ikwu na m ahūwọ ọhụ, mana ọ bụ ezi-okwu, **A—JS** 1:24–25.

IHUNANYA. *Hụ kwa* Afọ-oma; Iro; Omiko;

Nnyefe kpam-kpam nke ihunanya miri-emi. Ihunanya maka Chineke sonyere inyefe kpam-kpam, ife ofufe, nsopurū, idi-nro, ebere, mgbaghara, omiko, amara, ofufe; afọ-ọjuju, obi-oma. Ima-atū nke kachasi ukwu nke ihunanya Chineke maka umu ya ka a chotara n'ime aja mgbaghara mmehie na-enweghị oke nke Jisus Kraist.

I ga-ahụ onye agbata-obi gi n'anya dika onwe gi, **Lev.** 19:18 (Mat. 5:43–44; Mat. 22:37–40; Ndi-Rom. 13:9; Ndi-Gal. 5:14; Jemes 2:8; Mosa. 23:15; OznQd. 59:6). I ga-ahụ Onye-nwe Chineke gi n'anya jiri obi gi nile, **Deut.** 6:5 (Moro. 10:32; OznQd. 59:5). Onye-nwe Chineke unu na-anwa unu, ima ma unu huru Onye-nwe Chineke unu n'anya, **Deut.** 13:3. Onye Onye-nwe na-ahụ n'anya ka Ọ na-abara mba, **Ilu.** 3:12. Na mgbe nile ka enyi na-ahunanya, **Ilu.** 17:17. Chineke huru ụwa n'anya na O nyere Ọkpara Ọ Mụrụ Nani Ya, **Jon** 3:16 (OznQd. 138:3). Ka unu huru ibe unu n'anya, dika M huru unu n'anya, **Jon** 13:34 (Jon 15:12, 17; Moses 7:33). Ọburu na unu na-ahụ m n'anya, unu ga-edobe iwu-nsọ m nile, **Jon** 14:15 (OznQd. 42:29). Ọ dighi onye nwere ihunanya kariri nke a ukwu, na mmadụ togboro ndu ya n'ihī ndi-enyi ya, **Jon** 15:13. Pita, i huru m n'anya karia ndi a? Na-enye aturu m nri, **Jon** 21:15–17. Ọ dighi ihe obula puru ikewapụ anyi site n'ihunanya Chineke nke di n'ime Kraist, **Ndi-Rom.** 8:35–39. Ihe anya na-ahughi bụ ihe nile nke Chineke kwadobere ha bụ ndi huru ya n'anya, **1 Ndi-Kọ.** 2:9. Were nū ihunanya buritanu oru ibe unu, **Ndi-Gal.** 5:13. Ndi bu di na-ahunu nwunye unu n'anya, **Ndi-Efe.** 5:25 (Ndi-Kol. 3:19). Unu ahula ụwa n'anya, **1 Jon** 2:15. Chineke bụ ihunanya, **1 Jon** 4:8. Anyi na-ahụ ya n'anya, n'ihī na ya Onwe ya buru ụzọ hụ anyi n'anya, **1 Jon** 4:19. Kraist ga-ata ahuhu n'ihī obi-ebere ihunanya ya n'ebe ndi mmadụ nọ, **1 Nif.** 19:9. Unu ga na-aga n'iru n'ihunanya nke Chineke na nke mmadụ nile, **2 Nif.** 31:20. Unu ga-akuziri umu unu ihurita onwe ha n'anya na ijeritara onwe ha ozi, **Mosa.** 4:15. Ọburu na unu enwewo mmetu ibu abu mgbaputa ihunanya, unu nwere ike inwe mmetu di otu ahụ ugbua? **Alma** 5:26. Ka Mụọ Nsọ na-edu unu igho ndi na-enwe ndidi, juputa n'ihunanya, **Alma** 13:28. Jikota onwe gi n'ihē nile metatasiri gi ike, ka i wee juputa n'ihunanya, **Alma** 38:12. E nweghi

ndorọ-ndorọ n'ih iḡunanya nke Chineke nke bi n'ime obi nile nke ndi ahụ, **4 Nif.** 1:15. Ihe nile nke na-akpo oku iḡ Chineke n'anya bụ Chineke kwalitere ya, **Moro.** 7:13–16. Afo-oma bụ iḡunanya nke Kraist na-enweghi ntupo, **Moro.** 7:47. Iḡunanya zuru-oke na-achupu egwu, **Moro.** 8:16 (1 Jon. 4:18). Iḡunanya na-eme ka mmadu to-zuo oke iḡu oḡu Chineke, **OznQd.** 4:5 (OznQd. 12:8). Nsacha na-abiaara ndi nile ahụ bụ ndi huri Chineke n'anya ma na-ejekwara ya ozi, **OznQd.** 20:31. Qburu na unu huri m n'anya, unu ga-ejere m ozi ma dobe iwu-nsọ m nile, **OznQd.** 42:29 (Jon 14:15). Gosiputa mbawanye nke iḡunanya nye ndi ahụ nke i tara-uta, **OznQd.** 121:43. Mmadu wee hukwa Setan n'anya kara Chineke, **Moses** 5:13, 18, 28.

IJA-MMA, JAA-MMA,

OJIIJA-MMA. *Hu Ekele,*

Inye-ekele, Ju-n'ekel; Otuto

IKPO-ASI, KPO-ASI. *Hu kwa Iro;*

Iḡunanya; Qbo

Ikpo-asi bụ enweghi mmasi siri ike maka mmadu ma-ogu ihe.

Mu, Chineke, na-ewere oke ajoo omume nke ndi bu nna leta ndi bu umu nke ndi na-akpo m asi, **Opu.** 20:5. Ihe isii ndi a ka Onye-nwe kporo-asi, **Ilu.** 6:16. Mmadu nzuzu na-eleda nne ya anya, **Ilu.** 15:20. E ledara ya anya ma o bukwa onye ndi mmadu juru-aju, **Aisa.** 53:3. Na-emere nu ndi na-akpo unu asi ihe-oma, **Mat.** 5:44. O ga-akpo otu asi, ma hu ibe ya n'anya; ma-ogu o ga-ejide otu, ma lelia ibe ya, **Mat.** 6:24. Mmadu nile ga-akpo unu asi n'ih aha m, **Mat.** 10:22. Onye obula nke na-eme ihe-ojoo na-akpo ihè ahụ asi, **Jon** 3:20. E kwela ka onye obula leda okorbia i bu anya, **1 Tim.** 4:12. N'ih na ha bu ogaranya, ha na-eleda ndi ogbenye anya, **2 Nif.** 9:30. Eleli kwala mkpughe nile nke Chineke, **Jekob** 4:8. Ha nwere ikpo-asi ebighi-ebi megide anyi, **Jekob** 7:24. Ndi mmadu kporo ndumodu nile nke Chineke ihe efu ma na-eleda okwu ya nile anya, **OznQd.** 3:7. Na-agbanyeghi

na a kporo m asi kpagbuo kwa m maka ikwu na m ahwo oghu, **A—JS** 1:25.

IKWADO NDI NDU NILE NKE

NZUKO. *Hu kwa Nkwekorita*

Zuru Onu

Ikwe nkwa nkwado nye ndi ahụ na-eje ozi n'onodu ndi-isi nke oha na nke mpaghara nta nke Nzuko-nsq.

Guzo Joshua n'iru Nzuko-nsq ahụ nile, nyekwa ya iwu n'anya ha, **Onogu** 27:18–19. Ndi mmadu ahụ nile wee tie mkpu, ma si Chineke zoputa eze ahụ, **1 Sam.** 10:24. Kwere nu na ndi amuma ya, ihe ga-agakwara unu nke-oma, **2 Ihem** 20:20. Na-erube nu isi nye ndi isi unu, **Ndi-Hib.** 13:17. Onye-nwe ga-agozi gi n'ih na i tamughi, **1 Nif.** 3:6. Ndi ahụ nabatara ndi amuma buuru ndi e debere, **3 Nif.** 10:12–13. Unu ga-aña ntị n'okwu nile nke Iri na Abuo ndi a, **3 Nif.** 12:1. Site n'olu nke m ma-ogu site n'olu nke ndi odibo m, o bu otu ihe ahụ, **OznQd.** 1:38. Okwu ya ka unu ga-anata dika o si n'onu nke m, **OznQd.** 21:5. Onye ahụ nke nabatara umu odibo m, nabatara m, **OznQd.** 84:35–38. Onye obula nabatara m, nabatara ndi ahụ bu ndi m zipuwo, **OznQd.** 112:20. O buru na ndi m egeghi ntị n'olu nke ndi nwoko ndi a ndi m hoputara a gaghi a gozi ha, **OznQd.** 124:45–46.

IKWA-IKO. *Hu kwa Adighi-ocha*

Mmekorita; Inwe Mmetuta, nke

Mmetuta; Idi-ocha Mmekorita;

Ikwa-iko di n'etiti ndi Na-alughi

Alulu; Mmekorita nke Nwoke na

Nwoke na Nwanyi na Nwanyi

Mmekorita ndi nwoke na ndi nwanyi na-enweghi nkwardo nke iwu. Na-agbanyeghi na ikwa-iko n'oha na-arụ aka maka mmeko nke onye luru di na nwunye na-abughi di ma-ogu nwunye ya; n'ime akwukwo-nsq nile o nwekwara ike na-arụ aka n'onye na anoghi n'alulu di na nwunye.

Oge ufodu a na-eji ikwa-iko mere ihe akara maka ngonari okwukwe nke otu mba ma-ogu ozuzu ndi mma- du site n'uzo nile nke Onye-nwe

(OnOgu. 25:1-3; Ezik. 16:15-59; Jer. 3:6-10; Hosea 4).

Josef ekweghi ime oke ajo omume nke a, ma mehie megide Chineke, **Jen.** 39:7-12. Gi akwala-iko, **Qpu.** 20:14. Onye obula na-ele nwanyi anya ka-agu ya wee guo ya akwawo iko n'obi ya, **Mat.** 5:28. Ndi na-akwa-iko ma-obu ndikom ndi na-akwa iko bu ndi nwere nwunye agaghi eketa ala-eze Chineke, **1 Ndi-Ko** 6:9-10. Chineke ga-ekpe ndi akwuna-kwuna na ndi na-akwa-iko ikpe, **Hib.** 13:4. Ikwa iko kachasi buru ihe-aru kari mmehie nile ewezuga ikwafu obara nke ndi na-enweghi uta ma-obu igonari Muo Nso, **Alma** 39:3-5. Onye ahụ nke kwara-iko ma chegharighi, ka a ga-achupu, **OznQd.** 42:23-26. Oburu na onye obula a kwaa-iko n'obi ha, ha agaghị enwe Muo ahụ, **OznQd.** 63:14-16.

IKWA-IKO DI N'ETITI NDI

NA-ALUGHỊ ALULU. *Hu kwa*

Inwe Mmetuta, Nke Mmetuta;

Idi-Ocha Mmekorita; Ikwa-iko

Mmekorita nwoke na nwanyi na-enweghi nkwa nke iwu di n'etiti mmadu abuo na-aluritaghi di na nwunye. N'ime akwukwo nso nile a na-eji ya kwa-mgbe-kwa mgbe dika akara maka ngonari okwukwe.

Amanyela m n'ike n'ih i na-ekwesighi ka e mee ihe di otu a, **2 Sam.** 13:12. Hapu ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulu, **QIndoz.** 15:20. Aru anyi a dighiri ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulu, kama o diiri Onye-nwe, **1 Ndi-Ko** 6:13-18. Iji gbanari ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulu, ka nwoke obula nwee nwunye nke aka ya, **1 Ndi-Ko** 7:2-3. Nke a bu ihe Chineke na-achọ, ka unu ghara ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulu, **1 Ndi-Tes.** 4:3. Jekob wee doo ndi Nifai aka na nti megide ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulu, **Jekob** 3:12. Unu na-acha, n'ih i gbu mmadu unu nile, na ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulu maka mbibi, **Hil.** 8:26. Ndi nile na-akwa-iko ga-echeghariri iji kwesi isonye na Nzuko-nso, **OznQd.** 42:74-78.

IKWU OTU UZO N'UZO IRI, OTU UZO N'IME UZO IRI NILE. *Hu*

kwa Ego; Onyinye

Otu mpaghara n'ime mpaghara iri nke mmuba nke otu mmadu kwa afọ e nyere Onye-nwe site na Nzuko-nso. Ego ikwu otu uzo n'uzo iri nile ka a na-eji ewu ulo nzuko nile na temple nile, iji kwado oru mgbasa ozi-oma, na iwu ala-eze nke Chineke n'elu uwa.

Abraham nyere otu uzo n'uzo iri nke ihe nile o nwere n'aka Melkizedek, **Jen.** 14:18-20 (Ndi-Hib. 7:1-2, 9; Alma 13:15). Otu uzo n'uzo iri dum bu nke Onye-nwe; o bu ihe di nso diri Onye-nwe, **Lev.** 27:30-34. N'ezie i ghaghị inye otu uzo n'uzo iri nke mmuba nile, **Deut.** 14:22, 28. Otu uzo n'uzo iri nke ihe nile ka ha bubata n'uba, **2 Ihem** 31:5. Mmadu, o ga-apunari Chineke ihe? N'otu uzo n'uzo iri nile na onyinye nile, **Mal.** 3:8-11 (3 Nif. 24:8-11). Onye ahụ nke na-akwu otu uzo n'uzo iri ya ka a na-agaghị erepia n'oku n'obibia ya, **OznQd.** 64:23 (OznQd. 85:3). Ulo nke Onye-nwe ka a ga-ewu site n'otu uzo n'uzo iri nke ndi ya, **OznQd.** 97:11-12. Onye-nwe kpughere iwu nke ikwu otu uzo n'uzo iri, **OznQd.** 119. Otu uzo n'uzo iri ka a ga-ekesasi site n'aka otu kansul, **OznQd.** 120.

IKWU OTU, KWU-OTU. *Hu kwa*

Izu-oke

Ibu ezie, iju n'ezie-okwu, na enweghi nduhie.

Ndi na-eji ezi-okwu eme ihe bu ndi ihe ha na-atọ Onye-nwe uto, **Ilu** 12:22. Kwughachi nke ahụ i na-ekwe na nkwa, **Ekl.** 5:4-5. Anyi ajawo ihe nzuzo nile nke ihe na-akwughị otu, **2 Ndi-Ko** 4:1-2. Na-enwenụ mkparita uka unu na-ikwu otu, **1 Pita** 2:12. Ahuhu na-adiri onye okwu ugha n'ih i na o ga-atuda ya n'ala-muo, **2 Nif.** 9:34. Muo ahụ na-ekwu ezi-okwu ma o dighi ekwu okwu-ugha, **Jekob** 4:13. Onye obula na-agbazi ihe site n'aka onye agbata-obi ya, ga-eweghachi ihe ahụ nke o gbaziiri, **Mosa.** 4:28 (OznQd. 136:25). Hu na I na-emeso n'uzo ziri-ezi, kpee ikpe ziri-ezi,

ma mee ezi omume, **Alma** 41:14. Ka onye oḅula bụrụ onye na-eme ihe na-ikwūwa aka oṭo, **OznQd.** 51:9. Ndị nile maara na obi ha ziri-ezi, anabatara m ha, **OznQd.** 97:8. Ndị nwoke, na-akwūwa aka oṭo, maara ihe, na ndị ezi-omume kwesirị ka akwado ha ichi-ochichi nke ụwa, **OznQd.** 98:4–10. Oḅurū na ichota nke ahụ funariri onye agbata-obi gi, I ga-eme mgbalị choo ya inyeghachi ya ihe ahụ ozo, **OznQd.** 136:26. Anyị kwere n'ikwu oṭo, **Ndep.Ok.** 1:13.

ILA-N'IYI. *Hụ* Ụmụ Ndịkom nke Ila-n'iyi

INỌ NKITI, NỌ NKITI

Enweghi ihe a na-eme na e tinyeghi aka n'oru ezi-omume nile.

Oḅurū na onye oḅula achoghi iru-oru, ya ghara kwa iri ihe, **2 Ndi-Tes.** 3:10. Ha ghoru ndi na-enweghi aka oru, juputa na mkpasu-iwe, **2 Nif.** 5:24. Wezuga onwe gi na-ino nkiti, **Alma** 38:12. Onye ahụ na-anọ nkiti agaghi eri achicha nke onye-oru, **OznQd.** 42:42. Ahuhu na-adiri unu ndi na-agaghi aru oru jiri aka unu nile, **OznQd.** 56:17. Nodu nu n'agwu nke ichuso ihe oma, **OznQd.** 58:27. Kwasu ino nkiti, **OznQd.** 88:124.

INU-YI. *Hụ kwa* Inu-yi na Ogbugba-ndu nke Okwa Nchu-aja; Ogbugba-ndu

Dika e jiri ya n'ime akwukwo-nsọ nile, o na-abukari ogbugba-ndu di nsọ ma-ḅu nkwa. Ka o sila di, ndi ajoo mma-du, tinyere Setan na ndi muo-ozu ya, na-emekwa inu yi nile iji meruo n'isi ajoo nzube ha nile. N'oge nile Testament Ochie, a naara anabata inu yi nile; Otu o sila di, Jisus Kraist kuziri na ndi mma-du ekwesighi ka ha nuo-yi n'aha nke Chineke ma-ḅu ihe okike ya nile (Mat. 5:33–37).

Aga m eme ka iyi ahụ guzosie ike bu nke m nburu Abraham, **Jen.** 26:3. Oḅurū na nwoke oḅula aḅuo iyi iji kee mkpuru obi ya agbu, o gaghi ebibi ya, **Onogu** 30:2. Ha bara n'ime onuhuru iyi

ijeghari n'iwu Chineke, **Neh.** 10:29. Unu ga-enyeghachi Onye-nwe inu iyi unu nile, **Mat.** 5:33 (Ekl. 5:1–2; 3 Nif. 12:33). Chineke jiri inu iyi kwuo na a ga-azoputa ndi kwesiri ntukwasị obi, **Ndi-Hib.** 6:13–18. Mgbe Zorom nuru iyi, egwu kwusiri itu anyi, **1 Nif.** 4:37. Ndi Amon aḅuo iyi na ha enweghi ike ikwafu obara, **Alma** 53:11. Ndi ajoo mma-du ndi Nifai ahụ nuru iyi nzuzo nile na ogbugba-ndu nzuzo nile ha na Setan, **Hil.** 6:21–30. Ndi mma-du ga-enwe ndu ebighi-ebi site n'inu-yi na ogbugba-ndu nke okwa nchu-aja, **OznQd.** 84:33–42. Ogbugba-ndu nile, oru-ngo nile, njiko nile, ihe omume nile, na inu-yi nile nke na-arachighi site na Muo Nso nke Nkwa na-agwu mgbe ndi mma-du nwuru, **OznQd.** 132:7.

INU-YI NA OGBUGBA-NDU NKE OKWA NCHU-AJA. *Hụ kwa* Inu-yi; Ogbugba-ndu; Okwa Nchu-aja

Inu-yi bu inu nkwesike ibu ezie na ikwesị ntukwasị-obi nye nkwa nile nke onye ahụ. Ogbugba-ndu bu ezigbo nkwa di n'etiti ndi di abuo. A na-anata okwa nchu-aja nke Eron site nani n'ogbugba-ndu. Ndi ji okwa nchu-aja Melkizedek na-anata okwa nchu-aja ahụ site n'inu iyi n'ekwughi ekwu ya na kwa site na ogbugba-ndu. Mgbe ndi ji okwa nchu-aja na-ekwesị ntukwasị obi ma na-ebulite okpukpo-okwu ha nile elu dika Chineke na-eduzi, O na-agosi ha. Ndi ahụ kwesiri ntukwasị-obi ruo n'ogwugwu ma na-eme ihe nile O gwara ha mee, ga-anata ihe nile nke Nna nwere. (OznQd. 84:33–39).

Onye-nwe gbara Ogbugba-ndu nye Abraham, ma Abraham rubere isi, **Jen.** 15:18; 17:1; 22:16–18. Ndi nchu-aja n'oge Ezikiel a zughi igwe ewu na aturu ahụ, **Ezik.** 34:2–3. Ndi nchu-aja n'oge Malakai mere ka ogbugba-ndu ahụ ree ure, **Mal.** 1–2.

INWU ANWU, NA-ANWU ANWU.

Hụ kwa Aru; Odida nke Adam na Iv; Onwu nke Aru; Uwa

Oge ndia site n'omumu ruo n'onwu

nke arụ. Nke a n'oge ụfọdụ ka a kpọrọ Ohere ndụ nke abụọ.

Ụbọchị i ga-eri mkpuru sitere na ya i ghaghị inwụ anwụ, **Jen.** 2:16–17 (Moses 3:16–17). N'ọnwụ mụọ ahụ ga-alaghachikwuru Chineke, ma arụ ewe laghachi n'aja nke ala, **Ekl.** 12:7 (Jen. 3:19, Moses 4:25). Ka mmehie ghara ichi eze n'arụ unu nke na-anwụ anwụ, **Ndị-Rom.** 6:12. Arụ nke a na-anwụ anwụ aghaghị iyikwasị anwughị anwụ, **1 Ndị-Kọ** 15:53 (Inos 1:27; Mos. 16:10; Mọm. 6:21). Onọdụ nke mmadụ wee buru onọdụ nke mmwale, **2 Nif.** 2:21 (Alma 12:24; 42:10). Adam dara ka mmadụ wee diri, **2 Nif.** 2:25. Unu na-enwe olile anya, ma hụ arụ na-anwụ anwụ ekulitere na anwughị anwụ? **Alma** 5:15. Ndụ nkea bụ oge ahụ ịjiri mmadụ ikwadobe ijekwuru Chineke, **Alma** 34:32. Atula ụjọ onwụ, n'ihia n'ime ụwa nke a ọñụ unu ezughị oke, **OznQd.** 101:36. Ndị ahụ na-edobe ohere ndụ nke abụọ ha ga-enwe ebube, **Abr.** 3:26.

IRAHỤ-URA

Otu onọdụ nke izu-ike nke mmadụ na-anaghị arụ ihe ọbụla na na-enweghị uche zuru ezu maka onwe ya. Onye-nwe enyewo ndi-nso ya ndumodu ka ha ghara irahu ura karịa ka o kwesiri (OznQd. 88:124). Irahu-ura nwekwara ike buru otu akara nke onwụ nke mụọ (1 Ndị-Kọ 11:30; 2 Nif. 1:13) ma-ọbụ onwụ nke arụ (Mọm. 9:13).

ISHMEL, NWA-NWOKE NKE

ABRAHAM. *Hụ kwa* Abraham; Hega

N'ime Testament Ochie, otu nwa-nwoke nke Abraham na Hega, odibo nwanyị Sera bụ onye Ijpti (Jen. 16:11–16). Onye-nwe kwere ma Abraham na Hega nkwa na Ishmel ga-abụ nna nke otu mba ị ukwu (Jen. 21:8–21).

Ogbugba-ndụ ahụ sitere na Aisak bịa kama Ishmel, **Jen.** 17:19–21 (Ndị-Gal. 4:22–5:1). Chineke goziri Ishmel na ọ ga-amụ nnukwu omumụ, **Jen.** 17:20. Ishmel nyere aka lie Abraham, **Jen.** 25:8–9. Ụmụ ndịkom iri na abụọ nke

Ishmel ka e nyere aha, **Jen.** 25:12–16. Ishmel wee nwuo, **Jen.** 25:17–18. Iso kpoo nwa Ishmel nwanyị Mahalat ka ọ buru nwunye ya, **Jen.** 28:9.

ISHMEL, OGỌ NWOKE NKE

NIFAI. *Hụ kwa* Lihai, Nna nke Nifai

Otu nwoke n'ime Akwukwo nke Mọmọn onye, ya na ezi na ụlọ ya, sonyere ezi na ụlọ Lihai na njem ha gaa n'ala e kwere na nkwa.

Nifai na umunne ya ndikom laghachitere Jerusalem ma kwagide Ishmel na ezi na ụlọ ya isonye Lihai na ezi na ulo ya gaa n'ala e kwere na nkwa, **1 Nif.** 7:2–5. Ezi na ụlọ abụọ ndi ahụ lukoritarala alulu di na nwunye, **1 Nif.** 16:7. Ishmel a nwuo n'ime ozara ahụ, **1 Nif.** 16:34.

ISO. *Hụ kwa* Aisak; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke Aisak na Ribeka nke ka okenye, na ejima Jekob. Ụmụ-nne nwoke abụọ ndi a no n'iro site n'omumu ha (Jen. 25:19–26). Ụmụ ụmụ Iso, ndi Edom, na ụmụ ụmụ Jekob, ndi Israel, ghoro mba ndi di n'iro (Jen. 25:23).

Iso resiri Jekob onodụ okpara, **Jen.** 25:33 (Ndị Hib. 12:16–17). Iso luru ndi nwunye Het nke ghoro ihe iru uju nye ndi mụrụ ya, **Jen.** 26:34–35. Jekob na Iso wee mee udo, **Jen.** 33.

JARED. *Hụ kwa* Jared, Nwanne Nwoke nke; Ndị Jared

Otu onye-ndu nke Akwukwo nke Mọmọn onye, tinyere nwanne ya nwoke, duru ndi mmadu si na ulọ-elu nke Towa Bebel gaa na ala e kwere na nkwa di na okara okirikiri mpaghara odida-anyanwu nke ụwa (Ita 1:33–2:1).

Jared gwara nwanne ya nwoke ka o kpee ekpere ka Onye-nwe ghara igwakota asusu ezi na ulo ha na nke ndi enyi ha nile, **Ita** 1:34–37. Ha jere njem gaa n'oke osimiri ma bie ebe ahụ afo anọ, **Ita** 2:13. Nyara ugbo mmiri gaa n'ala ekwere na nkwa, **Ita** 6:4–12.

JARED, NWANNE NWOKE NKE.*Hụ kwa Jared; Ndi Jared*

Otu onye-amụma Akwụkwọ nke Mọmọn. Ya na nwanne ya nwoke chọtara mba Jared mgbe ha duuru ndị mmadụ site n'ụlọ elu nke Towa Bebel gaa na ala ekwere na nkwa dị n'okara okirikiri mpaghara ọdịda-anyanwụ nke ụwa (Ita 1–6). Ọ bụrụ otu nwoke nwere ụdị nnukwu okwukwe nke mere na ya na Onye-nwe kwuru okwu iru na iru (OznQd. 17:1). E dekọtara akụkọ ya n'akwụkwọ nke Ita.

Nwanne nwoke nke Jared bụ onye gbara dimkpa, na nwoke dị ike, na onye Onye-nwe gosiri iru-oma dị elu nke ukwu, **Ita** 1:34. N'ihie okwukwe ya, nwanne nwoke nke Jared huru mkpisi-aka nke Onye-nwe, **Ita** 3:6–9 (Ita 12:20). Kraịst gosiri nwanne nwoke nke Jared arụ ya na mụ, **Ita** 3:13–20. Ọdighị mgbe e nwere ihe ndị dị ukwu karịa e mere ka ha pụta ihè karịa ndị nke ahụ e mere ka ha pụta ihè nye nwanne nwoke nke Jared, **Ita** 4:4. Nwanne nwoke nke Jared doro ndị ya aka na ntị megide ọchịchị-eze, **Ita** 6:22–23. Onye-nwe gosiri nwanne nwoke nke Jared ihe nile, **Ita** 12:21. Nwanne nwoke nke Jared bụrụ dike na-ide ihe odide, **Ita** 12:24. Site n'okwukwe nwanne nwoke nke Jared wepuru ugwu Zirin, **Ita** 12:30.

JAROM

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, otu nwa-nwoke nke Inos na nwa nke nwa-nwa Lihai. O dobere akụkọ ndị Nifai e dere-edere ruo Iri afo isii, 420–361 tutu a mụọ Kraịst (Inos 1:25; Jarom 1:13). O bụrụ nwoke kwesiri ntụkwasị obi onye hoooro ighara ide ihe dị ukwu n'akụkọ ndekota ahụ (Jarom 1:2).

Akwụkwọ nke Jarom: E nwere nanị ama-okwu iri na ise n'ime akwụkwọ a dị n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn. Jarom dekọtara na ndị Nifai gara n'iru na-ebi ndụ n'iwu nke Moses ma na-elepu anya maka ọbịbia nke Kraịst. Ndi ndu ha bụrụ ndị eze ndị dị ukwu n'okwukwe. Ha mere nke ọma dika ha

rubere isi nye ndi amuma ha, ndi ukochukwu, na ndi nkuzi.

JEE-IJE, SORO CHINEKE

JEGHARIA. *Hụ kwa Ezi-omume, Ime Ezi-omume; Irube-isi, Nrube-isi, Rube-isi; Ụzọ*

I nwe nkwekọrịta nye nkuzi nile nke Chineke na ibi ndụ dika Chineke choro ka ndi ya bie ndu, inwe nnabata na nrube isi nye mmetu nile nke Mụọ Nso.

Ka m wee nwaa ha ma ha ga-eje ije n'iwu m, ma-ọbụ na ha agaghị eje, **Ọpụ.** 16:4. Agaghị egbochi ezi ihe n'ebe ndi na-ejeghari n'izu-oke nọ, **Abụoma** 84:11. Ndi na-ejeghari n'ukpuru m nile na dobe emume-nso m nile ga-abu ndi nke m, **Ezik.** 11:20–21 (Deut. 8:6). Ọbụ gini ka Onye-nwe choro gi n'aka ma o bughị na i ga-eji obi umeala soro Chineke jee ije? **Maiika** 6:8 (OznQd. 11:12). Na-ejeghari n'ihè ahụ dika Chineke nọ n'ihè ahụ, **1 Jón** 1:7 (2 Jón 1:6; 4 Nif. 1:12; 3 Jón 1:4). Na-eje ije n'uzọ ahụ di wara wara nke na-eduba na ndu, **2 Nif.** 33:9. Eze Benjamin jere ije n'obi ọcha n'iru Chineke, **Mosa.** 2:27. Ọrụ unu bụ ije ije dika usoro nso nke Chineke siri di, **Alma** 7:22. Ndi otu Nzuko-nso ga-egosiputa ije ije na mkparikota-uka n'oyiyi nke Chineke, **OznQd.** 20:69. I ga-ege nti n'okwu onye-amuma na jee ije n'idi nso nile n'iru Onye-nwe, **OznQd.** 21:4. Kuziere nụ umu-ntakiri ikpe ekpere na ije-ije n'iru Onye-nwe, **OznQd.** 68:28. Ga-anogide n'ime m, ma mụ onwe m n'ime unu, ya mere soro m na-ejeghari, **Moses** 6:34.

JEFET. *Hụ kwa Noa, Onye-isi Ezi na Ụlọ Bible*

Nwa-nwoke nke Noa kachasi okenye, otu onye-amuma Testament Ochie (Moses 8:12).

Noa wee mụa Jefet, **Jen.** 5:32 (Jen. 6:10; Moses 8:12). Jefet na nwunye ya bara n'ugbo Noa, **Jen.** 7:13. Jefet siri n'ugbo ahụ pụ. **Jen.** 9:18. Chineke ga-eme ka Jefet buwanye, **Jen.** 9:27.

JEHOSHAFAT

N'ime Testament Ochie, otu onye eze nke Juda kwesiri ntukwasị obi (1 Ndez. 15:24; 22).

JEHOVA. *Hụ kwa* A BỤ M; Jisus Kraịst

Aha Ogbugba-ndụ ahụ ma-ọbụ aha ziri-ezi nke Chineke nke Israel. O rịbara-ama "A bụ M ebighi-ebi ahụ" (Ọpụ 3:14; Jọn 8:58). Jehova bụ Jisus Kraịst mgbe na-enwe-beghi anụ arụ na b́jara n'ụwa d́ka nwa-nwoke nke Meri (Mosa 3:8; 15:1; 3 Nif. 15:1-5). D́ka o na-emekari, mgbe okwu ahụ Onye-nwe putara na Testament Ochie, o putara Jehova.

Jehova bụ Kraịst: E mere ka ndi amuma agba ochie mata Jehova (Ọpụ 6:3; Abr. 1:16). Onye-ozí Pól kuziri na Kraịst b́ururú Jehova nke Testament Ochie (Ọpụ 17:6; 1 Ndikọ. 10:1-4). Nwanne nwoke nke Jared n'ime Akwukwọ nke Mọmọn h́rurú Kraịst na ndụ adi tutu enwe anụ arụ na kpọọ isi ala nye ya (Ita 3:13-15). Moronai kpokwara Kraịst Jehova (Moro. 10:34). Na Temple nke Kirtland, Joseph Smith na Oliver Cowdery h́rurú Jehova biliteworo n'ọnwụ (OznQd. 110:3-4).

JEKQB, NWA-NWOKE NKE

AISAK. *Hụ kwa* Aisak; Israel; Iso

Otu onye isi ezi na ulọ na onye-amuma Testament Ochie; nke nta n'ime ejima umu ndikom nke Aisak na Rebeka (Jen. 25:19-26). Jekqb nwetara ọnọdu ọkpara gafere nwa-nne ya nwoke Iso. Nke a bụ n'ih i tozu oke nke Jekqb na ilu alulu n'ime ogbugba-ndu, ebe Iso ledara ọnọdu ọkpara ya anya na luo alulu puo n'ogbugba-ndu (Jen. 25:30-34; 26:34-35; 27; 28:6-9; Ndi-Hib. 12:16).

Rebeka mutara site n'aka Onye-nwe na Iso ga-efe Jekqb, **Jen.** 25:23. Zutara ọnọdu ọkpara site n'aka Iso, **Jen.** 25:29-34. Rloro nro banyere ububu na-emetu ebe elu-igwe di, **Jen.** 28. O luru Lia na Rechel, **Jen.** 29:1-30. Nwere umu ndi-

kom iri na abuo na otu nwa nwanyi, **Jen.** 29:31-30:24; 35:16-20. Luru Bilha na Zilpa, **Jen.** 30:3-4, 9. A gbanwere aha Jekqb ibu Israel, **Jen.** 32:28. Huru Chineke iru-n'iru, **Jen.** 32:30. O gosiri iru-oma n'ebe Josef no, **Jen.** 37:3. Gara Ijpt ya na ezi na ulọ ya, **Jen.** 46:1-7. O goziri umu ya ndikom nile na umu umu ha, **Jen.** 49. O nwuru, **Jen.** 49:33. Dobere iwu-nso nile ma taa ebuliwo ya elu n'ochie eze n'elu-igwe n'etiti ndi ya bu Abraham na Aisak, **OznQd.** 132:37.

JEKQB, NWA-NWOKE NKE LIHAI.

Hụ kwa Lihai, Nna nke Nifai

Otu onye-amuma n'ime Akwukwọ nke Mọmọn na onye dere otutu okwu chukwu nile di n'ime akwukwọ nile nke 2 Nifai na Jekqb (2 Nif. 6-11; Jekqb 1-7).

Akwukwọ nke Jekqb: Akwukwọ nke ato n'ime Akwukwọ nke Mọmọn. Isi nke I na-ako na Nifai nyefeghariri Jekqb akuko ndekota nile ahụ na mgbe ahụ doo Jekqb na nwanne ya nwoke Josef nso ibu ndi ukochukwu na ndi nkuzi nye ndi mmadu ahụ. Isi nile nke 2-4 bu okwu chukwu nile na-adọ ndi mmadu aka na ntị ka ha diri ọcha nke ndu ime muo. Jekqb kuzikwara maka obibia nke Mesaia ahụ ga-agbaputa na nye kwa uche ihe mere ndi ufodu n'Israel e nweghi ike nabata ya na-obibia ya. Isi nile nke 5-6 nwere ogbugba-ama Jekqb na ogologo akuko ibu amuma banyere akuko na ije-ozí nke ndi Israel. Isi nke 7 nwere nkowasi nke otu onye nnupu-isi mutara akwukwọ aha ya bu Sherem, onye nke e meriri ike ya site na-igba ama di nso nke Jekqb.

JEMES, NWANNE NWOKE NKE ONYE-NWE

N'ime Testament Oheru, otu nwanne nwoke nke Onye-nwe (Ndi-Gal. 1:19) na nke Joses, Saimon, Judas na ufodu umunne ya ndinyom (Mat. 13:55-56; Mak 6:3; Jud 1:1). A maakwara ya dika Jemes onye ziri-ezi na ngoro n'ono du di mkpa na Nzuko-nso di na Jerusalem (Qlndoz. 12:17; 15:13; 1 Ndi-Ko 15:7; Ndi-Gal. 2:9-12). Ikekwa obu ya dere akwukwọ-ozí nke Jemes.

Akwukwo-ozì e degaara nke Jemes: Otu akwukwo n'ime Testament Qhuru. Na mmalite ma-obu leta e dere nye agburu iri na abuo nke Israel a gbasasiri na mba ndi ozo na ikekwe e dere ya site na Jerusalem. Akwukwo-ozì ahù nwere ufodu ihe e doro onodu doro anya banyere omume nde okupere chi, tinyere ndumodu ahù di mkpa di na isi nke 1 na o buru na amamihe korò onye obula, ya rìo n'aka Chineke maka enyem-aka (Jemes 1:5-6; A—JS 1:9-20). Isi nke 2 gbasara okwukwe na oru nile. Isi nile nke 3-4 kwuru maka mkpa odi bu inwe ike ituziri ire aka ma dodo ndinsò aka na ntì ighara ikwu ihe ojoo onye obula maka ibe ya. Isi nke 5 na-agba Ndi-nso ume inwe ntachi-obi na ka ha na-akpo ndi okenye maka ngozì mgbe nrirja; o na-akuzikwa maka ngozi nile nke inye aka igbanwe ndi ozo.

JEMES, NWA-NWOKE NKE ALFIQS

Otu n'ime Ndi-ozì Iri na Abuo Jisus hooro n'oge ije-ozì ya n'aru na-anwu anwu (Mat. 10:3; Mak 3:18; Luk 6:15; Qlndoz. 1:13).

JEMES, NWA-NWOKE NKE ZEBEDI

Otu n'ime Ndi-Ozi Iri na Abuo Jisus hooro n'oge ije-ozì ya n'aru na-anwu anwu. O buuru nwa-nne nwoke nke Jon. O buuru otu n'ime Ndi-ozì atò a hooro ino ha na Jisus n'oge ufodu nile puru ichè: na nkulite nke nwa-nta nwanyì nwa Jairos (Mak 5:37), na mnwoghari ahù (Mat. 17:1; Mak 9:2; Luk 9:28), ma na Getsamane (Mat. 26:37; Mak 14:33). Tinyere Pita na Jon, o weghachiri Okwa Nchu-aja nke Melkizedek n'ua site na-ichi Joseph Smith echichi (OznQd. 27:12; 128:20; A—JS 1:72).

JENESIS. *Hu kwa* Pentatuk

Otu okwu Grik putara "isi mbido" ma-obu "mmalite" Akwukwo nke Jenesis bu akwukwo nke mbu nke Testament Ochie na onye dere ya bu onye-amuma

Moses. O na-enye nkwasì nke otutu mmalite nile, dika okike nke uwa, itinye anumanu nile, na mmadu n'elu uwa, odida nke Adam na Iv, mkpughe nke ozi-oma ahù nye Adam, mmalite nke agburu nile na ebo nile, isi mbido otutu asusu nile na Bebel na mmalite nke ezi na ulo nke Abraham nke dugara na nhiwe nke ulo nke Israel. Oru nke Josef dika onye nchekwa nke Israel ka ekwusiri ike na Jenesis.

Mkpughe nke ubochi ikpeazu a nyochara ma mee ka akuko ndekota nke Jenesis doo anya karija (1 Nif. 5; Ita 1; Moses 1-8; Abr. 1-5).

N'ime akwukwo nke Jenesis, isi nile nke 1-4 na-ako akuko okike nke uwa na ito eto nke ezi na ulo nke Adam. Isi nile nke 5-10 dekotara akuko nke Noa. Isi nile nke 11-20 kwuru maka Abraham na ezi na ulo ya ga ruo n'oge nke Aisak. Isi nile nke 21-35 sooro ezi na ulo Aisak. Isi nke 36 kwuru maka Iso na ezi na ulo ya. Isi n'ile nke 37-50 kwuru maka ezi na ulo Jekob na na-enye nkwasì maka orire e rere Josef ga n'Ijpt na oru ya na-izoputa ulo nke Israel.

JEREMAIA. *Hu kwa* Abù-akwa nile

Otu onye-amuma nke Testament Ochie onye a mutara n'ezì na ulo ndi nchu-aja na o buru amuma na Juda site 626-586 tutu a muo Kraist. O biri ndu na nso nso oge ndi nnukwu ndi amuma ndi ozo: Lihai, Ezikiel, Hosea, na Daniel.

E chiri Jeremaia echichi ibu onye-amuma na ndu tutu e nwee anu aru (Jer. 1:4-5). N'ime oge ihe dika iri afò anò ya dika onye-amuma, o kuziri megide ife-arusi na omume ojoo nke ime muo n'etiti ndi Juu (Jer. 3:1-5; 7:8-10). Ihe chere ya iru na-akwusighi akwusi bu mmegide na nkwo (Jer. 20:2; 36:18-19; 38:4). Mgbe Jerusalem dasiri, ndi Juu bu ndi gbalagara Ijpt kpoo Jeremaia tinyere onwe ha (Jer. 43:5-6), ebe, dika omenala si di ha tugburu ya na nkume o wee nwuo.

Akwukwo nke Jeremaia: Isi nile nke 1-6 nwere ibu-amuma nile e nyere n'oge ichi eze nke Josaia. Isi nile nke 7-20 bu

ibu amuma nile n'oge nke Johaiakim. Isi nile nke 21–38 gbasara ichi-eze nke Zedekaja. Isi nile nke 39–44 nwere ibu amuma nile ma na-akowa nke oma ihe akuko nile mere mgbe Jerusalem dasiri. Isi nke 45 nwere otu nkwa e kwere Baruk, ode akwukwo ya, na a ga-eche-kwa ndu Baruk. N'ikpe-azu, Isi nile nke 46–51 bu ibu-amuma nile megide mba ndi ofesi. Isi nke 52 bu akuko mmechi. Ufodu n'ime ibu-amuma nile nke Jeremaia dijiri n'ime epekele ola bras nile nke Leban, nke Nifai nwetara (1 Nif. 5:10–13). Jeremaia ka a kpotukwara aha ugboro abuo ozo n'ime Akwukwo nke Momon (1 Nif. 7:14; Hil. 8:20).

Akwukwo nke Jeremaia gunyekwara otu nnabata nke mmadu idi-adi tutu ndu nke anu aru na ibu-uzo chie-echi-chi nke Jeremaia (Jer. 1:4–5); otu ibu amuma nke nlota nke Israel site n'onodu mgbasasi ha, ikpokota otu site otu nnukwu obodo, abuo site n'otu agburu gaa na Zaijon, ala di mmasi ebe Israel na Juda ga-ebi na nchekwa na udo (Jer. 3:12–19); na otu ibu amuma banyere Onye-nwe ikpokota Israel site na mba nile nke ndi elu-elu site na-iziga otutu ndi na-egbu azu na ndi di nta ka ha chota ha (Jer. 16:14–21). Ihe omume nke a n'ubochi ndi ikpeazu a ga-adi ukwu hienne obuna kara Moses ikpoputa Israel site n'Ijip (Jer. 16:13–15; 23:8).

JERIKO

Otu nnukwu obodo di n'ime ndagwurugwu Jordan nke e wuru mgbidi gburu gburu, mita 245 n'okpuru elu oke osimiri. Jeriko di nso n'ebe ahụ ndi Israel gafere osimiri mgbe ha buru uzọ bata na ala e kwere na nkwa (Josh. 2:1–3; 3:16; 6).

Ndi Israel luru agha na Jeriko, **Josh.** 6:1–20. Joshua dobere obubu onu n'elu Jeriko, **Josh.** 6:26 (1 Ndez. 16:34). Jeriko ngoro n'etiti ala e kenyerere Benjamin, **Josh.** 18:11–12, 21. Onye-nwe letara Jeriko n'ije ikpe-azu ya iga Jerusalem, **Mak** 10:46 (Luk 18:35; 19:1).

JEROBOAM

N'ime Testament Ochie, Jeroboam

buru onye eze nke mbu nke mpaghara elu-elu Israel e kere abuo. O buru onye agburu Ifrem. Ajoo mmadu Jeroboam duru nnupu-isi megide ulo nke Juda na ezi na ulo nke Devid.

Jeroboam wuwara arusi-apiri-api nile ka ndi bi na Dan na Betel na efe ha ofufe, **1 Ndez.** 12:28–29. Ahija baara Jeroboam mba, **1 Ndez.** 14:6–16. Echetara Jeroboam n'ihu na o wetara mmechie joro njo n'Israel, **1 Ndez.** 15:34 (1 Ndez. 12:30).

JERUBEAL. *Hu kwa* Gideon (Testament Ochie)

Otu aha e nyere Gideon n'ime Testament Ochie mgbe o bibisiri ebe ichu-aja Beal (Ndikp. 6:32; 7:1; 9; 1 Sam. 12:11).

JERUSALEM

Otu nnukwu obodo di na Israel nke ohuru. O bu nnukwu obodo kachasi iputa ihe n'akuko bible. Ufodu n'ime ebe kachasi idi nso maka Ndi-Otu-Kraist, ndi Juu, na ndi alakuba di n'ime nnukwu obodo a na otutu ndi kwere-ekwe kwesiri ntukwasi obi na-eleta ya kwa mgbe. A na-atunyere ya dika nnukwu obodo di nso otutu mgbe.

Ebe a maara mbu dika Selem (Jer. 14:18; Abuma 76:2), Jerusalem buru nnukwu obodo ndi Jebus ruo mgbe Devid jidere ya n'agha (Josh. 10:1; 15:8; 2 Sam. 5:6–7), onye mere ya isi obodo ya. Ruo mgbe ahụ o na-arụ ọrụ karichasị dika ebe a rusiri ike n'ugwu, dika (mita 800) n'elu oke osimiri. Ndagwurugwu gbara ya gburu gburu n'akuko nile ewezuga na mpaghara elu-elu.

N'oge ochichi Eze Devid na Jerusalem, o biri n'obi-eze e jiri osisi wuo. Otu o sila di n'oge ichi eze nke Solomon, ndi mmadu ahụ mere otutu ihe iyi choo nnukwu obodo ahụ mma tinyere iwu obi-eze na temple ahụ.

Mgbe ala-eze nile nke Israel na Juda kewasichara, Jerusalem noduru dika isi obodo nke Juda. Otutu mgbe ka usuu ndi-agma-mbakpo na-ebuso ya agha n'we (1 Ndez 14:25; 2 Ndez. 14:13; 16:5; 18–19; 24:10; 25). N'okpuru Hezeakaia,

Jerusalem biara buru etiti okpukpere chi, mana e bibiri mpaghara ya na afo 320 tutu a muo Kraist, 168 tutu a muo Kraist, na 65 tutu a muo Kraist. Herod rughariri mgbidi ya nile na temple ahụ, mana n'afọ 70 mgbe a musiri Kraist, ndi Rom bibiri ya kpam kpam.

Melkizedek buuru eze Selem, **Jen.** 14:18 (Ndi-Hib. 7:2). Aisaja kpokuru Jerusalem ka o yiri uwe ya nile mara mma, **Aisa.** 52:1. Okwu nke Onye-nwe ga-esi na Jerusalem puta, **Majka** 4:2. Kraist kwara-ariri banyere onodu nke Jerusalem, **Mat.** 23:37-39 (Luk 13:34). Jerusalem bu obodo nke Chineke di ndu, **Ndi-Hib.** 12:22. Jerusalem ka a ga-ebibi ma oburu na o gaghi echeghariri, **1 Nif.** 1:4, 13, 18 (2 Nif. 1:4; Hil. 8:20). Ndi mmadu ga-ebikwa na Jerusalem ozo mgbe mbibi ya gasiri, **3 Nif.** 20:46. A ga-ewulite Jerusalem ozo, **Ita** 13:5. Kraist doru Ndi-nso ubochi ndi ikpe azu a aka na nti dika o doru ndi mmadu na Jerusalem aka na nti, **OznQd.** 5:20. Ka ha ra bu ndi nke Juda ga-agbaba na Jerusalem, **OznQd.** 133:13. Onye-nwe ga-ekwu okwu site na Jerusalem, **OznQd.** 133:21.

JERUSALEM OHURU Hu Zaijon

Ebe ahụ Ndi-nso ga-ezuko na Kraist n'onwe ya ga-achi-eze, ya na ha, n'ime oge Kraist ga-achi n'elu uwa otu puku afo. Zaijon (Jerusalem Ohuru ahụ) ka a ga-ewu n'elu kontinenti nke Amerika, na a ga-enwoghari uwa ohuru ozo na nata ebube nke Paradais ya (Ndep.Ok. 1:10). O na-atunyekwara otu nnukwu obodo di nso nke ga-esi n'elu-igwe gbadata na mmalite nke otu puku afo ahụ Jisus Kraist ga-achi eze n'elu uwa.

Na Zaijon ka iwu ga-esi puta, **Majka** 4:2. Aha obodo nke Chineke m bu Jerusalem ohuru, **Mkpu.** 3:12. Jon wee hu obodo nso ahụ, bu Jerusalem ohuru, **Mkpu.** 21:1-5. Ndi a ka m ga-ehiwe n'ala nke a, ma o ga-abu Jerusalem Ohuru, **3 Nif.** 20:22. A ga-ewu Jerusalem Ohuru n'ime Amerika, **Ita** 13:3-6, 10. Nnukwu obodo Jerusalem Ohuru ahụ ga-adị na njikere, **OznQd.** 42:9, 35,

62-69. Ndi-nso ga-agbakota ma wuo Jerusalem Ohuru ahụ, **OznQd.** 45:63-75. Jerusalem Ohuru ahụ ka a ga-ewu na Missouri, **OznQd.** 84:1-5 (OznQd. 57:1-3). Nwa-aturu ahụ ga-eguzo n'elu ugwu Zaijon, ma n'elu nnukwu obodo ahụ di nso, Jerusalem Ohuru ahụ, **OznQd.** 133:56. Ulo-ofufe m a ga-akpo kwa ya Zaijon, Jerusalem Ohuru, **Moses** 7:62.

JESI. Hu kwa Devid

N'ime Testament Ochie, nna nke Devid na nna nna ochie nke Kraist na ndi eze nile nke Juda.

Obed nwa-nwoke nke Rut buuru nna Jesi, **Rut.** 4:17, 22. Ndi nna nna ochie nile nke Jesi ka agughachiri-azu rute na Juda, **1 Ihem.** 2:5-12 (Mak. 1:5-6).

JETRO. Hu kwa Moses

Otu okpara-eze na onye nchu-aja Testament Ochie nke Midian onye nyere Moses ebe obibi mgbe Moses gbapusi ozo site n'Ijpt. A na-akpokwa ya Reuel (Opu. 2:18). N'ikpe-azu Moses luru nwa Jetro nwanyi Zipora (Opu. 3:1; 4:18; 18:1-12). Jetro kuziere Moses ka o na-enyefe ndi mmadu ikike (Opu. 18:13-27). Moses natara Okwa Nchu-aja nke Melkizedek site n'aka Jetro (OznQd. 84:6-7).

JEZEBEL. Hu kwa Ehab

Otu ajojo nwanyi n'ime Testament Ochie sitere n'ala ndi Fonisia. O buuru nwunye Ehab (1 Ndez. 16:30-31), otu onye eze nke Israel onye chiri eze n'oge Elaija buru onye-amuma.

AluJezebel nye Ehab kpatare odida nke ala-eze mpaghara elu-elu nke Israel karja otu ihe obula ozo mere eme; Jezebel webatara n'ime Israel udi ife arusi nile jokarisi njo site na ala ya inochita onodu nke ofufe nke Jehova (1 Ndez. 18:13, 19).

Jezebel gburu otutu ndi amuma Chineke, **1 Ndez.** 18:4. Jezebel chokwara ka o gbuo Elaija, **1 Ndez.** 19:1-3. Ajojo omume Jezebel gwusiri jiri onwu ya di egwu, **2 Ndez.** 9:30-37.

JISUS KRAÏST. *Hụ kwa* A BỤ M; Achicha nke Ndu; Agwọ Qla Bras; Agwugh-agwu; Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Alfa na Omega; Amara; Atumatu nke Mgbaputa; Chegharia, Ncheghari; Chineke, Chukwu; Chuọ-aja, Ichu-aja; Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa; Gologota; Ihè, Ihè nke Kraïst; Ime Mụọ; Immanuel; Jehova; Kee, Okike; Mbilite n'Onwu; Meri; Mesaia; Mkpogide n'Obe; Mmalite; Mmiri Ndu; Mnwoghari—Mnwoghari nke Kraïst; Muru; Nkume-njiko; Nriogo n'Elu; Nne nke Jisus; Nsacha Mmehie nile; Nwa-aturu nke Chineke; Obe; Oke-nkume; Okwu Chukwu e Kwuru n'Elu Ugwu; Okwukwe; Onye e Buru ụzọ Mụọ; Onye e Tere Mmanu; Onye-mgbaputa; Onye Na-alu Nwunye Oheru; Onye Nkasi-obi; Onye Nkwuchita Onu; Onye-nnaputa; Onye-nwe; Onye-nzoputa; Onye-ogbugbo; Onye-ozuzu-aturu Oma; Oriri-nso; Ozi-oma nile; Obara; Qbibia nke Ugboro Abuọ nke Jisus Kraïst; Qdida nke Adam na I; Okpara nke Mmadu; Uzo

Kraïst (otu okwu Grik) na *Mesaia* (otu okwu Hibru) putara “onye e tere mmanu”. Jisus Kraïst bu Onye Nna buru-uzo mu na mụọ (Ndi-Hib. 1:6; OznQd. 93:21). Q bu Onye Nna Mutara Nani Ya na anu aru (Jon 1:14; 3:16). Q bu Jehova (OznQd. 110:3–4) ma ebu-uzo chie ya echichi nye nnukwu okpukpo oku ya tutu e kee uwa. N'okpuru ntuzi-aka nke Nna ahụ, Jisus kere uwa na ihe nile nọ n'elu ya (Jon 1:3, 14; Moses 1:31–33). Meri muru ya na Betlehem, biri ndu mmehie na-adighi, na chuọ aja mmehie zuru oke maka mmehie nile nke mmadu nile site n'ikwafu obara ya na-inye ndu ya n'elu obe (Mat. 2:1; 1 Nif. 11:13–33; 3 Nif. 27:13–16; OznQd. 76:40–42). O bilitere site n'onwu, si otu a mesie ike na mbilite n'onwu ga-adiri mmadu

nile. Site n'aja mmehie nke Jisus na mbilite n'onwu ya, ndi ahụ nile na-echeghari site na mmehie ha nile na rubere iwu-nso nile nke Chineke isi nwere ike ibi ebighi-ebi ha na Jisus na Nna ahụ (2 Nif. 9:10–12; 21–22; OznQd. 76:50–53, 62).

Jisus Kraïst bu mmadu kachasi idi ukwu a mworu n'elu uwa nke a. Ndu ya bu ihe atu zuru oke otu mmadu nile kwesiri ibi. Ekpere nile, ngozi nile, na emume nile nke okwa nchu-aja kwesiri ka e mee ha n'aha ya. Qbu Onye-nwe nke ndi-nwe nile, Eze nke ndi eze, Onye Okike, Onye-nzoputa, na Chineke nke uwa nile.

Jisus Kraïst ga-abia ozo n'ike na ebube ichi eze n'elu uwa n'oge ichi ochichi otu puku afo ahụ. N'ubochi ikpe-azu, o ga-ekpe mmadu nile ikpe (Alma 11:40–41; JS—M 1).

Nchikota nke ndu ya (n'usoro ihe ndi mere eme): Omumu Jisus na ije-ozu ya ka e buru uzo gbaa ama ha, **Luk 1:26–38** (Aisa. 7:14; 9:6–7; 1 Nif. 11). A muru ya, **Luk 2:1–7** (Mat. 1:18–25). E biri ya ugwu, **Luk 2:21**. E kutara ya na temple, **Luk 2:22–38**. Ndi maara ihe letara ya, **Mat. 2:1–12**. Josef na Meri kuuru ya gbalaga Ijpt, **Mat. 2:13–18**. E wee kpore ya bja biri na Nazaret, **Mat. 2:19–23**. Jee leta temple mgbe o di afo iri na abuo, **Luk. 2:41–50**, O nwere umunne ndikom na umunne ndinyom, **Mat. 13:55–56** (Mak 6:3). E mere ya baptism, **Mat. 3:13–17** (Mak 1:9–11; Luk 3:21–22). Ekwensu wee nwaa ya onwunwu, **Mat. 4:1–11** (Mak 1:12–13; Luk 4:1–13). O wee kpoo ndi na-eso uzo ya, **Mat. 4:18–22** (Mat. 9:9; Mak 1:16–20; 2:13–14; Luk 5:1–11, 27–28; 6:12–16; Jon 1:35–51). O wee nye Iri na Abuo ahụ ike, **Mat. 10:1–4** (Mak 3:13–19; Luk 6:12–16). Nye Okwu Chukwu e kwuru n'elu Ugwu, **Mat. 5–7**. Q wee bu-uzo kwuputa onwu nke ya na mbilite n'onwu ya, **Mat. 16:21** (Mat. 17:22–23; 20:17–19; Mak 8:31; 9:30–32; 10:32–34; Luk 9:22; 18:31–34). E wee nwogharia ya, **Mat. 17:1–9** (Mak 9:2–8; Luk 9:28–36). O wee zipu iri mmadu asaa ahụ, **Luk 10:1–20**. O mere mbata nke

mmeri ya n'ime Jerusalem, **Mat.** 21:1–11 (Mak 11:1–11; Luk 19:29–40; Jøn 12:12–15). O hiwere oriri-nsò, **Mat.** 26:26–29 (Mak 14:22–25; Luk 22:19–20). Taa ahụ ma kpee ekpere na Getsemane, **Mat.** 26:36–46 (Mak 14:32–42; Luk 22:39–46). A raara ya nye, e jidere ya, ma rapu ya gbalaga, **Mat.** 26:47–56 (Mak 14:43–53; Luk 22:47–54; Jøn 18:2–13). A kpogidere ya n'obe, **Mat.** 27:31–54 (Mak 15:20–41; Luk 23:26–28, 32–49; Jøn 19:16–30). E mere ka o si n'onwu bilie, **Mat.** 28:1–8 (Mak 16:1–8; Luk 24:1–12; Jøn 20:1–10). Oputara ihè gosi onwe ya mgbe o bilitesiworu n'onwu, **Mat.** 28:9–20 (Mak 16:9–18; Luk 24:13–48; Jøn 20:11–31; Qlndoz. 1:3–8; 1 Ndi-Kọ 15:5–8). O rigoro n'elu-igwe, **Mak** 16:19–20 (Luk 24:51–53; Qlndoz. 1:9–12). O wee puta ihè nye ndị Nifai, **3 Nif.** 11:1–17 (3 Nif. 11–26). O wee puta ihè nye Joseph Smith, **A—JS** 1:15–20.

Ikike: I bu onye isi ga-adikwasị n'ubu ya, **Aisa.** 9:6 (2 Nif. 19:6). Jisus na-ezi ha ihe ka onye nwere ikike, **Mat.** 7:28–29 (Mak 1:22). Okpara nke mmadu nwere ike n'elu uwa igbaghara mmehie nile, **Mat.** 9:6. Jisus na-eji ikike na-enye ndi muo na-adighi ocha iwu, ha na-aña kwa ya nti, **Mak** 1:27 (Luk 4:33–36). Jisus wee chie iri na abuo ahụ echichi ka ha nwee ike, **Mak** 3:14–15. Okwu nke Jisus dijiri ike, **Luk** 4:32. Nna ahụ e werewo ikpe nile nye Okpara ahụ, **Jøn** 5:22, 27. Chineke jiri ike na Mụọ Nsọ tee Jisus mmanu, **Qlndoz.** 10:38. Krajist ka e buru uzọ chie echichi tutu atọq ntọ-ala nke uwa, **1 Pita** 1:20 (Ita 3:14). Krajist nwere otughe-uzọ nile nke ala mụọ na nke onwu, **Mkpu.** 1:18. Mmadu nile na-anọrọ n'okpuru Krajist, **2 Nif.** 9:5. Jisus Krajist, Okpara nke Chineke, bu Nna nke elu-igwe na uwa, Onye okike nke ihe nile site na mmalite, **Hil.** 14:12. Krajist bjara site n'uche nke Nna ime ihe bu uche ya, **OznQd.** 19:24. Jisus natara-uju nke ebube nke Nna ahụ, ma o natara ike nile, **OznQd.** 93:3–4, 16–17 (Jøn 3:35–36).

Ima-atu nke Jisus Krajist: E nyewo m unu ihe nñomi, **Jøn** 13:15. Mụ onwe m

bu uzọ, ezi-okwu, na ndu, **Jøn** 14:6. Krajist hukwara ahuhu n'ihia anyi, na-ahapuru anyi ihe nlere anya, ka unu wee soo ije ukwu ya, **1 Pit.** 2:21. Ma obughi ma mmadu ga-eso ukpuru nke Okpara Chineke di ndu, a gaghi azoputa ya, **2 Nif.** 31:16. O ga-adịmma ka unu zuo-oke obuna dika m, **3 Nif.** 12:48. Nke a ka unu ga-echeta ime mgbe nile, obuna dika m meworo, **3 Nif.** 18:6. E doziwo m ihe ima-atu nye unu, **3 Nif.** 18:16. Oru nile nke unu hụworo m na-arụ nke ahụ ka unu ga-arụ kwa, **3 Nif.** 27:21–27. Ndi nile bu ndi na-eso Jisus Krajist n'ezi okwu, ga-adị ka ya, **Moro.** 7:48.

Ebube nke Jisus Krajist: Ebube nke Onye-nwe wee juputa ulo uka umu Israel, **Opu.** 40:34–36. Elu uwa nile juputara n'ebube ya, **Aisa.** 6:3 (2 Nif. 16:3). Ebube nke Onye-nwe awawo n'aru gi, **Aisa.** 60:1–2. Okpara nke Mmadu ga-abia n'ebube nke Nna ya, **Mat.** 16:27. Were kwa otuto nke m nwere n'ebe I no mgbe uwa a ka-adighi nye m otuto, **Jøn** 17:5. Onye-nsọ nke Israel ga-achiriri na nnukwu ebube, **1 Nif.** 22:24. Anyi nwere olile-anya nke otuto ya, **Jekob** 4:4. Okpara nke Chineke na-abia n'ebube ya, **Alma** 5:50. O kwadaruru ihe nile ala, site na mmalite ruo n'oge nke o ga-abia n'ebube ya, **3 Nif.** 26:3. Ndi-ozu m nile ga-eguzo buru ndi egbokwasiworo uwe mwuda otuto obuna dika m, **OznQd.** 29:12 (OznQd. 45:44). Anyi huru ebube nke Okpara ahụ, no n'aka nri nke Nna, **OznQd.** 76:19–23. Jøn huru ma gbaa-ama nke uju nke ebube m, **OznQd.** 93:6 (Jøn 1:14). Mbara-iru ya na-enwu karja mmuke nke anyanwu, **OznQd.** 110:3. Ebube ya nokwasiri m ma m wee hu iru ya, **Moses** 1:1–11. Nke a bu oru m na ebube m, **Moses** 1:39.

Onye-isi Nzuko-nsọ: Krajist bu isi Nzuko ya, **Ndi-Efe.** 5:23 (Ndi-Efe. 1:22; 4:15). Ya onwe ya bu isi aru ahụ, nke bu Nzuko-nsọ, **Ndi-Kol.** 1:18. Nke a bu Nzuko-nsọ m, **Mosa.** 26:22 (Mosa. 27:13). Krajist buru onye mbu wetara na onye mmecha nke okwukwe ha,

Moro. 6:1–4. Nzuko-nsọ nke a ka m hiwerewo, **OznQd.** 33:5 (3 Nif. 27:3–8).

Ikpe: Ọ ga-ekpe uwa ikpe n'ezi omume, **Abụoma** 9:8 (3 Nif. 27:16). Ọ na-abịa ikpe uwa ikpe, **Abụoma** 96:13. Chineke ga-ekpe ndị ezi-omume na ndị ajọọ mmadụ ikpe, **Ekl.** 3:17. O ga-ekpekwa ikpe n'etiti mba nile (Maika 4:3; 2 Nif. 12:4). Ọ ga-eji ezi-omume kpee ndị ogbenye ikpe, **Aisa.** 11:2–4. Nna ahụ e nyewo Ọkpara ahụ ikpe n'aka, **Jon** 5:22. Ọburụ na mụ ọnwē m kpee ikpe, ikpe m bụ ezie, **Jon** 8:16. Chineke chiworo ya echichi ịbụ onye-ikpe nke ndị dị ndụ na ndị nwurụ-anwụ, **Olndoz.** 10:42 (2 Tim. 4:1). Chineke ga-ekpe ihe nzuzo nile nke mmadụ nile ikpe site n'aka Jisus Kraist, **Ndi-Rom.** 2:16. Anyị nile ga-eguzo n'iru oche ikpe nke Kraist, **Ndi-Rom.** 14:10 (2 Ndi-Kọ 5:10; Alma 12:12; Mọm. 3:20; 7:6; Ita 12:38; OznQd. 135:5). Mmadụ nile na-abiakwute Chineke ka o kpee ha ikpe dika ezi-okwu na ịdị nsọ nke dị n'ime ya, **2 Nif.** 2:10. Unu guzoro n'iru Chineke ka e kpee unu ikpe dika omume nile, **Alma** 5:15 (Alma 12:15; 33:22; 3 Nif. 27:14). Chineke na Kraist bụ ndị ikpe mmadụ nile, **OznQd.** 76:68.

Ịchị-eze otu puku afọ nke Kraist: Ọchịchị ga-adị n'elu ubu ya, **Aisa.** 9:6 (2 Nif. 19:6). M ga-ebi kwa n'etiti gị, **Zek.** 2:10–12 (Zek. 14:9). Chineke ga-enye Jisus oche-eze nna ya David, **Luk** 1:30–33. Kraist ga-achi eze ruo mgbe nile na mgbe nile, **Mkpu.** 11:15. Ndi-nsọ nile ka ha na Kraist ga-achị-eze otu puku afọ. **Mkpu.** 20:4 (OznQd. 76:63). N'ihie ezi-omume nke ndị ya, Setan agaghị enwe ike ọbụla, **1 Nif.** 22:26 (Mkpu. 20:1–3). M ga-ebiri n'ezi-omume mụ na ndị mmadụ n'elu uwa otu puku afọ, **OznQd.** 29:11 (OznQd. 43:29–30). Nọrọ n'okpuru ndị na-achị-achị, ruo mgbe ọ ga-achị bụ onye ọ bụ oke ya ịchị, **OznQd.** 58:22 (1 Ndi-Kọ 15:25). Kraist gaje ịchị-eze n'onwe ya n'elu uwa, **Ndep.Ok.** 1:10 (Aisa. 32:1).

Ịputa ihè nile nke Kraist mgbe o nweta sịwororị anụ arụ: Mgbe Jisus siri n'ọnwụ bụ, o buru ụzọputa ihè gosi Meri onwe ya, **Mak** 16:9 (Jon 20:11–18). Jisus

na mmadụ abụọ n'ime ndị na-eso ụzọ na-aga na-akparịta ụka n'uzọ Emeus, **Luk** 24:13–34. Jisus putara ihè nye Ndi-ozị, ndị meturụ aka ya nile na ụkwụ ya aka, **Luk** 24:36–43 (Jon 20:19–20). Jisus putara ihè nye Tọmas, **Jon** 20:24–29. Jisus putara ihè nye ndị na-eso ụzọ n'osimiri Taiberias, **Jon** 21:1–14. Jisus kwusara ozi-oma ruo iri ụbọchị anọ mgbe mbilite n'ọnwụ ya gasiri, **Olndoz.** 1:2–3. Stifen huru Jisus ka ọ na-eguzo n'aka-nri nke Chineke, **Olndoz.** 7:55–56. Jisus putara ihè nye Sol, **Olndoz.** 9:1–8 (NAJS, Olndoz. 9:7; Olndoz. 26:9–17). Ndi kariri nari mmadụ ise huru Kraist anya, **1 Ndi-Kọ** 15:3–8. Jisus Kraist gosiri ndị Nifai onwe ya, **3 Nif.** 11:1–17. Puku mmadụ abụọ na nari ise huru ya ma nuru olu Jisus, **3 Nif.** 17:16–25. Onye-nwe letara Mọmọn, **Mọm.** 1:15. Joseph Smith na Sidney Rigdon huru Jisus, **OznQd.** 76:22–23. Joseph Smith na Oliver Cowdery huru Onye-nwe n'ime Temple nke Kirtland, **OznQd.** 110:1–4. Joseph Smith huru Jisus n'aka nri nke Chineke, **A—JS** 1:15–17.

Ọdịdị nke Kraist tutu anụ arụ: Onye-nwe puta kwutere Abram, **Jen.** 12:7 (Jen. 17:1; 18:1, Abr. 2:6–8). Onye-nwe wee gwa Moses okwu iru na iru, **Ọpụ** 33:11 (Deut. 34:10; Moses 1:1–2). Ahuru m Onye-nwe ka Ọ na-eguzo n'elu ebe ịchụ-aja, **Emos** 9:1. Na mmalite, okwu ahụ na Chineke dika waara. Okwu ahụ ka e mere unu arụ, o wee biri n'etiti anyị, **Jon** 1:1, 14 (Jon 1:1–3). Mgbe a ka-mughị Abraham Mụ onwe m di, **Jon** 8:58. Were kwa otuto nke M nwere n'ebe Ị nọ mgbe uwa a ka-adighi nye m otuto, **Jon** 17:5. Aisaja n'ezie huru Onye-mgbaputa dika mụ na nwanne m nwoke Jekọb hụworo ya, **2 Nif.** 11:2–3. N'echi ya ka m ga-abia n'ime uwa, **3 Nif.** 1:12–14. Kraist nọ tutu uwa a malite, **3 Nif.** 26:5 (Jon 6:62). Dika m putakwutere gị ka m ga-aputa-kwute ndị m n'anụ arụ, **Ita** 3:14–17. Inọk huru Onye-nwe ma soro ya je-ggharia, **OznQd.** 107:48–49. Ọkpara m nke M Huru n'Anyia, nke m Hụworo n'Anyia ma Hōrōwo site na mmalite,

Moses 4:2. Onye-nwe wee si: Onye ka m ga-eziga? Na otu onye wee zaa dika Ọkpara nke Mmadụ: Ebea ka m nọ, ziga m, **Abr.** 3:27.

Ibu-amụma nile banyere ọmụmụ na ọnwụ nke Jisus Kraist: Nwa agboghọ na-amaghị nwoke gaje idị ime ma o gaje ịmụ nwa-nwoke, **Aisa.** 7:14 (1 Nif. 11:13–20). N'ime Betlehem ka otu onye na-achị-achị ga-esi apụta n'Israel, **Maika** 5:2. Samuel onye Leman buru amụma otu ụbọchị, otu abalị na otu ụbọchị nke ihè; otu kpakpando ọhụrụ; na ọtụtụ ihe-iriba-ama ndị ọzọ, **Hil.** 14:2–6. Samuel onye Leman buru amụma ọchịchiri, egbe-elu-igwe nile na igbu-amụma nile, na ima-jijiji nile nke ụwa, **Hil.** 14:20–27. Ihe-iriba-ama nile nke ọmụmụ Jisus ka e mezuru, **3 Nif.** 1:15–21. Ihe iriba-ama nile nke ọnwụ Jisus ka e mezuru, **3 Nif.** 8:5–23.

Iwekwasi onwe anyị aha Jisus Kraist: Ọ dighị aha ọzọ dị nke anyị ga-esi nwee nzọpụta, **Qlndoz.** 4:12 (2 Nif. 31:21). Ndị-ozị n̄riri ọñụ na-agurụ ha na ndị kwesiri ka emee ha ihe-ihere n'ihì aha ya, **Qlndoz.** 5:38–42. Nke a bụ iwụ-nsọ ya, ka anyị kwere n'aha nke Ọkpara ya Jisus Kraist, **1 Jọn** 3:23. Gbaa aka-ebe na unu dị na njikere ibukwasị onwe unu aha nke Kraist, site na baptism, **2 Nif.** 31:13. Ọ ga-adị m mma na unu ga-ebukwasị onwe unu aha nke Kraist, **Mosa.** 5:6–12 (Mosa. 1:11). Ndị ọbụla nke chọrọ ibukwasị onwe ha aha nke Kraist, ha sonyere Nzuko-nsọ nke Chineke, **Mosa.** 25:23. Ndị ahụ nile bụ ndị kwere na Kraist n'ezì-okwu wekwasiri onwe ha aha nke Kraist, **Alma** 46:15. Ony-uzọ nke elu-igwe ghere oghe nye mmadụ nile ọbụla ndị ga-ekwere n'aha nke Jisus Kraist, **Hil.** 3:28. Ngozi na-adiri onye nke e nwetara na-enwe okwukwe n'aha m n'ụbọchị ikpe-azụ, **Ita** 4:19. Ha nọ na njikere iwekwasi onwe ha aha nke Ọkpara ahụ, **Moro.** 4:3 (OznQd. 20:77). Wekwasi onwe unu aha nke Kraist, **OznQd.** 18:21–25.

Igba-ama a gbara banyere Jisus Kraist: Pól gbara-ama na Jisus bụ Kraist ahụ, **Qlndoz.** 18:5. Ọbuna ndị mụọ ojọọ

gbara-ama na ha maara Jisus, **Qlndoz.** 19:15. Ọ dighị onye ọbụla pụrụ isi na, Jisus bụ Onye-nwe ma ọbughị site na Mụọ Nsọ, **1 Ndị-Kọ** 12:3. Ikpere nile ga-egbu n'ala ma ire nile ga-ekwuputa na Jisus Kraist bụ Onye-nwe, **Ndị-Fil.** 2:10–11. Anyị na-ekwu maka Kraist, anyị na añuri-ọñụ n'ime Kraist, anyị na-ekwusa maka Kraist, anyị na-ebu amụma maka Kraist, **2 Nif.** 25:26. Akwukwọ nke Mọmọn bụ ime ka ndị Juu na Jentailu nabata na Jisus bụ Kraist ahụ, **2 Nif.** 26:12 (Ibe irụ Akwukwọ nke Mọmọn). Ndị amụma nile na akwukwọ nsọ nile na-agba-ama maka Kraist, **Jekob** 7:11, 19. Chọọ Jisus a nke ndị amụma nile na Ndị-ozì nile deworo maka ya, **Ita** 12:41. Anyị hụrụ ya, ma anyị nūrụ olu na-agba ama na ọ bụ Onye ahụ Amurụ Nanị Ya, **OznQd.** 76:20–24. Nke a bụ ndụ ebighi-ebi nile I mara Chineke na Jisus Kraist, **OznQd.** 132:24. Anyị kweere na Chineke Nna mgbe Ebighi-ebi, na n'Ọkpara ya, Jisus Kraist, **Ndep.Ok.** 1:1. Anyị kwere na Kraist gaje ichi-eze n'onwe ya n'elu ụwa, **Ndep.Ok.** 1:10.

Udi nile ma-obụ akara nile nke Kraist: Ebel wetakwara ụfọdụ n'ime ụmụ eburu ụzọ mụ n'ime igwe ewu na aturụ ya nye onyinye, **Jen.** 4:4 (Moses 5:20). Were nwa gi nwoke nke i nwere nanị ya, suree ya aja nsure-ọkụ, **Jen.** 22:1–13 (Jekob 4:5). Onye-nwe nyere ụmụ Israel iwu ka ha were nwa-aturụ zuru oke, chọọ-aja, **Ọpụ.** 12:5, 21, 46 (Ọnọgụ. 9:12; Jọn 1:29; 19:33; 1 Pit. 1:19; Mkpu. 5:6). Nke a bụ nri nke Onye-nwe nyeworo unu ka unu rie, **Ọpụ.** 16:2–15 (Jọn 6:51). I ga-eti oke nkume ahụ ihe, mmiri ga-esi kwa n'ime ya pụta, ka ndị m wee ñuọ, **Ọpụ.** 17:6 (Jọn 4:6–14; 1 Ndị-Kọ 10:1–4). Mkpi ahụ ga-ebu kwa n'arụ ya oke ajọ omume ha nile, **Lev.** 16:20–22 (Aisa. 53:11; Mosa. 14:11; 15:6–9). Moses welitere agwọ ọla bras elu iji zọpụta ndị ahụ bụ ndị legidere ya anya, **OnOgu.** 21:8–9 (Jọn 3:14–15; Alma 33:19; Hil. 8:14–15). Jona wee nọ n'afọ azụ ahụ ụbọchị atọ, **Jona** 1:17 (Mat. 12:40). Ihe nke a bụ nnọchita anya nke aja ahụ

nke Onye ahụ Nna Mụrụ Nanị Ya churu, **Moses** 5:4–8.

JOB

N'ime Testament Ochie, otu nwoke ezi-omume onye tara ahụhụ mkpagbu dị ukwu, mana ọ nọgidere n'ikwesi ntụkwasi-obi na nkwenye ya na Chineke. Akụkọ ya ka a kọrọ n'akwụkwọ nke Job.

Akwụkwọ nke Job: Na-agbanyeghi akwụkwọ ahụ bụ n'ihị ahụhụ nile Job tara, ọ zaghi aziza n'ozuzu banyere ajụjụ ihe butere Job (ma-ọbụ onye ọzọ) ga-eji hụ ahụhụ mgbu na nfunari nke ezi na ulọ ya na ariā nile. Akwụkwọ ahụ kowara ebe o doro anya na inwe mkpagbu nile a putaghi na mmadu e mehiewo. Onye-nwe nwere ike jii mkpagbu maka inweta uche site n'ihe, ezigbo ọzụzụ, na ntuzi-aka ya na kwa maka ntaram ahụhụ (OznQd. 122).

E nwere ike ikewasi akwụkwọ ahụ mpaghara anọ. Isi nile nke 1–2 bụ okwu mmalite nye akụkọ ahụ. Isi nile nke 3–31 kọrọ otu usoro mkparita-uka n'etiti Job na ndi enyi atọ. Isi nke 32–37 nwere okwu nile nke Elaihu, onye enyi nke anọ, onye mara Job ikpe n'ihị uche nile ndi ọzọ na-abughị n'ihị uche nile nke ndi enyi atọ nke mbu ahụ. Isi nile nke 38–42 jiri inye Job nkweni ike mechie akwụkwọ ahụ na ụzọ njem ya bụ nke di mma site na mmalite.

Akwụkwọ nke Job na-akuzi na ọ buru na onye ọbula e nwere mmata ziri ezi nke Chineke ma na-ebi ndu nke Chineke nabatara, ọ ga-enwe ike kariya udi nnwale nile na-abiakwasị ya. Okwu nke Job na-adaghi-ada ka e jiri udi iti mkpu ndi dika nke a mara, “Na-agbanyeghi na ọ ga-egbu m, mana aga m atukwasị ya obi” (Job 13:15). A kpọtukwara Job na Ezekiel 14:14; James 5:11, Ozizi na Ogbugba-ndu nile 121:10.

JOEL

Otu onye-amụma n'ala nke Juda n'ime Testament Ochie. Ụbọchị nke o biri ndu ya e dochaghị anya—o nwere ike buru na o biri ndu n'oge di n'etiti ichi-

eze Joash, tutu 850 tutu a mụọ Kraịst, na nloṭa nke agburu Juda site na ndokpu n'agha na Babilon.

Akwụkwọ nke Joel: Ndabere akwụkwọ ahụ bụ ibu amuma nke Joel buru mgbe e jiri oke ụkọ-mmiri na igube mekpasia Juda aru (Joel 1:4–20). Joel jasiri ndi ahụ ike na site na ncheghari ha ga-anata ngozi nile nke Chineke (Joel 2:12–14).

Isi nke 1 bụ ikpo oku maka ogbakọ di mkpa n'ime ulọ nke Onye-nwe. Isi nke 2 na-akọ maka agha na ntogboro n'efu nke ga-ebu ụzọ oge Jisus ga-abia n'ụwa chia-eze otu puku afọ. Isi nke 3 na-ekwu maka ụbọchị ndi ikpe-azụ ma na-emesi ike na mba nile ga-anọ n'agha mana Onye-nwe ga-ebi na Zaijón.

Pita nomiri ibu-amuma Joel banyere mwusasi nke Mụọ ahụ n'ubochi Pentikost (Joel 2:28–32; Qlndoz. 2:16–21). Mụọ-ozì Moronai nomikwara ebe ogugu a nye Joseph Smith (A—JS 1:41).

JONA. Hụ kwa Nineve

Otu onye-amụma Testament Ochie onye nke Onye-nwe kpọrọ ikwusa ncheghari nye ndi nnukwu obodo Nineve (Jona 1:1–2).

Akwụkwọ nke Jona: Otu akwụkwọ di n'ime Testament Ochie nke na-akọ banyere uche e nwetara n'ihe mere na ndu Jona. Ikekwe Jona edeghi akwukwo ahụ n'onwe ya. Uche putara ihe nke akwukwo nke Jona bu na Jehova na-achi ebe nile na ọ dighi akpa-oke site na-idobere otu mba ihun'anya ya ma-ọbụ otu ndi.

N'isi nke 1, Onye-nwe kpọrọ Jona ka o kwusaara Nineve ozi-oma. Kama ime dika Onye-nwe nyere n'iwu, Jona jiri ugbo mmiri gbalaga na otu nnukwu azu loro ya. N'isi nke 2, Jona kpere ekpere nye Onye-nwe, na azu ahụ gboputara Jona n'elu ala okoro. Isi nke 3 dekọtara na Jona gara na Nineve na buo amuma banyere odida ya. Otu o sila di, ndi mmadu ahụ cheghariri. N'isi nke 4, Onye-nwe baara Jona mba n'ihị iwe-iwe na Onye-nwe zoputara ndi ahụ.

Jisus kuziri na olulo azu ahụ loro Jona buuru onyonyo bu ụzọ nke onwu

Jisus n'onwe ya na mbilite n'onwu (Mat. 12:39–40; 16:4; Luk 11:29–30).

JONATAN. *Hụ kwa* Devid; Sọl, Eze nke Israel

N'ime Testament Ochie, otu nwa-nwoke nke Sọl, eze nke Israel. Jonatan buurụ enyi ya na Devid dị nso (1 Sam. 13–23, 31).

JOSAIA

Otu onye eze ezi-omume nke Juda site 641–610 tutu a mụọ Kraịst (2 Ndez. 22–24; 2 Ihem. 34–35). N'oge ọchịchị ya, akwụkwọ nke iwu ka a chọtara n'ime ụlọ nke Onye-nwe (2 Ndez. 22:8–13).

JOSEF, DI NKE MERI. *Hụ kwa* Jisus Kraịst; Meri, Nne nke Jisus

Di nke Meri, nne nke Jisus. Josef buurụ nwa-nwa nke Devid (Mat. 1:1–16; Luk 3:23–38) na o biiri na Nazaret. E kwereeri na ọ ga-alụ Meri. Ozugbo tutu e ruo alulụ ha, Meri nwetara nleta site na mụọ-ozị Gabriel, onye kwupụtara na a họtọwa Meri ibụ nne nke Onye-nzọpụta (Luk 1:26–35). Josef kwa nwetara mkpughe banyere idị-nso nke ọmụmụ ya (Mat. 1:20–25).

Meri buurụ nanị onye muru Jisus n'ụwa n'ihia na Chineke Nna ahụ buurụ nna nke Jisus. Mana ndị Juu chere maka Josef dika nna Jisus na Jisus mesokwara ya otu ahụ (Luk 2:48, 51). N'ihia na nrọ nile si n'elu-igwe maara ya okwa, Josef chekwara ndụ nwa a muru ọhụrụ bụ Jisus site na-igbalaga Ijpt (Mat. 2:13–14). Mgbe Herod nwusiri onye mụọ-ozị tuziere Josef aka ka o kuru nwata bụ Kraịst laghachi n'Israel (Mat. 2:19–23).

JOSEF NKE ARIMATIJA

Josef nke Arimatia buurụ onye otu nke Sanhedrin, onye na-eso ụzọ Kraịst, na otu onye Israel bara ọgaranya kwesiri ntukwasị-obi, onye na-enweghi oke ọbula na-ima Onye-nwe anyị ikpe. Mgbe mkpogide n'obe gasiri, Josef buuru arụ Onye-nzọpụta ahụ kee ya n'akwa-ocha na-enwu-enwu na tọgbọ

ya n'ili o gwuururị onwe ya n'oke nkume (Mat. 27:57–60; Mak 15:43–46; Luk 23:50–53; Jọn 19:38–42).

JOSEF, NWA-NWOKE NKE

JEKQB. *Hụ kwa* Israel; Jekqb, Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke mbụ nke Jekqb na Rachel muru (Jen. 30:22–24; 37:3).

Josef nwetara ọndụ okpara n'Israel n'ihia Ruben, nwa-nwoke mbụ nke nwunye mbụ Jekqb muru, tufuru ohere ahụ site na njehie (1 Ndez. 5:1–2). N'ihia na o tozuru oke, Josef dika nwa-nwoke mbụ nke nwunye nke abụọ Jekqb, buurụ onye ọzọ na-eso maka ngozi ahụ. Josef natakwara ngozi site n'aka nna ya mgbe nta tutu Jekqb a nwuo (Jen. 49:22–26).

Josef buurụ nwoke nwere nnukwu omume, otu onye “na-akpachapụ-anya na nweekwa amamihe” (Jen. 41:39). Ọjụjụ nke ọ juru nwunye Potifa bụ otu ima-atụ nke okwukwe, idị-ocha mme-korita na izu-oke nke onwe ya (Jen. 39:7–12). N'Ijpt mgbe Josef kpughere umunne ya onye ọbụ n'ezie, o kele-re ha ekele kama ita ha ụta n'ihia otu ha siri meso ya. O kwenyere na omume ha nile nyere aka imezu uche nsọ Chineke (Jen. 45:4–15).

Mkpughe ụbọchị-ikpeazụ kpughere idị ukwu karia nke mgbasaa-ozị nke ezi na ụlọ Josef n'ụbọchị ndị ikpe-azụ (NAJS, Jen. 50; 2 Nif. 3:3–24; 3 Nif. 20:25–27).

Jekqb huru Josef n'anya karia ma nyere ya uwe mwuda nwere otutu agwugwa nile, **Jen. 37:3**. N'ihia ntaji-anya umunne Josef wee kpọ ya asị ma ha turu atumatu igbu ya, mana kama nke a ha rere ya nye ndi na-azụ ahia ndi nọ n'uzọ ha iga Ijpt, **Jen. 37:5–36**. N'Ijpt Onye-nwe mere ka Josef mee nke ọma ma ọ bịa buru onye-nlekota nye ụlọ Potifa, **Jen. 39:1–4**. Nwunye Potifa wee kwuo okwu-asị, na-asị na Josef bịa-kwutere ya idinanyere ya; a mara Josef ikpe na-ezighi-ezi ma tinye ya n'ụlọ mkporo, **Jen. 39:7–20**. Josef kowa-ra nrọ nile nke onye isi obu-ihe-ọhụrụ

na osi-ite Fero, **Jen.** 40. Fero wee malite igosi Josef iru-oma n'ihl na Josef kpwara otu n'ime nrọ ya nile; O mere Josef onye-isi ala Ijpt, **Jen.** 41:14–45. Amuru Ifrem na Manase, **Jen.** 41:50–52. Josef ka e jikotakwara ya na nna ya na umunne ya, **Jen.** 45–46. Josef wee nwuo n'Ijpt, o gbara otu nari afọ na iri, **Jen.** 50:22–26.

JOSEPH SMITH NTA. *Hụ Smith,*
Joseph Nta

JOSHUA. *Hụ kwa* Jeriko

Otu onye-amuma Testament Ochie na onye-ndu, na onye nọchiri Moses. A muru ya n'Ijpt tutu umu Israel a gbalaga (Onogu. 14:26–31). Ya na Keleb nọrọ n'etiti mmadu iri na abuo e dugara inyoputa gbaa-ama Kenean. Nani ha nyere mkpesa ziri-ezi banyere ala ahụ (Onogu. 13:8, 17–14:10). O nwuru mgbe o diiri afọ 110 (Josh. 24:29). Joshua buuru oke ima-atu nke onye-amuma ji obi ya nile fee onye-nwe na dike n'agha.

Akwukwo nke Joshua: E nyere akwukwo a aha Joshua n'ihl na o bu ya bu onye putara ihl n'ime ya na obughi n'ihl n'obu ya dere ya. Isi nile nke 1–12 na-akowa nke oma mmeri n'agha nke Kenean; Isi nile nke 13–24 na-ekwu maka agburu nile nke Israel ikewasi ala ahụ na ndumodu nile ikpe-azu nke Joshua.

Ama okwu abuo di n'ime akwukwo nke Joshua putara ihl bu iwu nke Onye-nwe nyere ya ka o na-atughari uche n'akwukwo-nsọ nile (Josh. 1:8) na Ikpo-oku nke Joshua kporo ndi mmadu ka ha kwesi ntukwasi obi nye Onye-nwe (Josh. 24:15).

JON, NWA-NWOKE NKE ZEBEDI.

Hụ kwa Mkpughe nke Jon; Ndi nile e Nwoghariri Enwoghari; Onye-ozl; Ozi-oma nile; Okwa Nchu-aja nke Melkizedek

Otu n'ime Ndi-ozl Iri na Abuo n'ime Testament Ohuru, otu nwa-nwoke nke Zebedi, na otu nwanne nwoke nke Jemes. Na mbido ndu ya o buuru onye oku-azu (Mak1:17–20). Eleghi anya

obu ya bu onye na-esu uzọ Jon O Me Baptism na-akpoghi aha nke a kpotururu na Jon 1:40. N'ikpe-azu o natara okpukpo oku ibu onye na-esu uzọ nke Jisus Kraist (Mat. 4:21–22; Luk 5:1–11). O dere Ozi-oma Jon, akwukwo ozi ato na akwukwo nke Mkpughe. O buuru otu n'ime mmadu ato ndi ha na Onye-nwe ngoro na mkpolite nwa-ada-nwanyl Jairoş (Mak 5:35–42), n'ugwu nke mnwogharl (Mat. 17:1–9), na n'ime Getsemane (Mat. 26:36–46). Na-edemede nke ya o tunyere onwe ya dika onye na-esu uzọ ahụ nke Jisus huru n'anya (Jon 13:23; 21:20) na dika “onye na-esu uzọ nke ozọ ahụ” (Jon 20:2–8). Jisus kpokwara ya na nwanne ya nwoke Boanajis, “Umụ okpara nke egbe-elu-igwe” (Mak 3:17). E nwere ntunye otutu mgbe nye ya na nkowasi nke ikpogide n'obe na mbilite n'onwu (Luk 22:8; Jon 18:15; 19:26–27; 20:2–8; 21:1–2). E mesiri chupu Jon n'ikpe-azu gaa na Patmos ebe o dere akwukwo nke Mkpughe (Mkp. 1:9).

A kpoturu Jon onu otutu mgbe na mkpughe ubochi ikpeazu (1 Nif. 14:18–27; 3 Nif. 28:6; Ita 4:16; OznQd. 7; 27:12; 61:14; 77; 88:141). Ebe ihe-ogugu ndi a na-emesi akuko ndekota nke Jon na Bible ike ma na-enye nleba-anya n'ime idi ukwu ya na idi mkpa nke oru ahụ Onye-nwe nyeworo ya ka o ruo n'elu uwa n'oge nile nke Testament Ohuru na n'ubochi ndi ikpe-azu. Akwukwo-nsọ nile ubochi ikpe-azu mere ka o doo anya na Jon a nwughi anwu mana Onye-nwe kwenyere ka o fodu n'ua dika nwa-odibo nkwsa-ozl oma ruo oge obibia nke ugboro abuo (Jon 21:20–23; 3 Nif. 28:6–7; OznQd. 7).

Akwukwo-ozl nile nke Jon: Na-agbanye-ghi na onye dere akwukwo-ozl ato ndi a akpotughi onwe ya aha, asusu ya yiri nke ahụ bu nke Jon Onye-ozl nke mere na e weere na o bu ya dere ha ato.

1 Jon 1 na-adọ ndi-nsọ nile aka na nti ka ha na-erita uru ime Chineke enyi. Isi nke 2 na-ekwusi-ike na ndi-nsọ na-amara Chineke site na nrube-isi ma na-atuziri ha aka ka ha ghara ihu uwa

n'anya. Isi nke 3 na-akpọ mmadụ nile ka ha bia-burū umụ nke Chineke na ka ha na-ahurita onye obula na ibe ya n'anya. Isi nke 4 na-akpwa na Chineke bu ihun'anya ma na-ebi n'ime ndi ahụ bu ndi na-ahụ ya n'anya. Isi nke 5 na-akpwa na Ndi-nso ka a muru site na Chineke site n'ikwenye na Kraist.

2 Jon di kwa ka 1 Jon. N'ime ya Jon nuriiri onu n'ihie ikwesị ntukwasị obi nke umu nke "nwanyi a hoputaworo."

3 Jon na-eto onye a na-akpọ Gaios n'ihie ikwesị ntukwasị obi ya na inyere ndi ahụ huru ezi-okwu n'anya aka.

Ozi-oma nke Jon: N'ime akwukwọ Testament Ohuru nke a, Jon Onye-ozị ahụ gbara-ama na (1) Jisus bu Kraist ahụ ma-obu Mesaia, na (2) Jisus bu Okpara Chineke ahụ (Jon 20:31). Ihe ilere anya nile sitere na ndu Jisus nke o kpawara ka o doo anya ka a kpachara anya horo ka o doo usoro, buru ihe nke a n'uche. Akwukwọ ahụ malitere jiri okwu banyere okwa Kraist n'ime ndu a di tutu e nwee anu aru: Ya na Chineke noro, o buuru Chineke, na o buuru onye kere ihe nile. A muru ya n'anụ aru di-ka Okpara ahụ Nna Muru Nani Ya. Jon chusoro uzọ ije-ozị nke Jisus, na-ekwusi ike ebe odi ukwu idị nso ya na mbilite n'onwu ya site na ndi nwuru-anwu. O kwusiri ya ike ebe o doro anya na Jisus bu Okpara nke Chineke, nke oru ebube nile gbara ama ya, ndi aka-ebe nile, ndi amuma nile na site n'olu okwu nke Kraist n'onwe ya. Jon na-akuzi site na-itule ihe na ochichiri, ezi-okwu na ihie-uzo, ihe oma na ihe ojoo, Chineke na ekwensu. Ikekwe e nweghi akuko ndekota ozo e kwuputara idi nso nke Jisus na e nweghi okwukwe nke ndi ochichi ndi Juu n'uzo doro anya.

Jon dere karichaa banyere ije-ozị Kraist na Judea, nke ka nke n'izu uka ikpe-azu nke ije-ozị ya n'aru na-anwu anwu, ebe kwanu Matiu, Mak, na Luk dere karichaa banyere ije-ozị ya na Galili. Otutu ihe nile sitere n'ozị-oma a ka a kpaworo ka o doo anya na mkpughe ubochi ikpeazu (OznQd. 7 na OznQd. 88:138–141).

Maka usoro mkpokota nke isi, hu *Ozi-oma nile*.

Akwukwọ nke Mkpughe: Hụ Mkpughe nke Jon

JON O ME BAPTISM. *Hụ kwa*

Elaias; Okwa Nchu-aja nke Eron

Nwa-nwoke nke Zakaraja na Elizabet n'ime Testament Ohuru. E zigara Jon ka o kwadobe ndi mmadu ka ha nabata Mesaia ahụ (Jon 1:19–27). O jiiri otughe-uzo nile nke Okwa Nchu-aja Eron na mekwara Jisus Kraist baptism.

Aisaja na ndi ozo buru amuma banyere ije-ozị Jon, **Aisa.** 40:3 (Mal. 3:1; 1 Nif. 10:7–10; 2 Nif. 31:4). E tinyere Jon n'ulo mkporo ma bepụ ya isi, **Mat.** 14:3–12 (Mak 6:17–29). Gebriel kwuputara omumu Jon na ije-ozị ya nye Zakaraja, **Luk** 1:5–25. Jisus kuziri na Jon O Me Baptism buuru nnukwu onye-amuma, **Luk** 7:24–28. O matara maka Jisus di-ka Okpara nke Chineke, **Jon** 1:29–34. Ndi na-esozu Jon abia buru ndi na-esozu Jisus, **Jon** 1:25–29, 35–42 (QIndoz. 1:21–22). Jon arughi oru ebube, **Jon** 10:41. Dika onye biliworo n'onwu, e zitere ya ichi Joseph Smith na Oliver Cowdery echichi n'Okwa Nchu-aja nke Eron, **OznQd.** 13 (OznQd. 27:7–8; A—JS 1:68–72). Onye mudo-ozị chiri ya echichi mgbe o di abali asato, **OznQd.** 84:28.

JUD

N'ime Testament Ohuru, otu n'ime umunne nwoke nke Jisus na ike-kwe onye dere akwukwọ-ozị nke Jud (Mat. 13:55, Jud 1:1).

Akwukwọ-ozị e nke Jud: Akwukwọ ahụ bu otu leta sitere n'aka Jud o degaara ufodu ndi-nso ndi dawara mba n'okwukwe. Ndi buteere ha ida-mba ahụ buuru ndi ahụ no n'etiti ha, ndi kwuputara na ha bu Ndi-otu-Kraist mana ha na-eme omume ojoo n'ime mudo ife chi-ozo na-ekwu na-ewezugara ha jurubere iwu ezi-omume nke mudo isi. Jud nwere mmasi ikpote ndi-nso nye uche nke ihe-egwu nke mudo ha na gbaa ha ume inogide n'ikwesị ntukwasị-obi.

Ụfọdụ ihe ọgụgụ putara ihè na Jud bu ama okwu nke 6, nke n'agughari ọgụ ahụ dara n'elu-igwe na nchụpụ nke Lusifa na mụọ-ozu ya nile site n'ọ-nọdụ ndụ tutu anụ arụ (Abr. 3:26–28), na ama okwu nile nke 14–15, nke na-eñomi ibu amuma nke Inok buru.

JUDA. *Hụ kwa Bible; Israel; Ndị Juu*

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke anọ nke Jekob na Lia (Jen. 29:35; 37:26–27; 43:3, 8; 44:16; 49:8). Jekob góziri Juda na ọ ga-abụ onye na-achị-achị n'etiti umụ ndịkom nke Jekob ma na Shailo (Jisus Kraịst) ga-abụ onye si n'agburu ya (Jen. 49:10).

Agburu nke Juda: Agburu nke Juda weere onọdụ kacha iputa ihè mgbe a nọdusiri na Kenean. Onye ya na ya na-azọ isi bụuru agburu nke Ifrem. Moses góziri agburu nke Juda (Deut. 33:7). Mgbe ọchịchị Solomon gasiri, agburu nke Juda ghoro ala-eze nke Juda.

Ala-eze nke Juda: N'ọchịchị nke Rehoboam, otutu ebe ọchịchị nke Solomon kewasiri ụzọ ala-eze abụọ, nke ka nke n'ihie ikwo-ekworo n'etiti agburu Ifrem na Juda. Ala-eze nke ndịda ma-qbụ ala-eze nke Juda, gunyere agburu nke Juda na nke ka n'ime agburu nke Benjamin. Jerusalem bụru isi obodo ya. Ọ kachasi n'uzọ nile inwe ntukwasị-obi na ofufe nke Jehova karịa ka ala-eze nke elu-elu mere. Juda eghechagị oghe nyere mbuso agha site na mpaghara elu-elu na ọwụwa-anyanwụ, na ike nke kachasi nọgidere n'aka ezi na-ulo Devid ruo na ndokpu n'agha nke ndị Babilon. Ala-eze nke Juda gbaliri inogide ruo afọ 135 mgbe odida nke ka n'onu ọgụgụ na kwa na-idi ike bu ala-eze nke Israel gasiri.

Osisi nke Juda: Nke a na-atunye Bible dika akuko ndekota nke ulo nke Juda (Ezik. 37:15–19). N'ubochi ndi ikpezazu, mgbe ngalaba nile di iche iche nke ulo nke Israel a ga-ekpokota ha, a ga-ekpokota kwa akuko ndekota ha nile di nsọ onu. Ndekota akwukwo

nsọ nile ndi a na-emesiriata onwe ha ike ma na-emejuputa igba-ama e jikoro onu na Jisus bu Kraist ahụ, Chineke nke Israel na Chineke nke uwa nile (NAJS, Jen. 50:24–36; 2 Nif. 3; 29).

JUDAS, NWANNE NWOKE NKE JEMES

N'ime Testament Oheru, otu n'ime Ndi-ozu Iri na Abuo izizi nke Jisus Kraist (Luk 6:13–16). Ike-kwe a maakwara ya dika Lebius Tadius (Mat. 10:2–4).

JUDAS ISKARIOT

Otu n'ime Ndi-ozu Iri na Abuo nke Jisus n'ime Testament Oheru (Mat. 10:4; Mak 14:10; Jon 6:71; 12:4). Aha Ikpe-azu ya putara "onye Keriot" o buuru onye-sitere n'agburu Juda na buuru kwa nani Onye-ozu na-abughi onye Galili. Judas raara Jisus nye n'uzo aghugho.

Ọ naara iri mkpuru ego ọla-ọcha ato maka irara Kraist nye n'aka otu n'ime ndi isi nchu aja nile ahụ, **Mat.** 26:14–16 (Zek. 11:12–13). Jiri nsutu-onu rara Onye-nwe nye n'uzo aghugho, **Mat.** 26:47–50 (Mak 14:43–45; Luk 22:47–48; Jon 18:2–5). O wee jee kwugbue onwe ya, **Mat.** 27:5. Setan wee baa n'ime Judas, **Luk** 22:3 (Jon 13:2, 26–30). Devid kwuru banyere Judas irara Jisus nye, **QIndoz.** 1:16 (Abuma 41:9).

KAIAFAS. *Hụ kwa Anas, Ndị Sadusii*

N'ime Testament Oheru, o bu onye isi nchu-aja na ogo nwoke nke Anas. Kaiafas mere ihe putara ihè na-imegide Jisus na ndi na-esozu ya (Mat. 26:3–4; Jon. 11:47–51; 18:13–14).

KALVARI. *Hụ Gologota*

KANSUL DỊ ELU

Òtù Kansul nke ndi isi nchu-aja iri na abuo.

N'isi mmalite ubochi nile nke Nzuko-nsọ eweghachiri, okwu ahụ *kansul di*

elu na-atunyere òtù abụọ dị iche iche na-achị achị: (1) Onụ-ogugu-juru-aka nke Ndi-oziri Iri na Abụọ nke Nzuko-nsọ (OznQd. 107:33, 38); na (2) Kansul di elu na-efe-ofufe n'ime stek n'ile obula (OznQd. 102: 107:36).

KANSUL N'ELU-IGWE. *Hụ kwa*

Agha n'ime Elu-igwe; Atumatu nke Nzoputa; Ndu Tutu e Nwee Anu Aru

Oge ahụ na ndu tutu e nwee anu aru mgbe nna ahụ gosiri atumatu ya nye umu ya na muo ndi ga-abia n'üwa a.

Umu Chineke nile wee tisie mkpu onu ike, **Job** 38:7 bulie oche-eze m n'elu kpakpando nile nke Chineke, **Aisa**. 14:12-13. Agha wee di n'elu-igwe, **Mkpu**. 12:7-11. Tutu a muo ha, ha nwetara nkuzi mbu ha n'üwa nke muo nile, **Oznod**. 138:56. Setan nupuru isi na ndu tutu e nwee anu aru, **Moses** 4:1-4. Akon'uche nile ka a haziworo tutu okike üwa adiri, **Abr**. 3:22. Chi nile ahü wee nwee atumatu n'etiti onwe ha, **Abr**. 4:26. Chi nile wee kwusi oru nke ha nweworo atumatu iru, **Abr**. 5:2.

KANSUL NKE IRI NA ABUO. *Hü* Onye-oziri

KANON. *Hü kwa* Akwukwo nke Momon; Akwukwo-nsọ nile; Bible; Ozizi na Ogbugba-ndu nile; Ola Pel nke Oke Onu-ahia

Nchikota akwukwo nile di nsọ nwere ikike a nabatara. Na Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a, akwukwo kanon nile ka a na-akpo oko-loto nlere anya na o gunyere Testament Ochie na nke Ohuru, Akwukwo nke Momon, Ozizi na Ogbugba-ndu nile, na Ola Pel nke Oke Onu-ahia.

KEN. *Hü kwa* Adam; Ebel; Igbummadu; Ntugwa Nzuzo nile

Otu nwa-nwoke nke Adam na Iv onye gburu nwanne ya nwoke o toro Ebel (Jen. 4:1-16).

Onye-nwe juru onyinye ya, **Jen**. 4:3-7 (Moses 5:5-8, 18-26). O gburu nwan-

ne ya nwoke Ebel, **Jen**. 4:8-14 (Moses 5:32-37). Onye-nwe dobere obubu-onu na ihe iriba-ama n'aru ya, **Jen**. 4:15 (Moses 5:37-41). Adam na Iv nwere otutu umu ndikom na umu ndinyom tutu a muo ya, **Moses** 5:1-3, 16-17. O huru Setan n'anya karja Chineke, **Moses** 5:13, 18. Ken na Setan wee banye n'ime ogbugba-ndu na-adighi nsọ, **Moses** 5:29-31.

KELEB

Otu n'ime ndi ahü Moses zipuru inyo-cha ala Kenan n'ime afọ nke abuo opupu gasiri. Ya na Joshua nani wetara mkpesa bu ezi okwu banyere ala ahü (Onogu 13:6, 30; 14:6-38). Nani ha n'ime ndi nile hapuru, Ijipt foduru ndu n'ime Iri-afọ anọ ha noro n'ime ozara (Onogu. 26:65; 32:12; Deut. 1:36) ma wee baa na Kenan (Josh. 14:6-14; 15:13-19).

KENEAN, ONYE KENEAN

N'oge nile nke Testament Ochie, Kenan bu nwa-nwoke nke anọ nke Ham (Jen. 9:22; 10:1, 6) na nwa nwa nke Noa. Onye Kenan ka a natunyere Onye si n'ala ahü ebe Kenan biiri na kwa umu umu ya nile. Ndi Kenan bu kwa aha ndi biiri na ndida ala ahü di ogologo ofe mmiri Mediterenia nke Palestain. Aha a ka ana-eji akowa ndi nile na-abughi ndi Israel bi n'obodo ahü mpaghara Qdida Anyanwu nke Jodan, bu ndi Grik kporo ndi Fonesia.

KEE, OKIKE. *Hü kwa* Jisus Kraist; Mmalite; Muo Okike; Ubochi Izu-ike; Üwa

Ihazi: Chineke sitere n'Okpara ya Jisus Kraist ruo oru ihazi ihe nile eji eme ihe n'udi okike iji kpuo üwa. Nna nke Elu-igwe na Jisus Kraist kere mmadu n'onyonyo nke ha (Moses 2:26-27).

Na mmalite Chineke kere elu-igwe na üwa, **Jen**. 1:1. Ka anyi mee mmadu n'onyinyo anyi, **Jen**. 1:26 (Moses 2:26-27; Abr. 4:26). E mere ihe nile site

n'aka ya, **Jon** 1:3, 10. Site n'aka ya ka e kere ihe nile n'elu-igwe, **Ndi-Kol.** 1:16 (Mosa 3:8; Hil. 14:12). Chineke mere uwa nile site n'aka Okpara ya, **Ndi Hib.** 1:2. E kere mmadu na mmalite, **Mosa** 7:27. Obu m kere elu-igwe nile na uwa, na ihe nile, **3 Nif.** 9:15 (Mqm. 9:11, 17). Mmadu nile ka e kere na mmalite n'onyinyo nke m, **Ita** 3:15. Jisus Kraist kere elu-igwe nile na uwa, **OznQd.** 14:9. O kere mmadu nwoke na nwanji n'onyinyo nke ya, **OznQd.** 20:18. Uwa nile na-enweghi onu ogugu ka m keworo, **Moses** 1:33. Site n'Onye nke m Muru Nani ya ka m kere elu-igwe, **Moses** 2:1. Mu, Onye-nwe Chineke, kere ihe nile na muo tutu ha adiri n'udi okike ya, n'elu iru nke uwa, **Moses** 3:5. Nde nile nke uwa nile di otu a agaarghi abu mmalite nke onu ogugu nke ihe nile i keworo, **Moses** 7:30. Chi nile ahụ wee hazie na kpuo elu-igwe nile, **Abr.** 4:1.

KIMBALL, SPENCER W. *Hu kwa*
Ima Okwa nke Ulo-oru—2

Onye-isi nduzi nke iri na abuo nke Nzuko-nsọ site n'oge a chotara ya na 1830. Spencer W. Kimball fere ofufe dika Onye-isi nduzi site na December, 1973 ruo Novemba, 1985. A muru ya na 1895 ma o nwuru na 1985 mgbe o gbara iri afọ itoolu.

Na Jun 1978, Otu Ndi-isi Nduzi Mbu kwuputara na Onye-isi nduzi Kimball a natawo otu mkpughe ime ka okwa nchu-aja na ngozi nile nke temple rute ndi nwoke nile tozuru oke bu ndi otu, **OznQd.** IQU—2.

KISHKUMEN. *Hu kwa* Ndi-ori
Gadianton

N'ime Akwukwo nke Momon, otu onye-ndu otu ogbakọ ndi ajojo mmadu n'ikpe-azu a a maara dika ndi-ori Gadianton (Hil. 1:9–12; 2).

KOLAB

Kpakpando ahụ dikachasiri oche-eze Chineke nso (Abr. 3:2–3, 9).

Abraham wee hu Kolab na kpakpando nile, **Abr.** 3:2–18. Oge nke Onye-nwe dika otu oge nke Kolab sirị di, **Abr.** 3:4, 9 (Alma 5:13).

KONILIOS. *Hu kwa* Ndi Jentailu;
Ochi-agma Otu Nari ndi Agha; Pita

Onye ochi-agma otu nari ndi agha na Siseria, Pita mere baptism (Olndo 10). Elegh-anya, o bu ya bu onye Jentailu nke mbu sonyere na Nzuko-nsọ na-ebughi uzo gbanwee buru onye otu Judaizm. Baptism nke e mere Konilios na ezi na ulo ya kara akara nke mmeghe uzo ikwusa ozi-oma nye ndi Jentailu. Pita Onye Isi Ndi-ozu, onye jidere otughe-uzo nile nke ala-eze Chineke n'elu uwa n'oge ahụ duziri uzo nkwsa ozi-oma a.

KORANTON. *Hu kwa* Alma,
Nwa-nwoke nke Alma

N'ime Akwukwo nke Momon, otu nwa-nwoke nke Alma, nwa-nwoke ahụ nke Alma.

O gara n'obodo ndi Zorom, **Alma** 31:7. Hapuru ije-ozu ahụ, gaa sowe onye akwuna-kwuna, **Alma** 39:3. Alma nye-re ya ntuzi-aka banyere onodu idi ndu mgbe mbilite n'onwu gasiri, na aja mgbaghara mmehie ahụ, **Alma** 39–42. A kpore ya ka o kwusa ozi-oma ozo, **Alma** 42:31. Jere n'ala di na mpaghara elu-elu, n'ime ugbo mmiri, **Alma** 63:10.

KORANTAMO. *Hu kwa* Ndi Jared.

N'ime Akwukwo nke Momon, otu Eze ndi Jared na Onye ikpe-azu foduru ndu n'ime mba Jared.

Ndi Zarahemla choputara ya, **Omnai** 1:21. O buuru eze na-achi ala ahụ nile, **Ita** 12:1–2. Shared dokpuuru ya n'agha ma umu ya ndikom naputara ya, **Ita** 13:23–24. O lusoro otutu ndi iro agha, **Ita** 13:28–14:31. O cheghariri, **Ita** 15:3. Luo agha nke ikpe-azu ya, ya na Shiz, **Ita** 15:15–32.

KORIHỌ. *Hu kwa* Imegide Kraist

Otu onye-mmegide Kraist n'ime Akwukwo nke Momon onye jiri ike rijo maka

ihe iriba-ama dika ihe-nkwa nke ike nke Chineke; Onye-nwe mere Korijho ka o buru onye-ogbu (Alma 30:6–60).

KPEE, IKPE. *Hu kwa* Ikpe nke Ikpe-azu; Jisus Kraist—Ikpe; Maa Ikpe, Omuma Ikpe

Ichoputa ka omume di na mmetuta nke ukpuru nile nke ozi-oma; ikpebi; igosi ihe di iche n'ihe-oma site n'ihe-ogo.

Moses noduru ala ikpe ndi ahụ ikpe, **Opu.** 18:13. N'ezio-omume ka i ga-ekpe mmadu ibe gi ikpe, **Lev.** 19:15. Unu e kpela ikpe ka a ghara ikpe unu ikpe, **Mat.** 7:1 (NAJS, Mat. 7:1–2; Luk 6:37; 3 Nif. 14:1). Ka ha ra bu ndi mehiere n'okpuru iwu, a ga-esite n'iwu kpee ikpe, **Ndi-Rom.** 2:12. Ndi-nso ga-ekpe uwa ikpe, **1 Ndi-Ko** 6:2–3. Okpara Chineke nke mgbe nile na-adigide ka uwa kpere ikpe, **1 Nif.** 11:32. Ndi-oziri Iri na Abuo nke Nwa-aturu ahụ ga-ekpe ebo iri na abuo nke Israel ikpe, **1 Nif.** 12:9 (OznQd. 29:12). Onwu, ala-muo, ekwensu ahụ, na ndi nile o jideworo n'ime ya a ga-ekperiri ha ikpe, **2 Nif.** 28:23 (1 Nif. 15:33). Oburu na unu kpee nwoke ahụ ikpe onye na-arjo unu arirjo ka o ghara ila n'iyi ma ma ya ikpe, olee udi nnukwu izi-ezi kariri akari amam-ikpe unu ga-adi maka ijighachi ihe onwunwe unu, **Mosa.** 4:22. A ga-ekpe ndi mmadu ikpe dika oru ha nile siri di, **Alma** 41:3. Kpee ikpe n'ezio-omume, i ga-enwe ikpe ziri-ezi e weghachiiri gi ozu, **Alma** 41:14. Site n'akwukwo nile nke a ga-eke ka a ga-esi kpee uwa ikpe, **3 Nif.** 27:23–26 (Mkpu. 20:12). Ndi foduru na ndi a ka a ga-ekpe ikpe site n'aka Iri na abuo ahụ ndi nke Jisus horo n'ala nke a, **Mom.** 3:18–20. Momon kowara uzu a ga-esi kpee ikpe ihe-oma site n'ihe ogo, **Moro.** 7:14–18. Tinye ntukwasi-obi gi na Muo ahụ nke na-eduba na-ikpe-ikpe ezi-omume, **OznQd.** 11:12. Unu kwesiri ikwu n'ime obi unu nile—ka Chineke kpee ikpe n'etiti mu na gi, **OznQd.** 64:11. Nzuko-nso nke Onye-nwe ga-ekpe mba nile ikpe, **OznQd.** 64:37–38. Okpara ahụ letara ndi muo nile no

n'ulo mkporo ka e wee kpee ha ikpe dika ndi mmadu n'anụ aru, **OznQd.** 76:73 (1 Pita 4:6). Onye ukochukwu ga-abu onye-ikpe oha na Israel, **OznQd.** 107:72–74. Onye-nwe ga-ekpe mmadu nile ikpe dika oru ha nile siri di, dika ochicho nke obi ha nile siri di, **OznQd.** 137:9.

KRAIST. *Hu* Jisus Kraist

KUBIT

Otu ogologo ntu efu n'etiti ndi Hibru—na mmalite o bubuuru ogologo site n'ikpere-aka ruo n'onu mkpisi-aka nile.

KUZIE, ONYE NKUZI. *Hu kwa* Muo Nso

Inye ndi-ozo mmata, nke ka nke banyere ezi-okwu nile nke ozi-oma, na duzie ha ga n'ezio-omume. Ndi ahụ na-akuzi ozi-oma ahụ kwesiri ka Muo ahụ tuziere ha aka. Ndi nne na nna nile bu ndi nkuzi nime etiti ezi na ulo nke aka ha. Ndi-nso kwesiri icho dikwa na njikere inabata ntuzi-aka nile sitere n'aka Onye-nwe na ndi ndu ya nile.

Kuzie ha nye umu unu, **Deut.** 4:8–9. I ga-ejisike ike kuziere ha umu gi, **Deut.** 6:7 (Deut. 11:18–19). Zulite nwanta n'ime uzu nke o ga-aga, **Ilu** 22:6. Umu gi nile a ga-akuziri ha ihe site n'aka Onye-nwe, **Aisa.** 54:13 (3 Nif. 22:13). Anyi matara n'i bu onye ozizi sitere n'ebe Chineke no bia, **Jon** 3:2. Gi onye na-ezi mmadu ibe gi ihe i dighi ezi onwe gi? **Ndi-Rom.** 2:21. Akuziiri m ihe n'udi mmuta nke nna m, **1 Nif.** 1:1 (Inos 1:1). Ndi nchu-aja na ndi nkuzi ga-akuziri ihe site na-irisi oru ike ma-ogu ha ga-aza mmehie nke ndi ahụ n'isi nke onwe ha, **Jekob** 1:18–19. Naa m nti ma meghee nti unu nile, **Mosa.** 2:9. Unu ga-akuziri umu unu ihurita onwe ha n'anya na ijeritara onwe ha ozi, **Mosa.** 4:15. Atukwasila onye obu la obi ibu onye-nkuzi unu ma obughi ma-ogu onye nke Chineke, **Mosa.** 23:14. Onye-nwe wuputara muo ya n'elu ihu nile nke ala ahụ ikwado obi ha nile inabata okwu ahụ,

Alma 16:16. Ha kuziri ihe jiri ike na ikike sitere na Chineke, **Alma** 17:2–3. A kuziwooro ha site n'aka ndi nne ha nile, **Alma** 56:47 (**Alma** 57:21). Ma o buru na ha chorọ amamihe a ga-akuziri ha, **OznQd.** 1:26. Unu kuzi-chorita onwe unu dika okwa-oru nke ahụ m nyere unu, **OznQd.** 38:23. Kuzie ukpuru nile nke ozi-oma m, nke di n'ime Bible na Akwukwo nke Momon, **OznQd.** 42:12. A ga-akuziri unu site n'elu, **OznQd.** 43:15–16. Ndi nne na nna ga-akuziri umu ha, **OznQd.** 68:25–28. Unu ga-akuzi otu onye nye ibe ya ozizi ahụ nke ala-eze, **OznQd.** 88:77–78, 118. Hoputa n'etiti unu onye-nkuzi, **OznQd.** 88:122. I kuzirighi umu gi ihè na ezi-okwu, ma nke a bu ihe kpataara nsogbu gi nile, **OznQd.** 93:39–42. Kuzie ihe ndi a nile na-inwere onwe nye umu unu, **Moses** 6:57–61.

I jiri Muọ na-akuzi: O bughị unu onwe unu na-ekwu kama-obu Muọ ahụ na-ekwu n'ime unu, **Mat.** 10:19–20. O bu na obi anyi ekpoghi oku n'ime anyi, mgbe o na-emeghere anyi akwukwo-nsọ nile? **Luk** 24:32. Ozi-oma ahụ ka a na-ekwusa site n'ike nke Muọ ahụ, **1 Ndi-Ko** 2:1–14. O kwuru okwu n'ike na ikike sitere na Chineke, **Mosa.** 13:5–9 (**Alma** 17:3; **Hil.** 5:17). I ga-enwe muọ m ruo na-ime ka ndi mmadu kwere, **OznQd.** 11:21. A ga-ege gi nti n'ime ihe nile I ga-akuzi site n'Onye-Nkasiobi ahụ, **OznQd.** 28:1 (**OznQd.** 52:9). Oburu na unu anataghị Muọ ahụ unu agaghị akuzi ihe, **OznQd.** 42:14 (**OznQd.** 42:6). Kuziere umu nke mmadu ihe nile site n'ike nke Muọ m, **OznQd.** 43:15. Ndi-okenye ga-ekwusa ozi-oma site na Muọ ahụ, **OznQd.** 50:13–22. A ga-enye unu ya n'awa ahụ ihe unu ga-ekwu, **OznQd.** 84:85 (**OznQd.** 100:5–8).

KWAGIDE, NKWAGIDE. *Hu kwa*
Muọ Nso

Imasi mmadu aru ike ime ihe ma-obu ghara ime ihe, nke ka nke site n'ike na-arụ oru n'ime na ike nke Muọ Nso.

Muọ nọ n'ime m na-akwagide m, **Job** 32:18. Ihunanya nke Kraist na-akwagide anyi, **2 Ndi-Ko** 5:14. Muọ kwagidere m igbu Leban, **1 Nif.** 4:10. Muọ ahụ kwagidere m, **Alma** 14:11. A kwagidere m dika Ogbugba-ndu ahụ siri di, **Alma** 60:34. Amarọ, ebe Muọ Nso kwagidere ya zolitere akwukwo ndekota nile ahụ, **4 Nif.** 1:48. Nke ahụ na-esi n'elu abia ka a ga-ekwu site na nkwaagide nke Muọ, **OznQd.** 63:64.

KWALITE. *Hu kwa* Mbilite n'Onwu

Ime ka ndu diri, i bilite n'onwu, ma-obu i gba-nwe mmadu nke ga-eme ka o nwee ike ino n'iru nke Chineke.

Chineke e mewa ka anyi so Kraist diko ndu, **Ndi-Efe.** 2:4–5 (**Ndi-Kol.** 2:6, 12–13). E mere ka Kraist nwuo onwu na-aru, mana e mere ka o di ndu na muọ, **1 Pita** 3:18 (**OznQd.** 138:7). Onweghi onye obula hwororo Chineke, ma obughị na nkwalite site na Muọ, **OznQd.** 67:11. Mgbaputa bu site n'onye ahụ na-akpolite ihè nile, **OznQd.** 88:16–17. Ndi-nsọ ka a ga-enwogharị ma e bulie ha elu izute Kraist, **OznQd.** 88:96. Adam ghoo onye a kwalitere n'ime ime mmadu, **Moses** 6:65.

KWALITE MUỌ, NKWALITE NKE

MUỌ. *Hu kwa* Mkpughe; Muọ Nso

Nduzi di nsọ nke Chineke na-enye mmadu. Nkwalite nke muọ na-abia otutu mgbe site na Muọ ahụ n'uzo di iche-iche nye uche ma-obu obi nke onye ahụ.

Mgbe oku gasiri olu nta nke di ezi nwayoo dara, **1 Ndez.** 19:12. Muọ Nso ga-ezi unu ihe, mee kwa ka unu cheta okwu nile, **Jon** 14:26. Muọ nke ezi-okwu ga-eduba unu n'ezi-okwu nile, **Jon** 16:13. Muọ ahụ wee duru m, na-amaghị ihe nile m ga-eme na mbu, **1 Nif.** 4:6. Olu nke Onye-nwe batara n'ime uche m oo, **Inos** 1:10. Ihe nile nke na-akpo oku ma na-eto akpiri ime ihe oma bu nke Chineke kwalitere, **Moro.** 7:13–16. Obu na m ekwughị udo nye obi gi? **OznQd.** 6:23. A ga m agwa gi n'ime uche gi ma n'ime obi gi,

OznQd. 8:2. Mụọ m ga-agba-ama nye echiche gi, nke ga-emeju mkpuru obi gi n'ọñu, **OznQd.** 11:13. A ga-enye gi n'oge ahụ ihe i ga-ekwu ma-ọbụ dee, **OznQd.** 24:6 (**OznQd.** 84:85). Olu ahụ di nwayọ di kwa ntakiri na-ataka ụka gamie ma na-akpọpu ihe nile, **OznQd.** 85:6.

KWERE, NKWENYE. *Hu kwa*
Ekweghi-ekwe; Jisus Kraist;
Ntukwasị-obi; Okwukwe

Inwe okwukwe na mmadu ma-ọbụ inabata na ihe bu ezi-okwu. Mmadu ga-echeghari na kwere na Jisus Kraist ka e wee zoputa ya n'ime ala-eze Chineke (**OznQd.** 20:29).

Kwerenu na Onye-nwe Chineke unu; Kwere nu na ndi amuma ya, **2 Ihem.** 20:20. O dighi imeru aru Daniel meruru n'olulu odum n'ihu na o kwere na Chineke, **Dan.** 6:23. Dika 1 kwere ka e meere gi, **Mat.** 8:13. Ka ha ra bu ihe nile unu ga-ario n'ekpere, na ekwere, unu ga-anata, **Mat.** 21:22. Atula egwu, nani kwere, **Mak** 5:36. Onye nke kwere, puru ime ihe nile, **Mak** 9:23-24. Onye nke kwere, nke mekwara baptism, a ga-azoputa ya, **Mak** 16:16 (2 Nif. 2:9; 3 Nif. 11:33-35). Onye nke kwere n'Qkpara ahụ ga-enwe ndu mgbe nile na-adigide, **Jon** 3:16, 18, 36 (**Jon** 5:24; **OznQd.** 10:50). Anyi ekwewo marakwa na gi onwe gi bu Kraist ahụ, **Jon** 6:69. Onye na-ekwere na mu obuladi ma-asi na o nwuru anwu, o ga-adi ndu ozọ, **Jon** 11:25-26. Anyi bu ndi kwere-ekwe, na-aba n'izuike, **Ndi Hib.** 4:3. Kwere na Jisus Kraist ma hurita nu onwe unu n'anya, **1 Jon** 3:23. O dighi onye obula Mesaja ga-ebibi nke kwere na ya, **2 Nif.** 6:14. A ga-eti ndi Juu ihe otiti ruo mgbe a ga-eme ka ha kwere na Kraist, **2 Nif.** 25:16. Oburu na uhu kwere ihe nile ndia, hu nu na unu na-eme ha, **Mosa.** 4:10. Qkpara ahụ ga-ebukwasi onwe ya njehie nile nke ndi kwere n'aha ya, **Alma** 11:40. Ngozi na-adiri onye ahụ kwere n'okwu nke Chineke na-amanyeghi ya amanye, **Alma** 32:16. Oburu na unu enweghi ike ime ihe na-akarighi icho ikwere, ka

ochicho nke a ruo oru n'ime unu, **Alma** 32:27. Oburu na unu kwere n'aha Kraist, unu ga-echeghari, **Hil.** 14:13. Onye obula kwere na Kraist, kweekwara na Nna ahụ, **3 Nif.** 11:35. Qdibeghi mgbe mmadu kwere n'Onye-nwe dika nwa nne-nwoke Jared, **Ita** 3:15. Ihe obula na-akpo oku ime ka mmadu kwere na Kraist, e zitere ya site n'ike Kraist, **Moro.** 7:16-17. Onye obula nke na-ekwere n'okwu nile nke Onye-nwe ka a ga-enye mputa-ihe nke Mụọ, **OznQd.** 5:16. Ndi ahụ na-ekwere na aha Onye-nwe ga-abu umu ndikom nile Chineke, **OznQd.** 11:30 (**Jon** 1:12). Ufodu ka e nyere ikwere n'okwu ndi ozọ, **OznQd.** 46:14. Ihe iriba ama nile na-eso ha bu ndi ahụ kwere, **OznQd.** 58:64 (**OznQd.** 63:7-12). Ndi ahụ nke kwere, chegharia, ma e mekwara ha baptism ga-anata Mụọ Nso, **Moses** 6:52.

KWUPUTA, NKWUPUTA. *Hu kwa*
Chegharia, Ncheghari; Gbaghara

Akwukwo nso nile na-eji nkwaputa o dikari a nta n'uzo abuo. N'otu ehiche, ikwaputa bu ikaputa okwukwe mma-du n'ihu, dika ikwaputa na Jisus bu Kraist (**Mat.** 10:32; **Ndi Rom.** 10:9; **1 Jon** 4:1-3; **OznQd** 88:104).

N'ehiche nke ozọ, ikwaputa bu ikwenye ikpe-omuma mmadu, dika na mkwaputa nke mmehie nile. O bu oru diiri mmadu ikwaputa mmehie ha nile nye Onye-nwe na nweta mgbaghara (**OznQd.** 58:42-43). Mgbe o di mkpa, mmehie nile ka e kwesiri ikwaputa nye onye ma-ọbụ ndi nile e mehiere megide. Mmehie nile di mkpa kwesiri ka ekwaputa ha nye onye ji okwa oru na Nzuko-nso (nke kachasi nke, onye ukochukwu).

O ga-ekwaputa na o mehiewo, **Lev.** 5:5. Ha ga-ekwaputa ajo omume ha, **Lev.** 26:40-42. Nye Onye-nwe Chineke Israel Otuto, ma mee nkwaputa nye ya, **Josh.** 7:19. Ndi mmadu ka o mere baptism na Jodan, ha na-ekwaputa mmehie ha nile, **Mat.** 3:5-6. Onye jehiere bu onye na-ekwaputa mmehie ya nile ka a ga-agbaghara, **Mosa.** 26:29. Kwuputa mmehie gi nile, ma obughi

otua i ga-ata ahuhụ, **OznQd.** 19:20. Ndị na-eche-gharị ga-ekwuputa ma hapu mmehie ha nile, **OznQd.** 58:43. Onye-nwe na-emere ndị ahụ ebere na-ekwuputa mmehie nile jiri obi nile di umeala, **OznQd.** 61:2. Onye-nwe na-agbaghara mmehie nile ndị ahụ na-ekwuputa ma rịọ mgbaghara, **OznQd.** 64:7.

KWUSAA. *Hụ kwa* Ozi-oma; Orụ Mgbasa Ozi-oma

Inye ozi nke na-eweta nghota di mma karịa banyere ukpuru nke ozi-oma ma-ọbụ ozizi.

Onye-nwe etewo m mmanụ ikwusa ozi-oma nye ndị di umeala n'obi, **Aisa.** 61:1 (Luk 4:16–21). Bilie jerue Nineve, ma kwusaa ozi-oma nye ya, **Jona** 3:2–10. Site na mgbe ahụ Jisus malitere ikwusa, **Mat.** 4:17. Gaa n'ụ n'ime ụwa nile, kwusaara ihe nile e kere eke ozi-oma, **Mak** 16:15. Anyị onwe anyị na-ekwusa Kraist, na-akpogidere ya n'obe, **1 Ndi-Kp** 1:22–24. O gara wee kwusaara ndị mụọ n'ụlọ mkpọrọ ozi-oma, **1 Pita** 3:19. O nweghị ihe ọbụla di ma ọbụghị ikwusa ozi-oma na ikpalite ha esepughị aka ka e debe ha n'itụ egwu nke Onye-nwe, **Inos** 1:23. O nyere ha iwu na ha agaghị ekwusa ozi-oma ọbụla ma ọbụghị ncheghari na okwukwe n'Onye-nwe, **Mosa.** 18:20. Ikwusa okwu ahụ nwere nnukwu ike idu ndị ahụ ime ihe ahụ nke ziri-ezi, **Alma** 31:5. I kwesighị iche na a kpọrọ gị ka i kwusaa ozi-oma rue mgbe a kpọrọ gị, **OznQd.** 11:15. A gaghị enye ya onye ọbụla ipụ ikwusa ozi-oma m'ọbụghị ma e chiri onye ahụ echichi, **OznQd.** 42:11. Ozi-oma nke a ka a ga-ekwusa nye mba nile, **OznQd.** 133:37. Ozi-oma ahụ ka a malitere ikwusa site na mmalite, **Moses** 5:58.

LAMONAI. *Hụ kwa* Amọn, Nwa-nwoke nke Mosaia

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn, otu eze ndị Leman onye nke Mụọ nke Onye-nwe gbanwere na orụ nkwalite mụọ nile na nkuzi nile nke Amọn (Alma 17–19).

LAZAROS. *Hụ kwa* Mata; Meri nke Betani

N'ime Testament Ọhụrụ, nwa nne nwoke ahụ nke Mata na Meri. Jisus kpọtitere ya site na ndị nwurụ-anwụ (Jon 11:1–44; 12:1–2, 9–11). Nke a abughị Lazaros ahụ dika onye na-arịọ arịrịọ n'ime akukọ ilu ahụ nke Jisus kuziri (Luk 16:19–31).

LEBAN, NWANNE NWOKE NKE REBEKA. *Hụ kwa* Rebeka

N'ime Testament Ochie, otu nwanne nwoke nke Rebeka na nna nke Lia na Rechel, ndị nwunye Jekob (Jen. 24:29–60; 27:43–44; 28:1–5; 29:4–29; 30:25–42; 31:1–55).

LEBAN, ONYE NA-EDEBE EPEKELE ỌLA BRAS NILE AHỤ.
Hụ kwa Epekele Ọla Bras nile

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn, nwoke ahụ nke debere epekele ọla bras nile ahụ na Jerusalem n'oge nke ezi na ụlọ Lihai. Leban zuru Nifai na ụmụnne ya nwoke ori na chọọ ka o gbuo ha (1 Nif. 3:1–27). Mụọ ahụ duru Nifai ka o gbuo Leban n'usoro iji nweta epekele nile ahụ (1 Nif. 4:1–26).

LEMAN. *Hụ kwa* Ndị Leman; Lihai, Nna nke Nifai

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn, nwa-nwoke nke Lihai na Saraia nke kachasi okenye na nwanne nwoke Nifai nke kachasi okenye (1 Nif. 2:5). Leman n'ihe nile hoooro ime ajoyo omume karịa ihe oma.

Leman tamuru ntamu megide nna ya, **1 Nif.** 2:11–12. Nupuru isi megide onye ezi-omume bụ nwanne ya nwoke Nifai, **1 Nif.** 7:6 (1 Nif. 3:28–29). O soghi keta oke nke mkpuru osisi nke ndu ahụ n'ime ọhụ Lihai, **1 Nif.** 8:35–36. Ọbubu-onyi bjakwasiri Leman na ndi na-eso ya, **2 Nif.** 5:21 (Alma 3:7).

LEMUEL. *Hụ kwa* Leman; Ndị Leman; Lihai, Nna nke Nifai

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn, nwa-nwoke nke abuo nke Lihai na otu n'ime

umunne nwoke Nifai nke ka okenye. O sonyere Leman na-emegide Nifai.

Ma o wee gwa Lemuel ka o guzosie ike dika ndagwurugwu, **1 Nif. 2:10**. O were iwe n'aru Nifai ma naa nti nye Leman, **1 Nif. 3:28**. Ndi Lemuel ka a gunyere n'etiti ndi Leman, **Jekob 1:13-14** (Alma 47:35).

LEVITICQS. *Hu kwa* Pentatuk

Otu akwukwo n'ime Testament Ochie nke na-akọ banyere oru nile nke onye nchu-aja n'Israel. O kwusiri ike banyere idi nso nke Chineke n'usoro iwu nile nke ndi ya ga-esi ebi ndu iji bia diri nso. Ebumn'uche ya bu ikuzi usoro iwu nile nke muo ime ihe oma na ezi-okwu nke okpukpere chi nile nke iwu Moses site n'usoro mme-mme. Moses dere akwukwo nke Leviticqs.

Isi nile nke 1-7 na-akọwa emume nso nile nke ichu-aja. Isi nile nke 8-10 na-akọwa nke oma usoro mme-mme ahụ e esi edo ndi nchu-aja nso. Isi nke 11 na-akọwa ihe e nwere ike ma-obu na-enweghi ike rie na ihe di-ocha ma-obu na-adighi-ocha. Isi nke 12 kpara nkata banyere ndinyom mgbe ha muru nwa ohuru. Isi nile nke 13-15 bu iwu nile metutara mme-mme adighi-ocha. Isi nke 16 nwere usoro mme-mme ahụ a na-eso n'ubochi aja mgbaghara mme-hie. Isi nile nke 17-26 nwere usoro iwu nile nke iwu nile gbasara okpukpere chi na mme-mme odinala nile. Isi nke 27 na-akọwa na Onye-nwe nyere Israel iwu ka ha nyefechaa Onye-nwe ihe-ubi ha nile, igwe anu ha nile na igwe anumanu ha nile.

LIA. *Hu kwa* Jekob, Nwa-nwoke nke Ajsak; Leban, Nwanne nwoke nke Rebeka

N'ime Testament Ochie, nwa-nwanyị nke Leban kachasi okenye na otu n'ime ndi nwunye Jekob (Jen. 29). Lia abia-buru nne nke umu ndikom isii na otu nwa nwanyị (Jen. 29:31-35; 30:17-21).

LIAHONA

N'ime Akwukwo nke Momon, otu bol bras nwere mkpisi nru-aka abuo nke

na-enye nduzi uzọ-dika compass—na kwa nkuzi nke muo nye Lihai na ndi na-eso ya mgbe ha na-eme ezi-omume. Onye-nwe weputara Liahona ahụ na nye nkuzi nile site na ya.

Lihai chotara otu bol bras nwere mkpisi ikuku ogbo abuo nke na-atu aka n'ebe Lihai na ezi na ulo ya ga-aga, **1 Nif. 16:10**. Bol ahụ na-arụ oru dika okwukwe, na-irusi-oru ike siri di, **1 Nif. 16:28-29** (Alma 37:40). Benjamin nyere Mosaja bol ahụ, **Mosa. 1:16**. Bol ahụ ma-obu ihe izi-uzo ka a kporo Liahona, **Alma 37:38**. Liahona ahụ ka a tonyeere okwu nke Kraist, **Alma 37:43-45**. Ndi Aka-ebe Atọ ahụ nke Akwukwo nke Momon ga-ahụ ihe izi-uzo ahụ e nyere Lihai, **OznQd. 17:1**.

LIHAI, NNA NKE NIFAI

N'ime Akwukwo nke Momon, otu onye-amuma Hibru onye duuru ezi na-ulo na ndi nso-nso ya nile site na Jerusalem gaa n'ala e kwere na nkwa n'ime mpaghara odida-anyanwu okara uwa ihe dika 600 tutu a muo Kraist. Lihai buuru onye amuma mbu n'etiti ndi ya n'ime Akwukwo nke Momon.

Lihai sitere na Jerusalem gbalaga n'inye-iwu nke Onye-nwe (1 Nif. 2:1-4). O buuru nwa nwa nke Josef, onye e rere baa n'Ijpt (1 Nif. 5:14). Onye-nwe nyere ya obu nke osisi nke ndu (1 Nif. 8:2-35). Lihai na umu ya ndikom wuru ugbo mmiri wee gbadaa gaa odidi-anyanwu okara uwa (1 Nif. 17-18). Ya na umumu ya biara buru ndi e hiwere n'ala ohuru (1 Nif. 18:23-25). Tutu ya anwu, Lihai goziri umu ya ndikom na kuziere ha banyere Kraist na mbiaru nke Akwukwo nke Momon n'ubochi ndi ikpe-azu (2 Nif. 1-3; 4:1-12).

Akwukwo nke Lihai: Joseph Smith jiri akwukwo nke Lihai malite mgbe o na-atughari asusu nke Akwukwo nke Momon. O buuru akuko ndekota nke Momon mere na mkpirisi site na epekele nile nke Lihai. Mgbe o nwetasiworo ibe akwukwo e dere ede di 116 nke o tughariworo asusu site n'akwukwo

a, Joseph nyere Martin Harris ibe akwukwo ndia bu onye ruworo oru nwoke-nta dika onye ode-akwukwo na ntughari-asusu nke Akwukwo nke Momon. Ibe akwukwo ndi a furu efu mgbe ahụ. Joseph a tughari kwaghị asusu nke akwukwo nke Lihai ozo iji dochie akwukwo e dere ede ahụ furu efu, mana n'onodu nke a o tughari nkwasi nile ndi ozo metutara ha site n'ime epekele ola-edo nile (hụ okwu mmalite nile e nyere Oznd. 3, 10). Nkwasi ndi nke ozo ndi a nile ugbua bu akwukwo isii nile nke mbu nke Akwukwo nke Momon.

LIHAI, ONYE OCHI-AGHA NIFAI

N'ime Akwukwo nke Momon, otu ochi-agma ndi Nifai (Alma 43:35-53; 49:16-17; 52:27-36; 53:2; 61:15-21).

LIHAI, ONYE NIFAI NA-EZISA

OZI-QMA. *Hụ kwa* Hilaman, Nwa-nwoke nke Hilaman

N'ime Akwukwo nke Momon, otu nwa-nwoke nke Hilaman, onye buuru nwa-nwoke nke Hilaman. Lihai buuru nnukwu onye na-ezisa Ozi-qma (Hil. 3:21; 4:14).

A kporo ya Lihai iji chetara ya maka nna nna ya, **Hil.** 5:4-6. Ya na Nifai nwetara otutu ndi agbanwere, a turu ya mkporo, oku gbachibidoro ya gburu gburu, ma kparitara uka ya na ndi mwo-ozu, **Hil.** 5:14-48. O nwetara otutu mkpughe kwa ubochi, **Hil.** 11:23.

LIMHAI. *Hụ kwa* Noa, Nwa-nwoke nke Zinif

N'ime Akwukwo nke Momon, otu eze ezi-omume nke ndi Nifai na ala nke Nifai; o buuru nwa-nwoke nke Eze Noa (Mosa. 7:7-9). Eze Limhai banyere n'ogbugba-ndu ife Chineke (Mosa. 21:32). O duputara ndi ya site na-ibu oru ndi Leman na loghachi na Zarahemla (Mosa. 22).

LIVAI. *Hụ kwa* Israel; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke

nke atọ nke Jekob na Lia (Jen. 29:34; 35:23). Livai abia buru nna nke otu n'ime agburu nile nke Israel.

Agburu nke Livai: Jekob goziri Livai na umu umu ya (Jen. 49:5-7). Umu umu Livai jere-ozu n'ime ebe mgbaba nile di nsọ nke Israel (Onogu. 1:47-54). Eron buuru onye Livai, ma umu umu ya buuru ndi nchu-aja (Opu. 6:16-20; 28:1-4; 29). Ndi Livai nyeere ndi nchu-aja aka, umu ndikom nke Eron (Onogu. 3:5-10; 1 Ndez. 8:4). Oge ufodu ha mere omume dika ndi na-eti egwu (1 Ihem. 15:16; Neh. 11:22); Ha gburu ihe ichu-aja nile (2 Ihem. 29:34; Ezra 6:20); na n'oha, ha nyere aka n'ime temple (Neh. 11:16). E nyefere ndi Livai n'oru nke Onye-nwe ilekota emume-nsọ nile maka umu nke Israel. Ndi Livai n'onwe ha bu ndi e nyere n'onyinye n'aha umu nke Israel (Onogu. 8:11-22) ha sitere otua bia buru ihe onwunwe nke aka Chineke nke e nyere ya na-onodu onye e bu uto mwo (Onogu. 8:16). E doghi ha nsọ ma na a sachara ha n'ihu okwa ha (Onogu. 8:7-16). Ha e nwetaghị nketa nke ala na Kenean (Onogu. 18:23-24), mana ha natara otu uto n'ime uto iri (Onogu. 18:21). Nnukwu obodo di mkpa iri anọ na asato (Onogu. 35:6), na ihe ruru ha nke bu inata onyinye mmepu-aka nke ndi mmadu n'oge mmemme nile (Deut. 12:18-19; 14:27-29).

LOT. *Hụ kwa* Abraham

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke Heran na nwa nwanne nke Abraham (Jen. 11:27, 31; Abr. 2:4). Heran nwuru n'ihu unwu n'ime Ua (Abr. 2:1). Lot hapuru Ua ya na Abraham na Sera na soro ha jee Kenean (Jen. 12:4-5). Lot horo ibi na Sodom. Onye-nwe zigara ndi oje-ozu ka ha gbaara Lot ama ka o gbapu site na Sodom tutu Onye-nwe ebibie ya n'ihu ajo-omume nke ndi ahụ (Jen. 13:8-13; 19:1, 13, 15); Otu o sila di, nwunye Lot lere-anya n'azu na mbibi ahụ ma ghoo ogidi-nnu (Jen. 19:26). Testament Ohuru nwere ntunyere nile nye Lot (Luk 17:29; 2 Pita 2:6-7). Ndu ya mgbe nkewa ya na

Abraham gasiri ka a kowara nke oma n'ime Jenesis 13, 14 na 19.

LUK. *Hu kwa* Olu Ndi-oz; Ozi-oma nile

Onye dere Ozi-oma nke Luk na akwu-kwo nke Olu nile n'ime Testament Ohuru na onye-nso-nso mgbasa ozi-oma nke Pol. A muru ya nye nne na nna ndi Grik, na emekwa ogwu (Ndi-Kol. 4:14). Luk buuru onye nwere ezi ozuzu. O kowara onwe ya dika onye-nso-nso nye Onye-oz; Pol mgbe o soro Pol na Troas (Qlndo. 16:10-11). Luk no kwa ya na Pol na Filipai na njem ikpe-azu Pol gara ruo Jerusalem (Qlndo. 20:6), ma ha abuo nokotara onu ruo na mbjuru ha na Rom. Luk na Pol nokwaara na-itu mkporo nke ugboro abuo ndi Rom turu Pol (2 Tim. 4:11). Dika omenala kwuru o nwuru dika onye e gburu n'ihu okwukwe ya.

Ozi-oma nke Luk: Nkwasị nke Luk dere banyere Jisus Kraist na ije-oz; ya n'aru na-anwu anwu. Akwukwo nke Olu Ndi-oz; bu ngan'iru nke Ozi-oma nke Luk. Luk hapuru nkwasị e deziri e dezi nke ije-oz; Jisus nke na-egosi Jisus dika Onye-nzoputa nke ma ndi Juu na ndi Jentailu. O dere ihe di ukwu banyere nkuzi nile nke Jisus na omume ya nile. Na Luk ka anyi na-enweta nani nkwasị nile nke nleta nile nke Gabriel nye Zakaraja na Meri (Luk 1); nleta nke ndi ozuzu aturu nye nwa a muru ohuru Jisus (Luk 2:8-18); Jisus na temple mgbe o di afọ iri na abuo (Luk 2:41-52); Iri asaa ahụ e nye-re ikike na ziga (Luk 10:1-24); Jisus soro osuso obara (Luk 22:44); Mkpari-taka nke Jisus na onye-ori n'elu obe (Luk 23:39-43); na Jisus iri azu na mmanu anu mgbe o bilitesiri n'onwu (Luk 24:42-43).

Maka otu isi usoro, hu Ozi-oma nile.

LUO ALULU, OLULU DI NA NWUNYE. *Hu kwa* Alukwaghim nke Di na Nwunye; Ezi na Ulo

Ogbugba-ndu iwu kwadoro ma-obu nkwekorita n'etiti otu nwoke na otu

nwanyị nke na-eme ha di na nwunye. Olulu di na nwunye bu ihe Chineke chiri echi (OznQd. 49:15).

Odighi mma ka mmadu ahụ nọ nani ya, **Jen. 2:18** (Moses 3:18). Nwoke garapara n'aru nwunye ya, ha ewee ghoo otu anu aru, **Jen. 2:24** (Mat. 19:5; Abr. 5:18). Ihe Chineke jikoro onu, ka mmadu obula atosala, **Mat. 19:6** (Mak 10:9). N'ubochi ndi ikpe-azu ufodu gaezewega onwe ha n'ebe okwukwe ahụ di, na-egbochi ndi mmadu ilu di na nwunye, **1 Tim. 4:1-3**. Olulu di na nwunye bu ihe a na-enye nsopuru, **Ndi-Hib. 13:4**. Onye-nwe nyere umu ndikom nke Lihai iwu ka ha luo umu ndinyom nke Ishmel, **1 Nif. 7:1, 5** (1 Nif. 16:7-8). Chineke kere Adam na Iyibu nwoke na nwunye, **Moses 3:7, 18, 21-25**.

Ogbugba-ndu ohuru na mgbe nile na-adigide nke olulu di na nwunye: Olulu di na nwunye e mere n'okpuru iwu nke ozi-oma na nke okwa nchu-aja di nsọ bu maka ndu nke aru na anwu-anwu na maka ebighi-ebi. Ndi nwoke na ndi nwanyi tozuru oke, e si otua rachie n'ime temple n'olulu di na nwunye nwere ike iga n'iru dika di na nwunye n'ime ebighi-ebi nile.

Jisus kuziri iwu nke olulu di na nwunye, **Luk 20:27-36**. Nwoke adighi ma nwanyi anoghi ya n'ime Onye-nwe, **1 Ndi-Ko 11:11**. Di na nwunye bu ndi na-eketako amara nke bu ndu, **1 Pita 3:7**. Ihe obula i ga-arachi n'awa a garachi ya n'elu-igwe, **Hil. 10:7** (Mat. 16:19). Iji nweta ebube nke kachasi-elu nke ala-eze Selestial, onye ahụ gariri abanye n'ime Ogbugba-ndu ohuru na mgbe nile na-adigide nke olulu di na nwunye, **OznQd. 131:1-4**. Oburu na nwoke aluo nwunye ma o lughu ya site na m, ogbugba-ndu ha na olulu di na nwunye ha e nweghi ikike mgbe ha nwuworo onwu, **OznQd. 132:15**. Oburu na nwoke a luo nwunye site n'okwu m na site n'ogbugba-ndu ohuru na mgbe nile na-adigide, ma a rachiri ya site na Mụo Nso nke e kwere Nkwa, na o ga-ejuputa n'ike mgbe ha puru n'awa, **OznQd. 132:19**.

Olulū di na nwunye n'ime okwukwe di iche iche: Alulū n'etiti onye nwoke na onye nwanyị nke okpukpe-chi na omume di iche iche.

I gaghi alutara nwa m nwunye sitere n'umu ndinyom nke ndi Kenean, **Jen.** 24:3. Qburu na Jekob luru nwunye sitere n'umu ndinyom Het, uru ginị ka ndu baara m, **Jen.** 27:46 (Gen. 28:1-2). Israel a gaghi-alu ndi Kenean, **Deut.** 7:3-4. Israel luritara nwunye ha na ndi Kenean, fee chi ugha nile ofufe ma a buru ya onu, **Ndikp.** 3:1-8. Ndi nwunye Solomon wezugara obi ya ka o jeso chi ugha nile, **1 Ndez.** 11:1-6. Anyi agaghi enye ndi di iche iche nke ala ahụ umu anyi ndinyom, na anyi agaghi alutakwara umu anyi ndikom umu ha ndinyom, **Neh.** 10:30. Unu na ndi na-ekweghi-ekwe ekekotala onwe unu, **2 Ndi-Ko** 6:14. Onye-nwe dobere ihe iriba-ama n'aru ndi Leman ka ndi Nifai ghara igwakota ma kwere n'omenala nile na-ezighi-ezi, **Alma** 3:6-10. Qburu na nwoke alu nwunye na-abughi site na m, Ogbugba-ndu ha na olulu di na nwunye ha enweghi ikike mgbe ha nwuru onwu, **OznQd.** 132:15. Umu ndikom nile ha wee kporo ha ndi nwunye, obuna dika ha horo, **Moses** 8:13-15.

Alulu otutu nwunye: Alulu nke otu di nye-nwunye abuo ma-obu karja. Obu ihe iwu kwadoro maka otu nwoke inwe otu nwunye, ewezuga ma Onye-nwe nyere iwu-nsọ n'udi ozo site na mkpughe (Jekob 2:27-30). Site na mkpughe e mere omume nke alulu otutu nwunye n'oge nile nke Testament Ochie na na mmalite ubochi nile nke Nzuko-nsọ e weghachiri site na nduzi uzọ nke onye-amuma onye jidere otughe-uzo nke Okwa Nchu-aja (OznQd. 132:34-40, 45). A naghikwa eme omume ahụ n'ime Nzuko-nsọ (OznQd. IOU—1); taa, o gaghi ekwe omume bu onye nwere karja otu nwunye ibu onye-otu n'ime Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a.

Serai nyere Abram Hega dika nwunye ya, **Jen.** 16:1-11. Jekob natara Lia na

Rechel na ndi nwanyi na-ejere ha ozi dika ndi nwunye, **Jen.** 29:21-28 (Jen. 30:4, 9, 26). Qburu na nwoke a luta nwunye ozo, o gaghi ewebiri ihe onwunwe nke nwunye mbu ya, **Opu** 21:10. Devid wee rigo na Hebron ya na ndi nwunye ya abuo, **2 Sam.** 2:1-2. Abraham, Aisak, na Jekob mere nke ahụ e nyere ha n'iwu-nsọ, na-inata alulu otutu ndi nwunye, **OznQd.** 132:37. Devid na Solomon e mehieghi n'ime ihe obula, ewezuga ihe ndi ahụ ha na-enwetaghi site na Onye-nwe, **OznQd.** 132:38-39.

LUSIFA. *Hu kwa* Ala-muo; Ekwensu; Imegide Kraist; Onye-mbibi; Umu Ndikom nke Ila-n'iyi

Aha ahụ putara Onye na-enye ihè maobu Onye bu ihè. A maakwara ya dika Nwa-nwoke nke Ututu. Lusifa buuru otu nwa-nwoke muo nke Nna nke Eluigwe ma o duru nnu-pi-isi ahụ n'ime ndu tutu e nwee anu aru. Aha ahụ Lusifa putara ihè nani otu ugboro n'ime Bible (Aisa. 14:12). Mkpughe Ubochi Ikpeazu na-enye ikowadaru-ala karja banyere odida Lusifa (OznQd. 76:25-29).

Lusifa dara n'ime idi ndu a na-adi tutu e nwee anu aru, **Aisa.** 14:12 (Luk 10:18; 2 Nif. 24:12). Mgbe odida ya gasiri ya aghoo Setan na ekwensu ahụ, **OznQd.** 76:25-29 (Moses 4:1-4).

MAA IKPE, OMUMA IKPE. *Hu kwa* Ikpe nke Ikpe-azu; Kpee, Ikpe

Ikpe-ikpe ma-obu Chineke ima ikpe.

Chineke ga-ama onye nzube ojo nile ikpe, **Ilu** 12:2. onye-nwe na-ata anyi ahuhu ka e wee ghara imako anyi n'ua ikpe, **1 Ndi-Ko** 11:32. Okwu anyi nile, oru anyi nile, na echiche anyi nile ga-ama anyi ikpe, **Alma** 12:14. Site na-imata ihe na a dighi eme ha, ndi mmadu na-abia n'okpuru amam-ikpe, **Hil.** 14:19. Qburu n'anyi akwusi iru oru a ga-akpota anyi n'okpuru amam-ikpe, **Moro.** 9:6. Onye na-agbagharaghi nwa-nne ya ka a mara-ikpe n'iru Onye-nwe, **OznQd.** 64:9. Onye ahụ na-eme

mmehie megide ihè ahụ di ukwu karia ga-enweta amam-ikpe ahụ di ukwu karia, **OznQd.** 82:3. Nzuko-nsọ dum nọ n'okpuru amamikpe ruo mgbe ha chegharịrị ma cheta Akwukwọ nke Mọmọn, **OznQd** 84:54–57.

MAIKA

Otu onye amụma Testament Ochie. O bụrụ onye Moreshet Gat, n'ime mbara ala nke mba Juda, na buo amụma mgbe Hezekaja bụrụ eze (Maika 1:1–2).

Akwukwọ nke Maika: Maika bu nani akwukwọ di n'ime Testament Ochie kpọrọ Betlehem aha dika ebe a ga-amụ Mesaja ahụ (Maika 5:2). N'ime akwukwọ ahụ Onye-nwe nyeritara ndi ya ndumodụ na gugharịa idi mma ya gara-aga n'ebe ha nọ; o wee choọ n'aka ha ikpe ziri-ezi, ebere, na idi umeala (Maika 6:8).

MAIKEL. *Hụ kwa* Adam; Onye-isi Mụọ-ozị

Aha ahụ nke e jiri mara Adam na ndu tutu e nwee anụ arụ. A na-akpọ ya Onye-isi Mụọ-ozị ahụ. Na Hibru aha ahụ pụtara “Onye di ka Chineke.”

Maiikel ọtu n'ime ndi-isi ndi okpara-eze, wee bịa inyere Daniel aka, **Dan.** 10:13, 21 (**OznQd.** 78:16). N'ubochi ndi ikpe-azụ ka Maikael ga-eguzo ọtọ, bu nnukwu okpara-eze ahụ, **Dan.** 12:1. Maiikel onye-isi mụọ-ozị, ya na ekwensu ruritara ụka, **Jud** 1:9. Maiikel na ndi mụọ-ozị ya buru agha megide dragon ahụ, **Mkpu.** 12:7 (**Dan.** 7). Maiikel bu Adam, **OznQd.** 27:11 (**OznQd.** 107:53–57; 128:21). Maiikel, onye-isi mụọ-ozị nke Onye-nwe ga-afu opi-ike ya, **OznQd.** 29:26. Maiikel ga-akpọkọta ndi agha nile nke ya ma lụọ agha megide Setan, **OznQd.** 88:112–115. Olu nke Maiikel ka a nūrū mgbe ọ na-achọ-puta ekwensu, **OznQd.** 128:20.

MAK. *Hụ kwa* Ozi-oma nile

N'ime Testament Qhuru, Jón Mak bụrụ nwa-nwoke nke Meri, onye biiri na Jerusalem (Qlndoz. 12:12); O nwekwara

ike bụrụ na ọ bụrụ nwa nwanne (ma-ọbụ nwa nwanna) nke Banabas (Ndi-Qol. 4:10). O sonyere Pól na Banabas na njem mgbasaa ozi-oma nke mbụ ha site na Jerusalem, ma hapu ha na Paga (Qlndnoz. 12:25; 13:5, 13). N'ikpe-azụ o sonyere Banabas ga Saiprós (Qlndoz. 15:37–39). Ya na Pól nọrọ na Rom (Ndi-Qol. 4:10; Fai. 1:24); ma Ya na Pita nọkwara na Babilon (ikekwa na Rom) (1 Pita 5:13). Na ngwucha, ya na Timoti nọrọ na Efesos (2 Tim. 4:11).

Ozi-oma nke Mak: Akwukwọ nke abụọ n'ime Testament Qhuru. Ozi-oma Mak kwere omume na-e dere ya n'okpuru nduzi ụzọ nke Pita. Ebum n'obi ya bu ikpwa Onye-nwe nke oma dika Okpara nke Chineke, onye biri ndu na neme omume n'etiti ndi mmadu. Mak jiri ume na idi umeala na-akpwa nke oma, ihe idi n'uche nke Jisus mere ka odi n'aru ndi na-ege ya ntị. Dika omenala na-ekwu na mgbe Pita nwusiri, Mak letara Ijpt, hazie Nzuko-nsọ na Aleksandria, ma nwuo site na ogbugbu n'ihi Okwukwe ya.

Maka otu isi usoro, *hụ* Ozi-oma nile.

MALAKAI

Otu onye-amụma Testament Ochie onye dere akwukwọ ma buo amụma na ihe dika 430 tutu a mụọ Kraist.

Akwukwọ nke Malakai: Akwukwọ ma-ọbụ ibu-amuma nke Malakai bu akwukwọ nke ikpe-azụ di n'ime Testament Ochie. O dika ọ na-eso isi okwu anọ putara ihè: (1) Mmehie nile nke Israel—Malakai 1:6–2:17; 3:8–9; (2) Ikpe nile ga-abjkwasi Israel n'ihi e rubeghi-isi ha—Malakai 1:14; 2:2–3, 12; 3:5; (3) Nkwa ahụ nile maka irube-isi—Malakai 3:10–12, 16–18; 4:2–3; na (4) Ibu-amuma nile gbasara Israel—Malakai 3:1–5; 4:1, 5–6 (**OznQd.** 2; 128:17; A—JS 1:37–39).

N'ibu-amuma ya, Malakai dere maka Jón O Me Baptism (**Mal.** 3:1; **Mat.** 11:10), iwu nke ikwu otu ụzọ n'ime ụzọ iri (**Mal.** 3:7–12), Qbibia nke ugboro abuo nke Onye-nwe (**Mal.** 4:5), mbiaghachi

nke Elaija (Mal. 4:5–6; OznQd. 2: 128:17; A—JS 1:37–39). Onye-nzọputa ñomiri Malakai isi nile nke 3 na nke 4 nye ndị Nifaj (3 Nif. 24–25).

MANASE. *Hụ kwa* Ifrem; Israel;

Josef, Nwa-nwoke nke Jekōb

N’ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke kachasi okenye nke Asenat na Josef onye nke e rere baa n’Ijpt (Jen. 41:50–51). Ya na nwanne ya nwoke Ifrem buuru umuumu nke Jekōb (Israel) mana ha ka o kpọrọ guo ka umu ya na gozie dika ha buuru umu ndikom nke ya (Jen. 48:1–20).

Agburu nke Manase: A gunyere umu umu Manase n’etiti agburu nile nke Israel (Onogu 1:34–35; Josh. 13:29–31). Ngozi Moses nye agburu Josef, nke e nyekwara Ifrem na Manase, ka e dekotara na Deuteronomi 33:13–17. Ala nke e nyefere ha dijiri mpaghara na odida- anyanwu nke Jodan na nke na-esota nke Ifrem. Ha nwekwara obodo ndi ozo ha na-achị ndi di n’Owuwa anyanwu nke Jodan n’ime ala ikpa-aku nke Bashan na Gilead. N’ubochi ndi ikpezazu, agburu nke Manase ga-enyere agburu nke Ifrem aka na-ikpokota Israel a gbasasiri agbasa (Deut. 33:13–17). Onye-amuma nke Akwukwo nke Momon Lihai buuru onye agburu Manase (Alma 10:3).

MANNA. *Hụ kwa* Achicha nke Ndu;

Opupu

Otu ihe oriri dika achicha di larịi di mma nke nwere uto achicha Wafer mmanu añu (Opu. 16:14–31) ma-obu nke mmanu ohuru (Onogu 11:8). Onye-nwe wetara ya iji nyejuo umu Israel afo n’ime iri-afo anọ ha n’ime ozara (Opu. 16:4–5, 14–30, 35; Josh. 5:12; 1 Nif. 17:28).

Umu Israel kpọrọ ya manna (ma-obu “man-hu” n’asusu Hibru) nke putara “Gini ka o bu?”—n’ihi na ha amataghị ihe o buuru (Opu. 16:15). A kpokwara ya “nri ndi muo-ozu” na “achicha si n’elu-igwe” (Abuma 78:24–25; Jon 6:31). O buuru akara maka Kraist, onye ga-abu Achicha nke Ndu (Jon 6:31–35).

MARSH, THOMAS B.

Onye-isi nduzi nke mbu nke Onu-ogu-gu-juru-aka nke Ndi-ozu Iri na Abu mgbe e weghachisiri Nzuko-nsọ ahụ na 1830. O jidere otughe-uzo nile nke ala-eze n’ihe gbasara Iri na Abu ahụ (OznQd. 112:16) ma na 1838, e nyere ya iwu-nsọ site na mkpughe ka o biputa okwu nke Onye-nwe (OznQd. 118:2). Nkeji 31 nke Ozizi na Ogbugba-ndu ka e nyere ya. A chupuru Marsh site na Nzuko-nsọ na 1839 mana e meghariri ya baptism na Julai 1857.

MATA. *Hụ kwa* Lazaros; Meri nke Betani

Nwanne nwanyi nke Lazaros na Meri n’ime Testament Ohuru (Luk 10:38–42; Jon 11:1–46; 12:2).

MATAIAS. *Hụ kwa*

Onye-ozu—Nhọputa Ndi-ozu

Onye ahụ a horo ka e dochie Judas Iskariot dika onye otu Onu-ogugu-juru-aka nke Ndi-ozu Iri na Abu (Qlndoz 1:15–26). O bubuuru otu onye na-eso uzo n’ozuzu oge nile nke ije-ozu n’aru na-anwu anwu nke Jisus (Qlndoz 1:21–22).

MATIU. *Hụ kwa* Ozi-oma nile

Otu Onye-ozu nke Jisus Kraist na onye dere akwukwo nke mbu n’ime Testament Ohuru. Matiu, onye Juu onye bubuuru onye ona-utu-isi nke ndi Rom na Kapanau, nobuuru ike-kwe, n’ofufe nke Herod Antipas. A maara ya tutu mgbanwe ya dika Livai, nwa-nwoke nke Alfios (Mak 2:14). O teghi anya mgbe a kposiri ya ibu onye na-eso uzo Kraist, o nyere oriri nke Onye-nwe ngoro n’ime ya (Mat. 9:9–13; Mak 2:14–17; Luk 5:22–32). Matiu ike-kwe nwere mmata sara mbara nke akwukwo nsọ nile nke Testament Ochie na nwee ike ihu mmezu miri-emi nke ibu amuma n’ime ndu nke Onye-nwe. Ihe banyere ndu Onye-ozu ahụ mgbe ikpezazu bu ntakiri ka a matara. Otu omenala na-ekwusi ike na o nwuru onwu onye e gburu n’ihi okwukwe ya.

Ozi-oma nke Matiu: Akwụkwọ nke mbụ n'ime Testament Ọhụrụ. Ozi-oma Matiu ikekwe ka e dere na mbụ maka ndị Juu nọ na Palestain iji ya. O jiri ọtụtụ n'omi sitere n'ime Testament Ochie. Isi ebun n'obi Matiu bụburu i gosi na Jisus bụburu Mesaia ahụ onye nke ndị amụma Testament Ochie kwuru maka ya. O kwusikwara ike na Jisus bụ Eze ahụ na Onye-Ikpe nke ndị mmadụ.

Maka otu isi usoro, hụ *Ozi-oma* nile.

MBA UKWU NDỊ ROM. *Hụ kwa Rom*

Mba Ukwu nke Rom mgbe Ochie. N'oge ọgbọ Ndi-ozu, Mba Ukwu ndi Rom bụburu otu nnukwu ike nke uwa. O gụnyere ihe ọbụla dịrị n'etiti Euphrates, Danube, Rhine, Atlantic na ọzara Sahara. Palestain ghoro steeti nọ n'okpuru Mba Ukwu Rom na afọ 63 Tutu a mụọ Kraist, mgbe Pọmpii weghaara Jerusalem. Na-agbanyeghi na ndi Rom nyere ndi Juu ọtụtụ ohere nile, ndi Juu kporo ọchichi ndi Rom asi ma na-esepughị aka ha n'oro na nnu-pu-isi.

Pọl otu nwa amala Rom, sụrụ asụsụ Grik, asụsụ a na-ejikarị nke mba ukwu ahụ, iji gbasaa ozi-oma ahụ gaa n'ime mba ukwu ahụ.

Nyeghachinụ Sisa ihe nile nke Sisa, **Mat.** 22:17–22. Pọl juru ajụjụ maka ihe nile ruuru ya dika nwa amala Rom, **Qlndoz.** 16:37–39 (Qlndoz. 22:25–29).

MBARA-IRU

Ịpụta ihè nke iru mmadụ n'oha nke otutu mgbe na-achaputa ihè omume nke mụọ na ọnọdụ nke uche.

Mbara-iru ha a gbawo aka-ebe megide ha, **Aisa.** 3:9. Mbara-iru nke eze gbanwere, **Dan.** 5:6. Mbara-iru ya dika nke amuma elu-igwe, **Mat.** 28:3. Mbara-iru ya dika anyanwu, **Mkp.** 1:16. Unu anatawo onyinyo Chineke na mbara-iru unu?, **Alma** 5:14, 19. Amọn wee hụ na mbara-iru nke eze ahụ gbanwere, **Alma** 18:12. buo nu ọnu ma kpée ekpere jiri obi añurị na mbara-iru ọchi,

OznQd. 59:14–15. Mbara-iru ya wee nwuo karịa mmuke nke anyanwu, **OznQd.** 110:3.

MBILITE N'ONWU. *Hụ kwa Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Anaghị Anwụ Anwụ, Anwughị Anwụ; Arụ; Jisus Kraist; Mụọ; Ọnwu nke Aru*

Ijikotaghachị arụ nke mụọ na arụ nke anụ arụ na ọkpụkpụ nile mgbe a nwusiri ọnwu. Mgbe mbilite n'ọnwu gasiri, mụọ ahụ na arụ ahụ a gaghi agbasasi ọzọ, ma onye ahụ ga-aghọ anụ arụ na-anaghị anwụ anwụ. Onye ọbụla a mụrụ n'elu uwa ga-ebili n'ọnwu n'ihu na Jisus Kraist meriri ọnwu (1 Ndi-Kọ 15:20–22).

Jisus Kraist bụburu onye mbụ e bilitere site n'ónwa n'elu uwa nke a (Qlndoz. 26:23; Ndi-Kọl 1:18, Mkp. 1:5). Testament Ọhụrụ na-enye aka-ebe putara-ihè na Jisus bilitere jiri arụ nke a na-ahụ anya; ili ya togbọ n'efu, o riri azụ na mmanụ añụ, o nweere arụ nke anụ arụ na ọkpụkpọ nile, ndi mmadụ bituru ya aka, ma ndi mụọ-ozu kwuru na o biliwo (Mak 16:1–6; Luk 24:1–12, 36–43; Jon 20:1–18). Mkpughe ụbọchi ikpeazu na-emesi-ike ezi-okwu nke mbilite n'ọnwu nke Kraist na nke mmadụ nile (Alma 11:40–45; 40; 3 Nif. 11:1–17; OznQd. 76; Moses 7:62).

A gaghi ebilite mmadụ nile n'ọnwu baa n'otu ụdị ebube (1 Ndi-Kọ 15:39–42; OznQd. 76:89–98), ma-ọbughị na a ga-ebilite mmadụ nile n'otu oge ahụ (1 Ndi-Kọ 15:22–23; Alma 40:8; OznQd. 76:64–65, 85). Ọtụtụ Ndi-nsọ ka e bilitere mgbe mbilite n'ọnwu Kraist gasi-woro (Mat. 27:52). A ga-ebilite ndi ezi-omume na mbilite n'ọnwu nke mbụ tutu ndi ajọ omume apụta site n'ili (1 Ndi-Tes. 4:16); Ndi mmehie na-enweghi ncheghari ga aputa na mbilite n'ọnwu nke ikpe-azu Mkp. 20:5–13; OznQd. 76:85).

Ọbunadi na e mebisiri arụ nke a, ọ bụ n'anụ arụ m ka m ga-ahụ Chineke, **Job** 19:26 (Moses 5:10). M ga-emeghe ili nile unu, mee ka unu si n'ili rigoputa,

Ezik. 37:12. Ili meghekware, ma arụ ọtụtụ ndị biliri, **Mat.** 27:52–53; (3 Nif. 23:9). Onye-nwe e siwo n'ónwụ bilie, **Luk** 24:34. Mụọ enweghị anụ arụ na ọkpụkpụ nile, otu unu hụrụ na mụ nwere, **Luk** 24:39. A bụ M mbilite n'ónwụ na ndụ, **Jon** 11:25. Ndị-ozí Iri na Abụọ kuziri na Jisus e siwo n'ónwụ bilie, **Olndoz.** 1:21–22 (Qlndoz. 2:32; 3:15; 4:33). N'ime Kraịst ka a ga-eme ka mmadụ nile diri ndụ, **1 Ndị-Kọ** 15:1–22. Ndị nwurụ anwụ n'ime Kraịst ga-ebu ụzọ si n'ónwụ bilie, **1 Ndị-Tes.** 4:16. Ngozi na ịdị nsọ na-adiri ya bụ onye nwere oke n'ime mbilite n'ónwụ mbụ ahụ, **Mkpu.** 20:6. Kraịst togboro ndụ ya, ma were kwa ya ọzọ, ka o nwee ike iweta na mmezu mbilite n'ónwụ nke ndị nwurụ anwụ, **2 Nif.** 2:8 (Mosa. 13:35; 15:20; Alma 33:33; 40:3; Hil. 14:15). Ọburụ na mbilite n'ónwụ adighi, anyị ga-anọzi n'okpuru ekwensu, **2 Nif.** 9:6–9. Mbilite n'ónwụ ga-agafetere mmadụ nile, **2 Nif.** 9:22. Abịnadai kuziri banyere mbilite n'ónwụ nke mbụ, **Mosa.** 15:21–26. Ndị ajọ mmadụ na-anogide dika a ga-asị na ọdibeghi mgbaputa ọbula e mere, ma ọbughị itopu n'agbụ nile nke ọnwụ, **Alma** 11:41–45. Alma kowara onọdụ nke mkpuru-obi nile n'etiti ọnwụ na mbilite n'ónwụ, **Alma** 40:6, 11–24. N'ọbibia nke Onye-nwe, ndị nwurụ anwụ bụ ndị nwurụ n'ime Kraịst ga-aputa, **OznQd.** 29:13 (**OznQd.** 45:45–46; 88:97–98; 133:56). Unu ga-akwa akwa maka ndị ahụ na-enweghi olile-anya maka mbilite n'ónwụ nke ebube, **OznQd.** 42:45. Ndị ahụ na-amaghi iwu ọbula ga-enwe oke na mbilite n'ónwụ nke mbụ a, **OznQd.** 45:54. Ha ga-ebili site na ndị nwurụ anwụ, ha agaghị anwụkwa ma e mesia, **OznQd.** 63:49. Mbilite n'ónwụ site na ndị nwurụ anwụ bụ mgbaputa nke mkpuru-obi, **OznQd.** 88:14–16. Mụọ na ihe nile e jiri mee ihe, e jikọtara ọnwụ na-enweghi nkewa, na-anata uju nke ọnwụ, **OznQd.** 93:33. Mụọ-ozí nile bụ ndị mmadụ bilitere n'ónwụ nwere arụ nile nke anụ arụ na ọkpụkpụ nile, **OznQd.** 129:1. Ihe ọbula bụ ogo akọ na uche anyị toruru na ndụ

nke a ga-anọrọ n'ime anyị na mbilite n'ónwụ, **OznQd.** 130:18–19.

MBULI ELU. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Ebube Selestial; Ndụ Ebighi-ebi; Nwoke, ndị Nwoke—Mmadụ, nwere ike ịdị ka Nna nke Elu-igwe; Okpu-eze

Onọdụ ańurị kachasi elu na ebube n'ime ala-eze Selestial.

N'iru gi ka uju nke ọnwụ di, **Abụoma** 16:11. Ha bụ chi nile, ọbuna umu ndikom nile nke Chineke—Ya mere, ihe nile bụ nke ha, **OznQd.** 76:58–59. Ndị-nsọ nile ga-anata ihe nketa ma a ga-eme ha iha-otu ya na ha, **OznQd.** 88:107. Ndị mụọ-ozí ndị a edebeghi iwu nke m; ya mere, ha ga-anọrọ onwe ha n'otu n'otu; na-enweghi mbuli-elu, **OznQd.** 132:17. Ndị nwoke na ndị nwanyi ga-aluriri olulu di na nwunye dika iwu Chineke siri di iji noro n'usoro inweta mbuli-elu, **OznQd.** 132:19–20. Wara wara ka ọnwụ-uzọ ama ahụ di ma mkpafa ka uzọ ahụ dikwa nke na-eduba na mbuli-elu, **OznQd.** 132:22–23. Abraham, Aisak na Jekob abanyewori n'ime mbuli-elu ha, **OznQd.** 132:29, 37. Ana m arachi n'isi gi mbuli-elu gi, **OznQd.** 132:49.

MEE. *Hụ* Irube-isi; Rube-isi, Nrube-isi

MEE ENYI. *Hụ kwa* Ịdị n'Otu; Ihunanya

Maka Ndị-nsọ Ụbọchi-Ikpeazu a, ime-enyi gunyere inye onwe ka onye nso nke enyi, ife ofufe, iwelite elu na igba ndi ọzọ ume.

Hụ onye agbata-obi gi n'anya dika onwe gi, **Lev.** 19:18 (**Mat.** 19:19; **OznQd.** 59:6). Mgbe i gbanwere, mee kwa ka umu nna gi guzosie ike, **Luk** 22:32. Unu bụ ndi na-eso ụzọ m, ọ buru na unu enwerita ihunanya n'ebe ibe unu nọ, **Jon** 13:35. Na-azụ aturu m, **Jon** 21:15–17. Ha wee rịọ k'anyi wekwasi onwe anyi ime-enyi nke ije-ozí nke ndi nsọ nile, **2 Ndị-Kọ** 8:1–5. Nnweko anyi

bụ nke anyị soro Nna ahụ na Okpara ya na-enwekọ, **1 Jọn** 1:3. Ndị Nifai na ndị Leman wee na-emere enyi otu onye na ibe ya, **Hil.** 6:3. Ka onye ọbụla chee n'uzọ dị elu maka nwa nne ya nwoke dika onwe ya, **OznQd.** 38:24–25. Ọbụrụ na unu abughị otu, unu abughị nke m, **OznQd.** 38:27. Anabatara m unu na mmekeji ita ibụ enyi na nwanne nwoke, **OznQd.** 88:133.

MEE KA O ZI-EZI, NKWADO

IZI-EZI. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Ido-nsọ

Ibụ onye a gbaghaara site na ntaram ahụhụ maka mmehie na a maa-ọkwa na ikpe amaghị kwa ya. E mere ka mmadụ zie-ezi site n'amara Onye-nzọputa site n'okwukwe onye ahụ n'ime ya. Okwukwe ahụ ka e gosiri site na nchegharị na nrube-isi nye iwu nile na emume nsọ nile nke ozi-oma. Aja Mgbaghara Mmehie nke Jisus Kraịst na-enyere mmadụ aka ichegharị na e mee ka o zie-ezi ma-ọbụ a gbaghara ya site na ntaram ahụhụ nke ha gaara anata ma ọ bughị otu a.

N'Onye-nwe ka a ga-agu ndị Israel nile na ndị ezi-omume, **Aisa.** 45:25. Ọbughị ndị na-anụ kama-ọbụ ndị na-edebe iwu bụ ndị a ga-agu na-ndị ezi-omume, **Ndị-Rom.** 2:13. A gụrụ mmadụ n'onye ezi-omume site n'ọbara nke Kraịst, **Ndị-Rom.** 5:1–2, 9. A gụrụ unu na ndị ezi-omume na aha Onye-nwe Jisus, **1 Ndị-Kọ** 6:11. Ebe eweere amara ya guo anyị na ndị ezi-omume, ka anyị wee ghọọ ndị nketa, **Taitos** 3:7. E siteghi n'orụ guo Abraham nna anyị n'onye ezi-omume? **Jemes** 2:21. Site n'orụ nile a na-agu mmadụ n'onye ezi-omume, ma ọ bughị site n'okwukwe nani, **Jemes** 2:14–26. Site n'iwu ọ dighị anụ arụ e mere ka o zi-ezi, **2 Nif.** 2:5. Onye odibo m onye ezi-omume ga-eme ka ọtụtụ zi-ezi, n'ihia na ọ ga-eburu oke ajọ omume ha, **Mosa.** 14:11 (**Aisa.** 53:11). Unu nwere ike ikwu na uwe unu nile ka a sachaworo ma mee ka ha dị ọcha site n'ọbara nke Kraịst? **Alma** 5:27.

Nkwado-izi-ezi site n'amara nke Jisus Kraịst bụ ezi-okwu, **OznQd.** 20:30–31 (**OznQd.** 88:39). Site na Mụọ ahụ ka a gụrụ unu na ndị ezi-omume, **Moses** 6:60.

MEGOG. *Hụ kwa* Gog; Ọbibia nke Ugboro Abụọ nke Jisus Kraịst

N'ime Bible, otu ala na ndị mmadụ dị nso na Oke Osimiri Ojii (Black Sea). Onye eze ha, Gog, ga-edu ndị agha nile nke Megog n'oke agha ukwu ikpeazụ tutu ọbibia nke ugboro abụọ nke Kraịst (**Ezik.** 38:2; 39:6). Akwukwọ nsọ nile na-ekwu maka nnukwu agha ọzọ nke Gog na Megog na ogwugwu nke oge Jisus ga-abia n'ụwa ọchịa otu puku afọ-n'etiti ndị agha nile nke Chineke na ndị agha nile nke ihe ọjọọ (**Mkpu.** 20:7–9; **OznQd.** 88:111–116).

MEJỌ

I mebi iwu dị nsọ, i me mmehie ma-ọbụ ikpata ọnọdụ na-adighị mma ma-ọbụ mmeru-arụ; nakwa imejọ ma-ọbụ ime iwe.

Nwanne e mejoworo dị ike inwere ka-rija obodo siri ike, **Ihe.** 18:19. Ọbụrụ n'anya aka-nri gi e mejọọ gi, ghupụ ya, **Mat.** 5:29. Onye ọbụla nke ga-emejọ otu n'ime ndị nta ndia ndị kwere na Mụ, ọ gaara aka mma na o mikpuru n'ogbu nke oke osimiri, **Mat.** 18:6 (**OznQd.** 121:19–22). Ọbụrụ na nwanne unu nwoke ma-ọbụ nwanne nwanyị emejọ unu, ma kwuputa ya, unu ga-eme udo, **OznQd.** 42:88. Onweghi ihe mmadụ ji emehie Chineke, ma-ọbughị ndị ahụ ndị na-anaghi ekwuputa ọrụ aka ya ma ha anaghi erube isi nye iwu-nsọ ya nile, **OznQd.** 59:21.

MELKIZEDEK. *Hụ kwa* Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek; Salem

Otu nnukwu onye isi nchụ-aja nke Testament Ochie, onye-amụma na onye-ndu onye biri ndụ mgbe ide mmiri ahụ gasiri na n'oge nke Abraham. A'kpọrọ ya eze nke Salem (Jerusalem) eze nke udo, eze nke ezi-omume (nke bụ mputara Melkizedek

n'asusụ Hịbru), na onye nchụ-aja nke Chineke kachasi idi elu.

Abraham kwurū otu ụzọ n'ime ụzọ iri nile nye Melkizedek, **Jen.** 14:18–20. Ndi nke Melkizedek rurū orū ezi-omume, ma nweta elu-igwe, **NAJS, Jen.** 14:25–40. Kraist bụ onye isi nchụ-aja dika usoro Melkizedek siri di, **Ndi-Hib.** 5:6. Melkizedek bụ urū eze nke Salem, onye nchụ-aja nke Chineke kachasi ihe nile elu, **Ndi-Hib.** 7:1–3. Odighi onye di ukwu karịa Melkizedek, **Alma** 13:14–19. Abraham natara okwa nchụ-aja ahụ site n'aka Melkizedek, **OznQd.** 84:14. Site na nkwanye ugwu ma-qbū nsopurū nye aha nke Onye-nwe, Nzuko-nso, n'ubochi ndi ochie, kpoko okwa nchụ-aja ahụ ka idi-elu Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek, **OznQd.** 107:1–4.

MERI MAGDALENE

Otu nwanyị n'ime Testament Qhuru onye ghorō onye na-eso ụzọ Jisus Kraist nyefechara onwe ya kpamkpam. Magdalene na atunyere Magdala, nke bụ ebe Meri si bịa. O di na odida-anyanwū nke akukū Oke Osimiri nke Galilee.

Q nọ n'ebe di nso n'obe ahụ, **Mat.** 27:56 (Mak 15:40; Jon 19:25). O nooro n'ebe ahụ e liri Kraist, **Mat.** 27:61 (Mak 15:47). O nookwara n'akukū ili ahụ n'ututu nke mbilite n'onwū, **Mat.** 28:1 (Mak 16:1; Luk 24:10; Jon 20:1, 11). Jisus putara ihè na mbụ nye ya mgbe o bilitesiri n'onwū, **Mak** 16:9 (Jon 20:14–18). Mụo ojojo asaa sitere n'ime ya puo, **Luk** 8:2.

MERI NKE BETANI. *Hụ kwa*

Lazaros; Mata

N'ime Testament Qhuru, nwa nne nwanyị nke Lazaros na Mata.

Meri, onye na-anodu ala n'ukwū ya ma na-anụ okwu Jisus, **Luk** 10:39, 42. Meri na nwanne ya nwanyị Mata zigara ozi ka a kpoo Jisus, **Jon** 11:1–45. O tere Jisus mmanu otite n'ukwū, **Jon** 12:3–8.

MERI, NNE NKE JISUS. *Hụ kwa*

Jisus Kraist; Josef, Di nke Meri

N'ime Testament Qhuru, otu nwagboghō na-amaghị nwoke nke Chineke Nna ahụ hooro ibu nne nke Okpara Ya n'anụ arū. Mgbe a musiri Jisus, Meri mutara umu ndi ozo (Mak 6:3).

Ekweere na Josef ga-alu Meri, **Mat.** 1:18 (Luk 1:27. A gwara Josef ka o ghara igbara ya alughikwa m ma-qbū tohapu ya site na nkwenye alulu ahụ, **Mat.** 1:18–25. Ndi nwoke ahụ maara ihe letara Meri, **Mat.** 2:11. Meri na Josef wee kuru nwa qhuru Jisus gbalaga Ijpt, **Mat.** 2:13–14. Mgbe Herod nwusiri ezi na ulo ahụ lotakwara na Nazaret, **Mat.** 2:19–23. Mụo-ozu Gabriel letara ya, **Luk** 1:26–38. O letara Elizabet, onye ikwu ya, **Luk** 1:36, 40–45. Meri wee buo abụ-oma nke ija-mma nye Onye-nwe, **Luk** 1:46–55. Meri na Josef wee gaa na Betlehem, **Luk** 2:4–5. Meri wee muta Jisus ma nyibe ya n'ihe a na-etinye nri anu-ulo, **Luk** 2:7. Ndi-ozuzu-aturu wee jee na Betlehem ileta Kraist ahụ bụ nwa qhuru, **Luk** 2:16–20. Meri na Josef wee kuru Jisus gaa na temple na Jerusalem, **Luk** 2:21–38. Meri na Josef wee kuru Jisus jee kwa Ememe Ngabiga, **Luk** 2:41–52. Meri nokwara na olulu nwunye ahụ na Kena, **Jon** 2:2–5. Onye-nzoputa ahụ, mgbe o nooro n'elu obe gwara Jon ka O lekota nne ya, **Jon** 19:25–27. Meri na Ndi-ozu nogidere mgbe e welitesiri Kraist baa n'ime elu-igwe, **Qlndoz.** 1:14. Meri buuru nwa-agboghō na-amaghị nwoke, o mara mma karịa di kwa ocha karia umu agboghō na-amaghị nwoke ndi ozo, **1 Nif.** 11:13–20. Nne nke Kraist ka a ga-akpo Meri, **Mosa.** 3:8. Meri ga-abu nwa-agboghō na-amaghị nwoke, onye di oke onu ahia na abo a hoputaworo, **Alma** 7:10.

MERI NNE NKE MAK. *Hụ kwa* Mak

N'ime Testament Qhuru, nne nke Jon Mak, onye dere ozi-oma Mak (Qlndoz. 12:12).

MERI NWA AGBOGHO

NA-AMAGHI NWOKE. *Hụ*

Meri, Nne nke Jisus

MESAIA. *Hụ kwa* Onye E Tere Mmanụ; Jisus Kraịst

Otu ụdị okwu nke Aramaik na Hibru nke putara “Onye E tere Mmanụ”. N’ime Testament Ohurū Jisus ka a kpọrọ Kraịst ahụ, nke bụ na ogbo ya na Grik ha bụ otu ihe dika Mesaia. O putara Onye-amụma ahụ e tere mmanụ, Onye nchụ-aja, Eze, na Onye-nnapụta onye obibia ya bụurū nke ndị Juu naara atusi anya ya ike.

Ọtụtụ ndị Juu naara ele anya maka onye-nnapụta site na ike ndị Rom na nnukwu ime nke oma nke mba ahụ karịa; nke mere na mgbe Mesaia ahụ biara, ndị ndu na ọtụtụ ndị ọzọ juru ya. Nanị ndị di umeala na ndị nwere okwukwe bụ ndị nwere ike ihu n’ime Jisus onye Nazaret ezi Kraịst ahụ (Aisa. 53; Mat. 16:16; Jọn 4:25–26).

Mesaia ahụ ga-enwe Mụọ, zie ozi-oma, na maa-ọkwa ntọhapụ, **Aisa.** 61:1–3 (Luk 4:18–21). Anyị a chọtawo Mesaia ahụ; nke bụ ma a sugharịa ya, Kraịst, **Jọn** 1:41 (Jọn 4:25–26). Chineke welitere n’etiti ndị Juu otu Mesaia, ma-obu n’uzọ nke ọzọ, Onye Nzọputa, **1 Nif.** 10:4. Ọkpara nke Chineke bụurū Mesaia ahụ onye nke ga-abia, **1 Nif.** 10:17. Mgbaputa na-abia n’ime na site na Mesaia ahụ di Nso, **2 Nif.** 2:6. Mesaia ahụ ga-abia n’ozuzu oge akara aka, **2 Nif.** 2:26. Mesaia ahụ ga-esi n’onwu bilie, **2 Nif.** 25:14. Site n’aha nke Mesaia ka m na-enyefe Ọkwa Nchụ-aja nke Erọn, **OznQd.** 13:1. Onye-nwe kwuru, mụ onwe m bụ Mesaia, Eze nke Zaijón, **Moses** 7:53.

METUSELA. *Hụ kwa* Inọk

Otu nwa-nwoke nke Inọk n’ime Testament Ochie. Metusela biri afọ nile di 969 (Jen. 5:21–27; Luk 3:37; Moses 8:7). O bụurū Onye amụma ezi-omume onye a hapurū n’elu ụwa mgbe nnukwu obodo nke Inọk e wegara ya n’elu-igwe. O nọgidere n’elu ụwa iweputa umu umu site na nke Noa ga-esi bia (Moses 8:3–4).

MGBANWE, ONYE

AGBANWERE. *Hụ kwa* Amurū Ọzọ, Amurū site na Chineke; Onye Na-eso Uzo

Igbanwe ihe nile onye kweere, obi, na ndu inabata na ikwekọrịta n’uche obi Chineke (Qlndoz 3:19).

Mgbanwe gunyere mmadụ imara ama kpebie ihapụ uzọ nile onye ahụ, bia buru onye na-eso uzọ Kraịst. Nchegharị, baptism, maka nsachapụ mmehie nile, inweta Mụọ Nso site na-ibikwasi aka nile, na-iga n’iru n’okwukwe n’ime Onye-nwe Jisus Kraịst na-eme mgbanwe ahụ ka o zuo oke. Mmadụ nọ n’ụdị okike ka-a ga-agbanwe ibu onye ohurū onye nke a sachaworo na-enweghi ntupọ, a muru ọzọ n’ime Kraịst Jisus (2 Ndiko 5:17; Mos. 3:19).

Ndị mmadụ ga-agbanwe bia dika umuntakiri, **Mat.** 18:3 (Mosa 3:19). Mgbe gi onwe gi gbanwere mee ka umunna gi guzosie ike, **Luk.** 22:32. Ndị ahụ nke naara okwu ya nke oma, e mere ha baptism, **Qlndoz.** 2:37–41. Gbanwee onye mmehie site na njehie nke uzọ ya, **Jemes** 5:20. Inos ka a gbanwere, **Inos** 1:2–5. Okwu nile nke Eze Benjamín wetara nnukwu mgbanwe n’ime ndị mmadụ ahụ, **Mosa.** 5:2 (Alma 5:12–14). Mmadụ nile ka a ga-amuriri ọzọ, e, mụọ ha na Chineke, **Mosa.** 27:25. Alma na umu ndikom nile nke Mosaja ka a gbanwere, **Mosa.** 27:33–35. Nna Lamonai ka a gbanwere, **Alma** 22:15–18. Site n’ike na okwu nke Chineke a gbanwe-wo ha rii nye Onye-nwe, **Alma** 53:10. Nchegharị na-eweta mgbanwe nke obi, **Hil.** 15:7. Ka ha ra bụ ndị a gbanwere gosiputara n’ezi-okwu na-eletawo ha site n’ike na Mụọ nke Chineke, **3 Nif.** 7:21. N’ihi okwukwe ha na Kraịst n’oge mgbanwe ha, e jiri oku ma jiri Mụọ Nso mee ha baptism, **3 Nif.** 9:20. Ha ga-apu gaa ma kwusaa ozi nchegharị ma ọtụtụ ga-abu ndị agbanwere, **OznQd.** 44:3–4.

MGBASASI. *Hụ* Israel—Mkposasi nke Israel

MGBASASI NKE ISRAEL. *Hụ* Israel—Mgbasasi nke Israel

MIRIAM. *Hụ kwa Moses*

N'ime Testament Ochie, Nwanne nwanyị nke Moses (Ọnọgu. 26:59).

Legidere ugbọ ahụ e jiri papyrus mee anya, **Ọpu.** 2:1–8. O duru ndinyom jiri egwu otiti, **Ọpu.** 15:20–21. Tamuru ntamu megide Moses ma e jiri ekpenta mekpaa ya arụ, emesia gwoọ ya, **Ọnọgu** 12:1–15 (Deut. 24:9).

MISHAK. *Hụ kwa Daniel*

N'ime Testament Ochie, Shedrak, Mishak, na Abed-nego buurụ ụmụ okoro-obia atọ ndị Israel ndị a kpobatarara ha na Daniel n'ime obi-eze nke Nebukadneza, eze nke Babilon. Aha Mishak na Hibru buurụ Mishael. Ụmụ okoro-obia anọ ahụ juru imeru onwe ha site na-isoro nara anụ na mmanya nke eze ahụ (Dan. 1). Shedrak Mishak na Abed-nego ka eze ahụ túbara n'ime oke oku na-enwu ajọ onwunwu ma Okpara nke Chineke wee chekwaa ha (Dan. 3).

MISSOURI. *Hụ Jerusalem Ọhuru*

MIULEK. *Hụ kwa Zedekaja*

Otu nwa-nwoke nke eze Zedekaja nke Testament Ochie (circa 589 Tutu Amụọ Kraist). Bible dekotara na ụmụ ndịkom nile nke Zedekaja ka e gburu egbu (2 Ndez. 25:7), mana Akwukwọ nke Mọmọn mere ka o doo anya na Miulek a nwughị (Hil. 8:21).

Zarahemla bụ onye agburu nke Miulek, **Mosa.** 25:2. Ndi nke Miulek ka a gunyere na ndị Nifai, **Mosa.** 25:13. Onye-nwe kpọtara Miulek na ala nke Elu elu, **Hil.** 6:10. Ụmụ Zedekaja nile ka e gburu ewezuga Miulek, **Hil.** 8:21.

MKPỌGIDE N'ÓBE. *Hụ kwa Aja*
Mgbaghara Mmehie, Ichụ Aja
Mgbaghara Mmehie; Gọlgota;
Jisus Kraist; Obe

Udị igbu mmadụ ekpẹbiri nke ndị Rom na-egbu nke dīkari n'oge Testament Ọhuru nile, n'ime ya bụ nke a na-egbu onye ahụ site na ikedo ya udọ ma-ọbụ kpogide ya ntu aka na ukwu n'obe

ahụ. A naara emekari ya nye nanị ndi oru na ndi mmebi iwu dīkasi ala. Iti ihe otiti ma-ọbụ ipia utari na-ebukari mkpogide n'obe ụzọ (Mak. 15:15). Onye ahụ a na-akpogide n'obe ka a na-emekari ka o buru obe ya gaa n'ebe a ga-akpogbu ya dika ekpẹbiri (Jon 19:16–17). Uwe ya ka ndi-agma ahụ bụ ndi rupu ru ọrụ omuma-ikpe ahụ na ewere kari (Mat. 27:35). A na-amanye obe ahụ n'ime ala nke ga-eme ka ukwu abụọ onye ahụ dīri otu ntụ rula ma-ọbụ abụọ n'elu ala. Ndi agha ga-elegide obe ahụ tutu onye ahụ nọ n'elu obe ahụ a nwuọ, nke oge nile ufodu na-ewere ruo ubochi atọ (Jon 19:31–37).

A kpogburu Jisus Kraist n'obe n'ih na otu ogbakọ ndi na-ekweghi ekwe boro ya ebubo ugha na o na-akpalite nnupu-isi megide ọchichi Sisa, na ikwuhie Chineke n'ih na o sirị na ya bụ Okpara Chineke. Akwa uwe ododo (Jon 19:2), okpu-eze ogwu nile, na akaja ndi ozọ nile ka e nyere Jisus (Mat. 26:67; Mak. 14:65).

Ndi ajoọ omume ga-adupu aka nile na ukwu nke Mesaia ahụ, **Abuoma** 22:11–18. Kraist ga-eje dika nwa-aturu ruo ebe ogbugbu ya, **Aisa.** 53:7. Jisus bu-uzọ kwuputa mkpogide n'obe ya, **Mat.** 20:18–19. Mkpogide n'obe nke Kraist ka a kowara, **Mat.** 27:22–50 (Mak. 15:22–37; Luk. 23:26–46; Jon 19:17–30). Nifai huru n'ohu mkpogide n'obe nke Nwa-aturu Chineke, **1 Nif.** 11:33. Nifai wee kọọ maka ahuhu nile nke Kraist na mkpogide n'obe ya, **1 Nif.** 19:9–14. Jekob wee kọọ maka ije-ozị na mkpogide n'obe nke Onye-nso nke Israel, **2 Nif.** 6:9. Oke ikuku mmiri nile, oke ala oma jijiji nile, oku nile, na ifufe gburu gburu nile n'Amerika gbara-ama mkpogide n'obe nke Kraist n'ime Jerusalem, **3 Nif.** 8. Abụ m Jisus nke akpogidere n'obe, **OznOd.** 45:51–52. Ije-ozị Kraist n'etiti muo nile nọ n'ulo mkporo bụ nanị nwa oge dī n'etiti onwu ya na mbilite n'onwu ya, **OznOd.** 138:27.

MKPỌKỌTA NKE ISRAEL. *Hụ*
Israel—Mkpokota nke Israel

MKPUGHE. *Hụ kwa* Buo Amụma,
Ibu-amụma; Ìhè, Ìhè nke Kraịst;
Kwalite Mụọ, Nkwaliite nke Mụọ;
Mụọ Nsọ; Nro; Okwu nke
Chineke; Olu-okwu; Ọhụ

Igbasa ozi sitere na Chineke rute umu ya n'elu uwa. Mkpughe nwere ike ịbia site n'Ìhè nke Kraịst na Mụọ Nsọ site n'uzọ nkwalite nke mụọ, ọhụ nile, nro nile, ma-ọbụ nleta nke ndị mụọ-ozī. Mkpughe na-enye nduzi nke nwere ike iduga ndị nwere okwukwe na nzọputa ebighi-ebi n'ime ala-eze selestīal.

Onye-nwe na-ekpughere ndi-amụma ya ọrụ ya ma mesie ya ike nye ndi kwere-ekwe na mkpughe nile ahụ bu ezi-okwu (Emos 3:7). Site na mkpughe, Onye-nwe na-enye onye ọbula choro nduzi nke onwe ya na onye nwere okwukwe, na-echehari, na nwee nru-be-isi nye ozi-oma nke Jisus Kraịst. "Mụọ Nsọ bu onye mkpughe", ka Joseph Smith kwuru, na "ọ dighi onye ga-anata Mụọ Nsọ na-anataghị mkpughe nile".

N'ime Nzuko-nsọ nke Onye-nwe, Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na Onu-ogu-gu-juru-aka nke Ndi-ozī Iri na Abuo bu ndi-amuma, ndi ọhụ-uzo, na ndi mkpughe nye Nzuko-nsọ na nye uwa. Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsọ bu nani otu onye nke Onye-nwe nyere ikike inata mkpughe maka Nzuko-nsọ (OznQd. 28:2-7). Onye ọbula nwere ike inata mkpughe nke onwe maka odi mma nke onwe ya.

Ọ bu okwu ọbula nke na-esi n'onu Onye-nwe puta ka mmadu ga-eji di ndu, **Deut.** 8:3 (Mat. 4:4; OznQd. 98:11). Onye-nwe na-ekwu okwu n'olu okwu nta di ezi nwayo, **1 Ndez.** 19:12. Ebe ọhụ na-adighi, ndi mmadu ahụ na-ala n'iyi, **Ilu** 29:18. N'ezie Onye-nwe Chineke agaghị eme ihe, ma ọburu na o kpugheghị izu nzuzo ya nye ndi odi-bo ya bu ndi-amuma, **Emos** 3:7. Ngosi na-adiri gi Saimon Ba-Jona: n'ihī na anu aru na ọbara ekpugheghị ya nye gi, kama o bu Nna m, **Mat.** 16:15-19. Mụọ ahụ ga-eduba unu n'ezī-okwu nile, o ga-egosikwa unu ihe nile nke na-abia,

Jon 16:13. Ọburu na amamihe foduru onye ọbula n'ime unu inwe, ya riu n'aka Chineke, **Jemes** 1:5. Ihe nile ka a ga-ekpughe, **2 Nif.** 27:11. Aga m enye umu nke mmadu ahiri n'elu ahiri, **2 Nif.** 28:30. O dighi ihe ga-abu ihe nzuzo ma ọbughị na aga ekpughe ya, **2 Nif.** 30:17. Mụọ Nsọ ahụ ga-egosi unu ihe nile, **2 Nif.** 32:5. Odighi mma-du matara maka uzo ya nile ma ọbughị na e kpughere ya nye ya, **Jekob** 4:8. Alma buru onu kpeekwa ekpere maka mkpughe, **Alma** 5:46. Ihe nile na-adibeghi mgbe e kpughere ha ka a ga-enye ndi nwere okwukwe, **Alma** 26:22. Ndi ahụ na-agonari mkpughe amaghi ozi-oma nke Jisus Kraịst, ha aghotaghị kwa akwukwo-nsọ nile, **Mom.** 9:7-8. Unu agaghị enweta akaebe ruo mgbe a nwalesiwo ruo okwukwe unu, **Ita** 12:6. Okwu m nile ga-emezuriri, **OznQd.** 1:38. Ọbụ na m ekwughị udo nye uche gi gbasara okwu a? **OznQd.** 6:22-23. Aga m agwa gi n'ime uche gi na n'ime obi gi, **OznQd.** 8:2-3. Ọ buru na o ziri-ezi aga m eme ka obi gi kpo oku n'ime ya, **OznQd.** 9:8. Agonari mụọ nke mkpughe, **OznQd.** 11:25. Ndi ahụ na-ari, ga-anata mkpughe n'elu mkpughe, **OznQd.** 42:61. Ihe ọbula ha ga-ekwu mgbe ha nwere nkwalite nke Mụọ Nsọ ga-abu olu-okwu nke Onye-nwe, **OznQd.** 68:4. Chineke ga-enye unu omuma ihe, **OznQd.** 121:26. Joseph Smith huru Nna na Okpara ahụ, **A—JS** 1:17. Anyi kweere ihe nile Chineke kpugheworo ma ga-ekpughe kwa, **Ndep. Ok** 1:7, 9.

MKPUGHE NKE JON. *Hụ kwa*

Apokalips; Jon, Nwa-nwoke nke Zebedi

Akwukwo nke ikpe-azu n'ime Testament Ọhuru, juputara n'otu mkpughe e nyere Jon Onye-ozī. E kwenyere ya ihu akuko nke uwa, nke ka nke ubochi ndi ikpe-azu (Mkp. 1:1-2; 1 Nif. 14:18-27; OznQd. 77). Mkpughe nke Jon ka a maakwara dika Apokalips.

Jon natara mkpughe a n'ubochi nke Onye-nwe n'obere ala mmiri gbara gburu gburu nke Patmos (Mkp. 1:9-10),

ofe akukū osimiri nke Esia, n'ebe na-eteighi anya site na Efesos. A mataghi kpomkwem ubochi mkpughe ahụ.

Qutughe-uzo nile nke ighota akwukwo ahụ ka e tinyekwara n'ime 1 Nifai 14:18–27 na OznQd. 77 (Ita 4:15–16).

Isi nile nke 1–3 bụ mmalite nye akwukwo ahụ na leta nile nye nzuko asaa di n'ime Esia. Jón dere leta ndia iji nyere Ndi-nso aka imezi nsogbu nile ufodu. Isi nile nke 4–5 dekotara ohu nile nke Jón nwetara na-egosi udi eze na ike ezi-omume nke Chineke na Kraist. N'ime isi nile nke 6–9, 11, Jón dekotara ohuhu nke akwukwo e jiri nrachi asaa rachie, otu nrachi na-anochite anya otu puku afo nke akuko nke aru nke uwa nke a. Isi nile ndi a na-ako nke mbu karja banyere ihe omume nile di n'ime nrachi nke asaa (hu Mkpu 8–9, 11:1–15). Isi nke 10 na-akowa nke oma maka otu akwukwo nke Jón riri. Akwukwo ahụ nochitere anya otu mgbasa-ozu-oma odi n'iru nke o ga agbasa. Isi nke 12 dekotara otu ohu nke ihe ojoo ahụ nke malitere n'elu-igwe mgbe Setan nupuru isi ma a chupuru ya. Agha ahụ nke malitere ebe ahụ ka a gara n'iru na-ahu n'elu uwa. N'isi nile nke 13, 17–19, Jón kowara nke oma ala-eze ajoo omume nile nke uwa nke Setan na-enwe ike ituzi aka na ha na onodu akara aka ha, tinyere mbibi ngwucha nke ihe ojoo. Isi nile nke 14–16 na-akowa nke oma ezi-omume nke Ndi-nso n'ime etiti ihe ojoo ngwa ngwa tutu obibia ugboro abuo nke Kraist. Isi nile nke 20–22 na-akowa nke oma Oge Jisus Ga-abia N'uwu Chia Otu Puku Afu. Nnukwu obodo Jerusalem Ohuru ahụ mara mma, na ngwucha ihe omume nile nke akuko nke uwa.

MKPURU MBU

Ihe mbu nke ihe owuwe ihe ubi a chikotara n'oge ahụ. N'ime oge nile Testament Ochie, e nyere ha Onye-nwe n'Onyinye (Lev. 23:9–20). Ndi ahụ na-anabata ozi-oma ahụ na ngide ruo na ogwugwu n'ime ikwesị ntukwasị-obi bụ n'otu uzo akara nke mkpuru mbu nile ahụ, n'ihu na ha bụ nke Chineke.

Ndia bụ ndi na-eso Nwa-aturu ahụ ebe obula o na-eje bụ mkpuru mbu nye Chineke, **Mkpu.** 14:4. Ndi ahụ ga-aridata mbu ha na Kraist bụ mkpuru mbu nile ahụ, **OznQd.** 88:98.

MKPURU MUSTARD

Mkpuru nile nke osisi mustard. Na-agbanyeghi na mkpuru osisi dikariri nta, mana ito ogo nke osisi nke sitere na ya puo na-adị ukwu. Jisus ji ala-eze nke elu-igwe tinyere mkpuru mustard (Mat 13:31).

Oburu na unu nwere okwukwe dika mkpuru mustard, unu ga-asị ugwu a si n'ebea gabiga n'ebe ahụ, **Mat.** 17:20.

MKPURU NKE ABRAHAM. Hu

Abraham—Mkpuru nke Abraham

MKPURU-OBİ. Hu kwa Aru; Muo

Akwukwo-nso na-ekwu maka mkpuru obi n'uzo ato: (1) ndi muo, ma tutu e nwee anu aru na mgbe e nwesiri anu aru (Alma 40:11–14; Abr. 3:23); (2) otu muo na otu aru e jikotara n'ime inwu anwu (Abr. 5:7); na (3) onye na-anaghi anwu anwu biliteworo n'onwu onye muo na aru ya na-ejikotawo na-enweghi nkewa ozo (Alma 40:23; OznQd. 88:15–16).

Obara na-achu aja mgbaghara mmehie maka mkpuru-obi, **Lev.** 17:11. O na-eweghachi mkpuru-obi m, **Abuoma** 23:3. I ga-ewere mkpuru-obi gi dum hu Onye-nwe Chineke gi n'anya, **Mat.** 22:37 (Mak 12:30). Ekwensu na-aghogbu mkpuru-obi ha nile, **2 Nif.** 28:21. Nye mkpuru-obi unu dika ihe onyinye nye ya, **Omna** 1:26. Okwu ahụ amalitewu ime ka mkpuru-obi m buwanye ibu, **Alma** 32:28. Aguu mmiri agaghi agu mkpuru-obi ya, **3 Nif.** 20:8. Achicha na mmiri nke oriri-nso ka e doro nso nye mkpuru-obi nke ndi ahụ bụ ndi na-eketa oke na ya, **Moro.** 4–5 (OznQd. 20:77–79). Ndi-oru nile n'ime ala-eze na-eweta nzoputa nye mkpuru-obi ha site na-ije ozi ha, **OznQd.** 4:2. Onu-ahia nke mkpuru-obi nile di ukwu,

OznQd. 18:10. Unu ka amubatara n'ime uwa site na mmiri, obuna, na mụọ ahụ na si-otua ghọọ mkpuru-obi dī ndū, **Moses** 6:59.

Onu-ahia nke mkpuru-obi nile: Mmadu dum bu umu nke Chineke na mụọ. O na-eleba anya banyere otu n'ime umu ya obula ma na-atule otu nke obula na o di mkpa. N'ihia na ha bu umu ya, ha nwere ike ibia diri ka ya. Ya mere, ha di ukwu n'onu ahia.

Oñu di n'isi otu onye mmehie nke na-echeghari, **Luk** 15:10. Chineke huru uwa n'anya otu a na o nyere Okpara O Muru Nanị ya, **Jon** 3:16. Ha enweghi ike inagide na mkpuru-obi mmadu obula ga-ala n'iyi, **Mosa.** 23:3. Mkpuru-obi n'oge a o dighi Chineke mkpa dika mkpuru-obi n'oge nke obibia ya? **Alma** 39:17. Ihe ga-akachasi iba uru nye gi ga-abu iwetara m otutu mkpuru-obi, **OznQd.** 15:6. Cheta na onu-ahia nke mkpuru-obi nile di ukwu n'anya nke Chineke, **OznQd.** 18:10–15. Nke a bu oru m na ebube nke m iweta na mmezu anwugh-anwu na ndu ebighi-ebi nke mmadu, **Moses** 1:39.

MKPURU-OSISI A SI ERILA. *Hu*
Iden; Qdida nke Adam na Iv

MMADU N'UDI OKIKE. *Hu kwa*
Amuru Ozọ, Amuru site na
Chineke; Nke Anu Aru; Qdida
nke Adam na Iv

Onye ahụ nke na-ahọrọ ka oke mmetụta, ochichọ nile, akpiri ihe nile, na echiche nile nke anu aru inwe ike na-esi n'ime ya aru oru kariya site na mmetuta nile nke Mụọ Nso. Onye di otu ahụ ga-aghota ihe nke anu aru na obughi ihe nile nke mụọ. Mmadu dum bu nke anu aru ma-obu aru na-anwu anwu, n'ihia qdida nke Adam na Iv. A ga-amughari onye obula ozọ site n'aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist iji kwusi ibu mmadu nke udi okike.

Mmadu nke udi okike adighi anata ihe nile nke Mụọ, **1 Ndi-Ko** 2:14. Mmadu nke udi okike bu onye-iro Chineke ma kwesiri ka e wepu ya, **Mosa.** 3:19.

Onye nke na-anogide n'onodu nke anu aru nke onwe ya, ga-anogide n'onodu qdida ya, **Mosa.** 16:5 (**Alma** 42:7–24; **OznQd.** 20:20). Olee mmadu nke udi okike nke matara ihe ndi a nile? **Alma** 26:19–22. Ndi Mmadu nke no n'onodu okike ma-obu n'ime onodu anu aru, ha enweghi Chineke n'ime uwa, **Alma** 41:11. N'ihia njehie ya nile, mmadu sitere na ya buru onye nwuru onwu nke mụọ, **OznQd.** 29:41. O bughi na mmadu nke udi okike onwere ike inogide n'iru nke Chineke, **OznQd.** 67:12. Ma mmadu malitere ibu nke anu aru, nke mmetuta na ndi na-esi ekwensu, **Moses** 5:13 (**Moses** 6:49).

MMALITE. *Hu kwa* Jisus Kraist; Kee,
Okike; Ndu Tutu e Nwee Anu Aru

N'oha o na-atunyere ahụ di tutu ndu aru na-anwu anwu nke a, nke bu ndu tutu e nwee aru. N'oge ufodu Jisus Kraist ka a na-atunyere ka Mmalite ahụ.

Na mmalite Chineke kere elu-igwe na uwa, **Jen.** 1:1 (**Moses** 2:1). Na mmalite ka okwu ahụ diri, **Jon** 1:1. Abu m Alfa na Omega, mmalite na ogwugwu, **3 Nif.** 9:18. Kraist bu mmalite na ogwugwu, **OznQd.** 19:1. Ogbugba-ndu ohuru na mgbe nile na-adigide diri site na mmalite, **OznQd.** 22:1. Mmadu nokwari na mmalite ya na Chineke, **OznQd.** 93:23, 29. Ndi mụọ nile a maara ama na ndi di ukwu ka a hwororo na mmalite ibu ndi ochichi, **OznQd.** 138:55. Onye nke m Muru Nanị Ya nonyeere m site na mmalite, **Moses** 2:26.

MMANU. *Hu kwa* Lekota ndi
Nriri, Ite mmanu, Osisi Olive

Dika o na-emekari, obu mmanu olive ka a na-ekwu mgbe a kpoturu mmanu n'ime akwukwo-nso nile. Site n'oge nile nke Testament Ochie, mmanu olive ka a na-ejirisi n'usoro mmemme nile nke temple na ulo-ofufe, maka ite mmanu nile, maka imu oku nke owa-oku nile, na maka ihe oriri. Mmanu olive na oge ufodu bu akara maka enweghi ntupo na maka Mụọ Nso na

ike na-arụ ọrụ n'ime ya (1 Sam. 10:1, 6; 16:13; Aisa 61:1-3).

Onye nchụ-aja ga-etinye mmanụ n'ony-ony nti aka nri, **Lev.** 14:28-29. Onye-nwe zitere m ka m tee gi mmanụ ka I buru eze ndi ya, **1 Sam.** 15:1. Ite mmanụ nwanị ahụ di ya nwuru akoghị kwa na mmanụ, **1 Ndez.** 17:10-16. Onye-nwe na-ete isi m mmanụ, **Abu-oma** 23:5. Ha tekware otutu ndi nrirja mmanụ, **Mak.** 6:13. Ka ndi okenye kpee kwa ekpere n'isi ya, na-ete ya mmanụ, **Jemes** 5:13-15. Nwee ọwa-ọkụ unu na njikere ma na-enwu, ma jirikwa mmanụ, **OznQd.** 33:17 (Mat. 25:1-13).

MMANYA OKU. *Hụ Okwu nke Amamihe*

MMATA-IHE. *Hụ kwa Amamihe; Ezi-okwu; Nghota*

Nghota na ighota-nke-oma, nke ka nke banyere ezi-okwu dika Mụọ kuziri ma-ọbụ mesie-ike.

Onye-nwe bụ Chineke nke ọmụma-ihe, **1 Sam.** 2:3. Onye-nwe zuru-oke na ọmụma-ihe, **Job** 37:16. Egwu nke Onye-nwe bụ mmalite ọmụma-ihe, **Ilu.** 1:7. Onye na-egbochi okwu-ony ya nwere ọmụma-ihe, **Ilu.** 17:27. Ọmụma-ihe nke Onye-nwe ga-epụta-ụwa, **Aisa.** 11:9 (2 Nif. 21:9, 30:15). Unu wepuru otughe-uzo nke ọmụma-ihe, **Luk** 11:52. Ihun'anya Kraist kariri ọmụma-ihe, **Ndi-Efe.** 3:19. Tukwasiri nụ okwukwe unu ezi-gbo-omume, ma nyere ezigbo-omume ọmụma-ihe, **2 Pita** 1:5. Nifai nwere nnukwu mmata-ihe banyere idi-mma nke Chineke, **1 Nif.** 1:1. Ha ga-abia n'omuma nke Onye-mgbaputa ha, **2 Nif.** 6:11. Ndi ezi-omume ga-enwe mmata-ihe zuru oke maka ezi-omume ha, **2 Nif.** 9:14. Mụọ ahụ na-enye mmata-ihe, **Alma** 18:35. Ọmụma-ihe unu e zuwo oke n'ihe ahụ, **Alma** 32:34. A ga-akpota ndi Leman n'ezi ọmụma-ihe nke Onye-mgbaputa ha, **Hil.** 15:13. Ka unu wee jiri ọmụma-ihe zuru oke mata na o bụ nke Chineke, **Moro.** 7:15-17. Ndi-nso ga-achota nnukwu akụ nile nke mmuta, **OznQd.** 89:19. Mmuta na-

enweghi ntupo ga-eme ka mkpuru-obi buwanye ibu, **OznQd.** 121:42. Onye ahụ nke nwere otughe-uzo nile nke okwa nchụ-aja di nso, enweghi nso-gbu inweta omuma-ihe nke ezi-okwu nile, **OznQd.** 128:11. Oburu na onye obula e nwee mmuta na ndu nke a o ga-enwe nnukwu uru na ụwa na-abia, **OznQd.** 130:19. O gaghi-ekwe omume izoputa onye obula na-amaghi ama, **OznQd.** 131:6.

MMEGIDE. *Hụ Ihe Isi-ike*

MMEHIE. *Hụ kwa Ajoo, Ajoo Omume; Ajoo-Omume, Omume Na-ezighi-ezi; Ihe Ruru Aru, Ihe-aru; Inyi, Iru-inyi; Mejoo; Nnupu-isi; Ndu Na-eyighi Chineke*

Ikpachara anya ghara irube isi nye iwu nso nile nke Chineke.

Onye na-ekpuchi mmehie ya, o gaghi eme nke oma, **Ilu** 28:13. O buru na mmehie unu adi ka uwe uhie, o bu dika aku mmiri igwe ka ha ga-adi ocha, **Aisa.** 1:18. Ndi mmehie ga-anwu, ma ndi ezi-omume ka a ga-azoputa, **Ezik.** 18. Nwa-aturu nke Chineke na-ebupu mmehie nile nke ụwa, **Jon** 1:29. Ka e mee gi baptism, sachapu kwa mmehie gi nile, **QIndoz.** 22:16. Ugwo ọrụ nile nke mmehie bu onwu, **Ndi-Rom** 6:23. Onye maara ime ihe oma, ma o meghi ya o buru onye ahụ mmehie, **Jemes** 4:17. I ga-eme m ka m ma jijiji na mputa-ihè nke mmehie, **2 Nif.** 4:31. Ahuhu na-adiri ndi nile na-anwu n'ime mmehie ha nile, **2 Nif.** 9:38. Ha enweghi ike ilekwasi mmehie anya ma-obughi nani na-ikpo nnukwu asi, **Alma** 13:12. Echekwala na a ga-ewetaghachi gi site na mmehie ruo n'afuri, **Alma** 41:9-10. Onye-nwe enweghi ike iji inye-ohere kachasi-ntakiri lekwasị mmehie anya, **Alma** 45:16 (OznQd. 1:31). Umụ-ntakiri enweghi ike ime mmehie, **Mom.** 8:8. O buru na mmadu ga-echeghari, ha ga-ekwuputa ma hapu mmehie ha nile, **OznQd.** 58:42-43. N'ime ya ka mmehie di ukwu karja di bu onye na-agbagharaghi nwanne ya, **OznQd.** 64:9. Onye ahụ nke ga-eme mmehie megide ihè

ahụ dī ukwu karịa, ga-anata amami-kpe dī ukwu karịa, **OznQd.** 82:3. Nye mkpuru-obi obula nke mehiere ka mmehie nile ndi mbu ga-alaghachikwu-te, **OznQd.** 82:7. Mgbe anyi nakweere ikpuchi mmehie anyi nile, elu-igwe nile na-ewezuga onwe ha, **OznQd.** 121:37.

MMEHIE NA-ENWEGHỊ

MGBAGHARA. *Hụ kwa* Igbo Mmadu; Ikwuhie Chineke, Nkwuhie Chineke; Mụọ Nsọ; Umụ Ndikom nke Ila-n'iyi

Mmehie nke igonari Mụọ Nsọ, otu mmehie na e nweghi ike igbaghara.

Nkwuhie Chineke megide Mụọ Nsọ, a gaghị agbaghara ya nye mmadu, **Mat.** 12:31–32 (Mak 3:29; Luk 12:10). O bu ihe a na-apughị ime bu ime ka ndi e mere ka ha keta Mụọ Nsọ, ime ka ha buru ndi-ohuru ozo nye ncheghari, **Ndi-Hib.** 6:4–6. A si n'anyi were ochi-chọ obi na-anọ na mmehie mgbe anyi nataworo mmata nke ezi-okwu, aja a ga-achụ banyere mmehie nile a fodughị ozo, **Ndi-Hib.** 10:26. Oburu na i gonari Mụọ Nsọ mgbe i matara na i na-agonari ya, nke a bu mmehie na-enweghi mgbaghara, **Alma** 39:5–6 (Jekob 7:19). Ha enweghi mgbaghara, ebe ha gonariworo Okpara a Muru Nani Ya, ebe ha kpogideworo ya nye onwe ha, **OznQd.** 76:30–35. Nkwuhie Chineke megide Mụọ Nsọ, a gaghị a gbaghara ya nke bu ikwafu obara onye ikpe na-amaghị mgbe unu nata-siworo ogbugba-ndu ohuru nke mgbe nile na-adigide, **OznQd.** 132:26–27.

MMEKORITA NWOKE NA NWOKE, NA NWANYI NA NWANYI.

Hụ kwa Inwe Mmetuta, nke Mmetuta; Ikwa-iko

Mmekorita nke ndi mmadu n'onwe ha na ndi dika ha na nwoke ma-obu na ndi bu nwanyi n'udi idina-edina. Chineke juru mmekorita omume ndina di otu a.

Mee ka ha putakwute anyi, ka anyi mara ha, **Jen.** 19:1–11 (Moses 5:51–53). Gi na nwoke edinala dika nwoke na nwanyi na-edina, obu ihe-arụ, **Lev.**

18:22 (Lev. 20:13). A gaghị enwe onye edoro iche maka ndina nwoke na nwoke na etiti umu ndikom nke Israel, **Deut.** 23:17. Ha na-egosiputa mmehie ha dika Sodom, ha ezoghi ya ezo, **Aisa.** 3:9 (2 Nif. 13:9). Ndikom na-ere oku n'aguu n'aru ndikom ibe ha, **Ndi-Rom.** 1:27. Ndi na-emeru onwe ha n'aru ndikom a gaghị ekete ala-eze Chineke, **1 Ndi-Ko** 6:9–10. A dighi enye onye ezi-omume iwu, kama a na-enye ndi na-emeru onwe ha na ndi nwoke iwu, **1 Tim.** 1:9–10. Ndi ahụ na-apu soo anu aru di iche iche ka e debeworo dika ihe ngosi, na-ahụ ahuhụ ibo obo nke oku ebighi-ebi, **Jud** 1:7.

MMIRI NDU.

Hụ kwa Jisus Kraist

Otu akara nke Onye-nwe Jisus Kraist na nkuzi ya nile. Dika mmiri di mkpa ijide ndu nke anu aru, Onye-nwe na nkuzi ya nile (mmiri ndu) di mkpa maka ndu ebighi-ebi.

Unu ga-eji onu seputa mmiri site n'olulu nke mmiri nile nke nzoputa, **Aisa.** 12:3. Mụ ka ha hapuworo, bu isi mmiri nke na-enye ndu, **Jer.** 2:13. Onye obula nke ga-anu mmiri ahụ nke Mụ onwe m ga-enye ya, akpiri a gaghị akpo ya nku, **Jon** 4:6–15. Oburu n'akpiri kporo mmadu obula nku, ya biakwute m, nuo mmiri, **Jon** 7:37. Okporo igwe ahụ dugara n'isi mmiri nke mmiri ndu, **1 Nif.** 11:25. Keta oke site na mmiri nile nke ndu na-akwughị-ugwo, **OznQd.** 10:66. Iwu-nsọ m nile ga-abu olulu nke mmiri ndu, **OznQd.** 63:23.

MNWOGHARI.

Hụ kwa Jisus Kraist; Otughe-uzo nile nke Okwa Nchụ-aja Onodu nke ndi mmadu ndi bu ndi a tughariri site na mputa-ihè na udi okike nke na-agaghị adigide-nke aru bu ikulite ha ga n'ogo di elu nke mụo—nke ga-eme ka ha nagide iru na ebube nke ndi elu-igwe.

Mnwoghari nke Kraist: Pita, Jemes, na Jon huru Onye-nwe ebe e doro ya n'ebube na nwogharị na n'iru ha. Onye-nzoputa ekwewori nkwa na Pita

ga-anata otughe-uzo nile nke ala-eze elu-igwe (Mat. 16:13–19; 17:1–9; Mak 9:2–10; Luk 9:28–36; 2 Pita 1:16–18). N’oge ihe omume a nke di mkpa, Onye-nzoputa, Moses, na Elaija nyere otughe-uzo nile nke okwa nchu-aja ahụ e kwere na nkwa n’aka Pita, Jemes, na Jon. Site na-ijide otughe-uzo nile nke okwa nchu-aja ndi a, Ndi-ozu ahụ nwere ike iga n’iru n’orụ nke ala-eze mgbe Jisus rigosiworo n’elu-igwe.

Joseph Smith kuziri na n’elu ugwu nke mnwoghari, Pita, Jemes na Jon ka enwoghari kwara enwoghari. Ha huru otu ohi nke uwa dika o ga-aputa ihe na mgbe di n’iru n’onodu nke ebube ya (OznQd. 63:20–21). Ha huru Moses na Elaija, mmadu abuo enwoghari enwoghari, na nukwara olu okwu nke Nna ahụ. Nna ahụ si, Nke a bu Okpara M Huru n’Anyanwu, Onye ihe ya di m ezi mma; nuru n’okwu ya (Mat. 17:5).

Ndi e nwoghari enwoghari: Ha wee hu Chineke nke Israel, **Opu.** 24:9–11. Akpukpo iru ya na-enwuputa ihe mgbe ya na Chineke na akparita uka, **Opu.** 34:29 (Mak 9:2–3). Iru Jisus wee na-enwupu, **Mat.** 17:2 (Mak 9:2–3). Umụ Israel apughị ilegide iru Moses anyanwu n’ihi ebube nke iru ya, **2 Ndi-Ko** 3:7. Iru Abinadai nwuru n’ihe karị akari, **Mosa.** 13:5–9. A gbachibidoro ha gburu-gburu dika site n’oku, **Hil.** 5:23, 36, 43–45 (3 Nif. 17:24; 19:14). Ha di ocha di ka mbara-iru nke Jisus, **3 Nif.** 19:25. O diji ha ka mnwoghari nke ha, **3 Nif.** 28:15. O nweghi onye obula hụworo Chineke n’anu aru, ma obughị na nkwalite site na Mụ, **OznQd.** 67:10–12. Site n’ike nke mụ e meghere anyanwu nile, **OznQd.** 76:12. Ebube nke Chineke nokwasiri Moses, **Moses** 1:2. Ebube ya nokwasiri m; ma m wee hu iru ya n’ihi na enwoghari m enwoghari, **Moses** 1:11. M wee hu n’elu-igwe nile ghere-oghe, na e jiri ebube wee yikwasị m, **Moses** 7:3–4.

MOAB. *Hu kwa Lot*

Otu ala n’ime oge nile nke Testament Ochie nke di na mpaghara owa anyanwu nke Oke Osimiri Nwuru-

anwu. Ndi Moab buuru umu umu Lot na buru kwa ndi metutara ndi Israel. Ha suru asusu di n’udi nke Hibru. E nwere ilurita agha na-esepughị aka n’etiti ndi Moab na ndi Israel (NdiKp. 3:12–30; 11:17; 2 Sam. 8:2; 2 Ndez. 3:6–27; 2 Ihem. 20:1–25; Aisa 15).

MOMON, ONYE-AMUMA NIFAI.

Hu kwa Akwukwo nke Momon

Otu onye-amuma Nifai, Onye ochi- agha, na onye na-edobe akuko ndekota n’ime Akwukwo nke Momon. Momon biri ndu n’afu dika 311–385 mgbe a musiri Kraist (Mom 1:2, 6; 6:5–6; 8:2–3). O buuru onye-ndu ndi agha na nke kachasi n’ime ndu ya, malite n’afu nke iri na ise o di (Mom. 2:1–2; 3:8–12; 5:1; 8:2–3). Amaron nyere Momon ntuzi- aka ka o kwadobe onwe ya ilekota akuko ndekota nile na idobe akuko ndekota ahụ (Mom. 1:2–5; 2:17–18). Mgbe o dekotasiworo akuko nke oge ndu ya, Momon defere epekele nile buru ibu nke Nifai na mkpirisi n’elu epekele nile nke Momon. N’ikpe-azu o nyefere akuko ndekota a di-nsu n’aka nwa ya nwoke Moronai maka idobe ha na ilekota ha. Epekele ndia bu mpaghara akuko ndekota ahụ nke Joseph Smith si na ya tugharị asusu nke Akwukwo nke Momon.

Okwu nile nke Momon: Otu obere akwukwo di n’ime Akwukwo nke Momon. Site n’agbata okwu ikpe-azu nile nke Amaleki n’ime akwukwo nke Omnai na okwu mbu nile di n’ime akwukwo nke Mosaja, Momon, onye lebara anyanwu na akuko ndekota ahụ nile, tinyere nwa obere ihe nke a (Hu “Otu nkenke nkwaba banyere Akwukwo nke Momon” di n’iru Akwukwo nke Momon.)

Akwukwo nke Momon: Otu akwukwo nooro onwe ya nke di n’ibu akwukwo nke akwukwo-nsu nke a maara dika Akwukwo nke Momon. Isi nile nke 1–2 na-ako banyere Amaron, otu onye amuma ndi Nifai nyere Momon ntuzi- aka mgbe na ebe o ga eweta epekele nile ahụ. Nakwa nnukwu agha nile ahụ malitere na ndi Nifai atọ ahụ nke a

kpọpuru n'ih i ajo-omume nke ndi ahụ. Isi nile nke 3-4 na-akọ maka Mọmọn n'iti mkpu ncheghari nye ndi ahụ; mana ha aghowo ndi mmehie ha na-adighi emetu n'obi, na oke ajo-omume diji n'Israel kari ka odi bu na mbu. Isi nile nke 5-6 dekotara agha nile nke ikpe-azu n'etiti ndi Nifai na ndi Leman. Egburu Mọmọn ya na ndi nke kachasi na mba ndi Nifai. N'isi nke 7, tutu onwu ya Mọmọn kpokuru ndi mmadu mgbe ahụ na mgbe nabia n'iru ka ha chegharia. Isi nile nke 8-9 dekotara na ikpe-azu nani nwa-nwoke nke Mọmọn, Moronai bu onye foduru. O dekotara ihe nile ikpe-azu mere na nnukwu onwu na ogbugbu otutu mmadu ahụ, tinyere nsotu nke ndi Nifai, na o dekwara ozi nye ogbo ndi di n'iru na ndi ga-agu akwukwo akuko ndekota nke a.

MORONAI NWA-NWOKE NKE

MỌMỌN. *Hụ kwa* Akwukwo nke Mọmọn; Mọmọn, Onye-amuma Nifai

Onye-amuma ikpe-azu ndi Nifai n'ime Akwukwo nke Mọmọn (ihe dika afọ 421 mgbe a musiri Kraist) Obere oge tutu Mọmọn anwu, o nyefere otu akuko ndekota nke a kpore epekele nile nke Mọmọn n'aka nwa ya nwoke Moronai (OkwMom. 1:1). Moronai mechara nchikota epekele nile nke Mọmọn. O wee tinye isi nile nke 8 na 9 n'ime Akwukwo nke Mọmọn (Mom. 8:1). O wee dee na nke-nke ma tinye akwukwo nke Ita (Ita 1:1-2) na tinye kwa akwukwo nke ya nke a kpore akwukwo nke Moronai (Moro. 1:1-4). Moronai wee rachite epekele nile ahụ na zoo ha n'ugwu Kumora (Mom. 8:14; Moro. 10:2). N'afọ 1823 Onyewe zitere Moronai dika Onye bilite-woro n'onwu ikpughe Akwukwo nke Mọmọn nye Joseph Smith (A—JS 1:30-42, 45; Oznd. 27:5). O nyere nwa okorobia onye amuma ahụ ntuzi-aka kwa afọ site 1823 ruo 1827 (A—JS 1:54) na ikpe-azu nyefee ya epekele nile ahụ n'afọ 1827 (A—JS 1:59). Mgbe O mechara ntughari asusu, Joseph

Smith nyeghachiri epekele nile ahụ n'aka Moronai.

Akwukwo nke Moronai: Ngwucha akwukwo di n'ime Akwukwo nke Mọmọn. Onye amuma nke ikpe-azu Nifai Moronai dere ya. Isi nile nke 1-3 na-akọ maka ngwucha mbibi nke ndi Nifai, inye ntuzi-aka banyere nnyefe nke Mọ Nso na okwa nchu-aja ahụ. Isi nile nke 4-5 kwadaruru ala kpom-kwem usoro ilekota oriri-nsọ. Isi nke 6 chikotara oru nke Nzuko-nsọ. Isi nile nke 7-8 bu okwuchukwu nile banyere ukpuru nile nke mbu nke ozi-oma, tinyere nkuzi nile sitere n'aka Mọmọn banyere okwukwe, olile-anyana na afoma; na banyere uzo e si ekpe ikpe ihe oma na ihe-ozo (Moro. 7), na Nkwa nke Mọmọn na Umụ-ntakiri di ndu n'ime Kraist na ha enweghi mkpa maka baptism (Moro. 8). Isi nke 9 na-akwa nke oma banyere mmeto nke mba Nifai. Isi 10 bu ozi ikpe-azu nke Moronai na tinyekwara uzo a ga-esi a mara ezikwu nke Akwukwo nke Mọmọn (Moro. 10:3-5).

MORONAIHA, NWA-NWOKE NKE ONYE OCHI-AGHA MORONAI

Onye ochi-agma onye ezi-omume ndi Nifai n'ime Akwukwo nke Mọmọn (ihe dika afọ 60 tutu a mọ Kraist).

Moronai nyefere ochichi nke ndi agha nile n'aka nwa ya nwoke. Moronaiha, **Alma** 62:43. Weghaara onwunwe nke obodo ukwu nke Zarahemla, **Hil.** 1:33. O wetara ndi Leman na ncheghari ma nwetaghachi nchikota nke ala ahụ, **Hil.** 4:14-20.

MOSAIA, NNA NKE BENJAMIN.

Hụ kwa Benjamin, Nna nke Mosaja; Zarahemla

N'ime Akwukwo nke Mọmọn, otu onye amuma Nifai onye e mere eze n'elu ndi no n'ime Zarahemla.

A doro Mosaja aka na nti ka o gbapu site n'ala nke Nifai, **Omnai** 1:12. O choputara ndi mmadu ndi Zarahemla, **Omnai** 1:14-15. O mere ka a kuziere

ndị Zarahemla ihe n'asụsụ nke ya, **Omnai** 1:18. A họtara ya ịbụ eze nke ndị ahụ jikọtara onwe ha, **Omnai** 1:19. Nwa ya nwoke, Benjamīn chiri mgbe ọ nwụsiri, **Omnai** 1:23.

MOSAIA, NWA-NWOKE NKE BENJAMIN. *Hụ kwa* Benjamīn, Nna nke Mosaja; Ụmụ Ndịkom nke Mosaja

Otu onye eze ezi-omume Nifai na onye amụma n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn. Mosaja sooro ima-atụ ezi-omume nke nna ya (Mosa. 6:4-7). Ọ tughariri asụsụ nke Iri epekele ọla-edo nile ahụ nke nwere akụkọ ndekota nke ndị Jared (Mosa. 28:17).

Akwụkwọ nke Mosaja: Otu akwụkwọ di n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn. Isi nile nke 1-6 nwere okwuchukwu juputara n'ike nke Benjamīn kwuru nye ndi ya. Muo nke Onye-nwe meturu obi ha nile na ndi mmadu ahụ ka a gbanwere na ha e nweghi agụụ ime ajo omume. Isi nile nke 7-8 na-akọ maka otu ogbako ndi Nifai ndi gaworo-ri ibi n'etiti ndi Leman. E zipuru ndi otu ncho ahụ ichota ha. Ammon, onye-ndu nke otu ncho ahụ, chotara ha na muta akuko nnwale ha nile n'okpuru mmegide ndi Leman. Isi nile nke 9-24 na-akọwa mmegide ahụ nke oma na otu ndi ndu ha—Zinif, Noa, na Limhai ji bie ndu n'okpuru ndi Leman. Ogbugbu n'ihi okwukwe nke e gburu otu onye amuma a kporo Abinadai ka e dekotara. A gbanwere Alma na ikpe ikpe Abinadai. Isi nile 25-28 na-akoghari akuko otu nwa-nwoke nke Alma na umu ndikom anọ nke eze Mosaja jiri ghoo ndi a gbanwere. N'isi nke 29 Eze Mosaja tuputara ero nke usoro ndi-ikpe inochi ndi eze. Alma nwa-nwoke nke Alma ka a họtara ịbụ onye isi-ikpe nke mbu.

MOSES. *Hụ kwa* Eron, Nwanne nwoke Moses; Iwu nke Moses; Iwu-nsọ Iri; Mnwoghari—Mnwoghari nke Kraist; Pentatuk

Otu onye-amuma nke Testament Ochie onye duuru ndi Israel puo site n'ibu

oru nke ndi Ijpt na nye ha otu ndozi iwu nile nke okpukpe chi, usoro ochi-chi mbiko onu, na nke ihe oriri dika Chineke kpughere.

Ije-ozị Moses gabigara njedebe nke oge ndu aru ya nke na-anwu anwu. Joseph Smith kuziri na, Ya na Elaija so bia n'ugwu nke Mnwoghari na nyefee otughe-uzo nile nke Okwa Nchu-aja n'aka Pita, Jemes na Jon (Mat. 17:3-4; Mak 9:4-9; Luk 9:30; OznQd. 63:21).

Moses putara ihè nye Joseph Smith na Oliver Cowdery na 3 Epril 1836, n'ime temple di na Kirtland Ohio, na nyefere n'elu ha otughe-uzo nile nke mkpokota nke Israel (OznQd. 110:11).

Mkpughe ubochi ikpe-azu na-ekwu ihe di ukwu banyere Moses. A kpotururu ya aha kwa mgbe, kwa mgbe n'Akwukwo nke Mọmọn, na site na Ozizi na Ogbugba-ndu nile anyi namuta maka ije-ozị ya (OznQd. 84:20-26) na o natara okwa nchu-aja site n'aka Jetro bu ogo ya nwoke (OznQd. 84:6).

Mkpughe ubochi ikpe-azu nakwa e mesi ike nkwasị nke Bible banyere ije-ozị ya n'etiti umu Israel ma na-ekwusighari ike na o bu ya buuru onye dere akwukwo ise ahụ nke malitere Testament Ochie (1 Nif. 5:11; Moses 1:40-41).

Nwa-nwanyị nke Fero zoputara ya, **Opu.** 2:1-10. O wee gbaga na Midian, **Opu.** 2:11-22. Muo-ozị nke Onye-nwe wee mee ka o hu ya anya n'ime ohia na-ere oku, **Opu.** 3:1-15. O mara okwa ahuhu nile ahụ ga-abia n'elu ndi Ijpt, **Opu.** 7-11. Onye-nwe hiwere Ngabiga ahụ, **Opu.** 12:1-30. O duru umu Israel gafee Oke Osimiri Uhie ahụ, **Opu.** 14:5-31. Onye-nwe zigara manna n'ime ozara, **Opu.** 16. Tiri oke nkume ihe na Horeb ma mmiri gbaputara, **Opu.** 17:1-7. Eron na Hua jilitere aka ya abuo elu nke mere na Joshua meriri ndi Amiulek, **Opu.** 17:8-16. Jetro nyere ya ndumodu, **Opu.** 18:13-26. O kwadobere ndi mmadu ahụ maka mputa ihè nke Onye-nwe n'ugwu Sainai, **Opu.** 19. Onye-nwe kpughere Iwu-nsọ Iri ahụ nye ya, **Opu.** 20:1-17. Ya na iri mmadu asaa ndi okenye huru Chineke, **Opu.** 24:9-11.

O tiwara mbadamba nkume nke ogbu- gba-ama ahụ ma bibie nwa-ehi ọla-edo ahụ, **Ọpu.** 32:19–20. Kwurịta okwu ya na Chineke iru n'iru, **Ọpu.** 33:9–11. Ọ putara ihè mgbe e nwoghariri Jisus, **Mat.** 17:1–13 (Mak 9:2–13; Luk 9:28–36). Ka anyị sie ike dika Moses, **1 Nif.** 4:2. Kraịst bụ onye-amụma ahụ dika Moses nke Onye-nwe ga-akpọlite, **1 Nif.** 22:20–21 (3 Nif. 20:23; Deut. 18:15). O duru Israel site na mkpughe, **OznQd.** 8:3. A hụrụ ya n'etiti mụọ nile a maara ama, **OznQd.** 138:41. Wee hụ Chineke iru na iru, **Moses** 1:2, 31. Dịiri na-oyiyi nke Ọkpara A Mụrụ Nani ya, **Moses** 1:6, 13. Kwesiri ide ihe nile e kpugheere ya banyere okike n'akwụkwọ, **Moses** 2:1.

Akwụkwọ nke Moses: Otu akwụkwọ dị n'ime Ọla Pel nke Oke Ọnụ-ahịa, nke nwere ntughari asụsụ nkwalite mụọ nke Joseph Smith, nke isi asaa nile nke mbụ nke Jeneisis.

Isi nke I na-edekọta otu ọhụ nke Moses hụrụ Chineke n'ime ya, onye kpugheere ya atumatụ nke nzọpụta dum. Isi nile nke 2–5 bụ nkwasị nke okike na ọdịda nke mmadụ. Isi nile nke 6–7 nwere otu ọhụ gbasara Inọk na ije-ozị ya n'elu ụwa. Isi nke 8 nwere otu ọhụ gbasara Noa na nnukwu Ide mmiri ahụ.

Akwụkwọ ise nile nke Moses: Hụ Jeneisis; Ọpupu; Levitikos, Ọnụ-ogugu, Deuteronomi

Akwụkwọ ise nke mbụ nke Testament Ochie ka a maara dika akwụkwọ nile nke Moses. Epekele ọla bras nile nke Nifai nke a natara site n'aka Leban nwere akwụkwọ nile nke Moses (1 Nif. 5:11).

Nifai gurụ ọtụtụ ihe ndị e dere n'akwụkwọ nile nke Moses, **1 Nif.** 19:23.

MPAKO. *Hụ kwa* Efu, Ihe-efu; Ego; Idabere n'Ihe nke Ụwa; Umeala, Idi Umeala; Ụba Akụ

Ụkọ ma-ọbụ enweghi idi umeala ma-ọbụ ikweta nkuzi. Mpako na-edobe ndị mmadụ na mmegide onye na ibe ya na nye Chineke. Onye mpako na-

edobe onwe ya n'elu ndị ahụ nọ ya gburu gburu na na-esọ uche obi ya karịa uche-obi Chineke. Aghugho, itaji anya, mkpochi obi, na nganga bụ ihe e ji a mata onye mpako.

Lezie onwe gi anya ka i ghara ichezo Onye-nwe ka obi gi ghara ibuli elu, **Deut.** 8:11–14. Mpako na nganga ka m kpoworo asi, **Ilu** 8:13 (Ilu 6:16–17). N'iru mbibi ka mpako na-aga, **Ilu** 16:18. Ụbọchị nke Onye-nwe ga-adakwasi ndị mpako, **Aisa.** 2:11–12 (2 Nif. 12:11–12). Mpako nke obi gi a rafuwo gi, **Obad.** 1:3. Ndị mpako nile ga-adị ka ahijia ọka, **Mal.** 4:1 (1 Nif. 22:15; 3 Nif. 25:1; OznQd. 29:9). Onye ọbula ga-eweli onwe ya elu a ga-eweda ya, **Mat.** 23:12 (OznQd. 101:42). Chineke na-edo onwe ya imegide ndị mpako, **1 Pita** 5:5. Nnukwu na obosara ụlọ ahụ bụ mpako nke ụwa, **1 Nif.** 11:36 (1 Nif. 12:18). Mgbe ha mụtaworo akwụkwọ, ha na-eche na ha ma ihe, **2 Nif.** 9:28–29. Unu na-afuli onwe unu elu n'ime mpako nke ọbi unu, **Jekob** 2:13, 16 (Alma 4:8–12). Unu eyipuwo mpako? **Alma** 5:28. Nnukwu mpako kariri akari abawori n'ime obi nke ndị ahụ, **Hil.** 3:33–36. Lee otu ime ngwa nke ụmụ nke mma-dụ di na-ibuli onwe ha elu na mpako, **Hil.** 12:4–5. Mpako nke mba nke a, egosiwo mbibi ha, **Moro.** 8:27. Kpachapụ anya maka mpako, ka unu ghara ibụ ndị Nifai, **OznQd.** 38:39. Kwusị nụ site na mpako unu nile na ime-ihe ka ihe efu unu nile, **OznQd.** 88:121.

MỤỌ. *Hụ kwa* Mbilite n'Ọnwụ;

Mkpuru-obi; Nwoke, ndị Nwoke;

Ọnwụ nke Arụ

Mpaghara nke onye di ndụ nke di-adi tutu ọmụmụ nke arụ na-anwụ anwụ nke na-ebi n'ime-arụ nke a na-ahụ anya n'ime oge inwụ anwụ, na nke na-anogide mgbe mmadụ nwusiri dika onye nọdurụ iche ruo na mbilite n'ọnwụ. Ihe dum di ndụ, mmadụ, anumanu na ahijia nile—bụurụ mụọ nile tutu ụdi ndụ ọbula a diri n'elu ụwa (Jen. 2:4–5; Moses 3:4–7). Arụ nke mụọ ahụ na-adi dika arụ nke a na-ahụ anya (1 Nif. 11:11; Ita 3:15–16; OznQd. 77:2;

OznQd. 129). Mụọ bụ ihé, kama ọ dị mma karịa ma-ọbụ enweghị ntụpọ karịa ihe eji mee ihe na-anwụ anwụ ma-ọbụ ihé OznQd. 131:7.

Mmadụ ọbụla bụ nwa-nwoke ma-ọbụ nwa nwanyị nke Chineke mụrụ, ebe ọbụ na a mụrụ ya dika mụọ nye Nne na Nna nke Elu-igwe tutu nne na nna na-anwụ anwụ a mụọ ya n'elu ụwa (Ndi-Hib. 12:9). Onye ọbụla n'elu ụwa nwere arụ nke mụọ na-adighi anwu-anwu tinyere arụ nke anụ arụ na ọkpukpu. Dika a kọwara ya oge nile ụfọdụ n'ime akwụkwọ-nsọ, mụọ ahụ na arụ nke arụ a na-ahụ anya na-ejikọta ọnyị buru mkpuru-obi (Jen. 2:7; OznQd. 88:15; Moses 3:7, 9, 19; Abr. 5:7). Mụọ nwere ike ibi ndụ na-ejighi arụ nke arụ ana-ahụ anya, kama arụ nke arụ ana-ahụ anya enweghi ike ibi ndụ na-ejighi mụọ ahụ (Jemes 2:26). Ọnwụ nke arụ bụ nkewa nke mụọ site na arụ. Na mbilite n'ọnwụ mụọ ahụ ka a na-ejikọtagharị ya na otu arụ ana-ahụ anya nke anụ arụ na ọkpukpu ahụ nke o nweere dika nke na-anwụ-anwụ, nwere kwa ọdị iche abụọ putara ihè; ha agaghị ekewa ọzọ, na arụ nke arụ a na-ahụ anya ga-adị anwụghị-anwụ na zuo-oke (Alma 11:45; OznQd. 138:16–17).

Mụọ enweghi anụ arụ na ọkpukpu nile, otu unu hụrụ mụ onwe m nwere, **Luk** 24:39. Mụọ Nsọ n'onwe ya soro mụọ anyị na-agba ama, na anyị bụ ụmụ Chineke, **Ndi-Rom.** 8:16. Nyenụ Chineke otuto n'arụ unu, na n'ime mụọ unu, **1 Ndi-Kọ** 6:20. Arụ nke a bụ arụ nke mụọ m, **Ita** 3:16. Mmadu bụ mụọ, **OznQd.** 93:33. Kraist kwusaara mụọ nile nke ndị ezi-omume ozi-oma na paradais, **OznQd.** 138:28–30 (1 Pita 3:18–19). Ebe ọbụ na-amubatarara unu n'ime ụwa site na mmiri, na ọbara, na mụọ ahụ, **Moses** 6:59. O guzooro n'etiti ndị ahụ buurụ mụọ nile, **Abr.** 3:23.

Ajọọ mụọ nile: Jisus chupuru ọtutu mụọ ọjọọ, **Mak** 1:27, 34, 39. Si n'ime nwoke a puta, gi mụọ na-adighi ọcha, **Mak** 5:2–13. Mụọ ọjọọ na-akuziri mmadu na o kwesighi ikpe ekpere,

2 Nif. 32:8. N'aha nke Jisus ka ọ chupuru ajọọ mụọ nile na mụọ nile na-adighi ọcha, **3 Nif.** 7:19. Ọtutu mụọ ụgha agapụwo n'ụwa na-eduhie ụwa, **OznQd.** 50:2, 31–32. Joseph Smith kọwara ọtughe-uzọ atọ maka ichọputa ma mụọ o si na Chineke ma-ọbụ n'ekwensu, **OznQd.** 129.

MỤỌ IME IHE OJỌỌ. *Hụ* Adighi-ọcha Mmekorita; Ajọọ, Ajọọ Omume; Inwe Mmetuta, nke Mmetuta; Idị-ọcha Mmekorita

MỤỌ IME IHE QMA. *Hụ* Adighi-ọcha Mmekorita; Idị-ọcha Mmekorita; Ikwa-iko; Ikwa-iko dī n'etiti ndi Na-alughị Alulu

MỤỌ NCHECHARỊ NKE OBI. *Hụ* Obi Tiwara Etiwa

MỤỌ NSỌ. *Hụ* kwa Baptism, Mee baptism; Chineke, Chukwu; Ihe Iriba-ama nke Nduru; Kwalite Mụọ, Nkwali nke Mụọ; Mkpughe; Mmehie Na-enweghi Mgbaghara; Mụọ Nsọ nke Nkwa; Onye Nkasi-obi; Onyinye nke Mụọ Nsọ

Onye nke atọ na Chukwu (1 Jọn 5:7; OznQd. 20:28). Ọ bụ onye nke bụ mụọ, na-enweghi arụ nke anụ arụ na ọkpukpu nile (OznQd. 130:22). Kwa mgbe, kwa mgbe a na-atunye Mụọ Nsọ dika Mụọ ahụ, ma-ọbụ Mụọ nke Chineke.

Mụọ Nsọ na-arụ ọtutu ọrụ dī oke mkpa n'ime atumatu nke nzọputa. (1) Ọ na-agba aka-ebe banyere Nna na Ọkpara ahụ (1 Ndi-Kọ 12:3; 3 Nif. 28:11; Ita 12:41). (2) Ọ na-ekpughe ezi-okwu nke ihe nile (Jọn 14:26; 16:13; Moro. 10:5; OznQd. 39:6). (3) Ọ na-edo ndi ahụ nile na-echehariwo nsọ na mewa kwa baptism (Jọn 3:5; 3 Nif. 27:20; Moses 6:64–68). (4) Ọ bụ ya bụ Mụọ Nsọ nke Nkwa (OznQd. 76:50–53; 132:7, 18–19, 26).

Ike nke Mụọ Nsọ nwere ike ibiakwasi mmadu tutu baptism ma gbaa aka-ebe na ozi-oma ahụ bụ ezi-okwu. Mana ikwesị ekwesị nke mmadu inwe nsiso nke Mụọ Nsọ na-esepughị aka mgbe

ọbụla onye ahụ tozuru oke, bụ onyinye e nwere ike ịnata nanị site na-ibikwasị aka abụọ n'isi site n'onye ji Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek mgbe e mesiri baptism e nwetara ikike ime baa n'ime ezi Nzukọ-nsọ nke Jisus Kraịst.

Jisus kuziri na a ga-agbaghara mmehie nile ewezuga ikwuhie Chineke megide Mụọ Nsọ (Mat. 12:31–32; Mak 3:28–29; Luk 12:10; Ndi-Hib. 6:4–8; OznQd. 76:34–35).

Mụọ ahụ na-eme ndị mmadụ inaejeharị n'ụkpụrụ nile nke Chineke, **Ezik.** 36:27. Ndi-ozu ka e nyere ikike ka ha na-eme baptism n'aha nke Nna, Ọkpara, na Mụọ Nsọ, **Mat.** 28:19. Mụọ Nsọ ga-akuziri unu ihe nile, **Jon** 14:26. Ndi di nsọ kwuru okwu dika Mụọ Nsọ kwalitere ha, **2 Pita** 1:21. Mụọ wee na-edu Nifaj, **1 Nif.** 4:6. Ihe omimi nile nke Chineke ka a ga-ekpughere ha site n'ike nke Mụọ Nsọ, **1 Nif.** 10:17–19. Mụọ Nsọ ahụ ga-egosi unu ihe nile unu kwesiri ime, **2 Nif.** 32:5. Site n'ike nke Mụọ Nsọ unu ga-enwe ike mata ezi-okwu nke ihe nile, **Moro.** 10:5. Mụọ Nsọ ga-akuziri gi n'ime uche gi na n'ime obi gi, **OznQd.** 8:2. Mụọ ahụ na-eduba n'ime ihe oma, **OznQd.** 11:12. Mụọ Nsọ ahụ mazuru ihe nile, **OznQd.** 35:19. Mụọ Nsọ ahụ ga-akuziri gi ihe udo nile nke ala-eze, **OznQd.** 36:2 (OznQd. 39:6). Ọburu na unu anataghi Mụọ ahụ, unu a gaghi akuzi ihe, **OznQd.** 42:14. Mụọ Nsọ na-agba ama maka Nna na maka Ọkpara, **OznQd.** 42:17 (1 Ndi-Kọ 12:3; 3 Nif. 11:32, 35–36). Ufodu e nyere ha site na Mụọ Nsọ imata na Jisus Kraịst bụ Ọkpara nke Chineke, **OznQd.** 46:13. Ihe ọbụla ha ga-ekwu mgbe ọbụla ha nwere nkwalite nke Mụọ Nsọ ga-abu akwukwo-nsọ, **OznQd.** 68:4. Mụọ Nsọ ga-aputa ihè n'igba-aka-ebe nye ihe nile unu ga-ekwu, **OznQd.** 100:8. Mụọ Nsọ ga-abukwa Onye nsiso gi mgbe nile, **OznQd.** 121:45–46.

MỤỌ NSỌ NKE NKWA. *Hụ kwa*

Mụọ Nsọ

Mụọ Nsọ bụ Mụọ Nsọ nke Nkwa (Qlndoz. 2:33). Ọ na-emesi-ike na

Chineka na-anabata omume nile nke ezi-omume, emume nsọ nile, na ọgbụgba-ndu nile nke ndi mmadu. Mụọ Nsọ nke Nkwa na-agba aka-ebe nye Nna ahụ na emume nsọ nzoputa nile nke ndi uka aburuwo ndi e meziri emezi na kwa na-ogbugba-ndu nile ha na ha jikoro na edobewo ha.

Ndi a rachiri site na Mụọ Nsọ nke Nkwa na-anata ihe nile nke Nna ahụ nwere, **OznQd.** 76:51–60 (Ndi-Efe. 1:13–14). Ọgbụgba-ndu nile, na ihe omume nile ka a ga-arachiri site na Mụọ Nsọ nke Nkwa iji nwee ike mgbe ndu nke a gafere, **OznQd.** 132:7, 18–19, 26.

MỤỌ OKIKE. *Hụ kwa* Kee, Ọkike;

Nwoke, ndi Nwoke

Onye-nwe kere ihe nile na mụọ tutu ya ekee ha n'aru (Moses 3:5).

Onye nwe mere ahijia ọbụla tutu ya adi n'elu uwa, **Jen.** 2:4–6 (Abr. 5:5). Site n'ike nke Mụọ m ka m kere ihe nile—nke mbu nke mụọ, nke abuo nke aru, **OznQd.** 29:31–32. Nke ahụ bu nke aru di n'oyiyi nke ahụ bu nke mụọ, **OznQd.** 77:2. M mere uwa, na mmadu tutu ha adiri n'anụ aru, **Moses** 6:51.

MỤỌ ỌJỌỌ NILE. *Hụ* Mụọ—Ajọọ mụọ nile

MỤỌ-OZI NILE

Enwere udi ndi abuo n'ime elu-igwe ndi a na-akpo ndi mụọ-ozu; ndi ahụ nke bu mụọ nile na ndi ahụ nke nwere aru nke anu aru na okpukpu. Mụọ-ozu nile bu ndi mụọ na-enwetabeghi aru nke anu aru na okpukpu, ma-ọbụ ha aburu mụọ nile ndi na-enwetala n'otu oge aru na-anwu anwu na ha na-echere mbilite n'onwu. Mụọ-ozu nile ndi nwere aru nke anu aru na okpukpu a burula ndi biliworo site n'onwu ma-ọbụ ndi enwogharaworo enwogha.

E nwere otutu nru-aka n'akwukwo-nsọ nile banyere oru ndi mụọ-ozu. Mgbe ufodu ndi mụọ-ozu na-ekwu okwu jiri olu-okwu egbe-elu-igwe mgbe ha na-enyefe ozi nile nke Chineke (Mosaia

27:11–16). Ndị ezi-omume bụ mmadụ na-anwụ anwụ ka e nwere ike ịkpọ ndị mụọ-ozị (NA—JS; Jen. 19:15). Ụfọdụ ndị mụọ-ozị na-eje ozi gburu-gburu oche-eze Chineke n'ime elu-igwe (Alma 36:22).

Akwụkwọ-nso nile na-ekwu kwa banyere mụọ-ozị nile nke ekwensu. Ndị a bu mụọ-ozị ahụ nile ndị soro Lusifa, ma e wee chụpụ ha site n'iru Chineke n'ime ndụ tutu e nwee anụ arụ, ma tuda ha n'elu ụwa (Mkp. 12:1–9; 2 Nif. 9:9, 16; OznQd. 29:36–37).

Jekob wee hụ ndị mụọ-ozị Chineke ka ha na-arigo na-aridata, **Jen.** 28:12. Ndị mụọ-ozị Chineke wee zute Jekob, **Jen.** 32:1–2. Gideon wee hụ mụọ-ozị nke Onye-nwe iru n'iru, **Ndịkp.** 6:22. Mụọ-ozị wee setipụ aka ya n'ebe Jerusalem dị ibibi ya, **2 Sam.** 24:16. Mụọ-ozị meturụ Elaija aka sị ya, bilie rie ihe, **1 Ndez.** 19:5–7. Daniel wee hụ mụọ-ozị Gebrel n'òhù, **Dan.** 8:15–16. Mụọ-ozị Maikel wee nyere Daniel aka, **Dan.** 10:13. Mụọ-ozị Gebrel ka e sitere n'ebe Chineke nọ zite, **Luk.** 1:19, 26–27. Mụọ-ozị nile nke Ekwensu ka-a ga-edokwa n'ụdọ-igwe ruo n'ikpe, **Jud** 1:6 (2 Pita 2:4). Ndị mmadụ wee hụ ndị mụọ-ozị na-aridata site n'elu-igwe, **3 Nif.** 17:24. Moronai dere banyere nkwsa ozi nke ndị mụọ-ozị, **Moro.** 7:25–32. Okwa Nchụ-aja nke Erọn na-ejide ọtugh-e-uzọ nile nke nkwsa ozi nke ndị mụọ-ozị, **OznQd.** 13. Moronai, Jọn O Me Baptism, Pita, Jemes, Jọn, Moses, Elaija, na Elaias, ha nile kwusara ozi nye Joseph Smith dika ndị mụọ-ozị, **OznQd.** 27:5–12. Unu enweghi ike inagide nkwsa-ozị nke ndị mụọ-ozị, **OznQd.** 67:13. Maikel onye-isi mụọ-ozị bụ Adam, **OznQd.** 107:54. Ndị mụọ-ozị bu ndị biliworu n'onwu, na-enwe arụ nke anụ arụ na okpukpu, **OznQd.** 129. Enweghi ndị mụọ-ozị na-eje ozi n'ụwa ma-òbughị ndị bụ nke ya, **OznQd.** 130:5. Ndị ahụ na-erubeghi isi nye iwu Chineke nke ọlulụ di na nwunye ebighi-ebi, alughị nwunye, e nyeghi kwa ha n'ọlulụ di, kama ha ka e nyere okwa ndị mụọ-ozị n'elu-igwe, **OznQd.** 132:16–17.

MURU. *Hụ kwa* A Mụrụ Nani Ya; Amurụ Ozo, Amurụ site na Chineke; Ụmụ Ndịkom na Ụmụ Ndinyom nke Chineke; Ụmụ nke Kraist

Ka a mụọ; ka a mụta bu ịmụ, iso kee, ma-òbụ ịkpọ ka ihe dịrị. N'ime akwụkwọ nsọ nile okwu ndị a nile ka a na-eji dika ịbụ onye Chineke mụrụ. Na-agbanyeghi na Jisus Kraist bụ nani nwa Nna ahụ mụrụ nani ya n'iwu anwụ, ndị mmadụ nile nwere ike ịbụ ndị Kraist mụrụ na Mụọ site na-ínara ya na-irubere iwu-nsọ ya nile isi, na bja buru ndị mmadụ ọhuru site n'ike nke Mụọ Nsọ.

Mụ onwe m amụwo gi taa, **Abụoma** 2:7 (Olnoz. 13:33; Ndị Hib. 1:5–6; 5:5). Otuto ya bụ otuto dika otu nwa-nwoke O Mụrụ Nani Ya, **Jon** 1:14 (2 Nif. 25:12; Alma 12:33–34; OznQd. 76:23). Chineke huru ụwa n'anya otu a, na o nyere Okpara o mụrụ nani ya, **Jon** 3:16 (OznQd. 20:21). Kraist amụwo ndị ya n'ime mụọ, **Mosa.** 5:7. Ndị a mụrụ site n'Onye-nwe aburūwo Nzuko-nsọ nke Onye e Buru Ụzọ mụọ, **OznQd.** 93:22.

MWEGHACHI NKE OZI-OMA.

Hụ kwa Ngonari Okwukwe; Ozi-oma; Ogbọ A Kara-aka; Smith, Joseph Nta.

Nhiweghari n'etiti ndị mmadụ nke ezi-okwu nile na emume-nsọ nile nke ozi-oma ya nke Chineke hiweghari n'elu ụwa. Ozi-oma nke Jisus Kraist furu-efu site n'ụwa site na ngonari okwukwe nke mere gbasoro igbasa ozi-oma nke Ndị-ozị nke Kraist. Ngonari okwukwe ahụ mere ka o di mkpa bụ mweghachi nke ozi-oma. Site n'òhù nile, nkwsa-ozị-oma nke ndị mụọ-ozị, na mkpughe nye ndị mmadụ n'elu ụwa, Chineke weghachiri ozi-oma ahụ. Mweghachi ahụ malitere n'aka Onye-amụma Joseph Smith (A—JS 1:1–75; OznQd. 128:20–21) ma na-agakwa n'iru ruo ugbua site n'ọrụ nke ndị amụma di ndụ nke Onye-nwe.

A ga-ewulite ụlọ nke Onye-nwe n'elu nnukwu ugwu nile, **Aisa.** 2:2 (Maika

4:2; 2 Nif. 12:2). Chineke ga-arụ orụ dī itụ n'anya na ihe dī ebube, **Aisa**. 29:14 (2 Nif. 25:17–18; **OznQd**. 4:1). Chineke ga-ewulite otu ala-eze, nke na-agaghī emebi-emebi, **Dan**. 2:44. Elaijas ga-abia, na weghachi ihe nile, **Mat**. 17:11 (Mak 9:12; **OznQd**. 77:14). Oge nile nke ikwughachi ihe nile ga-abia, **Qlndo**. 3:21 (**OznQd**. 27:6). N'ogbo ozuzu oge nile akara aka, Chineke ga-achikota ihe nile n'otu, **Ndi-Efe** 1:10. M wee hụ mụ-ozī ozō, ka o na-enwe ozi-oma mgbe nile na-adigide ikwusa, **Mkpu**. 14:6. Uju nke ozi-oma ahụ ga-abia-kwute ndi Jentailu, **1 Nif**. 15:13–18. A ga-eweghachi ndi Juu nye Nzuko-nsọ nke ezi-okwu, **2 Nif**. 9:2. N'ubochi ikpeazu ka ezi-okwu ahụ ga-abia, **3 Nif**. 16:7. N'elu unu ka m na-enyefe Okwa Nchụ-aja nke Erōn, **OznQd**. 13:1 (A—JS 1:69). Enyefewo m otughe-uzo nile nke ala-eze maka oge nile nke ikpe-azu, **OznQd**. 27:6, 13–14 (**OznQd**. 128:19–21). Kpokota agburu nile nke Israel ma weghachi ihe nile, **OznQd**. 77:9. Otughe-uzo nile nke ogbo nke a ka e nyefere, **OznQd**. 110:16 (**OznQd**. 65:2). Okwa nchụ-aja ka e nyere n'ogbo nke ozuzu oge nile ahụ akara aka, **OznQd**. 112:30. M wee hụ Ndi abuo, **A—JS**. 1:17. Aga m ekpughere unu okwa nchụ-aja ahụ, site n'aka Elaija, **A—JS**. 1:38 (Mal. 4:5–6).

ṖAA-NTI. *Hụ kwa* Irube-isi, Ncube-isi, Rube-isi; Nti

Ịnụ na rube-isi nye olu-okwu ma-ọbụ nkuzi nile nke Onye-nwe.

Onye-nwe ga-ekulite onye-amuma dika ya onwe ya, ma unu ga aña ya nti, **Deut**. 18:15. Iña nti dī mma karja abuba ebule nke ichu-aja, **1 Sam**. 15:20–23. Anyi añaghī kwa nti nye ndi-oru-gi, bụ ndi-amuma, **Dan**. 9:6. Ndi ezi-omume ndi na-aña nti n'okwu nile nke ndi amuma, ha bụ ndi na-agaghī ala n'iyi, **2 Nif**. 26:8. Ọburu na unu a gaghi aña nti n'olu nke onye-ozuzu-aturu oma ahụ, unu abughī aturu nke ya, **Alma** 5:38 (Hil. 7:18). Naa-nti, O unu ndi Nzuko-nsọ m, **OznQd**. 1:1. Ndi ahụ na-aña-nti n'olu nke Mụo ahụ ka a

na-enye ihè ma na-abiakwute Nna ahụ, **OznQd**. 84:46–47. Ha e meghe ngwa iña Onye-nwe nti; ya mere, o meghe ngwa n'ina nti na-ekpere ha nile, **OznQd**. 101:7–9. Ndi ahụ na-añaghī iwu-nsọ nile nti ka a na-ata ahuhụ, **OznQd**. 103:4 (Moses 4:4).

NAFTALI. *Hụ kwa* Israel; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

Nke ise n'ime umu ndikom iri na abuo nke Jekob na nwa nke abuo nke Bilha, odibo nwanyị nke Rachel (Jen. 30:7–8). Naftali nwere umu ndikom ano (1 Ihem. 7:13).

Agburu nke Naftali: E dekọtara ngozi Jekob n'elu Naftali na, Jenesis 49:21. Ngozi Moses n'elu agburu ahụ ka e dekọtara na Deuteronomi 33:23.

NATANIEL. *Hụ kwa* Batolomiu

Otu Onye-Ozi nke Kraist na otu enyi nke Filip n'ime Testament Ọhuru (Jon 1:45–51). O sitere na Kena nke Galili (Jon 21:2). Kraist kwuru na Nataniel buuru onye Israel na-enweghi aghughu (Jon 1:47). Ya na Batolomiu ka a na-eche n'ozuzu na ha bu otu onye ahụ (Mat. 10:3; Mak 3:18; Luk 6:14; Jon 1:43–45).

NAOMI. *Hụ kwa* Rut

N'ime Testament Ochie, otu nwanyị ezi-omume na nwunye nke Elimelek (Rut 1–4). Elimelek na Naomi kpọrọ ezi na ulọ ha gaa Moab iji gbanari unwu. Mgbe Elimelek na umu ya ndikom abuo nwusiri, Naomi laghachiri na Betlehem ya na nwunye nwa ya nwoke Rut.

NAUVOO, ILLINOIS (USA)

Otu nnukwu obodo dī mkpa nke Ndi-nsọ Ubochi ndi Ikpe-azu a hiwere n'afọ 1839 na Steeti nke Illinois. A ga-ahụ ya n'elu Osimiri Mississippi, ihe foduru ntakiri ka o buru nari kilomita ato na iri abuo na mgbago osimiri ahụ site na St. Louis.

N'ihī mkpagbu nile n'ime Steeti nke Missouri, Ndi-nsọ gara ihe dika nari Kilomita ato na iri abuo na mpaghara

elu elu ọwụwa anyanwụ, ofe Osimiri Mississippi ahụ na baa n'ime Illinois, ebe ha chọtara ọnọdụ nile kacha ikwado ha. E mesia Ndi-nso zuru ala n'ebe di nso na nnukwu obodo nke Commerce na-emepeghe emepe. Ala nke a bu ozara apiti n'ozuzu nke nwere nani ulo ole na ole di mfe. Ndi-nso michaputara mmiri n'ala ahụ ma rupa ebe obibi nile. Joseph Smith kpobatarara ezi na ulo ya n'ime otu ebe-obibi e ji osisi ruo. Aha nnukwu obodo ahụ bu Commerce ka a gbanwere ka o buru Nauvoo, isoro okwu Hibru ahụ maka "mma".

Otu nkeji nke Ozizi na Ogbugbandu nile ka e dekọtara n'ime Nauvoo (OznQd. 124-129, 132, 135). A gwara ndi nso ka ha wuo temple na Nauvoo (OznQd. 124:26-27). Ha wuru temple ahụ na hazie stek nile nke Zaijon tutu ha a buru ndi a chupuru site n'ebe obibi ha nile n'afọ 1846. Dika nsonazu mkpagbu ahụ, Ndi-nso hapuru ebe ahụ na gaa njem ha mpaghara odida-anyanwụ.

NAZARET. *Hụ kwa* Jisus Kraist

Otu ime obodo ntà n'etiti ugwu nile di na mpaghara odida-anyanwụ nke Oke Osimiri Galili. Nazaret buuru ebe obibi mbu nke Jisus (Mat. 2:23). Jisus kuziri ihe n'ulo-nzuko di na Nazaret, na kwuputara na ya emezuwu ibu amuma ahụ di n'ime Aisaia 61:1-2 (Mat. 13:54-58; Mak 6:1-6; Luk 4:16-30).

NCHE, NDI-NCHE. *Hụ kwa*

Doo-aka-na-nti, Ido aka-na-nti

I muru anya, i chegide. Onye na-eche nche na na-erube isi di na njikere na kwadoro akwado. Ndi-nche bu ndi ndu ndi nke ndi nnochite-anya nke Onye-nwe kporo ijide oru di mkpa puru iche maka odimma nke ndi ozo. Ndi ahụ a kporo dika ndi ndu nwere oru puru iche ibu kwa ndi-nche nye uwa nke foduru.

E dowo m gi ibu onye-nche, **Ezik.** 3:17-21. Ndi-nche ndi na-ewelite olu okwu ido aka na nti na-azoputa mkpuru-obi ha, **Ezik.** 33:7-9. Ya mere, na-eche nu

nche, n'hi na unu amataghi oge awa ahụ Onye-nwe unu ga-abia, **Mat.** 24:42-43 (Mat. 25:13; Mak 13:35-37; OznQd. 133:10-11). Na-eche nu nche na-ekpekwa ekpere ka unu wee ghara iba n'ime onwunwa, **Mat.** 26:41 (3 Nif. 18:15, 18). Oburu na unu elezighi onwe unu anya, echiche unu nile, okwu unu nile, omume unu nile, unu ga-alari n'iyi, **Mosa.** 4:30. Alma chiri ndi nchaja na ndi okenye ino n'isi na ilekota Nzuko-nso ahụ, **Alma** 6:1. Onye na-anaghi ele anya maka Onye-nzoputa ka a ga-ebepu, **OznQd.** 45:44. Ukochukwu na ndi ozo ka Chineke kpore ma chie echichi ilekota Nzuko-nso, **OznQd.** 46:27. Onye-nwe dobere ndi-nche ilegide ubi vine ahụ, **OznQd.** 101:44-58.

NCHEKWUBE. *Hụ kwa* Kwere,

Nkwenye; Ntukwasi-obi;
Okwukwe

Inwe nkwenye ike, kwere, ntukwasi-obi, ma-obi okwukwe n'ihe nke ka nke, Chineke na Jisus Kraist.

O di mma itukwasi Onye-nwe obi kara itinye nchekwube na mma, **Abuma** 118:8. Onye-nwe ga-abu nchekwube gi, **Ilu** 3:26. Mgbe Kraist ga-aputa ihe, anyi ga-enwe nchekwube, **1 Jon** 2:28. Ndi ajoo Nifai tufuru ntukwasi-obi nke umu ha, **Jekob** 2:35. mgbe ahụ ka chekwube gi ga-esi ike n'iru Chineke, **OznQd.** 121:45.

NDEPUTA NKE OKWUKWE. *Hụ*

kwa Ola Pel nke Oke Onu-ahia;
Smith, Joseph Nta

Mkpuru ihe nto-ala Iri na ato nke Okwukwe nke ndi Otu Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a kweere.

Joseph Smith buru uzo dee ha na leta o degaara John Wentworth, onye na-ahazi akwukwo nta akuko *Chicago Democrat*, na nzaghachi aririo ya imata ihe ndi Otu Nzuko-nso kweere. Leta ahụ ka e mechara mara dika 'leta Went wot' ma e buru-uzo biputa ya n'akwukwo nta akuko *Times and Seasons* na Mach 1842. Na 10 Oktoba 1880, a nabatarara Ndeputa nke Okwukwe

n'usoro dika akwukwo-nsọ site na ntuli-aka nke ndi otu nile nke Nzuko-nsọ na e wee tinye ya dika mpaghara Ola Pel nke Oke Onu-ahia.

NDIDI. *Hu kwa* Di Nwayo, Idi Nwayo; Nogide

Inogide na-idi juu; inwe ike nke inogide na mkpagbu, mkpari, ma-obu mmeru-aru na-enweghi mkpesa ma-obu imegwara.

Nodu n'aru Onye-nwe, ma nwee kwa ntachi-obi na-echere ya, **Abu-oma** 37:7-8. Onye ahụ na-adighi ewe iwe oso-osọ nwere nnukwu nghota, **Ilu.** 14:29. N'ime ntachi-obi unu, unu ga-anata mkpuru-obi unu, **Luk.** 21:19. Anyi nwere olile-anya site na ntachi-obi na nkasi-obi n'ihe e dere n'akwukwo nsọ nile, **Ndi-Rom.** 15:4. Buru nu ndi na-eso ndi ahụ, ndi ji okwukwe na ntachi-obi na-eketa nkwa nile ahụ, **Ndi-Hib** 6:12-15. Ka ntachi-obi ruzuo ezi oru ya, ka unu wee tozuo oke dizuo kwa mma, **Jemes** 1:2-4. Unu nuru ihe banyere ntachi-obi nke Job, **Jemes** 5:11. Ha nyere onwe ha n'onu na were ndidi ruo n'ochicho nile nke Chineke, **Mosa.** 24:15. I nagidere ihe ndia nile na ndidi n'ihia na Onye-nwe nonyeere gi, **Alma** 38:4-5. Gaa n'iru na ndidi ruo mgbe unu zuru oke, **OznQd.** 67:13.

NDI AKA-EBE NKE AKWUKWO
NKE MOMON. *Hu kwa* Aka-ebe; Akwukwo nke Momon

Onye-nwe nyere ndi-ozo iwu ewezuga Onye-amuma Joseph Smith ka ha gbaa aka-ebe nke idi-nsọ nke Akwukwo nke Momon (**OznQd.** 17; 128:20). Huru igba-ama nile nke ndi aka-ebe ndi a "Mmalite" di n'iru nke Akwukwo nke Momon.

Site n'okwu nile nke mmadu ato a gam-ehiwe okwu m, **2 Nif.** 11:3. Ndi aka-ebe ga-agba-ama banyere okwu ya nye umu nke mmadu, **2 Nif.** 27:12-13. Site n'onu nke ndi aka-ebe ato ka a ga-ehiwe ihe ndi a, **Ita** 5:4. Site n'okwukwe ndi aka-ebe ato ahụ ga-ahụ epekele nile, **OznQd.** 17.

NDI AMALEK (Akwukwo nke Momon)

Otu otu Nifai ndi gonariri okwukwe, ndi duru ndi Leman n'agha megide ndi Nifai (**Alma** 21-24, 43).

NDI AMALEK (Testament Ochie)

Agburu ndi Arab nke bibuuru n'ozara nke Peran n'agbata Araba na Mediterenia. Ha na-anokari n'agha, ha na ndi Hibru site n'oge Moses (**Opu** 17:8) ruo Sol na David (1 Sam. 15; 27:8; 30; 2 Sam. 8:11-12).

NDI ANTAI-NIFAI-LIHAI. *Hu kwa* Amon, Nwa-nwoke nke Mosaia; Umụ Ndikom nke Hilaman; Umụ Ndikom nke Mosaia

N'ime Akwukwo nke Momon, aha e nyere ndi Leman ndi umu ndikom nke Mosaia gbanwere. Mgbe a gbanwesiri ha, ndi a akpokwara ndi nke Amon, kwesiri ntukwasị obi n'ime ndu ha nile (**Alma** 23:4-7, 16-17; 27:20-27).

Ha wee kpokwasị onwe ha aha ndi Antai-Nifai-Lihai, **Alma** 23:16-17; 24:1. Ha juru ikwafu obara ma lie ngwa-ogu ha nile n'ala, **Alma** 24:6-19. Umụ ha ndikom mere nkwadobe maka agha ma ha chorọ ka Hilaman buru onye-ndu ha, **Alma** 53:16-19; 56-58 (Umu ndikom ndi a ka a maakwara dika Umụ okoro obia ndi agha di Puku abuo).

NDI BU CHI. *Hu kwa* Chineke, Chukwu

NDI EFESOS, AKWUKWO-OZI, E DEGAARA. *Hu kwa* Akwukwo-ozii nile nke Pol; Pol

N'ime Testament Oheru, otu Akwukwo-ozii Pol dere nye ndi-nsọ na Efesos. Akwukwo-ozii ahụ di oke mkpa, n'ihia na o nwere nkuzi nile Pol kuziri banyere Nzuko-nsọ nke Kraist.

Isi nke 1 nwere ekele dika o na-emekari. Isi nile nke 2-3 na akowa nke oma mgbanwe na-adi n'ime ndi mmadu mgbe ha ghoro ndi otu Nzuko-nsọ—ha na-abu umu-aba-ala, soro Ndi-nsọ, tinyere ndi Jentailu na ndi

Juu a na-ejikọ nke ọma n'ime otu Nzukọ-nsọ. Isi nile nke 4–6 na-akwọwa nke ọma, ọrụ nile nke Ndị-ozị na ndị amụma, mkpa ijikọ nke ọma dị na mkpa iyikwasị ngwa-ọgụ nile nke Chineke dị.

NDỊ EZE. *Hụ kwa Usoro Oge na Ebe nile na Ihe-omume nile*

Akwukwọ abụọ dị n'ime Testament Ochie. Akwukwọ ndị a na-akọ akụkọ nke Israel site na nnupụ-isi nke Adonaija, nwa-nwoke nke anọ nke Eze Devid (ihe dika 1015 Tutu a mụọ Kraist), ruo na ndọkpụ n'agha ikpeazụ nke Juda (ihe dika 586 Tutu a mụọ Kraist). Ha sonyere akụkọ nile nke ala-eze mpaghara elu-elụ (agburụ iri nke Israel) site na nkewa ruo na mgbe ndị Asiria weere ha na ndọkpụ n'agha baa na mba nile ndị dị n'elu-elụ.

Ndị-eze nke Mbụ: Isi nke 1 na-akwọwa nke ọma ubochi ndị ikpeazụ nke ndụ Eze Devid. Isi nile nke 2–11 dekotara ndụ Solomon. Isi nile nke 12–16 na-akọ maka ndị nọchiri anya Solomon ngwa-ngwa, Rehoboam na Jeroboam. Jeroboam kpataara nkewa nke ala-eze nke Israel. A kpọtukwara ndi-eze ndi-ozo ọnu. Isi nile nke 17–21 dekotara mpaghara nile nke ije-ozị nke Elaija dika mgbe ọ na-adọ Ehab, eze nke Israel aka na ntị. Isi nke 22 dekotara otu ibu-agma megide Siria n'ime nke Ehab na Jehoshafat, eze nke Juda jikọtara ndị agha ọnu. Onye amụma Maika buru amụma megide ndị eze ahụ.

Ndị-eze nke Abụọ: Isi nke 1–2:11 gara n'iru na ndụ nke Elaija, tinyere mbilite Elaija gaa n'elu-igwe n'ime ugbo-ala oku. Isi nile nke 2–9 koro ije-ozị nke okwukwe na nke nnukwu ike nke Elaisha. Isi nke 10 na-akọ maka Jehu, eze ahụ, na ka o siri bibie ulọ nke Ehab na ndị nchụ-aja nile nke Baal. Isi nile nke 11–13 dekotara ọchịchị ezi-omume nke Jehoash na ọnwụ nke Elaisha. Isi nile nke 14–17 na-akọ banyere otutu ndi-eze ndi chiri na Israel na Juda, otutu mgbe n'ime ajojo omume. Isi nke 15

dekotara mnwude nke ndị Asiria nwudere agburu iri nile ahụ nke Israel. Isi nile nke 18–20 dekotara ndụ ezi-omume nke Hezekia, eze nke Juda, na Onye amụma Aisaja. Isi nile nke 21–23 na-ekwu maka ndị eze Manase na Josaja. Dika odi-n'ala, Manase bu onye ogbugbu e gburu Aisaja n'ihu okwukwe ya diiri. Josaja buuru onye eze ezi-omume, onye hiweghariri iwu ahụ ozo n'etiti ndi Juu. Isi nile nke 24–25 dekotara ndokpu n'agha ahụ baa Babilon.

NDỊ FARISI. *Hụ kwa Ndị Juu*

N'ime Testament Oheru, otu ogbako okpukpe chi n'etiti ndi Juu ndi aha ha na-atuaro ikewapu iche ma-ogu ino iche. Ndi Farisi mere mpako nke onwe ha n'idobe sie ike iwu nke Moses ma na-ewezuga onwe ha n'ihe obula metutara ndi Jentaifu. Ha kweere na ndu ma onwu gasia, mbilite n'onwu, na idi adi nke ndi mụo-ozị na mụo nile. Ha kweere na iwu nke e nyere n'onu (nke na-edeghi ede) na omenala diiri ahata-aha n'idi mkpa dika iwu nile nke e dere ede. Nkuzi ha nile wedara okpukpe-chi ala ka idobe usoro nile ma gbaa mpako nke mụo uwe. Ha kpataara otutu ndi Juu inwe obi abuo n'ebe Kraist na ozi-oma ya no. Onye-nwe kwugidere ndi Farisi na ọrụ ha nile n'ime Matiu 23; Mak 7:1–23; na Luk 11:37–44.

NDỊ FILIPAI, AKWUKWỌ-OZI E

DEGAARA. *Hụ kwa*

Akwukwọ-ozị nile nke Pọl; Pọl

Otu leta nke Pọl degaara Ndị-nsọ na Filipai mgbe ọ nọrọ n'ulọ mkporo na Rom n'oge nke mbụ. O bu ugbo a akwukwọ nke ndi Filipai n'ime Testament Oheru.

Isi nke 1 nwere ekele n'ile nke Pọl na ntuzi-aka ya n'idi-n'otu, idi umeala, na ntachi obi. Isi nke 2 na-ekwu ugboro ugboro na mmadu nile ga-ehulatara Kraist isi na n'onye obula ga-aruputari nzoputa nke onwe ya. N'isi nke 3, Pọl kowara na ya ejijo ihe nile chuo-aja maka Kraist. N'isi nke 4,

Pọl kelere Ndị-nso ndị Filipai n'ih i enyem-aka ha.

NDỊ FILISTIA

N'ime Testament Ochie, otu agburu nke na mbu sitere na Kaftoa bja (Emos 9:7) ma bichie na ndida-ala bara uba na akuku oke osimiri Mediterenja site Jopa ruo ozara ndi Ijipt tutu ubochi nile nke Abraham (Jen. 21:32). Ru o tutu afọ e nwere ibu agha n'etiti ndi Filistia na ndi Israel. Dika ihe si mee Palestajn, aha obodo ndi Filistia, ghoru akara a maara nke oma nye Ala Nso ahụ nile.

Israel ngoru n'oru n'aka ndi Filistia ruo iri afọ anọ, **Ndikp.** 13:1. Samson lusoro ndi Filistia agha, **Ndikp.** 13–16. Golajat buuru onye Filistia nke Gat, **1 Sam.** 17. Devid meriri ndi Filistia, **1 Sam.** 19:8.

NDỊ GALETIA, AKWUKWỌ-OZI

E DEGAARA. *Hu kwa*

Akwukwọ-oz i nile nke Pọl; Pọl

Otu akwukwọ di n'ime Testament Ohuru. Na mbu o bubuuru leta nke Onye-Ozi Pọl degaara ndi-nso bi site n'isi ruo n'isi-puọ ezi Galetia. Isiokwu leta a bu na ezi inwe-onwe ka a ga-achota nani site na-ibi ndu n'ozio nke Jisus Kraist. Oburu na Ndi-nso nile anakwere nkuzi nile nke Ndi-otu-Kraist ndi Juu bu ndi kwusiri-ike na-idebe iwu Moses, ha gaara e weta na njedebe ma-obu bibie inwe-onwe nke ha chotara n'ime Kraist. N'ime akwukwọ-oz i, Pọl hiwere onodu nke ya onwe ya dika Onye-Ozi, kowaa ozizi nke ezi-omume site na okwukwe, na mesie ike uru nke okpuke-chi nke muo.

N'isi nile nke 1 na 2, Pọl kowaputara mwute banyere oz i ahụ o natara bu nke ngonari-okwukwe n'etiti ndi Galetia na mee ka o doo anya nke oma onodu ya n'etiti Ndi-Ozi nile. Isi nke 3 na 4 kparitara nkata maka ozizi nile nke okwukwe and oru nile. Isi nile nke 5 na 6 nwere okwu chukwu ahụ banyere nso n'azu ga-eme eme nke ozizi nke okwukwe.

NDỊ-HIBRU, AKWUKWỌ-OZI E

DEGAARA. *Hu kwa*

Akwukwọ-oz i nile nke Pọl; Pọl

Otu akwukwọ di n'ime Testament Ohuru. Pọl degaara ndi Juu leta nke a bu ndi otu Nzuko-nso iji kwagide ha na mpaghara putara ihe na Iwu Moses a buruwo ndi emezuworo n'ime Kraist, na kwa n'iwu nke ka idi-elu nke ozi-oma Kraist, a nochiwo ya. Mgbe Pọl loghachiri na Jerusalem na ogwugwu mgbasa-oz i-oma ya nke ato (ihe dika afọ 60 mgbe a musiworo Kraist) o chotara na otutu ndi Juu bu ndi otu ka ji aka n'iwu nke Moses (QIndoz. 21:20). Nke a bu o dikari nta o buru afọ iri mgbe e mesiri ogba-ko oha nke Nzuko-nso na Jerusalem kpebiworo na emume-nso ufodu nke iwu Moses adighi kwa mkpa maka nzoputa nke ndi jentailu bu Ndi-otu-Kraist. Nke a mere, na-oteghi anya mgbe nke a gasiri Pọl degaara ndi-Hibru akwukwọ iji gosi ha site n'akwukwọ-nso nke ha na site na uche zuru oke ihe mere ha agaghi na-eme-kwa iwu nke Moses.

Isi nile nke 1 na 2 na-akowa na Jisus di ukwu karia ndi muo-oz i. Isi nile nke 3–7 na-atunyere Jisus Moses na kwa iwu Moses ma na-agba-adu na o di ukwu karia ha abuo. Ha na-akuzi kwa na Okwa Nchu-aja Melkizedek di ukwu karia nke Eron. Isi nile nke 8–9 na-akowa nke oma otu emume-nso nile nke Moses si kwadobe ndi mmadu maka ije-oz i Kraist na ka Kraist si buru onye-ogbugbo nke ogbugba-ndu ohuru ahụ (Alma 37:38–45; OznQd. 84:21–24). Isi 10 bu agbam-ume nke nrusi oru ike na ikwesị ntukwasị-obi. Isi nke 11 bu mkparita uka nke okwukwe. Isi nke 12 na-enye ido-aka na nti nile, na ekele nile. Isi nke 13 na-ako onodu inwe nnu-kwu ugwu nke olulu di na nwunye na mkpa nrube-isi di.

NDỊ-İKPE, AKWUKWỌ NKE

Otu akwukwọ di n'ime Testament Ochie. Akwukwọ nke Ndi-ikpe gbasara ndi Israel site na onwu nke Joshua ruo na omumu nke Samuel.

Isi nile nke 1–3 bụ mmalite nye akwụkwọ nke Ndị-ikpe. Ha na-akwọwa sị n'ihì na ndị Israel a chupughị ndị-iro ha (Ndikp. 1:16–35), ndị Israel ga-atarịrị ahụhụ ihe ndị a butere: nfunarị nke okwukwe, alulù di na nwunye ha na ndị na-ekweghị ekwe, na ife arụsị. Isi nile nke 3–5 na-akọ uche Debora na Berak nwetara site n'ihe mere, ndị bụ ndị napụtara Israel site n'aka ndị Kenean. Isi nile nke 6–8 bụ uche na-akwalite okwukwe nke Gideon nwetara, onye nke Onye-nwe goziri ka o napụta Israel site n'aka ndị Midian. N'isi nile nke 9–12 ọtụtụ ndị-kom di iche iche fere-ofufe dika ndị-ikpe n'Israel, kachasịa n'ime igo-narị-okwukwe na okpuru ọchịchị aka ike. Isi nile nke 13–16 na-ekwu maka mbilite na ọdịda nke onye-ikpe nke ikpe-azụ, Samson. Isi nile nke ndị ikpe-azụ 17–21, ka e nwere ike ikwọwa nke ọma dika ihe mgbakwunyere nke na-ekpughe imi-emi nke mmehie nile nke Israel.

NDỊ IRI ASAA. *Hụ kwa* Ndị-ozì;
 Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek

Otu ọkwa-ọrụ nke a na-echi ndị nwoke echichi baa na ya n'ime Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek. Taa, ọny-ogugu-juru-aka nile nke Iri asaa bụ Ndị Ji Ikike Zuru Ọha nile nke Nzukọ-nsọ ndị e nyere ikike ndị-ozì kama e chighi ha echichi Ndị-ozì. Ha na-enye uju oge ha n'ije-ozì ahụ.

Onye-nwe nyere iri asaa ọzọ ọkwa, **Luk** 10:1. Ndị Iri Asaa ahụ ka a kpọrọ ikwusa ozi-oma ahụ na ibụ ndị aka-bebe pụrụ iche nke Jisus Kraịst, **OznQd.** 107:25–26. Ndị Iri Asaa ahụ ga-arụ ọrụ n'aha nke Onye-nwe, site na ntuzi-aka nke Ndị Iri na Abụọ ahụ, na-iwulite Nzukọ-nsọ na hazie ihe nile nke ya na mba nile, **OznQd.** 107:34. Hoputa iri asaa ndị ọzọ, ọbuna iri asaa a mụbara ụzọ asaa, ọbụrụ na ọrụ ahụ nwere mkpa ichọ ya, **OznQd.** 107:93–97. Ọny-ogugu-juru-aka ka e hiwere maka ndị okenye na-aga njem maka ịgba-ama nke aha m n'ụwa nile, **OznQd.** 124:138–139.

NDỊ JARED. *Hụ kwa* Akwụkwọ nke Mọmọn; Jared; Jared, Nwanne Nwoke nke

Ndị mmadụ nọ n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn ndị bụurụ ụmụmụ nke Jared, nwanne ya nwoke, na ndị enyi ha nile (Ita 1:33–41). Chineke dūurū ha site na ụlọ elu nke Towa Bebel gaa na Amerika nile, otu ala e kwere na nkwa (Ita 1:42–43; 2–3; 6:1–18). Na-agbanye-ghị na mba ha n'otu oge nwebuuru ọtụtụ nde ndị mmadụ, e bibiri ha nile n'agha ime obodo nke ajọọ omume butere (Ita 14–15).

NDỊ JENTAILU

Dika e jiri ya n'akwụkwọ-nsọ nile, ndị Jentailu nwere ọtụtụ nkowaputa. Oge-ufodu ọ na-enye ndị na-esiteghị na ahiri ndị Israel aha ahụ, oge ufodu ndị na-esiteghị na ahiri ndị Juu, na oge ufodu mba nile na-enweghị ozi-oma ọbunadi na e nwere ike nwee ufodu ọbara ndị Israel n'etiti ndị ahụ. Iji ya n'ọnọdụ nke ikpeazụ a puru iche bụ nke e jiri ya n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn na Ozizi na Ogbugba-ndụ nile.

Ndị Israel na ndị na-abughị ndị Israel (Jentailu) alurịtakwala alulù, **Deut.** 7:1–3. Onye-nwe ga-abia buru ihè nke ndị Jentailu, **Aisa.** 42:6. E nyere Pita iwu ka o were ozi-oma ahụ wegara ndị Jentailu, **QIndoz.** 10:9–48. Chineke nyere ndị Jentailu ncheghari, **QIndoz.** 11:18. E mere anyị onwe anyị baptism baa n'ime otu Nzukọ-nsọ ma anyị bụ ndị Juu ma-ọbụ ndị Jentailu, **1 Ndị-Ko** 12:13. Ndị Jentailu ga-abụ ndị ga-eso ketakọ ihe n'ime Kraịst site n'ozì-oma ahụ, **Ndị-Efe.** 3:6. E degaara ndị Jentailu Akwụkwọ nke Mọmọn, **Isi okwu Ibe akwụkwọ nke Akwụkwọ nke Mọmọn** (Mom. 3:17). Otu nwoke n'etiti ndị Jentailu gara n'iru n'elu otutu mmiri ahụ, **1 Nif.** 13:12. Akwụkwọ ndị ọzọ putara site n'aka ndị Jentailu, **1 Nif.** 13:39. Uju nke ozi-oma ahụ ga-abia n'aka ndị Jentailu, **1 Nif.** 15:13 (3 Nif. 16:7; OznQd. 20:9). Ala nke a ga-abụ ala nke ntọhapu nye ndị Jentailu, **2 Nif.** 10:11. Ndị Jentailu bụ n'oyiyi nke osisi

olive ọhịa, **Jekob** 5. Ozi-oma ahụ ga-abia n'oge nile nke ndị Jentailu, **OznQd.** 45:28 (**OznQd.** 19:27). Okwu ahụ ga-aga n'iru ruo na nsọtụ nile nke ụwa, buru ụzọ ruo ndị Jentailu, ma mgbe ahụ rute ndị Juu, **OznQd.** 90:8–10. Iri asaa ahụ ga-abụ ndị aka-ebe pụrụ ishe nye ndị Jentailu, **OznQd.** 107:25. Ziga ndị okenye nke Nzuko-nsọ m ka ha kpọkuo mba nile, nke mbụ nye ndị Jentailu, ma mgbe ahụ nye ndị Juu nile, **OznQd.** 133:8.

NDỊ JUU. *Hụ kwa* Israel; Juda

Ndị Juu nwere ike ibụ (1) ụmụ ụmụ nke Juda, otu n'ime ụmụ ndịkom iri na abụọ nke Jekob, (2) ndị ochie nke ala-eze mpaghara ala-ala nke Juda, ma-ọbụ (3) ndị mmadụ na-ekpe okpukpe chi, ụdị ibi ndụ, na ọdinala nile nke ndị Juda mana ha nwere ike ibụ ma-ọbụ ghara ibụ ndị Juu na-omumụ. Ọ bụrụla omenala iyi okwu ahụ *Juu* na-atunyere ụmụ ụmụ Jekob nile, mana nke a bụ imehie ihe. E kwesiri ihapụrụ ya nani ndị ahụ bụ ndị ala-eze nke Juda ma-ọbụ, nke kacha nke taa, ndị ahụ bụ ndị agbụrụ nke Juda na ndị ahụ Ya na ha mekọtara ihe.

Mkpa-n'aka eze a gaghi esi n'ebe Juda nọ wezuga onwe ya, ruo mgbe Shailo ga-abia, **Jen.** 49:10. Ozi-oma nke Kraịst bụ ike nke Chineke ruo na nzọpụta, nye onye Juu na mbụ, **Ndị-Rom.** 1:16. Onye-amụma ka Onye-nwe ga-ewelite n'etiti ndị Juu—ọbuna Mesaia, **1 Nif.** 10:4. Mgbe akwụkwọ ahụ siri n'ọpụ ndị Juu pụta, ihe nile ndị e dere di mfe nghota na-enweghi ntupọ, **1 Nif.** 14:23. Ndị Juu ka a ga-ekposasi n'etiti nnukwu mba nile, **2 Nif.** 25:15. Ndị Juu bụ ndị ogbugba ndụ m mgbe ochie, **2 Nif.** 29:4. Ndị Juu bụ ndị e kposasiri ga-amalite ikwere na Kraịst, **2 Nif.** 30:7. Ndị Juu ga-ajụ okwute ahụ nke ha ga-ewukwasị n'elu ya, **Jekob** 4:14–16. Ndị Juu ga-enwe ndị aka-ebe ọzọ na Jisus bụrụ otu Kraịst ahụ, **Mom.** 3:20–21. A ga-azuputa ndị amụma abụọ nye nnukwu mba ndị Juu n'ubochi ndị ikpe-azụ, **OznQd.** 77:15. Kpọkuo mba nile, nke mbụ nye ndị Jentailu nile, ma mgbe

ahụ ndị Juu nile, **OznQd.** 133:8. N'ubochi ndị ahụ ka nnukwu mkpagbu ga-adị n'arụ ndị Juu, **JS—Mat.** 1:18.

NDỊ JI IKIKE ZURU ỌHA NILE.

Hụ Ndị Iri asaa; Onye-isi Nduzi
 Ụkọchukwu; Onye-Ozi; Otu
 Ndị-isi Nduzi Mbụ

NDỊ KỌLỌSỊ, AKWUKWỌ-OZI E

DEGAARA. *Hụ kwa*

Akwukwọ-ozị nile nke Pọl; Pọl

Otu akwukwọ n'ime Testament Ọhụrụ. Ọ bụbuuru leta nke Onye-ozị Pọl degaara ndị Kọlọsị mgbe Epafra onye na-ezisa ozi-oma na Nzuko-nsọ letasiri ya (Ndikol 1:7–8). Epafra gwara Pọl na ndị Kọlọsị na-adaba n'ime oke ihie ụzọ-ha chere na ha di mma karịa ndị ọzọ n'ihie na ha na-akpachapụ anya na-imezu omume anụ arụ ụfọdụ, (Ndikol 2:16) gọnari onwe ha ụfọdụ ihe ahụ ha chorọ na na-esekpuru ndị mụọ-ozị (Ndikol 2:18). Omume ndia nile mere ndị Kọlọsị iche na e dowo ha nsọ. Ha chekwara na ha ghotara ihe omimi nile nke elu-igwe karịa ndị ọzọ nile bụ ndị otu nzuko-nsọ. N'ime leta ya, Pọl buzighariri ha ụzọ site na-ikuzi na mgbaputa na-abia nani site na Kraịst, na ọ ga-abụ amamihe nye anyị ife ya ofufe.

Isi nke mbụ bụ ekele Pọl kelere ndị Kọlọsị. Isi nile nke 2–3 bụ ozizi na nweekwa nkwpụta nile na Kraịst bụ Onye mgbaputa, nsogbu ofufe ụgha nwere, na mkpa nke mbilite n'ọnwụ di. Isi nke 4 na-akuzi na ndị-nsọ kwesiri inwe amamihe n'ihie nile.

NDỊ KỌRINT, AKWUKWỌ-OZI E

DEGAARA NILE. *Hụ kwa*

Akwukwọ-ozị nile nke Pọl; Pọl

Akwukwọ abụọ ahụ di n'ime Testament Ọhụrụ. Ha bụbuuru leta nile nke Pọl degaara ndị-nsọ nọ na Kọrint iyi mezie adighi n'usoro n'etiti ha. Ndị Kọrint biiri n'ime obodo ndị nwere mụọ ime ihe ojọ.

Ndị Kọrint nke mbụ: Isi nke I nwere ekele nile nke Pọl na otu ozi nke itụ mma

mma. Isi nile nke 2–6 bụ mmezi nile Pọl mezighariri iri mpe nile nke ndi-nso Kọrint. Isi nile nke 7–12 nwere nzaghachi nile nke Pọl nyere ajuju ụfọdụ. Isi nile nke 13–15 gbasara afọ-oma, onyinye nile nke mụọ, na mbilite n'ọnwụ. Isi nke 16 nwere ndumọdụ Pọl ka e guzo sie ike n'ime okwukwe ahụ.

Ndị Kọrint nke abụọ: Isi nke 1 nwere ekele nile nke Pọl, na otu ozi ịtụ mma mma. Isi nke 2 nwere ndumọdụ nke onwe maka Taitos. Isi nile nke 3–7 narụtụ aka n'ike nke ozi-oma n'ime ndu nile nke ndi-nso na ndi ndu ha nile. Isi nile nke 8–9 na-adụ ndi nso nile odu ka ha buru ndi na-eji aṅuri na-enye ndi ogbenye onyinye. Isi nile nke 10–12 bụ nkwpụtasi-ike ọndu Pọl dika Onye-ozi. Isi 13 bụ idọ aka na ntị ka e tozuo oke.

NDỊ LEMAN. *Hụ kwa* Akwukwọ nke Mọmọn; Leman; Ndị Nifai

Otu ọgbakọ ndi mmadu n'ime Akwukwọ nke Mọmọn nke otutu n'ime ha bụ ụmụ ụmụ Leman, nwa-nwoke nke kachasi okenye nke Lihai. Ha nyochara na Nifai na ụmụ ụmụ ya mejoro ha (Mosa. 10:11–17). Dika nsonazu, ha nupuru isi megide ndi Nifai na otutu mgbe ju nkuzi nile nke ozi-oma. Otu o sila di, mkpirisi oge tutu omumu nke Jisus Kraist, ndi Leman naara ozi-oma ahụ na buuru ndi ezi-omume karia ndi Nifai (Hil. 6:34–36). Nari afọ abuo mgbe Kraist letasiri Amerika nile ahụ, ma ndi Leman na ndi Nifai a bja buru ndi ajoo mmadu na malite ibu-agma megide onye na ibe ya. Gburu-gburu dika 400 mgbe a musiri Kraist, ndi Leman bibiri mba Nifai kpm-kpm.

Ndi Leman meriri mkpuru-afọ nke Nifai, **1 Nif.** 12:19–20. Ndi Leman kpore ndi Nifai asi, **2 Nif.** 5:14. Ndi Leman ga-abu ihe ipia utari nye ndi Nifai, **2 Nif.** 5:25. Akwukwọ nke Mọmọn ga-eweghachi nye ndi Leman mmata nke ndi nna nna ha nile na nke ozi-oma nke Jisus Kraist, **2 Nif.** 30:3–6 (Ibe akwukwọ isi-okwu nke Akwukwọ nke Mọmọn). Ndi Leman bu ndi Juu, ndi ahụ nke

foduru, **OznQd.** 19:27. Ndi Leman ga-agbawa dika okoko rose tutu obibia nke Onye-nwe; **OznQd.** 49:24.

NDỊ MỌMỌN. *Hụ kwa* Nzuko nke Jisus Kraist; Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a

Otutu-aha ahụ Mọmọn buuru ndi mmadu na-abughi ndi otu Nzuko-nso rokọtara ya iji tunyere ndi otu Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a. Aha ahụ sitere na akwukwọ di nso nke akwukwọ-nso nke onye-amuma mgbe ochie Mọmọn chikọtara na e nyere ya aha Akwukwọ nke Mọmọn. Aha nke Onye-nwe nyere nke a ga-eji mara ndi otu Nzuko-nso ahụ bu “Ndi-nso.” Ezi aha nke Nzuko-nso ahụ bu Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a.

NDỊ MUỌ-OZI NKWUSA-OZI. *Hụ* Muọ-ozii nile

NDỊ NCHỤ-AJA AGHUGHỌ.

Ndi mmadu na-ekwusa ozi-oma na na-ewulite onwe ha elu dika ihè nye ụwa ka ha wee nweta uru na ojija mma nke ụwa; ha a naghi achọ odimma nke Zaijon (2 Nif. 26:29).

Na-azunu igwe aturu nta Chineke, o bughị kwa n'ih i uru na-eweta ihere, **1 Pita** 5:2. Nzuko nile e wuru maka inweta uru, a ga-ewedatariri ha ala, **1 Nif.** 22:23 (Mom. 8:32–41). N'ih nchụ-aja aghughọ nile na ajoo-omume nile, ka a ga-akpogide Jisus n'obe, **2 Nif.** 10:5. O buru na enwere ike imanye nchụ-aja aghughọ n'etiti ndi a o ga-aputa mbibi ha kpm kpm, **Alma** 1:12. Ndi Jentailu ga ejuputa n'udi nchụ-aja aghughọ nile, **3 Nif.** 16:10.

NDỊ NIFAI. *Hụ kwa* Akwukwọ nke Mọmọn; Ndị Leman; Nifai, Nwa-nwoke nke Lihai

Otu ọgbakọ ndi mmadu n'ime Akwukwọ nke Mọmọn, nke otutu n'ime ha bụ ụmụ ụmụ nke onye-amuma Nifai, nwa-nwoke nke Lihai. Ha kewapuru onwe ha site na ndi Leman ma ha buuru

ndi ezi-omume n'ozuzu karia ndi Leman. Otu-o-sila di e mesiri bibie ha site n'aka ndi Leman n'ih i ajo-omume.

Ndi Nifai kewapuru site na ndi Leman, **2 Nif.** 5:5–17. Ndi mmadu ah i na-abu-ghi ndi Leman bu ndi Nifai, **Jekob** 1:13. A kpalitere muo ndi Nifai site na mkpe-bi ka mma, **Alma** 43:6–9, 45. Odighi mgbe ndi Nifai nweworo anuri karia n'oge nke Moronai, **Alma** 50:23. A zoputara ndi Nifai n'ih i ekpere nile nke ndi ezi-omume, **Alma** 62:40. Ndi Nifai malitere ila-azu n'ekweghi-ekwe, **Hil.** 6:34–35. Jisus kuziri ihe ma kwusaa ozi-oma n'etiti ndi Nifai, **3 Nif.** 11:1–28; 12. A gbanwere mmadu nile nye Onyenwe ma ha nwekotara ihe nile onu, **4 Nif.** 1:2–3. E nweghi ndoro ndoro, ih i n'anya nke Chineke bi n'ime obi ha nile, ma ha buuru ndi kachasi inwe anuri n'etiti ndi mmadu, **4 Nif.** 1:15–16. Ndi Nifai malitere inwe mpako na ih i ihe efu, **4 Nif.** 1:43. Obara na nnu-kwu igbu mmadu gbasara gazuo iru nke ala ah i nile, **Mom.** 2:8. Ndi Nifai mbara n'ajo omume ma Momon jur ih i onye ndu ha, **Mom.** 3:9–11. Ndi Nifai nile, ewezuga iri-abuo-na ano, ka e gburu, **Mom.** 6:7–15. Ndi Nifai ah i na-agaghi agonari Kraist ka e gburu, **Moro.** 1:2. Ndi Nifai ka e bibiri n'ih i ajo-omume na mmehie ha nile, **OznQd.** 3:18. Kpachapu anya maka mpako ka unu ghara ih i dika ndi Nifai, **OznQd.** 38:39.

NDI NA-ESO ҪҪҪ АТҪ NIFAI. *Hu*

kwa Ndi Nifai; Ndi nile e
Nwoghariri Enwoghari; Onye
Na-eso ҪҪҪ

Mmadu ato n'ime ndi Nifai na-eso ҪҪҪ Kraist horo ndi a tanyere n'ime Akwukwo nke Momon.

Onye-nwe nyere ha nkwa otu ngozi ah i o nyere Jon Onye a huru n'anya—na ha nwere ike inogide n'elu uwa iweta mkpuru-obi nile nye Kraist ruo mgbe Onye-nwe bira ozo. E nwogha-ra ha enwogha ka ha ghara inwe ufu nke mgbu ma ha agaghi anwu anwu (3 Nif. 28).

Kraist nyere ndi na-eso ҪҪҪ ato ah i nkwa nke ochicho ha inogide ruo obibia ya, **3 Nif.** 28:1–9. Ha agaghi anagide mgbu nile nke onwu ma-obu mwute, **3 Nif.** 28:7–9. Ha ga-enwe uju nke onu, **3 Nif.** 28:10. E kulitere ha baa n'ime elu-igwe n'onodu nchere oge, **3 Nif.** 28:13–17. Ha kwusara ozi-oma nye ndi ah i ma nagide mkpagbu, **3 Nif.** 28:18–23. Ha kwusara ozi-oma nye Momon, **3 Nif.** 28:24–26 (Mom. 8:10–11). Ha ga-ekwusa ozi-oma nye ndi Jentailu, ndi Juu, agburu nile agbasasiri agbasasi, na mba nile, **3 Nif.** 28:27–29. Setan agaghi enwe ike n'aru ha, **3 Nif.** 28:39.

NDI NIFAI NDI NA-ESO ҪҪҪ. *Hu*

Ndi Na-eso ҪҪҪ Ato Nifai

NDI NILE E NWOGHARIRI ENWOGHARI

Ndi nile bu ndi a gbanwere nke gae-me na ha agaghi enwe mmata mgbu ma-obu onwu ruo na mbilite baa n'anwughi-anwu.

Inok na Chineke yikoro na-ejeghari, o noghi kwa n'ih i na Chineke weere ya, **Jen.** 5:24 (Ndi-Hib. 11:5; OznQd. 107:48–49). O dighi onye maara ili Moses ruo taa, **Deut.** 34:5–6 (Alma 45:19). Elaija wee rigorue elu-igwe n'oke ifufe, **2 Ndez.** 2:11. Qburu na-achoro m ka o nogide ruo mgbe m ga-abia, o bu gini n'ebe i no? **Jon** 21:22–23 (OznQd. 7:1–3). Unu a gaghi edetu onwu ire, **3 Nif.** 28:7. Ka ha wee ghara idetu onwu ire e nwere mgbanwe e mere n'aru ha nile, **3 Nif.** 28:38 (4 Nif. 1:14; Mom. 8:10–11). Jon onye a huru n'anya ga-adi ndu ruo mgbe Onye-nwe ga-abia, **OznQd.** 7. Ewere-wo m Zaijon nke Inok baa n'ime obi nke m, **OznQd.** 38:4 (Moses 7:21, 31, 69). Inok na umunne ya bu otu obodokuwu e dokwara ruo otu ubochi nke ezi-omume, **OznQd.** 45:12. Elaija ka e welara n'elu-igwe na-edetughi onwu ire, **OznQd.** 110:13. Muo Nso dakwasiri otutu, e wee kulite ha baa n'ime Zaijon, **Moses** 7:27.

NDỊ NNE NA NNA. *Hụ kwa*
Na-anwụ Anwụ; Nna; Nne

Ndị nna na nne nile. Ndị di na nwunye nile tozuru oke ndị a rachiworo nke oma n'alulū di na nwunye n'ime temple nke Chineke nwere ike imezu orụ dijiri ha dika ndị nne na nna gazuo n'ebighi-ebi.

Umụ na-erubere nū ndi mūrū unu isi, **Ndị-Efe.** 6:1–3 (Ndị-Kol 3:20). Adam na İv buurū nne na nna mbū nke anyi, **1 Nif.** 5:11. Qbūbū-onū ahū ga-abū ihe a ga-aza n'isi ndi mūrū unu, **2 Nif.** 4:6. Kuziere nne na nna na ha gariri eche-ghari ma na-aga eme ha baptism, **Moro.** 8:10. Ndị nne na nna ka e nyere iwu ka ha kuziere umū ha ozi-oma, **OznQd.** 68:25. Umū-ntakiri nile nwere ihe ruru ha n'ebe nne na nna ha nọ, **OznQd.** 83:4. A gaghi aza aziza mme-hie nile nke ndi nne na nna n'elu isi nile nke umū ha, **Moses** 6:54.

NDỊ NWOKE. *Hụ Nwoke*, ndi
Nwoke

NDỊ NWURU-ANWU, NZOPUTA
MAKA. *Hụ Nzoputa* maka ndi
Nwuru-anwu

NDỊ QCHO-EZE

N'ime Akwukwọ nke Momon, otu qgbakọ ndi chorọ ichuda ochichi nke ndi Nifai (Alma 51:1–8).

NDỊ ROM, AKWUKWỌ-OZI E
DEGAARA. *Hụ kwa*

Akwukwọ-ozi nile nke Pöl; Pöl

N'ime Testament Qhurū, otu leta nke Pöl degaara Ndị-nso nọ n'ime Rom. Q naara atughari uche na o ga-eleta Jerusalem, nke doro anya na o ga-ebu oghom. Q buru na o jiri ndu ya gbaṣu, o nwere olile-anya na emesia o ga-eleta Rom. Nzube leta ahū buurū na mpaghara iji kwadobe Nzuko-nso n'ebe ahū inabata ya mgbe o biara. E nwekwara ike lee ya anya dika na O nwere otu ndeputa nke ufodu ozizi nile nke nḡbuuru na nrurita ũka na nke Pöl lere anya ugbo a dika ihe na-ehiwela na ngwucha.

Isi nke 1 nwere ekele nke Pöl nye ndi Rom. Isi nile nke 2–11 gunyere otutu ima-okwa nile maka ozizi nke okwu-kwe, oru nile na amara. Isi nile nke 12–16 nwere nkuzi nile nke a na-eme eme maka ihunanya, oru na idi-nso.

NDỊ SADUSI. *Hụ kwa* Ndị Juu

Otu obere otu ndoro ndoro ochichi ma-qbū ndi na-ebiko onu mana siri ike na ndoro ndoro ochichi n'etiti ndi Juu. Ikekwa a maara ha karichasia n'ihikwesike ha n'irubere iwu Moses e-deworo n'akwukwọ isi na-iju kwa izi-ezi nke mū nile na mū-ozi nile na kwa ozizi nile nke mbilite n'onwu na ndu ebighi-ebi (Mak 12:18–27; Qlndo. 4:1–3; 23:7–8).

NDỊ SAMERİA. *Hụ kwa* Samerija

Ndị mmadu nke Bible ahū ndi biiri na Samerija mgbe ndi Asirja dokpusiri ala-eze mpaghara elu nke Israel n'agha. Ndị Samerija buurū ufodu ndi Israel na ufodu Jentailu. Okpukpe-chi ha buurū ngwakota nke ndi Juu na arusi n'okwukwe nile na omume nile. Akuko ilu ahū nke ezi onye Samerija n'ime Luk 10:25–37 gosiri ikpo-asi nke ndi Juu na-enweela maka ndi Samerija n'ihikwa na ndi Samerija adapworu site n'okpukpe-chi nke ndi Israel. Onye-nwe tuziiri Ndị-Ozi aka ka ha kuziere ndi Samerija ozi-oma ahū (Qlndo. 1:6–8). Filip mere nke oma kwusaara ndi Samerija ozi-oma nke Kraist na rukwara otutu oru-ebube n'etiti ha (Qlndo. 8:5–39).

NDỊ TESALONAİKA,
AKWUKWỌ-OZI E DEGAARA
NILE. *Hụ kwa* Akwukwọ-ozi nile
nke Pöl

Akwukwọ abuo di n'ime Testament Qhurū. Ha buurū n'izizi leta nile nke Pöl degaara ndi Tesalonaika mgbe o nḡoro na Korint n'oge nleta mbu o gara na Europe gburu gburu oge dika afọ 50 mgbe a musiri Kraist. Oru ya na Tesalonaika ka a kowara nke oma na Qlndo. 17. Pöl chororo iloghachikwa na Tesalonaika mana o melighi otu ahū

(1 Ndị-Tes. 2:18). Ya mere o zigara Timoti ka ọ kwalite ha inwe ọnọdụ áhụrị na olile-anya bụ ndị a gbanwere ma wetakwara ya okwu nke otu ha na-eme. Pọl dere akwụkwọ-ozu nke mbụ n'ihia afọ-ojuju ya na nloghachi Timoti.

Ndị Tesalonaika nke mbụ: Isi nile nke 1–2 nwere ekele Pọl na ekpere ya maka Ndị-nsọ ahụ; isi nke 3–5 na-enye nkuzi n'ito-eto nke mụọ, ihunanya, idị-ocha mmekọrịta, irusi-oru ike, na ọbịbia nke ugboro abuo nke Jisus Kraist.

Ndị Tesalonaika nke abuo: Isi nke mbụ nwere otu ekpere maka Ndị-nsọ. Isi nke 2 na-ekwu maka ọbịbia nke ngonari okwukwe. Isi nke 3 nwere ekpere nke Pọl maka mmeri nke uzọ nke ozi-oma.

NDỊ ZỌRỌM, ZỌRỌM

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, nwa odibo nke Leban onye sonyere Nifai na Lihai na-ibjaru ala ahụ e kwere na nkwa (1 Nif. 4:31–38). N'ihia ikwesị ntụkwasi-obi nke Zọrọm, Lihai góziri ya na umu ndikom nile nke Lihai n'owere ya (2 Nif. 1:30–32). Umu umu ya ka a matara dika ndi Zọrọm (Jekob 1:13).

NDINYOM, NWANYI. *Hụ kwa*

Nwoke, ndi Nwoke

Otu onye nne, nwa nwanyị nke Chineke. Okwu ahụ nwanyị ka a na-eji oge ufodu n'ime akwụkwọ-nsọ dika akara nke nkwanye ugwu (Jon 19:26; Alma 19:10).

Chineke kere nwoke na nwanyị, **Jen.** 1:27 (Moses 2:27; 6:9; Abra 4:27). Nwanyị nke na-ejide onwe ya nke oma, onu ahia ya kariri ruby nke ukwu, **Ilu** 31:10–31. Nwanyị bụ ebube nke nwoke, **1 Ndị-Kọ** 11:7. Nwoke adighi ma nwanyị a noghi ya, nwanyị adighi ma nwoke anoghi kwa ya n'ime Onye-nwe, **1 Ndị-Kọ** 11:11. Ndi nyom were ihe icho mma kwesiri ekwesị choo onwe ha mma, **1 Tim.** 2:9–10. Mu, Onye-nwe Chineke na-enwe mmasi n'idi-ocha mmekorita nke ndinyom, **Jekob** 2:28. A gbagharawo gi mmehie gi nile, ma ibu nwagboghọ a hoputara, **OznQd.**

25. Ndi nyom nwere ihe ruru ha n'ebe di ha no, **OznQd.** 83:2.

NDI-ORI GADIANTON. *Hụ kwa* Ntugwa Nzuzo nile

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, otu ndi-ori nke otu ajo mmadu nke onye Nifai a na-akpo Gadianton choputara. Otu ha nwere nto-ala n'elu ihe nzuzo na inu-iyi nile nke Setan.

Gadianton kpatara mbibi nke mba ndi Nifai, **Hil.** 2:12–13. Ekwensu nyere Gadianton inu iyi nzuzo nile, na ogbugba-ndu nile, **Hil.** 6:16–32. Ihe Ntugwa nzuzo nile wetara mbibi nke mba Jared, **Ita** 8:15–26.

NDI-OTU-KRAIST. *Hụ kwa* Onye Na-eso Uzọ; Onye-nsọ

Aha e nyere ndi nile kwere na Jisus Kraist. N'agbanyeghi na a na-eji okwu a n'ua nile, Onye-nwe e nyewo ndi na-eso Kraist n'ezio-okwu okwa ibu Ndị-nsọ (Qlndoz. 9:13, 32, 41; 1 Ndiko 1:2; OznQd. 115:4).

Ndi na-eso uzọ ka a kpore Ndị-otu-Kraist, **Qlndoz.** 11:26. Oburu na Onye obula a taa ahuhu dika Onye-otu-Kraist, ka ihere ghara ime ya, **1 Pita** 4:16. N'ihia ogbugba-ndu ahụ, unu ka a ga-akpo umu nke Kraist, **Mosa.** 5:7. Ndi nile kwere n'ezio-okwu ka a kpore Ndị-otu-Kraist site na ndi ahụ na-abughi nke Nzuko-nsọ, **Alma** 46:13–16.

NDOKPU N'AGHA. *Hụ kwa*

Inwere-onwe, Nnwere-onwe

I no n'agbu nke aru ma-ogu nke mụo.

Ulo nke Israel wee banye na ndokpu n'agha n'ihia ime ihe ojo ha, **Ezik.** 39:23. Onye ahụ nke na-eduba na ndokpu n'agha ga-aba na ndokpu n'agha, **Mkpu.** 13:10. Ndi ajo mmadu ka a ga-ebuda baa na ndokpu n'agha nke ekwensu, **1 Nif.** 14:4, 7. Ndi mmadu ka o diri ihoro inwere onwe ha na ndu ebighi-ebi ma-ogu ndokpu n'agha na onwu, **2 Nif.** 2:27. Ochicho nke anu aru na-enye mụo nke ekwensu ike ndokpu, **2 Nif.** 2:29. Unu edebewo ncheta zuru ezu nke ndokpu n'agha nke

ndị nna unu ha? **Alma** 5:5–6. Ndị ahụ na-emesi obi ha ike ka ekwensu ga-adọkpụrụ n'agha, **Alma** 12:11. Cheenụ nche na kpée ekpere oge nile ka ekwensu ghara inwa unu ọnwụnwā, ma ya eduru unu pụọ na ndọkpụ, **3 Nif.** 18:15.

NDORỌ-NDORỌ. *Hụ kwa*

Nnupụ-isi

Esem-okwu, iru-uka, ọruru-uka nile, Ndorọ-ndorọ nke ka nke, n'etiti ndị otu Nzuko-nsọ nke Onye-nwe ma-ọbụ n'etiti ndị otu ezi na ụlọ, amasighi Onye-nwe.

Ka esem-okwu ghara idị n'etiti mụ na gi, **Jen.** 13:8. Mpako na-akpata ndorọ ndorọ, **Ilu** 13:10. Asị na onye ọbula nwere esem-okwu megide onye ọbula, ya gbaghara dika Kraist gbaghaworo, **Ndị Kọl** 3:13. N'eze nụ ajujụ nzuzu nile na ndorọ ndorọ, **Taitos** 3:9. Onye-nwe na-enye ndị mmadụ iwu na ha-agaghị adọ ndorọ ndorọ, onye na ibe ya, **2 Nif.** 26:32. Unu agaghị ekwe ụmụ unu ka ha lụwa ọgụ na sewe okwu otu na ibe ya, **Mosa.** 4:14. Alma nyere iwu na-agaghị enwe ndorọ ndorọ otu onye na ibe ya, **Mosa.** 18:21. Setan na-agbasasị asiri nile na ndorọ ndorọ, **Hil.** 16:22. Ekwensu bụ nna nke ndorọ ndorọ ma na-akpalite ndị mmadụ idọ ndorọ ndorọ, otu onye na ibe ya, **3 Nif.** 11:29 (**Mosa.** 23:15). Hiwe ozi-oma nke m ka a ghara inwe oke ndorọ ndorọ, **OznQd.** 10:62–64. Kwusị nụ idọ ndorọ ndorọ onye na ibe ya, **OznQd.** 136:23.

NDỤ. *Hụ kwa* Ìhè, Ìhè nke Kraist;

Ndụ Ebighi-ebi

Idi-adị nke arụ na nke mụọ nke ikwe omume ya bụ site n'ike Chineke.

Etinyewo m n'iru gi taa ndụ na ezi ìhè, **Deut.** 30:15–20. I ga-eme ka m mara ụzọ nke ndụ, **Abu-oma** 16:11. Onye na-agbaso ezi-omume na-achọta ndụ, **Ilu.** 21:21. Onye chọtara ndụ ya ga-etufu ya, onye tufuru ndụ ya n'ìhi m ga-achota ya, **Mat.** 10:39 (**Mat.** 16:25; **Mak** 8:35; **Luk** 9:24; **17:33**). Ọkpara nke Mmadụ abịaghị ìla ndụ mmadụ n'iyi, kama ka o wee zọpụta ha, **Luk** 9:56. N'ime ya ka ndụ dijiri, ma ndụ ahụ

bụrụ ìhè nke mmadụ, **Jon** 1:4. Onye na-ekwere na Onye zitere m, e sitewo n'ọnwụ baa na ndụ, **Jon** 5:24. Mụ onwe m bụ ụzọ, ezi-okwu ahụ, na ndụ ahụ, **Jon** 14:6. Asị na-ọbụ nanị na ndụ a ka anyị nweworo olile-anya anyị n'ime Kraist, anyị bụ ndị na-enweghị ańurị karịchaa, **1 Ndiko.** 15:19–22. Ndụ iyi Chineke nwere nkwa nke ndụ nke ugbu a, ma nke ahụ gaje ibia, **1 Tim.** 4:8. Ka ụmụ anyị wee lekwasị anya na ndụ ahụ nke dī n'ime Kraist, **2 Nif.** 25:23–27. Ndụ nke a bụ oge ahụ dijiri ndị mmadụ ikwadobe ijekwuru Chineke, **Alma** 34:32 (**Alma** 12:24). Abụ m ìhè na ndụ nke ụwa, **3 Nif.** 9:18 (**Mosa.** 16:9; **3 Nif.** 11:11; **Ita** 4:12). Ngọzi na-adiri ha bụ ndị kwesiri ntụkwasi-obi ma-ọbụ na ndụ ma-ọbụ n'ọnwụ, **OznQd.** 50:5. Nke a bụ ndụ ebighi-ebi nile—ka a mara Chineke na Jisus Kraist, **OznQd.** 132:24. Nke a bụ ọrụ m na ebube nke m iweta na mmezu anwugh-anwụ na ndụ ebighi-ebi nke mmadụ, **Moses** 1:39.

NDỤ EBIGHI-EBI. *Hụ kwa* Aja

Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja

Mgbaghara Mmehie; Ebube

Selestial; Mbuli Elu; Ndụ;

Okpu-eze

Ibi ndụ ruo mgbe nile n'iru Chineke (**OznQd.** 132:19–20, 24, 55). Ndụ ebighi-ebi bụ onyinye kachasi onyinye nile Chineke nyere mmadụ.

I nwere okwu nile nke ndụ ebighi-ebi, **Jon** 6:68. Nke a bụ ndụ ebighi-ebi, ka ha wee mara gi, Onye nanị gi bụ ezi. Chineke, na Jisus Kraist, **Jon** 17:3 (**OznQd.** 132:24). Na-alusi ọgụ oma nke okwukwe ike, jide ndụ ebighi-ebi aka, **1 Tim.** 6:12. Ndị mmadụ nwe onwe ha ihoro inwere onwe na ndu ebighi-ebi, **2 Nif.** 2:27 (**Hil.** 14:31). Itinye uche n'ìhe nke mụọ bụ ndụ ebighi-ebi, **2 Nif.** 9:39. Mgbe ahụ ka unu nọ n'ụzọ ahụ dī mkpafa nke na-eduba na ndụ ebighi-ebi, **2 Nif.** 31:17–20. Ikwere na Kraist na nọgide ruo n'ogwugwu bụ ndụ ebighi-ebi, **2 Nif.** 33:4 (**3 Nif.** 15:9). Onye ahụ nke nwere ndụ ebighi-ebi bụ ọgaranya, **OznQd.** 6:7 (**OznQd.** 11:7).

Ndu ebighi-ebi bu nke kachasi ukwu n'ime onyinye nile nke Chineke, **OznQd.** 14:7 (Ndi Rom. 6:23). Ndi eziomume ga-anata udo n'ime uwa nke a, na ndu ebighi-ebi n'uwa nke na-abia, **OznQd.** 59:23. Ndi ahụ na-anogide ruo n'ogwugwu ga-enwe okpu-eze nke ndu ebighi-ebi, **OznQd.** 66:12 (**OznQd.** 75:5). Ka ha ra bu ndi nwuworo na-amaghi maka ozi-oma nke a, ndi gaara enweta ya ma oburu na-ekwere ka ha nogide ga-abu ndi nketa-oke nke ala-eze Selestial, **OznQd.** 137:7–9. Oru na otuto nke Chineke ibu iweta na mmezu anwughi-anwu na ndu ebighi-ebi nke mmadu, **Moses** 1:39. Chineke na-enye ndu ebighi-ebi nye ndi nile na-erubere ya isi, **Moses** 5:11.

NDU MGBE NILE NA-ADIGIDE.

Hu Ndu Ebighi-ebi

NDU NA-EYIGHI CHINEKE. *Hu*

kwa Ajoo, Ajoo Omume; Ajoo Omume, Omume Na-Ezighi-ezi; Inyi, Iru Inyi; Mmehie

Onye ma-obu ihe na-adighi n'usoro nke uche-obi ma-obu iwu-nsọ nile nke Chineke; Ajoo ihe na adighi nsọ.

Uzo ndi mmebi iwu (ndi na-eyighi Chineke) ga-ala n'iyi, **Abuoma** 1:6. O buru na o di ike izoputa onye ezi-omume, o lee ebe onye ndu ya na-eyighi Chineke ga-aputa? **1 Pita** 4:18. Wezuga nu onwe unu site na-amaghi Chineke nile, **Moro.** 10:32. Ibo-obo na-abia ngwa ngwa n'isi ndi na-amaghi Chineke, **OznQd.** 97:22. N'etiti ndi na-ebighi ndu yiri nke Chineke, Onye-nzoputa ahụ ewelighi olu okwu ya, **OznQd.** 138:20.

NDU TUTU E NWEE ANU ARU.

Hu kwa Agha n'ime Elu-igwe; Kansul n'Elu-igwe; Mmalite; Nwoke, ndi Nwoke

Ndu ahụ tutu ndu nke uwa. Ndi nwoke nile na ndi nwanyi bibuuru ha na Chineke dika umu ya na muo tutu biana n'uwa dika ndi na-anwu anwu. Oge ufodu a na-akpo nke a ebe obibi nke mbu (**Abr.** 3:26).

Mgbe Chineke toro nto-ala nke uwa, umu ndikom nile nke Chineke wee tisie mkpu onu ike, **Job** 38:4–7. Muo ahụ ga-alaghachikwuru kwa Chineke onye nyere ya, **Ekl.** 12:7. Tutu a kpuo m gi n'ime afo amaara m gi, **Jer.** 1:4–5. Anyi nile bu umu ndi o muru, **Qlndoz.** 17:28. Chineke hoputara anyi tutu a to o nto-ala nke uwa, **Ndi-Efe.** 1:3–4. Anyi ga-edo onwe anyi karja n'okpuru Nna nke muo nile, **Ndi-Hib.** 12:9. Ndi muo-ozu ndi na-edebeghi ebe obibi nke mbu ha, o debewo ha n'agbu udo-igwe mgbe n'ile na-adigide, **Jud** 1:6 (**Abr.** 3:26). A chudara ekwensu na ndi muo-ozu ya, **Mkpu.** 12:9. A kpoko ma kwadobe ha site na nto-ala nke uwa, **Alma** 13:3. Kraist lekwasiri mbara obosara ahụ nke mgbe ebighi-ebi, na usuu ndi agha nke elu-igwe anya tutu e kee uwa, **OznQd.** 38:1. Mmadu nokwarji na mmalite ya na Chineke, **OznQd.** 93:29 (**Hil.** 14:17; **OznQd.** 49:17). Ndi muo nile a maara ama ka a horo na mmalite ibu ndi ochichi n'ime Nzuko-nsọ, **OznQd.** 138:53–55. Otutu natara nkuzi mbu ha n'ime uwa ndi muo, **OznQd.** 138:56. Ihe nile ka e kereworo na muo tutu ha adiri n'udi okike ya n'elu uwa, **Moses** 3:5. M mere uwa, na mmadu tutu ha adiri n'anu aru, **Moses** 6:51. Abraham wee hu akon'uche ahụ nile a haziworo tutu uwa adiri, **Abr.** 3:21–24.

NEAMAN. *Hu* kwa Elaisha

N'ime Testament Ochie, onye ochi-agma ndi agha nke otu eze Siria. O buuru onye ekpenta. Site na okwukwe nke odibo nwanyi bu onye Israel o gara Israel ihu onye amuma Elaisha. A gworo ya ekpenta ahụ site n'iweda onwe ya ala na isa aru oge asaa n'ime osimiri Jodan dika onye amuma Elaija nyere ya ntuzi aka (2 **Ndez.** 5:1–19; **Luk** 4:27).

NEBUKADNEZA. *Hu* kwa Babilon, Bebel; Daniel

N'ime Testament Ochie, onye eze nke Babilon (604–561 tutu amuo Kraist) onye meriri Juda (2 **Ndez.** 24:1–4) na

gbaa Jerusalem okirikiri (2 Ndez. 24:10–11). E nyere Onye amụma Lihai iwu ka ọ gbalaga site na Jerusalem n'afọ dika 600 tutu amụọ Kraịst iji ghara ibụ onye a dọkpụrụ n'agha gaa Babilon (1 Nif. 1:4–13) mgbe Nebukadneza bupurụ Eze Zedekaja na ndi mmadu ahụ (2 Ndez. 25:1, 8–16, 20–22). Daniel kowara nrọ nile nke Nebukadneza (Dan. 2:4).

NEHEMAIA

Otu onye Israel a maara nke oma na Babilon n'ime Testament Ochie (ọ bụ onye Levi a ma-ọbụ site na agburu nke Juda) onye jidere okwa nke onye-nke-sa ihe onwunụ na obi-eze Ataksaks, onye o sitere n'aka ya nata ikike nke eze nyere, nke nyere ya ikike irughari mgbidi nile nke Jerusalem.

Akwukwo nke Nehemaia: Akwukwo a bu iga-n'iru nke akwukwo nke Ezra. O nwere nkwasị nke igan'iru na ihe isi-ike omume nile nke oru ahụ na Jerusalem, isochi nleta-nke ndi Juu site na ndokpu n'agha ndi Babilon. Isi nile nke 1–7 na-akọ banyere nleta nke mbu Nehemaia gara na Jerusalem na nrughari nke mgbidi nile nke nnukwu obodo ahụ na-agbanyeghi nnukwu mmegide. Isi nile nke 8–10 na-akọwa nke oma mgbanwe nile nke okpukpere chi na nke obibi ndu nke Nehemaia gbara mbọ ime ka ọ diri. Isi nile nke 11–13 na-enye usoro aha ndi ahụ tozuru oke na na-enye nkwasị banyere ido mgbidi ahụ nsọ. Ama-okwu nile nke 4–31 nke isi nke 13 dekọtara nleta nke ugboro abuo nke Nehemaia gara na Jerusalem mgbe ọ nosiri afọ iri na abuo na-eruteghi ebe ahụ.

NEHUM

Otu onye amuma Testament Ochie nke Galili, onye dekọtara ibu amuma ya nile n'oge dika n'etiti 642 na 606 tutu a mụọ Kraịst.

Akwukwo nke Nehum: Isi nke 1 na-ekwu banyere iji oku rechapu uwa n'Obibia nke Ugboro Abuo na obi ebere na ike nke Onye-nwe. Isi nke 2 na-akọ maka mbibi nke Nineve, nke bu onyinyo bu

uzo nke ihe nke ga-abia n'ubochi ndi ikpe-azu. Isi nke 3 gara n'iru na ebu uzọ ekwu maka mbibi na-enweghi anuri nke Nineve.

NETAN. *Hụ kwa Devid*

Otu onye-amuma Testament Ochie n'oge nke Eze Devid. Mgbe Devid nyere onwe ya ka o wuo otu temple nye Onye-nwe, Onye-nwe nyere Netan ntuzi-aka ka ọ gwa Devid na Ọ bughị ya ga-ewu ya. Netan baara Devid mba maka ikpata onwu Uraia, otu n'ime ndi dike ogu ya, na maka ikporo nwunye Uraia, Batsheba (2 Sam. 12:1–15; Oznd. 132:38–39). Zedok, tinyere Netan, tere nwa-nwoke nke Devid Solomon mmanu ibi eze (1 Ndez. 1:38–39, 45).

NGABIGA. *Hụ kwa Nri Anyasi* Ikpe-azu; Nwa-aturu nke Chineke

E hiwere oriri nke Ngabiga ahụ iji nye-umu nke Israel aka icheta mgbe mụọ-ozu nke mbibi ahụ gabigara ulo ha nile ma naputa ha site n'aka ndi Ijpt (Opu 12:21–28; 13:14–15). Umu aturu zuru oke (na-enweghi ntupo), nke obara ha buuru ihe iriba-ama iji zoputa Israel na mgbe ochie bu otu akara nke Jisus Kraist, Nwa-aturu nke Chineke ahụ, onye ichu-aja ya gbaputara mmadu nile.

Nke a bu emume-nsọ nke ngabiga ahụ, **Opu**. 12:43. Jisus na Ndi-ozu ya debere Ngabiga ahụ na Nri Anyasi Ikpeazu, **Mat**. 26:17–29 (Mak 14:12–25). Lee Nwa-aturu nke Chineke, nke na-ebupu mmehie nke uwa, **Jon** 1:29, 36. Achuru aja ngabiga anyi bu Kraist, **1 Ndi-Ko**. 5:7. E jiri obara nke Kraist gbaputa anyi dika nke nwa-aturu ntupo na-adighi na aru ya, **1 Pita** 1:18–19. Nwee okwukwe na Nwa-aturu ahụ, onye na-ebupu mmehie nile nke uwa, **Alma** 7:14. Ndi nsọ ahụ bu ndi na-ebi ndu nke idebe Okwu nke Amamihe ka a ga-ehekwa dika umu nke Israel. **OznQd**. 89:21. Nwa-aturu ahụ ka e gbuworu site na ntọ-ala nke uwa, **Moses** 7:47.

NGHỌTA. *Hụ kwa* Amamihe;
Ezi-okwu; Mmata-ihe

I nweta uru mmata ihe nke ma-ọbụ mara mputara nke ọfọdụ ezi-okwu, ọnye-kwa ntinye ya na ndụ.

A daberekwala na nghọta onwe gi, **Ilu** 3:5. Were ihe nile i nwetaworo nweta amamihe, **Ilu** 4:7. Jisus gwara ha okwu n'ilu nile ma ọfọdụ a dighi aghọta, **Mat.** 13:12–17. Onye-nwe meghere nghọta ha, **Luk** 24:45. Ọ bụrụ na unu enweghi ike ighọta okwu ndi a, ọ ga-abụ n'ihì na unu ajughị, **2 Nif.** 32:4 (3 Nif. 17:3). Akụkọ ndekọta nile ahụ ka e chekwara ka anyi wee nwee ike guo ma ghọta, **Mosa.** 1:2–5. N'ihì ekweghi-ekwe ha, ha enweghi ike ighọta okwu nke Chineke, **Mosa.** 26:3. Ha bụrụ ndi nwoke nwere nghọta siri ike, **Alma** 17:2–3. Okwu ahụ a malite-wo ime ka nghọta m nwee mgba-ama, **Alma** 32:28. Ka anyi tugharikọta uche ka unu nwee nghọta, **OznQd.** 50:10–12, 19–23. Nne na nna ga-akuziri ụmụ ha ighọta, **OznQd.** 68:25. Orụ nile na ihe omimi nile nke Chineke ka e nwere ike ighọta site nani na Mụọ Nsọ, **OznQd.** 76:114–116. Setan na-achọ itughari obi nile nke ndi mmadu site na nghọta, **OznQd.** 78:10. Ihe nke Kraist ahụ na-akpọlite nghọta anyi nile, **OznQd.** 88:11.

NGONARI OKWUKWE. *Hụ kwa*
Mweghachi nke Ozi-oma;
Nnupu-isi

Ichighari puo site n'ezi-okwu nke ndi mmadu n'onwe ha, Nzuko-nsọ, ma-ọbụ mba nile.

Ngonari nke okwukwe pha: Israel chegi-dere obi ha nile site na-ichighari puo n'ebe Onye-nwe nọ, **Deut.** 29:18. Ebe ọhụ na-adighi, ndi mmadu na-ala n'iyi, **Ilu** 29:18. Ha emebiwo ogbugbandu mgbe nile na-adigide, **Aisa.** 24:5. Ifufe wee tikwasi ulo ahụ ma o wee daa, **Mat.** 7:27. Ọ na eju m anya na a na-ewepu unu ọsọ-ọsọ baa n'ozima ọzọ, **Ndi Gal.** 1:6. Ha malitere n'uzo ahụ di mma mana ha furu ọzọ n'igirigi ahụ, **1 Nif.** 8:23 (1 Nif. 12:17).

Mgbe ha rachaworo mkpuru osisi ahụ, ha wee daba n'uzo a si esola, **1 Nif.** 8:28. Ngonari okwukwe nke ndi Nifai bu nnukwu okwute mkpobi-ukwu nye ndi na-ekweghi ekwe, **Alma** 4:6–12. Otutu ndi Nzuko-nsọ malitere ibu ndi mpako ruo na-isogbu ibe ha, **Hil.** 3:33–34 (Hil. 4:11–13; 5:2–3). Mgbe onye-nwe na-amuba ndi ya, mgbe ọfọdụ ha na-emesi obi ha ike ma chefu ya, **Hil.** 12:2; 13:38. Ndi Nifai mesiri obi ha ike ma daba n'okpuru ike Setan, **3 Nif.** 2:1–3. Moronai buru amuma banyere ngonari-okwukwe n'ubochi ndi ikpe-azu, **Mom.** 8:28, 31–41. Ngonari okwukwe ga-ebu Obibia nke Ugboro Abuọ ọzọ, **OznQd.** 1:13–16.

Ngonari okwukwe nke nzuko ndi mbu na-eso ọzọ Kraist: Ndi mmadu a na-abia m nso jiri egbugbere onu ha, **Aisa.** 29:10, 13. Ochichiri ga-ekpuchi uwa, **Aisa.** 60:2. Onye-nwe ga-ezita unwu nke inu okwu nile nke Onye-nwe, **Emos** 8:11. Kraist ugha di iche iche na ndi amuma ugha ga-ebili, **Mat.** 24:24. Agu jogburu onwe ya ga-abia n'etiti unu, **OIndoz.** 20:29. Ọ na-eju m anya na a na-ewepu unu ọsọ ọsọ, **Ndi Gal.** 1:6. Ngonari okwukwe ga-ebu Obibia nke Ugboro Abuọ ọzọ, **2 Ndi Tes.** 2:3. Ndi ufodu na-ehie ọzọ banyere ezi-okwu ahụ, **2 Tim.** 2:18. Ndi ufodu nwere odidi nke nsopuru Chineke mana ha na-agonari ike ya, **2 Tim.** 3:5. Oge ahụ na-abia mgbe ha na-agaghi anagide ozizi di mma, **2 Tim.** 4:3–4. A ga-enwe ndi amuma ugha na ndi ozizi ugha n'etiti ndi mmadu, **2 Pita** 2:1. Ndi mmadu ufodu gbebara na-agonari Onye-nwe Chineke, **Jud.** 1:4. Ufodu mmadu siri na ha bu ndi-ozizi ma ha abughi, **Mkp.** 2:2. Nifai wee hu nhiwe nnukwu nzuko ahụ ruru aru, **1 Nif.** 13:26. Ndi Jentailu azohiewo ukwu ma ha ewulitewo otutu nzuko, **2 Nif.** 26:20. Ha akpafuwo site n'emume nsọ m nile, ma ha emebiwo ogbugbandu mgbe nile na-adigide m, **OznQd.** 1:15. Ochichiri e kpuchiwo uwa, ma ochichiri kari akari kpuchiri obi nile nke ndi mmadu, **OznQd.** 112:23. Joseph ka a gwara

na nzukọ nile ezighi-ezi; obi ha nile di anya n'ebe Chineke nọ, **A—JS 1:19.**

NGOZI NILE NKE ONYE-ISI EZI NA ỤLỌ. *Hụ kwa* Na-anwụ Anwụ Nna; Nke Onye-isi Ezi na Ụlọ, Onye-isi Ezi na Ụlọ; Onye Nkwuusa Ozi-oma

Ngozi nile a na-enye ndi-otu Nzukọ-nsọ tozuru oke nke ndi-isi-ezi na ụlọ echiri echi na-enye. Ngozi nke onye-isi-ezi na ụlọ na-enwe ndumọdụ nke Onye-nwe maka onye ahụ na-anata ya bụ ngozi ma na-ekwuputa agbụrụ onye ahụ n'ime ụlọ nke Israel. Ndi nna nwere ike inye ngozi nile puru iche dika ndi-isi-ezi na ụlọ nke ha, mana udi ngozi ndi ahụ, a dighi edekota ha ma-ọbụ dobe ha na Nzukọ-nsọ.

Israel wee setia aka nri ya tukwasị ya n'isi Ifrem, **Jen. 48:14.** Jekob wee gozie umu ya ndikom na mkpuru ha, **Jen. 49.** Lihai wee gozie umu umu ya, **2 Nif. 4:3–11.**

NHỌPUTA. *Hụ kwa* Okpukpo na Nhọputa

Site na-ntozu oke na ndu a na-adị tutu enwee anụ arụ, Chineke hoooro ndi ahụ ga-abụ mkpuru nke Abraham na ụlọ nke Israel na ghoo ndi ogbugbandu (Deut. 32:7–9; Abr. 2:9–11). A na-enye ndi a ngozi nile puru iche na oru nile ka ha nwee ike igosi mba nile nke uwa (Ndi Rom. 11:5–7; 1 Pit. 1:2; Alma 13:1–5; OznOd. 84:99). Otu o sila di, obuna ndi ahụ a hoooro ka a ga-akporiri ma hoputa na ndu nke a na-ime ka ha nweta nzọputa.

NHORO. *Hụ* Horo, Hoooro, Hooroworo (ngwaa); Ohere-ihoro

NIFAI NWA-NWOKE NKE

HILAMAN. *Hụ kwa* Hilaman, Nwa-nwoke nke Hilaman; Lihai, Onye Nifai Na-ezisa Ozi-oma

N'ime Akwukwo nke Momon, otu nnukwu onye amuma na onye mgbasa ozi-oma.

O buuru nwa-nwoke nke Hilaman nke ka okenye, **Hil. 3:21.** E nyere ya okwa

onye-isi-ikpe, **Hil. 3:37.** Ya na nwanne ya nwoke Lihai gbanwere otutu ndi Leman nye ozi-oma, **Hil. 5:18–19.** Oku gbachibidoro ya gburu gburu ma a hapuru ya site n'ulo mkporo, **Hil. 5:20–52.** O kpere ekpere n'ulo-elu towa nke ubi nta ya, **Hil. 7:6–10.** O kpughere ogbugbu nke onye-isi-ikpe, **Hil. 8:25–28; 9:1–38.** Onye-nwe nyere ya nnukwu ike, **Hil. 10:3–11.** O rioro Onye-nwe maka unwu na maka ogwugwu nke unwu ahụ, **Hil. 11:3–18.**

NIFAI NWA-NWOKE NKE LIHAI.

Hụ kwa Lihai, Nna nke Nifai; Ndi Nifai

N'ime Akwukwo nke Momon, otu nwa-nwoke nke Lihai na Saraia onye eziomume (1 Nif. 1:1–4; 2:5). Nifai nwere okwukwe siri ike n'okwu nke Chineke (1 Nif. 3:7) na bia buru nnukwu onye-amuma, onye na-edobe akuko ndekota, na onye-ndu nke ndi ya.

O rubere-isi ma kpee ekpere n'okwu-kwe, **1 Nif. 2:16.** Loghachiri na Jerusalem iweta epekele ola bras nile, **1 Nif. 3–4.** Loghachiri na Jerusalem ikpota ezi na ulo Ishmel n'ime ozara, **1 Nif. 7.** Onatara otu ohu ahụ nke Lihai natara, **1 Nif. 10:17–22; 11.** O huru n'ime ohu odi n'iru nke ndi ya na mweghachi nke ozi-oma, **1 Nif. 12–13.** O kowara ohu nke osisi nke ndu ahụ, **1 Nif. 15:21–36.** O gbajiri uta ya, mana site n'okwu-kwe o nwekwa ike nweta ihe oriri, **1 Nif. 16:18–32.** Wuru ugbo mmiri ma jere njem gaa n'ala nke e kwere na nkwa, **1 Nif. 17–18.** Ndi Nifai na ndi Leman kewara, **2 Nif. 5.** O gbara-ama Ikpeazu, **2 Nif. 33.**

Akwukwo nke 1 Nifai: Isi nile nke 1 ruo 18:8 bu nke kachasi na-ekwu maka onye amuma Lihai na ezi-na ulo ya ihapu Jerusalem. Ha jere njem site n'ozara nile togbo n'efu tutu ha e ruo oke osimiri. 1 Nifai 18:9–23 na-ako maka njem ugbo mmiri ha gaa n'otu ala e kwere na nkwa, dika ntuzi-aka nke Onye-nwe, na-agbanyeghi nnu-isi nke Leman na Lemuel. Isi nile nke 19–22 korọ nzube nke Nifai maka idobe

akụkọ ndekọta nile (1 Nif. 6:1–6; 19:18)—iji gbaa mmadụ nile ume ka ha cheta Onye-nwe bụ onye mgbaputa ha. O ñomiri Aịsaja (1 Nif. 20–21) na kọwakwara ozi Aịsaja nile, jiri olileanya na mmadụ nile ga-abia mata Jisus Kraịst dika Onye-Nzoputa ha na Onye-mgbaputa ha (1 Nif. 22:12).

Akwụkwọ nke 2 Nifai: Isi nile nke 1–4 nwere ufodu n'ime ngwucha nkuzi nile na ibu amuma nile nke Lihai tutu onwu ya, tinyere ngozi nile n'elu umu ya ndikom na umu umu ha. Isi nke 5 na-akwa ihe mere ndi Nifai ji kewapu onwe ha site na ndi Leman. Ndi Nifai ruru otu temple, kuzie iwu nke Moses, na dobe akuko ndekota nile. Isi nile nke 6–10 nwere okwu nile nke Jekob, nwanne nwoke nke Nifai nke ka nta. Jekob leghariri akuko nke Juda anya na buo amuma banyere Mesaia ahụ, ufodu nke bu ndi e wetara site na edemede nile nke Onye amuma Aisaja. N'ime isi nile nke 11–33. Nifai dekotara ogbugba-ama ya banyere Kraist, ogbugba-ama Jekob, ibu amuma nile nke ubochi ndi ikpe-azu, na otutu isi nile sitere n'akwukwo Testament Ochie nke Aisaja.

Epekele nile nke Nifai: Hu Epekele nile

NIFAI, NWA-NWOKE NKE NIFAI, NWA-NWOKE NKE HILAMAN.

Hu kwa Onye Na-eso Uzọ; Nifai,
Nwa-nwoke nke Hilaman

Otu n'ime ndi na-eso uzọ iri na Abuo ahụ nke Jisus Kraịst ahụ biliteworo n'onwu hgoro n'ime Akwukwo nke Momon (3 Nif. 1:2–3; 19:4). Onye amuma a kpere nnukwu ekpere nye Onyenwe n'aha ndi ya. Nifai wee nuru olu nke Onye-nwe (3 Nif. 1:11–14). Ndi Muo-ozie letakwara Nifai, o chupukwara ajoo muo nile, o kulitere nwanne ya nwoke site na ndi nwuru anwu, na o gbara-ama nke na a gaghị ajụ ikwere na ya (3 Nif. 7:15–19, 19:4). Nifai dobere akuko ndekota nke akwukwo-nsọ (3 Nif. 1:2–3).

Akwukwo nke 3 Nifai: Otu akwukwo nke Nifai nwa-nwoke nke Nifai dere,

n'ime Akwukwo nke Momon. Isi nile nke 1–10 na-egosi mmejuputa nke ibu amuma nile banyere obibia nke Onyenwe. Ihe iriba-ama nke omumu Kraist ka enyere; ndi mmadu ahụ cheghariri, mana mgbe ahụ ha loghachiri na ajoo omume. N'ikpeazu oke ebili mmiri nile, ala oma jijiji nile, oke ikuku di ike, na nnukwu mbibi bu ntuka onwu nke Kraist. Isi nile nke 11–28 dekotara obibia Kraist nye ndi Amerika. Nke a bu mpaghara nke etiti nke akwukwo nke 3 Nifai. Otutu n'ime okwu nile nke Kraist na okwu-chukwu ya nile e dekotara n'ime Bible yiri (iji maa atu Mat. 5–7 na 3 Nif. 12–14). Isi nile nke 29–30 bu okwu nile nke Momon nye mba ndi ubochi ikpe-azu.

Akwukwo nke 4 Nifai: Akwukwo nke a nwere nari ama-okwu iri anọ na itoolu, ha nile n'otu isi, mana o kpuchitere ihe foduru obere ka o buru nari afọ atọ nke akuko Nifai (34–321 mgbe a musiri Kraist). Otutu, ogbo ndi ode akwukwo nile, tinyere Nifai soro nye aka na akuko ndekota ahụ. Ama-okwu nile nke 1–19 na-ako na mgbe Kraist nke biliworo n'onwu letasiri ha ndi Nifai nile na ndi Leman nile buuru ndi a gbanwere nye ozi-oma ahụ. Udo, ihunanya na nkwekorita chiriri. Ndi na-eso uzọ Nifai atọ ahụ bu ndi Kraist kwenyere ka ha fodu n'elu uwa ruo n'obibia ya nke ugboro abuo (3 Nif. 28:4–9), kwusara ozi-oma nye ndi mmadu ahụ. Nifai hapuru nwa ya nwoke Emos akuko ndekota ahụ. Ama-okwu nile nke 19–47 bu akuko ndekota nke nkwsa-ozie oma nke Emos (Afọ nile di 84) na nke ahụ bu nke nwa ya nwoke Emos (afọ nile di 112). N'afọ 201 mgbe a musiri Kraist, mpako malitere ikpata nsogbu nile n'etiti ndi ahụ, ndi kewasiri onwe ha n'ogo nile na malite nzuko ugha nile iji nweta uru (4 Nif. 1:24–34).

Ama-okwu nile ndi ikpe-azu na-egosi na ndi mmadu ahụ loghachikwara azu ozo n'ajoo omume (4 Nif. 1:35–49). N'afọ 305 mgbe a musiri Kraist; Emos nwa-nwoke nke Emos nwuru ma nwanne ya nwoke Amaron zoro akuko ndekota ahụ nile di nsọ maka ichere-

kwa ha. Amarõn n'ikpe-azụ ranyere akụkọ ndekọta ahụ n'aka Mõmõn, onye dekotara otutụ ihe nile mere n'oge ndụ ya na mgbe ahụ mee ha na mkpirisi (Mõm. 1:2-4).

NIHỌ. *Hụ kwa* Imegide Kraịst; Ndị Nchụ-aja Aghughọ

Otu nwoke ajọ mmadụ n'ime Akwụkwọ nke Mõmõn. Nihọ bụurụ otu n'ime ndị mbụ mere omume ndị nchụ-aja aghughọ n'etiti ndị Nifaj. Mgbe o zisiri ozizi ugha na gbuo Gideon, e gburu Nihọ n'ihu imebi iwu ya nile (Alma 1). Ndị na-eso Nihọ gara n'iru n'ime ajọ omume ya nile na ozizi ya nile ogologo mgbe ọ nwusiri.

Onye ikpe nọ dika usoro nke Nihọ t̄bara Alma na Amielek n'ulo mkp̄or̄, **Alma** 14:14-18. Ha bụ ndị aka-orụ nke Nihọ, ndị e gburu egbu, **Alma** 16:11. Otutụ diiri dika n'usoro nke Nihọ, **Alma** 24:4. Ony ọgụgụ nke kariiri n'ime ndị ahụ nke gburu ụmunn̄e ha nwoke bụurū ndị dika n'usoro nke Nihọ, **Alma** 24:28.

NINEVE. *Hụ kwa* Asiria; Jona

N'ime Testament Ochie, isi obodo Asiria na ihe kariiri narị afọ abụọ, ọ bụurū nnukwu etiti ebe jzụ ahia n'onu-mmiri mpaghara ọwụwa-anyanwụ nke osimiri Tigris. Ọ dara n'odida nke mba ukwu Asiria, n'afọ 606 tutu a mụọ Kraịst.

Senakerib, bụ eze Asiria, wee biri na Nineve, **2 Ndez.** 19:36. Jona ka e zigara ikp̄o nnukwu obodo ahụ ka ha chegharja, **Jona** 1:1-2 (Jona 3:1-4). Ndị Nineve wee chegharja, **Jona** 3:5-10. Kraịst jiri Nineve mee ihe ima-atụ nke ncheharị n'iru ndị Juu, **Mat.** 12:41.

NIKODIMOS. *Hụ kwa* Ndị Farisi

N'ime Testament Ọhụrụ, otu onye ọchịchị ezi-omume ndị Juu (ikekwe site na ndị Sanhedrin) na onye Farisii (Jon 3:1).

O kwuuru Jisus okwu n'abali, **Jon** 3:1-21. O mere mgbochi maka Kraịst nye ndị Farisii, **Jon** 7:50-53. O wetara ude na-esi isi uto n'olili Jisus, **Jon** 19:39-40.

NKE ANỤ ARỤ. *Hụ kwa* Inwe Mmetuta, nke Mmetuta; Mmadu n'Udi Okike; Odida nke Adam na Iv

Ihe na-abughị nke mụọ; e lezichaa anya e nwere ike jiri okwu ahụ mee ihe putara ihe na-anwụ anwụ na ihe nke ụwa (OznQd. 67:10) ma-obụ nke ụwa, nke anụ arụ, na nke mmetuta (Mosa. 16:10-12).

Inwe uche nke anụ arụ bụ onwụ, **2 Nif.** 9:39. Ekwensu na-agugupụ ha baa n'ime nchedo nke anụ arụ, **2 Nif.** 28:21. Ha elewo onwe ha nile anya n'ọnọdụ uche nke anụ arụ onwe ha, **Mosa.** 4:2. Onye na-anogide n'ọnọdụ anụ arụ ya n'udi okike na-anogide n'ọnọdụ nke odida ya, **Mosa.** 16:5. A gamuriri mmadu nile site na Chineke, gbanwee ha site n'ọnọdụ nke anụ arụ na nke odida ha, **Mosa.** 27:25. Mmadu wee bia buru nke anụ arụ, nke mmetuta, na ndị na-eso ekwensu, **Alma** 42:10. Ndị ahụ na-eso uche obi nke onwe ha na ọchịchọ nke anụ arụ nile ga-adariri, **OznQd.** 3:4. Mmadu enweghị ike ihu Chineke jiri echiche nke anụ arụ, **OznQd.** 67:10-12. Mmadu wee gaa n'iru ibụ nke anụ arụ, nke mmetuta na ndị na-eso ekwensu, **Moses** 5:13; 6:49.

NKE ONYE-ISI EZI NA ҮЛӨ,
ONYE-ISI EZI NA ҮЛӨ. *Hụ kwa*
Na-anwụ Anwụ Nna; Ngozi nile nke Onye-isi Ezi na Үлө; Onye Nkwusa Ozi-oma; Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek

Akwukwọ-nso nile na-ekwu banyere udi onye-isi ezi na Үлө abụọ (1) otu okwa-oru e chiri echi n'ime Okwa Nchụ-aja Melkizedek, oge ụfọdụ a kp̄or̄ onye nkwusa ozi-oma. (2) Ndị nna nke ezi na Үлө nile. Ndị-isi-ezi na Үлө e chiri-echi na-enye ndị ọtu Nzuk̄o-nso tozuru oke ngozi nile puru iche.

Ndị-isi ezi na Үлө e chiri echi: Ndị ụfọdụ ka o nyere ka ha buru ndị na-ekwusa ozi-oma, **Ndị-Efe** 4:11 (Ndep. Ok 1:6). Ọ bụ oru diiri Ndị-Ozi Iri na Abụọ ahụ ichi ndị nkwusa ozi-oma echichi,

OznQd. 107:39. Hyrum nwere ike were ọkwa ọrụ nke ọkwa nchụ-aja na onye-isi-ezi na ụlọ, **OznQd.** 124:91–92, 124; 135:1.

Ndị Nna: Jekob goziri ụmụ ya ndịkom na ụmụ ụmụ ha, **Jen.** 49:11–28. O ziri ezi na m nwere onwe m igwa unu okwu banyere onye-isi-ezi na ụlọ Devid, **Qlndoz.** 2:29. Lihaj wee nye ndumọdụ, ma wee gozie ụmụ ụmụ ya, **2 Nif.** 4:3–11. M wee ghọọ onye nketa-oke kwesiri ekwesị, na-ejide ihe ahụ ruru ha bụ nke ndị nna ha, **Abr.** 1:2–4.

NKŌWASI, AFŌ NKE INYE. *Hụ*

Baptism Maka Ụmụ-aka a Mụrụ Ohurū; Baptism, Mee Baptism—Baptism abughị maka ụmụ-aka a mụrụ ọhurū; Inye Nkōwasi, Nkōwasi, Nwe Nkōwasi; Nwa-ntakiri, Ụmụ-ntakiri

NKWEKŌRỊTA ZURU ỌNỤ. *Hụ*

kwa Ikwado ndị Ndu nile nke Nzuko; Nzuko-nsọ nke Jisus Kraịst

Ukpurū nke ndị otu Nzuko-nsọ na-eso akwado ndị ahụ a kpọrọ ife ofufe n'ime Nzuko-nsọ, ya nakwa mkpebi nile ndị ọzọ nke Nzuko-nsọ chọrọ nkwaado ha, a na-emekarị nke a site na iweli aka nri elu.

Jisus Kraịst na-eguzo n'isi Nzuko-nsọ ya. Site na mkpalite nke Mụọ Nsọ, ọ na-eduzi ndị ndu Nzuko-nsọ n'omume na mkpebi nile di mkpa. Otu o sila di, ndị otu Nzuko-nsọ ka ọ diiri na ohere ha ikwado ma-ọbụ ghara ikwado omume na mkpebi nile nke ndị ndu ha nile.

Mmadụ nile wee zaa n'otu olu, **Ọpụ.** 24:3 (Ọnọgu. 27:18–19). Ndị-ozị na ndị okenye nile wee gbakọọ n'otu obi, **Qludoz.** 15:25. O nweghi onye ọbụla a ga-echi echichi na-enweghi ntuli-aka nke Nzuko-nsọ, **OznQd.** 20:65–66. Ihe nile ka a ga-eme site na nkwekọrịta zuru ọnụ, **OznQd.** 26:2 (QznQd. 28:13). Ka e mee ihe nile site na nkwekọrịta e jikọrọ ọnụ, **OznQd.** 104:21.

NKWUPỤTA-ỊDỊ-NGŌZI NILE.

Hụ kwa Okwu Chukwu e Kwuru n'elu Ugwu

Usoro nkuzi nile nke Jisus nyere n'ime Okwu Chukwu ahụ e kwuru n'elu Ugwu nke na-akọwa Ikpa-agwa a sachara asacha na agwa nke mụọ (**Mat.** 5:3–12; **Luk** 6:20–23). Nkwuputa-idi-ngọzi nile ahụ ka e doziri n'usoro na-udi ụzọ nke okwu ọbụla na-ewu-kwasi n'elu nke ahụ bu ya ụzọ. Ndekota nke Nkwuputa-idi-ngọzi nke kacha izu oke na izi-ezi ka a chọtara n'ime 3 Nif. 12.

NKUME-NJIKŌ. *Hụ kwa* Jisus Kraịst

Nkume ahụ e jiri mee isi njikọ ntọ-ala nke ụlọ. Jisus Kraịst ka a kpọrọ Isi nkume-njikọ (ndi Efe 2:20).

Nkume ahụ nke ndi na-ewu ụlọ juru ajụ aburūwo isi nkume nke njikọ, **Abuoma** 118:22 (**Mat.** 21:42–44; **Mak** 12:10; **Luk.** 20:17; **Qlndoz** 4:10–12). Ndị Juu juru nkume njikọ ahụ, **Jekob** 4:15–17.

NLEDA ANYA. *Hụ* Ikpọ-asi, Kpọ-asi

NLEKŌTA NDỊ NRỊRỊA. *Hụ kwa*

Gwọọ, Ọgwugwo nile; Ibikwasị Aka nile n'elu; Ite Mmanụ; Mmanụ; Ọkwa Nchụ-aja

Ngọzi a n'enye ndi ahụ na-adighi ike site n'aka ndi ji Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek site na-iji mmanụ e doro nsọ.

Bikwasa ya aka gi, **Mat.** 9:18. Jisus wee bikwasa ndi nrirịa ole na ole aka ya nile ma gwọọ ha, **Mak** 6:5. Ndị-Ozi Kraịst tere otutu ndi ọrịa mmanụ ma gwọọ ha, **Mak** 6:13. Ndị Okenye ga-ete ndi nrirịa mmanụ ma gwọọ ha, **Jemes** 5:14–15. Unu agaghị agwọ ndi nrirịa ewezuga ma ha chọrọ otua n'aka unu site na ndi chọrọ ya, **OznQd.** 24:13–14. Ndị okenye ga-ebikwasa ndi nrirịa aka ha nile, **OznQd.** 42:44. Bìakwasị ndi nriria aka gi nile ma arụ ga-adi ha ike, **OznQd.** 66:9.

NNA Ebighi-ebi. *Hụ Chineke*
Chukwu; Nna nọ n'Elu-igwe

NNA NA-ANWỤ ANWỤ. *Hụ kwa*
Ezi na Ụlọ; Ndi Nne na Nna;
Ngọzi nile nke Onye-isi Ezi na
Ụlọ; Nke Onye-isi Ezi na Ụlọ,
Onye-isi Ezi na Ụlọ

Akara di nsọ a na-atunyere onye nwo-
ke bu onye na-amutaworị ma-qbū
kpọrọ nwatakiri n'uzọ iwu kwadoro
mee ya ka o buru otu onye n'ezị na ụlọ.

Nye nna gi na nne gi nnukwu ugwu,
Opu. 20:12 (Deut. 5:16; Mat. 19:19;
Mosa. 13:20). Nna na-abara nwa ya
mba nke ihe ya na-atọ ya uto, **Ilu** 3:12.
Ndi bu nna, akpasukwala nu umu unu
iwe, **Ndi-Efe.** 6:1-4. A kuziere m ihe
n'udi mmuta nke nna m, **1 Nif.** 1:1.
Nna m buuru nwoke ziri-ezi, n'ihì na o
kuziiri m, **Inos** 1:1. Alma wee kpee
ekpere n'ihì nwa ya nwoke, **Mosa.**
27:14. Alma wee nye umu ya ndikom
iwu nsọ nile, **Alma** 36-42. Hilaman
nyere umu ya ndikom aha ndi nne na
nna ha mbu, **Hil.** 5:5-12. Momon na-
echeta nwa ya nwoke n'ekpere ya nile
oge nile, **Moro.** 8:2-3. Ka nnukwu ihe
nile buru ihe a choro n'aka ndi nna ha,
OznQd. 29:48. Nwoke obula kwesiri
ikpata ihe maka ezi na ulọ nke ya,
OznQd. 75:28. O nyere iwu ka m
gakwuru nna m, **A—JS** 1:49.

NNA NKE ELU-IGWE. *Hụ Chineke,*
Chukwu; Nna nọ n'Elu-igwe

NNA NO N'ELU-IGWE. *Hụ kwa*
Chineke, Chukwu

Nna nke muo nile nke mmadu dum
(Abu Oma 82:6; Matt. 5:48; Jon 10:34;
Ndi-Rom. 8:16-17; Ndi-Gal. 4:7; 1 Jon
3:2). Jisus bu Okpara a Muru Nani Ya
n'anụ aru. E nyewo mmadu iwu ka o
nye Nna ahụ nrube-isi na nsopuru na
ka o na-ekpe ekpere nye ya n'aha Jisus.

Oburu na unu agbaghara ndi mmadu,
Nna unu nke Elu-igwe ga-agbaghara
kwa unu, **Mat.** 6:14 (Mat. 18:35; 3 Nif.
13:14). Nna unu nke Elu-igwe na-ama-
ta na ihe ndi a nile di unu mkpa, **Mat.**

6:26-33 (3 Nif. 13:26-33). Nna unu nke
Elu-igwe ga-esi afaa ghara iwere kari
Muo Nso nke ka ukwu nye ndi na-ario
ya? **Luk** 11:11-13. Onye a goziri agozi
ka o bu bu Chineke na Nna nke Onye-
nwe anyi Jisus Kraist, **Ndi-Efe.** 1:3. Unu
ji ugwo ebighi-ebi nye Nna unu nke
elu-igwe, **Mosa.** 2:34. Kraist enyewo
aha nke Nna otuto, **Ita** 12:8. Ndi-nsọ nile
ga-agba aka ebe banyere mkpagbu ha
nile tutu Nna ahụ esite n'ebe nzuzo ya
puta, **OznQd.** 123:1-3, 6. Anyi nwetara
nnukwu na ngozi nile di otuto site n'aka
Nna anyi nke Elu-igwe, **A—JS** 1:73

NNE. *Hụ kwa* Ezi na Ụlọ; Iv; Ndi
Nne na Nna

Akara di nsọ na-atunyere nwanyi
onye na-amu nwa ma-qbū na-edo
umu-ntakiri ka umu. Ndi nne na-enye
aka n'atumatu Chineke site na-iweta
aru na-anwu anwu maka umu nke
Chineke na muo.

Adam wee kpọ aha nwunye ya Iv,
n'ihì na nwanyi ahụ bu nne mmadu
nile nwere ndu, **Jen.** 3:20 (Moses 4:26).
Sopuru nna gi na nne gi, **Opu.** 20:12
(Ndi-Efe. 6:1-3; Mosa. 13:20). A hapu-
kwala iwu nne gi, **Ilu.** 1:8. Mmadu
nzuzu na-eleda nne ya anya, **Ilu.** 15:20
(Ilu. 10:1). Eledakwala nne gi anya
mgbe O mere agadi, **Ilu.** 23:22. Umu
ya na di ya ebiliwo, kpọ ya onye a
goziri agozi ma di ya na-aja ya mma,
Ilu. 31:28. Nne Jisus guzooro obe ya nso,
Jon 19:25-27. Puku ndi agha Leman
abuo aburuwo ndi nne ha nile kuziworo
ihe, **Alma** 56:47 (Alma 57:21). Nne anyi
di ebube Iv sooro n'etiti ndi ukwu na
ndi di ukwu ndi Onye-nwe kuziiri
n'ua ndi muo, **OznQd.** 138:38-39.

NNU

E jiri ya mee ihe nchekwa di mkpa nke
nri n'ime uwa mgbe ochie; a tulere ya
dika ihe di mkpa maka ndu.

Nwunye Lot ghorọ ogidi nnu, **Jen.**
19:26. Unu onwe unu bu nnu nke
uwa, **Mat.** 5:13 (Luk 14:34; 3 Nif.
12:13). Ndi ogbugba-ndu nke Onye-
nwe ka a ga-agu ka nnu nke uwa,

OznQd. 101:39–40. Oburu na Ndi-nso abughị ndi-nzoputa nke ndi mmadu, ha dika nnu nke na-etufuwo uto ya, **OznQd.** 103:9–10.

NNUKWU NZUKO IHE ARU. *Hu*
Ekwensu — Nzuko nke ekwensu

NNUKWU-UGWU. *Hu kwa*
Nsopuru; Were n'Uzo Di Elu Maka

Dika e jiri ya n'ime akwukwo-nsu nile, i gosi nkwanye-ugwu na i gosi nsopuru nye onye obula ma-obu ihe obula.

Nye nne gi na nna gi nnukwu-ugwu, **Qpu.** 20:12 (1 Nif. 17:55; Mosa. 13:20). Nye Onye-nwe nnukwu-ugwu site n'ihe onwunwe gi, **Ilu** 3:9. Oburu na onye obula na-ejere isi megide m, si; Nye m ga-asopuru, **Jon** 12:26. Ndi bu di kwesiri inye ndi nwunye ha nnukwu ugwu, **1 Pita** 3:7. Site n'egbugbere-onu ha ka ha na-asopuru Onye-nwe, **2 Nif.** 27:25 (Aisa. 29:13). Anaghi m achonkwanye ugwu nke uwa, **Alma** 60:36. Ekwensu nupuru isi megide m, si; Nye m nnukwu ugwu gi nke bu ike m, **OznQd.** 29:36. Ndi kwesiri ntukwasi-obi ka a ga-ekpube nnukwu ugwu, **OznQd.** 75:5 (OznQd. 124:55). Onye-nwe na-enwe mmasi ikwanyere ndi na-eke ya ofufe ugwu, **OznQd.** 76:5. A hgoroghi ha n'hi na ha-na-achonukwu ugwu nile nke mmadu, **OznQd.** 121:34–35. Anyi kwere n'irube isi na ikwdo iwu, **Ndep.Ok.** 1:12 (OznQd. 134:6).

NNUPU-ISI. *Hu kwa* Ekwensu;
Mmehie; Ngonarị Okwukwe;
Ntamu

Igonari ma-obu imegide Onye-nwe, tinyere iju iso ndi ndu ya nile a horo aho na ikpachara anya ghara irubere iwu-nsu ya nile isi.

Unu enupukwala-isi megide Onye-nwe, **Onogu.** 14:9. Nani nupu-isi ka onye ojuo na-achon, **Ilu** 17:11. Ahuhu ga-adiri umu-ntakiri na-enupu-isi, **Aisa** 30:1. Onye-nwe adighi agbaputa otu n'ime ndi na-enupu isi megide ya ma nwuo n'ime mmehie ha nile, **Mosa.**

15:26. Ndi Amlisai putara na nupu-isi putara ihe megide Chineke, **Alma** 3:18–19. Ndi nupu-isi ka a ga adupu n'iru-uju di ukwu, **OznQd.** 1:3. Iwe nke Onye-nwe adiwo oku megide ndi nupu-isi, **OznQd.** 56:1 (OznQd. 63:1–6). Setan nupuru-isi megide Chineke, **Moses** 4:3.

NOA, NWA-NWOKE NKE ZINIF

Otu ajojo eze n'ime Akwukwo nke Momon. O chiru otu ogbakwo ndi Nifai n'ime ala nke Nifai.

Noa mere otutu mmehie, **Mosa.** 11:1–15. O nyere iwu ka e gbuo onye amuma Abinadai, **Mosa.** 13:1 (Mosa. 17:1, 5–20). E regburu Noa site n'oku, **Mosa.** 19:20.

NOA, ONYE-ISI EZI NA ULQ NKE

BIBLE. *Hu kwa* Eke na

Ogwurugwu; Gebriel; Idee Mmiri
n'Oge Noa; Ugbo

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke Lemek na Onye-isi ezi na ulo nke iri site na Adam (Jen. 5:29–32). O gbara ama banyere Kraist na kwusaa nche-ghari nye otu ogbo ajojo omume. Mgbe ndi mmadu ahụ juru ozi ya, Chineke nyere ya iwu ka o wuo otu ugbo ibu ulo nye ezi na ulo ya na anumanu nile mgbe idee mmiri ga-ejuputa uwa iji bibie ndi ajojo omume (Jen. 6:13–22; Moses 8:16–30). Onye amuma Joseph Smith kuziri na Noa bu muo-ozi Gebriel ahụ, na o na-eguzosote Adam na-ijide otughe-uzo nile nke nzoputa.

Ya na umu ya ndikom Jafet, Shem, na Ham na ndi nwunye ha ka a zoputara mgbe ha wuru otu ugbo dika inye iwu Chineke siri di, **Gen.** 6–8 (Ndi-Hib. 11:7; 1 Pita 3:20). Onye-nwe meghariri-ohuru ogbugba-ndu ahụ ya na Inok mere n'etiti ya na Noa, **Jen.** 9:1–17 (Moses 7:49–52; NAJS, Jen. 9:15, 21–25). E chiri Noa echichi nye okwa nchu-aja mgbe o diri afọ iri site n'aka Metusela, **OznQd.** 107:52. Ndi mmadu gbara mbọ iwere ndu ya, mana ike nke Chineke zoputara ya, **Moses** 8:18. O wee buru onye na-ekwusa ezi-omume ma o kuziri ozi-oma nke Jisus Kraist, **Moses** 8:19, 23–24 (2 Pita 2:5).

NOĞIDE. *Hụ kwa* Ihe Isi-ike; Nndidi; Nwaa, Ọnwụnwā

Ịnọgide sie ike na mkpebi ibụ ezie nye iwu-nsọ nke Chineke na-agbanyeghi ọnwụnwā, mmegide, na ihe isi-ike.

Onye na-anọgide ruo n'ogwugwu ka a ga-azọputa, **Mat.** 10:22 (Mak 13:13). Ha enweghi mgborogwu, ya mekwara ha na-anọgide nwa oge, **Mak** 4:17. Afọ-oma na-anọgide n'ihe nile, **1 Ndi-Kọ** 13:7. Mgbe Abraham jisiworo ndidi nọgide, o enweta nkwa ahụ, **Ndi Hib.** 6:15. Ọbụrụ na ha anọgide ruo n'ogwugwu a ga-ebuli ha elu n'ubochi ikpe-azụ, **1 Nif.** 13:37. Ọ bụrụ na unu ga-erube isi n'iwu-nsọ nile ma nọgide ruo n'ogwugwu a ga-azọputa unu, **1 Nif.** 22:31 (Alma 5:13). Ọbụrụ na unu ga-na-aga n'iru na-eri oriri n'elu okwu nke Kraist ma nọgide ruo n'ogwugwu, **2 Nif.** 31:20 (3 Nif. 15:9; OznQd. 14:7). Onye ọbula nke wekwasiri onwe ya aha m, ma nọgide ruo n'ogwugwu a ga-azọputa ya, **3 Nif.** 27:6. Onye ọbula nọgidekwara na Nzuko-nsọ m ruo ogwugwu, ya ka m ga-ehiwe n'elu oke nkume m, **OznQd.** 10:69. Onye ahụ nke nọgidere n'okwukwe ya ga-emeru uwa, **OznQd.** 63:20, 47. Oche-eze nile na otutu ebe-ochichi ka a ga-eyikwasị n'elu ndi nile nọgidere na-idi ike maka ozi-oma ahụ nke Jisus Kraist, **OznQd.** 121:29.

NRI ANYASI IKPE-AZỤ. *Hụ kwa* Ngabiga; Oriri-nsọ

Dịka Testament Ọhụrụ, nri ikpe-azụ nke Jisus riri tutu njide ya na mkpogide n'obe ya (Luk 22:14–18). Ya na Ndi-Ozi Iri na Abụọ ya riri nri a n'oge ngabiga (Mat. 26:17–30; Mak 14:12–18; Luk 22:7–13).

Onye-nzọputa goziri achicha na mmayaa ma nye ya Ndi-Ozi, **Mat.** 26:26–29 (Mak 14:22–25; Luk 22:7–20). Jisus sachara ukwu nke Ndi-ozi, **Jon** 13. Judas ka a kpọrọ aha dika onye ga-arara Jisus nye n'uzọ aghughọ, **Jon** 13:21–26 (Mat. 26:20–25).

NRI-ANYASI NKE ONYE-NWE. *Hụ* Oriri-nsọ

NRIGO N'ELU. *Hụ kwa* Jisus Kraist; Ọjibia nke Ugboro Abụọ nke Jisus Kraist

Nhapu di n'usoro nke Onye-nzọputa hapuru uwa mgbe iri ubochi anọ gasiri ka o bilitesiworo n'onwu. Nriogo ahụ mere site n'otu ebe n'Ugwu Olive n'iru ndi na-eso ụzọ ya nile (Mak 16:19; Luk 24:51). N'oge ahụ ndi muo ozi abuo si n'elu-igwe gbara-ama na mgbe di n'iru Onye-nwe ga-alota n'otu aka ahụ (Qlndoz. 1:9–12).

NRIRIA, ONYE-NRIRIA, ORIA

Inwe nriria ma-obu oria. N'ime akwu-kwo-nsọ nile, oria nke aru oge nile ufodu na-abu otu akara nke e nweghi odimma nke muo (Aisa. 1:4–7; 33:24).

Anwo m ekpere gi, a hwo m anyammiri gi, lee, m ga-eme ka aru gi di ike, **2 Ndez.** 20:1–5 (2 Ihem. 32:24; Aisa 38:1–5). Jisus wee na-ejeghari na-agwo oria nile di iche iche na nriria nile di iche iche, **Mat.** 4:23–24 (1 Nif. 11:31; Mosa. 3:5–6). Mkpa dibia akpaghi ndi di ike, kama o na-akpa ndi na-aria oria, **Mat.** 9:10–13 (Mak 2:14–17; Luk 5:27–32). O di onye obula n'etiti unu aru na-adighi ike? Ya kpoo ndi okenye, **Jemes** 5:14–15. Kraist ga-ebukwasị onwe ya ihe mgbu nile na oria nile nke ndi ya, **Alma** 7:10–12. Jisus gworo ndi oria nile no n'etiti ndi Nifai, **3 Nif.** 26:15. Jiri obi-nro, ahijia nile, na nri di nro zuo onye-orja, **OznQd.** 42:43 (Alma 46:40). Cheta n'ime ihe nile ndi nriria na ndi nwere mkpagbu, **OznQd.** 52:40. Bikwasị ndi oria aka gi nile, ma a ga-eme ka aru di kwa ha ike ozo, **OznQd.** 66:9.

NRỌ. *Hụ kwa* Mkpughe

Otu ụzọ nke Chineke na-esi ekpughe uche ya nye ndikom na ndinyom n'elu uwa. Otu o sila di, nrọ nile abughi mkpughe nile. Nrọ nile nwere nkwalite nke muo bu mkpuru nke okwukwe.

O roro nrọ ma lee ububu na-eguzoro ruo n'ebe elu-igwe di, **Jen.** 28:12. Josef wee roo nrọ, **Jen.** 37:5. Onye-nwe ga-agwa ya okwu na nrọ, **Onogu** 12:6. Nebukadneza roro nrọ di iche iche,

Dan. 2:1–3. Ndị okenye unu ga-arọ nrọ, **Joel** 2:28 (Qlndoz. 2:17). Mụọ-ozị nke Onye nwe egosi ya onwe ya n'ime nrọ, **Mat.** 1:20 (Mat. 2:19). Lihaj edewo otutu ihe ndi o huru na nrọ, **1 Nif.** 1:16. Lihaj roro nrọ, **1 Nif.** 8.

NSACHA NILE, SACHAA,

SACHARA. *Hụ kwa Aja*

Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja

Mgbaghara Mmehie; Baptism,

Mee Baptism

Ime ka a di ocha, na-arụ ma-ọbụ nke mụọ. N'uzọ akara, onye chegharịrị echegharị ka enwere ike ime ka o di ocha site n'ibu-arọ ndu nke mmehie na ihe nile na-eso ya site na-ichu-aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist. Ufodu nsacha nile e mere n'okpuru ike okwa nchu-aja kwesiri ekwesị na-arụ ọrụ dika emume nile e doro nsọ.

Onye nchu-aja ga-asa uwe ya, saa kwa aru ya na mmiri, **Onogu.** 19:7. Sachaa m nke oma site na mmehie m, **Abuoma** 51:2, 7. Saa nu aru, mee nu onwe unu ka unu di-ocha, wezuga ihe ojoo nke emume unu nile, **Aisa.** 1:16–18. Jisus sachara ukwu Ndi-ozu ya nile, **Jon** 13:4–15 (OznQd. 88:138–139). Ka e mee unu baptism, ma sachapu mmehie unu nile, **Qlndoz.** 22:16 (Alma 7:14; OznQd. 39:10). Odighi onye obula a ga-azoputa ma-obughị na uwe ya nile ka a sachapuru ocha, **Alma** 5:21 (3 Nif. 27:19). Uwe ha nile ka a sachapuru ocha site n'obara nke Kraist, **Alma** 13:11 (Ita 13:10). Site na-idebe iwu-nsọ nile, e nwere ike isachapu ha na mee ka ha di-ocha site na mmehie na nile, **OznQd.** 76:52, Ite mmanu unu nile na nsacha unu nile ka e chiri echichi site n'emume-nsọ nke ulọ nsọ nke m, **OznQd.** 124:39–41.

NSACHAPU NKE MMEHIE NILE.

Hụ kwa Aja Mgbaghara Mmehie,

Ichu Aja Mgbaghara Mmehie;

Chegharia, Ncheghari; Gbaghara;

Jisus Kraist

Mgbaghara n'ihie e mejoro n'onodu ncheghari. Nsachapu nke mmehie nile

ka e mere ka o di ire site n'aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist. Mmadu na-enweta nsachapu nke mmehie ya nile ma oburu na o nwere okwukwe n'ime Kraist, chegharia na mmehie ya nile, nata emume-nsọ nile nke baptism na ibiakwasị aka nile n'isi maka onyinye nke Mụọ Nso, ma na-erubere iwu-nsọ Chineke isi (Ndep. Ok 1:3–4).

O burugodu na mmehie unu adi ka uwe uhie, ha ga-adi ocha dika snow, **Aisa.** 1:16–18. Nke a bu obara m, nke a na-awusiri otutu mmadu maka nsachapu nke mmehie nile, **Mat.** 26:28 (Ndi-Hib. 9:22–28; OznQd. 27:2). Chegharia nu, ka e meekwa unu baptism n'ihie nsachapu nke mmehie nile, **Qlndoz.** 2:38 (Luk 3:3; OznQd. 107:20). Ndi ahụ nke kwere na Jisus ga-anata nsachapu nke mmehie nile, **Qlndoz.** 10:43 (Mosa. 3:13). Kraist bu ebe ahụ onye ha ga-ele anya maka nsachapu nke mmehie nile, **2 Nif.** 25:26. Iji dota nsachapu nke mmehie anyi nile, anyi gariri elekota ndi ogbenye na ndi choro enyem aka, **Mosa.** 4:11–12, 26. Onye obula cheghariri, ga-enwe oke n'ebere ruo na nsachapu nke mmehie ya nile, **Alma** 12:34. Mmejuputa nke iwu-nsọ nile ahụ na-eweta nsachapu nke mmehie nile, **Moro.** 8:25. Okwa Nchu-aja nke Eron na-eji otughe-uzo nile nke ime baptism site n'imikpu n'ime mmiri maka nsachapu nke mmehie nile, **OznQd.** 13:1 (OznQd. 84:64, 74; Ndep. Ok 1:4). Mụ, Onye-nwe agaghị echeta-kwa mmehie ha nile ozo, **OznQd.** 58:42–43 (Ezik. 18:21–22). Ndi a ka a kuziwo ime baptism n'onodu onye ozo n'ihie nsachapu nke mmehie nile, **OznQd.** 138:33.

NSO. *Hụ kwa Enweghi Ntupo;*

Ido-nsọ; Idi-nsọ

Di nsọ, na-enwe omume yiri nke Chineke, ma-obu enweghi ntupo nke mụọ ma-obu mụọ ime ihe oma. Azu okwu nke nsọ bu ihe-efu ma-obu ihe na-adighi nsọ.

Unu ga-abukwara m ala-eze nke ndi nchu-aja, na mba di nsọ, **Opu** 19:5–6

(1 Pit. 2:9). Onye-nwe nyere Israel iwu: Unu ga-edo kwa onwe unu nsò n'ìhi na nsò ka mụ onwe m dị, **Lev.** 11:44–45. Ndi ahụ ọbụ-aka abụọ ha dị ọcha, na-enweghị ntupọ na obi ha, ga-eguzosi ike n'ebe nsò ya, **Abụoma** 24:3–4. Kuziere ndi m ihe dị iche n'etiti ihe dị nsò na ihe na-adighi nsò, **Ezik.** 44:23. Chineke ewerewo ọkpukpo dị nsò kpọọ anyị, **2 Tim.** 1:8–9. I sitere n'oge idi nwanta mata ihe dị nsò nile e deworo n'akwukwọ nsò, **2 Tim.** 3:15. Ndi nile di-nsò nke Chineke kwuru okwu dika Mụọ Nsò kwalitere ha, **2 Pit.** 1:21. Mmadụ nile ka a ga-ekpe ikpe dika ezi-okwu na idi-nsò nke di n'ime Chineke siri di, **2 Nif.** 2:10. Mmadụ nke ụdi okike aghọwo onye-nsò site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraịst, **Mosa.** 3:19. Unu jee ije n'usoro idi-nsò nke Chineke siri di, **Alma** 7:22 (**Alma** 13:11–12). A sachara ndi na-eso ụzọ atọ na anyị arụ nke mere na ha di nsò, **3 Nif.** 28:1–9, 36–39. Ejila ihe nile di nsò ka ihe efu, **OznQd.** 6:12. I gaghi enwe ike ide ihe ahụ nke di nsò ma-ọbughị ma e nyere gi ya site n'aka m, **OznQd.** 9:9. Unu ga-ejikọ onwe unu onụ ime ihe n'idi nsò nile n'iru m, **OznQd.** 43:9. Ndi na-eso ụzọ m nile ga-eguzo n'ebe nsò nile, **OznQd.** 45:32. Nke ahụ sitere n'elu bia di nsò, **OznQd.** 63:64. Ụmụ-ntakiri di nsò, **OznQd.** 74:7. Doo nū ebe ahụ nsò, a ga-eme ya ka ọ di nsò, **OznQd.** 124:44. Onye-nwe ga-akpọkọta ndi ya o hoputara n'ime otu nnukwu obodo di nsò, **Moses** 7:62.

NSỌPỤRỤ. *Hụ kwa* Egwu, Itụ-egwu; Nnukwu-ugwu

Nkwanye ugwu miri emi maka ihe nile di nsò; ihe ebube.

Onye-nwe nyere Moses iwu ka o yipu akpukpo-ukwu ya nile, n'ìhi na ya onwe ya na-eguzo n'ala nsò, **Ọpụ** 3:4–5. Chineke ka a ga-atụ egwu nwekwara ya na nsọpuru, **Abụoma** 89:7. Were nsọpuru na itụ egwu Chineke fee Chineke ofufe a ga-anabata, **Ndi Hib.** 12:28. Moronai kpọọ isi n'ala ma kpesie ekpere ike, **Alma** 46:13. Igwe mmadụ ahụ dara n'ala ma fee Kraịst

ofufe, **3 Nif.** 11:12–19. Kpọọ isi-ala n'iru m, **OznQd.** 5:24. N'iru oche-eze Chineke ihe nile na-akpọ isi ala na nsọpuru umeala, **OznQd.** 76:93. Uche unu nile agbawo ọchịchiri n'ìhi na unu ewerewo ka ihe di mfe ihe nile nke unu nataworo, **OznQd.** 84:54–57. Ikpere ọbụla ga-egburu, ma ire ọbụla ga-ekwuputa, **OznQd.** 88:104. Site na nkwanye ugwu ma-ọbụ nsọpuru nye aha nke Onye-Kachasi-Elu, Nzuko-nsò kpọọ okwa nchụ-aja ahụ aha Melkizedek, **OznQd.** 107:4. Ngozi nile ka a ga-awusa n'elu ndi ahụ ndi ga-asopuru Onye-nwe n'ime ụlọ ya, **OznQd.** 109:21.

NTAJI-ANYA. *Hụ kwa* Anya-ukwu; Ekwo, Ikwo-ekwo

Dika akwukwọ-nsò nile siri di, inwe agụu ihe bụ nke onye-ozo ezighi-ezi.

Ndi isi ezi na ụlọ ahụ nile na-ntaji-anya wee ree Josef gaa n'Ijpt, **Qlndoz.** 7:9. Afo-oma anaghị enwe ntaji-anya, **1 Ndi-Kp** 13:4 (**Moro.** 7:45). Ntaji-anya na-abia site na mpako, **1 Tim.** 6:4. Ebe ntaji-anya di, ka ọgba-aghara di, na ọrụ ọjọ nile, **Jemes** 3:16. Onye-nwe enyewo ndi mmadụ iwu na ha a gaghi enwe ntaji-anya, **2 Nif.** 26:32. Onweghi ntaji-anya di n'etiti ndi Nifai, **4 Nif.** 1:15–18. Ntaji-anya na oke iwe nke ndi mmadụ aburūwo ihe e jiri mara m ụbọchi nile nke ndu m, **OznQd.** 127:2.

NTAMU. *Hụ kwa* Nnupu-isi

Ime mkpesa n'ime na mkpesa megide nzube nile nke Chineke, atumatu ya nile ma-ọbụ nke ndi odibo ya.

Ndi ahụ wee tamuo ntamu megide Moses, **Ọpụ.** 15:23–16:3. Ndi Juu na-atamu ntamu megide Jisus, **Jon** 6:41. Leman na Lemuel tamuru ntamu n'otutu ihe, **1 Nif.** 2:11–12 (1 Nif. 3:31; 17:17). A tamula n'ìhi ihe nile n'ihubeghi, **OznQd.** 25:4.

NTI. *Hụ kwa* Naa-nti

N'ime akwukwọ-nsò nile nti ka a na-ejikari dika akara nke mmadụ inwe ike inu na ghotā ihe nile nke Chineke.

Ha nwere ntị nile ma ha adighị anụ ihe, **Abuoma** 115:6. Onye-nwe na-akpote ntị m inụ ihe, **Aisa**. 50:4–5 (2 Nif. 7:4–5). Onye nwere ntị inụ ihe, ya nū, **Mat.** 11:15. Ntị ha kpochiri inụ ihe, **Mat.** 13:15 (Moses 6:27). Anya ahūbeghị, nti anughị kwa ihe nile Chineke doziiri ndị huru ya n'anya, **1 Ndi-Ko** 2:9 (OznQd. 76:10). Ekwen-su na-agbanyere ha izuzu na ntị ha nile, **2 Nif.** 28:22. Meghee ntị unu nile ka unu wee nūru, **Mosa.** 2:9 (3 Nif. 11:5). A kpọrọ m ọtutụ oge, ma achoghị m inụ, **Alma** 10:6. Gee ntị n'okwu m nile, **Alma** 36:1 (Alma 38:1; OznQd. 58:1). Odighi ntị nke na-agaghị anụ, **OznQd.** 1:2. A na-emeghe nti nile site na-iweda onwe n'ala na ekpere, **OznQd.** 136:32.

NTQHAPU. *Hụ kwa* Inwere-onwe, Nnwere-onwe; Ndokpu n'Agha; Ohere-ihoro

Udi ma-obu onodu inwe ike iji inwere-onwe mee ihe na chee echiche. Nrube-isi nye ukpuru nile nke ozi-oma na-atohapu mmadu site n'oru nke muo mmehie (Jon 8:31–36).

M ga-ejeghari na ntohapu; n'ihia na usoro iwu gi ka m choworo, **Abu-oma** 119:45. Ebe ahụ Mụo nke Onye-nwe nọ, ebe ahụ ka ntohapu di, **2 Ndi-Ko** 3:17. Na-eguzosinụ ike na ntohapu ahụ nke Kraist si na ya mee ka anyi nwere onwe anyi, **Ndi-Gal.** 5:1 (OznQd. 88:86). Ndi mmadu nwere onwe ha ihoro ntohapu na ndu ebighi-ebi, **2 Nif.** 2:27. Ala nke a ga-abu ala nke ntohapu, **2 Nif.** 10:11. Moronai kunyere ihe nlere-anya nke ntohapu n'etiti ndi Nifai, **Alma** 46:36. Onye-nwe na ndi-odibo ya wee maa okwa ntohapu nye muo nile a dokpuuru n'agha, **OznQd.** 138:18, 31, 42.

NTUGHARI ASUSU

Ikowa mputara nke otu uche e nyere n'otu asusu nye ya n'okwu nile ha-otu n'asusu ozo (Mosa. 8:8–13; Ndep. Ok 1:8). N'ime akwukwo-nsọ nle a na-atunye kari ya dika onyinye sitere

na Chineke (Alma 9:21; OznQd. 8; 9:7–9). N'oge ufodu o nwere ike iputa ime-ka o di mma karja ma-obu imezi ntughari di adi n'asusu ma-obu iweghachi edemede furu-efu (OznQd. 45:60–61). E nyere Joseph Smith iwu ka o ruo oru ntughari asusu nkwalite muo nke Bible King James (OznQd. 42:56; 76:15).

Joseph Smith nweretara ike itughari asusu site n'ebere nke Chineke, site n'ike nke Chineke, **OznQd.** 1:29. I nwere onyinye iji tughari-asusu, **OznQd.** 5:4. Enyewo m gi onyinye, ma oburu na i choro inata m, itughari asusu, **OznQd.** 6:25. Chineke nyere Joseph Smith ike sitere n'elu, itughari-asusu Akwukwo nke Momon, **OznQd.** 20:8. Site n'uzo nke Urim na Tumim ka m tughariri-asusu ufodu n'ime ihe nkanye nile ahụ, **A—JS** 1:62 (Mosa. 8:13; 28:13).

NTUGHARI ASUSU NKE JOSEPH SMITH (NAJS). *Hụ kwa* Smith, Joseph Nta

Ngughari ma-obu ntughari asusu nke ntughari asusu Eze Jemes nke Bible-nsọ n'asusu Bekee, nke Onye-amuma Joseph Smith malitere na Jun 1830. Chineke nyere ya iwu ka o mee ntughari ahụ na lekwa ya anyi dika mpaghara okpukpo oku ya dika onye-amuma.

Obu ezie na Joseph mechara nke kachasi na ntughari asusu ahụ na Julai 1833; o gara n'iru ruo onwu ya na 1844 i na-eme mgbanwetụ nile mgbe o na-akwadobe akwukwo ndeputa maka mbiputa ya. Na-agbanyeghi na o biputara mpaghara ufodu nke ntughari asusu ahụ n'oge o di ndu, o kwere omume na o gaara eme ntukwasị mgbanwe nile ozo a si na o diiri ndu ibiputa oru ahụ nile. Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ nke Ubochi-Ikpeazu a nke Ahazighariri, biputara mbiputa nke mbu nke ntughari asusu nkwalite muo nke Joseph Smith na 1867. Ha ebiputawo otutu mbiputa ya ke mgbe ahụ.

Onye-amuma ahụ mutara otutu ihe n'ime usoro ntughari asusu ahụ. Otutu

nkeji nile nke Ozizi na Ọgbugba-ndu nile ka a natara n'ihì ọrụ ntugharị asụsụ ahụ (ndị dika OznQd. 76, 77, 91, na 132). Onye-nwe nyekwara Joseph Smith ntuzi-aka nile puru-iche maka ntugharị asụsụ ahụ, ndị nke edekọtara n'ime Ozizi na Ọgbugba-ndu nile (OznQd. 37:1; 45:60–61; 76:15–18; 90:13; 91; 94:10; 104:58; 124:89). Akwukwo nke Moses na Joseph Smith—Matu, nke e tinyeworo na Ọla Pel nke Oke Ọnụ-ahịa, ka e weere site na Ntugharị asụsụ nke Joseph Smith.

Ntugharị-asụsụ nke Joseph Smith e weghachiwo ufodu ihe ndị di mfe na di mkpa bu ndi nke fuworo site na Bible-nso (1 Nif. 13). Obu ezie na o bughi ya bu Bible nke ulo-oru Nzuko-nso, ntugharị-asụsụ a na-enye nleba-anya nile di mmasi na baa nnukwu uru n'ighota Bible-nso. O bu kwa otu aka-ebe nke idi-nso okpukpo oku na ije-ozu nke Onye-amuma Joseph Smith.

NTUGHARỊ UCHE. *Hu kwa*
Ekpere; Mkpughe

I chegharị uche na ichemi uche echemi, otutu mgbe banyere akwukwo-nso nile ma-obu ihe ndi ozo nke Chineke. Mgbe a gwakotara ya na ekpere, ntugharị uche n'ihe nile nke Chineke nwere ike iweta mkpughe na nghota.

Meri tughariri ihe ndi a nile n'obi ya, **Luk** 2:19. Ka m noduru ala na-atugharị uche n'ime obi m e wee buru m puo, **1 Nif.** 11:1. Obi m na-atugharị uche maka akwukwo-nso nile, **2 Nif.** 4:15. Nifai gara n'uzo ya, na-eche maka ihe ndi nke Onye-nwe gosiworo ya, **Hil.** 10:2–3. Gaa n'ulo unu nile ma tugharị uche n'ihe nile nke m kwuworo, **3 Nif.** 17:3. Cheta otu Onye-nwe siri nwewori obi ebere, ma tugharị ya n'uche n'ime obi unu nile, **Moro.** 10:3. Tugharị uche n'ihe ndia nke i natara, **OznQd.** 30:3. Dika anyi no na-atugharị uche n'ihe ndi a, Onye-nwe emetu anya ime muo nke nghota anyi aka, **OznQd.** 76:19. Ka m noduru ala n'ime ulo m na-atugharị uche n'akwukwo-nso nile, **OznQd.** 138:1–11. Alaghachiri mazu na ya ozo na ozo, **A—JS** 1:12.

NTUGWA NZUZO NILE. *Hu kwa*
Ken; Ndi-ori Gadianton

Otu ogbakọ ndi mmadu e kekotara onu site na inu-iyi nile ibuputa ajoo nzube nile nke ndi ogbakọ ahụ.

Nna nke okwu ugha nile na-akpasu umu nke mmadu baa n'ime ntugwa nzuzo nile, **2 Nif.** 9:9. O diriri mkpa na m ga-ebibi ọrụ nzuzo nile nke ochichi-ri, **2 Nif.** 10:15. Ikpe nile nke Chineke bjakwasiri ndi ọrụ nke ntugwa nzuzo nile, **Alma** 37:30. Gadianton gosiputara o foduru ntakiri ibu mbibi nke ndi Nifai nile, **Hil.** 2:4–13. Setan tinyere ya n'ime obi nile nke ndi mmadu ahụ ka ha baa n'inu-iyi nzuzo nile na ogbugba-ndu nile, **Hil.** 6:21–31. Onye-nwe adighi aru-oru n'ime ntugwa nzuzo nile, **Ita** 8:19. Mba nile obula nke na-akwado ntugwa nzuzo nile, a ga-ebibi ha, **Ita** 8:22–23. Ha juru okwu nile nke ndi amuma, n'ihì otu nzuzo ha, **Ita** 11:22. Site n'ubochi nile nke Ken e nwere ntugwa nzuzo, **Moses** 5:51.

NTUKWASI-OBİ. *Hu kwa*
Nchekwube; Okwukwe

I dabere n'elu ma-obu debe nchekwube n'ime otu onye ma-obu ihe ufodu. N'ihe nile nke muo ntukwasị-obi gunyere i dabere na Chineke na Muo ya.

Oburugodu na o ga-egbu m aga m atukwasị ya obi, **Job** 13:15. Tukwasị Onye-nwe obi jiri obi gi nile, **Ilu.** 3:5. Chineke naputara ndi odibo ya ndi tukwasiri ya obi, **Dan.** 3:19–28. Aga m atukwasị gi obi ruo mgbe nile, **2 Nif.** 4:34. Nuri ma tnye ntukwasị-obi unu na Chineke, **Mosa.** 7:19. Onye obula tinyere ntukwasị obi ya na Chineke ka a ga-ebuli elu n'ubochi ikpe-azu, **Mosa.** 23:22. Ndi nile ga-etinye ntukwasị-obi ha na Chineke ka a ga-akwado n'ime mnwale ha, **Alma** 36:3, 27. A tukwasila obi n'aka nke anu aru, **OznQd.** 1:19. Tnye ntukwasị-obi gi na Muo ahụ nke na-eduba n'ime ihe oma, **OznQd.** 11:12. Ka o tukwasị obi na m ma o gaghi enwe mgbagwoju-anya, **OznQd.** 84:116.

N̄UỌ, N̄URU. *Hu* Okwu nke
Amamihe

ÑŨŖ-ŨYI. *Hu* Ikwuhie Chineke,
Nkwuhie Chineke; Ikwuto
Ikwuhie; Ìñũ-iyi

NWA AGBŖGHŖ NA-AMAGHÌ
NWOKE. *Hu kwa* Meri, Nne nke
Jisus

Onye nwoke ma-Ŗbũ nwanyì nke rururu ogo ìlũ alulũ, onye na-enwebeghì mmekorita nwoke na nwanyì. N'ime akwukwŖ-nsŖ nile, nwa agboghŖ na-amaghì nwoke nwere ike inŖchite anya onye ahũ nwere mũŖ dì Ŗcha nke ime ihe Ŗma (Mkpũ. 14:4).

Nwa agboghŖ ahũ na-amaghì nwoke ga-adì ime, Ŗ ga-amũ kwa otu nwa-nwoke, **Aisa.** 7:14 (Mat. 1:23, 2 Nif. 17:14). Ala-eze elu-igwe ka a tũnyeere umũ agboghŖ iri na-amaghì nwoke, **Mat.** 25:1-13. N'ime obodo ukwu nke Nazaret, ahũrũ m nwa agboghŖ na-amaghì nwoke, onye bũ nne nke Ŗkpara nke Chineke, **1 Nif.** 11:13-18. Meri buurũ nwa agboghŖ na-amaghì nwoke, onye dì oke-Ŗnũ ahĩa na abŖ a hŖputaworo, **Alma** 7:10.

NWA-ATURũ NKE CHINEKE. *Hu*
kwa Aja Mgbaghara Mmehie,
Ichũ Aja Mgbaghara Mmehie;
Jisus Kraist; Ngabiga

Aha nke Onye NzŖputa ahũ nke natũnyere Jisus dĩa onyinye ichũ-aja nke e nyere n'ìhi anyi.

A kpŖtara ya dĩa nwa aturũ jee na-ogbugbũ ya, **Aisa.** 53:7 (Mosa 14:7). Lee, Nwa-aturũ nke Chineke, nke na-ebupu mmehie nke uwa, **Jon** 1:29 (Alma 7:14). E jì Ŗbara nke dì oke Ŗnũ ahĩa nke Kraist gbaputa anyi, dĩa nke nwa-aturũ nke ntũŖŖ na-adighi ya n'arũ, **1 Pita** 1:18-20. O kwesirì bũ Nwa-aturũ ahũ nke e gbuworo egbu, **Mkpũ.** 5:12. Anyi na-emeri Satan n'ìhi Ŗbara Nwa-aturũ, **Mkpũ.** 12:11. E mere ka ndi a dì Ŗcha n'ime Ŗbara nke Nwa-aturũ ahũ, n'ìhi okwukwe ha nwere na ya, **1 Nif.** 12:11. Nwa-aturũ Chineke bũ Ŗkpara nke Nna nke Ebighi-ebi, na Onye-nzŖputa nke uwa, **1 Nif.** 13:40 (1 Nif. 11:21). KpŖkuo Nna nnukwu mkpŖku

n'aha nke Jisus, na mgbe ŖfŖdũ e wee sachaa unu site n'Ŗbara nke Nwa-aturũ ahũ, **MŖm.** 9:6 (Mkpũ. 7:14; Alma 34:36). Ŗkpara nke Mmadũ bũ Nwa-aturũ ahũ ka e gbuworo site na ntŖ-ala nke uwa, **Moses** 7:47.

NWA-NTAKIRÌ, UMũ-NTAKIRÌ.

Hu kwa Aja Mgbaghara Mmehie,
Ichũ Aja Mgbaghara Mmehie;
Baptism Maka Umũ-aka a Murũ
Ŗhũrũ; Ezi na ÙlŖ; GŖzie, GŖziri,
NgŖzi—NgŖzi nke umũ-aka;
Inye NkŖwasì, NkŖwasì, Nwe
NkŖwasì; NzŖputa—NzŖputa
nke umũ-ntakirì

Onye na etolite etolite, onye na erubeghì iwara-akwa. Ndi nna na ndi nne ga-azũ umũ-ntakirì ka ha na-erubere uche-obi Chineke isi. Umũ-ntakirì enweghì mmehie tutu ha eruo n'afŖ nkŖwasì (Moro. 8:22; Oznd. 68:72).

Umũ-ntakirì bũ ihe nketa si n'aka Onye-nwe, **Abũoma** 127:3-5. Zulite nwa-ntakirì n'ũŖŖŖ nke Ŗ ga-aga, **Ilũ** 22:6. Kweenũ ka umũ-ntakirì biakwute m, ma unu egbochikwala ha, **Mat.** 19:14. Na-erubere nũ ndi murũ unu isi, **Ndi. Efe.** 6:1-3 (Ndi Kol 3:20). Ewezuga Ŗdida ahũ, Adam na Iv a gaaraghì enwe umũ-ntakirì, **2 Nif.** 2:22-23. Kuziere umũ-ntakirì ka ha na-aga n'ũŖŖŖ nke ezi-okwu na anya-udo, **Mosa.** 4:14-15. Umũ-ntakirì nwere ndũ ebighi-ebi, **Mosa.** 15:25. Jisus wee kuru umũ-ntakirì ma gozie ha, **3 Nif.** 17:21. Umũ-ntakirì gi nile ka a ga-akuziri ihe site n'aka Onye-nwe, ma ukwu ka udo nke umũ gi ga-adì, **3 Nif.** 22:13 (Aisa. 54:13). Umũ-ntakirì achŖghì nchegharì ma-Ŗbũ baptism, **Moro.** 8:8-24. Umũ-ntakirì ka a gbaputaworo site na ntŖ-ala nke uwa site n'onye nke m Murũ Nani ya, **Oznd.** 29:46-47. Ndi murũ umũ kwesirì ikuziri umũ-ntakirì ha ukpurũ nile nke ozi-Ŗma na omume ya, **Oznd.** 68:25, 27-28. Umũ-ntakirì dì nsŖ site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraist, **Oznd.** 74:7. Ndi murũ umũ ka e nyere iwu ka ha na-azũlite umũ-ntakirì n'ìhè na ezi-okwu, **Oznd.** 93:40. Umũ-ntakirì

ndị na-anwụ tutu afọ nke nkọwasi ka a zọpụtara n'ime ala-eze Selestial, **OznQd.** 137:10.

NWAA, ỌNWUNWA. *Hụ kwa*
Ekwensu; Nọgide; Ohere-ihoro

Nnwale nke mmadụ inwe ike ihoro ihe oma karịa ihe ojoo; Itụ-akpiri ka e mehie ma soro Setan karịa isoro Chineke.

E dubakwala anyị n'ime ọnwunwa, kama naputa anyị site n'ihe ojoo, **Mat.** 6:13 (3 Nif. 13:12). Chineke agaghị ekwe ka a nwaa unu karịa nke unu puru inagide, **1 Ndị-Kọ** 10:13. A nwanworo Kraịst n'otu ụzọ ahụ a na-anwa anyị, **Ndị-Hib.** 4:14–15. Ngozi na-adiri nwoke ahụ onye na-atashi obi n'ọnwunwa, **Jemes** 1:12–14. Ọnwunwa nile nke onye-iro a gaghi enwe ike karịa n'arụ ndị ahụ na-aña ntị n'okwu nke Chineke, **1 Nif.** 15:24 (Hil. 5:12). Mmadụ enweghi ike iji aka ya mee ihe o choro ma obughi ma otu ihe turu ya akpiri ma-obu nke ozo, **2 Nif.** 2:11–16. Chee nche ma kpee ekpere esepughi-aka ka a ghara inwa unu ọnwunwa karịa nke unu ga-ebuli, **Alma** 13:28. Kuziere ha iguzogide ọnwunwa nile nke ekwensu, site n'okwukwe ha n'Onye-nwe Jisus Kraịst, **Alma** 37:33. Na-ekpe ekpere oge nile, eleghi anya unu abaa n'ime ọnwunwa, **3 Nif.** 18:15, 18 (**OznQd.** 20:33; 31:12; 61:39). Kpachara anya maka mpako maka ka i ghara idaba n'ime ọnwunwa, **OznQd.** 23:1. Adam bjara n'okpuru uche nke ekwensu, n'ihia na o kwenyeere ọnwunwa, **OznQd.** 29:39–40. M wee buru onye a hapuru nye ụdị ọnwunwa nile di iche iche. **A—JS** 1:28.

NWANNE NWANYI. *Hụ kwa*
Nwanne Nwoke, Ụmunna
Ndị-nwoke; Nwoke, ndị Nwoke

Dika ụmụ nke Nna anyị nke Elu-igwe, ndị nwoke nile na ndị nwanyị bu ụmunne nwoke na ụmunne nwanyị nke mụ. N'ime Nzuko-nsọ ndị otu ndinyom na ndi-enyi nke Nzuko-nsọ ka a na-akpokari ụmunne ndi nwanyị.

Onye obula na-eme ihe nke Nna m bi

n'elu-igwe na-achọ, onye ahụ bu nwa nne m nwoke na nwanne m nwanyị, **Mat.** 12:50 (**Mak** 3:35). Iwu nile na-achị nkwpụta nke mmehie nile n'etiti ụmunne nwoke nile na ụmunne nwanyị nile n'ime Nzuko-nsọ ka e weputara, **OznQd.** 42:88–93.

NWANNE NWOKE, ỤMUNNA
NDỊ-NWOKE. *Hụ kwa* Nwanne
Nwanyị; Nwoke, ndi Nwoke

Dika ụmụ Nna anyị nke Elu-igwe, ndi nwoke nile na ndi nwanyị nile na mụ o bu ụmụ nne nwoke na Ụmunne nwanyị. N'ime Nzuko-nsọ, ndi nwoke nile bu ndi otu Nzuko-nsọ na ndi enyi nwoke nile nke Nzuko-nsọ ka a na-ekwu okwu ha dika Ụmunne ndi nwoke.

Mgbe i gbanwere, mee ka ụmunna gi guzosie ike, **Luk** 22:32. Onye ahụ nke na-adighi ahụ nwa nne ya nwoke n'anya, na-anogide n'onwu, **1 Jon** 3:10–17. Cheenu maka ụmunna unu nwoke dika onwe unu, **Jekob** 2:17. Ka onye obula were nwa nne ya nwoke dika onwe ya, **OznQd.** 38:24–25. Mee ka ụmunna gi guzosie ike na mkparita uka gi nile, **OznQd.** 108:7.

NWANYI-ISI-MKPE. *Hụ kwa*
Odinma

Onye nwanyị nke di ya nwuworo ma o lugharibeghi di.

Nwa mgbei na nwanyị isi-mkpe ga-abia ma ga-erikwa ihe, **Deut.** 14:29. Nwanyị a bu ogbenye nke di ya nwuru atubawo ihe nile o nwere, **Mak** 12:41–44. Leta ụmụ mgbei na ndi nwanyị isi-mkpe n'ime mkpagbu ha nile, **Jemes** 1:27. Onye-nwe ga-abu onye aka-ebe egbughi oge megide ndi na-akpagbu nwanyị-isi-mkpe, **3 Nif.** 24:5 (**Zek.** 7:10). Ndi nwanyị isi mkpe na ụmụ mgbei kwesiri ka e lekota ha, **OznQd.** 83:6 (**OznQd.** 136:8).

NWOKE, NDỊ NWOKE. *Hụ kwa*
Chineke, Chukwu; Mụo; Mụo
Okike; Ụmụ Ndikom na Ụmụ
Ndinyom nile nke Chineke

Na-atunyere mmadụ nile, ma oke na

nne. Ndị nwoke na ndị nwanyi nile bu umu nke Nna nke Elu-igwe muru na muo. Mgbe a mubatara ha n'ime inwu anwu, ha na-enweta aru na-anwu anwu nke a na-ahu anya. Aru ndi a ka e kere n'onyinyo nke Chineke (Jen. 1:26-27). Ndị nwoke na ndị nwanyi ndi kwesiri ntukwasị obi na-anata emume nsọ nile di mkpa, na-edobe ogbugba-ndu ha nile, ma na-erubere iwu nile nke Chineke isi ga-aba n'ime mbuli-elu ha na biaburu dika Chineke.

Chineke kere mmadu n'onyinyo nke ya, **Jen.** 1:27 (Mosa. 7:27; OznQd. 20:17-18). Gini ka mmadu bu, na 1 na-echeta ya? **Abu-oma** 8:4-5. Onye a na-abu onu ka nwoke ahu bu nke na-atukwasị mmadu obi, wee mee ka anu aru buru ogwe aka ya, **Jer.** 17:5 (2 Nif. 4:34; 28:26, 31). Mgbe m ghororo okenye, e mewe m ka omume nwa oheru ghara idi ire, **1 Ndi-Ko** 13:11. Mmadu di ka ha wee nwee afuri, **2 Nif.** 2:25. Mmadu nke anu aru bu onye-iro Chineke, **Mosa.** 3:19. Olee udi mmadu unu kwesiri ibu? **3 Nif.** 27:27. Obughi onye nke Chineke ka a na-akwasị, kama oru nke mmadu, **OznQd.** 3:3. I kwesighi itu egwu mmadu kara Chineke, **OznQd.** 3:7 (OznQd. 30:11; 122:9). Ihe nile ka e mere maka uru na maka iji mee ihe nke mmadu, **OznQd.** 59:18. Amaara m na mmadu enweghi ihe o bu, **Moses** 1:10. Oru Chineke na ebube ya bu iweta na mmezu anwughi anwu na ndu ebighi ebi nke mmadu, **Moses** 1:39.

Mmadu, nwa nke Nna nke Elu-igwe na muo: Ha wee daa kpube iru ha n'ala, si, O Chineke, bu Chineke nke muo nile nke anu aru nile, **Onogu.** 16:22 (Onogu 27:16). Unu onwe unu bu umu nke Onye-nwe Chineke unu, **Deut.** 14:1. Chi ka unu bu, ma-obu kwa umu nke Onye Kachasi ihe nile elu ka unu bu, **Abu-oma.** 82:6. Umu Chineke di ndu ka unu bu, **Hosea** 1:10. Obughi otu Nna ka anyi nile nwere? Obughi otu Chineke keworo anyi? **Mal.** 2:10. Anyi bu ndi Chineke muru, **QIndoz.** 17:29. Muo ahu n'onwe ya na-agba-ama n'anyi bu umu Chineke muru, **Ndi-Rom.**

8:16. Doo onwe anyi n'okpuru nke Nna nke muo nile, **Ndi-Hib.** 12:9. Muo nile nke mmadu nile a na-ewela ha ulo nye Chineke ahu onye nyere ha ndu, **Alma** 40:11. Ndị nile bi n'owa nile bu umu ndikom na umu ndi inyom nke Chineke muru, **OznQd.** 76:24. Mmadu nokwari na mmalite ya na Nna ahu, **OznQd.** 93:23, 29. Chineke kere mmadu nile na muo tutu ha adiri n'udi okike ya, n'elu iru nke uwa, **Moses** 3:5-7. Abu m Chineke; m mere uwa na mmadu tutu ha adiri n'anu aru, **Moses** 6:51.

Mmadu, nwere ike idi ka Nna nke Elu-igwe: Ya mere, zuo nu oke obuna dika Nna unu, **Mat.** 5:48 (3 Nif. 12:48). Obu na-edeghi ya n'iwu unu na chi ka unu bu? **Jon** 10:34 (OznQd. 76:58). Ka anyi buru ndi nketa nke Chineke na ndi ha na Kraist na-ekeko oke, **Ndi-Rom.** 8:17. I bu nwa-nwoke, ma o buru na i bu nwa-nwoke, i bukwa onye nketa nke Chineke site na Kraist, **Ndi-Gal.** 4:7. Mgbe e mere ka O puta ihe, anyi ga-abu ndi yiri ya, **1 Jon.** 3:2. Onye na-emeri emer, ya ka m ga-ekwenye ka o soo m nodu ala n'ochi-eze m, **Mkpu.** 3:21. Ha ka m nyeworo igbo umu ndikom nke Chineke, **3 Nif.** 9:17. Ndị ahu bu ndi na-eketa ala-eze Selestial bu chi nile, obuna umu ndikom nke Chineke, **OznQd.** 76:50, 58. Mgbe ahu ha ga-abu Chi nile, n'ihu na ha ji ike nile, **OznQd.** 132:20.

NWOKE NKE IDỊ NSỌ. *Hu kwa*

Chineke, Chukwu; Nna no
n'Elu-igwe; Okpara nke Mmadu

Aha ozọ maka Chineke Nna ahu
(Moses 6:57).

NWUNYE. *Hu Ezi na Ulo; Luo*

Alulu, Olulu Di na Nwunye

NZA

Otu uzọ e si a hota ma-obu wepusia otutu ihe oheru nile nke otu nhoru, a na-emekari nke a site na-ihoro mpempe akwukwo ma-obu mpekele osisi site n'etiti otutu ndi ozọ. A na-akpo nke a ife-nza.

Ha kere uwe ya n'etiti ha na-efe-nza, **Mat.** 27:35 (Abụ-oma 22:18; Mak 15:24; Luk 23:34; **Jon** 19:24). Ha wee feere ha nza, nza wee ma Mataias, **QIndoz.** 1:23–26. Anyị wee fee nza—onye n'ime anyị ga-aba n'ime ụlọ Leban, **1 Nif.** 3:11.

NZỌPỤTA. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Amara; Atumatu nke Mgbaputa; Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa; Jisus Kraist; Mbuli Elu; Onwu nke Aru; Onwu nke Muo

Inweta nzọpụta site ma n'onwu nke aru na onwu nke muo. Mmadu dum ka a ga-azọpụta site n'onwu nke aru site n'amara nke Chineke. Site n'onwu na mbilite n'onwu nke Jisus Kraist. Mmadu obula n'onwe ya nwekwara ike inwe nzọpụta site n'onwu nke muo ya na kwa site n'amara nke Chineke, site n'okwukwe n'ime Jisus Kraist. Okwu-kwe a ka a na-egosiputa n'ime ndu nke nrube isi nye iwu nile na emume-nso nile nke ozi-oma na ije-ozi nye Kraist.

Onye-nwe bu ihè m na nzọpụta m, **Abụoma** 27:1. O bu nanị ya bu oke nkume m na nzọpụta m, **Abụoma** 62:2. Ozi-oma bu ike nke Chineke ruo nzọpụta, **Ndi-Rom.** 1:16 (OznQd. 68:4). Were nu egwu na ima-jijiji ruputa nzọpụta nke onwe unu, **Ndi-Fil.** 2:12. Chineke a hoputawo unu nye nzọpụta site n'ime ido-nso, **2 Ndi-Tes.** 2:13. Nzọpụta bu n'efu, **2 Nif.** 2:4. Odighi onyinye kariri onyinye nke nzọpụta, **OznQd.** 6:13. Jisus Kraist bu nanị aha ahụ nke nzọpụta ga-esi na-ya bja, **Moses** 6:52 (QIndoz. 4:10–12). Anyị kwere na site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraist, mmadu dum ga-enwe nzọpụta, **Ndep.** Ok 1:3.

Nzọpụta nke umu-ntakiri: Ma obughi ma unu ghorọ dika umu-ntakiri nta, unu agaghi aba n'ime ala-eze nke elu-igwe, **Mat.** 18:3. Umu-ntakiri kwa nwere ndu ebighi-ebi, **Mosa.** 15:25. Ime umu-aka a muru ohuru baptism bu ihe aru ojoo, ma umu-ntakiri di ndu n'ime Kraist n'ihi Aja Mgbaghara Mmehie ahụ, **Moro.** 8:8–24. Umu-ntakiri

aburuwo ndi a gbaputara site n'aka Onye ahụ a Muru nanị Ya; Setan enweghi ike inwa ha, **OznQd.** 29:46–47. A ga-akuziri umu-ntakiri ozi-oma ma mee ha baptism mgbe ha di afọ asato, **OznQd.** 68:25–28. E doro umu-ntakiri nsọ site na Jisus Kraist, **OznQd.** 74:7. Ndi mmadu na-aburu kwa ozo n'udi nwata ha, na-enweghi uta, **OznQd.** 93:38. Umu-ntakiri nile ndi nwuru tutu ha eruo afọ nke nkwasị a zoputara ha n'ime ala-eze selesial, **OznQd.** 137:10. Umu-ntakiri zuru oke site na ntọ-ala nke uwa, **Moses** 6:54.

NZỌPỤTA MAKÀ NDỊ NWURỤ-ANWỤ. *Hụ kwa* Akuko Agburu; Akwukwo nke Ncheta; Atumatu nke Mgbaputa; Nzoputa

Ohere ahụ diiri ndi ahụ bu ndi nwuruworu onwu na-anataghi emume-nso nile nke nzoputa nke ozi-oma inwe emume-nso nile ndi a ka e meere ha n'ime temple nile site n'aka ndi otu Nzuko-nso di ndu tozuru-oke. Ndi nwuru anwu ahụ ka a na-akuziri ozi-oma n'ime uwa muo ma nwere ike inata emume-nso nile ahụ e meere ha n'inwu anwu.

Ndi otu Nzuko-nso kwesiri ntukwasị-obi na-achoghari, kwadobe kwa akuko ezi na ulo nile iji mata aha nile na ubochi nile nke omumu nke ndi ichie ka e nwee ike metara ha emume-nso nile nke nzoputa.

Na-asị ndi e kere agbu, Gaa n'iru, **Aisa.** 49:9 (Aisa 24:22; 1 Nif. 21:9). Maa-okwa ntọhapu nye ndi a dokpuuru n'agha, **Aisa.** 61:1 (Luk 4:18). O ga-atughari, obi nke ndi nna nye ndi bu umu, **Mal.** 4:5–6 (3 Nif. 25:5–6; OznQd. 110:13–16). Ndi nwuru anwu ga-anu olu Okpara Chineke, **Jon** 5:25. O bukwaga gini mere a na-eme ha baptism n'onodu ndi nwuru anwu, **1 Ndi-Ko.** 15:29. Kraist kwusaara ndi-muo no n'ulo-mkporo ozi-oma, **1 Pit.** 3:18–20. N'ihi na ihe e jikwa kwusaara ha bu ndi nwuru-anwu ozi-oma bu nke a, **1 Pit.** 4:6. Okpara ahụ letara muo nile no n'ulo mkporo, **OznQd.** 76:73. Mgbe ahụ ka mgbaputa nke ndi-ahụ nataworo

oke ha n'ulọ mkpọrọ ahụ ga-abia, **OznQd.** 88:99. Ebe a na-eme baptism a dighi n'elu uwa ka Ndi-nso m nwee ike mee baptism maka ndi nwuru-anwu, **OznQd.** 124:29. Ka ha ra bu ndi nwuworo anwu, ndi gaara anata ozi-oma ahụ ga-abu ndi nketa oke nke ala-eze selestial, **OznQd.** 137:7–10. Ọkpara nke Chineke wee gosiputa onwe ya, na-ekwuputa ntọhapu nye ndi nile a ọkpụrụ n'agha bu ndi kwesiworo ntukwasị-obi, **OznQd.** 138:18. Ka ha ra bu mụọ nile ahụ nọ n'ulọ mkpọrọ wee pụta, **Moses** 7:57.

NZỌPỤTA NKE ỤMỤ-NTAKỊRỊ.

Hụ Nwa-ntakiri, Ụmụ-ntakiri;
Nzọputa—Nzọputa nke
umụ-ntakiri

NZUKỌ NKE JISUS KRAIST. *Hụ*

kwa Aha nke Nzuko; Ala-eze
Chineke ma-ọbụ Ala-eze
Elu-igwe; Mweghachi nke
Ozi-oma; Nzuko nke Jisus Kraist
nke Ndi-nso Ụbọchi-Ikpeazu a;
Nzuko-nso, Iriba-ama nile nke
Ezi-okwu; Onye-nso

Otu ọgbako a haziri nke ọma nke ndi kwere ekwe ndi wekwasiworo onwe ha aha nke Jisus Kraist site na baptism na ime onye-otu. Ibu ezi Nzuko-nso ahụ, ọ ga-aburiri Nzuko-nso nke Onye-nwe, Ọ ga-enweriri ikike ya, nkuzi nile, iwu nile, emume nso nile na aha; ma ọ ga-achiri ya n'onwe ya site na ndi nnochite anya ndi o nyere ọkwa.

Onye-nwe na-atukwasiri Nzuko-nso kwa Ụbọchi, **Qlndoz.** 2:47. Anyi ndi di otutu bu otu aru n'ime Kraist, **Ndi Rom.** 12:5. Site n'otu Mụọ ka e meworo anyi nile baptism baa n'otu aru, **1 Ndi-Ko** 12:13. Nzuko-nso ahụ ka e wuru n'elu ntọ-ala nke Ndi-ozu na ndi amuma nile, **Ndi Efe.** 2:19–20. Ndi-ozu na ndi amuma nile di mkpa na Nzuko-nso, **Ndi Efe.** 4:11–16. Kraist bu isi nke Nzuko-nso, **Ndi Efe.** 5:23. Na-agbanyeghi na e nwere otutu Nzuko-nso, ha nile bubuuru otu Nzuko-nso, **Mosa.** 25:12–22. Nzuko-nso ka a sachara ma dozie n'usoro, **Alma** 6:1–6. Nzuko-nso Kraist

ka a ga-akporiri aha n'aha ya, **3 Nif.** 27:8. Nzuko-nso ahụ gbakotara onu ugboro ugboro ibu-onu na ikpe ekpere na-ikwu-rita uka, **Moro.** 6:5. Nke a bu nani ezi Nzuko-nso ahụ di ndu, **OznQd.** 1:30. Nzuko-nso nke Kraist wee bilite n'ubochi nile nke ikpe-azu, **OznQd.** 20:1. Onye-nwe na-akpo ndi odibo ya ka ha wulite Nzuko-nso ya, **OznQd.** 39:13. N'ih, otu a ka a ga-akpo Nzuko-nso m n'ubochi ndi ikpe-azu, **OznQd.** 115:4.

NZUKỌ NKE JISUS KRAIST NKE NDI-NSỌ ҮBỌCHỊ-IKPEAZU A.

Hụ kwa Aha nke Nzuko;
Mweghachi nke Ozi-oma; Nzuko
nke Jisus Kraist; Nzuko-nso,
Iriba-ama nile nke Ezi-okwu

Aha ahụ e nyere Nzuko-nso nke Kraist n'ubochi ndi ikpe-azu iji mee ka ọ puta ichie site na Nzuko nso ahụ n'ime ọgbọ ndi ọzọ nile (**OznQd.** 115:3–4).

Onye-nwe ga-awusa mmuta n'isi ndi nso nke Үbọchi-Ikpeazu a, **OznQd.** 121:33. Joseph Smith bu onye-amuma na ọhụ-uzo nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Үbọchi-Ikpeazu a, **OznQd.** 127:12. Nnukwu Үbọchi nke Onye-nwe a diwo nso maka ndi nso Үbọchi-ikpeazu, **OznQd.** 128:21, 24. Joseph Smith enyewo aka ikpokota ndi-nso nke Үbọchi-ikpeazu, **OznQd.** 135:3. Ọgbako nile nke Ndi-nso Үbọchi-Ikpeazu a ka a ga-ahazi n'ih i ga njem ruo obodo mpaghara Qdida-anyanwu nke United States nile, **OznQd.** 136:2. Iwu nile nke ọlulu di na nwunye ka e mere ka ha doo anya maka Ndi-nso nile nke Үbọchi-Ikpeazu a, **OznQd.** IQU—1. A na-enye ndi nwoke nile tozuru oke, bu ndi otu nke Nzuko-nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Үbọchi-Ikpeazu a, **OznQd.** IQU—2. Nkwasi nke Ọhụ nke Mbụ nye Ndi-nso nile nke Үbọchi-Ikpeazu a, **A—JS** 1:1.

NZUKỌ-NSỌ, IRIBA-AMA NILE

NKE EZI-OKWU. *Hụ kwa*
Iriba-ama; Nzuko nke Jisus
Kraist; Nzuko nke Jisus Kraist
nke Ndi-nso Үbọchi-Ikpeazu a

Ozizi nile na ọrụ nile nke Nzuko ahụ

na-egosi na Chineke kwadoro ya ma buru ụkpuru Onye-nwe hiwere maka umu ya isi rita uru uju nke ngozi ya nile. Ufodu n'ime iriba-ama nile ahụ bu ndi a na-eso:

Nghota ziri-ezi nke Chukwu: Chineke wee kee mmadu n'onyinyo ya, **Jen.** 1:26–27. Onye-nwe wee gwa Moses okwu iru-n'iru, **Qpu** 33:11. Ndu ebighi-ebi bu imara Chineke Nna ahụ na Jisus Kraist, **Jon** 17:3. Nna na Okpara ahụ nwere aru nile nke anu aru na okpukpu nile, **OznQd.** 130:22–23. Nna na Okpara ahụ apata ihè nye Joseph Smith, **A—JS** 1:15–20. Anyi kwere na Chineke, Nna mgbe Ebighi-ebi, **Ndep.Ok.** 1:1.

Ukpuru mbu nile na emume nsọ nile: Ewezuga ma a muru mmadu ozo site na mmiri na Mụo, **Jon** 3:3–5. Chegharia nū ka e meekwa unu baptism, onye obula n'ime unu n'aha Jisus Kraist, **QIndoz.** 2:38. Mgbe ahụ ha ebiakwasi ha aka ha nile n'isi, ma ha wee nata Mụo Nso, **QIndoz.** 8:14–17. Bia buru umu Chineke site n'okwukwe n'ime Jisus Kraist, **Ndi Gal.** 3:26–27. Chegharia nū ka e mee kwa unu baptism n'aha nke Okpara m Huru n'Anyā, **2 Nif.** 31:11–21. Ndi ahụ nke kwere ka e mere baptism ma ha wee nata Mụo Nso site na-ibikwasị aka, **OznQd.** 76:50–53. Okwa nchu-aja kwesiri-ekwesị di mkpa iji mee baptism na inye onyinye nke Mụo Nso, **A—JS** 1:70–72. Ukpuru mbu nile na emume-nsọ nile nke ozi-oma ka a kowara nke oma, **Ndep.Ok.** 1:4.

Mkpughe: Ebe ohu na-adighi ndi mma-du na-ala n'iyi, **Ilu** 29:18. Onye-nwe na-ekpughe izu nzuzo ya nile nye ndi amuma ya, **Emos** 3:7. Nzuko-nsọ ka e wuru n'elu okwute nke mkpughe, **Mat.** 16:17–18 (**OznQd.** 33:13). Ahuhu na-adiri ha bu ndi na-asị na Onye-nwe anaghi kwa aru-oru site na mkpughe, **3 Nif.** 29:6. Mkpughe nile na Iwu-nsọ nile na-abia nani site n'aka Onye ahụ ahoputara, **OznQd.** 43:2–7. Anyi kwere ihe nile nke Chineke kpugheworo, **Ndep.Ok.** 1:9.

Ndi amuma: Nzuko-nsọ ka e wuru

n'elu ntọ ala nke Ndi-ozu na ndi amuma nile, **Ndi Efe.** 2:19–20. Ndi-ozu na ndi amuma nile di mkpa na Nzuko-nsọ, **Ndi Efe.** 4:11–16. A kpore Joseph Smith ibu ohu-uzo, onye-amuma, na Onye-ozu, **OznQd.** 21:1–3. Anyi kweere na ndi amuma, **Ndep.Ok.** 1:6.

Ikike: Jisus wee nye ndi na-eso uzo ya ike na ikike, **Luk** 9:1–2 (**Jon** 15:16). Nifaj, nwa-nwoke Hilaman, nwere nnukwu ikike sitere na Chineke, **Hil.** 11:18 (**3 Nif.** 7:17). Onye-amuma ga-anata Iwu-nsọ nile maka Nzuko-nsọ, **OznQd.** 21:4–5. Qdighi onye ga-ekwusa ozi-oma ma-obu wulite Nzuko-nsọ elu ma o bughị ma e chiri ya echichi site n'aka onye nwere ikike, **OznQd.** 42:11. Ndi okenye nile ga-ekwusa ozi-oma, na-ime omume si n'ikike, **OznQd.** 68:8. Onye obula ga-ekwusa ozi-oma na lekota nye Chineke ka a ga-akporiri site na Chineke site na ndi ahụ bu ndi nọ n'isi ji ikike, **Ndep.Ok.** 1:5.

Ntukwasị akwukwo-nsọ nile gaje ibia: Osi nke Juda ka a ga-ejikota ya na osisi nke Josef, **Ezik.** 37:15–20. Obibia nke akwukwo-nsọ ubochi ikpe-azu ka e buru uzo kwuo, **1 Nif.** 13:38–41. Anyi kwere na Chineke ka ga-ekpughe otutu oke ihe na ihe nile di mkpa, **Ndep.Ok.** 1:9.

Nhazi nke Nzuko-nsọ: Nzuko-nsọ ka e wuru n'elu ntọ-ala nke Ndi-Ozi na ndi amuma, **Ndi Efe.** 2:19–20. Ndi-ozu na ndi amuma di mkpa na Nzuko-nsọ, **Ndi Efe.** 4:11–16. Kraist bu Isi nke Nzuko-nsọ, **Ndi Efe.** 5:23. Nzuko Kraist ka a ga-akporiri aha na aha ya, **3 Nif.** 27:8. Anyi kwere n'otu nhazi ahụ nke di buuru n'ime Nzuko-nsọ Mgbe Ochie, **Ndep.Ok.** 1:6.

Oru mgbasaa ozi-oma: Ya mere gaa nū, ma kuziere mba nile, **Mat.** 28:19–20. Iri mmadu asaa ka a kpore ka ha kwusaa ozi-oma, **Luk** 10:1. Ha chorọ na-aga ekwuputa nzoputa nye ihe nile e kere eke, **Mosa.** 28:3. Ndi okenye nile ga-apu na-ezisa ozi-oma, abuo, abuo, **OznQd.** 42:6. A ga-ekwusariri ozi-oma nye ihe nile e kere-eke, **OznQd.** 58:64.

Onyinye nile nke mụọ: Ha wee malite ikwu okwu n'asụsụ dị iche iche, **Oln-doz**. 2:4. Ndị okenye ga-agwọ ndị nrịrịa, **Jemes** 5:14. Agọnarịla onyinye nile nke Chineke, **Moro**. 10:8. Onyinye nile nke mụọ ka e deputara, **OznQd**. 46:13–26 (1 Ndikọ 12:1–11; Moro. 10:9–18).

Temple nile: Aga m eme ogbugba-ndu ma ga-etinye ebe nsọ m n'etiti ha ruo-mgbe-nile, **Ezik**. 37:26–27. Onye-nwe ga-abiaru Temple ya na mberede, **Mal**. 3:1. Nifaj wuru temple, **2 Nif**. 5:10. Ndị-nsọ ka a tara ahụhụ n'ihì ha enweghị ike iwu ụlọ nke Onye-nwe, **OznQd**. 95 (OznQd. 88:119). Ndị nke Onye-nwe na-ewu temple nile mgbe ọbụla maka ememe nke ndị ụka dị nsọ, **OznQd**. 124:37–44. Iwu temple nile na-irụ ọrụ omenala nsọ nile bụ mpaghara nile nke oke ọrụ ụbọchị-ikpeazu, **OznQd**. 138:53–54.

NZUKO IHE ARU. *Hụ* Ekwensu—
Nzukọ nke ekwensu

O ME BAPTISM. *Hụ kwa* Jọn O Me
Baptism

OBADAIA

Otu onye-amụma nke Testament Ochie onye buru uzọ kwuo maka ajọọ mbibi nke Edom. O kwere omume na o buru amụma n'oge ichi-eze nke Jehoram (848–844 tutu a mụọ Kraist) ma-ọbụ n'oge mbakpo n'agha ndị Babilon n'afọ 586 tutu a mụọ Kraist.

Akwụkwọ nke Obadaia: Otu akwụkwọ dị n'ime Testament Ochie. Onwere nani otu isi. N'ime ya Obadaia dere maka ọdịda nke Edom na buo amụma na ndị nzọpụta ga-eguzo n'elu Ugwu Zaiqn.

OBE. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara
Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara
Mmehie; Gọlgota; Mkpogide
n'Obe; Oriri-nsọ

Osisi a ruru-arụ nke a kpogidere Jisus Kraist n'elu ya (Mak. 15:20–26). Qọtutu n'ime ụwa ugbua na-eche na-ọbụ akara nke mkpogide n'obe na aja mgbaghara mmehie; otu o sila dij, Onye-nwe ehiwe-la akara ya nile maka mkpogide n'obe

na aja ya—achicha na mmiri nke Oriri-nsọ (Mat. 26:26–28; OznQd. 20:40, 75–79). N'ime akwụkwọ nsọ nile ndị na-ebulite obe ha bụ ndị hụrụ Jisus Kraist n'anya nke ukwu nke na ha na-aju ndụ eyighichi nye onwe ha, na agụụ ime ihe ọjọọ dum nke ụwa, debe kwa iwu-nsọ ya nile (NAJS Mat. 16:25–26).

Bulite obe ahụ bja so m, **Mak**. 10:21 (3 Nif. 12:30; OznQd. 23:6). Jisus nagidere obe, ma o wee nọdụ n'aka nri nke oche-eze Chineke, **Ndi. Hib**. 12:2. E buliri ya elu n'elu obe ma gbuo ya n'ihì mmehie nile nke ụwa, **1 Nif**. 11:33. Ndị nagideworo obe nile nke ụwa ga-eketa ala-eze Chineke, **2 Nif**. 9:18. Nna m zitere m ka e wee bulie m n'elu obe, **3 Nif**. 27:14–15. Onye ahụ nke na-agaghị ewelite obe ya ma soro m ma dobe iwu-nsọ m nile, otu onye ahụ agaghị enweta nzọpụta, **OznQd**. 56:2. Lee Ọkpara nke Mmadụ ka e buliri ya n'elu obe dika, **Moses** 7:55.

OBED. *Hụ kwa* Boaz; Rut

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke Boaz na Rut na nna nke Jesi, onye bjaara buru nna nke Eze Devid (Rut 4:13–17, 21–22).

OBI. *Hụ kwa* Amurụ Ọzọ, Amurụ site
na Chineke; Obi Tiwara Etiwa

Akara nke echiche na uche-obi nke mmadụ na isi mmalite mmetụta nke ime mụọ na nnyocha nile.

Iga-ewere obi gi nile hụ Onye-nwe Chineke gi n'anya, **Deut**. 6:5 (Deut. 6:3–7; Mat. 22:37; Luk 10:27; OznQd. 59:5). Onye-nwe achọpụtaworo onwe ya nwoke dika obi ya si chọọ, **1 Sam**. 13:14. Mmadụ na-ele anya n'elu n'arụ, mana Onye-nwe na-ele obi, **1 Sam**. 16:7. Onye nwere ọbụ-aka abụọ na obi na-enweghị ntupọ ga-arigo n'ugwu nke Onye-nwe ma nata ngozi, **Abụ-oma** 24:3–5 (2 Nif. 25:16). Dika mmadụ si eche-echiche n'obi ya, otu a ka ọ dij, **Ilu**. 23:7. Elaija ga-eme ka obi ndị bụ nna chigharị kwute umu ha, ka obi umu chigharikwutekwa ndị bụ nna ha, **Mal**. 4:5–6 (Luk 1:17; OznQd. 2:2; 110:14–15;

138:47; A—JS 1:39). Ngozi na-adịrị ndị dị ọcha n'obi, **Mat.** 5:8 (3 Nif. 12:8). Mmadụ na-esi n'ezị ihe ma-ọbụ ajọọ ihe nke obi ya na-ekwupụta okwu, **Luk** 6:45. Unu soro Ọkpara ahụ jiri nzube juru-eju nke obi, **2 Nif.** 31:13. Unu aburūwo ndị a mūrū n'ime mụọ nke Chineke, ma unu enwetawo nnu-kwu mgbanwe n'obi unu nile? **Alma** 5:14. Unu ga-enye na-ichurū Onye-nwe aja obi tiwara etiwa na mụọ nke nche-ghari, **3 Nif.** 9:20 (3 Nif. 12:19; Ita 4:15; Moro. 6:2). Aga m agwa gi n'ime uche gi ma n'ime obi gi, site na Mụọ Nsọ, **OznQd.** 8:2.

OBI TIWARA ETIWA. *Hụ kwa*

Chegharia, Nchehari; Chụọ-aja,
Ichụ-aja; Dị Nwayọ, Idị Nwayọ;
Obi; Umeala, Idị Umeala

Inwe obi tiwara etiwa bụ idị nwayọ, inwe mụọ nchehari, inwe nchehari, na idị umeala n'obi-nke bụ inwe nna-bata nye uche obi Chineke.

Ana m ebinyere onye ahụ nwere mụọ nchehari na mụọ idị nwayọ, **Aisa.** 57:15. Kraịst nyere onwe ya n'ihị ndị nile nwere obi etiwarara etiwa na mụọ nke nchehari, **2 Nif.** 2:7. Nye Onye-nwe maka ichụ-aja obi tiwara etiwa na mụọ nke nchehari, **3 Nif.** 9:20 (**OznQd.** 59:8). Ọ bụ nanị ndị ahụ nwere obi e tiwara etiwa na mụọ nke nchehari ka a na-anabata ime baptism, **Moro.** 6:2. A kpogidere Jisus n'obe n'ihị nsacha nke mmehie nile nye ndị nwere obi nchehari, **OznQd.** 21:9. Onye nwere mụọ nchehari ka a ga-anabata, **OznQd.** 52:15. Mụọ Nsọ ka e kwere nkwa nye ndị na-echeghari, **OznQd.** 55:3. Ezipuwo mụọ m ka O nye ndị dị nwayọ na ndị na-echeghari ihè, **OznQd.** 136:33.

OBI-EKELE. *Hụ Ekele, Inye-ekele,* Ju-n'ekele

ÓGBÈ JACKSON, MISSOURI (USA). *Hụ kwa* Jerusalem Ọhụrụ

Ebe mkpọkọta nke Ndi-nsọ nile n'ụbọ-chi ndị ikpe-azụ; nke ahụ bụ etiti ebe

ahụ ebe ha ga-ehiwe Jerusalem Ọhụrụ ahụ (**OznQd.** 57–58; 82; 101:69–71; 105:28).

OGBENYE. *Hụ kwa* Ibu-ọnụ, Obubu-ọnụ; Inye ndị Ogbenye Onyinye, Onyinye a na-Enye Ogbenye; Onyinye; Ọdịmma; Umeala, Idị Umeala

N'ime akwukwo-nsọ nile e nwere ike iji ogbenye tūnyere (1) ndị na-enweghị ihe ndị a choro dī mkpa, dika ihe oriri, uwe, na ebe mkpuchi, ma-ọbụ (2) ndị ahụ dī umeala na-enweghị mpako.

Ogbenye n'ihè onwunwe a na-ahụ anya: Akwū-kwubala aka gi n'ebe nwanne gi bụ ogbenye nọ, **Deut.** 15:7. Onye ajọọ mmadụ site na mpako ya na-akpagbu onye ogbenye, **Abuoma** 10:2. Onye na-enye ogbenye ihe, ihe adighi akọ ya, **Ilu** 28:27. Weta ndị ogbenye n'ulo gi, **Aisa.** 58:6–7. Ọ buru na i ga-ezu-oke, nye ndi-ogbenye, **Mat.** 19:21 (**Mak** 10:21; **Luk** 18:22). Ọbụ na Chineke a horoeghị ndi bụ ogbenye nke ụwa a? (**Jemes** 2:5). N'ihị na ha bụ ogaranya, ha na-eleda ndi ogbenye anya, **2 Nif.** 9:30. Iji dote mgbaghara nke mmehie unu nile, unu na-ekesa ihe unu nwere nye ndi ogbenye, **Mosa.** 4:26. Ha kesara ihe ha nwere nye ndi ogbenye, **Alma** 1:27. Ọburu na unu achupụ ndi nọ na mkpa, ekpere unu bụ nke efu, **Alma** 34:28. Ndị Nifai nwetara ihe nile onụ; e nweghị ndi ogaranya na ndi ogbenye, **4 Nif.** 1:3. Unu ga-echeta ndi ogbenye, **OznQd.** 42:30 (**OznQd.** 52:40). Ahuhụ na-adiri ndi ogbenye ndi obi ha na-etiwaghị etiwa, **OznQd.** 56:17–18. Ndị ogbenye ga-abata n'ime ọlulū nwunye nke Nwa-aturu ahụ, **OznQd.** 58:6–11. Ụkọchukwu ga-achoputa ndi ogbenye, **OznQd.** 84:112. Iwu nke ozi-oma na-achị nlekota nke ndi ogbenye, **OznQd.** 104:17–18. E nweghị ogbenye n'etiti ha, **Moses** 7:18.

Ogbenye n'ime mụọ: Ngozi na-adiri karia nye ndi nwere obi umeala na-abughị na-amanyere ha amanye n'ihị ida ogbenye ha, **Alma** 32:4–6, 12–16. Ngozi na-adiri ndi dara ogbenye n'ime mụọ ndi na-abiakwute m,

3 Nif. 12:3 (Mat. 5:3). Onye ogbenye na onye dị nwayọ ga-enwe ozi-oma ahụ ka e kwusara ya nye ha, **OznQd.** 35:15.

OGBORO NKEKỌ. *Hụ kwa* Onye Na-esọ Ụzọ

Ihe a rụputara a na-etinye gburu gburu olu nile nke anụmanụ ma-ọbụ ndị mmadụ iji kekọọ ha n'otu. Ogboro nkekọ nke Kraịst bụ otu akara maka iso-uzọ, ebe ogboro nkekọ nke ibụ-oru bụ otu akara maka ọchịchị-aka-ike.

Ogboro nkekọ m a dighi egbu mgbu, ibu m dika mfe, **Mat.** 11:29–30. Unu na ndi na-ekweghi-ekwe ekekotala onwe unu, **2 Ndi-Kọ** 6:14. Unu ekwela ka e were ogboro nkekọ nke ibụ-oru tũhịa unu ọzọ, **Ndi-Gal.** 5:1. O bughị n'anyị chọrọ iweta onye ọbụla n'ogboro nkekọ nke ibụ-oru, **Alma** 44:2. Ntaram ahụhụ nile nke Ndi-nsọ bụ ogboro nkekọ igwe, ụdọ siri ike, na ụdọ-igwe nile nke ala-mụọ, **OznQd.** 123:1–3, 7–8.

OGBUGBU N'IHI OKWUKWE, ONYE E GBURU N'IHI OKWUKWE YA NA JISUS KRAIST

Onye na-enye ndụ ya kama ọ ga-aju Kraịst, ozi-oma ahụ ma-ọbụ nkwenye ma-ọbụ ụkpụrụ ya nile nke ezi-omume.

Ọbara ndị ezi-omume nile site na Ebel ruo na Zakaraia ga-agba ama megide ndi ajọọ mmadụ, **Mat.** 23:35 (Luk 11:50). Onye ọbụla nke ga-etufu ndụ ya n'ihi Kraịst na n'ihi ozi-oma ahụ a ga-azọputa ya, **Mak** 8:35 (**OznQd.** 98:13). Ha wee tụọ Stifen nkume, **Qlndoz.** 7:59 (**Qlndoz.** 22:20). Ebe Testament di, a ga-enweriri onwu nke onye gbara ya, **Ndi-Hib.** 9:16–17. Abinadaị dara, ebe Ọ taworori ahuhụ onwu site n'okụ, **Mosa.** 17:20. Ndi Amonaiha ahụ a gbanwere ka a tũbara n'ime oku, **Alma** 14:8–11. Otutu ka e gburu, n'ihi na ha gbara-ama maka ihe ndia, **3 Nif.** 10:15. Onye ọbụla nke togboro ndu ya n'ihi uzo nke m ga-achota ndu ebighi-ebi, **OznQd.** 98:13–14. Joseph Smith na Hyrum Smith buuru ndi e gburu n'ihi okwukwe ha nye mweghachi nke

Ozi-oma ahụ, **OznQd.** 135. Joseph Smith jiri ọbara ya rachie igba-ama ya, **OznQd.** 136:39.

OGE JISUS GA-ABIA N'UWA CHIA OTU PUKU AFỌ. *Hụ kwa* Ala-mụọ; Ọbibia nke Ugboro Abụọ nke Jisus Kraịst

Oge otu puku afọ nke udo nke ga-amalite mgbe Kraịst lughachiri ichi-eze n'onwe ya n'elu uwa (**Ndep.Ok.** 1:10).

Ndi mmadụ a gaghi ebulate mma-agma, ọbughị ma ha ga-amuta kwa agha ọzọ, **Aisa.** 2:4 (2 Nif. 12:4; **Majka** 4:3). Ala nke togboro n'efu a ghpwo ubi dika Ogige-ubi Iden, **Ezik.** 36:35. Ha wee di ndu so kwa Kraịst chia-eze otu puku afọ, **Mkpu.** 20:4. N'ih i ezi-omume, Setan enweghi ike ọbula, **1 Nif.** 22:26. Aga m ebiri n'ezi-omume n'elu uwa otu puku afọ, **OznQd.** 29:11. Mgbe puku afọ ahụ gasiri a ga m arapu uwa nwa obere oge, **OznQd.** 29:22. Nnukwu otu puku afọ ahụ Jisus ga-abia n'ụwa chia, ga-abia, **OznQd.** 43:30. Umụ nke ezi-omume ga-etoputa na-enweghi mmehie, **OznQd.** 45:58. Umụ-ntakiri ga-etolite ruo mgbe ha ga-aka nka; a ga-agbanwe ndi mmadụ n'otu ntabi-anya, **OznQd.** 63:51. Na mmalite nke afọ nke puku asaa, Onye-nwe ga-edo uwa nsọ, **OznQd.** 77:12. Ha agaghị adi ndu ọzọ ruo ogwugwu nke otu puku afọ ahụ, **OznQd.** 88:101. A ga-eke Setan agbụ ruo otu puku afọ, **OznQd.** 88:110. Udi obibi ndu n'oge Jisus ga-abia n'ụwa chia otu puku afọ ka a kowara nke oma, **OznQd.** 101:23–34. Maka n'oghere nke otu puku afọ ka uwa ga-ezu-ike, **Moses** 7:64.

OGIGE-UBI GETSEMANE. *Hụ* Getsemane

OGIGE-UBI NKE IDEN. *Hụ* Iden

OGO NILE NKE EBUBE. *Hụ kwa* Ebube Selestial; Ebube Telestial; Ebube Terrestrial

Ala-eze nile di iche n'elu-igwe. Na ngwucha ikpe, onye ọbula ka a ga-enye

ebe obibi ebighi-ebi n'ime otu ala-eze n'udị nke ya n'otuto, ewezuga ndị ahụ bụ ụmụ ndịkom nke Ila n'Iyi.

Jisus wee sị, N'ime ụlọ nna m ọtụtụ ebe obibi dī, **Jon** 14:2 (Ita 12:32). Otu ebube nke anyanwụ dī, nke ọzọ nke ọnwā dīkwa, nke ọzọ nke kpa-kpa-ndo nile dīkwa, **1 Ndi-Ko.** 15:40–41. E we-liri Pọl na mberede ruo elu-igwe nke atọ, **2 Ndi-Ko.** 12:2. E nwere otu ebe ebube na-adighi ma ntaram-ahụhụ ya di ruo mgbe nile na-adigide, **OznQd.** 76:30–38, 43–45. Enwere ogo ebube atọ, **OznQd.** 76:50–113; 88:20–32.

OHERE NDỤ NKE ABỤỌ. *Hụ*

Inwụ Anwụ, Na-anwụ Anwụ

OHERE-ỊHỌRỌ. *Hụ kwa* Inwere-onwe, Nnwere-onwe; Inye Nkọwasị, Nkọwasị, Nwe Nkọwasị

Ike ime ihe na ọhere Chineke na-enye ndị mmadụ ịhọrọ na mee omume nye onwe ha nile.

Site n'osisi nile ka i nwere ike iri, **Jen.** 2:16. Mmadụ enweghị ike iji aka ya mee ihe ọ chọrọ ma ọbụghị ma otu ihe toro ya akpiri, **2 Nif.** 2:15–16. mmadụ nwere ike ịhọrọ inwere onwe ha na ndụ ebighi-ebi ma-ọbụ ndọkpụ n'agha na ọnwụ, **2 Nif.** 2:27. Unu nwere onwe unu; e nyere unu ọhere imere onwe unu otu unu chọrọ, **Hil.** 14:30. Otu ụzọ n'ime ụzọ atọ nke ụsụ ndị agha nke elu-igwe ka ọ tughariri pụọ imegide m n'ihị nhọrọ ha, **OznQd.** 29:36. Qdị mkpa na Ekwensu ga-anwa ndị mmadụ ọnwụnwā, ma-ọbụ ha agaghị abụ ndị nweere onwe ha, **OznQd.** 29:39. Ka nwoke ọbụla hōrọ nke onwe ya, **OznQd.** 37:4. Ka mmadụ nile jee ije n'ozizi na ụkpụrụ metutara odị n'iru dika ohere nhọrọ nke m nyeworo ya siri dī, **OznQd.** 101:78. Setan chọrọ ka o bibie ohere nhọrọ nke mmadụ, **Moses** 4:3. Onye-nwe nyeworo mmadụ ohere nhọrọ ya, **Moses** 7:32.

N'OKE. *Hụ kwa* Umeala, Idị Umeala

Ịkpa agwa ma-ọbụ mpụta ihè nke dī umeala, dī n'oke, na dī mma n'anya.

Onye mmeru-ihe n'oke na-ezere ime-biga ihe oke na ime dika a ga-asị nile.

Chineke wee were akpukpọ anụ mee-re Adam na Iv uwe wee yibe ha, **Jen.** 3:21 (Moses 4:27). Ka ndinyom were ịchọ mma kwesiri ekwesị chọọ onwe ha mma, **1 Tim.** 2:9. Bụrụ ndị uche ha zuru oke, ndị dī ọcha mmekọrịta, ndị na-arụ ọrụ n'ụlọ, **Taitos** 2:5. Ọtụtụ na-afuli onwe ha elu n'ime mpako n'ihị oke onụ ahia nke uwe ha, **Jekob** 2:13. Ka uwe gi nile bụrụ nke dī n'oke, **OznQd.** 42:40. Anyị kwere n'idi ọcha mmekọrịta na ezigbo omume, **Ndep.Ok.** 1:13.

OKE-IWE, ONUMA. *Hụ* Iwe

OKENYE. *Hụ kwa* Ọkwa Nchụ-aja; Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek

Okwu asụsụ ahụ *okenye*, ka e jiri mee ihe n'ọtụtụ ụzọ n'ime Bible. N'ime Testament Ochie ọtụtụ mgbe a na-atunyere ya ndị agadi nwoke n'ime otu agbụrụ ndị a na-aranye kari ihe omume nile nke ọchichi n'aka ha (Jen. 50:7; Josh. 20:4; Rut 4:2; Mat. 15:2). Afo ha gbara, na uche ha nwetara site n'ihe mere eme, mere ka ndumọdụ ha baa uru, onodụ ha abughị ọkpukpọ-oku ọkwa nchụ-aja.

Onwekwara ndị okenye e chiri echichi n'Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek n'oge nile Testament Ochie (Ọpụ 24:9–11). N'ime Testament Ọhụrụ, a kpọturu ndị okenye ọnụ dika ọkwa-ọrụ n'ime ọkwa nchụ-aja n'ime Nzuko-nsọ (Jemes 5:14–15). N'etiti ndị Nifaj e nwekwara ndị okenye e chiri echichi n'ime ọkwa nchụ-aja (Alma 4:7, 16; Moro. 3:1). N'ime ọgbọ nke a, Joseph Smith na Oliver Cowdery buurū ndị okenye mbụ e chiri-echi (OznQd. 20:2–3).

Okenye ugbua bụ ọkwa a na-enye ndị nile na-eji Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek. Ima-atụ, ndị nkwsa ozi-oma nile ndị nwoke ka a na-agwa okwu dika ndị okenye. N'otu aka ahụ, Onye-ozī bụ onye okenye; o zikwara ezi ikwu banyere ndị otu ọnụ-ogugụ-juru-aka nke Iri na Abụọ, ma-ọbụ otu ọnụ-ogugụ-juru-aka nile nke Iri Asaa n'ọkwa nke a (OznQd. 20:38; 1 Pita

5:1). Ọrụ nile nke ndị okenye e chiri echị na Nzuko-nsọ taa ka e nyeworo n'ime mkpughe ụbọchị ikpe-azụ a OznQd. 20:38–45; 42:44; 46:2; 107:12).

Moses wee dee akwụkwọ nye ndị okenye nile nke Israel, **Deut.** 31:9. Banabas wee zigara ndị okenye nile nke Nzuko-nsọ enyem-aka, **Qlndo.** 11:30. E chiri ndị okenye echichi na Nzuko nile, **Qlndo.** 14:23 (Taitos 1:5). Kpọọ ndị okenye ka ha kpeere ndị ọjia ekpere, **Jemes** 5:14. E chiri ndị okenye echichi site na-ibikwasị ha aka nile, **Alma** 6:1. Ndị okenye ga-agọzi ụmụ-ntakịrị, **OznQd.** 20:70. Ndị okenye ga-enwe nnọkọ nile site na Mụọ Nsọ, **OznQd.** 46:2. Ndị okenye ga-enye nkwasị ban-yere okwa ọrụ ha, **OznQd.** 72:5. Ndị okenye ga-ekwusa ozi-oma nye mba nile, **OznQd.** 133:8.

OKE-NKUME. *Hụ kwa* Jisus Kraịst; Mkpughe; Ozi-oma

I were ya n'ụdị ya, Jisus Kraịst na ozi-oma ya, nke bụ ntọ-ala siri ike na nkwa (OznQd. 11:24; 33:12–13). Oke-nkume nwekwara ike ịtunyere mkpughe, nke Chineke na-esi na ya mee ka mmadụ mara maka ozi-oma ya (Mat. 16:15–18).

Oke-nkume ahụ ka ọ bụ, ihe zuru oke ka ọrụ ya bụ, **Deut.** 32:4. Onye-nwe bụ oke nkume m, n'ime ya ka m tụtawasịrị obi, **2 Sam.** 22:2–3. A waputara otu nkume nke na-ejighị aka waa, **Dan.** 2:34–35. A toro ntọ-ala ya n'ele oke-nkume, **Mat.** 7:25 (3 Nif. 14:25). Jisus Kraịst bụ nkume nke a kpọrọ ihe efu, **Qlndo.** 4:10–11. Oke-nkume ahụ bụ Kraịst, **1 Ndị Kọ** 10:1–4 (Ọpụ 17:6). Onye ọbụla nke e wuliteworo n'elu oke nkume ahụ na-anata ezi-okwu, **2 Nif.** 28:28. Ndị Juu ga-ajụ nkume ahụ (Kraịst) nke ha ga-ewukwasị n'ele ya, **Jekọb** 4:15–17. Ọ bụ n'elu oke-nkume nke Onye-mgbaputa anyị ka anyị ga-ewuriri ntọ-ala anyị, **Hil.** 5:12. Onye ọbụla wukwasịrị ụlọ n'elu ozizi nile nke Kraịst na-ewukwasị n'elu oke-nkume ya, ma ọ gaghi ada mgbe ide mmiri nile bịa, **3 Nif.** 11:39–40 (Mat. 7:24–27;

3 Nif. 18:12–13). Onye amamihe na-ewu ụlọ ya n'elu nkume, **3 Nif.** 14:24. Ọ bụrụ na-ewuru unu n'elu oke-nkume m, ụwa na ala-mụọ ha agaghị emerị unu, **OznQd.** 6:34. Onye wuru ụlọ n'elu oke-nkume nke a a pughị ịda, **OznQd.** 50:44. Mụ onwe m bụ Mesaja, Eze nke Zaijōn, oke Nkume nke Elu-igwe, **Moses** 7:53.

OKE OSIMIRI NWURU-ANWU

Oke Osimiri nnu dị na nsọtụ ndịda ndagwurugwu Jodan. A makwaara ya dika Osimiri nnu. Elu iru ya di ihe di nso ka o buri nari mita atọ na iri mita itoolu na ise n'okpuru oke Osimiri Mediterania. Obodo ukwu nile di oke mkpa nke Sodom, Gomora, na Zoa, ma-ọbụ Bela digasi ya nso n'akuku ya nile (Jen. 14:2–3).

Na mmejuputa nke amuma na dika otu iriba-ama nile nke obibia nke ugboro abuo nke Onye nzoputa, mmiri nile nke Oke Osimiri Nwuru-anwu ahụ ka a ga-agwo na ndu ga-adigide ebe ahụ (Ezik. 47:8–9).

OKE OSIMIRI UHIE. Hụ kwa Moses

Ogwe mmiri ahụ di n'agbata Ijpt na Arebia. Olulu abuo nke mpaghara elu elu ya mezuru akuku osimiri nke obere Ala ahụ mmiri foduru obere ka ọ gbaa okirikiri nke Sainai. N'oru-ebube onye nwe kewara oke osimiri Uhie ahụ iji mee ka Ndị-Israel n'okpuru nduzi Moses gafee n'elu ala kpọrọ nkụ (Ọpụ 14:13–31; Ndị-Hib. 11:29). Nke-wa nke oke osimiri ahụ n'aka Moses ka mkpughe ụbọchị ikpeazu a mesiri ike (1 Nif. 4:2; Hil. 8:11; OznQd. 8:3; Moses 1:25).

OKPU-EZE. Hụ kwa Ndụ Ebighi-ebi

Ọla di okirikiri nke ndi ochichi na-eyi n'isi. O nwekwara ike ibu dika akara nke ike Selestial, ebe ochichi, na ibu-chi. Ndị ahụ na-nogide ruo n'ogwugwu site na-idobe iwu-nsọ nile nke Chineke ga-enweta okpu-eze nke ndu ebighi-ebi (OznQd. 20:14; Moses 7:56; JS—M 1:1).

Edebeworo m okpu-eze nke ezi-omu-me, **2 Tim.** 4:8. Unu ga-anata okpu-eze

nke otuto ahụ nke na-adighi añacha, **1 Pita** 5:4. Ndị nwurụ anwụ na ndị na-anwụ n'ime Onye-nwe ga-anata okpu-eze nke ezi-omume, **OznQd.** 29:13. Ha ga-anata okpu-eze n'ime ebe obibi nile nke nna m, **OznQd.** 59:2. Onye-nwe na-akwadobe ndi-nsọ nile ibiarute n'okpu-eze ahụ a kwadoro maka ha, **OznQd.** 78:15. Onye-nwe ekwewo ndi nsọ ya nkwa okpu-eze nke otuto n'aka nri ya, **OznQd.** 104:7.

OKWU. *Hụ* Jisus Kraist—Qdidi nke Kraist Tutu Anụ Arụ

OKWU CHUKWU E KWURU

N'ELU UGWU. *Hụ kwa* Jisus Kraist; Nkwuputa-idi-ngozi nile

Mkparita-uka nke Onye-nwe Jisus Kraist nye ndi na-esọ ụzọ ya nile ndi a choro izipu n'ozu mgbasa ozi-oma nile (Mat. 5-7; Luk 6:20-49). Onye-nwe nyere okwu chukwu ahụ n'oge na-eteghi anya mgbe o kposiri mmadu Iri na Abuọ ahụ.

Okwu chukwu ahụ ka e mere ka o doo anya nke oma site na ntughari asusu nke Bible nke Joseph Smith mere na site n'okwu chukwu dika ya nke e dekotara n'ime 3 Nif. 12-14 nke na-egosi na akukụ nile di mkpa nke okwu chukwu ahụ e fuwo site na nkọ-wasi di n'ime Matiu.

OKWU NKE AMAMIHE

Otu iwu nke aru-ike nke Onye-nwe kpughere maka o di mma nke aru na nke Muo nke Ndi-nsọ (OznQd. 89). O ghworiri ihe a na-atunye n'onodu nile dika Okwu nke Amamihe. Onye-nwe na-akuziri ndi na-esọ ya ukpuru nile nke aru-ike oge nile. Onye-nwe kpugheere Joseph Smith udi ihe oriri nile a ga na-eri na ndi a ga-ewezuga, ya na nkwa nke ngozi nile nke uwa na nke muo maka irubere Okwu nke Amamihe isi.

A nla mmaya vine ma-obu ihe onunụ na-aba n'anya, **Lev.** 10:9. Onye na-akwa emo ka mmaya vine bu, onye-mkpotu ka ihe onunụ na-aba n'anya bu, **Ilu** 20:1. Ihe onunụ na-aba n'anya ga-adị ndi

na-anu ya ilu, **Aisa.** 24:9. Daniel e meghe onwe ya ka o ghara idi-nsọ site na-anaghi ihe oriri na mmaya nke eze ahụ, **Dan.** 1:8. O buru na onye obula e meruo temple nke Chineke, onye ahụ ka Chineke ga-ebibi, **1 Ndi-Ko** 3:16-17. Ndi na-anubiga mmaya nke a gaghi eketa ala-eze Chineke, **1 Ndi-Ko** 6:10 (Ndi-Gal. 5:21). Onye obula na-egbochi iri anu nile, e chighi ya echichi site na nke Chineke, **OznQd.** 49:18-21. Ihe obula na-aputa site n'ala ka ekwesiri iji mee ihe n'uzo ziri-ezi, o bughi karija, **OznQd.** 59:20. Onye-nwe nyere Ndi-nsọ ndumodu ka ha ghara inu mmaya, ihe onunụ na-aba n'anya, anwuru na ihe onunụ nile di oku, **OznQd.** 89:1-9. Ahija ohia nile, mkpuru osisi nile, uru anu, na mkpuru akuku ubi ka e chiri echichi maka mmadu iji ha mee ihe na nke anumanu nile, **OznQd.** 89:10-17. Nrube-isi nye Okwu nke Amamihe na-eweta ngozi nile nke uwa na nke muo, **OznQd.** 89:18-21.

OKWU NKE CHINEKE. *Hụ kwa*

Akwukwo-nsọ nile; Iwu-nsọ nile nke Chineke; Mkpughe

Ntuzi-aka nile, iwu-nsọ nile, ma-obu ozi sitere na Chineke. Umụ nke Chineke nwere ike inata okwu ya n'olu ya site na mkpughe site na Muo ahụ ma-obu site n'aka ndi odibo ya o hooro aho (OznQd. 1:38).

Site n'okwu nile obula nke na-esi n'onu Onye-nwe puta ka mmadu ga-eji di ndu, **Deut.** 8:3 (Mat. 4:4; OznQd. 84:43-44). Okwu gi bu oriona dijiri ukwu m; o bu kwa ihe dijiri okporo uzo m, **Abuoma** 119:105. Ha nile wee juputa na Muo Nso, ma wee were nkwuwa-okwu na-ekwu okwu Chineke, **Qlndoz.** 4:31-33. Okporo igwe ahụ bu okwu nke Chineke nke dugara n'osisi nke ndu ahụ, **1 Nif.** 11:25 (1 Nif. 15:23-25). Unu kariri ihe mmetu, na okwu ya emetughi unu n'obi, **1 Nifai** 17:45-46. Ahu ga-adiri ya bu onye ga-aju okwu Chineke, **2 Nif.** 27:14 (2 Nif. 28:29; Ita 4:8). Na-aga nu n'iru, na-eri oriri n'elu okwu nke Kraist, **2 Nif.** 31:20 (2 Nif. 32:3). N'ihie ekweghi-ekwe ha, ha enweghi ike ighota okwu

nke Chineke, **Mosa.** 26:3 (Alma 12:10). Ha enyochasiworị akwukwo-nsọ ike, ka ha wee mata okwu nke Chineke, **Alma** 17:2. Nwalee ezigbo-omume nke okwu Chineke, **Alma** 31:5. Alma tũnyere okwu nke Chineke nye otu mkpụrụ akụkụ, **Alma** 32:28–43. Ihe ọbụla ha ga-ekwu mgbe ha nwere nkwalite nke Mụọ Nsọ ga-abụ okwu nke Onye-nwe, **OznQd.** 68:4. Bie ndụ site n'okwu ọbụla nke sitere n'ọnụ Chineke pụta, **OznQd.** 84:44–45. Onye ọbụla nke kpadolitere akụ nke okwu m a gaghi e duhie ya, **JS—M** 1:37.

OKWUKWE. *Hụ kwa* Jisus Kraịst;
Kwere, Nkwenye; Ntụkwasi-obi;
Olile-anyà

Nchekwube n'ime ihe ma-ọbụ n'ime mmadụ. Dịka a na-ejikarị ya n'ime akwukwo-nsọ nile, okwukwe bụ nchekwube na ntụkwasi obi n'ime Jisus Kraịst nke na-eduru mmadụ gaa n'irubere ya isi. Okwukwe ga-adaberịrị na Jisus Kraịst ka o nwee ike iduba mmadụ na nzọpụta. Ndi-nsọ Ụbọchị Ikpeazu na-enwekwa okwukwe na Chineke Nna, Mụọ Nsọ, ike nke Ọkwa Nchụ-aja, na akụkụ ndi ọzọ di mkpa nke ozi-oma nke e weghachiri azụ.

Okwukwe guyerere olile-anyà maka ihe nile nke na-anaghị ahụ anyà, mana ha bụ ezi-okwu (Ndi-Hib. 11:1; Alma 32:21; Ita 12:6). A na-emenwu okwukwe site na-ịnyị ozi-oma ahụ site n'ọnụ ndi nlekọta nwere ikike Chineke zitere (Ndi-Rom. 10:14–17). Ọrụ-ebube anaghị arụpụta okwukwe, kama okwukwe siri ike ka a na-ewulite site na nrube-isi nye ozi-oma nke Jisus Kraịst. N'okwu nile ọzọ, okwukwe na-esi na ezi-omume abịa (Alma 32:40–43; Ita 12:4, 6, 12; OznQd. 63:9–12).

Ezi okwukwe na-eweta ọrụ ebube nile, ọhụ nile, nrọ nile, ọgwụgwọ nile na onyinye nile nke Chineke nke ọ na-enye Ndi-nsọ ya nile. Site n'okwukwe mmadụ na-enweta nsachapụ nke mmehie nile na emesia, ya enwe ike ibi n'iru nke Chineke. Enweghi okwukwe na-eduba mmadụ na-ida mba, nke na-abia n'ihu ajọ-omume (Moro. 10:22).

Onye ziri-ezi ga-adị ndụ site n'okwu-kwe, **Hab.** 2:4. Okwukwe gi emewo gi ka i zuo oke, **Mat.** 9:22 (Mak 5:34; Luk 7:50). Dika okwukwe unu siri di ka e meere unu, **Mat.** 9:29. Qburu na unu nwere okwukwe dika mkpuru mustard, ihe ọbụla a gaghi adi nke unu na-enweghi ike ime, **Mat.** 17:20 (Luk 17:6). Ariro m ariro n'ihu gi ka okwukwe gi ghara igwu-agwu, **Luk** 22:32. Okwukwe n'aha Kraist enyewo nwoke a ume, **QIndoz.** 3:16. Okwukwe na-abia site na-inyi okwu nke Chineke, **Ndi-Rom.** 10:17. Qburu na Kraist esighi n'onwu bilie, okwukwe unu bu ihe efu, **1 Ndi-Ko** 15:14. Okwukwe na-arụ ọrụ site n'ihu n'anya, **Ndi-Gal.** 5:6. Qbu na amara ka-azoputara unu site n'okwukwe, **Ndi-Efe.** 2:8 (2 Nif. 25:23). Were ihe mgbochi nke okwukwe, **Ndi-Efe.** 6:16 (OznQd. 27:17). Agbasiwo m oso m, edebiesiwo m okwukwe ahụ, **2 Tim.** 4:7. Okwukwe bụ mwaputa nke ihe a na-ele anyà ya, **Ndi-Hib.** 11:1. Asị na okwukwe adighi obu ihe na-apughị ime bu ime ihe ga-atọ Chineke uto, **Ndi-Hib.** 11:6. Okwukwe, qburu na-o nweghi ọrụ, obu ihe nwuru anwu, **James** 2:17–18, 22. Aga m eje mee ihe ndi ahụ Onye-nwe nyere m n'iwu, **1 Nif.** 3:7. Onye-nwe nwere ike mee ihe nile dika ochicho ya siri di maka umu nke mmadu ma qburu na ha nwere okwukwe na ya, **1 Nif.** 7:12. Ntu-aka nile di n'ime Liahona ruru ọrụ dika okwukwe siri di, **1 Nif.** 16:28. Chegharia ma mee baptism n'aha ya, na-enwe okwukwe zuru oke na Onye-nsọ ahụ, **2 Nif.** 9:23. Kraist na-arụ ọrụ-ebube nile siri ike, n'etiti umu nke mmadu dika okwukwe ha siri di, **2 Nif.** 26:13 (Ita 12:12; Moro. 7:27–29; 34–38). Mmehie nile nke Inos ka a gbaghara n'ihu okwukwe ya na Kraist, **Inos** 1:3–8. Nzoputa anaghị abjara ndi di otu a ma qbughi site n'okwukwe n'Onye-nwe Jisus Kraist, **Mosa.** 3:12. Obi nile ka-a na-agbanwe site n'okwukwe n'aha ya, **Mosa.** 5:7. Ekpere nile nke ndi-odibo Chineke ka a na-aza dika okwukwe ha siri di, **Mosa.** 27:14. Nye anyi ume dika okwukwe anyi nke di n'ime Kraist siri di, **Alma** 14:26. Kpokuo

aha Chineke n'okwukwe, **Alma** 22:16. Okwukwe abughị inwe mmata zuru-oke nke ihe nile, **Alma** 32:21 (Ita 12:6). Dịka ọ na-amalite iko-eko, ọbuna otu ahụ zuo ya site n'okwukwe unu, **Alma** 33:23 (Alma 32:28). Nchekwa ha nile ka e nyefere ike ọrụ ebube nke Chineke ziri-ezi n'ihì okwukwe ha nke karịrị akarị, **Alma** 57:25–27. Ka ha ra bụ ndị ga-elekwasị Ọkpara nke Chineke anya n'okwukwe ga-adị ndụ, **Hil.** 8:15. Ahurū m n'okwukwe unu zuru-ezu na m kwesiri igwo unu, **3 Nif.** 17:8. Okwukwe bụ ihe ndị aturū anya ha ma-ahughị ha anya, **Ita** 12:6. Ndị ahụ nile rurū ọrụ ebube nile rurū ha site n'okwukwe, **Ita** 12:12–18. Ọburū na ha nwee okwukwe na m, mgbe ahụ ka m ga-eme ihe ndị na-adighi ike ka ha diri ike nye ha, **Ita** 12:27–28, 37. Mọmọn kuziri banyere okwukwe, olile-anya, na afọ-oma, **Moro.** 7. Ihe ọbụla nile unu ga-arịo Nna na aha m, nke di mma n'okwukwe kwere na unu ga anata, lee, a ga emere ya unu, **Moro.** 7:26. Ndị nke nwere okwukwe na Kraịst ga-arapara n'ihe oma ọbụla, **Moro.** 7:28. Ọburū na unu ga-ajụ, na-enwe okwukwe na Kraịst, ọ ga-egosiputa ezi-okwu, **Moro.** 10:4. N'enweghi okwukwe i pughi ime ihe ọbụla, ya mere rịo n'okwukwe, **OznQd.** 8:10. A ga emere ha dika okwukwe ha siri di n'ekpere ha, **OznQd.** 10:47, 52. Mmadu nile gariri anogide n'ime okwukwe n'aha ya rue ogwugwu, **OznQd.** 20:25, 29. Nkwado izi-ezi site n'amara Kraịst bụ ihe ziri-ezi na ezi-okwu, **OznQd.** 20:30. Mụo ahụ ka a ga-enye unu site n'ekpere nke okwukwe, **OznQd.** 42:14. Okwukwe a naghi-esi n'ihe iriba-ama, kama ihe iriba-ama na-eso ndi nke kwere, **OznQd.** 63:9–12. Ndị nne na nna ga-akuziri umu-ntakiri okwukwe n'ime Kraịst, **OznQd.** 68:25. Choo mmuta ọbuna site na-imu ihe nakwa site n'okwukwe, **OznQd.** 88:118. Okwukwe n'ime Onye-nwe Jisus Kraịst bụ ukpuru nke mbu nke ozi-oma, **Ndep.Ok.** 1:4.

OLILE-ANYA. *Hụ kwa* Okwukwe

Inwe olile anya n'ime afọ ojuju maka

na i na-echere maka ngozi nile nke ezi-omume e kwere nkwa. Akwukwo nsọ nile otutu mgbe na-ekwu maka olile-anya dika itu anya maka ndu ebighi-ebi site na okwukwe n'ime Jisus Kraịst.

Onye agoziri agozị ka nwoke ahụ bụ, onye Onye-nwe bụ olile-anya ya, **Jer.** 17:7. Onye-nwe ga-abu olile-anya nke ndi ya, **Joel** 3:16. Anyi nwere olile-anya site na ntachi-obi na site na akwukwo-nsọ nile, **Ndi-Rom.** 15:4. Chineke amuruwo anyi, ka anyi nwe olile-anya di ndu site na mbilite n'onwu nke Kraịst, **1 Pita** 1:3. Onye obula nke nwere olile-anya nke a na-eme onwe ya ka o di-ocha, **1 Jon** 3:2–3. Unu ga agari n'iru, na-enwe ihe nke olile-anya na-enweghi ntupu, **2 Nif.** 31:20. Hu na unu nwere okwukwe, olile-anya na afọ-oma, **Alma** 7:24 (1 Ndi-Ko 13:13; Moro. 10:20). O na-agu m agu, na unu ga ana nti n'oku m nile, na-enwe olile-anya na unu ga-enweta ndu ebighi-ebi, **Alma** 13:27–29. Ọburū na unu nwere okwukwe, unu ga-enwe olile-anya ihe nile ndi a na-ahubeghi, ndi bu ezi-okwu, **Alma** 32:21 (Ndi-Hib. 11:1). Olile-anya na-abia site n'okwukwe, na-eme ndabere na mkpuru obi, **Ita** 12:4 (Ndi-Hib. 6:17–19). Mmadu ga-enweriri olile-anya ma-obu o gaghi anata ihe nketa, **Ita** 12:32. Mọmọn kwuru banyere okwukwe, olile-anya na afọ-oma, **Moro.** 7:1. Unu ga-enwe olile-anya site n'aja mgbaghara mmebie nke Jisus Kraịst ikpolite unu idi ndu ebighi-ebi, **Moro.** 7:40–43. Mụo Nso na-eji okwukwe emejuputa unu, **Moro.** 8:26 (Ndi-Rom. 15:13). Ha hapuru ndu nke aru na-anwu anwu, nogide sie ike n'olile-anya nke mbilite n'onwu di ebube, **OznQd.** 138:14.

OLU-OKWU. *Hụ kwa* Mkpughe

Dika e jiri ya n'ime akwukwo-nsọ nile, oge nile ufodu ozi nke a nuru anu nke Onye-nwe kwuru ma-obu ndi oje-ozi ya nile. Olu-okwu nke Mụo ahụ nwekwara ike ibu nke na-anaghi anu anu ma e duzir ya uzo n'ebe obi ma-obu uche di.

Adam na Iv wee nū olu-okwu nke Onye-nwe Chineke, **Jen.** 3:8 (Moses 4:14). Onye-nwe wee kwuo okwu nye Elaija n'olu-okwu di nta nke di ezi nwayo, **1 Ndez.** 19:11–13. Ndi ezi-omume na-eso olu-okwu nke Onye-ozuzụ-atụ-rū oma, **Jon** 10:1–16. Onye obula nke sitere n'ezi-okwu ahụ na-anụ olu okwu m, **Jon** 18:37. Erubere m isi n'olu-okwu nke mụọ ahụ, **1 Nif.** 4:6–18. O nwere olu-okwu biaruru m, na-asị, Inos, mmehie gi ka a gbagharaworo gi, **Inos** 1:5. O bu olu-okwu di nwayo nke di nwayo zuru-oke, ma o dupuru obuna ruo n'ime mkpuru-obi, **Hil.** 5:29–33 (3 Nif. 11:3–7). Ma-obu site n'olu-okwu nke m ma-obu site n'olu-okwu nke umu odibo m, o bu otu ihe ahụ, **OznQd.** 1:38. Ihe obula ha ga-ekwu mgbe ha nwere nkwalite nke Mụọ Nso, ga-abu olu-okwu nke Onye-nwe, **OznQd.** 68:2–4. Mkpuru-obi obula nke na-erube isi n'olu okwu m, ga-ahụ iru m ma mata na abụ m, **OznQd.** 93:1.

OMEGA. *Hụ* Alfa na Omega; Jisus Kraịst

OMENALA NILE

Nkwenye nile na omume nile nke a na enyefe site n'otu ogbo ruo na nke ozo (2 Ndi-Tes. 2:15). N'ime akwukwo-nsọ nile, Onye-nwe na-esepughi aka na-ado ndi ezi-omume aka na nti ka ha zere omenala ojoo nile nke ndi mmadu (Lev. 18:30; Mak 7:6–8; Mosa. 1:5; OznQd. 93:39–40).

ONYE E BURU UZO MUO. *Hụ kwa*
Jisus Kraịst; Onodu Okpara

N'oge nke ndi isi ezi na ulo agba ochie, nwa nwoke e buru uzo mụọ natara onodu okpara (Jen. 43:33) na siri otu a keta oke nke onye ndu nke ezi na ulo mgbe nna ya nwusiri. Onye e buru uzo mụọ ga-aburu onye tozuru oke iji nwee ike iwere ihe nke a diiri ya (1 Ihem. 5:1–2) na onodu okpara ya nwere ike ifu nari ya site na-emeghi ezi-omume.

N'okpuru iwu Moses, nwa nwoke e buru uzo mụọ ka e lere anya dika nke

Chineke. Onye e buru uzo mụ na-ana-ta oke abuo nke ihe nile nna ya nwere (Deut. 21:17). Mgbe nna ya nwusiri onwu, o diiri ya ilekota nne ya na umunne ya ndinyom.

Oke nke anumanu nile eburu uzo mụọ bu nke Chineke. Anumanu nile di ocha ka e eji achu-aja nile, ebe anumanu ndi na-adighi-ocha ka a gbaputara ma-obu ree ma-obu e gbuo (Opu 13:2, 11–13; 34:19–20; Lev. 27:11–13, 26–27).

Onye e buru uzo mụọ bu akara nochitere anya Jisus Kraịst na ije-ozu ya n'awa, ichetara ndi mmadu na nnu-kwu Mesaia ahụ ga-abia (Moses 5:4–8; 6:63).

Jisus buuru onye e buru uzo mụọ n'ime umu nke Nna anyi nke Elu-igwe na mụọ, Onye Nna muru nani ya n'any aru, na onye mbu sitere na ndi nwuru onwu bilie n'ime mbilite n'onwu (Ndi-Kol. 1:13–18). Ndi-nsọ nile kwesiri ntukwasị-obi na, na-agho ndi otu Nzuko-nsọ nke Onye e Buru Uzo mụọ n'ime ebighi-ebi (OznQd. 93:21–22).

Nwa-nwoke e buru-uzo mụọ n'ime umu gi ndikom ka i ga-enye m, **Opu** 22:29. M doro umu nile e buru uzo mụọ n'Israel nsọ nye onwe m, **Onogu.** 3:13. Ka o wee buru onye ebu-uzo mụọ n'etiti otutu umu nna, **Ndi-Rom.** 8:29. O kpobataworị Okpara e buru uzo mụọ n'elu uwa, **Ndi-Hib.** 1:6. O bu ha bu ndi bu Nzuko-nsọ nke Onye e buru-uzo mụọ, **OznQd.** 76:54, 94. E nyefere ya n'isi m site n'aka ndi nna ha, obuna ihe ahụ ruru onye e buru uzo mụọ, **Abr.** 1:3.

ONYE E TERE MMANU. *Hụ kwa*
Jisus Kraịst; Mesaia

Jisus ka a kporo Kraịst ahụ (asusu Grik) ma-obu Mesaia ahụ (asusu Aramaik) okwu abuo ndi a putara "Onye ahụ e tere mmanu". O bu ya bu onye ahụ Nna tere mmanu ka o buru onye nnochite anya nke Nna ahụ n'onwe ya n'ime ihe gbasara nzoputa nke mmadu.

Onye-nwe etewo m mmanu, **Aisa.** 61:1–3. O tere m mmanu izisa ozi-oma, **Luk** 4:16–22. Jisus bu onye Chineke

Nna ahụ tere mmanụ n'isi, **Olndoz.** 4:27. Chineke tere Jisus nke Nazaret mmanụ, **Olndoz.** 10:38.

ONYE-AMỤMA. *Hụ kwa* Buo Amuma, Ibu-amuma; Mkpughe; Onye-isi Nduzi; Ọhụ-uzọ

Onye Chineke kpọrọ oku ma na-ekwuta ọnụ Chineke. Dịka onye oje-ozī nke Chineke, onye-amuma na-anata iwunso nile, amuma nile, na mkpughe nile site n'aka Chineke. Ọrụ ya bụ ime ka a mata uche-obi Chineke na ezi agwa ya nye mmadụ na igosi mpụtara mmeso ya nile n'ebe ha nọ. Onye-amuma na akatọ mmehie na n'ebu-uzọ kwuo ihe nile n'eso ya. Ọ bụ onye na-ekwusa ozi-oma nke ezi-omume. Oge ọfọdụ ndị amuma nwere ike nwee nkwalite nke mụọ ikwu gboo ọdịn'iru maka ọdịmma nke mmadụ. Ọrụ mbụ ya bụ igba aka-ebe maka Kraist. Onye-isi nduzi nke Nzukọ nke Jisus Kraist nke Ndị-nso Ụbọchị-Ikpeazụ a bụ onye-amuma Chineke n'elu uwa taa. Ndị Otu Ndị-isi Nduzi Mbụ na Ndị-ozī Iri na Abụọ ka a kwadoro dịka ndị amuma, ndị ọhụ-uzọ na ndị mkpughe.

Ọ ga-adị Chineke mma ma asị na ndị nke Onye-nwe nile bụ ndị amuma, **Ọnọgụ.** 11:29. Ọbụrụ n'onye amuma dī n'etiti unu, n'ohū ka mụ bụ Onye-nwe ga-eme ka ọ mara m, **Ọnọgụ** 12:6. Onye-nwe gbara-ama megide Israel site n'aka ndị amuma nile, **2 Ndez.** 17:13 (2 Ihem. 36:15–16; Jer. 7:25). Echiwo m gị echichi ịbụ onye-amuma nye mba nile, **Jer.** 1:5; 7. Ọ na-ekpughe izu-nzu-zo ya nye ndị odibo ya bụ ndị amuma ya, **Emos** 3:7. O kwuru okwu site n'ọnụ ndị amuma ya dī nsọ, **Luk** 1:70 (Ọlndoz. 3:21). Ndị-amuma nile gbara-ama maka Kraist, **Olndoz.** 10:43. Chineke debekwara ndị-amuma n'ime Nzukọ-nso, **1 Ndị-Kọ** 12:28 (Ndị-Efe. 4:11). E wuru Nzukọ-nso n'elu ntọ-ala nke Ndị-ozī na ndị-amuma, **Ndị-Efe.** 2:19–20. Ndị mmadụ ahụ ajuwo okwu nke ndị amuma, **1 Nif.** 3:17–18 (2 Nif. 26:3). Site na mụọ ka a na-eme ka ndị-amuma mata ihe nile, **1 Nif.** 22:1–2. Kraist bịa n'etiti ndị Nifai imezu ihe nile o kwu-

woro site n'ọnụ nke ndị-amuma nile dī nsọ, **3 Nif.** 1:13 (OznQd. 42:39). Ndị ahụ na-agaghị aña ntị n'okwu nile nke ndị-amuma, a ga-ebepu ha, **OznQd.** 1:14. Ndị kwere n'okwu nile nke ndi-amuma, ga-enwe ndụ ebighi-ebi, **OznQd.** 20:26. Okwu onye-amuma ka ị ga-anata, dịka o si na ọnụ nke m, **OznQd.** 21:4–6. Mkpughe nile na iwunso nile maka Nzukọ-nso na-abia nani site n'aka onye a hoputara, **OznQd.** 43:1–7. Ọrụ nke Onye-isi nduzi bụ inọ n'isi Nzukọ-nso nile, na ị dīkwa ka Moses, ị bụ onye-amuma, **OznQd.** 107:91–92. Anyị kwere na ndị amuma, **Ndep. Ok** 1:6.

ONYE-AMỤMA NWANYỊ. *Hụ kwa* Buo Amuma, Ibu-amuma

Otu nwanyị onye natara igba-ama nke Jisus na na-ekpori ndụ mụọ nke mkpughe. Onye nwanyị amuma anaghị ejide ọtughe-uzọ nile nke ọkwa nchụ-aja ma-ọbụ ọtughe-uzọ ya n'ile. Na-agbanyeghi na ọ bụ ụmụ ndinyom ole na ole n'ime akwukwọ-nso nile ka a kpọrọ ndị amuma nwanyị, ọtụtụ buru amuma, ndị dīka Rebeka, Hana, Elizabet, na Meri.

Miriam buurụ onye-amuma nwanyị, **Ọpụ.** 15:20. Debora buurụ onye-amuma nwanyị, **Ndikp.** 4:4. Hulda buurụ onye-amuma nwanyị, **2 Ndez.** 22:14 (2 Ihem. 34:22). Ana buurụ onye-amuma nwanyị, **Luk** 2:36.

ONYE-IRO. *Hụ kwa* Ekwensu

ONYE-ISI MỤỌ-OZI. *Hụ kwa* Adam; Maikel

Maikel ma-ọbụ Adam bụ onye-isi mụọ-ozī ma-ọbụ onye ndu mụọ-ozī.

Onye-nwe ga-esi n'elu-igwe ridata jiri iti mkpu, jiri olu onye-isi mụọ-ozī, **1 Ndị Tes.** 4:16. Maikel bụ onye-isi mụọ-ozī, **Jud.** 1:9 (OznQd. 29:26; 88:112; 128:20–21).

ONYE-ISI NCHỤ-AJA. *Hụ kwa* Ọkwa Nchụ-aja nke Erọn; Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek

Otu ọkwa dī n'ime ọkwa nchụ-aja.

Akwụkwọ-nsọ nile na-ekwu banyere “onye isi nchụ-aja n’echiche abụọ: (1) otu ọkwa-ọrụ n’ime Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek; na (2) n’okpuru iwu Moses, ọkwa onye-ọrụ nduzi nke Ọkwa Nchụ-aja nke Erọn.

Uche nke mbụ metụtara Jisus Kraist dika nnukwu Onye Isi Nchụ-aja ahụ. Adam na ndị isi ezi na ụlọ nile bụkwaara ndị-isi nchụ-aja. Taa ndị isi nduzi ndị-isi nchụ-aja atọ mejupụtara otu ndị-isi nduzi nke Nzuko-nsọ na na-anọ n’isi ndị nile ọzọ ji ọkwa nchụ-aja na ndị otu Nzuko-nsọ nile. Ndị nwoke ọzọ tozuru oke ka a na-echi echichi ndị-isi nchụ-aja, dika ọ dị mkpa gazuo Nzuko-nsọ taa. E nwere ike ikpọ ndị isi nchụ-aja, dopu ha iche na chie ha echichi dika ndị ụkọchukwu na-elekọta ngalaba Nzuko-nsọ (OznQd. 68:19; 107:69-71).

N’uche nke abụọ, n’okpuru iwu Moses, onye ji ọkwa onye-ọrụ isi oche nke Ọkwa Nchụ-aja nke Erọn ka a kpọrọ onye isi nchụ-aja. Ọkwa ahụ ka nwa na-eketa site na nna ya ma ọ na-abia site na nwa ebu-uzọ mụọ n’etiti ezi na ụlọ nke Erọn. Erọn n’onwe ya bụburu onye-isi nchụ-aja nke mbụ n’usoro nke Erọn (Ọpụ 28; 29; Lev. 8; OznQd. 84:18).

Melkizedek bụburu onye nchụ-aja nke Chineke Onye kachasi ihe nile elu, **Jen.** 14:18 (Alma 13:14). Ndị isi nchụ-aja ka akpọrọ ma kwadowo ha site na ntọ-ala nke ụwa, **Alma** 13:1-10. Ndị isi nchụ-aja na-elekọta n’ime ihe nile nke mụọ, **OznQd.** 107:10, 12, 17.

ONYE-ISI NDUZI. *Hụ kwa* Onye-amụma; Otu Ndị-isi Nduzi Mbụ

Otu akara maka onye-ọrụ isi oche nke otu ọgbakọ. Onye-isi nduzi nke Nzuko-nsọ bụ onye-amụma, ọhụ-uzọ, na onye-mkpughe (OznQd. 21:1; 107:91-92) na ndị òtù nke Nzuko-nsọ ga-akpọ onye-amụma nke Nzuko-nsọ n’akara ahụ “Onye-isi nduzi” (OznQd. 107:65). Ọbụ ya bụ nanị onye nwere ikike n’elu ụwa iji ọtughē-uzọ nile nke ọkwa nchụ-aja ahụ rụọ ọrụ

Ndị-isi nile nke ọhụ-uzọ-juru-aka

nile nke ọkwa nchụ-aja na ọgbakọ nile ndị ọzọ nke Nzuko-nsọ nwekwara ike inwe akara nke onye isi nduzi.

Onye-nwe nyere Joseph Smith ọtughē-uzọ nile nke ala-eze ahụ, **OznQd.** 81:1-2. Ndị-isi nduzi atọ na-emejuputa ọhụ-uzọ-juru-aka nke ndị-isi nduzi nke Nzuko-nsọ, **OznQd.** 107:21-24. E chiri ndị-isi nduzi nile echichi baa n’usoro nke Melkizedek, **OznQd.** 107:29. Ọrụ nile nke ndị-isi nduzi nye ndị dikọn, ndị nkuzi ndị nchụ-aja, na ndị okenye ka a kọwara nke ọma, **OznQd.** 107:85-89 (OznQd. 124:136-138, 142). E nwere ndị isi nduzi asaa ga-anọ n’isi Ndị-ozī iri asaa ndị ọzọ nile ahụ, **OznQd.** 107:93-95. Ndị-isi nduzi nke stek nile ka e nyere ọkwa, **OznQd.** 124:133-35.

ONYE-ISI NDUZI ỤKỌCHUKWU

Otu onye ji ikike zuru ọha nke Nzuko-nsọ. O nwere ike zuru ọha ilekọta ọdịmma nke ụwa nke a nke Nzuko-nsọ (OznQd. 107:68). Onye isi nduzi Ụkọchukwu na ndị ndumọdụ ya ndị bụ kwa Ndị Ji Ikike Zuru Ọha, na-anọ n’isi oche Ọkwa Nchụ-aja Erọn nke Nzuko-nsọ (OznQd. 68:16-17; 76, 87-88).

Edward Partridge ka a ga-echi echichi ụkọchukwu, **OznQd.** 41:9. Ndị ụkọchukwu ka Otu Ndị-isi Nduzi Mbụ ga-akpọ ma dopu iche, **OznQd.** 68:14-15. Ndị agburu Erọn ndị bụ ndị mbụ a mụrụ nwere oke ruru ha inọ n’isi nduzi ma ọbụrụ na akpọrọ ha, dopu ha iche na chie ha echichi site n’aka Otu Ndị-isi Nduzi Mbụ, **OznQd.** 68:16, 18-20. E nwere ike inwale ha nanị n’iru Otu Ndị-isi Nduzi Mbụ, **OznQd.** 68:22-24 (OznQd. 107:82).

ONYE-MGBAPỤTA. *Hụ kwa* Jisus Kraist; Onye-nzọpụta

Jisus Kraist bụ nnukwu Onye-mgbaputa nke mmadụ n’ihi na ya, site n’aja mgbaghara mmehie ya, kwurū ugwo maka mmehie nile nke mmadụ ma mee ka o kwe omume bụ mbilite n’onwu nke ndị mmadụ dum.

Mụ onwe m amawo n’Onye-mgbaputa

m dị ndụ, **Job** 19:25. Mụ onwe m ga-enyere gi aka ka Onye-mgbaputa gi kwuru bu Onye Nso nke Israel, **Aisa**. 41:14 (Aisa. 43:14; 48:17; 54:5; 59:20). Mụ onwe m Onye-nwe bu Onye-nzo-puta gi na Onye-mgbaputa gi, **Aisa**. 49:26 (Aisa. 60:16). I ga-akpo aha ya Jisus n'ihu na ya onwe ya ga-azoputa ndi ya site na mmehie ha nile, **Mat**. 1:21. Okpara nke mmadu bira ka o were ndu ya nye ka o buru ihe mgbaputa n'onodu otutu mmadu, **Mat**. 20:28 (1 Tim. 2:5-6). Onye-nwe Chineke nke Israel eletawo ma gbaputawo kwa ndi ya, **Luk** 1:68. E mere ka anyi na Chineke di na udo ozo site n'onwu nke Okpara ya, **Ndi-Rom**. 5:10. Jisus Kraist nyere onwe ya n'ihu anyi, ka o wee gbaputa anyi site n'oke ajo omume nile, **Taitos** 2:13-14. Jisus Kraist sachara anyi site na mmehie anyi nile n'ime obara ya, **Mkpu**. 1:5. Mgbaputa na-abia n'ime na site na Mesaia di Nso, **2 Nif**. 2:6-7, 26. Okpara ahụ ewerewo n'isi onwe ya ajo omume nile nke ndi mmadu na njehie ha nile, gbaputa ha, ma metazuo ochichio nile nke ikpe ziri-ezi, **Mosa**. 15:6-9, 18-27. Kraist bira igbaputa ndi a ga-eme baptism baa na ncheghari, **Alma** 9:26-27. O ga-abia n'ime uwa igbaputa ndi ya, **Alma** 11:40-41. Mgbaputa na-abia site na ncheghari, **Alma** 42:13-26. Jisus Kraist bira igbaputa uwa, **Hil**. 5:9-12. Kraist wee gbaputa mmadu site n'onwu nke anu aru na nke muo, **Hil**. 14:12-17. Mgbaputa na-esi na Kraist bia, **3 Nif**. 9:17. Abu m onye ahụ a kwadoro site na nto-ala nke uwa, **Ita** 3:14. Onye-nwe, onye mgbaputa gi tara ahuhu n'anụ aru, **OznQd**. 18:11. Kraist tara ahuhu n'ihu mmadu nile ma oburu na ha gachecheghari, **OznQd**. 19:1, 16-20. Umuntakiri aburuwo ndi a gbaputa site n'Okpara ahụ A Muru Nani Ya, **OznQd**. 29:46. Ezipuwo m Okpara nke m Muru Nani Ya n'ime uwa maka mgbaputa nke uwa, **OznQd**. 49:5. Kraist bu ihè ahụ na Onye-mgbaputa nke uwa, **OznQd**. 93:8-9. Joseph F. Smith huru n'ohu mgbaputa nke ndi nwuru anwu, **OznQd**. 138. Anyi kweere

na site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraist a ga-azoputa mmadu nile, **Ndep**. Ok 1:3.

ONYE-MBIBI. *Hu kwa* Ekwensu

Setan bu onye-mbibi ahụ.

Onye-nwe agaghi ekwe onye-mbibi ahụ ka o baa n'ulo unu nile, **Opu** 12:23. Onye-mbibi ahụ na-agba n'elu mmiri nile, **OznQd**. 61:19. Onye nche gaara azoputa ubi vine m site n'aka onye mbibi ahụ, **OznQd**. 101:51-54.

ONYE NA-ALU NWUNYE

QHURU. *Hu kwa* Jisus Kraist

Jisus Kraist bu akara ihe atu n'akwu-kwo-nsọ dika Onye na-alu nwunye qhuru. Nzuko-nsọ bu ihe akara nwunye qhuru ya.

Umụ agboghò iri gara n'iru izute onye na-alu nwunye qhuru, **Mat**. 25:1-13. Onye ahụ nwere nwunye qhuru bu onye na-alu nwunye qhuru, **Jon** 3:27-30. Ngozi na-adiri ha bu ndi a kpore n'oriri anyasi nke olulu di na nwunye Nwa-aturu ahụ, **Mkpu**. 19:5-10. Noro na njikere chere obibia nke onye na-alu nwunye qhuru, **OznQd**. 33:17. Mee njikere maka Onye na-alu nwunye qhuru, **OznQd**. 65:3.

ONYE NA EME UDO. *Hu kwa* Udo

Onye ahụ nke na-eweta ka o diri ma-qbu na-akwalite udo (Mat. 5:9; 3 Nif. 12:9). Onye na eme udo nwekwara ike buru onye na ama okwa ozi-oma (Mosa. 15:11-18).

ONYE NA-ESO ỤZỌ. *Hu kwa*

Mgbanwe, Onye Agbanwere;

Ndi-Otu-Kraist; Ogboro Nkeko;

Onye-Ozi

Onye na-eso Jisus Kraist nke na-ebi ndu dika nkuzi nile nke Kraist siri di (OznQd. 41:5). A na-eji onye na-eso ụzọ a kowa Ndi-ozi Iri na Abuo, ndi Kraist kpore mgbe o na-eje-ozi ya na aru na-anwu anwu (Mat. 10:1-4). E jikwara ndi na-eso ụzọ kowaa mmadu iri na abuo ahụ Jisus hore iduzi Nzuko-nsọ ya n'etiti ndi Nifai na ndi Leman (3 Nif. 19:4).

Rachie iwu ahụ n'etiti ndị na-eso ụzọ m, **Aisa** 8:16. Ọbụrụ na unu anọgide n'okwu m, unu bụ ndị na-eso ụzọ m n'ezie, **Jon** 8:31. Mọmọn bụurụ onye na-eso ụzọ Jisus Kraịst, **3 Nif.** 5:12–13. Unu bụ ndị na-eso ụzọ m, **3 Nif.** 15:12. Mmadụ atọ ndị na-eso ụzọ a gaghi edetu ọnwụ ire, **3 Nif.** 28:4–10. Ma olu nke ido-aka na ntị ga-abụ site n'onye nile nke ndị na-eso ụzọ m, **OznQd.** 1:4. Ndị na-eso ụzọ m ga-eguzoro n'ebe nsọ nile, **OznQd.** 45:32. Ndị ahụ na-anaghi echeta ndị ogbenye, ndị nọ na mkpa, ndị ọjia na ndị nọ na mkpagbu abughi ndị na-eso ụzọ m, **OznQd.** 52:40. Onye ahụ nke na-adighi na njikere itogbo ndụ ya abughi onye na-eso ụzọ m, **OznQd.** 103:27–28.

ONYE NCHỤ-AJA, ỌKWA

NCHỤ-AJA NKE EROŃ. *Hụ kwa* EroŃ, Nwanne Nwoke nke Moses; Onye Isi Nchụ-aja; Ọkwa Nchụ-aja nke EroŃ

Otu ọkwa-ọrụ nke Ọkwa Nchụ-aja EroŃ. Na mgbe ochie, ọkwa ọrụ kachasi idi elu n'Ọkwa Nchụ-aja nke Livi! ka onye jibuuru ya bụurụ EroŃ na umu umu ya. Mgbe Kraịst mezuru iwu nke Moses, e wezugara mgbochi a.

Ọrụ nile nke ndị nchụ-aja na Nzukọ nsọ e weghachiri azụ ka a kowara nke oma, **OznQd.** 20:46–52.

ONYE NCHỤ-AJA, ỌKWA

NCHỤ-AJA MELKIZEDEK. *Hụ kwa* Onye Isi Nchụ-aja; Ọkwa Nchụ-aja nke Melkizedek

Onye ahụ nke na-eme usoro emume nile nke okpukpechi maka ndị ọzọ nye Chineke. Na-esepughị aka n'ime akwụkwọ-nsọ, ndị nchụ-aja bụ ndị-isi nchụ-aja n'usoro nke Melkizedek (**Alma** 13:2). Ndị ahụ na-anata uju nke otuto Chineke mgbe mbilite n'ọnwụ gasiri na-aghọ ndị nchụ-aja na ndị-eze n'ala-eze selestial.

Melkizedek bụurụ onye nchụ-aja nke Chineke kachasi ihe nile elu, **Jen.** 14:18. Gị onwe gị bụ onye nchụ-aja ruo mgbe nile dika, n'usoro nke Melkizedek si di, **Abuoma** 110:4 (Ndị-Hib 5:6; 7:17, 21).

Kraịst e mewe anyị ndị-eze na ndị nchụ-aja nye Chineke na Nna ya, **Mkpu.** 1:6 (**Mkpu.** 5:10; 20:6). Unu ga-echeta na Chineke chiri ndị nchụ-aja nile echichi, dika usoro ya di nsọ siri di, **Alma** 13:1–20. Ndị ga-aputa na mbilite n'ọnwụ nke ndị ezi-omume ga-abụ ndị nchụ-aja na ndị-eze, **OznQd.** 76:50, 55–60.

ONYE NDỤMỌDỤ (aha). *Hụ kwa* Onye-amuma

Ido aka na ntị, ima okwa, ndumọdụ na ntuzi-aka site na Onye-nwe na ndị ndu ya o chiri echichi.

Aga madu gi ọdụ, **Opu** 18:19. Chineke ga-eji ndumọdụ ya na-edu m, **Abuoma** 73:24. Mgbe na-enyeghi ndumọdụ ndi mmadu na-ada, **Ilu** 11:14. Ndị Farisii na ndi iwu ajawo ndumọdụ Chineke, **Luk.** 7:30. Imuta akwukwo mara mma oburu na ha naa nti na ndumodụ nile nke Chineke, **2 Nif.** 9:29. Gee nu ntị na ndumodụ nke onye ahụ nke chiworo unu echichi, **OznQd.** 78:2. Nara ndumodụ n'aka onye m hoputaworo, **OznQd.** 108:1. Ọ chosiri ike ihiwe ndumodụ ya n'onyodu ndumodụ nke m, **QznQd.** 124:84. Naa ntị na ndumodụ nke nwa odibo m Joseph, **QznQd.** 124:89. Ọbụrụ na onye obula a gaghi achọ ndumodụ m onye ahụ a gaghi enwe ike, **QznQd.** 136:19.

ONYE NKASI-OBI. *Hụ kwa* Jisus Kraịst; Mụọ Nsọ

Akwukwo nsọ nile na-ekwu maka ndi nkasi-obi abuo. Nke mbu bu Mụọ Nsọ (**Jon** 14:26–27; **Moro.** 8:26; **OznQd.** 21:9; 42:17; 90:11). Onye nkasi-obi nke abuo bu Onye-nwe Jisus Kraịst (**Jon** 14:18, 21, 23). Mgbe onye obula nwetara onye nkasi-obi nke abuo, Jisus Kraịst ga-aputakwute ya site n'oge ruo n'oge, ga-ekpughere ya Nna ahụ, na kuziekwara ya ihe iru n'iru, (**OznQd.** 130:3).

ONYE NKASI-OBI NKE ABUỌ.

Hụ Onye Nkasi-obi

ONYE NKETA-OKE

Onye o ruuru iketa oke ihe a na-ahụ anya ma-obu onyinye nile nke mụọ.

N'ime akwukwo-nso nile, ndi ezi-omume ka e kwere nkwa na ha ga-abu ndi nketa-oke nke ihe nile Chineke nwere.

Abraham wee choo onye ga-eketa ihe ya, **Jen.** 15:2-5. Abraham wee buru onye nketa nke uwa site n'ezi-omume nke okwukwe, **Ndi-Rom.** 4:13. Anyi bu umu nke Chineke, ma oburu na anyi bu umu, anyi bu ndi nketa oke nke Chineke na ndi ha na Kraist na-ekeko, **Ndi-Rom.** 8:16-17 (OznQd. 84:38). I bu nwa-nwoke na onye nketa site na Kraist, **Ndi-Gal.** 4:7. Chineke enyewo Okpara ya okwa ibu onye-nketa nke ihe nile, **Ndi-Hib.** 1:2. Ndi lekwasiworo anya na nsachapụ nke mmehie ha nile, ga-abu ndi nketa nke ala-eze nke Chineke, **Mosa.** 15:11. Ndi mmadu ahụ a buru umu nke Kraist na ndi nketa nke ala-eze nke Chineke, **4 Nif.** 1:17. Ndi ahụ nwuworo na-amaghi maka ozi-oma ahụ nwere ike buru ndi nketa oke nke ala-eze Selestia, **OznQd.** 137:7-8. Ndi nwuru anwu nke cheghari ri ga-abu ndi nketa-oke nke nzoputa, **OznQd.** 138:59. Abraham wee ghoo onye nketa-oke kwesiri ekwesị site ezi-omume ya, **Abr.** 1:2.

ONYE NKWUCHITA ONU. *Hụ kwa* Jisus Kraist

Jisus Kraist bu onye nkwichita onu ihe gbasara anyi n'ebe Nna no (Moro. 7:28) ma na-ariotara anyi n'ebe o no.

Jisus Kraist bu onye nkwichita onu ihe gbasara anyi n'ebe Nna no, **1 Jon** 2:1 (OznQd. 110:4). Jisus ga-ario aririo maka mmadu nile, **2 Nif.** 2:9 (Hib. 7:25). Jisus meriworo onwu, O wee nye ya ike irio aririo maka umu nke mmadu, **Mosa** 15:8. Abu m onye nkwichita onu ihe gbasara unu n'ebe Nna no, **OznQd.** 29:5. Jisus Kraist na-ariotara unu, **OznQd.** 45:3-5.

ONYE NKWUSA OZI-QMA. *Hụ* *kwa* Ngozi nile nke Onye-isi Ezi na Ulo; Nke Onye-isi Ezi na Ulo, Onye-isi Ezi na Ulo

Onye ahụ nke na-ebu na na-ekwusa ezi ozi ahụ nke ozi-oma Jisus Kraist. Joseph Smith kuziri n'onye nkwsa

ozi-oma buuru onye isi ezi na ulo. Ndi isi ezi na ulo ka a na-akpo na chie echichi site na ntuzi aka nke Ndi-ozi Iri na Abu ka ha na-enye ngozi nile puru iche nke a na-akpo ngozi nile nke onye isi ezi na ulo.

Onye-nwe na-akpo ndi nwoke ufodu ibu Ndi-ozi, ma ufodu ndi amuma, ma ufodu ndi nkwsa ozi-oma, **Ndi Efe.** 4:11. Ru o ru nke onye nkwsa ozi-oma, **2 Tim.** 4:5. Anyi kweere na Ndi-ozi, ndi amuma, ndi ukochukwu, ndi nkuzi, ndi nkwsa ozi-oma, **Ndep.Ok** 1:6.

ONYE NKUZI, OKWA NCHU-AJA NKE ERON. *Hụ kwa* Okwa Nchu-aja nke Eron

Otu okwa-oru n'ime Okwa Nchu-aja nke Eron.

Oru onye nkuzi bu ino na-elekota Nzuko-nso anya, **OznQd.** 20:53-60. Okwa oru nke onye-nkuzi bu mgba-kwunye di mkpa nke okwa nchu-aja di nta, **OznQd.** 84:30, 111. Onye-isi nduzi nke onu-ogugu-juru-aka nke ndi-nkuzi na-anu n'isi nye ndi nkuzi iri abuo na ano, **OznQd.** 107:86.

ONYE-NNAPUTA. *Hụ kwa* Jisus Kraist

Jisus Kraist bu Onye-nnaputa nke mmadu n'ihu na o na-azoputa mmadu nile site n'ibu oru nke onwu, na ndi na-echeghari site na-opipia nile diiri mmehie.

Onye-nwe bu oke nkume m na onye-nnaputa m, **2 Sam.** 22:2 (Abuoma 18:2; 144:2). Gi onwe gi bu onye inye-aka m na onye-nnaputa m, **Abuoma** 40:17 (Abuoma 70:5). Onye-nnaputa ahụ ga-esi na Zai on puta, **Ndi Rom.** 11:26. Ndi nsọ nile nakweere Okpara Chineke dika Onye-mgbaputa na Onye-nnaputa ha, **OznQd.** 138:23.

ONYE-NSO. *Hụ kwa* Ndi-otu-Kraist; Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a

Onye otu nke Nzuko nke Jisus Kraist kwesiri ntukwasobi.

Chikọtanụ Ndi-nsọ m ọnụ nye m, **Abụoma** 50:5. Sọl mere ihe ọjọọ dị ukwuu n'ebe Ndi-nsọ nọ na Jerusalem dị, **Qlndo**. 9:1–21. Pịta ridakwuru kwa Ndi-nsọ ndị bi na Lida, **Qlndo**. 9:32. Amara na udo dirị ndị nile nọ na Rom ndị a kpọrọ ịbụ Ndi-nsọ, **Ndi-Rom** 1:7. Unu soro Ndi-nsọ bụrụ ụmụ amala, **Ndi-Efe**. 2:19–21. Ahụrụ m Nzuko-nsọ nke Nna-atūrū ahụ, bụ Ndi-nsọ nke Chineke, **1 Nif**. 14:12. Mmadụ nke ụdị okike bụ onye-iro Chineke, ma ọbughị ma ọ ghọrọ Onye-nsọ site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraịst, **Mosa**. 3:19. Mụ, Onye-nwe agoziworị ala maka iji ruo ọrụ nke Ndi-nsọ m, **OznQd**. 61:17. Setan na-ebu agha megide Ndi-nsọ nke Chineke, **OznQd**. 76:28–29. Rúsie-ọrụ ike ijikere Ndi-nsọ maka ikpe ahụ nke gaje ịbịa, **OznQd**. 88:84–85. Ndi-nsọ kwesiri inyepụ ihe ha nwere nye ndị ogbenye na ndị nwere mkpagbu, **OznQd**. 105:3. Okwa-ọrụ ndị a akpọrọ aha ka m nyeworo maka iru-ọrụ nke ije-ozị na izu-oke nke ndi-nsọ m, **OznQd**. 124:143 (Ndi-Efe. 4:12).

ONYE-NSỌ NKE ISRAEL. *Hụ kwa*
Jisus Kraịst

ONYE-NWE. *Hụ kwa* Chineke,
Chukwu; Jisus Kraịst

Otu akara nke nsopurū miri-emi na nnukwu ụgwù maka Chineke Nna na Onye Nzọpụta Jisus Kraịst. Akara ahụ na-atūnyere ọnọdụ ha nile dika ndi nna-ukwu kachasi elu, nwere ihuna-nya n'elu okike ha nile.

Ọ dighi ihe kariri Onye-nwe ike ime, **Jen**. 18:14. Onye-nwe wee gwa Moses okwu iru n'iru, **Ọpu**. 33:11. Ị ga-ahụ Onye-nwe bụ Chineke gi na-anya, **Deut**. 6:5 (Mat. 22:37; Mak 12:30). Ma mụ onwe m na ụlọ m, anyị ga-eke Onye-nwe ofufe, **Josh**. 24:15. Onye-nwe bụ onye na-azụ m dika atūrū, **Abụ-oma** 23:1. Onye-nwe bụ dimkpa na dike, nke bụ dike n'agha, **Abụ-oma** 24:8. Onye-nwe Jehova bụ ume m, **Aisa**. 12:2 (2 Nif. 22:2). Mụ onwe m Onye-nwe, bụ Onye-nzọpụta gi na Onye mgbaputa gi, **Aisa**. 60:16. Onye-nwe Chineke

gi ka Ị ga-akpọ isi ala nye, **Mat**. 4:10 (Luk 4:8). Ka ha si di ukwuu bụ ihe nile Onye-nwe meworo, **Mak** 5:19. Otu Onye-nwe di kwa Jisus Kraịst, **1 Ndi-Kp** 8:6. Otu Onye-nwe di, otu okwukwe di, otu baptism di, **Ndi-Efe**. 4:5. Onye-nwe na Onwe-ya ga-esi n'elu-igwe ridata, **1 Ndi-Tes**. 4:16. Aga m eje mee ihe ndi ahụ Onye-nwe nyere n'iwu, **1 Nif**. 3:7. N'ezie-omume ka Onye-nwe ga-ekpe ndi ogbenye ikpe, **2 Nif**. 30:9. Onye-nwe Chineke, Chineke nke Abraham, naputara ndi Israel site n'iburu-oru, **Alma** 29:11. Odighi ihe ga-azoputa ndi a ma-qbughị ncheghari na okwukwe n'Onye-nwe, **Hil**. 13:6 (Mosa. 3:12). Gee nti n'okwu nile nke Jisus Kraịst, Onye-nwe gi, **OznQd**. 15:1. Chọọ iru nke Onye-nwe oge nile, **OznQd**. 101:38. Uwe Onye-nwe ga-adị ọbara ọbara n'Ọbibia nke Ugboro Abụ, **OznQd**. 133:48 (Aisa. 63:1–4). Abraham kwurịtara okwu ya na Onye-nwe iru na iru, **Abr**. 3:11. Anyi kwere na ụkpurū mbụ nke ozi-oma bụ okwukwe n'ime Onye-nwe Jisus Kraịst, **Ndep.Ok**. 1:4.

ONYE-NWE NKE USUU NILE
NKE NDI-AGHA. *Hụ kwa* Jisus
Kraịst

Aha ọzọ maka Jisus Kraịst. Ọ na-achi n'elu usuu ndi agha nke elu-igwe na uwa ma na-edu ndi-ezi-omume megide ihe ọjọọ (**OznQd**. 29:9; 121:23).

Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma bụ Eze ebube, **Abụ-oma** 24:10. Chineke nke Israel, bụ Onye-nwe nke usuu nile nke ndi-agma, **1 Nif**. 20:2. Mụ nke m agaghị anogide ya na mmadụ oge nile, ka Onye-nwe nke Usuu nile nke ndi-agma kwuru, **OznQd**. 1:33.

ONYE-NZỌPỤTA. *Hụ kwa* Jisus
Kraịst

Onye nke na-azoputa. Jisus Kraịst site na aja mgbaghara mmehie ya nyere mmadụ nile onyinye mgbaputa na nzoputa. “Onye-nzoputa” bụ aha na akara nke Jisus Kraịst.

Onye-nwe bụ ihè m na nzoputa m,

Abuoma 27:1 (Ọpụ. 15:1–2; 2 Sam. 22:2–3). Mụ onwe m bụ Onye-nwe; ọdighị Onye-nzọputa ọzọ dị ma ewezuga m, **Aisa.** 43:11 (OznQd. 76:1). I ga-akpọ aha ya Jisus; n'ihì ya onwe ya ga-azọputa ndị nke ya site na mmehie ha nile, **Mat.** 1:21. Na taa ka a mụrụ nye unu onye nzọputa, nke bụ Kraịst Onye-nwe, **Luk** 2:11. Chineke hụrụ ụwa n'anya otua na Ọkpara A Mụrụ Nani Ya bịara izọputa ndị mmadụ, **Jon** 3:16–17. Ọdighị aha ọzọ dị ewezuga nke Kraịst, nke a ga-esite nwe ike izọputa mmadụ, **Ọlindoz.** 4:10–12 (2 Nif. 25:20; Mosa. 3:17; 5:8; OznQd. 18:23; Moses 6:52). Site n'elu-igwe anyị na-ele anya maka Onye-nzọputa, Onye-nwe Jisus Kraịst, **Ndị-Fil.** 3:20. Nna ahụ ezitawo Ọkpara ya ka ọ bụrụ Onye-nzọputa nke ụwa, **1 Jon** 4:14; Onye-nwe ewelitemo otu Mesaja, Onye-nzọputa nke ụwa, **1 Nif.** 10:4. Nwa-atụrụ Chineke bụ Onye-nzọputa nke ụwa, **1 Nif.** 13:40. Ọmụma nke Onye-nzọputa ga-agbasa ruo mba ọbụla, ebo, asụsụ na ndị mmadụ, **Mosa.** 3:20. Kraịst nwurụ ka nzọputa wee bịa, **Hil.** 14:15–16. Nkwado izi-ezi na ido-nso site n'Onye-nzọputa bụ ihe ziri-ezi na ezi-okwu, **OznQd.** 20:30–31. Abụ m Jisus Kraịst, Onye-nzọputa nke ụwa, **OznQd.** 43:34. Onye nke M Mụrụ Nani Ya bụ Onye-nzọputa ahụ, **Moses** 1:6. Ka ha ra bụ ndị kwere n'Ọkpara ahụ, chegharị kwara site na mmehie ha nile, ka a ga-azọputa, **Moses** 5:15.

ONYE ODE-AKWUKWỌ

Testament nile nke Ochie na nke Ọhụrụ na-eji okwu ahụ n'uzọ nile ji obere ịjiri iche-iche: (1) N'ime Testament Ochie, isi ọrụ onye ode akwukwọ bụrụ idegharị akwukwọ-nso nile otu nke ọzọ dị (Jer. 8:8). (2) Ndị ode-akwukwọ ka a kpọturu ọnụ na-esepughị aka n'ime Testament Ọhụrụ ma n'oge-ufodu nile a kpọrọ ha ndị ọka-iwu ma-ọbụ ndị dibia nke iwu ahụ. Ha mere ka iwu ahụ too eto n'ịdị omimi ma tinye ya n'ọnọdụ nile nke oge nke ha (Mat. 13:52; Mak 2:16–17; 11:17–18; Luk 11:44–53; 20:46–47).

ONYE-OGBUGBO. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichi Aja Mgbaghara Mmehie; Jisus Kraịst

Onye na-ariọ maka ma-ọbụ onye nọ n'etiti. Jisus Kraịst bụ Onye-ogbugbo n'etiti Chineke na mmadụ. Aja mgbaghara mmehie ya mere ka okwe omume maka ndị mmadụ ichegharị site na mmehie ha nile na mee udo ha na Chineke.

Ọdighị onye ọbụla na-abiakwute Nna ahụ ma-ọbughị site na Jisus Kraịst, **Jon** 14:6. Otu Onye-Ogbugbo dị n'agbata Chineke na mmadụ, **1 Tim.** 2:5. Kraịst bụkwa Onye-ogbugbo nke ogbugba-ndụ ka mma, **Ndi-Hib.** 8:6 (Ndi-Hib. 9:15; 12:24; OznQd. 107:19). Mesaia ahụ dị Nso ga-ariọta aririọ maka ụmụ nile nke mmadụ, **2 Nif.** 2:9 (Aisa. 53:12; Mosa. 14:12). Unu ga-elekwasị nnukwu Onye-ogbugbo ahụ anya, **2 Nif.** 2:27–28. A na-eme ka anyị zuo oke site na Jisus onye-ogbugbo nke ogbugba-ndụ ọhụrụ, **OznQd.** 76:69.

ONYE OKIKE. *Hụ* Jisus Kraịst; Kee, Okike

ONYE-OZI. *Hụ kwa* Mkpughe; Onye Na-eso Ụzọ

N'asụsụ Grik, *Onye-ozì* pụtara “onye e zipurū”. Ọ bụ akara Jisus nyere mmadụ Iri na Abụọ ahụ, ndị ọ hoooro na chie ha echichi ibụ ndị na-eso ụzọ ya kachasi ịdị ya nso na ndị enyem-aka mgbe ọ nọ n'ozì ya n'ụwa (Luk 6:13; Jon 15:16). O zipurū ha inochite anya ya na-ikwusa maka ya mgbe ọ rigosiworo n'elu-igwe. Ma mgbe ochie na n'ime Ony-ogugu-juru-aka nke mmadụ Iri na Abụọ ahụ n'ime ozi-oma nke eweghachiri azụ na Nzuko-nso n'ubochi taa, Onye-ozì bụ onye aka-ebe puru iche nke Jisus Kraịst n'ime ụwa nile igba-ama banyere ịdị nso ya na mbilite n'onwụ ya site na ndị nwurụ anwụ (Ọlindoz. 1:22; OznQd. 107:23).

Nzuko nke Kraịst ka e wuru ka ụlọ n'elu ntọala nke Ndi-ozì, na ndị amuma, **Ndị Efe.** 2:20; 4:11. Lihai na Nifai hụrụ Ndi-ozì Iri na Abụọ ka ha na-eso

Jisus, **1 Nif.** 1:10; 11:34. Ndị-ozì ga-ekpe ụlọ nke Israel ikpe, **Mqm.** 3:18. Ndị ahu bụ ndị na-añaghị nti n'okwu nile nke ndị amụma ma-ọbụ nke Ndị-ozì nile, ka a ga-ebepụ, **OznQd.** 1:14 (3 Nif. 12:1). Ọkpụkpọ-oku na mgbasaa ozi-oma nke Iri na Abụọ ahu ka e kpugheworo, **OznOd.** 18:26–36. E chiri Joseph Smith Onye-Ozi, **OznQd.** 20:2; 21:1. Ndị-ozì bụ ndị aka-ebe pụrụ iche nke aha Kraist, ma jiri ọtughè ụzọ nile nke mgbasaa Ozi-oma, **OznQd.** 27:12 (OznQd. 112:30–32). Ndị-ozì Iri na Abụọ ga-abụ otu ọnu-ogugu-juru-aka, hara otu n'ike nke nye Otu Ndị-isi Nduzi Mbụ ahu, **OznQd.** 107:23–24. Iri na Abụọ ahu bụ ndị isi nduzi kansul ngaghari di elu, **OznQd.** 107:33. Ndị-ozì na-eji ọtughè-uzọ nile nke mgbasaa ozi-oma, **OznQd.** 107:35. Ụfọdụ ọrụ nile nke Ndị-ozì ka a kọwara, **OznQd.** 107:58. Ekwuru m nye Iri na Abụọ ahu: sorom, ma na-enye igwe aturụ m nri, **OznQd.** 112:14–15. Anyị kweere na Ndị-ozì nile, **Ndep.Ok.** 1:6.

Nhọputa Ndị-ozì: Onye-nwe na-ahoputa Ndị-ozì nile (Jon 6:70; 15:16).

Site na ndị na-eso ụzọ ya, Jisus hoooro Ndị-ozì Iri na Abụọ, **Luk** 6:13–16. A hoooro Mataias ibụ Onye-ozì, **Qlndo.** 1:21–26. Oliver Cowdery na David Whitmer ka e nyere iwu ka ha chọputa Iri na Abụọ ahu, **OznQd.** 18:37–39.

ONYE-OZIZI. *Hụ kwa* Ije-ozì; Ọkwa Nchụ-aja

Irụ ọrụ nke Onye-nwe n'elu ụwa. Ndị odibo nile Chineke hoooro ga-aburiri ndị Chineke kpọro oku ije-ozì n'ọrụ ya. Mgbe ndị ezi nkuzi nile na-eme uche-obi Onye-nwe, ha na-anọchi anya Onye-nwe n'okwa ọrụ ha nile ma na-eme omume dika ndị na-anọchitere ya (OznQd. 64:29), si otu a na-arụ ọrụ ahu di mkpa maka nzọputa nke mmadụ. Onye-nwe enyewo Ndị-Ozi, ndị amụma, ndị nkwsa Ozi-oma, ndị Isi nchụ-aja, Iri asaa nile, ndị okenye, ndị Ụkọchukwu, ndị nchụ-aja, ndị ozizi, ndị dikọn, ndị enyem-aka na ọchịchị nile maka izu-oke nke Ndị-nsọ, n'iru

ọrụ nke ije-ozì (Ndị-Efe. 4:11–16; 1 Ndị-Kọ 12:12–28; OznQd. 20; 107).

Onye-nwe ahoputawo ya ije-ozì n'aha Onye-nwe, **Deut.** 18:5. Ndị mmadụ ga-akpọ unu ndị-oje-ozì nke Chineke anyị, **Aisa.** 61:6. Ọkpara nke Mmadụ abiaighi ka e jeere ya ozi, kama ka Ojee ozi, **Mat.** 20:26–28. E mere ka i hụ m anya ime gi onye na-eje ozi na onye aka-ebe, **Olndo.** 26:16–18. Chineke abughị onye ajo-omume ichezo ọrụ unu na ihu n'anya ahu unu gosiri, ebe unu jeere ndị-nsọ ozi, **Ndị-Hib.** 6:10. Ọburu n'onye ọbula na-eje ozi, ya jee dika o sitere n'ike ahu nke Chineke na-enyezu, **1 Pita** 4:10–11. Ha kuziri, ma ha kwusara ozi-oma otu onye nye ibe ya, **3 Nif.** 26:19. Ọ bụ ọrụ diiri Iri na Abụọ ahu ichi ndị-mgbasa ozi-oma echichi, **OznQd.** 107:39–40. Onye isi nchụ-aja ka e nwere ike i dopu iche maka ilekọta ihe nile nke ụwa, **OznQd.** 107:71–72. Ndị iri asaa ahu ga-abụ ndị mgbasaa ozi na-ejeghari ejeghari, **OznQd.** 107:93–97. Ndị okenye ka e chiri echichi ibụ ndị-ozizi ozi-oma ga-anogide nke Nzuko-nsọ m, **OznQd.** 124:137.

ONYE ỌCHỊ-AGHA MORONAI.

Hụ kwa Àkàrà nke Ntọhapu

Nime Akwukwọ nke Mọmọn, otu onye ndu ndi-agma onye ezi-omume onye biri ndu n'afọ dika 100 tutu a mụọ Kraist.

Moronai ka a hoputaworo ibụ onye-isi ọchị-agma nye ndi-agma Nifai nile, **Alma** 43:16–17. Palitere mụọ ndi agha Nifai ilu-agma maka inwe onwe ha, **Alma** 43:48–50. O mere otu àkàrà nke ntọhapu site na mpekele uwe mkpuchi ya, **Alma** 46:12–13. Ọ bụurụ nwoke nke Chineke, **Alma** 48:11–18. Iwe were ya n'ebe ndi-ochichi nọ, n'ihì achoghi-ima gbasara inwere-onwe nke mba ha, **Alma** 59:13.

ONYE-ONA-UTU. *Hụ kwa* Mba Ukwu ndi Rom

N'ime Rom mgbe ochie, otu onye ona-utu-isi maka ọchichi. N'oha ndi Juu kpọro ndi-ona-utu asi. Ụfọdụ ndi

ona-utụ ngwa ngwa nabatara ozi-oma ahụ (Mat. 9:9–10; Luk 19:2–8).

ONYE-ỌZUZU-ATURU. *Hụ kwa*
Jisus Kraịst; Onye-ozuzu-aturu
Ọma

N'uzo-àkàrá, otu onye na-elekọta ụmụ nke Onye-nwe.

Onye-nwe bụ onye-ozuzu-aturu nke m, **Abụoma** 23:1. Igwè aturu ka ndi-ozuzu-aturu ga-azu, **Ezik.** 34:2–3.

ONYE-ỌZUZU-ATURU ỌMA. *Hụ*
kwa Jisus Kraịst

Jisus Kraịst bụ Onye-ozuzu-aturu Ọma ahụ. N'uzo akara, ndi nile na-eso ya di ka aturu nke Jisus na-azu.

Onye-nwe bụ onye-ozuzu aturu m, **Abu-oma** 23:1. Dika onye-ozuzu-aturu ka o ga-azu igwe aturu ya, **Aisa.** 40:11. Otua ka m ga-achoputa aturu nke m, **Ezik.** 34:12. Abu m onye-ozuzu-aturu oma ahụ, **Jon** 10:14–15. Jisus bụ nnu-kwu onye-ozuzu-aturu nke aturu ahụ, **Ndi-Hib.** 13:20. O ga-agu aturu ya onu ma ha ga-ama ya, **1 Nif.** 22:25. Onye-ozuzu-aturu oma na-akpo unu n'aha nke ya nke bụ Kraist, **Alma** 5:38, 60. A ga-enwe otu ogige aturu na otu onye-ozuzu-aturu, **3 Nif.** 15:21 (Jon 10:16).

ONYE PURU IMA IHE NILE. *Hụ*
kwa Chineke, Chukwu

Odidi di nsọ nke inwe amamihe nile (Mat. 6:8; 2 Nif. 2:24).

ONYE PURU IME IHE NILE. *Hụ*
kwa Chineke, Chukwu

Odidi di nsọ nke inwe ike nile (Jen. 18:14; Alma 26:35; OznQd. 19:1–3).

ONYE PURU INO EBE NILE. *Hụ*
kwa Chineke, Chukwu

Idi ike nke Chineke ino ebe nile site na mụo ya (Abuoma 139:7–12; OznQd. 88:7–13, 41).

ONYINYE. *Hụ kwa* Chuo-aja, Ichu-aja; Ibu-onu, Obubu-onu; Inye ndi Ogbenye Onyinye, Onyinye a

na-Enye Ogbenye; Ikwu Otu Uzo n'Uzo Iri, Otu Uzo n'ime Uzo Iri nile; Onyinye nile nke Mụo; Onyinye nke Mụo Nso; Odjmma

Chineke na-enye mmadu otutu ngozi na onyinye nile.

Otu onyinye a na-enye Onye-nwe. Testament Ochie jiri okwu ahụ natunyere ichu-aja nile ma-obu aja nsure-oku nile. Nzuko-nsọ taa na-ejiri onyinye ibu-onu na onyinye afo-ofufo ndi ozo nile (tinyere oge, onyinye-chi na ihe onwunwe nile) iji nyere ndi ogbenye aka na maka ihe ndi ozo tozuru oke.

Unu apunariwo m ihe, n'otu uzo n'ime uzo iri nile na onyinye nile, **Mal.** 3:8–10. Buru uzo mee ka gi na nwanne gi mee udo, ma mgbe ahụ bia nye onyinye gi, **Mat.** 5:23–24. E nwere otutu onyinye nke mụo, **1 Ndi-Ko** 12:4–10. Were nū obi na-anu oku choo onyinye ndi ahụ nke kachasi mma, **1 Ndi-Ko** 12:31. Onyinye obula zuru oke si n'aka Chineke, **Jemes** 1:17. Ike nke Mụo Nso bụ onyinye Chineke, **1 Nif.** 10:17. Nye mkpuru-obi unu nile dika ihe-onyinye nye Kraist, **Omnai** 1:26. Ndi ahụ nashi na-odighi onyinye obula di a maghi ozi-oma nke Kraist, **Mom.** 9:7–8. Oburu na mmadu enye onyinye, ma obughi ma o ji ezigbo ebun-n'obi nye ya, o dighi uru o ga-abara ya, **Moro.** 7:6. Onyinye obula di mma si na Kraist bia, **Moro.** 10:8–18. A gaghị ewepu otughe-uzo nile nke okwa nchu-aja ahụ ozo, ruo mgbe umu ndikom nke Livaị ga-enye Onye-nwe onyinye ozo n'ezimomume, **OznQd.** 13:1. Ndu ebighi-ebi bụ onyinye nke kachasi ukwu n'onyinye nile nke Chineke, **OznQd.** 14:7, (1 Nif. 15:36). Onyinye nile ka e nyere ndi ahụ huru Onye-nwe n'anya, **OznQd.** 46:8–11. Mmadu nile e nweghi onyinye nile e nyere ha, **OznQd.** 46:11–29. Na nke a, n'ubochi nke Onye-nwe, unu ga-enye onyinye unu nile na oriri-nsọ nile nye Onye kachasi Elu, **OznQd.** 59:12. Ka anyi dika otu Nzuko-nsọ na otu ndi nye Onye-nwe onyinye n'ezimomume, **OznQd.** 128:24.

ONYINYE DỊ NSỌ. *Hụ kwa*

Temple, Ụlọ nke Onye-nwe

N'uche zuru ọha, onyinye nke ike sitere na Chineke. Ndị otu Nzuko-nsọ tozuru oke nwere ike inata onyinye nke ike site na emume nsọ nile n'ime temple nke na-enye ha nkuzi na ogbugba-ndụ nile nke Ọkwa Nchụ-aja Dị Nsọ nke ha choro iji nwee ike rute na mbuli-elu. Onyinye dị nsọ ahụ sonyere na nkuzi banyere atumatụ nke nzoputa.

N'ebe ahụ ka a ga-enye unu onyinye dị nsọ n'ike nke si n'elu, **OznQd.** 38:32, 38 (Luk 24:49; OznQd. 43:16). Wuo ụlọ, n'ụlọ nke m mere atumatụ inọ nye Onyinye dị-nsọ nye ndị nke m hoputaworo, **OznQd.** 95:8. Akwadowo m nnukwu onyinye dị-nsọ na ngozi, **OznQd.** 105:12, 18, 33. Otutu ga-añuriri ọñ n'ihì onyinye dị nsọ nke e jiriworo doo ụmụ odibo m nsọ, **OznQd.** 110:9. Otuto, nnukwu ugwu, na onyinye dị nsọ ka e chiri echichi site n'emume nsọ nke Ụlọ nsọ nke m, **OznQd.** 124:39. Ndị ahụ Nna kpọrọ dika o kpoworo Erọ, ka e nyeworo onyinye dị nsọ nke otughe-uzọ nile nke ọkwa nchụ-aja, **OznQd.** 132:59.

ONYINYE NILE NKE MUỌ. *Hụ**kwa* Onyinye

Ngozi nile nke muọ puru iche nke Onye-nwe na-enye ndị nile tozuru-oke maka ọdị mma nke ha na maka ha iji na-agọzi ndị ọzọ. Maka nkọwa nke oma banyere onyinye nile nke muọ, mua Ozizi na Ogbugba-ndụ nile 46:11–33, 1 Ndị-Korint 12:1–12, Moronai 10:8–18.

Were nụ obi na-anụ oku choọ onyinye nile nke kachasi idi mma, **1 Ndị-Ko** 12:31 (1 Ndị-Ko 14:1). Ndị Nifai ka enyeworo otutu onyinye nile nke Muọ ahụ, **Alma** 9:21. Ahụhụ na-adiri onye nke na-asi na Onye-nwe anaghi kwa aru ọrụ site n'onyinye nile ma-ọbụ site n'ike nke Muọ Nsọ, **3 Nif.** 29:6. Chineke na-enye ndị kwesiri ntukwasi obi onyinye nile, **Mom.** 9:7. Onyinye nile na-esite na Muọ nke Kraist na-abia, **Moro.** 10:17. E nwere otutu onyinye, ma

onye ọbụla ka e nyere otu onyinye site na Muọ ahụ, **OznQd.** 46:11. Ndị ndu Nzuko-nsọ ka e nyere ike i ghotla onyinye nile nke Muọ, **OznQd.** 46:27. Onye-isi nduzi nke Nzuko-nsọ nwere onyinye nile nke Chineke, **OznQd.** 107:92.

ONYINYE NKE MUỌ NSỌ. *Hụ kwa*

Chineke, Chukwu; Muọ Nsọ;

Onyinye; Onyinye nile nke Muọ

O bụ ihe ruuru onye ọbụla tozuru oke e mere baptism bụ onye otu Nzuko-nsọ inwe ike na-esi n'ime iru-ọrụ nke Muọ Nsọ na-esepughị aka. Na-isochi baptism e mere mmadụ banye n'ime ezi Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist, o na-anata onyinye nke Muọ Nsọ site na mbikwasị nke aka nile site n'onye ahụ nke ji ezi ikike ahụ (Qlndoz. 8:12–25; Moro. 2:1–3; OznQd. 39:23). I nata onyinye nke Muọ Nsọ ka a na-ekwu otutu mgbe dika ime baptism site n'okụ (Mat. 3:11; OznQd. 19:31).

E nyere ndị mmadụ iwu ka ha chegharịa, ka e mee kwa ha baptism ma ha anata onyinye nke Muọ Nsọ, **Qlndoz.** 2:38. Pita na Jon nyefere onyinye nke Muọ Nsọ site na-ibikwasị aka nile, **Qlndoz.** 8:14–22. A na-enye Muọ Nsọ site na-ibikwasị aka nile, **Qlndoz.** 19:2–6. Nsachapụ nke mmehie ga-abia site n'okụ ma site na Muọ Nsọ, **2 Nif.** 31:17. Anyị kweere na mbikwasị nke aka nile maka onyinye nke Muọ Nsọ, **Ndep.Ok.** 1:4.

ORIRI-NSỌ. *Hụ kwa* Achicha nke

Ndu; Aja Mgbaghara Mmehie,

Ichu Aja Mgbaghara Mmehie;

Baptism, Mee Baptism; Chụọ-aja,

Ichu-aja; Jisus Kraist; Mmiri Ndu;

Nri Anyasi Ikpe-azu; Obe

Maka Ndị-nsọ Ụbọchi-Ikpeazu, oriri-nsọ na-atunyere emume nsọ nke iso keta oke nke achicha na mmiri ahụ na ncheta nke ichu aja mgbaghara mmehie nke Kraist churụ. Achicha ahụ a nyawara na-anochite anya anụ arụ ya nke a nyawara; mmiri ahụ na-anochite anya ọbara ahụ nke o kwafuru iji chụọ aja mgbaghara mmehie n'ihì mmehie anyị nile (1 Ndị-Ko 11:23–25; OznQd.

27:2). Mgbe ndị otu Nzuko-nsọ tozu-ru-oke na-anata oriri-nsọ, ha na-ekwe nkwa iwekwasi onwe ha aha nke Kraịst, icheta ya oge nile, na idobe iwu nsọ ya nile. Site n'emume-nsọ nke a, ndị otu Nzuko-nsọ na-emegharị ọhụ-rụ ọgbugba-ndụ baptism ha nile.

Na Nri Anyasi Ikpe-azụ, Jisus kowara emume-nsọ nke oriri-nsọ ahụ mgbe ya na Ndị-oziri Iri na Abụọ ahụ na-eri ihe (Mat. 26:17–28; Luk 22:1–20).

Jisus wee nara ogbe achicha, ma gozie ya; o wee nara kwa iko, kelee kwa, **Mat.** 26:26–28 (Mak 14:22–24; Luk 22:19–20). Onye na-eri anụ arụ m, na-añụ kwa ọbara m, nwere ndụ ebighi-ebi, **Jon** 6:54. Onye ọbụla na-eri ma na-añụ na-etozughị oke, na-eri ma na-añụ omuma ikpe oku ala-mụọ nye mkpuru-obi ya, **1 Ndị-Kọ** 11:29 (3 Nif. 18:29). Jisus kuziire ndị Nifajiri na abụọ na-eso ụzọ ya banyere oriri-nsọ, **3 Nif.** 18:1–11. Jisus kuziire ndị a na-eso ụzọ ka ha gbochie ndị na-etozughị oke iso keta oke nke oriri-nsọ ahụ, **3 Nif.** 18:28–29 (Mọm 9:29). Ekpere nile nke oriri-nsọ ka e nyere, **Moro.** 4–5 (OznQd. 20:75–79). Onye nchụ-aja ma-ọbụ onye okenye ga-elekọta oriri-nsọ, **OznQd.** 20:46, 76. Ndị-nkuzi na ndị dikọn enweghị ikike ịgọzi oriri-nsọ, **OznQd.** 20:58. Ihe dị mmiri mmiri nile na-abughị mmanya ka e nwere ike iji mee maka oriri-nsọ, **OznQd.** 27:1–4.

OSIMIRI JODAN

Osimiri Jodan sitere n'oke osimiri nke Galili na-asọ rute na n'Oke Osimiri Nwuru-anwu. Osimiri ahụ dị otu nari kilomita na iri isii n'ogologo, na ọbụ nchikọta ọtụtụ mmiri si na nkume nke ugwu Hemon na-asoputa mejuputara ya. Ọ bụ osimiri kachasi ịdị mkpa n'Israel.

Ihe abụọ mere eme dị mkpa metụtara osimiri a bụ nkewa nke Onye-nwe kewara osimiri ahụ maka ngafe nke Israel (Josh. 3:14–17), na ime baptism nke Jisus Kraịst (Mat. 3:13–17; 1 Nif. 10:9).

OSISI NKE IFREM. *Hụ* Ifrem—

Osisi nke Ifrem ma-ọbụ Josef

OSISI NKE JOSEF. *Hụ* kwa

Akwukwo nke Momon; Ifrem—

Osisi nke Ifrem ma-ọbụ Josef

OSISI NKE JUDA. *Hụ* Juda—Osisi nke Juda

OSISI NKE NDU. *Hụ* kwa Iden

Otu osisi dị n'ime ogige-ubi Iden na paradais nke Chineke (Jen. 2:9; Mkp. 2:7). N'ime nro Lihai osisi nke ndu nochitere-anya ihunanya nke Chineke ma a na-atunyere ya dika onyinye nile kachasi n'ime onyinye nke Chineke (1 Nif. 8; 11:21–22, 25; 15:36).

Cherubim na ire-okụ nke mma-agma na-edebe ụzọ nke osisi nke ndu ahụ, **Jen.** 3:24 (Alma 12:21–23; 42:2–6). Jon hụrụ osisi nke ndu ahụ, akwukwo ya bụ kwa ihe ime ka arụ di mba nile ike, **Mkp.** 22:2. Lihai wee hụ osisi nke ndu ahụ **1 Nif.** 8:10–35. Nifajiri hụrụ osisi ahụ nke nna ya hụrụ, **1 Nif.** 11:8–9. Okporo igwe ahụ duuru ruo n'osisi nke ndu, **1 Nif.** 11:25 (1 Nif. 15:22–24). Olulu di egwu kewara ndi ajo omume site n'osisi nke ndu ahụ, **1 Nif.** 15:28, 36. Ọ ga-adiri mkpa na e nwere mkpuru-osisi a si erila na mmegide nke osisi nke ndu ahụ, **2 Nif.** 2:15. Bjakwute Onye-nwe ma unu ga-aracha site na mkpuru nke osisi nke ndu, **Alma** 5:34, 62. Ọ buri na nne na nna anyi mbu rachara mkpuru sitere n'osisi nke ndu ha gaara anọ n'onodu njuju anya ruo mgbe nile, **Alma** 12:26. Ọ buri na unu agaghị azu okwu ahụ, unu enweghi ike ighota mkpuru nke osisi nke ndu ahụ, **Alma** 32:40. Onye-nwe kuru osisi nke ndu n'etiti ogige ubi ahụ, **Moses** 3:9 (Abr. 5:9). Chineke zipuru Adam site na Iden ka o ghara iracha site na osisi nke ndu ma di ndu ruo mgbe nile, **Moses** 4:28–31.

OSISI OLIVE. *Hụ* kwa Israel; Mmanu

Otu osisi zuru onu nye Israel na otu isi nnweta nke oru ugbo di mkpa n'ala nile nke Bible. A na-akọ ya maka osisi ya, mkpuru, na mmanu ya. Osisi Olive ka a na-ejikarichasi n'ime akwukwo nsọ nile ibu akara nke ulo nke Israel.

Ulo nke Israel ka a ga-atunyere Osisi Olive nke alaka ya nile a gbajipuru ma fesasia, **1 Nif.** 10:12 (1 Nif. 15:12). Onye-nwe wee were ulo nke Israel tunyere osisi olive nke ulo, **Jekob** 5-6. Joseph Smith kpore mkpughe di na nkeji 88 akwukwo olive ahụ, **OznQd.** 88:isi mmalite. Otu ogaranya nwoke siriri ndi odibo ya ka ha gaa n'ubi vine ya, ma kuo osisi olive iri na abuo, **OznQd.** 101:43-62.

OTU. *Hu* Chineke, Chukwu; Idi n'Otu

OTU NDI-ISI NDUZI. *Hu* Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ

OTU NDI-ISI NDUZI MBU. *Hu* Mkpughe; Onye-isi Nduzi; Otughe-uzo nile nke Okwa Nchu-aja

Onye-isi nduzi nke Nzuko-nsọ na ndi ndumodu ya nile. Ha bu onu-ogugu juru aka nke ndi isi nchu-aja ato na na-anọ n'isi oche n'elu Nzuko-nsọ nile. Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na-eji otughe-uzo nile nke okwa nchu-aja.

Otughe-uzo nile nke ala-eze ahụ bu nke ndi Otu Ndi-isi Nduzi nke Okwa nchu-aja di Elu mgbe nile, **OznQd.** 81:2. Otu Ndi-isi Nduzi nke okwa nchu-aja di elu nwere ike iduzi n'okwa oru nile, **OznQd.** 107:9, 22. Onye obula nabatara m, nabatara ndi Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ, **OznQd.** 112:20, 30. Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ ga-anata mkpughe maka Nzuko-nsọ nile, **OznQd.** 124:126.

OWUWE-IHE-UBI

Akwukwo nsọ nile oge ufodu na-eji okwu ahụ *owuwe-ihe-ubi* n'udi iji tunyere iwebata ndi mmadu n'ime Nzuko-nsọ nke bu ala-eze Chineke n'elu uwa ma-obu ruo n'oge ikpe, dika obibia nke ugboro abuo nke Jisus Kraist.

Owuwe-ihe-ubi agabigawo, okochi agwusiwo, ma anyi onwe anyi azoputaghi anyi, **Jer.** 8:20 (**OznQd.** 56:16). Owuwe-ihe-ubi hiri nne, ma ndi oru di ole na ole, **Mat.** 9:37. Owuwe-ihe-ubi

bu ogwugwu nke uwa, **Mat.** 13:39. Mkpuru obula mmadu na-agma, nke ahụ ka o ga-eweta n'ihe ubi, **Ndi-Gal.** 6:7-9 (**OznQd.** 6:33). Ubi chara-acha na-echere owuwe-ihe-ubi, **OznQd.** 4:4. Owuwe-ihe-ubu agwusiwo, ma mkpuru-obi unu nile enwetaghi nzoputa, **OznQd.** 45:2. Oge owuwe-ihe-ubi a biawo, ma okwu m ka a ga-emezuri, **OznQd.** 101:64.

OZI-QMA. *Hu kwa* Atumatu nke Mgbaputa; Ozizi nke Kraist; Ogbo a Kara-aka

Atumatu nke Nzoputa nke Chineke, nke e mere ka o kwe omume site na aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist. Ozi-oma gunyere ezi-okwu ebighi-ebi nile ma-obu iwu nile, ogbugba-ndu nile, na emume nsọ nile di mkpa maka mmadu iji batagharia n'iru nke Chineke. Chineke weghachiri uju nke ozi-oma n'ua na nari afọ nke iri na itoolu site n'aka onye-amuma Joseph Smith.

Gaa nu n'ua nile ma kwusaa nu ozi-oma, **Mak.** 16:15. Ihe di mfe nghota na oke mkpa nke akuko ozi-oma nke Nwaaturu ahụ ka e doghachiworo, **1 Nif.** 13:32. Nke a bu ozi-oma m, **3 Nif.** 27:13-21 (**OznQd.** 39:6). Akwukwo nke Momen nwere uju nke ozi-oma ahụ, **OznQd.** 20:8-9 (**OznQd.** 42:12). Nke a bu ozi-oma ahụ, **OznQd.** 76:40-43. Okwa Nchu-aja nke Melkizedek na-elekota ozi-oma ahụ, **OznQd.** 84:19. Onye obula ga-anuru uju nke ozi-oma ahụ n'ire nke ya, **OznQd.** 90:11. Okpara ahụ kwusara ozi-oma ahụ nye mọo nile nke ndi nwuru anwu, **OznQd.** 138:18-21, 28-37. E zisara ozi-oma ahụ site na mmalite, **Moses** 5:58. Ukpuru mbu nile na emume nsọ nke ozi-oma ahụ ka a kowara nke oma, **Ndep. Ok.** 1:4.

OZI-QMA, MWEGHACHI NKE. *Hu* Mweghachi nke Ozi-oma

OZI-QMA NILE. *Hu kwa* Jon, Nwa-nwoke nke Zebedi; Luk; Mak; Matiu

Ndekota akuko ano ahụ ma-obu ogbugba-ama nile nke ndu Jisus n'aru

na-anwụ anwụ na ihe mere eme nile gbasara ije-ozị ya nke dị n'ime akwụkwọ anọ mbụ dị n'ime Testament Ọhụrụ. Ebe ndị dere ha bụ Matiu, Mak, Luk, na Jọn, ha bụ ndekọta aka-ebe nile nke ndụ Kraist. Akwụkwọ nke 3 Nifaj n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn dị kwa n'ọtụtụ ụzọ nile ka Ozi-oma anọ ndị a nke Testament Ọhụrụ.

Akwụkwọ nile nke Testament Ọhụrụ ka e debuuru na asụsụ Grik. Okwu Grik maka *ozī-oma* pụtara “akụ-

kọ ọma.” Akụkọ ọma ahụ bụ na Jisus Kraist achụwo aja mmehie nke ga-agba-puta mmadụ nile site n'ọnwụ na kwụghachi onye ọbụla ụgwọ dika ọrụ ya nile siri dị (Jọn 3:16; Ndị-Rom. 5:10–11; 2 Nif. 9:26; Alma 34:9; OznQd. 76:69).

Nkwekọrịta nke Ozi-oma nile: E nwere ike itule ka nkuzi nile nke Onye Nzọputa dị n'ime Matiu, Mak, Luk, na Jọn si yie otu na ibe ya na kwa mkpughe ụbọchị ikpe-azụ a n'ụzọ na-eso:

NKWEKỌRỊTA NKE OZI-OMA NILE

Ihe-Omume	Matiu	Mak	Luk	Jọn	Mkpughe Ụbọchị- Ikpeazụ
Akụkọ agbụrụ nile nke Jisus	1:2–17		3:23–38		
Ọmụmụ nke Jọn O Me Baptism			1:5–25, 57–58		
Ọmụmụ nke Jisus	2:1–15		2:6–7		1 Nif. 11:18–20; 2 Nif. 17:14; Mosa. 3:5–8; Alma 7:10; Hil. 14:5–12; 3 Nif. 1:4–22
Ibu amụma nile nke Simeon na Ana			2:25–39		
Ị ga-leta temple (Ngabiga)			2:41–50		
Mmalite nke ije-ozị Jọn	3:1, 5–6	1:4	3:1–3	1:6–14	
Ime baptism nke Jisus	3:13–17	1:9–11	3:21–22	1:32–34	1 Nif. 10:7–10; 2 Nif. 31:4–21
Onwụnwana nile nke Jisus	4:1–11		4:1–13		
Testament nke Jọn O Me Baptism				1:15–36	OznQd. 93:6–18, 26

Ihe-Omume	Matiu	Mak	Luk	Jon	Mkpughe Ụbọchị- Ikpeazụ
Mmemme ọlulụ di na nwunye dị na Kena (Ọlu ebube mbụ nke Jisus)				2:1–11	
Ime ka temple dị ọcha nke mbụ				2:14–17	
Nhụkọrịta nke Nikodemus				3:1–10	
Nwanyị Sameriya nọ na wel				4:1–42	
A jụrụ Jisus na Nazaret	4:13–16		4:16–30		
Ndị na-akụ azụ ka a kpọrọ ịbụ ndị na-akụta mmadụ	4:18–22	1:16–20			
Orụ-ebube nke azụ ijuputa n’ime ugbu e ji egbu azụ			5:1–11		
I kulite nwa ada nwanyị Jairọs	9:18–19, 23–26	5:21–24, 35–43	8:41–42, 49–56		
Ọgwugwọ nke nwanyị nwere oruru-ọbara	9:20–22	5:25–34	8:43–48		
Ọkpụkpọ nke Iri na Abụọ ahụ	10:1–42	3:13–19; 6:7–13	6:12–16; 9:1–2; 12:2–12, 49–53		1 Nif. 13:24–26, 39–41; OznQd. 95:4
Nkulite nke nwa nwoke nke nwanyị di ya nwurụ			7:11–15		
Ite ụkwụ abụọ Kraịst mmanụ			7:36–50	12:2–8	
Ime ka ebili- mmiri daa jụụ		4:36–41	8:22–25		

Ihe-Omume	Matiu	Mak	Luk	Jon	Mkpughe Ụbọchị- Ikpeazụ
Ọkpụkpọ nke Iri asaa ahụ			10:1		OznQd. 107:25, 34, 93-97
Ịchụpụ ịgwè ndị mụọ na-adighị ọcha baa n'ime ịgwè ezi		5:1-20			
Okwu Chukwu e kwuru n'elu Ugwu	5-7		6:17-49		3 Nif. 12-14
Ịtụ-ilu nile nke Jisus bụ mkpirisi akụkọ nile nke na-atụle ihe dị iche n'etiti ihe efu, ma-ọbụ ihe omume nye ezi-okwu. Jisus jiri ha ọtụtụ mgbe iji kuzie ezi-okwu nile nke mụọ.					
Ọ gha mkpụrụ	13:3-9, 18-23	4:3-9, 14-20	8:4-8, 11-15		
Ata nile	13:24-30, 36-43				OznQd. 86:1-7
Mkpụrụ osisi mustard	13:31-32	4:30-32	13:18-19		
Ihe na-eko achịcha	13:33		13:20-21		
Akụ dị n'ime ubi	13:44				
Ọla pel nke oke ọnụ-ahịa	13:45-46				
Ugbu onye ọkụ-azụ	13:47-50				
Nna-nwe-ụlọ	13:51-52				
Atụrụ furu-efu	18:12-14		15:1-7		
Mkpụrụ-ego furu-efu			15:8-10		
Nwa nwoke mmefu			15:11-32		

Ihe-Omume	Matiu	Mak	Luk	Jon	Mkpughe Ụbọchị- Ikpeazụ
Onye odibo na-enweghị obi ebere	18:23–35				
Ezi Onye Sameria			10:25–37		
Onye-ọrụ na-ezighị-ezi			16:1–8		
Lazarọs na onye ọgaranya			16:14–15, 19–31		
Onye-ikpe na-ezighị-ezi			18:1–8		
Ezi Onye-ozuzụ atụrụ oma				10:1–21	3 Nif. 15:17–24
Ndị-ọrụ n'ime ubi-vine	20:1–16	10:31			
Pound nile			19:11–27		
Ụmụ ndị nwoke abụọ	21:28–32				
Ndị ọrụ ubi ajọọ omume	21:33–46	12:1–12	20:9–20		
Ọlụlụ nwunye nke nwa nwoke eze	22:1–14		14:7–24		
Ụmụ agbọghọ iri na-amaghị nwoke	25:1–13		12:35–36		OznQd. 45:56–59
Talent nile	25:14–30				
Atụrụ na ewu nile	25:31–46				
Inye puku mmadụ ise ihe oriri	14:16–21	6:33–44	9:11–17	6:5–14	

Ihe-Omume	Matiu	Mak	Luk	Jon	Mkpughe Ụbọchị- Ikpeazụ
Jisus jere ije n'elu mmiri	14:22–33	6:45–52		6:16–21	
Ịgba-ama nke Pịta maka Kraịst	16:13–16	8:27–29	9:18–20		
E kwere Pịta nkwa ọtughe-uzọ nile nke ala-eze	16:19				
Okwu Chukwu nke achịcha nke ndụ				6:22–71	
Ịgwọ nwoke kpuru isi n'ụbọchị Sabat				9:1–41	
Mnwọgharị; e nyefere ọtughe-uzọ nke ọkwa nchụ-aja	17:1–13	9:2–13	9:28–36		OznQd. 63:20–21; 110:11–13
Ngozi nke ụmụ-ntakịrị	19:13–15	10:13–16	18:15–17		
Ekpere nke Onye-nwe	6:5–15		11:1–4		
E weghachiri Lazaros				11:1–45	
Nbanye nke mmeri	21:6–11	11:7–11	19:35–38	12:12–18	
A chupurụ ndị na-agbanwe ego site na temple	21:12–16	11:15–19	19:45–48		
Onyinye nwanyị isimkpe		12:41–44	21:1–4		
Okwu n'elu Ọbịbịa nke Ugboro Abụọ	24:1–51	13:1–37	12:37–48; 17:20–37; 21:5–38		OznQd. 45:16–60, JS—M 1:1–55
Ogwugwọ nke ndị ekpenta iri			17:12–14		

Ihe-Omume	Matiu	Mak	Luk	Jon	Mkpughe Ụbọchị- Ikpeazụ
Oriri ngabiga nke ikpeazụ Jisus; e hiwere oriri-nsọ; ndumọdụ e nyere Iri na Abụọ ahụ; ịsacha ụkwụ nke ndị na-eso ụzọ	26:14–32	14:10–27	22:1–20	13–17	
Ahụhụ Jisus tara na Getsamane	26:36–46	14:32–42	22:40–46		2 Nif. 9:21–22; Mosa. 3:5–12; OznQd. 19:1–24
Jisus bụ vine ahụ				15:1–8	
Irara nye n'ụzọ aghughọ nke Judas mere	26:47–50	14:43–46	22:47–48	18:2–3	
Ịbịa zaa ikpe n'iru Kaiafas	26:57	14:53	22:54, 66–71	18:24, 28	
Ịbịa zaa-ikpe n'iru Pailat	27:2, 11–14	15:1–5	23:1–6	18:28–38	
Ịbịa zaa ikpe n'iru Herọd			23:7–10		
A pịara Jisus utari ma kwaa ya emo	27:27–31	15:15–20		19:1–12	
Ịkpogbu n'obe ahụ	27:35–44	15:24–33	23:32–43	19:18–22	Hil. 14:20–27, 3 Nif. 8:5–22; 10:9
Mbilite n'ọnwụ ahụ	28:2–8	16:5–8	24:4–8		
Mpụta ihè nke Jisus nye ndị na-eso ụzọ nile		16:14	24:13–32, 36–51	20:19–23	
Mpụta ihè nke Jisus nye Tomas				20:24–29	
Irigo n'elu		16:19–20	24:50–53		

OZIZI NA OGBUGBA-NDU NILE.

Hụ kwa Akwukwo nke Iwu-nsọ nile; Akwukwo-nsọ nile; Kanon; Smith, Joseph Nta

Nchikota nke mkpughe nile di nsọ n'ubochi ikpeazu a, na nkwuputa nile nke nkwalite mụọ. Onye-nwe nyere Joseph Smith ihe ndi a na otutu n'ime ndi nochiri anya ya maka nhiwe na nhazi nke ala-eze Chineke n'elu uwa n'ubochi ndi ikpe-azu a. Ozizi na Ogbugba ndu nile bu otu n'ime okolo-to-oru nile nke akwukwo nsọ n'ime Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a, ya na Bible, Akwukwo nke Momon, na Ola Pel nke Oke Onu-ahia. Otu o sila di, Ozizi na Ogbugba-ndu nile puru iche n'ihu na-ubughi ntughari asusu nke dokumenti ochie nile; Onye-nwe nyere mkpughe ndi a nile n'aka ndi amuma ya o hoputa-ra n'ubochi o lorọ qhurụ nke a maka iji wetaghachi ala-eze ya. N'ime mkpughe ndi a nile a na-anu olu di nro mana olu na-ekwusi ike nke Onye-nwe Jisus Kraist (OznQd. 18:35–36).

Onye-amuma Joseph Smith kwuru na Ozizi na Ogbugba-ndu nile buuru ntọ-ala nke Nzuko-nsọ n'ubochi ndi ikpe-azu ndia na ihe nrite-uru nye uwa (OznQd. 70:Isi-okwu). Mkpughe nile di na ya na amalite oru nke ikwadoe uzọ maka obibia Onye-nwe nke ugboro abuo, iji mejuputa okwu nile nke ndi amuma kwuru site na mgbe uwa malitere.

OZIZI NKE KRAIST. *Hụ kwa*

Atumatu nke Mgbaputa; Ozi-oma

Ukpuru nile na nkuzi nile nke ozi-oma Jisus Kraist.

Ozizi m ga-atasa dika mmiri ozuzo, **Deut.** 32:2. Ndi na-atamu ga-amuta ozizi, **Aisa.** 29:24. Ozizi ya wee tu ndi mmadu ahụ n'anya, **Mat.** 7:28. Ozizi m a bughi nke m kama-obu nke onye ahụ zitere m, **Jon** 7:16. Akwukwo-nsọ nile bara uru maka ozizi, **2 Tim.** 3:16. Nke a bu ozizi nke Kraist, ma burukwa nanị ozizi nke ezi-okwu nke Nna, **2 Nif.** 31:21 (2 Nif. 32:6). Agaghi enwe

iru uka n'etiti unu gbasara okpurukpu okwu nile nke ozizi m, **3 Nif.** 11:28, 32, 35, 39–40. Setan na-akpalite obi nile nke ndi mmadu na ndoro ndoro gbasara okpurukpu-okwu nile nke ozizi m, **OznQd.** 10:62–63, 67. Kuziere nu umu unu ozizi nke ncheghari, okwu-kwe n'ime Kraist, baptism ma onyinye nke Mụọ Nso, **OznQd.** 68:25. Unu gakuzi otu onye nye ibe ya ozizi ahụ nke ala-eze, **OznQd.** 88:77–78. Ozizi nke okwa nchu-aja ga-atasa na mkpuru obi gi, **OznQd.** 121:45.

QBARA. *Hụ kwa* Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Chu-aja, Ichu-aja; Jisus Kraist

Ndi Israel agba ochie na otutu odinala nile taa na-ele ya anya dika onodu nke ndu ma-obu ume di oke mkpa nke anu aru nile. N'oge nile nke Testament Ochie Onye-nwe gbochiri Israel iri obara dika nri (Lev. 3:17; 7:26–27; 17:10–14).

Ike mgbaghara nke ichu-aja di n'ime obara, n'ihu na e weere obara dika ihe di oke mkpa nye ndu. Iji anumanu achu-aja buuru oyiyi nke oke aja ahụ Jisus Kraist churu n'ikpe-azu (Lev. 17:11; Moses 5:5–7). Obara aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist nasachapu onye na-echeghari site na mmehie (1 Jon 1:7).

Osuso ya wee ghoo ihe dika oke okpurukpu obara, **Luk** 22:44. A sachawo anyi site na-iwusi obara nke Kraist, **Ndi Hib.** 10:1–22. Obara na-aputa site n'oghere ntakiri nile, **Mosa.** 3:7 (OznQd. 19:18). Obara Onye-nwe ka akwafuru n'ihu nsacha mmehie nile, **OznQd.** 27:2. Jisus churu-aja mgbaghara mmehie zuru oke site n'ikwafu obara ya, **OznQd.** 76:69. Site n'obara ka a sachaworo unu, **Moses** 6:60.

QBIBIA NKE UGBORO ABUO

NKE JISUS KRAIST. *Hụ kwa* Amagedon; Gog; Ihe Iriba-ama nile nke Oge nile; Jisus Kraist; Magog

Na mmalite nke oge otu puku afọ Jisus ga-abia n'ua chia eze, Kraist ga

alọghachi n'ụwa. Ihe omume a ga-abụ ihe iriba-ama nke ọgwụgwụ nke mmwa-
le nke arụ na-anwụ anwụ nke ụwa nke
a. A ga-ewepụ ndị ajoy mmadu site
n'ụwa ma ndị ezi-omume ka a ga-
ekulite n'ime igwe ojii mgbe a na-asa-
cha ụwa. Ebe na-odighi onye matara
kpom kwem mgbe Kraist ga-abia
maka nke ugboro abuo, o nyeworị
anyị akara nile ilepụ-anya maka ha
nke ga-egosi n'oge ahụ adiwala nso
(Mat. 24; JS—M 1).

A mawo m n'Onye-mgbaputa m ga-
eguzo n'elu ala ahụ n'ubochi ikpezụ,
Job 19:25. Mụ onwe m ka ikpere nile
obula ga-egburu, mụ ka ire nile obula
ga-añurū iyi, **Aisa**. 45:23 (OznQd.
88:104). Okpara nke Mmadu na-abia
n'igwe ojii nke elu-igwe, **Dan**. 7:13
(Mat. 26:64; Luk 21:25–28). Ha ga-elegi-
de kwa m anya bu onye ha dupuwo, **Zek**.
12:10. Otu onye ga-asi, gini bu nti-
puta onya ndi a n'etiti aka gi abuo, **Zek**.
13:6 (OznQd. 45:51). Onye ga-anagide
ubochi obibia ya? Ya onwe ya dika oku
onye-nnucha ihe, **Mal**. 3:2 (3 Nif. 24:2;
OznQd. 128:24). Okpara nke Mmadu
gaje ibia n'ebube nke Nna ya, **Mat**. 16:27
(Mat. 25:31). Odighi onye obula matara
ubochi na oge awa ahụ, kama-obu nani
Nna m matara, **Mat**. 24:36 (OznQd. 49:7;
JS—M 1:38–48). Jisus nke a kwa ga-abia
n'otu aka ahụ unu huru ya ka o na-aga
n'elu-igwe, **Qlndoz**. 1:11. Onye-nwe
n'onwe ya ga-esi n'elu-igwe ridata,
1 Ndi-Tes. 4:16. Ubochi nke Onye-nwe
ga-abia dika onye-ori n'ime abali,
2 Pit. 3:10. Onye-nwe na-abia, ya na
Ndi-nso ya di puku iri nile, **Jud** 1:14. O
na-abia ya na igwe ojii; anya nile obula
ga-ahuzu kwa ya, **Mkpu** 1:7. Jisus ga-
egu-zoro ikpe uwa ikpe, **3 Nif**. 27:14–
18. Kwadobe nu, kwadobe nu, n'ih
n'Onye-nwe di nso, **OznQd**. 1:12. Aga
m ekpughe onwe m site n'elu-igwe jiri
ike ma biri n'elu uwa otu puku afọ,
OznQd. 29:9–12. Welite olu gi elu ma
tie mkpu ncheghari, na-edozi uzọ nke
Onye-nwe maka obibia ya nke ugboro
abuo, **OznQd**. 34:5–12. Abụ m Jisus
Kraist, aga m abiakwa na mberede na
temple m, **OznQd**. 36:8 (OznQd. 133:2).

Ubochi ahụ na-abia ọsọ-ọsọ na i ga-ahụ
m ma mara na A Bụ M, **OznQd**. 38:8.
Onye na-atụ m egwu ga na-elepụ anya
maka ihe iriba-ama nile nke obibia nke
Okpara nke Mmadu, **OznQd**. 45:39.
Iru nke Onye-nwe ka a ga-ekpughepụ,
OznQd. 88:95. Nnukwu ubochi ahụ di
egwu nke Onye-nwe di nso, **OznQd**.
110:16. Mgbe Onye-nzoputa ahụ ga-
aputa ihe anyi ga-ahụ ya otu odi,
OznQd. 130:1. Onye nzoputa ga-eguzo
n'etiti ndi nke ya, o ga-achikwa-eze,
OznQd. 133:25. Onye bu nke a na-esi
na Chineke na-aridata yi uwe nile e
tejiri eteji, **OznQd**. 133:46 (Aisa. 63:1).

OBỌ. *Hụ kwa* Iro

Ibo obọ ma-obu imegwara maka mme-
ru aru ma-obu mmehie.

Chineke unu ga-abia jiri ibo-obo, **Aisa**.
35:4. Mụ nwe obọ, mụ onwe m ga-
akwughachi, **Ndi-Rom**. 12:19 (Mom.
3:15; 8:20). Mma agha nke ibo-obo
korọ n'ofe isi unu, **Mom**. 8:40–41. M
ga-enwe ibo-obo megide ajoy mmadu
nile, n'ih na ha agaghị echeghari,
OznQd. 29:17. Onye-nzoputa bbara
n'ubochi nile nke ajoy-omume na ibo-
obo, **Moses** 7:45–46.

ỌCHI-AGHA OTU NARI NDI AGHA

Ochi-agma na-achi 50 ruo 100 ndi agha
nke usuu ndi agha nke ndi Rom.
Ogbako di otu ahụ na emejuputa otu
uzo n'ime uzọ isii nke otu usuu igwe
ndi agha ndi Rom (Hụ Mat. 8:5; Luk
23:47, Olndoz. 10:1–8).

ỌCHICHỊ. *Hụ kwa* Iwu nke Obodo
Oha Kwadoro

Mgbe Jisus loghachiri, o ga-ehiwe
ochichi nke ezi-omume.

Ochichi ga-adi n'elu ubu ya, **Aisa**. 9:6
(2 Nif. 19:6). Nye Sisa ihe nile bu nke
Sisa, **Mat**. 22:21 (OznQd. 63:26). Nodu
nu n'okpuru ike nile nke ka idi elu,
Ndi-Rom. 13:1. Kpee ekpere n'ih ndi
eze na ndi nile no n'onodu di elu, **1 Tim**.
2:1–2. Na-anodu n'okpuru ala okpara-
eze nile na ike nile ma na-erubere ndi-

ikpe nile, **Taitos** 3:1. Dobe nū onwe unu n'okpuru omenala obula mmadu dobere n'ihī Onye-nwe, **1 Pita** 2:13–14. Jisus Kraist ga-abu ochichi ebighi-ebi nke uwa, **Mkpu.** 11:15. Unu ga-enwe ndi ezi-omume ibu eze unu, **Mosa.** 23:8. Unu ga-eme ihe nile unu na-eme site n'olu ndi ahụ, **Mosa.** 29:26. Kraist ga-abu onye na-achi anyi mgbe o biara, **OznQd.** 41:4. Onye ahụ na-edebe iwu nke Chineke e nweghi ihe ga-eme ka o daa iwu nke obodo, **OznQd.** 58:21. Mgbe ndi ajoo mmadu na-achi ndi mmadu na-eru uju, **OznQd.** 98:9–10. Ochichi nile ka Chineke hiwere n'ihī odi mma nke mmadu, **OznQd.** 134:1–5. Ndi mmadu gariri akwado ma bulie elu ochichi nile, **OznQd.** 134:5. Anyi kwere na-ino n'okpuru ndi-eze, ndi-isi nduzi, ndi ochichi, ndi ikpe, **Ndep.Ok.** 1:12.

QCHICHIRI NKE EZI. *Hu*

Ala-muo; Ekwensu; Onwu nke Muo; Umụ Ndikom nke Ila-n'iyi

QCHICHIRI NKE MUO. *Hu kwa*

Ajoo, Ajoo-omume

Ajoo-omume ma-obu amaghi-ama nke ihe nile nke muo.

Ahuhu na-adiri ha bu ndi na-etinye ochichiri n'onodu ihē, **Aisa.** 5:20 (2 Nif. 15:20). Ochichiri ga-ekpuchi uwa, ma oke ochichiri ga-ekpuchi ndi mmadu ahụ, **Aisa.** 60:2. Jisus ga-enye ha ihē bu ndi na-anodu n'ochichiri, **Luk** 1:79. Ihē ahụ na-amuke n'ime ochichiri, ma na ochichiri ahụ ejideghi kwa ya, **Jon** 1:5 (**OznQd.** 45:7). Yipu oru nile nke ochichiri ma yiri ihe ize-ndu nke ihē, **Ndi Rom.** 13:12. Unu esola oru nile nke ochichiri na-amighi mkpuru na-enweko ihe, **Ndi Efe.** 5:8–11. N'ihī na unu ajughi ajugu ewebataghi unu n'ime ihē mana unu ga-alariri n'iyi n'ochichiri, **2 Nif.** 32:4. Setan na-agbasa oru nile nke ochichiri, **Hil.** 6:28–31. Ike nile nke ochichiri na-emegide elu uwa, **OznQd.** 38:8, 11–12. Uwa nile na-asu ude n'okpuru ochichiri na mmehie, **OznQd.** 84:49–54. Oburu n'anya unu ga-elekwasị nani n'otuto nke m, ochichiri a gaghi adi n'ime unu, **OznQd.**

88:67. Oru nile nke ochichiri malitere iwere onodu n'etiti umu ndikom nile nke mmadu, **Moses** 5:55.

QCHICHIO NKE ANU ARU. *Hu*

kwa Inwe Mmetuta, nke Mmetuta

Inwe aguu na-ezighi-ezi siri ike maka ihe.

Achosila ima-mma ya ike n'obi gi, **Ilu.** 6:25. Onye obula lekwasiri nwanji anya, inweso ya aguu ochichio nke anu aru, a kwawori iko, **Mat.** 5:28 (3 Nif. 12:28). Ndikom rere-oku na-aguu ochichio nke anu aru n'aru ibe ha, **Ndi-Rom.** 1:27. Ha ga-ekpokwasi ndi-ozizi nye onwe ha dika ochichio nke anu aru ha siri di, **2 Tim.** 4:3–4. Leban huru aria anyi, ma nwee aguu ibukoro ya, **1 Nif.** 3:25. Kwusi igaso ochichio nile nke anu aru nke anya gi abuo, **Alma** 39:3–4, 9. Onye ahụ nke na-ele nwanji anya ka aguu ya wee guo ya, ga-agonari okwu-kwe ahụ, **OznQd.** 42:23. Kwusi site n'ochichio aguu nile nke anu aru, **OznQd.** 88:121.

QDIDA NKE ADAM NA IV. *Hu*

kwa Adam; Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Atumatu nke Mgbaputa; Gbaputa, Gbaputara, Mgbaputa; Iv; Inwu Anwụ, Na-anwu Anwụ; Jisus Kraist; Mmadu n'Udi Okike; Onwu nke Aru; Onwu nke Muo

Usoro nke mmadu siri buru aru na-anwu anwu n'elu uwa nke a. Mgbe Adam na Iv riri mkpuru-osisi a si erila, ha wee buru aru na-anwu anwu, nke bu, ha abia n'onodu mmehie na onwu imegide ha. Adam wee buru "anu aru nke mbu" n'elu uwa (**Moses** 3:7). Mkpughe nke ubochi ikpe-azu a na-eme ka o puta ihē na odida ahụ bu ngozi na kwa Adam na Iv kwesiri ka enye ha nnukwu ugwu dika nne na nna nke mbu nke mmadu nile.

Qdida ahụ buuru nzonye ukwu di mkpa na oga-n'iru nke mmadu. N'ihī na Chineke matara na Qdida ahụ ga-adi, o tuworị atumatu na ndu tutu e nwee anu aru maka Onye-nzoputa. Jisus Kraist biara n'etiti oge a kara-aka

ichu aja mgbaghara mmehie maka ọdida nke Adam na kwa maka mmehie nke mmadu n'onwe ya n'onodu ncheghari site na mmehie nke mmadu.

N'ubochi ahụ i ga-eri mkpuru sitere na ya, i ghaghị inwu-anwu, **Jen.** 2:17 (Moses 3:17). O weere ọfodu n'ime mkpuru ya wee rie, **Jen.** 3:6 (Moses 4:12). Dika onwu diiri mmadu nile n'ime Adam, obuna otu a ka a ga-eme ka mmadu nile di ndi n'ime Kraist, **1 Ndi-Ko** 15:22. Mmadu nile furu efu ma noro n'onodu ndi dara-ada, **1 Nif.** 10:6. E meziri uzọ ahụ site n'odida nke mmadu, **2 Nif.** 2:4. Mgbe Adam na Iv riworo mkpuru-osisi a si erila, a chupuru ha site n'Ogige-ubi Iden, **2 Nif.** 2:19. Adam dara ka mmadu wee diji, **2 Nif.** 2:15–26. Mmadu nke udi okike bu onye-iro Chineke, ma o buruworiji site n'odida nke Adam, **Mosa.** 3:19. Eron wee kuziere nna Lamonai maka Odida ahụ, **Alma** 22:12–14; A gaweriri aja mmehie a churu, ma o dighi otu a mmadu nile a dawo ma ha efuwo, **Alma** 34:9. Nne na nna anyi mbu ebepuru ha ma na aru ma na muo site n'iru nke Onye-nwe, **Alma** 42:2–15 (Hil. 14:16). N'ih i Odida ahụ, udi okike anyi nile aburuwo ihe ojuo, **Ita** 3:2. Site na njehie nke iwu ndi a di nso mmadu bjara buru onye dara-ada, **OznQd.** 20:20 (**OznQd.** 29:34–44). Dika i daworo, ka e wee gbaputa gi, **Moses** 5:9–12. Site n'ih i njehie ka Odida, **Moses** 6:59. Na-aga ata ndi mmadu ahuhu n'ih i mmehie nke aka ha, **Ndep.Ok.** 1:2.

QDİMMA. *Hu kwa* Ibu-onu, Obubu-onu; Ije-oz; Inye ndi Ogbenye Onyinye, Onyinye a na-Enye Ogbenye; Ogbenye; Onyinye

Usoro nke na uzọ maka ilekota mkpa nile nke muo na nke aru ndi mmadu.

I ghaghị isaghere nwanne gi aka gi, saghekwara ogbenye nke gi, na onye nke gi no na mkpa n'ala nke gi, **Deut.** 15:11. Onye na-ene ogbenye ihe, ihe adighi ako ya, **Ilu** 28:27. O bughi nke a bu obubu-onu nke m hoooro? Inye

onye agu na-agu nri gi, i webata onye ogbenye n'ime ulo gi, **Aisa.** 58:6–7. Agu na-agu m unu wee nye m ihe m ga-eri; a bu m obia unu kpobata m; mgbe unu na-eme ya nye otu onye n'ime umu nna m ndia bu ndi dikarisi-ri nta, mu ka unu meworo ya nye, **Mat.** 25:35–40. Were ihe unu nwere lekota onye ahụ choo enyem-aka, **Mosa.** 4:16–26. Ha nyeretara otu onye nye ibe ya, n'aru ma na muo dika mkpa ha nile na ochicho ha nile siri di, **Mosa.** 18:29. E nyere ha iwu ka ha sonye n'ibu onu na ekpere maka odimma nke ndi na-amaghi Chineke, **Alma** 6:6. Na-ekpe nu ekpere maka odimma unu na maka odimma nke ndi gbara unu gburu gburu, **Alma** 34:27–28. Ha nwekotara ihe nile onu n'etiti ha, **4 Nif.** 1:3. Cheta nu ndi ogbenye, **OznQd.** 42:30–31. Unu leta ndi ogbenye na ndi no na mkpa, **OznQd.** 44:6. Cheta n'ime ihe nile ndi ogbenye na ndi no na mkpa, **OznQd.** 52:40. Ahuhu na-adiri unu ndi ogaranya, ndi na-agaghi enye ihe-onwunwe ha maka ndi ogbenye, na ahuhu na-adiri unu ndi ogbenye, ndi na-enweghi afo ojuu, ndi nwere anya ukwu na ndi na-agaghi aru oru, **OznQd.** 56:16–17. Na Zaijon e nweghi ogbenye n'etiti ha, **Moses** 7:18.

QGBA DI NSO. *Hu Ohu Mbu*

QGBQ A KARA-AKA. *Hu kwa* Mweghachi nke Ozi-oma; Ozi-oma; Okwa Nchu-aja; Otughe-uzo nile nke Okwa Nchu-aja

Ogbọ akara-aka nke ozi-oma bu oge mgbe n'ime ya Onye-nwe na-enwe odikaria nta otu onye odibo ji ikike n'elu uwa onye na-ebu otughe uzo nile nke okwa nchu-aja di nso.

Adam, Inok, Noa, Abraham, Moses, Jisus Kraist, Joseph Smith, na ndi ozo nile amalitewo, onye obula n'ime ha otu ogbo ohuru a kara-aka nke ozi-oma. Mgbe Onye-nwe na-ehiwe ogbo a kara-aka, a na-ekpughe ozi-oma ahụ ohuru ka ndi mmadu nke ogbo ahụ a kara-aka ghara idabere na ogbo

ndị gafere agafe-maka mmata nke atumatu nke nzoputa. Ogbọ ahụ a kara-aka nke Joseph Smith malitere ka a maara dika "Ogbo ozuzu oge nile akara aka."

Chineke nke elu-igwe ga-eme ka otu ala-eze bilie, **Dan.** 2:44 (OznQd. 65). N'ubochi ndi ikpe-azu, aga m a wusa muo m n'elu anu aru nile, **OIndoz.** 2:17 (Joel 2:28). Elu-igwe aghaghị inara Kraist ruo oge nile a ga-eme ka ihe nile dika otu ha di na mbu, **QIndoz.** 3:21. N'ogbo ozuzu oge nile akara aka, Chineke ga-achikota ihe nile n'ime Kraist, **Ndi Efe.** 1:10. Aga m ehiwe Nzuko-nsọ m n'etiti ha, **3 Nif.** 21:22. Onye-nwe enyefewo otughe-uzo nile nke ala-eze ya n'ogbo a kara-aka nke ozi-oma maka oge nile nke ikpe-azu, **OznQd.** 27:13. Otughe-uzo nile nke ogbo nke a ka e nyefere n'aka unu abuo, **OznQd.** 110:12-16. Otughe-uzo nile nke ogbo nile gara aga ka e weghachiri n'ime ogbo ozuzu oge nile akara aka, **OznQd.** 128:18-21.

OGBUGBA-NDU. *Hu kwa* Inu-iyi;

Inu-iyi na Ogbugba-ndu nke Okwa Nchu-aja; Ogbugba-ndu nke Abraham; Ogbugba-ndu Ohuru na Mgb e Nile Na-adigide

Nkwekorita di n'etiti Chineke na mmadu, mana ha anaghị eme omume ka ndi ha-otu na nkwekorita ahụ. Chineke na-enye onodu nile maka Ogbugba-ndu ahụ na ndi mmadu na-ekwere ime ihe o choro ka ha mee. Chineke mgb e ahụ na-ekwe ndi mmadu nkwa ufodu ngozi nile n'ih i nrube isi ha.

Ukpuru nile na emume nsọ nile ka a na-enweta site na ogbugba-ndu. Ndi otu nile nke Nzuko-nsọ ndi mere udi ogbugba-ndu ndi ahụ na-ekwe nkwa idebe ha. Iji maa-atu, ndi otu na-agba ndu nye Onye-nwe na baptism ma megharịa ogbugba-ndu ndi ahụ ohuru site na-iso nara oriri-nsọ. Ha na emekwasi ogbugba-ndu ndi ozo n'ime temple. Ndi nke Onye-nwe na-abu ndi ogbugba-ndu na na-abu ndi a goziri agozi nke ukwu mgb e

ha na-edobe ogbugba-ndu ha nile nye Onye-nwe.

Aga m ehiwe ogbugba-ndu m na gi, **Jen.** 6:18. Dobe nu Ogbugba-ndu m, mgb e ahụ unu ga-aburu m akụ puru iche, **Opu.** 19:5. Gi na ha emekwala ogbugba-ndu, gi na chi ha nile agba-kwala-ndu, **Opu.** 23:32. Debe nu ubochi izu ike maka ogbugba-ndu na-adi ruo mgb e nile, **Opu.** 31:16. Agaghị m emebi ogbugba-ndu mu na unu gbara, **Ndikp.** 2:1. Ndi-nsọ m nile emewo ogbugba-ndu Mu na ha site na-ichu-aja, **Abuoma** 50:5 (OznQd. 97:8). Cheta Ogbugba-ndu nsọ ya, **Luk.** 1:72 (OznQd. 90:24). Ike nke Chineke dakwasiri n'elu ndi Ogbugba-ndu nke Onye-nwe, **1 Nif.** 14:14. Ogbugba-ndu e meworo nye Abraham ka aga-emezu n'ubochi nile nke ikpe-azu, **1 Nif.** 15:18 (3 Nif. 16:5, 11-12; 21:7; Mom. 9:37). Ndi nke Benjamin di na njikere iba n'ime ogbugba-ndu ha na Onye-nwe ime uche ya, **Mosa.** 5:5. Baptism bu igba-ama na mmadu abawo n'ime ogbugba-ndu ya na Chineke ime uche ya, **Mosa.** 18:13. Unu bi umu ogbugba-ndu ahụ, **3 Nif.** 20:25-26. Ndi muo-oz i na-emezu, na-arukwa oru ogbugba-ndu nke Nna, **Moro.** 7:31. Ikwafo obara Kraist bu Ogbugba-ndu ahụ, **Moro.** 10:33. Onye obula nke so nyere na Nzuko-nsọ Kraist ga-echeta idobe ogbugba-ndu ahụ nile, **OznQd.** 42:78. Ngozi na-adiri ndi dobere ogbugba-ndu, **OznQd.** 54:6. Onye ahụ nke na-emebi ogbugba-ndu nke a ga etufu okwa-oru ya na onodu ya n'ime Nzuko-nsọ, **OznQd.** 78:11-12. Ndi ahụ nile nabatara okwa nchu-aja na-anata inu-iyi a na ogbugba-ndu, **OznQd.** 84:39-40. Ha di na jikere icheta ogbugba-ndu nile ha site na ichu-aja, **OznQd.** 97:8. Ogbugba-ndu nke olulu di na nwunye nwere ike idi ebighi-ebi, **OznQd.** 132. Nke a ga-abu ogbugba-ndu anyi; n'anyi ga-eje ije n'ime omenala-nsọ nile, **OznQd.** 136:4.

OGBUGBA-NDU MGBE NILE

NA-ADIGIDE. *Hu* Ogbugba-ndu; Ogbugba-ndu Ohuru na Mgb e nile Na-adigide

ỌGBUGBA-NDỤ NKE

ABRAHAM. *Hụ kwa* Abraham;
Ibi-ugwu; Ọgbugba-ndụ

Abraham nwetara ozi-oma na e wee chie ya echichi nye ya okwa nchụ-aja nke ka-idị elu (OznQd. 84:14; Abr. 2:11). Ma o wee baa n'ime alulū di na nwunye nke Selestial, nke bụ Ọgbugba-ndụ nke mbuli-elu (OznQd. 131:1–4; 132:19, 29). Abraham nwetara nkwa na ngozi nile nke Ọgbugba-ndụ ndị a nile ka a ga-enye umu umu ya n'aru na-anwu anwu (OznQd. 132:29–31; Abr. 2:6–11). Nchikota ogbugba-ndu nile ndia na nkwa nile ka a kporo Ọgbugba-ndu nke Abraham. Mweghachi nke Ọgbugba-ndu a buuru mweghachi nke ozi-oma n'ubochi ikpe-azu nile, n'ih i site na ya ka a goziworo mba nile nke uwa (Ndị Gal. 3:8–9, 29; OznQd 110:12; 124:58; Abr. 2:10–11).

ỌGBUGBA-NDỤ ỌHURU NA

MGBE NILE NA-ADIGIDE. *Hụ*
kwa Ọgbugba-ndụ

Uju nke ozi-oma nke Jisus Kraist (OznQd. 66:2). Ọ na-adị ọhuru oge ọbula e kpughere ya ọhuru isochi oge nke ngonari okwukwe. Ọ di mgbe nile na-adigide n'uche na ọ bụ Ọgbugba-ndu nke Chineke, na a na-ekpori ya n'ime ogbo a kara aka nke Ozi-oma nile ebe ndi mmadu di na njikere inata ya. Jisus Kraist kpughere ogbugba-ndu ohuru na mgbe nile na-adigide ozọ nye ndi mmadu n'elu uwa site n'aka Joseph Smith onye amuma. O nwere emume-nsọ nile di nsọ nke a na-ekwusa site n'ikike nke okwa nchụ-aja-dika baptism na alulu di na nwunye nke-temple—nke na-enye onodu nke nzoputa nke mmadu, anwughị-anwu, na ndu ebighi-ebi. Mgbe ndi mmadu na-anata ozi-oma ahụ na kwe-nkwa idobe iwu-nsọ nile nke Chineke, Chineke na-agba ndu ya na ndi ahụ inye ha ngozi nile nke ogbugba-ndu ọhuru na mgbe nile na adigide.

Aga m e me ka ogbugba-ndu m guzosike n'etiti mu na gi, **Jen.** 17:7. Ọ ga enweta ogbugba-ndu nke okwa nchụ-aja nke mgbe nile na-adigide, **Onogu**

25:13. Ndị mmadu ahụ a gbanwewo emume nsọ nile, ma mebiwo ogbugba-ndu nke mgbe nile na-adigide, **Aisa.** 24:5 (OznQd. 1:15). Mụ na unu ga-agba ndu, bụ ogbugba-ndu mgbe nile na-adigide, **Aisa.** 55:3 (Jer. 32:40). Ọ ga-abu ogbugba-ndu mgbe nile na-adigide, **Ezik.** 37:26. Onye-nwe emewo ogbugba-ndu ọhuru, ma nke ochie a gafewo, **Ndị-Hib.** 8:13. Jisus bụ onye ogbugbo nke ogbugba-ndu ọhuru ahụ, **Ndị-Hib.** 12:24 (OznQd. 76:69). Nke a bụ Ọgbugba-ndu ọhuru na mgbe nile na-adigide, **OznQd.** 22:1. Ezipuwo m ogbugba-ndu mgbe nile na-adigide m n'ime uwa, **OznQd.** 45:9 (OznQd. 49:9). Onye-nwe ezitawo uju nke ozi-oma ya, ogbugba-ndu mgbe nile na-adigide nke ya, **OznQd.** 66:2 (OznQd. 133:57). N'usoro inweta ebube nke kachasi-elu n'ime ala-eze nke Selestial, onye ahụ gariri abanye n'ime ogbugba-ndu ọhuru na mgbe nile na-adigide nke ọlulu di na nwunye, **OznQd.** 131:1–2. E hiwere ogbugba-ndu ọhuru na mgbe nile na-adigide maka uju nke ebube nke Onye-nwe, **OznQd.** 132:6, 19.

ỌGWUGWU NKE UWA. *Hụ* Uwa—
Ogwugwu nke uwa

ỌHỤ. *Hụ kwa* Mkpughe; Nro; Ọhụ
nke Mbụ

Mkpughe nke a huru anya nke ufodu ihe omume, mmadu, ma-obu ihe site n'ike nke Muo Nso.

Ima-atu nile nke ohu nile di mkpa gunyere ndia na-eso: Ohu Ezikiel maka ubochi nile nke ikpe-azu (Ezik. 37–39). Ohu Stifen maka Jisus na-eguzo n'aka nri nke Chineke (Qlndo. 7:55–56), mkpughe nke Jon gbasara ubochi ndi ikpe-azu (Mkpu. 4–21), Ohu nile nke Lihai na Nifai maka osisi nke ndu ahụ (1 Nif. 8, 10–14), Ohu nke Alma nke nta maka otu muo-oz i nke Onye-nwe (Mosa. 27), ohu nke nwanne nwoke Jared maka ndi nile bi n'uwa (Ita 3:25), ohu nke ebube nile (OznQd. 76), ohu nile e nyere Joseph Smith na Oliver Cowdery n'ime temple nke Kirtland (OznQd. 110), ohu nke Joseph F. Smith

maka mgbaputa nke ndi nwuru-anwu (OznQd. 138), ohu nke Moses maka Chineke na okike ya nile (Moses 1), ohu nke Inok maka Chineke (Moses 6-7), ohu mbu nke Joseph Smith (A—JS 1).

Ebe ohu na-adighi, ndi mmadu ahụ na-ala n'iyi, **Ilu.** 29:18. Umụ okoro-qbja ga-ahụ ohu, **Joel** 2:28 (Qlndoz. 2:17). O nyewo m amamihe site n'ohu nile, **2 Nif.** 4:23. Q buuru onye oje-ozu e zitere site n'iru nke Chineke, **A—JS** 1:33. Anyi kweere n'ibu-amuma, mkpughe, ohu nile, **Ndep. Ok** 1:7.

OHU MBU. *Hu kwa* Mweghachi nke Ozi-oma; Smith, Joseph Nta

Mputa ihe ahụ nke Chineke Nna ahụ na Okpara ya Jisus Kraist putara gosi onwe ha nye Onye-amuma Joseph Smith n'ime oghere ogba osisi nile.

Na mmalite udu mmiri nke afọ 1820, Joseph Smith Nta noduru n'afọ nke iri na ise ya. O biiri, ya na ezi na ulọ ya n'obodo mepere-emepe nke Palmyra, New York. Na mkpirisi ohere di na mpaghara odida anyanwu nke ebe obibi nke ezi na ulọ ahụ ka oghere-ogba nnukwu osisi nile di. Joseph wee gaa n'ebe a ikpe ekpere nye Chineke, imara nzuko-nsọ nke ziri ezi. O nweworị nkwaagide mgbe o guru Bible na o ga-achoriri oziza ahụ site n'aka Chineke (Jemes 1:5-6). N'oziza nke ekpere ya, Nna na Okpara ahụ putara ihe gosi ya onwe ha na gwa ya ka o ghara isonye na nke obula n'ime nzuko-nsọ nile ahụ di n'elu uwa mgbe ahụ, n'ihu na ha nile e zighi-ezi (A—JS 1:15-20). Uche e nwetara site n'ihe nke a di nsọ mere eme malitere usoro ihe omume nile nke ga-eweta mweghachi nke ozi-oma na ezi Nzuko-nsọ nke Kraist.

OHU-UZO. *Hu kwa* Onye-amuma; Urim na Tumim

Otu onye Chineke nyere ikike jii anya nke mụọ na-ahụ ihe nile Chineke zopuru site n'üwa (Moses 6:35-38). Q bu onye-mkpughe na onye-amuma, (Mosa. 8:13-16). N'ime Akwukwo nke Momon, Amon kuziri na nani onye ohu-uzo nwere ike jii ihe ntughari asu-

sü nile puru iche, ma-öbu Urim na Tumim (Mosa. 8:13; 28:16). Ohu-uzo maara maka mgbe gara-aga, ugbua na odi n'iru. Na mgbe ochie onye-amuma ka a naara akpokari ohu-uzo (1 Sam. 9:9; 2 Sam. 24:11).

Joseph Smith bu nnukwu ohu-uzo nke ubochi nile ikpeazu (OznQd. 21:1; 135:3). N'igbakonye ya, Otu Ndi-isi Nduzi Mbu na Kansul nke Iri na Abuo ahü ka a na-akwado dika ndi-amuma, ndi ohu-uzo, na ndi mkpughe.

Nke a bu ndi nke na-enupu isi nke na-asi ndi ohu-uzo, unu ahukwala uzo; na ndi-amuma, unu ebukwala amuma, **Aisa.** 30:9-10. Ohu-uzo nke a hoputara ahoputa ka m ga-ekulite elu site na mkpuru nke ukwu gi nile, **2 Nif.** 3:6-15. Lee, nke a bu amam ihe; e, ibu onye ohu-uzo, onye-mkpughe, onye-ntughari asusu, na onye-amuma, **OznQd.** 107:92. Onye-nwe nyere Hyrum Smith okwa ibu onye-amuma, ohu-uzo na onye-mkpughe nye Nzuko-nsọ, **OznQd.** 124:91-94.

OKOLOTO

N'ime akwukwo-nsọ nile okoloto ma-öbu ihe nlere anya nke ndi mmadu ga-ezuko gburu gburu ya na-idi n'otu nke ihe ebu n'uche ma-öbu ima onwe. N'oge agba ochie nile okoloto ruru oru dika ebe mkpokota onu maka ndi agha n'ogu. Akwukwo nke Momon, na Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist bu akara okoloto nile nye mba nile nke uwa.

O ga-ewelite okoloto elu nye mba nile, **Aisa.** 5:26 (2 Nif. 15:26). Otu mgboro-gwu Jesi ga-eguzo ibu okoloto, **Aisa.** 11:10 (2 Nif. 21:10; OznQd. 113:6). Welite nu okoloto nke udo, **OznQd.** 105:39.

OKOLOTO NLERE ANYA. *Hu* Kanon

OKPARA NKE CHINEKE. *Hu* Chineke, Chukwu; Jisus Kraist

OKPARA NKE MMADU. *Hu kwa* Chineke, Chukwu; Jisus Kraist

Otu akara nke Jisus Kraist jiri mgbe o na ekwu okwu maka onwe ya (Luk.

9:22; Luk 21:36). Ihe ọ putara bụ Okpara nke Nwoke nke Ịdị-nsọ. Nwoke nke Ịdị-nsọ bụ otu n'ime aha nile nke Chineke Nna ahụ. Mgbe Jisus kpọrọ onwe ya Okpara nke Mmadụ, ọ bụurū ima-ọkwa na mbara nke ịdị-nsọ mmetụta ya na Nna ahụ. Akara a ka ahotara na-esepughị-aka karịhasia nime Ozioma nile. Mkpughe ụbọchị-ikpeazu mesiri mputara puru iche na ịdị-nsọ nke aha a nke Onye-nzọputa (OznQd. 45:39; 49:6, 22; 58:65; Moses 6:57).

OKPỤKPỌ NA NHỌPUTA. *Hụ kwa Nhọputa*

Ndi ezi-omume na-eso Kraịst nwere ike ibu ndi agunyere n'etiti ndi a hooro ndi ga-erita nkwa nke mbuli-elu. Okpukpo na nhoputa nke a na-eji nche-ghari na baptism amalite. O na-ezu oke mgbe ha na-emi na-aga n'iru, na-eri ori-ri n'elu okwu nke Kraist, na nwee ngi-deruo n'ogwugwu (2 Nif. 31:19–20). Akwukwo-nsọ nile na-akpo usoro a ime ka okpukpo na nhoputa anyi guzosie ike (2 Pita 1:4–11; OznQd. 131:5–6).

Unu ga-aburu m ala-eze ndi nchu-aja, **Qpu.** 19:5–6 (Mkpu. 1:6). Chineke site na mmalite ahoroowo ndi ahoputara maka nzoputa, **2 Ndi Tes.** 2:13. Mee nu mgbalị ime ka okpukpo na nhoputa unu guzosie ike, **2 Pita** 1:10. Onye-nwe ga-arachi unu ibu nke ya, **Mosa.** 5:15. Agbara m ndu mu na gi ka i nwee ndu ebighi-ebi, **Mosa.** 26:20. Ndi nile ji okwa nchu-aja, kwesiri ntukwasi-obi na-abu nzuko na ala-eze na ndi ahoputara nke Chineke, **OznQd.** 84:33–34. Okwu amuma ahu nke e mere ka o guzosie ike putara imara na onye ahu ka-arachiri nye ndu ebighi-ebi, **OznQd.** 131:5–6. Arachiwo m n'isi gi mbuli-elu gi, **OznQd.** 132:49.

OKU. *Hụ kwa* Ala-muo; Baptism, Mee Baptism; Muo Nso; Uwa—Isacha uwa

Akara nke ime ka ihe di ocha, isacha ma-obo ido ihe nsọ. Oku nwekwara ike buru akara nke iru Chineke.

Chineke gi bu oku na-eripia eripia,

Deut. 4:24. Onye-nwe na-eme ndi na-ejere ya ozi ka ha buru oku na-enwu enwu, **Abuoma** 104:4. Onye-nwe nke usuu n'ile nke ndi-agma ga-eji ire nke oku nrepia leta ha, **Aisa.** 29:6 (2 Nif. 27:2). Onye-nwe ga-eji oku bia, **Aisa.** 66:15. O di ka oku onye mmezi-ola, **Mal.** 3:2 (3 Nif. 24:2; OznQd. 128:24). O ga-eji Muo Nso na oku mee unu baptism, **Mat.** 3:11 (Luk 3:16). A ga-eche-kwa ndi ezi-omume site n'oku, **1 Nif.** 22:17. A ga-ebibi ndi ogo site n'oku, **2 Nif.** 30:10. Nifai wee kwaa otu anyi ga-esi anata baptism nke oku na nke Muo Nso, **2 Nif.** 31:13–14 (3 Nif. 9:20; 12:1; 19:13; Ita 12:14; OznQd. 33:11). I ga-ekwuputa nsacha nke mmehie nile site na-ime baptism, na site n'oku, **OznQd.** 19:31. Nnukwu nzuko na nke ihe aru ahụ ka-a ga-akwatu site n'oku na-erepia, **OznQd.** 29:21. Uwa ga-aga-fe otu ahụ dika site n'oku, **OznQd.** 43:32. Iru nke Onye-nwe ga-abu dika oku na-agbaze agbaze, **OznQd.** 133:41. E mewo Adam baptism jiri oku na Muo Nso, **Moses** 6:66.

OKWA NCHU-AJA. *Hụ kwa* Chie Echichi, Echichi; Ike; Ikike; Inu-yi na Ogbugba-ndu nke Okwa Nchu-aja; Okwa Nchu-aja nke Eron; Okwa Nchu-aja nke Melkizedek; Otughe-uzo nile nke Okwa Nchu-aja

Ikike na ike ahụ nke Chineke na-enye mmadu ime omume n'ime ihe nile maka nzoputa nke mmadu (OznQd. 50:26–27). Ndi kom nile bu ndi otu nke Nzuko-nsọ ndi ji okwa nchu-aja ka a haziri baa n'onu-ogugu-juru-aka nile na a na-enye ha ikike ime emume-nsọ nile na ufodu oru nchikwa nile n'ime Nzuko-nsọ.

Otute mmanu ha a ghaghị iburu ha okwa nchu-aja mgbe nile na-adigide, **Qpu** 40:15 (Onogu 25:13). Echiwo m unu echichi, **Jon** 15:16. E wulitewo unu dika ulo nke muo, ndi okwa nchu-aja di nsọ, **1 Pita** 2:5. Unu onwe unu bu ogo a hoputaworo, otu ndi nchu-aja bu kwa eze, **1 Pita** 2:9 (Qpu 19:6). A na-akpo ndi mmadu ndi-isi nchu-aja

n'ihì okwukwe ha kariri akari na oru oma ha nile, **Alma** 13:1–12. Enye m gi ike ka i na-eme baptism, **3 Nif.** 11:21. Unu ga-enwe ike inye Muo Nso, **Moro.** 2:2. Aga m ekpughe nye unu okwa nchu-aja ahụ, site n'aka nke Elaija, **OznQd.** 2:1 (A—JS 1:38). Onye-nwe nyekwara Eron na mkpuru afo ya otu okwa nchu-aja, **OznQd.** 84:18. Okwa nchu-aja nke a di ukwu karja na-elekota ozi-oma ahụ, **OznQd.** 84:19. O wepuru Moses site n'etiti ha, na kwa Okwa Nchu-aja ahụ Di Nso, **OznQd.** 84:25. Ihu-iyi na ogbugba-ndu nke okwa nchu-aja ka a kowara nke oma, **OznQd.** 84:33–42. Okwa nchu-aja ahụ nogidere site n'agburu nke ndi nna unu, **OznQd.** 86:8. E nwere, n'ime Nzuko-nso, okwa nchu-aja abuo, **OznQd.** 107:1. Nke mbu bu Okwa Nchu-aja Di Nso n'igbaso Usoro ahụ nke Okpara nke Chineke, **OznQd.** 107:2–4. Ugwu nile nke okwa nchu-aja ahụ jikoro onu na-enweghi okè ya na ike nile nke elu-igwe, **OznQd.** 121:36. O nweghi ike ma-obu ike n'aru oru n'ime puru ime ma-obu e kwesiri ikwado ewezuga n'uzo ezi omume nke okwa nchu-aja, **OznQd.** 121:41. Onye nwoke obula bu onye otu nke Nzuko-nso kwesiri ntukwasi-obi tozuru oke ganata okwa nchu-aja, **OznQd.** IQU—2. Anyi kwere na a ga-akpo mmadu site na Chineke, **Ndep.** Ok 1:5.

OKWA NCHỤ-AJA DỊ ELU. *Hụ*

Okwa Nchu-aja nke Melkizedek

OKWA NCHỤ-AJA NKE ERON.

Hụ kwa Eron, Nwanne-nwoke nke Moses; Iwu nke Moses; Okwa Nchu-aja

Okwa nchu-aja ahụ nke ka nta (Ndi Hib. 7:11–12; OznQd. 107:13–14). Okwa oru ya bu ukochukwu, onye nchu-aja, onye nkuzi, okwa ukò dikò (OznQd. 84:30; 107:10, 14–15, 87–88). Mgbe ochie, n'okpuru iwu Moses, e nwebuuru ndi isi-nchu-aja nile di elu, ndi nchu-aja nile, na ndi Livi. Okwa Nchu-aja nke Eron ka e kpugheere Moses n'ihì na ndi Israel agba ochie

nupuru isi megide Chineke. Ha juru ido ha nso na-inweta Okwa Nchu-aja nke Melkizedek na emume nso ya nile (OznQd. 84:23–25). Okwa Nchu-aja nke Eron gbasara Emume-nso nile nke uwa nke a na nke putara ihè nke iwu na nke ozi-oma (1 Ithem. 23:27–32; OznQd. 84:26–27; 107:20). O na-ejide otughe uzo nile nke nkwsa-ozì nke ndi muo-ozì, nke ozi-oma nke nche-ghari, na nke baptism (OznQd. 13). E weghachiri Okwa Nchu-aja nke Eron n'üwa n'ogbo nke a, na 15 May 1829. Jon O Me Baptism nyefere ya n'aka Joseph Smith na Oliver Cowdery n'elu ala akuku Osimiri Susquehanna, di nso Harmony, Pennsylvania (OznQd. 13; A—JS 1:68–73).

Ma o ga-enwe ogbugba-ndu nke okwa nchu-aja ahụ na-adigide, **OnOgu.** 25:13. Onye-nwe ga-asacha umu ndikom nile nke Livi, ma mee ka ha di ochia, **Mal.** 3:3 (3 Nif. 24:3). Odighi onye obula na-anara nnukwu-ugwu a nye onwe ya, **Ndi Hib.** 5:4. Ntozu-oke adighi esite n'Okwa Nchu-aja nke Livi abia, **Ndi Hib.** 7:11. Okwa nchu-aja nke a ka na-agaghi ewepu ozo site n'üwa ruo mgbe umu ndikom Livi enye onyinye, **OznQd.** 13:1. Joseph Smith na Oliver Cowdery ka e chiri echichi n'Okwa Nchu-aja nke Eron, **OznQd.** 27:8. Okwa nchu-aja nke ka nta na-eji otughe-uzo nke nkwsa ozi nke ndi muo-ozì nile, **OznQd.** 84:26 (OznQd. 13:1). E nwere okwa nchu-aja abuo, ndi a kporo, nke Melkizedek, na nke Eron, **OznQd.** 107:1. Okwa nchu-aja nke abuo ka a kporo Okwa Nchu-aja nke Eron, **OznQd.** 107:13.

OKWA NCHỤ-AJA NKE LIVI.

Hụ Okwa Nchu-aja nke Eron

OKWA NCHỤ-AJA NKE

MELKIZEDEK. *Hụ kwa* Melkizedek; Okenye; Okwa Nchu-aja

Okwa nchu-aja Melkizedek bu okwa nchu-aja nke ka idi-elu ma-obu ka idi ukwu. Okwa nchu-aja nke Eron bu okwa nchu-aja nke ka idi nta. Okwa

nchụ-aja Melkizedek gụkọtara ọtughe-uzọ nile nke ngozi nile nke mụọ nke Nzuko-nsọ site na emume nsọ nile nke okwa nchụ-aja nke ka ịdị-elụ, ike nke ndụ iyi Chineke ka a na-egosiputa nye ndị mmadụ (OznQd. 84:18–25; 107:18–21).

Chineke buru ụzọ kpughee okwa nchụ-aja nke a ka ịdị elu nye Adam. Ndi-isi ezi-na ụlọ nile na ndị amụma nile nime ogbo a kara-aka nile nwere ikike nke a (OznQd. 84:6–17). A na akpọ ya na mbụ Okwa Nchụ-aja Dị Nsọ dika Usoro nke Okpara nke Chineke siri di. N'ikpe-azụ a biara mara ya dika Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek (OznQd. 107:2–4).

Mgbe umu nke Israel dara n'ibi ndu rutere ohere nile na ogbugba-ndu nile nke Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek, Onye-nwe wepuru iwu ahụ nke ka ịdị-elụ ma nye ha okwa onye nchụ-aja ka ịdị nta na iwu nke ka ịdị nta (OznQd. 84:23–26). Ndị a ka a kpọrọ Okwa Nchụ-aja nke Erọn na Iwu nke Moses. Mgbe Jisus biara n'ụwa, o weghachiri Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek nye ndị Juu na malite iwulite Nzuko-nsọ n'etiti ha. Otu o sila di, Okwa Nchụ-aja ahụ na Nzuko-nsọ fukwara ozo site na ngonari okwukwe. E weghachiri ha azu n'ikpe-azụ site n'aka Joseph Smith Nta (OznQd. 27:12–13; 128:20; A—JS 1:73).

N'ime Okwa nchụ-aja Melkizedek e nwere okwa nile nke onye okenye, onye isi nchụ-aja, onye isi ezi na ụlọ, Iri asaa, na Ndi-ozu (OznQd. 107). Okwa Nchụ-aja Melkizedek ahụ ga-abu otu mpaghara nke ala-eze elu-igwe oge nile n'elu ụwa.

Onye-isi nduzi nke Nzuko Nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ụbọchi-Ikpeazu a bu onye-isi nduzi nke Okwa Nchụ-aja di elu ma-obu nke Melkizedek, na o na-ejide ọtughe ụzọ nile nke gbasara ala-eze Chineke n'elu ụwa. Okpukpo-oku nke Onye-isi nduzi ka nani otu nwoke na-ejide n'otu oge, na o bu ya bu onye nani ya n'elu ụwa e nyere ikike ilekọta ọtughe ụzọ nile nke okwa nchụ-aja (OznQd. 107:64–67; OznQd. 132:7).

Kraist ga-abu onye nchụ-aja ruo mgbe nile, dika usoro nke Melkizedek siri di, **Abụoma** 110:4 (Ndi-Hib. 5:6, 10; 7:11). Okwa Nchụ-aja Melkizedek na-elekọta ozi-oma ahụ, **Ndi-Hib.** 7 (OznQd. 84:18–25). Melkizedek gosiri nnukwu okwukwe, ma nata okwa nke isi nchụ-aja, **Alma** 13:18. Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek ka e enyefere Joseph Smith na Oliver Cowdery, **OznQd.** 27:12–13 (A—JS 1:72). Okwa Nchụ-aja nke a ka a natara site n'inu-iyi na ogbugba-ndu, **OznQd.** 84:33–42. E nwere nkewa abuo ma-obu nnukwu isi abuo, Okwa ndi nchụ-aja Melkizedek na nke Erọn, **OznQd.** 107:6. Okwa Nchụ-aja Melkizedek nwere ikike ilekọta ngozi nile nke mụọ, **OznQd.** 107:8–18. Moses, Elaias, na Elaija nyefere Joseph Smith na Oliver Cowdery ọtughe-uzọ nile, **OznQd.** 110:11–16. Ugbugba e nye m unu ndi-oru nke okwa nchụ-aja m, ka unu jide ọtughe ụzọ nile ebe ahụ, **OznQd.** 124:123.

**OKWA NCHỤ-AJA, OTUGHE-
UZỌ NILE NKE.** *Hụ* Ọtughe-uzọ nile nke Okwa Nchụ-aja

OKWA-ORU, ONYE-ORU. *Hụ kwa* Chie Echichi, Echichi; Chineke Kporo, Kporo-oku, Okpukpo-oku; Okwa Nchụ-aja

Onodu nke ikike ma-obu onye o dijiri n'ime otu ogbakọ, nke e jikariri n'ime akwukwo-nsọ nile nke putara onodu ikike nke okwa nchụ-aja; o nwekwara ike iputa oru nile e nyefere onodu ahụ ma-obu onye ahụ nke na-ejide ya bu onodu.

Onye nke na-elekọta ihe nile gbasara ihe omume ma-obu aria nke onye ozo. Nke ahụ onye-oru na-elekọta anya ka a kpọrọ oru. Ihe nile di n'elu ụwa bu nke Onye-nwe; anyi bu ndi-oru ya. Anyi nwere nkwasị nye Onye-nwe, kama anyi nwere ike ikpesara ndi na-anochite anya Chineke o nyere ikike maka oru anyi. Mgbe anyi nanata okpukpo-oku nke ije-ozu site n'aka Onye-nwe ma-obu ndi odibo ya o nyere ikike, oru ahụ nwere ike igu-

nye ma nke mụọ na ihe nile gbasara nke ụwa nke a (OznQd. 29:34).

I kwesịwo ntụkwasi-obi n'ihe ole na ole, aga m eme gi onye ọchịchị nke ọtụtụ ihe, **Mat.** 25:14–23. Onye ọbụla e nyere nnukwu ihe, n'aka ya ka a chọkwara nnukwu ihe, **Luk.** 12:48 (OznQd. 82:3). Jisus tụtụ ilu nke onye-orụ na ezighi-ezi, **Luk** 16:1–8. Ihe ahụ nile di n'arụ enweghị otu oru, **Ndi-Rom.** 12:4. Anyị rusiri oru anyị ike nye Onye-nwe, **Jekob** 1:19. Melkizedek natara ọkwa nke onye isi nchụ-aja, **Alma** 13:18. Ọkwa oru nke ije-ozị nke mụọ-ozị bụ ikpota ndi mmadu na ncheghari, **Moro.** 7:31. Onweghị onye ọbụla a ga-echi echichi n'okwa-oru ọbụla na Nzuko-nsọ nke a na-enweghị ntuli-aka nke Nzuko-nsọ ahụ, **OznQd.** 20:65. Onye ọbụla a chọputara bụ onye-oru kwesiri ntụkwasi-obi ga-abanye n'ime ọñụ nke Onye-nwe ya, **OznQd.** 51:19. Onye ọbụla ga-enye nkwasị nke oru ya, **OznQd.** 72:3–5. Onye ahụ nke bụ onye-oru kwesiri ntụkwasi-obi nwekwara amamihe ga-eketa ihe nile, **OznQd.** 78:22. Ka onye ọbụla guzoro n'okwa oru nke ya, **OznQd.** 84:109. Onye-nwe ga-eme ka onye ọbụla nye nkwa dika onye-oru na-elekota ngozi nile nke ụwa, **OznQd.** 104:11–17 (OznQd. 42:32). E nwere ndi-isi nduzi, ma-ọbụ ndi-oru na-anọ n'isi ndi ahoputara site n'etiti ndi ahụ ndi e chiri echichi baa n'okwa nile nke ọkwa nchụ-aja abụọ ndia, **OznQd.** 107:21. Oru nile nke ndi ahụ na-eduzi ọkwa nile nke onu-ogugujuru-aka nile nke ọkwa nchụ-aja ka a kowara nke oma na, **OznQd.** 107:85–98. Ka onye ọbụla mụta oru ya, ma ruwa n'okwa-oru ahụ ebe a kpọrọ ya, **OznQd.** 107:99–100. Enye m unu ndi-oru nke ọkwa nchụ-aja nke m, **OznQd.** 124:123. Nwee mgbalị ka i wee buru onye-oru nwere amamihe, **OznQd.** 136:27.

OLA PEL NKE OKE ONU-AHIA.

Hụ kwa Akwukwọ-nsọ nile;

Kanon; Smith, Joseph Nta

Ala-eze Chineke n'elu ụwa ka a tunyee-

re otu “ola pel nke oke onu-ahia” (Mat. 13:45–46).

Ọla Pel nke Oke Onu-ahia bụ kwa aha e nyere otu n'ime ibu akwukwọ anọ nke akwukwọ-nsọ nke a kpọrọ ọkọloto-oru n'ile nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ụbọchi-Ikpeazu a. Nleba-anya nke mbụ nke Ọla Pel nke Oke Onu-ahia ka e biputara na 1851 ma o nwekwara ụfọdu ngwo ngwo ya di ugbua n'ime Ozizi na Ogbugbandu nile. Nleba-anya nile e biputara ke mgbe 1902 nwere (1) ihe nile a hoooro site na ntughari asusu nke Joseph Smith nke Jenesis, nke a kpọrọ Akwukwọ nke Moses, na nke Matiu 24, nke a kpọrọ Joseph Smith—Matiu; (2) Ntughari asusu nke Joseph Smith nke ụfọdu akwukwọ papiros ndi Ijipt nke o wetara n'afọ 1835, nke a kpọrọ Akwukwọ nke Abraham; (3) Otu ihe a hoooro site na akuko Joseph Smith nke Nzuko-nsọ nke o dere n'afọ 1838, nke a kpọrọ Akuko—Joseph Smith; na (4) Ndepụta nke Okwukwe, okwu ndeputa iri na atọ nke ihe e kweere na ozizi.

OLU NDI-OZI. *Hụ kwa* Luk

Akwukwọ nke a bụ nke abuo n'ime otu oru nwere mpaghara abuo Luk de-gaara Tiofilos. Mpaghara nke mbu ka a matara dika Ozi-oma dika Luk si dee. Isi nile nke 1–12 dekotara ụfọdu n'ime oru nile nke nzisa ozi-oma nke Ndi-ozii Iri na Abuo n'okpuru ntuzi-aka Pita, ozugbo na-eso onwu na mbilite n'onwu nke onye nzoputa. Isi nile nke 13–28 gbasara ụfọdu n'ime njeghari nile nke Onye-ozii Pol na oru izisa ozi-oma.

OMIKO. *Hụ kwa* Afo-oma; Ebere, Obi-ebere; Ihunanya

N'ime akwukwọ-nsọ nile, omiko n'uche na-emigh-emi putara iso taa ahuhu. O putakwara igosi ahizu, mwute, na ebere maka onye-ozo.

Onye-nwe wee kpokuo ndi ya ka ha na-egosi omiko, **Zek.** 7:8–10. Jisus nwere omiko n'aru ha, **Mat.** 9:36 (Mat. 20:34; Mak. 1:41; Luk. 7:13). Otu onye Sameria wee nwee omiko n'aru otu onye na ibe ya, **Luk.** 10:33. Nwerita nu

omiko onye na aru ibe ya, **1 Pita** 3:8. Kraist juputara n'omiko n'ebe umu mmadu no, **Mosa.** 15:9. Afọ m nile juputara n'omiko n'ebe unu no, **3 Nif.** 17:6. Joseph Smith wee rịọ maka omiko nke Onye-nwe, **OznQd.** 121:3–5.

OMNA. *Hụ kwa* Mosaia,
Nwa-nwoke nke Benjamin;
Umụ Ndịkom nke Mosaia

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn, nwa-nwoke nke Eze Mosaia. Omna na umunne ya ndị nwoke gara ikwusara ndị Leman ozi-oma (Mosa. 27:8–11, 34–37; 28:1–9).

OMNAI

Otu onye Nifaj na-edebe akukọ ndekota n'ime Akwukwọ nke Mọmọn onye dere ihe n'afọ dika 361 tutu a mụọ Kraist (Jarom 1:15; Omnai 1:1–3).

Akwukwọ nke Omnai: Otu akwukwọ a tughariri asusu ya site n'obere epekele nile nke Nifaj n'ime Akwukwọ nke Mọmọn. Akwukwọ ahụ nwere nani otu isi, nke nwere nkwasị nke agha nile dijiri n'etiti ndị Nifaj na ndị Leman. Omnai dere nani ama okwu atọ mbụ nke akwukwọ ahụ. Mgbe ahụ e nyefere epekele nile ndị ahụ n'aka Amaron, Kemish, Abinadom, na n'ikpe-azụ Amalakai. Amalakai nyefere epekele nile ahụ n'aka Eze Benjamin, eze nke Zarahemla.

OMUMA IKPE OKU ALA-MUỌ. *Hụ kwa* Ala-muọ; Ekwensu; Onwu nke Mụọ; Umụ Ndịkom nke Ila-n'iyi

Onodu nke ikwusi ogan'iru onye ma buru onye egbochiri ụzọ ibi n'iru nke Chineke na otuto ya. Omuma ikpe oku ala-muọ di na ogo di iche iche. Ndị nile na-enwetaghị uju nke mbuli elu Selestial ga-enwe njedebe n'ogo na ogan'iru ha, na ohere ha nile, ma ha ga-enwe omuma ikpe ruo ogo ahu.

Ahuhu ga-adiri unu ndi-iru abuo, unu ga-enwe oke omuma ikpe oku ala muo nke kacha nu, **Mat.** 23:14. Onye ahụ nke ga-ekwuhie Chineke megide Mụọ Nso no n'ihe egwu nke omuma ikpe

oku ala-muọ ebighi-ebi, **Mak.** 3:29. Ndị mere ihe na-adighi mma ga-aputa na mbilite n'onwu nke omuma ikpe oku ala-muọ, **Jon** 5:29 (3 Nif. 26:5). Onye na-eri ma na-anu n'etozughi-oke, na-eri ma na-anu omuma ikpe nye onwe ya, **1 Ndi-Ko** 11:29 (3 Nif. 18:28–29). Onye ahụ nke na-agaghị echeghari, mee baptism, ma nógide ruo n'ogwugwu ga-enweriri omuma ikpe, **2 Nif.** 9:24 (Mak. 16:16; Ita 4:18; OznQd. 68:9; 84:74). Ndị ajoy mmadu ga-anọ onodu nhuju anya ibinyere Chineke karia nke ha ga-anọ ibinyere mkpuru obi nile a mara ikpe n'ala muo, **Mom.** 9:4. Onye ahụ nke na-anaghị eme ihe obula ma obughi ma enyere ya iwu, onye ahụ bu onye a mara ikpe, **OznQd.** 58:29. Onye ahụ nke nwetara uju nke ogbugba-ndu ohuru na mgbe nile na-adigide ga anogideriri n'iwu ahụ ma-obu o ga-enwe omuma ikpe, **OznQd.** 132:6.

ONODU OKPARA. *Hụ kwa* Onye e Buru Uzọ Mụọ; Ogbugba-ndu

Ihe nketa ruuru nwa nwoke mbu e buru ụzọ mụọ. N'echiche sara mbara onodu okpara gunyere ihe obula ma-obu nketa nile ruuru onye e tinyere n'ime onye ahụ mgbe a mubatara ya na ezi na ulọ na odi n'ala.

Rebe m taa onodu Okpara gi, **Jen.** 25:29–34 (Gen. 27:36). Onye e buru ụzọ mụọ wee nodu dika onodu okpara ya siri di, **Jen.** 43:33. O wee doo Ifrem n'iru Manase, **Jen.** 48:14–20 (Jer. 31:9). Onodu Okpara ahụ buuru nke Josef, **1 Ithem.** 5:2. Iso rere onodu okpara ya, **Ndi Hib.** 12:6. Unu bu ndi nketa oke iwu kwadoro, **OznQd.** 86:9. Zaijon ka okwa nchu-aja ruuru site n'agburu, **OznQd.** 113:8 (Abr. 2:9–11).

ONODU-UCHE. *Hụ* Iwe

ONU. *Hụ kwa* Irube-isi, Nrube-isi, Rube-isi

Onodu nke nnukwu anuri na-abia site na-ibi ndu ezi-omume. Isi ihe eji a di ndu nke na-anwu anwu bu ka mmadu nile nwee onu (2 Nif. 2:22–25). Uju nke

oñu na-abia site na Jisus Kraist (Jon 15:11; OznQd. 93:33–34; 101:36).

Ndi di umeala n'obi ga-atukwasị kwa ihe n'oñu ha n'ime Onye-nwe, **Aisa**. 29:19 (2 Nif. 27:30. Ana m ezi unu ozi nile nke oke oñu, **Luk** 2:10. Odighi kwa onye obula ga-anara unu oñu unu, **Jon** 16:22. Mkpuru nke Mụọ bụ ihunanya, oñu, udo, **Ndi-Gal**. 5:22. Mkpuru osisi ahụ mejuputara mụọ m n'oke oñu, **1 Nif**. 8:12. Mmadu di ka ha wee nwee oñu, **2 Nif**. 2:25. Oñu ndi ezi-omume ga-eju eju ruo mgbe nile, **2 Nif**. 9:18. Ha na Chineke ga-ebi n'onodu anuri na-enweghi ogwugwu, **Mosa**. 2:41. Aga m enyepu ihe nile nke m nwere, ka m wee nweta nnukwu oñu nke a, **Alma** 22:15. Eleghi anya, aga m abu ngwa-oru n'aka nile nke Chineke iweta ufodu mkpuru obi na ncheghari; ma nke a bu oñu m, **Alma** 29:9. Olee oñu, ma o lee ihè di itu n'anya m huru, **Alma** 36:20. Mụọ m ga-emeju mkpuru-obi gi n'oñu, **OznQd**. 11:13. Olee otu idi ukwu nke oñu gi na ya ga-adi n'ala-eze nke Nna m, **OznQd**. 18:15–16. N'ime uwa nke a oñu unu e zughi oke ma n'ime m oñu unu zuru oke, **OznQd**. 101:36. Na ndu nke a ka m ga-enwe oñu, **Moses** 5:10–11.

ONỤ-OGUGỤ. *Hu kwa* Pentatuk

Akwukwo nke anọ n'ime Testament Ochie. Moses dere akwukwo nke Onu-ogugu. Akwukwo nke Onu-ogugu na-akoghari akuko nke njem nke Israel site Ugwu Sainai ruo na mbara ala nile nke Moab n'oke ala nke Kenean. Otu n'ime ihe mmuta di mkpa o na-akuzi bu na ndi nke Chineke ga-na-ejeriri ije site n'okwukwe, na-atukwasị nkwa ya nile obi, na o buru na ha ga-aga n'iru na mmeri. O na-agughari ntaram ahuhu nke Chineke nyere Israel maka erubeghi-isi ma na-enye ozi banyere iwu nile nke ndi Israel. Aha nke akwukwo ahụ ka e sitere na mputa ihè nke igu onu ogugu nke ndi mmadu nweta (Onogu 1–2, 26).

Isi nile nke 1–10 na-ako maka ime nkwadobe njem nke ndi Israel site na Sainai. Isi nile nke 11–14 na-akowa

nke oma izo njem ahụ n'onwe ya, iziga ndi nledo-ala n'ime Kenean, na ojuju Israel juru ibanye ala ahụ e kwere na nkwa. Isi nile nke 15–19 dedatara iwu di iche iche na akuko mere eme nile. Isi nile nke 20–36 bu akuko nke afo ikpe-azu nke ndi ahụ n'ime ozara.

ONỤ-OGUGỤ-JURU-AKA. *Hu kwa* Okwa Nchụ-aja

E nwere ike iji okwu ahụ *onu-ogugu-juru-aka* uzo abuo: (1) Otu ogbako ndi nwoke n'otu udi ndi ji otu okwa oru nke okwa nchu-aja. (2) Ndi ka n'onu-ogugu ma-obu di nta n'onu-ogugu bu ndi otu n'okwa nchu-aja bu ndi gariri anọ na nzukota iji ruo oru nke Nzuko-nsọ (OznQd. 107:28).

Onu-ogugu-juru-aka nile nke Otu Ndi-isi Nduzi Mbu, nke Ndi-oziri Iri na Abuo na nke Ndi-oziri Iri Asaa na mmekorita ha na ibe ha ka a kwara nke oma, **OznQd**. 107:22–26, 33–34 (OznQd. 124:126–128). Mkpebi nile nke otu onu-ogugu-juru-aka ndi a ga-aburiri site na otu olu, **OznQd**. 107:27. Mkpebi nile nke otu onu-ogugu-juru-aka ka a ga-eme n'eziri-omume nile, **OznQd**. 107:30–32. Oru nile nke ndi-isi nduzi nke otu onu-ogugu-juru-aka nile nke okwa nchu-aja ka a kwara nke oma, **OznQd**. 107:85–96. Otu onu-ogugu-juru-aka nke ndi okenye ka e hiwere maka ndi ozizi nogidere, **OznQd**. 124:137.

ONWU NKE ARU. *Hu kwa* Inwu Anwụ, Na-anwu Anwụ; Mbilite n'Onwu; Nzoputa; Odida nke Adam na Iv

Nkewa nke aru na mụọ. Odida ahụ wetara inwu anwu na onwu n'uwa (2 Nif. 2:22; Moses 6:48). Aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist meriri onwu ka e wee kulie onye obula site n'onwu (1 Ndiko 15:21–23). Mbilite n'onwu bu onyinye e nyere mmadu nile n'efu na-e leghi-anya ma ha mere ihe oma ma-obu ihe ojoo na ndu nke a (Alma 11:42–44). Otu onye obula na-ahu ahuhu nani otu onwu nke aru ebe obu otu mgbe ahụ anyi bilitere, aru anyi nile enweghi ike inwukwa onwu ozo (Alma 11:45).

Anụ arụ nile ga-ala n'iyi ma mmadu ga-atughari ọzọ buru uzuzu, **Job** 34:15. Oke ọnu ahia n'anya nke Onye-nwe ka ọnwụ nke ndi-nso ya nile di, **Abụoma** 116:15. Uzuzu ga-alaghachi n'ala ma mụọ ahụ ga-alaghachikwute Chineke, **Ekl.** 12:7. Ọnwụ sitere n'aka mmadu bja, **1 Ndi-Ko** 15:21. Onye-nzoputa na-eji otughe-uzo nile nke ala mụọ, na nke ọnwụ, **Mkpu.** 1:18. Ọnwụ a gaghi adi ọzọ, iru-uju a gaghi adi kwa, **Mkpu.** 21:4. Ọnwụ agafetaworo mmadu nile, **2 Nif.** 9:6-11 (**Alma** 12:24). Onweghi mgbe obula ha jiri oke egwu lekwasị ọnwụ anya n'iru, **Alma** 27:28. Alma wee kowaa ọndu mkpuru obi ahụ n'etiti ọnwụ na mbilite n'ọnwụ, **Alma** 40:11. Ndi ahụ na-anwụ n'ime m a gaghi edetu ọnwụ ire, **OznQd.** 42:46. Ndi ahụ na-ahoputaghi nye ọnwụ, a ga-agwo ha, **OznQd.** 42:48. Aga m anwale unu n'ihe nile obuna ruo n'ọnwụ, **OznQd.** 98:14. N'uzubu ka i ga-alaghachi, **Moses** 4:25. Adam daworo, na site na odida ya ka ọnwụ ji wee bja, **Moses** 6:48.

ỌNWỤ NKE UGBORO-ABUỌ. *Hụ kwa* Ọnwụ nke Mụọ

ỌNWỤ NKE MỤỌ. *Hụ kwa*

Ala-mụọ; Ekwensu; Nzoputa; Odida nke Adam na Iv; Omuma Ikpe Oku Ala-mụọ; Umụ Ndikom nke Ila-n'iyi

Nkewapụ site na Chineke na ike ya nile nke na-esi n'ime ya; Inwụ anwụ n'ihe metutara ezi-omume. Lusifa na otu mpaghara n'ime mpaghara ato usuu ndi agha nile nke elu-igwe huru ahuhu nke ọnwụ nke mụọ mgbe a chupuru ha site n'elu-igwe (**OznQd.** 29:36-37).

Ọnwụ nke mụọ ka odida nke Adam webatara n'ime uwa (**Moses** 6:48). Aru nile na-anwụ anwụ nwere echiche ihe ojoo nile, okwu nile na oru nile anwụwo ọnwụ nke mụọ mgbe ha ka di ndu n'elu uwa (1 **Tim.** 5:6). Site n'aja mgbaghara mmehie nke Jisus Kraist na site na nrube-isi nye ukpuru nile na emume nsọ nile nke ozi-oma, ndi nwoke na ndi nwanji nwere ike ibia di ocha site na mmehie na merie ọnwụ nke mụọ.

Ọnwụ nke mụọ na-adikwa gbasoro ọnwụ nke aru na-anwụ anwụ. Na ndi ahụ biliworo n'ọnwụ na ekwensu na ndi mụọ-ozu ya ka a ga-ekpe ikpe. Ndi ahụ ndi kpachapuru anya nupu-isi megide ihe na ezi-okwu nke ozi-oma ga-ahụ ahuhu nke ọnwụ nke mụọ. Ọnwụ nke a ka a na-akpokari ọnwụ nke ugboro abuo (**Alma** 12:16; **Hil.** 14:16-19; **OznQd.** 76:36-38).

Ndi nile na-eme ihe ojoo a ga-ebepu ha, **Abụoma** 37:9. Itukwasị uche n'anụ aru bu ọnwụ, **Ndi Rom.** 8:6 (2 **Nif.** 9:39). Aguu ihe ojoo na-emikpu mmadu emikpu n'ime mbibi na-ila n'iyi, **1 Tim.** 6:9. Mmehie na-eweta ọnwụ, **Jemes** 1:15. Onye ahụ nke na-emeri emer, a gaghi emejo ya site n'ọnwụ nke ugboro abuo ahụ, **Mkpu.** 2:11. Ọnwụ nke ugboro abuo enweghi ike n'ebe ndia no, **Mkpu.** 20:6, 12-14. Ndi ajoo mmadu ga-enweta oke ha n'ime odo ahụ nke na-ere jiri oku na nkume oku; nke bu ọnwụ nke ugboro abuo ahụ **Mkpu.** 21:8 (**OznQd.** 63:17-18). Ndi mmadu ka o diiri ihoro inwere onwe ha na ndu ebighi-ebi ma obu ihoro ndokpu n'agha na ọnwụ, **2 Nif.** 2:27 (2 **Nif.** 10:23, **Alma** 29:5; **Hil.** 14:30-31). Chineke akwadoworo anyi uzo mgbalaga site n'ọnwụ na ala mụọ, **2 Nif.** 9:10. Topu nu onwe site n'ihe mgbu nile nke ala-mụọ ka unu ghara ihu ahuhu ọnwụ nke ugboro abuo, **Jekob** 3:11. Mmadu nke anu aru bu onye iro Chineke, **Mosa.** 3:19. Ka Onye-nwe nye unu ncheghari ka unu ghara ita ahuhu ọnwụ nke ugboro abuo, **Alma** 13:30. A ghara Alma gburu gburu site n'udo igwe nile nke ọnwụ mgbe nile na-adigide, **Alma** 36:18. Ndi ajoo omume na-anwụ n'ihe nile gbasara ihe nile nke ezi-omume, **Alma** 40:26 (**Alma** 12:16). Odida ahụ ewetaworo mmadu nile ọnwụ nke mụọ, **Alma** 42:9 (**Hil.** 14:16-18). Mgbe Adam dara, ya aburu onye nwuru ọnwụ nke mụọ, **OznQd.** 29:40-41, 44.

OPUPU. *Hụ kwa* Pentatuk

Otu akwukwo Moses dere n'ime Testament Ochie na-akowa opupu nke ndi Israel site n'Ijpt. Mmalite akuko

nke Israel dịka e dekọtara ya n'Opupu ka e nwere ike kewaa akukụ ato: (1) Iru oru nke ndi ahụ nye Ijipt, (2) opupu ha site n'Ijipt n'okpuru nduzi Moses, na (3) Itinyecha onwe ha n'Ofufe Chineke n'ime ndu okpukpe chi ha na ndu ndoro ndoro ochichi ha.

Akukụ nke mbu, Isi nile nke 1-15, na-akowa mmegide e megidere Israel n'Ijipt; mmalite akukụ ahụ na okpukpo nke Moses; Opupu ahụ dum na nhiwe nke Ngabiga ahụ, na izo njem gaa n'oke osimiri Uhie, mbibi nke ndi-agma Fero, na abụ nke Moses buru maka mmeri.

Akukụ nke abuo, Isi nile nke 15-18 na-ako maka mgbaputa Israel na ihe nile mere na njem ahụ site oke Osimiri Uhie rute na Sainai; Mmiri nile na-elu ilu nke Mara, onyinye nke nnunu quail nile na Manna, ndobe nke ubochi izu-ike, oru ebube nke onyinye mmiri na Refidim, na agha ndi Amalek busoro ha ebe ahụ; mbiaru nke Jetro n'ulo ikwu na ndumodu ya banyere ochichi nkiti nke ndi ahụ.

Akukụ nke ato, isi nile nke 19-40 gbasara Ido Israel nsọ nyefee ofufe Chineke n'oge ihe omume nile di ezigbo mkpa na Sainai. Onye-nwe doro ha iche ka ala-eze ndi nchu-aja na mba di nsọ; O nyere Iwu-nsọ Iri; ma onyekwara ntuzi-aka banyere ulo-ofufu ahụ, ngwo-ngwo a ga-etinye na ya, na ofufe a ga-eke n'ime ya. Mgbe ahụ ihe sochiri bu nkowasi nke mmehie ndi ahụ banyere isekuru otu nwa ehi ola-edo, na n'ikpe-azu nkowasi nke iwu ulo-ofufe ahụ na ihe nile kwesiri ofufe ya nile.

ORỤ. *Hụ kwa* Irube-isi, Nrube-isi; Rube-isi

N'ime akwukwo-nsọ nile, oru, oru e kenye, oru diji, otutu mgbe Onye-nwe na-enye ndi odibo ya.

Dobe iwu-nsọ ya nile; n'ihu na nke a bu oru nile diri mmadu, **Ekl.** 12:13. Obu ginị ka Onye-nwe choro n'aka gi, ma obughi nanị ime ihe ziri-ezi, **Maika** 6:8. Anyi aghaghị irube-isi nye Chineke karịa mmadu, **Qlndoz.** 5:29. A pịara ha ihe opipia nke mkpagbu, ikwalite ha na ncheta nke oru ha, **Mosa.** 1:17.

Oru nile nke ndi okenye, ndi nchu-aja, ndi nkuzi, na ndi okwa uko dikon ka a kowara na, **OznQd.** 20:38-67. Ndi nile ji okwa nchu-aja ga-eleba anya n'oru nile nke ezi na ulo, **OznQd.** 20:47, 51. Oru nile nke ndi otu nile mgbe ha mesiri baptism ka a kowara, **OznQd.** 20:68-69. Ndi okenye nke m ga-eche nwa oge nta ka ndi m wee mara n'uzo zuru oke karia gbasara oru ha, **OznQd.** 105:10. Ka onye obula mta oru nke ya, **OznQd.** 107:99-100.

ORỤ EBUBE. *Hụ kwa* Iriba-ama; Okwukwe

Ihe omume puru iche nke ike nke Chineke kpata. Oru ebube bu otu ihe di mkpa n'oru nke Jisus Kraist. Ha gunyere ogwugwo oria nile, iweghachi onye nwuru anwu nye ndu, na mbilite n'onwu. Oru ebube bu otu mpaghara nke ozi-oma nke Jisus Kraist. Okwukwe di mkpa n'usoro ime ka oru ebube nile puta ihe (Mak. 6:5-6; Mom. 9:10-20; Ita 12:12).

Mgbe Fero ga-agwa unu okwu, gosi nu oru ebube, **Opu.** 7:9. O dighi onye obula nke ga-aru oru ebube n'aha m ga-enwe ike ikwujo m, **Mak.** 9:39. Jisus mere mmalite oru-ebube mbu ya nile na Kena, **Jon** 2:11. Abu m Chineke nke oru ebube, **2 Nif.** 27:23. Ike nke Chineke na-aru oru ebube nile, **Alma** 23:6. Kraist nwere ike igosi oru ebube di ukwu karịa nye ndi ahụ no n'elu kontinenti nke Amerika n'ihu na ha nwere nnukwu okwukwe, **3 Nif.** 19:35. Chineke akwusibeghi ibu Chineke nke oru ebube nile, **Mom.** 9:15. Achola oru ebube nile, ewezuga ma Onye-nwe ga-enye unu iwu, **OznQd.** 24:13-14. Ufodu ka e nyere onyinye nke iru oru ebube nile, **OznQd.** 46:21 (Moro. 10:12).

ORỤ MGBASA OZI-OMA. *Hụ kwa* Kwusaa; Ozi-oma

Ikerita ozi-oma nke Jisus Kraist site n'okwu na site n'ima-atu.

Lee ka ha si maa mma nke ukwu n'elu ugwu ukwu bu ukwu nke onye na-eme ka a nuru okwu nzoputa, **Aisa.** 52:7. Aga

m achọkwa igwe aturū nke m ma chọputa ha, **Ezik.** 34:11. Kwusaara ihe nile e kere eke ozi-oma ahụ, **Mak** 16:15 (Mqm. 9:22). Ubi nile ha chara acha ugbu a ka e weere ihe di n'ime ha, **Jon** 4:35. Olee ka ha ga-esi kwusa ewezuga ma ezigara ha, **Ndi-Rom.** 10:15. Kuziere ha okwu nke Chineke site na-irushi oru nile ike, **Jekob** 1:19. Onye-nwe na-enye mba nile ikuzi okwu ya, **Alma** 29:8. Ka e nwee ike ima-okwa ozi-oma ahụ site n'aka ndi na-adighi ike na ndi mfe, **OznQd.** 1:23. Oru di itu n'anya na-aga iputa ihè, **OznQd.** 4:1. O buru na i ga-arushi oru ike n'ubochi gi nile ma kpota otu mkpuru-obi nye mu, Olee otu idi ukwu nke onu gi ga-adi, **OznQd.** 18:15. Ndi nke m a hoputara na-anu olu m ma ha a naghị eme ka obi ha sie ike, **OznQd.** 29:7. Unu ga-apu na-ezisa ozi-oma m, abuo abuo, **OznQd.** 42:6. Uda ya a ghaghị ipu site n'ebe a, **OznQd.** 58:64. Unu ga-emepe onu unu n'ima-okwa nke ozi-oma m, **OznQd.** 71:1. Na-ama okwa ezi-okwu ahụ dika mkpughe nile na iwu-nsọ nile siri di, **OznQd.** 75:4. Onye obula a dọworo aka na ntị kwesiri ka o dọkwa onye agbata obi ya aka na ntị, **OznQd.** 88:81 (OznQd. 38:40–41). Onye-nwe ga-aroputa maka ezi na ulo nke ndi ahụ na-ekwusa ozi-oma, **OznQd.** 118:3. Ndi odibo nile nke Chineke ga-aga n'iru, **OznQd.** 133:38. Ndi okenye nile kwesiri ntukwasị obi, mgbe ha na-ahapu ndu nke aru na-anwu anwu, na-aga n'iru n'oru ha nile, **OznQd.** 138:57.

ORỤ NILE

Omume nile nke mmadu, ma-odi mma ma-odi njo. A ga-ekpe onye obula ikpe site n'oru ya nile.

Onye-nwe ga-enyeghachi mmadu obula dika oru ya nile siri di, **Ilu** 24:12. Mee nu ka ihè unu na-enwu n'iru ndi mma-du, ka ha wee hu oru oma nile unu, **Mat.** 5:16 (3 Nif. 12:16). Onye na-eme ihe Nna m na-achọ ga-aba n'ala-eze elu-igwe, **Mat.** 7:21. Okwukwe na-enweghi oru nile bu ihe nwuru anwu, **Jemes** 2:14–26. A ga-ekperiri ha ikpe n'oru ha nile, **1 Nif.** 15:32 (Mosa. 3:24).

Anyi matara n'obu site n'amara ka a zoputara anyi, mgbe anyi mesiworo ihe nile anyi nwere ike ime, **2 Nif.** 25:23. Kuziere ha ka ike ghara igwu ha na-iru ezi oru nile, **Alma** 37:34. O di mkpa na-aga ekpe ndi mmadu ikpe dika oru ha nile siri di, **Alma** 41:3. Site n'oru ha nile unu ga-amata ha, **Moro.** 7:5 (OznQd. 18:38). Mu bu onye-nwe ga-ekpe mmadu nile ikpe dika oru ha nile siri di, **OznQd.** 137:9.

OTUGHE-UZO NILE NKE OKWA

NCHU-AJA. *Hu kwa* Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ; Ogbọ A Kara-aka; Okwa Nchụ-aja

Otughe-uzo nile bu oke ruru ino n'otu ndi-isi nduzi, ma-ogu ike nke Chineke nyere nwoke iduzi uzo, tuzie aka ma chia okwa nchu-aja nke Chineke n'elu uwa. Ndi ji okwa nchu-aja a kpore na-onodu nile nke otu ndi-isi nduzi na-anata otughe-uzo nile site n'aka ndi ahụ nwere ikike n'aru ha. Ndi nile ji Okwa nchu-aja na-eji okwa nchu-aja ahụ nani n'ime njedebere nke ndi ahụ bu ndi ji otughe-uzo nile ahụ kaputara. Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsọ na-ejide otughe-uzo nile nke Okwa nchu-aja (OznQd. 107:65–67, 91–92; 132:7).

Pita natara otughe-uzo nile nke ala-eze ahụ, **Mat.** 16:19. Maikael (Adam) natara otughe-uzo nile nke nzoputa n'okpuru ntuzi-aka nke Jisus Kraist, **OznQd.** 78:16. Otughe-uzo nile nke ala-eze ga-adi oge nile n'aka Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ, **OznQd.** 81:2. Okwa Nchu-aja Melkizedek na-eji otughe-uzo nile nke ihe omimi nile nke mmata nke Chineke, **OznQd.** 84:19. Joseph Smith na Oliver Cowdery natara otughe-uzo nile gbasara mkpokota nke ndi Israel, ozi-oma nke Abraham, na ike nile nke nrachi. **OznQd.** 110:11–16. Otughe-uzo nile puru iche ka Ndi-osi Iri na Abuo ahụ na-ejide, **OznQd.** 112:16. Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na Iri na Abuo ahụ na-ejide otughe-uzo nile nke ogbo ozuzu oge nile akara aka, **OznQd.** 112:30–34. Ndi-oru nile okwa nchu-aja na-ejide otughe-uzo nile, **OznQd.** 124:123. Onye ahụ nke e nyere otughe-uzo nile na-enweta

omuma-ihe, **OznQd.** 128:11. Okwa nchụ-aja nke Erọn na-ejide otughe-uzo nile nke nkwusa-ozì-oma nke ndị mụọ-ozì na nke ozi-oma nke nchegharị na baptism, **A—JS** 1:69 (OznQd. 13).

PARADAJIS. *Hụ kwa* Elu-igwe

Mpaghara nke uwa ndị mụọ ahụ nke mụọ nile ndị ezi-omume ndị hapuwo-ro ndu nke a na-anọ n'ime ya na echere mbilite n'ọnwu nke arụ. O bụ onọdu nke anurị na udo.

A na-ejikwa *Paradais* n'ime akwụkwọ-nsọ ka o pụta uwa nke mụọ nile (Luk 23:43, ala-eze Selestjal (2 Ndi-Ko 12:4), na onọdu di ebube nke otu puku afọ ahụ Jisus ga-abia n'ụwa chia-eze nke uwa (Ndep. Ok 1:10).

Onye na-emeri emeri, ya ka m ga-ekwenye ka o rie mkpuru si n'osisi nke ndu ahụ puta, bụ nke di n'etiti paradais nke Chineke, **Mkp.** 2:7. Paradais nke Chineke ga-eweputarị mụọ nile nke ndị ezi-omume, **2 Nif.** 9:13. Mụọ n'ile nke ndị ahụ mere ezi-omume a ga-anabata ha n'onọdu anurị, nke a na-akpọ paradais, **Alma** 40:11–12. Ndị na-eso ụzọ Jisus nile a gachawo na paradais nke Chineke, ma-obughị mmadu atọ, **4 Nif.** 1:14. Aga m aga ọsọ-ọsọ izu ike na paradais nke Chineke, **Moro.** 10:34. Kraịst kwusara ozi nye mụọ nile nke ndị ezi-omume nọ na paradais, **OznQd.** 138.

PATRIDGE, EDWARD

Otu onye òtù na onye-ndu nke Nzuko-nsọ mgbe e weghachisiri ya n'oge nile nke ọhụrụ a. Edward Patridge fere ofufe dika onye ukochukwu nke mbu nke Nzuko-nsọ a (**OznQd.** 36; 41:9–11; 42:10; 51:1–18; 115; 124:19).

PATTEN, DAVID W.

Otu onye òtù nke ọnu-ogugu-juru-aka nke mbu nke Ndi-Ozi Iri na Abuo a ọọro n'ogbo a kara-aka nke ubochi-ikpeazu. David Patten buuru onye mbu e gburu n'ihì okwukwe ya nke Nzuko-nsọ e weghachiri, ebe e gburu ya na ogu nke Osimiri Crooked di na Missouri n'afọ 1838.

A kpọro ya ka o mezie ọrụ nke ya na ngwa ahia ya nile, ka o nwee ike ije gbasaa ozi-oma, **OznQd.** 114:1. A nabatara ya nye Onye-nwe, **OznQd.** 124:19, 130.

PEHORAN

Onye-isi-Ikpe nke atọ ndi Nifai n'ime Akwukwo nke Momon (Alma 50:39–40; 51:1–7; 59–62).

PELEG

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke Iba na oke nwa nwa nke Shem. N'ubochi ya ka e kewasiri uwa (Jen. 10:20–25).

PENTATUK. *Hụ kwa* Deuteronomi; Jenesis; Leviticos; Moses; Onu-ogugu; Opupu; Testament Ochie

Otu aha e nyere akwukwo ise nke mbu nke Testament Ochie—Jenesis, Opupu, Leviticos, Onu-ogugu, na Deuteronomi. Ndi Juu na-atunyere akwukwo ndi a dika Tora ma-obu Iwu nke Israel. Obu Moses dere ha (1 Nif. 5:10–11).

PENTIKOST. *Hụ kwa* Iwu nke Moses

Dika mpaghara iwu nke Moses, Oriri nke Pentikost ma-obu mkpuru mbu nile ka e mere mgbe iri ubochi ise gasiri mgbe e mesiri oriri nke ngabiga (Lev. 23:16). Pentikost buuru maka ime mmemme owuwe-ihe-ubi, na n'ime Testament Ochie a na-akpo ya oriri nke owuwe-ihe-ubi ma-obu oriri nke izu-asaa. O bu oriri a ka a na-eme mmemme ya mgbe Ndi-Ozi juputara na Mụọ Nsọ n'ime Jerusalem ma ha wee kwuo okwu n'ire nile (Qlndoz. 2; OznQd. 109:36–37).

PHELPS, WILLIAM W.

Otu onye òtù na mbido na onye-ndu na Nzuko-nsọ mgbe e weghachisiri ya n'afọ 1830. Onye-nwe kpọro William Phelps oku ibu otu onye na-ebiputa akwukwo maka Nzuko-nsọ (**OznQd.** 57:11; 58:40; 70:1).

PĪTA

N'ime Testament Ọhuru a maara Pita

na mbù òkà Simeon ma-òbù Saimon (2 Pità 1:1). Onye òkù-azù nke Betsaj-da bi na Kapanaum ya na nwunye ya. Jisus gwòrò nne nwunye Pità (Mak 1:29-31). A kpòrò Pità tinyere nwanne ya nwoke Andrù ìbù onye na-esò ọzò nke Jisus (Mat. 4:18-22; Mak 1:16-18; Luk 5:1-11). Aha ya n'asụsụ Aramaik bụ Kifas nke putara "onye òhù ọzò" ma-òbù "okwute", bụurū nke Onye-nwe nyere ya (Jón 1:40-42; NAJS, Jón 1:42). Ọbuna mgbe Testament Ọhūrū na-akpòtù ọfòdù n'ime adighi ike nke aru na-anwụ anwụ nke Pità ọnụ, o jikwara ọmumatù kọwaa na o meriri ha ma e mere ka o sie ike site n'okwu-kwe ya n'ime Jisus Kraist.

Pità kwuputara na Jisus bụurū Kraist ahụ na Ọkpara nke Chineke (Jón 6:68-69), na Onye-nwe ọhòrò ya ijide ọtughè-ọzò nile nke ala-eze ahụ n'elu ụwa (Mat. 16:13-18). N'elu Ugwu nke Mnwogharị. Pità hurū Onye-nzọputa ahụ e nwoghariri òkà kwa ọ hurū Moses na Elaias (Elaija) (Mat. 17:1-9).

Pità bụurū onye-isi Ndi-ozì nke ọbòchì ya. Mgbe ọnwụ, mbilite n'ónwụ, na nri n'elu nke Onye-nzọputa gasiri, ọ kpòkọtara Nzuko-nsò ọnụ ma tuzie-aka maka ikpò otu Onye-ozì ka o nòchie Judas Iskariot (Ọlndoz. 1:15-26). Pità na Jón gwòrò otu nwoke nke dara ngwurū site na mgbe a murū ya (Ọlndoz. 3:1-16). N'uzò ọrụ òkà ebube a tọhapurū ha site n'ulo mkpòrò (Ọlndoz. 5:11-29; 12:1-19). Ọ bụurū site n'ije-ozì Pità ka e buru ọzò meghee ozi-oma nye ndi Jentailu (Ọlndoz. 10:11). N'ubochi ndi ikpeazu, Pità tinyere Jemes na Jón sitere n'elu-igwe bia nyefee Ọkwa Nchụ-aja Melkizedek na ọtughè-ọzò nile òkà ya na n'elu Joseph Smith na Oliver Cowdery (OznQd. 27:12-13; 128:20).

Akwukwò-ozì nke mbù nke Pità: E dere akwukwò ozi nke mbù ahụ site na Babilon (Ikeke Rom) ma e zigaara ya Ndi-nsò n'èbe a na-akpò Asia Minor ugbu a ngwa ngwa Niri malitesiri isogbu ndi nile na-esò ọzò nke Kraist.

Isi nke 1 na-ekwu maka ọrụ Kraist òkà Onye-mgbaputa nke e bu ọzò chie ya echichi. Isi nile nke 2-3, na-akwà na

Kraist bụ isi nkukù ntò ala nke Nzuko-nsò, na Ndi-nsò ji ọkwa nchụ-aja ndi bụ nwa eze, ma na Kraist kwusara ozi-oma nye mụò nile nò n'ulo mkpòrò. Isi nile nke 4-5 na-akwà ihe kpatara e ji kwusara ndi nwurū anwụ ozi-oma na ihe kpatara ndi okenye ga-ejiriri na-azụ igwe aturū ahụ.

Akwukwò ozi nke abụò nke Pità: Isi nke 1 na-agba Ndi-nsò ume ime ka ọkpukpò ha na nhòputa ha guzosie ike. Isi nke 2 na-adò aka na ntị megide ndi nkuzi ụgha. Isi nke 3 na-ekwu banyere ubòchì ndi ikpeazu na ọbìbia Kraist nke ugboro abụò.

PÒL. *Hụ kwa* Akwukwò-ozì nile nke Pòl

Otu Onye-Ozi n'ime Testament Ọhūrū. Aha Pòl na Hibru bụurū Sòl, na o jehgharịkwara n'aha nke a ruo na mmalite nke izisa-ozì-oma ya nye ndi Jentailu. Ọ nabuuru akpagbu Nzuko-nsò mana a gbanwere ya nye ezi-okwu ya nile mgbe ọ hụsirì òhù nke Jisus Kraist. Pòl gara njem izisa-ozì-oma atò òkà mkpa ma o dere ọtùtù leta nye Ndi-nsò. Leta iri na anò ndi a mejuputara otu mpaghara nke Testament Ọhūrū taa. N'ikpeazu a kpurū ya gaa Rom òkà onye mkpòrò ma e gburu ya, ike-kwe na mmalite udu mmiri nke afò 65 mgbe a mụsirì Kraist.

O kwenyere na-ìtù Stifen okwute, **Ọlndoz.** 7:57-8:1. Ọ kpagburu Ndi-nsò, **Ọlndoz.** 8:3. Ọ naara-aga Damaskòs mgbe Jisus putakwutere ya, **Ọlndoz.** 9:1-9. Ananias mere ya baptism, **Ọlndoz.** 9:10-18. Mgbe e mesiri ka o nwèe ume n'ime Arabia, ọ laghachiri na Damaskòs ikwusa ozi-oma, **Ọlndoz.** 19-25 (Ndi-Gal. 1:17). Afò atò mgbe mgbanwe ya gasiri ọ laghachiri azu na Jerusalem, **Ọlndoz.** 9:26-30 (Ndi-Gal. 1:18-19). O jere njem mgbasa-ozì-oma atò, na-ekwusa ozi-oma ahụ na na-ahazi ngalaba nile nke Nzuko-nsò na ọtùtù mpaghara nile nke mba ukwu ndi Rom, **Ọlndoz.** 13:1-14:26; 15:36-18:22; 18:23-21:15. Mgbe ọ lótarà na Jerusalem mgbe mgbasa-ozì-oma ya nke atò

gasiri, e jidere ya ma kpoga ya na Siseria, **QINDOZ.** 21:7–23:35. Q nogidere dika onye mkporo na Siseria ruo afo abuo, **QINDOZ.** 24:1–26:32. E zigara ya Rom maka ikpe ya ikpe ma o tara ahuhu nke ugbo ha ikpu n'oke osimiri n'uzo ha, **QINDOZ.** 27:1–28:11.

PONTIOS PAILAT

Otu onye ochichi ndi Roman na Judia, afo 26–36 mgbe a musiri Kraist (Luk 3:1). Q kporo ndi Juu na okpukpe chi ha asi ma tinye o dikari nta ufodu ndi Galili n'onwu (Luk. 13:1). E boro Jisus ebubo makwa ya ikpe ka a kpogbuo ya n'obe n'iru Pailat (Mat. 27:2, 11–26, 58–66; Mak 15; Luk 23; Jon 18:28–19:38).

PRATT, ORSON

Otu n'ime Ndi-oziri Iri na Abuo nke mbu a kporo mgbe e weghachisiri Nzuko-nsog nile nke ohuru a (OznQd. 124:128–129). Q ka buuru onye otu Nzuko-nsog nani izu uka isii mgbe Onye-nwe nyere ya mkpughe site n'aka Joseph Smith (OznQd. 34). Orson Pratt bukwaara onye na-ezisa ozi-oma maka Nzuko-nsog (OznQd. 52:26; 75:14) ma ruo kwa oru dika onye ndekota akuko nke Nzuko-nsog ruo otutu afo.

PRATT, PARLEY PARKER

Nwanna nwoke nke Orson Pratt nke ka okenye na otu n'ime Ndi-oziri Iri na Abuo nke mbu a kporo mgbe e weghachisiri Nzuko-nsog nile nke ohuru a (OznQd. 124:128–129). A kporo Parley Pratt na nke mbu n'ime otutu igba mbo njem nzisa-oziri-oma mgbe Onye-nwe nyere ya mkpughe site n'aka Joseph Smith n'Oktoba 1830 (OznQd. 32: 50:37).

RAFAEL. *Hu kwa* Muo-oziri nile

Otu muo-oziri nke Onye-nwe onye so-nyere n'oru mweghachi nke ihe nile (OznQd. 128:21).

RAMIOMTOM

N'ime Akwukwo nke Momon otu ebe mgbado ukwu di elu nke ndi Zorom, bu ndi Nifai gonariri okwukwe noduru n'elu ya kpee ekpere (Alma 31:8–14).

REBEKA. *Hu kwa* Aisak

Nwunye nke Aisak, otu onye-isi ezi na ulo n'ime Testament Ochie (Jen. 24–27). Rebeka buuru nne nke Iso na Jekob (Jen. 25:23–26).

RECHEL. *Hu kwa* Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, otu nwunye nke Jekob (Jen. 29–31, 35). Q bukwaa-ara nne nke Josef na Benjamin.

REHOBAM. *Hu kwa* Solomom

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke Eze Solomom. Q nochiri nna ya ma chia-eze afo Iri na asaa na Jerusalem (1 Ndez. 11:43; 14:21, 31). N'ime oge ichi-eze Rehobam, e kewara ala-eze ahụ iburu ala-eze nke Israel na mpaghara elu elu na ala-eze nke Juda na mpaghara ala ala (1 Ndez. 11:31–36; 12:19–20). Rehobam chiru ochichi n'elu ala-eze nke Juda.

REUBEN. *Hu kwa* Israel; Jekob, Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke Jekob na Lia nke kachasi okenye (Jen. 29:32; 37:21–22, 29; 42:22, 37). Obunadi na Reuben buuru onye ebu uzo muo, onodu okpara ya funariri ya n'ihu mmehie (Jen. 35:22; 49:3–4).

Agburu nke Reuben: A ga achota ngozi nke Jekob nyere Reuben n'ime Jenesis 49:3 na Deuteronomi 33:6. Onu-ogugu agburu ahụ jiri nwayo nwayo belata, ma na-agbanyeghi na agburu ahụ gara n'iru na-idigide, o ghoru ebe na-adighi mka hienne na ndoro ndoro ochichi. Onodu okpara Reuben gaara Josef na umu ya ndikom n'ihu na Josef buuru nwa-nwoke mbu e bu uzo muo nke nwunye Jekob nke abuo, Rachel (1 Ihem. 5:1–2).

REUEL. *Hu* Jetro

RIGDON, SIDNEY

Otu onye a gbanwere na mmalite na onye-ndu n'ime Nzuko-nsog n'ime afo ndi 1830 na mmalite 1840 nile. Sidney Rigdon fere ofufe otu oge dika Onye

Ndumodu nke Mbụ nye Joseph Smith n'ime Otu Ndi-isi Ndusi Mbụ nke Nzuko-nsọ (OznQd. 35; 58:50, 57; 63:55–56; 76:11–12, 19–23; 90:6; 93:44; 100:9–11; 124:126). N'ikpeazu o dapuru ma a chupuru ya na Septemba 1844.

RỊỌ (JUỌ). *Hụ kwa* Ekpere

Iju, ajuju, ma-ọbụ Iriọ Chineke maka ihe ọma puru ihe.

Riọ a ga-enye gi ya, **Mat.** 7:7. O nwere onye amamihe korọ n'etiti unu, ya riọ Chineke, **Jemes** 1:5 (A—JS 1:7–20). Juọ m n'okwukwe, **1 Nif.** 15:11. Ọburu na unu enweghi ike ighota, ọ ga-abu n'ihu na unu ajughị, **2 Nif.** 32:4. Riọ n'obi ezi-okwu, **Mosa.** 4:10. Chineke na-enye unu ihe ọbula unu rioro nke ziri-ezi n'okwukwe, **Mosa.** 4:21. Juọ Chineke ma ihe ndi a nile ha abughị ezi-okwu, **Moro.** 10:4. Ha na-ahụ ọchịchiri n'anya karia ihè; Ya mere ha agaghị ariọ m, **OznQd.** 10:21. Mana a na-enye unu iwu, n'ihe nile riọ Chineke, **OznQd.** 46:7.

ROM. *Hụ kwa* Mba Ukwu ndi Rom

N'ime Testament Ọhuru, isi obodo nke Mba Ukwu ndi Rome ahụ, nọ n'elu Osimiri Tiber di n'ime Itali (Qlndoz. 18:2; 19:21; 23:11). Pọl kuziri ozi-oma ahụ na Rom mgbe ọ bụrụ onye mkporo nke ọchichi ndi Rom (Ndi-Rom. 1:7, 15–16; Qlndoz. 28:14–31).

RUT. *Hụ kwa* Boaz

N'ime Testament Ochie, onye Moab bụrụ nwunye nwa nke Naomi na Elimelek, ndi bụrụ ndi Israel. Mgbe onwu di ya gasiri, Rut luru onye ikwu Naomi, Boaz. Nwa ha nwoke Obed bụrụ nna nna ochie nke Devid na Kraist. Akuko nke Rut jiri ima-atu kowaa ebe odi mma mgbanwe nke onye na-abughị onye Israel baa n'ime ogige nke Israel. Rut hapuru chi ochie ya na ndu ochie ya iji jikota onwe ya na ezi na ulo nke okwukwe na-ife Chineke nke Israel ofufe (Rut. 1:16).

Akwukwo nke Rut: Isi nke 1 kowara nke oma ndu Elimelek na ezi na ulo ya

n'ime Moab. Mgbe onwu di ha nile gasiri, Naomi na Rut gara Bethlehem. Isi nke 2 na-akwa na Rut chikotara oka n'azu ndi na-ebi oka n'ubi nile nke Boaz. Isi nke 3 na-ako otu Naomi si tuziere Rut aka ka o jee n'ebe izocha oka ma dina ala n'ukwu abuo nke Boaz. Isi nke 4 bu akuko nke alulu Rut nye Boaz. Ha nwere otu nwa-nwoke, Obed, onye Devid na Kraist sitere n'agburu ya bia.

SAIMON PITA. *Hụ* Pita

SAIMON ONYE KENEAN

N'ime Testament Ọhuru, otu nime Ndi-ozu Iri na Abuo izizi nke Jisus Kraist (Mat. 10:2–4).

SAIROŞ

N'ime Testament Ochie, eze nke Pesia onye mejuputara amuma nke Aisaja (2 Iheme. 36:22–23; Aisa. 44:22; 45:1) site na-ikwenye ka ndi Juu loghachi na Jerusalem i rughari temple ahụ, wee si otua kwusi na mpaghara ndokpu n'agha ndi Babilon dokpuuru ha. Amuma a ka Aisaja buru ihe dika otu nari afọ na iri afọ asato tutu omume nke eze ahụ.

SALEM. *Hụ kwa* Jerusalem; Melkizedek

Nnukwu obodo ahụ di mkpa n'ime Testament Ochie ebe Melkizedek chiri eze. O nwere ike bu ru na o djuuru na ebea Jerusalem di n'ubochi taa. Aha ahụ "Salem" di nno ka otu okwu Hibru nke putara "udo".

Melkizedek bu eze Salem buputara achicha na mmanya, **Jen.** 14:18. Melkizedek, eze nke Salem, bụrụ onye nchụ-aja nke Chineke onye kachasi ihe nile elu, **Ndi-Hib.** 7:1–2. Melkizedek bụrụ eze n'ala nke Salem, **Alma** 13:17–18.

SAM. *Hụ kwa* Lihai, Nna nke Nifai

N'ime Akwukwo nke Momon, nwa-nwoke nke ato nke Lihai (1 Nif. 2:5). O bụrụ onye ziri-ezi na nwoke di nsọ onye hooro iso Onye-nwe (1 Nif. 2:17; 2 Nif. 5:5–6; Alma 3:6).

SAMERIJA. *Hụ kwa* Ndị Sameriја

N'ime Testament Ochie, isi obodo nke ala-eze mpaghara elu elu nke Israel (1 Ndez. 16:23–24). N'ihі ọnọdụ ya siri ike maka agha n'elu otu ugwu, ndị Asiriја enwereghị ike idokpu ya n'agha ruo mgbe ndi-agma gbasiri Ya okirikiri afọ atọ (2 Ndez. 17:5–6). Herod wughariri ya ma kpoo ya Sebaste. N'oge nile nke Testament Qhuru, Sameriја buuru aha nke ozugbo etiti ogbe nke Palestine odida-anyanwu nke Jordan ahụ.

SAMSON

N'ime Testament Ochie, onye nke iri na abuo na "ndi-ikpe" nke Israel. A maara ya maka nnukwu ike nke ahụ ya, kama o nweghiri amamihe na nhoro ufodu nile nke mụọ ihe oma na omume nile (Ndikp. 13:24–16:31).

**SAMUEL, ONYE-AMUMA
TESTAMENT OCHIE**

Nwa-nwoke nke Elkena na Hana. A muru Samuel n'oziza nke ekpere nile nke nne ya (1 Sam. 1). Dika nwantakiri e dobere ya na nlekota anya nke Elai, onye isi nchu-aja n'ulo-ofufe di na Shailo (1 Sam. 2:11; 3:1). Onye-nwe kporo Samuel na mgbe o di nta ibu onye-amuma (1 Sam. 3). Mgbe Elai nwusiri Samuel ghoru nnukwu onye-amuma na onye-ikpe nke Israel ma weghachiri iwu, usoro, na ofufe nke okpukpe-chi a na-eme n'usoro n'ala ahụ (1 Sam. 4:15–18; 7:3–17).

1 Sam. 28:5–20 nwere otu nkowasi nke Samuel ebe a kporghachiri ya azu site n'onwu site n'aka nwanyi na-agba afa nke Endofa na aririọ nke Eze Sol. Nke a gaaraghi abụ otu ohu sitere na Chineke n'ihі na Onye amusu ma-obu onye ozọ na-agba afa nke mụọ enweghi ike isite n'ike na-arụ oru n'ime mee ka onye-amuma puta na aririọ ya bu nwoke ma-obu nwanyi (1 Sam. 28:20; 31:1–4).

Akwukwo nile nke 1 na 2 Samuel: N'ime Bible ufodu nile, akwukwo nile nke 1 na 2 Samuel bucha otu akwukwo. Na ndi ozọ ha bu akwukwo abuo. Akwu-

kwọ nile ahụ kpuchitere oge dika afọ nile di 130, site n'omumu Samuel ruo nani tutu onwu Eze Devid.

Akwukwo nke 1 Samuel: Isi nile nke 1–4 na-akowa nke oma na Onye-nwe buru-onu ma taa ezi na ulo Elai ahuhu ma kpo Samuel dika onye isi nchu-aja na onye-ikpe. Isi nile nke 4–6 na-ako otu igbe ogbugba-ndu si daba n'aka nile nke ndi Filistia. Isi nile nke 7–8 dekotara ido-aka na nti nile nke Samuel banyere inwe chi ugha nile na otu eze bu ajoo mmadu. Isi nile nke 9–15 na-akowa nke oma ikpube Sol okpu-eze na ochichi ya dika eze. Isi nile nke 16–31 na-ako akuko nke Devid na inweta ike ya—Samuel tere Devid mmanu onye gbuworo Golaiat. Sol kporo Devid asi kama Devid juru igbu Sol na-agbanyeghi na o nwere ohere ime otu ahụ.

Akwukwo nke 2 Samuel: Akwukwo ahụ nwere ikowadaru ala nile nke ochichi Devid dika eze nke Juda na ikpe-azu, nke Israel dum. Isi nile nke 1–4 na-egosi ogologo ibu-agma n'etiti ndi na-eso Devid mgbe Juda kpubesiri ya okpu-eze, na ndi na-eso Sol. Isi nile nke 5–10 na-egosi Devid idiwanye ike gazuo otutu ala nile. Isi nile nke 11–21 na-egosi nlaghachi-azu nke ike nke mụọ Devid n'ihі mmehie ya nile na nnupu-isi ahụ di n'ime etiti ezi na ulo nke onwe ya. Isi nile nke 22–24 na-akowa nke oma mgbalị Devid ime udo ya na Onye-nwe.

SAMUEL ONYE LEMAN AHU

Otu onye-amuma onye Leman n'ime Akwukwo nke Momon Onye-nwe zitere ikuziri na ido ndi Nifai aka na nti nani tutu omumu nke Onye-nzoputa. Samuel buru amuma maka iribama nile gbasara omumu na onwu nke Jisus Kraist na nke mbibi nke ndi Nifai (Hil. 13–16).

SANHEDRIN. *Hụ kwa* Ndị Juu

Ogbako ukwu obodo ndi, Juu na ulo-ikpe ndi Juu kachasi idi elu na n'ihe nile nke nkiti na nke okpukpe chi. Ihe mejuputara Sanhedrin ahụ bu ndi otu iri asaa na otu a doro site n'etiti ndi

isi nchụ-aja, ndị ode akwụkwọ, na ndị okenye. N'ime akwụkwọ-nsọ nile a na-akpọkarị ya kansul (Mat. 26:59; Mak. 14:55; Qlndoz. 5:34).

SARAIA. *Hụ kwa* Lihai, Nna nke Nifai

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, nwunye nke Lihai (1 Nif. 5:1–8; 8:14–16; 18:19) na nne nke Leman, Lemuel, Sam, Nifai, Jekọb, Josef, na umụ ndinyom (1 Nif. 2:5; 2 Nif. 5:6).

SERA. *Hụ kwa* Abraham

N'ime Testament Ochie, nwunye mbụ nke Abraham. N'oge agadi ya ọ ghọrọ nne nke Aịsak (Jen. 18:9–15, 21:2).

SET. *Hụ kwa* Adam

N'ime Testament Ochie nwa-nwoke ezi-omume nke Adam na Iv.

Set bụrụ onye zuru-oke, na oiyi ya bụrụ na ọ dika oiyi nna ya siri di kpom kwem, **OznQd.** 107:42–43 (Jen. 5:3). Set nọrọ n'etiti ndị ahụ nile di ukwu n'ime uwa mụọ, **OznQd.** 138:40. Chineke kpughere onwe ya nye Set, **Moses** 6:1–3, 8–14.

SETAN. *Hụ* Ekwensu

SIMEON. *Hụ kwa* Israel; Jekọb, Nwa-nwoke nke Aịsak

N'ime Testament Ochie, nwa-nwoke nke abụọ nke Jekọb na nwunye ya Lia (Gen. 29:33; 35:23; Qpụ. 1:2). O sonyere Livai n'ogbugbụ n'igwe nke ndị Shekem (Jen. 34:25–31). Ibu amụma Jekọb gbasara Simeon ka a chọtara n'ime Jenesis 49:5–7.

Agburu nke Simeon: Umụ umụ nke Simeon otutu mgbe binyeere agburu nke Juda na ime oke ala nile nke ala-eze Juda (Josh. 19:1–9; 1 Ihemere 4:24–33). Agburu nke Simeon sonyere Juda n'agha megide ndị Kenan (Ndịkp. 1:3, 17). Ha mesiri n'ikpeazu sonye ndị agha nile nke Devid (1 Ihem. 12:25).

SQŁ, EZE NKE ISRAEL

N'ime Testament Ochie, eze mbụ nke

Israel tutu e kewasị ya. Na-agbanyeghi na ọ bụrụ onye ezi-omume na mmalite nke ichi-eze ya, o mesiri ghọọ onye juputara na mpako na erubeghi-isi nye Chineke (1 Sam. 9–31).

SQŁ NKE TASUS. *Hụ* Pọl

SELIBESI. *Hụ* Luo Alulu, Qlulu Di na Nwunye

SHEDRAK. *Hụ kwa* Daniel

N'ime Testament Ochie, Shedrak, Mishak na Abednego bụrụ umụ okoro-obia atọ ndị Israel ndị, a kpobatarah na Daniel n'ime obi-eze nke Nebukadneza, eze nke Babilon. Aha Shedrak na Hibru bụrụ Hananaja. Umụ okoro-obia anọ ahụ juru imeru onwe ha site na-isoro nara anụ na mmanya nke eze ahụ (Dan. 1). Shedrak, Mishak, na Abednego ka eze ahụ tũbara n'ime oke oku na-enwu ajọ onwunwu mana Okpara Chineke wee chekwaa ha (Dan. 3).

SHEM. *Hụ kwa* Noa, Onye-isi Ezi na Ulo nke Bible

N'ime Testament Ochie otu nwa-nwoke nke Noa bụ onye ezi-omume, na dika ome n'ala, nna-nna nke ndị Shemait ma-ọbụ ndị Semaite, tinyere ndị Arab, ndị Hibru, ndị Babilon, ndị Siria, ndị Fonisia, na ndị Asiria (Jen. 5:29–32; 6:10; 7:13; 9:26; 10:21–32; Moses 8:12). Na mkpughe ubochi-ikpeazu a natunyere Shem dika “nnukwu onye isi nchụ-aja ahụ” (OznQd. 138:41).

SHEROM. *Hụ kwa* Imegide Kraist

Otu nwoke n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn onye gónariri Kraist ma jiri ike rịọ maka iriba-ama (Jekọb 7:1–20).

SHİBLON. *Hụ kwa* Alma, Nwa-nwoke nke Alma

N'ime Akwụkwọ nke Mọmọn, otu nwa-nwoke nke Alma nke ka bụrụ nwata. Shiblón kuziire ndị Zorom ozi-oma ahụ ma a kpagburu ya n'ihi ezi-omume ya. Onye-nwe naputara ya site na mkpagbu ya n'ihi ikwesị ntụkwasi-obi ya na-inwe ndidi ya (Alma 38). Shiblón

lekqta kwara akukọ-ndekqta Nifai maka otu oge (Alma 63:1–2, 11–13).

SHIZ. *Hụ kwa* Ndị Jared

Otu onye-ndu ndị-agha nke Jared n'ime Akwukwọ nke Mọmọn. O nwurụ na ngwucha nke otu nnukwu ibu-agha nke bibiri kpmkpam mba Jared ahụ (Ita 14:17–15:31).

SISA

N'ime Testament Qhuru Sisa bu akara e jiri mara ufodu ndi eze nnukwu mba Rom. Qbu akara e jiri n'ime akwukwọ-nsọ nile mee nnochite anya ochichi nke uwa ma-qbu ike.

Nye Sisa ihe nile bu nke Sisa, **Mat.** 22:21 (Mak 12:17; Luk 20:25; OznQd. 63:26).

SMITH, EMMA HALE. *Hụ kwa*
Smith, Joseph Nta

Nwunye nke Onye-amuma Joseph Smith. Onye-nwe nyere Emma iwu ka o mee nhoputa nke abụ nile maka Nzuko-nsọ. O rukwara oru dika onye-isi nduzi nke mbu nke ndi Qtu Enyem aka.

E nyere mkpughe gbasara uche nke Onye-nwe n'ebe Emma Smith nọ, **OznQd.** 25. Onye-nwe nyere Emma Smith ndumodu banyere alulu di na nwunye, **OznQd.** 132:51–56.

SMITH, HYRUM. *Hụ kwa* Smith,
Joseph Nta

Otu nwanne nwoke nke ka-adị okenye na onye mmekorita ihe kwesiri ntukwasị obi nke Joseph Smith. A muru Hyrum na 9 Februari 1800. O jere ozi dika onye enyem-aka nke Joseph n'Isi Nduzi nke Nzuko-nsọ, ya na kwa ibu onye-isi ezi na ulọ nke abuo nke Nzuko-nsọ. Na 27 Jun 1844, o ghorọ otu onye e gburu n'ih i okwukwe tinyere Joseph n'ime Ulo-Mkporo Carthage.

Chineke kpughere ntuzi-aka nile nye Hyrum site n'aka nwanne ya nwoke Joseph, **OznQd.** 11; 23:3. Ngozi na-adiri nwa odibo m Hyrum Smith n'ih i izuoke nke obi ya, **OznQd.** 124:15. E nyere

Hyrum iwu ka o were okwa oru nke Onye-isi-ezi na ulọ nke Nzuko-nsọ, **OznQd.** 124:91–96, 124. E gburu Joseph na Hyrum n'ih i okwukwe ha n'ime Ulo-Mkporo Carthage, **OznQd.** 135. Hyrum, na ndi muo nile ozọ a horo aho ka e dobere ka ha puta n'ozuzu oge nile akara aka, **OznQd.** 138:53.

SMITH, JOSEPH NTA. *Hụ kwa*

Akwukwọ nke Mọmọn;
Mweghachi nke Ozi-oma;
Ntughari Asusu nke Joseph Smith (NAJS); Ozizi na
Qgbugba-ndu nile; Qhu nke Mbụ;
Qla Pel nke Oke Onu-ahia

Onye-amuma ahụ a horo ka o wegach i ezi Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist n'elu uwa. A muru Joseph Smith na Steeti nke Vermont di n'ime United Steeti nile nke Amerika na o bikwara ndu site 1805 ruo 1844.

Na afọ 1820, Chineke Nna na Jisus Kraist putakwutere Joseph, o mutakwara n'odighi otu n'ime nzuko-nsọ nile n'elu uwa buuru ezi-okwu (A—JS 1:1–20). E mesia onye muo-zi Moronai letara ya, onye kpugheere ya ebe nzolite nke epekele ola-edo nile nke nwere akuko-ndekota nke ndi mgbe ochie mba ukwu Amerika (A—JS 1:29–54).

Joseph tughariri asusu nke epekele ola-edo nile ahụ na n'ime afọ 1830 biputara ha dika Akwukwọ nke Mọmọn (A—JS 1:66–67, 75). N'afọ 1829, o nata-ara ikike nke okwa nchu-aja site n'aka Jon O Me Baptism na site n'aka Pita, Jemes na Jon (OznQd. 13; 27:12; 128:20; A—JS 1:68–70).

Dika Chineke duziri uzọ, na 6 Epril 1830, Joseph na otutu ndi ozọ haziri Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist nke e wegachiri azu (OznQd. 20:1–4). N'okpuru nduzi nke Joseph, Nzuko-nsọ toro n'ime Canada, England, na na mpaghara owuwa-anyanwu nke United Steeti nile, nke ka nke n'ime Ohio, Missouri, na Illinois. Mkpagbu di-egwu sogidere Joseph na Ndi-nsọ n'ebe-obula ha noduru. Na 27 Jun 1844, Joseph na nwanne ya nwoke Hyrum buuru ndi e gburu-egbu n'ih i okwukwe ha n'ime

Ulo-Mkpọrọ Carthage, Illinois, di n'ime United Steeti nile nke Amerika.

Josef, nwa-nwoke nke Jekọb buru amụma maka Joseph Smith, **2 Nif.** 3:6–15. N'ihì mmata ya maka oke ihe-egwu nke na-abia, Onye-nwe kpọrọ nwa odibo ya Joseph Smith, **OznQd.** 1:17 (OznQd. 19:13). E chiri Joseph Smith echichi otu Onye-ozi nke Jisus Kraist na onye okenye nke mbụ nke Nzuko-nsọ a, **OznQd.** 20:2. E chiri Joseph echichi baa n'okwa ndi-ozi site n'aka Pita, Jemes, na Jon, **OznQd.** 27:12. Joseph na Sidney Rigdon gbara-ama na ha huru Onye ahụ Nna Mụrụ nani ya, **OznQd.** 76:23. Tinyere Oliver Cowdery, Joseph Smith huru Onye-nwe n'ime ọhụ, **OznQd.** 110:1–4. Onye-nwe kpọrọ Joseph dika onye okenye nduzi, onye na-atughari asusu, onye mkpughe, ọhụ-uzọ, na onye-amuma, **OznQd.** 124:125. Joseph Smith, emewo, ma-ọbughị Jisus nani, n'ihì nzọpụta nke mmadụ kariya mma-dụ ọbụla ọzọ, **OznQd.** 135:3.

Akwukwo-nsọ nke Onye-amuma Joseph Smith weputara: Joseph tughari asusu mpaghara nile nke epekele ọla-edo ahụ nke e nyere ya site n'aka mụọ-ozi Moronai, ntughari asusu ahụ bu nke e biputara n'afọ 1830 dika Akwukwo nke Mọmọn. Ọ natakwarara ọtutụ mkpughe nile site n'aka Onye-nwe na-akaputa ntọ-ala ozizi nile na nhazi nke Nzuko-nsọ ahụ. Ọtutụ n'ime mkpughe ndi a ka a chikọtara n'ime ihe nke matara ugbu a dika Ozizi na Ogbugba-ndu nile. Ọ buuru kwa ya huru maka iweputa Ọla Pel nke Oke Onu-ahia, nke na-enwe ntughari asusu nile nwere nkwalite nke Mụọ Nsọ nke ufodu n'ime edemede nile nke Moses, Abraham, na Matiu, nhoro nile sitere n'akuko nke onwe ya na igba-ama, na ndeputa iri na ato nke ozizi na nkwenye nke Nzuko-nsọ kweere.

SMITH, JOSEPH UKWU. Hụ kwa Smith, Joseph Nta; Smith, Lucy Mack

Nna nke Onye-amuma Joseph Smith.

A mụrụ ya na 12 Julai 1771. Ọ luru Lucy Mack, ha mutakwara umu itoolu (A—JS 1:4). Joseph ghoro onye kwere-ekwe kwesiri ntukwasị obi na mweghachi nke ubochi-ikpeazu na Onye-isi ezi na ulo nke mbu nye Nzuko-nsọ. Ọ nwuru na 14 Septemba 1840.

Chineke kpugheere ya ntuzi-aka nile site n'aka nwa ya nwoke Joseph, **OznQd.** 4; 23:5. Ka agadi nwa-odibo m gaa n'iru ya na ezi na ulo ya, **OznQd.** 90:20. Agadi nwa odibo m Joseph na-anodu ya na Abraham n'aka nri ya, **OznQd.** 124:19. Joseph Smith, Nta, huru nna ya n'ohu nke ala-eze selestial, **OznQd.** 137:5. Otu mụọ ozi nyere Joseph Smith Nta iwu, ka ọgwa nna ya maka ọhụ ahụ nke ọ natara, **A—JS** 1:49–50.

SMITH, JOSEPH F.

Onye-isi Nduzi nke isii nke Nzuko-nsọ; nwa-nwoke nani nke Hyrum na Mary Fielding Smith. A mụrụ ya na 13 Novemba 1838 ma nwuru na 19 Novemba 1918.

Joseph F. Smith natara otu ọhụ nke mgbaputa nke ndi nwuru-anwu, **OznQd.** 138.

SMITH, LUCY MACK. Hụ kwa Smith Joseph Nta; Smith, Joseph Ukwu

Nne nke Onye-amuma Joseph Smith na nwunye nke Joseph Smith Ukwu (A—JS 1:4, 7, 20). A mụrụ ya na 8 Julai 1776 ma ọ nwuru na 5 Mee 1856.

Joseph huru nne ya n'ime ọhụ nke ala-eze selestial, **OznQd.** 137:5.

SMITH, SAMUEL H. Hụ kwa Smith, Joseph Nta

Otu nwanne nwoke nke ka di obere nke Onye-amuma Joseph Smith (A—JS 1:4). A mụrụ Samuel n'afọ 1808 ma ọ nwuru n'afọ 1844. Ọ buuru otu n'ime ndi aka-ebe asato nke Akwukwo nke Mọmọn na jee-ozi dika otu n'ime ndi mgbaso ozi-oma mbu make Nzuko-nsọ e weghachiri azu (OznQd. 23:4; 52:30; 61:33–35; 66:7–8; 75:13).

SOLOMON. *Hụ kwa* Batsheba; Devid

N'ime Testament Ochie, otu nwa-nwoke nke Devid na Batsheba (2 Sam. 12:24). Solomon bụrụ n'otu oge eze nke Israel.

Devid wee kpọọ Solomon dika eze, **1 Ndez.** 1:11–53. Devid wee nye Solomon iwu ka o jee ije n'uzọ nile nke Onye-nwe, **1 Ndez.** 2:1–9. Onye-nwe kwere ya nkwa obi ighota ihe, **1 Ndez.** 3:5–15. O kpere ikpe n'etiti ndi nne abuo wee choputakwa nke bu nne nwanta ahụ, **1 Ndez.** 3:16–28. O tūru ilu nile na abụ nile, **1 Ndez.** 4:32. O wuru temple ahụ, **1 Ndez.** 6; 7:13–51. Tinye temple ahụ n'orụ chukwu, **1 Ndez.** 8. Eze nwanyị nke Sheba leta-ra ya, **1 Ndez.** 10:1–13. Solomon luru ndi nwunye puo n'ezị Israel, ma ndi nwunye ya tugharịrị obi ya ife chi ugha nile ofufe, **1 Ndez.** 11:1–8. Onye-nwe wee weso Solomon iwe, **1 Ndez.** 11:9–13. O wee nwuo, **1 Ndez.** 11:43. Devid buru amuma banyere idi ebube nke ichi-eze nke Solomon, **Abuoma** 72. Solomon nwetara otutu ndi nwunye na ndi iko-nwanyị kama o nwetaghi ufodu site na Onye-nwe, **OznQd.** 132:38 (Jekob 2:24).

SODOM. *Hụ kwa* Gomora

N'ime Testament Ochie, otu ajoo nnukwu obodo nke Onye-nwe bibiri (Jen. 19:12–29).

STEK

Otu n'ime nhazi na usoro nchikwa nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso Ubochi-Ikpeazu a. Ihe mejuputara stek bu otutu onu-ogugu ngalaba otu ndi uka nile. N'ozuzu o na-enwe-oke-ala nile na na-ekwerikota na onyinyo ulo ikwu a kwara nke oma na Aisaia 54:2. "Gbatia udọ gi nile, na kwagide-sie stek gi nile ike". Stek nke Zaijon obula na-akwado na na-enye-aka ijilite Nzuko-nso elu dika uzọ ahụ ulo ikwu ma-obu ulo-ofufe jiri nwee njilite elu site na stek ya nile. Stek bu ebe mkpokota maka ndi foduru n'ime ndi Israel a gbasasiri (OznQd. 82:13–14; 101:17–21).

Mee ka stek unu nile sie ike ma mesaa oke-ala unu nile mbara, **Moro.** 10:31 (OznQd. 82:14). Hoputara Zaijon stek ndi ozọ n'akuku nke a, **OznQd.** 109:59. Mkpokota ahụ n'otu ebe n'elu Zaijon, na n'elu stek ya nile, ga-abu maka mgbochi, **OznQd.** 115:6 (OznQd. 101:21). A ga-ahoputa ebe ndi ozọ maka stek nile, **OznQd.** 115:18. Onye-isi nduzi nke otu onu-ogugu-juru-aka nke ndi-isi nchu-aja ka e hiwere n'ihị ntozu-oke ndi ahụ a ga-ahoputa dika ndi-isi nduzi nke stek, **OznQd.** 124:133–134. Gaa nū baa n'ime ala nke Zaijon, ka stek ya nile nwee agbam-ume, **OznQd.** 133:9.

STIFEN

Stifen buri onye e gburu n'ihị okwu-kwe ya maka Onye-nzoputa ahụ na Nzuko-nso ya n'ime oge nile nke Testament Ohuru. Ikwusa ozi-oma ya dika na ikekwe nwere ike buru mgba-kwasị-ukwu n'ebe nnukwu oru nke Pol di, onye no n'iru mgbe Stifen kwuru onu ya iji gbachie onwe ya n'iru ndi Sanhedrin (QIndoz. 8:1; 22:20).

Stifen buri otu n'ime ndikom asaa ahụ e nyere okwa inyere Ndi-ozi Iri na Abuo aka, **QIndoz.** 6:1–8. Stifen ruru oke oru iju anya nile na ihe iriba-ama nile, **QIndoz.** 6:8. Stifen nwere nnukwu nrurita-uka ya na ndi Juu, **QIndoz.** 6:9–10. E wetara ebubo nile megide ya ma ekpere ya ikpe n'iru ndi Sanhedrin, **QIndoz.** 6:11–15. Stifen kwuputara mgbochi ya, **QIndoz.** 7:2–53. Ebe o juputara na Muo Nso o wee hu Nna ahụ na Okpara n'ohu, **QIndoz.** 7:55–56. E gburu Stifen n'ihị okwukwe maka Testament ya, **QIndoz.** 7:54–60.

TAA-AHŪHŪ, NA-ATA AHŪHŪ.

Hụ kwa Ihe Isi-ike

Imezi ghari ihe, ma-obu opipia e nyere ndi mmadu n'onwe ha ma-obu n'otu nile iji nyere ha aka imezi kari ma-obu di-ike kari.

Ajukwala aka ita ahuhu nke Onye Puru Ime Ihe nile, **Job** 5:17 (Ilu 3:11). Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu onye nke I na-ata ahuhu O Onye-iwe,

Abụoma 94:12. Enyere akwụkwọ-nsọ nile maka itụ mmadụ mmehie ya n'iru na iji mezigharịa ihe, **2 Tim.** 3:16. Onye-nwe na-ata ndị ahụ ọ hụrụ n'anya ahụ-hụ, **Ndị Hib.** 12:5–11. Onye-nwe hụrụ na-okwesiri ekwesị ka ọ taa ndị nke ya ahụhụ, **Mosa.** 23:21–22. Ewezuga ma Onye-nwe tara ndị ya ahuhụ ha agaghị echeta ya, **Hil.** 12:3. Onye-nwe na nwanne nwoke Jared kwurịtara okwu, ma taa ya ahuhụ, **Ita** 2:14. A tara ha ahuhụ ka ha nwee ike chegharịa, **OznQd.** 1:27. Ndị m hụrụ n'anya ka m na-atakwa ahuhụ ka e wee gbaghara mmehie ha nile, **OznQd.** 95:1. Ndị ahụ nile bụ ndị na-agaghị anagide ntaram-ahuhụ enweghị ike ibụ ndị e doro nsọ, **OznQd.** 101:2–5. Ndị m nwere mkpa ita ha ahuhụ ruo mgbe ha mutara irube isi, **OznQd.** 105:6. Onye ahụ nke na-agaghị anagide ita ahuhụ e tozughị oke nye ala eze nke m, **OznQd.** 136:31.

TAITŌS. *Hụ kwa* Pöl; Akwụkwọ-ozī nile nke Pöl; Taitōs, Akwụkwọ-ozī E Degaara

N'ime Testament Qhūrū, otu onye Grik a gbanwere nke a tūkwasiri-obi onye soro Pöl jee njem gaa Jerusalem na n'ikpe-azụ ghōrō onye mgbasaa ozi-oma (Ndi-Gal. 2:1–4; 2 Tim. 4:10). Taitōs werutara akwụkwọ-ozī mbụ nke Pöl nye Ndi-nsọ na Korint (2 Ndi-Ko. 7:5–8, 13–15).

TAITŌS, AKWŪKWŌ-OZĪ E

DEGAARA. *Hụ kwa* Akwụkwọ-ozī nile nke Pöl; Pöl; Taitōs

Mgbe inwere-onwe nke na-agaghị adigide nke Pöl nwere site na mkpōrō ndị Rom, o dere akwụkwọ-ozī ahụ nye Taitōs, onye nōrō na Kret. Leta ahụ kparitara ụka zuru-ezu banyere ajuju nile metụtara ezigbo ọzụzụ n'ime na nhazi nke Nzukọ-nsọ.

Isi nke 1 nwere ekele nke Pöl ya na kwa nkuzi nile na ntozu nile n'oha maka ndị ụkọchukwu na-elekota ngalaba Nzukọ-nsọ. Isi nile nke 2–3 nwere oha nkuzi nile na ozi nile nke onwe nye Taitōs banyere mmeso kwesiri ogbakọ dī ichie ichie n'ime Nzukọ-nsọ

nke ndị Kret. Pöl gbara Ndi-nsọ ahụ ume ka ha merie nduhie, na-adị nwayyọ na kwesi ntụkwasi-obi na idozi iru n'ezī ọrụ nile.

TALENT

Otu ihe itụ idi-arọ ochie ma-ọbụ nke ọgụ ego nke putara oke ihe. Ọ na-arụ kwa ọrụ dika otu àkàrá maka ihe nwekwara oke uru, dika ozi-oma nke Jisus Kraist (Mat. 25:14–29; Ita 12:35; OznQd. 60:2, 13).

TAYLOR, JOHN

Onye-isi nduzi nke atọ nke Nzukọ nke Jisus Kraist nke Ndi-nsọ Ụbọchị-Ikpeazụ a.

A kpōrō ya gaa na Kansul nke Iri na Abụọ ahụ, **OznQd.** 118:6 (OznQd. 124:128–29). Dere banyere ogbugbụ e gburu Joseph Smith na Hyrum Smith, n'ihī okwukwe ha, **OznQd.** 135:2. Nōrō n'etiti ndị dī ukwu ahụ nke Joseph F. Smith hūrū n'ime ụwa ndi mụọ, **OznQd.** 138:53–56.

TEMPLE KIRTLAND

Temple mbụ nke Nzukọ-nsọ wuru n'oge nile nke qhūrū. Ndi-nsọ wuru ya na Kirtland, Ohio (United States nke Amerika), dika inye-iwu nke Onye-nwe siri dī (OznQd. 94:3–9). Otu nzube bụrū inweta ebe ndi otu Nzukọ-nsọ tozuru-oke ga-anata ike nke mụọ, ikike, na igba-ama nye onwe ha (OznQd. 137). E doro ya nsọ na 27 Maach 1836; ekpere ido-nsọ ahụ ka e nyere Onye-amuma Joseph Smith site na mkpughe (OznQd. 109). Onye-nwe nyere ọtutu mkpughe nile dī mkpa na weghachikwa ọtughe-uzo nile nke ọkwa nchụ-aja n'ime temple nke a (OznQd. 110; 137). E jighi ya mee uju emume-nsọ nile nke temple e nyere n'ime temple nile taa.

TEMPLE, ỤLŌ NKE ONYE-NWE.

Hụ kwa Ebe-nsọ Ahụ Kacha Ebe-nsọ nile; Emume-nsọ nile; Onyinye Dī Nsọ; Ụlō-ọfufe

Ụlō nke Onye-nwe n'ezie. Onye-nwe oge nile na-enye ndi ya iwu ka ha wuo

temple nile, ụlọ nile dị nsọ nke Ndị-nso tozuru oke na-eme mmemme nile dị nsọ na emume-nsọ nke ozi-oma n'ime ya maka onwe ha na maka ndị nwurụ anwụ. Onye-nwe na-eleta temple ya nile, ha bụkwa ebe nile kachasi nsọ maka ofufe.

Ụlọ-ofufe ahụ nke Moses na ụmụ nke Israel wulitere bụurū otu temple dị nke nke. Ndị Israel jigidere ya n'ime oge ọpupu ha site n'Ijipit.

Temple kachasi mma a maara nke oma a kpọturu aha n'ime Bible bụ nke ahụ Solomon wuru na Jerusalem (2 Ihem. 2-5). E bibiri ya n'afọ 600 tutu a mụọ Kraịst site n'aka ndị Babilon ma Zerubabel weghachiri ya ọfọdu obere ka ọ bụrū otu nari afọ mgbe e mesiri (Ezra 1-6). Mpaghara temple a ka a gbara oku n'afọ 37 tutu a mụọ Kraịst, Nnukwu Eze Herod wughariri ya mgbe e mesiri. Ndị Rom bibiri temple ahụ n'afọ 70 mgbe a mụsiri Kraịst.

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn, ndị ezi-omume na-esọ Chineke ka e duziri ka ha wuo ma fee ofufe n'ime temple nile (2 Nif. 5:16; Mosa. 1:18; 3 Nif. 11:1). Iwu na iji temple mee ofufe n'uzọ ziri-ezi bụ ihe iriba-ama nile nke ezi Nzuko-nsọ n'ime ọgbọ ọbula, tinyere Nzuko-nsọ e weghachiri-azụ n'ubochi nke anyi. Temple nke Kirtland bụurū temple nke mbụ e wuru ma tinye n'orū chukwu nye Onye-nwe n'ime ọgbọ nke a. Ke mgbe oge ahụ e nyefewo n'orū chukwu temple nile n'ime ala nile gazuo elu uwa.

Onye ga-eguzo n'ebe nsọ ya? **Abụoma** 24:3-5. Bjanu k'anyị rigo ruo n'ụlọ nke Chineke nke Jekob, **Aịsa.** 2:2-3 (Maịka 4:1-2; 2 Nif. 12:2-3). Onye-nwe ga-abia na temple ya na mberede, **Mal.** 3:1 (3 Nif. 24:1; **OznQd.** 36:8; 42:36). Jisus wee mee ka temple di ọcha, **Mat.** 21:12-16 (Mak 11:15-18; Luk 19:45-48). E nyere Ndị-nsọ iwu ka ha wuo temple na Missouri, **OznQd.** 57:3 (**OznQd.** 84:3-5). Hiwe otu ụlọ nke Chineke, **OznQd.** 88:119 (**OznQd.** 109:8). Ndị-nsọ ka Onye-nwe tara ahụhụ n'ihu ha enweghi ike iwu temple, **OznQd.** 95:1-12. Agaghị m abata n'ime temple nile na-adighi

nsọ, **OznQd.** 97:15-17. Anabatawo m ụlọ nke a, aha nke m ga-anọkwa ebe a, **OznQd.** 110:7-8. Ndị nke Onye-nwe ka a na-enye iwu oge nile ka ha wuo ụlọ nye aha ya, **OznQd.** 124:39. Oke oru ahụ nke a ga-arụ n'ime temple nile gunyere nrachi nke ndị bụ ụmụ nye ndị mụrụ ha, **OznQd.** 138:47-48. Oke oru ubochi-ikpeazu ahụ gunyere iwu temple nile, **OznQd.** 138:53-54.

TESTAMENT OCHIE. *Hụ kwa*

Akwukwọ-nsọ nile; Bible;
Pentatuk

Edemede nile nke ndị amuma agba ochie, ndị mere omume n'okpuru ike na-arụ oru, n'ime nke Mụọ Nsọ na di n'ime karịa otutu nari afọ nile, gbara-ama maka Kraịst na ije-ozị ya nke di n'iru. O nwekwara otu ndekota nke akuko nke Abraham na ụmụ ụmụ ya, jiri Abraham na Ọgbugba-ndu ahụ malite, ma-ọbụ igba-ama nke Onye-nwe na Abraham mere ya na ụmụ ụmụ ya.

Akwukwọ ise nke mbụ nke Testament Ochie bụurū Moses dere ha. Ha bụ Jenesis, Ọpupu, Levitikos, Onu-ogugu, na Deuteronomi. Jenesis natunyere mmalite nke uwa, mmadu, asusu nile, agburu nile, na mmalite nke ụlọ nke Israel.

Akwukwọ akuko nile ahụ na-ako maka ihe nile mere eme nke Israel. Akwukwọ nile ndia bụ Joshua, Ndi-ikpe, Rut, nke 1 na 2 Samuel, nke 1 na 2 Ndi-Eze, nke 1 na 2 Ihe mere n'oge ndi-eze, Ezra, Nehemaia, na Esta.

Akwukwọ abụ nile dekotara ufodu n'ime amamihe na ihe ogugu nke ndi amuma. Ha bụ Job, Abụ-oma, Ilu, Eklisiastis, Abụ nke Abụ (Abụ nke Solomon), na Abụ-akwa nile.

Ndị amuma dorọ Israel aka na ntị maka mmehie ya nile na gbaa-ama banyere ngozi nile na-abia site na irube-isi. Ha buru amuma banyere obibia nke Kraịst onye ga-achụ aja mgbaghara mmehie maka mmehie nile nke ndi ahụ ga-echehari, nata emume-nsọ nile, ma bie ndu nke ozi-oma. Akwukwọ nile nke ndi amuma bụ Aịsaia, Jeremaia, Ezikiel, Daniel, Hosea, Joel, Emos,

Obadaia, Jona, Maija, Nehum, Habakuk, Zefanaia, Hagai, Zakaria, na Malakai.

Nke kachasi na akwukwo nile nke Testament Ochie ka e dere n'asusu Hibu. Edemede nile di ole na ole nwere Aramaik, otu asusu agbata obi.

TESTAMENT ỌHURU. *Hu kwa*

Akwukwo-nsọ nile; Bible

Otu nchikota nke edemede nile nwere nkwalite nke Mụọ (na mmalite bu n'asusu Grik) banyere ndu na ije-ozị nke Jisus Kraịst, Ndi-ozị ahu, na ndi ozo nile na-eso Jisus Kraịst. Testament Ọhuru n'ozuzu-gha ka, e kewasiri ibu Ozi-Qma nile, ọlụ nile nke Ndi-ozị, Akwukwo ozi nile nke Pọl, Akwukwo-ozị nile n'gha, na akwukwo nke Mkpughe.

Ozi-Qma anọ ahu nile—Akwukwo nile nke Matiu, Mak, Luk, na Jon—ha bu nkwasị nile nke ndu nke Kraịst. Akwukwo nke Ọlụ Ndi-ozị dekọtara akukọ nke Nzuko-nsọ na Ndi-ozị, nke ka nke njem mgbasa ozi-Qma nile nke Pọl, mgbe onwu Kraịst gasiri. Leta nile nke Pọl na-enye ndi ndu na ndi otu Nzuko-nsọ ntuzi-aka. Leta ndi nke ozo bu Ndi-Ozi ndi ozo dere ha ma na-enye mgbakwunye ndumodu nye Ndi-nsọ mgbe mmalite ahu. Akwukwo nke Mkpughe, nke Onye-ozị Jon dere, nwere karisịa ibu amuma nile gbasara ubochi ndi ikpe-azu.

TOMAS

N'ime Testament Ọhuru otu n'ime Ndi-ozị Iri na Abuo izizi nke Onye-nzoputa hooro n'oge ije-ozị ya n'aru na-anwu anwu. Na Grik aha ahu bu Didimos (Mat. 10:2-3; Jon 14:5; 20:24-29; 21:2). Na-agbanyeghi na Tomas nwere obi abuo banyere mbilite n'onwu nke Jisus ruo mgbe o huru Onye-nzoputa ahu n'onwe ya, idi ike nke agwa ya mere ya idi na njikere inagide mkpagbu na onwu, ya na Onye-nwe ya (Jon 11:16; 20:19-25).

TIMOTI. *Hu kwa* Pọl

N'ime Testament Ọhuru otu nwa oko-

robia na-agbasa ozi-Qma bu onye nsiso nke Pọl n'oge Ije-ozị Pọl. (Qlndoz. 16:1-3; 2 Tim. 1:1-5), nwa-nwoke nke onye nna bu onye Grik na nne bu Onye Juu; ya na ndi muru ya biiri na Listra.

Pọl gwara Timoti okwu dika "nwa ya nwoke n'ime Okwukwe ahu" (1 Tim. 1:2, 18; 2 Tim. 1:2). Timoti buuru eleghi anya onye enyem-aka nke a kachasi itukwasị obi na inwe ike ime ihe nke Pọl (Ndi-Fil. 2:19-23).

TIMOTI, AKWUKWO-OZI E

DEGAARA NILE. *Hu kwa*

Akwukwo-ozị nile nke Pọl; Pọl;

Timoti

Akwukwo abuo di n'ime Testament Ọhuru. Ha abuo buuru n'izizi leta nile nke Pọl degaara Timoti.

1 Timoti: Pọl dere akwukwo-ozị ahu nke mbu mgbe a tusiri ya mkporo nke mbu. O hapuruji Timoti n'Efesos, na-ezube iloghachi ma e mesia (1 Tim. 3:14). Otu o sila di Pọl nwere mmetu na e nwere ike igbu ya oge, nke a mere o ji deere Timoti akwukwo, eleghi-anya site na Masedonia (1 Tim. 1:3), iji nye ya ndumodu na agbam-ume n'ime-juputa oru ya.

Isi nke mbu nwere ekele nke Pọl na kwa nkuzi ya nile banyere nkata nzu-zu nile ndi a na-ewebata n'ime Nzuko-nsọ. Isi nile nke 2-3 na-enye nduzi-uzo banyere ofufe na mbara na banyere ikpa-agwa na omume nke ndi-ozizi nke ozi-Qma. Isi nile nke 4-5 nwere otu nkwa nke Qma nke ngonari okwukwe ubochi-ikpeazu na ndumodu e nyere Timoti n'otu o ga-esi kwusaa ozi-Qma nye ndi ahu o na-edu. Isi nke 6 bu otu agbam-ume igosi ikwesị ntukwasị obi na izere aku na uba nile nke uwa.

2 Timoti: Pọl dere leta nke abuo n'ime oge o no na mkporo nke ugboro abuo, obere oge tutu e gbuo ya n'ihu okwukwe ya. O nwere okwu nile nke ikpeazu nke Onye-ozị ahu na-egosi kwa idi ebube nke agbam-ume na ntukwasị-obi nke o jiri nagide onwu.

Isi nke 1 nwere ekele nke Pọl na iwu nye Timoti. Isi nile nke 2-3 na-enye

ọtụtụ ịdọ aka na ntị dị iche iche na nduzi ụzọ nile, tinyere otu ịma-aka n'iru iche ihe egwu nile na-abịa iru. Isi nke 4 bụ otu ozi nye ndị enyi Pọl, nke nwere ndumọdụ banyere otu e si e lebara ndị na-agọnarị okwukwe anya.

TIANKOM

Otu nnukwu onye-ndu ndị-agma nke Nifaj n'ime Akwụkwọ nke Mọmọn (Alma 50:35; 51-52; 61-62).

TUGHARIA UCHE. *Hụ* Ntughari Uche

UA

N'ime Testament Ochie, Ua nke ndị Kaldis bụurụ ebe obibi izizi nke Abram (Jen. 11:27-28, 31; 15:7; Neh. 9:7; Abr. 2:1, 4).

UBI. *Hụ kwa* Ubi Vine nke Onye-nwe; Ụwa

N'akwụkwọ nsọ, otu mbara ala ghe-oghe e jiri na-akọ ugbo ma-ọbụ ebe anụmanụ na-ata nri. Ọtụtụ mgbe ọ na-abụ akara nke ụwa na ndị ya nile.

Ubi ahụ bụ ụwa, **Mat.** 13:38. Ala-eze elu-igwe yiri akụ e zoworo n'ubi, **Mat.** 13:44. M wee hụ nnukwu na obosara ubi, **1 Nif.** 8:9, 20. Ubi ahụ chara-acha, **Alma** 26:5. Ubi ahụ chara-acha, na-echere owuwe ihe-ubi, **OznQd.** 4:4 (**OznQd.** 6:3; 11:3; 12:3; 14:3; 31:4, 33:3, 7). Ubi ahụ bụurụ ụwa, **OznQd.** 86:1-2. Aga m atunyere ala-eze nile ndị a nye otu nwoke nwere ubi, **OznQd.** 88:51.

UBI VINE NKE ONYE-NWE. *Hụ* *kwa* Israel; Ubi

Otu àkàrà maka ubi nke ọrụ nke mụọ. N'ime akwụkwọ-nsọ nile, ubi vine nke Onye-nwe dika ọ na-emekarị na-atunyere ụlọ nke Israel ma-ọbụ ala-eze nke Chineke n'elu ụwa. Oge ụfọdụ ọ na-atunyere ndị mmadụ nile nke ụwa n'ọha.

Ubi vine nke Onye-nwe nke usuu nke ndị-agma bụ ụlọ Israel, **Aisa.** 5:7 (2 Nif. 15:7). Jisus turu ilu nke ndị-ọrụ n'ime ubi vine, **Mat.** 20:1-16. Israel yiri osisi olive ụlọ nke a zuru n'ubi vine nke Onye-nwe, **Jekob** 5. Ndị odibo nke

Onye-nwe ga-ebecha ubi vine ya maka oge ikpeazu, **Jekob** 6. Onye-nwe ga-agozi ndị nile na-arụ ọrụ n'ubi vine ya, **OznQd.** 21:9 (Alma 28:14). Rụọ nù ọrụ n'ubi vine m maka oge nke ikpe-azụ, **OznQd.** 43:28.

UCHE

Ike nile gbasara akọ na uche; ike nile nke uche zuru ezu nke echiche.

Were obi zuru oke fee ya ofufe na uche dị na njikere, **1 Ihem.** 28:9. Were uche gi dum hụ Onye-nwe Chineke gi n'anya, **Mat.** 22:37. Itinye uche n'ihe nke anụ arụ bụ ọnwụ, itinye-uche n'ihe nke mụọ bụ ndụ ebighi-ebi, **2 Nif.** 9:39. Olu nke Onye-nwe batara n'ime uche m, **Inos** 1:10. Okwu ahụ nwere nsonazụ kara sie ike n'uche ndị ahụ karịa mma agha, **Alma** 31:5. Aga m a gwa gi n'ime uche gi, **OznQd.** 8:2. I ga-eche-puta ya n'echiche n'ime uche gi, **OznQd.** 9:8. Mee ka idi mkpa nke mgbe ebighi-ebi n'ọrụ n'uche unu nile, **OznQd.** 43:34. Uche unu nile n'oge gara aga a bụwo ihe gbara ọchịchiri, **OznQd.** 84:54. Laba n'akwa unu n'oge, bilie n'oge ka arụ unu nile na uche unu nwee ike ọhụrụ, **OznQd.** 88:124. Setan amataghị uche Chineke, **Moses** 4:6. Onye-nwe wee kpọọ ndị ya Zaijón, n'ihia na ha nwere otu obi na otu uche, **Moses** 7:18.

UDE NKE GILIED

Nnya na-esi isi ụtọ a na-eji agwọ onya nile (Jen. 43:11; Jer. 8:22; 46:11; 51:8). Osisi nta na-erute nnya ahụ a na-esi na ya eme ude ahụ toro ebe ọ dị ukwuu na Gilied n'oge nile nke Testament Ochie nke mere na a bịaara mara Ude ahụ dika "ude nke Gilied" (Jen. 37:25; Ezik 27:17).

UDO. *Hụ kwa* Izu-ike; Oge Jisus Kraịst Ga-abịa n'Ụwa Chịa Otu Puku Afọ; Onye na Eme Udo

N'ime akwụkwọ-nsọ nile, udo nwere ike iputa inwere-onwe site na ọgụ na nnukwu ọgba-aghara ma-ọbụ ida juu nke ime onwe na nkasi-obi nke a muru site na Mụọ nke Chineke na-enye Ndị-nsọ ya kwesiri ntụkwasị obi.

Inwere-onwe site n'ọgụ na nnukwu ọgbaghara: Ọ na-eme ka agha nile kwụsi, **Abuoma** 46:9. Ha agaghị amụta kwa agha ọzọ, **Aịsa.** 2:4. Unu na mmadụ nile na-ebi n'udo; unu abọrọla onwe unu ọbọ, **Ndị-Rom.** 12:18–21. A ka nwekwara udo n'ala ahụ, **4 Nif.** 1:4, 15–20. Katọọ agha ma maa ọkwa udo, **OznQd.** 98:16. Welite nụ ọkọlọtọ nke udo, **OznQd.** 105:39.

Udo sitere na Chineke nye ndị na-erube isi: Onye-nzọpụta ka a ga-akpọ Onye-eze nke Udo, **Aịsa.** 9:6. Ọ dighị udo dịjiri ndị ajọọ mmadụ, **Aịsa.** 48:22. E nwere igwè ụsụ ndị mụọ-ozị nke elu-igwe na-aja Chineke mma na-asi, otuto dịrị Chineke n'ebe kachasi ihe nile elu, udo dị kwa n'elu ụwa, **Luk** 2:13–14. Udo ka m hapụrụ unu, **Jon** 14:27. Udo nke Chineke kachasi uche nile, **Ndị-Fil** 4:7. Ndị nke Benjamín natara udo nke mụọ, **Mosa.** 4:3. Lee otu ịma mma n'elu ugwu ukwu nile ka ọba ụkwụ nke ndị ahụ na ekwuputa udo, **Mosa.** 15:14–18 (**Aịsa.** 52:7). Alma tikuru Onye-nwe mkpu ma chọta udo, **Alma** 38:8. Mụọ nile nke ndị ezi-omume ka a ga-anabata n'ọnọdụ nke udo, **Alma** 40:12. Ọbụ na mụ ekwughị udo nye obi gi gbasara okwu a? **OznQd.** 6:23. Jee ije n'ndị nwayọ nke mụọ m, ma ị ga-enwe udo n'ime m, **OznQd.** 19:23. Onye ahụ nke na-arụ ọrụ nke ezi-omume ga-anata udo, **OznQd.** 59:23. Jiri ihe nkedo nke afọ oma yikwasị onwe unu, dika uwe, nke bụ ihe nkedo nke ozuzu oke na udo, **OznQd.** 88:125. Nwa m udo dịrị mkpuru-obi gi, **OznQd.** 121:7. N'ihia na-achọputawo m na-enwere udo karịa m wee chọọ maka ngozi nile nke ndị nna ha, **Abr.** 1:2.

UGWU KUMORA. *Hụ kwa*

Akwụkwọ nke Mọmọn; Moronai,
Nwa-nwoke nke Mọmọn; Smith,
Joseph Nta

Otu Ugwu nta dị na Qdida-anyanwụ New York, United States nke Amerika. Ebe a otu onye-amụma mgbe ochie a kpọrọ Moronai zoturu epekele ọladedo nile nke nwere ụfọdụ akụkọ nde-

kota nile nke mba ndị Nifai, na ndị Jared nile. E duziri Joseph Smith gaa n'ugwu a na 1827 site n'aka Moronai onye biliworo n'ọnwụ inweta epekele ndị a ma tugharịa asụsụ nke otu mpaghara ha. Ntugharị asụsụ a bụ Akwụkwọ nke Mọmọn.

Ndị Nifai wee gbakota na Kumora, **Mom.** 6:2–4. Kumora buurụ n'ala nke otutu mmiri nile, **Mom.** 6:4. Mọmọn wee zoo akụkọ ndekota nile ahụ n'Ugwu Kumora, **Mom.** 6:6. E gbudara ndị Nifai nile ewezuga iri abuo na anọ na Kumora, **Mom.** 6:11. Anyị nuru ozi nile nke obi-uto sitere na Kumora, **OznQd.** 128:20. Joseph Smith nwetara epekele nile site n'Ugwu Kumora, **A—JS** 1:42, 50–54, 59.

UGWU OLIVE. *Hụ kwa* Getsemane

Otu ugwu dị na mpaghara ọwụwa anyanwụ nke ndagwurugwu Kidron, mpaghara ọwụwa anyanwụ nke Jerusalem. Na mkpọda nile nke mpaghara odida anyanwụ nke ya, nso nso n'ikè ya ka ogige-ubi Getsamane dị. Betfagi na Betani dị n'elu na mkpọda mpaghara ọwụwa anyanwụ ya. Ugwu a buurụ ebe otutu ihe mere eme nke Bible mere (**Mat.** 24:3) na ga-abụ kwa ebe dị mkpa n'ihe omume nile nke ubochi ndị ikpe-azụ (**Zek.** 14:3–5; **OznQd.** 45:48–54; 133:20).

UGWU SAĪNAI. *Hụ kwa* Iwu nke Moses; Moses

Otu nnukwu Ugwu dị na obodo Saĭnai nke ọ fọdurụ obere ka mmiri gbaa okirikiri, dị nso n'ebe Moses na ndị Israel nwere ụlọ ikwu, ha zuru ike ọnwaa atọ mgbe ha na-esiworị n'Ijpt puo, a na-akpo kwa ya Ugwu Horeb (**Ọp.** 3:1). N'ebe a ka Chineke nyere Moses iwu ya maka ụlọ nke Israel; n'ebe a kwa ka e wuru ụlọ ofufe ahụ (**Ọp.** 19:2; 20:18; 24:12; 32:15).

UMEALA, IDỊ UMEALA. *Hụ kwa* Adighi-ike; Dị Nwayọ, Idị Nwayọ; Mpako; Obi Tiwara Etiwa; Ogbenye

Ime ka a dị nwayọọ ma kwe inata

nkuzi, ma-ọbụ ọnọdụ nke ị dị nwayọọ ma-ọbụ inata nkuzi. Ịdị umeala gụnyere imata ndabere anyị na Chineke na nwee agụụ inye onwe anyị n'okpu-ru uche-obi ya.

Chineke mere gị ka ị jee ịrị afọ anọ n'ọzara ka O wee mee gị umeala, **Deut.** 8:2. Emere m mkpụrụ obi m umeala site n'obubu-ọnụ, **Abụoma** 35:13. Ọ ka mma bụ nwata nke bụ ogbenye ma maara ihe, karịa eze nke bụ okenye na Onye nzuzu, **Ekl.** 4:13. Onye-nwe na-ebinyere onye ị umeala, **Aisa.** 57:15. Onye ọbụla ga-eme onwe ya umeala dika nwantakiri, onye ahụ dika ịrị ukwu na ala-eze elu-igwe, **Mat.** 18:4. Onye ọbụla nke ga-eme onwe ya umeala a ga-eweli ya, **Mat.** 23:12 (Luk. 14:11; 18:14). Jisus mere onwe ya umeala ma rubere isi ruo n'onwu, **Ndị-Fil.** 2:8 (Luk 22:42; 23:46). Chineke na-edo onwe ya megide ndị mpako, ma na-enye ndị ị umeala n'obi amara, **1 Pit.** 5:5–6 (2 Nif. 9:42). Wedata onwe unu ala, ọbuna n'omimi nile nke obi umeala, **Mosa.** 4:11 (2 Nif. 9:42; 3 Nif. 12:2). Unu adịwo umeala zuru oke? **Alma** 5:27–28. Akụkụ nke ndị ahụ kara ị umeala biara gbasie ike n'umeala ha, **Hil.** 3:33–35. Ana m enye ndị mmadụ adighi-ike ka ha wee ị umeala, **Ita.** 12:27. Ịdị umeala bụ otu ntozu-oke maka baptism, **OznQd.** 20:37. Mee onwe unu umeala n'iru m ma unu ga-ahụ ma mata na A bụ M, **OznQd.** 67:10. Ka ị dīrị umeala, ma Onye-nwe ga-enye gị ọzịza nke ekpere gị nile, **OznQd.** 112:10. Ka onye ahụ nke na-amaghi ihe mụta amamihe site na-ime onwe ya umeala, **OznQd.** 136:32. Mụọ ahụ ka e zipuwo inye ndị ị umeala ihè, **OznQd.** 136:33.

URIM NA TUMIM. *Hụ kwa* Epekele Nchekwa Obi nile; Ọhụ-uzọ

Ngwa-ọrụ nile nke Chineke kwadoro ịjị nyere mmadụ aka n'inweta mkpughe na n'itughari asụsụ nile. N'asụsụ ndị Hibru okwu nile ahụ pụtara "ihè nile na izu-oke nile" Urim na Tumim ahụ bụ nkume abụọ e doziri n'uta ọla

ọcha abụọ na oge ọfọdụ nile e jikoo ya na epekele-nchekwa-obi (**OznQd.** 17:1; A—**JS** 1:35, 42, 52). Ụwa nke a ga-aghọ nnukwu Urim na Tumim n'ọnọdụ anwugh-anwụ ya e doro nsọ (**OznQd.** 130:6–9).

Ị ga-etinye n'ime epekele-nchekwa-obi nke ikpe ahụ Urim na Tumim ahụ, **Ọpụ.** 28:30. Onye na-emeri emeri, ya ka m ga-enye nkume ọcha, **Mkpu.** 2:17. Onwere ebe o nwere ike ilere anya, na tugharia asụsụ, **Mosa.** 8:13. Okwute abụọ ndia ka m ga-enye gị, **Ita.** 3:23–24, 28 (Ita. 4:5). Joseph Smith natara mkpughe nile site na Urim na Tumim ahụ, **OznQd.** isi nke nkeji nile nke 6, 11, 14–16. I nwere ike e nyere gị itughari asụsụ site na Urim na Tumim, **OznQd.** 10:1. Ndị aka-ebe atọ ga-ahụ Urim na Tumim ahụ, nke e nyere nwanne nwoke nke Jared n'elu ugwu, **OznQd.** 17:1. Ebe ahụ nke Chineke bi bụ nnukwu Urim na Tumim. Nkume ọcha ahụ ga-abụ otu, Urim na Tumim nye onye ọbụla nke natara otu, **OznQd.** 130:6–11. Abraham nweere Urim na Tumim ahụ, **Abr.** 3:1, 4.

USORO NJIKỌTA-ỌNỤ. *Hụ kwa* Doo-nsọ, Iwu nke Nnyefechasi

Otu ọgbakọ nke Ndị-nsọ sitere na ya n'ubochi izizi nile nke Nzuko-nsọ e weghachiri chọọ ibi ndụ nke iwu nke nnyefechasi. Ndị mmadụ n'onwe ha kesara arịa, ngwa ahia, na uru nile, na-anata ihe ndị a nile dika ọchịchọ na mkpa ha nile siri ị (**OznQd.** 51:3; 78:1–15; 104).

N'ihe unu nke ụwa unu ga-aha otu, **OznQd.** 70:14. Ndị-nsọ ka a ga-ahazi ka ha hara otu n'ihe nile, **OznQd.** 78:3–11 (**OznQd.** 82:17–20). Onye-nwe nyere usoro njikọta-ọnụ mkpughe na iwu-nsọ, **OznQd.** 92:1. John Johnson ga-abụ onye-otu nke usoro njikọta-ọnụ ahụ, **OznQd.** 96:6–9. Onye-nwe nyere ntuzi-aka ọha maka ihazi usoro njikọta-ọnụ ahụ, **OznQd.** 104. Ndị nke m adighi n'otu dika njikọ n'otu ahụ nke ala-eze selestial choro, **OznQd.** 105:1–13.

USORO OGE NA EBE NILE NA IHE-OMUME NILE

Usoro oge, na ebe nile, na ihe-omume nile ma-ọbụ ndepụta nke ihe-omume nile nke a na-eso, e zuchaghị-ezu ma ebum n'uche ya bụ nanị inye onye na-agụ echiche nke usoro nke ihe omume nile n'oge nile nke Bible na Akwụkwọ nke Mọmọn:

Ihe omume nile gboo n'ụbọchị nile nke ndị-Isi-ezi-na ụlọ: (N'ihia otu o si dị ike imata kpom-kwem akara na-egosi oge nile nke ihe omume nile na nkeji nke a, e nyeghị kwa akara na-egosi oge.)

Tutu a mụ Kraịst B.C. (ma-ọbụ B.C.E. Tutu Ọgbọ Ọha)

4000 Adam dara.

Inọk kwusara ozi-oma.

Noa kwusara ozi-oma; ide mmiri jupụtara ụwa.

E wuru Ụlọ-elu Towa Bebel; Ndị Jared jere njem gaa n'Ala e kwere na nkwa.

Melkizedek kwusara ozi-oma.

Noa nwurụ.

A mụrụ Abram (Abraham).

A mụrụ Aịsak.

A mụrụ Jekọb.

A mụrụ Josef.

E rere Josef gaa n'Ijpt.

Josef pụtara n'iru Fero.

Jekọb (Israel) na ezi na ụlọ ya gbadara n'Ijpt.

Jekọb (Israel) nwurụ.

Josef nwurụ.

A mụrụ Moses.

Moses duuru umụ Israel pụọ n'Ijpt (Ọpupụ ahụ).

E nwogharịrị Moses.

Joshua wee nwụọ.

Mgbe Joshua nwusiri, oge nke ndị-ikpe wee malite, onye-ikpe nke mbụ bụrụ Otniel ma onye ikpe-azụ bụrụ Samuel, usoro na akara na-egosi oge nile nke ndị ọzọ e doghị anya.

E tere Sọl mmanụ ibụ eze.

The Omume nile nke Ala-eze e Jikọrọ-onyị nke Israel:

1095 Ọchịchị Sọl malitere.

1063 Samuel tere Devid mmanụ ibụ eze.

1055 Devid aburụ eze na Hebrọn.

1047 Devid aburụ eze na Jerusalem; Netan na Gad buru amụma.

1015 Solomon aburụ eze nke Israel nile.

991 A rụchara Temple ahụ.

975 Solomon nwurụ; agburụ iri nile nke elu-elụ nupuru isi megide Rehoboam, nwa ya nwoke, na ekewasiri Israel.

The Omume nile nke Israel:

975 Jeroboam bụrụ eze.

The Omume nile nke Juda:

949 Shishak, eze nke Ijpt pụnariri Jerusalem arịa n'aghughọ.

The Omume nile nke Akwụkwọ Akwụkwọ nke Mọmọn:

Ihe Omume nile nke Israel:

- 875 Ehab chiri-eze na Sameria ofe elu-elu Israel, Elaija buru amuma.
- 851 Elaisha ruru nnukwu oru ebube nile.
- 792 Emos buru amuma.
- 790 Jona na Hosea buru amuma.

Ihe Omume nile nke Juda:

- 740 Aisaja malitere ibu amuma. (A choputara Rom; Nebonesa buuru eze nke Babilon n'afu 747; Taiglat Pailesa III buuru eze nke Asiria site 747 ruo 734.)
- 728 Hezeakaia buuru eze nke Juda. (Shelmaneza IV buuru eze nke Asiria.
- 642 Nehum buru amuma.
- 628 Jeremaia na Zefanaia buru amuma.
- 609 Obadaia buru amuma; E buuru Daniel na ndokpu n'agha gaa Babilon. (Nineve dara n'afu 606, Nebukadneza buuru eze nke Babilon site afu 604 ruo 561.)
- 598 Ezikiel buru amuma na Babilon; Habakuk buru amuma; Zedekaja buuru eze nke Juda.
- 587 Nebukadneza nwudere Jerusalem.

Ihe Omume nile nke Akuko Akwukwo nke Momon:

- 600 Lihai hapuru Jerusalem.
- 588 Mulek puru site na Jerusalem gawa obodo e kwere na nkwa.
- 588 Ndi Nifai kewapuru onwe ha site na ndi Leman (n'etiti 588 na 570).

Ihe Omume nile n'Akuko ndi Juu:

- 537 Sairos nyere iwu-okwu na ndi Juu nwere ike ilota site na Babilon.
- 520 Hagai na Zakaria buru amuma.
- 486 Esta biri ndu.

Ihe Omume nile nke Akuko Akwukwo nke Momon:

Ihe Omume nile n'Akụkọ ndị Juu:

- 458 E nyere Ezra ikike ka o mee
mgbanwe nile.
- 444 Nehemaja ka e nyere okwa ibu
onye-ochichị nke Judea.
- 432 Malakai buru amụma.
- 332 Alexandra (the Great) meriri Siria
na Ijipt n'agha.
- 323 Alexandra
nwurụ.
- 227 Septuagint ahụ, ntughari asụsụ
nke akwukwọ nsọ nile ndị Juu
baa n'asụsụ Grik ka a malitere.
- 167 Mataias onye Makabi nupurụ isi
megide Siria.
- 166 Judas Makabios aburụ onye-ndu
ndị Juu.
- 165 E mere ka temple dị ọcha ma e
dogharịrị ya nsọ; Hanuka
malitere.
- 161 Judas Makabios nwurụ.
- 63 Pōmpi meriri Jerusalem n'agha,
na ochichị ndị Makabi wee
gwusịa n'Israel.
- 51 Kleopatra chirị-eze.
- 41 Herōd na Fasel ka e mere ndị
govano e jikoro ọnụ nke Judea.
- 37 Herōd aburụ onye-ndu na
Jerusalem.
- 31 A lurụ agha nke Aktium;
Agostos a burụ onye-na-achị
nnukwu obodo Rom site 31 tutu
a mụ Kraịst ruo 14 ka a mụsịrị
Kraịst.
- 30 Kleopatra nwurụ.
- 17 Herōd rugharịrị temple ahụ.

*Ihe Omume nile nke Akụkọ Akwụkwọ
nke Mọmọn:*

- 400 Jarom natara epekele ahụ nile.
- 360 Omnai natara epekele ahụ nile.
- 148 Abinadai ka e gburu n'ih
okwukwe ya; Alma hiwekwara
Nzukọ-nsọ ahụ ọzọ n'etiti ndị
Nifai.
- 124 Benjamin nyere ndị Nifai okwu
ya nke ikpe-azụ.
- 100 Alma nke nta na umụ ndikom
nke Mosaja malitere ọrụ ha.
- 91 Ochichị ndị-ikpe malitere
n'etiti ndị Nifai.

- 6 Samuel onye Leman buru
amụma maka omumụ nke Kraịst.

Ihe omume nile n'Akụkọ ndị otu Kraịst:

Tutu a muo Kraịst ma-ọbụ Ogbọ ọha. Omumụ nke Kraịst.

30 Ije-ozị nke Kraịst malitere.

33 A kpogburu Kraịst.

35 A gbanwere Pọl.

45 Pọl gara njem izisa ozi-oma nke mbụ ya.

58 E zigara Pọl Rom.

61 Akụkọ nke Olu Ndi-ozì gwusiri.

62 A gbara Rom oku; akpagburu Ndi-otu-Kraịst na okpuru Nero.

70 Ndi-otu-Kraịst hapuru Jerusalem gawa na Pela; ndi agha gbara Jerusalem okiri kiri ma nwude ya.

95 Domitian kpagburu Ndi-otu-Kraịst.

Ihe Omume nile nke Akụkọ Akwụkwọ nke Mọmọn:

Ka a musiri Kraịst (ma-ọbụ Ogbọ ọha): A.D. or C.E.

33 ma-ọbụ

34 Kraịst ahụ biliteworo n'ọnwụ putara ihè na Amerika.

385 E bibiri mba ndi Nifai.

421 Moronai zoro epekele nile ahụ.

ỤBA. *Hụ Ụba Akụ*

ỤBA AKỤ. *Hụ kwa Ego; Mpako*

Akụ ma-ọbụ uju. Onye-nwe na-enye Ndi-nso ndumodu ka ha ghara icho ụba akụ nke ụwa ewezuga iji mee ihe oma. Ndi-nso agaghị edoberiri icho ụba akụ nke ụwa n'iru tutu chọwa ala-eze nke Chineke, nke na-ejide ụba akụ nile nke ebighi-ebi (Jekob 2:18–19).

Mgbe akụ na-abakarị ụba, unu atụ-kwasila obi unu na ha, **Abụoma** 62:10. Akụ adighi aba uru n'ubochi nke oke iwe, **Ilu** 11:4. Onye na-atukwasi obi n'akụ ya onye ahụ ga-ada, **Ilu** 11:28. Ihe a na-ahoro ka ezi aha bu karịa nnukwu ụba-akụ, **Ilu** 22:1. Lee otu o diji ndi nwere akụ ike iba n'ala-eze Chineke, **Mak** 10:23 (Luk 18:24–25). Ihu ego n'anya bu mgboro gwu ihe o joo nile, **1 Tim.** 6:10. Ahuhu na-adiri ogaranya ndi na-eleda ndi ogbenye anya ndi akụ ha bu kwa chi ha, **2 Nif.** 9:30. Ndi ezi-omume etinyeghi obi ha nile na ụba akụ mana ha keritara ihe, ha na mmadu nile, **Alma**

1:30. Ndi mmadu ahụ malitere ime mpako n'ihu ụba akụ nile, **Alma** 4:6–8. A malitere igosi ihe di iche na ndi ahụ site n'okwa dika ụba akụ ha nile siri di, **3 Nif.** 6:12. A chola ụba akụ kama choo amamihe, **OznQd.** 6:7 (Alma 39:14; OznQd. 11:7). Ụba akụ nile nke ụwa bu nke Chineke inye, kama kpachapụ anya maka mpako, **OznQd.** 38:39.

Ụba akụ nke mgbe ebighi-ebi: Kpadonu ụba akụ unu n'elu-igwe, **Mat.** 6:19–21. Ugboro ole ka m kpoworo unu site na ụba akụ nke ndu ebighi-ebi, **OznQd.** 43:25. Ụba akụ nke mgbe ebighi-ebi bu nke m inye, **OznQd.** 67:2 (OznQd. 78:18).

ỤBỌCHỊ IZU-IKE. *Hụ kwa Izu-ike;*

Kee, Okike

Otu ubochi di nso e dopuru iche kwa izu-uka maka ezumike na ife ofufe. Mgbe Chineke kesiri ihe nile, o zuru ike n'ubochi nke asaa ma nye iwu na otu ubochi kwa izu-uka ga-abu otu ubochi nke ezumike

iji nyere ndi mmadu aka icheta ya (Ọpụ. 20:8–11).

Tutu mbilite n'ọnwu nke Kraịst, ndi otu nile nke Nzuko-nsọ dobere ubọchị ikpe-azu nke izu-uka dika Ubọchị Izu-ike, dika ndi Juu mere. Mgbe mbilite n'ọnwu gasiri, ndi otu nile nke Nzuko-nsọ ma ha bu ndi Juu ma-ọbu ndi Jentailu, dobere ubọchị mbu nke izu-uka (ubọchị nke Onye-nwe) iji na-echeta mbilite n'ọnwu nke Onye-nwe. Nzuko-nsọ n'ubọchị taa gara n'iru na-edobe otu ubọchị kwa izu-uka dika otu Ubọchị Izu-ike di nsọ na nke a ga-eke Chineke ofufe na zuo ike site n'orụ nile nke uwa.

Ubọchị Izu-ike ahụ na e chetara ndi mmadu maka mkpa nke ọzuzu nke mụọ ha na orụ diiri ha irubere Chineke isi. Mgbe otu mba na-eto na akpachapughị anya na-idobe Ubọchị Izu-ike, akukụ nile nke ndu ka a na-emetuta, ma ndu nke okpukpe-chi ya na-agho ihe rere ure (Neh. 13:15–18; Jer. 17:21–27).

Chineke wee zuo-ike n'ubọchị nke asaa, **Jen.** 2:1–3. Umụ Israel achikotaghị man-na n'ubọchị izu-ike ahụ, **Ọpụ.** 16:22–30. Cheta ubọchị izu-ike, Ido ya nsọ, **Ọpụ.** 20:8–11 (Mosa. 13:16–19). E nyere izu-ike ahụ dika ihe iriba-ama n'etiti Chineke na mmadu, **Ọpụ.** 31:12–17 (Ezik. 20:12, 20). Anyi agaghị azu ma-ọbu ree ihe ahia n'izu-ike ahụ, **Neh.** 10:31. Kpọọ izu-ike ahụ ihe uto, i wee sọpuru Onye-nwe, ghara ichota ihe na-atọ gi uto, **Aisa.** 58:13–14. E mere izu-ike ahụ n'ihia mmadu ma e meghi mmadu n'ihia izu-ike ahụ, **Mak** 2:23–28. Okpara nke mmadu bu Onye-nwe nke izu-ike ahụ, **Luk** 6:1–10. Jisus ziri ihe n'otu ulo-nzuko ma gworo nrirja n'izu-ike ahụ, **Luk** 13:10–14. Ndi Nifai dobere ubọchị izu-ike ahụ nsọ, **Jarom** 1:5. Debe ubọchị izu-ike i dobe ya nsọ, **Mosa.** 18:23. Unu ga-enye oriri-nsọ nile unu n'ubọchị nke m di nsọ, **OznQd.** 59:9–13. Ndi nile bi na Zaijon ga-edebe ubọchị izu-ike, **OznQd.** 68:29. Mụ Chineke zuru ike n'ubọchị nke asaa site n'orụ m dum, **Moses** 3:1–3 (Jen. 2:1–3; Abr. 5:1–3).

UBỌCHỊ NDI IKPE-AZU. *Hụ kwa*
Ihe Iriba-ama nile nke Oge nile;
Ọbibia nke Ugboro Abuo nke
Jisus Kraịst

Oge nke anyi bi n'ime ya. Ubọchị nile ahụ (ma-ọbu ogo oge a kara-aka) nani tutu obibia ugboro abuo nke Onye-nwe.

A na m agwa unu ihe ga-adakwasị unu n'ubọchị ndi ikpe-azu, **Jen.** 49:1. Onye mgbaputa ga-ebili oto n'elu ala n'ubochi ikpe-azu, **Job** 19:25. N'ubochi ndi ikpe-azu, ulo nke Onye-nwe ga-eguzosi-ike, **Aisa.** 2:2. N'ubochi ndi ikpe-azu oge di oke-egwu ga-abia, **2 Tim.** 3:1–7. Ndi-ochi nke ubochi ikpe-azu ga-agonari Obibia nke Ugboro Abuo, **2 Pita** 3:3–7. Ana m eburu gi amuma gbasara Ubochi ndi ikpe-azu, **2 Nif.** 26:14–30. Otua ka a ga-akpo Nzuko-nsọ m n'ubochi ndi ikpe-azu, obuna Nzuko nke Jisus Kraịst nke Ndi-nsọ Ubochi-Ikpeazu a, **OznQd.** 115:4. Kraịst ga-abia n'ubochi ndi ikpe-azu, **Moses** 7:60.

UBỌCHỊ NILE NKE AGBA OCHIE. *Hụ Adam.*

UBỌCHỊ NKE ONYE-NWE. *Hụ*
Ikpe nke Ikpe-azu; Ọbibia nke
Ugboro Abuo nke Jisus Kraịst;
Ubọchị Izu-ike

UBỌCHỊ UKA. *Hụ Ubọchị Izu-ike*

UDI

Ihe ma-ọbu mmadu di mma nñomi nke mmadu nwere ike isoro wee nweta ufodu nsonazu nile. N'ime akwukwo-nsọ nile *udi* na-aputakari otu omuma-atu nke ibi ndu n'otu uto ma-ọbu uto esi ewu ihe.

Onye-nwe nyere Israel iwu ka ha wuo ulo ofufe na nkwekọrta nke udi nke e gosiri Moses, **Ọpụ** 25. Devid wee nye Solomon udi ihe-atu nke iwu temple ahụ, **1 Ihem.** 28:11–13. N'ime mụ onwe m ka Jisus Kraịst ga-egosi udi ihe ilere-anya nye ndi ahụ gaje ikwere na ya, **1 Tim.** 1:16. Aga m enye unu ihe nlere-anya ka e wee ghara iduhie unu, **OznQd.** 52:14.

UGBO. *Hụ kwa* Eke na Ogwurugwu; Idee Mmiri n'Oge Noa; Noa, Onye-isi Ezi na Ụlọ nke Bible

N'ime Testament Ochie, Ụgbọ ahụ Noa wuru iji chekwaa ndụ n'oge oke idee mmiri ahụ.

Meere onwe gi ụgbọ nke osisi gopher, **Jen.** 6:14. Ụgbọ ahụ wee tọgbọrọ n'elu ugwu Ararat, **Jen.** 8:4. Ụgbọ mmiri nile nke ndị Jared siri ike dika ụgbọ Noa, **Ita** 6:7.

UGWỌ. *Hụ kwa* Gbaghara

Dika e jiri ya n'akwukwọ nsọ nile, ego ma-ọbụ ariya eji onye ọzọ na-ebutere onye gbaziiri ya inọ n'otu udi ibụ oru. N'uche nke ọzọ Jisus Kraist kuziri n'anyị ga-arịọ Nna ka ọ gbaghara anyị ụgwọ nile anyị ji ma-ọbụ tohapu anyị site n'ikwụ ụgwọ ọnụ ahia maka mmehie nile anyị site n'aja mmehie nke Jisus Kraist—mgbe anyị gbaghaworo ndị ọzọ maka mmehie nile ha megide anyị (**Mat.** 6:12; 3 **Nif.** 13:11).

Ndị ajọọ mmadụ na-agbaziri ihe ma ha anaghị akwughachi, **Abụoma** 37:21. Onye na-agbaziri ihe bụ odibo nye onye mgbazinye, **Ilu** 22:7. Agbaghaara m gi ụgwọ ahụ nile, okwesighi ka i nwee omiko? **Mat.** 18:23–35. Ejila mmadụ ọbụla ụgwọ ihe ọbụla, kama na-ahurita nụ onwe unu n'anya, **Ndị Rom.** 13:8. Unu ji Nna unu nke elu-igwe ụgwọ ruo n'ebighi-ebi, **Mosa.** 2:21–24, 34. Onye ọbụla na-agbaziri ihe site n'aka onye agbata-obi ya, ga-eweghachi ihe ahụ ọ gbazitara, **Mosa.** 4:28. Kwuo ụgwọ ma tohapu onwe gi site na-ibụ oru, **OznQd.** 19:35. A juru aju na I gaghi abanye n'ugwu n'aka ndi iro gi, **OznQd.** 64:27. Kwusia ụgwọ nile unu ji, **OznQd.** 104:78. Unu abanyekwalá n'ugwu maka iwu ụlọ nke Onye-nwe, **OznQd.** 115:13.

UKQCHUKWU. *Hụ kwa* Okwa Nchụ-aja nke Erọn

Ọ putara “Onye nlekota anya”, okwa oru ma-ọbụ onodụ iru ọrụ. Ụkọchukwu bụ echichi okwa ọrụ n'ime Okwa Nchụ-aja nke Erọn (**OznQd.** 20:67;

107:87–88), Onye ụkọchukwu bụkwa onye-ikpe n'Israel (**OznQd.** 107:72, 74).

Mụọ Nsọ e mewe unu ndi nlekota anya, **Qlndoz.** 20:28. Ntozu-oke nile e dobere maka ndi ụkọchukwu, **1 Tim.** 3:1–7 (**Taitos** 1:7). A ga echi ụkọchukwu echichi, **OznQd.** 20:67. Edward Partridge ga-arụ ọrụ dika ụkọchukwu, **OznQd.** 41:9. Onye ụkọchukwu ga-aghota onyinye nile nke mụọ, **OznQd.** 46:27, 29. Onye isi nchụ-aja nwere ike iru ọrụ n'okwa ọrụ nke ụkọchukwu, **OznQd.** 68:14, 19 (**OznQd.** 107:17). Onye-nwe na-ahoputa ụkọchukwu, **OznQd.** 72:1–26. Ụkọchukwu ga-elekota ndi ogbenye, **OznQd.** 84:112. Onye ụkọchukwu ga-elekota ihe nile nke uwa nke a, **OznQd.** 107:68. Ụkọchukwu ga-abu onye-isi nduzi nye Okwa Nchụ-aja nke Erọn, **OznQd.** 107:87–88.

UKPURU. *Hụ kwa* Ozi-oma

Otu ntọ-ala ozizi, ezi-okwu ma-ọbụ iwu. Ụkpuru mbu nile nke ozi-oma bu okwukwe n'ime Onye-nwe Jisus Kraist na ncheghari (**Ndep.** Ok. 1:4).

Na-ahapughi ụkpuru nile nke ozizi nke Kraist, ka anyi gaa n'iru baa n'itozu oke, **nais Ndị-Hib.** 6:1, 3. Ndi okenyere, ndi nchụ-aja na ndi nkuzi ga-akuzi ụkpuru nile nke ozi-oma m, nke di n'ime akwukwọ-nsọ nile, **OznQd.** 42:12. Ka e wee kuziere unu n'uzo zuru oke kariya, n'ụkpuru, n'ozizi, n'ihe nile, **OznQd.** 88:78 (**OznQd.** 97:14). Ka onye ọbụla jee ije n'ozizi na ụkpuru metutara odi n'iru dika ohere-ihoro n'etiti mma na njo nke m nyeworo ya siri di, **OznQd.** 101:78. Ihe ọbụla bu ụkpuru nke amamihe anyi toruru na ndu nke a, ọ ga-anoro n'ime anyi na mbilite n'onwu, **OznQd.** 130:18–19.

UKPURU MBU NILE NKE

OZI-QMA. *Hụ* Baptism, Mee Baptism; Chegharia, Ncheghari; Mụọ Nsọ; Okwukwe

ULỌ AKU. *Hụ kwa* Odimma

Ebe ahụ nke Onye ụkọchukwu na-ana-ta, jide na ntụkwasi-obi, na-enyepukwa

nye ndi ogbenye onyinye nile e doro nsọ nke Ndi-nsọ Ụbọchi-Ikpeazu. Ụlọ-akụ ọbụla nwere ike ịdị ukwu ma-ọbụ dị nta dika ọnọdu siri chọọ. Ndi-nsọ kwesiri ntukwasị obi na-enye onyinye nile, ikwa nka nile, ihe nile na ụzọ ego ha nile n'aka onye ụkọchukwu ịjị lekọta ndi ogbenye n'oge ha choro enyem-aka. Ya mere, Ụlọ-akụ nwere ike ịgụnye ndeputa nke ije-ozị nile ga-eru aka, ego, ihe oriri, ma-ọbụ ihe ndi-ozo nile. Onye ụkọchukwu ahụ bụ onye na-elekọta ụlọ-akụ ahụ na-ekesakwa ngwa ahia nile na ije-ozị nile dika e si chọọ enyem-aka na dika Mụọ nke Onye-nwe duziri (OznQd. 42:29–36; 82:14–19).

Ka ha chikọta ihe oriri maka ụlọ-akụ, ịbụ ihe oriri maka afọ asaa nke oke unwu ahụ, **Jen.** 41:34–36, 46–57. Webata nụ otu ụzọ n'ime ụzọ iri nile n'ụlọ-akụ, **Mal.** 3:10 (3 Nif. 24:10). Ka ụkọchukwu họtuta otu ụlọ-akụ nye Nzuko-nsọ nke a, **OznQd.** 51:13. Ihe mnweta nile kariri nke ha choro ka a ga-enye n'ụlọ-akụ m, **OznQd.** 70:7–8. Ndi-nsọ ga-ahazi ma hiwe ụlọ-akụ, **OznQd.** 78:1–4. Ụmụ-ntakiri nwere ihe ruuru ha site n'ụlọ-akụ nke Onye-nwe, ọburu na nne na nna ha enweghi ihe, **OznQd.** 83:5.

ỤLỌ-AKWUKWỌ NKE NDI

AMUMA. *Hụ kwa* Smith, Joseph Nta

Na Kirtland, Ohio (United Steeti nile nke Amerika), n'oge oyi na-atụ nke 1832–1833, Onye-nwe nyere Joseph Smith iwu ka ọ hazie otu ụlọ-akwukwọ maka nzube nke ịzụ ụmụ nna n'ihe nile gbasara ozi-oma ahụ na ala-eze Chineke. Site n'ụlọ akwukwọ a ka otutu ndi ndu gboo nke Nzuko-nsọ siri bja. Ụlọ akwukwọ ozo nke ndi-amuma ma-ọbụ ndi okenye ka Parley P. Pratt haziri na Ọgbè Jackson, Missouri (OznQd. 97:1–6). Ụdị ụlọ akwukwọ nile dī otua ka e nwekwara, mkpirisi oge Ndi-nsọ kwafesiri na mpaghara Qdida-anyanwu; otu o sila dī o teghi anya a kwusiri ndi a. Nkuzi nke ozi-oma taa ka a na-eme n'ebe obi-bi, ọnu-ogugu-juru-aka nile nke okwa nchụ-aja, na otutu ọgbakọ enyem-aka

nile, na site na ụlọ akwukwọ nile nke Nzuko-nsọ na seminary na ebe ịmụ akwukwọ nile nke institute.

Doo nū onwe unu nsọ ma kuziere nū onye ọbụla na ibe ya ozizi nile nke ala-eze ahụ, **OznQd.** 88:74–80. Jiri nū ịrusi ọrụ ike chọọ ma kuziere nū onye ọbụla na ibe ya, **OznQd.** 88:118–122. Usoro nke ụlọ akwukwọ nke ndi-amuma ka e gosiri, **OznQd.** 88:127–141. Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na-ejide otughe-uzo nile nke ụlọ akwukwọ nke ndi-amuma, **OznQd.** 90:6–7.

ỤLỌ MKPORO KATEJI (USA).

Hụ kwa Smith, Hyrum; Smith, Joseph Nta

Joseph na Hyrum Smith ka ndi mma-du na-agba aghara gburu na 27 Jun. 1844 n'ụlọ mkporo dī na Kateji, Illinois Yunaited Steeti nile nke Amerika (OznQd. 135).

ỤLỌ MKPORO LIBERTY, MISSOURI (USA). *Hụ kwa*

Smith, Joseph Nta

Otu obere ụlọ mkporo nke a kpochiri Onye-amuma Joseph Smith na ndi ozo n'uzo na-ezighi-ezi site Novemba 1838 ruo Epril 1839. Mgbe ọ nọ n'ọnọdu ihe isi ike ndi a, Joseph natara ufodu mkpu-ghe, nye ibu amuma nile, na nwee kwa nkwalite nke mụọ ide otu leta dī mkpa nye Ndi-nsọ nile, nhọtuta mpaghara ufodu bụ ndi dī n'ime Ozizi na Ogbu-gba-ndu nile Isi 121–123.

ỤLỌ MKPORO NDI MUO. *Hụ* Ala-Muo

ỤLỌ NKE ISRAEL. *Hụ* Israel

ỤLỌ NKE ONYE-NWE. *Hụ* Temple, Ụlọ nke Onye-nwe

ỤLỌ-NZUKO. *Hụ kwa* Ndi Juu

Ebe nzukota e jiiri mee ihe nile maka okpukpe-chi. N'ime oge nile Testament Ohuru, arja ụlọ ahụ n'oha diiri mfe, nwere otu igbe nke iwu a furu afu na edemede ndi ozo dī nsọ, otu oche a na-anodu aguputa akwukwọ, na oche nile maka ndi na-eke ofufe.

Otu Kansul nke ndi okenye mpa-ghara nta lekotara ulo-nzukọ obula. Ha kpebiri onye a ga-akpobata na onye a ga-ahapu (Jon 9:22; 12:42). Onye kachasi idi mkpa n'okwa oru buuru onye na-achi ulo-nzukọ ahụ (Luk 13:14; Mak 5:22). N'oha o buuru onye ode akwukwo, na-elekotabu ulo ahụ, na lekota kwara ije-ozu ya nile. Onye inye-aka ruru oru ndekota nile (Luk 4:20).

Enwere otu ulo-nzukọ n'obodo obula ndi Juu naara ebi, ma n'ime Palaestina na ebe ndi ozo nile. Nke a buuru enyem-aka di ukwu na-igbasa ozi-oma nke Jisus Kraist n'ihu na ndi mgbasaozi-oma gboo nke Nzuko-nsọ ahụ nwere ike ikwu okwu n'ime ulo-nzukọ ahụ nile (Qlndoz. 13:5, 14; 14:1, 10; 18:4). Otu udi omume a diiri n'etiti ndi mgbasaozi-oma n'ime Akwukwo nke Momon (Alma 16:13; 21:4-5; 32:1), ya na kwa n'etiti ndi mgbasaozi-oma gboo nke ogbo nke a (OznQd. 66:7; 68:1).

ULO NKE ONYE-NWE. *Hu* Temple, Ulo nke Onye-nwe

ULO-OFUFE. *Hu kwa* Ebe-nsọ Ahu Kacha Ebe-nsọ nile; Igbe Ogbugba-ndu; Temple, Ulo nke Onye-nwe

Otu ulo nke Onye-nwe, etiti ebe ofufe nke Israel n'ime oge opupu site n'Ijipt. Ulo-ofufe ahụ buuru n'ezie otu temple di nke-nke e newekwara ike wepusia ya ma wugharia ya ozo. Umụ Israel jigidere otu ulo-ofufe ruo mgbe ha wuru temple nke Solomon (OznQd. 124:38).

Chineke kpughere odidi nke ulo-ofufe ahụ nye Moses (Opu. 26-27), na umu nke Israel wuru ya dika odidi ahụ (Opu. 35-40). Mgbe e wuchara ulo-ofufe ahụ, Urukpu kpuchiri ulo-ikwu ahụ, ma ebube nke Onye-nwe juputara ulo-ofufe ahụ (Opu 40:33-34). Urukpu ahụ buuru ihe iriba-ama nke iru nke Chineke idi ebe ahụ. N'abali o nwere mputa oyiyi nke oku. Mgbe urukpu ahụ noduru n'ofe ulo-ikwu ahụ, umu Israel noduru n'ebe ahụ izu ike. Mgbe o gawara, ha soro ya gawa

(Opu 40:36-38; Onogu 9:17-18). Umụ Israel buuru ulo-ofufe ahụ ha na ya n'ime mkpaghari ha nile n'ime ozara na n'ime mmeri nke ha meriri ala nke Kenean. Mgbe mmeri ahụ gasiri, ulo-ofufe ahụ ka e dobere na Shailo, ebe nke Onye-nwe hoputaworo (Josh. 18:1). Mgbe umu Israel wusiworu temple nke Solomon, ulo-ofufe ahụ furu kpam kpam site n'akuko.

Onye-nwe na Aisaja jiiri ulo-ofufe ahụ mee dika otu akara nke nnukwu obodo nile nke Zaijon na Jerusalem n'oge obibia nke Onye-nwe nke ugboro abuo (Aisa. 33:20; Moses 7:62).

UMU NKE CHINEKE. *Hu* Nwoke, ndi Nwoke; Umụ Ndikom na Umụ Ndiinyom nke Chineke

UMU NKE ISRAEL. *Hu* Israel

UMU NKE KRAIST. *Hu kwa* Amuru Ozo, Amuru site na Chineke; Jisus Kraist; Muru; Umụ Ndikom na Umụ Ndiinyom nke Chineke

Ndi ahụ na-anabatawo ozi-oma nke Jisus Kraist.

Onye obula nke ga-eweda onwe ya dika nwa-ntakiri a, onye ahụ dikariri ukwu, **Mat.** 18:1-4. Kwere n'ihè ahụ ka unu wee buru umu-ntakiri nke ihè, **Jon** 12:36. Wepu mmadu nke anu aru ma bia buru nwa-ntakiri, **Mosa.** 3:19. N'ihu ogbugba-ndu ahụ a ga-akpo unu umu nke Kraist, **Mosa.** 5:7. Oburu na unu ga-ejidesi ihe oma obula ike unu ga-aburiri nwa nke Kraist, **Moro.** 7:19. Ka ha ra bu ndi nabatara m, ka m nyere ike ibu umu ndikom nke m, **OznQd.** 39:4. Atula egwu umu-ntakiri, n'ihu na unu bu nke m, **OznQd.** 50:40-41. Gi onwe gi bu otu n'ime m, nwa-nwoke nke Chineke, **Moses** 6:68.

UMU NDIKOM NKE MOSAJA.

Hu kwa Amon, Nwa-nwoke nke Mosaja; Eron, Nwa-nwoke nke Mosaja; Himnai; Mosaja, Nwa-nwoke nke Benjamin; Omna

N'ime Akwukwo nke Momon, umu ndikom anọ nke Eze Mosaja ndi a

gbanwere mgbe otu mụọ-ozī putakwu-tere ha na kpọta ha na nchehari. Aha ha nile buurū Amōn, Erōn, Qmna, na Himnai (Mosaia 27:34). Ha nọrọ afo iri na anọ e nwetara ihe ha choro n'ikwusa ozi-oma ahụ nye ndi Leman. Otu ndekota akuko nke ije-ozī ha n'etiti ndi Leman ka e nyere n'ime akwukwo nke Alma, isi nile nke 17 ruo 26.

N'isi mbu ha buurū ndi na-ekweghi-ekwe ndi gbara mbo ibibi Nzuko-nsọ, **Mosa.** 27:8–10 (Alma 36:6). Otu mụọ-ozī baara ha mba ma ha cheghari, **Mosa.** 27:11–12, 18–20. Ha nwetara nkwenye ikwusa ozi-oma nye ndi Leman, **Mosa.** 28:1–7.

UMU NDIKOM NKE HILAMAN.

Hụ kwa Hilaman, Nwa-nwoke nke Alma; Ndi Antai-Nifai-Lihai

N'ime Akwukwo nke Mōmōn, umu ndikom nke ndi Leman a gbanwere a maara dika ndi Amōn ndi bịa buru ndi dike n'agha n'okpuru ichi agha Hilaman (Alma 53:16–22).

Hilaman tulere na ha kwesiri ka a kpo ha umu ya ndikom, **Alma** 56:10. Ndi nne ha akuziworori ha ka ha ghara inwe obi abuo na-idi ike Chineke inaputa ha, **Alma** 56:47. Ha meriri ndi Leman ma e chekwara ha n'ihī okwu-kwe ha nke na o dighi otu onye n'ime ha e gburu, **Alma** 56:52–54, 56; 57:26.

UMU NDIKOM NKE ILA-N'IYI.

Hụ kwa Ala Mụọ; Ekwensu; Mmehie Na-enweghi Mgbaghara; Qmuma Ikpe Oku Ala-mụọ; Onwu nke Mụọ

Ndi na-eso Setan ndi ha na ya ga-ata ahuhu ebighi-ebi. Umu ndikom nke Ila n'iyi gunyere (1) Ndi ahụ sooro Setan a chupukwara site n'elu-igwe n'ihī nnupu-isi n'oge ndu a na-adị tutu e nwee anu aru, na (2) Ndi ahụ e kwenyere ka a mubata n'ụwa nke a jiri aru nke anu aru kama ha fere Setan ofufe ma tugharia kpm kpm megide Chineke. Ndi ahụ nọ n'ime otu nke abuo nke a ka a ga-ebilite site na ndi nwuru anwu kama a gaghị agbaputa

ha site na onwu nke mụọ nke ugboro abuo ma ha enweghi ike ibi n'ime ala-eze nke ebube (**OznQd.** 88:32, 35).

Odighi kwa onye obula n'ime ha lara n'iyi ma-obughi nwa-nwoke nke Ila-n'iyi ahụ, **Jon** 17:12. Obu ihe na-apughi ime bu ime ka ha buru ndi ohuru ozo baa na nchehari, **Ndi-Hib.** 6:4–6 (Ndi-Hib. 10:26–29). Ebere enweghi ike izoputa nwoke ahụ, nsotu mbibi ya buka inagide ahuhu ebighi-ebi, **Mosa.** 2:36–39. O nọ dika a ga-asị na-enweghi mgbaputa e mere, **Mosa.** 16:5. Ndi ahụ na-agonari oru ebube nile nke Kraist iji nweta uru ga-agho dika nwa-nwoke nke Ila-n'iyi, **3 Nif.** 29:7. Ha agaghị anata mgbaghara n'ụwa nke a ma-obu na nke na-abia, **OznQd.** 76:30–34 (**OznQd.** 84:41; 132:27). Ha bu nani ndi na-agaghị agbaputa site n'onwu nke ugboro abuo, **OznQd.** 76:34–48. Umu ndikom nke Ila n'iyi na-agonari Mụọ Nso mgbe ha natasiworo ya, **OznQd.** 76:35. Umu ndikom nke Ila n'iyi na-agonari Okpara ahụ mgbe Nna kpu-ghesiworo ya, **OznQd.** 76:43. Ken ka a ga-akpo Ila n'Iyi, **Moses** 5:22–26.

UMU NDIKOM NA UMU NDINYOM NKE CHINEKE. *Hụ*

kwa Aja Mgbaghara Mmehie, Ichu Aja Mgbaghara Mmehie; Amuru Ozo, Amuru site na Chineke; Muru; Nwoke, ndi Nwoke; Umu nke Kraist

Akwukwo-nsọ nile na-eji okwu ndi a n'uzo abuo. N'otu uche, anyi bu umu na mụọ nke Nna nke Elu-igwe. N'uche nke ozo, umu ndikom na umu ndinyom nke Chineke bu ndi ahụ a mụworo ozo site n'aja mgbaghara mmehie nke Kraist.

Umu-nke Nna ahụ na Mụọ: Chi ka unu bu, o bu kwa umu nke Onye Kachasi ihe nile elu ka unu bu, **Abuoma** 82:6. Anyi bu ndi Chineke muru, **Qlndoz.** 17:29. Doo n'okpuru Nna nke mụọ nile, **Ndi-Hib.** 12:9. Abu m otu nwa ndikom nke Chineke, **Moses** 1:13.

Umu ntakiri ka a muru ozo site n'Aja Mgbaghara Mmehie: Ka ha ra bu ndi

naara ya, ha ka O nyere ike igho umu ndikom nke Chineke, **Jon** 1:12 (Ndi-Rom 8:14; 3 Nif. 9:17; OznQd. 11:30). Ugbua anyi bu umu ndikom nke Chineke, **1 Jon** 3:1-2. Unu ka a ga-akpo umu nke Kraist, umu ya ndikom na umu ya ndinyom, **Mosa**. 5:7. A ga-amuriri mmadu nile ozo igho umu ya ndikom na umu ya ndinyom, **Mosa**. 27:25. Ha ga-agho umu m ndikom na umu m ndinyom, **Ita** 3:14. I ga-aghoriri nwa nke Kraist, **Moro**. 7:19. Ndi nile ahụ natara ozi-oma m bu umu m ndikom na umu m ndinyom, **OznQd**. 25:1. Ha bu chi nile, obuna umu ndikom nke Chineke, **OznQd**. 76:58. Site otu a ka mmadu nile wee ghoo umu ndikom nile nke m, **Moses** 6:68. Na otutu ekwerewo na ghowo umu ndikom nke Chineke, **Moses** 7:1.

UWA. *Hu kwa Babilon, Bebel; Inwu*
Anwu, Na-anwu Anwu; Kee,
Okike

Urukpu elu-igwe ahụ nke anyi bi n'elu ya, nke Chineke kere site na Jisus Kraist nke mmadu ga-ejiri mee ihe n'oge mnwale ya n'aru na-anwu anwu. Onodu ngwucha ya a turu-atu bu ibiaru n'ebube na nwee mbuli elu (OznQd. 77:1-2; 130:8-9). Uwa ga-abu nketa oke ebighi-ebi nke ndi ahụ biri ndu ntozu-oke nke ebube Selestial (OznQd. 88:14-26). Ha ga-enwe iru nke Nna na Okpara ahụ (OznQd. 76:62).

Uwa; ebe mnwale maka mmadu na-anwu anwu. N'udi ya, ndi ahụ na-adighi erubere iwu-nso nile nke Chineke isi.

E kere ya maka mmadu: Chineke wee nye mmadu ike ochichi n'aru uwa, **Jen**. 1:28 (Moses 2:28). Uwa bu nke Onye-nwe, **Opu**. 9:29 (Abuoma 24:1). Onye-nwe enyewo umu nke mmadu uwa, **Abuoma** 115:16. Mu onwe m emewo uwa, kee kwa mmadu n'elu ya, **Aisa**. 45:12. Site n'ike nke okwu ya mmadu putara n'elu uwa, **Jekob** 4:9. A ga-enyefe uwa n'aka ndi ahụ na-ewerewo Muo Nso ka onye na-eduzi ha, **OznQd**. 45:56-58 (OznQd. 103:7). Ndi ahụ rubere isi n'ozio-oma ka a ga-akwughachi ugwo

oru ihe oma nile nke uwa, **OznQd**. 59:3. Ndi ogbenye na ndi di nwayo nke uwa ga-eketa ya, **OznQd**. 88:17 (Mat. 5:5; 3 Nif. 12:5). Anyi ga-eme otu uwa, na anyi ga-anwale ha, **Abr**. 3:24-25.

Ihe di ndu: Uwa na-adigide ruo mgbe nile, **Ekl**. 1:4. Uwa bu oke osimiri ahụ e ji enyo mee nke bu onodu ya e doro nso, anwughi anwu na nke ebighi-ebi, **OznQd**. 77:1. A ga-edoriri uwa nso, kwado kwa ya maka ebube nke Selestial, **OznQd**. 88:18-19. Uwa ruru uju n'olu dasiri ike, **Moses** 7:48.

Nkewasi nke uwa: Ka mmiri ahụ nile wee chikota n'otu ebe, **Jen**. 1:9. N'ubochi nile nke Peleg ka e kewasiri uwa, **Jen**. 10:25. Mgbe mmiri ahụ nile lagha-chiworo azu o ghoro ala nke a hgoro karịa, **Ita** 13:2. Uwa ga-adị dika o diiri tutu e kewaa ya, **OznQd**. 133:24.

Idi adi nke aru na-anwu anwu: N'ua unu ga-enwe mkpagbu, **Jon** 16:33. A tula egwu ruo n'onwu; n'ih i n'ime uwa nke a onu unu e zughi oke, **OznQd**. 101:36.

Ndi na-adighi erubere iwu-nso nile isi: A ga m ata elu uwa ahuhu n'ih i ajoo omume ha, **Aisa** 13:11 (2 Nif. 23:11). Oburu n'ua akpo unu asi, unu mara na o kpwo mu onwe m, **Jon** 15:18-19. Nnukwu na obosara ulo ahụ bu mpako nke ndi uwa, **1 Nif**. 11:36. Uwa na-acha n'ajoo omume, **OznQd**. 18:6. Debe onwe gi na-enweghi ntupo site n'ua, **OznQd**. 59:9. Onye ahụ kwesiri ntukwas-obi na nwee ndidi ga-emeri uwa, **OznQd**. 63:47. Unu agagh i ebi ndu dika n'udi nke uwa, **OznQd**. 95:13.

Isacha uwa: Mmiri ozuzo wee zoo n'elu uwa ruo iri ubochi ano, **Jen**. 7:4. A na-edebe uwa nye oku ruo ubochi ikpe, **2 Pita** 3:7. Mgbe taa gasiri ka nrepia ga-abia, **OznQd**. 64:24. Uwa choro ka a sachaa ya site na iru-inyi nile, **Moses** 7:48.

Ogwugwu nke uwa: M gaje ike uwa ohuru; a gaghi echeta kwa nke mbu, **Aisa**. 65:17 (Mkp. 21:1; Ndep. Ok 1:10). N'ogwugwu nke uwa nke a, a ga-achikota ata nile ma rechapu ha n'oku, **Mat**. 13:40, 49 (Mal. 4:1; Jekob 6:3). Ubi

vine m ka m ga-eme ka e jiri oku repia, **Jekob** 5:77 (OznQd. 64:23–24). Onye-nwe ga-ebibi Setan na oru ya nile n'ogwugwu nke uwa, **OznQd.** 19:3. Uwa ga-anwu, ma a ga-akpolite ya ozọ, **OznQd.** 88:25–26. Onye-nwe wee gosi Inok ogwugwu nke uwa, **Moses** 7:67.

Onodu ikpe-azu nke uwa: A ga-afukota uwa onu dika akwukwo e dere-edo ma gabiga, **3 Nif.** 26:3 (OznQd. 29:23). A ga-enwe elu-igwe ohuru na uwa ohuru, **Ita** 13:9 (OznQd. 29:23). Oke Osimiri ahụ e jiri enyo mee bu uwa n'onodu ya e doro nsọ, anwugh-anwu na nke ebighi-ebi, **OznQd.** 77:1. A ga-edoriri uwa nsọ, kwado kwa ya maka ebube Selestial, **OznQd.** 88:18–19. A ga-eme uwa ka o di ka Crystal (Kristal) ma o ga-abu Urim na Tumim, **OznQd.** 130:8–9. Maka otu puku afọ ka uwa ga-ezu-ike, **Moses** 7:64. Uwa ka a ga-gabnwe ohuru, **Ndep.Ok.** 1:10.

UWA MUỌ. *Hu* Ala-muọ, Paradais; Ndu Tutu e Nwee Anu Aru

UZO. *Hu kwa* Jee-ije, Soro Chineke Jegharja; Jisus Kraist

Uzo ahụ ma-obu usoro mmadu na-eso. Jisus siru na ya bu uzo ahụ (Jon 14:4–6).

Dobe iwu-nsọ nile nke Onye-nwe ka i wee jee ije n'uzo ya nile, **Deut.** 8:6. Zulite nwanta n'uzo o kwesiri iga, **Ilu** 22:6 (2 Nif. 4:5). Onye-nwe kwuru na uzo ya nile di elu karja uzo anyi nile, **Aisa.** 55:8–9. Warawara ka onu uzo ama ahụ di, mkpafa ka uzo ahụ dikwa nke na-eduba na ndu, **Mat.** 7:13–14 (3 Nif. 14:13–14; 3 Nif. 27:33; OznQd. 132:22, 25). Chineke ga-emere unu uzo maka unu igbanari onwunwa, **1 Ndi-Ko** 10:13. Onye-nwe anaghi enye iwu-nsọ, ma obughi na o ga-edozi uzo umu ya ga-esi mezu ha, **1 Nif.** 3:7 (1 Nif. 9:6; 17:3, 13). Odighi uzo ozọ ma-obughi site n'onu-uzo-ama ahụ, **2 Nif.** 9:41. Unu nwere onwe unu ime ihe unu choro ime ihoro uzo nke onwu mgbe nile na-adigide ma-obu uzo nke ndu ebighi-ebi, **2 Nif.** 10:23. Nke a bu uzo ahụ o dighi kwa uzo ma-obu aha

ozo di, **2 Nif.** 31:21 (Mosa. 3:17; Alma 38:9; Hil. 5:9). N'onyinye nke Okpara ya ka Chineke kwadoworo uzo nke kachasi mma karja, **Ita** 12:11 (1 Ndi. Ko 12:31). Onye obula na-aga n'uzo nke ya, **OznQd.** 1:16. O di mkpa ka e mee ya n'uzo nke m, **OznQd.** 104:16.

WERE N'UZO DI ELU MAK. Hu
kwa Nnukwu-ugwu; Nsopuru

Ile mmadu ma-obu ihe anya dika o putara ihe ma baa uru, nke ka nke n'onodu nke ozi-oma.

E ledara ya anya, ma anyi eweghi ya dika ihe, **Aisa.** 53:3–4. Ihe ahụ e weere n'uzo di elu n'etiti mmadu bu ihe aru n'anya Chineke, **Luk** 16:15. Ka onye obula na-ewere ndi ozọ di ka ndi ka ha onwe ha mma, **Ndi. Fil.** 2:3. Onye-nwe weere anu aru nile dika otu, **1 Nif.** 17:35. Ka onye obula were onye-agbata obi ya ka onwe ya, **Mosa.** 27:4 (OznQd. 38:24–25. N'ubochi nke udo ha, ha weere ndumodu nke m n'ihe efu, **OznQd.** 101:8.

WHITMER, DAVID

Otu onye-ndu izizi n'ime Nzuko-nsọ e weghachiri na otu n'ime ndi Aka-ebe Atọ nye idi-nsọ nke ebe ositere na ezio-oku nke Akwukwo nke Momon (OznQd. 14, 17–18. Onye-nwe nyere ya ntuzi-aka nke onwe ya n'ime Ozizi na Ogbugba-ndu nile 14 na 30:1–4.

WHITMER, JOHN

Otu onye-ndu izizi n'ime Nzuko-nsọ e weghachiri na otu n'ime Ndi-aka-ebe Asato nye Akwukwo nke Momon. Hu "Igba-ama nke Ndi-aka-ebe Mmadu Asato" di n'ime ibe akwukwo nile nke mmalite nke Akwukwo nke Momon. O bukwara onye a kporo ka o kwusaa ozi-oma ahụ (OznQd. 30:9–11).

WHITMER, PETER NTA

Otu onye-ndu izizi n'ime Nzuko-nsọ e weghachiri na otu n'ime Ndi-aka-ebe Asato nye Akwukwo nke Momon. Hu "Igba-ama nke Ndi-aka-ebe Mmadu Asato" di n'ime ibe akwukwo nile nke mmalite nke Akwukwo nke Momon.

Onye-nwe nyere ya ntuzi-aka nile nke onwe ya n'ime Ozizi na Ọgbugba-ndu 16 na 30:5-8.

WHITNEY, NEWEL K.

Otu onye-ndu izizi n'ime Nzuko-nsọ e weghachiri azụ. Newel K. Whitney bụrụ ụkọchukwu na Kirtland Ohio (United Steeti nile nke Amerika), ma n'ikpe-azụ jee-ozi dika Onye Isi Nduzi Ụkọchukwu nke Nzuko-nsọ ahụ (OznQd. 72:1-8; 104; 117).

WILLIAMS, FREDRICK G.

Otu onye-ndu izizi nke Nzuko-nsọ e weghachiri azụ onye jere-ozi maka otu oge dika onye ndumọdu na Ndị-isi nduzi nke Okwa Nchụ-aja di-elu (OznQd. 81; 90:6, 19; 102:3).

WOODRUFF, WILFORD. *Hụ kwa*

Akwụkwọ Ngosiputa; Uche,
Ima Ọkwa nke Ụlọ-ọrụ—1

Onye-isi nduzi nke anọ nke Nzuko-nsọ na-eso mweghachi azụ nke ozi-oma ahụ site n'aka Onye-amụma Joseph Smith. A mụrụ ya n'afọ 1807 ọ nwụkwara n'afọ 1898.

A kpọrọ ya ka o mejuputa ọnọdu n'ime Kansul nke Iri na Abụọ ahụ, **OznQd.** 118:6. Ọ nọrọ, n'etiti mụọ nile a hōrọ ahọ ndị e dobere ka ha pụta n'ozuzu oge nile akara aka, **OznQd.** 138:53. Natara mkpughe ikwusi ilu otutu ndị nwunye n'ime Nzuko-nsọ, **OznQd.** IQU—1.

YOUNG, BRIGHAM

Otu Onye-ozi gboo n'ime ọgbọ nke a na Onye-isi nduzi nke abụọ nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndị-nsọ Ụbọchi-Ikpeazụ a. O duru Ndị-nsọ gaa mpaghara ọdida-anyanwụ site Nauvoo, Illinois, gaa Salt Lake Valley ọ bụkwaa-ra nnukwu onye na-eme ka a chia ndị mba ọzọ na mpaghara odida-anyanwụ nke United Steeti nile.

Brigham Young ka a kpọrọ ibụ Onye-isi nduzi nke Ndị-ozi Iri na Abụọ ahụ, **OznQd.** 124:127. Brigham Young ka e toro maka ọrụ ya nile ma a napurụ ya

ije-ije n'odi n'iru n'obodo ọzọ, **OznQd.** 126. Onye-nwe nyere Brigham Young ntuzi-aka otu esi a hazi Ndị-nsọ maka izọ njem ha gaa mpaghara ọdida-anyanwụ, **OznQd.** 136. Brigham Young nọrọ n'etiti ndị nile a hōrọ n'ime uwa mụọ, **OznQd.** 138:53.

ZAIỌN. *Hụ kwa* Inọk; Jerusalem Ohurụ

Ndị ahụ di-ọcha n'obi (OznQd. 97:21). Zaiọn putakwara ebe ahụ ndị di ọcha n'obi na-ebi. Obodo-ukwu ahụ nke Inọk ruru na ndị ya ndị e mechara wega n'elu-igwe n'ih i ezi-omume ka a kpọrọ Zaiọn (OznQd. 38:4; Moses 7:18-21, 69). N'ubochi ndi-ikpeazu otu obodo-ukwu a kpọrọ Zaiọn ka a ga-ewu n'ebe di Ọgbè Jackson nso, Missouri (United Steeti nile nke Amerika), nke agburu nile nke Israel ga-ezuko na ya (OznQd. 103:11-22; 133:18). Ndị-nsọ ka e nyere ndumọdu ka ha wulite Zaiọn n'ebe ọbula ha na-ebi n'ụwa.

Obodo-ukwu nke Devid ka a kpọrọ Zaiọn, **1 Ndez.** 8:1. Na Zaiọn ka iwu ahụ ga-esi pụta, **Aisa.** 2:2-3 (Maika 4:2; 2 Nif. 12:2-3). Onye-mgbaputa ahụ ga-abiaru kwa Zaiọn, **Aisa.** 59:20. Aga m ewere unu otu site n'otu nnukwu obodo, abụ site n'otu ezi na ụlọ, m ga-emekwa ka unu biaru na Zaiọn, **Jer.** 3:14. N'ugwu Zaiọn na n'ime Jerusalem ka nnaputa ga-adị, **Joel** 2:32 (Obad. 1:17). Ngozi na-adiri ha bụ ndi na-achọ iweputa Zaiọn m, **1 Nif.** 13:37. Ụmụ-ada nke Zaiọn bụ ndi mpako, **2 Nif.** 13:16 (Aisa. 3:16). Ahụhụ na-adiri onye ahụ nke na-enwe obi ruru-ala na Zaiọn, **2 Nif.** 28:19-25. Chọ iweputa ma hiwe ụzọ nke Zaiọn, **OznQd.** 6:6 (OznQd. 11:6). Ya ka m kwalitere mụọ ikpata ọgan'iru ụzọ nke Zaiọn na nnukwu ike maka ọdịmma, **OznQd.** 21:7. Jerusalem Ohurụ ahụ ka a ga-akpọ Zaiọn, **OznQd.** 45:66-67. Independence, Missouri bụ ebe di maka obodo-ukwu nke Zaiọn, **OznQd.** 57:1-3. Ihe otiti fọdurụ n'elu isi ụmụ nke Zaiọn ruo mgbe ha cheghariri, **OznQd.** 84:58. Onye-nwe kpọrọ ndi ya Zaiọn n'ih na ha nwere otu obi na otu uche, **Moses** 7:18-19. Zaiọn (Jerusa-

lem Qhuru ahụ) ka a ga-ewu n'elu kōn-tinenti nke Amerika, **Ndep-Ok.** 1:10.

ZAKARAIA. *Hụ kwa* Elizabet; Jōn O Me Baptism

N'ime Testament Qhuru, nna nke Jōn O Me Baptism. Zakaraia jidere okwa oru nke onye nchu-aja, na rukwara oru n'ime temple.

Muo-ozì Gabriel kwere Zakaraia na nwunye ya Elizabet nkwa otu nwa-nwoke, **Luk** 1:5–25 (OznQd. 27:7). Ire ya wee togheru, **Luk** 1:59–79. E gburu Zakaraia n'agbata temple na ebe ichu-aja, **Mat.** 23:35 (Luk 11:51).

ZARAHLEMLA. *Hụ kwa* Ammon; Miulek

N'ime Akwukwo nke Momon, Zarahemla na-atunyere (1) otu nwoke onye duru ndi mba ozu nke Miulek, (2) otu nnukwu obodo a gbasoro ya kpoo aha, (3) ala nke Zarahemla, ma-ogu (4) ndi ahụ sooro ya.

Zarahemla nuriri onu na Onye-nwe e zitawo ndi Nifai, **Omnai** 1:14. Zarahemla nyere akuko agburu nke ndi nna ha, **Omnai** 1:18. Amon sitere n'agburu nke Zarahemla, **Mosa.** 7:3, 13. E hiwere ulo Nzuko-nsu n'obodo-ukwu Zarahemla, **Alma** 5:2. O bu n'ihì ndi ezi-omume ka e ji zoputa ndi ajoo mmadu na Zarahemla, **Hil.** 13:12. Obodo-ukwu Zarahemla ka a kpoo oku n'onwu nke Kraist, **3 Nif.** 8:8, 24.

ZEBULON. *Hụ kwa* Israel; Jekob Nwa-nwoke nke Aisak

N'ime Testament Ochie, otu Nwa-nwoke nke Jekob na Lia (Jen. 30:19–20).

Agburu nke Zebulon: Jekob goziri agburu nke Zebulon (Jen. 49:13). Agburu nke Zebulon sonyere Debora na Berak na-ihu agha megide ndi iro nile nke Israel (Ndikp. 4:4–6, 10). Ha sonyekwara Gideon na-ilusò ndi Midian agha (Ndikp. 6:33–35).

ZEFANAIA

Otu onye-amuma Testament Ochie

onye biri-ndu n'oge ochichi nke Josaià (639–608 tutu a muo Kraist).

Akwukwo nke Zefanaia: Isi nke 1 na-ekwu maka otu ubochi na-abia nke ga ejuputa na onuma na nsogbu. Isi nke 2 na-adu ndi Israel aka na nti ka ha choo ezi-omume na idi nwayo. Isi nke 3 na-ako maka Obibia nke Ugboro Abuo, mgbe mba nile ga-ezuko maka agha. Otu-osiladi Onye-nwe ga-achi eze n'etiti ha.

ZEKARAIA

Otu onye-amuma Testament Ochie onye buru amuma gburu gburu 520 tutu a muo Kraist. O biri ndu n'otu oge ahụ dika onye-amuma Hagai (Ezra 5:1; 6:14).

Akwukwo nke Zekaraia: E ribara akwukwo ahụ ama n'ihì ibu-amuma ya nile maka ije-ozì nke Kraist n'aru na-anwu anwu na nke obibia ya nke ugboro abuo (Zek. 9:9; 11:12–13; 12:10; 13:6). Isi nile nke 1–8 nwere otu usoro onu nile nke odi n'iru nke ndi nke Chineke. Isi nile nke 9–14 nwere onu nile banyere Mesaià ahụ, ubochi ndi ikpe-azu, mkpoo koto nke Israel, nnukwu agha ikpe-azu ahụ, na Obibia nke Ugboro Abuo ahụ.

ZEDEKAIA. *Hụ kwa* Miulek

N'ime Testament Ochie, eze nke ikpe-azu nke Juda (2 Ndez. 24:17–20; 25:2–7). Zedekaià tinyere onye-amuma Jeremaià n'ulo mkporo (Jer. 32:1–5), na Jeremaià buru amuma ndokpu n'agha nke Zedekaià (Jer. 34:2–8, 21). Lihai na ezi na ulo ya biri na Jerusalem n'ime afu mbu nke ochichi Zedekaià (1 Nif. 1:4). Umụ ndikom nile nke Zedekaià ewezuga otu ka e gburu; nwa ya nwoke Miulek gbapuru gbaga mpaghara odida-anyanwu okara uwa (Jer. 52:10; Omnai 1:15; Hil. 8:21).

ZERUBABEL

N'ime Testament Ochie, mgbe Sairos nyere nkwenye maka ndi Juu ilota na Palestina, e nyere Zerubabel okwa onye-ochichi ma-ogu onye-nnochiteanya nke ulo ndi no n'okwa eze nke ndi Juu. Aha ya na Pesia buuru Sheshbaza (Ezra 1:8). O tinyere aka

na-iwughari temple na Jerusalem (Ezra 3:2, 8; 5:2).

ZIEZRŌM

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn otu onye ọka-iwu n'ime obodo-ukwu nke Amọnaiha. Alma na Amiulek matara site na Mụọ ahụ na Ziezmom naara-ekwu okwu ụgha. Mgbe ahụ a gbanwere ya nye ozi-oma nke Kraịst (Alma 11:21–46; 15:1–12).

ZINIỊ

N'ime Akwukwọ nke Mọmọn, otu nwoke onye duru ndị ọgbakọ ahụ lọghachitere na ala nke Nifai; ọ ghọrọ eze ha na duo ha n'ezimoma (Mosa. 9:10).

ZINŌK

Otu onye-amụma nke Israel n'ime oge nile Testament Ochie onye a kpọturu aha nanị n'ime Akwukwọ nke Mọmọn.

O buru amụma nke onwu Kraịst, **1 Nif.** 19:10. O kwuru maka Ọkpara nke Chineke, **Alma** 33:15 (Alma 34:7). Ọ bụrụ onye e gburu n'ihu okwukwe ya maka ezi-okwu ahụ, **Alma** 33:17. Buru-amụma gbasara ọbibiya nke Mesaja ahụ, **Hil.** 8:20.

ZINŌS

Otu onye-amụma nke Israel n'oge nile Testament Ochie, onye ibu-amụma ya nile nke mgbasaa ozi-oma nke Kraịst ka a chọtara nanị n'ime Akwukwọ nke Mọmọn.

Buru amụma nke olili Kraịst na ụbọchi atọ nke ọchịchiri, **1 Nif.** 19:10, 12. Buru-amụma mkpokọta nke Israel, **1 Nif.** 19:16. Jekọb nọmiri akụkọ ilu nke Zinọs tūrū nke osisi olive ụlọ na nke olive ọhia, **Jekob** 5. Jekọb kọwara akụkọ Zinọs nke nghota ya zoro-ezo, **Jekob** 6:1–10. Kuziri ihe gbasara ekpere na ife-ufufe, **Alma** 33:3–11. Kuziri na mgbaiputa na-abia site n'Ọkpara ahụ, **Alma** 34:7. E gburu ya maka igba-

ama ya na-enweghi egwu, **Hil.** 8:19. Kwuru okwu nke mweghachi nke ndi Leman, **Hil.** 15:11. Gbara-ama nke mbibi n'onwu Kraịst, **3 Nif.** 10:15–16.

ZIPORA. Hụ kwa Moses

N'ime Testament Ochie, nwunye nke Moses na nwa-nwanyị nke Jetro (Ọpụ. 2:21; 18:2).

ZURU-OKE

Izu-ezu, nile, itozu etozu, ijuputa n'ezimoma. Izu-oke nwekwara ike ibi e nweghi mmehie. Nanị Kraịst bụrụ onye juputara n'izu oke. Ndi nsiso nke Kraịst n'ezimoma okwu nwere ike ghoo ndi zuru oke site n'amara na aja mgbaghara mmehie ya.

Ka obi unu zuka oke n'ebe Onyenwe nọ, **1 Ndez.** 8:61. Ya mere unu zuo oke dika Nna unu nke elu-igwe, **Mat.** 5:48 (3 Nif. 12:48). Ọ bụrụ na onye ọbula asughị ngongo n'okwu, onye ahụ bu nwoke tozuru-oke, **Jemes** 3:2. Okwukwe abughị inwe mmata zuru-oke nke ihe nile, **Alma** 32:21, 26. A churū aja mgbaghara mmehie ka Chineke wee burū Chineke zuru-oke, **Alma** 42:15. Moronai bụrū nwoke nke nwere nghota zuru oke, **Alma** 48:11–13, 17–18. Mụọ nke Kraịst ka e nyere mmadu nile, ka ha wee kpee ikpe ma mata jiri omuma-ihe zuru oke mata ma ihe obu nke Chineke ma-obu nke ekwensu, **Moro.** 7:15–17. Biakwute nu Kraịst, ma ka e mee ka unu zuo-oke n'ime ya, **Moro.** 10:32. Gaa nu n'iru na ndidi ruo mgbe unu zuru-oke, **OznQd.** 67:13. Ndi a bu ndi ezi-omume ndi e meworo ka ha zuo-oke site na Jisus, **OznQd.** 76:69. Okwa-oru nile di na Nzuko-nsọ bu maka izu-oke nke Ndi-nsọ, **OznQd.** 124:143 (Ndi-Efe. 4:11–13). Ndi di ndu enweghi ike itozu-oke ma ndi ha nwuru anwu anoghi ya, **OznQd.** 128:15, 18. Noa buri onye ezi-omume, zuo kwa oke n'ogbo nke ya, **Moses** 8:27.

NHỌTA NILE SITE RE NA NTUGHARỊ ASỤSỤ NKE BIBLE NKE JOSEPH SMITH MERE

Ndịa na-eso bụ mpaghara nile a hōrōr ahō nke Ntugharị-asụsụ Joseph Smith mere site na Ntugharị-asụsụ Eze James nke Bible (NAJS). Onye-nwe kwalitere mụọ Onye-amụma Joseph Smith iweghachi ezi-okwu nile nye ihe nile e dere na Bible na-aghōwo ihe furu efu ma-ọbụ a gbanwere ke mgbe e dere okwu izizi nile na ha. Ezi-okwu nile ndị a e weghachiri mere ka ozizi doo anya mezitukwa nghota nke akwukwōnsọ. Ihe ọgụgụ nile a hōrōr maka Nduzi ahụ ga-enye aka imezitu nghota gi banyere akwukwōnsọ nile na-eleghi anya na asụsụ nke a na-atugharị ha.

N'ihia na Onye-nwe kpugheere Joseph Smith ụfọdụ ezi-okwu nke ndị izizi dere ha dekotaworo na mbụ, Ntugharị-asụsụ nke Joseph Smith a dighi dika ntugharị-asụsụ ọbụla ọzọ nke Bible n'ime ụwa. N'uche nke a, okwu ahụ ntugharị-asụsụ ka e jiri mee ihe n'uzọ sara mbara dikwa iche karịa ka o na-adi oge nile, n'ihia na ntugharị asụsụ Joseph Smith bụ mkpughe karịa ntugharị-asụsụ nke onwe ya site n'otu asụsụ baa na nke ọzọ. Maka imata karịa banyere NAJS, hụ Ntugharị-asụsụ Joseph Smith (NAJS) dī na ndeputa a, bi, dii, nke isi okwu nile dī n'ime Nduzi ahụ.

Nkọwa site na-ima-atụ ndị a na-eso na-egosi otu ihe ima-atụ a hōrōr site na NAJS.

Ntunyere nke a dī na — mkpuru mbiputa akwukwō buru ibu bụ ihe ọgụgụ ahụ dī na ntugharị-asụsụ Joseph Smith mere site na Bible nke Eze James. N'ihia na ntugharị-asụsụ ya weghachiri okwu nile nye ihe e dere ede n'ime Bible, ọnụ ọgụgụ nke ama-okwu nwere ike ịdị iche site na mbiputa ahụ ị na ejī.

NAJS, Matiu 4:1, 5-6, 8-9 (tulee ihe dī iche na Matiu 4:1, 5-6, 8-9, mgbanwe nile dī otua ka e mere na Luk 4:2, 5-11)

(Mụọ ahụ duuru Jisus ọbughị Setan duuru ya.)

1 Mgbe ahụ Jisus ka Mụọ ahụ duuru rigo n'ime ọzara ka ya na Chineke nọrịa.

5 Mgbe ahụ Mụọ ahụ buuru Jisus baa n'ime nnukwu obodo nsọ ahụ, Mụọ ahụ wee guzokwa ya n'elu akukū nke temple.

6 Mgbe ahụ ekwensu wee biakwute ya si kwa, Ọbụrụ na ị bụ Ọkpara Chineke, tuda onwegi n'ala, n'ihia na-edewo ya, Ọ ga-enye ndi mụọ-ozī ya iwu banyere gi; ọ bụ kwa n'ime aka ha ka ha ga-ebuli gi elu, adighi ama ama n'oge ọbula ị ga-akpobi ukwū gi na nkume.

8 Ọzọ kwa, Jisus wee nọdụ n'ime Mụọ, ma o wee kpọrọ ya gaa n'elu nnukwu ugwu dī oke elu, gosi kwa ya ala-eze nile nke ụwa na ebube ha.

9 Ekwensu wee biakwute kwa ya ọzọ, si kwa, ihe ndi a nile ka m ga-enye gi, ma ọbụrụ na ị ga-ada n'ala sekpuokwara m.

Ndị nọ n'ime akara mkpuchi bụ ntunyere dī n'ime Bible nke gi nke ị ga-atule ihe dī iche na ntugharị-asụsụ Joseph Smith.

Okwu a na-akọwa ozizi ahụ Joseph Smith mere ka o doo anya jiri ntugharị-asụsụ ya.

Nke a bụ ihe e dere ede ahụ dika Joseph Smith tughariri-asusụ ya.

NAJS, Genesis 9:10-15 (tulee ihe di iche na Genesis 9:3-9)

(A ga-ekide mmadu inye nkowasi n'ihu igbu mmadu na kwa n'ihu ila ndu anumanu n'iyi.)

10 Kama, o bara nke anu nile nke m nyeworo unu maka ihe oriri, ka a ga-akwafu n'elu ala, nke na-ewere ndu ha, ma obara ha ka unu na-agaghi eri.

11 Na ezie, a gaghi akwafu obara, ma-obughi nani maka ihe oriri, iji zoputa ndu unu nile; o bu kwa n'aka unu ka m ga-achọ obara nke anumanu obula.

12 Na onye ahụ nke na-akwafu obara mmadu, site n'aka mmadu ka a ga-akwafu obara ya; n'ihu na mmadu agaghi akwafu obara nke mmadu.

13 N'ihu na iwu-nso ka m na-enye, na mmadu obula ga-ehekwa ndu nke mmadu, n'ihu na o bu na onyinyo nke m ka m mere mmadu.

14 Iwu-nso ka m na-enye kwa unu, ma n'umumu baa kwa n'uba; weputa n'umumu n'uju n'elu uwa, baa kwa n'uba n'ime ya.

15 Chineke wee gwa kwa Noa na umu ya ndikom okwu, si, Lee, mu onwe m kwa, a ga m ehiwe ogbugba-ndu mu na gi, nke m mere nye nna gi Inok, gbasara mkpuru gi nke na-eso gi n'azu.

NAJS, Genesis 9:21-25 (tulee ihe di iche na Genesis 9:16-17)

(Eke na ogwurugwu ahụ ke e dobere n'elu-igwe dika ihe ncheta nke ogbugba-ndu Chineke mere nye Inok na Noa. N'ubochi ndi ikpe-azu ogbakọ ozuzu oha nke nzuko nke Onye e bu ụzọ mụọ [Zaion nke Onyenwe n'oge Inok; hụ Moses 7] ga-esonye ndi ezi-omume n'elu uwa.)

21 Eke na ogwurugwu ahụ ga-adị kwa n'igwe ojii; m ga-elekwasị kwa ya anya, ka m wee cheta ogbugba-ndu ahụ nke mgbe nile na-adigide, nke m meworo nye nna gi Inok; na, mgbe ndi mmadu ga-edobe iwu-nso m nile, Zaion ga-abiakwa ozọ n'elu uwa, nnukwu obodo nke Inok nke m welileworo elu nye onwe m!

22 Nke a bu kwa ogbugba-ndu m nke na-adigide, ka mgbe umu umu gi ga-anata ezi-okwu ahụ, leli kwa anya n'elu, mgbe ahụ ka Zaion ga-eledata anya n'ala, elu-igwe nile kwa ga-akwaghari n'obi uto, uwa ga-ama kwa jijiji n'ogbu;

23 Na ogbakọ nke ozuzu oha nke nzuko-nso nke onye e bu ụzọ mụọ ga-agbadata site n'ime elu-igwe puta, nwere kwa uwa, o ga-enwe kwa onodu ruo mgbe ogwugwu ahụ biara. Nkea bu kwa ogbugba-ndu m nke mgbe nile na-adigide, nke m meworo mu na nna gi Inok.

24 Na eke na ogwurugwu ahụ ga-adị n'igwe ojii; m ga-ehiwe kwa ogbugba-ndu m nye gi nke m meworo n'etiti mu na gi, n'ihu ihe nile di ndu nke anu aru obula nke ga-adị n'elu uwa.

25 Chineke we si kwa Noa, Nke a bu akara nke ogbugba-ndu nke m hiwere n'etiti mu na gi, n'ihu anu nile nke ga-adị n'elu uwa.

NAJS, Genesis 14:25-40 (tulee ihe di iche na Genesis 14)

(Nnukwu nkwsa ozi-oma nke Melkizedek ka a kpọturu ony; ike nile na ngozi nile nke Okwa Nchu-aja nke Melkizedek ka a kowara nke oma.)

25 Melkizedek weli kwara olu ya elu gozie kwa Abram.

26 Ugbua Melkizedek bu nwoke nke okwukwe, onye ruru oru ezi-omume; mgbe o bukwara nwantu o turu egwu Chineke, kwusi kwa ony nile nke odum, menyuo kwa mbibi nke oku.

27 Na site otua, ebe o nwetara nkwa-do nke Chineke, e chiri ya echichi onye isi nchu-aja dika usoro nke ogbugba-ndu ahụ nke Chineke na Inok mere.

28 A bu dika usoro nke Okpara nke Chineke nke usoro ya biara, obughi site na mmadu ma-obughi site n'uche nke mmadu, obughi kwa site na nna ma-obu nne; obughi kwa site na mmalite nke ubochi nile ma-obu ogwugwu nke afọ nile, kama obu site n'aka Chineke;

29 Enyerekwara ya n'aka ndi mmadu

site na ikpo-oku nke olu ya, dika uche nke ya onwe ya siri di, nye ka ha ra bu ndi kwere n'aha ya.

30 N'ih i na ebe Chineke na-añwo iyi nye Inok na nye mkpuru ya jiri onwe ya ñuoyi na onye obula nke e chiri echichi dika n'usoro na ikpo-oku nke a ga-enwe ike site n'okwukwe igburi ugwu nile, ikewa oke osimiri nile, imiko mmiri nile, itughari ha puo site n'uzo njem ha;

31 Idobe na nguzogide igwe ndi agha nile nke mba dum, ikewa uwa, idobi udo obula, iguzo n'iru nke Chineke; ime ihe nile dika uche ya siri di, dika inye iwu ya siri di, merie ala okpara-eze nile na ike nile; na nke a site n'uche nke Okpara Chineke onye di site tutu nto-ala nke uwa.

32 Na ndi mmadu bu ndi nwere okwukwe nke a, ndi rigotere n'usoro nke a nke Chineke, e nwoghariri ha welie kwa ha baa n'elu-igwe.

33 Na ugbua, Melkizedek bu onye nchu-aja nke usoro nke a, ya mere, o nwetara udo na Salem, e wee kpoo kwa ya Okpara-eze nke udo.

34 Na ndi ya ruru oru ezi-omume, nweta kwa elu-igwe, wee choo kwa nnukwu obodo nke Inok nke Chineke na-ewerewori na mbu, o kewapuru ya site n'uwa, o chekwara ya nye kwa ubochi ndi ikpeazu, ma-obu ogwu-gwu nke uwa;

35 O kwuwokwa, nuwo kwa iyi jiri inu-yi, na elu-igwe nile na uwa ga-abia-kota onu; na umu ndikom nke Chineke ka a ga-anwale otua site na-iji oku.

36 Na Melkizedek nke a, mgbe o siworo otua hiwesia ezi-omume, ndi ya wee kpoo ya eze nke elu-igwe, ma-obu n'okwu ndi ozo, Eze nke udo.

37 O wee welie kwa olu ya elu, o wee gozie kwa Abram, n'ih i na o bu onye isi nchu-aja na onye na-edobe ulo-aku nke Chineke;

38 Ya onwe ya onye Chineke nyeworo okwa inata otu uzo n'uzo iri maka ndi ogbenye.

39 Ya mere, Abram wee kwuo ya otu uzo n'uzo iri nke ihe nile o nwere, nke aku na uba nile nke o nwere, nke

Chineke nyeworo ya kariya nke o nwere mkpa maka ha.

40 Na o wee ruo, na Chineke goziri Abram, wee nye kwa ya aku na uba, na ugwu, na ala nile maka inwe ha ruo mgbe nile na-adigide, dika ogbugbandu ahụ nke o meworo, na dika ngozi ahụ nke Melkizedek jiworo gozie ya.

NAJS, Jenesi 15:9-12 (tulee ihe di iche na Jenesi 15:1-6)

(Abraham huru n'ime ohi Okpara nke Chineke mata kwa maka mbilite n'onwu.)

9 Abram wee si kwa, Onye-nwe Chineke, o lee otu i ga-esi nye m ala nke a ibu ihe nketa m mgbe nile na-adigide?

10 Onye-nwe wee si kwa; oburugodu na inwuru anwu, mana o bu na m enweghi ike inye gi ya?

11 O buru na i ga-anwu kwa, na-agbanyeghi i ga-enweta ya, n'ih i na ubochi ahụ na-abia nke Okpara nke Mmadu ga-adị ndu; kama o lee otu o si adi-ndu ma oburu na o nwughị anwu? A ga-akwa-literi ya na mbu.

12 O wee ruo kwa, na Abram lepu ruo anya wee hukwa ubochi nile nke Okpara nke Mmadu, wee nwee kwa obi-uto, mkpuru-obi ya wee chota kwa ezumike, o wee kwere kwa n'Onye-nwe; Onye-nwe gukwara ya na ezi-omume nye ya.

NAJS, Jenesi 17:3-7, 11-12 (tulee ihe di iche na Jenesi 17:3-12)

(Chineke hiwere ogbugba-ndu nke ibi-ugwu ya na Abraham. Emume-nso nke baptism na igbaru-afọ nke umu-ntakiri ji abu ndi nwere nkowasi ka e kpughere nye Abraham.)

3 O wee ruo kwa, na Abram dara kpube iru ya n'ala, kpokuo kwa aha nke Onye-nwe.

4 Chineke wee kwuoro ya okwu, n'asi, Ndi m agahiewo uzo site n'usoro iwu m nile, ha edebeghi kwa emume-nso m nile; nke m nyeworo ndi nna ha;

5 Ha achoputaghi kwa otute mmanu nke m na olili ma-obu baptism nke m jiri nye ha iwu;

6 Kama ha atughariwo site n'iwu-nso ahụ, ma werewo nye onwe ha osisa nke umuntakiri na obara nke nfesa.

7 Ha ekwuwo kwa na ọbara nke Ebel onye ezi-omume ka a kwafuru n'ihì mmehie nile; ha amatabeghì ebe ha si nwee nkọwasì n'iru m.

11 Na m ga-ehiwe ọgbugba-ndụ nke ibi-ugwu n'ebe ì nọ, ọ ga-abụkwa ọgbugba-ndụ m n'etiti mụ na gị, na mkpụrụ gị na-eso gị na azụ, n'ogbo ha nile; ka ì wee mara ruo mgbe nile na ụmuntakiri enweghì nkọwasì n'iru m ruo mgbe ha dị afọ asatọ.

12 Na ì ga-achota idebe kwa ọgbugba-ndụ m nile nke m jiworu gbaa ndụ mụ na ndị nna gị ha; na ì ga-edobe iwu-nsọ nile nke m jiworu ọnu m nye gị, na m ga-abụ Chineke nye gị na mkpụrụ gị na-eso gị na azụ.

NAJS, Genesis 17:23 (tulee ihe di iche na Genesis 17:17)

(*Abraham nuriiri onu mgbe e bu uzọ kwuputa omumu Aisak.*)

23 Mgbe ahụ Abraham dara kpube iru ya n'ala nuri kwaa onu, wee sika n'ime obi ya, N'ebe ahụ ka a ga-amụ nwa nye ya onye di otu nari afọ n'okenye, na Sera nke di iri afọ itoolu n'okenye ga-amụ ya.

NAJS, Genesis 19:9–15 (tulee ihe di iche na Genesis 19:5–10)

(*Lọt guzogidere ajọ omume nke Sodom.*)

9 Ha wee si kwa ya, Guzopu n'uzọ. Ha wesokwara ya iwe.

10 Ha wee si kwa n'etiti onwe ha, Otu nwoke a biara ibu obia n'etiti anyi, na ugbua ọ chọwo ime onwe ya ibu onye-ikpe; ugbua anyi ga-eme ya ihe ojọọ kariya ihe anyi ga-eme ha.

11 Ya mere, ha siiri nwoke ahụ Anyi ga-ewere ndikom ahụ na umu gi ndinyom kwa; na anyi ga-eji ha mee dika o di anyi mma.

12 Ugbua ihe a bu gbasara ajọ omume nke Sodom.

13 Ma Lọt wee si, Lee ugbua, enwere m umu ndinyom abuo nke na-amabeghi nwoke; a na m ario unu ka unu kwe ka m rio umunne m ka m ghara ikpoputa ha nye unu; na ka unu ghara imeso ha dika odi mma n'anya unu nile;

14 N'ihì na Chineke agaghì eme ka nwa odibo ya zie ezi n'ìhe nke a; ya mere kwee nu ka m rio umunne m, otu ugboro nke a nani, ka unu ghara ime ndikom ndi a ihe obula, ka ha nwee ike nweta udo n'ime ulo m; n'ihì nke a ka ha biara n'okpuru ndo nke ulo m.

15 Na ha wee weso Lọt iwe wee biakwa nso itiwa ibo-uzo ahụ, kama ndi mụo-ozì nke Chineke, ndi bu ndikom di nsọ, setipuru aka ha do bata kwa Lọt n'ime ulo nye onwe ha, wee mechie kwa uzọ.

NAJS, Genesis 48:5–11 (tulee ihe di iche na Genesis 48:5–6)

(*Mkpuru Josef ga-abu ndi ndu n'ime mkpokota nke Israel n'ubochi ndi ikpeazu.*)

5 Na ugbu a umu gi ndikom abuo, Ifrem na Manase, ndi a muru nye gi n'ala Ijipt, tutu m biakwute gi n'Ijipt; lee nke m ka ha bu; Chineke nke nna m ha ga-agozi ha; obuna dika Reuben na Simeon ka a ga-agozi ha, n'ihì na ha bu nke m; ya mere a ga-akpo ha aha na-igbaso aha m. (Ya mere a kporo ha Israel.)

6 Na umu gi ndi i musoworo ha, ọ bu gi nwe ha, n'aha umunne ha ka a ga-akpo ha n'ìhe nketa ha, n'ime agburu nile ahụ; ya mere na a kporo ha agburu nile nke Manase na nke Ifrem.

7 Jekob wee si kwa Josef, mgbe Chineke nke nna m ha putakwutere m na Luz, na ala nke Kenean; ọ nuru iyi nye m, na ya ga-enye m, na mkpuru m, ala ahụ maka inwere ya ruo mgbe nile na-adigide.

8 Ya mere, o nwa m nwoke, ọ goziwo m na ikulite gi ibu onye odibo nye m, na-izoputa ulo m site n'onwu;

9 Na-inaputa ndi m, umunne gi, site n'unwu nke tara akpu n'ala ahụ; ya mere na Chineke nke ndi nna gi ha ga-agozi gi, na mkpuru nke ukwu gi nile, na a ga-agozi ha na-idi elu kariya umunne gi, na idi elu kariya ulo nna gi;

10 N'ihì na i metawo nke oma, na ulo nna gi ehulatawo ala nye gi, obuna dika e gosiri gi ya, tutu e ree gi baa n'Ijipt site n'aka umunne gi; ya mere na umunne gi ga-ehulata ala nye gi

site n'ogbo ruo n'ogbo, nye mkpuru nke ukwu gi nile ruo mgbe nile.

11 N'ih na i ga-abu ihè nye ndi m, inaputa ha n'ubochi nile nke ndokpu n'agha ha, site n'oru; na iweta nzoputa nye ha, mgbe ha dum na-ehulataworì ala n'okpuru mmehie.

NAJS, JENESIS 50:24–38 (tulee ihe di iche na JENESIS 50:24–26; hụ kwa 2 Nifaj 3)

(Moses, Eron, na Joseph Smith ka a kporo aha ha nile na ibu-amuma nke a nke Josef n'Ijpt. Ozo kwa Josef buru amuma na Akwukwo nke Momon ga-abu onye nsiso nye akuko ndekota nke Juda.)

24 Josef wee si kwa umunne ya, Mu onwe m gaje inwu, gakwuru kwa ndi nna m ha; na jiri onu gbada n'ili m. Ka Chineke nke nna m Jekob nonyere unu, inaputa unu site na mkpagbu n'ubochi nile nke ibu-oru unu; n'ih na Onye-nwe eletawo m, a natawo kwa m nkwa site n'aka Onye-nwe, na site na mkpuru nke ukwu m nile, Onye-nwe Chineke ga-ekulite ngalaba ezi-omume site n'ukwu m nile; nye kwa gi onye nke nna m kpoworo aha Israel, otu onye amuma; (obughi Mesaja onye a kporo Shajilo;) na onye-amuma nke a ga-anaputa ndi m site n'Ijpt n'ubochi nile nke ibu oru unu.

25 Na o ga-eru na a ga-ekposasi ha ozo; na a ga-agbajipu otu alaka, a ga-eburu kwa ha baa n'ime otu mba tere anya; na-agbanyeghi a ga-echetakwa ha n'ogbugba-ndu nile nke Onye-nwe, mgbe Mesaja ahụ bịa; n'ih na a ga-eme ka o puta ihe nye ha n'ubochi ndi ikpe-azu, n'ime Muo nke ike; a ga-eweputakwa ha site n'ochichiri baa n'ihè; site n'ochichiri zoro ezo na site na ndokpu n'agha nye inwere-onwe.

26 Onye obu-uzo ka Onye-nwe Chineke m ga-ekulite, onye ga-abu onye obu-uzo nke a hoputara nye mkpuru nke ukwu m nile.

27 Otua ka Onye-nwe Chineke nke nna m ha kwuru nye m, Onye obu-uzo nke a hoputara ahoputa ka m ga-ekulite site na mkpuru nke ukwu gi nile, a

ga-echekwa n'uzo di elu banyere ya n'etiti mkpuru nke ukwu gi nile; n'aka ya ka m ga-enyekwa iwu-nsọ na o ga-aruru mkpuru nke ukwu gi nile oru, umunne ya.

28 Na o ga-eweta ha ka ha mata maka ogbugba-ndu nile nke mu na ndi nna gi ha meworo; o ga-aru kwa oru obula m ga-enye ya n'iwu.

29 Na aga m eme ka o di ukwu n'anya m nile, n'ih na o ga-aru oru m; o ga-adi kwa ukwu dika onye ahụ nke m kwuworo na m ga-ekulite nye gi, inaputa ndi m, o ulo nke Israel site n'ala nke Ijpt; n'ih na obu-uzo ka m ga-ekulite inaputa ndi m site n'ala nke Ijpt, na a ga-akpo ya Moses. Na site na aha nke a, o ga-amata na ya sitere n'ulo gi; n'ih na o bu ada-eze ahụ ga-elekota ya anya, a ga-akpokwa ya nwa ya nwoke.

30 Na ozo, onye obu-uzo ka m ga-ekulite elu site na mkpuru nke ukwu gi nile, na o bu ya ka m ga enye ike iweputa okwu m nye mkpuru nke ukwu gi nile; obughi kwa nani na-iweputa okwu m, ka Onye-nwe kwuru, kama na nke ime ka ha kwenye n'okwu m, nke na-agapuwori n'etiti ha n'ubochi ndi ikpe-azu.

31 Ya mere na mkpuru nke ukwu gi nile ga-eke, na mkpuru nke ukwu nile nke Juda ga-eke; na nke ahụ a ga-eke site na mkpuru nke ukwu gi nile, na kwa nke ahụ a ga-eke site na mkpuru nke ukwu Juda, ga-etokota, ruo n'igbagwoju-anya nke ozizi ugha nile, na mbuda n'ala nke ndoro-ndoro nile, na ihiwe udo n'etiti mkpuru nke ukwu gi nile, na iweta ha na omuma nke ndi nna ha nile n'ubochi ndi ikpezụ; na kwa omuma nke ogbugba-ndu m nile, ka Onye-nwe kwuru.

32 Na site na-adighi-ike ka a ga-eme ka o sie ike, n'ubochi ahụ mgbe oru m ga-aga n'iru n'etiti ndi m nile, nke ga-eweghachi ha, ndi bu ndi ulo nke Israel, n'ubochi ndi ikpe-azu.

33 Obu-uzo ahụ kwa ka m ga-agozi, na ndi ga-acho ibibi ya ga-enwe mgbagwo-ju-anya; n'ih na nkwa nke a ka m na-enye gi; n'ih na aga m echeta gi site

n'ogbo ruo n'ogbo; a ga-akpōkwa aha ya Joseph, ọ ga-abu kwa n'igbaso aha nke nna ya; ọ ga-abu kwa dika gi onwe gi; n'ihia na ihe ahụ nke Onye-nwe ga-eweputa site n'aka ya ga-eweta ndi m ruo na nzoputa.

34 Na Onye-nwe nburu iyi nye Josef na ya ga-ehekwa mkpuru afo ya ruo mgbe nile, na-asị A ga m ekulite Moses, mkpanaka ga-adị kwa n'aka ya, ọ ga-ekpokotakwa ndi m onu, na ọ ga-edu ha dika otu igwe aturu, ọ ga-eji kwa mkpanaka ya tie mmiri nile nke oke osimiri uhie.

35 Na ọ ga-enwe ike iji kpee ikpe, ga-eke kwa okwu nke Onye-nwe. Ọ gaghi kwa ekwu otutu okwu, n'ihia na a ga m eji mkpisi-aka nke aka m deere ya iwu m. A ga m emekwara ya onye nkwuputa okwu, a ga-akpo kwa aha ya Eron.

36 Na a ga-emekwara gi ya n'ubochi ndi ikpe-azu, obuna dika m nworu n'iyi. Ya mere, Josef wee si umunne ya, Chineke gariri eleta unu, kpopta kwa unu site n'ala nke a, ruo n'ala ahụ nke o nburu iyi nye Abraham, na Aisak na nye Jekob.

37 Na Josef wee mesie otutu ihe ndi ozo ike nye umunne ya, o wee nara inu-iyi site n'aka nke umu Israel, na-asị ha, Chineke ga-eleta unu n'ezie, unu ga-ebuli kwa okpukpu m nile site n'ebia.

38 Josef nwuru mgbe ọ di otu nari afo na iri; ha wee gbasi kwa ozu ya, tinye kwa ya n'igbe-ozu na Ijpt; umu Israel wee dobe kwa ozu ya na-elighi ya eli, ka e wee bugo ya nyibe kwa ya n'ili ya na nna ya. Na site otu a ha wee cheta iyi ahụ nke ha nburu nye ya.

NAJS, Ọpupu 4:21 (tulee ihe di iche n'Ọpupu 4:21, 7:3, 13; 9:12; 10:1, 20, 27; 11:10; 14:4, 8, 17; Deuteronomi 2:30)

(Obughi Onye-nwe kpata imezi-obi-ike nke Fero. Hu kwa NAJS, Ọpupu 7:3, 13; 9:12; 10:1, 20, 27; 11:10; 14:4, 8, 17; ntinye nke obula, mgbe a tughariri-asusu ya nke oma, na-egosi na Fero mesiri obi ya ike na onwe ya.)

21 Na Onye-nwe wee si Moses, Mgbe i gaje ilaghachi n'Ijpt, hu na i na-eme n'iru Fero ihe oke iju-anya nile ndi ahụ nke m tinyere n'aka gi, m ga-eme kwa ka i mee nke oma, kama Fero ga-emesi obi ya ike, ọ gaghi kwa ezipu ndi ahụ.

NAJS, Ọpupu 18:1 (tulee ihe di iche na Ọpupu 18:1)

(Jetro bu onye isi nchu-aja.)

1 Mgbe Jetro, bu onye isi nchu-aja Midian, nna nwunye Moses, nuru ihe nile Chineke mwooro Moses, na Israel ndi ya, na Onye-nwe akpoptawo Israel site n'Ijpt,

NAJS, Ọpupu 22:18 (tulee ihe di iche na Ọpupu 22:18)

(Ndi ogbu-mmadu agaghi adi ndu.)

18 Unu ekwela ka ogbu-mmadu di ndu.

NAJS, Ọpupu 33:20, 23 (tulee ihe di iche na Ọpupu 33:20, 23)

(O dighi mmadu obula juputara na mmehie puru ihu iru Chineke ma di ndu.)

20 O wee si kwa Moses, I pughi ihu iru m n'oge nke a, ka iwe m ghara idi oku megide kwa gi, na ndi gi, n'ihia na o nweghi mmadu obula n'etiti ha ga-ahu m n'oge nke a ma di ndu, n'ihia na ha juputara na mmehie kara. Ọ dighi kwa mmadu obula juputara na mmehie n'oge obula, ma-odighi mgbe mmadu obula juputara na mmehie n'oge obula gaje ihu iru m ma di ndu.

23 Na aga m ewezuga aka m, i ga-ahu akuku nile nke azu m anya, kama a gaghi ahụ iru m, dika n'oge ndi ozo; n'ihia na ana m ewere ndi m Israel iwe.

NAJS, Ọpupu 34:1-2, 14 (tulee ihe di iche na Ọpupu 34:1-2, 14, Ozizi na Ogbugba-ndu 84:21-26)

(Ndozi mbadamba nkume nke abuo e nye-re Moses nwere iwu diti obere kara ndozi nke mbu.)

1 Onye-nwe wee si kwa Moses, waa-ra onwe gi mbadamba nkume abuo

ozọ dika nke mbụ, na aga m ede kwa n'elu ha, okwu nile nke iwu ahụ, dika otu e dere ha na mbụ n'elu mbadamba nile ahụ nke i kwara, kama o gaghi abụ n'ụdị nke mbụ, n'ihì na aga m ewepu okwa nchụ-aja site n'etiti ha; ya mere usoro m dị nsọ na emume-nsọ dī na ya a gaghi aga n'iru ha, n'ihì na iru m agaghị arigo na njem n'etiti ha, adighi ama ama mụ ebibie ha.

2 Kama aga m enye ha iwu ahụ dika na mbụ, kama o ga-abụ dika iwu-nsọ nke anụ arụ; n'ihì na aṅwwo m iyi n'oke iwe m na ha agaghị abata n'iru m, n'ime ezumike m, n'ubochi nile nke njem ha dī nsọ. Ya mere mee dika m nyeworo gị n'iwu, nkwara na njikere n'ututu, rigota kwa n'ugwu ukwu Sainai n'ututu, guzokwara m onwe gị ebe ahụ n'elu ugwu ahụ.

(Jehova bụ otu aha nke ndị mmadụ Testament Ochie ji mara Onye-nwe Jisus Kraịst.)

14 N'ihì na i gaghi efe chi ozọ ofufe; n'ihì na Onye-nwe, onye aha ya bụ Jehova, bụ Chineke ekworo.

NAJS, Deuteronomi 10:2 (tulee ihe dī iche na Deuteronomi 10:2)

(N'elu ndozi mbadamba nke mbụ Chineke kpughere ogbugba-ndụ nke mgbe nile na-adigide nke okwa onye nchụ-aja dī-nsọ.)

2 Aga m ede kwa n'elu mbadamba nkume ahụ okwu nile nke dī n'elu mbadamba nkume nke mbụ, nke i kwara, ewezuga okwu nile nke ogbugba-ndụ nke mgbe nile na-adigide nke okwa onye nchụ-aja dī nso, i ga-etinyekwa ha n'ime igbe ahụ.

NAJS, 1 Samuel 16:14-16, 23 (tulee ihe dī iche na 1 Samuel 16:14-16, 23; mgbanwe dī ka nke a ka e mere na 1 Samuel 18:10 na 19:9)

(Mụọ ojọọ ahụ nke bịa kwasiri Sọl esiteghị n'Onye-nwe.)

14 Kama Mụọ nke Onye-nwe wezuga onwe ya site n'ebe Sọl nọ, ma otu mụọ ojọọ nke na-esiteghị n'Onye-nwe wee sogbue ya.

15 Na ndị odibo Sọl wee si ya, lee

ugbụ a, mụọ ojọọ nke na-esiteghị na Chineke na-esogbu gị.

16 Ka onye-nwe anyị ugbụ a nye ndị odibo gị iwu, ndị nọ n'iru gị, ka ha chọpụta otu nwoke, onye maara ikpọ ụbọ akwara nke oma; na o ga-eru, na mgbe mụọ ojọọ ahụ, nke na-esiteghị na Chineke, biakwasiri gị na o ga-akpọ ụbọ jiri aka ya, o ga-adikwa gị mma.

23 O wee ruo na mgbe mụọ ojọọ ahụ nke na-esiteghị na Chineke nkwasiiri Sọl, na Devid weere ụbọ-akwara, were kwa aka ya kpọọ ya; arụ wee dajụọ Sọl, o wee dī ya mma, mụọ ojọọ ahụ wee si n'ebe o nọ wezuga onwe ya.

NAJS, 2 Samuel 12:13 (tulee ihe dī iche na 2 Samuel 12:13)

(Chineke ewepughị ajọ mmehie Devid.)

13 Na Devid wee si Netan, Emehiewo m megide Onye-nwe. Netan wee si Devid, Onye-nwe ewepughị kwa mmehie gị na i gaghi anwụ.

NAJS, 2 Ihe e mere 18:22 (tulee ihe dī iche na 2 Ihe emere 18:22)

(Onye-nwe adighi etinye mụọ nke okwu-ugha n'ime onụ ndị amụma.)

22 Ugbua ya mere, lee Onye-nwe achọtawo mụọ nke okwu-ugha n'ime onụ ndị amụma gị ndị a, Onye-nwe ekwuwo kwa ihe ojọọ megide gị.

NAJS, Abụoma 14:1-7 (tulee ihe dī iche na Abụoma 14:1-7)

(Onye buru-abụoma wee nuria oñu maka ubochi nke mweghachi.)

1 Onye-nzuzu asiwo n'ime obi ya, O dighi onye obula nke huworo Chineke. N'ihì na o dighi egosi anyị onwe ya, ya mere odighi Chineke dī. Lee, ha rere ure; ha arụwo orụ nile nke ihe-arụ, odighi kwa onye obula n'ime ha na-eme ezi-ihe.

2 N'ihì na Onye-nwe sitere n'elu-igwe ledata anya n'arụ umụ mmadụ, site kwa n'olu-okwu ya si nwa odibo ya, Chọọ n'etiti umụ mmadụ, ihu ma

o nwere ndị na-aghota Chineke dị. Na o wee meghee ọny ya nye Onye-nwe, sịkwa, Lee, ndị a nile bụ ndị na-asị na ha bụ nke gị.

3 Onye-nwe wee zaa sị, Ha nile ewe-zugawo onwe ha, ha nile aghowo otu n'iru-inyi, i pughị ihu otu onye n'ime ha nke na-eme ezi ihe, ọdighị, ọbuna otu onye.

4 Ndị nile bụ ndị ha nwere maka ndị ozizi ha bụ ndị na-arụ ọrụ oke ajọ omume, ọ dighị kwa mmata-ihe di n'ime ha. Ha bụ ndị na-eripia ndị m. Ha na-eri achicha na-akpokughị kwa Onye-nwe.

5 Ha nọ n'oke ęgwu, n'ihị na Chineke na-ebi n'ogbo nke ndị ezi-omume. Ọ bụ onye-ndumodu nke ndị-ogbenye, n'ihị na ihere ndị ajọ mmadu na-eme ha, ha na-agbakwuru kwa Onye-nwe maka ebe mgbaba ha.

6 Ha na-eme ihere maka ndumodu nke ndị ogbenye n'ihị na Onye-nwe bụ ebe mgbaba ya.

7 O asị na-ehiwere Zaijon site n'ime elu-igwe, nzoputa nke Israel. O Onye-nwe, olee mgbe i ga-ehiwe Zaijon? Mgbe Onye-nwe weghachiri azu ndokpu n'agha nke ndi ya, Jekob ga-enwe añuri, Israel ga-enwe obi-uto.

NAJS, Abuoma 24:7-10 (tulee ihe di iche na Abuoma 24)

(Abuoma a na-eme mememme obibia Kraist nke ugboro abuo)

7 Bulie nụ isi unu elu, O unu ogbo nile nke Jekob, ka unu buru kwa ndi e buliri elu, na Onye-nwe onye bu dike na dimkpa; Onye-nwe nke bu dimkpa n'agha, onye bu eze ebube, ga-ehiwe unu ruo mgbe nile.

8 Ọ ga-afukopu kwa elu-igwe nile, ga-agbadata kwa igbaputa ndi ya; imere unu aha nke mgbe nile na-adigide; ihiwe unu n'elu oke nkume mgbe nile na-adigide nke ya.

9 Bulie nụ isi unu elu, O unu ogbo nile nke Jekob, bulie nụ isi unu elu, unu ogbo mgbe nile na-adigide, na Onye-nwe nke usuu nile nke ndi agha, eze nke ndi eze;

10 Ọbuna eze ebube ga-abiakwute

unu; ọ ga-agbaputakwa ndi ya, ga-ehiwekwa ha n'ezimume. Selah.

NAJS, Abuoma 109:4 (tulee ihe di iche na Abuoma 109:4)

(Anyi ga-ekpe ekpere maka ndi-iro anyi.)

4 Na-agbanyeghi ihunanya m, kwa, ha bu ndi iro m; mana aga m aga n'iru n'ekpere maka ha.

NAJS, Aisaja 42:19-23 (tulee ihe di iche na Aisaja 42:19-22)

(Onye-nwe ga-eziga nwa odibo ya nye ndi ahụ kpuru isi.)

19 N'ihị na aga m ezitara gi nke bu onye kpuru-isi nwa odibo m; e, onye-ozu ga-emege anyi nile nke ndi kpuru isi, ime kwa ka nti nile nke ndi nti chiri ghere oghe;

20 A ga-eme kwa ka ha zuo-oke na-agbanyeghi ikpu-isi ha, ma oburu na ha ga-ana onye ozi ahụ bu nwa odibo nke Onye-nwe nti.

21 Unu bu ndi mmadu, na-ahụ otutu ihe, kama unu adighi achoputa, unu na-emege nti unu nile inuru, kama unu adighi anu ihe.

22 Ndi mmadu di otua adighi ato Onye-nwe uto, kama n'ihị ezi-omume ya ọ ga-eme ka iwu ahụ di ukwu mee kwa ka o nwee nsopuru.

23 Unu bu ndi a punariworo ihe ha na ndi a lutaworo ihe ha n'agha; ndi iro unu ha nile e siworo unu onya n'ime olulu nile, ha ezobewo kwa unu n'ulo mkporo nile; ha ewerewo unu ka anu ibe ya ji mere nri, ọ dighi kwa onye nnaputa; dika ihe alutaworo n'agha, ọ dighi kwa onye na-asị, Weghachi.

NAJS, Jeremaia 26:13 (tulee ihe di iche na Jeremaia 26:13)

(Onye-nwe adighi echeghari; ndi mmadu na-echeghari.)

13 Ya mere, ugbua, mezie nū ụzọ unu nile na omume unu nile, rube-kwara nū olu-okwu Onye-nwe Chineke unu isi, ma chegharia, Onye-nwe ga kwa ewezuga ihe ọjọo o kwuru megide unu.

NAJS, Emos 7:3 (tulee ihe di iche na Emos 7:3)

(Onye-nwe adighi echeghari; ndi mmadu na-echeghari.)

3 Na Onye-nwe wee kwuo, gbasara Jekob si, Jekob ga-echeghari, n'ih i nke a, ya mere agagh i m ebibi ya kpa-mkpam ka Onye-nwe kwuru.

NAJS, Matiu 3:24-26 (tulee ihe di iche na Matiu 2:23)

(Oge okorobia na nwanta Jisus ka a kowa-ra nke oma.)

24 Na o wee ruo na Jisus na ndi umunne ya itolitere, o wee diwanye kwa ike, na chere Onye-nwe maka oge nke ije-oz i ya ibia.

25 O wee fee kwa ofufe n'okpuru nna ya, o kwugh i kwa okwu dika ndi mmadu ozo, ma-obugh i kwa na e nwere ike ikuziri ya ihe; n'ih i na o nwegh i mkpa nke mmadu obula ikuziri ya ihe.

26 Na mgbe otutu afo gasiri, oge awa ah u nke igbasa ozi-oma ya b iara nso.

NAJS, Matiu 3:43-46 (tulee ihe di iche na Matiu 3:15-17)

(Jisus ka Jon mere baptism site na imikpu ya n'ime mmiri.)

43 Na Jisus zara, si ya, kwere m ka i mee m baptism, n'ih i si otua ka o kwesiri ekwes i any i imezu ezi-omume nile. Mgbe ah u o wee kwere ya.

44 Na Jon wee gbada n'ime mmiri ah u mee kwa ya baptism.

45 Na Jisus mgbe e mere ya baptism o rigoputa ngwa ngwa site n'ime mmiri ah u; na Jon wee hu, na lee, e meghere elu-igwe nile nye ya, o wee hu kwa Muo nke Chineke ka o narajdata dika nduru na-adakwas i kwa n'elu Jisus.

46 Na lee, o wee nu olu-okwu sitere n'elu-igwe, na-as i, Nke a bu Okpara m Huru n'Any a, onye ihe ya di m ezi mma. Nuru nu ya.

NAJS, Matiu 4:1, 5-6, 8-9 (tulee ihe di iche na Matiu 4:1, 5-6, 8-9,

mgbanwe nile di otua ka e mere na Luk. 4:2, 5-11)

(Muo ah u duuru Jisus, obugh i Setan duuru ya.)

1 Mgbe ah u Jisus ka Muo ah u duuru rigo, nime ozara ka ya na Chineke noria.

5 Mgbe ah u Muo ah u buuru Jisus baa n'ime nnukwu obodo ns o ah u, Muo ah u wee guzokwa ya n'elu akuku nke temple.

6 Mgbe ah u ekwensu wee biakwute ya si kwa, Oburu na i bu Okpara Chineke, tuda onwe gi n'ala; n'ih i na-edewo ya, O ga-enye ndi muo-oz i ya iwu gbasara gi; ob u kwa n'ime aka ha nile ka ha ga-ebuli gi elu, adigh i ama ama n'oge obula ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.

8 Ozo kwa, Jisus wee nodu n'ime Muo, ma o wee kpoko ya gaa n'elu nnukwu ugwu di oke elu, gosi kwa ya ala-eze nile nke uwa na ebube ha.

9 Ekwensu wee biakwute kwa ya ozo, si kwa, Ihe ndi a nile ka m ga-enye gi, ma oburu na i ga-ada n'ala sekpuo kwa ra m.

NAJS, Matiu 4:11 (tulee ihe di iche na Matiu 4:11)

(Jisus zigara ndi muo-oz i ikwusa ozi-oma nye Jon O Me Baptism.)

11 Na ugbua Jisus matara na a tubara Jon n'ime ul o mkporo, o wee ziga kwa ndi muo-oz i, na, lee ha b iara kwusaa kwara ya ozi.

NAJS, Matiu 4:18 (tulee ihe di iche na Matiu 4:19)

(Ndi amuma Testament Och i kwuru banyere Jisus.)

18 Na o wee si ha, ah u m onye ah u nke ndi amuma dere gbasara ya; soro nu m, m ga-eme kwa unu ndi oku-azu na-akuta ndi mmadu.

NAJS, Matiu 4:22 (tulee ihe di iche na Matiu 4:23)

(Jisus gworo ndi mmadu n'etiti ndi ah u bu ndi kwere n'aha ya.)

22 Na Jisus wee na-ejeghari na Galili dum na-akuzi ihe n'ime ụlọ-nzukọ ha nile, na-ekwusa ozi-oma nke ala-eze ahụ; na-agwọ ọrịa nile dị iche iche, na nriria nile dị iche iche n'etiti ndị ahụ nke kweere n'aha ya.

NAJS, Matiu 6:14 (tulee ihe dị iche na Matiu 6:13; e mere mgbanwe nile dị otua na Luk 11:4)

(Onye-nwe anaghị eduba anyị n'ime ọnwụnwụ.)

14 E kwe kwala ka e duba anyị n'ime ọnwụnwụ, kama napụta anyị site n'ihe ọjọọ.

NAJS, Matiu 6:22 (tulee ihe dị iche na Matiu 6:22)

(Ọburụ na anya anyị nile elekwasi nani n'otuto nke Chineke, arụ anyị nile ga-juputa n'ihè.)

22 Ihè nke arụ bụ anya; ya mere ọburụ n'anya unu elekwasi nani n'otuto nke Chineke, arụ unu nile ga-juputa n'ihè.

NAJS, Matiu 6:38 (tulee ihe dị iche na Matiu 6:33)

(Anyị kwesiri ibu ụzọ chọọ ka e wuo ala-eze nke Chineke.)

38 Ya mere, unu achọla ihe nile nke ụwa nkea kama buru nụ ụzọ chọọ ka e wulite ala-eze nke Chineke, hiwekwa ezi-omume ya nile, a ga-atukwasi kwara unu ihe ndị a nile.

NAJS, Matiu 7:1–2 (tulee ihe dị iche na Matiu 7:1–2)

(E kpela-ikpe na-ezighi ezi.)

1 Ugbuga ndia bụ okwu nile nke Jisus kuziere ndị na-eso ụzọ ya na ha gae kwu nye ndị ahụ.

2 Unu ekpela ikpe na-ezighi ezi, ka a ghara ikpe unu ikpe; kama kpee nụ ikpe ziri-ezi.

NAJS, Matiu 7:9–11 (tulee ihe dị iche na Matiu 7:6)

(Unu na ndị ụwa ekeritala ihe omimi nile nke ala-eze.)

9 Gaa nụ n'ime ụwa, na-asị mmadu nile, Chegharia nụ, n'ihia na ala-eze nke elu-igwe abiawo unu nso.

10 Na ihe omimi nile nke ala-eze ka unu ga-edobe n'ime onwe unu nile; n'ihia na o kwesighi ekwesị inye nkita ihe ahụ nke dị nso, ma ọbughị kwa itudara ẹzi ọla pel unu, adighi ama ama ka ha ghara izokwasị ha n'okpuru ukwu ha.

11 N'ihia na ụwa enweghi ike inata nke ahụ bụ nke unu, onwe unu, na-enweghi ike ibuli; ya mere unu agaghị enye ha ọla pel unu nile, adighi ama ama ha ga-atughari dọkaa kwa unu.

NAJS, Matiu 9:18–21 (Nke a bụ ihe odide nke Onye-amụma Joseph Smith weghachiri, e tinyere n'agbata Matiu 9:15 na Matiu 9:16)

(Jisus juru baptism nke ndi Farisi; o bu ya nyere iwu nke Moses.)

18 Mgbe ahụ ndi Farisi wee si ya, Gini mere i gaghi anabata anyi na baptism nke anyi, ebe anyi na edebe iwu dum?

19 Kama Jisus wee si ha, unu edebe-ghi iwu. Oburu na unu debeworo iwu, unu gaara anabata m, n'ihia na a bu m ya onye nyere iwu ahụ.

20 Anabataghị m unu na baptism unu, n'ihia na odighi uru o ga-abara unu.

21 N'ihia na mgbe nke ahụ di ohuru na-abia, nke ochie adiwo na njikere ka iwezuga ya.

NAJS, Matiu 16:25–26 (tulee ihe di iche na Matiu 16:24)

(Mputara nkeji okwu ahụ "ibulite obe nke Jisus" bụ igonari ndu na-eyighi Chineke.)

25 Mgbe ahụ Jisus sirị ndi na-eso uzo ya, oburu na onye obula achoo ka o so m n'azu, ya ju onwe ya, bulite kwa obe ya na-esokwa m.

26 Na ugbuga a maka mmadu ibulite obe ya, bu igonari onwe ya ndu na-eyighi chi nile, na aguu ime ihe ojoo dum nke uwa, debe kwa iwu-nso m nile.

NAJS, Matiu 17:10-14 (tulee ihe di iche na Matiu 17:11-13)

(Elaijas abụọ ga-abia—otu maka ikwadobe ụzọ na otu maka iweghachi.)

10 Na Jisus wee zaa si kwa ha, Ọbụ ezie na Elaijas ga-abia mbụ, weghachi kwa ihe nile, dika ndi amuma deworo.

11 Ọzọ kwa asi m unu na Elaijas abiaworị, onye nke e dere banyere ya, Lee, aga m ezite onye-ozu m, ọ ga-akwadobe kwa ụzọ n'iru m; ha ama-ghị kwa ya, ha mekwara n'arụ ya, ihe ọbụla ha chọrọ.

12 Ọbụkwa otu a ka Ọkpara nke Mmadu gaje ihu ahụhụ n'aka ha.

13 Kama asi m unu, Onye bụ Elaijas? Lee, nke a bụ Elaijas, onye m na-ezite ikwadobe ụzọ n'iru m.

14 Mgbe ahụ ndi na-eso ụzọ ahụ ghọtara na ọ gwara ha okwu banyere Jón O Me Baptism, na kwa banyere onye ọzọ onye ga-abia iweghachi kwa ihe nile, dika ndi amuma dere ya.

NAJS, Matiu 18:11 (hụ Matiu 18:11; hụ kwa Moronai 8)

(Ụmụ-ntakiri enweghi mkpa nke nchehari.)

11 N'ihì na Ọkpara nke Mmadu biara izoputa nke ahụ bụ nke furu efu, na ikpota ndi mmehie na nchehari; kama ndi ntakiri ndi a e nweghi mkpa nke nchehari, aga m azoputa kwa ha.

NAJS, Matiu 19:13 (tulee ihe di iche na Matiu 19:13)

(A ga-azoputa umuntakiri.)

13 Mgbe ahụ a kpọtara ya umu ntakiri, ka o wee bikwasị ha aka ya abụọ kpee kwa ekpere. Ma ndi na-eso ụzọ ahụ baara ha mba, na-asi ọ dighi mkpa ọ di, n'ihì na Jisus ekwuwo si, Ndi di otu a ka a ga-azoputa.

NAJS, Matiu 21:33 (tulee ihe di iche na Matiu 21:32-33)

(Mmadu gariri echeghari tutu ya enwee ike ikwere na Kraist.)

33 N'ihì na onye ahụ nke na-ekwere-ghị Jón gbasara m, enweghi ike ikwere m, ewezuga ma o buru ụzọ chegharia.

NAJS, Matiu 21:47-56 (tulee ihe di iche na Matiu 21:45-46)

(Jisus kwuputara na ya bụ isi nkume njiko. Ozi-oma ahụ ka e nyere ndi Juu na mgbe ahụ nye ndi Jentailu. Ndi ajọọ mma-dụ ka a ga-ebibi mgbe Jisus loughachiri.)

47 Na mgbe ndi isi nchụ-aja na ndi Farisi nwororo akukọ ilu ya nile, ha wee mara na ọ na-ekwu okwu banyere ha.

48 Na ha sirị n'etiti onwe ha, Nwoke a ọ ga-eche na nanị ya ga-enwe ike mebie nnukwu ala-eze nke a? Ha wee wesi kwa ya iwe.

49 Kama mgbe ha na-achọ ijide ya, ha tūrū egwu igwè ndi mmadu ahụ, n'ihì na ha matara na igwè ndi mmadu ahụ weere ya dika onye-amuma.

50 Na ugbua ndi na-eso ụzọ ya bia-kwutere ya, Jisus wee si kwa ha, Unu na-enwe itū n'anya n'okwu nile nke akukọ ilu nke m kwuwooro ha?

51 N'ezie, asi m unu, ahụ m nkume ahụ, ma ndi ajọọ mmadu ndi ahụ ajuwo m.

52 Ahụ m isi nke njiko ahụ. Ndi Juu ndi a ga-adakwasị n'elu m, a ga-etiwasi si kwa ha.

53 Na a ga-anapụ ha ala-eze nke Chineke, ga-enye kwa ya n'aka mba nke na-eweputa mkpuru nile site na ya, (nke putara ndi Jentailu).

54 Ya mere, n'elu onye ọbụla nke nkume nke a ga-adakwasị, ọ ga-egweri ya ibụ uzuzu.

55 Na ya mere mgbe Onye-nwe nke ubi vine ga-abia ọ ga-ebibi ndi ajọọ mmadu ahụ na-abaghị uru, ga-enyepu kwa ubi vine ya ọzọ n'aka ndi ọrụ ubi ọzọ, ọbuna n'ubochi nile ndi ikpe-azu, ndi ga-enyeghachi ya mkpuru nile n'oge ha nile.

56 Na mgbe ahụ ka ha ghọtara akukọ ilu ahụ nke o kwuru nye ha, na a ga-ebibi kwa ndi Jentailu, mgbe Onye-nwe ga-arịdata site n'elu-igwe ichi eze n'ime ubi vine ya, nke bụ ụwa na ndi nile bi n'ime ya.

NAJS, Matiu 23:6 (tulee ihe di iche na Matiu 23:9)

(Onye ahụ nke no n'elu-igwe bụ onye okike anyi.)

6 Unu akpo kwala onye ọbụla onye okike unu n'elu ụwa, ma-ọbụ nna unu nke elu-igwe; n'ihì otu onye bu onye okike unu na Nna unu nke elu-igwe, ọbuna ya onye nke no n'elu-igwe.

NAJS, Matiu 26:22, 24-25 (tụlee ihe dị iche na Matiu 26:26-29; NAJS, Mak 14:20-25)

(Jisus hiwere oriri-nsọ.)

22 Na mgbe ha na-eri ihe, Jisus wee-re achicha nyawaa kwa ya, na gozie ya, nye kwa ya ndị na-eso ụzọ ya, si kwa, Naranu, rie; nke a bụ na ncheta nke arụ m nke m na-enye ibụ ihe ikwu ugwo mgbaputa maka unu.

24 N'ihì na nke a bụ na ncheta nke ọbara m nke igba-ama ọhụrụ, nke a na-akwafu maka ka otụtụ ra bụ ndị ga-ekwere n'aha m, n'ihì nsachapụ nke mmehie ha nile.

25 Na e nye m unu iwu-nsọ, na unu ga na-eluru anya ime ihe nile nke unu hụworo m mere, gbaa kwa ama banyere m ọbuna ruo n'ogwugwu.

NAJS, Matiu 27:3-6 (tụlee ihe dị iche na Matiu 27:3-5; Qlndoz. 1:18)

(Qnwụ Judas ka a kọwara nke ọma.)

3 Mgbe ahụ Judas, onye raara ya nye, mgbe ọ hụrụ na a mawo ya ikpe, chegharịrị onwe ya, na weta ọzọ mkpuru ego ọla-ọcha iri atọ ahụ nye ndị isi nchụ-aja na ndị okenye,

4 Na-asi, Emehiewo m na m ararawo ọbara onye ahụ ikpe na-amaghị nye.

5 Ma ha wee si ya, Gịnị ka nke ahụ bụ nye anyị? Gị onwe gị hụ maka nke ahụ; mmehie gị nile dirị n'elu isi gị.

6 Na o wee tuda mkpuru ego ọla-ọcha nile ahụ n'ime temple, wezuga kwa onwe ya, wee jee kwa, kwugbuo onwe ya n'elu osisi. Na ngwa ngwa o wee daa n'ala, afọ ya nile wee tipuo, ọ nwụọ kwa.

NAJS, Mak 9:3 (tụlee ihe dị iche na Mak 9:4)

(Jón O Me Baptism no n'elu Ugwu nke Mnwoghari.)

3 Na ebe ahụ Elaijas tinyere Moses wee putakwute ha, ma-ọbụ n'okwu ọzọ, Jón O Me Baptism na Moses; Ha na Jisus na-ekwuriha kwa okwu.

NAJS, Mak 9:40-48 (tụlee ihe dị iche na Mak 9:43-48)

(Ibepu aka ma-ọbụ ụkwụ na-emehie ka a tulerie ihe dị iche ya na ibelata òtù nile nke nwere ike iduhie mmadụ ụzọ.)

40 Ya mere, ọbụrụ na aka gị esogbuo gị, bepụ ya; ma-ọbụ ọbụrụ na nwanne gị nwoke esogbuo gị o kwuputaghị kwa ọ hapughị kwa ime ya, ya ka a ga-ebepụ. Ọ dị mma inwe nkwarụ baa na ndụ, karịa inwe aka abụọ, baa n'ime ala mụọ.

41 N'ihì na ọ dị mma maka gị iba na ndụ na-enweghị nwanne gị nwoke, karịa gị na nwanne gị nwoke na a ga-atụba unu n'ala mụọ, n'ime ọkụ ahụ na-adighị anyụ anyụ, ebe ikpuru ha na-adighị anwụ, ọkụ ahụ kwa adighị anyụ anyụ.

42 Ọzọ kwa, ọbụrụ na ụkwụ gị esogbuo gị, bepụ ya, n'ihì na ya nke bụ ihe nlere anya gị, nke ị na-eji eje ije, ọbụrụ na ọ ghọọ onye njehie, a ga-ebepụ ya.

43 Ọ dị mma maka gị iba na ndụ na-enweghị ụkwụ karịa inwe ụkwụ abụọ a tuba gị n'ala mụọ; nime ọkụ ahụ na-adighị anyụ anyụ.

44 Ya mere, ka mmadụ ọbụla na-eguzoro ma-ọbụ na-ada, n'onwe ya ọ bughị kwa maka onye ọzọ; ma-ọbụ na-atụkwasi gị onye ọzọ obi.

45 Jụọ nụ Nna m, a ga-emekwara unu ya n'obere oge mgbe ahụ ihe ọbụla unu ga-arịọ, m'ọbụrụ na unu ga-arịọ n'okwukwe, kwere na unu ga-anata.

46 Ọbụrụ kwa n'anya gị nke na-ahụrụ gị ụzọ, ya onye nke a họtara ihe gị nche igosi gị ihè, a ghọọ onye njehie ma sogbuo gị, ghupụ ya.

47 Ọ dị mma maka gị iba n'ala-eze Chineke, na-enwe otu anya, karịa inwe anya abụọ atuba gị n'ime ọkụ ala-mụọ.

48 N'ihì na ọ dị mma na a ga-azoputa gị onwe gị, karịa ituba gị tinyere nwanne gị nwoke n'ime ala-mụọ, ebe ikpuru ha na-adighị anwụ anwụ, na ebe ọkụ ahụ na-adighị anyụ anyụ.

NAJS, Mak 12:32 (tulee ihe di iche na Mak 12:27)

(Chineke abughị Chineke nke ndi nwurū anwū, n'ihī na o na-ekulite ndi nwurū anwū site n'ili ha nile.)

32 Ya mere o bughị Chineke nke ndi nwurū anwū, n'ihī na o na-ekulite ha pūta site n'ili ha nile. Ya mere unu na-ehie ụzọ nke ukwu.

NAJS, Mak 14:20–25 (tulee ihe di iche na Mak 14:22–25; NAJS, Matiu 26:22, 24–25)

(Jisus hiwere oriri-nso.)

20 Na mgbe ha na-eri ihe, Jisus wee- achicha gozie kwa ya, na nyawaa, nyekwa ha, si kwa, Nara nū ya, rie kwa.

21 Lee, nke a bụ maka unu ime na ncheta nke arū m; n'ihī n'ọtụtū mgbe unu na-eme nke a unu ga-echeta oge awa a mgbe mū na unu nọ.

22 O were kwa iko, ma mgbe o nye- woro ekele, o wee nye ha ya; ha nile wee nūọ kwa site na ya.

23 O wee si kwa ha, Nke a bụ na ncheta nke ọbara m nke a na-akwafu n'ihī ọtụtū, na igba-ama ọhūrū ahū nke m na-enye unu; n'ihī na gbasara m ka unu ga-agba ama nye ụwa dum.

24 Na dika ọtụtū mgbe unu na-eme emume-nso nke a, unu ga-echeta m n'oge awa nke a mgbe mū na unu nọ ñukorita kwa site n'iko a, ọbuna oge ikpe-azū na nkwsa ozi m.

25 N'ezie asị m unu, Maka nke a ka unu ga-agba ama; n'ihī na agaghị m aṅū ma ọlī n'ihe sitere na mkpūrū nke osisi vine mū na unu, ruo ụbọchị ahū m ga-aṅū ya ọhūrū n'ala-eze Chineke.

NAJS, Mak 14:36–38 (tulee ihe di iche na Mak 14:32–34)

(Na Getsemane, ọbuna ụfọdū n'ime Iri na Abūọ ahū aghotazughị nke ọma ọrū Jisus dika Mesaja ahū.)

36 Ha wee bjaruo kwa otu ebe nke a kpọrọ Getsemane, nke bụ ubi a gbara ogige; ibobo malitere inwū ndi na-eso ụzọ ahū n'arū nke ukwu na obi ilọ ha mmiri ebe odị ukwu, na-ikpesa kwa

n'ime obi ha, na-enwe oke iju-anya ma nke a o bụ kwa Mesaja ahū.

37 Na Jisus ebe o matara obi ha nile, sirī ndi na-eso ụzọ ya, Nọdū nū ebea, mgbe m na-ekpe ekpere.

38 O wee kpọrọ kwa Pita, na Jemes, na Jon, tinyere onwe ya, baakwara ha mba, si kwa ha, O na-ewute mkpūrū obi m nke ukwu, ọbuna ruo n'ọnwū; nọgide nu n'ebe a na-eche kwa nū nche.

NAJS, Mak 16:3–6 (tulee ihe di iche na Luk 24:2–4)

(Ndi mụọ-ozī abūọ kelere umū-ndinyom ahū ekele n'ili nke Onye-nzoputa.)

3 Kama mgbe ha lere anya, ha wee hū na a kpọrepūrū nkume ahū, (n'ihī na o buru ibu nke ukwu,) na ndi mụọ-ozī abūọ na-anọdū n'elu ya, ndi yikwasirī ogologo uwe mwūda ọcha nile; ma ụjọ tūrū ha.

4 Kama ndi mụọ-ozī ahū sirī ha, unu atūla ụjọ; unu na-achọ Jisus onye Nazaret, onye akpogideworo n'obe, o biliwo; o nọghị n'ebe a; lee ebe ha nyibere ya;

5 Lawa kwa nū, gwa ndi na-eso ụzọ ya na Pita, na o buruwo unu ụzọ gaa Galili; n'ebe ahū ka unu ga-ahū ya dika o gwara unu.

6 Na ha, na-ibanye n'ime ili, hūrū ebe ahū ha nyibere Jisus.

NAJS, Luk 1:8 (tulee ihe di iche na Luk 1:8)

(Zakarias, nna Jon O Me Baptism, na-arū ọrū nile nke ọkwa nchū-aja.)

8 Na mgbe o na-arū ọrū n'okwa-oru nke onye nchū-aja, n'iru Chineke, na-usoro nke ọkwa nchū-aja ya,

NAJS, Luk 2:46 (tulee ihe di iche na Luk 2:46)

(Dibia nile n'ime temple ahū na-aṅa Jisus ntī na-ajukwa ya ajuju nile.)

46 Na o wee ruo, na mgbe ụbọchị gasirī ha chotara ya n'ime temple, ka o nọdurū n'etiti ndi dibia, na ha na-anrū ya na-ajū kwa ya ajuju.

NAJS, Luk 3:4–11 (tulee ihe di iche na Luk 3:4–6)

(Kraist ga-abia imezu amuma, wepu mmehie nile, weta nzoputa, na iburu ihè, o ga-abia kwa n'ubochi nke ike na ozuzu oge a kara aka.)

4 Dika e deworo ya n'akwukwo onye-amuma Esaias; ndia bu kwa okwu ahụ nile, na-asị, Olu-okwu nke otu onye na-eti mkpu n'ime ozara, Dozie nū ụzọ nke Onye-nwe, mee kwa nū ka okporo ụzọ ya di wara wara.

5 N'ihì na lee, ma hūrū, o ga-abia, dika e deworo ya n'akwukwo nke ndi amuma, iwepu mmehie nile nke uwa, na-iweta nzoputa nye mba nile na-ekweghi ekwe, ikpokota n'otu ndi ahụ nile furu efu, ndi sitere na ogige aturu nke Israel;

6 E, obuna ndi a chusasiri na ndi akpagburu; na kwa idozi ụzọ ahụ na ime ka ikwusa ozi-oma nye ndi Jentailu kwe omume.

7 Na ibu ihè nye ndi nile na-anodu n'ochichi, ruo ebe nile uwa soturu; iweta na mmezu mbilite n'onwu site na ndi nwuru anwu, na i rigoro n'elu, ibiri n'aka nri nke Nna ahụ,

8 Ruo n'ozuzu oge a kara aka, ma iwu na igba-ama ahụ ka a ga-arachi, na otughe-uzo nile nke ala-eze ka a ga-enyelite kwa Nna ahụ ozo;

9 Ilekota ikpe ziri ezi nye mmadu dum; iridata n'ikpe n'elu mmadu dum, na ime ka ndi di ndu na-eyighi chi kwere site n'omume ndu na-eyighi chi ha nile, nke ha meworo; ihe a nile gaje ime n'ubochi ahụ mgbe o ga-abia;

10 N'ihì na obu ubochi nke ike; e, a ga-ekpoju ndagwurugwu obula, ugwu ukwu obula na ugwu nta ka a ga-eme ka ha di ala; ebe di mgbagọ ka a ga-eme ka ha di wara wara, na ụzọ nile na-adighi larịi ka a ga-eme ka ha di larịi;

11 Na anu aru nile ga-ahụ nzoputa nke Chineke.

NAJS, Luk 11:53 (tulee ihe di iche na Luk 11:52)

(Uju nke akwukwo-nsọ nile bu otughe-uzo nke omuma ihe.)

53 Ahuhu na-adiri unu, ndi oka-iwu! N'ihì na unu ewepuwo otughe-uzo nke omuma ihe, uju nke akwukwo-nsọ nile; unu onwe unu abataghi n'ime ala-eze; ndi ahụ kwa na-abata, ka unu gbochiri.

NAJS, Luk 12:9–12 (tulee ihe di iche na Luk 12:9–10)

(Ikwhie Chineke megide Mụọ Nsọ ka na-agaghi agbaghara.)

9 Kama onye ahụ nke na-agonari m n'iru ndi mmadu, ka a ga-agonari n'iru ndi mụọ-ozì nke Chineke.

10 Ugbu a ndi na-eso ụzọ ya matara na o kwuru nke a, n'ihì na ha ekwuwo ihe ojoo megide ya n'iru ndi mmadu ahụ; n'ihì na ha turu egwu ikwuputa ya n'iru ndi mmadu.

11 Ma ha tughariri uche n'etiti onwe ha, na-asị, O matara obi anyi nile, o na-ekwu kwa okwu ruo na amamikpe anyi, a gaghi agbaghara kwa anyi. Kama o zara ha, sika ha,

12 Onye obula ga-ekwu okwu megide Okpara nke Mmadu, ma chegharia, a ga-agbaghara ya, kama nye onye ahụ nke na-ekwhie Chineke megide Mụọ Nsọ, a gaghi agbaghara ya.

NAJS, Luk 12:41–57 (tulee ihe di iche na Luk 12:38–48)

(Anyi gariri adi na njikere oge nile maka obibia nke Onye-nwe.)

41 N'ihì, lee, o na-abia na nche nke mbu nke abali, o ga-abia kwa na nche nke abuo, ozo kwa o ga-abia na nche nke ato.

42 N'ezie asi m unu, o biawori, dika e dere banyere ya; ozo kwa mgbe o ga-abia na nche nke abuo, ma-obu na nche nke ato, ngozi na-adiri ndi odibo ahụ mgbe o ga-abia, o ga-ahụ ka ha na-eme otu a;

43 N'ihì na Onye-nwe nke ndi odibo ahụ ga-eke onwe ya ihe okike, mee kwa ha ka ha nodu odu na nri, o ga-abia kwa jee kwara ha ozi.

44 Na ugbu a, n'ezie a na m agwa unu ihe ndi a, ka unu nwee ike mara nke a, na obibia nke Onye-nwe dika onye-ori n'ime abali.

45 Na ọ dị ka otu nwoke nke bu nna nwe ụlọ, onye, ọbụrụ na o cheghị ariya ya nile nche, onye-ori abia n'oge awa ahụ ọ na-amaghị, buru kwa ariya ya nile, kesasị kwaa ha n'etiti ndị otu ya nile.

46 Ha wee si kwa n'etiti onwe ha, ọbụrụ na nna nwe ụlọ matararị oge awa onye-ori ga-abia, ọ gaara eche nche, ọ gaaraghị ekwe ka e tiwaa baa n'ụlọ ya na ariya ya nile efuo.

47 Na o wee si ha, N'ezie asị m unu, ya mere unu nọrọ kwa na njikere; n'ihị n'oge awa mgbe unu na-echehị ka Okpara nke Mmadụ na-abia.

48 Mgbe ahụ Pita wee si ya, Onye-nwe, ọbụ anyị ka i na-agwa akụkọ ilu nke a, ma-ọbụ nye mmadụ nile?

49 Onye-nwe wee si kwa, Ana m agwa ndị ahụ bụ ndị Onye-nwe ga-eme ndi-ọchichị nke ezi na ụlọ ya, inye umụ ya òkè nri ha n'oge ya.

50 Ha wee si kwa, Mgbe ahụ onye bụ onye odibo ahụ nke kwesiri ntụ-kwasị obi na nke nwere amamihe?

51 Ma Onye-nwe wee si ha, Ọ bụ onye odibo ahụ onye na-eche nche, inye òkè nri ya n'oge ya.

52 Ngozi na-adiri onye odibo ahụ mgbe Onye-nwe ya ga-abia, ọ ga-ahụ ya, ka ọ na-eme otu a.

53 N'ezie-okwu a si m unu, na ọ ga-eme ya onye-ọchichị nke ihe nile o nwere.

54 Kama ajọ onye odibo bụ onye ahụ nke na-agaghị achọta ya ka ọ na-eche nche. Na ọbụrụ na-achọtaghi onye odibo ahụ ka ọ na-eche nche, ọ ga-asị n'obi ya, Onye-nwe m na-anọ ọdụ dị anya ibia, ọ ga-amalite kwa iti ndị ndịkom na-eje ozi, na ndinyom na-eje ozi ihe, na iri ihe oriri, na iñu ihe ọñuñu, na iñubiga mmanya oke.

55 Onye-nwe nke onye odibo ahụ ga-abia n'ubochi ọ na-eleghi anya ya, na n'oge awa mgbe ọ na-amaghị, ọ ga-egbutu kwa ya, hoputakwara ya oke ya n'etiti ndi na-ekweghi ekwe.

56 Na onye odibo ahụ nke maara ihe Onye-nwe ya choro, ọ kwadobeghi kwa maka ọbibia nke Onye-nwe ya, o meghi kwa dika ọchicho ya di, a ga-eti ya otutu utari.

57 Kama onye ahụ nke na-amataghị ihe Onye-nwe ya choro, na mee kwa ihe nile kwesiri utari, a ga-eti ya utari ole na ole. N'ihị na onye ọbula e nyere ihe ukwu, n'aka ya ka a ga-achọ ihe ukwu; Onye ahụ nke Onye-nwe nye-kwara ihe ukwu idobe, n'aka ya ka ndi mmadu ga-aju nke ka.

NAJS, Luk 16:16–23 (tulee ihe di iche na Luk 16:16–18)

(Jisus nyere onodu-okwu maka akuko-ilu nke onye ogaranya na Lazaros.)

16 Na ha wee si ya, Anyi nwere iwu, na ndi amuma; kama maka nwoke a anyi agaghị anara ya ibu onye-ochichị anyi; n'ihị na ọ na-eme onwe ya ibu onye-ikpe n'elu anyi.

17 Mgbe ahụ Jisus wee si ha, Iwu ahụ na ndi amuma na-agba ama maka m; e, na ndi amuma nile ndi deworo, ọbuna ruo na Jon, ebuwo-uzo kwuo maka ubochi ndia.

18 Site n'oge ahụ, ala-eze Chineke ka a na-ekwusa, onye ọbula nke na-achọ ezi-okwu na-enusike iba n'ime ya.

19 Na ọ di mfe maka elu-igwe na uwa igabiga, karịa na otu ihe dikasiri nta n'iwu ahụ ga-ada.

20 Gini mekwara unu na-akuzi iwu ahụ, na na-agonari nke ahụ e deworo; makwa ya ikpe bụ onye nke Nna ahụ zitere imezu iwu ahụ, ka e wee gbaputa unu?

21 O ndi-nzuzu! n'ihị na unu asiwo n'ime obi unu nile, Ọ dighi Chineke di. Unu na-agbanwe kwa ezi ụzọ; ma ala-eze nke elu-igwe na-ahụ ihe ike site n'aka unu; unu na-esogbu kwa ndi di nwayo; na n'ime ihe ike unu, unu na-achọ ibibi ala-eze ahụ; na unu na-akpuru umu nke ala-eze n'ike. Ahuhu na-adiri unu, unu ndi na-akwa ike!

22 Na ha kwara ya emu ozo, eke ha na-ewe iwe n'ihị ikwu okwu ahụ, na ha bụ ndi na-akwa iko.

23 Kama ọ gara n'iru, na-asị, Onye ọbula na-achupu nwunye ya, luru kwa nwanịy ozo, na-akwa iko; na onye ọbula luru kwa onye nke a chupuru site na di ya, na-akwa iko. N'ezie a si m unu, aga m atunyere unu onye ogaranya ahụ.

NAJS, Luk 17:21 (tulee ihe di iche na Luk 17:20–21)

(*Ala-eze nke Chineke abiaaworị.*)

21 Obughi na ha ga-asị hụrụ n'ebea! ma-ọbụ hụrụ n'ebe ahụ. N'ihị lee, ala-eze Chineke abiakwuteworị unu.

NAJS, Luk 17:36–40 (tulee ihe di iche na Luk 17:37)

(*Jisus kowara akukọ ilu gbasara mkpokọtara nke ndị ezi-omume.*)

36 Ha wee zaa si kwa ya, Onye-nwe, olee ebe, ka a ga akpọga ha?

37 O wee si kwa ha, Ebe ọbula e kpokọtara arụ ahụ, ma-ọbụ, n'okwu ndi ọzọ, n'ebe ọbula ekpokọtara ndi-nsọ, n'ebe ahụ ka a ga-ekpokọtara ugo nile n'otu; ma-ọbụ n'ebe ahụ ka a ga-ekpokọtara ndi ahụ fọdurụ n'otu.

38 Nke a ka o kwuru, ibi ihe iriba-ama nke mkpokọtara nke ndi-nsọ ya; na nke ndi mụọ-ozu na-arịdata na-ekpokọtakwa ndi fọdurụ nye ha; otu onye site n'akwà, onye nke ọzọ site n'ebe ikwọ ihe, onye nke ọzọ kwa site n'ubi, site n'ebe ọbula ọ choro.

39 N'ihị n'ezie elu-igwe ọhuru nile ga-adị, na uwa ọhuru, nke ezi-omume bi n'ime ya.

40 Ihe na-adighi ọcha a gaghi adi kwa, n'ihị na uwa na-adiwa okenye, ọbuna dika uwe, ebe na ọ mubawo n'ire ure, ya mere o na-apụ n'anya, ma ihe mgba-kwasa ukwu ahụ na-anogide ebe e doro ya nsọ, a sachara site na mmehie nile.

NAJS, Luk 18:27 (tulee ihe di iche na Luk 18:27)

(*Itukwasị obi n'uba akụ na e gbochi mma-dụ site n'ibata na ala-eze Chineke.*)

27 Na o wee si ha, O gaghi ekwe omume maka ha bu ndi tukwasiri obi n'uba akụ nile, ibanye n'ala-eze Chineke; kama onye ahụ nke na-ahapụ ihe nile nke bu nke uwa nke a, ọ ga-ekwe omume na ebe Chineke nọ na ọ ga-abanye.

NAJS, Luk 21:24–26 (tulee ihe di iche na Luk 21:24–26)

(*Jisus kowara ihe iriba-ama nile nke ọbi-bia ya.*)

24 Ugbua ihe ndia ka ọ gwara ha, gbasara mbibi nke Jerusalem. Na mgbe ahụ ndi na-eso ụzọ ya juru ya, na-asi, Nna ukwu, gwa anyi gbasara ọbibia gi?

25 Ma ọ zara ha, si kwa, N'ime ọgbọ ahụ nke a ga-emezu oge nile nke ndi Jentailu, ihe iriba-ama nile ga-adị n'ime anyanwu, na n'ime ọnwana, na n'ime kpa-kpando nile; na n'elu uwa nnukwu nso-gbu nke mba nile jiri mgbagwoju anya, dika oke osimiri na oke ụzọ nke nfegharị mmiri. Uwa ka a ga-esogbu kwa, na mmiri nile nke nnukwu ebe miri-emi.

26 Obi nile nke ndi mmadu ga-ada mba n'ihị egwu, na n'ihị ile anya maka ihe nile ahụ nke na-abia n'elu uwa. N'ihị na ike nile nke elu-igwe ga eme mkpotu.

NAJS, Luk 21:32 (tulee ihe di iche na Luk 21:32)

(*A ga-emezu ihe nile mgbe e mezuru oge nile nke ndi Jentailu.*)

32 N'ezie asi m unu, ọgbọ nke a, ọgbọ ahụ mgbe a ga-emezu oge nile nke ndi Jentailu, a gaghi agafe ruo mgbe a ga-emezu ihe nile.

NAJS, Luk 23:35 (tulee ihe di iche na Luk 23:34)

(*Jisus rioro mgbaghara maka ndi agha nke ndi Rom ndi kpogidere ya n'obe.*)

35 Mgbe ahụ Jisus sirị, Nna, gbaghara ha; n'ihị na ha amaghi ihe ha na-eme. (Nke putara ndi agha ahụ kpogidere ya n'obe,) ha kekwaru uwe ya n'etiti onwe ha fee kwa nza.

NAJS, Jon 1:1–34 (tulee ihe di iche na Jon 1:1–34)

(*Ozi-oma nke Jisus Kraist ka e kwusara site na mmalite. Otu Elaias (Jon O Me Baptism) ga-edozi ụzọ maka Kraist, na Elaias ọzọ (Kraist) ga-eweghachi ihe nile.*)

1 Na mmalite ka e kwusara ozi-oma ahụ site n'Okpara ahụ. Ozi-oma ahụ buurụ kwa okwu ahụ, okwu ahụ na Okpara ahụ dikwaara, Okpara ahụ na Chineke dikwaara, Okpara ahụ site kwara na Chineke.

2 Onye ahụ na Chineke dịjiri na mmalite.

3 E mere ihe nile site n'aka ya; e meghi kwa ihe obula nke e meworo ma o noghi ya.

4 N'ime ya ka ozi-oma ahụ dijiri, ozi-oma ahụ kwa buuru ndu, ndu ahụ buuru kwa ihe nke ndi mmadu;

5 Na ihe ahụ wee na-amuke n'ime uwa, ma uwa amaghi maka ya.

6 Otu nwoke dijiri e zitere site na Chineke, onye aha ya bu Jon.

7 Otu onye ahụ bjara n'ime uwa ibu onye aka-ebe, igba aka-ebe nke ihe ahụ, igba-ama nke ozi-oma site n'Okpara ahụ, nye mmadu nile, ka site na ya ndi mmadu wee kwere.

8 Ya onwe ya abughi ihe ahụ, kama o bjara ka o gbaara ihe ahụ aka-ebe.

9 Nke bu ezi ihe ahụ, nke na-enye mmadu obula nke na-abia n'ime uwa ihe;

10 Obuna Okpara Chineke. Ya onye nooro n'ime uwa, obu ya mekwara uwa, ma uwa amaghi ya.

11 O biakwutere nke ya, ma nke ya anabataghi ya.

12 Kama ka ha ra bu ndi nabatara ya, ha ka o nyere ike igbo umu ndikom nke Chineke; nani ndi ahụ nke kwere n'aha ya.

13 A muru ya, o bughi site n'obara, ma-obughi site n'ochicho nke anu aru, ma-obughi site n'ochicho nke mmadu, kama site na nke Chineke.

14 Otu okwu ahụ kwa ka e mere anu aru, wee biri kwa n'etiti anyi, anyi wee hu kwa ebube ya, ebube ahụ dika nke Onye Nna ahụ Muru Nani Ya, juputara na amara na ezi-okwu.

15 Jon gbara aka-ebe maka ya, tie kwa mkpu, si, Nke a bu onye m kwuru okwu banyere ya; Onye ahụ nke na-abia n'azu m, ka e buliri n'iru m; n'ihia na o bu m uzọ diri.

16 N'ihia n'okwu ahụ dijiri na mma-lite, obuna Okpara ahụ, onye nke ghoro anu aru, e zitekwaara anyi site n'ochicho nke Nna ahụ. Na ka ha ra bu ndi kwere n'aha ya ga-anata site n'uju nke ya. Site kwa n'uju nke ya ka anyi nile nataworo, obuna

anwugh-anwu na ndu ebighi-ebi, site n'amara ya.

17 N'ihia na e sitere n'aka Moses nye iwu ahụ, kama ndu na ezi-okwu sitere n'aka Jisus Kraist bja.

18 N'ihia na iwu ahụ buuru dika iwu-nso nke anu aru, ruo n'ilekota onwu, kama ozi-oma ahụ buuru dika ike nke ndu na-adighi agwu agwu, site na Jisus Kraist, Okpara ahụ A Muru Nani ya onye no n'obi nke Nna.

19 O dighi kwa mmadu obula huworo Chineke n'oge obula, ewezuga ma o gbawori ama banyere Okpara ahụ, n'ihia na ewezuga ma esitere na ya odighi mmadu obula e nwere ike izoputa.

20 Nke a bu aka-ebe nke Jon, mgbe ndi Juu zigara ndi nchu-aja, na ndi Livi site na Jerusalem, iju ya ajuju; Onye ka ibu?

21 Ma o wee kwuputa, o goghi kwa ago na ya bu Elajas; kama o kwuputara; A bughi m Kraist ahụ.

22 Ha wee juo kwa ya, na-asị, Mgbe ahụ o lee kwanu otu i jiri bu Elajas? O wee si kwa, abughi m Elajas nke ahụ onye ga-eweghachi ihe nile. Ha wee juo kwa ya na-asị, Gi onwe gi bu onye-amuma ahụ? O wee zaa kwa éé.

23 Mgbe ahụ ha siiri ya, i bu onye? Ka anyi wee nye ndi zitere anyi ihe oziza. Gini ka i siiri banyere onwe gi?

24 O siiri, Mu onwe m bu olu otu onye na-eti mkpu n'ozara, Mee nu uzọ nke Onye-nwe ka o di wara wara dika Esajas onye-amuma kwuru.

25 Ma ndi ahụ e zitere sitere na ndi Farisi.

26 Ma ha wee juo ya, si kwa ya, O bu gini mere i na-eme baptism ma obu ru na i bughi Kraist ahụ ma-bughi Elajas onye ga-eweghachi ihe nile; ma i bughi kwa onye-amuma ahụ?

27 Jon zara ha na-asị; Mu onwe m na-eji mmiri mee baptism, kama n'etiti unu ka otu onye na-eguzo, onye unu na-amataghi.

28 O bu ya bu onye mu onwe m gbaworo-ama banyere ya. O bu ya bu onye-amuma ahụ, obuna Elajas, onye,

na-abia n'azu m, nke e buliri n'irum, onye mu onwe m na-ekwesighi itopu eriri akpukpo-ukwu ya ma-obu onye mu onwe m na-enweghi ike inochi onodu ya, n'ih na o gaghi eji nani mmiri mee unu baptism, kama o ga-eji oku na Muo Nso.

29 N'echi ya Jon huru Jisus ka o na-abiakwute ya, o wee sikwa, Lee Nwa-aturu nke Chineke, onye nabupụ mmehie nke uwa.

30 Na Jon gbara-ama banyere ya nye ndi mmadu ahụ na-asị, Nke a bu onye mu onwe m kwuru banyere ya si, otu nwoke na-abia n'azu m onye e buliri n'iru m, n'ih na o bu m uzo diri, na a maara m ya, na a ga-emekwa ka o puta ihe nye Israel; ya mere mu onwe m bjara na-eji mmiri eme baptism.

31 Na Jon wee gbaa-ama, na-asị; Mgbe mu onwe m na-eme ya baptism, ahuru m Muo ahụ ka o sitere n'elugwe na-aridata dika nduru, o wee na-anokwasị kwa n'elu ya.

32 Na mu onwe m maara ya; n'ih na onye ahụ nke zitere m ka m na-eji mmiri mee baptism, onye ahụ sirị m; N'elu onye obula i ga-ahụ Muo ahụ ka o na-aridata kwasi, na-anogide kwa n'elu ya, onye ahụ bu onye na-eji Muo Nso eme baptism.

33 Na mu onwe m huru, gbaa kwa ama na nke a bu Okpara Chineke.

34 Ihe ndi a nile ka e mere na Betabara, n'ofe Jodan ebe Jon na-eme baptism.

NAJS, Jon 1:42 (tulee ihe di iche na Jon 1:42)

(*Kifas putara "ohu-uzo" ma-obu "nkume."*)

42 Na o wee duru ya biakwute Jisus. Na mgbe Jisus huru ya, o sirị, Gi onwegi bu Saimon, nwa-nwoke nke Jona, a ga-akpo gi Kifas, nke bu, na nsughari asusu, ohu-uzo, ma-obu nkume. Ha bukwa ndi oku-azu. Ngwa ngwa ha hapukwara ihe nile soro kwa Jisus.

NAJS, Jon 4:1-4 (tulee ihe di iche na Jon 4:1-2)

(*Jisus mere ndi mmadu baptism.*)

1 Ya mere mgbe ndi Farisi nwororor

na Jisus nwetara na mere ndi na-esozuo baptism kari Jon,

2 Ha chosiri ike kari n'uzo obula ka ha nwee ike gbuo ya; n'ih na otutu mmadu nabatara Jon dika onye-amuma, kama ha ekwenyeghi na Jisus.

3 Ugbua Onye-nwe maara nke a, na-agbanyeghi na ya onwe ya e meghi otutu baptism dika ndi na-esozuo ya;

4 N'ih na o kwere ha ime baptism n'ih ima-atu nke otu ha si-egosi afoma otu onye na ibe ya.

NAJS, Jon 4:26 (tulee ihe di iche na Jon 4:24)

(*Chineke ekwewo ndi kwere ekwe n'ezie nkwa nke Muo ya.*)

26 N'ih nye ndi di otu a ka Chineke kwere nkwa Muo ya. Na ndi na-eke ya ofufe, gariri efe ya ofufe n'ime nwo na n'ime ezi-okwu.

NAJS, Jon 13:8-10 (tulee ihe di iche na Jon 13:8-10)

(*Jisus sachara ukwu nke Ndi-oz.*)

8 Pita wee si ya, Odighi mkpa na i ga-asa ukwu m. Jisus zara ya, O buru na-asaghim gi, mu na gi enweghi oke obula.

9 Saimon Pita wee si ya, Onye-nwe, obughi ukwu m nani, kama aka m abuo kwa na isi m.

10 Jisus si ya, Onye nke na-asawo aka ya abuo na isi ya, e nweghi mkpa ewezuga isa ukwu ya, kama o di ocha akuku obula, unu di kwa ocha, kama obughi unu nile. Ugbua nke a buuru omena ala ndi juu n'okpuru iwu ha; ya mere, Jisus mere nke a ka e wee mezuo iwu.

NAJS, Jon 14:30 (tulee ihedi iche na Jon 14:30)

(*Okpara-eze nke ochichiri, ma-obu Setan, bu nke n'uwa nke a.*)

30 Mgbe nke a gasiri mu na unu agaghi ekwu otutu okwu; n'ih n'okpara-eze nke ochichiri, onye nke bu nke uwa, na-abia, kama o nweghi ike n'aru m, mana o nwere ike n'aru unu.

NAJS, Ọlụ Ndi-ozì. 9:7 (tùlee ihe dị iche na Ọlụ Ndi-ozì. 22:9)

(Ndi ha na Pọl nọ na mgbanwe ya huru ihè ahụ, kama ha anughị olu-okwu ahụ ma-ọbụ hụ Onye-nwe.)

7 Na ndi ya na ha so na-eje njem huru ihè ahụ n'ezie, ha tụtakwa egwu; kama ha anughị olu-okwu nke onye ahụ nke na-agwa ya okwu.

NAJS, Ndi Rom 4:16 (tùlee ihe dị iche na Ndi Rom 4:16)

(Ma okwukwe na ọrụ nile, site n'amara, di mkpa maka nzọputa.)

16 Ya mere e mere ka unu zie ezi e site n'okwukwe na ọrụ nile, site n'amara, n'usoro nke ime ka nkwa ahụ guzosie-ike nye mkpuru ahụ nile, ọbughị nani nye ha bụ ndi sitere n'iwu, kama nye kwa ha bụ ndi sitere n'okwukwe nke Abraham; onye bụ nna nke anyi nile,

NAJS, Ndi Rom 7:5–27 (tùlee ihe dị iche na Ndi Rom 7:5–25)

(Kraist nwere ike igbanwe mkpuru-obi ndi mmaụ.)

5 N'ihì na mgbe anyi nọrọ na anụ arụ, oke mmetụta nile nke mmehie ndi na-adighi na nkwe korita nke iwu, ruru ọrụ n'akukụ arụ anyi nile imita mkpuru nye ọnwụ.

6 Kama ugbua a naputawo anyi site n'iwu ahụ ebe e jideworo anyi n'ime ya, ebe anyi nwuru anwụ nye iwu ahụ, ka anyi wee fee ofufe n'ime idi ọhuru nke mụọ, ọ bughị kwa na-idi ochie nke mkpuru okwu e dere ede.

7 Gịnì ka anyi ga-ekwu mgbe ahụ? Iwu ahụ ọ bụ mmehie? Chineke ekwela. Ee, a mawoghì m rì mmehie, ma ọ bughì site n'iwu ahụ; n'ihì na-amawoghì m rì aguo ime ihe ọjọọ, ewezuga na iwu kwuru, Gị enwela anya-ukwu.

8 Kama mmehie, ebe o weere ohere site na iwu-nsọ ahụ, rụputara n'ime m ụdì agụụ dī iche iche. N'ihì na mmehie bụ ihe nwuru anwụ ma iwu adighi ya.

9 N'ihì n'otu mgbe adijiri m ndụ na-ehieghì n'iwu, kama mgbe iwu-nsọ nke Kraist biara, mmehie wee dī ndu ọzọ, mụ onwe m wee nwuo kwa.

10 Na mgbe m na-ekwenyeghi n'iwu-nsọ ahụ nke Kraist nke biara, nke e chiri echichi nye ndụ, achotara m na ọ mawo m ikpe nye ọnwụ.

11 N'ihì mmehie ebe o weere ohere, gonoriri iwu-nsọ ahụ, wee ghogbue kwa m, site kwa na ya e gbuo m.

12 Na-agbanyeghi, achoputara m n'iwu ahụ dī nsọ, na iwu-nsọ ahụ dī nsọ na zie ezi dī kwa mma.

13 Mgbe ahụ e mere nke ahụ bu ezi ihe ọnwụ n'ebe m nọ? Chineke ekwela. Kama mmehie, ka o wee pụta ihe na-ọbụ mmehie site na nke ahụ bụ ezi ihe na-aruta ọnwụ n'ime m; ka mmehie, site na iwu-nsọ, nwee ike ghọọ mmehie nke ukwu hie nne.

14 N'ihì na anyi matara na iwu-nsọ ahụ bụ nke mụọ, kama mgbe m nọ n'okpuru iwu, a ka m nọ kwa na anụ arụ, e rekwara n'okpuru mmehie.

15 Kama ugbua abụ m nke mụọ; n'ihì na nke ahụ e nyere m n'iwu ka m mee, ya ka m na-eme, nke ahụ kwa e nyere m n'iwu ka m ghara ikwere ya ka m na-aghara ikwere.

16 N'ihì na ihe m maara na o zighi-ezi, agaghì m eme ya, n'ihì na nke ahụ bụ mmehie, ka m na-akpọ asi.

17 Ma ọ bụrụ na mụ emeghi nke ahụ bụ nke m na-agaghì ekwere, a na m ekwenyere iwu, na o ziri-ezi, a maghi kwa m ikpe.

18 Ugbua, ọbughì kwa mu onwe m ọzọ na-emehie, kama a na m achọ imegide mmehie ahụ nke bi n'ime m.

19 N'ihì na amatara m na ezi-ihe ebighi n'ime m, nke bụ n'ime anụ arụ m; n'ihì ike m ji eme ihe m choro dī n'ime m, kama ime nke ahụ bụ ezi-ihe a chotaghì m ike, nani n'ime Kraist.

20 N'ihì na ezi-ihe ahụ nke m gaa-worì ime mgbe m no n'okpuru iwu, a chotaghì m na o ziri ezi, ya mere e meghe m ya.

21 Kama ihe ọjọọ nke m na-ekwesighi ime n'okpuru iwu, achotara m na o ziri ezi, nke ahụ, ka m mere.

22 Ugbua ọbụrụ na m emee nke ahụ, site na enyem-aka nke Kraist, a gaghì m eme ya n'okpuru iwu ahụ, anoghi m n'okpuru iwu; ọbụrụ kwa na m achoghì

ozọ imejọ ihe, kama ana m achọ imeri mmehie nke na-ebi n'ime m.

23 Ahurū m mgbe ahụ na okpuru iwu, na mgbe m choro ime ezi-ihe ihe-ọjọ nọ n'ebe m nọ; n'ihị na iwu nke Chineke di m mma dika mmadụ ime m siri dī.

24 Na ugbua ana m ahụ iwu ozọ, ọbuna iwu-nsọ nke Kraịst, e debawo-kwa ya n'ime uche m.

25 Kama akukū arū m nile na-ebu agha megide iwu nke uche m na-ewetakwa m na ndokpū na-agma nye iwu nke mmehie nke bu akukū arū m nile.

26 Ọbūrū kwa na m emerighi mmehie ahụ nke no n'ime m, kama jiri anụ arū fee iwu nke mmehie ofufe; O ogbenye-ony-ntu ka m bu! Onye ga-anaputa m site n'arū nke ọnwụ a?

27 A na m ekele Chineke site na Jisus Kraịst Onye-nwe anyi, mgbe ahụ, na ọtụ mụ onwe m ji uche m na-eke iwu nke Chineke ofufe.

NAJS, Ndi Rom 8:8 (tulee ihe di iche na Ndi Rom 8:8)

(Ndi nile na-agbaso ụzọ nile nke anụ arū apughị ime ihe na-atọ Chineke ụtọ.)

8 Otua mgbe ahụ ndi nke nọ na anụ arū apughị ime ihe na-atọ Chineke ụtọ.

NAJS, 1 Ndi Kọrint 7:1-2, 5, 26, 29-33 (tulee ihe di iche na 1 Ndi Kọrint 7:1-2, 5, 26, 29-33)

(Pol zara ajujụ nile banyere alulū di na nwunye n'etiti ndi a kpọrọ na izisa ozi-oma.)

1 Ugbua banyere ihe nile nke unu detara akwukwọ nye m, na-asị ọ di mma ka nwoke ghara imetụ nwan-nyị aka.

2 Na-agbanyeghi, a na m asị, iji zee ikwa-iko di n'etiti ndi na-alughị alulū, ka nwoke ọbuna nwee nwunye nke aka ya, ka nwanyị ọbuna nwee kwa di nke aka ya.

5 Unu a hapula otu onye site n'ebe ibe ya no, ewezuga ma-ọbụ na nkwekọrịta maka otu oge; ka unu nwee ike nye onwe unu n'ibu-ony na ekpere, biakata kwa ọnụ ozọ, ka Setan ghara

inwa unu ọnwunwa n'ihị unu apughị ijide onwe unu aka.

26 Ya mere a na m eche na nke a di mma n'ihị mkpa di ugbua, maka mmadụ inogide otu ọdi ka o nwee ike ime ezi ihe karja.

29 Kama ana m agwa unu okwu ndi a kpọrọ oku nye ije-ozī ahụ. N'ihị nke a ka m na-ekwu, ụmụnna, oge ahụ nke fodurū di mkpū mkpū, na a ga-ezipū unu n'ije-ozī ahụ. Ọbuna ndi nke nwere ndi nwunye, ga-adī dika a ga-asī na ha enweghi ma ọli; n'ihị na-akpọwọ unu, hōrọ kwa unu irū ọrū nke Onye-nwe.

30 Na ọ ga-adirī ndi na-akwa akwa, ka a ga-asī na ha akwaghi; na ndi na-anurī ọñu, ka a ga-asī na ha añurighi, na ndi na-azū ahia, ka a ga-asī na ha enweghi ihe;

31 Na ndi na-eji ụwa mee ihe, ka a ga-asī na ha ejighi ya mee ihe; n'ihị na ọdidi nke ụwa nke a na-agabiga agabiga.

32 Kama ana m achọ, ụmụnna, ka unu na-ebulite ọkpukọ oku unu elu. Achoro m ka unu burū ndi na-adighi echegbu onwe unu. N'ihị na onye na-alughị nwunye na-echegbu onwe ya maka ihe nile bu nke Onye-nwe, otu ọ ga-eme ihe ga-atọ Onye-nwe ụtọ; Ya mere ọ na-emerī.

33 Kama onye ahụ nke lūrū nwunye, na-echegbu onwe ya maka ihe nile nke bu nke ụwa, otu ọ ga-eme ihe na-atọ nwunye ya ụtọ; ya mere e nwere ihe di iche, n'ihị na a na-egbochi ya na ije ozi.

NAJS, 1 Ndi Kọrint 15:40 (tulee ihe di iche na 1 Ndi Kọrint 15:40)

(Enwere ogo nke ebube atọ na mbilite n'ọnwu.)

40 Na kwa arū nile nke selestial, na arū nile terrestrial, na arū nile teles-tial; kama ebube nke selestial, bu otu, nke terrestrial kwa, bu ozọ, nke teles-tial kwa bu ozọ.

NAJS, 2 Ndi Kọrint 5:16 (tulee ihe di iche na 2 Ndi Kọrint 5:16)

(Pol nyere Ndi-nsọ ndumodu ka ha ghara ibi ndu dika n'udi nke anu aru.)

16 Ya mere, site ugbua gawa ka anyị ghara ibi ndụ ọzọ dika nke anụ arụ, e, na-agbanyeghi n'otu mgbe anyị biri ndụ dika na anụ arụ, mana ebe anyị mataworo Kraist, site ugbua gawa ka anyị ghara ibi ndụ ọzọ dika nke anụ arụ.

NAJS, Ndi Galetia 3:19-20 (tulee ihe di iche na Ndi Galetia 3:19-20)

(Kraist bu onye-ogbugbo nke ogbugba-ndu oheru. Iwu Moses [ogbugba-ndu ochie] na ozi-oma nke mgbe nile na-adigide [ogbugba-ndu oheru] ka a tulee ihe di iche na ha.)

19 Ya mere mgbe ahụ, a tụtwasiri iwu ahụ n'ihi njehie nile, ruo mgbe mkpuru ahụ ga-abia bu onye e kwere nkwa n'iwu ahụ e nyere Moses, onye e chiri echichi site n'aka nke ndi mụ-ozu ibu onye ogbugbo nke ogbugba-ndu nke mbu a, (iwu ahụ.)

20 Ugbua onye-ogbugbo a abughi onye-ogbugbo nke ogbugba-ndu oheru, kama otu onye-ogbugbo nke ogbugba-ndu oheru di, nke bu Kraist, dika e dere ya n'iwu ahụ gbasara nkwa nile ahụ e kwere Abraham na mkpuru ya. Ugbua Kraist bu onye ogbugbo nke ndu; n'ihi na nke a bu nkwa ahụ nke Chineke kwere Abraham.

NAJS, Ndi Efesos 4:26 (tulee ihe di iche na Ndi Efesos 4:26)

(Iwe na-ezighi ezi bu mmehie.)

26 I nwere ike iwe iwe, na-emehieghi kwa? Ekwela ka anyanwu daa n'elu oke-iwe gi;

NAJS, 1 Ndi Tesalonaika 4:15 (tulee ihe di iche na 1 Ndi Tesalonaika 4:15)

(Ndi ezi-omume ahụ di ndu n'obibia nke Onye-nwe a gaghi enwe uru di mma karịa ndi ezi-omume nwuru anwu.)

15 N'ihi nke a ka anyị na-asị unu site n'okwu nke Onye-nwe, na ndi ahụ di ndu n'obibia nke Onye-nwe, a gaghi egbochi ha bu ndi ahụ foduru ruo n'obibia nke Onye-nwe bu ndi na-arahu ụra.

NAJS, 2 Ndi Tesalonaika 2:2-3, 7-9 (tulee ihe di iche na 2 Ndi Tesalonaika 2:2-9)

(Pol buru amuma ngonari okwukwe tutu nloghachi nke Onye-nwe.)

2 Ka a ghara ime ka unu maa jijiji n'ime uche, ma-obu e site na leta sogbue unu, ewezuga ma unu natara ya site n'aka anyi; obughi site na mụ, ma-obugh: site n'okwu, gbasara otu ubochi ahụ nke Kraist siri di nso.

3 Unu ekwela ka onye obula duhie unu site n'uzo obula; n'ihi na ndapu ahụ ga-ebu ụzọ bia, na ka e kpughee onye ahụ na-emebi iwu, nwa ndikom nke ila-n'iyi;

7 N'ihi na ihe omimi nke oke-ajọ-omume a ruwori oru, obu kwa ya na-arusi oru ike ugbua, Kraist kweere ya ka o ruo oru, ruo na e mezuru oge ahụ nge a ga-ewepu ya site n'uzo.

8 Na mgbe ahụ ka a ga-ekpughe otu ajọ onye ahụ, onye nke Onye-nwe ga-erechapu jiri mụ nke onu ya, ga-ebibi kwa jiri mmuke ihè nke obibia ya.

9 E, Onye-nwe, obuna Jisus, onye obibia ya na-agaghi adi ruo mgbe ndapu ahụ gasiri, site na-iru oru nke Setan jiri ike nile, na ihe iriba-ama nile, na oke ihe iju-anya nile nke ụgha.

NAJS, 1 Timoti 2:4 (tulee ihe di iche na 1 Timoti 2:4)

(Kraist bu Okpara ahụ a Muru Nani Ya na Onye-ogbugbo.)

4 Onye na-achọ ka mmadu nile na-azoputara ha, na ka ha bjaruo na mmata nke ezi-okwu ahụ nke di n'ime Kraist Jisus, onye bu Okpara Chineke Muru Nani Ya, e chikwara echichi ibu Onye-ogbugbo n'etiti Chineke na mmadu; onye bu otu Chineke, nwee-kwa ike n'aru mmadu nile.

NAJS, 1 Timoti 6:15-16 (tulee ihe di iche na 1 Timoti 6:15-16)

(Ndi ahụ nke nwere ihè nke anwugh-anwu na-ebi n'ime ha puru ihu Jisus anya.)

15 Nke o ga-gosi n'oge nile nke ya, onye di ngozi na nani ya di ike ochichi,

Eze nke Ndi-eze, na Onye-nwe nke Ndi-nwe, onye nnukwu ugwu na ike ga-adiri mgbe nile na-adigide,

16 Onye na-odighi mmadu hwororo ya anya, ma-obu puru ihu ya anya, onye na-odighi mmadu puru ibiaru ya nso, onye nani ya nwere ihe na olile-anya nke anwugh-anwu na-ebi n'ime ya.

NAJS, Ndi Hibru 1:6-7 (tulee ihe di iche na Ndi Hibru 1:6-7)

(*Ndi muo-ozu bu ndi muo nkwsa ozi-oma.*)

6 Na ozọ, mgbe ọ ga-akpobata onye ahụ o bu-uzọ muo n'ime uwa, ọ ga-asi, ka ndi muo-ozu dum nke Chineke kpoo isi ala nye ya, onye na-eme ndi ozizi ozi-oma ya dika ire oku.

7 Na gbasara ndi muo-ozu ọ na-asi, Ndi muo-ozu bu ndi muo nkwsa ozi-oma.

NAJS, Ndi Hibru 4:3 (tulee ihe di iche na Ndi Hibru 4:3)

(*Oru nile nke Chineke ka a kwadobere site na ntọ-ala nke uwa.*)

3 N'ih na anyi, bu ndi kwere ekwe na-aba n'izu-ike, dika o kwuworo si, Dika m nuwororo iyi n'oke iwe m, oburu na ha emesie obi ha ike ha agaghi aba n'izu-ike m; ozọ kwa, anuwo m iyi, oburu na ha agaghi emesi obi ha ike, ha ga-aba n'izu-ike m; na-agbanyeghi na ọrụ nile nke Chineke ka akwadobere, (ma-obu rusiri,) site na ntọ-ala nke uwa.

NAJS, Ndi Hibru 5:7-8

(*Otu ndedata di na akwukwo e ji deputa ihe na NAJS na-ekwu na ama-okwu nke 7 na 8 na-atunyere Melkizedek obughi kwa Kraist. Ma-obughi nke a, ihe nile di n'ime NAEJ na NAJS bu otu ihe.*)

NAJS, Ndi Hibru 6:1, 3 (tulee ihe di iche na Ndi Hibru 6:1, 3)

(*Ukpuru nile nke Kraist na eduga na ntọ-oke.*)

1 Ya mere ka anyi ghara ihapu ukpuru nile nke ozizi nke Kraist, ka anyi gaa n'iru ruo na ntọ-oke; ka anyi ghara ito ntọ-ala nke ncheghari

ozọ site n'oru nile nwuru anwu, na nke okwukwe n'ebe Chineke no.

3 Anyi ga-aga kwa n'iru ruo na ntọ-oke, ma oburu na Chineke kwe.

NAJS, Ndi Hibru 7:3 (tulee ihe di iche na Ndi Hibru 7:3)

(*Okwa nchu-aja di nsọ di n'usoro nke Okpara Chineke di na-enweghi nna ma-obu nne o nweghi kwa obughi mmalite ma-obughi ogwugwu nke ubochi nile.*)

3 N'ih na Melkizedek nke a ka e chiri echichi onye nchu-aja na-igbaso usoro nke Okpara nke Chineke, nke bu usoro di na-enweghi nna, na-enweghi nne, na-enweghi akuko usoro omumu, na-enweghi obughi mmalite nke ubochi nile, ma-obughi ogwugwu nke ndu. Na ndi nile ahụ e-chiri echichi nye okwa nchu-aja nke a ka e mere ka ha yie Okpara nke Chineke, na-anogide dika onye nchu-aja mgbe nile.

NAJS, Ndi Hibru 7:25-26 (tulee ihe di iche na Ndi Hibru 7:26-27)

(*Oru Kraist dika onye-ogbugbo ka a kowara.*)

25 N'ih na onye isi nchu-aja di otu a kwesiri anyi, onye di nsọ, na-enweghi obi ojọ, na-emerughi emeru, onye ekewapuworo iche site na ndi mmehie, onye e mekwara onye ochichi nye elu-igwe nile;

26 O bughi kwa dika ndi isi nchu-aja ndi chulitere aja kwa ubochi, nke mbu maka mmehie ha nile, mgbe ahụ kwa n'ih mmehie nile nke ndi mmadu; n'ih na odighi ya mkpa ichu aja maka mmehie nile nke ya, n'ih na o maghi mmehie obula, kama n'ih mmehie nile nke ndi mmadu. Nke a kwa ka o mere otu oge, mgbe ọ chulitere onwe ya.

NAJS, Ndi Hibru 11:1 (tulee ihe di iche na Ndi Hibru 11:1)

(*Okwukwe bu nnwaputa nke ihe a na-ele anya ya.*)

1 Ugbuga okwukwe bu nnwaputa nke ihe nile a na-ele anya ya, ido anya nke ihe nile na anaghi ahụ anya.

NAJS, Ndị Hibru 11:35 (tulee ihe dị iche na Ndị Hibru 11:35)

(Ndị nwere okwukwe bụ ndị a tara oke ahụhụ n'ihị Kraịst na-enweta mbilite n'ọnụ nke mbụ.)

35 Ndinyom natara ndị ha nwurụ anwụ ebe e kuliri ha nye ndụ ọzọ, ndị-ọzọ kwa ka a tara oke ahụhụ, na-anataghị nnaputa; ka ha wee nweta mbilite n'ọnụ nke mbụ;

NAJS, James 1:2 (tulee ihe dị iche na James 1:2)

(Mkpagbu, ọbughị ọnụnwụ, na-enye aka ido anyị nsọ.)

2 Umunna m, guo ya n'ọñ nile mgbe unu na-adaba n'ime ọtụtụ mkpagbu.

NAJS, James 2:1 (tulee ihe dị iche na James 2:1)

(Ndị òtù ekwesighi ile otu onye anya na-òdị elu karịa onye ọzọ.)

1 Ụmụ-nna m, unu enweghị ike inwe okwukwe nke Onye-nwe anyị Jisus Kraịst, Onye-nwe nke ebube, mana nwee kwa nsopurụ nye ndị mmadụ.

NAJS, 1 Pita 3:20 (tulee ihe dị iche na 1 Pita 3:20)

(Ufodu n'ime ndị mụọ nọ n'ulo mkporo bụworị ndị ajọ-omume n'ubochi nile nke Noa.)

20 Ufodu bụ ndị na-erubeghị isi n'ubochi nile nke Noa, mgbe ogologo-ntachi-obi nke Chineke chesiri ike, mgbe a na-edozi ugbo ahụ, nke e jiri mmiri zoputa mmadụ ole na ole n'ime ya, nke bụ, mkpurụ-obi asatọ.

NAJS, 1 Pita 4:6 (tulee ihe dị iche na 1 Pita 4:6)

(Ozi-oma ahụ ka e kwusaara ndị ahụ nwurụ anwụ.)

6 N'ihị nke a, ka e kwusaara ha bụ ndị nwurụ anwụ ozi-oma ahụ, ka e wee kpee ha ikpe dika ndị mmadụ na anụ arụ, kama ka ha dị ndụ na mụọ dika uche-obi Chineke siri dị.

NAJS, 1 Pita 4:8 (tulee ihe dị iche na 1 Pita 4:8)

(Afo-oma na-egbochi anyị site na-ime mmehie.)

8 Na nke kacha ihe nile nwee nụ afo-oma siri ike n'etiti onwe unu; n'ihị na afo-oma na-egbochi igwe mmehie nile.

NAJS, 1 Jọn 2:1 (tulee ihe dị iche na 1 Jọn 2:1)

(Kraịst ga-abụ onye nkwichita ọñ anyị n'ebe Nna nọ ma ọbụrụ na anyị echegharịa.)

1 Ụmụ-ntakiri m, ihe ndị a ka m na edegara unu n'akwụkwọ ka unu ghara imehie. Kama ọbụrụ na onye ọbụla mehiere chegharịa kwa, anyị nwere otu onye nkwichita ọñ n'ebe Nna nọ, bụ Jisus Kraịst onye ezi-omume;

NAJS, 1 Jọn 3:9 (tulee ihe dị iche na 1 Jọn 3:9)

(Onye ọbụla a mụrụ site na Chineke a dighi aga-n'iru n'ime mmehie.)

9 Onye ọbụla a mụworo site na Chineke a dighi aga-niru n'ime mmehie; n'ihị na Mụọ nke Chineke na-anọgide n'ime ya; ọ pughị kwa iga n'iru n'ime mmehie, n'ihị na a mụrụ ya site na Chineke, ebe ọ nataworo Mụọ nsọ ahụ nke nkwa.

NAJS, 1 Jọn 4:12 (tulee ihe dị iche na 1 Jọn 4:12)

(Nanị ndị mmadụ ahụ kwere na Chineke puru ihu ya anya.)

12 Ọ dighi onye ọbụla hụworo Chineke anya n'oge ọbụla, ewezuga ndị ahụ kwere ekwe. Ọ bụrụ na anyị ahurịta onwe anyị n'anya, Chineke na anọgide n'ime anyị, e mewa kwa ka ihunanya ya zuo-oke n'ime anyị.

NAJS, Mkpughe 1:1-4 (tulee ihe dị iche na Mkpughe 1:1-4)

(Jọn natara mkpughe site n'aka Jisus Kraịst nyefee kwa ya ndị ndu nke nzuko asaa dị n'Esia.)

1 Mkpughe nke Jọn, onye odibo nke Chineke, nke e nyere ya site n'aka

Jisus Kraist, igosi ndị ọdibo ya ihe nile na-aghaghị imezu na nso, nke o zigara mee kwa ka ọ mara site n'aka mụọ-ozị ya nye onye odibo ya Jọn,

2 Onye gbara ama nke okwu Chineke, na nke igba-ama Jisus Kraist, na nke ihe nile nke ọ hụworo.

3 Ngọzi na-adịrị ndị na-agụ, na ndị na-anụ na ghọta okwu nile nke amụma nkea, dobe kwa ihe nile ndị ahụ e deworo n'ime ya, n'ihị n'oge ahụ nke ọbịbia nke Onye-nwe na-abịa nso.

4 Ugbugba a nke a bụ igba-ama nke Jọn nye ndị odibo asaa ndị na-elekọta nzukọ asaa di n'Esia. Amara dirị unu, ya na udo nke sitere n'aka ya bụ onye na-adi, onye di kwa ri, na onye ga-abia kwa; onye zipuworu mụọ-ozị ya site n'iru oche-eze ya, igba-ama nye ndị ahụ bụ ndị odibo asaa n'arụ nzukọ asaa ahụ.

NAJS, Mkpughe 2:22 (tulee ihe di iche na Mkpughe 2:22)

(*Ndị ajọọ mmadụ ka a ga-atụba n'ime ala mụọ.*)

22 Lee, a ga m atụba ya n'ime ala-mụọ, na ndị na-eso ya kwaa iko n'ime oke mkpagbu, ewezuga ma ha ga-echegharị site n'omume ha nile.

NAJS, Mkpughe 5:6 (tulee ihe di iche na Mkpughe 5:6)

(*Ndị odibo iri na abụọ nke Chineke ka e zigara n'ụwa dum.*)

6 M wee hụ, na, lee, n'etiti oche-eze ahụ na nke anụ-ohia anọ ahụ, na n'etiti ndị okenye ahụ, ka Nwa-atụrụ ahụ na-eguzo dika a ga-asị na-egbuwo ya ri, na-enwe mpi iri na abụọ na anya iri na abụọ, nke bụ ndị odibo iri na abụọ nke Chineke, e zipuworu n'ime ụwa dum.

NAJS, Mkpughe 12:1-17 (tulee ihe di iche na Mkpughe 12:1-17; Ozizi na Ogbugba-ndụ nile 77)

(*Nwanyị ahụ [Nzuko-nsọ], nwa ahụ [ala-eze Chineke], okporo igwè ahụ [okwu nke Chineke], nkịta-ohia ahụ [Setan], na Maikael ka a kowara. Agha ahụ di n'elu-igwe ka a gara n'iru na-alụ n'elu ụwa.*)

1 Oke ihe iriba-ama e wee pụta kwa ihè n'elu-igwe, n'oyi nke ihe ndị di n'ụwa; otu nwanyị nke e yikwasiri anyanwụ dika uwe, onwa dika n'okporo ụkwụ ya abụọ, ọ na-ekpu kwa okpu-eze nke kpakpando iri na abụọ.

2 Na nwanyị ahụ n'ihị na ọ di ime, wee tie mkpu, ebe ime na-eme ya, n'ihị na ọ n'arụ-mgbu imuputa nwa.

3 O wee muputa otu nwa nwoke, onye ga-achi mba nile jiri okporo igwe; e weliri nwa ya kwa gaa n'ebe Chineke nọ na n'ebe oche-eze ya di.

4 Ihe iriba-ama ọzọ wee putakwa ihè n'elu-igwe; na lee, otu nnukwu nkịta ohia na-acha ọbara ọbara, nke nwere isi asaa na mpi iri, ọna-ekpu kwa okpu-eze asaa n'isi ya nile. Ọdụdụ ya ọdọdọ otu ụzọ n'ụzọ atọ nke kpakpando nile nke elu-igwe, o wee tuda kwa ha n'ụwa. Nkịta ohia ahụ wee guzo n'iru nwanyị ahụ nke muputaworo nwa, jikere ka o ripia nwa ya mgbe a mụsiworo ya.

5 Na nwanyị ahụ wee gbalaga n'ime ọzara, ebe o nwere ọdọdụ a kwadobe-re site n'aka Chineke, ka ha wee zụọ ya n'ebe ahụ otu puku, narị abụọ na iri afọ isii.

6 Na agha wee di n'elu-igwe; Maikael na ndị mụọ-ozị ya buru agha megide nkịta-ohia ahụ, nkịta-ohia ahụ na ndị mụọ-ozị wee buo kwa agha megide Maikael;

7 Nkịta ohia emerighi kwa Maikael, ọbughị nwa ahụ, ma-ọbughị nwanyị ahụ nke bụ nzukọ nke Chineke, onye a naputaworo na ihe mgbu ya nile, weputa kwa ala-eze nke Chineke anyị na nke Kraist ya.

8 O dighi kwa ọdọdụ a chọtara n'elu-igwe maka nnukwu nkịta ohia ahụ, onye a chupuworo, bụ agwọ ochie ahụ a kporo ekwensu, nke a kpokwara Setan, nke na-eduhie uwa dum; a chupuru ya baa n'ime ụwa; a chudakwara ndị mụọ-ozị ya ha na ya.

9 Na m wee nụ oke olu na-ada n'elu-igwe na-asị, ugbugba a ka ọ biaworo bụ nzoputa, na ike, na ala-eze nke Chineke anyị, na ike nke Kraist ya;

10 N'ihị na-achudara onye ahụ

na-ebo ụmụna anyị ebubo, nke na-ebo ha ebubo n'iru Chineke anyị ehihie na abali.

11 N'ihị na ha emeriwọ ya site n'ọbara Nwa-atụrụ ahụ, na site n'okwu nke igba-ama ha; n'ihị na ha ahụghị ndụ nke ha n'anya, kama ha dobere igba-ama ahụ ọbuna ruo n'ọnwu. Ya mere n'irịa n'ụ ọñụ O elu-igwe nile na unu ndị bi n'ime ha.

12 Na mgbe ihe ndia nile gasiri m wee n'ụ olu ọzọ na-asị, Ahụhụ ga-adiri ndi nile bi n'ụwa, e, na ha bu ndi bi n'ala nile mmiri gbara gburu gburu nke oke osimiri! n'ihị na ekwensu aridakwuruwo unu, na-enwe oke ọñuma, n'ihị na o matara na o nwere nani oge di mkpu mkpu.

13 N'ihị na mgbe nkita ọhia ahụ huru na-achudara ya n'elu ụwa, o wee sogbue nwanyị ahụ nke muputara nwa nwoke ahụ.

14 Ya mere, e wee nye nwanyị ahụ nku abụọ nke oke ugo, ka o nwee ike ifeba n'ime ọzara, baa n'ọnọdụ ya, ebe a na-azụ ya otu oge, na ọtutụ oge, na ọkara otu oge, puo site n'iru nke agwo ahụ.

15 Na agwo ahụ wee na-agbuputa mmiri site n'onu ya n'azu nwanyị ahụ,

dika idee mmiri, ka o wee mee ka idee mmiri ahụ bupu ya.

16 Na ala wee na-enyere nwanyị ahụ aka, ala wee na-emeghe kwa onu ya, na-elomi kwa idee mmiri ahụ nke nkita-ohia ahụ gbuputara site n'onu ya.

17 Ya mere, nkita ọhia ahụ wee wesa nwanyị ahụ iwe, jee kwa ibu agha megide mkpuru ya nke foduru, bu ndi na-edobe iwu-nsọ nile nke Chineke, ndi nwekwara ogbugba-ama nke Jisus Kraist.

NAJS, Mkpughe 19:15, 21 (tulee ihe di iche na Mkpughe 19:15, 21)

(Chineke na-eji okwu nke Kraist na-emekpa mba nile aru.)

15 Site kwa n'onu ya ka okwu nke Chineke na-aputa, ya ka o ga-eji kwa mekpaa mba nile aru; o ga-eji kwa okwu nke onu ya chia ha; o na-azocha kwa ihe mpita mmanya ahụ na idi egwu na ọñuma nke Chineke Puri Ime Ihe nile.

21 Na ndi nke foduru ka e gburu jiri okwu nke onye ahụ nke nokwasiri n'elu inyinya ahụ, bu okwu nke na-esi n'onu ya puta; nnunu nile wee rijuo kwa afọ ha site na anu aru ha.

AKUKO NZUKO-NSO
N'USORO OGE NA EBE NILE
NA IHE-OMUME NILE,
MAP NILE, NA FOTO NILE

1805, Disemba 23

Joseph Smith (1805–44) ka a mụrụ nye Joseph Smith Ukwu, na Lucy Mack Smith, n'ime Sharon, Vermont (hụ A—JS 1:3).

1820, Gboo na Mmalite-udummiri

Onye-amụma Joseph Smith natara Ọhụ nke Mbụ n'ime otu ọgba osisi dị na Obodo ndị mepere emepe nke Palmyra na Manchester, New York, n'ebe dị nso n'ebe obibi ya (hụ A—JS 1:15–17).

1823, Septemba 21–22

Otu Mụọ-ozị Moronai letara Joseph Smith na gwa ya banyere akuko ndekota Akwukwo nke Mọmọn. Joseph huru epekele ọla-edo ndị ahụ e liri n'otu ugwu dị nso (Kumora) (hụ A—JS 1:27–54).

1827, Septemba 22

Joseph Smith nwetara epekele ọla-edo nile ahụ site n'aka Moronai n'Ugwu Kumora (hụ A—JS 1:59).

1829, Mee 15

Jon O Me Baptism nyefere Okwa nchụ-aja nke Eron n'elu Joseph Smith na Oliver Cowdery na Harmony, Pennsylvania (hụ Oznd. 13; A—JS 1:71–72).

1829, Mee

Joseph Smith na Oliver Cowdery natara Okwa nchụ-aja nke Melkizedek site n'aka Pita, James, na Jon n'ebe dị Osimiri Susquehanna nso n'agbata Harmony, Pennsylvania, na Colesville, New York (hụ Oznd. 128:20).

1829, Jun

Ntughari asusu nke Akwukwo nke Mọmọn ka e mezuru. Ndị aka-ebe mmadu Atọ na Ndị aka-ebe mmadu

Asatọ ka e gosiri epekele ọla-edo nile ahụ (hụ 2 Nif. 11:3; 27:12–13; Oznd. 17).

1830, Maach 26

Akwukwo nke Mọmọn ndị mbụ e biputara ka e mere ka ha rute aka, na Palmyra New York.

1830, Epril 6

A haziri Nzuko-nsọ ahụ na Obodo mepere emepe Fayette, New York.

1830, Septemba—Oktoba

Ndị mgbasaa ozi-oma mbụ ka a kpọrọ ikwusara ndị Leman ozi-oma (Ndị ime obodo Amerika) (hụ Oznd. 28; 30; 32).

1830, Disemba—Jenuari 1831

E nyere Ndị-nsọ iwu ka ha kpokota na Ohio (hụ Oznd. 37; 38:31–32).

1831, Julai 20

E kpugheere Onye-amụma Joseph Smith ebe a ga-ewu Zaijon (Jerusalem Ọhuru ahụ) na Independence, Missouri (hụ Oznd. 57; Ndep. Ok 1:10).

1833, Maach 18

Sydney Rigdon na Frederick G. Williams ka e dopuru iche dika ndi ndumodu n'Isi Nduzi nke Nzuko-nsọ (hụ Oznd. 81 isi okwu) na nye ọtughe-uzo nile nke ala-eze ikpe-azu a (hụ isi okwu Oznd. 90 ama-okwu; nke 6).

1833, Novemba 7

Ndị-nsọ malitere igbalaga site n'aka ndi na-agba aghara na Ọgbè Jackson, Missouri n'ofe Osimiri Missouri na baa n'ime Ọgbè Clay.

1834, Mee 5

Onye-isi Nduzi Joseph Smith hapuru Kirtland, Ohio, gawa Missouri dika onye-ndu nke

Ebe izu-ike nke Zaijon iwetere Ndị-nsọ a chupuru site na Ọgbè Jackson enyem-aka.

1835, Februari 14

Otu Onu-ogugu-juru-aka nke Ndị-ozị Iri na Abuo ka a haziri, na Kirtland, Ohio (hụ Oznd. 107:23–24).

1835, Februari 28

Nhazi nke Onu-ogugu-juru-aka nke Mbụ nke ndi Iri Asaa ahụ ka a malitere na Kirtland, Ohio.

1835, Ougost 17

A nabatara Ozizi na Ogbugba-ndu nile dika okokoto nlere anya nke Nzuko-nsọ, na Kirtland, Ohio.

1836, Maach 27

Temple nke Kirtland ka a rara nye Chineke (hụ Oznd. 109).

1836, Epril 3

Jesus Kraist putakwutere Joseph Smith na Oliver Cowdery n'ime Temple nke Kirtland. Moses, Elaias, na Elaija putara nyefee kwa ọtughe-uzo nile nke okwa nchụ-aja (hụ Oznd. 110).

1837, Julai 19

Heber C. Kimball na mmadu isii ndi ozo rutere na Liverpool, England, na njem mgbasaa ozi-oma nke mbu nke Nzuko-nsọ na mba ndi ofesi.

1838, Epril 26

Aha nke Nzuko-nsọ ka e gosiri site na mkpughe (hụ Oznd. 115:4).

1838, Disemba 1

Onye-amụma Joseph Smith na ndi ozo ka a turu mkporo n'Ulo Mkporo Liberty, Liberty, Ọgbè Clay, Missouri (hụ Oznd. 121–123).

1840, Ougost 15

Onye-amuma Joseph Smith kwuputara baptism maka ndi nwuru anwu n'oha.

1841, Oktoba 24

Okenye Orson Hyde rara Ala Nso nye Chineke maka nloghachi nke umu nke Abraham (hu OznQd. 68:1-3; 124:128-129).

1842, Maach 17

Otu Enyem-aka ndinyom ka a haziri, na Nauvoo, Illinois.

1842, May 4

E nyere onyinye-nso nile juru eju nke mbu nke temple.

1844, Jun 27

Joseph Smith na Hyrum Smith ka e gburu n'ihu ihe ha kweere n'ime Ulo Mkpofu Carthage (hu OznQd. 135).

1846, Februari 4

Ndi-nso nke Nauvoo malitere igafe Osimiri Mississippi igawa odida-anyanwu. Ufodu Ndi-nso nke owuwa-nyanwu gbara ugbo mmiri site n'Obodo New York gawa California n'ugbo mmiri *Brooklyn*.

1846, Julai 16

Igwè otu puku ndi-agma Momon ka e tinyere n'igwè ndi agha nke U.S. n'ime Iowa.

1847, Epril

Ogbako ndi bu uzo nke Onye-isi Nduzi Brigham Young hapuru Winter Quarters na njem iga odida-anyanwu ahụ (hu OznQd. 136).

1847, Julai 24

Onye-isi Nduzi Brigham Young batara na Ndagwurugwu Salt Lake.

1847, Disemba 27

Ogbako ntugharikota uche nke Nzuko-nso kwadoro Onye-isi Nduzi Brigham Young, Okenye Heber C. Kimball, na Okenye Willard Richards dika Otu Ndi-isi Nduzi Mbu.

1848, Mee—Jun

Ukpata di n'ime Ndagwurugwu Salt Lake bibiri ihe a kuru n'ubi. A zoputara ala-ubi nile site na mbibi kpam kpam mgbe nnunu mmiri richapuru ukpara ndi ahụ.

1849, Disemba 9

Richard Ballantyne haziri Sonda Skuul.

1850, Jun 15

Deseret News malitere ibiputa akwukwo na Salt Lake City.

1856, Oktoba

Ugbo-ala aka nile nke ogbakọ Willie na Martin ka oke ikuku aku-mmiri gboo gbochibidoro. Ndi otu ndoputa sitere na Ndagwurugwu Salt Lake chotara ha.

1867, Disemba 8

A hazighariri Otu Enyem-aka n'okpuru ntuzi-aka nke Onye-isi Nduzi Brigham Young.

1869, Novemba 28

Otu Mbelata nke Umada ka a haziri, mbu-uzo nke Usoro e ji eme ihe nke Um-agboghobia.

1875, Jun 10

Otu Mmekorita Idi-mma nke Um okorobia ka a haziri, mbu-uzo nke usoro e ji eme ihe nke Um-okorobia.

1877, Epril 6

Temple nke St. George ka a rara nye Chineke. Onye-isi Nduzi Brigham Young natara mkpughe idozi n'usoro nhazi nke okwa nchu-aja na stek nile nke Zaijon.

1878, Ougost 25

Aurelia Spencer Rogers mere nnoko nke mbu nke Praimari na Farmington, Utah.

1880, Oktoba 10

John Taylor ka a kwadoro dika Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nso. Ola Pel nke Oke Onu-ahia ka a nabatara dika otu okoloto nlere-anya.

1883, Epril 14

Mkpughe e nyere Onye-isi Nduzi John Taylor maka nhazi nke Ndi Iri Asaa nile.

1889, Epril 7

Wilford Woodruff ka a kwadoro dika Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nso.

1890, Oktoba 6

"Akwwukwo Ngosiputa Uche" ka a kwadoro na ogbakọ ntugharikota uche oha, na-ekwuputa nkwasị nke omume alulu otutu ndinyom (hu IQU—1).

1893, Epril 6

Onye-isi Nduzi Wilford Woodruff raara Temple nke Salt Lake nye Chineke, na iri-afu anọ mgbe a na-arụ ya.

1898, Septemba 13

Lorenzo Snow ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nso.

1899, Mee 17

Onye-isi Nduzi Lorenzo Snow natara mkpughe na St. George nke kwalitere mo ya ikwusi okwu ikwu otu-uzo n'uzo iri ike (hu OznQd. 119).

1901, Oktoba 17

Joseph F. Smith ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nso.

1918, Oktoba 3

Onye-isi Nduzi Joseph F. Smith natara ohu nke

- mgbaputa nke ndi nwuru anwu (hu OznQd. 138).
- 1918, Novemba 23**
Heber J. Grant ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1936, Epril**
Usoro e ji eme ihe Nchedo nke Nzuko-nsq ka e hiwere maka inyere ndi ogbenye aka n'oge Nnukwu Qdida nke aku na uba, o ghoro usoro e ji eme ihe odimma nke Nzuko-nsq. Usoro a e ji eme ihe a toputara site n'otu mkpughe Onye-isi Nduzi Heber J. Grant natara na mbu.
- 1941, Epril 6**
Ndi enyem-aka nye Ndi-oziri na abuo ka a kporo nke mbu.
- 1945, Mee 21**
George Albert Smith ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1951, Epril 9**
David O. McKay ka a kwadoro dika Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1961, Septemba 30**
Okenye Harold B. Lee, n'okpuru ntuzi-aka Otu Ndi-isi Nduzi Mbui, kwuputara na usoro nile e ji eme ihe nke Nzuko-nsq ga na-emetukota site n'okwa nchui-aka ime ka ezi na ulo na ndi mmadu n'onwe ha di ike.
- 1964, Oktoba**
Idobe nnoko anyasi n'ebesighari ike.
- 1970, Jenuari 23**
Joseph Fielding Smith ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1971, Jenuari**
Akukwo akuko magazin ohuru nile nke Nzuko-nsq—*Ensign, New Era, na Friend*—malitere oru-mbiputa akukwo.
- 1972, Julai 7**
Harold B. Lee ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1973, Disemba 30**
Spencer W. Kimball ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1975, Oktoba 3**
Onye-isi Nduzi Spencer W. Kimball kwuputara nhazighari nke Onu-ogugu-juru-aka nke Mbui nke ndi Iri Asaa.
- 1976, Epril 3**
Mkpughe abuo ka a gbakwunyere na Ola Pel nke Oke Onu-ahia. N'afu 1981, a kwadoro ha igbo OznQd. 137 na 138.
- 1978, Septemba 30**
Nzuko-nsq kwadoro mkpughe na-enye ndi nwoke obula tozuru oke okwa nchui-aka na-atuleghi agburu ma-ogu ocha elu-arui (hu IQU—2).
- 1979, Ougost**
Udidi mbiputa nke Bible King James nke Ndi-nsq Ubochi-Ikpeazu (NUI) nwere nyem-aka omumu-ike ka e biputara.
- 1981, Septemba**
Udidi mbiputa ohuru nile nke Akukwo nke Momon, Ozizi na Ogbugba-ndu nile, Ola Pel nke Oke Onu-ahia ka e biputara n'asusu Bekee.
- 1984, Jun**
Otu Ndi-isi nduzi nke Mpaghara nile ka e tinyere n'okwa, nke nwere ndi otu a kporo sitere na Iri Asaa nile.
- 1985, Novemba 10**
Ezra Taft Benson ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1989, Epril 1**
Otu Onu-ogugu-juru-aka nke Abuo nke ndi Iri Asaa ahui ka a hazighari.
- 1994, Jun 5**
Howard W. Hunter ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1995, Maach 12**
Gordon B. Hinckley ghoro Onye-isi Nduzi nke Nzuko-nsq.
- 1995, Epril 1**
Onodu nke onye nnochite anya nke mpaghara ka a kwajiri A mara-okwa nke onodu onye-ndu ohuru nke a ga-amara dika Onye ji Ikike nke Ebe.
- 1995, Septemba 23**
"Ezi na ulo: Otu Ima-okwa nye Uwa" nke sitere na aka Otu Ndi-isi Nduzi Mbui na Kansul Ndi-oziri na abuo ka e biputara n'akukwo.
- 1997, Epril 5**
Ndi nile ji Ikike nke Mpaghara ka a ga-echi echichi Iri Asaa nile. Otu onu-ogugu-juru-aka nke Ato, nke Ano, na nke Ise ndi Iri Asaa ka a mara okwa maka ya.
- 1997, Oktoba 4**
Onye-isi Nduzi Hinckley mara-okwa nke iwu temple nile di obere karja.
- 1997, Novemba**
Ndi-otu Nzuko-nsq rutere nde iri.
- 1998, Epril**
Onye-isi Nduzi Hinckley mara-okwa nlekwasia anya nke inwe temple di 100 n'oru n'afu 2000.

Foto nile ndia nke ebe nile nke akuko Nzuko-nsọ di mkpa na-egosiputa ala nile ebe Ndi-nsọ Ubochi Ikeazu gboo jere njem, ebe ndi-amuma nke ohuru biworo ndu, kuziri ihe, na ebe otutu ihe-omume nke akwukwo-nsọ nile mee. Iji nyere gi aka iwere foto nile ahụ mee ihe ka mma n'omumu ihe gi, foto nke obula ka mkpirisi nkowa nke oma na-eso. Onu-ogugu nke nkowa-nke-oma ahụ na isi-okwu ahụ na-adakorita ha na foto ahụ na-enwe otu onu-ogugu na isi-okwu. Nkeji isi-

1. Ogbà di Nso

Ogbà di Nso ka e tinyere n'Obodo ndi mepere emepe nke Palmyra na Manchester, New York. Ogbà nke osisi a di n'odida-anyanwu nke ebe e tinyere obere ulo osisi nke ezi na ulo Smith na afọ 1820.

Ihe Omume di Mkpa: Mputa-ihe nke Chineke Nna na Okpara Ya, Jisus Kraist nye Onye-amuma Joseph Smith mere n'ime ogbà a (A—JS 1:14–20).

2. Ugwu Kumora na Ebe Manchester-Palmyra

A na-ele anya na mpaghara elu-elụ, foto a na-egosi Ugwu Kumora, na Manchester, New York. Ugwu ahụ putara ihè n'ala-ala njiko aka-nri nke foto ahụ na jiri obere gafetu okara n'ebe mgbagọ nke foto ahụ. Ihe ncheta ocha ahụ a na-ahụ anya na elu elu ogwugwu nke ugwu ahụ na-enye mụọ-ozị Moronai na mputa nke Akwukwo nke Momon nnukwu ugwu. Ugwu Kumora di ihe dika kilomita ise na ndida-owuwa-anyanwu nke Ogbà di Nso ahụ. Nso n'onu-onu foto ahụ ka Palmyra di, ohere kilomita isii na okara. Ala-ubi Smith na Ogbà di Nso di n'agiga elu elu aka-ekpe nke foto ahụ.

Ihe Omume nile di Mkpa: Ezi na ulo Onye-amuma Joseph Smith biri n'ebe a n'oge Ohu nke Mbụ (A—JS 1:3). N'afọ 421 ka a musiri Kraist Moronai liri otu ndozi nke epekele olatedo nile n'Ugwu Kumora na-enwe akuko di nsọ nke ndi ya (OkwMom. 1:1–11; Mom 6:6; Moro 10:1–2). Moronai ahụ kwa gwara Joseph Smith ebe o ga-achota epekele nile ahụ—igawa n'elu elu ogwugwu nke ugwu ahụ, n'akuku odida anyanwu di nso n'onu-onu ya. Moronai nyefere ha n'aka ya n'afọ 1827 (OznQd. 27:5; 128:20; A—JS 1:33–35, 51–54, 59).

okwu mbu n'akwukwo nke na-eso isi-okwu nke nkowa-nke-oma ahụ na-akowa usoro nke ihe nile gbasara foto ahụ, tinyere ihe nile di mkpa ile anya na otutu mgbe mpaghara onye-ose foto chere iru. Ihe-omume nile di mkpa nke akwukwo-nsọ sitere n'ebe ahụ ka e deputara mgbe ahụ, ha na ntunye nile nke akwukwo-nsọ otu o ga-abu na i nwere ike imata ebe i ga-agu karịa banyere ihe omume nile ndi ahụ.

3. Ulo Osisi nke Joseph Smith Ukwu

Nnọchi anya nke ebe-obibi Joseph Smith Ukwu, nke e wuru na onodu ulo osisi izizi ahụ di nso na Palmyra, New York. O bu ezi na ulo Smith wuru nke izizi ahụ bu otu ulo-elu na okara ebe-obibi e jiri osisi egbuturu egbutu wuo na-eteghi anya na mgbe ha rutere Palmyra.

Ihe Omume nile di Mkpa: Onye-amuma Joseph Smith muru ihe omumu Bible n'ime ulo a mgbe o gbara mbo imata nzuko-nsọ nke ziri ezi (A—JS 1:11–13). Moronai putakwutere Joseph Smith na gwa ya banyere epekele nile nke Akwukwo nke Momon (A—JS 1:30–47).

4. Igwe mbiputa akwukwo Grandin na Ulo-oru mbiputa akwukwo

Ulo-oru mbiputa akwukwo ahụ e weghachiri, nke ulo Egbert B. Grandin ahụ putara ihe n'akuko ebe e biputara akwukwo mbu nile nke Akwukwo nke Momon n'afọ 1830. Martin Harris jiri ubi ya gbaziri ego reekwa mpaghara ya iji kwuo ugwo maka ibiputa akwukwo di 5,000 nke Akwukwo nke Momon. A malitere idozi n'usoro ihe mbiputa akwukwo na Ougost 1829 na mee ka akwukwo nile a rusiri rute aka na 26 Maach 1830.

Ihe Omume di Mkpa: Martin Harris ka e nyere iwu ka o nye n'efu site n'aria ya iji kwuo ugwo maka mbiputa Akwukwo nke Momon (OznQd. 19:26–35).

5. Osimiri Susquehanna

Foto nke a na-egosi Osimiri Susquehanna n'Obodo mepere emepe nke Harmony, Pennsylvania.

Ihe Omume nile di Mkpa: Joseph Smith nta bjara na Harmony nke mbu n'afọ 1825 icho oru. Ya na nna ya nwetara ulo na nso ebe a n'ime ebe obibi nke Isaac Hale, ebe Joseph zutere

Emma Hale nke mbu, nwunye ya n'odiniru (A—JS 1:56–57). Joseph na Emma luru alulu na 18 Jenuari 1827. Onye-amuma ahụ natara epekele ọla-edo nile na 22 Septemba 1827 na Manchester, New York, ma na-eteghi anya mgbe nke a gasiri, ya na Emma soro gaa Harmony, ebe o malitere itughari asusu epekele nile ahụ n'ebe obibi nta ha di nso n'osimiri ahụ. N'oge mgbe ha na atughari asusu nke Akwukwo nke Momon, Joseph na Oliver Cowdery chorọ imata karịa banyere baptism, na jere ije gaa n'osimiri ahụ ikpe ekpere nye Onye-nwe gbasara isi-okwu ahụ. N'iza ekpere a, Jon O Me Baptism putara ihè na 15 Mee 1829 (A—JS 1:66–74; Oznd. 13). O nyefere Okwa Nchụ-aja nke Eron n'elu Joseph na Oliver. Mgbe ahụ ha banyere n'ime osimiri a merita kwa onwe ha baptism n'ihu nsachapụ mmehie nile. Jon O Me Baptism nyere Joseph na Oliver ntuzi-aka ka ha chie onye na ibe ya echichi n'Okwa Nchụ-aja nke Eron. Ngwa ngwa nkea gasiri, Pita, Jemes, na Jon putara ihè n'akuku nke osimiri a na nyefee n'elu Joseph na Oliver Okwa Nchụ-aja nke Melkizedek (Oznd. 27:12–13; 128:20).

6. Ulo Osisi nke Peter Whitmer Ukwu

Ulo osisi a rugharii a rughari nke Peter Whitmer Ukwu, e wuru n'elu onodu nke nto-ala nke ebe-obibi izizi ahụ na Fayette, New York.

Ihe Omume nile di Mkpa: Joseph Smith mezuru ntughari asusu nke Akwukwo nke Momon n'ebe a na ngwucha Jun 1829. N'ime ohia di nso n'ebe obibi a, ndi Aka-ebe Atọ huru muo-ozu Moronai na epekele Ọla-edo nile ahu. Igba-ama ha ka e biputara ugbua n'ime Akwukwo nke Momon obula. Na 6 Epril 1830, ihe dika ndi mmadu 60 zukotara na ebe obibi Peter Whitmer ahụ igba aka-ebe nke nhazi nke Nzuko-nsọ nke Jisus Kraist. Nzuko mbu nile na ogbakọ nile nke Nzuko-nsọ nta ahụ ka e mere n'ebe a. Iri abuo n'ime mkpughe nile di n'ime Ozizi na Ogbugba-ndu nile ka a natara n'ebe obibi Peter Whitmer.

7. Newel K. Whitney na Ulo-ahia e nwekoro onu

Ulo ahia a ruru oru di mkpa n'akuko nke Nzuko-nsọ na Kirtland. Joseph na Emma biri n'ebe a nwa mkpirisi oge. O ghoro isi-ulo-oru nke Nzuko-nsọ n'afọ 1832. Otutu mkpughe di mkpa ka a natara n'ebe a. E nwere Ulo-akwukwo nke Ndi-amuma n'ime ulo-ahia

ahụ site na 24 Jenuari 1833 ruo n'otu oge n'Epril 1833.

Ihe Omume nile di Mkpa: Onye-amuma Joseph natara mkpughe n'elu Okwu nke Amamihe (Oznd. 89). O ruru nnukwu n'ime oru nke ntughari asusu nke Bible n'ebe a.

8. Ebe-obibi John Johnson

Ebe-obibi nke John na Alice Johnson ka e tinyere na Hiram, Ohio. Onu ulo a di na ala nke abuo n'elu ulo-elu.

Ihe Omume nile di Mkpa: Onye-amuma Joseph Smith na nwunye ya, Emma, biri n'ebe-obibi a. Joseph na Sidney Rigdon natara ohu ahụ di itu n'anya nke ogo nile nke ebube n'iru otutu ndi ozọ na 16 Februari 1832 (Oznd. 76). Onye-amuma Joseph rukwara oru n'elu Ntughari-asusu nke Bible nke Joseph Smith mere (NAJS) n'ebe obibi a. Na 24 Maach 1832, mgbe Joseph na Emma na-ebi n'ebe a, otu ndi gonariri okwukwe ji egbe na-agba aghara na ndi-mmegide Momon tiri Joseph na Sidney ihe nke ukwu, wuzuo ha agba ojii na abuba okuko n'aru ha nile.

9. Temple Kirtland

E tinyere Temple Kirtland na Kirtland, Ohio.

Ihe Omume nile di Mkpa: Temple Kirtland buuru temple nke mbu e wuru n'ogbo nke a kara-aka (Oznd. 88:119; 95). N'ime temple nke a Joseph Smith huru ohu nke ala-eze Selestial (Oznd. 137). A raara ya nye Chineke na 27 Maach 1836 (Oznd. 109). Na 3 Epril 1836, Onye-nzoputa putara ihè na nabata temple ahụ dika ebe o ga-ekpughe okwu ya nye ndi ya (Oznd. 110:1–10). Na isochi mputa ihè nke a, Joseph Smith na Oliver Cowdery natara nleta nile site n'aka Moses, Elaias, na Elaija, ndi ha nile bu ndi nyere ha otughe-uzo okwan-chu-aja di iche iche na ozi di mkpa (Oznd. 110:11–16). Temple nke a ruru Ndi-nsọ oru maka ihe dika afọ abuo tutu ha esi na Kirtland gbalaga n'ihu mkpagbu.

10. Ndagwurugwu nke Adam-ondi-Ahman

Na-ilegide anya mpaghara owuwa-anyanwu ofe ndagwurugwu nke Adam-ondi-Ahman, otu ndagwurugwu mara mma dara juu di na elu-elu nke odida-anyanwu Missouri di nso n'onumara Gallatin.

Ihe Omume nile di Mkpa: Afọ atọ tutu ya anwuo, Adam kpobataara umu umu ya ndi ezi-omume

n'ime ndagwurugwu a na nye n'elu ha ngozi ikpe-azụ ya (OznQd. 107:53–56). Na afọ 1838 Adam-ondi-Ahman bụrụ ebe e tinyere otu onọdu-obibi nke Ndị-nso Ụbọchị-Ikpeazụ a di agbata 500 na 1,000. Ndị-nso hapurū onọdu-obibi a mgbe a chupurū ha site na Missouri. Tutu obibia Kraist nke Ugbo-abuo n'ebube, Adam na umu umu ya ndi ezi-omume, nke gunyere Ndị-nso nke Ogbō A kara-aka nile, ga-ezukoata ozo n'ime ndagwurugwu a izute Onye-nzoputa (Dan. 7:9–10, 13–14; OznQd. 27; 107:53–57; 116:1).

11. Onọdu Temple Far West

Onọdu-obibi nke Far West, Missouri, ghoro ebe-obibi maka Ndị-nso di 3,000 ruo 5,000 ndi choro ebe mgbaba site na mkpagbu n'ime ebe ochichi nile nke ime obodo Jackson na Clay. Na 31 Oktoba 1838 Onye-amuma Joseph Smith na ndi ndu Nzuko-nso ozo ka e jidere na, mgbe e kpesiri ha ikpe maka ima ha ikpe na Richmond, Steti nke Missouri turu ha mkporo na Ulo Mkporo Liberty. N'oge oyi nke 1838–39, Ndị-nso Ụbọchị Ikpeazụ ka a chupurū site na Far West na onodu ebe ndi ozo di na Missouri ma ha tinyeghariri onwe ha na Illinois.

Ihe Omume nile di Mkpa: Otu onodu ebe temple ka a rara nye Chineke na e tinye kwara nkumenjiko ya nile. Mkpughe asaa e biputara n'ime Ozizi na Ogbugba ndu nile ka Joseph Smith nta natara (nkeji nile nke 113–115; 117–120). Joseph F. Smith Onye-isi Nduzi nke isii nke Nzuko-nso, ka a muru na 13 Novemba 1838 na Far West. Far West ruru oru nke nke oge dika isi-ulo-oru nke Nzuko-nso n'okpuru Onye-amuma Joseph Smith.

12. Ulo Mkporo Liberty

Otu ulo mkporo nta e tinyere na Liberty, Missouri. Joseph Smith na umunna ise ndi ozo ka e jidere dika ndi mkporo n'ime mgbidi ya di ntu rula ano n'agbidigbi site na 1 Disemba 1838 ruo 6 Epril 1839. (Sidney Rigdon ka Steti Missouri hapuru n'ogwugwu nke Februari.) N'otu ebe ka e debere ha n'ime ulo di ala di n'okpuru nke ulo ahụ, ha rahuru ura n'elu okwute juru oyi, n'ala ulo ahijia juru nke nwere ntakiri ihe na mgbochi na-ezughi oke site n'oyi nke oge-oyi.

Ihe Omume di Mkpa: Onye-amuma Joseph nariyo aririyo n'ihia Puku nile nke Ndị-nso Ụbọchị Ikpeazụ a na-achupụ site na Missouri, natara

oziza nye ekpere ya, nke o dere n'ime leta nye Ndị-nso ahụ a chupurū (OznQd. 121–123).

13. Ulo Ebe-obibi di na Nauvoo

Joseph Smith na ezi na ulo ya banyere n'Ulo Ebe-obibi di na Nauvoo n'Ogost 1843. N'ikpeazu a gbakwunyere otu aka-ulo n'akuku owuwa-anyanwu nke ulo ahụ maka inweta onu ulo di 22 ma a gbakoo ha. Malite na Januari 1844, Ebenezer Robinson lekotara ulo ahụ dika ulo-oriri ndi ije, na Onye-amuma lekotara 6 n'ime onu-ulo nile ahụ n'ihia ezi na ulo ya. Ulo ahụ ruru oru dika ebe etiti ibiko ndu onu nke ndi otu mmekorita nke Nauvoo. Ndi di mkpa a maara ama ka Onye-amuma nabatara n'ebe a.

Ihe Omume ndi di Mkpa: Na 27 Jun 1844 Onye-amuma Joseph na nwanne ya nwoke Hyrum ka a gbara egbe na gbuo na Carthage, Illinois, na aru ha ka e butara n'ulo a idina n'udi ichere tutu ruo olili ha. E liri ha n'otu obere ala iliozu nke ezi na ulo nani a gafee Okporo-uzo ahụ, n'odida-anyanwu nke ebe-obibi ulo-osisi ochie ahụ nke Joseph biiri n'ime ya mgbe o biara nke mbu na Nauvoo. Emma Smith biri n'Ulo Ebe-obibi ahụ ruo 1871. Mgbe ahụ ya akwabanye n'ime Ulo Nauvoo, ebe o nwuru n'afọ 1879.

14. Ulo-ahia Uro Uhie nke Onye-amuma Joseph Smith

Nrughari nke a ulo-ahia na ulo-oru nke Joseph Smith ka e tinyere na Nauvoo, Illinois. O bupuru otu n'ime ulo nile dikarisiri mkpa na Nzuko-nso n'ime oge nke Nauvoo. Obughi nani iru-oru dika ulo ngwa ahia oha, o ghokwara etiti ebe ibiko onu, izu-ahia, ndoro ndoro ochichi na omume nile nke okpukpechi. Joseph Smith nwere otu ulo-oru na ala-ulo nke abuo ya.

Ihe Omume nile di Mkpa: Tutu a rusia temple ahụ, onu-ulo nke di n'elu nke ulo ngwa ahia ahụ ka e ji mee ihe dika otu onu-ulo emume-nso, ebe e nyere onyinye-nso nke mbu nile juru eju. Na 17 Maach 1842, Onye-amuma Joseph haziri ndi nwaanyi nke Nzuko-nso n'ime Otu Enyem-aka.

15. Temple Nauvoo

Temple Nauvoo nke a e nomiri ihe ntu skelu ka e tinyere n'ebe e wuru temple nke izizi ahụ. E wuru temple ahụ jiri nkume lime ocha ditu ojii sitere n'ime obodo ahụ. Ulo ahụ ka a turu

39 mita n'ogologo, na 27 mita na mbara. Elu nke ulo-elu towa ya di 48 mita n'elu ala. Ndi-otu Nzuko-nsọ churu aja nile di ukwu iwu temple oma nke a, na-amalite oru n'afọ 1841. Ufodu ruru oru maka otutu onwa n'ulo ahụ; ndi ozo churu-aja nke ego ha, Na-agbanyeghi na a ruchaghi ya n'uju, temple ahụ ka ndi-otu na-abia maka emume-nsọ nile juputara onu n'onwa nile tutu mgba pu ha gaa odida-anyanwu. Mgbe otutu Ndi-nsọ hapuru Nauvoo na mmalite Udu-mmiri nke 1846 n'ihu mba ihe-ike nke ndi na-agba aghara, otu ndi-oru di icha noduru n'azu iwucha temple ahụ. Na 30 Epril 1846, Ndi-okenye Orson Hyde na Wilford Woodruff na ihe dika 20 ndi-ozo raara ulo Onye-nwe nke a nye Chineke. A hapuru temple ahụ na Septemba mgbe a chupuru ndi Otu Nzuko-nsọ site na Nauvoo; ndi-ogu ndi na-agba aghara metoro na meruru idi nsọ nke ulo ahụ. Oku bibiri ya n'Oktoba 1848.

Ihe Omume nile di Mkpa: E mere Ntugharikota uche zuru oha n'ime ulo ogbakọ nke temple ahụ na 5 Oktoba 1845. Oru onyinye di nsọ malitere na 10 Disemba 1845 na gara n'iru ruo 7 Februari 1846. Ihe kariri Ndi-nsọ Ubochu-ikpeazu di 5,500 natara onyinye di nsọ ha, e mekwara otutu baptism maka ndi nwuru anwu, na emume nrachi nile.

16. Ulo Mkporo Carthage

Ulo mkporo di n'obodo Carthage, Illinois.

Ihe Omume nile di Mkpa: Joseph Smith na nwanne ya nwoke Hyrum gbara inyinya ruo Carthage na 24 Jun 1844. A tubara ha n'ime ulo mkporo a na 25 Jun n'ebubo ugha nile nke nnupu-isi nye ndi ochichi. Na 27 Jun otu ndi na-agba aghara ndi tere iru ha agba ojii bakporo ulo mkporo ahụ. Ma Joseph na Hyrum ka a gbagburu n'egbe, na John Taylor ka e meruru aru otutu oge. N'uzo di itunanya, e merughi Willard Richards aru. N'ike-azu John Taylor dere akwukwo ncheta nwere nkwalite muo nke di ugbua na Ozizi na Ogbugba-ndu nile 135.

17. Opupu gaa Odida-anyanwu

Mmalite nke nkwapu nke Nauvoo, Illinois, ka a turu atumatu ya maka Maach—Epril, kama n'ihu mba nile nke ndi na-agba aghara. Onye-isi Nduzi Brigham Young tuziri aka ka opupu Ndi-nsọ igafe Osimiri Mississippi malite na 4 Februari 1846. Onye-isi Nduzi Young foduru

n'azu ilekota inyefe Ndi-nsọ Onyinye di nsọ nile, ma o hapughi Nauvoo ruo etiti Februari.

Ihe Omume nile di Mkpa: Tutu onwu ya Onye-amuma Joseph Smith buru amuma, "Ufodu n'ime unu ga-adị ndu iga na inye-aka ime ebe-obibi nile na iwu nnukwu obodo nile na hu Ndi-nsọ igbo otu nnukwu ndi mmadu n'etiti nke Rocky Mountains." O foduru obere ka o buru Ndi-nsọ 12,000 hapuru Nauvoo site Februari ruo Septemba 1846. Mgbe Ndi-nsọ hapusiri Winter Quarters na ebe ikpe-azu ndi ozo, a haziri ha n'ogbakọ nke iri nile, iri ise nile, na nari nile, n'okpuru otu onye ochi-agma ogbakọ (OznQd. 136:3). Na Septemba 1846 otu ndi na-agba aghara nke di nwa ntinti ka o daba na ndikom di 800 ndi ji nnukwu egbe isii gbara Nauvoo okirikiri. Mgbe a lusiri ogu otutu ubochi, a manyere Ndi-nsọ foduru amanye ihapu ogu n'usoro izoputa ndu ha na nwee ohere igafe osimiri ahụ. Ihe dika nari ndikom ise ma-ogu isii, ndinyom, na umu ntakiri gafere osimiri ahụ na nwee ulo-ikwu n'elu agiga osimiri ahụ. Onye-isi Nduzi Brigham Young zigara ndi otu nzoputa jiri ihe nziga nile iji kpopta ndi-ogbenye Ndi-nsọ ndi a.

18. Temple Salt Lake

Ubochi ole na ole mgbe ogbakọ ndi bu uzo nke mbu nke Ndi-nsọ Ubochi-ikpeazu batasiri na Ndagwurugwu Salt Lake, Onye-isi Nduzi Brigham Young kuru mkpanaka ya n'ala na maa-okwa, "Ebe a ka anyi ga-ewu temple nke Chineke anyi." E mere mmemme nke igbuwa ala na 14 Februari 1853. Na 6 Epril 1853, e tinyere nkume njiko ya nile. A ruchara temple ahụ na rara ya nye Chineke mgbe afọ di 40 gasiri na 6 Epril 1893. Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na otu Onu-ogugu juru aka nke Ndi-oziri Iri na Abuo na-ezuko ebe a kwa izu-uka itughari na-ichọ nduzi uzo nke Onye-nwe na-ilekota na iwu ala-eze Chineke.

Ihe Omume nile di Mkpa: Onye-nwe enyewo Ndi-isi Nduzi nile nke Nzuko-nsọ na Ndi ozo. Ji ikike nile Oha mwuputa nke muo nke mkpughe n'ebe a tinyere Ima Okwa nke Ulo-oru—2. Nke ka na nso nso a, Otu Ndi-isi Nduzi Mbụ na otu Onu-ogugu-juru-aka nke Ndi-oziri Iri na Abuo ji otu obi kwenye na biputa "Ezi na Ulo: Otu Ima-okwa nye Uwa". Emume-nsọ nile nke temple e mere n'ihu ndi di ndu na ndi nwuru anwu a goziwo ndu nile nke otutu nde.

Adam-on-di-Ahman, Missouri, 5:D3	Ebe ili-ozu, Kirtland, 4:B3	Far West, Missouri, 5:D3, 6:E2	Mgbidi e ji e gbochi mmiri, Kirtland, 4:B2
Afrika, 7:E2	Ebe-obibi Hyrum Smith, Kirtland, 4:B4	Fayette, New York, 1:A3, 3:G2, 6:G1	Mission San Luis Rey, 6:A4
Albany, New York, 1:C3	Ebe-obibi Joseph Knight Ukwu, Obodo mepere emepe Colesville, New York, 3:H3	Freedom, New York, 3:F2	Missouri, 5:F3, 6:E3
Amherst, Ohio, 3:C4	Ebe-obibi Joseph Smith Nta, 3:H3, 4:B3	Gallatin, Missouri, 5:D3	Mmiri iyi Hathaway, ebe Palmyra, 2:B2, 2:D4
Antaaktika, 7:E4	Ebe-Obibi Martin Harris, Kirtland, 4:D4	Garden Grove, Iowa, 5:D2	Montrose, Iowa, 5:F2
Australia, 7:G3	Ebe-obibi Newel K. Whitney, Kirtland, 4:B2	Gilsun, New Hampshire, 1:D2	Mount Pisgah, Iowa, 5:D1
Boston, Massachusetts, 1:D3	Ebe-obibi Parley P. Pratt, Kirtland, 4:A3	Harmony, Pennsylvania, 1:B3, 3:H3	Nauvoo, Illinois, 5:F2, 6:E2
Buffalo, New York, 3:E2	Ebe-obibi Sidney Rigdon, Kirtland, 4:B4	Hiram, Ohio, 3:C4	Ndida America, 7:C3
California, 6:A3	Ebe-obibi ulọ ntú Joseph Smith Ukwu, ebe Palmyra, 2:B3	Igwe e ji akwọ ihe nke Haun, Missouri, 5:D3	Ndida Oke Osimiri Ukwu Atlantik, 7:D4
Canada, 1:C1, 3:C3, 3:D2, 6:F1	Ebe-obibi ulọ-osisi Joseph Smith Ukwu, ebe Palmyra, 2:B3	Ígwè e ji akwọ ọka Grist, Kirtland, 4:B2	Ndida Oke Osimiri Ukwu Pasifik, 7:A4
Carthage, Illinois, 5:G2	Ebe-obibi Vinson Knight, Kirtland, 4:A4	Illinois, 5:G3, 6:F2	Ndida Osimiri Platte, 6:C2
Cleveland, Ohio, 3:C4	Elu-elụ America, 7:B2	Independence, Missouri, 5:D4, 6:E2	New Hampshire, 1:D2
Colesville, New York, 1:B3, 3:H3	Elu-elụ Oke Osimisi Ukwu Atlantic, 7:D2	Indiana, 6:F2	New Jersey, 1:B4
Connecticut, 1:C3	Elu-elụ Oke Osimiri Ukwu Pacific, 7:A2, 7:H2	Iowa, 5:E1, 6:E2	New York, 1:B3, 3:F3, 6:G1
Council Bluffs (Kanesville), Iowa, 5:C1, 6:E2	Elu-elụ Osimiri Platte, 6:C2	Joseph Street, Kirtland, 4:A4	Nnukwu obodo New York, 1:C4, 6:G1
Cowdery Street, Kirtland, 4:A3	Esia, 7:F2	Kirtland, Ohio, 3:C3, 6:F2	Nnukwu Salt Lake, 6:B2
DeWitt, Missouri, 5:E3	Etiti nke Amerika, 7:B2	Kirtland Temple, 4:B4	Norwich, Vermont, 1:D2
Ebe a na-awa osisi, Kirtland, 4:B2	Europe, 7:E1	Lebanon, New Hampshire, 1:D2	Obodo mepere emepe Macedon, ebe Palmyra, 2:A1
Ebe a na-eme Baptism, Kirtland, 4:B2		Liberty, Missouri, 5:D4, 6:E2	Obodo mepere emepe Manchester, New York, 1:A3, 2:D3, 3:F2
Ebe a na-emepụta akpukpo, 4:B2		Los Angeles, 6:A3	Obodo mepere emepe nke
Ebe a rụsiri ike Bridger, 6:C2		Maine, 1:D2	
Ebe a rụsiri ike Hall, 6:B1		Massachusetts, 1:C3	
Ebe a rụsiri ike Laramie, 6:C2		Mcllwaine's Bend, Missouri, 5:E3	
Ebe a rụsiri ike Leavenworth, 5:D4, 6:E2		Mendon, New York, 3:F2	
Ebe-ili Alvin Smith, Palmyra, 2:C2		Mexico, 6:B3	

Farmington, ebe Palmyra, 2:A4 Obodo mepere emepe Palmyra, New York, 1:A3, 2:D1, 3:F2 Ógbè Jackson, Missouri, 5:D4 Ógbè Ontario, New York, 2:A3, 2:C3 Ógbè Wayne, New York, 2:A3, 2:C2 Ohio, 3:B4, 6:F2 Oke Osimiri Ukwu Atlantik, 1:D4, 6:H2 Oke Osimiri Ukwu India, 7:F3 Oke Osimiri Ukwu Pacific, 6:A1, 7:A3 Okporo-uzo Canadiagua, ebe Palmyra, 2:C3 Okporo Uzọ Fox, ebe Palmyra, 2:A3 Okporo Uzọ Markell, Kirtland, 4:A2 Okporo Uzọ Stafford, ebe Palmyra, 2:B4 Okporo-uzo Ụlọ akwụkwọ Armington, ebe Palmyra, 2:D3 Orange, Ohio, 3:C4 Osimiri Arkansas, 6:D3 Osimiri Chagrin, ngalaba Ọwụwa- anyanwụ, Kirtland, 4:B1 Osimiri Chariton, Missouri, 5:E2 Osimiri Connecticut, 1:D1 Osimiri Delaware, 1:B4	Osimiri Fishing, Missouri, 5:D3 Osimiri Gila, 6:B4 Osimiri Grand, Missouri, 5:D2 Osimiri Hudson, New York, 1:C3 Osimiri Mississippi, 5:G3 Osimiri Missouri, 5:C2, 5:F4 Osimiri nke Canada, 6:D3 Osimiri Pecos, 6:C4 Osimiri Platte, 5:B1 Osimiri Rio Grande, 6:C4 Osimiri Snake, 6:B1 Osimiri Susquehanna, Pennsylvania, 1:A4, 3:G3 Ọchịchị Obodo ndị India, 5:B2, 6:C1, 6:D3 Ọchịchị-Obodo Oregon, 6:A1 Ọdọ mmiri Erie, 3:C3 Ọdọ mmiri Huron, 3:C1 Ọdọ-mmiri nile Finger, New York, 1:A3, 3:G2 Ọdọ mmiri Ontario, 1:A2, 3:E1 Ọ gbaama okporo- njem California, 6:B2 Ógbà dị Nso, ebe Palmyra, 2:B3 Onumara Palmyra, New York, 2:C2 Pennsylvania, 1:B3, 3:E3, 6:G2 Perrysburg, New York, 3:E2 Philadelphia, Pennsylvania, 1:B4, 6:G2	Pueblo, 6:C3 Quincy, Illinois, 5:F2, 6:E2 Ramus, Illinois, 5:G2 Rhode Island, 1:D3 Richmond, Missouri, 5:D4 Rochester, New York, 3:F1 Sacramento, 6:A2 Salem, Massachusetts, 1:D3 Salt Lake City, 6:B2 San Bernardino, 6:B3 San Diego, 6:A4 San Francisco, 6:A2 Santa Fe, 6:C3 Sharon, Vermont, 1:C2 South Bainbridge, New York, 3:H3 Springfield, Illinois, 5:H2 St. Louis, Missouri, 5:H4 Thompson, Ohio, 3:D3 Topsfield, Massachusetts, 1:D3 Toronto, Canada, 3:E1 Tucson, 6:B4 Tunbridge, Vermont, 1:C2 Ubi Isaac Morley, Kirtland, 4:D1 Ubi Joseph Smith Ukwu, ebe Palmyra, 2:B3 Ubi Martin Harris, ebe Palmyra, 2:B1 Ugwu Kumora, ebe Palmyra, 2:C4	Ụlọ-ahịa Newel K. Whitney, Kirtland, 4:B2 Ụlọ-akwụkwọ, Kirtland, 4:B3 Ụlọ ebe ana-ere osisi oku maka ntụ na, Kirtland, 4:B3 Ụlọ ndi-ije nke John Johnson, Kirtland, 4:B2 Ụlọ ngwa-ahịa dị iche iche nke Joseph Smith Nta, Kirtland, 4:B3 Ụlọ-Ọba-ego, Kirtland, 4:B4 Ụlọ ogige a na-akpu aja maka iru ụlọ, Kirtland, 4:A2 Ụlọ-ọrụ mbiputa akwụkwọ E. B. Grandin, Palmyra, 2:C2 Ụlọ-ọrụ Mbiputa akwụkwọ, Kirtland, 4:B4 Uzọ Chillicothe, Kirtland, 4:B4 Uzọ-mmiri Erie, New York, 2:B2, 3:F1 Vermont, 1:C2 Warawara ụzọ mmiri Shoal, Missouri, 5:D3 Warawara ụzọ mmiri Uhie, ebe Palmyra, 2:D2 Washington, D.C., 6:G2 Whitingham, Vermont, 1:C3 Whitney Street, Kirtland, 4:A3 Winter Quarters, Ọchịchị Obodo India, 5:B1, 6:E2

Map nile ndia na-eso puru inyere gi aka ighota akuko gboo nke Nzuko nke Jisus Kraist nke Ndi-nso ubochi-ikpeazu nke oma Karja, na akwukwo-nso nile e kpughere site n'aka Onye-amuma Joseph Smith na

ndi nochiri ya. Site na-imara maka omumu gbasara ala na omume ya nke ala nile a kpara nkata ha n'ime akwukwo-nso nile, i puru ighota ihe omume nile nke akwukwo-nso nke oma karja.

1. ELU ELU QWUWA ANYANWU UNITED STATES

2. PALMYRA-MANCHESTER, 1820-1831

3. EBENEWYORK,PENNSYLVANIA, NA OHIO NKE USA

4. KIRTLAND, OHIO, 1830-1838
5. EBE MISSOURI, ILLINOIS, NA IOWA NKE USA

6. NJEM MPAGHARA QDIDA ANYANWU NKE NZUKO-NSO

7. MAP NKE UWA

Ntu-aka n'usoro a bij dii nke aha nile-nke- ebe puru inyere gi aka ichota otu ebe obula na map ahụ nile. Ndedata obula gunyere onu- ogugu nke map ahụ nke ntunyere usoro map nile nwere akuku anọ ha otu nke ngwakota otu mkpuru okwu-onu ogugu mejuputara ya sochiri. Maka ima-atu, nchota nke Ebe arusiri ike Hall ka e nyere dika 6:B1; nke ahụ bu, map nke 6, ihe nwere akuku anọ B1. I puru ichota udi ihe nwere akuku anọ nile ahụ na map nke obula site na-itunyere nchikwa nile ahụ di n'onu onu na akuku nke map ahụ. Aha nile nke ebe nile nke na-adi n'usoro ka e deputara n'akara mkpuchi; maka ima-atu, Council bluffs (Kanesville).

Nke na-eso bu otu otughe-uzo nke ighota akara nile di iche iche na udi iru mkpuru okwu mbiputa akwukwo e jiri mee ihe na map nile ahụ. Na-itinyere ya, map obula n'onwe ya puru inwe otughe-uzo nile tinyere nkowa nile ntukwasị akara gbasara map nke ahụ.

Otu kpom di obara obara nochitere anya otu nnukwu obodo ma-obu otu obodo. Otu ahiri nwere ike oge ufodu ruo aka site na kpom ahụ ruo na aha nke nnukwu obodo ahụ ma-obu ebe o di.

Oke Osimiri
Ukwu Atlantik

Iru Mkpuru mbiputa akwukwo a ka e jiri mee ka a mata ebe nile nke omumu ala na omume ya nile, ndi dika oke osimiri ukwu nile, oke osimiri nile, odo mmiri nile, osimiri nile ugwu ukwu nile, ozara nile, ndagwurugwu nile, ozala nile, na ala nile mmiri gbara gburu gburu.

Palmyra

Iru mkpuru mbiputa akwukwo a ka e jiri maka nnukwu obodo nile, na obodo nile.

NEW YORK

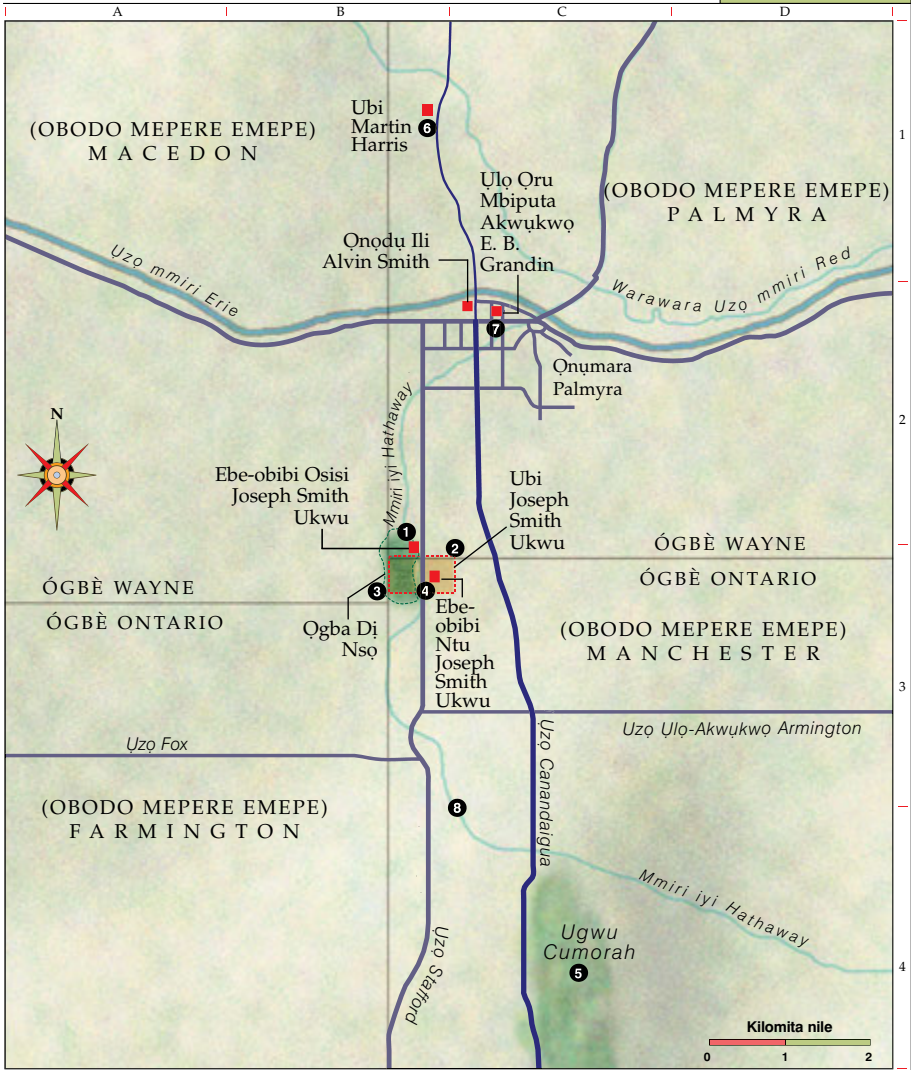
Iru mkpuru mbiputa akwukwo a ka e jiri maka nkewaputa ndoro ndoro ochichi ndi ka idi nta, di ka ebe nile, na steeti nile nke U.S. na ochichi obodo nile.

CANADA

Iru mkpuru mbiputa akwukwo a ka e jiri maka nkewaputa ndoro ndoro ochichi ka idi ukwu di ka mba nile, ala nile na Kontinenti nile..

1. Topsfield Ebe ọmụmụ nke Joseph Smith Ukwu, a mụrụ 12 Julai 1771. 2. Gilsum Lucy Mack ka a mụrụ ebe a, 8 Julai 1775. 3. Tunbridge Joseph Smith ukwu na Lucy Mack lụrụ alulụ di na nwunye ebe a, 24 Jenuari 1796. 4. Whitingham Ebe ọmụmụ nke Brigham Young, a mụrụ 1 Jun 1801. 5. Harmony Emma Hale ka a mụrụ na Obodo mepere emepe Harmony, 10 Julai 1804.	6. Sharon Joseph Smith Nta ka a mụrụ n'ebe a, 23 Disemba 1805 (hụ A—JS 1:3). 7. Lebanon Ezi na ụlọ Smith biri na Obodo mepere emepe Lebanon site 1811 ruo 1813, n'oge mgbe Joseph Smith Nta nwere otutu iwa-arụ n'ụkwụ. 8. Norwich Ezi na ụlọ Smith biri ebe a site 1814 ruo 1816 tutu gawa na Palmyra. 9. Palmyra Ezi na ụlọ Smith biaruru n'ebe a na 1816 (hụ A—JS 1:3).

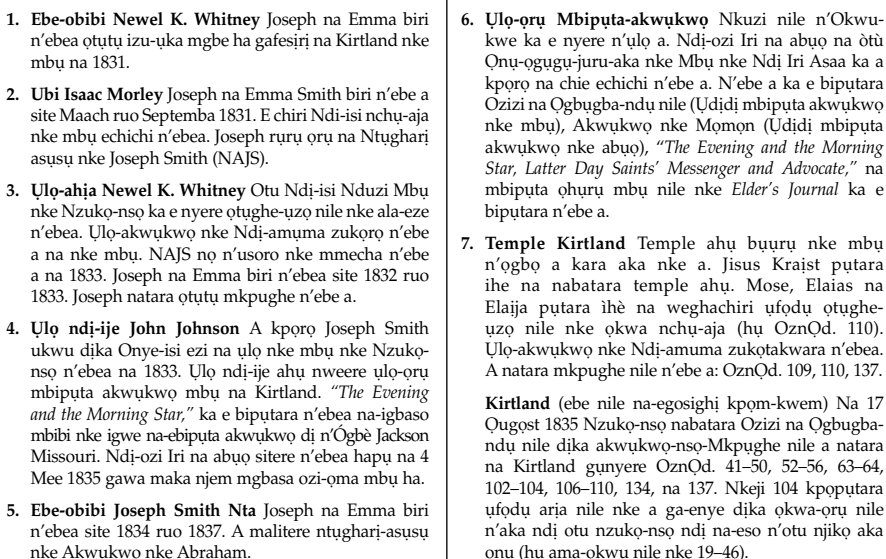
1. Ebe-obibi Ulo-osisi Joseph Smith Ukwu Mụọ-ozì Moronaj putara ihè nye Joseph Smith n' onụ-ulo di n'elu nke ebe obibi a na 21-22 Septemba 1823 (hụ A—JS 1:29-47). 2. Ubi Joseph Smith Ukwu Ubi a dị 4.7 hectare ka ezi na ulo Smith mere ka o too eto site 1820 ruo 1829. 3. Ógbà dij Nso Òhụ mby nke Joseph Smith Nta mere n'ime ala osisi a na gboo mmalite udum-miri nke 1820 (hụ A—JS 1:11-20). 4. Ebe-obibi ulo ntu Joseph Smith Ukwu Alvin Smith malitere ebe-obibi a na 1822 ma ezi na ulo Smith biri na ya site 1825 ruo 1829.	5. Ugwu Kumora Ebe a ka mụọ-ozì Moronaj nyere Onye-amụma Joseph Smith epekele ọla-edo nile ahụ na 22 Septemba 1827 (hụ A—JS 1:50-54, 59). 6. Ubi Martin Harris Ubi a ka e jiri gbaziri ego na mpaghara ebe ya ka e rere ere iji kwuo ugwo maka mbiputa Akwukwo nke Mọmọn. 7. Ulo-oru Mbiputa-akwukwo E. B. Grandin Akwukwo 5,000 nke Akwukwo nke Mọmọn ka e biputara n'ebe a 1829-30. 8. Mmiri iyi Hathaway N'ime mmiri iyi a ka e mere ufodu baptism gboo nke Nzuko-nsọ.

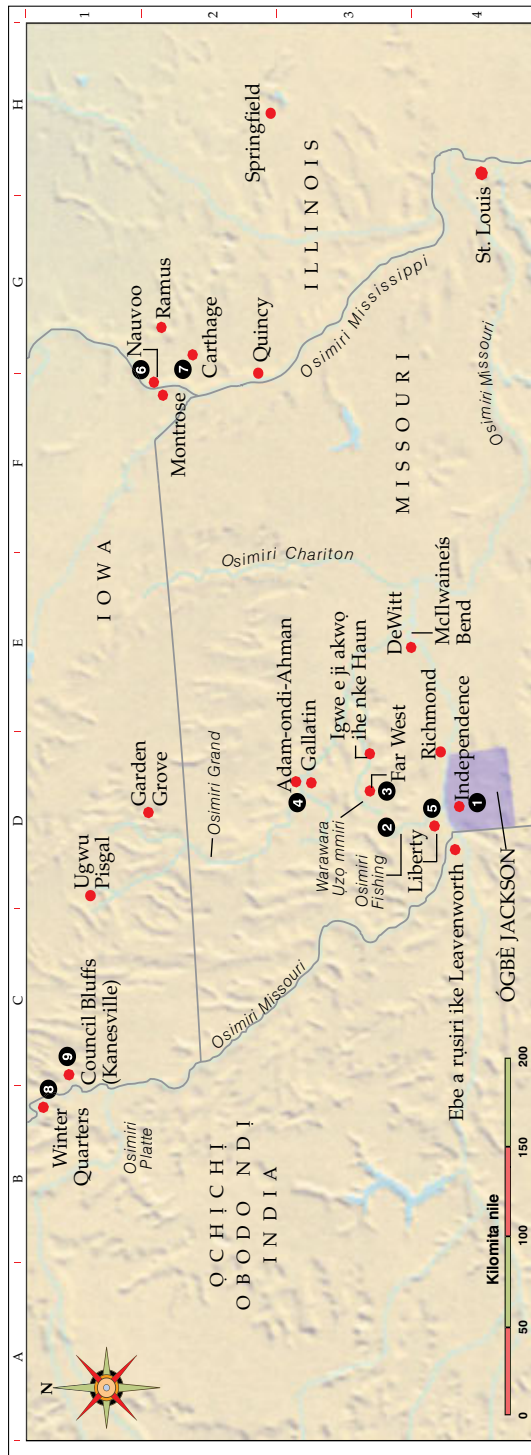

1. **Ndida Bainbridge** Joseph Smith Nta na Emma Hale luru aluiri n'ebe a na 18 Januari 1827 (hu A—JS 1:57).
2. **Colesville** Ngalaba mbu nke Nzuko-nsọ ka a haziri na ebe-obibi Joseph Knight Ukwu na Obodo mepere emepe Colesville, na 1830.
3. **Ebe-obibi Joseph Smith Nta na Harmony** Nke kachasi na ntughari asusu nke Akwukwo nke Momen ka e mesiri n'ebe a. N'akuku Osimiri Susquehanna e weghachiri okwa ndu-a na 1829 (hu Oznd. 13; 128:20; A—JS 1:71-72).
4. **Fayette** Ndi aka-ebe ato huru epekele ola-edo nile na muo-osi Moronaj (OznOd. 17). E mesiri ntughari asusu nke Akwukwo nke Momen n'ebe a na Jun

5. **Mendon** Ebe-obibi gboo nke Brigham Young na Heber C. Kimball.
6. **Kirtland** Ndi mgbasa ozi-oma ndi e zigaworo nye ndi Leman kwusiri n'ebe a na 1830 na mere Sidney Rigdon na ndi ozo baptism na ebe Kirtland. O buuru isi ulo-oru nke Nzuko-nsọ site 1831 ruo 1838. Temple nke mbu nke ogbo nke a kara aka ka e wuru na Kirtland na rara ya nye n'oru Chineke na 27 Maach 1836 (hu Oznd. 109).
7. **Uzo mmiri Erie** Ngalaba ato nke Nzuko-nsọ na New

8. **Hiram** Joseph na Emma biri n'ebe site na Septemba 1831 ruo Septemba 1832. Joseph na Sidney Rigdon ruu ruu na Ntughari-asusu Joseph Smith nke Bible (NA-JS). Mkpughe nile a natara ebea: Oznd. 1, 65, 67, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 99, 133.
9. **Amherst** A kwadoro Joseph Smith dika Onye-isi Nduzi nke Ndi-isi Okwa ndu-a na 25 Januari 1832 (hu Oznd. 75).
10. **Toronto** Ebe-obibi nke John Taylor, Onye-isi Nduzi nke ato nke Nzuko-nsọ na Mary Fielding Smith, nwunye nke Hyrum Smith.

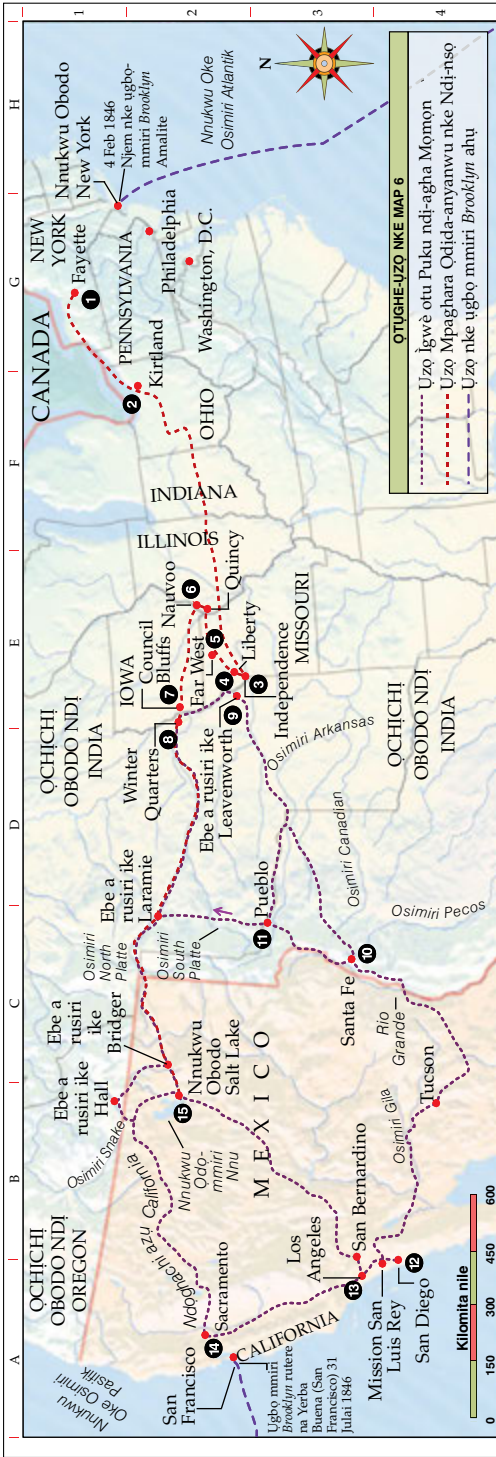

1. **Independence** A matara ya dika ebe etiti nke Zaijón (thú OzñQd. 573). Otu ebe iwu temple ka a tara nye Chinese na 3 Qugost 1831. A chupuru Ndi-nsò site n'èbe a na 1833.
2. **Osimiri Fishing** Joseph Smith na Ebe-izu ike nke Zaijón jere njem site Kirtland, Ohio gaa Missouri na 1834 iwe-ghachi ndi-nsò nke Ogbe Jackson na ala ha. OzñQd. 105 ka e kpughere n'akụkụ nke osimiri a.
3. **Far West** Nke a buuru onodu obibi nke kachasi idi ukwu bu nke ndi Momon na Missouri Otu ebe iwu Temple ka a tara nye Chinese n'èbe a (thú OzñQd. 115). Na 8 Julai 1838, otu Onu-ogugu juru aka nke Ndi-ozí Iri na abuo matara okupko site n' ala Onye-nwe igu iru otu mgbaa ozi-oma na British Isles (OzñQd. 118).

4. **Adam-on-di-Ahman** Onye-nwe matara ebe a di na mgbagbo Missouri dikpa ebe mkpokota di ukwuu di n'iru ga-adi mgbeghe Jisus Kraist ga-abia izute Adam na n'uru umu ya na ndi ezi-omume (hu OznQd. 78:15; 107:53-57:116).
5. **Ulo Mkpoko Liberty** Joseph Smith na ndi-ozo ka a kpochiri n' uzo okwu-asii n' ebea site Disemba 1838 ruo April 1839. N'ime etiti oge nsogbu nile maka Nzuko-nso, Joseph Smith kpokuru Onye-nwe maka nduzi-uzo na natara OznQd. 121-123.
6. **Nauvoo** Di n'elu Osimiri Mississippi, Ebe a buuru ebe mkpokota nke Ndi-nso site 1839 gaa ruo 1846. N' ebea ka e wuru otu temple, na emume-nso nile ndi dikpa baptism maka ndi nwuru, onyinye di nso, na nrachi nke ezi na

7. **Carthage** N'ebe a ka e gburu onye-amuma Joseph Smith na nwanne ya nwokwe Hyrum n'hi okwukwe ha na 27 Jun 1844 (hu OznoQd. 135).
8. **Winter Quarters** Onoḍu-obibi isi ulo-oru maka Ndi-nso (1846-48) n'uzo ije ha iga ndagwurugwu Salt Lake. A haziri ebe izu-ike nke Israel maka njem mpaghata oḍida- anyanwu ahu (hu OznoQd. 136).
9. **Council Bluffs** (Kanesville) Ötu Ndi-isi Nduzi Mbụ ka a kwadoro n'ebea na 27 Disemba 1847, nwere Brigham Young dịka Onye-isi Nduzi.

- 1. Fayette** Onye-amuna Joseph Smith hapuru Fayette gaa Kirtland, Ohio na Jenuari 1831. Ngabala ato ahu nke New York sochiri na Epril na Mee 1831 n'hi twu nke Onye-nwe nyere ka a kpokota (hu Oznd. 37; 38).
- 2. Kirtland** Isi ulo-oru nke Nzuuko-nsọ site 1 Februari 1831 ruo 12 Jenuari 1838, mgbe Onye-amuna gara na Far West, Missouri.
- 3. Independence** Onye-nwe matara Independence (di n'Ògbè Jackson, Missouri) dika ebe etiti nke Zion na Julai 1831 (hu Oznd. 37; 3). Ndi na-agma aghara chupuru Ndi-nsọ n'ike site n'Ògbè Jackson na Novemba 1833.
- 4. Liberty** Ndi-nsọ sitere n'Ògbè Jackson gbakoro na Ògbè Clay site 1833 ruo 1836, mgbe a choro ozo ka ha puo. Onye-amuna Joseph Smith na ndi-ozo ka a turu mkporo n'ebe a.
- 5. Far West** E hiwere ebe mgbaba n'ebe maka Ndi-nsọ 1836-38. O buuru isi ulo-oru nke Nzuuko-nsọ na 1838. Na 1838-1839 a manyere Ndi-nsọ n'ike ihapu ghalaga na Illinois.
- 6. Nauvoo** Isi ulo-oru nke Nzuuko-nsọ 1839-1846. Mgbe e gbusiri onye-amuna na nwame ya nwoke Hyrum, Ndi-nsọ gwara Odida-anyanwu.
- 7. Council Bluffs** Ndi nchoputa bu uzo rutere ebea Jun 1846. Ndi-otu igwe otu puku ndi agha Momon hapuru na 21 Julai 1846 n'okpuru nduzi nke James Allen.
- 8. Winter Quarters** Isi ulo-oru nke Nzuuko-nsọ 1846-1848. Ogbako na-akwu n'uru n'okpuru nduzi uzo nke Onye-isi Ndusi Brigham Young hapuru gawa Odida-anyanwu na Epril 1847.
- 9. Ebe a rusiri ike Leavenworth** Igwe otu puku ndi agha Momon ka e jikeere n'udi ndi agha n'ebe tutu a malite ijo njem gawa Odida-anyanwu na Ougost 1846.
- 10. Santa Fe** Philip Cooke chiru Igwe otu puku ndi-agma Momon na mgbe o na-azo njem site n'ebe 19 Oktoba 1846.
- 11. Pueblo** Uzo ndi aru na-adighi ike ato nke ndi agha Momon ahu ka e nyere iwu ka ha gaa nweta aru-ike na pueblo, ebe ha noduru n'oge oyi nke 1846-1847 tnyere Ndi-nsọ sitere na Mississippi. Ogbako ndi a banyere na ndagwurugwu Salt Lake na Julai 1847.
- 12. San Diego** Igwe otu puku ndi-agma Momon ahu zosiri njem ya di 3,200 kilomita n'ebe na 29 Jenuari 1847.
- 13. Los Angeles** Igwe otu puku ndi-agma Momon ahu ka a tohapuru n'ebe a 16 Julai 1847.
- 14. Sacramento** Ufodu ndi-agma Momon ahu a hapuru ruo ruo n'ebe a na n'igwe ikwo oka Sutter a gakwuo owuwa-anyanwu n'elu Osimiri nke America, ebe ha nyere aka ichoputa ola-eto.
- 15. Salt Lake City** Brigham Young rutere n'ime Ndagwurugwu Salt Lake na 24 Julai 1847.

1. ỌGBA DỊ NSỌ N'ime ọgba osisi ndị dị nso n'ebe obibi ya, onye-amụma Joseph Smith natara Ọhụ ya nke Mbụ.

2. UGWU KUMORA NA EBE MANCHESTER-PALMYRA Mụọ-ozị Moronaj tuziiri Joseph Smith aka ka ọ chọta epekele ọla-edo nile ndị o liri n'ugwu a. (Ugwu dị n'etiti ebe aka-nri.)

3. ỤLỌ OSISI NKE JOSEPH SMITH UKWU Nke a bụ nnọchi anya nke ebe-obibi ahụ ebe ezi na ụlọ Smith biiri na mbụ.

4. ÍGWÈ MBIPỤA AKWỤKWỌ GRANDIN NA ỤLỌ-ỌRỤ MBIPỤTA AKWỤKWỌ Mbiputa nke mbụ nke Akwụkwọ nke Mọmọn ka e mere n'ebe a.

5. OSIMIRI SUSQUEHANNA Ọkwa Nchụ-aja nke Eron na Melkizedek ka e weghachiri n'akụkụ mmiri nke osimiri a (hụ OznQd. 13; 128:20).

6. ỤLỌ-OSISI PETER WHITMER UKWU Nnọchite anya nke a ka Nzukọ-nsọ wuru n'elu ebe a haziri Nzukọ-nsọ na 6 Epril 1830.

7. NEWEL K. WHITNEY NA ҰЛQ-АҢІА ЕЕ NWEKQРQ QНҰ Mkpughe ahı ghqрq nke a matara dıka Okwu nke Amamihe (hı OznQd. 89) ka a natara n'ebe a, ya na mkpughe ndı qzq.

8. EBE-OBIBI JOHN JOHNSON Mgbe ha nq n'ime ulq a na-arı qрq nke ntıgharı asısq nke Bible, Onye-amıma Joseph Smith na Sidney Rigdon natara mkpughe ahı e dekotara ugbua n'ime Ozizi na Qgbıgba-ndı nile 76, ya na mkpughe nile ndı qzq.

9. TEMPLE KIRTLAND Temple nke mbụ e wuru n'ogbọ oge a kara aka nke a, 1836. N'ime temple a, Jisus Kraịst, Moses, Elaias, na Elaija pụtara ihè na weghachiri ọtughhe-uzọ nile nke ọkwa nchụ-aja (hụ OznQd. 110).

10. NDAGWURUGWU NKE ADAM-ONDI-AHMAN N'ebea ka Adam na ụmụmụ ya ndị ezi-omume zukoro (hụ OznQd. 107:53-57). Adam, ndị-amụma ndị-ozo, na Ndi-nsọ nile kwesiri ntụkwasị-obi site n'ogbọ nile ga-ezute Onye-nzoputa n'ebea tutu Qbibia Ya nke Ugboro Abuo.

11. ỌNỌDỤ TEMPLE FAR WEST Na 1838 Onye-nwe nyere Ndị-nsọ iwu ka ha wuo temple n’ebea (hụ OznQd. 115:7–8). Mkpagbu nke ndị na-agba aghara gbochiri ha ime nke a.

12. ỤLỌ MKPỌRỌ LIBERTY Mgbe a tūrụ ya mkpọrọ n’uzọ na-ezighi-ezi n’ebe a (1838–1839), Onye-amụma Joseph Smith natara mkpughe ahụ e dekotara ugbua n’ime Ozizi na Ọgbugba-ndụ nile 121–123.

13. ҰЛQ EBE-OBIBI DI NA NAUVOO Ebe-obibi ezi na ұлQ Onye-amұma Joseph Smith malite na 1843. N'ubochi ndi gboo nke Nzuko-nsq, nkea buuru etiti ebe ibiko ndu-onu n'etiti Ndi-nsq.

14. ҰЛQ-AHIA ҰРQ UHIE NKE ONYE-AMұMA JOSEPH SMITH N'ime ұлQ a, ka a haziri Otù Enyem-aka na 17 Maach 1842.

15. TEMPLE NAUVOO Ụdị nke a na-egosi ịdị-mma izizi nke ihe owuwu ahụ tutu ndị iro nzukọ-nsọ agbaa ya ọkụ na 1848.

16. ỤLỌ MKPỌRỌ CARTHAGE N'ebea ka e gburu Onye-amụma Joseph Smith na nwanne ya nwoke Hyrum n'ihi okwukwe ha na 27 Jun 1844 (hụ OznQd. 135).

17. ỌPỤPỤ GAA ỌDỊDA-ANYANWỤ Na 4 Februari 1846 ụgbọ-ala aka nile nke mbụ gafere Osimiri Mississippi ịmalite njem ahụ dị mkpa n'akụkọ gaa ọdịda-anyanwụ.

18. TEMPLE SALT LAKE Ihe a e ji mara ala Ndagwurugwu Salt Lake weere afọ nile dị 40 iwu ya.

MAP NILE
NA FOTO NILE
NKE BIBLE

Foto ndia nke ọnọdụ nile dị mkpa bụ dika ihe ịma-atụ nke ala nile ebe Jisus jere ije, ebe ndi-amụma nke bible biri ndụ na kuzie ihe, na ebe ihe omume nile nke akwụkwọ-nsọ mere. Inyere gi aka iwere foto ndi ahụ mee ihe di mma karja n'omumụ ihe gi, mkpirisi nkowa nke oma na-eso foto nke ọbụla. Onu ogugu na isi-okwu nke nkowa nke oma ahụ ha ọnu-ogugu na isi-okwu nke foto ahụ na-abụ otu ihe. Nkeji isi-okwu mbụ na-eso

isi-okwu nke nkowa nke oma ahụ na-akowa usoro nke foto ahụ, tinyere ihe nile di mkpa n'ile-anya na otutu mgbe mpaghara onye ose-foto chere iru. Ihe omume nile di mkpa nke akwụkwọ-nsọ sitere n'ebe ahụ ka e deputara mgbe ahụ, ha na ntunye nile nke akwụkwọ-nsọ otu o ga-abụ na i nwere ike imata ebe i ga-agu karja banyere ihe omume nile ndi ahụ.

1. Osimiri Naịl na Ijịpt

Osisi na-eto n'ogologo akukụ nile nke Osimiri Naịl. A gafee ya bụ ebe ozara nile di nke kpuchiri ebe karichara n'Ijịpt.

Ihe Omume nile di Mkpa: Ala ahụ ka onye chọputara ya bụ Ijịptus (Abr. 1:23–25). Abraham gara n'Ijịpt (Jen. 12:10–20; Abr. 2:21–25). E rere Josef baa n'ime Ijịpt, o ghorọ onye-ochichi, na zoputara ezi na ulọ ya site n'unwu (Jen. 37; 39–46). Umụ umụ Jekob biri n'Ijịpt (Jen. 47; Opu. 1; 12:40). Ada Fero chotara nwanta ahụ bụ Moses n'ime osimiri na lekota ya anya (Opu. 2:1–10). Moses duru ndi Israel puta site n'Ijịpt (Opu. 3–14). Meri, Josef na Jisus gara n'Ijịpt maka obere oge igbapu site n'aka Herod (Mat. 2:13–15, 19–21). N'ubochi ndi ikpe-azu, ndi Ijịpt ga-amata Onye-nwe, na Onye-nwe ga-agozi Ijịpt (Aisa. 19:20–25). (Hụ Nduzi gaa n'Akwukwo-nsọ nile, “Ijịpt.”)

2. Ugwu Sainai (Horeb) na Ozara Sainai

Ugwu ukwu nile putara ihe bụ Ugwu nke Jebel Musa (Ugwu nke Moses). E nwere otutu ọnọdụ kwesiri ibu maka Ugwu Sainai. Otu n'ime nke a nakweere karja bụ ebe e tinyere Jebel Musa.

Ihe Omume nile di Mkpa: Chineke putara ihe nye Moses na nye ya Iwu-nsọ Iri ahụ (Opu 19–20). Moses, Eron, abuo n'ime umu ndikom nke Eron, na 70 ndi okenye huru na mekoritara ha na Chineke (Opu 24:9–12). Chineke nyere Moses ntuzi-aka maka iwu ulo-ofufe (Opu 25–28; 30–31). Ndi Israel kporo isi ala nye otu nwa ehi ola-edo nke ha kwagidere Eron ka o mee (Opu 32:1–8). Elaija gbagara n'ala a site na Ndagwurugwu Jezreel, ebe Eze nwanyị Jezebel biiri (1 Ndez. 19:1–18). Nkea bụ kwa ebe Elaija na Chineke kwuru okwu (1 Ndez. 19:8–19).

3. Ozara Judia na Oke Osimiri Nwuru-anwu

E legide anya ndida owuwa-anyanwu ofe ozara Judia. A na-ahuta n'azu ala ahụ Oke Osimiri Nwuru-anwu.

Ihe Omume nile di Mkpa: Ozara Judia buuru ebe mgbaba di mkpa n'ime otutu oge nke akuko gboo. Devid zoro site n'ebe Eze Sol no (1 Sam. 26:1–3). Jisus buru onu ubochi nile di 40 na abali nile di 40 (Mat. 4:1–11; Mak 1:12–13). Jisus jiri uzọ ahụ sitere Jerusalem gaa Jeriko gafere ozara Judia mee ihe dika ndozi nke akuko-ilu nke ezi onye Sameria n'ihu na ndi-ije nani ha so bu anu ibe ha ji eme nri di mfe na ebe ahụ (Luk 10:25–37). (Hụ Nduzi gaa n'Akwukwo-nsọ nile, “Oke Osimiri Nwuru-anwu.”)

4. Kedesh-banea

Nkea bụ ilepu anya elu elu mpaghara owuwa-anyanwu nke oke ndagwurugwu ozara ahụ (nke a kpokwara otu ndagwurugwu miri-eme di mkpafa) ebe Kedesh-banea di. Iyi ahụ nke na-asọ n'ebia n'oge udummiri na-eme ka ebe a nwee mmiri na-adị nke oma na buru ebe na-amita mkpuru n'ime ozara nke Zin.

Ihe Omume nile di Mkpa: Nkea bụ ebe di kpom kwem ka ebe Moses sitere ziga ndikom 12 inyoputa banyere ala nke Kenean (Onogu. 13:17–30). O ruru oru dika ebe izu-ike mgbado ukwu maka ndi Israel ruo afọ 38 nke o foduru obere ka o buru afọ di 40 nke mkpaghari ha n'ime ozara (Deut. 2:14). Miriam nwuru na e liri ya n'ebia (Onogu. 20:1). Nkea buuru ebe nnupe isi Kora mere, ntamu nke ndi mmadu ahụ, na ima ifuru nke mkpan'aka Eron (Onogu. 16–17). Na nso ebea ka Moses tiri nkume ihe na mmiri wee puta (Onogu 20:7–11).

5. Ili nile nke Ndi-isi Ezi na Ulo

Otu nime ulo nile aha ha kachasi iputa ihe n'ime Ala Nso dum ahụ. Eze Herod ruru ya n'ime Hebron n'ofe onodu ebe odinala nke ogba nke Makpila, nke Abraham zuru dika onodu ili nke ezi na ulo (Jen. 23).

Ihe Omume nile di Mkpa: Onodu ili nke Sera (Jen. 23) na Abraham (Jen. 25:9). Ajsak, Rebeka na Lia ka e likwara ebe a (Jen. 49:30–31). Aru Jekob ka

e butara site n’Ijpt bịa Kenean na lie n’ime ogba ahụ (Jen. 50).

6. Elu Ala Judia juputara n’ugwu

Elu ala Judia ahụ juputara n’ugwu di ihe dika kil-omita 56 n’ogologo na kilomita 27 na mbara. Nke buru ibu na ala ahụ bu nkume na di ike iko ya oru ubi. Ndagwurugwu nile kewasiri ugwu ya nile n’ime ebe ala ya nweturu ike imita mkpuru. Ndi Israel gboo mbu biri n’ime ugwu nile ndia, na-eji ha mere mgbochi megide ndi mbakpo n’-agha. Na ebea ka Jerusalem di.

Ihe Omume nile di Mkpa: Onye-nwe kwere Abraham na mkpuru ya nkwa ala a (Jen. 13:14–18; 17:8). Sera na Abraham ka e biri n’og-ba Makpila, na Hebron (Jen. 23:19; 25:9). Devid dokpuuru Jerusalem n’agha site n’aka ndi Jebus (2 Sam. 5:4–9). Nke kariri n’ihe omume nile nke Testament Ochie ka e dekọtara na ha mere nime ugwu nile ndia kara na mpaghara ozo obula.

7. Betlehem

Foto a na-egosi ugwu nkume nile na ala-ubi ndi ozuzu aturu n’iru ya tinyere nnukwu obodo ohuru nke Betlehem n’azu ala ahụ.

Ihe Omume nile di Mkpa: E biri Rachel na nso ebe a (Jen. 35:16–20). Rut na Boaz biri n’ebe a (Rut. 1:19–2:4). A muru Eze Devid na tee ya mmanu ibu eze n’ebe a (1 Sam. 16:1–13). A muru Onye-nzoputa n’ebe a, na ndi ozuzu aturu na Ndi Amamihe kpore isi ala nye ya (Mat. 2:1–11; Luke 2:4–16). (Hu Nduzi gaa n’Akwwkw-nso nile, “Betlehem.”)

8. Jerusalem

E legide anya na mpaghara elu-elu. N’ime etiti nke foto ahụ ka otu ulo ndi Moslem na ebe idebe ihe nso ha di nke nwere elu ulo di gburu gburu e ji ola edo kpuchie nke a kpore Dome nke Nkume ahu. Ndi Juu fere ofufe na mgbe ochie n’ime temple nile e tinyere n’ebea. Mgbidi nile di nso na Dome nke Nkume ahu gbara nnukwu obodo Jerusalem ochie okiri kiri. Na aka nri nke mgbidi ahụ ka Ndagwurugwu Kidron di. Na a gatee aka nri ahụ anya ka Ugwu nke Olive di. N’elu elu ma a gafee Dome nke Nkume ahụ, bu onodu nwere ike ibu ebe Gogota, ma-ogu Kalvari di.

Ihe Omume nile di Mkpa: Jerusalem ka a nabuuru akpo Salem na mgbe ochie (Abuoma 76:2). Abraham kwuru otu uzu n’uzu iri nile n’aka Melkizedek (Jen. 14:18–20). Abraham bjara iji Ajsak chuo aja (Jen. 22:2–14). Eze Devid dokpuuru Jerusalem n’agha site n’aka ndi Jebus (2 Sam. 5:4–9). Eze Solomon ruru otu temple

(1 Ndez. 6–7). Lihai hapuru gawa otu ala e kwere na nkwa (1 Nif. 1:4; 2). Onye Nzoputa kwusara ozi-oma, chuo aja mgbaghara mmehie maka mmehie anyi nile, na e bilitere ya n’onu (Mat. 21–28). Dika Onye-nzoputa buru amuma, e bibiri Jerusalem mkpirisi oge mgbe o nwusiri (JS—Mat. 1:3–20). A ga-abakpo Jerusalem n’agha n’ubochi nile ndi ikpe-azu (Ezik. 38–39; Joel 2–3; Mkpu.11; 16). Onye-nzoputa ga-aputa ihe n’ebea ngwa ngwa tutu Obibia nke Ugboro Abuo (Zek. 8:7–9). (Hu Nduzi gaa n’Akwwkw-nso nile, “Temple, Ulo nke Onye-nwe.”)

9. Temple nke Herod

Foto nke a na-egosi udi ihe ntu nke temple nke Herod dika e chere na o kwesiri idi n’afu 67 ka a musiri Kraist. Mgbidi na-agba ulo nile nke temple ahụ okirikiri kpuchitere ebe di nso ahụ nke nwere Ebe-Nso ahụ Kacha Ebe-nso nile, ebe nso ahụ na nnukwu ogige ato.

Ihe Omume nile di Mkpa: Josef na Meri chere nwa a muru ohuru Jisus n’iru Chineke na temple ahụ (Luk. 2:22–38). Onye-nzoputa kuziri ihe na temple ahụ na mgbe o gbara afu iri na abuo (Luk. 2:41–46). Onye-nzoputa chupuru ndi na-agbanwe ego site na temple ahụ (Mat. 21:12–13) na buru amuma mbibi nke temple ahụ (Mat. 24:1–2). Otu temple nke odin’iru ka a ga-ewu na Jerusalem (Ezik. 40–48; Zak. 8:7–9). (Hu Nduzi gaa na Akwwkw-nso nile “Temple, Ulo nke Onye-nwe.”)

10. Nzọ ukwọ e si arigo na Temple

Ebe temple ahụ bu ogige nile e jiri mgbidi kewasị, na ogige nile putara n’ezi ka e tinyere na ebe di ala karisja. Ndi na-eefe ofufe batara site na onu-uzo-ama di iche iche, tinyere ndi ahụ dugara n’elu site na nzo-ukwu ndi a e si a rigo n’ime ogige nile ahụ putara ezi na kwa baa n’ime ogige nile ahụ di n’ime. Otutu puku ndi mmadu arigoworo nzo-ukwu ndi a ogologo oge, tinyere Okpara nke Chineke. Mgbe ndi-agha nke Tajtos bibiri temple ahụ n’afu 70 ka a musiri Kraist, nzo-ukwu nile ahụ ka mpekere ihe nile kpuchiri. E kpughere ha mgbe a na-ekpofu mpekere ihe nile nke akuku nke nnukwu obodo ochie ahụ nke Jerusalem.

Ihe Omume nile di Mkpa: Ezikiel huru n’ime ohu otu o ha na odidi nke temple odi n’iru ahụ (Ezik. 40). (Hu Nduzi gaa n’akwwkw-nso nile, “Temple, Ulo nke Onye-nwe.”)

11. Ugwu Olive, Ebe izu-ike Orson Hyde

Ebe a na-ahụ na-ele anya ndida-odida anyanwu site na Ebe izu-ike Orson Hyde n’elu Ugwu

Olive ahụ gaa n'ebe Jerusalem di. Na mkpọda nke ọdịda-anyanwụ nke Ugwu Olive ahụ ka ubi nke Getsemane di. Na 24 Ọktoba 1841, Onye-okenye Orson Hyde jere ije rigo n'elu Ugwu Olive na kpere ekpere nke ibu-amuma nke ịrara nye Chineke maka nłota nke ụmụ nke Abraham na nke iwu temple ahụ.

Ihe Omume nile di Mkpa: Rom bibiri Jerusalem n'afọ 70 ka a mụsiri Kraist dika Onye-nzọputa buru amuma (hụ JS—Mat. 1:23). Onye-nzọputa ka ga-eguzo n'elu Ugwu Olive tutu mputa ihè ya nye uwa dum. (Hụ Zek. 14:3–5; OznQd. 45:48–53; 133:19–20; Nduzi gaa n'akwụkwọ-nsọ nile, “Olive, Ugwu nke.”)

12. Ogige Ubi Getsemane

Foto nke a nke osisi olive meworo agadi ka e sere n'ebe ọdịnal nke Ogige Ubi Getsemane. Onye-nzọputa kpere ekpere na nso ebe a mgbe ọ hapụsiri ime-ulo di n'elu n'abalị nke a raara ya nye.

Ihe Omume nile di Mkpa: N'eeba ka Jisus Kraist malitere jta ahụhụ n'ihu mmehie nile nke mmadụ nile (Mat. 26:36–44; Mak. 14:32–41; OznQd. 19:16–19). Na-isochi ekpere ya Judas Iskariot raara ya nye, na ndi na-eso ụzọ ya gbanariri ya otu oge-na-isochi njide ejidere ya n'ime ogige ubi ahụ (Mak. 14:50). (Hụ Nduzi gaa n'akwụkwọ-nsọ nile, “Getsemane”).

13. Gọlgota

Nkume ahụ yiri otu ọkpụkpụ isi na di nanị n'ezie nke Onu-uzọ ama Damaskos nke Jerusalem. O kwere omume na ebe a bu ebe a kpogidere Jisus Kraist n'obe.

Ihe Omume nile di Mkpa: Mgbe a piasiri Jisus ụtari na mesia ya akaja, a kpọtara ya “n'otu ebe a kpọrọ Gọlgota otu ebe nke ọkpụkpụ isi,” ebe a kpogidere ya n'obe (Mat. 27:26–35; Jón 19:17–18). (Hụ Nduzi gaa n'akwụkwọ-nsọ nile, “Gọlgota.”)

14. Ili Ogige-Ubi

Nke a bu ebe ọdinal nke olili Onye-nzọputa. Ọtụtụ ndi amuma ọhuru enwewo mmetuta na e nyibere arụ Onye-nzọputa n'ime ili ogige-ubi a.

Ihe Omume nile di Mkpa: Mgbe Onye-nzọputa nwusiri n'elu obe, e tinyere arụ ya n'ime otu ili ọhuru a waputara site na nkume (Mat. 27:57–60). N'ubochi nke ato, ọtụtụ ndinyom gara n'ili ahụ na chọputa na arụ Onye-nzọputa adighi n'ebe ahụ (Mat. 28:1; Jón 20:1–2). Ndi-ozu Pita na Jón gakwara n'ili ahụ na huru na arụ Onye-nzọputa adighi n'ebe ahụ (Jón 20:2–9). Onye-nzọputa e

kulitere n'onwu putara ihè nye Meri Magdalin (Jón 20:11–18).

15. Jeriko

Foto a na-egosi osisi na Jeriko nke ubochi ugbua. Na mgbe ochie ọ bụrụ nnu kwu obodo e wuru mgbidi gburu gburu n'ime ndagwurugwu nke Osimiri Jodan, mita 252 n'okpuru elu oke osimiri. Ọ bu ebe iri-ori-ubi na-eruputa ihe, ebe osisi nkwa nile n'agụ oge na osisi epe nile na-adigide. N'azu-ala ahụ ka Ugwu ọdinala nke Onwunwa di (Mat. 4:1–11).

Ihe Omume nile di Mkpa: Na nso ebea, ka Joshua na ụmụ Israel gafere Osimiri Jodan nke mbụ, na-ibata n'ime ala ekwere na nkwa (Josh. 2:1–3; 3:14–16). Onye-nwe na-iri ọrụ ebube kpata ka mgbidi ahụ nile daa n'iru ndi-agma nile nke Israel (Josh. 6; hụ kwa Ndi-Hib. 11:30). Joshua tükwasiri nkocha n'elu nnu kwu obodo ahụ (Josh. 6:26), nke e mezuru (1 Ndez. 16:34). Elaisha gworo mmiri nile nke Jeriko (2 Ndez. 2:18–22). Onye-nzọputa gafere site n'eeba na nleta ya nke Jerusalem nke ikpe-azu, gworo onye-isi. Batimios na nonyeere Zakios, onye ọna-utu (Mak. 10:46–52; Luk. 18:35–43; 19:1–10). Ụzọ ahụ gara Jeriko site na Jerusalem putara n'akuko ilu nke ezi onye Sameria (Luk. 10:30–37).

16. Shailo

Na nlegide anya nke mpaghara ọdida-anyanwụ a, ihe-odida nile nke nnu kwu obodo ochie ahụ di nwa-obere n'aka-ekpe nke etiti. Ha di n'elu obere ugwu di gburu gburu nke ugwu ndi ozo di ogologo gbara okirikiri.

Ihe Omume nile di Mkpa: Agburu nile nke Israel gbakoro na nata okè nke ala ha (Josh. 18–22). Ụlọ-ufufe ahụ na Igbe nke Ogbugba-ndu ka e wuru n'eeba na ọgidere ọtutu nari afọ nile (Josh. 18:1). N'eeba ka Hana kpere ekpere na raara nwa ya Samuel tinye n'ori ofufe nke Onye-nwe (1 Sam. 1). Ndi Israel wepuru Igbe-ogbugba-ndu ahụ site na Shailo na ndi Filistia meriri ha n'agha, na mgbe ahụ dokpuuru igbe ahụ n'agha (1 Sam. 4:1–11).

17. Ugwu Geraizim na Ugwu Ebal

E legide anya mpaghara Ọdida-anyanwụ, na aka-ekpe ka Ugwu Geraizim di na n'aka nri, Ugwu Ebal. E sere foto Nablus ọhuru n'eeba a. Nnu kwu obodo ochie nke Shekem di n'agbata Ugwu abuo ndia n'ime ndagwurugwu di na ndida (nwa obere gaa n'aka nri nke foto ahụ).

Ihe Omume nile di Mkpa: Abraham ruru ulo-ikwuu ya na Shekem (Jen. 12:6–7). Jekob ruru ulo-ikwuu

ebe a na ụzọ otu mpekere ala (Jen. 33:18–20). Ugwu Geraizim bụuru ugwu nke ngozi ebe Ugwu Ebal bụuru Ugwu nke ibụ-ony (Deut. 27–28). Na Ugwu Ebal, Joshua wuru ihe ncheta nke nwere iwu nke Moses na mgbe ahụ guputaara ndị Israel iwu ahụ (Josh. 8:30–35). Ọkpukpụ nile nke Josef ka e liri na Shekem (Josh. 24:32).

18. Dotan dị na Sameriya

Mpaghara a nke Ala Nsọ ka ihe e ji mara ya bu njikọ ala nile na ndagwurugwu nile. Ọ bụ ala iri ahijia dị mma nke anumanu. Mgbe ndị Israel haziri ala, mpaghara nke a ka e nyere Manase.

Ihe Omume nile dị Mkpa: Na Ndagwurugwu Dotan ka e rere Josef baa n'ime Ijpt (Jen. 37:12–28). Obadaia zoputara otu narị ndi-amuma site na-izobe ha n'ime ọgba nile mgbe Jezebel gbara mbọ igbu ndi-amuma nke Israel (1 Ndez. 18:13). Igwe ndi-agha Siria gbara Elaisha na odibo ya okirikiri, bụ ndi Onye-nwe zoputara site n'uzọ ọrụ-ebube (2 Ndez. 6:13–23).

19. Siseria na mbara-ala Sharon ruo Kamel

E legide anya mpaghara elu elu gafee ọdọ-ugbo-mmiri ochie nke Siseria. A na-ahụ kwa na ọnyụ ọnyụ nke foto ahụ ogologo Ugwu Kamel.

Ihe Omume nile dị Mkpa: Elaija biasoro ndi-amuma ugha nke Beal iru na iru n'Ugwu Kamel (1 Ndez. 18). Via Maris (Uzọ nke Oke Osimiri ahụ) otu ụzọ dị mkpa n'oge nile mgbe ochie, togboro gaa ọwụwa-anyanwụ nke Siseria. Mgbe ọ hụsiri otu ọhụ putara ihè mgbe ọ nọ na Jopa, Pita malitere nkwsa ozi-oma ahụ n'etiti ndi Jentailu site na ikuziri ọchi-agha ọtụ narị ndi-agha nke ndi Rom a kpọrọ Kōniliōs na Siseria (Qlndoz. 10). Filip kwusara ozi-oma na biri n'ebela na nwere ụmụ-ndinyom anọ ndi buru amuma (Qlndoz. 8:40; 21:8–9). Pól bụuru onye-mkpọrọ na nnukwu obodo ahụ ruo afọ abụọ (Qlndoz. 23–26). O kwusara ozi-oma nye Felix, Festos, na Herod Agripa II, onye sirii, “Nwantintị ka ọ fọdurụ na i gbara m ume ibe Onye-otu-Kraist” (Qlndoz. 26:28).

20. Jopa

E legide anya elu elu mpaghara ọdida-nyanwụ ofe nnukwu obodo ọdọ-ugbo-mmiri nke Jopa.

Ihe Omume nile dị Mkpa: Jona gara Jopa iwere ugbo mmiri gaa Tashish (Jona 1:1–3). Jopa bụuru ọdọ-ugbo-mmiri ebe Solomon na n'ikeazu Zerubabel jiri mee ihe mgbe ha wetara osisi sitere na ọhia Cedar nke Lebanon iji wuo temple ha nile (2 Ihem. 2:16; Ezra 3:7). N'ebela ka Pita kulitere Tabita, onye a maakwara dika Dọkas

biaghachi azụ na ndụ (Qlndoz. 9:36–43). Pita hụkwara ọhụ nke anumanu nile di ọcha na ndi na-adighi ọcha, nke kpugheere ya mkpa ọ di imalite nkwsa-ozi-oma ahụ n'etiti ndi Jentailu (Qlndoz. 10). Orson Hyde rutere ebea irara Ala Nsọ ahụ nye Chineke na 1841.

21. Ndagwurugwu Jezreel

E legide anya mpaghara ọdida-nyanwụ site n'elu Ugwu Tabo rute otu ebe nke ndagwurugwu Jezreel. Na-agbanyeghi na, kwa mgbe ka e chere na Ndagwurugwu Jezreel bụ otu nnukwu ndagwurugwu, ezie ọ bụ otu usoro ndagwurugwu nile nke na-ejikota mbara ala nke Akọ na ndagwurugwu Jodan na mpaghara nke Oke Osimiri Galili. Ndagwurugwu nke Megido, maka ima atụ, di n'ebe mpaghara ọdida-nyanwụ nke ndagwurugwu a. Ndagwurugwu Jezreel bụuru isi ụzọ nke na-agafe Ala Nsọ ahụ n'agbata oke Osimiri Meditarenia na mpaghara ọdida-nyanwụ na Ndagwurugwu Jodan na mpaghara Ọwụwa-nyanwụ.

Ihe Omume nile dị Mkpa: Uzọ ugbo-ala ahụ di mma na-ejikota Ijpt na Mesopotamia sitere na ndagwurugwu a gafee, na a luru ọtụtụ agha n'ebela (Ndikp. 1:22–27; 5:19; 2 Ndez. 23:29–30). Oke agha ikpe-azụ n'ala a ga-eji agha Ha-Magedon malite, nke a ga-alụ mkpirisi oge tutu Qbibia nke Ugboro Abụọ nke Onye-nzoputa; o weere aha ya site na Har Megidon ma-obu Ugwu Megido (Ezik. 38; Joel 3:9–14; Zek. 14:2–5; Mkpu. 16:14–16).

22. Ugwu Teboa

E legide anya mpaghara elu-elu. Ala-ndida gbara Ugwu Teboa okirikiri bụ Ndagwurugwu Jezreel, a maakwara dika Mbara ala nke Esdrelon. Nazaret togbo n'ime ugwu nile ahụ ma a gafee Ugwu Teboa.

Ihe Omume nile dị Mkpa: Debora na Berak kpokotara igwe ndi agha nile nke Onye-nwe ọny megide Jebin, eze nke Hezo (Ndikp. 4:4–14). Ugwu Teboa bụ otu n'ime ọnọdụ ebe ọdinala nke mnwoghari nke Onye-nzoputa (Mat. 17:1–9); nke ọzọ bụ Ugwu Hemon. (Hụ Nduzi gaa n'Akwukwọ-nsọ nile, “Mnwoghari.”)

23. Oke Osimiri Galili na Ugwu nke Nkwuputa idi-ngozi-nile

E legide anya na ndida-ọdida-nyanwụ ofe njikọ elu ele nke ọdida-nyanwụ nke Oke Osimiri Galili, otu ọdọ-mmiri na e siteghị na mmiri oke osimiri Taiberias di na nsotu agiga nke akuku mmiri ahụ na mpaghara nsotu aka-ekpe nke foto ahụ. Ugwu ahụ di n'etiti iru-ala ahụ bụ

onọdụ ebe nke Ugwu nkwpụta idị ngozi nile. Kapanauum dī na mpaghara aka-ekpe, ma a pụta na foto ahụ.

Ihe Omume nile dī Mkpa: Onye-nzọpụta rūrū ọrụ ije ozi ya n'onọdụ anụ arụ na-anwụ anwụ ebe ọ dī ukwu na mpaghara a. N'ebia ka ọ kpọrọ na chie Ndi-ozī Iri na abụọ echichi (Mat. 4:18–22; 10:1–4; Mak 1:16–20; 2:13–14; 3:7; 13–19; Luk. 5:1–11), kuziri Okwu Chukwu e kwuru n'elu Ugwu (Mat. 5–7), na kuziri ihe n'akụkọ ilu nile (Mat. 13:1–52; Mak. 4:1–34). Ọrụ-ebube nile ọ rūrū ụnyere ndị a na-eso: ọ gwọrọ onye ekpen-ta (Mat. 8:1–4); mee ka ebili mmiri dajūọ (Matt. 8:23–27); chupụ otu igwe mụọ ojọọ nile site n'ime otu nwa okorobia ndi banyere mgbe ahụ n'ime igwe ezi nke gbara ọsọ baa n'ime oke osimiri (Mak. 5:1–15); kulitere nwa-ada Jeairos site na ndi nwuru anwu (Mat. 9:18–19, 23–26; Mak. 5:22–24, 35–43); nyere ndi di 5,000 na 4,000 nri ha rijuru afo (Mat. 14:14–21; 15:32–38); nyere ndi na-eso uto ya iwu ka ha tuba ihe ha ji egbu-azu, site na nkea ha gbuteere otutu azu (Luk 5:1–6); gworo otutu ndi mmadu (Mat. 15:29–31; Mak 3:7–12); na putara ihe mgbe o bilitesiri n'onwu ikuziri ndi na-eso uto ya ihe (Mak 14:27–28; 16:7; Jon 21:1–23).

24. Kapanauum

Kapanauum dī n'elu elu akukū mmiri nke Oke Osimiri Galili, buuru etiti nke nkwsa ozi-oma Galili nke Jisus (Mat. 9:1–2; Mak 2:1–5). Etiti ebe igbu azu na izu ahia a na-enweta ihe a choro, na ebe di mkpa, o buuru ebe obibi nye ndi Jentailu dika kwa ndi Juu. Onu-ogugu nke obodo ahụ na nari afo nke mbu a karighi ndi mmadu di 1,000. Kapanauum ka e tinyere na ngalaba uto nile nke uto izu-ahia di mkpa, nwere ala nile na-eruputa ihe nke oma na-agma ya okirikiri. Ndi-agma Rom ruru ulo isa-aru nile na ihe nile nke e ji echekwa ihe n'ebia, nke nyere aka na obibi ndu a haziri ahazi nwere ulo oha nile a ruziri aruzi. Na-agbanyeghi otutu oru-ebube nile a ruru ebea, ndi mmadu ahụ juru nkwsa ozi-oma Onye-nzoputa. N'ihu nke a Jisus kochara nnukwu obodo ahụ (Mat. 11:20, 23–24). N'oge na-eteghi anya Kapanauum dabara na mbibi na na-anogide na-enweghi onye bi n'ime ya.

Ihe Omume nile dī Mkpa: A maara Kapanauum dika “nnukwu obodo nke Onye-nzoputa ahụ” (Mat. 9:1–2; Mak. 2:1–5). Ọ rūrū otutu ọrụ-ebube n'ebe onodu a. Dika ima-atu, ọ gworo otutu ndi mmadu (Mak. 1:32–34), tinyere nwa odibo nke onye na-achikota otu nari ndi-agma (Luk 7:1–10), Ogo nwanyị nke Pita (Mak 1:21, 29–31), Onye

akukū aru ya nwuru anwu onye e budara akwa ndina ya site n'elu ulo (Mak 2:1–12), na nwoke ahu nwere aka kponwuru akponwu (Mat. 12:9–13). N'ebia Jisus chupu kwara otutu mụọ ojọọ nile (Mak 1:21–28, 32–34), kulitere nwa nwanyị nke Jeairos site na ndi nwuru anwu (Mak 5:22–24, 35–43), na kwuru Okwu Chukwu nke achicha nke ndu n'ime ulo-nzuko di na Kapanauum (Jon 6:24–59). Onye-nzoputa duziri Pita uto ka o gbute otu azu site n'Oke osimiri Galili, meghee onu ya, na chota mkpuru ego nke o ga-eji kwuo utu-isi (Mat. 17:24–27).

25. Osimiri Jodan

Osimiri Jodan malitere n'elu nke Oke Osimiri Galili, na-asoba n'ime ya, na mgbe ahụ na-aga n'iru ruo n'ala ala nke Oke Osimiri Nwuru-anwu.

Ihe Omume nile dī Mkpa: Lot horo mbara ala nile nke Jodan ahụ maka onwe ya (Jen. 13:10–11). Joshua kewara mmiri ya nile, ikwere ka ndi Israel gafee baa n'ime ala ahụ e kwere na nkwa (Josh. 3:13–17; 4:1–9, 20–24). Elaija na Elaisha kewara mmiri ahụ nile (2 Ndez. 2:5–8, 12–14). Neaman ka a gworo ekpenta (2 Ndez. 5:1–15). Jon O Me Baptism mere otutu ndi mmadu baptism, tinyere Onye-nzoputa (Mat. 3:1–6, 13–16). (Hu Ndusi gaa n'Akwukwo-nsọ nile, “Osimiri Jodan.”)

26. Siseria Filipai

Isi mmiri a di n'ukwu-ala nke Ugwu Hemon. O bu otu n'ime isi mmiri nile nke Osimiri Jodan. Herod Filip, onye chiri ebe a wuru otu nnukwu obodo n'ebia inye Sisa nnukwu ugwu (onye isi ochichi ya) na onwe ya; nnukwu obodo ahụ ka a kporo na nke mbu Penias na taa a kporo ya Benias ma-ogu Siseria Filipai.

Ihe Omume nile dī Mkpa: Onye-nzoputa na ndi na-eso uto ya zukotara na Siseria Filipai. N'ebia Pita kwuputara na Onye-nzoputa bu “Kraist ahụ, Okpara nke Chineke di ndu.” Onye-nzoputa mgbe ahụ kwere Pita nkwa nke “otughe-uto nile nke ala-eze elu igwe” (Mat. 16:13–20).

27. Nazaret

Ebe a a na-ele anya nke nnukwu obodo ohuru nke Nazaret di mpaghara ala-ala. Nazaret buuru otu obere onumara n'oge nile nke Bible.

Ihe Omume nile dī Mkpa: Nifai huru n'ime ohu nne nke Onye-nzoputa na Nazaret (1 Nif. 11:13–22). Mụọ-ozī Gebriel gwara Meri na o ga-amu Onye-nzoputa (Luk. 1:26–35). Gebriel gwara Josef ka o kporo Meri ibu nwunye ya na ka a kpoo aha nwa ya nwoke Jisus (Mat. 1:18–25). Jisus tolitere n'ime

Nazaret (Mat. 2:19–23; Luk. 2:4–40; 4:16). O kwu-sara ozi-oma na mara-okwa n’ụlọ-nzuko na ya bụ Mesaja ahụ (Luk. 4:16–21), kama ndi Nazaret juru ya aju (Mat. 13:54–58; Luk. 4:22–30).

28. Dan

Nnukwu obodo ochie nke a ka a naara akpo Leshem (Josh. 19:47) ma-ọbụ Lajsh (ndikp. 18:7, 14) tutu ndi Israel e merie ala ahụ. Isi mmiri nile di n’ọnọdụ ebe a, tinyere isi mmiri nile di na Siseria Filipai, bụ isi mmalite nile nke Osimiri Jodan.

Ihe Omume nile di Mkpa: Abraham dọputara Lot (Jen. 14:13–16). Agburu Dan dọkpuru ebe ahụ n’agha na kpọ ya aha Dan (Josh. 19:47–48). Jeroboam wulitere otu nwa-ehi ọla-edo nke nyere aka na odida nke agburu iri ndi elu elu ahụ (1 Ndez. 12:26–33). Dan buuru nnukwu obodo nke Israel kachasi idi na nsotu elu-elu—nke mere na akwukwo-nsọ nile na atunyere ala nke Israel “Site na Bia-sheba wee ruo obuna na Dan” (2 Ndez. 30:5; Bia-sheba buuru nnukwu obodo nke kachasi idi na ala ala). (Hu Ndusi gaa n’Akwukwo-nsọ nsọ nile, “Dan”).

29. Athens

Foto nkea na-egosi odida mbibi nile nke Patenon di n’ime Athens. Athens buuru isi obodo ochie nke Atika nke ndi Grik na n’ime oge nile nke Testament Oheru buuru nkewa nnukwu obodo ndi Rom nke Akaja. E nyere ya aha na nnukwu ugwu nke chi-arusi-nwanyi ndi Grik Atena. N’oge nile Testament Oheru otutu idi ukwu na ebube nke Athens e funariwo ya, mana nwere ihe akpuru akpu nile na ihe ncheta nile nye chi nile na chi nwanyị nile, tinyere “chi nke na a maghi ama” (Qlndoz. 17:23).

Ihe Omume nile di Mkpa: Onye-ozu Pol letara nnukwu obodo ahụ na kwusara ozi-oma n’Ugwu Mas, nso nso Patenon ahụ (Qlndoz. 17:15–34). E zipuru ndi mgbasaa ozi-oma site n’Athens gaa n’akuku Gris ndi-ozo (1 Ndi-Tes. 3:1–2).

30. Korint

Isi obodo nke nkewa nnukwu obodo ndi Rom nke Akaja. O di n’elu olu-nke ala ahụ jikotara Pelopenesos ahụ na eluala nke Gris, o nwere otu odo-ugbo-mmiri ma n’akuku nke owuwa-nyanwu n’odida-nyanwu. O buuru nnukwu obodo odo-ugbo-mmiri nke a matara maka aku na uba na ike na-arụ ọrụ n’ime.

Ihe Omume nile di Mkpa: Pol biri na Korint maka otu afọ na onwa isii, na hiwere Nzuko-nsọ n’ebe ahụ (Qlndoz. 18:1–18). Pol degaara ndi otu Nzuko-nsọ otutu leta n’ime ebe nke Korint, abuo n’ime ha bu nke di ugbua n’ime Testament Oheru (1 na 2 Ndi-Korint).

31. Efesos

Odida mbibi nile nke ebe a na-anọ eme ihe egwuregwu ndi Grik di n’Efesos, ebe Onye-ozu Pol kwusara ozi-oma. N’ime oge nile nke Testament Oheru, Efesos nwere ezi aha gazuo n’uwa nile a maara ama n’ihi omaricha temple ya e wuru na nnukwu ugwu nke chi-arusi-nwanyi ndi Rom Daiana. Efesos, nke no n’odida-mbibi ugbua, buuru n’otu oge isi obodo nke nkewa nnukwu obodo ndi Rom nke Esia na nnukwu etiti ebe izu-ahia. Ndi okpu-uzu-olaocha nke nnukwu obodo ahụ mere ka o too eto bu nnogide izu-ahia nke ire onyinyo nke Daiana.

Ihe Omume nile di Mkpa: Onye-ozu Pol letara Efesos na nso nke ogwugwu nke njem mgbasaa ozi-oma ya nke ugboro abuo (Qlndoz. 18:18–19). Na njem nke ato ya o noro n’ime nnukwu obodo ahụ afọ abuo. A manyere ya amanye ka o puo n’ihi ogba aghara nke ndi ahụ na-akpu-uzu-olaocha kpata, ndi na-ada n’ahia ha mgbe Pol kwusara ozi-oma megide ofufe nke chi ugha nwanyị Daiana (Qlndoz. 19:1, 10, 23–41; 20:1). Ebe ahụ a na-anọ eme ihe egwuregwu nke Efesos buuru nke bukarisiri n’ibu nke ndi Grik wuworo na onodu ebe Pol na ndi nsiso ya nile chere ndi ahụ na-agba aghara iru (Qlndoz. 19:29–31). Pol degaara ndi otu Nzuko-nsọ no n’Efesos otu akwukwo-ozu n’ime oge ndokpu n’agha ya na Rom. Otu n’ime ngalaba asaa nke Nzuko-nsọ di n’ime Esia bu nke e zigaara akwukwo nke Mkpughe di n’ime Efesos (Mkpu. 1:10–11; 2:1).

32. Ibe ala mmiri gbara okirikiri nke Patmos

Otu ibe ala mmiri gbara okirikiri di n’ime Oke Osimiri Aegean ebe a chupuru Jon gaa na ya (Mkpu. 1:9). Dika odinala siri di, o ruru ọrụ n’ebe ahụ n’ime ebe nile e si egwute okwute mable.

Ihe Omume nile di Mkpa: Jon huru nnukwu oheru ahụ a maara dika Apokalips (akwukwo nke Mkpughe). Onye-nwe gwara ya ka o zigara ya Nzuko asaa di n’ime Esia (Mkpu 1:11).

Map nile ndia na-eso puru inyere gi aka ighota akwukwo-nso nile nke oma karja. Site n'imara maka omumu gbasara ala na omume ya

nke ala nile a kpaa nkata ha n'ime akwukwo-nso nile, i puru ighota ihe omume nile nke akwukwo-nso nke oma karja.

1. MAP NKE IHE A NA AHU ANYA NKE ALA NSO AHU
2. OPURU NKE ISRAEL SITE N'IJIPT NA MBANYE N'IME KENEAN
3. NKEWASI NKE AGBURU IRI NA ABUO AHU
4. MBA UKWU NKE DEVID NA SOLOMON
5. MBA UKWU NDI ASIRIA
6. MBA UKWU QHURU NDI BABILON (Nebukadneza) NA ALA-EZE NKE IJIPT
7. MBA UKWU NDI PESIA
8. MBA UKWU NDI ROM

9. UWA NKE TESTAMENT OCHIE
10. KENEAN N'IME OGE NILE TESTAMENT OCHIE
11. ALA NSO AHU N'IME OGE NILE TESTAMENT QHURU
12. JERUSALEM N'OGHE NKE JISUS
13. NJEM MGBASA OZI-QMA NILE NKE ONYE-OZI POL
14. IDI ELU NILE NKE EBE NILE NKE ALA NSO N'IME OGE NILE NKE BIBLE

Ntu-aka n'usoro nke abidji nke aha nile nke ebe puru inyere gi aka ighota otu ebe obula n'elu map nile ahu. Ndedata obula gunyere onu-ogugu nke map ahu nke ntunyerere usoro map nile nwere akuku ano ha otu nke ngwakota otu mkpuru okwu-onu-ogugu mejuputara ya sochiri. Maka ima-atu, ndedata maka Raba (Aman) n'elu map nke mbu ka e deputara dika 1: D5; nke ahu bu, map 1, ihe nwere akuku ano ha otu D5. I puru ighota udi ihe nwere akuku ano nile ahu na map nke obula site na-itunyerere nchikwa nile ahu di n'onu onu n'akuku nke map ahu. Aha nile nke ebe nile nke na-adi n'usoro ka e deputara n'akara mkpuchi; maka ima-atu, Raba (Aman). Akara ajuju na-eso otu aha na-egosi na ebe ahu e gosiri na map ahu kwere omume ma-ogu ikekwe kama o dochabeghi anya.

Nke na-eso bu otughe-uzo nke ighota akara di iche iche na iru mkpuru mbiputa akwukwo e jiri mee ihe na map nile ahu. Tinyekwa na map nke obula nwere ike nwere otughe-uzo nile na nkwa nile nke akara nile ndi ozo so ya gbasara map nke ahu.

Otu kpom di uhie uhie na-anochi anya otu nnukwu obodo ma-ogu obodo. Otu ahiri nwere ike n'oge ufodu tuo aka site na kpom ahu gaa n'aha nke nnukwu obodo ahu ma-ogu ebe o di.

Oke Osimiri
Nwuru-anwu

Jerusalem

MOAB

JUDEA

Otu ihe nwere akuku ato na-anochi anya otu ugwu.

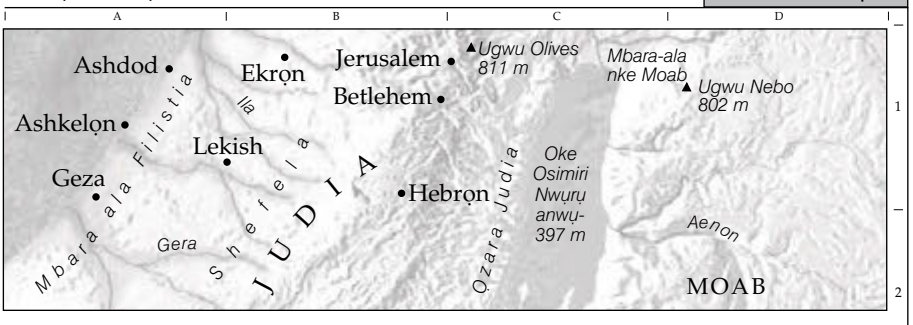
Udi iru mkpuru mbiputa akwukwo a ka e jiri mee ihe maka ebe nile nke omumu gbasara ala na omume ya nile dika oke osimiri ukwu nile, oke osimiri nile, odo-mmiri nile, osimiri nile, ugwu nile, ozara nile, ndagwu-rugwu nile, ozala nile na ibe ala nile mmiri gbara okiri kiri.

Udi iru mkpuru mbiputa akwukwo a ka e jiri mee ihe maka nnukwu obodo dum, na obodo nile (na maka ebe nile a kwadaruru ala di na map nnukwu obodo Jerusalem).

Udi-iru mkpuru mbiputa-akwukwo a ka e jiri mee ihe maka nkewasi ndoro ndoro ochichi nile di obere karja dika mpaghara nile, ndi mmadu nile na agburu nile.

Udi-iru mkpuru mbiputa akwukwo a ka e jiri mee ihe maka nkewasi ndoro ndoro ochichi nile buru ibu karja dika mba nile, ala nile, na kontinenti nile.

MAP IMA-ATU

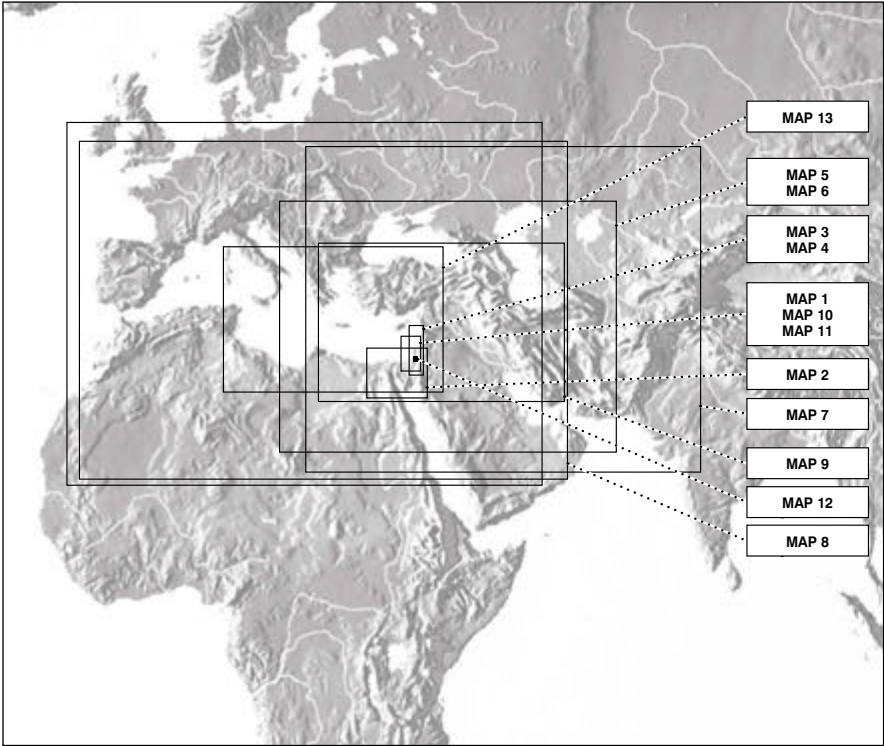
MAP NDUZI-UZO

Adria, Oke osimiri nke (Adriatik), 8:B2	Asho, 5:C3, 9:F2	Elu akuku nke, Temple, di na Jerusalem, 12:D5
Agburu, Asha, 3:A3	Asiria, 9:F2	Elu Ala Judia juputara n'Ugwu, 14:B2
Agburu, Benjamin, 3:A5	Askalon (Ashkelon), 11:A6	Elu elu Nnukwu Obodo, Jerusalem, 12:B6
Agburu, Dan, 3:B3, 3:A5	Atens, 6:A2, 7:A2, 8:C2, 13:D2	Elu elu Oke Osimiri (nnukwu Mediterenia), 7:A3, 9:B3
Agburu, Gad, 3:B4	Azotos, 11:A6	Elu mmiri nke Oke osimiri Mediterenia, 14:A2, 14:A6
Agburu, Ifrem, 3:A4	Babilon, 5:C3, 6:C3, 7:B3, 9:F3	Elu mmiri nke Oke Osimiri Nwuru-anwu, 14:A7, 14:C3
Agburu Isaka, 3:B4	Bebel (Shaina), 9:G3	Emeus, 11:B6
Agburu, Juda, 3:A5	Beso, osimiri, 1:A7, 10:A7, 11:A8	Endo, 10:C3
Agburu, Manase, 3:A4, 3:B3	Betabara, 11:C6	En-gedi, 4:D5, 10:C7
Agburu, Naftalai, 3:B3	Betani, 11:B6	Ezion-geba, 2:D3, 3:A8, 4:C8, 9:D4
Agburu Reuben, 3:B5	Betel (Luz), 3:A5, 4:C5, 10:B5, 11:B6	Fepa, osimiri, 1:D1, 10:D1, 11:D2
Agburu Simeon, 3:A6	Betfagi, 11:B6	Filadelfia, 11:D6
Agburu, Zebulon, 3:A3	Betlehem, 1:B6, 3:A5, 4:C5, 10:B6, 11:B6	Filipai, 13:D1
Aijalon, 1:B5, 10:B5, 11:B5	Betsajda, 11:C3	Fish Gate di n'ime Jerusalem, 12:B3
Aikonjum, 13:G2	Bet-shan, 3:B4, 4:D4, 10:C4	Gat, 3:A5, 4:C5, 10:A6
Ako (Ako, Tolemajas), 1:B3, 3:A3, 4:C3, 10:B2, 11:B3	Bezeta, 12:B2	Gat-hefa, 10:B3
Akuku mmiri foduru obere ka ala gbaa ya okirikiri nke Akwaba, 2:D4	Bia-sheba, 1:B7, 2:C1, 3:A5, 4:C6, 9:D4, 10:B7, 11:B8	Gedara, 11:C4
Ala di lari nile Qwuwanyanwu nke Ngafe Jodan, 14:D2	Birja, 13:D1	Gera, 10:A7
Ala-eze nke, Ijpt, 6:A3	Bozra, 3:B6, 4:D6	Gerar, osimiri, 1:A7, 10:A7, 11:A7
Ala-mmiri nke Oke Osimiri Nwuru-anwu, 14:C3	Carthage, 8:B3	Geza, 1:A6, 2:C1, 3:A5, 4:C5, 10:A7, 11:A7, 13:H4
Ala foduru obere ka mmiri gbaa okiri kiri nke Sajnai, 2:C3	Damaskos, 1:D1, 3:B2, 4:D2, 9:D3, 10:D1, 11:D1, 13:H3	Gibeon, 10:B5
Ala-onu-mmiri nwere otutu ngalaba nke Nail, 2:A2, 9:C4	Dan (Laiish), 1:C2, 3:B3, 4:D3, 10:C2	Gilgal, 1:C5, 2:D1, 4:D5
Aleksandria, 8:C3, 13:F4	Deb, 13:G2	Golgota, di na Jerusalem, 12:B3
Aman (Raba), 1:D5, 10:D5, 14:D2	Dibon, 2:D1	Gomora, ebe nke Sodom na, 10:C8
Antioch, n'ime Pisidia, 13:F2	Dotan, 10:B4	Gris, 7:A2
Antioch, n'ime Siria, 8:C3, 13:H2	Dofka, 2:C4	Gulf nke Pesia (Oke Osimiri Ndida), 9:H3
Arad, 2:D1, 3:A5, 4:C5	Ebal, Ugwu, 1:B4, 3:A4, 4:C4, 10:B4, 11:B5, 14:B6	Gulf nke, Suez, 2:B3
Areba (Ndagwurugwu Rift), 1:B8, 2:D2, 4:C7, 10:C8	Ebe a rusiri ike Antonia, di n'ime Jerusalem, 12:C3	Hebron, 1:B6, 2:D1, 3:A5, 4:C5, 10:B7, 11:B7
Arebia, 5:C3, 8:D4	Ebe izu-ike nile nke Ozara, 2:C4	Heliopolis (On), 2:A3
Arimatia, 11:B5	Ebe Sodom na Gomora, 10:C8	
Ashdod (Azotos), 1:A6, 3:A5, 4:C5, 10:A6	Efesos, 8:C2, 13:E2	
Ashkelon (Askalon), 1:A6, 3:A5, 4:C5, 10:A6, 11:A6	Ekron, 1:B6, 10:A6	
	Elim, 2:C3	

Heran (Pada-eram), 9:E2 Heshbon, 4:D5 Hezō, 3:B3, 4:D3, 10:C2 Horeb (Ugwu Sajnai), 2:C4, 9:D4 Hōma, 2:D1, 4:C6 Ila, 1:A6, 10:B6, 11:B6 Ili Ogige-ubi, dī na Jerusalem, 12:B3 Inon, 11:C4 Isi mmiri, En-rogel, 12:C7 Isi mmiri Gajhon dī na Jerusalem, 12:D6 Italy, nkewa dī n'ime nnuk- wu obodo Rom, 8:B2, 13:A1 Iufretis, osimiri, 5:B3, 6:C3, 8:D3, 9:E2 Jebesh-gilead, 3:B4 Jebok, osimiri, 1:C5, 3:B4, 4:D4, 10:C5, 11:C5 Jeriko, 1:C5, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 10:C5, 11:C6, 14:A7, 14:C3 Jerusalem (Salem), 1:B6, 2:D1, 3:A5, 4:C5, 5:B3, 6:B3, 7:A3, 8:C3, 9:D3, 10:B6, 11:B6, 13:H3, 14:B2, 14:B6 Jezreel, 4:D4, 10:B4 Jopa, 1:A5, 3:A4, 4:C4, 10:A5, 11:A5, 13:H3 Kadesh-banea, 2:C2, 3:A6, 4:C6 Kaftō (Krit), ibe ala mmiri gbara okirikiri, 9:A3 Kajōs, ibe ala mmiri gbara okirikiri, 13:E2 Kakemish, 5:B2, 6:B2, 9:D2 Kapanau, 11:C3 Kena, 11:C3 Kir-hareset, 10:C7 Kishōn, osimiri, 1:B3, 10:B3, 11:B3 Kitim (Saiprōs), Ibe ala mmiri gbara okirikiri, 9:C3	Korazin, 11:C3 Kōrint, 13:D2 Kret (Kaftō), Ibe ala mmiri gbara okirikiri, 8:C3, 9:A3, 13:D3 Laish (Dan), 10:C2 Laistra, 13:G2 Lekish, 1:A6, 3:A5, 4:C5, 10:A6 Leodisia, 13:F2 Libya, 8:B3, 13:C4 Litani, osimiri, 1:C1, 10:C1, 11:C2 Luz (Betel), 10:B5 Magdala, 11:C3 Mahaneim, 10:C4 Maisine, 5:A2 Majra, 13:F2 Makerōs, 11:C7 Malta, ibe ala mmiri gbara okiri kiri, 13:B3 Mara, 2:B3 Mare Internum (Nnukwu, oke osimiri Mediterenia, Oke Osimiri elu elu), 8:B3 Mbara-ala nke Dōra, 9:F2 Mbara ala nke Filistia, 1:A6, 10:A6 Mbara-ala nke, Moab, 1:C6, 11:C6 Mbara ala nke Sherōn, 1:B4, 10:B4, 11:B5 Mba ukwu Midia, 6:D3 Mba ukwu ndi Asiria, 5:C3 Mba ukwu ndi Patia, 8:D3 Mba ukwu oḥurū nke Babilonia, 6:C3 Mediba, 4:D5 Megido, 1:B3, 3:A4, 4:C4, 6:B3, 9:D3, 10:B3 Melita (Malta), ibe ala mmiri gbara okiri kiri, 13:B3 Memfis (Nof), 2:A3, 5:B3, 6:B3, 7:A3, 8:C3 Mesopotemia, 8:D3, 9:E2 Militōs, 13:E2	Mmiri nile nke Merōm, (Oḍo-mmiri Hule) 10:C2 Mpaghara, Abilene, 11:D1 Mpaghara, Agōb, 4:D3 Mpaghara, Ai dumia, 1:B7, 10:B7, 11:B7 Mpaghara Akad, 9:G2 Mpaghara, Akad, 9:G2 Mpaghara, Amalek, 4:C6 Mpaghara, Amon, 1:D6, 3:B5, 4:D4, 10:D6 Mpaghara, Aram- Damaskōs, 4:D2 Mpaghara, Babilonia, 9:F3 Mpaghara, Bashan, 1:C3, 10:C2 Mpaghara, Bitainaia, 13:F1 Mpaghara, Britenia, 8:A1 Mpaghara, Decia, 8:C2 Mpaghara, Dekapolis, 11:C4 Mpaghara, Edom, 1:C8, 2:D2, 3:B6, 4:D7, 10:C8 Mpaghara elu elu, Galili, 1:C2 Mpaghara, Filistia, 4:C5 Mpaghara, Fonisia, 1:C1, 4:D2, 9:D3, 10:B1, 11:B2, 13:H3 Mpaghara, Frigia, 13:F2 Mpaghara, Galesia, 13:G1 Mpaghara, Galili, 11:C2 Mpaghara, Geshō, 4:D3 Mpaghara, Gilead, 1:C4, 10:C4 Mpaghara, Goshen, 2:A2, 9:C4 Mpaghara, Gōl, 8:A1 Mpaghara, Hispanaia, 8:A2 Mpaghara, Ijpt, 2:A3, 5:B4, 7:A4, 8:C4, 9:C4, 13:F4 Mpaghara, Ilam, 5:C3, 6:C3, 7:C3, 9:H3 Mpaghara, Israel, 4:C4 Mpaghara, Jamenaja, 8:B1 Mpaghara, Juda, 5:B3, 10:B7 Mpaghara, Judia, 1:B6, 11:B7

Mpaghara, Kapadosia, 13:H2 Mpaghara, Kenean, 2:C1, 9:D3 Mpaghara, Laidia, 13:E2 Mpaghara, Laisia, 13:F2 Mpaghara, Masedonia, 7:A2, 8:C2, 13:D1 Mpaghara, Midia, 2:D4, 9:D4 Mpaghara, Misia, 13:E2 Mpaghara, Moab, 1:C7, 2:D1, 3:B6, 4:D6, 10:C7 Mpaghara, Nabataea, 11:C8 Mpaghara Ndi Rom nke Akaja, 8:C2, 13:D2 Mpaghara, Negev, 1:A8, 10:A8 Mpaghara ndi Rom nke Esia, 8:C2, 13:F2 Mpaghara, Pamfilia, 13:F2 Mpaghara, Pisidia, 13:F2 Mpaghara, Pontos, 13:G1 Mpaghara, Sameria, 1:B4, 10:B4, 11:B4 Mpaghara, Sametaia, 8:C1 Mpaghara, Silisia, 13:G2 Mpaghara, Siria, 6:B3, 8:C3, 9:D3, 11:C2, 13:H3 Mpaghara, Urartu, 9:E1 Nain, 11:C4 Nail, osimiri, 2:A3, 5:B4, 6:B4, 7:A4, 8:C4, 9:C4 Nazaret, 1:B3, 11:B3 Ndagwurugwu Hinom, na Jerusalem, 12:B7 Ndagwurugwu Hule, 1:C2, 11:C2 Ndagwurugwu Kidron, di na Jerusalem, 12:D6 Ndagwurugwu nke, Ezralon, 1:B3, 10:B3 Ndagwurugwu nke Jezreel (Esdraelon), 1:B3, 10:B3 Ndida, Mpaghara, Galili, 1:C3 Ndida nnukwu Obodo, Jerusalem, 12:C6 Ndi, Filistia, 2:C2	Ndi, Haivait, 3:B2 Ndi, Het, 9:D2 Ndi, Hoa, 9:E2 Nineve, 5:C2, 9:F2 Nof (Memfis), 2:A3 Nzo-ukwu nile e si arigo na Temple di na Jerusalem, 12:D5 Nzuko ikpe, nke Apios, 13:B1 Obi-eze Hasmonia, di na Jerusalem, 12:C5 Obi-eze Herod, di na Jerusalem, 12:B5 Ogige-ubi Getsamane, di na Jerusalem, 12:D4 Oke Osimiri Aral, 5:D1, 6:D1, 7:C2 Oke Osimiri Arebia, 6:D4 Oke Osimiri Galili (Kineret), 1:C3, 3:B3, 4:D3, 9:D3, 10:C3, 11:C3, 14:B7 Oke Osimiri Kaspia, 5:C1, 6:C1, 7:B2, 8:D2, 9:G1 Oke Osimiri Kineret, 1:C3, 3:B3, 4:D3, 9:D3, 10:C3, 11:C3 Oke Osimiri Mediterenia (nnukwu oke osimiri Elu Elu), 1:A4, 2:B1, 3:A4, 4:C4, 5:A3, 6:A3, 7:A3, 8:B3, 9:B3, 10:A5, 11:A6, 13:D3, 14:A2, 14:A6 Oke osimiri Ndida (Oke osimiri Owuwa-anyanwu, Gulf nke Pesia), 5:C4, 6:C4, 7:B4, 8:D3, 9:H3 Oke Osimiri Nnu (Oke Osimiri Nwuru-anwu), 1:C6, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 9:D4 Oke Osimiri Nwuru-anwu (Oke Osimiri Nnu), 1:C6, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 9:D4, 10:C6, 11:C7, 14:A7, 14:C3 Oke Osimiri Ojii, 5:B1, 6:B1, 7:A2, 8:C2, 9:B1, 13:F1	Oke Osimiri Owuwa-anyanwu, (Ndida), 5:C4, 6:C4 Oke osimiri Uhie, 2:D4, 5:B4, 6:B4, 7:B4, 8:C4, 9:D4 Oke osimiri Ukwu (Elu-elu Meditarenja), 1:A4, 2:B1, 3:A4, 4:C4, 5:A3, 6:A3, 7:A3, 9:B3, 10:A5, 11:A6, 13:D3, 14:A2, 14:A6 Onu uzo-ama Oma, 12:C4 Osimiri, Abana, 1:D1 Osimiri Aenon, 1:C7, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 10:C7, 11:C7 Osimiri Indus, 7:D4 Osimiri nke Ijpt, 2:C2 Osimiri Jodan, 1:C5, 2:D1, 3:B4, 4:D4, 10:C5, 11:C5 Qdo-mmiri Hule (Mmiri nile nke Merom), 10:C2, 14:C6 Qdo-mmiri nta Agwo, di na Jerusalem, 12:A6 Qdo-mmiri nta Betesda, di n'ime Jerusalem, 12:C3 Qdo-mmiri nta nke Israel, di na Jerusalem, 12:C4 Qdo-mmiri nta nke Sajloam na Jerusalem, 12:C7 Qdo-mmiri nta nke Towaa di na Jerusalem, 12:B5 On (Heliopolis), 2:A3, 9:C4 Onu-ulof di n'elu na Jerusalem, 12:B6 Onu-uzo ama ebe a na e liwe aturu, di na Jerusalem, 12:C4 Onu-uzo ama mmiri di na Jerusalem, 12:C7 Onu-uzo-ama Susa na Jerusalem, 12:D4 Onu-uzo nke Ndi-eze, na Jerusalem, 12:C5 Onu-uzo Solomon na Jerusalem, 12:D4 Ozala, Libya, 9:B4 Ozara Arebia, 9:F3 Ozara Judia, 1:B7, 11:B7

Qzara nke Itam, 2:B3 Qzara nke Peran, 2:C3 Qzara nke Shaa, 2:B2 Qzara nke Sin, 2:C4 Qzara nke Zin, 2:C2 Qzara Qwūwa-anyanwū, 2:D3 Qzara Sajnai, 2:C4 Pafos, 13:G3 Pai-hahiroṭ, 2:B3 Paitom, 2:B2 Patmos, ibe ala mmiri gbara okirikiri, 13:E2 Pedan-eram (Heran), 9:E2 Pega, 13:F2 Pegamom, 13:E2 Penuel, 10:C4 Peraia, 11:C5 Pesia, 5:D4, 6:D4 Pōtiqli, 13:B1 Raba (Aman), 1:D5, 3:B5, 10:D5, 14:D2 Rameses (Tanis), 2:B2 Refidim, 2:C4 Regium, 13:B2 Remot-gilead, 3:B4, 4:D4 Rodes, ibe-ala mmiri gbara okiri kiri, 9:B3, 13:E3 Rom, 8:B2, 13:A1 Saika, 11:B5 Saipros (Kitim), ibe ala mmiri gbara okirikiri, 8:C3, 9:C3, 13:G3 Sairakus, 13:B2 Sajdon, 1:C1, 3:A2, 4:D2, 9:D3, 10:C1, 11:C1, 13:H3 Sajrin, 13:D3 Salamis, 13:G3 Salem (Jerusalem), 9:D3 Salim, 11:C4 Sameria, 1:B4, 5:B3, 10:B4, 11:B5, 13:H3	Samothrace, ibe ala mmiri gbara okiri kiri, 13:E1 Sarepta, 11:B1 Shailo, 3:A4, 4:D4, 10:B5 Shaina (Bebel), 9:G3 Shefela, 1:B6, 10:B6, 14:B2 Shekem, 3:A4, 4:C4, 10:B4 Shusan (Susa), 6:C3, 7:B3, 9:G3 Siseria, 11:B4, 13:H3 Siseria Filipai, 11:C2 Smaiana, 13:E2 Snidos, 13:E2 Sorek, osimiri, 1:B6, 10:B6, 11:B6 Spata, 6:A2, 7:A2 Sukot, n'Ijpt, 2:B2 Sukot, n'Israel, 3:B4, 4:D4 Susa (Shusan), 6:C3, 7:B3, 9:G3 Taigris, osimiri, 5:C2, 6:C2, 8:D3, 9:G3 Taia, 1:B2, 3:A3, 4:C3, 9:D3, 10:B1, 11:B2, 13:H3 Tasos, 13:G2 Tekoa, 10:B6 Temple di na Jerusalem, 12:C4 Tennis (Rameses), 2:B2 Tesalonaika, 8:C2, 13:D1 Tiberias, 11:C3 Tibis, 5:B4, 6:B4, 7:A4, 8:C4 Tolemaias (Ako), 1:B3, 11:B3, 13:H3 Troas, 6:A2, 7:A2, 13:E2 Troi, 9:B2 Ua, 5:C3, 9:E2, 9:G3 Ugwu, Ararat, 9:F1 Ugwu, Geraizim, 1:B5, 3:A4, 4:C4, 10:B5, 11:B5, 14:B6 Ugwu, Gilboa, 1:C4, 3:B4, 10:C4, 11:C4, 14:C6	Ugwu, Hemon, 1:C1, 3:B2, 4:D2, 10:C1, 11:D1, 14:D5 Ugwu Hoa, 2:D2 Ugwu, Kamel, 1:B3, 3:A3, 4:C3, 10:B3, 11:B3 Ugwu, Moraia, 14:B6 Ugwu, Nebo, 1:C6, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 10:C6, 11:C6 Ugwu nile nke Kaukasos, 5:C1, 8:D2, 9:F1 Ugwu nile nke Lebanon, 1:C1, 10:C1, 11:C1 Ugwu nke More, 1:C3, 10:B3 Ugwu Olive, 1:B6, 10:B6, 11:B6, 12:D4, 14:B6 Ugwu Sajnai, (Horeb), 2:C4, 9:D4 Ugwu Tebo, 1:C3, 3:B4, 4:D4, 10:C3, 11:C3, 14:C6 Ugwu, Zaijon, 14:B6 Ulo Kaiafas n'ime Jerusalem, 12:B6 Ulo-nri Ato, 13:B1 Ulo ugbo-mmiri, Fair Heavens, 13:E3 Uzọ, gara Betani, 12:D5 Uzọ gara Betlehem, 12:A7 Uzọ gara, Emeus, 12:A4 Uzọ gara, Hebron, 12:A7 Uzọ gara, Jeriko, 12:D5 Uzọ gara, Jopa, 12:A4 Uzọ gara Oke Osimiri Nnuru-anwu, 12:C8 Uzọ gara Sameria, 12:B1 Uzọ-mmiri nke Hezekaja, na Jerusalem, 12:C6 Yamok, osimiri, 1:C3, 10:C3, 11:C3 Zered, osimiri, 1:C8, 2:D2, 3:B6, 4:D6, 10:C8, 11:C8 Ziklag, 4:C5

MAP NILE GBASARA BIBLE

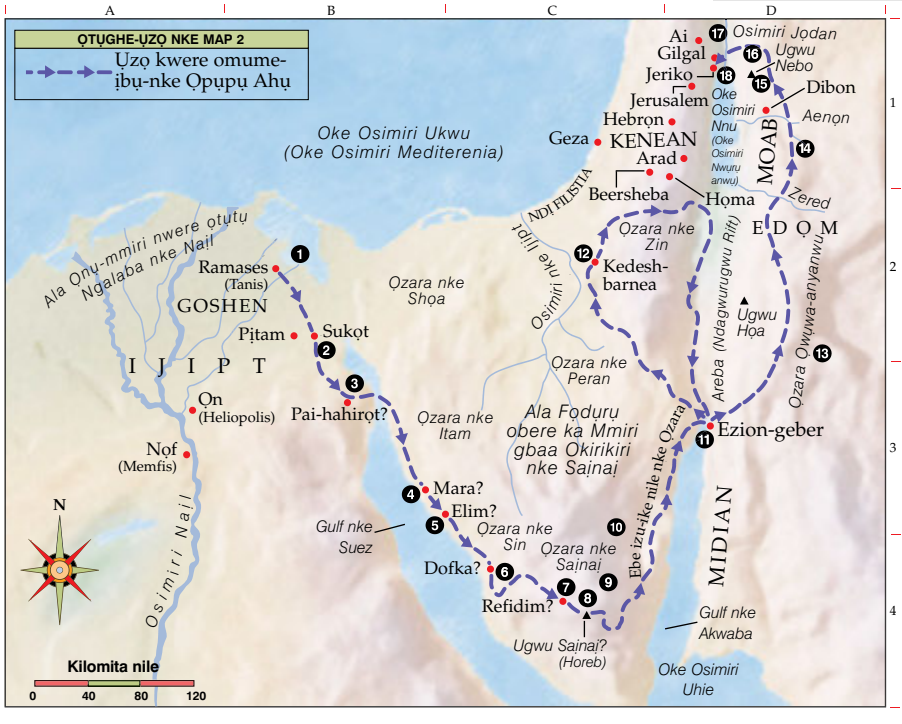
Map nile ndị a na-esọ ka e wetara iji nye aka n'omumụ nke akwụkwọ-nsọ nile, e mekwara ha otu ha ga-akwalite ngosi nile e tinyere n'omumụ ihe nile nke nkuzi nke Nzuko-nsọ.

Ihe nile ahụ e seputara n'elu map nke dị n'elu na-egosi ebe nlegide anya nke ọbụla n'ime map nile ahụ e nyere ọnu-ogugu nke na-esọ. Ihe mejuputara map nile ndị a bụ mpaghara nile buru ibu ya na kwa ebe wara wara nile nke omumụ gbasara ụdị ala na omume ya dị nke nke.

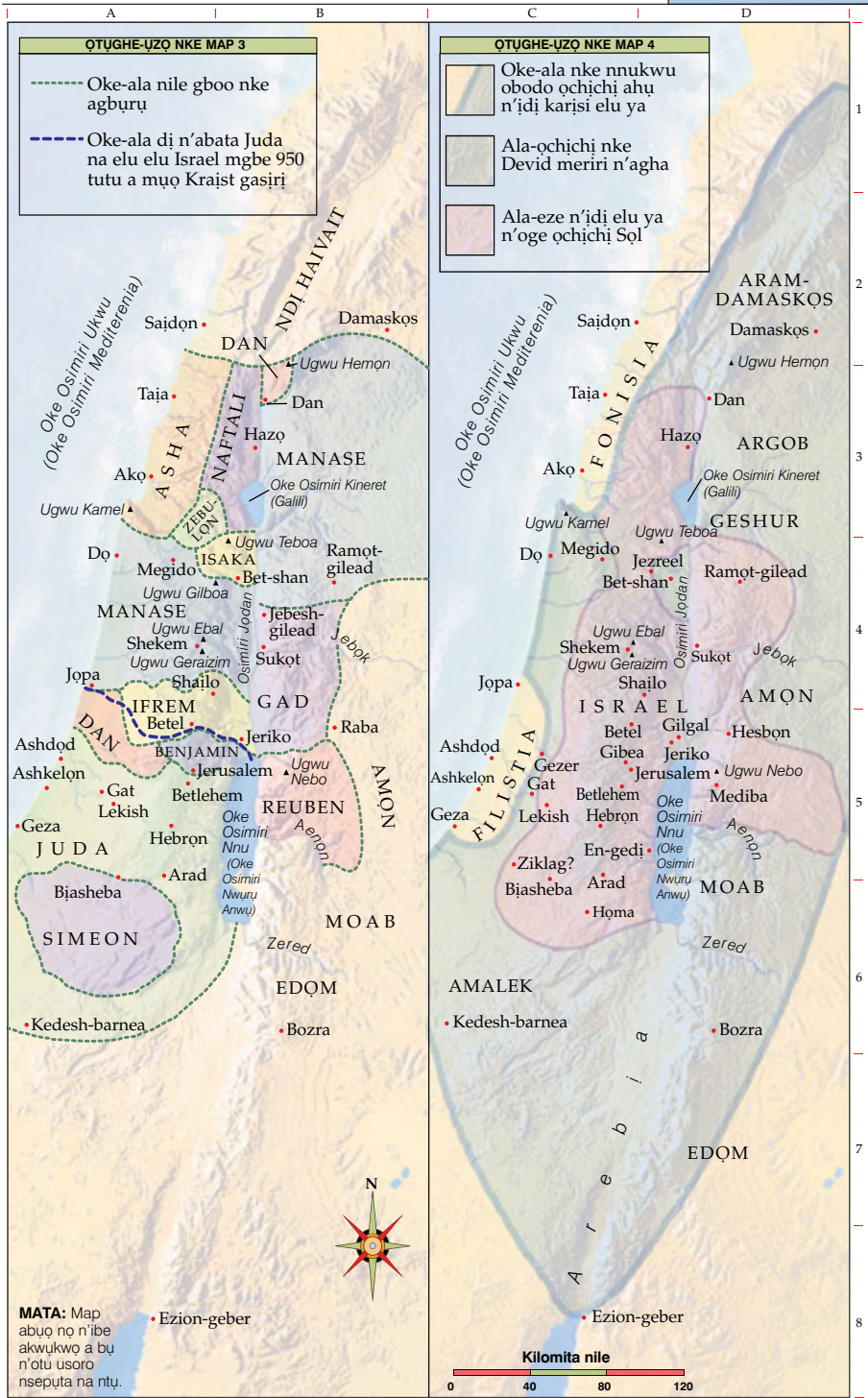
- MAP 1 MAP NKE IHE A NA AHU ANYA NKE ALA NSỌ AHỤ
- MAP 2 ỌPỤPỤ NKE ISRAEL SITE N'IJIPT NA MBANYE N'IME KENEAN
- MAP 3 NKEWASỊ NKE AGBURỤ IRI NA ABỤQ AHỤ
- MAP 4 MBA UKWU NKE DEVID NA SOLOMON
- MAP 5 MBA UKWU NDỊ ASIRIA

- MAP 6 MBA UKWU NDI BABILŌN (NEBUKADNEZA) NA ALA-EZE NKE IJIPT
- MAP 7 MBA UKWU NDỊ PESJA
- MAP 8 MBA UKWU NDỊ ROM
- MAP 9 ỤWA NKE TESTAMENT OCHIE
- MAP 10 KENEAN N'IME OGE NILE TESTAMENT OCHIE
- MAP 11 ALA NSỌ AHỤ N'IME OGE NILE TESTAMENT ỌHURỤ
- MAP 12 JERUSALEM N'OGHE NKE JISUS
- MAP 13 NJEM NILE NKE MGBASA-OZI-QMA ONYE-OZI PQL
- MAP 14 IDỊ ELU NILE NKE EBE NILE NKE ALA NSỌ N'IME OGE NILE NKE BIBLE

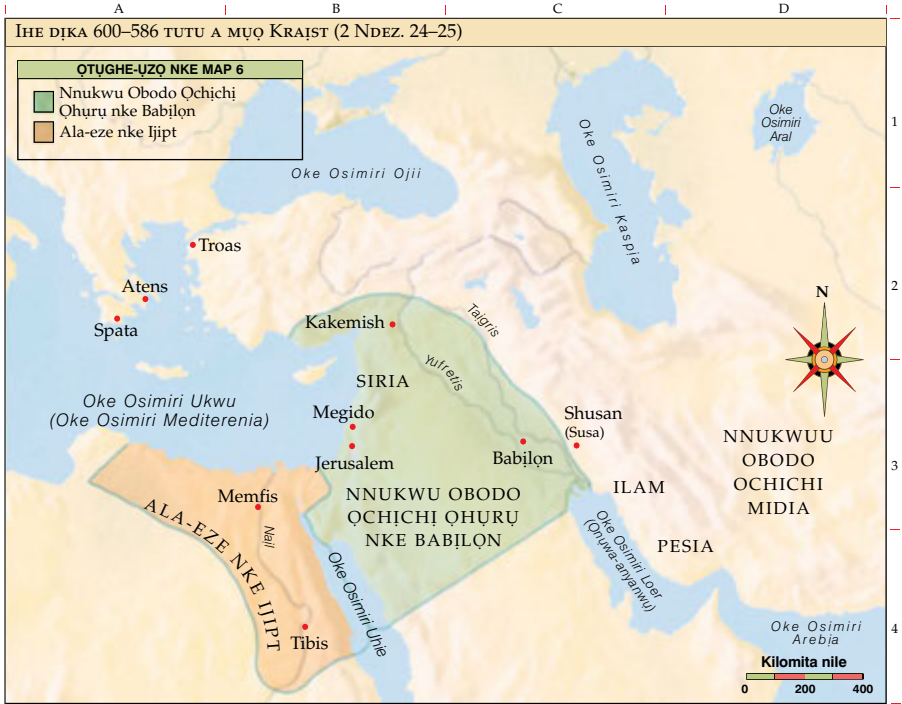

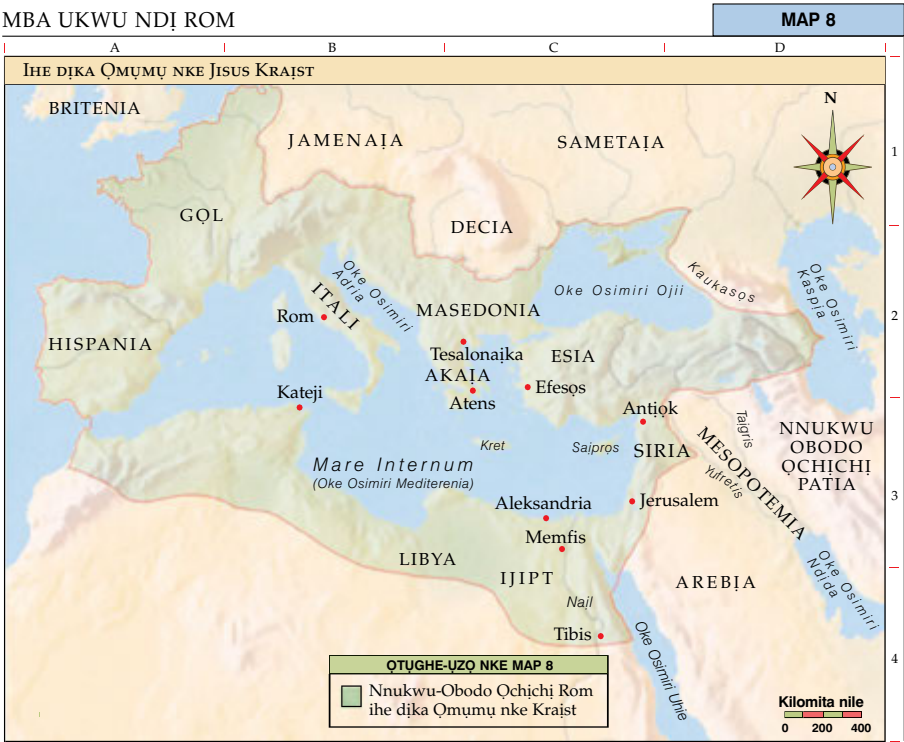
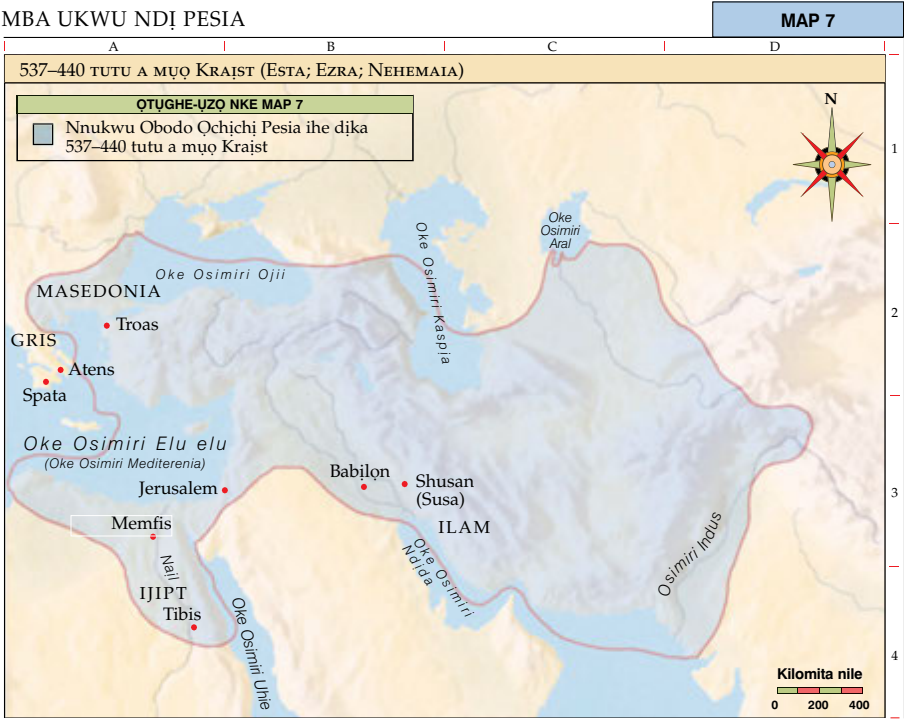
- Rameses** A chupuru Israel site n'Ijpt (Opu. 12, Onogu. 33:5).
- Sukot** Mgbe ndi Hibru hapusiri onodu ebe izu-ike nke mbu a, Onye-nwe nonyeere ha n'urukpu n'ehihie na otu ogidi oku n'abalali (Opu. 13:20-22).
- Paj-hahiro?** Israel gafere site na Oke osimiri Uhie (Opu. 14; Onogu. 33:8).
- Mara** Onye-nwe gworo mmiri nile nke Mara (Opu. 15:23-26).
- Elim** Israel wuru ebe izu-ike n'akuku Isi mmiri iri na abuo (Opu. 15:27).
- Qzara nke Sin** Onye-nwe zitere manna na nnyun quail iji nyejuo Isreal afu (Opu. 16).
- Refidim** Israel na Amalek luru agha (Opu. 17:8-16).
- Ugwu Sainai** (Ugwu Horeb ma-ogu Jebel Musa) Onye-nwe kpughere Iwu-nsu Iri ahu (Opu. 19-20).
- Qzara Sainai** Israel ruru ulo-ofufe ahu (Opu. 25-30).
- Ebe izu-ike nile nke Qzara** Ndi okenye iri asaa ka a kporo inyere Moses aka chia ndi ahu (Onogu 11:16-17).
- Ezion-geba** Israel gafere site n'ala nile nke Iso na Amon udo (Deut. 2).
- Kedesh-banea** Moses zigara ndi nchoputa n'ime ala e kwere na nkwa; Israel nupuru isi na ghara ibanye n'ala ahu; Kedesh ruru oru dika isi ebe izu-ike nke Israel maka otutu afu (Onogu 13:1-3, 17-33; 14; 32:8; Deut. 2:14).
- Qzara Qwuwa-anyanwu** Israel zere ogu ha na Edom na Moab (Onogu. 20:14-21; 22-24).
- Osimiri Aenon** Israel bibiri ndi Amorait ndi lusoro ha agha (Deut. 2:24-37).
- Ugwu Nebo** Moses lere anya n'Ala e kwere na nkwa (Deut. 34:1-4). Moses nyefere okwu Chukwu ato ikpe-azu ya (Deut. 1-32).
- Mbara-ala nile nke Moab** Onye-nwe gwara Israel ka ha kee ala ahu na napu ndi nile bi n'ime ya ala (Onogu. 33:50-56).
- Osimiri Jodan** Israel gafere Osimiri Jodan n'elu ala kporo akpo. Na nso nso Gilgal, nkume ndi si na ala mmiri nke Osimiri Jodan ahu ka e dobere dika ihe ncheta nke nkewa e kwera mmiri nile nke Jodan (Josh. 3-5:1).
- Jeriko** Umu Israel dokpuuru n'agha na bibiri nnukwu obodo ahu (Josh. 6).

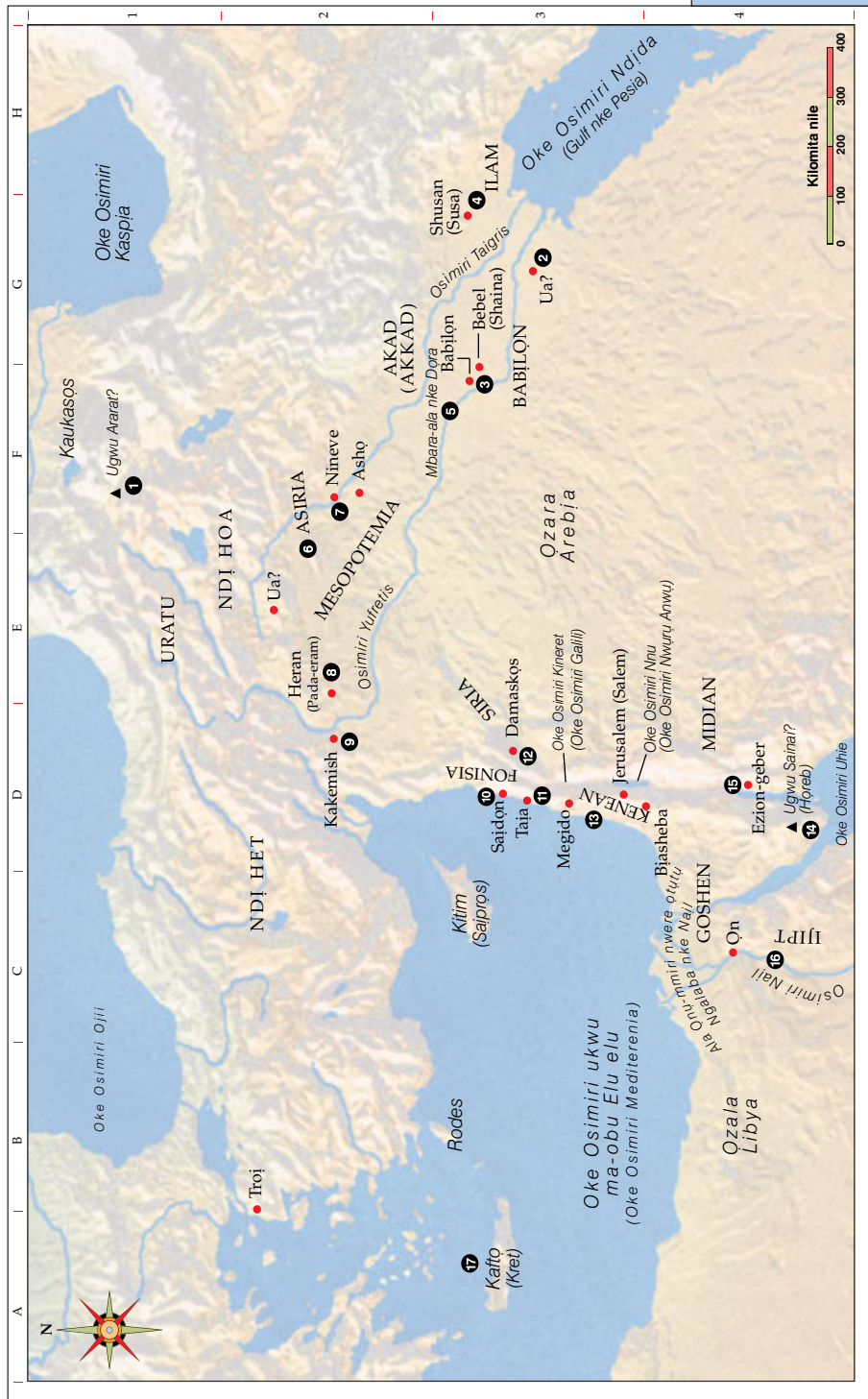

MBA UKWU ỌHURỤ NDỊ BABİLỌN (Nebukadneza)
NA ALA-EZE NKE IJIPT

1. Ugwu Ararat Onodu ebe odinala nke Ugbo Noa rutere ala (Jen. 8:4). Kpom kwem ebe ahụ bu nke na-amataghị. 2. Ua Ebe mbu nke Abraham biri, ebe ofoduru nwantinti ka o bu ru mmadu e ji adu aja, huri otu muo-ozu nke Jehova, na natara Urim na Tumim (Jen. 11:28-12:1; Abr. 1: 3:1). (Riba kwa ama onodu ebe ozo kwere omume ibu maka Ua na elu elu Mesopotamia). 3. Babilon, Bebel (Shaina) Kosh, nwa nwoke nke Ham biri na ya nke mbu, na Nimrod. Ebe mmalite nke ndi Jared n'oge nke ulo-elu Towah nke Bebel na mbara-ala nile nke Shaina. Na ikpeazu isi-obodo nke nkewa nnuwu-obodo nke Babilonia na ebe obibi ndi eze nke Babilonia, tnyere Nebukadnezra onye buuru otutu ndi Juu na ndokpu n'agha baa n'ime nnuwu obodo nke a ka e bibisiri Jerusalem na 587 tutu a muo Kraist. Ndi Juu nogidere na ndokpu n'agha n'ime Babilon afo di 70 ruo n'oge nke Eze Sauros, onye kwere ka ndi Juu lota na Jerusalem iwughari temple ahu. Daniel onye-umama bi kwara n'ebaa n'okpu ochihi Nebukadnezra, Belshazra, na Daraio I (Jen. 10:10; 11:1-9; 2 Ndez. 24-25; Jer. 27:1-29:10; Ezik. 1:1; Dan. 1-12; Omnai 1:22; Ita 1:33-43). 4. Shusan (Susa) Isi nnuwu obodo nke Mba ukwu ndi Persia n'okpu ochichi Daraio I (Daraio nke Nnuwu), Ksakses, (Ahasueros) na Ataksakses. Ebe obibi nke Ezenwanji Esta, onye inwe ume na okuwuke ya zoputara ndi Juu. Daniel na n'ikpe-azu Nehemia fere ofute n'ebaa (Neh. 1:1; 2:1; Esta 1:1; Dan. 8:2). 5. Mbara-ala nke Dora Shadrak, Mishak na Abed-nego ka a tubara n'ime oku na-enwu afo onwuru mgbe ha juru ikpo isi ala nye oninyio ola-edo nke Nebukadnezra mere, okpara nke Chineke chekwara ha, na ha wee site n'ime oku ahụ puta na-emerughi aru (Dan. 3).	6. Asiria Asho Buuru isi obodo nke mbu nke Asiria, nke Nineve sochiri. Ndi ochichi Asiria Shalmanesa V na Sagon II meriri Ala-eze Elu-elu nke Israel n'agha na bupuru agburu 10 ahụ na-ndokpu n'agha na 721 tutu a muo Kraist, (2 Ndez. 14-15; 17-19). Asiria buuru ihe-egwe nye Juda ruo 612 tutu a muo Kraist, mgbe Babilon meriri Asiria n'agha. 7. Nineve Isi obodo nke Asiria. Asiria busoro ala nke Juda agha n'ime n'oge ochichi Hezeaka na nkwsa ozi-oma nke Onye-amuma Aisaja. Jerusalem, nnuwu isi obodo nke Juda ka a zoputara n'uzo oru ebube mgbe otu muo-ozu mekpara igwe ndi-agha 185,000 nke Asiria aru (2 Ndez. 19:32-37). Onye-nwe gwara Onye-amuma Iona ka o kpota nnuwu obodo a na ndeghari (Jona 1:2; 3:1-4). 8. Heran Abraham noduru eba nwa oge tutu gawa Kenean. Nna Abraham na wannae ya foduru ebaa. Rebeka (mwunye Aisak), na Rachel, Lia, Bilha, na Zilpa (ndi nwunye Jakob), sitere n'ebaa bia (Jen. 11:31-32; 24:10; 29:4-6; Abr. 2:4-5). 9. Kakemish N'ebaa ka Nebukadnezra meriri Fero Neko n'agha, nke wetara na ngwusi ike Ijpt na Kenean (2 Ithem. 35:20-36:6). 10. Sajdon Nnuwu obodo a bu Sajdon choputara ya, otu nwa nwa Ham, na bu nnuwu obodo Kenean dikarisiri n'elu (Jen. 10:15-20). O buuru ebe obibi Jezebel, onye webatara ofute Beal n'ime Israel (1 Ndez. 16:30-33). 11. Taia Nke a buuru otu nnuwu obodo izu-ahia na odo-ugbo mmiri na Siria. Hiram nke Taia zigara Cedar na ola-edo na ndi-oru inyere Solomon aka na-iwu temple ya (1 Ndez. 5:1-10; 18; 9:11). 12. Damaskos Abraham doputara Lot na nso ebaa. O buuru isi nnuwu obodo Siria. N'ime oge ochichi Eze Devid, ndi Israel meriri nnuwu obodo a	n'agha. Elajia tere Hazael mmanu n'isi ibu eze nye Damaskos (Jen. 14:14-15; 2 Sam. 8:5-6; 1 Ndez. 19:15). 13. Kenean Abraham na umu ya ka e nyere ala a maka inwere ya ruo mgbe-nile na-adigide (Jen. 17:8). 14. Ugwu Sainaj (Horeb) Onye-nwe kwuru Moses okwu site n'ohia na-eze oku (Opu. 3:1-2). E nyere Moses iwu na Iwu-nso iri ahụ (Opu. 19-20). Onye-nwe kwusaara Elajia okwu n'olu nta nke di ezi mwayoo (1 Ndez. 19:8-12). 15. Ezion-geba Eze Solomon wuru "igwe ugbo-mmiri-agha" na Ezion-geba (1 Ndez. 9:26). Ikekwe na odo ugbo mmiri a, ka eze-nwanyi nke Sheba mgbe o nusi ezi-aha nke Solomon, bjaruru ihu ya (1 Ndez. 10:1-13). 16. Ijpt Abraham fere ebaa n'hi oke unwu di na Ua (Abr. 2:1, 21). Onye-nwe gwara Abraham ka o kuziere ndi Ijpt ihe o kpugheworo nye ya (Abr. 3:15). Umunne ndi nwoke nke Josef rere ya baa na-ibu oru (Jen. 37:28). Josef ghoro onye ochichi nke ulo Potifa n'ebaa. A tubara ya n'ime ulo mkporo. O kwara nro Fero na e nyere ya onodu ikike n'Ijpt. A kpokotara Josef na umunne ya ndi nwoke onu. Jakob na ezi na ulo ya gafere ebaa (Jen. 39-46). Umu Israel biri na Goshen nwantinti oge ha noduru n' Ijpt (Jen. 47:6). Ndi Israel bara uba na "nwee ume nke ukwu nke ukwu", mgbe ahụ ndi Ijpt wee tinye ha n'oru (Opu. 1:7-14). Mgbe ha nwesiri otu usoro aluhu ajo oria. Fero kwere ka Israel hapu Ijpt (Opu. 12:31-41). A kpogara Jeremaja n'Ijpt (Jer. 43:4-7). 17. Kafti (Kret) Ala ochie nke ndi Mainoa.

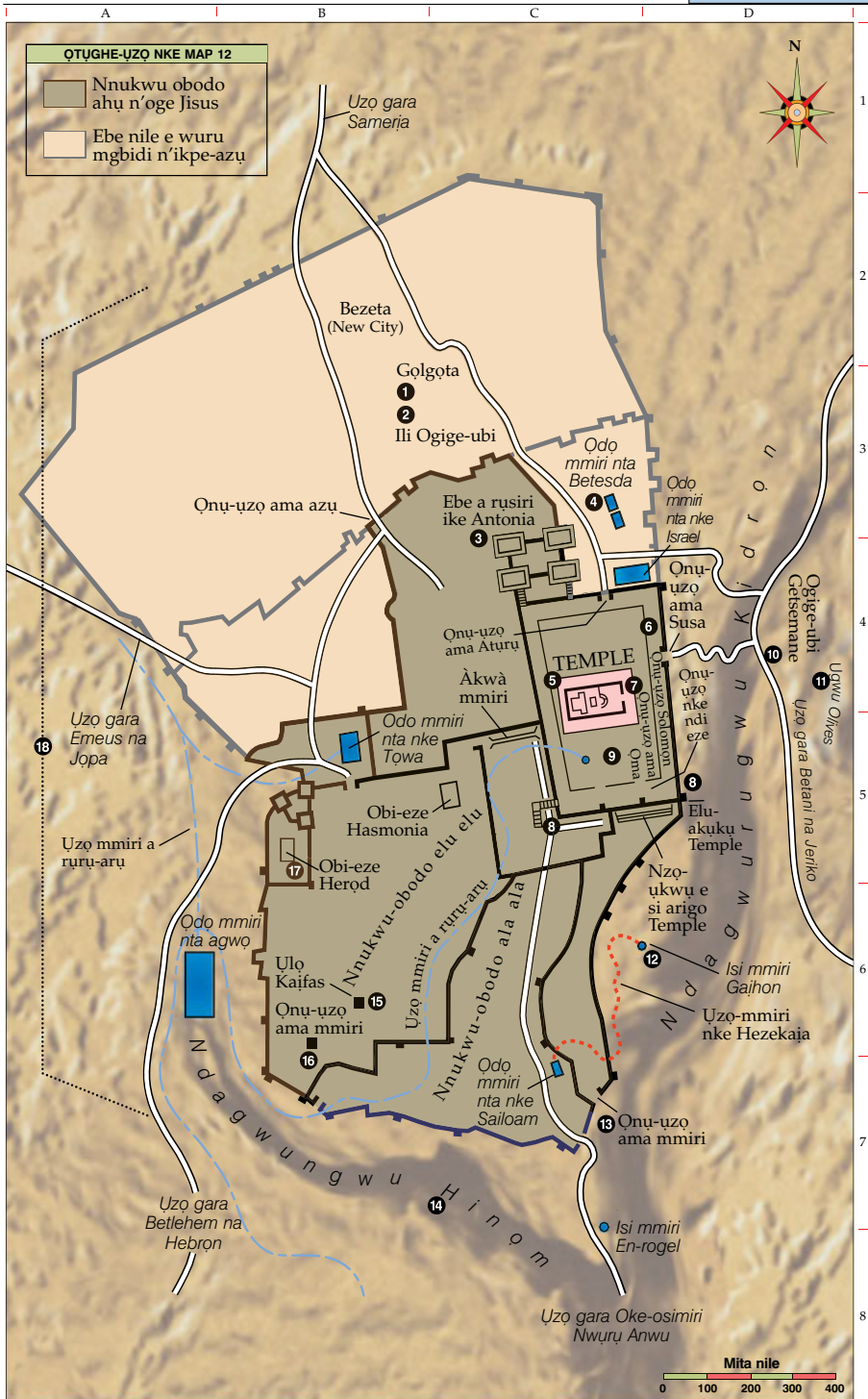
1. **Dan (Laish)** Jeroboam wuru otu nwa-ehi ọla-edo maka Ala-eze Elu elu nke a ga-akpo-isi ala nye (1 Ndez. 12:26–33). Dan bụurū ebe ngwūcha nke Israel ochie.
2. **Ugwu Kamel** Elaija guzogidere ndị nchụ-aja nke Beal na meghere elu-igwe nile maka mmiri ozuzo (1 Ndez. 18:17–46).
3. **Megido** Otu ebe nke ọtụtụ agha nile (Ndikp. 4:13–16; 5:19; 2 Ndez. 23:29; 2 Ihem. 35:20–23). Solomon nakọtara ụtụ isi iji wulite Megido (1 Ndez. 9:15). Eze Josaiia nke Juda ka e merurū arū nke onwū n'agha imegide Fero Neko nke Ijipt (2 Ndez. 23:29–30). Na ọbibia nke Onye-nwe nke Ugboro abụọ, otu nnukwu na agha ikpe-azụ ka a ga-alū n'ime ndagwurugwu Jezreel dika otu mpaghara agha nke Ha-Magedon (Joel 3:14; Mkpu. 16:16; 19:11–21). Aha ahụ Ha-Magedon bụ asụsụ Grik a sughariri site na nke Hibru Har Megiddon, ma-ọbụ Ugwu nke Megido.
4. **Jezreel** Aha nke otu nnukwu obodo dị na ndagwurugwu dīkarisiri nnukwu na a-eruputa ihe ubi karisja na Israel nwere otu aha ahụ. Ndị eze nile nke Ala-eze Elu-elū ahụ wuru obi-eze n'ebaa (2 Sam. 2:8–9; 1 Ndez. 21:1–2). Onye ajọ-omume Eze nwanị Jezebel biri ndū na nwurū n'ebaa (1 Ndez. 21; 2 Ndez. 9:30).
5. **Bet-shan** Israel chere ndị Kenean iru n'ebaa (Josh. 17:12–16). Arū Sōl ka e kedoro na mgbidi nile nke ebaa a rusiri ike (1 Sam. 31:10–13).
6. **Dotan** Josef ka umūnne ya ndi nwoke rere baa na-ibū oru (Jen. 37:17, 28; 45:4). Elaisha nwere otu ọhụ nke ugwu ahụ juputara n'inyinya nile na ụgbọ-ala nile (2 Ndez. 6:12–17).
7. **Sameria** Isi-obodo nke Ala-eze Elu-elū (1 Ndez. 16:24–29). Eze Ehab rūrū otu temple nye Beal (1 Ndez. 16:32–33). Elaija na Elaisha kwusara ozi-oma (1 Ndez. 18:2; 2 Ndez. 6:19–20). N'afọ 721 Tutu a mụọ Kraist, ndi Asiria meriri ya n'agha, na mezuo ndokpū n'agha nke agburū iri ahụ (2 Ndez. 18:9–10).
8. **Shekem** Abraham rūrū otu ebe ichū-aja (Jen. 12:6–7). Jekōb biri na nso ebaa. Simeon na Livai gburu n'igwē umū ndikom nile nke nnukwu obodo a (Jen. 34:25). Igba-ume nke Joshua gbara ka "horo—n'ubochi taa" ife Chineke ofufe bjara na Shekem (Josh. 24:15). N'ebaa ka Jeroboam hiwere isi-obodo nke mbū nke Ala-eze Elu-elū (1 Ndez. 12).
9. **Ugwu Ebal na Ugwu Geraizim** Joshua kewasiri Israel n'elu Ugwu abūọ ndia—a mara okwa ngozi nile nke iwu site n'Ugwu Geraizim, ebe nkocha ahū nile sitere n'Ugwu Ebal bia (Josh. 8:33). Ndị Sameria n'ikpe-azū wuru temple n'elu Geraizim (2 Ndez. 17:32–33).
10. **Penuel (Peniel)** N'ebaa ka Jekōb gbara mgba n'ime abali ahū dum ya na otu oje-ozī nke Onyenwe (Jen. 32:24–32). Gideon bibiri ebe a rusiri ike nke ndi Midian (Ndikp. 8:5, 8–9).
11. **Jopa** Jona soro ụgbō mmiri si n'ebaa gawa Tashish iji zere mgbasaa ozi-oma na Nineve (Jona 1:1–3).
12. **Shajilo** N'ime oge nke Ndị-ikpe, isi obodo nke Israel na ụlọ-ofufe ahū ka e tinyere n'ebaa (1 Sam. 4:3–4).
13. **Betel (Luz)** N'ebaa ka Abraham na Lot kewara (Jen. 13:1–11) na nwere otu ọhū (Jen. 13; Abr. 2:19–20). Jekōb nwere otu ọhū nke otu ububu nke na-erute n'elu-igwe (Jen. 28:10–22). N'ebaa ka e tinyere ụlọ-ofufe ahū maka nwa oge (Ndikp. 20:26–28). Jeroboam wulitere otu nwa-ehi ọla-edo maka Ala-eze Elu-elū ife ofufe (1 Ndez. 12:26–33).
14. **Gibeon** Ndị Haivait sitere n'ebaa ghogbue Joshua ikwenye ka e mee udo (Josh. 9). Anyanwū guzoro duu mgbe Joshua meriri n'agha (Josh. 10:2–13). Nkea bụkwaara otu onọdū ebe ụlọ-ọfufe nwa ntinti oge (1 Ihem. 16:39).
15. **Geza, Ashdod, Ashkelon, Ekron, Gat (nnukwu obodo ise nke ndi Filistia)** Site n'ime nnukwu oboda ndia ka ndi Filistia lusoro ndi Israel agha kwa mgbe kwa mgbe.
16. **Bethlehem** E liri Rechel nso ebaa (Jen. 35:19). Rut na Boaz biri n'ebaa (Rut. 1:1–2; 2:1, 4). A kpọrọ ya nnukwu obodo nke Devid (Luk 2:4).
17. **Hebron** Abraham (Jen. 13:18), Ajsak, Jekōb (Jen. 35:27), Devid (2 Sam. 2:1–4), na Absalom (2 Sam. 15:10) biri n'ebaa. Nkea bụurū isi obodo nke mbū nke Juda n'okpuru Ezi (2 Sam. 2:11). E kwere na Abraham, Sera, Ajsak, Rebeka, Jekōb, na Lia ka e liri n'ebaa n'ime ogba nke Makpila (Jen. 23:17–20; 49:31, 33).
18. **En-gedi** Devid zonahurū Sōl na hapurū Sōl ndū ya (1 Sam. 23:29; 24:1–22).
19. **Gera** Abraham na Ajsak biri n'ebaa nwa obere oge (Jen. 20–22, 26).
20. **Biasheba** Abraham gwuru otu olulu mmiri n'ebaa na gbara-ndū ya na Abimelek (Jen. 21:31). Ajsak hurū Onye-nwe (Jen. 26:17; 23–24), na Jekōb biri n'ebaa (Jen. 35:10; 46:1).
21. **Sodom na Gomora** Lot hōrō ibi na Sodōm (Jen. 13:11–12; 14:12). Chineke bibiri Sodōm na Gomōra n'ihī ajọ omume (Jen. 19:24–25). Na ikpe-azū Jisus jiri nnukwu obodo ndia mee ihe akara nile nke ajọ omume (Mat. 10:15).

1. **Taja na Sajdon** Jisus tulere idi iche nke Korazin na Betsajda na nke Taja na Sajdon (Mat. 11:20–22). O gworo ada nwanyi nke nwanyi Jentailu (Mat. 15:21–28).
2. **Ugwu nke Mnwogharị** E nwoghariri Jisus n'iru Pita, Jemes na Jon, na ha natara otughe-uzo nile nke ala-eze ahụ (Mat. 17:1–13). Ufodu mmadu kweere na Ugwu Mnwogharị ahụ bu Ugwu Hemon; ndi-ozo kwenyere na o bu Ugwu Teboa.
3. **Siseria Filipai** Pita gbara-ama na Jisus bu Kraist ahụ na ekwere ya nkwa otughe-uzo nile nke ala-eze ahụ (Mat. 16:13–20). Jisus buru amuma maka onwu nke ya onwe ya na Mbilite n'onwu ya (Mat. 16:21–28).
4. **Mpaghara nke Galili** Jisus biri nke karisiri na ndu ya na ikwusa ozi-oma ya n'ime Galili (Mat. 4:23–25). N'ebea ka o nyere Okwu Chukwu e kwuru n'elu Ugwu (Mat. 5–7); gworo onye ekpenta (Mat. 8:1–4); na hogoro, chie echichi, na zipu Ndi-ozu Iri na abuo ahụ n'ime ha nke Judas na-abughị onye Galili (Mak. 3:13–19). Na Galili ka Kraist ahụ nke biliworo n'onwu putara ihè nye Ndi-ozu ahụ (Mat. 28:16–20).
5. **Oke Osimiri Galili, na ikpe-azu a kporo oke Osimiri Taiberias** Jisus kuziri ihe site n'ime ugbo-mmiri Pita (Luk 5:1–3) na kporo Pita, Andru, Jemes na Jon ibu ndi oku azu na-akuta mmadu (Mat. 4:18–22; Luk 5:1–11). O mekwara ka ebili mmiri daa duu (Luk. 8:22–25); kuziri akuko-ilu nile site n'otu ugbo-mmiri (Mat. 13), jere ije n'elu oke osimiri (Mat. 14:22–32), na putara ihè nye ndi na-eso uzo ya mgbe o bilitesiri n'onwu (Jon 21).
6. **Betsajda Pita, Andru, na Filip ka a muru na Betsajda** (Jon 1:44). Jisus na Ndi-ozu ahụ puru gawa na nke onwe ha na nso Betsajda. Igwe ndi mmadu ahụ sooro ya, na o nyejuru 5,000 ahụ afọ (Luk 9:10–17; Jon 6:1–14). N'ebe a Jisus gworo otu onye-isi (Mak 8:22–26).
7. **Kapanaum** Nkea buuru ebe obibi Pita (Mat. 8:5, 14). Na Kapanaum, nke Matiu kporo nnukwu "obodo nke Jisus", Jisus gworo otu onye aru ya kpownwuru akponwu (Mat. 9:1–7; Mak. 2:1–12), gworo nwa odibo nke onye-na-achi otu nari ndi-agma, gworo nne nke nwunye Pita (Mat. 8:5–15), kporo Matiu ibu otu n'ime Ndi-ozu ya (Mat. 9:9), Meghere anya ndi isi, chupuru otu ekwensu (Mat. 9:27–33), gworo aka nwuru anwu nke otu nwoke n'ubochi izu-ike (Mat. 12:9–13), nyere mkparita uka nke achicha nke ndu (Jon 6:22–65), na kwere ikwu utu-isi nile, site na-igwa Pita ka o nweta ego ahụ site na onu otu azu (Mat. 17:24–27).
8. **Magdala** Nkea buuru ebe-obibi nke Meri Magdalin (Mak 6:9). Jisus biara n'ebea mgbe o nyejusiri 4,000 ahụ afọ (Mat. 15:32–39), na ndi Farisi na ndi Sadusi rioro ka o gosi ha otu ihe iriba-ama sitere n'elu-igwe (Mat. 16:1–4).
9. **Kena** Jisus gbanwere mmiri ka o ghoo mmanya (Jon 2:1–11) na gworo nwa nwoke nke otu onye na-ejere eze ozi onye no na Kapanaum (Jon 4:46–54). Kena bukwara ebe obibi nke Nataniel (Jon 21:2).
10. **Nazaret** Nleta Ima-okwa nke muo-ozu nye Meri na Josef mere na Nazaret (Mat. 1:18–25; Luk 1:26–38; 2:4–5). Mgbe o lotara site n'Ijipt, Jisus biri ndu nwanta ya na okorobia ya n'ebea (Mat. 2:19–23; Luk 2:51–52), Mara-okwa na ya bu Mesaja ahụ, na ndi nke ya juru ya aju (Luk 4:14–32).
11. **Jeriko** Jisus mere ka otu nwoke kpuru isi hu uzo (Luk 18:35–43). Ya na Zakios rikokwara nri-anyasi, "onye-isi n'etiti ndi o na-utu" (Luk 19:1–10).
12. **Betabara** Jon O Me Baptism gbara-ama na ya bu "olu otu onye na-eti mkpu n'ime ozara" (Jon 1:19–28). Jon mere Jisus baptism n'ime Osimiri Jodan, na gbara-ama na Jisus bu Nwa-aturu nke Chineke (Jon 1:28–34).
13. **Ozara nke Judia** Jon O Me Baptism kwu-sara ozi-oma n'ime ozara a (Mat. 3:1–4), ebe Jisus buru onu iri ubochi ano, na a nwara ya onwunwa (Mat. 4:1–11).
14. **Emeus** Kraist ahụ biliworo n'onwu jere ije n'uzo gara Emeus ya na mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzo ya (Luk 24:13–32).
15. **Betfagi** Mmadu abuo ndi na-eso uzo dutaara Jisus nwa inyinya nke o no n'elu ya malite njem mmeri ya ibanye n'ime Jerusalem (Mat. 21:1–11).
16. **Betani** Nke a buuru ebe obibi nke Meri, Mata, na Lazaros (Jon 11:1). Meri nuru okwu nile nke Jisus, na Jisus gwara Mata okwu maka ihoro ezi okè ahụ (Luk 10:38–42); Jisus kulitere Lazaros site na ndi nwuru anwu (Jon 11:1–44); na Meri tere ukwu Jisus mmanu (Mat. 26:6–13; Jon 12:1–8).
17. **Betlehem** A muru Jisus na nyibe ya n'ihe a na-etinye nri anu-ulo (Luk 2:1–7); ndi muo-ozu ziri ndi ozuzu aturu ozi nke omumu Jisus (Luk 2:8–20); otu kpakpando duziri ndi nwoke maara ihe uzo gaa n'ebe Jisus no (Mat. 2:1–12); na Herod gburu umu ntakiri (Mat. 2:16–18).

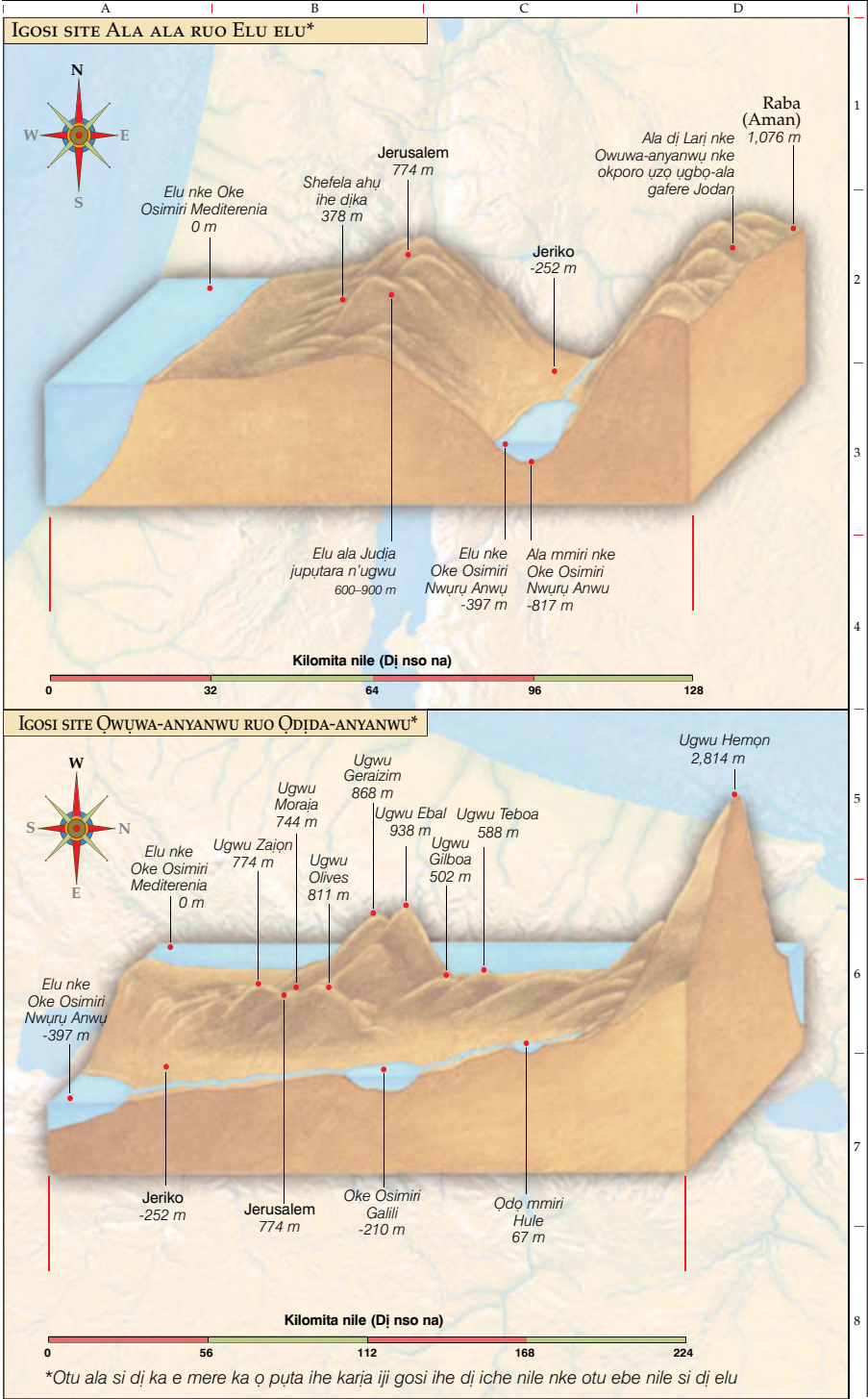

1. **Golgōta** Onọdụ ebe kwere omume ibụ maka mkpogide n'obe nke Jisus (Mat. 27:33–37).
2. **Ili Ogige Ubi** E liri Jisus (Jọn 10:38–42). Kraist ahụ nke biliworo n'ọnwụ putara ihè nye Meri Magdalin n'ime ogige ubi ahụ (Jọn 20:1–17).
3. **Ebe a rụsiri ike Antonia** Ikekwe e boro Jisus ebubo, ma ya ikpe, mee akaja na pia ya ụtari n'ọnọdụ ebe a (Jọn 18:28–19:16). E jidere Pol, na ọ koghariri akụkọ nke mgbanwe ya (Qlndoz. 21:31–22:21).
4. **Ọdọ-mmiri nta nke Betesda** Jisus gwọrọ otu onye na abaghị uru na ụbọchị izu-ike (Jọn 5:2–9).
5. **Temple** Gebriel kwere Zakaraja nkwa na Elizabet ga-amụ otu nwa nwoke (Luk 1:5–25). Akwa mkpuchi nke temple ka a dọwara n'ọnwụ nke Onyen-zoputa (Mat. 27:51).
6. **Onụ-uzọ Solomon** Jisus mara-ọkwa na ya bu Okpara nke Chineke. Ndi Juu choro iju ya nkume (Jọn 10:22–39). Pita kwusara ozi-oma ncheghari mgbe ọ gwosiri otu nwoke dara ngworo (Qlndoz. 3:11–26).
7. **Onụ ụzọ ama Oma** Pita na Jọn gworo otu onye ngworo (Qlndoz. 3:1–10).
8. **Elu akukụ nke Temple** Setan nwara Jisus onwunwa (Mat. 4:5–7). (E nwere ebe odinala abụọ di maka ihe omume a.)
9. **Ugwu di Nso** (e gosighi ebe o di).
 - a. N'odinala ndi mmadu kwere na ebea ka Abraham ruru otu ebe ichu-aja maka ichu-aja nke Aisak (Jen. 22:9–14).
 - b. Solomon ruru temple ahụ (1 Ndez. 6:1–10; 2 Ihem. 3:1).
 - c. Ndi Babilon bibiri temple ahụ n'afọ dika 587 Tutu a mụọ Kraist (2 Ndez. 25:8–9).
 - d. Zerubabel rughariri temple ahụ n'afọ dika 515 tutu a mụọ Kraist (Ezra 3:8–10; 5:2; 6:14–16).
 - e. Herod mere ka ebe izu-ahia nke temple ahụ di mbara karịa na rughariri temple ahụ malite n'afọ 17 tutu a mụọ Kraist. E kutara Jisus gosi ya dika nwa a muru oheru (Luk. 2:22–39).
 - f. Na mgbe o di afọ 12, Jisus kuziri ihe na temple ahụ (Luk 2:41–50).
 - g. Jisus mere ka temple ahụ di ọcha (Luk 2:41–50).
 - h. Jisus kuziri ihe na temple n'otutu oge mmemme (Mat. 21:23–23:39; Jọn 7:14–8:59).
 - i. Ndi Rom n'okpuru Taiotos bibiri temple ahụ n'afọ 70 ka a musiri Kraist.
10. **Ogige Ubi Getsemane** Jisus tara ahuhu, a raara ya nye, na e jidere ya (Mat. 26:36–46; Luk 22:39–54).
11. **Ugwu Olive**
 - a. Jisus bu ụzọ kwuputa mbibi nke Jerusalem na temple ahụ. O kwukwara maka Obibia nke Ugboro abụọ (Mat. 24:3–25:46; hụ kwa JS—Mat).
- b. Site n'ebea ka Jisus rigooro n'elu-igwe (Qlndoz. 1:9–12).
- c. Na Oktoba 24, 1841 Onye okenye Orson Hyde raara Ala-Nso ahụ nye Chineke maka nloghachi nke umu Abraham.
12. **Isi mmiri Gaihon** E tere Solomon mmanu ibụ eze (1 Ndez. 1:38–39). Hezekia mere ka e gwuo ụzọ-mmiri iji weta mmiri site n'isi mmiri ahụ baa n'ime nnukwu obodo ahụ (2 Ihem. 32:30).
13. **Onụ-uzọ ama Mmiri** Ezra guru na kowara iwu Moses nye ndi mmadu ahụ (Neh. 8:1–8).
14. **Ndagwurugwu Hinom** Chi-ugha nke Molek ka ndi mmadu ahụ kporo isi ala nye, nke gunyere iji nwantakiri chu-aja (2 Ndez. 23:10, 2 Ihem. 28:3).
15. **Ulo Kaiafas** A kpotara Jisus n'iru Kaiafas (Mat. 26:57–68). Pita gorọ ago na ya maara Jisus (Mat. 26:69–75).
16. **Onụ Ulo di N'elu** Ebe odinala ahụ ebe Jisus riri oriri ngabiga ahụ na hiwere oriri-nso ahụ (Mat. 26:20–30). Q sachara ukwu nke Ndi-ozu Iri na abuo ahụ (Jọn 13:4–17) na kuziere ha ihe (Jọn 13:18–17:26).
17. **Obi-eze Herod** A kpogara Kraist n'iru Herod ike-kwe na ebe a (Luk 23:7–11).
18. **Jerusalem** (ebe nile na-egosighi)
 - a. Melkizedek chiri ochichi dika eze nke Salem (Jen. 14:18).
 - b. Eze Devid dotara nnukwu obodo ahụ site n'aka ndi Jebus (2 Sam. 5:7; 1 Ihem. 11:4–7).
 - c. Ndi Babilon bibiri nnukwu obodo ahụ n'afọ dika 587 Tutu a mụọ Kraist (2 Ndez. 25:1–11).
 - d. Mụọ Nso mejuputara otutu mmadu n'ubochi Pentikost (Qlndoz. 2:1–4).
 - e. E jidere Pita na Jọn na kpata ha n'iru kansul ahụ (Qlndoz. 4:1–23).
 - f. Ananias na Safira gwara Onye-nwe okwu asi na nwuo (Qlndoz. 5:1–10).
 - g. E jidere Pita na Jọn, kama otu mụ-ozu naputara ha site n'ulo-mkpoto (Qlndoz. 5:17–20).
 - h. Ndi-ozu horo ndikom asaa maka inyere ha aka (Qlndoz. 6:1–6).
 - i. Igba-ama Stifen nye ndi Juu ka a juru aju, na a tugburu ya n'okwute (Qlndoz. 6:8–7:60).
 - j. E gburu Jemes n'ihu okwukwe ya (Qlndoz. 12:1–2).
 - k. Otu mụ-ozu mere ka Pita nwere onwe ya site n'ulo-mkpoto (Qlndoz. 12:5–11).
 - l. Ndi-ozu kpebiri ihe gbasara ibi-ugwu (Qlndoz. 15:5–29).
 - m. Ndi Rom n'okpuru Taiotos bibiri nnukwu obodo ahụ na afọ 70 ka a musiri Kraist.

1. Geza Filip kwusara ozi-oma nke Kraist na mere otu nwokwe pol onzoi onye Etiopia baptism n'uzo ya iga Geza (Olnodz. 8:26-39). 2. Jerusalem Hụ map 12 maka ihe omume nile n'ime Jerusalem. 3. Jopa Pita natara otu ohu na Chineke na-enye ndi Jentailu onyinye nke ncheghari (Olnodz. 10; 11:5-18). Pita kulitere Tabita site na ndi nwuru anwu (Olnodz. 9:36-42). 4. Sameria Filip kwusara ozi-oma na Sameria (Olnodz. 8:5-13), na Pita na Jon n'ike-azu kuziri ihe n'eba (Olnodz. 8:14-23). Mgbe ha nyefesiri onyinye nke Muo Nso, Saimon onye na-eme mgbasị choro izuta onyinye a site n'aka ha (Olnodz. 8:9-24). 5. Siseria N'eba mgbe otu Muo-ozī kwusarị ozi-oma nye otu ochi-agha nke otu nari ndi agha a kporo aha ya Konlios, Pita kwere ya ka e mee ya baptism (Olnodz. 10). N'eba Pöl mere mgbochi ya n'iru Agripa (Olnodz. 25-26; hụ kwa A—JS 1:24-25). 6. Danaskos Jisus putara ihè nye Sol (Olnodz. 9:1-7). Mgbe Ananias weghachisiri ihu-uzo Sol, e mere Sol baptism na o malitere nkwsa ozi-oma ya (Olnodz. 9:10-27). 7. Antioh (n'ime Siria) N'eba ndi na-esozu zo ka a kporo Ndi-otu-Kraist nke mbu (Olnodz. 11:26). Agabos buru amunia unwu (Olnodz. 11:27-28). Oke ngbotiwe bilitere na Antioh ghasara ibi-ugwu (Olnodz. 14:26-28; 15:1-9). Na Antioh Pöl malitere mgbasị ozi-oma ya nke ugboro abuo ya na Sailas, Banabas, na Judas Basabas (Olnodz. 15:22, 30, 35). 8. Tasos Obodo ebe obibi Pöl; Ndi Umunna zigara Pöl n'eba jiri chekwaa ndu ya (Olnodz. 9:29-30). 9. Sajipros Mgbe a kpagbusiri ha, ufodu Ndi-nso ghalagara n'ibe ala nke a mmiri ghara okirikiri (Olnodz. 11:19). Pöl sitere na Sajipros gaa njem mgbasị ozi-oma ya nke mbu (Olnodz. 13:4-5), dikaa Banabas na Mak mere n'ike-azu (Olnodz. 15:39). 10. Pafos Pöl kochara otu onye na-eme mgbasị n'eba (Olnodz. 13:6-11). 11. Dabe Pöl na Banabas kwusara ozi-oma ahụ n'ime nnukwu obodo a (Olnodz. 14:6-7, 20-21).	12. Lajista Mgbe Pöl gworo otu onye ngworo, ya na Banabas ka e kelee dikaa chi nile. A turu Pöl nkume na chee na o nwuru anwu kama dikwara ndu ozo na gara n'iru na-ekwusa ozi-oma (Olnodz. 14:6-21). Ebe obibi Timoti (Olnodz. 16:1-3). 13. Aikonjom Na mgbasị ozi-oma ha nke mbu, Pöl na Banabas kwusara ozi-oma n'eba na a majara ha jiri itu nkume (Olnodz. 13:51—14:7). 14. Leodisia na Kolosi Leodisia bu otu n'ime ngalaba nke Nzuko-nso nke Pöl letara na natara leta site n'aka ha (Ndi Kol. 4:16). O bu kwa otu n'ime nnukwu obodo asaa e deputara n'ime akwukwo Mkpguhe (ndi nke ozo bu Efesos, Snania, Pagamos, Taiataira, Sadis, na Filadelfia, hụ Mkpu. 1:11). Kolosi di kilomita 18 na mpaghara Owuwa-anwanwu nke Leodisia. Pöl degaara Ndi-nso ndi bi n'eba akwukwo. 15. Antioh (n'ime Pisidia) Na mgbasị ozi-oma ha nke mbu, Pöl na Banabas kuziere ndi juu na Kraist sitere na mkpuru nke David bia. Pöl wetara Israel ozi-oma ahụ, mgbe ahụ nye ndi Jentailu. Pöl na Banabas ka a kpagburu na chupuri (Olnodz. 13:14-50). 16. Militsos Mgbe o no n'eba na mgbasị ozi-oma ya nke ato, Pöl doru ndi okenyè nke Nzuko-nso aka na nti na "agu ndi jogburu onwe ha" ga-abata n'etti igwe aturu ahụ (Olnodz. 20:29-31). 17. Patmos Jon buuru onye mkporo n'ibe ala a mmiri ghara okirikiri mgbe o natara ohu nile ahụ di n'akwukwo nke Mkpguhe (Mkpu. 1:9). 18. Efesos Apolos kwusara ozi-oma n'eba jiri ike (Olnodz. 18:24-28). Pöl na mgbasị ozi-oma ya nke ato kuziri ihe na Efesos ruo afọ abuo, na-agbanwe otutu mmadu (Olnodz. 19:10, 18). N'eba o nyere onyinye nke Muo-Nso site na-ibikwasị aka nile (Olnodz. 19:1-7), na ruru oru-ebube nile tinere ichupu muo-ogwo nile (Olnodz. 19:8-21). N'eba ndi na-eke Daiana otufe palitere ogba-aghara megide Pöl (Olnodz. 19:22-41). Akuku nke akwukwo Mkpguhe ka e degaara Nzuko-nso ahụ di na Efesos (Mkpu. 1:11). 19. Troas Mgbe Pöl no n'eba na njem mgbasị ozi-oma ya nke ugboro abuo, o huru otu ohu nke otu nwoko no na Masedonia na-arijo maka enyem-aka (Olnodz. 16:9-12). Mgbe o no n'eba na mgbasị ozi-oma ya nke ugboro ato, o kulitere Yutikos site na ndi nwuru anwu (Olnodz. 20:6-12).	20. Filipai Pöl, Sailas, na Timoti gbanwere otu nwanry a kporo aha ya Lidia, chupuru otu muo-ogwo, na e tiri ha ihe (Olnodz. 16:19-23). Ha natara enyem-aka di nso igbanari mkporo (Olnodz. 16:23-26). 21. Atens Pöl mgbe o no na mgbasị ozi-oma ya nke Ugboro abuo na Efesos, kwusara ozi-oma n'Ugwu Mas (Areopagos) banyere "Chi nke na-amaghị ana" (Olnodz. 17:22-34). 22. Korint Pöl gara Korint na mgbasị ozi-oma ya nke Ugboro abuo ebe o noduru ya na Akwila na Prisila. O kwusara ozi-oma n'eba na mere otutu mmadu baptism (Olnodz. 18:1-18). Site na Korint, Pöl degaara ndi Rom akwukwo ozi ya. 23. Tesalonajika Pöl kwusara ozi-oma n'eba n'oge njem mgbasị ozi-oma ya nke ugboro abuo. Ndi otu mgbasị ozi-oma ya hapuru gaa Beria mgbe ndi juu majara odi mma ha (Olnodz. 17:1-10). 24. Beria Pöl, Sailas, na Timoti chotara mkpuru-obi nile a maara n'ihì omume oma, ha ga-akuziri ihe n'oge njem mgbasị ozi-oma Pöl nke ugboro abuo. Ndi juu sitere na Tesalonajika soro kpagbuo ha (Olnodz. 17:10-13). 25. Masedonia Pöl kuziri ihe n'eba na njem ya nke ugboro abuo na nke ato (Olnodz. 16:9-40; 19:21). Pöl jara mmepu-aka nke Ndi-nso Masedonia mma ndi nyere ya na Ndi-nso bu ogbenye no na Jerusalem ihe (ndi-Rom. 15:26; 2 Ndiiko 8:1-5; 11:9). 26. Melita Ugbo-nmmiri Pöl kpuru n'ibe ala a mmiri ghara okirikiri n'uzo ya iga Rom (Olnodz. 26:32; 27:1, 41-44). Agwo tara ya emerughi ya aru na gworo otutu ndi aru na-adighi ike na Melita (Olnodz. 28:1-9). 27. Rom Pöl kwusara ozi-oma n'eba maka afọ abuo n'okpuru mmachibido ipu-ezi nke onye e jidere ejide (Olnodz. 28:16-35). O dekwarra akwukwo ozi nile ma-ogu leta nile, nye ndi Efesos, ndi Filipai, na ndi Kolosi na nye Timoti na Fallimon mgbe o no na mkporo na Rom, Pita dere akwukwo ozi ya nke mbu site na "Babilon", nke buuru ikekwe na Rom, ngwa ngwa mkpagbuo nile nke Nero megide Ndi-otu-Kraist gasiri n'afọ 64 ka a musiri Kraist. E kwereye n'oha na e gburu Pita na Pöl n'ihì okwukwe ha n'eba.

1. OSIMIRI NAİL NA IJIPT Na otu ebe di otua, Nne Moses zoro nwa ya nwoke a mụrụ ọhụrụ. Ada-nwanyị Fero chọtara ya na zuru ya n'obi ikpe Nile nke eze n'Ijipt.

2. UGWU SAḲAI (HOREB) NA ỌZARA SAḲAI Site n'iwu-nsọ Chineke nyere, Moses kpọtara ndị Israel n'ugwu a inata iwu Chineke. Foto nke a na-egosi ọnọdụ ebe ọdinala nke Ugwu SaḲai.

3. QZARA JUDIA NA OKE OAIMIRI NWURU-ANWU Onye Nzoputa gara na ozara ahụ ikparịta ụka ya na nna ya.

4. KEDESH-BANEA Ebea a maara dika Kedesh-banea kwesiri ibu ebe ndi Israel noduru n'ebe izu-ike n'ime oge nke di ukwu nke iri afo anọ ha n'ime ozara.

5. ILI NILE NKE NDI-ISI EZI NA ҮЛӨ Үлө nkea дї na Hebrон ka e kwuru na a rүрү ya n'elu җоңдү ebe nile nke ili Abraham, Aїsak, na Jekөb.

6. ELU ALA JUDІA JUPҮTARA N'UGWU Oдїдї nke ala na-adighї larї dїka nkea kpuchiri ebe buru ibu nke Ala Nsқ ahu ruo ala ala na օwүwa-anyanwү nke Jerusalem.

7. **BETLEHEM** N'ime nnukwu Obodo a ka a mụrụ Onye-nwe Jisus Kraịst.

8. **JERUSALEM** Nnukwu obodo a ka okpukpe chi atọ tulerere na ọ dị nsọ—Okwukwe Ndị-otu-Kraịst, okwukwe ndị Juda, na okwukwe ndị Ala kùba.

9. **TEMPLE NKE HEROD** Nñomi nke a ka e kwuru na ọ bụ ezie kpom kwem nnọchite anya nke temple ochie.

10. **NZO-UKWU NILE E SI ARIGO NA TEMPLE** Nzo-ukwu nile ndia e si arigo na temple nke Herod, ka ndi na-amu ihe gbasara agba ochie kpugheworo.

11. UGWU OLIVE, EBE IZU-IKE ORSON HYDE Na nso ebea na 1841, Onye-okenye Orson Hyde raara Ala Nsọ ahụ nye Chineke maka nlọta nke ụmụ nke Abraham.

12. OGIGE UBI GETSEMANE Osisi olive nile mgbe ochie nwere ike bụrụ na ha gbadatara site na ndị nke ahụ dị n'ime ogige ubi ahụ ebe Onye-nzọpụta kpere ekpere na mkpuru ọsụsọ nke ọbara putara ya n'arụ mgbe ọ na-amalite aja mgbaghara mmehie ahụ.

13. **GOLGOTÀ** Otu ọdinala ndị mmadụ kwere bụ na a kpọgidere Onye-nwe Jisus Kraịst n'obe na nso ebe a.

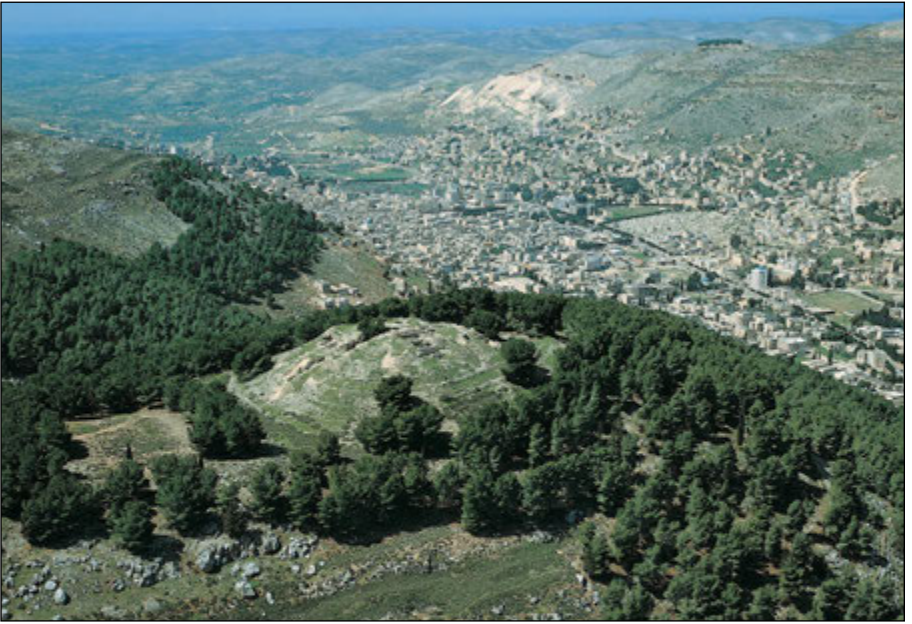
14. **ILI OGIGE-UBI** Ọtụtụ ndị amụma ọhụrụ eziputawo mmetụta na nke a bụ ebe e nyibere arụ Onye-nzọpụta n'ime ili nke Josef onye Arimatia mgbe mkpọdige n'obe gasiri.

15. JERIKO Nke a bụrụ nnukwu obodo nke mbụ Joshua dokpụrụ n'agha (hụ Josh. 6:2–20); Jeriko bụ otu n'ime nnukwu obodo kachasi ochie n'elu ụwa.

16. SHAJLO Ụlọ-ọfufe ahụ nke igbe ogbugba-ndụ ahụ dị n'ime ka e wulitere n'ebea na nọgidere n'ebea ruo ọtụtụ narị afọ.

17. UGWU GERAJIM NA UGWU EBAL Ugwu abụọ ndịa na-elefe nnukwu obodo ochie nke Shekem anya, ebe e liri ọkpụkpụ nile nke Josef (hụ Josh. 24:32).

18. DOTAN DI NA SAMERIJA N'ime ndagwurugwu a na-eruputa ihe nke oma ka ụmụnne Josef ndị nwoke bjara ilekọta igwe ewu na atụrụ nile mgbe ha rere nwanne ha nwoke nye usuu ndị-ahịa Midian na Ishmael.

19. Siseria na Mbara Ala nke Sharon ruo Kamel. Pọl kwusara ozi-oma nye Eze Agripa n'ime nnukwu obodo a (hụ Qlndoz. 26).

20. Jopa. N'ebea ka Pita natara ọhụ ahụ duziri ya ụzọ iwegara ndị Jentailu Ozi-oma ahụ (hụ Qlndoz. 10).

21. NDAGWURUGWU JEZEEL Mba nile ga-ezukọta n’ebea n’agha ahụ nke Ha-megidōn (hụ Zak. 11–14; Mkpu. 16:14–21).

22. UGWU TEBOA N’elu ala nkea a ribara ama pụtara ìhè ka ọnọdụ ọdịнала nke Mnwoghari nke Kraịst n’iru Ndị-ozi ya Pịta, Jemes, na Jọn dị (hụ Mat. 17:1–9).

23. OKE OSIMIRI GALILI NA UGWU NKE IDỊ NGỌZI NILE Akụkụ ugwu a bụ ọnọdụ ọdinala nke Okwu Chukwu e kwuru n'elu ugwu nke Onye-nzọpụta (hụ Mat. 5–7).

24. KAPANAUM Nanị mpekere ọdịda ole na ole fodurụ igosi ọnọdụ nke nnukwu obodo ahụ ebe Onye-nzọpụta rụrụ ọtụtụ n'ime ọrụ-ebube ya nile.

25. OSIMIRI JODAN Foto a ka e sere na nso ebe osimiri ahụ si na-apụta site n'Oke Osimiri Galili.

26. SISERIA FILIPAI Jisus Kraist kwere Pịta nkwa nke ọtughhe-uzọ nile nke ala-eze ahụ ikekwe na nso ebe a (hụ Mat. 16:19).

27. NAZARET Jisus tolitere ruo dimkpa n'obodo a.

28. DAN Nnukwu obodo Testament Ochie nke dijirị n'ebe a na mbụ ribara ama oke-ala kachasị n'elu elu nke Israel.

29. ATENS Patenon ahụ e sere foto n'ebe a, dị nso n'Ugwu Mas, ebe Pọl kwusara ozi-oma ya banyere "chi nke na-amaghị ama" (hụ Qlndo. 17:15–34).

30. KỌRINT Pọl degaara ndị Rom akwukwọ-ozị ya site na Nnukwu Obodo a.

31 EFESQS N'ebeara Pól kwusara ozi-oma megide ife-arụsị ofufe na kpasuru ndị okpụ-uzụ ọla-ọcha iwe, ndị nwetara obibi ha site n'ire onyinyo nile nke chi-nwanyị Daịana (hụ Ọlindoz. 19:24–41).

32. IBE-ALA MMIRI GBARA OKIRIKIRI NKE PATMQS Okwute a nile bụ akụkụ ibe ala mmiri gbara okirikiri nke Mediterenia ebe a chụpụrụ Jọn onye Mkpughe (hụ Mkpu. 1:9).

IGBO

4 02344 04593 6

34404 593

IGBO

4 02347144593 1

34744 593